THESAURUS LINGUAE LATINAE

This file contains a part of the *Thesaurus Linguae Latinae* (ThLL), published in print in Leipzig *et al.* 1900–. Please check on our website (www.thesaurus.badw.de) whether you have the latest version of the file (the version is indicated in the last line on this page).

The **abbreviations** used in the ThLL are explained in the *Index librorum*, which has basic information on all Latin texts from Antiquity (incl. chronology and editions). It is regularly updated and can be consulted on our website: www.thesaurus.badw.de.

Navigating in this file

This file has a **bookmark for every headword**, including those in the *Addenda et Corrigenda* (in vols. VII/2, IX/2, X/1, X/2, *Onomasticon* C & D). You can use the list of bookmarks for fast navigation and to get an overview over the entries. Please note that the list of bookmarks=headwords may not (yet) be complete.

Searching in this file

You can search through the bookmarks/headwords in many pdf-readers after activating the option 'include bookmarks' (or similar) in the search menu.

The file includes an uncorrected OCR text, which may be useful for copying short phrases. **You can search through the text, but may not find what you are looking for – even if the information is contained in the printed volume.** Due to the complexity of the typeface and the age of the print the searchable text (*behind* the page on the screen) is only partially correct and thus may differ from the digital reproduction (= what you see on the screen). **The text of the print** (and its digital reproduction) **is the only authentic version of our dictionary**.

For full-text searches you can use the ThLL-database published by *De Gruyter*™ (available in research libraries).

License and limitations of use

This work is offered to you under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs CC BY-NC-ND* license (explanation here). In addition, you are not allowed to print or modify (parts of) this file or to upload it to a public website (**no file-sharing**). We kindly ask you to respect these restrictions. Instead, please refer fellow researchers to our website. Continued access to this version of the ThLL depends on your acceptance of these conditions. Please also leave this page and the watermark in the file.

Further information

We are enthusiastic about cooperation with academic researchers anywhere in the world. Please include references to the ThLL in your publications where relevant. If you have a lexicographical question about the Latin of Antiquity which cannot be answered from the published volumes of the ThLL, please contact us; contact information is on our website: www.thesaurus.badw.de.

Enjoy working with the Thesaurus Linguae Latinae!

Michael Hillen, General Editor and Project Leader
Munich, February 2019

version 1 (6 February 2019)

THESAVRVS LINGVAE LATINAE

EDITVS AVCTORITATE ET CONSILIO
ACADEMIARVM QVINQVE GERMANICARVM
BEROLINENSIS GOTTINGENSIS LIPSIENSIS
MONACENSIS VINDOBONENSIS

VOLVMEN VI
PARS PRIOR
F

MDCCCCXII—MDCCCCXXVI
LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AD CONFICIENDAM VOLVMINIS VI PARTEM PRIOREM LIBERALISSIME AVXILIA PRAESTITERVNT:

NOSTRATES

MINISTERIA RES AD STVDIA LIBERALIA PERTINENTES CVRANTIA **AVSTRIACVM, BAVARICVM, BORVSSICVM, SAXONICVM**

MINISTERIA EARVNDEM RERVM CVRAM GERENTIA IN R. P. **BADENSI, VIRTEBERGENSI**

MINISTERIVM ADMINISTRANS RES INTERNAS **GERMANIAE**

ORDO AMPLISSIMVS CVRATORVM LITTERARVM STVDIORVMQVE LIBERALIVM **HAMBVRGENSIS**

SOCIETAS AVXILIATRIX ET PATRONA STVDIORVM LITTERARVM LIBERALIVM IN GERMANIA GRAVITER NVNC PERICLITANTIVM QVIQVE EI PRAEEST VIR EXCELLENS D. Dr. **R. SCHMIDT-OTT**

SOCIETAS OPES AD STVDIA LITTERARVM AVGENDA COLLATAS ADMINISTRANS **HAMBVRGENSIS**

SOCIETAS LITTERARVM **REGIMONTANA**

Dr. A. GIESECKE DOMINVS AEDIVM B. G. TEVBNERI LIPSIENSIVM HVMANISSIMVS

EXTERNI

AMERICANI

GVILELMVS A. OLDFATHER PROFESSOR VNIVERSITATIS ILLINOIENSIS
LANE COOPER PROFESSOR VNIVERSITATIS ITHACENSIS
FRANCISCVS H. FOBES PROFESSOR COLLEGII AMHERSTIANI
FRANCISCVS W. KELSEY PROFESSOR VNIVERSITATIS MICHIGANAE
CVM AMICIS QVI STIPES LIBERALITER CONTVLERVNT

VNIVERSITAS MICHIGANA

VNIVERSITAS PRINCETONIANA EIVSQVE BIBLIOTHECARIVS **J. TH. GEROVLD** VIR HVMANISSIMVS

LESSING ROSENTHAL
Dr. LOVIS E. SCHMIDT
Dr. OTTO L. SCHMIDT
CIVES AMERICANI VRBIS QVAE VOCATVR CHICAGO CIVIT. ILLIN.

G. A. SCHNVLL CIVIS AMERICANVS VRBIS INDIANAPOLIDIS CVM **AMICIS** VIRIS HVMANISSIMIS

JOHANNES M. WVLFING, HVGO A. KOEHLER CETERIQVE VIRI HVMANISSIMI SOCIETATEM SVSTINENTES CVI NOMEN EST **ST. LOVIS EMERGENCY RELIEF COMMITTEE**

SOCIETAS CVI NOMEN EST **NEW YORK EMERGENCY SOCIETY FOR GERMAN AND AVSTRIAN SCIENCE AND ART** EIVSQVE PRAESES **FRANCISCVS BOAS** PROFESSOR VNIVERSITATIS COLVMBIANAE NOVO-EBORACENSIS

SOCIETAS CVI NOMEN EST **WISCONSIN EMERGENCY SOCIETY FOR GERMAN AND AVSTRIAN SCIENCE AND ART** EIVSQVE SECRETARIVS **ERNESTVS BRVNCKEN**

BATAVI

M. BOAS PHILOLOGIAE CLASSICAE DOCTOR AMSTELODAMENSIS ET AMICI CVM ALII TVM SOCIETAS CVI NOMEN EST **PROVINCIAAL VTRECHTSCH GENOOTSCHAP VOOR KVNSTEN EN WETENSCHAPPEN**

DANI

REGIA DANICA ACADEMIA LITTERARVM HAVNIENSIS

A. B. DRACHMANN PROFESSOR HAVNIENSIS ET AMICI

FENNI

A. H. SALONIVS PHILOLOGIAM CLASSICAM DOCENS IN VNIVERSITATE **HELSINGFORDIENSI** ET AMICI

HELVETII

J. WACKERNAGEL PROFESSOR BASILEENSIS ET AMICI

SVECI

E. LÖFSTEDT PROFESSOR LVNDENSIS ET AMICI

V. LVNDSTRÖM PROFESSOR GOTEBORGENSIS

P. PERSSON PROFESSOR VPSALIENSIS

H. SJÖGREN PROFESSOR VPSALIENSIS

QVORVM OMNIVM NOMINA GRATO ANIMO PROSEQVVNTVR QVI ACADEMIARVM IVSSV OPERI PRAESVNT

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Volumen sextum litteris F G H destinatum divisimus relegando litteras G H in alteram voluminis partem, ne nimia libri amplitudo evolventibus taedio esset officeretque legentium commoditati.

In parte hac priore conficienda operas praestiterunt Hermannus AMMANN, Michael BACHERLER, Guilelmus BANNIER, Iohannes BAVER, Edvardus BRANDT, Eduardus FRAENKEL, Alfredus GVDEMAN, Oscarus HEY, Iohannes Baptista HOFMANN, Guntherus JACHMANN, Ida KAPP, Theophilus KLEE (†), quem praematuro leto absumptum lugemus, Iohannes LACKENBACHER, Vdalricus LEO, Fridericus LEONHARDI (†), decora pro patria morte abreptus, Manu LEVMANN, Fridericus MVELLER, Carolus NELZ, Carolus PFLVGBEIL, Luisa ROBBERT, Iohannes RVBENBAVER, Carolus SIMBECK, Aemilius VETTER, Curtius WVLFF. adiutor accessit egregius in vocabuli 1. *flaminis* et derivatorum memoria explicanda Ernestus BICKEL, olim collegii nostri sodalis, nunc Regimontanus. notas etymologicas suppeditavit Aloisius WALDE (†), acerbissima morte litteris praemature iam abreptus. redactorum officio functi sunt B. MAVRENBRECHER (in plagulis 1—18), G. DITTMANN (19—26. 67—70. 98—104), G. JACHMANN (27—47), in reliquis **FRIDERICVS VOLLMER** (†), qui indefessam curam ab ipsis operis cunabulis Thesauro suo dicatam vel inter gravissima valetudinis incommoda usque ad lugubrem vitae exitum impertire non desiit. pio semper animo memoriam viri gravissimi de Thesauro optime meriti recolemus, quicumque operi ab eo feliciter incohato ad finem perducendo operam studiumque navabimus.

Summa inter discrimina hanc Thesauri partem esse confectam non opus est monere lectores. gravissimum aliquotiens instabat periculum, ne imperfectum totum opus omitteretur.

Gratias agimus maximas fautoribus et amicis, quorum auxilio factum est, ut res Thesauri ex his difficultatibus ita expedirentur, ut iam in satis certa spe esse possimus opus prospere processurum.

In tabula huic parti praefixa scripti sunt, quibus hoc acceptum referimus. speramus eos Thesauro etiam in posterum non defuturos.

Kal. Dec. a. MDCCCCXXVI. G. DITTMANN.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

THESAVRVS LINGVAE LATINAE

VOLVMEN VI

F

f *littera sexta.* *de genere: usurpatur feminine*: TER. MAVR. 227. 826. 845 MAR. VICTORIN. gramm. VI 7, 14 PRISC. gramm. II 12, 1. 18. 22, 24 CARM. de alphab. 16. *neutr.*: ISID. orig. 16, 27, 2 *p. 2, 13.* 1 *de origine*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 7, 14 F, quam musici digamma vocant. *cf.* 23, 26 F vero ... in Graecis etiam litteris fuisse et nunc esse ... F autem Aeoli⟨i⟩s dumtaxat idem valere quod apud nos V, cum pro consonanti scribitur, vocarique bau et digamma. PRISC. gramm. II 11, 5 apud antiquissimos Latinorum eandem vim, quam apud Aeoles habuit, eum autem prope sonum quem nunc habet, significabat p cum aspiratione. 12, 18 f et x postea (*sc. ad antiquum alphabetum*) additas et eas quoque ab eisdem (*Graecis*) sumptas. GLOSS. V 569, 25 f ⟨v⟩ulgus loco digammae, sed pro ⟨eo⟩ Latini modo u ponunt. ALC. gramm. VII 302, 6. *nota usum antiquissimum* fh *pro sono litterae* f: CORP. I² n. 3 fhe fhaked. *de usu posteriore digammae inversae* (Ⅎ): QVINT. inst. 1, 7, 26 nec inutiliter Claudius (*imperator*) Aeolicam illam ad hos usus (*sc. pro* v *consonanti*) F litteram adiecerat. 2 *de pronuntiatione et usu*: TER. MAVR. 826 *inter semivocales. cf.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 7, 23 f consonans semivocalis. 6, 24 CHAR. gramm. I 15, 5 DIOM. gramm. I 424, 15. 429, 3 CLEDON. gramm. V 29, 19. MART. CAP. 3, 240 F littera semivocalium prima. DOSITH. gramm. VII 383, 3. PRISC. gramm. II 9, 11 (*laudat inter semivocales*, sed f multis modis ostenditur muta magis). *qua de re fusius* 11, 12 *sqq.* 22, 24. 35, 13. CARM. de alphab. 16 semisonans dicor, liquidis ut muta ministro. GRAMM. suppl. 303, 8. *doctrinae de pronuntiatione*: TER. MAVR. 227 imum superis dentibus apprimens labellum spiramine leni, velut hirta Graia vites, hanc ore sonabis, modo quae locata prima est (*sc.* f. *cf.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 34, 9 f litteram imum labium superis imprimentes dentibus reflexa ad palati fastigium lingua leni spiramine proferemus. MART. CAP. 3, 261 f dentes labrum inferius deprimentes *faciunt.* GRAMM. suppl. 307, 25). MAR. VICTORIN. gramm. VI 6, 4 f ... p et eadem aspiratione (h) compleretur. 18, 15 cognatae *consonantes sunt* quae simili figuratione oris dicuntur, ut est b f m p. PRISC. gramm. II 12, 1 hoc tamen scire debemus, quod non fixis labris est pronuntianda f, quomodo ph, atque hoc solum interest (*cf. etiam infra l. 47 sqq.*). 19, 10. 35, 17 habebat autem haec f littera hunc sonum, quem nunc habet u loco consonantis posita. *de usu in vocibus syllabisque*: TER. MAVR. 826 *sq.* prima (*sc.* f) mutas nec sequetur nec potest praecedere, ipsa gemina nec locari simplici in verbo potest *eqs.* 854 praeter udas ergo, supra iam duas quas rettuli (*sc. l et r*) haec (*f*) sibi nullam ligare semivocalis potest. *similia* CHAR. gramm. I 9, 7. 15, 5 *sqq.* DIOM. gramm. I 423, 5. 424, 15 MART. CAP. 3, 240 CLEDON. gramm. V 28, 3. 29, 19. 48, 21 nullum ... nomen f littera terminatur (PRISC. gramm. II 48, 4 in f nulla desinit syllaba). POMP. gramm. V 109, 32 MACR. exc. gramm. V 606, 29 DOSITH. gramm. VII 383, 3 CARM. de alphab. 16 *supra l. 24* GRAMM. suppl. 224, 26. *de orthographia vulgari, qua graeca* ph (φ) *litterā* f *exprimitur* (*cf. supra l. 34 sq. et v. Mommsen, Gesamm. Schriften VII 792*): TER. MAVR. 845 quippe nos si quando Graecum φ necesse est exprimi, p et h simul solemus, non latinam hanc (*sc. f*) ponere, cuius a Graeca recedit lēvis atque hebes sonus. SACERD. gramm. VI 451, 12 barbarismus est ... si philosophum per f scribas, cum per p et h scribere debeas vel si 'felix' scribas per p et h, cum f ratio exigat. *similia* DIOM. gramm. I 423, 28 GRAMM. suppl. 224, 30. *nota*: MART. CAP. 3, 311 nec f excludunt (*ante o finalem*), cum dicamus 'triumfo', quamquam a Graecis veniat et per p et h potius conscribatur (*contra*: POMP. gramm. V 239, 11 errant qui sic scribunt 'triumfo' per f ... ergo f ante o non invenio). *de antiquo usu pro mero aspirationis signo*: QVINT. inst. 1, 4, 14 quin ⟨in⟩ 'fordeum' 'faedos'-que pro aspiratione f ut simili littera utentes *antiqui.* PRISC. gramm. II 35, 15 antiqui Romanorum Aeoles sequentes loco aspirationis eam (*f*) ponebant. *cf.* SERV. Aen. 7, 695 *Falisci* immutato h in f Falisci dicti sunt ... nam posteritas in multis nominibus f pro h posuit. *huc pertinet usus titulorum Praenestinorum quorundam saec. fere tertii a. Chr., velut* CORP. I² n. 166 ⱶoratia. 564 ⱶercles. 566 ⱶelena (*fortasse cf.* CORP. I² n. 559 fata *et* atos, *modo cum Büchelero pro* hata *et* (h)atos *ea sumas*). 3 *de forma litterae*: GRAMM. suppl. 303, 8 binis virgulis depingitur et una recta deducitur de medio eius. *cf.* 306, 18 *de eadem forma allegorica quaedam.* 4 *compendia et notae*: **a** *in mensuris*: ISID. orig. 16, 27, 2 F latinum significat obolos quattuor. *latet haec nota fort.* CORP. V 6414. 6415. **b** *in figuris geometricis*: VITR. 9, 7, 4 *bis.* 10, 10, 4. 5. *in logica*: PS. APVL. herm. p. 279 (*quater*). **c** *pro verborum notis*: CIC. de orat. 2, 280 *cum* in eius (*iudicii de ambitu facti*) tabulis ostenderet litteras A. F. P. R. idque diceret esse 'actum fide P. Rutili' Rutilius autem 'ante factum post relatum' ... "quid ergo", inquit Scaurus, "'Aemilius fecit, plectitur Rutilius'". *de singulis v.* PROB. litt. sing. gramm. IV 273 *sqq.* NOT. laterc. gramm. IV 278 *sqq.*; *de titulis v. Cagnat, Cours d'épigraphie latine*³ *(1898) p. 397 sqq. et indices* CORP. *notae usitatiores*: f(aber) f(acio) (*item* f(actum), f(io) *sim. et v. l. 19. 20*), F(alerna) f(amilia) f(astus) F(ebruarius) f(elix) (f(eliciter)) f(eriae) f(erio) f(ero) f(ides) (*vel* f(iducia) f(idus) f(idelis) *et v. l. 18*), f(igura) f(ilius *vel* -a) f(ines) f(iscus) f(lamen) F(lavius) f(lando) f(olium) f(ores) f(orma) F(ortuna) f(rater) f(raus) (*vel* f(raudare) f(raudatio)), f(rumentum) f(ui) f(unctus) f(undus) f(unus) f(utuo). *nota cum apice*: CORP. IX 2082ᵇ f'(ecit). 5 f *inversum* (Ⅎ) *in notis pro* f(ilia) f(emina). *adde pro* h *supra l. 8, pro* v *p. 1, 15.* *Mbr.*

faatum *v.* fatum.

***faba, -ae** *f.* [*idem q. falisc.* haba *boruss.* babo. *cf. c. slavon.* bobъ *'faba', fortasse c. alban.* baϑε *'faba', gr.* φακός *'lens, -tis'; v. Schrader, Reallexikon der idg. Altertumskunde s. v.* Bohne. *gr.* φάβα· ὄσπριον *(Hesych.) a Latinis tractum esse videtur. Th.*]. ISID. orig. 17, 4, 3 -a graeca etymologia a vescendo vocabulum sumpsit, quasi f a g a; φαγεῖν enim comedere graece dicitur. LYD. mens. 4, 152 φάβα *'Ρωμαίοις τὸ ἔτνος ἐδόκει καλεῖν ἀπὸ τοῦ ζεφύρου* (*sc. a 'favonio'*). h a b a: VEL. gramm. VII 69, 12 (*ex Varrone?*) quam antiqui habam dicebant, nos -am dicimus (SCAVR. gramm. VII 23, 19. *cf. sim.* 13, 9 quam Falisci habam, nos -am appellamus). *singulare tantum esse volunt grammatici*: VARRO ling. 9, 38 neque propter usum, ut Terentius significat unum, plures Terentii, postulandum est ut sic dicamus -a et -ae. 10, 84 si est natura neque est usus id genus (*i. multitudo*) ut sit discriminandum, ut fit in -a. CHAR. gramm. I 34, 25 quae mensura constant ... quae numerari non possunt semper singularia sunt ... -a (*sim.* DIOM. gramm. I 328, 20 PRISC. gramm. II 176, 5 EXC. Bob. gramm. I 550, 28). CHAR. gramm. I 93, 13 Vergilius dicit 'vere -is satio' (*v. p. 4, 13*), sed nec ipsum admittitur, quia nec ferrum ... pluraliter quisquam ausus est pronuntiare. GRAMM. suppl. 85, 3 sunt semper singularia ... -a. GLOSS. II 356, 17 pluralia non habet. *legitur saepissime singularis collective positus; at pluralis: de herba*: VERG. georg. 1, 215 OV. fast. 5, 267 PLIN. nat. 11, 13. 18, 57. 245. *de fructibus*: OV. fast. 2, 576 septem (*cf.* PLIN. nat. 18, 95 centum). 5, 436. 438. 509. 6, 180 COLVM. 10, 113 GELL. 4, 11, 4 VEG. mulom. 2, 88, 14 HIER. in Ezech. 4, 9 p. 44 RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 10 MACR. sat. 1, 12, 33 CAEL. AVR. chron. 2, 1, 42 GREG. M. epist.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 65 p. 86, 11 GLOSS. III 256, 19. *fort.* EDICT. imp. Diocl. 1, 9. 10. *sensu translato i. q. globulus*: PLIN. nat. 19, 185 *v. p. 5, 80.* *de notione*: SERV. georg. 1, 215 genus seminis. IDIOM. gen. gramm. IV 576, 71 ἐρεγμός, ὁ κύαμος. EXC. Bob. gramm. I 553, 2 ὁ ἐρεγμός. DIOSC. 2, 105 W. κύαμος· Ῥωμαῖοι φάβα. GLOSS. φάβα. κύαμος. ἐρεγμός. *adde*: GLOSS. III 570, 47 lomentum de -a: oromum (ἐρεγμός). NOT. Tir. 68, 14. *est 'vicia faba' (Linn.). v. Olck, PW. III 609 sqq. legitur inde a* PLAVTO ENNIO CATONE. [*it.* fava, *francog.* fève, *hisp.* haba. *M.-L.*]

I *proprie nomen leguminis, et herbae et fructus* (*de quo v. fusius* PLIN. nat. 18, 48—62. 117—126). A *generatim*: VARRO ling. 5, 140 vehiculum in quo -a aliudve quid vehitur. rust. 1, 23, 3 ad siliquas non pervenit, ut -am legere expediat. CATVLL. 23, 21 id (*sc. quod cacas*) durius est -a et lapillis. HOR. epist. 1, 16, 55 de mille -ae modiis cum surripis unum. OV. fast. 5, 267 flore semel laeso pereunt viciaeque -aeque. PAVL. FEST. p. 101 hilum putant esse, quod grano -ae adhaeret. p. 166 naucum *esse* . . . -ae grani quod haereat in fabulo. p. 168 nauscit cum granum -ae se nascendi gratia aperit. p. 375 valvoli -ae folliculi appellati sunt. p. 379 vegrandem -am minutam dicebant (*cf.* GLOSS. V 613, 42 ve-<grandis> faba: parva -a). CELS. 4, 8 ex his quod -ae magnitudinem habet . . . liquatur (*sc. mensura medicorum; sim.*: 6, 6, 1 sumatur myrrhae ad -ae . . . magnitudinem. *ibid.* satis est . . . viro quod -ae magnitudinem impleat. SCRIB. LARG. 13. 74 -ae magnitudine globulum. 75 pilulas faciant magnitudinis -ae. 89. 138 PLIN. nat. 20, 104. 188. 261 *passim.* PELAGON. 91. 240. 303 hoc . . . prodest -ae magnitudinem . . . dedisse. VEG. mulom. 7, 76, 3 MARCELL. med. 28, 6. 8. 35. 29, 49 CAEL. AVR. chron. 4, 8, 127. ORIBAS. syn. 1, 17 ad ciceris vel -ae magnitudinem). *cf.* CELS. 5, 28, 12 *ulcus* raro -ae magnitudinem excedit (PLIN. nat. 12, 23 nec -ae magnitudinem excedens *ficus Indica*). CELS. 5, 28, 15 neque enim ea *pusula* -a maior est. PLIN. nat. 13, 54 *fructus terebinthi* non grandior -a. 13, 105 magnitudo huic *fructui loti* -ae. 14, 43. 16, 27. 17, 254. 20, 209. 37, 144. CORP. IV 5430. 6722 -a m(odii) *tot.* COLVM. 2, 11, 10 duplici semine sunt . . . -a. 10, 113. PETRON. 76 oneravi rursus vinum, lardum, -am *eqs.* 136. PLIN. nat. 1, 18, 30. 12, 126 *galbanum* adulteratur -a aut sacopenio. 17, 72 tanto maiore . . . hordei grano, ne quis -am reputet. 17, 240 fabae putamina . . . venena sunt. 18, 95 inventus est iam scapus unus centum -is onustus. 18, 304 -a crassioribus tunicis operitur. 25, 140 psyllion . . . -ae granis in cacuminibus. 37, 188 cyamias . . . fracta ex se -ae similitudinem parit. MART. 12, 72, 5 -amque solebas vendere pragmaticus. 13, 9, 2 *lens* vilior est alica, carior illa -a. PLIN. epist. 1, 20, 16 -am ceteraque legumina sero. APVL. met. 6, 10. PAVL. dig. 50, 16, 77 pr. lupinum . . . et -am fruges potius dici *quam frumentum*, quia non arista, sed siliqua continentur. LAMPR. Heliog. 21, 3 -am cum electris . . . exhibens. ARNOB. nat. 2, 59 quid sit triticum dicite, far, . . . -a. CHIRON 412 de oculis eius (*iumenti*) exiet similitudo -ae. COD. Theod. 15, 10, 2 (*a. 381*) duo milia modiorum -ae . . . sollemni praebitione contulerint. *nota in proverbiis*: PLAVT. Aul. 819 quid repperisti? :: non quod pueri clamitant in -a se repperisse. TER. Eun. 381 istaec in me cudetur -a (SCHOL. Ter. p. 101, 25 teretur, malum et flagitium hoc in me revertetur). COM. pall. inc. 69 tam perit quam extrema -a (FEST. p. 363 in proverbio est, quod ea plerumque aut proteritur aut decerpitur a praetereuntibus). CIC. Att. 1, 16, 13 -am mimum futurum (SEN. apocol. 9 -am [famam *cod.*] mimum fecistis. *fortasse nomen mimi cuiusdam, v. Ribbeck, Scaen. II^{2} p. 374; O. E. Schmidt, Philol. 56, 552*). *de herba*: ENN. ann. 556 perque -am repunt *grues* et mollia crura reponunt. VARRO rust. 3, 16, 13 quae maxime secuntur apes ea sunt . . . -a. frg. Serv. georg. 1, 75 Varro . . . alam culmum -ae dicit. PLIN. nat. 11, 13 ante -as florentes. 13, 107 *loti herba* provenit similis -ae caule foliisque. 18, 155. 22, 91 *condrion* radice -a simili . . . tuberculo -ae. 25, 46.

B *speciatim*: 1 *species, cf.* ISID. orig. 17, 4, 3 species duae *sunt*, altera communis, altera Aegyptia. nostra *vel* nostras (*v.* DIOSC. 2, 88): CELS. 5, 25, 9 ad magnitudinem -ae nostrae. 5, 25, 11 catapotia . . . ad nostrae -ae magnitudinem. SCRIB. LARG. 170 -ae nostratis magnitudine. Aegyptia(ca) (*v.* DIOSC. 2, 89. GLOSS. III 574, 7 poleticon): CELS. 5, 23, 2 quod Aegyptiae -ae magnitudinem impleat (5, 25, 6. 5, 27, 7. *saepius*: SCRIB. LARG. 95. 170. 173 MARCELL. med. 1, 20. 17, 13. 20, 128. 22, 8. 28, 7. *cf.* SCRIB. LARG. 125 datur quantum -a Aegyptia. 144). CELS. 6, 7, 1 id quod amarum in Aegyptia faba est conteritur. 6, 7, 2 ex Aegyptia faba partis interioris. MARCELL. med. 9, 54 -ae Aegyptiacae pulpam. 9, 55 grana purgata. CASS. FEL. 33, 72 facies collyria in modum -ae Aegyptiae. ORIBAS. syn. 4, 10. Marsica: COLVM. 2, 9, 8. nigra: MACR. sat. 7, 3, 13 cur ex -a nigra et alba pulmentum unius coloris edatur. MARCELL. med. 36, 13 -ae nigrae integrae sextarium moles. alba: MACR. sat. 7, 3, 13 *v. l. 76.* MARCELL. med. 14, 92. maior: GLOSS. κύαμος. [lupina: PS. APVL. herb. 5 (*i. q. hyoscyamos*) *v. p. 34, 76.*] *adde*: Graeca: PLIN. nat. 16, 123 -a Graeca quam Romae a suavitate fructus . . . loton appellant. 24, 6 lotos quae -a Graeca appellatur a nostris. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 72 -ae Graecae folia. Syriaca: SERV. georg. 2, 84 Lotus . . . in arborem conversa est, quae vulgo -a Syriaca dicitur. 2 *de cultura* (*v.* PLIN. nat. 18, 156—253 PALLAD. 12, 1): CATO agr. 35 -am in locis validis non calamitosis serito (ind. capit. 40 de -a, vicia . . . ubi serantur. VARRO rust. 1, 23, 5 idoneus locus eligendus . . . ubi -am potissimum seras. *cf.* COLVM. 2, 10, 5 -ae pinguissimus locus vel stercoratus destinatur. 2, 10, 6 sint qui negent locis frigidis occari -am. PALLAD. 1, 6, 5 -a tantummodo in umida *terra* debet aspargi). CATO agr. 27 sementim facito . . . -am. 37 quae segetem stercorent fruges . . . -a (COLVM. 2, 13, 1 stercorari *agros* . . . -a. 11, 2, 80 vicia et -a. PLIN. nat. 17, 56. 18, 259 restitui . . . *prata* -a in iis sata. *cf.* COLVM. 2, 2, 13 si eodem tempore stercores et . . . -a conseras . . . medearis agri vitio). CATO agr. 136 -am quinta *parte* modio dividat. VARRO rust. 1, 34, 2 -am optime seri in vergiliarum occasu (ind. capit. p. 5, 3. VERG. georg. 1, 215 vere -is satio [PROB. *ad l.* hoc *tempus* idoneum -ae sationi putant]. COLVM. 2, 10, 9 sit . . . trimestris -a, quae mense Februario seratur. MENOL. Colot. Dec. [Corp. I^{2} p. 280] -a(m) serentes. Vall. Dec. [Corp. I^{2} p. 281] -a seritur). VARRO rust. 1, 44, 1 seruntur -ae modii quattuor in iugero (ind. capit. p. 5, 29 quoteni modii serantur in iugero -ae. *cf.* COLVM. 2, 10, 8 iugerum agri . . . -ae sex occupant modii. 11, 2, 75 -ae modios sex serere oportet in areolis *eqs.* PLIN. nat. 18, 143 -ae modios x . . . in iugero . . . seri). VARRO rust. 1, 45, 1 -a . . . serius aliquanto prodit. OV. fast. 6, 180 *in Latio antiquis temporibus* terra -as tantum duraque farra dabat. SEN. epist. 86, 16 Iulius mensis est . . .; eodem die vidi -am metentes, milium serentes. COLVM. 2, 11, 4 -a et cetera legumina cum quattuor digitis a terra extiterint recte sarrientur (2, 11, 6 -am multi ne sarriendam quidem putant. 2, 11, 7 ter sarriri. 11, 2, 10). 2, 11, 6 sublata -a faenum ex eodem loco secari posse. 2, 12, 2 -ae modii quattuor . . . duas operas bubulcorum detinent, at in restibili unam. 2, 13, 2 si radices . . . inaruerint sucum omnem solo auferent. 2, 17, 4. 2, 19, 2. 11, 2, 85 plenilunio omnem, quam saturus es, -am uno die spargas. CATO agr. 134 prius quam hasce fruges condas, far, . . . -am (VARRO rust. 1 capit. ind. p. 6, 13 de -a et leguminibus condendis. *cf.* 1, 13, 1 fructus aridus, ut est -a . . ., in tabulatis *servatur*. 1, 58, 1 -a et legumina in oleariis vasis . . . servantur. PLIN. nat. 18, 307). COLVM. 2, 10, 12 silente luna -am vellito ante lucem, deinde . . . in granarium conferto *eqs.* 2, 10, 14 -a . . . pura eo perveniet, quo ventilator eam iaculabitur. *ibid.* quae de siliquis cum -a resederint, aliter secernentur. 11, 2, 50 tertio kal. Iul. . . . -am serotinam ducere. PLIN. nat. 18, 257 -a metitur, dein cuditur. 3 *ad usum praeparatio*: CATO agr. 90 -am fresam puram. *cf.* PAVL. FEST. p. 91 frendere est frangere, unde et -a fresa. ISID. orig. 17, 4, 4 -a fresa dicit, quod eam homines frendant, id est frangant et molendo comminuant. 20, 16, 1 -a fressa quae molita est. GLOSS. ἐρεγμός. κύαμος. -a pilata: fresa. Plac. V 16, 24 defrensum: detritum; unde adhuc frensa -a, quae obtrita frangitur. CELS. 5, 18, 21 COLVM. 6, 3, 5. 6, 10, 1. 6, 24, 5. 7, 4, 2. 7, 10, 4 PLIN. nat. 27, 40 MART. 4, 46, 6. EDICT. imp. Diocl. 1, 9 -(a)e fressae. 1, 10 -ae non fress(a)e. VEG. mulom. 2, 129, 9. 4, 7, 1 farina -ae fresae. MARCELL. med. 16, 48 *saepius.* COLVM. 11, 2, 50 -am maturam conterere (CHIRON 432 -am . . . coctam conteris). SCRIB. LARG. 158 molita (PELAGON. 60. CHIRON 526 molitam minutam). PLIN. nat. 19, 40 fracta (20, 56 MARCELL. med. 8, 132 VEG. mulom. 2, 49, 4 CAEL. AVR. chron. 2, 7, 10 ANTHIM. 74. GLOSS. -a fracta: ἐρεγμός. *cf. supra l. 44*). PLIN. nat. 20, 89 trita (PELAGON. 13 -ae fresae hem(inam) bene tritae). 22, 140 -a . . . solida fricta (PLIN. med. 1, 23. VEG. mulom. 1, 11, 10. 3, 9, 1 frixae. *adde*: OV. medic. 70 *v. p. 5, 59.* GLOSS. III 539, 11 -a ririca id est platano, *ubi fortasse leg.* -a trita id est ptisano, *v. Sonny, Archiv 12 [1902] 126*). *cf.* CELS. 2, 33 farina . . . -ae (5, 28, 19 farinam ex -a. 6, 18, 6 CHIRON 611 ANON. med. ed. Piechotta 173). VEG. mulom. 2, 63 pulvis de -a combusta (3, 9, 4 pulveris ex -a). 3, 9, 1 addito -ae polline. *opp.* solida: PELAGON. 296. 365 VEG. mulom. 2, 88, 7. 14. 2, 112, 7 CHIRON 319 MARCELL. med. 16, 44. 29, 49. GLOSS. κύαμος. II 356, 17 faba grande, pluralia non habet, κύαμος. integra: ANTHIM. 65. CATO agr. 90 -am coctam tostam (COLVM. 7, 12, 10 VEG. mulom. 1, 44, 1. 1, 134, 2. 6. CHIRON 432 sine sale coctam. 611. 795 -am sine sale coques). COLVM. 8, 11, 6 torreas -am. EDICT. imp. Diocl. 6, 38 -ae viridis pu<rg>atae (MARCELL. med. 9, 55). VEG. mulom. 6, 63 pulvis de -a combusta (*cf.* 2, 57, 2). GLOSS. -ae acetosae: τὰ ὀξυκύαμα. -as acetatas: ὀξυκνάμια. 4 *usus*: *pro esca est hominibus* (*v. Fournier, Daremberg-Saglio II p. 1144*): CIC. div. 1, 62 Pythagoreis interdictum putatur, ne -a vescerentur. 2, 119 -a Pythagorei . . . abstinere, quasi vero eo cibo mens, non venter infletur (TERT. anim. 48 Pythagorici . . . -am respuunt onerosum et inflatui pabulum. *cf. p. 5, 8*). HOR. sat. 2, 6, 63 -a Pythagorae cognata (*v.* SCHOL. *ad l.*). TERT. anim. 31. *cf.* GELL. 4, 11, 4 Aristoxenos . . . nullo saepius legumento Pythagoram dicit usum quam -is, quoniam is cibus et subduceret sensim alvum et levigaret. HOR. sat. 2, 3, 182 in cicere atque -a bona tu perdas. OV. fast. 5, 509 minor inde (*i. calicum*) -as, holus alter habebat (PETRON. 135 in quo *panno* -a erat ad usum reposita). CELS. 2, 18 ex leguminibus . . . valentior -a . . . quam pisum. PLIN. nat. 18, 101 circumpadana Italia *panico utitur* addita -a. 19, 133. MART. 5, 78, 10 pallens -a cum rubente lardo (13, 7, 1 pallida). 7, 53, 5. 10, 14, 5 quando -ae modium nobis . . . dedisti? 10, 48, 16 -a fabrorum. 11, 31, 12. GELL. 4, 1, 7 penum esse vinum et triticum . . . et -am

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

APVL. met. 7, 14 *me* hordeo lecto -aque ... saginari. PORPH. Hor. ars 47 curculio apud Homerum (*an leg.* comicum*?*) est qui -am libenter vescitur. EDICT. imp. Diocl. 6, 35 -ae viridis (ORIBAS. syn. 4, 10. 17. 34. *opp.* matura: COLVM. 11, 2, 50). HIER. epist. 45, 5, 1 ego -a ventrem impleo. VVLG. II reg. 17, 28 obtulerunt ei ... frumentum et hordeum et farinam et polentam et -am et lentem et frixum cicer *aliaque*. Ezech. 4, 9 sume tibi frumentum ... et -am ... et facies tibi panes (*cf.* HIER. in Ezech. 17, 9 p. 44 pascuntur ... -is quibus comedentium venter inflatur. *cf. p. 4, 72 et infra l. 59. cf. etiam* ORIBAS. syn. 4, 2 -a fresa *spissos umores generat*). APIC. 5, 197 pisam Vitellianam sive -am. 5, 198 pisam sive -am (5, 199). 5, 201 pisam sive -am Vitellianam. ANTHIM. 65 -a ... integra ... melius congrua est quam illa -a fresa. 74 -a fracta ... gravat satis. ORIBAS. syn. 4, 12 cicer, -a nutriunt. VEN. FORT. vita Radeg. 4, 13 inter epulas regum ... -a vel lenticula delectabiliter vescebatur. GREG. M. epist. 1, 65 p. 86, 11 pro sustentatione eius ... -arum modios tot dare non differat. *pecudibus pabulum datur*: CATO agr. 60 bubus cibaria annua ... -ae m(odiis) XX ... seras. 90 *palumbo* -am coctam tostam primum dato, ... postea -am fresam puram *eqs.* VARRO rust. 2, 1, 17 hordeum et -a interdum sit quibusdam *pecudibus* obiciendum. 2, 4, 6 *sus* alitur maxime glande, deinde -a et hordeo *eqs.* (COLVM. 7, 9, 9 *suibus* -ae ..., cum vilitas permittit, facienda est potestas. 9, 1, 6. MART. 3, 47, 12 nondum ... victa lacteum -a porcum. *cf.* VARRO rust. 2, 4, 17 dicuntur *porci* nefrendes ab eo, quod nondum -am frendere possunt). COLVM. 6, 3, 5 potest ..., si proventus vilitatem facit, semodius -ae fresae praeberi pecudibus. 6, 24, 5 *Altina vacca* educatur ... -a fresa. 6, 30, 1 dum consuescat *pecus* -a et puro hordeo ali. 7, 3, 22. 7, 4, 2 *oves Graecae pascuntur* fresae cum suis volvulis -ae ... sextariis. 7, 12, 10 triticeo pane satiandi sunt *canes* admixto ... liquore coctae -ae. 8, 11, 6 favilla levi torreas -am tepidamque des *avibus*. *adde*: PETRON. 136 *anseres* per totum effusam pavimentum collegerant -am. *adhibetur in medicina* (*v.* ORIBAS. eup. 2 C 29): CELS. 2, 33 calfacit ... cataplasma ... *ex farina* -ae. 5, 18, 21 supprimit omne quod abscedit. 5, 18, 24 -a ... imposita proficit *contra livorem subcruentum*. 5, 28, 19 super vitiliginem inspergunt farinam ex -a. 6, 18, 6 *testiculorum inflammationi* imponenda ex -a farina (SCRIB. LARG. 223 testium et genitalium malis ... *brassicam* cum -a trita. MARCELL. med. 33, 52). COLVM. 6, 10, 1 *graminibus concisis* admixta fresa -a (*contra tussim*: PLIN. nat. 20, 56. 22, 140 tusses suppurationesque pectorum. 27, 40 PLIN. med. 1, 23 VEG. mulom. 1, 11, 10. 1, 134, 2. 2, 129, 9. 2, 134, 6. 3, 9, 1 addito -ae polline. 3, 9, 4 pulveris ex -a. 4, 7, 1 CHIRON 495. MARCELL. med. 16, 44 -ae solidae granum. 16, 48. *cf.* PLIN. nat. 20, 53 raucitatem extenuat *alium* ... in ... -ae sorbitione. CAEL. AVR. chron. 2, 7, 100 *de catarrho*). COLVM. 7, 10, 4 nauseantibus *pecudibus* (*cf.* 7, 10, 5 PLIN. nat. 29, 63). SCRIB. LARG. 158 *ad podagram* -a molita cum suis valvulis (PLIN. nat. 36, 133). PLIN. nat. 20, 211 si procidant oculi. PELAGON. 13 ad morbum. 60 equus si cerebrum percussum habuerit (CHIRON 526). 296 ad robur (CHIRON 319 VEG. mulom. 2, 88, 7. 14). 365 ad lethargos (VEG. mulom. 2, 112, 7). CHIRON 432 de coeliaco. 611 contra ozaenas. 795 iumento ut maculam albam facias. VEG. mulom. 1, 56, 23. 2, 49, 4 de aquatilibus. 2, 57, 2 si exungulaverit animal. 2, 63 revocare pilos creditur pulvis de -a combusta. MARCELL. med. 8, 121 collyrium ad ulcera (*cf.* ANON. med. ed. Piechotta 173 ad omnem tumorem). 8, 132 oculos inde albugine occupatos ... circumline. ANON. med. ed. Piechotta 137 ad menstrua vocanda. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 42 *de paralysi buccae*. *adde*: GLOSS. III 570, 47 lomentum de -a: oromum (ἐρεγμόν). *varii usus*: COLVM. 2, 7, 1 leguminum genera ... maxime grata et in usu hominum videntur -a *eqs.* OV. medic. 70 inflantes corpora frige -as (MART. 6, 93, 10 *Thais* tegitur pingui terque quaterque -a. *cf.* PLIN. nat. 33, 109). COLVM. 8, 6, 1 multi ... ova fresā -ā coaggerant (*cf.* 12, 16, 3 *de uvis condendis.* 20, 203 *opium* optime servari ... in -a). PLIN. nat. 19, 157 *ruta* seritur ... surculo ... in perforatam -am indito (*cf. infra l. 80 sq.*). 21, 70 *apium* causa oportet serere ... -am. *cf. p. 3, 59.* **5** *in cultu et superstitione* (*v. Lenormant, Daremberg-Saglio IV p. 947*): VARRO frg. Non. p. 135, 15 -am iactant noctu ac dicunt se lemures domo extra ianuam elicere (*cf.* OV. fast. 5, 436. 438 redimo meque meosque -is. PAVL. FEST. p. 87 -am nec tangere nec nominare Diali flamini licet ..., nam et lemuralibus iacitur larvis *eqs.* SCHOL. Ter. p. 76, 5. *cf.* GELL. 10, 15, 12 [*ex Fab. Pict.*]). OV. fast. 2, 576 (*de sacris Tacitae*) septem nigras versat in ore -as. 4, 734 suffimen erit ... durae culmen inane -ae (PAVL. FEST. p. 349 suffimenta ... faciebant ex -a). 6, 170 cur illis (*i. Iuniis*) ... kalendis mixta ... cum calido sit -a farre (MACR. sat. 1, 12, 33 hoc mense [*i. Iunio*] adultae -ae divinis rebus adhibentur. *cf. p. 6, 31 sqq.*). FEST. p. 277 refriva -a dicitur ... quae ad sacrificium referri solet domum ... auspicii causa. RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 10 Orpheicas destruamus -as. *in benedictione ciborum*: LIB. pontif. p. 38, 5 ut fruges super altare tantum -ae et uvae benedici.

II *translate i. q. globulus*: PETRON. 67 ut tibi emerem -am vitream (*i. margaritam*). PLIN. nat. 19, 185 -is caprini fimi singulis cavatis ... semina *lapathi* inclusa serantur (*cf. l. 63*). 30, 67 fimum ... palumbinum in -a sumi. *cf.* PELAGON. 408 sinapi et laser in modum -ae.

deriv.: fabaceus, fabaginus, fabalis, fabarius, fabatus, fabulis. fabulus, faberrae, fabium (fabiolum). *fort. nom. gent.* Fabius (PLIN. nat. 18, 10), Fabucius. fabatium*?* fabeus*?*

fabāceus (fabācius), -a, -um [*a* faba. *Th.*]. *adiectivum*: *i. q. ad fabam pertinens*: PALLAD. 12, 1, 2 qui ager calamos -eae messis eduxit. VEG. mulom. 2, 129, 10 farinae -eae sext(arium) unum (ORIBAS. syn. 1, 35 fabace⟨am⟩ farina(m) cum afronitro teris). MACR. sat. 1, 12, 33 Iunoni pulte -ia ... sacrificatur (MARCELL. med. 8, 54 ad epiphoras oculorum pultem -iam sine sale ... illine). *subst. fem.* fabācia, -ae: *i. q. faba*: GLOSS. III 611, 60 -a id est (h)erba fava⟨e⟩ similis (624, 7). 590, 42 (h)erba favae simulans. APIC. 5, 210 -ae virides ex liquamine. *ibid.* -ae frictae ex liquamine inferuntur. *ibid.* -ae ... ex aceto inferuntur. *fort. n. pl.* fabācia (-ōrum): GLOSS. κυαμίδες. [*corrupt.*: VEG. mulom. 2, 36, 2 *ubi leg.* faecaceus.] *cogn.* Fabacius *v. nom. propr.*

fabāginus, -a, -um [*a* faba. *Th.*]. *i. q. fabaceus*: CATO agr. 54, 2 paleas triticeas et hordeaceas, acus -um ... omnia condito.

fabālis, -e *a* faba. **1** *adiect. i. q. fabaceus*: OV. fast. 4, 725 de vitulo cinerem stipulasque -es saepe tuli [VARRO rust. 1, 31, 4 *v.* fabulis *p. 34, 61*]. **2** *subst. neutr. plur.* fabālia, -um: **a** *i. q. stipula fabacea*: CATO agr. 37, 2 stercus unde facias: stramenta, lupinum, paleas, -a. 138 *boves* arvehant ligna, -a *eqs.* COLVM. 2, 10, 9 malle se (*rusticos*) maturae fabae -a quam fructum trimestris (PLIN. nat. 18, 120). PLIN. nat. 22, 141 -um ... siliquarumque cinis ad coxendices *prodest*. **b** *fort. i. q. seges fabarum*: TERT. anim. 31 Pythagoras ... ne per -a quidem transeundum discipulis suis tradidit (*cf. p. 4, 70 sqq. et* SCHOL. Hor. sat. 2, 6, 33).

fabāric(i)us, -a, -um [*a* (kalendae) fabariae. *Th.*]. PHILOCAL. fast. Iun. 1 (Corp. I² p. 266) fabarici c. m. XII. *cf.* POL. SILV. fast. Iun. 1 circenses fabricii. *v. etiam infra l. 31 sq.*

fabārius, -a, -um *a* faba. **1** *adiect. fere i. q. fabaceus*: CATO agr. 10, 5 pilum -um. MACR. Sat. 1, 12, 33 kalendae Iuniae -ae vulgo vocantur (*cf. l. 28 et p. 5, 73 sqq. fort. ita leg.* TERT. adv. Marc. 5, 10 p. 605, 17). CORP. VI 18, 4 negotiationis -ae. MENOL. Colot. Iul. (Corp. I² p. 280) messes hordia(riae) et fabar(iae) (Vall. Iul. [Corp. I² p. 281]). NOT. Tir. 94, 13. *nota in nom. aedificii*: REG. urb. 13 p. 19, 7 porticum -um (CVRIOS. urb. reg. 13 p. 18, 5). **2** *subst.*: **a** fabārius, -ī *m.* GLOSS. cantor. -i cantores. ISID. eccl. off. 2, 12, 3 antiqui ... legumine causa vocis assidue utebantur; unde et cantores apud gentiles -i dicti sunt. *vel idem vel is qui fabam vendit*: CORP. XII 4472 M. Paquius M. l. Dama -us. **b** fabāria, -ae *f.* *i. quae fabam vendit*: CORP. III 153 (6672) Antistia Victorina -a. *i. q. seges fabarum*: LEX Sal. 27, 7 si quis in napina, in -a, in pissaria ... in furtum ingressus fuerit. *nomen insulae*: PLIN. nat. 4, 97 Burcana, -a nostris dicta (*v. nom. propr.*). *cogn.* Fabarius *v. propr.*

deriv.: fabaric(i)us.

fabātārium, -ī *n.* [*a* fabatus *vel* (puls) fabata *derivatum esse videtur. Th.*]. **1** *i. q. lanx qua faba ministratur*: LAMPR. Heliog. 20, 7 *barbas mullorum* pro nasturtiis, apiastris ... exhiberet plenis -is et discis. **2** *i. q. holusculum fabatum*: GLOSS. III 186, 23 -a λεπτολάχανον (faratalia *confert Götz, q. v.*).

? **fabatrum** φαβάτος κόκκος GLOSS. II 75, 7. *fort. leg.* fabatum*?*

fabātus, -a, -um [*a* faba. *Th*]. *i. q. e faba confectus*: VARRO frg. Non. p. 341 kalendis Iuniis et publice et private -am pultem dis mactant (FEST. p. 277 in sacrificiis publicis cum puls -a dis datur. PLIN. nat. 18, 118 prisco ritu puls -a [*var. lect.* pulsa faba] suae religionis diis in sacro est). *fort. add. supra l. 51.* *cogn.* Fabatus *v. nom. propr.*

deriv.: fabatarium. *Wulff*

fābella, -ae *f.* [*a* fabula *deminutive. Th.*]. PRISC. gramm. II 110, 16 eandem formam (*sc. l geminatam*) in 'la' ... desinentia ... servant, ut 'fabula fabella' *eqs.* (GRAMM. suppl. 70, 28). GRAMM. suppl. 96, 3 deminutiva nomina feminina in 'a' desinentia ... 'fabella' *eqs.* GLOSS. ὁμιλία. μυθάριν. -ae fabulae (*cf.* NON. p. 113, 16). *legitur apud* CIC. HOR. TIB. LIV. SEN. rhet. SEN. phil. PHAEDR. (*14ies*, fabula *12ies*) PLIN. nat. PLIN. epist. QVINT. *recentiores.* [*francog. vet.* favelle. *M.-L.*]

I *i. q. sermo*: QVEROL. p. 3, 16 -is atque mensis hunc libellum scripsimus.

II *i. q. narratio, apologus*: **A** *in universum*: CIC. fin. 5, 42 *parvuli* -arum ... auditione ducuntur (PLIN. epist. 5, 8, 4 *homines* sermunculis ... et -is). HOR. sat. 2, 6, 78 *ille* garrit aniles ex re -as (*seq. apologus Aesopius*). epist. 2, 1, 200 (*cf. proverbium p. 26, 25 sq.*) narrare ... asello -am surdo. TIB. 1, 3, 85 *anus* tibi -as referat. APVL. met. 6, 25 stilum non habebam, qui tam bellam -am praenotarem. VOPISC. Car. 14, 1 -am de *illo* ponere. CAPITOL. Gord. 10, 6 de cuius morte haec -a fertur. SPART. Carac. 8, 6 est. MART. CAP. 1, 2 -am tibi, quam olim Satira comminiscens ... lucernas edocuit, ... explicabo. 6, 576 *Satira* totam -am ab incohamentorum motu ... *suscepit.* SVLPICIA sat. 2 -am ... detexere paucis. 58 hoc -a modo pausam facit. *inest verbo quaedam vilitatis nota: i. q. malevolorum sermunculi, rumores vulgi*: LAMPR. Alex. 38, 6 vulgari ... de -a. CAPITOL. Aur. 19, 2 talem -am vulgari sermone contexunt. Maximin. 31, 4 *Cordus* haec omnia usque ad -am scripsit. HIER. adv. Rufin. 2, 20 cum mihi mea (*i. quae de me solet narrari*) ingeratur -a.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

i. q. narratio commenticia, incredibilis: AVG. in psalm. 145, 9 promittitur . . . et quasi ad -am desperas.

B *de poetarum et scriptorum fabulis*: **1** *i. q. narratiuncula delectationis causa inserta*: CIC. de orat. 2, 240 si . . . aliqua -a narratur (aliquae -ae narrantur *M*). SEN. contr. 3 praef. 18 hanc . . . tibi -am rettuli, ut *eqs.* suas. 1, 7 longius me -arum dulcedo produxit. PHAEDR. 2, 5, 6 hanc *nationem* emendare . . . volo vera -a. SEN. nat. 1, 16, 1 volo tibi narrare -am. epist. 77, 10 in -am excessi non ingratam tibi. *ibid.* ne inutilis...haec -a fuerit. PORPH. Hor. epist. 1, 7, 46 -am de Volteio Maena . . . exponit. **2** *fabula de deis et heroibus* (*ubique fere cum aliqua vilitatis nota*): CIC. Tusc. 1, 114 affertur . . . de Sileno -a quaedam. nat. deor. 1, 41 Orphei . . ., Hesiodi Homerique -as. 3, 12 nec -as aniles proferas *de Dioscuris.* 3, 13 an tibi -ae videntur? div. 2, 80 nihil debet esse in philosophia commenticiis -is loci. MIN. FEL. 20, 2 antiquitas imperitorum -is suis delectata vel capta. TREB. Claud. 6, 5 quae -a istum numerum affinxit? AVG. conf. 1, 10 scalpi aures...falsis -is. civ. 7, 19 p. 297, 24 sicut...ipse -as interpretatur. *nota collective i. q. historia fabularis*: ENNOD. epist. 1, 9, 2 p. 18, 15 -a senior (*i. antiqua*)...loquitur (*seq. acc. c. inf.*). **3** *de apologis Aesopeis*: PHAEDR. 1, 2, 9 Aesopus talem ...-am rettulit (PORPH. Hor. epist. 1, 7 pr. *vulpeculae* -am). 1, 5, 2 testatur haec -a propositum meum. 1, 15, 3 id esse verum parva haec -a indicat. 1, 26, 2 nulli nocendum . . . -a admonet (3, 17, 13. 4, 24, 1). 2 prol. 2 nec aliud quicquam per -as quaeritur quam *eqs.* 3 prol. 36 servitus . . . affectus . . . in -as transtulit. 3, 3, 3 *causa* notescet . . . -a mea. 4, 2, 9 -am adiciam de mustela et muribus. 4, 7, 22 nec -ae te iuvant nec fabulae. 4, 24, 22 -a talis . . . discernet notas. 5 prol. 10 ad -am talis exempli feror. SEN. dial. 12, 8, 3 -as . . . et Aesopeos logos . . . conectas. PLIN. nat. 36, 82 Aesopi -arum philosophi. QVINT. inst. 1, 9, 2 Aesopi -as . . . narrare. 5, 11, 19 illae . . . -ae *Aesopeae* . . . ducere animos solent. 5, 11, 21 παροιμία est velut -a brevior. PORPH. Hor. epist. 1, 1, 74 Aesopia. 1, 3, 15 sub . . . cornicis -a. **4** *i. q. fabula scaenica*: CIC. fin. 1, 4 -as Latinas ad verbum e Graecis expressas . . . legant. Att. 7, 3, 10 *Terenti* -ae . . . putabantur a C. Laelio scribi. ad Q. fr. 2, 15, 3 a te ⟨f⟩actam -am (*sc.* Συνδείπνους Σοφοκλέους) video esse festive. LIV. 7, 2, 11 histrionibus -arum actu relicto . . . *exodia* conserta . . . -is . . . Atellanis sunt. AVSON. 408, 15 protulit in scaenam quot dramata -arum *Terentius.* ENNOD. epist. 1, 7, 3 p. 16, 12 quis poetarum -am fucis similibus . . . instrueret? *in imagine*: CIC. Cael. 64 velut haec tota -a veteris et plurimarum fabularum poëtriae quam est sine argumento! quam nullum invenire exitum potest!

syn. et iuxta posita: sermunculus, logus, fabula.

deriv.: fabellare.

fābellātio, -ōnis *f. a* fabellare. GLOSS. μυθολογία. locutio falsa.

fābellātor, -ōris *m. a* fabellare. GLOSS. sermocinator. μυθολόγος. *i. q. fabulator*: ITALA Bar. 3, 23 (Vallic. Rem.) -es et exquisitores prudentiae (μυθολόγοι, ITALA Legion. *et* VVLG. fabulatores, ITALA Sangerm. 16 fabularum inquisitores).

fābello, -āre [*a* fabella. *Th.*]. GLOSS. II 382, 61 ὁμιλῶ sermocinor, -o (fav- *trad.*). IV 340, 30 fabulor -o[r] (*cf. Loewe, Gloss. nom. p. 155*). [*it.* favellare, *francog. vet.* faveller. *M.-L.*]

deriv.: fabellatio, fabellator. *Vetter.*

faber, -bra, -brum *adi. et* **ˣfaber,** -brī *subst. m.* [*cf. paelign.* forte faber '*fortunae faber* (?)'. *idem esse videtur quod slavon.* dobrъ '*pulcher, bonus*', *theodisc.* tapfar '*gravis, solidus*', *anglice* dapper '*bellus*'; *cf. c. armen.* darbin '*faber ferrarius*' *et c. got.* ga-daban '*aptum esse*', gadōbs '*aptus*', *slavon.* po-doba '*decus*', dobljь 'δόκιμος, ἄριστος'. *v. Fick, Zs. f. vergl. Sprachforsch. 19, 260 sq.; Berneker, Slav. Etymol. Wörterb. s. v.* doba. *Th.*]. ISID. orig. 19, 6, 1 -r a faciendo ferro impositum nomen habet. *de formis: nom. plur.* fabres: CORP. XIV 2876 (*Praeneste*). *c. apice*: fabrí: CORP. V 7487. *genet. plur.*: CIC. orat. 156 quam centuriam -um . . ., ut censoriae tabulae loquuntur, audeo dicere, non -orum. *cf.* PLIN. dub. serm. frg. Roman. Char. gramm. I 129 hoc (*sc. -um pro -orum*) recte . . . usus . . . M. Scaurus contra Brutum . . .'praefecti -um'. PRISC. gramm. II 307, 17 Cicero . . . pro Murena (*73*): praefectum -um pro -orum. *legitur* praefectus -orum *rarissime*: CORP. II 5442, 2 (*Vrsone*) fabro(rum). XIII 6817, 3 (*Mogontiaci*). GLOSS. *v. l. 81. saepius* collegium -orum: PLIN. epist. 10, 33, 3. 10, 34, 1 paneg. 54. CORP. VI 9406, 4. XIV 3009, 4. IX 3148, 6. XIII 1978. VII 11, 6. V 60, 6. *notatur gen. plur. in titulis saepissime* fabr.: CORP. VI 9034, 3 *et passim, multo rarius* fabror.: CORP. IX 5568, 2 (*Tolentini*). 3148, 6 (*Corfinii*). XII 726, 2 (*Arelate*). XIII 1978 (*Lugduni*). fab.: CORP. VI 9415. XIV 407, 6. XI 6335, 5 (*Pisauro*). X 541, 6 (*Salerni*). II 2149ᵃ (*Obulcone*). fabro: CORP. II 5442, 2 (*Vrsone*). fabru(m): CORP. II 5617 (*Aquis Flaviis*). *semel* f(abrum): CORP. XIV 456 (*Ostiis*). *de prosodia: paenultima casuum obliquorum necnon nominativi pluralis producitur positione inde ab* HOR. epist. 1, 1, 87 *apud omnes poetas.* *de notione*: GLOSS. magister. τέκτων. τεχνίτης. χαλκεύς. praefectus -is: προτεταγμένος τῶν τεχνιτῶν. praefectus -orum: ἔπαρχος τῶν τεχνιτῶν. *masc. subst. legitur inde ab* APP. CLAVD. *et* PLAVTO. *adi. ap.* OV., APVL. *posterioresque, at adverbium iam inde a* PLAVTO. *subst. deest ex. gr.*: TER. LVCIL. RHET. Her. CATVLLO PVBLIL. LVCR. BELL. Alex. Afr. Hisp. SALL. VERG. PROP. MANIL. SEN. rhet. VAL. MAX. CVRT. SCRIB. LARGO MELAE LVCANO PERS. PETRON. VAL. FL. SIL. STAT. FRONTINO TAC. FLORO FRONTONI. [*val.* faurŭ, *it.* fabbro, *francog.* fèvre. *M.-L.*] *cogn.* Faber *et nom. oppidi* Fabri *v. nom. propr.*

substantivum: **I** *generatim: quilibet artifex qui materiem duram (velut metalla ligna lapides ebur) tractat. cf.* NON. p. 448 edolare -orum est verum verbum, cum materiarum complanatur asperitas. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 5 p. 174, 5 -i materia est in eo, ubi facit, id est ferrum, quod tundit . . . est item -i materia in eo, unde facit, id est ferrum, de quo tundit. *v. etiam Blümner, Technol. II 166 sq. IV 323.*

A *solum ponitur*: PLAVT. Capt. 733 abducite istum . . . ad Hippolytum -um, iubete huic crassas compedes impingier (*cf.* AVSON. 326, 11 compedes quas ipse fecit, ipsus ut gestet -r). 1027. Men. 887 cogito, utrum me dicam ducere medicum an -um. Most. 103 laudant -um atque aedes probant. 112 tigna putefacit, perdit operam -i (136 CATO agr. 21, 5 CIC. Verr. 2, 147). Most. 114 haud est -i culpa. 892 -r qui cudere soles plumbeos nummos. Poen. 915 proba materies data est, si probum adhibes -um. CATO agr. 14, 1 villam aedificandam si locabis novam ab solo, -r haec faciat oportet. 21, 5 ferrum factum quod opus erit uti idem -r figat. CIC. Verr. 6, 48 Capitolium . . . publice coactis -is . . . aedificari . . . potuit. Phil. 1, 12. Att. 4, 3, 2 expulsi sunt -i de area nostra. epist. 9, 15, 5 cum -is eam (*domum*) perspicias. ad Q. fr. 2, 4, 3 paulisper -is locum darem. VARRO ling. 9, 34 quod ut quo⟨i⟩que -o lubitum sit possit facere partis scenae. frg. Non. p. 9 amussis est . . . apud -os tabula quaedam *eqs.* (*cf.* PAVL. FEST. p. 80 amussis . . . regula -orum est). HOR. sat. 1, 8, 1 olim truncus eram ficulnus . . ., cum -r . . . maluit esse deum. epist. 2, 1, 116 tractant fabrilia -i. TIB. 1, 3, 48 nec ensem . . . duxerat arte -r (*cf.* IVV. 15, 168 vomere lassi nescierint primi gladios extendere -i). OV. met. 12, 278 ferrum . . . forcipe curva . . . -r eduxit. AETNA 198 nec tamen est dubium, penitus quid torreat Aetna, aut quis mirandus tantae -r imperat arti. LIV. 1, 56, 1 intentus perficiendo templo -is undique ex Etruria accitis . . . pecunia . . . ad id publica est usus. 1, 57, 2 delenire popularium animos studebat . . . infestos . ., quod se in -orum ministeriis ac servili tam diu habitos opere ab rege indignabantur. 26, 51, 7 urbs . . . strepebat apparatu belli -is omnium generum in publica officina inclusis. 26, 51, 8 quaeque in officinis quaeque in armamentario ac navalibus -orum multitudo pluruma . . . faciebat. 29, 6, 4 in eo captivorum numero -i quidam fuere assueti . . . apud Poenos mercede opus in arce Locrorum facere. frg. 22 -os ⟨cum⟩ cura conquisitos undique exciverat. VITR. 2, 1, 6 industria . . . perfecit, ut qui fuerunt in his studiosiores -os esse se profiterentur. 4, 2, 2 antiqui -i quodam in loco aedificantes *eqs.* 9 praef. 6 quod magno labore -i normam facientes vix ad verum perducere possunt, id rationibus et methodis emendatum ex eius (*Pythagorae*) praeceptis explicatur. 10, 1, 6. 10, 13, 2. PAVL. FEST. p. 82 Epeus nomen cuiusdam -i, qui equum Dureum fecit. p. 108 impages dicuntur, quae a -is in tabulis figuntur. p. 132 lignum rotundum, quod circumagunt -i in operibus tornandis. CELS. 8, 3 alterum genus *terebrarum* simile ei quo -i utuntur. 8, 10, 7. PHAEDR. 3 epil. 7 quamvis materiae tanta abundet copia, labori -r ut desit, non -o labor. 4, 8, 3 in officinam -i (PLIN. nat. 35, 182 in ferrariis -orum officinis. BOETH. mus. 1, 10). SEN. benef. 6, 16, 1 turres . . . excitaturus -r quid in diem mereat. nat. 6, 30, 4 *aedificia* a -is neglegentius . . . composita. epist. 56, 4 inquilinum. 88, 25 aliquid nobis praestat geometriae ministerium: sic philosophiae necessaria est, quomodo ipsi -r. 95, 56 non est necesse -o de fabrica quaerere. frg. 120 -os qui illa (*simulacra deorum*) fecere contemnunt. PETRON. 50 factae sunt *statuae* in unum aera miscellanea. ita ex hac massa -i sustulerunt et fecerunt catilla. CORP. IV 4256. PLIN. nat. 16, 195 -orum ⟨in⟩ intestina opera medulla sectilis optima quadripertitis. 35, 35 *rubrica* -is utilissima Aegyptia et Africana, quoniam maxime sorbentur tectoriis. MART. 9, 27, 12 cuius refibulavit turgidum -r penem. 9, 68, 6 grave percussis incudibus aera resultant causidicum medio cum -r aptat equo. QVINT. inst. 2, 21, 16 non -r de fabrica melius aut de musice musicus *dicet*? 7, 10, 9 quis non -r vasculum aliquod, quale numquam viderat, fecit? IVV. 1, 54 volantem (*i. Daedalum*). SCAEV. dig. 6, 1, 67 *ad domus* refectionem -um induxit. GAIVS dig. 41, 1, 7, 12 si dominus . . . nec solvat pretium materiae et mercedes -orum. APVL. met. 9, 7 -r collo suo gerens dolium. 10, 30 erat mons ligneus . . . summo cacumine de manibus -i fonte manante. VLP. dig. 13, 6, 5, 7 Mela scripsit, si servus lapidario commodatus sub machina perierit, teneri -um commodati, qui neglegentius machinam colligavit. PAVL. dig. 14, 2, 2, 1 si -r incudem aut malleum fregerit, non imputaretur ei qui locaverit opus. 17, 1, 26, 8 -r . . . emit servum . . . et fabricam docuit. ITALA Ier. 10, 3 (Cypr. testim. 3, 59) lignum de saltu excisum, opus -i (τέκτονος, VVLG. artificis). PORPH. Hor. sat. 1, 2, 30 oblimare conterere significat, ut quae a -is limantur. COMM. instr. 1, 5, 4 sceptra fecerat -r illi Pyracmon. CAPITOL. Maximin. 8, 4 numquam vivit, ⟨ut⟩ quis in exercitu miles -r aut alterius rei . . . artifex esset. ARNOB. nat. 3, 3 -orum figmenta puerilia. HIER. in Is. 54, 16 p. 642 diabolus -r pessimus immundo spiritu conflat vasa iniquitatis. VVLG. iud. 5, 26 misit . . . dexteram ad -orum malleos. sap. 13, 11 si quis artifex -r (ὑλοτόμος τέκτων) de silva lignum rectum

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

secuerit. Is. 40, 19 numquid sculptile conflavit -r? Ier. 24, 1. Rvfin. Orig. in Rom. 8, 2 parvulus si coeperit vel rationis iam capax esse vel aliquid fabrilis artis... tunc iam efficacia rationabilis dicitur vel -r. Cypr. Gall. iud. 113 exoras mutos, -orum pignora, divos. Clavd. 20, 495 *homines* -o meliore (*i. a Prometheo*) politi. 24, 323 -i nec tigna polire sufficiunt. Avg. civ. 4, 11 in -orum fornace (Isid. orig. 19, 6 tit.). 14, 24 folles -orum vel organorum. gen. c. Manich. 1, 6, 10 ligna... adiuvant -um. Mart. Cap. 1, 7 Lemnius... -r (*i. Vulcanus*). Boeth. arithm. 1 praef. p. 4, 7 picturae manibus tabula commissa -orum. Isid. orig. 19, 7 tit. de instrumentis -orum. Corp. VI 3969, 3. XI 5438, 2. X 4855, 2 cultorib(us) -orum. V 7487 -i fratres. 545, 5 q(uin)q(uennali) prae-f(ecto) fabr(um) Romae et Tergeste (*cf.* III 611, 5 -i tignuarii pr⟨ae⟩-fecto suo perpet⟨uo⟩ ob merita eius... posuerunt). *passim in* Inscr.

notabilia quaedam ad rem spectantia: fabri servi, pars familiae: Cic. Planc. 62 quamvis frugi hominem, si pro -o aut pro tectore emimus, ferre moleste solemus, si eas artes quas in emendo secuti sumus, forte nesciverit. Hor. epist. 1, 1, 87 cras ferramenta Teanum tolletis, -i. Colvm. 11, 1, 5 mercari villicum tamquam -um. 11, 2, 13. 12, 3, 9 tum insistere atriensibus, ut supellectilem exponant, ... ceteraque quae refectionem desiderant, -is concinnanda tradantur. Plin. epist. 3, 19, 3 inest huic computationi sumptus supellectilis, sumptus atriensium, topiariorum, -orum atque etiam venatorii instrumenti. Pavl. dig. 17, 1, 26, 8 *v. p. 8, 75.* Hist. Apoll. rec. A 25 erant ex servis eius -i. *cf. ex* Inscr.: Corp. VI 4443, 2 Tauriscu(s) -r. 4446, 2. 6363 Acasti -i tignuarii. 6364. 6365 *al.* *collegia, corpora sim. fabrum* (*cf. Kornemann, PW. VI 1893 sqq. 1905 sqq.*): Ascon. Corn. p. 75 Cl. collegia... sunt sublata praeter pauca atque certa quae utilitas civitatis desiderasset, quasi ut -orum fictorumque (lictorumque *codd.*). Plin. nat. 34, 1 a rege Numa collegio tertio aerarium -um instituto. Plin. epist. 10, 33, 3 dispice an instituendum putes collegium -orum *eqs.* paneg. 54. Scaev. dig. 32, 93, 4 collegio -orum fundum... legavit. Cod. Theod. 14, 8, 1 (*a. 315*). 12, 1, 62 (*a. 364*). *passim in* Inscr., *v. vol. III p. 1593, 24 sqq.* Call. dig. 27, 1, 17, 2 eos qui in corporibus sunt veluti -orum, immunitatem habere dicimus. 50, 6, 6, 12 ut -orum corpus est et si qua eandem rationem originis habent, id est idcirco instituta sunt, ut necessariam operam publicis utilitatibus exhiberent. Corp. XIV 168, 4 (*Ostiis*) corpus -um navalium Ostiens(ium) quibus ex s. c. coire licet. 256, 1 (*ibid.*). 456 (*ibid.*). XIII 1734 (*Luguduni, saec. II*) genio splendidissimi corporis -orum tign⟨ariorum⟩. 5154, 5 (*Amsoldingen*). XII 726, 2 (*Arelate*) -or(um) tignarior(um) corpus Arel(atense). Corp. XI 6135, 3 (*Foro Sempronii*) sodalicium fabr(um) tig(nariorum). Corp. VI 9415^a scolae ⟨fabrum tign⟩ariorum et ⟨intes⟩tinariorum ⟨...⟩ Palati. IX 5568, 2 (*Tolentini*) schola Aug⟨usta⟩ colleg(i) fabror(um). XIII 6308, 2 (*Aquis*) ⟨schol⟩am fab⟨rum⟩. III 8018, 3 (*Drobetis*).

iunguntur vel opponuntur fabri aliis artificibus: Plavt. Mil. 919 architecto assunt -i ad eam rem haud imperiti. si non nos materiarius remoratur, ... cito erit parata navis (Cic. epist. 9, 2, 5. Vitr. 6, 8, 10 haec... recte instituuntur, cum is [*architectus*] et a -is et ab idiotis patiatur accipere se consilia. Colvm. 1 praef. 3 Ps. Avr. Vict. epit. 14, 5 Vvlg. Sirach 38, 28 Avg. civ. 12, 26 Corp. VI 33833, 9 *v. p. 10, 77*). Cic. Planc. 62 hominem, si pro -o aut tectore emimus (Avg. civ. 4, 22 dicens... vivere... neminem posse, si ignoret quisnam sit -r, quis pistor, quis tector). nat. deor. frg. 2 -r, cum quid aedificaturus est, non ipse facit materiam, sed ea utitur quae sit parata, fictorque item cera (Varro ling. 6, 78 Ascon. Corn. p. 75 Cl. *paulo aliter*: Iren. 1, 15, 5 *p. 10, 45*). Varro rust. 1, 16, 4 coloni potius anniversarios habent vicinos, quibus imperent, medicos, fullones, -os, quam in villa suos habeant (Arnob. nat. 6, 9 quod in vulgaribus proverbiis dicitur, -um c⟨a⟩edere cum ferias fullonem). 1, 16, 5 -os parant, quos habeant in villa, sic ceteros necessarios artifices (Hier. in Zach. 1, 1 p. 790 -os sive artifices, quos Graeci τέκτονας vocant. Avg. gen. c. Manich. 1, 8, 13 miseri homines, quibus displicet quod deo placuerunt opera sua, cum videant... hominem artificem, verbi gratia lignarium -um ... tam diu lignum caedere atque tractare dolando ... quousque ad artis regulas perducatur... et placeat artifici suo. *adde l. 78*). Sen. epist. 78, 20 *morbus* sutoris aut -i manus impediet. 90, 15 posse nos habitare sine marmorario ac -o. 90, 19 hinc textorum, hinc -orum officinae sunt. Colvm. 11, 1, 9 tam docendus est futurus villicus quam futurus figulus aut -r (Tert. nat. 1, 20 Avg. civ. 12, 26 Cod. Theod. 13, 1, 10 [*a. 374*]). Iavol. dig. 34, 2, 39 pr. vascularius aut -r argentarius. Apvl. apol. 29 scilicet... phrygionibus aut -is negotium istud dandum fuisse. Vlp. dig. 39, 1, 5, 3 -is vel opificibus, qui eo loci operantur. 40, 4, 13, 1 si -is duobus vel pictoribus, si membrum depinxissent vel si fabricassent navem. Pavl. sent. 3, 6, 50 -i ferrarii, item tignarii et putatores. Vvlg. Bar. 6, 45 a -is autem et ab aurificibus facta sunt (ὑπὸ τεκτόνων καὶ χρυσοχόων. Itala Legion. artificibus). Ier. 24, 1 et -um et inclusorem (29, 2). Ps. Avr. Vict. epit. 14, 5 *Aelius Hadrianus* cum oppida ... augeret ordinibus. namque ad specimen legionum militarium -os, perpendiculatores, architectos, genusque cunctum extruendum moenium seu decorandum in cohortes concenturiaverat. Rvfin. Adamant. 3, 13 si quis forte -r aut fusor statuam fuderit. -os ac structores Gloss. Plac. *v. p. 10, 26.* *in copiosa artificum enumeratione nominantur fabri*: Hier. epist. 53, 6, 2 agricolae, caementarii, -i metallorum lignorumque caesores, lanarii quoque et fullones et ceteri, qui variam supellectilem et vilia opuscula fabricantur. Cod. Iust. 10, 66 (64), 1 (*a. 337*). *nominantur fabri inter homines pauperes, ignobiles, infimos*: Cic. ad Q. fr. 2, 8, 3 nos... ita philosophi sumus, ut vel cum -is habitare possimus. *cf.* Hor. ars 32 Aemilium circa ludum -r imus (*cf.* Porph. *ad l.* hic demonstrat aerarium fuisse -um imum, hoc est: in angulo ludi tabernam habentem). Mart. 10, 48, 16 faba -orum prototomique rudes. 13, 13, 1 fatuae -orum prandia betae. Svet. Claud. 34 bestiariis meridianisque adeo delectabatur, ut... praeter... destinatos etiam levi subitaque de causa quosdam committeret *in arenam*, de -orum ac ministrorum atque id genus numero, si automatum vel pegma... parum cessisset. Ivv. 7, 223 mediae... noctis ab hora sedisti, qua nemo -r, qua nemo sederet qui docet obliquo lanam deducere ferro. 8, 175 (*Caesarem alloquitur*) invenies aliquo cum percussore iacentem *legatum*, permixtum nautis et furibus ac fugitivis, inter carnifices et -os sandapilarum. Tert. spect. 30 -i aut quaestuarii filius (*i. Iesus. cf.* Itala [codd. d e k q δ] *et* Vvlg. Matth. 13, 55 non(ne) hic (est) -i filius [Itala g^1: filius Ioseph -i; τέκτονος]? Ivvenc. 3, 25 -i suboles. Hil. in Matth. 14, 2 *Iesum* paternae artis quodam opprobrio lacessunt. sed plane hic -i erat filius, ferrum igne vincentis. Petr. Chrys. serm. 48 p. 334^c dicebant -i filius, ut arte vili ars lateret auctoris). *in proverbio* (*v. etiam p. 9, 59 sq.*): Gloss. Plac. V 21, 38 (68, 5) fab⟨r⟩i Cora (*em. Bücheler*) proverbium in eos ⟨qui⟩ domesticis alimentis usi aliis laborarent. dictum ab eo quod Capitolium aedificanti Tarquinio -os ac structores Corni (*i.* Corani) cum suo victu miserunt. *in imagine* (*cf. etiam infra l. 43 sq.*): Plavt. Most. 131 abeunt *liberi* a -is (*i. parentibus. cf.* 134 probus fui, in -orum potestate dum fui). Cic. epist. 9, 2, 5 non deesse, si quis adhibere volet, non modo ut architectos, verum etiam ut -os, ad aedificandam rem publicam. Itala (Legion. Cassiod. in psalm. 134, 18 Firm. err. 28, 4) *et* Vvlg. Bar. 6, 7 lingua eorum rasa (Vvlg. polita) (a) -o. Avg. civ. 4, 7 si proprios *deos* habuerunt Assyrii, quasi peritiores -os imperii construendi atque servandi. *adde subeunte notione sollertis, vafri*: Ivv. 14, 116 hunc... egregium populus putat acquirendi artificem; quippe his crescunt patrimonia -is... maioraque fiunt incude assidua semperque ardente camino.

B *accedit genetivus: rei quam faber comparat*: Ivv. 8, 175 sandapilarum. Gell. 19, 10, 2 -i aedium... balneis novis emoliendis adhibiti. Corp. VI 6354, 2 -r struct⟨urae⟩ parietar⟨iae⟩. Vvlg. I reg. 8, 12 armorum (*cf.* Gloss. armorum -r ὁπλοποιός) et curruum suorum. Avg. civ. 12, 27 compedum carcerumque nostrorum. Gloss. -r navium ναυπηγός. clavorum -r ἡλοκόπος. *in imagine*: Ps. Sall. rep. 1, 1, 2 Appius ait (*App. Claud. carm. 3*) -um esse suae quemque fortunae (*cf. p. 7, 54 sq.*). Plavt. Most. 120 parentes -i liberum sunt. Iren. 1, 15, 5 Daedalus fictor et -r malus factus sublimissimae virtutis (ψευστὴς καὶ τέκτων). *materiae in qua faber operam collocat*: Hor. epist. 2, 1, 96 marmoris aut eboris... aut aeris (Vvlg. II par. 24, 12). Tert. nat. 1, 10 in Vulcano -r ferri consecratur (Vvlg. II par. 24, 12 Rvfin. hist. mon. 15). Vvlg. IV reg. 12, 11 lignorum (Ps. Matth. euang. 10, 1 ligni). Lex Visig. 7, 6, 4 quorumcumque metallorum.

C *genus fabrorum epithetis distinguitur*: aerarius: Gloss. -r aerarius χαλκεύς. χαλκοτύπος. *rell. v. vol. I p. 1054, 12 sqq.* argentarius: Gloss. -r argentarius ἀργυροκόπος. *v. vol. II p. 516, 27 sqq.* automatarius: *v. vol. II p. 1600, 32.* balneator (*cf. Kornemann, PW. VI 66 sqq.*): Corp. VI 9395. 9396. dolabrarius: Inscr. Röm. germ. Korr.-Blatt 1908 p. 5 (*Augustae Treverorum*) ⟨collegii fabrum dol⟩abrar⟨iorum⟩. eborarius: Corp. VI 9397. 33423. ferrarius (Gloss. -r ferrarius σιδηριουργός. σιδηροκόπος. χαλκεύς): Plavt. Rud. 531 Cato agr. 7, 2 Cels. 4, 16. 5, 28, 2 Plin. nat. 14, 46 Pavl. sent. 3, 6, 50 Edict. imp. Diocl. 7, 11 Capitol. Max. Balb. 5, 1 Treb. trig. tyr. 8, 1 Veg. mil. 1, 7 Vvlg. I reg. 13, 19. Sirach 38, 29 (χαλκεύς). Is. 44, 12 Herm. vis. Pal. 1, 32 *al.* Corp. XI 4236 (*Interamnae*). 4237 (*ibid.*). VIII 4487 (*Tubunis*). ferrius: Corp. VI 9400. figulator: Gloss. -r figulator κεραμεύς. frenarius: Gloss. -r frenarius χαλινοποιός. intestinarius: Edict. imp. Diocl. 7, 3 -o intestin⟨ario⟩. Corp. VI 8173, 3 -i intestinar(ii). 9415^a. X 1922, 3 (*Puteolis*). 3957, 3 (*Capuae*). lapidarius: Corp. XI 6838 (*Bononiae*). Inscr. Rev. épigr. 1902 n. 1442 (*Narbone*). lectarius: Corp. VI 7882, 2. XI 5439, 2 (*Asisii*) -o lect⟨ario⟩. lectuarius: Gloss. -r lectuarius κλινουργός. κραββατοποιός. lignarius (Gloss. -r lignarius τέκτων. τέκτων οἰκοδόμος): Avg. gen. c. Manich. 1, 8, 13 Op. imp. in Matth. 1 p. 630 Isid. orig. 19, 6, 1. limarius: Corp. XII 4475 (*Narbone*). marmorarius (?): Corp. VI 9102^b, 12. materiarius: Papyr. Tebtun. II n. 686 (*saec. II/III*). navalis (Gloss. -r navalis ναυπηγός. navis opifex. qui navem fabricat): Liv. 28, 8, 14 Hist. Apoll. rec. B 25. Corp. XI 139 (*Ravennae*) -r navalis. VI 33833, 9 harchitecto eabro nabali (*sic*). XIV 168, 4 (*Ostiis*). 456 (*ibid.*). XI 1436, 5 (*Pisis*) coll(egio) fabr(um) naval(ium). XII 700, 7 (*Arelate*) patron(i) corpor(is) fabror(um) naval(ium) utriclar(iorum) et centonar(iorum). *al.* ocularіarius: Corp. VI 9402. pectinarius: Corp. V 98, 8 (*Polae*). plaustrarius: Gloss. -r plaustrarius ἁμαξοπώλης. soliarius baxiarius: Corp. VI 9404, 4 quinquennali collegi perpetuo -um soliarium baxiarium. subaedianus: Corp. XII 4393, 8 (*Narbone*). II 2211, 9 (*Cordubae, a. 348*) -i subidiani (*sic*). tignarius (Gloss. -r

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tignarius λεπτουργός. τέκτων): CIC. rep. 2, 39. GAIVS dig. 50, 16, 235, 1 -os tignarios dicimus non eos dumtaxat, qui tigna (*trad.* digna *et* ligna) dolarent, sed omnes qui aedificarent. CORP. VI 996, 5. 148, 5. 9415. XIV 2630, 4 (*Tusculi*). XIII 1734 *p. 9, 39. passim in* INSCR.
tignuarius: CIC. Brut. 257 ego me Phidiam esse mallem quam vel optimum -um tignuarium. CORP. VI 6363. 6365. 9034, 3. XIV 160, 11 (*Ostiis*). XIII 5154, 4. III 611, 5. *passim in* INSCR.

II ***speciatim:*** *in exercitu* (*cf. Kornemann, PW. VI 1918 sqq.*): CIC. rep. 2, 39 centuria, quae ad summum usum urbis -is tignariis est data (orat. 156. LIV. 1, 43, 3 additae huic classi duae -um centuriae, quae sine armis stipendia facerent; datum munus, ut machinas in bello ferrent). CAES. Gall. 5, 11, 3 ex legionibus -os deligit et ex continenti alios arcessi iubet. TARR. PAT. dig. 50, 6, 7 (6) quibusdam aliquam vacationem munerum graviorum condicio tribuit, ut sunt ... -i, sagittarii, aerarii *eqs.* VEG. mil. 2, 11 habet ... legio -os tignarios structores carpentarios *eqs.* CORP. III 3566, 4 (*Aquinci*) ⟨d⟩oc(toris?) fabr(um) leg(ionis) II. *nota titulos sepulcrales fabrorum classiariorum*: CORP. X 3418—3427 (*Miseni*). praefectus fabrum (*cf. Kornemann, PW. VI 1920 sqq.*): SCAVR. or. frg. Roman. Char. gramm. I 129, 12 praefecti fabrum. CIC. Mur. 73 praefectum -um semel locum tribulibus suis dedisse. Balb. 63 in praetura, in consulatu praefectum -um detulit. 64. epist. 3, 7, 4 Q. Leptam, praefectum -um meum. VARRO rust. 1, 2, 7 Libo Martius, praefectus -um tuus. CAES. civ. 1, 24, 4 Cn. Pompei. NEP. Att. 12, 4 Antonii. *al.* CORP. XI 1934, 2 (*Perusiae*) praef(ectus) fabr⟨um⟩ delat(us) a co(n)s(ule). III 398 (*Pergami, a. 26*) M'. Aemilius ... Proculo praef(ecto) fabr(um) M'. Lepidi. 6687, 15 (*Beryti*). XIV 3665, 5 (*Tiburi*). *passim in* INSCR. *nota*: GLOSS. praefectus -is, *v. p. 7, 80.*

III ***translate:*** *nomen piscis*: OV. hal. 111 rarus. COLVM. 8, 16, 9 -r qui et in nostro Gadium municipio generosissimis piscibus adnumeratur, eumque prisca consuetudine zeum appellamus. PLIN. nat. 9, 68 zeus, idem -r appellatus. 11, 180 novissima asperitas ut scobina -i (fabris *codd.*, fabrilis *Urlichs*). 32, 148. *fort. nomen herbae chelidonion?* DIOSC. 2, 180 W. *v. p. 12, 19. 21* (*e coniectura Wellmanni*).

adiectivum: **faber,** -bra, -brum. GLOSS. -um perfectum. *superl. v. l. 42.* **1** *de rebus*: **a** *i. q. ad fabrum pertinens*: OV. met. 8, 159 Daedalus ingenio -ae celeberrimus artis ponit opus (fast. 3, 383 Mamurius, morum -aene exactior artis difficilest ... dicere, clausit opus). **b** *i. q. scite perfectus, excogitatus*: APVL. apol. 14 levitas ... speculi -a et splendor opifex. flor. 9 p. 93 anulum in laeva -rimo signaculo quem ostendebat. PRVD. apoth. 1034 solus homo emeruit domini formabile dextra os capere et -o deitatis figmine nasci. SIDON. epist. 8, 1, 2 sententiae artifices et eloquia -a.
2 *de homine, acced.* in: VVLG. gen. 4, 22 Tubalcain ... fuit malleator et -r in cuncta opera aeris et ferri (*an subst.? cf.* LXX σφυροκόπος χαλκεὺς χαλκοῦ καὶ σιδήρου).

adv. **fabrē.** *superl.* faberrime: APVL. flor. 15 p. 56 met. 2, 4. 11, 11. 16 DIOM. gramm. I 478, 16 AMM. 20, 11, 11. 29, 3, 4. FVLG. serm. ant. 51 -e dicitur perfecte. GLOSS. artificiose. docte. ingeniose perfecte. τεχνικῶς. -e factum: ornate compositum. ornatum compositum. *cf.* PAVL. FEST. p. 28 adfabrum -e factum. *v. vol. I p. 1170, 81.* **1** *i. q. scite, sollerter, facete*: PLAVT. Cas. 861 nec fallaciam astutiorem ullus fecit poeta atque ut haec est -e facta ab nobis (Men. 132 hoc facinus pulchrumst, hoc probumst, hoc lepidumst, hoc factumst -e. Stich. 570 apologum fecit quam -e. Caec. frg. 1, 1 nec quicquam factumst nisi -e. *cf. l. 61 sqq.*). VEN. FORT. carm. frg. 5 quid ibi -e dictum sit. **2** *i. q. dextre, eleganter, apte, convenienter*: MELA 2, 9 capita ubi -e expolivere, auro vincta pro poculis gerunt. APVL. flor. 15 p. 56 gemmis -rime sculpendis. 22 p. 102 navem bonam, -e factam (met. 11, 16 navem -rime factam. *adde*: LACT. inst. 2, 8, 66 in domo -e facta et ornata [*cf.* PS. ARNOB. confl. 1, 13 p. 260^C^ in aedificiis -e factis atque picturis ipsa *sapientia* cernitur]. HIER. in Ezech. 12, 41 p. 502 tam -e factae erant caelaturae, ut non sculptae sed appositae viderentur. epist. 22, 27, 8 sunt, quae ciliciis vestiuntur et cucullis -e factis, ut ad infantiam redeant, imitantur noctuas et bubones. AVG. serm. 15, 1 non in -e factis parietibus et tectis, non in nitore marmorum et laquearibus aureis. RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 4 si quid praecipue -e factum prospexerit. SIDON. epist. 2, 2, 5 -e factum lacunar). APVL. met. 2, 4 uvae -rime politae (4, 32 simulacrum -e politum. OPT. PORF. carm. 26, 2 AMM. 19, 5, 4. 23, 5, 1. 29, 3, 4). 2, 19 vitrum -e sigillatum. 11, 11 urnula -rime cavata. IVL. VAL. 1, 3 ⟨opus⟩ adeo -e absolutum, ut. 3, 28 portarum valvis aere vel ferro ad firmitudinem ... impendio -e possessis. DIOM. gramm. I 478, 16 *dactylus* a tactu digitorum dictus, quem ad exprimendam organi modulationem -rime affectabant. AMM. 20, 11, 11 *moles arietis* aptata -rime. 31, 13, 14 agrestem casam secunda contignatione -e munitam. FVLG. serm. ant. 15 -e compactum animal. AMBR. Noe 9, 29 (*de corpore humano agit*) haec cum ita -e naturali institutione ad dei praeceptionem composita videntur. HIER. epist. 64, 13 *pilleolum* sic -e opertum linteolo, ut *eqs.* VVLG. exod. 35, 33 implevit ... sapientia et intelligentia et scientia et omni doctrina ...: quidquid -e adinveniri potest. 36, 1 operari. OROS. hist. 1, 20, 3 aeris artifex ... taurum aeneum fecit, cui -e ianuam e latere composuit. SIDON. epist. 8, 4, 1 parietibus ... -e locatis. *c. adiectivo*: SIL. 14, 320 trabs -e teres. *accedit* ad: PLAVT. Poen. 577 basilice exornatus incedit et -e ad fallaciam.

deriv.: fabrica (-us), fabrilis. fabrire. *fort. nom. propr.* Fabrinius, Fabrius. *compos.*: fabrefacere. affaber (-re), malefaber. infabre. *Jachmann.*

faberrae φάβα GLOSS. II 75, 8. *cf. c.* faba.

?**fabeus** sordes aurium GLOSS. II 579, 33. *interpretari possis vel 'globulus fabae similis' (ut sit a* faba *derivatum voc.) vel scribere* favus, faveus (*velut 'sordes favo similes'*). *varia coni. Löwe gloss. nom. p. XIII.*

fabicora *v.* faber *p. 10, 24 sqq.*

?**fabiolum** (-ī) *n. fort. a* faba *vel* fabium. *nomen herbae*: DIOSC. 4, 65 W. μήκων κερατῖτις ... Ῥωμαῖοι φαβίολουμ μαρίνουμ (*at* MARCELL. med. 27, 13 p. 275 ceratitidos, quam herbam no⟨s⟩ violam [noviolam *cod.*, *corr. Helmreich. an* herbam fabiolam mar.?] marinam appellamus).

?**fabium** (-ī *n.*) *cf. c.* faba. *nomen herbae*: DIOSC. 2, 180 W. χελιδόνιον μέγα ... οἱ δὲ (Ῥωμαῖοι *coni. Wellmann*) φαβίου⟨μ⟩ (*sic Stadler, Archiv 10 [1898] 96*, φάβρου⟨μ⟩ *Wellmann*), ⟨οἱ δ⟩ὲ πίου⟨μ⟩ φάβιου⟨μ⟩ (*sc.* fabium pium; ἐπιουφαβίου *codd.*, οἱ δὲ πίου⟨μ⟩ φάβρου⟨μ⟩ *Wellmann*).

fabrāteria (-ae) *f. cf. c.* faber. GLOSS. -a fabricatio. domus ubi fabricae sunt. est fabrica, qua sedent fabri [vel ornatus equorum (*sc. contaminatum c.* phalerae)]. *nomen oppidi v. nom. propr. cf.* PRISC. gramm. II 81, 5 in 'teria' etiam desinentia faciunt derivativum similiter (*sc. in* 'ternus'): -a Fabrāternus (*utrumque ad oppidum potius spectare videtur quam ad voc. appell.*). *non huc pertinere videtur appell.* sabrateria (GLOSS. V 578, 10 PRISC. gramm. II 81, 5) *q. v.* *Mbr.*

fabrē *v. p. 11, 48 sqq.*

fabrēfacio, -fēcī, -ere; *pass.* **fabrēfīo,** -factus sum, -fierī [*ex* fabre facio, fio *coaluit. Th.*]. fabri- *traditur* RVFIN. Basil. reg. 3 p. 495^D^ *v. l. 56.* fabre facere *disiuncte legitur ap.* PLAVT. *p. 11, 53 sqq. et ap.* APVL. *posterioresque p. 11, 60 sqq., coaluisse videtur fere inde a* LIVIO. *legitur plerumque passive, activum*: VIR. ill. 38, 1 RVFIN. Basil. reg. 3 p. 495^D^.

i. q. per artem fabri facere, conficere: **1** *de iis quae ex aere fiunt*: LIV. 26, 21, 8 argenti aerisque -cti vis. 34, 52, 6 ex aere multa -cta. CHALC. comm. 290 aes, aurum, ferrum et cetera huius modi silva est eorum quae ex isdem -iunt (*cf.* VVLG. exod. 31, 4 quidquid -ieri potest ex auro et argento et aere. HIER. epist. 52, 10, 1 scyphos, mortariola et cetera ex auro -cta. RVFIN. hist. 9, 9 p. 829, 12 signum ... crucis ex auro -ctum). AMM. 29, 1, 30 lance rotunda ex diversis metallicis materiis -cta. AMBR. Tob. 8, 10 frangam propter te argentum, quod -cti (-factum *et* fabricatum *codd. sequiores*) est. VVLG. III reg. 7, 35 in summitate ... basis erat quaedam rotunditas ... ita -cta, ut luter desuper posset imponi. Ezech. 27, 19 ferrum -ctum (*cf.* HIER. in Ezech. 8, 27 p. 317). HIER. in Ezech. 12, 40 p. 488 rivus -ctus.
2 *de iis quae ex quacumque materie fiunt*: LIV. 37, 27, 5 celeritate superabant levioribus et ad id -ctis navigiis. VIR. ill. 38, 1 classem validam -ecit. DICT. 3, 5 signum ligno -ctum (5, 9 equum ligno -ctum). VVLG. exod. 28, 28 stringatur rationale annulis suis cum annulis superhumeralis vitta hyacinthina, ut maneat iunctura -cta (III reg. 6, 18 cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur, habens tornaturas et iuncturas suas -ctas). II reg. 6, 5 ludebant ... in omnibus lignis -ctis. RVFIN. Basil. reg. 3 p. 495^D^ qui semper fabrile artificium discunt, numquam tamen fabrifaciunt opus. CLAVD. MAM. anim. p. 65, 16 ad aliquid scribendum vel -endum. epist. p. 205, 10 apicula caelitus deciduum haustu capiens -ctis manso florigeris infundit.
3 *speciatim de simulacris, statuis sim.*: LACT. inst. 2, 4, 2 simulacris -ctis id est hominum plane similibus. *cf.* epit. 20, 13 quotiens -cta signa laudamus vivere illa et spirare dicimus. VVLG. Ezech. 41, 18 -cta (γεγλυμμένα) Cherubim et palmae. PASS. Paul. 11 stipitem ... -ctum (-ctam *A*) adorent. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 16 ex lapide -ctam similitudinem veri panis ostendet. *fort. huc trahas*: INSCR. Revue archéol. 4. sér. XII 1908 p. 464 (*Africa*) hec facilis patet aula sanctis. ingrediens -e factum parvis ⟨sumpt⟩ibus videbi(s) opus. *Jachmann.*

bulbi Afri sibae (*i.* sive) **fa⟨b⟩riānī** maximi EDICT. imp. Diocl. 6, 41. *ex nom. proprio potius ortum esse videtur adi. quam ex* faber. *Mbr.*

×**fabrica,** -ae *f.* [*a* faber. *Th.*]. *de formis*: CORP. III 12872 (*Dalmatia*) fabrece. *formae Graecae*: NOVELL. Iust. 85, 1 φάβριξιν (83, 3 pr.). 85, 3 pr. φαβρίκων. φάβρικες. MALALAS p. 343, 3 Dind. φαβρίκα. *al.* p. 307, 21 φαβρικάς. LYD. de mag. 2, 10 φαβρικῶν. *notatur in* INSCR. (*in instrumento domestico*): fabr.: CORP. X 236. fab.: CORP. III 7309, 1. 20. V 8721, 1. *de prosodia: nom. sing. in versibus dactylicis antepaenultima positione producta usurpatur his locis*: CARM. epigr. 1802, 2 (*saec. IV*). SIDON. epist. 4, 18, 5 vers. 14 CORIPP. Ioh. 4, 1082 Iust. 4, 12. 52. CORP. XI 301, 1 (*Ravennae, saec. VI*). FELIX anth. 211, 1 ARATOR act. 2, 637. *de notione*: GLOSS. constat (*i.* fabricat: construit?). *de usu cf.* QVINT. inst. 8, 3, 34 piraticam ... ut musicam et -am dici ... vetabant mei praeceptores; *legitur apud* PLAVT. TER. CIC. LVCR. VITR. VAL. MAX. SEN. epist. PLIN. nat.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

QVINT. inst. APVL. *et passim apud posteriores.* [*it.* fabbrica, *francog.* forge, *hisp.* fragua. *M.-L.*]

I *spectat ad notionem adiect.* faber *'callidus, versutus', i. q. dolus, astutia*: PLAVT. Bacch. 366 erili filio hanc -am dabo super auro amicaque eius inventa Bacchide. Cist. 539 quot illi blanditias, quod illi promisi boni, quot admoenivi -as, quot fallacias in quaestione. Epid. 690 tragulam in te inicere adornat, nescio quam -am facit. Mil. 147 ei nos facetis -is et doctis dolis glaucumam ob oculos obicimus. 772 rationem mearum -arum dabo. 875 hanc -am fallaciasque, minus si tenetis, denuo volo percipiatis plane. Poen. 1099 hoc consilium capio et hanc -am apparo. TER. Haut. 545 ad senem aliquam -am fingit. AMM. 14, 9, 4 -arum culpasse tribunos ut adminicula futurae molitioni pollicitos. ENNOD. epist. 1, 9, 2 p. 18, 17 per callidi hostis -am. opusc. 2, 35 p. 298, 13 doli -am ... componit.

II *res ad fabrum pertinens*: **A** *i. q. officina fabri*; GLOSS. τεκτονεῖον: TER. Ad. 584 est pistrilla et exadvorsum -a. 716 neque -a illi ulla erat. LVCIL. 1165 velut in -a[m] cum marculus ferrum ... tundit. VARRO frg. Serv. Aen. 1, 172 *harena* si ab haerendo *dicitur*, ut in -is videmus, *aspiratur*. CIC. nat. deor. 3, 55 *Vulcanus tertius* Lemni -ae traditur praefuisse. LAMPR. Alex. 21, 2 vectigalia civitatibus ad proprias -as deputavit. TREB. Gall. 5, 3. LACT. mort. pers. 7, 9 armorum. CORP. X 236 fabr(ica) Ap(pii) R(uli). III 7309, 1. 20 (*in instrumento domestico*). *in exercitu et re publica* (*cf. Seeck, PW. VI 1925 sqq.*): HYG. mun. castr. 4 *-a in castris.* TARR. PAT. dig. 50, 6, 7(6) optio -ae. COD. Theod. 12, 1, 37 (*a. 344*) calcariensibus et fabricensibus et argentariis ... quicumque obnoxii officiis vel muneribus civilibus ex supradictis -is fuerint. AMM. 14, 7, 18 tribunos -arum promittentes armorum ⟨vim⟩ (14, 9, 4 *al.*). 29, 3, 4 praepositum -ae. VEG. mil. 2, 11 habebant ... -as scutarias loricarias arcuarias *eqs.* COD. Theod. 7, 20, 10 (*a. 369*) si quis praepositus fuerit aut -ae aut classi. 10, 22, 2 (*a. 388*) omnibus -is non pecunias pro speciebus, sed ipsas species sine dilatione inferri ... praecipimus. 10, 22, 3 (*a. 390*) primicerium -ae. 7, 8, 8 (*a. 400*) civitatum -is (CORP. IX 1590, 6 [*Beneventi*] comiti ⟨f⟩abricarum totius civitatis Ben(eventanae) urbis). NOT. dign. or. 11, 18 *sqq.* 44 subadiuvae ... -arum (*cf.* occ. 9, 43). occ. 9, 16 *sqq.* COD. Iust. 11, 10, 6 (*imp. Leone*) fabricenses sacrae -ae. NOVELL. Iust. 85, 3 pr. (*a. 539*) locis in quibus sunt publicae -ae. CORP. III 8202 legionis. V 8721, 1 (*Concordiae*) p(rae)p(ositus) fab(ricae) sagit(tariae). 8742, 2 (*ibid.*) veteranus militavit in -a sagittaria. VII 49, 8 ex colegio fabrice elatus. *latiore sensu*: MACR. somn. 1, 17, 12 cum globus ipse, quod caelum est, animae sit -a. *in imagine de aulicis dolos fingentibus*: AMM. 18, 4, 2 comitatensis -a eandem incudem ... diu noctuque tundendo. *inde i. q. apparatus, instrumenta fabri*; GLOSS. ἐπισκευή: APVL. mund. 27 machinatores -arum astutia unius conversionis multa ... pariter administrant. CAPER gramm. VII 104, 8 errant qui proscenia appellant ∴ operosam -am ex adverso caveae. *cf.* CORP. X 6565, 4 (*saec. IV*) at statum pristinum red⟨u⟩c(sit) amphiteatrum cum portis, posticiis et omnem fabric⟨am⟩ (*i. omni fabrica*) arene. ISID. orig. 19, 6, 4 -a duabus rebus constat, ventis et flamma. *adde*: HIER. adv. Iovin. 1, 36 p. 260^B ipsa organa et genitalium -a.

B *nomen actionis*: **1** *active*: **a** *i. q. facultas, vis fabricandi*: CIC. Arat. 303 nemo, cui sancta manu doctissima Pallas sollertem ipsa dedit -ae rationibus artem, tam tornare cate ... possiet orbes. ac. 2, 87 hoc affirmare potes ... esse aliquam vim, ... quae fabricata sit hominem? qualis ista -a est? ubi adhibita? nat. deor. 1, 19 quibus ... oculis [animi] intueri potuit ... Plato -am illam tanti operis, qua construi a deo atque aedificari mundum facit? 1, 47 artificium effingitis -amque divinam. 1, 53 docuit ... nos ... natura effectum esse mundum, nihil opus fuisse -a. 2, 35 pictura et -a ceteraeque artes. 2, 138 explicetur incredibilis -a naturae (off. 1, 127 hanc naturae tam diligentem -am imitata est hominum verecundia). div. 1, 116 nec ... materia ... quicquam iuvaret, nisi consectionis eius -am haberemus. **b** *ars fabricandi, aedificandi sim.*: **α** *generatim*: LVCR. 4, 513 in -a, si pravast regula prima, ... omnia mendose fieri atque obstipa necessest prava cubantia prona supina atque absona tecta. VITR. 1, 1, 1 *architecti scientia* nascitur e -a et ratiocinatione. -a est continuata ac trita usus meditatio, qua manibus perficitur e materia cuiuscumque generis opus [est] ad propositum deformationis. 6 praef. 6 qui non modo architecturae sed omnino ne -ae quidem notitiam habent. VAL. MAX. 3, 7 ext. 4 simulacro ... Iovis ... perfecto, quo nullum praestantius ... humanae -ae munus (manus *codd.*). SEN. epist. 90, 7 artes ... a philosophia inventas, quibus in cotidiana vita utitur, non concesserim *Posidonio* nec illi (*sc. philosophiae*) -ae asseram gloriam. 95, 56 non est necesse fabro de -a quaerere ..., non magis quam pantomimo de arte saltandi. PLIN. nat. 7, 197 aerariam -am alii Chalybas, alii Cyclopas *monstrasse putant* (COMMENT. Lucan. 3, 158 -am aerariam ... didicit). 7, 198 -am ferream (*cf.* CORP. XIII 2036, 7 [*Luguduni*] artis -ae ferrariae) invenerunt Cyclopes, ... -am materiariam Daedalus, et in ea serram, asciam *eqs.* 16, 34 in carpentariis ... -is. 33, 12 -ae ... deum (*i. Vulcanum*). QVINT. inst. 2, 17, 10 nec -a sit ars: casas enim primi illi sine arte fecerunt. 2, 21, 10 si quaeram quae sit *materia* excusoris, id est -ae eius quam Graeci χαλκευτικήν vocant, ... aes esse respondeat: atqui plurimum statuis differunt vasa. 2, 21, 16 non faber de -a melius? APVL. apol. 61 quod (*sigillum*) me aiunt ad magica maleficia occulta -a ligno exquisitissimo comparasse. met. 5, 2 horrea sublimi -a perfecta (10, 30 mons ligneus ... sublimi instructus -a). 6, 3 fanum sollerti -a structum. 6, 6 currum ... Vulcanus aurifex subtili -a ... poliverat. PAVL. dig. 17, 1, 26, 8 faber ... emit servum decem et -am docuit. LACT. inst. 1, 18, 21 artes inventoribus suis immortalitatem peperisse dicuntur, ut ... Vulcano -a. HIER. adv. Pelag. 1, 9 medicina et -a et artes ceterae. ENNOD. opusc. 2, 107 p. 320, 12. GREG. M. moral. 11, 34 ubi ... non dolosa locutio, sed sensus veritatis est, quasi munita moles non ex -a, sed ex natura consurgit. *in imagine*: HIER. in Is. 18, 2 p. 199 *Eusebius* ita separata consociat, ut mirer cum nova sermonis -a in unum corpus lapidem ferrumque consociare. *accedit genetivus*: CIC. nat. deor. 1, 150 extructiones ... tectorum, tegumenta corporum vel texta vel suta omnemque -am aeris et ferri. VLP. dig. 13, 4, 2, 7 mihi videtur summae solutio distare a -a insulae (*praecedit* si quis insulam ... fecisset). PAVL. dig. 49, 18, 5 pr. veteranos ... rescripsit a navium -a liberari (VVLG. II Macc. 4, 20 [κατασκευάς]). NON. p. 448 usi sunt eo (*verbo quod est edolare*) ... scriptores vetustatis etiam ad alias -as rerum. SERV. Aen. 2, 610 murorum. CORP. XI 5926 (*Iguvii*) ad -am b⟨asil⟩icae. 5939, 6 ad balinei -am. PAVL. NOL. epist. 20, 3 operaris in -is ecclesiarum. 44, 3 in arcae -am. RVRIC. epist. 2, 11 p. 389, 22 -ae turris illius ... strenuus aedificator insistas. GREG. TVR. Franc. 3, 17 vir ... utilis in -a operis lignarii. ANTHIM. praef. p. 8, 1 in -a domus. *adde*: IVST. 36, 4, 4 ab hoc studio aerariae artis -ae se tradit, cerisque fingendis et aere fundendo ... oblectatur. **β** *speciatim de creatione divina*: HILARIAN. pasch. 3 p. 1107^C in memoriam -ae dei. ENNOD. opusc. 10, 6 p. 420, 25 ad -am nostram materiam humus praebuit. *accedit genetivus*: ARNOB. nat. 2, 52 *Plato* hominis -am indignam esse rebatur deo (*praecedit* hominis fictionem deo removit). CHALC. comm. 278 *deus* silvestres impensas mundi -ae sufficientes utilesque constituit (LACT. inst. 2, 8, 7 exorsus deus -am mundi. PS. HIL. libell. 4. HILARIAN. curs. temp. p. 156, 20 cursum annorum a -a mundi. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 25 ante -am mundi. *al. passim*). LACT. inst. 2, 10, 16 animantium. MACR. somn. 1, 12, 6 Plato in Timaeo cum de mundanae animae -a loqueretur. **c** *latiore sensu i. q. fabricatio, aedificatio sim.*: PORPH. Hor. sat. 1, 8, 1 haec materia (*sc. lignum*) nullis -is idonea est. CET. FAV. 10 p. 296 cetera genera *terrae* ... -is inutilia videntur. 12 p. 297 materies arborum quae ad utilitatem -ae parabitur. *ibid.* laricis ... materia in omni -a maximas habet utilitates. *ibid.* populus ... salix et tilia ... in -a utiles, in sculpturis gratae inveniuntur. CAPITOL. Pert. 8, 6 vehicula arte -ae nova perplexis ... rotarum orbibus (CARM. epigr. 483, 1 ars cui summa fuit -ae). LAMPR. Alex. 32, 3 quas *operas* ratio -ae requirebat. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 7 -as civitatum (κτίσεις τῶν πόλεων). SCHOL. Hor. epist. 2, 2, 72 geruli ... portant ea quae necessaria sunt ad -am. CORP. VI 7652, 1 ⟨si quis s⟩ibi huic loco (*i. hunc locum*) in omne(m) -a(m) impe⟨traverit⟩ ... aut ossua mea amoverit.

2 *passive i. q. (apta) compositio, constitutio, constructio*: CIC. nat. deor. 2, 121 enumerare possum ... quae sit in figuris animantium et quam sollers subtilisque descriptio partium quamque admirabilis -a membrorum (*cf.* VEN. FORT. vita Germ. 37, 107 virt. Hil. 3, 8). SYMPH. 250 concordi -a quas (*scalas*) unus continet ordo. VEG. mulom. 4, 25, 1 machinae ... describenda est -a. OPTAT. 4, 9 p. 115, 14 lacus ... cuius -a vexatio est, ut aquam nec de se habeat et acceptam continere non possit. CLAVD. DON. Aen. 1, 522 surgebat ... non -a speciei alicuius levissimae, sed ingentis magnitudo civitatis. HIER. epist. 64, 18, 7. PRVD. perist. 10, 803 unam labantis dissipare tam diu vos non potesse -am corpusculi. NOT. urb. Const. 4, 11 porticum semirotundam quae ex similitudine -ae sigma ... nuncupatur. GREG. TVR. Franc. 10, 16 ne lavantibus nocerit novitas ipsius -ae *balnei*.

C *metonymice i. q. opus fabricatum (sive fabricandum), praecipue aedificium*: SOL. 11, 12 Euboea ... per -am brevissimae machinae (*sc. pontis*) aditur pede. 40, 2 templum Dianae, Amazonum -a. 40, 3. VOPISC. Tac. 11, 4 -arum peritissimus fuit, marmorum cupidus. CET. FAV. 11 p. 296 merito ... latericiam habere non potuit, ne pondere cito corrupta -a laberetur. 13 p. 299 si quid ... nitidius facere volueris, exempla de urbanis -is sumes. 19 p. 303. CLEDON. gramm. V 12, 28 qui superpositus fuerit a praefecto vel -ae praetorii vel victualibus civitatis. PALLAD. 1, 7, 4 si vicinus est fluvius, ubi statuimus -ae sedem parare. 1, 8, 3 -ae tractus. 1, 9, 2 in -is planis earum (*mansionum*) observandum est, ut. 1, 12, 1 in agresti -a. ITIN. [Silv.] 8, 1 *Ramessen civitas* et ingens fuit per girum et multas -as habuit. 13, 4 -am quam vides ecclesia est. 25, 9 PS. HIL. dedic. eccl. p. 883^B terrestris domus -a ([*seq.* supernae habitationis]. GREG. M. dial. 4, 37 domus ipsius -a sabbato crescebat. LVCIF. Athan. 2, 5 p. 156, 20 neque ... poteris supra petram te aedificasse domum tuam dicere, cum omnis sapiens videat -am stultitiae tuae. SERM. Arrian. frg. 5 p. 633^C ponere fundamenta et erigere -am. SERV. georg. 2, 417 ante sunt eminentes lapides vel columnae ultimae, quibus -a sustinetur. CLAVD. DON. Aen. 2, 245 factum est, ut in sede religiosa crudelis -ae (*sc. equi lignei*) latebrae conderentur. ANON. de mach. bell. 18

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-ae (*sc. balistae*) ... magnitudo. AMBR. hex. 2, 4, 15 *ut nomine caeli* omnem caelestis creaturae -am comprehenderet. COD. Theod. 6, 4, 13 pr. (*a. 361*) duo ... argentum inferant eiusdem urbis <fabri>cis (*cf.* CORP. VI 647, 1 cum ipse in -am prior intulerit ... m(ilia) n(ummum) *tot*). 15, 1, 12 (*a. 364*) quos invenies -arum destructionis auctores, ad reparationem ... tenebis. 15, 1, 14 (*a. 365*) neque novam constitui -am iusserimus, antequam vetera reformentur. 15, 1, 16 (*a. 365*) stabulorum -is. 15, 1, 31 (*a. 394*). VVLG. Ezech. 43, 10 metiantur -am. 43, 11 figuram domus et -ae eius exitus et introitus ... ostende iis. RVFIN. Basil. hom. 1, 3 structores domorum ... excelsas -arum moles construere ... parant. PAVL. NOL. carm. 28, 307 surget in altum -a divini moliminis. AVG. conf. 6, 9, 15 architectus, cuius maxima erat cura publicarum -arum (CASSIOD. var. 3, 31, 3 NOVELL. Iust. app. 7, 25 [*a. 554*]). NICET. fid. 1 -am caeli et terrae sensu colligere. PETR. CHRYS. serm. 102 p. 485^B nec *synagoga* caelestem surgit in -am, nisi eam in ecclesiae culmen Christianus fabricator instruxerit (*cf.* NOVELL. Theod. 3, 3 [*a. 438*] ne qua synagoga in novam -am surgat). AVELL. p. 699, 5 fundamentum, extra quod quaelibet -a si consurgit, infirma est. EPIST. pontif. 570 (Simplic. 1, 2) p. 176 Thiel ecclesiasticis -is. CANON. Migne 56, 704^A quarta *portio* -is applicanda (*seq.* ecclesiasticis aedificiis attributa). COMPVT. Carth. 2, 14 per hanc ... -am castam puramque (*sc. lunam. cf.* 2, 15 a solis ... et lunae -a). CASSIOD. var. 4, 51, 1 privatis -is ... studueris. *ibid.* fundator ... -arum earumque comptor eximius (*syn.* domuum). 4, 51, 2 -as intrare. 4, 51, 3 theatri -am. hist. 2, 18 *Constantinopolim* diversis ornatam -is. in psalm. 135, 5 *deus* non facit aliqua videndo nec aliorum -as aemulando. Ios. c. Ap. 1, 198 maxima -a (οἴκημα), ubi altare est constitutum. 2, 205 insignium -ae sepulcrorum. FELIX anth. 211, 1 nobilis insultat Baiarum -a thermis. GREG. TVR. glor. conf. 54 super cuius sepulchrum miram Christiani -am celsitudine levaverunt. VEN. FORT. carm. 1, 13, 12 lapsae -ae. vita Germ. 4, 14 ascendens supra -am (*fenile*). vita Hil. 1, 1 culmen -ae. VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 15 constat operis sui -am antecedere creatorem. FACVND. defens. 12, 4 p. 847^A numquam comperimus a sutore quaesitum quae cuiusque -ae longitudini proportio latitudinis conveniret. CORP. II 5189 (*Eborae*) mar(ito) merent(i) fabric(a) qua(m) miser(a) mater ... <fecit>. III 12483, 9 istius -ae munitione. *in imagine*: PS. HIL. dedic. eccl. p. 881^C ab ipso domino verbum audientes totam crescentis ecclesiae -am sua praedicatione genuerunt (*cf.* AMBR. exc. Sat. 1, 20 testor ... me in -is ecclesiae id saepe veritum esse, ne displicerem tibi). AMBROSIAST. in Gal. 3, 2 *Paulus* dolet ... quia -am suam, qua eos per euangelium aedificaverat, videbat esse destructam. AVG. c. Faust. 1, 3 *Paulus* cernebat utique quandam -am spiritalem *eqs.* (GREG. M. moral. 17, 42 universa spiritalis -ae structura. in Ezech. 2, 1, 5 cor audientium ad spiritalem -am mittit. CAES. AREL. epist. de hum. 2, 3 spiritalem -am aedificare Christo adiuvante coepistis). ENNOD. epist. 2, 13, 3 p. 53, 18 *deus* limam studiorum ad oris -am non negavit. VEN. FORT. carm. 2, 16, 76 antiqui vultus lucem stupuere modernam et veteri -ae prima fenestra venit. GREG. M. moral. 9, 7 *Iudaea* sacrificiorum carnalium quasi superimpositae -ae onera portavit. 18, 17 erroris -a destruatur. 28, 14 quos *praedicatores* dum primus dominus in sancta ecclesia posuit, tota in eis sequentis -ae structura surrexit. 28, 20 virtutum -a in altum ducitur. *al.* *speciatim de rebus a deo (natura) creatis: de homine seu corpore humano* (GLOSS. totum corpus hominis): CARM. epigr. 1802, 2 (*saec. IV*) ut pulcra r<e>novetur -a mole. AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 6 -am ipsam humani corporis si quis considerare velit, nihil poterit in terra pretiosius iudicare. PRVD. cath. 11, 44. PS. CYPR. singul. cler. 25 ne nimio rigore in totum domini -a damnaretur. POTAM. tract. 1 p. 1412^C repugnantibus -ae qualitatibus, corpus omne ad foetoris maculam sui de putredine relaxetur. RVFIN. Basil. hom. 2, 8 caput in ... culmine totius humanae -ae situm est. MACR. sat. 7, 4, 3 ipsa natura -ae huius auctor et nutrix. somn. 1, 6, 65 concepti corporis -am. SEDVL. epist. 1 p. 2, 9 carm. pasch. 3, 308. VEN. FORT. vita Germ. 45, 126 naturalibus motibus ad vitalem usum tota -a renovatur. *al.* *de mundo*: COMM. instr. 2, 2, 19 inde post annos mille gehennae traduntur, et -a cuius erant cum ipsa cremantur. 2, 3, 2 quid referamus de -a tanta caeleste? MAR. VICTORIN. ad Iust. 2 totius ... mundi haec -a (AMBR. hex. 5, 1, 5 *al. passim*). AVG. in psalm. 141, 15 noli amare habitare in -a, sed habita in fabricatore. serm. ed. Mai 1, 1 cum sacris visceribus (*dei*) deductor -ae proficiscitur sermo. MACR. somn. 1, 15, 5 mundanae -ae. CASSIAN. conl. 23, 3, 3 mundialis. NICET. fid. 1 caeli et terrae.

opp.: architectura (VITR. 6 praef. 6).

deriv.: fabricalis, fabricarius, fabric(i)ensis, 1. fabricius. fabricula. fabricare (-i).

adi. **fabricus**, -a, -um. *ad fabrum vel ad fabricam pertinens*: PLIN. nat. 16, 225 abies ... ad quaecumque libeat intestina opera aptissima sive Graeco sive Campano sive Siculo -ae artis genere (PAVL. dig. 33, 7, 19, 1 servum ... arte -a peritum. SOL. 5, 8 Daedalus -ae artis magister. CORP. XIII 2036, 7 iuvenis incomparabilis ingeni artis -ae ferrariae. *adde*: CAPER gramm. VII 109, 14 -a ars, opera fabrilia. GLOSS. Verg. ed. Hagen D 72 p. 501). PALLAD. hist. mon. 1, 19 p. 298^B officinae -ae vocabat. CORP. VI 10427, 7 -a coque (*i. quoque*) instituta fecit.

fabricābilis, -e *a* fabricare (-i). GLOSS. ἐργάσιμος. *i. q. fabricae aptus*: AVG. gen. ad litt. imperf. 4, 15 p. 468, 22 super aquam ferebatur spiritus dei ... aquam vero unde operaretur intellegamus, id est materiam -em. cum enim tria ista dicimus unius rei nomina, materia mundi, materia informis, materia -is, horum ... tertio *adiungitur* cedendi facilitas, cui iam ad operandum spiritus superfertur artificis.

fabricālis, -e *a* fabrica. *i. q. fabri proprius*: VEN. FORT. vita Marcell. 5, 17 accessit ad officinam -em, qui dispectus ab artifice cogitur, ut extracta de ardente camino ferri massa candente ... ferrum accensum tolleret. GLOSS. IV 603, 28 gnomon lineat qua -is opera dirigitur.

fabricāmentum, -ī *n. a* fabricare (-i). PS. PRIMAS. in Hebr. p. 718^B elementa dicuntur quasi elevamenta ... a quibus etiam dicuntur elimenta peti, quasi -a, ab eo quod est elimo ..., quasi ex eis fabricata sint omnia.

fabricārius, -a, -um *a* fabrica. GLOSS. II 378, 21 ligna -a ξύλα ἐργάσιμα.

***fabricātio**, -ōnis *f. a* fabricare (-i). *legitur apud* CIC. (*bis*) VITR. APVL. apol. TERT. *posteriores.* GLOSS. fabrateria.

I *strictiore sensu*: **A** *i. q. structura*: CIC. nat. deor. 2, 133 facilius ... intellegetur a dis immortalibus hominibus esse provisum, si erit tota hominis -o perspecta omnisque humanae naturae figura atque perfectio. *in imagine de structura artificiosa in oratione facta*: CIC. de orat. 3, 167 ne illa quidem traductio atque immutatio in verbo quandam -em habet. **B** *actio fabricandi, i. q. constructio: aedificiorum sim.*: VITR. 2, 1, 1 e -bus aedificiorum gradatim progressi ad ceteras artes et disciplinas. FIRM. math. 3, 5, 15 qui -bus templorum iussu principum ... praesint. COD. Theod. 9, 17, 2 pr. (*a. 349*) si ex praecepto iudicum monumenta deiecta sunt, ne sub specie publicae -is poena vitetur. 14, 6, 4 (*a. 382*) caementorum et calcis ... nihil ... accipiat, nisi quod cunctis moenibus -ique Romanae superfluere ac redundare constiterit. HIER. epist. 18^A, 6, 7 turris. chron. a. Abr. 1456 cum a vicinis gentibus -o *templi* impediretur. *variarum rerum*: APVL. apol. 61 crimen ... de cuiusdam sigilli -e prolatum est. *ibid.* occulta fuisse -o sigilli ... qui potest? TERT. apol. 12 non sentiunt has iniurias et contumelias -is suae dei vestri. idol. 8 idolorum (pudic. 5). ARNOB. nat. 6, 13 infelix religio signorum -bus falleretur. AVG. civ. 22, 24 p. 612 quae in -e quorumque vasorum vel etiam statuarum et picturarum varietate *industria humana* excogitaverit ... quis possit eloqui? quaest. hept. 1, 6 p. 6, 12 arcae. *al.* PS. AVG. serm. 145, 4 Noe etsi tacebat voce, opere loquebatur; silebat lingua, -e clamabat. MACR. sat. 5, 2, 15 armorum (COD. Iust. 10, 48 [47], 12, 3). COD. Theod. 7, 17, 1 (*a. 412*) recenti -e contextas ... lusorias. *adde*: VINDIC. med. 8 in seminales vias cadente ea (*cibi materie*) cum naturali virtute sive -e semen fieri. **C** *i. q. facultas, ars fabricandi, artificium*: VITR. 9 praef. 6 Pythagoras normam sine artificis -bus inventam ostendit. FIRM. math. 3, 1, 12 Marti se Luna coniungens ei temporum tradidit potestatem, ut ... mortalitas ... omnia artium ac -um ornamenta conciperet. **D** *metonymice, i. q. opus fabricatum*: VVLG. Sirach 32, 8 in -e auri (ἐν κατασκευάσματι χρυσῷ) signum est smaragdi. AVG. conf. 10, 34, 53 quam innumerabilia ... vasis et cuiuscemodi -bus, picturis etiam diversisque figmentis ... addiderunt homines ad illecebras oculorum.

II *latiore sensu*: *de qualibet confectione, praecipue de creatione divina* (*accedit* ex: *v. l. 58*): IREN. 1, 3, 1 primi Christi ... genesis; et secundi Christi ... ex collatione composita -o (ἐξ ἐράνου σύνθετος κατασκευή). 1, 14, 6 perfectum ... sensum, scientem eum numerum qui est sex, virtutem -is et regenerationis (ποιήσεως καὶ ἀναγεννήσεως) habentem. 2, 4, 1 causa ... quaerenda est huiusmodi dispositionis dei, sed non -o mundi alteri ascribenda (LACT. inst. 4, 6, 9. 7, 1, 6 Plato ... de -e mundi disseruit. HIL. trin. 4, 21 *al.*). FIRM. err. 1 p. 1 hominis. math. 3 praef. 2 deus ... ita hominem artificio divinae -is composuit, ut. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 470, 8. *adde fere i. q. origo*: CAEL. AVR. chron. 3, 8, 111 secundum generationem sive -em passionis difficilem inquiunt curatione leucophlegmatiam.

***fabricātor**, -ōris *m. a* fabricare (-i). GLOSS. IV 545, 35 opifex artifex -r. *additur substantivo*: APVL. Plat. 1, 8. 9. 10 AVG. civ. 8, 23 MART. CAP. 7, 733 AVG. mus. 6, 5, 8 *v. p. 17, 57.* *legitur apud* CIC. LVCR. VERG. Aen. OV. MANIL. APVL. Plat. MIN. FEL. TERT. *et saepe apud posteriores.*

1 *strictiore sensu*: *qui arte fabri adhibita aliquid conficit*: CIC. ac. 2, 120 *divinae sollertiae* maiestatem deducitis usque ad apium formicarumque perfectionem, ut etiam inter deos Myrmecides aliqui minutorum opusculorum -r fuisse videatur. OV. trist. 5, 12, 47 tauri -r aeni. TERT. idol. 4 et cultores idoli et -es (6 CASSIOD. in psalm. 134, 19). adv. Iud. 4 arcae. CAPITOL. Max. Balb. 5, 1 ut nonnulli dicunt, faber ferrarius, ut alii raedarius vehicularius -r (v. -r *del. Cornelissen*). ARNOB. nat. 2, 7 utrumne illum (*hominem*) tellus ... animaverit ..., an fictoris alicuius et -is manu liniamenta haec corporis atque oris acceperit formam. FIRM. math. 3, 5, 33 -es deorum ... vel cultores divinorum simulacrorum vel ornatores deorum vel

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-es templorum. DICT. 5,11 Epium, -em eius operis (*cf. l. 64*). SERV. ecl. 4,34 quam (*navem*) ab Argo -e Argo appellavit *Iason*. Aen. 6,398 Cyclopas, -es fulminum. CORP. IX 1128,8 (*Aeclani*) in omni adfectu praenstantissimo -i. *i. q. architectus*: ARNOB. nat. 6,3 templorum quis ... institutor, quis -r (FIRM. math. 3,5,33. 4,14,19). GLOSS. V 168,4 architectus -r aedis, macio. *in imagine*: LACT. inst. 4,14,3 cuius *immortalis* templi et magni et aeterni ... Christus -r fuit. PETR. CHRYS. serm. 102 p. 485^B nec *synagoga* caelestem surgit in fabricam, nisi eam in ecclesiae culmen Christianus -r instruxerit. ENNOD. epist. 4,3,1 p. 99,6 pectoris ... templo ... gaudet Christus subtilis -r. *civitatum, urbium conditor*: FIRM. math. 3,4,30 civitatum eversores vel -es (AVG. in psalm. 121,8 p. 1624 *cf.* SEDVL. op. pasch. 1,27 p. 191,11. 16). *in imagine*: AVG. civ. 15,20 p. 100 supernae Hierusalem -r atque regnator. *nota speciatim i. q.* χαλκεύς, *aurifex, faber ferrarius*: FIRM. math. 3,12,9 faciet proprio labore multa quaerentes, erunt enim peregrini negotiatores gubernatores ... vel -es auri. CAEL. AVR. chron. 3,4,60 ex lacu, in quo saepissime candens ferrum -es tingunt.

2 *latiore sensu de cuiuslibet rei conditore, maxime de creatore* (*deo*): CIC. Tim. 6 ille -r huius tanti operis (PS. QVINT. decl. 4,14 deus -r operis immensi). OV. met. 1,57 mundi (QVINT. inst. 2,16,12 APVL. Plat. 1,10 AVG. civ. 8,5 p. 328. c. Faust. 22,16 deum mundi creatorem ac -em). MANIL. 5,30 stellis ... vires et tempora rerum constituit magni quondam -r Olympi. APVL. Plat. 1,8 mundo instar pulchrae et perfectae sphaerae a -e deo quaesitum est, ut (1,9 subservire -i deo. 1,10 AVG. civ. 8,23 p. 356 MART. CAP. 7,733). MIN. FEL. 19,14 Platoni ... deus est ipso suo nomine mundi parens, artifex animae, caelestium terrenorumque -r. IREN. praef. 1 quod blasphemam et impiam ipsorum sententiam faciant in -em (δημιουργόν). 1,5,2 patrem ... et deum dicunt factum eorum quae sunt extra pleroma, -em (ποιητήν) esse omnium psychicorum et hylicorum. *ibid.* dextrorum et sinistrorum -em (δημιουργόν), levium et gravium *eqs.* 1,10,3 deus excogitetur praeter -em (δημιουργόν) et factorem et nutritorem huius universitatis. PANEG. 12,4 supremus ille rerum -r (LACT. inst. 2,5,3 rerum mirabilium. APON. 1 p. 11 omnium rerum). ARNOB. nat. 1,29 genitor eius (*lunae*) et -r. 2,63 hominis (FIRM. math. 3 praef. 2 *al.*). LACT. inst. 7,3,18 si ... dicit ipsum -em sua causa tanta haec opera esse molitum, cur ergo nos nati sumus? FIRM. err. 1,1 nescientes quod ... et ipsa (*elementa*) habeant -em deum, qui singula suis locis ... constituens creavit. CHALC. transl. 29^D rerum conditor -rque geniturae. 32^C. comm. 139. PS. MAR. VICTORIN. phys. 2 ipsa creatura aliquem -em sui enuntiat. PS. HIL. libell. 5 cum omnia ... formata sint, in hominis fictione etiam pater -r accessit. OPTAT. 5,4 p. 128,12 mentis. AMBR. Noe 6,13 deus auctor nostri corporis naturaeque -r. AVG. in psalm. 140,15 nondum sum totus instauratus ad imaginem -is mei. 141,15 noli amare habitare in fabrica, sed habita in -e. gen. c. Manich. 1,2,3 omnium temporum. mor. eccl. 1,10,16 mundum habere auctorem et -em deum. ZACCH. 1,20 p. 1088^C qui ex nihilo fecerat -r. MACR. somn. 1,6,2 mundanae animae. 1,6,30 omne mundi corpus ... instituere -r incipiens. 1,6,47 artifex -is providentia. sat. 7,5,20 deus omnium -r. SEDVL. carm. pasch. 1,61 qui caeli -r ades, qui conditor orbis. CASSIAN. c. Nest. 7,5,2 qui opifex illic, qui -r est, qui formator corporum, qui inspirator animarum? EVSTATH. Bas. hex. 1,2 p. 870^B *syn.* conditor, opifex. SALV. gub. 1,19 quemque elementorum -em, eundem etiam gubernatorem fore. INSCR. christ. Rossi II p. 109,63,7 fit -r opus, servi rex induit artus. *de rebus*: AVG. mus. 6,5,8 praeabsurdum est -i corpori materiam quoquo modo animam subdere *eqs.* MACR. sat. 5,11,16 postquam sanguis ille opifex ... omne corpus effinxit atque aluit, ... in naturam lactis albescit, ut recens natis idem sit altor qui fuerat -r (*i. generator*). *in imagine*: LVCR. 3,472 dolor ac morbus leti -r uterquest.

3 *rerum incorporearum (doli, mendacii sim.) auctor, fictor*: VERG. Aen. 2,264 doli -r Epeus. SYMM. rel. 21,2 flevit ... scaenae istius -r, cum de ecclesiae penetralibus raptos ad tormenta simularet. AMM. 29,2,6 Heliodorus, tartareus ille malorum omnium cum Palladio -r. AMBR. epist. 19,28 lusit insidiarum -es. VVLG. Iob 13,4 mendacii (*cf.* GILD. Brit. 110 chron. III p. 37,2 odium veritatis cum assertoribus amorque mendacii cum suis -bus). Is. 45,16 errorum. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1,27 domus suae pestem ac totius sceleris -em (OROS. hist. 1,11,1 tantorum scelerum). AVG. c. Faust. 2,6 elegans vocabulorum -r. EVSTATH. Bas. hex. 3,9 p. 901^A allegoriarum. ENNOD. opusc. 2,85 p. 314,2 opinionis. dict. 9,5 p. 451,17 sensuum. *adde*: ENNOD. opusc. 7,3 p. 412,1 deus ... boni -r instituti.

fem. **fabricātrīx**, -īcis: LACT. inst. 6,22,3 mortis est -x voluptas. 7,12,15 virtus ... immortalitatis est -x et voluptas mortis. AVG. c. Faust. 20,15 dicitis omnia membra vestra totumque a maligna mente, quam hylen dicitis, fabricatum eiusque ipsius -is partem illic habitare simul cum parte dei vestri. c. Secundin. 15 p. 928,18 temporalis pulchritudo ... non ideo mala est, quia in spiritalibus creaturis possumus intellegere mirarique meliora, sed habet proprium in suo genere decus atque insinuat bene viventibus summam dei sapientiam in alto secretam supra omnes temporum metas -em ac moderatricem suam. *accedit genetivus*: CLAVD. MAM. epist. p. 205,10 apicula ... filiorum ... -x virginitatis suae feturam alit. *pro adiectivo*: LACT. epit. 63 (68),7 ipsi homines cur facti sint aut quid in illis utilitatis habeat -x illa rerum providentia, non explicant *Stoici*.

fabricātōrius, -a, -um [*a* fabricari, *cf.* fabricator. *Th.*]. *i. q. fabricatoris vi praeditus*: AVG. civ. 12,26 p. 553,27 *deus* si potentiam suam, ut ita dicam, -am rebus subtrahat, ita non erunt, sicut ante quam fierent non fuerunt. gen. ad litt. imperf. 4,16 p. 469,7 vi quadam effectoria et -a, ut illud cui superfertur, efficiatur et fabricetur.

1. fabricātus, -a, -um *v. p. 23, 6 sqq.*

2. fabricātus, *abl.* -ū *m. a* fabricare (-i). *i. q. apparatus, in imagine*: SIDON. epist. 3,13,10 mox per hunc Spartacum quaecumque sunt clausa franguntur quaeque obserata reserantur; ita quod quas domorum nequiverit machinis apertae simultatis impetere, cuniculis clandestinae proditionis impugnat. hoc -u Daedalus noster amicitiarum culmen aedificat. *i. q. fabrica (sub II C p. 14, 64 sq.), aedificium*: GLOSS. V 260,16 absis -s est.

***fabric(i)ēnsis**, -is *m.* [*a* fabrica. *Th.*]. *codices utique exhibent formam* -censis, *in titulis inveniuntur formae hae*: -censis: CORP. V 8757. III 2043. -cesis: CORP. V 8754. -caesis: CORP. III 6 ⟨f⟩abricaes(ibus). -ciesis: CORP. VII 49. *notatur* fabric(ensium): CORP. V suppl. ital. 983,3 *v. l. 25.* fabr(icensis): INSCR. Notiz. degli scavi 1890 p. 172 (*Concordiae*).

is qui faber est in publica fabrica (cf. Seeck, PW. VI 1925 sqq.): CORP. V suppl. ital. 983,3 (*Albintimilii, ante saec. IV*) Tranquillo ... praef. fabric(ensium). COD. Theod. 12,1,37 (*a. 344*) hoc et in calcariensibus et -bus et argentariis observetur. AMM. 31,6,2 imam plebem cum -bus, quorum illic ampla est multitudo, productam in eorum armavit exitium. COD. Theod. 10,22 rubr. de -bus (COD. Iust. 11,10 rubr.). 10,22,4 (*a. 398*) stigmata, hoc est nota publica, -ium bracchiis ad imitationem tironum infligatur (COD. Iust. 11,10,2). 7,8,8 (*a. 400*). 10,22,5 (*a. 404*) si quis ... -em admiserit procuratorem ..., rei, quam ... -i crediderit iniungendam, proprietate privetur; ipse vero -is ... multa ... feriatur. 10,22,5 (*a. 412*) consortium -ium crediderit eligendum ... si absque hac cautione quispiam ad -ium consortium obrepserit *eqs.* (COD. Iust. 11,10,4). NOVELL. Theod. 6 rubr. de bonis -ium. 6 pr. (*a. 438*) -ium corpus invenit necessitas dura bellorum. COD. Iust. 11,10,5 (*a. 439*) iure provisum est -es artibus propriis inservire. 11,10,6 qui inter -es sacrae fabricae sociati sunt *eqs.* 11,10,7 -ium conductioni vel administrationi. NOVELL. Iust. 85,3 pr. aliquos cartulariorum, qui ... in scrinio constituti sunt -ium. *al.* *inde forma* **fabricēnsius**, -ī *m.* NOVELL. Iust. 85,1 solos ... illos arma facere, qui in publicis deputati sunt armificatoriis aut qui dicuntur -ii (τοὺς ... ἐν ταῖς λεγομέναις φάβρικξι. fabricentii, fabricennii, fabricenii *traditur*). 85,3 pr. si qui visi fuerint aut deputati aut -ii (φαβρικήσιοι. fabricentii *traditur*) vendentes arma. *cf.* LYD. mens. 4,28 φαυρικίσιοι οἱ τῶν ὅπλων δημιουργοί.

1. fabricius, -a, -um [*a fabrica ductum esse videtur; v. Wölfflin, Archiv 5, 415. Th.*]. GRAMM. suppl. 68,2 alia *appellativa nomina* in icius desinunt, ut est adiecticius ... -us. *i. q. siccatus (in fornace fabri, cf.* fabrilis *p. 24, 15 sqq.)*: THEOD. PRISC. log. 38 cibos dabimus competentes, sucos ... ova ... uvam -am (ova -a *g*). *nom. gent.* Fabricius, *item* compitum -um, pons -us *v. nom. propr.*

2. fabricius *v.* fabaricius *p. 6, 29.*

***fabrico**, -āvī, -ātum, -āre *et* ***fabricor**, -ātus sum, -ārī [*a* fabrica. *Th.*]. *de formis*: DON. gramm. IV 383,19 sunt verba incertae significationis, ut ... -o ... haec enim ... et in o et in r littera finiuntur, et his verbis tempora participiorum accidunt paene omnia. SERV. gramm. IV 437,26 verba quorum declinatio in nostra potestate est sunt haec, ... -o ... (Aen. 1,194). POMP. gramm. V 233,6 quaedam verba, ubi nulla necessitas est, sed arbitrium tuum, ut ... -o et -or istam domum. CONSENT. gramm. V 369,14 MACR. gramm. V 628,17. 653,21 -o et -or ἐπὶ τοῦ οἰκοδομῶ. PS. ASPER gramm. suppl. 49,13. *legitur* -or *apud* PLAVT. ACC. trag. AFRAN. com. RHET. Her. CIC. LVCR. PLIN. nat. TAC. APVL. TERT. *nec raro apud posteriores, part. perf.* -atus *vi passiva inde a* VARRONE SALL., *perf.* -atus sum *vi passiva inde a* VERG., -o *inde ab* HOR. *apud* PROP. (*pass.*) OV. LIV. (*pass. et gerundiv.*) MANIL. VITR. GERM. (*pass.*) VELL. (*pass.*) VAL. MAX. (*pass.*) PHAEDR. SEN. phil. COLVM. MELAM PLIN. nat. (*pass.*) SIL. QVINT. inst. (*pass. et gerundiv.*) TAC. (*pass. et gerundiv.*) SVET. GAIVM inst. APVL. MIN. FEL. (*pass.*) TERT. *et saepe apud posteriores. infin.* -arier: CIC. Arat. frg. 21,1. *part. praes. genet. plur.* fabricantum: SCHOL. Hor. carm. 3,1,34 ALC. AVIT. hom. 22 p. 138,27. *formae per* frab- *incipientes*: PASS. Thom. p. 140,20 frabricare. p. 143,29. 155,33. *cf. formam hispan. infra l. 84.* *notatur in titulis*: CORP. XIII 6763,16 (*Mogontiaci, a. 242*) fabr(icandis). III 8935 fa⟨br⟩(icavit). *de notione*: SERV. auct. Aen. 3,6 molimur: -amus paramus. GLOSS. ἐκχαλκεύω. ἐργάζομαι. κατασκευάζω. οἰκοδομῶ. τεκτονεύω. χαλκεύω. -at excutit (*cf.* IV 67,27 excludit -at excutit). elimat. -ent οἰκοδομήσουσιν. -are construere. -atur. οἰκοδομεῖται. -or ἐργάζομαι. *fort. add. p. 12, 81.* *coniungitur cum duplici accusativo*: -or: CIC. Tim. 17 VVLG. exod. 4,11 MACR. somn. 1,17,8. -o: APVL. met. 9,15 MIN. FEL. 34,4. [*val.* fărecare, *it.* fabbricare, *francog.* forger, *hisp.* fraguar. *M.-L.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

deponens: I *i. q. astu fingere, comminisci: absolute sive cum obiecto pronominali:* PLAVT. Asin. 102 -are quidvis, quidvis comminiscere: perficito, argentum hodie ut habeat filius. Bacch. 693 compara, -are finge quod lubet, conglutina (*cf.* AFRAN. com. 169 cogita, tu finge -are uti libet). Cas. 488 age modo, -amini, malo hercle vestro tam vorsuti vivitis.

II *i. q. fabrefacere:* A *strictiore sensu (res fabriles):* *arma sim.:* ACC. trag. 559 heu Mulciber! arma ignavo invicta es -atus manu (VOPISC. Prob. 20, 6 orbis terrarum non arma -bitur). CIC. Arat. frg. 20, 2 ferrea tum ... proles exorta repentest ausaque funestum primast -arier ensem. Arat. 44 fides ... Mercurius parvus manibus quam dicitur olim infirmis -atus in alta sede locasse. Rab. Post. 7 qui -atus gladium est (*cf.* QVINT. inst. 9, 3, 6). CIC. div. 2, 43 non ... te puto esse eum qui Iovi fulmen -atos esse Cyclopas in Aetna putes (LVCR. 6, 365 -anda ad fulmina. MIN. FEL. 23, 6). *varia:* TAC. ann. 4, 51 pontes et scalas ... -ati. 14, 29 naves ... -atur plano alveo. 15, 37 ratem. APVL. flor. 9 p. 34 praedicavit -atum semet sibi ampullam. IVL. VAL. 1, 4 lectulum. LACT. inst. 3, 24, 6 aereos orbes. HIER. epist. 53, 6, 2 lanarii ... et fullones et ceteri, qui variam supellectilem et vilia opuscula -antur. 54, 9, 5 *vasculum.* 96, 32 altaria. *aedificia sim.:* CIC. de orat. 3, 180 Capitoli fastigium illud et ceterarum aedium non venustas, sed necessitas ipsa -ata est. APVL. mund. 4 *terra* villulis urbibusque collucens, quas ... homo communibus usibus -atur. IVL. VAL. 1, 23 templum deo ... -atur. ARNOB. nat. 6, 3 conclavia et cellulas. AVR. VICT. Caes. 24, 5 opus urbi florentissimum ... -atus est. SERV. Aen. 2, 610 Neptunus cum Apolline Troiae -ati sunt muros. VVLG. Ezech. 43, 8 limen suum iuxta limen meum. SIDON. epist. 4, 15, 1 baptisterium quod olim -bamini. *adde de urbe:* CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 78 *urbem.* 2, 17 Carchedonem Phoenices -ati sunt. *absolute:* ITALA psalm. 128, 3 (Rufin. Greg. Naz. orat. 1, 84 p. 64, 11) supra dorsum nostrum -antur (ἐτέκταινον, ITALA Veron. Psalt. Rom. *et* VVLG. -verunt. *v. p. 21, 1*). *signa, statuas sim.:* CIC. off. 1, 147 pictores et ii qui signa -antur, et vero etiam poetae suum quisque opus a vulgo considerari vult. VVLG. III reg. 12, 32 ut immolaret vitulis, quos -atus fuerat. IV reg. 17, 29 unaquaeque gens -ata est deum suum. II par. 33, 22 *idola* (PS. RVFIN. in Os. 6, 8). *nota i. q. tractare arte fabrica* (*v. p. 22, 1*): ITALA Bar. 3, 18 (Sangerm. 16) *v. p. 22, 3.* *in imagine:* RHET. Her. 3, 19, 32 cogitatio ... quamvis regionem potest amplecti et in ea situm loci cuiusdam ad suum arbitrium -ari et architectari. 4, 10, 15 poenito ... istum qui montes belli -atus est, campos sustulit pacis. HIER. in Eph. 1, 15 p. 562 *v. infra l. 80.* 5, 32 p. 660 *v. infra l. 81.* *res incorporeas:* CIC. ac. 2, 17 propterea quod nihil esset clarius ἐνεργείᾳ, ut Graeci, perspicuitatem aut evidentiam nos, si placet, nominemus -emurque ... verba (MACR. sat. 6, 4, 2 novum verbum sibi ... -ari. *cf. p. 21, 37*). ITALA prov. 3, 29 (Faust. Rei. grat. 1, 12 p. 40, 15) noli -ari (τεκτήνῃ, VVLG. moliaris) in amicum tuum mala. *cf. p. 21, 52sqq.* HIER. adv. Rufin. 1, 5 ἀντιθέσεις Marcionis de meis opusculis -atus est. MACR. sat. 5, 2, 5 quae Maro fideliter interpretando -atus sibi est Iliacae urbis ruinam. 5, 3, 9 de duobus *versibus* unum -atus est. CASSIOD. hist. 2, 22 p. 940[D] concordiam omnibus -ari.

B *latiore sensu i. q. conficere, parare, creare* (*praecipue de natura et deo*): CIC. ac. 2, 30 quanto quasi artificio natura -ata esset primum animal omne, deinde hominem maxime (*cf.* 2, 86 quanto artificio esset sensus nostros mentemque et totam constructionem hominis -ata natura. Tusc. 1, 47. PLIN. nat. 22, 107 illud [*laser*] ipsa -ata est natura). ac. 2, 87 etiamne hoc affirmare potes, ... esse aliquam vim, cum prudentia et consilio scilicet, quae finxerit vel, ut tuo verbo utar, quae -ata sit hominem (RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 75 p. 58, 15 *deus* verbo et sapientia -atus est hominem). 2, 119 nec ... approbabit ... hunc mundum ... habere mentem, quae et se et ipsum -ata sit. 2, 121 *Strato* negat opera deorum se uti ad -andum mundum (*cf.* ARNOB. nat. 2, 9 qui individuis corporibus mundos semper -atur et destruit, non Epicuro *credit?* AVG. civ. 10, 2 dei, qui -atus est mundum). Tusc. 1, 62 *astrorum* conversiones ... qui animo vidit, is docuit similem animum suum eius esse qui ea -atus esset in caelo. nat. deor. 1, 4 multa ... colligunt quae talia sunt, ut ea ipsa dei immortales ad usum hominum -ati paene videantur. LVCR. 3, 728 quaerendum videatur ... utrum ... animae ipsae ... sibi -entur ubi sint. ARNOB. nat. 1, 31 audimus ... quosdam philosophandi studio deditos ... casibus fortuitis ... summam rerum construere atque diversitatis impetu -ari. HIER. epist. 98, 17 deus ... *est* maior his quae ipse -atus est. VVLG. Iob 34, 13 orbem. 37, 18 caelos. psalm. 73, 16 auroram et solem (κατηρτίσω). *cum duplici accusativo:* CIC. Tim. 17 a quo ... animanti omnes reliquos contineri vellet *effector mundi et molitor deus*, hunc ... globosum est -atus. VVLG. exod. 4, 11 quis fecit os hominis? aut quis -atus est mutum et surdum, videntem et caecum? MACR. somn. 1, 17, 8 caeleste corpus, quod mundi anima futurum sibi immortalitatis particeps -ata est.

accedunt praepositiones (*ad II A et B*): de: IVL. VAL. 2, 10 arma -anda de verbo. HIER. in Eph. 1, 15 p. 562 gloria ... templum sibi de virginali utero -ata est. 5, 32 p. 660 de suo eam (*ecclesiam*) latere -atus est. adv. Rufin. 1, 5 *v. supra l. 47.* ex: CHALC. transl. 32[C] ex quattuor ... materiis praeclaram istam machinam (*i. mundum*) ... -atus est.

activum: I *fabrefacere:* A *proprie:* SALL. hist. frg. 2, 70 exornatis aedibus per aulaea et insignia scenisque ad ostentationem histrionum -atis. 4, 59 naves ... occulte per hiemem -atae aderant (LIV. 10, 2, 12 fluviatiles naves ad superanda vada stagnorum planis alveis -atas. 21, 26, 7. 28, 45, 14 GERM. 116 TAC. hist. 3, 47 GAIVS inst. 2, 79 *al.*). VERG. Aen. 2, 46 haec in nostros -ata est machina muros (SOL. 32, 43 AMM. 24, 2, 18. *cf.* COLVM. 6, 19, 1 machina -anda est, qua clausa iumenta ... curentur). OV. met. 1, 259 tela ... manibus -ata Cyclopum (SIL. 15, 197). 13, 683 *cratera* -verat Alcon. HOR. sat. 1, 3, 102 pugnabant armis, quae ... -verat usus (TAC. ann. 3, 43. CORP. XIII 6763, 16 [*Mogontiaci, a. 242*] *al.*). LIV. 1, 10, 5 -ato ad id apte ferculo (SEN. nat. 1, 7, 3). 21, 27, 5 caesa materia ratesque -atae (GERM. 534 PHAEDR. 4, 7, 9). 29, 6, 10 scalas ad editam altitudinem arcis -atas. MANIL. 2, 442 -ata ... Libra (*sidus*). 4, 264 varios -are lacus et flumina ficta (*cf.* COLVM. 8, 17, 2 stagnum ... utcumque -atum est). 5, 205 quodcumque solet venandi poscere cura, in proprios -are dabit *Procyon* venalia quaestus. VITR. 1, 1, 1 ratiocinatio ... est quae res -atas ... demonstrare atque explicare potest. 5, 4, 4 artifices ... organa -ant (AMM. 14, 6, 18). 5, 5, 1 vasa aerea ... ita -entur, ut cum tangantur, sonitum facere possint (VAL. MAX. 4, 3, 7. ITALA num. 31, 51 [Lugd. Monac.; εἰργασμένον, VVLG. *aliter*]. VELL. 2, 27, 4 *cuniculi* miro opere -ati. 2, 79, 2 classe -ata (TAC. ann. 2, 6). SEN. dial. 6, 20, 3 cruces ... aliter ab aliis -atas. nat. 1, 7, 3 *virgula vitrea* si apte -ata foret, totidem redderet soles, quot habuisset inspectores (*corruptum*). COLVM. 3, 13, 11 regulam. 4, 3, 1 navigia. 6, 2, 10 iugum -are, quo tres iungantur *boves.* 6, 19, 2 potest etiam numella -ari. 7, 9, 13 haras ita -are, ut. 8, 3, 8 vasis in hunc usum -atis. 8, 17, 5 multi putant in eiusmodi stagnis longos piscibus recessus et flexuosos in lateribus specus esse -andos. 9, 1, 4 -andis ingens est vacerris materiae copia. 9, 6, 1 albaria. PLIN. nat. 9, 75 in excipulis eius fluminis ob hoc ipsum -atis. QVINT. inst. 2, 16, 6 non -etur militi gladius. 2, 17, 3 quis est adeo ... a sensu remotus hominis, ut -andi quidem et texendi et e luto vasa ducendi artem putet, rhetoricen autem ... in tam sublime fastigium existimet sine arte venisse? TAC. ann. 15, 15 rumor incesserat pontem cessurum oneri dolo -antium (SVET. Iul. 25 ponte -ato). SVET. Claud. 16 essedum argenteum sumptuose -atum. CORP. VIII 21078, 1 (*Caesareae, a. 188*) *ara vel basis* -ata et collocata per M. Cassium. PORPH. Hor. carm. 4, 15, 19 'producit enses': producit, hoc est -at. IVST. 20, 2, 1 ferramenta, quibus Epeos ... equum Troianum -vit. OPTAT. 7, 1 p. 165, 28 -ata arca. HIER. in Os. 3, 13 p. 145 cataractam ... proprie vocat foramen in pariete -atum. VVLG. II Esdr. 9, 25 cisternas ab aliis -atas. PS. RVFIN. in Os. 9, 8 laqueum. CLAVD. 18, 164 opifex tauri tormentorumque repertor, qui funesta novo -verat aera dolori. EVSTATH. Bas. hex. 8, 5 p. 951[B] in -ando nido. IVNIL. 1, 19 apes ... -ant ceras vel telas araneae. HIST. Apoll. rec. A 32 p. 65, 18 cives ... -antes rogum ex aere collato. CARM. epigr. 403, 5 noverat hic docta -are monilia dextra. *dubites de notione:* VVLG. II reg. 20, 8 Ioab vestitus erat tunica ... et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia in vagina, qui -atus levi motu egredi poterat et percutere.

aedificia, monumenta sim.: VERG. Aen. 9, 143 moenia Troiae Neptuni -ata manu (SEN. Ag. 651 moenia divum -ata manu, diruta nostra. *cf.* CORP. V 3329 [*Veronae, saec. III med.*] muri Veronensium -ati). PLIN. nat. 7, 125 aede Ephesi Dianae admirabili -ata (AVG. civ. 3, 25). SIL. 1, 445 Sidonia tecta feminea -ata manu. SVET. Nero 12 in amphitheatro ligneo ... intra anni spatium -ato. APVL. met. 5, 1 caeleste palatium (ITIN. [Silv.] 19, 14). VLP. dig. 7, 8, 12, 6 insulam (45, 1, 72 pr. PAVL. dig. 19, 5, 5, 4 *al.*). ITALA II reg. 7, 13 (Cypr. testim. 2, 11) -bit (οἰκοδομήσει, VVLG. aedificabit) domum nomini meo (VVLG. Hebr. 3, 3 [κατασκευάσας]. 3, 4 *al.*). CORP. III 7450 (*a. 258*) portam praetoriam cum turre a fundamento sumptibus suis et instantia -vit (6730 a fundamentis. *cf. l. 64*). COMM. apol. 165 turrem. LACT. inst. 4, 13, 22 deo templum (OPTAT. 2, 22 *al.*). CORP. III 88 (*a. 371*) -atus est burgus ex fundamento (410 hoc memorium ex fundamentis -avi [-ari *lapis*] mihi uxorique meae). ITIN. [Silv.] 21, 1 -ata est ibi ... ecclesia. VEG. mil. 2, 11 artifices ad hibernorum aedificia -anda (GREG. TVR. Franc. 1, 13). 4, 3 parietes. 4, 10 castellum. HIER. epist. 18[A], 1, 2 aquaeductum. AVG. civ. 3, 12 Tarquinius ibi Capitolium -vit. AVELL. p. 27, 23 plebs basilicam sibi ecclesiae -vit. COD. Iust. 1, 3, 26 in aedes publicas vel in quaecumque loca populi voluptatibus -ata (*cf.* PASS. Petr. Paul. long. 66 ibi custodita sunt corpora ..., quousque -rentur [-verunt *V*] loca, in quibus fuerunt posita corpora eorum. INSCR. Notiz. degli scavi 1898 p. 190 Bonifatia sib(i) viva cum matre sua locum -abe⟨t⟩). CORP. III 8935, 4 memoria(m) fa⟨br⟩(icavit) (*cf.* INSCR. Revue archéol. 4 sér. IX 1907 p. 358). 14195[28], 11 atrio ... -ato exc⟨ul⟩toque. VIII 24039 macellu(m) de suo ... -bit. *in imagine:* HIER. in Eph. 3, 16 p. 603 habitatio, quae per exordium fidei -atur. EVCHER. laud. her. 34 aedificia in cordibus. GREG. M. moral. 11, 34 sicut ... aedificium lapidibus, ita mendacium sermonibus -atur. *absolute:* SCHOL. Hor. carm. 3, 1, 34 verbo ipso usus est -antum. iaci enim in mare moles dicuntur, quotiens excluditur aqua. CARM. epigr. 1616, 12 omnis *deos* quae *religio* fecit castra nitere sua Perpetuo Cilonio -ante (*cf.* CORP. VIII 20516 -ante Cl. Barice). *adde speciatim:* ITALA (Veron. Psalt. Rom.) *et* VVLG.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

psalm. 128,3 supra (super) dorsum meum -verunt (ἐτέκταινον) peccatores. COD. Theod. 9,17,3 (*a. 356*) sepulchra subvertere et substantiam -andi ad proprias aedes transferre. SCHOL. Iuv. 14,92 minuit patrimonium -ando. CAES. AREL. suggest. p. 297 agros colere, -are et culturam quae terris est necessaria, exercere. *simulacra, signa, statuas sim*: VERG. catal. 2,1 ego arte (VAL. MAX. 4,3,7 SCHOL. Cic. Gron. p. 436) -ata rustica... ecce populus (*cf.* 3,3 quercus arida rustica formicata [*corruptum*; fabricata *Schrader*] securi). PROP. 3, 22, 3 Dindymus et sacra (*corruptum*) -ata inventa Cybebe. Ov. fast. 5,137 canis ... saxo -atus eodem stabat. VAL. MAX. 8, 11 ext. 3 Vulcanus Alcamenis manibus -atus. SEN. epist. 65, 6. SVET. Nero 32 simulacra. APVL. apol. 63 Mercuriolum. MIN. FEL. 23, 13 funditur, -atur, sculpitur: nondum deus est. TERT. spect. 2 quaecumque -andis idolis materia captatur (*cf.* adv. Prax. 18 p. 260). PORPH. Hor. epist. 2,1,193 imagines oppidorum. COMM. apol. 749 *v. infra l. 78.* instr. 1, 16, 7. ARNOB. nat. 1, 39 in incudibus deos et ex malleis -atos (VVLG. deut. 4, 28). IVST. 20, 2, 7 statuas. *civitates, oppida (fere i. q. condere, extruere)*: APVL. Plat. 2, 26 est et alia optima quidem et satis iusta quidem et ipsa specie et dicis causa civitas -ata, non ut superior sine evidenti, sed iam cum aliqua substantia (ITIN. Theod. 29 -vit Anastasius in Mesopotamia provincia civitatem. ITIN. Anton. Plac. rec. A 43 *al.*). SERV. Aen. 3, 551 oppidum Calabriae, quod Taras ... -verat. COMMENT. Lucan. 3, 183 Teucer aliam *Salamina* ... -vit in Cypro. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 58 p. 47, 20 Michaeas non ferens -ari Sion in sanguine (*cf.* VVLG. Mich. 3, 10 aedificatis Sion i. s.). AVG. civ. 12, 26 p. 553 urbem Romam et urbem Alexandriam. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 78 Tyrii Carchedonam -verunt. *adde*: ALC. AVIT. hom. 24 p. 145, 3 tunc nobis patronos ... nolentia regna fecerunt; nunc nobis ... in gloria praesentis aevi parum ⟨videtur⟩ esse, si permitti ad haec -anda dicamur.

B *in imagine, de rebus tam corporeis quam incorporeis*: MANIL. 1, 853 -antes fulmina nubes. 4, 120 superest ... ordine certo caelestes -are gradus, qui ducere flexo tramite ... valeant ad sidera vatem. QVINT. inst. 10, 3, 18 protinus ... adhibere curam rectius erit atque ab initio sic opus ducere, ut caelandum, non ex integro (SVET. Aug. 16) -andum sit. 10, 7, 2 *orator* stabitne mutus et ... moras et secessum et silentium quaeret, dum illa verba -entur et memoriae insidant? PRISCILL. Oros. comm. 2 p. 153,17 circulum et mittendarum in carne animarum divinum chirographum angelorum et dei et omnium animarum consensibus -atum patriarchae tenent. AVG. civ. 22, 10 p. 583 nos ... martyribus nostris non templa sicut diis, sed memorias sicut hominibus mortuis ... -amus. in psalm. 80, 14 quid ... impedit officinam decepti cordis -are phantasma quale voluerit. ENNOD. epist. 4, 23, 3 nolo fieri prolixa, quae non sunt ad perpendiculum -ata colloquia. dict. 20, 3 p. 481, 17 dum Dionem et Palladem, diversissima numina, peregrinantibus mancipata sententiis in unum -ata deridens arte coniungis (*seq.* miscere discordantia et in unum colligere). CARM. epigr. 1616, 7 maiestas dei i⟨nvicti divi⟩na Martis -ata manu constat. *in malam partem i. q. fingere, machinari (mala sim.)*: VLP. dig. 29, 3, 2, 6 inspectio *tabularum* materiam falso -ando instruere potest. ITALA prov. 3, 29 (Vind., Lucif. Athan. 1, 26 p. 111, 9) noli -are (τεκτήνῃ, VVLG. moliaris) in amicum tuum mala (6, 14 [Veron.] *vir pravus* perverso ... corde -at [τεκταίνεται, VVLG. machinatur] mala. VVLG. Sirach 11, 35). 6, 18 (Lucif. Athan. 1, 26 p. 111, 16) cor -ans (τεκταινομένη, VVLG. machinans) cogitationes malas. LVCIF. Athan. 1, 38 p. 133, 23 te videas esse iniquitatis amatorem atque omne iniquum -antem opus (*cf.* VVLG. Sirach 27, 25 annuens oculo -at [τεκταίνει] iniqua).

ad A et B: *indicatur materia*: *ablativo*: VARRO frg. Non. p. 83 in tabulino, quod Maenianum possumus intellegere tabulis -atum. Ov. met. 8, 669 -ata ... fago pocula. fast. 5, 137 *v. supra l. 9.* MANIL. 4, 249 quidquid et argento -etur, quicquid et auro (MELA 3, 86 auro vincla -ant). VITR. 10, 15, 2 *rotae* -atae triplici materia (MART. CAP. 2, 208 argenti ... materia). COLVM. 8, 15, 5 lapide -ata ... cubilia. 9, 6, 1 *alvei* ligno cavae arboris ... -buntur. 11, 3, 2 latere -ata maceries. VVLG. III reg. 7, 19 capitella ... quasi opere lilii -ata erant. AVG. civ. 10, 11 p. 421 quod ei (*Porphyrio*) videtur herbis et lapidibus et animantibus et sonis ... ac vocibus et figurationibus atque figmentis ... -ari in terra ab hominibus. GREG. TVR. Franc. 1, 32 paries ... quadris sculptis -atum fuit. *praepositionibus*: ex: VITR. 10, 8, 1 area ... ex aere -ata (VVLG. exod. 27, 3). COLVM. 7, 10, 8 -entur canales ex tamaricis e trunco, repleanturque aqua. PLIN. nat. 7, 85 quadriga ex eadem materia ... -ata (AVG. civ. 12, 24 p. 550). SVET. Nero 32 simulacra ex auro vel argento -ata. GAIVS inst. 2, 79 ex tabulis meis navem aut armarium aut subsellium. FIRM. math. 3, 5, 28 artes dabit ex igne et ferro et quae ex alia duritia -entur. PASS. Petr. Paul. long. 30 turrim altam -are (*v. l.* -ari) ex lignis. in *c. abl.*: COMM. apol. 749 deos -atos in auro. de: VEG. mil. 4, 8 rotae .. de lignis viridibus ingentissimae -antur. VVLG. Ezech. 15, 3 -bitur de ea (*vite*) paxillus? PS. RVFIN. in Os. 2, 8 idola de his ... opibus. CLAVD. MAM. anim. 1, 25 p. 91, 21 secundum ... rotundi et quadrati legem ... paria (*aliquid rotundum, trigonum vel tetragonum*) de corporibus ... -are (*praecedit* p. 91, 17 formare).

II *per artem fabricam tractare*: VITR. 2, 9, 11 ulmus ... et fraxinus ... sunt in operibus cum -antur lentae. ITALA (Legion. Rem. Vallic.) *et* VVLG. Bar. 3,18 qui argentum -ant (τεκταίνοντες, Sangerm. 16: -antur) et solliciti sunt. VLP. dig. 34, 2, 19, 11 quid ... si coeptum sit argentum -ari? nondum perfectum utrum facti an infecti appellatione contineatur, dubitari potest. LACT. ira 13, 2 homo igni utitur ad usum ... ferri ... -andi. *adde*: ENNOD. dict. 10,6 p. 456, 23 aurum nihil est, nisi manu componatur artificis et fulvo pretium metallo lima -ante iungatur. *fort. huc trahas*: VITA Radeg. 2, 17 (Mon. Germ. script. Merov. II p. 390, 7) pennas huc attulerunt et -atas ipsi qui de morte liberati sunt, per loca sancta devoti dederunt.

III *per artem fabricam formare*: *accedit* in *c. accus.*: VITR. 1, 4, 3 *ferrum* in fornacibus ... percalefactum ita mollescit, uti in omne genus formae faciliter -etur. ITALA exod. 38, 24 (Monac.) omne aurum quod -atum est in omnia opera tabernaculi (κατειργάσθη εἰς τὰ ἔργα, VVLG. expensum [ITALA Lugd. 39, 1 operatum] est in opere). IREN. 4, 34, 4 gladios et lanceas bellatorias in aratra -verit (*seq.* demutaverit). ARNOB. nat. 2, 25 *homo* in speciem similitudinemque mundi -atus atque formatus. *accedit* ad: VITR. 5, 5, 5 ad diatonon hyperbolaeon -ata vasa sonitu ponantur. 10, 4, 1 ad tornum aut circinum -atur ⟨axis⟩. *in imagine: aliquem*: MANIL. 1, 774 Platon et qui -verat illum (*i. Socrates*). *c. duob. accus.*: APVL. met. 9, 15 *Fotis* me dum avem -at, perfecit asinum. SEN. epist. 16, 3 *philosophia* animum format et -at.

IV *latiore sensu*: *i. q. conficere, apparare, construere, creare (maxime de deo)*: *res corporeas*: MANIL. 1, 172 sive ignis -vit opus flammaeque micantes. 1, 489 aethera ... immensos -antem finibus orbes. MIN. FEL. 32, 1 totus hic mundus eius opere -atus (*cf.* 34, 4. TERT. adv. Hermog. 44 p. 173 deus -ans mundum. ARNOB. nat. 1, 12 sit genitus et -atus mundus. LACT. inst. 7, 4, 2 *al. cf.* PELAG. in I Cor. 1 p. 720^C factura mundi dei sapientia est -ata). APVL. apol. 49 cur quaeque membra nobis divina providentia -ata sint, ... docuit. 63 tertium mendacium vestrum fuit macilentam vel omnino evisceratam formam diri cadaveris -atam. met. 7, 11 prandium -atur opipare. ITALA Is. 2, 18 (Aug. c. Faust. 13, 9) manibus -ata (τὰ χειροποίητα, VVLG. *aliter*) omnia abscondent in speluncis. TERT. adv. Hermog. 38 *materia* nec tota -atur, sed partes eius. IREN. 1, 17, 1 ipsam conditionem secundum imaginem invisibilium a demiurgo -atam per matrem dicunt. ARNOB. nat. 3, 9 aut confitendum est in deorum corporibus esse aliquid vacuum, quod sit frustra atque inaniter -atum. MAR. VICTORIN. verb. script. 7 solem et lunam. HIER. Didym. spir. 31 creatrix ... virtus ... Christi corpus -vit. AVG. mus. 6, 5, 8 poterimusne operanti corpori et numeros imponenti eam (*animam*) subdere: ut illud sit -ans, haec autem materies de qua et in qua numerosum aliquid -etur? c. Faust. 15, 7 p. 431, 14 nonne tibi deus ipse tuus in terra aliena se -are mentitur saecula nova. MACR. sat. 7, 16, 3 natura -ans avem ab informi rudimento coepit. VINDIC. med. 20 linguam ... sine suco -atam (*infra*: mollem autem factam). EVSTATH. Bas. hex. 2, 7 p. 887^A prima vox dei naturam luminis -vit. *hominem*: HIER. adv. Iovin. 1, 36 *cur* sic a conditore sapientissimo -ati sumus? MACR. sat. 7, 5, 20 nos non poterat qualitate nutrire de permixtis quattuor -atos. VITAL. CONST. epist. 2 p. 848^D -asse deum sibi hominem. *adde*: TERT. patient. 7 p. 12 quomodo amicos de mammona -bimus nobis? MACR. somn. 1, 6, 66 siquidem femina -atur *in utero*. *res incorporeas*: SIL. 16, 670 ne vero -ate moras. APVL. met. 3, 12 quem ipse -veram risum obviorum declinans. 6, 32 suis ... manibus mortem sibi -are (HERM. Pal. mand. 4, 1, 2). IREN. 1, 4, 5 propter hoc virtutem salvatorem -asse (δεδημιουργηκέναι) dicunt. PRISCILL. tract. 1, 27 omnes haereses, quas sibi homines ... vel ex canonicis scripturis vel ex apocryphis -arunt. AVG. civ. 19, 4 p. 362 beatitudinem ... sibi conantur falsissimam -are. epist. 155, 2 vitam ipsi sibi quodammodo -are voluerunt. VAL. CEM. hom. 6, 1 adulteria (*i. q. committere*). *sine obiecto*: SORT. Sangall. 48, 5 cum tempus habes, -a. GENNAD. vir. ill. 14 Maria virgine homo deo -ante (*i. q. generante*) conceptus et natus est (*cf.* MAR. MERC. Cael. 2,5 Christus a virgine -ante spiritu sancto processit). SEDVL. op. pasch. 1, 3 p. 181, 13 in ... mundi faciem rerum confusa materies ... verbo -ante surrexit. BOETH. arithm. 1, 1 p. 10, 14 *arithmeticam* huius mundanae molis conditor deus primam suae habuit ratiocinationis exemplar et ad hanc cuncta constituit, quaecumque -ante ratione per numeros assignati ordinibus invenere concordiam. *indicatur materia*: *praepositionibus*: ex: APVL. Plat. 1, 11 sphaerarum ... ingenium ex igni coalitum et -atum. IREN. 1, 15, 5 quem incorporalem et insubstantivum nominas, huius materiam et substantiam ex multis litteris, aliis ex aliis generatis, -as. ARNOB. nat. 3, 17 *mundus* ex fragili conglobatus et -atus testa. PS. HIL. libell. 8 nec assumere materias hominem, ex quibus corpus est -atum. PRISCILL. tract. 1, 27 *v. supra l. 59.* PASS. Petr. Paul. long. 8 ut sicut ex costa Adae -ata est Eva, sic ex latere Christi in cruce positi -retur ecclesia. de: AVG. mus. 6, 5, 8 *v. supra l. 43 sqq.* MACR. sat. 7, 5, 16 cum corpora ipsa de contrariis qualitatibus -ata sint (7, 5, 20 *v. supra l. 51*). *ablativo*: PS. APVL. Ascl. 23 species ... deorum ... ex utraque natura conformatae sunt, ex divina ... et ex ea quae intra homines est, id est ex materia qua fuerint -atae.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

oppos.: caelare (QVINT. inst. 10, 3, 18). destruere (ARNOB. nat. 2, 9 COD. Theod. 9, 17, 14 [*a. 357*]), diruere (SEN. Ag. 651).

deriv.: fabricabilis, fabricatorius. fabricamentum, fabricatio, 2. fabricatus, fabricator (-trix). *compos.*: confabricari. perfabricare, refabricare. affabricatus, infabricatus.

part. perf. pass. adi. **fabricātus**, -a, -um. *legitur apud* ENNOD. 1 *de hominibus i. q. callidus, scitus, dolosus*: ENNOD. epist. 1,1,1 p. 1,6 frenas et cursum artificem -us trutinator expendis. 7,12,1 p. 180,23 nos contra -os munit simplicitas. *i. q. fictus*: ENNOD. opusc. 6, 11 p. 405, 26 -um Martius campus militem suscipit, quem simulacrum mentitae dimicationis animavit. 2 *de rebus incorporeis*: *i. q. apte compositus*: ENNOD. opusc. 4, 15 p. 386, 22 quam (*vallem*) montium ex utroque latere bracchiis -a naturae ditat amoenitas. *i. q. artificiosus, fictus*: ENNOD. epist. 1, 15, 2 p. 26, 19 nescires te esse deprehensum, quod minus -is ingeniis artifici facundia et fuco Romuleae calliditatis illuseris (6, 14, 1 p. 157, 5). 3, 31, 1 p. 93, 23 fuci similis concinnatio, quae candorem imaginata diligentiae urbanitate qua tegitur, innotescit, dum -is nudata tegminibus intra velamen aperitur. 4, 28, 1 p. 118, 5 ne prava concinnatio ... -i rumoris ferat compendium. 5, 23, 2 p. 144, 5 vide ... quam cauta est seniorum dispensatio et -is plena sermonibus. 6, 1, 1 p. 148, 6 nihil ... invenio quod sit -a humilitate superbius (7, 31, 2 p. 197, 19). 8, 4, 1 p. 202, 21 blanditias. 8, 5, 4 p. 204, 9 dissimulatione. opusc. 4, 26 p. 389, 14 subiectione. dict. 23, 2 p. 497, 16 -a verborum arte. carm. 1, 6, 6 p. 521, 18 parum doctos -a latinitate et ... artifici rusticitate perducit. *accedit* ad: ENNOD. epist. 4, 7, 5 p. 103, 9 novi -am ad bona studia ingenii vestri tranquillitatem. opusc. 3, 17 p. 335, 9 sermo ad doctrinam congruus, -us ad blanditias.

fabrīcora *v.* faber *p. 10, 24 sqq.*

fabricula, -ae *f. a* fabrica *deminutive.* ALC. AVIT. epist. 50 p. 79, 2 habeo praesentiam temporis, quo diei passionis -ae, quam nostis, videtur iniuncta esse dedicatio. CASSIOD. var. 8, 28, 1 permovit serenitatem nostram Constanti atque Venerii ... conquestio, qua sibi a Tancane iuris proprii agellum, quod -a nominatur, cum suo peculio causantur ablatum.

fabricus, -a, -um *v. p. 15, 76 sqq.*

***fabrīlis,** -e [*a* faber. *Th.*]. GLOSS. χαλκευτικός. -e χαλκευτήριον. *legitur apud* CIC. VARRONEM VERG. AETNAM HOR. OV. LIV. VITR. CELS. SEN. phil. COLVM. PLIN. nat. MART. APVL. *et saepius apud posteriores.* *in metris prima syllaba* fabr- *ubique positione producitur.* [*loc. dub.*: IVL. VAL. 1, 52 uni tibicinum forte consilium subit aptare tibias et melos, quam posset -e (febrile *A*, flebile *Mai*) canere.] [*sard.* fraile '*officina fabri ferrarii*'. *M.-L.*] *cf.* PRVD. perist. 5, 69 frabili (*cod. a*).

1 *ad fabrum pertinens, fabri proprius*: **a** *res corporeae*: VARRO ling. 7, 68 lima ... materia -is est. rust. 2, 11, 11 fructum ... capra e pilis ministrat ad usum nauticum et ad ... -ia vasa. VERG. Aen. 8, 415 ignipotens ... opera ad -ia surgit (VITR. 4, 2, 2 PLIN. nat. 16, 47 MACER dig. 49, 16, 12 pr. ARNOB. nat. 4, 24. SYMM. epist. 9, 17 picturam quandam -is operis. RVFIN. hist. mon. 15 p. 433ᶜ *al.*). LIV. 27, 49, 1 -e scalprum cum malleo habebant. 38, 7, 12 folle -i ad caput fistulae imposito. VITR. 4, 2, 2 materiatura. CELS. 8, 5 glutine (PLIN. nat. 13, 82. 28, 182 PLIN. med. 3, 30 p. 104). SEN. epist. 90, 11 *Posidonius* ferramenta -ia excogitata a sapientibus viris iudicat. COLVM. 3, 13, 12 virgulae -em libellam superposuimus (VEG. mil. 3, 20 p. 107, 22). TREB. trig. tyr. 8, 6 in -i officina (ARNOB. nat. 4, 16 *al.*). ARNOB. nat. 6, 25 Mulciber -i cum habitu. AVSON. Mos. 267 ubi -es exercet spiritus ignes (*cf.* CLAVD. 22, 177 quae non incudes streperent, quae flamma vacaret -is). SYMM. or. 2, 18 interfui ..., cum ... fundamenta describeres, felicem dexteram -bus lineis occupares (*cf.* ENNOD. epist. 4, 33, 2 p. 121, 1 opusc. 3, 109 p. 359, 10). RVFIN. Greg. Naz. orat. 6, 7 p. 200, 10 regula. PAVL. NOL. carm. 21, 739 ante diem -ia ad arma surgere. AVG. in psalm. 30, 2 serm. 2, 6 quomodo de lignis -bus est lignum fabro aptum. CASSIOD. in psalm. 73, 5 instrumenta -ia (*bipennis et ascia*). *in imagine*: ENNOD. epist. 2, 13, 1 p. 53, 2 caminis excocta -bus verba non flagitat salutis suae nuntius (opusc. 2, 11 p. 291, 5 o homines omni artis lima compositos et caminis -bus excoctos). *neutr. subst.*: HOR. epist. 2, 1, 116 tractant -ia fabri. CASSIOD. var. 5, 1, 2 *Vulcanus* qui tanta elegantia -ia visus est excolere. **b** *res incorporeae*: CIC. Att. 6, 1, 17 erratum -e putavi, nunc video Metelli. AETNA 562 -es operae rudibus contendere massis festinant (SEN. benef. 6, 38, 3 iacebit opera -is. APVL. met. 2, 4. 9, 5 MARCIAN. dig. 19, 5, 25 pr.). *cf.* VLP. dig. 12, 6, 26, 12 operas patrono exhibuit non officiales, sed -es, veluti pictorias vel alias (38, 1, 6. 38, 1, 9, 1. *v. s.* officialis. VITR. 6, 8, 9 omnium operum probationes tripertito considerantur, id est -i subtilitate et magnificentia et dispositione. PLIN. nat. 12, 5 artem (SYMM. rel. 25, 2 p. 299, 27 -is artis magistros. RVFIN. Orig. in Rom. 8, 2 *al.*). 16, 230 sunt ... et parvi usus -ium ministeriorum insignes. 32, 108 a mari -es usus exeunt. ARNOB. nat. 6, 12 formatur ... cum pilleo Vulcanus et malleo, manu liber sed dextera ut -i expeditioni succinctus. RVFIN. Basil. reg. 3 p. 495ᴰ semper -e artificium discunt, numquam tamen fabrifaciunt opus. Orig. in num. 18, 3 a domino est sapientia -is sive in auro sive in argento. PETR. CHRYS. serm. 48 p. 334ᶜ dicebant 'fabri filius', ut ... deitatis nomen -e nomen absconderet. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 2 p. 7, 14 scientia notitiaque. ENNOD. dict. 10, 6 p. 456, 24 -bus debet studiis (*cf. l. 5*) quod in partu suo terra laudatur. *translate*: ENNOD. epist. 4, 23, 1 p. 115, 1 linguae ... ferias exercitio commutare et rubiginem rusticantis eloquii -bus studiis amovere.

2 *fabri opera factus*: VARRO rust. 1, 14, 1 *saeptum.* 1, 14, 4 -e saepimentum est novissimum, maceria. OV. am. 1, 9, 39 Mars ... deprensus -ia vincula sensit. AMM. 31, 4, 7 et discidio quodam -i maris sub imo Athonis pede quaesitum (*sic Vossius*, maris ubi montonis pede *traditur*).

3 *artis fabricae peritus*: OV. met. 4, 175 illi ... quod opus -is dextra tenebat, excidit. MART. 11, 84, 6 fracta ... -i dedolat ossa manu (SYMM. rel. 14, 3 p. 291, 14 PRVD. perist. 5, 69 AVG. c. Faust. 8, 2 p. 309, 16 non manu -i, sed perverso corde finxistis).

4 *in fabri fornace sive officina siccatus*: COLVM. 10, 113 olentia late ulpica, quaeque fabis habilis -ia miscet. PLIN. nat. 14, 16 aliis *uvis* gratiam ... fumus affert, -esque in ea gloria praecipua in fornacibus Africae Ti. Caesaris auctoritas fecit (EDICT. imp. Diocl. 6, 92 ube passe fabril⟨es⟩. CAEL. AVR. chron. 2, 7, 107 uvarum -ium vel pensilium siccatarum acinos. 2, 13, 160. 3, 2, 34. 4, 3, 61 acinae uvarum siccarum, quas -es appellant. 4, 3, 70 item uva et magis fumi vapore siccata, quam -em appellant). APIC. 8, 384 bulbi.

adv. **fabrīliter**. *i. q. dextre, apte*: PRVD. apoth. 519 templum ... quod nemo opifex -r aptans composuit.

deriv.: fabrilitas.

fabrīlitās, -ātis *f. a* fabrilis. *ars fabrica*: EVSTATH. Bas. hex. 1, 7 p. 874ᶜ in artibus ... factricibus etiamsi labor actusque cessaverit manifestum ... est opus earum, sicut -is et architecturae et texturae. 2, 2 p. 881ᴬ ars unaquaeque erga aliquam adhibitam materiam exercetur, sicut -s circa ferrum, carpentaria circa lignum.

fabrio, -īvī, -ītum, -īre [*a* faber. *Th.*]. *arte fabrica conficere*: VEN. FORT. carm. 2, 8, 23 Launebodis ... instruxit culmina sancta loci. quod nullus veniens Romana gente -vit, hoc vir barbarica prole peregit opus. *part. perf. pass.* fabrītus, -a, -um *adi.*: GROM. p. 360, 11 stagnum epicteticum, hoc est massatium -itum. *Jachmann.*

actus (?) i(d est) **fabucius** (?) GLOSS. III 580, 30 *inter nomina herbarum.* *fort.* acus ... fabaceum (*vel* fabaginum)? *cf. p. 6, 16.* *Mbr.*

***fābula,** -ae *f.* [*cf. c.* fari. *Th.*]. VARRO ling. 6, 55 ab eodem verbo fari -ae ut tragoediae et comoediae dictae. DIOM. gramm. I 490, 22 (*cf. Suet. frg. p. 10, 4*) latine -ae appellantur sive fatibulae; in Latinis enim -is plura sunt ⟨fantium diverbia quam (*suppl. Leo*)⟩ cantica quae canuntur: vel a faciendo; nam et agi -a, non referri ab actoribus dicitur. MACR. somn. 1, 2, 7 -ae, quarum nomen indicat falsi professionem. ISID. orig. 1, 40, 1 -as poetae a fando nominaverunt, quia non sunt res factae, sed tantum loquendo fictae. *de forma*: PRISC. gramm. II 110, 16 -a fabella, tabula tabella *eqs.* 71, 11 sic sonant sicut deminutiva, sed tamen principalia sunt intellectu ut -a macula *eqs.* făbula (*an* fābla?): DAMAS. (?) epigr. 3, 3 (*p. 30, 83*) CORP. VIII 20277, 8 (*p. 25, 17*). *de notione*: AVG. civ. 6, 5 p. 252, 22 a -is ... *genus fabulosum theologiae* mythicon dictum est, quoniam μῦθος graece -a dicitur. MACR. somn. 1, 2, 9 hoc iam vocatur narratio fabulosa, non -a, ut sunt caerimoniarum sacra, ut Hesiodi et Orphei. 1, 2, 12 accusator .. edoctus a -is fabulosa secernere. GLOSS. μῦθος. μυθάριν. δρᾶμα, μῦθος. δρᾶμα ἐπὶ ποιήματος. δρᾶμα. κωμῳδία. -ae μῦθοι. ineptiae (*cf. p. 26, 52*). sine -is ἀμύθητος. -arum ratio μυθολογία. *legitur inde a* NAEV. *non habent ex. gr.*: ENN. CATO LVCIL. PVBLIL. LVCR. CAES. NEP. VERG. GERM. VELL. VAL. FL. SIL. [*loci dub.*: OV. met. 15, 429 (*loco interpol.*) quid sunt, nisi nomina (*al.* -a), Thebae? SEN. nat. 3, 17, 1 multa hoc loco tibi in mentem veniunt, quae urbane in re incredibili -am (*del. Haase*, fabulans *Schultess*) dicas. TERT. resurr. 40 p. 83, 9 vocabulum homo consertarum substantiarum duarum quodammodo fibula (R^3, -a *codd.*) est.] [*it.* fola, fiaba, *francog.* fable. *M.-L.*] *adde nom. propr.*

I *i. q. sermo, sermocinatio*: **A** *generatim sermones, confabulatio*: **1** *num. singulari*: PLAVT. Most. 937 quae haec est -a? (*sed cf. p. 26, 47*). TER. Ad. 537 lupus in -a (CIC. Att. 13, 33, 4 de Varrone loquebamur: lupus in -a; venit enim ad me. *cf. ad proverbium*: PLAVT. Stich. 577 eccum tibi lupum in sermone. *explicatur apud* DON. *ad Ter. l. l.* SERV. ecl. 9, 54 POMP. gramm. V 311, 31 ISID. orig. 1, 37, 28. 12, 2, 24 GRAMM. suppl. 273, 11). LVCAN. 4, 200 extrahit insomnes bellorum -a noctes (CORIPP. Ioh. 293 mutua ... arcebat -a somnos). QVEROL. p. 25, 17 non praetereunda est -a, *quam audio.* CORIPP. Iust. 3, 126 *illis* iucundae -a mensae de divo genitore fuit. *nota* -a est de *aliqua re i. q. agitur de re*: AVSON. 360, 4 de nuptiis. *i. q. vox*: CORIPP. Ioh. 3, 57 attonitae vix prodit -a linguae. *metonymice i. q. argumentum sermonis*: STAT. Theb. 8, 236 nullis deest sua -a mensis. IVV. 1, 1, 145 nova nec tristis per cunctas -a cenas (*cf. p. 26, 8 sqq.*). **2** *num. plur.*: CIC. fil. Cic. Att. 13, 40, 1 vellem aliquid degustasse⟨s⟩ de -is. MART. 5, 20, 8 gestatio, -ae, libelli *eqs.* 11, 1, 15 cum sponsio -aeque lassae de *equis circensibus fuerint.* QVINT. inst. 12, 11, 18 datum -is otium. TAC. dial. 2 ut -as quoque eorum et disputationes ... exciperem. 29 ne praeceptores quidem ullas crebriores cum auditoribus -as (*sc. quam de circo sim.*) habent (LAMPR. Alex. 34, 6 litteratas [*cf. p. 25, 9*]), quibus

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

se recreari dicebat et pasci. CAPITOL. Pert. 12,7). TAC. ann. 6,5 convivalium -arum simplicitatem. FRONTO p. 178,16 N. numquam cessavit in vesperum usque -as nectere itinerum tuorum *eqs.* APVL. met. 1,26 cenatus solis -is (*cum arguta verbi ambiguitate; cf. p. 26,27 et 38,68*). MIN. FEL. 3,4 iter -is fallentibus ... hae -ae erant *illa* ... narratio. PORPH. Hor. sat. 1,7,2—3 *in tonstrinis* otiosi solent ... res rumoribus frequentatas -is celebrare. CAPITOL. Pert. 13,5 libere -as conferre (FIRM. math. 2,30,10 secrete cum aliquo. MACR. sat. 1,7,7 diem totum doctis [*cf. p. 24,84*] -is ... conferendis daturi). CAPITOL. Gord. 24,3 *spadones* omnes tuas -as venderent. LAMPR. Alex. 44,1 in -is amabilis, in conviviis comis (CASSIOD. var. 2,3,4 amoenus declamator. GREG. TVR. Franc. 2,32 p. 95,3 iucundus). COMM. instr. 2,35,3 -ae subveniunt (*i. in mentem veniunt*). 2,35,18 tu te in -is vertis, ... indisciplinata loqueris. apol. 456 in -as coeunt *Iudaei.* IVL. VAL. 3,14 fuit ... mihi ad eorum -as diligentia. FIRM. math. 1 pr. 3 honestas et varias sermonum -as serebamus. CORP. VIII 20277,8 (*a. 299*) fabul(as) dum sera red(d)imus hora. ITIN. [Silv.] 20,13 monachorum. SYMM. epist. 2,11 -is plura servamus. *al.* 5,37 *ille* te -is et poculis demoratur. 5,40 aliquid ex -is atque actibus tuis. 7,67 fenus stili mei -arum munere ... repensabis. *al.* SERV. Aen. 1,223 finis -arum. HIER. adv. Rufin. 2,20 *ne* prandiorum cenarumque -as pro argumento teneas veritatis. epist. 23,1,2 in mediis -is. VVLG. Sirach 20,21 homo acharis quasi -a vana in ore indisciplinatorum assidua erit (μῦθος ἄχαιρος, *non recte vers.*). PS. RVFIN. in psalm. 45,11 diem expendimus in -is. SVLP. SEV. epist. 1,1 inter -as iuges longumque sermonem (HYD. chron. II p. 19,60 [*inde* ISID. Goth. 19 chron. II p. 275] inter familiares -as iugulatur). AVG. serm. ed. Mai 105,2 in ecclesia stantes nolite vos otiosis invicem -is occupare (CAES. AREL. suggest. p. 298 repudiatis otiosis -is). MACR. sat. 7,2,8 alias inferendo -as. *al.* BACHIAR. fid. 7 a conversatione, -is, salutationibus, quae -as interserunt, ieiunare. SEV. MINOR. p. 736^{A} nec excitandas lites et -as esse miscendas (SORAN. p. 73,2 cum ipsis [λόγους]). CAEL. AVR. acut. 3,16,129 ut sint taciti neque -as inicientes *ministri.* chron. 3,2,30 cavendae ... horrentium materiarum -ae. NICET. psalm. 13 intermittentes -as superfluas. PETR. CHRYS. serm. 161 p. 624^{A} ad longissimi convivii -as longiores stat fixus. VAL. CEM. hom. 1,7 meretricum -is scaenico sermone compositis *misceri.* CASSIOD. var. 9,24,8 sententias prudentium a tuis -is exigebat. 12,1,3 ulciscitur poenis *iudex iratus,* quod misistis in -is. GREG. M. epist. 2,50 *in conviviis* non inanes saecularium -ae ... audiuntur.

B *speciatim rumores vulgi et malevolorum sermo* (*raro in bonam [p. 26,12] aut in neutram partem [l. 57. 59 al.] accipiendum est*): PLAVT. Mil. 293 temere hau tollas -am. TER. Phorm. 877 inaudivi ... illam -am. RHET. Her. 2,8,12 aliquam fictam -am in adversarios afferemus (*opp.* verum rumorem) ... confictam -am dissipare (*syn.* rumorem). CIC. Mil. 42 rumorem, -am falsam, fictam, levem perhorrescimus. CAEL. Cic. epist. 8,1,1 -ae, rumores. Q. CIC. pet. 54 vitare -am (QVINT. decl. 327 p. 286,18 effugere -as novercarum [*i. de novercis*]). CATVLL. 69,5 laedit te quaedam mala -a. PROP. 2,13,14 populi confusa valeto -a. 2,32,26 semper formosis -a poena fuit. 3,15,45 -a nulla tuas de nobis concitet aures. OV. am. 1,9,40 notior in caelo -a nulla fuit (ars 2,561 met. 4,189). trist. 2,350 strinxerit ut nomen -a nulla meum (*cf.* 4,10,68). SEN. contr. 1,6,13 ab omni me tutum -a praestiti. 2,7,9 in nullam incidisse -am. 9,6,7 uxorem nullis ... inquinatam -is (*cf.* APVL. met. 6,23 cotidianis eum -is ob adulteria ... infamatum). suas. 2,3 *non* pugna ... sed -a vinci (*cf.* 2,4 arma nobis -ae excutiunt? CVRT. 8,2,13 si nos -ae debellare potuissent). SEN. dial. 7,13,3 frons *Epicuri* ipsa dat locum -ae. nat. 6,25,3 terrae motus implevit -is orbem. epist. 13,8 -a sine auctore sparsa. 68,5 otio suo ... -am (*sc. de causa secedendi*) imponere. 122,14 -as vulgaris nequitia non invenit (*i. sibi contrahit*). LVCAN. 8,606 dedecus et numquam ... caritura pudore -a. PETRON. 111 una ... in tota civitate -a erat. STAT. silv. 1,2,29 *nuptiis* consumptast -a vulgi. MART. 1,90,2 tibi moechum -a nulla dabat. 3,14,3 occurrit illi sportularum -a. QVINT. decl. 300 p. 184,2. 301 p. 186,4 sine crimine, sine -a (*al.* APVL. apol. 69 *syn.* culpa. CYPR. epist. 4,2). 306 p. 205,27. TAC. dial. 3 nihilne te ... -ae malignorum terrent? 29 *servorum* -is et erroribus (*i. superstitionibus? cf. p. 26,75*) ... animi *infantium* imbuuntur. PLIN. epist. 6,15,1 me recens -a excepit. 8,18,11 habes omnes -as urbis: nam sunt omnes -ae Tullus (*cf. p. 26,9 sqq.*). SVET. Aug. 70 *aliquid* in -is fuit (GREG. M. epist. 13,29 ut apud suos in -a sit). Nero 6 additum -ae (*seq. acc. c. inf.*) ... -a exorta est *eqs.* Dom. 15 diei -as. APVL. met. 5,31 domus meae famosa -a. PS. QVINT. decl. 11,6 tu crimen de -a facis. 18,2 ad -as vulgaresque sermones facilis (*cf. p. 31,59*). 18,5 mittit in ora populi, mittit in -as (*al.* PRISCILL. tract. 2,52 in calumniosas -as). ITALA Iob 30,9 (Aug. in Iob 1,30 p. 574,19) me habent ad -am (θρύλλημα, HIER. interpr. Iob me habent -am, VVLG. (in) proverbium; *cf.* AVG. *l. l.* inanem et inutilem narrationem et auditionem). CYPR. hab. virg. 20 ad infames ac detestabiles -as *virginum.* SPART. Hadr. 23,9 non sine -a veneni dati ... defuncta est (*cf. c. genet. partic.*: HIER. adv. Iovin. 1,41 p. 308 obscaeni rumoris et pollutae virginitatis *nullam* -am *dare*). LAMPR. Heliog. 25,6 inter -as privatas. *al.* LACT. inst. 6,11,23 inanem favorem paucorumque dierum -as *assequi.* IVST. 12,6,12 quantum in exercitu ... -arum atque invidiae *esset.* HIL. syn. 90 non famae -am loquor. PRISCILL. tract. 2,47 ex -is vulgi *cognoscere.* AVSON. 417,5 AMBR. virginit. 16,102. HIER. epist. 45,4,1 urbi -am *praebere.* VVLG. deut. 28,37 perditus in proverbium ac -am omnibus populis (*al.* Tob. 3,4 traditi [*syn.* improperium]). CLAVD. 22,294 nullis mihi cognita rebus -a. VAL. CEM. hom. 6,3 genus hominum, dum -as pascit, nescit cavere mendacium. SIDON. epist. 3,13,2 de sutoribus -arum. ENNOD. epist. 1,5,2 p. 9,21 VEN. FORT. vita Radeg. 20,49. *i. q. sermonum vulgi argumentum* (*cf. p. 24,76. 25,70*): -am esse: HOR. epod. 11,8 per urbem ... -a quanta fui. TIB. 2,3,31 *sq.* PROP. 2,24,1. OV. am. 3,1,21 -a, nec sentis; tota iactaris in urbe. ars 2,630 -a turpis. SEN. benef. 3,23,3 sic servata *domina* nobilis -a et exemplum ... fuit. *aliter*: OV. epist. 18,132 si ... *non* criminis est Tyro -a vana tui. -am fieri (*aliter p. 27,81*): HOR. epist. 1,13,9. TIB. 1,4,83 ne turpis -a fiam. PETR. CHRYS. serm. 33 p. 295^{A} populorum. NICET. virg. laps. 46 in gentibus. *-am* narrari: STAT. Ach. 1,947 ego ... primae puerilis -a culpae narrabor famulis. MART. 12,52,5 dulcis in Elysio narraris -a campo.

nota i. q. fama: SEN. Phaedr. 759 omnes per populos -a distulit, quem *eqs.* ENNOD. carm. 2,12,9 -a de magnis numquam tacitura reservat, quod *eqs.*

II *i. q. narratio*: **A** *generatim*: **1** *latiore sensu* (*ita ut de qualitate -ae et de veritate nihil definiatur*): PLAVT. Men. 724 an mos hic itast, peregrino ut advenienti narrent -as? :: quas -as? (ASELL. hist. 2 id -as pueris est narrare, non historias scribere. *adde proverbialiter* [*cf. p. 6,73*]: TER. Haut. 222 ille haud scit, quam mihi nunc surdo narret -am. HIER. epist. 117,2). PLAVT. Poen. 8 saturi fite -is (*cf. p. 25,4*). CIC. Tusc. 1,113 nota -a est (SEN. Thy. 143 notior nulla est Ioniis -a navibus. QVINT. inst. 9,2,95 *al.*). Att. 13,34 decantata erat -a (*proverbialiter.* SEN. epist. 24,6 in omnibus scholis. *cf.* AETNA 23 quidquid ... antiquum, iactata est -a, carmen. NEMES. cyn. 47 omnis ... antiqui vulgata est -a saecli). HOR. sat. 1,1,95 non longa est -a (*cf.* OV. fast. 2,248 non faciet longas -a nostra moras). 2,5,61 quid ... ista velit sibi -a. OV. fast. 3,738 non habet ingratos -a nostra (*V*, vera *R*) iocos (6,320 est multi -a parva ioci). PETRON. 39 interpellavit tam dulces -as. 47 eiusmodi -ae vibrabant. 110 ne sileret sine -is hilaritas. PLIN. epist. 2,20,1 accipe auream -am, -as immo. APVL. apol. 30 rudis ... omnium litterarum, omnium ... vulgi -arum. *fere i. q. argumentum narrationis* (*cf. p. 24,76 et supra l. 8*): TER. Hec. 620 nos iam -a[e] sumus 'senex atque anus'. OV. ars 3,326 piscis, Arioniae -a nota lyrae. MANIL. 2,37 quorum carminibus nihil est nisi -a caelum. VAL. MAX. 9,13 ext. 4 Dionysius, ... huiusce tormenti quam longa -a. APVL. met. 2,12 historiam magnam et incredundam -am et libros me futurum. ARNOB. nat. 5,22 eadem ubique Iuppiter -a est (*sc. adulter*). CLAVD. 20,550 *ille*, monstrosa mihi turpisque relatu -a. HEGES. 5,40 l. 27 esto ... vitae -a (*verba matris infantem devoraturae,* μῦθος). **2** *sensu ampliato apud comicos fere i. q. res*: PLAVT. Persa 788 quae haec est -a? (Rud. 355 quae istaec -ast? TER. Andr. 747; *aliter, ut videtur, p. 24,65*). Pseud. 754 em tibi omnem -am. *in infimae aetatis usu i. q. oratio pedestris*: SCHOL. Hor. sat. 1,4,48 multi dubitant, utrum -a, utrum poema dicitur comoedia. **3** *strictiore sensu, praevalet levitatis et mendacii notio* (*cf. etiam p. 27,41*): TER. Andr. 224 -ae! (*item* 553 Haut. 336. Phorm. 492 [*syn.* logi, somnia]. 946). Andr. 925 -am inceptat. Eun. 689 hem, quae haec est -a? CIC. Verr. 4,182 vetera exempla pro fictis -is iam ... haberi. rep. 2,4 (*proverbialiter*) ut iam a -is ad facta veniamus (PETRON. 76 factum, non -a. *cf.* FRONTO p. 51,18 N. ut a -a ad verum revertar). rep. 6,3 -as incredibiles (*syn.* commenta, *opp.* coniecturae). OV. met. 10,561 non -a rumor ille fuit. trist. 1,5,80 ponitur in nostris -a nulla malis. LIV. 34,2,3 equidem -am et fictam rem ducebam esse, *seq. acc. c. inf.* (SEN. dial. 6,19,4 illa *mala* ... -a⟨m⟩ esse. nat. 4,7,2 mendacium et -a. epist. 82,16 TERT. adv. Val. 3 p. 180,11. COLL. Mos. 15,1,1 -ae seductoriae sunt, *quod dicunt mathematici de sexu concepti.* MVTIAN. Chrysost. hom. 9 p. 301/302 -ae sunt cuncta illa et ostentus. *al.* *adde*: SEN. nat. 3,17,3 -as putant [*seq. acc. c. inf.*]. FLOR. epit. 1,10,3 nisi in annalibus forent, -ae viderentur. ANTH. 420,3 gens -a visa diu. MVTIAN. Chrysost. hom. 15 p. 339/340 omnia -ae illi videntur et risus). SEN. Tro. 371 verum est an timidos -a decipit (*seq. acc. c. inf.*). 406 rumores vacui verbaque inania et par sollicito -a somnio (*cf.* GENNAD. dogm. 6 somniatorum). dial. 8,5,1 ad omnes -as *excitari.* nat. 4,2,24 tunc erat mendacio locus, ... licebat illis -as mittere (*sc. ab oris longinquis?*, miscere *Haase*). PETRON. 126 tu ..., Iuppiter, -a muta taces (*cf. supra l. 8 sqq.; nota oxymoron*). STAT. Theb. 5,658 faxo omnis -a Lemni *exciderit* (*syn.* mendacia). APVL. met. 1,20 nihil ... hac -a fabulosius (*syn.* mendacium). MIN. FEL. 23,1 *syn.* errores. PANEG. 2,1,3 *non* -a est de licentia poetarum (*syn.* opinio, *opp.* manifesta res et probata). POTAM. tract. 1 p. 1412^{A} *moriens* desinit esse, quod erat forma vel -a. CLAVD. 24,231 -a seu verum. AMBR. bon. mort. 3,12 vita ... levior -is. AVG. in psalm. 140,9 *mathematicus* tibi -as laqueorum tuorum etiam vendit. MART. CAP. 9,927 *opp.* veritas. *de ficto crimine sim.*: LIV. 3,44,9 notam iudici -am petitor peragit. 40,12,9 noctis huius. 40,15,1 omissa ista nocturna -a. APVL. apol. 25 *crimen* per nescio quas aniles -as deflagravit.

in iudicio fere i. q. causatio futtilis, querela inanis: COD. Iust. 7,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

40, 1, 1ᵈ ex quo ab initio actio competit . . . et non iteratis -is saepe *est* recreata (*cf. p. 26, 29sq.*). *nota i. q. fabulositas*: LIV. 26, 19, 7 famam . . . vanitate et -a parem.

B *certa -arum genera, quae litteris traduntur*: AVG. soliloq. 2, 11, 19 est -a compositum ad utilitatem delectationemve mendacium. SEN. suas. 2, 18 *Victoris Statori* -is memoria dignissimis aliquis (*seq. lacuna; cuius generis sint, non liquet*). *cf.* ISID. orig. 1, 40 de fabula (*fusius de generibus*). **1** *in arte rhetorica* (*accedunt partitiones et definitiones, quae plerumque ad usum rhetoricum pertinent*): RHET. Her. 1, 6, 10 si defessi erint audiendo, *exordiemur* ab aliqua re, quae risum movere possit, ab apologo, -a *eqs.* (*cf.* CIC. inv. 1, 25 *a re*, quae vel apologum vel -am . . . contineat). 1, 8, 13 id quod in negotiorum expositione positum est, tres habet partes: -am, historiam, argumentum. -a est, quae neque veras neque veri similes continet res, ut eae sunt, quae tragoedis traditae sunt *eqs.* (CIC. inv. 1, 27 QVINT. inst. 2, 4, 2 MAR. VICTORIN. rhet. 1, 19 p. 202, 18 MART. CAP. 5, 550 SCHOL. Ter. p. 167, 33 ISID. orig. 1, 44, 5). *aliter*: SERV. Aen. 1, 235 sciendum est inter -am et argumentum, hoc est historiam, hoc interesse, quod -a est dicta res contra naturam, sive facta sive non facta…, historia est, quidquid secundum naturam dicitur, sive factum sive non factum. PRISC. rhet. 1, 1 p. 551 -a est oratio ficta verisimili dispositione imaginem exhibens veritatis. . . . nominantur . . . -arum aliae Cypriae, aliae Libycae, aliae Sybariticae, omnes autem . . . Aesopiae *eqs.* SEN. contr. 10, 5, 27 -a eleganti ad turpem sententiam perductus. QVINT. inst. 6, 1, 41 nihil illa circa Caepasios Ciceronis -a efficacius. EMPOR. rhet. p. 563, 23 ne omnia per narrationem et -am transigantur. MART. CAP. 5, 558 a simili, cuius species sunt quinque (quattuor β): exemplum, similitudo, -a, imago † id est verisimile.

2 *de apologis Aesopiis sim.*: PHAEDR. 1 prol. 7 fictis iocari . . . -is. 2, 8, 27 haec significat -a (*seq. acc. c. inf.* FRONTO p. 58, 16 N.). 4, 4, 12 haec iracundos admonebit -a. 4, 7, 22 si nec fabellae te iuvant nec -ae. *saepiusque in prologis et epilogis.* QVINT. inst. 5, 11, 19 notā illā de membris . . . discordantibus -ā (*cf.* FLOR. epit. 1, 23, 2 orationis antiquae satis efficax ad concordiam -a. VIR. ill. 18, 5 hac -a populus in urbem regressus est). HIER. epist. 29, 7, 2 Aesopici canis -a! AVIAN. tit. libr. -ae XXXXII ad Theodosium.

3 *-ae Milesiae sim.*: PLIN. nat. 34, 12 *ille* hanc Corinthiis -am adiecit. SIDON. epist. 7, 2, 9 -am Miletiae vel Atticae parem.

4 *-ae, quae ad mythologiam et historiam pertinent* (*saepe ut incredibiles vel dubiae fidei rebus gestis opponuntur; collective i. q. 'historia fabularis, mythologia' primum apud poetas dactylicos, nimirum quod metrum numerum pluralem non recipit*: PANEG. in Mess. 80 -a . . . novum dedit his erroribus orbem. GRATT. 62 veterum quos prodit -a rerum semideos. *al.; apud scriptores*: TERT. nat. 2, 13 cui nullam . . . infamiam -a reliquit, ⟨is⟩ deus fieri non fuit dignus. *al.*). *cf.* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 17 p. 199, 39 -ae sunt, quas . . . videmus extitisse in Phaedris, Medeis . . . ; apologi sunt *eqs.* (*cf. etiam l. 5. 14sqq.*): CIC. inv. 1, 39 quae aut propter vetustatem obsoleverint aut incredibilia videantur, ut iam in -arum numerum reponantur. Verr. 5, 39 Eriphylam accepimus in -is ea cupiditate fuisse. Scaur. 3 cum ab Aiace -isque discesseris. leg. 1, 5 apud Herodotum sunt innumerabiles -ae. nat. deor. 2, 7 ficta . . . licentiā -arum. 2, 63 *di* induti specie humana -as poetis suppeditaverunt. 3, 77 rerum auctores, non -arum. HYG. Gell. 10, 16, 13 cum ita sit -a de Theseo. HOR. epist. 1, 2, 6 -a *de bello Troiano* stultorum regum . . . continet aestus. LIV. 1 praef. 6 quae . . . poeticis magis decora -is quam incorruptis rerum gestarum monumentis traduntur. 1, 4, 7 inde locum -ae ac miraculo datum. 10, 9, 13 secutam . . . *esse* -am mixtam ex aediliciis et consularibus comitiis convenientem errori. SEN. contr. 10, 5, 24 nondum vultus ad -am *Promethei vincti* convenit. MELA 2, 51 specus, illi . . . facie et -a similis. PETRON. 17 -as etiam antecessura latrocinia (*cf.* STAT. silv. 2, 4, 10 cedat Phaethontia vulgi -a. GELL. 10, 18, 1 supra omnes amorum -as. AMM. 26, 10, 15 quales terrores nec -ae exponunt [*opp.* veridicae antiquitates]). MART. epigr. 5, 2 accepit -a prisca fidem (*cf.* 7, 12 *in illo*, quae fuerat -a, poena fuit. 27, 9 ut aequorei revocetur -a monstri. DRAC. laud. dei 2, 456 ut -a certa foret Phrixei velleris aurum). PLIN. epist. 8, 24, 3 sit apud te honor . . . ingentibus factis, sit -is quoque. GRAN. LIC. p. 10, 18 de *illis* . . . quasi -a est. GELL. 14, 2, 1 a poetarum -is et a rhetorum epilogis ad iudicandas lites vocatus (*cf.* AVG. catech. rud. 6, 10 fictas poetarum -as . . . grammatici ad aliquam utilitatem referre conantur). PS. QVINT. decl. 9, 8 quidquid historiae tradiderunt, carmina finxerunt, -ae adiecerunt. MIN. FEL. 18, 6 Thebanorum par, mortuam -am, transeo. 20, 4 quid illas aniles -as, de hominibus aves et feras? TERT. nat. 1, 18 contemptu . . . mortis gladius de maioribus fabu⟨las fecit⟩. PANEG. 12, 4, 4 -as poetarum auribus mulcendis repertas. AVSON. 405, 1 *Nepotis chronica* instar sunt -arum. *de levibus et fabulosis defunctorum umbris*: HOR. carm. 1, 4, 16 nox -aeque manes (CARM. epigr. 1504 A 10 [*Tiburi, saec. II*] -as manes ubi rex coercet). PERS. 5, 152 cinis et manes et -a fies. *de rebus funditus sublatis et paene oblivioni traditis*: LVCAN. 7, 392 tunc omne Latinum -a nomen erit. CLAVD. 24, 70 *arcus templaque urbis* -a certe cuncta forent, si *eqs.* PS. APVL. Ascl. 24 Aegypte, religionum tuarum solae supererunt -ae eaeque incredibiles. *metonymice de rebus in -is traditis*: SEN. nat. 3, 29, 7 nihil *erit* Charybdis, nihil Scylla: omnes novum mare -as obruet. MART. 9, 45, 3 Promethei rupes et -a montis . . . oculis . . . adeunda tuis. 10, 5, 17 *calumniator apud inferos* delasset omnes -as poetarum. AVSON. 325, 28 tota . . . Minoia -a Cretae . . . tenui sub imagine vibrat. *huc pertinere videtur*: SEN. contr. 1, 7, 5 hoc . . . -is (ad -as *recte, ut videtur, interpr. excerpt.*) repleto sceleribus nostris saeculo deerat, ut *eqs.* *de scaenicarum -arum argumentis*: CIC. div. 1, 68 tragoedias loqui . . . et -as. SEN. epist. 108, 6 in theatrum . . . ad delectandas aures oratione vel voce vel -is ducimur. QVINT. inst. 5, 10, 9 -ae ad actum scaenarum compositae argumenta dicuntur. 11, 3, 73 in iis, quae ad scaenam componuntur, -is. FRONTO p. 51, 9 N. displicet mihi -a histrionibus celebrata. IVST. 11, 3, 11 scelerum . . . -as, quibus omnes scaenas repleverunt *Thebani*. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 115ᴬ haec est propositi dramatis -a. *de carminis argumento*: CIC. Att. 1, 16, 15 vereor, ne *Archias* . . . nunc ad Caecilianam -am spectet.

5 *i. q. -a scaenica, drama: de origine et de generibus -ae scaenicae* (*cf. p. 33, 71*): DON. de com. 6, 1 -a generale nomen est; eius duae sunt primae partes *eqs.* Ter. Ad. 7 ut apud Graecos δρᾶμα, sic apud Latinos generaliter -a dicitur, cuius species sunt tragoedia, comoedia, togata, tabernaria, praetexta, crepidata, Atellana, μῖμος, Rhinthonica. *similiter*: EVANTH. de com. 4, 1. DIOM. gramm. I 489, 15 togatae -ae dicuntur, quae scriptae sunt secundum ritus . . . hominum togatorum . . . sicut Graecas -as ab habitu aeque palliatas Varro ait nominari *eqs. cf. Wissowa, PW. VI 1943 sq.*
loci scaenicorum veterum aliique praecipui: in prologis et epilogis: NAEV. com. 1 Acontizomenus -a est prime proba. PLAVT. Amph. 15 huic facietis -ae silentium. 94 hanc -am . . . Iuppiter . . . ipse aget (Capt. 52 haec res agetur nobis, vobis -a. Cas. 84 post transactam -am. Men. 72 Most. 1181). Asin. 10 huic nomen graece Onagost -ae (Trin. 18 TER. Hec. 1). Capt. 54 -ae huic operam dare. 1029 ad pudicos mores facta haec -ast. Cas. 6 qui lubenter spectant veteres -as. 8 placere . . . veteres -as (TER. Andr. 3 ut placerent, quas fecisset -as [*inde* Phorm. 11ᵃ]). 12 expetere . . . Plautinas -as. 17 haec . . . vicit omnes -as. Poen. 1370 postremum . . . condimentum -ae. Pseud. 2 Plautina longa -a in scaenam venit. 1334 approbare . . . -am (*cf.* Rud. 1421 plausum -ae huic . . . dare). Trin. 16 de argumento . . . -ae (TER. Ad. 22). 21 liceat possidere hanc nomen -am. Truc. 967 *Veneris* haec in tutelast -a. TER. Andr. 16 contaminari . . . -as. Phorm. 4 quas . . . fecit -as tenui esse oratione et scriptura levi (Andr. 3 *l. 34*. Eun. 33 eas †-as [ab aliis *Ritschl*] factas . . . Latinas *esse*). Eun. 23 furem, non poetam -am dedisse. 25 Colacem esse Naevi et Plauti veterem -am. Ad. 7 eam Commorientes Plautus fecit -am. 9 adulescens est . . . in prima -a. *in medio deverbio*: PLAVT. Bacch. 214 Epidicum, quam ego -am aeque ac me ipsum amo. Cas. 1006 hanc ex longa longiorem ne faciamus -am (Merc. 1007 eadem brevior -a erit. Pseud. 388 sat sic longae fiunt -ae). Poen. 551 horunc . . . causa haec agitur spectatorum -a (Pseud. 720). Pseud. 564 hanc -am dum transigam. *alii quidam loci notabiliores*: VOLCAC. carm. frg. 4 Hecura sexta ex his (exilis *Bergk*) -a *Terentii*. VARRO frg. Gell. 3, 14, 2 oportet . . . dicere dimidiatam -am, non dimidiam. CIC. de orat. 2, 193 quid potest esse tam fictum quam . . . scaena, quam -ae. Brut. 71 Livianae -ae non satis dignae, quae iterum legantur. HOR. ars 190 *ne* sit quinto productior actu -a. 320 interdum speciosa locis morataque recte -a nullius veneris . . . oblectat populum. QVINT. decl. 338 p. 335, 23 quidquid non experimentorum in civitate, sed in scaenis -arum est. GELL. 3, 3, 1 super his -is, quae dicuntur ambiguae. TERT. spect. 29 *non* -ae, sed veritates.
in imagine: PLAVT. Most. 510 illisce hodie hanc conturbabunt -am. CIC. Cael. 64 fabella veteris et plurimarum -arum poëtriae. 65 mimi . . . est . . . exitus, non -ae. 69 obscaenissima. Phil. 2, 34 non solum unum actum, sed totam -am confecissem. Cato 64 -am aetatis peregisse (85 aetatis . . . peractio tamquam -ae. SEN. epist. 77, 20 quomodo -a, sic vita non quam diu, sed quam bene acta sit, refert. APVL. flor. 16 p. 66 *Philemonem* domi veram -am consummasse). CIC. Att. 1, 18, 2 primus . . . introitus . . . in causam -ae Clodianae. 4, 2, 4 *ille* ad suam veterem -am rediit: abiecta toga *eqs.* epist. 5, 12, 6 a continentibus tuis scriptis . . . secernas hanc quasi -am rerum eventorumque nostrorum. LIV. 3, 10, 10 -am compositam *esse* Volsci belli, Hernicos ad partes paratos. PETRON. 95 dum haec -a inter amantes luditur. TAC. hist. 2, 72 deterrimo quoque in argumentum -ae assumpto. ann. 13, 21 *illa per illum* et histrionem Paridem quasi scaenae -as componit. AMM. 19, 12, 13 *illo* succentore -arum crudelium. 28, 6, 29 ne quid cothurni terribilis -ae relinquerent intemptatum. *metonymice, ut videtur, i. q. -arum personae*: PLIN. nat. 37, 106 hac *gemma* apud Menandrum et Philemonem -ae superbiunt. *opponitur prologo*: SPART. Hel. 1, 3 *non* debet prologus (*i. praefatio*) enormior esse quam -a.

***iuncturae ad II A et B 1—4*:** **1** *subiectum* -a, -ae: **a** *c. verbis dicendi sim.*: α *in locutionibus propriis vel modice translatis*: adiciunt: PS. QVINT. decl. 9, 8. rationem afferunt: PLIN. nat. 31, 37. ascribit (-unt) *alicui aliquid*: LVCAN. 6, 48 PORPH. Hor. sat. 1, 1, 68—69. attribuunt: PANEG. 12, 4 gentibus miracula. cantat

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aliquid: AVG. civ. 18, 12 p. 271, 32. confirmant (*c. acc. c. inf.*): VEG. mil. 1, 28. confitentur (*c. acc. c. inf.*): AVG. civ. 3, 10 p. 108, 11. declarant (*c. enunt. interr.*): CIC. fin. 1, 65. designat originem: AVG. civ. 18, 12 p. 271, 25. dant *alicui aliquid*: SALL. hist. frg. 4, 27. dicunt (*c. acc. c. inf.*): PLIN. nat. 28, 123. exponunt: AMM. 26, 10, 15. ferunt: CIC. nat. deor. 2, 70 off. 3, 38 phil. frg. V 50 LIV. 29, 17, 13 PAVL. FEST. p. 138. PANEG. 9, 13, 4 qui⟨d⟩ simile. AVIEN. Arat. 578 septem fert -a prisca . . . nomina. *al.* fingunt: QVINT. decl. 314 p. 235, 17 *aliquid*. AVSON. 151, 15 AMM. 22, 9, 15. CAEL. AVR. acut. 3, 18, 175 ut -a fingit. habet famam (*c. acc. c. inf.*): CARM. de Sod. 107 in falso de vero. indicant *aliquid*: AVG. civ. 3, 10 p. 108, 11. narra(n)t (*c. acc. c. inf.*): PLIN. nat. 27, 4 AVG. civ. 3, 2 p. 99, 19. prodit: GRATT. 62 SYMM. or. 2, 21 (*c. acc. c. inf.*). significat: AVG. civ. 10, 21 p. 434, 20 *al.* tradunt: PLIN. nat. 36, 93 *al.* TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 446, 17. tribuit *alicui aliquid*: AVG. civ. 18, 13 p. 273, 2. vulgat (*c. acc. c. inf.*): CVRT. 8, 1, 17. *β in locutionibus altius translatis*: attollit muros: LVCAN. 6, 48. non audet loqui: LVCAN. 10, 282. comitatur: PLIN. nat. 12, 86 (*c. acc. c. inf.*). 21, 66 hyacinthum -a duplex. 37, 6 vanitatem eius. damnat: LVCAN. 8, 407 infelix -a Thebas. dat: PANEG. in Mess. 80 *v. p. 27, 44.* AVIEN. Arat. 104 ursa⟨s⟩ . . . dat . . . videri. decipit *aliquem*: SEN. Tro. 371. LVCAN. 9, 623 pro vera . . . causa. descendit: PROP. 3, 5, 45 ficta in miseras . . . -a gentes. ditat *ramos*: CLAVD. 8, 38. effert *aliquem*: CLAVD. carm. min. app. 2, 61 DRAC. laud. dei 3, 527. implet aures: AVIEN. Arat. 406. insequitur: AETNA 603 miranda . . . sua -a montem. menti(un)tur: STAT. Theb. 10, 875 AVG. civ. 3, 10 p. 108, 11. monstrat: LVCAN. 6, 356. nobilitat *aliquem*: AVIEN. Arat. 606 PRVD. c. Symm. 1, 191. pariunt: IVST. 4, 1, 13 hinc -ae Scyllam . . . peperere. probat *aliquid*: CLAVD. carm. min. app. 2, 61. reliquerunt: SEN. dial. 6, 12, 4 ne deos quidem immunes. TERT. nat. 2, 13 *alicui aliquid*. sollicitat: AETNA 42. vagantur: PLIN. nat. 5, 31. vestit squamis *aliquem*: CLAVD. 18, 295.
b *-a originem sumit sim.* (*cf. infra l. 73sq.*): coepit: PRVD. ham. praef. 25 ex futuris prisca coepit -a. exoritur: APVL. met. 2, 1. fluxit: AVIEN. Arat. 573 vero . . . a fonte. occasionem invenit, ut: AVG. civ. 18, 8 p. 264, 24 unde. *alicunde* e s t: SEN. nat. 3, 26, 8 (*seq. acc. c. inf.*). MELA 3, 70 ex vocabulo. PLIN. nat. 1, 8, 34 unde -a versipellium. 2, 220 (*seq. acc. c. inf.*). 4, 53 a simili specie. *al.* inde sumpsit originem: LACT. inst. 1, 22, 20 (*seq. acc. c. inf.*). **c** *c. aliis verbis iunctum*: accipit fidem: MART. epigr. 5, 2. admonet *aliquem*: PHAEDR. 4, 4, 12. asciscunt: CIC. nat. deor. 2, 7 *illos* augures. attestatur *aliquid*: PHAEDR. 1, 10, 3. cadit in *aliquem*: DRAC. laud. dei 3, 534. capit: CELS. 3, 18 PHAEDR. 4 prol. 10. captivata mens -is: NICET. psalm. 13. cedit: STAT. silv. 2, 10. competit in *aliquem*: FRONTO p. 150, 1 N. continet *aliquem*: LVCAN. 3, 212 nec -a Troiae continuit *Ilienses*. *aliquid*: HOR. epist. 1, 2, 6. convenit errori: LIV. 10, 9, 13. delectat: SEN. suas. 3, 7 SEN. epist. 108, 6 aures. HIER. epist. 128, 1 (*cf.* delectationi sunt: SERV. georg. 3, 3). dilabitur: AVG. gen. ad litt. 7, 11 p. 211, 2. ducunt: CIC. Cluent. 171 *seq.* ut (perducit *aliquo*: SEN. contr. 10, 5, 27). extat: FLOR. epit. 1, 23, 2. non facit longas moras: OV. fast. 2, 248. habe(n)t *aliquid*: OV. fast. 3, 738 PETRON. 83. inhaerent: MIN. FEL. 23, 8 *pueris*. iuvant *aliquem*: PHAEDR. 4, 7, 22. occupa(n)t: SERV. georg. 3, 8 mentes (*adde p. 31, 28*). percrebescunt: EVSTATH. Bas. hex. 6, 11 p. 934[C]. quaestiones praestant: EPIST. pontif. 379 Migne 50, 507[B] (*μακρολογίας*). promonet: GELL. 2, 29, 2. sequitur: LIV. 10, 9, 13. significat: PHAEDR. 2, 8, 27 *al.* sollicitant: AVG. c. Faust. 12, 27 animas . . . varia quadam delectatione. subest: OV. fast. 5, 604 huic signo. sufficiunt: PLIN. epist. 2, 20, 9 duae -ae. supererunt: PS. APVL. Ascl. 24. versantur in omnium ore: SERV. georg. 3, 3. vibra(n)t: PETRON. 47 AVSON. 325, 28 (*meton.*).

2 *genetiv.* -arum (-ae): **a** *c. substant.*: aenigmata: AVG. quaest. hept. 4, 45. antelogium: AVSON. 405, 3. aspritudo: APVL. met. 1, 2. auctor(es): CIC. nat. deor. 3, 77 (*opp.* rerum). CLAVD. DON. Aen. 10, 189. conditores: PS. QVINT. decl. 9, 22. consilium: PORPH. Hor. carm. 3, 16, 9. contextus: PETRON. 20. dulcedo: IVST. 4, 1, 17 in dulcedinem -ae compositum. error: CIC. Tusc. 5, 8 MART. CAP. 6, 651. explicatio(nes): CIC. nat. deor. 3, 62. VITR. 7, 5, 2 (*sc. pictae*). falsitas: AVG. civ. 22, 6 p. 562, 5. festivitas: APVL. met. 1, 20. fictiones: SCHOL. Cic. Bob. p. 65, 5. fides: IVST. 39, 1, 6. figmenta: RVFIN. hist. 4, 7, 4 (*μυθοποιίας*). AVG. civ. 18, 13 p. 272, 1. garrulitas: AVG. civ. 4, 10 p. 158, 18. genus: PHAEDR. 3 prol. 33. initium (*i. origo*): PROB. Verg. georg. 1, 12 (*syn.* opinionis). licentia: CIC. nat. deor. 2, 7. litterae: PAVL. NOL. epist. 40, 6. memoria: SEN. epist. 88, 3. numerus: CIC. inv. 1, 39. opinio: IVST. 13, 7, 7 veteris -ae. origo: PLIN. nat. 6, 79 unde origo -ae (*seq. acc. c. inf.*). *al.* rationem reddere: CIC. nat. deor. 3, 63. series: APVL. met. 1, 26 *al.* signum (*i. indicium*): MELA 2, 29. 3, 106. somnia: CIC. div. 1, 43. vanita(te)s: TERT. nat. 1, 8 AVG. civ. 7, 15 p. 293, 12 *al.* venustas: AVSON. 455, 2. **b** *c. adiect.*: rudis: APVL. apol. 30. simillimus: CIC. rep. 1, 56. **c** *locut. adverbiales*: instar: AVSON. 405, 1. respectu: PHAEDR. 5, 4, 7. ritu: AMM. 28, 4, 5.

3 *dativ.*: **a** *indulgere, credere sim.*: accommodare: QVINT. inst. 1, 8, 19 operam. BACHIAR. fid. 6 consensum. attendere: RVFIN. patr. 1, 4. (non) credere: CIC. div. 2, 113 LIV. 5, 34, 6. 39, 43, 1 -ae sine auctore editae. PRISCILL. tract. 2, 60 *al.* dare spes: SVLP. SEV. Mart. 1, 3 spes suas -is (*sc. de Elysio sim.*), animas sepulcris dederunt. e s t fides: APVL. flor. 17 p. 81 si fides -is. sit honor: PLIN. epist. 8, 24, 3. favere: SEN. contr. 1, 2, 8 omnes favere (*H. J. Müller,* cavere *codd.*) -is tuis? habere fidem: CIC. rep. 2, 18 QVINT. decl. 351 p. 381, 10. immorari: VICTRIC. 29. indulgere: PORPH. Hor. ars 29. intendere: PRAEF. bibl. monarch. in Luc. intentus. ITALA (cod. d) *et* VVLG. I Tim. 1, 4 (*μύθοις, syn.* genealogiis). *al.* assensionem praebere: MIN. FEL. 21, 11. studere: MAXIMIN. c. Ambr. 86. vacare: BENED. reg. 43, 18 *al.* **b** *aliis verbis adiunctum*: accedere (*i. consentire*): APVL. met. 1, 20. addere (?) *v. infra l. 23.* adicere *aliquid* (*cf. p. 27, 38*): LIV. 5, 22, 5 (*seq. acc. c. inf.*). -is adnumerare *aliquid*: PAVL. dig. 5, 4, 3 pr. aggregare: TAC. dial. 3 nostras . . . historias . . . Graeculorum -is. applicare *aliquid* (*i. adnumerare*): AVG. civ. 18, 8 p. 265, 23. convenire: APVL. met. 1, 13. locus datur (*cf. p. 25, 59*): LIV. 1, 4, 7. fidem demere: SVET. rhet. 25 (*opp.* firmare). fidem facere: MELA 1, 36. locus factus est: CELS. 6, 6, 39 (*seq. acc. c. inf.*). fidem firmare *v. supra l. 14sq.* inserere: SEN. benef. 1, 3, 8 nec his -as, sed haec -is inserit *Chrysippus*. respondere: SEN. epist. 79, 1 Charybdis an respondeat -is. subtexere: LIV. 37, 48, 6 subtexit (*BΦ*, adiecit *M*) . . . -ae huic (*seq. acc. c. inf.*). succedere: QVINT. inst. 5, 10, 9 *Aesopi fabellae* -is nutricularum proxime succedunt.

4 *accus. obi.*: **a** -am, -as *narrare sim.*: accersere: PETRON. 37 longe. addere: LIV. 1, 11, 8 additur -a[e] (*seq. acc. c. inf.*). MELA 1, 27 nominis. TER. MAVR. 1584. adicere: IVST. 11, 3, 11. afferre: QVINT. decl. 306 p. 201, 2 *alicui*. APVL. met. 9, 14 ad aures *alicuius*. annectere: PLIN. nat. 37, 44 Pado. MIN. FEL. 11, 2 aniles -as astruunt et annectunt. celebrare: FRONTO p. 51, 9 N. copulare: CASSIOD. hist. 9, 3 sacris promissionibus. decantare: *v. p. 26, 29.* edere: LIV. 39, 43, 1. enarrare: LIV. 28, 43, 21. enuntiare: TERT. idol. 10. exordiri: PETRON. 61. iactare: AETNA 23. inceptare: TER. Andr. 925. incipere: APVL. met. 1, 1. inducere: PORPH. Hor. epist. 2, 2, 87 *al.* inferre: QVINT. inst. 6, 3, 92 SCHOL. Cic. Bob. p. 2, 21 MACR. sat. 5, 16, 1. inserere: LIV. 5, 21, 8 huic loco. SEN. benef. 1, 3, 8 FRONTO p. 23, 18 N. CLAVD. DON. Aen. 3, 388 non se auctore, sed fama vulgatam. intexere: CIC. orat. 65. introducere: PS. TERT. haer. 4 p. 219, 20. iungere: SCHOL. Hor. epist. 1, 7, 46 apte superioribus. loqui: CIC. div. 1, 68. mittere (*sc. ab oris ignotis?*): SEN. nat. 4, 2, 24 (miscere *Haase*). CLAVD. DON. Aen. 10, 315 *i. q. proponere*. n a r r a r e (*cf. p. 26, 23sqq.*): PLAVT. Men. 724. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 1 *seq.* quemadmodum. HOR. sat. 1, 1, 70 mutato nomine de te -a narratur. OV. Pont. 3, 2, 97 SEN. nat. 5, 15, 1. PORPH. Hor. carm. 3, 49 nutrices alumnis. IREN. 1, 2, 3 passionem . . . velut -am (*non recte versum ex gr. μυθολογοῦσιν*). CLAVD. 26, 442 si verax narratur -a. *al.* ordiri: FVLG. myth. 1 praef. p. 1. peragere: LIV. 3, 44, 9. perferre: APVL. met. 4, 31. ponere (*i. ad finem perducere*): APVL. met. 2, 31. proferre: CIC. off. 3, 39 FRONTO p. 154, 12 N. promere a principio: APVL. met. 9, 23. referre: *v. p. 26, 45.* reficere: CIC. Cael. 71 ut illa vetus . . . -a reficeretur. mundo relinquere: RVFIN. hist. 1, 2, 20. remetiri: APVL. met. 1, 4 *al.* repetere: IVV. 5, 15, 72 a deverticulo (*cf. p. 31, 56sq.*). CLAVD. DON. Aen. 12, 349. tractare: PORPH. Hor. carm. 3, 11, 15—16. tradere: OV. fast. 2, 304 PORPH. Hor. sat. 2, 6, 12—13 (*c. acc. c. inf.*). transcurrere: MART. CAP. 2, 119. ventilare: MIN. FEL. 28, 2. vulgare (*v. supra l. 35*): NEMES. cyn. 47. **b** -am, -as *audire, legere, novisse, cum voluptate vel iniquo animo accipere*: accipere: PLIN. epist. 2, 20, 1. agnoscere: PETRON. 92. audire: CIC. Tusc. 1, 92 (*i. aliquam fidem -is tribuere*). PLIN. epist. 1, 13, 2. 5, 6, 6 *al.* cognoscere: APVL. met. 9, 4. 11, 20 *al.* declinare: SEV. MINOR. p. 739[C]. deridere: CIC. rep. 6, 3 FAV. EVL. p. 1, 13. devitare: VVLG. I Tim. 4, 7 (*μύθους*) *al.* diligere: PELAG. in Tit. 1 p. 897[A]. discere: MIN. FEL. 23, 1 *al.* excipere: PETRON. 113 risu. explodere: LACT. inst. 1, 12, 3. habere: MART. CAP. 9, 997 habes senilem -am. SIDON. epist. 7, 2, 9. invenire: GELL. 16, 11, 3. irridere: AVG. civ. 3, 3 p. 100, 21. legere: CIC. fin. 5, 51 cum voluptate. APVL. met. 10, 2. novisse: APVL. met. 9, 17. nutrire: SCHOL. Pers. 5, 91. recipere: CIC. rep. 2, 19 antiquitas . . . recepit -as fictas . . . incondite, haec aetas . . . respuit. relinquere: HIER. in Ezech. 11, 36 p. 426. reperire (*aliter p. 31, 3*): PLIN. nat. 14, 72 (*seq. acc. c. inf.*). repudiare: CIC. nat. deor. 2, 71. LACT. inst. 1, 11, 22 pro falso. CAES. AREL. suggest. p. 298. respuere *v. supra l. 66.* sequi: VVLG. II Petr. 1, 16 (*μύθους*). spernere: CIC. nat. deor. 2, 71. tenere: PETRON. 48. **c** -am, -as *componere sim.*: adornare: COMM. apol. 387. in pauca cogere: APVL. flor. 25 p. 111. comminisci: ARNOB. nat. 4, 35 *al.* componere (*cf. p. 33, 18*): QVINT. inst. 5, 10, 9 (*seq.* ad) *al.* FRONTO p. 154, 12 N. *de scriptore*. IVST. 39, 1, 5 *seq.* quasi. conflare: ARNOB. nat. 5, 12. conserere: APVL. met. 1, 1 sermone Milesio. convertere: SEN. suas. 7, 12 in sermonem Latinum. describere: SERV. georg. 3, 3. excogitare: AVG. catech. rud. 6, 10 ad voluptatem. ⟨facere⟩ *v. p. 27, 76.* fingere (*cf. epitheta*): CIC. rep. 2, 19. LYGD. 4, 68 non est in vanum -a ficta iocum. PHAEDR. 2 epil. 13 arte. PORPH. Hor. carm. 3, 16 pr. in hoc. *al.* LACT. inst. 1, 12, 3 ineptissime fictam. AVG. civ. 18, 13 p. 272, 7 *al.* GREG. TVR. Franc. 3, 7 p. 116, 4 *al.* implere (*i. absolvere*): APVL. apol. 42. ARNOB. nat. 5, 12 convenienter. ludere (*i. ludentem fingere*): MART. CAP. 9, 997. meditari: DAMAS. (?) epigr. 3, 3 non falsas -as studio . . . inani. mentiri: MIN. FEL. 31, 1. miscere ex: LIV.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

10, 9, 13. nectere: SEN. benef. 1, 4, 5. MIN. FEL. 31, 4 incesti (*aliter* FRONTO p. 178, 16 N. *p. 25, 3*). ornare: CVRT. 8, 1, 17 -am . . . ab eo casu. polire: ENNOD. opusc. 6, 13 p. 406, 16. reperire (*aliter p. 30, 66*): PANEG. 12, 4 *al.* sarcire: AVG. civ. 4, 10 p. 157, 31. scribere: PHAEDR. 1, 1, 14. serere: LIV. 38, 56, 8 alia tota serenda -a est Gracchi orationi conveniens (*i. si velis eam Gr. orationi convenire*). superducere: TERT. resurr. 63 p. 124, 27. texere: PRISCILL. tract. 2, 50 AVG. pecc. mer. 1, 22, 31. **d** *c. aliis verbis*: adire: MART. 9, 45, 3 *meton.* non admittere: HIL. syn. 22. arguere: RVFIN. hist. 4, 30, 3 (μυθοποιίας). colere: TERT. nat. 2, 12 ⟨corpu⟩s hominis aut -am hominis. continere: CIC. inv. 1, 25 AVG. civ. 15, 23 p. 111, 32. continetur *in libro*: HIER. in Dan. praef. p. 619/20. delassare: MART. 10, 5, 14 *meton.* extrahere: SCHOL. Pers. 5, 91 de praecordiis. honorare naturalibus interpretationibus: AVG. civ. 7, 18 p. 296, 30. imitari: ORIG. in Matth. 18, 15. instruere: TERT. anim. 35. interpellare: PETRON. 39. investigare: MIN. FEL. 28, 2. obruere: SEN. nat. 3, 29, 7. omittere: CIC. off. 3, 99 LIV. 40, 15, 1 *al.* opponere *alicui*: ARNOB. nat. 3, 12. poscere: SEN. benef. 7, 21, 1 hic locus -am poscit. praeterire silentio: PHAEDR. 3, 13, 16. probare: CIC. fin. 5, 49 MIN. FEL. 28, 2. referre ad: AVG. catech. rud. 6, 10. removere: PANEG. 3, 8, 4 istinc. revocare: MART. epigr. 27, 9. suppeditare poetis: CIC. nat. deor. 2, 63. non tegere: OV. fast. 3, 544 (*R V*, tacenda *al.*).

5 *abl. instrum. et caus.* -is (-ā): *delectare aliquem sim.*: alere humanos errores: SEN. dial. 10, 16, 5. avocare: APVL. met. 4, 27. detinere animum: SEN. dial. 5, 9, 1. errare: IGNAT. ad Magn. 8, 1 *syn.* opinionibus (μυθεύμασι). explere pectus: APVL. met. 2, 6. occupari: RVFIN. Adamant. 2, 5 (μυθολογία). permulcere: APVL. met. 1, 7. refercire aures: MIN. FEL. 28, 6. saturum fieri *v. p. 26, 27.* seduci: PRAEF. bibl. monarch. in Luc. *-is tradi, -is vel -a celebratus sim.*: celebratus -is: MELA 1, 64 *syn.* carminibus. *al.* famigeratus -is: MELA 2, 112. memorandus: MELA 1, 76 natura -aque. -a memoratus: MELA 2, 36. -a nobilis: MELA 1, 86 *al.* ut -is traditur: MELA 2, 98 *al.* -is traditus: LIV. 45, 19, 16 SEN. dial. 12, 7, 1 PLIN. nat. 4, 92 *seq. inf. al.* vulgatus -is: CVRT. 5, 1, 32. *ab aliis verbis pendens*: acquiescere: HIER. epist. 59, 3, 3. adumbrare: AVSON. 396, 20 figuras. divinitatem contaminare: TERT. nat. 2, 1. deludere: COD. Theod. 9, 24, 1, 1 parentum . . . custodiae nutricum -is . . . deluduntur. deridere *aliquem*: PHAEDR. 3, 6, 10. deos designare: TERT. test. anim. 1. fit iniuria *alicui*: AVG. civ. 6, 5 p. 253, 5. iocari: PHAEDR. 1 prol. 7. ostendere *aliquid*: SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 314. patet *aliquid*: PLIN. nat. 6, 182. acria permiscere: FRONTO p. 155, 1 N. deos polluere: TERT. nat. 2, 7. reducere: QVINT. inst. 5, 11, 19 plebem cum patribus in gratiam. refercire libros: CIC. nat. deor. 1, 34. replere *omnia*: PLIN. nat. 25, 10. *c. adiectivis iunctum*: LIV. 1 praef. 6 quae . . . poeticis decora -is . . . traduntur. PORPH. Hor. carm. 1, 22, 8 -is digna. AVSON. 406, 92 *infans* suescat peritus (-is *Z*) -is . . . iocari. **6** *cum praepositionibus*: ab: abire: CIC. div. 2, 22. diiungere aliquid: CIC. nat. deor. 1, 41. discedere: CIC. Scaur. 3. discere: INST. Iust. praef. 3 prima legum incunabula non ab antiquis -is. exordiri: RHET. Her. 1, 6, 10. venire *aliquo*: CIC. rep. 2, 4. vocare *aliquem aliquo*: GELL. 14, 2, 1. *c. adiect.*: LIV. 7, 7, 6 nomen ab hac recentiore insignitius -a est. ad: abducere *aliquem*: SEN. benef. 5, 42, 2. conferre ingenium: LACT. inst. 5, 1, 26. convenire: SEN. contr. 10, 5, 24. converti: VVLG. II Tim. 4, 4 (μύθους). transitum facere: SERV. ecl. 6, 41. redire: CIC. Lael. 75 off. 3, 94 AVG. civ. 4, 10 p. 159, 27. reverti: APVL. met. 10, 33. revocare: CIC. div. 1, 40. spectare: CIC. Att. 1, 16, 15. *c. adiect.*: TERT. adv. Val. 1 p. 177, 3 ad -as facilis (*cf. p. 25, 74*). cum: conferre *aliquid*: RVFIN. Orig. in gen. 3, 6 p. 182[B]. de: concipere sensum: PORPH. Hor. carm. 1, 16, 15. pudet *aliquem*: TERT. adv. Marc. 1, 13 p. 307, 17. trahere *aliquid*: TERT. nat. 2, 1. *iungitur nomini*: TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 446, 24 Herculem de -a facis *Christum*. ex: CIC. nat. deor. 2, 66 *i. secundum -as.* ducere *aliquid*: QVINT. inst. 5, 11, 17. proverbium facere: SCHOL. Hor. epist. 1, 1, 90. nasci: DON. Ter. Ad. 537. delectationem quaerere: CELS. 3, 18. repetere *aliquid*: QVINT. decl. 268 p. 95, 5. in *c. acc.*: impingere: TERT. anim. 44 *somnus multorum annorum illum* in -am impegit. includere *aliquid*: CIC. nat. deor. 2, 64. initiare *aliquem*: TERT. adv. Val. 3 p. 180, 5. tradere *aliquid*: SEN. frg. 34. verti: AVG. civ. 7, 35 p. 319, 2 aspersione mendaciorum. *al.* in *c. abl.*: accipere: CIC. Verr. 5, 39 *seq. acc. c. inf.* auditur *aliquid*: APVL. met. 6, 29. collocare veritatem: TERT. nat. 2, 1. comminisci *aliquid*: AVSON. 419, 81. dicitur: AVG. civ. 7, 19 p. 298, 6. finem facere: FRONTO p. 155, 1 N. legere: HIER. epist. 57, 4, 2. *cum verbo* esse *vel sine verbo*: CIC. Cato 3 parum auctoritatis esset. off. 1, 32 ut in -is est. epist. 6, 6, 6 ut in -is *ille.* SCHOL. Hor. ars 437 *al.* iuxta: HIER. in Ezech. 11, 36 p. 422 *al.* per: FAV. EVL. p. 3, 19 virtutes dei discretae. AVG. civ. 10, 30 p. 452, 15 *significatur aliquid.* EMPOR. rhet. p. 563, 23 *aliquid transigere.* post: TERT. adv. Val. 33 p. 209, 4 velut epicitharisma post tantam -am. haud procul: TAC. ann. 12, 58 vetera. secundum: RVFIN. hist. 4, 29, 3 *al.* sine: PETRON. 110. supra: GELL. 10, 18, 1.

7 *epitheta ad I et II A B 1—4*: non absona: TER. MAVR. 1584. aeraria (*i. de aere dato*): CIC. Cael. 71. ampla: AVIEN. Arat. 606. anceps: AVIEN. Arat. 601. anilis: QVINT. inst. 1, 8, 19 APVL. apol. 25 *saepe.* antiqua(e): PS. QVINT. decl. 9, 22 INST. Iust. praef. 3. audaces: AVSON. 419, 81. aurea: PLIN. epist. 2, 20, 1. bona: APVL. met. 9, 14 bonam prae ceteris, suave⟨m⟩, comptam (compertu *Vliet*). brevis: PHAEDR. 1, 10, 3 *al.* calumniosae: PRISCILL. tract. 2, 52. celebris: PLIN. nat. 30, 121. certa: DRAC. laud. dei 2, 456. commenticia(e): CIC. nat. deor. 3, 63 *al.* communes: CASSIOD. in psalm. 64, 11. compta *v. supra l. 4.* conficta: RHET. Her. 2, 8, 12. confusa: PROP. 2, 13, 14. convivales: TAC. ann. 6, 5. cotidianae: APVL. met. 6, 23. credibilis: CLAVD. carm. min. 9, 3. criminosae: AVG. civ. 2, 27 p. 94, 12 in deos. detestabiles: CYPR. hab. virg. 20. detestanda: MIN. FEL. 9, 5. memoria dignissimae: SEN. suas. 2, 18. docta(e): VVLG. II Petr. 1, 16 (σεσοφισμένοις μύθοις). MACR. sat. 1, 7, 7. dulces: SEN. benef. 1, 4, 5 PETRON. 39 *al.* efficax ad: FLOR. epit. 1, 23, 2. elegans: SEN. contr. 10, 5, 27. falsa: CIC. Mil. 42 OV. met. 8, 123 SEN. Herc. O. 147 epist. 90, 31 QVINT. inst. 6, 3, 92 *al.* familiares: HYD. chron. II p. 19, 60. famosa: APVL. met. 5, 31. ficta(e): RHET. Her. 2, 8, 12 CIC. Verr. 4, 182 *saepe.* PHAEDR. 2 epil. 13 arte fictas -as. grandis: MIN. FEL. 31, 1. haereticae: PRAEF. bibl. monarch. in Luc. honestae: FIRM. math. 1 pr. 3. humanae: PAVL. NOL. epist. 40, 6. iactata: AETNA 23. ignotae: BACHIAR. fid. 6 p. 1034[A]. illecebrosae: AVG. civ. 2, 27 p. 94, 12 in deos. impia(e): CIC. nat. deor. 2, 64 *al.* improbabiles: AVG. pecc. mer. 1, 22, 31. inanis: RVFIN. Adamant. 2, 5 *al.* incerta: CLAVD. DON. Aen. 10, 189. incredibiles: CIC. rep. 6, 3 *al.* incredunda: APVL. met. 2, 12. indignae: TERT. nat. 2, 1 *al.* non indigna referri: OV. ars 1, 681. non inelegans: VOPISC. Prob. 10, 2 ineptae: CIC. Cluent. 171 VVLG. I Tim. 4, 7 *al.* infames: CYPR. hab. virg. 20. infelix: LVCAN. 8, 407. inferna: MART. CAP. 6, 651. irreligiosae: PELAG. in II Tim. 2 p. 891[C]. iuges: SVLP. SEV. epist. 1, 1. lepida: APVL. met. 1, 20 *al.* levis: CIC. Mil. 42. litteratae: LAMPR. Alex. 34, 6. longa: HOR. sat. 1, 1, 95 VAL. MAX. 9, 13 ext. 4 *al.* mala: CATVLL. 69, 5. mendax: LVCAN. 9, 282 AVG. civ. 6, 5 p. 253, 5 *al.* milleformis: AVG. gen. ad litt. 7, 11 p. 211, 2. mi[se]rae: APVL. met. 2, 6. miranda: AETNA 603. monstrosa: CLAVD. 20, 550. mortua: MIN. FEL. 18, 6. muta: PETRON. 126. mutua: CORIPP. Ioh. 293. non necessaria: CLAVD. DON. Aen. 10, 315. nobilis: SEN. benef. 3, 23, 3. nocturna: LIV. 40, 15, 1. nota: CIC. Tusc. 1, 113 OV. ars 1, 681. 2, 561 fast. 5, 604 *al. v. p. 26, 27.* nova: IVV. 1, 145. otiosae: CAES. AREL. suggest. p. 298 *al.* parva: OV. fast. 6, 320. peregrinae: BACHIAR. fid. 6 p. 1034[A]. antiqui plena ioci: OV. fast. 2, 304. poeticae: LIV. 1 praef. 6 *saepe.* prisca: MART. epigr. 5, 2 AVIEN. Arat. 578. privatae: LAMPR. Heliog. 25, 6. pueriles: CIC. nat. deor. 1, 34. recens: LIV. 7, 6, 6 PLIN. epist. 6, 15, 1. refertae *aliqua re*: CIC. fin. 5, 64. ridiculae: AVG. civ. 20, 7 p. 419, 1. risibiles: EVSTATH. Bas. hex. 6, 11 p. 934[C]. sacrilegae: AVG. in euang. Ioh. 98, 4. saeculares: PELAG. in Tit. 1 p. 897[A]. seductoriae: COLL. Mos. 15, 1, 1. seniles: MART. CAP. 9, 997. sollers: AVIEN. Arat. 406. suavis *v. supra l. 4.* superfluae: NICET. psalm. 13. *non* tristis: IVV. 1, 145. turpis: TIB. 1, 4, 83 OV. ars 2, 630. CLAVD. 20, 550 relatu. vana: LYDIA 26 OV. epist. 18, 132 AVG. civ. 7, 18 p. 296, 30 *al.* variae: FIRM. math. 1 pr. 3. vera: APVL. flor. 16 p. 66. vetus: SEN. benef. 5, 24, 2 LVCAN. 6, 48 AVIEN. Arat. 1172 *al.* vulgaris: OV. met. 4, 53 Pont. 3, 2, 97. *adde epithet. de nomin. propriis sumpta*: Aesopiae: PHAEDR. 1, 10, 3 ISID. orig. 1, 40, 1. Aesopicae: ISID. orig. 1, 40, 2. Attica: SIDON. epist. 7, 2, 9. Caeciliana (*i. de Caeciliis*): CIC. Att. 1, 16, 15. Etruscae: PLIN. nat. 36, 93 LVCAN. 8, 606. Ganymedea: LACT. inst. 1, 11, 22. Graecae: LIV. 28, 43, 21. Graecanica: APVL. met. 1, 1. Iudaicae: PRAEF. bibl. monarch. in Luc. HIER. in Ezech. 11, 36 p. 422 *al.* Libysticae: ISID. orig. 1, 40, 2. Miletia: SIDON. epist. 7, 2, 9. Minoia: AVSON. 325, 28. Phaethontia: STAT. silv. 2, 4, 10.

8 *-arum argumenta indicantur*: **a** de: HYG. Gell. 10, 16, 13 de Theseo. LIV. 5, 34, 6. SEN. Herc. O. 147 de geminis -a noctibus. PETRON. 48. APVL. met. 9, 4 lepidam de adulterio . . . -am. *saepe.* *accedunt participia*: QVINT. inst. 5, 11, 19 (*p. 27, 34*). MIN. FEL. 9, 5 de initiandis tirunculis -a. **b** circa: PLIN. nat. 35, 121 celebris circa *illum* . . . -a. QVINT. inst. 6, 1, 41. **c** *genetivo*: OV. ars 3, 326 Arioniae lyrae. met. 8, 123 generis. GRATT. 62 veterum . . . rerum. MELA 1, 27 *al.* PLIN. nat. 1, 8, 34 MART. epigr. 27, 9 GELL. 10, 18, 1 HIER. epist. 29, 7, 2 (*p. 27, 36*). *et saepe.* *acced. partic.*: MELA 1, 86 *illius* a Luna adamati. **d** *adiectivis*: *v.* Caeciliana, Ganymedea, Phaethontia. *al. sub 7.*

iuncturae ad II B 5: **1** *subiect.*: assignant sceptrum *alicui*: SEN. epist. 76, 31. cadit: HOR. epist. 2, 1, 176 securus, cadat an recto stet -a talo (*cf.* SCHOL. Ter. p. 73, 7 stare *dicitur -a* dum placet). commovet homines: CIC. part. 40. complectitur *aliquid*: PLIN. nat. 30, 7. conferunt: IVL. VICT. rhet. p. 447, 33 ad elegantiam sermonis. consequitur: CIC. Cael. 69. fingunt: AMM. 14, 6, 20 *simulacra.* habent: LACT. Rufin. gramm. VI 564, 9 metrum comoediae Graecae. inducit *aliquem*: HOR. sat. 1, 2, 21. oblectat *aliquem*: HOR. ars 320. perambulat flores: HOR. epist. 2, 1, 80. place(n)t (*cf. supra l. 73*): PLAVT. Cas. 8 TER. Andr. 3 PORPH. Hor. ars 319—20. poscit: HOR. ars 339 ne, quodcumque volet, poscat sibi -a credi. possidet nomen: PLAVT. Trin. 21. stat *v. l. 72.* superbiunt *v. p. 28, 77.* venit in scaenam: PLAVT. Pseud. 2. vincit: PLAVT. Cas. 17 omnes -as. vult *v. supra l. 80.* **2** *genet. attrib.*: actiones: AVG. civ. 2, 25 p. 90, 17. actor(es): SCHOL. Cic. Bob. p. 100, 17 *al.* argumentum: PLAVT. Trin. 16

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TER. Ad. 22 VAL. MAX. 2, 4, 4 SVET. Nero 25 *al.* PANEG. 12, 44. compositores: AVG. civ. 2, 14 p. 69, 5. condimentum: PLAVT. Poen. 1370. cothurni: AMM. 28, 6, 29. exitus: CIC. Cael. 65 LACT. Rufin. gramm. VI 564, 17. exordia: VARRO Men. 354. initium: SVET. vita Ter. 3. introitus in causam -ae: CIC. Att. 1, 18, 2. lex: LIV. 7, 2, 11. mutationes: VITR. 5, 6, 8. pars: APVL. flor. 16 p. 64. peractio: CIC. Cato 85. recitator: SCHOL. Ter. p. 94, 16 *al.* spatia: VITR. 5 praef. 4. succentor: AMM. 19, 12, 13. **3** *dat.*: adnumerare: AMM. 28, 1, 4 hos dolores (*sc.* Μιλήτου ἅλωσιν) scaenicis -is. convenire: DON. Ter. Hec. 171. dare: TER. MAVR. 2395 -is actus petulcos. operam dare: PLAVT. Capt. 54. plausum dare: PLAVT. Rud. 1421. nomen est *v. p. 28, 31 sq.* silentium facere: PLAVT. Amph. 15. intervenire: DON. Ter. Ad. 537. **4** *accus. obi.*: agere: PLAVT. Amph. 94 *al.* (*v. p. 28, 30*) VARRO ling. 6, 58. 77 PAVL. FEST. p. 185. 217. 333 SEN. epist. 77, 20 PETRON. 59 *al.* amare: PLAVT. Bacch. 214. amittere: SVET. vita Ter. 5 taedio amissarum ...-arum, quas novas fecerat. approbare: PLAVT. Pseud. 1334. cantare: SVET. Nero 46 CLAVD. 20, 363. cognominare: PLIN. nat. 30, 7 Thessalam. componere (*cf. supra l. 2*): LIV. 3, 10, 10 VAL. MAX. 3, 7 ext. 1. AVG. civ. 2, 8 p. 62, 22 -ae ... multa rerum turpitudine compositae (*cf. p. 25, 37*). conficere: CIC. Phil. 2, 34. consummare: APVL. flor. 16 p. 66. contaminare *v. p. 28, 40.* contemnere: PORPH. Hor. epist. 2, 1, 182 vulgus poetam -amque. convertere: SVET. vita Ter. 5 a Menandro. corrigere *v. l. 27.* dare: TER. Eun. 23 CIC. Brut. 73 Tusc. 1, 3 SPART. Hadr. 19, 6 *al.* dare scaenis: TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 291, 15 *feritas Ponti* -as scaenis dedit de sacrificiis Taurorum *eqs.* deferre in certamen: QVINT. inst. 10, 1, 66 correctas *Aeschyli* -as. desaltare: PS. CYPR. spect. 3 Graecae libidinis -am. dictare in scaenam: APVL. flor. 16 p. 62. docere: CIC. Brut. 72 *bis.* 73. 78 Thyesten -am. 229. Tusc. 4, 63 Orestem -am. Cato 50 Att. 6, 1, 18 GELL. 17, 21, 42. eligere: CIC. off. 1, 114 *scaenici* non optimas ... -as eligunt. expetere: PLAVT. Cas. 12. facere: PLAVT. Capt. 1029 ad *aliquid.* TER. Andr. 3 *al.* VOLCAC. carm. frg. 3 quae *Terenti* vocantur -ae. ... has ... fecit -as *ille.* facere *c. altero acc.*: PLAVT. Cas. 1006 TER. Ad. 7 VARRO ling. 6, 77 APVL. flor. 16 p. 64. finire: SCHOL. Ter. p. 94, 16 *al.* habere in manibus: CIC. Cato 22 *Sophocles* dicitur eam -am, quam in manibus habebat et proxime scripserat, recitasse iudicibus. SIDON. epist. 4, 12, 1. hiare: PERS. 5, 3 -a seu ... ponatur hianda tragoedo. impedire, ne agatur: PORPH. Hor. epist. 2, 1, 190. inducere: SCHOL. Hor. ars 261 satyricam -am. inscribere: PAVL. FEST. p. 61 Casinam ... ab ancillae nomine. *al.* PLIN. nat. 14, 92 *al.* legere: CIC. Brut. 71. ludere: PETRON. 95. modulari: LACT. Rufin. gramm. VI 564, 11. neglegere: SCHOL. Ter. p. 73, 4. peragere: CIC. Cato 64. 70 PORPH. Hor. ars 120. pronuntiare: SYMM. epist. 10, 2, 1. recitare (*cf. supra l. 36 sq.*): HIER. epist. 52, 3, 6. referre: PORPH. Hor. epist. 1, 18, 62 -a ... cum agitur denuo, referri ⟨dicitur⟩. saltare: APVL. apol. 74 PRVD. perist. 2, 320. scribere (*cf. supra l. 36 sq.*): RVT. LVP. 2, 6. SEN. suas. 2, 19 pantomimis (*dat.*). *al.* scriptitare: GELL. 3, 3 tit. secernere: CIC. epist. 5, 12, 6. serere: LIV. 7, 2, 8 argumento (*cf. p. 31, 5*). spectare: PLAVT. Cas. 6. transcribere: RHET. Her. 4, 4, 6. transigere: PLAVT. Cas. 84 Pseud. 564. venditare: PROSP. chron. I p. 402, 275. vertere: CIC. fin. 1, 7. CARM. epigr. 97, 2 (*Aeclani, post Traian.*) Menandri paucas vorti scitas -as. vincere *v. p. 28, 36.* vocare *aliquid v. supra l. 33.* **5** *ablat. instrum.*: delectari -is: CIC. fin. 1, 4. memoriae prodere *aliquid*: CIC. Mil. 8 fictis -is. *una* -a omnium ... poetarum praeripere gloriam: VAL. MAX. 8, 7 ext. 12. **6** *praepos.*: ab: TERT. pudic. 8 alia longe a praesenti -a et scaena. ad: redire: CIC. Att. 4, 2, 4. venire: CIC. S. Rosc. 46. de: SCHOL. Cic. Bob. p. 102, 10 versum. ex: GELL. 3, 3, 4 versus. in -a, -is (*locat. solus l. 63*): TER. Ad. 9 *persona est.* ACC. carm. frg. 13. CIC. Brut. 167 *ille* in -is disertus. orat. 191 *numerus iambicus adhibetur* in -is. S. Rosc. 67 quemadmodum in -is saepenumero videtis (har. resp. 62 Phil. 1, 34 fin. 5, 32. Tusc. 4, 70 poetarum -is). Sest. 121 illa quanto cum gemitu populi R. ... in eadem -a sunt acta. leg. 1, 40 sicut in -is (Lael. 70. GELL. 10, 3, 19 tamquam in scaenicis -is. AVG. civ. 7, 33 p. 316, 22 theatrorum). CIC. Lael. 24 qui clamores ... nuper in ... M. Pacuvi nova -a. 100 haec ... in -is stultissima persona est. VITR. 9, 1, 13 in -a Phaethonte. PAVL. FEST. p. 189 in Titi[a]ni -a Quinto. SEN. epist. 115, 15 PLIN. nat. 18, 65 *al.* QVINT. inst. 11, 3, 112 *al.* ob: GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 6. super: GELL. 3, 3, 1. **7** *epitheta* (*cf. p. 28, 22 sq. 55 sq.*): **a** *ad genus pertinentia*: ambiguae: GELL. 3, 3, 1. Atellanae: GELL. 12, 10, 7. Atellania: IVL. VICT. rhet. p. 447, 33 *al.* comicae: SVET. frg. p. 5, 5. Latinae: TER. Eun. 33. palliata: DON. Ter. Ad. praef. 1, 1. personata: PAVL. FEST. p. 217. satyricae: SCHOL. Hor. ars 236 *al.* scaenicae: GELL. 10, 3, 19 *al.* theatrales: AMM. 14, 6, 20. tragicae: SVET. frg. p. 5, 5 *al.* **b** *ad poetam pert.*: Livianae: CIC. Brut. 71. Naeviana: DON. Ter. Ad. 537. Pacuviana: SCHOL. Cic. Bob. p. 102, 10. Plautina(e): PLAVT. Pseud. 2 Cas. 12. Terentianae: LACT. Rufin. gramm. VI 564, 9. **c** *qualitatis*: brevior: PLAVT. Merc. 1007. crudeles: AMM. 19, 12, 13. fictae: CIC. Mil. 8 *cf.* de orat. 2, 193. incredibilis: CIC. part. 40. longa: PLAVT. Cas. 1006 Pseud. 2. 388. nova: VARRO ling. 6, 58 *al.* obscaenissima: CIC. Cael. 69. proba: NAEV. com. 1. scitae: CARM. epigr. 97, 2. terribilis: AMM. 28, 6, 29. vetus: PLAVT. Cas. 6. 8 TER. Eun. 25 *al.* *nota* Clodiana: CIC. Att. 1, 18, 2. *huc adde*: *non* sine amore: OV. trist. 2, 369. indicio (*dat.*): PLIN. nat. 29, 58. tenui *est* oratione *eqs.*: TER. Phorm. 4. in tutela *alicuius*: PLAVT. Truc. 967. **8** *tituli*: *eodem casu pro apposito*: NAEV. com. 1 Acontizomenus -a. CIC. Brut. 78 Thyesten -am. Tusc. 4, 63 *al.* *cf. p. 33, 67. 68.* *genet.*: HIER. epist. 52, 3, 6 Oedipi -a. SCHOL. Ter. p. 94, 24 -a Eunuchi.

syn. et iuxta posita: sermo(nes), rumor(es). *ad I*: disputationes (TAC. dial. 2), ioci (CAES. AREL. suggest. p. 298), conversatio (BACHIAR. fid. 7), culpa (APVL. apol. 69), errores (TAC. dial. 29), ora populi (PS. QVINT. decl. 18, 5), proverbium (VVLG. deut. 28, 37), improperium (VVLG. Tob. 3, 4; obprobrium *Amiat.*). *ad II*: apologus (RHET. Her. 1, 6, 10 *al.*), historia (SIDON. epist. 7, 2, 9), fabellae (PHAEDR. 4, 7, 22), carmina (MELA 1, 64), narratio (APVL. met. 4, 27 *al.*), exemplum (SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 314), genealogiae (VVLG. I Tim. 1, 4), ludi (CELS. 3, 18), logi, somnia (TER. Phorm. 492), scripturae saeculares (CASSIOD. in psalm. 64, 11), commenta (CIC. rep. 6, 3), miraculum (LIV. 1, 4, 7), vanitas (LIV. 26, 19, 7), ficta res (LIV. 34, 2, 3), errores (MIN. FEL. 23, 1), opinio(nes), mendacium, somniorum coniecturae (EVSTATH. Bas. hex. 3, 9 p. 900[B]), ostentus (MVTIAN. Chrysost. hom. 9 p. 301/302), risus (*ibid.* 15 p. 339/340). *opp.*: *ad I*: interrogationes (MACR. sat. 7, 1, 24), stilus (SYMM. epist. 7, 67). *ad II*: prologus (SPART. Hel. 1, 3), poema (*cf. p. 26, 51*), res (PLAVT. Capt. 52 CIC. nat. deor. 3, 77 *al.*), res vera (AVR. Fronto p. 36, 4 N.), res gesta(e) (AVG. civ. 7, 35 p. 319, 2 *al.*), factum, historia(e), vera causa (TER. Haut. 337 LVCAN. 9, 623), verus rumor (RHET. Her. 2, 8, 12), actus verus (PORPH. Hor. ars 179), veridicae antiquitates (AMM. 26, 10, 15), verita(te)s (TERT. spect. 29 *al.*), verum (FRONTO p. 51, 18 N. *al.*), experimenta (QVINT. decl. 3, 38 p. 336, 23), coniecturae prudentium (CIC. rep. 6, 3).

deriv.: fabularis, fabularius, 1. fabulo, fabulosus. fabulari (-e). Fabulinus. *comp.*: mimofabulae (IVL. VICT. rhet. p. 447, 33).

fābulāris, -e *a* fabula. AVG. civ. 6, 5 p. 252, 21 latine si usus admitteret, genus *mythicon theologiae Varronis* -e appellaremus; sed fabulosum dicamus. *dub.*: SCHOL. Verg. Veron. ecl. 3, 46 ⟨fabul⟩arem (*suppl. Thilo*, ⟨popul⟩arem? *Hagen*) opinionem ⟨de carm⟩ine Orphei tradit. *i. q. fabulosus, ad fabularum genus pertinens*: SVET. Tib. 70 notitiam historiae -is. CENS. 4, 6 quod -es poetarum historiae ferunt. PRISC. rhet. 2, 5 p. 552, 13 species ... sunt narrationum quattuor: -is, fictilis, historica, civilis. -is est ad fabulas supra dictas pertinens (*cf. p. 27, 21 sqq.*).

fābulārius, -ī *m. a* fabula. GLOSS. fabulones vel -i: fabularum inventores.

fābulātio, -ōnis *f. a* fabulari. AVG. in psalm. 118 serm. 20, 5 quas Graeci ἀδολεσχίας vocant, quod usque adeo uno verbo nequaquam dici latine potest, ut aliqui 'delectationes', aliqui '-es' eas dicerent (*ipse vertit* exercitationes delectabiles). GLOSS. tragoedia. bellica cantica vel -o. **1** *i. q. colloquium*: IVL. VAL. 1, 11 soluta est -o. PALLAD. hist. mon. I 22 p. 302[A] prolixas ... eorum -es ... moleste ferens. **2** *i. q. fabulae inanes*: VVLG. psalm. 118, 85 narraverunt mihi iniqui -es (*cf. supra l. 44 sqq.* ARNOB. *ad l.* p. 516[C]). GLOSS. V 473, 22 per nenias: per -es (V 510, 9 per -es vacuas).

fābulātor, -ōris *m. a* fabulari. GLOSS. μυθολόγος. **1** *i. q. fabularum narrator*: SEN. epist. 122, 15 *illum* narrantem audieramus, erat autem -r elegantissimus. ITALA (Legion.) *et* VVLG. Bar. 3, 23 -es (μυθολόγοι) (et) exquisitores (inquisitores Legion.) prudentiae (ITALA Vallic. Rem.: fabellatores, Sangerm. 16: fabularum inquisitores). *de ministro ex familia domus Augustae*: SVET. Aug. 78 lectoribus aut -bus arcessitis. **2** *de poetis et scriptoribus*: GELL. 2, 29, 1 Aesopus ille e Phrygia -r. *de historico inanium fabularum sectatore*: GELL. 3, 10, 11 Herodotus, homo -r. *Vetter.*

fabūlis, -e *a* faba. *i. q. fabalis*: VARRO rust. 1, 31, 4 ⟨ex⟩ -i (*sic trad., scribitur* fabali) segete viride sectum, antequam genat siliquas. *subst. neutr. plur.* fabūlia, -ium *i. q. fabalia*: VARRO rust. 1, 23, 3 -ia (*sic codd. PAB, scribitur* fabalia) ... pro stercore inarare solent. GLOSS. V 619, 31 -ia (falulia *cod.*, fabalia *Götz*) ⟨id⟩ est purgamenta fabae. [*it.* favule. *M.-L.*] *cf. Meyer-Lübke, Wien. Stud. 25 (1903) 99.* *Wulff.*

1. fābulo, -ōnis *m.* [*a* fabula *vel* fabulari. *Th.*]. GLOSS. fabulas componens. -es: fabularum inventores. [inventores fabulorum, hoc est malorum]. -o: qui multa loquitur vel qui fabulas componit. *adde supra l. 41.* AVG. haer. 88 p. 49 illi ..., ut ita dixerim, -es, id est qui fabulas vanas easdemque longas perplexasque contexunt. *deriv.*: fabulonus. *Vetter.*

2. fābulo, -āre *v. infra l. 80 sqq.*

fabulōnia, -ae *f. a* fabulus. DIOSC. 4, 68 W. ὑοσκύαμος ... Θοῦσκοι φαβουλωνίαν. *cf.* PS. APVL. herb. 5 Graecis hyoscyamos ... Tusci fabulongam (*Ackermann*, fabam lupinam *T*). *Mbr.*

fabulōnus (-ī *m.*) fabularum inventor GLOSS. V 197, 24. · *a* 1. fabulo.

fābulor, -ātus sum, -ārī (fābulo, -āvī, -ātum, -āre) [*a* fabula. *Th.*]. *part. perf.* -atus *passive*: SERV. Aen. 3, 349 *p. 36, 47.* *formae activae* (*nusquam metro probatae*): -at: GLOSS. II 75, 5. -em: PLAVT. Mil. 371 *CDB*² (-er *AB*¹). 443 *B*¹*CD*. *inf.* -are: PLAVT. Epid. 237 *A* (-ari *P*). Truc. 181 *P* (-ari *A*). AFRAN. com. 404 NON. p. 463 CAES. AREL. reg. virg. 10. -asti: GLOSS. III 166, 1. *inf.* -arier:

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PLAVT. Amph. 201 Most. 606 Pseud. 62 Trin. 461 TER. Hec. 316 (*ubique in fine vers.*). NON. p. 463 affari non solum respondere vel -are, sed etiam rogare positum. GLOSS. fabellor. μυθολογῶ. -at: μυθεύεται, λαλεῖ, κωμῳδεῖ. -asti: ὡμίλησες (*i.* -ας). *legitur apud* ENN. *semel* PLAVT. *56^{ies}* TER. *bis* TITIN. *ter* AFRAN. *bis* LIV. *semel* MART. *bis* QVINT. *semel* TAC. *bis* SVET. *ter* FRONTONEM *quater* GELL. APVL. *recentiores. notione II (fabulas fingendi) inde a* PLIN. nat. [*loc. dub.*: PLAVT. Truc. 181 '*dittographia insequentium vers.*' *Leo.* SEN. nat. 3, 17, 1 multa . . ., quae urbane . . . -ans (*Schultess,* fabulam *codd.*) dicas.] [*it.* favolare, *francog.* fabler, *hisp.* hablar '*loqui*'. *M.-L.*]

I *i. q.* ***sermocinari, loqui:*** **A** *strictiore sensu i. q. sermones conferre* (*plerumque de colloquio familiari, hic illic etiam fere i. q. blaterare, cf. infra l. 44*): **1** *indicatur, quocum quis sermones conferat* (*raro accedit obiectum, idque plerumque pronominale*): **a** cum *aliquo*: *α proprie*: PLAVT. Men. 324 cum hoc, quem novi, -or. Merc. 364 solus mecum -atur filius. 872 siquidem mecum -ari vis. Mil. 371 ego stulta . . ., quae cum hoc insano -er (443. *v. de his p. 34, 82*). 424 quicum tu -are? Poen. 1159 nunc demum ego cum illa -bor libere. Pseud. 62 mihi videor cum ea -arier (*sc. epistulam legens*). 1147 quin tu mecum -are? :: -or. Rud. 717 cum furcifero. Trin. 208 sciunt, quod Iuno -atast cum Iove. TAC. dial. 39 *v. p. 36, 18.* SVET. Cal. 22 cum Capitolino Iove secreto. Dom. 4 puerulus . . ., cum quo plurimum -batur, nonnumquam serio. GELL. 1, 10, 1 Horatii . . . plane ac dilucide cum suis -ati sunt (*inde* MACR. sat. 1, 5, 1). APVL. flor. 24 p. 106 cum omnibus . . . hominibus secure et intrepide. SPART. Hadr. 20, 11 uno tempore scripsit . . . et cum amicis -atus est. IVL. VAL. 3, 14 interpres . . ., qui nobis daret cum hisce barbaris -ari. IVL. VICT. rhet. 26 p. 447, 27 *inepti,* qui neque ubi nec quando nec cum quibus -entur existimant nec quamdiu nec quomodo. FVLG. Virg. cont. p. 85, 4 cum Musis aliquid blandius. HIER. epist. 22, 38, 3 *Maria* cum angelo -atur intrepida. SVLP. SEV. dial. 1, 1, 5 *non* gravabor quamlibet conserte vobiscum . . . -ari. ENNOD. carm. 1, 8 pr. 6 p. 529, 8 vobiscum. *β translate: in litteris* (*cf. supra l. 20 sq.*): FRONTO p. 73, 22 N. de *aliqua re* . . . remissius aliquid tecum et liberalius. cum oculis: AVG. doctr. christ. 2, 3, 4 histriones *per signa quaedam* . . . cum oculis *scientium* quasi -antur. cum vestris litteris: HIER. epist. 7, 2, 1. cum animis: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 33. *de rebus personatis* (*cf. infra l. 57* natura): HIER. epist. 5, 1 si tali secum sermone (*sc. epistulis*) *caritas amicorum* -etur. AVG. civ. 8, 5 p. 328, 26 id . . ., quod cum eis corda eorum . . . -ata sunt. CASSIOD. in psalm. 89 pr. cum iudice -atur *oratio* (*syn.* loquitur). **b** *c. aliis praepos.* (*adv.*): inter: PLAVT. Epid. 237 occepere . . . mulieres duae post me sic -ari inter sese. SVLP. SEV. dial. 3, 10, 4 quia inter scholasticos -amur. *adde*: ITALA Luc. 24, 14 (codd. b c e ff^2 l r) -bantur . . . adinvicem de omnibus (ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους, ITALA cod. d: ad semet ipsos, cod. δ: loquebantur vel -bantur adinvicem, VVLG. loquebantur) . . .; et factum est dum -antur (ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτούς, cod. d: in eo -ari et conquerere, VVLG. -rentur) et conquirerent. advorsum (*i. apud*): AFRAN. com. 147 de vita ac morte domini -bere advorsum fratrem illius? apud: PLAVT. Epid. 645 non habeo ullam occasionem, ut apud te falsa -er. TAC. dial. 23 *v. p. 36, 18.* FRONTO p. 134, 1 N. saepe de eo apud te ex animi mei sententia sum -atus. ad: *v. supra l. 47.* **c** *accedit dativus*: PLAVT. Cist. 295 haec tu pervorsario mihi -atu's. TER. Phorm. 654 ut aperte tibi nunc -er. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 30 p. 399^{D} ipsa tibi natura quodammodo -bitur omni usu sermonis efficacius. **2** *non indicatur expresse, cum quo quis loquatur*: **a** *sine obiecto* (*cf. l. 49*): *α de pluribus*: PLAVT. Asin. 640 eādem istac opera suaviust complexos -ari (642). Poen. 34 domum sermones -andi conferant *mulieres.* TITIN. com. 104 qui Osce et Volsce -antur, nam latine nesciunt. MART. 4, 61, 4 in schola poetarum dum -amur. SVET. Aug. 74 tacentes vel summissim -antes *in convivio.* GELL. 19, 13, 1 stabant . . . una in vestibulo Palatii -antes. APVL. flor. 21 p. 101 ambulant diutule et -antur. CAEL. AVR. acut. 3, 16, 128 ex obliquo de consueta vita. CORP. IX 3413 (*non extat, dub. auct.*) subsellia posita, -emur amici. *β de singulis*: ENN. scaen. 146 pro viribus sapere atque -ari tute ('*adverb.*' *Vahlen, vix recte*) noveris (*opp.* tacere). PLAVT. Amph. 201 quo modo et verbis quibus me deceat -arier, . . . volo . . . meditari. 623 vigilans -or. Cas. 368 perperam iam dudum -or. Cist. 315 non modo ipsa lepidast, commode quoque -atur (Epid. 553). Men. 176 expedite. 922 etiam percontabor alia. :: occidis -ans (-am *B*, falam *CD*). Mil. 925 nimis lepide -are (Stich. 748). Stich. 589 adversum te (*i. contra bona tua. aliter supra l. 50 sq.*) -are. Trin. 461 stulte facere et stulte -arier. MART. 3, 64, 6 mirarer, si -antem Canium *Vlixes* reliquisset (AVSON. 205, 7). GELL. 2, 22, 3 ita -atus est. 15, 1, 4 laeta . . . inter -andum venustate . . . inquit *eqs.* IVL. VICT. rhet. 26 p. 447, 11 ita demisse . . ., vix ut proximus audiat. **b** *cum obiecto*: *α de pluribus*: PLAVT. Mil. 877 aliud est, quod potius -emur (Poen. 718 alia. Rud. 1311). Rud. 338 verum omnes sapientes decet conferre et -ari. Trin. 711 de istis rebus plura. FRONTO p. 59, 22 N. meliora. AVR. Fronto p. 70, 6 N. dum ea -amur atque altercamur. ZENO 1, 1, 4 o quam publicana *fides,* cuius -antur profani secreta. MACR. sat. 7, 4, 1 apta convivio. *accedit acc. c. inf. vel oratio directa*: PLAVT. Cist. 774 omnes homines -antur per vias mihi esse filiam inventam. APVL. met. 11, 16 omnes in me populi -bantur: 'hunc *eqs.*' *β de singulis*: PLAVT. Amph. 698 vigilans id quod factum -or. Bacch. 510 quae futura. Capt. 535 quid loquar, quid -bor? 548 ne tu quod istic -etur aures immittas tuas. 716 (*loco interpol.*) nostram haec rem -atur (Trin. 480). 720 istic mihi cibus est, quod -are. Epid. 44 quid ex te audio? :: hoc quod -or. 147 facile tu istuc sine periclo et cura corde libero -are. Men. 741 satin haec recte -or? Most. 606 nescit . . . nisi 'fenus' -arier. Persa 149 praecipe . . . filiae, quid -etur. Poen. 233 istaec sic (Truc. 182). 441 credin, quod ego -er? Rud. 1325 curculiunculos minutos. LIV. 45, 39, 15 ⟨. . . se⟩natus decrevit potius quam ⟨quid⟩ Ser. Galba -etur, audi, *miles* (*per contemptum de oratione futtili*). *in litteris*: AVSON. Symm. epist. 1, 32, 4 nedum me . . . existimes composita -ari.

nota de oratore parum decore agente (*cf. supra l. 13*): QVINT. inst. 11, 3, 131 sinistra gestum facientes spatiantur et -antur. TAC. dial. 23 apud iudicem. 39 *paenulis* astricti . . . cum iudicibus -amur.

B *evanescente confabulandi notione fere i. q. loqui*: PLAVT. Amph. 300 clare advorsum -bor. Rud. 526 omnia corusca prae tremore -or. 1113 istae mutae sunt, quae pro se -ari non queant? Trin. 502 quin -are '. . . spondeo' (TITIN. com. 111 'pol edepol' -are). Truc. 830 vinum, si -ari possit, se defenderet. TER. Hec. 316 noli -arier. TITIN. com. 171 femininā -are . . . voculā. AFRAN. com. 404 cum ad me spectas (expectas *var. lect.*) et -are incipis (fabellare *Ribbeck, quod metro aptius est*). AMBROSIAST. ad Eph. 4, 29 potest . . . male loqui, qui turpiter fatur . . . et qui cum dolo -atur *eqs.* HEGES. 3, 2 l. 27 si vivit defunctus, loquatur, si resuscitatus est, . . . -etur (PASS. Petr. Paul. brev. 9). AVG. serm. ed. Mai 1, 1 diabolum dum respicit -antem *homo* (72, 1). 72, 1 -atur *deus,* et cuncta procedunt (*syn.* loquitur). MAR. MERC. Euther. p. 1087^{A} -emur ineffabiliter et sentiamus insensibiliter. ENNOD. epist. 4, 24, 2 p. 115, 26 ille . . ., cui clausa ora -antur. 6, 37, 1 p. 170, 23 in obsequio humanitatis muta -antur (*echo intellege*). CAES. AREL. reg. virg. 10 dum psallitur, -are omnino . . . non liceat. GREG. M. moral. 8, 38 nequaquam dicitur: '-bor in amaritudine animae meae', sed 'confabulabor cum *eqs.*'

II *i. q.* ***fingere, fabulose tradere:*** *accedit acc. c. inf.*: PLIN. nat. 29, 3 *ars medica* ictum fulmine Aesculapium -ata. APVL. Socr. praef. p. 108 quod corvo suo evenisse Aesopus -atur. MIN. FEL. 9, 4. IVL. VAL. 3, 54 qualem Scyllam homines -antur. MAR. VICTORIN. ad Iust. 12. AMM. 22, 16, 10 Homerus -atur inflatius (*antecedit acc. c. inf.*). AVG. civ. 16, 9 p. 138, 3. de *aliqua re*: MIN. FEL. 28, 10 de adoratis . . . virilibus adversum nos. LACT. epit. 58, 5 tragoedia de incestis . . . -atur. MACR. sat. 1, 17, 2 de dis -antur *poetae* (somn. 1, 2, 21). 7, 5, 11 de longaevitate *corvorum* opinio -atur. *aliquid*: LACT. inst. 6, 10, 21 quae . . . inepti senes -antur. MAR. VICTORIN. ad Iust. 8 *Parthi* eventūs bellantium. SERV. Aen. 3, 349 apparet haec non esse -ata (*Schöll,* -eta *F*). *absolute*: SOL. 2, 22 ut vetustas -ata est (AMM. 21, 1, 10). AMM. 22, 15, 4 -antes poetae variantesque geographi. ZENO 2, 7, 1 *sectae* ⟨in⟩ iniuriam Christi -ari *nituntur.* MACR. sat. 1, 10, 11 quia -ari libet. somn. 1, 2, 20 qualiter in vulgus antiquitas -ata est. *adde i. q. fabulam narrare*: APVL. Socr. praef. p. 108 non pigebit aliquid -ari.

accedunt adverbia: advorsum: PLAVT. Amph. 300 clare advorsum -bor. aperte: TER. Phorm. 654. clare *v. l. 54.* commode: PLAVT. Cist. 315 Epid. 553. quamlibet conserte: SVLP. SEV. dial. 1, 1, 5. demisse: IVL. VICT. rhet. 26 p. 447, 11 dilucide: GELL. 1, 10, 1. omni sermone efficacius: DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 30 p. 399^{D}. expedite: PLAVT. Men. 176. facile: PLAVT. Epid. 147. inflatius: AMM. 22, 16, 10. intrepide: APVL. Socr. prol. p. 106. nimis (nimium) lepide: PLAVT. Mil. 925 Stich. 748. libere: PLAVT. Poen. 1159. Osce et Volsce: TITIN. com. 104. perperam: PLAVT. Cas. 368. pervorsario: PLAVT. Cist. 295. plane: GELL. 1, 10, 1. prolixius: GELL. 12, 1, 4. satis recte: PLAVT. Men. 741. secreto: SVET. Cal. 22. secure: APVL. Socr. prol. p. 106. serio: SVET. Dom. 4. stulte: PLAVT. Trin. 461. summissim: SVET. Aug. 74. turpiter: AMBROSIAST. ad Eph. 4, 29. [tute *v. p. 35, 68.*] Volsce *v. supra l. 62.* [urbane *v. p. 35, 9.*]

syn. et iuxta posita: altercari (AVR. Fronto p. 70, 6 N.), conferre (PLAVT. Rud. 338), loqui. *opp.*: tacere (ENN. scaen. 146).

fābulōsē *v. p. 38, 46.*

fābulōsitās, -ātis *f. a* fabulosus. **1** *i. q. fingendi licentia*: PLIN. nat. 7, 101 si poetica recipiatur -s. 7, 174 ⟨ae⟩que magnā, quae sequitur hanc (*Mayh.,* haec *codd.*) -e. 12, 11 statim . . . *platano* Graeciae -s superfuit (*seq. acc. c. inf.*). 36, 91 cum excedat omnia -s. DIOM. gramm. I 478, 20 ut vetustatis -s docet. **2** *metonymice*: **a** *i. q. commentum, narratio ficta*: EVSTATH. Bas. hex. 3, 3 p. 892^{B} ex prima -e sequentium mendacia *contexere.* 9, 6 p. 964^{C} Iudaica vere fictio suaeque digna perfidiae -s. ORIG. in Matth. 18, 46 p. 1667^{C} secundum . . . *illius* longam -em. **b** *i. q. historia mythica*: PLIN. nat. 4, 1 omnis Graeciae -s sicut et litterarum claritas ex hoc . . . sinu effulsit.

***fābulōsus,** -a, -um *a* fabula. *comp.*: PLIN. nat. 33, 8 APVL. met. 1, 20. magis -us: QVINT. inst. 2, 10, 5 (*subst.*). RVFIN. hist. 3,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

39, 11. *superl.*: PLIN. nat. 5, 5. SCHOL. Cic. Bob. p. 65, 2 aliquantum levi et -o exemplo (*paulo supra* μυθῶδες). AVG. civ. 6, 5 p. 252, 21 *cf. p. 34, 32.* 6, 6 p. 255, 2 theologia mythica, id est -a. MACR. somn. 1, 2, 9 *v. p. 24, 51.* GLOSS. μυθολόγος. ἀδολέσχης. *legitur inde ab* HOR.; *saepissime apud* PLIN. nat.; *non habent (praeter poetas dactylicos) ex. gr.* LIV. VAL. MAX. MELA.

I *ad mythologiam et fabulas poetarum pertinens*:

A *i. q. poetarum vel scriptorum fabulis celebratus, poeticis tantum fabulis traditus:* *amnes, urbes sim.* (*dativ. accedit l. 13*): HOR. carm. 1, 22, 7 Hydaspes. SEN. epist. 45, 2 -um istud fretum (*sc. Siculum*). PLIN. nat. 4, 115 Aeminius *amnis*, ... multum ... -us. 5, 5 ad montem Africae vel -issimum Atlantem. 6, 195 dein -i (*Mayhoff*, -is *vel* fabulis *codd.*) ... Nigrae. PS. QVINT. decl. 10, 8 -a vatibus palus. AVG. contin. 9, 22 nescio cui -ae genti ... tenebrarum. SIDON. epist. 8, 12, 2 secreta regionum -arum. *animantia*: SEN. dial. 6, 17, 2 illam -am Charybdin. PLIN. nat. 1, 10, 70 de -is avibus. 5, 69 Ceto. 21, 128 *puer* (*i. Narcissus*). 28, 107 proxime -us est crocodilus. 37, 173 Media illa. FLOR. epit. 2, 2, 5 fretum ... -is infame monstris. TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 382, 24 ab ... illis monstruosis -isque cantricibus (*i. Sirenibus*). LACT. inst. 1, 11, 37 duos Ioves, ... unum naturalem, alterum -um (AVG. civ. 6, 6 p. 255, 20 *deos* -os. *al.*). *facta*: SEN. contr. 1, 1, 23 fratrum -a certamina. PS. QVINT. decl. 8, 22 supplicia. TAC. Germ. 3 longo illo et -o errore *Vlixis*. RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 3 Gigantomachia. *res incorporeae*: PLIN. nat. 4, 89 *gens* -is celebrata miraculis. 19, 52 aves ultra Phasim amnem peti ne -o quidem terrore tutas. PANEG. 8, 3 origine -a. IVST. 4, 1, 8 -a est huius loci antiquitas. AVG. civ. 18, 14 p. 274, 11 a -o deorum suorum dedecore. 18, 24 p. 289, 7 crimina deorum.

B *i. q. commenticiarum fabularum similis, ad fabulas pertinens*: 1 *proprie i. q.* μυθικός: *aliquid* -um est, -um videtur *sim.*: PHAEDR. 3, 10, 7 -am (*praed.*) ne vetustatem (*aliter l. 83*) eleves (levem *PR*). SEN. contr. 10, 5, 5 quod ego -um esse non dubito. PLIN. nat. 3, 8 *illa* -a in primis arbitror (33, 53 et nos fecimus, quae posteri -a arbitrentur. *al.* AVG. civ. 12, 24 p. 550, 28 *opp.* verus). 7, 36 *illud fieri* non est -um (29, 29 *opp.* certum. TAC. Germ. 46 cetera iam -a *sunt*. AMM. 27, 4, 3. AVG. epist. 138, 18 ista ... -a sunt. CASSIAN. c. Nest. 7, 5, 1 longum est de hac re et prope -um amplius dicere). PLIN. nat. 10, 136 gryphas ... -os reor. *al.* 33, 8 Midae anulum ... quis non etiam -iorem fateatur? 33, 142 -um iam videtur (*antecedit acc. c. inf.*; *adde*: QVINT. inst. 11, 2, 16 totum de Tyndaridis. TAC. dial. 12 -a nimis et composita. ann. 11, 27. PS. APVL. Ascl. 12 *syn.* incredibile, deridendum. MIN. FEL. 7, 5 ne vobis antiquitas nimis -a videatur [*cf. l. 27. 51. 81*]. IVST. 44, 4, 12 huius casus -i viderentur, ni *eqs.* PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 332, 23 *syn.* inania). QVINT. inst. 5, 13, 24 *exempla* si vetera erunt, -a dicere licebit. SVET. Iul. 81 ne quis -am aut commenticiam putet *rem* (SVLP. SEV. Mart. 24, 8 existimet). LACT. inst. 1, 11, 26 quae -a creduntur. AVG. civ. 6, 8 p. 262, 14 *invenire*. AMBROSIAST. in I Cor. 15, 23 *putare*. *pro attributo*: AVG. epist. 140, 82 haec est ... non inaniter -a, sed utiliter verax latitudo, longitudo *eqs.* *cetera exempla per iuncturas digesta*: adulatio(nes): PANEG. 6, 8 AVG. civ. 3, 15 p. 116, 13. antiquita(te)s (*cf. l. 27. 42. 81*): AVG. civ. 12, 11 p. 528, 11. astrologia: EVSTATH. Bas. hex. 1, 3 p. 871^{A}. carmina: CVRT. 3, 1, 2. AVG. civ. 3, 11 p. 109, 3 *opp.* veritati similis. commenta: FIRM. math. 3, 1, 8 MART. CAP. 8, 817. doctrina: RVFIN. hist. 3, 39, 11 incognita magisque -a (μυθικώτερα). exemplum: SCHOL. Cic. Bob. p. 65, 2. falsitates: AVG. bapt. 3, 15, 20. figmenta: AVG. civ. 6, 7 p. 260, 7 *al.* EVSTATH. Bas. hex. 2, 2 p. 881^{C}. genus: AVG. civ. 6, 5 p. 252, 21 *cf. p. 34, 32 al.* libri: AVG. civ. 3, 31 p. 144, 25 *opp.* historicus. litterae: PAVL. NOL. carm. 10, 34 *syn.* vanus. memoriae: AMM. 31, 4, 7 ut -ae sunt lectae. mendacium: AVG. civ. 18, 16 p. 276, 15. motus: RVFIN. apol. Orig. praef. p. 545^{A} motus suos ... ineptos ac -os ... quasi verissima assertione *annuntiare*. narratio: AVG. civ. 19, 12 p. 373, 22 *syn.* poeticus. MACR. somn. 1, 2, 9 hoc ... vocatur narratio -a, non fabula. LEO M. serm. 16, 5. neniae: AMM. 31, 13, 19. novitates: PS. QVINT. decl. 15, 11 *syn.* prodigiosus. opinio(nes): AVG. civ. 4, 30 p. 184, 3 *al.* persuasio: MACR. somn. 1, 10, 10. ratio: AVG. civ. 18, 10 p. 268, 11. res: QVINT. inst. 4, 3, 12 *opp.* gestae. theologia: AVG. civ. 6, 6 p. 255, 2 de theologia mythica, id est -a, et de civili contra Varronem. *saepe.* traditiones: PS. RVFIN. praef. in proph. 962^{A}. vanitas: AVG. epist. 143, 12 PRAEDEST. 1, 24 p. 595^{A}. *adde i. q. fabularum (heroicarum) proprius*: PETRON. 118 per ambages ... et -um sententiarum tormentum (*in praecepto de carmine heroico condendo*). 2 *translate*: *i. q. mirus, incredibilis*: PETRON. 135 tam -a pollicitatione conterritus. FLOR. epit. 2, 6, 9 -ae altitudinis *nives*. APVL. met. 1, 20 nihil est hac fabula -ius, nihil isto mendacio absurdius. 10, 12 famosa atque fab<ul>osa fortuna. AMM. 23, 6, 7 cum multitudine -a. *fere i. q. inauditus*: PS. QVINT. decl. 19, 2 novo ... -oque ... impatientiae genere. CAEL. AVR. acut. 3, 4, 39 est etiam -a arteriae ... divisura. *i. q. ad fabulas fingendas pronus*: EPIST. Alex. p. 219, 18 ne tibi -us viderer. IVST. 2, 6, 7 ut omnis antiquitas -a est (SORAN. p. 57, 12 scribit [*antecedit acc. c. inf.*]. MART. CAP. 6, 658 confinxit [*antecedit acc. c. inf.*]. *aliter l. 27. 42. 51*). AMM. 14, 11, 26 pinnas *Adrastiae* -a vetustas aptavit (22, 2, 3). 18, 6, 23 Graecia. AVG. civ. 6, 7 p. 258, 19 garrulitas.

II *ad alias narrationes pertinens*: A *de hominibus: i. q. fabularum narrator*: HOR. carm. 3, 4, 9 -ae ... nutricis (*cf.* PORPH. *ad l. nutricem* -am appellavit, quod nutrices fere alum[i]ni[bu]s fabulas narrare solent). *inde i. q. loquax*: COMM. instr. 2, 35 tit. de -is et silentio.

B *de rebus*: *i. q. delectabiles narratiunculas habens vel recipiens*: SEN. benef. 1, 4, 6 levi ac -o sermone et anilibus argumentis. PLIN. epist. 8, 4, 1 tam poetica, et quamquam in verissimis rebus tam -a materia (*sc. bellum Dacicum*).

syn. et iuxta posita: levis (SEN. benef. 1, 4, 6 *al.*), compositus (TAC. dial. 12), poeticus (PLIN. epist. 8, 4, 1 *al.*), commenticius (SVET. Iul. 81), absurdus (APVL. met. 1, 20), famosus (APVL. met. 10, 12), incredibilis et deridendus (PS. APVL. Ascl. 12), prodigiosus (PS. QVINT. decl. 13, 11), novus (PS. QVINT. decl. 19, 2), monstruosus (TERT. adv. Marc. 3, 5), inanis (PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 322, 23), incognitus (RVFIN. hist. 3, 39, 11), ineptus (RVFIN. apol. Orig. praef. p. 545^{A}), vanus (PAVL. NOL. carm. 10, 34). *opp.*: certus (PLIN. nat. 29, 29), gestus (QVINT. inst. 4, 3, 12), naturalis (LACT. inst. 1, 11, 37 *al.*), verax (AVG. epist. 140, 82), civilis (AVG. civ. 6, 6 *al.*), verus, historicus.

deriv.: fabulositas.

subst. neutr. **fābulōsa**, -ōrum. *genet. et abl. paucis locis v. l. 34. 39 sq.; dat. nusquam legitur.* magis -a: QVINT. inst. 2, 10, 5. quamvis -a: TAC. ann. 4, 11. *legitur inde a* PLIN. nat.

pro obiecto: *tradere sim.*: PLIN. nat. 5, 8 plerique e Graecis ... et alia ... -a et (*acc. c. inf.*) ... prodidere (37, 41 multa aeque -a). 6, 79 quae memoranda et prope -a de fertilitate *Indiae* ... traduntur. RVF. FEST. 9 multa de saevitia ... -a memorantur. FAV. EVL. p. 1, 8 multa ... de inferis secreta, non -a *narrare*. *cetera verba per litteras digesta*: comperire: PLIN. nat. 8, 80. confingere: AVG. civ. 18, 8 p. 264, 28. conquirere: TAC. hist. 2, 50 (*opp.* vulgata traditaque). consectari: PLIN. nat. 14, 53 (*syn.* varie prodita). contexere: SCHOL. Cic. Bob. p. 100, 3. continere: AVG. civ. 8, 5 p. 328, 6. credere: TAC. ann. 4, 11 quamvis -a et immania credebantur. excipere: PLIN. nat. 37, 203 exceptis Indiae -is. quaerere: QVINT. inst. 2, 10, 5 magos ... aliaque magis adhuc -a frustra inter sponsiones ... quaeremus. secernere: MACR. somn. 1, 2, 12 a fabulis -a. *appositi loco*: TAC. ann. 11, 11 vulgabatur ... (*acc. c. inf.*), -a et externis miraculis assimilata. TERT. nat. 2, 7 misera vel turpia ... ut -a defenditis. RVFIN. Orig. in gen. 3, 1 philosophi ... velut -a haec despiciunt. *ablativus, genetivus*: QVINT. inst. 1, 8, 21 quod evenit praecipue in -is (2, 4, 18 *syn.* carmine tradita, *opp.* annalium monumenta). TAC. ann. 6, 28 haec incerta et -is aucta *sunt* (MACR. sat. 1, 7, 18 origo -is admixta). MACR. sat. 5, 13, 41 hinc auctoritas -orum *apud Vergilium*.

iuxta posita: immania, carmine tradita, varie prodita. *opp.*: vulgata traditaque, annalium monumenta, secreta (FAV. EVL. p. 1, 8).

adv. **fābulōsē**. *comp.*: PLIN. nat. 7, 153 AMM. 19, 8, 11. 23, 6, 53. *superl.*: PLIN. nat. 5, 2 AVG. retract. 1, 15, 6. *coniungitur cum verbis tradendi sim.*: COLVM. 9, 2, 2 -e tradita de originibus apum. PLIN. nat. 5, 2 -issime antiquis (*dat.*) narrata (12, 85. 32, 143. 34, 156). 7, 153 Hesiodus ... -e ... multa hominum aevo praeferens (*Mayh.*, referens *codd.*), cornici novem nostras attribuit aetates ... et reliqua -ius. AMPEL. 15, 1 Cecrops ... -e ab inguinibus serpens fuisse dicitur. LACT. inst. 7, 22, 9 res ... licenter et -e ficta. CHALC. comm. 73 memorans -e (*seq. acc. c. inf.*). AMM. 19, 8, 1 vetustate, ut cetera, -ius extollente. 23, 6, 53 ut Homerus -ius canit. FAV. EVL. p. 4, 2 primum conubium poetae -e dixerunt sororis et coniugis. AVG. retract. 1, 15, 6 quam *gentem Manichaei* -issime inducunt. *nota orationis brevitatem*: PLIN. nat. 10, 3 Aethiopes ... discolores maxime ... ferunt aves, ante omnes nobilem Arabiae phoenicem, haud scio an -e. ISID. orig. 3, 70, 24 quod in bovem *Iuppiter* -e sit conversus (3, 70, 35 Callisto ... in ursae speciem versa).

syn.: licenter (LACT. inst. 7, 22, 9). *Vetter.*

fabulus, -ī *m.* [*a faba. Th.*]. 1 *fere i. q. faba*: PLAVT. Stich. 690 hoc convivium est pro opibus nostris satis commodule nucibus, -is, ficulis. CATO agr. 70, 1 -os albos. GELL. 4, 11, 1 *Pythagoram* abstinuisse -o, quem Graeci κύαμον appellant. 4, 11, 10 Empedoclen versu isto non a -o edendo ... voluisse homines deducere. *adde*: APVL. met. 1, 26 (*c. lusu verborum, cf. p. 25, 4*) non cibo gravatus, cenatus solis -is. *cf. etiam p. 26, 27.* 2 GLOSS. V 517, 56 vabulum (*sic*) fabae corium. PAVL. FEST. p. 166 naucum esse ... fabae grani quod haereat in -o. 3 *i. q. globulus fimi caprini* (*cf. p. 5, 79*): LVCIL. 1018 hic in stercore humi -isque, fimo atque sucerdis. *deriv.*: fabulonia. *Wulff.*

faccilo, -āre [*vox onomatopoetica. Th.*]. SVET. frg. p. 253 turdorum trucilare vel -are (facillare, soccitare *var. lect.*). *cf.* ANTH. 733, 10 -at (facilat, faxillat *var. lect.*) hinc volitans turdus.

[**facē**] *corruptum pro* aphace (ἀφάκη): DIOSC. 2, 134 de face, faces frutex est minor *eqs.*

? **facebus** questus, murmur GLOSS. V 500, 1. vagitus *coni. Götz.*

faced(a)ena, faced(a)enicus *v.* phaged-.

facellātio, -ōnis *f. pro gr.* σφάκελος, σφακελισμός *mutatum.* ITALA Am. 4, 9 (Rufin. Greg. Naz. orat. 8, 12, 1) percussi vos in aurugine et in rubigine et in -e (facill- *vel* flagell- *var. lect.*, ἐν πυρώσει καὶ ἐν ἰκτέρῳ, VVLG. in vento urente et in aurugine).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

? **facendat** resolvit GLOSS. V 302, 19. 'fatescit?' *Götz. Mbr.*

facēs *v.* facies *p. 44, 11sq.*

***facesso,** -īvī (-sī), -ītum, -ere [*cf. c.* facere; *nescio an dissimilatione ex* *facesco *factum sit, cf.* lacessere, capessere. *Th.*]. PRISC. gramm. II 431,16 *v. infra l. 20.* GRAMM. suppl. 186,30 *inter verba tertiae coniugationis. de formis perfecti*: CHAR. gramm. I 246, 2 -o -is facessi. PRISC. gramm. II 535,1 Caper . . . 'lacessi' dicit esse ut '-i' (*cf.* 535, 13). -ivit: CLAVD. MAM. anim. p. 181, 6. facesseris: CIC. div. in Caec. 46 (-ieris *Lag. 29*). -sserat: IVL. VAL. 1, 25. -ssisset: TAC. hist. 4, 43. *pass.*: -ītur: APVL. apol. 54. -etur: CIC. Cluent. 158 (*cf.* PRISC. gramm. II 377, 5). -itum: CIC. Verr. 5, 142. CHAR. gramm. I 256, 5 *inter verba 'paragoga'* (379, 8). DON. gramm. IV 385, 5 sunt verba defectiva . . . per formas ut -o. CLEDON. gramm. V 61, 32 *inter defectiva per formas*: -o quasi frequentativum, cum non habeat principale, unde oriatur, et non descendit ab eo quod est facio. nam -ere est abscedere et est prima coniugatio ut Terentius (*Phorm. 635*). *sim.* POMP. gramm. V 240, 10 *sqq.* GRAMM. suppl. p. 257, 32. SERV. Aen. 2, 63 frequentativum est (4, 295. GRAMM. suppl. 257, 32 -o frequenter facio. GLOSS. *v. infra l. 33*). PRISC. gramm. II 431, 16 facio -o, capio capesso *al.* . . . non esse frequentativa coniugatio ostendit. possumus . . . desiderativa nominare. *sim.* 535, 9 *sqq.* PAVL. FEST. p. 86 -ere significat interdum facere ut est 'iussa -unt'. interdum vero pro 'abeat' ponitur. Pacuvius *eqs.* (*v. infra l. 62 sq.*). NON. p. 306 -ere est facere. Ennius *eqs.* (*ann. 59 Afran. com. 202 Verg. Aen. 4, 295*). -ere significat recedere. Ennius *eqs.* (*scaen. 149 Titin. com. 52 Pacuv. trag. 326. 343 Cic. leg. 1, 39 Afran. com. 203 Plaut. Rud. 1061 Cic. phil. frg. 5, 49*). DON. Ter. Phorm. 635 '-at' pro 'cedat', alias 'faciat'. ergo duas res significat. EXPLAN. in Don. gramm. IV 557, 24 -o aliquando discedo significat. in historia Alexandri Magni legitur (*Iul. Val. 1, 3*): 'iubet . . . -ere famulitium', id est procul discedere. CLEDON. gramm. V 61, 32 est abscedere (*v. supra l. 16*). SERV. Aen. 4, 295 alias 'discedit' significat. 9, 44 -unt hic 'faciunt', alias 'discedunt'. GLOSS. -o duo significat: et facere cesset (*sic*) et frequenter facio. facissit: duo significat, id est facere cessat et frequenter. -it: plus facit. fecit. facit vel recedit. dicit (dicta *Nettleship*). facit, libenter facit. -at: facit vel praestat. facissat: facit vel efficit. -at: desinat, cessat (*sic*). desi[g]nat, cessit (*sic*). discedit. -unt: faciunt, recedunt. discedunt, abeunt. -ant (facissant V 197, 25): faciant, recedant. -e: fac, interdum ⟨recede⟩. -ite: est frequentativum 'facite', dicimus et -ite recedite. -ere: abire vel discedere. *cf. Pokrowskij, Archiv 15 (1908) 377.* [*loco, ut videtur, corrupto*: IVL. VAL. 1, 25.] *locos dedi omnes praeter Ennodianos plurimos.*

I ***transitive*** *i. q. facere* (*sed cf. p. 40, 28*): **A** *exequi*: ENN. ann. 39 haec ecfatus *rex*; ibique latrones dicta -unt (*rell. v. sub* dictum *vol. V p. 995, 6 sqq.*). VERG. georg. 4, 548 matris praecepta -it (capessit *M, schol. Bern.*; *adde*: Aen. 9, 44 INSCR. christ. Leblant II 425, 9). VERG. Aen. 4, 295 imperio laeti parent ac iussa -unt (CYPR. GALL. gen. 604 CORIPP. Ioh. 1, 581 VEN. FORT. Mart. 4, 371). CYPR. GALL. Ios. 76 mandata. **B** *excitare, adducere* (*mala*): PLAVT. Rud. 1061 eloquar. :: immo ego eloquar. :: ego, opinor, rem -o (*sc. actor; cf. Vssing ad l.*). :: si quidem sis pudicus, hinc -as. CIC. div. in Caec. 46 ne innocenti periculum -eris (TAC. hist. 4, 43 ann. 1, 74. 6, 30). Verr. 5, 142 ei negotium -itum (Cluent. 158 epist. 3, 10, 1 LEX VRSON. [Corp. I² n. 594] 95, 27 APVL. apol. 54 VLP. dig. 48, 2, 4. CLAVD. MAM. anim. p. 181, 6 illud negotii). CYPR. GALL. num. 714 qui contraria dicit, is male dicta sibi ventoso ex ore -it (*cf.* VVLG. num. 24, 9 qui maledixerit, in maledictione reputabitur). **C** *operari*: Ov. ars 3, 367 mille -e iocos! VEN. FORT. Mart. 3, 367 mira.

II ***intransitive*** *i. q. discedere, abire*: **A** *de personis*: **1** *additur unde, quo*: ENN. scaen. 149 dico vicisse Orestem: vos ab hoc -it⟨e⟩! PLAVT. Rud. 1061 hinc (*v. supra l. 51.* TER. Phorm. 635 haec hinc -at [SCHOL. *ad l.* removeatur *C*, recedat *D*]. PACVV. trag. 326 -ite omnes hinc parumper, tu mane [PAVL. FEST. p. 86 id est abite]. AFRAN. com. 203. LIV. 1, 47, 5 -e hinc Tarquinios aut Corinthum. CVRT. 10, 2, 27 -ite hinc ocius. MACR. sat. 7, 1, 5 procul). TITIN. com. 52 aedibus -at. CIC. leg. 1, 39 ab omni societate reipublicae . . . paulisper -ant. LIV. 1, 48, 6 -ere iussa ex . . . tumultu *Tullia.* 4, 58, 7 ni -rent propere ⟨ex⟩ urbe finibusque. 6, 17, 8 ex urbe, ab ore atque oculis populi Romani. SIL. 11, 107 urbe. APVL. met. 3, 10 theatro. 4, 20 retrogradi fuga domo. 6, 11 cubitum. 8, 30 furtim castello. 9, 22 cubiculo. 10, 30 e conspectu. TREB. Claud. 13, 8 a militum congressu. IVL. VAL. 1, 4 volatu -it e medio *aquila.* 2, 8 -ere protinus militem ab expugnatione. 3, 3 ex his *finibus.* 3, 54 e praesenti. CASSIAN. c. Nest. 3, 15, 6 -e a me, quisquis . . . sentis. *non localiter*: IVL. VAL. 1, 52 -es ab hac sacrilega voluntate. MACR. sat. 5, 3, 15 a collatione versuum translatorum -o. 7, 3, 23 ab huiusmodi dictis -as. **2** *absolute*: PACVV. trag. 343 te repudio nec recipio: naturam †dico: -e (facesst *Leid.*, -ssite *Harl. Nonii*). CIC. Flacc. 97 operae -ant. phil. frg. 5, 49 -ant . . . omnes, qui *eqs.* SEN. Ag. 300 -e propere. SVLPICIA sat. 26 victor . . . immota secum virtute -it (fatiscit *Scaliger*). TAC. ann. 16, 34 propere. APVL. met. 2, 15 cum dicto -o. 2, 24. *ibid.* protinus -e. 10, 20. 22 IVL. VAL. 1, 3. 43. 2, 8 *canibus* quiescentibus aut -entibus. 2, 27 LACT. inst. 3, 30, 5 PRVD. perist. 6, 77. CLAVD. MAM. anim. p. 139, 4 moneo -as.

B *de rebus*: **1** *localiter*: LVCR. 6, 957 in caelum terrasque remotae iure -unt (*vis morbi al.?*). APVL. Socr. 1 p. 117 quanto longius -at a sole *luna.* PRVD. apoth. 659 ite, silete, carceribus vestris amploque -ite ponto (*venti*). **2** *non localiter*: *in sententiis exhortativis*: APVL. met. 3, 5 cunctatio . . . -at e pectore. S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 8 -at sive illut ducentiens annu⟨u⟩m seu trecenties est. NOVATIAN. trin. 4 p. 892ᶜ omne malum -at a deo. SOL. 3, 3 haec -ant. OPTAT. 4, 1 p. 102, 7 -at ex utraque parte praesumptio. AVSON. Mos. 378 pulsa . . . -at invidia (HIER. epist. 15, 2, 1. *ibid.* recedat ambitio. 54, 3, 1. RVFIN. hist. 3, 36, 9 [μηδέν με ζηλῶσαι]. ENNOD. epist. 1, 5, 2 p. 9, 24). AMBR. hex. 3, 6, 27 conticiscat ineptus sermo hominum, . . . -at vana opinio. HIER. epist. 49, 8, 5 -at calumnia! PRVD. cath. 2, 93 -at caecitas. SVLP. SEV. dial. 3, 5, 5 -at a quoquam . . . ista suspicio (MACR. sat. 7, 1, 11 ut . . . suspicio -at). VICTRIC. 15 -at . . . distinctionis iniuria. MACR. sat. 7, 16, 1 -ant haec, quae . . . agitantur. MART. CAP. 4, 423 -at . . . versilis profunditas. CANON. Migne 56, 897ᴮ (*a. 473*) -at . . . ab ecclesiis . . . licitatio. ORIENT. carm. app. 3, 171 da dolor absistat, cura et formido -at (ENNOD. dict. 1, 5 p. 424, 12). SIDON. epist. 5, 3, 2 -at haec a bonis moribus opinio. ENNOD. carm. 1, 7, 1 -at a bonis actibus res amica perfidiae. *nota* dict. 14, 2 p. 468, 1 -at propositum praestigiis potius quam mente constare. 18, 9 p. 478, 2 -at a nobis . . . argumentis acerbare. epist. 1, 10, 2 p. 20, 7 absit hoc a proposito, -at a moribus, ut . . . velim. 6, 23, 2 p. 162, 14 -at adversitas et quidquid pariunt peccata discedat. *talia passim apud* ENNOD. *in aliis sententiis*: IVL. VAL. 1, 31 vers. 6 si -at casuum scientia. *ibid.* vers. 35 -ent ista ceu si somnium. 3, 8 Pori testimonio -ente (*opp.* teste imperatore). IVST. 34, 3, 2 -ere . . . amicitiam iubet.

C *hinc singulariter transitive i. q. desinere*: PAVL. NOL. carm. 28, 195 tali munere (*lavacro*) semper utendus (*fons*) numquam veteres renovare -et. *Hey.*

facētē *v. p. 43, 9.*

facētia, -ae *f.* [*a* facetus. *Th.*]. SCHOL. Hor. Vind. ars 46 facundia dicitur a facio, facis, unde et facetiës. *sing. raro legitur*: PLAVT. Stich. 729 GELL. 3, 3, 3 APVL. apol. 56 CAEL. AVR. chron. 1, 1, 21 VAL. CEM. hom. 6, 4 CASSIOD. in psalm. 98, 1 GLOSS. CHAR. gramm. I 33, 12 -ae εὐομιλία εὐστομία *inter tantum pluralia* (EXC. Bob. gramm. I 549, 10 PHOC. gramm. V 428, 10). GLOSS. II 248, 33 -ae ⟨pluraliter⟩ tantum declinabitur. 316, 27 singulare non habet. *nom. sing.* -iēs *v. supra l. 33.* GLOSS. -a: iocus, elegantia. κωμικὴ χάρις. -ae: ioci. elegantiae (*? eliganter codd.*). suavitas et urbanitas. ἀστειότητες. εὐγλωττίαι. χάριτες ἐν ἀνθρώπῳ. gliu (*i. anglosax.* gliw, gleo; *i. q. laetitia, iocus, ridiculum*). -is: iocis, lusibus, salibus, urbanitate. *legitur inde a* PLAVTO.

i. q. urbanitas, lepos, suavitas, venustas; saepe metonymice i. q. iocus, urbane dictum: **1** *de re acta vel agenda*: PLAVT. Stich. 656 fecisti . . . -as, quom hoc donavisti dono tuom servom. 729 haec -ast, amare inter se rivales duos *eqs.* **2** *de ingenio, dictione, stilo*: **a** *praevalet virtutis et indolis notio*: FAV. or. frg. Gell. 15, 8, 2 inter istos, quibus sumptus et fastidium pro -is procedit (*cf.* APVL. apol. 56 *quendam* -ae sibi habere res divinas deridere). *-ae homini ascribuntur vel adimuntur*: PLAVT. Mil. 783 mulierem, cui -arum cor pectusque sit plenum et doli (CATVLL. 12, 8 est . . . leporum differtus puer ac -arum). 1322 tu quemvis potis es facere ut afluat -is. CIC. Cluent. 141 quem hominem et non solum qua eloquentia, verum etiam quo lepore et quibus -is praeditum. de orat. 2, 231 *Caesar* Crasso -as concedit. Brut. 128 *P. Scipio* omnes sale -isque superabat (177 festivitate . . . et -is . . . C. Iulius . . . omnibus praestitit. off. 1, 133 vicit omnes [*syn.* sal]). 143 erat *in Crasso* cum gravitate iunctus -arum et urbanitatis . . . lepos (158 multae et cum gravitate -ae. 173. SALL. Catil. 25, 5 multae -ae multusque lepos inerat). 228 non sine -is. Att. 1, 13, 2 facie magis quam -is ridiculus (*nota annominationem*). TAC. ann. 15, 34 *ille* corpore detorto, -is scurrilibus. PLIN. epist. 6, 8, 8 nosti -as hominis. TREB. Gall. 9, 1 ut sunt Romanorum -ae. DECL. in Catil. 99 est in illo monstro vis eximia -arum. *-ae orationi sim. tribuuntur*: CIC. Att. 14, 14, 1 ioca tua plena -arum. SEN. contr. 2, 7, 4 exquisito in omnes -as sermone. GELL. 2, 23, 3 *Latinae* Graecarum *comoediarum* -is et luminibus obsolescunt. 3, 3, 3 *Varro* alias *fabulas* probavit adductus filo atque -a sermonis Plauto congruentis. SCHOL. Cic. Bob. p. 20, 1 orationem . . . plenam . . . et asperitatis et -arum. p. 25, 31 mixta responsio et -is urbanitatis et asperitatis violentia. *fere i. q. delectatio*: FRONTO p. 212, 7 N. -arum et voluptatis *causa hoc genus orationis scribitur* (CASSIOD. in psalm. 98, 1 p. 693ᴮ figura [*sc. asteismos*] . . . venustatis et -ae causa composita). **b** *praevalet notio metonymica urbane dicti, ioci*: CIC. de orat. 3, 30 ita, ut neque iocus magnitudine rerum excluderetur nec gravitas -is minueretur. ad Q. fr. 1, 2, 7 si apud te plus auctoritas mea quam . . . dicendi sal -aeque valuissent. MART 10, 35, 9 docet *Sulpicia* . . . lusus, delicias -asque. FRONTO p. 23, 15 N. multum mihi -arum contulit istic *ille.* TREB. Gall. 9, 5 haud ignobile genus -arum. SCHOL. Cic. Bob. p. 135, 19 Ciceronem -is et urbanioribus dictis indulsisse. *-is aliquem perstringere sim.*: CIC. Planc. 33 *ille* M. Antonii voluntatem asperioribus -is saepe perstrinxit. TAC. ann. 1, 23 *centurioni* militaribus -is vocabulum 'cedo alteram' *milites* indiderant. 5, 2 *ille* dicax et Tiberium acerbis -is

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

irridere solitus, quarum *eqs.* 14, 1 per -as *incusare aliquem.* 15, 25 -is insectari *aliquem.* 15, 68 *Nero illius* saepe asperis -is illusus, quae *eqs.* GELL. 17, 1, 11 *opprobrare* adversariis ac per -as *ostentare eqs.* ARNOB. nat. 2, 8 credulitatem -is iocularibus lancinare (2, 65 *dei dona prosequi.* 6, 21 ludens. *cf. infra l. 13*). *-is movere aliquem, moveri:* CIC. de orat. 1, 243 maiorem partem sententiarum *iudicum* sale tuo et lepore et politissimis -is pellexisti. 2, 225 *refutare aliquem.* Flacc. 76 hominum venustatem et -as *non perspicere.* epist. 9, 15, 2 mirifice capior -is, maxime nostratibus *eqs.* CATVLL. 50, 8 tuo lepore incensus . . . -isque. SEN. epist. 29, 5 advocabit illas -as, quae risum evocare lugentibus possunt. GELL. 16, 6, 12 -as nebulonis hominis risi et reliqui (*inde* MACR. sat. 6, 9, 3). CAEL. AVR. chron. 1, 1, 21 animi laxatio . . . fiet aut ludicris rebus aut ioculari -a (*cf. supra l. 4 sq.*). VAL. CEM. hom. 6, 4 solet . . . nimia oris -a excitare motus animorum. SIDON. epist. 5, 7, 4 ad -as ursi *sunt.* *praecepta rhetorica de -is:* CIC. de orat. 1, 17 accedat oportet lepos quidam -aeque et eruditio *eqs.* 1, 159 -arum quidam lepos. 2, 216 suavis . . . est et vehementer saepe utilis iocus et -ae (2, 219 multum . . . persaepe lepore et -is profici vidi. 2, 227 multum -as in dicendo prodesse. 2, 340). 2, 217 de ipsis -is disputare (2, 233 loquar. 2, 271). 2, 218 duo genera . . . -arum (2, 240. orat. 87 sales . . . quorum duo genera sunt, alterum -arum, alterum dicacitatis. IVL. VICT. rhet. 17 p. 428, 18). de orat. 2, 228 artem esse -arum. 2, 229 praeceptum praetermittendarum . . . -arum. 2, 243 *genera* propria perpetuarum -arum, in quibus describuntur hominum mores *eqs.* 2, 248 in re, . . . in verbo -as *habere.* 2, 262 *figurae* in gravibus sententiis . . ., in -is. orat. 89 sic utetur sale et -is, ut *eqs.* QVINT. inst. 6, 3, 42 in narrando . . . Cicero consistere -as putat, dicacitatem in iaciendo (faciendo *Reg.*). *nota de comoedia:* VELL. 1, 17, 1 dulces . . . Latini leporis -ae per *illos* . . . nituerunt.

syn. et iuxta posita: deliciae, dolus, festivitas, iocus, lepos, lusus, sal, venustas. *opp.:* asperitas, gravitas, graves sententiae. *deriv.:* facetiari.

facētiēs (-ēī) *f. v. p. 40, 33.*

facētior, -ārī [*a* facetia. *Th.*]. *i. q. facetias dicere, facete iocari:* SIDON. epist. 3, 13, 1 quod verbis inverecundis aurium . . . reverentiam incestant, granditer sibi videntur -ari.

facēto, -āre [*a* facetus. *Th.*]. *i. q. decorare, distinguere:* VEN. FORT. Mart. 2, 452 illum diadema -at (*syn.* decorat).

facētōsus (-a, -um *a* facetus) *trad. in codd. aliquot* CIC. fin. 2, 103, *v. p. 42, 10.*

***facētus,** -a, -um [*cf. esse cum* fax (faces) *censet Corssen, Krit. Beitr. z. lat. Formenl. 44 cum aliis; sunt qui antiquos secuti coniungere malint c.* facere, facies. *Th.*]. DON. Ter. Eun. 427 -us est, qui facit verbis quod vult, lepidus, qui politus est . . ., lautus, qui mundus et splendidus. GLOSS. Plac. V 30, 13 (80, 17. 112, 36) -us . . . qui iocos gestu et factis commendat a faciendo dictus (ISID. orig. 10, 96). facētum: CARM. epigr. 1066, 5 *p. 42, 13.* *facit- saepius in codd.* *superl.:* RHET. Her. 4, 11, 16 CIC. Brut. 172 *saep. nota pro subst.:* SVET. Vesp. 22 *p. 43, 8.* *comp.:* LVCIL. 963 MART. CAP. 4, 331 GLOSS. *de notione* (*cf. supra l. 45 sqq.*): CIC. de orat. 2, 251 non omnia ridicula -a *sunt* (*utitur deinde sannionis exemplo, quem salsum, non -um dicit; cf. etiam p. 42, 5*). QVINT. inst. 6, 3, 20 -um . . . non tantum circa ridicula opinor consistere: neque enim diceret Horatius -um carminis genus (*infra l. 81*) natura concessum esse Vergilio. decoris hanc magis et excultae cuiusdam elegantiae appellationem puto (*sequitur locus Bruti infra l. 78*). GLOSS. disertus et eloquens cum ioco. qui habet eloquentiam. facundus, urbanus, delicatus (artificiosus *add. b*). eloquens, affabilis. elegans. iocosus. urbane loquens. salsus, laetus. εὔχαρις. κεχαριτωμένος. εὔγλωττος. εὐπρόσωπος. -ior hilarior, gratiosior (*vel* gratiosus, gratior). *legitur apud* PLAVT. *10ies*, TER. LVCIL. RHET. Her. *singulis locis*, CIC. *44ies* HOR. *quater al.; adv. iam apud* NAEV. *cognomen* Facetus, -a *v. nom. propr.* *usque ad* SVET. *dedi omnes quos habebam locos.*

1 *de* ***habitu corporis*** *et de cultu, i. q. elegans, bellus, magnificus:* **a** *de hominibus:* PLAVT. Asin. 351 extemplo facio -um me atque magnificum virum. Cist. 492 eo -u's, quia tibi aliast sponsa locuples Lemnia (*vix i. q. superbus, ut interpretatur Lorenz, Philol. 30, 609; versus, qui antecedunt, non sunt integri*). Persa 306 nunc ego huic graphice -us fiam. subnixis alis me inferam (*cf. p. 43, 18*) *eqs.* 807 decet me -um esse (*cf. p. 43, 16*). Truc. 930 qui . . . bella aut -a (eaci eta *codd.*) es, quae ames hominem isti modi? (*nota vocem* elegans *nonnisi semel legi apud Plautum idque sensu diverso*). TER. Haut. 522 mulier commoda et -a haec meretrix. HOR. sat. 1, 2, 26 -us pastillos Rufillus olet (-us *ex Rufilli persona; cf.* 1, 4, 92 *de eodem* 'ineptus'). **b** *de rebus:* PLAVT. Most. 44 non omnes possunt . . . superiores accumbere neque tam -is quam tu vivis victibus. BRVT. Cic. epist. frg. XVIII 2 ne illi sunt pedes -i ac deliciis ingrediendi molles (*P*, ingredienti mollius *cett.; cf.* QVINT. *l. 54 sq.*). APVL. met. 11, 24 suaves epulae et -a convivia. *translate:* HOR. sat. 1, 10, 44 forte epos acer, ut nemo, Varius ducit, molle atque -um Vergilio adnuerunt . . . Camenae (*cf. supra l. 54 sq.*).

2 *de* ***ingenio,*** *i. q. urbanus, lepidus, dicax, festivus, ridiculus* (*non sine aliqua venustate*): **a** *de hominibus: generatim:* PLAVT. Mil. 642 vel cavillator -us vel conviva commodus. 1385 -um puerum. Poen. 234 quae tam callida et docta sis et -a. LVCIL. 963 quo -ior videare et scire plus quam ceteri. CIC. Quinct. 11 scurra. Sull. 22 -us esse voluisti (Phil. 2, 20. IVL. VICT. rhet. 26 p. 447, 1 multi, dum se -os volunt, . . . verba *et* gestus . . . scurrarum exprimunt). Cael. 67 in conviviis (*syn.* dicax). de orat. 2, 219 natura . . . creat imitatores et narratores -os adiuvante et vultu (et -os adi. v. *J*) et voce *eqs.* 2, 221 hominibus -is et dicacibus (Brut. 172 *illum* hominem -issimum. 292 *opp.* ineptus. dom. 92 Scaur. 23. fin. 2, 103 in quantam hominum -orum urbanitatem incurratis. *cf. p. 41, 40 sq.*). de orat. 2, 228 esse quamvis -um atque salsum. HOR. epist. 1, 6, 55 ut cuique est aetas, ita quemque -us adopta (*i. blanda quadam cum urbanitate; cf.* CARM. epigr. 1066, 5 [*Romae*] quid prodest víxisse in amabilitate -étum). MART. 1, 85, 1 praeco. IVV. 9, 10 conviva ioco mordente -us. APVL. Plat. 2, 14 *animas,* ⟨quae⟩ -ae et urbanae sint. PS. AVR. VICT. epit. 9, 3 *Vespasianus*, ut erat -issimus. *al.* AVSON. 205, 1 -e, comis . . . senex. HIER. epist. 22, 24, 1 -am vocant et sanctam (*i. pudicam. cf. l. 25 et 64*) *virginem.* PAVL. NOL. epist. 13, 17 qui debilitates . . . pauperum vel horrent vel irrident, fastidiosi letabiliter vel -i (*nota i. q. ludibriosus, evanida omnino urbanitatis notione*). MART. CAP. 4, 331 Bromius, qui -ior est deorum. SIDON. epist. 5, 5, 4 vir -issime. *al.* CORP. X 8070, 10 (*in tessera lusoria*) facete (XI 6728, 18). *nota infinitivum pendentem ab adiectivo:* CLAVD. 17, 312 laetis risum salibus movisse -us. CARM. epigr. 1307, 4 (*Bais*) et proba . . . et amica pudoris, nec sine laetitia sermo, -a loquí (*cf. l. 17 sq. 64*). *dat. gerund.:* IVL. VAL. 1, 13 *ille* risui excitando quam -issimus. *per synecdochen:* MART. 7, 26, 4 hae -ae (-um *codd.*) carmen imbuant aures. FRONTO p. 75, 10 N. tuum . . . os probum et -um. *speciatim de poetis, oratoribus sim.:* CIC. Brut. 63 *Cato et Lysias* acuti sunt, elegantes, -i, breves. 173 *L. Marcius Philippus* erat . . . in altercando cum aliquo aculeo et maledicto -us (186). 247 *Cn. Lentulus Marcellinus visus est* -us satis. orat. 20 alii in eadem ieiunitate concinniores, idem -i *eqs.* 90 ex quibus (*Atticis*) tamen non omnes -i . . . *Demosthene* mihi nihil videtur urbanius, sed non tam dicax fuit quam -us. leg. 2, 37 Aristophanes, -issimus poeta veteris comoediae (GELL. 1, 15, 19). nat. deor. 1, 123 ludimur ab homine non tam -o (*i. Epicuro*) quam ad scribendi licentiam libero. off. 1, 108 dulcem et -um festivique sermonis . . . Socratem accepimus (*cf.* Brut. 292 *l. 60.* SEN. benef. 5, 6, 6 vir -us, . . . derisor omnium. FRONTO p. 227, 4 N. hominem multum scitum et -um). HOR. sat. 1, 4, 7 *Lucilius.* PLIN. nat. praef. 24 -issimi *nostri* Lucubrationum (*sc. libros inscripserunt*). **b** *de rebus:* *loci memorabiliores:* PLAVT. Mil. 147 -is fabricis et doctis dolis. CIC. off. 1, 103 ipsum . . . genus iocandi non profusum nec immodestum, sed ingenuum et -um esse debet. PLIN. nat. 36, 46 -o in id *illius* sale. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 60 'salsum' . . . . -um et iocularium (*et saepe in epist.; contra* urbanus *in epod. sat.*). *substantiva per litteras digesta:* antiquitas verborum: GELL. 3, 3, 6. argumenta: PLIN. nat. 2, 27. assentatio(nes): CIC. Lael. 98 parasitorum in comoediis. AMM. 28, 4, 12 ⟨assentationes fac⟩etas. attenuatio verborum: RHET. Her. 4, 11, 16. audacia (*sc. libere loquendi*): VAL. MAX. 6, 2 ext. 2. continentia: AVG. civ. 1, 6 p. 11, 20 *Fabii.* dictum: VAL. MAX. 4, 3 ext. 3 perquam. GELL. 12, 12, 1 *syn.* urbanus. disceptatio: DON. Ter. Ad. praef. 3, 4 (dissertatio *codd.*). dissimulatio (*i. ironia, cf. infra l. 59*): GELL. 18, 4, 1. exemplum: PORPH. Hor. epist. 1, 18, 13 *syn.* mirus. fabricae: *v. supra l. 42.* genus (genera): CIC. de orat. 2, 241 *syn.* elegans. 2, 263 *sc.* ἀντίϑετα. 2, 264 *verborum.* Brut. 236 acuminis. 325 exornato et -o genere verborum. off. 1, 103 *v. supra l. 43.* 1, 104 *iocandi* (*syn.* elegans, urbanum, ingeniosum). gratia: SACERD. gramm. VI 461, 20 (*de figura asteismi*). ioci: IVST. 39, 2, 5. ironia: CIC. Brut. 292 *syn.* elegans (*cf. supra l. 53*). iuratio: MACR. sat. 1, 6, 30. laudes: ZACCH. 3, 6 p. 1158ᴬ (*opp.* serius). lepos: PLIN. nat. 17, 4. litterae: CIC. epist. 7, 32, 3 (*syn.* elegans). oratio (*i. genus dicendi*): CIC. Brut. 273 (*syn.* perurbanus). off. 1, 133. plausus datus: CIC. Att. 14, 2, 1. pudor (*cf. l. 18. 25*): SIDON. epist. 2, 8, 3 vers. 11 (*opp.* libertas gravis). ratio: PETRON. 104. responsio: GELL. 12, 12 tit. sal (*cf. supra l. 45*): PLIN. nat. 35, 117 argutiae -issimi salis. sententiae: FRONTO p. 106, 6 N. ex Atellanis (*syn.* lepidus). sermo: CIC. de orat. 1, 32 (*opp.* rudis). CARM. epigr. 544 A 13 (*Romae*). subtilitas: PORPH. Hor. epist. 2, 1, 96. urbanitas: DON. gramm. IV 402, 17 (= DIOM. gramm. I 463, 1) *de figura asteismi. al.* versiculi: CIC. Att. 13, 6, 4. *pronom.:* CIC. de orat. 2, 252 quod quibuscumque verbis dixeris, -um . . . est. Tusc. 3, 62 illud Bionis. epist. 15, 21, 2 *bis.* GELL. 17, 1, 10 (*syn.* festivissimus; *opp.* ineptus). MVTIAN. Chrysost. hom. 15 p. 339—340 -um quiddam *loqui.*

adduntur adverbia sim.: graphice: PLAVT. Persa 306. perquam: VAL. MAX. 4, 3 ext. 3. cum aliquo aculeo *eqs.*: CIC. Brut. 173. *abl. caus. vel mod.:* IVV. 9, 10 *supra l. 14.*

syn. et iuxta posita: *ad 1:* bellus, commodus, magnificus, mollis. *ad 2 a:* acutus (CIC. Brut. 63), callidus (PLAVT. Poen. 234), comis (AVSON. 205, 1), dicax (CIC. de orat. 2, 221 *al.; contra opponitur:* orat. 90), doctus (PLAVT. Poen. 234), dulcis (CIC. off. 1, 108), salsus (CIC. de orat. 2, 228), scitus (FRONTO p. 227, 4 N.), urbanus. *ad 2 a et b:* elegans, urbanus. *ad 2 b:* exornatus (CIC. Brut. 325), festivus (GELL. 17, 1, 10), ingeniosus (CIC. off. 1, 104), ingenuus (CIC.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

off. 1,103), iocularius (PORPH. Hor. epist. 2,2,60), lepidus (FRONTO p.106,6 N.), mirus (PORPH. Hor. epist. 1,18,13), perurbanus (CIC. Brut. 273). *opp.*: gravis (SIDON. epist. 2,8,3. 11), immodestus... profusus (CIC. off. 1,103), ineptus (CIC. Brut. 292), rudis (CIC. de orat. 1,32), serius (ZACCH. 3,6).

subst. neutr.: **facēta**, -ōrum. CIC. de orat. 2,227 -a ... et urbana innumerabilia vel ex una contione *Crassi* meministis. SVET. Vesp. 22 nonnulla eius -issima extant.

adv. ✕**facētē**. VARRO ling. 10,17 *verba declinata, quae neque casus neque tempora habent*, ut docte, -e. *comp.* -ius: CIC. S. Rosc. 128 de orat. 2,285 *al.* magis -e: PLAVT. Mil. 539. *superl.*: CIC. de orat. 2,223 *al.* EVGRAPH. Ter. Eun. 288 -e dictum suave ⟨et⟩ iucunde. SCHOL. Ter. p. 100,9 lepide, honeste, pulchre. GLOSS. eleganter, urbane. εὐφυῶς. *legitur inde a* NAEV. *et* PLAVTO. [*ex coniectura legitur*: CIC. Brut. 109.]

1 *de forma et cultu i. q. eleganter*: PLAVT. Persa 806 basilice te intulisti et -e (Pseud. 1274 *de saltatore*). Stich. 271 satin ut -e, ⟨aeque⟩ atque ex (ut *A*) pictura (*cf.* Persa 306 graphice facetus *p. 41,70*), astitit? *huc fortasse referendum*: NAEV. com. 80 -e et defricate (*ubi* defricate *vulgo* 'salse' *interpretantur; v. vol. V p. 374,32. potest esse i. q. polite, laute*).

2 *de ingenio i. q. urbane, lepide, ridicule sine scurrilitate*: *iungitur cum verbis dicendi sim.*: PLAVT. Capt. 176 -e dictum (Poen. 637 TER. Eun. 288. PORPH. Hor. epist. 2,1,49 *syn.* mire. *adde*: CIC. de orat. 2,219 ante illud -e dictum emissum. off. 1,104 multa multorum -e dicta. epist. 9,16,3 nonnullorum acute aut -e dictorum opinionem. AMM. 28,4,32). *cf.* CIC. Verr. 5,95 numquam tam male est Siculis, quin aliquid -e et commode dicant (de orat. 1,75 non tam graviter ... quam -e. 2,230. 248. Brut. 164 *opp.* graviter, aspere. orat. 99 qui ... nihil potest tranquille, nihil leniter, nihil partite, definite, distincte, -e dicere. QVINT. inst. 6,3,4. PLIN. epist. 1,9,8 eruditissime simul et -issime. DON. Ter. Hec. 434 *al.* AMM. 16,5,9 *syn.* ornate. 22,14,2 SCHOL. Cic. Bob. p. 147,22). PLAVT. Persa 323 nimis tu -e loquere (CIC. epist. frg. II 1 -e et breviter et acute. PORPH. Hor. epist. 1,17,30—31). AVG. civ. 7,1 p. 273,18 -ius ait *ille* ... quam verius. *sine verbo positum*: TER. Eun. 427 -e, lepide, laute, nihil supra. Ad. 805. CIC. de orat. 2,285 ab hoc vero Crasso nihil -ius: cum *eqs.* fin. 1,7 -e is quidem, sicut alia. Att. 16,11,1 moriar, nisi -e. SVET. Iul. 50 -issime Cicero. PORPH. Hor. epist. 1,16,11 *al.* DON. Ter. Ad. 175 sed -ius, si lenoni intellegas dici. *al.* *iocari sim.*: CIC. Cael. 6 *contumelia* si petulantius iactatur, convicium, si -ius, urbanitas nominatur. fin. 1,39 ut a patre tuo audiebam -e et urbane Stoicos irridente (4,73. LACT. epit. 50,3 qui *deos* -ius deriserit, honoratur). PLIN. nat. 14,12 Cineam -e lusisse in austeriorem gustum vini (PLIN. epist. 9,22,2 -issime). GELL. 5,5,1 *illum* -issime cavillatum esse (*inde* MACR. sat. 2,2,1). SIDON. epist. 1,8,1 quasi -e et fatigationum salibus admixtis *congratularis*. 4,17,1 ineptire -issime. 5,11,2 iocaris ut qui -issime. *cum aliis verbis ad dictionem vel stilum pertinentibus*: PLAVT. Capt. 276 ut -e orationem ad servitutem contulit. Mil. 39 -e advortis tuom animum ad animum meum. CIC. de orat. 1,243 cum ... multa colligeres ... non modo acute sed etiam ridicule et -e. 2,223 *Crassus* -issime tres ... libellos tribus legendos dedit. 2,257 etiam versus -e interponitur. 2,286 saepe etiam -e concedas adversario id ipsum, quod *eqs.* Brut. 198 haec ... ridicule et -e (facile *L*) explicans. Flacc. 82 ornabat -e locum. epist. 9,16,9 de villa ... scripsisti -issime (GELL. 2,23,11 praeclare et apposite et -e). COLVM. 1,1,14 de vineis *ille* composita -ius et eruditius posteritati *tradidit*. PORPH. Hor. epist. 1,7,46 fabellam *illam* -issime et dilucide exponit. *passim*. DON. Ter. Ad. 95 quam -e poeta haec ... facit Demeam credere. 715 -e poeta inducit *illum. saepius.* *cum verbis ludificandi sim.*: PLAVT. Asin. 581 ut assimulabat Sauream med esse quam -e. Cas. 685 ludo ego hunc -e. Men. 131 dari -e verba custodi catae. Mil. 539 numquam ... quemquam ludificarier magis -e vidi (1161 *syn.* lepide, laute). CIC. S. Rosc. 128 ab isto nebulone -ius eludimur quam putamus. *adde*: PLAVT. Mil. 907 lepide et sapienter, commode et -e (-ite *codd.*) res paratast. 1141 nimis -e (-ite *P*) nimisque facunde malast. Persa 455 hanc ego rem exorsus sum -e et callide.

syn. et iuxta posita: *ad 1*: basilice, defricate. *ad 2*: acute, callide, commode, dilucide, erudite, facunde, laute, lepide, mire, ornate, praeclare et apposite, ridicule, sapienter, urbane; *cf. etiam* CIC. orat. 99 *supra l. 30.* *opp.*: aspere, graviter, petulanter, vere. *deriv.*: facetia(e), faceties, facetare (facetosus?). *compos.*: infacetus (inficetus), perfacetus. *Vetter.*

facia *v.* facies *p. 44, 15.*

faciāle, -is *n.* [*a* facies. *Th.*]. *acc.* facialem: GLOSS. *saepius. cf. etiam p. 44, 3.* GLOSS. II 422,35 προσό⟨ψι⟩ον -e. III 651,10 deferte sabana ad balneum, strigilem, -e, pedale *eqs.* (κατάγετε ... προσοψίδιον. 216,18. 231,48). 477,27 da -em δὸς προσοψίδιν (445,1 προσωπίδιον). LYD. mag. 1,32 ἐκμαγεῖον ... ἀπὸ λίνου λευκὸν ... μάππαν καὶ φακιόλην (-ιν *Preger*) ἐπιχωρίως ὠνόμασαν, ὅτι φακίης κατ' αὐτοὺς ἡ ὄψις λέγεται. *fere i. q. sudarium.*

EDICT. imp. Diocl. 26,99 φακιαλίων ἀσήμων. 26,114 φακιάλια. 29,38 φακιαλίων σημιωτῶν βλαττοσήμων. GEST. Pilat. 1,2 p. 317,7 -e quod ferebat in manu (fasciale involutorium D^{abc}; καθάπλωμα, φακεόλιον, φακιόλιον *codd. Graeci*). *ibid.* p. 318,3 -e quod tenebat in manu (fasciale *A*, D^{abc}, fascialem *B*, manuale *C*; φακεώλιον, φακεόλιον *codd. Graeci*). PAPYR. Wessely, Wiener Stud. 24 (1902) p. 150 φακιάριον, φακιώλια.

✕**faciēs**, -ēī *f.* [*a* facere *ductum esse videtur; v.* GELL. 13,30,2 *infra l. 58, Osthoff, Archiv f. Religionswissensch. 8, 20 sq. cf.* superficies, bifax. *Th.*]. *cf.* NON. p. 52 a factura -es (GLOSS. V 649,18). ISID. diff. 2,52 -es dicta est, eo quod notitiam faciat hominis. φακίης: LYD. mag. 1,32. facíes (i *longa*): CORP. XIII 8170. *nom. voc.* faciĕs: PS. PRISC. gramm. III 524,19. *de declinatione: nom.* facēs?: PAVL. FEST. p. 87 faces antiqui dicebant, ut fides (*quod quidam ad* fax *pertinere putabant*). facis?: PROB. app. gramm. IV 198,12 facies non facis (facs *al.*; *cf. Heraeus, Archiv 11 [1900] 315*). *nom. infimae latinitatis*: facia (*cf. roman. infra l. 76*): VIRG. gramm. epit. 5 p. 40,1 requies requia, -es -a. p. 40,8 -es ipsa superficies est, -a ... similitudo -ei in pictura (*sim.* GRAMM. suppl. 131,17. 20. *cf.* 298,1 'facies' ... per 'e' et 's' ... scribendum). VIRG. gramm. epit. 4 p. 18,24 amoenitatem ... in sua -a praeferens. *de declinatione casuum obliquorum et pluralis: plenum declinationis paradigma exhibet* GRAMM. suppl. 44,29. 130,35. *cf.* MART. CAP. 3,301. *gen.*: faciēs (GELL. 9,14,2. 20): QVADRIG. hist. 10b. 30 ROMAN. Char. gramm. I 139,10? faciei (GELL. 9,14,2 GRAMM. suppl. 44,29. 61,17 *adn. al.*): OV. medic. tit. PLIN. nat. 35,176 TERT. adv. Marc. 5,11 p. 612,1 ITALA gen. 3,19 (Aug. gen. ad litt. 11,1 p. 334,5). PORPH. Hor. carm. 1,15,34 VVLG. Iudith 16,8 *al.* AVG. in psalm. 103 serm. 3,13 COD. Theod. 9,22,1 (*a. 317*) SALON. in prov. p. 979[B]. facii (GELL. 9,14,3. 20. 24): QVADRIG. hist. 30. facie: *formam reicit* GELL. 9,14,20 (*cf.* 9,14,2 *NOΠ*). *genet. evitat* PLIN. nat. 35,90 partem e -e. *dat.*: faciei (GELL. 9,14,21): GRAMM. suppl. 44, 29 *al.* facie (GELL. 9,14,21): LVCIL. 269. 1039? 1257. 1296 *ex coni.* *plur.*: *nom. acc.* facies (*cf.* CIC. nat. deor. 1,80 una ... -es. *opp.* plures): LVCR. 4,452. 733. 1004. 1226. 5,1170. 6,812 VERG. georg. 1,506. 4,95 Aen. 2,622. 5,822. 8,298. 9,120. 12,891 AETNA 469 PROP. 2,6,9. 3,14,31 OV. met. 10,286. 14,550 trist. 2,556 MANIL. 1,833. 3,87. 4,739. 5,190 VELL. 2,70,2 SEN. dial. 9,10,5 nat. 1,1,2. 1,3,6. 1,5,5. 3,18,1 [7,12,1] epist. 90,28. 113,26. 122,17 CVRT. 4,13,5. 5,4,28. 8,13,24 COLVM. 10,189 LVCAN. 3,76. 7,291. 793 PERS. 2,56 PETRON. 102,14 PLIN. nat. 35,4? VAL. FL. 2,216 SIL. 4,438. 591 *al.* QVINT. inst. 12,10,69 IVV. 7,67. 8,157. 9,146. 14,291. 15,57 TAC. ann. 14,10 PLIN. epist. 2,17,3 SVET. Claud. 34,1 APVL. met. 2,4. 3,23. 4,13? PS. APVL. Ascl. 33 DOCTR. apost. 4,2 CYPR. ad Donat. 6 SOL. 30,12 PANEG. 12,33,3 ARNOB. nat. 3,4 MAR. VICTORIN. rhet. 1,3 p. 166,36 FILASTR. 73,2 SCHOL. Verg. Veron. Aen. 7,337 CHIRON 755 HIER. adv. Pelag. 3,1 *al.* VVLG. gen. 9,23 *al.* PRVD. psych. 19 ham. 398 CLAVD. rapt. Pros. 3,341 *al.* AVG. civ. 7,8 p. 283,31 *al.* MART. CAP. 6,579 PRAEDEST. 1,43 p. 600[B] ALC. AVIT. carm. 4,162 DRAC. satisf. 245 APON. 4 p. 84 CASSIOD. in psalm. 50,10 MVTIAN. Chrysost. hom. 15,3 IORD. Get. 49,255 VEN. FORT. vita Radeg. 19,45. 23,57 PALLAD. hist. mon. II 20,6 DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 368[D] PASS. Petr. Paul. brev. 4. *genet.* (CHAR. gramm. I 54,28 GRAMM. suppl. 44,29): facierum: CATO or. frg. 71. VVLG. II Cor. 1,11 ex multorum -erum (*Amiat.*, *Fuld.*[2], ex multarum personis *cett.*, ITALA cod. g: ex multa -e, d: in multifacie). facieum: FRG. Bob. gramm. V 563,10. *dat. abl.* faciebus (MART. CAP. 3,301 GRAMM. suppl. 44,29): VVLG. Ezech. 3,8 HIER. in Eph. 3,5 p. 590. *de significatione*: GELL. 13,30 tit. non hactenus esse -em, qua volgo dicitur. 13,30,2 quidam -em esse hominis putant os tantum et oculos et genas, quod Graeci πρόσωπον dicunt, quando -es sit forma omnis et modus et factura quaedam corporis totius a faciendo dicta *eqs.* (*seq. exempla*: PACVV. trag. 254 *v. p. 45,8. deinde* [13,30,5]: PLAVT. Poen. 1111 *et* [13,30,6] QVADRIG. hist. 86, *quae v. l. 81 et p. 45,16*). GELL. 13,30,4 non solum autem in hominum corporibus, sed etiam in rerum cuiusquemodi aliarum -es dicitur. nam montis et caeli et maris -es, si tempestive dicatur, probe dicitur (*seq.* SALL. hist. frg. 2,1). NON. p. 52 *ex Gellio.* GRAMM. suppl. 131,20 superficies est naturalis (*opp.* facia). SERV. Aen. 6,560 (*al.*) species. GLOSS. ὄψις ἀνθρώπου. ὄψις (LYD. mag. 1,32). πρόσωπον. aspectus, vultus. -em: imaginem, pulchritudinem. *loci obscuriores*: CASSIVS Quint. inst. 5,11,24. MANIL. 2,944 *loco spurio.* CHAR. gramm. I 191,14 *adverbium* (*hic, sim.*) coniunctum verbo velut quaedam in tenebris lux clarior et -es (*an* faces, *i. q. fax?*) antevertat *caliginem* (*supra*: aperire caliginem). COMM. instr. 1,24,23. *corrupte, ut videtur*: MANIL. 1,838 PAVL. NOL. epist. 39,4. *legitur inde a* NAEV. *per totam latinitatem.* [facies: *it. merid.* fattse, *hisp.* haz. facia: *val.* faţă, *it.* faccia, *francog.* face. *M.-L.*]

I personarum (*proprie hominum, sed et bestiarum, v. p. 48, 83 sqq.*): **A** *generatim*: **1** *de toto corporis habitu*: NAEV. trag. 3 contempla ... formam et -em virginis. PLAVT. Asin. 353 Sauream non novi neque qua -e sit scio (esse *aliqua* -e: 399, *ubi seq. descriptio hominis. item*: Capt. 646 Persa 547 Poen. 592. 1111, *ubi describitur*: statura hau magna, corpore aquilost *eqs.* [GELL. 13,30,6 *ad h. l.* pro totius corporis colorisque habitu]. Pseud. 1217 *cum descriptione.* Rud. 565 qua sunt -e? 1155 Trin. 903 VARRO rust. 2,9,3 *v. p. 49, 3.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CIC. Phil. 2, 41 Tusc. 1, 67 *v. p. 51, 83* OV. Pont. 3, 9, 10 DARES 12). PLAVT. Merc. 427 illam ... ut emerem ⟨aut⟩ ad istanc -em (*sc. aliam*). 428. 622 hominis quae -es foret. 637 hominis -em exquireres ... qua forma esse aiebant. *nota sing.* (*cf. p. 44, 84 al.*): Pseud. 142 -em cum aspicias eorum, hau mali videntur: opera fallunt. 724 hominem invenietis ... :: qua -e? :: malum, callidum *eqs.* Rud. 316. Trin. 852 Hilurica -es videtur hominis, eo ornatu advenit. 861. PACVV. trag. 254 aetate integra, feroci ingenio, -e procera virum (GELL. 13, 30, 3 *ad h. l.* pro corporis longitudine). TER. Andr. 856 cum -em videas, videtur esse quantivis preti: tristis severitas inest in voltu *eqs.* Hec. 439 non novi hominis -em. :: ... magnus, rubicundus, crispus, crassus, caesius, cadaverosa -e. Eun. 565. CATO or. frg. 71 statuas deorum, exempla earum (sacrarum *Dübner*) -erum, signa ... statuere. LVCIL. 43 quae -es, qui vultus viro. 44 vultus item ut -es. 334. 794 quare pro -e, pro statura Accius status? 1115. 1296 si ⟨facie⟩ -es praestat, si corpori corpus. QVADRIG. hist. 10^b (= 86?) propter magnitudinem atque immanitatem -es (*cf.* GELL. 13, 30, 7 Quadrigarium ... '-em' pro statura totiusque corporis figura dixisse). VARRO ling. 10, 5 similiores sunt *viri*, qui -e quoque paene eadem, habitu corporis, filo. frg. Non. p. 493 -e Saturorum similes sunt, quod simei sunt idemque imberbi. CIC. Q. Rosc. 20 -em utriusque considerate (*ibid.* corporis figura). 28 -es non erat, ars erat pretiosa *Panurgi.* Cluent. 72 contrahit frontem — recordamini -em atque illos eius fictos ... voltus. Flacc. 70 affers -em novam, nomen vetus, purpuram Tyriam. Pis. 8 hominem impurum ac non modo -e sed etiam oculo (*fort.* osculo *Clark*) tuo dignissimum. 96 facta, mores, -em denique ac nomen *Pisonis* a republica detestantur. or. frg. B 32 quasi ... de -e tua, Catamite, dixerim. de orat. 1, 127 quae nobis non possumus fingere, -es vultus sonus. Tusc. 1, 70 etsi eius (*dei*) ignores et locum et -em. nat. deor. 1, 80 *deorum* (1, 84). 1, 81 neque solum -e, sed etiam ornatu, aetate, vestitu *deos novimus.* div. 2, 139 Homeri. Att. 1, 13, 2 -e magis quam facetiis ridiculus. LVCR. 4, 452 fieri ... duplicis hominum -es et corpora bina. 4, 1004 quasi ignotas -es atque ora tuantur. 4, 1094. 1226 fiunt ... -es et corpora membraque nobis. 5, 1170 divom. 5, 1176 *deorum* suppeditabatur -es et forma manebat. 6, 812 (*opp.* colores. *item* 6, 1112). SALL. Catil. 16, 1 prorsus in -e voltuque vecordia erat. Iug. 63, 4 hist. frg. 1, 88 NEP. Dat. 3, 1. Ages. 8, 1 (*ibid.* statura fuit humili et corpore exiguo et claudus altero pede). VERG. Aen. 1, 658 -em mutatus et ora Cupido. 1, 683 -em (*Iuli*) illius ... falle dolo et ... indue vultus (SERV. *ad l.* -em pro vultu posuit). 3, 310 verane te -es ... mihi ... affers? 3, 426 *al.* 5, 722 visa ... caelo -es delapsa parentis. 6, 575 -es quae limina servet (*de Megaera*). 7, 19 quos hominum ex -e ... induerat Circe in vultus ac terga ferarum (SERV. *ad l. opp.* animus). 8, 194 *speluncam* Caci -es ... dira tenebat (SERV. auct. *ad l.* pro 'universus visus'). 8, 298 (SERV. *ad l.* species). 9, 120. 10, 636. AETNA 469 incertae -es hominumque figurae. PROP. 2, 6, 9 me (*aemulum*) iuvenum pictae -es ... laedunt. 3, 3, 38 a -e Calliopea fuit *una dearum.* 4, 7, 42 OV. epist. 8, 98. rem. 584 dominae ... ante oculos -es stabit. met. 2, 13. 3, 474 *Narcissus* ad -em rediit male sanus eandem (*suam. cf.* 476 forma). 3, 609. 4, 290. 6, 74 sua quemque deorum inscribit -es *in pictura* (*ibid.* imago). fast. 2, 774 hos habuit voltus ..., hic color, haec -es, hic decor oris erat. LIV. 2, 6, 7. 6, 16, 8 *al.* MANIL. 5, 570 *Perseus* deriguit -e. 5, 588. SEN. contr. 2, 7, 4 cultu, incessu, sermone, -e. 2, 7, 6 VELL. 2, 70, 2 VAL. MAX. 1, 7, 8. SEN. apocol. 5 *Hercules* ut vidit novi generis -em, insolitum incessum *Claudi eqs.* dial. 5, 17, 3 cum oris detruncati ... deformitas humanam -em perdidisset. epist. 65, 5. 90, 28 cuius (*mundi tamquam templi*) vera simulacra verasque -es ... protulit *sapientia.* CVRT. 5, 4, 28 LVCAN. 6, 225. 738 *Hecaten* -em ... Erebi mutare vetabo. PETRON. 122, 138 umbrarum. VAL. Fl. 6, 534 tunc attonitos -e defixerat hostes. STAT. Theb. 1, 537. 7, 153 *al.* MART. 2, 87, 2 -em sub aqua ... natantis habes (3, 89, 2 QVINT. inst. 6, 3, 32 *bis.* IVV. 10, 293 PASS. Theclae C 3 p. 9, 3. gerere: APVL. met. 11, 6). QVINT. inst. 8, 3, 63 pugilum congredientium ⟨f⟩aciem ... ostendunt. IVV. 10, 63 ex -e toto orbe secunda (*sc. statua Seiani iuxta Tiberium posita*) fiunt urceoli *eqs.* 10, 198. PLIN. epist. 7, 33, 2 ut -es ... ab optimo ... artifice exprimatur. CARM. epigr. 1527^B, 2 (*ca. a. 170*) respirantem -em patrii numinis ... dedicat. APVL. met. 1, 7. 2, 4 palmares deae -es (*de simulacris Victoriae*). 5, 10 nec uxoris officiosam -em, sed medicae laboriosam personam sustinens (*cf.* 9, 30). apol. 31 numquam ... medicavit nec Proteus -em nec Vlixes scrobem *eqs.* ITALA gen. 29, 17 (Lugd.) Rachel ... erat bona in aspectu et formonsa -e (εἴδει ... ὄψει, VVLG. decora -e et venusto aspectu). AVSON. 11, 1 quid affectas -em mihi (*Echo*) ponere, pictor? PRVD. ham. 958 tartarei ... nulla ministri occurrat -es. CLAVD. rapt. Pros. 3, 81 nuntia materno -es ingesta sopori. AVG. epist. 27, 1 p. 96, 24 -em ..., hoc est domum animae tuae. *addo* i u n c t u r a s *de* m u t a t i o n e *figurae*: -em: accipere: OV. met. 14, 506 SERV. Aen. 1, 683. adulterare: OV. fast. 1, 373. assimulare: SIL. 2, 553. capere: OV. met. 1, 421. 13, 605. depellere: APVL. met. 11, 2. exuere: VERG. Aen. 7, 415. fallere: *v. supra l. 40.* imitari: OV. met. 8, 736. inducere: OV. met. 4, 374. induere: TERT. idol. 15 p. 49, 15. indui: OV. met. 2, 425. 850. mentiri: TIBERIAN. carm. 2, 8. mutare: PLIN. nat. 25, 8 (*de herbis*). HIER. epist. 65, 4, 3. novare: OV. met. 2, 675. 4, 541. 15, 255. recipere: APVL. met. 7, 15. reficere: VERG. Aen. 10, 234. reponere: VERG. Aen. 5, 619. subducere: OV. met. 2, 661. sumere: ANTH. 436. trahere: OV. met. 1, 412. vertere: OV. met. 5, 568. vindicare: OV. met. 2, 523. in -em: abire: OV. met. 11, 653. convertere: VERG. Aen. 12, 623 SIL. 10, 47. mutare: VERG. Aen. 12, 784 OV. met. 14, 550 SIL. 10, 85. *cf. p. 52, 24.* redire: OV. fast. 1, 112. reformare: APVL. met. 3, 23. 7, 6 CLAVD. carm. min. 53, 95. transire: *de re* ENNOD. opusc. 10, 4 p. 420, 9. vertere: VERG. Aen. 12, 865. 891 (*cf.* SERV. auct. *ad h. l.*). OV. met. 1, 160. 4, 126. 219. 12, 560 trist. 2, 556 ARGVM. Plaut. Amph. 1. *cf.* SEN. Oed. 460 nova demersos -es habet (*sc. piratas delphinos factos*).

2 *de* a n t e r i o r e c a p i t i s p a r t e (*certa huius significationis exempla non ante* HOR.; *habes sub 1, quae possis huc trahere, velut p. 45, 20. 23. 33. 36. 39 al.*): PLIN. nat. 11, 108 -es homini tantum, ceteris os aut rostra (*sed cf. infra l. 50. 51 et p. 49, 25*). LACT. opif. 8, 5 *capitis* primorem partem, quae dicitur -es. *alia apud differentiarum scriptores cf. p. 55, 43 sqq. fort. huc pertinet*: CIC. nat. deor. 1, 99 quid haec ad vitam membra (*caput, collum, tergum etc.*) pertinent? quid ipsa -es? magis illa, cerebrum, cor, pulmones, iecur; ... oris quidem habitus ad vitae firmitatem nihil pertinent. HOR. sat. 1, 2, 94 matronae praeter -em nil cernere possis. cetera ... demissa veste tegentis. 1, 5, 62 in -em permulta iocatus (*cf.* 1, 5, 60 cicatrix ... frontem turpaverat oris). 1, 6, 33 *formosus* quali sit -e, sura, quali pede *eqs.* 2, 8, 36 vertere pallor ... parochi -em. carm. 4, 5, 14. 4, 10, 5. TIB. 1, 8, 46 -em dempta pelle referre novam. 1, 9, 15. OV. *scripsit* medicamina -ei femineae, *quo carmine compositiones ad* o s v u l t u s q u e (v. 67. 78. 97. 98) *pertinentes continentur.* medic. 1 quae -em commendet cura. 44. ars 1, 252 consule de -e corporibusque diem. 1, 621. 3, 137. 508. met. 4, 593. 5, 235 (*ibid.* os, vultus). 9, 367 nil nisi iam -em, quod non foret arbor, habebat. 10, 578 -em et posito corpus velamine vidit. Pont. 2, 8, 73 -es in imagine (*sc. signo Augusti*) tristis (*ibid.* ora). LIV. 1, 55, 5 caput humanum integra -e ... apparuisse. SEN. suas. 6, 20 capitis miserabilem -em. CELS. 2, 7 -em pallidam et tumidam. 2, 8 si os exulceratur, si rubet -es. 4, 3. *ibid.* in -e totoque corpore (PLIN. nat. 20, 20). 4, 7 *al.* 5, 28, 2 in superioribus partibus, circa -em, nares *eqs.* 6, 5 *al.* SEN. benef. 2, 13, 2 quid vultum habitumque oris pervertat, ut malit personam habere quam -em? 4, 38, 2 dial. 2, 5, 2. 5, 38, 2. 6, 6, 2 *al.* nat. 1, 17, 2 ut -em viri poliremus. epist. 11, 4 -em eius (*Sullae*) sanguis invaserat (*ibid.* os). 29, 7 *in imagine*: hos mihi circulatores ... in -em ingeret. 105, 5 an vultum nobis mutent *ira etc.*, an frontem astringant, an -em diffundant. 123, 7 paedagogia oblita -e vehuntur. SCRIB. LARG. 20 cum cetero corpore caput quoque et -es ... foveatur. 46 *al.* LVCAN. 4, 253 omnia monstra in -em (-e *V*) posuere ducum. 5, 214 stat numquam -es (5, 213 voltu. 5, 214 ora). 7, 130 pallor in ore ... -esque simillima fato. 9, 653 Gorgonos. PETRON. 15, 7. 18, 1 tota -e ac pectore torum ... pressit. 22, 1 -em eius fuligine ... perfricuit (QVINT. inst. 11, 3, 160. PLIN. nat. praef. 4 *in imagine*: perfricui -em. SVET. Tib. 60 *cf.* Claud. 8). 74, 10 *al.* 75, 3 in -em meam inspue. PLIN. nat. 7, 8 in -e vultuque nostro cum sint decem ... membra (*ibid.* indiscretas effigies). PLIN. nat. 8, 75 *mantichora* -e et auriculis hominis. 8, 216. 11, 246 *simiae* hominis imitationem continent -e, naribus, auribus *eqs.* 11, 271. 20, 248 in -e mulierum. 21, 32 -em oculosque. 31, 11 Titium ... marmorei signi -em habuisse. *nota* 35, 4 aerei ponuntur clipei argentea[e] -e[s] surdo figurarum discrimine. 35, 151 umbram ex -e ... ad lucernam in pariete lineis circumscripsit. *passim.* VAL. FL. 4, 185 STAT. Theb. 9, 748 Ach. 1, 664. 744 dubia -es *Achillis* suspecta figura. MART. 3, 51, 1. 3, 74, 1 *al.* 9, 76, 2 haec pueri -es primaque forma fuit (*ibid.* ora, vultus). QVINT. inst. 1, 11, 9. 10, 2, 11 necesse est minus sit ... umbra corpore et imago -e. 11, 3, 47 in eadem -e ... quasi vultus mutandus est. *saepius.* decl. 247 p. 14, 11 *al. nota* Ps. QVINT. decl. 16, 8 adversis ... praestare -em. IVV. 1, 97. 3, 106 aliena sumere vultum a -e. 3, 280 cubat in -em, mox deinde supinus. 9, 20 sumit utrumque ... habitum -es. 13, 128 -em contundere palma. *saepius.* TAC. ann. 2, 17. 15, 48 (*opp.* corpus. *item* PLIN. epist. 1, 10, 6 *al.*). *al.* SVET. Cal. 36, 2 *al.* Otho 12, 1 -em ... rasitare ac ... linere. FLOR. epit. 3, 5, 23 cum a tergo se hostibus, a -e Romanis praebuisset. 4, 2, 50. FRONTO p. 64, 22 N. (*opp.* corpus). *al.* APVL. met. 1, 13. 2, 8. 6, 23 ad Venerem collata -e. 6, 31 (*opp.* ceterum corpus. *cf.* TERT. cult. fem. 2, 9). 8, 8 attollens -em. 8, 27 -e ... pigmento delita. MIN. FEL. 24, 1. ITALA gen. 3, 19 (Aug. gen. ad litt. 11, 1 p. 334, 5. *cf.* Hier. epist. 22, 19, 2) in sudore -ei tuae (προσώπου, VVLG. vultus). ITALA (Lugd.) *et* VVLG. gen. 17, 3 procidit (cecidit *Vulg.*) Abram in (pronus in *Vulg.*) -em (πρόσωπον. *item* ITALA Lugd. *et* VVLG. gen. 31, 2. *saepius*). ITALA deut. 16, 19 (Lugd.) non cognoscent -em (πρόσωπον, VVLG. non accipies personam. *sim.* ITALA Gal. 2, 6 [Mar. Victorin. *ad h. l.* p. 1159^D] hominis -em non accipit [πρόσ., ITALA codd. d g *et* VVLG. personam]. *cf.* VVLG. Sirach 4, 26). I reg. 16, 7 (Cypr. testim. 3, 56 Ps. Hil. libell. 19) homo videt in -e, deus ... in corde (-em ... cor *var. lect. Cypr.*, εἰς πρ., VVLG. ea, quae parent). Matth. 5, 39 (Tert. patient. 8 p. 13, 9) verberanti te ... in -em etiam alteram genam obverte (σιαγόνα, ITALA codd. omnes *et* VVLG. maxillam). ITALA (codd. omnes) *et* VVLG. Matth. 6, 16 exterminant ... -es suas (eorum) (ἀφανίζουσιν ... τὰ πρόσωπα, ITALA codd. g' k: -em suam). Ioh. 7, 24 (cod. plur., VVLG.) iudicare secundum -em (κατ' ὄψιν, ITALA codd. a d: secundum personam, codd. e q: personaliter). II Cor. 10, 1 (cod. d)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

qui ad -em quidem humilis inter vos (κατὰ πρ., cod. g: ad vel secundum -em, VVLG. in facie). TERT. resurr. 15 p. 45, 3 vultus operatur indicium, -es intentionum omnium speculum est (HIER. epist. 54,13,2 speculum mentis est -es). adv. Marc. 2, 5 p. 340,15 -e et corporalibus lineis, tam variis in genere humano. spect. 21 *al.* BARNAB. 5,14 *opp.* dorsum. PORPH. Hor. epod. 12,8 -em fucare. CENS. 6,8 parentis -em referre liberos (CAPITOL. Gord. 21,5). ANTH. 475,6 PANEG. 11,5,3 SPART. Hadr. 26,1 PS. AVR. VICT. epit. 1, 20 *al.* HIL. c. Const. 8. COD. Theod. 9, 40, 2 (*a. 315*) *opp.* manus, surae. AVSON. 12,7 crine tegis -em. *nota* DAMAS. epigr. 40, 8 ne domini templum (*i. corpus martyris*) -es peritura videret. VEG. mil. 1, 11 quasi caput aut -em peteret *gladio.* HIER. epist. 22, 28, 6 quocumque te verteris, primus in -e est *importunus.* VVLG. gen. 4, 6 cur concidit -es tua. Is. 13, 8 -es combustae vultus eorum. PRVD. cath. 4, 70 Danielus excitavit in caelum -em. *nota* AVG. in psalm. 125, 2 -em habentes ad saeculum. epist. 59, 2 *anulus* exprimit -em hominis attendentis in latus. divers. quaest. 46, 2 intueri . . . ipsa mente ac ratione quasi quadam -e vel oculo suo interiore. MART. CAP. 2, 193 salve vera deum -es (*ibid.* vultus). CASSIAN. inst. 4, 24, 1 coacticia *virtus* atque ad imperantis -em. NICET. symb. p. 343, 4 *al.* CAEL. AVR. chron. 1, 1, 11 *al.* MISC. Tir. p. 58, 21. 22. 23. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 9 p. 100, 13. ENNOD. carm. 2, 83, 10 innocuis placida vernabat luce serenus, ceu speculum noxis iniciens -em. GREG. M. moral. 2, 18 quod . . . aversari volumus, ab eo -em declinamus. 5, 39 PALLAD. hist. mon. I 6 p. 276^D *al.* PASS. Petr. Paul. brev. 11 -em elevans in caelum.

in -e(m) aliquid facere: *v. p. 54, 65 sqq.* *in sacra scriptura, deinde hic illic apud script. eccl.* -es *personae circumscribit ipsam personam, ut in his*: ITALA (Lugd.) *et* VVLG. gen. 43, 3 non videbitis -em meam, nisi *eqs.* (πρόσωπον). ITALA deut. 28, 50 (Lugd.) gentem improbam -e (προσώπῳ, VVLG. procacissimam). ITALA (codd. q δ) *et* VVLG. Luc. 9, 51 -em suam firmavit, ut iret (τὸ πρ. ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι. cod. a: direxit -em suam, codd. c e: confirmavit, cod. d: vultum suum firmavit). *cf.* 9, 53 (codd. e q δ, VVLG.) -es eius erat euntis in Ierusalem (τὸ πρ. αὐτοῦ ἦν πορευόμενον, ITALA cod. d: vultus). TERT. ieiun. 7 p. 283, 17 (*ex Itala Dan. 9, 3*) dedit -em suam deo ⟨in⟩ ieiuniis (LXX ἔδωκα τὸ πρόσωπον κτλ., VVLG. posui -em meam ad dominum . . . deprecari in ieiuniis). HIER. psalt. sec. Hebr. 45, 13 -em tuam deprecabuntur (VVLG. 44, 13 vultum). VVLG. iud. 20, 41 versa -e . . . resistebant. I reg. 25, 35 honoravi -em tuam. III reg. 2, 20 ne confundas -em meam. Iudith 6, 15 -em sanctorum tuorum attende.

nota iuncturas: ITALA I reg. 15, 27 (Aug. civ. 17, 7 p. 220, 11) convertit . . . -em suam, ut abiret (ἐπέστρεψε . . . τὸ πρόσωπον . . . τοῦ ἀπελθεῖν, VVLG. conversus est . . ., ut abiret). IV reg. 12, 17 direxit -em suam, ut ascenderet *eqs.* Ier. 42, 15 si posueritis -em vestram (*i. paraveritis*), ut (42, 17 *al.*). *iuncturas cum praep. v. p. 53, 40 sqq.*

epitheta ad I A: -es: abominanda: QVINT. inst. 8, 4, 22. absoluta: PLIN. epist. 5,15,1. adversa: VERG. Aen. 10, 698 QVINT. inst. 3, 13, 9. aegra: APVL. met. 6, 22. amabilis: SEN. contr. 2, 7, 3. atra: APVL. met. 11, 11. aversa: PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 32. aurea: APVL. met. 11, 11. benigna: SEN. amic. p. 30. bona: LVCIL. 833 OV. ars 3, 398 Pont. 3, 9, 10 FEST. p. 330, 28 VVLG. Sirach 13, 32. cadaverosa: TER. Hec. 441. caeca: SYMPH. 78. candida: PROP. 2, 3, 9. Cerberea: LVCR. 4, 733. cicatricosa: QVINT. inst. 4, 1, 61. clara: LVCAN. 8, 14. concinna: PLAVT. Persa 547. concreta: PS. QVINT. decl. 8, 8 squalore. confusa: QVINT. decl. 388 p. 437, 28 TAC. ann. 4, 63. contracta: PLIN. epist. 3, 6, 2 HIER. epist. 10, 2, 2 rugis. cornuta (*Moysis*): VVLG. exod. 34, 29. 30. crebra: CIC. nat. deor. 1,106 *v. p. 51, 75.* cretata: ANTH. 436. dealbata: AVG. civ. 7, 26 p. 307. decens: OV. trist. 3, 7, 33 SEN. contr. 2, 2, 12. decora: SALL. Iug. 6, 1 HOR. sat. 1, 2, 87 SEN. suas. 6, 24 TAC. ann. 15, 48 PLIN. epist. 1, 10, 6 APVL. apol. 63 CARM. epigr. 1590, 1 SER. SAMM. 142 DICT. 1, 14 HIER. epist. 60, 15, 2 VVLG. I reg. 16, 12 *al.* PASS. Mar. Iac. 6 p. 53, 14. deformis: SEN. contr. 9, 4, 14 APVL. met. 8, 8. 11, 6 *al.* HIER. epist. 38, 3, 2. depravata: SEN. dial. 2, 5, 2 SCRIB. LARG. 101. 255. deterior: *cf.* LACT. inst. 1, 14, 3 *ex Ennio.* digna: PROP. 2, 3, 39 pro qua vel obiret Achilles. Ov. met. 6, 182 dea. 6, 458. fast. 2, 758 animo. IVV. 10, 157 tabella. dira (*cf. sub II*): VERG. Aen. 2, 622. 8, 194 OV. fast. 1, 553. divina: APVL. met. 11, 3. dupla (*Iani*): AVG. civ. 7, 7 p. 283, 9. dura: VVLG. Ezech. 2, 4 (*Amiat.* cervice). egregia: TER. Phorm. 100 CIC. div. 1, 53 LVCR. 5, 1170. erecta: OPTAT. 2, 10 p. 57, 1. eunuchina: HIER. epist. 22, 27, 8 (*cit.* RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 5). eximia: VAL. MAX. 1, 1, 16. expedita: TERT. cult. fem. 2, 9. exterior: APVL. Plat. 1, 1. felix: MART. 9, 17, 6. feminea: OV. medic. tit. ferina: APVL. met. 11, 13. ferrea: AMM. 24, 2, 10. festa: SCHOL. Cic. Bob. p. 131, 32. flammata: SEN. Med. 387. flebilis: APVL. met. 9, 31. foeda (*cf. sub II*): CELS. 6, 6, 9 SEN. dial. 3, 1, 4 IVV. 6, 462. formosa: PVBLIL. F 4 MART. 3, 3, 1 (*carmine suspecto*). 11, 102, 2 CARM. epigr. 955. frugi: TERT. cult. fem. 2, 9. Germana (*Bissulae*): AVSON. 328, 10. grata: PLIN. nat. 24, 49. gypsea: HIER. epist. 38, 3, 2. hilaris: VVLG. Sirach 7, 26. Hilurica: PLAVT. Trin. 852 *v. p. 45, 7.* hispida: HOR. carm. 4, 10, 5. honesta: TER. Eun. 230. 682 LVCIL. 1257 SVET. Tib. 68, 2. horrenda: SEN. dial. 3, 1, 4 AVR. Fronto p. 79, 17 N. hostilis: VERG. Aen. 3, 407. humana: PROP. 2, 2, 3 OV. met. 2, 661 MANIL. 2, 529 APVL. met. 7, 15 AVG. civ. 18, 13 p. 272, 22 (*Sphingis*). ignobilis: PLAVT. Pseud. 964. ignota: PLAVT. Trin. 768. illustris: CIC. nat. deor. 2, 80. imperiosa: MART. 6, 23, 4. impudens: *cf.* VVLG. Dan. 8, 23. incensa: PETRON. 67, 13 *ex coni.* incesta: LVCAN. 10, 105. inconcussa: SEN. clem. 2, 5, 5 PS. QVINT. decl. 8, 7. incontemplabilis: TERT. adv. Marc. 5, 11 p. 611, 19. informis: LVCAN. 6, 225? PRVD. ham. 398 IORD. Get. 49, 255. ingenua: MART. 3, 33, 4. inscripta (*sc. stigmate*): CLAVD. 20, 344. insidiosa: EPIST. Sapph. 22 oculis. insignis: SVET. Cal. 25, 3. interna: GREG. M. moral. 10, 27 interna . . . -es hominis mens est. invisa: VERG. Aen. 2, 601. 9, 731 QVINT. inst. 8, 4, 22. irata: LVCAN. 8, 665. laeta: PLIN. paneg. 55, 11 APVL. met. 3, 13 *cf.* 7, 13 HIER. epist. 22, 27, 3 SVLP. SEV. Mart. 24, 4. lata: CAPITOL. Gord. 6, 1 (*sed cf. app. crit.*). laudata: OV. met. 5, 582. liberalis: TER. Eun. 473. 682 PLIN. epist. 1, 14, 8 SVET. Aug. 94, 9 SCHOL. Cic. Bob. p. 66, 8. livida: CAPITOL. Ver. 4, 6. longa: HOR. sat. 2, 4, 12 OV. ars 3, 137. luculenta: APVL. met. 2, 23. 4, 25. lurida: SEN. Med. 789 HIER. epist. 58, 2, 2. maculata: FIRM. err. 21, 3 *diaboli.* maesta: LVCAN. 8, 70. mala: SEN. contr. 2, 1, 24 QVINT. inst. 6, 3, 32. masculina: APVL. met. 7, 6. media: PLIN. nat. 18, 326. mediocris: APVL. apol. 73. meliuscula: SEN. benef. 1, 3, 9. minax: PRVD. ham. 398. minuta (*in nummis*): IVV. 14, 291. mira: LVCR. 5, 838. miserabilis: SEN. suas. 6, 20 CVRT. 5, 4, 28. 9, 7, 10 QVINT. inst. 2, 15, 6 SVLP. SEV. Mart. 18, 3 dial. 3, 4, 1. miseranda: FRONTO p. 234 N. mobilis: APVL. met. 9, 2. monstrosa: SOL. 30, 12. nigra: ITALA (Legion.) *et* VVLG. Bar. 6, 20. nitens: SEN. Phaedr. 1269. operta: TERT. adv. Marc. 5, 11 p. 612, 18. pallens: AMM. 19, 2, 14 HIER. epist. 39, 1, 3. pallida: *v. p. 46, 32.* peregrina: PLAVT. Pseud. 964. picta: HIER. epist. 45, 3, 1. placida: SEN. clem. 2, 5, 5. plena gratiarum: VVLG. Esth. 15, 17 (gratia *Amiat.*). praeclara: LVCR. 5, 1174 SALL. Iug. 2, 2. praestans: OV. fast. 3, 467. primor: LACT. opif. 8, 15. procera: PACVV. trag. 254. propior sceptris: CLAVD. 10, 264. propitiata: APVL. met. 9, 27. puerilis: OV. met. 8, 322. pulchra: TER. Eun. 296 OV. met. 14, 827 PHAEDR. 3, 8, 3 app. 13, 17 PLIN. epist. 5, 15, 1 APVL. met. 8, 9 EPIT. Alex. 45 VVLG. gen. 39, 6. Punica: PLAVT. Poen. 977. punicans: APVL. met. 1, 6. pura: DARES 12 AVG. civ. 22, 24 p. 615, 1. rara: OV. epist. 16, 93 ars 3, 261. recta: QVINT. inst. 1, 11, 9. 9, 3, 101 IVV. 6, 401 IVL. VICT. rhet. 24 p. 442, 14. respirans (*i. quasi viva, de statua*): CARM. epigr. 1527 B 2 (*ca. a. 170*). reverenda: IVV. 6, 513. rigida: PS. QVINT. decl. 8, 7. rubida: SVET. Vit. 17, 2. rugosa: CLAVD. 18, 111. rusticana: SVET. vita Verg. p. 56. sacra: PERS. 2, 56 *deorum.* sana: SEN. epist. 123, 7. scitula: PLAVT. Rud. 565. similis: FRONTO p. 101, 3 N. sordidata: HIER. epist. 38, 4, 3. speciosa: SEN. contr. 10, 4, 2 DARES 12. strenua: PLAVT. Rud. 314. strumosa: SCHOL. Cic. Bob. p. 107, 8. taetra: SEN. dial. 5, 4, 3 APVL. apol. 23. tanta: VERG. Aen. 7, 448. terribilis: NEP. Dat. 3, 1 CVRT. 4, 13, 5 LVCAN. 6, 517. tincta: HIER. epist. 54, 5, 3. torva: VERG. Aen. 7, 415 OV. met. 15, 587 SEN. Phaedr. 798 dial. 3, 1, 3. COLVM. 6, 20, 1 *de tauro.* PLIN. nat. 34, 93. tota (*i. adversa*): QVINT. inst. 2, 13, 12. tremens: HIER. epist. 39, 1, 3. trepida: APVL. met. 9, 2. triformis: APVL. met. 11, 2. tristis: HIER. epist. 58, 2, 2 VVLG. gen. 40, 7 *al.* trux: LVCAN. 7, 291. tumida: *v. p. 46, 32.* turpis: PHAEDR. 3, 4, 7 MVTIAN. Chrysost. hom. 15 p. 337/338. vacua (*i. excaecata*): APVL. met. 8, 12. valens: VVLG. Ezech. 3, 8. vera: VERG. Aen. 3, 310 PETRON. 80, 9 (*opp.* simulata). MART. CAP. 2, 193. vinulenta: PHYSIOGN. 124, 8. virginea: VERG. Aen. 9, 120 OV. met. 8, 322. visibilis: TERT. adv. Prax. 14 p. 251, 7. ulcerosa: TAC. ann. 4, 57 *cf.* APVL. apol. 43. uniformis: APVL. met. 11, 5.

B *speciatim variis significationibus*: **1** *de pulchra facie, decore, pulchritudine* (*maxime apud poetas elegiacos et amatorios*): LVCR. 5, 1111 agros divisere . . . pro -e cuiusque et viribus ingenioque. nam -es multum valuit (5, 1114 validis et pulchris. 5, 1116 fortes et pulchro corpore creti). VERG. Aen. 2, 601 Tyndaridis (SERV. *ad l.* pulchritudo). 9, 334 *iuvenis* insignis -e (9, 580 OV. epist. 5, 125. praesignis: ars 3, 773 met. 12, 217 fast. 6, 628). *fort. huc pertinet*: HOR. carm. 4, 13, 21 felix *Lyce* . . . notaque et artium gratarum -es. TIB. 1, 5, 43 -e tenerisque lacertis devovet *me* . . . puella. 1, 9, 69. PROP. 1, 2, 21 -es aderat . . ., qualis Apelleis est color in tabulis. 1, 15, 6 longa -em quaerere desidia. 2, 2, 3 cur haec in terris -es humana moratur? 2, 2, 15 *al.* 2, 34, 1 cur . . . -em dominae . . . credat amico. 3, 18, 27 Nirea non -es, non vis exemit Achillem *morti.* 3, 22, 36 -em *Ius* . . . dedecorare. 4, 4, 21 obstupuit regis -e *Tarpeia* (*cf.* 4, 4, 26). 4, 11, 82 OV. am. 1, 8, 33. 1, 10, 10. 42 *et passim. adduntur saepe genetivi pulchrarum, ut* 2, 8, 11 Briseidos. epist. 13, 45 Taenariae . . . maritae. 15, 97 Oenones. 17, 69 Veneris. OV. fast. 4, 223 -e spectabilis Attis. PHAEDR. 3, 8, 16 -em ut istam moribus vincas bonis (*cf.* 3, 8, 15 formam). SEN. Med. 94. Phaedr. 795 vexent hanc -em frigora parcius, haec solem -es rarius appetat. 1269 (*cf.* 1265 forma. 1270 decor). epist. 33, 5 universa -es admirationem partibus singulis abstulit (*supra*: singula membra). LVCAN. 10, 61 -e Spartana nocenti. MART. 5, 46, 2. 7, 18, 1 cum tibi sit -es, de qua nec femina possit dicere. *nota* 9, 37, 5 cum . . . iaceas . . . nec tecum -es tua dormiat. 9, 103, 3 (9, 103, 5 forma). 10, 66, 3 *al.* QVINT. inst. 8, 4, 22 *Helenae.* IVV. 6, 143 -es, non uxor, amatur. SVET. Aug. 83 *pueros* -e et garrulitate amabiles. Tib. 44, 2. FRONTO p. 215, 20 N. mulier . . . -e freta (*ibid.* forma). DARES 7 optimam -e Venerem. VVLG. Iudith 16, 8 in specie -ei suae dissolvit *Holofernen.* PASS. Theclae C 26 p. 69, 7 vidit Theclam et incidit in -em (in speciem *al.*) eius. **2** *de bestiis, monstris sim.* (*totus corporis habitus, sed cf. p. 49, 23 sqq.*): VARRO ling. 9, 92 equos eadem -e

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(PELAGON. 47 -es incerta *equi*). rust. 2, 4, 4 boni seminis sues animadvertuntur a -e et progenie et regione caeli: a -e, si formosi sunt verris et scrofa. 2, 9, 3 *canes* -e debent esse formosi, magnitudine ampla *eqs*. 3, 9, 16 *rusticae* similes -e non ... gallinis villaticis. 3, 9, 17 aspectu ac -e incontaminatae. LVCR. 4, 733 Scyllarum membra videmus Cerbereasque canum -es simulacraque eorum quorum *eqs*. 5, 838 portenta ... mira -e (facit *codd.*) membrisque. VERG. georg. 3, 58 *bos* -em tauro propior (SERV. *ad l.* imaginem, similitudinem totam). 4, 95 binae regum *apium* -es, ita corpora plebis (*cf. Colum. 9, 10, 2*). Aen. 7, 448 *erinyos* tanta se -es aperit. HOR. sat. 1, 2, 87 -es ... decora *equi* molli fulta pede. OV. met. 6, 674 nomen epops volucri, -es armata. 12, 400 equi mendosa ... -es. MANIL. 4, 739 diversas pecudum -es. 5, 190 ferarum. SEN. Phaedr. 1047 ultima *tauri* in monstrum coit -es. dial. 5, 4, 3 epist. 113, 9 CVRT. 3, 3, 26. LVCAN. 9, 789 subit -es leto diversa fluenti (*sc. prester*). PLIN. nat. 9, 46 vermes ... qui nomen a -e traxerunt. SIL. 13, 435 -em ..., Erebo quae surgit ab omni, ... patere. STAT. Theb. 7, 112 *monstri*. TAC. ann. 6, 28 *phoenicis*. APVL. met. 3, 24 -es enormis et os prolixum et nares hiantes *eqs*. 4, 13 *al.* ITALA (cod. g) *et* VVLG. apoc. 12, 14 *mulier* alitur ... a -e serpentis (ἀπὸ προσώπου. ITALA Primas.: abante -em). SYMPH. 78 *talpae*. IVL. VAL. 3, 20 bestia -e elephantus. CHIRON 755 *iumenta* pravas -es afferunt. VVLG. I par. 12, 8 leonis. Ezech. 1, 10 hominis ... leonis ... bovis ... aquilae. MART. CAP. 2, 197 draconis. DRAC. Romul. 2, 20 iuvenci. *perraro de ipso capitis parte* (PLIN. nat. 11, 108 *v. p. 46, 13*): HOR. sat. 2, 4, 12 longa ... -es ovis. PLIN. nat. 8, 75 *v. p. 46, 49*. 11, 246 *v. p. 46, 50*.

3 *de aspectu dei, sim.* (*v. etiam sub iuncturis*): HIER. quaest. hebr. in gen. p. 52, 26 -es dei ... in hebraeo dicitur Fanuel. AVG. epist. 148, 13 cum audimus -em *dei*, notitiam *intellegere debemus*, qua innotescit. *cf.* GREG. M. moral. 2, 18. 11, 40. ITALA gen. 32, 30 (Lugd.) vocavit Iacob nomen loci illius '-em dei' (εἶδος θεοῦ, VVLG. Phanuel); vidi (dicens: vidi VVLG.) deum -em (-e VVLG.) ad -em. ITALA (Lugd.) *et* VVLG. gen. 33, 10 vidi -em tuam, sicut qui videat -em dei (quasi viderim vultum dei *Vulg.*; πρόσωπὸν ... πρόσωπον). ITALA exod. 3, 6 (Lugd.) formidabat *Moyses* ... intendere -em dei (ἐνώπιον, VVLG. aspicere contra deum). 33, 20 (Lugd. Tert. adv. Prax. 14 p. 250, 9 *al.*). non ... videbit homo -em meam (πρόσωπον, VVLG. me). ITALA (Lugd.) *et* VVLG. exod. 33, 23 *opp.* posteriora (τὰ ὀπίσω ... πρόσωπον). TERT. adv. Val. 2 p. 178, 21. adv. Prax. 14 p. 252 quae est -es dei, cuius conspectus negatur? *v. quae seq.* IREN. 5, 7, 2 -es ... nostra videbit -em dei. LACT. inst. 2, 12, 18. HIL. in psalm. 68, 25 forma et vultus et -es et imago *dei* non differunt. VVLG. exod. 33, 14 -es mea praecedet te. DRAC. laud. dei 1, 704. ITALA (Lugd.) *et* VVLG. iud. 5, 5 montes commoti sunt (fluxerunt *Vulg.*) a -e domini (ἀπὸ προσώπου). *sim.* ITALA (Veron. Tert. resurr. 26 p. 62, 22) *et* VVLG. psalm. 96, 5 *al.* ITALA (codd. d e g¹ n q δ, Aug. civ. 11, 32 p. 507, 29) *et* VVLG. Matth. 18, 10 vident -em patris mei. GREG. M. moral. 11, 57 auctoris sui -em. *de facie dei*: TERT. adv. Prax. 14 *al.* AVG. c. Parm. 2, 7, 12. COMM. apol. 115 ubi -es, oculi aut os aut membra notantur. *nota* ITALA (Lugd.) *et* VVLG. lev. 17, 10 statuam (offirmabo *Vulg.*) -em meam supra (contra *Vulg.*) animam *peccantis* (πρόσωπον). ITALA (Lugd.) *et* VVLG. lev. 26, 17 *al.* TERT. adv. Prax. 14 p. 252, 22 quis enim pater? non (num *codd.*) -es erit filii nomine auctoritatis, quam genitus a patre consequitur? non enim et de aliqua maiore persona congruit dicere: '-es mea est ille homo' et: '-em mihi praestat'? 'pater', inquit, 'maior me est'. ergo -es erit filii pater. *v. quae seq.* ITALA II Cor. 4, 6 (cod. d) in -em (VVLG. in -e) Christi Iesu (ἐν προσώπῳ. PS. PRIMAS. *ad h. l.* p. 562ᴰ in persona). PRVD. psych. 622 tu (*homo*) cura dei, -es quoque Christi. facies *rerum personatarum, multitudinis sim. v. p. 51, 51sqq. 66sqq.*

II ***rerum: superficies, forma, figura; imago, aspectus; interdum in malam partem: falsa species, simulatio cf. p. 50, 69. 51, 59. 52, 37. 47 al.*** **A** ***corporalium*** *(interdum anterior pars i. quasi os, v. p. 51, 20. 34. 41)*: PLAVT. Rud. 1149 quid insit *in cistella* et qua -e ..? :: sunt crepundia. VARRO ling. 6, 78 'facere' a facie qui rei quam facit imponit -em (*infra*: figuram ... formam. -es rei, rerum: LVCR. 5, 1263 *metalla* quamlibet in formam et -em decurrere rerum. PAVL. FEST. p. 83 forma significat ... -em cuiusque rei. SEN. dial. 6, 5, 4. epist. 24, 13 non hominibus tantum, sed rebus ... reddenda -es sua. PLIN. nat. 7, 175 rerum -em mutationemque mirantem. APVL. met. 3, 9. CYPR. ad Donat. 1, 6. PANEG. 12, 33, 3 rerum temporumque. RVFIN. Orig. in num. 26, 3 AVG. civ. 1, 7 p. 12 *al.* DRAC. laud. dei 1, 121 lux, -es rerum. PETR. CHRYS. serm. 120 p. 527ᶜ ARATOR act. 1, 464). VARRO ling. 9, 92 gemina -e mala ..., si sapore sunt alio. rust. 1, 9, 3 in singula *genera* -e[s] ter[re]na *est terra*, quod alia terra est valde lapidosa *eqs*. rust. 2, 7, 12 ut eculi consuescant ... videre eorum (*frenorum*) -em. SALL. Catil. 31, 1 immutata urbis -es (OV. trist. 4, 6, 45 TAC. ann. 4, 63 PLIN. epist. 2, 17, 27 MARCELL. chron. II p. 68, 5. 404, 1). SALL. Catil. 55, 5 foeda atque terribilis eius (*Tulliani*) -es est. Iug. 78, 3 locorum (*i. Syrtium*. OV. met. 3, 414. 6, 121 Pont. 1, 2, 25. 4, 9, 81 CARM. de bell. Aeg. 40 *cf.* SEN. nat. 6, 4, 1 LVCAN. 7, 788 PLIN. nat. 4, 48 TAC. ann. 4, 67 *al.* PLIN. epist. 2, 17, 21 CALL. dig. 47, 21, 3, 2 ITIN. Alex. 20. 21 RVT. NAM. 1, 533 CORIPP. Iust. 1, 102). SALL. hist. frg. 2, 1 vestigii (SOL. 45, 10). VERG. georg. 2, 85 nec ... unam in -em nascuntur olivae (*cf.* 2, 83 genus haud unum. SERV. *ad l.* in eandem similitudinem). 2, 131 arbos -em ... simillima lauro. 4, 361 curvata in montis -em (speciem *M*) ... unda (SIL. 3, 481 ardua montis aetherii -es. GELL. 13, 30, 4 CYPR. GALL. exod. 486). Aen. 2, 412 armorum -e (SERV. auct. *ad l.* -e veritate. ENNOD. epist. 1, 18, 2 p. 29, 20 ANON. de mach. bell. 13). Aen. 5, 768 aspera ... maris -es (SEN. suas. 5, 7 maria in antiquam -em reducat. SEN. nat. 4, 2, 8 COLVM. 8, 17, 6 GELL. 13, 30, 4 *al.* PLIN. epist. 2, 17, 15 DICT. 3, 16 DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 1 p. 350ᶜ). AETNA 111 nec nata est -es *haec terrae*, sed ... spiritus ... molitus iter (*cf. p. 49, 74 et sub iuncturis. adde*: PLIN. nat. 2, 214. 6, 114 EXPOS. mundi 34 p. 112, 4 LACT. inst. 3, 24, 8 CYPR. GALL. gen. 11. AVG. civ. 7, 25 p. 306 vernalem ... -em terrae. quaest. hept. 4, 29 ALC. AVIT. carm. 4, 162. ENNOD. opusc. 3, 138 p. 366, 25 uberem ... -em terrae. *nota* CASSIOD. in psalm. 1, 6 -es ... terrae significat superficiem telluris). AETNA 174 antiqui mundi (MANIL. 1, 35. *ibid.* species. PS. APVL. Ascl. 26 IVL. VAL. 3, 22 AVIEN. Arat. 1615 AMM. 26, 10, 17 AVG. c. Fort. 14 SEDVL. op. pasch. 1, 3 p. 181, 12 DRAC. Romul. 10, 497 APON. 4 p. 79. *nota* MART. 9, 24, 3 *de imperatoris persona*). AETNA 189 operis ... sacri -esque domusque (*de Aetna*). 434 insula cui nomen -es dedit ... Rotunda. 457. 499 flammea massis exuitur -es. HOR. sat. 2, 4, 71 -e praestant *poma*. PROP. 3, 22, 14 in -em prorae pinus adacta. OV. am. 3, 13, 31 Argivast pompae -es. ars 2, 468 una ... erat -es: sidera, terra, fretum. met. 1, 421 semina rerum ... -em ... cepere. 4, 126 arborei fetus ... in atram vertuntur -em. 4, 395 in ... hederae -em ... frondescere vestis. 8, 736 -em liquidarum imitatus aquarum. 10, 286 cera ... multas flectitur in -es. 14, 550 in capitum -es puppes mutantur. trist. 1, 3, 26 Troiae. fast. 6, 281 templi (HEGES. 5, 39, 2 nuda ... templi -es). LIV. 25, 36, 8 MANIL. 1, 111. 147 (*ibid.* corpus). 1, 185 *signorum*. 1, 206 naturae (SEN. suas. 2, 17 PLIN. nat. 3, 4 *v. etiam l. 62. p. 51, 36*). MANIL. 1, 833 diversas ... per -es ... feruntur lumina. 2, 176 nec -e[s], ratio⟨ne⟩ duplex *Erigone*. 2, 756 -em nomenque litterae (COLVM. 3, 13, 13. QVINT. inst. 1, 1, 25 donec litteras ... -e norint [*infra*: formas]. RVFIN. patr. 10, 1). MANIL. 3, 87. 4, 915 caeli (SEN. clem. 1, 7, 2. 6, 32, 4 fulminantis caeli trucem atque horridam -em. LVCAN. 2, 723. 4, 105 deformis caeli -es. PLIN. nat. 6, 58 STAT. silv. 4, 8, 30 GELL. 13, 30, 4 *al.* TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 523, 25 PANEG. 2, 6, 4 AVR. VICT. Caes. 41, 14 AMM. 24, 2, 17 VVLG. Matth. 16, 4 *al.* AVG. serm. ed. Mai 75, 4. MIRAC. Steph. 2, 4, 1 caeli -es serena. ENNOD. carm. 1, 5, 35 *al.* GREG. M. moral. praef. 13 *al.*). GERM. 26 plaustra ..., quae -es stellarum proxima *est* verae (*sc. faciei*; vero, -ra *codd.* SEN. Phaedr. 748 cum ... exerit vultus ... Phoebe nec tenent stellae -em minores. GELL. 14, 1, 21. *ibid.* stellarum formae). GERM. 229 clara ... illi (*Arieti*) -es. 467 *al.* 674 -es remeabilis Arcus. S. C. de aedif. (Corp. X 1401) 10 inimicissimam pace -em inducere ruinis domum villarumque. SEN. Herc. f. 601. 698 prata viridi ... -e germinant. Med. 789 Triviae (*i. lunae*). Oed. 49 ater incubat terris vapor: obtexit arces caelitum ... inferna -es. 314 flammae. dial. 4, 11, 5 rotarum ... versata -es. benef. 7, 27, 1 captae ... civitatis -em (*supra*: imago. EMPOR. rhet. p. 565, 30). nat. 1, 1, 2 ignium. 1, 2, 6 aer ... in aliquam -em fingi potest (*infra*: formatur. AMM. 23, 6, 27 aëris -es munda). 1, 2, 9. 1, 3, 2 *al.* 2, 40, 6 id, cuius alia fit ... -es, tamquam caerulea vel nigra vel pallida. 3, 3 *al.* 7, 10, 3 turbinis ... rotunda -es est. *nota* epist. 58, 19 -es, a qua petitur imitatio, idea est (58, 20). 58, 21 habet aliquam -em statua: haec est idos. habet aliquam -em exemplar ipsum ...: haec idea est. 58, 27. 65, 3 qui (*artifex*) materiae daret -em. 65, 19 quis ... confusa distinxerit, in una deformitate iacentibus -em diviserit? 79, 18 extrinsecus inducta -es. CVRT. 4, 12, 11 *al.* COLVM. 3, 2, 17 *vites* frondibus et palmitum pari -e. 10, 189 quot -es *lactucarum*, totidem sunt tempora quamque serendi. 10, 381. MELA 1, 89 paene insulae. 2, 5 ensis. 2, 27 vallis. 2, 51 *specus* -e et fabula similis. 3, 31 LVCAN. 9, 978. PLIN. nat. 2, 42 *lunae*. 9, 109 *margaritis* una tantum est -es. 12, 55 arboris. 13, 65. 15, 41 *prunorum* (*opp.* sucus). 16, 43 *al.* 24, 1 ne silvae quidem horridiorque naturae -es medicinis carent. 36, 150 ceteris *gemmis* ... globosa -es. 37, 126 *al.* VAL. FL. 2, 39 se vertentis Olympi ... -em (SIL. 12, 665). 2, 493 -es maestissima capti litoris. SIL. 3, 335 pruinae. 6, 556 captae ... arcis. 7, 367 -e subita ... flammarum ... horrere. 14, 361 salis (*i. maris*). 17, 283. 603 QVINT. inst. 8, 3, 66. decl. 388 p. 436, 23 fluctus minax -es. PS. QVINT. decl. 4, 13 siderum. 8, 18. FRONTIN. aq. 88 munditiarum. strat. 1, 1, 9 castrorum. *nota* IVV. 7, 137 -e (*i. imagine, sc. falsa*) maioris vivere census. TAC. hist. 5, 23 amnis ... insulam in -em stagni opplevit (AVIEN. orb. terr. 1171). ann. 1, 49. 70. Agr. 10 Britanniae. PLIN. epist. 5, 6, 9 vineae porriguntur unamque -em ... contexunt. 5, 6, 29. 33. 10, 70, 1 foedissima -es civitatis ornetur. CARM. epigr. 1552ᴬ, 41 (*ca. a. 100*) tantam -em superesse sepulchri. FRONTO p. 219, 8 N. -e eximia lapidem. TRYPH. dig. 26, 7, 55, 4 patrimonii. VLP. dig. 39, 1, 1, 12 qui ... aedificando ... pristinam -em operis mutat (*nota* 39, 1, 21, 3 si proponatur instar quoddam operis et quasi -es quaedam facta operis). MOD. dig. 26, 7, 32, 5 *aedificii*. GELL. 2, 6, 24. 2, 26, 2 multiplex colorum -es. 10, 18, 3 ossa ... contusa ... in -em pulveris. APVL. apol. 15 imagines ... an ... resultent ad -em suam reduces *in speculo*. PS. APVL. Ascl. 33. ITALA lev. 13, 55 (Lugd.) non mutabit ... -em tactus (οὐ μὴ μετέβαλεν ἡ ἁφὴ τὴν ὄψιν, VVLG. cum viderit -em ... pristinam non reversam). TERT. idol. 15 p. 49, 15 lupanaris. anim. 13 -em ... operis frontemque materiae 'de anima' ... proscripsit. 18 p. 329, 23

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-es occultorum ea quae apparent (*secundum Platonis Timaeum*). CARM. epigr. 251, 3 (*a. 215*) -em certaminis (*i. picturam, Büch.*) . . . locavi. 253, 8 (*a. 246*) ⟨signa deum⟩ -e renovans dominamque biformem. CYPR. ad Donat. 1 hortorum -es amoena. SYMPH. 26 *de anulo cum gemma*: una . . . -es plures habitura figuras. 39 *de nebula*: nox ego sum -e, sed non sum nigra colore. 182 *de acu*: -em laesis et nexum reddo solutis. 218 *de lanterna*: -em non perdo dierum. SOL. 2, 43 gemma . . . -e . . . iucunda. 3, 2 Planasiam de -e supinati . . . vocatam. 5, 11 brumalem . . . -em *Aetnae*. 48, 2 in -em theatralem montibus clauditur *locus*. ITIN. Alex. 12 Cydnum mundum -e. 45 *petrae. nota* IVL. VAL. 1, 27 sepulchrum . . . reformari ad -em novitatis. 2, 29 *regiae. ibid.* turris. 3, 14. 53. PLIN. med. 2, 2 syntexis . . . nec periculo nec -e pthisi dissimilis morbus. AVR. VICT. Caes. 32, 3 Tiberis . . . diluvii -e inundavit. COD. Theod. 9, 22, 1 (*a. 317*) maiore habitu -ei extenditur *solidus* (*opp.* angustiore expressione concluditur). PS. AVR. VICT. orig. 14, 3 apertis fugatisque nubibus cum serena -es ⟨diei *Smit*⟩ effulsisset. OPTAT. 3, 9 p. 94, 6 vestem in antiquam -em revocare. 5, 1 p. 120, 14 orbis . . . in -em pristinam mundaretur (MART. CAP. 6, 625). 6, 8 p. 156, 13 in -em nemoris diffusas arbores. *nota* AVIEN. Arat. 758 neque . . . se Thessala cumba . . . in -em (*i. in proram*) ⟨r⟩ostro movet. AMM. 22, 8, 9 *Aegaeum* in aequoream panditur -em. 22, 15, 10 amnium. 24, 8, 3 astrorum. 27, 2, 6 vexillorum. 27, 4, 5 theatri. 31, 13, 6 atra cruoris -e. ANON. de mach. bell. 15 thoracomachi. AMBROSIAST. in Rom. 9, 16 in -em pavimenti. HIER. epist. 65, 1, 2 Damasci. interpr. Iob 41, 4 quis denudabit -em vestitus eius (VVLG. quis revelabit -em indumenti eius)? PS. RVFIN. in Ioel 2, 21 frondosam -em silvis redire. PRVD. cath. 5, 66 stagna . . . riparum in -em pervia. CLAVD. 28, 545 turbae. carm. min. 53, 95 saxi. PAVL. NOL. carm. 19, 423 *lychni* sparsa caligine noctis ambiguam -em miscent lucem inter et umbras. 19, 664 altaris. AVG. civ. 5, 17 p. 222 Romam ne -e quidem norunt (IORD. Rom. 138 post assertam a Manlio -em *Romae* restitutamque a Camillo [*cf.* FLOR. epit. 1, 13, 18]). epist. 40, 1 corporis tui (PHYSIOGN. 63, 13 universi corporis). quaest. hept. 2, 17 p. 226, 11 unum est in -e *tabernaculi*, alterum retro. serm. ed. Mai 150, 1 illustris -es poli. MART. CAP. 6, 579 elementorum. 6, 636 prominentis naturae. 8, 887 de orientis -e . . . sidus emergit. MARCELL. chron. II p. 88, 465, 1 Constantinopolis . . . -e . . . foedata (*sc. incendio*). p. 90, 472, 1 Europae. SIDON. epist. 2, 2, 5 parietum. 7, 1, 2 murorum. DRAC. laud. dei 2, 461 telluris (ENNOD. dict. 10, 7 p. 457, 5). satisf. 245 *sol* recipit -es priscas. ENNOD. epist. 7, 19, 2 p. 187, 14 soli (opusc. 10, 4 p. 420, 9 *al.*). opusc. 2, 76 p. 311, 8 libelli (*ibid.* frontem dictionis). carm. 1, 3, 11 camporum. PRISC. perieg. 250 haec -es Libyes, hic claudit terminus illam. CASSIOD. inst. div. 30 p. 1145[D] *de codicibus*: ut litterarum sacrarum pulchritudinem -es . . . decora vestiret. NOVELL. Iust. 59, 4 *praediorum* -em puram (ὄψιν καθὰ νῦν . . . ἐστί). CORP. VIII 25853 (*titulo mutilo*) operis -em. *nota iuncturas in titulis*: CORP. III 12736 (*a. 274*) balneum . . . ad pristinam -em reformare. VIII 20215 (*aet. Diocl.*) centenarium (*i. burgum*) . . . ad meliorem -em reforma⟨vit⟩. 24044, 4 (*p. a. 383*) ⟨. . .⟩ illis in pristinam est -em restita (*sic*). *similia*: VI 31110. XIII 8170. III 8363 *cf. supra l. 11.* *huc traho notiones multitudinis*: CIC. Phil. 8, 23 *Popilius* senatus . . . -em secum attulerat auctoritatemque populi R. *ad Ptolemaeum*. OV. Pont. 2, 8, 20 videor . . . cernere Romam *in illo*; nam patriae -em sustinet (*ibid.* vultus, forma). MANIL. 1, 517 exutas variam -em per saecula gentes. LVCAN. 5, 20 vestrae -em cognoscite turbae (CLAVD. 28, 545). 7, 13 populi (ITALA [codd. e q δ] *et* VVLG. Luc. 2, 31 ante -em [cod. d: in conspectu] omnium populorum. VICT. VIT. 3, 53). FRONTIN. strat. 2, 4, 6 equitatus. TAC. hist. 2, 54 publici consilii -e (*i. simulatione*) discessum (AMM. 20, 5, 7 sub reverenda consilii vestri -e). APVL. met. 7, 4 cohortis. TERT. anim. 2 p. 301, 18 qui . . . ingeniorum calliditate omnem -em saeculi instruxerint. DICT. 3, 16 civitatis. HIER. adv. Pelag. 1, 24 publicam -em formidantia (RVFIN. Basil. hom. 2, 1 AVG. c. Petil. 2, 83, 184 MART. CAP. 2, 130 VICT. VIT. 1, 28. 3, 21. POMER. 2, 4, 2 *opp.* in animo). *cf.* AVG. soliloq. 2, 16, 30 quae quasi -e populari turpia videntur.

his adiungi possunt facies personarum, cum non tam de corporis vel oris habitu cogitatur quam de universis, quae cum persona coniuncta sunt: PETRON. 82, 5 non bibit . . . Tantalus . . . . divitis haec magni -es erit. TAC. ann. 1, 41 non florentis Caesaris . . . , sed velut in urbe victa -es (*supra*: miserabile agmen). APVL. met. 11, 18 *familiarium* desperata . . . -e recreatus (*supra*: ad meum festinant . . . conspectum). FIRM. err. 28, 6 insperatam imperatoris -em Britannus expavit. DICT. 2, 46 regem interemptum, foedam -em, . . . animadvertere. *magis ad actum aspiciendi quam ad ipsam figuram pertinent haec*: CIC. nat. deor. 1, 106 cuius (*dei*) crebra -e pellantur animi (*ibid.* species, imagines). SEN. nat. 1, 6, 3 repentina eius (*arcus*) -es et repentinus interitus. 1, 15, 3 brevis illorum (*fulgurum*) -es et caduca est. APVL. met. 7, 24 repentina -e (*ursae*) conterritus (9, 21). SERV. auct. Aen. 10, 269 repentina -es . . . navium appropinquantium.

B *incorporalium*: PLAVT. Cist. 71 ad istam -em est morbus, qui me . . . macerat. VARRO ling. 9, 43 ut recti simili -e ostendantur *casus*. 9, 92 similia non solum a -e dici, sed etiam ab aliqua . . . vi. CIC. Tusc. 1, 67 qua -e . . . animus sit (SEN. Phaedr. 919 animis . . . pulchram turpibus -em induis. epist. 113, 9. 115, 3 o quam pulchram -em *animi in bono viro*. *sim.* 115, 4. APVL. Socr. 12 p. 146 omnem . . . humani animi -em pati. HIER. epist. 43, 2, 3 cum in uno homine animorum tam diversa sit -es). TERT. anim. 53 p. 386, 6 non . . . conciditur hac -e *anima*, sed extrahitur (FAVST. REI. epist. 10 p. 216, 4 ante animae suae -em . . . cogitatione disponit. OP. imperf. in Matth. 15 p. 717 -es animae conscientia appellatur). *cf.* AVG. civ. 22, 29 p. 628, 11 interioris hominis. GREG. M. moral. 10, 26 cordis. SALL. Iug. 46, 5 belli (*cf.* 49, 5 LVCAN. 3, 76 TAC. hist. 1, 85 *al.* APVL. met. 4, 26 DICT. 4, 5 SERV. auct. Aen. 11, 634 ENNOD. carm. 2, 23, 7). SALL. Iug. 51, 1 -es totius negoti varia, incerta, foeda atque miserabilis (EMPOR. rhet. p. 565, 30 ut quandam -em negotii . . . inducat). VERG. georg. 1, 506 tam multae scelerum -es (MANIL. 5, 460 VAL. FL. 2, 216. 8, 312). Aen. 6, 104 non ulla laborum . . . nova mi -es inopinave surgit (SERV. *ad l.* species. TAC. hist. 3, 30). AETNA 528 operis. PANEG. in Mess. 100 -em componere pugnae (SIL. 17, 598. *ibid.* vestigia. STAT. Theb. 11, 524 TAC. Agr. 36 hist. 2, 42. *aliter, ut videtur* LVCAN. 4, 164 -em pugnae voltusque inferte minaces). PROP. 3, 14, 31 quae sint -es . . . quae sint verba rogandi. OV. ars 1, 121 timor unus erat, -es non una timoris. met. 1, 602 noctis. 5, 568 mentis et oris. Ib. 122 fortunae -es invidiosa tuae. MANIL. 1, 748 praeteriti -em . . . casus. 4, 433 -em mutare loquendi. VITR. 2, 8, 8 quae sunt e molli caemento subtili -e venustatis. SEN. contr. 7, 8, 1 supplicii (*aliter*: GERM. 205 poenae -es remanet [*i. facies eius qui punitur*]). PHAEDR. 4, 17, 5 -em ad serenam . . . mutatur dies. SEN. Oed. 180 dira . . . -es leti (LVCAN. 3, 652. SIL. 4, 438 leti . . . cruenti innumerae -es. *sim.* 4, 591). clem. 1, 7, 2 quieti . . . imperii. 1, 26, 2 terribilis -es publici metus (*ibid.* forma). dial. 4, 35, 3 affectus -es turbatior (*ibid.* ora, voltus. 4, 35, 6 dira -es . . . diri affectus). 7, 4, 3 idem in aliam atque aliam -em . . . transferre. 9, 2, 3 appellationis Graecae vim debet habere, non -em (*supra*: forma). 9, 10, 5 epist. 113, 26 *al.* CVRT. 3, 11, 22 mali (9, 10, 15 RVFIN. hist. 9, 8, 14). 4, 13, 1 discriminis. CALP. ecl. 1, 69 adumbrati -em . . . honoris. VAL. FL. 2, 394 exoritur novus urbe dolor planctusque per omnes et (*codd.*, it *Ald.*) -es antiqua domos (*an i. q. antiqua planctus facies?*). SIL. 5, 510 cladum. 10, 390 heu rebus -es inhonora sinistris! 11, 281 -em . . . superbi ignotam luxus. QVINT. inst. 1, 5, 52 soloecismi. 2, 4, 28 *causarum*. 3, 6, 88. 4, 1, 42. 54 *al.* 8, 5, 22 *inventiunculae* -e ingenii blandiuntur. 9, 2, 28. 12, 6, 4 *al.* decl. 286 p. 14 pacis (TAC. ann. 13, 38 positis loricis . . . in -em pacis veniretur). 305 p. 195, 27 *al.* PS. QVINT. decl. 2, 22 expeditionis. TAC. Agr. 38 victoriae. ann. 4, 69 *al.* GELL. 13, 25, 17 *proelii*. 20, 1, 11 nova funeris -e effertur. APVL. met. 2, 28 venerabilis scaenae. TERT. adv. Val. 4 p. 182, 3 regularum -es habet . . . colores ignorantiarum. PORPH. Hor. epist. 1, 16, 49 -es integritatis. SVLP. VICT. rhet. 7 *causae* (*opp.* opinio iudicum). MAR. VICTORIN. rhet. 1, 3 p. 166, 36 reipublicae. FORTVN. rhet. 1, 9 p. 88, 17 formam et -em statuum. AVIEN. Arat. 343 omnia terror . . . ac maestae -es formidinis implet. SERV. Aen. 4, 305 sibi consulit sub -e utilitatis. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 7, 337 nocendi. SCHOL. Cic. Bob. p. 32, 1 quadam . . . -e turpitudinis. RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 1, 3 est . . . -es quaedam . . . peccatorum et, ut ita dixerim, color quidam et species. PS. RVFIN. in Am. 8, 8 temporis . . . tam tristis et acerba -es. PRVD. apoth. 100 pavet mortis -em. PAVL. NOL. carm. 31, 314 prodita . . . tota resurgendi per dominum -es. AVG. civ. 21, 5 p. 496, 10 ad maturitatis -em pervenire. 22, 1 p. 553, 2 opacitatis. doctr. christ. 4, 19, 38 quanta -es pulchrae . . . dictionis. c. Petil. 2, 26, 60 veritatis. *nota* AVELL. p. 470, 5 *legati* ad -em . . . salutationis admissi. PETR. CHRYS. serm. 95 p. 467[A] quod erat in -e lectionis (*opp.* interna eius. *cf.* CLAVD. MAM. anim. p. 24, 10 prima opusculi -es). 112 p. 509[C] miserandi -es . . . languoris. OP. imperf. in Matth. 54 p. 941 tota iudicii -es cuiusdam schematis terrore vestitur. ENNOD. opusc. 9, 11 p. 418, 19 vernantis anni. carm. 1, 7, 19 verbis -em tribuis, modulamine membra. 2, 9, 8 si status -em tenuissent antra vetusti. APRING. in apoc. 1, 12 post . . . primam conversationis -em. 21, 18 iaspis . . . verecundam virginitatis -em manifestat. CASSIOD. in psalm. 70, 1 hypothetici syllogismi -es . . . decora. 98 concl. -em huius psalmi quasi duobus luminibus splendere. hist. 6, 34 p. 1054[C] impietatis -em enudavit. GREG. M. in Ezech. 1, 4, 4 (*ad 1, 11*) intentionis suae -em deorsum premit. 3, 65 vitia virtutum -em sumunt (*ibid.* blanda superficie). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 369[D] somniorum variae -es. MART. BRAC. form. vit. 2, 4 -em mendacii veritas retinet.

pro attributo est enuntiatum: SEN. Ag. 737 quae versat oculos alia nunc -es meos? victor . . . iacet. CVRT. 3, 13, 11 iacebant . . . opes regiae . . . , -es etiam praedantibus tristis. 7, 11, 16 miserabilis erat -es, cum . . . devolverentur. *sim.* 8, 14, 27. SIL. 2, 437 laetior . . . -es: . . . mapalia fulgent. 9, 254 terribilis -es: . . . iacebant corpora. 17, 283 varia ante oculos -es: natat *eqs.* STAT. Theb. 1, 437 terribilem dictu -em, lacera ora . . . videt. 10, 556 dira . . . -es . . . : insanis lymphatam horroribus urbem scindunt . . . luctus *eqs.* 11, 744 *leo* longo iacet exarmatus ab aevo: magna tamen -es et non adeunda senectus. FRONTIN. strat. 2, 9, 9 matronis habitu captivarum in conspectu locatis: qua -e decepti. 2, 12, 1 ut vallum . . . circumirent . . . : qua -e et simulatione cum . . . propulsasset *eqs.* TAC. hist. 2, 89 phalerae . . . splendebant: decora -es. 3, 68 quem non commoveret illa -es, . . . principem . . . exire. 3, 83 saeva . . . urbe tota -es: alibi proelia . . . , alibi *eqs.* 4, 84 minax -es . . . : cunctantem varia pernicies morbique et . . . ira

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

...fatigabat. PLIN. epist. 2,17,3 varia hinc atque inde -es: ... modo ... via coartatur, modo ... diffunditur. paneg. 35,1 memoranda -es, delatorum classis permissa ... ventis. 56,6 decora -es: consulis ... tribunal ... caespite extructum (*alii post* consulis *interpungunt*). 71,3 *loco corrupto.* 82,3 foeda -es, cum ... sequeretur. IVST. 8,5,8 populos et urbes ... transfert; miseranda ... -es et excidio similis. HEGES. 3,20,2 miseranda -es erat, cum. ARATOR act. 2,304 praeterit ... vetus, Christo nascente, figura; haec -es ius omne novat. PLIN. paneg. 51,4 per omne spatium *circi* una -es, omnia continua et paria.

ad A et B: facies rerum personatarum: incorporalium: CIC. Pis. 81 *virtutem* tu ne de -e quidem nosti (*ibid.* species eius et pulchritudo. virtutis: SEN. epist. 66,7; *ibid.* species. PRVD. psych. 19 comminus ipsas virtutum -es ... notare. GREG. M. in Ezech. 3,65 *v. p. 52, 67*). CIC. off. 1,15 formam quidem ipsam ... et tamquam -em honesti vides. *an huc pertinet* MANIL. 4,565 fortuna ... invidet in -e, saevitque asperrima fronti (LVCAN. 8,686 hac -e Fortuna tibi Romana placebat). SEN. epist. 102,13 veritatis una vis, una -es. PLIN. nat. 35,27 *tabulae* Belli -em pictam habent Triumphum. SIL. 6,692 Pacis (*in tabula*). QVINT. inst. 9,3,101 oratio (-tor *codd.*) habet rectam quandam velut -em. *nota* TAC. dial. 34 qui -em eloquentiae, non imaginem praestaret (APVL. met. 10,27 fidei supprimens -em, praetendens imaginem). APVL. met. 11,7 diem serena -e gaudere. CYPR. ad Donat. 11 arridentis nequitiae -es ... laeta. PANEG. 11,13,3 cuius (*principatus*) ... -em amoenam et amabilem contemplantes. CARM. epigr. 652,1 (*a. 368*) iustitiae -es, pudor integer (*de femina*). CLAVD. 22,446 *Saeculorum.* AVG. civ. 6,9 p. 265,23 hanc ipsam -em (*sc. theologiae civilis*), cuius illa (*theatrica*) imago est (*tamquam in speculo*). *interdum corporalium:* PLIN. nat. 3,40 Roma ... digna tam ... festa cervice (*sc. Italia*) -es. ITALA (cod. d) *et* VVLG. II Cor. 8,24 ostensionem ... ostendentes (ostendite) in -em ecclesiarum (εἰς πρ. RVFIN. hist. 10,22 p. 988,16 -es ecclesiae foeda et ... turpis. EPIST. pontif. 353 Migne 20,766B quietam -em *ecclesiae* tempestatis ... tumore turbari. *cf.* APON. 6 p. 110. 7 p. 126). PANEG. 4,9,2 in -e vultuque ... civitatis (*supra*: in ... urbis ... ore). ENNOD. opusc. 3,162 p. 373,8 si -em suam ... cognoverit *Liguria.* ISID. nat. 9,3 (*cf. Suet. frg. p. 194, 5*) caput *mundi* ... et quasi -es orientalis regio.

III *singulariter i. q.* ***factura,*** ποίημα: AETNA 36 discrepat a prima -es haec altera vatum (*cf.* 29 fallacia vatum).

iuncturae: *cum praepositionibus, maxime in hebraismis: facies alicuius personae vel rei ipsam personam vel rem circumscribit: nota:* AVG. in psalm. 82,11 'ante -em venti'. -em dicit praesentiam. *sim.* PROSP. in psalm. 104,2. 113,7 (*de facie domini*). CASSIOD. in psalm. 82,14. 138,6 -es (*sc. dei*) ... per tropologiam pro praesentia ponitur, quoniam sicut -es nostra tantum videt, ita omnis substantia domini visione ... cuncta cognoscit. *cf. Kaulen, Handb. z. Vulgata*[2] *p. 245.* **a** -e: ITALA lev. 19,32 (Cypr. testim. 3,85) a -e senioris exurges (ἀπὸ προσώπου, VVLG. coram cano capite). deut. 12,30 (Lugd. Tert. scorp. 2 p. 148,18) exterminatae *nationes* ... a -e tua (ἀπὸ προσώπου, VVLG. te ... introeunte subversae). 31,3 (Lugd.) *deus* exterminavit gentes a -e tua (ἀπὸ προσώπου, VVLG. in conspectu tuo). Ios. 7,4 (Lugd. Lucif. non parc. 3 p. 213,15) fugerunt a -e virorum (ἀπὸ πρ., VVLG. *aliter*). ITALA (Lugd.) *et* VVLG. Ios. 10,10 expavescere fecit (conturbavit *Vulg.*) illos ... a -e Israel (ἐξέστησεν ... ἀπὸ προσώπου). ITALA iud. 2,14 (Tert. scorp. 3 p. 151,23 nec poterant ... subsistere a -e inimicorum (κατὰ πρ., VVLG. resistere adversariis). 6,6 (Lugd. Lucif. reg. apost. 1 p. 36,29) pauper factus Israel a -e Madiae (ἀπὸ πρ., VVLG. in conspectu). 8,28 (Lugd.) humiliata ... a -e filiorum Istrahel (ἐνώπιον, VVLG. coram filiis). I reg. 18,29 (Lucif. Athan. 1,13 p. 88,16) timere a -e David (ἀπὸ Δαυίδ, VVLG. timere David). III reg. 21,29 (Tert. ieiun. 7 p. 282,28) reveritus ... a -e mea (ἀπὸ πρ., VVLG. humiliatum ... coram me). VVLG. gen. 6,13 repleta est terra iniquitate a -e eorum. *cf.* AVIAN. apol. 13 cum taurus a -e leonis ... fugeret. ITALA deut. 5,5 (Aug. loc. hept. 5,16 p. 603,12 *al.*) timuistis a -e ignis (ἀπὸ πρ., VVLG. ignem. *cf.* ITALA Is. 64,2 [Hier. *ad l.*] cera a -e ignis liquescit [ἀπὸ πρ., VVLG. *aliter*]). 6,15 (Lugd. Tert. scorp. 2 p. 148,3 Aug. spec. 4 p. 19,2) ne *deus* ... eradicet (exterminet *Tert.*, auferat *Aug.*) te **a** (desuper *Aug.*) -e terrae (ἀπὸ προσώπου, VVLG. auferat ... de superficie. *cf.* ITALA III reg. 13,34 [Lucif. reg. apost. 5 p. 48,19] factum est ... in exterminium a -e terrae [ἀπὸ πρ., VVLG. de superficie terrae]). IV reg. 23,13 (Lucif. non parc. 7 p. 224,8) excelsa quae fecerant a -e Ierusalem (ἐπὶ πρ., VVLG. quae erant in Ierusalem). VVLG. psalm. 30,23 proiectus sum a -e oculorum tuorum (ἀπὸ προσώπου τῶν ὀφθαλμῶν, HIER. psalt. sec. Hebr. 31,23 de conspectu oculorum). 59,6 ut fugiant a -e arcus. ITALA (Tert. scorp. 8) *et* VVLG. Is. 57,1 a -e ... iniustitiae (malitiae *Vulg.*) perit (collectus est *Vulg.*) iustus (ἀπὸ πρ.). VVLG. IV reg. 19,6 noli timere a -e sermonum, quos. psalm. 37,4 non est sanitas ... a -e irae tuae (ἀπὸ πρ. *cf.* RVFIN. Orig. in psalm. 37 hom. 1,2). Sirach 19,11 a -e verbi parturit fatuus. AMBR. fug. saec. 4,19 fugere a -e peccati (AVG. c. Petil. 2,19,43 persecutionis). LIB. iubil. 45,8 ⟨labora⟩vit terra Aegypti a -e famis. 23,9 minui dies ... a -e tribulationum. ITALA deut. 2,21 (Lugd.) perdidit illos dominus **abante** -em (VVLG. a -e) illorum. ITALA gen. 33,18 (Aug. quaest. hept. 1,108) applicuit **ad** -em civitatis (κατὰ πρόσωπον, VVLG. habitavit iuxta oppidum). **ante** -em: ITALA gen. 16,12 (Lugd.) ante -em omnium fratrum suorum commorabitur (*v. etiam infra l. 34*). exod. 23,20 (Tert. adv. Marc. 3,16 p. 403,11 Cypr. testim. 2,5 Aug. c. Faust. 16,19) mitto (praemitto *Cypr.*) angelum meum ante -em tuam (πρὸ προσώπου, VVLG. qui praecedat te). *eadem verba* ITALA (Tert. adv. Marc. 4,18 p. 479,17) *et* VVLG. Luc. 7,27. ITALA deut. 1,21 (Lugd. Lucif. Athan. 1,4 p. 72,5) tradidit ... ante -em vestram terram (πρὸ πρ., *om.* VVLG.). 1,30 (Lugd. Lucif. Athan. 1,5 p. 73,6) antecedit ante -em vestram (πρὸ πρ., VVLG. ductor est vester). 11,25 (Lugd.) non restabit ... ante -em vestram (κατὰ πρ., VVLG. stabit contra vos). Ios. 5,13 (Cypr. testim. 2,19) stantem ante -em suam (ἐναντίον, ITALA Lugd. *et* VVLG. contra se). iud. 6,2 (Lugd. Lucif. reg. apost. 1 p. 36,29) fecerunt sibi ... ante -em Madiae cryptas (ἀπὸ πρ., VVLG. fecerunt sibi antra). *nota* IV reg. 21,11 (Lucif. reg. apost. 8 p. 56,26) Amorrhaeus qui erat ante -em eius (ὁ ἔμπροσθεν, VVLG. ante eum). LVCIF. non conv. 4 loquitur scriptura sancta (*II par. 19, 2*) exisse ante -em eius Ieu (LXX *l. l.* ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν, VVLG. cui occurrit). ITALA psalm. 96,3 (Tert. pudic. 2 p. 223,9) ignis ... procedet ante -em ipsius (ἐναντίον αὐτοῦ, VVLG. ante ipsum). prov. 8,30 (Cypr. testim. 2,1) iucundabar ante -em eius (ἐν πρ., VVLG. ludens coram eo). Zach. 3,9 (Firm. err. 20,2) ante -em Hiesu (πρὸ πρ., VVLG. coram I.). VVLG. Ios. 23,13. VVLG. Iob 21,18 ante -em venti (*cf. p. 53, 42*). IV Esdr. 6,20 libri aperiuntur ante -em firmamenti. *loco obscuriore*: ITALA I reg. 24,3 (Lucif. Athan. 1,14 p. 90,23) quaerere David ... ante -em venationis cervorum (ἐπὶ πρ. Σαδδαιέμ, VVLG. *aliter*). ITALA (codd. d e g) *et* VVLG. act. 13,24 ante -em adventus (ingressionis cod. d, πρὸ πρ. τῆς εἰσόδου). PAVL. NOL. epist. 11,8 p. 67,17 ut ante -em frigoris eius (*hiemis*) valeas subsistere. **contra** -em: ITALA gen. 15,10 (Aug. civ. 16,24 p. 161,1) posuit ea contra -em alterum alteri (ἔθηκεν ... ἀντιπρόσωπα ἀλλήλοις, VVLG. utrasque partes contra se altrinsecus). 16,12 (Hier. quaest. hebr. in gen. p. 26,16) contra -em ... fratrum suorum habitabit (κατὰ πρόσωπον, ITALA Lugd.: ante -em, *v. supra l. 3*, VVLG. e regione). deut. 32,49 (Lugd. Itin. [Silv.] 10,1) *mons* est in terra contra -em Iericho (κατὰ πρ., VVLG. contra I.). Ios. 7,12 (Lugd. Lucif. non parc. 3 p. 214,1) resistere contra -em inimicorum (κατὰ πρ., VVLG. stare ante hostes). I reg. 15,7 (Lucif. reg. apost. 2 p. 39,13 Rufin. Orig. in num. 19,1) Sur quae est contra -em Aegypti (ἐπὶ προσώπου, VVLG. e regione). *cf. etiam vol. IV p. 744, 20 sqq.* LIB. iubil. 19,1 contra -em Chebron. 19,5. **desuper** -e *v. p. 53, 69.* **in** -em: ITALA deut. 11,25 (Lugd.) timorem ... imponit ... in -em totius terrae (ἐπὶ πρ., VVLG. super omnem terram). PASS. Theclae C 30 p. 83,3 exivit (exilivit *al.*) in -em eius. **in** -e: ITALA exod. 16,14 (Aug. loc. hept. 2,84 p. 556,16) in -e heremi (ἐπὶ πρ., VVLG. in solitudine. *nota* AVG. *ad l.* mirum est, unde homines ita errent, ... ut aliquid tale opinentur, qualis hominis -es est vel alicuius animantis). Iob 18,17 (Hier. interpr. Iob *l. l.*) in -e platearum (ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτέρω, VVLG. in plateis). Ezech. 3,20 (Lucif. non parc. 10 p. 229,25) dabo tormentum in -e eius (εἰς πρ., VVLG. coram eo). VVLG. III reg. 7,6 fecit ... alteram porticum in -e maioris porticus. Ezech. 42,2 in -e longitudinis centum cubitos ... et latitudinis *tot.* VEREC. in cant. 4,9 dispersi ... **per** omnem -em venti. ITALA Ios. 13,16 (Lugd.) **secundum** -em vallis (κατὰ πρ., VVLG. in valle). **super** -em: ITALA num. 19,16 (Aug. quaest. hept. 4,34) super -em campi (ἐπὶ πρ., VVLG. in agro. ITALA [Tert. resurr. 29 p. 66,18] *et* VVLG. Ezech. 37,2). VVLG. gen. 1,2 super -em abyssi. 11,9 dispersit eos ... super -em ... regionum. PS. MATTH. euang. 40ᵃ super -em aquarum stans. LIB. gener. (CHRON. Alex.) chron. I p. 96,55 (32) super -em totius terrae (ἐπὶ προσώπου). LIB. iubil. 19,18 super -em terrae.

ad -em, in -e(m) *nude i. q. coram, palam, publice*: CASSIOD. Ios. c. Ap. 2,281 ad -em (τῷ ... δοκεῖν) ... iura patria conservabant (*opp.* ipsis ... rebus). *cf.* GLOSS. εἰς ὄψιν ad -em. coram ad -em: TERT. adv. Prax. 14 p. 252,9. TERT. adv. Marc. 5,3 p. 576,17 de qua et aliis in -em restitisset. LACT. inst. 3,14,7 sapientiam ... laudat in -em. AMBROSIAST. in Rom. 9,16 VVLG. Iob 2,5 Gal. 2,11 (ITALA cod. d: in -e) COMM. instr. 2,28,7. *cf.* CARM. adv. Marc. 5,83 in -em casti, maculati crimine furtim. ARNOB. nat. 2,39 mente aliud volvere, aliud in -e polliceri. EPIST. pontif. 330 Migne 20,659A *sententiam* in -e credentium obicere. AVELL. p. 390,16 palam publiceque in -e regi (in -em regis *R*) ... pronuntiavit. MAX. TAVR. hom. 64 p. 382C si nobis ... in -e maledicat. PS. MATTH. euang. 15,2 nisi ... videret Christum ... in -e (viventem in carne *al.*). *cf. p. 46, 83.* *sim.* contra -em *i. q. obviam*: GREG. M. moral. pr. 11 hostes cum contra -em veniunt.

aliter in, ad -em *alicuius i. q. ritu alicuius: v. p. 49, 83. 50, 1. 20. 23. 70. 79. 51, 9. 19. 24. 28. 52, 38. adde* APVL. met. 3,29 in asini -em ... rodebam. 4,2 arbores in lauri -em ... foliatae. 4,26 ad belli -em saeviens. *similiter* facie *alicuius: v. p. 50, 69. 51, 14. 59 al.*

nota iuncturam facie (-em, -es) ad faciem: ITALA (Lugd. Tert. adv. Prax. 14 p. 251,7) *et* VVLG. gen. 32,30 (-em *Lugd.*, -e *Tert. Vulg. item* ITALA [Lugd. *cf.* CYPR. laps. 19] *et* VVLG. deut. 5,4. 34,10 *al.* πρόσωπον πρὸς *vel* κατὰ πρ.). ITALA (Priscill. tract. 5,82) *et* VVLG. exod. 33,11 locutus est dominus ad Moysen -es (-e *Vulg.*) ad -em

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*ἐνώπιος ἐνωπίῳ*, ITALA Lugd. palam in pala; *cf.* CYPR. laps. 19). ITALA (Tert. adv. Prax. 14 p. 252, 1 Aug. civ. 22, 29 p. 624, 20 *cf.* Iren. 5, 7, 2) *et* VVLG. I Cor. 13, 12 nunc videmus (v. n. *Vulg.*) tamquam (*om. Vulg.*) per speculum in aenigmate, tunc autem -e ad -em (ITALA cod. d: -em ad -em, *πρόσωπον πρὸς πρ.*). TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 496, 5. 12 os ad os stabat et -em ad -em. LVCIF. Athan. 2, 10 p. 165, 24 ut non -e ad -em illum vidissemus. AMBR. off. 1, 16, 62 *al.* HIER. adv. Pelag. 1, 29. VVLG. num. 14, 14 -e videaris ad -em (ITALA Lugd. oculis ad oculos). AVG. c. Faust. 15, 6 p. 428, 5 *al.* SVLP. SEV. dial. 3, 11, 1 PHOEBAD. c. Arrian. 17 FERRAND. epist. 7, 2. AVG. quaest. hept. 2, 177, 2 *aulaea* -em c o n t r a -em consistentia ex adverso singula. APRING. in apoc. 1, 16 locutus est hominibus -e contra -em.

p r i m a -e: SEN. contr. 10 praef. 15 SEN. epist. 87, 1 GAIVS inst. 4, 126 *al.* PAPIN. dig. 12, 7, 5, 1 *al.* PAVL. dig. 40, 5, 31, 4. TERT. adv. Hermog. 35 p. 164, 22 (*opp* exquisita ratione). LACT. epit. 52, 6 AVG. civ. 17, 16 p. 237, 28. PS. SEN. epist. Paul. 11 epistolarum. COD. Iust. 6, 51, 1, 11ᵈ. 7, 62, 39, 2 (*opp.* definitiva ... sententia). AVG. in psalm. 103 serm. 1, 12 i n prima -e considerationis (*opp.* interius). OP. imperf. in Matth. 1 p. 621 putei ... in prima -e uxores significantur (*opp.* interior intellectus). IVL. VAL. 3, 22 p a r i -e foedatus aer.

a d n o m i n a t i o n e s: fabula: MELA 2, 51. facetiae: CIC. Att. 1, 13, 2. fama: AVG. civ. 20, 30. forma: *v. infra l. 26.*

s y n o n y m a e t a p p o s i t a: aspectus: SEN. dial. 4, 1, 2 APVL. apol. 59 VVLG. I reg. 16, 12 *al.* effigies: SEN. nat. 1, 11, 3. 1, 17, 6. figura: *adde* OV. met. 11, 653. 15, 253/55 APVL. met. 3, 23 *al.* TERT. resurr. 20 p. 52, 15. forma (*cf. p. 49, 66*): *adde* PLAVT. Mil. 1027. 1172 Persa 548 Poen. 1111/4 TER. Eun. 296 *al.* OV. am. 2, 3, 14 epist. 15, 287. 16, 173 medic. 44/45 ars 1, 621/3. 2, 108 *al.* trist. 3, 7, 33/35 fast. 6, 806 SEN. nat. 1, 17, 6 QVINT. inst. 2, 15, 6 TAC. Agr. 10 APVL. met. 4, 18 apol. 73 TERT. adv. Val. 14 p. 193, 1. *saepius.* frons: *adde* APVL. met. 9, 27. habitus: APVL. met. 7, 6. imago: APVL. met. 10, 3. membrum: VERG. Aen. 5, 357. 7, 415. 9, 131 OV. fast. 1, 112 FILASTR. 73, 2. os (oris): *adde* VERG. Aen. 10, 698 FRONTO p. 234, 2 N. 234, 14 TERT. pudic. 14 p. 247, 21. 24 PANEG. 11, 5, 3 ARNOB. nat. 2, 41 *al.* CLAVD. 10, 264 AVG. civ. 14, 24 p. 50, 14 SVLP. SEV. Mart. 24, 4 PASS. Mar. Iac. 9 p. 58, 11. pulchritudo: PLAVT. Mil. 1172 *al.* species: PLAVT. Persa 547 OV. met. 15, 252/55 GREG. M. moral. 12, 25 *al.* statura: *adde* CIC. Phil. 2, 41 ITALA I reg. 16, 7 (Hier. epist. 36, 15, 3). vita: CIC. Tusc. 1, 81. vultus: *adde* LVCIL. 1039 CIC. Brut. 234 VERG. Aen. 7, 416 OV. epist. 19, 118 met. 2, 523 SEN. Med. 789 Oed. 819 dial. 3, 1, 3 LVCAN. 7, 793. 10, 105 PLIN. nat. 11, 271. 36, 13 TAC. ann. 14, 10 PLIN. paneg. 55, 11 APVL. met. 6, 29 CLAVD. 10, 264. *nota* SALON. in prov. p. 979ᴮ. *saepius. de differentia*: DIFF. Suet. p. 295, 10 vultum et '-em' hoc differt: quod vultus animi indicium est, -es oris positio; et vultus interdum mutatur, -es manet. *similia* CAPER gramm. VII 100, 3 NON. p. 426 SERV. auct. Aen. 1, 683. 9, 249 SCHOL. Stat. Theb. 1, 89 ISID. diff. 1, 589. 2, 52 BEDA gramm. VII 294, 13.

o p p o s i t a: aetas: *adde* TER. Eun. 473 LVCIL. 269. 271 LVCR. 4, 821 OV. met. 7, 716. 10, 548. anni: OV. am. 2, 3, 13 EPIST. Sapph. 21. ars: OV. rem. 713. color: *adde* OV. met. 4, 593 VVLG. II Macc. 3, 16. cor: *adde* VVLG. II Cor. 5, 12. cultus: OV. met. 3, 609. 8, 322. 9, 712. dorsum: VVLG. Ier. 18, 17 COMM. instr. 1, 24, 9. facta: OV. am. 3, 11, 43. imago: *cf. p. 46, 59. 53, 20 sq.* ingenium: *adde* SALL. Iug. 6, 1 OV. fast. 6, 806. merita: OV. epist. 6, 83. mores: OV. epist. 12, 177 rem. 713 met. 7, 696. 716. posteriora: HIER. epist. 22, 6, 3. tergum: VVLG. Ier. 2, 27 *al.* RVFIN. Orig. in gen. 17, 4. verba: OV. epist. 16, 252. vires: *adde* LVCR. 5, 1174 SALL. Iug. 6, 1.

deriv.: facialis. *comp.*: facitergium. superficies, (multifacies? *v. p. 44, 54*). *Hey.*

facietergium *i. q.* facitergium, *q. v.*

ˣfacilis, -e [*a* facere. *Th.*]. *cf.* ARS anon. gramm. suppl. 74, 16. VARRO ling. 10, 17 *affertur cum* docilis *adiectivi exemplum.* *de metro*: făcĭlĭă *proceleusmaticus pro dactylo in quinto pede hexametri*: TIT. Mumm. carm. epigr. 248. făcīlīs: CYPR. GALL. exod. 1238 (felicia *Peiper, non iure, ut videtur*). iud. 684. *de c a s u u m f o r m i s*: CHAR. gramm. I 130, 13 -e, ab hoc -e, si homo vocetur; -i, si de re loquaris. *hoc verum esse multis locis metro comprobatur; illud falsum esse item metro comprobatur, scilicet his locis*: TER. Haut. 217 -i ... patre. OV. am. 2, 19, 57 -i ... m a r i t o (SIL. 17, 81), *in oratione soluta abl. masculini non legitur. abl. neutrius in* -e: TERT. cult. fem. 2, 9. POMP. gramm. V 191, 5 *inter ea nomina, quae genetivo plurali in* -ium, *accusativo in* -is *exeunt.* DIFF. Suet. p. 308, 16 neutra quaecumque plurali numero in ia exeunt casu nominativo, ea genetivo casu in ium dicuntur tamquam ... -ia. *acc. pluralis non rarius in* es *quam in* is *libris traditur.* SCAVR. gramm. VII 32, 21 singularis numerus per unam i litteram scribitur, ut ... -is, pluralis autem per e et i ut faciieis. *exempla non reperiuntur, sed testatur* -ioreis: PLIN. frg. Char. gramm. I 130, 4 *ex C a e c i l i o* (*com. frg. 211*). *de vocis f o r m i s*: DON. Ter. Phorm. 610 hoc volup nomen est, ut hoc facul, sic enim veteres per *ἀποκοπήν* loquebantur (*sed exempla non nisi adverbii leguntur*). *c o m p a r a t i v u s* -ior *saepissime legitur inde a* PLAVTO; magis -is: LVCR. 5, 1288. *cf.* COLVM. 5, 6, 24 *agricolae* uberiorem fructum et magis -em cultum sequentes. *de superl.*: CHAR. gramm. I 114, 11 -is -illimus. PROB. inst. gramm. IV 68, 15 si -is simus syllabas accipiat, numquidnam -illimus et non -issimus facere ostendat? et ideo -illimum non gradum suum superlativum esse demonstrat. BEDA gramm. VII 273, 23 -is -illimus, non -issimus. *legitur semper* -illimus *inde a* PLAVTO; -issimus *non nisi* GLOSS. II 317, 54 NOT. Tir. 30, 53. *de notione: dicitur p a s s i v e de rebus quae facile fiunt vel a c t i v e de hominibus qui facile aliquid faciunt, ad aliquid inclinant vel fieri sinunt*: GLOSS. -is (-e) *εὐχερής* (-*ές*). *εὔκολος* (-*ον*)‿-is *εὐμαρής*. utilis, impiger. pronus. -e *εὐεργές*. aptum, bonum. expeditum. promptius (*fort. adverb.*). proclive, expeditum, pronum. -ior *εὐκολώτερος*. -issimus *εὐκολώτατος*. *cf.* II 102, 54 cohibilis -is *εὐχερής*. 162, 23 promptum -em. V 137, 53 promptum -e manifestum. *cognomen v. nom. propr.*

I ***passive*** *de iis quae f a c i l e i.* ***sine labore, sine difficultate fiunt;*** *fere i. q.* ***tractabilis, expeditus, tolerabilis, promptus.*** *persaepe c. dativo eius cui aliquid -e est* (PRISC. gramm. III 219, 9).

A ***absolute*:** **1** *a d i e c t i v u m*: **a** *c. s u b s t a n t i v i s*: *α de r e b u s i n c o r p o r e i s, imprimis de actionibus et mente* (*quibus vocibus additur tam proprie quam translate dictis*): PLAVT. Amph. 33 iustam r e m et -em oratam a vobis (Pseud. 586ᵃ -em hanc rem meis civibus faciam. TER. Haut. 704. 805 [*proverb.*] nullast tam -is res, quin difficilis siet. RHET. Her. 1, 3, 4. 3, 24, 39 CIC. inv. 2, 30 Verr. 3, 68 de orat. 3, 49 *al. passim*). PLAVT. Epid. 342 diem ... luculentum, ut -em atque impetrabilem! Mil. 611 -est imperium in bonis. Persa 761 facta. Trin. 645 v i a m ad quaerundum honorem (CIC. Planc. 59. VERG. georg. 1, 122 colendi. LIV. 6, 41, 3 ad consulatum. SEN. benef. 4, 22, 3 [*ex coniectura*]. dial. 4, 13, 1 ad beatam vitam. nat. 4 praef. 7 ad divitias [*bis*]. epist. 12, 10 *al.*). TER. Phorm. 226 c a u s a m (CIC. Verr. 5, 126. 173 Planc. 5 de orat. 2, 100 ac. 2, 7 OV. trist. 3, 11, 21 QVINT. inst. 4, 2, 27. 12, 6, 6). COM. pall. inc. 17 a m o r (PROP. 1, 13, 22. 1, 14, 10). SISENNA hist. 14 v i c t o r i a m (BELL. Alex. 77, 1 LIV. 5, 38, 4. 7, 29, 6. 30, 40, 7. 37, 59, 1 IVV. 15, 47 PANEG. 10, 21 IVST. 2, 4, 22). RHET. Her. 2, 25, 39 r e p r e h e n s i o ... conclusionis (CIC. Verr. 4, 190 QVINT. inst. 5, 7, 14. 6, 3, 91). 4, 48, 61 i n v e n t i o (CIC. top. 7 PLIN. epist. 6, 27, 1; *cf.* VITR. 8, 1, 1 *de aquae inventione*). CIC. inv. 1, 18 exemplo. 2, 112 *beneficia* (SEN. benef. 2, 1, 3). 2, 118 a d m i n i s t r a t i o n e m (COLVM. 12, 52, 6). *ibid.* exitum (Att. 9, 3, 1 CAES. civ. 3, 22, 4 VERG. Aen. 6, 894 SEN. Tro. 601 dial. 3, 6, 4 SVET. Aug. 99). CIC. Quinct. 44 i u d i c i u m (Caecin. 8 SEN. epist. 13, 7 QVINT. inst. 10, 4, 1). Tull. 2 d e f e n s i o (de orat. 1, 237). Verr. 2, 132 traditionem *aedis.* 4, 7 ad tuam ... amicitiam ... a d i t u m istius (Manil. 41 ad eum. Mur. 14 ad contentionem dignitatis. Planc. 59 epist. 13, 58, 1. 13, 59 ad Q. fr. 1, 1, 25 SALL. Catil. 43, 2 TIB. 2, 4, 19 *al.*). Verr. 4, 190 existimatio. 6, 26 itinerum ... l a b o r e m (VERG. georg. 1, 79 LVCAN. 3, 479. 6, 20. IVST. 3, 2, 10 militiae. VVLG. II Macc. 2, 27). CIC. Mur. 15 gradum consulatus adipiscendi. Flacc. 31 defendendi ... cautio. dom. 45 suffragatio. p. red. ad Quir. 22 ulciscendae iniuriae -ior r a t i o est quam beneficii remunerandi (de orat. 3, 98 verborum eligendorum et collocandorum et concludendorum. fin. 4, 17 Tusc. 5, 108 div. 1, 109 epist. 3, 5, 1 LVCR. 4, 143 VARRO ling. 10, 60 MANIL. 2, 753. 4, 389 VITR. 5, 3, 3. 10, 8, 6 CELS. 3, 6 p. 85 QVINT. inst. 5, 7, 10. 9, 4, 63. 10, 2, 3. 10, 3, 31 decl. 270 p. 102 PANEG. 11, 21 AVG. civ. 5, 2 p. 193. 18, 5 p. 262 BOETH. arithm. 2, 46). CIC. Cael. 28 *cupiditates adulescentium.* har. resp. 63 -es sunt preces apud eos qui ultro nobis viam salutis ostendunt. Scaur. 31 in gratiam r e d i t u m (Tusc. 1, 72 phil. frg. V 97). Planc. 67 c u r s u s ad gloriam (Lael. 14 VERG. georg. 1, 40 SIL. 17, 211 STAT. Theb. 5, 544 MART. 10, 104, 3). Phil. 2, 42 m a t e r i a (SEN. Phaedr. 686 benef. 3, 30, 3 FRONTO p. 9, 11 N.). 7, 1 e x p l i c a t i o (orat. 36 part. 52). 12, 26 circumspectus. 13, 32 disputatio. de orat. 1, 185 artis ... c o g n i t i o n e m (3, 38. 88 fin. 5, 34 Tusc. 1, 44 CELS. 2, 18 p. 66). 1, 204 doctrinam. 1, 246 a r t e m (*ter.* 2, 142 VITR. 6 praef. 7). 3, 52 p a r t e s eae ... quas modo percucurri (SEN. contr. 10, 2, 1 APVL. Plat. 1, 9). 3, 128 c o n i e c t u r a (fin. 5, 38 div. 1, 58 HIER. epist. 126, 2). rep. 1, 49 concordiam. fin. 1, 33 rerum d i s t i n c t i o (off. 1, 104). 2, 92 comparatio voluptatis. 5, 10 investigatio rerum. ac. frg. 16 emendatio temeritatis. Tusc. 1, 57 interrogationes. 2, 35 perpessionem dolorum. 5, 82 conclusio. 5, 94 voluptates. 5, 99 c o p i a (*fructuum*; PROP. 1, 9, 15 copia; *sc. verborum.* QVINT. inst. 12, 5, 1. *cf.* APVL. met. 6, 15 adeundi. AMM. 16, 12, 34 discedendi). CIC. nat. deor. 2, 150 digitorum ... contractio ... porrectio. off. 1, 70 v i t a ... otiosorum (SIL. 6, 308 PORPH. Hor. carm. 3, 2, 1). 2, 40 b e l l u m (SALL. Iug. 36, 3 LIV. 7, 17, 1. 10, 35, 1 IVST. 7, 3, 7). 2, 52 *liberalitas.* phil. frg. IX 12 l a p s u (FRONTO p. 161, 3 N. PANEG. 10, 25). Att. 7, 1, 6 v i r t u s (*cf.* TERT. adv. Marc. 3, 3 p. 379 *de miraculis*). 11, 7, 7 *filii et patris* deprecatio. 12, 18, 3 e x c u s a t i o (PLIN. epist. 3, 4, 8). 14, 11, 2 a c t i o n e m (QVINT. inst. 5, 10, 113. *cf.* SEN. epist. 90, 18 a c t u m vitae. PETRON. 135 *de rotae actu*). 16, 2, 4 devitatio legionum. epist. 3, 2, 2 d e c u r s u s temporis (SEN. dial. 4, 1, 1 in proclivia vitiorum decursus). 6, 5, 1 fortunae (VERG. Aen. 11, 761). 10, 1, 2 gubernatio. ad Brut. 2, 7 (9, 6), 5 rei moderatio. CATVLL. 62, 11 palma. LVCR. 2, 453 papaveris h a u s t u s (PLIN. nat. 2, 156). CAES. civ. 1, 46, 2 r e c e p t u s (LIV. 8, 19, 8. 29, 7, 2. 29, 34, 15). BELL. Alex. 31, 5 f u g a m (VERG. Aen. 4, 430 LIV. 35, 30, 7. 38, 25, 15). SALL. hist. frg. inc. 4 ictus. NEP. Att. 21, 2 r e m e d i a (SEN. epist. 56, 15 PLIN. nat. 24, 4 QVINT. inst. 1, 2, 6. 2, 4, 6). VERG. georg.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 460 victum. Aen. 2, 646 iactura sepulcri (SERV. auct. *ad l.* contemptibilis et levis sapienti viro. *cf.* LIV. 5, 39, 12 SEN. epist. 104, 11 SVLP. SEV. Mart. 13, 4). PROP. 3, 9, 28 opes. Ov. met 10, 602 titulum. 13, 831 deliciae. LIV. 2, 8, 8 interpretatio. 4, 57, 7 proelio (22, 9, 4). 9, 19, 8 Romana acies ... -is partienti ... -is iungenti. 10, 29, 6 pugna (IVST. 1, 8, 2). 21, 24, 3 congressus. 23, 27, 1 castrorum oppugnatio (31, 26, 7). 24, 5, 1 favor. 25, 1, 8 quaestus. 27, 39, 12 oppidi ... expugnationem. 27, 46, 2 coartatio plurium in angusto tendentium. 28, 6, 8 successu. 30, 37, 11 inquisitio. 33, 5, 6 molitio eorum (*castrorum*) valli. 37, 38, 4 subsidio. 38, 4, 9 auxilio. 44, 46, 7 custodiae (PAVL. FEST. p. 41). GRATT. 361 med⟨icina⟩. 523 tutela (VAL. MAX. 7, 1, 2 SEN. dial. 4, 13, 2 epist. 50, 9). MANIL. 4, 187 recessus. CELS. 4, 7 p. 130 ad bonam valetudinem recursus. VITR. 5, 9, 8 apparatus ... lignorum. 6, 6, 6 aedificia (*sc. luminosa facienda*). 10, 13, 3 generibus *machinationum.* SEN. contr. 2 praef. *ab eloquentia* in omnes artes discursus. 9, 6 (29), 15 occasio (SEN. benef. 3, 1, 4 PLIN. epist. 8, 20, 1 SVET. Galba 17 VEG. mil. 4, 15). 10, 4, 23 e Graeca eloquentia in Latinam transitus (VAL. MAX. 2, 6, 1 -iorem virtutis ad luxuriam quam luxuriae ad virtutem. SEN. nat. 3, 10, 4 PANEG. 3, 13). VELL. 2, 53, 4 annorum digestio (*cf.* QVINT. inst. 11, 3, 19 ciborum digestio). VAL. MAX. 3, 2 ext. 6 supplicium. CELS. 2, 8 p. 44 salus. 3, 3 p. 78 curatio. PHAEDR. 1, 29, 10 vindicta. 4, 6, 13 praesidio. app. 4, 22 consensio (*ex coni.*). SEN. Herc. f. 526 otio. Thy. 424 consilium. benef. 3, 33, 4 munus. 4, 18, 2 sanguis (MART. 1, 8, 5). dial. 6, 1, 8 sanitas. epist. 4, 6 rei ... amissio. 5, 4 munditias. 15, 4 exercitationes (QVINT. inst. 6, 4, 21). *ibid.* usum (AVG. civ. 7, 16 p. 294. 7, 30 p. 313). 37, 1 militiam. 105, 4 reconciliatio. 108, 22 consuetudo. *al. passim.* *nota technice*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 7, 2 *s littera* ... vocatur -is, quando plurimis consonantium iuncta in syllabarum sono misceatur. 7, 29. *de actionum vocibus, quae saepius etiam locali sensu sumendae sunt*: CIC. Verr. 6, 6 aditum -em hostibus (Att. 7, 11, 1 ad patriam. CAES. Gall. 3, 25, 2 BELL. Alex. 17, 4. 30, 6 PANEG. in Mess. 87 Ov. Pont. 3, 3, 91 LIV. 28, 7, 2. 32, 23, 6. 36, 22, 8. 38, 5, 2 VITR. 1, 5, 2 APVL. met. 4, 14). CIC. phil. frg. V 97 ascensum *animorum* ... in caelum (CAES. Gall. 1, 21, 2 LIV. 26, 46, 2. 27, 18, 6 COLVM. 6, 37, 10). HIRT. Gall. 8, 40, 5 tormentis ... contra -illimos descensus collocatis (VERG. Aen. 6, 126 LIV. 44, 33, 4). BELL. Alex. 38, 3 qua -illimum accessum ... videbat *Pharnaces* (LIV. 28, 7, 1 in insulam classi. COLVM. 4, 30, 5 LVCAN. 3, 44 PLIN. nat. 37, 201 AVSON. Mos. 240). VERG. Aen. 3, 529 di maris et terrae ..., ferte viam vento -em (Ov. am. 2, 16, 51 epist. 18, 52 LIV. 27, 42, 6 SEN. Herc. f. 568 PANEG. 8, 7). LIV. 26, 45, 7 -em pedibus ad murum transitum dari (26, 46, 2. 27, 39, 5. 43, 20, 1 PLIN. nat. 14, 133 TAC. hist. 1, 76). VITR. 8, 5, 3 decursus aquae (AMM. 16, 2, 6). TAC. ann. 2, 6 *insula* ob -es appulsus ... opportuna. *β de rebus localibus, terris*: CAES. Gall. 1, 6, 2 *iter* alterum per provinciam nostram multo -ius (SEN. dial. 6, 23, 1). VARRO rust. 1, 19, 1 alia ... terra -ior aut difficilior est (VERG. georg. 2, 223 *terram* -em pecori. COLVM. 2, 10, 4. 3, 14, 3. 7, 1, 2. 11, 2, 46 PLIN. nat. 18, 123 PALLAD. 10, 6 *cf.* CYPR. GALL. num. 772 pecudibus -is tellus; *fere i. q. grata, iucunda, idonea*). VARRO rust. 1, 50, 3 agro. SALL. hist. frg. 1, 108 haud -em pugnantibus vadum. VERG. Aen. 6, 676 tramite. CVLEX 275 Ditis ... sedes. PROP. 4, 10, 4 iugo (*translate*). SEN. nat. 6, 17, 2 quamdiu illi (*Araxi*) -is et liber est alveus. CVRT. 4, 6, 8 Alexander ... agi cuniculos iussit -i ac levi humo acceptante occultum opus (COLVM. 3, 11, 6). LVCAN. 9, 469 mobilibus -is turbatur harenis *Libye.* PETRON. 118, 2 forensibus ministeriis exercitati ... frequenter ad carminis tranquillitatem tamquam ad portum -iorem refugerunt (*sed cf. Löfstedt, Spätlat. Stud. 1908, 37*). PLIN. nat. 18, 171 sŏlo (18, 173). SIL. 3, 467 campos. STAT. silv. 3, 4, 1 pontum. Theb. 12, 294 Athenas. MART. 3, 58, 29 hortus. 6, 43, 9 recessus *urbis.* AMM. 27, 10, 9 devexitatem. CLAVD. carm. min. app. 2, 102 silvam *ab Hercule tutam factam* ... iuvencis -em. *γ de arboribus, herbis, metallis, aqua*: LVCR. 5, 1288 prior aeris erat quam ferri cognitus usus, quo -is magis est natura. VERG. georg. 4, 272 est ... flos ... -is quaerentibus herba. LYGD. 3, 5, 30 -is ... pellitur unda (LVCAN. 1, 222 STAT. silv. 3, 2, 84. *cf.* PROP. 1, 20, 47 liquore. MART. epigr. 26, 2 aquas. PALLAD. 1, 2). PLIN. nat. 15, 93 Tarentinae *castaneae.* 16, 229 fagus. 18, 92 arinca. 27, 45 herbae (STAT. Theb. 4, 787). 37, 111 callainae. MART. 1, 88, 5 buxos. AVG. civ. 21, 4 p. 495 lapides *magnetis.*

δ de rebus corporeis variis, instrumentis al. (*plerumque fere i. q. habilis, interdum accedit fere ad notionem 'levis'*): CIC. fin. 2, 64 cibus (CELS. 3, 27, 4. 4, 12 p. 136 SEN. Herc. O. 655 Phaedr. 517 dial. 9, 1, 6 epist. 95, 15 PLIN. epist. 3, 5, 10. *cf.* PETRON. 93 *ales petita Colchis atque Afrae volucres* non sunt -es). MART. 13, 62 pascitur ... -is gallina farina (CAEL. AVR. chron. 5, 1, 15). PAVL. NOL. epist. 23, 6 *et* carm. 6, 233 victum. TIB. 1, 1, 40 luto. Ov. met. 15, 169 cera. GRATT. 307 maza. GERM. frg. 4, 49 glebas. CAEL. AVR. chron. 1, 20 suci (1, 58. 79). VERG. ecl. 3, 38 torno. georg. 1, 266 fiscina (SERV. auct. *ad l.* quae cito ligetur vel solvatur). HOR. carm. 1, 25, 5 cardines (IVV. 4, 63 CYPR. GALL. gen. 260). LIV. 25, 11, 18 plaustra. SEN. Tro. 404 ostio *Tartari.* PLIN. nat. 16, 36 scandula. VAL. FL. 1, 109 arcus (AVSON. 417, 107. 465, 3). 6, 323 domos *Colchorum.* SIL. 4, 433 galeam *Martis.* 17, 40 carina *Claudiae.* AVIEN. Arat. 1378 rate.

de hominibus (*cf.* SERV. auct. georg. 1, 266 -es homines qui hac atque illac cito ducuntur): HOR. sat. 1, 2, 119 parabilem amo Venerem -emque. PROP. 2, 29, 33 non ego tam -is: sat erit mihi cognitus unus. STAT. Theb. 8, 570 *Atys* in -es (-i P^1) grassatus cuspide turmas. 11, 102 *Tisiphone ad Megaeram*: elige, cuius signa feras, ambo (*Eteocles et Polynices*) -es nostrique. 11, 713 (*Antigone loquitur*) *Oedipus* durus luctu, -isque nec ipsi saepe mihi. FLOR. epit. 4, 11, 2 quasi -ior esset Partho Romanus. ANTH. 653, 18 per medios ignes ablatus ... Anchises ... -is pietate ferentis. EVGRAPH. Ter. Ad. 161 quod leno -is esset qui plagis et verberibus subiceretur. *de corporis partibus*: PLIN. nat. 8, 112 feminae ... -iore ... utentes utero. STAT. Theb. 9, 873 -emque cutem *intrarat vulnus.* CAEL. AVR. acut. 2, 19, 117 venam incidamus in quacumque parte -ior fuerit visa (chron. 5, 1, 9). chron. 1, 1, 11 ex eo bracchio quod -ius (*sc. ad incidendum*) fuerit, detractio facienda. 2, 4, 84 qui *dentes* sint -es vel mobilitate laxati.

ζ de bestiis: CIC. off. 1, 90 Panaetius ait ... ut equos ... domitoribus tradere soleant, ut iis -ioribus possint uti (AVIAN. fab. 10, 4). GRATT. 160 Lycaones (*opp.* intractabilis).

b *cum pronominibus, adiectivis al. quae ad actiones vel res incorporeas spectant*: PLAVT. Epid. 659 memento ... suppĕtias mihi cum sorore ferre. :: -e istuc erit. Men. 755 id (*sc. progrediri*) quam mihi -e sit, haud sum falsus. Mil. 1149 -e istuc quidem est, si et illa volt. Trin. 630 sinam *te ire.* :: quod est -illumum, facis. TER. Haut. 1059 haec dum incipias, gravia sunt, dumque ignores; ubi cogno[ve]ris, -ia. VARRO Men. 46 quod utrum sit magnum an parvum, -e an difficul. RHET. Her. 2, 14, 21 quaeri ... utrum *fuerit* ... -ius. 4, 50, 63. CIC. inv. 2, 74 accusatori maxime est in hoc elaborandum, ut ... factum ... quam plurimis infirmet rationibus. quod -e est. Q. Rosc. 16 quorum alterum est gravius et odiosius, alterum levius et -ius. div. in Caec. 23 da mihi hoc; concede, quod -e est. Verr. 2, 126 rem demonstrat *Ligus* ... quod -e homini ingenioso in causa aequissima fuit. 3, 127 homo, id quod erat -illimum, ... vetat sortiri. Tull. 2 quid est -ius, quam *eqs.*? (Caecin. 55). Ligar. 20. de orat. 2, 69 quom tradita sint cuiusque artis difficillima, reliqua, quia ... -iora ... sunt ... tradi non necesse esse. 2, 90 qui ea, quae -a sunt ... consectentur imitando. 2, 91 nihil est -ius quam *eqs.* 2, 127. 291 habetis ea, quae ... cetera -iora sunt. 2, 294 duo ... illa, quae -illima videntur. 2, 323. 367 sin quod -ius *est* tibi causa non est, cur recuses. 3, 181 id ... auribus nostris gratum est ..., quod ... -e esse possit. *sic passim.*

c facile est *sequente enuntiato*: *α c. (acc. c.) inf.*: PLAVT. Cist. 8 isto ... nos pretio frequentare tibi. Curc. 240 miserum irridere. Mil. 917 navem facere. Most. 411 facere nequiter. Poen. 871 sine pennis volare. 974 incipere multost quam impetrare -ius. TER. Andr. 811 hospitem lites sequi. Eun. 261 victum quaerere. Ad. 862 id esse verum ... cuivis -est noscere. TVRPIL. com. 9 venire illi ubi sita est sapientia. CAEL. hist. 16 bellum tractare. RHET. Her. 3, 18, 31 similes notas quinto quoque loco collocare. 3, 19, 32 multos et idoneos locos comparare. CIC. inv. 1, 34 partes *naturae* ... enumerare. 2, 31 videre, ecquid afferant ad confirmandam coniecturam suspicionis *facta et casus et orationes.* 2, 44 distinguere ... quo pacto quidque accusatorem ... tractare oporteat. 2, 45 de rebus utramque in partem, singillatim de unaquaque explicare. Verr. 2, 114 qua re hoc sit aequissimum ... dicere. Sest. 39 quemadmodum et a quibus fiat ... videre. Cael. 29 accusare luxuriem. Phil. 5, 6 statuere, quam sententiam dicatis. 14, 30 bene agere cum eis, a quibus ... flagitari videmur. de orat. 2, 186 (*proverb.*) -ius est ... currentem, ut aiunt, incitare quam commovere languentem. 2, 190 perficere, ut irascatur ei quoi tu velis iudex. 2, 237 *res* argumentis dilui. orat. 27 verbum aliquod ardens, ..., notare idque ... irridere. 235 -ius est ... apta dissolvere quam dissipata conectere. rep. 1, 65 cave putes ... flammam esse tantam, quam non -ius sit sedare quam effrenatam insolentia multitudinem. fin. 2, 117 cur non cadant in sapientem *turpitudines* ... defendere. Tusc. 1, 3 vincere non repugnantes. 4, 66 negare umquam laetitia affici posse insipientem. 5, 85 reliqua ex collatione ... conterere atque contemnere. nat. deor. 1, 77 agentes aliquid ... deos in aliarum formarum imitatione servare. 1, 117 superstitione ... liberari. div. 2, 42 quattuor *partes* ... duplicare. 2, 96 *dissimiles hominum procreationes* percurrere oratione. *al. passim.* *β sequitur* ut: CIC. rep. 2, 5 *Romulo* fuit ... -illimum, ut in agrum Rutulorum Aboriginumque procederet, aut in ostio Tiberino ... urbem ipse conderet. SEN. contr. 9, 2, 3 (*item* exc.) -ius est, ut, qui alia (multa) meretrici dederit, homicidium neget, quam ut, qui hoc quoque (homicidium) dederit, quicquam ⟨negarit⟩. QVINT. decl. 331 p. 303 -ius fuit, ut traheret aliquid gratiae. PLIN. epist. 8, 6, 17 -ius est, ut me ... parum doluisse quam nimis credas. paneg. 44 -ius est, ut esse aliquis successor tuus possit quam ut velit. 87 TERT. carn. 7 monog. 11 LAMPR. Alex. 11, 3 LACT. inst. 2, 8, 41 PRISCILL. tract. 3, 67 SYMM. epist. 4, 39 SCHOL. Cic. Gron. p. 417, 36 AVG. civ. 8, 23 p. 356. 21, 9 p. 509 SVLP. SEV. dial. 1, 40, 1 LEO M. serm. 40, 3 Ps. LEO serm. 1, 9 MAR. VICTOR aleth. 1, 218 SIDON. epist. 1, 2, 6 CASSIOD. hist. 1, 6 p. 889^D. *γ c. ellipsi enuntiati vel in parenthesi*: PLAVT. Mil. 250 si ambas videre ... miles ... volet, quid agimus? :: -e est: trecentae possunt causae colligi. CIC. de orat. 2, 47 non ... si est -ius, eo de numero ... est excerpendum *genus demonstrativum.* Att. 11, 14, 3 iam extremum concluditur. ibi

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-e est. 13,11,1 οὐ ταὐτὸν εἶδος. credebam esse -e. CAEL. Cic. epist. 8,9,1 si scias quam -e, quam ne contentionis quidem minimae fuerit. VARRO rust. 2,10,6 quod ad feturam humanam pertinet pastorum, qui in fundo perpetuo manent, -e est. HOR. sat. 2,3,284 'unum me surpite morti! dis etenim -e est'. Ov. ars 3,673 efficite — et -e est — ut nos credamus amari. SEN. contr. 7,1(16),16 timeo, ne quis me parricidi postulet. -e est. SEN. dial. 6,16,3 ex una tibi familia duas Cornelias dabo ... et de ceteris -e est.

2 *neutrum substantivum*: **a** *generatim*: CIC. fin. 1,13 ut ... a -illimis ordiamur. PVBLIL. F 23 feras difficilia, ut -ia perferas. CELS. 1 pr. illi multa circumspiciunt,* hi tantum -illima. SEN. dial. 7, 25,5 -iora ac iucundiora veniant et minus vexatura tractantem. epist. 18,15. 20,12 praeparari ... ad -ia. et sunt ... -ia. 90,18 nos omnia nobis difficilia -ium fastidio fecimus. 91,17 -ia ... me doce. 91,18 nulli dare -iora possum, sed quisquis volet, sibi ipse illa reddet -iora. PLIN. nat. 28,36 mirum dicimus, sed experimento -e. QVINT. inst. 5,10,90 ex difficilioribus ad -iora ... argumenta ducuntur. 10, 5,21 *materiarum* nunc -illima ... decerpunt *iuvenes*. RHET. min. p. 571,14 universa nominum multitudo ... quattuor locis, id est honesto et utili, aequo et -i continetur. VVLG. exod. 18,26 *iudices* -iora ... iudicantes. AVG. epist. 2,56 in itinere dei -iora et fructuosa ignava formidine fugiuntur. nat. et grat. 69 admonemur ... in -bus quid agamus. CAEL. AVR. chron. 3,136 erunt *aegroti* ... reficiendi -bus. *nota*: TIT. Mumm. carm. epigr. 248 cogendei dissolvendei (*sc. praedam*) tu ut -ia faxseis (*cf. Löfstedt, Eranos 8 [1908] 90*). **b** *in locutionibus adverbialibus*: *α* in -i: LIV. 3,8,9 cum exitus haud in -i essent. SEN. clem. 1,7,3 cui ultio in -i est. PLIN. nat. 18,274 opes sibi in -i ... fore. TRYPH. dig. 26,3,8 SYMM. rel. 35,1. in -i (-e) est *c. inf.*: Ov. ars 1,562 in -ist omnia posse deo. TERT. cult. fem. 2,9 dinoscere in -e est. ITIN. Alex. 47 res haut in -i erat munitos accedere. *β* ex -i: Ov. am. 2,2,55 culpa nec ex -i quamvis manifesta probatur. ars 1,356 quod petis ex -i ... feres. 3,579 quod datur ex -i longum male nutrit amorem. rem. 522 ex -i gaudia ferre. Pont. 1,5,59 quod venit ex -i satis est componere nobis. VAL. MAX. 4,8,1 viribus ... uti. 6,8,6 id ... fieri potuisse (CELS. 8,4 p. 336). 7,2 ext. 1 tribuere bona. 8,7 ext. 4 Xerxis exercitui epulum dare. CELS. 1,3 p. 19 qui vomere post cibum vult, si ex -i facit. 2,3 p. 32 spirat. 8,4 p. 336 removeri. SEN. benef. 3,8,2 qui beneficium ... largitus est. dial. 6,25,3. 9,1,11 aliquid parum ex -i fluens. nat. 4,13,3 hic aer delicatis divitibusque ex -i nec emptus venit. epist. 74,15 *voluptates* et magis capiunt et ex -i sine ullo pudoris aut paenitentiae metu. 121,5 COLVM. 4,33,4. 6,1,1. 12,46,1 LVCAN. 4,46 PLIN. nat. 22,136. 30,23. 37,60 QVINT. inst. 9,2,53 TAC. Agr. 15 hist. 3,49 *al.* *nota compar.*: QVINT. inst. 5,10,92 exemplorum ... ad haec infinitus est numerus, sed paucissima attingam. ex maiore pro Caecina ... ex -iore in Clodium et Curionem. *γ* de -i: DON. Ter. Eun. 978 quod de -i numquam fateretur Parmeno.

B *adduntur structurae variae*: **1** *dat. (vel abl.) supini (hic illic subest fortasse abl. nominis in* 'itus' *cf. 2), cf.* PAVL. FEST. p. 59 cognitu -ia eadem ratione dicitur, qua dictu -ia et perspectu et factu -ia: PLAVT. Most. 791 simul flare sorbereque haud factu -est (Persa 761 mihi -ia factu facta haec sunt. TER. Haut. 704 VAL. ANT. hist. 1 CIC. inv. 1,76 Tull. 21 Sest. 39 epist. 13,9,3 CAEL. Cic. epist. 8,9,4 *al.* *adde*: CLAVD. MAM. anim. 1,20 p. 70 *populus Iudaeorum* hoc ipsum [*Rubri maris transitum*] -illimum factu(m) fore ... non credidit. 2,8 p. 131 -e ... hoc idem factu(m) mihi esset [*traditur utroque loco et* factu *et* factum]). PLAVT. Trin. 679 inventu (CIC. Verr. 3,182 PLIN. nat. 24,4 GELL. praef. 2 PANEG. 9,13). TER. Hec. 277 expurgatu (PLIN. nat. 27,95 purgatu). Phorm. 300 dictu (CIC. leg. agr. 2,6 PLIN. nat. 3,7). COM. pall. inc. 47 haud -est defensu, quine comburantur proxumae *aedes*. RHET. Her. 1,3,4 cognitu (1,9,15. 2,1,1 CIC. inv. 1,25. 2,30). SALL. Iug. 98,7 visu (VERG. Aen. 3,621 PLIN. nat. 18,281 CARM. laud. dom. 90). LIV. 1,59,11 relatu. 5,22,6 tralatu. 23,13,11 scitu. 23,15,11 existimatu. SEN. clem. 1,3,4 aditu accessuque. VAL. MAX. 3,2,23 transitu. COLVM. 9,11,4 regii generis proles -is conspectu. PLIN. nat. 11,163 decussu. 12,50 tritu. 13,123 gestatu. 14,42 portatu (GELL. 1,13,12). 18,225 notatu. 25,157 ructu. 28,216 illitu. TAC. hist. 2,63 Sabinus ... -is mutatu (ann. 14,23). ann. 4,28 idque -e intellectu (LACT. inst. 1,1,4. 3,8,32). GELL. praef. 2 depromptu. APVL. met. 2,15 hauritu. 8,3 effectu. ITIN. Alex. 10 creditu. LACT. inst. 6,6,8 quaesitu et obtentu. PANEG. 11,21 paratu. ARNOB. nat. 1,63 accessu. MACR. sat. 3,15,7 captu. 7,2,3 responsu. 7,4,3 digestu (7,5,12). *al.* *addito ad supinum enuntiato*: *acc. c. inf.*: RHET. Her. 4,33,45 -e est intellectu finitima verba ... ratione abusionis esse traducta (CIC. fat. 44 verbis eos, non re dissidere. BELL. Afr. 48,4 Scipioni additum animum). SCHOL. Cic. Bob. p. 78,13 Miloni -e factu esse ... interimere Clodium. MACR. sat. 7, 12,5 umorem sole differri sive consumi fit hinc -e cognitu, quod. *interrog. indir.*: TER. Hec. 296 cuivis -e scitu est quam fuerim miser. CIC. part. 88 -e est intellectu, quae sint contraria (NEP. Dion 9,5 quam invisa sit singularis potentia et miseranda vita ... cuivis -e intellectu fuit. APVL. apol. 2 LACT. inst. 6,25,8). CIC. Lael. 64 ad quas *calamitatum societates* non est -e inventu qui descendant. LIV. 2,34,11 haud tam -e dictu est, faciendumne fuerit (7,8,4 neque tam vires pares quae superaverit res, -e dictu est. CVRT. 3, 6,17 quantum ... regis ... admirationi dediti fuerint. COLVM. 8,8,8 PLIN. nat. 7,88. 28,20. 35,90. TAC. hist. 1,69 legati Helvetiorum minus placabilem imperatorem an militem invenerint). TAC. ann. 12,24 quos tum *Claudius* terminos posuerit, -e cognitu. *nota*: LIV. 31,38,3 id dictu quam re -ius erat (40,35,13 dictu quam re -ius est provinciam *Celtiberiam* ... rebellatricem confecisse).

2 *additur abl. instrumenti, causae, modi*: CIC. de orat. 2,127 *quae* sunt ... re faciliora (*cf. l. 5—7*). VERG. Aen. 3,529 viam vento -em (SERV. auct. Aen. *ad l.* septimus casus. *cf.* SEN. Tro. 839 quolibet vento -es Calydnae). Ov. am. 2,16,51 -es curvis vallibus este viae! PLIN. nat. 28,36 mirum dicimus sed experimento -e. 35,32 *Sinopidis terrae* in medicina ... blandus usus ⟨pastillis⟩ emplastrisque et malagmatis, sive sicca compositione sive liquida -is. CAEL. AVR. acut. 2,37,209 carnis ... digestione -is. chron. 2,12,144 ex capite veniens fluor generaliter est curatione -illimus (3,8,110 *bis*. 3,8,111. 5,2,34 CASS. FEL. 26 p. 43). 3,2,24 cibus ... sumptione -is.

3 *adduntur praepositiones*: ad (*plerumque c. gerundio vel gerundivo*): RHET. Her. 2,25,39 reprehensio ... -ior ... ad excogitandum. CIC. rep. 2,67 beluam ... -em ad subigendum. fin. 2,64 *cibus* -illimus ad concoquendum. Tusc. 1,78 quod non ... -e ad credendum est. 5,108 ad omnes casus -illima ratio est eorum, qui. div. 2,70 difficilis auguri locus ad contra dicendum. ... sed Romano -illumus. off. 3,30 haec ad iudicandum sunt -illima. VARRO rust. 1, 27,2 glaebis a sole percalefactis ... facere ... ad opus -iores relaxatas. LIV. 9,21,4 locum haud -em ad circumveniendum. 28,34,2 campo ... ad fugam capessendam -i. 32,12,3 -es ad receptum angustias. VITR. 9,4,4 *siderum* -iores sunt capitum vertices ad cognoscendum. PLIN. nat. 13,29 *palmae* -es ad scandendum. 19,75 *rapa* ad condiendum -iora. QVINT. inst. 2,3,8 ut -iora sint ad intellegendum ... quae a doctissimo quoque dicuntur (AVG. civ. 22,29 p. 630). APVL. met. 4,9 -iores ad expugnandum domus. HIER. epist. 53,3,1 cera ... ad formandum -is. *nota*: QVINT. inst. 4,2,27 causae ... crimine ... faciles ad diluendum. in: AVIEN. Arat. 98 *polus* in optutum -is.

4 *cum dativo rei*: LIV. 33,17,8 campus terrenus omnis operique -is (PLIN. nat. 16,227 cuicumque operi -ia flexilia omnia. 17,165 *vinea* pampinationi quoque et vocationi omnique operi -ior). LIV. 45,30,2 quam divisui -is *esset Macedonia*. PLIN. nat. 22,144 nec *lens* somno (*i. somno capiendo*) -is. 23,73 nigra oliva stomacho inutilior, ventri -ior. 37,121 *amethysti* scalpturis -es. STAT. Theb. 3,7 -emque tot armis *ratus Eteocles* Tydea. QVINT. inst. 4,5,21 *iudex* verecundiae defensioni -ior erit. 7,1,34 quae res ... -iorem divisioni viam praestat. decl. 323 p. 269 quod utilissimum et causae etiam -e est. TAC. Germ. 5 numerus argenteorum -ior usui est promiscua ac vilia mercantibus. TERT. anim. 18 sensus ... deceptui -es. CLAVD. 26,10 *Symplegades domitae* cunctis -es iam puppibus haerent. SVLP. SEV. chron. 1,22,4 *oppidum Iericho* neque expugnationi neque obsidioni -e. CASSIAN. inst. 7,10 *monachum* devorationi -em.

5 *pendet infinitivus passivi*: PROP. 4,8,40 -is spargi ... rosa. Ov. ars 1,358 quo *tempore* -is dominae mens sit et apta capi (SEN. Thy. 301 liberos *Thyestis* ... rudes malisque fessos gravibus et -es capi. LVCAN. 2,656 Roma capi -is. VEG. mil. 3,23 CLAVD. 3,318. 20,276). GERM. 257 nec -es cerni *Pleiades*. SEN. dial. 4,36,5 *irati* non sermone, non officio adiri -es (SIL. 12,163 -em ... adiri planitiem. PANEG. 12,21 *Theodosius* -is adiri). SEN. nat. 1,17,2 *sol* aspici -ior. OCTAVIA 813 non est patiens fervidus irae -isque regi. MELA 1,50 *Nilus* navigari -is (1,79). 1,76 neque unquam *specus* perspici -is. PLIN. nat. 19,58 acetaria -ia concoqui. 33,123 *sudor* guttis dividi -is. 35,187 *alumen* fungosum atque omni umore dilui -e. 36,155 *pumices* teri -es. SIL. 7,221 clamoribus ... turbari -em mentem. 11,284 -esque coli tanto agmine mensas. 14,230 -em superari gurgite parvo Pantagian. 14,279 -em impelli ... plebem. STAT. Theb. 12,397 *Argia loquitur*: ego cura minor -isque relinqui. silv. 1,6,67 -es emi puellae. Ach. 2,59 raptari -es ... Amyclae. MART. epigr. 19,4 -em tolli ... elephanta. TAC. hist. 4,39 *Scribonianus* ne paratis quidem corrumpi -is. GELL. 17,9,14 integram et incorruptam epistulam et -em legi. TERT. anim. 30 *vita* -ior ante extingui quam redaccendi. adv. Marc. 5,11 p. 610 *deus* -is ... Ezechiae fletibus flecti (NEMES. cyn. 266 *canis* flecti -is. AMM. 16,9,2 *Musonianus* flecti a veritate pecunia -is). CLAVD. 7,90. 10,79. 18,363. 426 AVG. conf. 6,7,12 c. Iul. 4,3,16.

II ***active de hominibus (et rebus), qui facile aliquid faciunt, agunt.*** **A** *spectat magis ad* ***potestatem*** *faciendi, fere i. q.* ***agilis, mobilis*** (*saepius usurpatur praedicative*):

1 *absolute*: **a** *generatim*: *α de rebus*: LVCR. 4,693 *odor* -es distractus in aeris auras (Ov. epist. 15,23. 17,45). AETNA 490 -esque sibi induit *liquoris* amnes sŏlum (*Sudhaus paulo aliter*). Ov. am. 3, 2,37 ventos (trist. 1,2,81). VERG. Aen. 6,146 *ramus aureus* volens -isque sequetur. NVX 59 sponte mea -is contempto nascor in agro (*sc. arbor nucis*). STAT. Theb. 10,874 -es carmenque imbelle secuti ... mùri *Amphionis*. 11,79 umbras *inferas*. AVIEN. orb. terr. 1095 arvaque amica sunt pecori, †infestus (in saeptu *Holder*) -is Pomona resurgit. *β de animantibus*: PLAVT. Men. 928 perdormiscin usque ad lucem? -in tu dormis cubans (*sed B²* -en, *et sunt qui putent* faci-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

line *esse idem ac* facilene). CIC. fin. 3, 52 re... intellecta in verborum usu -es esse debemus. OV. am. 2, 4, 25 *Corinna* dulce canit flectitque -illima vocem. MANIL. 4, 271 *partus Aquarii* -es in damna feruntur. SEN. dial. 9, 14, 1 -es . . . nos facere debemus, ne nimis destinatis rebus indulgeamus. LVCAN. 9, 270 credet -es *vos* sibi terga dedisse. VAL. FL. 1, 734 ipsum . . . curisque parem talesque prementem corde metus ducit, -em tamen Aesona coniunx. STAT. silv. 2, 3, 70 *Atedius* auri -is contemptor. SVET. Tib. 71 sermone Graeco quamquam alioqui promptus et -is, non tamen usque quaque usus est. FIRM. math. 3, 10, 5 *in quinto loco Iove et Mercurio constitutis* erunt *nati* . . . in omnibus actibus -iores et qui quod volunt facile consequantur. HIER. epist. 18ᵃ, 15, 1 interrogantis sunt verba domini..., cui -is propheta respondit. PAVL. PETRIC. Mart. 3, 304 -es laudate favorem. CYPR. GALL. lev. 175 si *puella* -is nullo coitus luctamine praestat. CARM. epigr. 899, 5 ite . . . -es per gaudia vestra (*i. pontem*), Quirites. *subst.*: FIRM. math. 3, 8, 6 in sexto loco ab horoscopo Mercurius et Iuppiter . . . constituti . . . facient in omnibus negotiis -es. AVSON. 364, 7 ut mores ingeniumque ut -es vel difficiles contentio nancta est. *de bestiis*: MART. 5, 31, 2 aspice... sua quam -is pondera (*sc. turbam in tergo insultantium*) taurus amet. IVV. 8, 58 laudamus equum, -i cui plurima palma fervet. NEMES. cyn. 50 cane.

γ de corporis partibus, actionibus, rebus incorporeis: PLAVT. frg. 51 -es oculos habet (*quod* SERV. id est mobiles vino *interpretatur ad* VERG. Aen. 8, 310 *ubi* -esque oculos fert omnia circum Aeneas. MANIL. 1, 649). CIC. Planc. 29 -is est . . . occursatio et blanditia popularis. Brut. 253 *Caesarem* -em et cotidianum novisse sermonem (SEN. epist. 75, 1 PHYSIOGN. 6 SEDVL. carm. pasch. 3, 18). Brut. 333 Gracchi in contionibus multo -iore et liberiore genere dicendi *erant*. HOR. carm. 2, 11, 8 pellente . . . canitie -em . . . somnum (3, 21, 4 OV. epist. 11, 29). 2, 12, 26 saevitia. TIB. 1, 1, 8 seram . . . -i grandia poma manu (PROP. 2, 1, 10 OV. ars 1, 160 fast. 3, 536 OCTAVIA 483 SEN. benef. 1, 7, 2 epist. 121, 5 APVL. met. 8, 5). OV. am. 2, 16, 30 corpore nos -i dulce feremus onus. fast. 1, 444 *de avibus*: -i . . . editis ore modos. trist. 3, 5, 32 -es motus mens generosa capit (*proprie*: CELS. 8, 4 p. 337 motus maxillae atque cervicis. SEN. nat. 2, 7, 1 CAPITOL. Alb. 13, 1. AVG. civ. 13, 18 p. 580 *de bestia*). VITR. 5, 4, 3 diatoni . . . quod naturalis, -ior est intervallorum distantia. SEN. contr. 2 praef. 3 -illimo cursu omnes res . . . circumfluebat oratio. CELS. 2, 8 p. 45 spiritus (SEN. epist. 50, 6). 8, 1 p. 325 -is cervici mobilitas est. SEN. dial. 6, 18, 8 mors incertum -is an per poenam cruciatumque (epist. 70, 11 PS. QVINT. decl. 12, 15). dial. 9, 15, 2 omnia . . . -i animo ferenda (SVET. Vit. 7 PHYSIOGN. 82). epist. 52, 6 ingenia -ia ⟨et⟩ expedita (QVINT. inst. 10, 1, 128 PLIN. epist. 2, 13, 7). COLVM. 10, 276 huc -i gressu teneras advertite plantas. LVCAN. 1, 173 irae. LAVS Pis. 89 -is Romano *Pisonis* profluit ore Graecia (*i. sermo Graecus*). 165 Aonium -is deducit pagina carmen. PETRON. 23 spatalocinaedi . . . convolate planta femore⟨que⟩ -i. SIL. 8, 559 comae *Scipionis*. STAT. silv. 4, 8, 32 queror haud -es . . . questus. MART. epigr. 23, 3 *Carpophorus* tulit geminos -i cervice iuvencos. 7, 67, 6 halteras -i rotat lacerto Philaenis. QVINT. inst. 11, 3, 30 *oratio* vitio carebit, si fuerit os facile, explanatum, iucundum, urbanum, id est, in quo nulla neque rusticitas neque peregrinitas resonet. 11, 3, 40 ornata est pronuntiatio, cui suffragatur vox -is, magna, beata, flexibilis, firma *eqs.* (FRONTO p. 149, 11 N. PHYSIOGN. 101). TAC. ann. 15, 11 -i credulitate eorum, qui eadem pavebant. GELL. 15, 7, 3 elegantia orationis neque morosa neque anxia, sed -i. APVL. mund. 36 -es vitium lapsus et palmarum ardua. TERT. adv. Marc. 2, 18 p. 359 timor talionis. resurr. 58 p. 119 unguium et capillorum -ia crementa. ARNOB. nat. 1, 58 non sunt -i auditione credenda. NON. p. 32 gestire significat laetum esse: dictum a gesticulis -ioribus. AVIEN. orb. terr. 175 volumina sese . . . cerastorum -i sub viscere curvant. PRVD. cath. 3, 199 gradu -i ad superos remeasse deum. AVG. civ. 18, 23 Flaccianus . . . homo -illimae facundiae. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 15 ex his -is venter efficitur (3, 8, 144). 5, 4, 70 -is eruptione factus vel oscitatione sanguinis fluor (*fere i. q. parvus*). CYPR. GALL. gen. 1397 -i prolectat pectora fatu *Iosephus*. PHYSIOGN. 58 umeri -es, bene discreti et absoluti. DRAC. Romul. 10, 266 dant -es plausus Concordia Gratia Lusus. satisf. 77 aspera vel -is retinet natura volucres.

b *speciatim cum nota vitii, fere i. q. levis, inanis*: *α de hominibus*: OV. am. 2, 19, 57 quid mihi cum -i . . . marito? fast. 2, 45 a nimium -es, qui . . . crimina caedis fluminea tolli posse putetis aqua! (6, 509). VAL. FL. 4, 6 comite immemores Minyae -esque relicto alta tenent. VLP. dig. 19, 1, 13, 3 -illimus quisque ad iusiurandum decurrens nemine sibi deferente ius iurandum. ARNOB. nat. 5, 28 deus -is iurat. CASSIAN. Nest. 2, 5, 7 quae quibusdam -ioribus sunt ridicula, piis ac fidelibus flenda sunt. FACVND. defens. 2, 2 p. 565ᴮ falsa negatio ad deceptionem -ium ab haereticis adinventa. GREG. TVR. Mart. 2, 1 ne . . . permitterem stultos et -es de beatis solemnibus obtrectare. Franc. 2, 27 unus levis invidus ac -is . . . bipennem urceo impulit. 9, 39 infelix ac -is non recordans, in qua se humilitate beata Radegundis... exhibebat. INSCR. christ. Leblant 512 terruit ipse tamen -es *abbas*. *β de rebus*: TAC. ann. 16, 19 audiebat *Nero*... levia carmina et -es versus. MIN. FEL. 20, 3 maioribus nostris -is in mendaciis fides fuit. CLAVD. 9, 9 Terpsichore -em lascivo pollice movit barbiton (*opp.* 9, 18 lyra nobilior). ANTH. 287, 23 *iocos* -i pudore ludere. CYPR. GALL. gen. 619 *Sarra* negat -i concussam se fore risu (num. 66). GREG. TVR. Mart. 3, 42 -is . . . visio viro fuit. patr. 14, 2 aditum . . . ictu -i conatur aperire *homo*. Franc. 2, 1 cur -es res sequeretur *iuvenis*.

2 *adduntur structurae variae*: *c. abl.* (*hic illic fort. abl. supini*): VERG. Aen. 1, 445 fore . . . -em victu per saecula gentem (SERV. auct. *ad l.* copiosam divitem. *cf.* GLOSS. IV 441, 45. SEN. epist. 90, 13 sapiens -is victu). SIL. 1, 615 exiguo -es *senatores*. 5, 52 introitu *in nassam* -em . . . piscem. TAC. Agr. 40 *Agricola* sermone -is. hist. 1, 79 Romanus miles -is lorica et missili pilo aut lanceis assultans. ann. 3, 8 *Drusus* -is iuventa. SPART. Hel. 5, 2 *Helius* versu -is. NEMES. cyn. 106 canem cursu -em -emque recursu. CORP. VIII 18864 extemporalitate. in *c. gerund.*: SVET. Tit. 3 *Titus* latine graeceque vel in orando vel in fingendis poematibus promptus et -is ad extemporalitatem usque. LACT. inst. 5, 1, 23 Tertullianus...in eloquendo parum -is. CORP. VIII 18864 in c⟨omponendis egl⟩ogis. in *c. abl. rei*: CASSIAN. inst. 4, 39, 2 si non sit *homo* -is ac promptus in risu. CAEL. AVR. acut. 2, 24, 138 viscellum . . . cum mulso ex vino vel suco ptisanae, quae sunt in corruptione -es. 2, 32, 166 somnus -is in suscitatione. chron. 1, 1, 24 passio -is in motu.

B *spectat magis ad* **voluntatem**; *de hominibus (et rebus ad homines pertinentibus), qui ad aliquid* **inclinant**, *libenter aliquid faciunt; fere i. q.* **comis, benignus, propitius** *sim.*: *cf.* GLOSS. IV 497, 39 comis -is suavis dulcis. V 653, 11 -is exaudibilis. DON. Ter. Ad. 861 -is est, cuius ira facile . . . solvitur, clemens qui non irascitur. *subest hic illic nota levitatis.*

1 *absolute*: **a** *de deis et hominibus ipsis*: CIC. Balb. 36 comes benigni -es suaves homines esse dicuntur, 'qui erranti comiter monstrat viam' (*Enn. scaen. 398*). TER. Haut. 217 *filius* -i me utetur patre (CIC. nat. deor. 3, 73 QVINT. decl. 291 p. 160. *cf.* DON. Ter. Eun. 1048 *pater* ignovit ut -is). TER. Ad. 986 te isti -em et festivom putant (*cf.* GLOSS. -em indulgentem). CIC. Balb. 36 (*cf. supra l. 29*) homines (Att. 14, 2, 3. 16, 16, 12 epist. 9, 20, 1. 13, 63, 2). Pis. 70 Graecus -is...pugnax . . . esse noluit. ac. 2, 84 pugnas . . . cum adversario -i. Att. 5, 4, 1. 9, 18, 1 -em (*sc. Caesarem*) . . . putaramus (LVCAN. 4, 363). 10, 8, 10 *Antonio* -i uti. 12, 33, 1 si . . . nec Drusus -em se praebuerit (ANTON. Cic. epist. 14, 13ᵃ, 2 COLVM. 1, 7, 1). 14, 1, 2. epist. 5, 2, 9 lenis a te et -is existimari debeo. 7, 1, 4 si tam -em populum haberem quam Aesopus habuit. VERG. ecl. 3, 9 nymphae (*cf.* SERV. *ad l.* mites sunt et exorabiles, *afferens* VERG. georg. 4, 535 -es venerare napaeas, *ubi* SERV. exorabiles nymphas, ad ignoscendum paratas. SERV. auct. -es hic pro placabiles. *cf.* DRAC. Romul. 2, 92. 102). HOR. sat. 1, 1, 22 neque se (*Iovem*) fore posthac tam -em . . . votis ut praebeat aurem. 2, 5, 76 ultro Penelopam -is potiori trade. PREC. terr. 21 -isque praestes hoc mihi, quod rogo. PROP. 2, 24, 5 si tam -is spiraret Cynthia nobis. 2, 34, 76 Hamadryadas. OV. am. 2, 14, 43 di (epist. 17, 5 met. 5, 559 SEN. Oed. 198 epist. 101, 12 MART. 1, 103, 4. 12, 6, 10 MIN. FEL. 6, 1 ARNOB. nat. 6, 17). epist. 15, 195 *ad Helenam*: da te -em. fast. 2, 5 *ad elegos* (*in imagine*): vos habui -es in amore ministros. 2, 451 parce . . ., -is Lucina, puellis. Pont. 2, 2, 117 placidus -isque parens veniaeque paratus. LIV. 7, 33, 2 dux . . . in ludo . . . militari . . . comiter -is. VITR. 1, 1, 7 *architectus*. SEN. Phaedr. 414 det *Hippolytus* -is aures. 1207 *Neptunus* irae -is assensor meae (*sc. Thesei*). Herc. f. 360 *ad Megaram*: -is mea . . . aure verba patienti excipe. dial. 5, 4, 5 *ut* volgo credatur -illimus quisque huic (*iracundiae*) obnoxius. 5, 16, 4 Xerxes. 10, 8, 1 mirari soleo cum video aliquos tempus petentes et eos, qui rogantur, -illimos. nat. 4, 5, 1 aliquid . . . -iori iudici scribere. VAL. FL. 1, 151 nos animae -es . . . nubila contra mittimur? SIL. 17, 81 marito. STAT. Theb. 1, 479 *Tydeus et Polynices* mulcentem dictis . . . regem iam -es . . . passi. silv. 2, 3, 7 Fauni. MART. 1, 57, 2 puellam (3, 69, 5. 9, 32, 1 DRAC. Romul. 2, 125). 12, 47, 1 difficilis, -is, iucundus acerbus es idem. 12, 62, 5 *ad Saturnum*: laetus ad haec -isque veni sollemnia Prisci gaudia. PS. QVINT. decl. 17, 7 *ad iudices*: vos -es . . . hunc *filium* mihi redditis. TAC. ann. 5, 1 *Livia* uxor -is. SVET. Aug. 67 patronus. Vesp. 21. NEMES. cyn. 94 Naiades. AVIEN. Arat. 1324 arbiter *Iuppiter*. AVSON. 349, 21 vir. CLAVD. 17, 242 idem praedurus iniquas accepisse preces, rursus, quae digna petitu largitor (*sic plerique codd. et Birt; alii codd. et Koch* largior et) -is. DRAC. Orest. 963 *dis* imperio est -is concessa Tonantis aeris . . . potestas. *subst.*: CIC. Att. 4, 16, 4 cum habeat *Vestorius* duo -es. SEN. clem. 1, 20, 3 clementem vocabo non in alieno dolore -em, sed eum, qui *eqs.* 5, 8, 1 cum placidissimo et -illimo et minime anxio morosoque vivendum est. 5, 8, 5 elige simplices, -es, moderatos qui iram tuam nec evocent et ferant. *in imagine de terra, natura*: LYDIA 77 infelix ego non illo qui tempore natus quo -is natura fuit. COLVM. 10, 195 dum *Paphie* . . . quaerit se iungere matri (*i. terrae*) et mater -is mollissima subiacet arvo. PLIN. nat. 33, 2 *terra remedia* tribuit ut fruges, larga -isque in omnibus. **b** *de corporis partibus et mente*: CIC. Lael. 11 quid dicam de moribus -illimis *Scipionis* (off. 1, 112 SEN. epist. 112, 17). PVBLIL. N 36 non semper aurem -em habet felicitas (PROP. 1, 1, 31 QVINT. inst. 6, 5, 8 IVV. 3, 122. 5, 107 ARNOB. nat. 7, 51). EPICED. Drusi 260 -es vultus *uruntur* (SEN. epist. 121, 5). SEN. Phaedr. 447 nunc -e pectus. dial. 7, 23, 5

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

habebit *donator* sinum -em. epist. 77, 8 erat Marcellinus -is animi et liberalis (epist. 108, 27 possumus -em animum et adhuc tractabilem ad meliora convertere. QVINT. inst. 4, 2, 112. *cf.* VERG. georg. 3, 165 *de bestiis*). VAL. FL. 5, 524 -i sibi mente receptum ... Phrixum (SIL. 16, 210 HIL. in Matth. 10, 13). SVET. gramm. 7 *Antonius Gnipho* comi -ique natura. APVL. Socr. 3 p. 123 *dei* ad omnia competentia sibi promptu -i, simplici, libero, absoluto. PANEG. 3, 6 vobis Rhenus et Hister et Nilus ... -i sunt aequanimitate communia. FIRM. math. 1, 6, 3 vir ... latentia -i confessione detexit. PAVL. NOL. carm. 20, 211 omnia gaudent tam -i pietate dei. DRAC. Romul. 8, 530 Tyndaridis -es quatiunt suspiria sensus.

2 *adduntur structurae variae*: **a** *c. dativo*: *α personae*: *pendente etiam a verbo*: TER. Hec. 761 -em benivolumque lingua tua iam tibi me reddidit (SCHOL. Ter. *ad l.* -em lenem). CIC. Att. 14, 13, 6 ego ... Antonio -illimum me praebui (PHAEDR. app. 27, 3. PROP. 1, 9, 23 nullus Amor cuiquam -es ... praebuit alas. CVRT. 8, 6, 24 puerorum sermonibus ... -es aures praebere. PANEG. 11, 12). TIB. 2, 6, 27 spes -em Nemesim spondet mihi. OV. ars 3, 475 neque te -em iuveni promitte roganti nec ... quod petit ille nega. met. 9, 756 dique mihi -es, quidquid valuere, dederunt. SEN. dial. 6, 26, 2 nescis ..., quam nullis ... -em ... se praestiterit *Fortuna* (epist. 88, 30). QVINT. inst. 7, 1, 27 *inferiora tractata* -iorem nobis iudicem in summa quaestione facient. *pendente nonnisi a* -is: TIB. 1, 3, 57 -is ... sum semper Amori (LYDIA 37 cur non et nobis -is natura fuisset. OV. am. 2, 3, 5 *ad spadonem*: -isque rogantibus esses. ars 1, 67 -es imitantibus *verum amorem* este, puellae. 3, 547 vatibus Aoniis. epist. 17, 3 trist. 1, 5, 15. 4, 1, 53. Pont. 4, 6, 32 supplicibus. SEN. dial. 4, 22, 3 ne sint aures criminantibus -es. 7, 20, 5 inimicis. MART. 2, 84, 1. AVR. Fronto p. 254, 1 N. amantibus. PORPH. Hor. carm. 2, 8, 13/14 PANEG. 12, 15 AVSON. 403, 17. 332). OV. epist. 12, 84 mihi tam -es unde meosque deos? QVINT. decl. 323 p. 271 ut peccantibus graves, ita satisfacientibus -es *dii*. IVV. 10, 8 evertere domos totas optantibus ipsis di -es. TAC. hist. 2, 17 longa pax ... fregerat *milites* -es occupantibus. PANEG. 10, 37 *Constantinus* -is supplicanti. AVSON. 332, 27 hospitibus -is Cyllenius *stella*. *β c. dativo rei*: *pendente etiam a verbo*: SEN. epist. 102, 2 praebebam ... me -em opinionibus magnorum virorum (116, 1 rebus, ad quas tendis et quas aut necessarias vitae aut utiles aut iucundas putas. APVL. met. 9, 11 tirocinio disciplinae). *pendente nonnisi a* -is: LIV. 26, 15, 1 -is impetrandae veniae Claudius, Fulvi durior sententia erat. 40, 58, 1 neque Thraces commercio -es erant. LVCAN. 4, 506 morti -es animos. VAL. FL. 5, 406 *rex* proceres audit populosque precantes alloquiis -is. SIL. 12, 464 Centenius *centurio* audendi pravus -isque periclis. 15, 718 *Celtas* fessos errore viarum nec sōli -es (*i. idonei*). 16, 77 *Poeni* servitio ... -es. PS. QVINT. decl. 1, 16 *iuvenem* iniuriae -em. TAC. ann. 2, 27 iuvenem ... -em inanibus. 5, 11 Trio, -is capessendis inimicitiis. PORPH. Hor. carm. saec. 13 *Genetyllis* -is ac propitia aperiendis partibus. GARG. MART. med. 46 digestioni. SCHOL. Iuv. 15, 145 *homines* discendis artificiis -es.

b *c. praepositionibus*: *α* ad: CIC. de orat. 2, 190 nulla materies ... -is ad exardescendum est. Brut. 180 fuit ... -is et expeditus ad dicendum ... T. Iunius. div. 2, 107 etiamsi -es nos ad concedendum habuerit. OV. ars 1, 592 nimium -es ad bella manus. LIV. 8, 11, 10 *Latini et Volsci* ad credendum temere -iores (TAC. hist. 1, 19 *infra l. 62* RVFIN. symb. 11 SVLP. SEV. chron. 2, 38, 7 ZACCH. 1, 15). 27, 11, 5 -iore ad duplicanda verba Graeco sermone. SEN. benef. 2, 17, 6. 2, 25, 1 *Caesarem Augustum* ad alia impetranda -em sibi reddidit Furnius. epist. 97, 10 ad deteriora. LVCAN. 1, 561 pecudum -es humana ad murmura linguae. 2, 814 ad iuga ... -es populi. SIL. 12, 560 vigil ... nec ullam ad requiem -is. QVINT. inst. 1, 2, 4 mentem ad pecora -em. PS. QVINT. decl. 18, 2 ad fabulas (TERT. adv. Val. 1 p. 177) vulgaresque sermones pronus ac -is *pater*. TAC. hist. 1, 19 -i civitate ad accipienda credendaque omnia nova. ann. 14, 4 -i feminarum credulitate ad gaudia. APVL. flor. 12 p. 44 ad disciplinam humani sermonis -ior est psittacus. VLP. dig. 19, 1, 13, 3 ad temerariam indicationem. 28, 7, 8 pr. ad iurandum. PAVL. dig. 44, 7, 47 pr. ad deliberationem. GARG. MART. med. 7 est illi (*atriplici*) ... -is sucus ad lapsum. LAMPR. Alex. 27, 2 ad iniurias. LVCIF. Athan. 1, 30 ad damnum. SYMM. epist. 2, 85 (84) -em ... Helpidium ad proficiscendum traxisset affectio. AMBR. Iac. 1, 1, 1 ad iracundiam (PHYSIOGN. 51. 126. VVLG. prov. 18, 14 ad irascendum). VVLG. prov. 29, 22 ad indignandum. AVG. civ. 6, 1 p. 244 ad risum. PHYSIOGN. 4 ad impetum. 78 ad fletum. 81 ad libidinem et ad lacrimas (110). 87 ad coitum. 130 ad largiendum. SEDVL. op. pasch. 2, 4 p. 200, 17 ad salutem. *β* in: *c. acc. rei*: OV. epist. 15, 280 habeas -es in tua vota deos (Pont. 4, 4, 30). LIV. 2, 15, 2 nisi *Romani* in perniciem suam -es esse vellent. GRATT. 426 -is Paean ... in artes. SEN. benef. 6, 43, 3. nat. 3, 15, 7 si -is est *terra* in tabem. TAC. Agr. 21 homines ... in bella -es. MAXIMIN. c. Ambr. 119 in ... iniuriam. VVLG. Sirach 21, 25 pes fatui -is in domum proximi. CAEL. AVR. acut. 2, 15, 95 *pleuritici* -es in peripneumonicam. chron. praef. 2 in utrumque (*i. laetum aut tristem exitum*) -es celeres passiones. *c. acc. personae*: SVET. Tib. 13 *C. Caesar* -is exorabilisque in vitricum *Tiberium* fuit. *γ* in *aliqua re facienda*: CIC. Brut. 85 ut -es essent *Romani antiqui* in suum cuique tribuendo. 207 Antonius ... -is in causis recipiendis erat. off. 2, 64 in omni ... re contrahenda, vendundo emendo, conducendo locando, vicinitatibus et confiniis aequum -em *esse*. ad Q. fr. 1, 1, 32 -em se in rebus cognoscendis, in hominibus audiendis admittendisque praebere. VELL. 2, 29, 3 in accipienda satisfactione -illimus *Pompeius*. SEN. epist. 81, 17 in commutando. amic. frg. 2 in accipiendo *consilio*. QVINT. inst. 1, 1, 1 in excogitando. 10, 1, 79 in inventione. PLIN. epist. 6, 34, 2 in edendo *opere aut spectaculo*. PAPIN. dig. 31, 67, 8 sunt ... magis in legandis suis rebus quam in alienis comparandis et onorandis heredibus -iores voluntates. CALL. dig. 1, 18, 19 pr. in adeundo. SPART. Hadr. 96, 8 quamvis esset *Hadrianus* in reprehendendis musicis tragicis comicis ... -is. AVR. VICT. Caes. 10, 3 in tuendis, qui ... coniuravissent. SVLP. SEV. Mart. 25, 6 in absolvendis scripturarum quaestionibus. *δ* de (?): LIV. 8, 34, 3 senes -es de (*del. Douzat*) alieno imperio spreto, tamquam rei parvae, disciplinae militaris eversae iuventuti gratiam facere. *ε* circa: VLP. dig. 25, 6, 1 *praetor* -is est circa bonorum possessionem dandam. **c** *additur abl. instr.*: SALL. Iug. 95, 3 *Sulla* facundus callidus et amicitia -is. SEN. epist. 88, 30 *humanitas* verbis rebus affectibus ... se -em ... omnibus praestat. PRVD. psych. 567 capit ... Erinnys consensu -es *viros*. PAVL. NOL. carm. 27, 613 sim -is tectis (*sc. praebendis*) quasi Lot. **d** *genet.*: SYMM. epist. 1, 99 scis ... numquam me -iorem favoris esse quam veri. CLAVD. carm. min. 30, 54 *Hispania* frugum -is. AVIAN. fab. 22, 7 *Iuppiter* praestandi -is. CARM. de Iona 17 -emque boni *deum*. *fort.* TAC. ann. 4, 2 neque senatorio ambitu abstinebat *Seianus* clientes suos honoribus aut provinciis ornandi -i Tiberio atque ita prono, ut. **e** *sequitur* ut: CIC. ac. 2, 100 -ior ... sapiens erit, ut albam esse nivem probet quam erat Anaxagoras. APVL. flor. 12 p. 44 dum -e os *psittaci* uti conformetur. **f** *additur infinitivus activi vel deponentis*: *interdum fere i. q. aptus, idoneus sim.*: PROP. 1, 11, 12 alternae -is cedere lympha manu. 2, 21, 15 a nimium -es aurem praebere puellae! LIV. 7, 33, 2 dux ... comiter -is vincere ac vinci vultu eodem nec quemquam aspernari parem (*neque vero coniungunt nonnulli infinitivum cum* -is). SEN. contr. 7, 8 (23), 10 iudices non audisse sollicitos -es fuisse. SEN. Herc. f. 541 pontus ... navem nunc -is, nunc equitem pati. Herc. O. 496 Achelous omnes -is in species dari. LVCAN. 1, 510 -es dare summa deos. 2, 460 -is sed vertere mentes terror erat. 3, 683 -es praebere *igni* alimenta carinae. 6, 20 humanusque labor -is ... cedere vel bellis vel ... annis (10, 310 -em tibi [*Nilo*] cedere ripam). PLIN. nat. 33, 123 *sudor -is* lubrico umore confluere. VAL. FL. 4, 723 *pontus* exorta -is concrescere bruma. SIL. 1, 225 *gens* properare -illima mortem. 4, 753 *Hannibal* -is sprevisse medentis. 6, 36 -em discedere terram. 7, 199 nec -is laeto certasse, Falerne, sapori. 8, 59 lacrimasque dedisse casibus humanis -is Battus. 11, 6 heu nimium -es laesis diffidere rebus. 14, 83 haud -is temerare fidem *Hiero*. 14, 103 pati fastus iuvenemque *Hieronymum* ... haud ultra -es ... iurati. 15, 315 incepto ... haud -is desistere *Philippus*. 15, 496 belloque parata prodigere in bellum -is *Poenus*. 17, 323 *Hannibal ad milites*: nec nostrae -is concedere laudi. STAT. Theb. 1, 607 *lecti iuvenum* famam posthabita -es extendere vita. 5, 44 nec -is Nemea *est* latas evolvere vires. 8, 217 -is lacrimis irrepere somnus. 9, 396 -is servire Pelasgis *Ismenos*. silv. 1, 1, 26 *Domitianus* in aeternos -is saevire furores. 2, 4, 32 *psittacus* reddere verba ... -is. 3, 1, 14 pati -es vestigia terras. TERT. bapt. 4 *materiam* penetrare et insidere -em. adv. Marc. 5, 11 p. 610 *deus -is* Achab ... deprecanti sanguinem ignoscere Nabutae et David agnoscenti delictum statim indulgere. NEMES. cyn. 13 intacto premimus vestigia musco ... -es insistere prato complacito (*sic, ut videtur, recte codd.* -est *Pithoeus. pro* complacito, *quod codd., Baehrens* non placito). CARM. laud. dom. 95 flectere leges post crimen -is *Christus*. IVL. VAL. 3, 20 silvisque conflagare -illimis. AVSON. 211, 25. Mos. 117 *de pisce*: perca ... solus puniceis -is contendere mullis. AMM. 21, 16, 17. 31, 2, 11. AMBR. hex. 2, 3, 10 altitudinem sapientiae quis investigare -is? Abr. 2, 3, 11. CLAVD. 8, 515 nec Roma nova mirari -is. 20, 155 ad mores -is natura reverti *Ostrogothorum et Gruthungorum*. 22, 43 *Fides* respuere offensas -is. CAEL. AVR. acut. 2, 18, 107 *tumores* tardare -es. MAR. VICTOR aleth. 1, 204 -em ... cedere limum. DRAC. Orest. 279.

syn. et iuxta posita: *ad I*: PLAVT. Amph. 33 iustam rem et -em (TER. Haut. 704 Phorm. 226 *cf.* SEN. contr. 1, 4, 9). Epid. 342 diem ... luculentum ... -em atque impetrabilem. Trin. 645 -em ... et planam viam. TER. Haut. 704 bonam (Phorm. 226 CIC. epist. 6, 5, 1 LIV. 23, 11, 2). Phorm. 226 vincibilem. SISENNA hist. 14 agilem. RHET. Her. 1, 9, 15 dilucidior. CIC. inv. 1, 18 pervulgato (OV. met. 13, 831 vulgata). 2, 99 lenius (phil. frg. IX 12). Q. Rosc. 16 levius (LIV. 22, 9, 4 CVRT. 4, 6, 8 COLVM. 4, 10, 1 QVINT. inst. 5, 6, 3 PLIN. epist. 3, 5, 10). CIC. Cael. 28 tolerabiles. de orat. 1, 237 prompta (PS. QVINT. decl. 10, 3). part. 95 proclivia (PANEG. 10, 33). *ibid.* iucunda (SEN. dial. 7, 25, 5 QVINT. inst. 3, 8, 27). fin. 1, 33 expedita (SEN. epist. 122, 19). Att. 16, 2, 4 exploratior. CATVLL. 38, 4 minimum (QVINT. inst. 2, 13, 2). epist. 3, 5, 1 solutior (COLVM. 2, 10, 4. 3, 14, 3 PLIN. nat. 18, 113 PALLAD. 10, 6. COLVM. 3, 11, 6 resoluta). CAES. civ. 3, 22, 4 celerem (LVCR. 4, 143). anal. frg. Cic. Brut. 253 cotidianum. BELL. Alex. 38, 3 aequissimum. SALL. Iug. 80, 4 pronius (QVINT. decl. 339

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 340 IVV. 9, 43. 13, 75). LIV. 2, 23, 15 tutius (35, 48, 10. 38, 25, 15 CELS. 7, 7, 4 SEN. benef. 3, 30, 3. 4, 22, 3 SVET. Aug. 47). 27, 39, 5 maturum. 27, 42, 6 nuda. CELS. 4, 12 p. 136 stomacho non alieni. SEN. Herc. O. 655 viles (PLIN. epist. 10, 37, 2). nat. 6, 17, 2 liber. benef. 2, 1, 3 parata. *ibid.* occurrentia. 3, 33, 4 simplex (QVINT. inst. 10, 4, 1). dial. 9, 8, 3 tolerabilius (PLIN. paneg. 37). epist. 12, 10 breves (15, 4 PS. QVINT. decl. 15, 8). 37, 1 mollem (AMM. 27, 10, 9). PLIN. nat. 19, 1 indubitato. SIL. 2, 579 notam. QVINT. inst. 3, 6, 83 apertior. 5, 10, 113 favorabilis (10, 5, 21. 12, 6, 6). IVST. 7, 3, 7 mediocre. *cf.* CIC. inv. 2, 118 administrationem et exitum -em esse et incommodi nihil inesse. QVINT. inst. 3, 8, 27 an sit *fas* ... -e ... sine periculo. SVET. Aug. 99 exitum -em et qualem semper optaverat.
ad IIA: CIC. Brut. 253 cotidianum. 333 liberiore (APVL. Socr. 3 p. 123). VERG. Aen. 6, 146 volens. SEN. epist. 52, 6 expedita (FRONTO p. 149, 11 N.). 70, 11 simplex (GELL. 15, 7, 3 APVL. Socr. 3 p. 123). 75, 1 illaboratus. QVINT. inst. 10, 1, 128 copiosum. 11, 3, 30 explanatum. 11, 3, 40 flexibilis, dulcis (PLIN. epist. 2, 13, 7), clara, pura. PLIN. epist. 2, 13, 7 subtile, eruditum. SVET. Tib. 71 promptus. FRONTO p. 149, 11 N. absoluta (PHYSIOGN. 58), perfecta, amabilis.
ad IIB: TER. Hec. 761 benivolum. Ad. 986 festivom. CIC. Pis. 70 venustus. Brut. 180 expeditus. off. 2, 64 aequum. Att. 16, 16, 12 humanissimum. epist. 5, 2, 9 lenis. 13, 63, 2 liberalissimum (SEN. epist. 77, 8 PLIN. epist. 6, 34, 2). OV. am. 2, 3, 5 mollis (MART. 2, 84, 1). SEN. dial. 5, 7, 2 placidissimo. 5, 8, 5 simplices. *ibid.* moderatos. 6, 26, 2 benignam. 7, 20, 5 mitis. epist. 88, 30 comem (ς, communem *VP*; SVET. gramm. 7). 108, 27 tractabilem. 116, 1 indulgentem (SVET. Vesp. 21). PLIN. nat. 33, 2 larga. TAC. ann. 2, 27 improvidus. 3, 28 incallidus. 4, 2 pronus (ARNOB. nat. 6, 17). SVET. Aug. 67 clemens (SEDVL. op. pasch. 2, 4). Tib. 13 exorabilis. Vit. 7 prodigo. Tit. 3 promptus (FRONTO p. 254, 1 N. SVLP. SEV. Mart. 25, 6). MART. 12, 62, 5 laetus. PORPH. Hor. carm. saec. 13 propitia. HIL. in Matth. 10, 13 absolutas. SCHOL. Verg. Veron. georg. 4, 535 *ad -es nap⟨aeas⟩*: fluctuantes et natura fl⟨exibiles⟩. MAXIMIN. c. Ambr. 119 levis. GREG. TVR. Mart. 2, 1 stultos.

opp. (GLOSS. Plac. V 68, 13 -iorem leviorem, cuius contrarium est difficiliorem, id est gravem): *ad I*: TER. Haut. 805 difficilis (VARRO Men. 46 CIC. inv. 2, 112 de orat. 2, 69. 294 div. 2, 70 PVBLIL. F 23 *al. passim. cf.* TERT. bapt. 2 praedifficilia). TER. Haut. 1058 gravia (*cf.* CIC. Q. Rosc. 16). PANEG. in Mess. 87 arduus. QVINT. inst. 4, 2, 27 oneratae. *ad IIB*: MART. 1, 57, 2 difficilem (12, 47, 1). QVINT. decl. 291 p. 160 gravem (323 p. 271) et severum.

acc. neutr. sing. pro adv. *facile: *de forma*: CHAR. gramm. I 114, 18 dicimus ... non -iter nec difficiliter tametsi veteres dixerunt, sed -e -ius -illime (EXC. Bob. gramm. I 556, 34). 116, 7 hic facilis huius facilis -iter et -e ... facit ... quamquam ... -iter debebat esse. ... -e ... appellatio neutralis videtur esse τὸ εὐχερὲς et adverbium ⟨-iter⟩ εὐχερῶς. 183, 15 aiunt ... dici oportere ... -iter ... ⟨dicimus⟩ usu ... pronuntiativo magis ... -e. 187, 7 facilis -e. 199, 19. PROB. gramm. IV 151, 31 huic facili -e. SACERD. gramm. VI 443, 10 is ... terminata nomina facient adverbia aut e correpto terminata aut ter, ut -is -e vel -iter. PRISC. gramm. III 77, 1 *facilis* pro -iter -e adverbii loco habuit in usu. ARS gramm. suppl. 54, 14 *alia adverbia* in e desinunt, ut ... -e. BEDA gramm. VII 273, 24. *cf.* PAVL. FEST. p. 87 facul antiqui dicebant et faculter pro -e. *utrum nomen sit an adverbium*: DIOM. gramm. I 406, 8 *-e* nomen putant pro adverbio positum. DON. gramm. IV 385, 25 -e et difficile quae ut adverbia ponuntur nomina potius esse dicenda sunt. SERV. gramm. IV 438, 28 CLEDON. gramm. V 65, 7 VIRG. gramm. suppl. 198, 21; *cf. l. 46.* PRISC. gramm. III 68, 5 -e et sublime accusativi sunt. COMM. Eins. gramm. suppl. 259, 29. *superl. prisce* facilumed: S. C. de Bacch. (Corp. I² 581) 27. -issime: VARRO rust. 1, 39, 1 *AB* CHIRON 318. 392. *de prosodia*: FRG. Bob. gramm. VI 626, 31 adverbia ... vocalibus terminata producta sunt ... exceptis his, quae aut comparatione carent aut non recte comparantur ut ... -e (SERV. gramm. IV 438, 28). *de notione*: GLOSS. εὐχερῶς εὐκόλως. εὐκόπως. -ilius εὐκόλως. εὐχερέστατα.

I *de facultate*: *i. q.* ***sine labore, sine opera, brevi tempore***: GLOSS. citius, velociter. DON. Ter. Ad. 861 -e id est cito.

A *additur verbis*: 1 *verbum nude ponitur*: a *generatim*: PLAVT. Amph. 139 -e meus pater quod volt facit (Merc. 855 quemvis confidentem -e tuis factis facis. Poen. 905 quod id -ius fiat. 1109. 1218 TER. Eun. 150. 448 Ad. 822 *al. passim*). Asin. 240 -e patiar cetera (739 haec faciet, -e ut patiar. Capt. 867 Cist. 500 Men. 978 Rud. 1100 TER. Andr. 62. 203 PACVV. trag. 279 *al. passim*). Aul. 27 quo illam -ius nuptum ... daret (TER. Andr. 309 Haut. 914 CAES. civ. 2, 30, 3 VARRO rust. 1, 45, 3 SEN. dial. 5, 7, 1 PLIN. nat. 21, 78). PLAVT. Aul. 33 quo ille eam -ius ducat, qui compresserat. 596 -ius ut nent *pueri* et moveant manus (VARRO frg. Char. gramm. I 241, 27 CIC. Att. 8, 9, 1. 8, 15, 2 SEN. contr. 7, 2 [17], 2 PLIN. nat. 2, 233 APVL. Plat. 1, 16 AVG. civ. 14, 19 p. 42). PLAVT. Bacch. 695 effeceris. Capt. 393 -e memoria memini (Men. 45 RHET. Her. 3, 22, 37. 3, 24, 40). Capt. 958 intellegis (QVADRIG. hist. 8 VARRO Men. 380 RHET. Her. 4, 1, 1 CIC. inv. 1, 8. 2, 118. 157 S. Rosc. 26. 34 div. in Caec. 29. 34 *al.*). PLAVT. Cist. 636 cognoscant (CIC. inv. 1, 88 Cluent. 47 dom. 136 de orat. 1, 193 Brut. 238 Q. CIC. pet. 31 *al.*). Curc. 467 inveniatis (586 Rud. 26 Stich. 109 Truc. 419. 494 TER. Andr. 65 *al. passim*). Curc. 604 vivo (SEN. epist. 42, 9). 657 novi (Epid. 504 Poen. 592. 893 CIC. nat. deor. 1, 9 LVCR. 3, 158 SALL. hist. frg. 3, 96 LIV. 36, 34, 9 PLIN. nat. 4, 75. 6, 114. 18, 291. 22, 92 *al.*). PLAVT. Epid. 146 fabulare. 243 evenit (CIC. div. 1, 64 LIV. 1, 39, 4). Epid. 687 exoras (Rud. 1219 SEN. contr. 2, 3, 4). Men. 93 asservabis. 192 superas (CIC. fin. 4, 17 epist. 5, 8, 4 SALL. Iug. 102, 10 LIV. 22, 18, 2. 25, 27, 11. 28, 21, 10. 41, 21, 5 COLVM. 3, 3, 7 SVET. Iul. 68 AVG. civ. 2, 17 p. 73. 8, 22 p. 354. 10, 8 p. 418). PLAVT. Men. 223 fungitur. 928 facilin tu dormis cubans (*sed cf.* facilis *p. 60, 83*). Mil. 702 restitues (Rab. Post. 44). 1128 impetrassere (Persa 245 ENN. scaen. 347 CIC. Quinct. 33 Cluent. 118 off. 2, 82 epist. 11, 16, 1 BELL. Afr. 28, 4. 33, 2 LIV. 1, 11, 2. 24, 23, 9. 29, 12, 10 *al. passim*). PLAVT. Most. 559 vinces (Pseud. 583 CIC. Att. 14, 20, 3 epist. 2, 4, 2 LIV. 23, 19, 5 SEN. contr. exc. 8, 4 FLOR. epit. 2, 6, 39. 3, 1, 13 MIN. FEL. 26, 4 PANEG. 7, 16. 10, 5. 11, 11 LACT. inst. 1, 13, 5 AVG. civ. 21, 16 p. 520). PLAVT. Most. 1099 condemnabo (SVET. Cal. 24). Most. 1170 aliud quidvis impetrari perferam a me -ius (TER. Andr. 62 CIC. de orat. 2, 76 SEN. epist. 78, 25 COLVM. 6, 36, 2). PLAVT. Persa 297 abigis. 386 nubitur. Poen. 139 contrivisti. 307 comprobant. 342 reperit (RHET. Her. 4, 54, 67 CIC. de orat. 2, 319 fin. 4, 27 Tusc. 5, 42 off. 3, 64 Att. 1, 9, 1 ad Brut. 1, 15 (9, 24), 8 CAES. Gall. 7, 77, 5 civ. 3, 85, 4 NEP. reg. 2, 2 Hann. 3, 1 *al.*). PLAVT. Poen. 877 animum inducam. Pseud. 281 fertur (TER. Hec. 710 CIC. S. Rosc. 128 de orat. 3, 163 Brut. 183 Tusc. 2, 54. 65. 3, 67 Cato 3 Lael. 75 Att. 4, 18, 2 *al. passim*). PLAVT. Pseud. 583 spoliem (LVCR. 4, 377 LACT. inst. 1, 13, 5). Rud. 170 enabit. 385 videt (CIC. Verr. 6, 26 de orat. 2, 46 off. 1, 11. 2, 44 VARRO ling. 7, 1 *bis.* 8, 47 PS. APVL. Ascl. 33 AVG. civ. 4, 3 p. 149). PLAVT. Rud. 1366 credo (CIC. Cluent. 70 nat. deor. 1, 72 div. 2, 58 Att. 12, 48 epist. 12, 5, 1 LIV. 28, 28, 10 *al. passim*). Stich. 116 spectatur. 627 depugno. Trin. 663 latebis (PVBLIL. N 59 SEN. contr. 7, 5 [20], 7). Truc. 806 parit. ENN. scaen. 199 flexeris (TAC. hist. 3, 66 SVET. Iul. 70 TERT. adv. Marc. 5, 11 p. 610 [?] CET. FAV. 21 p. 304, 2). ENN. scaen. 412 opprimit (CIC. Mur. 82 Phil. 5, 31 Att. 14, 5, 1 PLANC. Cic. epist. 10, 11, 2 NEP. Dat. 4, 3 PHAEDR. 2, 4, 10 OCTAVIA 586 HOMER. 711 TAC. Agr. 3 hist. 4, 16). CAECIL. com. 172 occultat (TER. Hec. 869 VELL. 2, 75, 3 HERMOG. dig. 19, 1, 49 pr.). TER. Andr. 135 cerneres (CIC. Brut. 130 top. 2. 4 Tusc. 4, 62 nat. deor. 2, 25 LIV. 44, 34, 8). Andr. 395 propulsabo (CIC. Catil. 4, 22 COLVM. 3, 2, 4). 562 emersurum (IVV. 3, 164). 691 quiesci. Hec. 27 deterruissem (CIC. de orat. 2, 1 Att. 15, 17, 1). 735 tutor (CIC. nat. deor. 2, 20 SVET. Tib. 11). Haut. 143 exsercirent (*cf.* CYPR. epist. 30, 4 sarcirent). 307 scires (LIV. 39, 34, 5). 803 conficiam (998 CATO agr. 64, 1 BALB. et OPP. Cic. Att. 9, 7ᵃ, 1 SCRIB. LARG. 122). Haut. 1020 convinces. Eun. 375 probes (RHET. Her. 3, 6, 12 CIC. inv. 2, 105 Verr. 5, 28 Caecin. 45. 53 Cluent. 158 Tusc. 5, 1 fat. 1 Att. 1, 19, 10. 8, 11ᵈ, 7 epist. 15, 4, 1 QVINT. inst. 7, 4, 30 VLP. dig. 26, 7, 5 pr. APVL. apol. 100 TERT. adv. Marc. 3, 1 p. 377 SCHOL. Cic. Bob. p. 28, 12). TER. Eun. 1080 pellas (CIC. nat. deor. 3, 31 CAES. Gall. 2, 19, 7 LIV. 32, 23, 8 PLIN. nat. 23, 148. 26, 157 TAC. ann. 4, 48 AMM. 20, 11, 20 AVG. civ. 4, 21 p. 172). Ad. 501 agitis (SEN. dial. 7, 8, 6 TERT. anim. 1). CATO agr. 4 -ius tua vendes, opera -ius locabis, operarios -ius conduces. 5, 2 prohibebit (CIC. Att. 4, 3 CAES. Gall. 1, 11, 4 civ. 3, 58, 1 SALL. hist. frg. 3, 5). CATO ad fil. frg. 1 ut *Graeci* ... -e disperdant. LVCIL. 658 deridemur. ACC. trag. 92 obiectet. 159 non -e ... humana propria sunt bona (CIC. inv. 1, 63 Verr. 5, 147 Att. 12, 32, 2 epist. 12, 6, 2 SALL. Iug. 94, 1 *al.*). AFRAN. com. 290 adducor (CIC. leg. agr. 2, 72 Catil. 1, 21 VARRO rust. 1, 20, 4 BELL. Afr. 55, 1 SALL. Catil. 40, 1 NEP. Con. 3, 1 SEN. epist. 89, 1). AFRAN. com. 313 provenditur. HEMINA hist. 13 compararentur (RHET. Her. 2, 4, 7 CIC. inv. 1, 1 Verr. 2, 91 BELL. Hisp. 1, 1 PLIN. nat. 32, 20 PLIN. epist. 1, 16, 3. 1, 22, 6). QVADRIG. hist. 85 defendebant (CIC. Catil. 2, 26 Cael. 38. 63 Rab. Post. 27 Phil. 13, 39 ac. 2, 36 ad Q. fr. 1, 3, 2 CAES. Gall. 7, 15, 5 BELL. Afr. 29, 2). GANN. Paul. Fest. p. 369 persuasit (CIC. fin. 2, 28 Att. 5, 11, 3. 14, 19, 4 epist. 13, 4, 2 CAES. Gall. 1, 2, 3. 5, 38, 4 SALL. Iug. 61, 5 LIV. 1, 34, 7. 23, 29, 7. 24, 29, 9. 24, 49, 3. 25, 33, 5 *al.*). PORC. LIC. carm. frg. 4, 10 agitabant (CIC. Brut. 109). VARRO Men. 547 reliquit. frg. Non. p. 50 furentur. p. 117 animadvertatur (CAEL. Cic. epist. 8, 12, 1 LIV. 36, 11, 5. 38, 2, 3 TERT. adv. Marc. 2, 10 p. 348). frg. Serv. auct. Aen. 12, 121 transmittatur. RHET. Her. 2, 19, 30 comprehendatur (3, 16, 29 CIC. Cluent. 47 Brut. 317 COLVM. 5, 6, 16. 5, 12, 4 AVG. civ. 8, 4 p. 325). 2, 20, 32 reprehendemus. 3, 11, 19 dixerimus (CIC. inv. 2, 169 Verr. 5, 94 Tull. 2 Sull. 64 Phil. 5, 5 Brut. 35. 52. 151. 221 *al. passim*). RHET. Her. 3, 10, 18 memoriae mandatur. 3, 20, 34 consequemur (CIC. Sest. 119 Balb. 43 Planc. 55 Brut. 126 de orat. 1, 150. 3, 194 rep. 2, 3 fin. 1, 57 off. 2, 24 Q. CIC. pet. 56 *al. passim*). RHET. Her. 3, 22, 35 elabuntur (CELS. 7, 29 p. 318). 4, 8, 12 edocet (APVL. met. 3, 4). 4, 9, 13 conarentur. *ibid.* deducuntur (CIC. de orat. 2, 340 LIV. 4, 48, 7). 4, 11, 16 vitetur (CIC. fin. 2, 84 nat. deor. 2, 142 BELL. Afr. 15, 1. 71, 2). 4, 15, 22 contabuistis. 4, 17, 25 confirmat (EPIST. imp. Sev. et Carac. ad Tyr. [Corp. III 781] 10). 4, 32, 43 depulsa est (CIC. Catil. 3, 17 CELS. 2, 8 p. 46. 7, 14 p. 291 COLVM. 3, 19, 3). 4, 44, 56 tractatur (CELS. 8, 10, 1 QVINT. inst. 5, 5, 1). 4, 47, 60 procurras. CIC. inv. 2, 9 commutabimus. 2, 31

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ducetur (Verr. 1, 31 VITR. 10, 10, 5 CELS. 6, 18, 2 PHAEDR. 5, 7, 1 SCRIB. LARG. 217. 220 QVINT. inst. 3, 8, 36. 5, 10, 45). Cic. inv. 2, 45 incedet. 2, 117 considerabitur (COLVM. 12, 2, 6). 2, 118 transigi. 2, 154 recreatus est. Quinct. 36 accipietis (SEN. epist. 50, 6 CVRT. 3, 7, 10 QVINT. inst. 4, 2, 36. 5, 10, 96. 8, 3, 71. 9, 4, 51. 12, 11, 11). Quinct. 36 revocabitis (de orat. 2, 88 epist. 7, 26, 2). 49 consolatur (epist. 1, 6, 2). S. Rosc. 93 conferetur (epist. 6, 20, 2). div. in Caec. 4 remisissent. Verr. 1, 10 perspicio (5, 3. 6, 70 Sull. 79 har. resp. 40 Sest. 55 Brut. 153 leg. 2, 51 Att. 3, 9, 2. 12, 5, 2. 14, 21, 2 epist. 1, 7, 1. 6 *al.*). Verr. 2, 101 constabat (QVINT. decl. 265 p. 82 PLIN. epist. 2, 4, 4). 2, 110 appareat (3, 12. 4, 99 leg. agr. 3, 3 or. frg. A XIII 21 fin. 2, 46 Tusc. 1, 33. 4, 5. 77 off. 1, 145 Lael. 27 *al. passim*). Verr. 2, 134 coercet (ad Q. fr. 1, 1, 12). 3, 3 concidissent. 3, 6 excurrant. 3, 53 serpat. *ibid.* reprimatur. 3, 68 est liberatus (Catil. 4, 11 ?). 3, 112 adeptus esset (SALL. Iug. 77, 4 LIV. 2, 30, 14). 4, 3 teneremus (Caecin. 4 de orat. 1, 206 Brut. 232 rep. 2, 55 Att. 2, 22, 1. 10, 11, 3 epist. 15, 4, 4 Q. CIC. pet. 30 LIV. 35, 51, 6 *al.*). Verr. 4, 156 efficiebatis (Sull. 57 nat. deor. 2, 39 orat. 150 SALL. Catil. 14, 4 Iug. 14, 19 LIV. 7, 25, 9 VITR. 5, 5, 6 SEN. dial. 9, 17, 9 epist. 92, 15 COLVM. 12, 52, 6 SVET. Aug. 86 AMM. 20, 9, 5). Verr. 4, 223 liceat (DECL. in Catil. 42). 6, 21 ostendam (QVINT. inst. 10, 3 [9], 10 decl. 245 p. 4 FRONTIN. aq. 65 SVET. Dom. 10 PS. APVL. herm. p. 269 TERT. pudic. 11 adv. Marc. 4, 7 p. 435 PRISCILL. tract. 10, 133). Verr. 6, 70 simularet. Caecin. 2 obsisteremus. Cluent. 97 esse damnatum. 103 est absolutus. 107 redderet (LVCR. 6, 1000 VARRO rust. 3, 6, 6 SEN. benef. 1, 14, 3 COLVM. 3, 21, 7 PLIN. nat. 22, 136. 28, 123 QVINT. decl. 279 p. 137. 377 p. 420). Cluent. 134 restitisset (rep. 4, 8 epist. 1, 5[b], 2 NEP. Pel. 1, 2 SEN. contr. 9 praef. 4). Cluent. 152 tuentur (Sest. 12 Brut. 80 Att. 11, 1, 2 VAL. MAX. 3, 2, 7 SEN. dial. 11, 5, 2 TAC. ann. 14, 26). Manil. 24 alliciant. 38 statuetis (epist. 3, 5, 4). 45 conservaturus sit (de orat. 3, 45). 70 repellemus (NEP. Arist. 3, 1). leg. agr. 1, 27 perducat (VITR. 5, 5, 6). 2, 97 continet (CAES. Gall. 5, 3, 6 VARRO ling. 5, 26 HIRT. Gall. 8, 49, 3 VITR. 7, 1, 2 CELS. 3, 18 p. 98 COLVM. 3, 18, 6. 8, 11, 1 PLIN. nat. 21, 149 TERT. nat. 1, 5). Catil. 2, 23 toleraturos (SALL. Catil. 10, 2 Iug. 89, 7 SEN. dial. 2, 8, 3 CVRT. 6, 1, 5 QVINT. inst. 1, 10, 16 TAC. ann. 2, 6 SVET. Aug. 81 FRONTO p. 88, 9 N. 134, 28 APVL. met. 10, 11 TERT. ieiun. 5 AVG. civ. 19, 17 p. 384). Mur. 9 ceperis (DOLAB. Cic. epist. 9, 9, 2 PVBLIL. A 21 LVCR. 5, 929 BELL. Hisp. 8, 5 SEN. amic. p. 3 CVRT. 9, 2, 16 COLVM. 2, 2, 24 MELA 2, 77 PLIN. nat. 19, 177. 28, 93 TERT. resurr. 4 p. 30 AVG. civ. 3, 19 p. 129). Mur. 85 comprimentur. Sull. 44 inveheris. Flacc. 37 concedunt. dom. 16 perfecturum (epist. 1, 7, 10 HIRT. Gall. 8 praef. 6 SVET. Dom. 11 APVL. apol. 98). dom. 67 privarit. Sest. 17 occurrent (CAES. Gall. 7, 84, 3 COLVM. 9, 11, 3 QVINT. inst. 5, 11, 35. 10, 1, 7 PLIN. epist. 5, 6, 8). Sest. 114 pervenisset (de orat. 1, 204 Brut. 230 SEN. contr. 7, 7 [22], 12 SEN. epist. 49, 12 COLVM. 11, 3, 13 QVINT. decl. 261 p. 71. 320 p. 254 APVL. apol. 57 AMM. 17, 2, 3 AVG. civ. 12, 21 p. 545. 19, 1 p. 347). Cael. 3 respondet (Att. 8, 11[d], 8 QVINT inst. 7, 2, 31 PS. QVINT. decl. 17, 15 FRONTO p. 6, 20 N. 238, 5). Balb. 15 discuntur (de orat. 3, 87 part. 29 epist. 10, 26, 2 NEP. Epam. 3, 2 PLIN. nat. 10, 119 AVG. civ. 7, 4 p. 279). har. resp. 36 interpretor. Planc. 43 declarat (de orat. 1, 73). 57 emittitur (TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 472). Deiot. 7 minuat (SEN. dial. 12, 18, 1). 8 insideret (Tusc. 2, 11 SEN. epist. 33, 6. 40, 3). Phil. 2, 86 servires. 3, 2 fregissemus (epist. 15, 4, 10 ad Brut. 1, 10 [9, 19], 1 LVCR. 5, 1018 QVINT. decl. 349 p. 375). Phil. 5, 53 apparabitis. 6, 4 parebit. 13, 22 deliberabitis (epist. 14, 5, 1). 13, 38 reviviscat. de orat. 1, 8 iudicabit (nat. deor. 1, 59 div. 2, 50 off. 1, 146 epist. 13, 16, 4 QVINT. inst. 5, 13, 52 PLIN. epist. 6, 33, 11 VLP. dig. 48, 5, 2, 8 TERT. apol. 5). de orat. 1, 91 assentiebar (Att. 11, 25, 1). 1, 264 expones. 2, 28 promisit. 2, 76 perpetior (NEP. Epam. 3, 4). 2, 128 exigam (LENT. Cic. epist. 12, 15, 6 SEN. epist. 95, 35). 2, 238 luduntur. 3, 24 contrectant. 3, 99 fugiant. 3, 124 suppeditat (LIV. 28, 22, 15 APVL. met. 7, 2). 3, 125 delabitur (rep. 1, 44). 3, 176 sequatur (LIV. 42, 16, 1 CELS. 7, 5, 1. 7, 7, 1 SEN. epist. 72, 1 clem. 1, 24, 2 QVINT. inst. 2, 5, 4). Brut. 24 explicetur (fat. 42 off. 3, 33 NEP. Them. 1, 4 CELS. 7, 17, 1 COLVM. 4, 17, 6 QVINT. inst. 5, 11, 1). Brut. 44 traduxerat. 280 volvebat. orat. 188 agnoscit (Lael. 99 epist. 2, 6, 4 LVCR. 2, 402 VARRO rust. 2, 9, 4 [?] VITR. 1, 1, 12 SEN. epist. 89, 3 QVINT. decl. 306 p. 205 APVL. mund. praef. TERT. adv. Marc. 4, 10 p. 448 AVG. civ. 3, 31 p. 144). Cic. orat. 222 diiungimus (Att. 1, 19, 6). part. 74 laudatur. top. 62 irascatur. rep. 1, 7 compensarem. 1, 9 perfruantur. 1, 69 convertuntur (nat. deor. 1, 77. 2, 142 SALL. Iug. 29, 1 LIV. 42, 57, 12 CELS. 2, 3 p. 32 VAL. MAX. 8, 15, 12). rep. 2, 18 impellerentur (off. 1, 65 BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 2, 3 CAES. Gall. 4, 6, 1 NEP. Dat. 5, 4 TAC. hist. 1, 83. 2, 75). rep. 2, 26 convalescit (COLVM. 4, 16, 1. 7, 5, 4 arb. 8, 4 QVINT. decl. 322 p. 267). 2, 35 receptus esset (LIV. 9, 3, 10 COLVM. 6, 36, 2. 12, 46, 3. 12, 52, 16 CYPR. epist. 4, 4 AVG. civ. 10, 29 p. 449). rep. 2, 43 decidit (PLIN. nat. 17, 192). leg. 1, 9 contexo. 2, 29 advigiletur. 2, 38 influere. fin. 1, 53 explentur (LVCR. 4, 1093 VAL. MAX. 8, 13, 3). 1, 66 expediunt (VITR. 1, 1, 4 SEN. benef. 6, 7, 2). 2, 44 assequatur (Att. 12, 19, 3. 16, 10, 1 TAC. dial. 36). 2, 48 internoscantur (2, 56). 2, 53 excogitet. 2, 139 divellor (Cato 72). 2, 144 incitabuntur. Tusc. 1, 43 evadat (SALL. Iug. 50, 6 VAL. MAX. 4, 7, 2). 3, 37 obliviscor (LIV. 28, 29, 7). 3, 72 satis facturos (Att. 5, 13, 1. 8, 11[b], 3. 15, 1[a], 4 epist. 10, 1, 3 ad Brut. 1, 12 [9, 21], 1). 4, 7 ediscantur (QVINT. inst. 11, 2, 39). Cato 44 obsistimus. 67 incidunt. 72 destruit (HIER. epist. 58, 10, 2). 83 retraxerit. nat. deor. 1, 8 sentio (Att. 2, 22, 6 SEN. nat. 6, 27, 4 PLIN. nat. 7, 16 APVL. met. 9, 15). 2, 20 effugiunt (SEN. contr. 9, 4 [27], 22). 2, 20 corrumpitur (NEP. Lys. 3, 2 SEN. contr. 2, 5, 7 CELS. 2, 19 p. 67. 2, 28 p. 70. 3, 22 p. 111. 4, 19 p. 145 COLVM. 2, 10, 15). nat. deor. 2, 122 contingant (COLVM. 1, 1, 19. 4, 29, 16. 5, 6, 7. 5, 9, 2 PLIN. nat. 17, 107 QVINT. inst. 6, 2, 30). nat. deor. 2, 129 sustinentur (Att. 1, 1, 4 epist. 1, 9, 17. 11, 14, 2. 15, 14, 4 ad Q. fr. 1, 1, 20 CAES. Gall. 7, 29, 7. 7, 48, 4 LIV. 10, 19, 19. 36, 18, 5. 42, 65, 11 *al.*). 2, 129 fundunt. *ibid.* serventur (Att. 5, 8, 2 PVBLIL. N 32 QVINT. inst. 10, 7, 6). 2, 136 dividantur. div. 1, 94 notaverunt. 2, 135 sanaret (CELS. 2, 8 p. 48. 3, 1 p. 74 PLIN. nat. 20, 181 AVG. civ. 19, 8 p. 368). *cf.* CELS. 2, 8 p. 48 sanescunt (3, 21 p. 106. 5, 26, 6. 5, 28, 5. 7, 2 p. 265. 7, 7, 8). CIC. Lael. 14 evolet (COLVM. 9, 14, 9). 24 indicabat. off. 1, 64 innascitur. 1, 108 celare, tacere, dissimulare (TAC. Agr. 39. 43), insidiari, praeripere hostium consilia. 1, 110 retineatur (VARRO rust. 2, 1, 26 SALL. Catil. 2, 4 Iug. 78, 4 NEP. Milt. 3, 2 TAC. ann. 13, 2). 1, 146 corriguntur. 2, 66 laborantis. 2, 84 dissolutum est (LVCR. 6, 352 VVLG. sap. 19, 20). 3, 15 desistunt. 3, 73 obtinerent (epist. 5, 6, 1 HIRT. Gall. 8, 52, 3 LIV. 22, 31, 11. 25, 14, 3 FRONTO p. 59, 13 N. APVL. Plat. 2, 8). 3, 118 inducunt. Att. 1, 17, 4 mitigabuntur. 3, 19, 1 sustentabo (12, 22, 3. 13, 20, 3 epist. 6, 6, 12). 9, 7, 5 abiecero (HIER. epist. 54, 9, 2). 13, 45, 3 delegissem. 14, 20, 5 auferemus (PLIN. nat. 17, 188). epist. 7, 26, 2 abstinebam. 7, 27, 2 purgassem (PLIN. nat. 32, 94). 9, 16, 2 diiudicatur (AVG. civ. 4, 3 p. 149). 12, 7, 1 valuisset. ad Brut. 1, 9, 1 medeare. 1, 15 (9, 24), 10 affirmarim. ad Q. fr. 3, 1, 3 irrigaturum. CAEL. Cic. epist. 8, 1, 1 excusat. PLANC. Cic. epist. 10, 23, 1 irrepit. CASS. Cic. epist. 12, 13, 4 praestabunt (LIV. 9, 17, 4. 26, 36, 9. 28, 35, 10 GAIVS inst. 4, 53[d]). Q. CIC. pet. 33 adiungitur. 45 praeceptum est. *al. passim.* **b** *cum nota vituperationis: fere i. q. leviter, neglegenter, inconsiderate:* LIV. 2, 56, 12 -e et (*om. S*) contemptim de iure disserendo. SEN. contr. 7, 1 (16), 16 ignosce si diligentior sum, cum videam hominem tam -e damnari. SVET. Claud. 15 absentibus secundum praesentes -illime dabat nullo delectu, culpane quis an aliqua necessitate cessaret. VLP. dig. 48, 2, 7 pr. ne -e prosiliat ad accusationem. IVST. 31, 1, 4 *Antiochus bellum* -e susceptum infeliciter gessit (COD. Iust. 6, 43, 1 pr. quis . . . subtilitatem prono animo admittet, quam posteritas optimis rationibus usa nec -e suscepit nec inextricabiles circuitus laudavit?). VICT. VIT. 3, 18 numquid animalia nos irrationabilia sumus ut . . . -e aut temere iuremus? COD. Iust. 4, 20, 18 pr. omnibus *testibus* praedicimus, qui in scriptis a se debita rettulerunt, quod non -e audientur, si *eqs.* **c** *sensu debilitato comparativus fere i. q. potius, prius:* TERT. idol. 8 lances et scyphos -ius ambitio quam superstitio desiderabit. anim. 37 septimo mense nativitas plena est -ius quam octavo. adv. Marc. 4, 16 p. 417 eiusdem erit secundus gradus *bonitatis*, cuius et primus, -ius quam ut eius sit secundus, cuius non extitit primus. 4, 18 p. 478 -ius quis haesitabit de eo, quem cum sciat esse, an ipse sit nesciat.

2 *infin. verbi pendet a verbo posse, solere, debere sim.:* posse: PLAVT. Amph. 142 internosse ut nos possitis -ius. Asin. 845 aliam tecum esse . . . -e possum perpeti (CVRT. 3, 6, 3). Aul. 345 abstinere. Capt. 33 reconciliare. Cist. 715 noscere (S. C. de Bacch. [Corp. I² 581] 27 gnoscier. LVCR. 3, 158 CVRT. 10, 7, 18). Poen. 883 facere (TER. Haut. 547 CIC. inv. 2, 169 Quinct. 11. 56 Verr. 3, 153. 4, 106 Phil. 2, 81 or. frg. A XIII 7 *al. passim*). Stich. 601 excusari. CAECIL. com. 47 ferre (CIC. Tusc. 5, 113 Cato 6 epist. 16, 1, 1 CAES. Gall. 7, 66, 2 AVG. civ. 6, 5 p. 253). TER. Hec. 61 credere (CIC. Att. 7, 25 TERT. adv. Marc. 3, 7 p. 388). Haut. 362 persuadere (RHET. Her. 3, 3, 4 QVINT. decl. 249 p. 20). Eun. 210 invenire (CIC. Sull. 41 leg. 3, 14 Tusc. 1, 8 nat. deor. 1, 91 epist. 2, 7, 2 PETRON. 17 AVG. civ. 15, 7 p. 68). CATO agr. 161, 4 vellere. AFRAN. com. 184 manducari. GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 1 administrare (CAES. civ. 1, 25, 3). RHET. Her. 1, 6, 10 scire (CIC. Verr. 4, 120 Planc. 19 Mil. 46 part. 117 Att. 9, 1, 2 MELA 1, 2 AMM. 21, 13, 10 SCHOL. Cic. Bob. p. 141, 1). 2, 1, 1 consequi (Att. 13, 33, 4 epist. 2, 3, 1 CAES. Gall. 2, 1, 4 COLVM. 5, 6, 1 INST. Iust. 4, 7, 5). 2, 4, 7 iudicare (CIC. Sest. 6 de orat. 2, 11. 92 off. 1, 29 parad. 24 ad Brut. 1, 1 (9, 7), 2 NEP. Eum. 13, 2 Hann. 13, 4). RHET. Her. 3, 10, 18 parēre . . . victoriam. 4, 4, 7 intelligere (CIC. Quinct. 26 S. Rosc. 14 Verr. 3, 138. 152 Rab. Post. 37 rep. 2, 20 leg. 1, 34 *al. passim*). 4, 9, 13 providere (CAES. Gall. 5, 33, 3). 4, 14, 21 diiudicari. 4, 16, 23 commovere (CIC. inv. 1, 106). 4, 26, 36 perfici (CIC. Tusc. 4, 74 QVINT. inst. 4, 1, 52). 4, 27, 37 reprehendi (CIC. de orat. 2, 301). 4, 43, 54 cognosci (CIC. S. Rosc. 14 Scaur. 7 de orat. 1, 193. 2, 328 fin. 5, 55 epist. 3, 1, 1 ad Q. fr. 1, 1, 37 LVCR. 2, 462. 4, 749). CIC. inv. 1, 5 considerare. 1, 78 diluere (Verr. 6, 77). *ibid.* infirmare. 2, 118 transigi. Quinct. 7 opprimere (Cluent. 192 VARRO rust. 1, 12, 4 HIRT. Gall. 8, 36, 2 VAL. MAX. 6, 5, 6 AMM. 28, 1, 32). S. Rosc. 64 sentire et defendere (Phil. 1, 13 de orat. 1, 172 BELL. Alex. 35, 2 NEP. Them. 7, 4). Q. Rosc. 46 exorare. Tull. 1 planum facere. div. in Caec. 44 delectari. 73 sustinere (PLANC. Cic. epist. 10, 11, 2 BRVT. Cic. epist. 11, 13[a] CAES. Gall. 7, 5, 2 LIV. 28, 15, 7. 29,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

34, 8. 32, 23, 12). Verr. 1, 8 emere. 2, 39 vitare (Att. 11, 3, 2). 2, 62 pervenire (epist. 13, 26, 4 VITR. 5 pr. 5). 3, 18 existimare (Sest. 122 Att. 1, 17, 3 epist. 1, 5ᵃ, 3. 5, 21, 2 CAES. civ. 3, 96, 1 NEP. Att. 16, 4). 4, 104 explicare (div. 2, 145 epist. 14, 12). 4, 190 constituere. 4, 226 perspicere (Mil. 23 Brut. 132 leg. 1, 51 fin. 1, 40. 3, 54 Tusc. 5, 38 parad. 21 *al.*). 5, 28 vendere (Att. 12, 22, 3). 5, 100 condemnare. Font. 4 ascendere (PLIN. epist. 3, 2, 4). 18 praestare (QVINT. decl. 343 p. 354 VLP. dig. 2, 8, 7, 1). *ibid.* probare (Rab. Post. 41 [?] de orat. 2, 293 CAES. Gall. 5, 27, 4 civ. 3, 10, 10 [?]). Font. 31 placari (or. frg. A XIII 7). Cluent. 36 inire consilium (LIV. 38, 23, 6 PLIN. nat. 37, 26). 173 fallere. 192 circumvenire. Manil. 51 exquirere. leg. agr. 2, 12 assequi. Rab. perd. 20 detrahere (Phil. 2, 2 VARRO rust. 2, 10, 11). Sull. 42 persequi (COLVM. 12, 3, 6). 46 superare (dom. 55). Flacc. 21 corrumpi (MOD. dig. 3, 3, 63 AVG. civ. 1, 33 p. 50). 57 moveri. *ibid.* impelli (SALL. Catil. 44, 1 LIV. 2, 35, 8. 36, 11, 9 VAL. MAX. 7, 3 ext. 10 CVRT. 6, 10, 6). Flacc. 63 laudare (SEN. contr. 2, 1, 18 TAC. ann. 4, 33). dom. 55 frangi. Cael. 18 coli. *ibid.* obire (Att. 13, 14, 1 CAES. Gall. 5, 33, 3 TEST. Mecon. [Corp. X 114] 18). 22 fingi. 45 esse (Phil. 12, 26 Att. 12, 34, 1. 13, 26, 2). 64 comprehendi. Scaur. 35 sanari. Deiot. 36 consolari. de orat. 1, 172 tueri (Brut. 150 VARRO rust. 1, 19, 3 LIV. 25, 11, 3. 31, 9, 3. 35, 13, 8). 1, 193 percipi (VITR. 5, 4, 1 VLP. dig. 11, 4, 1, 8ᵃ). 1, 254 laxare. *ibid.* mutare. 2, 182 ornari. 2, 186 deduci. 2, 232 ediscere. 2, 346 audiri (PAVL. dig. 4, 4, 23 pr.). 2, 357 teneri (rep. 2, 10 ad Q. fr. 1, 1, 17 ad Brut. 1, 3 [9, 10], 1 LIV. 37, 35, 6). Brut. 4 lugere. 222 satisfacere. top. 69 carere (SEN. contr. 2, 2, 4). rep. 1, 30 discere (COMM. apol. 524). fin. 1, 52 efficere (NEP. Milt. 3, 4 Att. 8, 3). *ibid.* obtinere (epist. 1, 7, 9 SCHOL. Cic. Bob. p. 71, 10). 4, 17 obsisti (off. 2, 37). 5, 8 explanare. ac. 2, 8 sequi (CELS. 7, 9 p. 285). 2, 75 resisti (fat. 23). Tusc. 1, 71 educi (CELS. 6, 7, 5). 2, 42 progredi. 4, 74 neglegi (SEN. epist. 82, 16). nat. deor. 1, 7 expedire. 2, 2 dicere (CELS. 4, 19 p. 145). 3, 31 premi collidique. 3, 95 vinci (Cato 43 SEN. contr. 9, 1, 14). off. 2, 29 adipisci. 2, 77 conciliare. phil. frg. I 12 herbas arescere et interfici ... terram ab sole percoqui. Att. 1, 11, 1 delere. 3, 10, 1 statuere. 8, 3, 1 dare (QVINT. decl. 321 p. 264). 11, 11, 1 exequi. 13, 16, 1 sustentare. 15, 11, 4 addi. epist. 4, 2, 2 capere (CAES. Gall. 7, 31, 2 CELS. 7, 26, 2). 4, 13, 5 respondere (12. 20 QVINT. inst. 5, 13, 42). 5, 16, 4 exhauriri. 7, 10, 4 pati. 13, 43, 1 declarare. 13, 43, 2 recordari. ad Q. fr. 1, 1, 12 diligere. *ibid.* coercere. Q. CIC. pet. 24 elaborare. 26 impetrare (HIRT. Cic. Att. 15, 6, 2 LIV. 31, 47, 6 PLIN. epist. 5, 3, 4). 58 in unum colligere. CVRIVS Cic. epist. 7, 29, 1 obtemperare. *al. passim.* *cum* posse, *altero verbo non adiecto vel supplendo*: PLAVT. Cist. 234 mala multa dici mihi volo. :: -e id quidem edepol possum. CIC. Tull. 27 id quia poterat fieri et -e poterat. Cluent. 173 quam non probabile ... in pane datum venenum! ...-iusne potuit quam in poculo? dom. 80 sin ... is primus scivit, quod -e potuit. Brut. 112 habebat hoc a natura ipsa, quod a doctrina non -e posset. 231 quid vos ... tacere non poteritis? nos quidem, inquit, -illime. part. 84 cum ... quaeritur quid fieri possit, videndum etiam est, quam -e possit. Att. 3, 1 te oro des operam, ut me statim consequare. quod eo -ius potes. *al.* CIC Flacc. 20 quam ...-e falsas rationes inferre et in tabulas ... referre soleant (Deiot. 9 -e orari ... soles. parad. 14 haec -e adduci solent. epist. 16, 22, 1 *unam interpositionem* ne ipse quidem -e legere soleo. MARCIAN. dig. 40, 11, 2 pr. non -e solent ... restituere. TERT. adv. Marc. 4, 31 p. 526 extraneos ... invitari ad cenam non solere, certe -ius solere domesticos et familiares. SCHOL. Cic. Bob. p. 138, 26 eos ... qui blande et suppliciter petant, -ius designare solere. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 22 -e percipere atque digerere solebat). CAEL. Cic. epist. 8, 17, 2 nostri ...-e algere et esurire consuerunt (CELS. 4, 20 p. 147 -e id malum redire consuevit. *cf.* LIV. 23, 40, 10 Sardis -e vinci assuetis). LVCR. 4, 197 -e ut quasvis penetrare queant res *simulacra* (LIV. 32, 4, 4 ut ... campos terminare oculis haud -e queas. PLIN. nat. 15, 57 fulgurata piari non queunt -e). TERT. idol. 11 -e debuit ... impetrare (AVG. civ. 8, 18 p. 348 quem -ius ... exaudire debeant). patient. 5 p. 8 *homo* -e usurpari ab impatientia coepit in omne, quod deum offenderet. COD. Iust. 7, 40, 1, 1ᵃ nec -e suum effectum in litigiis ostendere huiusmodi exceptio valuit.

B *additur adiectivis*: PLIN. nat. 37, 69 *smaragdi* Aethiopici ... acriter virides, sed non -e puri aut concolores. TERT. pudic. 1 pudicitia ... quamquam rara nec -e perfecta vixque perpetua, tamen aliquatenus in saeculo morabitur. *pertinere potest etiam ad verbum*: AVIEN. ora 175 non totus *sinus* ... uni -e navigabilis vento recedit. *adverbiis*: LVCR. 4, 742 ubi equi atque hominis casu convenit imago haerescit -e extemplo (6, 898). SIDON. epist. 2, 9, 7 nec -e crebro cubilium nostrorum instrumenta circumferebantur.

II ***subest etiam notio voluntatis, fere i. q. facili vel prono animo, libenter***: PLAVT. Capt. 409 numquam erit *pater* tam avarus, qui te (*servum*) manu emittat gratiis et mea opera ... faciam ut faciat -ius (SEN. contr. 7, 5, 1 non -e fit parricidium). Trin. 1019 quia cum frugi hominibus ibi bibisti, qui ab alieno -e cohiberent manus? TER. Haut. 1060 gnate mi, ego pol tibi dabo illam lepidam quam tu -e ames. Eun. 648 ut ego unguibus -e illi in oculos involem! MET. NVM. or. frg. Gell. 12, 9, 4 probi iniuriam -ius accipiunt, quam alteri tradunt (CIC. rep. 3, 40). RHET. Her. 4, 37, 49 id quod scimus -e omnes audituros dicimus nos timere quomodo accipiant. CIC. Verr. 5, 3 C. Heius est Mamertinus — omnes hoc mihi, qui Messanam accesserunt, -e concedunt — ... ornatissimus (Tusc. 5, 30 div. 1, 10 BELL. Afr. 89, 5 QVINT. inst. 1 pr. 15 AVG. civ. 22, 27 p. 621 COD. Iust. 7, 63, 5, 4). Verr. 5, 7 -e *Cupido* ... sacrario patrio continebatur (leg. agr. 2, 97). Arch. 20 neque quisquam est tam aversus a Musis, qui non mandari versibus aeternum suorum laborum praeconium -e patiatur (har. resp. 46 quod quemquam hominem ... impurissimi voce hominis violari -e patiuntur. Vatin. 39 te ... ferri praecipitem est -e passus. fin. 5, 56 ne bestiae quidem ...-e patiuntur sese contineri. off. 2, 73 *legem agrariam* antiquari Philippus -e passus est. Att. 13, 20, 1 Torquato nostra officia grata esse -e patior. *al.*). har. resp. 61 -e tacentibus ceteris reticuissem. fin. 3, 6 -illime in nomine tuo acquiesco. ac. 1, 45 faciebat *Arcesilas*, ut contra omnium sententias disserens de sua plerosque deduceret, ut ...-ius ab utraque parte assensio sustineretur. Tusc. 3, 51 verum dicentibus -e cedam (epist. 4, 4, 1 SVET. Aug. 21. TERT. ieiun. 3 p. 277 *Adam* -ius ventri quam deo cessit). Tusc. 5, 68 tardis ... mentibus virtus non -e comitatur. Cato 7 pares ... vetere proverbio cum paribus -illime congregantur (AMM. 28, 1, 53). off. 2, 19, 66 diserti hominis et -e laborantis. Att. 4, 2, 7 Tusculanum proscripsi: suburbano -e careo (MARCELL. Cic. epist. 4, 11, 2 *reliquis* -e et aequo animo carebam. SALL. Catil. 13, 5 animus imbutus malis artibus haud -e libidinibus carebat. NEP. Phoc. 1, 3 si ipse Phocion iis *pecuniis* -e careret liberis ... suis prospiceret. SEN. benef. 1, 11, 1 potest in eo aliquis fastidiosus esse aestimator, quo -e cariturus est. CVRT. 7, 4, 17). CIC. Att. 7, 2, 3 est, quam -e diligas, αὐτόχθων in homine urbanitas. 7, 26, 2 me ostreis et muraenis -e abstinebam. epist. 2, 16, 2 quod ... in maritimis *praediolis* -illime sum, moveo nonnullis suspicionem velle me navigare (SALL. or. Phil. 9 ubi malos praemia secuntur, haud -e quisquam gratuito bonus est. LIV. 28, 44, 18 ita et vixi et gessi res, ut tacitus ea opinione, quam vestra sponte conceptam animis haberetis contentus essem). CIC. epist. 15, 18, 1 ridere ... possumus? non mercule -illime. LIV. 1, 34, 4 *Tanaquil* haud -e iis, in quibus nata erat, humiliora sineret ea, quo innupsisset. 5, 23, 9 haud -e inibatur ratio iubendi referre praedam populum. 24, 1, 1 Graecas urbes ... eo -ius in societate manentes Romana, quod. 40, 57, 7 -e Bastarnis Scordiscos iter daturos (SEN. Ag. 267 det ille veniam -e cui venia est opus. benef. 2, 17, 7. QVINT. decl. 268 p. 95 nomen sapientiae -e atque avide ... dederunt. TAC. ann. 1, 71 data utrique venia, -e Segimero, cunctantius filio. SVET. Aug. 25 dona militaria aliquanto -ius phaleras et torques ... quam vallares ac murales coronas ... dabat. Claud. 24). PAVL. FEST. p. 368 taciturnus, qui -e tacet. SEN. contr. exc. 5, 2 nemo quicquam -e credit quo credito dolendum est (SEN. Herc. f. 314 quod nimis miseri volunt hoc -e credunt. epist. 57, 1 -e credidi tempestatem esse, ne iterum navem experirer. QVINT. inst. 4, 1, 12 ut iudices iis quos libentius audiunt etiam -ius credant. 4, 2, 119 nescio quo modo ... credit -ius quae audienti iucunda sunt. 8, 3, 5. TAC. hist. 1, 34 -ius de odio creditur. TERT. nat. 1, 7 -ius falso malo quam vero bono creditur. AVG. spir. et litt. 32, 55). SEN. Thy. 308 peiora iuvenes -e praecepta audiunt. epist. 57, 5 alii gladium -ius recipiunt quam vident. SCRIB. LARG. praef. p. 2 genus mortalium inter initia non -e se ferro ... committebat. QVINT. inst. 5, 11, 19 *rustici et imperiti* capti voluptate -e iis quibus delectantur consentiunt. TAC. Agr. 9 Agricola naturali prudentia quamvis inter togatos -e iusteque agebat. ann. 4, 41 Caesarem vergente iam senecta ... munia imperii -ius tramissurum *esse*. SVET. Iul. 80 postquam senatus Idibus Martiis ... edictus est, *coniurati* -e tempus et locum praetulerunt. GAIVS inst. 4, 57 -ius ... eis praetor succurrit quam actoribus. APVL. met. 8, 25 *pretium* gaudens dominus ... taedio mei -e suscepit. ITALA I Tim. 6, 18 (codd. d e) -e tribuant, communicent (εὐμεταδότους, VVLG. -e tribuere, communicare). TERT. anim. 52 p. 384 -e ... usurpari naturae nomen in ea quae videntur a nativitate ex accidentia adhaesisse. adv. Marc. 1, 13 p. 307 superiores ... situ aut statu substantias ...-ius deos habitas quam deo indignas. 4, 19 p. 482. PS. CYPR. ad Novat. 13 *Novatianus* in ruina -ius aedificatorum stantium operatur quam in structione iacentium ruinarum (*sed cf. Löfstedt, Spätlat. Studien p. 37*). AVG. ord. 2, 20, 52 bene ... viventes -illime exaudiet *deus*. divers. quaest. 71, 7 Christum diligendo -e sustinemus infirmitatem alterius. conf. 2, 17 nemo -e solus ridet. SVLP. SEV. Mart. 27, 6 illud -e confido omnibus sanctis opusculum istud gratum fore. PHYSIOGN. 123 canis animal est, quod -e irascitur, -e blanditur ... offenditur ... vigilat -e. MART. CAP. 5, 539 *in exercitatione memoriae* illud observari compertum est solere ut scribamus ipsi quae -e volumus retinere (8, 858). COD. Iust. 12, 3, 5, 2 nemo -e respexit filium familias in patriciatus honorem provectum.

III ***magis de opinione, fere i. q. certo, sine dubio***: DON. Ter. Andr. 720 -e adverbium confirmantis est, id est liquido et manifesto. veteres -e dicebant pro certo. *cf.* COMMENT. Eins. gramm. suppl. 259, 29 -e i. plane vel leniter. *apud verba*: PLAVT. Persa 778 qui sunt, qui erunt ... solus ego omnibus antideo -e (SALL. or. Phil. 13 boni malos -e anteibant). Trin. 708 non ... possum quin exclamem euge. euge ...-e palmam habes: hic victus. ELOG. Scip. carm. epigr. 8, 5 -e facteis superases gloriam maiorum (VOLCAC. carm. 6 Plautus secundus -e exuperat ceteros. CIC. S. Rosc. 17 magistratum scelere

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

audaciaque. dom. 116 omnium domos et laxitate et dignitate. de orat. 3, 43 eruditissimos homines Asiaticos quivis Atheniensis . . . -e superabit. leg. 1, 7 Sisenna . . . omnes adhuc nostros scriptores . . . -e superavit. Brut. 227. epist. 5, 12, 7 Xenophontis libellus in eo [*Agesilao*] rege laudando -e omnes imagines omnium statuasque superavit. CAES. Gall. 3, 14, 8 *virtute* nostri milites -e superabant. DECRET. decur. Tergest. [Corp. V 532] 17 AMM. 21, 16, 8 AVG. civ. 8, 12 p. 339). TER. Andr. 720 -e hic plus malist quam illic boni (*cf. p. 70, 77*). VOLCAC. carm. frg. 12 nono loco esse -e facio Luscium. CIC. Quinct. 70 ingenio venustate artificio tu -e vicisti (de orat. 1, 150 subitam et fortuitam orationem commentatio et cogitatio -e vincit. de orat. 2, 56 dicendi artificio. 3, 43 Soranum lenitate vocis atque ipso oris pressu et sono. Brut. 228 rep. 1, 37. 6, 16 stellarum . . . globi terrae magnitudinem -e vincebant. off. 2, 65 omnes superiores . . . scientia. Lael. 96 *Crassi* orationem religio deorum . . . -e vincebat). S. Rosc. 15 S. Roscius . . . Amerinus fuit genere . . . -e primus (Verr. 2, 64 Philodamum esse quendam genere . . . -e principem Lampsacenorum. Cluent 11 de orat. 3, 60 rep. 2, 34 SALL. Catil. 17, 7). CIC. Verr. 3, 35 huic hereditas ad ~~HS~~ -e triciens venit. Manil. 14 ut . . . -e omnibus terris antecellat *Asia*. Mil. 53 quo in fundo . . . -e hominum mille versabantur. Brut. 183 Cotta et Sulpicius -e primas tulerunt. 327 -e primas tenebat (SVET. Otho 2). ac. 2, 2 *Themistoclem* -e Graeciae principem ponimus. Tusc. 1, 81. Att. 1, 14, 5 ex altera parte -e CCCC fuerunt. SEN. suas. 1, 5 -e Alexandrum exisse, quos superbissimos et supra mortalis animi modum inflatos accepimus. SIL. 14, 342. AMM. 15, 3, 4 inter quos -e Paulus et Mercurius eminebant (*cf.* 22, 15, 27 omnes *serpentes* magnitudine et decore aspis -e supereminens). *apud adiectiva*: CIC. p. red. in sen. 5 gloria . . . Cn. Pompeius omnium gentium . . . -e princeps (opt. gen. 13 div. 2, 87 Tim. 2 epist. 6, 10, 2 FLOR. epit. 3, 14, 1). Vatin. 17 unus tu . . . omnium -e omnibus rebus infimus. Rab. Post. 23 virum unum Graeciae -e doctissimum Platonem. de orat. 3, 135 eidem -e optimus imperator. epist. 6, 6, 9 hominem . . . -e omnium nobilissimum. LIV. 24, 36, 7 duplici -e numero classem habentibus Romanis. QVINT. inst. 10, 1, 68 *Euripides* in iis, qui in miseratione constant -e praecipuus (APVL. flor. 18 p. 90). IVL VAL. 2, 25 flumen . . . haud cuiquam -e secundum. MACR. sat. 5, 18, 9 Didymus grammaticorum -e eruditissimus.

syn. et iuxta posita: ad I: PLAVT. Epid. 146 sine periclo (BELL. Afr. 29, 2. 51, 3) et cura, corde libero. 243 fortunate. RHET. Her. 4, 17, 25 breviter. CIC. inv. 1, 5 expeditius (epist. 6, 20, 2). 2, 9 libenter (Att. 9, 7, 5 epist. 7, 27, 2 TAC. Agr. 44 AVG. civ. 8, 18 p. 348). 2, 118 commode. de orat. 1, 119 ornatissime. Brut. 280 solute (317). top. 62 cito (SEN. epist. 16, 2 AVG. civ. 7, 4 p. 279. 19, 8 p. 368). rep. 1, 44 proclivi cursu. div. 2, 58 impunius. off. 2, 84 melius (epist. 1, 7, 6 optime. QVINT. inst. 9, 1, 4). CAES. civ. 2, 30, 3 tutius (QVINT. inst. 5, 5, 1). HIRT. Gall. 8 praef. 6 celeriter (SVET. Iul. 56 QVINT. decl. 309 p. 215). SALL. Catil. 37, 3 sine damno. LIV. 2, 56, 12 contemptim. SEN. contr. 2, 1, 28 iustius. CELS. 6, 6, 2 varie. SEN. dial. 4, 13, 3 rectius. 7, 8, 6 parate et sine tergiversatione. MELA 3, 63 habiliter. QVINT. inst. 2, 5, 4 distincte. 5, 10, 87 palam. 7, 2, 43 securius. PS. QVINT. decl. 17, 15 simpliciter. SVET. Aug. 3 egregie. APVL. apol. 67 sine ulla controversia. TERT. nat. 1, 1 semper. PORPH. Hor. carm. 1, 12, 7—8 sine cunctatione. AVG. civ. 15, 13 p. 82 proclivius. EVSTATH. Bas. hex. 6, 6 sine molestia. *ad II*: MARCELL. Cic. epist. 4, 11, 2 aequo animo. QVINT. decl. 268 p. 95 avide. *opp.: ad I*: difficile *passim*. CIC. nat. deor. 2, 20 vix aut nullo modo. Cato 72 aegre (COLVM. 9, 5, 1). TAC. ann. 1, 71 cunctantius.

eiusdem acc. neutr. sing. forma prisca pro adv. **facul** (*v. etiam p. 55, 79*): PAVL. FEST. p. 87 -l antiqui dicebant et faculter pro facile. p. 214 perfacul antiqui et per se -l dicebant, quod nunc facile dicimus. NON. p. 111, 21 -l pro faciliter. GLOSS. Plac. V 22, 18 (68, 16). GLOSS. V 641, 49. PACVV. trag. 322 nos illum . . . propitiaturos -l remur. *cf. l. 64*. LVCIL. 259 -l propellere iniquos. ACC. trag. 460 advorsam ferre fortunam -l. AFRAN. com. 7 haut -l, ut ait Pacuvius, femina invenietur bona.

adv. **faculter:** PAVL. FEST. p. 87 *v. supra l. 59*. CHAR. gramm. I 188, 16 nonnulli etiam (*sc. praeter* 'faciliter') -r aiunt oportere dici. MART. CAP. 3, 325 cum 'difficulter' dicamus, cur '-r' dici non poterit?

adv. **faciliter**. QVINT. inst. 1, 6, 17 his *analogiae sectatoribus* permittamus et 'audivisse' et 'scivisse' et 'tribunale' et '-iter' dicere. CLEDON. gramm. V 65, 7 *facile et difficile* possunt adverbia facere, ut -iter et difficulter. POMP. gramm. V 245, 26. AVG. gramm. V 519, 1 facile et difficile . . . nomina sunt, ex quibus haec nascuntur adverbia, -iter et difficiliter. MART. CAP. 3, 325 cum habilis habiliter dicamus, cur facilis -iter non dicimus? *de* facile *et* -iter *v. p. 65, 43—51. habent praeter* VITR., *qui passim utitur*, DECL. in Catil. AVG. CLAVD. MAM. *singulis locis*. GLOSS. εὐμαρῶς. εὐχερῶς.

VITR. 1, 1, 12 credent. 1, 1, 16 disputare possunt. 1, 4, 3 fabricetur. 2, 1, 2 tractarent (2, 7, 2). 2, 8, 1 aggerantur. 6 praef. 3 adimuntur. 6, 3, 11 lumina . . . -iter erunt explicata. 6, 7, 3 esse possit. 6, 8, 3 mutabitur (6, 8, 8). 7, 3, 8 rumpitur. 10, 2, 2 versentur. 10, 3, 3 pondus oneris erit excitatum. 10, 3, 6 extollit. 10, 8, 3 impellantur. 10, 14, 3 recipiunt. 10, 15, 7 perveniebatur. DECL. in Catil. 20 excitare. AVG. conf. 10, 8, 12 suggeruntur. CLAVD. MAM. anim. 3, 16 memoria complecti.

×facilitas, -ātis *f.* [*a* facilis, *cf.* facultas. *Th.*]. *cf.* NOT. Tir. 30 50—52. PAVL. FEST. p. 87 *a 'facul'* facultas et difficultas videntur dicta. sed postea -s morum facta est, facultas rerum. DIFF. ed. Beck p. 56, 5 inter facultatem et -em: facultas cuiuslibet rei copia est, -s expeditio rerum. DIFF. gramm. VII 524 facultas locupletis, -s artificis est: *cf. p. 76, 7 sqq.* *afferuntur* -es *et* -s: QVINT. inst. 9, 4, 97. 110. 111 *inter exempla clausularum*. *legitur inde a* TER., *pluralis*: QVINT. inst. 9, 4, 97 TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 577 (*sub I*) CASSIOD. in psalm. 30, 32 *et* GREG. TVR. Franc. 9, 10 (*sub II B*). *significat passive rationem, active facultatem vel voluntatem, qua aliquid facile efficitur*: GLOSS. II 318, 22 εὐμάρεια. 320, 32 εὐχέρεια. IV 236, 31 possibilitas, licentia.

I *ratio, condicio tractabilis, res facilis*: **A** *absolute*: RHET. Her. 3, 24, 39 ne forte verborum memoriam aut nimis difficilem aut parum utilem arbitrere, ⟨rerum⟩ ipsarum memoria contentus sis, quod et utilior sit et plus habeat -is ($P^2 \Pi B C E$ *puto recte*, facultatis *HPBC*). *ibid.* ut ab hac difficili consuetudine sine labore ad illam -em (*variant codd. fere eodem modo quo supra*) transire possimus. CIC. inv. 1, 98 oportebit ita facere, ut plerique faciunt propter -em, singillatim unam quamque rem attingere. CAES. civ. 3, 73, 3 recordari *eos* debere, qua -e (*sic pars codd.*, felicitate *al.*) inter medias hostium classes . . . omnes incolumes essent transportati. VITR. 10, 2, 10 *hoc genus machinae* multis orbiculorum circumitionibus et -em summam praestat et celeritatem. PLIN. nat. 16, 40 *picea* in domos recepta tonsili -e. 16, 209 *arbores lentae* habent . . . in sculpturis -em. 37, 63 *smaragdi* visum admittentes ad crassitudinem sui -e tralucida. PS. QVINT. decl. 2, 13 exiguum argumentum, noverca, de magna -e fecisti (*sed fortasse m recte* facultate). 2, 19 simulare somnum habet . . . hanc -em quod videtur similis excitato qui deprensus est. PLIN. epist. 7, 4, 7 addidi alios *elegos* -e corruptus. GELL. 5, 6, 22 -i (*sc. belli*) aptam esse Veneris frondem. PORPH. Hor. carm. 3, 6, 46—48 damnosam rem mira -e et brevitate . . . ⟨in⟩ deterius labi. PANEG. 3, 9 tanta -e illa quae tunc aliis forent inaccessibilia superastis. AVR. VICT. Caes. 20, 33 haudquaquam pari -e velari parricidium, qua fieret. AMM. 15, 1, 2 rem insperatam et arduam . . . tota -e completam. HIER. epist. 64, 11, 2 volo pro legentis -e abuti sermone vulgato. AVG. civ. 10, 32 p. 460 quae . . . non poterant . . . ad experimentum celeri -e perduci. 14, 23 p. 47 manus et pedes movemus . . . sine ullo renisu tanta -e, quanta et in nobis et in aliis videmus. 18, 22 p. 284 Roma . . . tot gentes . . . non ea (*sc. ac Ninus*) celeritate ac -e perdomuit. 19, 2 quid horum trium *generum vitae* difficultatem vel -em afferat. 22, 7 p. 595 ut *quaestionem* . . . negato sexu muliebri celeriore -e dissolveret. in psalm. 103 serm. 1, 7 'extendit sicut pellem' ad -em redegit, si ad litteram accipias. *ibid.* attulit quandam -em pro tua capacitate, ut sic quodammodo incipias credere facile operantem deum *eqs.* 139, 13 laborant homines loqui mendacium: nam veritatem tota -e loquerentur. gest. Pelag. 30, 55 ubi labor est, -s non est. conf. 8, 9, 21 imperat animus, ut moveatur manus et tanta est -s, ut vix a servitio discernatur imperium. nat. et grat. 68, 82 ubi difficultatem aliquam sentiunt *Christiani* . . . -em a domino impetrare persistant. mus. 6, 4, 7 *anima ante peccatum* nulla molestia et summa -e animabat *corpus*. serm. ed. Mai 126, 1 multitudo constipata etiam angustiis aliquanto inquietior voci nostrae non dabat -em. VINDIC. med. 7 cum sit omnis spuma . . . -e scissibili solubilis, semen . . . est . . . non facile solubile. CAEL. AVR. chron. 5, 10, 110 -e secunda *egestio* est, quae ad intestina ruperit. CLAVD. MAM. anim. 1, 13 p. 57 *angelica substantia* habens corpus totius -is maximaeque pulchritudinis. POMER. 1, 4, 2 -s sine impedimento. BOETH. arithm. 1 praef. p. 5, 10 etsi apud te facilis veniae locus esset aliquando tamen ipsam formidabat -em suspecta securitas. ORIBAS. syn. 2 add. p. 844 sive ex deliciarum usibus corporalium sive naturalem -em (*pro* -um, *ut videtur*) intestinarum patientia. *nota*: AMM. 29, 1, 20 quae *Valens* -e privati audierat (*i. ut privatus facile audit*).

B *genus facilitatis notatur additamentis*: **1** *genetivo gerundii* (*gerundivi*): TER. Andr. 232 di, date -em . . . huic pariundi (PLIN. nat. 21, 167). SEN. benef. 2, 29, 1 *quod* multa animalia *nos vincant* nandi -e. dial. 12, 2, 3 acquirendi *pecuniam*. epist. 95, 2 haec sive levitas est sive vernilitas, punienda est annuendi -e (*sic Windhaus et Bücheler*, mutendi *codd.*). PLIN. nat. 8, 205 *coitus* geminatur propter -em aboriendi. QVINT. inst. 2, 15, 30 *hominum genus* -e dicendi male utebatur. 12, 6, 7 tirocinii metum, dum facilius est audere, transierit, nec audiendi (*leg.* audendi, *ut videtur*) -em usque ad contemptum operis adduxerit. TAC. Germ. 26 -em partiendi camporum spatia praebent. PLIN. epist. 8, 16, 1 unum *solacium est* -s manumittendi. CALL. dig. 48, 18, 15, 1 *aetas* suspectiores . . . eosdem (*testes*) facit ad mentiendi -em (metiendi facultatem *F*). VLP. dig. 2, 8, 2 pr. fideiussor in iudicio . . . locuples videtur dari . . . ex conveniendi -e. PANEG. 10, 27 perficiendae rei. 12, 26 quaerendi et perdendi. SCHOL. Cic. Bob. p. 150, 15 procliviorem facit -em impetrandi *orator*. HIER. epist. 57, 2, 2 intelligendi (EVSTATH. Bas. hex. 3, 1 p. 889). AVG. civ. 14, 15 p. 36 non peccandi (gest. Pelag. 30, 55). in psalm. 138, 9 contemplandi te. divers. quaest. 79, 1 peccatorum perpetrandorum. SIDON. epist. 3, 7, 1 cui scribendi . . . magis est -s quam facultas. BOETH. mus. 4, 7 pernoscendi. COD. Iust. 1, 17, 2 (13)

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

possidendi. 2 *genetivo rei*: Liv. 21, 26, 9 milites simul copia materiae simul -e operis (Plin. nat. 17, 40 *sic Mayhoff*, facultas *codd.*) inducti. 32, 14, 6 ex ... -e veniae *consul* animos eorum ... conciliat. Pavl. Fest. p. 56 partus. p. 225 *cerae*. Sen. nat. 2, 7, 2 aquarum. epist. 11, 5 *novitas rei* movet naturali in hoc -e corporis pronos. 116, 5 aeque -s amoris quam difficultas nocet: -e capimur, cum difficultate certamus. Colvm. 3, 1, 3 *vitem* ceteris stirpibus iure praeponimus, non tantum fructus dulcedine, sed etiam -e. 5, 4, 3 -s eius sŏli (*sc. Campaniae*) minorem operam desiderat (Plin. nat. 18, 178). Plin. nat. 17, 147 tractatus. 18, 110 culturae. 18, 167 Aegypti. 33, 59 materiae *auri* (Tert. anim. 37 pall. 3). Qvint. inst. 12, 3, 11 *formularii* tamquam utiliora eligentes ea, quorum solum -em sequebantur. Ps. Qvint. decl. 8, 11 parricidii (facultate *B*, -e *b*). Tac. ann. 11, 26 Messalina -e adulteriorum in fastidium versa. 14, 62 flagitiorum. 15, 17 -e camporum praevenientem equitem. Plin. paneg. 47 admissionum. 51 auxeras ... numerum eius (*populi*) congiarii -e. Hyg. grom. p. 178, 17 agri. Apvl. met. 11, 13 reformationis. Tert. pudic. 8 comparationum. adv. Marc. 5, 3 p. 577 *ut* legis difficultates *fierent* in euangelii -es. Hil. in psalm. 2, 22 modo ac -e vasis figuli comminuendos populos. Amm. 15, 5, 27 aditus. Anon. mach. bell. 7 subiecta rotarum quattuor -s duobus ... equis. 17 liburnam ... ad -em cursus ... animalium virtus impellit. 18 *liburna* habet de navigii -e remedium. Heges. 5, 27 vers. 51 belli. Hier. in Is. 14, 12—14 intelligentiae. Avg. civ. 14, 26 p. 53 rerum. 22, 25 p. 618 motus. vera relig. 53, 102 actionis. Cassiod. in psalm. 1, 6 expulsionis.

II ***facultas*** *rei facile perspiciendae, intellegendae, perficiendae*, ***mobilitas, agilitas*** (*cf.* Cic. Tusc. 4, 28 in bonis rebus, quod alii ad alia bona sunt aptiores, -s nominetur, in malis proclivitas *et infra l. 38*): A *generatim*: 1 *absolute*: a *de hominibus*: [Cic. orat. 21 *orator* nihil afferens praeter -em (facultatem *codd. fort. recte, emend. Manutius*) et aequabilitatem (aequalitatem *codd.*).] Sen. epist. 40, 12 Fabianus ... disputabat expedite magis quam concitate, ut posses dicere -em esse illam, non celeritatem. 120, 9 imitatur neglegentia -em, temeritas fortitudinem. Qvint. inst. 2, 4, 17 erit suum parandae -i tempus. 4, 1, 54 *exordium* -e famam ingenii auget. 7, 2, 55 in foro tantam illam -em olim desideravimus. 10, 1, 1 eloquendi praecepta ... non satis ad vim dicendi valent, nisi illis firma quaedam -s, quae apud Graecos ἕξις nominatur, accesserit (10, 1, 59). 10, 2, 12 quae in oratore maxima sunt, imitabilia non sunt, ingenium, inventio, vis, -s et quidquid arte non traditur. 10, 3, 7. 10, 5, 1. 10, 7, 8. 18. 19. 20. 11, 3, 12. 12, 9, 14 quorundam cura tarditatis, quorundam -s temeritatis crimine laboravit. 12, 9, 20. 12, 10, 6 -e Antiphilus *pictor* ... est praestantissimus. Plin. epist. 6, 29, 5 assiduitate *agendi* nimia -s magis quam facultas ... paratur. Tac. Agr. 6 proconsul in omnem aviditatem pronus quantalibet -e redempturus esset mutuam dissimulationem mali. Fronto p. 177, 26 N. omni ... prudentiae et -is usu ... *Faustinianum* parem sui invenies. Apvl. met. 7, 11 insigni -e naviter cuncta praeministrat *hospes*. apol. 14 *in natura* magis miranda et -s et similitudo *quam in artificio*. Hier. epist. 58, 11, 1 facile loqueris et pure, -sque ipsa et puritas mixta prudentiae est. Avg. gen. ad litt. 4, 29 p. 128 *angelorum* mentem mirabili -e haec omnia simul posse. lib. arb. 3, 22, 64 dignam -i comparandae ad recte faciendum operam non dedit. b *de rebus*: Cic. orat. 215 primum ... numerus agnoscitur, deinde satiat, postea cognita -e (*sc. numeri*) contemnitur. Ivst. 9, 8, 10 *oratio* acuminis et sollertiae plena, ut nec ornatui -s nec -i inventionum deesset ornatus. Pallad. 11, 12, 4 *poma cerasi* summa -e nascentur. 11, 12, 5 arboris -em probavi. 2 *significatur res genetivo obi.*: *rei*: Cic. Att. 12, 40, 2 quis aut congressum meum aut -em sermonis desideravit? (Svet. gramm. 23 Firm. math. 3, 7, 11). Stat. silv. 2 praef. 18 exigebat stili -em leo mansuetus (*i. carmen de leone mansueto*). Qvint. inst. 1, 12, 11 *animi puerorum* secundum aliam aetatis illius -em velut simplicius docentis secuntur. 9, 4, 145 non decorem compositionis quaerimus, sed -em. 10, 7, 26 in alia plus prior confert vocis firmitatem, oris -em, motum corporis (Cassian. conl. 14, 9, 7). 10, 7, 28 verborum (Ps. Qvint. decl. 11, 6 Hil. in Matth. 4, 17 Hier. epist. 53, 7, 1 Val. Cem. hom. 5, 3). Treb. trig. tyr. 32, 7 scientia naturae -e verbosa est (Boeth. herm. sec. 3, 9 p. 190, 4). Arnob. nat. 1, 33 si *animalia* in linguarum nostrarum -em solvi *possent*. Firm. math. 6, 23, 6 hi ... cum maxima affluentiae -e facundiam ... exercent. Ambr. hex. 5, 10, 29 sunt ... aliqua piscium genera qui non ingenii -e loca mutent (Heges. 1, 29, 2). Cael. Avr. acut. 1, 11, 77 fluoris sanguinis. chron. 1, 4, 93 corporis. 3, 8, 145 ventris (5, 1, 10). Val. Cem. hom. 5, 1 laborum. *genet. gerundii*: Cic. rep. 3, 37 ut filiis imperari corporis membris propter oboediendi -em (Avg. civ. 14, 23 p. 48. 19, 27 p. 404. *cf.* 13, 20 p. 584 *corpus* spiritui summa et mirabili obtemperandi -e subdetur). Tac. Germ. 21 abeunti, si quid poposcerit, concedere moris; et poscendi in vicem eadem -s (*fere i. q. libertas*). Avg. civ. 11, 31 p. 506 angeli habent ... cognoscendi -em. gen. ad litt. imperf. 4, 15 p. 468, 22 cedendi -s *aquae*.

B *cum nota vituperationis, fere i. q. neglegentia, credulitas, levitas* (*cf.* Gloss. licentia *p. 74, 70*): 1 *de hominibus*: a *absolute*: Rvt. Lvp. 1, 7 aegre tuli (*Demosthenes*), quod dominii (?) vestri -em unius fallacia tentatam intellexi. Sen. benef. 1, 4, 2 danda lex vitae, ne sub specie benignitatis inconsulta -s placeat. Tac. hist. 1, 12 hiantes in magna fortuna amicorum cupiditates ipsa Galbae -s intendebat. ann. 2, 65 cum alter -e, alter fraude cuncta inter se concederent acciperentque. 11, 28 -s imperatoris fiduciam dabat. 12, 61 Claudius -e solita, quod uni concesserat, nullis extrinsecus adiumentis velavit. 16, 2 *oratores* securi de -e credentis. Svet. Claud. 29 in quinque et triginta senatores trecentosque amplius equites Romanos tanta -e animadvertit, ut [cum] de nece consularis viri renuntiante centurione factum esse quod imperaret negaret quicquam se imperasse. Apvl. apol. 77 quo facilius Pontiani -em ... circumveniret (76). Min. Fel. 14, 4 id accidere ... auditorum -e, qui dum ... a rerum intentionibus avocantur, sine dilectu assentiuntur dictis omnibus nec a rectis falsa secernunt. Tert. nat. 2, 14 *Herculem* vos de pyra in caelum sublevastis illa -e, qua. Vlp. dig. 4, 4, 11, 4 nec ... eventus damni restitutionem indulget, sed inconsulta -s. 4, 4, 44 minores annis viginti quinque ... ab aliis ... sua -e decepti. 36, 4, 3, 3. 42, 6, 1, 17. 48, 5, 16, 6. Marcian. dig. 48, 16, 1, 5 temeritatem -is veniam continere. Cypr. epist. 27, 3 Lucianus ... -e sua immodestus. Lampr. Comm. 14, 8 praefectos urbi eadem -e mutavit. Arnob. nat. 2, 12 imprudens et -is stolidae *aliquis*. Don. Ter. Ad. 391 *cf. infra l. 67*. Hil. in psalm. 1, 21 incuriosam legentium -em dicti dominici sermo perturbat. 13, 1 non ... secundum sermonis nostri usum promiscuam in his esse oportet -em. trin. 8, 3 cum -em credentis atque audientis ... eluserint. ad Const. 2, 4 quorundam aut praesumptio aut -s aut error apostolicae doctrinae indemutabilem constitutionem partim fraudulenter confessa est, partim audacter egressa. Ambr. hex. 5, 7, 18 ne ... feminea -e labatur *Eva*. Hier. epist. 57, 1, 2 ne forsitan accusator meus -e, qua cuncta loquitur, ... me quoque apud vos argueret. Bachiar. fid. 6 p. 1034[B] *animae feminarum* omni spiritui deceptionis credula se -e commiscent. Leo M. epist. 83, 2 ne ... incuriosa -s temere aliquos ... susciperet. Sidon. epist. 1, 11, 4 levis turbae -em quo voluit ... traxit persona popularis. Val. Cem. hom. 1, 8 providendum est, ne -e tua alter peccet. Inst. Iust. 3, 14, 3 qui neglegenti amico rem custodiendam tradit, suae -i id imputare debet. 4, 20, 18 pr. testium -em, per quos multa veritati contraria perpetrantur ... resecantes. Cassiod. var. 4, 12, 3 ut ... nec adversarii negotium credula -e damnemus. 7, 23 qui mores afferunt simillimos ventis ... in contemptum maximum nativa -e prosiliunt. in psalm. 30, 32 viriliter ... omnis sexus agit, qui nescit mollissimis -bus immutari. Conc. Rom. a. 501 p. 419, 6 *v. p. 76, 22*. Greg. Tvr. Franc. 9, 10 pro diversis -bus culpabilis iudicatur. Lex Burg. lib. const. 80, 1 in diversis causis prae -e plurimos *testes* referre falsa. 84, 1 Burgundiones sortes suas nimia -e distrahere. b *addito genetivo*: *substantivi*: Min. Fel. 8, 4 mulieribus credulis sexus sui -e labentibus. Porph. Hor. epist. 2, 1, 94 ⟨in⟩ vitium -e[m] prosperae fortunae i⟨sse⟩ delicias. Firm. math. 1, 1, 4 quod auditorum animos ad -em credulitatis invitet (Zacch. 1, 2). Ambr. hex. 5, 7, 18 vir ... portat ... levitatis femineae -em. Vvlg. Ier. 3, 9 fornicationis. Sidon. epist. 1, 7, 1 amicus homini fui supra quam morum eius -s varietasque patiebantur. *gerundii*: Capitol. Pius 3, 7 de huius uxore multa dicta sunt ob ... vivendi -em. Ivl. Val. 1, 9 labi omnia cum -e donandi. Hil. in psalm. 1, 3 incautam hanc ita praedicandi -em ipsa illa coarguunt, quae continentur in psalmo. Avg. quaest. hept. 5, 12 ne in periurium incidatur -e iurandi (epist. 125, 3). 2 *de rebus*: Qvint. inst. 4, 2, 94 somniorum et superstitionum colores ipsa iam -e (*sic AB*, felicitate *B*, fallacitate *sine necessitate, ut videtur, Meister*) auctoritatem perdiderunt.

III ***natura*** *hominis* ***lenis*** *et de factis vel vitiis alicuius facilius i. clementius, indulgentius iudicans, inde fere i. q.* ***clementia, indulgentia, comitas***: A *generatim*: 1 *absolute*: Ter. Hec. 248 ego me meis omnibus scio esse apprime obsequentem, sed non adeo ut mea -s corrumpet illorum animos (Don. Ter. *ad l.* indulgentia. Schol. Ter. *ibid.* lenitas). Haut. 648 istuc factum ignoscam, verum, Sostrata, male docet te mea -s multa (Schol. Ter. *ad l.* -s mansuetudo). Eun. 1048 *laudem* mei patris festivitatem et -em? (Don. Ter. *ad l.* festivitas in dictis est, -s in animo et factis. Schol. Ter. *ibid.* -em propitiationem, misericordiam). Ad. 391 inepta lenitas patris et -s prava (Don. Ter. *ad l.* lenitas ad permittendum, -s ad ignoscendum, sic quidam; sed ego lenitatem ad Micionem refero ... -em ad Aeschinum, cui haec per licentiam -s datur. Schol. Ter. *ibid.* -s licentia. *cf.* Gloss. IV 236, 31 possibilitas, licentia). Ad. 861 re ipsa repperi -e nihil esse homini melius neque clementia (Don. Ter. *ad l.* inter -em et clementiam hoc interest: facilis est, cuius ira facile ... solvitur, clemens qui non irascitur. Schol. Ter. *ad l.* -e lenitate). Cic. Verr. 6, 14 cum viderent *servi* ea -e praetorem, ut. Manil. 41 ut is, qui dignitate principibus excellit, -e infimis par esse videatur. Mur. 41 laus aequitatis integritatis -is ad extremum ludorum voluptate concluditur. 66 si illius comitatem et -em tuae gravitati ... asperseris. Cael. 14 nisi tot vitiorum tanta immanitas quibusdam -is et patientiae radicibus niteretur. Phil. 1, 27 te ... id facturum (*sc. irasci mihi*) non arbitror, novi -em tuam (Cael. Cic. epist. 8, 4, 2). 9, 11 quae proficiscebantur a legibus et ab iure civili semper ad -em aequitatemque referebat. de orat. 1, 208 meam -em laudatote, cum vobis ... non gravate respondero. 2, 182 *reorum* -is liberalitatis mansuetudinis ...: ... signa proferre. 2, 184 actione leni -emque significanti.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 362 humanitatem et -em agnoscimus tuam. 3, 19 cum auctoritas atque amicitia vestra tum Antonii -s eripuit ... mihi ... libertatem recusandi. Lael. 66 amicitia ... ad omnem comitatem -emque proclivior *esse debet*. off. 1, 88 in liberis ... populis et in iuris aequabilitate exercenda ... est -s et altitudo animi. 1, 90 Philippum ... -e et humanitate ... superiorem *filio* fuisse. 2, 32 omniumque earum virtutum, quae pertinent ad mansuetudinem morum et -em. Att. 1, 20, 1 ut ... ne expectare quidem abs te aut ab ullo homine tantum -is ac mansuetudinis potuerim. 5, 21, 5 nos ... vicimus omnes ... cum abstinentia, tum iustitia, -e, clementia. 6, 2, 5 iurisdictio nec imperita et clemens cum admirabili -e. 14, 12, 2. epist. 3, 10, 10 qua ... ille -e, qua humanitate tulit contentionem meam. 9, 16, 7 -e mea ista ferebantur antea. 12, 1, 2 immoderate quidam et ingrate nostra -e abutuntur. 13, 24, 2. ad Q. fr. 1, 1, 21 adiungenda ... est -s in audiendo, lenitas in decernendo, in satisfaciendo ac disputando diligentia. 1, 1, 35 ut -e sua *qui tibi omnia debent* nos eam necessitudinem, quae est nobis cum publicanis, obtinere et conservare patiantur. Q. Cic. pet. 16 amicorum studia beneficiis et officiis et vetustate et -e ac iucunditate naturae parta esse. Pvblil. F 15 -s nimia partem stultitiae sapit (J 48, *ubi* felicitas *codd. emend. Wölfflin*). *huc pertinere videtur*: F 32 -em in dubiis virtus imperat. N 16 nimia concedendo interdum fit stultitia ⟨-s⟩ (*supplevit Friedrich*). 36 non semper aurem facilem habet -s (*sic cod., versus non stat*). Sall. Catil. 54, 3 *Caesaris* -s, huius (*Catonis*) constantia laudabatur. Nep. Att. 15, 1 *Attici* comitas non sine severitate erat neque gravitas sine -e. Liv. 3, 70, 1 praelatus ille *consul* -i summittentis se *collegae* comiter respondebat. 37, 52, 9 cum aliquamdiu hinc indulgentia, hinc modestia ... non magis mutua quam inexplicabili -e certatum esset. 40, 46, 15 -s censorum ... comprobata ab senatu et laudata est. Lavd. [Turiae] (Corp. VI 1527) I 30 domestica bona pudicitiae, opsequi, comitatis, -is *eqs.* Sen. dial. 2, 18, 5 hoc ipsum solacio erit, etiamsi nostra -s ultionem omiserit, futurum aliquem qui poenas exigat a procace et superbo et iniurioso. 5, 26, 4 una nos res facere quietos potest, mutuae -is conventio. 8, 5, 7 *homo* illud totum (*sc. perquisitionem rerum naturae*) sibi vindicat, cui licet nihil -e eripi, nihil neglegentia patiatur excidere. epist. 58, 7. Qvint. inst. 11, 1, 42 iucundissima ... in oratore humanitas, -s, moderatio, benevolentia. Tac. Agr. 9 nec *Agricolae* ... aut -s auctoritatem aut severitas amorem deminuit. ann. 6, 15 Cassius ... -e saepius quam industria commendabatur. 11, 22 quaestura ex ... -e tribuentium gratuito concedebatur. Plin. epist. 2, 4, 2 magnum habes -is meae pignus. 5, 2, 2 quae -s tua ... dabis veniam. 8, 2, 8 magno mihi ... haec ... -s stetit. 9, 29, 2 si ea -e proxima acceperis, qua priora, laus potius speranda quam venia obsecranda est. paneg. 2 *principis* humanitatem, temperantiam, -em ... celebrare. 86. Svet. Iul. 72 amicos tanta ... -e indulgentiaque tractavit, ut. Ps. Avr. Vict. epit. 14, 6 continentiam -em clementiam simulans. Avson. 414 multas et frequentes mihi gratiae tuae causas ... naturae tuae -s benigna conciliat. Evtr. 7, 21, 3 -is et liberalitatis tantae fuit *Titus*, ut ... responderit nullum tristem debere ab imperatore decedere. Hier. epist. 18^a, 15, 5 *Esaias* sciens, quid superiori -e se ipsum offerens pertulisset. Avg. civ. 15, 27 p. 120 *deus* ut sine cibo viverent *animalia* divina -e donaret. Sacr. Leon. p. 354 nos sic ... vis esse perfectos, ut ... indiscreta non subripiat -s caritati. 2 *additur* **erga**: Fronto p. 129, 24 N. speque tuae erga me benignissimae -is interim in scribendo cessavi. Vlp. dig. 24, 1, 1 ne *vir et uxor* mutuo amore invicem spoliarentur donationibus non temperantes, sed profusa erga se -e.

B *subauditur, ut videtur, nota exigua vituperationis*: Cic. de orat. 2, 15 ego ... numquam mihi minus quam hesterno die placui: magis adeo id -e quam alia ulla culpa mea contigit, qui dum obsequor adulescentibus me senem esse sum oblitus. Tac. ann. 14, 47 gymnasium eo anno dedicatum a Nerone praebitumque oleum equiti ac senatui Graeca -e.

Novivs Atell. 97 -em video uteris vulgariam; *ad quam significationem pertineat, dubium est.*

epitheta: *ad I*: Vitr. 10, 2, 10 summam (Avg. mus. 6, 4, 7 Boeth. mus. 4, 7). Sen. dial. 12, 2, 8 tanta (Avg. civ. 14, 26 p. 53). Ps. Qvint. decl. 2, 13 magna. Avr. Vict. Caes. 20, 33 pari. Avg. civ. 10, 32 p. 459/460 celeri (22, 17 p. 595). *ad II A*: Qvint. inst. 10, 1, 1 firma (10, 1, 59). 10, 7, 18 extemporalem. *ibid.* summam (Avg. civ. 13, 20 p. 584). 11, 3, 12 prompta. Apvl. met. 7, 11 insigni. Firm. math. 3, 7, 11 docta. Avg. gen. ad litt. 4, 29 p. 128 mirabili (civ. 13, 20 p. 584). *ad II B*: Sen. benef. 1, 4, 2 inconsulta (Vlp. dig. 4, 4, 11, 4). Ambr. hex. 5, 7, 18 feminea. Bachiar. fid. 6 p. 1034^B credula (Cassiod. var. 4, 12, 3). Leo M. epist. 83, 2 incuriosa. Cassiod. var. 7, 23 nativa. Lex Burg. lib. const. 84, 1 nimia. *ad III*: Cic. Att. 14, 12, 2 nimiae (Pvblil. F 15 *coni. Wölfflin*, animi ad *codd.*).

syn. et iuxta posita: *ad I*: Vitr. 10, 2, 10 celeritatem (Avg. civ. 18, 22 p. 284). Apvl. met. 11, 13 potentiam et ... magnificentiam. Porph. Hor. carm. 3, 6, 46—48 brevitate. *ad II A*: Sen. epist. 40, 12 celeritatem. 120, 8 fortitudinem. Qvint. inst. 10, 5, 1 copia. Fronto p. 177, 26 N. prudentiae. Hier. epist. 58, 11, 1 puritas. *ad II B*: Tac. ann. 2, 65 fraude. Capitol. Pius 3, 7 libertatem. Hier. epist. 57, 1, 2 impunitate. *ad III*: Ter. Eun. 1048 festivitatem *v. p. 74, 64 sq.* Ad. 390 lenitas *v. p. 74, 66 sq.; multa alia supra suo loco allata.* *opp.*: *ad I*: Sen. epist. 116, 5 difficultas (Tert. adv. Marc. 5, 3 p. 577 Avg. civ. 19, 2 p. 351). Avg. mus. 6, 4, 7 molestia. Pomer 1, 4, 2 impedimentum. *ad III*: Cic. Mur. 66 gravitati (Nep. Att. 15, 2). Tac. Agr. 9 severitas.

apponitur vel opponitur saepius facultas, *ut*: Plin. epist. 6, 29, 5 assiduitate nimia -s magis quam facultas ... paratur. Vlp. dig. 2, 8, 2 fideiussor ... videtur dari non tantum ex facultatibus, sed etiam ex ... -e. Avg. gen. ad litt. 4, 8 rerum ... condendarum tam facultas quam -s incomparabilis et ineffabilis est apud deum. Sidon. epist. 3, 7, 1 cui scribendi ... magis est -s quam facultas. *cf. p. 72, 2 sqq.* *nec non libri exhibent vel coniecerunt viri docti saepius alterum pro altero, ut* Ter. Andr. 232 -em *codd. praeter Dγ, qui* facultatem. Ad. 391 -s *codd. praeter Aγ, qui* facultas. Com. pall. inc. 48 *infra l. 25.* Rhet. Her. 3, 24, 39 facultatis *HPBC*, -is $P^2 \Pi B^2 C^2 E$. *ibid.* facultatem *HPBC*, -em $P^2 \Pi B^2 E$. Cic. Cael. 14 -is *codd.*, facultatis *Madvig.* orat. 21 facultatem *codd.*, -em *Manutius.* 231 facultate *codd.*, -e *Stangl.* Plin. nat. 17, 40 -s *Mayhoff*, facultas *codd.* Ps. Qvint. decl. 2, 13 -e *codd.*, facultate *m.* Vlp. dig. 49, 1, 3, 3 -em *F*, facultatem *al.* Treb. trig. tyr. 32, 7 naturae -e *codd.*, et facultate *Petschenig.* Conc. Rom. a. 501 p. 419, 6 concilium alienae facultatis imitatione deserere (*fort.* -is *Traube in indice*). *apponitur item* felicitas: Avg. civ. 11, 31 p. 506 cognoscendi -em et requiescendi felicitatem; *variantque ambae voces, ut* Com. pall. inc. 48 felicitas *α*, -s *GM*, facultas *PV*. Pvblil. J 48 felicitas *codd.*, -s *Wölfflin.* N 36 -s *cod.*, felicitas *Gruter.* Caes. civ. 3, 73, 3 felicitate *alii*, -e *alii codd.* Plin. nat. 18, 110 felicitatem *E*, -em *alii.* Qvint. inst. 4, 2, 94 felicitate *B*, -e *AP*. 10, 7, 19 felicitatem *B*, -em *alii.* *Bannier.*

faciliter *v. p. 71, 69 sqq.*

facillāre στραγγαλίσαι Gloss. II 69, 52. focillare (*i.* faucillare) *coni. Rönsch, Collect. phil. 138. cf. etiam Ducange gloss. s. v.* *Mbr.*

facinorōsē *v. p. 77, 30.*

facinorōsus (facinerōsus), -a, -um *a* facinus. Vel. gramm. VII 73, 1 facineris, non facinoris, quoniam facinerosum vocamus. *sic lectio codicum vel optimorum vel omnium*: Cic. *saepius* (*v. Orelli ad Phil. 8, 16; Clark ad dom. 12*). Liv. 1, 50, 7 Apvl. met. 3, 26. 5, 19 Min. Fel. 25, 2 Itala Is. 53, 12 (Cypr. testim. 2, 15) psalm. 70, 4 (Aug. serm. ed. Mai 15, 1) m^1 *et saepius.* Cypr. epist. 67, 3 Arnob. nat. 2, 48. 6, 26 Lact. ira 16, 4 (*B*) Firm. err. 6, 6 *al.* Rvfin. hist. 8, 13, 14 ($O^1 F$) Avg. civ. 1, 9. 9, 1 (K^1) Comm. apol. 156 Ennod. dict. 15, 6 p. 470, 19 (*BV*) Gloss. *hic illic.* *comp.*: Ivst. 16, 4, 6 *al.* *superl.*: Cic. dom. 25 *al.* *in versu*: Comm. apol. 156 *v. p. 77, 15.* *i. q. facinorum plenus (in malam partem), scelerosus*: Gloss. δραματουργός. βδελυρός. ἄτοπος. ἀτοπηματοποιός. δυσσεβής. μιαρός. scelestus. V 455, 29 -i: iniqui vel [funus ferentes] malefici. Not. Tir. 34, 64.

I *de personis*: Cic. dom. 12 usitatum hominis -i (*Clodi*) scelus (25 Vatin. 40. Deiot. 16 in hominem improbum ... nec in -um. Liv. 1, 50, 7 seditiosus -usque homo. Vlp. dig. 2, 1, 3. Avg. bapt. 2, 10, 15 omnes flagitiosi et -i homines). Cic. Sest. 81 a -issimis sicariis. Phil. 8, 16 perniciosum civem, sceleratum, ... impium, audacem, -um. Apvl. met. 3, 26 nequissimam -issimamque ... feminam. 5, 19 -ae mulieres (9, 22 Greg. Tvr. glor. mart. 87). Itala Is. 55, 7 (Pacian. epist. 1, 5 p. 15. 3, 16; *cf.* Cypr. testim. 3, 11 *app. crit.*) relinquat impius vias suas et vir -us cogitationes suas (ἀσεβὴς ... ἀνὴρ ἄνομος, Vvlg. impius ... vir iniquus). Firm. err. 12, 9 ab impuris et -is magistris. Symm. epist. 9, 123 -us invasor. Vvlg. II Macc. 4, 19 Iason -us (μιαρός). 8, 34 -issimus ... Nicanor (τρισαλιτήριος). Rvfin. hist. 8, 13, 14 viris fortibus imitandus, -is ... et ignavis terribilis. Comm. apol. 156 *v. p. 77, 15.* Greg. Tvr. glor. mart. 43 quidam audax atque -us. *cum nom. collectivis*: Cic. Cael. 55 ex -a ... domo. Op. imperf. in Matth. 35 p. 831 in hoc saeculo -o (fastidioso, factioso *al.*). Cod. Iust. 1, 5, 8 pr. (Canon. Migne 56, 552^A, *a. 455*) -issimam sectam. *praedicative et substantive m.* **facinorōsus**, -ī: Cic. Catil. 2, 22 genus ... omnium -orum. dom. 89 multitudinem hominum ... ex -is ... congregatam. Sest. 95 manum -orum. Cael. 13 cum -is ... vivere. Mil. 36 servorum et ... -orum armis. Phil. 2, 115 -i verae laudis gustatum non habent. 12, 15 tot ... impii, tam audaces, tam -i. or. frg. B 28 omnibus -is. de orat. 2, 237 -os maiore quadam vi quam ridiculi vulnerari volunt. rep. 3, 27 ut bonum illum virum sceleratum, -um, nefarium putet. ac. frg. 12 depugnare in -is et audacibus. Tusc. 5, 63 vivebat cum fugitivis, cum -is, cum barbaris. off. 3, 39 -os se esse. Min. Fel. 25, 2 confluxerant perditi, -i, incesti. Itala Is. 53, 12 (Cypr. testim. 2, 15) inter -os deputatus est (ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, Vvlg. cum sceleratis reputatus est). 66, 3 (Aug. c. Parm. 2, 5, 10) -us qui sacrificat (ὁ δὲ ἄνομος ὁ θύων, Vvlg. *deest*). Ezech. 18, 21 (Ps. Cypr. ad Novat. 14) si conversus fuerit -us ab omnibus facinoribus (ἄνομος, Vvlg. si ... impius egerit poenitentiam). psalm. 25, 4 (Aug. c. Parm. 3, 4, 23) cum -is non introibo (μετὰ παρανομούντων, Itala Veron. Psalt. Rom. Vvlg. cum iniqua gerentibus). 70, 4 (Aug. serm. ed. Mai 15, 1) libera me ... de manu -i et iniuriosi (παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος, Itala Veron. Psalt. Rom. Vvlg. contra legem agentis et iniqui). Cypr. epist. 67, 3 ne -is coniunctus eodem facinore et ipse perstringatur. Arnob. nat. 2, 48 alios videmus immites, -os, audaces, temerarios. 6, 26

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-orum ... audaciae. LACT. ira 16, 4 -i ac nefarii. IVST. 16, 4, 6 Clearchus exilio -ior redditus. HIL. in Matth. 26, 2 flos criminosorum et honor -orum. ZENO 1, 4, 3 -a -orum . . . crimina. AMBR. in psalm. 43, 21 ebriosus in temulentia, -us in scelere. Cain et Ab. 2, 4, 14 -i cohabitant piis ac maculosi sacratis. PS. AMBR. laps. virg. 8, 32. AVG. civ. 1, 9 quamvis longe absint a -is flagitiosis atque impiis, tamen non ... se a delictis deputant alienos. in psalm. 52, 5 facta flagitiosorum, -orum. coll. c. Don. 3, 13, 25. serm. ed. Mai 80, 5 *dominus* quasi -us inventus. PROSP. vocat. gent. 1, 17 impii et -i. SIDON. epist. 3, 13, 4 facit ambigi putidior, temulentior an -ior existimetur. ENNOD. opusc. 3, 11 p. 333, 16 coercebat ... -os audacter. 4, 28 p. 390, 1 misericordia circa -os. dict. 21, 32 p. 492, 5 GREG. M. moral. 19, 46. *fem.* **facinorōsa,** -ae: ENNOD. dict. 15, 6 p. 470, 19 -ae poenam.

II *de rebus:* *corporis partes*: CIC. Phil. 13, 25 vitam habemus e tuis -issimis manibus ereptam. *loca*: COMM. apol. 156 et -a (*cod.*, -um *Pitra, Domb.*) Cain in gehenna reservat. GILD. Brit. 13 chron. III p. 33, 4 -o regno. *actiones, condiciones, alia incorporalia*: CIC. leg. 1, 40 metus . . . deterret ab iniuriosa -aque vita. VAL. MAX. 2, 6, 3 ut ⟨non⟩ -ae, ita erubescendae rea culpae. APVL. met. 2, 5 a malis artibus et -is illecebris. 9, 29 -ae disciplinae (*de magia*). FIRM. err. 6, 6 scelerati tyranni -a crudelitas. 12, 7 -ae cupiditatis. math. 3, 1, 14 -is machinationibus. 3, 11, 18 scelerata ac -a officia. IVST. 24, 2, 1 impium et -um animum. ZENO 1, 4, 3 *v. supra l. 3.* SCHOL. Pers. 1, 68 *tragoediae* cenarum -arum continent descriptionem. RVFIN. Clement. 10, 28 -a gesta. AVG. in Iob p. 589, 2 operibus flagitiosis et -is. serm. ed. Mai 118, 1 -i concubitus. GREG. TVR. Mart. 3 pr. pectora -a. *neutr. pro subst.*: AVG. civ. 9, 1 talibus gaudent, qualia boni . . . damnant, id est sacrilega flagitiosa -a. GREG. TVR. Franc. 7, 22 quod valde -um religiosis erat.

adv. **facinorōsē.** AVG. divers. quaest. 76, 1 etiamsi . . . -e flagitioseque viverent. *sim.* c. Iul. op. imperf. 5, 64 p. 1505. GREG. TVR. Franc. 10, 16 p. 427, 19 foliola aurea . . . inconsulte sustulerit et ad collum neptae suae -e suspenderit.

***facinus,** -oris *n.* [*cf. c.* facere. *Th.*]. ISID. orig. 5, 26, 2 -s dictum a faciendo malum. BEDA gramm. VII 273, 28 nomen a faciendo figuratum. DIFF. ed. Beck p. 56, 3 -s a fatu dicitur, id est locutio (*v. adn.*). VEL. gramm. VII 73, 1 facineris, non facinoris (*v. p. 76, 35*). *de formis per -er- in codd. Cic. et Livii hic illic occurrentibus v. Neue-Wagener I*³ *276.* *legitur inde a* PLAVTO ENNIO CATONE. *apud poetas dactylicos tantum nom. sing.* (*nisi quod choriambus* facinore *ap.* COMM. apol. 340. 887); *deest ap.* LVCR. VERG. PROP. *al.*

I ***significationes:*** *testimonia:* *de ancipiti intellectu*: GELL. 12, 9, 1 *inter vocabula media et communia.* NON. p. 309 -s: factum. p. 310 -s: rursum scelus. SERV. Aen. 1, 51 bonum -s et malum -s dicimus. BEDA gramm. VII 273, 28 -s et facinora non solum peccata, sed aliquando etiam bona opera designant. DIFF. Suet. 291 scelus crimen est, -s etiam in laude ponitur (GRAMM. suppl. 279, 17). SCHOL. Ter. p. 139, 2 opus, factum, -s in bonum et in malum. GLOSS. Plac. V 22, 12 (68, 14) omne factum. 534, 28 nunc scelus, alias factum. IV 236, 36 scelus, factum. II 69, 55 δρᾶμα, δυσσέβημα. *de significatione in malam partem*: AVG. doctr. christ. 3, 10, 16 quod . . . agit *indomita cupiditas,* ut alteri noceat, -s dicitur. GLOSS. δρᾶμα ἐπὶ ἀτοπήματος. ἀτόπημα. scelus vel malum factum. maleficium aut scelus. errantium (?) ignominia. -a scelera. crimina, scelesta. crimina, factiones. *cf.* GLOSS. scelus: -s, ἀνομία, δυσσέβεια. -s vel malum.

loci selecti: A *de actione voluntaria, proprie animantium, translate rerum (actus audaciam quandam et animi impetum requirens):* *in bonam vel in neutram partem velut fortiter factum in re militari sim.* (*plura sub iuncturis*): PLAVT. Aul. 587 hoc est servi -s frugi, facere quod ego persequor. Bacch. 641 duplex hodie -s feci, duplicibus spoliis sum affectus. 925 *Atridas* fecisse -s maxumum quom . . . Pergamum . . . subegerunt. Trin. 1030 basilica . . . -a inceptat loqui. TER. Haut. 220 ubi adbibit plus paulo, sua quae narrat -a! TRAG. inc. 64. SALL. Catil. 53, 2 populus Romanus domi militiaeque mari atque terra praeclara -a fecit. SEN. Thy. 662 *v. p. 78, 62.* FRONTO p. 238, 12 N. GELL. 16, 19, 16 *al.* PLAVT. Aul. 616 quod ego hunc hominem -s audivi loqui: se aulam . . . abstruisse. 822 repperi . . . quadrilibrem . . . aulam auri plenam. :: quod ego -s audio ex te? Bacch. 52. Mil. 377 nimis mirumst -s, quomodo haec hinc huc transire potuit (418). Pseud. 576 stultitiast, -s magnum timido cordi credere. Rud. 162 quod -s video. :: quid vides? :: mulierculas video sedentes in scapha. Trin. 24 amicum castigare ... immune est -s. MELA 2, 26 terras ausus pontibus iungere, mirum atquě ingens -s. TAC. hist. 2, 50 ann. 1, 8. *in malam partem* (*scelus, crimen*): ENN. scaen. 286 inspice hoc (*sc. Medeae*) -s, priusquam fi⟨a⟩t: prohibessis scelus (*cf. Eur. Med. 1253*). PLAVT. Amph. 820 istuc -s, quod tu insimulas (*sc. adulterium*), nostro generi non decet. Aul. 220 haud decorum -s tuis factis facis. 796 ego me iniuriam fecisse filiae fateor tuae . . . . :: ei mihi, quod -s ex te ego audio? Truc. 795 mea nunc -a aperiuntur. 820. TER. Andr. 145 indignum -s comperisse, Pamphilum pro uxore habere hanc peregrinam. Phorm. 511 quam indignum -s, ancillam aere emptam meo! 613. CATO or. frg. 8, 1 tuum nefarium -s peiore -e operire postulas. RHET. Her. 2, 7, 11 indignum -s esse sine testibus coniecturam ... firmamenti satis habere. CIC. S. Rosc. 37 -s . . . quo uno maleficio scelera omnia complexa esse videantur. Verr. 5, 60 eiusmodi -s, in quo omnia nefaria contineri mihi . . . videantur. 6, 170 -s est vincire civem Romanum, scelus verberare, prope parricidium necare (*cf.* QVINT. inst. 8, 4, 4 *ad h. l.*: ponendo ... id esse -s, quod erat inferius). Cluent. 43 Oppianici -s manifesto compertum atque deprehensum (*cf.* Cael. 14). leg. agr. 2, 77 quinque hominum milibus ad vim, -s caedemque delectis. Sull. 76 in his . . . quae flagitia, . . . quantas audacias, . . . quas notas -um, . . . quantos acervos scelerum reperietis! Cael. 1 nullum -s, nullam audaciam, nullam vim in iudicium vocari. Pis. 46 sua quemque fraus, suum -s, suum scelus, sua audacia de sanitate ac mente deturbat. Mil. 43 Milo cruentis manibus scelus et -s prae se ferens. 73 cui nihil umquam nefas fuit nec in -e nec in libidine. de orat. 2, 104 ex crimine causa constat ut -is. 2, 238 ob -s ad supplicium rapiendi. PVBLIL. J 33 iratus etiam -s consilium putat. SALL. Iug. 91, 7 -s contra ius belli non avaritia neque scelere consulis admissum. HOR. epist. 1, 16, 56 de mille fabae modiis cum suscipis unum, damnum est, non -s. TIB. 2, 4, 21 per caedem et -s sunt dona paranda. OV. trist. 2, 307 nec tamen est -s versus evolvere molles. 2, 526 in ... oculis -s barbara mater (*Medea*) habet. MON. Ancyr. 1, 11 ultus eorum (*interfectorum Caesaris*) ⟨fa⟩cin⟨us⟩. LIV. 39, 16, 1 a -bus manus, mentem a fraudibus abstinuissent. 39, 18, 3 coniuratio in omne -s ac libidinem. PAVL. FEST. p. 48 'capital' -s, quod capitis poena luitur. p. 107 *de incesto.* PHAEDR. 4, 19, 5 *de morsu serpentis.* app. 16, 7 *de laniatu felium* (*v. infra l. 58*). SEN. Herc. O. 933 fraudis . . . -s esse, non nuptae. OCTAVIA 143 hinc orta series -um: caedes, doli, regni cupido, sanguinis clari sitis. CVRT. 6, 9, 11 subest ... silentio -s et . . . spes regni . . . animum ad ultimum nefas impulit. LVCAN. 10, 103 Pompeium (*sc. caedem*) -s meritumque fuisse Pothini. *hyperbolice*: MART. 2, 66, 3 unus de toto peccaverat orbe comarum anulus, incerta non bene fixus acu. hoc -s Lalage . . . ulta est (IVV. 6, 493 taurea punit ... flexi crimen -sque capilli). TAC. hist. 1, 28. 30. ann. 3, 21 raro . . . et e vetere memoria -e decumum quemque . . . fusti necat. VLP. dig. 29, 5, 3, 12 -is noxius. PAVL. sent. 5, 14, 1 unius -is plurimi rei (APVL. apol. 90). MIN. FEL. 9, 4 hominem summo supplicio pro -e punitum. TERT. pudic. 5 p. 226, 29 inter duos apices -um eminentissimos digna consedit *moechia* (*ibid.* criminis auctoritate . . . scelerum complexu). anim. 35 p. 360, 12 *secundum Carpocratem* -a tributa sunt vitae (p. 361, 8 omnium -um debitrix anima). OPTAT. 5, 3 p. 125, 14 absit, ut in spiritu sancto peccemus, cui -i . . . indulgentia denegatur. HIER. epist. 15, 2, 2 pro -bus meis ad . . . solitudinem commigravi. VVLG. act. 18, 14 iniquum aliquid aut -s pessimum (ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν). AVG. civ. 21, 16 p. 520 nulla damnabilia peccata committant vel in flagitiis vel in -bus vel in nefariae cuiusquam impietatis errore. conf. 4, 15, 25 -a sunt, si vitiosus est ille animi motus . . . et se iactat insolenter et turbide. in psalm. 125, 7 iam -s de ore interiore processit. quando enim -s ex ore procedit? quando voluntas faciendi decernitur. *fort. collective*: COMM. instr. 2, 1, 18 de scelere . . . enatae *tribus*, auspicio quorum -s secutae fuere. *cf.* apol. 164. 340. 689. 887. *nota exclamationes*: OV. am. 1, 6, 22 heu -s! (ars 1, 751 *al.* EPICED. Drusi 174 *saepius*). SEN. dial. 10, 12, 2 pro -s! (OCTAVIA 147). STAT. Theb. 7, 413 vidit Amyclaeos, -s, concurrere fratres. MART. 3, 19, 8 o -s! 11, 70, 5 ah -s! 11, 93, 3 o scelus, o magnum -s crimenque deorum! TAC. ann. 11, 34 o -s, o scelus! *cf. l. 74. 76. 77.* *metonymice:* *de persona*: CIC. Phil. 11, 10 Lucium fratrem *secum habet*: quam facem ... quod -s! quod scelus! quem gurgitem! *aliter* OV. met. 10, 198 *Phoebus de Hyacintho*: tu dolor es -sque meum. PHAEDR. app. 16, 7 societas fera (*felium*) discerpsit dominum (*gallum*) et fecit partes -is. SEN. Phoen. 363 -s . . . manu, qua fecerat, gestavit. *de re*: OV. met. 7, 423 *de poculo venenato quod Theseus iam hausturus erat*: pater . . . -s . . . excussit ab ore. SEN. Thy. 662 affixa *arboribus* inhaerent . . . tubae . . . currus . . . rotae et omne gentis -s. TERT. anim. 25 p. 342, 4 hebete unco, quo totum -s extrahitur violento puerperio. PAVL. NOL. carm. 19, 569 corde timorem ut -s sub veste premens; nam vestis . . . sinibus clausum mandaverat aurum.

B *latiore sensu de malis, quae non homine auctore existunt* (*calamitas, miseria sim.*): ACC. trag. 27 in caelo contueri ... mirificum -s: . . . orbem . . . solis linquier cursu novo. SEN. Phaedr. 1088 sensere pecudes -s (*sc. Hippolyti perniciem*). PS. QVINT. decl. 2, 1 filium . . . -s est . . . innocentem videri quod . . . non potuerit (2, 3 -s est, quod . . . facilius decipiunt nec levius oderunt. 7, 2). 2, 21 miser sensi -s caecitatis. *sic in titulis sepulcr. de morte*: MART. 11, 91, 3 Canace iacet hoc ... sepulcro, ... ah scelus, ah -s! CORP. VI 9961 Annia Helpis mater scelerata quae hoc -s vidit filio dulcissimo. XI 3413 Caenius Rufus A. l(ibertus); o facin(us)! CARM. epigr. 1361, 6 (*a. 498*) matri ... perennis ⟨tris⟩titia, heu -s causa (cassa *prob. Büch.*), perit pietas.

II ***iuncturae:*** A *verbales:* 1 *nomin.*: -s: sollicitat animum: PLAVT. Aul. 733. macerat: PLAVT. Mil. 616. domo expellit: SALL. Catil. 37, 5. inquinat, aequat: LVCAN. 5, 290. damnat, perdit: FIRM. err. 28, 10. nascitur: PLAVT. Mil. 281 CIC. S. Rosc. 75 Verr. 3, 82. oritur: PLAVT. Poen. 889 TER. Ad. 449 LIV. 39, 17, 7. existit: CIC. Catil. 1, 18 *al.* gliscit: LIV. 27, 3, 1. haeret altum: SEN. Herc. f. 1329. accrescit: SEN. benef. 1, 10, 4. accidit: TAC. hist. 3, 72 *al.* con-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tigit: GELL. 16,19,16. marcescit: APVL. met. 10,28. abundat: ITALA Matth. 24,12 (Cypr. Fort. 11. ITALA codd. a b d e g´q ϑ *et* VVLG. iniquitas, ἀνομίαν). exit: ITALA Dan. 13,5 (Wirc.). evenit: AMM. 28,3,3.

2 *accus. obi.* (*de -e praeparando, perpetrando, relinquendo, impediendo sim.*): -s (-a): abluere: AVG. coll. c. Don. 3,13,25. admittere: [TER. Haut. 956 ς] RHET. Her. 2,22,34 CIC. Sull. 16 *al. v. vol. I p. 752,75 et 753,6. adde*: RVT. LVP. 2,3 in me. LIV. 3,72,2. 45,6,1 in ... amicum. SEN. Oed. 274. CVRT. 7,6,15 in populares. MOD. dig. 49,16,3 pr. VLP. dig. 1,18,13,1. MIN. FEL. 28,11 in se. ITALA Dan. 9,5 (Cypr. laps. 31 Pacian. paraen. 10 [ITALA Wirc. fecimus iniurias, VVLG. iniquitatem fecimus, ἠδικήσαμεν]). I Cor. 5,3 (Pacian. epist. 3,18. ITALA codd. d g *et* VVLG. qui sic operatus est, τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον). LACT. inst. 5,12,2 FIRM. err. 12,5 *al.* IVST. 8,2,12 *al.* PRISCILL. tract. 10,139 SCHOL. Cic. Bob. p. 69,19 COD. Theod. 9,1,10 (*a. 373 vel 368*) *al.* EVGRAPH. Ter. Eun. 979. adoriri: AMM. 26,6,12. agere: CIC. Cael. 54 PS. SALL. rep. 2,13,5. aggredi: BELL. Hisp. 15,5 LIV. 42,16,5. agitare: IVST. 2,12,3. audere: PLAVT. Pseud. 542 TER. Eun. 959 CATVLL. 66,27 LIV. 8,24,9 *al.* VAL. MAX. 3,2,2 adversus ... hostem. 5,4 ext. 3 SEN. Phaedr. 1251 *al.* dial. 4,2,3 CVRT. 4,6,15 *al.* TAC. Agr. 28 *al.* SVET. Cal. 49,2 FRONTO p. 205,10 N. APVL. met. 6,27 TREB. trig. tyr. 31,2. cogitare: *saepius, ut* CVRT. 8,6,30 SVET. Tib. 19 *al. cf. vol. III p. 1470, 82.* comminisci: APVL. met. 7,19 in me. 10,24. committere: CIC. Quinct. 79 *al. v. vol. III p. 1910,79 sqq. cf. p. 1908,1. adde*: AMM. 25,9,8 *al.* AVG. pecc. orig. 36,41 *al.* NOVELL. Iust. 37,10. compensare: CVRT. 10,1,2. compescere: SIDON. epist. 3,12,2. conari: APVL. met. 4,12. concipere: AVG. civ. 15,7 p. 67. conficere: CIC. S. Rosc. 76. confingere: ACC. trag. 638. consciscere: PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1,16,6 LIV. 28,22,5 *al.* consociare: TAC. ann. 15,67. delere: ITALA Is. 43,25 (Ps. Cypr. ad Novat. 18 [ἀνομίας, VVLG. iniquitates]). differre: CVRT. 6,10,21 AMM. 15,2,6. dimittere: AVG. civ. 13,7 p. 564. dissignare: APVL. met. 10,2. edere: LIV. 10,20,13 *al.* 31,18,7 in se. SEN. dial. 4,31,4 CVRT. 5,13,18. PLIN. nat. 17,7 adversus Hannibalem. efficere: PLAVT. Pseud. 590 CIC. Phil. 2,109. evadere: TAC. ann. 14,10. exercere: AVG. serm. 162,1. exordiri: PLAVT. Bacch. 722. facere: ENN. scaen. 286 ann. 244 PLAVT. Aul. 220. 733 Bacch. 641. 682 *al.* Cist. 231 Curc. 24. Men. 132 fabre. 447 Mil. 309. 498. 621 Most. 459. 777 (*cf.* 776 res gessisse) *saepius.* CAECIL. com. 213 TER. Haut. 314 Eun. 644. COM. pall. inc. 39 (*ibid.* rem egeris). TRAG. inc. 64 RHET. Her. 4,55,68 CIC. Tull. 34 Cael. 54 Rab. Post. 24 Phil. 14,8 fin. 2,95 CATVLL. 81,6. 110,4 BELL. Hisp. 16,4 SALL. Catil. 7,6. 11,4. 19,5. 51,6. 53,2 Iug. 5,4 *al.* PS. SALL. rep. 2,2,4 LIV. 1,33,8. 1,41,3 *al.* SEN. contr. 10,1,13 SEN. Phoen. 264 *al.* CVRT. 3,8,4. 4,6,15 LVCAN. 8,604 PETRON. 133,3,9 PS. QVINT. decl. 2,8 TAC. ann. 12,31 AVR. Fronto p. 68,7 N. CALL. dig. 48,19,27,2 GELL. 5,2,4 ITALA Ezech. 8,17 (Tert. adv. Iud. 11) FIRM. err. 6,5 IVST. 39,3,7 AVG. conf. 2,5,10 *al.* ferre (*i. q. inferre? an i. q. facere?*): SEN. Oed. 287. geminare: OV. met. 10,471 OPTAT. 6,2 p. 146,1. gignere: FILASTR. 109,1. implere: LAMPR. Comm. 4,3 *al.* FIRM. err. 12,4 EVGRAPH. Ter. Phorm. 231. inceptare: TER. Haut. 600. incipere: PLAVT. Aul. 460 Capt. 753 SALL. Catil. 20,3 LIV. 42,16,4 SEN. Med. 1014 TAC. ann. 2,66 APVL. met. 8,22. incohare: CVRT. 6,7,10. inferre: CIC. Cael. 54. inhibere: PETRON. 108,10. instaurare: APVL. met. 3,9. instituere: TAC. hist. 4,25. intendere: CIC. Cael. 54 in alienum hominem. levare: LIV. 4,17,2. loqui: ITALA Is. 59,3 (Cypr. testim. 2,4. VVLG.: mendacium). maturare: SALL. Catil. 15,3. meditari: STAT. Theb. 2,222. mitigare: SPART. Geta 2,8. moliri: SIL. 11,196 IVST. 13,3,8. obire: CIC. Catil. 1,26. obumbrare: COMM. apol. 689. occupare: SEN. suas. 6,20. pacisci: LIV. 23,7,3. parare: SALL. Catil. 32,2. 52,36 OV. met. 6,623 *al.* SEN. Med. 128 *al.* TAC. ann. 15,74 DRAC. Orest. 154. parere: ITALA Is. 59,4 (Cypr. testim. 2,4). patrare: SALL. Catil. 18,8 LIV. 23,8,11 *al.* VELL. 2,58,1 TAC. ann. 1,45 *al.* AVR. VICT. Caes. 5,15 AMM. 16,11,9. peragere: SEN. Med. 1014 STAT. Theb. 11,536 IVV. 6,640 IVST. 12,6,8. perficere: CIC. nat. deor. 3,71 APVL. met. 4,34. perpetrare: LIV. 31,17,9 *al.* FRONTIN. strat. 2,5,30 IVST. 27,1,3 FILASTR. 131,6 SCHOL. Cic. Bob. p. 61,5 AVG. civ. 1,19 p. 32 PHYSIOGN. 34,1 COD. Iust. 1,3,53,5 *al.* INST. Iust. 4,1,8. petere: PLAVT. Trin. 884 PS. SALL. rep. 2,13,3. praecogitare: LIV. 40,4,13. praestare: MART. 3,66,6. publicare (*i. publice facere*): FIRM. err. 4,2. purgare: LIV. 23,7,6 CVRT. 7,5,39 AMM. 17,12,13. redimere: SALL. Catil. 14,2. relinquere: LIV. 42,16,5 SEN. Thy. 256 PHYSIOGN. 56,3. remittere: ITALA psalm. 31,1 (Pacian. bapt. 7. ἀνομίας, ITALA Veron. *et* VVLG. iniquitates). reparare: DRAC. laud. dei 2,406. repellere: OV. met. 15,777. subire: CIC. Phil. 11,9 AMM. 23,5,18. suscipere: CIC. Verr. 6,11. Cluent. 170 in se. nat. deor. 3,71 SALL. Catil. 28,3 Iug. 31,9. temptare: AVR. VICT. Caes. 10,4 (PS. AVR. VICT. epit. 10,10). trahere *aliquo*: LIV. 2,12,7 *de fortuna.* volvere animo: AVSON. 129,2 in natos. 3 *abl.* -e (-bus): contaminare: CAES. Gall. 7,43,3. coperire: SALL. Catil. 23,1. impiare: SEN. Phaedr. 1186. obruere: AVG. serm. 182,4 *al.* polluere: VAL. MAX. 9,2 ext. 1. 4 *dat.* -i: manus admovere: APVL. met. 5,21. accessum quaerere: APVL. met. 8,2. 5 *praep.*: ad -s (-a): accedere: CIC. inv. 2,19 Cluent. 31 *al.* afferre dextram: SEN. Med. 915. erumpere: AMM. 26,2,4. pervenire: CIC. off. 3,37 AVG. in Rom. 6. redire: SEN. Tro. 1120. venire: OV. met. 10,448. in -s (-a): ferri: RVFIN. hist. 1,8,12. pergere: AVG. in Rom. 6. pervenire: AVG. civ. 22,22 p. 604. procedere: AVR. VICT. Caes. 19,4. procurrere: VAL. MAX. 8,56. procursare: AMM. 27,6,9. prosilire: AVG. doctr. christ. 3,10,16. ruere: OCTAVIA 943. sequi: CIRIS 327.

B *iuncturae nominales*: 1 *epitheta*: acerbum: CIC. S. Rosc. 68. animadvertendum: TER. Andr. 767. atrox: *v. vol. II p. 1109, 10 sqq.* avarum: FRONTO p. 235,7 N. audax: PLAVT. Aul. 460 Mil. 309 TER. Andr. 401 Phorm. 156 *al.* LIV. 2,12,3. 6 *al.* SEN. Tro. 289 AVIEN. Arat. 1183 AMM. 24,7,1 *al.* SIDON. epist. 3,12,2. basilicum: PLAVT. Trin. 1030. bonum: CATVLL. 66,27 PS. SALL. rep. 2,12,7 LACT. inst. 1,21,5 AMM. 14,11,25 FAVST. REI. grat. 1,7 p. 23,19. capitale: CAECIL. com. 213. civile: CIC. Att. 7,13ᵃ,1 LVCAN. 8,604. clandestinum: LIV. 1,33,8 *al.* clarum: PLAVT. Pseud. 591 LIV. 9,10,3 SEN. Herc. f. 247 TAC. ann. 12,31 AMM. 26,8,10. conducibile: PLAVT. Bacch. 52 Trin. 24. criminosum: SCHOL. Cic. Bob. p. 16,6. crudele: RHET. Her. 2,30,49 BRVT. Cic. ad Brut. 2,3 BELL. Hisp. 15,5 SALL. Catil. 11,4 *al.* FIRM. err. 6,6. crudum: AVSON. 129,2. cruentum: APVL. met. 8,2. decorum (*cum negat.*): PLAVT. Aul. 220 Mil. 619. detestabile: AVG. civ. 1,25 p. 40. detestandum: PS. PROSP. vocat. gent. 1,17. dignum: AFRAN. com. 52. CIC. Verr. 6,154 supplicio. SEN. Thy. 271 Thyeste. MELA 1,38 memoria. IVV. 10,255 aevo. dirum: APVL. met. 5,26 AMM. 14,1,1 *al.* SVLP. SEV. chron. 1,29,4. efferum: SEN. Phoen. 264. egregium: SALL. Iug. 2,2 *al.* LIV. 3,12,5 *al.* TAC. hist. 2,50 *al.* VOPISC. Aurelian. 6,3 VIR. ill. 19,1 AMM. 18,6,6 *al.* evidens: VAL. MAX. 8,1 absol. 8 AVG. rhet. 16. excellens: AVR. VICT. Caes. 3,14. execrabile: LACT. inst. 1,21,10 RVFIN. hist. 1,8,12. exploratum: VLP. dig. 48,18,1,17. expressum: AVG. rhet. 16. extremum: APVL. met. 2,27 *al.* falsum: PLAVT. Amph. 859? Merc. 155. ferum: CIC. Phil. 14,8 LIV. 28,22,5 OCTAVIA 943. festivum: PLAVT. Poen. 308 *al.* flagitiosum: SALL. Iug. 32,2 TAC. hist. 2,50 (*cf. Cass. Dio 64,15,2*). foedum: TER. Eun. 943 SALL. Catil. 11,4 *al.* LIV. 28,22,5 *al.* TAC. hist. 3,72 PANEG. 7,18 IVST. 39,3,7. formidolosum: PLAVT. Amph. 1117. forte: CATVLL. 66,27 LIV. 23,7,6 AVR. Fronto p. 68,7 N. FRONTO p. 204,20 N. GELL. 5,2,4 AMM. 22,8,34. gloriosum: AVSON. 437,2 SCHOL. Cic. Bob. p. 16,6. grande: PETRON. 108,10 STAT. Theb. 3,371. gratuitum: AVG. conf. 2,7,15. grave: AMM. 17,12,13. horrendum: SEN. Phoen. 363. horridum: SEN. Phaedr. 169. humanum: PLAVT. Truc. 218. illiberale: TER. Ad. 449. immane: CIC. S. Rosc. 68 *al.* FLOR. epit. 4,13,3 OPTAT. 2,19 p. 53,19. 6,2 AVG. civ. 13,7 p. 564 PHYSIOGN. 33,5. immortale: PLAVT. Most. 777 SALL. Iug. 2,2. immune (immoene): PLAVT. Trin. 24. impium: SALL. Iug. 14,21 CVRT. 8,6,23 AMM. 14,11,24 *al.* PHYSIOGN. 33,5. importunum: AMM. 24,7,1. improbum: PLAVT. Epid. 32 CIC. Verr. 4,194. 6,11 *al.* impudicum: PLAVT. Mil. 282. inauditum: CIC. Quinct. 79 Verr. 6,189 CVRT. 5,9,2 APVL. met. 9,19 OPTAT. 6,2. inclitum: VAL. MAX. 3,2,2. indignum: PLAVT. Men. 1004 Mil. 498 Most. 459 Rud. 393 TER. Andr. 145 *al. saepius* RHET. Her. 2,7,11 CIC. inv. 2,36 Att. 2,13,1 *al. saepius* LIV. 2,39,3 *al.* SEN. contr. 7,1,16 *al. saepe* SEN. dial. 12,3,5 *al.* PETRON. 56,5. 91,6 QVINT. inst. 5,12,12 *al.* FLOR. epit. 2,16,1 *al.* AMM. 25,9,8 imperio. 20,4,20 SVLP. SEV. chron. 2,13,4 SALV. gub. 5,33 NOT. Tir. 34,65. 66. GLOSS. IV 411,22 non dignum factum est (*Ter. Andr. 145*). inevitabile: PRVD. c. Symm. 2,463? inexpiabile: CVRT. 7,6,15. infandum: TER. Eun. 664. infans: ACC. trag. 189. infidum: LIV. 21,52,7. (*sed cf. Basis, Ἀϑηνᾶ 10 [1898] 410*). ingens: SEN. Thy. 234 OCTAVIA 147 CVRT. 8,3,14 MELA 2,26. inhumanum: AVSON. 461,3. insigne: VAL. MAX. 5,4 ext. 3. intestinum: CVRT. 6,7,1. inusitatum: AMM. 30,1,23. irritum: TAC. ann. 13,14. lepidum: PLAVT. Men. 132 Poen. 308 *al.* leve: SEN. Phoen. 270. luctuosum: TAC. hist. 3,72. luculentum: PLAVT. Men. 141. magnum: ENN. ann. 244 PLAVT. Bacch. 925 Pseud. 512. 576. 590 Trin. 884 TER. Haut. 314 ACC. trag. 27 TRAG. inc. 64 CIC. Cael. 53 SALL. Catil. 20,3 LIV. 2,12,3. 2,46,1 *al* SEN. contr. 1,7,3 SEN. benef. 1,10,4 CVRT. 6,7,32 PETRON. 20,1 MART. 11,93,3 TAC. Agr. 28 AVG. civ. 4,5 p. 151. malum: PLAVT. Amph. 859 Bacch. 682 Men. 447 *al.* Most. 459 Pseud. 746 TER. Phorm. 1008 CATO or. frg. 8,1 ACC. trag. 638 CIC. Caecin. 25 Verr. 2,108 Cato 40 SALL. Catil. 16,1 *al.* PS. SALL. rep. 2,13,3 *al.* TIB. 2,4,25 LIV. 1,41,3. 3,72,2 *al.* VELL. 2,30,1 SEN. Med. 266 dial. 3,16,6. 4,31,4 *al.* TAC. ann. 1,8 *al.* FLOR. epit. 3,21,2 FRONTO p. 145,16 N. MIN. FEL. 28,11 AMM. 29,5,42 SCHOL. Cic. Bob. p. 1,7 VVLG. act. 18,14. manifestum: CIC. Brut. 241 *cf.* LIV. 2,4,4. matronale: LIV. 38,24,10. mediocre: FRONTO p. 145,14 N. memorabile: TER. Haut. 314 SALL. Catil. 4,4 LIV. 23,7,6 *al.* TAC. hist. 1,44 *al.* APVL. met. 8,22 AMM. 16,11,9 *al.* memorandum: LIV. 10,20,13 AMM. 23,5,18. militare: SALL. Iug. 49,4 hist. frg. 2,92? LIV. 21,43,17. 23,15,11 QVINT. decl. 312 p. 227,11 FRONTO p. 120,4 N. *al.* SCHOL. Cic. Bob. p. 16,6. mirabile: CIC. Phil. 2,109 SALL. Iug. 79,1 OV. epist. 12,99. mirificum: ACC. trag. 27. mirum: PLAVT. Amph. 859 Mil. 377. 418 Pseud. 512 MELA 1,38 *al.* GELL. 16,19,16. miserabile: SALL. Iug. 53,7. miserandum: TER. Phorm. 1008. miserum: CIC. inv. 2,36 ORAC. Sibyll. Aug. civ. 18,23. mortale (*i. mortalium*): OV. fast. 1,249. muliebre: PLAVT. Truc. 809 LIV. 38,24,10 (mulieris *B*). multiforme: APVL. met. 10,28. necessarium: LIV. 24,39,7 APVL. met. 10,3. nefandum: BELL. Hisp. 15,5 *al.* LIV. 3,43,1 *al.* SEN. Oed. 274 OPTAT. 2,19 p. 54,18 AMM. 22,11,11 MARCELL. chron. II p. 103,532. nefa-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rium: Cato or. frg. 8,1 Rhet. Her. 2,30,49 *al.* Cic. S. Rosc. 37 Mur. 62 Tull. 9 Cluent. 31 *al.* Lent. Cic. epist. 12, 15, 4 Caes. Gall. 7, 38, 8 Sall. Catil. 51, 6 Apvl. met. 4, 34 *al.* nobile: Cic. Verr. 3, 82. novum: Plavt. Mil. 281. noxium: Apvl. met. 8, 28 *al.* nudum: Avg. civ. 3, 14 p. 114. obscaenum: Clavd. 20, 119. occultum: Cic. S. Rosc. 76 *al.* Liv. 42,40,9 Sen. Phaedr. 151. patens: Ov. met. 13, 310. paternum (*i. in patrem*): Sen. Phoen. 270. perfidum: Fronto p. 235,7 N. perniciosum: Amm. 28, 1, 10 *al.* pium: Gell. 16, 19, 16. plenum: Ov. met. 15, 469. praeclarum: Rhet. Her. 4, 55, 68 Cic. Att. 7, 13ᵃ, 1 Sall. Catil. 2, 9. 53, 2 *al.* Ps. Sall. rep. 2, 2, 4 *al.* [Nep. Timol. 1, 5 *ed. Vltraiect.*] Plin. nat. 17, 7 Tac. hist. 3, 23 Apvl. met. 5, 20 Hil. trin. 1, 2. praesens: Tac. hist. 2, 75. probum: Plavt. Men. 132. propudiosum: Arnob. nat. 5, 25. publicum: Tac. hist. 3, 25 Pavl. sent. 5, 23, 8. pudendum: Amm. 30, 1, 23. puerile: Plavt. Mil. 618 Sen. dial. 4, 2, 3. pulchrum: Plavt. Men. 132 Ter. Phorm. 870 Cic. Rab. perd. 19 Sall. Catil. 20, 3 Cvrt. 6, 7, 10 Tac. ann. 1, 8 *al.* Apvl. met. 6, 27 Amm. 24, 4, 5 *al.* quantum: Plavt. Bacch. 722 Com. pall. inc. 39 Cic. Catil. 4, 6 Caes. Gall. 3, 9, 3. rectum: Cic. Phil. 13, 36. regium: Tac. ann. 16, 23. sacrum: Liv. 39, 43, 4 Amm. 14, 11, 3. scelestum: Plavt. Men. 447 Cic. S. Rosc. 37 Liv. 5, 27, 3 Apvl. met. 10, 2 Amm. 19, 5, 8. senile: Apvl. met. 4, 12. singulare: Cic. Tull. 9 Verr. 6, 189. speciosum: Amm. 19, 6, 4 *al.* strenuum: Plavt. Cist. 231. stultum: Cic. Rab. Post. 24. sublime: Apvl. flor. 24. summum: Cic. Cael. 51 Plin. epist. 3, 7, 12. superbum: Sall. Iug. 30, 3. taetrum: Rhet. Her. 2, 30, 49 Cic. off. 3, 95 Val. Max. 2, 9, 3. 9, 2 ext. 1 Sen. Thy. 786 Lact. inst. 1, 21, 10. tantum: Plavt. Asin. 313 Mil. 498 Pseud. 563 Ter. Eun. 959 Cic. S. Rosc. 65 *al.* Caes. civ. 3, 60, 4 Sall. Catil. 22, 2 *al.* Ciris 327 Ov. met. 13, 310 Liv. 28, 27, 16 *al.* Val. Max. 9, 6 ext. 1 *etc.* triste: Ov. met. 6, 623. truculentum: Rhet. Her. 4, 8, 12. turpe: Cic. Verr. 1, 29. tutum: Sen. Phaedr. 146 (*ibid.* vacuum metu). tyrannicum: Rhet. Her. 2, 30, 49. vespernum: Apvl. met. 3, 1. violentum: Avg. civ. 22, 22. virile: Treb. trig. tyr. 31, 2. ultimum: Cvrt. 8, 8, 2. voluntarium: Rhet. Her. 2, 30, 49. utile: Plavt. Trin. 24. Clodianum: Cic. Sest. 82. Eoum: Clavd. 18, 371. Iliacum: Stat. Ach. 1, 400. *adde*: sine more: Stat. Theb. 1, 238. **2** *genetivi a* -us *pendentes*: **a** *personae*: Plavt. Aul. 587 servi. Sall. Iug. 30, 3 nobilitatis. Ov. epist. 6, 139 Lemniadum. Liv. 4, 17, 2 regis. 29, 19, 11 Pleminі. 40, 40, 9 Romanorum equitum. Vell. 1, 1, 2 uxoris. Val. Max. 7, 6 ext. 3 Calagurritanorum. Cvrt. 5, 11, 2. Ps. Qvint. decl. 11, 6 iudicum. Ivv. 3, 115 maioris abollae (*i. philosophi*). Fronto p. 238, 12 N. delphini (*Arionem servantis. cf.* Gell. 16, 19, 16). Apvl. met. 9, 23 perditae feminae. Avr. Vict. Caes. 3, 14. 39, 29 propinquorum. Avson. 322, 61. Clavd. carm. min. 30, 154 tyranni. Avg. civ. 6, 6 p. 256 numinum. 16, 2 p. 123 Iudaeorum. **b** *rei*: Sall. Catil. 32, 2 belli (48, 2). Iug. 5, 4 rei militaris. Lvcan. 5, 206 vindicis ... gladii. Vir. ill. 19, 1 militiae. Cic. Verr. 6, 189 -a sceleris, audaciae, perfidiae *eqs.* Sall. Catil. 25, 1 virilis audaciae. Liv. 6, 16, 1 insimulati falso crimine senatus. Sen. Tro. 289 caedis. Cvrt. 6, 7, 32 dissimulationis. Ivv. 6, 294 libidinis. 6, 493 flexi ... capilli. Tert. pudic. 7 p. 232, 16 moechiae et fornicationis. Porph. Hor. sat. 1, 2, 130 adulterii. Firm. err. 12, 4 incesti. 16, 2 parricidii. 29, 1 idololatriae. Ambr. off. 3, 19, 115 pro tam turpis commissi -e (Rvfin. hist. 6, 9, 8 immanis commissi -s). Avg. civ. 3, 14 p. 114 insanae opinionis. Sall. Iug. 2, 2 ingeni. Sen. Tro. 754 pectoris. Avg. civ. 1, 23 p. 38 fortioris animi. *aliter*: Sall. Iug. 33, 4 Romae Numidiaeque -a eius memorat. **3** *genet.* -is (-um): *pendet a subst.*: **a** *rerum*: acerbitas: Schol. Cic. Bob. p. 1, 7. aequitas: Schol. Cic. Bob. p. 64, 9. atrocitas: *v. vol. II p. 1106, 11sqq. et 71sqq.* compensatio: Tert. anim. 33 p. 356, 26. conscientia: Cic. Cluent. 56 Caes. Gall. 5, 56, 1 Tac. hist. 1, 25 Apvl. met. 3, 3 Paneg. 9, 5. crimen: Cic. Sull. 68 Cael. 51 *al.* decus: Liv. 38, 24, 10. defensio: Cic. Vatin. 28 leg. 1, 40. disquisitio: Cic. har. resp. 13. gloria: Tac. ann. 11, 1. immanitas: Cic. Catil. 1, 14 Edict. imp. Marc. Aur. Macer dig. 1, 18, 14 pr. Avg. civ. 1, 9 p. 14. inquisitio: Apvl. met. 3, 28. invidia: Svet. Nero 33, 2. laus: Sen. Herc. f. 1183. magnitudo: Sall. Iug. 70, 5 Cvrt. 8, 2, 1 Tac. ann. 4, 3. ministerium: Liv. 35, 15, 5 *al.* novitas: Petron. 136, 14. obscaenitas: Arnob. nat. 5, 25. paratus: Tac. hist. 1, 23. patrocinium: Paneg. 7, 14. poena: Octavia 248 Svet. Iul. 42, 3 Apvl. met. 8, 28 *al.* societas: Cic. Phil. 13, 36 Cvrt. 5, 9, 2 Svet. Aug. 32, 1. supplicium: Apvl. met. 9, 9. vindicta: Priscill. tract. 10, 139 Amm. 18, 6, 16. vis: Cic. Sest. 82. vox: Cic. Cael. 66. *cf.* Cic. Phil. 13, 10 ad ... -s immanis audacia. epist. 4, 9, 4 minor ... ad -s verecundia. **b** *personarum*: -is (-um): adiutor: Q. Cic. pet. 10. auctor: *v. vol. II p. 1203, 28sqq. adde*: Prosp. resp. ad Vinc. 16. conscius: Ter. Phorm. 156 *al. v. vol. IV p. 370, 69.* inventor: Cic. Vatin. 22. machinatrix: Sen. Med. 266. minister: Cic. Phil. 12, 17 Liv. 26, 27, 9 *al.* Tac. ann. 14, 62 Papin. dig. 48, 18, 17, 3. praemiatrix: Amm. 14, 11, 25. repertor: Tac. ann. 4, 11. satelles: Flor. epit. 4, 1, 3. socius: Cic. Phil. 12, 17 Svet. Iul. 14, 1 Apvl. met. 3, 8. speculatrix (*Furia*): Cic. nat. deor. 3, 46. vindex: Cic. nat. deor. 3, 46 (*de Furia*). Sen. clem. 1, 13, 2 (*de diis*). Rvt. Lvp. 1, 16. ultrix: Amm. 14, 11, 25. **4** *praep.*: ad -s (*adde supra l. 71*): animatus: Amm. 14, 11, 3. audax: Cic. Catil. 2, 9 *cf.* Sen. Herc. f. 247. corruptus: Tac. hist. 1, 72. duratus: Tac. hist. 4, 59. emancipatus: Apvl. met. 10, 4. fortis: Anth. 463, 10. paratus: Cic. Mil. 25. piger: Liv. 39, 13, 11. velox: Clavd. 3, 240. in -s: paratus: Stat. Theb. 2, 388.

synonyma, adiuncta: abominatio: Vvlg. Ezech. 8, 17 *coll.* Itala Tert. adv. Iud. 11. crimen: Ov. met. 13, 310 Val. Max. 9, 6, 2 Sen. Phoen. 270 benef. 1, 10, 4 Ivv. 6, 294 *al.* Arnob. nat. 6, 24 Firm. err. 28, 13 Optat. 2, 19 p. 54, 18 Cod. Theod. 9, 1, 10 (*a. 373 vel 368*) *al.* Drac. laud. dei 2, 406 Evgraph. Ter. Eun. 979. error: Optat. 2, 5 p. 42, 5. factum: Plavt. Mil. 622 Cic. Rab. Post. 24 Mil. 96. *nota*: Fronto p. 209, 10 N. talium -um causa facti latet, factum spectatur. flagitium: Cic. Catil. 1, 18 Sull. 16 Scaur. 13 Sall. Catil. 14, 1. 2. 23, 1 *al.* Ps. Sall. rep. 2, 3, 4 *al.* Liv. 39, 13, 10. 39, 16, 5 *al.* Tac. ann. 3, 50 *al.* Lact. inst. 6, 19, 6 Rvfin. hist. mon. 1 p. 400ᴬ Avg. civ. 1, 17 p. 28 *al.* *nota de differentia*: Avg. civ. 3, 10, 16 conf. 4, 15, 25 Ps. Avg. serm. 64, 12 Isid. orig. 5, 26, 2. *aliter* Beda gramm. VII 273, 11. *cf. etiam Wölfflin, Allitt. Verb. p. 54. 57.* iniquitas: Itala (Veron.) *et* Vvlg. psalm. 88, 33 *coll.* Itala (Cypr. laps. 6). Vvlg. Dan. 9, 5 *coll.* Itala (Cypr. laps. 31). *cf.* psalm. 31, 3 (*p. 79, 72*). Is. 43, 25 (*p. 79, 29*). Matth. 24, 12 (*p. 79, 2*) *al.* Avg. conf. 3, 9, 17. monstrum: Sen. Phaedr. 898. nefas: Sen. Med. 931 Phoen. 298 Tro. 1120. *de differentia cf.* Diff. ed. Beck p. 56, 3. negotium: Plavt. Truc. 383. peccatum: Vvlg. Is. 58, 1 *coll.* Itala (Cypr. eleem. 4). Itala psalm. 31, 1 (Pacian. bapt. 7) Vvlg. deut. 19, 15 Avg. conf. 3, 9, 17. piaculum: Phoebad. c. Arrian. 7 p. 17ᶜ. probrum: Cic. Font. 37 Ps. Sall. rep. 2, 3, 4. scelus: Enn. scaen. 286 Cic. Sull. 86 Phil. 11, 9. 13, 36 Verr. 6, 116 Cluent. 31 Mil. 17 Cato 40 off. 3, 37 nat. deor. 3, 46 fin. 3, 36 Bell. Hisp. 16, 4 Sall. Catil. 4, 4 *al.* Ov. met. 10, 448 (10, 460) Pont. 1, 6, 25 Sen. Phoen. 270 *al.* Octavia 159 Tac. ann. 14, 62 *al.* Vlp. dig. 43, 24, 11, 7 Lact. inst. 5, 12, 2 Ivst. 37, 3, 7 Optat. 6, 2 Clavd. 15, 399 Avg. civ. 1, 25 p. 40 *al.* Physiogn. 33, 5 Drac. laud. dei 2, 406. *de differentia cf.* Diff. ed. Beck p. 56, 3. turpitudo: Cic. Font. 37. virtus: Fronto p. 120, 4 N. vitium: Filastr. 109, 1. *opposita*: consultum: Fronto p. 120, 4 N. culpa: *v. vol. IV p. 1300, 69sqq.* erratum: Cic. Verr. 5, 40. error: Ov. trist. 3, 1, 52 Liv. 4, 17, 4 Filastr. 129, 3. innocentia: Prosp. resp. ad Gall. 2, 11. meritum: Lvcan. 10, 103 Boeth. arithm. 1 praef. p. 3, 7. peccatum: Ov. trist. 4, 4, 44. 5, 11, 17. virtus: Manil. 4, 108.

deriv.: facinorosus.

×facio, fēcī, factum, facere [*idem q. osc.* fakiiad *umbr.* faśia *volsc.* FAƆIA '*faciat*', *osc.* fefacust *umbr.* fakust *fut. exact.* '*fecerit*'; feci *idem atque gr.* ἔθηκα. *cf. c.* ab-, con-do, credo *et c. umbr.* fetu feitu '*facito, sacrificato*', *gr.* τιθέναι, *ind.* dádhāti '*ponit, facit*', *lituan.* deti '*ponere*', *theodisc.* tāt '*facinus*'. *Th.*]. Varro ling. 6, 78 facere a facie qui rei quam facit imponit faciem.

de ***orthographia prosodia formis***: *in stirpe praesentis* **fac-**: *imperat.* face (Qvint. inst. 1, 6, 21 Ps. Palaem. gramm. V 544, 27 Macr. exc. gramm. V 618, 18 Mart. Cap. 3, 320): *postulatur metro*: Enn. ann. 20 (facere *cod.*) Plavt. Asin. 605 Epid. 39 Men. 946 Mil. 335. 812 Most. 60. 1129 (tale *codd.*) Persa 146. 242. 526 Poen. 1035 Stich. 185 Trin. 800. 1103 Ter. (*ubique in fine versuum*) Andr. 680. 821. 833 Haut. 80 Phorm. 397 Eun. 90 Ad. 241. 906 Catvll. 36, 16. *praeterea traditur*: Plavt. Asin. 4. 90. 726 Aul. 153 Cas. 353. 636. 710 Cist. 352. 504 Epid. 302 (tace *codd.*) Men. 948. 1014 Merc. 498 Mil. 345 Persa 198. 398 Pseud. 18 (*A*, fac *P*). 157. 315 (*A*, fac *P*) Stich. 473 (*B*) Trin. 174 (*P*, fac *A*) Truc. 478. 924 Corn. frg. 7 (facere *codd.*) Ter. Andr. 712 Cato agr. 5, 7. 32, 1. 37, 5 *bis* Lvcil. 890 Nep. Paus. 2, 4 Val. Fl. 7, 179 Ivv. 5, 112. fac (Char. gramm. I 256, 20 Diom. gramm. I 349, 25 Exc. Bob. gramm. I 563, 20 Prisc. gramm. II 325, 9. 373, 4 Cledon. gramm. V 18, 20 Macr. exc. gramm. V 640, 35 Sacerd. gramm. VI 433, 32): Enn. frg. var. 39 Plavt. Amph. 396. 971. 976. 978. 979. *passim.* φακ: Tab. devot. Audollent 269ᵇ, 5. φαχ: Tab. devot. Audollent 270, 15. fāc (Serv. gramm. IV 454, 12): Endelech. anth. 893, 4 Prvd. perist. 10, 655 Sidon. carm. 7, 344 Maxim. eleg. 3, 63. *ind. fut.* facie(m) Cato inc. libr. frg. 55 Qvint. inst. 1, 7, 23 (*cf.* 9, 4, 39; face *AP*, facie *N*, faciae *B*). *cf.* Gloss. Plac. V 68, 9 face: -am vel dicam. *imperat. fut.*: facitud: Corp. I² 2 n. 361 (*nisi est abl. part.* facto, *cf. adnot.*). faciundus: *passim, cf. Neue III³ 331sqq. nota in inferiore latinitate*: Zacch. 1, 27. *in inscriptionibus*: Lex repetund. (Corp. I² 2 n. 583) 31 *al.* Lex Iul. munic. (Corp. I² 2 n. 593) 58 faciumdei (*cf. ibid.* tuemdam, tamtae *et sim.*). Corp. I² 2 n. 677, 10 (X 3779). 678, 8 (X 3778). 679, 8 (X 3780). 736. 745, 2 *et saepius.* Test. Dasum. (Corp. VI 10229) 122 factundi (*sic lapis*). Corp. II 578. 589. 1381. 1532, 12 (*a. 212, periit*; -endam *al.*). 2099, 11. 2118 *al.* VI 30899. XIV 432. 2790 *al.* IX 1927 faceiu. 2197. XI 6940. 6955 (*a. 63*). XII 4159 faceundum. XII 1209. 1952 *al.* XIII 5207. 8262 (*saec. IV ex.*) *al.* III 5579 faceundum. VIII 24099. 24106 *al.*, *maxime in formula* -undum curavit. faciendus: S. C. de Bacch. (Corp. I² 2 n. 581) 25 Lex Vrson. (Corp. I² 2 n. 594) 18 *al.* Corp. I² 2 n. 680, 13. 681, 1. 7. 685 (X 3782) *al.* Lex colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112) 2, 10. 22 Decret. decur. Castrimoen. (Corp. XIV 2466) 27 Corp. XIV 2935. IX 2131. XII 4338 Epist. imp. inc. de Tymand. (Corp. III 6866) 24. 28 Corp. II 214. 1532. 2484. 4371 Lex met. Vipasc. (Corp. II 5181) 48. *inf.* facire: *aliq. codd. saec. VI et VII sec. Schuchardt, Vokal. I 407.* *genet. plur. part.* facien-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tum: ENNOD. dict. 2, 7 p. 432, 12. *formae passivi*: NIGID. Non. p. 507 uti facit ποιεῖ, ita facitur ποιεῖται (tinaetaee *codd.*, τιμᾶται *Swob.*) est. PRISC. gramm. II 376, 24 'facitur' quoque a 'facio' pro 'fit' protulerunt auctores *eqs.* (398, 22. 402, 9). EXPLAN. in Don. gramm. IV 552, 3 -o . . . non habet contrarium facior (*sim. saepius apud* GRAMM.). faciatur: TITIN. com. 97 PETRON. 71, 10. faciet⟨ur?⟩: CLEM. ad Cor. 13 (*cf. ed. ad h. l.*). facitur: ITIN. [Silv.] 35, 1 (*ibid.* fit). GLOSS. II 568, 43. faciuntur: DIOSC. 2, 70. faciantur: MISC. Tir. p. 50, 15 (*dub. lect.*). facientur: MISC. Tir. p. 50, 18 (*dub. lect.*). *inf.* faci: CORP. I 1418, 15. fac(eretur?): CORP. XI 4747. *cf.* calfacio (concalefacio), satisfacio. *nota de prosodia*: facīs: PLAVT. Amph. 555 (*codd.*). faciăt: PLAVT. Poen. 489. *formae stirpis partic.* **fact-**: facitus? *v. p. 82, 66/7.* -ctum itur: CATO or. frg. 54. facteon *i. q. faciendum*: CIC. Att. 1, 16, 13 (*iocose, cum antecedat* φιλοσοφητέον). *inf. fut. act.* facturūm *indecl.*: CATO orig. 104 polliciti sese -urum omnia. LABER. mim. 51. -ctus sum *pro perf. verbi* fio: EXPLAN. in Don. gramm. IV 552, 6 *sqq.* *nom. plur.* facteis *v. p. 117, 1.* *formae stirpis quae fertur aoristicae* **fax-** (faxs-, facs-): *sunt frequentiores quam coni. perf. et fut. II* fecer- *ap.* PLAVT. *et* TER. faxo: *testimonia*: DON. gramm. IV 383, 16 *al.* SERV. gramm. IV 437, 22. Aen. 12, 316 faciam (EXPLAN. in Don. gramm. IV 557, 20). CLEDON. gramm. V 59, 24 CONSENT. gramm. V 379, 10 *al.* PHOC. gramm. V 436, 12 GRAMM. suppl. 53, 8 *al.* ISID. orig. 19, 1, 2 antiqui pro 'facio'. GLOSS. facio. pro facto seu facio. Plac. V 23, 19 faciam, temporis est futuri. *sim. saepius. cf. Blase hist. Gramm. III 1, 177 sqq.* *legitur*: PLAVT. *75ies* (fecero *16ies*): Amph. 355. 589. 972. 997. 1107 Asin. 132. 749. 876. 897 Aul. 578 Bacch. 506. 715. 831. 848 (849 fecero). 864 Capt. 801. 1010 Cas. 484 Curc. 587 Epid. 156. 469. 656. 712 Men. 113. 157. 326. 468. 521. 539. 562. 644. 661. 791. 950. 956 Mil. 463. 1367 Most. 68. 1133 Persa 161. 195. 439. 446 Poen. 162. 173. 346. 371. 460. 908. 910. 1154. 1191. 1227. 1228 Pseud. 49. 387. 393. 766. 949. 1039. 1043. 1328 Rud. 365. 578. 800. 1351 Trin. 60. 62. 882 Truc. 118. 428. 643. 761 Vid. 7 Fret. frg. 1 (*ibid.* fecero). TER. *noviens*: Andr. 854 Haut. 341 Phorm. 308. 1028. 1055 Eun. 235. 663 Ad. 209. 847 (fecero *semel*). AFRAN. com. 67 VERG. Aen. 9, 152. 12, 316 Ov. met. 3, 271. 12, 594 LIV. 6, 35, 9 SEN. Med. 905 PETRON. 95, 3 VAL. FL. 4, 190. 220. 5, 655. 7, 178 SIL. 1, 479. 4, 812. 7, 115. 17, 235 STAT. Theb. 5, 658. 8, 78 FRONTO p. 155, 11 N. APVL. met. 1, 12. 25. 4, 6. 25. 30. 5, 30. 6, 23 (nuptias). 8, 12 TER. MAVR. 941 PRVD. perist. 5, 105 psych. 249 CLAVD. 20, 143 CLAVD. MAM. epist. p. 199, 1. faxim (NON. p. 507 fecerim): ENN. scaen. 308 PLAVT. *decies*: Amph. 511 Aul. 420. 494 Merc. 826 Persa 73 Poen. 1091. 1093 Trin. 221 Truc. 62ᵃ. 348 (fecerim *quinquies*). TER. Ad. 887. 896 (fecerim Eun. 862) TREB. trig. tyr. 12, 11. faxis (GLOSS. facias, feceris): NAEV. com. 46 PLAVT. *18ies*: Asin. 256. 612. 613. 625 Capt. 124. 695 (*ibid.* feceris) Men. 113 Mil. 624. 1125. 1245. 1372. 1417 Most. 808. 1115 Pseud. 533 Rud. 1118 Stich. 610 Truc. 943 (feceris *28ies*). TER. Andr. 753 Haut. 187 (feceris *11ies*) PACVV. trag. 126 HOR. sat. 2, 3, 38. 2, 6, 5 SIL. 15, 362 MAR. VICTORIN. ad Iust. 1 AVSON. 312, 4 ENNOD. epist. 1, 3, 9 p. 7, 4. *in inscr.*: INSCR. Mummi carm. epigr. 248, 4 faxseis. ACT. Arv. a. 27, a—d, 17 *et saepius* (facxsis: Claud. C 27. faxsis: a. 91 I 8 *al.* facsis: a. 101 I 29 *al.*). ACT. lud. saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32329) 12. faxit (GLOSS. faciat. fecerit. *saepius corruptelae vel errores, ut* facit, fecit, libenter facit): LEX reg. Fest. p. 6, 2 LEX XII tab. 8, 4 (Gell. 20, 1, 12). *ibid.* 8, 12 (Macr. sat. 1, 4, 19 *em. Cuiac.*; factum sit *codd.*). *ibid.* 12, 2 (Vlp. dig. 9, 4, 2, 1) (*semel* fecerit 8, 1 [Serv. Aen. 6, 609], *modo fides sit testi*). ENN. frg. var. 18 PLAVT. *8ies*: Amph. 461 (*Serv.*, faciat *codd.*) Capt. 622. 712 Cas. 628. 1016 Men. 861 Most. 398 Pseud. 923ᵃ (fecerit *sexies*). LEX luci Lucer. (Corp. I² 2 n. 401) 5 TER. Haut. 198 Phorm. 554 (fecerit Ad. 84) PACVV. trag. 424 ACC. trag. 556 LEX agr. (Corp. I² 2 n. 585) 25 (-xs-). *ibid.* (-x-). 84 (⟨fax⟩sit) CARM. devot. Macr. sat. 3, 9, 11 LEX Tarent. (Corp. I² 2 n. 590) 4. 34 CIC. leg. 2, 19 LIV. 22, 10, 4. 6 *bis.* 36, 2, 5 FEST. p. 246, 10 (*ex rogatione trib.*) LEX colleg. aq. (Corp. VI 10298) 8 LEX arae Aug. Narb. (Corp. XII 4333) 2, 34 PERS. 1, 112 LEX arae Iovis Salon. (Corp. III 1933) 7 FRONTO p. 193, 6 N. (*ex lege coloniae Concordiensium*) PRVD. perist. 10, 107 MART. CAP. 7, 730 INSCR. Revue archéol. 4 sér. XII 1908 p. 464. faximus (*cf.* POMP. gramm. V 240, 33 faximus nemo dicit): PLAVT. Truc. 60. faxitis (GLOSS. egeritis): CARM. devot. Macr. sat. 3, 9, 11 LIV. 6, 41, 12. 23, 11, 2. 29, 27, 3. 34, 4, 20. faxint: PLAVT. *16ies*: Amph. 632 Aul. 149. 257. 788 (*ibid.* faciant) Capt. 172. 320 Cist. 51. 523 Merc. 285 (facient *A*) Most. 464 Persa 652 Poen. 909. 911. 1208. 1400 Vid. 86 (fecerint Truc. 295). TER. Hec. 102. 354 Haut. 161 (fecerint Hec. 618) CIC. Mur. 84 Verr. 4, 81 Att. 15, 29, 1. 16, 1, 6 epist. 14, 3, 3 IVS IVR. Arit. (Corp. II 172) 17 CAPITOL. Alb. 13, 9 CLAVD. 26, 528 CLAVD. MAM. anim. p. 137, 16 NOT. Tir. 95, 32. faxunt (*i. facient?*): CYPR. GALL. gen. 342. faxem: PLAVT. Pseud. 499 (dixem *edd.*). faxitur: LIV. 22, 10, 6. *formae stirpis perfecti: antiquitus* fhe·fhaked: INSCR. fib. Mani (Corp. I² 2 n. 3). *dein* **fēc-**: PRISC. gramm. II 22, 7 *mutatur* a . . . in e . . . productam, ut . . . facio feci. *sim.* 25, 9. 459, 28. 460, 24 PS. PRISC. gramm. III 527, 28. fec- *legitur inde ab* INSCR. Dueni (Corp. I² 2 n. 4) (*ubi* feked *correct. in* feced). *orthographica*: **f** *mutata*: fhecit: CORP. XIV 3765 (*ibid.* fhelix). *cf. l. 78.* phecit: CORP. X 7057, 6. **e** *mutata*: fic- *saepe in inscriptionibus ut* Corp. I 1173 (= IX 3824). VI 35337. XIV 1053. 3783. IX 699, 7. 3581. XI 1521. III 14701. faec-: CORP. X 2899. III 5622. féci *eqs. cum apice*: MON. Ancyr. 2, 3. 6. 9. 4, 8. 23 CORP. II 5513, 6. 6145, 14. XIV 376, 10. 396, 3 *al.* φηκι: INSCR. graec. Rom. Cagnat I 142. φεκιτ: TAB. devot. Audollent 269ᵇ, 17. **c** *mutata* (*cf.* INSCR. Dueni *p. 83, 82*): fek(it): CORP. III 12014, 381. feccerunt: CORP. IX 1866. feit: CORP. III 2627. 4458, 15. 6010, 169. φηκιτ: CORP. VI 35434. φεκιτ *v. l. 4.* *notanda de terminationibus*: feced: INSCR. Dueni (Corp. I² 2 n. 4) INSCR. Glotta 3 (1910) p. 45. fecid: CORP. I² 2 n. 561 (*cista Praenest. saec. III a. Chr. med.*). V 1870. VIII 3028. fecet: LEX Iul. munic. (Corp. I² 2 n. 593) 112 CORP. VI 34102. II 2997 (*ibid.* karessemo *et sim.*). 5393 *saepius.* ficet: CORP. II 6180 INSCR. Nuovo bull. crist. 1908 p. 258 *al.* fecirun: CORP. III 10743. ficir(unt): INSCR. Notiz. degli scavi 1900 p. 22. fecierunt: CORP. XIV 655. 849. fecierun: CORP. VI 35836. ficierunt: CORP. V suppl. ital. 341, 9. feceriun: CORP. XIV 904. fecerum, fecerun, feceru *sim. persaepe in* INSCR.

fīo, fierī (*antea* fīere, fīerī) [*idem q. osc.* fiiet '*fiunt*', *hibern.* biid, bīid '*esse solet*', bieid, -bia '*erit*', bīth '*esto*', *cambr.* bydd '*esse solet, erit*', *anglosax.* bēo '*sum*'. *cf. c. slavon.* bimь '*essem*', bi '*esset*', *lituan.* bit(i) '*erat*' (*cf. Brugmann, Kurze Vergl. Gramm. der idg. Spr. p. 502*) *et c.* fui, futurus, fore (*v. s. v.* sum). *Th.*]. *verbum primitus activum ex significatione passiva etiam passivas aliquot formas progenuit (ut* fitur *et* fiebantur *ap.* CATONEM *l. 83 et p. 85, 4 aliaque aevo posteriore); ex his infin.* fieri *inde a* PLAVTO *iam in communem usum pro antiquiore forma* fiere (*l. 66*) *receptus est.* EXPLAN. in Don. gramm. IV 552, 5 mirae novitatis est verbum coniugationis tertiae correptae, facio, quod utique neutrale est, quia non habet contrarium facior; tamen . . . pro activo haberi potest, quia facio agentis est, et est fio patientis. *sim.* CONSENT. gramm. V 369, 24. PRISC. gramm. III 269, 4 pauca *verba* . . . non habent . . . passiva, ut facio et . . . composita, ut calefacio *eqs.*; pro passivo . . . eorum fio et . . . composita accipiuntur, ut calefio *eqs. cf.* II 566, 24 'facio' . . . vim activam possidet 'fio' verbi. PAVL. FEST. p. 112, 9 infit agentis est, fit patientis. PRISC. gramm. II 436, 9 fio passivam significationem habet, quamvis sit neutrum. *inter verba* '*inaequalia*': DON. gramm. IV 383, 14. CLEDON. gramm. V 58, 33 (fio factus sum). *inter verba* '*defectiva*': SACERD. gramm. VI 430, 31 (fio factus sum). PROB. cath. gramm. IV 35, 38 (fio fis factus sum). EXPLAN. in Don. gramm. IV 557, 8. *inter verba* '*neutropassiva*': PHOC. gramm. V 431, 6 PRISC. gramm. II 573, 24 (fio factus). *schema coniugationis apud* CHAR. gramm. I 250, 27 *sqq.* DIOM. gramm. I 358, 5 *sqq.* *notabilia de prosodia et orthographia*: PRISC. gramm. II 71, 13 i . . . producunt Romani . . . in fio verbo. *sim.* 465, 29 PS. PRISC. gramm. III 522, 8. feiat: LEX inc. frg. Atest. (Corp. I² 2 n. 600) 8. feient: LEX Iul. munic. (Corp. I² 2 n. 593) 64. fíeri (*sed mensurandum* fīeri): CARM. epigr. 1029. *in formis* fieri, fiere, fierem, fieres *cett.* **fī-** *apud scaenicos reliquosque ante* LVCR. *producitur: in fine versuum iambicorum et trochaicorum catalectorum*: NAEV. trag. 45 PLAVT. Amph. 486. 587 *et saepius* (*23ies*). TER. Andr. 792 Haut. 307 *al.* (*7ies*). *in saturnio*: NAEV. carm. 38. *in bacchio*: PLAVT. Amph. 567 vidít nec potést fieri. *in cretico*: PLAVT. Most. 722 quod solet fieri hic. *in hexametro*: ENN. ann. 15. *corripitur ceteris locis omnibus*: *in medio versu, ut* PLAVT. Amph. 83 ut conquaestores fíerent histrionibus. Capt. 376 qui me quid rerum hic agitem et quid fierí velim (*dub.* Poen. 1056 quid ais? qui potuit fieri, ut Carthagini. Rud. 606 atque illa animo iam fieri ferocior). *in fine versus*: PLAVT. Mil. 1218 video. édepol nunc nos tempus est malas peioris fieri. TER. Phorm. 760 quod nós ambo opere maxumo dabamus operam ut fieret. **fĭt**: *producitur*: PLAVT. Capt. 25 ut fit in bello, capitur alter filius. CAECIL. com. 108 (*in bacchio*) modo fít obsequens. *anceps est*: PLAVT. Capt. 594 Cas. 370 Men. 359 Merc. 963 ENN. scaen. 242 frg. var. 56 TITIN. com. 135 AFRAN. com. 145 POMPON. com. 55. *corripitur*: LVCIL. 440. 988. fĭam *etc.*: CYPR. GALL. Ios. 65 *al. cf. Peiper in ind.* PRVD. perist. 6, 83 ORIENT. comm. 2, 52. 372 PAVL. PELL. 242 ARATOR act. 2, 1121 DRAC. laud. dei 2, 196 *al.* EVG. TOLET. satisf. 14 *bis al.* *formae rariores terminationis activae*: *inf.* fīere (MACR. exc. gramm. V 645, 8 *sqq.*): ENN. ann. 15 (-ri *codd.*). 354. fīs: HOR. carm. 4, 13, 2 epist. 2, 2, 211. *imper.*: fī (CHAR. gramm. I 250, 29 DIOM. gramm. I 358, 8): PLAVT. Curc. 87 Persa 38 HOR. sat. 2, 5, 38. fīte (NON. p. 475): PLAVT. Curc. 89. 150 Poen. 8 NINN. carm. frg. 3 DICT. 2, 26. fīto: CATO or. frg. 70, 2 (fite *codd.*) ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 144 saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32328) 80 AVG. quant. anim. 27, 52 CLAVD. MAM. anim. p. 174, 14. fītōte: ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 99 saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32328) 56. *nota perf.* fii (*i. factus sum*): PRISC. gramm. II 420, 11. fīens (CHAR. gramm. I 251, 1 DIOM. gramm. I 358, 14. 381, 7 PRISC. gramm. II 566, 23 SACERD. gramm. VI 430, 36): ITALA gen. 18, 18 (Tycon. 3 p. 24, 2 *gr.* γενόμενος). Ioh. 7, 50 (cod. *δ*. *gr.* ὤν, *sic et in sequentibus*). IREN. 4, 33, 9. fiente: ITALA Luc. 2, 2 (cod. *δ*). fientes: ITALA Luc. 20, 36 (cod. *δ*). fientium: ITALA act. 24, 2 (cod. e). *formae terminationis passivae*: CHAR. gramm. I 248, 15 fio fieri facit. SERV. Aen. 3, 56 fio pro 'fiere fieri' facit. PRISC. gramm. II 127, 1 'fīĕri' pro 'fīri' vel 'fīre' (III 112, 15 GRAMM. suppl. 113, 11). fītur: CATO or. frg. 9, 2 VIRG. gramm. epit. 1 p. 5 (*P*). fīuntur: VITA Vedast. 3. fīar: ITALA Iob 14, 14

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(Ps. Aug. spec. 27 p. 423, 10; *al.* fiam *v. p. 108, 52*). GLOSS. V 200, 10 efficiar. fīāre: EXPLAN. in Don. gramm. IV 553, 6 dicimus fiare pro fier⟨e⟩. Isocrates 'talis fiare circa parentes *eqs.*' (*cf. Bücheler Glotta I 8*). fiebantur: CATO or. frg. 18, 7 AVG. serm. ed. Mai 166, 1. fieretur: ITALA Ioh. 13, 2 (cod. d). fitum est: LIV. ANDR. carm. frg. 30. *imp.* fiere: ITALA gen. 27, 29 (Aug. civ. 16, 37) HIER. epist. 22, 18, 1 AVG. epist. 153, 4, 11 (*P¹ m²*). *fort. et* 82, 3, 29 (*codd. dett.*). *cf. l. 3.* fiendus fiendum *etc.* (GLOSS. V 200, 22 fiendum faciendum): CHAR. gramm. I 251, 1. 4 DIOM. gramm. I 358, 15 SACERD. gramm. VI 430, 36. ITALA Rom. 4, 18 (cod. g) in fiendo. VVLG. eccles. 1, 9 (*Amiat.*) quod fiendum est (τὸ γενησόμενον. quod faciendum est *vulg.*). COMM. instr. 2, 35, 15 in prece fienda. CANON. Migne 56, 881ᴮ id ... fiendum poposcerit. GREG. M. epist. 2, 12 quid fiendum sit. 2, 42 *et saepius.* CORP. III 11816, 7*?* CHAR. gramm. I 250, 28 finitiva ... perfecti factus sum et fui, plusquamperfecti factus eram et fueram, futuri fiam *eqs.* DIOM. gramm. I 358, 6 factus sum et fui *eqs.* PRISC. gramm. II 566, 23 fio fiens factus futurus, differentiae causa, ne, si 'facturus' dicamus, simile sit participio, quod venit a 'facio' verbo. 568, 10 'futurus' magis a 'fio' verbo videtur nasci, potest tamen etiam a 'fui' esse existimari.

breviatur *in inscriptionibus: passim per* **f**: EPIST. praet. ad Tiburt. (Corp. I² 2 n. 586) 3 LEX Rubr. (Corp. I² 2 n. 592) 1, 27 *al.* ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 1 *al.* DECRET. decur. Pis. de L. Caesare (Corp. XI 1420) 5. 8 Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 5 Castrimoen. (Corp. XIV 2466) 5 S. C. de aedif. (Corp. X 1401) 23 CORP. I² 2 n. 795 (III 582)*?* 1165 (X 5847) *al. cf.* CIC. de orat. 2, 280. *nota* F́(fecit): CORP. IV 2082ᵇ. *per* φ: CARM. epigr. 451. *per* fa: CORP. I 1135 (XIV 2970) fa(ciendum) coer(avere). *per* fac. fec.: *passim.* fecr. (*fecerunt*): CORP. III 4929. *nota iuncturas*: f. c. *vel* fac. cur. (*faciendum curavit*). s. f. (*sacris faciundis, sanus fias* [CATO agr. 160 *al.*]). v. f. (*verba fecit*). o. v. f. *in monogrammate* (*oro vos faciatis*, CORP. IV *passim*). ff. (*fieri fecit*). q. d. e. r. f. p. (*quid de ea re fieri placeret*).

***de significationibus*:** POMPON. dig. 50, 16, 175 'faciendi' verbo reddendi etiam causa continetur. PAPIN. dig. 50, 16, 218 verbum 'facere' omnem omnino -endi causam complectitur dandi, solvendi, numerandi, iudicandi, ambulandi. DON. Ter. Ad. 295 'fieri' et '-ctum est' pro evenire et contigit dici. MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 30 p. 1035ᴬ -ere nonne motus est? nihilo minus quam agere. agere enim -ere est, sicut et -ere agere. GLOSS. ποιῶ (*cf.* FVLG. myth. 1, 4. 15 p. 26, 6 *et* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᴬ). ἀπεργάζομαι. IV 340, 31 fac effice. V 628, 58 faxitis egeritis. *cf.* GLOSS. facesso *p. 39, 35 sq.* GLOSS. fio γίνομαι. efficior. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᴬ φιέριτ. γένηται. *corruptae videntur* GLOSS. fiam faciam, fias -as *eqs.*

facio fio *viguit per totam latinitatem; antiquissima exempla in* INSCR. fib. Mani (Corp. I² 2 n. 3) INSCR. Dueni (Corp. I² 2 n. 4) LEGE reg. LEGE XII tab. *de Arruntio verbi* facio *amatore v.* SEN. epist. 114, 17. [facio: *val.* face, *it.* fare, *francog.* faire, *hisp.* hazer. fio: *val.* fi, *it. sept. vet.* fi. *M.-L.*] *dubia et corrupta: legitur locis dubiae interpretationis*: SEN. contr. 2, 1, 35 ut dominicae libidini paparium -ret. APVL. apol. 61 p. 70, 2 H. AVSON. 408, 23. VVLG. IV Esdr. 14, 38 -ctus sum in crastinum. PAVL. NOL. epist. 45, 8. *nota* FAVST. REI. serm. 7 p. 251, 19 operante ... Christo ... vinum defecit et vinum fecit (fit *var. lect.*; *sed possis accipere mutationem subiecti*). *locis corruptis*: PLAVT. Mil. 692 CIC. Att. 6, 3, 10. 7, 3, 12 reum me facerentur (rem me facere rentur *Bosius*; reum me facerent *Mommsen*) CAEL. Cic. epist. 8, 1, 4 Pompeium Baulis embaeneticam facere. VARRO rust. 1, 13, 1 p. 146, 3 K. *ed. mai.* SEN. nat. 1, 17, 9. epist. 118, 8 *v.* allicefacio. PLIN. nat. 2, 245. 26, 148 SIC. FLACC. grom. p. 142, 22 FRONTO p. 160, 12 N. TERT. adv. Marc. 4, 33 p. 531, 12 AMM. 18, 3, 1. 21, 13, 13 INSCR. christ. Rossi I p. 151 (*a. 362*). *corrupte, ut videtur*: CIC. Att. 3, 18, 2 fac (tu *Schütz*) ... me fac certiorem. 13, 37, 2 acerrime pro me litigasse, omnibus eum locis facere (furere *Malasp.*) maximeque in conviviis. OV. am. 2, 17, 29 *P S* VITR. 7, 11, 1 SEN. nat. 2, 38, 3 PLIN. nat. 26, 157. 36, 51 PAVL. NOL. carm. 17, 81.

materiam ad hoc schema digerendam putavi:

cum simplici obiecto (*p. 86, 6—110, 35*): **I** *obi. res* (*facere aliquid, p. 86, 9*). **A** *de operibus consilii et voluntatis* (*p. 86, 9*). **1** *quae actione corporali fiunt* (*p. 86, 9*). **2** *quae animi viribus maxime fiunt* (*p. 91, 8*). **3** *quae quomodocumque fiunt* (*p. 92, 14*). **B** *de operibus naturae vel casus* (*p. 98, 11*). **1** *active et passive certo subiecto faciendi* (*p. 98, 12*). **2** *passive* (fieri) *incerto subiecto faciendi* (*p. 101, 14*). *accedunt iuncturae et structurae cum simplici obiecto rei* (*p. 102, 4*). **II** *obi. persona* (*facere aliquem, p. 108, 36*).

cum duplici obiecto (*p. 110, 37—120, 14*). **I** *generatim* (*p. 110, 40*). **A** *cum duplici accusativo* (*p. 110, 40*). **1** *aliquem aliquid* (*p. 110, 40*). **2** *aliquid aliquid* (*p. 111, 77*). **B** *pro altero accusativo sunt varii casus, adverbia, enuntiata sim.* (*p. 112, 63*). **II** *speciatim certis significationibus* (*p. 116, 70*). **A** *creare, eligere* (*p. 116, 70*). **B** *fingere, credere* (*p. 117, 40*). **C** *aestimare* (*p. 118, 46*). **D** *probare* (*p. 118, 73*). *accedunt iuncturae quaedam cum duplici obiecto* (*p. 118, 76*).

absolute (*p. 120, 16—123, 64*): **I** *de personis* (*p. 120, 19*). **A** *generatim* (*p. 120, 19*). **B** *speciatim variis significationibus* (*p. 121, 30*). **II** *de rebus* (*p. 122, 12*). *accedunt iuncturae ad I et II* (*p. 123, 33*). *appendix syntactica* (*p. 123, 66*).

caput primum.

CVM SIMPLICI OBIECTO.

I *facere* ***aliquid*:** **A** *de* ***operibus consilii*** *et* ***voluntatis*:** **1** *quae* ***actione corporali*** *fiunt*:

a *manu vel instrumento* (*nec refert, utrum quis ipse faciat an per alium faciendum curet.* manu facere *transl.*: *v. p. 93, 13*): *opera materiae durae, solidae sim.*: *sic in inscriptionibus opificum*: INSCR. fib. Mani (Corp. I² 2 n. 3) Manios med fhe·fhaked Numasioi. INSCR. Dueni (Corp. I² 2 n. 4) Duenos med feced en manom ('*propter mortuum' interpr. Bücheler*). *in aliis vasculis*: INSCR. Glotta 3 (1910) p. 45 med Loucilios feced. CORP. I² 2 n. 398 Q. Lainio ... pro trebibos fecit (*i. faciendum curavit*). n. 406 L. Canoleios L. f. fecit. n. 411. 412 *sqq.* 561 Novios Plautios med (*cistam*) Romai fecid. IV 2777 (*in dolio*) Onesimus fecit. 2779 Vitalis f(ecit). 2797 Firmus fec(it). XII 620. XIII 10024, 266 (*in anulo*) Rusticus ficit. 10027, 206 (*in vagina cultelli*) Carnus f(e)cet. III 6010, 169 (*in vasculo*) Pricus feit. 12014, 381. VII 93ᵃ (*in scuto*) Glaucus fecit. 180 (*in sigillo*). *infimae aetatis*: INSCR. christ. Brit. 33 Menhir me (*sc. puteal*) fecit in tempore Genillin. *sim.* 179 *in horologio.* *cf.* PLIN. nat. praef. 26 *artifices* opera ... pendenti titulo inscripsisse, ut 'Apelles -bat' .... tamquam incohata semper arte et imperfecta. 27 'ille fecit'. *in litteris: varia arte facta, quae secantur, cuduntur, conflantur, caelantur, plectuntur, glutinantur, similiter fiunt*: ENN. ann. 397 malos diffindunt; fiunt tabulata falaeque. PLAVT. Bacch. frg. 11 cum liquescunt petrae, ferrum ubi fit. Epid. 34 Mulciber ... arma fecit. Men. 542 inaures da mihi -endas. Most. 819 postes ... quanta firmitate -cti (*cf.* 828). Rud. 1236 fiunt transennae. 1300 hoc (*sc. vas*) ... e robigine, non est e ferro -ctum. Trin. 792 *anulum* fecit novom. TER. Ad. 585 lectulos. CATO agr. 2, 3 funes ... novos fieri. 3, 6 rotas. 18, 9 orbem olearium (*ibid.* orbem ex ulmo). 19, 2 lingulam. *sim. saepius.* 21, 5 cupam materia ulmea. 111 vasculum ... de materia hederacia. PACVV. trag. 271 barbaricam pestem (*i. iaculum*) ... nova figura -ctam. LVCIL. 1279 qui schedium fa⟨ciunt?⟩. LEX par. fac. Put. (Corp. I² 2 n. 698) 2, 4 ex tigno pedario -ito *opercula.* 2, 10. CIC. Verr. 5, 37 argento optime -cto. 5, 60 candelabra aënea. div. 2, 86 ex ... olea arcam. nat. deor. 2, 157 fides ... et tibias. rep. 1, 21 *sphaeram* ab ... Archimede -ctam. CAES. civ. 1, 54, 2 carinae ... statumina ex levi materia fiebant. 3, 80, 4 scalas musculosque ad ... oppugnationem. Gall. 7, 27, 1 *opera.* 2, 33, 2 *scuta* ex cortice (VARRO ling. 5, 115 *scutum* a minute consectis fit tabellis). 5, 42, 5 turres ad altitudinem valli, falces testudinesque ... parare ac -ere. VARRO Men. 88 cetram. ling. 5, 116 fit ad hostium cladem gladium. 5, 166 lecticam. rust. 3, 5, 17 *horologium.* 3, 16, 10 circum villam ... alvaria. NEP. Thras. 4, 1 corona ... -cta duabus virgulis. Iph. 1, 4 *Iphicrates* peltam pro parma fecit. VERG. ecl. 3, 44 pocula. Aen. 8, 402 quod fieri ferro liquidove potest electro. HOR. sat. 1, 8, 2 scamnum. TIB. 1, 7, 29 aratra manu sollerti. 1, 10, 17 lares e stipite -ctos. 2, 6, 10 et mihi -cta tuba est (*sc. inventa*). OV. am. 1, 1, 22 spicula. ars 2, 67 alas *Daedalus.* LIV. 3, 28, 11 tribus hastis iugum fit. 5, 25, 10 crateram ... fieri. 21, 26, 9 alveos. 28, 20, 40 clavos ... figentes cum velut gradus -issent. 43, 5, 8 torques ... ex quinque pondo auri -cti. VITR. 1, 1, 8 ballistarum ... temperaturas. 1, 6, 2 fiunt ... aeolipilae aereae cavae. 7, 3, 9 speculum. FEST. p. 230, 25 *peniculos* e codis. CELS. 2, 11 p. 55 *cucurbitulam* ex his ... materiae generibus. SCRIB. LARG. 142 verbenis ex murti ... ramulis -ctis. MELA 1, 4 vasa ligno fiunt. SEN. nat. 1, 7, 9 *virgula vitrea* enormiter -cta. epist. 94, 58 *aurum et argentum* dum fiunt et a faece sua separantur. COLVM. 11, 2, 92 manubria. 12, 15, 1 *cannas.* PLIN. nat. 6, 85 *denarios.* CORP. VIII 23417, 3 titulu(m) de silic(e) -ctum. *artificia, signa sim., quae sculpuntur, caelantur, plasmantur*: ENN. frg. var. 1 quantam statuam -et populus. PLAVT. Curc. 440. CIC. Verr. 1, 14 *deus* affabre atque antiquo artificio -ctus. 2, 147 *columnam.* 3, 87 capella ... scite -cta et venuste. 4, 5 Hercules egregie -ctus ex aere. 5, 4 artifex eiusdem modi Cupidinem fecit. 6, 187 effigiem Cereris non humana manu -ctam. orat. 9 Iovis formam. ac. 2, 85 Lysippus eodem aere ... centum Alexandros. VARRO Men. 534 περιέχοντα mihi -es maeandrata. ling. 5, 105 figuras. 7, 38 equum Troianum. VERG. ecl. 7, 35 te marmoreum (7, 36 aureus esto). georg. 3, 27 pugnam ex auro solidoque elephanto. Aen. 3, 497 effigiem ..., quam vestrae fecere manus. 8, 628 *al.* TIB. 2, 5, 28 -cta ... lignea falce Pales. PRIAP. 10, 2. 42, 2 de cera ... poma. OV. epist. 12, 70 aurea barbarica stat dea -cta manu. ars 3, 233 neque ad illa (*signa in theatro*) licet populo, nisi -cta, venire. MANIL. 5, 520 quid potius matrona velit tractare creatos (*sc. artifices*), quam -ctum revocare suos quod possit ad usus? SEN. contr. exc. 8, 2 ante sibi quam operi Iovem fecit. contr. 10, 5, 7 *Prometheus* homines. PHAEDR. app. 4, 2 figulus ... cura subtili Veritatem. PLIN. nat. 7, 85 ex ebore formicas. *in libris 34 sqq.* facere *persaepe de artificiis* (*nota* 35, 156 nihil umquam fecit ante quam finxit

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Pasiteles). SIL. 2,417 foedera amantum Callaicae fecere manus. MART. 6,73,1 fecit me (*Priapum*) falce colonus. QVINT. inst. 12,10,7 duriora ... Hegesias, ... molliora ... Myron fecit. *nota* SCHOL. Iuv. 6,655 Priamus fecit vitem ex auro. *aedificia sim., quae construuntur*: ENN. ann. 145 *Ancus* loca navibus celsis munda -it. 617 qua murum fieri voluit. PLAVT. Mil. 917 navem. Most. 102 aedes ... -ctae probe examussim. 759 novom gynaeceum. CATO agr. 14,5 loco pestilenti, ubi aestate fieri non potest (*villa?*). 18,3 fundamenta (LEX vic. Furf. [Corp. I^{2} 2 n. 756] 4 ⟨f⟩unda⟨menta⟩ lapide). 18,4 foramen. 18,6 aram. *ibid.* canalem. 18,7 pavimenta. *ibid.* corium *pavimenti*. 19,2 digitum pollicem laxamenti. 38,1 *al.* or. frg. 1,13 (= orig. 128) aliquot pauca castra. HEMINA hist. 11 fanum laribus. ASELL. hist. 13 opus ... artificiose -ctum ... dirui. CORP. I^{2} 2 n. 638,15 forum aedisque ... fecei. n. 681,7 pondera et pavimentum -endum. LEX par. fac. Put. (Corp. I^{2} 2 n. 698) 1,5 lex parieti -endo in area. 1,11. 2,12. 19 parietes ... calce uda dealbata recte -ito. EDICT. praet. de camp. Esquil. (Corp. VI 31614) 7 ustrinam. CIC. Verr. 6,134 *carcer* a ... Dionysio -ctus. dom. 51 monumentum. 102 porticum. Vatin. 21 pontem. har. resp. 31 sacellum (*ibid.* inaedificatum). top. 61 Argo ... -cta non esset. Tusc. 3,75 sepulcrum. *nota* Att. 1,16,18 scribas, cuiusmodi sit Ἀμαλθεῖον tuum ...; lubet mihi -ere in Arpinati. ad Q. fr. 3,9,7 conclavia fiunt recte. CATVLL. 64,9 volitantem flamine currum. CAES. Gall. 7,69,7 castella. civ. 3,42,3 classes (*cf.* Gall. 4,21,4). VARRO Men. 530 cellas vinarias. ling. 5,158 *aedem*. 9,34 *scenam*. rust. 2,2,9 retia quibus cohortes ... -ant (saepta: 1 capp. p. 3,19. saepem: 1,14,2. consaepta: COLVM. 6,23,1). frg. Non. p. 77,10 *arcos*. VERG. Aen. 9,94 manu -ctae ... carinae. PROP. 4,1,6 -cta sine arte casa. OV. medic. 81 de marmore *templum*. ars 1,107 *gradus* de caespite. met. 14,80 *pyram*. trist. 3,9,7 ratem. LIV. 1,19,2 Ianum. 1,35,10 *tabernas*. 1,56,2 foros in circo. 21,37,2 struem ... lignorum. 41,20,6 theatrum e marmore. VITR. 1,1,10 *habitationem*. 1,2,6 vestibula. 2,1,2 de fronde ... tecta. 3 praef. 4 platearum ... emendate fiant distributiones. 3,3,6 in intervallis spatia duarum columnarum. *talia passim apud* VITR. MON. Ancyr. 4,21 forum. VELL. 1,8,6 *asylum* inter duos lucos. VAL. MAX. 9,1,1 balinea. CVRT. 8,10,8 *sepulcra* vetusta cedro ... -cta. COLVM. 1,6,19 fumarium. CALP. ecl. 6,60 torum fecere sub ilice *Musae*. PLIN. nat. 9,7 fores maxillis beluarum. 14,68 officinam. MART. 10,79,4 Torquatus ... thermas extruxit; cucumam fecit Otacilius. TREB. Gall. 13,9 *carraginem*. CORP. III 3653 (*a. 371*) *burgum*. ITIN. [Silv.] 16,3 monasterium. 16,6 *ecclesiam*. 19,14 palatia (*syn.* fabricari). VVLG. Ezech. 16,24 prostibulum in cunctis plateis. COMM. apol. 767 trophaea (*in imagine*). *saepe in inscriptionibus aedificiorum, ita, ut obiectum ex monumento ipso suppleatur*: -endum *vel* -endam (*templum, aedem sim.*) curavit, *ut* CORP. I^{2} 2 n. 745,2. *nota*: CORP. I 1421 (IX 5305) campum et macer(iam) ... -undu(m) coer. *sim. saepius, ut* VIII 24099 (*a. 48/46 a. Chr.*). *passim in monumentis sepulcralibus, ut*: CORP. I 1070 (XIV 1387) fecit sibi et sueis. 1206 (X 4052) de suo fecit. 1229 (X 1162). 1242 (X 4263). 1256 (X 388) veivos fecit. 1277 (X 5019) vivus fecit sibei et ... uxori. 1405 (XI 4281) vivei -erunt. II 5325 fieri iussit. *dub.* 2549 -endum fecit (*inscriptio male descripta*). EPIST. donat. Artemid. (Corp. VI 10241) 4 v(ixit) a(nnos) *eqs.* -erunt parentes. CORP. XI 4532 fecit paravit sibi et sorori. 6040. XII 4159 -undum curavit. *nota* CARM. epigr. 565,1 quantae lacrimae fecere sepulchrum.

in aliis monumentis ut CORP. I^{2} 2 n. 681,1 Laribus -endum coe⟨rarunt⟩. XII 647 (*in ponte*) testamento fierei iussit. VIII 23750 civitas Vazitana ... fecit et dedicavit (23931). 23858 voto fecit (23876).

sic urbem sim. facere i. q. aedificare: VARRO ling. 5,144 *urbem*. LIV. 1,28,7 unam urbem, unam rempublicam -ere. *sim.* LVCAN. 8,114 fac, Magne, locum, quem cuncta revisant saecula. PLIN. nat. 5,2 coloniam. TERT. adv. Marc. 4,5 p. 431,4 -unt favos et vespae, -unt ecclesias et Marcionitae. SERV. Aen. 1,5 Troiam. *de aedificiis a bestiis structis*: CATO agr. 128 mures cava -ent. VARRO rust. 2,4,12 nidum. 3,12,6 cuniculos. 3,16,23 protectum (*de propoli*). VERG. georg. 1,182 mus sub terris ... horrea fecit. OV. trist. 3,12,10 hirundo sub trabibus cunas tectaque. PHAEDR. 3,13,1 apes ... favos (*cf. l. 61*). PLIN. nat. 9,176 cavernas ... in terra. 10,99 cunabula. *hortos, arbores, fruges sim., quae plantantur vel seruntur*: CATO agr. 52,2 eodem modo vitem -ito (*i. propagato. antecedit*: quae diligentius propagari voles *eqs.*). CIC. leg. agr. 2,67 in quibus *iugeribus* olivetum fieri potest. VARRO rust. 1,8,3 ubi traduces possint fieri vitium. 1,8,4 ex arboribus in arbores traductis vitibus vinea fit. 1,23,4 salictum. 1,23,5 hortos. 1,35,1 violaria. COLVM. 3,4,1 vineta. *ibid.* vitiarium. 3,5,1. 4,30,2 salices viminales atque harundineta vulgaresque silvae ... -enda sunt. 5,3,9 eadem portione ... semina -emus. 5,10,10 ficum. 5,10,14 nucem. 11,3,30 porrum ... sectivum. arb. 3,3 plantaria. 30,1 violam. PLIN. nat. 17,97 ingenio arborem aliam longe a tellure -endi. LAMPR. Alex. 25,4 nemus. *viam sim., quae fodiuntur, fistucantur, muniuntur, aperiuntur*: PLAVT. Aul. 438 angulos ⟨in⟩ omnis ... mihi pervium -itis. Bacch. 692 (*transl.*) ut ad senem ... alteram -as viam. Curc. 36 per fundum saeptum -as semitam. CATO agr. 19,2 porculum. 38,3 fornaci locum. *sim. saepius*. 161,1 intervallum -ito inter areas. SENT. Minuc. (Corp. I^{2} 2 n. 584) 3 qua lege agrum possiderent et qua fineis fierent. LEX Tarent. (Corp. I^{2} 2 n. 590) 40 sei quas vias fossas cloacas IIII vir ... publice -ere immittere commutare aedificare munire volet. *in imagine* CIC. leg. agr. 2,38 hunc quasi gradum quendam atque aditum ad cetera -ctum. LEX Mamil. grom. p. 264,11 limites decumanique ut fiant terminique statuantur (LEX Vrson. [Corp. I^{2} 2 n. 594] 104,10 limites deducti -ctique). CAES. Gall. 1,10,3 *munitionem*. civ. 3,63,3 vallum. BELL. Afr. 51,5 *puteos*. VARRO Men. 430 (*transl.*) per posticum vallem (callem *Bücheler*) feci. 531 in pavimento ... lacunam. rust. 1,2,22 argenti fodinas aut alia metalla, quae ... in aliquo agro fiunt. 1,11,2 *cisternam*. 2,2,19 lapide strata. 3,11,1 manu -cta piscina (*opp.* naturalis). NEP. Paus. 4,4 locum ... sub terra. ALF. dig. 39,3,24 sulcos. OV. epist. 19,144 ad spes ... quis tibi fecit iter? trist. 2,85 fortuna rimam -ente. LIV. 1,33,9 *salinas*. 22,51,8 foveas. 41,27,8 gradibus ... ascensum. MANIL. 5,49 nec pelagus Xerxes -etque (*sc. per Athon*) tegetque (*sc. in Hellesponto*). PAVL. FEST. p. 37,9 portus ... arte et manu -cti. p. 107,2 derivationes de rivo. p. 108,9 porcas ... arando. CELS. 3,27,1 p. 118,11 *natationes*. SCRIB. LARG. 206 p. 83,32 emissarium collectionis *in parotidibus*. MELA 3,8 manu -ctus amnis (*ibid.* ex Nili alveo dioryge adductus). SEN. epist. 89 *solum* manu. COLVM. 2,2,8 est antiquius -ere agrum quam colere. 2,4,3 scamna. 2,8,3 liras. FRONTIN. aq. 22 *aquae ductum*. SCAEV. dig. 43,20,8 rivum licet -at. ITIN. [Silv.] 19,11 decursum *aquae*.

res, quae congeruntur, coacervantur: CATO agr. 2,3 stercilinum. 50,2 acervum. VARRO rust. 1,49,2 manipulos. CAES. civ. 2,15,1 aggerem. BELL. Alex. 72,1 tumulus ... naturalis, velut manu -ctus. PS. AVG. serm. 22,2 cumulum. *litteras, picturas sim., quae scribuntur, pinguntur, scariphantur, delineantur*: PLAVT. Asin. 767 cera, ubi -ere possit litteras. CIC. Verr. 2,92 in codicis extrema cera nomen infimum in flagitiosa litura fecit. opt. gen. 11 inscii -endi (*sc. picturam*). OV. ars 2,133 muros in litore fecit (*sc. virga pingens*. 2,135 campum ... -it ... pluraque pingebat). NVX 81 fit ... de creta, qualem ... figuram ... littera quarta gerit. VITR. 7,5,5 in ea (*sc. scaena*) ... -isset columnas signa Centauros (*supra*: finxisset). PAVL. FEST. p. 28,8 signa ... alienis anulis -cta. CELS. 7,9 p. 285,2 lineas. SEN. epist. 58,19 volo imaginem tuam -ere: exemplar picturae te habeo (*cf.* 58,21). MART. 11,84,15 stigmata. VVLG. lev. 19,28 figuras ... aut stigmata. 21,5 in carnibus ... incisuras. BOETH. arithm. 2,4 p. 87,9 -imus quinque virgulas (*ibid.* ducimus). PS. THEOD. PRISC. add. p. 341,14 scribes ... 'aperi te, mater illa — eiusque (eius quia *codd.*) nomen facit⟨o⟩, quae parturit — et emitte *eqs.* (*cf. Kroll, Rhein. Mus. 60 [1905] 557*). BENED. reg. 58 signum. *cf.* PROP. 4,3,4 e lacrimis -cta litura. VITR. 9,8,7 columna *versatilis* versando ... brevitates et crescentias -at (*i. depingat*) horarum. *de litteris in orthographia v. p. 91,4.*

similiter de vulneribus: PVBLIL. A 31 vulnus. OV. met. 11,9 notam sine vulnere. GRATT. 394 -cto ... ulcere. SEN. Tro. 123 fluat ... quamcumque tuo funere feci rupta cicatrix. COLVM. 6,17,1 scarificationem ferro -ctam (captam *S A R*). PLIN. nat. 11,281 ictus (*de vespis*). 17,109 vestigio fissurae falce in truncis -cto. APVL. met. 8,6 cadaver, quod ipse -erat. *vestimenta sim., quae suuntur, texuntur, nentur, plectuntur*: PLAVT. Merc. 397 pensum. CATO agr. 59 *vestimenta* unde centones fiant. CARM. epigr. 52,8 lanam. CIC. fin. 5,32 pennarum ... contextu corpori tegumenta -bant. CAES. civ. 2,9,4 storias ... ex funibus ancorariis. 3,44,7 ex coriis tunicas aut tegimenta. 3,62,1. BELL. Afr. 47,5 ex vestimentis tentoriolis -ctis. VARRO ling. 5,116 e loris ... pectoralia -bant. rust. 2,11,12 *cilicia*. SALL. Iug. 91,1 ex coriis utres ... fierent. NEP. frg. 17 purpura ... triclinaria. VERG. Aen. 4,264 quae munera (*laenam*) Dido -erat. 11,75. HOR. sat. 1,3,128. OV. met. 6,17 *vestes*. trist. 4,1,64 stamina de nigro vellere -cta. fast. 1,700 -cta ... de rastri pondere cassis. 2,746 *lacernam*. PAVL. FEST. p. 10,13 *pilleum capitis* fiebat ... ex hostia alba Iovi caesa. FEST. p. 330,8 unde tegetes fiunt. CELS. 7,20 p. 300,33 *fasciam*. SEN. benef. 5,12,2 nodos. PETRON. 75,4 thraecium sibi de diariis. PLIN. nat. 8,194 togam. 8,219 vectes leporino pilo. 12,38 ex quibus (*lanuginis pilis*) vestes pretioso linteo -unt. *nota* MART. 9,37,2 cum ... fiant absentes ... tibi, Galla, comae.

cibos, potus sim., quae coquuntur vel aliter conficiuntur: PLAVT. Asin. 37 ubi fit polenta. CATO agr. 2,1 quid -ctum vini, frumenti aliarumque rerum omnium. 3,2 oleum (144,4 olea legunda et -enda). 74 panem. 75 libum. 76. 109 de ervo farinam -ito. *sim. saepius*. orig. 43 dena cullea vini fiunt. 67 ex sale qui apud Karthaginenses fit. or. frg. 8,1 succidias humanas. TITIN. com. 135 toto fit in foco ... dapalis cena. VARRO ling. 5,106 far a -endo, quod in pistrino fit. rust. 2,11,3 ex ... lacte casei qui fiunt. PAVL. FEST. p. 16,9 *circulos* ex farina. p. 39,9 *al.* VAL. MAX. 8,1 damn. 8 *omasum* in cenam. CELS. 2,18 p. 65,20 *salsamenta*. SCRIB. LARG. 76 pulmo cervi eodem modo -ctus. 189 ius. COLVM. 12,6,1 muriam sic -ito. PETRON. 40,4 porcelli ex coptoplacentis -cti. 47,10 quem *porcum* vultis in cenam ... fieri? *ibid.* gallum *et* vitulos. 66,2. MART. 13,54,1 Cerretana *perna* mihi fiat. ITALA gen. 18,7 (Rufin. Orig. in gen. 4,1 p. 184[C]) festinavit -ere eum (*vitulum*; ποιῆσαι, VVLG. festinavit et coxit illum). 27,4 (Lugd.) escas (VVLG. pulmentum). LAMPR. Heliog. 19,6 de piscibus isicia. CHIRON 130 trixaginem et argimoniam ... contrito ..., colligato ..., -ito. *an huc pertinet* 271 ficus ... decoques et -es cum aqua ad sextarium (*cf.* 726 *et* 972 *p. 114,40*). VVLG. II reg. 13,5

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

det mihi cibum et -at pulmentum, ut comedam (*cf. p. 88, 81*). Apic. 4, 160. 162 *al.* *medicamenta sim., quae miscentur, componuntur, conflantur*: Cato agr. 14, 3 calcem, harenam ... unde lutum fiat (92 lutum de amurca). 37, 2 stercus unde -as. 39, 1 medicamentum in dolium hoc modo -ito. 40, 3 qui colorem eundem -as, cretae ... partes duas, calcis tertiam commisceto. Cic. Cluent. 148 qui venenum malum fecit, -erit. Lvcr. 2, 849 cum -ere instituas *liquorem*. Prop. 2, 29, 18 afflabunt ... odores, ... quos ipse suis fecit Amor manibus. Vitr. 2, 3, 1 *lateres* ex terra albida. 7, 14, 1 fiunt ... purpurei colores infecta creta rubra radice (Fest. p. 302, 17 colorem, qui fiat inficiendo. Plin. nat. 35, 30 ex omnibus [*sc. coloribus*] alii nascuntur, alii fiunt. nascuntur Sinopis, rubrica ... ceteri finguntur). Fest. p. 158, 28 muries ..., quae fit ex sali sordido. Cels. 2, 18 p. 66, 9 *sorbitionem*. 4, 16 p. 142, 30 imponenda ... sunt, quae levent: fit ex unguento ..., fit ex ..., fit ex ... *eqs.* 5, 18, 27 ad ossa ... *malagma* Aristogenis fit ex his: *eqs.* Scrib. Larg. 22 opium ... quod ex lacte ... papaveris capitum fit. Colvm. 1, 6, 19 cortinale ubi defrutum fiat. 12, 10, 6 *ceram*. Plin. nat. 31, 67 aquam maris. 33, 79 aurum -endi ... ratio ex auripigmento. *ibid.* iussit excoqui magnum pondus et plane fecit aurum excellens. 33, 80 fit ... cura electrum argento addito. 35, 45 fulgorem minii -unt. *talia saepius.* Vvlg. II reg. 13, 6 sorbitiunculas (13, 8 coxit). *varias res, quae quoquomodo manu administrantur, efficiuntur*: Plavt. Capt. 843 ignem ingentem fieri *iubeo* (*cf.* Merc. 590 in corde -it amor incendium). Colvm. 9, 14, 1 *fumum* incenso bubulo fimo. Cet. Fav. 3 p. 291, 1 focum. Plavt. Cas. 636 face ventum ... pallio (*cf.* Ov. am. 3, 2, 38). Curc. 316 mihi fieri ventulum. Sen. epist. 21, 2 illi (*vitae*) umbram. Cic. Verr. 6, 88 in quadriremi ... malum erigi, vela fieri, praecidi ancoras imperavit. Sen. Ag. 171 vela ... mille -erunt rates. *aliter* Herc. f. 869 turba *mortuorum* ... -et ... inerti vela Cocyto. *sim.* Verg. Aen. 5, 830 omnes fecere pedem. Plavt. Merc. 130 foribus -ere ... assulas. Cels. 5, 28, 14 p. 217, 35 *pulverem* ex lapide contrito. Scrib. Larg. 244 cinis de filice -cta. Colvm. 4, 29, 15 terebra ... scobem. 12, 43 frusta. Cato agr. 14, 3 materiem ... succidet, dolabit, secabit -etque conductor. Liv. 21, 18, 13 sinu ex toga -cto. Pavl. Fest. p. 119, 13 lucem -ere dicuntur Saturno sacrificantes, id est capita detegere. Lampr. Heliog. 31, 7 rasit ... virilia ... ad novaclum manu sua qua postea barbam fecit (Dvb. Nom. gramm. V 572, 18 barbam tondere dicendum non -ere, sicut Varro). Vvlg. deut. 14, 1 calvitium (Itala Lugd. decalvationem). Chronogr. a. 354 chron. I p. 47, 14 capillos (*lectio facere incerta*). Lex Burg. lib. const. 6, 4 quicumque ingenuo aut servo fugienti ... capillum -erit (*i. promiserit, cf. Grimm, Rechts-Altertümer p. 284*). Gloss. II 384, 36 ὀνυχίζω ungues -o. Cic. orat. 113 cum compresserat digitos pugnumque -erat. Bell. Hisp. 9, 2 telorum multitudine iactus (*cf.* Sen. Tro. 1038). Tert. nat. 1, 12 imaginem crucis -eris *manibus expansis*. Vvlg. Iudith 14, 13 plausum ... manibus suis. Mart. 11, 70, 6 aspicitur ... tua mentula -cta manu. Vvlg. I Macc. 1, 16 sibi praeputia *Iudaei*. *nota iuncturam* aquam -ere: Itin. [Silv.] 6, 1 alia die -entes aquam (*i. aquantes, v. Löfstedt, Komm. z. Peregr. Aeth. p. 162*).

b *aliis corporis partibus vel actionibus: ea quae corpore excernuntur*: Cato agr. 127, 1 cibum concoquere et lotium -ere. Lvcil. 645 eluviem -ere per ventrem. S. C. de pago Mont. (Corp. VI 31577) 5 stercus. Veran. Paul. Fest. p. 203, 1 oletum. Cels. 2, 10 p. 52, 10 mulierem gravidam ... abortum esse -uram. Scrib. Larg. 90 urinam. Vvlg. exod. 21, 22 abortivum. Cass. Fel. 33 ventrem. Oribas. syn. 1, 19 p. 825 sanguinem ... vulneratis intestinis. 1, 25 digestionem. Porph. Hor. epist. 1, 20, 24 iacere sub sole et chroma -ere. Vindic. med. 16 facit *infans in utero* caracterem patris ... aut matris. Pallad. hist. mon. II 10 pr. 360^B perforatus est totus *a culicibus* et strumas fecit (σπονδύλους ἐξέβαλε). *de bestiis*: Varro rust. 3, 2, 12 apud Seium ... fit mel. 3, 9, 17 ova. Colvm. 8, 4, 2 partus. 9, 14, 20 ex floribus ceras fieri, ex matutino rore mella. *ibid.* ex meliore flore quam plurimi *favi*. Plin. nat. 11, 75 ceras largius ... -unt. 11, 117 *tineae* chrysallidem. Chiron 706 si ... iumentum clavulum in latus -erit. *quae labellis, faucibus, oculis etc. fiunt*: Plavt. Asin. 798 cuiquam savium -at palam (*cf.* Catvll. 5, 10 cum milia multa -erimus *basia*). Titin. com. 172 labea semper -cto (facito *edd.*) rictu[s] rideat. Cels. 5, 22, 9 *gargarizationem*. Qvint. inst. 11, 3, 53 ut qui (*spiritus*) fiat, ... ubi necesse est. Avg. civ. 13, 24 p. 592 *insufflationem*. p. 597, 25 flatum cum sufflamus (*aliter* p. 597, 17). Cato or. frg. 9 quid lacrimarum, quantum fletum -ctum audivi? Sen. contr. 10, 5, 3 vultum. Qvint. inst. 11, 3, 79 dextro latere -ere gestus. Tert. nat. 1, 17 sannam. *ea, quae pedibus, alis agi solent* (eruptionem -ere *et sim. v. sub I A 3 b β p. 95, 45. translate de stellis al., v. etiam sub I B 1 a p. 99, 39*): Plavt. Amph. 1115 -it recta in anguis impetum. Bacch. 296 reversionem ad terram -unt vesperi. Cas. 968 hac iter -undumst. Curc. 120 gradum ... fac ad me. Persa 825 nequeo, ..., quin tibi saltem staticulum, olim quem Hegea -bat. Rud. 599 simia ascensionem ut -ret. Trin. 1103 curre in Piraeum atque unum curriculum -e. Ter. Eun. 787 fugam (*aliter v. p. 93, 4*). *transl.* Cic. Arat. 228 *stellae* -unt vestigia cursu (Verg. georg. 2, 474 iustitia excedens terris vestigia fecit). Verr. 4, 146 *discessionem*. de orat. 1, 28 duobus spatiis tribusve -ctis. Tusc. 4, 1 *cursum*. 4, 44 in ... studiis ... progressus. Att. 1, 16, 4 quae consurrectio iudicum -cta sit. 8, 16, 2 fieri ... ἀπαντήσεις ex oppidis. Caes. Gall. 2, 30, 1 *excursiones*. 5, 47, 4 ex hibernis fugae similem profectionem. civ. 1, 20, 1 milites ... secessionem. Bell. Alex. 42, 3 decursiones. Bell. Hisp. 26, 2 transitionem. Fast. ann. Praen. Mart. 19 (Corp. I^2 p. 234) ⟨Sali⟩ -unt in comitio saltu (*sic*). Ov. epist. 15, 21 dubias ... feci ... per freta ... vias. Liv. 1, 11, 1 incursionem. 5, 19, 11 *procursationem*. 8, 17, 9 escensionem a Paesto. 10, 1, 4 expeditionem. Vitr. 10, 16, 9 quo emersum -uri fuissent hostes. Pavl. Fest. p. 43, 1 avis ... volans circumitum. *transl.* Sen. contr. exc. 8, 1 non ... bonum exitum. Sen. epist. 123, 9 init[i]um *in aures* (*de vocibus*). Colvm. 11, 2, 20 sol in Pisces transitum. 11, 2, 43 sol in Geminos introitum. Stat. Theb. 7, 439 taurus init *amnem* fecitque vadum. Gell. 2, 1, 2 *secessum*. Ps. Orig. tract. 3 p. 30, 18 refugium -ere (habere *al.*). Hil. op. hist. frg. 2, 5 superventum. Ps. Hil. libell. 19 excessum. Avien. Arat. 973 pulsu deus (*Sol*) ... ordine -cto flectitur aestivo. Amm. 30, 1, 12 ille ... maeandros -bat et gyros. Veg. mil. 3, 4 campicursionem. Clavd. rapt. Pros. 2, 184 aquae -cto ... meatu redduntur. Secvndin. epist. p. 900, 21 conversum -is et pedem ponis. *similiter de eis, quae pluribus coeuntibus fiunt*: Plavt. Epid. 211 fit concursus per vias. Cic. Verr. 4, 45 quorum quanti conventus ad Marcellos ... fieri soliti sint. Caes. Gall. 1, 24, 5 *phalangem*. 2, 6, 2 *testudinem*. 4, 37, 2 *orbem*. 6, 40, 2 *cuneum*. Sall. Catil. 50, 2 grege -cto ... irrumperent. Verg. georg. 4, 167 agmine -cto (*v. vol. I p. 1347, 11*). Aen. 12, 254 volucres ... hostem ... per auras -cta nube premunt. Liv. 2, 28, 1 coetus nocturnos. 22, 45, 7 *aciem*. 22, 47, 8 Afri circa ... cornua -erant. Vitr. 3, 3, 3 ordines. Plin. nat. 8, 206 *coitum*. Tac. Germ. 7 turmam. Itala iud. 9, 27 (Lugd.) -bant choros (Vvlg. -ctis cantantium choris). Hebr. 12, 13 (cod. d) regressus (Vvlg. gressus) rectos -ite pedibus. *nota* Ivst. 11, 8, 2 quingenta stadia cursu fecit. *ea, quae voce vel sono maxime fiunt* (*hinc significatio interdum prope accedit ad verbum 'dicendi', cf. Löfstedt, Komm. z. Peregr. Aeth. p. 166*): Naev. com. 89 verbum cum eo ... -ere. Enn. frg. inc. 9 nec dico nec -o ⟨mu⟩. Plavt. Amph. 15 huic -etis (*spectatores*) fabulae silentium. Aul. 188 huic indicium fecit de auro. 204 ubi mentionem ... -ero de filia. Bacch. 874 ne clamorem ... -as neu convicium. 1057 turbellas. Cas. 996 feci ... istaec dicta. Men. 846 priusquam turbarum quid -at. Rud. 1404 susurrum fieri. Ter. Eun. 734 lites -ctae sunt inter eos (*amantes*). Cato or. frg. 9 gemitum. Qvadrig. hist. 5 inter se commutationes et consilia -ere. Rhet. Her. 3, 15, 27 sin contentio (continuatio *pars codd.*) fiet per distributionem. Cic. Verr. 1, 21 gratulationem esse -ctam. 1, 45 -ctus est ... strepitus et grata contionis admurmuratio. 2, 66 fit sermo inter eos. Cluent. 161 expostulatio. or. frg. A VI 1 fit symphoniae cantus. Att. 4, 13, 1 *altercationem*. epist. 13, 29, 2 commemorationem. Planc. Cic. epist. 10, 23, 5 colloquia. Caes. civ. 2, 25, 7 *pronuntiationem*. Bell. Afr. 85, 5 salutationem more militari. Pvblil. V 8 *mendacium*. Varro ling. 6, 76 quae (*oscines*) ore -unt auspicium. rust. 3, 16, 32 bombum *apes*. Nep. Hann. 11, 1 *cohortationem*. Prop. 4, 8, 50 *murmur*. Ov. met. 10, 453 omen ... bubo letali carmine. Ib. 171 de ... tuo fiet ... corpore rixa lupis. Liv. 1, 9, 12 vocem -ctam. 2, 7, 7 confessionem. 3, 40, 10 controversiam. 23, 38, 5 *percunctationem*. 27, 27, 12 ambitus -erim, si ... omnia exequi velim. 33, 28, 3 *quiritationem*. Vitr. 5, 4, 2 in cantionibus ... flectentes vocem varietatem -imus modulationis. Pavl. Fest. p. 9, 14 rumorem. Cvrt. 10, 2, 11 *professionem*. Plin. nat. 16, 239 iurgia fiunt. Fronto p. 82, 9 N. patri ... fac notum de infirmitate. Gell. 1, 26, 7 eiulatus ... -ere. 2, 6, 3 detestationem. Apvl. met. 4, 18 'vale' -cto discessimus. 7, 1 collegio ... nuntium fecit. Vlp. dig. 5, 3, 20, 6 senatus consulti interpretationem -ere verbis eius relatis. Tert. test. anim. 4 p. 139, 6 memoriam. Pacian. paraen. 8 p. 121 exomologesin. Hier. epist. 12, 3 muttum. Vvlg. Ezech. 24, 17 mortuorum luctum. II Macc. 2, 4 *responsum*. Mvtian. Chrysost. hom. 24, 3 p. 387 prophetias et signa -erunt (προφητείας ἐπιδειξαμένους καὶ σημεῖα πεποιηκότας). Cod. Iust. de cod. confirm. 5 *recitationes*. *huc trahas iuncturam* pretium -ere: Plavt. Persa 586 indica, fac pretium. :: tua mers est, tua indicatio est. *de eis, quae voce et gestu maxime aguntur*: Plavt. Cas. 528 nimias delicias -is. Men. 405 desiste ludos -ere. Stich. 655 -isti ... facetias, quom ... donavisti. *fort. similiter interpretandum* Cato or. frg. 1, 2 multa nova miracula fecere inimici mei. Cael. Cic. epist. 8, 14, 4 Appium censorem hic ostenta -ere. Catvll. 6, 14 nei tu quid -as ineptiarum. 8, 6 ibi illa ... iocosa fiebant. 45, 24 in Septimio -it delicias libidinesque. 104, 4 cum Tappone omnia monstra -is. Laber. mim. 138 *nugas*. Petron. 53, 13 malui illos (*comoedos*) Atellaniam -ere. Ivv. 6, 409 rumores ... excipit ..., quosdam -it. *apud grammaticos de formatione vocabulorum*: Val. Soran. carm. frg. 2 Accius 'Hectorem' nollet -ere, 'Hectora' mallet. Varro ling. 9, 89 ut -amus a Meto ... Metonis. *nota abundantiam* 9, 90 sequi ... consequenti⟨s⟩ casus in declinando ac non -ere, cum dixerit recto casu 'Alc⟨a⟩eus', in obliquis dicere 'Alc⟨a⟩eoni' *eqs.* (*cf. Löfstedt, Glotta III 185*). Plin. dub. serm. frg. Char. gramm. I 123, 3 ab hoc poemate his poematibus -ere debeat. 124, 28 *al.* Diom. gramm. I 371, 18 sancio sancii -bant ut Pomponius. *sim.* Rvfin. Adamant. 2, 19 dicit *apostolus*: 'secundus homo', isti -erunt: 'secundus dominus'. Mart. Cap. 3, 290 si detrahas ..., geniti-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vum …-eris. *cf. haec*: VARRO ling. 8, 20 declinatio -enda fuit triplex. SEN. epist. 95, 9 grammaticus *soloecismum.* GELL. 2, 22, 19 nomina … incolae in suis … regionibus -erunt. *ibid.* vocabulum. *aliter de orthographia*: LVCIL. 355 nos … scribemus 'pacem' 'placide' …, *Ἄρες Ἄρες* Graeci ut -unt. 364 'puerei …' e postremum -ito atque i. 365. 369. NIGID. Gell. 13, 26, 4 si … 'huius magni' scribas, unum i -ito extremum. VARRO ling. 9, 80 alii extremum 'us', alii 'ei' -unt.

2 *quae **animi viribus** maxime fiunt (similia nonnulla sub eis quae voce fiunt; cf. p. 90, 30 sqq.)*: **a** *ea, quae ingenio, arte, cogitatione finguntur, componuntur: sic de operibus poetarum, oratorum, omnium denique aliquid mente et imaginatione asserentium*: PLAVT. Capt. 55 non pertractate -cta est *fabula* (*nota* VARRO ling. 6, 77). Cas. 860 nec fallaciam astutiorem ullus fecit poeta. Stich. 570 apologum … fabre. Trin. 707 versus meliores. TER. Andr. 9 Menander fecit Andriam et Perinthiam (12 dissimili oratione sunt -ctae ac stilo). 26 comoedias. Haut. 17. DIDASC. Ter. Andr. modos fecit Flaccus Claudi. *ibid.* -cta prima (*similia in ceteris didasc.*). RHET. Her. 1, 11, 18 causarum constitutiones alii quattuor -erunt. 3, 9, 17 si … permutationem ordinis -emus. 4, 28, 39 poëmata. 4, 42, 54 *expolitio* dupliciter fit. 4, 49, 63. CIC. inv. 1, 53 cuius confirmandi causa fiet inductio. 1, 54. 74 hoc modo argumentationem -ere. 1, 98 *enumeratio* si semper eodem modo tractabitur …; sin varie fiet. Arch. 25 epigramma in eum. de orat. 1, 63 -endae ac poliendae orationis. 2, 79 *rhetores* quinque -unt quasi membra eloquentiae. 3, 154 verba, quae ab eo qui dicit ipso gignuntur ac fiunt. orat. 193 ita -ctos eos pedes esse, ut. div. 2, 111 *ἀκροστιχίς* … ut in quibusdam Ennianis 'Q. Ennius fecit'. *nota* Att. 4, 13, 2 de libris oratoriis -ctum est a me diligenter: diu … in manibus fuerunt; describas licet. epist. 9, 8, 2 feci … sermonem inter nos habitum. ad Q. fr. 3, 5 (6), 1 duobus -ctis libris (*cf.* MART. 1, 16, 2 aliter non fit liber). VARRO ling. 7, 110 operis … tris feci partis. VERG. ecl. 3, 86 carmina. 7, 23 proxima Phoebi versibus. OV. am. 3, 12, 26 tria vipereo fecimus ora cani. ars 3, 791 *artem* longo … usu. trist. 5, 7, 27 nil … feci … theatris. MANIL. 2, 334 trinis paribus -es cum membra trigoni. VITR. 4, 1, 9 *inventionem.* RVT. LVP. 1, 16 *schema.* SEN. contr. 1, 1, 13 Latro … quaestiones. 1, 8, 8 colorem … duriorem *declamatores.* 7, 5, 13 *sententiam.* SEN. dial. 7, 15, 3 virtutis voluptatisque societatem. nat. 3, 14, 2 Aegyptii quattuor elementa. 5, 16, 3 quidam illos *ventos* duodecim. COLVM. 3, 2, 25 tertium gradum *vitium* Celsus. PERS. 1, 103 haec (*de antecedentibus versibus*) fierent, si …? PLIN. nat. 1, 10 ind. auctor. epitomen. 7, 89 ars … eius rei -cta et inventa est a Simonide …, consummata a Metrodoro. 14, 38 Surrentinum genus fecere aliqui praedulci uva. *talia saepius.* 18, 216 digestione circulorum, quam in sexto volumine fecimus. 34, 55 *Polyclitus* artem ipsam -isse artis opere iudicatur. 34, 123 Graeci cognationem aeris nomine -erunt et atramento sutorio; appellant enim chalcanthon. QVINT. inst. 2, 21, 1 *argumenta* in parte sunt operis et arte fiunt. 3, 6, 31 duos status. 10, 6, 3 -enda multo stilo forma est. FRONTIN. strat. 3 praef. has … species *στρατηγημάτων*. SVET. gramm. 2 acroasis. APVL. apol. 89 bis duplum quinquennium -am, viginti annos semel detraham. TERT. nat. 2, 2 Xenocrates … bifariam *formam divinitatis* -it. adv. Marc. 2, 3 p. 336, 18 hoc ipsum, quod materia est agnitionis suae, non apud alium invenit, sed de suo sibi fecit. SCHOL. Cic. Bob. p. 101, 28 originem et causam nominis in tractatu orationum … me -isse. HIER. quaest. hebr. in gen. p. 68, 19 *ἀποστροφήν* ad … Iudam. SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 221, 4 similitudinem. BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 258, 4 de propositionibus … -ens propositionem. *fort. huc pertinet*: VICT. VIT. 3, 51 verum aestimans quod -erant (finxerant, dixerant *al.*) inimici. *sim.* ASSVMPT. Moys. 5, 3 propter quod factum fuit: 'devitabunt *eqs.*' *facere aliquam personam i. fingere, agere v. p. 109, 74. cum duplici obi. v. p. 117, 41. similiter de eis, in quibus non tam de ratione inveniendi quam de certa formula conscribendi cogitatur*: VAL. ANT. hist. 16 senatus consultum. CIC. S. Rosc. 25 decurionum decretum … fit. Verr. 2, 60 non ab initio -isse *tabulas*, sed ex tempore aliquo confecisse. 2, 91 syngraphas. 5, 35 propter magnitudinem furti sunt … litterae -ctae. Flacc. 75 *psephisma.* opt. gen. 19 de hoc (*Demosthene*) … Ctesiphon scitum fecit. Att. 1, 19, 1 epistolas. 5, 11, 6 *ὑπομνηματισμόν*. 12, 52, 3 *ἀπόγραφα* sunt, minore labore fiunt. VARRO rust. 1, 22, 4 formulam. LIV. 31, 50, 10 scitum plebi. VITR. 3, 1, 8 nostri … primo -erunt antiquum numerum. SEN. contr. 9, 1, 15 mecum pares rationes. VAL. MAX. 6, 8, 6 testimonium pietatis. EDICT. imp. Claud. de Anaun. (Corp. V 5050) 20 commentario -cto. PLIN. nat. 2, 22 paginam. AVR. Fronto p. 34, 13 N. excerpta. MARCIAN. dig. 28, 6, 36 pr. in testamento plures gradus heredum facere. EDICT. imp. Diocl. et Const. frg. Vat. 297 (*a. 285*) donationis instrumenta. 277 (*a. 286*) principum constitutiones super hac re. SPART. Sept. Sev. 11, 3 *acta.* NICET. spir. 18 capitulationem dictorum. COD. Iust. 1, 17, 1, 12 admonitoria. 5, 70, 7, 7 *inventarium.* *sim.* CIC. prov. 17 in utriusque pari scelere disparem condicionem -it. SALL. Iug. 36, 2 Iugurtha trahere omnia et alias, deinde alias morae causas -ere.

b *quae iudicio et ratione fiunt*: [*dub.*: ENN. scaen. 242 astrologorum signa … quid fit (sit *codd.*) observationis.] PLAVT. Cas. 224 hanc ego de me coniecturam domi -o. Mil. 942 ubi -cta erit collatio nostrarum malitiarum. Rud. 1273 censeo … censeo. :: adsum equidem, ne censionem semper -as. LVCIL. 830 discrimen non -it neque signat linea alba. CIC. Pis. 51 fortunarum contentionem. har. resp. 13 religionis explanatio vel ab uno pontifice … recte fieri potest. de orat. 2, 92 ex quibus (*scriptis*) iudicium fieri posset (*ibid.* iudicare. CARM. epigr. 56, 5 supremus fecit iudicium dies). fin. 4, 32 eorum omnium est aliqua summa -enda. CAES. Gall. 6, 19, 1 *aestimationem.* anal. frg. Pomp. gramm. V 144 *discretionem.* OV. ars 3, 265 *mensuram.* LIV. 1, 47, 6 si … nullum mo[nu]mentum in dando adimendoque regno -ret. VITR. 1, 5, 6 est aggeris ratio -enda. COLVM. 3, 6, 1 *electionem.* 4, 24, 11 *delectum.* ASCON. Pis. p. 5 computatio annorum -cta. PLIN. nat. 14, 72 censuram. MART. CAP. 6, 567 arbitrium. BOETH. herm. sec. 4, 10 p. 265, 10 considerationem.

3 *quae **quomodocumque** fiunt*: **a** *generatim de variis operibus voluntatis: pro obiecto sunt notiones actionum*: PLAVT. Amph. 675 meum officium -ere … arbitror. Asin. 65 parentes … liberis suis … -ent obsequelam. 617 scio qui periclum feci. 873 opere foris -endo lassus. Capt. 367 mutatio inter me atque illum … fiat. Cist. 144 suppositionem *puellae* … -ere. Stich. 347 munditias. CIC. Caecin. 57 deiectionem. Verr. 3, 161 *demolitionem.* 4, 183 pecuniae *partitionem.* leg. 3, 24 plebes de suo iure … contentiones … -it. Lael. 76 ut non statim alienatio disiunctioque -enda sit. Att. 12, 34, 3 loci detractionem. CAES. Gall. 2, 33, 3 *significationem.* PRIAP. 37, 10 *sectionem.* OV. Pont. 2, 3, 5 rem -is, … qua non est … rarior. fast. 4, 353 cur vicibus -ctis ineant convivia. LIV. 25, 12, 3 *conquisitionem.* VITR. 8, 5, 3 librationem. PAVL. FEST. p. 75, 5 *divisionem.* FEST. p. 254, 2 communionem. SEN. contr. 4 praef. 6 experimenta. VELL. 2, 65, 2 *affinitatem.* VAL. MAX. 7, 2 ext. 1 dilectum. SCRIB. LARG. 84 p. 36, 12 salutis custodiam. LVCAN. 2, 97 scelerum … usum. PETRON. 76, 7 rem piam. 96, 7 mihi fastum. QVINT. inst. 7, 10, 14 -enda sua cuique vis, suus usus, sua ratio (*cf.* 10, 3, 3). decl. 317 p. 247, 30 fecit summae rei discrimen. FRONTO p. 225, 5 N. ubi tu animo -res vigil … aut ut -res labo aut ut -res mole. APVL. met. 4, 8 ministerium. TERT. scorp. 11 p. 170, 20 vindictam. patient. 10 p. 16, 5 satisfactionem. adv. Marc. 2, 25 p. 371, 4 dilationem. 2, 28 p. 375, 9 paenitentiam. 4, 34 p. 534, 1 prohibitionem. ITALA Is. 23, 17 (Tycon. 4 p. 46, 18) respectionem (*ἐπισκοπὴν ποιήσει*, VVLG. visitabit). act. 24, 2 (cod. e) *correctiones* (*διορθωμάτων γινομένων*, ITALA cod. g *et* VVLG. corrigantur). IREN. 3, 5, 1 doctrinam. *ibid.* mysterium. HIL. trin. 8, 27 mansionem. CHIRON 121 odium (VEG. mulom. 1, 30 fastidit). AMBR. off. 3, 22, 130 'miseremini mei …', hoc est misericordiam debetis -ere (VVLG. gen. 19, 19. 24, 49 misericordiam et veritatem). HIER. epist. 22, 38, 1 curam. 51, 9, 1 collectam (VVLG. II par. 7, 9). AVG. civ. 1, 21 exceptiones. SORAN. p. 33, 17 exercitia quae fieri possunt nutrici. ORIBAS. syn. 6, 17 (*fort. huc pertinet*) ad crisin -endam. COD. Iust. 2, 18, 24, 2 *meliorationes.* CARM. epigr. 1563, 9 ut monumentum haberemus fecimus … studium et Acme l. ut una conderemus. *inf. pro subst. v. p. 104, 53.* *pro obiecto sunt status sim.*: PLAVT. Most. 1116 exempla … -am … in te (SEN. contr. exc. 3, 3 pietatis exemplum). CIC. de orat. 2, 366 partes (*supra*: partitum esse). Tusc. 4, 72 conatum amicitiae -endae (*de amore*). LIV. 35, 35, 13 sibi morem … circumeundi. SEN. dial. 1, 3, 9 documentum fidei. CVRT. 8, 3, 6 sortem (*de fortuna*). QVINT. inst. 3, 6, 16 necessitatem hos status exequendi. 10, 3, 10 qui robur aliquod in stilo -erint. 12, 11, 1 in omni … officio boni civis finem (*sc. summum*) … -et. PAVL. dig. 50, 16, 142 tres semisses -cti. TERT. adv. Marc. 3, 3 p. 379, 4 signa. HIL. trin. 20, 6 virtutes. FILASTR. 88, 7 signa … et prodigia. VVLG. exod. 14, 13 *magnalia.* CASSIOD. hist. 4, 36 p. 983[A] miracula … cum ecclesia vestra (*ibid.* egit). *initium, finem sim.*: PLAVT. Asin. 605 sermoni … finem -e. Epid. 691 tibi moram -is. Mil. 1311 quid modi flendo … -es? Trin. 38 in rebus multis opstant … remoramque -unt rei privatae. ENN. ann. 586 pausam fecere fremendi. RHET. Her. 4, 56, 69 *amicitiae* initium cognatio -it. CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 1 intercapedinem scribendi. VARRO rust. 2, 9, 11 principium. 3, 7, 9 intervallum. SEN. epist. 19, 6 terminum. COD. Iust. 1, 4, 31 pr. interruptionem temporis. *nota* INSCR. christ. Rossi I 374 (*a. 388*) III Idus Maias fatum fecit. *mala et scelera*: LEX XII tab. 8, 1 (Serv. Aen. 6, 609) patronus si clienti fraudem -erit. *ibid.* 8, 4 (Gell. 20, 1, 12) si iniuriam faxsit. *ibid.* 8, 12 (Macr. sat. 1, 4, 19) si nox furtum -ctum sit (faxsit *Cuiacius*). NAEV. carm. frg. 38 magnum stuprum populo fieri per gentis. ENN. scaen. 286 facinus, priusquam fi⟨a⟩t: prohibessis scelus. PLAVT. Asin. 489 contumeliam alteri -as (*v. vol. IV p. 802, 73 et* GELL. 10, 14 [*ad Cato or. frg. 54*]). 853 flagitium. Bacch. 299 videmus auro insidias fieri. 379 te … puditumst factis quae -is. 392 quam techinam de auro advorsum meum fecit patrem. Cas. 861 *fallaciam* fabre. Cist. 72 in me peculatum. Epid. 690 nescio quam fabricam. Men. 92 capital. 911 quantum isti morbo nunc tuo -as mali? Most. 476 scelus. Poen. 830 quae illic (*apud lenonem*) corruptelae fiunt. Pseud. 1291 vim. TER. Eun. 589 venisse *Iovem* … fucum -ctum mulieri (*cf.* DON. *ad l.*). CATO or. frg. 8, 1 tantam trucidationem -is, decem funera -is. 8, 9 iniurias, plagas, verbera, vibices *eqs.* … -ere. 68, 1 cum alieno viro probri quid. CALV. or. frg. Quint. inst. 6, 1, 13 ambitum. RHET. Her. 2, 5, 8 *maleficium.* 4, 41, 53 *occisionem.* CIC. inv. 1, 63 *caedem.* 1, 73 incestum. S. Rosc. 139 ra-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pinas. Planc. 53 *coitionem.* Verr. 4, 68 coniuratio ... contra rempublicam -cta. 6, 9 consensiones *servorum.* Flacc. 33 in ea pecunia non referenda crimen sibi ipsum -ere? (*cf.* PROP. 4, 4, 43). dom. 67 quas lapidationes, quas fugas -erit? Mil. 13 incendium curiae. Verr. 1, 16 redemptio est huius iudicii -cta grandi pecunia. rep. 4, 12 infamiam ... alteri. Lael. 40 res turpes. CATVLL. 67, 36 cum quibus ... adulterium (*aliter* SEN. contr. exc. 6, 7 strinxit gladium maritus, non ut vindicaret adulterium, sed ut -ret [*sc. adulterium filii*]). LEX Rubr. (Corp. I² p. 2 n. 592) 2, 33 rem de qua arguetur se -isse. VARRO ling. 6, 53 piaculum. SALL. Catil. 33, 1 periculum aliis. Iug. 59, 3 cladem. hist. frg. 1, 91 *corruptionem.* CVLEX 229 fit poena merenti. OV. epist. 14, 82 -cti sanguinis ... parum (LIV. 2, 30, 14 plus ... sanguinis promiscua ... caede). met. 8, 483 nefas. Ib. 146 manu -cta morte (SEN. dial. 4, 9, 3 pestilentiam. 5, 12, 1 querellas. 6, 19, 2 orbitatem. 10, 3, 2 morbos. *cf.* epist. 115, 2 oratio manu -cta. *v. p. 109, 21*). LIV. 1, 53, 6 in curia solitudinem (*cf.* 5, 51, 3). 2, 25, 1 *proditionem* (PETRON. 130, 2). 5, 38, 8 *stragem.* 28, 35, 2 penuriam ... omnium rerum et -ere ceteris et ipsos sentire. SEN. contr. 1, 4, 9 parricidium. 1, 5, 5 sacrilegium. contr. exc. 6, 6 veneficium. contr. 7, 3, 4 hanc vobis ... invidiam (*cf.* BRVT. Cic. epist. 11, 1, 5). 10, 4, 11 crudelem rem. VAL. MAX. 7, 8, 3 errorem. PETRON. 137, 6 homicidium (ITALA Rom. 13, 9 [Aug. doctr. christ. 1, 30, 32; φονεύσεις. ITALA codd. d g *et* VVLG. occides]). QVINT. inst. 5, 12, 13 negotium innocenti. VLP. dig. 9, 1, 1 pr. pauperiem. 47, 20, 3, 1 imposturam ... vel collusionem. PS. APVL. Ascl. 24 imbecillitates hominibus. MEN. dig. 49, 16, 5, 2 plagium. ITALA lev. 18, 27 (Lugd., VVLG.) execrationes (ἐποίησαν, *cf.* 18, 26). iud. 11, 27 (Lugd.) tu -is malignitatem mecum (ποιεῖς μετ' ἐμοῦ πονηρίαν, VVLG. contra me male agis). II reg. 13, 12 (Legion.) spurcitiam (VVLG. stultitiam). psalm. 30, 24 (Veron., VVLG.) superbiam. 100, 3 (Veron., VVLG.) praevaricationes. I Macc. 2, 6 (Lucif. non parc. 12 p. 234, 31) *blasphemias* (VVLG. mala). II Cor. 12, 21 (Cypr. epist. 55, 26) *immunditias* (ἔπραξαν. ITALA cod. d *et* VVLG. gesserunt). CAPITOL. Gord. 31, 7 factionem. HIL. c. Aux. 15 schismata. in psalm. 51, 8 dolum. OPTAT. 4, 1 calumniam. LVCIF. Athan. 1, 31 p. 120, 11 persecutionem. PRISCILL. tract. 1, 30 scandalum. CLAVD. DON. Aen. 1, 1 p. 8, 24 alia Vergilio fit causa (*i. accusatur*). HIER. in Is. 58, 3 p. 687. *nota* VVLG. Ezech. 35, 11 secundum zelum ... quem -isti odio habens eos. I Macc. 7, 7 *exterminium.* 16, 17 deceptionem magnam in Israel. AVG. civ. 3, 23 p. 135 bella civilia ... vastationem desertionemque. CYPR. GALL. iud. 19 dedit poenas quas -erat. DRAC. laud. dei 2, 320 parvis ... culpa reatum. 2, 584 martyrium Stephano qui -erat. LEX Visig. 8, 1, 3 seditionem alteri. *bona, commoda sim.*: PLAVT. Amph. 44 *deos* commemorare quae bona vobis -issent (Cas. 468 ut mihi bona multa -am). Capt. 374 quom copiam istam mi et potestatem -is. Cas. 373 de istac ... vilico gratiam -as. Cist. 74 medicus ... morbo ... medicinam. Mil. 950 mihi dum fieret otium. Poen. 11 exurge praeco, fac populo audientiam. Trin. 638 *beneficium.* ENN. ann. 345 quae ... causa pugnandi fieret. TER. Eun. 92 mihi pars aequa amoris tecum ac pariter fieret. RHET. Her. 1, 6, 10 si oratio ... -erit fidem auditoribus (QVINT. inst. 5, 7, 8 debet ... vel fieri vel detrahi testibus fides). CIC. div. in Caec. 45 quotiens ... tibi potestatem optionemque -urus sit ut eligas. Verr. 3, 179 facultatem ... iudicandi. div. 2, 20 etiamsi tripudium solistumum pulli -issent. epist. 13, 23, 1 Atticus ... mihi cum Cossinio consuetudinem fecit. OV. am. 2, 13, 26 locum. met. 10, 295 coniugio, quod fecit, adest dea. 11, 100 huic deus optandi ... fecit muneris arbitrium. 15, 39 cui ius caeli (cuius celum *codd.*) bis sex fecere labores (*paulo aliter* VLP. dig. 1, 3, 9 non ambigitur senatum ius -ere posse). fast. 5, 410 morum, quos fecit, praemia doctor habet. LIV. 1, 9, 3 sibi magnum ... nomen. 1, 25, 3 futura ... patriae fortuna, quam ipsi -issent. 4, 12, 9 nullum momentum annonae. 21, 35, 2 occasionem. 35, 42, 8 cui mille ... nova consilia vel fortuna sua vel ingenium possit -ere. VITR. 3, 3, 9 effectus operum. SEN. contr. 1, 6, 3 ignobiles nati fecere posteris genus. CVRT. 3, 13, 7 fortuna ... licentiam. 8, 14, 42 respondebo ea libertate, quam interrogando -isti. SEN. benef. 3, 14, 2 materiam litium. epist. 87, 3 *caricae* cotidie mihi annum novum -unt. 120, 13 fecit multis intellectum sui. LVCAN. 1, 348 viribus utendum est, quas fecimus (COMMENT. *ad l.* quas habemus). PLIN. nat. 11, 49 *apes* murmurantes caloris -endi gratia. 19, 108 sectivo *porro* auctoritatem. *nota* 21, 47 *amarantus* hibernas coronas -it (*i. efficit, ut coronae hieme fieri possint*). 33, 39 auro dignitatem. 35, 103 fecit ... in pictura fortuna naturam. 37, 85 libido pretia ... -it *gemmis.* MART. 12, 4, 5 tu -is ingenium *poetae*, tu ... das ... ius mihi pigritiae. *nota* 12, 21, 10 (*ad Marcellam municipem eruditam*) tu desiderium dominae mihi mitius urbis esse iubes: Romam tu mihi sola -is. 14, 71, 1 tibi -et bona Saturnalia porcus. QVINT. inst. 2, 4, 17 huius sibi rei naturam -at. 6, 2, 26 ira ... indoctis ... eloquentiam -it. APVL. met. 5, 20 cum ... salutem tibi -eris. 6, 28 meis ... periculis opem. MIN. FEL. 7, 3 *victoriam.* TERT. idol. 21 Iovis honorem. ITALA psalm. 36, 3 (Veron. VVLG.) bonitatem. II Macc. 3, 7 (Ambros.) cum praesentiam sui -isset ... apud regem (συμμίξας ... τῷ βασιλεῖ, VVLG. retulisset ad r. *cf.* CYPR. epist. 30, 3). ANTH. 107, 6 usum ad utrumque. *nota* VOPISC. Prob. 14, 1 agros et horrea et domos et annonam Transrhenanis ... fecit. OPTAT. 3, 3 p. 81, 3 eleemosynas. LVCIF. Athan. 1, 38 timorem atque honorem deo. VVLG. I par. 17, 19 magnificentiam. II Esdr. 13, 14 *miserationes.* Ier. 5, 20 auditum. Ezech. 18, 31 -ite vobis cor novum et spiritum novum. MART. CAP. 1, 21 -unt ... addita (*sc. consilia*) mentem. CLAVD. MAM. epist. p. 199, 11 cum tuas opes ... prodigis, tibi ... consultum (*sc. esse?*) -is. CASSIOD. var. 2, 9, 2 aurigae ... solidum menstruum. GREG. M. moral. 14, 68 resurrectionem, quam in se ostendit *Christus*, in nobis etiam ... -urus est. CORP. VI 31004 Asclepiades Silvano donum fecit (*dedit? fabricatus est?*). *nomen sim.*: PLAVT. Bacch. 945 ei ... nomen -o ... Ilio. OV. fast. 6, 462 sibi ... cognomen ab hoste fecit. MANIL. 2, 937 titulus, quem Graecia fecit daemonium. VITR. 4, 1, 3 e columnarum ... formationibus trium generum -ctae sunt nominationes. *damnum, sumptum sim.*: PLAVT. Asin. 182 neque ... scit ..., quid damni -at (Merc. 237 flagitium et damnum; *cf. Usener, Rhein. Mus. 56 [1901] 7*). 217 necesse est -ere sumptum, qui quaerit lucrum (CIC. Att. 5, 21, 5 nullum teruncium ... sumptus -ctum esse). ENN. ann. 14 terra ... corpus ... capit nec dispendi -it hilum. TER. Hec. 234 detrimenti nihil fieri potest. CATO or. frg. 18, 1 si quis ... crepuit, ..., nullum mihi vitium -it. CIC. Quinct. 21 iacturam. S. Rosc. 134 quas effusiones fieri putatis? Verr. 6, 98 naufragium. Phil. 6, 14 impensam. Att. 13, 46, 4 aes alienum. LVCR. 1, 740 *philosophi* principiis ... in rerum fecere ruinas. BELL. Hisp. 34, 7, 4 nihil intertrimenti. FRONTIN. aq. 3 erogationes. IVLIAN. dig. 23, 3, 49 qui uxori ... dotem -ere volebat. SCAEV. dig. 4, 4, 39, 1 *expensas.* VLP. dig. 25, 3, 5, 14 alimenta ... in filium. INST. Iust. 4, 9 tit. pauperiem. CORP. XII 594 inpendia. *similiter apud* ICTOS (*interdum absolute i. q. solvere*): LABEO dig. 2, 14, 49 quatenus -ere possit debitor, eatenus agat. 23, 3, 84 si de dote promissa agitur, non oportet in quantum -ere potest condemnari eum qui promisit. VLP. dig. 12, 6, 9 maritus, si, cum -ere nihil possit (*i. solvendo non sit*), dotem solverit (17, 2, 23 pr. *cf.* 17, 2, 81 si ... maritus -ere non posset. POMPON. dig. 24, 3, 18, 1 *al.*). 35, 2, 82 si debitor vel solvendo non sit vel centum -ere possit. MOD. dig. 42, 1, 20. *saepius.* *cf.* SEN. benef. 2, 35 ne laborum ... expectatione deficias (*sc. in reddendo beneficio*); non differo te, de praesentibus fiat. *compendium, lucrum sim.*: PLAVT. Bacch. 159 compendium ... haud aetati optabile -isti. 859 *lucrum.* Capt. 129 quaestum carcerarium. Most. 863 -unt de malo peculium. Persa 652 divitias ex istac (*virgine*). Poen. 803 paulum praedae. TER. Ad. 869 illis ... quam plurimum (GLOSS. V 534, 20 pecuniam). NOVIVS Atell. 61 instat mercaturam: spero rem -et. CIC. Verr. 2, 154 qui manubias sibi ... ex L. Metelli manubiis -erit. 3, 17 maximam uno anno pecuniam (LIV. 40, 44, 10 neve quid *pecuniae* ad eos ludos accerseret, cogeret, acciperet, -ret). 3, 131 potestas ... summae ... -endae censori permittitur. 4, 81 a populo -ctarum quaesitarumque rerum summas. Att. 4, 15, 7 fenus. SALL. or. Lep. 26 opes. LIV. 1 pr. 1 -urusne operae pretium sim. 2, 34, 10 annona, quam furore suo fecere (*locus dubiae interpretationis*). 24, 22, 9 -ere et parare eam (*fortunam*) difficile. PAVL. FEST. p. 184, 7 quantum quisque frugum -ret. VELL. 2, 105, 3 emolumentum. COLVM. 2, 14, 2 ea res ... proventum. PETRON. 61, 8 fecit assem. MART. 9, 98, 3 centum Coranus amphoras aquae fecit. IVV. 12, 50 patrimonia. 14, 326 fac tertia quadringenta. ITALA gen. 31, 18 (Lugd.) substantiam (περιεποιήσατο, VVLG. acquisierat). SPART. Sept. Sev. 12, 3 magnam partem auri per Gallias. VVLG. gen. 12, 5 tulit ... substantiam quam possederant et animas quas -erant in Haran. *similiter in computandi ratione*: MAECIAN. distrib. 9 si quadranti sextantem vel trienti unciam applices, -es quincuncem. FAV. EVL. p. 11, 22 XXXV sexies ducito; -es ... ducentos et decem. BOETH. arithm. 2, 26 p. 116, 1 si quis ... -at unum bis, -et II. *affectus sim., i. q. excitare* (*adiunxi etiam eos locos, ubi non de auctore, sed de causa tantum affectus agitur*): CARM. Nelei Fest. p. 352 matri -emus volup. TER. Eun. 973 ubi satias coepit fieri. Hec. 308 non maxumae (-as *codd. praet. D*), quae maxumae sunt interdum irae, iniuriae (-as *codd.*) -unt (*cf.* DON. *ad h. l.*). CARM. epigr. 361 mimus ... que (*i.* qui) fecit populo soveis gaudia nuges (*i.* nugis). RHET. Her. 4, 27, 37 occulte -isse suspicionem. CIC. Verr. 5, 27 admiratio ... -cta est. Brut. 234 maiorem opinionem dicendi actione -bat. 326 clamores. fin. 1, 25 recta et honesta ... -ere ... laetitiam. ac. 2, 10 ut ... maiorem expectationem mei -am. off. 2, 38 animi despicientia admirabilitatem. Att. 3, 16 spem. 5, 11, 2 *stomachum.* 11, 8, 2 dolorem. CAEL. Cic. epist. 8, 9, 1 risus. PLANC. Cic. epist. 10, 18, 2 timorem. SALL. Iug. 53, 7 formidinem ... et tumultum. PROP. 2, 1, 4 ingenium nobis ... puella -it. OV. am. 3, 2, 4 ne tibi non notus, quem -is, esset amor. rem. 356 stomacho nausea -cta meost. met. 4, 208 Leucothoe multarum oblivia fecit *Phoebo.* 4, 548 invidiam. 5, 322 metum. trist. 5, 8, 3 quae tibi res animos in me -it. Pont. 3, 7, 3 taedia ... fieri de carmine vobis. LIV. 1, 59, 7 motum animorum. 3, 1, 7 fastidium copia. 3, 3, 2 *trepidationem.* 3, 31, 3 fecit pudorem ... meritum. 3, 34, 7 expectatio ... desiderium. 5, 7, 1 concordiam ... ardoremque. 9, 5, 14 miserationem. 9, 29, 10 demovendis ... sacris religionem. 10, 32, 5 *temeritatem.* 21, 8, 12 pavorem. 21, 28, 11 quietem ... timor. 21, 56, 5 audaciam. 22, 42, 1 admirationem. 24, 18, 13 *inclinationem* animorum. 30, 11, 3 animo spiritus. 33, 14, 5 fiduciam. 34, 2, 6 *consternationem.* 35, 45, 4 verecundiam. 36, 41, 1 securitatem. 44, 42, 9 nox ... Romanis pigritiem ad sequendum. MANIL. 1, 10 das animum viresque -is, *Caesar*, ad tanta canenda. SEN. benef. 2, 11, 6 exprobratio odium. dial. 8, 5, 4 cupiditatem. epist. 21, 10 sitim (*opp.* sedant). 64, 5 desperationem. 71, 29 paenitentiam sui. 111, 5 dulcedinem

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quandam sui. 120,18 lassitudinem. COLVM. 11,1,10 reverentiam. PLIN. nat. 10,181 *aviditatem coitus.* 18,123 aequanimitatem. IVV. 6,428 orexim. COMM. instr. 2,35,9 divitiae ... frontem. apol. 584 Vergilius ... Cicero ... Terentius ... nil nisi cor -unt (*i. ingenium*). AVELL. p. 10,14 sibi ... terrorem. *opera alienae voluntatis (i. q. perficere, exsequi): part. perf. pass.*: LEX XII tab. 3,3 (Gell. 20,1,45) ni iudicatum -it (*aliter* PAPIN. dig. 5,1,45,1 *et al.* ICTI). PLAVT. Asin. 624 si optata fiant. 913 mandata ...-cta ut voluerit. Bacch. 726 imperatum bene bonis -ctum ilicost (AMM. 17,10,7 imperanda). NEP. Alc. 8,4 postulata -ere noluit. PRIAP. 37,14 rogata fecit. *sim.* CIC. Phil. 1,17 multis multa promissa non fecit. OV. Pont. 1,3,86 qui (quae *codd.*) -it ex dictis non ita multa tuis (fast. 2,375). *nomina al.*: SALL. hist. frg. 4,42 volentia plebi -urus. TERT. orat. 4 p. 183,18 patris -ere se voluntatem. adv. Marc. 4,35 p. 542,11 dei praeceptum. ITALA lev. 18,4 (Lugd. VVLG.) iudicia mea. deut. 31,12 (Lugd. Lucif. Athan. 1,9 p. 80,1) omnia verba legis (VVLG. impleant). Ioh. 8,44 (codd. acff^{2}qδ VVLG.) desideria patris vestri (*cf.* ITALA cod. e: concupiscentia, codd. bd: concupiscentiam (-as). *adde*: PALLAD. hist. mon. II 4 p. 350^A *syn.* explere). TYCON. 3 p. 12,4 legem. VVLG. deut. 4,13 *pactum.* 30,14 *sermonem.* COMM. instr. 2,26,8 edicta. *similiter*: PLAVT. Merc. 668 feci ego ingenium meum (*i. executa sum, quae excogitavi*).

b *speciatim de certis operibus ad vitae usum, negotia, artes pertinentibus*: *α negotia privata (factitare, exercere;* VITR. 6 praef. 7 profiteri): adiutorium: POLLIO Suet. gramm. 10. apparituram: SVET. gramm. 9. architecturam: VITR. 6 praef. 7. argentariam: CIC. Verr. 6,155. artem: PLAVT. Aul. 626 ludicram. TAB. devot. Audollent 140,7 arte sua. aucupium: PLAVT. Mil. 990. carnificinam: PLAVT. Capt. 132. commercium: PLIN. nat. 12,54. dissignationem: LEX Iul. munic. (Corp. I^2 2 n. 593) 94. fullonicam: VITR. 6 praef. 7. geometriam: LAMPR. Alex. 27,7. haruspicinam: CIC. epist. 6,18,1. histrioniam: PLAVT. Amph. 90. histrionicam: LAMPR. Heliog. 12,1. hydromantian: AVG. civ. 7,35 p. 318. lanistaturam: LEX Iul. munic. (Corp. I^2 2 n. 593) 123. laturam: SEN. apocol. 14,3. lenocinium: PLAVT. Epid. 581. libitinam: LEX Iul. munic. (Corp. I^2 2 n. 593) 94. magica: DOCTR. apost. 2,2 (μαγεύειν). magiras: CATO or. frg. 48. medicinam: ALF. dig. 38,1,26 pr. mercaturam: PLAVT. Rud. 931. meretricium: SVET. Cal. 40. navicularium: CIC. Verr. 6,46. nundinas: OPTAT. 3,11 p. 98,1. pecuariam: SVET. Iul. 42. piraticam: CIC. p. red. in sen. 11. praeconium: CIC. epist. 6,18,1. saccariam: APVL. met. 1,7. scriptum: CALP. hist. 27. scrutariam: APVL. met. 4,8. stipendium: LEX Iul. munic. (Corp. I^2 2 p. 593) 101. sutrinam: VARRO Men. 211. tonstrinam: LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181) 38. topiariam: CIC. ad Q. fr. 3,1,5. tutelam: PRIAP. 72,1. vecturam: PS. QVINT. decl. 12,18 p. 235,8. velaturam: VARRO ling. 5,44. venaturam: PLAVT. Mil. 990. unguentariam: PLAVT. Poen. 703. *β negotia bellica*: agrarias: VEG. mil. 2,19. bellum: *cf. vol. II p. 1836,20 sqq. adde*: LEX Anton. de Term. (Corp. I^2 2 n. 589) 1,30. certamen: LIV. 21,50,2. compositionem: CIC. Att. 9,6,7. concordiam: ASCON. Corn. p. 77. congressionem: QVADRIG. hist. 10^b,15. deditionem: CAES. Gall. 2,33,2. defectionem: LIV. 9,16,10. eruptionem: SISENNA hist. 86. excidionem: PLAVT. Curc. 534 oppidis. excubias: VEG. mil. 3,8 p. 85,9. excubitum: VEG. mil. 2,19. excursionem: CIC. Att. 1,19,2. foedus: PLAVT. Amph. 395. impressionem: HIRT. Gall. 8,6,2. indutias: PLAVT. Amph. 389. irruptionem: PLAVT. Poen. 42. latrocinium: CAES. Gall. 6,23,6. militaria: SALL. Iug. 80,2. motum: CIC. p. red. ad Quir. 10. munia: LIV. 1,42,5 belli pacisque. obsidium: PLAVT. Bacch. 948. oppugnationem: CIC. Mil. 13. pacem: PLAVT. Amph. 390. populationem: LIV. 2,64,4. proelium: PLAVT. Capt. 60. pugnam: PLAVT. Aul. 472 *versu spurio.* rebellionem: CAES. Gall. 3,10,2. secessionem: *v. p. 90,4.* seditionem: PLAVT. Merc. 124. societatem: CAES. civ. 3,107,2. vastationem: CIC. Phil. 5,25. vigilias: VEG. mil. 2,19. *γ actiones iuris*: acceptilationem: FLORENT. dig. 46,4,18 pr. accessionem: CIC. Verr. 4,118. adoptionem: CIC. dom. 36. advocationem: CIC. Verr. 2,129. alienationem: CIC. orat. 144 sacrorum. ampliationem: SEN. contr. 1,3,9. arbitrium: HOR. carm. 4,7,22. attributionem: LEX Iul. munic. (Corp. I^2 2 n. 593) 42. auctionem: PLAVT. Epid. 235. cautionem: CIC. dom. 129. cessionem in iure: GAIVS inst. 2,24. coemptionem: CIC. Mur. 27. cognitionem: TER. Hec. 831. compromissum: CIC. Q. Rosc. 12. concessionem: CIC. leg. agr. 3,11. conscriptionem coniugii: VVLG. Tob. 7,16. consignationem: SEN. contr. exc. 4,8. constitutionem: ALF. dig. 50,16,203 suarum ... rerum. constitutum: CIC. Cael. 61. contractum: NOVELL. Iust. 34 pr. conventum: SEN. contr. 9,3 tit. damnationem: LIV. 39,37,21. decessionem: CIC. Rab. Post. 30. decisionem: CIC. Q. Rosc. 48. deductionem: CIC. div. in Caec. 32. diem certam: CATO agr. 149,1. diffarreationem: PAVL. FEST. p. 74,13. divinationem: ASCON. Mil. p. 39. divortium: PLAVT. Mil. 1167. emptionem: CIC. Caecin. 17. examinationem: COD. Iust. 7,72,10,2. exheredationem: GAIVS inst. 3,64. hypothecam: COD. Iust. 2,44,3. institutionem heredis: GAIVS inst. 2,116. interdictionem: INST. Iust. 2,12,2. iudicationem: CIC. inv. 2,64. iudicium: CATO agr. 149,2 Romae. liberationem: FLORENT. dig. 46,4,18 pr. licitationem: CIC. Verr. 3,133. locationem: CIC. Verr. 4,18. mancipationem: GAIVS inst. 2,23. mancipium: LEX XII tab. 6,1 (Fest. p. 173). mandatum: LEX Visig. 2,3,8 (*opp.* accipio, suscipio). manumissionem: INST. Iust. 3,9,5. matrimonium: QVINT. decl. 247 p. 10,17. nexum: LEX XII tab. 6,1 (Fest. p. 173). nomen: CIC. Att. 13,14,2 (*transl.*) POMPON. dig. 33,1,1. novationem: SCAEV. dig. 34,3,31,5. numerationem: COLVM. 5,2,2. obligationem: TAB. aliment. Vel. (Corp. XI 1147) 7,31. pactionem: CIC. Q. Rosc. 26. pactum: CIC. off. 3,92. permissionem: LIV. 37,7,2. permutationem: CIC. Att. 5,13,2. praeiudicium: CIC. inv. 2,59. praeiurationem: PAVL. FEST. p. 224,3. professionem: LEX Iul. munic. (Corp. I^2 2 n. 593) 7. quaestionem: SALL. hist. frg. 3,5. parem rationem: SEN. epist. 19,10. redemptionem: *v. p. 93,5.* reiectionem: CIC. Verr. 1,16 iudicum. rem capitalem: S. C. de Bacch. (Corp. I^2 2 n. 581) 25. remissionem: VLP. dig. 49,4,1,3 VVLG. deut. 15,1. repudium: FEST. p. 281,13. restipulationem: GAIVS inst. 4,166^a. restitutionem: VLP. dig. 4,2,14,4. sanctionem: COD. Iust. 4,32,26,1. satisdationem: LEX Rubr. (Corp. I^2 2 n. 592) 1,15. separationem: LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2,37 patrimonii. societatem: CIC. Quinct. 11. solutionem: CAES. civ. 3,20,1. sortitionem: CIC. or. frg. A VII 29. σπονδάς: FEST. p. 329,26. sponsionem: PLAVT. Men. 593. stipulationem: VARRO rust. 2,9,7. substitutionem: MARCIAN. dig. 28,7,18,1. taxationem: CIC. Tull. 7. testamentum: RHET. Her. 1,13,23. transactionem: SCAEV. dig. 20,2,10. transcriptionem: GAIVS inst. 3,130. tributionem: VLP. dig. 14,4,5,16. vadimonium: PLAVT. Epid. 685. venditionem: LEX agr. (Corp. I^2 2 n. 585) 54? SCAEV. dig. 26,7,56. versuram: CIC. Verr. 3,186. vindicationem: GAIVS inst. 4,17. ἀντίχρησιν: MARCIAN. dig. 20,1,11,1. χειρέμβολον: VLP. dig. 4,9,1,3 (*ibid.* exercere). *cf.* VARRO ling. 7,105 quae per aes et libram fiant. *δ actiones vitae publicae*: abolitionem: PAPIN. dig. 48,3,2,1. appellationem: LEX Salpens. (Corp. II 1963) 2,15. censionem: PAVL. FEST. p. 54,5. censum: LIV. 4,4,2. comitia: CIC. Verr. 1,17. concilium: LIV. 2,28,4. constitutionem: COD. Iust. 3,28,36 pr. contionem: LIV. 45,37,8. contributionem: ALF. dig. 19,2,30,1 pecuniae. curam urbis: PRISC. gramm. III 350,2. dedicationem: TRAIAN. Plin. epist. 10,50. descriptionem: LIV. 4,4,2 classium. PLIN. nat. 3,46 Italiae. ITALA (cod. δ) *et* VVLG. Luc. 2,2. dies: LIV. 1,19,7 nefastos ... fastosque (*de Numa*). dilectum: CINC. Gell. 16,4,2. donationem: CIC. opt. gen. 19. electionem: NOVELL. Iust. 35,9. gratulationem: CIC. epist. 11,18,3. hospitium: CIC. Verr. 5,145 publice. *cf.* CORP. I 532 (X 6231). impolitias: PAVL. FEST. p. 108,4. intercessionem: LIV. 39,38,9. largitionem: CIC. Tusc. 3,48. lectionem: LIV. 9,30,2 senatus. multam: CATO orig. 82 ei. munus: LIV. 23,7,1. nominationem: LIV. 26,23,8. ordinationem: OPTAT. 1,15 p. 18,6. permutationem provinciarum: LIV. 26,29,9. politographiam: TEST. Ones. (Corp. III 6998) 8. pronuntiationem: LEX repetund. (Corp. I^2 2 n. 583) 53. professionem *candidatorum*: LEX Malac. (Corp. II 1964) 1,4. prorogationem imperii: LIV. 8,26,1. proscriptionem: CIC. S. Rosc. 128. provocationem: S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 16. relationem: CAEL. Cic. epist. 8,13,2. sollemne: LIV. 9,34,18. spectaculum: CIC. Tusc. 2,41. synodum: HIL. op. hist. frg. 2,7. tesseram: LEX Vrson. (Corp. I^2 2 n. 594) 131,4. tributum: LEX repetund. (Corp. I^2 2 n. 583) 64. 65 (*cf. Zumpt, Schwurgerichte I 167*). *adde*: provinciam: FLOR. epit. 2,17,8 (*opp.* retinere). regnum: LVCAN. 8,314. *ε opera rustica (cf. etiam p. 87,68 sqq.)*: ablaqueationem: COLVM. 4,17,2. admissuram: VARRO rust. 2,1,18. emplastrationem: COLVM. 11,2,59. exstirpationem: COLVM. 2,2,13. fimetum: PLIN. nat. 17,56. insitionem: COLVM. 3,9,6. messem: PLAVT. Rud. 763. oleitatem: CATO agr. 68. opus rusticum: TER. Haut. 143. pampinationem: PLIN. nat. 17,190. pastionem: VARRO rust. 3,2,12. pulverationem: COLVM. 11,2,60. putationem: COLVM. 9,1. resectionem: COLVM. 4,24,15. sartionem: COLVM. 2,11,8. sationem: CATO agr. 27. sementem: PLAVT. Men. 1012. seminarium: CATO agr. 46,1. suffitionem: COLVM. 12,52,16. tonsuram ovium: VARRO rust. 2,11,6. trituram: VARRO rust. 1 capit. p. 6,7. venationem: VARRO rust. 3,13,3. vindemiam: CATO agr. 26. vitiarium: CATO agr. 47. *ζ opera medicorum*: epaphaeresin: ORIBAS. syn. 1,8. purgationem: CELS. 1,3 p. 18,30. transfusionem: CELS. 1 pr. p. 10,32. *η opera sacra, religiosa, ad cultum pertinentia sim.*: agona: PLIN. epist. 10,118,2. auspicium: HOR. epist. 1,1,86. bacchanal: PLAVT. Mil. 858. barbatoriam: PETRON. 73,6. cathechesin: ITIN. [Silv.] 46,3. cenam: CIC. Att. 9,13,6 (*ibid.* obire). circenses: ASCON. tog. cand. p. 88. circumcisionem: TERT. adv. Marc. 5,13 p. 620,20. conubium: FEST. p. 237,34 (*ex coni.*). convivium: CIC. S. Rosc. 134. devotionem: CAPITOL. Max. Balb. 8,6. diem (?): LIB. iubil. 32,28 *al. adde p. 97,12.* Eleusinia: TERT. adv. Val. 1 p. 178,3. epulum: LIV. 30,39,8. Equirria: PAVL. FEST. p. 131,13. eucharistiam: TERT. orat. 24. exequias? FRONTO p. 17,4 N. (*sed cf. vol. I p. 1389,81*). festivitatem: VVLG. III reg. 8,65. functionem (?): FEST. p. 289,19. funus: LEX XII tab. 10,5 (Cic. leg. 2,24,60). honorem aris: VERG. Aen. 5,763. incensa: ITIN. Anton. Plac. rec. A *et* B 30 (*ibid. A* offerentes, *B* ferentes). inferias: TAC. hist. 2,95. initia: VARRO Men. 191. iusta: LEX reg. Fest. p. 178. Latinas (*ferias*): LIV. 41,16,2. lectionem: ITIN. [Silv.] 11,3. lectisternia: LIV. 5,13,6. ludicrum: LIV. 45,32,8 (ludorum *V*). ludos (*transl.*): PLAVT. Cas. 760 seni. CIC. Brut. 78. lustrum: CATO agr. 141,3. Megalesia: CIC. har. resp. 26. missam: ITIN. [Silv.] 24,2. morem: OV. fast. 4,799. mysteria: VARRO ling. 7,11. novendiale: PETRON. 65,10. nuptias: PLAVT. Aul. 262. oblationem: ITIN. [Silv.] 3,6. obsecrationem: LIV. 4,21,5. obsequiorum frequentationem:

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ps.Apvl. Ascl. 9. orationem: Tert. orat. 15 p. 189, 22. pascha: Lib. gener. a. 334 chron. I p. 130, 143 (*ibid.* celebravit). Phase: Vvlg. exod. 12, 48 (*ibid.* celebrabit). piaculum: Liv. 8, 10, 14. *cf.* 31, 12, 4. precationem: Liv. 42, 30, 8. procurationem: Cic. div. 1, 101. pulvinaria: Lex Vrson. (Corp. I² 2 n. 594) 128, 17. purificationem: Cassiod. Ios. c. Ap. 1, 295. quadragesimam: Hier. in Matth. 9, 15 p. 51. rem divinam: Lex luci Spolet. (Corp. I² n. 366) 7 Plavt. Amph. 966 (divinum: Liv. 8, 10, 13). sacrum: Priap. 34, 1. sacra: S. C. de Bacch. (Corp. I² 2 n. 581) 15. sacrificium: Cic. dom. 105. Saturnalia: Cato or. frg. 18, 7. septimanas: Itin. [Silv.] 27, 9. ⟨se⟩pulturam: Fest. p. 339, 34. sollemne (-ia): Itala *l. 12* Corp. VI 13101. sollemnitatem hebdomadarum: Vvlg. exod. 34, 22 (Itala Lugd.: diem sollemnem, Wirc.: sollemnes ... sollemne). spectacula: Ov. fast. 5, 295. sponsalia: Cic. Att. 6, 6, 1. supplicationem: Liv. 23, 11, 6. taurobolium: Corp. XIV 39. ver sacrum: Sisenna hist. 99. vigilias: Itin. [Silv.] 29, 2. votum: Cato agr. 83. *fortasse huc pertinent:* Sen. epist. 83, 5 quod raro cursoribus evenit, hieran fecimus (*cf. Dittenberger, progr. univ. Hal. lect. hib. 1894/5 p. 4 sqq.*). Petron. 34, 7 tangomenas -amus (*cf. Friedländer ad h. l.*). *hinc facere* a b s o l u t e *i. q. sacrum, sacrificium facere,* s a c r i f i c a r e (Non. p. 313 -ere: rem divinam religionibus exhibere): *cum dat. vel nude:* Corp. I² 2 n. 361 Iunone Loucinai Diovis castud facitud (*sed cf. p. 82, 66*). Plavt. Rud. 709 legirupionem hic nobiscum dis -ere postulas. Varro ling. 6, 24 -unt diis Manibus ... sacerdotes. Fest. p. 229, 3 Iovi fulguri et Summano fit. Tert. nat. 2, 15 spect. 6 adv. Marc. 2, 18 p. 360, 18. 19. Cens. 2, 3 p. 5, 12 genio -ctum neminem ... ante gustare quam eum qui -erit. Itala III reg. 11, 33 (Lucif. reg. apost. 4 p. 44, 29) Astarte idolo *eqs.* (ἐποίησε τῇ Ἀ., Vvlg. adoraverit). Itin. Alex. 20. 40. Varro ling. 6, 18 mulieres sacrificantur et sub caprifico -unt. Verg. Aen. 8, 189 periclis servati -imus. Liv. 22, 10, 4 *sqq.* p r o *aliquo:* Cic. dom. 77 ubi tu te popularem, nisi cum ⟨pro⟩ populo -isti, potes dicere? Att. 1, 12, 4 cum pro populo [sacrificium] fieret (1, 13, 3). Fest. frg. Macr. sat. 3, 5, 7 qui pro frugibus -unt (*cf.* Pavl. Fest. p. 5). Ivv. 9, 117 pro populo -ens quantum Saufeia bibebat. Itala lev. 9, 7 (Hier. adv. Pelag. 1, 34) fac pro peccato tuo (ποίησον τὸ περὶ ἁμαρτίας, Vvlg. immola. *cf. infra l. 64*). *sim.* 9, 22 (Hier. *ibid.*) *v. infra l. 48.* *aliqua re:* Plavt. Stich. 251 quot agnis -erat? :: ...nullum sacrificavit. Cato agr. 139 porco piaculo -ito. 140 altero piaculo ... -ito. *cf.* Carm. devot. Macr. sat. 3, 9, 11 ubi faxit *votum*, recte -ctum esto ovibus ... tribus. Pompon. Atell. 51 *Marti* verre. Laber. mim. 70 bidenti[s] propter viam. Varro ling. 6, 16 agna Iovi. frg. Non. p. 167 dis Semonibus (hisce manibus *cod.*) lacte fit, non vino. Verg. ecl. 3, 77 vitula (-lam *codd. Non. Prisc., sed cf.* Serv. *ad h. l.*) pro frugibus (Serv. *ad l.* sacrificavero). Tib. 3, 12, 14 ter tibi fit (ς, sic *A*) libo ... dea. Liv. 27, 25, 9 duobus ... deis ... una hostia. Fest. p. 189, 11 agno publice fieri debere (*secundum libros pontificum*). Colvm. 2, 21, 3 catulo (2, 21, 4). Act. Arv. a. 87 II 29 ture et vino. Itala lev. 9, 22 (Hier. adv. Pelag. 1, 34, Lugd.) cum -isset pro peccato (Lugd.: posteaquam fecit quod est pro p.) et holocausto *eqs.* (ποιήσας τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα, Vvlg. completis hostiis pro peccato et holocaustis). Conc. Autiss. a. 573—603 p. 179, 18 vetulo aut cervulo -ere. *c. acc. rei immolatae vel dedicatae:* Plavt. Aul. 622 mulsi congialem plenam -am tibi (*Fidei*) fideliam. id adeo tibi -am *eqs.* Men. 196 exuvias -ere quas vovi volo. Cato agr. 134, 1 porcam ... hoc modo fieri oportet *Cereri*. Inscr. Mummi carm. epigr. 248, 5 perficias, decumam ut *Mummius* -at verae rationis. Varro Men. 100 hecatomben. ling. 6, 30 piaculari hostia -cta. Ov. fast. 4, 775 -amus ... liba Pali. 4, 942 canis ... imponitur arae, et quare fiat (*sc. cani sidereo*; pereat *dett.*), nil nisi nomen habet. Liv. 10, 42, 7 Iovi ... pocillum mulsi. 22, 10, 3. 5. Philocal. fast. Oct. 15 (Corp. I² p. 274) equus ad nixas fit. Itala exod. 29, 38 (Lugd. *cf.* Vvlg.) haec sunt quae -es super altare (Vvlg. in altari): agnos anniculos *eqs.* 29, 41 (Lugd.) agnum (Vvlg. offeres). lev. 9, 7 (Lugd., Aug. loc. hept. 3, 15 p. 573, 13) fac quod (Vvlg. immola) ... et fac dona (Lugd. munera) populi (Vvlg. cum ... mactaveris hostiam populi). 15, 30 (Lugd., Vvlg.). iud. 13, 5 (Lugd., Vvlg.) haedum (*cf.* Avg. quaest. hept. 7, 53 -ere haedum ... non solet dici nisi cum fit sacrificium).

c *de operibus* d e i *(deorum) aliisque rebus non* n a t u r a l i t e r *procreatis:* Cic. nat. deor. frg. 2 quodsi non est a deo materia -cta, ne terra quidem et aqua et aër et ignis a deo -ctus est. 1, 20 non modo natum mundum ... sed etiam manu paene -ctum. Tim. 35 divinae animationis ... speciem -bat ex igne (ἐκ πυρὸς ἀπηργάζετο). Lvcr. 2, 1100 *quis deus potis est,* nubibus ut tenebras -at. Ov. met. 1, 78 natus homo est, ... hunc divino semine fecit ... opifex rerum. 1, 556 -ctis modo laurea (*Daphne*) ramis adnuit. 5, 264 -ctas pedis ictibus undas (*de Hippocrene*). 7, 381 fiendo dilicuit stagnumque suo de nomine fecit. fast. 5, 223 feci de sanguine florem. 6, 141 sive ... nascuntur aves, seu carmine fiunt. Sen. Phaedr. 300 *de Iove:* ipse qui caelum nebulasque fecit (*sic E,* cogit *Leo, alii alia*). benef. 6, 23, 5 cogitavit nos ante natura, quam fecit. epist. 3, 6 *natura rerum* diem ... et noctem. 65, 9. 113, 16 tot fecit genera foliorum *deus.* Lvcan. 6, 647 carmine -ctum lumen (*de magia*). 9, 606 superi mortalibus *plagam.* Ps. Apvl. Ascl. 37 animas. *ibid. terreni dei* ab hominibus ex utraque natura -cti atque compositi. Min. Fel. 17, 1 an ... *homo* a deo -ctus, formatus, animatus. Itala gen. 1, 1 (Aug. gen. ad litt. 1, 1 p. 4, 5) fecit deus caelum et terram (ἐποίησεν, Vvlg. creavit). 1, 27 (Aug. gen. ad litt. 3, 19 p. 84, 24) hominem. exod. 4, 11 (Lugd., Cypr. Fort. 10) quis fecit mogilalum (*Cypr.*, mutum *Lugd.*) et surdum *eqs.* (Vvlg. fabricatus est). Hil. trin. 3, 7 *deus* saecula. 4, 42. Vvlg. gen. 1, 16 luminaria. *sim. passim in* Vvlg. Hier. epist. 126, 1 *animae* cotidie a deo fiant (*opp.* in thesauro habeantur ... conditae). Avg. conf. 1, 1, 1 -isti nos ad te (*cf. ibid.* homo, aliqua portio creaturae tuae). gen. ad litt. 5, 6 p. 148, 5 si ... *deus* post pluviam faenum -isset, pluvia magis exortum quam -ctum ab eo videretur.

B *de* ***operibus naturae vel casus*** *(proprie de rebus; cf. etiam p. 94, 56):* 1 *active et passive* ***certo subiecto*** *faciendi:*

a *res corporales faciunt aliquid:* Naev. com. 114 molae crepitum -bant (*cf.* Plavt. Mil. 1377 sonitum -erunt foris. Lvcr. 6, 133 *de ventis.* Vitr. 1, 1, 8 *de funibus.* 2, 4, 1 *harena* stridorem). Plavt. Merc. 877 *favonius* -it tranquillitatem. Cic. Arat. 232 *stellae* -unt magnos ... annos. nat. deor. 2, 53. Tim. 18 cum ipse (*mundus*) per se et a se et pateretur et -ret omnia (πάσχον καὶ δρῶν). div. 2, 49 quae natura partum animantis -at. Lvcr. 1, 801 corpora ... posse ... -ere aeris auras. 2, 253 -unt primordia motus principium quoddam. 3, 735 -ere ... c o r p u s (*de vermibus.* 3, 737 Cels. 7, 3 p. 266, 29 Phaedr. 3, 7, 5. *aliter* Sen. nat. 1, 1, 15 *aer* coire ... et -ere corpora quaedam ... potest). 6, 182 *al.* 6, 573 terra ruinas. Varro Men. 332 pestilentia ... immanes acervos -it. rust. 1, 29, 3 aratrum vomere ... striam. 1, 38, 3 *hordeum* quod multam -it herbam. 1, 41, 2 tenellum ... cito -it putre. ling. 7, 75 ternae *stellae* trigona. 9, 34 natura *analogias.* frg. Gell. 3, 10, 2 is ... numerus (*septenarius*) septentriones ... in caelo -it, item vergilias ..., -it etiam stellas ... erraticas. Verg. georg. 2, 58 arbor ... -ura nepotibus umbram. Tib. 1, 6, 14 livor ... quem -it impresso ... dente Venus. Ov. epist. 16, 88 legi ..., quod deducta mero littera fecit, 'amo'. medic. 95 hordea quem -unt, ... affunde cremorem. met. 1, 56 -entes fulgura ventos. 3, 50 -erat ... sol ... umbras. 6, 256 mollia nervosus -it internodia poples. fast. 6, 39 -ent mensem luces. Liv. 9, 45, 16 vestigia ... errorem. 44, 8, 6 amnis ... gurgites. Manil. 1, 133 *flammae* mundi fecere oculos (*i. sidera*). 1, 726 cicatrix fusuram (fissuram *al.*) -ens mundi. *talia saepius. nota* 4, 649 Caspia ... Euxini similis -it aequora ponti. Vitr. 1, 6, 9 ventus ... inclinationibus ... varietates. 2, 8, 1 *opus reticulatum* ad rimas -endas ... paratum. 2, 9, 16 tabulae ... carbonem possunt ... -ere. 4, 1, 9 cauliculi ... flexuras. 9, 1, 6 stellae ... regressus retrorsus et retardationes. 9, 1, 9 *Veneris stella* stationem. *talia passim.* Pavl. Fest. p. 11, 8 quae ... -unt anguli formam. Fest. p. 360, 20 sanguis ... tumorem. Sen. contr. 7, 1, 8 vela -erant sinus. Cels. 7, 26, 3 p. 311, 15 *reliquiae* curationi difficultatem. Sen. Phoen. 87 noctem afferet Phoebea lampas, Hesperus -et diem. nat. 1, 2, 7 lapillus in ... aquam missus circulos. 1, 3, 3. 2, 52, 1 -it *fulmen,* qua effugiat. 3, 10, 4 aquam -it terra (*cf.* 3, 10, 1 cur ... aqua fiat e terra). 3, 27, 8 *amnes* superfusi novas sibi -ere ripas. *al.* epist. 88, 14 *stella* occasum. 118, 16 unus lapis -it fornicem. Colvm. 2, 9, 6 *locus* minutam spicam. 2, 10, 9. 4, 7, 2 qua vestigium -it acies. 4, 22, 4 *materia pampini* convaluit et quasi bracchium fecit. 4, 24, 12 ut *vites* nequeant maturitatem -ere (*sic opt. codd.*, capere *pars R*). 11, 3, 35 *inula* vastos -it frutices. 12, 45, 3 *vinacea* conspissata primum tabulatum -erunt. Lvcan. 2, 422 Tybrim unda. Petron. 47, 6 anathymiasis ... in toto corpore fluctum. 94, 1 raram fecit mixturam cum sapientia forma. Plin. nat. 2, 59 *errantes stellae* stationes. 2, 78 *luna* coitum cum sole. 8, 192 lanae et per se coactae vestem -unt. 12, 26 *siliquae* tostae ... -unt quod vocatur piper longum. 13, 17 murra et per se unguentum -it. 15, 38 strutheis ... cotonea insita suum genus fecere Mulvianum. 16, 45 nec carbonem -it *larix.* 17, 256 uberrimas ... ficus rubrica amurca. 18, 9 *actus duplicatus* iugerum. 21, 23 naturae ... lilia -ere condiscentis. 22, 159 *furunculi* capita. 31, 20 pumicem ... aquae. 31, 30 *guttae* columnas. 31, 36. 33, 40 etiamne pedibus induetur *aurum* atque inter stolam plebemque hunc medium feminarum equestrem ordinem -et? 37, 137 *iris* maximos arcus. Sil. 14, 283 Salaminiacis ... trophaeis ... urbs invia -erit umbram. Mart. 5, 79, 6 frigus ... synthesis una -it. 11, 18, 4 ruta -it nemus Dianae. Plin. epist. 8, 8, 2 fons ... gurgitem. Avr. Fronto p. 67, 25 N. desiderium scatere et abundare et spumas -ere. Apvl. met. 2, 1 sol novus diem. 5, 1. Itala Hab. 3, 17 (Aug. civ. 18, 32 p. 303, 7) campi non -ent escam (ποιήσει βρῶσιν, Vvlg. arva ... afferent cibum). Luc. 19, 18 (codd. a e q s δ, Vvlg., *sim.* cod. b) mna tua fecit quinque mnas (codd. d f: adquisivit). Vopisc. Aurelian. 29, 3 sandyx ... purpuram. Lvcif. Athan. 2, 27 p. 196, 17 fructus noster augmenta crementorum. Prob. Verg. georg. 1, 233 p. 362, 27 sol ... libram ... diei et noctis. Fav. Evl. p. 10, 19 *linea* in quaternarium duplicatione progreditur et -it epiphaniam, id est superficiem, planipedem. Veg. mulom. 2, 66, 2 si mercurius ... putredinem -erit. Vvlg. gen. 1, 11 herbam ... -entem (adferentem *Amiat.*) semen et lignum pomiferum -ens fructum. Avg. civ. 4, 8 p. 155 sata frumenta ... segetem. Plac. med. 4, 17 caprae sebum ad fissuras ... remedium. Diosc. 2, 37 *talus porcinus* combustus ... quamdiu ex nigro -at album (2, 58 W. ἄχρι ἂν ἐκ μέλανος λευκὸς ... γένηται). 4, 176 cum maturuerit, obrufum -it (4, 181 W. πεπαινόμενον ἐρυθρόν). Mart. Cap. 8, 856 Mars duplos circulos -it. 9, 948 *diastemata maiora* bis ex omnibus (*i. disdiapason*) -unt. Pavl.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Nol. carm. 21, 617 intervalla dierum fecit ... eruptio terrae. Drac. laud. dei 3, 10 unda ... maris totum -ura coactu. 3, 691 ossa ... homines -ura. Vindic. epist. ad Pentad. p. 489 umor ... aegritudinem. Arator act. 1, 331 oleaster olivas. *sic de animanti, qui non auctor sed causa actionis alicuius existit*: Liv. 45, 39, 7 quos ... rex captus ... concursus -erit? Val. Max. 1, 5, 4 dum ... petit omen, ipsa fecit (Calp. ecl. 3, 97). Plin. nat. 8, 223 *mures* cum candidi provenere, laetum -unt ostentum. 36, 34 parentum ... certamen de se fecere *Apollonius et Tauriscus*. Qvint. inst. 3, 6, 13 quaestio, an eum *statum* semper is -at, qui respondet. Avson. Mos. 102 *salmo* dubiae -urus fercula cenae. Drac. laud. dei 1, 241 -ura cibos ... gens plumea. *de personis, causis affectuum v. p. 94, 56. cf. etiam p. 109, 62.* *de terris, quae procreant fruges*: Plin. nat. 14, 30 Hispaniae duo genera eius (*coccolobis*) -unt (*nisi interpreteris: Hispani duo genera constituunt*). 14, 117 Thasos (-ios *vulg.*) duo genera vini diversa -ere proditur. *de locis et rebus localibus*: Acc. trag. 504 saxum ...-it angustitatem. Varro ling. 7, 21 inter angustias -it Propontidis fauces mare. Alf. dig. 8, 5, 17 pr. paries ..., qui ita ventrem -ret, ut in vicini domum semipedem ... procumberet. Sall. Iug. 37, 4 planities limosa hiemalibus aquis paludem -erat. Prop. 4, 9, 24 lucus ab umbroso -erat orbe nemus. Ov. ars 3, 324 saxa tuo cantu (*Amphion*) ...-erunt muros. Liv. 26, 25, 3 urbem ... transitum ... -uram. 37, 11, 8 promunturia, quae ... portum -unt (Plin. nat. 3, 121 pars eorum *ostiorum* ... portum). Cvrt. 6, 4, 16 media flexu modico sinum -unt. Mela 1, 102 *Pontus* angustos ... angulos. 2, 30 *Strymon* lacum. 3, 68 *Ganges* unum alveum. Sol. 7, 15 Peloponnesus ... divortium -it inter Ionicum et Aegaeum mare. Firm. err. 6, 8 *rupes* praecipitium saxis inviis. Itin. [Silv.] 1, 1 montes ... vallem. Avson. 292, 5 pande, ... Arelate, ... portus, ... Rhodani ... intercisa fluentis, ut mediam -as navali ponte plateam. Mart. Cap. 1, 97 palatia, quae ... habitationem ...-unt. *de medicamentorum vi*: Cato agr. 114 vinum ... alvum bonam. 157, 3 quod ⟨aliud⟩ medicamentum -ere non potest. 157, 16 *brassica* ulcus non -et. Ov. ars 3, 647 medicamina somnos (Scrib. Larg. 90 pastilli somnum. Plin. nat. 20, 64 *opp.* inhibere. 21, 123). Cels. 1, 3 p. 19, 16 nec in omnibus idem -it *quies*. Scrib. Larg. 191 dorycnion ... singultus ...-it et vomitus ... concitat. 228 medicamentum crustam ... in strumis. Plin. nat. 20, 9 elaterium ... gravidis abortum. 20, 42 *cepas* inflationem ... et sitim. Oribas. syn. 1, 17 p. 819 *scamonia* si amplius datur, vomica -it. *in astrologia de stellarum viribus*: Manil. 2, 157 pecudum pars atque ferarum (*sc. in zodiaco*) ingenium -ent. 4, 194 *Erigone* decus linguae -et. 5, 288 *Spica* sculpentem. 5, 450 Cepheus ...-it ora severa. 5, 506. Firm. math. 3, 2, 1 *Saturnus* -it inflatos ac ... sublevatos. *talia passim, saepe cum inf. ut* 3, 2, 18 quosdam ...-et ... perseverare. Avg. civ. 5, 1 p. 191, 30 Mars ita positus ... homicidam -it. **facit** *subiecto latente*: Avg. serm. 25, 3, 3 numquam fecit tale frigus, numquam fecit tales aestus. Greg. Tvr. Franc. 3, 37 gravem eo anno ... hiemem fecit. Corp. XIII 3507 defunctus est u(b)i ficet de Abrilio di(e)s xv. Gloss. V 335, 25 vesperescit: sero -it (*sim.* IV 191, 34 *al. cf.* 253, 15 sero fit).

b *incorporalia faciunt aliquid*: Rhet. Her. 1, 16, 26 ⟨ratio est⟩ quae causam -it et continet defensionem (Cic. de orat. 2, 108 verbum illud quod causam -it). 3, 2, 2 rei natura -et deliberationem. 3, 11, 20 mollitudinem vocis ... exercitatio. Cic. Manil. 43 quod ... -it auctoritatem. leg. agr. 2, 14 animorum disiunctio dissensionem. orat. 121 res controversiam. top. 67 causarum ... cognitio cognitionem eventorum. div. 2, 124 divina vis ... somniorum significationes. 2, 146 observatio ... artem. fin. 2, 10. Tiro Gell. 6, 3, 15 ea *dicta* confessionem -unt, non defensionem. Pvblil. M 3 mora ... sapientiam. Sall. hist. frg. 1, 74 talia incepta ... reipublicae pestem -ura. Ov. am. 1, 8, 82 simultates ira. met. 7, 153 verba ... somnos. Liv. 2, 1, 10 quo plus virium ... frequentia ...-ret. 22, 11, 6 congressus eorum ingentem speciem dictaturae. 34, 7, 12 libertatem ... orbitas. 41, 24, 14. Manil. 1, 61 artem experientia. Sen. suas. 7, 11 quod *genus* adiectione syllabae -it sensum. Cels. 1 praef. p. 3, 16 quid secundam, quid adversam valetudinem -at. *talia saepius*. Sen. clem. 1, 22, 2 consuetudinem peccandi multitudo peccantium. epist. 24, 20 ultima hora ... non sola mortem -it, sed sola consummat. Colvm. 6, 3, 5 proventus vilitatem. Plin. nat. 6, 66 delectum *elephantorum* in bella vires et aetas ...-unt. 6, 124 inconstantiam mensurae diversitas auctorum. 23, 37 quantum illis feritas -it roboris, tantum nobis hic sucus. 36, 200 arte naturam -ente. Stat. Theb. 11, 711 morem fandi ... querellae. Qvint. inst. 1, 4, 25 origines nominum, quae ex habitu corporis 'Rufos Longosque' -erunt. 2, 5, 2 consuetudo aliter docendi -erat legem. 6, 4, 8 plurimum -it ... nosse causas. decl. 247 p. 12, 27 hic quod nuptiae efficiunt, optio fecit. Ivv. 1, 79 si natura negat, -it indignatio versum. Pompon. dig. 34, 2, 33 difficultatem -it mens legantis. Avr. Fronto p. 9, 22 N. omnia, ⟨quae⟩ Ὀδυσσείαν -unt. Gaivs inst. 3, 131 numeratio ... obligationem. Tert. adv. Hermog. 27 p. 155, 17 'est' definitionis caput ...-it. Avson. 379, 3 Nonarum ... diem -unt infra octo secundi. Amm. 21, 16, 10 mortem -ura crimina. Avg. civ. 7, 24 p. 304 multitudo cognominum deorum ... multitudinem -ens. Macr. sat. 5, 2, 4 omnibus quae librum secundum -unt. Boeth. herm. sec. 2, 8 p. 183, 18 nec 'quadrupes' (*sc. notio*) nec 'bipes' ... 'pedem habere' -unt. Cod. Iust. 2, 3, 30, 1 -bat ... eis quaestionem, quia ... pactio processit.

ad **a** *et* **b**: *passive, ita ut subiectum faciendi exprimatur per* a, de, ex, *vel per nudum ablativum*: Rhet. Her. 3, 12, 21 ictus ... fit et vulnus arteriae acuta ... acclamatione. Cic. nat. deor. 1, 55 fato ... omnia. 2, 88 ex quo (*mundo*) et oriuntur et fiunt omnia. div. 2, 94 quae a luna ceterisque sideribus caeli temperatio fiat. Lvcr. 1, 180 si de nilo fierent *semina*, subito exorerentur (*cf.* 1, 185 si e nilo crescere possent). 2, 1058 *orbis* cum ... sit natura -ctus (*cf.* 2, 1056 caelum ... creatum). 3, 180 minutis ... corporibus -ctum constare *animum*. Prop. 3, 17, 4 curarum ... fit medicina mero. Ov. met. 1, 575 -cto de cautibus antro. 11, 235 specus ... natura -ctus an arte. fast. 2, 764 -ctus ab arte decor. Liv. 2, 5, 4 insulam inde (*sc. acervis frumenti et limi*) -ctam. 3, 7, 6 fit morbo strages. Vitr. 1, 1, 7 expressionibus spiritus naturales aliter atque aliter fiunt. Pavl. Fest. p. 350, 8 pestilentia -cta ex carne ... taurorum. Cels. 2, 4 p. 35, 1 ex furfuribus -ctas nubeculas. 5, 18, 15 p. 219, 3 ulcera ex pusulis -cta. Sen. dial. 4, 2, 1 motus qui non voluntate nostra fiunt. nat. 3, 10, 1 *v. p. 98, 47.* Plin. nat. 10, 132 nobilitatem longinquitate -ctam. 12, 73 forte casuque hoc (*ladanum*) ... fieri. 34, 116 scolex fit et per se. Qvint. inst. 1, 2, 8 fit ex his consuetudo, inde natura. 12, 11, 29 *voluptas* fit ex virtutibus. Plin. paneg. 66, 4 ex periculis -cta prudentia. Ampel. 8, 24 Nilus fluvius aere -ctus. Amm. 17, 12, 17 fatum vinci principis potestate vel fieri.

c *speciatim*: *α ap. grammaticos de vocabulorum declinationibus*: Rhet. Her. 4, 22, 31 plura nomina casibus commutatis hoc modo -ent adnominationem. Varro ling. 6, 41 actio ab agitatu -cta. 8, 57 quae vocabula dicuntur a verbis, fiunt ut a scribendo scriptor. Pavl. Fest. p. 5, 6 adolescit ..., unde fiunt adultus, adulescens. p. 7, 12 fit deminutive a macro macellus. p. 25, 3 arca deminutivum -it arculam (p. 27, 7. 36, 4 *et saepius*). p. 299, 1 surum ..., ex quo per deminutionem fit surculus. Plin. dub. serm. frg. Char. gramm. I 129, 19 falcium falces, non falceis -it. 136, 29. Qvint. inst. 1, 4, 10 quae *vocales* ut vocales iunguntur aut unam longam -unt ... aut duas. 1, 4, 12 cur ex 'scamno' fiat 'scabillum' aut a 'pinno' ... 'bipennis'. 1, 5, 63 genetivus (*an* -os [*sc. sermo*]*? Thiele*) 'Vlixi' et 'Achilli' fecit. 1, 6, 10 'paciscor' ... 'pactus sum'. 1, 6, 13 *al.* 11, 3, 37 interiectio est 'fato profugus' et continuum sermonem, qui -bat 'Italiam Lavinaque', dividit. Ter. Mavr. 410 tempore instanti quod αὐδᾷ ηὔδα infecto -it. 411. 708. Gell. 4, 17, 8 non 'icit' -it. 6, 9, 14 mordeo memordi ...-it. 9, 6, 3. Sacerd. gramm. VI 471, 17 pronomina ... reperiuntur 'us' genetivo -entia. 476, 17. Char. gramm. I 22, 10 appellativa ... feminina in a -unt. 24, 36 quorum genetivus 'is' -it. 27, 1 genetivum ... per 'tis'. 53, 13 'poematis' ..., quamvis ratio 'poematibus' -at. Cledon. gramm. V 76, 6 'o' tres significationes -it. Ps. Cens. frg. 15 p. 72, 8 amphibrachys non -it numerum. Don. Ter. Ad. 290 tu ...-it tute. 296 *al.* Avson. 349, 13 cur condemnetur *lac*, ratio magis ut -at lact? *cf.* 377, 9 'Maia' dea, an 'maior', Maï, te -erit aetas. Serv. auct. georg. 1, 3 *genetivus* 'habendorum pecorum' -it. *sim.* 1, 287. 3, 27 *al.* Schol. Hor. epod. 8, 16 Macr. sat. 1, 4, 11 Mart. Cap. 3, 291 *al.* Chron. Alex. chron. I p. 104, 139 Salathee, unde fiunt Salathii. *saepius.* Diff. Suet. p. 308, 11 Isid. diff. 1, 135. orig. 8, 11, 13 ab eo (εἶδος) idolum deductum, quod apud nos 'formulam' -it. *β in computationibus de effectu numerandi*: *active*: Manil. 2, 325 si partem ad summam ducatur virga sequentis, bis sexagenas -at. Cels. 5, 17, 1 p. 166, 5 id (*pondus*) ad nostra pondera relatum paulo plus dimidio scripulo -it. Colvm. 5, 1, 5 actus quadratus undique finitur pedibus cxx. hoc duplicatum -it iugerum. 5, 1, 6 *al.* Frontin. aq. 28 quinaria, cum adiectus est ei ad diametrum quadrans, senariam -it. Balb. grom. p. 96, 9 ducis longitudinem per latitudinem: -it embadon. Gell. 1, 8, 5 hoc -it nummi nostratis denarium decem milia. Marcell. dig. 50, 16, 85 Priscus tres -ere existimat 'collegium'. Vlp. dig. 28, 5, 35 pr. fundorum alterum ...-ere dodrantem bonorum, alterum quadrantem. Lib. gener. chron. I p. 132, 331 olympiades cxiiii ...-unt ann(os) ccccclvi. Fav. Evl. p. 4, 13 bis ... bini fit quartus *numerus*; bis terni non -it imparem. p. 7, 7 *al.* Hier. epist. 51, 6, 8 viginti quattuor generationes simul -unt annos $\overline{\text{II}}$cxvii. in Is. 5, 10 p. 75 *artaba* -it modios viginti. Vvlg. lev. 25, 8. Is. 5, 10 decem ... iugera vinearum -ent lagunculam unam. Ezech. 45, 12. Macr. somn. 2, 2, 12 *ternarius numerus* triplicatus novenarium numerum -it. Ps. Avg. quaest. test. II nov. 5 tit. ter ... quattuordecim ...-unt ... quadraginta duas. Boeth. arithm. 1, 7 p. 16, 11. 2, 25 p. 111, 23 *al.* Lex Sal. 1, 1 *al.* *passive*: Cic. Verr. 2, 92 quo modo ex deciens HS sexcenta sint -cta. 4, 116 adde totius summae dxl milium mod(ios) tris quinquagesimas; fit tritici mod. $\overline{\text{XXXII}}$ cccc. Liv. 38, 38, 14 pro frumento: quod aestimatione fit, talenta centum viginti septem (*cf. Madvig, Emendat. Liv. p. 549*). Vitr. 1, 6, 9 *stadia tot* fiunt passuum (-us *codd.*) *tot milia*. Colvm. 2, 12, 9 in asse fiunt octo menses. 5, 2, 3 centies vicies duceni quadrageni fiunt viginti octo millia et octingenti. 5, 2, 1 *al.* Plin. nat. 6, 176 sic fieri ad apertum mare ... tot p(edes). Tab. aliment. Baeb. (Corp. IX 1455) 3, 17 *HS tot et tot* f⟨iunt⟩ HS $\overline{\text{XXXX}}$. Vel. (Corp. XI 1147) 1, 2 *al.* Frontin. aq. 65 fiunt areae pedes octo dodrans. Hyg. mun. castr. 26 *numerus equitum* fit cxx. *ibid.* accedunt ... pedites dcclx; fit ... mcccclx. 36. Iren. 1, 1, 3 una *hora* ... et tres et sex ... triginta fiunt (γίγνονται; *syn.* numerum adimplent). Hier. chron. a. Abr. 361 fiunt ... anni ... ccxv. a. Abr. 835

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quaest. hebr. in gen. p. 10, 27. AVG. civ. 6, 3 p. 248, 32 quater . . . seni viginti et quattuor fiunt. VINDIC. med. 15 efficiuntur dies CCX, qui fiunt menses septem. MART. CAP. 7, 777 CHRON. Alex. chron. I p. 91, 4. ITIN. Burdig. p. 553, 1 fit a Burdigala Arillate usque milia CCCLXXI, mutationes XXX, mansiones XI. p. 558, 1 *al.* p. 571, 3 fit omnis summa a Burdigala Constantinopolim . . . *tot* milia. *al.* FAST. Vind. I chron. I p. 274, 8 *al.* COD. Iust. 1, 27, 1, 22 *al.* CORP. VI 13225. XI 1031. *sim.* MART. 11, 36, 8 quincunces et sex cyathos bessemque bibamus, 'Gaius' ut fiat 'Iulius' et 'Proculus' (*cf.* 9, 93, 8). *similiter in computatione dierum, mensis*: VITA Radeg. 2, 21 fecit . . . mensis dies XIII. CORP. XIII 3509 defuncta est quomodo ficit Febroarius dies III (3513 ubi ficit No(vember) di(es) XV. *sim.* 3516 *al.*).

2 *passive* (fieri) ***incerto subiecto faciendi***: **a** *fiunt res corporales: herbae sim.*: PLAVT. Merc. 943 ficos Zacynthi (-tho *codd.*) fieri non malas. Trin. 935 ubi absinthium fit atque cunila gallinacea. CATO agr. 6, 3 unde (*ex corruda*) asparagi fiant. 34, 2 *et saepius.* VERG. georg. 2, 76 in ipso fit nodo sinus. PLIN. nat. 13, 67 fit et in vitibus *cummis.* 13, 138 fit et palma *in mari.* 18, 161 folia tantum fierent. *saepius.* NEMES. ecl. 2, 47 tunc candida lilia fient. AVG. gen. ad litt. 5, 4 p. 144, 2 *seminibus* aliud fuerit fieri cum caelo . . . , aliud . . . exoriri . . . super terram. *corporis membra sim.*: CIC. Tusc. 1, 56 unde concreta et quo modo -cta sint (*sanguis, bilis eqs.*). nat. deor. 2, 140 sensus . . . mirifice ad usus . . . -cti. 2, 142 palpebrae . . . aptissime -ctae . . . ad claudendas pupulas. OV. epist. 14, 94 -ctos ad nova membra pedes (*de Io mutata*). *nota* ITIN. [Silv.] 13, 3 monticulus non satis grandis, sed -ctus sicut solent esse tumbae.
b *fiunt varia ex natura rerum provenientia*: PLAVT. Curc. 651 memini istanc turbam fieri (*cf.* 647 exoritur ventus turbo, spectacla . . . ruunt). Most. 505 quae hic monstra fiunt. ENN. ann. 284 (*transl.*) spargunt hastas, fit ferreus imber. CIC. inv. 1, 59 annuae commutationes . . . eodem modo fiunt. har. resp. 62 terrae motus. div. 1, 68 non commenticiam rem, sed -ctam. 1, 93 propter aëris crassitudinem de caelo . . . multa fiebant (*ibid.* multa . . . e caelo . . . oriebantur *ostenta*). 2, 149 ostenti simile natum -ctumve. off. 3, 99 ad rem -ctam nostramque. LVCR. 1, 129 solis lunaeque meatus qua fiant ratione. 1, 152. 155 (*syn.* creari). 1, 159 (*syn.* nasci). 1, 386 inter corpora quod fiat . . . inane. 1, 904 quod si -cta foret silvis abscondita flamma (*v. Munro ad l.*). 2, 809 *colores* quoniam . . . gignuntur luminis ictu, . . . sine eo fieri non posse. 4, 736 simulacra (4, 738 confiunt). 5, 773 qua fieri quicquid posset ratione resolvi. VARRO Men. 231 eclipsis quando fit, cur luna laboret? rust. 1, 34, 2 frigora fiunt asperiora. OV. epist. 14, 21 -cta crepuscula terris. trist. 4, 3, 70 purpureus . . . fiat in ore pudor. LIV. 21, 62, 1 prodigia -cta. FEST. p. 289, 20 si -ctum est simile fulgur. CELS. 5, 18, 26 ut fiat cerati crassitudo. 5, 28, 17 p. 220, 5 rosio . . . certioribus . . . temporibus et fit et desinit. CVRT. 9, 8, 14 armati terra existebant nullo suffossi specus ante vestigio -cto. SCRIB. LARG. 265 ad suspectas vomicas aut iam -ctas. SEN. nat. 1, 2, 1 quemadmodum fiat is fulgor. *talia saepius. nota* nat. 2, 26, 1 *aqua in nubibus* simul fit et cadit (*antecedit*: prius colligi, tum effundi). COLVM. 9, 14, 4 cum fit Vergiliarum exortus. PLIN. nat. 2, 53 *solis defectus* (2, 56 superne). 33, 86 *chrysocolla* in argentariis. ITALA gen. 26, 1 (Aug. quaest. hept. 1, 75) -cta est . . . fames (ἐγένετο, VVLG. orta). Rom. 11, 25 (Aug. c. Faust. 9, 2) caecitas . . . Israhel (in Isr. *al.*) -cta est (πώρωσις . . . τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ITALA codd. dg *et* VVLG. contigit). FILASTR. 122, 1 diluvium. DARES 21 mane -cto. VVLG. gen. 1, 3 fiat lux *eqs.* 1, 5 -ctum . . . est vespere et mane. 18, 11 desierant Sarae fieri muliebria. CHRON. Alex. chron. I p. 94, 22 -ctum (*sic*) est dispersio. CASS. FEL. 66 *pleuritis* fit vel nascitur. 71. 72 fiunt vel generantur lumbrici. *sim. saepius.* **c** *fiunt temporis spatia, varii status sim.*: PLAVT. Merc. 12 biennium iam -ctum est, postquam. AFRAN. com. 196 spissum videtur fieri (*i. 'tarde' Nonius*). AVG. civ. 16, 12 ab . . . articulo temporis, qui -ctus est in patre Abraham. *varii status*: PLAVT. Capt. 998 quae Acherunti fierent cruciamenta. LVCIL. 1214 mendae omnibus in rebus fiunt. CIC. Cluent. 190 fieri . . . affinitatum discidia. Tusc. 1, 90 animante deleto et -cto interitu universo. fin. 3, 33 cum . . . rerum notiones in animis fiant. SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 4 de imperio . . . deminutio -cta est. LVCR. 1, 23 nec sine te quicquam . . . exoritur neque fit laetum . . . quicquam. 3, 499 desipientia fit. PVBLIL. O 10 obsequium cito fit. OV. rem. 515 quod non profitebere, fiet. ITALA Matth. 11, 26 (codd. d k) sic placitum -ctum est (εὐδοκία ἐγένετο, codd. a b q *et* VVLG. sic fuit (bene) placitum). Ioh. 5, 14 (codd. b f, Cypr. hab. virg. 2 *al.*) ne quid tibi deterius fiat (χεῖρόν σοί τι γένηται, ITALA codd. a d e q *et* VVLG. contingat). ARNOB. nat. 5, 30 si . . . fiat atque habeatur examen. COD. Iust. de emend. cod. 3 si qua emendatione opus fieret. *pro subi. est inf.*: PLAVT. Trin. 1035 petere honorem pro flagitio more fit. LVCR. 5, 979 non erat ut fieri posset mirarier . . . nec diffidere. AVELL. p. 206, 19 non mihi fiat . . . crucem apponere trinitati. *sic* factum est *cum inf.*: ITALA (codd. eg) *et* VVLG. act. 16, 16 -ctum est . . . euntibus nobis . . . puellam . . . obviare (occurrere) nobis (ἐγένετο . . . ὑπαντῆσαι, cod. d contigit). *sim.* 22, 17 (codd. d e g VVLG.). VICT. VIT. 1, 24 -ctum est episcopum ordinari. SIDON. epist. 5, 7, 7 cuius studio -ctum . . . nihil . . . venena nocuisse (*cf. Engelbrecht, Wiener Studien 20 [1898] 300*). *sim.* ITALA Dan. 3, 40 (Aug. epist. 111, 8 Wirc.) fiat sacrificium . . . hodie et perficere subsequentibus te (γενέσθω ἡ θυσία . . . καὶ ἐκτελέσαι ὄπισθέν σου, VVLG. fiat . . . ut placeat).

iuncturae et structurae cum simplici obiecto rei: **1** *pro obi. est neutr. pronominis*: LIV. ANDR. trag. 15? NAEV. com. 13 secus si umquam quicquam feci. ENN. ann. 99 -et impune . . . hoc. 248 multa tenens . . . vetustas quae -it. PLAVT. Amph. 184 bene quae in me -erunt. 386 istuc pugni -issent tui. 425 *al.* 1133 quae futura et quae -cta eloquar. Asin. 138 tibi male quod potero -ere -am. 293 si quid sceleste fecit. Bacch. 57 ⟨si⟩ quid stulte -ere cupias. Capt. 681 cum cruciatu maxumo id -ctumst tuo. Cas. 70 quod fit nusquam gentium. 617 quid . . . inique -erim? Men. 132 hoc -ctumst fabre. 1027 tale. Merc. 493 aliquid fiet. 1022 quod bono fiat modo. Trin. 857 argentum hoc -it. TER. Andr. 248 -cta, transacta omnia (*cf.* 836 -cta atque incepta). Haut. 198 ne quid in illum iratus plus satis faxit. Ad. 823 duo cum idem -unt, . . . hoc licet impune -ere huic, illi non licet *eqs.* LVCIL. 456 cum illud quid -at, quod manducamur in ore (*cf. Marx ad l.*). AFRAN. com. 286 istuc . . . officiose. LEX repetund. (Corp. I² 2 n. 583) 30 neiquid advorsus h(anc) l(egem) fiat. RHET. Her. 1, 5, 8 si quid . . . spurce, superbe, . . . flagitiose -ctum proferemus. 4, 1, 2 quod admonuerit et leviter -erit praeceptio, exemplo . . . comprobatur. 4, 32, 43 id, quod fit, ab eo, qui -it, *denominabitur.* CIC. inv. 1, 41 quae clam palam vi persuasione -erit. S. Rosc. 104 ut ea . . . a nobis contra vosmet ipsos -ere videamini. de orat. 3, 118 quid rectum -endumque sit. Att. 6, 5, 3 quantum fieri potest. LEX Mamil. grom. p. 263, 9 uti quod recte -ctum esse volet. LVCR. 3, 850 si . . . collegerit . . . , pertineat . . . ad nos id . . . -ctum. CAES. anal. frg. Char. gramm. I 110, 23 cum aliquem quid in alium -isse dicamus. *ibid.* se hoc illi -isse. LEX Rubr. (Corp. I² 2 n. 592) 1, 27 quicquid eum . . . L. Seio d(are) f(acere) oporteret (CORP. VIII 23977. CAVTIO Phaonis [Corp. X 444] 33 haec sic dari fieri praestari . . . iussit. EPIST. donat. Artemid. [Corp. VI 10241] 28 haec recte dari fieri praestarique. *cf.* ALF. dig. 17, 2, 71 pr. si ea ita data -cta non erunt. GAIVS inst. 2, 213 quidquid heredem . . . dare facere oportet. 4, 2 FLORENT. dig. 46, 4, 18, 1). LEX Rubr. (Corp. I² 2 n. 592) 2, 21 quodque ita -ctum actum iussum erit. VITR. 4, 2, 5 quod non potest in veritate fieri, id non putaverunt in imaginibus -ctum. TEST. porcelli p. 242 si qua feci, si qua peccavi. QVINT. inst. 6, 1, 38 cum aliqua velut scaenice fiunt. decl. 343 p. 357, 4 aliquid -erunt et mores puellae. PLIN. epist. 6, 17, 5 aliquid in studiis -unt. *nota* APVL. met. 4, 8 si quid ad rem -it: . . . auctiores remeavimus. ITALA Marc. 9, 21 (codd. k q) ex quo (hoc) -ctum est (γέγονεν, codd. a b d δ *et* VVLG. accidit). TERT. anim. 6 p. 305, 22 quod -it *anima*, non potest esse ipsa. MAR. VICTOR aleth. 3, 701 *plebs Sodomitarum* per sexum -ura minus (*sc. mali filiabus Loth*). SALV. gub. 4, 39 quid -imus, quod . . . memoravit. *sim.* 8, 20. *nota locos, in quibus* facere *notionem antecedentis verbi excipit*: PLAVT. Cist. 198 bene valete et vincite . . . , quod -istis antidhac. CIC. Brut. 130 non deerat in causis, tamen id non saepe -bat. LVCR. 1, 899 fit . . . , ut . . . terantur . . . , validis -ere id cogentibus austris. PAVL. FEST. p. 91, 2 'fratrare' . . . , quod etiam in frumento spica -ere dicitur. *cf.* PLIN. nat. praef. 20 quos scio nobiscum decertaturos, sicut ipsi -imus cum prioribus. *sim. saepius. similiter notionem sequentis verbi interdum anticipat ut*: NEP. Them. 7, 4 Athenienses quod . . . iure gentium -ere possent, deos . . . muris saepsisse. OV. met. 14, 491 quod -it, oderit omnes. nihil facere *nude, pluribus significationibus*: CIC. Verr. 6, 10 fieri nihil potest. dom. 134 qui aut nihil dixit nec fecit omnino. MART. 3, 75, 3 nihil erucae -unt. 7, 15, 6 nil -ent (*i. nocebunt*) Nymphae. QVINT. inst. 2, 21, 1 nihil haec *verba* sine rerum substantia -unt. decl. 310 p. 220, 7 nihil . . . verba -unt. IVV. 9, 34 nil -et longi mensura incognita nervi. MAECIAN. dig. 40, 5, 36, 2 nihil -it ad interpellandam iurisdictionem . . . privilegium. APVL. met. 6, 7 Venerem . . . nil umquam -isse. TERT. scorp. 10 p. 168, 2 animae . . . nihil -unt. PAVL. dig. 42, 7, 1, 1 quod si nihil -ere potest. GALLICAN. Avid. 12, 6 cum . . . nihil -erint. TREB. Claud. 4, 4 'Tetricus nihil -et'. DARES 5 nihil a se Priamo -ctum. nihil facere posse *i. q. solvendo non esse v. p. 94, 27. cf. sub* nihil. quid faciam? *et sim.*: PLAVT. Amph. 155 quid -am nunc? Asin. 537 Bacch. 634. Cas. 490 quid nunc -as? 549 Cist. 63 *al.* TER. Haut. 469 *al.* CIC. nat. deor. 3, 72 *saepius.* quid faciunt *res*?: CATVLL. 66, 47 quid -ent crines? PERS. 2, 69 in sancto quid -it aurum? MART. 2, 16, 2 coccina quid -ent? 3, 74, 3. 6, 40, 4. 7, 64, 6. 14, 25, 1. QVINT. inst. 1, 10, 14 quid . . . aliud . . . cornua aut tubae -unt? 10, 7, 4 quid . . . multus stilus et assidua lectio . . . -it? decl. 281 p. 146, 18 quid -it ad preces solitudo? IVV. 2, 166 quid -ant commercia? 8, 1 stemmata quid -unt, quid prodest . . . censeri? *cf.* 8, 115. TERT. resurr. 21 p. 53, 25 quid -ent . . . instrumenta divina? FRONTO p. 161, 10 N. quid in primo versu . . . -it 'florere'? quid fit?: ENN. scaen. 103 PLAVT. Amph. 1098 *al.* Bacch. 626 *al.* Cas. 404 ecquid fit? 724. 915 Cist. 768 TER. Phorm. 121 *al.* LVCIL. 776 CIC. Quinct. 66 *al.* HOR. ars 329 *al.* *in ablativis absolutis*: quo facto: TRAG. inc. 6 CIC. Verr. 3, 101 *al.* CAES. Gall. 2, 26, 2 *al.* LEX Vrson. (Corp. I² 2 n. 594) 96, 6 (pacto *Huschke*). VARRO rust. 1, 49, 2 NEP. Paus. 2, 6 *al.* LIV. 2, 32, 1 *al.* FEST. p. 158, 6 *al.* LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 25 VELL. 2, 44, 5 *al.* VAL. MAX. 3, 2, 19 *al.* CELS. 7, 13 p. 289, 32 *al.* PHAEDR. 5, 5, 19 COLVM. 2, 10, 14

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*pars R*). 6, 2, 12 *al.* ASCON. Mil. p. 45 *al.* PETRON. 36, 2 PLIN. nat. 22, 92 *al.* SVET. Cal. 45 GAIVS inst. 1, 71 *al.* APVL. met. 1, 19 *al.* SPART. Hadr. 25, 4 AVSON. 424, 3 AMM. 15, 3, 9 *al.* ORIGO Const. 5, 18 VEG. mil. 1, 26 *al.* VVLG. act. 28, 9 (τούτου δὲ γενομένου). SVLP. SEV. chron. 1, 22, 3 *al.* FAVST. REI. serm. 21 p. 306, 22. CORP. V 6414, 3 quo f(acto). *cf.* BELL. Hisp. 24, 3 quo de facto. quod facto *legitur*: ORIGO Const. 5, 18 *et* MARCELL. med. 11, 34 p. 117, 34 (*cf. Löfstedt, Komment. z. Peregr. Aeth. p. 292*). eo facto: CIC. Tusc. 5, 60 CAES. civ. 3, 101, 3 HIRT. Gall. 8, 52, 4 VARRO ling. 5, 148 NEP. Ages. 5, 2 LIV. 43, 16, 9 CELS. 7, 5, 4 p. 271, 12 *al.* COLVM. 7, 5, 17. 12, 52, 19 QVINT. inst. 9, 4, 71 GAIVS inst. 1, 132 *al.* DARES 28 *al. cf.* LIV. 3, 11, 9 *al.* VAL. MAX. 6, 5, 2 *al.* PASS. coron. 2. hoc facto: COLVM. 12, 38, 4 *cf.* 1, 6, 17 PETRON. 51, 5 QVINT. inst. 11, 2, 20 ITALA (cod. g) act. 28, 9 AMM. 16, 9, 3 *al.* VEG. mil. 4, 21. VVLG. II Macc. 6, 22 (τοῦτο πράξας). *cf.* PLAVT. Asin. 862 Merc. 323 Trin. 129 LIV. 40, 11, 8 VAL. MAX. 7, 5, 4. quibus factis: VAL. MAX. 9, 3, 7. his factis: CELS. 7, 7, 8 p. 278, 8 *al.* factum volo *et sim.*: PLAVT. Asin. 685 -ctum volo. Aul. 146. 686 Bacch. 495. 778 ei -cta cupiam quae is velit. Capt. 425 non -ctum possum velle. Cas. 286 *al.* TER. Phorm. 787. *pro obiecto est enuntiatum relativum sim.*: ENN. scaen. 308 si scelestum (-im *codd.*) faxim quod dicam fore. ann. 20 face[re] ... quod ... pater orat. PLAVT. Amph. 22 vobis quod dictum foret, scibat -uros. 139 *al.* 459 vivo fit quod numquam quisquam mortuo -et mihi. LEX Bant. (Corp. I² 2 n. 582) 8. TER. Andr. 334 si quid potes aut tu aut hic Byrrio, -ite fingite *eqs.* Eun. 43 ignoscere, quae veteres factitarunt si -unt novi. 448 illi facile fit quod doleat. QVADRIG. hist. 89 CIC. inv. 1, 33 *al.* off. 3, 94 Sol Phaethonti ... -urum se esse dixit, quicquid optasset. epist. 13, 47 fac quod -is, ut me ames. LVCR. 4, 831 ut -ere ad vitam possemus quae foret usus. CAES. Gall. 2, 32, 3 quae imperarentur -ere dixerunt. HOR. epist. 1, 11, 17 Mytilene pulchra -it, quod paenula solstitio. OV. am. 3, 14, 15 quae -is, haec -ito. LIV. 3, 28, 2 -cta, quae imperavit. 5, 9, 6 -ent, quod censet senatus. VAL. MAX. 6, 4, 4 quod rogo non -is. 7, 3 ext. 4 -urum se quod petisset. PHAEDR. 3, 5, 8 fecit quod monitus fuit. SEN. apocol. 3 fac quod -endum est. benef. 2, 5, 2 fac si quid -is. 6, 11, 2 quod iussus est, fecit. epist. 54, 2 -it ..., quod saepe conatus est. 113, 1 -am quod desideras. LEX de imp. Vesp. (Corp. VI 930) 19 *al.* PLIN. nat. praef. 2. IVV. 6, 552 -et quod deferat ipse. 6, 617 non -et quod principis uxor. TAC. dial. 5 -am quod probi ... iudices solent. PLIN. epist. 1, 18, 5 quod dubites, ne -eris. LAMPR. Alex. 51, 8 quod tibi fieri non vis, alteri ne -eris. VVLG. gen. 30, 31 si -eris quod postulo. CORP. IX 374 quod filios decuit facer⟨e⟩ mater fecit filis. 955 *saepius.* *nota euphemismos per neutr. pron. vel enunt. relativum*: PLAVT. Cas. 1011 fecit quod novae nuptae solet (*sc. fieri*). SCIP. min. or. frg. Gell. 6, 12, 5 quod cinaedi -ere solent. LVCR. 4, 1174 eadem (*sc. puella*) -it ... omnia turpi. OV. am. 2, 2, 25 fieri quid possit ad Isim. ars 2, 709 fecit in Andromache ... hoc ... Hector (2, 711). rem. 779 fecit Atrides *in Briseide*, quod si non -ret, turpiter esset iners. SEN. frg. 119 *Iuppiter* timet, ne quis sibi -at quod ipse Saturno. PERS. 4, 48 si -is in penem quidquid tibi venit. PETRON. 11, 2 alligo ... complexibus puerum fruorque votis ... nec adhuc quidem omnia erant -cta. MART. 3, 74, 6 hoc fieri cunno ... solet. 3, 83, 2 fac mihi, quod Chione. 7, 24, 5 imprecor ..., ut -as illud, quod, puto, lingua, -is. 7, 62, 2 grandes percidis *pueros* ... et te deprendi, cum -is ista, cupis. 7, 62, 5 non pedicari se qui testatur, Amille, illud saepe facit, quod sine teste -it. 9, 27, 14 pudet fari Catoniana ... quod -is lingua. 10, 90, 6 istud ... belle non mater -it Hectoris, sed uxor. 11, 71, 6 fieri *vetulus maritus,* quod iam non -it ipse *Ledae*, sinit. AVG. civ. 14, 20 p. 43 iustum est quod fit in uxore. 15, 16 p. 93. *nota structuras*: facere *aliquid alicui, aliquo,* de *aliquo, al.*: *dat.*: PLAVT. Amph. 133 quae illi ad legionem -cta sunt memorat. Bacch. 360 quid mihi fiet postea? Capt. 376 quid fieri velim patri meo. Cas. 117. CATO or. frg. 11, 2 quid mihi fieret. TER. Andr. 112 quid hic mihi -et patri? Haut. 953 auderet -ere haec viduae mulieri, quae in me fecit. CIC. Caecin. 30 quid huic tu homini -as? leg. agr. 2, 72 quid pecuniae fiet? ac. 2, 96 quid ... -ret huic conclusioni? nat. deor. 3, 62 quid Veiovi -es? Att. 7, 3, 2 quid ... tibi -am? LVCR. 3, 1005 quod -unt nobis annorum tempora. HOR. sat. 1, 1, 63 TIB. 2, 6, 1 OV. am. 1, 6, 31. epist. 14, 120 quid fiet sonti? ars 1, 536 *al.* SEN. contr. 1, 2, 12 quid -am mulieri. VAL. MAX. 2, 8, 3. 5, 1 ext. 2. PETRON. 74, 17 quid tibi -eris? QVINT. inst. 1, 3, 15 quid iuveni -as? decl. 333 p. 314, 13 necessitati quid -am? TERT. adv. Marc. 1, 27 p. 329, 11 quid fiet peccatori? *abl.*: PLAVT. Aul. 776 tum me (*abl.? acc.?*) -at quod volt magnus Iuppiter (*sim.* Most. 222). Cas. 975 quid -isti scipione[m]? Epid. 151 quid illa (de illa *P*) fiet fidicina? 708 Merc. 413 Mil. 459 *al.* Most. 346. 636 *al.* TER. Andr. 614 nec quid me nunc -am scio. 709 quid me fiet? (LVCIL. 749). Haut. 188 incertum est ... quid se -at. 317 quid illo -as? 333. 715 quid me fiat. Eun. 837. Ad. 611 quid me -am. POMPON. Atell. 131 illo quid -am? CIC. Verr. 2, 42 quid hoc homine -atis? 2, 90 quid illo myoparone -ctum sit. 3, 40 *al.* ac. 2, 115 *al.* POLLIO Cic. epist. 10, 32, 3 quid me velitis -ere. CIC. epist. 14, 4, 3 quid Tulliola mea fiet? MART. 12, 23, 2 QVINT. inst. 5, 11, 9. FRONTO p. 33, 1 N. quid me fiet? (APVL. met. 1, 14). PANEG. 11, 18. LACT. inst. 2, 3, 3 quid eo -as qui. 5, 12, 1 *cf.* 3, 18, 18. CASSIAN. conl. 18, 16, 12 quid illo -as. *interdum dubium, utrum dat. an abl., ut in his*: PLAVT. Bacch. 334 nescit quid -at auro. Capt. 952 quid sit -ctum filio. Cas. 978 Pseud. 779 TER. Hec. 668 CATO agr. 147 CIC. ac. 2, 107 *al. etc.* TER. Ad. 996 de fratre quid fiet? RHET. Her. 3, 23, 39 item arbitramur de imaginibus fieri convenire. CIC. or. frg. A II 5 quid de eo fieri vellet? ac. 2, 42 item -unt de reliquis. leg. 3, 2 ac. 2, 30 *al.* Att. 2, 5, 3 quid de P. Clodio fiat. 5, 4, 3 ad Q. fr. 3, 3, 3 SALL. Catil. 50, 3. NEP. Them. 2, 6 quidnam -rent de rebus suis? OV. am. 1, 10, 8 quidquid ... de Iove fecit amor. LIV. 2, 31, 8. 5, 20, 3 *al.* VAL. MAX. 6, 2, 1 MART. 7, 10, 2 QVINT. inst. 5, 13, 28 decl. 305 p. 196, 22 PLIN. epist. 4, 12, 3 TERT. spect. 27 CAPITOL. Opil. 6, 3 *al.* LACT. inst. 1, 15, 13 QVEROL. p. 12, 4 ALTERC. Heracl. p. 139, 17 AMM. 29, 5, 22. VVLG. num. 15, 34 quid super eo -ere deberent. QVEROL. p. 21, 8 quid ... -am cum responso? HIER. epist. 22, 29, 7 quid -it cum psalterio Horatius? *nota iuncturam* 'aliquid facit se' (*de persona v. p. 110, 31*): *de re*: AVG. immort. 8, 14 nulla res se -it aut gignit. PS. AVG. quaest. hept. I 88 prout causa se fecit, ita ... dominus se ostendit. *de tempore*: ITIN. [Silv.] 27, 3 haec ... dum aguntur, -it se hora quinta (29, 3 *al.*). 29, 3 ubi ... coeperit se mane -ere (*cf.* 43, 2 cum ... mane -ctum fuerit).

2 *pro obi. est neutr. adiectivi*: LEX XII tab. 10, 2 (Cic. leg. 2, 59) hoc plus ne -ito (TER. Ad. 869 illis ut quam plurimum -rem). PLAVT. Amph. 687 haud aequom -it (ENN. scaen. 148 id ego aecum ... -isse expedibo). 1057 tanta mira ... sunt -cta. Asin. 496 secunda mihi -is. 943 neque novum neque mirum fecit. Aul. 424. Bacch. 87 istoc illecebrosius fieri nil potest. Cas. 851 (*lusu ambiguitatis*) mihi, qui belle hanc tracto, non bellum -it. Cist. 240 (*loco mutilo*) acerba. 646 istuc severum. Curc. 47 cum illa -ere nolo mutuom. :: quid ita? :: quia proprium -o *eqs.* Poen. 658 locum ... ubi nequam -at. Rud. 647 quid iis iniqui fit? ENN. scaen. 309 quod -ctum est futtile. TER. Eun. 723 illi gratum -eris. 864 non te dignum -isti. 1001 insigne aliquid -ret iis. CATO orig. 83, 19 simile. CIC. Verr. 4, 42 magnum (orat. 105 ad Q. fr. 1, 2, 7? *cf. Sjögren, Comment. Tull. p. 45*). Lael. 44 honesta. Att. 1, 19, 8 nihil ... a me asperum in quemquam fit. 8, 2, 2 -is amice ... mihique gratissimum. 11, 7, 6 breve -am (*v. Boot ad l.*). CATVLL. 62, 24 quid -unt hostes ... crudelius? SALL. Iug. 107, 2 hostilia. HOR. sat. 1, 3, 137. PROP. 4, 9, 47 servilia. OV. Pont. 4, 4, 5 nil ... miserabile. LIV. 2, 12, 9 et -ere et pati fortia Romanum est. 3, 38, 9 solitum quicquam liberae civitati. 6, 35, 7 sollemne quidquam. VELL. 1, 12, 3 nihil ... nisi laudandum. SEN. benef. 2, 30, 2 cum quolibet paria -isti. epist. 66, 16 quod ab invito, quod coactum fit. PLIN. nat. praef. 3 quod his nobilius -isti, ... omnia ... reipublicae -es. QVINT. inst. 1, 12, 7 facilius est multa -ere quam diu (*sc. idem*). 11, 3, 120 vitiosum id -unt. VLP. dig. 28, 5, 35, 3 -it ... totum voluntas defuncti. APVL. met. 5, 18 piae sorores nostrum -erimus. ITALA iud. 10, 6 (Lugd.) malignum (malum VVLG.). HIER. epist. 21, 3, 3 ne longum -am. HIST. Apoll. rec. A *et* B 34ª quid grande -erat, si. *huc potes trahere iuncturam* satisfacere: PLAVT. Amph. 889 satis -at mi ille. *sim.* EVCHER. instr. 1 p. 86, 10 si cui ... sensus ... minus (*i. non satis*) -erit. *nota* PLAVT. Amph. 494 deum non par ... -ere, delictum ... ut ... sinat.

3 *pro obi. est infinitivus*: SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 12, 1 visum est -endum, ..., vos certiores -ere. HIER. c. Ioh. 41a stulte -is ... interrogatus tacere. adv. Rufin. 3, 20. CLAVD. DON. Aen. 2, 539 stulte quippe -ret hoc reprehendere. *sim.* 6, 323. 9, 621. VICT. VIT. 3, 27 si ... non speraremus aeternam *vitam* nec ita -issem ... temporaliter gloriari (*i. gloriatus essem*). *passive* fit, -ctum est *c. inf. v. p. 101, 76 sqq.*

4 *pro obiecto est enuntiatum plenum* (*cf. etiam p. 103, 20*): a *parataxis*: PLAVT. Amph. 355 accip⟨i⟩ere faxo ... familiariter. 997 faxo ... deludetur. 1107 dices. Asin. 132 *al.* Bacch. 506. 715 faxo ... erunt. 831 Capt. 1010. Cas. 484 ab[i]erit. Epid. 156 *al.* Poen. 1191 omnia -et ... faxo. TER. Phorm. 308 *al. cf.* Andr. 854 *et p. 105, 19.* PLAVT. Asin. 488 ita facito, age ambula ergo. EVG. TOLET. carm. praef. 8 prodest hoc animae, fac mihi crede, tuae. ITALA gen. 11, 2 (Aug. civ. 16, 4) et factum est, cum moverent ...: invenerunt (καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κινῆσαι ... εὗρον, VVLG. cum ... proficiscerentur ..., invenerunt). exod. 12, 40 (Hier. epist. 36, 10) -ctum est post quadringentos ... annos: exivit *eqs.* (ἐγένετο ... ἐξῆλθε, VVLG. *aliter*). VVLG. exod. 12, 29 -ctum est ... in noctis medio: percussit dominus omne primogenitum. num. 15, 32 *sq.* I reg. 1, 20 *al.* GREG. TVR. glor. conf. 5 -ctum est, cum gradiretur, perlata est vox. LIB. iubil. 46, 1 -ctum est ...: multiplicati sunt. PASS. coron. 1 -ctum est, dum ... congregaret: invenit. ITALA gen. 6, 1 (Aug. civ. 15, 23 p. 109) et -ctum est, postquam coeperunt ... et filiae natae sunt illis; videntes autem angeli ... sumpserunt (καὶ ἐγένετο ... ἰδόντες δὲ ... ἔλαβον, VVLG. cum ... coepissent ..., videntes filii dei ... acceperunt). *cf.* CHRON. Alex. chron. I p. 92, 13 et -ctum est cum ... procreassent: videntes autem angeli ... acceperunt (*ex gen. 6, 1 sqq.*). ITALA gen. 19, 17 (Lugd. Aug. civ. 16, 29 p. 173, 8) et -ctum est ... et dixerunt (καὶ ἐγένετο ... καὶ εἶπαν, VVLG. *longe aliter*). num. 7, 1 (Lugd., *cf.* VVLG.) et -ctum est, qua die consummavit Moyses, ut statuerit tabernaculum ... et obtulerunt principes *eqs.* VVLG. IV Esdr. 13, 1 et -ctum est post dies septem et somniavi somnium nocte. GREG. TVR. Mart. 2, 30 -ctum est ..., cum

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... diceretur, et ... coepit. **b** *coniunctivus*: ENN. scaen. 421 -imus ⟨muss⟩et. PLAVT. Amph. 63 -am sit ... tragicomoedia *Amphitruo*. 632 Aul. 494. Stich. 177 paupertas fecit ridiculus forem. *sim. saepius*. CATO agr. 20, 2 TITIN. com. 103? PRIAP. 65, 4. PROP. 2, 9, 24 di -ant, ... fruare (Ov. am. 2, 10, 30 di -ant, ... sit. epist. 2, 66. met. 8, 72 di -rent, ... forem. 9, 490). fast. 3, 513 LIV. 40, 8, 3 SVET. Aug. 51. *nota* COMM. instr. 2, 35, 12 de domo dei ceu nundinae (-as *codd.*) -itis astent. apol. 168 fecit loquerentur. GREG. TVR. glor. conf. 49 -ctum est ..., dum ... tereret, ... percuteret. CARM. c. pag. 85 fecit ... curaret. VITA Caes. Arel. 1, 48 -ctum est ... frequentarent. Desider. 5 -ctum est ... curreret. CARM. epigr. 167 mors ... fe⟨cit⟩ mater -ret *eqs.* (*sed cf. p. 106, 11*). PLAVT. Amph. 589 faxo ... expetant. 972 faxo haud quicquam sit morae. Asin. 876 Bacch. 864 TER. Phorm. 1028 Ad. 847. AFRAN. com. 67 faxo -ant. VERG. Aen. 9, 152 Ov. met. 3, 271 *al.* SEN. Med. 905 PETRON. 95, 3 VAL. FL. 4, 190 *al.* SIL. 1, 479 *al.* STAT. Theb. 8, 78 (FRONTO p. 155, 11 N.) APVL. met. 1, 25 *al.* PRVD. perist. 5, 101 *al.* CLAVD. 20, 143. PLAVT. Amph. 511 faxim ... malis. ACT. lud. saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32329) 12 serve⟨s⟩ faxis. *dubium utrum coni. perf. an fut. II*: PLAVT. Aul. 578 faxo ... operam perdiderit. Capt. 801 Men. 521 Poen. 346 Trin. 60. STAT. Theb. 5, 658 faxo ... exciderint. ENN. frg. var. 39 Surrenti elopem fac emas. PLAVT. Amph. 971 parata fac sint omnia. 976. 979. Aul. 273 curata fac sint. Capt. 439 fidelis sis. Cas. 421 *al.* CAECIL. com. 290 TER. Eun. 189. 196 *al.* CATO agr. 5, 7 opera ... conficias face. 5, 26 *al.* PACVV. trag. 208 *al.* TVRPIL. com. 146 POMPON. Atell. 104 LAEV. carm. frg. 13 RHET. Her. 3, 1, 1 CIC. Verr. 1, 51 *al.* Att. 2, 14, 1. 9, 9, 4 fac horteris. 13, 45, 1 fac, si me amas, sciam. *al.* epist. 1, 5^b, 2 *al.* Q. CIC. pet. 44. BALB. Cic. Att. 9, 7^b, 3 fac valeas (*cf.* PLAVT. Truc. 883). CATVLL. 63, 82 LVCR. 3, 421 SALL. Catil. 44, 5 NEP. Paus. 2, 4 TIB. 1, 3, 54 PRIAP. 42, 4 PROP. 4, 4, 66 *al.* Ov. am. 1, 4, 56 *al.* COLVM. arb. 7, 3 VAL. FL. 7, 179 MART. 5, 56, 9 *al.* IVV. 9, 106 (*ex coni.*). PLIN. epist. 1, 11, 2 AVR. Fronto p. 67, 9 N. *al.* FRONTO p. 133, 16 N. *al.* APVL. met. 1, 23 fac ... deverseris. 2, 18 *al.* GALLICAN. Avid. 5, 8. 13, 4 AVSON. 152, 7 *al.* CLAVD. MAM. epist. p. 205, 19 DRAC. laud. dei 1, 731 *al.* TAB. devot. Audollent 269 B 5 φακ ... ⟨...⟩με αμετ. PLAVT. Aul. 407 facite ... pateant. Bacch. 754. Capt. 736 -ite deductus siet. TER. Haut. 28 -ite aequi sitis (Eun. 506). PROP. 1, 1, 22 palleat. PLAVT. Asin. 238 facito afferas. Bacch. 96 -ito opsonatum nobis sit. LEX Bant. (Corp. I^2 2 n. 582) 10 -ito ... ioudicetur. 11 possideantur. 20 TER. Ad. 500. *nota* CATO agr. 21, 3 cupa ... utrimque secus -ito qui figas. 25 *al.* TITIN. com. 170 *al.* LEX repetund. (Corp. I^2 2 n. 583) 15 *al.* LEX agr. (Corp. I^2 2 n. 585) 77 LEX Tarent. (Corp. I^2 2 n. 590) 9 *al.* CIC. S. Rosc. 74. LEX Iul. munic. (Corp. I^2 2 n. 593) 36 denuntietur -ito se ... viam locaturum. LEX Vrson. (Corp. I^2 2 n. 594) 81, 24 *al.* VARRO ling. 6, 81 VERG. Aen. 12, 438 Ov. epist. 18, 182. met. 9, 377 -itote bibat (9, 378). *al.* LEX Malac. (Corp. II 1964) 1, 39 ferantur -ito. CHIRON 73 -ito ... componatur. **c** ut (*saepe eodem subiecto enuntiati regentis et secundarii, ita ut simplex circumscribatur actio; cf. l. 71 sqq.*): PLAVT. Amph. 60 me perpetuo -ere, ut sit comoedia *Amphitruo* ... non par arbitror. 345 -am, ut ... dicas. 380 di -ant ... ego te ut verberem. 431 -ctum est illud, ut ... ebiberem. 461 quod ... faxit Iuppiter, ut ... capiam pilleum. 487 uno ut fetu fieret, uno ut labore absolvat aerumnas duas. 593 potest ... fieri, nunc ut⟨i⟩ ... hic sis. Asin. 478 id ... tibi hercle fiet, ut vapules. 897 faxo, ut scias. Aul. 365 unum hoc -am, ut ... coquant. Capt. 409 -am, ut -at facilius (Cist. 62 Poen. 165 LEX Mamil. grom. p. 263). *nota* Curc. 555 quid refert me -isse regibus, ut mi oboedirent? *nota* Men. 1061 -etis, ut ego hodie abstulerim pallam. Most. 423 -urum ⟨me⟩, ut ne etiam aspicere aedis audeat. *al.* S. C. de Bacch. (Corp. I^2 2 n. 581) 30. TER. Andr. 17 -untne intellegendo, ut nihil intellegant? 603 *al.* CATO or. frg. 46? TITIN. com. 130 LVCIL. 988 ACC. trag. 114. POMPON. Atell. 31 more fit ... quisque ut velit. 50. 92 ut fiat -ero. CORP. I^2 2 n. 638, 13 (*a. 132*) fecei, ut ... cederent. LEX repetund. (Corp. I^2 2 n. 583) 67 -unto, utei ... exigatur. EDICT. cens. de rhet. his ... videtur -undum ut ostenderemus ... sententiam. SVLLA hist. 3 RHET. Her. 2, 18, 27 *al.* CIC. inv. 1, 3 ut ... vitam amittendam existimarent: qui tandem fieri potuit, nisi *eqs.*? 1, 4. Quinct. 8 ita fit, ut ... cogar. 67 fit ... ut Alfenus promittat. S. Rosc. 27. Verr. 1, 55 -am hoc non novum ..., ut ... utar. 2, 22 splendor vester -it, ut ... possitis. 3, 63. Cluent. 153 non -erunt idem, quod nunc Cluentius, ut ... putarent. Catil. 3, 7 me esse -urum, ut ... deferrem. Att. 8, 14, 1 ut nihil ... dem litterarum, -ere non possum. 11, 23, 2 eo feci, ut [eo] celeriter eunti darem *litteras*. MAT. et TREB. Cic. Att. 9, 15, 6 sedulo -it, ut antecedat. CATVLL. 30, 12 ut paeniteat ... facti -et tui. LVCR. 1, 864 fiet, uti ... putetur. 1, 897. 2, 395 fit, uti ... possint. *talia saepius*. CAES. Gall. 1, 2, 4 *al.* VARRO ling. 5, 12. 9, 43 lucerna ... non -it quae ... sunt posita similia sint, sed ut videantur *eqs. al.* rust. 2 pr. 5 coloni *ratio sunt* ea quae agri cultura -ctum, ut nascerentur. SALL. Catil. 52, 23 *al.* NEP. Milt. 2, 3 *al.* CIRIS 528 HYG. Gell. 10, 16, 13 HOR. sat. 1, 1, 1 *al.* TIB. 2, 4, 38 PROP. 2, 32, 51 *al.* Ov. epist. 10, 133 di -rent, ut. 19, 113 inde fit, ut. 19, 173 *al.* LIV. 1, 32, 12 fieri solitum, ut. 1, 39, 5. 2, 1, 2 *al.* MANIL. 3, 243 quo fit, ut. VITR. 5, 12, 5 erit -endum, uti. PAVL. FEST. p. 94, 5 *al.* SEN. contr. 1 praef. 20. 9, 4, 6 ut validius caederem, pro republica ... feci. *al.* VAL. MAX. 5, 2 ext. 1 *al.* CELS. 2, 1 p. 28, 3 *al.*

PHAEDR. app. 10, 10. CVRT. 3, 8, 4 se ... negat esse -urum, ut ... iubeat. 5, 8, 9 *al.* MELA 1, 96 SEN. Herc. O. 1713 benef. 2, 21, 3. 3, 3, 4 *al.* COLVM. 1, 7, 7 *al.* ASCON. Pis. p. 1 *al.* PETRON. 137, 3 *al.* PLIN. nat. 2, 27. 64 *al.* SIL. 17, 235 MART. 4, 70, 3 *al.* QVINT. inst. 1 pr. 13. 1, 1, 14 *al.* 4 pr. 4 poetas ... -isse, ut ... Musas invocarent. 12, 1, 38 -urum aliquando virum bonum, ut mendacium dicat. Ps. QVINT. decl. 1, 3 *al.* FRONTIN. aq. 75 unde fit, ut ... suspendant. 87 IVV. 4, 98 *al.* TAC. hist. 1, 84. APVL. met. 1, 12 faxo eum ..., ut ... paeniteat. VVLG. gen. 4, 3 -ctum est ..., ut offerret (*sic* 14, 1 *et saepius*). III reg. 8, 39 -es, ut des. Dan. 11, 39. AVELL. p. 30, 21 se -urum, ut ... insequeretur. CARM. epigr. 165 quod par parenti fuit -ere filiam, mors inmatura fecit, ut -ret ... parens. *sim.* 164. 166—176 *et saepius in inscr. sepulcr.* PLAVT. Amph. 978 fac Amphitruonem ..., ut abigas. Asin. 90 Capt. 337 *al.* TER. Andr. 408 *al.* CATO agr. 23, 1 fac ..., ut parentur. LVCIL. 890 POMPON. Atell. 11 RHET. Her. 4, 51, 65 CIC. fin. 2, 96 *al.* Att. 1, 18, 8 *al.* epist. 16, 2, 1 fac, ut valeas. Q. CIC. pet. 57 CATVLL. 63, 78 LVCR. 6, 536 COLVM. arb. 4, 4. ITALA Matth. 4, 3 (Firm. err. 14, 2) fac, ut ... fiant (εἰπέ, codd. a b c d f ff^1 g^1 h δ *et* VVLG. dic). PANEG. 9, 26. CAPITOL. Alb. 4, 7 fac, ut diligas. VOPISC. Tac. 19, 2. Car. 4, 7 fac ..., ut ... non discrepemus. CHIRON 73 fac, ut ... non possit. VVLG. Iudith 9, 12 fac ..., ut ... amputetur. CIC. Verr. 3, 184 facite, ut vobis ... veniat in mentem. Cluent. 111 -ite ..., ut ... recordemini (Flacc. 57). rep. 2, 51 quem virum -ite, ut agnoscatis. PLAVT. Aul. 257 illud facito, ut memineris. Bacch. 36. 1153 -ito, ut -as. Capt. 689 *al.* TER. Hec. 769. Haut. 550 -ito ... tuos, ut -at filius. *al.* CATO agr. 5, 6 *al.* LEX repetund. (Corp. I^2 2 n. 583) 12 *al.* LEX agr. (Corp. I^2 2 n. 585) 8 *al.* CORP. I^2 2 n. 595, 10 *cf.* n. 596, 4. CIC. Att. 2, 4, 4 -ito, ut sciam. 2, 20, 5 ut sis. CATVLL. 64, 231. LEX Mamil. grom. p. 263, 11 id ... -ito ut fiat. LEX Vrson. (Corp. I^2 2 n. 594) 127, 13. Ov. epist. 13, 69 -ito, ut dicas. COLVM. 12, 39, 3 LEX Salpens. (Corp. II 1963) 1, 29. LEX Vrson. (Corp. I^2 2 n. 594) 128, 34 faciunto ... uti ... agant. RVT. LVP. 2, 4 facitote, ut. CIC. Phil. 4, 2 neque ... fieri potest, ut non ... ei sint impii. 14, 19. Lael. 76 ut ... nec fieri possit, ut non statim alienatio ... -unda sit. LVCR. 2, 836 CAES. civ. 3, 20, 2 SEN. dial. 3, 14, 1 nat. 6, 16, 3 *al.* LACT. inst. 2, 17, 3. AVG. civ. 5, 6 p. 199 -ere non potuisse, ut ... non haberet. *saepius.* **d** ne: PLAVT. Cist. 523 di ... faxint, ne ego ⟨dem? ...⟩ vivos savium. Most. 1145 Poen. 178. 909. TER. Andr. 259 aliquid -rem, ut hoc ne -rem (699 Phorm. 245 Ad. 626 CIC. Verr. 1, 25 Cluent. 168. QVINT. inst. 6, 3, 64 ut ne ... ponam, verecundia ... -it). Hec. 839. ACC. trag. 88 luctus -it, ne dubitem. CIC. Verr. 4, 81 di ... faxint, ne sit. 6, 5 Balb. 32 Att. 13, 25, 2 epist. 4, 4, 1. 16, 11, 1 ANTON. Cic. Att. 14, 13^a, 1. LVCR. 4, 931 fac. CAES. civ. 1, 19, 4 id ne fieri posset, obsidione ... fiebat. 3, 37, 3 PROP. 3, 16, 25. Ov. epist. 13, 96 di -ant. ars 1, 366. 2, 678 *al.* LIV. 2, 45, 12. 6, 35, 9 *al.* MANIL. 1, 169. VITR. 1, 1, 14 id ipsum mirum et magnum -ere, ne ... indigeat. SEN. contr. 2, 5, 6 fac. contr. exc. 3, 5. 10, 4 VAL. MAX. 3, 7, 10 CELS. 4, 32 p. 159, 5 SEN. epist. 58, 34 ASCON. Mil. p. 45 LVCAN. 9, 1084 PETRON. 19, 4 CALP. ecl. 4, 33 PLIN. nat. 2, 33. 17, 253 ita fit, ne decidant fructus. 19, 189. 37, 164 QVINT. decl. 343 p. 353, 23 FRONTO p. 170, 2 N. CELS. dig. 42, 1, 13, 1 APVL. apol. 59 PANEG. 9, 8 CAPITOL. Pius 2, 6 SYMM. epist. 8, 28 AVG. civ. 13, 4 p. 561. TAB. devot. Audollent 270, 15 φαχ ... νε σομνονμ χονθινγαθ. **e** quo: TER. Haut. 127 -bant, quo ... lenirent miseriam. LEX agr. (Corp. I^2 2 n. 585) 72 neive ... -ito ..., q⟨uo ...⟩ ... exsigatur. 76. LEX Tarent. (Corp. I^2 2 n. 590) 3 neive -ito, quo eorum quid fiat. MAT. Cic. epist. 11, 28, 8 eum ... quo magis iuris colere ... deberem fecit. LEX Anton. de Term. (Corp. I^2 2 n. 589) 2, 10 neive -ito, quo quis ... introducat. 2, 15 neive quis ... -ito neive imperato, quo ... dent. LEX Iul. munic. (Corp. I^2 2 n. 593) 117 neque ... fecit -erit quo magis ... a(besset) (LEX Vrson. [Corp. I^2 2 n. 594] 72, 38 ne⟨ve⟩ quis -ito, quo magis ... consumatur. SALL. Catil. 22, 2 eo -isse, quo ... fidi magis forent. Ov. Pont. 2, 5, 16 quo ... magis moveare ..., fieri condicione loci. QVINT. decl. 298 p. 176, 20 quo magis ... erubescam, fecit memoria nostri). LEX Vrson. (Corp. I^2 2 n. 594) 93, 23 *al.* LIV. 41, 4, 2 quo celerius fieret, -urum. PLAVT. Amph. 84 qui ... quo placeret alter -isset minus. LEX Bant. (Corp. I^2 2 n. 582) 8 ⟨sei⟩ ... senator ... -erit gesseritve, quo ... ⟨minus fiant⟩. LEX repetund. (Corp. I^2 2 n. 583) 71 neive -ito quo quis eorum minus ... poss⟨it⟩. LEX agr. (Corp. I^2 2 n. 585) 11 *al.* (*cf.* 9). CIC. Quinct. 99 ne ... fiat quominus. epist. 1, 4, 2 nemo est ..., qui nesciat, quominus discessio fieret, per adversarios tuos esse -ctum. LEX Iul. munic. (Corp. I^2 2 n. 593) 164 LEX Vrson. (Corp. I^2 2 n. 594) 72, 35 *al.* ALF. dig. 39, 3, 24 LIV. 9, 5, 3 EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (Corp. X 4842) 35 LVCAN. 4, 306 S. C. Iuvent. (dig. 5, 3, 20, 6) VLP. dig. 17, 2, 63, 7 *al.* COD. Iust. 3, 34, 10 (*a. 293*). *cf.* LEX Rubr. (Corp. I^2 2 n. 592) 1, 52 neive quid aliud -ito, quominus ... iudicium detur. **f** quin: PLAVT. Amph. 398 numquam -es, quin sim Sosia. *cf.* Aul. 112. Mil. 283 non ... -am, quin scias. 473. Stich. 754 numquam ... fiet ..., haec quin saltet. Trin. 730. TER. Hec. 397 si id fieri non potest, quin sentiant. QVADRIG. hist. 58 paene -ctum est, quin castra relinquerent. CIC. Verr. 6, 104 fieri nullo modo poterat, quin ... parceretur. rep. 1, 50 quin serviant ..., fieri non potest. Att. 11, 7, 2 *al. passim.* *sim.* HIST. Apoll. rec. A 31 non potest fieri, nisi ... tollam illam de medio. **g** quod, quoniam, quia: PLAVT. Amph. 303 iam

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pridem videtur -ctum, heri quod homines ... in soporem collocastis. CIC. leg. 1, 63. Lael. 9 quod ... tribui dicis, ... -is amice. fin. 3, 16 bene -is ..., quod me adiuvas. Tusc. 4, 64 div. 2, 78 Att. 2, 18, 2 *al.* CAES. Gall. 7, 20, 3 quod castra movisset, -ctum inopia pabuli. HOR. sat. 1, 4, 17 di bene -erunt inopis me quod ... finxerunt animi. 1, 6, 90 magna dolo -ctum negat esse suo pars, quod non ... habeat. OV. trist. 3, 1, 12 LIV. 3, 24, 1. 24, 31, 7 SEN. contr. 2, 4, 3. 10, 1, 1 SEN. benef. 7, 19, 4 dial. 7, 19, 1 nat. 6, 29, 1 PLIN. nat. 18, 197. MART. 2, 15, 2 quod ... propinas, humane -is. 7, 30, 5 qua ratione -is, quod ... placet. 9, 70, 9 *al.* QVINT. inst. 3, 6, 64. *nota* decl. 251 p. 28, 24 quod non peperit, pudicitia ... -isse. TAC. hist. 2, 38 ann. 1, 73 PLIN. epist. 3, 8, 1 SVET. Aug. 64. vita Hor. p. 45 recte ... -eris, quoniam. FRONTO p. 111, 12 N. TERT. adv. Marc. 3, 4 p. 330, 26 AVG. civ. 1, 24 p. 39. PAPYR. Marini 74 (*saec. V/VI*) 7, 3 -ente ... aegritudine ... quia suscribere non potui. **h** *aliae iuncturae, in quibus enuntiatum secundarium, si velis, possis pro obiecto accipere*: PLAVT. Asin. 251 iam diu est -ctum quom discesti. 890 iam dudum -ctum est cum primum bibi. Trin. 1010 iam dudum -ctumst, cum abiisti domo. RHET. Her. 4, 28, 39 quin commode fiat, cum ... verba ... convertantur. CIC. off. 2, 21 benevolentiae gratia -unt, cum diligunt. QVINT. inst. 11, 3, 131 ineptissime fieri, cum ... loquuntur. AVG. civ. 1, 22 magno animo fieri ..., cum sibi homo ingerit mortem. PLAVT. Persa 822 iam diu -ctum est, postquam bibimus. LIV. 8, 10, 12 si ... moritur, probe -ctum videri. MART. praef. 18 iure -urus, si ... clusero. FRONTO p. 171, 10 N. -erit exemplo nostro, si ... impetraverit. AVG. civ. 16, 7 quod si ... advexerunt ..., fieri potuisse incredibile non est. OV. am. 1, 3, 2 -at, cur ego semper amem. Pont. 3, 3, 82 quae cur ... revisam, tu -is. LIV. 42, 29, 11. SEN. epist. 88, 9 fac ..., quomodo animus secum ... consonet. ITALA (codd. a b c f ff[1] g[1] h k q δ) *et* VVLG. Matth. 8, 13 sicut credidisti, fiat tibi.

5 *obiecto supplendo* (*adiunxi iuncturam* ut fit *et sim., quae ad enuntiatum regens tamquam ad subi. spectant*): **a** *ita ut ex antecedenti verbo intellegatur*: PLAVT. Amph. 408 nonne ... me pugnis contudit? fecit hercle. Asin. 50 cur ... succenseam, patres ut -unt ceteri? 615 complectere. :: -o lubens. 678 me delusisti? :: numquam ... -rem. *nota* Merc. 497 me serva. :: ego -ero (Poen. 857 Stich. 351 *al.* TER. Phorm. 882). TER. Andr. 775 dabit. :: non hercle -et. LVCIL. 100 viam ... degrumabis, ut⟨i⟩ castris mensor -it olim. RHET. Her. 1, 10, 17 interfectam esse ab Oreste matrem convenit ...: iure -erit ... id est in controversia. *sim. passim.* CIC. inv. 2, 176 pecuniam in mare deicere inutile, at non eo consilio, quo Aristippus fecit. Sull. 20 suscepi causam ... et feci libenter. *cf.* Att. 1, 3, 3 quod ... scripsisti de ... amico placando: feci. 3, 14, 1 si tibi stultus esse videor, qui sperem, -o tuo iussu. LVCR. 3, 730. VARRO rust. 1, 16, 6 ut ... se reclinent, ut vitis ... -ere solet. VERG. Aen. 2, 110 cupiere ... discedere bello: -issentque utinam! TIB. 1, 8, 22 lunam deducere temptat, et -ret, si non. OV. am. 2, 2, 23 LIV. 1, 28, 6. SEN. contr. exc. 4, 8 sine me ... videri remisisse; -am, remittam (*cf.* suas. 6, 12). CELS. 1, 3 p. 19, 20. MELA 2, 54 in Epiro nihil Ambracio sinu nobilius est. -it sinus *eqs.* MART. 11, 20, 6 *cf.* VVLG. Matth. 25, 40. *passive* (*de iunctura* fieri solet *et sim. v. Heraeus, Sprache d. Petron. p. 38; de iunctura* ut fit *et sim. v. Anton, Stud. z. lat. Gr. u. Stil. II 111 sqq.*): PLAVT. Bacch. 80 si ... ⟨e⟩veniat ... cena, ut solet ... fieri. 695 aurum ... auferas. :: vix videtur fieri posse. RHET. Her. 1, 2, 2 dicere ... quoad eius fieri potuerit. MAT. Cic. epist. 11, 28, 8 ita ero Romae, ut recte fieri semper cupiam. VARRO ling. 10, 50 declinantur, ut fit in his. LIV. 1, 46, 7 contrahit ... similitudo eos, ut fere fit. EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (Corp. X 4842) 26 iter facere ..., quod eius s(ine) d(olo) m(alo) fiat, ius sit. FEST. p. 372, 12 cum ... circumventum concideret et quereretur contra foedus fieri. SEN. contr. exc. 6, 6 'morietur': -ctum est; 'celerius quam nubat': -ctum est. MART. 11, 24, 14 pagina vix peracta. sic fit, cum. *nota in dialogo*: PLAVT. Amph. 770 proferri volo. :: fiat. Asin. 40. Aul. 241 desponde. :: fiat. Capt. 214. Curc. 41 documento. :: fiat maxume. 673 *al.* TER. Andr. 956 age fiat. Hec. 358 Haut. 594 fiet. QVEROL. p. 34, 6 ita fiat. p. 35, 8. PLAVT. Amph. 700 in aedibus ubi tu habitas. :: numquam -ctum est. Merc. 389 animus mihi dolet. :: nausea ... -ctum credo (662). QVEROL. p. 55, 19. *cf. etiam p. 108, 25 sqq.*

b *ita ut notio sequentis verbi anticipetur*: CIC. Verr. 5, 102 diligenter, sicut adhuc -istis, attendite. de orat. 1, 34 pergite ut -itis ... atque ... incumbite. Att. 1, 4, 1 quod commodo tuo -ere poteris, venias. 1, 18, 5 Palicano, sicut -it, os ... praebeat. LVCR. 4, 1153 -unt homines ... et tribuunt ea quae. *nota* VARRO rust. 1, 21, 1 de ... pecore -endum: ... danda opera ut. OV. rem. 137 haec, ut fecere, tuentur. TAC. dial. 23 ut -itis, illustrate. *passive*: PLAVT. Capt. 25 ut fit in bello, capitur alter filius. ACC. trag. 387 ut fit, patris te eiecit ira. TER. Andr. 80 forte, ita ut fit, filium perduxere. Hec. 158. CIC. inv. 2, 14 ut fere fit. Quinct. 39. 49 si fieri potest. de orat. 1, 203 ut fieri solet. *al.* CAES. civ. 1, 62, 1 ut equites, etsi difficulter fiebat, possent ... flumen transire. LVCR. 2, 824 VARRO ling. 10, 50 HOR. epist. 2, 2, 14. OV. ars 1, 149 utque fit. *al.* LIV. 1, 7, 7. 1, 46, 7. RVT. LVP. 1, 17 ut fit fere. QVINT. inst. 1, 1, 30 ut fit plerumque. 12, 10, 42 non tam procul, quam fit a quibusdam, recedendum a propriis atque communibus. AVSON. 419, 2 ut apud deum fieri amat. **c** *ita ut aliter ex proximis suppleatur*: NAEV. com. 31 et vereor et -ere in prolubio est. ENN. scaen. 328 deum me sentit -ere pietas. ann. 314 dictum factumque (*i. actutum*) facit frux. PLAVT. Amph. 526. 1143 *Iuppiter*: cum Alcumena uxore antiquam in gratiam redi: haud promeruit quam ob rem vitio vorteres; mea vi subactast -ere. Asin. 147. Trin. 657 scibam ut esse me deceret, -ere non quibam miser. TER. Andr. 480 me si imparatum ... adortus esset, quos mihi ludos redderet! nunc huius peric[u]lo fit. Eun. 97 ita erat res, -undum fuit (GLOSS. V 534, 29 necesse habui[t] -ere. *cf. infra l. 23*). CATO agr. 3, 1 conserere cogitare non oportet, sed -ere oportet. CIC. inv. 1, 10 *intentio*: '-isti'. *depulsio*: 'non feci', aut: 'iure feci'. S. Rosc. 74 si ipsum arguis ..., si per alios -isse dicis. OV. am. 3, 4, 35 ut possit custos 'ego' dicere 'feci' (*ut casta esset?*), in laudem servi casta sit illa? QVINT. inst. 7, 2, 56 cum ... diviserimus, an voluerit, an potuerit, an -erit. TAC. ann. 5, 9 neque -uram *puellam* ultra (*sc. delictum*). LIV. ANDR. carm. frg. 30 sic quoque fitum est (*Hom. Od. 13, 40* τετέλεσται). ENN. scaen. 21 -ctum est iamdiu. VLP. dig. 45, 1, 50 pr. in illa stipulatione: 'per te non fieri?' *nota iuncturas*: OV. Pont. 3, 1, 137 tum tibi — di -ant — adeundi copia fiat (LIV. 6, 26, 6 haec mens nostra est — di immortales -ant — tam felix quam pia. FRONTO p. 54, 4 N. te in cacumine eloquentiae sistam. dii -ent, dei favebunt). CARM. epigr. 150 aetas properavit. -endum fuit (*sc. quod factum est?*). noli plangere mater. 1536, 3 noli dolere mater: -undum fuit. *sim.* 1537 B 1. HIER. psalt. sec. Hebr. praef. 3 ubicumque apud LXX ... scriptum est γένοιτο, γένοιτο, id est fiat, fiat ... pro eo quod in hebraeo legitur amen, amen (*cf.* epist. 26, 4, 1). in Is. 25, 1 p. 338 LXX: ... -isti admirabiles res ...; fiat (γένοιτο, VVLG. amen). ITALA deut. 27, 15 (Lugd.) fiat (γένοιτο, VVLG. amen). *saepius.* psalm. 88, 53 (Veron. Psalt. Rom. Aug. civ. 17, 12 VVLG.) benedictus dominus (benedictio domini) in aeternum: fiat, fiat. VVLG. Iudith 10, 9 dixerunt ... omnes ...: fiat, fiat (ITALA Veron., Psalt. Rom., VVLG. psalm. 40, 14 *et saepius.* INSCR. christ. Rossi I p. 1359). ITALA apoc. 16, 17 (cod. g, Primas. VVLG.) angelus effudit phialam ... et exivit vox ... -ctum est (γέγονεν). faciente *aliquo vel aliqua re v. p. 123, 52.*

II facere **aliquem**: **A** *de parentibus et natura, i. q.* **procreare**, *generare* (fieri *i. q.* *nasci*): PLAVT. Cist. 778 aliena mi opera fieri pluris liberos. LVCR. 2, 920 coetu (coreto *codd.*) concilioque nil -unt praeter volgum turbamque animantum *animalia* (*cf.* 2, 922 rem gignere conveniundo). 2, 986 si ... ridere potest non ex ridentibus -ctus. VARRO ling. 7, 88 *alcedo* pullos dicitur tranquillo mari -ere. OV. met. 15, 388 genus omne avium mediis e partibus ovi, ni sciret fieri, quis nasci posse putaret? LIV. 22, 1, 13 capras lanatas quibusdam -ctas. MANIL. 4, 725 minus India tostas progenerat *gentes* mediumque -it moderata tenorem. COLVM. 6, 37, 7 *asinus* subolem. PLIN. nat. 10, 4 ex ossibus ... nasci primo ceu vermiculum, inde fieri pullum. 10, 88 fetus -unt (*aliter* Ps. QVINT. decl. 13, 16; *opp.* edunt). 11, 48 rex *apium* ... ut electo flore ... -ctus. 12, 22 progeniem. 20, 120 pediculos ... ocimi *cibus.* QVINT. decl. 388 p. 438, 26 nescio an maius sit -ere genus (*supra*: sortimur genus. IVST. 9, 2, 16). ITALA Iob 14, 14 (Ps. Aug. spec. 27 p. 423, 10) quousque iterum fiar (πάλιν γένωμαι, ITALA Ambr. Iob 1, 8, 26 donec iterum fiam. HIER. interpr.: denuo -am [*ubi cod. Sang.* fiam]; VVLG. donec veniat immutatio mea). Ioh. 8, 58 (codd. δ f, VVLG.) antequam Abraham fieret, ego sum. *nota* TERT. adv. Hermog. 2 p. 127, 22 ut -ret semetipsum *deus* (*ibid.* ut fieret de semetipso). adv. Prax. 10 p. 241, 11 *pater* -it filium. adv. Marc. 4, 26 p. 509, 17 qui me ... fecit, a quo originem ... traho ..., qui me -undo ... generavit. PRAEF. bibl. monarch. Matth. *Christus* -ctus ex muliere (HIER. epist. 21, 2, 3). SERM. Arrian. frg. I 17 p. 623[B] filium sibi creavit, fundavit, genuit, fecit (*sim.* MAXIMIN. c. Ambr. 43). SCHOL. Pers. 1, 34 *Hypsipylen* -ctis duobus filiis Iason deseruit. HIER. tract. in psalm. I p. 236, 22 *Abraham* filios creat, filias non -it. *nota* AVG. c. Fel. 2, 19 p. 848, 29 homo, cum filium -it, non -ere proprie dicitur, sed proprie generare dicitur. *ibid.* deus unicum filium genuit ... non fecit *eqs.* ITIN. Burdig. p. 596 natos. *sim.*: CIC. Att. 6, 1, 12 homo nec doctior nec sanctior fieri potest. SEN. epist. 42, 1 vir bonus tam cito nec fieri potest nec intellegi. QVINT. inst. 1 pr. 5 sine quo fieri non posse oratorem. GREG. M. in euang. 30, 7 cuius fortitudinis *doctores* -cti sint (*i. extiterint*). *accedente adverbio*: CIC. Verr. 5, 126 *operarius* ita natus, ita educatus est, ita -ctus et animo et corpore. Cluent. 72 *Staienus* totus ex fraude et mendacio -ctus. Brut. 276 quod natura non esset ita -ctus. fin. 5, 43 ita nati -ctique ..., ut. epist. 2, 9, 1. *nota iuncturam* factus (*i. natus, aptus*) ad (ob) *aliquid, alicui rei sim.*: CIC. Verr. 2, 64 homo -ctus ad istius libidines (*cf.* Ps. ASCON. p. 178 *ad h. l.*). Mil. 10 *lex* ad quam non docti, sed -cti ... sumus. Brut. 168 -ctus ad dicendum. leg. 1, 33 ad participandum ... ius nos natura esse -ctos. Att. 14, 18, 2. PROP. 4, 5, 49 miles non -ctus amori. LIV. 1, 56, 8 ex industria -ctus ad imitationem stultitiae. GRATT. 337 vigila -ctusque ades omnibus armis. PAVL. FEST. p. 188, 12 obesus pinguis, quasi ob edendum -ctus. TAC. ann. 14, 56 -ctus natura et consuetudine exercitus velare odium. ITALA I Macc. 2, 7 (Lucif. non parc. 12 p. 234, 32) quid -ctus sum (ἐγεννήθην, VVLG. natus) videre *eqs.*? IREN. 1, 25, 4 -ctum *diabolum* ... ad id, ut.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

B *de auctoribus, magistris sim., i. q.* ***instituere,*** *eligere, creare*: **1** *singulos*: ENN. ann. 122 Falacrem et Pomonalem *flamines* fecit *Numa*. PLAVT. Amph. 82 ut conquaestores fierent histrionibus. Curc. 565 testes. Pseud. 416 si ... de amatoribus dictator fiat ... Athenis. CIC. Quinct. 50 cui magistri fiunt et domini constituuntur. Q. Rosc. 30 sicut ex improbo patre probum filium nasci, sic a (*marg. Lamb.*; ex *codd.*) pessimo histrione (*sc. magistro*) bonum comoedum fieri posse. Att. 2, 24, 3 qui illuc -ctus institutusque venisset. POLLIO Cic. epist. 10, 32, 2 tot ... -erat ordines equestris loci. VARRO ling. 5, 91 *optiones* nunc ... tribuni -unt. NEP. Att. 13, 4 *artificem* domi natum domique -ctum. SALL. Catil. 6, 7 annua imperia binosque imperatores sibi fecere. BIBAC. carm. frg. 1 Cato ..., qui solus legit ac -it poetas. Ov. fast. 4,855 nondum -cti ... Quirites. LIV. 1, 26, 5 duumviros ..., qui ... iudicent, secundum legem -o. 2, 56, 2 ut plebei magistratus tributis comitiis fierent. 3, 67, 9 consules -ere vestrarum partium *voluistis* (*ibid.* creare). 4, 4, 3. 4, 43, 4 ut pars quaestorum ... ex plebe fieret. 4, 43, 12 quaestores ... de plebe ... libero suffragio populi fierent. VAL. MAX. 5, 1, 9 et vincere reges et -ere. CVRT. 8, 5, 18 deos. SEN. epist. 27, 6 non invenerat *servos, qui Homerum al. tenerent*, -endos locavit. 52, 6 quaedam ingenia facilia ⟨et⟩ expedita, quaedam manu, quod aiunt, -enda sunt (*cf. p. 93, 13*). 95, 7 gubernatorem -it ille, qui praecipit *eqs.* LVCAN. 5, 686 cum ... caput hoc (*sc. Caesarem*) sibi -erit orbis. QVINT. inst. 1, 10, 6 oratorem ... non geometres (*cf.* PANEG. 4, 15 non est oratorem admonere, sed -ere). 2, 8, 7. 10, 1, 108 *Demosthenes* ex magna parte Ciceronem, quantus est. *nota* IVV. 7, 92 praefectos Pelopea -it, Philomela tribunos. TAC. hist. 2, 76 posse ab exercitu principem fieri. PLIN. paneg. 44 malos principes ... qui malos -unt. 71. NERAT. dig. 27, 10, 9 bonis distrahendis curatores -ere. TERT. nat. 2, 17 qu⟨i servit, et do⟩minos -it. VOPISC. Tac. 19, 5 imperatores damus, principes -imus (*opp.* dare: LAMPR. Alex. 45, 6). SPART. Hadr. 8, 7 *Hadrianus* senatores. CASSIOD. var. 7, 15 tit. de architecto -endo in urbe Roma. 11, 9, 4. *nota* IVLIAN. epit. novell. 23, 88 codicillos ... accipiant et fiant a b illustribus vel comitibus. *facere illum vel illum (nom. propr.) i. q. creare magistratum v. p. 117, 16.* **2** *corpus (exercitum, populum, scholam sim.) i. q. colligere, congregare*: CIC. Verr. 5, 96 -cta manu armataque. Phil. 5, 23 paucis diebus exercitum fecit (SALL. hist. frg. 1, 27 exercitum argento. LIV. 25, 6, 14 speciem iusti exercitus). CAES. civ. 3, 4, 1 legiones effecerat ... VIIII ... unam ex Cilicia veteranam, quam -ctam ex duabus gemellam appellabat. 3, 87, 4 ex iis, qui ... remanserunt, cohortes esse Brundisii -ctas. NEP. Ham. 2, 4 cum ... centum milia -cta essent. LIV. 7, 27, 6 priusquam plus hostium fieret. SEN. epist. 104, 30 cum alii ad Caesarem inclinarent, alii ad Pompeium, solus Cato fecit aliquas et reipublicae partes. COLVM. 1, 9, 7 classes ... denum hominum. TAC. ann. 6, 33 auxilia mercede. POMPON. dig. 1, 2, 2, 47 sectas *iureconsulti*. ITALA (codd. b c d e f ff[1] ff[2] q δ) *et* VVLG. Ioh. 4, 1 discipulos (*ποιεῖ*). TERT. adv. Prax. 1 p. 227, 5 haeresim. LAMPR. Alex. 50, 5 *Alexander* sibi argyroaspidas. VVLG. eccles. 2, 8 feci mihi cantores. I Macc. 15, 3 multitudinem exercitus (*ἐξενολόγησα*). COMM. instr. 1, 19, 7 *collegium*. SVLP. SEV. dial. 3, 1, 5 frequens auditorium ... locuturo. PRAEDEST. 1, 46 p. 601[B] haeresis a Mane incobata Manichaeorum contubernium. *similiter*: CIC. rep. 2, 36 *Tarquinius* prioribus equitum partibus secundis additis MDCCC fecit equites. LIV. 1, 17, 5 decem decuriis -ctis. 1, 43, 5 centuriae ... -ctae (1, 43, 10 gradus *centuriarum*). 2, 21, 7 tribus ... -ctae. *cf.* CIC. rep. 1, 68 fit illa factio (*sc. XXX tyrannorum; ibid.* oritur). SEN. epist. 105, 6 ut ... contentus sit unius auribus, populum -et, si[c], quod modo secretum erat, rumor est. MART. 12, 87, 3 *verna* solus inopi praestat et facit turbam. FLOR. epit. 1, 1, 9 populum ... R. ipse fecit rex. PLIN. nat. 5, 17 Nesimi ... avolsi iis propriam facere gentem.

C *de fabricatore, causa sim., i. q. quomodocumque* ***efficere,*** *ut quis sit*: SEN. contr. 10, 5, 3 hoc (*sc. quod Parrhasius fecit torquendo senem*) Promethea -ere est, non pingere. SEN. Phoen. 368 *Iocaste*: leve est quod sum nocens: feci nocentes. hoc quoque ... leve est: peperi nocentes. clem. 1, 16, 3 *tribunus saevus* desertores -et. LVCAN. 6, 561 ipsa *maga* -it manes (SCHOL. dum occidit, quos elegerit immolandos). MART. 8, 24, 6 qui fingit sacros ... marmore vultus, non -it ille deos: qui rogat, ille -it. SCAEV. dig. 32, 34, 1 novos debitores. ITALA (codd. a b d e f ff[1] g[1] δ) *et* VVLG. Matth. 23, 15 unum proselytum. TERT. adv. Prax. 10 p. 241, 15 *filius* -it patrem. VVLG. Ezech. 19, 7 *leo* didicit ... homines devorare ... viduas -ere. CLAVD. 18, 339 illas (*mulieres*) ... natura creavit, hos (*eunuchos*) fecere manus.

D *de poetis, scriptoribus sim., i. q.* ***fingere,*** ***formare,*** ***agere***: TER. Eun. 37 currentem servum scribere, bonas matronas -ere, meretrices malas *eqs.* RHET. Her. 3, 20, 33 rei totius imaginem conformabimus: aegrotum in lecto cubantem -emus. CIC. de orat. 1, 213 oratorem ... non -o eundem quem Crassus. MART. 9, 50, 5 luteum ... Giganta -is. QVINT. inst. 3, 4, 6 tria -unt genera auditorum. SVET. Nero 39 histrio ... bibentem. *nota* TERT. adv. Iud. 9 p. 721 nusquam ... natura concedit ante militare quam virum -ere (*cf.* adv. Marc. 3, 13 p. 396, 23). TREB. trig. tyr. 28, 2 rhetorem. SPART. Carac. 6, 1 ducem bellicum. AVG. civ. 19, 12 p. 373 -amus aliquem, qualem *eqs.* SORAN. p. 5, 11 (*cod. h, om. rell.*) aptissima quae obstetricem -ere possit. EPIST. canon. Migne 56, 891[B] cervulum aut agniculas -unt (*cf. Denk, Archiv 14, 430.* PS. AVG. serm. 129, 2 qui cervulum -entes in ferarum se velint habitum commutare. *cf.* PS. AVG. serm. de sacrileg. ed. Caspari 7, 24). *transl.* SERV. Aen. 8, 590 *stella* oriens Luciferum, occidens Vesperum -it.

E *de rebus, i. q.* ***causam,*** *condicionem* ***esse***: CIC. de orat. 1, 247 viros bonos iure civili fieri. 2, 232 *observatio* si eloquentes -ere posset. fin. 4, 66 miseros ... impietas. Ov. ars 2, 676 artifices ... -it usus. Pont. 4, 8, 55 di quoque carminibus ... fiunt. CELS. 1 pr. p. 6, 5 agricolam ... usu fieri. p. 8, 28 contemplatio, quamvis non -at medicum, aptiorem ... reddit. PHAEDR. 3, 15, 23 -it parentes bonitas. SEN. Thy. 344 regem non -unt opes. clem. 1, 1, 7 avidos ... felicitas. benef. 6, 9, 2. dial. 5, 5, 5 *malignitas et invidia* infelicem fieri volunt, haec (*sc. ira*) -ere. epist. 73, 11 otium ..., quod deos -it. 83, 26 difficiles ... -unt diutini morbi. 87, 13 non ... id dicimus, quod instruit musicum, sed quod -it. COLVM. 1, 1, 15 scriptorum monumenta magis instruunt quam -unt artificem. PERS. 5, 76 una Quiritem vertigo -it. PETRON. 75, 8 corcillum est quod homines -it. STAT. Theb. 3, 661 primus in orbe deos fecit timor (ANTH. 466, 1). MART. 11, 22, 6 -unt digiti *fututrices* praecipitantque virum. QVINT. inst. 1, 10, 5 *ambiguitates* sapientem. 2, 17, 11 oratorem -ctum arte. 10, 1, 65 *comoedia* ad oratores -endos aptior. 10, 7, 15 pectus ... disertos. 12, 8, 5 quod difficilius est oratorem -it. decl. 321 p. 262, 19 *cupiditas* latrones -it. IVV. 7, 57 vatem ... animus. PLIN. epist. 3, 9, 3 dolor ... venustos. CALL. dig. 47, 14, 3 pr. oves *abactae* ... furem. TERT. adv. Prax. 10 p. 241, 1 quae ... me -unt si habuero, tunc ero. *nota* PHYSIOGN. 29 oculi ... ad superna versi ... homicidas -unt. *ibid.* oculi deorsum conversi ... immites (*ibid.* indicant, declarant, ostendunt). *sim.* 40. 55. HIER. epist. 14, 19, 1 non -it ecclesiastica dignitas Christianum. AVG. civ. 4, 21 p. 170 has deas non veritas, sed vanitas -it.

nota iuncturam '*aliquis facit se*': SEN. dial. 7, 24, 4 -o me et formo et ad exemplar ingens attollo. frg. 15 deus ipse se fecit. VVLG. Ezech. 29, 3 *Pharao*: ego feci memetipsum (*aliter Hebr. et LXX*). *obscurius* CLAVD. carm. min. 7, 6 ducuntur ab axe iugales; ex alio se quisque -it. AVG. civ. 12, 26 p. 553, 7 *anima* nec ipsa se fecit.

caput secundum.

CVM DVPLICI OBIECTO.

I ***generatim***: **A** ***cum duplici accusativo***: **1** *aliquem aliquid (i. q. creare sub II)*: PLAVT. Curc. 46 *leno* iam volt meretricem -ere *ancillulam*. Epid. 189 ut maritus fiat. 349 patrem -am parenticidam. 650 huic frater -ctus. Men. 1059 mepte potius fieri servom. Mil. 139 amantis una inter se -rem conven[i]as. Persa 35 ⟨-ere ami⟩cum tibi me. Trin. 644 honori posterorum tuorum ut vindex fieres. TER. Phorm. 1010 tum fiunt senes. CATO orig. 12 uti nos victores -as *Iuppiter*. 95 *Rhodienses* hostes voluisse fieri. AFRAN. com. 54 adulescentes optumas ... viduas. RHET. Her. 2, 23, 36 ut is, qui rex fuisset, mendicus -ctus esset. CIC. Quinct. 55 de scurra ... patrem familias fieri posse. Verr. 5, 134 quos vectigales aut stipendiarios -erant. dom. 77 civis Romanus ... ipse auctor -ctus *civitatis amittendae*. Balb. 19 nisi is populus fundus -ctus esset (*cf. Ruggiero, Diz. epigr. III 347 sq.* epist. 2, 9, 1 ego ille ipse -ctus sum ... egique omnes illos adulescentes. VARRO rust. 2, 7, 15 vectorios -ere *equos* ad ephippium. VERG. ecl. 9, 32 me fecere poetam Pierides. Ov. am. 2, 19, 28 Danae de Iove -cta parens. Pont. 1, 2, 122 homines pabula fecit equis. VELL. 2, 19, 1 auctores novarum ... rerum ... lege lata exules fecit. VAL. MAX. 3, 7, 1[e] de ... accusatore ... venerator -ctus est. SEN. Med. 171 *nutrix*: Medea —: (*Med.*) fiam. CVRT. 6, 11, 25 deum fecimus, qui nos fastidiat. PETRON. 74, 13 illam sustuli, hominem inter homines feci. *dub.* 77, 1 tu (*illam?*) dominam tuam de rebus illis -isti. *nota* ITALA psalm. 31, 9 (Veron. Psalt. Rom. Filastr. 100, 3; HIER. psalt sec. Hebr. VVLG.) nolite fieri sicut equus et mulus. PRISCILL. tract. 1, 7 p. 8, 9 -cti sunt velut spiritus in pinnis volatilium (*cf.* VVLG. Os. 4, 19). VVLG. Ruth 4, 11 -at ... mulierem ... sicut Rachel. *de commutatione non naturali vel in rem (i. fere q. commutare, transformare)*: ENN. ann. 15 memini me fiere pavum. frg. var. 56 *Iupiter aer* ventus est et nubes, imber postea atque ex imbre frigus, ventus post fit. PLAVT. Amph. 305 ne ... Quintus fiam e Sosia. 814 mulier -cta est ex viro. 862 Asin. 695 Bacch. 155 *al.* CATVLL. 13, 14 totum ut te -ant ... nasum. 102, 4 -ctum me esse ... Harpocratem. LVCR. 4, 820 femina ... vir ... -ctus. PVBLIL. Q 12 ipse tibi fias timor. VARRO Men. 13 -ctus sum vespertilio. ling. 5, 76. VERG. ecl. 8, 97 lupum fieri ... Moerim (SERV. homines ... in lupos mutari). Aen. 5, 620. 7, 191 fecit avem Circe *Picum*. HOR. sat. 2, 3, 73 fiet aper *Proteus*. epist. 1, 13, 9 fabula fias. ars 357 fit Choerilus. 450 fiet Aristarchus. PROP. 1, 15, 24 uti fieres ... historia. 2, 9, 48 vir ... fiat ... lapis. 4, 1, 81 pretium fecere deos et fallitur auro Iuppiter. Ov. am. 2, 15, 9 utinam fieri ... mea munera possem. epist. 14, 86 bos ex hominest, ex bove -cta dea. met. 1, 237. 739 vultus capit illa priores fitque quod ante fuit. 2, 377. 4, 549 -am vos ... saevitiae monimenta meae. *al.* SEN. Tro. 155 *Priamus* non ... vincula gestans latis fiet pompa Mycenis. benef. 6, 20, 2. CARM. epigr. 359 gemma velim fieri (*cf. Bücheler, Rhein. Mus. 49 [1894], 157*). IVV. 9, 62 infans cum matre

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... legatum fiet. 10, 167 ut pueris placeas et declamatio fias. APVL. met. 1, 12 de Aristomene testudo -ctus. 3, 21. PRISCILL. tract. 5, 91 -cti sabbatum domini et ... feriati ... requiescatis. SIDON. epist. 7, 17, 2 vers. 24 ipse dei templum corpore -cte prius. *nota iuncturas*: PLAVT. Amph. 571 qui ludos -is me (*i. ludificas*). CAECIL. com. 144 me uxor ... -it ... indicium (*i. indicat?*). *in grammatica*: CIC. orat. 153 Axilla Ala -ctus ... fuga litterae vastioris. QVINT. inst. 1, 4, 16 Ὀδυσσεύς, quem Ὀλυσσέα -erant Aeoles. *cum adiectivis*: PLAVT. Amph. 103 gravidam ... uxorem fecit. 357 -am ... te superbum. 615 geminus Sosia hic -ctust tibi. 704 *Baccham* ex insana insaniorem -es (*similia cum comparativo*: Poen. 846 *al.*). 713 eo more expertem te -ctam. 789. 1030 quem ... -am ferventem. Asin. 4 face ... auritum poplum. 48 me ... scientem. 275 liber ... fies (*cf.* Merc. 153 liberum caput tibi -am). 504 ted ... mansuetem. Aul. 163 anum praegna[n]tem. 244 me certiorem. 605 ut, quae fierent, fieret particeps. Bacch. 413 pravos -ctus est. 513 fiat ... propensior. 849 exheredem -ero vitae suae. 1021 me meliorem. Capt. 41 erum ... libertatis compotem. 43 reducem ... -et *fratrem*. 858 te ... fortunatum. 865 deum ... tranquillum. Cas. 112 eius potior fias. 124 te ... curvom. Cist. 48 numquam senecta fies. 590 -et (*Schoell*, faciem *codd.*) consciam. Curc. 87 fi mi obsequens (*cf.* 157 mihi morigeri pessuli fiunt). 89 fite mihi volentes propitiae. Epid. 200 rogitando sum raucus -ctus. Men. 372 me florentem. 893 illum ... sanum. Merc. 139 salvom. Persa 24 saucius -ctus. Poen. 8 saturi fite fabulis. 126 alius nunc fieri volo. 1167 quantae e quantillis iam sunt -ctae *filiae*. Pseud. 1319 ut tibi fierem supplex. Stich. 407 eos ... laetantes. TER. Eun. 802 hominem -as inimicum tibi. CATO agr. 160 s(anus) f(ias). RHET. Her. 1, 4, 6 attentos *auditores*. CIC. inv. 2, 15 reus fit. Verr. 5, 20 familias ... infames ... -isti. prov. 33 gentes ... notas. de orat. 1, 220 iratum adversario iudicem. ac. 2, 117 aliquem ... fieri sapientem, nondum esse (fin. 2, 103 non potuit ... fieri sapiens, nisi natus esset. BARNAB. 5, 3 [ἐσόφισεν]). HOR. epist. 1, 6, 2 res est una ..., quae possit -ere et servare beatum. SEN. contr. 2, 4, 12 non nati sunt nobiles, sed -cti. contr. exc. 3, 1 utilius est ... unum caecum repelli quam novem fieri. SEN. Thy. 313 ne mali fiant times? nascuntur. epist. 3, 3 fidelem si putaveris *amicum*, -es. PETRON. 75, 6 me non -as ringentem. TEST. porcelli p. 243 affer ... cultrum, ut hunc porcellum -am cruentum. PLIN. nat. 24, 166 fieri excellentes animi et formae bonis (*sc. liberos*). TAC. Agr. 7 maluit ... invenisse bonos quam -isse (*sc. milites*). FRONTO p. 39, 6 N. -rem ... eum nobis ... praesentem. ITALA Ier. 10, 24 (Ps. Cypr. ad Novat. 10) ne paucos -as nos (ὀλίγους ... ποιήσῃς, VVLG. ad nihilum redigas). prov. 1, 22 (Lucif. Athan. 1, 25 p. 110, 21) impii -cti (ἀσεβεῖς γενόμενοι). Hebr. 3, 14 (cod. d, Lucif. non conv. 10) participes ... Christi -cti (VVLG. effecti) sumus (γεγόναμεν). *nota* COD. Iust. 9, 40, 1, 1 (*a. 211*) requirendus -ctus *reus*. VVLG. II reg. 8, 2 -ctus est ... serviens. BARNAB. 14, 7 fortem te -am (ἐνισχύσω σε). ARNOB. in psalm. 8 p. 335B ut *deus* modicum minus ... homines ... -ret *quam angelos*. AVR. VICT. Caes. 27, 7 Iani aedes, quas Marcus clauserat, patentes. PASS. Theclae B 35 p. 98, 13 *Theclam* mediam inter tauros. TAB. devot. Audollent 265a, 4 -atis Victoria (*sic*) ... amante furente. *nota* LVCAN. 3, 266 Parthi ... contenti -isse duos (*sc. tresviros*; SCHOL. e tribus; COMMENT. de tribus). *hic adiungas*: CAES. Gall. 1, 36, 3 Haeduos ... stipendiarios esse -ctos. 4, 3, 4 vectigales (*ibid.* humiliores ... redegerunt). VARRO Men. 196 multos aerarios. meum, tuum, suum -ere *v. p. 119, 38.* missum -ere *et sim. part. perf. pass. v. p. 119, 58.* *pro subiecto sunt res*: TVRPIL. com. 96 huius ... dementia extorrem -it (*sc. me*). CIC. inv. 1, 28 fit rerum multitudine longus *orator*. S. Rosc. 89 te pugna Cannensis accusatorem ... fecit. Verr. 3, 86 civis belli calamitas reliquos -erat. epist. 13, 60, 1. PLANC. Cic. epist. 10, 7, 1 breviorem me duae res -unt. CATVLL. 37, 19 quem bonum -it barba. VERG. ecl. 4, 37 virum te ... aetas. PROP. 2, 13, 31 cinerem me ... ardor. OV. am. 1, 7, 44 me praedam ... ira suam. ars 1, 250 formosam quamlibet *nox* ... -it. 3, 47 illos *viros* artifices gemini fecere libelli. EPICED. Drusi 448 acta senem -unt. LIV. 1, 13, 6 pax cariores Sabinas fecit. SEN. contr. 1, 2, 20 quam incestam nulla -ere possit fortuna. VAL. MAX. 4, 3, 6 locupletem illum -bat non multa possidere, sed modica desiderare. CVRT. 3, 6, 11 vox ... laetum regem ... fecit. SEN. Herc. f. 21 me ... Thebana tellus ... novercam. benef. 6, 13, 5 praetorem te -ura ... captivorum redemptio. epist. 44, 3 Platonem non accepit nobilem philosophia, sed fecit. 74, 4 parem ... passis tristitiam -it pati posse. 83, 25 haec illum res hostem ... reddidit; haec crudelem fecit. LVCAN. 1, 279 tua nos -et victoria cives. PLIN. nat. 7, 4 prima roboris spes ... quadripedi similem -it *hominem*. 29, 27 STAT. silv. 2, 1, 102. 3, 5, 49 MART. 2, 19, 4 *al.* IVV. 6, 110 -it hoc illos Hyacinthos. TAC. dial. 37 nec Ciceronem magnum oratorem P. Quintius defensus aut Licinius Archias -unt. *talia passim.*

2 *facere aliquid aliquid*: NAEV. trag. 45 Volcani opera haec flammis fieri flora. carm. frg. 22 eius mentem fortuna -erat quietem. PLAVT. Amph. 113 nox est -cta longior. Aul. 491 dos ne fiat comes. 741 illud fieri infectum non potest (Truc. 730 -cta infecta -ere). Bacch. 1053 fit vasta Troia. 1098 relicuom id auri -ctum. Capt. 302 fecit ... opes aequabiles. Cas. 307 gladium -am culcitam eumque incumbam. 596 vocivas aedis. Epid. 436 undantem chlamydem quassando. Men. 73 haec urbs ... quando alia agetur *fabula*, aliud fiet oppidum. 242 istuc ... certum. Mil. 157 vostra -am latera lorea. 1018 -isti modo mi ex proclivo planum (patrem *codd.*). Pseud. 586a facilem hanc rem meis civibus -am. Rud. 1408 dividuom talentum. Truc. 304 *maceria* in noctes singulas latere fit minor. TER. Haut. 6 acturus Heautontimorumenon duplex quae ex argumento -cta est simplici. Eun. 183 ne fiant isti viginti dies. Ad. 909 unam fac domum (*cf.* 912. 926). CATO agr. 3, 4 oleum foetidum fiet. 7, 3 *stercus* uti pabulum malorum fiat. 33, 4 ubi uva varia fieri coeperit. 39, 2 uti crassitudo (*sc. medicamenti*) fiat quasi emplastrum. 161, 3 semen maturum fit. or. frg. 75 rex ... arma nostratia -it. LEX agr. (Corp. I² 2 n. 585) 19 ⟨quod eius ...⟩ ... privatum -ctum est. *nota* 64 quom is ... ⟨eum agrum locum, quem ita emit emer⟩it, planum -et -eritve emptum esse (65 quod eius agri locei ita planum -ctum -erit). LEX Tarent. (Corp. I² 2 n. 590) 4 neive ... publicum peius -ito. RHET. Her. 1, 9, 15 dilucidior ... narratio fiet. LEX op. fac. Cic. Verr. 2, 146 hoc opus bonum suo cuique -ito. CIC. inv. 1, 5 vita iucunda fiat. Verr. 3, 63 iniurias ... irritas. de orat. 1, 221 omnia haec ... maiora et acerbiora verbis -it. leg. 3, 38 pontes ... lex ... fecit angustos. div. 1, 85 cur ... cornix -at ratum *aliquid?* Att. 14, 19, 5 -ere magnam πρᾶξιν Dolabellae. *nota* epist. 7, 3, 6 haec tecum coram malueram; sed, quia longius fiebat, volui per litteras. LVCR. 1, 567 uti ... corpora ... possint ... omnia reddi, mollia quae fiunt. ALF. dig. 8, 4, 15 aedes servas -ere. VERG. ecl. 8, 58 omnia ... fiat mare (*cf.* DIRAE 46). 10, 72 haec -etis maxima Gallo. georg. 1, 1 quid -at laetas segetes. Aen. 5, 266 dona -it ... lebetas. CIRIS 111 hanc urbem ... -erat infestam ... Minos. TIB. 2, 5, 102 maledicta .. irrita. OV. epist. 4, 134 fas omne -it fratre marita soror (*i. incestum Iovis*). 15, 330 -ent celeres remus et aura vias. met. 8, 57 utile vinci victoris ... fecit clementia. LIV. 1 pr. 7 primordia urbium angustiora. 5, 44, 7 haec omnia Galliam fieri. 10, 9, 2 octo pontificum ... numerus -ctus (VITR. 3, 1, 5). VITR. 3, 3, 10 *pycnostili altitudinis* una pars -enda est columnae crassitudo (*sim.* 6, 3, 4. 10, 6, 3). *nota* ἀπὸ κοινοῦ: 3, 5, 8 columnae altitudo dimetiatur in partes tredecim et unius partis altitudo epistylii fiat. MELA 1, 10 *ora Asiae Maeotiden* complexa fit ripa qua Tanais est. 1, 90 regio, ex quo ab Aeolis incoli coepit Aeolis -cta. SEN. Phaedr. 1169 tales intuor vultus tuos talesque feci? LVCAN. 3, 61 *mare* medias fecit sibi litora terras. 4, 308. 6, 79 fit saepe nefas iaculum. PETRON. 34, 5 servi minorem nobis aestum frequentia sua -ent. 39, 5 caelus ... in ... se figuras convertit et modo fit Aries *eqs.* PLIN. nat. 17, 175 quem *palmitem* -at aetas vitem. MART. 14, 209, 2 levis ab aequorea cortex Mareotica concha fiat. TAC. ann. 1, 74 quam (*formam vitae*) ... celebrem miseriae temporum ... -erunt. PLIN. epist. 3, 5, 5 *al.* ITALA exod. 39, 13 (Lugd. Wirc.) quae remanseran⟨t⟩ (quod superavit *Lugd.*) hyacinthum et purpuram et coccum -erunt stolas (ἐποίησαν, VVLG. *non respondet; sim.* 39, 12 [Lugd. Wirc.]). TERT. adv. Marc. 5, 15 p. 628, 21 quae ... destruit, ... extinxit et nihil fecit nec potest prohibere, quae nihil fecit. QVEROL. p. 4, 13 domum purificat et puram -it. PROB. Verg. georg 3, 391 *Panem* duas partes -isse gregem (-um?). VVLG. II Esdr. 1, 6 fiant aures ... auscultantes (*cf.* ITALA [Veron. Psalt. Rom. VVLG.] psalm. 129, 2 intendentes). BARNAB. 2, 6 haec ... vacua fecit (ταῦτα ... κατήργησεν). CHIRON 13 itineri promovendum -as *equum*. PS. AVG. serm. 356, 15 fecit debita reddenda. CLAVD. MAM. epist. p. 199, 1 illud ... dolenter faxo tacitum (*i. tacebo*). MVTIAN. Chrysost. hom. 29 p. 424 corpus forte reddamus nec ... aegrotabile -amus. *nota*: ITALA gen. 22, 17 (Tert. adv. Marc. 5, 20 p. 649, 6) -am semen tuum tamquam stellas (VVLG. multiplicabo ... sicut stellas). *sim.* Is. 41, 15 (Cypr. testim. 2, 4) feci te sicut rotas (ἐποίησά σε ὡς τροχούς, VVLG. posui te quasi plaustrum). *altero obiecto ex monumento supplendo*: CORP. XII 2555 Paculus pervium fecit. *dubia structura*: INSCR. Mummi carm. epigr. 248, 4 cogendei dissolvendei (*sc. negotia? cf. Bücheler ad h. l.; aliter v. p. 59, 24*) ... ut facilia faxseis.

B *pro altero accusativo* ***varii casus, adverbia, enuntiata*** *sim.*: 1 *genetivus*: *alicuius rei*: PLAVT. Asin. 307 verbi velitationem fieri compendi volo. Cas. 425 restim sumpti -erim. Persa 668 -isti lucri (*sc. eam*). TER. Haut. 788 istuc ... aequi bonique. CIC. Verr. 2, 2 hoc ... sibi reliqui -it. VARRO ling. 6, 54 *profanatum* fani -ctum. HOR. carm. 3, 13, 13 fies nobilium tu (*Bandusia*) ... fontium. LIV. 1, 25, 13 dicionis alienae -cti. 7, 31, 6 potestatis alienae. 21, 44, 5 sui ... arbitrii. 24, 1, 1 Bruttios ... Carthaginiensium partis -ctos. 38, 9, 10 urbem ne quam formulae sui iuris -rent. 39, 37, 7 *civitatem* concilii nostri. VITR. 5, 9, 3 columnae crassitudo fiat duorum modulorum. 9 praef. 4 *quadratum locum* duplicare ⟨et⟩ pedum CC item e paribus lateribus -ere. 9, 7, 1 sol ... quas e gnomone partes habe[n]t novem eas umbrae -it VIII. PAVL. FEST. p. 87, 2 'facilitas' morum -cta est, 'facultas' rerum. p. 124, 10 corporis amplissimi. FEST. p. 153, 1. VELL. 2, 69, 2 legiones ... sui iuris. CELS. 5, 26, 31 p. 197, 11. SEN. benef. 3, 18, 4 *servi dominos* beneficii sui. epist. 33, 10 tutelae. 75, 16 amplioris ordinis. COLVM. 3, 3, 8. 5, 3, 2. 7, 12, 13. 11, 3, 25. PLIN. nat. 8, 173 tertii generis. 14, 84 optimi odoris. 36, 201 maioris ... virtutis. 37, 194. STAT. silv. 4, 3, 37 quae solidum diem terebat, horarum via -cta vix duarum. SIL. 13, 681 cohortes ..., Libyci quas -erat auri Hasdrubal, ... liquerunt ... signa. QVINT. inst. 5 pr. 5 quas (*partes*) iudicialis materiae fecimus. 6, 3, 77 commodioris valetudinis. TAC.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ann. 15, 52 sui muneris rempublicam. SVET. Claud. 23. POMPON. dig. 36, 2, 22 pr. annorum quattuordecim ... -ctus. GAIVS inst. 1, 13 eiusdem condicionis. VLP. dig. 13, 4, 2 pr. minoris fit pecuniae condemnatio. COD. Iust. 6, 2, 4 (*a. 222*) *servum* deterioris animi. ANTH. 461, 10 hoc terra⟨e⟩ fiat. CAPITOL. Maximin. 30, 1 vitis ... mirae magnitudinis -cta. IVST. 24, 2, 4 *regnum* sui muneris. AVIEN. ora 157 glaebam nominis ... sui. VVLG. gen. 5, 4 -cti sunt ... dies Seth nongentorum duodecim annorum (*cf.* 5, 11 nongenti ... anni). exod. 26, 2 *al.* Ezech. 28, 19 nihili -ctus es et non eris in perpetuum. COMM. apol. 97 minoris potentiae -ctos. MART. CAP. 6, 592 quod ... indubitabilis probamenti fiet. CHRON. Alex. chron. I p. 91, 3 -ctus est annorum ducentorum triginta. COD. Iust. 3, 38, 12, 2 cetera ... paternae substantiae -cta. PALLAD. hist. mon. II 9 p. 354^B quadraginta ... annorum -ctus. EVANG. Thom. 1, 4 -ctus est ... anni tertii (annorum trium *cod. Paris.*). magni, parvi facere *et sim., i. q. aestimare v. s. II.* *alicuius personae*: LEX repetund. (Corp. I² 2 n. 583) 66 ⟨pequnia⟩ ... populi fiet. LEX agr. (Corp. I² 2 n. 585) 66 ⟨quoius ex h. l. f⟩actus erit *ager.* 76 quantum agri ... ceivis Romanei ... -ctum erit. CIC. Q. Rosc. 56 id societatis fieri. top. 23 quae mulieris fuerunt, viri fiunt. 45 parad. 35. PVBLIL. Q 43 culpam ... suam alterius. VARRO ling. 5, 89 trium milium primo legio fiebat. rust. 2, 6, 5 greges fiunt ... mercatorum. 2, 9, 7. SALL. Iug. 79, 8 optionem Carthaginiensium -unt. 85, 34 neque gloriam meam, laborem illorum -am. ALF. dig. 41, 1, 38 ager ... Attii fieret. LIV. 9, 26, 1 Luceria Samnitium -cta. 10, 17, 12 novorum consulum hanc gloriam. 10, 41, 7 *al.* VELL. 2, 109, 2 exercitum ..., quem septuaginta milium peditum ... -erat. SEN. clem. 1, 15, 4 ne ea *sententia* omnium fieret, quae Caesaris fuisset. PROC. dig. 23, 3, 67 pecuniam viri. PLIN. nat. 6, 138 *pagum* proprie Macedonum. QVINT. inst. 5, 11, 41 quae vulgo recepta sunt, ... omnium fiunt. decl. 360 p. 392, 22. IAVOL. dig. 35, 1, 55 accipientis. IVLIAN. dig. 30, 84, 5 GAIVS inst. 1, 160 *et alii* ICTI GELL. 1, 12, 11. ITALA gen. 30, 42 (Lugd.) -ctae sunt ... *oves* Labae (VVLG. Laban, τοῦ Λ). 47, 20 (Lugd.) Pharaonis (*v. infra l. 45*). TERT. adv. Hermog. 15 p. 142, 9 *al.* COD. Iust. 3, 32, 11 pr. (*a. 293*) domini (-no *al.*) ... segetem. VVLG. III reg. 1, 15 AVG. civ. 17, 12 p. 232 *al.*

2 *dativus*: *rei*: CIC. off. 1, 139 ampla domus dedecori ... domino fit. PLIN. nat. 2, 156 sepultura pabulo. 21, 134 *baccar* -it vinum urinis ciendis. 24, 1 ut medicinae (-na *plerique codd.*) fieret ... solitudo. 28, 209 maioribus emolumentis fiat *medicamentum.* IVLIAN. dig. 12, 7, 3 tota stipulatio accepto fiat. TERT. anim. 35 nulli ... vitam ... rato fieri (*sed cf. Hoppe, Syntax p. 36*). CHIRON 650 ne deformitas curae fiat. VVLG. II Esdr. 4, 4 -cti sumus despectui. Sirach 29, 34 hospitio mihi -ctus est frater (ἐπεξένωται). *personae*: ITALA gen. 47, 20 (Aug. loc. hept. 1, 199 p. 537, 22) -cta est terra Pharaoni (ἐγένετο ... τῷ Φαραώ. ITALA Lugd.: -cta est terra eorum Pharaonis. VVLG. subiecit ... eam Pharaoni). num. 30, 7 (Lugd., Aug. loc. hept. 4, 97 p. 597, 6) si ... -cta fuerit viro (AVG. *ad h. l.* intelligitur 'nupserit'. LXX ἐὰν ... γενομένη γένηται ἀνδρί, VVLG. si maritum habuerit. *item* deut. 24, 2 [Lugd.], *sed* VVLG. maritum duxerit).

3 *ablativus*: CIC. div. 1, 102 ut primus miles fiat bono nomine. LVCR. 2, 765 quae nigro fuerint ... colore, marmoreo fieri possunt candore. VARRO rust. 2, 8, 5 durissimis ungulis fiunt *muli.* VITR. 7, 9, 2 *parietes* -cti sunt invenusto varioque colore. 10, 10, 2 tabulae ... fiant crassitudine unius foraminis. COLVM. 12, 4, 5. PLIN. nat. 2, 100. GAIVS inst. 3, 74 quos lex ... dediticiorum numero -it. 3, 80. MART. CAP. 2, 116 Dione cum nitet, aurato vel cum fit (*sic* β) Phosphorus astro.

4 *adverbia (adverbialia)*: *nota* AVG. quaest. hept. 4, 51 '*spiritus* -ctus est super illum' (*num. 23, 6*), id est -ctum est, ut super illum esset. *ibid.* 'ante me -ctus est', id est -ctum est, ut ante me esset. *similia in sequentibus.* PLAVT. Amph. 876 res fiat palam. Bacch. frg. 33 argentum hinc -ite (*cf. Don. Phorm. 635*). Mil. 1348 propalam (pro alla *codd.*). TER. Andr. 590 hic fit mihi obviam. CIC. Verr. 6, 94 neque quicquam propius est -ctum. div. 2, 17 *luna* e regione solis -cta. LIV. 25, 23, 7 *transfugae* ad octoginta -cti. PETRON. 38, 12 *v. p. 119, 57.* 50, 5 *statuae* -ctae sunt in unum aera miscellanea. 58, 7 qui te primus deurode fecit (*v. Büch. in adn.*). 63, 9 quod sursum est, deorsum -unt. PLIN. nat. 2, 50 *sol* quia ... omnibus in meridiana plaga habitantibus simul fiat a vertice. 2, 81 cum pars aequa mundi super subterque terras ... fiat. 2, 87 *luna* in medio. 5, 55 sole ... comminus -cto. 8, 99 ut extra fiat membranae, quod fuerit intus. 14, 2 omnia ... in promiscuo usu -cta. 18, 327 cum minima umbra contra medium fiet hominem. 28, 50 sordes hominis in magnis fecere remediis. 29, 54 caduceum in pacis argumentis. 30, 45 magnitudo duras -it et sine suco. GAIVS inst. 1, 57 qui ... nascuntur, et cives Romani et in potestate parentum fiunt. APVL. met. 2, 4 lapis ... in Dianam -ctus. 10, 32 haec ut primum ante iudicis conspectum -cta est. TERT. anim. 8 p. 309, 24 Iohannes in spiritu dei -ctus. 9 p. 311, 24 cum ... -ctus esset homo in animam vivam (*item* ITALA gen. 2, 7 [Tert. anim. 3] *et* VVLG.). adv. Val. 10 p. 189, 9 Passionem ... extra eum (aevum *codd.*) -ctam. resurr. 24 p. 60, 23 donec de medio fiat. adv. Hermog. 34 p. 163, 12 nusquam fiet *caelum* (*cf.* ITALA Matth. 24, 35 [Tert. *ibid.*] caelum et terra praeteribunt. ITALA codd. *et* VVLG. transibunt]). ITALA exod. 2, 10 (Lugd., Rufin. Orig. in exod. 2, 4) *infans* -ctus est ei in filium (in filio *Lugd.*). ITALA (Tert. adv. Marc. 2, 26 p. 372, 9 Clem. ad Cor. 10, 53 Lugd.) *et* VVLG. exod. 32, 10 -am te in gentem (nationem *Tert.*) magnam. *sim. saepius.* ITALA loc. inc. (Tert. resurr. 32 p. 70, 22) -am compaginem ad compaginem et os ad os. num. 23, 6 (Aug. quaest. hept. 4, 51) -ctus est (ITALA Lugd.: venit) spiritus dei super illum (ἐγενήθη ... ἐπ' αὐτῷ, VVLG. *deest. v.* AVG. *ad h. l.*). 24, 18 (Rufin. Orig. in num. 18, 4) Israel (*acc.? nom.?*) fecit in virtutem (ἐποίησεν ἐν ἰσχύι. ITALA Lugd.: -et in virtute sua. VVLG. Israel ... fortiter aget). iud. 8, 27 (Lugd., Aug. quaest. hept. 7, 41) fecit illud (illa) ... in ephud (ἐποίησεν ... εἰς, VVLG. fecit ... ex eo ... Ephod. *v.* AVG. *ad h. l.*). 11, 29 (Lugd. VVLG.) -ctus (factum *Lugd.*) est ... super Iephta spiritus domini. II par. 17, 3 (Lucif. Athan. 1, 22 p. 104, 18) -ctus est (ἐγένετο, VVLG. fuit) dominus cum Iosafat. psalm. 68, 12 (Veron., Psalt. Rom., VVLG.) -ctus cum illis in parabolam (*cf.* VVLG. Iob 30, 9 in proverbium). 108, 15 (Veron., Aug. *ad l.*) fiant coram domino semper (PSALT. Rom. *et* VVLG. contra dominum; *cf.* AVG. 'contra dominum' ... in conspectu domini, nam et alii interpretes sic transtulerunt 'fiant in conspectu domini semper', alii vero 'fiant coram domino s.'). Is. 41, 18 (Cypr. testim. 2, 4) -am deserta in nemora (ποιήσω ... εἰς, VVLG. ponam desertum in). Ier. 18, 21 (Wirc.) fiant mulieres eorum sine natis et viduae (VVLG. fiant uxores ... absque liberis). Matth. 26, 12 (codd. a b c d f ff¹ ff² g¹ q δ, VVLG.) mittens ... unguentum ... ad sepeliendum me fecit (πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν). Luc. 2, 48 (cod. d) de mente -cti sunt (ἐξεπλάγησαν. ITALA codd. a b ff¹ q: expaverunt, codd. e f *et* VVLG. admirati sunt). Ioh. 6, 21 (codd. a d e f ff² q) -cta est navis ad terram (ἐγένετο ... ἐπὶ τῆς γῆς. ITALA cod. b: accessit, cod. δ: adfuit, cod. c *et* VVLG. fuit). 9, 22 (codd. b f q, VVLG.) ut ... extra synagogam fieret (ἀποσυνάγωγος γένηται. *cf.* 16, 2 [codd. b δ, VVLG.] absque synagogis [cod. a: extra s.]). act. 5, 34 (codd. d e, VVLG.) foras *homines.* I Tim. 2, 14 (Priscill. tract. 1, 23 p. 20, 12) *Eva* -cta est in praevaricatione (γέγονε, cod. d *et* VVLG. fuit). PRAEF. bibl. monarch. Matth. -ctus sub lege. HERM. vulg. mand. 10, 1 longe fac a te ... tristitiam (ἆρον ἀπὸ σεαυτοῦ. Pal. tolle). IVL. VAL. 2, 25 p. 86, 20 id deus procul -erit. COD. Iust. 9, 45, 1 (*aet. Caracallae*) eo ... sub custodia ... -cto. 5, 16, 19 (*a. 293*) *domum* in tuis ... bonis. LVCIF. non conv. 11 p. 25, 12 -cti in corpore meretricis. ANON. Vales. 11, 53 -ctum (*sic*) est usque ad sex solidos modius tritici. SCHOL. Cic. Gron. p. 436, 20 dicimus: fac ad manum illum codicem. PELAGON. 34 sine viribus fit *equus.* 261 cum hibisco ... -cto bene minutatim (λεπτοποιηθέντος). CHIRON 726 miscebis salem et cinerem et in vino -es (*sim.* 972). ANON. de mach. bell. 10 ligno in modum sagittae -cto. AMBR. laps. virg. 10, 46 -cta ... in desolationem. Cain et Ab. 1, 7, 26 *al.* HEGES. 1, 45, 8 super (sua *cod.*) aegritudine⟨m⟩ -ctus (κρείττων τῆς νόσου γενόμενος). VVLG. gen. 49, 26 *benedictiones* fiant in capite Ioseph. exod. 15, 2 *dominus* -ctus est mihi in salutem. I reg. 17, 25 domum ... -et absque tributo. IV reg. 19, 30 -et fructum sursum. Iudith 8, 20 -et illas sine honore (*supra*: humiliabit). Is. 26, 17 -cti sumus a facie tua. Ier. 7, 24 -cti ... sunt retrorsum (*ibid.* abierunt). DIDASC. apost. 63, 13 ad satietatem vobis fiat ... sermo. CYPR. GALL. lev. 32 ne vultur in escis aut corvus ... fiant. ACT. Archel. 15 p. 25, 17 prope exterminium fiet. RVFIN. Adamant. 1, 13 in lege haec fiebant, ut ne. AVG. c. Iul. 5, 13, 49 inter vasa misericordiae. PROSP. in psalm. 108, 7 *oratio* fit ad peccatum. COMM. instr. 2, 17, 12 te -is musicis inter (*i. immisces musicis*). apol. 874 genus ... hominum ... sine nomine Christi. ENNOD. epist. 7, 9, 1 p. 178, 21 in aperto fiunt peccata. opusc. 2, 102 p. 318, 20. VEREC. in cant. 4, 6 extra muros ... fit et propulsatur. IORD. Rom. 225 eos redegit fecitque in provincias. GREG. TVR. Mart. 2, 33 -ctus est in extasi. Thom. p. 124, 17 fiat nobis ... eucharistia ad vitam. ORIBAS. syn. 1, 8 in minorem -ere detractionem (ἀφαίρεσιν ἐλλιπεστέραν ποιησάμενον). COD. Iust. 6, 2, 21, 3 *servus* necdum apud verum dominum -ctus. 7, 39, 7, 5a ne sub accusatione ... fiat. NOVELL. Iust. 12, 3 dote ... sub fisco -enda. GREG. M. moral. pr. 3 extra semet ipsos fiunt. TAB. devot. Audollent 300 A 9 ut -a⟨s⟩ il⟨l⟩um sine sensum. GLOSS. III 121, 2/3 feci circa collum pallam. *cf.* Plac. V 23, 8 -ctus illa res dicitur et -ctus ⟨in⟩(?) illam rem, ut si dicas: effectus est caro et effectus est ⟨in⟩(?) carnem *eqs.* *cf.* GLOSS. V 600, 28 foris -o nec eo (noceo *al.*).

5 *enuntiata*: **a** *primaria*: LVCIL. 232 *miser homo optat* (*sic Marx supplet*) ut ... τὸν δὲ ἐξήρπαξεν Ἀπόλλων fiat. PETRON. 118, 5 sumendae voces a plebe semotae, ut fiat 'odi profanum vulgus et arceo'. QVINT. inst. 7, 9, 10 illud 'Lachetem ... percussisse Demean' fiat 'a Lachete percussum Demean'. *cf.* POMPIL. epigr. 1, 3 sic fiet 'mutua muli'. **b** *secundaria*: *enuntiatum est pro acc. praedicativo*: LIV. ANDR. carm. frg. 27 *venenum Circes* (*Od. 10, 395*) topper -it homines ut ⟨p⟩rius fuerunt (-int *cod.*). PLAVT. Pseud. 866 -am ... te ... item ut Medea Peliam concoxit. OV. ars 1, 78 multas (*puellas*) illa (*Isis*) -it, quod fuit ipsa Iovi. TERT. nat. 1, 1 fiunt et ipsi quod oderant. PRISCILL. tract. 1, 33 p. 28, 3 id quod ipse emeris -ctus. 10, 132. VVLG. III reg. 13, 6 *manus* -cta est sicut prius fuerat. psalm. 118, 173 fiat manus tua, ut salvet me (PSALT. Rom. ut salvum me -at, *aliter* ITALA *v. p. 115, 64*). Hebr. 5, 12 -cti estis quibus lacte opus sit. CARM. epigr. 194 candidatus quod petit fiat tuus. *huc possis trahere exempla, in quibus quasi attractio subiecti est ex enuntiato secundario*: PLAVT. Amph. 54 hanc *fabulam* ... -am ex tragoedia, comoedia ut

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sit (*cf.* 59). 298 me meus erus fecit, ut vigilarem, hic pugnis -et, ut dormiam. 583 te ... -am ..., ut minus valeas. Asin. 28 *al.* Aul. 797 quem ego avom feci iam, ut esses filiai nuptiis? Most. 389 ita patrem -am tuom, non modo ne intro eat, verum etiam ut fugiat. Rud. 244 -is me ... vivere, ut ... velim. TER. Haut. 84 istuc ... fac me, ut sciam (AVR. Fronto p. 57, 15 N.). CATO agr. 141, 4 cultro -ito struem ... uti adsiet. CIC. ad Q. fr. 2, 14, 2 haec me, ut confidam, -unt. VARRO frg. Aug. civ. 7, 24 p. 304, 16 Gallos huic deae ut servirent, -erunt. ITALA (cod. g, Apring.) *et* VVLG. apoc. 3, 9 -am illos, ut veniant (ποιήσω αὐτούς, ἵνα ἥξουσιν. *aliter* ITALA Primas; *v. infra l. 67*). AVG. in Gal. 30 deus illos -it, ut ... possint. ACT. Petr. 32 angelum satanae -erunt, ut exspiraret. TAB. devot. Audollent 289 B 16 fac eos (*equos*), ne currere possint. LEX agr. (Corp. I^{2} 2 n. 585) 28 eas (*vias*) -unto pateant. *enuntiatum est pro ipso obiecto*: PLAVT. Amph. 505 citius quod non -cto est usus fit, quam quod -cto est opus. VARRO ling. 6, 39 cuiusmodi sint *principia*, ... -unt magnum. CIRIS 173 -it causam se visere turres. HOR. sat. 1, 10, 20 magnum fecit quod. carm. 1, 24, 19 levius fit patientia quidquid corrigere est nefas. PROP. 4, 5, 29 simulare virum pretium -it *puella* (*cf.* OV. am. 1, 10, 32 pretium, quanti gaudeat ipsa, -it). OV. met. 15, 267 quod ... fuit campus, vallem decursus aquarum fecit. LIV. 3, 38, 10 caput fieri libertatem repetentium, si ... det. 4, 55, 8 an ... substiterit, incertum ... auctores -unt. 6, 19, 6 patrum ... certamen -imus, quod civitatis esse ... debet. 8, 26, 6 foedus ... similius vero -it ipsos ... redisse. 21, 34, 7 versa ... acies haud dubium fecit, quin. 29, 6, 13. 41, 2, 6. SEN. suas. 6, 9 primam partem fecit moriendum esse Ciceroni. VAL. MAX. 6, 8, 5 certamen ... arduum dinosci -it utrum. SEN. dial. 11, 4, 2 res ... non esse intolerabiles -am manifestum. PLIN. nat. 12, 63 degredi via capital reges fecere. 18, 108. 33, 132. QVINT. inst. 1, 10, 20 -unt manifestum ... curam ... defuisse. SVET. Cal. 8 ubi natus sit, incertum ... -it. APVL. met. 4, 23 verbis ... quae dolebat minora -entes. ARNOB. nat. 3, 42 promptum -ere libris nullum esse ... creditum. LACT. inst. 6, 12, 4 notum ... fecit quod sit. PAVL. NOL. epist. 47, 1 incertum ... fecit ..., quod ... foret. AVG. civ. 9, 5 p. 375, 24 unde fit consequens, ut ... putent. COD. Iust. 1, 17, 2, 20 ne ... incognitum vobis fiat, ex quibus ... libris ... ordinata est.

6 *infinitivi* (*cf. Thielmann, Archiv 3 [1886] 177. cum is, qui facit, non tantum causa rei vel fabricator, sed auctor est*, facere *assumit notionem iubendi; cf. infra l. 76. 77*): ENN. ann. 452 cum soles (sola est *codd.*) eadem -ent longiscere. PLAVT. Epid. 412? (*cf. Thielm. l. l. 181*). LVCIL. 1270 purpuream ... uvam -it albam pampinum habere. CIC. Brut. 142 nulla res magis ... tales ... oratores videri -it quales. *cf.* ad Q. fr. 1, 3, 6. SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 12, 1 *v. p. 104, 53.* LVCR. 3, 100 quod -at *harmonia* nos vivere cum sensu. 3, 301. 5, 662 quae -unt ... lumina gigni. 5, 703 *al.* LABER. mim. 139 vos ... -it ... puellitari. VARRO rust. 3, 5, 3 desiderium marcescere -it volucres. ling. 6, 50? VERG. Aen. 2, 539 me cernere letum -isti. ARRVNT. hist. 3 quae audita Panhormitanos dedere Romanis fecere. PRIAP. 32, 4 puella ... formicas -it altiles videri. 56, 4. OV. epist. 6, 100 quod ascribi factis ... se -it. 16, 174 illum securum probitas, forma timere -it. 19, 200 met. 7, 691 *al.* trist. 5, 9, 14 -is ... munere posse frui (*sc. me*). Pont. 2, 7, 76 MANIL. 1, 207 PAVL. FEST. p. 95, 4 GAV. BASS. Gell. 5, 7, 2. SCRIB. LARG. 180 -it ... capitis gravitatem ... sudoresque frigidos manare. 193. SEN. Herc. O. 434 videri sceleribus causam suis fecit novercam. 1499. COLVM. 12, 38, 5 mel ... infervere -ito. PETRON. 11, 3 qui diverti (quid · i · verti *cod.*) contubernium -is. PLIN. nat. 21, 144. SIL. 14, 302 tabulata ... cui (*turri*) crescere ... -erat. PS. QVINT. decl. exc. Monac. 2 p. 359, 21 *venenum* confici fecit. 10 p. 373, 8 GELL. 2, 17, 6 *al.* GAIVS inst. 4, 99 SCAEV. dig. 36, 1, 77, 1 VLP. dig. 14, 4, 7, 2 APVL. Plat. 1, 16 TERT. bapt. 3 p. 203, 22 *al.* TER. MAVR. 1719 hae -unt formae variari ... metra. ITALA deut. 7, 4 (Aug. loc. hept. 5, 23 p. 604, 10) discedere ... -et filium (ἀποστήσει. ITALA Lugd. abducis; VVLG. seducet). Is. 42, 15 (Tert. pudic. 2 p. 223, 9). psalm. 118, 173 (Veron.) fiat manus tua salvum -ere me (*v. p. 114, 79*). Matth. 10, 21 (Tert. scorp. 10 p. 170, 1) mori eos -ant (θανατώσουσιν, codd. plur. *et* VVLG. morte eos afficient). Marc. 1, 17 (codd. c d ff^{2} t ϑ, VVLG.) -am vos fieri piscatores hominum (ποιήσω ... γενέσθαι). apoc. 3, 9 (Primas.) ecce -urus sum illos venire ante pedes tuas (*v. supra l. 9*). *sim. saepius, ita ut iunctura latina respondeat simplici verbo graeco* (*ex. gr.* errare -o πλανῶ, *cf. Thielmann l. l. 187*). *nota* Ioh. 2, 3 (cod. e) -ctum est ... vinum consummari. HERM. Pal. sim. 2, 7 PORPH. Hor. epist. 1, 18, 35 *al.* IREN. 3, 24, 1 iuvenescens et iuvenescere -ens. CYPR. patient. 4 epist. 4, 5 *al.* ANTH. 331, 6. 658, 4 NEMES. cyn. 219 PANEG. 8, 12 *al.* EDICT. imp. Maxim. Diocl. Maximin. coll. Mos. 15, 3, 7 (*p. a. 292*) EDICT. imp. Diocl. et Constant. frg. Vat. 41 (*a. 298*) LAMPR. Alex. 10, 7 *et al.* SCRIPT. hist. Aug. (*syn.* iubere, praecipere). ARNOB. nat. 1, 3 *al.* (1, 48 *syn.* iubere). LACT. inst. 1, 22, 14 *al.* OPT. PORF. carm. 7, 20. 21, 7 FIRM. err. 4, 4 *al.* math. 3, 2, 1 *et saepe* CHALC. comm. 222 *al.* *nota* 27 -it ... extitisse. CET. FAV. 19 p. 303, 6 PALLAD. 1, 35, 3 *al.* MAR. VICTORIN. ad Iust. 1 volo ... faxis ... operae esse pretium. PS. AVR. VICT. epit. 4, 8 orig. 6, 4 VIR. ill. 78, 6 HIL. myst. p. 10, 19 *al.* OPTAT. 1, 11 p. 13, 20 *al.* LVCIF. non conv. 4 p. 11, 8 *al.* PACIAN. epist. 2, 8 p. 43 PRISCILL. tract. 1, 4 *al.* AVSON. 322, 55 DAMAS. epigr. 9, 6 PS. DAMAS. epigr. 71, 23 DARES 4 DICT. 1, 4 AMM. 15, 6, 1 *al.* ORIGO Const. 4, 10 *al.* ANON. Vales. 14, 87 SERV. auct. georg. 2, 380. Aen. 1, 330 felix dicitur ... qui -it esse felicem. 7, 755 levabat: leviores esse -bat. *sim. saepius.* gramm. IV p. 433, 14 CONSENT. gramm. V 355, 11 SCHOL. Hor. vita p. 1, 7 carm. 2, 1, 25 *al.* COMMENT. Lucan. 6, 68 *al.* SCHOL. Cic. Gron. p. 390, 21. 438, 17 CLAVD. DON. Aen. 3, 30 *al.* PELAGON. 147 *al.* CHIRON 158 haec omnia mixta ... defervere -es (*talia passim apud medicos in compositionibus ut* VEG. mulom. 2, 133). VEG. mil. 1, 7. 2 ind. capit. 3 FVLG. myth. 3, 7 p. 72, 7 AMBR. hex. 6, 2, 6 *al.* PS. AMBR. laps. virg. 7, 30 HEGES. 1, 30, 5 *al.* HIER. adv. Iovin. 1, 36 *al.* VVLG. gen. 17, 6 *al.* Sirach 42, 17 fecit sanctos enarrare omnia. *nota* Is. 66, 9 qui alios parere -o, ipse non pariam. RVFIN. hist. mon. 2 p. 407^{A} -bat convocari fratres. Adamant. 1, 5 *al.* IOANN. Hier. c. Ioh. 24. PRVD. perist. 13, 45 nil grave, quod peragi finis -it. apoth. 604 c. Symm. 2, 220 CLAVD. carm. min. 18, 12 PAVL. NOL. carm. 21, 453 *al.* AVG. civ. 2, 20 p. 79, 8 *al.* CYPR. GALL. exod. 1025 *al.* COMM. instr. 1, 26, 37 *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 54, 7 *al.* PAVL. MED. vita Ambr. 10 *al.* ACT. Archel. 8 *al.* MACR. sat. 1, 5, 14 *al.* SORAN. p. 48, 10 MARCELL. med. 1, 38 *al.* PS. APVL. herb. 115, 3 PLAC. med. 1, 13 THEOD. PRISC. eup. faen. 69 AVIAN. fab. 26, 9 *al.* *nota* 24, 6 manus ... leonem -erat ... procubuisse. MART. CAP. 1, 34 *al.* OROS. hist. 4, 18, 18 CASSIAN. conl. 1, 18, 2 *al.* EPIST. pontif. Thiel (Hilar.) 1, 2 *al.* LEO M. epist. 109, 4 *al.* serm. 10, 2 *al.* AVELL. p. 13, 26 *al.* PROSP. resp. ad Gall. 1, 12 *al.* MARCELL. chron. II p. 63, 392, 2 *al.* HYD. chron. II p. 15, 9 *al.* CAEL. AVR. acut. 1, 10, 72. 2, 21, 128 *al.* MAR. VICTOR aleth. praef. 36 *al.* ARNOB. in psalm. 17 p. 346^{C} PRAEDEST. 1, 7 p. 590^{B} *al.* SALV. gub. 4, 44 *al.* SIDON. epist. 1, 10, 2 *al.* CLAVD. MAM. anim. p. 134, 12 FAVST. REI. epist. 10 p. 217, 6 *al.* RVRIC. epist. 7 p. 360, 19 *al.* VICT. VIT. 3, 4 *al.* *nota* 3, 27 *v. p. 104, 56.* NICET. hymn. 21 p. 86, 4 *al.* VIRG. gramm. epit. 5 p. 41, 8 *al.* SEDVL. carm. pasch. 4, 39 fecit discedere noctem (op. pasch. 4, 2 reppulit). 4, 91 *al.* 5, 49 -erat hunc ... nasci (op. pasch. 5, 3 p. 276, 3 nasci concessit). op. pasch. 1, 20 PAVL. PETRIC. Mart. 2, 76 *al.* ALC. AVIT. carm. 2, 201 *al.* epist. 43 *al.* *nota* carm. 2, 405 *mulier* hunc ... suasisset temnere iussa, ceu proprium (*sc. virum*) ... fecit *Eva*. DRAC. laud. dei 1, 724 *deus* -it ... noverit ut vultur, qua sit regione cadaver ... aut aquilae ... renovare iuventam. 2, 245 *al.* 3, 618 fac fieri, quod ... iubes. BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 142, 12 *al.* ENNOD. epist. 1, 5, 11 p. 12, 11. 1, 7, 2 p. 16, 8 *al.* FVLG. RVSP. ad Monim. 1, 3 *al.* CASSIOD. var. 1, 2, 6 *al.* inst. div. 5 p. 1116^{C} *al.* Ios. c. Ap. 2, 158 pendere fecit (ἀνηρτῆσθαι παρεσκεύασε). 2, 177 -unt assidere (παρακαθίστανται). IORD. Rom. 58 *al.* CONC. *saepius.* COD. Iust. de cod. confirm. 5 *al.* LEX Burg. Rom. 31, 4 LEX Visig. 7, 1, 1 *al.* HIST. Apoll. rec. A *et* B 32 *al.* VEN. FORT. carm. 2, 16, 48 *al.* 3, 3, 23 tristis hinc nemo recedit, sed lacrimas removens laetificare -is. Mart. 4, 82 liquor interior -it exteriora tueri (*passive, item* 6, 432. *cf. Leo in ind.*). CORIPP. Ioh. 1, 134 *al.* ARATOR act. 1, 624. 2, 323 MAXIM. eleg. 1, 38 GREG. TVR. Franc. 1 praef. p. 35, 1 *al.* *nota* glor. mart. 53 Gallus ... gravatus ... fiebat ... morbo deficere. glor. conf. 1 iubet ... fieri ... poculum praeparari. Thom. p. 100, 19 *al.* GREG. M. epist. 3, 35 *al.* in Ezech. 1, 1, 7 *al.* EVGIPP. Sev. 31, 5. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 276^{C} mansuescere fecit ... leones (ἡμερώσας). 9 p. 281^{D} *al.* FACVND. defens. 2, 1 p. 559^{A} EPIST. apost. 7, 9 ISID. orig. 3, 42, 2 *al.* PASS. Thom. p. 134, 9 PASS. Felicit. 6 p. 60, 21 *al.* PASS. Radegund. 2, 12 PASS. Petr. 3 *al.* PASS. Paul. 2. CORP. VI 3626, 6 con(iugi) b. m. fecit et sibi ... itu(m) ambitu(m) coronare sacrificare. *plura ex Corp. VI vide Konjetzny, Archiv 15 (1907), 344.* CORP. III 3653 (*a. 371*). 3955 ne quis in hac ara porcos agi -ere velit. 4796 (*a. 311*). 9532 tesellam figi fecit. 14458^{1}. VIII 14365, 12. CARM. epigr. 1238, 18 hic labor et vita parvo cont(ent)a valere et dominum fecere. 1519, 12 (*ca. a. 165*). TAB. devot. Audollent 269 B 17 αμα⟨ρ⟩ε με⟨κο⟩υμ φεκιτ. 303 I 5 re(s)po(n)deri facuas ilos muto⟨s⟩. INSCR. christ. Rossi I p. 677, 8 (*a. 539*) *al.* *nota iuncturam* fieri fecit: CORP. VI 8098 fil(io) fieri f(ecit) (*interpol. sec. Momms.*). XII 5337 (*a. 456/7*) Rusticus ... f(ieri) f(ecit) (*sc. aram*). X 6068^{a} fieri fecit (*vide adnotationem*). -ctum est *c. inf. v. p. 101, 79.* *nota structuram c. inf. act. non addito acc. personae agentis; certa huius structurae exempla non inveniuntur ante infimam latinitatem (de dubiis cf. Thielmann l. l. p. 200 sqq.); sunt autem haec tertiae coniugationis*: GREG. TVR. Franc. 1 praef. p. 35, 1 hoc ... inquirere fecit (*sed inf. pass.* Franc. 8, 5 interfici fecit. vit. patr. 8, 9 reddi -as. *al.*). THEOD. MOPS. in Gal. 3, 23 in omnes homines suam defundere fecit cognitionem.

II *speciatim certis significationibus*: **A** ***creare, eligere, nominare*** (*aliquem*): NAEV. trag. 58 te herem -am. carm. frg. 63 fato Metelli Romae consules fiunt. PLAVT. Aul. 85 mirum quin ... me ... -at Iuppiter ... regem. 504 moribus praefectum mulierum hunc -ctum velim. Capt. 824 hunc ... agoranomum. 895 te ... cellarium. Cas. 460 hunc ... vilicum. 462 me ... atriensem. Epid. 465 illam ... libertam meam. Poen. 49 ei rei ego finitor -ctus sum. 716. 802. Stich. 702. ENN. ann. 169 cives Romani tunc -cti sunt Campani. S. C. de Bacch. (Corp. I^{2} 2 n. 581) 13 neve magistratum neve promagistratu⟨d⟩ neque virum ⟨neque mul⟩ierem quiquam fecise velet. CATO agr. 144, 1 custodem. LEX Bant. (Corp. I^{2} 2 n. 582) 16 dic(tator), co(n)s(ul), pr(aetor), mag(ister) eq(uitum), cens(or), aid(ilis), tr(ibunus) pl(ebei), q(aestor), IIIvir cap(italis), IIIvir a(greis) d(andeis) a(dsignandeis), ioudex ex h(ace) l(ege) ... ⟨... queiquomque eorum p⟩osthac -ctus erit. LVCIL. 671 publicanus ... ut Asiae fiam. LEX agr. (Corp. I^{2} 2 n. 585) 28 censori-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bus, queiquomque post hac -cteis erunt. 48 manceps praesve -ctus est. 53 ⟨IIvir . . .⟩ . . . -ctus creatusve (*cf.* LEX Iul. munic. [Corp. I² 2 n. 593] 24). RHET. Her. 4, 54, 68 *imperatorem*. CIC. Q. Rosc. 53 cognitor est -ctus. Verr. 3, 120 senatorem -ctum esse gratis. 3, 128 is fieri *sacerdos* nullo modo poterat (*supra* creari). leg. agr. 2, 16 ut quem . . . tribus -erint, is xvvir sit. 2, 18. prov. 45 ille . . . plebeius est lege curiata -ctus. off. 3, 45 vas -ctus. LEX Anton. de Term. (Corp. I² 2 n. 589) 1, 5 quei . . . Thermeses maiores Pisidae -ctei sunt. LEX Vrson. (Corp. I² 2 n. 594) 62, 28 neve quis . . . invitum *apparitorem* militem -ito neve fieri iubeto. 68, 25 IIvir(um) creare -ere sufficere. 130, 43 quo quis . . . patronus atop⟨t⟩etur sumatur fiat. *nota* PLIN. paneg. 8, 6 omnia . . . -ctus es. *talia passim per totam latinitatem.* *in inscriptionibus parietariis Pompeiorum saepe, ut* CORP. IV 45 -at(is) aed(ilem) M. Ma(rium?). 175 A. Vettium Firmum aed(ilem) o(ro) v(os) f(aciatis). Fuscus cum Vaccula -it. 357 Sabinum . . . aed(ilem) fieri rog(o?). *nota accusativum magistratus omissum* (facere *aliquem i. q. creare magistratum*): CIC. Mur. 18 'quaesturam una petiit et sum ego -ctus prior'. Planc. 9 non enim comitiis iudicat semper populus, . . . cedit precibus; -it eos, a quibus est maxime ambitus. Att. 1, 1, 2 conducere videtur Thermum fieri cum Caesare (*sc. consulem*). CAEL. Cic. epist. 8, 3, 1 si fio (*supple magistratum ex antecedentibus*). 8, 4, 3 Hirrum cuncti iam non -endum flagitare. 8, 9, 5 nolo te putare Favonium a columnariis praeteritum: optimus quisque eum non fecit. 8, 10, 5 ne paterer fieri. *cf.* SALL. Iug. 85, 12. VELL. 2, 17, 3 *Sulla* petens . . . consulatum paene omnium civium suffragiis -ctus est. SEN. epist. 118, 4 scio apud te (*sc. fortunam*) Catones repelli, Vatinios fieri. AVR. VICT. Caes. 8, 3 Othonem praetoriis, Vitellium Germanicianis legionibus -ctum. *sim.* 37, 2. FAST. cos. Capitol. a. u. c. 498 (Corp. I² p. 29) Caedicius . . . in mag(istratu) mort(uus) e(st). in eius locum -ctus est M. Atilius . . . Regulus. a. u. c. 731 (p. 28). *formula breviata:* FAST. cos. Capitol. a. u. c. 296 (p. 16) in eius l. f. est L. Minucius. *sim. saepius.* CORP. IV 98 Postu⟨mium⟩ . . . Iulius Polybius collega -it. 768 M. Epidium Sabinum d(uumvirum) i(ure) di(cundo) defensorem coloniae *eqs.* . . . -iat(is) (*sequitur* CARM. epigr. 39 Sabinus dissignator cum plausu -it). INSCR. Röm. Mitteil. 13 (1898) p. 10 (*Pompeis*) Mustius fullo -it et dealbat. LEX Malac. (Corp. II 1964) 2, 30 eum pro ea curia -ctum creatumque esse (3, 11. 2, 55. 57). *sim.* CIC. Att. 7, 2, 3 fecit palam te (*sc. heredem*) ex libella, me ex teruncio (*sic ed. Iensoni; corrupt. in cod.*).

B ***fingere,*** *credere* (*de poetis, scriptoribus, quolibet auctore opinionis*): **1** *cum duplici acc.* (*est ubi alterum acc. pro attributivo possis accipere*): CIC. Planc. 71 nimis magnum beneficium Plancii -o (*ibid.* verbis exaggero). de orat. 1, 263 operarium nobis quendam . . . oratorem -is. Brut. 218 se . . . colloquentem -it. orat. 85 rempublicam loquentem. Tusc. 5, 115 *v. p. 118, 7.* fin. 4, 40 -it . . . duo seiuncta ultima bonorum. Cato 3 Laelium et Scipionem -imus admirantes. 54 nat. deor. 1, 31. 3, 49 Erectheum si deum -imus. ac. 2, 56 *al.* Att. 2, 19, 5 in iis epistolis me Laelium . . . -am. 13, 19, 3. epist. 7, 33, 2 litteris . . . verecundiorem me in loquendo -is. or. frg. Hier. epist. 52, 8. LVCR. 1, 655 si -ant admixtum rebus inane. 4, 824 lumina ne -as oculorum clara creata, prospicere ut possemus. VARRO rust. 2, 2, 20 *numerum* -unt alii *auctores* maiorem, alii minorem. OV. am. 3, 12, 27 fecimus Enceladon iaculantem. ars 1, 225 hos -ito Armenios. trist. 2, 411 *auctor*, mollem qui fecit Achillem. LIV. 2, 55, 3 nihil contemptius *quam lictores* . . ., si sint, qui contemnant; sibi quemque ea magna atque horrenda -ere. MANIL. 1, 633? SEN. contr. 1, 3, 2 illam virginem. 7, 2, 14 Cornelius . . . querentem Ciceronem. 9, 6, 11 *al.* SEN. benef. 4, 19, 1 *Epicurus* deum inermem. nat. 1, 8, 4 nostri . . . nubem cavam. 2, 32, 3 *deum* otiosum. epist. 88, 5 *Homerum* Stoicum. PETRON. 71, 9 ut naves . . . -as plenis velis euntes. 71, 10. PLIN. nat. 2, 248 terram . . . nonagesimam sextam partem totius mundi -it. 3, 5. 95 *al.* MART. 4, 47, 2 dipyrum . . . Phaetonta -is, *pictor.* QVINT. inst. 1, 4, 20 *grammatici* aliud nomen, aliud vocabulum -unt. FRONTIN. aq. 25 Agrippam auctorem. APVL. Plat. 2, 3 fortitudini ac timori medios pudorem et ignaviam fecit. MIN. FEL. 21, 3 TERT. nat. 2, 2 test. anim. 1 p. 135, 20 pudic. 7 p. 231, 21 *al.* ITALA prov. 30, 12 (Hier. adv. Pelag. 1, 39) *v. p. 119, 14.* Is. 40, 18 (Filastr. 93, 5; *sim.* VVLG.) LACT. inst. 1, 3, 14. 1, 11, 1 SVLP. VICT. rhet. 42 p. 338, 36. AVSON. 358, 2 qui . . . Vergilium -amus impudentem (*de suo centone Vergiliano obscaeno*). AVG. civ. 3, 2 Apollinem . . . pugnantem *Homerus.* 5, 9 p. 203 *al.* COMM. instr. 1, 10, 1 *al.* 1, 23, 11 rectorem . . . -is te. MACR. sat. 1, 1, 7 Decium . . . sciscitantem. 3, 7, 3 *al.* PRAEDEST. 1, 25 p. 595^C nuptias . . . pares . . . fornicationibus. *sim.* PS. AVR. VICT. orig. 4, 1 a cacuminibus montium, quae illi ὄρη -unt.

2 *pro altero acc. adverbialia sim.*: SEN. frg. 32 alter fecit deum sine corpore, alter sine animo. PLIN. nat. 19, 75 nisi medici masculini sexus -rent in his rotunda *rapa.* 24, 129 quae Graeci communicatione nominum in ambiguo fecere. 25, 43 -unt alii et sideritim . . . foedi odoris. FLOR. epit. 2, 19, 2 quam (*aetatem*) ducentorum annorum fecimus. SCHOL. Cic. Bob. p. 124, 21 summae . . . aequitatis . . . repulsam.

3 *pro altero acc. infinitivus* (*cf. Thielmann, Archiv 3 [1886] 177 sqq.*): TER. Haut. 31 fecit *poeta* servo currenti . . . decesse populum. VOLCAC. carm. frg. 9 *in iudicio de gradibus poetarum*: insequi Licinium -o Atilium. 12 nono loco esse facile -o Luscium. CIC. Verr. 2, 100 (*bis*) quod plus fecit Dolabella Verrem accepisse quam. 3, 101 *al.* dom. 10 si timuisse eos -is. opt. gen. 17 quem (*Isocratem*) Plato . . . in Phaedro laudari fecit. fin. 4, 8 *Stoici* argumenti . . . caput esse -unt ea, quae perspicua dicunt (*v. Madvig ad h. l.*). nat. deor. 1, 19. 83 *al.* Tusc. 1, 97 *oratione* -it eum (*Socratem*) Plato usum. 4, 35 poetae impendere . . . saxum Tantalo -unt. *nota* 5, 115 Polyphemum Homerus cum immanem . . . finxisset, cum ariete . . . colloquentem -it eiusque laudare fortunas. epist. 15, 18, 1 -o me alias res agere. CATVLL. 97, 9 se -it esse venustum. LVCR. 1, 747 finem non esse secandis corporibus -unt. 1, 783. 3, 626 quinque . . . eam (*animam*) -undum est sensibus auctam. 3, 878 -it esse sui quiddam super inscius. VERG. Aen. 8, 630 -erat *Vulcanus* procubuisse lupam. PROP. 2, 12, 6 fecit . . . volare deum (*sc. qui pinxit Amorem*). OV. met. 6, 76 *Minerva acu pingens* deum pelagi . . . ferire tridente aspera saxa fecit (6, 108. 109). 13, 692 ecce -it *caelator* . . . natas Orione . . ., hac non femineum iugulo dare vulnus aperto. PERS. 1, 44 quem ex adverso dicere feci. PETRON. 51, 2 fecit se porrigere *phialam.* PLIN. nat. 5, 63 schoenos . . . patere XL -unt. 34, 59 fecit . . . Apollinem serpentemque eius sagittis configi. GELL. 5, 1, 6. 9, 9, 15. 10, 22, 2 *al.* APVL. apol. 40 flor. 18 p. 84 *al.* TERT. anim. 36 p. 362, 20 *al.* ITALA Luc. 24, 28 (cod. d) ipse fecit (προσεποιεῖτο. cod. a: affectabat, cod. e: simulavit, codd. b f δ *et* VVLG.: finxit) se longius abire. PORPH. Hor. carm. 1, 15, 1 VOPISC. Car. 13, 5. ARNOB. nat. 6, 10 quem esse . . . -itis figuratisque nasicam. LACT. inst. 1, 10, 6 *al.* DON. de com. 3, 8 *al.* SERV. Aen. 2, 610 *al.* SCHOL. Pers. 1, 63 CLAVD. DON. Aen. 1, 104. 3, 370 *al.* CARM. de fig. 159 AVG. civ. 2, 21 p. 82, 21 *al.* COMM. instr. 1, 27, 12 *al.* MACR. sat. 3, 11, 7 *al.* AVIAN. fab. praef. p. 5. *sic* fac (facite) *c. inf.*: GLOSS. V 658, 13 fac aliquando pro finge accipitur. CIC. S. Rosc. 97 fac audisse *Glauciam* statim: quae res eum . . . contendere coëgit? (*sic fere interrogatio sequi solet; cf. Thielmann l. l. p. 179 et infra*). Verr. 3, 141 fac ita esse. 4, 160. 5, 19 *al.* Phil. 12, 29 -ite . . . legiones . . . improbare. de orat. 2, 226 fac esse. *nota* orat. 36 fac alium Accio (*sc. delectari*). ac. frg. 20 *al. cf.* Tusc. 1, 70 fac igneam *animi naturam*, fac spirabilem. Att. 7, 9, 4 praeteriit tempus non legis . . ., fac tamen legis. 12, 5, 1 *al.* LVCR. 2, 485. VERG. Aen. 4, 540 quis me . . . fac velle, sinet. OV. met. 2, 290. SEN. Phoen. 200 quis . . ., velle fac, quicquam potest malis tuis adicere? 633 favisse fac. benef. 4, 18, 2 fac nos singulos (*sc.* esse): quid sumus? epist. 107, 11 fac nolle. *cf.* 109, 17 SIL. 2, 315. 16, 641 STAT. Theb. 2, 449 FRONTO p. 144, 17 N. OPTAT. 2, 25 p. 62, 1 *al.* SYMM. epist. 4, 18, 3 CLAVD. 20, 47 *al.* SALV. gub. 3, 41 CARM. de pond. 145. *nota has structuras*: STAT. Ach. 1, 916 metuit . . . morari. fac velit. OPTAT. 4, 2 p. 103, 1 fac, ut tibi sit fastidiosum, tamen nobis est necessarium. 4, 8 p. 114, 8. FAVSTIN. trin. 2, 10 fac . . ., quod . . . -ctus sit.

C ***aestimare:*** *c. acc. pretii*: CIC. Brut. 2, 6, 3 si tantum est in eo (*sc. Cicerone*), quantum scribis, . . . gaudeo; et si, quod amas eum, eo maiora -is (*sc. quae sunt in eo?*), . . . gaudeo. HOR. sat. 2, 3, 177 ne maius -as id, quod satis esse putat. TERT. test. anim. 6 p. 142, 12 quam tanti -is, quantum illa te -it. adv. Marc. 5, 15 p. 628, 21? (*cf. p. 112, 46*). ITALA psalm. 52, 6 (Cypr. testim. 3, 55) deus nihil fecit illos (ἐξουδένωσεν. ITALA Veron., PSALT. Rom., VVLG. sprevit). Matth. 10, 37 (Ambr. Iac. 2, 5, 25) qui plus -erit patrem . . . quam me (ITALA codd. a b c d g¹ q: diligit . . . plus, codd. δ ff¹ k: amat . . . super me, cod. g¹ (*capitul. p. 3*) diligit . . . super me, VVLG. amat . . . plus. φιλῶν . . . ὑπέρ). LVCIF. Athan. 2, 29 p. 200, 6 plus mensae tuae copias -erunt quam ea quae. VVLG. act. 20, 24 -o animam meam pretiosiorem quam me (ποιοῦμαι). *c. gen. pretii*: NAEV. com. 9 pluris feci potioremque habui libertatem. PLAVT. Amph. 508 quanti -as uxorem tuam (*aliter* VITR. 2, 8, 8 *parietes* quanti -cti fuerint). Asin. 114 te . . . haud magni. Aul. 112 hominem pauperem . . . parvi -ere qui⟨n⟩ nummum petat. Bacch. 89 nihili. 1102 hoc . . . non nauci. Capt. 477 terrunci. Cas. 2 fidem . . . maxumi. 332 flocci. Epid. 522 minoris. Merc. 7 tanti. Mil. 784 aequi (atque *codd.*). Pseud. 269 minimi. Rud. 381 multi. TER. Ad. 163 huius (DON. *ad l.* δεικτικόν). CIC. S. Rosc. 47 plurimi. 115 tantidem quanti. CATVLL. 10, 13 nec (non *codd. plurimi*) . . . pili. 42, 13 non assis. PAVL. FEST. p. 99, 17 non hettae. PETRON. 58, 4 dupundii. *c. abl. pretii*: PLIN. nat. 34, 39 in Capitolio Apollo, tralatus . . . ex Apollonia . . . D talentis -ctus. CORP. VII 180 (*in sigillo*) aeramenti libram donavit -ctam ✕ III. TERT. cult. fem. 1, 9 tanto maior fit concupiscentia, quanto magno fecit quod concupivit. *c. praep.*: PLAVT. Pseud. 849 pro pretio -o ut . . . appareat.

D ***probare:*** MACR. somn. 1, 19, 9 haec . . . ratio -it lunam non habere lumen proprium. *fort.* MANIL. 1, 207? *cf. Thielmann, Archiv 3 (1886) 180.*

iuncturae *quaedam cum duplici obiecto*: se facere (*cum simplici obiecto v. p. 104, 16 et 110, 31*): *aliquem, aliquid*: NAEV. com. 75 se[se] communem -it. PLAVT. Amph. 123 versipellem se -it *Iuppiter.* Asin. 351 -o facetum me atque magnificum virum. Capt. 123 Curc. 539 Epid. 421. Mil. 108 intimum . . . se miles apud lenam. 409. 1044 magnum me -am . . . quom . . . me sic collaudat. 1243 tu te vilem. Most. 234 exheredem meis bonis me. Pseud. 674 me . . . gloriosum. Trin. 1008 fac te propere celerem. TER. Ad. 756 hilarum ac lubentem . . . te. POSTVM. hist. 2 sese stultum brutumque. CIC. Cluent. 72 se

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ligurem. Flacc. 46 Planc. 65 Brut. 218 *v. p. 117, 44.* 241 *v. p. 124, 1.* Att. 2, 19, 5 epist. 15, 18, 1 *v. p. 118, 9.* CATVLL. 10, 17 ut ... me -rem beatiorem. 97, 9 *v. p. 118, 10* PVBLIL. P 15 VARRO Men. 83 OV. epist. 6, 100 *v. p. 115, 49.* LIV. 1, 8, 2. 40, 5, 8 SEN. contr. 1, 7, 16. 7, 3, 7 *al.* VAL. MAX. 8, 7 ext. 8 *al.* PHAEDR. 4, 13, 4 se ferarum regem ... leo. SEN. benef. 1, 9, 4 *al.* dial. 2, 19, 12 epist. 5, 1 *al.* PLIN. nat. praef. 1. 6. 10, 117 SIL. 12, 402 STAT. Theb. 9, 551 MART. 12, 34, 10 QVINT. inst. 11, 1, 16 decl. 328 p. 292, 1 IVV. 1, 68. 3, 231 sese dominum. 12, 35 se eunuchum ipse. TAC. hist. 1, 76 partem se reipublicae. ann. 15, 55 *ex coni.* PLIN. epist. 1, 23, 3 paneg. 67 *al.* SVET. Aug. 28. FLOR. epit. 2, 6, 30 *ex coni.* 4, 2, 21 APVL. met. 1, 2. 10, 16 *al.* S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 12 MEN. dig. 49, 16, 4, 8 TERT. nat. 2, 13 resurr. 53 p. 111, 2 adv. Prax. 10 p. 240, 20 adv. Marc. 2, 10 p. 348, 9 *al.* ITALA (?) II par. 18, 21 (Filastr. 26, 4) -o me quasi angelum lucis (*aliter* LXX *et* VVLG.). prov. 30, 12 (Hier. adv. Pelag. 1, 39) iustum se (δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει). PORPH. Hor. epist. 1, 17, 21 *al.* SPART. Pesc. 10, 2 LACT. inst. 2, 2, 22. 5, 15, 6 *al.* *nota* 1, 21, 16 amputato ... sexu nec viros se nec feminas -unt. FIRM. err. 4, 2 IVST. 16, 4, 10 PS. AVR. VICT. epit. 20, 2. EVTR. 6, 20, 1 dictatorem se fecit (δικτάτωρα ... ἑαυτὸν ἐχειροτόνησε). *al.* LVCIF. non parc. 11 p. 232, 15 cum temet in aeternum esse -eris punitum. *sim.* Athan. 1, 32 p. 122, 3. FILASTR. 26, 2 animae ... deditas ... se impietati -unt. MAXIMIN. c. Ambr. 66 VVLG. Sirach 20, 13 Marc. 15, 30 *al.* AVG. civ. 4, 20 p. 169, 11 *al.* in psalm. 62, 18 se subter fecit. grat. Christ. 19, 20 COMM. instr. 1, 23, 2. 11 *v. p. 117, 71.* 2, 17, 12 *v. p. 114, 53.* apol. 623 deus ... hominem totidemque se fecit. MACR. sat. 3, 20, 5. PS. AVG. quaest. test. II nov. 51 p. 443, 27 si non Iudaeum se -isset ... ire. ITIN. Alex. 53 sese ... convivam. COD. Iust. 4, 29, 24 pr. VEN. FORT. carm. 1, 1, 16 te -is esse viam. ORIG. in Matth. 18, 100 -ere se in parvum. BENED. reg. 4 VITA Radeg. 2, 8. *passive*: LIV. 7, 10, 10 Romanus ... cum ... toto ... corpore interior ... -ctus insinuasset se inter corpus armaque *hostis.* *aliquo*: DON. Ter. Phorm. 635 'hinc se -at', id est abeat, ut 'huc se -at' huc accedat significat. APVL. met. 5, 2 propius accessit et ... intra limen sese -it. ITALA psalm. 72, 27 (Aug. civ. 10, 25 Praedest. 3, 9 p. 647^D) qui longe se -unt a te (μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ. ITALA Veron., PSALT. Rom., VVLG. elongant se). VEREC. in cant. 2, 12 qui idolis servit, ... se cum idolis -it, non idolum secum. GREG. M. epist. 2, 45 p. 145 Aregis ... cum Ariulfo se fecit. meum, tuum, suum *facere etc.*: PLAVT. Amph. 375 pugnis usu -isti tuom (*sc. me*). Bacch. 1153 tuom -ito. Mil. 1367 me tuom (meorum *sim. codd.*) -ctum. Poen. 1218 tuas nos facile -eris. TER. Ad. 115 is meus est -ctus. 875. 898. Haut. 12 vestrum iudicium fecit. RHET. Her. 4, 29, 40 *bis.* CIC. inv. 2, 62 quae filii fuerunt, ... nostra fiant. Quinct. 90 agrum ... suum. S. Rosc. 145 Caecin. 74 leg. agr. 2, 40. de orat. 2, 304 litem tuam. Att. 1, 4, 3. 7, 3, 9 epist. 16, 10, 2 CAES. civ. 2, 32, 1 PVBLIL. A 10 VARRO ling. 5, 183. 7, 105 rust. 2, 1, 15 SALL. Iug. 102, 13 OV. epist. 16, 138. 19, 121 *al.* ars 2, 259 met. 9, 760 fast. 2, 690. 4, 22 *al.* LIV. 3, 18, 7. 21, 44, 5 *al.* 41, 8, 12 ne quis quem ... suum -ret neve alienaret. MANIL. 5, 480 SEN. Phoen. 558 clem. 1, 3, 1 *al.* epist. 20, 1 aliquando fias tuus (75, 18). 84, 7 *al.* LVCAN. 3, 34 (*cf.* COMMENT. *ad h. l.*). 7, 745 LVCIL. IVN. carm. frg. 1 PLIN. nat. 1, 11, 24. 17, 100. 28, 6 STAT. Ach. 1, 377 MART. 13, 127, 2 QVINT. inst. 1, 5, 68. 10, 2, 26 decl. 336 p. 324, 11 PLIN. epist. 2, 15, 1 IVLIAN. dig. 46, 3, 34, 7 GAIVS inst. 2, 20 *al.* FLORENT. dig. 1, 8, 3 APVL. met. 9, 14 *al.* PAVL. dig. 3, 5, 23 MIN. FEL. 6, 2 TERT. adv. Val. 1 p. 178, 9 *al.* ITIN. Alex. 31 *al.* COD. Iust. 3, 32, 11 pr. (*a. 293*). PANEG. 5, 6 VOPISC. Tac. 15, 2 *al.* LACT. inst. 5, 6, 2 *al.* OPTAT. 6, 8 p. 155, 22 AVSON. 415, 53 AVG. civ. 16, 25 p. 165 *al.* *similiter* PETRON. 38, 12 liberti ... omnia ad se -erunt. *pro altero obiecto est part. perf. pass.* (*interdum circumscribit simplex verbum, ut* missum facere, *i. fere q.* '*mittere*'): PLAVT. Amph. 1145 missum -o Tiresiam. Pseud. 224 omnia -is effecta. Rud. 800 te ... faxo recte acceptum. TER. Haut. 341 ademptum tibi ... faxo ... metum. CATO agr. 40, 3 librum ad librum vorsum -ito. LVCIL. 1280 Nuculam ... confixum ... -ere. CATVLL. 36, 16 acceptum face redditumque votum. PROP. 2, 18, 6 scissas ... ruga genas. OV. am. 1, 8, 92 fit ... per multas praeda petita manus. met. 5, 480 vitiata ... semina fecit. SEN. Herc. O. 890 mors innocentes ... deceptos. PS. SEN. epist. Paul. 5 te res remo[ra]tum. PETRON. 74, 4 ut aeno coctus fieret gallus. HYG. lim. grom. p. 187, 4 sol ... umbras ... -it ordinatas. DECRET. decur. Caeret. (Corp. XI 3614) 4 descriptum et recognitum -ctum. ARGVM. Plaut. Mil. 1, 11 omissam ... concubinam. IVL. VAL. 1, 6 si fiat editus partus. ITALA psalm. 72, 14 (Hier. epist. 39, 2, 4) -ctus sum flagellatus (ἐγενόμην μεμαστιγωμένος. ITALA Veron., PSALT. Rom., VVLG. fui flagellatus). Dan. 2, 35 (Firm. err. 20, 4) argentum et aurum -cta sunt minuta (VVLG. contrita sunt. LXX λεπτὰ ἐγένετο. THEODOT. ἐλεπτύνθησαν). Rom. 6, 5 (codd. d g *et* VVLG.) complantati -cti sumus (σύμφυτοι γεγόναμεν). COD. Iust. 3, 28, 22 pr. (*Diocl.*) filia ... exheredata -cta. HIL. myst. p. 10, 13 id ... cognitum fiat (p. 15, 26). FILASTR. 26, 2 *v. supra l. 21.* AVSON. 350, 8 aere dirutum *me.* FVLG. aet. mund. p. 161, 5 vasa ... polluta. HEGES. 1, 34, 1 gentem ... subiectam. VVLG. lev. 26, 22 desertae ... fiant viae vestrae. psalm. 31, 5 (*item* PSALT. Rom.) delictum ... cognitum ... feci. 65, 8 auditam ... vocem. AVG. civ. 13, 7 p. 564 sententia istos fecit exceptos. c. Iul. 6, 3, 7 parvulos ... exceptos. COMM instr. 1, 9, 1 fiat ... depictus. CYPR. GALL. iud. 667 fiant ... soluti. IGNAT. ad Eph. 16, 2 inquinatus -ctus (ῥυπαρὸς γενόμενος). CHRON. Alex. chron. I p. 94, 22 dispersas -amus ... linguas. SEDVL. epist. 1 p. 9, 7 in ... senatu fieri allecta (*virgo*). PAVL. PELL. 48. DRAC. laud. dei 3, 122 natos qui planctos ... -it. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 115 asinum hoc est semet ipsum ... gravat et -it ... oneratum (ποιεῖ ... κατάγομον). GREG. TVR. Franc. 3, 31 adulta -cta. ANTHIM. 23 *pulli* capriati. 48 pectinis ... elixi. ORIBAS. syn. 1, 28 fiunt ... confectae aquae calefacientes (γίνεται ... θερμαίνοντα ὕδατα). COD. Iust. 3, 1, 13, 2^c poena ... fiat imposita. 3, 28, 36, 2^b insertam -at praeparationem. 6, 23, 27, 2. GREG. M. moral. 9, 50 transacta fiunt, quae venientia longa videbantur. CORP. VI 29289, 12 si quis hoc monumentum ... donatum -erit. *aliter* ITALA II reg. 7, 9 (Aug. civ. 17, 8 p. 223, 20) feci te nominatum secundum nomen magnorum (ἐποίησά σε ὀνομαστόν, VVLG. feci ... tibi nomen grande).

caput tertium.

ABSOLVTE

I *de personis* (*in actionibus voluntatis*): **A** ***generatim*: 1** *accedente adverbio modi sim.* (*facere aliquo modo [alicui]; fit aliquo modo [alicui]*): LEX reg. Fest. p. 6, 2 si quisquam aliuta faxit. NAEV. trag. 38 egone an ille iniurie -imus? PLAVT. Amph. 79 sat habet favitorum ... qui recte -it. 289 sapienter. 315 nequiter. 352 bene. 397 utut. Aul. 20 item. Bacch. 445 strenue. 555 ei male. 871 sedulo. 1013 stulte. 1062 odiose. Capt. 949 benigne. 960 vere. Cas. 260 commode. 394 malitiose de hac re. Cist. 107 amice. Curc. 675 lepide. *talia saepius.* Mil. 1436 si sic aliis moechis fiat. CATO orig. 95 quanto nos inter nos ... cautius -imus. or. frg. 1, 28 quanto secus. TER. Andr. 755 impudenter. COM. pall. inc. 50 aegre -am filiis (*cf. Char. gramm. I 176*). RHET. Her. 4, 3, 4 immodeste. CIC. Planc. 28 gratius ... civitatibus. 52 eis ... benigne a populo -ctum. Mil. 9 -ere ... periculose quam perpeti turpiter maluit. 82 fortiter. Tusc. 1, 86 Pompeio ..., cum graviter aegrotaret ..., melius est -ctum. Att. 5, 4, 2 de Marcello -isti diligenter. VITR. 2, 8, 18 cum ... opus erit his uti, ... sic erit -endum (*sic saepius*). SEN. contr. 1, 6, 5 blande. SEN. epist. 1, 1 ita fac, ..., vindica te tibi. COLVM. 3, 13, 2 *malleolos* erigunt ... cetera coaequant; aeque (quae *codd.*) -unt in eadem linea. PETRON. 71, 10 populum sibi suaviter -entem. MART. 1 praef. 9 improbe. 4, 72, 4 tam fatue. PLIN. epist. 1, 15, 3 dure. *talia passim.* GLOSS. III 115, 64 *sqq.* puer, cito fac et tolle sabana. *nota iuncturas*: TER. Eun. 624 voluit -ere contra huic aegre (*v. vol. IV p. 741, 74 sqq.*). PLANC. Cic. epist. 10, 9, 3 te, ut diligas me, si mutuo te -urum scis, rogo. satis facere *v. p. 104, 49.* *pro adverbiis adverbialia vel enuntiata*: LEX luci Lucer. (Corp. I^2 2 n. 401) 5 arvorsu hac (S. C. de Bacch. [Corp. I^2 2 n. 581] 24 quei arvorsum ead -issent. LEX Bant. [Corp. I^2 2 n. 582] 9 advorsus hance legem). ENN. scaen. 399 qui ... monstrat viam, quasi lumen ... accendat, -it. PLAVT. Amph. 198 meo more -ero. Aul. 477 consilio bono. Capt. 296 tua ⟨ex⟩ re -eris (Men. 661). Pseud. 540 de compecto. TER. Phorm. 659 stultitiā ... malitiā. RHET. Her. 2, 9, 13 se contra quod legibus sanctum ... sit, -isse. CIC. inv. 1, 70 contra legem. Lig. 33 fraterne ... pie ... cum dolore. Phil. 10, 26 recte et ordine exque republica. 13, 50 pro patris ... animo. off. 3, 95 contra rempublicam. CVRT. 7, 1, 31 ut omnibus diebus, illo quoque ... fecimus. ITALA deut. 17, 12 (Cypr. epist. 3, 1. 66, 3 Lucif. Athan. 1, 6 p. 75, 27) quicumque -erit in superbia (ποιήσῃ ἐν ὑπερηφανίᾳ, ITALA Lugd. in fastidio. Cypr. epist. 4, 4 -erit superbiam. VVLG. superbierit). ITALA (codd. a b d δ e f ff^2 q, Tert. adv. Marc. 4, 15 p. 463, 12) *et* VVLG. Luc. 6, 23 secundum haec (*vel* sic, similiter, per eadem) ... -bant prophetis patres eorum. ITALA (codd. a b d δ e f q, Tert. adv. Marc. 4, 16 p. 472, 4) *et* VVLG. Luc. 6, 31. SERV. Aen. 8, 1 legitima erat militia eorum, qui ... iurabant pro republica se esse -uros. *cf.* SCHOL. Cic. Gron. p. 407, 22 cohors ... quae circa praetorem -it (GLOSS. V 657, 36). VVLG. Tob. 3, 6 secundum voluntatem tuam fac mecum. Ier. 14, 7 fac propter nomen tuum. TAB. devot. Audollent 140, 7 *v. p. 95, 27.* PLAVT. Amph. 541 -am ita, ut vis. 1052 sic -am, ut constitui. Asin. 369 -am, ut iubes. 829 ut iusseris ..., ita fiet. Capt. 294 hic fecit, hominem frugi ut -ere oportuit. TER. Hec. 719 -am, ut mones. CIC. or. frg. A VII 57 -ite, ut -itis. CAES. Gall. 6, 30, 1 ut imperatum est, -it. VARRO frg. Aug. civ. 4, 22 p. 172, 28 ne -amus, ut mimi solent, et optemus *eqs.* LIV. 3, 54, 1 -rent, ut vellent. VVLG. gen. 18, 5 fac, ut locutus es.

2 *nude*: PLAVT. Aul. 453 coquite, -ite, festinate. TER. Eun. 497 nitar, -am, experiar. LEX repetund. (Corp. I^2 2 n. 583) 72 iudex deinceps -at ⟨principe cessante⟩ (*an* iudicium?). SALL. Catil. 3, 1 qui fecere et qui facta aliorum scripsere. 8, 5 optimus quisque -ere quam dicere ... malebat. NEP. Dat. 7, 1 cum cogitasset, -ere auderet. SEN. epist. 20, 2 -ere docet philosophia, non dicere. TERT. patient. 5 p. 6, 21 diversitate testantur *deus et diabolus* neutrum alteri -ere, ut (*consec.*) ... videri possit. *nota* SORT. Sangall. 34, 5 non -is ullo loco (*i. bono usui es, cf. Bücheler, Ind. Schol. aest. Bonn. 1877 p. 14*). CHALC. comm. 319 p. 343, 25 *deus* primitus operatur ac -it. ITALA (Aug. civ. 20, 27) *et* VVLG. Mal. 3, 17 in die qua ego -o (*cf.* ITALA [Aug. civ. 18, 35 p. 310, 28] *et* VVLG. Mal. 4, 3). ITALA (codd. a b d δ e f n q) *et* VVLG. Matth. 20, 12 novissimi una hora -erunt (ἐποίησαν. cod. g^1: unam horam). AVIAN. fab. 32, 12 praesentes ... adhibe, cum -is ipse,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

deos. FVLG. RVSP. epist. 15, 13 (*opp.* velle). *in grammatica et philosophia*: VARRO ling. 10, 33 -endi et patiendi *species* ut uro ungo, uror ungor. QVINT. inst. 3, 6, 24 *inter Aristotelis elementa*: -ere, pati. PS. AVG. categ. 8 *inter decem categorias*: aut -ere aut pati (*item* BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 14, 16 *al.* CASSIOD. art. 3 p. 1170^A -ere ποιεῖν. p. 1170^C -ere est ... aliquid operari). MART. CAP. 4, 340 quid -ere, quid pati (*cf.* 4, 363. 380). faciens *pro subst.*: VARRO rust. 1, 1, 4 quoniam, ut aiunt, dei -entes adiuvant (*cf.* AVG. quaest. hept. 2, 167). 1, 17, 4 ut -entem imitetur. SEN. dial. 5, 12, 2 animum -entis (AVG. conf. 3, 9, 17). 5, 28, 5 de -cto bene existimamus, de -ente male. epist. 65, 9 haec ... mundus ... habet: -entem: hic deus est. 82, 18. 94, 44. 98, 17 PLIN. epist. 6, 24, 1 CHAR. gramm. I 273, 18. DRAC. laud. dei 1, 751 -entis (*i. dei*) opus. faciendi: PLAVT. Epid. 271 occasio. CIC. inv. 1, 29 facultates. 1, 40 oportunitas. 2, 24 causa. 2, 44 ratio. de orat. 3, 59 *sapientia*. SALL. Iug. 31, 22 licentia. SEN. benef. 4, 25, 1 ratio. COLVM. 1, 1, 2 voluntas (*supra*: agendi). CELS. dig. 42, 1, 13, 1 *obligationes*. POMPON. dig. 50, 16, 175 '-endi' verbo reddendi etiam causa continetur. ITALA (Veron., Psalt. Rom.) *et* VVLG. psalm. 118, 126 tempus. a faciendo, ad -endum, *al.*: CIC. inv. 2, 35 voluntas a -endo demonstrabitur afuisse. 2, 40 commoditas ad -endum idonea. de orat. 1, 120 pudendo ... non -endo. 3, 197 cum plurimum in -endo intersit inter. ac. 2, 22 in -endo atque agendo. VITR. 1, 1, 16 ad -endum sunt instituti. PAVL. FEST. p. 2, 4 pronum animum ad -endum. PAVL. sent. 2, 31, 2 fur ... in -endo deprehensus. AVSON. 265, 4 non -endo nocens, sed patiendo fuit. PS. ASCON. Verr. p. 178 in nascendo sors est, in -endo industria. AVG. civ. 12, 21 p. 544 a -endo quiescere. COD. Iust. 8, 37, 13 pr. in dando sive in -endo *stipulatio* (*cf.* 5, 4, 24 *al.*). GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A ἰν φακιένδο[ς]. ἐν ποιήσει.

B ***speciatim***: **1** *stare a partibus alicuius vel contra aliquem*: VARRO ling. 7, 66 ab una -end⟨o⟩ factiosae ... dictae (CIC. div. in Caec. 34 indicium ... dari, quod tecum una -erit). facere cum *aliquo v. p. 123, 33.* OV. am. 1, 3, 12 Phoebus comitesque ... hinc (*Merkel*; haec *codd.*) -unt (epist. 1, 103 hinc -unt custosque boum longaevaque nutrix). CAEL. Cic. Att. 10, 9^a, 2 te contra ... Caesarem -ere (epist. 8, 16, 2). BELL. Afr. 55, 1 arma capiunt contraque regem -ere non dubitant. BELL. Alex. 58, 4. PASS. Petr. Paul. long. 16 quae (*civitas*) semper vos adversum fecit (ὑμῖν ἐναντία ἐγένετο). VVLG. I reg. 14, 6 si ... -at dominus pro nobis. **2** *solvere: v. p. 94, 23.* **3** *coire* (*cf. Friedrich ad Catull. 110*): CATVLL. 110, 2 accipiunt pretium quae (*sc. amicae*) -ere instituunt. 110, 5 aut -ere ingenuae est aut non promisse pudicae. *cf.* LVCR. 4, 1112 (*de amantibus*) -ere (*sc.* 'penetrare et abire in corpus corpore toto') interdum velle et certare videntur. 4, 1195 *mulier* -it ex animo. OV. am. 3, 4, 4 quae (*puella*), quia non liceat, non -it, illa -it. PETRON. 45, 8 quid servus peccavit, qui coactus est -ere (*supra*: cum dominam suam delectaretur). 87, 5 si quid vis, fac iterum. 87, 9. MART. 1, 46, 1 'propero, fac si -is'. IVV. 7, 240 ne turpia ludant, ne -ant vicibus. TERT. nat. 1, 16 Persae ... cum matribus libere -unt. PORPH. Hor. carm. 3, 6, 29. AVSON. 119, 4 qui -it et patitur (*possis supplere* stuprum *ex vers. 1*). *cf.* SCHOL. Stat. Theb. 4, 695 licenter -entium Panum. nam solent Nymphas ad usum libidinis rapere. **4** *cacare*: PLAVT. Pseud. 1178 etiamne -ere solitus es (*puer in cunis*)? scin quid loquar? PETRON. 47, 4 si quis ... voluerit sua re [causa] -ere, non est quod illum pudeatur (66, 2). 62, 4 homo meus coepit ad stelas -ere (*aliter explicat Friedländer*). *similiter*: PELAGON. 130 si ... venter non -it (*interpres*: καὶ μὴ προχωρῇ ἡ κοιλία). *cf.* ORIBAS. syn. 6, 4 *urina* -it munda (καθαρὰ ... ἐκκρίνεται) et ... efficitur turbulenta. **5** *vivere, degere* (*accedente plerumque acc. vel abl. temporis*): ALF. dig. 40, 7, 14, 1 annum in fuga. OV. met. 4, 292 tria cum primum fecit quinquennia. SEN. epist. 66, 4 paucissimos una -erimus dies (PAPIN. dig. 48, 5, 12, 5 dies ... in custodiam). ITALA II Cor. 11, 25 (cod. d) noctem et diem in profundo (πεποίηκα, cod. g *et* VVLG. fui). act. 15, 33 (codd. d e) cum -issent (cod. g: -entes) ... tempus (ποιήσαντες ... χρόνον, VVLG. -cto ... aliquanto tempore). *saepius.* IREN. 1, 25, 4 uti iam non -ant in corpore *animae* (*v. adnot. ed.*). CAPITOL. Max. Balb. 5, 5 pueritiam ... in domo parentis. ITIN. [Silv.] 20, 1 -cto ... triduano. 20, 7 fecimus ... biduum. LIB. gener. chron. I p. 120, 269 menses III. VITAE patr. 5, 4, 16. 5, 10, 76 viginti ... annis. NOVELL. Iust. 123, 9 ultra ... anni tempus extra ... ecclesiam -entibus (ποιοῦσι). PALLAD. hist. mon. I 4 apud quem multum temporis (πολλὰ συγχρονίσας). 9 p. 283^C plurimum tempus (χρονοτριβήσας). CORP. VI 2335, 8 multis annis -atis. 32943 fecit cum co⟨iug⟩e sua an. IIII. 36431 annus (*sic*) ... continuis. IX 659 fecit annis XXX. 5517. XI 832. 5797 vixit annos XV ... et fecit ad maritum Flavium ⟨. . .⟩. *similia saepius.* VIII 21241 fecit mecum annis X. CARM. epigr. 434, 4 bis quinos annos mensesque duos, duo soles ad superos feci. 437, 5 feci secure. INSCR. christ. Rossi I p. 107 (*a. 349*) cum qua fecit annis VIII. 190 (*a. 366*) fecit annus VIII. 193 *al.* 447 (*a. 397*) fecit ... cum ... marito annis IIII dies XXI (*ibid.* fecit cum maritum annos V). *de re*: HIER. chron. a. Abr. 901 arca ... in domo Aminadab -it annos XX. *sim.* ITALA act. 27, 18 (cod. s) cum vehementem -remus tempestatem (χειμαζομένων ἡμῶν, VVLG. nobis tempestate iactatis). **6** *agere convivium*: PETRON. 26, 9 nescitis, hodie apud quem fiat? *cf.* ITALA II reg. 12, 4 (Iren. 4, 27, 1) accipere de grege ... et -ere hospiti (λαβεῖν ἐκ τῶν ποιμνίων ... τοῦ ποιῆσαι τῷ ξένῳ, VVLG. ut exhiberet convivium). **7** *subscribere?* AVELL. p. 232, 18 in hac forma -erunt Menas *al.* (*i. professionem? cf.* p. 231, 4). **8** *ire* (*cf.* se facere *aliquo p. 119, 31*): TERT. pall. 3 p. 928 ad illum (*Osirim*) ex Libya Ammon -it. NOVELL. Iust. 59, 3 si ... retro -erint (κατόπιν γένοιντο) circa talem solutionem. **9** *parere, aptum esse* (*proprie de bestiis*): CIC. Brut. 192 si auditor omnino tamquam equus non -it. OV. am. 1, 2, 16 frena minus sentit *equus*, quisquis ad arma -it. SEN. contr. 3 praef. 9 alii ad aprum, alii ad cervum canes -unt. **10** *sacrificare: v. p. 97, 19.*

II *de rebus*: **A** ***nude vel cum adverbio*** *modi*: PLAVT. Stich. 463 augurium hac -it (*i. -it, ut sperem*). LVCR. 1, 443 -ere et fungi sine corpore nulla potest res. OV. am. 2, 9, 36 hic tibi sunt vires, hic tua dextra -it (valet *P, vulg.*). ars 3, 57 dum -it ingenium, petite hinc praecepta. trist. 3, 8, 23 nec caelum nec aquae -unt nec terra nec aurae. CELS. 4, 19 p. 145, 18 commode ... -it cyatho lactis cyathus aquae mixtus. *nota* CELS. 7, 7, 7 quod (*sc. medicamentum*) et tardius et non idem -it. SCRIB. LARG. 24 -it hoc (*medicamentum*) per se. 27 p. 16, 8. 67 p. 29, 20 -unt: laser ..., euphorbium (*cf.* 68 sunt apta). 184 *al.* SEN. epist. 65, 3 *omnes res* ex eo constant, quod fit, et ex eo, quod -it. Stoicis placet unam causam esse, id quod -it. 89, 16. 106, 3 bonum -it (facile *codd.*): prodest enim. 106, 4. 117, 2. 3. 10. COLVM. 6, 15, 1 idem remedium optime -it ..., si. 7, 5, 7 -it ... commode ... compositio. 7, 5, 10. 8, 17, 13. 9, 4, 3 *al.* QVINT. inst. 11, 3, 171 vox ... mire -et. TERT. adv. Marc. 1, 8 p. 300, 18 quod -it, pati non potest. PLIN. med. 1, 10 coagulum ... mirifice. 3, 37 *al.* AVG. civ. 5, 9 p. 207 causa rerum, quae -it nec fit, deus est. 7, 9 p. 285. 21, 10 p. 510 *aer in balneis* prior uritur -itque cum patitur. PS. APVL. herb. 2, 13 folia ... optime. MACR. somn. 1, 11, 5 mundum in duo diviserunt, quorum alterum -it, alterum patitur: et illud -ere dixerunt, quod ... alteri causas ... permutationis imponit *eqs.* THEOD. PRISC. eup. faen. 12 sic ... nitrum (*cf. ibid.* hoc ... gallarum pulvis). CAEL. AVR. chron. 2, 14, 206 *al.* (*de medicamentis*). ANTHIM. 70 oriza ... bene cocta -it (*opp.* nocet). ORIBAS. syn. 1, 21 p. 828 *sucus* -it bene. *ibid.* eodem ... modo. *saepius.* *part.* faciens: SEN. epist. 62, 12 ratio ... -ens. ROMAN. Char. gramm. I 118, 28 nomina ... principalia, quae Plinius Secundus ... -entia appellat. AVG. civ. 7, 9 p. 285, 29 -ens causa. CHALC. comm. 307 *initiorum* alterum ut -ens, alterum ut patiens. *ibid.* quod ... -ens diximus, deus est. *fort. huc pertinet* VIRG. gramm. epist. 3 p. 140, 22 -ens lectio demonstrat.

B facere ***alicui rei*** (*vel personae*), **ad, in** *aliquid sim.*: PROP. 3, 1, 20 non -et capiti dura corona meo. OV. am. 3, 11, 42 non -it ad mores tam bona forma malos. epist. 2, 39 per Venerem nimiumque mihi -entia tela. 6, 128 Medeae -unt ad scelus omne manus (14, 56 ad ... tela). 15, 190 ad ... formam ... locus. ars 3, 540 -it ad mores ars ... nostra. trist. 1, 10, 44. EPIST. Sapph. 8 non -it ad lacrimas barbitos ulla meas. SCRIB. LARG. 1 ad capitis dolorem ... bene -it serpulli pondo quadrans *eqs.* 26 quod ... ad pustulas ... -it. *talia passim.* 75 -it ad omnia ... efficacius. 81 ad strumas ... mirifice. 141 commode. 150 belle. 157 proprie. 271 *compositiones* ad ea, quae ..., -entes. SEN. benef. 1, 3, 10 quod belle -it ad versum. dial. 9, 6, 2 quorundam contumacia non -it ad aulam (*syn.* parum idonea est). epist. 68, 13 haec aetas optime -it ad haec studia. COLVM. 4, 13, 2 non pessime ... -unt in hunc usum ... folia. 4, 26, 1 recte ... -unt ad eam rem silvestres pinus. 8, 11, 6 maxime -it ad hanc rem, si ... torreas. 12, 57, 1. PETRON. 48, 2 quidquid ad salivam -it. PLIN. nat. 22, 46 -it ⟨ad⟩ difficultatem urinae. 22, 48 coeliacis praeclare -it. 26, 144 peristereos ad omnia genera ... ulcerum -it. 34, 170 ad haec ... lotura plumbi -it. MART. 1, 51, 1 non -it ad saevos cervix nisi prima leones. 10, 45, 6 non -it ad stomachum nostra lagona tuum. 13, 3, 8 si quid non -it ad stomachum. QVINT. inst. 2, 12, 10 collidere manus *eqs.* ... mire ad pullatum circulum -it. 5, 13, 57 *loci* ad comparationem ... argumentorum (*supra*: magnam vim ... afferunt). 10, 1, 33 vestem bene ad forensem pulverem -ere. 10, 5, 11 in hoc optime -ent infinitae quaestiones. PS. QVINT. decl. 16, 6 non -it ista lex ad liberos. SVET. Claud. 16 *taxi sucus* ad viperae morsum. APVL. apol. 31 piscis ad quam rem -it captus nisi ad epulas? TERT. nat. 2, 3 quod ad praesentem speciem -it. spect. 5 p. 7, 15 *al.* resurr. 6 p. 33, 21 quo ... -it ... nomen terrae ventilare (adv. Hermog. 36 p. 166, 12). adv. Marc. 4, 40 p. 560, 5 -bat ad vanitatem Marcionis, ut panis crucifigeretur. apol. 29 -it ad causam, si ... habent. COD. Iust. 5, 51, 4, 1 (*a. 222*) nec ad rem -it, quod. PS. GARG. MART. p. 212 ad ... aestum aegrotantibus. CYPR. epist. 55, 30 quae in ... concordiam -ant. LACT. opif. 2, 7 ea ... mirabiliter ... ad pulchritudinem. SORT. Sangall. 52, 11 -it ad actum civitas (*v. adnot. ed.*). AQVILA rhet. 42 p. 35, 23 *elocutiones* ad ostensionem. PLIN. med. 2, 20 *al.* QVEROL. p. 13, 9 hoc ad Querolum non -it. SCHOL. Iuv. 6, 133 SCHOL. Cic. Bob. p. 60, 10. CLAVD. DON. Aen. 1, 523. 5, 611 -bat ad causam, ut ... afuissent PELAGON. 8 pulvis ... ad morbum. 161 *al.* *nota* 152 -it ... passioni et prodest aqua. CHIRON 78 ad tunicas ruptas. 484 *al.* VEG. mulom. 2, 24, 3. HIER. quaest. hebr. in gen. p. 39, 29 ad ἀναγωγήν -it, si ... ponatur. PELAG. in I Cor. 15 p. 769^a *al.* VVLG. sap. 13, 13 (εἰς οὐθὲν εὔχρηστον). ANON. med. ed. Piechotta 138 *al.* PLAC. med. 4, 8. DIOSC.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 26 (εἰς ... φάρμακα ... ἐστὶ χρήσιμος). 1, 40 *compositio* -it illis qui (1, 37 W. ἁρμόζει ... τοῖς). 1, 42 (1, 38 W. ποιεῖ ... πρός. *sim.* 1, 55 [1, 50 W.]. *saepius*). 2, 84 amilu rebus medicinalibus inutilis est, sed reliquis omnibus -it (2, 101 W. ἄθετον ... εὔθετον). 4, 60 -it ... ad tussim (4, 64 W. ποιοῦσι φάρμακον ... πρός). AVELL. p. 10, 4 quod ad ... causam. CASS. FEL. 35 *al.* ENNOD. opusc. 6, 26 vers. 4 p. 410, 15 non -it ad mores ... fallere. ANTHIM. 70 oriza ... ad dysentericos. ORIBAS. syn. 1, 17 p. 818 *compositio* ad eos, quibus. p. 819 podagricis. *sim. saepius.* GREG. M. epist. 12, 9 ne illi despectus sum ad periculum et tibi -at ad culpam. INSCR. ocul. (Corp. XIII 10021) 152[b] diabsor(icum) ad omnem clar(itatem) fac(iens). *sim. saepius in signaculis ocularioram.* *nota* SCRIB. LARG. 178 antidotos ... posui in -entibus ad omne malum. *de homine tamquam re:* VOPISC. Aurelian. 8, 3 *Aurelianus* gravis est et ad nostra iam non -it (*i. convenit*) tempora.

C facere **ab, pro** *aliquo*, **contra** *aliquem, sim.*: CIC. inv. 1, 90 quod nihilo minus ab adversariis quam a nobis -it. CIC. Quinct. 1 *gratia et eloquentia* contra nos ambae -unt. HIER. tract. in psalm. I p. 133, 2 locus ... contra Arrianos (PELAG. in I Cor. 1 p. 718[D] *syn.* valet). ARNOB. in psalm. 77 p. 438[B] locus contra haereticos. SCRIB. LARG. 176 antidotus ... -it adversus toxicum. QVINT. decl. 377 p. 420, 25 secunda adv⟨er⟩sum me -unt. GELL. 2, 22, 12 Africus ... adversus volturnum -it (*ibid. bis*: flat). TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 496, 17 argumentum adversus se. PELAG. in Rom. 1 p. 646[B] *al.* MART. CAP. 5, 563 quaestio adversus nos valde. VLP. dig. 8, 5, 2, 3 pro sententia Iuliani -it quod Labeo scribit ... debere. TERT. nat. 1, 6 pro legibus -it inquisitio. adv. Marc. 5, 2 p. 571, 24 euangelii aedificatio pro me. CLAVD. DON. Aen. 1, 467 quid pro gloria Troianorum -ret. *ibid.* -bat ... pro gloria cum ... insequebantur (*sim.* 11, 525 *al.*). HIER. c. Vigil. 6 pro te -ens ... testimonium. AVG. epist. 164, 6 illud ... pro hac sententia ... -ere videatur. bapt. 2, 1, 1 quantum pro nobis ... -ant ea quae.

iuncturae ad I et II: persona vel res facit cum *aliquo (aliqua re) i. stat a partibus alicuius, prodest ei*: RHET. Her. 2, 10, 15 utrocum (*b l*²; *corrupt. in rell.*) -ant *partes iuris.* CIC. Quinct. 91 cum veritas ⟨cum⟩ hoc -at. *saepius. v. vol. IV p. 1351, 1 sqq. adde*: CIC. Verr. 2, 104 NEP. Ages. 2, 5. Eum. 8, 2 cum quibus -erint (*opp.* adversus quos steterint). HOR. epist. 2, 1, 68. 2, 2, 23 mecum -entia iura. OV. ars 3, 762 cum Veneris puero non male, Bacche, -is. trist. 4, 1, 54 deorum ... cum magno Caesare turba. GELL. 15, 22, 10. APVL. mund. 38 numerus cum ratione temporis -ens. TERT. spect. 10 sententia ipsorum nobiscum -ens. ieiun. 11 p. 289, 28 *al.* SOL. 30, 33 *lapis hyacinthus* sentit auras et cum caelo -it. HIER. epist. 34, 2, 1 Theodotion ... cum septuaginta translatoribus -it. EPIST. pontif. 339 Migne 20, 671[A] tecum ... praecepta. *aliter: aliquis* facit cum *aliquo, i. agit cum eo, tractat eum*: VVLG. psalm. 108, 21 fac (*i. age?*) mecum propter nomen tuum (*at* ITALA Veron. *et* PSALT. Rom.: fac mecum misericordiam [*quod fort. excidit in* VVLG.?]. *sed cf.* ITALA [Veron.], PSALT. Rom., VVLG. psalm. 118, 124 fac cum servo tuo secundum misericordiam tuam). 125, 2 (PSALT. Rom.) magnificavit dominus -ere cum eis. Sirach 32, 23 fecit cum eo sine consilio (ποιῆσαι μετ' αὐτοῦ). faciente *aliquo vel aliqua re*: OV. met. 2, 540 lingua -ente ... color ... est contrarius albo. LVCIF. non parc. 9 p. 227, 13 -ente deo ... calcemus. SCHOL. Pers. 1, 100 Libero -ente. Iuv. 1, 64. 5, 147. 7, 200 SERV. Aen. 1, 651. 2, 626. 11, 351. 866. HIER. tract. in psalm. 89 p. 62, 13 qui per peccatum cecidit diabolo -ente. epist. 49, 2, 2 te post dominum -ente damnatus est. AVG. civ. 20, 14 p. 440 DAR. Aug. epist. 230, 1 CASSIAN. conl. 10, 5, 2 LIB. pontif. p. 18, 9 AVELL. p. 131, 2 ENNOD. opusc. 3, 121 p. 362, 9 CASSIOD. in psalm. 33 praef. hist. 1, 11 p. 899[B]. 5, 31 p. 1008[B] PRISC. gramm. II 2, 8 IORD. Rom. 270. 363 Get. 119 GREG. TVR. Franc. 3, 21. 5, 39 Mart. 2, 7 HIST. Apoll. rec. A *et* B 10 CONC. Turon. a. 567 p. 133, 14 GREG. M. epist. 1, 77. 2, 44 *al.* VITA Caes. Arel. 2, 2 *al.* ACT. Achat. 4 p. 118, 29 Adam ... dextera sua -ente formavit.

syntactica: fit *aliquid* a b *aliquo: passim, ut in his*: PLAVT. Cist. 12 fiet a me ... ut expetessam. Persa 766 mutua fiunt a me. Rud. 286 TER. Phorm. 605. 1001 *al.* CIC. S. Rosc. 34 hoc ... fit a Chrysogono. Sest. 86 de orat. 3, 63 orat. 170. 219 ac. 1, 14 nat. deor. 3, 16 *al.* Att. 3, 19, 1 *al.* LVCR. 4, 551 asperitas ... vocis fit ab asperitate principiorum. CAES. Gall. 5, 4, 3. civ. 1, 74, 5 hoc fit a principibus. *al.* BELL. Alex. 3, 1 BELL. Hisp. 22, 1 VARRO ling. 6, 16 *al.* OV. am. 3, 2, 33. SEN. benef. 5, 19, 2 felicior fit a me. nat. 1, 7, 2 quod apparet a sole fieri. epist. 71, 20 quae ab illa fiunt. GRAMM. suppl. 255, 7 fio a te. *prior status, unde quid in alium transit, inducitur per* ex, de, pro: PLAVT. Aul. 77 ex me ... -am litteram longam, ... laqueo collum quando obstrinxero. Cas. 125 ut postilena possit ex te fieri. Curc. 689 ex te ... -am pilum catapultarium. CIC. de orat. 3, 154 ex coniunctione -cta esse verba. leg. 1, 44 ius ex iniuria ... -ere. rep. 2, 18 *deos* ex hominibus. LVCR. 3, 762 cur e sapienti stulta queat fieri. CAES. civ. 3, 59, 2 eos ... locupletes ... ex egentibus. LABER. mim. 154 VARRO Men. 503. *al.* rust. 2, 8, 1 ex equa ... et asino fit mulus. OV. Pont. 2, 5, 22 e rivo flumina ... -is. *passim. cf.* ITIN. Anton. Plac. rec. A *et* B exinde (*i. ex aqua fluvii*) -unt aquam sparsionis. TITIN. com. 100 noctem -ere ... de die. CIC. Brut. 241 se ipse adoptaverat et de Staieno Aelium -erat. fat. 18 ut de nihilo quippiam fiat. Att. 4, 4[b], 1. PVBLIL. C 45 -es de stulto improbum. VARRO Men. 344. OV. am. 3, 12, 31 de Niobe silicem, de virgine fecimus ursam. CELS. 6, 6, 1 p. 226, 4 de nigro ... albidum. MART. 7, 57, 1 Castora de Polluce ... Achillan. 14, 44, 1 fiet de candelabro ... lucerna. *plura v. vol. V p. 59, 51 sqq.* PLAVT. Trin. 1051 fit pro proprio perditum (*mutuom*). SALL. Iug. 1, 5 ubi pro mortalibus gloria aeterni fierent. LIV. 1, 17, 7 centum pro uno dominos -ctos. 1, 59, 9. *al.* CELS. 2, 8 p. 45, 10 CVRT. 3, 8, 10 QVINT. inst. 10, 2, 16. *pro modo faciendi status facientis significatur*: PLAVT. Bacch. 46 -at lubens. Cas. 869 libens -ero et solens. Men. 424 haud invita. Pseud. 654 ne quid harpax -eris. TER. Hec. 877 imprudens. Haut. 632 insciens. CIC. Balb. 13 *sciens.* Mil. 35 iratus. VERG. Aen. 2, 395 hoc ... iuventus laeta -it. VVLG. prov. 26, 19 ludens. Sirach 14, 7 non volens. *graecismus*: facere *aliquem aliquid (aliquo modo) i. q. alicui aliquid*: ITALA deut. 15, 17 (Aug. loc. hept. 5, 43 Lugd.) ancillam ... tuam -es similiter (AVG. *ad l.*: accusativum pro dativo ponens. LXX τὴν παιδίσκην ... ὡσαύτως ποιήσεις, VVLG. ancillae). deut. 20, 15 (Lugd.) sic -es omnes civitates (οὕτω ποιήσεις ... τὰς πόλεις, VVLG. civitatibus). CHIRON 726 alterum testiculum idem -es. COMM. instr. 2, 32, 6 si martyres -eris (*sc. id*), filios sic voce deflebis. *hebraismus*: faciens facio: VVLG. I reg. 25, 28 -ens ... -et ... tibi ... domum fidelem. 26, 25 -ens -es et potens poteris. II reg. 9, 7 Ier. 22, 4 *al.* ASSVMPT. Moys. 6, 1 -ent -entes impietatem. fiens fio: ITALA gen. 18, 18 (Tycon. 3 p. 24, 2. γινόμενος ἔσται, VVLG. cum futurus sit). *nota asyndeton*: LEX Iul. munic. (Corp. I² 2 n. 593) 110 fecit fecerit (112. 117. 123). CIC. Cluent. 148 LEX de imp. Vesp. (Corp. VI 930) 35.

facere *in tmesi*: CATO agr. 157, 9 ferve bene -ito (VARRO rust. 1, 9, 3 perferve ita fit). LVCR. 6, 233 rareque -it. 6, 692 -it are. VARRO rust. 2, 9, 13 consue quoque -unt. 3, 4, 1 excande me -erunt.

adiuncta, synonyma, opposita *(praeter supra allegata)*:
adiuncta et synonyma: *ad* facere: agere: CIC. de orat. 2, 317 rep. 1, 19 fin. 3, 58 epist. 7, 12, 2 LEX Vrson. (Corp. I² 2 n. 594) 128, 34 VARRO ling. 6, 77 NEP. Dion 8, 4 *al.* LIV. 22, 11, 2. 27, 10, 2 PAVL. FEST. p. 3, 2 LEX Tudert. (Corp. XI 4632) 4 DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 52. 53. 56 SEN. contr. exc. 5, 8 LEX de imp. Vesp. (Corp. VI 930) 19 APVL. met. 6, 14. 29. *al.* apol. 52 PS. QVINT. decl. 1, 1 p. 4, 12 GAIVS inst. 1, 112 PANEG. 11, 16 ARNOB. nat. 1, 37 p. 24, 22 HIL. in psalm. 118 ain 15 p. 504 AVSON. 153, 13 AMM. 20, 8, 3 VVLG. II par. 6, 37 *al.* AVG. civ. 7, 30 p. 313, 27 *al.* CORIPP. Iust. 2, 263 quod ... -ctumve actumve. agitare: IVV. 6, 475. ciere: PLIN. nat. 20, 234. condere: AVG. gen. ad litt. 1, 17 p. 25, 6. conficere: CIC. inv. 1, 6 CAES. Gall. 1, 13, 2. constituere: AVG. gen. ad litt. imperf. p. 459, 15. creare (*cf. p. 117, 2 sqq.*): MIN. FEL. 17, 6 ITALA Is. 45, 7 (Praedest. 1, 65 p. 609[D]). *de differentia inter* facere *et* creare *in sacris scripturis vide* AMBR. fid. 3, 5, 35 *sqq. cf.* CASSIOD. in psalm. 148, 5. efficere: CIC. Att. 12, 41, 2 LVCR. 4, 954 QVINT. decl. 345 p. 363, 13 AVR. Fronto p. 36, 9 N. GAIVS inst. 3, 80. *sic* VVLG. *saepius, ubi* ITALA facere (*cf.* Eph. 5, 7 *ap.* Lucif. non conv. 14 *al.*). exequi: DECRET. decur. Pis. de L. Caesare (Corp. XI 1420) 37. fabricari: HIER. c. Ioh. 22. fingere: AVG. civ. 18, 13 p. 273 vel -cta vel ficta. *de differentia*: PROSP. in psalm. 118, 73. generare: LVCR. 1, 568. gerere: LVCR. 4, 1012 VARRO ling. 6, 77 VOPISC. Aurelian. 27, 2 SEN. contr. exc. 5, 8. gignere: LVCR. 6, 240 VLP. dig. 50, 16, 38 TERT. adv. Hermog. 32 p. 161, 8 AVSON. 58, 2. moliri: CIC. ac. 2, 22 VLP. dig. 43, 24, 1, 8. operari: ITALA cod. d *et* VVLG. Col. 3, 23 *al.* PAVL. NOL. epist. app. 2, 7. reficere: EDICT. imp. Aug. de aq. Venafr. (Corp. X 4842) 25. 26 CORP. I 1196 (X 3726). *ad* fieri: accidere: CIC. Quinct. 51 BELL. Afr. 51, 3 VARRO ling. 9, 103 PLIN. nat. 2, 97 ARNOB. nat. 7, 28. contingere: DON. Ter. Ad. 295. evenire: PLAVT. Asin. 723 SEN. dial. 6, 9, 5 PLIN. nat. 13, 50 DON. Ter. Ad. 295. incidere: PLIN. nat. 2, 97. ire in *aliquid*: AVG. civ. 20, 20 p. 455. reddere: CIC. epist. 6, 1, 4 COLVM. 5, 10, 15. *opposita*: accidere: SALL. Iug. 31, 18 APVL. mund. 32. accipere: SALL. Iug. 10, 7. cogitare: QVINT. inst. 6, 2, 30. 10, 2, 4 TREB. Claud. 3, 1 *al.* AMM. 14, 5, 2. condere: TERT. adv. Marc. 5, 17 p. 635, 23. ferre: CIC. de orat. 2, 46 PVBLIL. J 50 VARIVS trag. 2 HOR. ars 413 MANIL. 1, 253 SEN. Herc. f. 273. 1278 dial. 2, 18, 4 AVG. in psalm. 124, 8. *al.* gignere: PLIN. nat. 31, 73 AVG. civ. 12, 16 p. 537, 21 fid. et symb. 3, 4 *al.* habere: SALL. or. Lep. 10. incipere: DON. Ter. Eun. 967. loqui: SALL. Iug. 6, 1 CVRT. 8, 1, 16 MART. 11, 24, 3 CAPITOL. Pert. 13, 5 *al. saepius.* nasci: PLIN. nat. 17, 1. 35, 30. 37, 194 APVL. mund. 24 TERT. test. anim. 1 p. 135, 29 anim. 4 resurr. 11 p. 40, 4 adv. Hermog. 1 p. 127, 7 *al.* MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 2 p. 240 CORP. XIII 8244. omittere: VVLG. Matth. 23, 23. pati: RHET. Her. 1, 9, 16 CIC. Pis. 11 Att. 14, 13, 6 *al.* HOR. carm. 3, 24, 43 LIV. 3, 65, 11 *al.* SEN. contr. 7 praef. 7 VELL. 2, 100, 3 VAL. MAX. 2, 6, 12 SEN. Herc. f. 735 Phoen. 494 Tro. 257 dial. 4, 3, 1 *al.* PLIN. nat. 36, 3 dub. serm. frg. Pomp. gramm. V 227, 25 QVINT. inst. 6, 2, 21. 9, 3, 7 APVL. met. 9, 18 TERT. adv. Marc. 2, 18 p. 359, 24 ITALA Matth. 11, 12 (Aug. c. Faust. 19, 24) LAMPR. Comm. 19, 2 TREB. Gall. 12, 5 FIRM. err. 6, 5 IVST. 22, 5, 3 VVLG. Esth. 2, 1 AVG. civ. 5, 10 p. 208. *al.* MART. CAP. 9, 940. perire: SEN. epist. 91, 6. perpeti: CAPITOL. Pert. 2, 8. procreare: MIN. FEL. 24, 4. prohibere: MARCELL. dig. 8, 5, 11. reficere: TERT. resurr. 11 p. 40, 21. 57 p. 117, 5 AVG. civ. 13, 15 p. 573. sentire:

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Cic. epist. 3, 8, 9 *al.* *ad* factus: infectus: Cato agr. 2, 1. facere *et* fieri *sibi opponuntur* (*alia v. supra*): Sen. epist. 94, 49 et -it illa et ex illis fit. 117, 10 quod fit et quod -it. Tert adv. Hermog. 2 p. 127, 19 quod fieret et quod -ret. p. 127, 20 Avg. civ. 12, 26 p. 552 (*saepius*) trin. 5, 8, 9 serm. 56, 5, 7 Greg. M. moral. 2, 58. Carm. epigr. 548, 7 fecit quod fieri ab illa cupiebat. esse *et* fieri *componuntur*: Plavt. Merc. 446 numquam ... fuit neque fiet ... insanior. 700 Persa 479. Cic. top. 23 fuerunt ... fiunt. Lvcr. 5, 1277 fuit ... fit. Ov. ars 1, 722 fuerat ... -ctus erat. Sen. epist. 118, 17 -ctum est ... fuit. Itala (codd. c d δ f f^2 g^1 q) *et* Vvlg. Matth. 24, 21. Lex Anton. de Term. (Corp. I^2 2 n. 589) 2, 30 sint fiant. Varro ling. 9, 25 sit ... fiat. Vitr. 7, 5, 4 haec ... nec sunt nec fieri possunt nec fuerunt. Act. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 99 estote fitote v⟨olente⟩s propitiae (*cf.* 144). Plin. paneg. 21 ut pater patriae esses ante quam fieres. Tert. adv. Hermog. 2 p. 127, 24 *saepius.* Ter. Andr. 543 ita uti nuptiae fuerant futurae, fiant. Cic. Brut. 329 fat. 13 div. 2, 19. 21. 25 Att. 5, 13, 3. 9, 19, 2 *al.* Liv. 4, 2, 4. 34, 20, 8 Qvint. inst. 8 pr. 9. Plavt. Amph. 1133 quae futura et quae facta. Cic. inv. 2, 66 fiat aut -ctum aut futurum sit. 2, 160 Phil. 5, 7 de orat. 2, 104. 113 fat. 17. 18 *al.* div. 1, 125. 126 Att. $4, 8^b$, 2. 5, 13, 3. 8, 3, 6 fore ... -ctum est. 10, 8, 8. 12, 4, 2 *al.* Caes. Gall. 4, 6, 2 Liv. 32, 26, 9. 43, 5, 5 Vitr. 1 praef. 3 *al.* Sen. contr. 10, 3, 8 Scrib. Larg. 106. 206 *al.* Sen. epist. 120, 18 Plin. nat. 18, 206 Qvint. inst. 3, 6, 40. 3, 8, 17. 5, 10, 75. 7, 2, 2. 3. 7, 4, 2. Plin. paneg. 20 -ctum ... futurum. Florent. dig. 35, 1, 34, 1 Apvl. apol. 62 Tert. adv. Marc. 3, 20 p. 412, 23 Paneg. 6, 1 Itin. [Silv.] 37, 6 Avg. civ. 2, 24 p. 88. 10, 12 p. 422 *al.*

derivata*:** facilis, facies, facinus. facessere. fact(it)are, facturire. factio, factor, factura, 1. factus. facticius, factive. ***composita (*cf.* Prisc. gramm. II 402, 9. 436, 9 Prob. inst. gramm. IV 187, 5 Diff. gramm. VII 523, 33): *cum praep.*: afficere, con- de- ef- in- inter- of- per- prae- pro- re- sufficere. infit. proficisci (Prisc. gramm. II 513, 16). *cum stirpibus nominum vel verborum*: *verba in* -facio: cal(e)facere (calficere), labefacere, mansuefacere *al.* *cf. iuxtaposita*: benefacere, malefacere, fabrefacere, satisfacere, usufacere, multifacere. *subst. in* -fex: artifex, carnufex *al.* (forfex?). *in* -ficium: officium, aedificium, beneficium *al.* *adi. in* -ficus: beneficus, veneficus, magnificus, munificus, algificus, contemnificus *al.* *verba in* -ficare *et* -ficari: aedificare, amplificare, pacificari, testificari *al.* *ad* factus: *comp.*: infectus.

sup. **factū.** *de forma*: Qvint. inst. 1, 4, 29. [*dub.* Plavt. Cas. 587 quod -tust (*A*, -tost *rell.*) opus.] *vocabulo frequenter et quasi pleonastice usus est* Ps. Sall. rep. (1, 8, 5. 2, 1, 1. 2, 4, 5. 2, 12, 2. 2, 13, 8). *coniungitur c. his adiectivis* (*notavi antiquissimos locos*): optumus: Plavt. Aul. 582 (-tum *codd.*). mirus: Plavt. Cas. 625. facilis: Plavt. Most. 791 (perfacilis: Caes. Gall. 1, 3, 6). incredibilis: Com. pall. inc. 40. difficilis: Cic. Cluent. 201. honestus: Cic. off. 1, 9. obscurus: Ps. Sall. rep. 1, 8, 5 (absurdus? *Jordan*). utilis: Ps. Sall. rep. 2, 4, 5. inutilis: Hor. sat. 1, 4, 124. turpis: Priap. 33, 5. arduus: Liv. 8, 16, 8. inhonestus: Tac. dial. 28. malus: Lact. inst. 6, 13, 8. tristis: Amm. 18, 7, 7. dirus: Amm. 27, 7, 8. impossibilis: Svlp. Sev. Mart. 25, 5. possibilis: Clavd. Mam. epist. p. 198, 3. foedus: Boeth. in Porph. comm. pr. 1, 9 p. 22, 19. *cf.* Corp. XIV 2846 Esculapio dictu et -tu Isochrysus. *v. etiam* 1. factus.

sup. **factum.** Ter. Eun. 589 *v. p. 92, 79.*

part. praes. **faciēns** *pro subst. et adi. v. p. 121, 7. 122, 36. 123, 13.*

neutr. plur. gerund. **facienda,** -ōrum *pro subst.*: Cato agr. 145 si operarii conducti erunt aut -enda locata erunt. *cf.* Varro ling. 5, 40 in agris quotquot annis ... -enda eadem (rust. 1, 3 *al.*). rust. 1, 17, 5 (*del. edd.*). Ov. epist. 7, 13 facta fugis, -enda petis. met. 7, 485 petis irrita ... et ... non -enda (trist. 2, 308). Sen. benef. 6, 16, 2 *medicus* -enda aut vitanda praecipiens. dial. 3, 6, 3 -enda suadeat. epist. 90, 36 faciebant -enda sapientibus. 94, 48 (*opp.* vitanda. *item* 95, 13). 95, 12 -enda ... obibit. 120, 11 -enda provideri, reddenda distribui. Qvint. inst. 2, 20, 5 consonare sibi in -endis ac non -endis virtus est (6, 2, 11. 7, 4, 2 -enda ac non -enda, appetenda vitanda). Svet. Nero 23 omnia se -enda fecisse. Veg. mil. 3, 6 p. 76, 10 -enda nesciri. Avg. civ. 10, 12 p. 422 nec aliter novit -enda quam facta *deus.* serm. 340, 2. in psalm. 118 serm. 17, 3 -enda faciamus.

part. **factus,** -a, -um *pro adi.* *comp.* Plavt. Trin. 397 *v. p. 126, 10.* Gloss. εἰργασμένος. **I** *i. q. arte factus*: **A** *de rebus corporalibus*: *de metallis, quae in instrumentis, vasis, signis sunt*: Cato agr. 21, 5 ferrum -um ... idem faber figat. Varro frg. Non. p. 334, 29 cum aurum -um abderet in cista (Verg. Aen. 10, 526 auri pondera -i infectique. Liv. 27, 16, 7. 34, 52, 4. Sil. 13, 357 pondera -i tantum epulis auri. Vlp. dig. 34, 2, 19 pr. Serv. auct. Aen. 10, 526. *reliqua v. vol. II p. 1528, 80 sqq.*). Varro frg. Non. p. 465, 20 argenti -i multitudinem (Liv. 22, 52, 5 ad vescendum. Gell. 4, 8, 7 Carm. c. pag. 103. *reliqua v. vol. II p. 522, 57 sqq. 75 sqq.*). Manil. 5, 534 -i mercator ... metalli. *de variis materiis*: Scrib. Larg. 189 cantharides gustum et odorem similem pici et cedro -ae habent. Vlp. dig. 32, 70, 1 *lana* (*opp.* infecta). Pavl. dig. 6, 1, 6 pr. infectae ... materiae pondus, signatae ... numerum, -ae autem speciem dici oportet. Edict. imp. Diocl. 8, 16 pileum -um (*cf.* 8, 17 pellis ... infecta. 8, 18 confecta). *hinc transl. de homine*: Hor. sat. 1, 5, 33 ad unguem -us homo (Porph. quaecumque perfectissima esse volumus significare, ad unguem -a dicimus). **B** *de incorporalibus*: *de oratione, verbis sim.* (*artificiosus, elaboratus*): Cic. de orat. 3, 170 aut vetustum verbum ... aut -um ... aut tralatum (3, 201). 3, 184 *oratio* polita atque -a quodammodo (Brut. 30 accurata et -a quodammodo oratio). Hor. sat. 1, 10, 58 versiculos ... magis -os et euntis mollius. *alia*: Don. Ter. Eun. 2, 3, 26 quae naturae beneficio, non industria aut -is comptibus pulchra est. Sidon. epist. 9, 14, 8 ignorantiam suam -ae (fictae *al.*) severitatis velamine tegant. **II** *aliis modis factus*: *i. q. absolutus, perfectus*: *neutr. pro subst.* Plavt. Trin. 397 nugas agit: miser ex animo fit, -ius nihilo facit (*sc. quod consulit, cf.* 396). *nota iuncturam* res facta: Stat. silv. 4 pr. supervacuum est dissuadere rem -am. Mart. 1, 27, 4 tu -am tibi rem statim putasti. *sim.* 2, 26, 3. 6, 60, 1. *i. q. aptus*: Ov. epist. 14, 94 -os ad nova membra pedes. *i. q. facticius*: Tert. nat. 2, 14 distingui inter nativos et -os *deos* secundum Dionysium (*supra*: in divinitatem ab hominibus receptos).

fem. **facta,** -ae *subst.?* *i. q. factum.* Ps. Cypr. mont. 2 mundus -a mala ... maculatus. 7 gentes in saeculi (-la *cod.*) mala -a iacentes. Celerin. Cypr. epist. 21, 2 pro cuius -a (*T*, -is *vulg.*) ... flens. *cf. Koffmane, Gesch. d. Kirchenl. p. 105.*

neutr. pro subst. **factum,** -ī. *genet. plur.* factum: Enn. scaen. 59. *formae graece declinatae*: *ap.* Theophil. inst. Iust.: *nom. acc.* φάκτον (3, 15, 7 *al. item* Gloss. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A). *genet.* factu, φάκτου (2, 20, 16. 3, 14 pr.). *dat.* factῳ (3, 1 pr.). Pavl. tit. libr. (Dig. p. LIV* lin. 17) facton (*genet. plur.*). Prisc. gramm. II 563, 4 '-um' τὸ γενόμενον καὶ τὸ ἔργον. III 148, 22 '-um' τὸ ἔργον. 464, 25 -um nomen τὸ ἔργον, participium τὸ γεγονός. Gloss. ἔργον, πρᾶγμα. ἔργον. ποίημα τὸ κατασκεύασμα. γενόμενον. γεγονός. facinus, commissum. -a τὰ διηγηματικά. Gloss. IV 74, 48 *al. v. sub* fatum. Gloss. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A φάκτον ποίησις ἢ ἀρίθμησις ἢ πρᾶγμα. *corruptelae*: fatum *traditur pro* factum: Acc. trag. 12 Manil. 3, 678 *F* Val. Max. 12 ext. 10 Plin. paneg. 17, 2 *cod. Ven.* Flor. epit. 1 praef. 2 *recc.* Corp. XII 2179 (*a. 562*) ingentia fata reliquid. [factum *corrupte vel locis corruptis*: Catvll. 23, 10? 68, 140 Pvblil. J 41 Lvcr. 1, 942 (*cf. Lachm. ad h. l.*). Ov. met. 9, 707 *M* Lvcan. 8, 818 *V U.* Val. Fl. 2, 337 *loco, ut videtur, corrupto.*] [*val.* fapt, *it.* fatto, *francog.* fait, *hisp.* hecho. *M.-L.*]

I *loci ad significationem pertinentes*: **A** *generatim de re quomodocumque ab homine gesta*: **1** *sing.*: Plavt. Asin. 849 istoc me -o tibi devinx[is]ti. Aul. 807 spatium ei dabo exquirendi ... -um. Capt. 352 quam citissime potest, tam hoc cedere ad -um volo. Merc. 984 aetatem aliam aliud -um condecet. Ter. Ad. 96 laudin an vitio duci id -um oporteat. Cic. Tull. 32 cum consilium sine -o intelligi possit, -um sine consilio non possit. Varro ling. 8, 19 aliter *declinata* quae ⟨a⟩ -o, ut a praedando praeda. Caes. Gall. 5, 58, 7 copiae discedunt pauloque habuit post id -um Caesar Galliam quietiorem. civ. 2, 20, 5 legio ... sese ... recepit ... quod -um ... cives Romani comprobaverunt. Bell. Hisp. 3, 8, 9 eruptionem ... fecerunt. sic in illo -o, cum inscientibus accidisset, existimant ... se prope captos esse. Hor. epist. 1, 2, 40 dimidium -i qui coepit habet. Ov. epist. 9, 149 ecquid adhuc habeo -i. met. 14, 36 uno ... duas ulciscere -o (Val. Max. 6, 4, 5 Sen. benef. 4, 38, 1). Sen. Med. 993 nil adhuc -i reor. dial. 5, 12, 2 nemo animum facientis, sed ipsum aestumat -um (5, 28, 5). epist. 95, 40 non in -o laus est, sed in eo, quemadmodum fiat. 120, 9 -um laudavimus, contempsimus virum. Mela 3, 81 quos ex -o quia serpentibus vescuntur Ophiophagos vocant. Pompon. dig. 26, 7, 61 si casu aliquo sine -o personae id accidisset. Priscill. tract. 11, 143 ut nullum ... extra te locum et -i et operantis habeamus. Amm. 29, 1, 6 ad -i vel ad temptati quaestionem. Avg. serm. 98, 6, 6 post consensionem in -um proceditur: -um in consuetudinem vertitur. Oros. hist. 1, 20, 4 Phalaris -um amplexus factorem execratus. *non explico* Dig. de conc. dig. 2 pr. omnia ..., quae oportuerat ..., -um libenter admittentes, definire. Greg. M. moral. 3, 55 p. 625^C res gesta in -o causa damnationis est, in scripto autem prophetia virtutis. p. 626^D quid ... per -um istud David scelestius? quid Vria mundius dici potest? sed rursus, per mysterium, quid David sanctius, quid Vria infidelius invenitur? (*infra*: gesta ... mystice gerenda). **2** *plur.*: Naev. com. 109 qui res magnas manu ... gessit gloriose, cuius -a viva nunc vigent. trag. 8 pretium pro -is ferat (*cf.* Enn. frg. var. 20). Enn. scaen. 59 patris mei meum -um (*cf. supra l. 21*) pudet. 170 non potest ecfari tantum dictis, quantum -is suppetit. frg. var. 22 nemost qui -is aequiperare queat. Plavt. Amph. 267 -a moresque huius habere ... similes. Bacch. 64 *istaec* bona distimulant, -a et famam sauciant. Most. 199 ex -is nosce rem. Persa 761 mihi facilia factu -a haec sunt. Truc. 179 in melle sunt linguae sitae vostrae atque orationes, -a atque corda in felle *eqs.* 730 -a infecta facere verbis (Verg. Aen. 4, 190 pariter -a atque infecta canebat. Stat. Theb. 3, 430 -a infecta loqui. Apvl. apol. 52). Elog. Scip. Carm. epigr. 8, 5 facile -eis superases gloriam maiorum. Carm. Cic. Tusc. 1, 34 *Ennius* vestrum panxit maxima -a patrum. Ter. Phorm. 1020 ut alia -a tua sunt, aequo animo hoc feras. Cic. fin. 2, 107 omnium -orum ... conquiris historiam. Catvll. 9, 7 Hiberum narrantem loca -a nationes. Lvcr. 3, 897 non poteris -is florentibus esse. Ov. epist. 2, 86 ab eventu -a notanda (*cf.* 2, 85 exitus acta probat). Val. Max. 8, 14 pr. in hoc opere -is auctores et auctoribus -a sua reddere.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VAL. FL. 1, 347 te ... victorem ... accipiam cedamque tuae mea -a iuventae. SIL. 4, 361 Marte probare genus -isque ... parentem. 5, 182 concipe ... dignum -is ... furorem vulneribusque tuis. 10, 96 -is et caede docebat ... pugnas tractare. 12, 46 nescire addere cursum -is. ITALA (cod. d) *et* VVLG. Rom. 3, 27 ubi est ... iustificatio (gloriatio) tua? exclusa est. per quam legem? -orum? non; sed per legem fidei (ἔργων ... πίστεως). 8, 13 si ... spiritu -a (πράξεις) carnis mortificaveritis (cod. d: mortificetis). PANEG. 6, 1 -a vestra summarumque virtutum merita laudantur. CYPR. GALL. gen. 40 deus -orum fine quievit. *obscurius* EVAGR. alterc. p. 25, 10 sollemnia votorum -a (*BR*, festa *CV*) celebramus. CAEL. AVR. acut. 3, 4, 45 non advertens praesentia et inquirens -orum causas *medicus*. *sic de argumentis factorum in artificiis*: VERG. Aen. 1, 641 caelata ... in auro fortia -a patrum. PLIN. paneg. 17, 2 *in triumpho* sua quemque -a vinctis manibus sequentem. CAPITOL. Maximin. 12, 10 ut -a eius pictura loqueretur.

B *speciatim*: **1** *in malam partem (delictum, facinus, commissum); deinde etiam quaevis res, de qua in iudicio quaeritur (tractatio, condicio in iudiciis v. p. 132, 61)*: PLAVT. Cist. 164 reum eius -i (APVL. apol. 48). TER. Haut. 647 istuc -um ignoscam. 956 ut pater ... omnem de me eiecerit animum patris? quod nam ob -um? quid ... sceleris admisi? CATO or. frg. 10, 1 supplicium pro -is dare. RHET. Her. 1, 11, 18 coniecturalis *constitutio* est, cum de -o controversia est. 1, 12, 21 quo nomine -um appelletur. CIC. inv. 1, 10 omnis res ... aut -i aut nominis ... continet quaestionem. 1, 15 purgatio est, cum -um conceditur, culpa removetur. *ibid.* causa transfertur cum ...; -um autem, cum. 1, 18 potuit ... sine tuo scelere illius -um puniri. *talia passim.* 2, 74 ut ... -um ... infirmet rationibus. 2, 86 remotio criminis est, cum eius intentio -i, quod ab adversario infertur, in alium ... demovetur. 2, 93 reus ab suo officio et a potestate -um demovebat. 2, 137 constitutionibus -um coarguetur. S. Rosc. 8 causa criminis aut -i suspicio. Caecin. 83 -um illius ... in iudicium venire. Balb. 6 in iudicium ... -um Pompei vocatur. Lig. 8 de Ligarii *facto* non audeam confiteri. 30 de -o Ligarii iudicem esse. de orat. 1, 173 iudicia privata ..., in quibus ... non de -o, sed de aequitate ac iure certetur. 2, 105 genus primum causarum in iudiciis: ex controversia -i (*opponitur*: futuri, instantis). SALL. Catil. 14, 3 pro -is iudicium timentes. 51, 8 digna poena pro -is eorum. VERG. catal. 13, 18 quid palluisti ...? ... an -a cognoscis tua? TIB. 1, 8, 28 persequitur poenis tristia -a Venus. PROP. 2, 32, 2 -i lumina crimen (crimina lumen *codd.*) habent. 3, 6, 21 ille potest nullo miseram me linquere -o. OV. am. 2, 5, 5 deceptae nudant tua -a tabellae. epist. 9, 20. 10, 99 nec -a luisses impia funeribus. trist. 4, 1, 24 culpam in -o, non scelus esse meo. fast. 3, 309 -is ignoscite. NVX 42 inopis vindice -a carent. SEN. contr. exc. 4, 3 derivari -um in sororis voluntatem. CVRT. 8, 12, 3 -o impunitatem dedit (*cf.* PLIN. epist. 4, 9, 17 veniam dedit -o). VAL. FL. 8, 1 trepidam ... et iam sua -a paventem Colchida. SIL. 15, 656 -um absolvit victoria. QVINT. inst. 3, 6, 45 tres *status* fecit ... M. Antonius ... -um non -um, ius iniuria, bonum malum. 5, 7, 18 congregatione ... eorum (*argumentorum*) -um convincimus. *passim apud* QVINT. VENVL. dig. 48, 19, 16 pr. aut -a puniuntur, ut furta caedesque, aut dicta ... aut scripta ... aut consilia. VLP. dig. 23, 2, 43, 12 quia -um lex, non sententiam notaverit. PAVL. sent. 5, 23, 3 consilium ... uniuscuiusque, non -um puniendum est. 5, 29, 1 crimen non solum -o, sed et verbis impiis ac maledictis ... exacerbatur. FRG. de iure fisci 6 quod -um dupli damno ... pensatur. APVL. met. 3, 4 quamvis ... de -o confiteatur ultro. TERT. pudic. 6 p. 229, 4 origines quoque delictorum, id est concupiscentia⟨s⟩ et voluntates non minus quam -a condemnans. ITALA Gal. 3, 19 (cod. d Ps. Aug. spec. 1 p. 297, 8, *cf.* cod. g) *lex* -orum gratia posita est (τῶν παραβάσεων χάριν, VVLG. propter transgressiones). MAR. VICTORIN. rhet. 1, 8 p. 182, 5 *v. p. 133, 32.* 1, 26 p. 220, 32 *al.* RHET. min. p. 308, 1. AVSON. 12, 11 -i non -ique exigo poenas (*sc. Paenitentia*). ANON. Vales. 14, 85 -um dum ... negaret. PRVD. ham. 645 -o nec se manus inquinet ullo. perist. 2, 576 cordis fatentem crimina et -a prodentem sua. SVLP. SEV. chron. 1, 13, 5 supplicium e -o metuens. ORIENT. comm. 2, 296 -a aliter solvent et meditata aliter. *an huc pertinet*: EDICT. imp. Diocl. 2, 2 ut nom⟨e⟩n aedim⟨ati⟩onis (*sic*) et -i explicare humanae linguae ratio non possit. *subiungo iuncturas huc pertinentes*: IAVOL. dig. 19, 5, 10 in -um actionem dari debere. IVLIAN. dig. 39, 6, 18, 1 condictione aut in -um actione debitoris obligationem ... reciperet. POMPON. dig. 19, 5, 11. PAPIN. dig. 19, 5, 1 pr. descendemus ad eas *actiones*, quae in -um appellantur. CALL. dig. 31, 63. VLP. dig. 44, 7, 25, 1 actionum ... quaedam ex contractu, quaedam ex -o, quaedam in -um sunt; *seq. definitiones.* MARCIAN. dig. 20, 1, 11, 1 PAVL. dig. 2, 13, 9 pr. 18, 5, 6. COD. Iust. 1, 2, 21, 1 per in -um actionem. 2, 55, 4, 6. 2, 55, 5 pr. INST. Iust. 4, 3, 16 in -um actione teneri (THEOPHIL. ὑποπίπτειν τῇ in -um). GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^{A} ἰν φάκτουμ. τῆς ἁπλῆς ἀπαιτήσεως ἀγωγὴ ἤτοι ποίησις. *cf.* VLP. dig. 9, 2, 11, 5 in -um agendum. *similia*: ALF. dig. 44, 1, 14 aequum esse in -um (*i. mortem servi*) exceptionem eum obicere (VLP. dig. 13, 5, 27. PAVL. frg. Vat. 310 neque Cinciae legis exceptio obstat neque in -um. dig. 44, 4, 4, 32). POMPON. dig. 14, 6, 20 si petatur *mutua pecunia* ex ea stipulatione, in -um excipiendum erit. VENVL. dig. 7, 9, 4. PAVL. dig. 3, 5, 34 disceptatio in -um constitit. 45, 1, 46, 1 quod in -o est. GAIVS inst. 4, 46 ceteras ... in -um conceptas *formulas* (PAPIN. dig. 35, 2, 15 pr. in -um concepta replicatione. *cf.* GLOSS. II 69, 57 *sq.* -o conceptas διηγηματικῶς συγκειμένας). COD. Iust. 4, 57, 3 pr. (*a. 224*) quamvis -um ab emptore praestandae libertatis pacto non sit insertum. 2, 55, 4, 4 vel in -um vel condictionem ex lege vel in rem utilem instituere. NOVELL. Iust. 62, 1, 2 litium -a trutinare. SCAEV. div. 45, 1, 133 recte remanere -um heredis in stipulatione. PAPIN. dig. 31, 80 ad legatarium transeat numquam -um heredis. 4, 6, 19 possessio ... plurimum -i habet. 13, 7, 42. *cf.* GLOSS. II 69, 56 -a τὰ διηγηματικά. **2** *de actis magistratuum, imperatorum (i. fere quod decretum)*: COLL. Mos. 1, 11, 1 comprobatum est -um ... proconsulis ..., quod ... relegasset. CAPITOL. Gord. 5, 7 cum ... -um imperatorium legeret. Opil. 13, 1 cum Traianus numquam libellis responderit, ne ad alias causas -a praeferrentur, quae ad gratiam composita viderentur. LAMPR. Heliog. 10, 3 qui ... omnia Heliogabali dicta et -a venderet. COD. Theod. 11, 29, 6 (*a. 416*) cuius intentione contra generale -um fuerit constitutum. **3** *de operibus bestiarum*: LVCR. 5, 1340 boves lucae ... diffugiunt, fera -a suis cum multa dedere. OV. epist. 10, 60 non hominum video, non ego -a boum. met. 3, 248 sentire canum fera -a. PLIN. nat. 1, 8, 4 mirabilia in -is eorum (*elephantorum*). 1, 8, 21 leonum. **4** *de vi rerum*: PETRON. 76, 5 non ... mi haec iactura gusti fuit, tamquam nihil -i. STAT. silv. 4, 4, 85 necdum letale minari cessat apex *montis*. procul ista tuo sint -a Teate. ITALA (cod. d) *et* VVLG. Hebr. 12, 27 declarat mobilium translationem tamquam -orum (τῶν σαλευομένων ... ὡς πεποιημένων). AMM. 17, 4, 2 hecatompylos Thebas ex -o cognominarunt. *sim.* 22, 8, 23. ALF. dig. 44, 1, 14 *v. p. 127, 79.* *huc traho*: CIC. Att. 13, 1, 2 istuc iam pro -o habeo. OV. am. 2, 13, 6 est mihi pro -o ..., quod esse potest. GLOSS. II 160, 32 pro -o ἴσον, ὅμοιον τῷ γεγονότι. **5** *metonymice de mensura olei*: CATO Colum. 12, 52, 20? *v. p. 144, 13.* VARRO rust. 1, 24, 3 hostum vocant quod ex uno -o olei reficitur. -um dicunt quod uno tempore conficiunt. COLVM. 12, 52, 19 cum -i unius mensuram rusticus sub tecto reposuerit. 12, 52, 22 cum expresserint -a. **6** *corporaliter de creatura*: TERT. anim. 4 factor ipse parens -i potest dici (*supra*: facturam provenisse). *sic ap. Christianos sibi opponuntur* factor *i. deus et* -um: TERT. adv. Hermog. 20 p. 148, 25 persona factoris, species -i (*supra*: qui facit et quod fit). p. 149, 9 factor, id est deus, et -a, id est omnia. 22 p. 151, 14 et factorem manifestat et -a. adv. Marc. 5, 17 p. 634, 20 non ... simile est creatum creatori, -um factori, mundus deo. PS. ORIG. tract. 1 p. 10, 7 imago -i et factoris. FAVSTIN. trin. 1, 4 p 41^{B} factorem discrevit a -is. AVG. in psalm. 148, 7 -a laudant factorem. serm. 66, 4 videtis -a, factorem agnoscite (*sim.* 126, 3. 261, 4). ALC. AVIT. carm. 1, 143. TERT. anim. 21 p. 335, 5 ut duplex determinetur *naturae condicio*, natorum et innatorum, -orum et infectorum. p. 335, 10 omnium natorum atque -orum convertibilem ... esse naturam. adv. Val. 21 p. 199, 21 -um intellegebat et facti⟨ta⟩torem -i esse quemcumque. HIL. trin. 4, 38 deus ... qui omnia mandando fecit, -i opera sibi assumens. ITALA *et* VVLG. IV Esdr. 6, 54 *Adam* constituisti ducem super omnibus -is, quae fecisti. *cf.* manufactum.

II *structurae et iuncturae*: **A** *verbales*: **1** *nom.*: TER. Phorm. 578 quod ... me -um consili incertum facit. RHET. Her. 3, 6, 11 ipsa -a ... laudatorum eloquentiam anteire. LVCR. 5, 328 -a virum ... cecidere neque ... famae monimentis ... florent. SALL. Catil. 24, 1 quod -um ... populares ... concusserat. NEP. Dion 7, 1 quod -um omnibus ... timorem iniecit. VERG. Aen. 11, 792 catal. 9, 58 LYGD. 5, 12 OV. epist. 10, 148 met. 4, 271. 7, 449 *al.* LIV. 1, 27, 9. 1, 49, 1 *al.* SEN. suas. 6, 8. VAL. FL. 3, 394 hos ... mens ipsa ... agit et sua carpunt -a viros. AVR. VICT. Caes. 35, 13 quod -um praecipue edocuit. PRVD. perist. 2, 472 tibi (*Iovi*) id, quod ipse armaveras, -um Neronis officit. *talia saepius.* HOR. ars 68 mortalia -a peribunt. [PANEG. in Mess. 175 *loco corrupto*.] OV. trist. 3, 11, 66 -a cicatricem ducere nostra sine. fast. 4, 709 -um abiit, monimenta manent. EPICED. Drusi 265 -a ducis vivent. VAL. MAX. 3, 2, 22 -um ... notitia patet. SIL. 12, 312 -o ... in saecula ituro. 13, 795 quanto maiora futuros -a ... intrarent ... nepotes. PLIN. epist. 9, 27, 2 -um ipsum manet. SVET. Dom. 16, 1 fore ut ... -um ... aliquod existeret. vita Lucani p. 51 -is extantibus (excitantibus *Jahn*). DECRET. decur. Tergest. (V 532) 2, 27 uti ad posteros nostros tam volt⟨us⟩ amplissimi viri quam -a per⟨m⟩aneant. PORPH. Hor. carm. 4, 8, 19 -a ... aetatis suae memoriam non excedunt. PANEG. 7, 4 -a ... in ore omnium hominum oculisque versantur. SPART. Hadr. 3, 6 egregia eius -a claruerunt. **2** *acc.*: *cum verbis agendi sim.*: factum, -a: abolere: AVR. VICT. Caes. 20, 1. adimplere: COD. Iust. 8, 37, 13, 1 *al.* administrare: TERT. resurr. 17 p. 48, 17. aemulari: APVL. flor. 16 p. 74. aequare: LIV. 6, 20, 8 dictis. SIL. 13, 803 corde. amplecti: FRONTIN. strat. 1, 6, 1 RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 1, 2. armare: PRVD. perist. 2, 472 *v. supra l. 59.* augere: TIB. 1, 7, 55 *al.* celare: CAES. Gall. 7, 80, 5 *al.* compensare: TERT. resurr. 17 p. 48, 24. complere: COD. Iust. 8, 37, 13, 1. concipere: PS. AVR. VICT. orig. 19, 6. consequi: LVCIF. reg. apost. 2 p. 39, 16. contundere: PLAVT. Stich. 305. corrigere: COLVM. 11, 1, 9 *al.* curare: AVG. civ. 2, 4 p. 56, 29. dare: LVCR. 5, 1340 VAL. FL. 6, 515. dirigere: TAC. dial. 5 ad utilitatem. discere: VAL. FL. 1, 772. disponere: AVG. civ. 10, 32 p. 459. edere: VOPISC. quatt. tyr. 12, 5. emendare: OV. fast. 4, 596 *al.* emere: SEN. benef. 3, 23, 4 egregium -um fama sceleris. exaequare

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dictis: SALL. Catil. 3, 2. exercere: PHYSIOGN. 114, 2. expiare: VAL. MAX. 1, 1, 16. facere: ENN. ann. 314 (*cf. vol. V p. 991, 30*). PLAVT. Bacch. 379 Mil. 734 CIC. inv. 2, 113 Att. 11, 6, 3 LVCR. 5, 1340 PAVL. dig. 50, 16, 189 APVL. flor. 6 p. 22 TERT. adv. Marc. 1, 26 p. 327, 7. ITALA Iudas 15 (Ps. Cypr. ad Novat. 16) -is . . . quae fecerunt impie (VVLG. operibus ... quibus impie egerunt). Ioh. 8, 39 (Ps. Cypr. pasch. 10). 10, 37 (Cypr. testim. 2, 6) OPTAT. 7, 6 p. 179, 1 ITALA *et* VVLG. IV Esdr. 6, 54 *v. p. 128, 48* COD. Iust. 8, 37, 15, 1. gerere: CIC. dom. 94 BELL. Hisp. 16, 3 SEN. dial. 6, 26, 5 PORPH. Hor. carm. 4, 9, 13 CLAVD. 22, 155 AVG. civ. 19, 4 p. 358. habere: SEN. epist. 22, 14 quicquam . . . -i (*opp.* futurum). VVLG. eccl. 8, 14 (*opp.* opera agere). implere: MARCIAN. dig. 36, 1, 32, 2. inquinare: SEN. Herc. O. 816. instruere: LIV. 1, 54, 2. mutare: TER. Andr. 40 CIC. Rab. Post. 26. novare: MANIL. 3, 678 *ex coni.* (*cf. Breiter ad l.*). parare: SIL. 11, 88, *cf.* TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 472, 14. parere: ENN. ann. 446 qui facta[m] labore [e]nixi militiae (-am *codd.*) peperere. peragere: OV. met. 14, 745. perpetrare: AVG. civ. 4, 1 p. 146. petere: ELOG. Scip. Carm. epigr. 958, 2 *al.* ponere: OV. fast. 2, 38. praestare: CIC. Sest. 38 *al.* premere: SEN. Herc. f. 352. redimere: AVG. civ. 21, 27 p. 545. relinquere: STAT. Theb. 11, 10 *al.* rescindere: VAL. MAX. 6, 3, 3 *al.* revocare: OV. met. 9, 618. sectari: PLAVT. Mil. 622 (*opp.* fugere). sequi: CIC. Mil. 96 *al.* spirare: SIL. 15, 411. superare: SIL. 6, 639 *al.* temptare: OV. met. 4, 747. transcendere: SIL. 3, 607. tueri: CIC. Sest. 38 *al.* turbare: PLAVT. Most. 416. videre: CIC. Tusc. 3, 48 *al.* *cum verbis dicendi, narrandi sim.*: accusare: OV. rem. 479 *al.* agnoscere: CAPITOL. Gord. 14, 3. arguere: PAVL. dig. 4, 9, 6, 4. asserere: AMM. 15, 6, 2. assumere: QVINT. inst. 5, 11, 43. attollere: STAT. silv. 5, 3, 10 *al.* augere: CIC. de orat. 2, 208. calumniari: SVET. Aug. 12. canere: LVCIL. 621 *al.* carpere: OV. Pont. 3, 1, 64. SVET. Aug. 27, 3 maligno sermone. celebrare: SALL. Catil. 8, 3 *al.* circumferre: COLVM. 8, 16, 3. collaudare: CIC. Phil. 5, 28. colligere: PORPH. Hor. carm. 4, 9, 13 periodo. commemorare: AFRAN. com. 164 CIC. Verr. 1, 15 *al.* commendare: FRONTO p. 123, 11 N. verbis. complecti: CIC. Verr. 5, 57 oratione. SVLP. SEV. epist. 1, 8. componere: SEN. dial. 6, 26, 5 *de rerum scriptore.* comprobare: CIC. Verr. 4, 213. 224 *al.* condemnare: CIC. Balb. 6 *al.* conquirere: CIC. phil. frg. 5, 46. consequi: RHET. Her. 3, 6, 11 verbis. CIC. Verr. 5, 57 memoria. corrigere: *v. p. 128, 80.* criminari: SVET. Aug. 16, 2 *al.* culpare: PLIN. epist. 1, 8, 15. damnare: OV. epist. 8, 84 *al.* defendere: CIC. inv. 2, 72 *al.* deflectere: QVINT. inst. 7, 2, 23. denarrare: PLAVT. Truc. 308. depingere: TER. Phorm. 268. deprimere: PLIN. epist. 6, 24, 1 humillime. derivare: SEN. contr. exc. 4, 3 *v. p. 127, 44.* describere: VOPISC. Prob. 1, 1 *al.* detrahere: SIL. 17, 181. dicere: SALL. Iug. 85, 24 VERG. ecl. 4, 54 *al.* OV. Ib. 51 libello. digerere: AVG. civ. 17, 1 p. 197. discere: STAT. silv. 5, 3, 147. discernere: SEN. Herc. O. 1559 *de iudicibus mortuorum.* dissipare: PHAEDR. app. 8, 6 *de rumore.* divulgare: SVET. Vesp. 6, 3. docere: AMM. 25, 7, 1. edictare: PLAVT. Amph. 816. elevare: SVET. Tib. 52, 2. eludere: QVINT. inst. 5, 13, 48. enumerare: CIC. Verr. 5, 49. exaggerare: AMM. 31, 12, 1 *al.* excusare: OV. Pont. 2, 2, 57 *al.* explicare: PANEG. 10, 33. SVLP. SEV. Mart. 26, 2 verbis. exponere: CIC. part. 21, 71 *al.* exprobrare: SEN. dial. 4, 21, 8. exquirere: SVET. Nero 34, 1. exsecrari: VELL. 2, 66, 5 *al.* exsequi: SVET. Tib. 61, 2. extenuare: OV. met. 5, 320. extollere: TAC. hist. 2, 70 *al.* fateri: CATVLL. 64, 348. ferre: ad caelum: SALL. Iug. 53, 8. carmine: VERG. Aen. 8, 288. caelo: SIL. 1, 277. laudibus: FRONTO p. 192, 9 N. memoria: SVLP. SEV. dial. 1, 19, 1. fraudare: VELL. 2, 92, 1 memoria. hiscere: PROP. 3, 3, 3 nervis. illustrare: PORPH. Hor. carm. 4, 8, 19 carminibus. improbare: CIC. div. in Caec. 56 *al.* imputare: PAVL. dig. 26, 7, 14. infirmare: CIC. Balb. 51. infringere: OV. trist. 2, 411 modis. inscribere: PLIN. epist. 6, 10, 4 versibus. inserere: COD. Iust. 4, 57, 3 pr. pacto. interpretari: AMM. 28, 1, 21. intexere chartis: PANEG. in Mess. 6. iterare: PLAVT. Cas. 879. iustificare: TERT. idol. 20 p. 53, 28. laedere: SVET. Tib. 58 existimatione. laudare: CIC. leg. agr. 2, 6 Phil. 10, 23 *al.* legere: NEP. Eum. 8, 3 VERG. ecl. 4, 26 *al.* linere carmine foedo: HOR. epist. 2, 1, 236. loqui: CATVLL. 65, 9 (*ex suppl.*) *al.* meminisse: CIC. rep. 6, 10. memorare: PLAVT. Merc. 1005 *al.* mittere: VOPISC. Aurelian. 24, 9 in litteras. narrare: PLAVT. Truc. 313 RHET. Her. 3, 7, 13 *al.* numerare in gloria: SALL. or. Lep. 19. obicere: SVET. Dom. 12, 1. obtrectare: SIL. 11, 610. onerare: TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 367, 20 *al.* ornare: CIC. dom. 91 senatus consultis. PLIN. epist. 7, 3, 3 testimonio. ostendere: AFRAN. com. 164. pandere: STAT. silv. 5, 3, 235. pangere: CARM. Cic. Tusc. 1, 34. percurrere: PANEG. 7, 7 brevitate. praedamnare: SCHOL. Cic. Bob. p. 69, 14. praedicere: AVG. civ. 17, 14 p. 236. praefigurare: AVG. civ. 16, 43 p. 195. praegredi: STAT. Theb. 3, 602. praeterire: NEP. Lys. 4, 1 *al.* premere (*i. celare*): SIL. 11, 9. probare: RHET. Her. 3, 6, 12 CIC. inv. 2, 71 *al.* prodere: monumentis: CIC. leg. 1, 62. memoriae: CIC. epist. 6, 12, 5 AMM. 31, 13, 16 *al.* proferre: CIC. Cluent. 133 *al.* promittere: VLP. dig. 45, 1, 38 pr. alienum -um. proscindere: VAL. MAX. 5, 3, 3 ⟨in⟩dignatione. prosequi: VAL. MAX. 2, 7, 12 *al.* purgare: OV. Pont. 3, 2, 24 *al.* queri: PROP. 1, 18, 26 *al.* recognoscere: CIC. Verr. 5, 104. recolere: CATVLL. 63, 45 *al.* referre: VERG. Aen. 10, 281 *al.* remetiri: SEN. dial. 5, 36, 3. removere: QVINT. inst. 6, 5, 10. renarrare: OV. met. 5, 635. repetere: memoria: VAL. MAX. 1, 1, 16. reportare: STAT. Theb. 10, 449. reprehendere: CIC. div. in Caec. 6 *al.* repudiare: VAL. MAX. 4, 2, 7. reserare: VOPISC. Car. 21, 2. revolvere: CLAVD. 21, 35. scribere: SALL. Catil. 3, 1 NEP. Att. 18, 6. signare: PLIN. epist. 5, 1, 11 notabili honore. silere: VERG. Aen. 10, 790 *al.* sonare: SIL. 11, 579. suggerere: INST. Iust. 2, 23, 12. tollere: PLIN. epist. 6, 24, 1 altissime. tractare: HIL. in Matth. 15, 6. tradere: aevo: SIL. 12, 392. posteris: TAC. Agr. 1 *al.* tueri: *v. p. 129, 23.* venerari: SIL. 16, 311. vindicare: TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 464, 8. vituperare: CIC. ad Brut. 1, 17, 1. **3** *abl.*: facto, -is: *aliquid assequi*: ENN. frg. var. 22 PLAVT. Amph. 1085. 1140 Asin. 683. 849. 862 Aul. 220 Bacch. 156. 704 Capt. 303. 429 Cas. 286 Epid. 109 Merc. 554. 855 Most. 923 Poen. 307 Stich. 280 ELOG. Scip. Carm. epigr. 8, 5 CAECIL. com. 233 CATO orig. 83 (p. 56, 27 *P*, *del. Peter*) ACC. trag. 78 CIC. inv. 1, 69 Verr. 3, 64. 4, 212 har. resp. 49 *al.* fin. 1, 65 *al.* LVCR. 4, 1280. 5, 1155 VERG. Aen. 3, 462. 6, 806 virtutem extendere -is. 10, 467 OV. epist. 4, 128. 9, 4 *al.* LIV. 3, 12, 8 SEN. contr. 9, 2, 13 VAL. MAX. 6, 2 pr. SEN. Phoen. 335. SIL. 13, 635 in caelum . . . te attollere -is. STAT. Ach. 1, 921 mittitur Haemoniae (-am *al.*), magnis qui Pelea -is impleat (*sc. nuntians*). PAVL. sent. 3, 6, 23. TERT. idol. 6 p. 35, 30 verbo destruere quod -o struis. PANEG. 2, 2 EXVP. 1 HIL. myst. p. 3, 9. AMM. 29, 5, 23 cohortem et -o ⟨fuisse⟩ et exemplo adversam. VEG. mil. 2 pr. VVLG. Rom. 15, 18 II Cor. 8, 11 *al.* Iac. 1, 25 beatus in -o suo. *talia passim.* *aliquid (adi.) esse*: OV. met. 12, 173 -is inclitus. 14, 108 vir -is maxime (10, 22, 6). Pont. 4, 10, 75 -is ingens. LIV. 1, 10, 5 -is vir magnificus. 2, 10, 6 ambos claros genere -isque (8, 7, 2 *al.*). 4, 28, 3 nobilior vir -is quam genere. 10, 38, 7. SEN. Oed. 203 clarus sanguine ac -is. PLIN. nat. 35, 86 magnus animo . . . nec minor hoc -o. STAT. Theb. 3, 161 conspicui -is. PAVL. NOL. carm. 23, 98 visu reverenda et grandia -o. -o est opus: GLOSS. -o opus sit: fieri conveniat. PLAVT. Amph. 169. 505. 776 Bacch. 604 Cas. 587 (-tu *A*) Epid. 288 Merc. 565. 566 Poen. 319 Trin. 584. 887 TER. Andr. 490. 715 Haut. 80 Phorm. 716. 762 Ad. 601. 996 PACVV. trag. 35 TVRPIL. com. 34 CATO orig. 95ª LVCR. 5, 1053 CAES. Gall. 1, 42, 5. SALL. Catil. 1, 6 mature -o opus est. 43, 3 *al.* NEP. Eum. 9, 1. LIV. 1, 58, 5 -o maturatoque. 3, 38, 4 *al.* TAC. hist. 1, 62 -o magis quam consulto opus. SPART. Did. 8, 2 CAPITOL. Maximin. 17, 6 AMM. 31, 12, 5 VVLG. II par. 28, 10 *al.* OROS. hist. 6, 15, 3. -o est usus: PLAVT. Amph. 505 Men. 753 TER. Hec. 327. 878 Ad. 429. quo -o, eo -o *et sim. v. p. 102, 80 sqq.*

B *nominales*: **1** *epitheta*: abstinens: VAL. MAX. 4, 3 ext. 3. admirabile: PANEG. 5, 9. aemulum: SIL. 13, 463. aequum: VAL. MAX. 6, 5 pr. amicum: LIV. 2, 15, 6. animosum: SIL. 1, 612. antiquum: OV. fast. 2, 265. arrogans: SVET. Iul. 79, 1. asperum: AMM. 28, 4, 1. astutum: AVG. civ. 15, 13 p. 84, 32. atrox: LIV. 28, 29, 5 *al.* avarum: CIC. inv. 2, 32 Flacc. 7. audax: CIC. Sull. 72 *al.* benignum: SEN. epist. 120, 5. bonum (*de formula v. vol. II p. 2094, 17*): CIC. Cluent. 159 VERG. Aen. 10, 790 VAL. FL. 2, 263 TAC. ann. 3, 40 SVET. Iul. 80, 2 APVL. apol. 86 *al.* TERT. anim. 45 p. 374, 18 *al.* ITALA Matth. 5, 16 (Aug. civ. 5, 14 p. 219) I Tim. 5, 25 (Hier. epist. 54, 8, 2 cod. d VVLG.). 6, 18 (Ps. Hil. libell. 9) Tit. 2, 7 (Ps. Cypr. singul. cler. 8) TREB. Gall. 12, 1 VVLG. Sirach 26, 3 *al.* AVG. civ. 5, 10 p. 210 in epist. Ioh. 8, 9. callidum: CIC. off. 1, 108. capitale: LVCID. Faust. Rei. epist. 2 p. 167, 23. celebre: SVLP. SEV. dial. 2, 5, 4. celere: NEP. Dat. 6, 7. clarum: CIC. Att. 14, 11, 1 *al.* clemens: VAL. MAX. 5, 1, 5. commune: CIC. Phil. 10, 15. congruens: APVL. Plat. 2, 20 *al.* consideratum: CIC. Sull. 72. conspicuum: SEN. epist. 120, 5. conveniens: CASS. Cic. epist. 12, 13, 1. crudele: CIC. inv. 2, 25 *al.* VESPA 51 *v. p. 132, 12.* crudum: SIL. 5, 424 *al.* damnabile: AVG. civ. 4, 1 p. 146. deflendum: SIL. 9, 260. deforme: AMM. 28, 5, 7. delenificum: PLAVT. Mil. 192. demens: VAL. MAX. 9, 12 ext. 10. detestabile: IVV. 13, 126. difficile: CIC. ad Q. fr. 1, 4, 5. dignum: laude: CIC. Verr. 4, 212. memoratu: VAL. MAX. 1 pr. dirum: OV. met. 6, 210 *al.* (praedirum: AMM. 31, 8, 7). divinum: CIC. Phil. 2, 114 *al.* diurnum: OV. fast. 4, 582. domesticum: HOR. ars 287. dulce: VESPA 50 *v. p. 132, 12.* durum: VAL. MAX. 4, 6, 1. egregium: SALL. Iug. 63, 7 *al.* emendatum: SEN. contr. 9, 2, 18. facile: PLAVT. Persa 761. felix: OROS. hist. 3, 14, 8. ferum: LVCR. 5, 1340 OCTAVIA 799. fidele: SEDVL. op. pasch. 2, 9. flagitiosum: PLIN. epist. 9, 13, 12 *al.* florens: LVCR. 3, 897. foedum: PLAVT. Amph. 1085 CAECIL. com. 233 CIC. Phil. 2, 114. forte: CIC. Att. 8, 14, 2 SALL. Catil. 59, 6 *al.* GLOSS. fortia -a ἀριστεῖαι, κατορθώματα. gloriosum: CIC. Phil. 2, 25 *al.* grande: VOPISC. Aurelian. 23, 3. gratum: CIC. Phil. 10, 1 *al.* grave: LIV. 7, 40, 9. gulosum: MART. 3, 22, 5? (*v. app. crit.*). honestum: CIC. inv. 2, 17 *al.* hostile: CIC. or. frg. A XII 10 *al.* humanum: TER. Andr. 236 *al.* AVG. epist. 102, 26. ignominiosum: AVG. civ. 2, 27 p. 94, 14. illustre: CIC. Pis. 1 *al.* immane: SIL. 2, 656 *al.* immite: OV. met. 14, 714. immortale: SIL. 11, 610 *al.* imperatorium: CAPITOL. Gord. 5, 7 *v. p. 128, 11.* impium: CATVLL. 30, 4 *al.* improbabile: QVINT. inst. 7, 4, 7. improbum: PLAVT. Aul. 213 Truc. 555 CIC. Verr. 4, 213 *al.* impudicum: PLAVT. Amph. 926. inclitum: SIL. 17, 181. iners: SIL. 13, 314. infandum: SIL. 9, 169. ingens: HOR. epist. 2, 1, 6 *al.* ingratum: VAL. MAX. 5, 2, 1 *al.* inhonorificum: SEN. dial. 2, 10, 2. iniquum: AVG. serm. 33, 4, 3. iniustum: VAL. MAX. 4, 1, 4. insigne: VERG. Aen. 12, 322 *al.* insolens: VAL. MAX. 3, 6, 6 *al.* intolerabile: SVET. Iul. 78, 2. invictum: PLAVT. Mil. 5, 7. invidiosum: PAPYR. Berol. 611 II 21. inusitatum: PLIN. epist. 4, 9, 17. inutile: CIC. inv. 2, 77. irreligiosum: TERT. orat. 16

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 190, 19. irrevocabile: AMM. 29, 2, 18. iustum: CIC. off. 2, 10. laetabile: OV. met. 9, 255. laudabile: CIC. dom. 97. leve: IVV. 4, 11. licitum: AVG. civ. 15, 16 p. 93. luculentum: CIC. Att. 10, 12ª, 3. magnificum: NEP. Thras. 1, 5. magnum: CARM. Cic. Tusc. 1, 34 CIC. Phil. 1, 9 Att. 14, 11, 1 OV. Pont. 4, 8, 88 EPICED. Drusi 340 SIL. 13, 794. 14, 511 PLIN. epist. 3, 16, 1 VOPISC. Aurelian. 22, 4. malum: PLAVT. Aul. 213 Men. 590 Most. 1171 TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 367, 20 *al.* CALL. dig. 47, 21, 2 ITALA Ioh. 7, 7 (Ps. Cypr. mont. 2; codd. a f *et* VVLG. opera). II Ioh. 11 (Cypr. sent. episc. 81. VVLG. operibus ... malignis). AVG. civ. 2, 14 p. 70 in psalm. 93, 1 *al.* memorabile: PLAVT. Capt. 684 *al.* memorandum: SEN. Herc. f. 442 *al.* militare: LIV. 6, 14, 3. mirabile: OV. met. 4, 271 *al.* mirandum: OV. met. 7, 758? AVG. civ. 4, 26 p. 178 (*ibid.* virtutes). *al.* mirum: PLAVT. Merc. 482 *al.* mite: OV. ars 2, 187 *al.* modestum: QVINT. inst. 4, 2, 100. mortale: HOR. ars 68 *al.* necessarium: CIC. Mil. 43. nefandum: LYGD. 5, 12 *al.* nefans: LVCIL. 140. nefarium: CIC. Verr. 1, 15. 2, 62 *al.* nequissimum: APVL. met. 7, 20. nobile: VELL. 2, 26, 3 *al.* notum: CIC. Pis. 1 *al.* novercale: QVINT. decl. 327 p. 285, 3. novum: OV. met. 8, 96 *al.* obscaenum: AVG. civ. 2, 4 p. 57. obscurum: CIC. Verr. 2, 35 *al.* occultum: IVV. 6, 271. paenitendum: SVET. Tit. 10, 1. perfectum: DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) 1, 13. perfidum: AMM. 28, 5, 7. pium: OV. Pont. 2, 11, 26 *al.* populare: LIV. 6, 14, 2. porcinum: EVAGR. alterc. p. 50, 8. praeclarum: CIC. Mil. 43 Phil. 2, 114 *al.* praestans: AMM. 27, 6, 8. priscum: OV. fast. 4, 211 *al.* proavitum: SIL. 11, 88. probabile: VAL. MAX. 4, 3, 9. probum: VAL. MAX. 6, 5 pr. protervum: CIC. fin. 2, 47 *al.* prudens: VAL. MAX. 7, 2 pr. publicum: OV. trist. 2, 420. vix pudens: VAL. MAX. 7, 3, 5. pulchrum: CIC. Phil. 2, 36. 4, 5 dom. 94 *al.* quantum: PLIN. epist. 7, 33, 3. rectum: CIC. inv. 1, 15. fin. 3, 45 rectum -um κατόρθωμα. *al.* saevum: LVCIL. 963 *al.* salubre: OV. rem. 316 *al.* salutare: VELL. 2, 47, 4. sapiens: VAL. MAX. 7, 2, 4. sceleratum: SEN. contr. 9, 2, 18 *al.* scelerosum: LVCR. 1, 83. scelestum: PLAVT. Mil. 734. senile: DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) 1, 13. simplex: TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 440, 11. singulare: CIC. Phil. 1, 3. sollemne: EVAGR. alterc. p. 25, 10 *v. p. 127, 10.* splendidum: HOR. epist. 2, 1, 6 *al.* subitum: CASS. Cic. epist. 12, 13, 1. superbum: BELL. Afr. 57, 4 *al.* supervacuum: SVET. Tib. 52, 2. taetrum: VAL. MAX. 3, 2, 15. tantum: CIC. Phil. 5, 37 *al.* tegendum: TIB. 1, 9, 28. temerarium: VAL. MAX. 3, 2, 15. testatum carmine: OV. Pont. 4, 7, 54. triste: VERG. Aen. 2, 548 *al.* trux: SEN. Thy. 636. tumultuosum: LIV. 6, 14, 2. turbulentum: CIC. inv. 2, 25. turpe: CIC. inv. 2, 77 Caecin. 8 *al.* tutum: OV. epist. 3, 121. vehemens: VAL. MAX. 9, 3 pr. venerandum: VAL. FL. 1, 12. veniae plenum: AMM. 22, 3, 4. versutum: CIC. off. 1, 108. verum: APVL. met. 2, 27. vetus: VERG. Aen. 4, 53 *al.* vivum: NAEV. com. 109. voluntarium? PS. APVL. Ascl. 26 (*loco corrupto*). urbanum: COLVM. 8, 16, 3. utile: CIC. inv. 1, 15 *al.* Fimbrianum: CIC. S. Rosc. 34. Horatium: MANIL. 5, 107. Martium: SIL. 13, 707. Mavortium: SIL. 1, 55. Peleium: SIL. 13, 803. Romulum: SIL. 13, 793. *per praep.*: ACC. trag. 12 -a (fata *codd.*) in acie (NEP. Arist. 2, 2 in re militari illustre -um. SIL. 5, 423 mortis ... in limine cruda -a virum). CIC. Catil. 2, 27 cuius ... -um ... contra patriam (LIV. 6, 40, 5 contra utilitatem). *cf.* SVET. Dom. 12, 1 -um dictumve adversus maiestatem (ANON. Vales. 14, 82 adversus Christianos). BALB. Cic. Att. 8, 15ª, 3 -um Caesaris de Corfinio. LIV. 25, 3, 8 Pyrgensis cum magno motu rerum -um. *verbaliter structa*: bene factum: ENN. scaen. 409 (*reliqua v. s.* benefactum *vol. II p. 1876, 31. nota* CIC. fin. 2, 105 quaeque bene ab eo consulta atque -a. *adde* PAPYR. Berol. 628ʳ I 2). male factum: ENN. scaen. 409 (*cf. s.* malefactum. *nota* CIC. Att. 15, 1ª, 1 o -um male de Alexione). nequiter: CATO or. frg. 5, 1. recte: RHET. Her. 1, 14, 24 *al.* iniuste: CIC. fin. 1, 52. honeste: CIC. fin. 3, 21. prave: CIC. ac. 1, 37. fortiter: CAES. Gall. 3, 14, 8 paulo fortius -um. turpiter: CAES. Gall. 7, 80, 5 (*v. app. crit.*). mature: SALL. Catil. 1, 6 *v. p. 130, 32.* praeclare: NEP. Timoth. 1, 2. perperam: LIV. 1, 33, 8. inconsulte: LIV. 3, 11, 11. strenue ac fortiter (ferociter *codd.*): LIV. 3, 47, 2. hospitaliter: LIV. 22, 54, 3. libere: VAL. MAX. 6, 2 pr. graviter: VAL. MAX. 6, 4 pr. sapienter: VAL. MAX. 7, 2 pr. vafre: VAL. MAX. 7, 3 pr. honorifice: SEN. dial. 2, 13, 2. acute, venuste, stulte, iracunde, timide: QVINT. inst. 6, 3, 7. crudeliter: SVET. Tib. 61, 2. perverse: FRONTO p. 207, 23 N. inimice: AMM. 17, 12, 11. sceleste: AMM. 21, 13, 13 (laetorum *V*). recte secusve: AMM. 27, 6, 9. scelerate turpiterque: AVG. civ. 2, 27 p. 94, 14. non subtiliter: COD. Iust. 1, 17, 1, 6. PAVL. FEST. p. 12 integrare ... minus -um est in statum redigere. manu: SEN. epist. 91, 11. domi forisque egregia -a: SEN. epist. 95, 72. domi forisque fortibus -is: APVL. met. 7, 16. nondum ...-um: TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 382, 13. domi militiaeque: AVR. VICT. Caes. 16, 2. ante -um: TVRPIL. com. 126. post -um: PAPIN. dig. 45, 1, 124. 2 *genetivi (exempla selecta)*: *personarum*: PLAVT. Aul. 503 matronarum. CARM. Cic. Tusc. 1, 34 patrum. TER. Phorm. 731 adulescentis. TRAG. inc. 119 Pelopidarum. CIC. inv. 1, 48 Gracchi. 2, 126 adversarii. S. Rosc. 108 Rosciorum. p. red. in sen. 25 sui generis communisque sanguinis. prov. 20 summorum hominum. nat. deor. 1, 101 deorum. div. 2, 68 furum. fin. 1, 50 improborum. Att. 14, 6, 2 tyranni. LVCR. 5, 22 Herculis (*item de Hercule*: VERG. Aen. 8, 288 PROP. 4, 9, 39 *v. p. 132, 21.* SEN. Herc. O. 816. 1173. MART. 9, 101, 3 Alcidae. SVET. Nero 53 AVG. civ. 18, 12 p. 270)., CAES. civ. 1, 13, 5 *Auximatium.* BELL. Alex. 54, 3 superiorum *legionum.* HOR. sat. 1, 10, 43 regum. OV. epist. 6, 99 procerum. met. 14, 745 matrum miserarum. LIV. 5, 36, 9 Fabiorum. 7, 28, 2 populi. SEN. Thy. 206 domini. SIL. 13, 463 Martis. STAT. silv. 5, 3, 235 heroum. QVINT. inst. 1, 9, 5 ipsorum (*grammaticorum?*). TAC. ann. 4, 31 imperatorum. PLIN. epist. 6, 24, 4 Arriae. POMPON. dig. 17, 2, 60 heredis. GAIVS dig. 4, 2, 10 debitoris. VLP. dig. 4, 9, 3 pr. vectorum. ITALA (Aug. civ. 20, 3 p. 409) *et* VVLG. eccles. 8, 14 iustorum. apoc. 2, 6 (Primas. Apring. cod. g VVLG.) Nicolait(ar)um. HERMOG. dig. 41, 1, 61 pr. personae. TERT. resurr. 38 p. 80, 15 domini (*Iesu*). nat. 1, 6 p. 66, 22 Christiani. VESPA 50 pistorum dulcia -a. 51 crudelia -a coquorum. VOPISC. Aurelian. 23, 3 militum. LAMPR. Alex. 35, 1 veterum. LVCIF. Athan. 1, 1 p. 67, 17 angeli ... apostatae. AVSON. 64, 4 artificis. AVG. civ. 1, 9 p. 15 malorum. 1, 17 p. 28, 29 Iudae. 3, 6 p. 102 Paridis. 9, 1 p. 368 daemonum. 19, 4 p. 358 insanorum. 20, 19 p. 450 velut Antichristi. de mend. 15, 30 sanctorum. SEDVL. carm. pasch. 5, 437 redemptoris (op. pasch. 5, 38 miracula salvatoris). op. pasch. 2, 9 magorum. OV. trist. 2, 322 patriae -a. VAL. MAX. 1 pr. urbis Romae. *rerum*: ENN. ann. 446 militiae (*? cf. p. 129, 15*). CIC. epist. 6, 6, 10 armorum ista et victoriae sunt -a, non Caesaris. PROP. 4, 9, 39 -a Herculeae ... fortia clavae (OV. fast. 5, 696 Herculei -a laboris). OV. epist. 15, 363 primae ... iuventae. SEN. contr. exc. 5, 6 adulescentiae. VAL. MAX. 9, 7, 1 violentiae ⟨et⟩ seditionis. SEN. dial. 6, 26, 5 saeculi. SIL. 10, 451 dextrae. QVINT. decl. 296 p. 170, 6 pietatis. TRYPH. dig. 50, 16, 225 (*loco corrupto*) fugae. APVL. met. 7, 16 adoriae plenae? PS. APVL. Ascl. 14 *divinitatis.* ITALA (Cypr. testim. 3, 59 Primas.) *et* VVLG. apoc. 9, 20 manuum. Rom. 8, 13 (codd. d g, VVLG.) carnis (*v. p. 127, 7*). PANEG. 5, 9 virtutum. LVCIF. reg. apost. 2 p. 39, 16 sceleris. AVG. civ. 7, 35 p. 318 sacrorum. 14, 23 p. 49 turpitudinis. EVAGR. alterc. p. 25, 10 votorum *v. p. 127, 10.* MAR. VICTOR aleth. 1, 180 operum piorum. NOVELL. Iust. 62, 1, 2 litium (*v. p. 128, 5*).

3 facti (-orum): *qualitas* (*generatim*): mentio: SISENNA hist. 95. atrocitas: CIC. inv. 2, 51 *al.* fama: CIC. Verr. 5, 68 *al.* dignitas, splendor: CIC. dom. 94. licentia: CIC. Cael. 16. infamia: CIC. Cael. 23. stultitia: CIC. Rab. Post. 24. gloria: CIC. Mil. 38 *al.* reprehensio: CIC. Phil. 2, 59 *al.* memoria: CIC. Phil. 3, 18 *al.* laus: CIC. de orat. 2, 346. res tota: CIC. de orat. 3, 158. praemium: CIC. part. 112 *al.* impotentia: CIC. Tusc. 4, 52 (*de irato*). ordo, constantia, moderatio: CIC. off. 1, 98. honestas: CIC. fin. 2, 47. pulchritudo: CIC. fin. 2, 115. invidia: POLLIO Cic. epist. 10, 31, 3 *al.* praeiudicium: CAES. civ. 2, 32, 2. nomen: VERG. Aen. 1, 367 *al.* gratia: VERG. Aen. 4, 539 *al.* pudor: OV. am. 3, 7, 37 *al.* iniuria: OV. fast. 4, 589. fides: OV. fast. 6, 609. ius: LIV. 36, 32, 3. aestimatio: SEN. contr. 9, 2, 16. severitas: VELL. 2, 5, 3. temeritas: VELL. 2, 72, 1 (*ex coni.*). decus: VAL. MAX. 4, 8, 4. fulgor: SEN. epist. 120, 5. ambages: PLIN. nat. 19, 169. saevitia: TAC. ann. 1, 44. indignitas: PLIN. epist. 9, 13, 3. virtus: FRONTO p. 87, 11 N. pravitas: APVL. apol. 21. violentia: CALL. dig. 47, 21, 3, 2. societas: TERT. resurr. 15 p. 45, 4. venenum: TERT. adv. Marc. 5, 10 p. 609, 5. opus: ITALA apoc. 9, 20 (Cypr. testim. 3, 59 *loco corrupto?*) opera -orum manuum suarum (cod. g *et* VVLG. de operibus m. s.). PRISCILL. tract. 5, 82 opus verbi -orum operibus ostendens. BENED. reg. 7, 62 -orum nostrorum opera. communitas: PANEG. 6, 9. necessitudo: AVR. VICT. Caes. 20, 13. probatio: PRISCILL. tract. 3, 60. adorea: AMM. 20, 4, 1. contextus: AMM. 23, 6, 2. firmitas: AMM. 26, 2, 10. merces: AMM. 26, 9, 10. meritum: AMM. 27, 6, 9. arrogantia: AMM. 30, 1, 22. series: SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 649. veritas: AVG. civ. 15, 27 p. 119. licentia: AVG. civ. 16, 30 p. 174. prophetia: AVG. civ. 17, 5 p. 213. allegoria: AVG. vera relig. 50, 99. miraculum: SVLP. SEV. chron. 2, 5, 4. modus: COD. Theod. 9, 40, 10 (*a. 366*). natura: COD. Iust. 6, 51, 1, 9ᶜ. *tractatio, condicio* (*in iudiciis sim.*): ratio: RHET. Her. 1, 16, 26 *al.* defensio: RHET. Her. 2, 9, 13 *al.* causa: RHET. Her. 2, 14, 15 *al.* propositio: RHET. Her. 4, 49, 62. quaestio: CIC. inv. 1, 10 *al.* controversia: CIC. inv. 1, 10 *al.* summa: CIC. inv. 1, 37. suspicio: CIC. inv. 2, 42 *al.* separatio: CIC. inv. 2, 55. utilitas, honestas: CIC. inv. 2, 56. inutilitas, turpitudo: CIC. inv. 2, 77 *al.* necessitudo: CIC. inv. 2, 77. intentio: CIC. inv. 2, 86. indignatio: CIC. inv. 2, 91. amplificatio: CIC. inv. 2, 114. contentio: CIC. inv. 2, 125. confessio: CIC. Mil. 15 *al.* crimen: CIC. Mil. 96 *al.* conscientia: CIC. Phil. 1, 9 *al.* appellatio: CIC. part. 42. negatio, infitiatio: CIC. part. 102. indicium: CIC. part. 115 *al.* deprecatio: CIC. part. 131. rumor: OV. met. 6, 146. poena: OV. met. 8, 772 *al.* culpa: OV. trist. 2, 208. paenitentia: SEN. dial. 3, 19, 5 *al.* status: QVINT. inst. 3, 6, 40. lis: QVINT. inst. 5, 9, 4. argumentum: QVINT. inst. 7, 2, 32. vis: QVINT. inst. 7, 3, 6. qualitas: QVINT. inst. 7, 4, 16. deformitas: QVINT. decl. 260 p. 61, 16. abolitio: SVET. Tib. 4, 1. venia, oblivio: SVET. Claud. 11, 1. interpretatio: NERAT. dig. 22, 6, 2. petitio: VLP. dig. 45, 1, 72 pr. sceleritas: MARCIAN. dig. 48, 21, 3 pr. res: PAVL. dig. 3, 5, 33 pr. MOD. coll. Mos. 1, 12. qualitas: EDICT. imp. Constant. de accus. (Corp. III 12043) 3. *auctor sim.*: princeps, inventor: CIC. inv. 1, 43. auctor: CIC. Verr. 6, 67 *al.* actor: CIC. Balb. 4. praedicator: CIC. Balb. 4. suasor, probator: CIC. Phil. 2, 29. iudex: CIC. Phil. 5, 50. moderatrix: CIC. Phil. 5, 50. laudator: CIC. Att. 7, 1, 4 *al.* dux: VERG. Aen. 1, 364 LYDIA 56 *al.* index: OV. met. 6, 574. ostentator: LIV. 1, 10, 5.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

censor: SEN. dial. 7, 20, 5. testis: CVRT. 5, 2, 4. conciliator: FRONTO p. 164, 8 N. minister: TERT. resurr. 15 p. 45, 12. caput: TERT. nat. 2, 5 p. 104, 3. commendator: PANEG. 10, 4. antesignanus: AMM. 19, 6, 12. ultrix: AMM. 21, 13, 13. socia: AVG. civ. 1, 19 p. 33.

iuxta posita, coniuncta: animus: CIC. parad. 29 OV. trist. 2, 159 *al.* argumentum: EDICT. imp. Diocl. 1, 28. casus: CIC. inv. 1, 36 *al.* cogitatio: CIC. ad Brut. 1, 16, 9. cogitatum: CIC. Quinct. 90 *al.* cogitatus: TERT. idol. 23 p. 56, 26. concupiscentia: AVG. serm. 170, 9, 9. consilium: CIC. inv. 1, 34 *al.* consultum: CIC. fin. 2, 105 *al.* dictum: *v. vol. V p. 991, 29 sqq.* eventum: CIC. de orat. 2, 169 *al.* eventus: CIC. inv. 2, 122 *al.* fatum: PANEG. 12, 24 miserorum vel -um onerare vel fatum. futurum: CIC. fat. 17. *adde p. 127, 36* LIV. 8, 7, 12 SEN. epist. 22, 14. 99, 8 QVINT. inst. 5, 10, 32 TAC. ann. 3, 69. genus: STAT. Theb. 10, 225 *al.* gestum: TAC. Agr. 22 *al. nota* GAIVS dig. 50, 16, 58 licet inter 'gesta' et '-a' videtur quaedam esse subtilis differentia, attamen καταχρηστικῶς nihil inter -um et gestum interest. inceptum: TER. Andr. 236. instans: CIC. de orat. 2, 105. institutum: CIC. de orat. 2, 182 *al.* ius: IVLIAN. dig. 39, 5, 2, 7 *al.* laus: VERG. ecl. 4, 26 *al.* lingua: PLAVT. Asin. 162 *al.* litterae: CIC. leg. 3, 46. minae: OV. met. 8, 439. mores: CIC. de orat. 2, 182 *al.* nomen: CIC. Phil. 13, 49 *al.* officium: CIC. inv. 1, 22. opera: PLAVT. Capt. 429 SCIP. min. or. frg. Fest. p. 286. opinio: CIC. off. 1, 14. opprobrium: HOR. sat. 1, 6, 84. opus: CIC. fin. 4, 11 VAL. MAX. 3, 2, 21. 5, 4, 6 DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) 1, 13. *in* VVLG. *saepe ubi* ITALA factum (*velut* Ioh. 7, 7 *apud* Ps. Cypr. mont. 2). oratio: CIC. inv. 2, 42 Quinct. 16 *al.* pollicitum: OV. am. 2, 16, 48. praeceptum: PS. SALL. rep. 2, 5, 3. praedictum: AVG. civ. 8, 22 p. 354. promissum: CIC. Att. 14, 10, 1. relatio: PRISCILL. tract. 1, 27. res: CIC. Quinct. 48. 79 parad. 7 OV. epist. 2, 75 Pont. 4, 3, 25. QVINT. inst. 9, 3, 92 hominum, rerum, -orum. IVLIAN. dig. 1, 3, 32, 1 voluntatem suam declaret an rebus ipsis et -is? GAIVS inst. 4, 107 si ... vel in rem vel in -um actum fuerit. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 8 p. 182, 5 inter -um ... et rem hoc interest: res est *eqs.*; -um est confusum quiddam et incertum, hoc solo certum, quod nescio quid -um est. res gesta: CIC. Att. 14, 17^{a}, 3. scriptum: CIC. inv. 2, 117 *al.* sententia: PAVL. tit. libr. (Dig. p. LIV* lin. 17). sermo: PHYSIOGN. 84, 12. studium: CIC. fin. 2, 45 *al.* transactum: TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 382, 13 *al.* verbum: CIC. Tusc. 3, 48 *al.* virtus: TER. Eun. 1090 *al.* vita: CIC. Verr. 1, 2 *al.* voluntas: LIV. 45, 24, 4 *al.* vox: HOR. sat. 1, 8, 45 *al.*

adnominationes: PLAVT. Bacch. 64 -a et famam (TRAG. inc. 119 RHET. Her. 2, 3, 5 CIC. opt. gen. 21 PS. SALL. rep. 1, 7, 5. STAT. Theb. 12, 499 fama minor -is. TAC. ann. 4, 38, 13). PLAVT. Capt. 405 neque -is neque fide (VERG. Aen. 9, 78 fides -o. OV. Pont. 3, 2, 98. fast. 6, 609 fides -i. PANEG. 12, 33). Mil. 57 virtute et forma et -is (1021. 1042 CAECIL. com. 144 QVADRIG. hist. 8). CIC. rep. 2, 4 a fabulis ad -a veniamus (PETRON. 76, 5 -um, non fabula. PLIN. epist. 8, 24, 3 sit ... honor ... -is, sit fabulis quoque). SIDON. epist. 4, 22, 3 -a ducum, pacta regnantum.

faciola *v. p. 43, 81.*

faciolium *v. p. 44, 2 sqq.*

facitergium, -ī [*a* facies *et* tergere. *Th.*]. ISID. orig. 19, 26, 7 -um ... a tergendo faciem. *i. fere q. faciale, sudarium*: GREG. TVR. vit. patr. 8, 8 facietergium dependentibus villis intextum. VEN. FORT. vita Radeg. 2, 7 circa altare ... cum -o iacentem pulverem colligens. ISID. reg. monach. 13, 1 *monachi* stratus erit storea et stragulum, pelles lanatae duae, galnapis quoque et facistergium. CAES. AREL. reg. virg. 45 acupictura numquam nisi in mappulis aut -is, in quibus abbatissa iusserit, fiat.

facito, -āre *v.* factito *p. 139, 4.*

facla *v.* facula. **facteon** *v.* facio *p. 83, 14.*

facticius, -a, -um [*a* 2. factus. *Th.*]. GLOSS. II 411, 21 -us ποιητὸς ὁ κατασκευασθεὶς δίσκος ἢ ἄλλο ἔργον. *qui non sponte fit.* I *generatim*: *de variis speciebus*: PLIN. nat. 12, 75 bina genera *ladani*, terrenum et -um. id, quod terrenum est, friabile, -um lentum. 31, 81 -i *salis* varia genera (*opp.* sponte nascens). 31, 91 adulteratur *flos salis* ... testa trita, qui fucus aqua deprehenditur diluente -um colorem (*opp.* verus). 34, 125 *calcanthon* duplici differentia fossile aut -um appellant. 35, 41 atramentum ... inter -os *colores* erit (ISID. orig. 19, 17, 17). *de corpore, anima sim.*: TERT. spect. 18 *in stadio* cura -i corporis ... plasticam dei supergressa. AVG. c. Fort. 12 dixisti -am esse animam (*supra*: facta est a deo). c. Faust. 30, 4 p. 751, 16 tria genera ... spadonum, unum nativum, alterum -um, tertium voluntarium. loc. hept. 2, 138 ullum genus simulacrorum aut qualiumcumque -orum deorum. II *technice apud grammaticos*: CHAR. gramm. I 59, 1 neutralia ... in 'e' ... -a plura talia: vitale, hostile, flebile. -a dicuntur, quod non ex se, sed ex aliis nascuntur. *cf.* 59, 4. 61, 2 neutralia non -a. MARTYR. gramm. VII 179, 11 composita vel appellationes vel traducticia sive -a, id est, quae ex aliis facta sunt (CASSIOD. *ibid.*). PRISC. gramm. II 59, 23 *inter varias species nominum appellativorum*: -um (*Dionys. Thrax 12 p. 636* πεποιημένον). CLEDON. gramm. V 31, 24 legitimi sunt spondei, quia primi ipsi inventi sunt ...; nothi dactuli, quia fracta syllaba spondei factus est nothus, inde -us *pes.* PRISC. gramm. II 61, 26 -um est, quod a proprietate sonorum per imitationem factum est, ut 'tintinnabulum', 'turtur'. [*francog. vet.* fechiz, *hisp.* hechizo. *M.-L.*] *Hey.*

× **factio**, -ōnis *f. a* facere. *legitur* factiónis: CORP. VI 33946. PAVL. FEST. p. 86 -o et factiosus initio honesta vocabula erant, unde adhuc -es histrionum et quadrigariorum dicuntur. modo autem nomine -is seditio et arma vocantur. GLOSS. συνσκευή. σύστημα. -e factiuncula. *legitur inde a* PLAVTO. [*it. vet.* fazzone, *francog.* façon. *M.-L.*]

I *i. q. actus faciendi, actio*: A *generatim*: PLAVT. Bacch. 843 quae haec -o est? (Rud. 1371). APVL. Plat. 1, 5 materiam *esse* ... figurarum capacem -ique (*i. formationi*) subiectam. ITALA II Petr. 2, 8 (Aug. un. eccl. 15, 38) animam iustam iniquis aliorum -bus (ἔργοις, VVLG. operibus) cruciabat. IREN. 2, 2, 3 prolator et primus causa -is huiusmodi praeparationis (*i. mundi*). SERV. Aen. 2, 75 diligenter -is suae meminerat. CLAVD. DON. Aen. 7, 20 omnes *bestias a Circe factas* non ferocia naturalis urgebat, sed -is violentia. RVFIN. hist. 10, 18 absque conscientia -is. AVG. serm. ed. Mai 71, 1 nec boni *homines* malorum -bus laborant. bon. coniug. 14, 16 tyrannicae -is perversitas. adv. Don. 22, 37 *Caecilianum* inimicorum -e damnatum. SECVNDIN. epist. p. 893, 14 quod -e passioneque mortalium gignitur. *accedit genetivus obiectivus*: PAVL. FEST. p. 165 testamenti -o, nexi datio (PAPIN. dig. 28, 1, 3 testamenti -o non privati, sed publici iuris est. COD. Iust. 6, 23, 28, 1 [*a: 531*] per testamenti -em. 6, 23, 28, 2 consequentiam -is testamenti procedere. *cf. l. 34 sqq.* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A τεσταμέντι φακτίωνα (φακτίονα): τὴν διατύπωσιν). IREN. 1, 11, 4 hanc nominum -em (ὀνοματοποιίας). VOPISC. Aurelian. 39, 8 senatoribus simulatam ingereret -em coniurationis. PELAG. in I Tim. 6 p. 886^{B} usque ad homicidii perveniunt -es. RVFIN. hist. 10, 18 -o compositi criminis patuisset. PRISC. rhet. 9 p. 557, 42 simulacri -o, quam Graeci εἰδωλοποιίαν dicunt. VEREC. in cant. 5, 6 traditionis est -o consummata. NOVELL. Iust. 59 praef. aut -e (ποιήσει) rei aut correctione. *metonymice*: HIL. syn. 30 filium conditionem dicit ... aut -em, sicut sunt facturae.

B *speciatim*: 1 *t. t. iuris consultorum* testamenti factio *i. q. ius testamenti*: a *de testatore i. q. ius testamenti faciendi*: CIC. top. 50 cui test. -o nulla esset. epist. 7, 21 qui -em test. non habuerit (IVLIAN. dig. 29, 7, 3 pr. GAIVS inst. 2, 114 an is, qui id *testamentum* fecerit, habuerit test. -em. 3, 72 in hoc tantum ... ut *eqs.* 3, 75 [*ibid.* test. faciendi ius]. SCAEV. dig. 32, 38, 3 *filium* test. -em in eo fundo in extraneos etiam heredes habiturum. PAPIN. dig. 49, 15, 10, 1 *bis* TRYPH. dig. 49, 15, 12, 5. VLP. dig. 28, 1, 18 pr. nec testis ad testamentum adhiberi poterit, cum neque test. -em habeat [*cf. infra l. 53*]. 28, 3, 6, 8. 37, 11, 1, 8 *si quis* ex his, qui testamentum facere non possunt, testamentum fecerit, deinde habens test. -em decesserit. PAVL. dig. 5, 2, 17, 1. 29, 7, 8, 2 iure test. -em habuit). IAVOL. dig. 41, 8, 7 nemo potest legatorum nomine usucapere nisi is, cum quo test. -o est (POMPON. dig. 34, 4, 20 cum quo nobis test. -o non est. GAIVS inst. 2, 218. FLORENT. dig. 28, 5, 50, 1 *cum extraneis heredibus*. PAPIN. dig. 33, 3, 5 cum servis alienis ex persona dominorum est [*cf.* PAVL. dig. 31, 82, 2]. TRYPH. dig. 37, 4, 19. PAVL. dig. 26, 2, 21 testamento tutores hi dari possunt, cum quibus test. -o est. 31, 82, 2. INST. Iust. 2, 10, 6 *testes* adhiberi possunt ii, cum quibus test. -o est [*cf. supra l. 42*] *v. etiam infra l. 64*). PAPIN. dig. 38, 1, 41 libertus qui ... test. -em assecutus est. VLP. dig. 5, 2, 6 pr. non ... interdicitur test. -e. 29, 1 pr. militibus liberam test. -em primus ... Iulius Caesar concessit (COD. Iust. 3, 28, 35 pr. [*a. 531*] per quam *concessionem* libera test. -o conceditur). 37, 11, 1, 9 si quis ... testamentum fecerit, deinde amiserit test. -em (48, 22, 7, 3). b *de herede i. q. ius ex testamento capiendi, acquirendi, ius hereditatis adeundae*: POMPON. dig. 28, 1, 16 pr. filius familias et servus alienus ... test. -em habere dicitur; licet enim testamentum facere non possunt, at tamen ex testamento ... acquirere possunt (*cf.* MARCELL. dig. 28, 1, 16, 1). VLP. reg. 22, 1 heredes institui possunt, qui test. -em cum testatore habent (*cf. supra l. 47 sqq.*). *adde*: FLORENT. dig. 28, 5, 50, 1. 2 *i. q. facinus, i. dolus, fraus, insidiae*: GLOSS. σκευωρία. -bus: subdolibus. CIC. Att. 7, 9, 4 per decem annos ... a te ipso per vim et per -em datos *tibi*. SEN. benef. 6, 8, 2 reum velut -e circumventum (AMM. 15, 5, 6 circumveniri homines ... per -es et dolos minime debere. RVFIN. hist. 10, 8, 13 iniquis -bus circumventos in exilium misisset. *adde*: 6, 9, 4 praeveniunt -bus et circumvenire parant eum). SVET. Nero 2 *consul* successor ... *imperatori* per -em nominatus. LAMPR. Alex. 22, 6 quos vere, non -bus laudari comperit. 49, 4 cum vellet insidiis occidere Alexandrum Macrinus, detecta -e *eqs.* CAPITOL. Maximin. 10, 2 genus -is fuit tale. Pert. 2, 6 prodita est -o, quae illi concinnata fuerat (CASSIAN. conl. 18, 15, 3 de concinnata -e securus). SPART. Pesc. 10, 8 -o praeparata est per Laetum (*cf.* HEGES. 1, 29, 4 a Saramalla -em eis paratam. AVG. serm. ed. Mai 97, 4 non parabat alter alteri -em). HIL. ad Const. 2, 2 exulo non crimine, sed -e. HEGES. 1, 42, 9 coniunxerat ... sibi cooperarium -um suarum. OPTAT. 2, 4 p. 38, 15 non apparet dolus, non -o, quae mater est schismatis. 6, 8 p. 155, 21 aut -e aut subtilitate ... seducere. RVFIN. apol. ad Anast. 7 nemo -bus utatur et calumniis. AVG. c. Emer. 9 -e cognita. SERV. Aen. 2, 122 ad -em

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tegendam. BACHIAR. repar. laps. 21 potuit -e subdolae artis interfici. CASSIAN. conl. 22, 6, 3 occultas diabolicae -is insidias. 22, 6, 4 omnis diabolicae -is scaena. EVTYCH. Leo M. epist. 21, 1 compositam -em contra salutem meam. 21, 2 in tantum adversum me calumniae -e instruebant. AVELL. p. 45, 25 insidiati bonis moribus ... non fide, sed -e multorum mentes ... perverterunt. SIDON. epist. 7, 9, 12 in caritate infirmi, in -e robusti. EVG. TOLET. epist. 1, 2 hoc genus -is invenit. PALLAD. hist. mon. I 51 Arriani ... episcopo facerent -em. *accedit genetivus subiectivus*: SALL. Catil. 34, 2 -i inimicorum resistere nequiverit. SEN. benef. 4, 12, 2 hominum potentium -em in me converto. TAC. ann. 4, 21 cessurum se urbe ob -es accusatorum VLP. dig. 29, 4, 12 pr. quantae audaciae, quantae temeritatis sint publicanorum -es. PS. CIC. exil. 11 adversariorum vim ac -em a nobis repelli posse. IVST. 13, 15, 4 non legibus pulsi patria, sed per -em principum. SPART. Hadr. 4, 10 -e Plotinae ... Hadrianum in adoptionem ascitum esse. HEGES. 1, 42, 2 eius -e fratres occubuisse. HIER. chron a. Abr. 1816 Naevius pulsus Roma -e nobilium. 2354 Dalmatius Caesar ... -e Constantii ... interimitur. 2358 Hermogenes ... Paulum regis imperio et Arrianorum -e pellebat. AMM. 15, 5, 32 quibus *calumniis* -e iniquorum irretitus est. 23, 5, 17. 23, 6, 36 *magos* Darei -e oppressos. AVG. c. Parm. 1, 3, 4 ne magis -o falsa fingentium quam ratio vera convincentium praevaleret. c. Fort. 21 p. 103, 13 anima bona -e illius (*diaboli*) ... peccare videtur, non sua sponte. SERV. Aen. 2, 97. 148 Vlixis -e laborasse (CLAVD. DON. Aen. 2, 131). 6, 14 omnia -e Daedali ... effecta. CLAVD. DON. Aen. praef. p. 4, 12 si Aeneas ... Iunonis -e ... fuisset oppressus (1, 597. 671. 11, 295). 1, 1 qui *vir* Iunonis inimicitias et -em deorum omnium superaverit. CASSIAN. conl. 2, 17, 2 bellum adversariorum -e consurgit. 4, 6, 3 adversarii vel potentia vel -e succumbere. 15, 1, 5 colludio daemonum ac -e. inst. 4, 41, 3. EVG. TOLET. epist. 1, 5 latebrosas nigrorum cordium -es ... insequeris. FACVND. defens. 2, 6 p. 582[B] vel -e illorum inducti vel oppressione coacti sunt. 3 *i. q. dissensio partium, motus, tumultus, seditio*: CATO inc. libr. frg. 31 Samnites Lucanos inter se natinari atque -es esse. CALV. or. frg. Iul. Sev. rhet. 19 p. 366, 6 hominem ... audacissimum, de -e divitem, sordidum. NEP. Dion 6, 3 -em comparavit. LIV. 2, 48, 3 nullae deinde urbanae -es fuere. 7, 32, 12 non -bus modo nec per coitiones ... consulatus ... peperi. 9, 26, 22 coitionibus et -bus. 33, 47, 5 -bus Carthaginiensium inserere publicam auctoritatem. POMP. TROG. Iust. 38, 4, 14 nec gravius vicino Italiae bello quam domesticis principum -bus urbem premi. TAC. dial. 36 procerum -es et assidua senatus adversus plebem certamina. ann. 3, 27 adversum patrum -es multa populus paravit. 11, 36 qui -bus floruerant. AMPEL. 27, 3 cum agrariis legibus -em et dominationem pararet *Spurius*. VLP. dig. 28, 3, 6, 9 seditio praerupta -oque cruenta. AVR. VICT. Caes. 40, 25 praetoriae legiones ac subsidia -bus aptiora. epit. 6, 4 -e Othonis accensas legiones ... lenire. VOPISC. Tac. 13, 5 -bus eum oppressum mente atque animo defecisse (EVTR. 10, 9, 1 oppressus est -e militari). SCHOL. Cic. Bob. p. 125, 26. RVFIN. hist. 4, 6, 1 Iudaicis motibus ac -bus (ἀποστασία). Greg. Naz. orat. 7, 14, 4 p. 227, 18 -es et seditiones. SVLP. SEV. chron. 2, 37, 7 coacti metu et -e in studia partium concesserant. 2, 51, 9. AVELL. p. 48, 12 *vindicta* turbulenter exercitam -em (*syn.* tumultum) coercitione sedavit. CORP. III 4037 (10868) ad opprimendam -em Gallicanam.

II *i. q.* **consociatio hominum**, *praecipue eorum, quos commune studium coniungit; familiaritas (inde fere i. q. nobilitas), manus, caterva*: A *generatim*: PLAVT. Aul. 167 istas magnas -es (*i. familiaritates*) ... nil moror. Cist. 493 neque nos -e tanta quanta tu sumus. Trin. 452 cum vostrā nostra non est aequa -o. 467 non esse aequiparabiles vostras cum nostris -es atque opes. 491 deos decent opulentiae et -es. 497 hic -es atque opes non esse. CAECIL. com. 141[a] ita eorum famam occultabat -o. 172 opulento famam facile occultat -o. CATO or. frg. 31 utrinde iram, utrinde -es (*i. amicitias*) tibi pares. TITIN. com. 108 ex tanta -e atque opibus eam *puellam* sum ausus aggredi. TVRPIL com. 208 nobilitate, -e fretus interdicere. RHET. Her. 1, 5, 8 si vim, si potentiam, si -em ... adversariorum proferemus. SALL. Catil. 54, 6 non divitiis cum divite neque -e cum factioso ... certabat (*cf.* NON. p. 304 -o ... significat opulentiam, abundantiam et nobilitatem). CIC. Brut. 164 in iudicum et in accusatorum -em, contra quorum potentiam ... dicendum fuit. ad Q. fr. 3, 1, 15 Gabinium tres adhuc -es postulant. SEN. epist. 114, 5 irremediabilis -o rimantur epulis lagonaque temptant domos. ASCON. Mil. p. 30 -bus armatorum succincti. PETRON. 59 intravit -o *Homeristarum* (*cf. p. 137, 73 sqq.*). SVET. Nero 20 *adulescentuli* divisi in -es plausuum genera condiscerent. APVL. met. 2, 18 vesana -o nobilissimorum iuvenum pacem publicam infestat. 3, 8 ut tam dirae -is funditus formido peremantur. 3, 28 globus latronum invadit ... *et* domus membra cingit armata -o. 4, 15. 21 egregium decus nostrae -is. 4, 23 -is suae cunctis viribus. 5, 14 iugum sororium consponsae -is. 7, 5 inter ... ipsos manipulos -is *latronum* educatus. 7, 7. 8, 1 -bus latronum male sociatus iuvenis. 9, 8. MOD. dig. 48, 19, 11, 2 latrones qui -em habent. 49, 1, 16 insignes latrones vel seditionum concitatores vel duces -um. PANEG. 5, 6 manum piraticae -is. IVVENC. 1, 616 horrida furum -o diripiet *thesauros*. 2, 606 caeca Pharisaeae ... -o gentis (HIER. in Matth. 19, 1 p. 144 Pharisaeorum scribarumque -o). 3, 645 sacerdotum. 4, 219 sponso ... comitatur -o prudens *virginum*. 4, 294 (*de iudicio supremo*) damnata ... respondet -o. SCHOL. Cic. Bob. p. 95, 6 de hoc non populum Romanum iudicasse, sed -em quandam perditorum. VVLG. Am. 6, 7 auferetur -o lascivientium. AVG. c. Parm. 1, 3, 5 ceteris -is eius consortibus sive furibus ecclesiastici argenti. c. Emer. 9 -o ... plurimos continebat. 11 socii sunt -is. *i. q. secta*: PLIN. nat. 29, 5 alia -o medicorum ab experimentis se cognominans empiricen coepit. 30, 11 est et alia magices -o a Mose ... ac Iudaeis pendens. MIN. FEL. 8, 3 (*de Christianis*) homines ... deploratae, illicitae ac desperatae -is. TERT. apol. 39 edam ... negotia Christianae -is ...: corpus sumus de conscientia religionis (*cf. infra l. 22*). adv. Val. 7 p. 185, 6 prima quadriga ... Valentinianae -is. HIL. c. Const. 2 per -em eorum pseudoapostolorum. HIER. epist. 63, 3 nutriatur audacia perditorum et -o (*syn.* haeresis) robustior fiat. in Ezech. 38, 23 *sqq.* p. 401 invidi Christiani et ... Grunnianae -is heredes. vir. ill. 94 Asterius Arrianae philosophus -is. MACR. somn. 1, 2, 3 Epicureorum tota -o. *i. q. sodalicium*: TRAIAN. Plin. epist. 10, 34, 1 (*de collegio fabrorum constituendo*) civitates eiusmodi -bus esse vexatas. quodcumque nomen eis ... dederimus ... hetaeriae ... brevi fient. SVET. Aug. 32 plurimae -es titulo collegii novi ad ... facinoris societatem coibant. TERT. apol. 38 nec ... inter illicitas -es sectam istam *Christianorum* deputari oportebat, a qua nihil tale committitur quale de illicitis -bus timeri solet. 39 de ea *coitione Christianorum* queritur eo titulo, quo de -bus querela est.

B *speciatim*: 1 *i. qui de re publica una sentiunt*: GRACCH. or. frg. Prisc. gramm. II 88, 5 utrum inimicorum meorum -o an magis sollicitudo te impulit (RVT. LVP. 1, 11 inimicorum -em pertimuissent. *cf.* ASCON. Mil. p. 43 in se ... ipsae conversae sunt -es inimicae). CAEL. Cic. epist. 8, 15, 2 a contraria -e nummis acceptis. CAES. Gall. 1, 31, 3 Galliae totius -es esse duas. 5, 56, 3 Cingetorigem alterius principem -is (6, 11, 3 in omnibus civitatibus ... -es sunt earumque -um principes sunt. 6, 12, 1 alterius -is principes erant Haedui, alterius Sequani. NEP. Pel. 1, 4 alterius ... -is principes. LIV. 23, 8, 2. 29, 8, 2. 32, 19, 2 *saepius*). CAES. Gall. 6, 11, 2 non solum in omnibus civitatibus ..., sed paene etiam in singulis domibus -es sunt. 6, 22, 3 qua ex re (*i. cupiditate pecuniae*) -es dissensionesque nascuntur. civ. 1, 22, 5 populum Romanum -e paucorum oppressum (HIRT. Gall. 8, 50, 2 contendebat ... contra -em et potentiam paucorum. *cf. p. 137, 12 sqq.*). 3, 35, 2. SALL. Catil. 51, 40 multitudine civium -es valuere. Iug. 29, 2 plerisque ex -e eius corruptis. 31, 1 opes -is (*i. nobilitatis*). 31, 4 obviam ire -is potentiae. 41, 1 mos partium popularium et -um. 41, 6 nobilitas -e magis pollebat, plebis vis soluta ... minus poterat. or. Macri 3 tutius -o noxiorum agat quam soli innocentes. 8 Cotta ex -e media consul. PS. SALL. rep. 2, 2, 4 *animus* nobilitatis -em disturbavit. NEP. Pel. 1, 2 adversariae -i quo facilius resisterent (Phoc. 3, 2 duces adversariae -is. SCHOL. Cic. Bob. p. 69, 7). *cf.* Pel. 2, 4 adversariorum -i. LIV. 1, 51, 2 per adversae -is quosdam (29, 6, 5 pulsi ab adversa -e. 33, 45, 6 adversae Hannibali -is homines. 33, 46, 4. 35, 34, 12. 38, 55, 3 ab ea -e, quae adversa Scipionibus erat. 42, 63, 12. 43, 22, 3). NEP. Phoc. 3, 1 Athenis duae -es *erant*, quarum una populi causam agebat, altera optimatium LIV. 1, 17, 2 -bus inter ordines certabatur. 1, 18, 5 neque se quisquam nec -is suae alium ... praeferre. 1, 35, 6 *patres* minorum gentium ... -o haud dubia regis. 2, 16, 4 nec par -i esset. 2, 18, 4 ex -e Tarquinia essent *consules* (*cf.* LIV. 21, 2, 4 -is Barcinae opibus. 21, 9, 4. 23, 12, 6. 30, 7, 7 *saepius*. 35, 37, 5 qui Euthymidae -is erant. PANEG. 6, 13 Marius a -e Sullana urbem recepit). 2, 27, 3 omnis -o nobilium. 2, 30, 2 -e respectuque rerum privatarum ... Appius vicit. 3, 41, 1 in senatu per -em non liceat *dicere*. 3, 64, 3 per -is suae (*i. tribunorum*) consules. 4, 9, 2 initium *armorum intestinorum* ... ex certamine -um ortum (41, 27, 3. *cf.* 43, 17, 7 inter -es erat certamen). 9, 16, 6 duae -es senatum distinebant. 9, 46, 10 dixerat aedilem forensis -o (9, 46, 14 aliud integer populus ..., aliud forensis -o tenebat. perioch. 9). 21, 3, 3. 23, 1, 2 Mopsiorum -o, familiae ... potentis. 26, 39, 15 eius -is erat, quae *eqs.* 32, 32, 3 opulentior -o ... tenuit urbem. 34, 21, 4 cum suae -is hominibus ... arcem occupare. 34, 48, 2. 35, 33, 7 Thoas ... ceterique -is eiusdem. 35, 34, 7 amicique et qui eiusdem -is erant. 36, 12, 4 Mnasilochos et qui eius -is erant. 39, 36, 5 Philopoemenis ... -is erat. MON. Ancyr. 1, 2 rem publicam ⟨do⟩minatione -is oppressam in libertátem vindicá⟨vi⟩ (⟨*ἐκ τῆ*⟩*ς τ*⟨*ῶ*⟩*ν συνο*⟨*μοσα*⟩*μένων δουλήας*). VELL. 2, 18, 16. VAL. MAX. 3, 2, 17 Gracchum cum scelerata -e ... poenas persolvere. 4, 1, 13 Metellus populari -e patria pulsus (APVL. Plat. 2, 28 popularis -o roboratur). PHAEDR. 1, 2, 4 conspiratis -um partibus arcem ... occupat Pisistratus. SEN. dial. 2, 1, 3 per seditiosae -is manus. 8, 3, 1 si quis semper unius sequitur sententiam, non in curia, sed in -e est. ASCON. Mil. p. 30 Cl. Milo et Clodius cum suis -bus ... depugnaverant. p. 43 Cl. FRONTIN. strat. 2, 5, 34 Gallos Germanosque ex -e Casti et Cannici. TAC. Agr. 12 per principes -bus et studiis distrahuntur (*cf.* hist. 1, 13 in duas -es scindebantur. 5, 12 in duas -es civitas *Iudaeorum* discessit. IVST. 15, 4, 23 in duas -es diducuntur). ann. 1, 58. SVET. Iul. 11 adversante optimatium -e (IVST. 2, 4, 1 per -em optimatium domo pulsi). 20 in universos diversae -is (Tib. 3 quem ... diversa -o per

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fraudem interemit. FLOR. epit. 3, 21, 8 tribunum aliosque diversae -is. IVST. 15, 1, 9 diversae -is ducibus). AMPEL. 25, 2 Appium et totam eius -em ... circumvenit. 42, 1. APVL. met. 9, 35 pollens -bus. 10, 33 *Socrates* invidia nequissimae -is circumventus. PAVL. sent. 5, 29, 2 quibus opibus, qua -e, quibus hoc auctoribus fecerit. POMPON. dig. 1, 2, 24. PANEG. 5, 15 signifer nefariae -is. 12, 34 vexillarium sacrilegae -is. EVTR. 9, 20, 3 tumultum rusticani ... concitassent et -i suae Bacaudarum nomen imponerent. AVSON. 261, 4 *Caesarem* perculit armatae -o saeva togae. SCHOL. Cic. Bob. p. 73, 7. HIER. epist. 1, 15, 2 episcopum iam paene -is laqueis irretitum. *adde*: NEP. Att. 8, 4 officia amicis praestanda sine -e (*i. studio partium*).

nota i. q. paucorum dominatio (*cf. p. 136, 38*): CIC. rep. 3, 23 cum ... certi propter divitias aut genus aut aliquas opes rem publicam tenent, est -o, sed vocantur illi optimates. AVG. civ. 2, 21 iniusti optimates, quorum consensum *Cicero* dixit esse -em. CIC. rep. 1, 44 apud Athenienses triginta virorum consensus et -o. 1, 68 *oritur* illa -o, genus aliud tyrannorum, ... ex illo saepe optimatium praeclaro statu. *ibid.* a quibus *principibus aut populis* -es aut tyranni *rapiunt reipublicae statum* (AVG. civ. 2, 21 cum tyrannus eam *rem publicam* -ove capesseret). 3, 44 ne illam quidem, quae tota sit in -is potestate, posse vere dici rem publicam. LIV. 24, 23, 11 -o ac pauci auctores foederis renovati dominentur. **2** *i. q. coniuratio*: NON. p. 304 -o dicitur malorum consensus et conspiratio. GLOSS. coniuratio.

SALL. Catil 32, 2 opes -is confirment. Iug. 31, 15 haec inter bonos amicitia, inter malos -o est. SVET. Claud. 13 et a singulis et per -em et denique civili bello infestatus est. FLOR. epit. 3, 16, 6 cum ducibus -is receptus in curiam (*ibid.* conspiratione). PORPH. Hor. epod. 16, 6 quo tempore Catilinae -o coniuraverat. TREB. trig. tyr. 6, 3 composita -e (AMM. 26, 7, 8 per haec ... -o firmiter videbatur esse composita). CAPITOL. Alb. 12, 10 quam *gratiam* maiores vestri contra Pisonianam -em ... praestiterunt. Gord. 23, 4 inita est -o ... contra Gordianum tertium (24, 3 per eos ... initas -es. Opil. 14, 1 inita -e illum occiderunt. COD. Iust. 9, 8, 5 [*a. 397*] quisquis cum militibus vel privatis ... scelestam inierit -em aut -is ipsius susceperit sacramenta vel dederit). Gord. 31, 7 cum quibus -em fecerat. Max. Balb. 6, 4 -bus se numquam praebuit. AVR. VICT. Caes. 17, 8 principe -is. AVSON. 319, 21 -o me sibi non, non coniuratio iunxit. AMM. 26, 6, 5 in -is conscios ⟨est⟩ inquisitum. 26, 8, 10 cum in -is participes saeviretur. SIDON. epist. 1, 11, 6 signiferum sese in -e (*syn.* coniuratio) praebuerat. PAVL. PELL. 334 -o servilis paucorum ... iuvenum. **3** *i. q. partes diversae, quae in ludis circensibus et theatralibus de victoria certant* (*v. Pollack, PW. VI 1954 sqq.; Ruggiero, Diz. epigr. III 20 sqq.*). GLOSS. τάγμα. συμμορία, τὸ σύστημα. *cf.* PAVL. FEST. p. 86 -es histrionum et quadrigariorum *p. 134, 5.* *in circensibus*: SVET. Nero 5 dominis -um repraesentanda praemia (22 ne dominis quidem iam -um dignantibus nisi ad totius diei cursum greges ducere. LAMPR. Comm. 16, 9 CORP. VI 10058). SVET. Dom. 7 duas circensibus gregum -es ... ad quattuor pristinas addidit. CAPITOL. Gord. 4, 5 equos Siculos ... -bus divisit. COD. Theod. 15, 10, 2 (*a. 381*) *tantum* fabae per singulas -es stabulorum ... contulerint. CORP. III 12013, 9 Scorpianus ⟨agita⟩tor -is ⟨...⟩ (VI 10048 Diocles agitator -is ⟨...⟩). *singulae -es*: albata: CORP. VI 10047^{b}, 1 vici in -e albata. 10048, 3 agitavit in -e alb(ata). *cf.* 10051 agitator faction(is) albae. 10063. prasina: SVET. Cal. 55 prasinae -i ita addictus ..., ut cenaret in stabulo. CORP. VI 10047^{b}, 7 in -e prasina vici. 10047^{c} mill⟨e⟩ palmas complevi in -e prasina equis his *eqs.* 10048, 5 agitavit in -e prasina. 10048, 17. 19. 20. 26. 10057. 10058 patri et magistro et socio domino et agitatori -is prasinae. 10061. 10067 conditori -is prasin(ae). 33944 cursores -is prasinae. russata: CORP. VI 10047^{b}, 3 in -e russata vici. 10048, 1 agitator -is russatae. 10048, 6. 10060. 10062 agitator f(actionis) r(ussatae). 10063 Muscloso a(gitatori) f(actionis) r(ussatae). 10065. 10073 conditori -is russati(*sic*) et -um primus. 10077 fact(ionis) russ(atae) lib(ertus). XIV 2884 agitatori primo fact(ionis) russ(atae). veneta: ACT. Arv. a. 69 II 15 faction(is) venet(ae) porcam. SVET. Vit. 7 communem -is venetae favorem. 14 venetae -i clare male dixerant. CORP. VI 10047^{a} equis his vici in -e veneta. 10047^{b}, 5 in -e veneta vici. 10048, 18 tres agitatores miliarios -is venetae. 10048, 23. 26 Epaphroditus -is venetae. 10050, 1 Crescens agit(ator) -is venetae. 10055. 10057. 10063. 10071 conditoris primi -is venetae. 10074 hortator -is veneti (*sic*). 10076. 33879 medicus -is venetae. CARM. epigr. 500, 1 -is venetae Fusco sacravimus aram. *adde*: CORP. VI 10065^{a} M. Nutius M. l. Aquilius agitator fac. Garamantinic(ae). *in ludis scaenicis*: SVET. Nero 17 pantomimorum -es cum ipsis simul relegatae. CORP. VIII 20988 (*a. 214*) ⟨scaenici f⟩actionis primae. X 1074, 15 ludos -e prima adiectis acruamatis. XII 737 Primigeni scaenici ex -e Eudoxi. *cf. p. 135, 73.* *adde*: SVET. Tib. 37 (*fort. de spectatoribus faventibus diversis histrionibus*) caede in theatro ... admissa capita -um et histriones, propter quos dissidebatur, relegavit.

syn.: calumnia, coniuratio, consensus, conspiratio, corpus, dolus, insidiae, manus, motus, seditio. *opp.*: fides, passio.

deriv.: factionarius, factiosus, factiuncula.

factiōnārius, -ī *m. a* factio. *i. q. membrum vel caput factionis circensis*: GLOSS. ὁ τάγματος ἡγούμενος. συνσκευαστής. qui in ordine quolibet perimitur (*fort. leg.* praemittitur). qui praeest. COD. Theod. 15, 10, 1 pr. (*a. 371*) equos ... vendendi solitam -is copiam non negamus. GREG. TVR. Franc. 5, 30 -i quoque operientes ad circum ... regressi sunt. CORP. VI 10060 Polyphemo ... sui temporis primo et solo -o. MALALAS p. 395, 22 Bonn. *Καλλιόπας τις ἡνίοχος ἀπὸ φακτιοναρίων Κωνσταντινουπόλεως.*

factiōsus, -a, -um [*a* factio *ductum esse videtur. Th.*]. VARRO ling. 7, 66 ut ab una faciendo -ae sic ab una agendo axitiosae (*Götz-Schöll; trad.* actiosae) dictae. PAVL. FEST. p. 3 axitiosi et -i dicebantur cum plures una quid agerent facerentque. *comparativus*: AVR. VICT. Caes. 21, 3. *superlativus*: PLIN. epist. 4, 9, 5 AVG. c. Parm. 1, 3, 5. *de significatione v. p. 134, 4.* GLOSS. fallax, deceptor vel saepe faciens. falsus vel saepe faciens. saepe faciens.

legitur praeter PLAVT. Aul. 227 Bacch. 542 *apud scriptores pedestres inde a* RHET. Her. *et* CIC.

1 *i. q. navus, strenuus* (*cf. supra l. 13*): PLAVT. Bacch. 542 reperiuntur ... lingua -i, inertes opera. NEP. Lys. 1, 3 Lysander ..., cum antea semper -us audaxque fuisset, sic sibi indulsit, ut *eqs.* (*cf.* Ages. 1, 5 *Lysandro* homine ... -o et iis temporibus potente). PS. AVR. VICT. epit. 19, 1 vir nobilis, iure peritissimus, -us, praeceps. **2** *i. qui factionem magnam habet, opulentus, nobilis, potens*: PLAVT. Aul. 227 te esse hominem divitem, -um, me item esse hominem pauperum pauperrimum. RHET. Her. 2, 26, 40 si quis potens ac -us in contione dixerit (SALL. Iug. 8, 1 -i domi, potentes apud socios. FIRM. math. 3, 14, 7 potentes, -os, administratores iudicesque. OPTAT. 1, 18 p. 20, 11 *Lucilla* potens et -a femina. SIDON. epist. 3, 10, 2 contra potentes -osque. *cf.* SEN. dial. 5, 38, 2 -us et impotens). PLIN. epist. 1, 5, 15 esse Regulum δυσκαθαίρετον: est enim locuples, -us, curatur a multis. OPTAT. 1, 16 p. 18, 14 Lucillam ... nescio quam feminam -am. AVG. c. Parm. 1, 3, 5 de Lucilla pecuniosissima tunc et -issima femina. **3** *i. q. ambitiosus, tumultuosus, seditiosus*: GLOSS. δημοκόπος. νεωτεριστής. στασιαστής. rixas et scandala in populum gerens. CIC. or. frg. A V 7 turbulenti, seditiosi, -i, perniciosi. rep. 1, 45. off. 1, 64 existunt ... largitores et -i ut opes quam maximas consequantur. SALL. Catil. 18, 4 *adulescens* egens -us, quem ad perturbandam rem publicam ... mali mores stimulabant. 51, 32 homines scelestos et -os qui seditionibus rem publicam exagitaverant. Iug. 15, 4 homo ... -us, avidus potentiae, honoris, divitiarum. 27, 2. 77, 1 *Hamilcarem* hominem nobilem, -um novis rebus studere. 85, 3. ASCON. Corn. p. 75 Cl. coetus -orum hominum ... malo publico fiebant. QVINT. decl. 364 p. 396, 3 dicatur pauper ille fuisse -us aut turbulentus. GAIVS dig. 39, 4, 13, 2 qui tam -am familiam habuit. PS. AVR. VICT. epit. 1, 21 fuit *Augustus* ... occulte invidus, palam -us. FIRM. math. 4 praef. 1 -is hominibus et quos impotentiae delectabat improbitas. RVFIN. hist. 3, 6, 1 necessitas ... famis -orum (στασιαστῶν) extollebat arrogantiam. SIDON. epist. 1, 11, 8 unus e turba -orum (*cf.* 1, 11, 6 coniuratio. 1, 11, 7 seditio). COD. Iust. 1, 1, 2, 2 si quid eruptio -a temptaverit. **4** *i. q. dolosus*: GLOSS. fallax, deceptor. πολυμήχανος. *v. etiam supra l. 12 sq.* LAMPR. Alex. 66, 2 amicos habuit ... non malitiosos, non furaces, ⟨non⟩ -os, non callidos. AVR. VICT. Caes. 21, 3 cum illa (*Iulia*) -ior aspectui adulescentis ... semet dedisset intecto corpore (*cf.* SCHOL. Hor. carm. 1, 5, 5 simplicem munditiis dicit animo -am). ZENO 2, 16, 1 diversis calumniarum generibus -ae emerserint causae. AVG. c. Parm. 2, 1, 1 vanas suspiciones suas, ne dicam -as calumnias. CASSIAN. conl. 22, 6, 4 adversarii -a ... ludificatione. EVTYCH. Leo M. epist. 21, 3 nullam ... permittere a -is contra me calumniam procedere. SIDON. epist. 5, 1, 3 nisi ... coeptis -a vis obviet. FACVND. defens. 2, 6 p. 582^{C} sententiam iidem -i praesumptores excipient. **5** *i. qui factionem, consociationem efficiunt*: PS. SALL. rep. 2, 3, 3 iudicia tametsi ... tribus ordinibus tradita sunt, tamen idem illi -i (*i. pauci senatores*) regunt. MIN. FEL. 31, 6 nec -i sumus, si omnes unum bonum sapimus, eadem congregati quiete qua singuli. *cf.* HIL. in psalm. 140, 14 non capiuntur ... -o spectaculi theatralis certamine.

adv. **factiōsē**: *i. q. dolose, simulate*: SERV. Aen. 5, 840 'petens': -e aggrediens, appetens. 8, 642 meo consilio factum est, ut -e Mettius Fufetius ad hostes transiret. SIDON. epist. 4, 24, 4 recusantem -e ligasset civicus amor. SCHOL. Ter. p. 93, 19 attemperate: -e.

syn.: dives, seditiosus, turbulentus. *opp.*: iners, pauper.

Wulff.

factitāmentum, -ī *n. a* factitare. *i. q. factura, creatura*: ITALA Rom. 1, 20 (Tert. anim. 18 p. 329, 22) invisibilia ... eius ... de -is intellecta visuntur (τοῖς ποιήμασι. ITALA codd. d g, Aug. spec. 30 p. 200, 17, VVLG. per ea quae facta sunt ... conspiciuntur).

factitātio, -ōnis *f. a* factitare. *i. q. creatio*: TERT. adv. Hermog. 31 p. 160, 20 in hominis -e. 32 p. 161, 1 corporum -em commendare videtur caeli et terrae -o. p. 161, 5 verbum -is significator⟨i⟩um. p. 161, 25 species probamus a deo factas, etsi in genesi tantummodo nominantur sine -is mentione. PS. SORAN. quaest. med. 31 diaetica ... est artificiosa victus -o et datio.

factitātor, -ōris *m. a* factitare. *creator, artifex*: TERT. apol. 21 hunc (λόγον) Zeno determinat -em *universitatis*. 46 licet Plato affirmet -em universitatis ... enarrari ... difficilem. adv. Prax,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

18 p. 260 idolorum -es atque cultores. adv. Val. 21 p. 199, 21 *demiurgus* et factum intellegebat et facti⟨ta⟩torem facti esse quemcumque. *ibid.* etsi non certus, saltim suspectus de aliquo -e.

factito, -āvī, -ātum, -āre [*a* facere, factus. *Th.*]. *facito? v. l. 7. 17. 27. 41.* GELL. 9, 6, 3 *inter frequentativa:* 'facio, factus' *facit* -o. PAVL. FEST. p. 166 natare ... saepius nare, ut dictitare, -are (GLOSS. V 455, 31 -are facitare, facere saepius. 534, 25 -arunt saepe fecerunt). VLP. dig. 42, 4, 7, 8 -are frequenter facere (GLOSS. *saepius*). GLOSS. ποιῶ. ἀπεργάζομαι. -at frequenter facit, efficit. -etur fiat. *legitur inde a* PLAVTO.

I *generatim de variis actionibus: pro obi. est neutr. pron., sim.*: PLAVT. Bacch. 195 quid -asti mandatis super? Epid. 432 quod -vi in adulescentia. TER. Eun. 43 ignoscere, quae veteres -arunt, si faciunt novi. 783 idem hoc iam Pyrrhus. CIC. Caecin. 81 quid a maioribus -atum ... esset. Brut. 68. Tusc. 5, 60 studiose ... id. epist. 12, 21 quod ... cognoveram a summis viris -atum. CAEL. Cic. epist. 8, 3, 1 hoc ... diligentius fac⟨t⟩ito. VARRO rust. 1, 17, 3. 2, 4, 10. VAL. MAX. 2, 5, 4 quod prisco more -verant. PLIN. nat. 2, 140 a Numa saepius hoc -atum. 7, 152 deum ... iussisse sacrificari, quod et vivo -atum et mortuo. CARM. epigr. 231 itidem, quod tu -as ... penem tene(n)s. QVINT. inst. 10, 5, 3. 12, 3, 4 TAC. ann. 2, 59. 6, 18 haec et huiuscemodi. 11, 24 filiis magistratus mandare non ... repens, sed priori populo -atum est. SVET. Nero 20, 1 quae ... artifices ... conservandae vocis causa ... -rent. GELL. 7, 13, 1 -atum observatumque hoc ... ab his. 10, 8, 3 idem -atum esse ... per consuetudinem. 11, 18, 17 ius atque usum fuisse furandi ..., idque ... pro exercitio ... -atum. TERT. nat. 1, 10 qui eiusmodi fac⟨t⟩itant. bapt. 15 quod ne in nobis ... -retur. IVL. VAL. 1, 48 illud non odio. ARNOB. nat. 1, 52 p. 36, 6 an ... efficere ... possint, quod ab ... Christianis iussionibus -atum est. 1, 37. 47 quae ... ab eo gesta sunt et -ata. 2, 28. LACT. inst. 1, 21, 7 quod ex responso. AMM. 14, 5, 5. 16, 5, 4. 17, 5, 7 hoc ... bestias -are. 17, 11, 4 alterum. 19, 12, 12. 27, 9, 10 HIER. in Matth. 23, 6 p. 186 AVG. civ. 18, 34 p. 306. bon. coniug. 25, 33 illis temporibus ea -bantur. c. Cresc. 1, 10, 13. 1, 14, 18 VIGIL. THAPS. c. Arrian. 2, 2 p. 198^D. *nota* SIDON. epist. 9, 3, 5 te ... ambiebamus ... parum -antem desiderio nostro, quia iudicio satisfeceras. *varia mala*: CIC. inv. 1, 103 non vulgare neque -atum esse ne ab audacissimis quidem hominibus id maleficium. SVET. Tib. 59, 1 multa ... saeve et atrociter. APVL. met. 10, 15 nullam ... fraudem, nullam ... subreptionem. TERT. spect. 15 satis non est, si ipsi nihil tale facimus, nisi et talia fac⟨t⟩itantibus (facientibus *B*) non conferamur. nat. 1, 7. 16. IVL. VAL. 1, 9 nihil indignius. GELL. 7, 10, 1 ista re ..., Euclidem quam dicebat ... -asse. ARNOB. nat. 1, 3 p. 6, 7 *res.* VEG. mil. 1, 19 rem. *artes, negotia* (*exercere*): COM. pall. inc. 30 artem pudere proloqui quam -es. CIC. Brut. 130 accusationem. HOR. ars 470 versus. VAL. MAX. 6, 1, 10 corpore quaestum. QVINT. inst. 7, 2, 26 medicinam. TAC. ann. 6, 39 carmina ... in principem (14, 8 adversus principem. 14, 52 crebrius. 16, 14. 28). hist. 2, 10 delationes. SVET. Vesp. 1, 2 coactiones argentarias. GELL. 7, 3, 1 vecturas ... onerum corpore suo. *sacra*: CIC. har. resp. 32 qui sacrificia ... anniversaria -arint. LIV. 2, 2, 1 publica sacra (APVL. apol. 57 nocturna. ARNOB. nat. 5, 16 per cursus annuos). APVL. met. 9, 9 *sollemnia* in operto. MACR. sat. 1, 8, 2 *rem divinam*. GELL. 19, 5, 10 indutias ... varie. *obi. suppl.*: CIC. inv. 2, 115 ut -atum sit. Verr. 4, 211 in Sicilia -atum est. VARRO rust. 3, 9, 2. 3, 16, 29 crebro. CELS. dig. 32, 79, 1 ut quidam bellis civilibus -assent. AMM. 14, 1, 8.

II *speciatim apud* PLIN. *de rebus corporalibus, quae manu fiunt*: PLIN. nat. 13, 53 simulacra deorum ex ea (*cedro*) -verunt. 13, 61. 14, 86 alterum *genus vini deuterii est*, quomodo Graeci -vere. 14, 107 aromatiten ... -atum ... unguentorum compositione, primo ex murra *eqs.* 19, 125 ostiola olitoria ex iis (*lactucis*) -ari. 21, 53 coronas ex ea (*sertula*) antiquitus -atas. 24, 65 ex ea (*genista*) lina piscatoria apud eos -ari. 31, 107 quercu cremata *nitrum*. 33, 12 *Vulcanus* fibulas ..., inaures. 34, 13 limina ... ac valvas ex aere. 34, 14 ex aere ... cortinas tripodum. 34, 34 signa ... Tuscanica. 34, 43 colossos. 35, 14 ex auro ... clupeos et imagines. 37, 87 inde capulos. 37, 104 potoria ... ex lychnide.

III *cum duplici obiecto*: CIC. Phil. 2, 41 quem palam heredem semper -arat (*ibid.* fecit heredem).

part. perf. pass. adi. **factitātus**, -a, -um *i. q. usitatus, sollemnis* (*ex supra allatis nonnulla et huc quadrant*): CIC. inv. 1, 103 *v. supra l. 37.* Verr. 4, 209 dici a defensore coeptum est -atum esse aliquid. 6, 60 erat hoc ... -atum semper. orat. 143 alterum -atum est, alterum novum. leg. 2, 60 quod erat -atum, ut ... sternerentur, id ... ne fieret lege sanctum est. div. 1, 92 quod ... -atum in Vmbria accepimus. 2, 97 si ... esset -atum, non esset desitum. off. 2, 85 haec apud maiores nostros -ata. VARRO ling. 7, 70 hoc -atum Aristoteles scribit in libro ... νόμιμα (nomina *F*) βαρβαρικά. PLIN. nat. 18, 168 credo antiquitus -atum (*sues impellere*). 33, 6 sicut et Troianis temporibus -atum Homero credi convenit. TAC. ann. 11, 24 *v. supra l. 22.* 14, 14 concertare equis (cum celaret quis *cod.*) regium et antiquis ducibus -atum. PLIN. epist. 6, 23, 2 solitum hoc mihi et iam in pluribus ... adulescentibus -atum. 10, 79, 3 quod ... -atum ... et esse necessarium dicitur. CAPITOL. Gord. 13, 1 quod numquam antea fuerat -atum.

derivata: factitamentum, factitatio, factitator.

factitor (-ōris *m.*)? *v. p. 139, 2.*

factīvē active, strenue GLOSS. IV 340, 44. *Hey.*

factiuncula, -ae *f. a* factio *deminutive.* GLOSS. factione: -a. *i. q. secta*: TERT. carn. 15 ut penes quendam ex Valentini -a legi. *Wulff.*

facto, -āvī, -āre [*a* facere, factus. *Th.*]. EXPLAN. in Don. gramm. IV 548, 21 inveniuntur quae de absolutis in frequentativa non transeunt, ut facio [facto]. neque enim -o dici potest nisi composito verbo, ut est calefacto. MAR. VICTORIN. gramm. VI 28, 24 frequentativa verba ... ut lecto -o scripto dicto. GLOSS. V 456, 11 faxo pro -o seu facio. [facto *pro* facio *codd.* PLAVT. Merc. 95 Truc. 915.] ASSVMPT. Moys. 3, 9 testamentum ... quod -asti cum eis et iusiurandum quod iurasti.

***factor**, -ōris *m. a* facere. *is qui facit.* PRIMAS. in apoc. p. 801^B ut -r ex eo quod facit nomen accipiat. GLOSS. ποιητὴς ὁ κατασκευαστής. V 634, 27 -em ('fautorem?' *Götz*) insinuatorem. [*loco corrupto* ALC. AVIT. hom. 24 p. 142, 1.] *locorum de deo creatore (III) dedi delectum, reliqua quae habui omnia.*

I *generatim* (*auctor facti, factorum*): PLAVT. Curc. 297 qui ludunt datatim ... in via, et datores et -es omnis subdam sub solum (*v. Leo ad h. l.*). SVET. frg. p. 4, 10 id genus *eloquii* ... poema vocitatum est eiusque -es (*Rabani sched.*, fictores *Isid.*) poetae. TERT. anim. 4 -r ipse parens facti potest dici. adv. Hermog. 20 p. 148, 26 persona -is, species facti (*supra*: qui facit et quod fit). IREN. 2, 14, 3 semetipsos inventores et -es huiusmodi imaginariae fictionis gloriantes. PELAG. in Gal. 2 p. 810^A numquam circumcisionis fuisse -em *Paulum*. CARM. adv. Marc. 2, 211 *Christus* novi -r, veteris ... refector. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 4, 11 libertatis ... -r. AVG. serm. 98, 5 ut prohibitor potius reprehenderetur quam -r *nequitiae*. 142, 3 quanto minus est res facta quam -r. OP. imperf. in Matth. 18 p. 730 iustissima res est, ut factura necessarium habeat suum -em. FVLG. RVSP. serm. 10, 4 peccatorum (ISID. ord. creat. 14, 11). PASS. Felicit. 3 crudelitatis vestrae -es (fautores *al.*) effecti. *nota iuncturas ex scriptura sacra*: ITALA Rom. 2, 13 (codd. d g, Tert. castit. 7 Ps. Orig. tract. 10 p. 114, 16 Gaudent. serm. praef. p. 829^A Aug. c. Gaud. 1, 16, 17 VVLG. *cf.* AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 37 PELAG. in Rom. 2 p. 655^B PS. PRIMAS. in Rom. p. 423^D) -es legis iustificabuntur (*opp.* auditores). ITALA (codd. ff s, Ps. Aug. spec. 31 p. 448, 11, VVLG.) Iac. 4, 11 non ... -r legis, sed iudex. HIER. in Gal. 5, 3 p. 480 *bis.* PAVL. NOL. epist. 5, 4 *al.* AVG. c. Pelag. 4, 5, 11 *al.* VVLG. I Macc. 2, 67 (ποιητὰς τοῦ νόμου). ITALA (codd. ff s) *et* VVLG. Iac. 1, 22 estote ... -es verbi et non auditores tantum. 1, 23 (codd. ff s, VVLG.) MART. BRAC. sent. patr. 108. ITALA (cod. s Aug. spec. 46 p. 272, 9 *al.* in psalm. 118 serm. 4, 3) *et* VVLG. Iac. 1, 25 non auditor ... factus, sed -r operis. AVG. persev. 14, 36 idem doctor et -r (*legis?*). CASSIAN. conl. 1, 9 *opera bona* introducunt -es suos in regnum caelorum. *cf.* 21, 5, 2. PROSP. in psalm. 118, 6 non inutilis auditor, sed efficax -r *mandatorum*. FVLG. RVSP. epist. 17, 51 legem ... quae ... -es (*sic cod.*, observatores *ed.*) suos ... condemnat. PS. PRIMAS. in Rom. p. 423^D lex auditores facit, gratia -es. GREG. M. epist. 6, 60 p. 435, 18 laudator eius (*caritatis*) tantum ... et non -r. *apud* ICTOS *de malefico*: MEN. dig. 49, 16, 6, 8 qui praepositum suum non protexit, cum posset, in pari causa -i habendus est. VLP. dig. 29, 5, 1, 21 conscii vel -es sceleris (CHROMAT. in Matth. 7, 1). MACER dig. 48, 3, 7 pr. solent praesides provinciarum, in quibus delictum est, scribere ad collegas suos, ubi -es agere dicuntur, et desiderare, ut cum prosecutoribus ad se remittantur. *rarius de opifice rerum corporalium: de fabricatoribus idolorum, ut videtur, loco corrupto* TERT. idol. 4 aeque David (*psalm. 115, 8*): et -es tales fiant, inquit, qui faciunt ea (οἱ ποιοῦντες αὐτά). LACT. inst. 2, 2, 13 -em *idolorum* ... nemo suspicit ...: quae fecit timent (*sequitur*: plus esse in opere quam in opifice). PALLAD. 1, 6, 2 ferrarii, lignarii, doliorum cuparumque -es. VVLG. Is. 29, 16 quasi si lutum contra figulum cogitet et dicat opus -i suo ... et figmentum dicat fictori suo *eqs.* (*cf.* ITALA Hier. *ad l.* factura -i suo, ITALA Wirc. factura ei qui se fecit. PELAG. in Rom. 9 p. 690^D). RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 6, 1 daemonum et -es et praedicatores et cultores. OROS. hist. 1, 20, 4 Phalaris factum amplexus -em execratus. ENNOD. carm. 2, 110, 5 conditor (*sc. castelli*) ... muros solidat, munimina -r. MVTIAN. Chrysost. hom. 26 p. 399/400 tabernaculorum (σκηνοποιός). CORP. XIV 1452 ius monimenti ... concessum est a filis ... -is. INSCR. christ. Leblant I 42 templi.

II *technice in fabricatione olei de operis oleariis*: CATO agr. 13, 1 tertius servus una cum -bus uti cubet. 64, 1 leguli volunt uti olea caduca ... sit ...; -es, uti in tabulato diu sit. 66, 1 -es vectibus prement *oleum*. 67, 1 -bus det in factus olei sextarios. 145, 2 -es, qui oleum fecerint. 146, 3 legulis et -bus, qui ... opus fecerint.

III *apud Christianos al. passim de deo creatore*: TERT. anim. 11 spiritale semen infulciunt animae ... ignorante -e. *ibid.* scriptura -is ... dei sui conscia[m] (CYPR. epist. 69, 2 LACT. inst. 2, 5, 42 MAR. VICTORIN. ad Iust. 3 VVLG. deut. 32, 15 *similia v. infra. aliter v. p. 142, 2*). adv. Hermog. 20 p. 149, 8 manifestetur ... -r, id

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est deus. 22 p. 151, 15 ministrum atque arbitrum -is (*Rig.*, rectoris *codd.*) invenio, sermonem. adv. Marc. 1, 15 p. 310, 15. 2, 28 p. 375, 14 hominem domino et -i suo eripit. 4, 25 p. 503, 16 quis dominus caeli invocabitur, qui non prius -r ostenditur? 5, 4 p. 580, 13 quis pater, nisi qui et -r? 5, 17 p. 634, 20 (*ibid.* creator). IREN. 1, 10, 3 alius deus ... praeter fabricatorem et -em ... u n i v e r s i t a t i s (δημιουργὸν ... ποιητὴν ... τοῦ παντός. HIER. in Ion. 1, 9 p. 400 universitatis -r. *cf. l. 18. 23*). 1, 16, 3 -em c a e l i et terrae (ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς. RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 7, 2 caeli. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 121 iurantium per deum -em caeli et terrae et maris [τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν κτλ.]. GREG. TVR. Franc. 2, 31). IREN. 1, 27, 2 malorum -em. 2, 1, 5 multos ... indeterminatos -es et deos. 2, 7, 4 *bis*. CYPR. epist. 58, 6 m u n d i -r et dominus (LACT. inst. 2, 9, 1 *al.*). LACT. inst. 2, 8, 28 vita -is. 2, 8, 39 quod ortum est, habuit fontem unde oreretur id est -em aliquem sentientem ... peritumque faciendi. is est ... deus. 3, 9, 13 rerum omnium. 5, 3, 25 opificem rerum, . . . parentem omnium, . . . -em altoremque viventium. 7, 6, 1 nostri. epit. 37, 5 *verba Trismegisti*: dominus et -r universorum, quem deum vocare existimavimus (= inst. 4, 6, 4 ὁ κύριος καὶ τῶν πάντων ποιητής κτλ.). MAR. VICTORIN. ad Iust. 1 (*supra*: auctorem). 2 dividens ... alterum -em carnis, animae alterum conditorem. 5 infinitum -em. HIL. syn. 29 credimus ... in unum deum ..., cunctorum ... aedificatorem et -em. 34 creatorem et -em universorum. CANON. Migne 56, 371^{C} (*symbol. Nicaen.*) deum ... omnium visibilium et invisibilium -em (PS. PHOEBAD. fid. prol. p. 31^{A}). PS. HIL. libell. 2. ZENO 2, 9, 1 promovent suum membra *Mariae* -em. FAVSTIN. trin. 1, 4 p. 41^{A} omnibus dedit initium, quorum anterior, immo et -r est. MAXIMIN. c. Ambr. 63 credo ... opificem et -em universae creaturae. PS. PHOEBAD. fid. 2 p. 35^{B} HIER. tract. in psalm. I p. 16, 29. in Is. 17, 7/8 p. 195 ad -em suum, id est ... qui eos creavit. 38, 15 p. 473 in Eph. 1, 4 p. 548 haereses, quae -em et materiam ponunt (RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 25 p. 562^{C}). in eccles. 11 p. 482 *deus* qui -r est o m n i u m (RVFIN. Basil. hom. 6, 2 creator et -r omnium). PELAG. in Rom. 1 p. 650^{D} -em sempiternum et omnipotentem et immensum. VVLG. Iob 4, 17. 32, 22 prov. 14, 31 *al.* eccles. 2, 12 ut sequi possit *homo* regem -em suum. Is. 51, 13 oblitus es domini -is tui (*cf.* PRVD. apoth. 893). RVFIN. Orig. princ. 1, 8, 1. PS. RVFIN. in Am. 5, 1 -r e l e m e n t o r u m (PETR. CHRYS. serm. 21 p. 259^{C}). Adamant. 4, 2 p. 141, 4 deum ... horum -em (ποιητήν). Clement. 3, 11 pater aut sui ipsius -r. apol. Orig. 2 p. 559^{C} deum ... -em s o l i s et imbrium praebitorem (AVG. serm. 120, 2). 5 p. 588^{C} deus ... praestator est deitatis et ... Christus -r christorum. PRVD. apoth. 667 aequoreae ... -r aquae. 777 *de incarnatione*: nec ferre pudescit -r quod peperit (*cf.* AVG. serm. 187, 4 -r terrae factus in terra. 191, 1 homo factus hominis -r. ALC. AVIT. c. Arr. 28 p. 11, 28 FVLG. RVSP. fid. 2, 18 *cf.* 2, 14. *cf.* CORIPP. Iust. 1, 340. 4, 300). PRVD. apoth. 798. 814 magno ... -e. cath. 10, 130 animae ... -is ab ore creatae (cui nobilis ex patre fons est *pars codd.*). perist. 2, 415 -r orbis et poli. 10, 788 animator ... et -r tui. c. Symm. 1, 342 *al.* AVG. civ. 5, 11 p. 210 deus ... omnipotens, creator et -r omnis animae atque omnis corporis (7, 27 p. 310). c. Secundin. 19 p. 934, 29 creatori, hoc est -i et institutori suo deo. c. Fel. 2, 18 p. 847, 21 deum omnipotentem -em. gen. ad litt. 10, 9 p. 306, 23 *al.* c. Iul. op. imperf. 5, 64 p. 1504 -r ... vasorum irae. 6, 16 p. 1537 omnium saeculorum. serm. ed. Mai 24, 3 *al.* 166, 4 (= LEO M. serm. app. 7, 3) dominatorem tuum et -em. POSSID. vita Aug. praef. rerum omnium -e et gubernatore deo. HESYCH. in lev. 13, 1 *sqq.* p. 932^{C} BACHIAR. fid. 5 p. 1032^{A} CASSIAN. c. Nest. 5, 4, 6. 5, 7, 3 (*ibid.* gubernator) SACR. Leon. p. 438 AVELL. p. 412, 19. 413, 3. PETR. CHRYS. serm. 75 p. 414^{A} rerum. 110 p. 503^{C} sui ... corporis. SALV. gub. 4, 41 (*ibid.* creator, gubernator). FAVST. REI. grat. 1, 8 p. 25, 25 potens -r. 1, 9 p. 29, 8 *al.* epist. 3 p. 173, 19 quidquid creatum est . . . -i suo comprehensibile ... esse. SEDVL. carm. pasch. 1, 244 (= op. pasch. 1, 21) ALC. AVIT. carm. 1, 71 *al.* DRAC. laud. dei 2, 562. 3, 546 ENNOD. opusc. 10, 3 p. 420, 5 *al.* APRING. in apoc. 1, 4. FVLG. RVSP. c. Fastid. 5 p. 345 deus creator ... corporum omniumque spirituum -r incommutabilis. 8 p. 348 *bis. al.* IVNIL. 1, 19 (*ibid.* artifex, creator). CASSIOD. in psalm. 141 concl. GREG. TVR. Andr. 16 (*ibid.* creator) CORIPP. Ioh. 1, 288. 3, 125 *al.* RVSTIC. c. aceph. p. 1169^{B} EXPOS. fid. Caspari Anecd. p. 307, 15. p. 309 -r pater, -r filius, -r et spiritus sanctus (*supra*: generator). PASS. Paul. 11 PS. BOETH. grom. p. 394, 7 ACT. Archel. 16, 6 (*ibid.* conditor, creator). 23, 1 CARM. epigr. 656, 5. CORP. X 761 *loco mutilo.* *opp.* factum: *v. s.* facio *p. 128, 35.* *opp.* f a c t u r a (*cf. p. 140, 34*): ITALA Is. 29, 16 (Hier. *ad l.*) *v. p. 140, 68.* TRACT. c. Arrian. p. 13, 24 creator ... et creatura, id est -r atque factura (p. 13, 27). RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 7, 2 symb. 7 p. 348^{A} hist. 10, 26 p. 990, 9 Basil. hom. 6, 2 HIER. epist. 98, 14. AVG. serm. 141, 1 viderunt ... -em per facturam. serm. ed. Mai 6, 3 *v. p. 142, 84.* CASSIAN. c. Nest. 5, 3, 3. 6, 6, 6 (*ibid.* auctor). 7, 2, 3 AVELL. p. 278, 11 EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 965^{A} FAVST. REI. grat. 2, 10 p. 86, 5. 87, 10 *al.* OP. imperf. in Matth. 19 p. 743 ALC. AVIT. c. Arr. 30 p. 14, 12 (*supra*: creator) ENNOD. opusc. 9, 1 p. 416, 5 FVLG. RVSP. serm. 2, 3 p. 552 PS. FVLG. RVSP. pro fid. 10 (*ibid.* creator, creatura) *al.* MVTIAN. Chrysost. hom. 5, 3 p. 273/74 (ποίημα ... ποιητήν). PS. PETR. CHRYS. serm. 143 p. 584^{C} RVSTIC. c. aceph. p. 1187^{D} EXPOS. fid. Caspari Anecd. p. 310. *nota* EPIST. pontif. 612 Thiel (Felix, *a. 490*) 15, 1 praecipuum ecclesia filium (*antistiten*) deo -e (*i. faciente*) suscepit.

deriv.: factorium. *compos.*: benefactor, malefactor, armifactor, scenifactor, labefactor. *cf.* refactor.

fem. **factrīx,** -īcis *adiective.* EVSTATH. Bas. hex. 1, 7 p. 874^{B} artium ... aliae -es, aliae negotiales appellantur, aliae contemplatoriae. *ibid.* in artibus ... -bus. 3, 9 p. 900^{B} caelos ... contemplabiles esse virtutes, firmamentum autem -em dei potentiam.

factōrium, -ī *n.* [*a* factor. *Th.*]. *locus, ubi oleum fit*: PALLAD. 1, 20 tit. de olei -o (*cf.* 1, 20, 1 olearis cella). 11, 10, 1 ubi ... compleveris modum -i. [*it.* fattoio. *M.-L.*]

factum, -ī *n. v. p. 126, 21 sqq.*

×**factūra,** -ae *f.* [*a* facere. *Th.*]. GLOSS. ποίησις ἡ κατασκευή -a instructio. περὶ ἀνθρωποπλασίας de hominum -a. V 288, 51 effectus -a facit a faciendo (*cf. p. 144, 3*). HIER. in Eph. 4, 23 p. 626 *v. vol. IV p. 1113, 39 sqq.* *plur. v. l. 35. 41. 45. 46. p. 143, 84 al.* [*val.* făptură, *it.* fattura, *francog.* faiture. *M.-L.*]

I *generatim*: **A** *de actu faciendi* (*factio, operatio*): PLIN. nat. 34, 145 aliubi vena bonitatem . . . praestat *ferro* . . . aliubi -a. TERT. scorp. 2 ab omni -a atque cultura idolorum cavere. PS. HIL. dedic. eccl. p. 883^{B} gaudium de -a templi. ITALA exod. 32, 35 (Aug. quaest. hept. 2, 148) percussit dominus populum propter -am vituli quem fecit Aaron (περὶ τῆς ποιήσεως. ITALA Lugd.: eo quod fecissent, VVLG. pro reatu vituli *eqs.*). **B** *metonymice de re facta* (*figura, facies, statura*): **1** *de rebus manu factis*: ITALA lev. 8, 8 (Rufin. Orig. in lev. 6, 2 Hier. epist. 29, 4, 4) *Moyses* cinxit eum (*Aaron*) secundum -am humeralis (κατὰ τὴν ποίησιν τῆς ἐπωμίδος. VVLG. *aliter*). ITALA (Lugd.) *et* VVLG. num. 8, 4 haec est (erat) -a (κατασκευή) candelabri: *seq. descriptio.* Is. 29, 16 (Wirc.) numquid dicit ... -a ei qui se fecit (τὸ ποίημα τῷ ποιήσαντι. Hier.: -a factori suo, VVLG. opus factori *cf. p. 140, 66*). SCHOL. Stat. Theb. 2, 581 scuta oblongae -ae. CLAVD. DON. Aen. 5, 262 tutus per trilicem -am *loricae.* 10, 138 molle aurum ad speciei -am rettulit *Vergilius*, non ad ipsam materiam. HIER. in Ezech. 1, 15 p. 17 opus ... earum (*rotarum*) ... atque -a. VVLG. Os. 13, 2 -a artificum totum est conflatile. RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 7, 2 -as nostrarum manuum (*i. idola*). AVG. c. Fel. p. 850, 23 sic est ... anima ex deo, quomodo -a ex artifice. EVCHER. instr. 2 p. 149, 13 'spiras' capitella columnarum vel ... -am earum. FAVST. REI. grat. 1, 2 p. 14, 8 *in veste inquinata* non displicet -a, sed macula. *fort. huc pertinet locus mutilus* ALC. AVIT. hom. 18 p. 126, 36. CASSIOD. inst. div. 30 p. 1145^{D} multiplices species -arum in uno codice . . . expressimus (*infra*: tegumenti formam). GROM. p. 359, 15 omnes limites maritimi . . . una -a current. p. 361, 4 termini -a tornatilis. p. 362, 19 alii *termini* ... tornatiles sive alia -a breviores. PASS. coron. 4 sculpentes -as diversi operis. 7 adoramus -am manuum nostrarum. Paul. 11 simulacra . . . hominum -a (*ibid.* in eisdem -is). **2** *de habitu et forma corporis*: GELL. 13, 30, 2 facies ... forma ... et -a quaedam corporis. NON. p. 52 a -a corporis facies. *fort. huc pertinet* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 5 p. 171, 12 qualitas ...: si dicas, cuius generis vestis, cuius generis -a. RVRIC. epist. 1, 14 p. 367, 7 equum forma praestantem, -a compositum (2, 35 p. 421, 3). FAVST. REI. grat. 2, 9 p. 78, 9 ad eius quasi ad imaginis suae speciem ac -am. ORIBAS. syn. 5, 45 parva -a capitis. ISID. orig. 19, 31, 12 *monile* in modum -ae serpentis. GLOSS. II 594, 35 sucosus virilis -ae. *cf.* SIDON. epist. 7, 9, 21 *iuvenis* fuit morum -a, quae taceret. **3** *de rebus naturalibus*: DIOSC. 4, 7 folia . . . lauro similia -a (σχήματι). 5, 144 spungiae habet -am. 5, 148 coralli. PROSP. in psalm. 103, 2 -am caeli . . . cogitemus in similitudinem pellis extensae. EVSTATH. Bas. hex. 1, 1 p. 867^{B} caeli ... terraeque -a ... non sponte formata. VEN. FORT. virt. Hil. 6, 18 apud illum (*caecum qui lumina recuperavit*) tunc fabricata sunt omnia, quando eorum meruit videre -am.

II *speciatim de creatione supernaturali* (*operatio dei, angelorum sim.*): **A** *de actu vel modo creandi*: IREN. 2, 34, 3 omnia, quae facta sunt, initium ... -ae suae habeant (4, 38, 1 γενέσεως ἀρχήν). 2, 34, 4 de -a ... et perseverantia animae. HIL. syn. 84 natus ... filius, non factus praedicatur, ne nativitas divinitatis -a sit creationis. PS. HIL. libell. 6 filius ... in -a hominis particeps cum patre. *nota* FAVSTIN. trin. 1, 14 *diabolus* ex -a subsistit (subdidit *cod.*) et non naturaliter deus est. 2, 1 p. 50^{A} filius ex nativitate consistit, creatura ... ex -a. PRISCILL. tract. 1, 21 -am hominis daemonibus ascribunt. 5, 83. AMBROSIAST. in Rom. 7, 24, 25 ne ad primae originis redderetur -am. PS. AMBR. serm. 16, 1 quod in principio -a operationis instituit *Christus.* HIER. Didym. spir. 13 p. 115^{C} in eo, quod omnia per verbum a deo facta sunt, etiam significari spiritus sancti -am. hom. Orig. in Ier. 1 p. 751 differentiam -ae et plasmationis. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 65^{A} de duorum hominum -a vel figmento. apol. adv. Hier. 1, 25 p. 563^{C} non creaturam, non conditionem, non -am, sed καταβολήν id est initium fundamenti ad eum rettulit. 1, 38 p. 576^{A} animae -a ..., corporis plasmatio (*ibid. saepius*). AVG. c. Iul. op. imperf. 6, 18 *homo* facultatem . . . recedendi ipsa -ae suae ... condicione sortitus est. gen. ad litt. 5, 1 p. 137, 13 'hic est liber creaturae' vel -ae 'caeli et terrae' (*cf.* gen. 2, 4). serm. ed. Mai 6, 3 ut ... ipsum (*Christum*) esse factorem hominis -ā lumi-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

num (*sc. oculorum caeci*) perdoceret. 24, 3. SERM. Corp. Vind. 21 p. 249, 15 o homo, si dignitatem -ae tuae ... volueris aestimare. PS. AVG. serm. 182, 1 est auctori cura pro instauratione -ae suae. spec. 56 p. 538, 4 tit. mundi (quaest. test. I 106, 1). quaest. test. I 23, 3 contemplemur -am Adae. 123, 17 Adae ... carnalis et terrena fuit -a, non spiritalis. II nov. 7 esset ... dei filius non -a, sed ortu. 44 quamquam hoc loco possit -a nativitatis intellegi; -a enim a generatione distat *eqs.* ZACCH. 1, 31 -a et gradu ceteris *angelis* praeeminens diabolus. AVELL. p. 209, 15 nec creaturam aut -am aut passionem ... uni trinitatis introducatis. EVSTATH. Bas. hex. 1, 2 p. 870[B] non uni -ae sufficientem potentiam possidens. 3, 3 p. 893[B] caeli terraeque -am (*supra*: caeli creationem). FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 10, 26 Pelagius ... in primo -ae ordine constituit mortem.

B *metonymice de re creata* (*creatura*. *saepe opp.* factor [*v. p. 141, 72 sqq.*], conditor, auctor *sim.*): TERT. anim. 4 -am provenisse (pro inesse *cod.*) ..., siquidem omne, quod ... accipit esse, generatur. adv. Marc. 5, 17 p. 635, 25 homo ... -a creatoris est. ITALA (Tert. adv. Marc. 5, 17 *bis*) *et* VVLG. Eph. 2, 10 ipsius ... sumus -a (*cf.* cod. d: figmentum), conditi (creati *Vulg.*) in Christo (ποίημα). psalm. 91, 5 (Veron. Aug. in psalm. 91, 6 Psalt. Rom. VVLG.) iucundasti (delectasti) me, domine, in -a tua et in operibus manuum tuarum exultabo (ἐν τῷ ποιήματί σου καὶ ἐν τοῖς ἔργοις). IREN. 1, 24, 1 hominem ... angelorum esse -am. 2, 9, 1 conditio ostendit eum, qui condidit eam et ipsa -a suggerit eum qui fecit. 2, 25, 2 quae facta sunt ... ad omnem ... -am bene aptata. CYPR. hab. virg. 15 opus dei et -a eius et plastica (*de homine*). MAR. VICTORIN. ad Iust. 2 *factor carnis et conditor animae* -am suam in homine custodiunt. PASS. coron. 2. *nota* HIL. syn. 30 si quis filium conditionem dicit ... aut factionem, sicut sunt -ae. trin. 4, 11 esse ... *Christum* -am perfectam, sed non similem ceteris -is. 6, 18 conditionibus et -is ceteris praestantior. 6, 38 supereminens -is omnibus -a (*ibid.* dei creatura). in psalm. 91, 2 in -a dei gaudium. PS. HIL. libell. 5 ignarus -ae suae. 8 -a dei. FAVSTIN. trin. 1, 2 p. 39[C] *de Christo* (p. 39[B] creatura). 1, 4 nec posse intellegi naturam -ae in eo qui fecit omnia. 6, 4 non omne quod factum est, iam -a asseveranda est, licet omnis -a facta sit (*supra*: creatura). PRISCILL. tract. 5, 84 -ae ... naturam. 5, 86 sermo divinus -ae opus intrans. 6, 104 *loco obscuriore*. AMBR. fid. 1, 13, 83 haec est creatura mea, haec -a mea. 1, 15, 95 non ... -a dei filius. PS. AMBR. de anima p. 227 HIER. in Is. 27, 11 p. 367 (*ibid.* creatura). PELAG. in Rom. 1 p. 650[D] 'cum cognovissent deum': sive per naturam sive -am et rationem. in I Cor. 1 p. 720[C] -a mundi, dei sapientia est fabricata. RVFIN. Adamant. 2, 19 *deus ignotus* neque creavit aliquem nostrum neque aliquid -ae suae habet in hoc mundo. 3, 7 -am mali (*i. diaboli*) aut creaturam. 3, 8 ingenitus non erat, sed -a est *diabolus* (γενητὸν ... ἀγένητον. 3, 11). 4, 4 (ποίημα). Orig. in gen. 1, 12 p. 115[A]. Greg. Naz. orat. p. 97, 16 invisibilis ... -ae ... mysterium (*ibid.* creatura). p. 136, 2 *al.* PRVD. apoth. 304 informasse patrem -ae plasma novellae. 792 generatio non est, sed -a dei *anima* (*cf.* AVG. c. Fel. 2, 18 p. 847, 5. *v. etiam infra l. 62. 63*). *nota* 856 cui certus inest modus et cui nosse negatum est omnia, -a est. 870 si non est -a manus (*sc. dei*) caro nostra, nec oris est -a anima. AVG. c. Fel. 1, 18 p. 822, 9 deus aeternus est et -a apud illum nulla est. 2, 16 p. 845, 23 Christus non partem dei, non naturam dei liberavit, sed -am, quam fecit. 2, 19 p. 849, 3 quaest. hept. 4, 51 p. 359, 6. serm. ed. Mai 6, 3 -ae dilectio (*supra*: amor operis). PS. AVG. quaest. test. I 122, 16 ut non ... -am ipsum putaret. 122, 17 *al.* PS. PHOEBAD. fid. 3 p. 37[D] nos a deo geniti appellemur, quos constat esse -am. CASSIAN. c. Nest. 7, 5, 4 quod ... eum (*dominum*) ... -is minimis praestitisse. SACR. Leon. p. 408 LEO M. epist. 15, 5 AVELL. p. 210, 4 (*opp.* creator). p. 211, 8 te esse -am et non consubstantialem patri. p. 359, 19 -a dei (*de infantibus*). CANON. Migne 56, 830[C] (*ibid.* creatura). ARNOB. in psalm. 77 p. 437[B] *al.* PS. ARNOB. confl. 2, 27 p. 509[A] creaturam dei esse animam sive -am. EVSTATH. Bas. hex. 9, 2 p. 957[B]. MAX. TAVR. hom. 26 p. 281[C] conditorem ... obsequens -a testatur. *nota* FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 8, 25 quasi ... -a conditionis nostrae in statu suo illibata permaneat. 1, 8 p. 26, 19 non -a in te (*homine*) est mutanda, sed vita. 2, 8 p. 75, 17 *al.* spir. 2, 1 p. 131, 22 in -am vel angelicam vel humanam *spiritus illabitur.* VICT. VIT. 2, 69 (*opp.* ingenitus). SEDVL. carm. pasch. 1, 29 *et* 2, 21 (*sed* op. pasch. 1, 1 p. 177, 7 *item* 2, 2 p. 198, 9 fabrica). ALC. AVIT. carm. 1, 49 placet ... artifici -a suo laudatque creator dispositum ... mundum. DRAC. laud. dei 3, 547 fideles vivere debuimus tamquam factoris imago, quos doceat -a dei pietate magistra. APON. 1 p. 18 -am suam vel imaginem ... sibi soli ut inclinet genua cordis requirit. VITAE patr. 3, 168. VEREC. in cant. 7, 9 (*opp.* opifex). CASSIOD. in psalm. 118, 73 -a sua clamat auctori '... cognoscor esse plasmata'. hist. 1, 13 p. 903[D]. p. 904[A] unus ... creaturarum et -arum *filius.* NOVELL. Iust. 146, 2 (*ibid.* creaturam. ποίημα). PS. THOM. euang. 4, 3 fontes aquae, -ae meae (*cf. supra*: fontem quem fecit Iesus). SERM. Caspari Anecd. p. 339, 18 FACVND. defens. 10, 5 p. 783[B] ACT. Archel. 19, 9 (*opp.* ingenitum). 19, 10 *al.* *terminus philosophiae*: SIDON. carm. 15, 109 *apud Platonem ostenditur*, quid ... mortales quarta ... respiciat -a (*opp.* 15, 102 prima essentia. 15, 112 quinta ... substantia). BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 233, 8 'quare et in aliis -is manifestum est, quoniam *eqs.*' (γένεσις *Aristot.*). p. 238, 3 -ae ... sunt in quibuscumque generatio est atque corruptio. sive enim quid natura fiat sive arte, in his a faciendo -am dixit.

III *in etymologiis nominum hebraicorum*: HIER. in Am. 1, 2 p. 246 Esau ... ποίημα, id est -a (nom. hebr. p. 6, 4. 22, 13 ποίησις). p. 24, 7 Acsa ... -a id est ποίησις. p. 25, 3. 4 *al.* p. 37, 5 ποίημα. p. 53, 19 Asa -a. p. 77, 5 Aristarchus mons -ae superfluae. EVCHER. instr. 2 p. 155, 15.

facturio tamquam si dicat: 'dicere (facere?) quandoque propono' VIRG. gramm. epit. 7 p. 56, 16 (*exemplum verbi formae meditivae*). *a* facere.

1. factus, -ūs *m. a* facere. I *in fabrica olei mensurae genus*: CATO agr. 67, 1 factoribus det in -us olei sextarios. frg. Colum. 12, 52, 20 portiones ... in -um adiectae bacae computare. PLIN. nat. 15, 23 premi plus quam centenos modios non probant. -us vocatur. *ibid.* -us tres gemino foro a quaternis hominibus nocte et die premi iustum est. II *generatim* (*actus, effectio sim.*): FVLG. myth. 2, 5 p. 45, 1 Iuppiter (*i. aer*) occultis vaporibus conceptionalem -um (*i. conceptum*) ei (*Tiresiae*) futuri germinis subministrat. PAVL. NOL. epist. 31, 2 *fidem* auditu receptam -u probatis. VEREC. in cant. 6, 28 sufficit ... ad -um rei dominica voluntas. III *de morte* (*i. q. fatum*): CARM. epigr. 148, 1 noli dolere mater -ui meo. hoc tempus voluit, hoc fuit fatus meus (*cf. Bücheler in adnot.*). CORP. IX 2689, 6 *v. s.* fatum. *Hey.*

2. factus, -a, -um *v. p. 125, 69 sqq.*

facul *neutr. v. p. 55, 79, adv. v. p. 71, 58.*

facula, -ae *f.* [*a* fax *deminutive. Th.*]. *de prosodia: primam syllabam produxit* DAMAS. epigr. 10, 15 ut tua per dominum praestet mihi -a lumen. *cf. formam* faccula GLOSS. III 339, 5 *et ital. l. 39.* facla, -ae: PROB. app. gramm. IV 198, 23 fax non -a. GLOSS. III 578, 54 trius i. facla. *de etymologia*: ISID. orig. 20, 10, 6 fax inde vocata, quod focos faciat, cuius deminutivum -a. GLOSS. Plac. V 68, 17 -a dicta eo quod focos faciat; fo⟨cu⟩s enim ignis est. *de notione*: GLOSS. taeda. λαμπάς. λαμπάδιον. IV 73, 8 fax -a (236, 42 *saep.*). V 293, 11 fax -a vel licentia. IV 466, 13 taedae faces, -ae nuptiales. SCHOL. Hor. carm. 3, 6, 28 luminibus: taedis aut -is. *de usu plurali v.* VARRO ling. 10, 66. *legitur inde a* PLAVTO. [*falso* faculae *codices* COLVM. 12, 18, 2 *pro* falculae.] [*val.* fachie, *it.* fiaccola, *francog. vet.* faille. *M.-L.*] *adde nom. propr.*

1 *proprie*: a *i. q. taeda*: CATO agr. 37, 3 per hiemem ... -as facito, stercus egerito. AEDIT. epigr. 2, 1 quid -am praefers, Phileros, quae nil opus nobis? ibimus sic: lucet pectoris flamma satis. VARRO ling. 5, 137 utuntur in vinea alligando fasces, incisos fustes, -as. has phanclas (*corruptum*) Chermonesioe dicunt. CINC. Gell. 16, 14, 2 extraque hastam, hastile, ligna ... follem, -am si quid ibi inveneris *eqs.* PROP. 2, 29, 5 cum ... nocte vagarer, ... obvia, nescio quot pueri, mihi turba ... venerat ..., quorum alii -as, alii retinere (intendere *coni. Leo*) sagittas, pars etiam visa est *eqs.* ITALA iud. 7, 20 (Lugd.) tenuerunt ... manibus -as (λαμπάδας, VVLG. lampades). Ioh. 18, 3 (codd. ce) cum laternis et -is (μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων, ITALA codd. bf *et* VVLG. facibus, codd. aδq: lampadibus). act. 20, 8 (cod. d) erant -ae (ὑπολαμπάδες, VVLG. lampades, ITALA codd. eg: la(n)ternae). apoc. 4, 5 (Primas., cod. g) septem -ae (λαμπάδες, ITALA Apring. *et* VVLG. lampades) ignis ardentes. 8, 10 (cod. g, Primas., VVLG.) stella magna, ardens tamquam (ut) -a. TERT. apol. 37 vel una nox pauculis -is largiter ultionis posset operari ... sed absit ut ... igni humano vindicetur divina secta. IREN. 2, 17, 4 si ... velut a lumine lumina accensa, sunt aeones a logo ..., velut verbi gratia a -a -ae. *ibid.* neque enim quae postea accensa est -a, alterum lumen habebit. *ibid.* in ipsis quae perceperunt lumen -is. *ibid.* -arum materia. SERV. Aen. 3, 519 clarum signum: -am elevavit. 5, 113 *ludi funebres* si sacri sunt ..., lustrantur -is. VVLG. II Macc. 4, 22 cum -arum luminibus (μετὰ δᾳδουχίας) ... ingressus est. AVG. epist. 55, 21 in -a ignis agitatus accenditur. gen. ad litt. 2, 3 p. 36, 9 si ardentem -am capite deorsum quisque teneat. DRAC. Orest. 822 -is armata rogi, subcincta cerastis. GREG. TVR. Andr. 12 adhibentes fasces caractae scyrpique et -arum. *in comparationibus*: ITALA Is. 62, 1 (Aug. un. eccl. 7, 19 p. 253, 10) donec prodeat sicut lux iustitia mea, salvatio autem mea sicut -a ardebit (ὡς φῶς ... ὡς λαμπάς, VVLG. salvator ... ut lampas accendatur). VVLG. Sirach 48, 1 surrexit Elias ... quasi ignis et verbum ipsius quasi -a (ὡς λαμπάς) ardebat. LEO M. serm. 59, 1 utentes -is atque laternis non evaserunt infidelitatis suae noctem. b *i. q. lucerna*: TERT. pudic. 22 quomodo oleum -ae tuae sufficere et tibi et mihi poterit? scorp. 6 qui -is oleum non praeparassent. DAMAS. epigr. 10, 15 *v. supra l. 28.* PAVL. NOL. epist. 41, 1 ut -am meam diligenter, dum tempus est, appararem. 2 *translate*: PLAVT. Persa 515 nescis quid te instet boni neque quam tibi Fortuna -am lucrifera allucere volt. *de hominibus affectu incensis* (*cf.* SERV. Aen. 4, 1 saucia: ... bene alludit ad Cupidinis tela, ut paulo post ad -am *eqs.*). OPTAT. 2, 18 p. 53, 4 Vrbanus ... et Felix ..., duae -ae incensae livoribus. *latiore sensu de rebus corporeis*: PS. AVG. serm. 150, 1 in aquis parietes construxi, -am columnae micantis erexi, Aegyptios caecitate percussi. *de cometae fulgore*: COMM. apol. 904 videbitur ... igne⟨a⟩ quadriga per astra et -a cur-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rens, nuntiet ut gentibus ignem. ANON. Vales. 14, 84 stella cum -a apparuit.

deriv.: facularius.

facularius, -ī *m. a* facula. GLOSS. λαμπαδοποιός. *Jachmann.*

×**facultās**, -ātis *f.* [*a* facilis. *Th.*] PAVL. FEST. p. 87 facul antiqui dicebant et faculter...; unde -s et difficultas videntur dicta. sed postea facilitas morum facta est, -s rerum (*de qua differentia v. p. 72, 4 sq.*). FEST. p. 214 perfacul antiqui et per se facul...inde permansit in consuetudine -s. *genet. plur. traditur* -tum: CIC. part. 119 off. 1, 29 Att. 4, 1, 3 epist. 5, 20, 8 CELS. 5, 17, 1 TAC. dial. 8 PLIN. epist. 10, 4, 5 PAVL. sent. 2, 32, 1 ARNOB. nat. 1, 51 FIRM. math. *et* COD. Theod. *passim, al.* -tium: CELS. dig. 31, 30 CALL. dig. 50, 6, 6, 8 TRYPH. dig. 26, 3, 8 VLP. dig. 27, 2, 2, 1. 27, 2, 3, 4. 36, 3, 1, 1 PAVL. dig. 32, 78, 1. *habent alii codd.* -um, *alii* -ium: -um *codd.* COLVM. 1 praef. 12 *et* 1, 4, 8 *praeter S* QVINT. decl. 261 p. 71 *praeter A a.* -ium: QVINT. decl. 301 p. 185 *et* 333 p. 312 *praeter B.* 332 p. 307 *praeter A b B.* PS. QVINT. decl. 15, 13 *et* 17, 12 *praeter V β γ.* PAPIN. dig. 23, 3, 69, 4 *praeter P V.* facoletatum *ex apographo Alciati* CORP. V 6244, 8 (*periit*). *legitur apud dactylicos sola forma -s nec nisi fine versus, nec saepius quam* LVCR. *bis*, VERG. georg. *semel*, OV. trist. *semel*, MANIL. *semel*, LVCAN. *ter*, VAL. FL. *bis*, STAT. *8ies*; *apud posteriores hic illic. in pedestri sermone per totam latinitatem in usu est.* *significat generaliter rem, qua facere, efficere, consequi aliquid possumus, cf.* GLOSS. condicio, possessio. matrimonium possibilitas. MAR. VICTORIN. rhet. 2, 13 p. 267, 34 inter posse et -em hoc interest: cum substantia efficiendae rei inest aut deest, de -e tractatur, ut sunt vires, ministeria, pecunia: at si aut per naturam res negatur aut per locum aut per tempus, de eo quaeritur, an potuerit. *fere usque ad Constantinum significationes sub I—III tractatae in pari usu sunt, deinde significatio sub III tractata praevalere videtur. cognomen v. nom. propr.*

I -s *rerum* **extra hominem** (*vel extra rem pro subiecto agentem*) *posita*: A *latiore sensu i. q.* **possibilitas, potestas,** *qua aliquid fieri potest.* GLOSS. ὑπόστασις. ἄδεια. possibilitas. possibilitas, potestas. -em condicionem. -e τῇ εὐχερείᾳ. *non raro fere i. q.* **occasio, opportunitas** *sim.*

1 ***generatim***: a *absolute*: TVRPIL. com. 88 immortalitus se optulit mi haec -s (CAES. civ. 1, 72, 5 oblata -e in castra sese referunt. BELL. Afr. 56, 2). RHET. Her. 4, 16, 23 quam nobis fortuna -em dedisset...consumere (4, 29, 41 CIC. inv. 2, 147 Catil. 4, 19 de orat. 2, 342 nat. deor. 3, 8 CAES. Gall. 5, 49, 2. 7, 50, 4 civ. 3, 15, 6 BELL. Afr. 4, 2. 35, 4 TAC. ann. 6, 5 AMM. 19, 9, 5. *cf.* CIC. inv. 2, 99 si quid res ipsa dabit -is. 2, 118 Att. 11, 7, 3. CAES. Gall. 4, 21, 9 quantum ei -is dari potuit). CIC. inv. 1, 49 fons ... confirmationis, ut -s tulit, apertus est *et* ... demonstratus est (2, 8 *posteriores atque discipulos Isocratis* nos nobis omnes, quoad -s tulit, proposuimus. 2, 10). 1, 86 illa nobis alio tempore atque ad aliud institutum, si -s erit, explicabuntur (2, 79. 100. 107 COLVM. 3, 11, 1. 5, 6, 37. 9, 5, 5. 11, 2, 48. 12, 19, 2. 12, 49, 3. *cf.* CAES. Gall. 7, 50, 6 abite, dum est -s. civ. 1, 19, 4. VARRO rust. 3, 11, 1 locum, quoi est -s, eligere oportet palustrem. VOPISC. Car. 15, 2 apros, ubi fuit -s, manu sua semper occidit). CIC. Rab. perd. 18 utinam hanc mihi -em causa concederet, ut. Phil. 2, 43 non ... omnia effundam, ut si saepius decertandum sit ... semper novus veniam: quam -em mihi multitudo istius vitiorum peccatorumque largitur. 3, 33 hanc ... nanctus -em (CAES. civ. 2, 6, 2 BELL. Hisp. 6, 2 [?]). Att. 2, 15, 1 quidnam invenire possit ... ad -em agrariam. epist. 3, 5, 4 quam -em (*sc. te videndi*) si quis casus eripuerit (15, 12, 2. *cf.* HIRT. Gall. 8 praef. 5 *infra l. 68*). 7, 8, 2 quin tu urges istam occasionem et -em, qua melior nunquam reperietur? ad Q. fr. 3, 9, 4 cave ... quicquam quod ad meum commodum attinet nisi maximo tuo commodo et maxima tua -e ... cogitaris. Q. CIC. pet. 34 quantum sis in campo ... -is habiturus (PLANC. Cic. epist. 10, 23, 6 cur non omnibus -bus quas habemus utamur? CAES. Gall. 6, 8, 3 *ad milites*: habetis, ..., quam petistis -em. SEN. benef. 4, 40, 3. CAPITOL. Pert. 5, 3). BRVT. Cic. epist. 11, 20, 3 quattuor legionibus eis, quibus agros dandos censuistis, video -em fore ex agris Silani et agro Campano. CAES. civ. 2, 33, 5 ne -em praetermittat. HIRT. Gall. 8 praef. 5 ut praerepta, non praebita -s scriptoribus videatur (TAC. ann. 4, 41). SALL. hist. frg. 2, 93 *Sertorii* multum in⟨terer⟩at, ne ei perinde Asiae ⟨Galli⟩aeque vaderent e -e. GRATT. 467 si fallet opem dimissa -s. VAL. MAX. 3, 1, 2 non voluntatem hominibus, sed -em deesse (SEN. benef. 4, 40, 5. 5, 23, 2). COLVM. 1, 1, 1 *in agricultura* voluntas -sque (*sc. impendendi*) citra scientiam saepe magnam dominis afferunt iacturam. 1, 1, 17. 1, 3, 13. 3, 20, 5. STAT. Theb. 12, 29, 41 quae post bella -s, quaerunt...iaceat quo pulvere Tydeus. TAC. ann. 6, 30 si -s incideret. 15, 51 si -s oreretur. DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) I 21 pro tempore et -e ... remunerandam esse ... v(iri) benevolentiam. TERT. anim. 47 quae neque a deo neque a daemonio neque ab anima videbuntur accidere et praeter ... enarrationem -is. ARNOB. nat. 1, 51 *potestatis* continentis ... sub sese ... rerum omnium causas et rationum -umque naturas. HIL. in Matth. 16, 10 accipiens diabolus -em ... Petro insinuavit affectum. AMM. 21, 7, 5 si patuisset -s (27, 9, 6). 29, 4, 2 quantum concessit -s. SVLP. SEV. dial. 3, 9, 1 nulla erat -s, qua id daretur effectui. *vergit fere, ut videtur, ad notionem* **condicionis**: CIC. Att. 11, 25, 3 ego huius miserrimae -e confectus conflictor (*nisi est corrupt.*). *fere i. q.* **adiumentum, auxilium** *sim.*: GRATT. 76 sunt quibus... decerptae volture plumae instrumentum operis fuit et non parva -s. *fere i. q.* **copia, multitudo** (*cf. p. 147, 52 sqq.*): VARRO frg. Gell. 17, 3, 4 in Graecia sparti copia modo coepit esse ex Hispania. neque ea ipsa -e usi Liburni (*cf.* BASS. gramm. VI 272, 11 *poetae perfectissimi* sine magno labore praeparatis utebantur -bus).

b *additur genetivus* (*saepius*: -em quaerere, dare, habere, eripere *al.*, -s est *sim.*): α *genet. gerundii (gerundivi)*: *nudi gerundii*: RHET. Her. 2, 4, 6 idonea perficiendi -s ... quaesita. 4, 32, 44 eripuit bene vivendi casus -es (CIC. Rab. perd. 37. *cf.* NEP. Att. 2, 2 pro dignitate. VELL. 2, 32, 6 sine rapto. SEN. dial. 6, 21, 4 dispar cuique vivendi -s data est). CIC. inv. 1, 24 faciundi (2, 39). 1, 25 iocandi. 2, 33 ex pari *genere culparum* sumendi -s. Verr. 1, 55 *ut adversariis* eadem interrogandi -s argumentandi dicendique sit (leg. agr. 2, 1 Sull. 2 Rab. Post. 9 [discendi *Clark*]. *cf.* Mur. 11 male dicendi). Verr. 3, 179 *iudicibus* si -em vere atque honeste iudicandi ... fecero. 5, 104 earum rerum nullam sibi ... neque infitiandi rationem neque defendendi -em reliquit. 6, 127 *sociis* adempta est ... suppeditandi -s. Manil. 18 neque ... isdem (*publicanis*) redimendi (*sc. vectigalia*) -s erit. 69 quid est quod ... de perficiendi -e dubitemus? (Sest. 71 CAES. civ. 3, 60, 5). Rab. perd. 37 honeste moriendi. Flacc. 19 arripere -em laedendi, quaecumque detur. Balb. 43 commendandi. Tusc. 3, 23 medendi -em reperiemus. off. 1, 25 gratificandi. 1, 73 ad rem gerendam ... qui accedit ... consideret ... ut habeat efficiendi -em. Att. 1, 5, 4 dandi (*sc. litteras*. SEN. benef. 3, 29, 3). 3, 3, 2 navigandi. epist. 3, 7, 2 aedificandi. 12, 30, 1 scribendi (CLAVD. MAM. epist. p. 198, 8). 13, 72, 2 ex eo s. c. quod in heredes C. Vennonii factum est, Caerelliae commodandi. LVCR. 1, 110 restandi. CAES. Gall. 4, 29, 2 administrandi aut auxiliandi (BELL. Alex. 21, 2). 5, 17, 4 ex essedis desiliendi. 5, 44, 6 regrediendi (α, progrediendi β. *cf.* BELL. Afr. 49, 1). 6, 7, 4 dimicandi. civ. 1, 24, 5 colloquendi (2, 27, 3). 1, 71, 4 aequo loco pugnandi (BELL. Alex. 16, 2 pro se pugnandi). HIRT. Gall. 8, 46, 6 cognoscendi ... quali quisque fuisset animo in rem publicam. BELL. Alex. 21, 2 repellendi. 47, 2 se circumspiciendi. 50, 2 neque retro regrediundi neque ultra procedundi. 64, 2 transeundi. 76, 4 profugiendi. RVT. LVP. 1, 20 opitulandi. LIV. 6, 34, 1 solvendi. 31, 31, 4 quibus nocendi maiorem -em habuit. PAVL. FEST. p. 16 circumeundi. SEN. Herc. f. 682 remeandi *ab inferis*. dial. 9, 4, 2 agendi (TRAIAN. Plin. epist. 10, 57, 2). nat. 6, 18, 2 discedendi. COLVM. 1, 1, 1 impendendi (1, 1, 18). 2, 16, 3 irrigandi. 8, 14, 11 vagandi (*cf.* HIRT. Gall. 8, 32, 1). 9, 8, 2 inspiciendi (*sc. examina. cf.* APVL. apol. 53). SCRIB. LARG. 47 spirandi (OPTAT. 2, 25 p. 64. *cf.* TREB. trig. tyr. 33, 8 respirandi). QVINT. inst. 12, 7, 10 acquirendi. TAC. hist. 1, 32 eundi ultro. 1, 84 eligendi (PLIN. epist. 7, 31, 4). PLIN. epist. 7, 27, 1 docendi. AVR. Fronto p. 68, 8 N. videndi. *al.* *nota*: VENVL. dig. 45, 1, 137, 4 haec recedunt ab impedimento naturali et respiciunt ad -em dandi. est autem -s personae commodum incommodumque, non rerum quae promittuntur. *gerundivi vel gerundii c. obiecto coniuncti*: CIC. leg. agr. 2, 75 recuperandae ... libertatis. Mur. 83 seditionis ac discordiae concitandae. Phil. 5, 6 opprimendae rei publicae. or. frg. A VII 14 eos, qui tum affuerint Cornelio, nominandi. leg. 2, 29 confitendarum religionum (conficiendarum *codd. deter.*; *sensus non planus est*). div. 2, 39 irridendi sui. Att. 7, 7, 1 sui cognoscendi. ad Brut. 1, 5 (9, 14), 3 ad comitia nostros accersendi. CAES Gall. 1, 7, 5 itineris faciendi. 3, 4, 4 eius loci, ubi constiterat, relinquendi ac sui recipiendi (6, 37, 2 HIRT. Gall. 8, 16, 3. *cf.* FRONTIN. strat. 1, 5, 9 recipiendi se). 3, 6, 1 sui colligendi (5, 17, 4. 7, 80, 8). 4, 22, 2 belli gerendi. 4, 34, 5 sui liberandi. 7, 44, 1 bene gerendae rei (civ. 1, 28, 2 BELL. Alex. 10, 3 VAL. MAX. 7, 2, 2). civ. 1, 5, 1 nec ... sui periculi deprecandi neque etiam extremi iuris ... retinendi. 1, 29, 1 insequendi sui. 2, 11, 3 muri defendendi. 3, 97, 1 negoti gerendi. HIRT. Gall. 8, 32, 1 libere vagandi latrociniorumque faciendorum. 8, 38, 1 consiliorum capiendorum. LIV. 1, 34, 1 *honoris* adipiscendi. 3, 56, 10 causae dicendae. 28, 30, 8 detractandae (detrectandae *P*) pugnae. 29, 27, 4 exempla edendi. 31, 26, 6 Piraeum ... expugnandi. 38, 51, 9 gerendae rei publicae. VAL. MAX. 5, 6, 8 emendi *auri*. 8, 1 damn. 8 bubulae carnis ... emendae. 9, 7, 3 apiscendae potestatis. SEN. benef. 6, 27, 2 referendae gratiae. dial. 1, 4, 2 exhibendae virtutis. 3, 3, 2 poenae exigendae. 5, 19, 3 vocis emittendae. COLVM. 6, 2, 10 imperium respuendi. TAC. ann. 11, 34 diluendi criminis. PLIN. epist. 6, 27, 5 nova magna vera censendi. 8, 6, 5 testandi ... benivolentiam. FRONTO p. 192, 4 N. amicitiae ... complectendae. PAPIN. dig. 48, 5, 12, 6 praesidis adeundi. GELL. 14, 2, 15 componendi negotii. APVL. apol. 1 purgandae ... philosophiae et probandi mei. Plat. 2, 2 primi boni adipiscendi. Socr. 20 p. 167 contemplandi divinam effigiem. PAVL. dig. 5, 3, 34, 1 restituendarum rerum. 9, 4, 22, 1 hos quoque *servos* in potestate domini intellegi, si -em repetendi eos dominus habeat. quid est habere -em repetendi? ⟨si⟩ habeat pecuniam, ex qua liberari potest. EDICT. imp. Constant. de accus. (Corp. V 2781) 13 adeundi ... iudicis. TREB. trig. tyr. 5, 6 possidendi Romanum solum. LAMPR. Alex. 67, 2 fumorum vendendorum. HIL. in Matth. 12, 10 resumendi totius luminis. AMM. 24, 7, 8

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

contabulandi pontis. SCHOL. Cic. Bob. p. 21, 8 incesti ... committendi. p. 69, 18 reddendae rationis. VVLG. I Cor. 7, 35 dominum obsecrandi (εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ). AVG. civ. 1, 31 honorum ... continuandorum. gen. ad litt. 3, 23 p. 90, 11 sumendi ad escam pabulum agri et fructus ligni. 4, 8 p. 104, 15 rerum ... condendarum. COD. Iust. 6, 30, 22, 3 inventarii conscribendi. *β genet. substantivi: rei*: CIC. inv. 2, 33 quantum ... de honestate ... eius qui arguitur, detractum est, tantundem de -e eius totius est defensionis deminutum (Cluent. 149). Q. Rosc. 2 copia et -e causae confisus. Mur. 42 dedit ei -em res publica liberalitatis. Flacc. 104 commodorum (Att. 1, 17, 5). de orat. 3, 57 ex ... summa -e vacui ac liberi temporis. nat. deor. 3, 88 spei salutis opis victoriae -s a dis expetenda est. part. 98 quas ad causas -s petitur argumentationum ex ... aequitatis locis. off. 2, 56 taliumque sumptuum (*sc. magnificentiae et apparationis popularium munerum*) -em fructum divitiarum putat *Theophrastus*. Att. 8, 11[d], 6 neque eius rei -em, si quae erit, praetermittam. 8, 11[d], 8 reliqui -em res ademit. epist. 2, 3, 1 *munerum*. 10, 19, 1 gloriae. CAES. Gall. 1, 32, 5 fugae. 5, 40, 5 quietis. civ. 1, 74, 1 liberam nacti milites colloquiorum -em. BELL. Alex. 51, 2 novarum provinciarum et fertilissimi regni. 61, 4 cuius si rei (*sc. confligendi*) -s esset. OV. trist. 4, 9, 15 vindictae. PAVL. FEST. p. 15 arbiter dicitur iudex, quod totius rei habeat arbitrium et -em. SEN. contr. 7, 1 (16), 3 ego illi terrae, ego lucis conspectum, ego etiam mortis humanae -em abstuli (APVL. Plat. 2, 23 CLAVD. carm. min. 22, 27 *v. infra l. 43*). CELS. 7, 29 p. 317 manus indicem digitum primum debet inserere ... ad cuius rei -em multum confert et magnitudo vulvae. SEN. Phaedr. 877 leti. benef. 4, 32, 4 prout occasio et rei publicae meae -s tulit. clem. 1, 1, 3 in hac tanta -e rerum non ira me (*sc. Neronem*) ad iniqua supplicia compulit. dial. 9, 7, 5. 10, 20, 4 *plerisque* diutius cupiditas ... laboris quam -s est. epist. 90 *philosophiae* scientiam nulli dederunt *dii*, -em omnibus. LVCAN. 5, 527 o vitae tuta -s pauperis! 10, 428 summi contempta -s est operis (*sc. Caesaris obtruncandi. cf.* PLIN. nat. 17, 41, *ubi Mayhoff* facilitas). VAL. FL. 1, 534 iusti. STAT. Theb. 2, 245 superosque in vota fatigant Inachidae, quae cuique domus sacrique -s (SCHOL. *ad l.* pro viribus suis). FRONTIN. strat. 2, 2, 13 quantum ad congressus -em. TAC. hist. 4, 65 libertatis. ann. 14, 5 lenioris in mare iactus. SCAEV. dig. 13, 7, 43 pr. instrumenti. APVL. apol. 63 falsi. Plat. 2, 28 imperii. Socr. 18 p. 159 itineris. PAVL. dig. 50, 16, 215 praesentis corporis. ITIN. Alex. 11 periculi. PANEG. 5, 21 civitas Aeduorum ex hac Britannicae -e victoriae plurimos ... accepit artifices. TREB. trig. tyr. 30, 23 *Zenobia loquitur*: in consortium regni venire, si -s locorum pateretur, optavi. HIL. in Matth. 32 paenitentiae. CLAVD. carm. min. 22, 27 praedae mortisque. AVG. civ. 4, 22 p. 172 quam quisque deus vim et -em ac potestatem cuiusque rei habeat. ARATOR act. 2, 48 pontique -s obsequio est subiecta pedum. *hominum*: CIC. Sull. 42 cuius generis (*sc. virorum summa virtute et fide*) erat in senatu -s maxima. part. 117 sin ... erit ... testium -s (PAVL. dig. 29, 7, 8, 2). PLANC. Cic. epist. 10, 4, 3 neque si -s ... tui praesentis esset, umquam a tuis consiliis discreparem. VERG. georg. 4, 437 *Protei* Aristaeo ... est oblata -s. SEN. epist. 32, 5 opto tibi tui -em. PS. QVINT. decl. 15, 2 laboranti *adulescenti* sui voluit -e succurrere *meretrix* (*i. sui corporis*). *nota: saepe, cum add. gen. rei corporeae, accedit ad notionem 'copia, possessio, multitudo'*: CIC. Quinct. 16 Romae sibi nummorum -em esse. Verr. 6, 6 aditus *ad Siciliam* sine ulla -e navium non modo disiunctus, sed etiam clausus est (CAES. Gall. 3, 9, 6 civ. 3, 14, 1. *cf.* Gall. 3, 12, 3 magno numero navium appulso, cuius rei summam -em habebant *Veneti*). dom. 146 *bonorum tectorum praediorum* non -em umquam et copiam expetendam putavi. CAES. Gall. 1, 38, 3 omnium rerum, quae ad bellum usui erant, summa erat ... -s (civ. 1, 49, 2). BELL. Alex. 1, 5 ut aqua pabuloque abundaret, quarum alterius rei copiam exiguam, alterius nullam omnino -em habebat. VARRO rust. 1, 20, 4 ut pabuli -s est. 2, 9, 11 lactis. VAL. MAX. 7, 6, 2 alimentorum. COLVM. 2, 17, 5 aquae. 4, 24, 11 materiarum. 4, 24, 17 resecis. 4, 29, 1 sarmenti silentis. 4, 29, 14 traducis. 8, 1, 3 liquoris. 8, 9, 2 cibi (8, 15, 6 aquatilis cibi). 8, 17, 12. 9, 13, 12 examinis. 11, 3, 61 herbae. 12, 38, 8 *suci*. IVVENC. 3, 657 pomorum. SCHOL. Cic. Bob. p. 36, 14 *civitas* fide et amore ... quam virium -e robustior. *adde*: SYMPH. 234 (*de utre*) nunc mihi ... magna est animae (*i. aeris*), nunc nulla -s.

c *additur praepositio* ad (*sed pendere potest etiam ex verbo*): *α cum gerund.*: CIC. Verr. 3, 178 ut ... mihi summa -s ad accusandum daretur. Font. 22 ne ... irato -s ad dicendum data ... esse videatur. Cluent. 10 mihi ad satis faciendum ... -es dabuntur. dom. 10 -e oblata ad imperitorum animos incitandos. rep. 1, 14 dabant ... hae feriae tibi oportunam -em ad explicandas tuas litteras. Att. 6, 2, 4 his ... duobus generibus *civitatium* -em ad se aere alieno liberandas aut levandas dedi. epist. 15, 13, 2 ut tibi ad me ornandum semper detur -s. CAES. Gall. 1, 38, 4 ut *oppidum* magnam ad ducendum bellum daret -em. civ. 1, 81, 1 neque ad explorandum idoneum locum castris neque ad progrediendum data -e. 3, 29, 3 ut ... aliquam Caesar ad insequendum -em haberet. BELL. Hisp. 12, 2 eis ad ignoscendum nulla -s est data. VITR. 7 praef. 10 facundiores et expeditiores habemus ad scribendum -es. TER. MAVR. 806 nulla ... mutis -s ad sonum edendum data est. *β c. subst.*: BOETH. divis. 885[D] hanc ... insistentibus viam promptior per divisionem generis ad speciei diffinitionem -s aperitur.

d *dativus: subst.*: VITR. 2, 9, 16 cuius materiae si esset -s apportationibus ad urbem. ITIN. Alex. 34 cum -s transitui nulla esset. *gerund.*: MAXIMIN. c. Ambr. 90 ut habendae disputationi ... omnem ... subtraheres -em. EVSTATH. Bas. hex. 3, 1 p. 891[A] *dominus* tribuens ... -em negotiis peragendis.

e *enuntiata*: *α* ut: CIC. Caecin 71 improbo -s dari solet, ut ... testem ... aut tabulas secutus esse videatur. Cluent. 77 L. Quinctius ... oblatam sibi -em putavit, ut ex invidia senatoria posset crescere (Catil. 3, 4). fin. 1, 72 quae mihi -s, ut id meo arbitratu facerem, ante hoc tempus numquam est data. epist. 1, 7, 4 si res -em habitura videatur, ut Alexandream atque Aegyptum tenere possis. 13, 4, 4 si ... -em mihi res ... daret, ut ... defendere possem Volaterranos. *β* (*acc. c.*) *inf.*: BELL. Afr. 78, 4 ut haberent *equites Pacidei* -em turmas Iulianas circumfundi et nihilo minus fortissime acerrimeque pugnare. VAL. FL. 3, 16 *ad Musam*: tibi ... superum data ... -s nosse animos rerumque vias. STAT. Theb. 4, 513 (*Tiresias loquitur*) et nobis saevire -s. 7, 764 devitare *Amphiaraum*. 10, 130 (*Iris ad Somnum*) da precibus tantis *Iunonis*, rara est hoc posse -s placatumque Iovem dextra Iunone mereri (*sic ω*, vereri *P*, merere *Gronov. sed cum codd. quidam post 130 etiam alterum versum exhibeant, de structura secundi infinitivi dubitandum*). 12, 36 nec certa -s noscere. silv. 1, 4, 62 (*Hercules ad Aesculapium*) datur aggredienda -s ... recreare virum (*sed struunt editores alii aliter*). 2, 1, 108 ne puero *mortuo* dura ascendisse *Charonis cumbam* -s (*sc. sit*). 2, 1, 228 *Glauciae* soli cuncta *apud Meliorem* impetrare -s *est*. TERT. resurr. 30 p. 67 quia *status Iudaeorum* recolligi habeat et recompingi os ad os ... et recorporari carnibus -em et nervis regni atque ita de sepulcris ... educi et refrigerii nomine respirari et vivere exinde in terra sua Iudaea. AMM. 29, 5, 37 Aethiopum adminiculis augeri. PAVL. NOL. carm. 5, 64 male posse. AVG. civ. 1 praef. p. 4 quidquid dicere. epist. 242, 5 ad singula respondere. BOETH. herm. sec. 5, 12 p. 420 *propositionum* rationes ... agnoscere. *γ quaestio indirecta*: CET. FAV. 19 p. 302 si -s non erit, unde superfigantur *marmor aut terrae*.

2 ***speciatim** apud rhetores et in orationibus: definitio: cum aliis orationis partibus*: CIC. inv. 1, 38 in gestione ... negotii ... quaeretur locus tempus occasio modus -s (2, 40). 2, 24 sin fuisse aliis quoque causa faciendi videbitur aut potestas defuisse aliis demonstranda est aut -s aut voluntas. part. 95 quo ... genere, quibuscum et contra quos, quo tempore aut quo loco aut quibus -bus armorum pecuniae ... possimus uti requirendum est. 113 his ... rebus facti suspicio confirmatur cum et voluntatis in reo causae reperiuntur et -s (*sc. facti; sic E haud male*, -is *A sc. causae, itidem bene*, -es *Ströbel sine ulla necessitate*). 115 quae si non erunt ... causis ipsis et efficiendi -bus niti oportebit (111 *iuxtapos.* utilitatem). QVINT. inst. 5, 10, 94 ducuntur argumenta a personis causis locis tempore ... -bus. 7, 2, 50 furti, depositi, creditae pecuniae et a -bus argumenta veniunt ... et a personis. IVL. SEV. rhet. 13 p. 361 in coniecturalibus causis hinc argumenta sumuntur: a personis, causis, -bus, verisimilibus signis. SVLP. VICT. rhet. 25 p. 325 dividitur coniectura perfecta locis his: probationum expetitione, -e, voluntate, ⟨a⟩ summo ad imum, aliquando iure absoluto, derivatione, veri simili probatione. MAR. VICTORIN. rhet. p. 262, 20 in causa ... omni ... laborandum est fuisse illis potestatem aut -em aut voluntatem. *definitur accuratius*: CIC. inv. 1, 41 -es sunt aut quibus facilius aliquid fit aut sine quibus omnino confici non potest (2, 40 in -e copia et potestas earum rerum, propter quas aliquid facilius fit aut ... consideranda est *eqs.* MAR. VICTORIN. rhet. p. 225 RHET. min. p. 309. 595). inv. 2, 24 -s *demonstranda est* si ratio adiutores adiumenta ceteraque quae ad rem pertinebunt defuisse alicui demonstrabuntur (2, 44 MAR. VICTORIN. rhet. p. 262). part. 119 -um infirmatione ... utetur *defensor*, si aut vires aut animum aut copias aut opes afuisse demonstrabit. QVINT. inst. 5, 10, 49 intuendae sunt ... in coniecturis et -es: credibilius est enim occisos a pluribus pauciores, a firmioribus imbecilliores *eqs.* 5, 10, 51 -i ... licet instrumentum coniungere; sunt enim in parte -is et copiae. SVLP. VICT. rhet. 26 p. 326 tertius locus est -is: in hoc loco fere argumenta sunt et ex personarum circumstantia et ex occasionibus faciendi. EMPOR. rhet. p. 571, 16 -i *subiacet* possibile et necessarium. *exempla*: CIC. S. Rosc. 92 video ... causas esse permultas, quae istum impellerent; videamus nunc ecquae -s suscipiendi maleфici (94) fuerit. 93 age nunc ceteras -es consideremus. Cael. 53 non causa, non locus, non -s, non conscius ... facinoris reperietur. Mil. 45 illi ne causa quidem itineris, etiam causa manendi; Miloni manendi nulla -s, exeundi non solum causa, sed etiam necessitas fuit. QVINT. inst. 7, 2, 25 de praemio *tyranni necati* duo medici contendunt. nam ut illic factum in adversarium transferentium, ita hic sibi vindicantium personae causae -s tempora instrumenta testimonia comparantur.

B *vergit ad notionem*: ***venia, licentia, libertas***: **1** *pertinet ad singulas actiones*: **a** *absolute*: VELL. 2, 107, 2 data petenti (*sc. ut Caesarem videret*) -s. HIL. op. hist. frg. 2, 7 in uno loco omnes *consacerdotes* manere sategerunt *inimici*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

episcopi ... nec habere eos liberam -em permiserunt. GREG. M. epist. 3, 13 quidquid ... de ... rebus ecclesiae ... ordinare facereque provideris, liberam habebis ... modis omnibus -em. **b** *additur genetivus: genet. rei*: AVR. Fronto p. 9, 10 N. paulisper a me abscedat *somnus* et lucubratiunculae aliquam tandem -em tribuat. TERT. ieiun. 12 *Pristinum* ex -e custodiae libere fartum. PORPH. Hor. carm. 1, 20, 5 constat Gaium Maecenatem in equestri dignitate ... permansisse, cum utique -s lati clavi pateret. CYPR. epist. 32 si peregrini *episcopi* exempla epistularum transcribere ... voluerint, -em transcriptionis accipiant. SOL. 53, 18 omnium rerum interdicta ei (*regi*) -e. IVST. 20, 3, 1 *Crotonienses* victoriae -em bellique prosperos eventus deprecantes. AMM. 20, 4, 11 *milites* ad orientem proficisci ... clavularis cursus -e permissa. *genet. gerundii: nudi*: NEP. Phoc. 4, 2 ne perorandi quidem ei (*Phocioni*) data est -s. LIV. 32, 26, 18 neque *obsidibus* in publicum prodeundi -s daretur. DARES 37 postulaverunt sibi loquendi -em dari. ZACCH. 1, 15 posito ... homini inter delicias paradisi edendi copiosa datur -s. SCHOL. Cic. Bob. p. 9, 27 quasi *Sylla* ... habuerit Romae demorandi -em. p. 58, 22 -em non permiserant revertendi. GREG. M. epist. 14, 9 consecrandi tibi ... -em attributam. *nota de bestiis*: APVL. mund. 28 una ab uno sinu abeundi -s concessa omnibus fuerat *animalibus*. *genet. gerundivi vel addito gerund. obiecto*: LIV. 37, 52, 7 rex (*sc. dixit*) ... libenter data modo -e consulendi senatum Romanum consilio amplissimi ordinis usurum fuisse. PS. FRONTIN. strat. 4, 2, 2 cum -em eligendi exercitus haberet ex duobus *Marius*. CAPITOL. Alb. 2, 5 habebis utendi coccini pallii -em. 6, 4 dandi stipendii ... et palli coccini utendi. GREG. M. epist. 6, 12 testamenti ... faciendi. 14, 13 permutandi *domum*. **c** *add.* ut: CAPITOL. Alb. 2, 2 *Commodus ad Albinum*: tibi do -em, ut ... ad milites prodeas et tibi Caesareanum nomen assumas. VOPISC. Aurelian. 46, 2 *Aurelianus* dederat -em, ut aureis qui vellent et vasis uterentur et poculis.

2 *generatim fere i. q. ius, arbitrium*: **a** *absolute*: CIC. inv. 1, 82 docebimus aliud ... existimare oportere. huius -is maxime indigebimus cum *eqs.* LAMPR. Alex. 29, 2 si -s esset, id est si non cum uxore cubuisset, matutinis horis ... rem divinam faciebat. AVG. epist. 153, 21 agimus quantum episcopalis -s datur. COD. Theod. 5, 14, 32 (*a. 393*) fundos patrimoniales ... refundere conductoribus omnino non liceat: et ⟨si h⟩uiusmodi -em quolibet tempore ... meruerunt, impetratis ... non ⟨stabi⟩tur. 5, 7, 2 pr. (*a. 408—409*) ad propria redire cupientibus libera sit -s. COD. Iust. 4, 39, 9 cum, qui in rem actionem comparaverit, eadem uti posse -e. 6, 22, 11, 1. **b** *additur genet.*: *α rei*: POMPON. Vlp. dig. 4, 8, 17, 3 tale arbitrium non valere, in quo libera -s arbitri sententiae non est futura. FLORENT. dig. 1, 5, 4 pr. libertas est naturalis -s eius quod cuique facere libet. VLP. dig. 7, 1, 62, 1 ne per singula animalia *capta* -is fructuarii propter discretionem difficilem ius incertum sit. 48, 19, 8, 1 nec liberam mortis -em concedendi ius praesides habent ... divi tamen fratres rescripserunt permittentes liberam mortis -em. COD. Theod. 5, 1, 1 (*a. 317—319*) -e eis perpetua ... tribuenda in adeunda concessa sibi parte *hereditatis* successionis. COD. Iust. 11, 59 (58), 8 (*a. 388—392*) loci proprii. 1, 5, 21, 3 testamentaria testimonia ... permittimus, ne probationum -s angustetur. 4, 5, 10 pr. dubitabatur ... utrum stipulator an promissor habeat huius rei -em. 6, 21, 16 iuris militaris. *β genet. gerund.: nudi gerundii*: GAIVS inst. 1, 152 amplius quam bis optandi -em non habet *uxor*. TRYPH. dig. 49, 15, 12, 9 de sua civitate cuique constituendi -s libera est. VLP. dig. 11, 7, 12 pr. impetrandi. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 10 accusandi (COD. Theod. 9, 1, 3). MACER dig. 49, 1, 4, 3 appellandi (CHAR. dig. 1, 11, 1, 1). TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 332 nubendi (COD. Theod. 3, 16, 2 LEX Visig. 3, 1, 1). HIER. epist. 134, 1 docendi. COD. Theod. 3, 8, 2, 1 (*a. 382*) testandi. *ibid.* abalienandi. 9, 14, 2 (*a. 391*) resistendi. COD. Iust. 2, 46, 3, 1 iudicandi (3, 1, 14, 1. 3, 1, 17). *gerundivi vel gerund. c. obiecto coniuncti*: GAIVS inst. 2, 163 relinquendae hereditatis -em non habet (*antea*: cui abstinendi potestas est ... cui de adeunda ⟨hereditate⟩ deliberare licet). PAPIN. coll. Mos. 4, 7, 1 occidendi -em lex tribuit eam filiam. dig. 20, 5, 2 offerendae pecuniae, quam fideiussor dependit. ORAT. imp. Sept. Sev. frg. Vat. 158 *tutoris* potioris nominandi. CALL. dig. 50, 4, 14, 3 gerendorum honorum. TRYPH. dig. 49, 15, 12, 8 post legitimum tempus offerendi pretii priori domino. VLP. dig. 5, 3, 20, 5 noxae dedendae (9, 1, 1, 16). 15, 1, 1, 6 habendi *servos*. reg. 5, 3 uxoris iure ducendae. 24, 26 usus fructus legari potest iure civili earum rerum quarum ... utendi fruendi potestas est et -s. MOD. dig. 28, 1, 19 testamenti faciendi. HERMOG. dig. 26, 3, 7, 1 is *tutor* datur cuius dandi -s erat. ZACCH. 2, 7 edendi ... quae conveniant. COD. Theod. 9, 1, 3 (*a. 322*) intendendi criminis publici. 9, 9, 1 (*a. 326*) crimen publicum arguendi. 9, 30, 4 (*a. 365*) utendorum equorum per Picenum ad itinerum necessitatem. 4, 6, 4 (*a. 371*) unam ... ⟨bo⟩norum suorum et hereditatis unciam naturalibus *liberis* vel m⟨ulieri⟩ donandi aut relinquendi. 2, 14, 1 (*a. 400*) repetendae actionis. LEX Burg. lib. const. 23, 4 occidendi de grege porcorum optimum. 38, 3 *legati extranei* unum porcum aut unum vervecem praesumendi habeant -em. GREG. M. epist. 14, 3 permutandi *domum*. **c** *praepositiones*: de: COD. Theod. 3, 8, 2 (*a. 382*) de his rebus ... habebit *mulier* liberam -em. super: COD. Theod. 9, 21, 10 (*a. 393*) si quis super cudendo aere ... sibi eripuerit -em ... fructum propriae potitionis amittat. in *c. acc.*: COD. Iust. 6, 61, 8, 1[c] omnem -em in eas *res* filii ... habeant. **d** (*acc. c.*) *inf.*: VLP. dig. 49, 1, 3, 3 esse ei -em in agendo etiam aliam causam provocationis reddere. COD. Theod. 3, 16, 1 (*a. 331*) priori coniugi -s dabitur domum eius invadere et omnem dotem posterioris uxoris ad semet ipsam transferre (*cf.* interpr. *ibid.* habebit mulier -em ... domum mariti sui atque eius substantiam sibimet vindicare). COD. Iust. 4, 66, 2, 2 ne ... dominis -s oriatur emphyteutas suos repellere. 5, 13, 1, 5[a] per actionem in rem directam ... suo iuri mederi. 5, 14, 11, 3 movere actiones. 7, 6, 1, 3 in xenonem eum mittere. 7, 7, 1, 2 servum libertate donare. 7, 15, 1, 1[a] quo maluerit degere modo. 7, 62, 39, 2[a]. 7. 63, 5, 4 nostram adire maiestatem et tarditatem iudicis in querellam deducere et nostro beneficio perpotiri. 9, 9, 35, 3. 9, 13, 1, 2. 11, 48, 23, 1.

II -s *rerum in homine vel re posita, id quod vis, potestas, indoles, qua aliquid efficitur*: **A** *de corpore animantium*: **1** *c. genetivo: genet. gerundii*: PAVL. FEST. p. 8 auritus a magnis auribus dicitur ... alias ab audiendi -e (CELS. 7, 8 p. 284. 8, 1 p. 324). CELS. 7, 7, 12 *a gutta* videndi -s proficiscitur (SEN. nat. 1, 17, 4). 7, 12, 4 *quidam* succisa lingua, cum abunde super dentes eam promeret, non tamen loquendi -em consecutus est. COLVM. 3, 10, 10 ne generandi quidem data est -s manibus aut plantis (PAVL. dig. 28, 2, 9 pr. propter quam *valetudinem* abducatur homo a generandi -e). GENNAD. dogm. 57 *bonus* cogitandi acceperat -em. AVG. serm. ed. Mai 31, 1 *in Christo* vivificandi *est* virtus ... et -s. CAEL. AVR. acut. 3, 4, 38 si *in tumore constituta* constringendi caruerint -e. *genet. subst.*: CELS. 8, 1 p. 325 *processus* huc et illuc se inclinans maxillae -em motus praestat. TERT. resurr. 17 p. 48 *anima* de suo sufficiet ad -em passionis et sensus. orat. 4 petimus *deum* ... -em voluntatis suae subministret nobis. AVG. civ. 7, 30 p. 313 *deus hominibus* sermonis -em ... donavit. **2** *absolute* (*vel c. gen. subi. rei*): TERT. ieiun. 6 qui quadraginta diebus totidemque noctibus supra humanae naturae -em ieiunium perennavit. test. anim. 4 quod ... nihil mali ac boni sentire possis sine carnis passionalis -e. adv. Marc. 5, 9 p. 601 *de animae* -e vivebat *mortuus*. PLIN. med. 1, 35 qui hunc morbum alunt sustinendi erunt cibis firmis ..., operibus pistoriis plus aequo mellitis, prout patientur -es. FAVST. REI. grat. 1, 16 p. 52, 8 si aeger aliquis assurgere conetur et -s animum non sequatur.

B *de rebus*: *generatim*: LVCR. 1, 173 nequeunt ex omnibus omnia gigni quod certis in rebus inest secreta -s. SEN. contr. 10, 4, 23 Latinam linguam -is non minus habere, licentiae minus. GELL. 3, 10, 15 ad vim -esque eius numeri (*sc.* '*septem*') augendas. *speciatim de medicamentis*: CELS. 2, 33 p. 73 habent ... hanc -em semina erucae, nasturcii radiculae ... salis quoque et fici eadem vis est (3, 21 p. 107. 5 pr. p. 160 cum omnia medicamenta proprias -es habeant. 5, 20, 1. 6, 6, 3). 5 pr. p. 160 multa ... de -bus medicamentorum memoriae prodiderunt (5, 26 p. 185). 5, 17, 1 expositis simplicibus -bus, dicendum est quemadmodum misceantur. *ibid.* cum -um materia non ita multiplex sit, innumerabilia mixturarum genera sunt (*ibid.*). 5, 19, 11 sunt ... quaedam emplastra quibus utriusque rei -s est.

C *de animo*: **1** *generatim: de generibus -um*: CIC. de orat. 1, 215 multum inter se distant istae -es (*boni senatoris et egregii oratoris*) longeque sunt diversae atque seiunctae *eqs.* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 5 p. 174 quod ex arte conficitur ... -s dicitur. CASSIOD. art. 3 p. 1178[D] quattuor -bus disserendi omne artificium continetur. *ibid.* quattuor ... -bus earumque velut opificibus disserendi omnis ratio subiecta est, id est dialectico oratori philosopho sophistae. **a** *absolute*: ACC. trag. 102 nisi quid tua -s nobis tulat ope[ra]m (*si huc pertinet*). CIC. Quinct. 93 non comparat se tecum gratia P. Quinctius, Sex. Naevi, non opibus, non -e contendit. Rab. perd. 14 si *pietas animus consilium* ... in illo (*Graccho*) minima fuissent, tamen prae tuis -bus maxima putarentur. Mur. 44 cum ... omnes ... ex voltu candidatorum coniecturam faciant quantum quisque animi et -is habere videatur. Balb. 59 spero ... quae ab hoc pro -e hominis ... facta sunt et grata esse vobis et probata. de orat. 1, 69 de rebus rusticis ... Nicandrum Colophonium poetica quadam -e, non rustica scripsisse (1, 70 rep. 1, 22 SCHOL. Cic. Bob. p. 159, 17. 160, 10). 3, 84 semper ... quacumque de arte aut -e quaeritur, de absoluta et perfecta quaeri solet. Brut. 228 *Sisennae* omnis -s ex historia ipsius perspici potest. orat. 1 suscipere tantam rem, quantam ... -e consequi difficile esset. leg. 1, 58 Lael. 17. off. 1, 29 qui altero genere iniustitiae vacant, ... nihil conferunt in eam (*vitae societatem*) studii, nihil operae, nihil -um. 2, 19 quibus ... rationibus hanc -em assequi possimus, ut hominum studia complectamur eaque teneamus. frg. phil. V 88 ea -s nostris maioribus erat, qui confectis senatus consultis ... (*fort. huc pertinet*). Att. 12, 5, 2 de Caelio tu quaeres ... ego nihil novi: noscenda est natura, non -s modo. epist. 5, 12, 3 materies digna -e et copia tua. 10, 12, 5 *virtus* maxime illustratur magnis in rem publicam meritis: eam -em habes maximam. 13, 6, 2 officium *Cuspii* ... ego mea -e et gratia soleo ... adiuvare. 15, 2, 1 quae cum essent a me cura magis et diligentia quam -e et copia constituta. Q. CIC. pet. 24 sunt ... alii *homines*, qui aut nihil possunt

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... nec habent tantum animi aut -is, ut enitantur ex tempore. 56 contende omnibus nervis ac -bus, ut adipiscamur, quod petimus. SEN. benef. 5, 2, 2 non omnes ad bonum propositum easdem afferunt vires, easdem -es. dial. 9, 3, 1 communia privataque pro -e administrans. QVINT. inst. 6, 5, 1 his pro nostra -e tractatis. SVET. Otho 10 fratrem ... fratrisque filium et singulos amicorum cohortatus, ut sibi quisque pro -e consuleret. FRONTO p. 138, 6 N. ubi primum commentarium miseris, aggrediar, ... de -e tute videbis. APVL. flor. 2, 98 Apuleius ... omnia novemque Musas pari studio colit, maiore scilicet voluntate quam -e. Plat. 2, 8 (*loco obscuro nec satis certo*) ut pessimo (*sc. exemplo*) ... alienus et ausus a recta vivendi ratione -es suas divino illi et caelesti bonus similior esse velit. TERT. adv. Marc. 2, 5 p. 340 si ... fuerunt in deo istae -es, prae quibus nihil mali evenire homini aut potuisset aut debuisset. resurr. 55 p. 114 demutatur *homo* et habitu et ipsa corpulentia et valetudine ... studio negotio artificio -bus. PANEG. 10, 13 paria fecistis (*Roma et princeps*): tu voto, quo solo valebas, ille amore pariter et -e. 12, 16 cum fide ac -e paribus agas. SPART. Hadr. 20, 7 fuit *Hadrianus* memoriae ingentis, -is immensae. HIER. epist. 1, 2, 2 si inter asperos orationis anfractus impolitus sermo substiterit, -em forsitan quaeras (58, 7, 2). CLAVD. carm. min. 40, 3 quae tam prona -s, carmina seu fundis, seu Cicerone (*i. orationibus, eloquentia*) tonas! AVG. civ. 9, 17 p. 393 ut competenter pro nostra -e dicamus. 9, 22 p. 397 modum suae voluntatis et -is inserere. 10, 12 p. 421 tanta et talia geruntur his artibus, ut universum modum humanae -is excedant. 15, 14 p. 87 rerum gestarum fides ab ea lingua repetenda est, ex qua interpretatum est quod habemus. quae -s cum volentibus ubique gentium praesto sit, non tamen vacat. in psalm. 83 non deus attendit -em, sed voluntatem. 103 coronat deus intus bonitatem, ubi non invenit -em. gen. ad litt. 7, 7 p. 206, 25 an rationalis erat *anima* iam possibilitate, nondum -e? MART. CAP. 2, 138 puellae (*i. Artes et Disciplinae*) ... quae ex ore virgo *Philologia* effuderat colligebant, in suum unaquaeque illarum necessarium usum -emque corripiens. 4, 335 post ... Aristotelicam -em Marci Terentii prima me (*sc. Dialecticam*) in Latinam vocem pellexit industria (*cf.* BOETH. in Porph. comm. sec 2, 4 p. 178 *tertii generis* ad dialecticam -em multus usus est). MAR. MERC. Theod. expos. praef. 1 *sermonem Graecum Theodori* ego pro -e qua valeo in Latinum sermonem ... transferre conatus sum. SACR. Leon. p. 449 condicionis humanae respiciens -em. BOETH. mus. 5, 2 p. 352, 4 harmonica est -s differentias acutorum et gravium sonorum sensu ac ratione perpendens; sensus enim ac ratio quasi quaedam -is harmonicae instrumenta sunt (5, 7 p. 357, 6). in top. Cic. 1 p. 271, 18 antequam de topicae -is ratione pertractem. LEX Visig. Eur. 291 si quis servum suum vendederi⟨t, for⟩sitam eius nesciens -es. CORP. III 12409 patri bene merito ... honoris et -is causa posuerunt. *nota fere q. scientia, disciplina*: PS. MATTH. euang. 21, 3 ego ... docebo eum gentilitatis litteras ⟨et⟩ hebraeas, postea grammaticam et alias -es. **b** *additur genetivus: genet. subiect. rei*: CIC. Arch. 2 quod alia quaedam (*sc. artis poeticae*) in hoc *Archia* -s sit ingenii (de orat. 2, 343 aliae *virtutes videntur* ... in ingenii aliqua -e *positae*. Att. 3, 10, 2 ecquis umquam ... tantis -bus ingenii consilii gratiae ... concidit? NEP. Epam. 1, 4 RVT. LVP. 1, 13 SEN. benef. 3, 38, 2 epist. 84, 5 CLAVD. 8, 515). PLIN. epist. 5, 7, 5 prudentiae. FRONTO p. 14, 5 N. sensuum. *genet. gerundii: nudi*: CIC. leg. 1, 30 ratio ... est communis, doctrina differens, discendi ... -e par. Tusc. 5, 120 *philosophi* de sapientium perpetua bene *vivendi* -e dignum quiddam philosophorum voce profitentur (epist. 5, 18, 2 magnam -em ... habiturus nobiscum et cum omnibus tuis vivendi). HIRT. Gall. 8 praef. 7 erat ... in Caesare ... -s atque elegantia summa scribendi (*cf.* GELL. 1 pr. 24 scribendi commentandique. QVINT. inst. 1, 4, 1 primus in eo, qui scribendi legendique adeptus erit -em grammatici est locus). PAVL. FEST. p. 228 'pro' ponitur ... pro privandi -e. CELS. 1, 3 p. 18 qui cotidie eiciendo vorandi -em moliuntur. TAC. ann. 14, 16 quibus aliqua pangendi -s. TERT. anim. 31 *an* condicio miliarii aevi interimat -em recensendi (*sc. animas*). PANEG. 12, 12 ius summum -e et copia commodandi, non securitate peccandi experiris. BOETH. mus. 1, 34 isque est musicus, cui adest -s ... de modis ac rhythmis iudicandi. *genet. gerundivi vel gerundii c. obi. iuncti*: CIC. epist. 4, 13, 4 -s vel tui vel alterius consolandi in te summa est. BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 2, 2 alius nemo -em habet decipiendi nos. SEN. benef. 4, 6, 1 *argenti aeris ferri ponderis* investigandi tibi -em dedit *deus*. PLIN. paneg. 85 tibi amicos tuos obligandi adest -s. AVG. civ. 1, 18 p. 30 *corpore* sancte utendi perseverat voluntas et, quantum in ipso est, -s. *genet. obiect. rei*: CIC. inv. 2, 169 potentia est ad sua conservanda et alterius attinenda (obt- ω) idonearum rerum -s. de orat. 1, 63 *Asclepiades* medicinae -e utebatur. 1, 76 omnium rerum in contrarias partes -em ... suppeditari. nat. deor. 1, 12 cuius rei (*sc. contra omnes philosophos et pro omnibus dicendi*) tantae tamque difficilis -em consecutum esse me. Att. 3, 7 ego et saepius ad te et plura scriberem nisi mihi dolor ... maxime huius generis -em ademisset. MANIL. 2, 109 *artium* est permissa -s. HIER. epist. 1, 1 eloquii (*i. scribendi*). AVG. dialect. 5 verbum quodlibet ... ad -em dialecticae pertinet. CASSIOD. art. 3 p. 1189B intellegentiae. **c** *add. praepos.* ad: SEN. dial. 6, 16, 1 par *feminis ac viris* ad honesta ... -s est. PROSP. epist. 1, 2 non -em ... ad bonum deesse, sed studium.

2 *speciatim de oratore*: CIC. inv. 1, 6 oratoriam -em in eo genere ponemus, ut eam civilis scientiae partem esse dicamus. officium autem eius -is videtur esse dicere apposite ad persuasionem; finis persuadere dictione. de orat. 1, 142 cumque esset omnis oratoris vis ac -s in quinque partes distributa, ut deberet reperire primum quid diceret, deinde inventa non solum ordine, sed etiam momento quodam atque iudicio dispensare atque componere *eqs.* (2, 128). opt. gen. 2, 5 appellabuntur omnes oratores, ut pictores appellantur etiam mali, nec generibus inter sese, sed -bus different. orat. 117 erit igitur haec -s in eo quem volumus esse eloquentem, ut definire rem possit ... idemque etiam ... genus universum in species certas ... partietur ac dividet *eqs.* QVINT. inst. 2, 15, 3 est ... frequentissimus finis rhetoricen esse vim persuadendi; quod ego vim appello, plerique potestatem, nonnulli -em vocant. SCHOL. Cic. Gron. p. 390 -s ad celeritatem, copia ad longitudinem orationis. CASSIOD. inst. p. 1196B rhetorica oratio habet partes sex ... quae partes instrumenta sunt rhetoricae -is. *ibid.* opus rhetoricae -is *est* docere et movere. PS. CASSIOD. rhet. 7 p. 501 -s orandi consummatur natura, arte, exercitatione: cui partem quartam adiciunt quidam imitationis, quam nos arti subicimus.

a *absolute*: RHET. Her. 4, 2, 2 Gracchi aut Crassi consequi -em. 4, 4, 7 si est maxime artificiosum (*sc. ex arte scribere*), alio tempore utantur ea -e. 4, 5, 7 si ... putabit *is qui discere vult* posse omnia penes unum consistere, ipse quoque ad omnium nitetur -em. 4, 7, 10 ars ... -e oratoris occultatur. 4, 19, 27 ut infirma -s oratoris videatur. 4, 20, 27 tantum afferet usus et exercitatio -is, ut. CIC. inv. 1, 2 huius rei, quae vocatur eloquentia, sive artis [initium] sive studii sive exercitationis cuiusdam sive -is ab natura profectae considerare principium. 1, 7 materiam artis *rhetoricae* eam dicimus, in qua omnis ars et ea -s, quae conficitur ex arte, versatur *eqs.* 1, 8 magnam ... -em studio et disciplina comparatam (*sc. ab Hermagora*). 2, 130 scriptori neque ingenium neque operam neque ullam -em defuisse. div. in Caec. 49 cum ... Alienus *accusator* ex ea -e, si quam habet, aliquantum detracturus sit. 69 homine parvis opibus ac -bus praedito. Mur. 4 non minus afferret ad dicendum auctoritatis quam -is (*cf.* Sull. 12 non minus inerat auctoritatis in ea *oratione* quam -is). 24 quaeritur consul qui dicendo nonnumquam comprimat tribunicios furores ... non mirum, si ob hanc -em homines saepe etiam non nobiles consulatum consecuti sunt. Arch. 13 *oratio et -s*, quantacumque ⟨est⟩ in me numquam amicorum periculis defuit. Cael. 45 genus orationis, -em ... perspexistis. Balb. 17 pro -e et pro fide sua. Deiot. 1 ut quantum mea fides studii mihi afferat ad salutem regis Deiotari defendendam, tantum -is timor detrahat (Brut. 247). de orat. 1, 30 tantam ... -em adepti. 1, 44 non id mihi videbitur orator, sed Crassus sua quadam propria, non communi oratorum -e posse. 1, 61 illustrare ... oratione si quis istas ipsas artes (*physicam, mathematicam, al.*) velit, ad oratoris ei confugiendum est -em. 1, 78. 90. 96. 1, 117 illa ipsa -e quamcumque habuit (Brut. 298). 1, 135 neque ex me de oratoris arte, sed de hac mea, quantulacumque est, -e quaeritis. 1, 152 qui a scribendi consuetudine ad dicendum venit, hanc affert -em, ut, etiam subito si dicat, tamen illa quae dicantur similia scriptorum esse videantur. 1, 202. 214 oratoris -em non ... artis terminis, sed ingenii sui finibus immensis paene describere. 1, 226. 245 *in defensione* non ad tuam vim et ad oratoriam -em contulisses *te*. 1, 263 (*de refellendi consuetudine*) cuius ... -is exercitatio oratorum propria est. 2, 30 res mihi videtur esse ... -e praeclara, arte mediocris. 2, 35 eadem -e et fraus hominum ad perniciem et integritas ad salutem vocatur. 2, 49 non deerit homini diserto ... -s ex ceteris rebus et causis comparata. 2, 294. 300. 358 locis est utendum multis illustribus explicatis, modicis intervallis ... quam -em ... exercitatio dabit. 3, 28. 34. Brut. 234 Lentulus multo maiorem opinionem dicendi actione faciebat, quam quanta in eo -s erat. 298. 303. 327 *Hortensium* florentem -e. orat. 70 summae ... -is esse debebit *orator*. 231 vitium compensant ... -e. opt. gen. 10 vim eloquentiae sua -e, non rei natura metiuntur. part. 140. Tusc. 2, 3 popularis est enim illa (*orationis*) -s. fat. 3 nec ... oratoria illa studia deserui ... nec ea, quae nunc tracto, minuunt, sed augent potius illam -em. off. 2, 67. Q. CIC. pet. 3 ita paratus ad dicendum venito, quasi in singulis causis iudicium de omni ingenio futurum sit. eius -is adiumenta, ... ut parata ac prompta sint, cura. SEN. contr. 4, 7 *Haterius* solus omnium Romanorum ... in Latinam linguam transtulit Graecam -em. 7 praef. 2 extemporalis illi -s ... non deerat. QVINT. inst. 2, 2, 11 *praeceptoris vultum intuente discipulo* stilo -s continget, auditione iudicium (10, 3, 10). 2, 20, 6 ut possemus orare pro bonis etiamsi non perfecte, tamen ut inessent quaedam ... semina eius -is. 8 pr. 29. 10, 3, 15 curandum est, ut quam optime dicamus, dicendum tamen pro -e (10, 7, 7). 10, 5, 10 plurimum ... parari -is existimo ex simplicissima quaque materia. 10, 7, 24 non minore studio continetur haec -s (*sc. extemporalis*) quam paratur. 12, 11, 1. 26 si qui summa desperet — quod cur faciat, cui ingenium, valetudo, -s, praeceptores non deerunt? — *eqs.* TAC. dial. 30 neque oratoris vis et -s ... angustis et brevibus terminis cluditur. 33 *non* arte et scientia, sed longe magis -e

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et ⟨usu⟩ (*add. Tyrwhitt*) eloquentiam (*sic Rhenanus*, eloquentia *codd.*) contineri. *ibid.* scientiae meditatio, meditationi -s, -i usus eloquentiae accedat. PLIN. epist. 1, 20, 18 Pericli nec illa πειθώ nec illud ἐκήλει brevitate vel velocitate vel utraque ... sine -e summa contigisset. 2, 3, 1 summa est -s *Isaei*, copia, ubertas. 6, 29, 5 assiduitate facilitas magis quam -s ... paratur. SVET. Aug. 84 quamvis non deficeretur ad subita extemporali -e *Augustus*. PANEG. 4, 1 in omni genere dicendi maxima -e viguisti. 10, 1 *nulla eloquentia*, quae dignam afferat ... vestris studiis -em. 11, 25 in oratoria -e ... excellit. VOPISC. Prob. 1, 6 neque ... -em eloquentiamque polliceor, sed res gestas. AVG. civ. 6, 2 p. 247 non ait *Tullius de Varrone* 'eloquentissimo' vel 'facundissimo' quoniam re vera in hac -e multum impar est. dial. 5 defensiones Ciceronis sunt quidem rhetoricae -is. MART. CAP. 4, 337 neque ... Grammaticam neque alteram opimi oris praecluem -e (*i. Rhetoricam*). 5, 436 Tullius meus, qui ... in foro senatu rostrisque grandiloquae -is maiestate tonuerit.

b *additur genetivus*: *α gerundii: nudi*: -s dicendi: CIC. Quinct. 8 *Hortensio* summam copiam -emque dicendi natura largita est. Verr. 1, 10 quae tanta -s dicendi aut copia, ... istius vitam ... aliqua ex parte possit defendere. 6, 174 quominus ingenio mecum atque omni dicendi -e contendas. Cluent. 48 quod ingenium, quae -s dicendi. Manil. 52 pro tua ... singulari -e dicendi (Balb. 3) ... graviter ornateque dixisti. Mur. 48. Cael. 41 ut res maxime inter se repugnantes dicendi -e coniungerent; *sic passim, ut* de orat. 1, 84 nihil plane tenere neque posse quemquam -em assequi dicendi, nisi qui philosophorum inventa didicisset. 1, 95 fore aliquem aliquando, qui ... -e dicendi maiore ac maturiore ... existat talis orator, qualem quaerimus. 1, 218 dicendi -s non debeat esse ieiuna atque nuda, sed aspersa atque distincta multarum rerum iucunda quadam varietate. off. 2, 66 dicendi gravior -s et gratior et ornatior. QVINT. inst. 1 pr. 9 dicendi ... eximiam in eo (*oratore*) -em. 2, 4, 41 *legibus rogandis* veteres -em dicendi exercuerunt. *nota*: QVINT. inst. 10, 3, 2 ipsa ex tempore dicendi -s inanem modo loquacitatem dabit (10, 7, 1 maximus ... studiorum fructus est ... ex tempore dicendi -s. 11, 1, 2. 11, 2, 49). *verborum aliorum*: CIC. div. in Caec. 35 contemnendane tibi videntur esse, sine quibus causa sustineri ... nullo modo potest? aliqua -s agendi, aliqua dicendi consuetudo? (QVINT. inst. 12, 3, 9 plerique desperata -e agendi ad discendum ius declinaverunt). orat. 220 -em ... non semper eodem modo desinendi. nat. deor. 2, 168 *-em disserendi* a rhetoricis exercitationibus acceptam. QVINT. inst. 2, 1, 2 *grammatici* scientiam declamandi ac -em tradere officii sui ducunt. 2, 4, 15 dicere quae audierint utile est pueris ad loquendi -em (10, 1, 10. 12, 1, 29 AVG. civ. 7, 14 p. 291). 2, 11, 5 nonnulli certa sibi initia ... destinant, quibus aliquid diserti subiungendum sit: eaque ... desperata conectendi -e deserunt. 2, 15, 18 *Gorgiae* Socrates persuadendi, non docendi concedit -em. 2, 16, 18 unde et quo usque iam provecta sit orandi -s (3, 5, 1 PANEG. 12 [2], 1). 10, 1, 69 tanta in eo (*Menandro*) inveniendi copia et eloquendi -s (10, 1, 81 decl. 254 p. 42). 10, 7, 1 qui *ex tempore dicendi -em* non erit consecutus ... solam scribendi -em ... ad alia opera convertet (11, 1, 1 parata ... -e scribendi cogitandique et ex tempore ... orandi). FRONTO p. 150, 19 N. nonne omnis oratorum copias sectabare: refutandi sollertiam, augendi -em? APVL. met. 11, 3 si ... mihi disserendi tribuerit -em paupertas oris humani. *genet. gerundivi vel gerundii c. obi. coniuncti*: QVINT. inst. 4, 1, 61 continuandi verba -e destitui. PLIN. epist. 7, 9, 2 imitatione optimorum similia inveniendi -s paratur. PS. APVL. Ascl. 7 deum rogamus tribuat nobis -em reddendae rationis istius. PANEG. 10, 30 sermonis ... figurandi.
β genet obi. subst.: RHET. Her. 4, 44, 58 *per expolitionem* exercemur ad elocutionis -em. CIC. de orat. 1, 62 *Asclepiades* -e utebatur non eloquentiae. 1, 76 orationis (off. 1, 1 epist. 9, 18, 3). QVINT. inst. 6, 3, 2 Demostheni -em defuisse huius rei (*sc. risus iudicis movendi*). FRONTO p. 107, 4 N. sermonis. MART. CAP. 5, 503 patheticae dictionis.

c *praepositiones c. gerund. iunctae*: ad: CIC. div. in Caec. 16 uniuscuiusque temporis, valetudinis, -is ad agendum ducta ratio est (Manil. 2). Brut. 245 plus -is habuit ad dicendum quam voluntatis.
in *c. abl.*: CIC. Balb. 2 quae fuerit ... in dicendo -s (Phil. 10, 5? Brut. 101 TAC. dial. 7 PLIN. epist. 3, 9, 21 SVET. Tit. 8). EVSTATH. Bas. hex. 3, 7 p. 898^A in loquendo.

d *add. inf.*: CIC. Mur. 24 gravis ... illa est et plena dignitatis dicendi -s ... posse ... mentes permovere.

D *inde fere i. q.* ***lingua, sermo, oratio***: MART. CAP. 4, 333 Iuppiter ... quidquid nosset illa (*Dialectica*) Latiari promere praecepit -e. 6, 587 *Archimedes et Euclides* Helladica tantummodo -e, nihil effantes Latiariter, atticissant.

III ***metonymice: opes, possessiones, divitiae*** (GLOSS. περιουσία. copia. abundantia. -es οὐσία, εὐπορίαι. περιουσίαι. opes, copiae, patrimonium): **A** ***pluralis***: **1** *absolute*: CIC. inv. 2, 112 ratio ... praemii ... est ... distributa in beneficia, in hominem, in praemii genus, in -es (*cf.* 2, 115 -es ... considerantur, cum aliquod pecuniarum praemium postulatur). 2, 115 -es augere (off. 3, 22 epist. 7, 11, 3 CALL. dig. 50, 6, 6, 12), non minuere (MACR. sat. 2, 4, 25). Quinct. 2 *Quinctio* tenues opes, nullae -es ... sunt. Verr. 3, 83 *Sthenius compararat* tabulas pictas ... prout Thermitani hominis -es ferebant. 3, 135 -es *perspicere* solebat *Verres*. 4, 199 cum aratori aliquid imponitur, non hominis si quae sunt praeterea -es, sed arationis ipsius vis ac ratio consideranda est. Phil. 7, 24 vicinos ... -bus suis sublevavit *Visidius* (BELL. Alex. 43, 1). part. 7 comparantur *-es* (CAES. Gall. 1, 18, 4). Lael. 55 cum plurimum copiis -bus opibus possint. off. 1, 22 -bus devincire hominum ... societatem. 1, 42 ne maior sit benignitas quam -es (1, 44). 2, 9 duae *rationes* ad ... -es pertinerent. 2, 15 ut ... mutandis ... -bus et commodis nulla re egeremus (*sic codd. cf.* 1, 22; mutuandisque -bus et commodandis *Nonius p. 275, 15*). 2, 55 modus referatur ad -es. 2, 56 (55) *liberales* suis -bus ... captos a praedonibus redimunt. 2, 58 faciundum est ... pro -bus. 2, 60 ratio ... largitionum ad -es accommodanda. 3, 63 singulorum ... -es et copiae divitiae sunt civitatis. Att. 1, 13, 6 amicorum -bus in emendo ad dignitatem aliquam pervenire. 3, 20, 2 -es tuas ad meam salutem polliceris. 4, 1, 3 tuarumque non tam -um ... indigemus. 4, 3, 6 Q. fratris ... liberalitate pro -bus nostris ... subsidiis amicorum respondimus. 11, 13, 4 si quas habuimus -es (CAES. Gall. 2, 1, 4 CALL. dig. 50, 2, 12 MOD. dig. 48, 3, 14, 7 HERMOG. dig. 26, 5, 27 pr. LAMPR. Heliog. 31, 3 FIRM. math. 3, 10, 6 AVG. civ. 1, 10 p. 18), eas Pompeio ... detulimus. 11, 2, 2 miseram tueare ... tuis -bus. 12, 22, 3 omnibus ... -bus enitendum mihi est. 12, 40, 4 vincemus -es Othonis nostra cupiditate. 12, 43, 2 maior ... res est quam -es nostrae. 13, 21, 7 probo hominem domum -es. epist. 13, 11, 1 omnesque -es *Arpinatium* ... consistunt in eis vectigalibus ... in provincia Gallia. ad Q. fr. 1, 3, 7 *me* tuae -es sustineant. 2, 6, 1 non ... mihi occurrunt -es, quibus uti te posse videam, praeter illas, quas senatus decrevit. 3, 8, 6 ludos apparat ... stulte bis terque ... quia -es non erant. PLANC. Cic. epist. 10, 8, 3 ad auxilium patriae ... cum -bus accederemus. CAES. Gall. 6, 1, 3 tantas videri Italiae -es, ut (PORPH. Hor. carm. 4, 8, 1). 7, 17, 2 non magnis -bus, quod civitas erat exigua et infirma, celeriter quod habuerunt, consumpserunt. civ. 1, 78, 2 auxiliarium erant ... -es ad parandum (*sc. frumentarium*, prandium *codd.*) exiguae. 3, 80, 1. NEP. Epam. 3, 4 amicorum in se tuendo caruit -bus *Epaminondas*. *ibid.* quantum quisque daret pro -bus imperabat. Hann. 6, 2 exhaustis patriae -bus (PS. QVINT. decl. 15, 2 ORIGO Const. 6, 30 CANON. Migne 56, 897). Att. 8, 4 si quid Brutus de suis -bus uti voluisset. LIV. 7, 21, 8 nomina ... impeditiora inertia debitorum quam -bus. 22, 1, 18 pecuniam pro -bus conferrent. 28, 45, 14 pro suis quisque -bus consulem adiuturos. 38, 37, 4 pro suis quaeque *gens* -bus. 42, 53, 3. VELL. 2, 82, 4 vitia -bus ... aluntur. VAL. MAX. 4, 5 pr. ut viri privatas -es neglegerent. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 40 ut publice notae sint -es. SEN. benef. 1, 1, 3 non opus est ad liberandam fidem -bus. 2, 8, 1 multa pro suis quisque -bus offerrent. 2, 15, 3 respiciendae sunt cuique -es suae viresque. COLVM. 9, 1, 2 modus silvae pro cuiusque -bus occupatur. 12 praef. 2 ut aliquas -es acquireremus. PETRON. 112 quidquid boni per -es poterat coemebat. QVINT. decl. 260 p. 69, 8 non sunt isti *cives* onerosi [isti] -bus meis. PS. QVINT. decl. 5, 4 cunctas -es in pretia collegi. 9, 2 quantulum est ... -bus divitis? 15, 9 -es in lupanari effudit. *ibid.* non opes ... tibi, non -es defuerunt. TAC. dial. 8 -bus refertas domos. PLIN. epist. 1, 19, 2 ad implendas equestres -es. 3, 19, 9 disponendis -bus. 6, 32, 2 te ... modicum -bus scio. 7, 18, 5 diligentius muneri suo consulere quam -bus. 7, 22, 1 abundat -bus (PS. HIL. libell. 10 AVG. serm. ed. Mai 107, 4). 8, 6, 7 -es adiuvare (*bis*). 10, 110, 2 prope totas -es erogasse (GENNAD. dogm. 71). paneg. 43 *regum* munera ... privatis -bus velut hausta et multiplicata. SVET. Galba 3 attritis -bus. CELS. dig. 23, 3, 60 modus ex -bus ... statuendus est. GAIVS inst. 2, 154 qui -es suas suspectas habet. dig. 4, 3, 8 *procuratorem* -bus labi (VLP. dig. 26, 7, 9, 1. 27, 8, 1, 11 HERMOG. dig. 50, 2, 8). 40, 9, 10 de -bus suis ... sperant homines. PAPIN. dig. 16, 3, 8 *privilegium exercetur* in omnibus fraudatoris -bus. 27, 9, 13, 1 si ex ceteris eius -bus aes alienum solvi non poterit. 28, 6, 41, 3 nec fideicommisso propriae -es filii tenebuntur. CALL. dig. 50, 4, 14, 3 -es ... an sufficere iniuncto muneri possint. VLP. dig. 17, 2, 5, 1 qui non sunt aequis -bus. 27, 8, 1, 9 excussis -bus. 33, 1, 3, 2 ut pro -bus defuncti ... *pensiones* debeantur. 42, 5, 31, 1 siquidem tutorem non -es, sed fraudulenta ... conversatio suspectum commendat, heredem vero solae -es. PAVL. dig. 31, 87, 4 Lucius Titius ... in unum filium Gaium Seium amplissimas -es donationibus contulit. MOD. dig. 42, 3, 7 si tales -es acquisitae sunt debitori, quibus praetor moveri possit. APVL. apol. 19 qui ... dissimulatis -bus agunt. 20 congruentibus desideriis et -bus. 71 omnes illi fratrique divitiarum spes in -bus matris sitae erant. Plat. 2, 28 cum inops multitudo viribus obtinuerit adversus divitum -es. ITALA (codd. a b c δ e ff ff² l q r) *et* VVLG. Luc. 8, 3 *mulieres* ministrabant ei (illi; *sc. Christo*) de -bus suis (cod. d: de substantia sua; ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς). MIN. FEL. 16, 5 divites -bus suis illigatos. 36, 7 -es, si utiles putaremus, a deo posceremus. TERT. adv. Marc. 2, 20 p. 363 -bus ... satisfaciendum. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 24/25 cum inferior -bus virtute debeat compensare fortunam. 2, 2, 151/152 copias -esque sectaris? PANEG. 10, 38 (*metonymice*) securae -es ambitione sui gaudent. LAMPR. Heliog. 31, 3 -es a multis dimissas. FIRM. math. 3, 7, 5 qui -es regias sua dispositione sustentent (5, 1, 3). 3, 7, 17 qui casu inveniant -es. 3, 12, 4 vespertinus *Mercurius* in hoc

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

loco cum Venere ... inventus magnas decernit -es (3, 12, 7. 4, 12, 2). 4, 5 miseris -bus ... prostratos. 4, 24, 6 paternas dilapidabit -es. HIL. in Matth. 13, 7 omnes saeculi vendendae sunt -es. PS. HIL. libell. 9 distribuant -es (VVLG. I Cor. 13, 3). GAVDENT. serm. 18 -bus abuti commissis aut in expensas usurpare superfluas. PRISCILL. tract. 2, 43 contemptis parentibus liberis -bus (HIER. epist. 45, 4, 1. 52, 16, 2). VVLG. III Esdr. 9,4 tollerentur -es suae (RVFIN. hist. 2,11,2 [τὰς κτήσεις]). HIER. epist. 21,10,1 a patre acceperat -es *filius*. 21, 13, 2 perditas -es (121, 6). RVFIN. hist. 2,10,3 -bus praediti (τῶν ... ἐν τέλει). 2, 17, 5 renuntient cunctis -bus suis (τῆς οὐσίας). 3, 6, 21 genere et -bus nobilis (διὰ γένος καὶ πλοῦτον ἐπίσημος). 3, 6, 22 reliquas -es (κτῆσιν), quas domo in urbem convexerat, tyranni invasere. Adamant. 1, 10 quoniam ... -bus nudarentur. Greg. Naz. orat. 5, 16 p. 186, 12 -bus defraudabunt *nos*. AVG. op. monach. 25, 32 exemplum derelinquendi pristinas -es. MACR. sat. 3, 17, 11 qui parvis essent -bus. COD. Theod. 9, 8, 1 (*a. 326?*) universae eius -es fisci viribus vindicentur (9, 23, 1, 1. 9, 42, 15). 9, 42, 5 (*a. 362*) proscriptorum -es occultant. 5, 15, 21 (*a. 368—370*) ademptis -bus. 3, 17, 3, 1 (*a. 389*) quibus *personis* neque testamentarii defensores neque legitimi ... -bus suppetunt. 3, 17, 4, 3 (*a. 390*) *tutor* administrandis -bus idoneus. 3, 12, 3 (*a. 396*) proprias teneat -es. 9, 42, 15 (*a. 396*) occupatas ... recipiat -es. 5, 3, 1 (*a. 434*) exceptis his -bus quas ... relinquunt (CORP. V 4122, 7). 3, 30, 6 interpr. si minores eius *pupilli* -es sunt, ut non sit patrimonium illis. PETR. CHRYS. serm. 121 p. 531B recondere. SALV. eccl. 1, 14 filii -es paternas sumunt. SEDVL. op. pasch. 3, 10 p. 240 *mulier* -bus vacuata. CASSIOD. var. 1, 1, 1 *tranquillitas* -es protendit. 2, 2, 6 tantum opinionis acquiritur, quantum -bus abrogatur. COD. Iust. 12, 21 (22), 8, 1 in provinciis immobiles possident -es. CAES. AREL. epist. de hum. 1 -es ... domino obtulistis. CORP. VI 29706, 6 balneas de -bus propriis pri⟨vatis⟩ ... rest⟨itue⟩runt.

genetivus pendens ex substantivis et pronominibus: CIC. off. 1, 29 conferunt in eam *vitae societatem* ... nihil -um. epist. 5, 20, 8 pro ... spe -um. COLVM. 1 praef. 12 mediarum -um dominus. 1, 4, 8 pro portione -um. QVINT. decl. 261 p. 71 magnitudo. 301 p. 185 vires. 332 p. 307 angustias. 333 p. 312 rationem. PS. QVINT. decl. 15, 13 felicitas. PLIN. epist. 10, 4, 5 splendor. CELS. dig. 31, 30 mediocritate. PAPIN. dig. 23, 3, 69, 4 modo (VLP. dig. 27, 2, 2, 1 PAVL. sent. 2, 32, 1). CALL. dig. 50, 6, 6, 8 incremento (FIRM. math. 4, 14, 6. 4, 21, 7. 5, 1, 7). TRYPH. dig. 26, 3, 8 deminutio. VLP. dig. 36, 3, 1, 1 heres (CORP. V 6244, 8). PAVL. dig. 32, 78, 1 maximam partem. COD. Theod. 9, 42, 9 pr. (*a. 280*) successio. FIRM. math. 3, 12, 10 subsidia (4, 13, 9. 5, 4, 8. 17. 5, 6, 1. 6, 3, 14). 3, 9, 7 desideriis. 3, 12, 14 sollicitudinem. 4, 14, 17 augmenta (5, 3, 42). HIL. in psalm. 118 nun 12 copiae. PS. HIL. libell. 10 compedibus. GAVDENT. serm. 18 p. 973 dispensationem. AMBR. epist. 18, 12 cupiditates. ZACCH. 3, 2 onera. COD. Theod. 3, 8, 2 pr. (*a. 382*) compensationibus. 9, 29, 2 (*a. 383 vel 391*) dispendio (CASSIOD. var. 3, 19, 2 LEX Burg. lib. const. 52, 5). CANON. Migne 56, 762 ablationem (56, 828). VAL. CEM. hom. 8, 2 erogatio. 12, 7 damna. 13, 7 partem. 20, 4 pompa. SIDON. epist. 4, 1, 1 lite. *nota abundantiam*: TAC. dial. 8 substantia -um (FIRM. math. 3, 11, 13 fortunae ac -um ... substantias. 4, 12, 8 PAVL. NOL. carm. 5, 64). FIRM. math. 3, 6, 32 divitias. EVSTATH. Bas. hex. 5, 2 p. 911 opibus.

2 *additur genetiv. rei* (*saepius abundanter*): CIC. Phil. 2, 46 redimeret *pater* adulescentem ... rei familiaris -bus. off. 1, 9 ad -es rerum atque copias ... conducat id necne. QVINT. inst. 6 pr. 16 -es patrimonii nostri ... aliis relinquemus (IAVOL. dig. 38, 2, 36 FIRM. math. 3, 4, 7. 22 patrimoniorum). FIRM. 3, 12, 8 in sexto loco ab horoscopo Mercurius cum Venere pariter inventus ... decernit substantiae -es (4, 9, 7. 4, 19, 29. 4, 24, 6. 6, 9, 5. 6, 24, 1. *cf. supra l. 49 sqq.*).

B ***singularis***: 1 *absolute*: RHET. Her. 4, 15, 22 bonorum insidiatores ... tantamne ... vestris calumniis assumpsistis -em? CIC. Tusc. 1, 108 pro sua quisque -e parat, a quibus *canibus* lanietur. off. 1, 52 ut -s sit, qua in nostros simus liberales. LIV. 26, 50, 9 quoniam sibi *ad gratiam Scipioni referendam* nequaquam satis -s ... esset. SEN. benef. 3, 2, 2 ad reddendum gratia et virtute opus est et tempore et -e. SVET. Aug. 15 -e L. Antoni ducis praebita *adversariis*. 29 ut pro -e quisque monimentis ... urbem adornarent. 57 pro -e quisque pecunias contulerunt. Tit. 8 opitulando *in adversis* quatenus suppeteret -s. APVL. Plat. 2, 4 lascivia ... prodigit -em. ITALA deut. 7, 16 (Lugd.) comedes (HIER. epist. 21, 36) omnem -em gentium (σκῦλα, VVLG. omnes populos). FILASTR. 128, 3 *homo constitutus* in -e ac potentia. VIGIL. TRID. ad Ioh. 3 fide ditior quam -e. GAVDENT. serm. 18 p. 177B dissipat ... diabolus -em domini sui. ANON. Vales. 12, 62 'quae est -s tua, mulier?' quae respondit 'usque ad mille solidos'. PROB. Verg. ecl. praef. p. 323 Vergilius ... tenui -e nutritus. VVLG. gen. 31, 1 Iacob de illius -e ditatus. Tob. 1, 25 -s ... restituta. AVG. in psalm. 51 eges -e (CHROMAT. in Matth. 3, 2). civ. 1, 10 p. 18 in divitiis cupiditatem reprehendit *dominus*, non -em. PARIS 4, 4, 1 *Poplicola* exiguae fuit -is. COD. Theod. 5, 7, 2, 4 (*a. 408/409*) -em ... fisci viribus addicendam. CASSIAN. inst. 4, 5 nudatur quisque ... omni pristina -e (conl. 21, 9, 7). 4, 27, 1 -*em* renuntians abiecerat. 7, 25, 1 *Annanias et Sapphira* sibi quippiam de sua -e servaverant. conl. 24, 26, 3 fratrum dirimit -em contentiosa divisio. VAL. CEM. hom. 7, 6 cuius -s ... tenuis est. 20, 6 sub ... vitio -s et acquiritur et laceratur. SALV. gub. 5, 28 maior est miserorum sarcina quam -s. 5, 44 extorres -is. eccl. 2, 16 habendae (LEX Burg. lib. const. 74, 1. 100) vel consectandae -is. 2, 29 cum sua ad deum -e migrare. FAVST. REI. serm. 7 p. 249 si quis ... aliquid de -e nostra ac proprietate rapuisset. ALC. AVIT. hom. 8, 1 mundi est -s, quam tuam, communis est, quam propriam putas. *ibid.* quomodo potest nostra esse -s caduca atque terrena, si non pascat egenum, cum possit pascere vinolentum. DRAC. satisf. 177 sponte -em *hostium* redhibens *Caesar*. CASSIOD. var. 1, 16, 1 regnantis ... -s tunc fit ditior, cum remittit et acquirit nobiles thesauros famae. 2, 2, 4 in tanta -e meruisti ad quod vix eversis patrimoniis pervenitur. 3, 17, 4 quantum *quis* et moribus probis et luculenta -e reluxerit. GREG. TVR. Franc. 2, 23 omnem -em ecclesiae inhians *presbyter*. INST. Iust. 1, 20, 5 si -s pupilli vel adulti usque ad quingentos solidos valeat. LEX Burg. lib. const. praef. 6 ut -em eius ... culpa non auferat. 47, 3 -em filii ... vindicabunt (COD. Theod. 2, 22, 1 interpr.). 51, 1 -em suam ... ad alias transtulisse personas. 54, 2 relictae -is divisio. 59. 85, 2 qualiter ... -s proficit. 102, 3 -s ipsius fisco nostro tradatur. Rom. 7, 1 -em suam obliget. 36, 3 -em suam gubernare. LEX Sal. 46 de -em quantum ei creditum est in potestatem suam habere. 58 totam -em data. VISIO Pauli 18 p. 20 substollere -em. CAES. AREL. reg. mon. 1 de -e sua chartas venditionis faciat. CORP. XII 2346 *tutor me* ad aliquam -em perduxit. V 4018, 5 pro meritis parum, pro -e satis. *genetivus pendens a substantivis*: COMM. instr. 2, 18, 17 *ut* in plebe dei -is dona demonstres. ARNOB. nat. 2, 50 vitia. CASSIAN. conl. 24, 24, 2 vinculis. VAL. CEM. hom. 7, 4 exiguitatem. SALV. gub. 1, 12 contemptum. RVRIC. epist. 2, 60 p. 439 dispendio. CASSIOD. var. 1, 2, 6 cura. 3, 37, 1 partem (GREG. TVR. Franc. 4, 24 LEX Burg. lib. const. 62, 1. *cf.* 75, 1 portionem). GREG. TVR. Franc. 4, 14 medietatem (LEX Burg. Rom. 2, 5). *ibid.* omne corpus. GREG. M. moral. 19, 23 occupatio. epist. 4, 11 munitionem -is pauperum. *nota abundantiam*: FIRM. math. 3, 7, 6 quibus regiae -is substantia ... credatur (5, 1, 16. 26 SALV. eccl. 3, 2, 9).

2 *c. genet. rei* (*saepius abundanter*): CIC. off. 2, 1 *officiorum genera* pertinent ... ad earum rerum, quibus utuntur homines, -em. LVCAN. 4, 817 opum metuenda -s (DICT. 1, 17). CARM. epigr. 1552 A 17 haec est fortunae melius laudanda -s. PAVL. dig. 3, 3, 73 pecuniae. 26, 7, 12, 3 patrimonii (FIRM. math. 4, 19, 9 EXVP. 2 SIDON. epist. 2, 4, 1). FIRM. math. 3, 7, 8 qui providentia sua maximam faciant substantiae -em (3, 14, 9. 4, 12, 5. 5, 1, 7. 12. 13. 5, 3, 5 *al.*). ALC. AVIT. hom. 21 par est decrescat -s virium crescente materia gaudiorum. *nota lusum*: RVRIC. epist. 1, 2 p. 354 maior fuit ... patri -s reditus *filii perditi* quam rerum -s.

epitheta notabiliora: *ad I A 1*: CIC. Flacc. 104 summas (CAES. Gall. 1, 38, 3). epist. 10, 19, 2 maximam (13, 72, 2 magnam. CAES. Gall. 1, 38, 3. VARRO rust. 2, 9, 11 maiorem. COLVM. 4, 24, 11). COLVM. 11, 3, 61 larga. 12, 38, 8 copiosior. *ad I B*: POMPON. Vlp. dig. 4, 8, 17, 3 libera (TRYPH. dig. 49, 15, 12, 9 VLP. dig. 48, 19, 8, 1 HIL. op. hist. frg. 2, 7 COD. Theod. 3, 8, 2. 3, 16, 2. 5, 7, 2 pr. 9, 14, 2 COD. Iust. 7, 6, 1, 3 LEX Burg. lib. const. 23, 4 GREG. M. epist. 3, 13). *ad II A*: CELS. 5 praef. p. 160 proprias. 5, 17, 1 simplicibus. 5, 20, 1 diversas. *ad II C 2*: RHET. Her. 4, 19, 27 infirma. CIC. inv. 1, 6 oratoriam (1, 7 de orat. 1, 245 PANEG. 11, 20. 25). Quinct. 8 summam (Mur. 48 PLIN. epist. 1, 20, 18). div. in Caec. 69 parvis. Manil. 52 singulari. Mur. 24 gravis (off. 2, 66). *ibid.* plena dignitatis. de orat. 1, 202 magnam (PANEG. 4, 1 maxima). Tusc. 2, 3 popularis. SEN. contr. 2 praef. 2 simplicissima. 7 praef. 2 extemporalis. QVINT. inst. 1 praef. 9 eximiam. 2, 3, 4 ampliorem. 8 praef. 29 acquisita ... et quasi reposita. FRONTO p. 123, 16 N. imperatoriam. PANEG. 7, 1 subitam. 12, 1 ingenita atque hereditaria. *ad III*: *de copia*: CAES. Gall. 1, 18, 4 magnas (7, 17, 2. FIRM. math. 3, 4, 7 maximas. 3, 7, 8. 3, 9, 7. 3, 10, 6. 3, 12, 4. 7. 4, 24, 6 AVG. civ. 1, 10 p. 18 EVSTATH. Bas. hex. 5, 2 p. 911. RVRIC. epist. 1, 2 p. 354 maior. INST. Iust. 1, 20, 4 *al.*). CAES. civ. 1, 78, 2 exiguae (PARIS 4, 4, 1). COLVM. 1 praef. 12 mediarum. PLIN. epist. 1, 14, 9 amplas (PAVL. dig. 31, 87, 4 AMM. 17, 13, 32). 2, 4, 3 modicae. FIRM. math. 3, 6, 32 locupletum. PROB. Verg. ecl. praef. p. 323 tenui (VAL. CEM. hom. 7, 6). MACR. sat. 3, 17, 11 parvis (COD. Theod. 3, 30, 6 minores). CASSIOD. var. 3, 17, 4 luculenta. *de possessione*: *praeter pronomina possessiva*: VAL. MAX. 4, 5 praef. privatas (PLIN. paneg. 43). PLIN. epist. 1, 19, 2 equestres. PAPIN. dig. 28, 6, 41, 3 propriae (CHAR. dig. 1, 11, 1, 1 RVFIN. hist. 2, 11, 2 COD. Theod. 3, 5, 11. 3, 12, 3. 9, 42, 7. 15 SALV. gub. 1, 12 eccl. 1, 14 ALC. AVIT. hom. 8, 1 [*opp.* communis] *al.*). FIRM. math. 3, 7, 5 regias (3, 7, 6 ORIGO Const. 6, 30). 3, 12, 14 alienarum (5, 1, 3). PS. HIL. libell. 10 extraneis. *de origine*: PLIN. epist. 10, 4, 5 natalium et paternarum (FIRM. math. 4, 24, 6 COD. Theod. 5, 1, 5 SALV. eccl. 1, 14). COD. Theod. 3, 8, 2 maternis (5, 1, 5). 5, 1, 5 avitis. *de statu et qualitate*: GAVDENT. serm. 18 p. 973 terrenis (ALC. AVIT. hom. 8, 1). CASSIAN. conl. 21, 9, 7 mundana. AVG. op. mon. 25, 32 pristinas (CASSIAN. inst. 4, 5). ALC. AVIT. hom. 8, 1 caduca. COD. Iust. 12, 21 (22), 8, 1 immobiles.

syn. et iuxta posita (interdum opposita): *ad I A*: CIC. Q. Rosc. 2 copia (PAVL. dig. 50, 16, 215). Q. CIC. pet. 34 virium. CIC. de orat. 2, 342 materiam. epist. 7, 8, 2 occasionem (SEN. benef. 4,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

32, 4. 4, 40, 3). LVCR. 1, 110 ratio (ARNOB. nat. 1, 51). LIV. 38, 51, 9 mentem. PAVL. FEST. p. 15 arbitrium. SEN. benef. 5, 23, 2 animus (SVLP. SEV. chron. 2, 8, 2). dial. 10, 20, 4 cupiditas. epist. 90, 1 scientiam (COLVM. 3, 20, 5). COLVM. 1, 1, 2 voluntas (1, 1, 18. 1, 3, 12). DECRET. decurr. Tergest. (Corp. V 352) 1, 21 tempore. FRONTO p. 192, 4 N. honoris. AVG. gen. ad litt. 3, 23 p. 90, 11 potestas (civ. 4, 22 p. 172). civ. 4, 22 p. 172 vim. *ad II A*: TERT. orat. 4 substantiam. AVG. civ. 7, 30 p. 313 usum. serm. ed. Mai 31, 1 virtus. *ad II C 1*: CIC. Quinct. 93 opibus (div. in Caec. 69). Q. CIC. pet. 24 animi. 56 nervis. CIC. de orat. 1, 70 copia (epist. 5, 12, 3. 15, 2, 1 PANEG. 12, 12). 3, 84 arte (off. 1, 22). rep. 1, 22 scientia. off. 1, 29 studii (TERT. resurr. 55 p. 114) ... operae. Att. 12, 5, 2 natura. epist. 13, 6, 2 gratia. HIRT. Gall. 8 praef. 7 elegantia. SEN. benef. 5, 2, 2 vires ... fortunam. APVL. flor. 20 p. 98 voluntate (HIER. epist. 1, 2, 2. 58, 7, 2 AVG. civ. 1, 18 p. 30. 9, 22 p. 397 in psalm. 83, 3. 103 serm. 1, 19). TERT. resurr. 55 p. 114 negotio artificio. PANEG. 10, 13 amore. 12, 16 fide. SPART. Hadr. 20, 7 AVG. gen. ad litt. 7, 7 p. 206, 25 possibilitate. CORP. III 12409 honoris. *ad II C 2*: CIC. inv. 1, 2 artis (1, 7 TAC. dial. 33). *ibid.* studii (de orat. 1, 95. 96) sive exercitationis. 2, 130 ingenium (QVINT. inst. 12, 11, 26) ... operam. Quinct. 8 copiam (part. 140 orat. 231 ac. 1, 46 QVINT. inst. 10, 1, 69 PLIN. epist. 2, 3, 1 SCHOL. Cic. Gron. p. 390, 2). Mur. 4 auctoritatis (Sull. 12). de orat. 1, 95 otio ... et labore atque industria. 1, 96 artificii. 1, 142 vis (2, 125 TAC. dial. 30). 2, 128 rationis. opt. gen. 10 natura. QVINT. inst. 1 praef. 18 scientia (2, 1, 2 TAC. dial. 33). TAC. dial. 33 usu. *ibid.* meditationi. PLIN. epist. 2, 3, 1 ubertas. *ad III*: CIC. inv. 2, 112 beneficia ... hominem (Att. 13, 21, 7) ... praemii genus. Quinct. 2 opes (Lael. 55 off. 2, 1. 9. 67. 3, 22 Att. 11, 2, 2 PS. QVINT. decl. 15). part. 7 naturae rerum. 74 fortunis (FIRM. math. 3, 11, 3). Lael. 55 copiis (off. 1, 9. 2, 1. 9. 3, 22. 63 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 151/152). off. 1, 29 studii ... operae. 2, 67 audacia. Att. 4, 1, 3 consiliorum. 13, 21, 7 domum. epist. 7, 11, 3 honestatem. LIV. 7, 21, 8 inertia. VELL. 2, 82, 4 licentia ... assentationibus. SEN. benef. 2, 15, 3 vires (QVINT. inst. 2, 10, 14). QVINT. inst. 2, 10, 14 aetates ... liberi (PRISCILL. tract. 2, 43 AMM. 17, 12, 11), parentes (PRISCILL. tract. 2, 43) ... iura, mores (QVEROL. p. 33, 12), alia his similia. TAC. dial. 8 honoribus (RVFIN. hist. 2, 10, 3). PLIN. epist. 3, 2, 2 castitate iustitia gravitate prudentia. 7, 18, 5 muneri. VLP. dig. 36, 1, 17 pr. dignitatis (PRISCILL. tract. 2, 43). APVL. apol. 20 desideriis. FILASTR. 128, 3 potentia. QVEROL. p. 13, 17 censum. AMM. 24, 3, 5 propinquitas generis. VVLG. Sirach 40, 26 virtutes. RVFIN. hist. 3, 6, 21 genere. Adamant. 1, 10 vita. AVG. serm. ed. Mai 121, 2 divitiae ... aurum ... argentum ... praedia (ZACCH. 3, 2). CASSIAN. conl. 24, 24, 2 substantia (*cf. p. 155, 50. 156, 32*). inst. 4, 27, 1 affectione carnali. FAVST. REI. serm. 7 p. 249 proprietate. HIST. Apoll. 46 puellis.
de -s et facilitas *v. p. 76, 7 sqq.*

derivata: facultaticula, facultatula. *cf. cogn.* Facultalis.

facultāticula, -ae *f. deminutive a* facultas, *cf.* facultatula. *i. q. possessio parva; cf.* facultas *III B*: CONC. Paris. a. 573 p. 147, 10 ad -am ecclesiae ... pervasit *Dunus*. NOT. Tir. 30, 55.

facultātula, -ae *f. deminutive a* facultas, *cf.* facultaticula. *i. q. possessio parva; cf.* facultas *III A et B*. HIER. c. Vigil. 13 *pauperes* suas pro Christo -as relinquentes. epist. 108, 10 pro -a sua pauperibus atque conservis pecunia distributa. 117, 1 ob custodiendas -as. AVG. epist. 127, 7 possem ... pro mea quantulacumque -a ... propositi ... laudare ... fructum. ENNOD. epist. 2, 23 universas matris ... -as a Torisa vel aliis ... fuisse competitas. CONC. Carpent. a. 527 ut nihil de -a ipsa ... licentiam habeant minuendi. *Bannier.*

faculter *v. p. 71, 66.* **fācundē** *v. p. 161, 78.*

˟fācundia, -ae *f.* [*a* facundus. *Th.*]. SCHOL. Hor. Vind. ars 46 -a dicitur a facio facis, unde et faceties. *num. plur.*: GELL. 3, 7, 1 facinus ... Graecarum ... -arum magniloquentia condignum. făcundia: IVVENC. 4, 595 *Christum* scelerata -a pressat. *de notione*: SCHOL. Hor. ars 217 -a est iucunda eloquentia. SCHOL. Hor. Vind. ars 46 est -a quasi pulchra et moderata locutio, et ideo nulli videatur contrarium quod dixit: 'ut nec -a deserat te, esto tenuis ...', existimanti -am esse garrulitatem. GLOSS. eloquentia. eloquentia summa. eloquentia vel þucod (*var. lect.* þoot; wooþ *corr. Heraeus* [*anglosax. i. q.* '*lepos*', *etiam* '*clamor, sonus, cantus*']). *legitur inde a* TER.; *non habent ex. gr.*: RHET. Her. VARRO CIC. CATVLL. LVCR. CAES. NEP. VERG. TIB. PROP. PHAEDR. CVRT. VAL. FL. SIL. FLOR.; *singulis locis*: TER. LIV. MANIL. VELL. COLVM. LVCAN. PETRON. MART. PLIN. epist. SVET.; *frequentant* OV. (*14^ies*), QVINT. (*11^ies*), TAC. (*15^ies*), FRONTO (*11^ies*), GELL., APVL. (*13^ies*).

I *i. q. facultas oratoria, eloquentia*: **A** *quae viva voce constat*: **1** *de indole et facultate*: **a** *generatim* (*de avibus l. 80*): TER. Haut. 13 sed hic actor tantum poterit a -a, quantum ille (*poeta*) potuit cogitare commode (*nota: de actione sola, cui opponitur inventio*). SALL. Iug. 102, 4 *Sullae* -ae, non aetati ... concessum *est*. OV. met. 5, 677 in alitibus -a prisca remansit. CELS. 1 pr. p. 7, 11 in omnibus eiusmodi cogitationibus ... ingenium et -am vincere; morbos autem non eloquentiā *eqs.* QVINT. inst. 1 pr. 23 docendi ratio ... alere -am ... possit (10, 5, 14 alitur ... velut pabulo laetiore -a). 2, 16, 10 arma -ae. 12, 10, 64 summam expressurus in Vlixe -am. FRONTO p. 58, 19 N. -ae admiratione. p. 115, 7 summa -a praediti (GELL. 1, 2, 1 Graecā. *al.*). p. 177, 4 plurimi -am eius ... probant. *al.* GELL. 1, 3, 11 ut ingenium -aque *Ciceronis* fuit. APVL. apol. 4 gravia formae et -ae crimina. 66 -ae ostentatio. Socr. 17 p. 158 vir -ā laudatus. PANEG. 11, 8, 1 -ā potens Graecia. SYMM. epist. 1, 45, 2 *Atticis* decus a -a fuit. AVSON. 419, 70 si -a pro voluntate suppeteret. *metonymice*: HOR. ars 184 multa ... tolles ex oculis, quae mox narret -a praesens (*i. praesentis nuntii*). OV. ars 1, 609 non tua sub nostras veniat -a leges. PANEG. 12, 1, 3 ostentare -am, quam de [d]eorum fonte manantem in nostros usus derivatio sera traduxit. SYMPH. 7 cum streperet late madidae -a linguae. **b** *speciatim de eloquentia forensi*: SALL. Iug. 30, 4 ea tempestate ... Memmi -a clara pollensque fuit. HOR. carm. 4, 7, 23 cum semel occideris ..., non, Torquate, genus, non te -a ... restituet. PANEG. in Mess. 81 sit labor illius, tua dum -a maior. OV. met. 13, 137 mea ... haec -a, siqua est, quae ... pro vobis saepe locutast, invidia careat. 13, 382 quid -a posset, re patuit. trist. 4, 4, 5 cuius in ingenio est patriae -a linguae, qua prior in Latio non fuit ulla foro. fast. 1, 21 quae sit ... culti -a sensimus oris, civica pro trepidis cum tulit arma reis. LIV. 3, 11, 6 ad ea munera ... ipse addiderat ... -am ... in foro. VAL. MAX. 8, 3, 3 repraesentata ... patris -a impetravit *Hortensia*, ut *eqs.* (*cf.* TAC. ann. 3, 34 imago paternae -ae. AVSON. 192, 25 -ae formam dedisti filiis). 8, 9, 3 *ille* vim -ae proprie expressit. SEN. apocol. 10 Augustus ... summa -a disseruit. PLIN. nat. praef. 5 fulgurare in nullo umquam verius dicta vis eloquentiae, tribunicia[e] potesta[ti]s -ae. STAT. silv. 4, 4, 45 *centumvirum* hasta, qua tibi sublimi iam nunc celeberrima famā eminet et iuvenes -a praeterit annos (*alii aliter verba coniungunt*). MART. 8, 70, 1 Nervae. QVINT. inst. 10, 1, 80 Phalerea illum Demetrium ... multum ingenii habuisse et -ae. 10, 1, 121. 12, 3, 9 *illis peritis iuris* concessa est etiam -ae virtus. IVV. 4, 82. TAC. Germ. 11 prout -a *cuique* est, *principes* audiuntur (*cf.* VLP. dig. 50, 13, 1, 10 pro ... advocati -a). hist. 2, 80 decorus ... Graeca -a (GELL. 9, 2, 1 virum ... celebrem). 3, 10. ann. 15, 26 auctoritas viro militari pro -a erat. PLIN. epist. 3, 9, 12 *illum* -a validum. AVR. VICT. Caes. 9, 1 -ae haud egens promendis, quae senserat. 42, 1 -ae vi. SYMM. epist. 1, 23, 3 ut ... -am *tuam* usus exhauriat. 1, 44, 1 ea -ae gravitate. 1, 89, 1 -am tuam curiae magis quam caveae convenire. *oratores ipsi -a appellantur*: OV. Pont. 1, 2, 69 Romanae -a, Maxime, linguae. 2, 3, 75 *Messalla*, Latiae -a linguae. *-a non oratori, sed orationi attribuitur*: GELL. 15, 1, 1 declamationes ... eiusdem -ae. AMM. 17, 1, 2 sermonum. 30, 9, 4 sermone incitato ..., sed raro -ae proximo vigens. *metonymice i. q. orator disertus vel os disertum vel oratio diserta*: OV. met. 7, 505 ubi mandatam iuvit -a causam (*cf.* trist. 2, 273 *infra l. 55*. LVCAN. 7, 67 addidit invalidae robur -a causae). VELL. 2, 22, 3 *gladios militum* -a sua moratus erat. LAVS Pis. 40 tua ... defensura reos vocem -a mittit. 139 nec enim -a semper adducta cum fronte placet. IVV. 7, 145 rara in tenui -a panno. TAC. ann. 3, 19 ne -am violentiā praecipitaret. 13, 3 Neronem alienae -ae eguisse. IVVENC. 4, 595 *v. p. 157, 63.*

2 *de arte et disciplina oratoria*: SALL. Catil. 53, 3 -ā Graecos ... ante Romanos fuisse. Iug. 63, 3 *Marius* non Graeca -a ... sese exercuit (hist. frg. 4, 54 canina ... -a exercebatur. *al.*). or. Cottae 4 neque ego callidam -am ... exercui (TAC. hist. 4, 73. ann. 15, 48 tuendis civibus. HIER. epist. 125, 16). OV. trist. 2, 273 discitur innocuas ut agat -a causas. Pont. 2, 5, 69 meis numeris tua dat -a nervos. MANIL. 3, 117 quicquid propositas inter -a leges efficit. VAL. MAX. 2, 2, 3 senectutem tuam ... devictae gentis -a politiorem fieri noluisti. MELA 3, 18 *Galli* habent ... et -am suam. QVINT. inst. 12, 10, 16 quod ... nondum satis periti loquendi -am concupierint (*cf.* PS. AVR. VICT. epit. 42, 18 -ae cupidus). FRONTO p. 124, 35 N. (*gloss. m²*) de -ae mulo taceo (*Hauler*). p. 144, 5 quid -am verberas? APVL. apol. 15 *Demosthenes* a Platone ... -am *hausit*. TERT. anim. 31 ob mella -ae *Platonis*. IVST. 2, 6, 6 litterae ... ac -a ... veluti templum Athenas habent. *usu collectivo, i. q. universa gentis alicuius studia oratoria*: CORN. SEV. carm. frg. 13, 11 conticuit Latiae ... -a linguae. SEN. contr. 1 praef. 6 quidquid Romana -a habet, quod ... Graeciae ... opponat ..., circa Ciceronem effloruit. PLIN. nat. 7, 117 -ae Latiarumque litterarum parens (*sc. Cicero*). QVINT. inst. 12, 10, 27 Latina ... -a ... discipula *Graecae*. FRONTO p. 63, 2 N. caput atque fons Romanae -ae (PANEG. 9, 1, 2). GELL. 12, 1, 24 amoenitates ... verborum Latina omnis -a vix qua[e]dam indipisci potuerit. 14, 1, 32 Graecae -ae copia. LAMPR. Alex. 3, 4 nec valde amavit Latinam -am.

B *de poetarum et scriptorum stilo*: HOR. ars 41 cui lecta potenter erit res, nec -a deseret hunc nec lucidus ordo. OV. trist. 3, 5, 29 quae ... tibi linguae -a, confer in illud, ut *eqs.* (*in epistula scribenda; cf.* Pont. 1, 3, 11 non ... exhibuit tantas -a vires. AVR. Fronto p. 27, 11 N. AVSON. 407, 1 quam delenifica et quam suada *res sit* -a). VAL. MAX. 1 praef. historiae seriem ... vel attentiore *quam veteres* cura vel praestantiore -a *tradere*. 5, 10 ext. 2 Xenophon ... proximus a Platone felicis ac beatae -ae gradus. 8, 14 ext. 5 Theopompi magnae -ae ingenium. 9, 12 ext. 7 *Pindaro* tantum poeticae -ae ... attributum. CELS. 1 pr. p. 2, 16 Hippocrates ..., vir et arte et -a insignis. COLVM. 1 praef. 30 nec parens eloquentiae *Homerus*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vastissimis fluminibus -ae suae posteritatis studia extinxerat (LACT. opif. 20, 8 tenuis in nobis -ae rivus est. *cf.* PAVL. NOL. carm. 21, 351 si mihi flumineis -a curreret undis). QVINT. inst. 8, 1, 3 in T. Livio, mirae -ae viro. GELL. 1, 21, 5 *Lucretii*, poetae ingenio et -a praecellentis. APVL. apol. 37 ob . . . cothurnum -ae *Sophoclis.* met. 4, 13 quis tantus ingenii, qui⟨s⟩ -ae, qui *eqs.* Socr. 3 p. 124 Plato caelesti -a praeditus. AVSON. 338, 2 ingenii et -ae detrimento. RVFIN. Orig. in iud. 5, 1 difficiliora . . ., quae non tam ingenii -a indigeant quam *eqs.* CLAVD. 28, 492 quanta tuis -a pollet ingeniis. CASSIOD. inst. div. 19 -ae *Cypriani* clara monimenta *al.* *metonymice de ipsa oratione vel carmine*: HOR. ars 217 tulit (*i. protulit; aliter Kießl.-Heinze*) eloquium insolitum -a praeceps. SEN. suas. 4, 1 inutili desudamus (desidemus *codd.*) -a. VAL. MAX. 8, 7 ext. 3 ut *ipse Iuppiter* nec elegantiore nec beatiore -a usurus videretur. STAT. silv. 1, 4, 30 seu plana . . . struis orsa . . . seu quam tibi dulcis in artem frangitur et nostras curat -a leges. 2, 2, 9 me . . . trans . . . fretum *illius* -a detulit. 3 praef. in illius -ae tuae penetrali. TAC. ann. 16, 4 senatus . . . offert imperatori victoriam cantus adicitque -ae coronam. SVET. Cal. 20 certamen Graecae Latinaeque -ae. APVL. flor. 16 p. 72 nunc . . . laetitia -ae obstrepit. 18 p. 91 prorsa et vorsa -a veneratus sum. *al.* MIN. FEL. 16, 6 pompa -ae (*cf.* EVSTATH. Bas. hex. 3, 6 p. 897[B] -ae phaleris). TERT. anim. 3 omnes . . . sapientiae atque -ae caupones. SYMM. epist. 1, 53, 2 memento -ae tuae modum ponere. 1, 96 de -ae penu *mihi* boni iudicii fructus arrisit. CET. FAV. 1 p. 287, 3 ne longa eorum disertaque -a humilioribus ingeniis faceret studium. QVODV. Aug. epist. 223, 2 frustra homini, qui Latine non didici, Graeca -a delegatur. *i. q. genus dicendi politius*: MELA 1, 1 opus . . . -ae minime capax. AVSON. 337, 1 in quibus nullus -ae locus est. *fere i. q. ars poetica*: MEROB. poet. 93 ⟨n⟩eglecto pereat -a Phoebo. *usu collectivo, omnes qui studiis liberalibus operam dant*: PETRON. 83, 10 pruinosis horret -a pannis. *per allegoriam*: STAT. silv. 5, 3, 90 te . . . gemina plangat Facundia lingua. *in interpr. nominis Graeci*: FVLG. Virg. cont. p. 97, 13 *quattuor* Hesperides: Aegle . . . Arethusa, quas nos Latine studium . . . et -a dicimus.

personata Facundia: MART. CAP. 2, 172/173 splendentis formae habitusque femina ac promptae ubertatis ornatibus opulenta *eqs.* . . . haec autem -a, nam hoc illi vocabulum, in Philologiae penatibus se ortam educatamque memorabat *eqs.*

C *sensu latiore fere i. q. eruditio*: AMM. 15, 13, 1 -a sermonis utriusque clarus *Musonianus.* COD. Theod. 13, 3, 5 (*a. 362*) magistros studiorum excellere oportet moribus primum, deinde -a. 14, 9, 3, 1 (*a. 425*) -a Graecitatis pollere.

II *i. q. lingua, sermo* (*cf.* eloquium): CASSIOD. inst. div. 31 si vobis non fuerit Graecarum litterarum nota -a. gramm. VII 178, 13 *bax, bex sim.* per articulatas voces consistere Latina nimium ignoravit -a. *saepe.* 214, 3 '*poeta*' *i. q. Vergilius*, quod etiam de Homero . . . Graeca -a concelebrat. DIFF. Suet. p. 311, 34 temporibus emendatur -a; ita dicimus 'hic alvus' hoc tempore quasi hic uterus.

epitheta (et praed. adiect.): *admirationis et laudis*: assueta sibi: SEN. dial. 12, 14, 1. caelestis quaedam: APVL. apol. 49 *al.* sublimi celeberrima famā: STAT. silv. 4, 4, 45. celebris: AVSON. Mos. 403. clara pollensque: SALL. Iug. 30, 4. principe digna: OV. Pont. 2, 5, 55. egregia: FRONTO p. 176, 13 N. ingens: EVTR. 10, 16, 3. insuperabilis: VEN. FORT. vita Hil. 5, 15. magna: VAL. MAX. 8, 14 ext. 5 *al.* mira: QVINT. inst. 10, 3, 12 *al.* nota: STAT. silv. 2, 6, 95 reis raptis. TAC. hist. 1, 69. praestans: VAL. MAX. 1 praef. GELL. 19, 14, 1. singularis: IVST. 13, 4, 1. summa: SEN. apocol. 10 *al.* *ad singulas species pertinentia*: facilis atque alacris: GELL. 7, 8, 1. beata: VAL. MAX. 5, 10 ext. 2 *al.* callida: SALL. or. Cottae 4. canina *v. vol. III p. 252, 59sqq.* HIER. epist. 134, 1. compta: TAC. ann. 6, 15. concita: AMM. 30, 4, 5. copiosa atque concitata: VAL. MAX. 9, 14 ext. 2. dulcis: STAT. silv. 1, 4, 30. elegans: VAL. MAX. 8, 7 ext. 3. facillima (*cf. l. 58*): AVG. civ. 18, 23 p. 285, 11. felix: VAL. MAX. 5, 10 ext. 2. florens: GELL. 18, 1, 5 *al.* fortis: GELL. 11, 13, 10. incorrupta: TAC. ann. 11, 6. iurgiosa: GELL. 19, 9, 7. lucida: AVSON. 194, 17. modesta: MACR. sat. 1, 5, 16. multiplex et multiformis: MACR. sat. 5, 1, 4. nimis opima et pinguis: MACR. sat. 5, 17, 18. poetica: VAL. MAX. 9, 12 ext. 7. polita: FVLG. Virg. cont. p. 97, 11. praeceps: HOR. ars 217 (*aliter Kießl.-Heinze*). prompta: EVTR. 10, 16, 3. rabida: GELL. 19, 9, 7. rapida: MACR. sat. 1, 5, 16. sapiens: GELL. 1, 15, 3. scita: MACR. sat. 1, 5, 16. sobria: *ibid.* teres: *ibid.* uber: AVSON. 404, 1. vecors: TAC. hist. 4, 68. violenta: MACR. sat. 1, 5, 16. *alia*: aemula . . . Latiae . . . linguae: AVSON. Mos. 383. aequiparis: APVL. flor. 3 p. 15 seu . . . oratione seu versibus malis. ancillans: PANEG. 12, 2, 3. diserta: CET. FAV. 1 p. 287, 3. elocutilis: APVL. met. 11, 3. forensis: AMM. 29, 1, 43 -a forensi (*G*; fortis *VA*). gentilis: FVLG. Virg. cont. p. 97, 22. Graeca: SALL. Iug. 63, 3 *al.* Graia: MACR. sat. 1, 6, 2. Latina: QVINT. inst. 12, 10, 27 *al.* longa: CET. FAV. 1 p. 287, 3. mortifera: IVV. 10, 10. praesens: HOR. ars 184. principalis: SIDON. epist. 4, 3, 3. prisca: OV. met. 5, 677. prorsa et vorsa: APVL. flor. 18 p. 91. rhetorica: SEDVL. epist. p. 5, 7. Romana: SEN. contr. 1 praef. 6 FRONTO p. 63, 2 N. scelerata: IVVENC. 4, 595. spectata stipendiis forensibus: AMBR. exc. Sat. 1, 49.

synonyma et iuxta posita: eloquentia, ingenium, litterae, dicendi copia (IVV. 10, 10), cura (VAL. MAX. 1 praef.), doctrina (FRONTO p. 175, 12 N. AVSON. 419, 24 *al.*), eruditio (SYMM. epist. 1, 94), garrulitas studiumque . . . loquendi (OV. met. 5, 677), gratia (QVINT. inst. 10, 1, 121), iucunditas (AMM. 17, 1, 2), urbanae munditiae (SALL. Iug. 63, 3), peritia (APVL. Socr. 17 p. 158 SPART. Hadr. 3, 1), rhetorica (MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 5 p. 259/60), sapientia (TERT. anim. 3), sollertia (IVST. 21, 6, 1), suavitas (AMM. 29, 1, 43), os *et* vox (FRONTO p. 97, 21 N.). *opp.*: cantus (TAC. ann. 16, 4), labor (PANEG. in Mess. 81), loquacitas (TERT. adv. Hermog. 1 p. 126, 10 SCHOL. Hor. ars 217), loquendi parcitas (CASSIOD. inst. div. 23 p. 1137[C]).

deriv.: facundiosus.

fācundiōsus, -a, -um [*a* facundia. *Th.*]. *i. q. facunde compositus*: ASELL. hist. 10 facta sua spectare oportere, non dicta, si minus -a essent.

fācunditās, -ātis *f. a* facundus. GLOSS. εὐγλωττία. *i. q. bene dicendi facultas*: PLAVT. Truc. 494 facile sibi -em virtus arguta⟨m⟩ invenit. HYG. astr. 1 praef. p. 21, 25 non mea -e, sed rei necessitate factum existimato.

*****fācundus,** -a, -um [*a* fari. *Th.*]. VARRO ling. 6, 52 qui facile fantur, -i dicti (ISID. diff. 1, 421). SCHOL. Hor. ars 217 -us ⟨id⟩ est fatu iucundus. *comp.*: VITR. 7 praef. 10 SEN. epist. 79, 9 *al.* *sup.*: LIV. 30, 1, 5 SEN. suas. 2, 12 *saep.* făcundus: CYPR. GALL. exod. 215 (*fort.* CARM. epigr. 1329, 3). -us *et* fecundus *non raro confunduntur in codd., ex. gr.*: ANTH. 441, 6. 471, 2 MACR. sat. 1, 11, 23 GLOSS. *adde l. 31 et 36 sq.* *de notione*: AVG. civ. 6, 2 p. 247, 10 non ait 'eloquentissimo' vel '-issimo' . . ., sed 'omnium . . . facile acutissimo' (*Cicero de Varrone*). FORTVN. rhet. 3, 4 p. 123, 9 Galli -os pro facetis *vocant.* POMP. gramm. V 292, 37 his . . . vitiis si qui caruerit, eloquens erit, id est disertus: non quidem -us, sed disertus. ISID. diff. 1, 421 inter peritum, prudentem, callidum et -um *eqs.* GLOSS. eloquens. habilis, gratiosus. εὔγλωττος. ἐπιτήδειος, εὐόμιλος, στωμύλος. προφορικός. λόγιος. εὐεπής. ἐλλόγιμος [II 70, 3 γόνιμος *spectat ad* fecundus]. *legitur inde ab* ENNIO *et* PLAVTO; *non habent ex. gr.* TER. LVCIL. RHET. Her. CIC. CATVLL. LVCR. CAES. NEP. VERG. TIB. PROP. PHAEDR. CVRT. LVCAN. PETRON. PLIN. nat. VAL. FL. SIL. PLIN. epist.; *frequentant* OV. (*17[ies]*) MART. (*21[ies]*) FRONTO (*12[ies]*). [*loci dub.*: LAVS Pis. 92 -a (*Unger*; fecunda *codd.*). MART. CAP. 5, 428 tam -ae (*β B*; fecundae *R b*) ubertatis eloquium]. *cogn.* Facundus, -a *v. nom. propr.*

1 *i. q. eloquens, disertus* (*accedit aliquotiens* in *vel abl. limit., cf. p. 161, 18sqq., rarius* ad, *cf. p. 161, 16. 47. 51; adverbialia notabilia l. 69. p. 161, 7*): **a** *de animantibus*: **α** *de singulis*: ENN. ann. 245 suavis homo, -us. PLAVT. Capt. 965 satis -u's (*de verborum lusu*). Merc. 36 nullus umquam amator adeost callide usquam -us, quae in rem sint suam ut possit loqui. PVBLIL. C 17 comes -us in via pro vehiculost. SALL. Iug. 95, 3 *Sulla erat* -us, callidus (LIV. 9, 46, 1). hist. frg. 4, 43 loquax magis quam -us. HOR. carm. 1, 10, 1 Mercuri, -e nepos Atlantis (*cf.* PORPH. *ad l.* -um . . . Mercurium dixit, quia orationis inventor est. MART. 7, 74, 1 -e minister [*sc. Iovis*]. *cf. p. 161, 19*). OV. epist. 3, 129 -us Vlixes (ars 2, 123 non formosus erat, sed erat -us. met. 13, 92). met. 6, 469 -um faciebat amor *Tereum* (DRAC. Romul. 6, 4). 12, 178 o -e senex! trist. 1, 9, 57 tibi prosunt artes, -e, severae (*et saepe in allocutione amici litterati, cf.* LAVS Pis. 32 iuvenis -e. 109. STAT. silv. 1, 3, 1 -i Tibur . . . Vopisci. 3, 1, 65. 4, 5, 3 fortem atque -um Severum . . . saluto. MART. 4, 23, 5. 5, 5, 1 Sexte, Palatinae cultor -e Minervae. 7, 91, 1. 8, 28, 1 -i . . . munus amici. 10, 19, 3. 10, 73, 1. 10, 87, 2. 12, 3, 11. 12, 24, 3. FRONTO p. 19, 7 N. a doctissimo et -issimo Caesare. AVSON. 162, 18 tu . . . per mille oracula fandi doctus, -us. 195, 1 -e, docte, lingua et ingenio celer, iocis amoene. 207, 1 -e sine arte. *al.* PRVD. c. Symm. 2, 19 Ausoniae vir -issime linguae. SIDON. epist. 7, 3, 2). OV. Pont. 2, 2, 53 -i lingua parentis (ANTH. 405, 9 -o vel avo . . . vel patri). 4, 9, 47 facere in medio -um verba senatu. EPIST. Sapph. 195 nunc vellem -a forem (*cf.* IVV. 6, 445 quae docta nimis cupit et -a videri. APVL. flor. 18 p. 85 utinam . . . oratio non hic maxime clauderet, ubi me -issimum cuperem). LIV. 2, 32, 8 Menenium Agrippam, -um virum (FLOR. epit. 1, 23, 1). 10, 19, 7 quod ex muto atque elingui -um etiam consulem haberent. 30, 1, 5 -issimus habebatur *P. Licinius*, seu causa oranda seu in senatu . . . suadendi . . . locus esset. 32, 33, 9 Alexander, vir ut inter Aetolos -us. SEN. contr. 3 praef. 11 *ille* sedens (*i. si non surgit*) et -us et litteratus est et haberetur disertus, si *eqs.* suas. 2, 12 *ille* ex *illis* philosophis longe et subtilissimus et -issimus (GELL. 8, 9 Theophrastus . . . philosophus omnis suae aetatis -issimus). VELL. 2, 48, 3 eloquens, . . . ingeniosissime nequam et -us malo publico (*cf.* TAC. ann. 1, 53 sollers ingenio et prave -us). SEN. nat. 2, 56, 1 Caecinam . . ., -um virum (QVINT. inst. 6, 1, 39 alioqui. TAC. hist. 1, 8 EVTR. 7, 21, 1). epist. 79, 9 alius *erit* promptior in eloquendo, alius -ior. CALP. ecl. 1, 91 -i . . . Fauni. 4, 87 -o comitatus Apolline Caesar (APVL. Socr. prol. p. 110 ales [*sc. corvus*] . . . voce viduata, deliciae -i dei, muta viveret et elinguis). STAT. silv. 2, 1, 114 -i . . . Menandri. MART. 5, 30, 3 -i scaena Catulli *mimographi.* 7, 45, 1 Senecae. 9, 26, 1 Nervae. 11, 48, 2 Ciceronis. 14, 185, 1 Maronis. 14, 189, 1 Properti. QVINT. inst. 12, 2, 27 -issimum quemque proponet sibi ad imitandum. 12, 10, 44 alius alio -ior habetur et ⟨e⟩loquendo dulcis magis. IVV. 8, 48 ima plebe Quiritem -um in-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

venies (*opp.* indoctus). 16, 45 *de causidico.* SVET. Cal. 53 quantumvis -us et promptus. FRONTO p. 95, 20 N. fieri vos cotidie -iores video. p. 144, 5 places tibi, cum -us. p. 224, 21 homo multum -us. *al.* APVL. apol. 5 me aio -issimum, nam omne peccatum semper nefas habui (*nota adnominationem*). 95 quem ... a d v o c a t u m -iorem *producam?* (IVLIAN. epit. novell. 76, 1 -issimos). MIN. FEL. 38, 5 semper adversus sua vitia -os *philosophos.* PANEG. 12 (2), 4, 5 -issimos oratores. AVR. VICT. Caes. 39, 13 adulescens bonus -usque. AMM. 28, 6, 18 -os municipes et insignes. 31, 10, 18 -us et moderatus. HIER. epist. 50, 2, 3 homo Latinissimus et -issimus (*opp.* absque usu Latinae linguae semibarbarusque). SVLP. SEV. chron. 2, 46, 3 Priscillianus ... -us, multa lectione eruditus. CLAVD. MAM. anim. p. 105, 22 peritum -umque doctorem. CASSIOD. in psalm. praef. 9^A Augustini -issimi patris. 69, 1 -issimus Cassianus. *al.* inst. div. 2 p. 1113^D -issimus disputator (28 p. 1143^A explanator). VEN. FORT. vita Albin. 4, 6 quem ad scribendi seriem nec natura profluum nec litteratura -um ... reddit. *de psittaco*: STAT. silv. 2, 4, 1 domini -a voluptas. *accedit* in *vel abl. limit.* (*cf. l. 41*): Ov. rem. 309 utinam possis ... -us in illis esse. APVL. apol. 43 animo sollers et o r e -us (ARNOB. nat. 4, 22 *Mercurius*). ARNOB. nat. 3, 20 in sermone. EVTR. 8, 7, 2 Latino sermone. VEN. FORT. vita Albin. 3, 6 e l o q u i o (ILDEF. vir. ill. 11 communi. *cf. infra l. 26*). vita Leob. 16, 56 dogmate. *pro substantivo* (*cf. l. 56 et 61*): Ov. ars 3, 532 -us causam ... clientis agat. LAVS Pis. 36 laurea -is, cesserunt arma togatis. TAC. ann. 3, 67 -issimis totius Asiae. AMM. 23, 6, 82 -os iurisque publici peritissimos (*opp.* indoctus). VEN. FORT. vita Albin. 3, 6 hoc debere committi ... -is eloquio (*cf. supra l. 21*).

β *collectiva*: Ov. fast. 3, 102 Graecia, -um, sed male forte genus. MART. 1, 61, 8 -a ... Corduba. 7, 32, 1 gentis (*sc. Atticorum*). IVV. 7, 35 -a et nuda senectus (*sc. poetarum*). 15, 111 Gallia causidicos docuit -a Britannos. PHOC. carm. de Verg. 27 G r a e c i a (CASSIOD. inst. div. 17 p. 1133^D). CASSIOD. inst. div. 17 p. 1134^C in illo choro ... -issimo patrum.

b *de rebus*: o r a t i o, v e r b a *sim.*: SALL. Iug. 85, 26 abunde illis -am (facundiam *V*) et compositam orationem fore. Ov. met. 13, 127 neque abest -is gratia dictis (VAL. MAX. 8, 9, 1 verbis -is ira, ... arma cesserunt). MART. 9, 77, 2 -a Prisci pagina. 12, 43, 1 versus. l i n g u a, o s *sim.*: HOR. carm. 3, 1, 35 cur -a ... inter verba cadit l i n g u a (AVSON. 294, 4). Ov. Pont. 3, 5, 16 quibus ... tam -o contigit o r e frui (4, 4, 37 fast. 5, 698. EPICED. Drusi 261 -a ... principis ora. MART. 6, 64, 11 ANTH. 441, 6 [*corr. ex* fecundo V^2]. PRVD. perist. 4, 18 ore -o Cypriane doctor). SVLP. SEV. dial. 1, 27, 4. *cf.* APVL. apol. 7 est ... ea pars hominis loco celsa, visu prompta, usu -a [fecunda *vulgo*]). v o x, s e r m o: Ov. fast. 4, 245 -a v o c e Camenae (IVV. 10, 274 *Croesum* vox ... -a Solonis ... iussit *eqs.* EVSTATH. Bas. hex. 2, 6 p. 886^C Syrorum vocem [*i. linguam*] -iorem esse). VAL. MAX. 2, 6, 8 -issimo s e r m o n e (PALLAD. hist. mon. I 36 p. 323^A ILDEF. vir. ill. 1). i n g e n i u m: LIV. 28, 25, 14 ut ingenia humana sunt ad suam cuique levandam culpam nimio plus -a. AVSON. 160, 22 *aliquis* -o non rudis ingenio. *al.* VEN. FORT. vita Marcell. 1, 2 -issima illustrium oratorum ingenia. *v a r i a*: VITR. 7 praef. 10 *scriptorum copiae.* unde nos ... -iores et expeditiores habemus ad scribendum facultates. STAT. silv. 1, 2, 3 -um ... ebur (*i. lyra Apollinis*). QVINT. inst. 10, 1, 65 antiqua comoedia ... -issimae libertatis est. CLAVD. carm. min. 40, 21 crebra ... -o festinet littera cursu libris ... insinuanda meis. AVG. civ. 9, 4 p. 372, 10 vir ... multae ac -ae scientiae. SVLPICIA sat. 10 *Musam* quibus *numeris* princeps et (o *coni. Hahn, fort. recte*) -issima calles, aggredior (*sc. dactylico metro*). *neutr. pro subst.*: AVSON. 419, 68 quis -a cultius dixit? *al.*

2 *sensu aliquanto latiore, fere i. q. eruditus*: SVLPICIA sat. 47 *Scipiones duo* ceteraque illa manus bello -a secundo (*i. non minus virtute bellica quam litteris et eruditione clara*). AVSON. 393, 10 -o de pectore. SACR. Leon. p. 333 non -os et divites, sed ... ineruditos atque ignobiles elegisti. COD. Iust. de emend. cod. pr. hoc per viros excelsos et -issimos perfectum est. *ibid.* 4^a. 1, 17, 2, 9 v i r u m i l l u s t r e m et -issimum quaestorium (INST. Iust. praef. 4). 6, 28, 4, 3 a viris -issimis compositoribus iuris. *al.*

3 *fere i. q. f a c e t u s* (*cf. p. 160, 27*): CARM. epigr. 1329, 3 (*in prov. Byzac.*) fuit enim forma certior moresque -i.

syn. et iuxta posita: disertus, doctus (IVV. 6, 445 FRONTO p. 19, 7 N. *al.*), eloquendo dulcis (QVINT. inst. 12, 10, 44), eloquens, eruditus (SVLP. SEV. chron. 2, 46, 3), litteratus (SEN. contr. 3 praef. 11), musicus (AVSON. 176, 12 *al.*), promptus (SVET. Cal. 53). *opp.*: indoctus (IVV. 8, 48), ineruditus (SACR. Leon. p. 333), loquax (SALL. hist. 4, 43), mutus atque elinguis (LIV. 10, 19, 7 APVL. Socr. prol. p. 110), opicus (FRONTO p. 44, 22 N.).

deriv.: facundia, facunditas. *cogn.* Facundina. *compos.*: infacundus, perfacundus.

adv. **fācundē** (GRAMM. suppl. 55, 13). *compar.*: FRONTO p. 221, 21 N. AVSON. 419, 6. *superl.*: SEN. suas. 2, 14 VAL. MAX. 3, 3 ext. 4 *al.* *legitur apud* PLAVT. *bis*, AFRAN. LIV. SEN. phil. *singulis locis*, SEN. rhet. *ter*, VAL. MAX. *quater*, FRONTONEM, *recentiores.*

PLAVT. Mil. 1141 nimis facete nimisque -e malast. Trin. 380 multa ... docta dicta et quamvis -e l o q u i (PALLAD. hist. mon. I pr. p. 247/8, 7 [σεσοφισμένως]). AFRAN. com. 91 -e contra causaris patrem. LIV. 28, 18, 6 -e alloquendo. SEN. suas. 2, 14 cum -issime *aliquid* descripsisset (SEN. epist. 90, 21). contr. 1 praef. 10 quaecumque a celeberrimis viris -e (facundiae viris *P; M deficit*) d i c t a teneo (DIFF. gramm. suppl. 279, 2). 2, 1, 26 multa -e explicuit. VAL. MAX. 1, 8 ext. 19 serpentis ... a T. Livio curiose ... ac -e relatae. 3, 3 ext. 4 prudentissime et -issime expromit *aliquid.* 8, 12 ext. 2 ita -e rationem *reddere.* 8, 14 pr. eloqui. TAC. ann. 1, 39 casum ... -e miseratur. 12, 58 vetera -e executus. FRONTO p. 206, 4 N. -e appellandis exercitibus. p. 221, 21 neminem umquam ... -ius ... laudatum *esse.* GELL. 13, 8, 5 vitia -issime *accusare.* APVL. Socr. 10 p. 143 super tonitru Lucretius -issime *disserit.* CENS. 1, 6 quae ... -e praedicantur. AVSON. 419, 6 nihil poterit proferre -ius.

syn. et iuxta posita: curiose, facete, prudenter. *Vetter.*

faecāceus, -a, -um *a* faex. *faeci similis.* PELAGON. 59 *muccus* -us spissus a glandulis exit (VEG. mulom. 2, 36, 2).

faecārius, -a, -um *a* faex. *faecem tenens.* CATO agr. 11, 4 *inter instrumenta vineae*: sportas -as III.

faecātus, -a, -um [*a* faex. *Th.*]. *de vino*: CATO agr. 153 vinum -um sic facito: fiscinas olearias campanicas duas illae rei habeto. eas faecis impleto (*cf.* capit. ind. 162 PLIN. nat. 14, 86).

faecenius *v.* faecinius.

faeceus, -a, -um *a* faex. *faeci similis* (*translate*): PLAVT. Trin. 299 nihil ego istos moror -os mores, turbidos, quibus boni dedecorant se.

faecilentus *v.* faeculentus.

faecinius (-enius), -a, -um [*fortasse a nomine* Faecenius, Fecinius *ductum; v. W. Schulze, Eigennamen p. 186. Th.*]. COLVM. 3, 2, 14 a ... colore *vites Nomentanae* rubellanae nuncupantur eaedemque -ae, quod plus quam ceterae faecis afferunt (PLIN. nat. 14, 27 -a *vitis ignobilis est.* ISID. orig. 17, 5, 19. GLOSS. V 199, 22 -a genus vitis). *cf.* COLVM. 12, 47, 6 conseminalium vinearum non tam est firmum vinum, quam si per se sincerum Amineum vel Apianum aut etiam f e c i n u m (*an legendum* -ium?) condideris. [*coniecit Schuchius* APIC. 2, 60; fasiani *cod.*]

faecla *v.* faecula.

faeco δινλίζω GLOSS. II 279, 12. *a* faex, *cf.* defaecare.

faecor, -ōris *m. cf. c.* faex. *odor faecis vini*: EXC. Bob. gramm. I 552, 7 -r τρυγίας τοῦ οἴνου ὀδμή. *cf.* GLOSS. II 511, 7 foetor ὀσμὴ γάρου (II 580, 54 odor vini).

***f(a)ecula** (-cla), -ae *f.* [*a* faex *deminutive. Th.*]. SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 9 -a cum faece Coi vini diminutive dixit. faecula *legitur* HOR. sat. 2, 8, 9 CORP. IV 5730 MARCELL. med. *saepius* ISID. orig. 20, 3, 13. f e c u l a: LVCR. 2, 430 *codd. A B* PLIN. med. 2, 14 SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 9 THEOD. PRISC. eup. faen. 62 *b* NOT. Tir. 101, 92 a. f e c l a *ceteris locis.*

1 *fere i. q. faex, cf.* SCHOL. Hor. sat. 2, 8, 9 -a uva pinguis decocta usque ad crassitudinem mellis ac refrigerata, utilis stomacho (ISID. orig. 20, 3, 13) ... aliter: genus uvae decoctae aut graece siser genus herbae, quae ad orexin datur. GLOSS. -a, φέκλη, id est lias vini. *plerumque de vino*: LVCR. 2, 430 sunt ... quae iam nec levia iure putantur esse ... neque ... sed ... -a iam quo de genere est. HOR. sat. 2, 8, 9 *circum aprum* siser, allec, -a Coa. CORP. IV 5730 -a Aminea Musae ab Varia Potita. *saepissime in medicamentis, ut* SCRIB. LARG. 82 -ae pondo trientem. 226. 228. 230. PLIN. med. 2, 14 -ae viridis folia ... mirifice sanant. PELAGON. 252. 338. 339. 340. 341 CHIRON 43. 48. 492. 580. 930 VEG. mulom. 2, 26, 3. 2, 82, 1. 2, 86, 3 *al.* *nota*: VEG. mulom. 2, 49, 2 -*a* tinctores utuntur (MARCELL. med. 19, 12). MARCELL. med. 1, 57 -*a* infectores utuntur.

2 *nomen herbae*: DIOSC. 2, 123 de scandice id est -a. scande olus est agreste (gr. 2, 138 σκάνδιξ); *cf. supra l. 48.*

f(a)eculentia, -ae *f.* [*a* faeculentus. *Th.*]. *scribitur* fec- *hic illic in codd.* *s o r d e s, i l l u v i e s*: **1** *p r o p r i e*: SIDON. epist. 3, 13, 4 -*a cloacalis*, quo plus commota, plus foetida est. CLAVD. MAM. anim. 1, 7 p. 45 *aether* quasdam quasi -as e supremis suis deorsum versus velut in fundum digerit. PRIMAS. in apoc. p. 894^B de sterilibus aquis ad -am insuper transierunt sanguinis *Aegyptii in plagis.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 404^C *ignis corporis* limosam -am ad latiores intestinorum aditus tradit. **2** *t r a n s l a t e*: FVLG. Virg. cont. p. 98, 22 in temporales gurgitum caenositates morumque -as *transire.* aet. mund. p. 159, 7 libidinis cauterium genuina -ae inustione signatum. CONC. Aug. c. Cresc. 3, 19, 22 *famosi criminis rei* funesto opere perditionis vas sordidum collecta -a glutinarunt (3, 53, 59 AVG. epist. 108, 6). LEO M. epist. 15 praef. de omni terrenarum opinionum luto multiplicem sibi -am miscuerunt. VEREC. in cant. 2, 38 qui -as morum excoquent sermonibus suis. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 5 mundandam carnis -am.

f(a)eculentus, -a, -um [*a* faex. *Th.*]. NON. p. 63 mustulentum, ut vinulentum et -um. fec-: NON. p. 63 COLVM. 12, 48, 3 ARNOB. nat. 3, 33 CAEL. AVR. chron. 5, 3, 55 ENNOD. dict. 9, 12 FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 5. -ilentus-: CASSIOD. in psalm. 30, 27. 39, 2. 80 praef. *comp.* -ior: SOL. 33, 19 AVG. c. Faust. 30, 5 p. 753. *superl.* -issimus: AVG. vera relig. 40, 74 MIRAC. Steph. 2, 3.

faeci materia vel colore similis, s o r d i d u s, f o e t i d u s, p u t i d u s: **1** *p r o p r i e*: **a** *a d i e c t i v.*: *s t r i c t i o r e s e n s u*: GLOSS. τρυγώδης. faece plenus. COLVM. 2, 2, 20 vini (12, 48, 3). MIRAC.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Steph. 2, 3 *vini vasa* cuiusdam corruptissimi et -issimi liquoris squalore adimpleta. *latiore sensu*: CELS. 5, 26, 20 pus (7, 3 p. 266). PLIN. nat. 37, 89 *sardonyches* (SOL. 33, 19). APVL. Socr. 11 p. 144 *daemonum corpora* ex ... -a nubecula et umida caligine conglobata. AVIEN. ora 194 gurgites. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 7, 44 *aura* arcis altitudine ab omni terrena ac -a permixtione . . . mera. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 164 aqua (MACR. sat. 7, 13, 19 *aquam marinam*). AVG. vera relig. 40, 74 *alimentorum corporis* aliud -issimum redditur terrae ad alias formas assumendas. MACR. sat. 7, 12, 4 laxatis spiramentis *corporis* effluit tabes -a. SORAN. p. 70 sanguis *post partum fluens*. *cf.* GLOSS. III 601, 37 hygrocephalus fagolentus (faeculentus *corr. Götz*) sanguis inter membranam et cutem. SORAN. p. 72 umor *vulneris* (p. 100. 103). PS. SORAN. quaest. med. 250 collectio inter cutem. CAEL. AVR. acut. 2, 14, 93 *sputa* (chron. 2, 14, 197). chron. 4, 6, 84 egestio *ventris*. 5, 3, 55 colorem *urinae*. GLOSS. V 500, 43 fel.

b *neutr. pro adverbio*: CHIRON 478 *iumentum* meiet -um (VEG. mulom. 2, 68 minget). PHILVM. med. 2 p. 32 -um deponunt *aegroti* cum malo odore. *pro subst.*: ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 25 si *sol* radium in -a dimittat.

2 *translate*: ARNOB. nat. 3, 33 *Liber* -ae hilaritatis dator. AVG. c. Faust. 30, 5 p. 753 quod carnes diabolus operetur -iore materia mali. SIDON. epist. 1, 6, 4 -o patrimonium promovisse compendio. ALC. AVIT. epist. 87 in fine ... epistulae luteo operi ... -us sermo deposcit, ut. ENNOD. opusc. 2, 118 *multa* -is ulnis peccandi amor amplectitur. dict. 9, 12 si quando inter -os, quorum ego primus sum, imperitorum greges profecerit litteratus. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 5 -ae . . . carnis inquinamenta non sensit, qui ad suscipiendam veram substantiam carnis et ad eandem mundandam carnis faeculentiam venit. 2, 2 ille qui domus luteae -us ergastulo ad facultatem purioris vitae nequivisset aliquatenus aspirare. CASSIOD. in psalm. 22, 2 *anima* de -a *facta est* mundissima. 30, 27 *in aeterna beatitudine* purissimam veritatem nemo -a voluntate conturbat. 39, 2 *mundi* apte designata est maligna latitudo 'lacus miseriae lutusque -us'. 80 praef. conscientias. var. 7, 32, 3 *pecuniam* -a permixtione fieri contemptibilem. *neutr. subst.*: CASSIOD. inst. div. 9 *Ticonius in volumine de apocalypsi* quaedam . . . venenosi dogmatis -a permiscuit.

derivatum: faeculentia.

f(a)eculo, -āre *cf. c.* faex, faecula. GLOSS. V 456, 15 (500, 40) feculare subsedere. *Bannier.*

faedus *v.* haedus. **faelēs** *v.* feles.

f(a)enārius, -a, -um *a* faenum. *scribitur* faen-: PAPYR. Genav. 1 I A 16. 26. 1 I B 4. 15. 25 (*saec. I p. Chr.*) CORP. VI 8686. X 1925. fenarius: CORP. VI 9417. **1** *adiect.*: falx -a, *i. falx ad messem faeni usurpata*: GLOSS. III 299, 73 (525, 11) falx -a: χορτοδρέπανον. CATO agr. 10, 3 falces -as octo, stramentarias quinque, arborarias quinque. VARRO ling. 5, 137 falces -ae et arborariae. VLP. dig. 33, 7, 8 pr. cogendi *fructus gratia paratae sunt* falces messoriae, falces -ae (PAVL. sent. 3, 6, 36). TREB. Claud. 14, 6 *tribuno dabis* falces duas, falces -as quattuor. PALLAD. 1, 4, 2 *paremus* falces putatorias . . . item messorias vel -as. GREG. M. dial. 1, 4 p. 173B *vir* falcem -am in collo deferens.

2 *subst.*: **a** faenārius, -ī *m.*: *i. q. faeni venditor*: CORP. VI 8686 colleg(io) faenarior(um). 9417 hic requiesci<t M>aximus -us. X 1925 L. Satti L. l(iberti) Onesimi faenari. **b** faenāria, -ae *f.* (*sc. pecunia, res sim.*): *fort. i. q. pecunia quae a legionariis pro tentoriis solvitur*: PAPYR. Genav. 1 I A 5 -a dr(achmas) x. 1 I A 16. 26. 1 I B 4. 15. 25 (*v. Mommsen, Hermes 35 [1900] 451*). *i. q. faenisicium*: GLOSS. III 429, 35 -a: χορτοκοπία.

faeneus, -a, -um [*a* faenum. *Th.*]. **1** *proprie*: **a** *i. q. e faeno factus*: CIC. or. frg. A VII 3 (*in imag.*) videt homines -os in medium ad tentandum periculum proiectos. AVG. civ. 21, 26 aedificia sive aurea sive -a super optimum fundamentum (fid. et op. 16, 28 structura eius quae non erat -a nullo incendio cremaretur. conf. 9, 7, 16 quantum patet aura in domo -a. *cf. p. 167, 14 sq.*). conf. 4, 1, 1 theatricos plausus . . . et agonem coronarum -arum et spectaculorum nugas (serm. 343, 10). **b** *i. q. ad faenum pertinens, faeno similis*: PAVL. NOL. epist. 32, 24 neque in cordibus ligni duritia stolidi neque in operibus -a siccitate aridi. AVG. epist. 140, 13 -a quadam temporaliter felicitate floruissent. **2** *translate i. q. vilis, vanus*: GLOSS. κατάχρεος. pauper, sine fide. **a** *de hominibus i. q. stolidus*: SPART. Pesc. 12, 1 reliquos *principes* -os vel venenatos vocans. AVG. c. acad. 3, 18, 41 -us ille Platonicus Antiochus. **b** *de rebus*: AMBR. Tob. 4, 13 bene fenus appellatur, quod datis: ita vile ac -um est. COD. Theod. 11, 28, 3 (*a. 401*) occultatis idoneis in eorum locum -os fundos defectosve subiecerint (*cf.* NOVELL. Iust. 7, 12 si . . . -a [ἄπορος] quaedam possessio aut damnosa detur ecclesiis). AVG. c. mend. 17, 34 vitam istam -am pretiosa ... morte finisset. ANON. Vales. 12, 60 quamquam aerarium publicum ex toto -um invenisset, suo labore recuperavit et opulentum fecit. MVTIAN. Chrysost. hom. 27 p. 408 cuncta vacua, cuncta -a (ἄπορα) *sunt*.

faenicium *v. p. 165, 65.*

faenicula *v.* fenicula.

faeniculārius, -a, -um *a* faeniculum. *i. qui (locus) multum faeniculum gignit*: CIC. Att. 12, 8 utrum ipse *Caesar* in -um an in Martium campum cogitet (*dicitur de Hispania, cf.* STRABO 3 p. 160 τοῦ Μαραθῶνος καλουμένου πεδίον τῇ Λατίνῃ γλώττῃ φύοντος πολὺ τὸ μάραθον). SACERD. gramm. VI 463, 26 prata ... dicuntur et loca -a.

faeniculīnus, -a, -um *a* faeniculum. *i. q. ex faeniculo factus*: PLIN. med. 2, 20 farina -a in hydromelle decocta ... facit ad omnia.

f(a)eniculum (faenuculum), -ī *n.* [*a* faenum *ductum esse videtur. Th.*]. ISID. orig. 17, 11, 4 -um Latini vocant, quod eius thyrsi seu radicis sucus acuat visum (*fort. a* φαείνω *ductum esse voluit*). *scribitur* faenucul-: SER. SAMM. 35. 875 AMBR. hex. 6, 4, 19 DIOSC. 3, 53 ORIBAS. syn. 4, 1. 2 add. p. 846. *et passim in* GLOSS. DIOSC. 3, 70 W. φενούκλουμ. 3, 71 φενούκλουμ, φενούκλους (*al. cod.* φαιν-). *cf.* [*it.* finocchio, *francog.* fenouil, *hisp.* hinojo. *M.-L.*] *et v. Gröber, Archiv 2 (1885) 284.* *aliae formae in codd. et* GLOSS.: feniclu. fenuclum. faniculum. fanculum. funiculum. finiculum (-us). *legitur masc.* faeniculus, -ī: DIOSC. 3, 71 W. φενούκλους. CAEL. AVR. chron. 5, 1, 138 ORIBAS. syn. 4, 1 eup. 2 m, 3 *et saepius in* GLOSS. *legitur pluralis*: THEOD. PRISC. log. 110 radices -orum. PS. APVL. herb. 124 Graeci marathron, Latini -um *vocant*. DIOSC. 3, 70 W. μάραθον ... Ῥωμαῖοι φενούκλουμ. ISID. orig. 17, 11, 14 hoc olus Graeci μάραθρον vocant. ORIBAS. eup. 2 M 3. GLOSS. μάραθ(ρ)ον. μάραθος. maratrum. meratum. III 539, 13 fragas: -o id est maratro. V 361, 46 finugl (*anglosax.*). *cf.* III 546, 46 semen -i aut pastenaca: glancion. 583, 19 semen -i: glacon. 568, 4 sucus de foliis -i: maxibatro. *legitur inde a* PLAVTO *et* CATONE.

nomen herbae (*de qua v. Olck, PW. VI 2172 sqq.*): PLIN. nat. 8, 99 anguis ... -i suco impedimentum illud (*i. membranam corporis*) exuit (ISID. orig. 17, 11, 4 virtus *eius* traditur, ut serpentes annuam senectutem eius gustu deponant). 20, 254 -um nobilitavere serpentes gustatu ... senectam exuendo oculorumque aciem suco eius reficiendo, unde intellectum hominum quoque caliginem . . . eo levari. GARG. MART. med. 25. AMBR. hex. 6, 4, 19 serpens ... pastu -i caecitatem repellit exceptam. EVSTATH. Bas. hex. 9, 3 p. 959A *coluber* dolores gravissimos oculorum -um depastus extinguit. *v. etiam supra l. 8 et infra l. 70 sqq.* PALLAD. 3, 24, 9 *Februario* -um seres loco aprico et modice saxoso. *describitur*: PLIN. nat. 13, 124 *ferula est* foliis -i. 13, 136 capillaceo folio, simile -o *est cytisum* (22, 83 caucalis -o similis. 24, 152 milifolium ... similis -o. 25, 42. 82. 110. 117 caulis ei *peucedano* tenuis, longus, -o similis. DIOSC. 3, 53 *ligustici* semen nigrum est et oblongum sicut -um. ISID. orig. 17, 9, 65 daucos foliis -i similis. GLOSS. III 491, 55 daucus herba -o similis. 513, 44. 545, 23 dauco: -i semen [*leg.* similis?]). nat. 19, 119 nudum semen est . . . -i. 19, 186 acuti et odorati *suci sunt* apii, aneti, -i. *genera*: DIOSC. 3, 76 de hippomaratru: -um agreste (*describitur; cf.* GLOSS. III 533, 55 peucidanus: -us agrestis. 566, 35 -us agrestis: ἱππομάραθρον). DIOSC. 3, 71 W. ἱππομάραθον . . . Ῥωμαῖοι φενούκλουμ ἠρράτικουμ, οἱ δὲ φενούκλους ἐκονίνους, οἱ δὲ μίουμ. *adde*: GLOSS. III 569, 36 -us id est mirsincus (*v. l. 48*). *cf.* PLIN. nat. 20, 255 est in hoc genere et silvestre, quod hippomarathum, alii myrsineum vocant (*describitur*). *usus: additur fructibus, herbis sim. condiendis*: PLAVT. Pseud. 814 eas herbas herbis aliis porro condiunt: indunt ... -um. CATO agr. 117 oleae albae quo modo condiantur: . . . -um et lentiscum seorsum condat in acetum (COLVM. 12, 49, 1—6). 119 epityrum album nigrum variumque sic facito: ... addito ... -um (COLVM. 12, 49, 10). *cf.* COLVM. 12, 50, 2. 4 *de variis olivarum generibus*. 12, 51, 2 *de oliva nigra condenda*. COLVM. 12, 7, 1—4 *de muria dura facienda*. 12, 9, 1. 2 *de conditura lactucae*. 12, 15, 2. 3 *de ficis condendis*. 12, 16, 5 *de sorbo*. 12, 19, 4 *de musto decoquendo*. PLIN. nat. 19, 173 -um . . . ad condienda plurima *utilissimum*. APIC. 1, 36 *in mortariis*. 5, 185 ad pultem condiendam. *in medicina* (*v.* GARG. MART. med. 25 DIOSC. 3, 75): CATO agr. 27 ad dyspepsiam et stranguriam mederi ... -i radicem puram contusam (CELS. 2, 31 urinam ... movent, quaecumque in horto nascentia boni odoris sunt ... -um. THEOD. PRISC. log. 83 *in antidotis diureticis* quibus et splen et epar frequentius percuratum est. CAEL. AVR. chron. 3, 4, 59. 5, 11, 138 ORIBAS. eup. 2 M 3. *cf.* THEOD. PRISC. log. 74 si illa indignatio epatis ex constrictione magis obvenerit). CELS. 2, 21 mali suci sunt ... -um. 2, 26 -um ... et anethum inflationes etiam levant (CHIRON 419 VEG. mulom. 2, 123, 2). 2, 33 reprimunt et refrigerant *materiam* . . . -i semen (*cf.* ORIBAS. syn. 2 add. p. 846 ad inflammationes). COLVM. 6, 5, 2 *ad pestilentiam*. SCRIB. LARG. 38 ad suffusiones oculorum (VEG. mulom. 2, 16, 2. 2, 19 CHIRON 68. 70. 78. *cf.* 811 collyrium oculare. THEOD. PRISC. eup. faen. 38. DIOSC. 3, 75 sucus omnibus causis oculorum opitulatur. *adde*: PLIN. nat. 29, 119 iumentorum oculis ... claritatem ... facit. PS. APVL. herb. 124 ad acuendum visum. THEOD. PRISC. eup. faen. 38 *ad* caligines et obscuritates *oculorum*. ISID. orig. 17, 11, 4 *v. supra l. 7. cf. etiam l. 29 sqq.*). SCRIB. LARG. 159. 160 ad frigidam podagram. 176 *adversus venena* (177 PLIN. nat. 20, 264 SER. SAMM. 875). PLIN. nat. 20, 43 contra incipientes hydropises. 20, 194 ad quartanas. 20, 242 *contra tussim*. 32, 129 mulieribus lactis copiam facit (ORIBAS. eup. 2 M 3). GARG. MART. cur. boum 13 iumentum ruscones si habebit. SER. SAMM. 35 porrigini depellendae. 803. PELAGON. 288 *in compositione ad colicos* (VEG. mulom. 2, 116, 2. 3, 28, 27). VEG. mulom. 1, 58. 4, 3, 8 adversus morbum tam equorum quam boum. THEOD. PRISC. log. 79 *ictericis*.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CAEL. AVR. chron. 3, 4, 6 *lienicis.* ORIBAS. syn. 4, 1. MISC. Tir. p. 48, 21 *ad morbum regium* -i semen. p. 49, 18.

deriv.: faenicularius, faeniculinus.

faenigraecinus, -a, -um *a* faenigraecum (*v. p. 163, 44*). *i. q. ex faeno graeco factus*: DIOSC. 1, 52 tit. de -u(m) (*sc. oleum*).

faenīle, -is *n.* [*a* faenum. *Th.*]. [*it.* fenile, *hisp.* henil. *M.-L.*] 1 *i. q. locus ubi faenum et frondes servantur*: GLOSS. -e χορτοβολών. locus ubi faenum ponitur. *apud antiquiores plurale tantum*: VERG. georg. 3, 321 nec tota claudes -ia bruma. AETNA 268 plena . . . desecto surgant -ia campo. OV. met. 6, 457 frondem positasque . . . -bus herbas. VITR. 6, 6, 5 horrea, -ia, farraria, pistrina extra villam facienda videntur. COLVM. 1, 6, 9 -ia paleariaque et apothecas et horrea. CALP. ecl. 5, 102 *frondes* tibi conveniet tepidis -bus olim promere. PLIN. nat. 18, 258 florem ex -bus atque e praesepibus faeno dilapsum. *v. etiam infra l. 20.* *singularis*: LEX Sal. 16, 4 si quis . . . -e incenderit. VEN. FORT. vita Germ. 4, 13 ingrediente . . . in -e cum lumine. NOT. Tir. 41, 54. GLOSS. *v. supra l. 8.* 2 *i. q. locus ubi faenum secatur*: GLOSS. II 478, 6 χορτοκόπιον. 580, 11 pratum.

inde natum nom. sing. (?) **faenīlium** (-ī *n.*): GLOSS. II 478, 5 χορτόβολον.

f(a)eniseca, -ae *m.* [*cf. c.* faenisex. *Th.*]. *i. q. servus qui faenum secat*: COLVM. 2, 17, 5 tum (*cum vicia permaturuerit*) -as oportet inducere et desectam herbam religare et exportare. PERS. 6, 40 -ae crasso vitiarunt unguine pultes. *fort. huc pertinet* COLVM. 2, 17, 4 necubi ferramentum -is (*codd. S A* fenisepes) possit offendere *grumus* (*cf. infra l. 42 sq.*).

faenisecium *v.* faenisicium. **faenisecta** *v. infra l. 53.*

?**faenisector,** -ōris *m.* [*a* faeni sector. *Th.*]. *i. qui faenum secat*: COLVM. 11, 1, 12 et orator reperiatur aliquis bonus et optimus fossor aut -r. GLOSS. III 491, 22 -r: χορτοκόπος. *an leg.* faeni sector?

faenisex, -secis (-sicis) *m.* [*a* faenum *et* secare. *Th.*]. *legitur dat. sing.* faenisecei: SENT. Minuc. (Corp. I² 584) 37. *cf. infra l. 78.* *i. qui faenum secat*: SENT. Minuc. (Corp. I² 584) 37 prata quae fuerunt proxuma -ei (*i. matura*) L. Caecilio Q. Mucio cós. in agro poplico . . . ea prata . . . niquis sicet nive pascat nive fruatur (proxumā -ei *pro abl. temp., i. 'proximo faenisicio' interpretatus est Skutsch*). VARRO rust. 1, 49, 2 sicilianda *sunt* prata id est falcibus consectanda quae -es praeterierunt ac quasi herba tuberosum reliquerunt campum (PLIN. nat. 18, 259 siciliri *prata*, hoc est quae -es praeterierunt secari). PLIN. nat. 18, 261 cornu propter oleum ad crus ligato -x incedebat. 18, 262 Italus -x (faenusex *E*) dextra una manu secat. *cf. etiam* COLVM. 2, 17, 4 (*v. supra l. 26*).

deriv.: faeniseca, faenisicia. faenisicium.

faenisicia, -ae *f.* [*a* faenisex. *Th.*]. *de* faen-: VARRO ling. 7, 96 in pluribus verbis a ante e alii ponunt, alii non: sic faenisicia (*cf. p. 166, 2 sqq.*). *i. q. faenum sectum*: CATO agr. ind. cap. 62 de -a. VARRO rust. 1, 47, 1 herba in pratis ad spem -ae nata. 1, 49, 1 *herbam* eradi atque addere -ae cumulum. 1, 56 -ae conduntur melius sub tecto quam in acervis. [*it.* seccia. *M.-L.*]

faenisicium, -ī *n.* [*cf. c.* faenisex, faenisicia. *Th.*]. *scribitur in codd. etiam* faenisecium. 1 *i. q. messis faeni*: VARRO ling. 5, 136 homo in pratis per -a (faenisecta *codd.*) eo (*rastello*) festucas corradit. rust. 1, 17, 2 vindemias ac -a administrant. 2, 11, 7 oves hirsutas tondent circiter hordeaceam messem, in aliis locis ante -a. ind. capit. p. 6, 2 de -o et sicilitione pratorum. COLVM. 2, 17, 6 minora pecora post -a permittemus admitti. 2, 18, 3 iam -a sequitur cura messis. 11, 2, 40 per hos dies . . . -a instituenda. PLIN. nat. 18, 258 nec pasci ante secunda -a. MENOL. Colot. Iun. (Corp. I² p. 280) -um. MENOL. Vall. Iun. (Corp. I² p. 280) faenisic(ium). ARNOB. in psalm. 67 p. 418ᴮ si super -um fuerunt nigri . . . quasi nix dealbati sunt . . . in loco purificationis. 2 *i. q. faenisicia, faenum sectum*: VARRO rust. 3, 2, 6 nec . . . -a vidit villa arida in tabulato nec vindemiam in cella neque in granario messim. *adde* GLOSS. II 579, 51 feni⟨si⟩cium: acervum feni, hrec (*anglosax. i. q. 'acervus' sc. faeni*). 3 *i. q. locus ubi faenum secatur, pratum*: GLOSS. II 478, 6 χορτοκόπιον.

faenograecum *v. p. 168, 42.*

faenōsus, -a, -um *a* faenum. *i. q. faeno similis*: DIOSC. 4, 65 *psyllii* frutex -a est.

faenuculum (-us) *v. p. 164, 9 sqq.* **faenugraecum** *v. p. 168, 41.*

×**f(a)enum,** -ī *n.* [*orig. inc. segregandum esse videtur a* festuca, *siquidem genuina est* ae *dipthongus. Th.*]. PAVL. FEST. p. 86 -um quoque pratorum ab hac causa (*i. a fetu*) est appellatum, quando id ipsum manens quotannis novum parit. unde etiam et festuca vocata est. ISID. orig. 17, 9, 107 -um dictum, quod ab eo flamma nutritur; φῶς enim flamma est. *formae: scribitur in codicibus vel* faen- *vel* foen- *vel* fen-; *scripturam genuinam esse* faen- *apparet ex* faenisecei *in inscr. a. 117 a. Chr. (supra l. 33). sic legimus*: CORP. IV 4000 -um n(ummos) XVI. EDICT. imp. Diocl. 1, 18. 27. CORP. IX 2689, 5 (*Aeserniae*) -um mulo a(sses) II. *cf. etiam p. 166, 26 et* DIOSC. 2, 102 W. φαίνον⟨μ⟩ γραίκονμ. *contra legitur* fenum: CORP. VIII 4322 morantes ad -um se⟨candum⟩. GRAMM. suppl. p. 293, 11 -um per e solum scribendum, foenus vero per oe. *eandem formam voluisse videtur* PAVL. FEST. *p. 165, 73. vocabula romanica a* fēnum *derivanda esse demonstravit Gröber, Archiv 2 (1885) 284.* *nota in verbis derivatis*: faenarius *saepius in inscr. et papyris* (fen- *nonnisi semel*), *item* faenisicium (*p. 165, 59. 60*), *quamquam inter* faen- *et* fen- *haesitavit iam* VARRO (*p. 165, 46*). *scripturam* foenum *evincere videtur* ISID. *p. 165, 76 sq.* *de numero*: CHAR. gramm. I 32, 10 (EXC. Bob. gramm. I 548, 14) neutra semper singularia . . . -um. PHOC. gramm. V 427, 27 in plurali numero deficiunt . . . generis neutri . . . -um. GRAMM. suppl. 43, 27 nomen neutrum quod singularem numerum habet et pluralem non habet . . . -um. 85, 3. GLOSS. II 478, 8 singulariter tantum declinabitur et neutrum est. *at legitur pluralis*: OV. ars 3, 573 ignibus . . . lentis uretur, ut umida -a. APVL. met. 3, 29 in asini faciem -a rodebam. VVLG. prov. 27, 25 collecta sunt -a (χόρτον) de montibus. CASSIOD. in psalm. 101, 5 tamquam viridia -a vegetamur. 128, 6 solent aedificia . . . in cacuminibus suis caduca -a producere. *legitur masc.* faenus, -ī: ITALA Marc. 6, 39 (codd. a b d ff² i) discumberent . . . super (supra) viridem -um. (*at neutr.* codd. c δ f q *et* VVLG.). GLOSS. III 560, 56. *v. etiam infra l. 26 et p. 168, 45.*

de notione: VARRO frg. Char. gramm. I 130, 34 fros (*i. frons*): -um messis. ISID. diff. 1, 255 -um palea, fenus lucrum est. GLOSS. χόρτος. II 559, 15 χόρτος: -um, masculinum (*cf.* III 491, 24 -i venditor: χορτόπωλος). 553, 53 ἄγρωστις. III 545, 3 cleomatis, aristolochia (*trad.* aristolotia), -um. V 483, 30 (515, 34) spida horrida: chortos velut -um. *in bibliorum textu graeco* χόρτος *ubique fere respondit.* *legitur inde a* CATONE. [*val.* fîn, *it.* fieno, *francog.* foin, *hisp.* heno. *M.-L.*]. [*loc. dub.*: CORP. IV 1239 FASHVS alatus VIII idus octo(bres) *eqs., ubi Mommsen et Zangemeister* faselus, *Ruggiero, Diz. epigr. III 50* faen(um) a(l)latu(m).]

1 *i. q. herba graminea vel viridis vel saepius siccata*: CIC. Att. 5, 16, 3 nos -um, quod de lege Iulia dari solet, non accipere (TREB. Claud. 14, 3 huic *tribuno* salarium dabis annuos frumenti modios . . . -i, paleae quantum satis est). PROP. 4, 2, 25 (*de Vertumno*) torto frontem mihi comprime -o (OV. met. 14, 645 tempora saepe gerens -o religata recenti). OV. fast. 3, 115 *signa militaria* quidem -o *erant*, sed erat reverentia -o. 4, 705 captivam *vulpem* stipula -oque involvit et ignes admovet. ASCON. Corn. 1, 3 p. 50 St. simulacra effigie hominum ex -o fieri solebant, quibus . . . tauri irritarentur. PLIN. nat. 2, 211 in Crustumino *agro* natum -um ibi noxium, extra salubre est. 18, 364 praesagia aeris *sunt* . . . porci alienos sibi manipulos -i lacerantis. 27, 108 odontitis inter -i genera est. 36, 108 cavis . . . vehem -i large onustam transmitteret *Cloaca maxima.* 1, 18, 67. SCAEV. dig. 32, 93, 4 -um, pabulum, palea . . . legata essent. VLP. dig. 33, 7, 12, 10 -um, stipulam . . . instrumenti esse. ITALA gen. 1, 11 (Tert. adv. Hermog. 22. 29. Ambr. hex. 1, 4, 13) fructicet (germinet) terra herbam -i (βοτάνην χόρτου, VVLG. herbam virentem. *cf.* TERT. adv. Hermog. 29 ex illa *materia* etiam -i herbam . . . usui meo famulem). ITALA gen. 1, 29 (Tert. ieiun. 4) dedi vobis omne -um sementivum (ITALA Filastr. 84, 5 omnia edere sicut -um; χόρτον σπόριμον, VVLG. herbam afferentem semen). gen. 2, 5 (Aug. gen. ad litt. 5, 1 p. 137, 3) fecit deus . . . omne viride agri . . . et omne -um (VVLG. herbam) agri. 3, 18 (Aug. gen. ad litt. 11, 1 p. 334, 5) edes -um agri (VVLG. herbam terrae). 9, 3 (Tert. ieiun. 4 Lucif. Athan. 1, 2) velut (sicut) holera -i (λάχανα χόρτου, VVLG. holera virentia) dedi vobis universa (omnia). ITALA *ibid.* (Tert. anim. 38) dedi vobis omnia in escam tamquam holera -i. *cf.* Iob 40, 10 (Priscill. tract. 1, 12) sicut bos factus -um manducat (HIER. interpr.: -um sicut boves edunt, VVLG quasi bos comedet. VVLG. Dan. 4, 22 -um ut bos comedes). VVLG. II Macc. 5, 27 -i cibo vescentes demorabantur *in montibus.* RVFIN. hist. 3, 6, 19 nonnulli et -i (χόρτου) veteris festucas edebant. ITALA deut. 32, 2 (Lugd.) sicut imber super gramen et sicut nix super -um (VVLG. *aliter*). psalm. 36, 2 (Veron. Psalt. Rom. VVLG.) quoniam tam(quam) -um cito (velociter) arescent (*cf.* 101, 5 [Veron.] percussum est sicut -um [PSALT. Rom. *et* VVLG. percussus sum (sic-) ut -um] et aruit cor meum. 101, 12 [Veron. Psalt. Rom. VVLG.] ego velut (sicut) -um arui. 102, 15 [Veron. Psalt. Rom. VVLG.] homo velut (sicut) -um dies eius [CASSIOD. *ad l.* quod summa hilaritate pullulat, sed celerrima velocitate desiccatur. *ibid.* -um est, quod pluviis velociter in auras caput erigit, sed in ardoribus colla deponit]. 128, 6 [Veron. Psalt. Rom. VVLG.] fiant sicut -um tectorum quod priusquam evellatur (ex)aruit [*cf.* HIL. in psalm. 128, 10 nullum . . . aedificiorum -um est; est agri eiusdemque fructuosissimi. PROSP. *ad l.* amatores mundi -o, quod super tecta et super parietes nascitur, comparantur]. VVLG. IV reg. 19, 26 confusi sunt, facti sunt velut -um agri et virens herba . . . quae arefacta est). ITALA Is. 10, 17 (Tycon. 4 p. 48, 15) manducabit *ignis* quasi -um silvam (VVLG. spina . . . et vepres). 40, 6 (Tert. adv. Val. 32 p. 207, 13 Cypr. testim. 3, 58 Priscill. tract. 7, 115. 9, 122 Hier. epist. 60, 13, 1 *al.* VVLG.) omnis caro -um et omnis claritas (gloria) eius (*hominis*) ut flos -i (VVLG. agri. *cf.* TERT. resurr. 59 p. 120, 5 demere -um carnis immundae. EVCHER. form. 3 p. 17, 5 -um: caro vel vana gloria. GREG. M. in euang. 8, 1 -um nostrum vertit in frumentum). ITALA Matth. 6, 30 (codd. a b c δ f ff¹ g¹ k VVLG.) -um agri quod hodie est et cras in clibanum mittitur (missum. cod. g¹ in ignem mittetur). *cf.* AVG. epist. 27, 6 aetas eius in viridi -o est. PROSP. carm. de ingrat. 965 non spes *est* in -i flore caduco. epigr. 49, 5 -i breviter florentis.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

EVSTATH. Bas. hex. 5, 2 p. 911^B cum videris herbam -i vel florem mox te ad humanae naturae convertas imaginem. ITALA Is. 44, 4 (Hil. in psalm. 136, 7) exorientur . . . tamquam in medio aquae -um (VVLG. salices). SYMPH. 163. TREB. trig. tyr. 18, 9 multum . . . ex campis -i colligitur. VEG. mil. 2, 19 fascicularia . . . id est lignum, -um *eqs.* ITALA psalm. 91, 8 (Veron. Psalt. Rom. VVLG.) cum exorientur (exorti fuerint) peccatores sicut -um. 104, 35 (Veron. Psalt. Rom. VVLG.) comedit *locusta* omne -um terrae (in terra) eorum (PROSP. in psalm. 104, 34 etiam -um fructus est, sicut loqui scriptura consuevit, quae etiam segetes frugum -um appellat. *cf.* ITALA [Primas., codd. gh, VVLG.] apoc. 9, 4 ne (ut non) laederent (nocerent) *locustae* -um terrae). Matth. 14, 19 (codd. a b c d δ f ff¹ ff² g¹ k, VVLG.) discumbere super (supra) -um (*cf.* ITALA Marc. 6, 39 *p. 166, 17*). I Cor. 3, 12 (cod. d, VVLG.) si quis ... superaedificat super fundamentum hoc aurum ... ligna, -um, stipulam (HIER. epist. 49, 2, 5 AVG. civ. 21, 21 in psalm. 80, 21). VVLG. Is. 40, 7 exsiccatum est -um et cecidit flos ...; vere -um est populus (HIL. in Matth. 5, 12 sub -i nomine nuncupatas esse a deo gentes crebro invenimus). Am. 2, 13 stridet plaustrum onustum -o. Zach. 12, 6 ponam duces Iuda ... sicut facem ignis in -o. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 2, 3 -um indignationis et stipula verborum consumantur (ORIG. in Matth. 18, 20 sicut -um carnalia eorum acta ignis comedet). AVG. civ. 10, 17 *pulchritudines* in herbis etiam -oque gignuntur. SVLP. SEV. dial. 2, 10, 4 -i in ea *parte prati* fructus exuberat. EVSTATH. Bas. hex. 5, 5 p. 914^C omne . . . -um et omne genus olitorium. 9, 1 p. 956^C cum audiero -um, hoc intellego quod dictum est. MVTIAN. Chrysost. hom. 27 p. 403 palearum vel -i. LEX Visig. 8, 3, 12 *si* postmodum ad secandum non possit herba succrescere ... -um reddatur a domino. PASS. Theclae epit. IV 1 p. 151, 3 attulerunt ligna et -um ut Thecla arderet. ACT. Archel. 10, 2.

in proverbiis: CIC. de orat. 2, 234 quem *oratorem* cum Catulus nuper audisset, -um alios aiebat esse (*edere*) oportere (*v. Otto, Sprichwörter p. 133*). HOR. sat. 1, 4, 34 -um habet in cornu, longe fuge (HIER. epist. 50, 5, 2 de nobis quoque dici potest '-um *eqs.*' PORPH. *ad l.* Romae ... videmus hodieque -um velut ansulam factum in cornulo bovi poni, quo signum datur transeuntibus, ut eum vitent. SCHOL. quando feriunt boves, horum in cornibus ligatur -um. PLVT. aet. Rom. 71 p. 280 f *τῶν κυριττόντων βοῶν ὑπὲρ τοῦ φυλάττεσθαι τὸν ἐντυγχάνοντα χόρτον τῷ κέρατι προσδέουσιν.* Crass. 7 *χόρτον αὐτὸν [Κράσσον] ἔχειν ἔφησεν ἐπὶ τοῦ κέρατος*). *prov. bibliorum v. passim supra.* *de cultura, cura*: CATO agr. 8, 1 si non erit siccum *pratum*, ne -um desiet, summittito. VARRO rust. 1, 23, 1 alia ... loca apposita sunt ad -um, alia ad frumentum. 1, 31, 5 simulac -um sustuleris. COLVM. 2, 12, 9 in vecturis -i et pabulorum. 2, 14, 9 ea ... res aliquantum -i fructum adiuvat. 2, 16, 2. 3 -um quod suapte natura succiso gignitur solo. 2, 17, 4 viciam permixtis seminibus -i seremus. 2, 17, 7 immixtis seminibus -i macriora loca ... stercorentur. 2, 18, 3 -um defenditur a pluviis. 3, 3, 7. 11, 2, 7 aridis locis prata iam purganda *sunt* ... ut -i sit copia. 11, 2, 15. PLIN. nat. 18, 258. 263 in ipso pabulo non minus emolumenti est quam e -o. CATO agr. 53 -um, ubi tempus erit, secato cavetoque ne sero seces (VARRO rust. 1, 31, 4. COLVM. 2, 11, 6. 2, 21, 4 secare aut vincire aut vehere. FRONTIN. aq. 129 PLIN. nat. 18, 263). *cf.* COLVM. 2, 18, 1 -um ... demetitur optime ante quam inarescet. *ibid.* cum -um caedimus. PAVL. dig. 7, 1, 48, 1 -um immaturum caesum in fructu est. 7, 4, 13 spica aut -o caeso. CATO agr. 53 quod optimum -um erit seorsum condito (VARRO rust. 1 capp. p. 6, 11 de -o condendo. 1, 13, 1 in tabulatis). *cf.* COLVM. 1, 6, 9 siccae *res* ... congregantur tabulatis, ut frumenta, frondes, -um. 2, 21, 3 -um in tabulata componere (VLP. dig. 19, 2, 11, 4 convenerat ne in villa urbana -um componeretur). 2, 18, 2 si non competit, ut in villam -um portetur, at in manipulos colligatum ... extrui conveniet. *de usu*: VARRO frg. Schol. Pers. 1, 72 congestis cum -o stipulis ignem magnum transiliant *rustici* (*de cultu Palis deae*: PROP. 4, 1, 19 annua . . . accenso celebrare Parilia -o. 4, 4, 77 raros -i flammantis acervos. PERS. 1, 72 fumosa Palilia -o. SCHOL. *ad l. Paliliis* positis in foco manipulis -i ludibundi rustici saliebant. *ibid.* dies quo condita est Roma accensis manipulis, accenso -o colatur). OV. epist. 5, 15 super stramen -oque iacentibus (fast. 1, 206 nec pudor . . . -um capiti supposuisse fuit. SEN. dial. 7, 25, 2 si lassa cervix mea in manipulo -i acquiescet. MART. 14, 162. LAMPR. Heliog. 28, 5 croco sigma stravit ... pro eorum [*i. convivarum*] dignitate se dicens -um exhibere. HIL. in Matth. 14, 11 tamquam terrae -o fructibus operis sui unusquisque substernitur). COLVM. 5, 9, 2 (*de putatione*) eam partem, supra quam ramum secaturus es, -o aut stramentis texeris. 6, 30, 5 vetus -um vel molle stramentum substernitur *iumento* (8, 14, 9 cellas *anserum* . . . substratas . . . habere paleas vel . . . crassissimum quodque -um). 12, 46, 2 -o vel culmo singula *mala* involvunt. PLIN. nat. 19, 74 servarentur *cucurbitae* . . . loco harena substrato -oque sicco operto. MART. 3, 47, 14 tuta -o cursor ova portabat. IVV. 3, 14 *Iudaeorum* cophinus -umque suppellex *est* (6, 542 cophino -oque relicto. SCHOL. *ad l.* his pulmentaria sua et calidam aquam die sabbati servare consuerunt *Iudaei*). 11, 70 torto ... calentia -o ova assunt ipsis cum matribus. *in medicina*: PELAGON. 219 (*si gamba intumuerit*) flos -i combustum cum posca frigida. VEG. mulom. 1, 53, 3. 2, 45, 5 armum *laesum* aqua calida cum flore -i fovebis. 2, 53, 6 (*ad podagram*) -um viride apponis. 2, 148, 1 CHIRON 515. *pro pabulo pecudibus praebetur*: CATO agr. 54, 1 interdiu pascito, noctu -i p. XXV uni bovi dato. 54, 2 (*ter*) ubi verno dare coeperis . . . -i p. XV. 60 bubus cibaria annua in iuga singula . . . -i p. DXX . . . seras. 137 -um et pabulum, quod bubus satis siet. VARRO rust. 2, 1, 17 -o fit satura equa aut bos, cum sues hoc vitent (*cf.* 2, 7, 7 equinum pecus pascendum ... arido -o. COLVM. 6, 30, 7. APVL. met. 1, 24 equo ... -um atque hordeum. PELAGON. 291 CHIRON 152. PALLAD. hist. mon. I 6 nec ut equa -o [*χόρτου*] nec pane ut homines utebatur. II 9). VARRO rust. 2, 5, 12 *tauros* ante admissuram herba et palea ac -o facio pleniores. 2, 8, 2 pullum asininum ... educant cum paleis, -o, hordeo (*cf.* 2, 8, 4 *asinos* pascimus praecipue -o atque hordeo. APVL. met. 4, 1. 8, 23. 10, 13 *nec* eram tam ... vere asinus, ut ... cenarem asperrimum -um. 10, 15. ARNOB. nat. 7, 17. VVLG. iud. 19, 19 habentes paleas et -um in asinorum pabulum). COLVM. 2, 16, 1 providerit ... copiam -i, quo melius armenta tueatur. 6, 3, 3. 4. 6. 8. 6, 38, 4 medica herba -i vice saginat iumenta. 11, 2, 99. 100 PLIN. nat. 18, 299. 18, 300 *culmus* pro -o bubus datur. APVL. met. 7, 14 -um camelo Bactrianae sufficiens apponi (VVLG. gen. 24, 32 destravit camelos deditque paleas et -um). PELAGON. 6. 34. 43. 100 iunci semen cum -o commisces. 101. 152 CHIRON 121. 269. 282. 291 da manducare ... -um molle. VVLG. deut. 11, 15 -um ... ex agris ad pascenda iumenta.

accedunt adiectiva: aridum: VARRO rust. 2, 7, 7. asperrimum: APVL. met. 10, 13. autumnale: COLVM. 7, 3, 2 PLIN. nat. 18, 263. caducum: CASSIOD. in psalm. 128, 6. cordum: CATO agr. 5, 8 *etc., v. vol. IV p. 950, 7 sqq.* crassissimum: COLVM. 8, 14, 9. immaturum: PAVL. dig. 7, 1, 48, 1. malum: PELAGON. 291. molle: COLVM. 8, 7, 2 CHIRON 291. pratense: COLVM. 6, 3, 3. recens: OV. met. 14, 645. sementivum: ITALA gen. 1, 29 (Tert. ieiun. 4). siccum: PLIN. nat. 19, 74. vetus: COLVM. 6, 30, 5 RVFIN. hist. 3, 6, 19. viride: VEG. mulom. 2, 53, 6 VVLG. Matth. 6, 39 RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 17, 2 AVG. epist. 27, 6 EVSTATH. Bas. hex. 5, 3 p. 912^A. CASSIOD. in psalm. 101, 5 viridia -a.

2 *sensu latiore i. q. quaelibet herba siccata*: COLVM. 2, 10, 32 caeditur *avena* in -um vel pabulum, dum adhuc viret. 2, 11, 6 *fabis* internatae herbae -o reserventur. PLIN. nat. 24, 178 iumentis herba non alia gratior *quam seselis* sive viridis sive in -o siccata.

deriv.: faenarius, faeneus, faenicula, faeniculum, faenile, faenosus. *compos.*: faenisector, faenisex.

inde **faenum Graecum**. *scribitur etiam* f(a)enugr(a)ecum *vel* f(a)enogr(a)ecum, -ī, *velut passim apud* CHIRON. MARCELL. med. CAEL. AVR. THEOD. PRISC. GLOSS. *fort. sic intellegas* DIOSC. 2, 102 W. *ubi ed. φαίνου⟨μ⟩ γραίκου⟨μ⟩.* faenigraeci *genetivo tantum legitur, sed cf. p. 165, 4.* *legitur masc.* -us graecus: ORIBAS. syn. 4, 31. eup. 2, 1 T 9. *aliae formae, quae in* GLOSS. *inveniuntur*: fenogrecus, fenegr(a)ecus, fenegregus. III 629, 66 tilinin (*τῆλιν*): fenogrecis. *legitur* graecum -um: PLIN. nat. 22, 123. 23, 117. 126. faenum *pro* -um graecum *ponitur*: PLIN. nat. 24, 186 *bis*. 187 *bis*.

synonyma: COLVM. 2, 10, 33 -um gr. quod siliquam vocant rustici. 11, 2, 71 siliqua, quod rustici -um gr. vocant. PLIN. nat. 18, 140 silicia, hoc est -um gr. 21, 37 buceras, hoc est -um gr. 24, 184 -o gr. ... quod telin vocant, alii carphos, aliqui buceras, alii aigoceras ... nos siliciam. DIOSC. 2, 102 W. *τῆλις οἱ δὲ κάρφος, οἱ δὲ βούκερας, οἱ δὲ αἰγόκερας, οἱ δὲ κεραῖτις, Ῥωμαῖοι φαίνου⟨μ⟩ γραίκου⟨μ⟩* (*cf. supra l. 43*). ORIBAS. eup. 2, 1 T 9. GLOSS. *τῆλις* (*vel τήλη*, telis, tili, tilus, tiles, tylis, teleis, tilin, tilinin, tibinin). III 632, 65 tilin sive tilios. *χετίρον* (*l. αἰγίκερον*). *βούκερας*. carfos. 582, 61 freus, id est -us vel tilus. -i gr. farina: buceron. cerea. lautu (*i. lotum*).

nomen herbae (*de qua v. Olck, PW. III 580 sqq.*): CATO agr. 27 sementim facito ocinum, viciam, -um gr. (35 -um gr. quam minime herbosis locis serito. PLIN. nat. 18, 140 scariphatione seritur). 37 hordeum, -um gr., ervum, haec omnia segetem exsugunt (PLIN. nat. 17, 56). COLVM. 2, 10, 33 duo tempora sationum habet. 12, 21, 3 maceratur in vino vetere per triduum (12, 28, 1. 12, 53, 2 -i gr. vetere vino macerati et postea siccati). PLIN. nat. 27, 29 DIOSC. 3, 42. 4, 107. *de usu*: CATO or. inc. frg. 16 culignam in -o gr. ponit ut bene oleat (COLVM. 12, 20, 2 odores ... qui cum defruto coquuntur: iris, -um gr. *cf.* PLIN. nat. 21, 37 quaedam dum virent non olent ... *ut* -um gr.). COLVM. 2, 7, 1 pabulorum optima sunt medica *herba* et -um gr. (2, 10, 24 *inter* pabulorum genera complura. 8, 14, 2). PLIN. nat. 13, 10 miscentur et viliora genera olei e myrto ... quibus additur ... -um gr. (13, 13 telinum *unguentum* fit ex oleo ... -o gr. *eqs.* DIOSC. 1, 52 *de oleo telino; cf. p. 165, 5*). LAMPR. Heliog. 20, 7 pro nasturtiis, apiastris ... et -o gr. exhiberet *barbas mullorum* (APIC. 5, 211 -um gr. ex liquamine, oleo et vino). *in medicina*: CELS. 2, 12, 2 (*de deiectione*) ea *immittenda est medicina*, in qua -um gr. sit (*cf.* 7, 27 aquā ducenda est *alvus*, in qua vel -um gr. vel malva decocta sit. PLIN. nat. 20, 251 *ad stomachi dolores*. 30, 126 MARCELL. med. 20, 131 CAEL. AVR. acut. 3, 8, 78. ORIBAS. syn. 1, 19 -i gr. decoctio inicienda est *clystere* feminis et delicatis hominibus. 2 add. p. 845). CELS. 2, 33 calfacit *materiam* ... ex qualibet farina cataplasma . . . -i gr. *ibid.* ad emolliendum potest cataplasma ex . . . -i gr. semine (*cf.* 5, 21, 2 ad vulvam molliendam. 5, 28, 11). *sim.*:

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CELS. 5, 18, 12 ad digerenda quae coeunt (*cf.* MARCELL. med. 20, 128 ad omnia intrinsecus collecta et apostemata. MISC. Tir. p. 57, 12 ad collectiones corporum). 5, 18, 13 *adversus* ulcera (PLIN. nat. 22, 125). 6, 18, 6 SCRIB. LARG. 118 ad εἰλεόν (THEOD. PRISC. log. 29). CHIRON 62 *ad tumorem durum* (MARCELL. med. 14, 39 DIOSC. 3, 42. ORIBAS. syn. 1, 28 ad tumores et inflammationes). CELS. 4, 6 *ad cervicis morbos* (MARCELL. med. 18, 2). 6, 7, 1 *ad aurium morbos* (MARCELL. med. 9, 57). SCRIB. LARG. 160 *ad frigidam podagram* (PLIN. nat. 23, 126 podagricis. MARCELL. med. 36, 23. 45. 47 ad utramque podagram). 260. 268. 269. PLIN. nat. 20, 88. 23, 122 *feminis utile est.* 26, 77. 28, 177 *ad parotidas* (THEOD. PRISC. eup. faen. 24). PELAGON. 17. 24 *ad maciem.* 42. 84. 96 ad tussem siccam (113 VEG. mulom. 3, 9, 4 MARCELL. med. 16, 49). 262 VEG. mulom. 2, 19. 2, 54, 3 CHIRON 48. 76 -i sucum in o c u l o s suffundis (78 THEOD. PRISC. eup. faen. 32 ORIBAS. eup. 2, 1 L 5). 157 MARCELL. med. 19, 58. 20, 114. 21, 14. 22, 12. 25, 15. 26, 21. 29, 56 *ad colum* (CAEL. AVR. chron. 4, 7, 95). 35, 6 THEOD. PRISC. eup. faen. 14. 29. 73. 94. log. 17 pleuriticis febrium temporibus (CAEL. AVR. acut. 2, 18, 103. 110. 112). CAEL. AVR. chron. 1, 1, 14. 2, 1, 22. acut. 2, 6, 29. 3, 18, 181 *bis.* ORIBAS. syn. 1, 28. 31 MISC. Tir. p. 5, 10. 57, 13.

deriv.: faenigraecinus. *Wulff.*

1. faenus, -ī *m. v.* faenum *p. 166, 16.*

2. faenus, -oris *n. v.* fenus. **faeon** *v.* phaeon.

faeteo, faetidus, faetor *sim. v.* foet-.

***f(a)ex,** -cis *f.* [*orig. inc. Th.*]. ISID. orig. 20, 3, 18 -x dicta quod sese vasis emergendo affigat. *de scriptura*: *scribitur in codd.* -ae-, *sed in codd.* COLVM. *fere semper* -e-, *item* LVCR. 5, 1141 *cod. A* PALLAD. 11, 12, 2 AVG. agon. 18, 20 DIOSC. 5, 128. 140 EVCHER. form. 7 p. 41, 5 GREG. TVR. Mart. 2, 58 INSCR. christ. Leblant 646 GLOSS. NOT. Tir. 101, 92. *de genere*: PRISC. gramm. II 169, 16 vetustissimi ... inveniuntur confudisse genera: ... hic et haec -x; *sed* II 323, 20 in aex femininum: 'haec -x huius -is'. EXC. Bob. gramm. I 552, 8 nomina, quae apud Romanos masculina, apud Graecos feminina ... -x. *exempla masculini non leguntur, femininum inde a* CIC. HOR. OV. *de numero*: CAPER gramm. VII 109, 14 -x pluralem non habet (*mira sententia, cum pluralis iam inde ab* HOR. *saepius quam 30ies legatur*). PLIN. Roman. Char. gramm. I 141, 17 fax -x ... sine i genetivo plurali sunt dictitanda. *legitur* -um: CASS. FEL. 16 p. 23. -ium: HIER. in Is. 19, 5 *sqq.* p. 292 (*si editioni fides est habenda*). [*it. dial.* fece, *hisp.* hez. *M.-L.*]

I *proprie: ima atque ultima, quae ex rebus liquidis vel solidis secerni solent; rarius res ipsae viliores* (*cf.* PORPH. Hor. carm. 3, 15, 16 per -em ... vetulam vetus vinum accipe. CASSIOD. in psalm. 74, 9 *infra l. 49*).

A *certarum rerum*: **1** *absolute*: **a** *vini* (*cf.* DIOM. gramm. I 487, 23 -em Graecorum quidam τρύγα appellant. PORPH. Hor. ars 277 EVANTH. de com. 2). GLOSS. τρυγία. τρυγία οἴνου. τρύξ. -x trigiagilis (τρυγία τις *be*, τρυγία ἰλύς *Götz dubitanter*). ilix (*i.* ἰλύς). -x (-is, -es) vini trus (*i.* τρύξ). CASSIOD. in psalm. 74, 9 -es dicuntur reliquiae vini considentes in densissimam crassitudinem, ad quas solet pervenire quando liquor ille superior probatur expensus. *ibid.* -es enim hic non sordes, sed ima illa atque ultima vini debemus accipere. CATO agr. 26 si voles de -e demere vinum, tum (*sc. vindemiae temporibus*) erit ei rei optimum tempus. 96 amurcam ... aquam ... et -em de vino bono inter se omnia commisceto. 147 hac lege vinum pendens venire oportet. vinaceos illutos et -em relinquito. 152 *scopis virgeis* latera doliis intrinsecus usque bene perfricato, ne -x in lateribus adhaerescat (COLVM. 12, 23, 2). 153 vinum faecatum sic facito ... *fiscinas olearias* -is impleto sub prelumque subdito exprimitoque. HOR. sat. 2, 4, 55 Surrentina vafer qui miscet -e Falerna vina. 2, 4, 73 ego -em primus et allec ... invenior ... puris circumposuisse catillis. carm. 1, 35, 27 diffugiunt cadis cum -e siccatis amici. 3, 15, 16 poti ... -e tenus cadi. ars 277 dicitur ... plaustris vexisse ... Thespis, qui canerent agerentque peruncti -bus (*sed* SCHOL. Hor. gloss. *Γ ad l.* -bus: oleaginis) o r a (*cf.* OV. ars 3, 211 quem non offendat toto -x illita vultu. EVANTH. de com. 2 ora sua -bus perlinebant scaenici). CELS. 4, 29 p. 196 lolii farina ex vino diluto cocta et mixta cum arida -e. PHAEDR. 3, 1, 2 Falerna -e e testa nobili odorem quae (*amphora*) iucundum late spargeret. SEN. epist. 58, 32 ille ultra modum deditus vino est, qui amphoram exsiccat et -em quoque exsorbet. COLVM. 3, 2, 14 *faeciniae vites* p l u s quam ceterae -is a f f e r u n t (ISID. orig. 17, 5, 19 *ubi* -es *traditum*; *cf.* COLVM. 4, 24, 6 *vitis* minus vino -is affert). 7, 5, 7 si ad -em *veteris vini* et amurcam sucumque decocti lupini (*cf.* 7, 4, 7) misceas ... elleborum. 12, 19, 4 fasciculos faeniculi ... usque ad fundum vasorum demittere, ut quidquid -is subsederit, exagitet. *ibid.* omni -e mustum carere. 12, 20, 8 omnem spumam *musti* cum -bus expurgare. 12, 23, 2 cum mustum deferbuerit et -es e x p u r g a t a e fuerint (12, 37. MACR. sat. 7, 12, 7 vinum fit liquidius -e purgata). 12, 27 vinum a -bus eliquatum. 12, 28, 4 -is generosae recentis sextarios tres addito. 12, 38, 4 ut cum diffundis *vinum* ... sine -e diffundas. 12, 40 -em ex lacu confundito. PETRON. anth. 472, 3 famuli cognata -e soluti inter ... luxuriantur opes. PLIN. nat. 14, 23 *vites Nomentanae* -e nimiae. MART. 1, 26, 9 -x Laletana. 7, 54, 3. 10, 48, 19 de Nomentana vinum sine -e lagona *dabo.* 12, 82, 11 feret ipse (*homo molestus*) tropin (propin *codd.*) de -e lagonae. APVL. met. 1, 9 *caupo deformatus in ranam* dolium innatans vini sui adventores pristinos in -e summissus ... appellat. apol. 60. PORPH. Hor. carm. 3, 15, 16 cum tota amfora bibitur ad -em pervenitur. VOPISC. quatt. tyr. 4, 4 quare non -es bibisti? NON. p. 454, 22 vinum sine -bus. MACR. sat. 7, 12, 7 -x vino sustinendo et alendo et viribus sufficiendis quasi radix eius est. SIDON. carm. 9, 235 pictum -bus Aeschylon. CAEL. AVR. acut. 2, 39, 229 si *vinum* sine ulla -e per liquatoria fundatur. *ibid.* si *vinum* cum -e ... in liquatoria fundatur. *in imagine*: ITALA (Veron.) *et* VVLG. psalm. 74, 9 calix in manu domini vini meri plenus (est) misto ... verumtamen -x (τρυγίας) eius non est exinanita (*cf.* HIER. psalt. sec. Hebr. 75, 9). VVLG. Ier. 48, 11 requievit *Moab* in -bus suis nec transfusus est de vase in vas. Is. 51, 17 usque ad fundum calicis soporis bibisti, usque ad -es. Ezech. 23, 34 epotabis *calicem maeroris et tristitiae* usque ad -es.

b *liquorum aliorum vel rerum mollium*: *aquae*: SEN. nat. 4, 10 in aqua et in omni umore -x ima est. COLVM. 12, 25, 2 in *vasa* ... aquam eliquato, donec ad -em pervenias. semper enim in requieta aqua crassamen aliquod in imo reperitur. CHIRON 928. *cf. l. 76.* *adde*: SEN. nat. 4, 2, 9 omnem in siccis et hiantibus locis -em relinquit *Nilus.* CASSIOD. var. 11, 14, 5 torrentes praecipites limosa -e corrupti. *olei*: COLVM. 12, 52, 14 si quae -es aut amurcae in fundis vasorum subsederint. 12, 52, 22 ut sordes -esque *ex fiscis* decidant. 12, 53, 2 siquid -is aut spurcitiae faucibus *metretae* inhaerebit. PLIN. nat. 15, 21 oleum ... minui deteriusque fieri ... in amurca et fracibus — hae sunt carnes et inde -es (*cf.* CET. FAV. 19 iuncturas axium -bus perungui [VITR. 7, 1, 6 fracibus]). 15, 124 *oleum* retinet ... -em. MART. 3, 4, 10 ceromata -e de Sabina. SERV. georg. 1, 194 sordes, quae sequuntur oleum, -es vocantur. *cf. p. 169, 65 et* GLOSS. -es ἔλαιον τρυγία. ὑπόστασις ἐλαίου. *de aliis*: PLIN. nat. 18, 318 hoc ... poma colligendi tempus ... hoc et -es exprimendi. 31, 95 vitium ... *gari* est ... imperfecta nec colata -x. SER. SAMM. 757 *igni sacro demovendo* odoris -bus (*i.* '*quorum -es odorae*') ova ... dabis. AVSON. 344, 12 *melli* summa natat -x (*cf.* MACR. sat. 7, 12, 8 -is materia spissa atque terrena ceteris laticibus pondere praestat, melle vincitur). **c** *rerum solidarum*: OV. met. 1, 68 nec quicquam terrenae -is habentem *aethera.* SEN. epist. 94, 58 a -e sua separantur *aurum et argentum* (PLIN. nat. 33, 107 distat *spuma argenti vel plumbi* a scorio, quo potest spuma a -e distare). PLIN. nat. 31, 92 ima -is (*sc. floris salis*) concutiuntur. 33, 104 alii ... -em (*sc. stibi*) abiciunt. ARNOB. nat. 7, 45 *per extremos tramites* immunda -x eat. *adde iocose*: MART. 14, 13, 1 si quid adhuc superest in nostri -e locelli, munus erit. **2** *additur genet. rei* (*hic illic cum attributo*): *liquorum*: v i n i: *saepissime, ut* VITR. 7, 10, 4 CELS. 2, 33 p. 73. 3, 19 p. 103. 5, 22, 2. 5, 28, 14. 6, 18, 10. 7, 4, 8. 12, 30, 2 PLIN. nat. 14, 86. 120. 131 *al.* *adde*: MART. 1, 103, 9 Veientani bibitur -x crassa rubelli. SER. SAMM. 876 sicci ... Lyaei. CELS. 5, 18, 4 a c e t i (PERS. 4, 32 PLIN. nat. 22, 122. 23, 66. 28, 220 MART. 11, 56, 7). PLIN. nat. 12, 103 u n g u e n t i (13, 19). 21, 139 *croci.* 23, 63 sui cuiusque generis. 23, 68 sapae. PLIN. med. 3, 6 cervisae. PELAGON. 353 l o t i i (CHIRON 944 VEG. mulom. 2, 135, 4). *ibid.* o l e i (996. GLOSS. amurca -x olei *saepius*). VEG. mulom. 4, 12, 3 axungiae. MACR. sat. 7, 4, 18 in ventre fit prima digestio virtute ἀλλοιωτικῇ in sucum vertente quidquid acceptum est, cuius -x retrimenta sunt. 7, 12, 8 mellis. APIC. 2, 63 -es betaciorum (*sic Schuch*, facies *codd.*). TERT. adv. Val. 24 p. 201 lacrimarum. GREG. TVR. Mart. 2, 58 sanguinis. *solidorum*: SEN. epist. 90, 45 t e r r a r u m (TERT. resurr. 4). PLIN. nat. 33, 103 *stibi.* 34, 135 aeris. 34, 171 rerum excrementorumque. IREN. 1, 30, 5 m a t e r i a e (ARNOB. nat. 1, 8. 6, 3 MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 11). SERV. Aen. 8, 601 elementorum. MACR. somn. 1, 19, 12 aeris et aquae ... -x habetur *terra.* DIOSC. 5, 128 aeraminis. GLOSS. III 540, 68 argenti.

B *non cognoscitur certa species*: **1** *generatim*: OV. met. 8, 665 ponitur *in mensa* ... baca Minervae conditaque in liquida corna autumnalia -e (*an olei?*). CELS. 5, 8 p. 163 adurunt auripigmentum ... squama aeris, -x c o m b u s t a (*an itidem* aeris *supplendum?* 5, 18, 23). 5, 28, 11 *inter ea quae digerunt et resolvunt* -x mixta cum cerato, quod ex adipe suilla coactum sit. CHIRON 512 locum qui tumebit ... -e madida inducito. 944 ad suffragines: -is p. s. pollinem ervi conspargis ex melle et imponis. AVG. agon. 18, 20 solem radios suos per omnes -es et sordes corporum spargere. CAEL. AVR. acut. 2, 38, 223 reprobamus ... aspergines ex calce atque -bus. GLOSS. Plac. V 18, 8 (60, 27) res quondam mixtas a -bus segregare. GLOSS. faeculentus: -e plenus. V 285, 21 defaecatum a -e purgatum.

2 *in comparationibus*: CATO agr. 87 *siliginem* in alveo puro misceto bene, facito tamquam -x fiat. LVCR. 5, 497 omnis mundi quasi limus in imum confluxit gravis et subsedit funditus ut -x. AETNA 476 si quis lapidum summo pertabuit igni ... quaedam sordida -x est. COLVM. 12, 12, 1 quotiens aqua post longum tempus diffunditur, aliquod crassamentum in imo simile -i reperitur. 12, 42, 2 *poma decocta* in suo sibi iure ... carbonibus decoquuntur, donec crassamen in modum -is existat. 12, 52, 15 sunt qui cretam figularem in modum liquidae -is aqua resolvant. HIER. in Is. 19, 5 *sqq.* ut non puras aquas bibentibus tribuant, sed turbidas et commixtarum -ium similes RVFIN. Adamant. 4, 2 quae in

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ipsa *materia ad creationem mundi adhibita* velut -x ultima remanebant. 4, 8 reliqua … tamquam -em in ultimo resedisse. EVSTATH. Bas. hex. 3, 7 p. 898^C ubi *fervor* leviorem … partem *aquae maris* secum aufert, graviorem … et limosam velut -em aliquam hic relinquit. GLOSS. III 597, 12 apostasin quasi -is. **3** *in imagine*: HEGES. 4, 26, 1 *Vitellius* nequior superioribus quasi -x resedisset. MACR. somn. 1, 12, 15 corpus … hoc, sicut -x rerum divinarum est.

II ***translāte:*** *hic illic de hominibus vel rebus vilioribus ex melioribus secretis, sed plerumque de hominibus et rebus ipsis vilioribus genetivo epexegetico addito*: **A** *de hominibus*: **1** *c. genetivo*: VARRO Men. 452 hunc vocasset e liquida vita in curiae vestrae -em. CIC. Flacc. 18 opifices et tabernarios atque illam omnem -em civitatum … concitare. Pis. 9 *collegia* ex omni -e urbis … concitata (Att. 1, 16, 11). Att. 2, 1, 8 non *dicit* tamquam in Romuli -e sententiam *Cato*. ad Q. fr. 2, 4, 5 apud perditissimam illam atque infimam -em populi. frg. Aug. c. Iul. 2, 10, 37 de plebeia -e sellulariorum. ASCON. Pis. p. 8 servitiorum. LVCAN. 7, 405 *Romam* mundi -e repletam (ENNOD. epist. 8, 10, 2 quasi non esses ex mundi -e. opusc. 1, 46. *aliter infra l. 58*). APVL. met. 8, 24 unum de triviali popularium -e. CAPITOL. Gord. 13, 7 omnem … -em Maximianae tyrannidis occidi. VOPISC. Aurel. 42, 6 quis ferat Maximinos et Philippos atque inconditae multitudinis -em? COD. Iust. 12, 1, 6 (*a. 357—360*) quis ex ultimis negotiatioribus … abiectisque officiis … omnique officiorum -e. HIER. in Ioel 1 p. 177 haereticorum spurcissimis -bus (FACVND. fid. 870^A). VVLG. Is. 49, 6 ad suscitandas tribus Iacob et -es Israel convertendas (*interpr.* HIER. in Is. *ad l.* ad -es, sive reliquias. *cf.* in Is. 46, 3 *sqq.*). **2** *absolute* (*vel c. adi.*): CIC. Brut. 244 tu de -e (*sc. oratorum*) … hauris. epist. 7, 32, 2 tanta -x est in urbe, ut. LVCR. 5, 1141 res … ad summam -em turbasque redibat imperium sibi cum … quisque petebat (*nisi potius ad II B 2 pertinet*). PLIN. nat. 29, 23 haec personis imputentur. ne -em quidem aut inscitiam eius turpem arguamus. IVV. 3, 61 non possum ferre … Graecam urbem. quamvis quota portio -is Achaei (*sc. sunt; sic A 2 Ω*; Achaeae *P, sed suprascriptum* Achivi)? MIN. FEL. 8, 4 qui de ultima -e plebem profanae coniurationis instituunt. SOL. 1, 82 Menogenes e -e vulgari (AMM. 26, 7, 7 emergebant ex vulgari -e nonnulli). SYMM. or. 4, 7 tribus … libertina ac plebeia -e pollutas (COD. Theod. 9, 42, 5 [*a. 362*] per egestatem abiecti … in -em vilitatemque plebeiam). COD. Theod. 15, 7, 9 (*a. 381*) *de mulieribus scaenicis*: quaecumque ex huiusmodi -e progenitae scaenica officia declinarint. 16, 5, 21 (*a. 392*) *conductor* servili -e descendens. CLAVD. 20, 557 -e retenta peiores legit socios. LIB. pontif. p. 78, 12 *aliqui* ex -e Arriana erant.

B *de rebus*: **1** *c. genetivo*: CIC. Verr. 2, 99 rationum ex ea -e (PS. ASCON. *ad l.* residuis sordibus) legationis quaestoriaeque tuae procurationis. SEN. benef. 7, 9, 1 nec in altam -em rerum hunc expeditum hominem demitto. dial. 6, 23, 1 *animae* minimum … -is ponderis traxerunt (*temptaverunt varie genetivos duos, non recte, ut videtur*). HIER. vita Malchi 1 ab apostolis usque ad nostri temporis -em (VICT. VIT. 3, 32. *cf.* GLOSS. V 456, 14 *et* 500, 39 -em novissimum tempus significat. *sed cf. etiam p. 172, 6 et 172, 7*). adv. Rufin. 2, 12 corporum -e deposita. RVFIN. hist. 8, 14, 2 flagitiorum et scelerum. Orig. princ. 3, 6, 3 vitiorum (PAVL. NOL. carm. 6, 66). PAVL. NOL. epist. 45, 1 curarum. AVG. quant. anim. 33, 75 rerum mortalium. MACR. somn. 1, 14, 15 a summo deo usque ad ultimam rerum -em. sat. 7, 15, 15 medicina physicae partis extrema -x est. COD. Theod. 16, 2, 40 (*a. 412*) sordidorum munerum. GILD. Brit. 32 chron. III p. 44 nequitiae. SIDON. epist. 3, 13, 11 petulantiae. 5, 7, 7 susurronum. FAVST. REI. grat. 1, 11 p. 37 peccatorum. ENNOD. carm. 2, 123, 3 mundi -e qui fucantur. CASSIOD. in psalm. 32, 20 voluptatis. hist. 1, 14 p. 910 impietatis. PS. PRIMAS. in Hebr. p. 737^D mortalitatis. **2** *absolute*: LVCR. 5, 1141 *v. supra l. 29*. SEN. epist. 58, 33 quaeremus, pars summa vitae utrum ea (*del. Haase*) -x (*sic codd. deteriores*, haec *opt. codd.*) sit an liquidissimum ac purissimum quiddam. 75, 18 expectant nos, ⟨si⟩ ex hac aliquando -e in illud evadimus sublime et excelsum, tranquillitas animi et … absoluta libertas. 108, 26 *quod est optimum in aetate nostra*, id exhauriri in aliis patimur, ut nobis -em reservemus? MART. 8, 14, 4 Hibernis obiecta notis specularia puros admittunt soles et sine -e diem. VVLG. psalm. 39, 3 eduxit me *dominus* … de luto -is (πηλοῦ ἰλύος). Soph. 1, 12 visitabo super viros defixos in -bus suis. PRVD. apoth. 818 corruptela … carnis … membris tabentibus interfusam participat de -e sua. CASSIAN. conl. 9, 6, 4 deposita -e terrena ad deum … respirare. PETR. CHRYS. serm. 59 p. 362^D appropinquare deo homo non potest -e corporali mundano squalore pollutus. CASSIOD. in psalm. praef. *Augustinus* decurrit … tamquam fons purissimus, nulla -e pollutus. 118, 140 *eloquium domini* purgat corda mortalium mundana -e sordentia. INSCR. christ. Leblant 646, 5 corporeamque solo -em tabemque relinquens purpureum domini purus adit solium.

nota interpretationes spiritales et allegoricas apud ecclesiasticos: PS. RVFIN. in psalm. 74, 9 in dominico … calice vinum merum mixtumque et -x continetur … bibunt -em, qui ex eodem *calice* capiunt errorem. Iudaei, haeretici et pagani -em bibunt … '-x eius non est exinanita', quoniam apud Iudaeos remanent carnalia sacramenta (AVG. in psalm. 74, 12). HIER. in Ezech. 23, 28 *sqq.* potest hoc quod dicitur 'potabis usque ad -es …' significanter intelligi super Ierusalem quae … quasi -es tormentorum eius (*sc. Samariae*) usque ad fundum epotavit. in Soph. 1 p. 688 qui confidunt … in viribus suis, quas διασυρτικῶς -es vocat. AVG. doctr. christ. 3, 25, 36 *ad* 'calix in manu domini … (*psalm. 74, 9*)' incertum est … utrum iram dei significet non usque ad novissimam poenam, id est usque ad -em, an potius *eqs.* EVCHER. form. 7 p. 41, 5 -x: ultimum iudicii. in psalmo: (*74, 9*). ARNOB. in psalm. 39 *libidines* merito -es dicuntur.

epitheta: *ad I*: AETNA 476 sordida. OV. met. 8, 665 liquida (COLVM. 12, 52, 15). CELS. 3, 19 p. 103 arida (4, 29 p. 156. 5, 18 p. 169). 5, 8 p. 163 combusta (5, 18, 23. 5, 22, 2. 6, 18, 10. *cf.* PLIN. nat. 23, 68 ambusta). MART. 1, 103, 9 crassa. ARNOB. nat. 7, 45 immunda. CHIRON 512 madida. MACR. sat. 7, 12, 8 spissa atque terrenā. CASSIOD. var. 11, 14, 5 limosa. *ad II*: CIC. ad Q. fr. 2, 4, 5 perditissimam … atque infimam. frg. Aug. c. Iul. 2, 10, 37 plebeia (SYMM. or. 4, 7 COD. Theod. 9, 42, 5). LVCR. 5, 1141 summam. APVL. met. 8, 24 triviali. MIN. FEL. 8, 4 ultima (MACR. somn. 1, 14, 15). SOL. 1, 82 vulgari (AMM. 26, 7, 7). SYMM. or. 4, 7 libertina. HIER. in Ioel 1 p. 177 spurcissimis. COD. Theod. 16, 5, 21 servili. CASSIAN. conl. 9, 6, 4 terrena. GILD. Brit. 32 chron. III p. 44 vetusta. PETR. CHRYS. serm. 59 p. 362^D corporali. CASSIOD. in psalm. 118, 140 mundana. FACVND. fid. p. 870^A compacta.

syn. et iuxta posita: *ad I*: CATO agr. 147 vinaceos (PLIN. nat. 14, 23). HOR. sat. 2, 4, 73 allec (PLIN. nat. 31, 95). COLVM. 7, 4, 8 amurca (7, 5, 7. 12, 52, 14). 12, 52, 22 sordes (AVG. agon. 18, 20). 12, 53, 2 spurcitiae. *ad II*: CIC. Att. 1, 16, 11 sordem. CAPITOL. Gord. 13, 7 delatores, calumniatores, procuratores. AVG. quant. anim. 33, 75 cupiditate. INSCR. christ. Leblant 646 tabem.

derivata: faecaceus, faecarius, faecatus, faeceus, faeculentus, faecor, faecula. faecare (*compos.*: defaecare; *cf.* GRAMM. suppl. 14, 24). *Bannier.*

faga *v.* faba *p. 2, 36.*

faged(a)ena, fageda(e)nicus *v.* phag-.

fāgeus, -a, -um *a* fagus. *i. q. faginus*: PLIN. nat. 16, 16 alia -ae glandi figura *est*, quernae alia et ilignae. 16, 25 glans -a suem hilarem facit. 16, 37 Fagutali Iovi … lucus -us fuit. 16, 242 -i nemoris. [*it.* faggio, *prov.* faia, *hisp.* haya. *M.-L.*]

fāgide *v.* favus. **fagidines** *v.* phagid-.

fāgineus, -a, -um [*a* fagus, *cf. c.* faginus, *gr.* φηγινέος. *Th.*]. *i. q. faginus*: CATO agr. 21, 5 cupam materia ulmea aut -a facito. OV. epist. 5, 87 nec me, -a quod tecum fronde iacebam, despice. met. 8, 653 (*vers. spur.*) erat alveus illic -us dura clavo suspensus ab ansa. fast. 4, 656 bis sua -a tempora fronde tegit. PLIN. nat. 24, 14 calculis glandis -ae cinis illinitur. AVSON. Mos. 269 (*de follibus*) accipit alterno cohibetque foramine ventos lanea -is alludens parma cavernis. [APIC. 7, 213 fungi -i (*trad.* farnei).]

fāginus, -a, -um [*a* fagus, *cf. gr.* φήγινος. *Th.*]. PRISC. gramm. II 70, 19 fere omnia ad materiam pertinentia e brevem ante us habent: plumbeus …; inveniuntur enim pauca sine e ut quernus … -us. 75, 24 invenitur tamen etiam brevis i g antecedente in his, quae de arboribus derivantur, ut oleaginus, -us *eqs.* GRAMM. suppl. 182, 22 nomina latina, quae sunt a Graecis derivata, corripiuntur in paenultima suntque penes nos naturaliter correpta: -us. GLOSS. II 70, 13 *cod. c* -us: ὀξύινος (ὀξύη *ed.; al.* fagus ὀξέινον). *i. q. ex fagi ligno confectus*: VERG. ecl. 3, 37 pocula ponam -a (SIL. 7, 188. *cf.* TIB. 1, 10, 8 -us astabat cum scyphus ante dapes). VERG. georg. 3, 172 valido nitens sub pondere -us axis instrepat (*cf. Hom. Il. 5, 838* μέγα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων). COLVM. 12, 47, 5 arculae (*al. codd.* tiliagineae). PLIN. nat. 16, 185 se nihil ex praeda attigisse praeter guttum -um, quo sacrificaret. 28, 191 cinere. MART. 2, 43, 10 fulcitur testa -a mensa mihi. *i. q. ad fagum arborem pertinens*: PLIN. med. 1, 4 glandis -ae cinis (MARCELL. med. 6, 18 glandis … -ae caustae cinis. *cf. supra l. 44*). 1, 12 folia -a commanducantur. *nota: fort. subst. i. q. fagus*: CALP. ecl. 2, 59 *deo* inter pampineas ponetur -us (*an deus?*) ulmos. *de fem. subst.* fāgīna (*sc. glans*) *v. Gröber, Archiv 6, 388; Niedermann, Neue Jahrb. 15 (1912), 316.* [*francog.* faine '*glans fagina*'. *M.-L.*]

fago *v.* phago. **fagolentus** *v.* faeculentus *p. 163, 11.*

fagolidoros (-us) *v.* phag-.

fāgum, -ī *n.* [*cf. c.* fagus. *Th.*]. *i. q. glans fagi arboris* (*cf. p. 173, 56*): PLIN. nat. 16, 18 -um muribus gratissimum est, … expetitur et turdis.

fāgus, -ī *f.* [*i. q. gr.* φηγός '*aesculus*'; *cf. c. theodisc.* buohha *anglosax.* bēce '*fagus*'; *v. Osthoff, Bezzenbergers Beitr. z. Kunde d. idg. Spr. 29, 249 sqq.*]. SERV. ecl. 1, 1 antea … homines glandibus vescebantur, unde etiam -us dicta est ἀπὸ τοῦ φαγεῖν. *legitur nom. acc. plur.* fagūs: VARRO frg. Char. gramm. I 130, 5 -us quas Graeci φηγοὺς vocant (*cf.* CHAR. gramm. I 128, 27). CVLEX 141 umbrosaeque manent -us. *adde* VERG. georg. 2, 71 (*v. p. 173, 57*) *ubi* -us *legit* PRISC. gramm. II 438, 8 (*at* SERV. *ad l.* -os … incipit Graecus esse nominativus singularis, non pluralis noster accusativus). *cf. etiam* CHAR. gramm. I 22, 4 errant qui omnia genera arborum quartae declinationi solent assignare … -us. *masc.*: BVC. Eins. 2, 15 attrito diffusus cortice -us. GLOSS. φηγός. II 70, 13 ὀξέινον

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*cf. p. 172, 54*). 579, 18 genus platani. V 360, 34 boecce (*vel* boecae, *anglosax., v. p. 172, 74*). V 294, 22 fau (*i. forma francog. vet., v. l. 7*) arbor, id est boc (*anglosax.*). [*dub.*: GLOSS. III 359, 5 *v. s.* favus. V 360, 37 *cod. Ampl.*: fagus wonanbeam, *at Epin.*: f u s a r i u s wananbeam (*anglosax., fortasse i. q.* '*arbor deminuens*', *i.* '*arbor fine vel culmine praeacuto*' [*sic Bülbring*]).] *legitur inde a* CATVLLO VARRONE CAES. [*it. dial.* fago, *francog. vet.* fou. *M.-L.*] *an huc pertinet nomen dei Galli* Fagus? *v. nom. propr.*

1 *nomen* a r b o r i s *glandiferae* (*de qua v. Max C. P. Schmidt, PW. III 971. Blümner, Technol. II 250*): VARRO ling. 5, 152 fagutal a -o, unde etiam Iovis Fagutalis, quod ibi sacellum (PAVL. FEST. p. 87 fagutal sacellum Iovis, in quo fuit -us arbor, quae Iovis sacra habebatur. *cf. infra l. 28*). CATVLL. 64, 289 *Penios* tulit radicitus a l t a s -os (VERG. georg. 1, 173 caeditur et tilia ... altaque -us). CAES. anal. frg. Char. gramm. I 130, 6 -os, populos, ulmos. Gall. 5, 12, 5 materia cuiusque generis ut in Gallia est (*sc. in Britannia*) praeter -um atque abietem. VERG. ecl. 1, 1 p a t u l a e recubans sub t e g m i n e -i (*cf.* SERV. *ad l.*; VERG. georg. 4, 566 te patulae cecini sub tegmine -i. SIDON. carm. 4, 1 patulae sub tegmine -i volveret inflatos murmura per calamos. *cf.* NVMITOR. carm. frg. 1 Tityre, si toga calda tibi est, quo tegmine -i? *et infra l. 32*). VERG. ecl. 2, 3 inter densas, umbrosa cacumina, -os assidue veniebat. 3, 12 ad v e t e r e s -os (9, 9 veteres, iam fracta cacumina, -os. SEN. Phaedr. 510 percussae tremunt veteres ... -i. CALP. ecl. 7, 5 veteres -os nova quam spectacula mavis cernere. PERS. 5, 59 lapidosa cheragra fecerit articulos veteris ramalia -i). ecl. 5, 13 in viridi nuper quae cortice -i carmina descripsi (SERV. *ad l.* ubi enim debuit magis rusticus scribere? *sim.* CALP. ecl. 1, 20 quaenam sacra depicta est pagina -o. *cf. supra l. 12*). PROP. 1, 18, 20 vos eritis testes ... -us et Arcadio pinus amata deo. OV. epist. 5, 21 incisae servant a te mea nomina -i. met. 8, 669 fabricata ... -o p o c u l a (fast. 5, 552 pocula -us erant. SEN. Herc. O. 653 tenet e patula pocula -o). 10, 92. VERAN. Macr. sat. 3, 20, 2 felices arbores putantur esse quercus . . . -us *eqs.* VITR. 2, 9, 9 cerrus et -us ... umores penitus recipiendo celeriter marcescunt (7, 1, 2 de cerro aut -o seu farno nullus ad vetustatem potest permanere. PLIN. nat. 17, 218 non improbatur et -us in aqua et iuglans. *ibid.* -us et cerrus celeriter marcescunt). SEN. Herc. O. 1619 -us umbras perdit et toto iacet succisa trunco. Tro. 1082. COLVM. 7, 9, 6 nemora sunt convenientissima, quae vestiuntur quercu ... -o. CALP. ecl. 1, 11 -us aquas radice sub ipsa protegit. BVC. Eins. 2, 15. PLIN. nat. 16, 16 dulcissima omnium -i *glans* (*cf.* CORIPP. Iust. 4, 39 crebris cadit ictibus ardua pinus, tunc -i dulces). 16, 18 -i glans nucleis similis triangula cute includitur. *ibid.* arborum *glandiferarum* fertilitas omnium fere alternat, sed maxime -i. 16, 19 nec cum cadunt flavescentia *folia* ut -i. 16, 35—36 *de usu -i.* 16, 74 descendunt et in plana. 16, 185 -is pectines traversi in pulpa *sunt.* 16, 229 facilis *in opere* et -us, quamquam fragilis et tenera. 24, 14 -i folia manducantur in gingivarum labrorumque vitiis (MARCELL. med. 11, 9). STAT. Theb. 6, 98 cadit ardua -us (*cf.* CORIPP. Iust. 4, 39 *l. 42*). APVL. flor. 1 p. 4 religiosam moram viatori obiecerit ... -us pellibus coronata. NEMES. ecl. 1, 31 has ulmos potius -osque petamus. 4, 9. CLAVD. 24, 290 (*de cervis iugalibus Deliae*) summas aequantia -os cornua . . . surgunt. 24, 324 (*in venatione*) rudibus -is texuntur ... frondentes caveae. rapt. Pros. 2, 126 -i ... cava dimissus ab alvo mellifer ... exercitus obstrepit herbis. 3, 365. MART. CAP. 3, 225.

2 *i. q. glans fagi arboris*: VERG. georg. 2, 71 gessere ... castaneae -os. CALP. ecl. 4, 35 hiberna prohibes ieiunia solvere -o. *cf.* fagum *p. 172, 71.*

deriv.: fageus, fagineus, faginus. *Wulff.*

fagūtal, fagūtālis *v. nom. propr.*

faidus, -ī *m. vox germ.* ('*Fehde*'). *i. q. pecunia pro damno data*: LEX Sal. 35, 7 inter freto et faido sunt *tot denarii* (*i. summa pecuniae et pacis et damni*). capit. 4, 12, 1 dominus ... iuxta modum culpae inter freto et f e d o (feitum, faido, faidum, foedum *var. lect.*) compensetur. *cf. etiam Ducange s. v.* faida.

failla *v.* favilla.

fala, -ae *f.* [*orig. inc.; cf. v. Planta, Gramm. d. osk.-umbr. Dialekte I 460; Schuchardt, Zeitschr. f. roman. Philol. 28 (1904) 140 sqq. Th.*]. *scribitur* phal- *infra l. 79.* PAVL. FEST. p. 88 -ae dictae ab altitudine, a 'falado', quod apud Etruscos significat caelum. *ibid.* ex -is, id est ex locis exstructis (*p. 174, 20*). NON. p. 114 -ae turres sunt ligneae . . . haec sunt et in circo, quae apud veteres propter spectatores e lignis erigebantur. p. 555 *p. 174, 24.* SERV. Aen. 9, 702 hoc autem telo (*falarica*) pugnatur de turribus, quas -as dici manifestum est ⟨unde et in circo -ae dicuntur divisiones inter euripum et metas, quod ibi constructis ad tempus turribus, his telis pugna edi solebat⟩ (*add.* SERV. auct.) . . . ergo a -is dicta est falarica, sicut a muro muralis (*item* ISID. orig. 18, 7, 8). GLOSS. -a id est turris. turris. fal[l]ae turris ligneae. p h a l (a) e et phalaric(a)e sunt bellicae turres vel machinae, quae muris applicitae frequentibus eos pulsant bal(l)istis. *fort. huc pertinet*: PAVL. FEST. p. 91 Faleri oppidum a f a l e dictum (*estne a fala? an nom. sing.* fales*?*). *v. de re Pollack, PW. VI 1967; paulo aliter Daremberg-Saglio II 1191. IV 961. adde Ducange s. v.* phala. *turris in o b s i d i o n e*: ENN. ann. 397 malos diffindunt, fiunt tabulata -aeque. PLAVT. Most. 357 isti qui hastis trium nummorum causa subeunt sub -as (falsa *codd., corr. Camerarius*). *in circo*: IVV. 6, 590 quae ... consulit ante -as delphinorumque columnas. [NOVIVS Atell. 12 (*ex Nonio p. 109*) *v. sub* falla *p. 176, 38.*] *praeterea cf.* PAPYR. Genav. 1, V, 3, 2 *al. s. v.* phal(. . .).

falacer *v. nom. propr.* **falacrocorax** *v.* phal-.

faladum (-ī *n.*) *ap. Etruscos i. q. caelum, cf.* PAVL. FEST. p. 88 *p. 173, 70.*

falancārius, falang-, falanx *sim. v.* phalan-.

falārica, -ae *f.* [*a* fala *ducunt antiqui, fortasse recte. Th.*]. *scribitur* p h a l- *in codd.*: VERG. (*at* fal- *Serv. et Non. ad l.*) LIV. *bis* LVCAN. SIL. *bis* (1, 351. 9, 339, *at* 6, 273 fal-) GELL. 10, 25, 2 HIER. epist. 112, 13 (= AVG. epist. 75, 13) *codd. plerique* (pal- *B*, fall- *A*) VEN. FORT. Mart. 3, 286 *M* (*rell.* fal-). GLOSS. Plac. *infra l. 35* (phalar- *GP*, palericae *R*). GLOSS. IV 419, 3 *infra l. 36.* *apud alios* fal-, *quod voluerunt grammatici* PAVL. FEST. *l. 20* NON. *l. 22* SERV. (*et* ISID. orig.) *l. 24* GLOSS. *passim* (*praeter* GLOSS. Plac.). *n e u t r u m* falaricum (-ī) *non evinci potest loco lacunoso* ENN. ann. 544 *infra l. 45.*

de r e (*de origine teli Iberica v. infra l. 48 et 56*): PAVL. FEST. p. 88 -a genus teli missile, quo utuntur ex falis ... dimicantes. GELL. 10, 25, 2 hasta pilum, -a, semiphalarica *al.* (*inter nomina telorum iaculorumque*). NON. p. 555 -a telum maximum ... et dictum hoc genus teli a falis, id est turribus ligneis. SERV. Aen. 9, 702 (*exscripsit* ISID. orig. 18, 7, 8) de hoc telo legitur, quia est ingens, torno factum, habens ferrum cubitale et rotunditatem de plumbo in modum sphaerae. in ipsa summitate dicitur etiam ignem habere affixum, ⟨stuppa circumdatum et pice oblitum incensumque aut vulnere hostem aut igne consumit⟩ (*add.* SERV. auct.); hoc autem telo pugnatur de turribus . . . ergo a falis dicta est -a sicut a muro muralis. sane -am Lucanus dixit nervis mitti tortilibus et quadam machina, ut (*6, 198 l. 54*) . . . Vergilius vero ait Turnum manu iaculari potuisse *eqs.* (*syn.* talem hastam). GLOSS. χειροβαλλίστρα. genus hastae grandis (*var. lect.*: gen. arcae gr., g. artis gr., g. argente gr.; *latetne*: genus arcus gr.? *aliter v. infra l. 75*). genus teli maximi. genus teli (est). lancea magna vel genus teli magni. Plac. V 38, 17 (90, 20. 130, 21) -ae sunt tela maiora pilis bello necessaria. GLOSS. IV 419, 3 paralica hasta vehemens trium angulorum ferrum habens (V 165, 12 *idem, ubi* alarica). *cf.* HESYCH. φαλάρικα εἶδος λόγχης. *describitur* LIV. 21, 8, 10 *l. 48*, SIL. 1, 351/64 *l. 56 sqq.*, VEG. mil. 4, 18 (*infra l. 63*). *iacitur et t o r m e n t i s* (SIL. 6, 279 *sq. l. 62* VEG. mil. *l. 63* SIDON. *l. 68; cf. supra l. 30*) *et m a n u p u g n a n t i u m* (*velut* VERG. *l. 46* LIV. 34, 14, 11 GRATT. *l. 53* SIL. 1, 351 GREG. TVR. *l. 69; cf. supra l. 31 et 32*). *v. etiam Fiebiger, PW. VI 1908; Daremberg-Saglio IV 962; Sieglin, Rhein. Mus. 38, 356 adn. adde Ducange s. v.* phalarica.

ENN. ann. 544 quae valide veniunt ⟨. . .⟩ -a missa (⟨velut alta⟩ -a missa *Vahlen*). VERG. Aen. 9, 702 sed magnum stridens contorta -a venit fulminis acta modo, quam nec *scutum nec lorica* . . . sustinuit. LIV. 21, 8, 10 -a erat Saguntinis missile telum hastili abiegno et cetera tereti praeterquam ad extremum, unde ferrum extabat; id, sicut in pilo, quadratum stuppa circumligabant linebantque pice, ferrum autem tres longum habebat pedes, ut cum armis transfigere corpus posset *eqs.* 34, 14, 11 emissis soliferreis -isque gladios strinxerunt. GRATT. 342 (*sc. de telo venatico*) terribilemque manu vibrata -a dextra det sonitum. LVCAN. 6, 198 *hostem* aut tortilibus (*i. tormentis*) vibrata -a nervis obruat aut vasti muralia pondera saxi. SIL. 1, 351 portis arcuit hostem (*sc. Saguntinos*) librari multa consueta -a dextra, horrendum visu robur celsisque nivosae Pyrenes trabs lecta iugis, cui plurima cuspis, vix muris toleranda lues; sed cetera pingui uncta pice atque atro circumlita sulphure fumant *eqs.* 1, 364 -*a* arma virosque simul pressit flagrante ruina. 6, 273 iamque alvo penitus *serpentis* demersa -a sedit (*cf. de eadem*: 6, 215 immensae cuspidis hastam; 6, 277 ingentis conti; 6, 279 tormentis stridens ... trabs acta). 9, 339 ipsis metuenda -a muris. VEG. mil. 4, 18 p. 140 ad maiores ballistas malleolos vel -as cum incendio destinant. *ibid.* -a autem ad modum hastae valido praefigitur ferro inter tubum etiam et hastile sulphure, resina, bitumine stuppisque convolvitur infusa oleo . . . ballistae impetu destinata perrupto munimine ardens figitur ligno turritamque machinam frequenter incendit. SIDON. carm. 5, 411 hunc torta -a iactu proterit. GREG. TVR. Franc. 9, 35 emissam ex adverso lanceam contra Waddonem dirigit, cuius mediam alvum ictu penetrans a tergo egressa -a. VEN. FORT. Mart. 3, 286 stipula exilis quasi dura -a fixit.

in imag.: HIER. epist. 112 (= AVG. epist. 75), 13 quod *vulnus* lancea et ut ita dicam -ae mole percussum est.

notiones singulares (corruptae?) in GLOSS.: V 362, 4 -a theca gladii (*pertinetne huc*: genus arcae? *v. supra l. 33*). GLOSS. Phillips. bellicae turres vel machinae *eqs. v. p. 173, 79 sq.* *vix addendum* PAPYR. Genav. 1, V 3, 2 *al. v. s. v.* phal(. . .). *Mbr.*

falāris *v.* phal-. **falbus** *v.* flavus.

falcārius, -ī *m. a* falx. 1 *i. qui falcem (i. telum) g e r i t, habet*: GLOSS. V 294, 15 (362, 13) falcem ferens. 599, 23 gladiator falcem gerens (*cf. p. 175, 33 et 206, 52 sqq.*). III 298, 21 -i δρεπανηφόροι. *adde*: CORP. VI 31075 (*a. 362*) sifona⟨rius⟩ falc⟨arius⟩ unc⟨inarius⟩ (*refertur ad cohortes vigilum, quas falcibus usas esse ad subruenda aedificia consentaneum est*). 2 *i. qui falcem f a b r i c a t*:

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

GLOSS. II 70, 15 δρεπανοποιός. *in nomine vici urbis Romae*: CIC. Catil. 1, 8 te priore nocte venisse inter -os ... in M. Laecae domum. Sull. 52 inter -os ad M. Laecam ... convenit (*v. Jordan, Topographie I p. 515, 42*).

falcastrum, -ī *n.* [*a* falx. *Th.*]. *nomen ferramenti*: ISID. orig. 20, 14, 5 -um a similitudine falcis dictum. est autem ferramentum curvum cum manubrio longo ad densitatem veprium succidendam. hi et runcones dicti. GREG. M. dial. 2, 6 *Benedicto* dari ferramentum iussit, quod ad falcis similitudinem -um vocatur, ut de loco quodam vepres abscinderet. GLOSS. V 361, 40 uuidubil (*anglosax., v. p. 203, 41*). 568, 48 runco, a similitudine falcis. 578, 7 runcones ⟨a⟩ [t]runcando, id est [sunt] -a. 615, 46 ⟨h⟩arpis (*i.* ἅρπη) est -um. *v. Seck, Archiv 1 (1884) 398.* [*it.* falcastro, *francog. vet.* fauchart. *M.-L.*]

falcātus, -a, -um [*a* falx. *Th.*]. **1** *i. q. formam falcis exhibens, curvatus*: **a** *proprie*: VERG. Aen. 1, 732 (*de Oscis*) laevas caetra tegit, -i comminus enses (SERV. *ad l.* -us ... ensis est harpe, qua usus est Perseus. OV. met. 4, 727 *Perseus beluam* -o vulnerat ense. SIL. 3, 279 -us ab arte ensis Adyrmachidis. 8, 753. COMMENT. Lucan. 9, 678 'hamati vulnere ferri': -o ense). OV. epist. 2, 131 sinus adductos modice -us in arcus (met. 11, 229 est sinus Haemoniae curvos -us in arcus). met. 3, 681 -a novissima cauda *avis* est, qualia dimidiae sinuantur cornua lunae (PLIN. nat. 10, 47 *gallus* in sublimi caudam quoque -am erigens). PLIN. nat. 16, 95 digitorum omnis longitudo illis (*siliquis*) et interim -a. 17, 63 serendas quam maxime -as amygdalas. AVIEN. Arat. 251 huc -a Chii repserunt cornua monstri (*i. chelae Scorpii.* 1187 -is monstrum [*i. Scorpius*] petit morsibus Oriona. *cf.* 1128 -as [*trad.* flagratas; *corr. Winterfeld*] emittunt marmora chelas). EVSTATH. Bas. hex. 8, 3 p. 948ᴮ -os ungues *avium*. **b** *translate i. q. tortuosus, insidiosus*: FVLG. myth. 1, 18 p. 31, 4 *custodes* et furantis astutia et negotiantis circumvenit astuta -aque cautela. **2** *i. q. falce ornatus, falcem gerens*: **a** *de hominibus sim.*: TERT. nat. 2, 12 *Saturnum* ideo -um *esse*, quia tempore ⟨omnia di⟩rimantur. GLOSS. V 455, 39 (500, 7) -os: gladiatores (*cf. p. 174, 80 et 206, 52 sqq.*). **b** *de rebus*: LIV. 38, 5, 3 arietibus muros quatiebat, asseribus -is detergebat pinnas (*cf. p. 206, 9 sqq.*). MELA 3, 52 covinnos vocant *Britanni*, quorum -is axibus utuntur (*cf.* VAL. FL. 6, 387 -os infert Ariasmenus axes *et infra l. 39 sqq.*). PASS. Desid. 17 (Mon. Germ. Merov. III p. 635, 36) *in imag.*: mordacibus tribulis vepribusque -is laniemur. quadriga: BELL. Alex. 75, 2 -ae regiae quadrigae permixtos milites perturbant. LIV. 37, 40, 12. 37, 41, 5. CVRT. 4, 9, 4 hostium terror, ducentae -ae quadrigae. FRONTIN. strat. 2, 3, 17. GRAN. LIC. p. 24, 9 *Mithridates* mittit quadrigas -as septuaginta. VEG. mil. 3, 24 quadrigas -as ... rex Antiochus et Mithridates habuerunt; ... postmodum fuere derisui. currus: GLOSS. -is curribus: armatis. Plac. V 68, 20 antiqui dextra laevaque currus -os habebant cum gladiis haerentibus rotis bellabant. *rell. v. vol. IV p. 1522, 83 sqq., ubi pro* FLOR. epit. 1, 24, 16 *corrigas*: 2, 8, 16; *addas*: ITIN. Alex. 23. IVL. VAL. 1, 43 Darius spem ... maximam in -is curribus ponit. RVF. FEST. 12 ANON. de mach. bell. 18. IORD. Get. 2, 15 curribus -is, quos more vulgare essedas vocant.

falcicula, -ae *f.* [*a* falx *deminutive. Th.*]. ARNOB. nat. 6, 26 -ae, claves, caliandria, fomites *eqs.* (*in deorum imaginibus, velut Priapi, Saturni*). PALLAD. 1, 42, 3 -as brevissimas tubulatas quibus silicem solemus abscidere. AVG. c. Faust. 6, 4 p. 288, 23 cultello vel -a armatus in hortum prosiliat. [*francog.* faucille. *M.-L.*]

falcifer, -a, -um *a* falx *et* ferre. *i. qui falcem fert*: GLOSS. II 280, 59 δρεπανηφόρος. 579, 41 falcis portator. LVCR. 3, 642 -os ... currus *cett. v. vol. IV p. 1523, 7 sq.* OV. met. 13, 930 prato confinia litora ... *non* umquam -ae secuere manus. CARM. epigr. 1238, 9 (*saec. III*) -a cum turma virum processerat arvis. *epitheton Saturni*: OV. Ib. 216 -i ... senis (fast. 5, 627 MART. 11, 6, 1 SIDON. carm. 15, 61). fast. 1, 234 Tuscum rate venit in amnem ... -r ... deus. MART. 5, 16, 5 -i defendere templa Tonantis. ARNOB. nat. 3, 29 *Cronon* vitisatorem -um vetustas edidit prisca. DRAC. laud. dei 3, 118 si deus ullus erat Saturnus -r umquam.

falciger, -a, -um *a* falx *et* gerere. *i. q. falcifer*: SIL. 17, 417 agmina -o circumvenit arta covinno. *de Saturno*: AVSON. 385, 36 -um placant sanguine caeligenam. *Wulff.*

falcis *v.* falx.

falcitenēns, -ntis *adi. a* falx *et* tenere. *is qui falcem tenet*: INSCR. Comptes rendus de l'Acad. des inscr. 1909, 468 (*aetatis bonae*) de voce patris falciten⟨entis⟩ (*sc. Silvani*). *Mbr.*

falcito, -āre [*a* *falcare, falx. *Th.*]. *i. q. falce secare*: AVG. in psalm. 33 serm. 2, 18 adduxisti me ad vineam ut -em illam et putem. GLOSS. -at putat. secat, [aestimat].

1. falco, -ōnis *m.* [*a* falx *ductum esse videtur. Th.*]. PAVL. FEST. p. 88 -es dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro sunt curvati, a similitudine falcis. GLOSS. -es: δάκτυλοι ποδῶν ἔσω βλέποντες. qui pollices pedum intro curvos habent. *cf. nom. propr. et* 2. falco.

2. falco, -ōnis *m.* [*ab* 1. falco *fortasse non diversum, cf.* falcula 'unguis' (*v. Kluge, Etymol. Wörterb. d. deutschen Spr.*⁷ *s. v.* Falke). *alii a Germanis tractum esse putant; v. Baist, Zeitschr. f. franz. Sprache und Lit. 13, 2, 185 sqq. Th.*]. ISID. orig. 12, 7, 57 capys Itala lingua dicitur a capiendo. hunc nostri -em vocant eo quod incurvis digitis sit (GLOSS. IV 341, 3 genus avis pollices intra curvos habentes. *cf.* SERV. Aen. 10, 145 quidam Falco condidisset *Capuam*, cui pollices pedum curvi fuerunt quem ad modum -es aves habent, quos viros Tusci capyas vocarunt. *cf. etiam p. 175, 77 sqq.*). *nomen avis*: GLOSS. κίρκος. ὀξύπτερον. capus: -o. avis armata unguibus, quam nos -em vocamus. capis: -bus: ITALA lev. 11, 19 (Lugd.) haec quae abominamini ex volatilibus et non manducabitur abominatio est ... -em (*deest* LXX *et* VVLG.). POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 17 *inter nomina volucrum*. SIDON. epist. 5, 5, 2 post ferulas lectionis Maronianae ... quasi de harilao vetere novus -o prorumpas (*cf. Otto, Sprichwörter p. 131*). [FIRM. math. 5, 8, 2 (*loco interpol.*) nutritores accipitrum, -um ceterarumque avium.] [*it.* falcone, *francog.* faucon, *hisp.* halcon. *M.-L.*]

falcula, -ae *f.* [*a* falx *deminutive. Th.*]. **1** *fere i. q. falx*: CATO agr. 11, 4 -as viniaticas XL, -as rustarias X (*trad.* faculas *bis*). 54, 3 quod -a secueris, non renascetur. COLVM. 12, 18, 2 -ae (faculae *SA*) et ungues ferrei quam plurimi parandi et exacuendi sunt, ne vindemiator manu destringat uvas. **2** *i. q. unguis curvus*: PLIN. nat. 8, 41 pardos, pantheras, leones ... condito in corporis vaginas unguium mucrone ... ingredi aversisque -is currere. [*brix.* fioca, *rhaetorom.* farcla. *M.-L.*] *cognomen v. nom. propr.* *Wulff.*

falerae, falerātus *v.* phal-.

falere, -is, *abl.* -e *n.* [*orig. inc. terminatio vocem peregrinam indicare videtur. Th.*]. *i. q. suggestum quoddam, pro fundamento usitatum* (*cf. etiam* fala): VARRO rust. 3, 5, 14 (*in descriptione ornithonis*) subter columnarum stylobaten est lapis a -e pedem et dodrantem alta, ipsum -e ad duo pedes altum a stagno, latum ad quinque ... infimo intra -e est stagnum ... circum -e et navalia sunt excavata anatium stabula. 3, 5, 16 ex suggesto -is ... prodeunt anates in stagnum ac nant. *Mbr.*

fales, -is *v.* fala *p. 173, 82.* **faletra** *v.* phalera.

faliscus, -a, -um (-us *venter*, -a *praesaepis*, -um *carmen, metrum*) *v. nom. propr.*

falix *v.* falx.

falla, -ae *f.* [*si recte traditum, cf. c.* fallere. *Th.*]. [*it.* falla, *hisp. vet.* falla. *fallia: *it.* faglia, *francog.* faille. *M.-L.*] NON. p. 109 (*cf.* GLOSS. V 641, 35) -am pro fallaciam. *affert*: NOV. com. 12 is me non vocabit; ob eam rem hanc feci -am.

***fallācia,** -ae *f.* [*a* fallax. *Th.*]. *abl.* fallacie: APVL. met. 5, 27. VARRO ling. 6, 55 -a ... quod fando quem decipit ac contra quam dixit facit. itaque si quis re fallit, in hoc non proprio nomine -a, sed tralati⟨ci⟩o *eqs.* GLOSS. ἀπάτη. pseustia. *legitur inde a* PLAVTO; *plural. passim apud* PLAVT. TER. QVADRIG. hist. 16 CIC., *dein rursus apud* TAC. *et inde ab* APVL. (met. 5, 16?) DIG. TERT.; *nota plur. tantum apud* CIC. TAC., *cum solum sing. exhibeat* VAL. MAX. (*etiam coniunctum cum plurali alterius nominis, ut* 7, 4 ext. 2 insidiis et -a. 9, 6 ext. 2).

i. q. deceptio, fraus, dolus, circumventio, mendacium (*cf.* PAVL. FEST. p. 192 offucias -as. *nota passive i. q. error: p. 177, 5. 14*): **1** *absolute*: PLAVT. Asin. 69 nauclerico ... ornatu per -am ... abduxit ... mulierem (TER. Phorm. 1038. Haut. 1041 per -as. QVADRIG. hist. 16 BELL. Hisp. 22, 6 LIV. 44, 44, 4 SVET. Tib. 62 Cal. 39. VLP. dig. 17, 2, 45 *syn.* dolove malo. AMM. 28, 1, 7 per dolosas -as. EVGRAPH. Ter. Haut. 701). PLAVT. Asin. 250 argento comparando fingere -am (TER. Haut. 533. Andr. 220 inter se). Asin. 266 meae falsae -ae. Capt. 40 expediet hanc docte -am. 671 tuis scelestis falsidicis -is. 674 mi exemisti Philocratem -is (*abl. nudus ut* 678 Pseud. 1055. 1194 CIC. div. 2, 85). Cas. 860 nec -am astutiorem (*cf.* RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 197ᴬ) ullus fecit poeta atque ut haec est fabre facta ab nobis (TER. Andr. 212). Cist. 540 quot admoenivi fabricas, quot -as in quaestione (Mil. 875). Mil. 192 domi habet *mulier* ... dolos, domi delenifica facta, domi -as (Pseud. 672. 705ᵃ CAECIL. com. 209 SALL. Catil. 11, 2 VAL. MAX. 7, 4 ext. 2 PHAEDR. 1, 31, 5. ITALA act. 13, 10 [codd. e g VVLG.; ῥᾳδιουργίας. *at* d: falsi]. AMM. 20, 11, 2 VVLG. Sirach 1, 40 AVG. civ. 5, 12 p. 214, 8). PLAVT. Poen. 195 hanc perdoceamus ut ferat -am (Pseud. 765. *cf.* TER. Andr. 433 portare. 471 affertur). 774 compositast- a. *al.* CAECIL. com. tit. (*Non. p. 512*) -a (*cf.* Καταψευδόμενος). TER. Andr. 197 quicquam ... -ae conari (*cf.* GLOSS. V 533, 66 doli). 778 -a alia aliam trudit (*cf.* DON. *ad l.* proverbium). Haut. 513 intendenda in senemst -a (LACT. inst. 2, 12, 17 *syn.* calliditates). *al.* TVRPIL. com. 206. CIC. Q. Rosc. 20 ex fraude, -is, mendaciis constare totus videtur (Cluent. 101 MAR. VICTORIN. in Eph. 4, 25 p. 1279ᶜ. RVFIN. hist. 6, 43, 6 [τεχνάσματα καὶ πονηρεύματα]. AVG. civ. 22, 22). CIC. Rab. Post. 35 *syn.* praestigiae. de orat. 2, 191 simulatione. Att. 1, 1, 1 sine fuco ac -is, more maiorum, negatur (*an proverbialiter? cf. p. 177, 23*). VERG. georg. 4, 443 nulla fugam reperit -a (CIRIS 378). VAL. MAX. 7, 3 pr. nisi -a vires assumpsit. 7, 3, 2. 8. 9, 6 ext. 2 mendaciis et -a quasi praeclaris artibus gaudens (TERT. adv. Marc. 3, 9 p. 391 FILASTR. 61, 5 PASS. Petr. Paul. long. 22 *cf. l. 72 et p. 177, 41. 65. 66*). 3, 16, 10. SEN. epist. 45, 8 praestigiatorum ... calculi, in quibus me -a ipsa delectat. COLVM. 11, 2, 68 haec ipsa res habet aliquam -am. PETRON. 103 non est dilata -a. 125 FRONTIN. strat. 3, 3, 6. 3, 14, 1. TAC. ann. 12, 4 nomine censoris serviles -as obtegens (ARNOB. nat. 4, 26).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SVET. rhet. 25 (*ex vetere controversia*). FLOR. epit. 1,16,7 GAIVS dig. 4,3,23. APVL. met. 2,30 -ae reliqua (4,15). 5,16 quam ⟨con⟩colores -as (-am *cod.*) attexamus. 9,6. 21. FLORENT. dig. 49,15,26 *opp.* vi. ITALA II Thess. 2,10 (Tert. adv. Marc. 5,16 p. 631) erit eis ⟨in⟩ instinctum -ae (πλάνης, codd. d g *et* VVLG. erroris), ut ⟨credant mendacio⟩. ITALA (Filastr. 123, 2) *et* VVLG. Col. 2,8 videte ne quis vos decipiat per filosofiam et inanem -am (ἀπάτης, cod. d, Lucif. non conv. 9 p. 19,8: seductionem. *cf.* AVG. civ. 19,23. 20,24 vana). TERT. nat. 1,7 -ae negotium perpetratur. scorp. 12 *opp.* veritas. anim. 57 dicemus magiam ... -am. adv. Prax. 11 p. 243 neque perversitas neque -a deo congruat. adv. Marc. 3,8 lucis id est veritatis et tenebrarum id est -ae. 5,16 p. 631 -ae immissio. VLP. dig. 2,14,7,9 dolus malus fit calliditate et -a (4,3,1,2. *cf. p. 176, 71*). ARNOB. nat. 5,1 insidiosa ... -a. FILASTR. 33,1 diversis erroribus et -is pessumdatus est *Nicolaus.* 33,7 SYMM. epist. 10,23,2. AMM. 14,11,20 umbratis (*cf.* AVG. in Iob p. 573, 20 tenebrosas). 15,5,11 *syn.* insidiis. 15,5,13 -arum nube discussa. 19,12,13 -arum et nocendi species, 28,2,11 exquisitis -is abundantes. 28,6,3 omni -arum via. 28,6,21 *opp.* pretio. MAXIMIN. c. Ambr. 87 ingeniosae. VVLG. II Macc. 13,3 cum multa -a (εἰρωνείας) deprecabatur. HIER. chron. a. Abr. 837 apaturion i. e. -arum sollemnitas. AVG. civ. 2,26. 3,6 artes -ae suae. 8,22 spiritus ... -a callidos. 10,11 -as et malitias et ineptias. 14,11 tamquam instrumento abutens -a *diabolus. al.* bon. viduit. 19,23 non amat ille -arum fucos. epist. 126,11. PASS. Petr. 8 -ae conditor, habitaculum satanae. LEO M. epist. 18 viperea. CLAVD. MAM. anim. 1,24 p. 84,13 -arum ... ludibriis. 2,7 p. 127,5 illectamentis. BOETH. herm. pr. 2,14 p. 213,25 in quibus est -a (ἀπάτη). *al.* PASS. Theclae D 1 p. 130,15 *syn.* hypocrisi. ACTA Achat. 5 huius artificiosae -ae. PALLAD. hist. mon. I 13 diabolicis irrisionibus ac -is. *nota de re fallente*: TERT. anim. 17 auditus -ae reus (*cf. antea* mendacium visui obicitur). *ibid. syn.* frustratio. 46 Homerus duas portas divisit somniis, corneam veritatis, -ae eburneam. **2** *add. genet.: (subi.) hominum* (*bestiae l. 35*): RVT. LVP. 1,7 unius. BELL. Alex. 24,6 pueri. AETNA 29 vatum (*cf.* IORD. Get. 5,40 poetarum. GREG. TVR. glor. mart. pr. Vergilii). VAL. MAX. 5,6 ext. 4 eorum. 7,2,5 illius. COLVM. 9,7,6 lacerti, qui ... apibus affert exitium. TAC. ann. 6,22 -is ignara dicentium. APVL. met. 5,27 germanitatis. apol. 81 Rufini. VLP. dig. 2,15,9,2 coheredis. 21,1,1,2 vendentium (21,1,37). TERT. anim. 57 spiritus nequam (AVG. civ. 7,33 *al. cf.* 4,2 daemonum. *al.* 20,8 diaboli [RVFIN. hist. mon. 29 p. 454A GREG. TVR. vit. patr. 5,3]. COMM. apol. 181 veteris ... hostis). TERT. adv. Marc. 3,8 p. 389 mendaciis et -is creatoris. IVVENC. 3,681 hominis. DON. Ter. Andr. pr. 3,5 p. 40,12 PS. AVR. VICT. epit. 21,4. PRISCILL. can. praef. p. 110,5 haereticorum versutam -am (RVFIN. hist. 10,15 p. 980,15 *syn.* doli). AMM. 14,11,24 Caesaris. 25,10,7. VVLG. prov. 5,2 ne attendas -ae mulieris. II Macc. 15,10 gentium (ἀθεσίαν). RVFIN. hist. 4,25 *syn.* deceptiones (πλάνην). AVG. civ. 15,22. MARCELL. chron. II p. 97,511 *syn.* dolis. SIDON. epist. 5, 7,5 videbis illic ... Vlixis argutias et Sinonis -as (*an proverbialiter?*). *adde*: TERT. adv. Marc. 3,8 p. 389,11 veritatem spiritus, -am carnis confundens. *rerum*: AETNA 76 plurima pars scaenae rerum est -a (*i. composita est ex rebus falsis. cf.* TERT. scorp. 6). PROP. 1,1,19 deductae ... -a lunae. OV. met. 8,168 tanta est -a tecti. 13,164 deceperat omnes ... sumptae -a vestis. MANIL. 3,311 falsi -a mundi. SEN. nat. 1,15,7 speculi ... -am alienum corpus nihil aliud quam mentientis (*cf.* PETIL. Aug. c. Petil. 2,26,60). PLIN. nat. 14,146 legum contra bibendi -as. APVL. met. 7,8 habitus alieni -a tectus. ITALA Matth. 13,22 (codd. δ f ff¹ VVLG.) divitiarum (cod. a: voluntates div., codd. b g¹ q: volupta(te)s, cod. d: seductio). TERT. spect. 10 consecrationis. anim. 57 somniorum. CARM. de Sod. 138 solvitur in cinerem vacui -a pomi (*i. pomum fallax*). HIL. in psalm. 13,3 voluptatum. in Matth. 10,9 verborum. AMM. 31,13,19 Romani ... -is lusi bellorum. VVLG. Hebr. 3,13 peccati. PELAG. in II Tim. 3 p. 893C per argumentorum -am (*syn.* praestigias). RVFIN. hist. mon. 28 p. 451B visus (CLAVD. MAM. anim. 2,4 p. 113,13 visionum). Orig. in Ios. 7,1 divinationum. FLAVIAN. Leo M. epist. 26,3 per -am mendacii subrepere ... auribus. *add. in*: TERT. adv. Marc. 2,10 p. 348,12 unde ... malitia mendacii et -ae *diaboli* in homines et infamiae in deum?

syn. et coniuncta: calliditas, deceptio, dolus, error, fraus, frustratio, hypocrisis, insidiae, machinatio (VLP. dig. 4,3,1,2), mendacium, persecutio (AVG. civ. 20,8), praestigiae, simulatio, temptatio (AVG. civ. 19,10). *opp.*: pretium, veritas, vis.

deriv.: fallaciosus.

fallāciēs, *abl.* -ē *v. p. 176, 40.*

fallāciloquēla (*vel* **fallāciloquentia**), -ae *f. a* fallax *et* loquela (*vel* loquentia). CIC. fin. 4,68 ex illa difficultate illae '-ae', ut ait Accius (*v. 694*, fallaciloquelae *codd. Cic.*, fallaciloquentiae *Non. p. 113 et* GLOSS. V 641, 61. *cf.* TRAG. inc. 114 versutiloquas), 'malitiae' natae sunt.

fallāciōsus, -a, -um [*a* fallacia. *Th.*]. *i. q. plenus fallaciae, dolosus, vafer*: GELL. 6,3,34 usum esse Catonem ... argumentis ... vafris ac -is. 14,1,34 ambages -ae *Chaldaeorum.* APVL. met. 8,10 promissioni -ae mulieris.

fallācitās, -ātis *f. a* fallax. GLOSS. II 233,40 ἀπάτη.

fallāciter *v. p. 180, 24.*

? **fallanio**, -īvī, -īre *cf. c.* fallo. *i. q. occultare*: LEX Sal. 41,2 (*un. cod.*) si non -ivit *occisum* (*pler. codd.* celaturus texerit).

fallātor, -ōris *m.* [*cf.* fallare (*v. p. 180, 73*), falla. *Th.*]. GLOSS. II 579,39 simulator.

fallāx, -ācis *adi.* [*a* fallere. *idem vocabulum esse ac gr.* φήληξ *censet Ehrlich, Zur indogerm. Sprachgeschichte 29. Th.*]. *legitur inde a* CATONE LVCILIO AFRANIO (*deest* PLAVTO *et* TER., *sed uterque habet* fallacia); *comp. inde a* CIC. Mur. 36 *al.* (*nota* magis -x: CELS. 2,6 PLIN. nat. 8,26). *superl.*: CIC. dom. 23 *al.* PRISC. gramm. II 140,9 in 'ax' plerumque verbalia inveniuntur ab omni coniugatione. GRAMM. suppl. 74,24. 119,1. *genet. plur.* fallacum: CATVLL. 30,4. AVG. soliloq. 2,9,16 -x id recte dicitur quod habet quendam fallendi appetitum *eqs.* ISID. orig. 10,105 -x quod fando id est loquendo decipiat. *distinctio inter -em et pellacem*: GRAMM. suppl. 283,13 (DIFF. ed. Beck p. 55), *inter -em et mendacem*: ISID. diff. 1,210. GLOSS. ἀπατεών. decipiens, criminosus, dolosus. illecebrus, perlax (*sic*). planum -em ἀπὸ τοῦ πλανᾶν. NOT. Tir. 56,20. *fort. cogn.* (CORP. IV 1604), *v. nom. propr.*

1 *de hominibus i. q. decipiens, insidiosus, mendax, perfidus* (*cf.* SERV. Aen. 2,80 vanum: -em): **a** *absolute*: SERV. Aen. 11,700 Ligures ... omnes -es sunt, sicut ait Cato (*orig. 32; cf.* orig. 31 mendaces. NIGID. frg. Serv. auct. Aen. 11,715 Ligures ... latrones, insidiosi, -es, mendaces. AVSON. 345,22 *cf.* SERV. Aen. 11,715. 716). POMPON. sat. frg. 2 blanda -x superba impotens discordis. CIC. dom. 23 homini taeterrimo, crudelissimo, -issimo (CATVLL. 30,4 HIL. op. hist. frg. 1,4. RVFIN. hist. 4,7,2 [ἀπατηλοί]). Pis. 66 *syn.* perfidiosus, impudens. Scaur. 42 -issimum genus esse Phoenicum ... monumenta ... nobis prodiderunt (*cf.* 45a Att. 11,7,3 SIL. 1,384). Planc. 22 vicinitas ... non assueta mendaciis, non fucosa (fucata *pars codd.*), non -x. div. 1,37 barbari vani atque -es (*sc. Chaldaei; antea* vanos, futtiles). off. 1,63 viros fortes ... veritatis amicos minimeque -es esse volumus (*opp.* bonos et simplices. 3,57). ad Q. fr. 1,1,16 -es sunt permulti *Graeci* et leves (VAL. FL. 8,275 Graecia -x). ad Brut. 1, 10,3 interpretibus ac nuntiis (LIV. 44,27,3). CATVLL. 64,151 tibi -i. BELL. Alex. 7,2 Alexandrini neque -es ... neque temerarii (24,1). VERG. Aen. 6,344 Apollo. 11,717 Auno. CIRIS 2 vulgi (*i. mobilis*). HOR. carm. 3,7,20. TIB. 1,6,15 puellae (LYGD. 6,51 PROP. 2,5,5. *cf.* 2,24,16 dominae. OV. am. 2,9,43 amicae. ars 3,641 MART. 5,42,5). PANEG. in Mess. 109 Pannonius. LYGD. 4,49 quae dico non -x ... vates (PROP. 2,4,25). OV. am. 1,15,17 servus (*cf.* MART. 11,50,3 ancilla). epist. 16,229 Iason (ars 3,33). ars 3,456 viro. met. 7,326 Aeetias. 13,712 Vlixis (SEN. Tro. 149 MART. 3,64,4). 13,799 fast. 3,487 trist. 2,398 LIV. 2,27,4. 25,41,4 gens -x (*sc. Numidae.* AMM. 21,13,4 VVLG. Is. 10,6). VAL. MAX. 7,8,5 *syn.* insidiosi. PHAEDR. app. 4,5 Dolo. SEN. Ag. 57 Fortuna. Herc. O. 966 Nesse. Oed. 119 Parthi. Phaedr. 634 Amor (OCTAVIA 198 *syn.* levis). Tro. 39 Sinon. 460 umbra *Hectoris.* COLVM. 10,204 *Iuppiter.* VAL. FL. 1,809 senectae (*i. seni*). SIL. 11,10 ambiguis -x ... Apulus armis. 15,792. STAT. Theb. 1,246 arcano de pectore -x Tantalus. 2,293 MART. 6,93,7. 8,59,12. 9,65,8 Lichas. 10,26,8 Nile. MIN. FEL. 11,9 poetis. 38,5 daemonis (AVG. civ. 2,10. 4,1 *et saepe, syn.* malignus, astutus). TERT. adv. Marc. 1,1 p. 291,20 Histro -ior *Marcion.* 3,8 p. 389,9 *opp.* verax. PANEG. 2,11 *syn.* lubrica. HIL. in Matth. 3,3 diabolus (hymn. 3,7). FILASTR. 107,11. 113,1. AMM. 18,9,3 *coni.* turbidos. 22,7,8 Gothos saepe -es et perfidos. *al.* VVLG. prov. 6,19 testem. HIER. in Tit. 1,12 p. 707 vulgare proverbium, quo Cretenses -es appellabantur (*cf.* VVLG. Tit. 1,12 mendaces). Didym. spir. 60 -x fraudulentusque deceptor. CARM. c. pag. 92 Mercurius. AVG. civ. 2,2 falsos et -es eorum deos (2,18. 29. 9,9 mediatores. 9,18. 11,13. 12,14 sapientibus. *cf. p. 179, 78*). DRAC. laud. dei 2,514. *adde*: CIC. epist. 3,10,7 nihil in me non modo perfidiosum et insidiosum et -x in amicitia, sed ne humile quidem aut ieiunum debes agnoscere. *figurate de partibus corp.*: OV. epist. 2,116 casta ... -i zona recincta manu (*cf.* VAL. MAX. 9, 2,1 dexterae. VAL. FL. 7,344). ars 2,143 -i timide confide figurae. met. 5,279 -i (*i. ficto*) veneratus numina vultu (OCTAVIA 377). CELS. 3,6 p. 85,30 venis ... credimus, -issimae rei. SEN. nat. 1,3,9 nihil esse acie nostra -ius (*cf.* CIC. div. 2,91 oculorum -issimo sensu. CLAVD. MAM. anim. 3,3 p. 156,1. TERT. anim. 17 -es et mendaces dominos ... sensus). SIL. 13,282 virum -ia corda (ITALA Rom. 16,18 [Sacr. Leon. p. 352] per dulces sermones suos seducentes corda -ia [*i. simplicia?* τῶν ἀκάκων, codd. d g *et* VVLG. corda innocent(i)um]). VVLG. prov. 26,28 lingua -x non amat veritatem. DRAC. Orest. 249 reducem -i voce salutat (*cf.* OV. rem. 687). *de bestiis*: OV. met. 3,1 posita -is (*i. non veri*) imagine tauri. SIL. 17,529 cornipedis (17,547). QVEROL. p. 30,9 isti *anseres* sunt ariolorum longe -issimi. VVLG. psalm. 32,17 (HIER. psalt. sec. Hebr. 33,17) -x (ψευδής) equus ad salutem (ITALA Eucher. form. 4 p. 27,4 in salutem. *cf. p. 192, 43*). **b** *add. in c. abl.* (*cf. l. 61*): POMER. 3,8,2 in humilitate -es *superbi.* PASS. Petr. Paul. long. 47 -x es in omnibus. *cf.* POMER. 3,10,2 ubique. *add. genet.* (*cf. p. 179, 44*): TAC. ann. 16,32 specie bonarum artium falsos et amicitiae -es (*i. simulatores*). HYD. chron. II p. 33,219 Suebi promissionum suarum ut semper -es et perfidi. *dat.* (*cf. p. 179, 46*): TAC. hist. 1,22 genus hominum (*sc. mathematici*) potentibus infidum, sperantibus -x. *ad, in c. acc.*: *v. supra l. 76 sq.*

masc. subst. **fallāx,** -ācis (*cf.* GLOSS. IV 237, 20 factiosus, -x, deceptor): OV. met. 3, 638. trist. 1, 8, 11 tantane te, -x, cepere oblivia nostri? (MART. 1, 103, 11 o -x atque infitiator. 11, 73, 5). ITALA II Ioh. 7 (Lucif. non conv. 13) multi -es (πλάνοι, VVLG. seductores) progressi sunt ... isti sunt -es et antichristi. TERT. adv. Prax. 11 p. 243, 20 mendacem ... et -em et d e c e p t o r e m fidei *deum* (RVFIN. hist. 9, 10, 6 VIGIL. Thaps. c. Arrian. 2, 35). IREN. 1, 4, 3 mysteria ... exquisita -bus (τοῖς φιλοψευδέσι). HIL. c. Const. 14 -es potius quam ecclesiae episcopi. in Matth. 25, 2 VVLG. prov. 17, 4 CLAVD. 5, 484. 26, 566 PHYSIOGN. 44, 7. CLAVD. MAM. anim. 1, 2 p. 25, 23 -um tenerariorum. MVTIAN. Chrysost. hom. 11 p. 314 eum impostorem, -em, irrisorem vocamus.

2 *de rebus i. q. fallens, decipiens, fraudulentus, periculosus*:

a *corporeis*: LVCIL. 201 fiscina -i cumulo (*i. multis, sed immitibus uvis*). CIC. Rab. Post. 40 -es *merces* ... et fucosae ⟨e⟩ chartis et linteis et vitro. Lael. 68 *novae amicitiae* spem afferunt, ut tamquam in h e r b i s non -bus fructus appareat (TIB. 2, 1, 19. VERG. georg. 1, 195 siliquis [*cf.* SERV. *ad l.*]). VERG. Aen. 5, 850 -bus a u r i s et caeli ... deceptus fraude sereni (HOR. carm. 1, 5, 12 [*in imag.*]. RVFIN. Greg. Naz. orat. 6, 4, 4 p. 198, 16). 9, 390 perplexum iter ... -is silvae. HOR. sat. 1, 6, 113 circum (*i. furibus frequentatum*). PROP. 2, 34, 35 -x Maeandria ... errat et ipsa suas decipit unda vias. 3, 13, 64 equum *Troianum*. 4, 4, 50 limite. 4, 11, 24 -x Tantaleo corripere ore liquor (*cf.* OV. met. 3, 427 fonti. SEN. Herc. O. 944 unda [APVL. Socr. 22 p. 172 RVFIN. epist. Clement. 14]). OV. am. 2, 11, 8 -es ... vias ire Corinna parat. ars 1, 245 lucernae. 1, 401 arvis (*cf.* MANIL. 4, 401 rura). 2, 189 -ia retia *Atalantes* (*cf.* Pont. 2, 7, 9 hamo [MART. 4, 56, 5]. met. 15, 476 cibis. SYMPH. 178 escas. OPTAT. 6, 8 p. 157, 1 ramis). OV. Pont. 4, 2, 41 a l e a -x, per quae clam tacitum tempus abire solet (SEN. apocol. 15). Ib. 495 Theseae -ia vela carinae. CELS. 3, 6 p. 86, 9 calor. SEN. Ag. 560 Caphareus (*antea* mendax. *cf.* PLIN. nat. 5, 128 vadis. SIL. 3, 472). Med. 658 igne. nat. 2, 49, 1 -ia *fulgura*, quae per speciem alicuius boni nocent. LVCAN. 1, 530 sereno. PETRON. 136, 6 epulae *Phinei*. PLIN. nat. 8, 25 vallem manu factam et longo tractu -em. 14, 36 etesiaca *vitis* -x (14, 37). 21, 77 *venenatis favis* nihil esse -ius potest. 25, 8 pictura *herbarum* -x est coloribus tam numerosis. 37, 114 fulgore. VAL. FL. 3, 186 tenebris. SIL. 1, 544 teli. 2, 171 -i gyro campum secat. 2, 181 telae *Penelopes*. STAT. Theb. 9, 475 subruta -i servat vestigia limo (*cf.* SCHOL. *ad l.* qui creditos sibi gressus decipiebat et nutare faciebat). silv. 1, 3, 18 imago *arborum* (*cf.* AVSON. 157, 25 formas. Mos. 229 figuras). IVV. 13, 4 urna. TAC. ann. 1, 61 umido paludum et -bus campis. NEMES. auc. 7 vincula. ANTH. 426, 4 oceanus. ARNOB. nat. 5, 2 poculis. AVSON. 322, 30 aluta. CLAVD. 22, 398 pulvis. PS. DAMAS. epigr. 102, 1. AVG. civ. 3, 14 -ia ... tegmina et deceptoriae dealbationes auferantur a rebus. *nota add. genet.*: VERG. ecl. 4, 24 -x (*i. dissimulatrix, occultans*) herba veneni occidet (*vix pro genet. exeg. interpretandum videtur*). *dat.*: PLIN. nat. 3, 80 Planasia *insula* a specie dicta, aequalis freto ideoque navigiis -x.

b *de rebus incorpor.*: AFRAN. com. 14 -i aspectu: paries pictus putidus. CIC. Mil. 94 o s p e s -es, cogitationes inanes meae (Phil. 12, 7 *syn.* falsa. de orat. 3, 7 OV. ars 1, 446 LIV. 6, 15, 6 SIL. 7, 57 MIN. FEL. 8, 5 ANTH. 415, 1). ac. 2, 46 -bus et captiosis interrogationibus circumscripti atque decepti quidam. 2, 75 contorta et aculeata quaedam sophismata: sic enim appellantur -es conclusiunculae (*cf.* frg. inc. K 19 cavillationes). 2, 140 non ... virtus, sed -x imitatio simulatioque virtutis. nat. deor. 3, 75 est ... malitia versuta et -x r a t i o nocendi (LIV. 26, 41, 20 *cf.* CIC. Mur. 36. AVG. civ. 20, 1 ratiunculis. ISID. vir. ill. 12 argumentis). off. 3, 36 i u d i c i i s (LIV. 6, 20, 4. *cf. l. 61*). Att. 10, 11, 1 quae ... scribis, ... habent nihil ὕπουλον, nihil -x, nihil flexibile. CATVLL. 64, 56 -i ... excita somno *Ariadne* (*cf.* OV. epist. 10, 5 me somnus ... male prodidit). LVCR. 4, 514 si pravast regula prima normaque si -x rectis regionibus exit (*cf.* 4, 519 iudiciis. AVG. civ. 8, 7 regulis). BELL. Alex. 24, 3 disciplinis. VERG. catal. 3, 10 hora. TIB. 1, 9, 83 amore. PROP. 4, 1, 135 elegos, -x opus. 4, 7, 21 verba. OV. epist. 15, 321 si non est -x f i d u c i a nostra (met. 11, 430 SIL. 6, 333 PS. RVFIN. in psalm. 2, 13). met. 1, 391 sollertia. fast. 5, 191 hominum sententia -x. LYGD. 4, 7 nocte. LIV. 7, 15, 7 -i equitum s p e c i e (SEN. benef. 4, 34, 1. *cf.* LIV. 39, 16, 6 nihil ... in speciem -ius est quam prava religio). 7, 40, 18 ira et spe, -bus auctoribus. 8, 11, 10 l i t t e r i s (TAC. ann. 14, 6). 22, 16, 7 c o n s i l i i (23, 35, 4). 22, 61, 4 reditu. 27, 44, 9 condicionibus. 33, 25, 5 pacem. 42, 22, 8 a r t e (ARATOR ad Parth. 42). 42, 52, 8 colloquio. VAL. MAX. 1, 7 ext. 9 haud -i nocturna i m a g i n e (COLVM. 3, 10, 8 fecunditatis. AVG. civ. 20, 9 *opp.* veraci effigie. PARTHEN. epist. vers. 3). 3, 8, 1 promissis. 7, 8, 8 -is et ingratae culpae. CELS. 2, 6 p. 38 in acutis morbis -es magis notas esse et salutis et mortis. SEN. Oed. 6 o -x bonum! Phaedr. 918 o v i t a -x! (dial. 6, 22, 3 *cf.* epist. 99, 9). dial. 1, 6, 3 longo -ique somnio. 4, 24, 1 suspicio et coniectura, -issima irritamenta. 12, 9, 5 voluptate. epist. 26, 5. 59, 15. 82, 19 -em ... alteram et f a l s a m *Zenonis interrogationem* (AVG. civ. 12, 21. 20, 1 retract. 1, 7, 1 c. Parm. 3, 6, 29. *cf. supra l. 50*). 88, 46 tota rerum natura umbra est aut inanis aut -x. OCTAVIA 35 aulae. CVRT. 9, 3, 19 m i r a c u l u m (AVG. civ. 7, 35. *cf.* 8, 22 signis). COLVM. 11, 2, 67 quae omnia -ia sunt. PETRON. 109, 9 o -x natura deum! PLIN. nat. 2, 85 collectionis nunquam -is. 5, 12 experimento. 8, 26 genere (33, 91. 36, 186). 18, 238 observatione minime -i aut dubia. 22, 106 coniecturam. 31, 44 augurio. VAL. FL. 5, 631 insidiis. SIL. 6, 615 a s t u s (*cf.* RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 196ᶜ calliditate. AVG. civ. 10, 16 astutia). 8, 98 gentis Massylae levitas. QVINT. decl. 290 p. 159, 21 -x ista velox medicina. PLIN. epist. 1, 20, 17 iudicum ingenia (*syn.* imperspicua, incerta). paneg. 32 anni fidem. TAC. ann. 4, 33 amicitias. 14, 22 ambitio. 14, 56 blanditiis. GELL. 10, 12, 4 illecebra. ITALA I Tim. 6, 20 (Nicet. symb. 8) oppositiones -is (ψευδωνύμου, *cf. etiam p. 193, 21*) scientiae. ARNOB. nat. 5, 15 mendaciis. MAR. VICTORIN. in Eph. 1, 4 p. 1240ᴬ intellectus ... -x et ... decipiens. HIL. c. Const. 9 (*syn.* ementitum). 20. FILASTR. 38, 1 notitiam. AMM. 31, 10, 2. 31, 12, 13. MAXIMIN. c. Ambr. 87 perfidia. VVLG. prov. 31, 30 -x gratia et vana est pulchritudo (*cf.* SALON. in prov. p. 992ᶜ). Dan. 2, 9 interpretationem ... -em et deceptione plenam. CLAVD. 3, 238 causis. 22, 173 veris et non -bus ... v o t i s (VAL. CEM. hom. 4, 3 *opp.* succedentibus. DRAC. Orest. 359 *syn.* mendacibus). COD. Theod. 9, 17, 6 (*a. 381*) -x et arguta sollertia. 1, 1, 5 (*a. 429*) iura. AVG. civ. 1, 29 consolationem. 2, 29 malignitate. 3, 17 f e l i c i t a t e m (*cf.* 11, 4 beatitudine. 17, 20). 8, 23 figmenta. 10, 25 g a u d i i s (CARM. epigr. 1400, 5. PS. RVFIN. in psalm. 7, 10 laetitiae). *al.* MART. CAP. 2, 102 -x mortalium curiositas. 6, 644 *syn.* mentiens. *al.*

neutr. pro subst.: Q. CIC. pet. 54 Roma est civitas ..., in qua multae insidiae, multa -ia, multa in omni genere vitia versantur. MIN. FEL. 14, 5 de -bus iudicare.

adv. **fallāciter.** *i. q. falso, simulate, mendaciter, insidiose* (*i. q. clam, occulte: l. 31*): GLOSS. πλαστῶς. *legitur inde a* CIC., *item superl.* CIC. dom. 77 qui *maiores* non ficte et -r populares, sed vere et sapienter fuerunt. har. resp. 48 vobis se coepit subito -issime venditare. part. 90 voluptas ... boni ... naturam -r imitando adulterat. div. 1, 35 portenta interpretari. off. 3, 68 *syn.* insidiose, simulate (AVG. epist. 82, 4). OV. met. 11, 643 ille ... -r omnia transit. PLIN. nat. 12, 71 -issime ... adulteratur India murra. 21, 12 odorum vi subrepente -r. HERM. Pal. mand. 2, 5 qui ... -r (ἐν ὑποκρίσει) acceperint *donum*. sim. 8, 6, 2 IVVENC. 1, 546 COD. Iust. 9, 46, 9 (*a. 382*; COD. Theod. 9, 37, 3) -r incusantibus. PS. AMBR. laps. virg. 4, 12 PELAG. in Col. 3 p. 859ᴰ AVG. civ. 2, 8. 10, 10. epist. 120, 6 *opp.* veraciter (virg. 18, 18 SACR. Leon. p. 354). 175, 4 *syn.* inaniter. in psalm. 85, 14 *syn.* falso. AVIAN. fab. 26, 7 VINCENT. LER. 14, 20 p. 22 CASSIOD. in psalm. 15, 11 GREG. M. in euang. 7, 1. 18, 2 FACVND. defens. 2, 2 p. 564ᴬ.

syn.: *ad 1*: astutus, callidus, deceptor, deceptorius, falsus, fraudulentus, fucosus, futtilis, insidiosus, levis, lubricus, malignus, mendax, perfidiosus, perfidus, vanus. *ad 2a*: deceptorius, fucosus, mendax. *ad 2b*: captiosus, decipiens, dubius, ementitus, falsus, fragilis (CIC. de orat. 3, 7), imperspicuus, inanis, incertus, infidus (AVG. civ. 8, 7), insidiosus, levis (SEN. epist. 26, 5), lubricus (SEN. epist. 99, 10), mendax, mentiens, pravus, simulatus (LIV. 33, 25, 5). *opp.*: *ad 1*: bonus, simplex, verax. *ad 2*: certior (PLIN. nat. 31, 44), speciosus (SEN. dial. 12, 9, 5), succedens, verus, verax.

syn. ad adv.: falso, ficte, inaniter, insidiose, simulate. *opp.*: veraciter, vere.

fallenter *v. p. 190, 77.*

fallibilis subdolus, malitiosus, mendax, insidiosus GLOSS. *a* fallere.

fallio, -ītus, -īre *v. infra l. 70 sqq.*

***1. fallo,** fefellī, falsus, -ere [*si ex* *falnō *factum est, conferri potest c. gr.* φηλός, φηλοῦν, φηλήτης, *ind.* hvrnāti, hvárati, hválati *'declinat, incurvatur, errat, prolabitur'*, vi-hrunāti *'deflectit, in errorem inducit'; v. Fick, Zeitschr. f. vergl. Sprachf. 22, 104 sq.; Fröhde, Bezzenbergers Beitr. z. Kunde der idg. Spr. 3, 306 sq. alii coniungere malunt c. hibern.* dall *'caecus', got.* dwals *theodisc.* tol *'stultus', anglosax.* gedwola *'error'; v. Luft, Zeitschr. f. vergl. Sprachf. 36, 148. alii alia proponunt; cf. Walde, Lat. etym. Wörterb.² s. v. Th.*]. *f o r m a e*: fallier: PERS. 3, 50. *de secunda syllaba perfecti positione longa cf.* PRISC. gramm. II 460, 3 praesentis tempora servantur in praeteriti paenultima, ut ...'-o fefelli'. f e f e l s i t: GLOSS. IV 80, 5. *sup.* falsum *non est in usu, sed cf.* DIOM. gramm. I 377, 1 -or falsus sum facit *eqs.*; *hoc legitur*: ARNOB. nat. 1, 46 LACT. inst. 4, 14, 12 HEGES. 2, 1, 3 AVG. civ. 8, 26 p. 364, 28. 16, 4 MART. CAP. 5, 449. *cf.* GLOSS. lib. Gloss. -lsus sum circumventus, deceptus sum [*inde explicatur error*: GLOSS. V 599, 54 falsosum circumventosum, deceptosum]. *v. etiam* falsus *et* falsus sum *sub adi. p. 192, 68 sqq.* f e f e l l ĭ t u s sum: PETRON. 61. f a l l i o, -ī r e: GLOSS. II 470, 32 falleo. PS. VEN. FORT. vita Med. 5, 15 fallire. LEX Sal. 17, 1 falierit. BENED. reg. 45 fallitus fuerit. *cf.* falliturus *p. 190, 79.* f a l l o, -ā r e (*cf.* falla, fallator): GLOSS. Löwe Prodr. (cod. Leid. 67 E) aucupes viscillarii, in⟨e⟩scantes, cantu fallantes, fistolarii. *cf.* GLOSS. IV 341, 10 (*codd. Paris. Hauss.*) fallat (*rell.* -it) decepit *etc.* V 197, 34 fallare consolari. 529, 9 obrepere dicere fallare *et hic illic in codd. ut* SVLP. SEV. chron. 2, 43, 1. VARRO ling. 6, 55 ab eodem (*verbo 'fari'*) -i, sed et falsum et fallacia. itaque si quis re -it, in hoc non proprio nomine fallacia, sed tralati⟨ci⟩o, ut a pede nostro pes lecti. DIFF. ed. Beck p. 56, 2 -it re, decipit ore. ISID. diff. 1, 381 ille mentitur qui vult videri quod non est: qui autem non volens aliud putat quam est, non mentitur, sed -itur *eqs.* GLOSS. ἀπατῶ. ἐξαπατῶ. φενακίζω. -it ἐξαπατᾷ, πλανᾷ. decipit, circumvenit, delectat, obrepit. fefellit fraude decepit. elusus vel illusit vel frustratus sive con-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cisus. frustratus est: fefellit, illusit. ludis: eludis vel -is. circumvenit: -it, decipit. NOT. Tir. 56, 14 -it. 56, 15 fefellit. 56, 16 non -it. 56, 17 non fefellit. *verbum legitur inde a* PLAVTO *et* CATONE *per totam latinitatem; frequentant* CIC. (*161^ies*) OV. (*148^ies*) LIV. (*88^ies*) SEN. phil. (*85^ies*) QVINT. (*69^ies*). [*dub.*: Ov. met. 9, 753 fiant *M*, fallas *N*, SEN. epist 74, 9.] [*it.* fallere, *francog.* faillir faloir, *hisp.* fallecer. *M.-L.*]

I *generatim i. q.* ***decipere, circumvenire, fraudare,*** *frustrari, eludere, saepe i. q.* ***verbis*** *decipere, mentiri, cf. inprimis sub I A 1 et structuris.* GLOSS. -ere mentire. fefellit fraudulenter mentitur; *distinctiones*: AMM. 29, 1, 15 -ere non minus videtur, qui gesta praeterit sciens quam ille, qui numquam facta fingit. *cf.* NIGID. frg. Gell. 11, 11, 1. *de peiurio: l. 65. p. 182, 35. sublucet hic illic vis, quam originariam putaverim, i. q. 'caducum reddere, deicere' sim., cf. gr.* σφάλλω *et p. 186, 7. 187, 16; sed ubique iam notio decipiendi viget.*

A ***homines -unt:*** **1** *absolute vel obi. supplendo* (*seq.* quod: *l. 32*): **a** *verbo nudo*: PLAVT. Amph. 392 tuae fide credo? ... quid si -es? (Aul. 776). AFRAN. com. 125 non fefelli. ACC. trag. 475 satin astu et -endo callet? (CIC. leg. agr. 2, 95 studium -endi. Font. frg. 19 in -endo exercitatissimum [AMM. 15, 5, 4]. div. 2, 83 *coniunct.* errore, superstitione. ad Q. fr. 1, 2, 4 ingenia ad -endum parata [LIV. 1, 54, 2 SEN. epist. 88, 29 QVINT. inst. 3, 8, 63 TAC. hist. 2, 8 ann. 2, 66 *al.*]. Verr. 3, 134 *opp.* eripere. SALL. Iug. 61, 4 copia -endi. epist. Mithr. 20. TIB. 3, 12, 12 vias. SIL. 3, 233 docilis -endi. QVINT. inst. 2, 15, 23 -endi artem *rhetoricen* [AVG. civ. 2, 10]. FLORENT. dig. 18, 1, 43, 2 *al., nota abundantiam in figura*: AVG. civ. 2, 5 non quem monendo ... faceret, sed quem -endo deciperet. 4, 32 p. 187, 28. 6, 10 p. 270, 7). NIGID. frg. Gell. 11, 11, 1 qui mentitur, -it, quantum in se est *eqs.* CIC. dom. 125 ementiri, -ere, abuti deorum immortalium numine (off. 3, 81 VAL. MAX. 9, 6 pr. QVINT. decl. 379 p. 424, 20 GELL. 14, 1, 36 TERT. adv. Marc. 3, 8 p. 389, 6 ARNOB. nat. 2, 39 HIL. in Matth. 10, 29 c. Const. 9) CIC. Rab. Post. 1 fefellit rex. fin. 2, 53. div. 2, 97 quod aiunt ..., -unt. off. 1, 41 tum cum maxime -unt. 3, 55 SALL. Iug. 56, 2. VERG. Aen. 11, 701 dum -ere fata sinebant. TIB. 1, 8, 56. 63 perfida -it (*i. non stat promisso; cf.* MART. 2, 25, 2). 1, 9, 37 non ego -ere doctus (SIL. 10, 187). PROP. 4, 1, 146 persuasae -ere rima sat est. OV. epist. 2, 134. 6, 124 -ere non norunt. 19, 190. ars 1, 585 per amici -ere nomen. 3, 31. 616 *syn.* verba dabis. met. 8, 721 SEN. suas. 2, 16 CELS. 5, 26, 1. SEN. benef. 6, 30, 5 una contentio *amicorum*, quis blandissime -at. epist. 3, 3 CVRT. 4, 13, 8. VAL. FL. 4, 675 nil -is (vel fallit *V*). 7, 280 promisi; ne -e (*sc. expectationem*), precor. SIL. 15, 103. 16, 404 alterni nequicquam -ere temptant (*i. adversarium arte eludere*). 17, 559. STAT. silv. 2, 6, 29 non -o (*i. mentior; cf.* QVEROL. p. 14, 21 -is turpiter. RVFIN. hist. mon. 2 p. 407^B coram ipso. hist. 3, 6, 2 [ἀρνησαμένους]. PASS. Thom. p. 127, 4 ait -ere eos [ψεύδεσθε]). Theb. 11, 298 'non -is' ait (*sc. me, i. frustra mentiris; cf.* SCHOL. *ad l.* non celas, quid tuus animus ... festinet). MART. 4, 42, 15 iam scio nec -es. QVINT. decl. 340 p. 344, 19 non -isti? (*antea* circumscribere vectigalia). SVET. Nero 16, 2 -ere ac furari per iocum. GRAN. LIC. p. 9, 11. TERT. adv. Val. 2 p. 178, 21 praestat ... errare quam -ere. adv. Prax. 12 p. 245, 14 -it aut ludit *deus* (ARNOB. nat. 4, 12 PS. HIL. libell. 14. *nota*: FIRM. err. 12, 2 deus ... in cygno -it, ... ludit in satyro). LAMPR. Alex. 19, 2 si -issent ... testes. FIRM. err. 7, 7. QVEROL. p. 34, 8 nihil fefellit (*i. horam accurate praedixit; cf.* AMM. 16, 12, 41). HYG. astr. 4, 2 p. 100, 23. AMBR. virg. 1, 12, 64 *syn.* circumscribit, decipit. PRVD. ham. 506. *nota*: DRAC. laud. dei 3, 398 licet ipse fefellit *Scaevola* (*i. erravit ictu? cf.* MART. 1, 21, 7), non manus audaces animos. *adde de partibus corporis*: OV. epist. 7, 81 omnia mentiris neque enim tua -ere lingua incipit a nobis. DRAC. laud. dei 1, 565 de quo *deo* ... nec mens quaecumque praesumpsit pura fefellit.

de re personata: LIV. 28, 42, 7 fraus fidem in parvis sibi praestruit, ut, cum operae pretium sit, cum mercede magna -at. *de bestiis* (*c. infra l. 83*): CIC. div. 2, 79 aves ... ⟨si⟩ prosperos eventus ostenderunt, certe -erunt (*cf.* HOR. carm. 3, 17, 12 aquae nisi -it augur annosa cornix). OV. hal. 35 *polypus* hic quoque -it (*antea* eludit). PLIN. nat. 10, 26 ni -erit *coccyx*. *nota speciatim de peiurio*: TRAG. inc. Cic. epist. 7, 1, 2 si sciens -o (CIC. ac. 2, 146; *cf. formulas plenas*: PAVL. FEST. p. 115 LIV. 22, 53, 11 IVS IVR. Arit. [Corp. II 172] 13 PLIN. paneg. 64, 3 *cf.* PAVL. dig. 12, 2, 26, 1. *adde*: PROP. 2, 20, 16 si -o, cinis heu sit mihi uterque gravis. 4, 7, 53. 4, 11, 27 [-or *codd.*] LIV. 21, 45, 8). OV. fast. 4, 229. SEN. benef. 3, 37, 4 iuravit tribunus nec fefellit. dial. 11, 10, 7. PLIN. nat. 2, 21 in Capitolio -unt ac fulminantem peierant Iovem. PORPH. Hor. carm. 2, 8, 1 (re- *cod.*). BACHIAR. fid. 1. **b** *adduntur*: *abl.*: CIC. Mur. 62 improbi ... hominis ⟨est⟩ mendacio -ere. VARRO ling. 6, 55 si quis re -it. TIB. 1, 2, 53 cantus, quis -ere posses. PROP. 1, 4, 16 accepta ... fide. OV. fast. 4, 228 qua *Venere* -am. LVCAN. 9, 1062 his -ere vocibus audet (*cf.* SIL. 2, 385 dictis. HIL. c. Const. 21 verbis). SIL. 4, 178 laevo meditatur -ere gyro. 6, 482 astu. MART. 8, 48, 8 qua possis melius -ere, sume togam. QVINT. inst. 9, 1, 20 nutu. *seq. praep.* (per *v. supra l. 37*, coram: *l. 44*): TER. Haut. 671 quod de argento sperem ... me -ere. HIL. in Matth. 10, 29 de se. *cf. supra l. 59.* CIC. Verr. 3, 132 in sortitione -ere. Mur. 77 in eo quidem -is et decipis. har. resp. 47 in quo -bat (*syn.* mentiebatur). NEP. Them. 7, 2 in ea re. GERM. frg. 4, 5 nec pecus in fetu -et. QVINT. decl. 248 p. 15, 27 tamquam in hoc -ant. TERT. anim. 28 in durioribus fefellit, qui molliora mentitus est. VLP. dig. 11, 6, 5, 2 si *mensor* in aedificii mensura fefellit. 11, 6, 7, 2 in modo. 11, 6, 7, 4 *tabularius* in computatione. 14, 1, 1, 10 in pretiis rerum emptarum ... magister. SALV. gub. 3, 54 quamvis in hoc -erim. *seq. acc. c. inf.*: HIL. trin. 1, 24 deum verum ex eadem *lege* proferre se -erunt (*syn.* ementiti essent). quod: ITIN. Anton. Plac. rec. A 15 quod -ent homines de uxore Loth, eo quod minuatur ab animalibus lingendo, non est verum. AVG. civ. 8, 26 p. 364, 28 falsus ac -ens, quod remeavit in caelum. ut: VVLG. exod. 8, 29 noli ultra -ere, ut non dimittas populum sacrificare.

2 *aliquem* (*de best.*: *l. 50 sq.*). *cf.* FEST. p. 229 prodit ... -it. EVGRAPH. Ter. Andr. 912 eorum animos lactas: eorum ingenia -is ac decipis. *saepe speciatim de* ***peiurio***, *cf. l. 35 sqq.; de mendacio cf. l. 57 sq.; hic illic i. q. alicuius* ***opinionem*** *decipere, e spe eripere, cf.* CIC. Sest. 20 eorum *consulum* alter fefellit neminem. p. red. in sen. 10. NEP. Lys. 3, 3 hac spe cum profectus esset in Africam, multum eum antistites Iovis -erunt. LIV. 6, 12, 11 nec dux legiones nec fortuna fefellit ducem. GRATT. 350 nec expertos -et deus. **a** *alterum quendam* (*active vel passive*): α *obiectum solum*: PLAVT. Bacch. 694 senem hodie doctum docte -as. Epid. 354 *patrem.* Col. frg. 2 qui data fide firmata fidentem -erint. CATO or. frg. 41 clientem (CLAVD. 3, 180). TER. Andr. 204 nihil me -is (*cf.* GLOSS. V 533, 67 lates decipiens). 495 nunc hic se ipsus -it, haud ego. 602 erum (867 Haut. 537). Eun. 385 *meretrices* itidem -am, ut ab illis -imur? (*cf. hanc oppositionem activi et passivi*: SEN. Phoen. 493 MIN. FEL. 27, 2 COD. Theod. 12, 7, 2 AVG. civ. 8, 26 ZACCH. 1, 9 POMER. 1, 2, 1). *al.* GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 4 omnes (MART. 3, 43, 3 QVINT. decl. 314 p. 236, 15 PLIN. paneg. 62, 9). CIC. inv. 1, 71 nos per fidem. S. Rosc. 116 socium (Q. Rosc. 17 *syn.* fraudarit. *al.*). Verr. 3, 78 utrumque. Rab. Post. 33 me scilicet maxime, sed proxime illum quoque -issem. Att. 11, 12, 3 non -endi, sed confirmandi mei causa. PLANC. Cic. epist. 10, 21, 3. BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 2, 2 *syn.* decipiendi. CATVLL. 30, 3 *syn.* prodere. 76, 4. LVCR. 5, 1156 -it ... divom genus humanumque. RVT. LVP. 2, 19. VERG. Aen. 4, 296 quis -ere possit amantem? (OV. met. 4, 128 MART. 8, 51, 25 QVINT. inst. 12, 1, 39 FRONTIN. strat. 2, 5, 34). 6, 324 di cuius iurare timent et -ere numen (*cf. de peiurio*: OV. am. 3, 11, 46 deos [fast. 5, 685 prudens. *al.* LIV. 2, 45, 13. 30, 42, 21 CVRT. 6, 4, 12. 7, 8, 29 SIL. 13, 746 PLIN. epist. 2, 20, 6 AVSON. 92, 5. *cf.* TAC. ann. 1, 73 Iovem. COMM. instr. 1, 11, 7 divinus]. OV. rem. 303 sic me iurata fefellit. epist. 19, 95 Delia. VAL. MAX. 2, 9, 8 Carthaginienses). HOR. carm. 4, 4, 52 quos *lupos* opimus -ere et effugere est triumphus. 4, 6, 16 Priami ... aulam. TIB. 1, 2, 15 custodes (OV. trist. 2, 449). PROP. 1, 13, 4. 3, 6, 3. LYGD. 4, 62 virum (OV. ars 3, 484). OV. am. 3, 4, 20 hos *oculos Argi* ... saepe fefellit Amor. 3, 7, 71 dominum. epist. 2, 63 credentem ... puellam (PLIN. paneg. 66, 5). ars 1, 645 -ite -entes. met. 6, 117 aries Bisaltida -is *Neptune* (*antea* elusam, luserit). Pont. 3, 3, 53 nuptas. *al.* LIV. 7, 35, 6 *syn.* eluseritis. 25, 7, 12. 25, 24, 4 terrendique magis hostes erant quam -endi (42, 47, 7 CVRT. 8, 13, 17). SEN. suas. 7, 9. PHAEDR. 5, 2, 11 ignorantes. *al.* SEN. epist. 95, 67 intelligas nobilem equum, ne -aris empturus. *al.* CVRT. 5, 10, 15 SCRIB. LARG. 97 LVCAN. 9, 388. 1081. PETRON. 61 nec unquam fefellitus sum. PLIN. nat. 10, 100 *perdices* maritos suos -unt. 35, 65 *Zeuxis* volucres. VAL. FL. 1, 180 ignarum (SVET. Galba 3, 4). 3, 490. 5, 223. QVINT. inst. 2, 17, 28 in hoc ipsum -endi sint *iudices*, ne errent (4, 1, 78. 4, 5, 5 SCHOL. Cic. Bob. p. 145, 9). decl. 341 p. 347, 22 *syn.* circumscribimur. *al.* VLP. dig. 4, 3, 1, 2 (*ex Labeone*) *syn.* circumveniendum, decipiendum. ARGVM. Plaut. Pseud. 2, 14 lenonem. ITALA iud. 16, 15 (Aug. loc. hept. 7, 63 p. 629, 8) hoc tertium -isti me (ἐπλάνησας, Lugd. abusus es me, VVLG. mentitus es mihi). Matth. 24, 4 (Cypr. Fort. 11) cavete, ne qui vos -at (πλανήσῃ, codd. a b c d δ e f ff¹ ff² g¹ h q *et* VVLG. seducat). Matth. 24, 5 *et* Marc. 13, 6 (Cypr. Fort. 11 unit. eccl. 14) multos -ent (codd. *et* VVLG. seducent). Matth. 24, 24 (Aug. c. Faust. 13, 5) electos (πλανῆσαι, cod. d ut seducantur, codd. a b ff² g¹ *et* VVLG. in errorem inducantur, *sim.* codd. c f h q; codd. e δ ut errent, cod. ff¹ in errorem mittant). COMM. instr. 1, 11, 17. 1, 12, 14. SYMPH. 96 si me non Graecia -it. AVSON. 58, 5. QVEROL. p. 37, 19 *syn.* decipi. p. 37, 23 *syn.* circumveniri. AMM. 16, 11, 7 relatione fefellit Constantium finxitque *eqs.* HIER. epist. 14, 6, 5. VVLG. III reg. 13, 18 fefellit eum. CYPR. GALL. num. 388 cives (*antea* mendaci eludere fatu). PS. PRIMAS. in II Cor. p. 579^D *satanas* decipiat ac -at incautos. *nota de capiendis piscibus* (*cf. p. 183, 55*): TERT. anim. 31 Pyrrhus ... -endis piscibus agebat, Pythagoras contra nec edendis. *adde res pro hom.*: HOR. carm. 3, 24, 60 periura patris fides consortem socium -at. VAL. FL. 8, 409 -ique sinit nec virginis annos (*i. Medeam puellam*). *pro obi. sunt partes corporis vel animus*: VITR. 6, 2, 2 non ... veros videtur habere visus effectus, sed -itur saepius iudicio ab eo mens (*cf.* QVINT. decl. 309 p. 218, 13 animum). CVRT. 7, 11, 21 ne -retur acies (*cf.* COLVM. 2, 4, 3 visu. LACT. opif. 9, 5 oculi [NICET. symb. 4 p. 42, 5]. EVSTATH. Bas. hex. 6, 9 p. 932^B APRING. in apoc. 19, 20 aspectus). CLAVD. 21, 113 in more maligno -ret Augustas occultus proditor aures. *add. partic.* (*cf. l. 49 et p. 184, 39. 187, 19. 188, 55. 83. 189, 40. 79*): VAL. FL. 8, 216 *Medeam* -it ad Haemonios hortatus surgere montes. TAC. ann. 1, 47 negotia varie causatus primo prudentes ... fefellit. FILASTR. 29, 1 inultos -bat *Simon* dicens. CLAVD. carm. min. 30, 31 trahat arte procos -atque furentes stamina nocturnae relegens Laërtia telae. PALLAD. hist. mon. I 55

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aegrotam se simulans coniugem suum fefellit ac distulit. *seq. enunt.*: GELL. 1, 3, 3 in hoc certe tempore non -o me nihil esse quicquam commissum a me. SCHOL. Cic. Bob. Sest. 141 p. 142, 10 astute ... Xerxem fefellit, quasi futurum esset ut pons ... rescinderetur.

β add. ablativus: PLAVT. Most. 923 egone te ioculo modo ausim dicto aut facto -ere? (*cf.* TER. Haut. 711 vera dicendo. CIC. Phil. 7, 26 oratione. NEP. Epam. 5, 3 verbo [Ov. fast. 2, 262]. Ov. am. 3, 3, 44 numen ... femina mendaci ... ore). TER. Andr. 493 quem tam aperte -ere incipias dolis (LYGD. 6, 12. *cf.* TER. Haut. 470 technis). RHET. Her. 4, 10, 15 specie gravitatis -untur (Ov. fast. 6, 686 specie numeroque. CVRT. 7, 2, 14 amicitiae. QVINT. inst. 8, 3, 56 boni). CIC. inv. 1, 16 quos non ... imprudentia -i putamus. S. Rosc. 117 socios induxit decepit destituit ... omni fraude et perfidia fefellit (Ov. Ib. 432 Pont. 3, 1, 108). rep. 3, 47 errore quodam -imur ita disputando (STAT. Theb. 7, 295 vidindi. EVGRAPH. Ter. Phorm. 735 visus. *cf. infra l. 50*). fin. 3, 72 ne ... captiosa probabilitate -amur (ac. 2, 75). nat. deor. 3, 76 patrimonia spe bene tradendi relinquimus, qua possumus -i (QVINT. inst. 12, 7, 7 decl. 280 p. 143, 27). VERG. georg. 3, 392 munere ... lanae ... Pan ... captam te, Luna, fefellit. PROP. 2, 2, 2 me composita pace fefellit Amor. 4, 1, 81 -itur auro Iuppiter. Ov. epist. 5, 134 poteras -i legibus ipse tuis. ars 1, 310 sive virum mavis -ere, -e viro! 3, 487. met. 5, 309 indoctum vana dulcedine vulgus. 9, 460. trist. 2, 505 cumque fefellit amans aliqua novitate maritum *in mimo*. LYGD. 4, 56 *puella te* vanum nocturnis -it imaginibus. GRATT. 224 si quast qua -itur *metagon* ... turba loci. VAL. MAX. 9, 14 ext. 1. COLVM. 6, 37, 8 *equa* optime tenebris -itur. PLIN. nat. 10, 118 nisi subinde eadem audiant, memoria -i *picas* (*cf.* AVG. civ. 20, 15 oblivione). VAL. FL. 7, 213 imagine somni *Medea*. STAT. silv. 4, 3, 117 visu -imur? Theb. 7, 123 aure (*cf.* TERT. anim. 17 p. 323, 26). QVINT. inst. 2, 4, 14 iudicio non -bantur (decl. 314 p. 235, 20 *syn.* circumveniri, decipi *cf. p. 182, 75*). decl. 263 p. 74, 27 num -imur numero? (CLAVD. 26, 488 *cf. supra l. 11*). APVL. met. 5, 27 concinnato mendacio -ens maritum (CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 123, 7. *cf.* AMM. 28, 6, 20 arte mendaciorum). 9, 14. ITALA II Cor. 11, 3 (Aug. c. Faust. 15, 3) serpens Evam fefellit (ἠπάτησεν, codd. dg *et* VVLG. seduxit) astutia sua (AVG. civ. 21, 27). TERT. bapt. 18 nat. 2, 17. SEN. contr. exc. 4, 8 promissione iudex. AVSON. 436, 4 *Patroclus* Troianos Achillis specie. 446, 3. AMM. 21, 1, 3 ne per amicitias fictas insidiis -retur occultis (SVLP. SEV. Mart. 21, 2). 21, 1, 12 ratiocinantes coniectura. HIL. myst. p. 14, 29 ne quoquo genere -atur *Isaac ab Iacobo*. HIER. epist. 30, 5 litterarum ambiguitate. CLAVD. 5, 367 cuncta ... affatu. 22, 131 (*res pers.*) te iucunda fronte ... Luxuries (*antea* capit). GENNAD. dogm. 44. AVG. civ. 5, 18 iurando. 16, 4 nonnulli ambiguo Graeco falsi sunt. 18, 19 habitu pauperis apparendo. 19, 9. *nota*: VERG. Aen. 4, 18 postquam primus amor (*i. maritus*) deceptam morte fefellit. *pro obi. sunt partes corporis vel mens homin.*: VERG. Aen. 12, 246 *signum* turbavit mentes Italas monstroque fefellit. CALP. ecl. 2, 87 gracili digitos lanugine -o. *adde de insania*: CELS. 3, 18 p. 101, 33 quidam imaginibus, non mente -untur ...; quidam animo desipiunt. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 151 aliarum specierum errore. 1, 5, 154 mente. *de aucupio sim.*: VERG. georg. 1, 139 laqueis captare feras et -ere visco (*cf.* COMM. instr. 2, 7, 1 -untur volucres et silvarum bestiae viscis [silvis *codd.*]). Ov. met. 15, 474 volucrem viscata -ite virga (*syn.* illudite). MART. 14, 217 non tantum calamis, sed cantu -itur ales. DRAC. laud. dei 1, 508 retibus ... pisces. *nota abl. damni illati* (*cf.* auro circumducere *sim.*): CAECIL. com. 202 aut tu illum *patrem* fructu -as aut per litteras avertas aliquod nomen.

γ seq. praep.: in *c. abl.* (*passivum pro refl. v. p. 184, 45 sqq.*): CIC. S. Rosc. 116 in rebus minoribus socium -ere turpissimum est. Verr. 1, 5 fortasse aliqua in re nos aliquando -isset. Phil. 5, 12 in quo nos fefellit (Att. 2, 19, 4 off. 1, 91). PVBLIL. B 41 in morte. QVINT. inst. 4 pr. 3 in iis. VLP. dig. 11, 6, 1 pr. in modi renuntiatione (19, 1, 32). AVG. civ. 4, 32 populum in religionibus (*cf.* 4, 27). *adde*: VOPISC. Prob. 2, 1 ne in aliquo -am carissimam mihi familiaritatem tuam. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 88 oculos nostros in multis -i. in *c. acc.* (*cf. p. 184, 57*): CIC. Sest. 21 alter *consul* multos plane in omnes partes fefellit. de: CAPITOL. Gord. 31, 2 ut senatus de his rebus, quas non noverat, -retur. FIRM. err. 7, 4 credulam de calamitatibus suis ... matrem. super: ITIN. [Silv.] 12, 7 -ere vos super hanc rem non possum. per (*cf. supra l. 38 et p. 182, 27*): TER. Eun. 39 -i per servom senem (Haut. 471 technis). SEN. Thy. 320 per quos *liberos* -ere alium cogitas. AVG. civ. 10, 27 plurimos per caecam ... sententiam. ab: Ov. trist. 2, 462 qua nuptae possint -ere ab arte viros. sub: MANIL. 4, 366 nec tua sub titulis -antur pectora notis.

b *sese ipsum*: *α se -ere reflexive*: TER. Andr. 495 *p. 182, 21* CIC. Rab. Post. 33 *p. 182, 28*. Phil. 12, 21 nisi me forte -o. Ov. rem. 513 te quoque -e. trist. 1, 3, 59 meque ipse fefelli. Pont. 2, 8, 71 aut ego me -o nimiaque cupidine ludor. SEN. dial. 6, 19, 1 nosmet ipsi -amus. 10, 11, 1 tam libenter se -unt quam si una fata decipiant. PANEG. 4 (9), 3 neque me sciens -o. ITALA (Aug. spec. 46 p. 272, 9) *et* VVLG. Iac. 1, 22 -entes (παραλογιζόμενοι) vosmet ipsos. BACHIAR. repar. laps. 21 te. POMER. 3, 10, 2 se ipsos. *add. abl.*: PLIN. nat. 8, 6 ut sese longinquitatis aestimatione -rent *elephanti*, aversos retrorsus isse. ARNOB. nat. 6, 14 ipsi vos ... voluntaria -itis et circumscribitis caecitate.

β passive (*pro reflex.*; *cf.* GLOSS. σφάλλομαι. -eris erras): *αα absolute*: CIC. Phil. 12, 1 -i, decipi, errare eum, cui vos ... assentiamini (off. 1, 94. MIN. FEL. 32, 7 erras ... et -eris [ARNOB. nat. 3, 22 SEDVL. op. pasch. 2, 7 p. 204, 5]). CIC. Phil. 12, 2 qui minime -i posset. fin. 1, 15 vide, quantum ... -are, Torquate (*cf.* VALG. carm. 2, 7 -eris, insanus, quantum si gurgite nauta *eqs.*). 3, 72 a vero abduci -ique. ac. 2, 66 ne capiatur *sapiens*, ne -atur. nat. deor. 3, 15 medici ... saepe -untur. 3, 76 div. 1, 24. 2, 16 fat. 15. Att. 4, 19, 1 nisi -or, citius te ... videbo (16, 6, 2 VERG. Aen. 5, 49 Ov. fast. 4, 623. SEN. Ag. 960 forte. epist. 14, 3. 54, 5 COLVM. 3, 2, 23. 5, 1, 1. 7, 11, 3 PLIN. nat. 14, 70 *al.* STAT. Theb. 2, 656 Ach. 1, 40 QVINT. decl. 388 p. 436, 7 *et passim. cf.* GLOSS. εἰ μὴ σφάλλομαι nisi -or. *adde*: ENNOD. dict. 26, 5 p. 503, 21 nisi -imur. AVG. c. Fort. 17 p. 93, 15 si non -or. CASSIAN. conl. 20, 4. *cf. infra l. 41*). CIC. Att. 13, 21, 5 possum -i ut homo (*cf.* AVG. civ. 21, 7 humanitus). epist. 13, 73, 2. VARRO ling. 9, 104 quidam reprehendunt ...; -untur. CIRIS 228 aut -or, quod ut o potius ... -ar (HOR. ars 42. Ov. met. 1, 607 aut ego -or aut ego laedor. SEN. dial. 9, 8, 4 PETRON. 141 QVINT. decl. 301 p. 189, 24). AETNA 161 -eris et nondum certo tibi lumine res est. 348 quod si -or. HOR. epist. 1, 18, 78 -imur et quondam non dignum tradimus. LYGD. 1, 6 seu -or. PROP. 2, 32, 17 -eris. Ov. am. 1, 6, 49 -imur an verso sonuerunt cardine postes? (3, 1, 34. 3, 12, 7 met. 13, 641 fast. 1, 515. 2, 853. 5, 549 Pont. 2, 8, 21 trist. 1, 2, 107 SEN. Herc. O. 1978 VAL. FL. 8, 351 STAT. Theb. 4, 596). epist. 1, 79 -ar! 7, 35. 9, 113 -eris et nescis. 15, 307 -eris: ignorat! ars 1, 346. 347 met. 7, 832. 10, 287 fast. 1, 58. 2, 151. Pont. 3, 2, 29 -or? (STAT. Theb. 9, 71 num -or). trist. 3, 1, 37. CELS. 7, 7, 14 ne mediocriter quidem peritus -i potest. PHAEDR. 1, 23, 6 multum. SEN. Herc. O. 1603. 1930 -or, -or vesana. dial. 2, 19, 2. 3, 20, 5 magno hoc dictum spiritu putas? -eris (*cf.* MART. 3, 62, 7 haec animo magno credis te ... parare? -eris. *al.*). nat. 2, 7, 2. 2, 45, 3 *syn.* errabis, peccabis. 3, 24, 3 epist. 81, 2. 92, 19. 95, 59 COLVM. 4, 18, 1. CALP. ecl. 4, 137 neque -or (falet *N*). SIL. 7, 395 crede experto, non -imur. 13, 785 STAT. Theb. 10, 722 MART. 14, 9 QVINT. decl. 374 p. 414, 5 TAC. ann. 6, 30 PLIN. epist. 1, 5, 1 nec -batur, irascebar. 1, 20, 9 ego, forsitan -ar, persuasum habeo *eqs.* 4, 29, 3 dices ...; -eris. 8, 3, 2 ANTH. 444, 1 AVG. civ. 18, 8. PHOEBAD. c. Arrian. 7 nihil -or. *nota*: MART. 9, 38, 9 ut peccare velis, ... -i (*sc. captando parmam*) non potes. TAC. ann. 11, 24 non, ut plerique -untur (*i. falso putant*), repens, sed priori populo factitatum est. *seq. part.*: LACT. inst. 4, 14, 12 -lsi deceptique sunt putantes. *cf. l. 42.* *ββ add. abl.*: CIC. Tusc. 3, 4 non tam voluntate quam cursus errore -untur. Ov. epist. 5, 127 Theseus, nisi nomine -or (met. 9, 710). met. 11, 84 esse putes ramos et non -are putando. SEN. epist. 8, 3 in quibus *beneficiis* hoc quoque miserrimi -imur *eqs.* LVCAN. 4, 92 tectarum errore viarum -itur. PERS. 3, 50 angustae collo non -ier (*sc. ictu*) orcae. *γγ add. praep.*: in (*cf. p. 183, 58 sqq.*): RHET. Her. 3, 18, 31 ne forte in numero locorum -i possimus. CIC. Mur. 61 sapientem ... nulla in re -i (SEN. contr. 1 pr. 19). fin. 3, 59 in iudicando. div. 1, 124 in ceteris artibus. epist. 11, 21, 3 in eis. CELS. 2, 10 in his medicus imperitus. SEN. dial. 5, 32, 2 in hoc enim praecipue -imur: an ferrum venimus *eqs.* nat. 2, 34, 1 in quo. COLVM. 3, 10, 1 in eo. PLIN. nat. 17, 10 qua in re plerique -untur. QVINT. inst. 1, 10, 5 in minimis. 4, 1, 23 quo in loco. 7, 4, 42. MIN. FEL. 18, 11 -untur in nomine. ARNOB. nat. 3, 14 *syn.* errare. SEN. contr. exc. 3, 7. HEGES. 2, 1, 3 nec in successore -i potuit (*cf. Ios. bell. Iud. 2, 2, 6* ἐσφάλλετο), qui non est falsus in confirmatore. AVG. civ. 20, 23 c. Cresc. 3, 2, 2 p. 412, 4 MART. CAP. 4, 367. BENED. reg. 45 tit. de his qui -untur (*i. peccant*) in oratorio. *nota*: AVG. epist. 177, 18 in id (eo *ed. Maur.*) quisque -itur. de: TERT. resurr. 59 p. 120, 10 numquid et de nationibus -imur? AVG. civ. 11, 11 p. 478, 2. *δδ seq. structurae (parataxin v. supra l. 29. 35. 50)*: *enunt. interrog.* (*nota etiam genet., cf.* meminisse oblivisci *sim.*): PLAVT. Epid. 239 nec sermonis -bar tamen, quae loquerentur. *cf.* LIV. 9, 45, 3 eum, ad bellum pacemne inclinent animi, -i non posse. *enunt. relat.*: RHET. Her. 4, 17, 25 qui adulescentium peccatis ignosci putant oportere, -untur (*antea* errant; Ov. ars 1, 400 PLIN. nat. 24, 33. MART. 6, 70, 14 *syn.* decipitur. QVINT. decl. 345 p. 363, 1 AVG. civ. 19, 18. *cf.* CIC. div. 2, 16 opinantur. DIOM. gramm. I 376, 18. PLIN. nat. 18, 70 existimaverit. 32, 153 QVINT. inst. 12, 10, 73. MART. 1, 28, 2 credit. QVINT. inst. 12, 10, 21). CIC. div. 2, 16 quodsi -untur ii, qui ... dicunt (*cf.* SEN. dial. 5, 38, 2 negant). Ov. trist. 5, 11, 9 CELS. 3, 4 p. 78, 35 CVRT. 5, 12, 5. 7, 7, 13. CARM. epigr. 978, 3 (*Sagunti, saec. I*) Parcae -untur, Fontanum quae rapuerunt. TAC. hist. 1, 30 -untur, quibus luxuria specie liberalitatis imponit. quod: CIC. orat. 28 errant, quod solum *putant eum Attice dicere*; quod Attice, non -untur. NEP. Epam. 5, 6 LIV. 5, 29, 9. SEN. epist. 1, 2 in hoc (81, 18 COLVM. 2, 2, 16 in eo [AVG. civ. 11, 26 p. 498, 13]). PORPH. Hor. carm. 3, 16, 29/32. ut: AVG. civ. 14, 11 in eo -i potuit *Adam*, ut veniale crederet esse commissum. si: PROP. 2, 22, 21 tibi si exiles videor tenuatus in artus, -eris. Ov. ars 2, 99 -itur (*sc. spe*), Haemonias si quis decurrit ad artes. LIV. 29, 31, 2 magnopere. 33, 12, 4 -i ... eum tota re (*cf. Polyb. 18, 36, 6* τοῖς δ' ὅλοις πράγμασιν ἀγνοεῖν), si ... credat. SEN. dial. 4, 3, 2. QVINT. decl. 312 p. 225, 26 plurimum. TAC. ann. 4, 40 AVG. civ. 1, 15. *infin. vel acc. c. inf.*: LVCAN. 7, 289 dicere non -ar (*cf.* ADNOT. *ad l.* certum dicam), quo sit *lancea* vibrata lacerto.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Avg. civ. 11, 13 p. 480, 1 *ut* in *deo* ... se in aeternum esse mansurum nec ulla dubitatione cunctetur nec ullo errore -atur. 11, 26 p. 498, 12 quia ... sum si -or, quo modo esse me -or, quando certum est me esse, si -or? quin: Fronto p. 8, 8 N. non -or igitur, quin (qui *Naber*) malim amorem erga me tuum fortuna potius quam ratione genitum. Svlp. Sev. dial. 1, 14, 1 nec facile umquam bestia (*lupa*) -retur (*i. omitteret; de vi cf. francog.* faillir), quin illi ad legitimam horam refectionis occurreret.

3 *aliquid*: a *obi. q. dicitur intern.*: Plavt. Amph. 933 id ego si -o, tum te, summe Iuppiter, quaeso (Cist. 482 hoc. Catvll. 22, 18 idem). Ov. met. 12, 218 felicem diximus illa coniuge Pirithoum: quod paene fefellimus omen. fast. 5, 680 peragit *mercator* solita -ere voce preces. *adde*: Vitr. 3, 3, 11 quod oculus -it, ratione est exaequandum (3, 3, 13 quod -itur). *nota i. q. mentiri, simulare (cf. p. 187, 40)*: Verg. Aen. 1, 684 tu faciem illius ... -e dolo (*cf. Soph. Phil. 128 μορφὴν δολώσας*). Prop. 4, 5, 14 sua nocturno -ere (*i. per dolum convertere, mutare*) terga lupo. b *obi. q. d. rerum externarum (add. in: l. 23. 25. 27. 31. 32)*: Trag. inc. 60 fide sacratae ius perpetuo -ret (Ov. epist. 15, 284 casta ... iura tori. *cf. p. 187, 39*). Rvt. Lvp. 1, 4 cum ceterorum opinionem -ere conaris, tu tete frustraris (Cic. epist. 1, 6, 2 Bell. Alex. 16, 4). Cic. off. 1, 39 Regulus ... redire maluit quam fidem hosti datam -ere (Anton. Cic. Phil. 13, 42 Priap. 58, 1. Ov. am. 3, 3, 1 iurata. Liv. 5, 51, 10 in pondere auri foedus ac fidem. 9, 11, 12 Sen. Phoen. 588 benef. 3, 15, 3. 4, 35, 2 Plin. epist. 10, 96, 7. Nerat. dig. 18, 3, 5 re, in qua fidem -isset *emptor*. Vlp. dig. 13, 5, 1 pr. *adde*: Verg. Aen. 6, 613 dextras. Liv. 29, 24, 3 fas fidem dexteras deos). Cic. epist. 1, 9, 16 in quo ego spem fefelli ... inimicorum (Verg. Aen. 8, 218 Liv. 2, 39, 2 Pavl. Fest. p. 300 Sen. benef. 1, 1, 10. dial. 5, 6, 4 *coniunct.* distulit, intercepit. Cvrt. 9, 4, 33. Paneg. 12 [9], 18 spem atque expectationem. *cf. infra l. 59*). Bell. Alex. 15, 4 neque tuum iudicium -emus (Qvint. inst. 8, 3, 37 in quo. Gallican. Avid. 6, 1. Ivst. 2, 15, 20 in bello). Hor. carm. 2, 8, 10 expedit matris cineres opertos -ere *peiurio*. Prop. 4, 4, 18 *Tarpeia* voluit flammas (*i. numina*) -ere, Vesta, tuas. Ov. met. 9, 120 Nessoque paranti -ere depositum (*i. Deianiram, postea* intercipe). 9, 697 mandataque -e mariti. Pont. 2, 9, 29 si -at vota coloni ... Ceres. Sen. Med. 396 di -ant metum! benef. 5, 13, 4 qui veri beneficii speciem fefellit *ingratitudine*. Cvrt. 7, 10, 9 nec promissum -erunt (*cf.* Greg. Tvr. Franc. 3, 7 quod mihi pollicitus est fefellit). Colvm. 12, 3, 7 si quis ... curam contubernalis (*i. vilici*) ... tergiversans -erit (Avson. 195, 34 curam -isti patrum *negligenter instituendo liberos. cf. infra l. 54*). Mart. 6, 2, 1 sacrae conubia -ere taedae. Apvl. met. 2, 30 industriam ... eius. 10, 8 conscientiam meam (Cod. Theod. 4, 9, 1 [*a. 319*]. Cod. Iust. 7, 10, 7, 1 principis). Tert. scorp. 8 si Darii digna praesumptio de deo -i debuisset. Arnob. nat. 4, 35 -ere (*i. violare*) castitatem alienarum ... familias matrum. Hil. hymn. 2, 29 *mortem*. Qverol. p. 50, 18 cupiditas. Avg. civ. 5, 9 praescientia (5, 10). Rvt. Nam. 1, 509 hunc ego complexus ventorum adversa fefelli (*i. fregi*). *nota*: Nemes. ecl. 4, 9 nunc fagos placitas fugiunt promissaque -unt antra. *add. abl.*: Planc. Cic. epist. 10, 21, 1 cavebo, ne mea credulitate reip. summa -atur (*i. labefactetur*). Ciris 432 forma vel sidera -as (*antea* decepta). Prop. 4, 5, 74 cum -enda (*i. clam aperienda*) meo pollice clatra forent. 4, 11, 80 cum venient *liberi*, siccis oscula (*i. osculantes*) -e genis. Ov. ars 3, 645 -itur et multo custodis cura Lyaeo. rem. 326 iudiciumque brevi limite -e tuum. fast. 2, 837 animo sua nomina *Brutus* -it (*i. mendacia, falsa efficit*). Sen. Phaedr. 1074 arte fluctum -it (Clavd. 8, 424 moderamine). Apvl. met. 8, 7 multis caritatis nominibus veritatem ipsam. Paneg. 7 (6), 1 quorum ego expectationem ... brevitate dicendi. Firm. err. 18, 7 spes hominum pravis interpretationibus. Hil. trin. 7, 1 simplicium aurium securitatem verbis. Avg. c. Cresc. 3, 2, 2 p. 411, 25 simplicitatem fratrum duplici corde. *nota*: Mart. 1, 109, 11 desiderio coacta ventris guttā pallia non fefellit ullā *catella*.

B *res -unt*: 1 *absolute vel obi. supplendo (add. abl.: l. 82. p. 186, 2 bis. 15; seq.* quod*: l. 67)*: Plavt. Pseud. 142 faciem cum aspicias eorum, hau mali videntur: opera -unt. Cic. div. 1, 25 ea coniectura -it fortasse non numquam (Svet. Vit. 18). Att. 9, 18, 1 illa -erunt, facilem quod putaramus (*cf.* Lact. inst. 2, 7, 5 hoc -it [eos *add. B*], quod ... non putant fieri posse ut *eqs.*). Lvcr. 4, 464 pars horum (*de visionibus*) maxima -it. Verg. ecl. 2, 27 si numquam -it imago (Ov. fast. 2, 397). georg. 2, 467 nescia -ere vita *agricolarum*. Aen. 12, 877 nec -unt (*sc. me*) iussa superba ... Iovis. Hor. sat. 2, 5, 50 perraro haec alea -it. Ov. am. 2, 19, 7 quo mihi fortunam, quae numquam -ere curet? met. 14, 357 non mea carmina -unt. trist. 5, 3, 2 si modo non -unt tempora. Liv. 3, 42, 5. 28, 27, 9 quantum opinio fefellit (Cvrt. 4, 5, 16 Paneg. 5 [8], 15 Ambr. exc. Sat. 1, 1 Avg. civ. 22, 23). 34, 34, 2. Gratt. 243 si forte loco spes prima fefellit (*sc. metagonta.* Plin. epist. 8, 2, 2 Svet. Nero 32, 1. Gell. 1, 13, 3 *opp.* si res ... melius vertisset). Manil. 2, 320 haec eadem species -et (-it *al.*) per signa quadrata. 4, 95 prudentia -it. Vitr. 8, 5, 1 dioptrae libraeque -unt (*i. infidae sunt*). Cels. 2, 6 p. 38, 20 cum saepius aliquando responderit *medicina*, interdum tamen -at. 3, 2 p. 76, 29 saepius -at *hoc remedium* (*i. non respondeat*). 3, 8. 8, 4 p. 334, 1 potest ... sutura eo nomine -ere, quia. Sen. epist. 45, 6 res -unt (*antea* decipiant). 66, 30 speciosa ... cum ad pondus revocata sunt, -unt. Cvrt. 4, 3, 13 si prior *murus* -isset (*i. non suffecisset*). Colvm. 1 pr. 24 quarum terrarum non nullae colore, nonnullae qualitate -unt. 1, 1, 16. Pers. 4, 12 -it pede regula varo. Plin. nat. 13, 142 quod si -erint (*i. irritae fuerint*) insidiae. 17, 26 argumenta ... iudicantium saepe -unt. 17, 181 si forte custos (*i. palmes vitis*) -at (*sc. spem*). 28, 33 e Pythagorae inventis non temere -ere *hoc*. Val. Fl. 2, 282 Sil. 1, 493. 5, 496 fragmine putri ramorum et senio male fida -erat arbor (*i. Siculos dolose deiecerat, excusserat; cf.* Mart. 5, 31, 6 poterant -ere plana magis. 12, 14, 6. Plin. epist. 2, 1, 5 per leve et lubricum pavimentum -ente vestigio cecidit. Itin. Alex. 44 ubi loci condicio -isset. *cf.* Qvint. inst. 1, 5, 5 ne qua tam lubrica observatio -at). Sil. 15, 790. Stat. Theb. 2, 464 -it origo. 10, 260 umbris. Ach. 1, 762. Qvint. inst. 5, 11, 26 -ere similitudinum species. 6, 4, 11. 8, 2, 13 -unt (*i. non intelleguntur, de obscuritate*) etiam verba ... artium propria. 8, 6, 74 mentiri hyperbolen nec ita, ut mendacio -ere velit. 10, 7, 3. 11, 3, 121 si memoria -erit. 12, 10, 76 decl. 246 p. 6, 22. Svet. Vesp. 25 nec res fefellit. Porph. Hor. epod. 17, 60 -it (*i. falsus est*) sensus hic ...; sic potius intellegendum. Avson. 156, 4. Clavd. 21, 207 nec fama fefellit iustitiae. Svlp. Sev. chron. 2, 9, 7 si tamen investigatio Romanorum consulum non fefellit. Mart. Cap. 5, 458. Drac. laud. dei 1, 523 veniet nec -it hiems (*sc. praedictionem*) nec tardat adesse. 1, 528. Boeth. arithm. 2, 2 hoc ... non -it (*i. fidum est*). Lex Sal. 17, 1 si quis alterum voluerit occidere et colpus falierit (praeterfall- *pars codd.*). *add. in*: Manil. 3, 440 in nulla -et regione horoscopus unquam. Cels. 7, 26, 2 p. 307, 32 saepius utique in hoc -at *medicina* (*opp.* proficiat).

2 *aliquem (seq.* de *l. 35. p. 187, 11. 12, abl.: l. 39. 47. 63. 67)*: Plavt. Men. 1082 nisi me animus -it, hi sunt gemini (Ter. Haut. 614. 668 multum. Phorm. 735 Cic. S. Rosc. 48. Sall. Catil. 20, 17 forte. *cf.* Sil. 16, 89 aut me praescia mens -it). Ter. Haut. 682 nihil me fefellit (Cic. div. 1, 127 Att. 10, 8, 7. 16, 3, 3 epist. 9, 2, 2). Phorm. 220 ego plectar pendens, nisi quid me -erit (Cic. epist. 5, 20, 6 Qvint. decl. 271 p. 112, 26). Acc. trag. 138 nisi me -it in obitu[m] sonitus. Cic. inv. 2, 2 neque tum eos illa opinio fefellit (2, 21. Verr. 5, 86 hic homines. Cluent. 143 multum. Liv. 9, 43, 20. 23, 36, 2. 35, 30, 10 Sen. suas. 7, 2 Treb. trig. tyr. 3, 10. Rvfin. hist. 3, 10, 9 de eorum testimonio [προσδοκήσας οὐ διήμαρτον]). Cic. inv. 2, 23 eventus (Qvint. inst. 12, 8, 15 Svlp. Sev. dial. 3, 2, 7. *cf.* Paneg. 10 [4], 25 exitus). part. 81 vitia. div. in Caec. 4 ut ... eos homines spes -ret (epist. 1, 3, 2. 3, 2, 1. Ov. epist. 16, 234 augurio. Cvrt. 9, 8, 28 Val. Fl. 6, 713 Qvint. decl. 347 p. 367, 22 Spart. Sept. Sev. 20, 3 Avg. civ. 17, 20 Drac. laud. dei 2, 640. *cf.* Ov. met. 3, 271 *fiducia*). Cic. leg. agr. 2, 90 neque vero ea res fefellit homines (Att. 10, 8, 5. Lent. Cic. epist. 12, 15, 2 vehementer. Bell. Afr. 75, 4 Nep. Alc. 8, 6 Dion 5, 5 Cels. 3, 21 p. 106, 19 Lampr. Alex. 62, 5). Cic. Catil. 1, 7 dies (Mil. 45). Sull. 41 id me multum fefellit (epist. 3, 1, 3). *cf.* S. Rosc. 61 quae (epist. 12, 30, 6 Sen. epist. 40, 5 Qvint. inst. 2, 12, 3). Att. 9, 6, 7 haec (9, 10, 3. Qvint. decl. 309 p. 216, 8 ignorantia, *postea* peccasse). 10, 8, 7 quod (16, 5, 1 Bell. Afr. 3, 5 *al.*). Cic. Pis. 1 voltus (*syn.* decepit, induxit). leg. 3, 34 ista sententia maxime -it imperitos (Verg. Aen. 10, 607 Avg. civ. 1, 30). div. 1, 24 multa (1, 124 Att. 9, 18, 3. *cf. p. 187, 33*). 2, 116 amphibolia. Att. 8, 7, 1 nisi me omnia -unt (Sen. dial. 12, 14, 1 epist. 95, 42). 15, 2, 2 ut iam nos hoc -at, de Buthroto te non -et. epist. 6, 6, 3 si te ratio quaedam Etruscae disciplinae ... non fefellit (Manil. 2, 738 Val. Max. 7, 3 ext. 6 Plin. nat. 2, 73 Sil. 8, 329), ne nos quidem nostra divinatio -et. Planc. Cic. epist. 10, 7, 2 si me fortuna non -erit (*i. destituerit.* Liv. 30, 30, 12 *syn.* decepit. Pavl. Fest. p. 160 *mentem*). Verg. georg. 1, 425 numquam te crastina -et hora. 2, 152 nec miseros -unt aconita legentes. Aen. 6, 347 neque te Phoebi cortina fefellit (*cf.* Ov. met. 1, 491 oracula [Stat. Theb. 9, 662]. met. 13, 771 ales. Val. Max. 8, 9 ext. 2 augurium [8, 11, 2 Plin. epist. 7, 33, 1]. Calp. ecl. 3, 96 praesagia. Stat. Ach. 1, 147 omina). Aen. 6, 691 mea cura. 7, 215 nec sidus regione viae litusve fefellit (*sc. ut deerraremus; cf.* 9, 383 Euryalum ... -it timor regione viarum. *cf. p. 188, 44*). 9, 241 nec nos via -et euntes (*cf.* Sen. Oed. 778 error ancipitis viae). 10, 811 pietas tua. Aetna 449. Hor. ars 437 nunquam te -ent animi sub volpe latentes. Priap. 80, 3. Lygd. 6, 46 vos ... blanda sordida lingua fide. Prop. 2, 34, 23 nunquam vitae -et me ruga severae. 4, 3, 5 si qua incerto -et te littera tractu. Ov. epist. 18, 113 iniuria. ars 1, 450 dominum ... ager (Paneg. 3 [11], 15. *cf. p. 187, 35 sq.*). 1, 457 littera Cydippen (Cvrt. 6, 9, 15 *epistula*). 1, 657 periuras merito periuria -ant. 3, 443 coma. rem. 42 quos suus ex omni parte fefellit amor. 350 forma (*syn.* decipit. Sil. 13, 642). met. 3, 463 imago. fast. 1, 191. Liv. 1 pr. 11 me amor suscepti negotii (Plin. epist. 4, 27, 2. *cf. supra l. 72*). 10, 41, 7 fefellitque *id* non Samnites modo, sed etiam Romanos. Gratt. 300 carmina. 499 sunt *equi* quos imbellia -ant corpora. Manil. 3, 506. Val. Max. 7, 3 ext. 10 mendacium (Carm. epigr. 930, 1). Cels. 3, 18 p. 102, 8 consilium insanientem (Val. Cem. hom. 18, 3. *cf. p. 187, 21*). Sen. nat. 3, 25, 1 Styx appellata ab incolis advenas -it (*i. latet nocens, non deprehenditur*), quia non facie, non odore suspecta est. 4, 2, 9 computatio. 7, 25, 7 Cvrt. 9, 1, 3 Colvm. 2, 9, 13. Lvcan. 4, 559 nec quemquam dextra fefellit, cum feriat. 7, 290 signa ducem numquam -entia. 8, 172 sidera. 8, 311 foedera. Petron. anth. 650, 1 -unt nos oculi (*postea* mentiuntur). Plin. nat. 16, 62 ementes *fraxinus*.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

17, 39 *odor terrae*. VAL. FL. 6, 734 dent ... mihi fata diem, qui -at (quo fallet *Vat.*) Achivos. SIL. 9, 212. STAT. Theb. 8, 741 virtus. Ach. 1, 336 sexus. MART. 5, 49, 3 calvae me numerus tuae fefellit. QVINT. inst. 5, 13, 43 consuetudo. 10, 1, 20 *liber*. 10, 3, 7 indulgentia. APVL. met. 3, 25 *syn.* decepit. 11, 13 nec me fefellit caeleste promissum. 11, 22 deae ... benignitas. ITALA Rom. 7, 11 (Aug. c. Faust. 15, 8) peccatum per mandatum fefellit me (ἐξηπάτησεν, codd. d g *et* VVLG. seduxit). LAMPR. Alex. 45, 4. PS. ORIG. tract. 2 p. 16, 6 si me intentio mea non -it aut decipit. IVST. 37, 2, 5 conatus. HIL. syn. 89 color vini. AMM. 17, 13, 17 aspectus. CLAVD. carm. min. 30, 178 socerum -ente rota *proditione Myrtili*. AVG. civ. 14, 8 si me de nomine hominis memoria non -it. 21, 23. COMM. instr. 1, 7, 1 de circulo zonae -it vos imperitia vestra. BOETH. mus. 1, 11 *regula* indicio. *nota*: TAC. hist. 3, 23 donec ... luna surgens ostenderet acies -retque (*sc. ut ictus fallerentur*). *de venatione* (*cf. p. 183, 51*): CLAVD. 24, 341 non illos *leones* taedae ardentes, ... non fossa fefellit. *accedit fere ad notionem "deicere, praecipitare"* (*cf. p. 186, 7*): CVRT. 7, 11, 16 quos instabiles gradus -erat. STAT. Theb. 4, 813 hos lubrica -unt saxa. *cf.* 8, 155 -untque ruentes genua viros. *seq. part.*: SEN. dial. 5, 3, 6 ne quem -at tamquam aliquo tempore ... profutura *ira*. quin: BELL. Alex. 32, 2 neque eum consilium suum fefellit (*sc. quo non dubitavit*), quin hostes eo proelio audito nihil iam de bello essent cogitaturi. *acc. c. inf.*: VAL. FL. 5, 316 nec pelagi nos mille viae nec fama fefellit Soligenam Aeeten media regnare sub arcto. *adde c. obi. part. corp.*: CIC. ac. 2, 84 -et *similitudo* ... sensum. LVCR. 5, 62 simulacra solere in somnis -ere mentem. SEN. clem. 1, 6, 4 purgavit animum, ut nihil obturbare eum amplius possit ac -ere (PORPH. Hor. carm. 1, 10, 9 oratio ... animos audientium). dial. 2, 1, 2 aciem longinquitas. TERT. anim. 17 p. 324, 27 causae ... sensus. DRAC. laud. dei 3, 398 manus ... animos, *v. p. 181, 55*. *seq.* in: CIC. Verr. 2, 88 multum te ista fefellit opinio et quidem multis in locis (NEP. Ages. 3, 5 in quo). 3, 28 in hominibus eligendis nos spes amicitiae. 6, 173 in hoc me ratio (epist. 5, 20, 7). Flacc. 3 multa nos et in nostris rebus et in re publica -erunt. epist. 3, 5, 4 si quid nunc me -it in scribendo. 6, 6, 4 *divinatio* nos nihil in his tam obscuris rebus. Ov. fast. 4, 645 saepe Ceres primis dominum -bat in herbis. VELL. 2, 53, 4 quos in aetate[m] *Pompei* ... fefellit quinquennium. CELS. 3, 4 in his quidem antiquos *medicos* ... admodum Pythagorici numeri -erunt.

3 *aliquid*: STAT. Ach. 1, 362 iam mutua iura -ere transmissae pelago didicere carinae. *nota*: APVL. mund. 16 -unt (*i. falsam exhibent, antea* mentiuntur, *opp.* vere videntur) imaginem irides.

4 *passive pro reflex.* (*add.* in: *l. 43. 46*): LVCR. 4, 379 nec tamen hic oculos -i concedimus hilum (LACT. opif. 9, 1 in quibus. *cf.* PLIN. nat. 9, 56 visus). LIV. 24, 26, 7 quantum spes hominum falli! SEN. dial. 10, 10, 3 censura sua, quae numquam -itur. PLIN. nat. 17, 9 in quibus maxime -itur (*i. errat*) vita. QVINT. decl. 252 p. 33, 11 in aliis fortasse -i ista possunt (*de rumore*). PS. APVL. herm. p. 270 quod alicubi -itur, certo repudiatur. AVG. civ. 18, 52 coniectura mentis humanae ... aliquando ad verum pervenit, aliquando -itur. SIDON. epist. 1, 2, 5 rarius -itur figentis ictus quam destinantis obtutus. CASSIOD. compl. in Hebr. 4, 11 non potest -i, quod a tanta noscitur veritate proferri.

C *impersonaliter* (*cf. p. 190, 14; add.* in *l. 54*): *c. enunt. relativo*: CIC. de orat. 1, 149 in quo -it eos quod audierunt *eqs.* *absol.*: VARRO rust. 2, 1, 25 vide, inquit Atticus, ne te -at. 2, 3, 10 tantum ... fefellit (*opinio Gaberium*), ut brevi omnes *capras* amiserit morbo. CIC. dom. 113 tantumne te fefellit, cum mihi summa ... praemia ... fore putabas? Sest. 160 nunc, nisi me -it, in eo statu civitas est, ut (Cael. 45 nisi me propter benevolentiam forte -bat. Att. 14, 12, 2 epist. 12, 5, 2 ad Brut. 1, 18, 5). Phil. 2, 92 num ... me fefellit, aut num diutius sui potuit dissimilis esse? off. 2, 25 qui ... putaret ...: nec eum fefellit (SPART. Geta 2, 8). epist. 4, 2, 3 gratiam ... nos inire ... arbitrabamur; quantum nos -erit et quem in locum res deducta sit, vides. QVINT. inst. 9, 1, 24 -it parum diligenter intuentes. PRAEDEST. 1, 89 diceret per epistulam, ut, si eum forte -isset (*i. si peccavisset*), emendaret dictum. *seq.* quod: PLIN. nat 33, 18 -it plerosque, quod ... arbitrantur. SIL. 11, 342 -it te, mensas inter quod credis inermem *Hannibalem*.

II *speciatim*: A *i. q. dissimulare, celare*: 1 *generatim* (*subi. hom. vel res; add. abl. l. 71. 72. 77*): Ov. met. 8, 578 spatium discrimina -it (*i. tollit*). fast. 3, 22 sua divina furta fefellit ope. MANIL. 1, 240 -ente solo declivia longa. 1, 676 rectaque devexo -it *zodiacus* vestigia clivo (*i. 'obliquitate positionis dissimulat lineae rectitudinem'*). PLIN. nat. 27, 49 alii pueris folia *absinthii* in fico sicca *dant*, ut amaritudinem -rent. 36, 85 crebris *labyrintho* foribus inditis ad -endos occursus. SIL. 11, 420 afflatus -ente Cupidine. AMM. 30, 4, 2 subagreste ingenium ... coacto vultu -ente. COD. Iust. 3, 28, 33, 1 (*a. 529*) cum possit ... mater ... suam naturam *non* -ere. *nota inf.*: CARM. epigr. 1808, 7 (*christ., Mauretan.*) quos (*iustos priores*) diuturna quies -bat posse videri.

2 *tempus, laborem sim. decipere (ut non sentias, cf. 'hinwegtäuschen'), detinere*: a *subi. homines*: *absol.*: CIC. Brut. 234 *Lentulus* cum esset nec peracutus ... nec abundans verbis, etsi -bat in eo ipso (*cf. postea* ut ea quae deerant non desiderarentur). *aliquid* (*add. abl. l. 3. 5. 7. 8 bis. 13. 15*): VERG. Aen. 4, 85 infandum si -ere (*i. expellere*) possit amorem. HOR. sat. 2, 7, 114 iam vino quaerens, iam somno -ere curam (Ov. Pont. 4, 10, 67 detinui ... tempus curasque fefelli. NEMES. ecl. 1, 59. *cf. infra l. 23*). PROP. 1, 3, 41 purpureo -bam stamine somnum. Ov. epist. 1, 9 spatiosam -ere noctem (*cf.* VAL. FL. 2, 349 mox tempora -unt noctes. Ov. trist. 3, 3, 12 labentia tarde tempora narrando -at. met. 8, 651 medias -unt sermonibus horas). Ov. epist. 18, 38 feminea tardas -imus arte moras (*postea* deceptae ... noctis). trist. 4, 1, 14 -itur ancillae decipiturque labor (SEN. apocol. 4 detinet intentas *parcas* cantu -itque laborem. *cf. infra l. 21*). 5, 7, 39 detineo studiis animum -oque dolores (*syn.* curis ... dare verba. *cf.* SEN. dial. 11, 17, 2 melius est vincere illum *dolorem* quam -ere *eqs.* VAL. FL. 3, 319 tenui luctum solamine -ens). SEN. dial. 1, 3, 10 mero se licet sopiat et aquarum fragoribus avocet et mille voluptatibus mentem anxiam -at. STAT. Theb. 4, 203 coetu solante timorem -ere (*cf.* SCHOL. *ad l.* hoc est dissimulare). CLAVD. 11, 20 cum post labores sub platani voles ... umbra ... torrentiorem -ere Sirium. b *subi. res*: *absol.*: QVINT. inst. 4, 2, 46 -it voluptas *amplitudinem dicendi* et minus longa quae delectant videntur (*cf. l. 25*). *aliquid* (*nota bestiam l. 26*): HOR. sat. 2, 2, 12 molliter austerum studio -ente laborem (*cf.* PORPH. *ad l.* studium ipsum effice⟨re⟩, ne labor sentiatur. Ov. met. 6, 60). Ov. trist. 3, 2, 16 dum ... iactabar ... undis, -bat curas aegraque corda labor. SEN. benef. 6, 8, 1 metus repentinus animum in aliam curam avertendo suspectas horas fefellit. PLIN. nat. 9, 35 quae voluptas libere spirandi in tantum -it oblitas sui *testudines*, ut solis vapore siccato cortice non queant mergi. STAT. Theb. 12, 230 gravem luctu -ente laborem. MIN. FEL. 3, 4 iter fabulis -entibus. MAXIMIN. eleg. 1, 164 quicquid vitae -ere damna solet.

B *i. q. latere, praeterire, fugere* (*cf.* GLOSS. fefellit latuit): 1 *de animantibus*: a *absol.* (*add. abl. l. 32. 39. 46*): VERG. Aen. 1, 688 occultum inspires ignem -asque veneno. HOR. epist. 1, 16, 54 sit spes *servo* -endi (*i. occulte faciendi*), miscebis sacra profanis (1, 16, 61). Ov. met. 1, 696 ritu quoque cincta Dianae -ret *Syrinx* et posset credi Latonia (1, 698). LIV. 7, 36, 3 quoniam non -rent, clamorem tollere iussis. 8, 26, 2. 8, 38, 4. 21, 48, 5. 21, 57, 3 spe -endi (*i. non deprehendendi, clam evadendi*) resistendive, si non -ret. 22, 33, 1 speculator Carthaginiensis, qui per biennium -erat Romae (*i. clam conversatus esset*). 24, 46, 4. 40, 14, 11. 44, 6, 13 ut furto -erant (*opp.* propalam). 44, 11, 6. SEN. clem. 1, 25, 4 serpentes parvulae -unt nec publice conquiruntur (*cf. postea* verba dare, evadere). LVCAN. 5, 512 questus *Caesar* tacite quod -ere posset *vigiles transsiliens* (*cf.* ADNOT. *ad l.* ut his ignaris possit abscedere). SIL. 13, 649 umbra ... ter frustra per inane petita fefellit (*i. evasit*). 17, 579 -ens regione viarum *Iuno* (*postea* celata). TAC. hist. 1, 75 Vitellianis per tantam hominum multitudinem mutua ignorantia -entibus. 2, 98 plures fefellere fide amicorum aut suomet astu occultati. 3, 41 neque ad -endum aptus numerus neque ad penetrandum (5, 22). 3, 59 varias -endi artes (3, 73). ann. 4, 45 per ... avia sequentes frustratus est. neque diu fefellit. 6, 50. 11, 12. 13, 1 venenum ... datum est apertius quam ut -rent. PLIN. epist. 4, 25, 2 ille tamen fefellit et latuit (*i. non deprehensus est*). LACT. inst. 5, 19, 31 quid venenarius *sacrificans roget* nisi ut -at (*i. latenter agat*)? PS. VEN. FORT. vita Med. 5, 15 custodis deceptione callida -ire potuit *fur*; pecus ... non evasit. *add. part.* (*cf. gr.* λανθάνειν): HOR. epist. 1, 17, 10 nec vixit male, qui natus moriensque fefellit (*cf.* PORPH. *ad l.* ignoratus est, latuit ... λάθε βιώσας). LIV. 5, 47, 9 vigiles eius loci, qua -erat ascendens hostis. 8, 20, 5. 10, 14, 6 non fefellere ad Tifernum hostes in occulta valle instructi. 42, 64, 3 media nocte profectus, ut prima luce aggressus -ret. 44, 29, 5. STAT. Theb. 5, 157 -it ubique mixta Venus. *add. subst. vel adi. praedicativum*: VERG. Aen. 12, 634 dudum agnovi *te* ... et nunc nequiquam -is dea. LIV. 25, 9, 2 ne quis agrestium procul spectator agminis -ret. PLIN. nat. 10, 180 nec impedit partus quasdam *equas* ab opere -untque gravidae. b *aliquem* (*add. abl. instr. l. 68. 71. 80; abl. causae l. 78*): VERG. Aen. 2, 744 defuit *Creusa* et comites natumque ... fefellit (*cf.* GLOSS. IV 449, 29 latuit). HOR. carm. 3, 11, 40 scelestas -e sorores. epist. 1, 5, 31 atria servantem postico -e clientem. Ov. ars 2, 573 quis Solem -ere possit? met. 4, 85 nocte silenti -ere custodes (LIV. 5, 47, 3 CVRT. 5, 4, 19. *cf.* LIV. 22, 22, 17 custodias [38, 5, 8 SEN. epist. 70, 25]. 21, 57, 6 vigiles). Ov. met. 4, 94 suos. LIV. 5, 47, 4 anseres. 7, 35, 11 vel silentio incautos -entes vel sentientibus ... pavorem iniecturi (26, 17, 8). 24, 41, 6 hostes (CVRT. 5, 4, 16. 8, 11, 5 LVCAN. 4, 30). 25, 34, 9. 33, 48, 7. PLIN. nat. 30, 30 *buprestis animal* -it (*i. latet nociturum*) inter herbas bovem maxime. VAL. FL. 3, 182 Sagen ... -ere nervo (*i. occulto ferire*) tum primum puer ausus Hylas. 4, 451 harpyiae semper mea pabula servant, -ere (*i. evadere*) quas nusquam misero locus. SIL. 6, 193 monstrum. STAT. Theb. 8, 598 non semianimi clamore Menoecea lapsus -it Atys. MART. 5, 4, 2 -at ut nos (*i. ut foetorem celet*), folia devorat lauri *Myrtale*. TAC. hist. 3, 54 nec exploratione occulta -ere Antonium temptavit. AMM. 19, 13, 1 praetenturas militum ut montani -entes. *adde*: CLAVD. 28, 233 quis ... divinum -ere pectus possit?
add. partic.: VERG. Aen. 7, 350 *anguis* -it ... furentem vipeream inspirans animam (*cf.* SERV. *ad l.* inicit furorem sine accipientis

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sensu). LIV. 2, 19, 7 nec fefellit veniens Tusculanum ducem. 3, 8, 6 Lucretium .... praedonum agmen fefellit supra montes Praenestinos ductum. 31, 38, 9 cum abire inde et -ere abiens hostem vellet (*postea* abisse hostem cum sensisset). 38, 7, 6 non solum sub terra fodientes, sed egerentes etiam humum fefellere hostem. CVRT. 7, 6, 4 nec barbaros fefellit subductus ex acie, quippe ex edito monte cuncta prospexerant. LVCAN. 5, 679 non tam remeans Caesar ... quam tacita sua castra fuga comitesque fefellit (*cf.* COMMENT. *ad l.* non sine intellectu absentiae ad suos rediit ut erat furtim profectus). STAT. silv. 1, 2, 10 *Elegea* decimam *Musam* ... videri se cupit et medias -it permixta sorores. *add. abl. gerundii*: LIV. 44, 39, 7 nec -ere nos interdiu aut nocte abeund⟨o potest⟩. c *aliquid*: HOR. carm. 1, 10, 16 Priamus ... Thessalosque ignes et iniqua Troiae castra fefellit. OV. epist. 19, 45 ut partem effugias, non omnia retia -es. PLIN. nat. 9, 157 pisces attritu ventrium coeunt tanta celeritate, ut visum -ant. PS. QVINT. decl. 13, 2 vitam -ere *constitui* (*antea* ignobile aevum agere).

2 *de rebus*: a *absol.* (*add. abl. l. 25. 38*): VERG. Aen. 9, 569 hic iaculo bonus, hic longe -ente (*i. clam feriente*) sagitta (10, 753. *cf.* SIL. 5, 401 iaculo tacitus -ente per auras. 11, 388 tela). AETNA 273 nullum -ere opus. OV. am. 1, 8, 49 labitur occulte -itque volubilis aetas. rem. 653 -at et in tenues evanidus exeat auras ... amor. LIV. 25, 23, 5. 31, 26, 3 non fefellere insidiae (PRISCILL. tract. 7, 115 per occulta. *cf.* TAC. ann. 15, 66 conspiratio). MANIL. 1, 473 nec -unt *sidera* numero (*i. propter multitudinem*). 4, 306 aliis alia opposita est et -it imago *eqs.* (*cf. postea* ne lateant aliae vires aliena per astra). CELS. 3, 18 p. 102, 1 si in potione non accipit, pani adiciendum est *album veratrum*, quo facilius -at *adiectum*. 8, 4 p. 333, 24. SEN. clem. 1, 17, 2 citius ... sanaturus *medicus* remediis -entibus. nat. 3, 27, 2 incrementis (PLIN. nat. 21, 80). PERS. 5, 37 -ere sollers (*eum qui corrigitur, sc. ut non animadvertat*; SCHOL. *ad l.* ut ipsa emendatio lente ... fiat) ... intortos extendit regula mores. CALP. ecl. 4, 113 coepit et uberior sulcis -entibus (*i. opertis, obscuris*) ... luxuriare seges. PLIN. nat. 21, 56 semen thymi non potest deprehendi, cum origani, perquam minutum, non tamen -at. 26, 129 cicatrix. STAT. Theb. 6, 280 -entibus undis imminet *Tantalus* (*postea* refugae ... silvae). QVINT. inst. 7, 10, 17 transitu. 11, 3, 108. decl. 331 p. 304, 19 neque ideo conscripta sunt *iura*, ut ignorantia -ant (TAC. Germ. 16). IVV. 14, 109 -it ... vitium specie virtutis et umbra. PLIN. epist. 5, 6, 14 sensim clivo -ente. *add. part.* (*cf. l. 79*): LIV. 29, 35, 2 ne -ret bis relata eadem res. PLIN. nat. 25, 108 est ... herba, quae saepe -it pro ea *verbasco* capta. 34, 112. TERT. coron. 8 passivitas -it obumbrans corruptelam conditionis. b *aliquem*: α *subi. est pronom.*: CIC. dom. 129 multa illum et te -isse (*cf. antea* si tibi ... omnia in mentem venire potuissent). orat. 114 quod te ... minime -it (*cf.* QVINT. inst. 4, 2, 45 minus [*syn.* transvolat]). Att. 12, 21, 3 si quid nos -erit (PLIN. epist. 5, 12, 1 SVET. Iul. 43, 2). LVCR. 4, 1185 nec Veneres nostras hoc -it (PETRON. 94 QVINT. decl. 319 p. 254, 4). VERG. georg. 4, 447 neque est te -ere quicquam (LIV. 22, 28, 1. 41, 2, 2). LIV. 24, 19, 2 nihil (TAC. hist. 2, 34 VVLG. prov. 24, 12). 42, 16, 9. QVINT. inst. 4, 2, 59 *opp.* deprehenditur. decl. 334 p. 316, 24 idem. TAC. hist. 3, 53 ea. PLIN. epist. 7, 9, 2 *syn.* fugere. FIRM. err. 24, 5 AVG. civ. 16, 40 HIST. Apoll. rec. A 27. β *subi. est subst.*: HOR. epod. 5, 68 nec latens in asperis radix fefellit me locis. 15, 21 nec te Pythagorae -ant arcana. carm. 2, 5, 22 mire sagaces -ret hospites discrimen obscurum. 3, 14, 20 Spartacum si qua potuit vagantem -ere testa. epist. 2, 2, 127 dum mea delectent mala me vel denique -ant. OV. epist. 15, 367 te mea robora -unt. met. 10, 528. 13, 462 mors ... matrem. 15, 623 scitis enim nec vos -it spatiosa vetustas. trist. 1, 2, 97 acta deos numquam mortalia -unt. 1, 5, 8 officium ... te. 4, 2, 17 nos ... communia gaudia. LIV. 4, 11, 4 plebem tribunosque ... consilium. 23, 19, 10 eo custodias hostium -bant *dolia in flumine missa*. SEN. contr. 7, 3, 1 nec secreta te -unt. VAL. MAX. 7, 2 ext. 8 facta hominum deos. CELS. 1 pr. p. 3, 30. 5, 28, 12 p. 214, 38 callus ... neminem -it. SEN. dial. 10, 8, 1 -it ... illos *tempus* ... quia sub oculos non venit (*cf.* epist. 49, 2 velocitas temporis). nat. 3, 28, 5 campos intuentem quae paulatim devexa sunt -unt (*postea* non intellegimus). epist. 103, 4. CVRT. 4, 2, 21 *molis* incrementum eos antea -erat. COLVM. 9, 14, 12 nec me -it Hipparchi ratio. 11, 1, 1 eventus rei. PLIN. nat. 18, 208. SIL. 9, 470 non haec superum -bant proelia regem. TAC. hist. 1, 24 *praefectum* nota pariter et occulta -bant. 2, 7 non -bat duces impetus militum. 5, 26 ann. 3, 10. 13, 13. FIRM. err. 7, 3 HIL. in Matth. 14, 12. HIER. epist. 15, 5, 1 ne forte obscuritas in quo dego loci -at baiulos litterarum. 54, 8, 1 Christo quem secreta non -unt. CLAVD. 26, 285. carm. min. 25, 54 nec te conubia -unt ulla. AVG. civ. 22, 8 sinus -erat medicos atque ... latuerat. SVLP. SEV. chron. 2, 44, 7 fefellit ... audientes fraus professionis (*antea sententiae* inerat occultus dolus). *nota*: ZACCH. 3, 3 p. 1153[C] numquam ... diei -untur adventu *monachi* (*i. adventum sentiunt*). *add. partic.*: HOR. epod. 3, 7 num viperinus his cruor incoctus herbis me fefellit? LVCAN. 6, 64 prima quidem surgens operum structura fefellit Pompeium. 6, 68 unda Caledonios -it turbata Britannos (*cf.* COMMENT. *ad l.* ignorare facit). *adde*: HOR. carm. 3, 16, 32 segetis certa fides meae fulgentem imperio fertilis Africae -it sorte beatior. SIL. 15, 617 percita -i sub tanto motu tellus nequit. c *aliquid* (oculos *sim.*): OV. ars 2, 578 lumina -it opus *Vulcani* (met. 4, 177 retia. 6, 66 transitus *arcus*). *cf.* ars 3, 627 tuta quoquest -itque oculos e lacte recenti littera (*postea* feret occultas pura tabella notas. MANIL. 1, 873; *opp.* revisunt. CELS. 7, 9 p. 284, 27 GAIVS inst. 2, 70. *cf.* RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 42 dum nescimus ... dum -untur oculi). SEN. Med. 835 visus (HIL. trin. 3, 6). OV. ars 2, 656 assiduo domitas *nares* tempore -it odor. CVRT. 4, 16, 14 nec ulla adeo avia et sicca lacuna erat, ut ... sitim -ret. SIL. 14, 456 nec pervigilem tu fallere vultum *Batonis* obscuro quamvis cursu, Cynosura, valeres. STAT. Theb. 6, 240 nec conscia -it sidera *Lucifer* (*post* deprenditur). *nota*: OV. trist. 2, 213 fasque ergo est aliqua caelestia pectora -i (*i. Caesarem ignorare, postea* effugiunt curas inferiora).

3 *impersonaliter*: *aliquem*: PLAVT. Bacch. 298 non me fefellit, sensi. CIC. Sest. 115 neminem vestrum -it. Att. 6, 1, 20 nec enim me -isset nec -et. LIV. 28, 8, 9 haud fefellit Aetolos. CVRT. 4, 15, 6 non -erat Parmenionem. *seq. acc. c. inf.*: TER. Haut. 514 num me fefellit hosce id struere? CIC. or. frg. A VIII 2 quem ... nostrum fefellit ita vos esse facturos? Att. 3, 23, 4 in lege nulla esse eius modi caput te non -it (*postea* fugerit). LVCR. 1, 136 nec me animi -it Graiorum obscura reperta difficile illustrare Latinis versibus esse (VERG. Aen. 4, 96 LIV. 5, 2, 3. 6, 15, 7. 22, 16, 5. 22, 24, 3 CVRT. 6, 1, 17. 8, 4, 8 PETRON. 137 PLIN. nat. 24, 159 STAT. Theb. 1, 287 QVINT. inst. 2, 4, 40. 3, 6, 58 AVSON. 335. 437, 1). BELL. Afr. 80, 2 LIV. 30, 31, 1. 31, 33, 8 neutros fefellit ... hostes appropinquare. 33, 47, 9. 40, 21, 7. PLIN. nat. 2, 233 omnes fontes aestate quam hieme gelidiores esse quem -it? *seq.* quod: RHET. Her. 3, 24, 40 non te -it, quod tantopere utile sit (*facile meminisse*), quanto labore sit appetendum. QVINT. inst. 12 pr. 2 fefellit *nos* ..., quod initium *scribendi* a parvis ceperamus. *enunt. interrog.*: CIC. Quinct. 54 non multum me -it, si consulamini, quid sitis responsuri. de orat. 1, 255 neque enim hoc te, Crasse, -it quam multa sint ... genera dicendi. CAEL. Cic. epist. 8, 5, 3 quam hoc Caesari ... superet, non te -it. LVCR. 1, 922 nec me animi -it, quam sint obscura (5, 97). 4, 535 nec te -it item, quid corporis auferat ... perpetuus sermo. BELL. Afr. 56, 3. SALL. Iug. 85, 3 neque me -it, quantum ... negoti sustineam. LIV. 28, 41, 12 periculi ... quantum adeatur quem -it? 31, 25, 8. 36, 6, 5 neminem, quid ageretur, -bat (36, 34, 7). SEN. contr. 1, 1, 7 non fefellit te (fefellit et *codd.*), qualis essem: scivisti. COLVM. 12, 3, 2 (*ex Cic., cf. phil. frg. I 10*) sic minus -it, qui exitus futurus sit (*Xen. oec. 9, 8* οὕτως γὰρ ἧττον λανθάνει, ὅπως κτλ.). QVINT. inst. 3, 8, 41 decl. 266 p. 87, 5. TAC. ann. 3, 10 haud -bat Tiberium moles cognitionis quaque ipse fama distraheretur. *seq.* quin (*cf.* abest): TER. Hec. 728 nec pol me multum -it quin, quod suspicor, sit quod velit.

part. praes. adi. **fallēns**, -entis (*cf.* PAVL. FEST. p. 101 ἄλην ... Graeci τὴν πλάνην id est -entem appellant): 1 *homin.*: PRIAP. 68, 19 error -entis Vlixei. TERT. anim. 34 p. 360, 1 extorquet *Menelaus Helenam* non latens, non -ens, non cavillabundus. VLP. dig. 29, 2, 6, 7 (*ex Celso*) qui metu verborum ... coactus -ens (*i. sub specie tantum*, nolens *Mommsen*) adierit hereditatem. HIL. c. Const. 5 persecutorem. *adde*: HIL. myst. p. 23, 20 -ente in corpore. *subst.*: OV. epist. 3, 110 -entem deseruisse velis. QVEROL. p. 20, 9 *syn.* circumvenienti. AVG. vera relig. 33, 61 ita discernitur mentiens a -ente quod *eqs.* 2 *res*: *i. q. fallax*: CIC. de orat. 1, 92 cognitis penitusque perspectis ... et nunquam -entibus rebus (HOR. epod. 16, 45 numquam -entis termes olivae. ANTH. 334, 2 necem). LIV. 8, 40, 4 ad se ... famam rerum gestarum ... -enti mendacio trahunt. PLIN. nat. 33, 126 mirabili ratione non -ente (AMM. 26, 10, 3). STAT. Theb. 4, 538 remeabile saxum -entesque lacus *Tantali* (*i. praeter spem recedentes. cf.* HOR. sat. 1, 1, 68 fugientia). HIL. ad Const. 2, 6 verbis (SVLP. SEV. chron. 2, 43, 1). c. Const. 17 ingenii tui -entem subtilitatem. PS. AMBR. serm. Sess. 1, 4 olearum vinearumque -entes (*i. mali*) fructus. PS. PHOEBAD. fid. 3 p. 39[B] suavitate. EVSTATH. Bas. hex. 9, 4 p. 961[B] omnibus odore repetitis ... -entibus viis. POMER. 3, 29, 2 inter -entia et solida bona discernant. 3, 30, 1 peccatis. 3, 33, 2 figuris. *nota pro subst.*: CIC. fin. 2, 46 vana, falsa, -entia odimus, ut fraudem, periurium, malitiam, iniuriam. *i. q. latens, occultus*: HOR. epist. 1, 18, 103 secretum iter et -entis semita vitae. GRATT. 360 pande viam -entesque argue (*i. detege*) causas *morborum*. SEN. dial. 5, 1, 5 alia *vitia* accessus lenes habent et incrementa -entia. epist. 94, 41 tenuis illis *animalibus mordentibus* et -ens in periculum vis est. 118, 7 maior ... pars miratur ex intervallo -entia *mala*. LVCAN. 5, 464 Apso gestare carinas causa palus, leni quam -ens (*i. occulte labens*) egerit unda. STAT. Theb. 1, 496. PS. QVINT. decl. 4, 10 omnis nos hora per tacitos -entesque cursus applicat fato.

adv. **fallenter**. NOVATIAN. trin. 18 p. 919[B] ortus luminaris istius mediocribus incrementis -r assurgens.

part. fut. adi. **fallitūrus**, -a, -um. VEN. FORT. vita Germ. 2, 5 mater parentis ... de adulescentis -a nece tractavit.

synon.: *ad I*: capere, captare, circumscribere, circumvenire, decipere (*adde*: AVG. civ. 4, 2. 9, 6 PETIL. Aug. c. Petil. 2, 17, 38), errare, illudere, inducere, prodere. *ad II A 2*: decipere, detinere. *ad II B*: dare verba, deludere (SEN. dial. 11, 17, 2), detinere,

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(ef)fugere, evadere, latere (PLIN. epist. 4, 25, 2), transvolare (QVINT. inst. 4, 2, 45). *opp.*: deprehendere, differre (SEN. dial. 5, 6, 4 PANEG. 12 [2], 18).

add. adv.: admodum, astute, docte, humanitus, maxime (CIC. Rab. Post. 33 PLIN. nat. 17, 9), minime (CIC. Att. 16, 5, 1 BELL. Afr. 3, 5 QVINT. inst. 10, 1, 20), miserabiliter, multum, naturaliter (QVINT. inst. 2, 12, 3), praecipue (SEN. dial. 5, 32, 2 PLIN. nat. 18, 238), plurimum (QVINT. inst. 12, 10, 73 decl. 312 p. 225, 26).

structurae: acc. c. inf.: p. 182, 4. 183, 2. 184, 83. 187, 22. 78. 190, 17. quod: *p. 181, 32. 182, 6. 184, 73. 185, 67. 187, 66. 190, 27.* ut: *p. 182, 8. 184, 77.* quasi: *p. 183, 4.* si: *p. 184, 78.* quin: *p. 185, 4. 187, 20. enunt. interrog.: p. 184, 60. 190, 30. partic.: p. 182, 80.*

deriv.: falsor (*alia v. sub* falsus *p. 200, 32*). *comp.*: refellere. praeterfallire.

part. perf. pass. pro adi. ***falsus**, -a, -um [*a* fallere *ductum sicut* salsus *a* sallere. *Th.*]. *de compar.*: PAVL. FEST. p. 92 falsius et falsior cum rationabiliter dici possint, non tamen sunt in consuetudine. *at legitur post Verrium apud* PETRON. 132 AVG. civ. 7, 5. 12, 21 BOETH. herm. pr. 2, 14 p. 217, 14 *al. cf.* magis -us: QVINT. inst. 8, 5, 20 TAC. hist. 1, 45 BOETH. herm. pr. 2, 14 p. 217, 17. 23 *al.* magis -ior: BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 481, 4. 482, 6. *sup.* -issimus: COLVM. 1, 6, 17. 4, 2, 1 AVG. civ. 9, 18. 12, 27. 15, 12. 18, 40 CAEL. AVR. chron. 3, 8, 134 BOETH. mus. 2, 23 CASSIOD. in psalm. 93, 10 MART. BRAC. corr. 10. *cf.* perfalsus: AFRAN. com. 320. valde -us: PETRON. 71. maxime -us: BOETH. herm. pr. 2, 14 p. 218, 3. plurimum -us: BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 484, 2. OP. imperf. in Matth. 29 p. 782 impossibile est quod fieri non potest; -um autem quod fieri quidem potest, factum autem non est. ISID. diff. 1, 221 -um ad oratores pertinet . . . fictum vero ad poetas. . . . -um est . . . quod verum non est, fictum quod tantum verisimile est. GLOSS. ψευδής. πλαστός. πεπλασμένος. -a ψευδής. πλαστή. -um fictum fallacem. SERV. Aen. 2, 287 vana: -a. PAVL. FEST. p. 92 fucilis -a. [*dub.*: LIV. 42, 14, 6 GRATT. 203.] *legitur inde a* LEGE XII tab., PLAVTO, ENNIO. [*it.* falso, *francog.* faux. *M.-L.*] *adde nom. propr.*

1 *de animantibus*: **a** *active: i. q. fallens, decipiens, mentiens, simulans, speciatim i. q. peiurus, cf. l. 42 sqq. et 80; i. q. non verus, fictus, de quacumque imitatione (velut in artis operibus vel de metamorphosi, cf. p. 192, 45 sqq.)*: PLAVT. Bacch. 541 reperiuntur -i[s] falsimoniis. Capt. 610 ego te, Philocrates -e, faciam ut verus hodie reperiare Tyndarus. 955 -um autumas. Cist. 483 -um fallis (*in lacuna*). RHET. Her. 4, 48, 61 -i amici sereno vitae tempore praesto sunt. SORT. Patav. (Carm. epigr. 331 = CORP. I² 2176), 4 de vero -a ne fiant iudice -o. CIC. Q. Rosc. 51 -um subornavit testem Roscius Cluvium (Lig. 30 -i testes, fictum crimen. div. 2, 27 malitia -i fictique [*opp.* casu veri]. SALL. Catil. 16, 2 testes signatoresque -os. Ov. fast. 2, 808 LIV. 3, 24, 3. 3, 25, 3. 3, 29, 6. 39, 8, 7 SEN. contr. 2, 1, 33 QVINT. inst. 2, 17, 28 IVV. 14, 218. 16, 32 *opp.* vera loquentem. ITALA [Tert. resurr. 48 p. 99, 5, codd. d g] *et* VVLG. 1 Cor. 15, 15 inveni(e)mur . . . -i testes dei [ψευδομάρτυρες]. VVLG. prov. 19, 5. 9 Matth. 26, 60 act. 6, 13 EPIST. syn. Sard. a. 347 [Hil. op. hist. frg. 2, 5] ANON. Vales. 14, 86). CIC. div. in Caec. 29 sunt . . . in te -i accusatoris signa permulta (*opp.* verum. TAC. ann. 12, 59). Verr. 3, 109 cui hanc cognitoris -i improbam personam imponeret. 6, 79 *pirata* (*postea* suppositi, *opp.* verus). Phil. 11, 5 indices. nat. deor. 2, 2 qua eloquentia -os deos sustulit, eadem veros inducat (TERT. idol. 1 *al.* ITALA [Legion.] *et* VVLG. Bar. 6, 58. AVG. civ. 2, 2 -os et fallaces [2, 18. 29]. 4, 28 -is et multis. 4, 34. 6 pr. p. 242. 18, 23 -orum sive factorum). *cf.* SEN. Phaedr. 197 numinis (*i. Amoris. adde*: STAT. silv. 2, 7, 125 COMM. instr. 1, 18, 13 AVG. civ. 6, 1. 18, 24). SALL. Catil. 10, 5 ambitio multos mortales -os fieri subegit. hist. frg. 2, 71 -um filium *Nicomedis* arguituri *Mithridatem. cf.* VERG. Aen. 1, 716 genitoris (Ov. met. 1, 754 SEN. Herc. O. 791). Ov. met. 9, 24 pater (*syn.* fictum, *opp.* verus. SEN. Herc. O. 1782 CLAVD. 18, 470). SEN. Herc. f. 1030 parentem. *adde*: PROP. 2, 6, 7 -os fingis tibi saepe propinquos. SEN. Herc. O. 1502 progenies. VAL. FL. 6, 491 sorori (*i. Iunoni Chalciopes figuram indutae*). STAT. Theb. 7, 257 non -us virtute nepos. *nota*: COLVM. 10, 58 matri ne parcite -ae (*i. terrae falso matri generis humani creditae*). VERG. georg. 1, 463 Solem quis dicere -um audeat (SERV. *ad l.*: fallacem. *aliter*: SEN. Phaedr. 1091 Soli . . . -o, *i. Phaethonti. cf.* STAT. Theb. 1, 219 -o rectore solutos Solis equos). LIV. 4, 46, 5 nec -us vates fuit (21, 10, 10. SEN. Ag. 725 -a quid vates ago. *cf. p. 192, 17*). LIV. 9, 44, 3 an consulto *Piso* binos consules, -os ratus, transcenderit. SEN. Ag. 619 -us Achilles (*i. Patroclus*). Oed. 667 -usne senior an deus Thebis gravis? STAT. Theb. 1, 63 -o (*sc. patre*) contentus Polybo. 2, 350 numquam mihi -a per umbras Iuno venit. 3, 301. 10, 847 experiar, quid sacra iuvent, an -us Apollo. 11, 214 -um (*Iovem ut bovem*) mugire per undas (*cf.* silv. 1, 2, 135 rector). silv. 5, 3, 132 alit victos immanis gloria -i *filii* (*de Homero*). MART. 3, 20, 4 quae Neroni -us astruit scriptor. QVINT. inst. 12, 2, 20 quae *loquacitas* vel nullos vel -os duces habeat. IVV. 8, 82 Phalaris licet imperet, ut sis -us (*i. peiurus*). TAC. hist. 1, 2 mota prope etiam Parthorum arma -i Neronis ludibrio. ann. 1, 7 quanto quis illustrior, tanto magis -i ac festinantes vultuque composito. 3, 3 ne . . . -i intellegerentur. 6, 44 -os in amore. 13, 13 mulieris semper atrocis, tum et -ae. 16, 32 specie bonarum artium -os et amicitiae fallaces. SVET. Tib. 14. AMPEL. 30, 3 *Phaedyma* -um esse Smerden confirmavit (*cf.* IVST. 1, 9, 18 regis). ITALA (codd. d g, Tert. adv. Marc. 5, 3 p. 574, 23 *al.*) *et* VVLG. Gal. 2, 4 propter -os (ψευδαδέλφους) superinducticios (subintroductos cod. d, VVLG.) fratres, qui subintraverant ad speculandam libertatem nostram (VVLG. II Cor. 11, 26 RVFIN. hist. mon. 2 p. 407ᴮ PASS. Theclae D 1 p. 130, 12 epit. p. 145, 3. *cf.* p. 130, 12 ambigui. p. 131, 19 pseudofratres. GLOSS. II 480, 18 -us frater ψευδάδελφος). TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 317, 4 apostolos (PELAG. in I Cor. 1 p. 719ᶜ *syn.* pseudoapostolos). PAVL. dig. 50, 16, 221 -um tutorem eum vere dici, qui tutor non est (VLP. dig. 27, 6, 1, 3. 27, 6, 11 pr. 46, 8, 12, 1. *cf.* 27, 6 tit. quod -o tutore auctore gestum esse dicatur). PAPIN. dig. 47, 2, 81, 5 procurator (VLP. dig. 46, 8, 12, 1 *al.*). VLP. dig. 47, 2, 43 pr. -us creditor hoc est is, qui se simulat creditorem. CYPR. sent. episc. 5 praepositi eorum *haereticorum* -i Christi sunt et -i prophetae (FILASTR. 26, 3. *cf.* 49, 3 pseudoprophetas et -os doctores. VVLG. Matth. 7, 15). OPTAT. 3, 7 p. 89, 9 *al.* vates. COMM. instr. 1, 11 tit. Apollo sortilegus -us. CAPITOL. Aur. 11, 1 -is delatoribus. LAMPR. Heliog. 33, 8 istum Antoninum tam vita -um fuisse quam nomine. FILASTR. 125, 3 poetas -os et vanos filosofos (*cf.* 103, 3 AVSON. 393, 103. 399, 1). AVG. civ. 1, 35 de -is intra ecclesiam Christianis (18, 51 malorum sive -orum). 9, 9 mediatores -os atque fallaces (*cf.* 9, 18. 11, 13. 12, 14). 19, 2 *sectas*. COD. Iust. 8, 53, 34, 3ᵃ (*a. 529*) sciant veros, non -os suos esse donatores. PASS. Petr. Paul. long. 49 scias istos -os (fallaces *H*) esse. *nota*: AVSON. 16, 4 iniustum -os (*i. falso, per errorem accusatos*) excruciare reos.

add. genet.: TER. Eun. 274 ut -us animist (APVL. flor. 9 p. 30 nec tamen vos parva quaedam . . . similitudo -os animi habeat). SIL. 13, 886 Assyrio famulus regi *Hannibal* -usque cupiti Ausoniae motus. APVL. Socr. 8 p. 138 qui aves aëri attribuet, -um sententiae meritissimo dixeris. *dat.*: CATVLL. 30, 1 Alfene immemor atque unanimis -e sodalibus. SEN. Med. 654 omnibus verax, sibi -us uni. CLAVD. 8, 278 neu dubie suspectus agas neu -us amicis rumorumve avidus. *abl.: v. p. 191, 38. 65. de bestiis*: Ov. am. 1, 10, 4 callidus in -a lusit *Leden* adulter ave (epist. 16, 56 *cf.* STAT. Theb. 10, 504 olori. CLAVD. 1, 238). ars 3, 252 -o Sidoni (*i. Europa*) vecta bove (VAL. FL. 8, 266 tauri. *cf.* Ov. trist. 3, 11, 40 *Phalaridis*). met. 3, 250 -i dominum (*i. Actaeona*) sub imagine cervi (7, 360). 9, 75 -um . . . versus in anguem *Achelous*. 14, 358 effigiem, nullo cum corpore, -i finxit *Circe* apri. PLIN. nat. 10, 5 allatus est et in urbem *phoenix* . . ., sed quem -um esse nemo dubitaret (TAC. ann. 6, 28). MART. 3, 19, 8 -a . . . ursa fuit (*sc. de statua.* ANTH. 282, 1. *cf. supra l. 36*). *adde i. q. fallax*: ITALA psalm. 32, 17 (Psalt. Rom. Cassiod. in psalm. 32, 17) -us (ψευδής, Veron. mendax) equus ad salutem (*cf.* CASSIOD. *ad l.*: dictus est . . . eo quod solet in se fallere praesumentes. *adde p. 178, 76*).

adde de part. corp.: i. q. non verus, de mortuis et in metamorphosi vel artis imitatione: PROP. 1, 19, 9 cupidus *Protesilaus* -is attingere gaudia (*i. uxorem*) palmis. 2, 14, 6 salvum cum aspexit *Electra* Oresten, cuius -a (*i. supposita*) tenens fleverat ossa soror. 3, 19, 12 abiegnae cornua -a bovis. Ov. met. 2, 871 -a pedum . . . vestigia ponit (*Iuppiter ut bos*) in undis. 6, 26 Pallas anum simulat -osque in tempora canos addit. 10, 292 ora . . . ore suo non -a premit *Pygmalion*. fast. 5, 606 Iuppiter . . . -a cornua fronte tulit (STAT. Theb. 9, 423). 5, 632 Herculis exemplo corpora -a (*sc. de iunco*) iaci. SEN. Oed. 419 creveras -os imitatus artus . . . simulata virgo. Phaedr. 295 superos . . . vultibus -is habitare terras (VAL. FL. 6, 661 STAT. Theb. 7, 739). PLIN. nat. 9, 9 et Nereidum -a (*i. ficta*) *forma* non est. *nota*: IVV. 6, 605 Scaurorum nomina -o corpore laturos (*i. suppositos*). *adde*: TERT. adv. Marc. 1, 11 p. 304, 9 divinitati (anim. 46 AVG. civ. 2, 19 *al.*). p. 305, 11 carnis (3, 10. 11. *cf.* NICET. symb. 4 p. 42, 6 incarnatio). *i. q. fallax, mendax*: LVCR. 4, 483 sensu (4, 521). Ov. epist. 2, 32 quique erat in -o plurimus ore deus (6, 63 met. 10, 19). 7, 67 -ae periuria linguae (met. 2, 631 VVLG. Sirach 20, 18 [φαῦλοι γλώσσῃ]. 20, 20). 16, 86 nec vox haec mea -a fuit.

pro subst.: PLAVT. Amph. 813 ne me appella, -a, -o nomine. SEN. benef. 6, 30, 3 ad ignorantiam veri perductum vindicet a consensu concentuque -orum (*syn.* mentientes). *nota*: COMM. instr. 2, 32, 13 extinctos clamatis: qua gratia, -e (*i. stulte?*), petisti?

b *passive*: falsus sum (*possis hic illic accipere passivum vel refl. verbi, cf. p. 180, 66. 183, 43. 184, 39*): TER. Andr. 647 -us es. SALL. Iug. 85, 20 illi -i sunt, qui diversissimas res pariter expectant. Ov. fast. 5, 494 si . . . Oriona quaeres, -us eris. trist. 5, 5, 38 me Battiades iudice -us erat. MANIL. 2, 302 si quis contentus erit numerasse quadrata . . ., -us erit. SPART. Sept. Sev. 21, 3 -us est etiam ipse Traianus in suo municipe ac nepote deligendo (HEGES. 2, 1, 3 nec in successore falli potuit, qui non est -us in confirmatore). LACT. inst. 4, 14, 12 -i deceptique sunt putantes. opif. 17, 9 -os esse . . . qui haec senserunt. BOETH. herm. pr. 2, 14 p. 217, 17 -us est . . . magis (διέψευσται) circa singula qui habet contrariam opinionem. sec. 6, 14 p. 484, 2 necesse est, ut plurimum -us sit. *seq. acc. c. inf. vel enunt. interrog.*: PLAVT. Aul. 123 haud -a sum nos odiosas haberi. Men. 755 *progredi* quam mihi facile sit, haud sum -us. Rud. 384 quem illorum observet, -ust. Truc. 785 quid sit negoti, -us incertusque sum. falsum habere (*cf. supra l. 27*): SALL. Iug. 10, 2 neque ea res -um me habuit (*cf.* NON. p. 110 pro fefellit).

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TAC. hist. 2, 17 ut adesse omnem Caecinae exercitum trepidi ac -i nuntiarent. PORPH. Hor. epist. 1, 1, 20 longa nox est his, qui amicae adventum -i expectant. AVSON. Mos. 184 *satyri* dum lubrica -i membra *nympharum* petunt. 415, 13 saepe -us messibus vegrandibus *vilicus*. *nota iunct. c. obiecto*: APVL. apol. 33 tria omnino nominaverunt *accusatores*, unum -i, duo mentiti *eqs.* *adde*: MANIL. 3, 389 ne -us dubia ratione horoscopus erret.

2 *de rebus*: **a** *generatim: i. q. non verus, non iustus, simulatus, fictus, vanus*: *nota abundantiam*: PLAVT. Asin. 266 meae -ae fallaciae (*cf.* BOETH. herm. sec. 6, 14 p. 482, 6 illa est falsitas magis -ior): LEX XII tab. frg. (12, 3) Fest. p. 376 si vindiciam -am tulit. ENN. scaen. 307 saeviter suspicionem ferre -am futtilum est (CIC. inv. 2, 23 Cluent. 134 *al.* CAES. civ. 3, 72, 4 SALL. Catil. 35, 4 NEP. Dion 10, 1 LIV. 25, 30, 1. VAL. MAX. 9, 8, 3 *syn.* inanes. SEN. dial. 4, 28, 6 COLVM. 7, 12, 5 MIN. FEL. 9, 4 PORPH. Hor. sat. 2, 3, 208 SEN. contr. exc. 8, 3 VVLG. num. 5, 14 AVG. civ. 22, 11 *al.*). PLAVT. Mil. 381 mi hau -um evenit somnium (CIC. div. 1, 60. 2, 127. 128. 146 TAC. ann. 16, 3). Mil. 437 -um nomen possidere ... postulas (Amph. 813 *v. p. 192, 64.* OV. trist. 2, 428. 3, 13, 28 VAL. MAX. 6, 6, 4 PHAEDR. 1, 14, 3 SEN. Thy. 446 benef. 1, 5, 5 CVRT. 7, 5, 38 FRONTIN. aq. 77 IVV. 1, 98 TAC. Agr. 30 hist. 1, 37 PLIN. paneg. 88. ITALA I Tim. 6, 20 [codd. d g, VVLG.] contradictiones -i nominis scientiae [ψευδωνύμου, (ve)l fallacis cod. g *in margine.* falsinominis (*velut* cognominis *al.*) *voluit Rönsch*]. IVST. 38, 2, 6 AVSON. 40, 2. 284, 2 CLAVD. 7, 54. *cf.* SEN. epist. 91, 17 cognomen [PLIN. nat. 12, 82 CARM. epigr. 682, 4]. CIC. carm. frg. 3 (de consul.), 8 vocibus [HOR. carm. 2, 2, 21]. OV. fast. 2, 168 sono. QVINT. inst. 7, 3, 5 appellationem). PLAVT. Men. 839 -o testimonio (Rud. 13 -as lites -is testimoniis petunt. LEX Cic. Cluent. 157. CIC. Verr. 2, 41 *coni.* improbo. ac. 2, 81 ad Q. fr. 1, 3, 8 *al.* LIV. 29, 37, 10. 39, 18, 4 *syn.* adulterinis. SEN. contr. exc. 5, 4 PHAEDR. 1, 17, 6 QVINT. inst. 5, 7, 4. 5, 10, 87 TAC. hist. 4, 10 CALL. dig. 42, 1, 33 TERT. pudic. 16 ITALA [Tert. adv. Marc. 2, 17 *al.*] *et* VVLG. exod. 20, 16. VVLG. exod. 23, 1 *et saepe*). PLAVT. Merc. 155 facinus -um proloqui. Poen. 1258 -o oblectant gaudio nos (TER. Andr. 180 Hec. 842 CIC. epist. 6, 12, 1 VERG. Aen. 6, 513 LYGD. 6, 33 PROP. 1, 8, 29 [*i. per errorem concepta*] OV. epist. 13, 108 TAC. hist. 2, 42 AVSON. 319, 30). PLAVT. Rud. 18 res -as qui impetrant apud iudicem (CIC. Tull. 3 *syn.* confictas. Cluent. 47. ac. 1, 45 *opp.* incognita [2, 59 div. 1, 7]. *al.* SEN. dial. 2, 7, 1. epist. 85, 24 *coni.* controversiosam. 110, 5 *syn.* inanis. 117, 20 ASCON. Mil. argum. p. 34 St. PLIN. nat. 5, 12 QVINT. inst. 12, 11, 15 TAC. ann. 1, 1 PLIN. epist. 3, 18, 7 *alii*). PLAVT. Trin. 204 verbis -is acceptor fui (OV. met. 11, 206 SEN. epist. 69, 6 VVLG. Iudith 5, 5. *cf.* OV. met. 7, 615 dicta. QVINT. inst. 6, 3, 6. decl. 306 p. 200, 28 voces. COD. Iust. 7, 6, 1, 10 [*a. 531*] sermone). Truc. 486 qui ... condemnati -is de pugnis sient (GELL. 10, 3, 16 libro *Catonis*, qui de -is pugnis inscriptus est. FRONTO p. 124, 11 N. -am pugnam deferre militare flagitium ... visum est. *cf.* CIC. Brut. 62 triumphi [TAC. Agr. 39 *opp.* veram ... victoriam]). TER. Andr. 157 -as nuptias (*cf.* GLOSS. V 533, 64 fictas). 257 causam ... -am iniquam (Hec. 693 VARRO frg. Gell. 1, 18, 2 RHET. Her. 2, 23, 35. CIC. Verr. 2, 71 *opp.* veram. QVINT. inst. 7, 2, 37 GAIVS inst. 2, 283 VLP. dig. 5, 3, 13, 1. 6, 2, 5). Andr. 648 spe (RHET. Her. 4, 37, 49 CIC. S. Rosc. 110. *ibid. opp.* re certa. Verr. 6, 178. Phil. 12, 7 *syn.* fallaci. *al.* LIV. 23, 13, 5 *syn.* inani. 44, 31, 11 EPICED. Drusi 37 SEN. Ag. 283 APVL. apol. 70 FIRM. err. 19, 1. *adde*: PROP. 3, 24, 1 fiducia formae [FRONTO p. 62, 3 N.]). TER. Hec. 758 fama (RHET. Her. 2, 8, 12 CIC. Sull. 93 div. 2, 110 Lael. 15 ANTON. Cic. Att. 10, 8ᵃ, 1 SALL. Iug. 103, 5). Haut. 177 sollicitudinem. 302 gratiam (VVLG. Sirach 8, 22). Eun. 67 lacrimula (CATVLL. 66, 16. HIST. Apoll. rec. A 32 lacrimis). RHET. Her. 2, 3, 5 rumores (2, 8, 12 ANTON. Cic. Att. 10, 8ᵃ, 1 LEP. Cic. epist. 10, 34ᵃ, 3 MAT. Cic. epist. 11, 28, 8 CAES. Gall. 6, 20, 2 VITR. 2, 8, 12 TAC. hist. 2, 52. 96 SVET. Galba 19, 2 PAPIN. dig. 48, 5, 12, 12 OPTAT. 1, 20 p. 22, 6 AMM. 26, 6, 3 HIER. epist. 54, 13, 3 VVLG. II Macc. 5, 5 *al.*). RHET. Her. 2, 12, 17 ratio ... aut -a ... aut inutilis aut turpis (2, 23, 35 CIC. inv. 1, 95 Verr. 4, 224 LVCR. 1, 377. 3, 523. 754. 4, 485. 520 *syn.* prava. VITR. 7, 5, 7 COLVM. 1, 1, 5 QVINT. inst. 5, 14, 21 GELL. 1, 18, 1 HIL. trin. 7, 31 *al. adde*: AVG. civ. 20, 1 ratiunculis -is atque fallacibus). RHET. Her. 2, 21, 34 enumeratio (CIC. inv. 1, 79). 2, 26, 41 -is aut vulgaribus definitionibus (PLIN. nat. 16, 82. *cf.* QVINT. inst. 7, 3, 23 *sq.* finitionem. decl. 247 p. 10, 18 *opp.* parum plena). 2, 29, 46 exemplum ... aut -um ... aut improbum. 4, 50, 63 gloriae (CIC. Pis. 57 Tusc. 2, 12 SERV. auct. Aen. 11, 854). CIC. inv. 1, 83 comprehensio (*opp.* vera). 2, 27 opinione (2, 37. de orat. 1, 92 *coni.* obscura. S. Rosc. 58 Verr. 2, 60 fin. 1, 43 Tusc. 4, 60. 81 epist. 1, 9, 16 *al.; nota* nat. deor. 2, 70 -as opiniones erroresque [AVG. civ. 4, 30, *cf.* Sest. 22, *ubi irrepsit glossa* errore]. BELL. Hisp. 14, 1 LIV. 1, 28, 5 VITR. 2, 8, 12 SEN. contr. 1 pr. 20 CELS. 8, 20 SEN. nat. 2, 13, 1. 6, 6, 3 epist. 16, 9 *et saepe. nota definitionem*: 76, 22. PLIN. nat. 9, 87 [*seq. acc. c. inf.*]. QVINT. inst. 2, 17, 18 *al.* SVET. Iul. 33 APVL. Plat. 2, 3 VLP. dig. 13, 5, 27 HIL. c. Const. 27 *al. nota*: AVG. civ. 5, 7 -as et noxias. *adde*: VAL. MAX. 9, 9, 3 opinatio). CIC. inv. 2, 54 adversariorum descriptio. 2, 112 exornatione. de orat. 1, 175 nuntius (Phil. 13, 45 CAES. civ. 1, 21, 1 SEN. contr. 2, 2, 7 VAL. MAX. 7, 7, 1. 9, 12, 2 CVRT. 3, 12, 5. 9, 6, 1 PLIN. nat. 7, 180 APVL. met. 11, 18. *adde*: SEN. contr. 2, 2, 4 -ae [*sic exc.*, -um *codd. Sen.*] mortis nuntium). CIC. de orat. 3, 98 in cantu flexiones et -ae voculae (*opp.* certae et severae). Brut. 62 consulatus (VAL. MAX. 3, 4, 5), genera (PANEG. 9, 4). orat. 111 *oratio Demosthenis* contra Aeschinem -ae legationis (ψευδοπρεσβεία). opt. gen. 20 benivolentia. Quinct. 8 si ... -um crimen quasi venenatum aliquod telum iecerint (Q. Rosc. 17 *al. v. vol. IV p. 1191, 38 sqq., ubi addas*: VERG. Aen. 6, 430 OV. am. 3, 9, 63 epist. 6, 22 met. 13, 308. *cf.* Ib. 619 ficto *codd. mel.* SIL. 15, 596 QVINT. inst. 5, 13, 3 TAC. hist. 4, 13. 25 *opp.* veri. ann. 2, 80. 3, 16 *opp.* veritati. SVET. Claud. 15, 4 *syn.* conficto. Nero 35, 2 impudenti -oque. ARNOB. nat. 1, 34 -o et calumnioso. OPTAT. 1, 20 p. 22, 8 *al. nota hypallagen*: OV. fast. 2, 497 luctus erat -aeque patres in crimine caedis. *cf.* CIC. de orat. 2, 321 criminationem. VELL. 2, 77, 3 VAL. MAX. 3, 3, 5 SEN. dial. 2, 9, 2). CIC. Verr. 5, 134 -am istam et simulatam emptionem (Flacc. 74). 6, 48 operum locationes -as atque inanes. 6, 130 -a damnatio. 6, 151 defensio (*opp.* vera accusatio). Font. 39 -am atque iniquam probrorum insimulationem (APVL. met. 10, 33 apol. 2). Cluent. 5 invidia (61. 200 Catil. 2, 15. *cf.* APVL. apol. 28 falso *codd., quod secl. Rossbach*). Cluent. 7 infamiae (OV. met. 1, 212 LIV. 22, 39, 19). 39 iudicio (113 *coni.* iniqua. leg. 1, 40 VITR. 6, 2, 3). Manil. 10 ut neque vera laus ei detracta ... neque -a afficta esse videatur (PHAEDR. 4, 24, 23 SEN. Thy. 212 VAL. FL. 1, 717 STAT. silv. 5, 1, 52 TAC. ann. 15, 21). CIC. Flacc. 93 epistulam (*post* fictam vocem, simulatum dolorem. LIV. 10, 18, 12 *litterae.* RVT. LVP. 2, 11. APVL. apol. 79 epistolium. *cf. p. 196, 26 sqq.*). Marcell. 13 -o atque inani metu (OV. trist. 1, 5, 37 GRATT. 88 [*antea* terribiles species]. 400 SEN. epist. 94, 53. *cf.* CIC. Catil. 1, 18 *timor* [Att. 4, 1, 1 TAC. hist. 4, 46]. TAC. hist. 4, 38 pavores. ann. 1, 66). CIC. fin. 1, 72 a -is initiis profecta vera esse non possunt (4, 53 principiis). 3, 18 assensione. ac. 2, 22 notitiae (*cf.* 2, 84 *nota*). 2, 27 decretum ... sapientis (*opp.* stabile, fixum, ratum). *ibid.* visa (2, 41 *et passim in hoc libro, etiam add. genet.* sensus: 2, 101; *adde*: div. 2, 121. 122. 127 *syn.* mendacibus, inania). 2, 97 disiunctio. 2, 106 *Polyaenus* totam geometriam -am esse credidit. Tusc. 2, 42 -a *doloris* ... visione et specie moveri homines ... vehementius (off. 3, 99 *et* 109 utilitatis. OV. met. 12, 473 SEN. nat. 7, 17, 1 epist. 85, 28. 87, 32 TAC. hist. 1, 1. 3, 58). CIC. nat. deor. 1, 66 oracula (div. 2, 115 *opp.* casu veris, flexiloquis et obscuris, ambiguis). div. 1, 118 male coniecta maleque interpretata *signa* -a sunt non rerum vitio, sed interpretum inscientia. fat. 19 Epicuro concedenti omne enuntiatum aut verum aut -um esse (28. *cf.* 21 ἀξίωμα [ac. 2, 95]. 20 enuntiatio [21. 37. 38]. 26 pronuntiatio. Tusc. 1, 14. div. 1, 29 *obnuntiatio*). Att. 8, 12, 1 vaticinationem (*cf.* PLIN. nat. 7, 178 vaticiniis. SIL. 11, 570 praesagia). 14, 17ᵃ, 4 (epist. 9, 14, 4) hanc quasi -am hereditatem alienae gloriae (CELS. 3, 18 p. 100). epist. 15, 4, 2 civitates ... gravissimis usuris et -o aere alieno liberavi. ad Brut. 1, 18, 4 splendore -i honoris obiecto (HOR. epist. 1, 16, 39 *coni.* mendax infamia. OV. met. 5, 319 HIER. epist. 22, 38, 7). CATVLL. 67, 48 -um mendaci ventre puerperium. PVBLIL. F 21 -um male dictum malivolum mendacium est. LVCR. 3, 68 terrore (HOR. epist. 2, 1, 212). CAES. civ. 3, 59, 4 equitum numerum deferri (VAL. MAX. 2, 8, 1). SALL. Catil. 48, 5 indicem. *cf.* 48, 6 indicium (LIV. 6, 14, 13 *opp.* veri. VAL. MAX. 3, 8 ext. 6). VERG. Aen. 1, 407 quid natum ... -is ludis imaginibus? (CIRIS 263 pietatis. AETNA 88 -a ... sub imagine [OV. epist. 16, 45 met. 2, 37 GERM. 277. CALP. ecl. 4, 144 *coni.* mortali. STAT. Ach. 1, 560]. OV. fast. 6, 489 *coni.* furiis. EPICED. Drusi 325. LIV. 22, 41, 9 castrorum. PHAEDR. app. 4, 20. SEN. dial. 9, 12, 5 rerum [QVINT. inst. 10, 5, 17 HIL. in Matth. 14, 14]. epist. 13, 12 HOMER. 807 STAT. Theb. 2, 94. QVINT. inst. 5, 8, 1 laudis. APVL. met. 4, 27). VERG. Aen. 2, 83 -a sub proditione Pelasgi. 6, 896 insomnia *Homeri*. 7, 442 -a vatem formidine ludit (7, 453. 10, 630 SEN. epist. 95, 37). HOR. sat. 1, 1, 61 decepta cupidine -o. epist. 1, 16, 38 opprobriis (*cf.* TAC. ann. 4, 34 probra). PROP. 2, 15, 31 terra prius -o partu deludet arantes. LYGD. 4, 3 ite procul, vani (*de somniis*), -umque avertite visum. OV. am. 2, 4, 2 -aque pro vitiis arma movere meis (epist. 1, 17 HOMER. 833. *nota*: TAC. hist. 4, 32 absisteret bello neve externa armis -is [*i. -a specie belli*] velaret). ars 1, 618 fiet amor verus qui modo -us erat (trist. 2, 340 APVL. met. 7, 1 AVSON. 18, 3). met. 4, 787 longi non -a pericula cursus (SEN. contr. 2, 2, 7). 5, 147 tunc ave deceptus -a. 7, 298 odium ... assimulat. 8, 123 generis -a est ea fabula (SEN. Herc. O. 147 epist. 90, 31 QVINT. inst. 6, 3, 92. *cf.* CIC. Mil. 42 fabulam ⟨-am⟩ fictam *add. pars codd.*). 15, 155 mundi (*i. non veri, de inferis. cf.* MANIL. 3, 311 -i fallacia mundi). 15, 566 fidem. fast. 3, 633 vulnus. Pont. 4, 14, 39 convicia (SVET. Nero 41, 1). trist. 5, 13, 25 culpae. LIV. 25, 3, 10 ementiti erant -a naufragia. 33, 22, 9 -as et in tempus simulatas ... deditiones. MANIL. 3, 169 figura. 3, 208 cardinibus. VITR. 3 pr. 3 probationem. 7, 5, 4 *de picturis* (*cf.* PETILL. Aug. c. Petill. 2, 26, 60). SEN. contr. 9, 2, 15 mandata (QVINT. decl. 333 p. 312, 20). VAL. MAX. 3, 8, 6 cui Semproniae gentis -um ius quaerebatur. 5, 7, 3 clamore viciniae (STAT. Theb. 7, 119 TAC. hist. 1, 90). 9, 15, 2 sanguinis (*i. fictae consanguinitatis*). SEN. Herc. f. 954 caelum. Phaedr. 988 o vane pudor -umque decus! 1209 nefas. Tro. 865 Pyrrhi toros. dial. 1, 6, 8 bona (11, 9, 2 *coni.* prave credita. epist. 59, 4. 66, 30. 71, 4 *syn.* adulterina. AVG. civ. 22, 6). 3, 2, 5 -a ultione

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-us dolor *puerorum* tollitur. 10, 4, 2 etiamsi -o dulci tamen ... solacio (epist. 40, 1 *syn.* inani). 11, 5, 5 -a et mobilia oblectamenta *fortunae.* nat. 1, 5, 11 coloris (1, 7, 2). *ibid. nubes.* 1, 16, 2 magnitudine (epist. 94, 64). 2, 37, 3 -a est ista interrogatio (epist. 82, 19 *syn.* fallacem). 7, 30, 2 non ... ordinarium sidus, sed -am sideris faciem. epist. 48, 5 conclusione. 58, 15 -a cogitatione formatum. 85, 9 mediocritas. 94, 58 fulgor (*cf.* 115, 7 honorum ... -a lux. SYMPH. 280 luminibus). 95, 37 admiratio. 102, 1 voluptatem. 104, 9 paupertas. COLVM. 2, 1, 1 sententiam (QVINT. inst. 8, 5, 7 palam -ae. GAIVS inst. 3, 64 aperte. HIER. epist. 8, 1 AVG. civ. 20, 8 *al.*). 2, 9, 8 -am ... et amaram uliginem. LVCAN. 1, 472 praeconia (CLAVD. 28, 117). PLIN. nat. 5, 64 ora *Nili.* 15, 10 error hominum -us (21, 29 VAL. CEM. hom. 1, 7. *cf. p. 193, 75*). 18, 197 praecepere quidam -a diligentia. 30, 15 artis (*sc. magices*). 36, 84 labyrinthos ... portentissimum humani impendii opus, sed non, ut existimari potest, -um (*i. ementitum*). VAL. FL. 4, 461 praedicta. 7, 151 -aque redit de strage dearum (*Furiarum*) *Orestes.* STAT. Theb. 7, 117 -o Nemeaeum pulvere campum erigit *Pavor.* 12, 626 decepit -o ratis Aegea velo (silv. 3, 3, 180). silv. 5, 3, 261 somno (*i. morte*). MART. epigr. 7, 4 non -a pendens in cruce Laureolus. 7, 47, 9 mors (QVINT. inst. 6, 3, 84. HIST. Apoll. rec. A 26 *i. species mortis. cf. p. 194, 1*). QVINT. inst. 1, 1, 1 querela. 1, 1, 8 scientiae persuasionem. 2, 4, 2 argumentum ... -um, sed vero simile comoediae fingunt (*opp.* fabulam). 4, 2, 88 expositiones. 5, 14, 23 conexio. 6, 2, 35 affectibus (AVG. civ. 14, 9). 8, 5, 21 similitudine. decl. 276 p. 128, 4 calumnia. TAC. hist. 1, 71 virtutes *Othonis.* 4, 55 -ae (*i. imaginariae*) stirpis gloria. PLIN. epist. 2, 2, 2 *excusationes.* paneg. 16 simulacra victoriae (TERT. adv. Val. 1 p. 177, 19, *i. idolis*; ITALA Ier. 16, 19 [Aug. c. Faust. 13, 7; ψευδῆ, VVLG. mendacium] Bar. 6, 7. 50 [Legion. VVLG.] AVG. civ. 7, 8. *cf.* VVLG. Hab. 2, 18 imaginem -am). PLIN. paneg. 75 acclamationes. GAIVS inst. 4, 58 -a demonstratione rem non perimi (FLORENT. dig. 35, 1, 34 pr. *al.*). GELL. 15, 22, 2 somnium simulabat et -as religiones conferebat *Sertorius* (COMM. instr. 1, 12, 10 LACT. inst. 1 tit. HIER. epist. 121, 10 p. 885 [ἐθελοθρησκεία] AVG. civ. 4, 29 *al. nota*: 8, 27 -is fictisque). APVL. apol. 3 vituperatione. 28 obiecta. 76 nuptiarum titulum -um et imaginarium. met. 7, 4 notoriam. MIN. FEL. 29, 5 adulatio. TERT. anim. 17 testatio. nat. 1, 7 malo. patient. 16 patientia gentium. adv. Marc. 4, 36 p. 546, 10 praedicationem. VLP. dig. 12, 6, 26, 4 -a debiti quantitate. 43, 4, 1, 5 -um creditum ... -am petitionem. DIG. 11, 6 tit. si mensor -um modum dixerit (11, 6, 3, 1. 11, 6, 5 pr. *ibid.* 2 PAVL. dig. 28, 5, 93, 1. *cf.* ITALA Ier. 8, 8 [Cypr. testim. 1, 3] metatura [σχοῖνος ψευδής, VVLG. stilus mendax]). PAVL. dig. 23, 2, 60 pr. allegationibus. LAMPR. Heliog. 6, 8 seriam. COMM. instr. 1, 17, 16 prodita. LACT. inst. 3 tit. de -a sapientia philosophorum (HIER. epist. 53, 4, 2 ORIG. in I reg. 10 p. 1008^A *syn.* fucatae). FIRM. err. 22, 2 pollicitatione. OPTAT. 1, 12 p. 14, 15 *al.* baptismata *haereticorum* (*cf.* 5, 1 p. 119, 5 aqua). 3, 4 p. 83, 8 cupiditate -i martyrii. 4, 8 p. 114, 9 sacramentorum -a conubia. PACIAN. epist. 3, 5 episcopatu (*i. non legitimo*). FILASTR. 39 commenti. AVSON. 73, 4 haruspicium. 397, 12 lites (*de declamationibus*). SERV. Aen. 6, 282 *syn.* simulatus. PS. APVL. herm. 5 p. 269 *propositio.* 5 p. 270. 7 p. 272. 14 p. 281. MAXIMIN. c. Ambr. 10 *et* 11 sub specie -ae voluntatis. VVLG. psalm. 39, 5 vanitates et insanias -as (ψευδεῖς, ITALA Veron.: mendaces). HIER. in Is. 27, 1 p. 361 -orum et amarorum fluctuum. in Philem. 1 v. 1/3 -ae et fictae germanitatis. CLAVD. 10, 27 cerae. 15, 121 auspiciis (AVG. civ. 4, 29. *cf.* CLAVD. 20, 2 augure). carm. min. 27, 50 sepulcris. 51, 13 tonitru *Salmoneos.* MEROB. poet. 114 prece. AVG. civ. 3, 5 *adulteria.* 7, 5 *theologia, coni.* abiectior. 10, 10 purgationem. 10, 11 -is et ridiculis comminationibus. 10, 18 -a esse miracula nec fuisse facta, sed mendaciter scripta. 10, 20 sacrificia. 10, 28 beatitudinem (12, 14 *al.*). 12, 14 doctrina. 12, 18 circuitu. 15, 14 coniectura. 19, 19 dogmata. 20, 30 fidei nutrimenta velut -a et ridenda. retract. 1, 7, 1 -a et fallaci continentia (c. Parm. 3, 6, 29 umbram). SVLP. SEV. dial. 1, 20, 1 iustitiam (1, 21, 6 *al.*). chron. 1, 11, 4 scelere. CAEL. AVR. acut. 3, 8, 91 curationibus. COD. Iust. 5, 12, 30, 2 (*a. 529*) ficti divortii -a simulatione. EVSTATH. Bas. hex. 9, 1 p. 957^A *syn.* pravis. DRAC. Romul. 8, 636 motibus. *nota*: TAC. hist. 3, 23 -o, ut in corpora, ictu (*i. falso intento, irrito cf.* 2, 22 certo) tela hostium citra cadebant. *proverbialiter*: VAL. CEM. hom. 5, 5 qui simul dulcem et -am aquam profert (*de bilinguis*). *adde i. q. fallax, fallens* (*plerumque poëtice, sed cf. etiam supra subst. ut* spes, fiducia, imago, species, fulgor *sim.*): PROP. 2, 9, 5 coniugium -a poterat differre Minervā *Penelope* (*postea* dolo). OV. met. 5, 482 fertilitas terrae (*Siciliae*) ... -a iacet. SEN. Thy. 661 victaeque -is axibus pendent rotae (*de fraude Myrtili*). Tro. 214 exuit matris dolos -asque vestes *Achilles.* 272 sceptra ... vano putem fulgore tectum nomen et -o comam vinclo decentem. SYMPH. 86 cito submoveor *musca,* -o conterrita vento. COMM. instr. 2, 18, 6 inducis malis medicamina -a. PALLAD. 1, 37, 5 *locus* ad humanam vocem -a imitatione respondet. CARM. epigr. 693, 3 (*a. 483*) transegi -i saeculi vitam. CASSIOD. in psalm. 7, 16 *lacus* oculis -a tranquillitate blanditur.
i. q. imitatus, arte factus, non verus (*de quacumque fallacia somni metamorphoseos inferorum*): VERG. ecl. 6, 48 Proetides implerunt -is mugitibus agros *boves se credentes.* Aen. 3, 302 -i Simoentis ad undam (*cf.* 3, 349 simulata). PROP. 1, 2, 19 -o traxit candore maritum. OV. met. 4, 404 -aque saevarum simulacra ululare ferarum. 5, 11 -um versus in aurum Iuppiter (VAL. FL. 5, 242 *sc. per somnum viso*). 6, 125 Liber ut Erigonen -a deceperit uva. 6, 569 inane sepulcrum constituit -isque piacula manibus infert. SEN. Oed. 896 -is (*sc. cereis*) nimis imperat pinnis *Icarus* (*cf.* SIL. 12, 96 plumae). STAT. Theb. 2, 99 -a cucurrit infula per crines. 4, 595 -o (*ut decet umbras*) clamore. 9, 601 -os quaerit per lumina fletus (*cf.* SCHOL. *ad l.*: quos in somniis passa est). silv. 5, 3, 287 in quo *elysio* -a dies.

b *speciatim i. q. subditicius, suppositicius, falsatus, adulterinus, corruptus* (*de scriptis instrumentis nummis sim.*): CIC. Q. Rosc. 1 ut -um perscriberem nomen *in tabulis.* Verr. 2, 157 quod -um codicem protuleris. Caecin. 71 interponi -ae tabulae *in iudiciis* (*ibid. coni.* testis improbus. Flacc. 43 Phil. 5, 12. PLIN. paneg. 43 *syn.* iniquis. SVET. Aug. 19. *cf.* CIC. or. frg. A IX 8 tabellas). CIC. Cluent. 125 -um testamentum obsignandum (leg. 1, 43 supponere. off. 3, 36. 73. LIV. 39, 8, 7 [testimonia *codd.*]. VAL. MAX. 9, 4, 1. QVINT. decl. 388 p. 439, 14 *syn.* subiectum. SVET. AVG. 33, 2 Claud. 9, 2 SCAEV. dig. 44, 4, 17, 2. 45, 1, 135, 4. 48, 10, 24. TRYPH. dig. 34, 9, 22 *opp.* inofficiosum [PAVL. dig. 34, 9, 5 pr. MARCIAN. dig. 5, 2, 30, 1]. MOD. dig. 5, 3, 47 pr. *opp.* non iure facto nec signato. *al.* APVL. apol. 2 PORPH. Hor. carm. 2, 18, 5/6. *adde*: IVV. 8, 142 -as signare tabellas. PLIN. epist. 6, 31, 7 codicilli [PAPIN. dig. 40, 4, 47 pr. *et* 1 TRYPH. dig. 37, 14, 23, 1]). CIC. Cluent. 191 -ae conscriptiones quaestionum. Flacc. 20 -as rationes inferre (SEN. dial. 5, 31, 3 [*in imag.*] -as rationes conficis: data magno aestumas, accepta parvo). CIC. Flacc. 36 laudationem. 39 poena ... -arum et corruptarum litterarum (*ibid. iterum.* ad Brut. 2, 7, 3. 4. LIV. 26, 26, 8. 40, 23, 7 *coni.* signo adulterino ... signatas. 40, 24, 1. 40, 55, 1 *syn.* vitiatas. TAC. ann. 5, 4. SVET. Vesp. 6, 4 *opp.* verae. VLP. dig. 48, 10, 25 *coni.* edictum. EPIST. syn. Sard. Hil. op. hist. frg. 2, 3. 8. *cf.* SVET. vita Hor. p. 48 *elegi et epistula Horati.* PAVL. MED. vita Ambr. 43). CIC. dom. 50 (*ex proscriptione*) quod M. Tullius -um senatus consultum rettulerit (Phil. 5, 12. 12, 12 epist. 12, 1, 1. 12, 29, 2). Phil. 2, 35 cuius domi quaestuosissima est -orum commentariorum et chirographorum officina (Att. 14, 13, 6 *Caesaris. cf.* Phil. 2, 100 *acta.* SEN. contr. 1 pr. 11 commentarii ... declamatorum). Phil. 3, 30 -a decreta ... in Capitolio figenda curaverit (5, 11). 5, 11 sestertium septiens miliens -is perscriptionibus ... avertit. Att. 6, 1, 26 odi -as inscriptiones statuarum alienarum. OV. epist. 19, 152 recitetur formula pacti neu -am dicas esse, fac ipsa legat! LIV. 4, 16, 4 -um imaginis titulum (4, 20, 11. 8, 40, 4. QVINT. inst. 3, 5, 14 *libri Hermagorae.* FRONTIN. aq. 76 -is titulis aliae pro aliis aquae erogabantur). SEN. epist. 90, 31 malunt videri versus *Homeri* -os esse quam fabulam. PLIN. nat. 32, 27 probationes -i *liquoris* (*i. fraude corrupti, adulterati. cf.* 33, 159 *sil.* 37, 83 *opalis.* 37, 197 *et* 198 *gemmas*). 33, 132 miscent aera *denario* -ae monetae (HERMOG. dig. 5, 1, 53 pr.). *ibid.* denarii (*syn.* adulterinus). TERT. adv. Marc. 4, 4 p. 429, 4 *euangelium.* PS. TERT. haer. 6 p. 223, 2 acta apostolorum et apocalypsim quasi -a reicit. p. 224, 9. MOD. dig. 44, 1, 11 repertis -is instrumentis (COD. Iust. 4, 21, 21 pr.). LAMPR. Alex. 28, 3 -um causae brevem. COD. Iust. 4, 21, 21, 3 (*a. 530*) chartula.

c *subi. est pronom. sim.* (*acced. abl.*: CIC. Q. Rosc. 50 veritate. Cluent. 164 re): PLAVT. Capt. 619 ex me audibis vera, quae nunc -a opinare. *cf.* CIC. Tusc. 1, 82 arbitror (PLIN. nat. 16, 129. 130. 18, 275 ex parte. 22, 73. 29, 63 -a nec referenda. 37, 53 id totum. 37, 99). SALL. Catil. 52, 13 existimans (PLIN. nat. 28, 114). PLIN. nat. 27, 141 credo. PLIN. epist. 2, 3, 10 putamus. TER. Eun. 104 sin -um aut vanum aut finctumst *quod dicis* (CIC. part. 44 rep. 2, 28). 121 utrumque hoc -umst (BRVT. Cic. epist. 11, 1, 1 VARRO ling. 7, 17 SEN. nat. 4, 1, 2. 7, 29, 1 QVINT. inst. 12, 10, 13). TER. Phorm. 400 id si -um fuerat (CAES. civ. 3, 99, 2 VARRO ling. 7, 10. 9, 80 NEP. Eum. 11, 5 CELS. 2, 10 SEN. benef. 1, 7, 1 *al. cf.* CIC. de orat. 2, 173 hoc [OV. fast. 1, 447 CELS. 4, 6 *al.*]. SEN. benef. 1, 2, 2 illud. *al.* QVINT. decl. 247 p. 11, 7 ista. CIC. de orat. 1, 114 quod [SEN. dial. 3, 9, 2 epist. 83, 10. 121, 7 COLVM. 12, 52, 18 SEN. nat. 4, 11, 5 PLIN. nat. 36, 12 *al.*]). AFRAN. com. 320 perfalsum. CIC. inv. 1, 46 sive id -um est sive verum (*passim opp. disiunctive* verum. *cf.* div. in Caec. 45 Cluent. 124 Balb. 11 de orat. 2, 158 orat. 16. 115. part. 78 in disputando. ac. 1, 19. 2, 40. 91 *et passim in hoc libro.* nat. deor. 1, 57 div. 2, 10 *al.* Att. 11, 25, 2 LIV. 4, 5, 5). CIC. de orat. 2, 189 *syn.* imitatione simulatum. S. Rosc. 76 multa sunt -a (Caecin. 90 ac. 2, 103. div. 2, 109 plura. 2, 120). Verr. 4, 26 hoc vobis -um videri (leg. agr. 2, 16 ac. 2, 33 *al.* OV. trist. 1, 9, 15 FEST. p. 214). dom. 95 bonorum mihi praesidium defuisse? -um est (epist. 2, 13, 2 SEN. contr. 10, 2, 14 SEN. benef. 2, 14, 3. 5, 13, 4 nat. 2, 34, 3 epist. 22, 15. 56, 6. 85, 5. 94, 23. 34. 110, 7. 121, 3. *cf. in ellipsi verbi*: CIC. Att. 1, 16, 10 -um. 9, 9, 2 -um etiam de corruptis navibus. 16, 14, 1 multa etiam -a de Antonio. phil. frg. V 39 -um id quidem. PLIN. nat. 12, 86 omnia -a. 16, 96 sed id -um. 20, 134). CIC. Cael. 26 quae perspicue -a sunt (inv. 1, 80 nat. deor. 1, 30 *cf. etiam p. 197, 77*). Planc. 31 id ipsum -um reperiatur (*cf.* Mil. 66 omnia -a [-e *pars codd.*] atque invidiose ficta comperta sunt. PLIN. nat. 30, 14). Phil. 2, 53 *coni.* levia (nat. deor. 1, 62). ac. 2, 105 *opp.* invidiosa. nat. deor. 2, 56 ementita et -a plenaque erroris. Att. 8, 14, 3. 9, 11, 4. 10, 4, 6 *opp.* minora (CAES. civ. 2, 31, 5). epist. 5, 8, 3 *syn.* inania. TREBON. Cic. epist. 12, 16, 3.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LVCR. 2, 1043 si tibi vera videntur . . . si -um est. VARRO ling. 9, 112 *al.* Ps. SALL. in Tull. 4. MANIL. 2, 134 dicere -um. SEN. contr. 2, 1, 33 quod -um probari non possit. suas. 6, 15 SEN. nat. 4, 2, 17 *al.* CVRT. 7, 1, 16. 8, 8, 1 PLIN. nat. 7, 131 *al.* LVCAN. 7, 131 nil -um trepidis (*sc. videbatur*). QVINT. inst. 2, 10, 8. 5, 10, 66 *al.; nota*: 5, 13, 15 si erit palam -um (6, 3, 81. 7, 1, 11. *cf.* TRYPH. dig. 15, 3, 6 aperte). TAC. hist. 1, 45. ann. 3, 8 *syn.* inania. 3, 12. 15, 51. APVL. apol. 67 *syn.* nihili, inania. Ps. APVL. herm. 4 p. 267 *al.* AVG. civ. 18, 18 *opp.* inusitata. *al., nota*: SALV. eccl. 2, 36 tam -um est quam frivolum. *add.* d e (*cf. p. 196, 76*): PRAEDEST. 1, 26 p. 596^{C} asserens -a esse de sanguine infantis. -u m e s t *seq. acc. c. inf.*: TER. Haut. 421 illud -umst, quod volgo audio dici, diem adimere aegritudinem. CIC. inv. 1, 63 *et* 65 -um est non esse plus quam tripertitam argumentationem. Font. 17 utrumque -um est et ob vacationem pretium datum *eqs.* fin. 2, 106 fat. 43 Att. 7, 12, 5 CELS. 1 pr. p. 9, 1 SEN. nat. 7, 5, 1 epist. 94, 36 PLIN. nat. 8, 48. 80. 15, 45 PAVL. dig. 50, 16, 77. *nota*: PETRON. 71 valde . . . -um (*i. pravum*) est vivo quidem domos cultas esse *eqs.* *seq.* q u o d: CIC. fin. 2, 98 -um est quod negas animi ullum esse gaudium. ad Q. fr. 3, 1, 16 quod scribis te audisse . . ., id -um est. CATVLL. 67, 20 virgo quod fertur tradita nobis, -um est. VARRO ling. 9, 75. u t: CIC. div. 2, 66 de ipso Roscio potest illud quidem esse -um, ut circumligatus fuerit angui.

n. subst. ***falsum**, -ī. VARRO ling. 6, 55 ab eodem (*fari*) falli, sed et -um et fallacia. MAR. VICTORIN. rhet. p. 249, 2 hoc intererit inter -um et incredibile, quod -um in ipsa re est, incredibile vero in opinione. AVG. doctr. christ. 2, 35, 53 ipsum -um definitur, cum dicimus -um esse significationem rei non ita se habentis ut significatur. GLOSS. παραποίησις. ῥαδιουργία. -a pluraliter ψευδῆ. *cf.* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^{A} φάλσα· ψεῦδος. δαφάλσεις (*sic*)· περὶ φαλσῶν.

1 *generatim i. q. fallacia, simulatio, mendacium (passim opp.* verum, veritas: *infra l. 38): exempla secundum casus disposita: nomin. vel voc.*: PLAVT. Capt. 706 -a prosunt. SORT. Patav. (Corp. I^{2} 2176, Carm. epigr. 331), 4 de vero -a ne fiant iudice -o. CIC. ac. 2, 59 cum a veris -a non distent. 2, 68 *al.* PVBLIL. F 33 -um etiam est verum, quod constituit superior. SEN. dial. 4, 22, 2 quaedam . . . -a veri speciem ferunt. epist. 78, 26 nunquam in fastidium v e r i t a s veniet: -a satiabunt (TAC. ann. 2, 39 TERT. spect. 23 AVG. civ. 15, 23). 89, 9. 120, 19 vero tenor permanet, -a non durant. QVINT. inst. 4, 2, 34 -a quoque *sunt* frequenter veri similia. 8, 3, 58. 9, 2, 33 *coni.* incredibilia. TAC. hist. 4, 4 ⟨adulationum⟩ -a aberant. 4, 50 vera et -a . . . in maius innotuere. ann. 16, 8 inania simul et -a (*sc. opprobria*). APVL. apol. 89 o -um audax et nimium (*syn.* mendacium). TERT. adv. Marc. 5, 10 p. 607, 17 -um relucet (5, 18 p. 638, 11 emicat). idol. 1 omne -um adulterium est. COMM. instr. 1, 17, 3 SERV. Aen. 12, 25 AVG. un. bapt. 5, 7. *genet.*: *saepe talia*: TER. Andr. 788 n i h i l . . . -i (CIC. ac. 2, 66. 103. 106). Eun. 200 -i quicquam. CIC. inv. 1, 79 -i aliquid. *al.* LIV. 10, 40, 11 IVV. 2, 65. CIC. fin. 1, 22 iudicium v e r i et -i (ac. 2, 29. 59. *cf.* 2, 29 constitutionem. 2, 33 nota [2, 58. 69. *cf.* 2, 33 notionem. LVCR. 4, 476 notitiam]. ac. 2, 58 natura. 2, 91 TAC. hist. 2, 90 AMM. 31, 14, 6 AVSON. Mos. 239). CIC. ac. 2, 22 quae potest . . . esse memoria -orum? (SEN. epist. 94, 59. 95, 34. APVL. apol. 74 *syn.* simulationum. ARNOB. nat. 2, 68 HIL. ad Const. 2, 3 AVG. civ. 11, 26). AETNA 84 -i sibi conscia terrent *figmenta vatum.* OV. trist. 3, 10, 35 praemia -i. TAC. ann. 4, 58 breve confinium artis et -i. 12, 26 *Britannicus* intellegens -i *novercae.* APVL. apol. 63 TERT. resurr. 3 adv. Marc. 4, 42 p. 564, 10 AMM. 28, 6, 22. *dat.*: CIC. ac. 2, 141 assentiar saepe -o (fin. 3, 72). HOR. sat. 2, 2, 6 acclinis -is animus. SEN. nat. 4 pr. 12. epist. 16, 9 nullus . . . terminus -o est. 102, 13 numquam . . . -is constantia est. QVINT. inst. 5, 11, 31 TAC. ann. 1, 39. 2, 82. ITALA prov. 9, 12 (Cypr. sent. episc. 5) qui f i d e n s est -is (ψεύδεσιν, VVLG. *deest. cf.* AVG. civ. 11, 11). PORPH. Hor. epist. 1, 17, 56. *abl.*: CIC. ac. 2, 89 movebatur -is *Hercules furens.* LIV. 29, 24, 5. 44, 24, 8. SEN. epist. 94, 13 -is occupatus *animus.* CVRT. 7, 2, 34 an -is tormentorum petierit finem. STAT. Theb. 10, 113. QVINT. inst. 2, 17, 19 et imperator -is u t i t u r saepe (8, 3, 76). 7, 2, 34 levibus aut frivolis aut manifesto -is reum incessere. 12, 1, 40. TAC. hist. 3, 54 -is ingravescebat. TERT. anim. 2 adiuvari -is. HIL. hymn. 3, 15 gaudet -is, gaudet stupris *satanas.* AVG. civ. 6, 6. 8, 23. *adde* a b *pro abl.*: CIC. ac. 2, 71. 112. *praep.*: a b: CIC. part. 139 vera a -is . . . diiudicare. SEN. dial. 7, 2, 2. *cf.* CIC. ac. 2, 22 internosci. 2, 25 discerni. 2, 41 *et* 77 esse. 2, 57 distinguere. 2, 141 separantur. AVG. civ. 8, 4 disterminatur. *cf.* CIC. fin. 1, 64 veri a -o distinctio. CIC. ac. 1, 41 *opinio* c u m -o incognitoque communis (2, 34. 61). fat. 14 i n -um e vero praeterita . . . convertere (17. 20. 37. *cf.* 17 commutari. 18. SEN. dial. 6, 24, 5 in -a coiectus *animus*). part. 44 i n perspicue -is (TERT. test. anim. 1 cui in -o potius creditur quam in vero [CARM. de Sod. 107 hinc habet in -o de vero fabula famam]). SALL. Catil. 3, 2 supra ea veluti ficta p r o -is ducit (QVINT. inst. 2, 16, 2. 12, 1, 34). SEN. benef. 5, 7, 4 paratus a d -a laudator. TERT. adv. Marc. 4, 5 p. 431, 21 pseudoapostoli, quod p e r -um apostolos imitarentur. *nota fere adverbialiter*: TAC. ann. 3, 56 modica . . . neque i n -u m aucta rettulit (4, 50 telis . . . non in -um [*i. in cassum*] iactis). TERT. apol. 2 quod cum (de *cod. Fuld.*) -o iactatur (*cf.* 'cum fide' *sim.*). 23 *spiritus* tam se daemonem confitebitur de vero quam alibi deum d e -o. LACT. inst. 1, 11, 22 fabulam p r o -o repudiant (SCHOL. Cic. Bob. p. 43, 15 pro -o accipiatur). 2, 5, 36 argumenta e x -o petita (*cf.* TERT. anim. 28 quidni -um, cuius testimonium quoque ex -o est?). *acc.* (*hic illic quasi adverbialiter cf. l. 27. 34. 40. 44. 45. 57. 59. nota cum part. adi.*: TAC. ann. 4, 60 Tiberius torvus aut -um renidens vultu): PLAVT. Amph. 435 iuro med esse neque me -um d i c e r e (755 Asin. 20 Cas. 686 Men. 656 Mil. 843 Rud. 1135 CIC. inv. 1, 91 de orat. 2, 30. 62 Q. Rosc. 43. 45 *al.* CVRT. 6, 11, 21. QVINT. inst. 2, 17, 19. 26 *syn.* mendacium. 5, 4, 1. 6, 1, 42 AVSON. 318, 4. 319, 20 SCHOL. Cic. Bob. Flacc. 51 p. 104 St. VVLG. deut. 19, 18. AVG. civ. 2, 10 *syn.* conficta. SVLP. SEV. Mart. 1, 9 PASS. Petr. Paul. brev. 11 OP. imperf. in Matth. 29 p. 782). *adde*: PLAVT. Capt. 703 p r o l o q u i (Merc. 308 loquor. CIC. Att. 6, 8, 2 OV. epist. 14, 45 VVLG. iud. 16, 10. 13 psalm. 57, 4 Ier. 40, 16 CLAVD. 22, 34). PLAVT. Capt. 981 m e m o r a t (Cist. 668 LIV. 1, 35, 6 SEN. Phaedr. 1192 nat. 4 pr. 18). Epid. 645 fabuler. Men. 412 p r a e d i c a s (CIC. off. 1, 137). PACVV. trag. 308 autumare. 337 -a conficta ⟨ac⟩c a n a n t (LVCAN. 5, 151). CIC. Planc. 62 respondisse. part. 50 fatendo. ac. 2, 42. fin. 2, 46 vana, -a, fallentia odimus, ut fraudem, periurium, malitiam. OV. epist. 19, 108 m o n e r e (met. 10, 427). Pont. 4, 7, 4 queri. QVINT. inst. 4, 2, 65 n a r r a t (OPTAT. 3, 3 p. 73, 13). PLAVT. Mil. 392 id . . . insimulatam perperam -um. CATO or. inc. frg. 11 si -a c o n f i n g i s (EPIST. syn. Sard. [Hil. op. hist. frg. 2] 4). SIL. 8, 178 fingere. QVINT. inst. 10, 1, 28 TERT. nat. 1, 10 AVG. civ. 6, 1 *cf.* TER. Eun. 200). TER. Andr. 513 inventumst -um. 922 vera an -a a u d i e r i m (CIC. Phil. 12, 29). CIC. Verr. 3, 66 iudicem -um i u d i c a s s e (leg. agr. 2, 40 Flacc. 49 PORPH. Hor. sat. 2, 2, 9. *aliter infra l. 35*). CIC. Verr. 4, 123 Metellum -um scribere (Att. 7, 14, 2). Caecin. 71 verum an -um p r o f e r a t u r (Flacc. 37 HIER. epist. 18^{a}, 4, 2 AVG. civ. 18, 38). Font. frg. 6 testis . . . -a veris m i s c e n s (LIV. 24, 30, 3. 35, 23, 2 *al.* SEN. Herc. f. 1070 TAC. hist. 2, 70. *cf.* HOR. ars 151 remiscet. SEN. epist. 90, 29 immixta sunt. SIL. 11, 131 admiscens [CLAVD. DON. Aen. 2, 116]). CIC. Flacc. 84 quod -um intenderit *in hereditate petenda.* leg. 1, 45 vera et -a . . . sua sponte . . . i u d i c a n t u r (1, 62 Brut. 152. *cf.* ac. 2, 107 diiudicent [Tusc. 5, 72 de orat. 2, 157]. 2, 67 distinguere [HOR. epist. 1, 10, 29]. LVCR. 1, 700 notemus). CIC. ac. 2, 26 nemo invenit -a. 2, 53 approbet (*cf.* 2, 66 probare. fin. 1, 22). 2, 60 aperte . . . perversa et -a s e c u t u s (VARRO ling. 9, 112). 2, 81 v i d e r e m (OV. ars 2, 522 SEN. Oed. 204. *cf.* CIC. ac. 2, 111 cernimus). CIC. Cato 4 -um p u t a r e (PORPH. Hor. epist. 2, 2, 168. *cf.* CIC. nat. deor. 1, 1 sentire. *cf. l. 46*). CIC. Cato 68 habere -a pro veris. nat. deor. 1, 91 -a c o n v i n c e r e (LVCR. 3, 525. 4, 764 RVFIN. Adamant. 2, 15 [ῥαδιουργίαν]). off. 3, 108 -um i u r a r e (OV. am. 3, 3, 11 ars 1, 635 met. 13, 559 AVG. civ. 3, 2. *adde*: GELL. 1, 3, 20 deiuraret). LVCR. 3, 540 libeat concedere -um. SALL. Catil. 51, 36 -um aliquid pro vero c r e d i (AVG. civ. 10, 30). Iug. 85, 27 hist. frg. 1, 5. NEP. Dat. 9, 2 relatum (*cf.* Them. 7. 2 delata). LYGD. 4, 8 -a t i m e r e (*cf.* SEN. epist. 4, 2 formidant). OV. met. 9, 138 veris addere -a. LIV. 2, 45, 4 i a c e r e (38, 12, 4 adiecit. ARNOB. nat. 1, 57 iactatis). 8, 18, 8 c o m m e n t a m (SCRIB. LARG. pr. p. 4, 18). SEN. dial. 5, 12, 1 suspicando. epist. 89, 11 coarguere (*cf.* SVET. Iul. 81, 4 arguens). CVRT. 4, 10, 10 -a per metum augentur. PLIN. nat. 37, 33 prodidere. QVINT. inst. 2, 17, 36 defendat (12, 7, 7 tuebitur). 3, 6, 60 praecipiat. 7, 2, 30 obiciendi. 12, 3, 3. TAC. ann. 2, 57 aggerere. 5, 10. 6, 45 simulationum . . . -a in sinu avi perdidicerat. 11, 21 prompserim. 14, 60 annuerent. GAIVS inst. 4, 59 si is qui unum emerit de duobus egerit, -um demonstrat (*opp.* recte). APVL. apol. 52 insimulas. 89 audes. Ps. APVL. herm. 14 p. 281 concludere. TERT. adv. Marc. 4, 36 p. 544, 28 furandi . . . -um testandi. idol. 23 -um plane effici. nat. 1, 7 -a veris intexat. 1, 10 adv. Prax. 1 p. 228, 9 spect. 23 AMM. 14, 1, 2. VVLG. sap. 14, 28 vaticinantur. thren. 2, 14 AVG. civ. 18, 14. PAVL. NOL. epist. 32, 3 p. 277, 12 -um facies. AVG. civ. 18, 38 *al.* SIDON. epist. 4, 5, 2 *al.*

2 *speciatim*: **a** *i. q. fraus, peculatus, stellionatus*: AMM. 27, 3, 2 in navicularicrum negotio -um admisisse convictus *Terentius.* ORIENT. comm. 1, 521 foedi in crimine -i *de Anania et Sapphira* (*cf.* ARATOR act. 1, 429). **b** *i. q. falsatio, adulteratio, interpolatio, (scriptorum instrumentorum, plerumque testamentorum; v. Hitzig, PW. VI 1973 sqq.): definitiones*: PAVL. coll. Mos. 8, 6, 1. dig. 48, 10, 23 videtur id esse, si quis alienum chirographum imitetur aut libellum vel rationes intercidat vel describat, non qui alias in computatione vel in ratione mentitur. CIC. Q. Rosc. 1 virum corrumpere potui, ut . . . -um in codicem referret? 2 qui -um perscripsit (*cf.* 1 -um . . . nomen). VELL. 2, 60, 4 actorum eiusdem *Caesaris* insertis -is . . . corrupti commentarii. IVV. 1, 67 signator -i. QVINT. inst 5, 5, 2 inspectio . . . ipsa *tabularum* saepe -um deprehendit. 5, 10, 19 'an -um propter exiguam summam'. 7, 2, 53. TAC. hist. 2, 86 tempore Neronis -i damnatus (ann. 2, 55). PLIN. epist. 2, 20, 14 improbissimum genus -i. 7, 6, 8 -i et veneficii r e o s (LAMPR. Alex. 19, 2 MAXIMIN. c. Ambr. 108). PLIN. epist. 10, 58, 3 Archippus c r i m i n e -i damnatus in metallum (SCAEV. dig. 48, 10, 24 VLP. dig. 48, 10, 9 pr PAVL. dig. 48, 10, 22 pr. MOD. dig. 48, 10, 27, 1. 48, 10, 28 COD. Iust. de cod. confirm. 3. *cf. de poena*: MARCIAN. dig. 48, 10, 1, 13 poena -i vel quasi -i deportatio est et omnium bonorum publicatio). SCAEV. dig. 44, 4, 17, 2 cogni-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tione -i pendente. GAIVS inst. 4, 13 actio ... -i (*cf.* VLP. dig. 5, 3, 5, 1 causa. MOD. dig. 48, 2, 18 accusationem). DIG. 48, 10 tit. de lege Cornelia de -is (*cf.* POMPON. dig. 1, 2, 2, 32 PAVL. sent. 1, 12, 1 *al.*). PAPIN. dig. 34, 9, 4 per -um ascriptum (VLP. dig. 48, 4, 2 conscripsit. MARCIAN. dig. 28, 5, 49, 3 scriptum est). MARCIAN. dig. 48, 10, 1, 4 qui ... -um fecerint (MOD. dig. 48, 10, 27 pr. 48, 10, 29 APVL. apol. 83 AVG. adv. Don. 32, 55). MOD. dig. 48, 10, 27, 1 poena -i teneri (48, 10, 32, 1 HERMOG. dig. 48, 10, 20 pr.). TERT. orat. 13 a -o, a caede. spect. 20. pudic. 10 ⟨si⟩ scriptura Pastoris ... inter apocrypha et -a iudicaretur. adv. Marc. 4, 4 p. 429, 1 praecedat necesse est veritas -um (4, 5; *sc. de adulterinis euangeliis*). SCHOL. Cic. Bob. Sull. 42 p. 84 St. AVG. civ. 15, 11. PAPYR. Amherst. II 27 v/VI 11 narratio -i.

adv. ***falsō**. CHAR. gramm. I 116, 15 debentes ... dicere 'false' et 'prime' ... non dicimus, sed '-o' πλαστῶς (ROMAN. Char. gramm. I 192, 27 DON. Ter. Andr. 505 AVG. gramm. V 517, 11 CLEDON. gramm. V 64, 3 *al.*). MART. CAP. 3, 284 quae o finiuntur a se venientia brevia sunt, ab aliis ducta producuntur ut '-o', licet auctoritas variet. PRISC. gramm. III 528, 27 *adverbia in* o causa differentiae in ultimo servant accentum, ut 'falsō'. [*dub. vel corr.*: TER. Hec. 779 RHET. Her. 4, 12, 17.]

i. q. perperam, prave, errore, iniuria (haud -o *i. q. non sine causa; i. q. 'per falsationem' l. 75; passim opp.* vere; vero: PLAVT. *l. 34. 35* CVRT. *l. 64*). *cum verbis*: NAEV. com. 3 dicitur geminum alterum -o (*i. errore*) occidisse. ENN. sat. 8 -o criminat. PLAVT. Amph. 859 me insimulare -o (falsum *codd.*) facinus (888 Mil. 297. 365. 396 CIC. Verr. 6, 107 CVRT. 9, 7, 26 QVINT. inst. 9, 3, 43). Amph. 902 dici (CIC. inv. 1, 81 Verr. 4, 50 Font. 38 Phil. 13, 19 rep. 2, 38 LIV. 3, 48, 4 PHAEDR. 4, 7, 18 COLVM. 7, 12, 1 PLIN. nat. 3, 127 QVINT. inst. 12, 3, 1. PAVL. dig. 22, 5, 16 *coni.* varie. *al. adde*: SVLP. APOLL. perioch. Ter. Eun. 1 dictitatam). PLAVT. Bacch. 474 -o atque insontem arguis. 572 me habebis -o suspectum (TER. Hec. 777 CIC. epist. 13, 24, 1 TAC. hist. 4, 34. *cf.* TER. Haut. 268 suspicarier. CIC. Vatin. 2 venisses in suspicionem). PLAVT. Most. 177 mavis vituperarier -o quam vero extolli? 178 laudari (*opp.* vero culpari. Trin. 210 *opp.* vero. OV. am. 3, 12, 43 TREB. Gall. 17, 2 [falsu *cod.*, falsa *Damsté*] AVSON. 315, 6). CATO or. frg. 1, 3 ut mihi -o maledicatur. RHET. Her. 2, 7, 10 *opp.* vere. 2, 20, 32 id ... in omnes pauperes -o et iniuria conferri (CIC. Mil. 70 epist. 5, 5, 2). CIC. inv. 2, 37. Verr. 2, 36 discribere. 6, 113 praedicavit. Manil. 41 memoriae proditum (LIV. 8, 18, 2 COLVM. 1, 1, 6. 7, 5, 17 PLIN. nat. 10, 154. *cf.* 6, 139 tradit [PANEG. 6, 8]). CIC. Mur. 7 accuseris (QVINT. decl. 331 p. 301, 17). 13 *obicitur* (*opp.* vere. LIV. 39, 26, 6 APVL. apol. 101 OPTAT. 1, 28 p. 30, 16 *cf.* TAC. hist. 1, 74). CIC. dom. 105 opinari (COLVM. 5, 6, 2). *cf.* CIC. Sest. 42 existimari (COLVM. 3, 2, 27 PLIN. nat. 2, 67. 33, 151 QVINT. inst. 10, 1, 23 APVL. flor. 51 *al.*). CIC. Marcell. 30 putant (OV. trist. 5, 13, 18 PLIN. nat. 22, 24 AVG. civ. 10, 30 *al.*). OV. epist. 16, 149 reor. LIV. 28, 24, 15 credita (VAL. MAX. 9, 15 ext. 1 OCTAVIA 274 CVRT. 8, 8, 15 COLVM. 2, 1, 2. 5, 6, 36 TAC. ann. 6, 35 SVLP. APOLL. perioch. Ter. Andr. 1 *al.*). CIC. Sest. 42 opponi (52). 52 iactari (OV. epist. 7, 35 CVRT. 9, 2, 6 QVINT. inst. 1, 2, 2 TAC. hist. 1, 44 SVET. Galba 12 *al.*). CIC. Cael. 8 responsa sint (VLP. dig. 11, 1, 9, 4). nat. deor. 2, 51 quae *stellae* -o vocantur errantes (PLIN. nat. 23, 17 TAC. hist. 4, 17 AVG. civ. 7, 14). *cf.* VARRO rust. 3, 9, 19 appellant (PLIN. nat. 20, 168). SALL. Catil. 49, 1 nominaretur (VITR. 6 pr. 7 CVRT. 6, 10, 6 SVET. Cal. 56, 1). CATVLL. 114, 1 fertur. CAES. civ. 1, 14, 1 nuntiabantur (LIV. 6, 30, 4 *al.* PLIN. epist. 6, 20, 15 *al. adde*: SVET. Vesp. 15 renuntiatum esset). SALL. Iug. 1, 1 queritur. LYGD. 3, 20 -o plurima vulgus amat. OV. epist. 19, 195 promittere (met. 11, 662). fast. 5, 683 citavi. LIV. 1, 18, 2 auctorem ... edunt. 2, 59, 9 invectus. 3, 40, 13 famam vulgatam (QVINT. inst. 10, 1, 125 TAC. hist. 1, 34). 34, 16, 9. 34, 32, 12 quos -o lugent (*cf.* CVRT. 3, 12, 7 lamentari). 45, 5, 3 accepimus (*opp.* vere). VELL. 1, 18, 3 vindicant. SEN. epist. 110, 8 quibus *malis* hoc -o sit nomen ascriptum (AVG. civ. 9, 23). 119, 12. CVRT. 5, 2, 4 *opp.* vero. PLIN. nat. 11, 18. 35, 61. QVINT. inst. 1, 4, 3 libros, qui -o viderentur inscripti, tamquam subditos submovere. *al.* TAC. Germ. 36 inter impotentes et validos -o quiescas (*i. putes quiesci posse*). hist. 2, 8 -o exterritae (*cf.* AVG. civ. 10, 11 territat). ann. 6, 8 Seiani amicitiam ceteri -o exuerant (*sc. negando*). *al.* AMPEL. 44. MARCELL. dig. 5, 2, 3 -o (*sc. falsis indiciis*) parentes instimulati. PAPIN. dig. 12, 6, 3 praesumpserat. 35, 1, 72, 8 VLP. dig. 9, 2, 23, 11 *al.* PAVL. dig. 2, 9, 2, 1 neget. 4, 3, 25 persuasisti (12, 6, 65, 2). *al.* APVL. apol. 68. 99. flor. 17 p. 77 gloriari (PELAG. in II Cor. 9 p. 795^A^ AVG. civ. 18, 39). TERT. anim. 17 *al.* CAPITOL. Alb. 13, 4 comperisset (TREB. Gall. 10, 5). LACT. inst. 2, 5, 33. PS. AVR. VICT. epit. 35, 8 *servus* -o manum eius *imperatoris* imitatus. PRISCILL. tract. 2 p. 40, 28 concinnat preces -o. VVLG. Ier. 5, 2 iurabunt. 14, 14 prophetae vaticinantur (29, 9). AVG. civ. 14, 9 *al.* *nota abundantiam*: LIV. 34, 37, 3 *cum* graviora ... -o affinxisset (QVINT. inst. 8, 3, 70. *cf.* LIV. 42, 2, 1 fingerent. APVL. apol. 28 confingi). IVLIAN. dig. 5, 1, 75 si per dolum sciens -o aliquid allegavit. *elliptice*: TER. Andr. 505 -o! CIC. ac. 1, 22 id quidem non -o (PLIN. nat. 36, 5). fin. 5, 87. off. 3, 75 in talibus rebus aliud utile interdum, aliud honestum videri solet: -o. NEP. Alc. 9, 1 PLIN. nat. 10, 19. 63. 18, 29 proxime hortos irriguos *iudicat Cato*, nec id -o (*antea* non frustra). QVINT. decl. 335 p. 321, 13 FLOR. epit. 3, 9, 3 BOETH. herm. sec. p. 48, 13 in Porph. comm. pr. 1, 24 p. 74, 19. *cum adi.*: SEN. dial. 2, 6, 7 avaritia -o laeta. AVG. civ. 20, 28 nec saltem -o sint beati, sed apertissime miserrimi appareant. in psalm. 85, 14 taceat homo -o magnus.

adv. **falsē**. *superl. apud* AVG. *al.* GRAMM. suppl. 54, 7 '-e rare sedule' dici non potest (*cf. p. 199, 13*). *de comp. cf.* PAVL. FEST. p. 92 falsius et falsior cum rationabiliter dici possint, non tamen sunt in consuetudine. [*dubia fide*: CIC. Mil. 66 falsa *pars codd.* ac. 2, 141 false *codd. mell.*] SISENNA Miles. frg. 7 iudicium -e factum. CIC. inv. 2, 36 subita ex criminatione, quae confingi quamvis -e possit. LVCIF. Athan. 2, 4 p. 154, 9 quem sciebas -e petitum a vobis. COMM. instr. 1, 18, 9 -e prophetans (1, 19, 13). apol. 393. VVLG. IV Esdr. 8, 28 qui in conspectu tuo -e conversati sunt. PS. RVFIN. in Os. 12, 7/8 -issime praedicando. AVG. epist. 78, 8 plura -issime iactant. conf. 10, 13, 20 -issime disputantur. op. imp. 2, 176 -issime ... pronuntiaret. CLAVD. DON. Aen. 10, 77 sed hoc -e (*i. mendaciter*) composuit. AVELL. p. 294, 24. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 142 -e conscripsisse. in psalm. 34, 8 -e accusaverunt. 63, 7. RVSTIC. c. aceph. p. 1200^C^ -issime atque versutissime inquis.

adv. **falsim**. GLOSS. II 480, 27 -m (falso *a e*) ψευδῶς.

synon.: *ad* falsus *1*: confictus, ementitus, fallax, fallens, fictus, fucatus, imaginarius (APVL. apol. 76), inanis, mendax, perversus, plenus erroris, pravus (*adde*: LVCR. 4, 520), simulatus, vanus (*adde*: PLIN. nat. 30, 14). *ad* falsus *2*: adulterinus, corruptus, vitiatus (? VELL. 2, 60, 4). *coniuncta*: calumniosus, controversiosus, frivolus (*adde*: PRVD. cath. 1, 89), impudens, iniquus, invidiosus, levis, mobilis, obscurus. *opp.*: verus, vero similis, flexus (PACVV. trag. 308), minor. *syn. ad subst.* falsum: mendacium, simulatio. *ad adv.* falso: fallaciter (AVG. in psalm. 85, 14), frustra, inaniter (AVG. civ. 18, 39), iniuria. *ad* false: versute. *opp.*: vere, vero, abusive (RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 70^C^).

deriv.: falsarius. falsitas, falsimonia. falsare. *compos.*: falsidicus (falsidicentia), falsificatus, falsificus, falsiiurius, falsiloquus (-loquax, -loquium), falsiparens, falsitestis. perfalsus (?).

2. fallo, -āre *v. p. 180, 73.*

? **3. fallo**, -ōnis *m.* GLOSS. V 619, 36 -o (fullo *coni. Heraeus*) mercennarius.

fals *v.* falx.

falsārius, -a, -um (falsārius, -ī *m.*) [*a* falsus, -um. *Th.*]. GLOSS. πλαστογράφος. ψευδογράφος. ῥᾳδιουργός. NOT. Tir. 56, 22 -us.

i. q. falsator, adulter, plerumque de falsantibus scripta, testamenta; cf. COD. Theod. 2, 27, 1 (*a. 421*) quid ... aliud -us agit, quam ut similitudinem veritatis imitetur?: CATO or. inc. frg. 11 tu ..., si verum supprimis, -us agnosceris; si falsa confingis, mendax esse videris. SVET. Claud. 15, 2 praecidendas -o manus. Nero 17 adversus -os tunc primum repertum, ne tabulae nisi pertusae ... obsignarentur. Tit. 3, 2 *se* maximum -um esse potuisse. TERT. idol. 5 -os ... manibus operari malas litteras. adv. Hermog. 1 bis -us, et cauterio et stilo. adv. Marc. 4, 3 p. 428 inundatione -orum (*syn.* adulteros) obliteratum *euangelium*. 4, 5 p. 432 MARCIAN. dig. 48, 10, 1, 4 CYPR. zel. 7 COD. Iust. 4, 19, 24 (*a. 378*). HIER. epist. 57, 2, 3 contionentur me -um *eqs.* (57, 4, 2. 57, 13, 2 praef. Vulg. Iob 2 euang.). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 19 AVG. c. Faust. 33, 6 p. 791, 2 *scripturarum apostolorum.* c. mend. 7, 18 p. 491, 6 (*postea* testamentum ... corrupisse). PETIL. Aug. c. Petil. 2, 8, 17 si hominis mortui testamentum flammis incenderes, nonne -us punireris? 2, 29, 66 *privatim ius dicens* cum eo, quod conficit, -us obtinetur? SALV. eccl. 4, 28 NOVELL. Iust. 114, 1, 1 CASSIOD. var. 12, 5, 6. LEX Burg. Rom. 32 tit. de -is et falsis testibus. 32, 1. 2 legem Theodosiani ... de -is (*cf.* COD. Theod. 9, 19 de falso). 39, 2 si novos quicumque terminos occulte posuerit, poena -i teneatur. LEX Visig. 5, 7, 8. 7, 5, 3. 4. 5. *add. genet.*: DIONYS. EXIG. Procl. or. 11 malus passionum -us (*i. diabolus*). *adiect.*: TERT. adv. Marc. 5, 21 p. 649 ut *epistula* -as manus Marcionis (*sc. interpolatoris euangelii*) evaderet (RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 17. 2, 41). IREN. 3, 10, 4 hos angelos -i Gnostici dicunt ab ogdoade venisse.

falsātio, -ōnis *f. a* falsare. *i. q. corruptio, adulterium, commentum*: IREN. 1, 20, 1 assumunt ... et illam -em (ῥᾳδιούργημα), quasi dominus ... responderit. 4, 33, 8 lectio sine -e et secundum scripturas expositio legitima. HIER. adv. Rufin. 2, 18 praemissa -e ab haereticis apostolorum et utriusque Clementis atque Dionysii.

falsātor, -ōris *m. a* falsare. FIRM. math. 3, 7, 26 quasi malefici aut quasi -es damnabuntur *eqs.* AVG. c. Faust. 16, 8 si nos non crediderimus falsis, ... -es *offendimus*. PAVL. Faust. Rei. epist. 4 p. 183, 3 subdolus -r. LEX Sal. 30, 3 (*cod. H*). 30, 7 delatorem aut -em. *add. genet.*: HIER. adv. Rufin. 3, 26 -em schedularum tuarum (*i. epistulae falso tuo nomine inscriptae*). *nota i. q. mendax*: AVG. serm. 84, 1 dicit tibi ipsa mors: ... inveni te -em et miserae vitae amatorem.

falsē *v. supra l. 5 sqq.*

falsidicentia, -ae *f.* [*cf. c.* falsidicus. *Th.*]. IVL. VAL. 2, 1 increpare vatem -ae coeperat.

falsidicus, -a, -um [*a* falsum (-a) dicere. *Th.*]. GLOSS. πλαστολόγος. ψευδολόγος. NOT. Tir. 56, 22^a^ -us. *i. q. falsiloquus, mendax*: *adi.* (*de rebus: l. 84 et p. 201, 3*): PLAVT. Capt. 671 me meamque rem ... tuis scelestis -is fallaciis deartuasti. AVSON. 118, 17 -i vates, ce-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

merant qui carmine verum. SERV. Aen. 3, 461 ne -us vel minus peritus ... putaretur sacerdos. AVG. serm. 199, 3 secundum ... non sane fatidicos, sed plane -os libros. AVELL. p. 64, 24 -a relatione. ISID. sent. 3, 55, 2 testis. *subst.*: PLAVT. Trin. 770 mendaciloquum aliquem ... -um confidentem. ACC. carm. frg. 11 -a (falsifica *pars codd.*), audax, gnati mater pessimi, odibilis. PETIL. Aug. c. Petil. 2, 13, 29 -os et mendaces. ISID. sent. 3, 55, 5 -orum ... testimonium sibi non convenit.

falsificātus, -a, -um [*cf. c.* falsus *et c.* facere. *Th.*]. *i. q. falsatus*: PRVD. ham. 549 nil de pestiferis opibus aut -is terrarum spoliis stulto oblectamine libans *anima*.

falsificus, -a, -um *a* falsum (-a) facere. PLAVT. Mil. 191 domi habet *mulier* animum falsiloquum, -um, falsiiurium. ACC. carm. frg. 11 *v. l. 5.*

falsiiūrius, -a, -um *a* falsum (-o) iurare. *i. q. peiurus*: PLAVT. Mil. 191 *v. l. 12.*

falsilocus, -a, -um *v.* falsiloquus *l. 34.*

falsiloquāx, -ācis *adi.* [*cf. c.* falsiloquus *et c.* loquax. *Th.*]. GLOSS. mendax. VEN. FORT. Mart. 1, 92 -x pereunte fide, male doctus in arte *diabolus*.

falsiloquium, -ī *n.* [*cf. c.* falsiloquus. *Th.*]. *i. q. mendacium*: IREN. 1, 9, 5 cognoscere est ... ex ostensione ... ab iis id quod fingitur -um (ψευδηγορίαν). 2 praef. 1 omne ab his *Valentinianis* ... adinventum esse -um. 5, 23, 1 *diabolus* decepit eam (*Evam*) denuo per -um (*postea* mendacium). PS. IGNAT. ad Eph. 9 plenus extans -o (ψευδολόγου) *spiritus erroris*. DON. Ter. Phorm. 131. HIL. c. Const. 25 quam linguam non ad -um coegisti? AVG. retract. prol. 2 incidunt ex multiloquio etiam in -um. c. Iul. op. imperf. 1, 42 tua -a. CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p. 132, 10 GREG. M. moral. 13, 11 *bis* VITA Caes. Arel. 45. *add. genet.*: HIL. trin. 10, 2 haec ... simulatae religionis -a confirmant (*antea* mendaciloquiorum). PRISCILL. tract. 2 p. 34, 18 sermonum. *syn.*: mendaciloquium. *opp.*: multiloquium.

falsiloquus, -a, -um [*a* falsum loqui. *Th.*]. *legitur inde a* PLAVTO. *de animo, animantibus*: PLAVT. Mil. 191 animum -um (falsilocom *codd.*) *v. supra l. 12.* PS. IGNAT. ad Eph. 9, 1 -us (ψευδολόγου) ... est *spiritus erroris*. GREG. M. moral. 10, 9 p. 925^A cives. *add. genet.*: PLAVT. Capt. 264 quarum rerum te -um mi esse nolo. *de rebus*: ITALA I Cor. 13, 4 (Ps. Aug. serm. 61, 3) dilectio non est -a (περπερεύεται, cod. d *et* VVLG. caritas non est [*vel* agit] perperam). PRVD. apoth. 107 -a est divini pagina libri? ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 26, 16 livor. APRING. in apoc. 1, 1 carminibus. *subst. masc.*: VVLG. Iob 16, 9 suscitatur -us (τὸ ψεῦδος) adversus faciem meam. CLAVD. MAM. anim. 2, 11 p. 142, 5 fas ... est ... veritatis gladio -i (falsiloquii *coni. Barth*) cerviculam ... concipilari. APON. 8 p. 167. VEN. FORT. Mart. 2, 274 tegmina -i vanescunt alba nigelli (*i. diaboli*). *neutr.*: CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 175, 24 si quid -i (falsiloquii *codd. fere*) vanitatis vitio progenitum ... astrepuerit.

falsim *v. p. 200, 20.*

falsimōnia, -ae *f.* [*a* falsus. *Th.*]. PLAVT. Bacch. 541 quos cum censeas esse amicos, reperiuntur falsi[s] -is.

falsinōminis *adi. v. p. 193, 23.*

falsiparēns, -ntis *adi. a* falsus *et* parens. *cuius pater falsus est*: CATVLL. 68, 112 quod *solum* ... fodisse ... audit -s (*cf.* ψευδοπάτωρ *Callim. hymn. 6, 99*) Amphitryoniades (*i. Hercules*).

***falsitās,** -ātis *f. a* falsus. *legitur et sing. et plur. inde ab* ITALA *et* ARNOBIO. ISID. diff. 1, 220 negare quod verum est, -s est, fingere quod verum non est, mendacium est.

1 *generatim de fallacia fraude errore mendacio*: **a** *i. q.* *error, falsa opinio* (*in philosophia et apud Christianos de haereticis, etiam meton. de falsis sententiis, falsa doctrina, passim opp.* veritas; *saepe add. genet. explic. vel subi.*): ARNOB. nat. 1, 42 quae nec ipsi *Iudaei* audent -is arguere (1, 57 *bis.* 4, 19. *cf.* 2, 56 redarguant ... -es. LACT. inst. 5, 2, 13 DON. Ter. Phorm. 132. AVG. c. Pelag. 4, 8, 21 duas istorum -es [*i. falsas assertiones*]. PAVL. MED. bened. 2, 2). LACT. inst. 3, 2, 1 religionum (*syn.* erroris; *cf.* CHALC. transl. 44. HIL. in psalm. 57, 3 sermonis -s et vitae error. FILASTR. 83 AVG. civ. 22, 24 p. 613, 15). 5, 3, 23. PS. ORIG. tract. 17 p. 180, 18 obrepit -s haereticorum (HIL. in Matth. 26, 5 in psalm. 122, 10). FIRM. math. 1, 1, 1 doctrinae (*coni.* infirmitas). HIL. op. hist. frg. 1, 3 si modo veritatem euangelicam -e (*postea* iudicii corruptelam) corrumperem. syn. 32 sub -e. trin. 1, 16 creatio *Christi* -em (*sc. opinionis*) docet. OPTAT. 3, 12 p. 101, 3 *syn.* falsae opinionis. PS. APVL. herm. 1 p. 265 *propositio* sola ex omnibus *speciebus orationis* veritati aut -i obnoxia (MART. CAP. 4, 388. 395). 6 p. 270. SCHOL. Hor. epist. 2, 1, 45/7 ⟨p⟩seudomenos est cum -em veritate confirmat. PELAG. in Tit. 1 p. 897^A. RVFIN. hist. 6, 18, 4 *i. falsa philosophia.* COD. Theod. 16, 5, 9 pr. (*a. 382*) vitae solitariae -e (*de haeresi solitariorum*). AVG. civ. 6, 4 de -e quae pertinet ad errorem. bapt. 3, 15, 20 fabulosis. quaest. hept. 1, 35 quod absurdissimae -is est. c. Iul. op. imperf. 6, 20 dogmatum (ORIG. in Matth. 18, 23). *al.* SACR. Leon. p. 331 mortiferae. LEO M. serm. 25, 1 verisimiles (PRIMAS. in apoc. p. 900^B). 28, 5 *syn.* impietates. 30, 5. CAEL. AVR. chron. 3, 4, 65 causarum. CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p. 131, 24 *al.* BOETH. cons. 5, 3, 59 *syn.* opinio fallax. VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 16 nebulosae. *et passim. nota abundantiam*: BOETH. cons. 5, 3, 80 sine -is errore. VINCENT. LER. 2, 1 haereticae pravitatis -e. *imagines*: PRISCILL. tract. 3 p. 56, 9 haereticae -is irruant foveam (SACR. Leon. p. 356 laqueos). AVG. epist. 93, 23 nebulas callidae -is (in psalm. 49, 3 umbra). **b** *i. q.* *mendacium, figmentum*: ARNOB. nat. 1, 56 inditas scriptis et commentariis -es (7, 49). 5, 15 *res* mendaciter et -is alicuius fictione composita. EPIST. syn. Sard. (Hil. op. hist. frg. 2), 2; *syn.* mendacii (*cf.* Migne 56, 841^C calumniis. 2, 5 AVG. civ. 3, 4. 18, 54 epist. 40, 3 CASSIAN. inst. 7, 25, 1 RVRIC. epist. 1, 2 p. 353, 12. *cf.* ISID. sent. 3, 55, 4 mendacii -s). FILASTR. 121, 2. 121, 8 pr. 3 -e Graecorum putatur esse antiquum. AMM. 16, 1, 3 quod ... -s arguta concinnat. CLAVD. DON. Aen. 2, 101. 4, 365 quae composita -e mentiris. *al.* FVLG. myth. 3, 6 p. 68, 22 tantam -um congeriem. *ibid.* p. 69, 3 HIER. epist. 34, 5, 2. RVFIN. hist. 1, 9, 3 (ψεῦδος). 4, 7, 14. PS. RVFIN. in psalm. 11, 3 vanitati et duplici -i. AVG. civ. 4, 29 tit. auspicii. 12, 11 historiae. 22, 6 p. 562, 4 fabularum (*cf.* doctr. christ. 2, 25, 39). epist. 118, 7 multorum annosas et decrepitas -es. *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 1, 8 ex varietate responsi -s *accusatorum* deprehensa. AVIAN. fab. pr. p. 3 MART. CAP. 8, 831. EPIST. pontif. 365 Migne 20, 784^B machina -is in eum compositae. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 162 lectio ... quae sit aliqua -e culpata. RVRIC. epist. 1, 10 p. 363, 22 poetarum. ENNOD. epist. 1, 14, 2 p. 25, 7 *al.* CASSIOD. in psalm. 140, 4 Ios. c. Ap. 1, 230 *al.* ISID. sent. 2, 30, 1 *al.* **c** *i. q.* *fallacia*: EPIST. Alex. p. 213, 16 ne inter nemorum densitatem aliqua in morem hominum nos illuderet -s (*postea* dolo; *cf.* PASS. Theclae C 40 p. 115, 18 *i. q. phantasma* [temptatio *pars codd.*]). RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 96^B *oculi*. AVG. civ. 10, 27 -e phantasmatum et deceptoria vanarum ludificatione formarum (*cf.* 22, 22 p. 607, 7 visorum). 10, 30. 11, 26 veri similis. epist. 7, 5 *al.* ZACCH. 1, 13. MACR. somn. 1, 3, 17 insomniorum. *adde*: CAEL. AVR. acut. 1, 15, 121 ducentes *aegri* ... mentis errorem -e ... afficiuntur. 2, 1, 1 auditūs. 2, 32, 168 intellectus. 3, 14, 116 visus. chron. 1, 5, 151 -e possessi. **d** *i. q.* *malitia, dolus, fraus*: COD. Iust. 1, 22, 3 (*a. 313*) precum. EPIST. syn. Sard. (Hil. op. hist. frg. 2), 2 *coni.* fraudem, versutiam. 5 *syn.* malitia (*cf.* Migne 56, 843^B versatio). *al.* HIL. in psalm. 118 lamed 2 scit in terris propter -em hominum non manere. AMM. 29, 1, 43 constrictus ... laqueis impiae -is (*i. falsae accusationis*). HIER. epist. 40, 2, 2. AVG. serm. 38, 4 si non est in corde tuo dolus -is. ZACCH. 1, 30 VAL. CEM. hom. 15, 5. 20, 6. 7 *syn.* fraude. SALV. gub. 4, 40 -es, ... periuria. 7, 62 fraudium -um periuriorum nefas. **2** *speciatim*: **a** *de falsis testimoniis, peiurio*: ITALA Matth. 15, 19 (Hil. in psalm. 118 iod 18) de corde ... exeunt ... furta -es (ψευδομαρτυρίαι, codd. a d δ e f ff^1 g^1 q *et* VVLG. falsa testimonia) blasphemiae. SCHOL. Pers. ed. Kurz 5, 137 iura: hoc est -e auge peculium. AVG. epist. 126, 11. LEO M. serm. 59, 2 commenticias subornatorum testium -es. VAL. CEM. hom. 1, 3. 2, 1 -bus armata periuria. 20, 6. **b** *i. q.* *falsatio, interpolatio*: *de adulteratione sacrorum scriptorum*: HIER. epist. 57, 7, 4 accusent apostolum -is, quod nec cum Hebraico nec cum septuaginta congruat translatoribus (57, 9, 1. 57, 12, 1 in Dan. 1, 1 p. 623 adv. Rufin. 3, 38). adv. Pelag. 1, 25. AVG. c. Faust. 11, 4 p. 320, 6 maluitque dicere *Faustus* Pauli epistulam aliorum -e corruptam quam ipsius errore vitiosam (12, 4 p. 333, 2 epist. 82, 6). CASSIOD. inst. div. 15 p. 1130^D *syn.* mendositas, perversitas. RVSTIC. c. aceph. p. 1202^D. *in iure et instrumentis publicis*: AMM. 15, 5, 12 textu interpolato ... ex libidine consarcinatae -is ascripta. AVG. c. Fort. 20 p. 98, 19 -is crimine condemnare (COD. Iust. 5, 17, 8, 2 [*a. 449*]. 4, 21, 20 pr. [*a. 530*]. 4, 21, 21, 1. 1, 17, 2, 19 [*a. 533*]. *cf.* 1, 17, 2, 22 poenam [6, 23, 29, 7]. COD. Theod. const. Theod. p. 93 nota). COD. Theod. 12, 6, 27 pr. (*a. 400*) nisi -is arguantur. COD. Iust. 1, 17, 2, 21 -is rei (LEX Visig. 7, 5, 6). 6, 23, 29, 2 committitur. 6, 42, 32, 1 ne quid -is incurrat. VAL. CEM. hom. 20, 5 *testamenti*. NOVELL. Iust. 44, 2 (*a. 536*) multas -es (παραποιήσεις) ex talibus chartis ostensas. LEX Burg. Rom. 31, 2 LEX Visig. 7, 5, 3. 5 PASS. Desid. (Script. rer. Merov. III) 9 copias -um.

syn.: (iudicii) corruptela, error, falsa opinio, impietas, mendacium, vanitas (*adde*: AVG. civ. 7, 22 SALV. gub. pr. 2). dolus (*adde*: ORIG. in I reg. 7 p. 1003^C), fraus, malitia, versutia. mendositas, perversitas. *coniuncta*: infirmitas, libido (ARNOB. nat. 4, 19), praesumptio (AVG. in psalm. 101 serm. 2, 8). *opp.*: veritas.

falsitestis ψευδομάρτυς GLOSS. II 480, 24.

***1. falso,** -āvī, -ātum, -āre *a* falsus. GRAMM. VII 273, 9 'falso' et nomen (*sc. dativo*) et verbum et adverbium est. *al.* GLOSS. -ata falsitatibus corrupta. -atus sum deceptus sum (*cf.* falsus sum *p. 180, 67*). *legitur inde ab* IRENAEO *et* MOD. dig. [*it.* falsare, *francog.* fausser. *M.-L.*] *i. q.* *adulterare, corrumpere, vitiare* (*scripta; pondera: l. 75*): MOD. dig. 48, 10, 32, 1 decreto ... divi Hadriani praeceptum est in insulam eos relegari, qui pondera aut mensuras -assent (*antea* corruperit). IREN. praef. 1 -antes (ῥᾳδιουργοῦντες) verba domini *gnostici* (RVFIN. hist. 4, 23, 12). CARM. adv. Marc. 5, 80. OPTAT. 1, 10 p. 13, 10 -verunt symbolum. PRISCILL. tract. 2, 53 p. 42, 9 scripturas (AMBR. fid. 2, 15, 135 AVG. c. Faust. 32, 8 p. 767, 3 conf. 5, 11, 21 retract. 2, 7, 1 mor. Manich. 2, 17, 55). 3, 67 p. 51, 26 *al.* AMBR. exc. fratr. 2, 96 typum ... veritatis. HIER. in Ier. 1 pr. p. 833/4 verum ... pro corrupto atque -ato prophetam teneas. in Is. 6, 9 p. 97 Hebraeos libros ... a Iudaeis esse -atos (*i. suppositos; cf.* adv. Rufin. 2, 19. 3, 12 AVG. epist. 179, 10). virg. Mar. 8 p. 191^A. 16 graecos codices (RVFIN. Adamant.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2,18 AVG. c. Faust. 11, 2. 32,16 LEO M. epist. 15, 15). adv. Rufin. 2, 20 *verbum.* 3,4 *schedulas. al.* RVFIN. hist. 4, 22, 9 (ἀναπεπλάσθαι). 4, 23, 12 epistulis (CONSTANT. LICIN. Aug. epist. 88, 4 LEO M. epist. 130, 3 CASSIOD. Didym. in II Petr. p. 1774^{A}. *cf.* AVG. epist. 82, 6 apostolicas litteras). apol. adv. Hier. 1,16 quod -uri haec essent. *al.* AVG. c. Faust. 32,16 *euangelium* (EPIST. pontif. 700 Thiel [Gelas. I 42], 6). PETIL. Aug. c. Petil. 2,72,161 -ando mandata. SVLP. SEV. dial. 1,6,2 ne -ata sequerentur *in scriptis Origenis* (*syn.* fraudulenter inserta). 1,6,4 BACHIAR. fid. 1. PS. PROSP. vocat. gent. 1,8,2 (*in imag.*) quidquid in animae paginis diabolus invidendo -vit. LEX Visig. 7,5,1 tit. qui regias auctoritates ...-are praesumpserint. 7,5,2. 7,5,4 testamentum. GREG. M. epist. 6, 14 Chalcedonensis synodus ... ab ecclesia Constantinopolitana -ata est.

syn.: adulterare (RVFIN. Adamant. 2, 18), corrumpere (*adde*: RVFIN. hist. 4, 23, 12 apol. adv. Hier. 1, 16), vitiare (LEO M. epist. 15, 15). *opp.*: emendare (AVG. c. Cresc. 3, 52, 58).

2. falsō *adv. v. p. 199, 13.*

? **falsor**, -ōris *m. cf. c.* fallere, falsus. *i. q. deceptor*: ZACCH. 3, 8 p. 1161^{C} dum ... -is (*sc. antichristi*) prodentur insidiae (*opp.* bacchatoris). *Hofmann.*

falsōsus (*adi.*) *v. p. 180, 69.* **falsus**, -a, -um *v. p. 191, 14.*

quisquilias paleas minutissimas vel surculi (sarculi *cod.*) minuti, quas **faluppās** vocant GLOSS. V 525, 32 (stupulas *corr. Landgraf*). [*it.* faloppa *aliaque v. 'Roman. etymol. Wörterbuch' s. v. (Nr. 3173). M.-L.*] *Mbr.*

falx, falcis *f.* [*fortasse cf. c. gr.* ἐμφαλκωμένοις· περιπεπλεγμένοις *et c.* flectere; *v. Curtius, Grundzüge d. griech. Etymologie*^{5} *169. Th.*].
VARRO ling. 5,137 -es a farre littera commutata; hae in Campania seculae. ISID. orig. 20,14,4 dictae -es quod iis primum milites herbam filicem solebant abscindere (GLOSS. V 568, 49). *formae: nom. sing.* falix: GLOSS. III 299,72. falcis: GREG. TVR. stell. 37. 38. 39 (*v. l. 82 sqq.*) GLOSS. III 299, 73. 525,11. V 361,3. flax: GLOSS. II 280, 58 (*cf.* 499, 31 fax). fals (*trad.* fali): GLOSS. III 204, 51. *abl. sing.* falce: VARRO frg. Char. gramm. I 122, 28 (*ex Plin. serm. dub.*). *genet. plur.* falcium: VARRO frg. *l. 39.* PLIN. serm. dub. frg. Char. gramm. I 141,19 nox, -x, calx ... cum i pronuntianda sunt. *ita*: CAES. Gall. 3, 14, 5 PLIN. nat. 18, 261 ITIN. Alex. 25 PHYSIOGN. 86 (*nusquam* falcum). *acc. plur.*: VARRO frg. Char. gramm. I 129, 22 (*ex Plin. serm. dub.*) -ium falces, non falceis facit. *genus*: PRISC. gramm. II 323, 22 in alx unum femininum: haec -x, huius -is. GLOSS. δρέπανον (-ος). V 361, 3 uuidubil, sigdi, riftr (*anglosax.* wudubill *'securis'* [*ad lignum secandum*] sicol *et* rifter *'falx'*). NOT. Tir. 104, 11 fal⟨x⟩. 104, 12 -is. [*dub.*: CIC. Mil. 91.] *legitur inde a* CATONE.
[*val.* falcă, *it.* falce, *francog.* faux, *hisp.* hoz. *M.-L.*]

1 *nomen instrumenti curvi ad secandum apti* (*de quo v. Reinach, Daremberg-Saglio IV 968 sqq.*): CATO agr. 135, 1 Calibus et Minturnis cuculliones, ferramenta, -es *emas.* VARRO rust. 2 praef. 3 intra murum fere patres familiae correpserunt relictis -e et aratro (COLVM. 1 praef. 15). VERG. georg. 1, 508 curvae rigidum -es conflantur in ensem (*cf.* STAT. Theb. 3, 588 -es avidis et aratra caminis ... rubuere. PS. RVFIN. in Ioel 3, 9—12 in gladios -es et vomeres in pila mutarunt. DRAC. Orest. 398 curventur -bus enses). VERG. Aen. 7, 635 vomeris huc et -is honos, huc omnis aratri cessit amor. OV. met. 13, 766 Polypheme ... libet hirsutam tibi -e recidere barbam. fast. 4, 474 qui ... locus (*i. Zancle vel Drepanon*) curvae nomina -is habet (SCHOL. Verg. Veron. Aen. 3, 707 Drepani ... portus ... -is imagine. *adde*: OV. fast. 4, 694 suam peragebat humum sive usus aratri seu curvae -is ... erat. *v. etiam supra l. 49 et cf.* PAVL. FEST. p. 88 falcones dicuntur quorum digiti ... sunt curvati, a similitudine -is. CVRT. 8, 14, 29 copidas vocabant gladios leviter curvatos, -bus similes. PHYSIOGN. 86 pedes ... in modum -ium recurvi). LIV. 28, 45, 16. VAL. MAX. 5, 6 ext. 1 (*de Codro*) unum ... ex his *hostibus* -e percussum (IVST. 2, 6, 20 *militem* -e astu convulneraverat). COLVM. 2, 2, 13 *filicem* subinde nascentem -e decidas (*cf. supra l. 29*). 2, 13, 1 *viciae* quod -x reliquerit ... vomis rescindat. 2, 17, 6 quoties herba prosiluerit -bus desecare *oportet.* MART. 3, 24, 5 cito testiculos *hirci* et acuta -e secaret *rusticus.* ITALA Is. 2, 4 (TERT. adv. Marc. 3, 21 p. 414, 2) concident ... zibanas in -es (δρέπανα, VVLG. conflabunt ... lanceas suas in -es. *cf.* TERT. adv. Marc. 4, 1 p. 423, 26 id est feros et saevos quondam animos convertunt in sensus probos et bonae frugis operarios. CLAVD. 21, 223 Salius iam rura colat flexosque Sygambrus in -em curvet gladios). ITALA Zach. 5, 2 (Gild. Brit. 57 chron. III p. 58, 10) -em (δρέπανον, VVLG. volumen) ego video volantem (*cf.* HIER. *ad l.* p. 815 iuxta LXX δρέπανον πετόμενον, id est -em volantem. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 62, 1 Zachariae ... cum recordatus fuero perhorresco -em deferentis e caelo). CLAVD. 22, 194 cote novat nigras rubigine -es. NOVELL. Theod. 5, 1, 2 (*a. 438*) securus vomerem, securus -em possessor exerceat. MART. CAP. 9, 999 (vers.). *nota nomen sideris*: GREG. TVR. stell. 30 haec stellae kal. Augusti oriuntur primum, quas quidam -em vocant (*'Orion intellegendus' Galle*). 31 istae stellae (*canis minor, Galle*) -e secuntur. 37 in Octubre ... -is illa cum oritur, mediam noverit esse noctem. 38 mense Novembre ... -is (-x m^2 *in litura cod. Bamb.*) hora quinta noctis oritur. 39. *adde*: FIRM. math. 8, 29 p. 240 *in fine* (*Ald.*) extra ... partes istas aquarii cum ipso signo oritur -x. p. 241 *init.* in -e qui nati fuerint aratores erunt *eqs. cf. tamen p. 206, 43 sqq. et Boll, Sphaera p. 408.* *genera*: VARRO rust. 1, 22, 5 de ferramentorum varietate scribit permulta *Cato* (*agr. 10 sq.*) et genere et multitudine qua sint, ut -es, ...; quorum non nulla genera species habent plures, ut -es. PLIN. nat. 18, 261 -ium ipsarum duo genera: Italicum brevius ac vel inter vepres quoque tractabile; Galliarum latifundia maioribus ... medias caedunt herbas brevioresque praetereunt. arboraria: CATO agr. 10, 3. 11, 4 VARRO rust. 1, 22, 5. arboria: VARRO ling. 5, 137. denticulata: COLVM. 2, 20, 3 multi -bus veruculatis, atque iis vel rostratis vel denticulatis medium culmum secant. faenaria: CATO agr. 10, 3 VARRO ling. 5, 137. VLP. dig. 33, 7, 8 pr. cogendi *fructus causa paratae sunt* -es ... messoriae, -es faenariae (PAVL. sent. 3, 6, 36). TREB. Claud. 14, 6 huic (*Claudio tribuno*) de nostro privato aerario dabis ... -es duas, -es faenarias quattuor. PALLAD. 1, 43. GLOSS. III 299, 73 (525, 11) -is faenaria: χορτοδρέπανον. lumaria: VARRO ling. 5, 137 non apertum unde -es lumaria⟨e⟩ et sirpiculae *vocentur. ibid.* lumariae sunt quibus secant lumecta, id est cum in agris serpunt spinae. lunata: PALLAD. 1, 43 -es a tergo acutas atque lunatas. messoria: VLP. dig. 33, 7, 8 pr. *v. supra l. 12* (PAVL. sent. 3, 6, 36) ARNOB. nat. 6, 25 *v. p. 205, 79* PALLAD. 1, 43. PAPYR. Marini 80 II 8 (*a. 564*) -e missuria. GLOSS. III 204, 51 ἅρπη. putatoria: VLP. dig. 33, 7, 8 pr. quaerendi *fructus causa paratae sunt* ... -es putatoriae (PAVL. sent. 3, 6, 35). PALLAD. 1, 43 -es putatoriae quibus in arbore utamur et in vite. GLOSS. III 265, 16 κλαδευτήριον. rostrata: COLVM. 2, 20, 3 *v. supra l. 10.* rustaria: VARRO rust. 1, 22, 5. silvatica: CATO agr. 11, 4. sirpicula: CATO agr. 11, 4 VARRO ling. 5, 137 *v. supra l. 16. ibid.* -es sirpiculae vocatae ab sirpando. rust 1, 22, 5. stramentaria: CATO agr. 10, 3. veruculata: COLVM. 2, 20, 3 *v. supra l. 10.* vineatica: VARRO rust. 1, 22, 5. vinitoria: COLVM. 4, 25, 1 est ... sic disposita vinitoriae -is figura (*describitur*). *cf.* GLOSS. III 207, 56 uvae -x: σταφυλοτόμος. *messoris sim.*: VARRO rust. 1, 49, 1 herba, cum crescere desiit ..., subsecari -bus debet. 1, 49, 2 sicilianda prata, id est -bus consectanda quae faeniseces praeterierunt. 1, 50, 1 -e secundum terram succidunt stramentum. VERG. georg. 1, 348 -em maturis quisquam supponat aristis. PROP. 4, 2, 25 da -em et ... iurabis nostra gramina secta manu. OV. am. 1, 15, 12 cadet incurva -e resecta Ceres (*cf.* ANTH. 477, 6 curva -e recisa Ceres. AVIEN. Arat. 615 curvas in flava novalia -es exercere). OV. am. 3, 10, 12 prima Ceres ... -e coloratas subsecuit ... comas. epist. 1, 53 resecanda ... -e luxuriat *humus.* fast. 4, 914 *sata* crescere, dum fiant -bus apta, sinas. SEN. Phoen. 371 tertia iam -e decubuit Ceres. COLVM. 2, 17, 2 si qua obiacent -bus noxia. 2, 20, 30 si -bus seges cum parte culmi demessa sit. PLIN. nat. 18, 169 pars non nisi cum -e arva visit. 18, 261. 296 stipulae ... mediae -e praeciduntur. IVV. 14, 149 credas -bus actum. GELL. 2, 29, 14 afferes ... -es duas ..., cras metemus. APVL. met. 6, 1 erant et -es et operae messoriae mundus omnis. VLP. dig. 50, 16, 31 pratum est, in quo ad fructum percipiendum -e ... opus est. FIRM. err. 3, 2 quod -e messor maturis frugibus facit. CARM. epigr. 1238, 1 (*saec. III*) ⟨d⟩emessor pra⟨t⟩is ⟨su⟩a grami⟨n⟩a ⟨f⟩alce r⟨etondens⟩. VVLG. deut. 16, 9 qua *die* -em in segetem miseris. 23, 25 -e ... non metes spicas. Is. 48, 5 Ier. 50, 16 Ioel 3, 13 Marc. 4, 29 apoc. 14, 15. 16 CLAVD. 26, 463. 28, 389 flavescentia ... messibus aestivae detondent Gargara -es. carm. min. 31, 41. SIDON. epist. 1, 6, 3 si ... prati floreas opes panda curvus -e populēris. DRAC. mens. 6. ENNOD. epist. 1, 3 p. 6, 14 ad -em gravidas aristas adducat. carm. 1, 3, 17. *in imag.*: OV. epist. 6, 84 carmina novit diraque cantata pabula -e metit. ars 2, 322 sere quod plena postmodo -e metas. TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 331, 28 securem et -em admittit sanctitatis. AMBR. in psalm. 118 serm. 2, 13 terram suam excolere tamquam bonus agricola debeat aratro quodam et -e sapientiae. SEDVL. carm. pasch. 5, 156 -x torva patrum segetem caesura nepotum. ENNOD. opusc. 2, 82 p. 313, 6 profana messis nulla disciplinae ante maturitatem succisa -e. CASSIOD. in psalm. 101, 5 mox ut ab eius (*domini*) praeceptis fuerimus diabolica -e succisi, statim arescimus. *frondatoris, putatoris sim.*: CIC. Tusc. 5, 65 immissi cum -bus multi purgarunt et aperuerunt locum *dumosum.* CATVLL. 64, 40 non -x attenuat frondatorum arboris umbram. LVCR. 5, 936 arboribus veteres decidere -bus ramos. VARRO rust. 1, 40, 6 quod *surculi* intro est -e extenuatum (*de inserendis arboribus*: COLVM. 5, 11, 4 *surculos* -e acuta ex ima parte deradito. arb. 3, 4 *virgae* imam partem ... acutissima -e ... rotunda plaga amputato. 5, 2 duas gemmas ... -e acuta radas. 26, 4 *surculos* -e acuta ab una parte eradito. PLIN. nat. 17, 109 vestigio fissurae -e in truncis facto). VERG. georg. 1, 157 ruris opaci -e premes umbras. 2, 416 iam -em arbusta reponunt. 2, 421 neque illae *oleae* procurvam expectant -em (*cf.* GRATT. 343 curvae rumpant non pervia -es. *cf. p. 205, 4*). HOR. epod. 2, 13 inutiles ... -e ramos amputans. OV. met. 9, 383 ab acutae vulnere -is ... frondes defendite nostras (COLVM. 5, 6, 9 acuta -e abraditur *ulmus.* arb. 29, 1 radicem arundinis acuta -e praesectam. *cf.* PLIN. nat. 17, 251 exacutam -is aciem ... imprimentes *in corticem. cf. supra l. 70 sqq.*). OV. met. 14, 628 *Pomonae* gravis est ... adunca dextera -e (*cf.* COLVM. 10, 328 *holitor mercibus* maturis quaerit supponere -em). fast. 4, 753 mea -x ramo lucum spoliavit opaco. COLVM. 5, 6, 11 *arbores* -e formandae. 5, 6, 13. 14 summae virgae -e debent enodari. *ibid.* quic-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quid -e contingi poterit, exputandum est. 5, 9, 3 plagae utraque parte -e leventur. CALP. ecl. 1, 21 *fagum* nescio quis properanti -e notavit. 5, 98 -e nemus vivasque recidere frondes. PLIN. nat. 15, 4 *oleas* nec desiderare rastros aut -es ullamve curam (*cf. p. 204, 75*). 16, 251 *druida* -e aurea demetit *viscum*. 17, 69. 101 levigatur -e truncus. 17, 200. 24, 57 *sucus* detruncatione ramorum a -e destillans. STAT. silv. 5, 2, 69 nescia -is silva comas tollit. QVINT. inst. 2, 4, 11 frondibus teneris non putant adhibendam esse -em. ISID. orig. 20, 14, 4 -x est qua arbores putantur et vites. *in imag.*: HOR. sat. 1, 3, 123 magnis parva mineris -e recisurum simili te. POTAM. tract. 1 p. 1412^B si fuerit de rosario -e pollicis vellicata rosa. OPTAT. 1, 11 p. 14, 4 a radice matris ecclesiae invidiae -bus amputati. RVFIN. Orig. in gen. 3, 5 adhibete ... labiis -em et oris operimenta desecate (*cf. ibid.* circumcisionem labiorum). apol. adv. Hier. 2, 1 *accusationum* caput ... ut cetera mendacia veritatis -e resecandum est. AVG. bapt. 1, 18, 28 passionis -e purgatum (un. bapt. 13, 22 *cf.* c. Cresc. 2, 38, 49 -e martyrii purgaretur). serm. ed. Mai 48, 1 non illa *terra* gentium -em legis senserat. EPIST. pontif. 573 Thiel (Simplic.) 3, 6 acie ... euangelicae -is abscidi. PAVL. epigr. 91 -em verbi cordi imprimeremus. ENNOD. dict. 9, 11 p. 453, 10 verborum luxuriem artis -e truncare. epist. 1, 7, 2 p. 16, 8 omnes errorum rami magistra vivendi solent -e truncari. 1, 24, 1 p. 35, 15 tuas culpas nulla -e resecando. 2, 7, 1 p. 46, 11 narrationum vias et itinera aperienda -e doctrinae. 3, 51, 2 p. 94, 2 -bus suis (*i. mentis*) verborum calle reserato. opusc. 7, 1 p. 411, 6 praeceptorum -e caelestium erraticos palmites de conversationis suae radice sustulerit. IVST. VRGELL. in cant. 43 adhibita disciplinae -e ab omni superstitione purgati (*cf. ibid.* tempus putationis advenit).
adde: INSCR. christ. Rossi II p. 212, 59, 11 invasores sanctorum -e subegit Romanae ecclesiae iudiciisque patrum. *vinitoris*: VERG. ecl. 3, 11 mala vites incidere -e novellas. 4, 40 non vinea -em *patietur*. georg. 3, 365 acie nondum -is temptanda *est palmes* sed uncis carpendae manibus frondes. Aen. 7, 179 Sabinus vitisator curvam servans sub imagine -em (*cf.* CLAVD. DON. *ad l.*). HOR. carm. 1, 31, 9 premant Calenam -e ... vitem. TIB. 1, 7, 34 viridem dura caedere -e comam. PROP. 2, 19, 12 vitem docta ponere -e comas. OV. met. 14, 649 -e data frondator erat vitisque putator. COLVM. 4, 6, 5 -e deputari superiorem partem *vitis*. 4, 7, 1. 2 -e vulnus penitus impressum. *ibid.* caulibus duris -em adhibere. 4, 9, 1 plaga obliqua -e fit. 4, 10, 1. 4, 24, 5 *vitem* -e eradi vivo tenus. 4, 24, 7. 18. 21 obtusa ... et hebes et mollis -x putatorem moratur. 4, 24, 32 nec ignoret *putator* in quaque re qua parte -is utendum sit. 4, 25, 3 ductu -is, non ictu conficitur *putatio*. 4, 29, 11. 5, 6, 23. arb. 7, 5 quam acutissima -e findas *materiem* (8, 3 -e acuta leviter vitem vulnerato. 10, 3 -e acuta semel aut bis ... mucrone ferito. VVLG. apoc. 14, 14. 17. 18. 19 [δρέπανον]. *cf.* PLIN. nat. 17, 192 acie -is exacuta. 17, 265 -es cum sint exacutae). COLVM. arb. 10, 2. 15 -es quibus vineam putaveris. *ibid.* quotiens -em acueris. PLIN. nat. 17, 175 cum supina -e auferendo oculos vitis. 17, 176. 207. 227 contusio -is hebetioris. 17, 249 dedecus habetur ... -em ab illa volucre (*i. cuculo*) in vite deprehendi. PORPH. Hor. carm. 2, 19, 16. PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 12, 3 attondens vitem -e. COD. Theod. 13, 11, 1 (*a. 381*) si quis sacrilega -e succiderit. ENNOD. dict. 8, 7 p. 448, 4 qui vitium luxuriem curva -e resecavit. *adhibetur ad scalpendum, dolandum lignum*: TIB. 2, 5, 28 facta agresti lignea -e Pales. PROP. 4, 2, 59 stipes acernus eram properanti -e dolatus ... pauper in urbe deus. CVLEX 86 *pastori* -e deus colitur, non arte politus. MART. 6, 73, 1 non rudis indocta fecit me (*Priapum*) -e colonus. *cf.* OV. epist. 5, 22 incisae servant a te mea nomina fagi, et legor Oenone -e notata tua. *adhibetur a magis*: VERG. Aen. 4, 513 -bus ... messae ad lunam quaeruntur aënis *herbae* (OV. met. 7, 227 *Medea herbas* succidit curvamine -is aënae. MACR. sat. 5, 19, 9 *Medeam* herbas aeneis -bus exsecantem. *cf.* LVCR. 5, 1294 versa ... in opprobrium species ⟨es⟩t -is aënae). SEN. Med. 722 teneram cruenta -e deposuit comam *herba pestifera*. VAL. FL. 7, 370 tremunt sub -e *Medeae* catenae *Promethei*. *attribuitur dis: Priapo*: VERG. georg. 4, 110 custos furum atque avium cum -e saligna (COPA 23 tuguri custos armatus -e saligna). TIB. 1, 1, 18 terreat ut saeva -e Priapus aves. 1, 4, 8 armatus curva sic mihi -e deus (PRIAP. 11, 2 saeva nec incurva vulnera -e dabo). PRIAP. 6, 2 -x lignea ligneusque penis. 30, 1 -e minax ... Priape. 33, 6 -e manu posita fiet amica manus. 55, 1 -em ... de digitis fures subripuere meis. COLVM. 10, 34 inguinibus puero, praedoni -e minetur. MART. 6, 16, 1 pene viros terres et -e cinaedos. 11, 18, 21 cum stet sine -e mentulaque non est dimidio locus Priapo. *Saturno*: FEST. p. 186 *Saturnus* tenens ... -em effingitur, quae est insigne agricolae (MACR. sat. 1, 7, 24 cui *imagini Saturni* -em, insigne messoris, adiecit. *cf.* AVG. civ. 7, 19 -em habet ... propter agri culturam). PAVL. FEST. p. 325 -x est ei insigne. IVV. 13, 39 sumeret agrestem ... -em Saturnus fugiens. TERT. nat. 2, 12. ARNOB. nat 6, 12 *formatur* Saturnus cum obunca -e custos ruris ut aliquis ramorum luxuriantium tonsor. 6, 25 -x messoria ... quae est attributa Saturno. SERV. georg. 2, 406 -e quae est in eius (*Saturni*) tutela; nam Saturnus dicitur patri Caelo virilia -e amputasse. ... alii Saturnum deum esse temporum dicunt, quae sicut -x in se recurrunt *eqs.* (*cf.* MACR. sat. 1, 8, 9 -em ei ... aestimant attributam, quod tempus omnia metat et exsecet et incidat). AVG. civ. 7, 19 an -em sceptro perdito accepit? MACR. sat. 1, 8, 12 -em *Saturni* volunt fabulae in Siciliam decidisse. MART. CAP. 5, 425 (vers.) -em Saturni bello suetus *Silvanus* disquirit agresti (5, 566 [vers.] -em cum petis *Silvane* Saturniam). *cf.* NVX 63 non mihi -x nimias Saturnia deputat umbras. AVSON. 345, 8 quo generata Venus *est*, Saturnia desecuit -x (*cf.* SERV. georg. 2, 406 *v. supra l. 4*). *v. etiam p. 205, 81.*

2 *instrumenta bellica ob similitudinem sic vocata (v. Liebenam, PW. VI 1977): muralis, qua muri, valla, sim. rescinduntur*: SISENNA hist. 82 -es iniectas comminuunt, pluteos propius collocatis harpagis deiciunt. CAES. Gall. 3, 14, 5 *v. infra l. 29*. 5, 42, 5 -es testudinesque, quas idem captivi docuerant, ... facere coeperunt. 7, 22, 2 laqueis -es avertebant. 7, 84, 1 longurios, musculos, -es reliquaque, quae eruptionis causa paraverat. 7, 86, 5 -bus vallum ac loricam rescindunt. LIV. 38, 5, 4 -es ancoris ferreis iniectis in interiorem partem muri trahentes asserem praefringebant. CVRT. 4, 3, 10 -bus palmites arborum eminentium ad se trahentes. NON. p. 556 -es et harpagae: armorum genera murorum oppugnationi apta. VEG. mil. 2, 25 -es ferreas confixas longissimis contis. 4, 13 admoventur ... testudines, arietes, -es, vineae. 4, 14 *testudo* intrinsecus accipit trabem quae aut adunco praefigitur ferro et -x vocatur ab eo quod incurva est, ut de muro attrahat lapides, aut *eqs.* 4, 23 adversus arietes ... vel -es sunt plura remedia (*describuntur*). *adde*: TAC. hist. 3, 27 ex proximis agris ligones, dolabras et alii -es scalasque convectant. *navalis*: VEG. mil. 4, 46 -x dicitur acutissimum ferrum ad similitudinem -is, quod contis longioribus inditum chalatorios *funes* ... repente praecidit collapsisque velis liburnam ... inutilem reddit. CAES. Gall. 3, 14, 5 -es praeacutae insertae affixaeque longuriis non absimili forma muralium -ium *eqs.* CVRT. 4, 3, 25 unci ... et -es ex iisdem asseribus dependentes aut propugnatores aut ipsa navigia lacerabant. VEG. mil. 4, 44 -es et harpagones aliaque navalia genera telorum. *in curribus falcatis*: LVCR. 3, 650 amissam laevam ... abstraxe rotas -esque rapaces. LIV. 37, 41, 7 in extremis iugis binae circa eminebant -es. *ibid.* ab axibus rotarum utrimque binae ... deligabantur -es. CVRT. 4, 9, 5 aliae ... -es summissae rotarum orbibus haerebant (*ibid.* gladios). 4, 15, 4 alios ab utroque latere *currus* demissae -es laceravere. VAL. FL. 6, 424 illum acies curvae secat undique -is. GELL. 5, 5, 3 inducebat *Antiochus* etiam currus cum -bus. ITIN. Alex. 25 curulium -ium ... praedocti Paeones. VVLG. II Macc. 13, 2 habentem ... currus cum -bus (ἅρματα δρεπανηφόρα. ITALA Ambros. curros falcatos) trecentos. CYPR. GALL. Ios. 330 -bus et curvis armatas temne quadrigas. *ensis falcatus*: MANIL. 5, 22 Perseus cum -e Medusae (*cf.* HYG. astr. 2, 12 p. 46, 12 a Volcano -em [ἅρπην] accepisse *Perseum* ex adamante factam [SCHOL. Arat. p. 226]. 3, 11 p. 85, 26 *Perseus habet stellam* in manu ... qua -em tenere dicitur. p. 86, 5 caput eius et -x sine sideribus apparet. SCHOL. Arat. p. 228). CVRT. 9, 2, 19 vasta corpora *elephantorum* securibus -busque *Agrianorum et Thracum* mutilata sunt (*cf.* 8, 14, 29 *p. 203, 60*). STAT. Ach. 2, 133 quo turbine contum Sauromates -emque Getes arcumque Gelonus tenderet (*cf.* CLAVD. 21, 110 non te -e Gelonus, non arcu pepulere Getae, non Sarmata conto). IVV. 8, 201 clipeo Gracchum *gladiatorem* pugnantem aut -e supina (SCHOL. *ad l.* per -em supinam armatura Thracum intellegenda est, quibus proprium telum sica est. GLOSS. V 599, 23 falcarius: gladiator -em gerens. *cf. etiam p. 175, 33*). FRONTO p. 205, 16 N. ingentia Dacorum -bus illata vulnera. *adde*: LIV. 9, 36, 6 iere pastorali habitu, agrestibus telis, -bus gaesisque ... armati. MART. 14, 34 *de falce*: agricolae nunc sum, militis ante fui. CLAVD. 20, 145 quid ... moraris, Bellona, stringere -em, qua populos a stirpe metis.

deriv.: falcarius, falcastrum, falcatus, falcicula, 1. falco, falcula, falcitare. *cf. propr.* Falcidius (Falcilius?). *compos.*: falcifer, falciger, falcitenens. *Wulff.*

ˣfāma, -ae *f.* [*idem q. gr.* φήμη, *cf. c.* fari. *Th.*]. VARRO ling. 6, 55 hinc (*i. a verbo 'fari'*) -a et famosi (PAVL. FEST. p. 86 -a a fando dicta, sic apud Graecos φήμη ἀπὸ τῆς φάσεως. ISID. orig. 5, 27, 26 -a ... dicta quia fando ... pervagatur per traduces linguarum et aurium serpens). PRISC. gramm. II 11, 21 φ, cuius locum ... f obtinet ... in his ... dictionibus, quas a Graecis sumpsimus, hoc est '-a' *eqs.* (19, 9). *de formis: de plur.*: SCHOL. Verg. Veron. Aen. 4, 178 -am ... Sa⟨llustius dixit plu⟩rali numero *eqs.* (*seq. Sall. hist. frg. 1, 107*). CONSENT. gramm. V 348, 7 sunt pleraque nomina semper singularia, ... feminini *generis* ... '-a' *eqs.* *plur. legitur*: PLAVT. Trin. 186 *p. 207, 45*. SALL. hist. frg. 1, 90 *p. 222, 25*. 1, 107 per ... provinciam magnae atque atroc⟨es -ae erant⟩. ARRVNT. hist. 7 ingentes esse -as de Regulo. ARNOB. nat. 7, 12 p. 246, 15 inhonestas vos -as adiungere dis vestris. PAVL. NOL. epist. app. 2, 23 *ne* sinistrae -ae conflentur.
[*ex coniect.*: PLIN. nat. praef. 5 quanto tu ore patris laudes tonas, quanto fratris ⟨f⟩amas!] *de notione: vox media*: SERV. Aen. 4, 91 τῶν μέσων est. CLAVD. DON. Aen. 1, 379 -am medie posuit. 7, 225 bona ... vel adversa pro qualitate sui habent -am et magis mala quam bona. GLOSS. IV 80, 29 est nomen et bonarum et malarum rerum -a: dum non approbatur, -a est, cum approbatum fuerit, res est. *definitiones, differentiae*: CIC. inv. 2, 166 gloria est frequens de aliquo -a cum laude (*cf.* Sest. 139 Marcell. 26. Phil. 1, 29

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est ... gloria ... magnorum ... -a [*c, Isid. orig. 2,30,2; omitt. ceteri*] meritorum, quae cum optimi cuiusque tum etiam multitudinis testimonio comprobatur). Tusc. 3,4 est ... gloria *eqs.*; illa autem, quae se eius imitatricem esse volt, temeraria atque inconsiderata et plerumque peccatorum vitiorumque laudatrix, -a popularis *eqs.* (*cf.* MAR. VICTORIN. defin. p. 26, 11 *sqq.*). SEN. epist. 102, 8 quomodo -a non est unius sermo ... sic *eqs.* (*cf.* 102, 12. 13 ad gloriam aut -am non est satis unius opinio). 102, 17 -a vocem utique desiderat, claritas potest etiam (enim *codd.*) citra vocem contingere contenta iudicio. QVINT. inst. 5, 3 -am atque rumores pars altera consensum civitatis (*cf.* decl. 269 p. 98, 26) et velut publicum testimonium vocat, altera sermonem sine ullo certo auctore dispersum *eqs.* NON. p. 305 -a est opinio secundum consuetudinem (*seq. Verg. Aen. 3,121*). -a, spes profuturi numinis (*seq. Verg. Aen. 4, 217*). -a est ... infamia; unde et 'famosum' dictum est infame ... (*seq. Verg. Aen. 4,170 Ter. Ad. 263 al.*). DIFF. gramm. VII 522,32 opinio hominem suspectum facit, -a vel commendat vel destruit, rumor indicat. opinio ostendit, -a iudicat, rumor tumultuatur. DIFF. ed. Beck p. 65, 4 -a pervulgationem habet, opinio iudicium, rumor incerti notionem, existimatio suspicio est. ISID. diff. 1, 218 gloria ... virtutum est, -a vitiorum (*seq. Enn. scaen. 8 et 9*). FVLG. myth. 1, 15 p. 25, 20 cleos ... Graece -a dicitur *eqs.* 2, 2 p. 41, 12 Heracles ... id est herooncleos, quod nos Latine virorum fortium -am dicimus. Virg. cont. p. 94, 9 Polyphemum quasi apolunta femen quod nos Latine perdentem -am dicimus. GLOSS. opiniones sive existimationes. φήμη. -am infamiam. dubia -a opinio.

legitur inde a NAEVIO, *frequentant* LIV. TAC. *loci dub. vel corr.*: TRAG. inc. 118 ubi nec Pelopidarum facta neque -am (*Cic. Att. 15, 11,3; aliter Phil. 13,49 et epist. 7,30,1*) audiam. CIC. Att. 13,44,2 VARRO ling. 8, 21 VERG. Aen. 2, 587 SEN. apocol. 9 *v. p. 3,55.* CVRT. 9, 10, 24 Liberi non gloriam solum ... sed etiam -am (insaniam *Scheffer*). STAT. Theb. 10, 835 magnae data fata (-a *M*) neci. TAC. dial. 16. *ex coniect. probabili restitutum vel suppletum*: LVCIL. 55 fandam atque auditam iterabimus ⟨famam⟩. CIC. Att. 13, 20, 4 (tamen *M*). CVRT. 7, 2, 15 celeritatem ⟨-ae⟩. COMM. instr. 2, 35, 19 detrahis proximi -ae (proxime forma *codd.*). [*val.* faimă. *M.-L.*] *de Fama dea et de nom. oppidi v. nom. propr.*

I *i. q.* ***rumor, sermones*** (*praevalere videtur notio rei, non auctoris*): A *strictiore sensu, -a per sermones tradita*:
1 *ad vitam moresque hominum (exercituum, gentium) pertinens, -a bona et mala* (-a *significantius i. q. mala -a cf. supra l. 14 et 20*): NAEV. trag. 7 desubito -am tollunt, si quam solam videre in via (ENN. scaen. 8/9 summam tu tibi pro mala vita -am extolles et pro bona paratam gloriam. male volentes -am tollunt, bene volentes gloriam). PLAVT. Persa 351 inimici -am non ita, ut natast, ferunt (Trin. 186 hascine propter res maledicas -as ferunt). *cf.* Trin. 689 ne mi hanc -am differant (*seq. acc. c. inf.* VARRO frg. Non. p. 284 rumore). Persa 384 videto ..., ne haec -a faciat repudiosas nuptias. 386 quoius modi hic cum -a facile nubitur. TER. Hec. 218 ut vos mihi domi eritis, proinde ego ero -ā foris. 758 nolo esse falsa (ANTON. Cic. Att. 10, 8ᵃ, 1 *al.*) -a gnatum suspectum tuom. 775 non paenitet me -ae, solam fecisse *eqs.* Phorm. 169 habes ... uxorem sine mala -a palam. Ad. 263 maledicta, -am, ... peccatum in se transtulit (SVLP. APOLL. perioch. Ter. Ad. 5 -am rei). PACVV. trag. 52 quas ... egestas, -a, formido, pudor (*deest verbum*). TVRPIL. com. 162 opplere ... -a ac flagitis *aliquem*. ACC. trag. 458 me ... sermone indecorans turpi -a differet (*cf.* TAC. ann. 3,10 qua ... -a distraheretur). RHET. Her. 2,8,12 argumentando -ae (*E; -ndi forma M*) fidem ... abrogare. CIC. Cluent. 4 huius innocentiae sic in hac calamitosa -a quasi in aliqua ... flamma ... subvenire. 126 quid censores secuti sunt? ... *nihil* praeter sermonem atque -am (133 iudicii corrupti). Cael. 38 'fuit -a'. quotusquisque istam effugere potest? de orat. 2, 339 *hominum offensio* aut iusta est aut ex criminatione atque -a. top. 76 -a vulgi, quoddam multitudinis testimonium. fin. 1, 50 improborum facta ... suspicio insequitur, dein sermo atque -a (*cf.* SALL. epist. Mithr. 22 te ... illa -a sequetur [TAC. dial. 10. ann. 4,31 quae -a clementiam]. PS. AMBR. laps. virg. 6,25 solet -a subsequi factum. *cf. p. 210,4*). CIC. Att. 5, 20, 6 nec me tam -a, quae summa est, quam res ipsa delectat (*cf. p. 208, 32*). 15, 29, 2 qualis esset -a *de discidio*. ad Q. fr. 3,4,1 est ... tam gravi -a hoc iudicium, ut *eqs.* CAECIN. Cic. epist. 6,7,1 cum ... stultitia -ā multetur. PVBLIL. D 13 cum mala -a lucrum. Q 20 quem -a ... oppressit. SALL. Catil. 3, 5 honoris cupido *me* eadem, qua ceteros, -a atque invidia vexabat. Iug. 57, 6 pari ... periculo, sed -a impari boni atque ignavi erant. HOR. sat. 1,4,114 deprensi non bella est -a Treboni. SVLPICIA Tib. 3, 13, 2 amor, qualem texisse pudori quam nudasse alicui ... sit mihi -a magis. PROP. 2,18,37 credam ... narranti (*cf. p. 209,21. 211,17*) ... -ae (OV. epist. 9,119. PLIN. paneg. 59 iudicio nostro, oculis ..., non -ae ... et rumoribus. PRVD. psych. 231 vacuae credentur frivola -ae. *cf. p. 210, 31*). OV. trist. 1,1,49 securus -ae (*aliter p. 217,22*). fast. 6,557 ipsa ... negas, sed -a resedit (*Ehwald*, recepit *codd.*). LIV. 3,43,7 pessima xvirorum in vulgus -a est. 9,26,13 -ae magis ... memor. 22, 39, 18 ⟨si⟩ adversus -am rumoresque hominum ... firmus steteris. 25, 38, 20 hesternae eruptionis -ā contemni. 34, 61, 9 rem p. ... extra -am noxae conservandam esse. 44, 8, 2 ea profectio -am haudquaquam secundam habuit. 44, 22, 7 -ae contemptor (CLAVD. 18, 434). SEN. contr. exc. 5, 2 -am ... immittere. SEN. Thy. 204 -a te populi nihil adversa terret? benef. 3, 23, 4 egregium factum -a sceleris emisse. epist. 122, 14 faciunt *luxuriosi*, quod excitet -am (*cf.* TAC. hist. 3, 3 hanc sui -am ... commoverat. *cf. p. 215, 39*). LVCAN. 6, 570 *magam* -a loci Pompeio prodidit. PLIN. nat. 13, 126 contra -am cutem sinceram circumferens. 30, 7 *Thessalis* -am *artis magicae* in tantum adhaesisse, ut *eqs.* VAL. FL. 7, 310 -am scelerum ... suorum prospicit. STAT. silv. 5, 2, 100 immeritae ... palleret crimine -ae. MART. 10, 3, 9 procul a libellis nigra sit meis -a. QVINT. decl. 315 p. 240, 21 decepit te -a, civitas. IVV. 1, 72 per -am et populum ... efferre maritos *veneno necatos*. 9, 86 quod -ae opponere possis. 14, 1 -a digna sinistra (PAVL. NOL. epist. app. 2, 23 per quam *scintillam* adversus nos sinistrae -ae conflentur. *cf. etiam epith.*). TAC. hist. 1, 49 -ae nec incuriosus nec venditator (CAPITOL. Aur. 20,5 -ae suae curiosissimus). 2, 30 improspera Valentis -a apud exercitum ... erat. 2, 37 flagitia ... apertiore in dies -a noscebantur. ann. 2, 13 assistit fruiturque -a sui. 6, 51 egregium vita -aque *tempus* (15, 50 laudatum). PLIN. epist. 9, 23, 2 e senatu -am, qualem maxime optaveram, rettuli. SVET. Iul. 2 reliqua militia secundiore -a fuit. MIN. FEL. 28, 6 -a ... inspersis mendaciis alitur *eqs.* TERT. nat. 1, 7 p. 68, 18 ad explorandam -ae fidem. LAMPR. Alex. 20, 2 quos furtorum densior -a perstrinxerat (CAPITOL. Aur. 15, 5 gravis -a. *cf.* AVSON. 275, 2 principia ... *imperii* -a notat gravior). PS. AVR. VICT. epit. 1, 22 serviebat ... libidini usque ad probrum vulgaris -ae. AVSON. 319, 27 -am, quae posset vitam lacerare (*cf. infra l. 64*) bonorum, non finxi, et veram, si scierim, tacui. VVLG. Phil. 4, 8 quaecumque bonae -ae (εὔφημα), haec cogitate. AVG. civ. 7, 4 p. 279 crimine -am traxit (*cf. infra l. 37*) infamem. c. Cresc. 3,9 falsitas -ae. BACHIAR. repar. laps. 11 p. 1047ᴮ foetorem -ae turpis *emittere*. SACR. Leon. p. 366 malae -ae nigra dedecore. *accedit genetivus, quo virtutes aut vitia, artes sim. indicantur* (*gerund. l. 49*): CIC. Verr. 3, 115 homines, quos ... nequitiae -a delectat (Lael. 15 sapientiae. SEN. epist. 87, 31 -a pecuniae ... etiam nocitura. *cf.* SIL. 1, 262 -am letalis amare lacerti. *cf. p. 207, 67*). Catil. 4, 12 summae nobis crudelitatis ... -a subeunda est (ad Brut. 1, 18, 4 temeritatis [CVRT. 9, 5, 1]. PANEG. 11 (3), 1, 2 ingrati. *cf.* VERG. Aen. 11,847 *non* -am patieris inultae. PHAEDR. app. 8, 3 -am cinaedi traxerat [*cf. supra l. 28*] certissimam. CAPITOL. Aur. 26, 5 cum impudicitiae -a ... laborasset). CIC. Mur. 38 felicitatis -am sermonemque. Arch. 4 ut -am ingenii expectatio hominis ... superaret (epist. 9, 16, 3 effugere ... si velim ... facete dictorum opinionem, -a ingenii mihi est abicienda. LIV. 40, 15, 12 ingenii -ā periclitarer. SEN. contr. 10 praef. 4. SEN. dial. 12, 2, 6 longissimum illi ingenii aevum -a promisit. QVINT. inst. 11,1,50 anxium de -a ingenii [11,1,73 sollicitum]. *al.*). CIC. Pis. 70 inconstantiae -am verebatur (epist. 1,9,11 -am inconstantiae mihi pertimescendam *cf.* HOR. sat. 1, 2, 12 vappae -am timet [CVRT. 8,12,10 perfidiae]. TAC. hist. 4, 81 -am vanitatis metuere. PS. QVINT. decl. 9, 3 dum contemptūs -a vitatur. CAPITOL. Aur. 29, 5 timuit et deprecatus est ... avaritiae -am). CIC. Brut. 259 suavitas vocis ... bene loquendi -am confecerat. off. 2, 32 amor multitudinis commovetur (*cf. p. 211, 46*) ... -a et opinione liberalitatis. TREBON. Cic. epist. 12, 16, 1 vidi filium tuum ... summa ... modestiae -a (TAC. ann. 15, 2). SALL. Iug. 103, 5 -am Romanorum avaritiae falsam esse. LIV. 28, 43, 1 inveterata prudentiae -a. SEN. dial. 4, 34, 2 clementiae. 9, 1, 3 eloquentiae -am ... morā convalescere (*cf. p. 220, 74*). LVCAN. 1, 144 non ... tantum nomen ... nec -a ducis (FLOR. epit. 4, 8, 7 magni ... ducis). SIL. 11, 596 -a fugetur ab urbe perfidiae. QVINT. decl. 345 p. 363, 14 nec ad vos alienis periculis veniet -a virtutis. TAC. hist. 4, 2 inter adversa salvā virtutis -a (PLIN. epist. 9, 1, 3 salva sit tibi constantiae -a). 4, 63 obstabat *excidio urbis* ... *illis* utilis clementiae -a. ann. 4, 52 prosperiore eloquentiae quam morum -a fuit. 14, 29 magnā, dum vixit, severitatis -a. APVL. met. 7, 2 ut ... malus boni viri -a glorietur. GELL. 7, 16, 1 ad -am sese facundiae promiserat. AVSON. 362, 46 avidi lacerabere -ā (*cf. supra l. 25*). SEDVL. epist. p. 9, 2 feminas ... praeclarae indolis -a subnixas. DRAC. laud. dei 3, 478 quod -a pudoris exiget. *adde*: OV. am. 1, 14, 50 -a ... memini cum fuit ista (*sc. capillorum densorum*) mea.

2 *-a, quae ad res gestas gerendasve pertinet* (*iuxta ponuntur* litterae, nuntii *sim.*): PLAVT. frg. inc. 7 nullam ego rem citiorem apud homines esse quam -am reor (*cf.* STAT. silv. 5, 2, 170 -a velocior ... nuntius. IVST. 20, 3, 9 -ae velocitas. OROS. hist. 6, 1, 8 velox -a). CIC. prov. 22 cuius litteris, -a, nuntiis celebrantur aures ... meae novis nominibus gentium. Phil. 5, 32 opinio ipsa et -a nostrae severitatis obruet ... *M. Antonii* amentiam. 14, 15 -am istam fascium dissipaverunt (*cf.* PLIN. nat. 35, 88 -am ... dispersit se emere *eqs.* FRONTIN. strat. 2, 4, 20 diffudit, tamquam *eqs.* SVET. Cal. 60 *ab illo* -am caedis simulatam et emissam. IVVENC. 2, 71 -am accendunt. *cf. p. 220, 59 sqq.*). CIC. div. 2, 110 falsa quadam hominum -a dicturus ... putabatur. epist. 10, 12, 3 propter -am atque expectationem tuarum litterarum. 10, 14, 1 o gratam -am ... de *eqs.* PROP. 3, 12, 9 illa ... interea -a tabescet inani, ... ne *eqs.* OV. met. 5, 262 vera ... -a est (*cf. p. 211, 12*). trist. 3, 12, 44 *nauta* rumorem ... referre et fieri -ae parsque gradusque potest. Pont. 3, 4, 20 oculi (*praed.*) -a fuere mei. LIV. 1, 35, 7 praeda ... maiore quam quanta belli -a fuerat

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3, 7, 5 secuti -am ac vestigia *hostium* (27, 42, 14. *cf. p. 210, 74 et* LVCAN. 9, 953 -a duce tendit in undas). 3, 61, 11 pugnae -a ... in urbe laetitia celebrata est *eqs.* (TAC. ann. 12, 36 *v. p. 220, 57. cf.* SIL. 4, 4 aemula ... Herculei iactatur -a laboris, descendisse ducem *de Alpibus*). 4, 6, 5 crescente in dies -a belli (*cf.* TAC. hist. 2, 83 gliscere -am ipso spatio sinebat. *al. cf. etiam p. 215, 46 sqq.*). 4, 53, 2 ad quorum -am hostium dilectum *habet consul* (6, 27, 9 Praenestini belli. *saepe.* SEN. benef. 6, 31, 1 ad primam adventus -am terga *vertere.* CVRT. 4, 1, 30 TAC. ann. 2, 7 SVET. Cal. 6 FLOR. epit. 4, 11, 4 *al.* IVST. 42, 2, 12). *cf.* 6, 27, 3 propter incertam -am aeris alieni (22, 19, 4 propter ingentem -am novorum auxiliorum). LIV. 23, 1, 3 post -am Cannensis pugnae (27, 39, 13 post -am transitus eius ... spe sua celeriorem. *al.*). 28, 24, 15 sub cuius (*sc. mortis*) vulgatam -am (30, 38, 8. *abl. solus*: TAC. hist. 4, 68 venientis exercitus -a convenere. ann. 12, 29). LIV. 9, 38, 4 profectio *consulis* ... laetam -am in Samnium tulerat (*cf.* 27, 33, 3 *cornu galeae* inventum ... -am interfecti regis vulgavit). 9, 38, 9 ob haec ... aucta -a (10, 26, 1 TAC. hist. 2, 1. 3, 54 PLIN. epist. 2, 11, 10. *cf. l. 57 et p. 215, 33. adde*: LVCAN. 1, 485 quisque pavendo dat vires -ae. TAC. hist. 2, 96 id [*sc. coercitio*] ... alimentum -ae erat). LIV. 9, 41, 10 ad -am intentus hostium. 10, 25, 12 quantum esse *bellum* -ae crediderat (*al.* TERT. nat. 1, 7 p. 67, 18. *cf.* LIV. 45, 27, 3 -ae de victoria Romanorum fidem non habentes. *cf. p. 207, 75. 210, 31. 211, 17*). 21, 32, 7 -ā ..., qua incerta in maius vero ferri solent, praecepta res erat (*cf.* 35, 7, 6 quantum auxerat -a bellum [*cf. p. 223, 20.* AMM. 15, 3, 6 vulgatius. 16, 10, 17 omnia in maius. 22, 2, 3 novitates. *al.*]. STAT. Theb. 3, 344 geminat ... acceptos -a pavores. 4, 368 accumulat ... turbatrix -a pavores. IVST. 14, 1, 2 ne -a ... rem in maius extolleret *eqs.*). LIV. 27, 24, 1 *de illis* -a in dies gravior. 30, 13, 7 ut vita eius -a mortis tegeretur (*cf.* TAC. hist. 4, 67 ut ... -am exitii sui faceret). 34, 12, 8 id ... nuntiantes ... suos ... -a Romani auxilii adventantis impleverunt. 34, 60, 6 quod in speciem -amque belli satis sit. CVRT. 7, 9, 17 expeditio ... Asiam -ā ... victoriae domuit. LVCAN. 1, 469 vana ... ad veros accessit -a timores. 3, 300 cum ... alii ... -ae terrore paverent. 4, 694 hac ... regis trepidat iam Curio -a. SIL. 13, 97 Fulvius infaustam ... clausis portabat -am (*cf.* STAT. silv. 1, 4, 14 sileant peioris murmura -ae. TAC. hist. 1, 51 sinistra ex urbe -a [*syn.* nuntii]. *cf. epith.* maesta, sinistra). STAT. Theb. 5, 474 certe stat -a remotis gentibus. TAC. Agr. 33 finem Britanniae non -a nec rumore, sed ... armis tenemus. hist. 2, 78 *vatis* ambages ... exceperat -a et ... aperiebat. 3, 35 *illuc* nuntios -amque misere. 3, 61 terrore -aque aucti exercitus (ann. 15, 10) cohortes nutabant. 4, 50 vera et falsa more -ae in maius innotuere (ann. 3, 44. 14, 58). ann. 13, 37 plura -ā quam pugnā exterrere. 14, 58 *illud* moverat -am. CARM. epigr. 878 (*saec. II init.*) 4 cura viatorum, quos nova -a iuvat (CLAVD. 22, 266 *consulatūs Stilichonis*). FLOR. epit. 2, 8, 2 non aliud formidolosius -a bellum fuit. APVL. apol. 31 per -am pervulgatam. SPART. Hel. 1, 1 in -am aut in spem principatus venerunt. VOPISC. quatt. tyr. 8, 1 Aegyptum ... ad omnia -ae momenta (*cf. p. 211, 79*) volitantem. PS. AVR. VICT. orig. 14, 4 quae res immortalitatis *Aeneae* -am confirmavit. HIER. epist. 22, 28, 6 aut auctor aut exaggerator est -ae. *nota locutionem*: -am *reprimere, extinguere sim.*: CAECIL. com. 172 opulento -am facile occultat factio. CIC. Phil. 11, 23 reprime -am. OV. trist. 3, 11, 65 meae -am tenuent oblivia culpae. LIV. 5, 1, 7 cuius decreti suppressa -a est (44, 35, 2 in occulto. TAC. hist. 1, 17 male coercitam -am supprimentes augebant). 5, 37, 3 extenuantes ... -am belli (10, 26, 1 nec augere nec minuere). 26, 51, 11 duces ... -am captae Carthaginis compresserunt (SPART. Hadr. 7, 3). 27, 16, 6 ad proditionis -am ... extinguendam (*cf. p. 210, 10. 218, 10*). 39, 20, 10 oblitterare -am rei male gestae. 44, 44, 7 elevat -am adversae pugnae. LVCAN. 4, 718 obscurat ... suam per iussa silentia -am. TAC. hist. 2, 8 gliscentem in dies -am fors discussit. ann. 1, 53 -am caedis posse in *illum* ... verti. 4, 55 quo averteret -am (PLIN. paneg. 28). IVST. 8, 3, 7 ad abolendam †invidiae -am.

B *latiore sensu i. q. notitia minus certa*: **1** *rerum gestarum memoriae proditarum; haud raro etiam de rebus, quae non sermonibus, sed libris traduntur, fere i. q. memoria (synon. et iuxta posita sunt* memoria, antiquitas, scripta; *-a, ut incerta opponitur auctoribus, historiae p. 210, 18. 55); fortasse huc pertinet*: TRAG. inc. 1 (Schol. Verg. Veron. Aen. 2, 81) memor⟨i⟩a volvenda atque -a. CIC. har. resp. 20 ut hominum -a est (LVCR. 3, 981 Tantalus, ut -a est, *eqs.* 5, 395. 412. VERG. georg. 4, 318 ut -a. Aen. 6, 14. HOR. sat. 2, 1, 36 vetus est ut -a. PROP. 2, 6, 15 OV. epist. 13, 57. fast. 5, 84 LIV. 25, 25, 13 COLVM. 10, 406. LVCAN. 9, 348 *est al.* SIL. 3, 323 *al.* STAT. Theb. 2, 48 SVET. Tib. 3). CIC. Tusc. 1, 28 ut -ae assentiens Ennius dixit (LIV. 38, 56, 1 cui -ae, quibus scriptis assentiar, non *habeo*). nat. deor. 3, 60 ⟨alia⟩ ... ex vetere Graeciae -a collecta. LVCR. 5, 17 -a est *c. acc. c. inf.* (5, 663 VERG. Aen. 3, 578. 694. 8, 600. 10, 640. 12, 735 HOR. sat. 1, 10, 63 OV. met. 2, 268. 3, 700 *al.* fast. 5, 625 -a vetus [PLIN nat. 2, 140 Etruriae]. LIV. 36, 16, 7 *al.* SEN. Oed. 172 *omisso* est [PLIN. nat. 5, 13 VAL. FL. 6, 137 STAT. Theb. 1, 699 CLAVD. 10, 71]. CVRT. 4, 8, 6 LVCAN. 6, 378 *al.* PLIN. nat. 7, 26 *al.* SIL. 12, 126 *al.* STAT. Theb. 12, 497 MART. 3, 91, 11 TAC. ann. 11, 14 SVET. Nero 21 *al.* AVIEN. Arat. 187 *al.* AVSON. 8, 1 *al*). LVCR 5, 329 facta virum ... aeternis -ae monimentis insita. SALL. Iug. 17, 7 ab ea -a, quae plerosque obtinet, divorsum. NEP. Phoc. 1, 1 huius memoria est nulla, illius (*sc. integritatis*) magna -a. VERG. ecl. 6, 74 *Scyllam* -a secutast (*seq. acc. c. inf.* PLIN. nat. 35, 105 tabulam [*seq.* quod]. *cf.* 9, 121 comitatur -a). georg. 4, 286 prima repetens ab origine -am (*cf.* SIL. 8, 48 stringam revocatam ab origine -am. AVSON. 69, 15 veteris documenta arcessere -ae). Aen. 5, 302 quos -a obscura (7, 205 -a est obscurior annis [OV. fast. 6, 104 aevo. LIV. 23, 20, 3 casūs]. LIV. 30, 19, 11 SVET. vita Ter. 4) recondit (*cf.* AVSON. 409, 16 p. 267, 24 quos -a oblitterat). 6, 527 -am extingui (*cf. p. 209, 59*) veterum sic posse malorum. 7, 2 litoribus ... aeternam moriens -am, Caieta, dedisti (*cf.* HOMER. 78 turpem caecus amor -am liquisset in aevum. PANEG. 9 (12), 17, 2 ne ... hanc obitus sui relinqueret -am, quod *eqs.* AVIEN. ora 247 civitas -am atque nomen sola liquit caespiti). Aen. 9, 78 prisca fides facto, sed -a perennis (*cf. epith.*). AETNA 74 mendosae vulgata licentia -ae. 369 mendacem ... exue -am (PROP. 4, 2, 19). 571 veteris mendacia -ae. HOR. ars 119 aut -am sequere aut *eqs.* (LAMPR. Alex. 48, 8 vulgi magis -am ... quam historiam. AVSON. 398, 16 -am testesque). PANEG. in Mess. 112 terna ... Pyliae (*i. Nestoris*) ... saecula -ae. OV. am. 3, 9, 29 durat opus vatum, Troiani -a laboris (CVRT. 3, 4, 10 nihil praeter -am duraverat. *cf.* OV. fast. 2, 379 -a manet facti [ANTH. 447, 3 fortuna perit]). met. 13, 698 iuvenes, quos -a Coronas nominat. 14, 433 -a ... signata loco est. 15, 58 constabat certā ... -ā. fast. 3, 168 ut certe -a putat. LIV. 1, 1, 6 duplex inde -a est: alii *eqs.* (8, 20, 6. 29, 21, 1. SVET. Cal. 58). *cf.* 25, 17, 4 funeris ... varia est -a (SPART. Hadr. 14, 6). SVET. Claud. 44 diversa (*seq.* de). *adde*: LIV. 27, 27, 14 ita -a variat, ut *eqs.* LIV. 1, 4, 6 tenet -a *seq. acc. c. inf.* (23, 12, 2. 38, 13, 6). *cf.* 21, 46, 16 obtinuit (APVL. flor. 15 p. 56 celebrior). 1, 7, 2 vulgatior -a est *seq. acc. c. inf.* (25, 17, 4). *cf.* 2, 32, 3 ea frequentior -a est quam cuius Piso auctor est. 25, 29, 6 -aene credi velis (*sc. deleta ipsa urbe*), quanta urbs a te capta sit, quam *eqs.* (SEN. benef. 7, 2, 3 de dis -ae creditum est. SOL. 52, 16 lascivienti). PLIN. nat. 36, 195 ea ... -a crebrior diu quam certior fuit (TAC. hist. 3, 71. AVG. civ. 15, 23 p. 108 creberrima). LIV. 7, 6, 6 -a rerum standum est, ubi *eqs.* 22, 30, 9 cuius *gentis* terribilem -am a patribus accepissent. 22, 61, 5 est et alia de captivis -a (PLIN. nat. 8, 34 huius dimicationis. *al.*). 26, 19, 7 rettulit ... -am in Alexandro ... prius vulgatam et vanitate et fabula parem. 45, 27, 11 Athenas ... plenas vetustate -ae (MANIL. 1, 760 -ae vulgata vetustas). GRATT. 100 stat -a. 256 clarissima -a. MANIL. 1, 735 antiquis ad nos descendit ab annis (*seq. acc. c. inf.*). GERM. 107 vera intercidit aevo -a. CVRT. 10, 10, 5 -am eius rei, quamquam ab auctoribus tradita est, vanam fuisse. MELA 1, 27 addit -a nominis fabulam *eqs.* 1, 31 rerum -aeve dispendium. 1, 88 nomen -ae annuit (*cf.* 1, 103 id -ae fidem adicit). 2, 11 Tauri ... immanem ... -am habent (*seq. acc. c. inf.*). LVCAN. 3, 125 sic -a (SIL. 6, 631 *al.*). 9, 961 -ae (*i. e. fabularum heroicarum*) mirator. PLIN. nat. 2, 78 inde -a cernendi Lynceo. 10, 51 -a *est* amoris *eqs.* 10, 124 recens -a *est* Crateri ... venantis. 24, 159 Pythagorae pertinax (*cf.* AMM. 28, 1, 30) -a antiquitasque vindicant *hoc volumen.* 25, 5 argumentis, praeterquam -a intellegitur (*c. acc. c. inf.*). STAT. Theb. 4, 651 nos rara manent exordia -ae (*cf.* 5, 626 patrios casus -aeque exorsa retracto ... meae). 9, 368 senium depellere -ae. silv. 2, 2, 146 priscae titulos praecedite -ae (*cf.* MART. epigr. 7, 11 vicerat antiquae ... crimina -ae). TAC. Agr. 46 manet in aeternitate temporum, ⟨in⟩ -a rerum. ann. 14, 2 eadem ... auctores prodidere et -a huc inclinat. TERT. anim. 28 p. 348, 6 defectae ... traditionis superstites aliquas -ae aurulas (*cf. p. 223, 29*) hausit. scorp. 6 p. 156, 25 de -a aeternitatem. PANEG. 2 (10), 1, 3 opinio de -a veterum saeculorum. AVSON. 302, 3 -a *de VII sapientibus* non est iudicii severitas. 311, 7 turpis saepe datur -a minoribus. AMM. 21, 3, 4 -ae ... fides. PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 332, 23 -ae auctoritas. RVFIN. hist. 5, 12, 1 -ae merito ... adhuc ... celebratur. SEDVL. carm. pasch. 2, 160 (op. pasch. 212, 18) -am ... beavit gurgitis. CORP. X 5349 (*a. 408*) ad perpetuam -am statuam eidem erigendam. CARM. de Sod. 107 hinc habet in falso de vero fabula -am. *huc pertinere videtur*: PS. MATTH. euang. 8 (*cod. B*) cum ... -a (*i. traditum?*) esset ac consuetudo talis, quod ... virgines in templo domini ... accipere debebant ... viros suos.

2 *rerum quae in natura rerum continentur et in cognitionem cadunt*: LVCR. 1, 68 quem neque -a deum nec fulmina nec ... compressit (*cf.* VERG. Aen. 4, 218 -am ... fovemus inanem *Iovem colentes*). LIV. 21, 29, 7 Alpes ..., rem -a horrendam (*cf.* VAL. FL. 3, 642 aspera -a ... loca). 45, 52, 14 incognitum -ae ... orbem terrarum. CVRT. 9, 2, 14 numquam ad liquidum -a perducitur. 10, 1, 15 -am auri secutis (*cf. p. 209, 1*) gubernatoribus (*cf.* COD. Theod. 10, 18, 2, 1 [*a. 380*] per -am suspecta loca rimari). PLIN. nat. 4, 94 litora incertā signata -ā. 4, 96 incipit inde iam clarior aperiri -a ab gente *illa* (*cf.* 29, 3 *a Troianis temporibus* -a certior). 5, 72 inde -a nihil in eo *lacu* mergi. 6, 201 nec Mauretaniae insularum certior -a. 8, 80 unde ... ista vulgo infixa sit -a in tantum *eqs.* 25, 57 antecedente magno terrore -ae. 31, 25 ibi caput amnis eius intellegit -a. 36, 18 omnes gentes, quae Iovis Olympii -am intellegunt. SIL. 8, 508 cetera in obscuro -ae ... castella (*cf.* TAC. Agr. 30 nos ... recessus ... ac sinus -ae defendit. CLAVD. carm. min. 25, 62 quae sic impervia -ae secessit regio, quo non *eqs.*). TAC. Agr. 10 unde et in universum -a *est de*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

forma insulae. Germ. 34 ibi superesse ... Herculis columnas -a vulgavit. Tert. nat. 2, 8 p. 108, 16 theologiae, quam etiam -a destituit (cf. Avien. orb. terr. 805 -a ... carentes insulae. 1139 mutā ... degunt -ā gentes. 1390 inexpertes -ae gentes). Tert. anim. 49 p. 380, 13 aut Herodoto -a mentita (cf. infra l. 16. p. 220, 13) est ... in barbaros calumniosa aut eqs. al. *metonymice*: Plin. nat. 2, 175 qui ... ultra ... -am (*i. in loca ne -a quidem cognita*) exegerit accolas. 5, 51 Nilus ... -a tantum inermi (*i. curiosorum itineribus*) quaesitus sine bellis.
plane i. q. notitia (?): Porph. Hor. epist. 1, 15, 13 auriculā ... captat *equus* -am locorum.

notabilia ad I A et B: *dubitatur de -ae fide*: Verg. georg. 4, 42 si vera est -a (Aen. 3, 551 Liv. 25, 16, 25. Sen. epist. 63, 16 sapientium. Val. Fl. 2, 560 Tac. Germ. 45. Avson. 413, 8 Hippocrene. *cf.* Sen. Herc. f. 727 verane est -a? [*seq. acc. c. inf.*] Octavia 762 si vera loquax -a Tonantis furta ... narrat). Lydia 44 nisi vilia (*Vollm.*, silvis *codd.*) -a locutast. Ov. met. 10, 28 -a ... si veteris non est mentita (*cf. supra l. 5*) rapinae. Liv. 1, 49, 9 si -ae credimus (Cvrt. 4, 4, 19 si -ae libet credere. Lvcan. 3, 220 -ae si creditur. *al. cf. p. 209, 21*). Germ. 31 veteris si gratia -ae. Lvcan. 9, 359 invidus, annoso qui -am derogat aevo. Stat. Theb. 6, 303 si certa priorum -a. Avson. 194, 8 si -a non fallit fidem. *-a refert sim.*: *refert*: Ov. trist. 5, 12, 12 (*seq. acc. c. inf.*). Pont. 3, 2, 51 fast. 2, 203. Damas. epigr. 40, 1 Clavd. carm. min. 26, 25 sic. *cf. p. 220, 3.* *fert*: Liv. 1, 45, 2 (*antec. acc. c. inf.*). 28, 6, 10 Sen. Herc. f. 748 Cvrt. 7, 8, 30 Avien. orb. terr. 824 *cf. p. 219, 34 sqq. 80.* *traditur -ā*: Liv. 5, 33, 2 eam gentem ... Alpes transisse. 27, 27, 13. *cf. -a tradit*: Germ. 105 quem -a parentem tradidit astrorum. Sen. dial. 10, 13, 6 Plin. nat. 2, 43 Flor. epit. 1, 11, 3. Tac. hist. 1, 41 crebrior. 2, 3 recentior (*syn.* memoria; *seq. acc. c. inf.*). 4, 84 *al.* Avien. ora 591 -a casca. *prodit*: Cels. 2, 6 p. 38 (*seq. acc. c. inf.*). *cf. p. 220, 6.* *canit*: Lvcan. 2, 672 (*seq. acc. c. inf.*). Mart. epigr. 5, 4. 6b, 2. Clavd. 21, 312. *cf. p. 220, 8.* *docet*: Sil. 3, 314 (*seq. acc. c. inf.*). 8, 443. Avien. Arat. 108 ceu -a dehinc docet altera. *memorat*: Avien. Arat. 576 -a vetus. *cf.* 594 commemorat (*seq. acc. c. inf.*). *cf. p. 219, 44.*

II *de eis magis, qui sermones ferunt, cogitari videtur, i. q.* **opinio vulgi, existimatio** *hominum* (*multis locis, maxime apud* Sen. phil. *quasi personata*): **A** *sensu strictiore*: Ter. Phorm. 724 non satis est tuom te officium fecisse, id si non -a approbat (Catvll. 61, 62 -a quod bona comprobat. Colvm. 3, 2, 30 genus vitium ... -a probatum. Corp. VIII 24787, 3 orta, ut -a probat, ... divite Roma. *cf.* Hier. epist. 22, 29, 2 quem ... -a non reprobat). Titin. com. 72 quae -ae ⟨se⟩ obiectarent, ne eam male factis nobilitarent (*cf.* Ov. am. 3, 14, 11 tu tua prostitues -ae peccata sinistrae). Cic. Verr. 3, 18 omen communis -ae atque sermonis. Manil. 43 homines ... opinione (*v. l. 71*) non minus et -a quam aliqua ratione certa commoveri (Att. 1, 16, 5 *iudices*, quos fames magis quam -a commoverit. *cf.* Verg. Aen. 4, 170 neque ... specie -ave movetur. *cf. p. 208, 50. 222, 60*). Mur. 38 hoc quantum putas esse ad -am hominum ac voluntatem? (off. 2, 50 sordidum). Sull. 24 quorum iam et nomen et honos inveteravit ... hominum -ae ac sermonibus. Arch. 5 celebritate (*cf. p. 212, 64*) -ae ... iam absentibus notus (Rvfin. hist. 3, 36, 2 vulgatus). Cael. 6 equidem ... ab his fontibus profluxi ad hominum -am (Q. Cic. pet. 17 omnis sermo ad forensem -am a domesticis emanat auctoribus). Phil. 5, 26 *bellum civile* opinione ... et -a gubernatur (*cf.* Cvrt. 3, 8, 7 -a bella stare [*aliter p. 210, 35. 220, 8*]. 8, 8, 15 constant). fin. 2, 50 -a populari (Tusc. 1, 110 *opp.* vera bonorum laude. *al.* Q. Cic. pet. 48). Tusc. 1, 109 quantum ... consuetudini -aeque dandum sit (Hor. sat. 2, 2, 94 das aliquid -ae, quae carmine gratior aurem occupet [Sen. epist. 94, 12 possedit] humanam? Sen. clem. 1, 15, 5 multa. Tac. ann. 1, 7 *seq.* ut). Cic. Cato 61 cuius de laudibus omnium esset -a consentiens (Call. dig. 22, 5, 3, 2 confirmat rei fidem. *cf.* Liv. 27, 8, 7 huius -ae consensu). Att. 13, 20, 4 de -a nihil ... laboro (*i. hominum -am non curo.* Sen. dial. 5, 41, 2 nil in -am laboremus [*opp.* conscientia]). epist. 6, 6, 6 -a bonorum vel pudore victus (*cf.* 7, 3, 1 pudori ... -aeque cedere [Ov. epist. 18, 172]. Sall. Iug. 35, 4 alium mala -a et timor impediebat. Verg. Aen. 4, 91 nec -am obstare furori). Cic. epist. 6, 6, 9 vel gratia vel -a populi. 10, 25, 1 quantam laudem consecutus sis ... -a ⟨con⟩scientiaque omnium. ad Q. fr. 1, 2, 2 cum ratio ... omnium nostrum ... non veritate solum, sed etiam -a niteretur. Pvblil. V 32 ubi peccatum cito corrigitur, -a solet ignoscere (Sen. dial. 6, 4, 4). Caes. civ. 1, 82, 2 contra opinionem ... militum -amque omnium (3, 56, 2 ut -am opinionemque hominum teneret. Tac. dial. 10 opinio et -a, cui soli serviunt [*cf. p. 214, 84*] poetae *eqs. al.*). Svlpicia Tib. 3, 13, 9 vultus componere -ae (*dat.*) taedet. Ov. epist. 16, 170 -ae verba dedisse (Mart. 6, 56, 2). trist. 4, 5, 14 raram -ae (*dat.*) conciliare (*i. commendare; aliter interpr. vol. IV p. 43, 74*) fidem *amici* (*cf.* Plin. epist. 6, 23, 2 bonos iuvenes ostendere foro, assignare -ae). Pont. 2, 3, 77 committere carmina -ae Liv. 24, 19, 7 magna -ae momenta (*cf. p. 209, 49*) in utramque partem *fieri*. Carm. epigr. 964, 1 (*aet. Aug.*) dextera -a mihi fuit et fortuna. Sen. contr. 4 praef. 1 de quibus *oratoribus* ... aliquid -a promisit. 10 praef. 13 ad -am pervenire (*al.* Svet. gramm. 5 docendo [*syn.* dignatio]. Capitol. Gord. 18, 3 in -am hominum litterarum decore. Avson. 335, 3. Cod. Theod. 12, 1, 186 [*a. 429*] in eam -am mali iugitate, ut *eqs.*). Sen. benef. 4, 21, 5 *consciéntia* contioni (*i. turbulentae adversariorum multitudini; aliter interpr. vol. IV p. 734, 14*) ac -ae reclamat. 6, 42, 2 -ae, non conscientiae gratus est (*cf.* Vell. 2, 115, 5 ante conscientiae quam -ae consultum). clem. 1, 10, 2 haec hodieque praesta⟨t⟩ illi -am, quae vix vivis principibus servit. epist. 76, 6 quaecumque -ae placent. 79, 14 vix recepit Socraten -a. 95, 58 incertissimo regimine utentibus, -a. 113, 31 nihil sit illi cum ambitione -aque. Lvcan. 9, 1030 -am consule mundi. Petron. 129 nec speculum mihi nec -a mentitur. Plin. nat. 5, 12 pervium ... -ae videri potest *mons Atlas* (Stat. Theb. 3, 612 timidis -aeque ita visus, Apollo). 29, 51 *esse* in magna -a (37, 5 post hunc anulum ... in -a est gemma Pyrrhi. Tac. hist. 2, 73 in ore -aque *omnium*. 3, 13 totis castris in -a proditio *fuit*). Plin. nat. 36, 29 capitali satisdatione -a iudicet dignos *illos ex marmore factos*. Sil. 7, 579 una -a et fortuna subactae. Mart. 6, 60, 6 -ae non est hoc satis. Qvint. decl. 252 p. 33, 12 verum dicit -a, quae de se loquitur; ... non est ista -a, comitia sunt. 335 p. 320, 16 numquam potest constare sibi -a. Tac. Agr. 6 *ludos edidit* uti longe a luxuria, ita -ae propior. 9 haud semper errat -a, aliquando et elegit. 39 donec impetus -ae ... languesceret. dial. 13 nec ... lubricum forum -amque †pallentem (*H b²*, pallantem *vel* palantem *cett.*) experiar. ann. 3, 18 -a, spe, veneratione omnes destinabantur imperio. 4, 11 atrociore semper -a erga dominantium exitus. 4, 40 *principibus* praecipua rerum ad -am derigenda esse. 12, 5 matrimonium iam -a firmabatur. 14, 51 prosperā populi et militum -ā Rufus *fuit*. 16, 18 hunc ignavia ad -am protulerat. Plin. paneg. 69 sunt in honore hominum et in [hon]ore -ae nomina. 83 principum ... arcana noscenda -ae proponit *magna fortuna*. epist. 1, 18, 4 illa actio mihi ... ianuam -ae patefecit (*cf. infra l. 69*). Flor. epit. 1, 1, 2 hoc ... nec ... -a dubitavit. Apvl. apol. 42 ad praescriptum opinionis et -ae. Ps. Qvint. decl. 18, 1 marito -aeque praestat interrogandi potestatem. 18, 2 in media civitate, in ipsa constitue -a *quaestionem*. Tert. nat. 1, 7 p. 68, 13 Christianis sola -a decernit. p. 69, 9 exinde -ae commendatum est. Paneg. 11 (3), 3, 1 -ae laude celebrata (*cf.* Clavd. 26, 107 -ae ... insignia. Oros. hist. 4, 6, 41 gloriam). Spart. Pesc. 9, 1 ad -am venire. Lampr. Diad. 5, 1 quod -a retinebat. Ps. Avr. Vict. epit. 12, 3 -ae ... inimicorum ... et amicorum *subici*. Hil. syn. 90 -ae fabulam. Rvfin. Clement. 3, 19 saepe ... -a vulgi prophetiae speciem tenet. Clavd. 22, 56 iustos ... -a putat, qui *eqs.* Sidon. epist. 1, 1, 3 nos ... in hoc ... -ae pelagus impellis. Clavd. Mam. anim. 2, 10 p. 139, 9 contra -am deditus sententiae et contra sententiam sollicitus -ae.

aliquid agere magnā, secundā *al.* -ā: Cic. epist. 13, 10, 2 versatus in ... subselliis optima fide et -a. Caes. civ. 3, 36, 1 adesse Scipionem ..., magna opinione et -a omnium; nam plerumque in novitate -a ⟨rem *add. Ciacc.*⟩ antecedit. Liv. 27, 10, 13 *exercitus* bellum secunda sua -a ducisque gerebat (44, 22, 10. Tac. Agr. 38 classis secunda tempestate ac -a portum tenuit. Svet. Aug. 3 parum secunda -a proconsulatum ... administrantem). 37, 47, 6 *ille* petebat adversa omnium -a. Cvrt. 6, 1, 1 maiore -a quam gloria in dicionem redacta petra (Tac. hist. 1, 48 *ille tot annos* explebat -a meliore quam fortuna. Svet. gramm. 9 docuit maiore ... -a quam emolumento). Qvint. inst. 4, 1, 52 qua vulgi -a dicendum sit. Tac. hist. 1, 73 *illa* adversa dissimulantis principis -a periculo exempta est. 5, 1 maiore ... vi -aque agebat. ann. 11, 19 ut laeta apud plerosque ita apud quosdam sinistra -a. 13, 15 damnata Locusta, multa scelerum -a. 13, 30 *ille* egregia -a concessit. 14, 20 varia -a. Svet. Tit. 4 meruit summa industriae ... -a. Spart. Did. 2, 2 Bithyniam rexit non ea -a qua ceteras. *adde*: Plin. nat. 36, 20 immensā differentiā -ae.

B *latiore sensu ita ponitur, ut etiam historicorum poetarumque litterae comprehendi videantur*: Cic. Catil. 3, 2 *Romulum* ad deos ... benivolentia -aque sustulimus (nat. deor. 2, 62 in caelum -a ac voluntate. phil. frg. IX 11. *cf.* Verg. Aen. 12, 235 ad superos ... succedet -a). rep. 2, 4 concedamus ... -ae hominum, ... non inveteratae solum, sed etiam sapienter a maioribus proditae. Tusc. 1, 28 eadem ... -ae celebritate (*cf. p. 211, 50*) Tyndaridae *dei habentur*. 1, 110 multo ... tardius -a deseret Curium *eqs.* Ov. Pont. 3, 2, 70 nomina -a tenet. Sen. Ag. 516 quem -a servat. Octavia 857 *poena*, aetas nulla quam -ae eximat. Lvcan. 8, 74 habes aditum mansurae in saecula -ae (Avg. in psalm. 9, 24 ad -am diuturnam. *cf.* Lavs Pis. 224 -ae mihi pandis iter [Plin. paneg. 75 ad bonam -am]. Stat. Ach. 1, 792 tantae data copia -ae. *cf. supra l. 28*). Lvcan. 10, 533 in -am et saecula mitti. Val. Fl. 1, 411 quem -a genus *esse* non est decepta Lyaei. Sil. 1, 393 -ae ... negatus (*cf.* Stat. Theb. 2, 630 vos ... cur ... honora arcuerim -a. Plin. epist. 7, 25, 1 quantum eruditorum ... quies ... subtrahit -ae!). Mart. 1, 78, 10 hanc mortem fatis ... praeferre Catonis -a potest. Qvint. decl. 255 p. 45, 1 ad -am itura facta. Tac. ann. 11, 6 -am et posteros praemia eloquentiae *cogitare*. Plin. epist. 9, 14, 1 *hoc iter* paucos in lucem -amque provexit. Treb. Claud. 7, 8 non statuis, sed -ae viribus adiuvari. *-ae aliquid (aliquem) tradere sim.* (*cf. p. 211, 76 sqq.*): Phaedr. 4 prol. 6 illud ... -ae tradere (Cvrt. 6, 3, 17 egregium ... opus *suum* ... posteritati -aeque. Sil. 11, 140 Trebiae ripas aeterno nomine -ae. 16, 44). Lavs Pis. 249 aeternae nomen committere -ae (Tac. dial. 10 inserere). Sil. 3, 222 prodite ... -ae (*seq. enunt. interr.*). 4, 73 det inania -ae, dum *eqs.* (7, 217 da -ae ..., Musa, virum! Mart. 5, 25, 5 quem chartis -aeque

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

damus populisque loquendum? SOL. 42, 3 locus ... sepulcro Hannibalis -ae datus. AVSON. 192, 20 sacrae -ae *aliquem. al.*).

III -a *quasi in fortunis unius cuiusque ponitur; saepe iuxta posita* res, patrimonium, caput, salus *sim.*: A -a *ad vitam moresque hominum pertinet*: PLAVT. Most. 144 nunc simul res, fides, -a, virtus, decus deseruerunt. 227 ut -a est homini, exin solet pecuniam invenire. ego si bonam -am mihi servasso, sat ero dives. Trin. 379 eo pacto addideris nostrae lepidam -am familiae. 629 in rem tuam ... esse videatur, gloriae aut -ae (*cf.* CIC. Att. 5, 8, 3 ut ex fide, -a reque mea videbitur. TAC. hist. 3, 8 in rem -amque *partium* videbatur). Trin. 642 itan hanc maiores -am tradiderunt tibi tui, ut *eqs.* (*cf.* CATVLL. 61, 230 unica ab optima matre Telemacho manet -a. PVBLIL. P 49 probo bona -a maxima est hereditas). Trin. 585 hoc ... meae commodum -ae arbitror (*cf.* HOR. epist. 1, 18, 49 opus utile -ae vitaeque et membris. CORP. IV 6761 dies innoxia -ae). CORP. I^2 1347 heis sunt duo concordes -aque bona *eqs.* RHET. Her. 2, 3, 5 facta, non -am *adversarii* spectari oportere. CIC. inv. 1, 19 generis et familiae. 2, 34 veterem -am hominis nihil ad rem ... pertinere. 2, 86 ab eo, ad cuius -am aut ad parentes aut ad liberos pertineret (Verr. 2, 22 Phil. 9, 12. LIV. 10, 24, 17 ad -am populi R. *al.*). Quinct. 33 iudicium esse ... de -a fortunisque *illius* (opt. gen. 21 de factis -aque *illius*. LIV. 23, 23, 4 de -a ac moribus senatoris. *cf.* TAC. ann. 13, 32 de capite -aque coniugis cognovit). CIC. Quinct. 50 huius omnis -a et existimatio cum bonis simul possidetur. 59 ne cum bonis, -a fortunisque omnibus illius cupiditati ... dedatur. 97 integra sua -a (SALL. Iug. 67, 3. PAPIN. dig. 26, 10, 4, 2 hunc integrae esse -ae [CALL. dig. 48, 19, 28, 16 *al.*]. *cf.* CIC. epist. 13, 73, 1 incolumi. SALL. Iug. 43, 1 acri viro et ... -a ... aequabili et inviolata. GELL. 7, 8, 5 haud sincerā. *adde*: SALL. or. Cottae 5 -a fortunisque integer). CIC. div. in Caec. 71 de laude, de honore, de -a sua pertimescere. Verr. 1, 17 vestrae -ae fortunisque omnium insidiae comparantur (1, 52). Catil. 1, 13 quod ... dedecus non haeret in -a *tua?* Cael. 11 de eius -a ac pudicitia ... nemo loquebatur. Deiot. 43 sententiam tuam aut ... pestem importaturam esse regibus aut incolumem -am cum salute. leg. 2, 44 *poena divina constat ex* ea -a mortuorum, ut *eqs.* Tusc. 5, 94 *obscaenis voluptatibus* abstinere ... si aut valetudo aut officium aut -a postulet. off. 2, 71 fundamentum ... est perpetuae commendationis ac -ae iustitia. Att. 16, 2, 2 ne quid tibi sit -a mea potius (*cf.* epist. 13, 73, 2 mihi ... tua -a multo antiquior esset quam *eqs.* ad Q. fr. 1, 1, 13 tibi omnium, quibus praesis, salutem, ... -am ... esse carissimas. MART. 1 praef. mihi -ā vilius constet ... ingenium. 8, 18, 4 carior ut mea sit quam tua -a tibi). BALB. Cic. Att. 9, 7b, 1 non posse tuam -am et officium sustinere, ut *eqs.* PVBLIL. B 27 bona -a in tenebris proprium splendorem tenet. LVCR. 6, 13 bona gnatorum excellere -a. SALL. Catil. 7, 6 eas divitias, eam bonam -am ... putabant. Iug. 16, 3 uti -ae, fide ... commodum regis anteferret. VERG. Aen. 4, 221 oblitos -ae melioris amantes. HOR. sat. 2, 3, 95 virtus, -a, decus ... divitiis parent. 2, 5, 30 -a civem causaque priorem (carm. 3, 1, 12 moribus ... meliorque -a). epist. 1, 4, 10 cui gratia, -a, valetudo contingat abunde. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 58 occurrente (*sc. animo meo*) -a tua. OV. epist. 4, 18 -a ... crimine nostra vacat. 4, 27 servatae carpes libamina -ae. 16, 17 -a ... clara est. 16, 167 est oneri *mulieri amanti*. LIV. 6, 34, 2 -a et corpore ... creditoribus satisfaciebant. 29, 14, 12 *Claudiae* dubia ... antea -a (AVSON. 270, 3). 39, 9, 6 consuetudo ... aut rei aut -ae damnosa (*cf.* 39, 41, 2 censuram periculosam ... multorum -ae. TAC. ann. 6, 26 grave -ae suae *futurum esse* ..., si *eqs.*). VITR. 6 praef. 5 potius tenuitatem cum bona -a ... sequendam. SEN. clem. 1, 9, 6 prodesse -ae tuae potest. benef. 2, 23, 2 -ae *fructus* (PLIN. epist. 5, 1, 11. *cf.* QVINT. decl. 345 p. 362, 22 -ae atque opinionis, ... patrimonii ... compendium). PLIN. nat. 25, 130 commendatioris esse -ae. 37, 40 vitae -a (AVSON. 213, 11). STAT. silv. 5, 1, 63 vitam ... rependere -ae (*de muliere*). MART. 6, 66, 1 -ae non nimium bonae puellam (SPART. Hadr. 10, 6 *al.*). QVINT. decl. 267 p. 89, 19 domus -am. TAC. hist. 1, 30 vestra fides -aque illaesa ... mansit (*cf.* PAVL. dig. 11, 3, 14, 1 integra). 1, 42 huc potius eius vita -aque inclinat, ut *eqs.* (3, 28 *illi* a -a vitaque sua [*sc. mala*] ... *non* degeneravere [*cf. p. 216, 34*]. 4, 7 ut in cuiusque vitam -amque penetrarent; *l. 82. p. 214, 22 al.*). 3, 38 eum ... egregiā -ā anteibat. ann. 4, 6 res suas ... quibusdam ignotis ex -a mandabat. 15, 49 contra -am sui principium tanti facinoris capessivere. PLIN. epist. 4, 17, 7 quantum ille -ae meae ... astruxit! VLP. dig. 3, 2, 24 non offuisse mulieris -ae quaestum in servitute factum. ITALA Sirach 3, 18 (Aug. spec. 23, VVLG.) quam malae -ae est, qui *eqs.* (*gr. aliter*). CAPITOL. Aur. 12, 3 -ae detestandae. Maximin. 4, 9 ne hoc quoque illius -ae (*sc. malae*) accederet. AVSON. 18, 1 lascivae nomina -ae. 213, 3 crimine adulterii ... saucia -a. 267, 3 -a tibi melior iuveni. VVLG. prov. 15, 30 -a bona impinguat ossa. II Cor. 6, 8 per infamiam et bonam -am (διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας). CLAVD. carm. min. 22, 44 vitamque iube -amque reverti (*cf.* IVLIAN. epit. novell. 36, 141 principis indulgentia priori restituetur -ae). AVG. in euang. Ioh. 50, 7 (doctr. christ. 3, 12, 18) odor bonus -a bona est. civ. 2, 12 p. 66, 25 probris ... poetarum subiectam vitam -amque habere.

locutiones notabiliores ad III A: -am *suam aut alienam* (*acced.* iudicii *alicuius*, pudicitiae *alicuius sim.*) *laedere, perdere sim.* (cacumen -ae *l. 12*): PLAVT Bacch. 64 eadem ... bona distimulant, facta et -am sauciant. CATO orig. 36 quin *mulieris* -am prostitueret. COM. pall. inc. 54 -am cur maculas tuam (LIV. 41, 6, 10 -am ... maculari dehonestarique [*cf. infra l. 26*]. SEN. Phaedr. 252 haud te, -a, maculari sinam. *al.*). RHET. Her. 4, 39, 51 aliorum -am depeculans. CIC. Verr. 2, 82 cum apud exteras nationes imperii nominisque nostri -am tuis probris ... violaris (PANEG. 11 [3], 13, 3 virginis). Cluent. 14 suspicionibus obscuris laedi -am suam noluit (SALL. Iug. 96, 3 PLIN. epist. 1, 5, 7. 3, 7, 3. SVET. Iul. 49 pudicitiae eius -am ... Nicomedis contubernium laesit. CALL. dig. 49, 14, 2 pr. APVL. met. 6, 22. ANTH. 416, 3 sermone maligno. LAMPR. Alex. 46, 4 AVG. civ. 3, 14 p. 69). LABER. mim. 115 florens cacumen nostrae -ae frangere. SALL. Catil. 16, 2 ubi eorum -am atque pudorem attriverat. VERG. Aen. 4, 323 extinctus pudor, et qua sola sidera adibam, -a prior. HOR. sat. 1, 2, 61 bonam deperdere -am. PROP. 2, 32, 27 non tua deprenso damnatast -a veneno. OV. epist. 7, 5 merita et -am corpusque animumque pudicum cum male perdiderim (LIV. 39, 10, 4 perditum ire. SEN. epist. 81, 20 boni viri. TAC. ann. 13, 44). OV. epist. 7, 92 nec mihi concubitu -a sepulta foret (Pont. 1, 5, 85. ANTH. 472, 2 probris). LIV. 29, 37, 11 certamen inquinandi -am alterius cum suae -ae damno (QVINT. decl. 344 p. 358, 19 *al. cf.* ARNOB. nat. 4, 34 carmen malum ..., quo -a alterius coinquinetur ac vita). 38, 54, 10 *Scipionis* -a sepulti laceretur (*cf. p. 218, 17*). PHAEDR. 3, 10, 17 stupro ... turpi pollui -am domus. STAT. Theb. 3, 273 -a pudorque relictus. TAC. ann. 6, 17 eversio rei familiaris dignitatem ac -am praeceps dabat. 16, 24 per quae ... suam ... -am dehonestaret. PLIN. paneg. 53 -am vitamque eius carpi. PAPIN. dig. 48, 5, 39, 9 patroni -am lacessere. VLP. dig. 47, 10, 15, 29 si quis libello ... -am alienam insectatus fuerit. ANTH. 416, 3 -am temptasti nostram sermone maligno. 476, 5 -am ... onerare laborat *proditio secretorum*. LAMPR. Heliog. 8, 4 insecutus est -am Macrini crudeliter. 10, 4 si admissi fuerint ad nimiam familiaritatem ..., -am ... principum vendunt. CAPITOL. Aur. 19, 10 ut eius -am nullius proximi decoloret invidia (AVG. epist. 77, 1). PS. AVR. VICT. epit. 42, 20 vexantem -am viri (AVG. epist. 73, 10). COD. Theod. 9, 1, 11 (*a. 373?*) qui alterius -am, fortunas ... in iudicium devocaverit. *adde: aliquem -a spoliare sim.*: CIC. Quinct. 26 affinem -a ac fortunis spoliare (76 Sull. 91 off. 3, 77 [*inde* VAL. MAX. 7, 2, 4]. AVR. VICT. Caes. 39, 15). CIC. Pis. 41 cum multos -a ... privasset. *praep.*: CIC. Verr. 3, 57 contra praetoris -am ac fortunas (LIV. 22, 25, 2 proclamando ... adversus rem et -am bonorum). Cael. 42 ne incurrat in alterius domum atque -am (familiam *Σ Clark*; *adde*: 54 tantum facinus ... in -am atque fortunas suas illatum. TAC. ann. 3, 31 quorum in pecuniam atque -am damnationibus ... saeviebat). Scaur. 36 si de Scauri -a detraxerint (epist. 3, 8, 5. 6, 18, 3 de mei iudicii -a. *cf.* AVG. c. Petil. 3, 7, 8 -ae meae).

-am (*suam vel alienam; acced.* probitatis, dignitatis suae *sim.*) *conservare, defendere, de -a dimicare*: PLAVT. Most. 228 servasso *v. p. 213, 7* (OV. epist. 4, 27). CIC. Quinct. 8 qui caput alterius, -am fortunasque defendam (S. Rosc. 15 Verr. 2, 76 ac. 2, 119 SEN. benef. 2, 35, 3). S. Rosc. 25 ut et illius mortui -am et fili ... fortunas conservatas velit (div. in Caec. 71 ut ante collectam -am conservet. SCAEV. dig. 48, 8, 23 defuncti). 49 si per vos vitam et -am potest obtinere. leg. 2, 37 ut mulierum -am multorum oculis lux clara custodiat (QVINT. decl. 309 p. 216, 11 probitatis meae. *al.*). Att. 11, 2, 1 ista hereditas fidem et -am meam tueri potest (epist. 12, 22, 2. 13, 51. HOR. sat. 1, 4, 118 incolumem. AVSON. 171, 5. *adde*: OV. Pont. 3, 1, 46 vide, -ae quod tuearis opus). CIC. epist. 4, 9, 3 quod honesto otio tenueris et statum et -am dignitatis tuae (OV. epist. 16, 69 sine labe). LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 34 matronis dignam f⟨a⟩mam co⟨l⟩entibus. PLIN. epist. 2, 4, 2 debes -am defuncti pudoremque suscipere. *adde genet.*: CIC. Rab. perd. 1 in hac defensione capitis, -ae fortunarumque omnium C. Rabiri. VAL. FL. 6, 471 non ... custodia -ae, non pudor. *praep.*: CIC. Rab. perd. 30 pro illorum -a, gloria, memoria ... propugnandum *esse*. Mur. 2 ab huius honore, -a fortunisque omnibus inimicorum impetus propulsare. Sest. 1 de capite, de -a ... dimicantes (NEP. Timoth. 4, 3. *cf.* CIC. de orat. 2, 200 me ... pro mea omni -a ... fortunisque decernere. PLIN. epist. 5, 13, 2 de gratia, -a, dignitate certantis). CIC. ad Q. fr. 1, 1, 25 remotam a -a et a fortunis ... calumniam.

-am *suam (alienam) alicui committere sim.*: TER. Haut. 351 et me et meum amorem et -am permitto tibi. CIC. Quinct. 62 cui tu et rem et -am tuam commendare ... et concredere solebas (S. Rosc. 113. *cf.* Att. 6, 1, 8 flens mihi meam -am commendasti). Rab. Post. 25 temere hunc ... -am libidini regiae commisisse (HOR. sat. 2, 7, 67 domino ... furenti committes rem omnem et vitam et cum corpore -am). VAL. FL. 7, 459 *Medea Iasoni* patriam ... -amque decusque obicit. *adde*: CIC. S. Rosc. 115 ipse ... cum -a vita bonisque ... illi mandatus est.

-ae *vel suae vel alienae consulere, parcere sim.*: TER. Phorm. 271 minus rei foret aut -ae temperans. CIC. Quinct. 27 -ae fortunisque P. Quincti consulere (Verr. 3, 28 Tull. 3 Font. 3 Phil. 2, 3 SALL. Catil. 51, 7 FRONTO p. 192, 13 N. *cf. p. 216, 10sqq.*). CIC. Verr. 3, 49 cum tuae tum ... suae -ae pepercisset (Tull. 3 SALL. Catil. 25, 3. 52, 32 PROP. 1, 16, 11 OV. am. 3, 14, 36 TAC. ann. 13, 45 AVG. civ. 2, 9 p. 64). CIC. Att. 5, 10, 2 serviendum esse -ae

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

meae (epist. 14, 4, 3 illius misellae et matrimonio et -ae. NEP. Them. 1, 3). epist. 4, 14, 4 me ... rei, -ae, saluti tuae praesto futurum. -a *alicuius agitur, in dubium venit, perit sim.*: TER. Ad. 340 tua -a ... in dubium veniet (CIC. Quinct. 30 in iudicium). CIC. Cael. 75 in hoc flexu ... aetatis ... -a adulescentis paululum haesit ad metas. Pis. 98 in sententiis omnium civium -am nostram pendere. Lael. 61 in quibus eorum aut caput agatur aut -a (LIV. 27, 34, 7. 45, 38, 5). LVCR. 4, 1124 labitur ... res .. atque aegrotat -a vacillans. HOR. sat. 1, 2, 59 unde -a malum gravius quam res trahit. 1, 2, 133 ne nummi pereant aut ... -a *adulteri*. OV. ars 2, 634 -a ... non tacto corpore crimen habet. LIV. 33, 46, 2 res, -a vitaque omnium in illorum potestate erat. SEN. Herc. f. 1307 causam tuam et -am in arto stare et ancipiti. AVG. civ. 1, 9 p. 16 ne ... sua salus ac -a in periculum exitiumque veniat. -ae *detrimentum, periculum sim.*: RHET. Her. 4, 10, 14 sine -ae detrimento (QVINT. decl. 283 p. 149, 3). CIC. Rab. perd. 5 in tanta dimicatione capitis -ae *eqs.* 36 ne quod accipiat -ae vulnus (AVSON. 118, 11. *cf.* 195, 18 clientibus -ae et salutis sauciis. CLAVD. 22, 380). CIC. Balb. 6 poena ... nulla nisi -ae. Pis. 42 an ego ... maiore afficerer laetitia ex corporis vestri laceratione quam ... ex -ae? 47 vulneratio. off. 1, 38 certamen ... capitis et -ae. epist. 9, 21, 1 capitis aut -ae *causas agimus* ornatius (VLP. dig. 3, 3, 39, 7. *cf. p. 216, 2*). PROP. 2, 32, 21 -ae iactura pudicae (IVV. 6, 91). 4, 8, 20 -ae non sine labe meae. OV. am. 2, 2, 50 -ae damna (*v. vol. V p. 32, 84 sqq. adde*: QVINT. decl. 356 p. 388, 9 PORPH. Hor. sat. 1, 2, 58—59). LIV. 3, 44, 12 periculum (22, 59, 19 MAECIAN. dig. 40, 5, 36 pr.). PLIN. nat. 28, 27 labor. IVV. 6, 500 discrimen. CALP. decl. 20 naufragia.

B -a *ad nomen et facta pertinet, magna et tenuis -a, dignatio*: 1 *hominum (equi velocis l. 52, culicis p. 216, 16 sq.): fortasse huc pertinet* ACC. trag. 643 -am; nam nobilitas late ex stirpe praeclara evagat. PLAVT. Rud. 935 ei ... urbi Gripo indam nomen, monimentum meae -ae et factis. ELOG. Scip. carm. epigr. 8, 3 mors perfe⟨cit⟩ tua ut essent omnia brevia: honos, -a virtusque, gloria atque ingenium. CIC. carm. frg. 7, 3 auge -am laudesque bonorum (PROP. 1, 13, 5 tibi deceptis augetur -a puellis. TAC. Agr. 18 ipsa dissimulatione -ae. PANEG. 12 [2], 9, 3 rem et -am. *cf.* SPART. Sept. Sev. 4, 7 ut -am, nobilitatem iam ante, cumularet. *cf. p. 216, 4. 75. 217, 36. 218, 12*). CIC. Flacc. 24 infimo loco natum, ... nulla commendatione -ae. Tusc. 5, 46 nobilitatem -amque popularem stultorum ... consensu excitatam (*cf. p. 208, 4*). Lael. 94 loco, fortuna, -a superiores. SALL. Catil. 33, 1 -a atque fortunis expertes sumus. 51, 12 -a atque fortuna eorum pares (*i. in obscuro*) sunt. NEP. Alc. 7, 5 creverat cum -a tum opibus. Eum. 3, 4 Macedones milites ea tum erant -a, qua nunc Romani feruntur. VERG. georg. 2, 40 o -ae ... pars maxima nostrae! Aen. 1, 463 feret haec ... tibi -a salutem. 11, 221 multa virum meritis sustentat -a tropaeis. catal. 9, 24 -ā ... prior. HOR. sat. 2, 8, 66 responsura tuo numquam est par -a labori. carm. 1, 12, 46 crescit ... -a Marcellis (LIV. 27, 20, 9 Romae -a Scipionis in dies crescere ..., Fulvi senescere [*cf. p. 217, 17*] -a. VELL. 2, 79, 1 CVRT. 7, 4, 4. VVLG. Esth. 9, 4 nominis eius. *cf. p. 209, 5. 217, 50*). PROP. 1, 7, 9 haec mea -a est. 2, 3, 41 si quis *pictor* vult -a tabulas anteire vetustas. 4, 11, 12 -ae pignora tanta meae. OV. met. 3, 546 pro -a vincite vestra. 7, 475 tantae ... virum ... -ae (LVCAN. 5, 468 nomina). *cf.* 7, 542 equus ... magnae ... in pulvere -ae (LIV. 6, 11, 7 -ae ... magnae malle quam bonae esse). CVRT. 5, 1, 18 vir ... -ae (*P*, -a *cett.*) ... proximo proelio celebris. TAC. ann. 12, 42 *illum* egregiae militaris -ae. PORPH. Hor. carm. 3, 9, 7 clarae (SPART. Sept. Sev. 22, 4 inter scurras). SOL. 1, 124 obscurioris. OV. trist. 2, 69 -a Iovi superest. Pont. 1, 5, 84 -a ... cum domino fugit ab urbe suo. LIV. 1 pr. 3 si ... -a mea in obscuro sit. 26, 20, 5 nihilo minor -a apud hostes Scipionis erat quam apud cives. 29, 3, 15 et -ā senescere et viribus. MANIL. 3, 130 honoris condicio et -ae modus. SEN. contr. 10 pr. 2 quorum -a cum ipsis extincta est. SEN. Herc. f. 1260 cuncta ... amisi bona, mentem, arma, -am *eqs.* CVRT. 4, 14, 13 -am ..., infirmissimum adversus fortes viros telum, contemnite. 8, 14, 46 simplicius ... -am aestimabat in hoste quam in cive. LVCAN. 6, 604 laetatur vulgato (vulgatae *VB*) nomine -ae. 8, 22 *fortuna* tanto pondere (*cf. p. 216, 62. 217, 23*) -ae res premit adversas. PLIN. nat. pr. 25 propriae -ae tympanum (*cf.* STAT. Theb. 2, 176 te parcum in praeconia -ae ... tuae). 21, 44 herbam ... utilem ... ad -am ... ac dignitates. 26, 14 *ille* magna auctoritate nec minore -a (*cf.* TAC. hist. 2, 32 magnā. 2, 76 nulla militari [ann. 16, 15 multa]). VAL. FL. 1, 30 ingens instat -a viri. 1, 178 fraternae ... accrescere -ae *honores*. 3, 375 immemores -aeque larisque. 3, 677 consortia -ae despicit. SIL. 4, 729 o felix -ae ... nomen, Hannibal! (*cf.* CARM. epigr. 1319, 5 paupere patre quidem set -e [*i.* -ae] divite vixi). 11, 499 portas ... ovantes fraternae laudis -ā. MART. 1, 49, 42 -a quod satis est habet (*opp.* vita). 5, 25, 12 quae tibi -a perit! 5, 56, 6 -ae *illum* suae relinquas. 7, 12, 4 mihi de nullo -a rubore placet. 7, 51, 10 -ae ... favere meae. 8, 70, 6 -ae nec dare vela suae. QVINT. inst. 8, 3, 13 ubi res agitur ..., ultimus sit -ae locus. IVV. 7, 39 dulcedine -ae succensus. 8, 76 aliorum incumbere -ae. TAC. Agr. 5 nec minus periculum ex magna -a quam ex mala. 8 non in suam -am gestis exultavit. hist. 2, 68 manebat admiratio viri et -a. 3, 32 *illum* fortuna -aque omnium oculis exposuerat. 4, 53 auctoritate -aque inter proceres. ann. 3, 55 magnitudo -ae exitio erat. 12, 28 praeda -aque onusti ... revertuntur. PLIN. epist. 6, 29, 3 agere ... gloriae -aeque causam. TREB. Claud. 3, 2 quae gessit, tantam posteris -am dedere, ut *eqs.* CLAVD. 16, 3 (*ad Thaliam*) nec te -a vetat, vero quam celsius auctam vel servasse labor vel minuisse pudor? 17, 184 collectamque diu et certis utcumque locatam sedibus in dubium patiar deponere -am. 28, 452 foedus lucis (*i. vitae*) amor pepigit dispendia -ae. *metonymice i. q. fortia facta*: VERG. Aen. 8, 731 attollens umero -amque et fata nepotum *in clipeo sculpta*. *speciatim de -a apud posteros*: CIC. fin. 3, 57 futurae post mortem -ae ... esse ... consulendum (LVCAN. 8, 624 nunc consule -ae. PLIN. epist. 3, 10, 3 *memoriae amici* -ae latius consuletur, si *eqs. cf. p. 212, 4. 214, 80*). SALL. Iug. 4, 6 *non* prius ... quam virtus *maiorum* -am atque gloriam adaequaverit (FLOR. epit. 2, 2, 14 Thermopylarum et Leonidae. *cf.* STAT. Ach. 1, 468 -am ... virtute paternam ... premant). NEP. Lys. 1, 1 *ille* magnam reliquit sui -am. LYDIA 58 non mea ... ullo moreretur (*cf. infra l. 46*) tempore -a. CVLEX 7 vel culicis levior -ā ... feretur invidus. HOR. sat. 1, 6, 16 *populus* -ae servit ineptus, ... stupet in titulis et imaginibus. PANEG. in Mess. 29 non tua maiorum contenta est gloria -a. PROP. 3, 20, 8 splendida ... a docto -a refulget avo. 4, 11, 29 si cui -a fuit per avita tropaea decori. OV. trist. 1, 6, 22 Penelopes esset -a secunda tuae. 5, 14, 5 pariter mecum tua -a legetur. Pont. 3, 1, 54 magna Philoctetae vulnere -a suo est (PLIN. nat. 7, 124 et *illi* ... extractā sagittā). SEN. suas. 6, 14 *Pollio* infestissimus -ae Ciceronis permansit. VELL. 2, 26, 3 quantum huius gloriae -aeque accessit! SEN. Herc. O. 1827 -a erit titulus tibi. epist. 79, 17 si quod est pretium ex -a. 114, 12 *oratores* maximae -ae. COLVM. 1 praef. 31 minoris -ae opifices. LVCAN. 6, 257 felix hoc nomine -ae, si *eqs.* 8, 609 qua posteritas in saecula mittet *illum* -a? 8, 859 nil ista nocebunt -ae busta tuae. PETRON. 2 quis ... Thucydidis ... ad -am processit? PLIN. nat. 36, 37 nec deinde multo plurium *sculptorum* -a est. SIL. 12, 413 nec cedet honore ... -āve *Ennius Hesiodo* (*cf.* STAT. silv. 2, 6, 54 Pyladen praecedere -a). STAT. Theb. 4, 148 non ... *Tiryns* -a ... immanis alumni degenerat (*cf. p. 213, 67*). silv. 5, 3, 95 quos ... septena numerat sapientia -a. MART. epigr. 15, 1 summa tuae ... fuit quae gloria -ae. 8, 73, 7 -a est ... Nemesis ... Tibulli. IVV. 7, 79 contentus -a. TAC. dial. 10 opinio ... et -a ..., quod unum esse pretium omnis laboris sui fatentur oratores et poetae. 13 perpetuitate -ae. 18 si qua ex horum oratorum -a gloriaque laus temporibus acquiritur. 24 satis ... *antiquos* -a sua laudat. ann. 4, 38 laude ... facta atque -am nominis mei prosequantur. *ibid.* contemptu -ae contemni virtutes. 12, 28 triumphalis honos, modica pars -ae eius apud posteros. TERT. anim. 33 p. 357, 23 malit *Homerus* -ae suae ornamenta quam caudae.

2 *rerum ab aliquo gestarum* (*acced.* belli *l. 53*; artis *l. 54*): CIC. p. red. in sen. 3 vestrorum in nos beneficiorum memoria ac -a moriatur (*cf. supra l. 16*). CAES. civ. 3, 106, 3 confisus -a rerum gestarum (LIV. 28, 35, 5. 28, 43, 4 honores suos et -am rerum gestarum extulit verbis. *al.* 40, 43, 4 rediit ... cum magna -a gestarum rerum. *cf.* CVRT. 8, 14, 41 rerum mearum). VERG. Aen. 9, 193 mihi facti -a sat est. OV. met. 1, 445 ne ... operis -am posset delere vetustas (Pont. 3, 9, 46). 9, 14 laborum (*de Hercule*). Pont. 4, 8, 46 ne ... sit actorum -a caduca, cavent *carmina*. LIV. 2, 10, 11 rem ... plus -ae habituram apud posteros quam fidei. 38, 17, 2 -a belli praestare. SEN. benef. 6, 16, 4 non pro -a artis extimuit medicus. CVRT. 9, 10, 28 fortuna ... rebus -am pretiumque constituit. LVCAN. 4, 812 ista ..., a quibus omne aevi senium sua -a repellit. VAL. FL. 1, 8 pelagi cui maior aperti -a. 4, 606 mortem ... -ae nudam. SIL. 11, 214 certasse ... in decus et -am leti. MART. epigr. 31, 1 cedere maiori virtutis -a secunda est. 1, 21, 7 maior deceptae -a est et gloria dextrae *Scaevolae*. TAC. hist. 4, 58 neque aliud pretium exitus quam fides -aque. PLIN. epist. 3, 9, 22 fecerat eum favorabilem renovata discriminum vetus -a. 8, 24, 8 onerat te quaesturae tuae -a.

3 *gentium, exercituum, regnorum, locorum, operum artis*: CIC. Arch. 21 populi R. -a celebratur. CIRIS 104 non ulli *urbi* -a concedere digna ... Megara. HOR. carm. 4, 15, 14 Italae crevere vires -aque et imperi porrecta (*cf. p. 220, 84*) maiestas ad ortus *eqs.* OV. epist. 20, 77 mota loci -a (LIV. 35, 26, 5 *navis* [VAL. MAX. 4, 6 ext. 3 in illo nobilis -ae navigio]; *cf. p. 219, 8 sqq.*). met. 7, 58 oppida, quorum hic quoque -a viget. LIV. 21, 31, 5 gens ... nulla Gallica gente opibus aut -a inferior (*cf.* STAT. Theb. 5, 55 terra nec ... Samo -a ... peior). 30, 13, 2 quantum quisque poterat, -ae gentis addebat. 31, 1, 7 bellum ... vetusta ... -a gentis ... nobilius. 33, 8, 5 -am *regni* ... evanuisse. 37, 51, 9 gaudium ... a vetere (*Ruben.*; averterunt *codd.*) -a *regni devicti*. 38, 58, 5 duces ... nominis R. -am auxissent (*cf. p. 215, 33 al.*). 45, 7, 2 nec sua nec gentis -a comparandus. 45, 9, 4 ⟨gens⟩ obscurā ... -ā usque ad Philippum fuit. MANIL. 3, 60 *astra* -am assererent (*syn.* honorem). VITR. 7 pr. 13 artis excellentia coegit ad VII spectaculorum (*sc. -am*) eius operis pervenire -am (VAL. FL. 1, 76 si qua operis tanti ... consurgere -a queat). SEN. dial. 11, 7, 4 quosdam fertilis orae ... -a corrupit. CVRT. 4, 1, 15 urbem ... -a conditorum inclitam (STAT. Theb. 1, 252 Phoroneos inclita -a sceptra. *cf.* PLIN. nat. 4, 58 Creta ... centum urbium clara -ā. 5, 108 Caria interiorum nominum -a praenitet). MELA 2, 35 *urbes* pares ad -am. LVCAN. 1, 400 -ae maioris

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in amnem (AVSON. Mos. 93). 5, 52 -ae (*M*, -a *cett.*) veteres laudantur Athenae. 9, 548 de -a tam longi … aevi *oraculi*. PLIN. nat. 3, 2 vidua -ā suā nomina *locorum*. 12, 56 *quendam* ardentem -a Arabiae. 14, 72 et alia *vina* digna esse -a (14, 76 minoris -ae). 34, 83 similitudinis mirabilem -am *statuae*. 36, 27 *statuam Veneris* antiquorum dignam -a. SIL. 3, 164 gentem … -a saevorum tollere ad astra bellorum. 4, 360 res Graiae … inflabant veteri praecordia (*filiorum Xanthippi*) -a. 9, 353 ut sola cladum tuearis nomina -a, *Roma*. 13, 190 magnae discrimina -ae. STAT. Theb. 1, 22 o Latiae decus addite -ae (*Domitianus*). 4, 719 nec -a deae (*i. fontis*) *erat*. MART. 11, 14, 2 gaudet -a luxuriaque gregis *pastor*. IVV. 10, 125 conspicuae … Philippica -ae. TAC. Agr. 27 *victoriae* -a ferox exercitus. Germ. 35 et quiescentibus *Chaucis* eadem *quae in bello* -a. 37 veteris -ae lata vestigia (ANTH. 447, 5 exigua ingentis … -ae. *cf.* ANTH. 411, 2 signa). dial. 5 *studium* ad urbis -am pulchrius. hist. 1, 70 -am Germanici exercitus attollebant (3, 1 extollebant). 2, 11 praecipui -a quartadecumani. 2, 24 senescens (*cf. p. 215, 47*) exercitus sui -a. 2, 32 legionem, magnā ipsam -ā. 2, 58 magnā per provincias Germanici exercitus -ā. 3, 47 Trapezuntem, vetusta -a civitatem. 4, 83 templum vetere inter accolas (*cf. p. 224, 10*) -a. FLOR. epit. 3, 5, 10 *Athenienses* sacris suis -aeque donavit. 3, 9, 3 divitiarum. IVST. 2, 4, 18 tantum additum gloriae et -ae Amazonum est. AVSON. Mos. 430 -ae securus (*aliter p. 207, 78*) Rhenus. CLAVD. 24, 79 venerabile -ae pondus (*cf. p. 215, 66*) … *Roma* recepit. *homines vel res ipsae appellantur -a gentis aut artis sim.*: PROP. 1, 15, 22 Euadne …, Argivae -a pudicitiae. OV. am. 3, 9, 5 tua (*sc. Elegeiae*) -a, Tibullus. MART. 7, 27, 2 aper …, Aetolae -a secunda ferae (CLAVD. carm. min. 19, 2 Romani … fori [*sc. post Ciceronem*]. *cf. epith.*). 8, 28, 2 dic, toga, … esse velis cuius -a decusque gregis (9, 28, 1 dulce decus scaenae, ludorum -a, Latinus. 10, 103, 4 decus et nomen -aque vestra [*sc. Bilbilitanorum*] sumus). 9, 71, 1 Massyli leo -a iugi. 9, 101, 2 Appia …, Ausoniae maxima -a viae. 11, 9, 1 Romani -a cothurni. *adde*: MART. 9, 43, 5 non est -a recens (*i. nostri saeculi*) nec nostri gloria caeli; … Lysippi opus vides.

4 *rerum incorporalium*: LIV. 10, 30, 4 magna eius diei … -a est etiam vero stanti. PLIN. nat. 29, 3 *medicina* auxit … -am etiam crimine. QVINT. inst. 12, 9, 4 resurgit verae virtutis fortior -a. TAC. dial. 7 -a et laus cuius artis cum oratorum gloria comparanda est? ann. 13, 19 -a potentiae non sua vi nixae. AVG. div. daem. 6, 10 ad maiorem notitiam -amque veritatis.

locutiones ad III B: *describitur, quam late -a alicuius pateat*: *loci spatio*: *subi.*: CIC. Arch. 23 quo hominum nostrorum tela pervenerint, eodem gloriam -amque penetrare. PVBLIL. J 36 iacet omnis virtus, -a nisi late patet. VERG. Aen. 5, 392 ubi -a per omnem Trinacriam? 8, 132 tua terris didita -a. HOR. carm. 4, 15, 14 *v. p. 216, 65*. OV. am. 3, 6, 90 si tibi (*amni*) per terras maxima -a foret. SEN. Herc. O. 317 cuius … caelo tenus erecta terras -a suppositas habet. LVCAN. 2, 634 quo nominis usque nostri -a venit. ITIN. [Silv.] 20, 6 quorum -a vel vita longe audiebatur. AVSON. 162, 15 tenus Europam -a crescente. 206, 14 Constantinopolim -a tui pepulit. *obi.*: VERG. Aen. 1, 287 Caesar, … -am qui terminet astris. 10, 467 -am extendere factis (STAT. Theb. 1, 607. PLIN. epist. 5, 8, 1 aliorum … cum sua *scribendis historiis*. CARM. epigr. 1273, 9). *abl. instr.*: LIV. 1, 2, 5 ut … terras … -a nominis sui implesset (PLIN. nat. 36, 76 orbem terrarum. SIL. 1, 344 taline implere paramus Italiam -a?). *temporis spatio (cf. p. 223, 52)*: *subi.*: OV. trist. 3, 7, 50 me … extincto -a superstes erit. Pont. 4, 16, 3 post cineres maior venit. LVCAN. 8, 74 mansurae in saecula -ae (*v. p. 210, 22*. PLIN. epist. 9, 3, 1. *cf.* PHOC. carm. de Verg. 64 victurae in saecula). SIL. 6, 63 -a gliscente (*cf. p. 209, 5. 61 sq.*) per aevum. TAC. dial. 12 nec angustioribus terminis -am Euripidis … includi. PORPH. Hor. carm. 2, 2, 5 per omne aevum -a eius extenta est. AVR. VICT. Caes. 33, 26 improbis aeternam … -am procedere *non sinit fides*. *dat.*: OV. met. 14, 732 quae dempsistis vitae, date tempora -ae. *accus.*: PLIN. epist. 9, 19, 3 victuri … nominis -am … titulis prorogare. CLAVD. 8, 410 prorogat aeternam feritas tibi Punica -am, Regule. 21, 36 producere -am. *-a cum re ipsa comparatur*: CIC. phil. frg. VI 14 ut maiora omnia re quam -a viderentur. BELL. Alex. 48, 1 cum periculo magno, tum … maiore periculi -a dimicare (*cf.* LIV. 28, 24, 1 gravi morbo implicitus, graviore tamen -a). SALL. Catil. 8, 2 Atheniensium res gestae … fuere … minores quam -a feruntur (AVG. civ. 18, 2 p. 257). HOR. epist. 1, 11, 3 quid tibi visa Chios *eqs.* … maiora minorane (TAC. dial. 21) -a? OV. Pont. 1, 2, 143 sua melior -a … Claudia (CLAVD. 24, 6 spe maior, -a melior). LIV. 25, 30, 12 regiae opes, quarum -a maior quam res erat. 37, 58, 7. SEN. contr. exc. 3, 1 viros non respondentes -ae suae. contr. 10 praef. 3 libelli, qui cum -a eius pugnant. CVRT. 4, 1, 25 habitus -ae generis non repugnat (6, 5, 29 habitum eius haudquaquam rerum -ae parem [7, 8, 9]. *cf.* STAT. silv. 3, 3, 113 decus … -ae par reddit imago. TAC. Agr. 25 paratu magno, maiore -a. 40 cultu modicus … adeo uti plerique … viso … Agricola quaererent [*i. desiderarent*] -am aut *eqs.* hist. 2, 11 incomptus -aeque dissimilis). MELA 1, 93 -a quam natura maiora flumina. PLIN. nat. 3, 58 plus quam e[t] -a. VAL. FL. 2, 640 -ā … maior imago *Argonautarum*. 5, 316 nec -a *nos* fefellit. 5, 506 qualem … dabat te -a, videmus. STAT. Theb. 12, 499 -a minor factis. PLIN. epist. 2, 3, 1 magna *illum* -a praecesserat, maior inventus est. QVINT. inst. 11, 3, 8 eius scripta tantum intra -am sunt, qua *eqs.* AVIEN. Arat. 605 nec tamen est -ae similis vigor. VVLG. II par. 9, 6 vicisti -am virtutibus tuis. CLAVD. 15, 385 minuit praesentia -am. MACR. sat. 6, 2, 33 -am suam factis … supergressum. -am *alicuius (alicuius rei) corrumpere, -ae officere sim.*: VERG. Aen. 7, 333 ne noster honos infracta ve cedat -a loco (TAC. hist. 2, 22 partium). LIV. 23, 45, 4 *Capuae* praeteriti temporis -am … extinctam (*cf. p. 209, 59*). SEN. contr. 10, 5, 13 numquam unius facto publica -a corrumpitur (*syn.* opinio. CVRT. 4, 7, 30 rerum gestarum -am dum augere vult … corrupit. LVCAN. 8, 617 aeternam fletu … -am). VELL. 2, 66, 4 -am … gloriamque factorum atque dictorum … *Ciceroni* non abstulisti (PLIN. nat. 3, 9 *Baetis multis fluminibus* -am aquasque aufert). TAC. Agr. 17 alterius successoris curam -amque obruisset. hist. 4, 79 crebra damna -am victoriae … lacerabant (*cf. p. 214, 23*). ann. 15, 49 -am carminum *Lucani* premebat (*aliter p. 216, 14 sq.*) *Nero*. *dat.*: LIV. 2, 33, 9 sua laude obstitit -ae consulis *Marcius*, ut *eqs.* (26, 40, 5 eius gloria … imperatoris … -ae officiebat). SIL. 7, 247 quantum detritumst -ae!

locutiones ad I—III: -am (murmura -ae *sim.*) *contemnere*, -am *timere sim.*: CATO or. frg. 8, 2 rumorem, -am flocci fecit. RHET. Her. 4, 20, 28 diligere formam, neglegere -am (CIC. Lael. 61). CIC. Cluent. 15 minus … hominum … -am *timuit* (187 omnium. SEN. epist. 91, 19). Scaur. 41 non gentis suae -am perhorrescent? SALL. Iug. 85, 33 nihil metuere nisi turpem -am. PROP. 2, 5, 29 quamvis contemnas murmura -ae (OV. epist. 16, 207 volucris praeconia -ae. SEN. Phaedr. 269 contemne -am; -a vix vero favet. IVV. 6, 90). OV. fast. 4, 311 conscia mens recti -ae mendacia risit. LIV. 28, 41, 1 cum … numquam pluris -am hominum quam rem publicam fecerim. SEN. benef. 6, 43, 3 opinionem … et -am eo loco habeamus, tamquam non ducere, sed sequi debeat. dial. 7, 17, 1 respicis -am et malignis sermonibus tangeris? epist. 91, 20 -am extimuistis sine causa. TAC. ann. 2, 76 neque suspiciones … aut inania -ae pertimescenda. PLIN. epist. 3, 20, 9 multi -am, conscientiam pauci verentur. VOPISC. Tac. 6, 6 imperatorem, qui -am curare non noverit. *adde* -ae pudor *sim.*: CIC. prov. 14 in quo aliqui … -ae pudor … est (SIL. 12, 50 futurae). Planc. 71 aliquem … -ae metum (OV. fast. 2, 810 PS. AVR. VICT. epit. 3, 6). OV. met. 7, 146 te, ne faceres, tenuit reverentia -ae (9, 556). SEN. Med. 268 nulla -ae memoria. QVINT. inst. 3, 8, 45 cura (AVSON. 178, 2. *cf. p. 222, 53*). *-a aliqua commoveri, acciri sim.; active -a aliquem impellit, efficit aliquid sim.*: TER. Andr. 99 hac -a impulsus. CIC. ad Brut. 1, 10, 4 cum me vestrorum edictorum -a revocavit (LIV. 9, 27, 1). CAES. civ. 3, 79, 4 haec -*a* itinera infesta reddiderat, haec civitates nonnullas ab eius amicitia avertebat (LIV. 7, 42, 8. 22, 21, 6 alio … bellum. 30, 8, 1 *illum* muris avertit -a redintegrati belli). CAES. Cic. Att. 10, 8[b], 1 permotus hominum -a. OV. epist. 18, 108 -a sollicitata nova. met. 9, 141 veneris … novae perterrita -a (SVET. Iul. 66). LIV. 2, 26, 5 *exercitus* -a *illic* visi tanto tumultu concivit Romanos, ut *eqs.* 3, 51, 7 *motum animorum* nova -a de virgine … ad libidinem petita accenderat (21, 57, 11 multitudo -a impigre defensi … praesidii accensa. 24, 30, 12 *al.*). 5, 32, 4 eius belli -a effecit, ne *eqs.* 6, 27, 11 tribunos plebis -a ea … irritaverat magis … quam deterruerat. 6, 42, 4 -a repens belli Gallici allata perpulit civitatem, ut *eqs.* 7, 17, 8 quocumque -a hostium ducebat. 9, 44, 13 perculsum iam -a hostem (TAC. ann. 6, 44 [percussus *cod.*] AMM. 25, 8, 13). 10, 10, 12 Romae terrorem praebuit -a Gallici tumultus (25, 27, 5 gaudium et metum invicem *illis*). 10, 20, 2 *illum* -a de Samnitium exercitu … ad tuendos socios convertit (29, 30, 7). 10, 27, 6 huius populationis -a Etruscos … ex agro Sentinate ad suos fines tuendos movit (LVCAN. 3, 229 eoos bellorum -a recessus. VAL. FL. 6, 10 hos … ingens -a movet, … quae … vulgabat *eqs.* IVST. 2, 13, 2 ne quid seditionis moveat -a adversi belli). 10, 33, 8 quarum rerum -a … perlata Romam coegit *illum eqs. al.* 22, 8, 2 eius rei -a varie homines affecit (29, 32, 10). 24, 45, 10 -a per totam urbem vulgata tumultum … fecit (37, 57, 6 tranquilliores in Hispania res). 26, 25, 16 impetum tardaverat (*cf.* 44, 30, 13 tenuit impetum). 27, 31, 2 Philippum ab ludis excivit (29, 4, 7 LVCAN. 4, 610 TAC. hist. 3, 78 ann. 4, 62. PLIN. epist. 2, 11, 10 aucta … dilatione expectatio et -a). LIV. 27, 31, 3 celebritatem … victoriae partae -a auxerat. 28, 7, 17 *illum* -a adventus sui territum (STAT. Theb. 4, 346. VELL. 2, 94, 4 tanti nominis. VOPISC. Prob. 16, 3 IVST. 14, 1, 2). 32, 31, 2 -a Insubres victos allata animos fregisset. 42, 63, 1 -a … nudavit voluntates hominum. 43, 23, 1 Appium … ab obsidione … -a ducentis ad Stratum Persei summovet. 44, 29, 6 *legatis* auctoritatem addidit … -a … venientium Gallorum. LVCAN. 2, 573 -a furoris expulit … e sedibus urbem. 10, 184 -a … generi Pharias me duxit ad urbes (*cf.* HIER. epist. 53, 1, 3 *eum* unius hominis -a perduxit *aliquo*). PETRON. 141 excaecabat pecuniae ingens -a oculos. PLIN. nat. 8, 18 -am eius dimicationis contemptum allaturam *elephantis*. STAT. Theb. 4, 102 *inde* affert belli -a viros. 6, 250 vocat cunctos. 12, 106 trahit miseras. TAC. hist. 2, 16 insulas -a victricis classis in partibus Othonis tenuit. ann. 2, 25 ad spem … erexit. 6, 35 falso credita exterruit Parthos. 15, 33 quos … eius

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rei -a ⟨ac⟩civerat. 15, 59 magnam ... *fore* motae rei -am, quae plurimum in novis consiliis valeret. SVET. Cal. 19 ut Germaniam ... alicuius immensi operis -a territaret. VVLG. Dan. 11, 44 turbabit eum (SVLP. SEV. Mart. 18, 1 subita). *adde: de magnae -ae et nominis effectu: nomin.*: LIV. 3, 2, 3 -am nominis sui pacaturam Aequos (CVRT. 8, 13, 2 Porum ... -a nominis sui ad deditionem posse compelli). 27, 45, 5 -am bellum conficere. SEN. contr. 1, 1, 22 ad quem audiendum me -a perduxerat (*cf.* VAL. FL. 1, 381 te ... Thessalicae ... rapit in freta puppis -a. 6, 156 sollicitat ... *illos* -a ... virginis. TAC. ann. 5, 10 alliciebantur ... -a nominis. AVG. civ. 8, 4 p. 325 quaquaversum *Platonem* alicuius ... scientiae ... -a rapiebat. 16, 8 p. 137 ut multos ad eum videndum -a contraheret). CVRT. 5, 13, 14 nomen Alexandri et -a, maximum in bello momentum, pavidos in fugam avertit (*cf.* VIR. ill. 78, 7 fugavit). 9, 5, 6 pugnabat pro rege. 10, 5, 37 nomen eius et -a rerum in totum ... orbem reges ... diffudit. LVCAN. 2, 600 victum -a non visi Caesaris agmen. 8, 275 me vel sola tueri (*cf.* PANEG. 7 [6], 11, 2 murus, quem extruxit -a virtutis) -a potest rerum. TAC. ann. 13, 8 in novis coeptis validissima est.
abl. instrum.: CVRT. 4, 4, 2 -*a* plura quam armis everterat. LVCAN. 9, 91 urbes ... impellite -a nominis. TAC. Germ. 13 ipsa ... -a bella profligant. hist. 5, 10 fortuna -aque et egregiis ministris ... urbes tenebat. *obi.*: LIV. 26, 3, 1 -am ... hostium non sustinuisse.

-a *aliquem vel aliquid celebrat, (circum-)fert, dicit sim.* (*acced. passivum*): PACVV. trag. 119 hicine is est, quem -a Graia (-e gratia *codd.*) ante omnis nobilitat viros? (TREB. Claud. 9, 6 *equas Celticas.* LIV. 31, 7, 9 Argos ... vetere -a nobilitatos. 45, 27, 5). CIC. Sest. 102 haec -a celebrantur (ad Q. fr. 1, 1, 24 constanti -a atque omnium sermone. NEP. Chabr. 1, 3. OV. ars 2, 499 diversum -a celebrata per orbem littera [*sc.* γνῶθι σεαυτόν]. LIV. 1, 45, 6. 33, 44, 8 -a celebratos tyrannos. MANIL. 4, 768 Caria. FRONTIN. aq. 16. TAC. Agr. 39 victoriam ... ingenti -a celebrari. hist. 1, 5 militari -a celebrata severitas *Galbae.* ann. 3, 75 Labeo ... -a celebratior. *al.*). CIC. Phil. 9, 10 semper illius gravitatem ... omnium mortalium -a celebravit (TAC. ann. 3, 26 Cretensium leges). rep. 2, 25 cum ... -a ferret (*acc. c. inf.*: LIV. 2, 7, 6 *al.* OCTAVIA 583 LVCAN. 3, 417 AVSON. 202, 5 *al.* OV. met. 12, 197 ita -a ferebat. 12, 200 eadem hoc ... -a ferebat. LIV. 10, 46, 16 ut -a ferebat. *cf. p. 211, 24 sq.*). CIC. div. 1, 88 Amphiaraum ... sic honoravit -a Graeciae, deus ut haberetur (*cf.* off. 3, 25 *Herculem* hominum -a beneficiorum memor in concilio caelestium collocavit. CVRT. 5, 8, 10 nulla *erit* tam ingrata -a, quae non in caelum vos ferat [8, 5, 17 perveheret]. MART. 4, 75, 6 nec minor Alcestin -a sub astra ferat. PLIN. paneg. 24 te -a, te gloria ... super ipsos principes vehunt. ANTH. 414^a, 1 levat altum -a Catonem). VERG. Aen. 7, 564 locus ... -a multis memoratus (*cf. p. 211, 33*) in oris. VITR. 7 praef. 16 clarissimā -ā nominantur. VELL. 2, 93, 2 ut -a loquitur (SEN. Herc. O. 206 volucrem ... Iolen -a loquetur. MART. epigr. 1, 8 -a loquetur opus. FLOR. epit. 4, 10, 7 gentium. IVST. 18, 4, 7 OPTAT. 1, 20 p. 21, 24 AMM. 21, 15, 5 *al. cf. p. 211, 16. 226, 3. 39*). SEN. epist. 94, 7 circumfert (PLIN. epist. 3, 16, 13 illud ingens -a, haec nulla). OCTAVIA 670 -a totiens iactata dies (AVG. epist. 186, 1 cum hoc de illo ... -a iactaret. civ. 7, 25 p. 307 quod de homine castrato -a iactavit. *cf. p. 220, 17. 226, 47*). VAL. FL. 1, 790 nomina ... -a sacrata. SIL. 16, 608 inclita nomen gestat -a meum. MART. 3, 95, 8 nomen ... dat mihi -a. APVL. met. 8, 1 dicebat (*cf. p. 225, 77*). AVIEN. orb. terr. 1385 has ... gentes commendat -a per orbem (AMM. 22, 7, 9 externis nationibus. VAL. CEM. 7, 4 p. 715^A). AVSON. 302, 2 -a cui palmam dedit. 398, 38 quae -a recens ... laudat (AVG. civ. 8, 4 p. 326 -a celebriore laudantur [*anteced. nomin. c. inf.*]). CLAVD. 1, 34 illum -a vehit trans aequora *eqs.* (carm. min. 23, 12 nec tua securum te, Maro, -a vehit). AVG. civ. 5, 18 p. 227 quando tanta -a praedicarentur (18, 42 p. 320 audierat -a praedicante. FERRAND. epist. 12). in euang. Ioh. 90, 1 -a de aliquo sermocinante seu bene seu male. CARM. epigr. 1808, 5 (*in Mauret.; christ.*) honorificos -a ostendente labores.

-a *aliquid nuntiat, divulgat sim.* (*acced. passivum; cf. p. 211, 21 sqq.*): LVCIL. 1081 sicubi ad aures -a tuam pugnam ⟨prae⟩claram allata dicasset. CIC. prov. 33 quas regiones ... nullae nobis antea litterae, nulla vox, nulla -a notas fecerat. epist. 3, 11, 1 certior factus eram litteris, nuntiis, -a denique ipsa (*cf.* OV. met. 6, 267 -a mali ... matrem certam ... *fecit* ruinae). 12, 4, 2 nuntiabat (PLIN. nat. 8, 149 PLIN. epist. 4, 11, 15 MART. CAP. 1, 11 MEROB. pros. frg. 2 B 6). ad Brut. 1, 10, 1 declararet. CAES. Gall. 7, 8, 4 haec -a ac (*om.* β) nuntii⟨s⟩ ad *illum* perferuntur (perferunt β. *adde*: LIV. 42, 16, 7 -a mortuum *esse* in Asiam perferret. SEN. dial. 3, 11, 2 cladis notitiam ad suos. RVFIN. hist. mon. 1 p. 395^B ad auditum nostrum *aliquid*). SALL. Iug. 30, 1 res in Africa gestas ... -a divulgavit (TAC. ann. 12, 49 quod ubi turpi -a divulgatum). VERG. Aen. 1, 457 bella ... -a totum vulgata per orbem (LIV. 9, 20, 10 res ... stabilitas ... -a per socios vulgavit. VELL. 2, 102, 1 -a [iam *cod.*] vulgavit. SEN. epist. 104, 25. CVRT. 4, 9, 2 idoneis auctoribus. *al.* VAL. FL. 6, 10. AMM. 14, 2, 20 latius. 16, 8, 8 latior -a. SVLP. SEV. dial. 1, 17, 5). Aen. 6, 502 mihi -a ... tulit *seq. acc. c. inf.* (SIL. 11, 255 mihi ... sub umbras. 13, 388 huc ... funera acerba. TAC. ann. 1, 5). OV. epist. 15, 38 prima fuit vultūs nuntia -a tui. met. 8, 267 sparserat ... nomen vaga -a per urbes Theseos (SIL. 6, 554 OPTAT. 1, 20 p. 22, 7 CLAVD. carm. min. app. 2, 118). 9, 666 -a novi ... Cretaeas ... urbes implesset monstri (*cf. p. 225, 74*). Pont. 2, 3, 86 *nuntium* attulerat ... mala -a (LIV. 27, 50, 4 consulem profectum -a attulit. *al.* TAC. hist. 1, 85 nuntium). Pont. 3, 4, 41 quam *partem* mihi -a referre ... posset (4, 3, 28. VAL. FL. 1, 47 nuntia [*opp.* ipse]. STAT. Theb. 8, 152 -a novis terroribus audax. *al.* MART. 1, 29, 1 *cf. p. 211, 21*). VELL. 2, 121, 3 narravit. LVCAN. 8, 15 nondum -a prodente ruinas (TERT. nat. 1, 7 p. 67, 27. CLAVD. rapt. Pros. 3, 118 latebras. *cf. p. 211, 30 et 226, 29*). STAT. Theb. 10, 669 canit monitus (*cf. p. 211, 31*). TAC. hist. 2, 46 maesta ... -a ... perditas res *patefacit.* SVET. Iul. 33 -a distulit (*anteced. acc. c. inf.*). TERT. nat. 1, 14 nova ... de deo nostro -a suggessit. PORPH. Hor. epist. 1, 16, 17 talis ..., qualem te -a testatur. PANEG. 10 (4), 32, 4 laetitiam gestae rei diffuderat -a velox (AMM. 14, 10, 14). OPTAT. 3, 12 p. 100, 13 quod fuerat -a mentita (AVSON. 309, 5 HIER. epist. 54, 13, 4 *cf. p. 211, 5*). AMM. 20, 4, 1 *virtutes* -a celebrior effundebat. CYPR. GALL. num. 579 dictavit. EPIST. pontif. 292 Migne 20, 486^B proloquitur. 20, 494^B prosequitur. POMER. 3, 9, 1 p. 486^B quod de illis mendax -a iactaverit.

-a *affertur, venit alicunde, pervenit aliquo, pervadit urbem sim.* (*v. etiam p. 217, 42 sqq.*): LVCIL. 1081 ad aures ... allata *v. p. 219, 64* (CAES. Gall. 6, 30, 2. 6, 36, 1 LIV. 4, 56, 4 *al.*). CIC. Arat. 419 per terras -a vagatur (VERG. Aen. 2, 17 ea -a. TAC. ann. 1, 70 vagante -a [*seq. acc. c. inf.*]). Verr. 5, 68 quemadmodum huius tui facti -am in regna aliorum ... perventuram putasti? (Sull. 12 ad aures meas [OV. met. 5, 256 Pont. 2, 9, 3 fast. 3, 662 HOMER. 328 STAT. Ach. 1, 729. *cf.* VERG. Aen. 3, 294 incredibilis rerum -a occupat aures]. Att. 5, 19, 2 ad te. Q. CIC. pet. 50 ad populum. CAES. Gall. 6, 35, 4 *seq. acc. c. inf.* NEP. Dat. 3, 1. 6, 1. OV. epist. 9, 3 *seq. acc. c. inf.* Pont. 2, 1, 1. 2, 5, 27 LIV. 5, 18, 9. 25, 35, 3. 29, 18, 3 *de fani* sanctitate ... aliquam -am ad vos pervenisse. *al.* CVRT. 4, 16, 4 VVLG. II reg. 13, 30 HIER. epist. 54, 5, 2. VRAN. epist. 9 p. 864^A ad *barbaras nationes* -a domini Paulini). CIC. Manil. 44 quo non illius diei -a pervaserit (LIV. 5, 7, 6 forum atque urbem. 26, 40, 14 Siciliam. 45, 10, 1 in Asiam. CVRT. 10, 5, 18 TAC. ann. 1, 69 APVL. met. 4, 28. 10, 19 tanta ... ibidem de me -a). CIC. Mil. 98 eā ... -a ... de *interitu Clodii* peragravit. Phil. 14, 15 tristis a Mutina -a manaret (LIV. 1, 16, 4). Att. 9, 3, 2 *inde* nulla ... -a venerat (epist. 9, 16, 8. VERG. Aen. 4, 387 haec manes veniet mihi -a sub imos. OV. epist. 6, 9 mihi ... prior de te quam littera. 9, 144 nuntia [*seq. acc. c. inf.*]. met. 14, 726 mei ... nuntia leti [*opp.* ipse]. trist. 4, 2, 18 tam longe non nisi parva. OCTAVIA 273 ad aures. IVST. 2, 14, 8 *seq. acc. c. inf.*). CAES. Gall. 5, 39, 1 nondum ad eum -a de Titurii morte perlata (5, 53, 1. 2. 7, 3, 2 civ. 3, 7, 3. 3, 102, 8 HIRT. Gall. 8, 5, 1 NEP. Them. 2, 6 Dion 2, 2 Ages. 8, 3 LIV. 1, 34, 11. 4, 40, 1. 5, 28, 12. 10, 26, 11. 22, 30, 7 *al.* CVRT. 8, 1, 6 *al.*). VERG. Aen. 7, 646 ad nos vix tenuis -ae perlabitur aura (STAT. Theb. 6, 2 *v. p. 226, 13*). 10, 509 nec iam -a mali ... sed certior auctor advolat Aeneae (*seq. acc. c. inf.*). 10, 678 quo me ... conscia -a *non* sequatur. OV. epist. 1, 64 incerta est -a remissa Pylo. trist. 4, 10, 87 -a ... si vos mea contigit. LIV. 1, 18, 3 ex quibus locis ... quae -a in Sabinos? 8, 20, 2 *Romanos* tumultus Gallici -a atrox invasit. 21, 10, 12 unde ... ad nos nomen -aque eius accidere (*Gronov.*; accedere *CM*) ... *non* posset (21, 61, 1. 27, 29, 7 *al.*). 40, 57, 3 *occurrit.* LVCAN. 5, 775 feriat dum maesta remotas -a procul terras. VAL. FL. 3, 622 necdum -a viri nec certior extitit (*i. venit*) auctor. SIL. 10, 425 quo nomina nulla Poenorum aut patriae penetraret -a relictae (*cf. p. 217, 43*). STAT. Theb. 2, 205 socias it -a per urbes. 3, 209 nec adhuc calcati foederis Argos -a subit (5, 486). 9, 32 -a ... lapsa est Polynicis ad aures. TAC. ann. 12, 36 -a eius evecta insulas et ... provincias pervagata (APVL. met. 4, 29 -a porrecta) per Italiam ... celebrabatur. RVFIN. hist. 4, 7, 14 ad aures omnium ... felix Christianorum -a pervecta est.

-a *percrebrescit, divulgatur sim.*: ACC. trag. 274 -a celebrescat tua. CIC. Verr. 5, 68 cum haec -a de nostrorum hominum avaritia ... percrebuerit (94 *seq. acc. c. inf.* PLANC. Cic. epist. 10, 10, 1 CAES. civ. 3, 43, 4. 3, 79, 4 SVET. Iul. 79 PANEG. 6 [7], 1, 3 VVLG. Ruth 1, 19. *cf.* LIV. 7, 12, 7 Gallici ... belli -a increbrescebat. TAC. hist. 4, 12 crebrescentem cladis ... -am nequaquam maesta civitas excipiebat [AVG. civ. 5, 23 p. 235 *al.*]). SALL. Iug. 13, 1 -a tanti facinoris per omnem Africam ... divulgatur (IVST. 22, 6, 10 ingens tota Africa deleti ... exercitus -a. SERV. Aen. 4, 184. VVLG. Luc. 4, 37 -a de illo [ἦχος] *al.*). VERG. Aen. 3, 121 -a volat *seq. acc. c. inf.* (7, 392. 8, 554 subito vulgata per urbem. DRAC. Romul. 8, 117 *seq.* quod). VERG. Aen. 12, 608 infelix vulgatur -a per urbem (8, 554 *v. supra l. 69.* LIV. 3, 40, 13 *belli* falso. 37, 51, 8 temere ... sine auctore. *al.* LVCAN. 4, 610 TAC. hist. 4, 62 *al.*). PROP. 2, 13, 37 nec minus haec nostri notescet -a sepulcri quam *eqs.* LIV. 7, 38, 2 *non* Italiae se finibus tenuit. CVRT. 4, 1, 24 strenue tota urbe discurrit. 9, 6, 1 convaluisse apud barbaros -am mortis suae. SIL. 1, 186 in populos iurati didita belli (TAC. ann. 11, 1 per provincias). 4, 1 spargitur (*seq. acc. c. inf.* STAT. Theb. 9, 32 per Aonium rapido vaga murmure campum). 10, 578 iam sidera adibat ... intraverat urbem. STAT. Theb. 3, 10 an sceleris data -a per urbes finitimas? TAC. ann. 12, 36 per Italiam ... celebrabatur (AVG. civ. 8, 4 p. 325. EVGRAPH. Ter. Hec. 218 mea opinio et -a populi ... sermone. *cf. supra l. 57*). PLIN. epist. 9, 33, 5 serpit per coloniam -a (AMM. 31, 3, 8 late; *seq.* quod). TERT. nat. 1, 7 p. 67, 19 diffusa est (VVLG. II Macc. 8, 7 [λαλιά]). APVL. met. 5, 4 latius ... porrecta (4, 29 *v. l. 57. cf. p. 216, 66*). AVG. civ. 3, 14 p. 115 -a ... cuncta cogno-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rant. AMM. 21,9,3 -a per Illyrios celebrior fundebatur (*seq. acc. c. inf.*). 25,6,11 -ā circumlatā (*seq. acc. c. inf.*). HIER. epist. 4,1,1 dispergitur. RVFIN. hist. mon. 7 p. 411C -a ... magnifica de eo pervulgata.

-a *nascitur sim.*: RHET. Her. 2,8,12 *non* temere -am nasci solere. CIC. Verr. 2,1 quae -a ... emanarat. Font. 29 ne qua -a consequeretur eiusmodi (*seq. acc. c. inf.*). CAEL. Cic. epist. 8,8,2 magna ilico -a surrexit et de ... ferventer loqui est coeptum. NEP. Ages. 2,1 -a exierat (*seq. acc. c. inf.* Hann. 9,3 de *pecunia*. LIV. 3,20,6. VVLG. Matth. 9,26 in universam terram [φήμη]. *al.*). LIV. 6,21,9 de ... defectione ... primum -a exorta (9,29,1 Etrusci belli. 10,13,2 *seq. acc. c. inf. al.* TERT. nat. 1,7 p. 67,19 quantacumque ambitione diffusa est, ab uno ... ore exorta sit necesse est). TAC. hist. 4,54 incesserat ... -a (*seq. acc. c. inf.* ann. 13,54). SVET. vita Verg. p. 61 Aeneidos ... coeptae tanta extitit -a, ut *eqs.* VOPISC. Car. 8,7 unde -a emersit (*seq. acc. c. inf.*). -a est: *bona, mala, magna sim.* de *aliquo* (*aliqua re*): RHET. Her. 2,8,12 falsa. CIC. Brut. 83 de *illorum* ingenio ... ea est -a (*Baiter*, iam *L*), ut *eqs.* Att. 7,26,1 bona. 13,34 quae. 16,2,1 longe alia. SALL. Iug. 32,5 talis. ARRVNT. hist. 7 ingentes esse -as de Regulo. SEN. contr. 1 pr. 21 unde haec de illo -a? *al.* -a est (constans, crebra -a est; *saepe accedit acc. c. inf. sim.*): CIC. epist. 10,20,1 de te ... -a constans (*seq. acc. c. inf.* LIV. 6,25,4 Romae constans omnium -a erat. 21,20,9 satis constante -a. TAC. hist. 1,66 *al.* SVET. Iul. 6). SALL. epist. Mithr. 10 -a erat divitem neque serviturum (*c. acc. c. inf.*: NEP. Them. 10,4 VERG. Aen. 1,532 = 3,165 OV. epist. 3,57 *al.* LIV. 4,30,5. 5,17,10 Romae. 27,33,1 -am ... inter barbaros celebrem esse Philippum occisum. 29,3,8 fuerat. *saepe.* SEN. Thy. 669 SIL. 9,139 *al.* STAT. Theb. 12,163 SVET. Nero 28 *et saepe.* *seq.* quasi: SVET. Dom. 22. tamquam: GELL. 3,9,2 de *equo* -a constans. quod: CAPITOL. Aur. 23,9). VERG. ecl. 9,11 audieras et -a fuit. OV. am. 1,8,15 suspicor et -a est. ars 1,258 ut -a est (LIV. 22,61,2 *al.* SEN. Herc. O. 914 CVRT. 5,2,9. VAL. FL. 5,553 ut -a *est.* TAC. hist. 3,65). TAC. ann. 4,64 -a ... apud populum, quia ... ignotos etiam et ultro accitos munificentia iuverat. 11,34 crebra ... -a fuit (*seq. acc. c. inf.* 13,1 vulgi).

-am (plus -ae; -ae honorem *sim.*) *consequi, obtinere, habere sim.* (*plerumque acced. attributum*; -am *sine attrib. i. q. magnam* -am *l. 63. 68. 73. 76. 77 al.*): CIC. div. in Caec. 71 ante collectam -am *v. p. 214,51* (LIV. 21,48,9 ut -a clementiae in principio rerum colligeretur. CLAVD. 17,184 *p. 216,5*). CIC. epist. 2,11,1 videmur eam -am consecuti, ut *eqs.* (PHAEDR. 4,13,5 aequitatis. PLIN. nat. 36,43 in parvolis marmoreis -am. QVINT. decl. 267 p. 90,9 apud vos moderationis -am. TAC. dial. 2 eloquentiae. PLIN. epist. 9,5,2 sinisteritatis *eqs.* PROB. Verg. ecl. 7,61 p. 347,14 virtutis [*syn.* opinio]). BELL. Afr. 81,2 *veteranorum* -am, locum, nomen ... cuperent possidere. HOR. epist. 2,1,56 aufert Pacuvius docti -am senis *eqs.* (*cf.* OV. trist. 4,10,131 sive favore tuli sive hanc ego carmine -am [TAC. ann. 15,62 bonarum artium. PLIN. epist. 4,9,21 iustitiae]). PROP. 3,9,33 Caesaris ... -ae vestigia iuncta tenebis (*i. occupabis proximum -ae eius locum*). OV. ars 3,39 -am pietatis habet (fast. 2,380 memorem. LIV. 27,44,1 ex eventu. VITR. 1,1,7 bonam. MELA 2,118 praecipuam. *al.* LVCAN. 9,754 fati ... minorem *serpens.* PLIN. nat. 33,155 *opus* magnam -am habuit. *al.* AVSON. 200,41 tenuem. *adde*: LVCAN. 4,509 quo plus habeat mors ... -ae). LIV. 21,60,4 inde conciliata clementiae ... -a *eqs.* 30,36,11 *venire* ad paratam alterius labore ... finiti belli -am (LVCAN. 9,594 si veris magna paratur -a bonis. TAC. dial. 34 illam ... duraturam eloquentiae -am ... in diversis subselliis parari ..., inde ... constantius surgere *eqs.*). 38,17,19 -am apud Graecos parem illi antiquae obtinent (SPART. Hel. 3,6 medii ducis. POMER. 2,7,1 -am sancti ... peccator. PALLAD. hist. mon. II 9 p. 355D -am obtinebat in solitudine [*gr. aliter*]). GRATT. 72 decus et -ae primum impetravit honorem. VITR. 2,8,12 ea aqua *illa re* ... eam -am est adepta (TAC. hist. 4,42 pietatis *eqs. al.* SOL. 40,3 voto adipiscendae -ae latioris. *adde* TAC. ann. 14,22 plus -ae). PHAEDR. 1,14,4 acquisivit sibi. 3 prol. 53 aeternam -am condere ingenio suo. 3,9,3 *Socratis* si -am assequar (app. 13,5 claram ... -am castae virginis. TAC. dial. 41 magnam. *al.*). SEN. clem. 1,8,1 nullis magis curandum est, qualem -am habeant, quam qui, qualemcumque meruerint, magnam habituri sunt (LVCAN. 10,544 perpetuae meritum iam nomina -ae. PLIN. nat. 14,144 -am apud Graecos. SIL. 13,150 merita ... inter proelia -a. QVINT. inst. 10,1,116 insignem. TAC. hist. 2,31 *exitu* egregiam. 2,50 *hac re* tantundem apud posteros meruit bonae -ae quantum malae. EVGRAPH. Ter. Ad. 855 omnium -am iustam honestatemque). VAL. FL. 7,283 meis iam parta *est* venenis (TAC. ann. 3,56 moderationis). SIL. 12,82 dignos ... vosmet reddite vestra, quam trahitis, -a. 14,48 nec Zanclaea gerunt obscuram moenia -am. STAT. Theb. 7,772 longam ... indue -am. MART. 1,8,5 facili redimit qui sanguine -am. 14,189,2 Cynthia ... accepit -am, non minus ipsa dedit *Propertio.* QVINT. inst. 12,11,7 -am in tuto collocarit (*cf. p. 216,5*). IVV. 11,23 a censu -am trahit. TAC. dial. 11 ingredi -am. hist. 3,64 victoriae -aeque partem capesseret. ann. 4,26 belli ... confecti -am deportarat. 12,26 retinuit -am *non segnis indolis* sine experimento. MEROB. poet. 118 -am sine fine tenet. CORP. IX 47,8 *sq.* (*periit*) ⟨r⟩arissimi civis impleverit -am. *adde*: LIV. 21,52,11 penes Romanos -a victoriae fuit (PANEG. 10,15,1).

-ā *florere, vivere sim.*: CIC. Flacc. 64 Graecia, quae -a, quae gloria ... floruit (NEP. reg. 1,4 iustitiae. LIV. 26,3,10 rerum gestarum [IVST. 43,5,4]. PLIN. epist. 7,20,4). CIC. de orat. 2,63 qui -a ac nomine excellant (*cf. p. 213,45*). OV. met. 15,878 per ... omnia saecula -a ... vivam (trist. 5,14,39. LIV. 25,38,8 rerum gestarum. CORP. X 1091,10 cuius -a pietas vibit in aeternum [*nisi est nomin.?*]. *adde* CARM. epigr. 1368,6 [*a. 521*] -ae conloquiis). Pont. 1,5,67 diversum -a contendere in orbem. LIV. 33,8,5 -a stetisse, non viribus ... regnum (TAC. ann. 6,30 magis -a quam vi; *aliter p. 210,35. 211,55*). LVCAN. 7,208 suā ... venient in saecula -ā. VAL. FL. 4,553 o terras -a venture per omnes. SIL. 14,147 decus ... enituit -a. STAT. Theb. 10,215 ingenti se attollere -a. -am (-ae gratiam *sim.*) *quaerere sim.*: CIC. Sest. 139 bonam bonorum -am expetunt (*cf.* PLIN. nat. 18,5 operae nobis maior quam -ae gratia expetitur). fin. 3,57 *illi* ne digitum quidem eius (*bonae -ae*) causa porrigendum esse dicebant; ... *alii* ipsam propter se praepositam et sumendam esse *eqs.* SALL. Catil. 2,9 praeclari facinoris ... -am quaerit (CVLEX 32 *non* vincula ponto iacta meo quaerent ... volumine -am. OV. am. 1,15,7 Pont. 4,3,4. LIV. 5,6,6 et ⟨ad⟩ alia bella et ad ceteros populos in posterum. SIL. 8,612 laevo ... limite vitae. QVINT. inst. 2,12,9 dicendi fortius. TAC. Agr. 9 ne -am quidem, cui saepe etiam boni indulgent ... per artem quaesivit. SVLP. SEV. chron. 1,4,5. DRAC. laud. dei 3,470 ne sit sibi -a superstes tormentis quaesita suis. *adde*: STAT. silv. 4,4,50 ventosa ... gaudia [*cf. infra l. 42*] -ae). SALL. hist. frg. 1,90 aequi bonique -as petit (OV. ars 3,403 petitur ... tantum -a poetis. met. 5,580 formae. 6,30 inter mortales faciendae maxima lanae. trist. 4,1,3. 5,14,42 non ex difficili. MART. 1,66,13 *al.* QVINT. decl. 253 p. 37,19 ex me ... -am lenitatis. TAC. hist. 3,62 -am urbanitatis per lasciviam. ann. 15,64 -a⟨m⟩ sociatae [societatem *cod.*] cum marito mortis. PLIN. epist. 6,11,3 nomen et -am ex studiis. 9,30,2 liberalitatis avaritiā). HOR. sat. 1,4,83 captat ... -am ... dicacis (OV. trist. 5,1,76 nulla mihi captatur gloria quaeque ingenio stimulos subdere -a solet. SEN. contr. 1,1,24 -am pietatis ex *aliqua re.* SEN. dial. 10,12,5 ex his elegantiae. epist. 99,18 tristitiae). PROP. 3,3,17 non hic (*in carmine heroico*) ulla tibi speranda est -a (STAT. silv. 5,3,214 sepulcro. *cf.* TAC. ann. 11,7 aeternitatem -ae spe praesumant). LIV. 8,40,4 ad se ... -am rerum gestarum ... trahunt. PLIN. nat. praef. 30 obtrectatione alienae scientiae -am sibi aucupantur (29,11 novitate aliqua. 33,32 iuvenalem -am apud principem *aliqua re. cf. p. 223,27*). SIL. 12,473 -am nomenque volentem mitificae mentis. STAT. silv. 4,7,28 nostra Thebais ... temptat ... Mantuanae gaudia (*cf. supra l. 24*) -ae. QVINT. inst. 7,1,41 eloquentiae -am affectantes (*al.* TAC. hist. 2,63 clementiae). IVV. 10,114 -am Demosthenis ... optare. TAC. Agr. 42 non ... contumaciā libertatis -am fatumque provocabat. PLIN. paneg. 55 non ... perpetua principi -a, quae invitum manet, sed bona concupiscenda est. AVG. civ. 2,10 p. 65 honestiorem -am requirendo. SIDON. carm. 5,320 hanc ambit -am, quisquis *eqs.* *genet.*: VERG. Aen. 6,889 incendit ... animum -ae venientis amore (SIL. 11,351 maioris). OV. rem. 393 studium. CVRT. 9,2,9 insatiabilis cupido (SVET. Nero 55 aeternitatis perpetuaeque -ae. TERT. test. anim. 4 p. 139,27 -ae post mortem). LVCAN. 1,131 petitor. 9,928 invidia sacrae (*i. poetarum*) ... -ae. 9,1080 cura (*cf. p. 218,40*). SIL. 3,578 sitiens (*cf.* IVV. 10,140 maior -ae sitis est quam virtutis). TAC. hist. 4,6 appetentior. ann. 2,28 *delatoris* ingenium ... avidum ... -ae malae. SPART. Hadr. 16,1 -ae celebris ... cupidus. *dat.*: OV. ars 3,413 vigilare. SEN. epist. 110,11 tradidimus *animum* ambitioni et -ae. QVINT. inst. 3,6,63 studenti. TAC. Agr. 18 instandum (ann. 13,8 *ex coniect. suppl.*). ad: TAC. hist. 4,21 excita ... Germania ad praedam -amque. *adde*: -a *aliquem ducit sim.* (*accedit pass.*): VERG. Aen. 11,368 si -a *te* movet (STAT. Theb. 9,787 maesta sepulcri). OV. trist. 5,12,39 nominis et -ae ... fulgore trahebar. QVINT. decl. 271 p. 112,8 non ... me ducit ... -a victoriae (PLIN. epist. 4,12,6). -ā nobilis, notus *sim.*: CIC. Phil. 2,117 quam sit ... -a gloriosum tyrannum occidere (fin. 2,48 populari -a). CAES. Gall. 7,77,15 -a nobiles (LIV. 37,54,16 -a rerum gestarum [IVST. 12,2,7]. 45,5,5 nobilis -a erat apud ... civitates caedes). SALL. Iug. 14,7 genere, -a atque copiis potens. VERG. Aen. 1,379 -a super aethera notus (2,21 notissima -a insula. SEN. Tro. 224 VAL. FL. 2,95. TREB. Gall. 6,2 ⟨per⟩ populos). Aen. 2,86 Palamedis ... incluta -a gloria (TAC. hist. 4,61. AVSON. 196,18 -a et meritis. DICT. 3,16 -a bellandi ... per gentes). Aen. 7,79 fore illustrem -a fatisque (COLVM. 3,3,3 regio celeberrimā -ā est illustris). 7,745 insignem -a et felicibus armis (STAT. Theb. 8,278. TAC. ann. 12,13 castellum). 11,124 o -a ingens, ingentior armis. OV. met. 3,339 per Aonias -a celeberrimus urbes (VELL. 2,99,1 -a fortunaque. STAT. silv. 4,4,44 *v. p. 158,27.* TAC. ann. 15,37 luxu -aque epulae. COD. Theod. 1,12,1 causas ... -a celebriores). LIV. 2,49,3 exercitus ... clarior -a et admiratione hominum (CVRT. 3,13,15 genere -aque. TAC. hist. 4,39 rerum -a. ann. 14,47. IVST. 12,2,7 rerum gestarum). LIV. 37,46,6 magnificus ... -a rerum triumphus fuit. PLIN. nat. 7,34 mirabiles -a effigies. VAL. FL. 1,100 bellis spectataque -a turba ducum. HOMER. 625 -a generosa propago. SCHOL. Cic. Bob. Arch. 5 p. 176,6 St. robustiorem iam -a. *adde*: AVSON. 419,41 eminentia per -am.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-ā *aliquid accipere sim.* (*-ae ut minus certae saepe opponuntur oculi, experimenta sim.*): Cic. nat. deor. 2, 95 si . . . accepissent -a et auditione [*seq. acc. c. inf.*] (Caes. Gall. 6, 20, 1 *aliquid* de re publica a finitimis rumore ac -a. 6, 21, 2. Sall. Iug. 9, 3 *opp.* litteris. Liv. 23, 33, 3 *al.* Cvrt. 8, 9, 6 nullum mare ne -a quidem accepisse. Mela 2, 113). Caes. Gall. 6, 24, 2 *Hercyniam silvam* Eratostheni . . . -a notum esse video (Liv. 9, 18, 6 ne -a quidem. *aliter p. 222, 68*). Sall. Iug. 84, 2 plerosque militiae, paucos -a cognitos (Prop. 1, 11, 17 perspecta . . . -a. Liv. 21, 53, 8 *opp.* re. Cvrt. 8, 10, 1 Lvcan. 9, 869 Plin. nat. 2, 167. 35, 81 Stat. Theb. 12, 575. Plin. epist. 5, 14, 3 non -a, qua alioquin optima et meritissima fruitur, sed longis . . . experimentis. Fronto p. 180, 2 N. communium amicorum). Ov. met. 12, 86 te -a praenovimus. Liv. 41, 7, 6 quae . . . acta essent, se . . . -a comperta habere (Capitol. Maximin. 5, 4 tantus . . . , quantum illum -a comperi⟨s⟩tis). Stat. silv. 4, 8, 34 vulgari gaudia -a noscere. *adde*: Clavd. 28, 438 si -ā necdum patuit. -a *praecurrit, praevenit nuntium vel adventum alicuius*: Cic. ad Q. fr. 1, 1, 1 hanc epistulam multi nuntii, -a denique . . . ipsa sua celeritate *superabit*. Caes. civ. 3, 80, 2 eo -a iam praecurrerat . . . de proelio, quod . . . auxerat (Bell. Afr. 87, 2). Liv. 5, 37, 6 antecedente -a nuntiisque. 24, 21, 5 praevenerat . . . -a . . . , qua nihil est celerius (25, 9, 5 [pervenerat *P*]. 28, 20, 9 adventum. Paneg. 3 [11], 8, 3 quae vos conata est praevenire, -am praevertistis. Ps. Ambr. laps. virg. 6, 25 tua mala). Svet. Galba 12 praecesserat (*cf. p. 226, 26*) de eo -a saevitiae *eqs.* Amm. 23, 2, 7 -a de se nulla praeversa. -am *audire, captare sim.*: Cic. ad Brut. 1, 10, 1 nullas . . . a te litteras habebamus, ne -am quidem *eqs.* Ov. epist. 9, 41 aucupor (*cf. p. 222, 39*) . . . incertae murmura (*cf. p. 218, 26*) -ae (Cvrt. 4, 5, 12 incertae -ae captaverant auram. *cf. p. 210, 57*). Liv. 27, 50, 3 quo *habitu animi civitas* victoriae -am accepit (28, 27, 9 -a mortis meae non accepta solum, sed etiam expectata est. Tac. hist. 4, 51 adversam de Domitiano -am. *al.*). Stat. Theb. 11, 316 funestae sortis ut . . . expavit -am. Ivv. 6, 408 -am rumoresque . . . recentes excipit ad portas (Tac. hist. 4, 12). Apvl. met. 4, 13 ibi -am celebrem super quodam . . . munus edituro . . . deprehendimus. Ivst. 11, 10, 4 auditā victoriae -ā (Vvlg. III reg. 10, 1 Salomonis. *saepe*). -ā *ferre aliquid sim.*: Caes. civ. 3, 72, 4 per orbem terrarum -a ac litteris victoriam . . . concelebrabant. Verg. georg. 3, 47 nomen -a tot ferre per annos (Aen. 7, 765 ferunt -a [*seq. acc. c. inf.*]. Liv. 1, 42, 4 Servium . . . conditorem . . . ordinum. 22, 31, 13 patres ita -a ferebant [*seq. acc. c. inf.*]. 34, 36, 4 has condiciones . . . vulgo . . . omnes. *al.* Tac. ann. 16, 2 *id* prudentes diversa *ac populus* -a tulere). Liv. 4, 5, 6 ferte sermonibus et multiplicate -a bella. Cvrt. 7, 6, 15 illi . . . vulgaverant -a (*seq. acc. c. inf.*). -am *antecedere sim.*: Caes. civ. 3, 80, 7 ut nuntios . . . -amque antecederet. Liv. 8, 30, 12 non . . . praevenire -am adventus sui potuit (27, 1, 6. Tac. ann. 2, 39 relinquebat -am aut praeveniebat. Amm. 18, 6, 3 celeritate. *al.*). 28, 1, 6 -am adventus sui praegressus. Tac. ann. 15, 4 ut -am sui praeiret. Paneg. 3 (11), 8, 3 praevertistis. *v. l. 23.* *adde*: Liv. 23, 17, 9 *cum illo* ante -am adversae pugnae venissent (Ivst. 1, 9, 9 ante -am amissi regis occupat facinus). -am (aliquid -ae, immortalitatem -ae *sim.*) *alicui (alicui rei) tribuere vel negare sim.*: Ov. am. 1, 10, 62 carmina quam tribuent, -a perennis erit. met. 3, 512 cognita res meritam vati per . . . urbes attulerat -am (Liv. 27, 25, 11 magnam). Liv. 42, 49, 7 regi . . . -am . . . gens et . . . pater . . . praebebat. 44, 33, 4 aliquid ea . . . res duci -ae et auctoritatis apud milites adiecit. Sen. benef. 3, 32, 2 ut . . . patri quoque ingentem circumfunderet -am. clem. 1, 10, 2 praestat illi -am. *v. p. 212, 5.* Cvrt. 9, 4, 21 regi suo . . . immortalitatem -ae daturos (Plin. nat. 35, 124 daturus *picturae* . . . et celeritatis -am. Mart. 5, 15, 4 cui victura meo munere -a datur. 8 praef. libelli, quibus tu -am, id est vitam dedisti. *al.*). Plin. nat. 37, 43 Veneti primum . . . -am rei fecere. Sil. 11, 305 -am . . . *non* negabo . . . ausis (Mart. 5, 10, 1 vivis . . . -a negatur. 5, 60, 3 hanc tibi pernegare -am, quam petis . . . ut *eqs. cf.* Sil. 4, 400 -am invidit Apollo). Sil. 15, 199 nulla acies -ae tantum praedaeve pararit (Sidon. epist. 1, 11, 16 *opp.* infamiam). Stat. Theb. 3, 103 quo satis ore tuis -am virtutibus addam? silv. 5, 3, 250 tibi . . . -am laudesque . . . concessit. Qvint. inst. 11, 2, 46 memoria . . . facit . . . prompti ingenii -am. *al.* Tac. Agr. 20 egregiam -am paci circumdedit (dial. 37. hist. 4, 11 principatus inanem ei -am). Comm. instr. 2, 12, 16 ut reddat -am pro morte. Avien. orb. terr. 1393 Aonio -am inspirate labori.

epitheta (*cf. etiam p. 207, 4 sqq.*): admirabilis: Cic. orat. 33. adversa: Liv. 37, 47, 6 Sen. Thy. 204 Tac. hist. 1, 73. 4, 51. aemula: Sil. 4, 4 Herculei laboris. non aequa: Sil. 17, 34. aequabilis: Sall. Iug. 43, 1. aeterna: Verg. Aen. 7, 2 Phaedr. 3 prol. 53 Lvcan. 8, 617 Lavs Pis. 249 Avr. Vict. Caes. 33, 26 Clavd. 8, 410. altera: Avien. Arat. 108. ambigua: Tac. hist. 1, 50. antiqua: Liv. 38, 17, 19 Mart. epigr. 7, 11. *alio sensu*: Cic. epist. 13, 73, 2. apertior: Tac. hist. 2, 37 in dies. atrox: Sall. hist. 1, 107 *al. v. vol. II p. 1109, 38 sqq.* audax: Stat. Theb. 8, 152. non bella: Hor. sat. 1, 4, 114. bona: Plavt. Most. 228 *al. v. vol. II p. 2091, 10 sqq.*; *ubi addend.*: Cic. epist. 13, 10, 2 Corp. VI 23137 (= I² 1347) Liv. 6, 11, 7 Avson. 267, 3 Vvlg. I reg. 2, 24. Corp. X 5551 ⟨opti⟩ma. *corrig.* Pvblil. B 27 Hier. epist. 52, 13, 1 Vvlg. Phil. 4, 8. caduca: Ov. Pont. 4, 8, 46. calamitosa: Cic. Cluent. 4. calumniosa: Tert. anim. 49 in barbaros. cara (*ubique pro praed.*): Cic. ad Q. fr. 1, 1, 13 Gratt. 256 Mart. 8, 18, 4. casca: Avien. ora 591. cassa: Stat. Theb. 6, 71. celebris: Liv. 27, 33, 1 *al. v. vol. III p. 740, 22 sqq.* (*at cf.* sublimis *p. 225, 24*); *addend.*: Liv. 27, 33, 1 Colvm. 3, 3, 3 Apvl. met. 4, 13 flor. 15 p. 56 Amm. 20, 4, 1 *al.* celer: Liv. 27, 39, 13. celerior spe: Clavd. carm. min. app. 2, 118. 133 *cf.* Liv. 24, 21, 5. certa: Ov. met. 15, 58 *al. v. vol. III p. 919, 7 sqq. ubi add.*: Plin. nat. 6, 201 Stat. Theb. 6, 303. clara: Ov. epist. 16, 17 *al. v. vol. III p. 1275, 76 sq. ubi add.*: Plin. nat. 4, 96 Tac. ann. 12, 44 inter accolas. Anth. 407, 5 Spart. Sept. Sev. 22, 4 Porph. Hor. carm. 3, 9, 7. commendatior: Plin. nat. 25, 130. communis: Cic. Verr. 3, 18 *al. v. vol. III p. 1971, 25 sq.* conscia: Verg. Aen. 10, 679. *cf. p. 225, 69.* consentiens: Call. dig. 22, 5, 3, 2. conspicua: Ivv. 10, 125. constans: Cic. ad Q. fr. 1, 1, 24 *al. v. vol. IV p. 538, 48 sqq. ubi add.*: Liv. 21, 20, 9; *corr.*: Gell. 3, 9, 2 Ivst. 25, 5, 3. contraria: Sen. epist. 94, 12 monitionibus tuis. crebra: Plin. nat. 36, 195 *al. v. vol. IV p. 1120, 73 sq.* decolor: Ov. epist. 9, 3. densior: Lampr. Alex. 20, 2. deterior: Mar. Victorin. defin. p. 26, 14. detestanda: Capitol. Aur. 12, 3. dextera: Carm. epigr. 964, 1 (*aet. Aug.*). digna: Lavd. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 34 Stat. Theb. 3, 103. dispar: Tac. hist. 2, 4. diversa: Tac. hist. 4, 40 ann. 16, 2 Svet. Claud. 44. dubia: Ov. ars 3, 453 Liv. 29, 14, 12. Avson. 270, 3 privato in tempore. Gloss. IV 334, 5. duplex: Liv. 1, 1, 6. 8, 20, 6 *al.* Svet. Cal. 58. duratura: Tac. dial. 34. egregia: Sall. epist. Mithr. 2 Tac. Agr. 20 ann. 13, 30 *al.* falsa: Ter. Hec. 758 *etc., v. p. 193, 55.* felix: Rvfin. hist. 4, 7, 14. ficta: Clavd. 18, 346. flagitiosissima: Tac. hist. 2, 31. forensis: Q. Cic. pet. 17. fortior: Qvint. inst. 12, 9, 4 Op. imperf. in Matth. 5 p. 661. fraterna: Val. Fl. 1, 178 Sil. 11, 499. frequens: Cic. inv. 2, 166 Liv. 2, 32, 3. futura: Cic. fin. 3, 57 post mortem. Sil. 12, 50. [generosa: Nep. Dion 1, 2 *codd.*; nobilis *vulgo mutato ordine verborum.*] Graia: Pacvv. trag. 119. grata: Cic. epist. 10, 14, 1. Symm. epist. 3, 45, 1 oppido. gravis: Cic. ad Q. fr. 3, 4, 1 Liv. 27, 24, 1. 28, 24, 1 Capitol. Aur. 15, 5 Avson. 275, 2. Herculea: Sil. 3, 263. hilarior: Cod. Iust. 2, 6, 7. honesta: Serv. Aen. 4, 91 Avg. civ. 2, 10 p. 65, 2. honora: Stat. Theb. 2, 629. non ignobilis: Capitol. Alb. 11, 8. illustris: Cic. Marcell. 26 Avr. Vict. Caes. 33, 26. immanis: Mela 2, 11. immerita: Stat. silv. 5, 2, 100. impar: Sall. Iug. 57, 6. impia: Verg. Aen. 4, 298. improspera: Tac. hist. 2, 30. inanis: Verg. Aen. 4, 218 Prop. 3, 12, 9 Tac. hist. 4, 11. incerta: Ov. epist. 1, 64. 9, 41 Liv. 6, 27, 3. 27, 50, 6 Cvrt. 4, 5, 12 Plin. nat. 4, 94. inclita: Liv. 6, 11, 2 Sil. 16, 608. incolumis: Cic. Deiot. 43 epist. 13, 73, 1 Hor. sat. 1, 4, 118. incredibilis: Verg. Aen. 3, 294. inermis: Plin. nat. 5, 51. infausta: Sil. 13, 97. infelix: Verg. Aen. 12, 608. infitianda factis: Ov. epist. 9, 3. ingens: Liv. 22, 19, 4 Arrvnt. hist. 7 Sen. benef. 3, 32, 2 Petron. 141 Val. Fl. 6, 10 Stat. Theb. 10, 215 Tac. Agr. 39 Plin. paneg. 10 *al.* Ivst. 22, 6, 10 Anth. 447, 5 Avg. civ. 2, 3 p. 56, 8. ingrata: Cvrt. 5, 8, 10. inhonesta: Arnob. nat. 7, 12 p. 246, 15. insignis: Qvint. inst. 10, 1, 116. integra: Cic. Quinct. 97 Sall. Iug. 67, 3 Papin. dig. 26, 10, 4, 2 Call. dig. 48, 19, 28, 16 *al.* invalida: Amm. 16, 10, 17. inveterata: Cic. rep. 2, 4 Liv. 28, 43, 1. inviolata: Sall. Iug. 43, 1. iusta: Evgraph. Ter. Ad. 855. iuvenalis: Plin. nat. 33, 32. laeta: Liv. 9, 38, 4 Tac. ann. 11, 19. lasciva: Avson. 18, 1. lasciviens: Sol. 52, 16. Latia: Stat. Theb. 1, 22. latior: Sol. 40, 3 Amm. 16, 8, 8. lepida: Plavt. Trin. 379. levis: Verg. Aen. 7, 232 Cvrt. 4, 4, 2. longa: Stat. Theb. 7, 772. loquax: Ov. met. 9, 137 Pont. 2, 9, 3 Octavia 762 Lvcan. 8, 782 Mart. 12, 4, 4 Avg. serm. ed. Mai 49, 1. maesta: Lvcan. 5, 775 Stat. Theb. 9, 787 Tac. hist. 2, 46. magna: Cael. Cic. epist. 8, 8, 2 Caes. civ. 3, 36, 1 Bell. Alex. 48, 1 Sall. hist. frg. 1, 107 Nep. Lys. 1, 1 *al.* Prop. 4, 2, 41 Ov. am. 3, 6, 90 met. 6, 30. 7, 542 *al. saepe.* magnifica: Rvfin. hist. mon. 7 p. 411ᶜ. mala: Plavt. Persa 386 (*vers. interpol.*) Ter. Phorm. 169 Pvblil. D 13 Sall. Iug. 35, 4 Ov. Pont. 2, 3, 86 Liv. 3, 43, 7. 27, 8, 5 Stat. silv. 1, 4, 14 Tac. ann. 2, 28 *al.* Sacr. Leon. p. 366. maledicae: Plavt. Trin. 186. mansura: Lvcan. 8, 74 in saecula. Plin. epist. 9, 3, 1. Mantuana: Stat. silv. 4, 7, 28. memor: Cic. off. 3, 25 beneficiorum. Ov. fast. 2, 380. mendax: Aetna 369 Prop. 4, 2, 19 Pomer. 3, 9, 1. mendosa: Aetna 74. merita: Ov. met 3, 512 Plin. epist. 5, 14, 3. militaris: Tac. hist. 1, 5. 2, 76 *al.* mirabilis: Plin. nat. 34, 83. non mollis: Stat. Theb. 4, 346. numquam moritura: Cvlex 362. multa: Verg. Aen. 11, 224 Tac. ann. 13, 15. 16, 15 militaris. multiplex: Liv. 5, 18, 9. muta: Avien. orb. terr. 1139. nigra: Mart. 10, 3, 9. nobilis: [Nep. Dion 1, 2 *ex coni. v.* generosa.] Liv. 45, 5, 5 Val. Max. 4, 6 ext. 3. nobilitata iam ante: Spart. Sept. Sev. 4, 7. nota: Plin. nat. 25, 47. nova: Ov. epist. 18, 108 Liv. 3, 51, 7 Carm. epigr. 878, 4. nullis obnoxia iussis: Ov. met. 15, 853. obscura: Verg. Aen. 5, 302. 7, 205 annis. Ov. fast. 6, 104 aevo. Liv. 23, 20, 3. 30, 19, 11. 45, 9, 4. 45, 12, 9 Sil. 14, 48 Plin. epist. 5, 13, 10 Svet. vita Ter. 4 Sol. 1, 124 Serv. Aen. 4, 184. [pallens: Tac. dial. 13 (pallantem *vel* palantem *codd.*).] par: Hor. sat. 2, 8, 66. Liv. 26, 19, 7 vanitate et fabula. 38, 17, 19 illi antiquae. Mart. 1, 111, 1. Tac. ann. 1, 13 (*i. egregia*). parva: Ov. trist. 4, 2, 18 Liv. 26, 20, 5 Colvm. 1 praef. 31 Lvcan. 9, 754 Plin. nat. 14, 76 *al.* Stat. Theb. 12, 499 factis. Mart. 4, 75, 6. paterna: Stat. Ach. 1, 468. perennis: Cic. carm. frg. 22, 25 Verg. Aen. 9, 78 Ov. am. 1, 10, 62.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1,15,7. perobscura: LIV. 1,16,4. perpetua: LVCAN. 10,544 PLIN. paneg. 55 SVET. Nero 55 CORP. X 5349,10 (*a. 408*). perspecta: PROP. 1,11,17. pertinax: PLIN. nat. 24,159 AMM. 31,3,2. pervagata: CIC. Marcell. 26. pervulgata: APVL. apol. 31. popularis: CIC. fin. 2,48. 50 Tusc. 1,110. 3,4. 5,46 Q. CIC. pet. 49. porrecta: APVL. met. 4,29. 5,4 latius. postuma: TERT. test. anim. 4 p. 140,3. potens: MART. 7,12,10. potior: PANEG. in Mess. 199 AVSON. 470,29. praecipua: MELA 3,66. praeclara: CIC. Att. 7,26,1 SALL. Iug. 55,2 CLAVD. 10,121 AVG. civ. 8,3 p. 324,12 *al.* praesens: STAT. Theb. 12,8,12 NEMES. ecl. 1,84. prima: SEN. benef. 6,42,2 STAT. Theb. 11,316 SVET. Cal. 6 FLOR. epit. 4,11,4. prior: VERG. Aen. 4,323 STAT. Theb. 4,32 *al.* IVLIAN. epit. novell. 36,141. prisca: STAT. silv. 2,2,146. propria: PLIN. nat. praef. 26. prospera: TAC. hist. 1,14 ann. 4,52. 14,51. publica: SEN. contr. 10,5,13. pudica: PROP. 2,32,21. pulchra: CIC. Font. frg. 2. Pylia: PANEG. in Mess. 112. recens: PLIN. nat. 10,124 MART. 9,43,5 TAC. hist. 2,3 AVSON. 398,38. repens: LIV. 6,42,4. 22,21,6. sacra: LVCAN. 9,982 AVSON. 192,20. salva: TAC. hist. 4,2 PLIN. epist. 9,1,2. sancta: FRONTO p. 209,3. saucia: AVSON. 213,3. secunda, *i. q. prospera*: LIV. 27,10,13. 43,8,2 *al.* TAC. Agr. 38 SVET. Iul. 2 Aug. 3. *i. q. altera*: OV. trist. 1,6,22 MART. epigr. 31,1. 7,27,2 CLAVD. carm. min. 19,2. septena: STAT. silv. 5,3,95. haud sincera: GELL. 7,8,5. sinistra: OV. am. 3,14,11 IVV. 14,1 SIL. 12,62 TAC. hist. 1,51 ann. 6,32 PAVL. NOL. epist. app. 2,23. splendida: PROP. 3,20,8. sterilis: STAT. Theb. 6,71. subita: SVLP. SEV. Mart. 18,1. sublimis: STAT. silv. 4,4,44 (*cf. p. 158, 27*). summa: ENN. scaen. 8 CIC. Att. 5,20,6 TREBON. Cic. epist. 12,16,1 SVET. Tit. 4. superstes: HOR. carm. 2,2,8 OV. trist. 3,7,50 DRAC. laud. dei 3,470 CARM. epigr. 1375,4 (*a. 533*). tenuis: AVSON. 200,50. terribilis: LIV. 22,30,9. tristis: CIC. Phil. 14,15. tumultuosior: LIV. 10,33,8 quam res erant. turpis: ACC. trag. 459 SALL. Iug. 85,33 HOMER. 78 TAC. ann. 12,49 AVSON. 311,7 BACHIAR. repar. laps. 11. vacua: PRVD. psych. 231. vaga: OV. met. 8,267 HOMER. 328 STAT. Theb. 9,32. *cf. infra l. 63.* validissima: TAC. ann. 13,8. vana: [LIV. 22,24,14] CVRT. 10,10,5 LVCAN. 1,469. varia: LIV. 25,17,4 TAC. ann. 14,20 SVET. Iul. 79 SPART. Hadr. 14,6. velox: PANEG. 10(4),32,4 SYMM. epist. 3,45,1 VVLG. Ruth 1,19 OROS. hist. 6,1,8. venerabilis: PASS. Paul. 1 *codd. MR.* veniens: VERG. Aen. 6,889. vera (*plerumque praed.*): VERG. georg. 4,42 Aen. 3,551 OV. met. 5,262 LIV. 25,16,25 GERM. 106 SEN. Herc. f. 727 *al.* VAL. FL. 2,560 MART. 7,88,1 TAC. Germ. 45 AVSON. 319,27. 413,8. FERRAND. epist. 12. vetus: CIC. inv. 2,34 nat. deor. 3,60 NEP. Phoc. 4,1 AETNA 571 CVLEX 362 HOR. sat. 2,1,36 OV. fast. 5,625 LIV. 25,19,16 [37,51,9] *al.* GERM. 31 PLIN. nat. 2,140 SIL. 4,360 TAC. Germ. 37 *al.* PLIN. epist. 4,9,22 AVIEN. Arat. 576 AVSON. 69,15. vetusta: LIV. 31,1,7. 35,12,11 *al.* TAC. hist. 3,47. victura: MART. 5,15,4. PHOC. carm. de Verg. 64 in saecula. vivens semper: CARM. epigr. 1375,4 (*periit, a. 533*). unica: CATVLL. 61,230. volucris: OV. epist. 16,207. *cf. infra l. 71.* utilis *alicui*: TAC. hist. 4,63. vulgaris: STAT. silv. 4,8,34 PS. AVR. VICT. epit. 1,22. vulgata: LIV. 1,7,2. 6,21,1. 25,17,4. 26,19,7. [LVCAN. 6,604.]

IV **Fama** ***personata*** (*hoc loco audaciores tantum vel continuas translationes reperies, quibus quasi praesens quaedam imago sub oculis ponitur; illas usitatiores velut '-a aliquid nuntiat', 'celebrat' sim. v. supra sub I, II, III digestas*): **A** *-a ut rumigerula vel opinio vulgi vel rerum gestarum nuntia repraesentatur:* *allegoriae amplissimae*: VERG. Aen. 4,173 extemplo ... it -a per urbes, -a, malum quo non aliud velocius (*cf. supra l. 34*) ullum *eqs.* (*cf.* QVINT. inst. 9,2,36 formas quoque fingimus ..., ut -am Vergilius). OV. met. 12,43 -a tenet *locum* summaque domum sibi legit in arce *eqs.* *contra*: VAL. FL. 2,116 *Venus* -am ... vagam (*cf. infra l. 63*) vestigat in umbra, quam *eqs.*; illa fremens habitat sub nubibus imis *eqs.* STAT. Theb. 3,426 vigil omni -a sono vanos rerum succincta (CLAVD. 26,201 nigrantes ... pavoribus alas) tumultus ante volat currum *Martis eqs.* CATVLL. 80,5 an vere -a susurrat (*seq. acc. c. inf.* OV. epist. 20,233 vaga [*l. 31. 59.* CLAVD. 20,462 aulam ... quatit *eqs.*] -a. AMM. 26,6,2 obscurior -a). VERG. Aen. 4,666 bacchatur ... per urbem (*cf.* SIL. 7,504 furit *seq. acc. c. inf.*). 7,104 responsa ... circum late volitans ... -a per urbes ... tulerat (9,471 volitans pinnata per urbem nuntia -a ruit *eqs.* ANTH. 941,50. AMM. 18,6,3 per aërios tramites -am praepetem volitare. FAVST. REI. serm. 27 p. 333,27 per populos conscia [*cf. epith.*] tantorum bonorum -a volitabat). VERG. Aen. 11,139 -a volans (PETRON. 123,211 volucris [APVL. met. 11,18 *cf. l. 46*] motis ... pennis -a volat *eqs.* VAL. FL. 5,82 -a per extremos ... volat improba manes *eqs.* STAT. Theb. 10,261), tanti praenuntia (OV. met. 15,4 destinat imperio ... praenuntia veri -a Numam) luctus, ... moenia replet (OV. Pont. 4,4,19 *v. p. 226, 34sq.* DRAC. Romul. 8,442 Orest. 109. *cf.* MART. CAP. 2,98 magno ... complet tecta boatu). PROP. 2,23,7 quos dicit -a labores (OV. epist. 20,51 ne ... nihil credas in te ... dicere -am. *cf. p. 219, 53*). 4,11,72 laudat ... emeritum libera -a rogum (OV. met. 15,853 libera -a ... nullisque obnoxia iussis invitum praefert). OV. epist. 15,144 -a ... de forma paene maligna tuast (trist. 4,10,126. AMM. 16,10,17 invalida vel ma⟨li⟩gna. 31,5,8 rumorum nutrix). met. 9,137 -a loquax (*cf. epith.*) praecessit ad aures ... tuas, quae veris addere falsa gaudet *eqs.* Pont. 3,1,47 tacito me -a queretur. SEN. Herc. f. 193 alium ... omnes -a per urbes garrula (*cf.* loquax *epith.*) laudet *eqs.* epist. 81,29 res, de quibus non cum -a, sed cum rerum natura deliberandum est (*cf.* 95,54 aestimemus singula -a remota). LVCAN. 4,574 nullam maiore locuta est (MIN. FEL. 9,3 nec de ipsis ... maxime nefaria ... sagax -a loqueretur. *cf. p. 219,45 et infra l. 39*) ore ratem totum discurrens -a per orbem. SIL. 6,75 haud surda tractarat proelia -a. 7,271 morsus -ae depellere. 16,594 -a ducente triumphum. STAT. Theb. 1,683 nec sic aversum -a Mycenis volvit iter. 2,108 scit -a (MART. 8,38,8. *cf.* 6,64,6 meos, quos novit -a, libellos. *cf. l. 40*). 2,346 sollers deprendere semper -a duces (*cf.* CAPITOL. Aur. 15,5). 2,621 vix credet -a reverso (*cf.* TAC. hist. 1,34 credulā -ā inter gaudentes *eqs.*). 5,692 equitum praeverterat alas -a recens, geminos alis amplexa (10,627) tumultus. 6,2 nuntia multivago ... perlabitur (*cf. p. 220, 43*) urbes -a gradu. 9,32 solito pernicior index, cum lugenda refert, ... maxima fando damna vehit (AMM. 25,8,13 hos tabellarios -a praegrediens, index tristiorum casuum velocissima. *cf.* AVELL. p. 85,16 cita semper malorum enuntiatrix -a non tacuit). Theb. 9,68 iam Thesea -a tacebat (AMM. 16,12,70 res maximas ... silere *nescit.* PASS. Desid. [Script. rer. Merov. III] 5. *cf. l. 17. 32*). MART. 1,25,5 ante fores stantem dubitas admittere -am. IVV. 14,152 foedae bucina -ae. APVL. met. 8,6 -a dilabitur et cursus ... *illuc* detorquet *eqs.* MIN. FEL. 20,3 quicquid -ae licet fingere (TERT. nat. 1,7 p. 67,3). PANEG. 6(7),1,3 -a ultra naturam quae fingitur discursus volucres mutuata et ... mille vocibus sonora (*cf.* AMM. 21,9,3 mille, ut aiunt, linguis rerum mire exaggerat fidem). SPART. Geta 2,9 redit ⟨cum⟩ -a in gratiam parricida. AVSON. 419,82 quae auras praecedere solet, -am facias tardiorem. SYMM. epist. 3,45,1 laetis nuntiis rigat aures *eqs.* AMM. 15,5,24 nos ... aëria quaedam (via quadam *Clark*) antevolans prodiderat -a (*cf. p. 220, 6*). CLAVD. 8,275 abstrusos explorat ... recessus. 17,270. 22,408. MART. CAP. 1,66 cunctos ... vocabat -a praeconans. *allocutiones*: OV. Pont. 2,1,19 gratia, -a, tibi! per quam *eqs.* STAT. silv. 1,2,28 -a, tace! MART. 7,6,4 credo tibi, verum dicere, -a, soles. PS. AVG. serm. ed. Mai 49,1 o -a, quantum adiuvas fidem *eqs.* *-a ipsa loquens inducitur*: OV. Pont. 4,4,16 'en ego laetarum venio tibi nuntia rerum, -a ...' dixit, et ut laeto Pontum rumore replevit *eqs.* (*cf. p. 225, 74*). *-ae aliquid comparatur*: AMM. 22,2,5 *Iulianum* -ae instar cuncta facilius occupasse.

B *magna -a, gloria apud posteros, rerum gestarum memoria*: CATVLL. 78,4 qui sis, -a loquetur (*cf. supra l. 3*) anus (MART. 1,39,2 amicos, quales prisca fides -aque novit [1,93,6] anus. *cf.* 12,4,4 -a ... loquax chartaque dicet anus). HOR. carm. 2,2,8 illum aget pinna metuente solvi -a superstes. PROP. 2,34,94 hos inter si me ponere -a volet. 3,1,9 quo me -a levat terra sublimis! 3,22,20 -am, Roma, tuae non pudet historiae. OV. trist. 4,10,122 nomen ab exequiis quod dare -a solet. SEN. Phaedr. 742 conferat (*cf. infra l. 56*) tecum decus omne priscum -a miratrix senioris aevi (*cf.* STAT. silv. 1,1,8 -a prior [*cf. infra l. 55*] ... nomen Dardanii miretur equi. 1,3,7 iactet). epist. 79,15 quam multos -a non excepit sed eruit? LVCAN. 8,782 quo *crimine* te -a, loquax (*cf. supra l. 41 et epith.*) omnes accepit in annos. STAT. Theb. 12,812 praesens tibi -a benignum stravit iter (*inde* NEMES. ecl. 1,84) coepitque novam *Thebaida* monstrare futuris. silv. 2,7,108 poli per axem -ae curribus arduis levatus. 5,1,106 quae ... tuas laurus volucri ... curru -a vehit praegressa diem. ANTH. 938,3 comes armorum ... -a. *allocutiones*: STAT. Theb. 4,32 nunc mihi, -a prior (*cf. supra l. 46*) mundique arcana vetustas ... pande viros. MART. epigr. 16b,3 Caesaris atque Iovis confer (*cf. supra l. 45*) nunc, -a, iuvencos. 7,12,10 iuro potentis per genium -ae. CARM. epigr. 1551 A 5 (*aet. Hadriani vel Pii*) ne cesses, -a; meremur. SEN. Phaedr. 252 *v. p. 214, 4.* *-a pictura expressa*: ANTH. 312 *et* 313. *nota de ambitione, studio laudis*: HOR. sat. 2,3,222 quem cepit vitrea -a, hunc *eqs.* (*cf.* PAVL. epist. p. 49,18 nunc rapit omnibus aures ambitus et vitreo fert cava -a sinu). PRVD. ham. 436 ventosae scandit fastigia -ae.

*de **structuris** notabilia quaedam*: **1** *ii qui -am ferunt, indicantur:* *genetivo nominis: cf. ex. gr.* CIC. carm. frg. 7,3 bonorum. Scaur. 41 gentis suae. rep. 2,4 hominum. *saepe* top. 76 vulgi (QVINT. inst. 4,1,52 *al.*). Phil. 9,10 omnium mortalium. LVCAN. 6,570 loci. FRONTO p. 180,2 N. communium amicorum. *adiectivo; cf.* Graia, communis, popularis, militaris *sub epithetis.* **2** *res, quae in ore hominum sunt, indicantur*: **a** *pronomine demonstr. relat. poss.; cf. ex. gr.* PLAVT. Persa 384 haec -a. Rud. 935 meae -ae (*i. de factis meis; passim*). TER. Ad. 340 tua (*i. de vita et moribus tuis; passim*). OV. trist. 4,10,87 mea (*i. de me, de casu meo; multo rarius*). *cf.* fraterna *sub epith.* **b** *genetivo nominis*: *α is, de cuius vita et moribus -a est, passim addito genetivo notatur; cf. ex. gr.* CATO orig. 36 eius *mulieris*. CIC. inv. 1,19 generis et familiae. epist. 4,9,3 dignitatis tuae. *virtutes, vitia, artes genetivo notatas v. p. 208, 30sqq.* *β res gestae gerendaeve saepissime substantivis actionis vel passionis notam in se habentibus; cf. ex. gr.* CIC. Verr. 5,68 huius tui facti. OV. met. 9,14 laborum. LIV. 24,30,12 caedis; *hic illic etiam aliis substantivis per brevitatem quandam dicendi; cf.* CIC. Phil. 14,15 -am istam fascium. *al.; ad ea subst. accedunt saepissime participia perf. (rarius praes.), maxime apud historiarum scriptores, imprimis apud* LIV; *cf. ex. gr.* CIC. Cluent. 133 iudicii

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

corrupti. LIV. 2, 26, 5 cuius *exercitus* . . . haud procul . . . ab Aricia visi. 34, 12, 8 auxilii adventantis. *participii vice etiam adiectiva quaedam fungi possunt, velut* OV. met. 5, 256 novi fontis. LIV. 4, 40, 1 adversae pugnae. TAC. hist. 2, 16 victricis classis. *γ etiam -ae, qua aliquid esse cognoscitur, accedit genetivus; cf.* CVRT. 10, 1, 15 auri. PLIN. nat. 36, 18 Iovis. **c** *praeposit.; cf. ex. gr.* CIC. Verr. 5, 68 de nostrorum hominum avaritia. *acced. partic.*: NEP. Dat. 6, 1 de male re gesta. APVL. met. 4, 13 super *illo* munus edituro. *adiect.*: CIC. epist. 9, 16, 8 de mea nova lautitia. **d** *acc. c. inf.; cf. ex. gr.* TER. Hec. 775 *p. 207, 51* CIC. Font. 29. LIV. 32, 31, 2 -a Insubres victos allata. **3** *adverbialia varia*: LIV. 2, 7, 10 mea apud vos -a. *al.* VVLG. Dan. 11, 44 ab oriente.

syn. et iuxta posita (indicatur, quis primus copulet): rumor(es) (CATO), flagitia (TVRPIL. com. 162), existimatio (civium), sermo(nes), opinio, criminatio (CIC. de orat. 2, 339), litterae, nuntii, vox (CIC. prov. 33), suspicio (fin. 1, 50), auditio (nat. deor. 2, 95), consuetudo (Tusc. 1, 109), expectatio (CIC.); exploratores (VERG. Aen. 11, 511); invidia (SALL. Catil. 3, 5); admiratio (hominum) (LIV. 2, 49, 3); ambitio (SEN. epist. 110, 10 *al.*); auctor (VAL. FL. 3, 622; *idem opponitur l. 42*); forum (TAC. dial. 13); homines (PLIN. paneg. 69); lux (PLIN. epist. 9, 14, 1). laus, gloria, honos, nomen, dignitas, nobilitas (CIC. Tusc. 5, 46), commendatio (off. 2, 71), gratia (epist. 6, 6, 9 HOR. epist. 1, 4, 10 PLIN. epist. 5, 13, 2) (CIC.); species (VERG. Aen. 4, 170 LIV. 34, 60, 6); auctoritas (LIV.); claritudo (TAC. ann. 16, 24); dignatio (SVET. gramm. 5); claritas (IVST. 25, 5, 6). facta (PLAVT.); pudicitia, pudor (CIC. *cf.* PACVV. trag. 52); officium (BALB. Cic. Att. 9, 7^{b}, 1); mores (HOR.); corpusque animusque pudicus (OV. epist. 7, 5); vita (ARNOB. nat.). res, fides, -a, virtus, decus (PLAVT. Most. 144); *ex quibus praeterea* res *saepe*, fides (CIC. *al.*), virtus (VAL. FL. 1, 30), decus (SIL. *al.*); caput, fortunae, bona, vita (*aliter supra l. 27*), locus *et* fortuna (CIC. Lael. 94; locus *praeterea* BELL. Afr. 81, 2, fortuna: VELL. TAC.), salus (CIC.); opes (NEP.); pecunia, copiae, genus (SALL.); patrimonium (SEN. QVINT.); anima (IVV. 6, 500); *complura eiusmodi iuxta posita*: CIC. Sest. 1 HOR. sat. 2, 7, 67 INSCR. christ. Rossi I p. 811 (*a. 471*). memoria (TRAG. inc. CIC. *al.*); scripta (LIV. 38, 56, 1); posteritas (CVRT.); saecula (LVCAN. 10, 533); antiquitas (PLIN. nat. 24, 159); fides (MART. 1, 39, 2; *aliter supra l. 29*); chartae *et* populi (MART. 5, 25, 5; charta *etiam* 12, 4, 4); aeternitas (SVET. Nero 55); testes (AVSON. 398, 16).

oppos.: gloria (ENN. scaen. 8, 9 CVRT. 8, 1, 1); claritas (SEN. epist. 102, 17 *cf.* 8). ratio (CIC. Manil. 43); res (CIC. Att. 5, 20, 6 *al.*); veritas (CIC. ad Q. fr. 1, 2, 2); auctor (VERG. Aen. 10, 509); ipse (OV. VAL. FL.); rerum natura (SEN. epist. 81, 29); natura (MELA 1, 93); experimentum (COLVM. PLIN. nat. *al.*); argumenta (PLIN. nat. 25, 5); iudicium nostrum, oculi nostri (PLIN. paneg. 59); historia (LAMPR. Alex. 48, 8). facta (RHET. Her.); arma (VERG. TAC.); fata (VERG. TAC.); vires (LIV. 33, 8, 5); *cf.* vis (TAC. ann. 6, 30); fortuna (ANTH. 447, 3). conscientia (VELL. SEN. PLIN. epist. TERT. AVG.). infamia (SIDON. epist. 1, 11, 6). vita (MART. 1, 49, 42).

annominationes: fames: CIC. Att. 1, 16, 5 *p. 211, 46*. PETR. CHRYS. serm. 9 p. 213^{B} *largiri* ad suam -am, non ad pauperis famem. flamma: CIC. Cluent. 4 *p. 207, 58 cf.* QVINT. inst. 9, 3, 75. forma: RHET. Her. 4, 20, 28 *p. 218, 23*. *praeterea saepissime coniungitur cum verbis nominibusque, quorum f est prima littera, velut* falsus, facta *al. (cf. syn. et opp.) imprimis a* SCAEN. VERG. TAC.

deriv.: famella (*cf.* PAVL. FEST. p. 87). famatus, famosus, famosis.

compos.: famidicus, famigeratus, famigerulus. infamis. *Vetter.*

?**famactum**, -ī *n.* *fere i. q. fimum*: CHIRON 560 -um bubalum colligito et ex aceto -um contemperato et inducito (*pro medicamento.* fimum *Veg.*, fimacium *coni. Oder*). *Mbr.*

fāmātus, -a, -um [*a* fama. *Th.*]. [CIC. Scaur. 13 quibus criminibus haec tota ... infamata (*Schütz*, -a *cod.*) causa est]. *i. q. famigeratus, celeber*: PALLAD. hist. mon. I 2 p. 261^{A} sanctitate -is viris (περιβοήτοις). 23 p. 305^{A} vitam -am finire. male -us *i. q. famosus, infamis*: GLOSS. infamis male -us. [GLOSS. V 424, 59 *v. s.* formatus.] *Vetter.*

?**fambulus** (-um?), -ī *quid sit nescio*: VIRG. gramm. epist. 2 p. 121, 11 cuidam conflictum fugienti dicere fidenter ausus est 'gurgo', inquit 'fugax -o (fabulo *N*) dignus est'. *cf. Aldhelm. ed. Giles p. 95 et Ducange s. v. 'gurgo'.*

famedicus *a* 1. fames *et* edere *finxit* DON. Ter. Eun. 260 (*v. l. 80*).

famel *v.* famulus. **famelia** *i. q.* familia *v. p. 235, 2.* *Mbr.*

famēlicē *v. p. 228, 28.*

famēlico, -āvī, -āre [*a* famelicus. *Th.*]. *i. q. esurire*: GLOSS. V 164, 30 esuriunt -ant (146, 29 esurivit -vit).

?**famēlicōsus**, -a, -um. *si recte conicitur, a* famelicus. GLOSS. IV 445, 45 improba ventris rabies (*Verg. Aen. 2, 356/357*): famiclosa pauperies (-a *Götz; an* famiculosa *corrigendum?*).

famēlicus, -a, -um [*a* 1. fames. *Th.*]. *cf.* NOT. Tir. 40, 32/33 fames -us. DON. Ter. Eun. 260 -us a fame et ab edendo dictum est, quasi famedicus. GLOSS. λιμόξηρος πιναλμος (πειναλέος?). famen (*sic*) patiens, esuriens, ieiunus. GLOSS. IV 237, 10 fameticum a fama (fame *ab*) vel esurientem. *cf.* SCHOL. Hor. Gloss. Γ sat. 2, 2, 14 inanis -us. GLOSS. V 455, 42 *v.* famidicus *p. 234, 50.* [*hisp. merid.* jamelgo. *M.-L.*]

1 *proprie i. q. esuriens, ieiunus*: **a** *adiect.*: *de hominibus*: PLAVT. Cas. 130 cum lassus fueris et -us. Rud. 311 -a hominum natio. SEN. contr. 1, 1, 20 seni. 10, 4, 2 familiam. TERT. apol. 15 tres Hercules. PAVL. NOL. epist. 46, 2 micas a divitis mensa cadentes avido -i cordis ore colligere. AVG. c. Petil. 2, 226 homines. beat. vit. 2, 8. *de bestiis*: PRIAP. 70, 10 canum. PLIN. nat. 10, 28 alitem. IVV. 14, 146 iumenta. AVIAN. fab. apol. 1 lupus. 9 leo. **b** *subst.*: PLAVT. Stich. 575 quid agit *homo*? :: quod -us. TER. Eun. 260 ille ... miser -us videt mihi esse tantum honorem. PS. QVINT. decl. exc. Monac. 12 ut carperet -us nasum et labia. *ibid.* nostros -i comedimus. exc. Paris. 12 -is aes nihil est. PS. AMBR. sacr. 6, 5, 22 quasi -us ad cibum de cibo primum incipere. VVLG. I reg. 2, 5 -i saturati sunt. Iob 5, 5 messem -us comedet. PAVL. NOL. epist. 44, 2 ut -i faciunt, cum epulis ... digestis ... esurire coeperint. AVG. c. Faust. 15, 7 p. 430, 12 si incurras in ... -um. serm. 50, 7 aluntur -i. in psalm. 145, 17. FVLG. RVSP. epist. 2, 9, 17. GREG. M. in euang. praef. -*i* prius escas edere appetunt, quam plenius excoquantur (epist. 4, 17a).

2 *metonymice*: **a** *i. q. famem efficiens, non amovens, cf.* GLOSS. macilentus, indignus. APVL. met. 1, 26 evasi ... -um convivium somno non cibo gravatus. PS. AMBR. paenit. 31 qualicumque victu -am sustentare ... esuriem. AVG. serm. 389, 1 ne in -a eremo pereamus. **b** *fere i. q. pauper, inops* (*cf.* GLOSS. mendicus): AVG. in psalm. 67, 31 qui sibi videntur copiosi, cum sint -i.

3 *translate*: *fere i. q. cupidus, avidus*: *in malam partem*: AVG. conf. 9, 4, 10 volentes gaudere ... imagines eorum (*sc. temporalium*) -a cogitatione lambiunt. *subst. in bonam partem c. gen. obiect.*: GREG. M. moral. 6, 5 -os fidei dominus praevidit.

adv. **famēlicē**: GLOSS. II 70, 24 λιμοξήρως. [ARNOB. nat. 7, 27 *v. p. 253, 22.*]

derivatum: famelicare (*fort.* famelicosus). *Bannier.*

fāmella (-ae *f.*) deminutivum a fama PAVL. FEST. p. 87.

fāmen, -inis *n.* [*a* fari, *cf. gr.* φήματα· ῥήματα *Hesych. Th.*]. *i. q. loquela, sermo, verbum*: IVVENC. 1, 85 divinae vocis completa est -e (*M R*; aff≡amine *V*2, flumine *C*1) sancto *Elisabeth.* VEN. FORT. carm. app. 1, 54 mulcebar placido -e ... tuo. Mart. 4, 549 rabidum ... per mollia -a mulcens. ISID. ord. creat. 2, 2 *Ezechiel dei quadrigam* quattuor ... rotis mystico -e coniungit. 5, 4 Isaias ... illustratus spirituali -e inquit. EVG. TOLET. carm. 1, 6 sim ... linguae -e cautus. CARM. poet. min. V 65, 4 adque suos tali -e fatus erat. *adde titulum libri (fort. saec. VI vel posterioris?)* Hisperica -a. *Vetter.*

famerea *v.* funerea.

*1. **famēs**, -is (*vel* -ēī; famis, -is) *f.* [*orig. inc.; sunt qui conferant c.* adfatim, fatisci, fatigare (*quae v.*) *et c. gr.* χαίνειν, χατίζειν, *v. Walde, Lat. Etymol. Wörterb.*2 *s. v. Th.*]. *de formis*: *nom. sing.* -ēs *apud veteres fere unus in usu comprobatur metro multis locis, ut* VERG. Aen. 1, 216. 7, 124. 128 *al.* OV. MANIL. LVCAN. SIL. STAT. *al.* -is: *cf.* PROB. app. gramm. IV 198, 16 -es non -is (CAPER gramm. VII 105, 22). *traditur apud scriptores*: VARRO rust. 2, 5, 15 SEN. epist. 94, 62 *codd. BA* PS. QVINT. decl. 15, 9 *BV* TERT. nat. 1, 9 ITALA Rom. 8, 35 (cod. d *et* Tert. scorp. 13 *cod. A*). gen. 41, 27 *et* 30 (Ambr. Ios. 7, 37 *cod. B*). 43, 1 *et* 47, 4. 13 (Lugd.) Ier. 14, 15 (Wirc.) Luc. 4, 25 *et* 15, 14 (codd.) COMM. apol. 846 ITIN. [Silv.] 16, 3 AMBR. hex. 6, 9, 71 (*codd. plerisque*) patr. 9, 38 *BV* GILD. Brit. 20 chron. III p. 36, 5 (-es *AB*). 85 chron. III p. 73, 16 VEREC. in cant. 3, 10 (*saepius*) LIB. iubil. 13, 10 GLOSS. III 476, 68 LYD. mag. 1, 11. *in carminibus traditur vocali ancipiti*: CYPR. GALL. gen. 884 ω. 1302 *AG* exod. 581 *C* lev. 276 ω. *metro postulatur* -ĭs *itemque traditur*: TIBERIAN. carm. 2, 28 CARM. adv. Marc. 3, 185 PRVD. psych. 479 (*sed compl. codd.* -es) PAVL. PETRIC. Mart. 2, 118 INSCR. christ. Rossi II p. 127, 6, 11. *falso contra metrum traditur* -is: CYPR. GALL. gen. 813 (ω) PAVL. PETRIC. Mart. 3, 109 (*codd. RPV*). *affertur inter nomina tertiae declinationis* GRAMM. suppl. 61, 17. 131, 27, *sed flexerunt veteres etiam* -es -ei (-e *vel* -i), *dat.* -ei *quinta declinatione testibus grammaticis*: CHAR. gramm. I 55, 15 Varro genetivo huius -i, quamquam -is sit rationis. GELL. 9, 14, 4 ab eo quod est haec -es, tam huius -is quam huius -i dixerunt. 9, 14, 9 sic . . . dies dii a veteribus declinatum est, ut -es -i. CHAR. gramm. I 40, 11 quidam . . . -is, quidam -e dixerunt genetivo. EXC. Bob. gramm. I 547, 38 -ei ut fidei. PRISC. gramm. II 243, 12 -es -ei dicebant veteres. III 475, 38 -es -ei, quod nunc -is. SERV. gramm. IV 453, 5 EXPLAN. in Don. gramm. IV 496, 7. 498, 23 SERV. auct. Aen. 1, 636 POMP. gramm. V 175, 29 GRAMM. suppl. 131, 27. BEDA gramm. VII 238, 7 veteres huius -ei, non huius -is et huic -ei, non huic -i dicebant. *testatur* GELL. 9, 14, 4 *genet.* -i *apud* CATON. (*or. frg. 37, 1*) *et* LVCIL. (*430*). *genet.* -is *legitur passim inde a* CIC. Catil. 1, 26 *per totam latinitatem, genet.* -ei *vel* -e *nusquam.* *dat.* -i: PLAVT. Stich. 158 (*P, Charis.*), -ei *nusquam legitur.* *abl.* -ē: CHAR. gramm. I 55, 13 -e . . . producitur (PRISC. gramm. II 243, 12 SERV. gramm. IV 453, 5 EXPLAN. in Don. gramm. IV 498, 23 POMP. gramm. V 175, 15 GRAMM. suppl. 131, 27). -ē *comprobatur metro: iambico vel trochaico*: LIV. ANDR. trag. 27 PLAVT. Asin. 145 Cist. 45 Most. 193 Persa 318 Rud. 312 Stich. 216 CAECIL. com. 219 TER. Haut. 980 PHAEDR. 4, 3, 1 MART. 1, 99, 18. 12, 32, 7 PRVD. cath. 4, 50. *dactylico*: LVCR. 3, 732 VERG. georg. 4, 318 Aen. 3, 218. 6, 421 catal. 13, 36 TIB. 1, 5, 53 (*sed sequitur* st) OV. met. 5, 165. 8, 784.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

843. 11, 369. 13, 52 fast. 6, 393 trist. 1, 6, 9 LVCAN. 3, 352. 10, 158 SIL. 2, 490. 683. 4, 563. 7, 717 IVV. 6, 424. 14, 84. 15, 102 CLAVD. 15, 127. 22, 31. 388 carm. min. 29, 21 SEDVL. carm. pasch. 1, 237 DRAC. laud. dei 3, 448 CARM. epigr. 346, 5. *sed* -ē: ANTH. 299, 6. *abl. sing.* -i: LVCIF. Athan. 2, 21. *conicitur etiam* AVIAN. fab. 1, 6, *sed cod. P, ut videtur, recte genet.* -is. *de numero*: CHAR. gramm. I 32, 5 feminina semper singularia ... -es (EXC. Bob. gramm. I 548, 6 GRAMM. suppl. 84, 31 GLOSS. II 361, 14, *sed* GRAMM. suppl. 84, 28 *inter nomina numero communia*). *legitur plur.: notione sub I B significata*: TERT. nat. 1, 9 adv. Marc. 4, 39 p. 553 ARNOB. nat. 1, 10 HIER. in Matth. 24, 37 in Eph. 1, 7. *notione sub I A significata*: ITALA Matth. 24, 7 (Cypr. Fort. 11; *gr.* λιμοί) MART. BRAC. form. vit. 4, 4. *dubitandum utrum sing. an plur.*: CYPR. Demetr. 2. *de notione*: GLOSS. λιμός. LYD. mag. 1, 11 φάμις ὁ λιμός. SERV. Aen. 8, 269 Pinarii dicti sunt ἀπὸ τῆς πείνας, id est a -e. *cf.* ADNOT. Lucan. 4, 376 -em dicit edendi cupiditatem. AVG. civ. 14, 15 p. 37 voluptatem ... praecedit appetitus quidam, qui sentitur in carne quasi cupiditas eius, sicut -es. PROSP. in psalm. 104, 16/17 cum -es nihil aliud sit, quam ex inedia contracta pernicies. CASSIOD. in psalm. 104, 16 -es ... est discessio copiarum. *cf. p. 232, 25 sqq.* *nota proprie et translate*: VVLG. Am. 8, 11 mittam -em in terram: non -em panis ... sed audiendi verbum domini. GREG. M. moral. 6, 44 sicut -es carnis est subtractum subsidium corporis, ita -es mentis est silentium divinae locutionis. *legitur inde a* LIV. ANDR. *et* NAEVIO. *de* fames *et* fama *v. p. 227, 50.* [*val.* foame, *it.* fame, *francog.* faim, *hisp.* hambre. *M.-L.*] -es *personata sim. v. nom. propr.*

I ***proprie*:** **A** *generatim i. q. cibi cupiditas, ieiunitas, appetitus, ex digestione ventris vel ex inopia cibi exorta*: LIV. ANDR. 27 ne *puer* -e perbitat (*i. pereat*). *cf.* PLAVT. Cist. 45 lugubri -e familia pereat (Most. 1106 Poen. 30 Rud. 312 CAECIL. com. 219 CIC. inv. 2, 171. 172 CASS. Cic. epist. 12, 13, 4 SALL. hist. frg. 3, 93 SEN. contr. 1, 1, 6. 7 *al.*). NAEV. carm. frg. 54 -es acer augescit hostibus. PLAVT. Asin. 531 ne nos moriamur -e (Stich. 640 POMPON. Atell. 77 CIC. Att. 6, 1, 6 LIV. 7, 35, 8. 10, 35, 14 SEN. contr. 1, 1, 3. 1, 7, 8 [*bis*] PETRON. 10 PLIN. nat. 11, 64 HIER. epist. 55, 4, 2. 58, 7, 1 *al.* *cf.* PLAVT. Stich. 216 emortuos). PLAVT. Aul. 311 -em ... utendam si roges *avarum*, numquam dabit. Capt. 466 neque magis ecfertum -e vidi. Curc. 318 lippiunt fauces -e. Stich. 155 (*iocose*) -em ego fuisse suspicor matrem mihi (158). 163 ego non pauxillulam in utero gesto -em. 236 adhaesit homini ad infimum ventrem -es. 341 quid ego, quoi misero medullam ventris percepit -es? 387 exigere ex utero -em. 561 ut ... me ... iugularem -e. 627 quicumvis depugno multo facilius quam cum -e. Truc. 524 nos extinxit -es (ORIGO Const. 6, 31 per Constantinum ... centum prope milia -e et frigore extincta sunt). Boeot. 1, 9 maior pars populi aridi reptant -e. TER. Haut. 980 adeon rem rediisse, ut periculum etiam a -e mihi sit (*cf.* FRONTO p. 32, 17 N.). CATO agr. 5, 7 *scabies pecori* ex -e ... fieri solet. or. frg. 37, 1 pueri atque mulieres extrudebantur -i causa. LVCIL. 599 hic cruciatur -e (CIC. fin. 2, 65 PHAEDR. 4, 18, 31). VARRO Men. 401 neque ... coquam carnes, quibus satullem ... -em ventris. CIC. inv. 2, 171 -em perpeti (SEN. dial. 4, 25, 4). *cf.* CIC. Tusc. 5, 79 -em ... patiuntur (OV. Ib. 615 QVINT. decl. 283 p. 148 TAC. hist. 4, 59 ITALA psalm. 58, 7. 15 [Veron. VVLG.] IVST. 28, 3, 7 VEG. mil. 3, 3. *nota*: COLVM. 7, 1, 2 *asellus* -is maxime patiens. 7, 11, 3 sues ... impatientissimae -is). CIC. Verr. 1, 13 nautae ... Siculorum -e necati (Att. 9, 9, 2 SEN. contr. 1, 7, 13 QVINT. inst. 3, 6, 27). *cf.* CIC. div. 2, 73 *avis* -e enecta (LIV. 21, 40, 9 SVET. Nero 36). CIC. Verr. 6, 87 nautae coacti -e radices palmarum agrestium ... colligebant (VERG. Aen. 7, 124 PHAEDR. 4, 3, 1 SEN. epist. 103, 2. AVG. civ. 15, 27 p. 120 quid est ..., quo vesci non cogeret -es? *cf.* 9, 16 p. 390 -e adacti). CIC. Verr. 6, 89 quod reliquum vitae viriumque -es fecerat. 6, 100 remigibus militibusque dimissis reliquis (*nautis*) egestate et -e perditis (6, 134 APVL. met. 4, 1. 9, 12). 6, 101. 122. 134 nautas -e ... confectos fuisse (off. 3, 29 epist. 7, 26, 1 AMPEL. 14, 7 AVG. civ. 22, 20 p. 600). Cluent. 67 bestiae -e monitae (*cf.* SEN. epist. 46, 1 -es admonebat). Catil. 1, 26 ostentes tuam ... patientiam -is. 2, 9 *Catilina* -e ... *perferenda* fortis (fin. 5, 48). *cf.* Catil. 3, 16 -em ferre (CATVLL. 28, 5 OV. met. 15, 355 LIV. 5, 48, 5 SEN. epist. 17, 7. 67, 4 MART. 3, 22, 3). CIC. dom. 61 neque ... manus copiaeque Catilinae caementis ac testis tectorum meorum se -em suam expleturas putaverunt (Vatin. 32 PHAEDR. 4, 18, 5 SVLP. SEV. chron. 2, 7, 3). prov. 5 milites ... -e consumpti (CAES. Gall. 7, 20, 12 VAL. MAX. 7, 6, 3 PHAEDR. 1, 27, 8 AMM. 31, 7, 3 VVLG. deut. 32, 24). *cf.* LIV. 21, 37, 4 absumptis (22, 39, 14. 23, 19, 17 TAC. ann. 2, 24 AMM. 25, 7, 4). CIC. Pis. 40 exercitus ... interitus ... -e. 98 *milites* -em ... effugerunt. fin. 1, 37 cibo ... -es ... depulsa (SEN. epist. 4, 10 TAC. ann. 15, 12 CLAVD. 22, 388). *cf.* TIB. 2, 1, 38 pellere glande -em (OV. met. 14, 216 SEN. Thy. 734 SIL. 11, 285 HIL. trin. 6, 33). HOR. sat. 1, 2, 6 propellere (depellere *R* φ). OV. Pont. 4, 3, 40 reppulit (PORPH. Hor. sat. 1, 1, 74/75). TAC. Germ. 23 expellunt (HIER. epist. 54, 12, 1). CIC. fin. 2, 90 (*proverbialiter*) cibi condimentum esse -em. 4, 69 -em propulsare (LIV. 6, 17, 2 CVRT. 9, 2, 6 COLVM. 2, 10, 1 TAC. ann. 14, 24 APVL. apol. 32). Tusc. 5, 90 mihi ... est ... pulpamentum -es. 5, 97 obsonare ambulando -em. phil. frg. V 85 ⟨ut⟩ -e debilitetur eculeorum nimis effrenata vis. Att. 1, 16, 5 *iudices* -es magis quam fama commoverit. 6, 2, 8 ut interierint non nulli *senatores* -e (CAES. Gall. 5, 30, 3 NEP. Hann. 2, 4 CELS. 3, 23 p. 113 PLIN. nat. 1, 10, 93. 8, 222. 10, 198 VVLG. Is. 5, 13). Att. 9, 10, 3 civibus -em ... inferre. epist. 9, 20, 1 integram -em ad ovum affero. 14, 14, 1 verendum est, ne brevi tempore -es in urbe sit. LVCR. 3, 732 *animae* sollicitae ... -e. CAES. Gall. 1, 28, 3 domi nihil erat, quo -em tolerarent (LIV. 23, 19, 6. 26, 4, 1 SEN. epist. 17, 6 TAC. hist. 4, 35 SVET. Iul. 68 GELL. 16, 3 tit. 16, 3, 4 *al.* *cf.* 16, 3, 9 vim quandam -is non tolerabilem). CAES. Gall. 5, 29, 7 longinqua obsidione -es ... timenda (pertimescenda *codd. β*; *adde* SEN. contr. 1, 7, 9 CELS. 3, 18 p. 100). 7, 17, 3 ut ... milites ... pecore ex longinquioribus vicis adacto extremam -em sustentarent (PAVL. FEST. p. 172). *cf.* SEN. dial. 5, 20, 3 sustinebant (PLIN. nat. 35, 102). CAES. civ. 3, 48, 2 cum ... Pompeiani -em nostris obiectarent (LIV. 5, 48, 4 obicerent). VARRO rust. 2, 5, 15 -is macescere *oves* cogit. 2, 9, 8 -es ... hos (*canes*) ad quaerendum cibum ducet. SALL. Iug. 24, 3 ferro an -e acrius urgear incertus sum (LIV. 5, 48, 1 -es ... exercitum urgebat. 6, 40, 12. 26, 6, 16 CVRT. 9, 10, 13 SIL. 7, 280 IVV. 6, 424 FLOR. epit. 2, 18, 14. 3, 5, 17 *al.*). SALL. Iug. 89, 8 cibus illis adversus -em atque sitim, non lubidini neque luxuriae erat. epist. Pomp. 6 egestatem et -em redditis. hist. frg. 2, 93 -es ⟨am⟩bos fatigavit (4, 8 NEP. Eum. 12, 4 VVLG. II reg. 17, 29). VERG. georg. 1, 159 -em in silvis solabere quercu (CALP. ecl. 4, 32). 4, 259 *apes* ignavae ... -e. 4, 318 amissis ... apibus ... -e. Aen. 1, 216 *et* 8, 184 exempta -es. 3, 218 pallida semper ora *harpyiarum* -e. 3, 256 dira -es ... ambesas subigat malis absumere mensas (7, 124). 9, 338 leo per ovilia turbans — suadet enim vesana -es (10, 723) — manditque trahitque molle pecus. catal. 13, 36 -eque genuini crepant. MORET. 82 -em domat area porri (SEN. dial. 9, 9, 2 SIL. 15, 110). 119 pulsoque timore ... -is. HOR. carm. 1, 21, 13 *Apollo* miseram -em ... a populo et principe Caesare in Persas atque Britannos ... aget. TIB. 1, 5, 53 *lena* -e stimulante ... herbas ... sepulcris quaerat (OV. trist. 1, 6, 9 LIV. 25, 13, 7 SIL. 2, 683. 5, 312. 7, 717 HOMER. 397 IVV. 14, 84. *cf.* OV. met. 5, 165 tigris exstimulata -e). PROP. 4, 3, 22 tuam pascat, aselle (*sc. Ocni*) -em. OV. epist. 14, 96 fronde levas nimiam caespitibusque -em. met. 8, 812 sensisse -em (LIV. 25, 13, 1 CVRT. 9, 10, 11 PLIN. nat. 5, 58. 18, 127. 25, 82. 26, 19). 8, 843 -e patrias ... attenuarat opes *Erysicthon*. 11, 129 copia nulla -em relevat. 11, 369 lupus saevit pariter rabieque -eque. 11, 371 -em finire (SEN. epist. 110, 19 -em -es finit). 13, 52 *Philoctetes* fractus morboque -eque. Ib. 318 sit ... mortis causa -es ... tuae. 426 inextincta ... -e (*cf.* SEN. dial. 11, 10, 2 -em ... extinguere. epist. 18, 9. 21, 10 DRAC. laud. dei 3, 43). fast. 4, 534 exsolvisse -em. 6, 352 fecerat obsidio ... diuturna -em. 6, 530 deposuisse -em. LIV. 2, 9, 7 in obsidione ac -e ... concordem civitatem. 2, 11, 5 quod in obsidione et -e servitia infida transfugerent. 3, 23, 4 -es detraxit hostem. 5, 48, 6 -em vinci (LVCAN. 2, 384 STAT. Theb. 1, 540. 715 AVG. serm. 335, 1). 9, 15, 3 -e domiti Samnites. 21, 54, 9 -e deficere. *al. passim; saepius* -em sedare, -em lenire, -e interfici, -e laborare, -e vinci, -e tabescere *sim.* *nota fere i. q. mors, interitus -e facta*: SALL. *et* AMM. *v. p. 232, 27 et 33.* SVLP. SEV. chron. 1, 43, 2 *Elias* ipse se intra periculum -is ... concluserat (dial. 1, 11, 2. 1, 16, 3. *cf. p. 229, 46*).

vergit fere ad notionem nominis actionis, plerumque abl., fere i. q. -e efficienda, facienda: *generatim*: PLAVT. Asin. 145 reddam ego te ex fera -e mansuetem. Cas. 151 ego illum -e ... amatorem ulciscar. Most. 193 ego illam anum interfecero ... -e (PAVL. FEST. p. 162). Persa 318 ne enices -e. *cf.* PLIN. nat. 8, 134 necat (SVET. Tib. 54 GAIVS inst. 3, 219 *al.*). CAES. Gall. 7, 20, 9 *servos* -e ... excruciaverat *Vercingetorix*. SALL. epist. Pomp. 1 *me* cum exercitu ... -e ... confecistis. LIV. 2, 32, 10 dum *membra* ventrem -e domare vellent (SEN. dial. 5, 22, 5 PLIN. nat. 8, 25. 27). SEN. dial. 5, 32, 2 -e vindicamus rem castigandam flagris levioribus. COLVM. 6, 2, 11 -e ... bovem emendare; *al.* *speciatim in re bellica*: CIC. Att. 9, 7, 4 suffocare urbem et Italiam -e. ad Q. fr. 2, 3, 2 quis esset, qui plebem -e necaret. OV. fast. 6, 393 posse -e vinci *Romanos* (LIV. 5, 6, 9 VIR. ill. 58, 6). LIV. 2, 35, 1 -e se iam sicut hostes peti. 9, 31, 2 Cluviani praesidium Romanum ... obsessum -e in deditionem acceperant Samnites. 21, 41, 11 ad Erycem clausos ... -e interficere. 23, 15, 3 *Nuceriam consul* -e ... in deditionem accepit. 26, 13, 7 circumvallatos inclusosque nos -e macerant *hostes*. CVRT. 7, 7, 38 quos Spitamenes -e in deditionem subacturus obsedit. PLIN. nat. 2, 117 piratis ... transitus maris -e tenentibus (*sic codd. fort. recte, cf.* SALL. Iug. 38, 9 tametsi ipsum *Aulum* cum exercitu -e et ferro clausum teneret). QVINT. decl. 317 p. 247 interclusos commeatibus in deditionem venire -e cogimus. TAC. hist. 3, 48 ut *Vespasianus* ... urbem *Alexandriam* ... -e urgeret (ann. 2, 59 FLOR. epit. 1, 10, 2 IVST. 5, 8, 1; *cf.* SPART. Pesc. 5, 4 perurgeret). 4, 32 saepta ferro -eque premimus. SVET. Aug. 14 *Augustus L. Antonium* ad deditionem -e compulit (FLOR. epit. 3, 5, 10). LIV. perioch. 95 exercitum Mithridatis -e ferroque delevit *Lucullus* (FLOR. epit. 3, 19, 11). FLOR. epit. 3, 10, 25 *Caesar Gergoviam* -e domuit (VIR. ill. 85, 2). 3, 19, 8 *servos* victos ... cum -e ... consumpsisset *Perperna*. TREB. Gall. 4, 1 Aemilianus ... multa oppida malo -is pressit. VIR. ill. 74, 5 Mithridatis copias ferro et -e afflixit. VEG. mil. 4, 7 deditionem sperat *adversarius* a -e. HIL. c. Const. 7.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

B *speciatim:* **1** *cibi inopia ex messi mala (vel regionis natura infertili sim.) exorta:* Cic. Flacc. 17 *Athenagoras* in -e frumentum exportare erat ausus. dom. 10 quae causa *novi consili capiendi* maior quam -es esse potuit ...? 11 cum in ipsa -e subvenissent *provinciae. ibid.* cum ingravesceret annona, ut ... -es ... timeretur (12 Liv. 4, 25, 4 Ps. Qvint. decl. 12, 13). *ibid. concursus* fuit ex ... -e *ad templum Concordiae.* 12 ut -es stimularet homines. *ibid.* erat ... futura -es (17 Manil. 5, 277 Sen. benef. 7, 5, 2 Ps. Qvint. decl. 12, 3 Spart. Hadr. 21, 5 Arnob. nat. 1, 15 Vvlg. gen. 42, 5 III reg. 18, 2 IV reg. 4, 38 *al.*). Cic. dom. 18 rem maximam fuisse ... a -e. 25 impendebat -es. Phil. 1, 13 si qui accidisset gravior rei publicae casus ... si -es. off. 3, 50 si ... vir bonus Alexandrea Rhodum magnum frumenti numerum advexerit in Rhodiorum ... -e. Att. 5, 21, 8 iter ... ita per Asiam feci, ut etiam -es ... mihi optanda fuerit (Svet. Cal. 31). Ov. fast. 4, 767 absit iniqua -es (Lact. Phoen. 20). Liv. 2, 34, 2 invasit ... -es (Plin. nat. 36, 10 Comm. apol. 846 Vvlg. Iudith 11, 10 Marcell. chron. II p. 82, 446, 5). 3, 32, 2 *silentium tribunorum* praebuit ... -es. 4, 9, 3 *factiones* fuerunt eruntque ... populis magis exitio ... quam -es. 4, 12, 6 annus ... insignis ... -e. 4, 12, 7. 4, 52, 5 -es quam pestilentia tristior erat. 5, 31, 5 -em ... in agro Romano ex siccitate caloribusque nimiis ortam (Tac. ann. 12, 43 Vvlg. gen. 26, 1 II par. 6, 28 III reg. 8, 37 oborta). Octavia 833 ignes ruinae ... populum premant turpisque egestas, saeva cum luctu -es. Lvcan. 2, 199 tot ... iuvenes occumbere leto saepe -es ... numquam poena (*i. genus poenae*) fuit. 7, 413 insanamque -em ... hi possent explere viri, quos undique traxit in miseram fortuna necem. Plin. nat. 7, 33 Fausta quaedam ... duos mares, totidem feminas enixa -em, quae consecuta est, portendit. 18, 168 si *Nilus evagatus* XII cubita non excessit, -es certa est. Stat. Theb. 1, 108 *igneo vapore Tisiphones* -es ... populis ... venit (Vvlg. gen. 41, 27. 50 II reg. 24, 13 IV reg. 8, 1 act. 7, 11 apoc. 18, 8). Ps. Qvint. decl. 12 *fusius de -e, ut* 12, 7 -e laborantem civitatem (12, 10. 20 Vvlg. IV reg. 7, 12 Avg. civ. 3, 17 p. 123 Ps. Avg. quaest. test. I 115, 49). 12, 8 omnem patientiam vicerat ignea -es. 12, 13 universas familias -es extinxit. Plin. paneg. 29 emit fiscus, quidquid videtur emere ... inde hic satietas, nec -es usquam. 31 nec minus erubescebat *gens* -e quam torquebatur. Svet. Aug. 16 ob interclusos commeatus -emque ingravescentem (Vvlg. gen. 47, 4). 70 auxit cenae rumorem summa tunc in civitate ... -es. Nero 45 ut in publica -e Alexandrina navis nuntiaretur pulverem luctatoribus aulicis advexisse. Tert. nat. 2, 8 recondendis praesidiis in futuram -em de copia priore. Capitol. Pius 9, 1 adversa eius temporibus haec provenerunt: -es ... circi ruina, terrae motus. Aur. 8, 4 *Tiberis inundatio* -em gravissimam peperit. 11, 3 Italicis civitatibus -is tempore frumentum ... donavit. 12, 4 cum -is tempore populo insinuasset de bello. Firm. err. 13 cum in Aegypto aeris ardore arescentibus frugibus malitiosum -is immineret exitium (Greg. M. epist. 1, 70. 11, 37). Avson. 320, 28 cui non longa penus, huic quoque prompta -es. Vvlg. gen. 12, 10 facta est ... -es (Ruth 1, 1 II reg. 21, 1 IV reg. 6, 25 I Macc. 9, 24 Luc. 4, 25. 15, 14 Lib. pontif. p. 153, 10). gen. 12, 10 praevaluerat ... -es in terra (41, 54 IV reg. 25, 3). *cf.* Avg. civ. 3, 17 p. 123 -e invalescente (Svlp. Sev. chron. 1, 54, 5 Orig. in Matth. 18, 37). Vvlg. gen. 41, 30 consumptura est ... -es omnem terram. 41, 56 crescebat ... -es in omni terra. *ibid. Aegyptios* oppresserat -es (47, 13. *cf.* 43, 1 terram ... premebat). 45, 11 quinque anni residui sunt -is. deut. 28, 20 mittet dominus super te -em. 28, 48 servies inimico tuo ... in -e. II par. 20, 9 si *irruerit* super nos ... -es. II Esdr. 5, 3 accipiamus frumentum in -e. Iudith 5, 9 cumque operuisset omnem terram -es. Ier. 52, 6 nona (*sc. die*) mensis obtinuit -es civitatem (Rvfin. hist. 2, 8, 1). *al. passim.* Hier. in Eph. 1, 7 Decii Mures ... -es suis mortibus represserunt. Rvfin. hist. 2, 12, 1 -es magna obsederat ... Iudaeam. Avg. civ. 1, 10 p. 20 multos ... Christianos -es diuturna vastavit (3, 17 p. 123). *ibid.* quos ... -es necavit, malis vitae huius ... eripuit. 16, 19 p. 155 ire in Aegyptum -is necessitate compulsus. Pavl. Med. bened. 10, 2 Aegyptum -e deficientem. Novell. Valent. 33 (*a. 451*) obscaenissimam -em per totam Italiam desaevisse (Pallad. hist. mon. I 28 p. 314ᴬ saeviret). Sidon. epist. 1, 10, 2 ne -em populi Romani theatralis caveae fragor insonet. **2** *in arte medica sanandi genus, cf.* Sen. dial. 1, 3, 2 miraberis quosdam ferro et igni curari nec minus -e ac siti. *fere i. q. ieiunium:* Cels. 3, 7, 1 *in pestilentia* minime utile est aut -e aut medicamentis uti (5, 28, 3. 8, 10, 7 Cael. Avr. acut. 2, 21, 126). *ibid. aegrum* non cruciare ... -e. 3, 12 p. 93 cum inveteraverunt *febres* utilis -es non est. 4, 26 p. 151 donec conquiescat *alvus* contra ... -e ... niti. 6, 11 p. 250 prodest *puero* etiam -es. 8, 7 p. 340 -em primum esse necessariam. 8, 9, 1 decem ... diebus extenuabitur -e corpus. 8, 10, 7. 8, 25 p. 362 in omnique tali morbo magnum ex longa -e praesidium est. Plin. nat. 10, 157 medicina *pituitae* in -e. 22, 136 qui medicinam -e exercent. **3** *ritus genus:* Hier. epist. 3, 5, 1 quas nunc diabolum nectere credis tricas, quas parare arbitraris insidias? forsitan ... -em suadere temptabit (22, 10, 2).

epitheta: ad I: speciatim magnitudinem -is significantia: Naev. carm. frg. 54 acer. Plavt. Stich. 164 maximam (Phaedr. 4, 18, 5 Plin. nat. 8, 48 Vvlg. IV reg. 6, 25. I Macc. 9, 24 magna valde. Luc. 4, 25 act. 11, 28 Rvfin. hist. 2, 12, 1 Marcell. chron. II p. 82, 446, 5). Plavt. Stich. 164 gravissimam (Cic. Phil. 1, 13 Lib. pontif. p. 163, 2 Pallad. hist. mon. I 28 p. 314a). Verg. Aen. 6, 421 rabida. 9, 338 vesana (10, 723 Apvl. met. 8, 15). Ov. epist. 14, 96 nimiam (Lib. pontif. p. 159, 2). Sen. dial. 11, 10, 9 ultima (Petron. 141). Lvcan. 4, 94 saeva (Octavia 833). 7, 413 insanam. Sil. 7, 280 arta. Homer. 397 ieiuna (Ivv. 5, 10). Flor. epit. 1, 13, 15 summa. Lact. Phoen. 20 violenta. Vvlg. III reg. 18, 2 vehemens. Luc. 15, 14 valida. Cypr. Gall. lev. 276 postrema. Lib. pontif. p. 145, 17 grandis. Gild. Brit. 16 chron. III p. 37 profunda. Sidon. epist. 2, 9, 7 cenatoriae. *cum temporis notione:* Ov. fast. 4, 534 longam (6, 530 Sen. Herc. f. 419 Colvm. 9, 14, 17 Sil. 5, 312). Colvm. 9, 13, 2 hibernam. Plin. nat. 8, 139 annua. Apvl. met. 4, 22 diutina. Avg. civ. 1, 10 p. 20 diuturna. *cum loci et temporis notione:* Lvcan. 1, 41 Perusina (Avson. 415, 42). Avson. 415, 42 Saguntina. *de gradibus -is:* Val. Fl. 2, 348 prima (Stat. Theb. 5, 205 Ach. 1, 863). *generatim qualitatem miseram -is significantia:* Plavt. Cist. 45 lugubri. Stich. 387 importunam. Pacvv. trag. 158 tenebrica. Verg. Aen. 3, 256 dira (Ov. met. 8, 845. 11, 371 Rvfin. hist. 2, 8, 1 Cypr. Gall. gen. 1302 exod. 581 Gild. Brit. 20 chron. III p. 36). Aen. 3, 367 obscaenam (Novell. Valent. 33 Drac. laud. dei 2, 438. 3, 642). Hor. carm. 1, 2, 6 duram (Ov. Pont. 4, 3, 40). carm. 1, 21, 13 miseram (Firm. err. 18 Novell. Theod. 4, 1). Ov. fast. 4, 767 iniqua. Liv. 25, 31, 15 perniciosa. Vell. 2, 112 exitiabilem. Val. Max. 9, 4, 3 scelesta. Ps. Qvint. decl. 12, 1 funestissima. Apvl. met. 6, 32 letali. Drac. satisf. 284 inops. *cf. natura -is substantivis, appositionibus indicata:* Cic. Att. 5, 21, 8 -es, qua nihil miserius est. Liv. 27, 44, 8 -e ac frigore, quae miserrima mortis genera sint. Sall. epist. Pomp. 1 -e, miserruma omnium morte. Liv. 2, 34, 2 aliud multo gravius malum ... caritas primum annonae ... -es deinde. 3, 32, 2 duo ... mala ingentia ... -es pestilentiaque. 4, 9, 3. 21, 41, 11 ultimo supplicio ... -e. Colvm. 2, 2, 7 taeterrimam comitem mortis, -em. Ps. Qvint. decl. 12, 15 -es ... animi tormentum, corporis tabes ... durissima necessitatium, deformissima malorum. Amm. 17, 9, 4 -e, ignavissimo mortis genere (25, 7, 4). 19, 10, 1 -em, ultimum malorum omnium. Corp. III 6660 -em, qua non gravius malum. Cypr. Gall. gen. 813 malesuada -is et prima malorum.

cf. etiam locutiones: Treb. Gall. 4, 1 malo -is. Firm. err. 13 malitiosum -is ... exitium. 18 -is triste tormentum. Avg. civ. 16, 19 p. 155 -is necessitate. Evg. Tolet. carm. app. 10, 3 -is clade. *similiter:* Vvlg. Ezech. 5, 16 sagittas -is. *abundanter:* Iord. Rom. 21 -is penuria (Get. 26, 134 Lib. pontif. p. 146, 2).

structurae: c. gen. subiect. rei corporeae et incorporeae: Varro Men. 401 ventris (Sen. epist. 60, 3). *cf.* Greg. M. moral. 6, 44 carnis. Clavd. 24, 229 voti ... avari. *c. gen. obiect. rei:* Ov. met. 15, 138 ciborum (Lvcan. 4, 376 Rvfin. hist. mon. 15 p. 434ᶜ). Vvlg. Am. 8, 11 (*cf. p. 229, 21*) panis. *c. gen. temporis:* Plin. nat. 9, 169 longae advectionis a Brundisio. 11, 103 plurium dierum. 18, 84 obsidionis. Vvlg. gen. 41, 36 septem annorum. Svlp. Sev. chron. 1, 38, 7 triennii. *c. gen. subiect. personae:* Hier. epist. 54, 16, 2 Heliae (*i. quam Helias prophetaverat*).

syn. et coniuncta: ad I A: **1** *generatim: complura copulata:* Plavt. Cas. 151 -e ... siti, maledictis, malefactis. Men. 975 verbera compedes molae ... lassitudo -es frigus. Vid. 17 inopiam luctum maerorem paupertatem algum -em. Lvcil. 599 -e frigore illuvie inbalnitie imperfunditie incuria. Acc. trag. 111 saxo sento paedore alguque et -e. Cic. Catil. 2, 9 frigore et -e et siti et vigiliis. Sall. Catil. 13, 3 -em ... sitim ... frigus ... lassitudinem. Liv. 21, 40, 9 -e frigore illuvie squalore. Sil. 13, 885 servitia atque hiemes aestusque fugamque fretumque atque -em. *al. passim. unum vel duo copulata:* Plavt. Most. 193 siti (Rud. 312 Cic. fin. 1, 37. 5, 48 Tusc. 5, 98 Sall. Iug. 89, 8 Liv. 5, 6, 9. 7, 35, 8. 28, 15, 4 Sen. dial. 4, 25, 4 *al. passim*). Most. 193 algu (Lvcr. 3, 732. *cf.* Varro rust. 2, 5, 15 algor). Cic. Catil. 1, 26 frigoris (fin. 4, 69 Catvll. 28, 5 Ov. Ib. 318 Liv. 27, 44, 8 Sil. 15, 110 Mart. 12, 32, 7 *al.*). Catil. 1, 26 inopiae (Caes. Gall. 7, 20, 9 Cvrt. 3, 5, 6). Caes. Gall. 7, 20, 9 vinculis. Sall. epist. Pomp. 16 egestatem. Verg. georg. 4, 318 morbo (Ov. met. 13, 52). Ov. met. 11, 369 rabie. Fest. p. 162 veneno (Tac. ann. 3, 19 Svet. Nero 36). Sen. epist. 103, 2 timore. Cvrt. 8, 4, 19 damno. Colvm. 7, 1, 2 laboris. Plin. nat. 8, 27 verberibus. 18, 37 internicionem. Stat. Theb. 10, 823 feritas. Ivv. 6, 424 somno. 14, 273 brumam. *al. nota:* Tac. ann. 15, 12 hostem -emque. **2** *in rebus bellicis:* Cic. fin. 2, 65 vigiliis. Att. 9, 10, 3 vastitatem. Svet. Otho 9 angustiis locorum. *sim. maxime* ferrum, *ut* Cic. Pis. 98 Caes. Gall. 5, 30, 3 Nep. Ham. 2, 4 Sall. Iug. 24, 3. 38, 9 hist. frg. 3, 93 Liv. 10, 35, 14. 22, 39, 14 *al.* arma: Flor. epit. 1, 10, 2. 3, 19, 11, gladius: Vvlg. Ier. 5, 12. 14, 13. 15. 16, 4 *al. ad I B:* Cic. Phil. 1, 13 gravior ... casus, ... bellum, ... morbus, ... -es. Stat. Theb. 1, 108 sitis morbique -esque et ... mors una. Tac. hist. 1, 86 -es ... inopia quaestus et penuria alimentorum. Svet. Cal. 31 exercituum caedes, -em, pestilentiam, incendia, hiatum ... terrae. Tert. anim. 30 lues et -es et bella et voragines civitatium (Comm. apol. 899). Spart. Hadr. 21, 5 -es pestilentia, terrae motus. *al. passim. nota:* Liv. 4, 25, 4 -em ... ex pestilentia ... timentes *duumviri.* Flor. epit. 3, 5, 17 -es et ex -e pestilentia (Paneg. 2 [10], 5).

opp. ad I A: Cic. epist. 9, 18, 4 cruditas (Sen. epist. 95, 16

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PLIN. nat. 17, 219 PS. QVINT. decl. 12, 23 AMBR. Noe 9, 28). CELS. 1 pr. p. 4 satietas (1, 3 p. 16 CASSIOD. in psalm. 43, 9). SEN. epist. 19, 7 saturitatem. *cf.* STAT. Ach. 2, 99 satiasse -em (MART. 9, 71, 6). *ad I B*: PLIN. paneg. 29 satietas. 31 abundantia (ARNOB. nat. 1, 15). AVG. civ. 18, 4 p. 261 ubertatis (ORIG. in Matth. 18, 56).

II ***translate:*** *cupiditas, desiderium* (*v. infra l. 11. 12. 15*): A *de hominibus*: 1 *in malam partem*: a *additur quo cupiditas spectet*: *genet. obiect.*: VERG. Aen. 3, 57 auri sacra -es (OCTAVIA 426 LAVS Pis. 220 PLIN. nat. 33, 48. 72 HEGES. 5, 24, 3 VAL. CEM. hom. 6, 5 SEDVL. op. pasch. 2 p. 228 PAVL. PETRIC. Mart. 2, 118. *cf.* GLOSS. IV 480, 24 auri sacra -es, id est avaritia, cupiditas. V 269, 51 auri -es avaritia auri. *cf.* PLIN. nat. 33, 6 aurum ... sacrum -e, ut celeberrimi auctores dixere). HOR. carm. 3, 16, 18 crescentem sequitur cura pecuniam maiorumque -es (PORPH. *ad l.* -em nunc pro desiderio posuit metaforicos). epist. 1, 18, 23 argenti. OV. fast. 1, 304 magnarum ... opum. QVINT. decl. 245 p. 5 accipiendae pecuniae (APON. 12 p. 237 pecuniae). FLOR. epit. 3, 21, 6 honorum. PANEG. 12 (2), 25 habendi. HIER. epist. 21, 13, 2 semper voluptas -em sui habet. *c. genet. epexegetico*: VAL. CEM. hom. 10, 2 *malos* -es improbae cupiditatis illexit. *c. adiect.*: TIBERIAN. carm. 2, 28 nec post ad superos redeat -is (faex *Baehrens inepte*) aurea puros (*sc. ab inferis*). b *absolute*: MANIL. 4, 539 censumque immerget *ille* in ipso. tanta -es animumque ... tam dira cupido corripit. SEN. Herc. O. 621 gazis implere -em. CVRT. 5, 1, 6 occuparet sane gazam avidissima gens *Macedonum* et ex longa -e satiaret se auro. 7, 8, 20 satietate parasti -em, ut, quo plura haberes, acrius, quae non habes, cuperes. OPTAT. 2, 25 p. 63 furori vestro tanta -es innata est, ut guttura vestra sepulcra patentia faceretis. HIER. epist. 21, 10, 2 *ad* 'facta est -es valida': omnis locus, quem patre incolimus absente -is penuriae egestatis est. PRVD. psych. 479 spoliatque suos -is impia natos. VAL. CEM. hom. 8, 4 *divitiae* cotidie augmento suo -em faciunt. 2 *in bonam partem*: a *cum genet. obiect.*: TERT. pudic. 9 *ethnicus* -e veritatis compulsus (HIER. tract. in psalm. 106 p. 177, 11. PETR. CHRYS. serm. 5 p. 198B cognoscendae veritatis. *cf.* HIER. epist. 21, 13, 4 veri). MAXIMIN. c. Ambr. 57 in -e et penuria praedicationis indifferenter agentem ... gentem Gothorum. VVLG. Am. 8, 11 *v. p. 229, 21.* RVFIN. Orig. in gen. 16, 3 verbi dei. hist. 2, 17, 17 studiorum. GILD. Brit. 85 chron. III p. 73 euangelici cibi. NICET. appell. p. 3, 8 scientiae. b *absolute*: AVG. conf. 3, 1, 1 -is mihi erat intus ab interiore cibo, te ipso, deus meus, et ea -e non esuriebam. doctr. christ. 2, 8 spiritus sanctus ita scripturas sanctas modificavit, ut locis apertioribus -i occurreret. c. adv. leg. 1, 52 quis ... spiritualem novit horrere animae foeditatem, cum velut sua quadam -e atque egestate compellitur comedere, quae *eqs.* serm. 61, 7 *ad iustos*: ibi erit beatitudo in saturitate, non in -e. sed praecedat saturitatem -es, ne fastidium non perveniat ad panes. in psalm. 32 serm. 2, 25 'et alat eos in -e': tempus -is est modo, tempus saturitatis post erit. qui nos in -e huius corruptionis non deserit, immortales factos quomodo satiabit? *eqs.* CASSIOD. in psalm. 32, 19 o -es illa *fidelium* multum satura et sine penuria probabiliter semper avida. c *cum genet. subiect. rei*: AMBR. spir. sanct. 2 prol. 8 ibi nunc cibus vitae est, ubi erat ante miserae -es mortis. BACHIAR. repar. laps. 20 *quia possis* -em desiderii tui sub coniugii nomine satiare. PETR. CHRYS. serm. 2 p. 190A *ne* omnibus ... consumptis -em spei gravissimam perferamus. GREG. M. moral. 6, 44 *cf. p. 229, 23.* VEREC. in cant. 3, 10 -is est lumen non contemplari divinum. -is aurium est verbum salutis numquam audire. manuum ac pedum -is est *eqs.*

B *de rebus*: OPTAT. 1, 21 mandata est terrae -es: statim fauces suas in populi divisores aperuit. CLAVD. carm. min. 29, 21 tristi morientia torpent membra *magnetis* -e (*sc. ferro absente*). DRAC. laud. dei 3, 177 *de tribus pueris in camino igneo*: fastidita -es (*sc. ab igni*), reiecto fomite pingui non fuit ignis edax.

III ***metonymice:*** A *magis ad animans vel rem quam ad -em animantis vel rei spectans*: 1 *fere i. q. animans famelicum, vorax*: *c. genet. epexegetico*: CATVLL. 47, 2 Porci et Socration ... scabies -esque mundi. MART. 3, 7, 4 quid cogitatis, o -es amicorum? *c. genet. subiect.* (*possess.*): CLAVD. 3, 296 si concurrat in unum vis hydrae Scyllaeque -es et flamma Chimaerae. carm. min. 30, 22 Antiphatae vitata -es *ab Vlixe*. *c. attributo*: PETRON. 119, 16 *de bestiis in Africa captis*: -es premit advena classes. CLAVD. 20, 378 *Leonem* vix Cyclopia solum aequatura -es (*i. Polyphemus*). DRAC. laud. dei 1, 228 *spumat aper*, ne Massyla -es (*i. leo*) duros descendat in armos. Orest. 856 inferna -es (*sc. Tantalus, alii*) animo torquetur inane. ENNOD. carm. 2, 61, 3 ambitiosa -es lassato prodiga censu cornibus insultat, si taceat dominus. *absolute*: LVCAN. 1, 319 quid ... querar ... iussam servire -em (*sc. populum Romanum inopia coactum Pompeio servire?*). 2 *de praedio vili*: MART. 3, 58, 45 tu sub urbe possides -em mundam.

B *fere i. quod paupertas, egestas*: PLAVT. Aul. 722 hic dies mi optulit -em et pauperiem. Poen. 14 nisi clamabis tacitum te (*sc. histrionem*) obrepet -es. TER. Phorm. 18 ille ad -em hunc a studio studuit reicere. TIB. 1, 1, 78 despiciam dites despiciamque -em. SEN. dial. 9, 11, 9 quae sunt divitiae, quas non egestas et -es et mendicitas a tergo sequatur. LVCAN. 2, 253 hos ferro fugienda -es *rapit in proelia* (COMMENT. *ad l.* egestas). MART. 1, 59, 2 dat Baiana mihi quadrantes sportula centum, inter delicias quid facit ista -es? QVINT. inst. 2, 20, 2 multos *rhetores* ..., qua vel impudentia vel -es duxit, ruentes. decl. 260 p. 66 intra concessos adulescentiae lusus ... forsitan minus tenuerit cupiditatium frenos *adulescens*: en quod -es emendet. FLOR. epit. 3, 12, 8 unde ... populus Romanus a tribunis agros et cibaria flagitaret nisi per -em quam luxus fecerat? TERT. idol. 12 fides -em non timet. scit etiam -em non minus sibi contemnendam propter deum quam mortis genus. CLAVD. carm. min. 15, 2 paupertas me ... domat dirusque Cupido, sed toleranda -es, non tolerandus amor. PETR. CHRYS. serm. 9 p. 213B *deus arguit* largientem ad suam famam, non ad pauperis -em. *nota translate de oratione*: CIC. Tusc. 2, 3 reperiebantur nonnulli, qui ... cum obruerentur copia sententiarum atque verborum, ieiunitatem et -em se malle quam ubertatem et copiam dicerent.

derivatum: famelicus (*cf.* NOT. Tir. 40, 32/33). *fort.* famiculosus *et* famidus? *compos.*: famedicus. *Bannier.*

2. fames, *i. q.* famex, *v. l. 21.*

famex (famix), -icis *m.* (*f.*) [*orig. inc. Th.*]. *nom. sing. in* -ix: PELAGON. 237, GLOSS. *saep.*; *in* -ex: GLOSS. *ter*; fames: CHIRON 636. famis: GLOSS. IV 324, 53. *de genere*: GLOSS. II 328, 43 hic -ex. *masc. apud* COLVM. (*l. 29*), *fem. ap.* PELAGON. *et* CHIRON. *l. 30 sq.* [*neap.* fammulče. *M.-L.*] *proprie i. q. tumor, suffusio sanguinis, contusio sim.*: GLOSS. θλά⟨σ⟩μα. contusio fauces (*? frauces var. lect.*; "faucis? varicae?" *Götz. cf.* IV 324, 53 contunsio: famis farucae [*vel* fraucae]).

COLVM. 6, 12, 2 (*de bubus*) hic idem sanguis nisi emissus fuerit, -em creabit (VEG. mulom. 4, 9, 3), qui si suppuraverit *eqs.* GARG. MART. cur. boum 23 -em si boves habuerint. PELAGON. 237 ad -em: si iam aperta fuerit -ix, *eqs.* CHIRON 636 cum -es facta fuerit, adaperito. 698 quodcunque iumentum ... collectionem in ungulam fecerit, -em quod appellamus fimi (fenici *codd.*). VEG. mulom. 3, 19, 1 *medicamentum* ad cancromata et plagas et -es. *translate*: GLOSS. II 579, 46 -ex spado contusis culionibus (*i. coleis. cf. de hoc loco Bücheler, Bonner Jahrb. 116, 1907, 298*).

deriv.: famicalis, famicosus.

famfaluca laesung (*anglosax. i. q. 'profusio sanguinis'*) vel faam (*anglosax. 'spuma'*) GLOSS. V 360, 46. *cf.* 361, 29 fanfaluca (famf- *var.*) wapul (*anglosax.* wapol *i. q. 'famex, pusula'*). *gr.* πομφόλυξ *bene confert Götz. v. etiam Ducange s. v. aliter Aldhelm. ed. Giles p. 259, 11* de -a sive bulla aquatica *et Althochd. Gloss. II 9, 30.* [*it.* fanfaluca "*Loderasche*", *francog.* fanfreluche. *M.-L.*]

famicālis, -e *a* famex. *i. ad famicem pertinens*: PELAGON. 256 *ungula equi* molliter raditur scalpello -i (CHIRON 698).

famicōsam terram palustrem vocabant PAVL. FEST. p. 87. *a* famex *translatum esse videtur.*

famiculōsus, -a, -um *v.* famelicosus.

famicus *v. nom. propr. s.* Flaminius, Flaminicus.

fāmidicus fama⟨m⟩ dicens [vel esuriens (*cum* famelicus *vel* famidus *vel* famedicus *contaminavit glossator*)] GLOSS. V 455, 42. *cf. c.* fama *et c.* dicere. *alia v. ap. Ducange s. v.* [*cum* fatidicus *confudisse videntur glossae*: GLOSS. V 362, 11 (619, 27) qui certa dicit.]

?famidus, -a, -um *a* fames; *fort. legendum*: GAVDENT. serm. 11 p. 921C tot populorum -is (*codd. Remens. et Paris.*, famelicis *ed. Migne cum deterioribus*) cohortibus satiatis. *de posterioris aevi usu v. Paucker, Suppl. p. 276 et Ducange s. v.* *Mbr.*

fāmiferātio *v. infra l. 69.*

fāmigerābilis, -e [*a* *famigerare. *Th.*]. VARRO ling. 6, 55 hinc (*i. a verbo 'fari'*) etiam -e et sic composititcia alia. GLOSS. famae divulgatae. *i. q. conspicuus, insignis, nobilis, celeber*: APVL. met. 1, 7 gladiatorii spectaculi satis -is. 2, 21 haec ... loca provinciae -is. 9, 5 uxorcula ... postrema lascivia -is. 10, 17 conspectum atque -em meis miris artibus effeceram dominum. ZENO 2, 15, 1 -e committitur proelium. 2, 74 rem miram omnique virtutum exemplo -em.

fāmigerātio (-ōnis) *f. a* *famigerare. *i. q. rumigeratio*: PLAVT Trin. 692 quis me improbior perhibeatur esse? haec -o (*sic codd. in dittogr. post v. 704 et* NON. p. 84; -feratio *codd. hoc loco*) te honestet, me collutulentet.

fāmigerātor, -ōris *m. a* *famigerare. *qui rumores differt, rumigerulus*: PLAVT. Trin. 215 ego de eorum verbis -um ... prosilui amicum castigatum. 219 -i res sit cum damno et malo.

fāmigerātus, -a, -um [*cf. c.* fama *et c.* gerere. *Th.*]. *i. q. celebratus, nobilis*: MELA 2, 112 multis -a fabulis *Crete insula.* APVL. flor. 15 p. 50 fanum Iunonis antiquitus -um. PALLAD. hist. mon. I 24 p. 308A *illi* miraculis ... -o.

fāmigerulus, -a, -um. [*cf. c.* *famigerare. *Th.*] 1 *i. q. famigerator*: GLOSS. famam nuntians, sic enim dicimus et rumigerulus. fami[lia]gerulus famem nuntians, famegerulus vero, qui famam nuntiat. 2 *i. q. fama vulgatus, omnibus notus*: AVG. util. cred. 2, 4 propatula et -a quaedam ... certamina. *Vetter.*

***familia,** -ae *f.* [*idem q. osc.* famelo *'familia'*, *cf. c. umbr.* famedias *'familiae'*; *a* famulus. *Th.*]. PAVL. FEST. p. 87 famuli origo

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ab Oscis dependet, apud quos servus famel nominabatur, unde et -a vocata. SERV. auct. Aen. 2, 712 'famuli' unde -a. *prisce* famelia: CORP. I² 358 (*cf. Sommer, Lautl. p. 110, 1*). *in* INSCR. PAPYR. CODD. *graec. saepius* φαμελία. *errores lapicidarum*: famila: CORP. XI 4488. fanilia: INSCR. Notiz. degli scavi 1906 p. 212. fama? CORP. XII 289. φαμιλία (φαμελία, *cf. l. 4*): *in libris graecis*: THEOPHIL. inst. 1, 11, 2 *al.* NOVELL. Iust. 159 pr. LYD. mens. 1, 18 *al.* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᴬ (φαμιλιας) HESYCH. lex. 230, 133. *in papyris: Wessely, Wien. Stud. 24 (1902) 150. in inscr.: cf. p. 239, 53.* ***de prosodia***: fămilia: DRAC. Orest. 656 (*fort.* CARM. epigr. 1558, 4). *cognomen* -a (?) *v. nom. propr.*

de terminationibus: *genet.*: familiāī (GRAMM. suppl. 95, 1): PLAVT. Amph. 359 (-ae *codd.*) Merc. 811 (-a *codd.*). 834 (-ae *codd.*) CORP. I² 358 (*dat.?*). III 7380. familiās: *grammaticorum testimonia*: VARRO ling. 8, 73 cum dicatur 'da patri -as' (-ai *F*), si analogias sequi vellent, non debuerunt dicere [da] hic pater -as, quod est ut Atinae Scatiniae -ae, sic una Atinia Scatinia -a. item plures patres -as dicere non debuerunt, sed, ut Sisenna scribit, patres -arum (PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. I 120, 11 nam et Sisenna inquit eum qui diceret pater -ae, patrum -arum oportere dicere. itaque, patrum -arum ⟨cum⟩ consuetudinis taedium respuerit, et ⟨pater -as⟩ dicere perseveratum est. *similia ipse* CHAR. gramm. I 107, 13 *sqq.*). PROB. nom. gramm. IV 211, 27 pater -as an pater -ae? pater -as ab antiquis dicebatur ⟨. . .⟩ secutus est et Messala. sed Sisenna, scriptor historiarum, primus mutasse dicitur pater -ae dicendo. melius enim genetivo nomen compositum respondet, pater -ae, quam accusativo, pater -as. CHAR. gramm. I 18, 19 veteres in prima declinatione solitos nomina genetivo casu per 'as' proferre, . . . inde perseverasse 'pater -as' (EXC. Bob. gramm. I 538, 26). 107, 9 pater -as et mater -as antiqui magis usurpaverunt. 107, 11 haec -a huius -as, *eqs.* sed emendatius . . . -ae dicimus. SERV. Aen. 11, 801 namque apud maiores trahebatur interdum a Graeco genetivus singularis. hinc est et 'pater -as' et 'mater -as' *eqs. ibid.* p. 565, 18 sane 'pater -as' ⟨et 'mater -as'⟩ quando dicimus, '-as' indeclinabile est. si autem 'pater -ae' dicere voluerimus, iam non erit nomen, sed locutio, et '-ae' erit dativus; nam *eqs.* multi tamen volunt in numero plurali nomen utrumque declinari, ut dicamus 'hi patres -ae, horum patrum -arum'. CLEDON. gramm. V 43, 21 pater -as: ⟨-as⟩ indeclinabile est, quamquam multi dicant esse genetivum graecae declinationis *v. quae seq.* POMP. gramm. V 179, 23 pater -as: pater nominativus est; -as non est nominativus, sed declinamus ita, huius patris -as, huic patri -as *eqs.* 179, 27 hi patres -as, horum patrum -as *eqs.* aliquotiens in numero plurali mutatur et invenimus hi patres -ae. 179, 33 illud vero quaesitum est . . ., -as qui casus est. 180, 1 quantum videtur nobis ad simplicem intellectum, accusativus pluralis est, has -as. tamen si verum consideres, non est accusativus, sed genetivus singularis antiquus. apud maiores nostros enim pleraque nomina ad ritum graecum declinabantur. CONSENT. gramm. V 350, 9 sunt quaedam composita nomina, quorum positio aliter in singulari, aliter in plurali numero declinatur, ut hic pater -as et hi patres -ae. PRISC. gramm. II 198, 7 *in prima declinatione* genetivum etiam in 'as' more Graeco solebant antiquissimi terminare, unde adhuc 'pater -as' et 'mater -as' solemus dicere. 199, 7 dicitur . . . et 'pater -ae' et 'patres -ae' et '-arum' et '-is' (*cf. l. 36*). *seq. exempla* GRAMM. suppl. 94, 6. *loci*: LEX Bant. (Corp. I² 582) 12 partus -as. LEX Sil. (Fest. p. 246) parti -as. *aliter graece*: familías: THEOPHIL. inst. Iust. 1, 10, 8.

in iuncturis pater, mater, filius, filia -as (*addo iuncturas* pater -ae, patres -arum *cett.*): **pater -as:** *nom. sing.*: LEX (XII tab.? *cf. Bruns ad leg. XII tab. 5, 3 adn.*) Rhet. Her. 1, 13, 23 *et* Cic. inv. 2, 148 (*bis*) CATO agr. 2, 1 RHET. Her. 1, 12, 20 CIC. inv. 2, 116. 122 Quinct. 11 Tull. 19 Catil. 4, 12 Deiot. 27 de orat. 1, 132. 241. 3, 87 top. 21 NEP. Att. 4, 3. 13, 1 VAL. MAX. 1, 7, 4 COLVM. 3, 4, 3 POMPON. dig. 7, 1, 65 pr. 14, 6, 20 GAIVS inst. 2, 144. 3, 83 SCAEV. dig. 32, 102, 1. 33, 1, 13, 1 APVL. met. 9, 1. 33 TERT. dig. 29, 1, 23. 49, 17, 4, 2 VLP. dig. 1, 7, 15 pr. 32, 50 pr. *bis.* 37, 11, 1, 8. 50, 16, 195, 2 PAVL. dig. 3, 5, 14. 19, 1, 54 pr. 28, 1, 14. 32, 97 pr. 38, 1, 20, 1 sent. 1, 11, 2. 1, 13ᵇ, 9. 3, 6, 27. 44 MARCIAN. dig. 29, 2, 52 pr. HERMOG. dig. 44, 1, 24 pr. ITALA (codd. b c d δ e f ff¹ ff² g¹ h l q) *et* VVLG. Matth. 21, 33 *al.* CLEM. ad Cor. 40 ANTH. 809, 1 SPART. Hadr. 20, 11 LACT. inst. 4, 3, 16. 17 OPTAT. 5, 10 p. 140, 8 AMM. 14, 1, 7. 28, 4, 20 HIER. epist. 21, 4, 2 *al.* AVG. loc. hept. 4, 80 p. 594, 17 MACR. sat. 1, 16, 11 *al.* AVELL. p. 107, 24 PROSP. in psalm. 117, 18 SALV. gub. 7, 17 SEDVL. op. pasch. 2, 17 COD. Iust. 5, 13, 1, 12 *al.* ORIG. in Matth. 18, 59 GLOSS. *saepius.* NOT. Tir. 29, 70. *cas. obliq. sing.*: CATO agr. 2, 7 Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17 *bis* CIC. inv. 2, 62 Quinct. 11. 55 Verr. 5, 58 de orat. 1, 159 rep. 5, 4 Att. 4, 15 ALF. dig. 50, 16, 203 PROC. dig. 31, 47 COLVM. 1, 8, 17. 19 PLIN. nat. 18, 40. 320 SVET. Tib. 15, 2 Dom. 10 SCAEV. dig. 14, 6, 6 FLORENT. dig. 34, 2, 29 VLP. dig. 5, 2, 6, 1. 7, 1, 92. 14, 6, 3, 4. 32, 50 pr. 1. 37, 11, 1, 8. 47, 10, 1, 2. 50, 16, 195, 2 *bis.* PAVL. sent. 3, 6, 39 MOD. dig. 1, 7, 40 pr. GELL. 5, 19, 9 APVL. flor. 22 p. 101 PORPH. Hor. epod. 2, 65 LAMPR. Alex. 37, 4 HIL. in Matth. 10, 15. 14, 1. 22, 1. 27, 6 OPTAT. 5, 7 p. 135, 10. 5, 10 p. 140, 25 HIER. epist. 21, 40, 5 *al.* VVLG. Ruth 2, 2 *al.* AVG. civ. 4, 26 p. 178, 17 *al.* persev. 8, 17 SVLP. SEV. Mart. 17, 5 *al.* MACR. sat. 1, 11, 11 OROS. hist. 1 pr. 3 PS. PROSP. vocat. gent. 1, 17 GLOSS. *bis.* *plur.*: CIC. S. Rosc. 48 patribus -as (-is *codd. cf. Landgraf ad h. l. p. 226 sqq.*). Verr. 4, 120 *bis.* 4, 183 patribus -as (*un. cod.*, -is *reliqui*). Flacc. 71 Pis. 51 COLVM. 12 pr. 7 PLIN. nat. 23, 40 LAMPR. Alex. 47, 3 FIRM. math. 3, 12, 14 AVG. civ. 19, 16 p. 383 *al.* MACR. sat. 1, 24, 23 PROSP. sent. 164 SALV. gub. 7, 20 SIDON. epist. 2, 9, 4 COD. Iust. 7, 71, 7 *al.* **pater -ae:** *nom. sing.*: PLAVT. Merc. 834 -ai Lar pater. CAES. Gall. 6, 19, 3 pater -ae. LIV. 2, 36, 1 PAVL. FEST. p. 86. 125. SEN. contr. 7, 5 thema. SEN. benef. 4, 27, 5 COLVM. 1, 1, 3. 1, 4, 8. 1, 8, 16. 3, 21, 4. 9, 1, 6. 12, 21, 6 PETRON. 8, 2. 27, 2 MART. 1, 84, 5 TAC. Germ. 10 PLIN. epist. 5, 19, 2 FLORENT. dig. 35, 2, 90 VLP. reg. 4, 1. 8, 8 TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 521, 16. 4, 30 p. 525, 20. *cas. obliq. sing.*: CATO agr. 3, 1 patrem -ae. 3, 2 capp. 2 patris -ae. CIC. S. Rosc. 120 LIV. 1, 45, 4 FEST. p. 242 SEN. contr. 10 pr. 14 *bis.* VAL. MAX. 4, 4, 7. 7, 3, 1. 8, 13, 1 SEN. benef. 4, 39, 2 dial. 5, 35, 2 epist. 47, 14. 64, 7. 86, 14 (-as *P*) COLVM. 1, 2, 1. 1, 3, 4. 1, 4, 3. 1, 7, 6. 3, 3, 1. 5. 3, 20, 5. 5, 6, 37. 5, 8, 1. 2. 6, 36, 3. 7, 11, 2. 8, 2, 5. 8, 11, 1. 9. 8, 16, 6. 9, 1, 3. 9, 6, 3. 11, 1, 4. 22. 12, 3, 6. 12, 52, 1 PETRON. 31, 7. 85, 1. 113, 2 TAC. dial. 22 PLIN. epist. 7, 25, 3. 9, 15, 3 DIFF. Suet. p. 316 NERAT. dig. 37, 10, 9 CELS. dig. 33, 10, 7, 1 PAVL. dig. 32, 97 pr. TERT. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 19 -ae patrem. 4, 31 p. 527, 28 CLEM. ad Cor. 40 HIL. in Matth. 14, 1. 22, 2 HIER. epist. 49, 3, 1. 49, 21, 1 (-as *al.*) 58, 1, 1 (-as *al.*) in Matth. 13, 52. VVLG. iud. 6, 11 patrem -ae Ezri. *plur.*: GRACCH. or. frg. Char. gramm. I 107, 24 VARRO rust. 2 pr. 3. 3, 3, 5 CIC. S. Rosc. 43 (-as *unus cod.*) BRVT. frg. Prisc. gramm. II 199, 9. CAES. civ. 2, 44, 1 patresque -ae. LIV. 5, 30, 8. 26, 36, 7 FEST. p. 249 SEN. epist. 122, 6 COLVM. 1 pr. 15. **patres -arum:** CIC. Att. 7, 14, 2 VITR. 1, 1, 10. 1, 2, 9. 6 pr. 6. 6, 5, 1. 6, 7, 4. 10 pr. 2 *bis* SVET. Aug. 59 Cal. 26, 5 VLP. dig. 1, 6, 4. 4, 4, 3, 4. 14, 6, 2. 36, 2, 15. 50, 12, 2, 1. 50, 16, 195, 2 MACR. sat. 1, 10, 22. **mater -as:** *nom. sing.*: TER. Ad. 747 CIC. Cael. 57 top. 14 LABER. mim. 30 BELL. Hisp. 19, 3 NEP. praef. 6 QVINT. inst. 5, 10, 62 DIFF. Suet. p. 316 SCAEV. dig. 32, 41, 7 PAPIN. dig. 48, 5, 11 pr. VLP. dig. 1, 7, 25 pr. PAVL. dig. 48, 2, 3, 3 MELISS. Gell. 18, 6, 4 APVL. met. 9, 7 ARNOB. nat. 1, 36 SERV. Aen. 11, 476 AVG. loc. hept. 4, 80 p. 594, 17 MACR. sat. 7, 1, 2 COD. Iust. 5, 12, 31, 3 EVCHER. pass. Acaun. 18 GLOSS. *saepius.* NOT. Tir. 29, 71. *cas. obliq. sing.*: PLAVT. Amph. 831 Merc. 405. 415 matrem addecet -as. RHET. Her. 4, 8, 12 CIC. Cael. 32 rep. 2, 34 PLIN. nat. 19, 57. 37, 29 PS. FRONTIN. strat. 4, 1, 10 PROC. dig. 1, 7, 44 AFRIC. dig. 24, 3, 34 SCAEV. dig. 32, 34 pr. PAPIN. dig. 48, 5, 9 TRYPH. dig. 50, 16, 225 VLP. dig. 40, 30, 3, 6 *bis.* 43, 30, 3, 6. 47, 10, 1, 2. 50, 16, 46, 1. 50, 16, 195, 2 GELL. 5, 19, 9. 18, 6, 5. 7. 9 matrem autem -as. PORPH. Hor. carm. saec. 34. COD. Iust. 5, 3, 5 (*a. 258*) *al.* SERV. Aen. 11, 476 matrem vero -as. 11, 581 VVLG. III reg. 17, 17 AVG. civ. 7, 21 p. 299 *al.* MACR. sat. 1, 6, 14 GREG. TVR. Franc. 10, 5. *plur.*: PLAVT. Stich. 98 RHET. Her. 4, 8, 12 VARRO ling. 7, 44 rust. 2, 10, 8 frg. Non. p. 542, 23 CIC. Verr. 2, 62. 3, 136. 5, 116. 6, 137 Catil. 4, 12 Phil. 2, 105 top. 14 VATIN. Cic. epist. 5, 10ᵃ, 1 BELL. Alex. 58, 4 RVT. LVP. 2, 6 ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 123 SVET. Aug. 69, 1 GELL. 1, 23, 10 ITALA (cod. d) *et* VVLG. I Tim. 5, 14 ARNOB. nat. 2, 67. 4, 35 alienarum . . . -as matrum. LACT. mort. pers. 21, 4 SERV. Aen. 11, 476 HIER. adv. Iovin. 1, 14 MACR. sat. 1, 6, 22. 1, 11, 37. 38 *al.* SALV. epist. 4, 15 (-ae *C*) gub. 7, 17 *al.* ENNOD. opusc. 3, 99 p. 356, 16. **mater -ae:** *nom. sing.*: PAVL. FEST. p. 86. 125. 160 VAL. MAX. 5, 2, 1 (-as *Paris*). 8, 1 ambust. 2 VLP. reg. 4, 1 NOT. Tir. 29, 72. *cas. obliq. sing.*: ENN. scaen. 120 -ae matrem tuae. LIV. 8, 22, 3 matris -ae. 34, 2, 1. 34, 7, 3. 39, 53, 3 SEN. contr. 7, 5 thema. 9, 2, 1 VAL. MAX. 6, 1, 8. 8, 1 absol. 12 PETRON. 67, 11 MARCIAN. dig. 48, 5, 9 pr. GAIVS inst. 3, 220. *plur.*: VARRO frg. Char. gramm. I 107, 23 CIC. Phil. 3, 31 (-as *D*) CAES. Gall. 1, 50, 4. 7, 26, 3. 7, 47, 5. 7, 48, 3 civ. 2, 4, 3 PAVL. FEST. p. 117 SEN. epist. 97, 5 SALV. eccl. 3, 87 ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 80. 109. **matres -arum:** SALL. Catil. 51, 9 VITR. 1, 7, 1. 3, 3, 3. 6, 7, 2. 4 COLVM. 12 pr. 10 VLP. dig. 1, 6, 4 AVG. civ. 1, 5 p. 10. **filius -as:** *nom. sing*: CALP. decl. 22 GAIVS inst. 2, 106. 4, 79 SCAEV. dig. 45, 1, 122, 4 PAPIN. dig. 48, 5, 21 TERT. dig. 29, 1, 33 pr. 2 VLP. dig. 3, 3, 8 pr. 14, 6, 7 pr. 37, 11, 1, 8. 50, 1, 2 pr. 50, 12, 2, 1 PAVL. dig. 1, 7, 3 MARCIAN. dig. 20, 3, 1, 1. 20, 6, 8, 5. 29, 2, 52 pr. MACER dig. 48, 5, 25, 2 MOD. dig. 27, 1, 15, 17 HERMOG. dig. 44, 1, 24 pr. SIDON. epist. 7, 2, 7. 7, 9, 21 COD. Iust. 6, 61, 6, 1 *al.* LEX Burg. Rom. 38, 1. *cas. obliq. sing.*: CIC. Cael. 36 S. C. Maced. (dig. 14, 6, 1) *bis* POMPON. dig. 50, 16, 171 SCAEV. dig. 14, 6, 6. 46, 3, 47, 1 PAPIN. dig. 48, 5, 38 TRYPH. dig. 23, 3, 45, 1 VLP. dig. 1, 14, 1. 3, 3, 8 pr. 4, 4, 3, 4 *al.* 14, 6, 3, 4. 32, 50 pr. 49, 17, 1. 50, 16, 195, 2 PAVL. dig. 3, 5, 14 sent. 5, 8, 1 coll. Mos. 4, 3, 2. COD. Iust. 5, 4, 25, 2 in filio autem -as. 3, 33, 17 pr. *al.* *plur.*: GAIVS inst. 4, 69. 75 CALL. dig. 50, 4, 14, 4 VLP. dig. 2, 1, 7, 1. 4, 4, 3, 9 PAVL. dig. 4, 4, 38, 1 MOD. dig. 1, 7, 1, 1 PORPH. Hor. sat. 1, 2, 16 COD. Iust. 6, 30, 19 pr. *al.* INST. Iust. 4, 8, 7 LEX Burg. Rom. 22, 1. 2. **filius -ae:** *nom. sing.*: SEN. contr. 1, 1, 14. 7, 4, 4 filius, inquit, -ae. PAPIN. dig. 48, 5, 6, 2 VLP. reg. 20, 10 *bis.* *cas. obliq. sing.*: FEST. p. 289 SEN. benef. 2, 21, 4 PS. QVINT. decl. 9, 2 VLP. reg. 24, 21. *plur.*: QVINT. decl. 328 p. 287, 3. **filii -arum:** SALL. Catil. 43, 2 TAC. ann. 1, 26. 3, 8. 11, 13 SVET. Vesp. 11 ARVS. gramm. VII 475, 1 TRYPH. dig. 49, 15, 12, 1 VLP. dig. 1, 6, 4. 4, 4, 3, 4. **filia -as:** *nom. sing.*: VLP. dig. 3, 3, 8 pr. PAVL. dig. 2, 14, 21, 3 GAIVS inst. 3, 104. 114. *cas. obliq.*: SCAEV. dig. 15, 3, 21 VLP. dig. 4, 4, 3, 5. 50, 16, 195, 2. *plur.*:

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

GAIVS dig. 15, 1, 27 pr. COD. Iust. 6, 61, 7, 1 INST. Iust. 4, 8, 7. **filia -ae:** SEN. dial. 11, 14, 3 PAVL. dig. 47, 10, 18, 2. **filiae -arum:** VLP. dig. 1, 6, 4. 14, 6, 9, 2 filias quoque -arum.

dat.: familiai: GRAMM. suppl. 94, 6.

de ***significatione:*** *generatim de omnibus notionibus*: VLP. dig. 50, 16, 195, 1 *sqq.* '-ae' appellatio ... varie accepta est: nam et in res et in personas deducitur. in res, ut puta in lege duodecim tabularum his verbis 'adgnatus proximus -am habeto'. ad personas autem refertur -ae significatio ita, cum de patrono et liberto loquitur lex: 'ex ea -a', inquit, 'in eam -am': et hic de singularibus personis legem loqui constat. (2) -ae appellatio refertur et ad corporis cuiusdam significationem, quod aut iure proprio ipsorum aut communi universae cognationis continetur. iure proprio -am dicimus plures personas, quae sunt sub unius potestate aut natura aut iure subiectae, ut puta patrem -as, matrem -as, filium -as, filiam -as quique deinceps vicem eorum sequuntur, ut puta nepotes et neptes et deinceps. *sequitur de 'patre -as'. deinde*: communi iure -am dicimus omnium adgnatorum: nam etsi patre -as mortuo singuli singulas -as habent, tamen omnes, qui sub unius potestate fuerunt, recte eiusdem -ae appellabuntur, qui ex eadem domo et gente proditi sunt. (3) servitutium quoque solemus appellare -as, ut in edicto praetoris ostendimus sub titulo de furtis, ubi praetor loquitur de -a publicanorum. sed ibi non omnes servi, sed corpus quoddam servorum demonstratur huius rei causa paratum, hoc est vectigalis causa. alia autem parte edicti omnes servi continentur: ut de hominibus coactis et vi bonorum raptorum, item redhibitoria, si deterior res reddatur emptoris opera aut -ae eius, et interdicto unde vi -ae appellatio omnes servos comprehendit. (4) sed et filii continentur. item appellatur -a plurium personarum, quae ab eiusdem ultimi genitoris sanguine proficiscuntur (sicuti dicimus -am Iuliam), quasi a fonte quodam memoriae. COD. Iust. 6, 38, 5 pr. decernimus -ae nomen talem habere vigorem: parentes et liberos omnesque propinquos et substantiam, libertos etiam et patronos nec non servos, per hanc appellationem significari. *speciatim de singulis*: GAIVS dig. 50, 16, 196, 1 -ae appellatione et ipse princeps -ae continetur. PAPIN. dig. 31, 69, 4 -ae appellatione personae quoque hae (*sc. emancipati*) ... intelleguntur. VLP. dig. 21, 1, 25, 2 -ae appellatione omnes, qui in servitio sunt, continentur, etiam liberi homines, qui ei bona fide serviunt vel alieni: accipe eos quoque qui in potestate eius sunt. 47, 8, 2, 14 -ae ... appellatio servos continet, hoc est eos, qui in ministerio sunt, etiamsi liberi esse proponantur vel alieni bona fide nobis servientes. 50, 16, 40, 2 -ae appellatione liberi quoque continentur. 50, 16, 40, 3 unicus servus -ae appellatione non continetur; ne duo quidem -am faciunt (CIC. Caecin. 55 *v. p. 238, 39*). PAVL. sent. 5, 6, 3 -ae ... nomine etiam duo servi continentur. APVL. apol. 47 quindecim liberi homines populus est, totidem servi -a. LACT. inst. 4, 3, 16 nomen -ae complectitur etiam servos. COD. Iust. 6, 38, 5, 2 in aliis ... casibus nomen -ae pro substantia oportet intellegi, quia et servi et aliae res in patrimonio uniuscuiusque esse putantur. GLOSS. οἰκετία. γένος. οἰκειότης. οἰκέται. domus. -as cognationes, tribus. HESYCH. lex. 230, 133 φαμελία. δμόδουλ(οι).

breviatur per f (?): CORP. X 1748. *ex coni. legitur* CAES. civ. 1, 14, 5 (*trad.* familiares). *corrupte*: TAC. ann. 16, 26 TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 484, 10 *cf.* VIR. ill. 64, 5 *cod. D. locis mutilis*: CORP. IX 4808. III 7977. 8494. *legitur inde a* LEGE XII tab. *per totam latinitatem.* [*val.* famea, *it.* famiglia. *M.-L.*]

I loci significantiores: A *de* r e b u s (*mancipi? cf. Leonhard, PW. VI 1980, 46*. VLP. dig. 50, 16, 195, 1 *v. supra l. 7* COD. Iust. 6, 38, 5 pr. *v. supra l. 31*): LEX XII tab. 5, 4 (Vlp. reg. 26, 1 coll. Mos. 16, 4, 1 *cf.* dig. 50, 16, 195, 1) si intestato moritur, cui suus heres nec escit, adgnatus proximus -am habeto. 5, 5 (Vlp. coll. Mos. 16, 4, 2) si adgnatus nec escit, gentiles -am habento. CATO orig. 95, 37 mille minus dimidium -ae multa esto. LEX Bant. (Corp. I² 582) 12 multam ... ⟨minoris⟩ partus -as. LEX Sil. (Fest. p. 246) eum quis volet magistratus multare[tur], dum minore parti (patris *cod.*) -as taxat, liceto. CATO agr. 138 mulis, equis, asinis feriae nullae, nisi si in -a sunt (*cf. Leonhard l. l. 1981, 7*). TER. Ad. 297? *p. 240, 66.* CIC. Caecin. 19 arbitrum -ae herciscundae (de orat. 1, 237 *al. s. v.* hercisco. GLOSS. II 271, 18 διαιρετέας οὐσίας herciscundae -ae. *sim.* 390, 25). LIV. 3, 55, 7 eius caput Iovi sacrum esset, -a ad aedem Cereris ... venum iret. 22, 53, 11 'me Iuppiter ... domum, -am remque meam pessimo leto afficiat' (*cf. Leonhard l. l. 1984, 4*). 45, 40, 7 sacrorum -aeque heredes. QVINT. decl. 308 p. 212, 21 libripens et emptor -ae et cetera iuri necessaria (SVET. Nero 4, 1 VLP. reg. 20, 7 *al. definitur*: GAIVS inst. 2, 103. *adde* INST. Iust. 2, 10, 1 *al. cf.* THEOPHIL. inst. Iust. 2, 10, 10 p. 159, 23 τοῦ familiémptoros. p. 159, 25 τῷ familiémptori. p. 160, 3 τὸν familiémptora. p. 160, 12. 14. 15). *an huc pertinet* VLP. *et* PAVL. dig. 36, 1, 15, 8 *sqq.* (*Vlp.*:) si quis 'bona' rogatus sit vel '-am' vel 'pecuniam' rogetur vel 'universam rem meam' (*Paul. 36, 1, 16*:) vel 'omnia sua', (*Vlp. 36, 1, 17 pr.*:) cogi poterit. *v. q. seq.* GAIVS inst. 2, 102 amico -am suam, id est patrimonium suum, mancipio dabat. 2, 104. *huc traho iuncturam* -a p e c u n i a q u e *et sim.* (*cf. Leonhard, PW. VI 1980, 61. nota 1981, 56; v. etiam Mommsen, Staatsrecht III 1 p. 22*): LEX (XII tab.? *cf. Bruns ad leg. XII tab. 5, 3 adn.*) Rhet. Her. 1, 13, 23 uti super -a pecuniave sua legaverit. *ibid.* -a (*om. aliq. codd.*) pecuniaque (que *om. H*) eius ... gentilium esto. CIC. dom. 55 FEST. p. 318. PETRON. 141, 1 navis ... cum pecunia tua et -a non venit. TAC. hist. 3, 66 pecuniam et -am et beatos Campaniae sinus promitti. 4, 2 pecuniam -amque e principis domo ... rapere. SVET. Nero 4, 1. GAIVS inst. 2, 104 *in formula emptoris -ae*: -am pecuniamque tuam endo mandatela custodelaque mea ⟨esse aio⟩. GELL. 1, 9, 12 quod quisque -ae, pecuniae habebat. 1, 14 tit. -ae pecuniaeque inops. 2, 24, 11. *sim.* IORD. Get. 282 -a ... et censu depraedans *regem.*

B *de* s e r v i s *et servorum opera facientibus*: 1 *corpus* s e r v o r u m, *qui in domo privata sunt* (*cf. Leonhard, PW. VI 1982, 21*): PLAVT. Asin. 520 omnis -ae (*sc. lenoniae*) causa consistit tibi (*sic de familia lenonia*: Asin. 530 Cist. 45. Poen. 168 lenonem ... cum tota -a. 186 *al.* TER. Ad. 89 dominum atque omnem -am mulcavit [DON. *ad l.* '-am' pro servis lenonis aut meretricibus dicit]). Aul. 342 apud nos magna turba ac -a est. Mil. 166 nescio quid malefactum a nostra hic -ast (*cf.* 167 conservis meis). 351 neque cuiquam ... in nostra meliust famulo -a. Trin. 250 ducetur -a tota: vestiplica, unctor, auri custos *eqs.* CAECIL. com. 219 -ae fame pereant, ager autem stet sentibus. TER. Haut. 751. 909 decem dierum vix mihi est -a (EVGRAPH. *ad l. rec. β* decem vix dierum dicat esse unde -am sustentet). Phorm. 571 TVRPIL. com. 68. CATO agr. capp. 65 -ae cibaria quanta dentur. capp. 66 *sqq.* agr. 2, 3 *al.* 5, 2 *opp.* dominus. 25 *vinum* servetur -ae primum suisque. 143, 1 dominus pro tota -a rem divinam facere. 149, 2 siquid dominus aut -a aut pecus emptori damni dederit. *ibid.* pecus et -a ... pigneri sunto. CORP. I² 1854 magistres -a⟨q(ue) coi⟩rav(er). RHET. Her. 2, 21, 33 occisum ... a -a (*cf.* CIC. Quinct. 85). 4, 51, 64 aedes commodavi, -am dedi. VARRO rust. 1, 4, 5 comites ac -am incolumes reduxit. 1, 13, 1 *al.* 1, 17, 5 cognationes Epiroticae -ae sunt illustriores ac cariores. 1, 18, 6 de -ae magnitudine. CIC. Quinct. 81 ut dominus de suo fundo a sua -a vi deiceretur. S. Rosc. 22. 133 Tull. 8. Verr. 4, 57 instrumentum *agrorum* diripuit, -am abduxit, pecus abegit. 4, 157 totius -ae praecepta et instituta et d i s c i p l i n a m (ad Q. fr. 1, 1, 18 SVET. Vit. 10, 2. TERT. idol. 15 p. 48, 27 apud deum ... disciplina -ae nostrae aestimamur [*supra*: servi]). Verr. 6, 20 fortunas eius ... constitutas fuisse -a, pecore, villis, pecuniis creditis. 6, 29 *aestate* -ae congregantur et magnitudo servitii perspicitur. Caecin. 55 quid ... facilius est quam probare eis qui modo Latine sciant, in uno servulo -ae nomen non valere. *ibid.* si ... verbo ducimur, non re, -am intellegamus, quae constet ex servis pluribus; quin unus homo -a non sit (*cf. p. 237, 43*). 56 servos non numero distinguant, sed appellent uno -ae nomine (*opp.* procurator). 58 -a ... universa (*opp.* unus servolus). *ibid.* alieni ac mercennarii ... et ipsi tuae -ae genere et nomine continebuntur. 63. Catil. 2, 18 agris ... aedificiis ... argento ... -a ornatus. p. red. in sen. 20 clientibus, libertis, -a, copiis ... sustentatus. Pis. 84 -as abripuerunt, pecus abegerunt. epist. 1, 3, 2 commendo ... tibi eius omnia negotia, libertos, procuratores, -am (12, 29, 1). CAES. Gall. 1, 4, 2 Orgetorix ... omnem suam -am, ad hominum milia x, undique coegit et omnes clientes obaeratosque suos ... conduxit. BELL. Alex. 5, 2 *opp.* domini. BELL. Afr. 34, 2. 54, 1 *al.* BELL. Hisp. 33, 3 -am et libertos convocavit (SALL. Catil. 50, 2). RVT. LVP. 1, 13. LAVD. [Turiae] (Bruns⁷ p. 324) 2, 2 -a nummis fructibus ... apsentiam meam locupletasti. SEN. contr. 10, 4, 2 produc ... -am semivivam, tremulam, debilem, caecam, mancam, famelicam. EDICT. praet. Vlp. dig. 47, 9, 1 pr. in servum et in -am iudicium dabo. VAL. MAX. 4, 3, 6 sine usu -ae. 9, 13 ext. 4 a -is locupletium electos ... servos. PHAEDR. 2, 8, 26. *nota* 3, 19, 1 Aesopus domino solus cum esset -a. 4, 22, 23 veste, nummis, -a hominem exornavit. SEN. clem. 1, 25, 5 -a vicinique. dial. 9, 1, 6. 9, 8, 8. 9, 11, 2 factum signatumque argentum, domum -amque meam reddo. epist. 77, 7. 87, 6 *opp.* domus. COLVM. 1, 2, 1 *al.* 1, 8, 20 pecus et -am recenseat, fundique instrumentum *eqs.* 1, 9, 5 ne confundantur opera -ae. 7, 12, 1 fructus -amque et pecora. PETRON. 22, 2 *al.* 132, 3 -ae ... sordidissimam partem. PLIN. nat. 2, 199 equitum Romanorum -arumque et viatorum multitudine. MART. 1, 84, 5 futuit ancillas domumque ... implet equitibus vernis. pater -ae verus est Quirinalis. TAC. Agr. 31 in -a recentissimus quisque servorum etiam conservis ludibrio est. Germ. 25 servis non in nostrum morem discriptis per -am ministeriis utuntur. 32 hist. 1, 90 *al.* ann. 2, 33 postulavit modum argento, supellectili, -ae. 3, 14 offerebat -am reus et ministros in tormenta flagitabat (*supra*: servitia). 3, 53 -arum numerum et nationes. 4, 27. 14, 43 quem numerus servorum tuebitur ...? cui -a opem feret. 14, 44 postquam ... nationes in -is habemus. SVET. Cal. 55, 3 Nero 44, 1 (*ibid.* servorum numerum). FLOR. epit. 3, 12, 10 *al.* AVR. Fronto p. 16, 15 N. res et domus et -a. p. 17, 2 (*ibid.* servus ... cliens ... amicus). POMPON. dig. 50, 16, 166 pr. urbana -a et rustica non loco, sed genere (non genere, sed loco *prop. Mommsen*) distinguitur (*v. q. seq.*). SCAEV. dig. 33, 7, 27, 3. VLP. dig. 7, 8, 10, 4 -am ..., quae agri colendi causa illic (*in fundo*) sit (*opp.* urbanam -am). 21, 1, 1, 1. 29, 5, 1 pr. (*supra*: servi. *item* 29, 5, 1, 15). VLP. reg. 20, 9 -ae mancipatio (*cf.* 28, 6). PAVL. dig. 3, 5, 33 sent. 3, 6, 58 (*ibid.* servientes). GELL. 15, 27, 3 tertium *genus testamenti* per -ae emancipationem. APVL. met. 8, 22 *servo* -ae tutelam dominus permiserat (*infra*: famulitium). 9, 31 apol. 44 (47

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ibid. servi). 98 ipse domi tuae rector, ipse -ae dominus. SCAEV. (dig. ind. p. 53, 11) *scripsit*: de quaestione -ae. LACT. inst. 6, 1, 8 stipati -arum gregibus . . . incedunt (*cf.* mort. pers. 23, 2). mort. pers. 14, 5 cum -am Caesaris nemo torqueret. IVST. 15, 1, 8. 23, 2, 6. AMM. 14, 6, 17 praepositis urbanae -ae. 27, 3, 8. 27, 5, 4 SCHOL. Iuv. 6, 478. VVLG. gen. 26, 14 habuit . . . possessiones ovium et armentorum et -ae plurimum. SVLP. SEV. Mart. 8, 2 unum ex -a servulum (dial. 2, 2, 4 puerum). CASSIOD. var. 9, 5, 2 *opp.* dominus. IORD. Get. 259 ut ad instar -ae . . . reges cum populis mitterentur in sortem. COD. Iust. 8, 53, 35, 2 omnem servorum -am donatoris. GREG. M. epist. 1, 42 p. 65, 14 si quis ex -a (*i. colonis*) culpam fecerit. *ibid.* p. 65, 21 *al.* 9, 30 tit. colonis et -ae sive fundo *eqs.* ACT. Petr. 17. CORP. VI 5931 libert(is) et -ae L. Arrunti (6068. 7395 *al.*). 8456 libertis . . . qui ex -a mei erunt. 9637 Nice . . . ministra in -a (9638). IX 3651 vil(icus) e⟨t⟩ famili⟨a⟩ de fun⟨do⟩ Favill⟨e⟩niano. X 1748 e f(amilia) v(illae) L(ucullanae) (*suppl. Mommsen*). 1750 Mystis Caesaris vilic(us) et -a, quae sub eo est. VIII 12833 -a L. Scriboni . . . conservo. INSCR. Revue épigr. 1902 n. 1502 Aniceto . . . l(iberto) conliberti et -a (*cf.* CORP. XII 289). INSCR. graec. Rom. Cagnat III 372 Βιάνορα . . . γυμνασίαρχον ἡ φαμιλία, τῆς εἰς αὐτ⟨ὴ⟩ν εὐνοίας χάριν. *de bestiis*: COLVM. 9, 11, 3 tamquam domino mortuo -a *apium* . . . discordat. APVL. met. 6, 6 magnae Veneris canora -a (*sc. columbae*). 9, 13 talis -ae (*sc. mulorum; cf. supra*: iumentario contubernio). *de daemonibus*: TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 485, 17 quod . . . dominus (*sc. deus*) comperisset, iam et universae -ae (*sc. daemonibus*) innotuisse. *in institutis ecclesiasticis*: CONC. Aspas. a. 551 p. 114, 22 de -is ecclesiae. p. 114, 23 ut -ae dei leviore[m] quam privatorum servi opere teneantur. GREG. M. epist. 5, 57ᵃ p. 365, 12 multos ex ecclesiastica -a . . . ad . . . dei servitium festinare, ut ab humana servitute liberi in divino servitio valeant . . . conversari. *epitheta et iuncturas verbales huc pertinentes v. sub II A.*

2 *corpus tam ingenuorum quam servorum, qui communi negotio quasi opere servili vel domestico coniuncti sunt (cf. Leonhard, PW. VI 1983, 38)*: *de corpore gladiatorum*: CIC. Sull. 54 arrepta est -a. Sest. 9 cum . . . se quasi armorum studio in maximam -am coniecisset. 134 -am gladiatoriam . . . nactus est speciosam, nobilem, gloriosam (CAES. civ. 3, 21, 4 gladiatoriae -ae reliquias habebat. SALL. Catil. 30, 7. CORP. VI 10170 secunda rudis -ae gladiatoriae Caesaris. 29681, 23 [*a. 108*]. IX 465. 2237? 2249. X 228. 4760, 7 munus -ae gladiatoriae. IV 1183. 1184. 1186. 1189. 1190. 1192. 1192ᵃ. 2476. V 8659, 10 proc(uratori) Aug(usti) ad famil(iam) glad(iatoriam) Transpa(danam). XII 727 negotiator -ae gladiatoriae. III 6753 (= 249), 4 proc(uratori) fam(iliae) glad(iatoriae) per Gallias. *ibid.* 11 per Asiam. 6994. 14192, 12 proc. Aug. -ae glad. INSCR. Röm. Mitteil. 1908 p. 73 proc. famil. glad. per Aem(iliam)). CIC. ad Q. fr. 2, 4, 5 CAES. civ. 3, 21, 5. SEN. benef. 6, 12, 2 lanista . . . -am . . . exercet atque ornat. PETRON. 45, 4 -a non lanisticia, sed plurimi liberti. QVINT. decl. 260 p. 65, 3 ingentes noxiorum -as (*sc. gladiatorum*). SVET. Aug. 42, 3 lanistarum. TERT. scorp. 6 p. 157, 12 quibus temporibus . . . de -a sua (*sc. martyrum tamquam gladiatorum*) iudicet *deus*. S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 39 numerus universae -ae (*sc. gladiatorum*) . . . dispartiatur. AVR. VICT. Caes. 27, 2 per gladiatorum -as. INSCR. graec. Rom. Cagnat IV 108 φαμιλία μονομάχων . . . Τρύφωνος. 156. INSCR. Mitteil. Inst. Athen. VI (1886) p. 366 n. 1 φαμιλίας Ἀπελλικόντος μονομάχων. *saepius in* INSCR. graec.; *cf. F. Cumont, Festschr. f. Hirschfeld p. 271, 5 et Hahn, Rom u. Romanismus p. 186. 228.* *aliorum*: CIC. Manil. 16 cum publicani -as maximas, quas in saltibus habent, quas in agris, quas in portubus atque custodiis, . . . se habere arbitrentur (BELL. Alex. 70, 7 publicanorum. VLP. dig. 39, 4, 1 pr. *ibid.* 5 -ae nomen hic non tantum ad servos publicanorum referemus, verum et qui in numero -arum sunt publicani, sive igitur liberi sint sive servi alieni. 39, 4, 12, 1. 50, 16, 195, 3). CIC. Brut. 85 cum . . . insimularetur . . . -a, partim etiam liberi societatis eius, quae picarias . . . redemisset. CAES. civ. 3, 103, 1 *milites* ex -is societatum delegerat. BELL. Afr. 93, 1. VITR. 7, 7, 1 argenti fodinae cum habuerunt -as. PETRON. 101, 4 Lichas . . . dominus . . . -ae negotiantis. FRONTIN. aq. 98 habuit . . . -am propriam aquarum, quae tueretur ductus atque castella et lacus. 116 -ae *aquariorum* sunt duae, altera publica, altera Caesaris (*cf. Hirschfeld, Verwaltungsbeamte² p. 275 not. 4*). 117 utraque . . . -a in aliquot ministeriorum species diducitur, vilicos, castellarios *eqs.* 118. SVET. Claud. 18, 1 deficiente militum ac -arum turba *in incendio*. PAVL. sent. 5, 1, 3 descriptio ingenuorum ex officio fisci inter fiscalem -am facta. TERT. coron. 12 est et alia militia regiarum -arum (*Hirschfeld, Verwaltungsbeamte² p. 313 not. 3*). ACT. Arv. Alex. A 8 ⟨panes . . . per fa⟩mil(iam) et offic(ium) divis(erunt). COD. Theod. 8, 5, 21 (*a. 364*) qui -ae (*sc. ministrorum in cursu publico*) praesunt. 10, 1, 17 (*a. 420*) in . . . sumptu -ae (*procuratorum rei dominicae*) ministrando (*cf. Leonhard, PW. VI 1983, 40*). CORP. VI 239 genio -ae monetal(is). 298 officinatores . . . officinarum argentariarum -ae monetari. 2342 Barnaeus de -a public(a) (XIV 32 corpori -ae publice [*sic*] libertorum et servorum. 255 -a publica [*seq. nomina*]. IX 32. X 4856 collegio -ae publicae. XI 4391. II 2229 sacerdoti ⟨fa⟩miliae publicae). VI 10045 decurionibus et -ae panni russei. 10046 -ae quadrigariae T. At(ei) Capitonis. 8532 -ae castrensis (8533 *al. v. vol. III p. 545, 70. 81*). 33469 ex -a castrorum ordinarius. X 3942 magister -ae limatae (*cf. adnot. ed.*). 3995 liber⟨t⟩orum et -ae aerar⟨i⟩ae Popilianae. V 2541, 3 M. Etti Baebian⟨i⟩ liberti et famil(ia) venatoria. 2886 dominorum -ae thermensi (*sic*) thermarum urbania⟨r(um)⟩. 3351 -ae XX lib(ertatis) reg(ionis) Transpad(anae). XII 4449 ⟨collegium sal⟩utare ⟨f⟩amilia⟨e⟩ ⟨t⟩abellarior(um) ⟨C⟩aesaris. INSCR. Cagnat, année épigr. 1892 p. 23 (*Rodez*) Zmaragdo . . . magistro . . . -ae Ti. Cae⟨sa⟩ris quae est in m⟨etal⟩lis. *in re militari (cf. Wilcken, Hermes 19 [1884] 422)*: COD. Theod. 7, 4, 17 (*a. 377*) milites, -ae quoque, sed et ceteri quibuscumque praediti dignitatibus . . . annonas . . . consequantur. 7, 4, 28 pr. (*a. 406*) ut tam numeris quam -is nec non et impedimentis . . . id tantum . . . praebeatur, quod *eqs.* 7, 4, 31 (*a. 409*) annonarum, quae -is apud Orientem . . . praeberi consuerunt, . . . pretia statuimus. PAPYR. Wessely (Wiener Stud. 24, 1902) p. 150 (*a. 359*) τῇ ἐνταῦθα διατριβούσῃ φαμιλίᾳ τῶν γεννετ⟨άτων⟩ Κωνσταντιακῶν στρατιωτῶν. *de ministris templi*: CIC. Cluent. 43 cum . . . Larini in Martis -a numerarentur (*supra*: ministri publici Martis). *de familia lenonia v. p. 238, 13 sqq.*

C *corpus omnium sub uno patre familias agentium; domus (cf. Leonhard, PW. VI 1982, 33)*: PLAVT. Amph. 1044 *Amphitruo*: perturbavit -ae mentem meae. Aul. 2 ego Lar sum familiaris ex hac -a unde exeuntem me aspexistis (TER. Phorm. 748). Men. 74 quando alia *fabula* agetur, aliud fiet oppidum; sicut -ae quoque solent mutarier. 667 ex hac -a me . . . excidisse intellego (668 exclusit foras). Merc. 398. 679 *al.* Persa 502 Truc. 407. TER. Ad. 910 unam fac domum; traduc et matrem et -am omnem ad nos. 927 unam facere . . . hanc -am, colere, adunare, adiungere. CATO agr. 5, 3 duas aut tres -as (*sc. vicinorum*) habeat *vilicus*, unde utenda roget. 132 *in precatione*: quod tibi fieri oportet in domo -a mea (134, 2 domo -aeque. *sim. saepius*). Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17. CIC. Vatin. 28 fratris . . . -am non in -a, sed in carcere collocatam. Deiot. 30 non uni propinquo, sed omnibus -is. PS. SALL. in Tull. 4 homo novus Arpinas, ex M. Crassi -a (*i. ex familiaribus; cf. Reitzenstein, Hermes 33, 1898, 98*). LIV. 22, 54, 2 eos . . . per -as benigne accipiendos. 32, 29, 4 trecenae -ae in singulas colonias iubebantur mitti. 37, 46, 10 sex milia -arum conscriberet, quae in eas colonias dividerentur. SEN. contr. 2, 1, 21 (*ibid.* domus). MELA 1, 42 *cultores* in -as . . . dispersi. PLIN. nat. 6, 91 testudinum . . . superficie -as habitantium contegi. 28, 266 focus Larum, quo -a conveniet. QVINT. decl. 321 p. 263, 11 circumstante -a, praesentibus ministeriis. PS. QVINT. decl. 10, 16 inter languentium -am et tristes penatium morbos. TAC. Germ. 15 delegata . . . agrorum cura feminis . . . et infirmissimo cuique ex -a. GAIVS dig. 50, 16, 196, 1 *v. p. 237, 35.* PAPIN. dig. 31, 69, 4 *v. p. 237, 36.* GELL. 1, 21, 2 in libro, qui fuerit ex domo atque -a Vergilii. *nota* APVL. met. 3, 9 iam in peculio Proserpinae et Orci -a numeratus. 4, 24 tali domo tanta -a tam caris vernulis tam sanctis parentibus desolata. AVSON. 414, 2 tota illa -a hominis litterati. QVEROL. p. 25, 14 parentes, servos atque omnem -am exponet. VVLG. gen. 45, 16 gavisus est Pharao atque omnis -a eius. 47, 24 -is et liberis vestris. SVLP. SEV. chron. 1, 5, 3 Loth prae multitudine -ae . . . digressus. 1, 12, 4 cum patre atque omni progenie et -a. COD. Theod. 7, 1, 3 (*a. 349*) quicumque militum ex nostra auctoritate -as suas ad se venire meruerint, non amplius quam coniugia, liberos, servos etiam de peculio castrensi emptos . . . dirigi faciat. CORP. VIII 24104, 10 (*saec. V*) ex oblatione ⟨l⟩iberalitatis -ae suae. IORD. Get. 26 ut . . . cum -is Gothorum promoveret exercitus. 34. 42. INST. Iust. 1, 11, 2 ut et in -a et in potestate . . . patris adoptivi sit. GREG. M. epist. 11, 26 p. 287, 22 cum omni -a domus vestrae. PASS. Theclae C 10 p. 29, 2 CORP. II 1980. VIII 21486 CARM. epigr. 1558, 4.

D *corpus ingenuorum sanguinis nexu coniunctorum, agnati et cognati, pars gentis vel gens ipsa (cf. sub iuncturis II B; Leonhard, PW. VI 1982, 63. 1983, 31)*: PLAVT. Cist. 560 ubi tu locere in luculentam -am. Persa 566 evortes . . . homines fundis, -is. Rud. 1207 *Lares familiares* auxerunt nostram -am (*sc. filia inventa.* FRONTO p. 181, 14 N. *dei* -am nostram liberis . . . augebunt). Trin. 379 TER. Hec. 210. Ad. 297 tali genere atque animo, natum ex tanta -a (DON. *genus* ad vivos pertinet, -a etiam ad defunctos. alii genus ad nobilitatem referunt, -am ad copias . . ., ut sit 'ex tanta -a' ex tam divite domo). Ad. 326 alienus est ab nostra -a. 448 ex illan -a tam illiberale facinus esse ortum. LEX repetund. (Corp. I² n. 583) 23 neive amplius de una -a unum . . . ⟨legat⟩. L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 2, 242 per tuam nobilitatem, per vestram -am, . . . per tuas statuas. CIC. Quinct. 15 cum Metellis, Serviliis, Scipionibus erat ei . . . consuetudo, quas . . . -as honestatis amplitudinisque gratia nomino. Verr. 1, 23 amicum ex eadem -a, Q. Verrem Romilia. 1, 29 *al.* 5, 47 quae a suis acceperunt, quae in -a semper fuerunt. CAES. frg. Suet. Iul. 6 a Venere *sunt* Iulii, cuius gentis -a est nostra. Gall. 7, 33, 3. SALL. Iug. 14, 5 -a nostra (*Adherbalis*) cum populo Romano . . . amicitiam instituit. 95, 3 Sulla gentis patriciae nobilis fuit, -a prope iam extincta (SEN. suas. 2, 22). NEP. Att. 18, 2 -arum originem subtexuit *volumini suo Atticus*. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 22 neque enim -a⟨e⟩ gens ulla probari poterat, quae *eqs.* 1, 46. LIV. 1, 7, 12 Potitiis ac Pinariis, quae . . . -ae . . . ea loca incolebant. 2, 42, 8 mansit in ea -a . . . honos. 2, 49, 1 Fabios . . . laudibus ferunt:

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-am unam subisse . . . onus. 3, 12, 3 *opp.* gens. 6, 40, 3 *Ap. Claudius Crassus*: quod . . . -ae nostrae semper obiectum est. . . . Claudiae genti . . . nihil antiquius . . . fuisse. 7, 32, 13 eodem anno -a ista consulatum . . . habuit. 23, 1, 1 Mopsiorum factio, -ae . . . potentis. PAVL. FEST. p. 94 gens Aelia . . . ex multis -is conficitur. FEST. p. 245 *sacra* pro singulis hominibus, -is, gentibus fiunt. p. 253 nec certis -is attributa sunt *popularia sacra*. SEN. contr. 2, 1, 17 -as adoptio miscuit. VAL. MAX. 1, 1, 17 nomen ... Potitium in XII -as divisum (*cf. Mommsen, Staatsrecht III 1 p. 16, 2*). 3, 4 ext. 1 ab eo (*Catone*) . . . prorogata -a. INSCR. Notiz. degli scavi 1892 p. 105 ipsi, -ae, posteris, libertis libertabusque eius . . . fecit. SEN. benef. 3, 28, 2. dial. 6, 16, 3 ex una tibi -a duas Cornelias dabo. ASCON. Pis. frg. 8 p. 12, 7 St. Pisonem ex ea -a esse, quae Frugi appellata sit. PLIN. nat. 5, 17. 7, 16. 19 in Faliscorum agro -ae sunt paucae, quae vocantur Hirpi. 7, 109 Pindari . . . -ae penatibusque . . . parci. 8, 81 ex gente Anthi cuiusdam sorte -ae lectum. 10, 21 -a . . . cognominata *ex buteone*. 15, 50 ambitum . . . claritatis et -ae (*sc. Appii; ibid.* e Claudia gente). 35, 8 *Messala* volumina . . . de -is condidit. QVINT. decl. 302 p. 191, 22 pugna . . . dedit . . . -is nomina: hinc Corvini, hinc Torquati *eqs.* 310 p. 222, 7 duas -as incerta stirpe confudisti. TAC. Germ. 7 non casus . . . turmam . . . facit, sed -ae et propinquitates. hist. 1, 16 sub Tiberio et Gaio et Claudio unius -ae quasi hereditas fuimus. 1, 78 Emeritensibus -arum adiectiones . . . dono dedit. ann. 11, 25 paucis iam reliquis -arum, quas Romulus maiorum et L. Brutus minorum gentium appellaverant. SVET. Aug. 4, 1 Balbus, paterna stirpe Aricinus, multis in -a senatoriis imaginibus. Nero 1, 1 *opp.* gens. Galba 3, 1 *opp.* universum genus. 3, 2 -am illustravit Servius Galba consularis. FLOR. epit. 4, 1, 3 Curii, Porcii *al.* . . . quae -ae! FRONTO p. 181, 14 N. GAIVS dig. 11, 7, 5. PAPIN. dig. 31, 69, 3 ne domus alienaretur, sed ut in -a relinqueretur. 31, 77, 11 ne *fundus* de -a nominis mei exeat. PAVL. dig. 4, 5, 11 tria . . . sunt, quae habemus, libertatem, civitatem, -am. APVL. met. 5, 28 Veneris. *translate* TERT. nat. 2, 12 p. 116, 13 tot . . . -ae, tot nationes *deorum* (*cf.* PRISCILL. tract. 6, 102). adv. Marc. 4, 36 p. 545, 17 distincta . . . Iudaea gens per tribus et populos et -as et domos. ITALA num. 2, 2 (Rufin. Orig. in num. 2, 2) per domos -arum suarum (κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν. Lugd.: pagorum suorum, VVLG. cognationum suarum). 25, 15 (Aug. loc. hept. 4, 80 p. 594, 17) domus -ae est Madian (οἴκου πατριᾶς . . . τῶν M. Lugd.: domus pagi, VVLG. principis nobilissimi Madianitarum. *cf.* AVG. *ad h. l.*). *nota* psalm. 106, 41 (Veron. VVLG.) posuit sicut oves -as (πατριάς). CAPITOL. Gord. 17, 2 (*supra*: genus). VOPISC. Aurelian. 48, 2 illic (*locis incultis*) -as captivas constituere. TREB. Claud. 6, 6 trecenta viginti milia armatorum fuerunt. adde servos, adde -as, adde carraginem. VOPISC. quatt. tyr. 15, 4 femina . . . -ae nobilis, gentis tamen Gothicae. TREB. Claud. 13, 1 de Claudii genere ac -a. ARNOB. nat. 1, 43 -arum dirumpere caritates. LACT. epit. 17, 2 deos -is gentibusque distribuit *Numa*. ITIN. [Silv.] 19, 18 AVR. VICT. Caes. 4, 8 HIL. in Matth. 10, 12. 22 in maiorem numerum (*quam quinque*) potest agnationis domesticae -a diffundi. 11, 7 in Abrahae . . . -a atque agnatione. in psalm. 118 nun 12 p. 481 mansit . . . ex David tribu regiae potestatis -a. FAV. EVL. p. 1, 15. HIER. epist. 64, 4, 1 *opp.* servuli. VVLG. gen. 10, 5. 32 hae -ae Noe iuxta populos et nationes suas. num. 1, 18 recensentes eos per cognationes et domos ac -as. 1, 20 per generationes et -as ac domos (*sim. passim*). 1, 47 levitae . . . in tribu -arum suarum non sunt numerati. 26, 7 -ae de stirpe Ruben. 33, 54 *opp.* tribus (*saepius*). Ios. 21, 20 per -as filiorum Caath Levitici generis. Nah. 3, 4 quae vendidit gentes . . . et -as. Zach. 12, 12 -ae domus David. RVFIN. hist. 3, 6, 11 domos . . . et -as (γενεάς) gentemque vastabat. 5, 21, 1. AVG. civ. 15, 23 p. 110 -am fastus sui (*opp.* cives civitatis dei). SVLP. SEV. chron. 1, 8, 5 genus . . . intra -am suam ducere. COD. Theod. 7, 20, 8 (*a. 364*) si quos veterani servulos -asve ad agrum duxerint. 5, 1, 6 (*a. 420*) qui potestatem -ae potuit habere. BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 3 p. 177, 5 eorum (*Scipiadarum*). ANNIAN. Chrysost. hom. 2, 4 non solum . . . de alia tribu, sed ne de -a quidem h. e. cognatione altera fas erat coniugia copulari. CASSIOD. var. 1, 4, 9 (*ibid.* proles . . . prosapies). 3, 12, 2 *al.* COD. Iust. 6, 38, 5, 1. CORP. IX 4967 -ae nominis nostri. XI 4488. *nescio an huc pertineat* II 5749 ex gente Ratrium ⟨fa⟩milia suo(rum) et ⟨. . .⟩. INSCR. graec. Rom. Cagnat IV 102. LYD. mens. 1, 18 ἐκ τῆς Αἰλίων φαμιλίας, οἱονεὶ γενεᾶς. *epitheta et iuncturas verbales sub v. II B.*

E *corpus philosophorum, rhetorum sim. ab uno principe tamquam patre familias pendentium*: CIC. inv. 2, 8 ex his duabus diversis sicuti -is (*sc. Aristotelis et Isocratis*) . . . unum quoddam est conflatum genus (*supra*: ab hac sunt disciplina profecti). de orat. 1, 43 singulae -ae litem tibi intenderent. instaret Academia . . . Stoici . . . tenerent *eqs.* (*supra*: philosophorum greges). 3, 61 proseminatae sunt quasi -ae *philosophorum* dissentientes inter se. Att. 2, 16, 3 hanc -am (*sc. Theophrasti*), quae mihi . . ., ut requiescam, permittit (*supra*: Dicaearcho, familiari tuo, . . . Theophrasto, amico meo). epist. 7, 5, 3 *Trebatius* -am ducit in iure civili singulari memoria, summa scientia. SEN. dial. 10, 15, 3 nobilissimorum ingeniorum -ae sunt: elige, in quam adscisci velis. nat. 7, 32, 2 -ae philosophorum sine successore deficiunt (*ibid.* scola, secta). GELL. 1, 9, 1 ordo atque ratio Pythagorae ac deinceps -ae ⟨et⟩ successionis eius recipiendi . . . discipulos. APVL. apol. 22 non . . . Platonicae sectae gestamina, sed Cynicae -ae insignia. 64 Platonica -a. Plat. 1, 3 cum principes harum -arum impolitas sententias . . . tradidissent. TERT. adv. Val. 8 p. 186, 10 scholastici . . . -ae Phosphori φεῦ acclamant (p. 186, 12). *nota* HIER. epist. 49, 18, 3 inventi sunt Plautinae -ae (*sc. asseclae Plauti*) et scioli tantum ad detrahendum. 50, 1, 2 hunc dialecticum . . . et Plautinae -ae columen. CLAVD. MAM. anim. p. 121, 20 omnium philosophorum Pythagoricae -ae sententias.

F *apud Christianos: ecclesia, credentes sim.*: TERT. scorp. 6 p. 157, 12 *v. p. 239, 49.* patient. 2 p. 3, 2 nationes . . . nomen, -am ipsius (*sc. dei*) persequentes. HIL. in Matth. 11, 7 hereditatem *Christi* adoptio (*i. nationes*) expetit, -a (*i. Iudaei*) reicit. 14, 8. 24, 5. *de monachis*: HIER. epist. 3, 1, 1 Aegypti secreta penetrare, monachorum invisere choros et caelestem in terris circuire -am. *de discipulis Christi*: HIER. epist. 22, 21, 7 filius dei ingressus est super terram, novam sibi -am instituit, ut . . . haberet angelos et in terris. AVG. civ. 1, 29 p. 46 Christi. *ibid.* summi et veri dei. 1, 35 p. 51 redempta -a domini Christi et peregrina civitas regis Christi. 2, 18 p. 76 epist. 130, 31. SACR. Leon. p. 311 oblationem -ae tuae. p. 324. 344 unam Christi -am congregantes. LIB. pontif. p. 146, 2 *mulieres* rettulit *Datius* ecclesiae suae fuisse ex -a. GREG. TVR. glor. conf. 22 p. 762, 16 unus ex -a ecclesiae Turonicae. CONC. Aspas. a. 551 p. 114, 22 *v. p. 239, 26.* GREG. M. epist. 5, 31 -am ecclesiae. 1, 42 p. 67, 14 si qui . . . ex -a ecclesiastica sacerdotes vel levitae vel monachi vel clerici . . . lapsi fuerint (*cf. p. 239, 11*). *sim.* HIL. trin. 5, 15 in -am seminis sui (*Abrahae*) . . . renatus. AVG. pecc. mer. 1, 34, 63 in -a diaboli. *cf. p. 239, 24.*

G *translationes*: QVINT. inst. 1, 4, 3 libros, qui falso viderentur inscripti, tamquam subditos submovere -a. PETR. CHRYS. serm. 15 p. 236^A ad penetrale mentis, in quo -a cogitationum incondita et confusa versatur.

II *iuncturae*: A (*ad I B et C*) *de corpore servorum et societate domus*: *iuncturae verbales*: *acc.* -am: alere: PLAVT. Pseud. 274. arcere: PAVL. FEST. p. 175. armare: CAES. civ. 1, 75, 2 LIV. 3, 19, 9 VIR. ill. 65, 5. cogere: CAES. Gall. 1, 4, 2. commiscere: VLP. dig. 29, 5, 1, 15. comparare: CIC. Sull. 54 dom. 55 Sest. 127 SEN. epist. 27, 6 (*ibid.* emit servos). SVET. Iul. 10, 2 APVL. Socr. 22 p. 170. congregare: CIC. Verr. 6, 29 or. frg. B 28. continere: CIC. Tull. 8. 9. QVINT. decl. 345 p. 363, 7 per procuratores. dimittere: CIC. Pis. 48. emere: CIC. ad Q. fr. 2, 4, 5 QVINT. decl. 269 p. 100, 21. exhibere: PAPIN. dig. 24, 1, 54 sumptibus. habere: CIC. Caecin. 55. LIV. 8, 15, 8 in potestate. FRONTIN. aq. 98 AVG. civ. 16, 11 p. 145. liberare: CIC. epist. 14, 4, 4 GAIVS inst. 1, 44. libertate donare: INST. Iust. 1, 7. manumittere: CORP. I² 1703. parare: CIC. Sull. 55 FRONTIN. aq. 116. publicare: FRONTIN. aq. 98. purgare: VARRO ling. 5, 23 PAVL. FEST. p. 70 FEST. p. 250. 295 ASCON. Mil. 67 p. 43, 23 St. GELL. 4, 6, 8 APVL. flor. 22 p. 102. sustentare: TER. Ad. 481. CIC. leg. agr. 2, 78 -arum magnitudines. AVG. civ. 16, 21 p. 157. vendere: GAIVS inst. 2, 109 *al.* *epitheta* (*v. etiam sub I B 2 et p. 238, 55*): bona: NEP. Att. 13, 3. copiosa: VVLG. Iudith 8, 7. culta: COLVM. 1, 8, 9. 11, 1, 21. bene curata: PLIN. nat. 18, 42. fiscalis: PAVL. sent. 5, 1, 3 *v. p. 239, 73.* formosa: SEN. epist. 41, 7. funesta: VARRO ling. 5, 23 LIV. 2, 8, 7. 2, 47, 10. 26, 18, 11 GELL. 4, 6, 8. grandis: AVG. civ. 16, 11 p. 145. hereditaria: CORP. XII 5873. incestata (*sc. funere*): ADNOT. Lucan. 3, 442. infida (?): LVCIL. 680. ingens: AMM. 27, 11, 3. bene instituta: QVINT. inst. 10, 3, 9. magna: PLAVT. Aul. 342 VARRO ling. 8, 6 rust. 2, 1, 26 CIC. S. Rosc. 22. 145 Tull. 9 Verr. 2, 91 Catil. 2, 20 Att. 6, 1, 25. SEN. benef. 7, 10, 5 bellicosis nationibus maior. dial. 2, 13, 3 ASCON. Mil. argum. p. 37, 13 St PETRON. 117, 8. mediocris: NEP. Att. 13, 3. multa: VVLG. Iob 1, 3 *al* multiplex: SVET. Iul. 10, 2. numerosa: QVINT. decl. 252 p. 33, 21 APVL. met. 4, 9 *al.* Socr. 22 p. 171 *cf.* p. 170 AVG. civ. 16, 11 p. 144 epist. 130, 30. pigra: PLAVT. Most. 106. populosa: APVL. met. 5, 8. privata: VELL. 2, 91, 3. PAVL. dig. 1, 15, 1 incendiis arcendis. publica: *v. p. 239, 68. 80 sqq.* PAVL. dig. 1, 15, 1. pura: VARRO frg. Non. p. 163, 17. quanta: CIC. S. Rosc. 133. rustica (*v. p. 238, 77*): CORP. IX 3028. rusticana: PANEG. 3 (11), 10, 2. servilis: VLP. dig. 39, 4, 12, 2. speciosa: SEN. epist. 87, 6. spectabilis: SEN. epist. 119, 11 cultu. tanta: CIC. S. Rosc. 77 APVL. apol. 47 AVG. civ. 20, 19 p. 452. valida: PLIN. nat. 18, 41. venalicia: SVET. Aug. 42, 3. venalis: QVINT. inst. 7, 2, 26 SVET. gramm. 4. urbana (*v. p. 238, 77. 80*): CIC. epist. 14, 7, 3 PAPIN. dig. 33, 7, 12, 42 PAVL. sent. 3, 6, 58 AMM. 14, 6, 17 CORP. VI 1747, 7. IX 825. XII 1025. *de nominibus dominorum*: Anchariana: CIC. or. frg. A 2, 5. Barcina: LIV. 23, 13, 6. Basiliana: CASSIOD. var. 8, 17, 5. Catoniana: CIC. ad Q. fr. 2, 4, 5. fa(milia?) Crispina: CORP. III 7893, 16. Ocules(is) Vse⟨t(ana)⟩: CORP. II 5888. Pompeia: CORP. II 1585. Popiliana: CORP. X 3995. Tironianensis: CORP. IX 3675. *cf.* CORP. III 11085 -ae Annes Asin.

B (*ad I D*) *de corpore agnatorum et cognatorum*: *iuncturae verbales*: *nomin.* -a: concidit: SEN. dial. 12, 14, 5. crescit: CAPITOL. Alb. 4, 2 AVG. civ. 15, 8 p. 73. deficit: *v. p. 241, 83.* defluit: SVET. Aug. 2, 2. est *ab aliquo*: SERV. Aen. 5, 117. extinguitur: TAC. ann. 2, 37. 4, 33 SPART. Pesc. 6, 1 PS. AVR. VICT. orig. 8, 6. floret: VAL. MAX. 7, 8, 3 SVET. Tib. 3, 1 TREB. trig. tyr. 14, 3. genita est: TAC. ann. 13, 17 summum ad fastigium. manat: PS. AVR. VICT. orig. 15, 5. oritur: PAVL. FEST. p. 23 ex Sabinis. p. 167. HIER. chron. a. Abr. 875

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

a quo. progenita est: PAVL. FEST. p. 130. prolabitur: TAC. ann. 3, 55. sanguinem trahit *ab aliquo*: CAPITOL. Aur. 1, 6. senescit: VOPISC. Aurelian. 14, 5. *accus.* -am: adoptare: LACT. inst. 3, 18, 5 sibi. amittere: PAVL. dig. 4, 5, 11. augere: CAPITOL. Alb. 4, 2. complecti: VELL. 2, 127, 3 *al.* constituere: SERV. Aen. 5, 117. contingere: SVET. Nero 32, 2. fundare: APVL. met. 7, 6. indipisci: PLIN. nat. 2, 139. instituere: HIER. epist. 22, 21, 7 *v. p. 242, 15.* mutare: PAVL. dig. 4, 5, 3 pr. 11. propagare: APVL. met. 5, 11. sequi: GAIVS inst. 1, 156. 3, 71 dig. 50, 16, 196, 1 PAVL. sent. 4, 8, 10 (= coll. Mos. 16, 3, 10). *dat.* -ae: adiungere: CASSIOD. var. 10, 11, 4. adsciscere: SPART. Hel. 1, 2. aggregare: COD. Iust. 8, 47, 10, 5. dare *aliquem*: CAPITOL. Alb. 4, 7. inserere: VAL. MAX. 9, 15 pr. SVET. Tib. 3, 1 Claud. 39, 2. *genet.* -ae: esse: LIV. 6, 40, 6 TREB. Claud. 10, 7. *τυγχάνειν*: *v. infra l. 68.* *abl.* -ā: esse: CIC. Planc. 14 TAC. ann. 6, 15. eximere: COD. Iust. 8, 47, 10 pr. per emancipationem. gigni: VELL. 2, 41, 1 *al.* TAC. ann. 2, 85. nasci: Q. CIC. pet. 13 CIC. Flacc. 81 CAES. Gall. 7, 32, 4. 7, 37, 1 VELL. 2, 17, 2 VAL. MAX. 5, 2, 5 TAC. hist. 3, 62. oriri: VARRO rust. 3, 2, 2 SALL. Catil. 31, 7 VELL. 2, 117, 2 TAC. ann. 12, 61 SVET. Aug. 2, 3 Otho 1, 1 VOPISC. Aurelian. 3, 1 PS. AVR. VICT. epit. 8, 1 VIR. ill. 57, 1 SCHOL. Cic. Bob. Planc. 67 p. 164, 2 St. prognatus: APVL. met. 2, 3. ad -am: transire: SCHOL. Cic. Bob. p. 86, 3 St. COD. Iust. 8, 47, 10 pr. venire: MOD. dig. 38, 10, 4, 10 per adoptionem. in -am: adoptare: PAVL. FEST. p. 70 ex alia -a. SVET. Iul. 83, 2 *al.* FLOR. epit. 3, 16, 2. adsciscere: SEN. dial. 10, 15, 3 TAC. ann. 11, 24 SPART. Hel. 2, 6 AVR. VICT. Caes. 16, 1. dare: VELL. 2, 8, 2 *adoptivum.* despondere: PLAVT. Trin. 1133 (*cf.* 1135 -am . . . occupavit). devenire: CAPITOL. Ver. 2, 1. inducere: TAC. ann. 1, 3. locare: PLAVT. Cist. 560. migrare: CAPITOL. Gord. 6, 4 (-a *cod.*) SERV. Aen. 11, 476. 581. nubere: CIC. Cael. 34. redire: QVINT. inst. 3, 6, 96. 101. 102. referre: SPART. Did. 3, 3. traducere: CAPITOL. Ver. 2, 10. transferre: VIR. ill. 79, 1. COD. Iust. 8, 47, 10 pr. transgredi: LABEO Gell. 13, 10, 3. transire: VAL. MAX. 7, 7, 2 ASCON. Scaur. 33 p. 27, 10 St. TAC. ann. 6, 51 GAIVS inst. 1, 111 SPART. Sept. Sev. 10, 6 SCHOL. Cic. Bob. p. 87, 26 St. venire: SERV. Aen. 11, 476. SCHOL. Cic. Bob. Sest. 124 p. 137, 22 St. adoptione. *addo iuncturas* in -am *honores inferre sim.*: CIC. Mur. 86 in -am veterem . . . consulatum attulisset. Planc. 19 in eam -am . . . sellam curulem attulisset. PAVL. FEST. p. 154 honos in -am venit. VAL. MAX. 1, 7 ext. 5 ne in eius -am regni decus transferretur. VAL. MAX. 5, 6, 5 consulatum in -am suam . . . intulit. TAC. hist. 2, 48. ab -a: alienare: QVINT. inst. 3, 6, 99. amovere: SPART. Hel. 3, 7. originem ducere: CAPITOL. Alb. 4, 1. originem trahere: CAPITOL. Alb. 4, 1. oriri: PORPH. Hor. carm. 3, 17 pr. de -a: trahere: SCHOL. Cic. Bob. p. 88, 33 St. genus. CAPITOL. Gord. 9, 4 originem. ex -a: emergere: HIL. in psalm. 118 nun 12 p. 481. esse: CIC. Verr. 5, 81 LIV. 34, 55, 4 ASCON. Pis. frg. 8 p. 12, 7 St. Mil. 95 p. 45, 1 St. GALLICAN. Avid. 1, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. red. in sen. 15 p. 108, 25 St. habere contextum generis: SCHOL. Cic. Bob. Planc. 58 p. 162, 30 St. nasci: TER. Ad. 297. originem ducere: SPART. Pesc. 1, 3 TREB. trig. tyr. 21, 1. oriri: LIV. 7, 10, 3. in -a: nasci: CIC. Planc. 12 Phil. 2, 26. relinquere: MARCIAN. dig. 30, 114, 15 fundum. GAIVS inst. 1, 195ᶜ *aliquem.* remanere: PAVL. sent. 4, 8, 8 (= coll. Mos. 16, 3, 8) SPART. Hel. 7, 2 CAPITOL. Ver. 2, 1 AVG. civ. 16, 11 p. 142. retinere: VELL. 1, 10, 5 *liberos.* PAPIN. frg. Vat. 296 filium. PAVL. sent. 4, 8, 9 (= coll. Mos. 16, 3, 9) HIL. in Matth. 11, 7 PAPIN. dig. 31, 77, 27 praedium.

epitheta: -a: abiecta: CIC. Deiot. 30. acris: CIC. Verr. 1, 30. adoptiva: AFRIC. dig. 37, 4, 14, 1 GAIVS inst. 2, 137. 3, 31 VLP. dig. 2, 4, 8 pr. 2, 4, 10, 8. 37, 4, 8, 10. 38, 8, 1, 4. COD. Iust. 8, 47, 10, 1 f. INST. Iust. 3, 10, 2. ampla: Q. CIC. pet. 7 CIC. Mur. 15 Phil. 13, 12 rep. 2, 12 CAES. Gall. 7, 37, 1. antiqua: CAES. Gall. 7, 32, 4 CAPITOL. Alb. 7, 2 LAMPR. Alex. 48, 1. bona (optima): PLAVT. Trin. 1135. celebris: VAL. MAX. 8, 14, 6. clara: CIC. Cael. 34 LIV. 4, 54, 3. 23, 4, 7 VELL. 2, 127, 3 VAL. MAX. 3, 3, 2. 9, 7, 2. 9, 15 pr. PLIN. nat. 18, 23 TAC. ann. 2, 37. 3, 76 SVET. Tib. 3, 1 SCHOL. Cic. Bob. Planc. 58 p. 162, 33 St. communis: TAC. ann. 12, 2. consularis: Q. CIC. pet. 13 *al. v. vol. IV p. 572, 8.* copiosa: CIC. Verr. 5, 1. crudelis: LIV. 2, 56, 7. di(ve)s: TAC. ann. 3, 55. 11, 7. elegans: CIC. S. Rosc. 120. equestris: CIC. Verr. 1, 30 VELL. 2, 59, 2 TAC. hist. 1, 52. 3, 62 *al.* SVET. Iul. 1, 1 *al.* *εὐγενής*: LYD. mens. 4, 23 *οὐκ εὐγενοῦς τυγχάνων φαμιλίας.* florens: CIC. Phil. 2, 46. foeda: CIC. Scaur. 13. fortis: PLAVT. Trin. 1133. fundata: CIC. dom. 96. gloriosa: CASSIOD. var. 9, 25, 12. honesta: CIC. Mur. 15. honorata: SVET. Otho 1, 1. ignobilis: CIC. Verr. 6, 28. illustris: CIC. Mur. 17 LIV. 8, 24, 4 VELL. 2, 117, 2 PLIN. nat. 34, 137 INSCR. Comptes rendus de l'acad. des inscr. 1906 p. 219. imperatoria: SPART. Hel. 3, 7. 7, 3. imperiosa: LIV. 9, 34, 15. inclita: LIV. 1, 7, 12 APVL. met. 3, 11. infamis: CIC. Verr. 5, 20. infesta: LIV. 4, 54, 4 patribus. infima: VVLG. iud. 6, 15. insignis: VELL. 2, 127, 3 honoribus. TAC. ann. 3, 55 claritudine. 15, 48. 6, 31. locuples: VAL. MAX. 4, 4, 8. luculenta: PLAVT. Cist. 560. nobilis: CIC. Scaur. 45 Flacc. 81 Planc. 69 Marcell. 11 rep. 1, 31 epist. 13, 33, 34 *ex coni.* LIV. 22, 35, 2. 39, 40, 3 PAVL. FEST. p. 44 VELL. 2, 17, 2. 2, 41, 1. 2, 117, 2 TAC. ann. 1, 53 *al.* PANEG. 12 (2), 31, 1 CAPITOL. Gord. 30, 1 TREB. trig. tyr. 19, 2 *al.* AVR. VICT. Caes. 33, 14 VIR. ill. 57, 1 AMM. 22, 15, 24. 28, 1, 46 SERV. Aen. 5, 117 SCHOL. Cic. Bob. Planc. 67 p. 164, 2 St. CASSIOD. var. 10, 11, 1 *al. cf.* SVLP. SEV. chron. 2, 46, 3. nova: TAC. hist. 2, 48 CAPITOL. Max. Balb. 5, 11 AVR. VICT. Caes. 8, 4 PS. AVR. VICT. epit. 8, 1. obscura: CIC. Deiot. 30 VOPISC. Aurelian. 3, 1. non paenitenda: AVSON. 419, 36. patricia: PAVL. FEST. p. 125. 170 ASCON. Scaur. 33 p. 27, 8 St. *al.* TAC. ann. 3, 48 SPART. Did. 3, 3 SCHOL. Cic. Bob. Planc. arg. p. 153, 10 St. pestilens: SEN. dial. 3, 19, 2. plebeia: CIC. Mur. 15 ASCON. Scaur. 33 p. 27, 10 St. *al.* SVET. Tib. 3, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 86, 3. 87, 26 St. potens: LIV. 23, 1, 1. 23, 4, 7. praedicata: CASSIOD. var. 10, 12, 2. praetoria: CIC. Planc. 14 VAL. MAX. 5, 2, 5 TAC. hist. 1, 48 *al. cf.* ann. 3, 30. princeps: CIC. Scaur. 17. privata: CIC. rep. 4, 7. probrosa: HIL. in Matth. 10, 6. pulchra: NOVIVS Atell. 40. rebellis: TAC. hist. 4, 15. regalis: ARNOB. nat. 3, 3 VAL. CEM. hom. 15, 4. regia: DRAC. Orest. 656. sacerdotalis: VVLG. I par. 24, 31 BACHIAR. repar. laps. 5. sancta: TREB. trig. tyr. 31, 6. senatoria: TAC. ann. 4, 61. severa: CIC. Verr. 1, 30. speciosa: VELL. 2, 59, 2. splendida: CIC. S. Rosc. 133. summa: CIC. Planc. 12. superba: LIV. 2, 56, 7. 9, 34, 15. tanta: TER. Ad. 297 CIC. Phil. 9, 5 IVST. 19, 2, 5 AVR. VICT. Caes. 3, 4. turpis: CIC. Scaur. 13. vetus: CIC. Mur. 17. 90 TAC. ann. 3, 30. 48 SVET. Otho 1, 1 TREB. Gall. 6, 9 CAPITOL. Max. Balb. 7, 3 AVR. VICT. Caes. 15, 2 SCHOL. Cic. Bob. Sull. 25 p. 81, 4 St. *epitheta familiarum et gentium Romanarum*: Aelia: VAL. MAX. 4, 4, 8. 5, 6, 4 CAPITOL. Ver. 2, 1. Aemilia: TAC. ann. 6, 27. Aequitia: COLVM. 3, 8, 1. Aurelia: PAVL. FEST. p. 23 CAPITOL. Ver. 2, 10 *cf.* Aur. 5, 5. Caecilia: PAVL. FEST. p. 146 VELL. 2, 11, 3. Calpurnia: CIC. Pis. 53. Calventia: CIC. Pis. 53. Cassia: LIV. 2, 41, 10 TAC. ann. 12, 12. Claudia: LIV. 6, 40, 6 *al. v. nom. propr. p. 477, 13. adde* SCHOL. Cic. Bob. p. 89, 34 St. Cloelia: PAVL. FEST. p. 55. Cluentia: SERV. Aen. 5, 117. Cornelia: *v. nom. propr. p. 643, 52; cf.* LIV. 38, 58, 3 non communiter modo Corneliae gentis, sed proprie -ae suae. Domitia: VELL. 2, 10, 2 *al.* Gegania: SERV. Aen. 5, 117. Iulia: TAC. ann. 1, 8. 6, 51. 14, 22 *al.* SVET. Claud. 2, 1 PS. AVR. VICT. orig. 15, 5 VIR. ill. 79, 1 VLP. dig. 50, 16, 195, 4. Iunia: NEP. Att. 18, 3 TAC. ann. 3, 24 *al.* Iuventia: SCHOL. Cic. Bob. Planc. 58 p. 162, 30 St. Licinia: LIV. 5, 22, 2. Livia: TAC. ann. 6, 51. Manlia: SCHOL. Cic. Bob. Sull. 25 p. 81, 4 St. Octavia: VIR. ill. 79, 1. Papia: ASCON. Mil. 95 p. 45, 1 St. Pinaria: PANEG. 2 (10), 1, 3. Popilia: LIV. 42, 22, 7. Porcia: VELL. 2, 35, 2 VAL. MAX. 3, 2, 16 POMPON. dig. 1, 2, 2, 38 GELL. 13, 20, 19. Quinctia: LIV. 3, 25, 3 (*cf.* 3, 12, 3 in Quinctia gente). Sergia: SERV. Aen. 5, 117. Servilia: PLIN. nat. 34, 137. Titurnia: CIC. epist. 13, 39. Valeria: PLIN. nat. 19, 59. *adde haec nom. propr.*: Augusta: TREB. Claud. 10, 7. Caesareana: CAPITOL. Alb. 5, 6. Gallicana: VEN. FORT. vita Hil. 3, 6. Levitica: VVLG. exod. 6, 25 *al.* Romana: CAPITOL. Alb. 4, 1. Transalpina: CASSIOD. var. 2, 2, 5. Troiana: SERV. Aen. 5, 389. *c. genet. nom. propr.*: Aeliorum: PORPH. Hor. carm. 3, 17 pr. LYD. mens. 1, 18 *Αἰλίων.* Aemiliorum: NEP. Att. 18, 4 SEN. contr. 2, 1, 17. Aenobarborum: SVET. Nero 1, 1. Africanorum: PLIN. nat. 21, 10. Albinorum: CAPITOL. Alb. 4, 1. 7. Blossiorum: LIV. 27, 3, 5. Caeciliorum: PAVL. FEST. p. 44. Caesarum: TAC. ann. 1, 3. *aliter* CAPITOL. Gord. 17, 4. Calvinorum: SVET. Nero 1, 1. Cassiorum: GALLICAN. Avid. 1, 1. Ceioniorum: CAPITOL. Alb. 4, 1. 10, 6. Claudiorum: VAL. MAX. 7, 8, 3. Corneliorum: PAVL. FEST. p. 86. Corvinorum: SIDON. epist. 1, 9, 4. Cossorum: TAC. ann. 15, 22. Curionum: PLIN. nat. 7, 133. Deciorum: CASSIOD. var. 9, 23, 5. Drusorum: TAC. ann. 4, 7. Fabiorum: NEP. Att. 18, 4 FRONTO p. 127, 19 N. VIR. ill. 14, 1. Heliorum: SPART. Hel. 2, 6. Iuliorum: VELL. 2, 41, 1 HIER. chron. a. Abr. 875. Iuniorum: PLIN. nat. 18, 10. Laeliorum: CIC. Brut. 252. Liviorum: SVET. Tib. 3, 1. Macrianorum: TREB. trig. tyr. 14, 3. Mamiliorum: PAVL. FEST. p. 130. Marcellorum: CIC. Verr. 3, 51 NEP. Att. 18, 4 ASCON. Scaur. 33 p. 27, 7 St. Memmiorum: SERV. Aen. 5, 117. Metellorum: SCHOL. Cic. Bob. Sest. 124 p. 137, 22 St. Muciorum: CIC. Brut. 252. Nautiorum: PAVL. FEST. p. 167. Octaviorum: SVET. Aug. 2, 2. Pinariorum: VIR. ill. 34, 2. Pompeiorum: VELL. 2, 21, 5. Pompiliorum: PAVL. FEST. p. 86. Postumiorum: CAPITOL. Alb. 4, 1. Potitiorum: LIV. 9, 29, 10 PS. AVR. VICT. orig. 8, 6 VIR. ill. 34, 2. Pulchrorum: ASCON. Scaur. 33 p. 27, 8 St. Quintiorum: PLIN. nat. 33, 21. Scaurorum: SEN. suas. 2, 22. Scipionum: SEN. contr. 2, 1, 17. Scriboniorum: TAC. ann. 2, 27. Serranorum: PLIN. nat. 19, 8. Serviliorum: PLIN. nat. 34, 137. Sulpiciorum: TAC. ann. 3, 48. Tuberonum: TAC. ann. 12, 1. Valeriorum: PAVL. FEST. p. 86 SEN. dial. 10, 13, 5. Vlpiorum: CAPITOL. Max. Balb. 2, 1.

C *generatim*: -ae *personae*: amicus (*cf.* TER. Phorm. 1049): LIV. 38, 55, 2 VAL. MAX. 5, 2 ext. 4. caput: VVLG. num. 7, 2 *al.* cliens: CIC. epist. 13, 66, 1 PANEG. 12 (2), 31, 1. collegium: CORP. VI 10257. 10263 *al. cf. p. 239, 82 (v. Ruggiero, Diz. epigr. s. v. p. 31 a).* columen: TER. Phorm. 287 CIC. Verr. 4, 176 HIER. epist. 53, 8, 19. dedecus: CIC. Pis. 53 Phil. 11, 36. deus: TAC. ann. 2, 65 *v. p. 245, 18.* dux: VVLG. III reg. 8, 1 *al.* familiaris: PLAVT. Amph. 359. fautrix: TER. Eun. 52. firmamentum (*uxor*): AFRAN. com. 241. gloria: VAL. MAX. 4, 3, 3 (*de Druso*). heres: CIC. Cluent. 32 LIV. 45, 40, 7 TAC. ann. 11, 7 PANEG. 12 (2), 31, 1. imperator (*i. dominus*): PLAVT. Capt. 307. inimicus: NEP. Eum. 6, 3. legitimus: COD. Iust. 8, 47, 10, 1 f. patronus: CIC. Planc. 69 VAL. MAX. 5, 2, 7. populus (*de imaginibus maiorum*): PLIN. nat. 35, 6. posteri: FEST. p. 237 TAC. ann. 12, 2 *al.* VOPISC. Prob. 24, 2 CORP. IX 4967. posteritas: VVLG. Ruth 4, 6. praefectus: VVLG. I par. 26, 6. praepositus: PASS. Thom. p. 133, 12. praesidium: PETRON. 64, 7. princeps: LIV. 3, 17, 8 VELL. 2, 35, 2 POMPON. dig. 1, 2, 2, 38 VLP. reg. 4, 1 APVL. Plat. 1, 3 *v. p. 242, 2* VVLG. exod. 6, 25 *al.* probrum: CIC. Phil. 11, 36. puer: CAPITOL. Alb. 5, 9. suboles: TAC. dial. 28. successio: COD. Theod.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

12, 1, 57 (*a. 364*). successor: VVLG. Ruth 4, 14. tutamen: COM. pall. inc. 52. *cf.* PLIN. nat. 7, 54 eiusdem -ae Scipioni. -ae *qualitates, vicissitudines, honores, instrumenta sim.*: bona: LIV. 4, 61, 10. catalogus: IORD. Get. 174. claritas: VAL. MAX. 4, 3, 3. claritudo: VELL. 2, 11, 3 *al.* TAC. ann. 15, 35. cognomen: LIV. 7, 32, 15. 30, 45, 7. *cf.* 40, 44, 1 PAVL. FEST. p. 146 VAL. MAX. 9, 14, 3 SCHOL. Cic. Bob. p. 89, 34 St. decus: LIV. 2, 20, 2. 3, 12, 3. dedecus: CIC. Cluent. 16. 188 VIR. ill. 73, 4. deminutio: PLIN. nat. 34, 137. dies festus: CIC. Verr. 5, 151. dignitas: CIC. Scaur. 1, 1 Sull. 77 Phil. 13, 7 MET. CEL. Cic. epist. 5, 1, 1. 15, 12, 1 VLP. dig. 25, 4, 1, 13 SCHOL. Cic. Bob. Planc. 23 p. 155, 11 St. SIDON. epist. 7, 9, 17. elogium: SVET. Galba 3, 1. felicitas: VELL. 2, 10, 2. funus: LIV. 26, 41, 8. gratia: CASSIOD. var. 10, 12, 3. honos: CIC. Verr. 5, 79 Mur. 55 Sull. 49 PLIN. nat. 34, 137 PANEG. 4 (9), 17, 5. ignominia: NEP. Timoth. 4, 1. imago: CIC. leg. agr. 2, 1 TAC. ann. 3, 76 SVET. Galba 3, 1. insigne: SVET. Cal. 35, 1. ius: VLP. dig. 4, 5, 6. laus: CIC. Verr. 5, 79 LIV. 7, 9, 5 AMM. 27, 6, 8. macula: CIC. Cluent. 12. malum: SEN. suas. 3, 2. matrimonium: CIC. rep. 2, 12. mensa: TAC. ann. 2, 65 eiusdem -ae deos et hospitales mensas obtestantem. sollemne ministerium: LIV. 1, 7, 14. monumentum: CIC. Brut. 62 SCHOL. Cic. Bob. Mil. 17 p. 118, 23 St. nobilitas: TAC. ann. 3, 29 *cf.* hist. 1, 49 APVL. met. 3, 11 SCHOL. Cic. Bob. Sull. 24 p. 81, 4 St. *al.* nomen: SALL. Iug. 10, 2 LIV. 28, 41, 15 *aliter* LAMPR. Alex. 9, 7. novitas: VELL. 2, 127, 1. ornamentum: CIC. Brut. 62 VAL. MAX. 2, 10, 4. perpetuitas: SEN. benef. 3, 33, 4. pietas: LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 32. principia: VAL. MAX. 3, 2, 16. ruina: CIC. dom. 96. sepulcrum: FEST. p. 263. splendor: CIC. Planc. 12 LIV. 4, 15, 5 SVET. Vesp. 1, 3. vastitas: SEN. dial. 12, 14, 5. vetustas: CIC. Planc. 12 rep. 1, 47 SALL. Iug. 63, 2 VELL. 2, 120, 5 SVET. Vesp. 1, 3.

-a *alicuius domini vel patris familias* (*alia v. supra*): PLAVT. Amph. 471 Amphitruonis. Persa 213 lenonis (Poen. 803). GRACCH. or. frg. Schol. Cic. Bob. Sull. 26 p. 81, 22 St. P. Africani et Ti. Gracchi. CORP. I² 1286 -ae L. Coccei et liberteis. 1334 de -a rege (*sic*) Mitredatis. CIC. Tull. 7 P. Fabii (*saepius*). Verr. 4, 109 Mnasistrati. 6, 10 Leonidae. Cluent. 28 Oppianici. 43 Martis *v. p. 240, 17.* Flacc. 25 *Flacci.* Ps. SALL. in Tull. 1 Scipionis Africani. NEP. Ages. 1, 2 Procli et Eurysthenis. CARM. epigr. 1002 Q. Satrieni Pollionis. VAL. MAX. 1, 7 ext. 5 *Astyagis.* 7, 7, 2 Sufenatis. ASCON. Mil. argum. p. 32, 24 St. Milonis . . . Faustae. *ibid.* Clodi . . . Hypsaei et Q. Pompei. PETRON. 108, 8 Tryphenae. PLIN. nat. 35, 21 *Messalae.* FRONTIN. aq. 116 Caesaris (*v. p. 239, 68. adde* CORP. III 7380 populo et -ai Caesaris. *cf. p. 239, 4. 240, 7*). GAIVS dig. 50, 16, 196, 1 patris (VLP. dig. 38, 8, 1, 4 naturalis patris. COD. Iust. 8, 47, 10, 1g patris adoptivi). TRYPH. dig. 26, 4, 3, 3 testatoris. 37, 8, 7 avi. VLP. coll. Mos. 16, 9, 1 patroni. APVL. met. 2, 3 Plutarchi. TERT. adv. Marc. 4, 36 p. 546, 3 David. PANEG. 6 (7), 13, 4 dissidentes -as Gracchi et Corneliae. SPART. Hel. 2, 6 Helii. CAPITOL. Gord. 32, 4 Gordiani. SPART. Sept. Sev. 10, 6 Marci. CAPITOL. Pert. 10, 2 Commodi. IVST. 1, 10, 14 Cyri. SCHOL. Cic. Bob. Sull. 32 p. 82, 18 St. Torquati. HIER. chron. a. Abr. 2290 Zenobiae. VVLG. gen. 50, 4 Pharaonis. num. 26, 18 Gad. CASSIOD. var. 10, 11, 4 regnantis. GREG. M. epist. 2, 7 Aloin et Adobin. PASS. Thom. p. 113, 12 regis Indorum. CORP. VI 36474 leibertor(um) et -ae P. Turpili Blesami. XIII 4665 Vindoinissae. III 8673 P. Vl⟨pi⟩. INSCR. Notiz. degli scavi 1906 p. 212 T. Avieni Tironis. *aliquorum* (*nom. propr. Romana v. p. 244, 41sqq.*): PLAVT. Amph. 874 horum (*Amphitryonis et Alcumenae*). LIV. 42, 63, 12 adversae factionis hominum fautorumque regis ac Macedonum -as. PLIN. nat. 36, 11 horum (*Bupalis et Athenidis*). TAC. hist. 1, 80 senatorum. ann. 12, 10 Arsacidarum (13, 9). 3, 55 nobilium. 11, 24 patriciorum. PAPIN. dig. 31, 77, 27 libertorum (CORP. XII 4887 -a libertorum libertarum C. Iuli Aucti. INSCR. Notiz. degli scavi 1907 p. 7 leibertorum leibertarum). APVL. met. 5, 8 servientium. SPART. Hel. 1, 2 principum. IVST. 19, 2, 5 imperatorum. SERV. Aen. 5, 117 nobilium. VVLG. num. 3, 27 Caathitarum. 4, 28 Gersonitarum. *talia saepe in Vulg.* I par. 16, 28 populorum. CASSIOD. var. 1, 2, 5 rusticorum. IORD. Get. 174 Amalorum. CORP. VI 35199 duorum Fabiorum. XIV 367, 14 Augustal(ium). VVLG. Zach. 14, 17 de -is terrae. 14, 18 -a Aegypti.

structura ad sensum, quasi plurale sit: PHAEDR. 3, 7, 22 frusta iactant -a. 3, 10, 24 dum concursant -a. *cf.* APVL. met. 8, 6. DRAC. Orest. 656 regia -a scelus hoc punire precantur. PASS. Theclae C 36 p. 101, 17 omnis -a Trifenae . . . clamaverunt (omnes -ae *al.*). CORP. IX 3028 Hippocrati Plauti vilic(o) -a rust(ica), quibus imperavit modeste.

adnominatio: fundus . . . -a: PLAVT. Persa 566 COLVM. 11, 1, 3. *apposita*: civitas: VARRO frg. Non. p. 510, 2 CIC. Verr. 5, 81 de orat. 2, 10 LIV. 2, 49, 1 VLP. dig. 4, 5, 6. cognatio: CIC. Cluent. 16 VVLG. *saepius.* GLOSS. IV 341, 14. disciplina: CIC. Verr. 1, 30 Sull. 58 Lig. 20. domus: *adde* AFRAN. com. 314 RHET. Her. 4, 39, 51 COM. pall. inc. 52 NEP. Eum. 6, 3 ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 99 *cf.* saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32328) 3, 78. 81. LIV. 26, 18, 11 VAL. MAX. 5, 2, 7 SEN. benef. 3, 33, 4 dial. 3, 19, 2 nat. 6, 1, 7 epist. 41, 7 CVRT. 10, 7, 15 ASCON. Pis. 26 p. 17, 13 St. PETRON. 64, 7 VLP. dig. 29, 5, 1, 15 APVL. met. 10, 5 apol. 75 PANEG. 4 (9), 17, 5 AVSON. 419, 36. SERV. Aen. 9, 446 'domus' -a. SCHOL. Cic. Bob. Mil. 102 p. 124, 16 St. VVLG. *saepius.* AVG. civ. 1, 9 p. 15 SVLP. SEV. chron. 1, 11, 14. 1, 38, 2 *al.* COD. Iust. 7, 6, 1, 3ᵃ CORP. III 12433, 5. INSCR. graec. IX 2 n. 636 οἴκου κὲ φα⟨μιλίας⟩. THEOPHIL. inst. Iust. 1, 10, 8 ἐξ ἑνὸς οἴκου ἤτοι μιᾶς familias. GLOSS. IV 411, 23. genus: TER. Ad. 297 CIC. inv. 1, 19 Verr. 3, 51 Mur. 90 Scaur. 1, 1 Flacc. 106 Cael. 34 Planc. 14. 18 Lig. 12. 20 LIV. 1, 7, 14 TAC. ann. 6, 27. 15, 48 TERT. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 19 LACT. inst. 3, 18, 5. maiores: CIC. Mur. 55. nomen: CIC. Verr. 3, 51 Cluent. 16 Scaur. 1, 1 Lig. 20 LIV. 4, 52, 2. 5, 11, 1. 10, 39, 14 VAL. MAX. 2, 7, 5. 4, 1, 14 TAC. ann. 1, 8. 12, 26 SVET. Iul. 83, 2 *cf.* FLOR. epit. 2, 20, 5 EVGRAPH. Ter. Ad. 401. NOVELL. Iust. 159 pr. τοῦ ἐμοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἐμῆς φαμιλίας. paternitas: RVFIN. Orig. in num. 2, 2. respublica: CIC. rep. 4, 7 FRONTO p. 95, 7 N. VOPISC. Prob. 7, 3. stirps: *adde* LIV. 10, 38, 10. 10, 41, 3 VVLG. iud. 8, 32.

deriv.: familiola. familiaris, familiosus. *compos.*: paterfamilias *etc.*, familiemptor (*v. p. 237, 76 sq.*).

familiāresco, -ere [*a* familiaris. *Th.*]. *in familiaritatem venire*: SIDON. epist. 7, 2, 5 agnosci, innotescere, -ere.

familiāricus, -a, -um [*a* familiaris. *Th.*]. *graece scriptum v. l. 25 sqq.* *qui ad familiam, i. servos pertinet*: DIFF. gramm. VII 529, 31 -um, quod servo competit, ut sagum, gladium (*opp.* familiare). VARRO rust. 1, 13, 4 in eo (*sc. stercilino*) . . . quidam sellas -as ponunt. VITR. 6, 7, 2 in porticibus triclinia, cotidiana cubicula, etiam cellae -ae constituuntur. VLP. dig. 34, 2, 23, 2 vestimenta omnia aut virilia sunt . . . aut communia aut -a. *ibid.* -a sunt, quae ad familiam vestiendam parata sunt, sicuti saga *eqs.* *m. subst.* **familiāricus,** -ī *i. q. familiaris*: EDICT. imp. Diocl. 26, 10 λίνου τραχυτέρου εἰς χρῆσιν τῶν ἰδιωτῶν τε καὶ φαμελιαρικῶν (26, 29. *sim.* 28, 4. 13. 34. 43 φαμελιαρικῶν [φαμιλιαρίδων *frg. Megar.*]). 26, 31 ἀπὸ λίνου τραχέως εἰς χρῆσιν τῶν ἰδιωτίδων ἤτοι φαμιλιαρικῶν. *n. subst.* **familiāricum,** -ī *i. q. domus familiae i. servorum?* CORP. III 7807 -um a solo prosmoni (*i. Πρόσμονοι, nomen collegii? v. adnot. ed.*) ex suo fecerunt. *f. subst.* **familiārica,** -ae *i. pars aedificii, ut vid.*: PAPYR. Marini 123, 1, 14 (*saec. VII*) -ae caenacolatae (*saepius*). 132 (*saec. VII*) domus . . . una cum -a sua.

ˣ**familiāris,** -e [*a* familia. *Th.*]. *derivatur*: PAVL. FEST. p. 86 -es: ex eadem familia (GLOSS. *v. infra l. 74*). *formae: ad prosodiam*: fāmiliāris: PAVL. PELL. 522. *de abl.: testimonia*: PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. I 130, 14 -e: ab hoc -e, si de homine; -i, si de re. -i pro -e Brutus ad Caesarem 'a Scaptio -i meo'; Cicero . . . de divinatione libro I (80) 'in Aesopo -i tuo'. -e pro -i Varro, ad Neronem (*cf. l. 43*) 'a Lare -e'. -e recte P. Rutilius de vita sua libro III (*cf. l. 41*) 'pro Lucio -e veniebam'. *abl. in* **-e:** *subst.*: RVT. RVF. hist. 9 (*supra l. 39*) CIC. nat. deor. 1, 58 (*ACPN*) SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 12, 2 (*M*, -em *GR*, -i *S*) ASCON. Mil. arg. p. 31, 11 St. (*codd.*). *adi.*: VARRO frg. Char. gramm. I 130, 17 (*supra l. 38*). *in* **-i:** *adi.*: TRAG. inc. 171 VARRO Men. 258 frg. Non. p. 494, 9 CIC. Quinct. 38 de orat. 2, 97 *al.* *subst.*: CIC. inv. 1, 109 Cael. 56 Pis. 74 Phil. 2, 3 de orat. 1, 256. 2, 88 Brut. 107 *al.* NEP. Att. 8, 3 FRONTO p. 89, 24 N. *saepe.* *genet. plur.*: φαμιλιαρίων, φαμελιαρίων, φαμιλιαρίδων *in* EDICT. imp. Diocl. *comparatio*: -ior: TER. Phorm. 721. 851 CIC. de orat. 3, 71 NEP. Att. 16, 2 LIV. 7, 33, 1. 24, 5, 7 PAVL. FEST. p. 181 SEN. benef. 4, 2, 4 dial. 2, 18, 4. 12, 8, 1 COLVM. 6, 2, 6 PLIN. nat. 14, 33. 33, 58 QVINT. decl. 325 p. 280, 8. 22 PLIN. epist. 2, 5, 10. 7, 17, 11 TERT. adv. Marc. 4, 30 p. 525, 12 SPART. Hadr. 4, 5 IVL. VICT. rhet. 5 p. 395, 12 HIL. in psalm. 133, 3 AVSON. 419, 46 RVFIN. Orig. in Rom. 5, 7 in gen. 16, 5 POMER. 2, 17, 2 VEN. FORT. vita Radeg. 34, 78. *magis* -is: RVT. LVP. 1, 20 QVINT. inst. 5, 10, 96. 7, 2, 17. 8, 2, 13. 9, 4, 44 TERT. adv. Marc. 4, 30 p. 382, 6. 4, 39 p. 553, 20. -issimus: CIC. Verr. 2, 18. 51. 128. 4, 152. 168. 6, 107 Cluent. 47. 172 Sull. 44. 49. 57 *bis* Arch. 5. 7. 26 dom. 118 prov. 18 Balb. 63 Mil. 46 *bis* Phil. 2, 42. 3, 25. 7, 5. 11, 5 or. frg. A IX 10 de orat. 1, 119. 2, 57 rep. 1, 14 parad. 32 Att. 7, 4, 2. 10, 12, 3. 16, 16ᶠ, 17 epist. 2, 19, 2. 3, 7, 4. 4, 13, 2 *al.* ad Q. fr. 1, 4, 1 ANTON. Cic. Att. 10, 8ᵃ, 2 BELL. Afr. 68, 4 SALL. Iug. 98, 1 SEN. contr. 3 pr. 18 VELL. 2, 56, 3 VAL. MAX. 7, 8, 9 SEN. clem. 2, 2, 2 benef. 6, 38, 4. 7, 26, 5 dial. 6, 2, 5. 10, 14, 5 *al.* ASCON. Pis. 8 p. 15 St. Mil. 67 p. 43 St. PLIN. nat. 2, 41. 16, 75. 131. 19, 163 MART. 12 pr. PLIN. epist. 7, 11, 3 VEL. gramm. VII 64, 3 SVET. Iul. 81, 2 gramm. 20 FRONTO p. 165, 11. 173, 12 N. POMPON. dig. 1, 2, 2, 44. 48 PANEG. 11 (3), 25, 5 SPART. Geta 5, 6 VOPISC. Car. 12, 1 LAMPR. Comm. 4, 8 Alex. 17, 1 SCHOL. Cic. Bob. Mil. 24 p. 119, 28 St. AVG. civ. 3, 18 p. 127. 22, 8 p. 570 D. *al.* *cf.* CORP. VIII 21295 (*p. 250, 29*). *maxime* -is: CIC. epist. 13, 12, 1 LIV. 40, 21, 11 QVINT. decl. 323 p. 270, 5. *multum* -is: FRONTO p. 192, 2 N. *de significatione* (*cf. supra l. 33*): GLOSS. ἑταῖρος, οἰκεῖος, συνήθης, οἰκέτης, θεράπων. amicus. amicus peculiaris vel amabilis. domesticus amicus. domesticus, tamquam un⟨i⟩us [ex] familiae. amicus, quasi unius familiae. V 634, 29 -is (-ibus?) involvitur (?): actibus domesticis obligatur. PAVL. FEST. p. 93 -is Romanus: privatus Romanus. DIFF. gramm. VII 529, 30 *v. p. 252, 52.* *legitur inde a* PLAVTO.

I *sine relatione i. q. ad familiam pertinens vel familiae proprius*:
A *substantivis appositum*: 1 *nominibus personarum*: PLAVT. Asin. 267 -em filium (309 Capt. 273 COM. pall. inc. 97). Aul. 2 Lar -is ex hac familia (*saepius; v. sub* Lar *nom. propr.*). LVCIL. 953 homini amico ac -i (CIC. Q. Rosc. 49 quem hominem? . . . -em? immo alienissimum. Sull. 57 Balb. 64 [*om. pars codd.*] de orat. 1, 119 off. 3, 19. Att. 5, 15, 3 -i homini ac domestico. 16, 16ᶠ, 17

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epist. 6, 4, 5. 13, 26, 2 *al.* SALL. Catil. 21, 3 PLIN. epist. 2, 6, 1). CIC. inv. 2, 43 illum tam -em. dom. 143 di penates ac -es mei (144 patrii penates -esque. FRONTO p. 167, 23 N. apud Lares Penates deosque -es meos. CORP. VI 30991 [*periit*] diis deabus penatibus -bus. IX 4776 [*a. 76*] deis penatibus -bus). orat. 129 pro -i reo. VAL. MAX. 1, 7 ext. 10 duo -es Arcades. SEN. dial. 2, 1, 1 domestici et -es medici (AVG. civ. 22, 8 p. 575 D.). QVINT. inst. 10, 1, 91 -e numen Minervae. PLIN. epist. 7, 17, 11 -ior amicus (9, 34, 1. 9, 37, 1. GELL. 15, 28, 1 Ciceronis ut qui maxime amicus -is. LVCIF. non conv. 7 p. 15, 20). GELL. 9, 9, 14 inter -es puellas. APVL. Socr. 17 p. 157 eius custos, prope dicam par (Lar *Merc.*) contubernio -is. ARNOB. nat. 1, 63 *Christus* accessu facilis, ...-is affatu. AMM. 21, 14, 5 -es genios. HIER. epist. 14, 10, 2 o heremus -i deo gaudens! SVLP. SEV. epist. 2, 5 puer -is (*i. servus;* dial. 2, 14, 5. 3, 3, 5 SIDON. epist. 4, 12, 2). dial. 1, 14, 2 -em patronum. 1, 21, 4 caris viduis ac -bus ... virginibus. TERT. ieiun. 5 p. 279, 3 -is populus. *cf.* SEN. suas. 6, 11 -es studiis eius et Achaiam et Asiam, Deiotari regnum obligatum beneficiis. HIL. in Matth. 24, 11 -is ... avis (*sc. gallina, syn.* domestica). 2 *rerum*: a *corporalium*: PLAVT. Asin. 319 si ... omnes ... cruciamenta conferant, habeo ... -e (-em *Non. p. 227, vix recte*) tergum, ne quaeram foris. Asin. 874 fundum alienum arat, incultum -em deserit. VARRO Men. 258 funere -i commoto (CINC. Gell. 16, 4, 4 CIC. Rab. perd. 8 *al.* LEX VRSON. [Corp. I^2 2 n. 594] 95, 23. 34 VLP. dig. 2, 4, 2). RHET. Her. 4, 41, 53 fortunae -es attenuatissimae. CIC. leg. 2, 18 locus (Att. 3, 7, 1 SEN. epist. 49, 1). div. 2, 28 quae pars *extorum* inimica, quae pars -is esset (LIV. 8, 9, 1). 2, 32 fissum -e et vitale tractant *haruspices.* Att. 1, 11, 1 voltu ... -i (SEN. contr. 9 pr. 3 SVET. Iul. 78, 1). SALL. Catil. 13, 4 opes (AMM. 25, 3, 21). hist. frg. 1, 34 -bus copiis (LIV. 2, 16, 7). LIV. 26, 6, 14 -e ostentum. SEN. benef. 1, 14, 3 nemo non hab⟨e⟩at aliquam -em notam. dial. 6, 11, 4 flatu ... non -is aurae ... morbidum. COLVM. 8, 1, 2 -em focum mensamque (11, 1, 19 circa larem domini focumque -em). PETRON. 105, 6 -i sono (ARNOB. nat. 1, 46). PLIN. nat. 2, 139 *fulmina* -ia in totam vitam fatidica, quae prima fiunt familiam suam cuique indepto. QVINT. inst. 1, 1, 29 in epistulis secretis et -bus (CAPITOL. Alb. 2, 2 -em et domesticam *epistolam.* SPART. Geta 1, 6. IVL. VICT. rhet. 27 p. 447, 37 *opp.* negotiales. GENNAD. vir. ill. 63 SVLP. SEV. epist. 3, 3 ISID. vir. ill. 28 [41 Arev.]. *cf.* CIC. epist. 2, 4, 1 unum *genus epistularum* -e et iocosum, alterum severum et grave). TAC. ann. 6, 16 rationes -es componerent. 12, 52 ob angustias -es ordine senatorio ... cederent. 4, 15 ius ... in servitia et pecunias -es dedisse (*cf.* 4, 6 res suas. GELL. 3, 17, 1 tenui ... pecunia -i fuisse). SVET. Tib. 62, 1 -bus litteris (FRONTO p. 117, 6. 219, 5 N. VOPISC. Aurelian. 8, 2). FRONTO p. 221, 15 N. documentis -bus. GAIVS dig. 11, 7, 5 -ia sepulchra dicuntur, quae quis sibi familiaeque suae constituit (COD. Iust. 3, 44, 4 pr. [*a. 223*] sepulchrum. 3, 44, 8 [*a. 244*]. 3, 44, 13 [*a. 294*] *opp.* hereditarium). TERT. adv. Marc. 2, 4 p. 338, 9 non imperiali verbo, sed -i manu. apol. 39 ex substantia -i fratres (COD. Theod. 11, 1, 1 [*a. 360*] emolumentis -is substantiae). PANEG. 5(8), 9, 1 -i murmure. ARNOB. nat. 1, 65 *cum* -ia susciperetis in moenia. 7, 27 -ia fieri deorum signa ... et mitia. HIL. in psalm. 133, 3 interior ... et -ior *domus* atrii sedes est. AVSON. 419, 64 habitus (*opp.* militaris). AVG. in psalm. 42, 1 vocem in omnibus psalmis ... notissimam ... et -issimam (VEN. FORT. vita Albin. 16, 45 tam -i voce). SVLP. SEV. Mart. 16, 7 quae erant illius -ia ... arma. dial. 3, 8, 3 -e subsellium. MART. CAP. 1, 30 *Apollo (sol) et Mercurius* (*sidus*) per Geminos proprietate quadam signi -is *in caelum* invecti. PETR. CHRYS. serm. 12 p. 223^{A} -is strepitus. SEDVL. op. pasch. 1, 11 p. 184, 13 -i semper ardore ... terra languebat. PAVL. PELL. 522 mihi ... parva ... census substantia -is ... esset.

b *incorporalium*: PLAVT. Cist. 726 maerorem -em. Persa 126 ampullam, strigilem *eqs.* ... habeat *parasitus* ..., qui -em suam vitam oblectet modo (SVET. Aug. 61, 1 interiorem ac -em eius vitam). TRAG. inc. 171 -i ... parricidio (*i. caede Absyrti*). CATO agr. 140 feriae publicae aut -es. RHET. Her. 1, 1, 1 negotiis -bus impediti (SALL. hist. frg. 5, 9 AMM. 25, 8, 11. 29, 1, 12 SVLP. SEV. chron. 2, 13, 1). CIC. Caecin. 52 sermo ... -is et cotidianus (leg. 2, 18 Tusc. 5, 63 *al.* epist. 9, 24, 3 *al.* LIV. 40, 21, 4 AMM. 28, 1, 32 SCHOL. Hor. epist. 1, 5, 11 VAL. CEM. hom. 6, 5). CIC. Phil. 11, 5 collocutiones -issimae (ARNOB. nat. 1, 46). de orat. 2, 281 -is reprensio. 2, 282 admonitio. 2, 285 locus (iocus *al.*). Att. 10, 5, 3 cum ioco ... -i. epist. 13, 26, 1 pro -i consuetudine (ARNOB. nat. 2, 21 AVG. loc. hept. 2, 53 p. 551, 2). SALL. Iug. 7, 7 -i amicitia (LIV. 1, 34, 12. 32, 22, 11 SEN. contr. 1 pr. 13 CVRT. 6, 9, 18. PLIN. epist. 4, 17, 2 non plane -is, sed tamen amicitia. SCHOL. Cic. Bob. Planc. 87 p. 168, 14 St.). SALL. or. Macri 19 cura -i (TAC. ann. 11, 7 *opp.* alienis negotiis). LIV. 2, 48, 9 id ... velut -e bellum (*sc. Fabiorum*) privato sumptu gerere. 4, 48, 6 vetus se ac -e consilium domo afferre. 9, 29, 9 -e sacerdotium. 10, 28, 13 *Decius*: quid ultra moror ... -e fatum. 24, 5, 7 quibus ... aditus in domum -ior erat. 24, 5, 9 -ia iura (*in imagine* TERT. spect. 2 p. 2, 26 deum *nosse* ... naturali iure, non etiam -i). LIV. 25, 9, 13 nota vox eius et -e iam signum, cum excitasset vigilem. 25, 18, 5 colloquium amicum ac -e (GELL. 13, 2 tit.). 26, 41, 9 -is paene orbitas ac solitudo. 27, 51, 12 publico -ique ... luctu. 30, 45, 6 assentatione -i. 40, 21, 11 in quam maxime -em usum (40, 29, 10 CVRT. 6, 9, 18 APVL. Plat. 2, 2 (*ibid.* notitia). ARNOB. nat. 2, 18). VAL. MAX. 5, 1 ext. 2 invitatione -i. 8, 14, 2 -i cultu. SEN. benef. 1, 14, 4 -is animi. 2, 3, 2 -em querellam. 6, 16, 1 benigna et -i voluntate. 7, 52, 2 submissis et -bus verbis (epist. 67, 9 SVLP. SEV. dial. 2, 10, 1. QVINT. decl. 383 p. 428, 26 quam -e, quam cotidianum verbum est?). dial. 8, 1, 2 in malo iam -i. 12, 8, 1 remedium (MAR. MERC. Nest. adv. Pel. 1, 10). nat. 4, 13, 11 -is rigor. epist. 99, 4 tam -i studiorum societate. amic. p. 27 -e iurgium. COLVM. 9, 9, 6 -i dulcedine. PLIN. nat. 31, 40 -i exemplo (QVINT. inst. 9, 4, 44. MVTIAN. Chrysost. hom. 26, 2 -e ... et domesticum ... exemplum [*οἰκεῖον ... τὸ ὑπόδειγμα*]). QVINT. decl. 325 p. 280, 22 -ior ... causa. TAC. ann. 15, 60 -i congressu (TERT. ieiun. 6 p. 281, 16). SVET. Tib. 13, 1 -i ... convivio (GELL. 2, 22, 1 PS. AVR. VICT. epit. 12, 5). Nero 22, 3 -bus epulis. Tit. 9, 2 -i cenae. GELL. 12, 1, 13 notum et -em victum. APVL. met. 3, 14 -is curiositatis admonitus (9, 12 -i curiositate attonitus). 9, 21 -i constantia. 9, 39 -em ... insolentiam. TERT. adv. Marc. 3, 15 p. 401, 29 sollemne apud eos et -e nomen. SOL. 2, 31 quamvis Italia habeat praesidium -e. COD. Iust. 7, 12, 2, 1 (*post a. 253*) ministerium. ARNOB. nat. 1, 2 -i et placida oratione. 3, 24 *dei* -bus (*sc. propriis*) officiis atque auxiliis desunt. HIL. in psalm. instr. 24 -is scientiae. PS. HIL. libell. 19 a -i conversatione discedere. AVSON. 419, 70 -is notitiae secretus interpres. SERV. auct. georg. 2, 522 -is est figura. Aen. 6, 279 epitheton. 10, 254 'propinques': -e efficias, prosperes *augurium.* SCHOL. Cic. Bob. Sest. 144 p. 144, 2 St. votum ... -e. SVLP. SEV. Mart. 3, 5 contubernium. EPIST. pontif. 339 Migne 20, 670^{A} in quibus regionibus -is est ista praesumptio. PETR. CHRYS. serm. 12 p. 226^{B} -is obsequii (FERRAND. epist. 10 PASS. Paul. 2). EVSTATH. Bas. hex. 7, 1 p. 735^{C} ut aquis etiam -is decoratio redderetur. 1, 2 p. 869^{C} -i ignoratione sublapsi. 2, 5 p. 885^{D} *caelum* -i circum terram rotunditate conclusum. SEDVL. op. pasch. 3, 19 p. 247, 13 cui (*Petro*) -is gratia Christum ... agnoscere concedebat (*ibid.* socius et amicus). ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 28, 3 ad -e commentum asserendum. GREG. M. epist. 1, 42 p. 69, 3 -em tuam neglegentiam. ISID. Goth. 19 chron. II p. 275 inter -es fabulas.

ad a et b: **res familiaris: I** *generatim*: PLAVT. Aul. 134 te huc foras seduxi, ut tuam rem ego tecum hic loquerer -em. PLIN. nat. 9, 86 *polypus* in re quoddammodo -i callet. MAECIAN. dig. 40, 5, 36 pr. quos religio ... vel maior res -is aut capitis famaeve periculum ... moretur (*sic F; cf. διὰ ... μέγιστον πρᾶγμα οἰκειακόν Bas. Schol.* maioris rei -is *aliquot codd.*; maius rei -is ... periculum *Momms.*). ARNOB. nat. 1, 2 *homines* non negotia publica, non privata et -es res agunt? HIL. trin. 1, 19 rerum -ium consuetudine admonente. HIER. epist. 29, 1, 1 epistulare officium est de re -i aut de cotidiana conversatione aliquid scribere. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 9, 20 *in divisione philosophiae moralis tertia pars est* -is rei officium (*opp.* rei publicae curam). MVTIAN. Chrysost. hom. 21, 1 ex domesticis ac -bus rebus (*ἀπὸ τῶν οἰκείων*). **II** *substantia, possessio*: *plur.*: CIC. Tusc. 1, 2 (*v. infra l. 63*) SALL. Iug. 64, 6 hist. frg. 1, 16 TAC. ann. 2, 38 (*v. l. 76*) SCAEV. dig. 15, 3, 21. -is res: PLAVT. Stich. 145. 525 SEN. epist. 89, 10 PORPH. Hor. carm. 2, 15, 13 AMM. 24, 3, 5. res ... -is (*in tmesi*): CIC. Tusc. 1, 2 (*v. l. 63*) off. 1, 69. 92. 2, 55. 87 Cato 22 Att. 6, 7, 1. 12, 22, 3. 16, 16, 7 epist. 13, 21, 1 PAVL. FEST. p. 164 COLVM. 1, 3, 6 PLIN. epist. 4, 1, 3 VLP. dig. 5, 1, 18 pr. GELL. 16, 10, 11. GLOSS. II 390, 23 *οὐσία.* PORPH. Hor. epist. 1, 15, 46 pecunia. *loci selecti*: PLAVT. Bacch. 458 rem -em curat, custodit domum. GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 4 petunt ... rei -i[s] suae pretium. VARRO rust. 1, 11, 1 cum utrumque sit contra rem -em ac fructum. frg. Non. 494 primum de re -i ac partibus *agam* (*sc. libro I de vita populi Romani*). CIC. Quinct. 38 dissolutus in re -i. S. Rosc. 18 cum ... se ... rei -i vitaeque rusticae dedisset. 43 Cluent. 82 leg. agr. 2, 102. Flacc. 7 (*supra*: in re pecuniaria). dom. 147 (*ibid.* patrimonium). p. red. ad Quir. 3 res -is sua quemque delectat (*ibid.* fortunae ... plus ... voluptatis afferunt). de orat. 2, 97. 3, 86 plus operae foro tribuebat amicis rei -i. Tusc. 1, 2 res ... domesticas ac -es (*opp.* rem ... publicam). 1, 75 a re -i, quae est ministra et famula corporis. nat. deor. 3, 87. Cato 22 ut ... illum quasi desipientem a re -i removerent. Att. 4, 3, 6 re -i comminuti. epist. 6, 18, 3 in re -i non parum diligens. BRVT. Cic. epist. 11, 10, 5 ut meae rei -is liberum sit quicquam. NEP. Att. 4, 3 cum ... rei -i tantum operae daret. RVT. LVP. 1, 4 non ... probas te ... pro illiberali diligentem rei -is. LIV. 4, 60, 2 rem -em ... acquiescere eo tempore, quo corpus addictum ... reipublicae esset. 5, 4, 6 se ab domo ac re -i ... abesse. PAVL. FEST. p. 119 luxuriosus: in re -i solutus. FEST. p. 245 res -is, quam pecuniam nunc dicimus. SEN. epist. 20, 7 quid fiet ... huic turbae familiarum sine re (sive rei *codd.*) -i? COLVM. 12, 2, 3 rei -i laboriosior est negligentia quam diligentia. QVINT. inst. 12, 7, 9 si res -is amplius ... exiget (*cf.* TAC. dial. 9). TAC. ann. 2, 38 privata negotia et res -es nostras ... augeamus. 12, 60 (*de fisco Caesarum*) libertos, quos rei -i praefecerat (*cf.* 13, 1 rei -i[s] principis in Asia impositi). 15, 53 subsidium rei -i oraret. PLIN. epist. 4, 1, 3 agros remque -em. SVET. Tib. 49, 2 quod partem rei -is in pecunia haberent. Nero 10, 1 a re -i destituto. SCAEV. dig. 15, 3, 21. 36, 1, 82 *saepius apud* ICTOS. GELL. 16, 10, 11 res pecuniaque -is (3, 17, 1) obsidis vicem ... esse ... videbatur. APVL. apol. 22 rem -em mihi peram et baculum fuisse. 75 pleraque ... rei -is in nomen uxoris ... confert. 93 *al.* AMM. 24, 3, 5 Fabricii -i re pauperes.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

HIER. epist. 43, 2, 3. *iuncturae: verbales*: rem -em: abicere: APVL. flor. 14 p. 47. adiuvare: FRONTO p. 86, 7 N. administrare: CIC. inv. 1, 35 SEN. epist. 89, 10. amittere: CIC. epist. 6, 11, 2 PAPIN. dig. 36, 4, 4. augere: CIC. off. 2, 87 CAES. Gall. 1, 18, 4 COLVM. 1 pr. 10. 1, 1, 3 TAC. ann. 2, 38. claudere: CIC. off. 2, 55 (*opp.* aperire). conservare: CIC. off. 2, 87. constituere: CIC. Phil. 11, 4. consumere: SALL. epist. Pomp. 9. corrumpere: SALL. Iug. 64, 6. curare: PLAVT. Bacch. 458 Stich. 145. 525. deminuere: MAT. Cic. epist. 11, 28, 2. diripere: CIC. Att. 4, 1, 3. disponere: SEN. epist. 17, 1. dissipare: CIC. Att. 4, 1, 3. exhaurire: TAC. ann. 14, 21. frangere: CIC. Att. 4, 1, 3. habere: SALL. hist. frg. 1, 16 APVL. apol. 20 PORPH. Hor. carm. 2, 15, 13 SCHOL. Cic. Bob. Flacc. 14 p. 98, 27 St. infestare: COLVM. 1, 5, 7. neglegere: CIC. Cato 22 NEP. Them. 1, 2. obire: PLIN. epist. 1, 3, 2. ordinare: RVFIN. hist. 4, 17, 7 (διοικήσασθαι τὰ ἑαυτῆς). quaerere: CIC. off. 2, 87. servare: CIC. Phil. 13, 6. tractare: CIC. epist. 13, 27, 1. tueri: CIC. Tusc. 1, 2 off. 1, 29 Cato 59 IAVOL. Val. dig. 33, 1, 15 *cf.* PAVL. dig. 43, 1, 2, 1. re -i: uti: SEN. benef. 2, 34, 4. *iuncturae nominales: epitheta*: res -is: affecta: LIV. 5, 10, 9. ampla: CIC. Phil. 13, 8. angusta: PORPH. Hor. carm. 2, 15, 13 PANEG. 12 (2), 9, 7. bona: VELL. 2, 91, 3. casta a cruore: CIC. Phil. 13, 8. equestris, exigua: CIC. epist. 9, 13, 4. idonea: SCHOL. Cic. Bob. Flacc. 14 p. 98, 27 St. incolumis: FRONTO p. 233, 11 N. intacta: AMM. 20, 8, 22. larga: FRONTO p. 134, 27 N. APVL. apol. 22. magna: CIC. Att. 16, 16, 7. mala: VELL. 2, 68, 1. parva: AVG. civ. 4, 3 p. 149. paterna: PORPH. Hor. carm. 2, 16, 14. permodica: SVET. Tib. 47. prolixa: APVL. apol. 18. succincta: AVG. civ. 4, 3 p. 149. tanta: APVL. apol. 20. tenuis: TAC. ann. 15, 55. uber: APVL. apol. 18. 22. rei -is: alea: VARRO rust. 1, 4, 3. amplificatio: CIC. off. 1, 25. angustiae: CIC. part. 112 VAL. MAX. 4, 4, 4. 4, 8, 2 SVET. Claud. 9, 2. commodum: CAES. Gall. 7, 14, 5. copiae: CIC. Q. Rosc. 44 Balb. 18 TAC. ann. 15, 43. cura: PAVL. FEST. p. 164 SEN. epist. 53, 9. damnum: HIER. epist. 55, 4, 4 SVLP. SEV. dial. 1, 14, 3. detrimentum: BELL. Alex. 49, 3 TERT. patient. 7 p. 11, 12 *cf.* NEP. Att. 2, 3. diligentia: QVINT. inst. 12, 1, 6. dispendium: PORPH. Hor. epist. 2, 2, 40. egestas: SVET. Vit. 7, 2 FLOR. epit. 4, 1, 1. eversio: TAC. ann. 6, 17. exiguitas: VITR. 3 pr. 2. facultates: CIC. Phil. 2, 46. fructus: NEP. Att. 6, 4. hereditas: CIC. off. 2, 28. iactura: CIC. Mil. 72 fin. 2, 79 ad Brut. 1, 18, 3 CAES. Gall. 7, 64, 3. implicatio: CIC. Sest. 99. incommodum: IVLIAN. dig. 30, 96 pr. inopia: SALL. Catil. 5, 7 VAL. MAX. 9, 12, 7. lacuna: CIC. Verr. 3, 138. mediocritas: SVET. Aug. 101, 3. moderatio: CIC. dom. 147. naufragium: CIC. epist. 1, 9, 5. necessitas: IAVOL. dig. 17, 1, 36 MOD. dig. 34, 4, 18. neglegentia: HIER. epist. 52, 3, 6. negotium: CIC. S. Rosc. 121. penuria: PORPH. Hor. epist. 2, 2, 1 (*W*, penuria -i *rell.*). periculum: VLP. dig. 5, 1, 18 pr. PAVL. dig. 16, 1, 1 *cf.* MAECIAN. dig. 40, 5, 36 pr. (*ex coni. Momms., cf. p. 248, 36*). substantia: PAVL. sent. 2, 28, 2 potior ... non solum gradu generis, sed et substantia rei -is. utilitas: PLIN. epist. 10, 8, 5 HIER. epist. 53, 1, 1. dominus: VAL. MAX. 8, 7 ext. 6. fugitivus: PLIN. epist. 9, 28, 4. *synonyma*: facultates: CAES. Gall. 1, 18, 4. fortunae: CIC. Phil. 13, 6 *al.* opes: VAL. MAX. 4, 8, 2. patrimonium: LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 48 (*suppl.*). pecunia -is: GELL. 3, 17, 1 *cf. p. 248, 81. oppositum*: res publica: *cf. supra; adde* CIC. Att. 16, 3, 1 PORPH. Hor. carm. 2, 15, 13.

B *absolute*: **1** *masc.* (*fem. l. 78; cf. etiam p. 251, 11. 17. 22 al.*) **familiāris**, -is *i. q. ad familiam pertinens, familiae adiunctus (fere de amicis; de servis v. l. 83. p. 250, 14. 15. 21): comp. v. l. 69; superl. v. l. 73. 76. testimonia*: SEN. epist. 47, 14 servos, quod etiam in mimis adhuc durat, -es *maiores appellaverunt.* DIFF. ed. Beck p. 36, 72 -is frequenti coniunctione fit, veluti cum unus ex nostra familia esse coeperit (*opp.* amicus, sodalis). -em esse *adiective structum cum adverbiis*: PLAVT. Amph. 354 nescio quam tu -is sis. CIC. epist. 4, 13, 5 quo minus -is sum, hoc sum curiosior. SEN. clem. 2, 2, 2 quam -issimum esse te cupio. SVET. Tit. 2 erant . . . adeo -es, ut (AVR. Fronto p. 9, 8 N.). *substantive*: PLAVT. Amph. 127 *Mercurius*: ne, qui essem, -es (*sc. Amphitruonis*) quaererent. 146 nemo horum -ium. 353. 355 -is accipiere faxo haud familiariter (*Sosias*). 1083 haec sola (*Alcumena*) sanam mentem gestat meorum -ium. Asin. 743 Cas. 330 Epid. 2 Men. 623 Merc. 69 Mil. 174. 183 (*cf.* 184 contubernales). 262. 278. 389 meus . . . -is. Most. 441 Pseud. 903. Trin. 89 haben tu amicum aut -em quempiam, quoi *eqs.* Truc. 667. TER. Phorm. 851 -iorem oportet esse hunc: minitatur malum. RVT. RVF. hist. 9 pro Lucio -e. QVADRIG. hist. 41 Nicias, -is tuus. VARRO rust. 3, 17, 5 Hortensius, -is noster. CIC. inv. 1, 109 a parente, filio, a fratre, -i. Quinct. 58 Q. Rosc. 26. 47. 49 div. in Caec. 29 Verr. 2, 14. 18 suos -issimos, Sex. Peducaeum *eqs.* (FRONTO p. 74, 7 N. coram paucissimis ac -issimis meis). Verr. 3, 127. 4, 18 hospes . . . et -is tuus. 4, 168. 6, 136 *al.* Sull. 2 meus -is ac necessarius. dom. 118 cum haberes in collegio -issimos. part. 56 fratrum . . . coniugum . . . liberorum . . . -ium. off. 1, 57 parentes . . . liberi, propinqui, -es. Att. 15, 11, 2 tua -is (*Servilia*). CAES. Gall. 1, 19, 3 *al.* civ. 1, 14, 5 *gladiatores* circum -es (familias *pleriq. edd.*) conventus Campaniae . . . distribuit. SALL. Iug. 28, 1 *al.* NEP. Alc. 10, 5 *al.* RVT. LVP. 2, 20 LIV. 1, 39, 2 *al.* SEN. contr. 3 pr. 18 VELL. 2, 56, 3 *al.* VAL. MAX. 1, 7 ext. 10 *al.* SEN. clem. 1, 25, 1 epist. 94, 70 *al.* COLVM. 1, 6, 3 ut . . . in ea (*culina*) commode -es omni tempore anni morari queant (*de servis, item* 3, 20, 4). MELA 2, 9 festo coitu -ium. PETRON. 112, 6 conditorium -i ac viro faceret. 113, 8. PLIN. nat. 29, 15 quo medeatur filio, servis, -bus *Cato.* TAC. ann. 2, 57 *al.* PLIN. epist. 6, 29, 1. SVET. Iul. 56, 6 extant *epistulae Caesaris* . . . ad -es. Aug. 85, 1 *al.* Tib. 55 veteres amicos ac -es (FRONTO p. 164, 15 N.). APVL. met. 2, 26 *al.* 9, 16 pigrum et formidulosum -em istum. 11, 18 -es ac vernulae. TERT. adv. Marc. 4, 31 p. 526, 28 domesticos et -es (*opp.* extraneos et nullius iuris affines). PORPH. Hor. epist. 2, 1, 230 pro clientibus ac -bus. PANEG. 11 (3), 25, 5 *al.* SPART. Sept. Sev. 1, 10 *al.* LAMPR. Alex. 35, 6 *al.* Heliog. 15, 2 duo improbi -es. ARNOB. nat. 4, 36 p. 171, 13 *opp.* inimicus. 7, 10 *dei* -es quodammodo nostris supplicationibus facti. LACT. inst. 5, 17, 22 illi -es Pythagorei. *nota* COD. Iust. 12, 42, 1 pr. ne cui liceat praepositorum vel tribunorum cohortium vel vicariorum et -ium eorum . . . commeatum dare. AVR. VICT. Caes. 13, 8 Surae -i. QVEROL. p. 12, 6 (*ibid.* leviter cognitus). AMM. 14, 6, 16 -ium (*i. servorum*) agmina. 14, 7, 7. 28, 2, 13 perculsi -es . . . non defenderant dominum. 15, 5, 28 per quaestiones -ium . . . crudeliter agitatus. 29, 1, 12 *al.* HEGES. 1, 41, 3 RVFIN. Orig. in gen. 16, 5 AVG. civ. 3, 18 p. 127 SVLP. SEV. dial. 1, 23, 7. *nota* COD. Theod. 6, 10, 3 (*a. 381*) quos domesticum inter notarios et -es nobis nomen insinuat. 9, 6, 3 (*a. 397*) ex -bus vel ex servis. 9, 40, 18 (*a. 399*) propinquos, notos, -es (*infra*: affinitas vel amicitia). *nota* CASSIOD. var. 1, 30, 4 refugite tales -es, qui sint iniuriarum ministri (*supra*: senatoris famulus). MVTIAN. Chrysost. hom. 20, 1 domesticos ac -es (τοὺς οἰκείους. *opp.* contrarius, ὑπεναντίους). 24, 2 nullum amicum, nullum -em habebant (οὐδένα φίλον, οὐδένα οἰκεῖον). COD. Iust. 1, 12, 6, 8 (*a. 466*) vel -ium et sociorum vel participum *eqs. nota* 1, 12, 6, 9 (*a. 466*) servus aut colonus vel ascripticius, -is sive libertus et huiusmodi aliqua persona domestica. GREG. M. epist. 13, 44 -es meos. 13, 50 p. 417, 3 ex -bus vel ex servis. FERRAND. epist. 8. CORP. V 3619 -bus. XII 5233 sibi et . . . viro et -ii (*videtur fuisse* -bus). VIII 21295 Quintio et Iucundus famlliarissus (*i.* familiarissimus?) Faustae amantis⟨s⟩umae. EDICT. imp. Diocl. 26, 75 ἰς χρῆσιν τῶν ἰδιωτῶν ἤτοι φαμελιαρίων. 26, 96 *al.* *in philosophia*: CIC. Tusc. 3, 22 Peripatetici, -es nostri. *cf.* ac. 2, 115. SEN. dial. 10, 14, 5 qui Aristotelem et Theophrastum volent habere quam -issimos (*sim.* SPART. Geta 5, 6 Sammonici libros -issimos habuit). *de bestia*: VOPISC. Aurelian. 4, 4 serpentem quasi -em occidere noluisse. *epitheta*: domesticus: CIC. epist. 3, 1, 3 PORPH. Hor. sat. 1, 2, 1. fidus: AMM. 18, 5, 3. 19, 9, 4. intimus: CIC. epist. 3, 1, 3 APVL. met. 7, 1. vetus: POLLIO Cic. epist. 10, 31, 3 TAC. ann. 6, 10.

2 *neutr.: plur.* **familiāria**, -um *i. q. solita, consueta*: SEN. benef. 4, 32, 1 quae repentina putamus, illis provisa veniunt ac -ia. nat. 6, 3, 2 levius accidunt -ia, ex insolito formido maior est. QVINT. inst. 2, 7, 3 quae ipsi composuerint, iam -ia animo suo affigent. HIL. trin. 3, 2 de cognitis ac -bus absolutior sermo. AVSON. 419, 70 de cognitis mihi atque intra aulam -bus (*supra*: domestica istaec, foris celebrata). QVEROL. p. 4, 10 quae a patrono didicerat Queroli secreta et -ia. SCHOL. Hor. carm. 3, 29, 13 -ium mediocritas (*opp.* divitiae). SCHOL. Cic. Bob. Mil. 15 p. 117, 29 St. *sing.* **familiāre**, -is *i. q. mos*: PLIN. epist. 9, 34, 1 hoc . . . -e quod elegi. PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 10, 4 quod in plerisque provinciis -e est, ut . . . lacerent. MART. CAP. 3, 229 *grammatica*, ut -e habebat, exponere . . . coepit. *cf.* AVSON. 419, 46 quid -ius? (*infra*: quid dici blandius potest).

II -is *alicuius* (*est ubi cogitare possis de dat., ut infra l. 56. 61. 66*): **A** *homo (fem. infra l. 61, bestia v. l. 61/2) hominis vel rei*: PLAVT. Amph. 359 me esse huius familiai -em (CIC. Quinct. 69 Bruti . . . erat -is. Cluent. 55 *al.* Cael. 10 existimetur Caelius Catilinae nimium -is fuisse. 53 Clodiae. 58 si . . . tam -is erat mulieris, quam vos voltis, istos quoque servos -is dominae esse sciebat. 63 *al.* Att. 15, 29, 2 VAL. MAX. 9, 4, 3 ASCON. Corn. arg. p. 50 St. SVET. gramm. 14. AMM. 15, 5, 3 ut quasi -is eiusdem esset notissimus. HYG. fab. 45 p. 71, 10 cuius uxor . . . Prognae fuit -is. HIER. in Ier. 10, 22 animal [*sc. struthio*] solitudinis -e est). VARRO rust. 2, 5, 1 Lucienus . . . , -is omnium nostrum. CIC. inv. 2, 149 quidam eius -es. Quinct. 27 -is et propinquus Sex. Naevi. S. Rosc. 19 cliens et -is . . . T. Rosci. Verr. 2, 128 homo -issimus patris . . . , non alienus a matris . . . genere. 4, 106 praetoris. 4, 152. 5, 43 Sisennae. Cluent. 166 *al.* Cael. 34 cognatus, affinis, viri tui -is? 61 *al.* nat. deor. 1, 123 -is omnium nostrum Posidonius. CAES. Gall. 5, 27, 1. 6, 30, 3 *al.* BELL. Afr. 68, 4 NEP. Att. 5, 1 *al.* VAL. MAX. 4, 7 pr. *al.* COLVM. 1, 8, 7 amicum -emque domini necessarium. PLIN. nat. 33, 48 *al.* TAC. ann. 13, 13 SVET. Iul. 81, 2. Tib. 61, 1 Seiani -es atque etiam notos. FRONTO p. 204, 3 N. Alexandri comites -esque. APVL. met. 8, 14. TREB. Claud. 2, 4 Mosen solum, dei, ut Iudaeorum libri loquuntur, -em (*cf.* SACR. Leon. p. 422 Mosen famulum tuum secreti -is affatu instituens). LAMPR. Comm. 4, 8 Paterni -issimum. AVG. epist. 110, 4 a germanissimo et -issimo animae meae. GREG. TVR. Franc. 5, 20 p. 218, 22 -es eius (*regis*). RVFIN. Adamant. 5, 28 imperitia . . . , cuius sedulos et -es se exhibent (ἢ συμπεφύκασι καὶ συνήνθησαν). **B** *res hominis vel rei*: EXPLAN. in Don. gramm. IV 559, 12 -e verbum Terenti. APVL. met. 9, 29 -es feminarum artes. TERT. pudic. 9 p. 237, 28 -e id daemonum pecus. adv. Marc. 4, 8 p. 438, 3 locorum -ium Christi. anim. 48 p. 379, 26 -em dei *sobrietatem.* TREB. trig. tyr. 22, 1 est hoc -e populi Aegyptiorum, ut. MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 1 quod erat -e istorum et proprium (ὅπερ οἰκεῖον αὐτοῖς ἦν). PETR. CHRYS. serm. 87 p. 445C erat dei -ius

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

templum. APVL. met. 11, 9 -em templi deique modulum. TERT. scorp. 1 p. 144, 13 -e periculi tempus. PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 13, 3 Capharnaum ... signorum domini -is.

III -is *alicui* (*nonnulla eorum, quae sub II dedi, propter terminationem et huc trahere potes, cf. p. 250, 53.* ad *aliquid v. p. 252, 43*; inter se *v. p. 252, 44*): A *homo homini* (*raro de feminis: v. infra l. 11. 17. 22; adiunxi de bestiis: infra l. 24*): TER. Phorm. 721 qui ipsi sit -ior (CIC. Verr. 6, 107 Cleomenem ... -issimum esse praetori. Cluent. 172 quem sibi offensiorem, Oppianico -issimum ... esse. Sest. 110 Cael. 26. 34 aut tam -is huic fuisti ... aut tam inimica. Mil. 21 de orat. 2, 61. 3, 71 rep. 2, 35 leg. 1, 54 Lael. 39. Att. 6, 1, 16 sunt ... ita mihi -es, ut. 7, 4, 2 epist. 3, 1, 2. 7, 8, 1 nondum te sibi satis esse -em. 11, 27, 5 ut essem ... illi quam -issimus. SALL. Catil. 14, 3 ‹quos flagitium ... exagitabat, ei Catilinae proxumi -esque erant. NEP. Att. 16, 2 ne frater ... ei ... carior fuerit aut -ior. SEN. contr. exc. 3, 6 SEN. dial. 2, 18, 4. 4, 21, 5 ASCON. Mil. 67 p. 43 St. PLIN. nat. 34, 72 *Leaena* scortum ... *fuit*, lyrae cantu -is (-e *dett.*) Harmodio et Aristogitoni. PLIN. epist. 1, 19, 1. 6, 30, 5 SVET. gramm. 20 *al.* FRONTO p. 165, 11 N. POMPON. dig. 1, 2, 2, 44. 48. PORPH. Hor. sat. 1, 2, 1 TREB. trig. tyr. 25, 3. ARNOB. nat. 1, 35 vobis esse ... -es deos, inimicos atque infestissimos nobis. SVLP. SEV. dial. 1, 15, 3 quia ... ipsis ... carus et -is fuisset). CIC. Cael. 62 mulier ... -is facta erat balneatori (*sim. apud Quint. inst. 9, 4, 64*). orat. 138 ut fiat iis ... -is. COLVM. 6, 2, 6 quo -iores bubulco fiant *boves*. QVINT. inst. 9, 1, 44 ut fiat eis ... -is. CIC. Flacc. 14 -em Laelium Flacco viderant. Phil. 7, 5 hunc ipsum, mihi hominem -issimum, ... consulem non putarem (de orat. 1, 72 homo ... mihi ... minus quam volebat -is. 1, 104 sane -is. Att. 7, 1, 1 BELL. Alex. 55, 2). VAL. MAX. 7, 8, 9 SEN. dial. 5, 17, 1. epist. 18, 12 minimo ... te facias -em; incipe cum paupertate habere commercium. 49, 1 servulus -is amisso. ASCON. Mil. 37 p. 41 St. QVINT. decl. 323 p. 270, 5 numen ... mihi maxime -e (AVSON. 450, 3 -e sibi numen, *sc. Vlixi Minerva*). 325 p. 280, 8. TAC. hist. 4, 39 -is Arrio Varo miles. ann. 12, 49 Paelignus ... Claudio perquam -is (16, 20 Silia ... Petronio). PLIN. epist. 7, 11, 3 SVET. Aug. 53, 3. Vit. 4 Claudio per aleae studium -is, sed aliquanto Neroni acceptior. FRONTO p. 192, 2 N. GELL. 14, 6, 1. APVL. met. 4, 1 apud notos ac -es latronibus senes. 9, 25 -em sibi mulierem. 9, 40 *al.* PANEG. 9 (12), 19, 6 -bus sibi artificibus. IVST. 12, 6, 17 condiscipulatu ... -is *Callisthenes Aristoteli*. AVR. VICT. Caes. 7, 1 Otho, Neroni quondam criminose -is. PS. AVR. VICT. epit. 9, 3. QVEROL. p. 18, 7 incognitis -is, vicinis novus. AVG. civ. 22, 8 p. 570 a ... medico ... suae domui -issimo. VEN. FORT. vita Radeg. 34, 78.

B *homo rei* (*assuetus, notus, deditus*): SEN. contr. 7, 6, 22 illum huic materiae non minus idoneum esse, sed minus -em. SEN. dial. 6, 2, 5 tenebris et solitudini -issima *Octavia*. nat. 4 pr. 1 quam sis ambitioni alienus, quam -is otio et litteris. PETRON. 12, 3 rusticus ... -is oculis meis. QVINT. decl. 323 p. 273, 5 nisi castae manus, nisi -is sacris animus accesserit. PS. AVR. VICT. orig. 5, 3 *Pan* -is Arcadiae deus. PAVL. NOL. epist. 8, 3 p. 47, 19 te musicis -em modis. HIER. in Is. 43, 16 sqq. p. 521 animantia ... deserto.

C *res homini (bestiae) vel rei* (*solitus, consuetus, sollemnis*): SEN. suas. 3, 6 hoc ipsi iam tam -e erat, ut. VELL. 2, 110, 5 plerisque ... -is ... erat exercitatio. SEN. clem. 2, 5, 1 pessimo cuique -issima est *misericordia*. dial. 5, 11, 3 -em sibi saevitiam. nat. 2, 32, 4 *indicia* quaedam nobis -ia, quaedam ignota sunt. 6, 32, 12 effice illam (*mortem*) tibi ... -em. epist. 18, 8 fiat nobis paupertas -is. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 30 egressus assuetos -esque vobis provinciarum terminos. CVRT. 5, 5, 11 -is est infelicibus patria ... solitudo. COLVM. 3, 8, 1 quibus (*Aegyptiis et Afris*) gemini ⟨p⟩artus -es ac paene sollemnes sunt. 6, 37, 3 -es ... incolis partus earum (*mularum*). PLIN. nat. 25, 126 peristereos ... columbis admodum -is (PS. APVL. herb. 65 *LC*). MART. 12 pr. -issimas mihi aures. TAC. hist. 2, 80 militibus ... nota et -ia castra. PLIN. epist. 2, 5, 10 ista tibi -iora fient. FRONTO p. 108, 1 N. -i oratoribus figura. p. 198, 15 aetatem -em tibi. TERT. adv. Marc. 4, 30 p. 525, 12 *azyma* -iora sunt creatori. VOPISC. Car. 12, 1 quod illi aegritudinis genus ... -issimum fuit. TREB. trig. tyr. 22, 1 -i ... sibi furore. ARNOB. nat. 7, 6 perturbationem huiusmodi -em diis esse. LACT. inst. 5, 17, 3 nobis ... -is est ac penitus nota iustitia. 7, 9, 10 quod nobis -e, quod proximum sit futurum. DON. Ter. Andr. 57 mira ἔλλειψις et -is Terentio (*cf.* 143). Eun. 1044. AVSON. 419, 75 legionibus -is humanitas. SCHOL. Cic. Bob. Mil. 24 p. 119, 28 St. secundum morem sibi -issimum. HEGES. 1, 9, 3 -i peste ... viris. 1, 41, 2. 5, 50. PS. RVFIN. in Am. 5, 13 locutio est ... -is disertis. AVG. gen. ad litt. imperf. 14 p. 490, 5 *avibus* aquae -es sunt. SVLP. SEV. chron. 1, 21, 3 -i sibi experimento. MACR. sat. 7, 1, 2 Libero, cui ... tumultus -es sunt. 7, 2, 4 si scientia ... illi -is et plurimis sit incognita. 7, 2, 14 est ... huic aetati loquacitas -is. 7, 3, 5 animalibus ... -em sanitatem. SIDON. epist. 1, 4, 2 illud militandi inertibus -e fastidium. POMER. 2, 17, 2 virtus ... illis -ior atque coniunctior. BOETH. in top. Cic. 2 p. 292, 11 -i pravis mentibus cavillatione. CASSIOD. inst. div. 32 p. 1147[B] in psalm. praef. p. 9[A]. NICET. vigil. 4 -e bonum omnibus sanctis (*de vigiliis*).

CIC. Arch. 5 ut domus, quae huius adulescentiae prima favit, eadem esset -issima senectuti. Tim. 20 nec desideraret alterum, satis sibi ipsum notum et -e (γνώριμον δὲ καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὐτῷ). LIV. 41, 20, 12 -e oculis gratumque ... spectaculum. PAVL. FEST. p. 181 aliae praepositiones -iores huic verbo. VAL. MAX. 8, 7 ext. 15 auribus -em et assuetum sonum. 9, 13, 2 verba ... nec silentio amica ... neque relationi -ia (QVINT. inst. 8, 2, 13 verba vel regionibus). SEN. benef. 4, 2, 4 *virtus* labori ac dolori -ior. nat. 6, 26, 5 huic iam -is malo Nicopolis. 7, 22, 1 nubes *aëri*. COLVM. 3, 4, 1 semina ... minus sunt -ia nostro solo. 6, 36, 4 similia similibus -iora. 8, 15, 4 -bus aquae viridibus. PETRON. 100, 4 *vox* paene auribus meis -is. PLIN. nat. 2, 41 *lunae* sidus, terris -issimum. 13, 51 utramque *arborem* iam -em Italiae. *sim.* 13, 104. 14, 28. 33. 16, 75. 131 -issimum hoc (*sc. restitui, vivescere*) platanis (19, 163). 20, 147. 24, 175. 33, 58 *color* militaribus signis -ior. 34, 33. 35, 34. 49 (*opp.* alienus). 35, 175. QVINT. inst. 5, 10, 96 -bus magis ei (et *A*) aetati exemplis (*sim.* 7, 2, 17). decl. 377 p. 418, 26 -ia adulescentiae crimina. PS. QVINT. decl. 1, 8 gladium ... -em oculis tuis. VEL. gramm. VII 64, 3 *ambiguitas* est multis verbis -issima. TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 553, 20 lapidationem ... popularibus coetibus magis et inermi tumultui -em. SOL. 11, 14 lapis ... insulae. 37, 10 myrrhites Parthis (*i. terrae*). CAPITOL. Gord. 10, 5 immanitas ... amica et -is moribus Maximini. TREB. Claud. 12, 1 -e virtutibus suis petit caelum. IVL. VICT. rhet. 5 p. 395, 12 *loci* quidam unicuique statui -iores et magis adhaerentes. MAR. VICTORIN. defin. p. 36, 17 sermo ... -is est definitioni. RVFIN. Orig. in Rom. 5, 7 est ... -ior ei (*sc. peccato*) pars ista substantiae. AVG. util. cred. 13, 29 quid ... oculis nostris hac luce iucundius et -ius? PHOEBAD. c. Arrian. 7 usitatum ... et -e divinis voluminibus hoc nomen. SVLP. SEV. epist. 2, 4 -e illud ori suo crucis nomen. MART. CAP. 3, 299 *'a' littera* neutralibus in plurali nominativo ... -is est. EVSTATH. Bas. hex. 2, 2 p. 881[c] terrarum ... schemati -em debitamque substantiam commodavit (*supra*: caelo ... decentem sibi naturam). 3, 2 congruas et -es unicuique (*subiecto*) significationes colligentes. EVGRAPH. Ter. Andr. 872 iracundiae -e hoc esse. *pro re infin. vel enuntiatum*: VELL. 2, 30, 3 adeo -e est hominibus omnia sibi ignoscere. PLIN. epist. 4, 24, 7 mihi ... -e est ... communicare. PANEG. 8, 6, 8 Aquitanis aliisque provinciis -e est ... metari. SPART. Geta 5, 4 VOPISC. quatt. tyr. 1, 2. 13, 4 MAR. VICTORIN. defin. p. 33, 15 HIL. in Matth. 8, 8 SYMM. or. 2, 16. 4, 10 epist. 3, 31 *al.* AMBR. exc. Sat. 1, 76 NOVELL. Valent. 1, 1 pr. (*a. 438*) Theod. 25 pr. (*a. 444*) EVSTATH. Bas. hex. 1, 10 EVGRAPH. Ter. Andr. 301 Eun. 277 GREG. M. epist. 6, 63 p. 440, 3 PAPYR. Lips. 44 II 3.

TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 382, 6 divinationi propheticae magis -e est id, quod prospiciat. LACT. inst. 7, 9, 14 id illi -e est, quod facit vitam (epit. 65, 5). PS. RVFIN. in Am. 2, 13 *sqq.* -e scripturis sacris est, ut.

EVGRAPH. Ter. Eun. 899 proprium verbum est et -e ad exprimendum. HIL. trin. 5, 17 -i inter se proprietate et nativitatis et visus.

synonyma: amicus: *adde* CIC. Sull. 73 Vatin. 5 SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 6. 4, 13, 2 RVT. LVP. 1, 20 RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 154[C] DIFF. gramm. VII 529, 30 *v. l. 52.* assuetus: VAL. MAX. 8, 7 ext. 15. cliens: *adde* CIC. S. Rosc. 96. clientulus: MAXIMIN. c. Ambr. 123. coniunctus: *adde* CIC. Phil. 3, 25 Att. 16, 16[f], 17. contubernalis: CIC. Sull. 44 Lig. 21 PLIN. epist. 1, 19, 1. convictor: CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 5. domesticus. familiaricus: DIFF. gramm. VII 529, 30 -e ad dominum non refertur, cum amici -es sint. familiaricum quod servo competit *eqs.* hospes: *adde* CIC. Cluent. 165 Scaur. 43 Brut. 332 epist. 13, 24, 1 *al.* CAES. Gall. 1, 53, 6. intimus: CIC. epist. 13, 27, 2 ad Q. fr. 1, 4, 1. necessarius: CIC. Sull. 2 Rab. Post. 32 Phil. 2, 3. 11, 32. epist. 9, 13, 1 (pernecessarius). 13, 12, 1 *al.* CAES. civ. 1, 26, 3 VITR. 6 pr. 2 APVL. met. 8, 7. proprius. proximus: *adde* CIC. ad Q. fr. 1, 4, 1. sodalis: LENT. Cic. epist. 12, 14, 7. *opposita*: adversarius: CIC. Att. 16, 16[c], 10. alienus: *adde* PLAVT. Cist. 726 (*?*). infestus. inimicus: *adde* CIC. Mil. 21 Phil. 7, 18. insolitus. publicus: *adde* CATO agr. 140.

deriv.: familiaresco, familiaricus, familiaritas. *comp.*: perfamiliaris.

adv. ᴹ**familiāriter.** *comp.*: CIC. inv. 2, 14 Quinct. 77 Cael. 57 *al.* NEP. Att. 5, 3 *al.* SEN. dial. 11, 15, 1 CVRT. 9, 6, 16 COLVM. 1, 8, 15 *al.* PLIN. nat. pr. 4 PLIN. epist. 6, 8, 2 FRONTO p. 180, 7 N. PS. APVL. herm. p. 266 MIN. FEL. 5, 5. 6, 1 SPART. Hadr. 3, 2 *al.* IVST. 27, 3, 11 DON. Ter. Hec. 744 *al.* HIER. epist. 52, 5, 6 RVFIN. hist. 1, 2, 6. 5, 16, 9 PS. RVFIN. in psalm. 49, 7 AVG. civ. 1, 13 p. 23 D. *al.* SVLP. SEV. dial. 2, 13, 3 MACR. somn. 1, 17, 1 COD. Theod. 6, 24, 8 (*a. 416*) CASSIAN. inst. 5, 4, 2 SIDON. epist. 5, 8, 1 GREG. M. in euang. 30, 10 *al.* PASS. Petr. 17 CONC. Aurel. a. 549 p. 101, 17. *superl.*: CIC. div. in Caec. 29 Catil. 2, 7 Cluent. 46. 61 *et saepe.* NEP. Ages. 1, 1 ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 12 PLIN. epist. 1, 13, 3 *al.* SVET. gramm. 10 *al.* SCHOL. Cic. Bob. Arch. 17. 22 p. 178, 9. 13 St. *al.* AVELL. p. 11, 4. nimium -r: PLAVT. Rud. 419. parum: COLVM. arb. 1, 3. perquam: CLAVD. MAM. epist. p. 205, 26. plusculum: CLAVD. MAM. epist. p. 206, 7. valde: CIC. Att. 6, 6, 3 epist. 1, 3, 1 *al.* GLOSS. οἰκείως. -issime συγγενικώτατα.

I *ut facit familiaris, ut decet familiarem (benigne, fidenter, aperte, arte sim.)*: 1 *cum verbis agendi*: PLAVT. Amph. 355 familiaris accipiere faxo haud -r. Rud. 419 nimium -r me attrectas. Trin. 335 hominem praemandatum (praedicatum *P*) ferme (firme [*?*] et *A*) -r (*nota adnominationem*). CIC. inv. 2, 14 iter -ius facere. 2, 43

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quod in itinere se tam -r applicaverit. div. in Caec. 13 nimium -r inimicitias exercere. leg. agr. 2, 12 cum -r me in eorum sermonem insinuarem ac darem (AVG. civ. 15, 25 p. 114 D. *scriptura* se quodammodo -ius insinuabit omni generi hominum). de orat. 2, 14 hoc ... si cupidius factum ..., si -ius. epist. 1, 9, 19 ut ... eum ... modo severe seducerent, modo -r atque hilare amplexarentur (CVRT. 9, 6, 16 singulos -ius amplexus). LIV. 41, 20, 3 vix notis -r arridere. VAL. MAX. 4, 7, 4 cum M. Lucullum -r coluisset (SEN. dial. 6, 4, 1 PLIN. nat. pr. 4 SVET. gramm. 10). SEN. dial. 9, 1, 15 -r ... domestica aspicimus. epist. 2, 2 nullius se ingenio -r applicant. *nota* COLVM. 6, 37, 8 conversatus equis -r. ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 12 Vestinum -issime diligo (ASCON. Scaur. arg. p. 23, 13 St. PLIN. epist. 1, 13, 3. 2, 13, 5 arte -rque. 7, 8, 2 *al.* PORPH. Hor. carm. 1, 21, 3 funditus et penitus dilectam pro -r dilectam intellege. SCHOL. Cic. Bob. Arch. 27 p. 156, 36 St. *al.* AVG. un. eccl. 16, 41 p. 286, 8 de loco -ius dilecto. SACR. Leon. p. 475). QVINT. inst. 10, 3, 12 illum ... a me ... -r amatum. PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 37 -r secreto elicitum Pythian. PLIN. epist. 6, 8, 2 alterutrum ... -ius intuentur (SIDON. epist. 1, 2, 1). paneg. 87, 3 -r inspicere. FRONTO p. 134, 3 N. me curavit ... -r (*cf.* AVG. c. Parm. 3, 2, 16 quorum -ius curam gerunt). SPART. Hadr. 3, 2 Traianum -ius prosecutus est *Hadrianus*. 11, 3 -ius se ... egerant quam reverentia ... postulabat. ARNOB. nat. 7, 27 p. 261, 1 cur ea (*tura*) non respuant, quin immo cur ea tam -r (ferventer *vel* famelice *Orelli, sed cf. supra*: numina familiaria fieri) concupiscant. SCHOL. Cic. Bob. Arch. arg. p. 175, 4 St. amicitia ... viris illustribus -r copulatus est. VVLG. iud. 19, 4 comedens cum eo et bibens -r. RVFIN. hist. 5, 16, 9 qui sibi -ius adhaerebant (PASS. Petr. 17). COD. Theod. 1, 16, 13 (*a. 377*) domum iudicis ... ingredi -r. 6, 24, 8 (*a. 416*) -ius militando. AVELL. p. 11, 4 quos ... -issime ... suscepit. POMER. 3, 8, 1 p. 484ᶜ immunitum pectus -r pandit. CASSIOD. in psalm. 1, 1 *cogitationes* sibi -r vindicat genus humanum. VEN. FORT. vita Hil. 1, 2 te ... quasi peculiarem vernulam -r enutrivit. CONC. Aurel. a. 549 p. 101, 17 cui ... aliqua -ius regenda committat. GREG. M. epist. 1, 58 quod grex ... -ius inimici laqueis ... incurrat. *de familiaritate bestiarum cum hominibus vel inter se*: SEN. contr. 10, 5, 28 aeque -r in templum volturios subire ... quam passeres aut columbas. COLVM. 9, 15, 2 fuci ... ad fovendam novam prolem -ius admittuntur. *hominum cum bestiis et rebus sim.*: SVLP. SEV. dial. 1, 25, 1 -r et rabiem bestiarum et serpentium venena compescuit. MACR. somn. 1, 17, 1 cum Scipionis optutus ... ad terras usque fluxisset et illic -ius haesisset. GREG. M. moral. 23, 42 animam ... compunctio afficere -ius solet. 2 *cum verbis dicendi, scribendi sim.*: PLAVT. Men. 374 ebria est ..., quae ... compellet me tam -r. TER. Andr. 136 flens ... -r. Haut. 58 ut te audacter moneam et -r. CIC. Quinct. 77 homini pro amicitia -ius dixi ... videri (epist. 11, 27, 2 -issime dicta, scripta, communicata. QVINT. inst. 11, 1, 21. *nota* PS. APVL. herm. p. 266 *protensio* -ius ... dicetur propositio. DON. Ter. Hec. 512. 744 *cf.* 582 AVG. civ. 19, 3 p. 355). CIC. div. in Caec. 37 hoc ... -r tecum loquar (CVRT. 7, 1, 31 HIER. epist. 52, 5, 6 SVLP. SEV. dial. 2, 13, 3). CIC. Verr. 6, 107 ad aurem -r ... insusurrare. or. frg. A VIII 5 -r ex Q. Catulo ... quaerere (CLAVD. MAM. epist. p. 205, 26 in fine sermonis perquam -r quaeso). Att. 1, 18, 1 quocum aut iocari libere aut suspirare -r possimus. 2, 1, 5 -r cum ipso cavillor ac iocor. 9, 4, 1 quae ... soluto animo -r scribi solent (epist. 11, 27, 2 *v. l. 45.* 13, 50, 1. 13, 68, 1 SVET. Aug. 69, 2 AMM. 29, 2, 25 SVLP. SEV. epist. 3, 2 *al.*). CIC. epist. 1, 9, 24 me ... quam -issime certiorem ... facias. 7, 32, 2 sine praenomine -r ... ad me epistulam misisti. 12, 18, 2 quicum haec -r docteque rideam. 15, 4, 13 agam ... tecum -r (SALL. Iug. 108, 1 multum et -r. FRONTO p. 180, 7 N.). CIC. ad Q. fr. 2, 10, 5 lusi ... in eo genere et -r et cum dignitate. ad Brut. 1, 11, 2 proprie -rque te rogo. SEN. contr. 4 pr. 5 non civiliter tantum, sed etiam -r ... rescripsit. CVRT. 6, 8, 16 -r colloqui cum eo. COLVM. 1, 8, 15 ut rusticos ... saepius ... -iusque alloquerer (GREG. M. moral. pr. 12). 5, 1, 4 -r a nobis ... praecepta ... desideras. QVINT. inst. 1 pr. 1 cum a me ... -r postularent. IVST. 20, 5, 12 cum ... adventum exercitus ... -r praenuntiasset. PRISCILL. tract. 6, 92 visibilium consuetudine -r admonente (tract. 11, 128. GLOSS. V 662, 3 -r eum admonuit). ANON. Vales. 10, 47 -r litteras ad eum dirigens. AVG. de duab. anim. 19 p. 75, 26 sensibilium ..., quae carnalia ... libentius et -ius ... vocamus. CLAVD. MAM. epist. p. 206, 7 testimonium aliquo forsitan plusculum -r intuli. *de familiaritate cum rebus*: DON. Ter. Andr. 539 'ad' praepositione -r utitur (AVG. loc. hept. 1, 22 p. 511, 18 *locutione.* CASSIAN. conl. 23, 16, 3 elocutionis genere). DON. Ter. Hec. 539 -r hoc verbum poni a Terentio. SIDON. epist. 5, 8, 1 te hexametris -ius inservientem. 3 *cum verbis statum vel condicionem exprimentibus*: PLAVT. Epid. 2 quis ... me reprehendit pallio? :: familiaris. :: fateor: nam odio es nimium -r. TER. And. 111 parvae consuetudinis causa huius mortem tam fert -r. *obscurius* CIC. Att. 16, 18, 1 ibi cum ventum expectarem — erat enim villa Valerii nostri, ut -r essem et libenter — ... venerunt. epist. 3, 5, 5 fuit ... mecum -r triduum. SEN. dial. 11, 15, 1 studia, quibus libentius quam femina, -ius quam mater intereram. QVINT. inst. 1, 2, 15 ut ... fiat nobis -r amicus. PS. RVFIN. in psalm. 49, 7 quem -ius habet deus tamquam in mancipio suo. CIC. Quinct. 15 cum isto ... -r vivit (div. in Caec. 29 -issime atque amicissime. Catil. 2, 7 Cael. 57 Lael. 77 Att. 6, 6, 2 epist. 11, 29, 2 NEP. Att. 5, 3 *ibid.* coniunctissime. SEN. epist. 47, 1 SVET. gramm. 16 vita Ter. 11 LAMPR. Alex. 4, 3). CIC. Verr. 5, 43 cum ... defensore tuo tam -r uteretur (Cluent. 46. 61 *al.* Att. 1, 17, 10 *et passim in epistulis.* NEP. Ages. 1, 1 Eum. 4, 3 Phoc. 4, 3 Att. 8, 2 CVRT. 6, 11, 22. QVINT. inst. 5, 9, 14 -r alicuius amicitia uti. GELL. 15, 20, 9 HIER. epist. 34, 3, 2 SVLP. SEV. chron. 2, 8, 4 MACR. sat. 3, 14, 11; *v. etiam p. 253, 71*). *de familiaritate hominum cum rebus, rerum cum hominibus al.*: AVG. civ. 1, 13 p. 23 *corpora* multo -ius atque coniunctius quam quaelibet indumenta gestamus (cur. mort. 3, 5). in psalm. 118 serm. 21, 7 -ius ... graecum verbum sonat. CASSIAN. inst. 5, 4, 2 *virtutem* -ius possident. GREG. M. in euang. 30, 10 in cogitatione sua -ius corpoream creaturam portat. GREG. M. epist. 1, 42 p. 69, 3 Ravennas ecclesia, quae -r vestra est. SERM. Caspari Anecd. p. 320, 18 si *superna* nostrae -r scientiae subiacerent. COLVM. arb. 1, 3 *vitis* parum -r nostro solo venit. 4 *cum verbis discendi et sciendi* (*saepe de familiaritate cum re, i. q. penitus, funditus*): SEN. epist. 94, 47 sententiae -r in animum receptae. 100, 12 haeret ... mihi color eorum non ex recenti conversatione -r, sed summatim, ut solet ex vetere notitia. QVINT. inst. 5, 7, 7 ut totam causam -r norit (6, 4, 8 MIN. FEL. 5, 5. 6, 1 IVST. 27, 3, 11. QVEROL. p. 26, 26 iste illum novit melius atque ille hunc -r. SVLP. SEV. chron. 1, 1, 5). RVFIN. hist. 1, 2, 6 evidentius et -ius Abrahae ... innotuisse (AVG. epist. 164, 14). SVLP. SEV. dial. 2, 13, 7 a Martino ... saepe angelos visos -r et sensimus et experti sumus. GREG. M. moral. 7, 41 scire deum -ius. *sim., ut vid.*: SCHOL. CIC. Gron. A p. 346, 23 St. tabulis pictis -r delectabatur (*i. penitus, eximie?*).

II (*quasi a* 'familia' *ductum*) *per familias singulas*: LIB. col. II p. 252, 24 agros ... acceperunt -r. *dub.* SALV. gub. 7, 87 -r ... nobiles hoc (*sc. hac virtute*) fuere Romani.

***familiāritās, -ātis** *f. a* familiaris. *plur. saepe, ut* CIC. Mil. 21 Balb. 60 nat. deor. 1, 6 *al.* SALL. Catil. 14, 5 VAL. MAX. 8, 7, 7 SVET. Tib. 51, 2 HIL. in Matth. 10, 7 in psalm. 118 samech 3 p. 488, 19 SVLP. SEV. dial. 1, 9, 1. GLOSS. amicitia, οἰκειότης. *inde a* TER. *vocabulum plus centies legitur apud* CIC., *singulis tantum locis apud*: CAES. SALL. LIV. CVRT. PLIN. nat. QVINT. SVET. FLOR. AMM. *de ceteris nota: apud* TER. *ter*, NEP. *8ies*, VAL. MAX. *6ies*, SEN. phil. *7ies*, PETRON. *bis*, TAC. *6ies*, PLIN. epist. *8ies*, FRONTO *5ies*, APVL. *bis*, TERT. (vol. I. III Vind.) *11ies*, IVST. *ter*.

I *de coniunctione* ***hominum cum hominibus*** (*consuetudo vel usus familiarium*): **A** *loci selecti*: CIC. Mil. 21 non ... mea gratia -bus continetur, quae late patere non possunt, propterea quod consuetudines victus non possunt esse cum multis. Deiot. 39 quocum mihi amicitiam respublica conciliavit, hospitium voluntas utriusque coniunxit, -em consuetudo attulit, summam ... necessitudinem ... eius officia ... effecerunt. Phil. 9, 13 recordanti ... multos in nostra -e sermones. p. red. in sen. 12 Lamiam ... saluti meae pro -e ... amicissimum. fin. 1, 69 cum ... usus progrediens -em effecerit, tum amorem efflorescere tantum, ut. Lael. 76 a sapientium -bus ad vulgares amicitias oratio nostra delabitur. LENT. Cic. epist. 12, 15, 2 homo mihi cum -e, tum etiam sensibus in re p. coniunctissimus. NEP. Att. 19, 4 quae coniunctio necessitudinem eorum sanxit, -em reddidit frequentiorem. VAL. MAX. 7, 3 ext. 3 *simplicitate* praecipue -s gaudet. SEN. dial. 5, 24, 3 puerum aetas excusat, ... domesticum -s. epist. 38, 1 disputationes ... audiente populo plus habent strepitus, minus -is *quam epistulae.* PLIN. epist. 2, 13, 10 eum usque ad intimam -em capacem *amicitiae.* 5, 14, 4 societas amicitiarum artissima nos -e coniunxit. accessit vinculum necessitudinis publicae. FLOR. Verg. p. 185 -e continua civitas nobis ipsa blanditur. TERT. nat. 1, 7 p. 69, 2 *de pietate servorum in dominum.* bapt. 12 p. 212, 11 *de conversatione apostolorum cum domino* (*cf.* HIL. trin. 7, 35). resurr. 18 p. 50, 23 Abraham, patrem fidei, divinae -is virum. adv. Marc. 4, 25 p. 506, 6 *creator notus* Israheli secundum -em. ARNOB. nat. 7, 38 conquievisse superorum terrores et ad hominum curam -emque revocatos. AMM. 29, 2, 17. HIER. epist. 60, 10, 3 assiduitas -em, -s contemptum illius fecerat. AVG. civ. 19, 9 p. 369 non ea, qua homines, -e miscentur *angeli.* de duab. anim. 11 -s nescio quomodo repens quadam imagine bonitatis tamquam sinuosum aliquod vinculum multipliciter collo involutum. CORP. IX 259, 7 quod t⟨ant⟩a -e et ⟨indu⟩stria sua singulos ... tueatur et fobeat. *nota*: AVG. gen. ad litt. 11, 28 p. 361, 17 quaedam cum hoc genere (*sc. serpentibus*) -s *diaboli.* *metonymice de familiaribus*: TAC. ann. 15, 50 Senecio, e praecipua -e Neronis. SVET. Tib. 51, 2 omnes ... amicitias et -es, etiam quibus ... curam ... demandaverat, ... afflixit.

B *iuncturae*: *verbales*: -s: coniungit: CIC. part. 88. crebescit: SPART. Hadr. 3, 11. est: cum *aliquo*: TER. Haut. 184 CIC. Quinct. 25 Sest. 29 Vatin. 28 *al.* Att. 8, 3, 2 *al.* FRONTO p. 188, 8 N. VLP. dig. 1, 16, 4, 3 APVL. met. 9, 35 SCHOL. Cic. Bob. Planc. arg. p. 153, 1 St. inter *aliquos*: CAPITOL. Ver. 10, 4. intercedit: TER. Phorm. 583 CIC. epist. 13, 73, 2 FRONTO p. 133, 23 N. manet: CIC. Cael. 61 cum Clodia. patet: CIC. Mil. 21. -em: amplecti: VAL. MAX. 8, 7, 7. appetere: SALL. Catil. 14, 5. aspernari: TAC. ann. 14, 53. augere: CIC. epist. 13, 19, 1 consuetudine cotidiana. LIV. 1, 39, 5 APVL. apol. 73. conflare: TER. Eun. 874. consequi: SIDON. epist. 1, 9, 4. constitutam habere: CIC. epist. 10, 3, 2. copulare: SCHOL. Cic. Bob. Planc.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

arg. p. 153, 1 St. EVGRAPH. Ter. Phorm. 580. effugere: FAVST. REI. serm. p. 312, 25. exstinguere: CIC. Lael. 35 *de querela.* fallere: VOPISC. Prob. 2, 1. habere: CIC. off. 2, 30 EVGRAPH. Ter. Andr. 110. *cf. sub II.* mereri: TERT. idol. 18. ponere: STAT. silv. 2 pr. 1. redintegrare: ARNOB. nat. 7, 33. refrenare: PS. AVG. serm. 293, 3 ab ancillis. sequi: CIC. Verr. 3, 107 NEP. Att. 19, 2. transferre: PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 4, 3. violare: CIC. Sull. 2. -e (*separ.*): deicere: TAC. ann. 13, 46. prohibere: CIC. Phil. 2, 46. a -e: diiungere: CIC. Phil. 2, 23 Pompeium. segregare: GREG. M. epist. 11, 55 p. 330, 17. -e (*instr.*): abundare: CIC. Tusc. 5, 58. cognoscere: EVTR. 8, 4 HIL. c. Const. 2. complecti *aliquem*: PLIN. epist. 3, 11, 5. 4, 15, 1. coniungere: CIC. Balb. 1 Deiot. 13 *al.* epist. 13, 32, 1 coniunctissimos (LENT. Cic. epist. 12, 15, 2). HIRT. Gall. 8, 50, 4 NEP. Att. 12, 1 CVRT. 7, 2, 35 PETRON. 107 PLIN. epist. 5, 14, 4 *v. p. 254, 56* FRONTO p. 180, 12 N. devincire: CIC. epist. 13, 29, 1 ad Q. fr. 1, 2, 4. diligere: SCHOL. Cic. Bob. aer. al. Mil. arg. p. 169, 26 St. florere: CIC. nat. deor. 1, 6 *de domo.* gaudere: STAT. silv. 2 pr. 1. implicare: CIC. Balb. 60 Pis. 70. iungere: VAL. MAX. 5, 5, 1 AVG. civ. 22, 8 p. 571. misceri: AVG. civ. 19, 9 p. 369. sociare: FERRAND. epist. 12. subniti: PLIN. nat. 36, 183. uti: NEP. Att. 9, 3 PROB. Verg. ecl. pr. p. 323. in -em: admittere: CALL. dig. 1, 18, 19 pr. se dare: CIC. Verr. 3, 169. se insinuare: CIC. Caecin. 13 Verr. 4, 157 Att. 2, 24, 2 PS. AVR. VICT. orig. 5, 3. intrare: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 15. pervenire: CIC. Verr. 3, 171 NEP. Eum. 1, 4. recipere: CIC. Phil. 2, 78 ad Q. fr. 1, 2, 5. suscipere: HIL. in psalm. 1, 24. venire: CIC. Verr. 3, 169? epist. 7, 15, 2. ad -em: admittere: LAMPR. Heliog. 10, 4. se applicare: CIC. Cluent. 46. 66. pervenire: EVGRAPH. Ter. Eun. 873. provehi: SACR. Leon. p. 409. vocare: PANEG. 11 (3), 25, 3. -i: admisceri: HIL. in Matth. 10, 7. inhaerere: COD. Theod. 9, 6, 3 *a. 397* (= COD. Iust. 9, 1, 20 GREG. M. epist. 13, 50 p. 417, 4). in -e: habere *aliquem*: SPART. Hadr. 16, 10 EVTR. 7, 21, 2. versari: CIC. Balb. 58.

nominales: -s *alicuius* (*i. cum aliquo*): CIC. Caecin. 13 eius. Rab. perd. 23 Saturnini. Balb. 63. Cluent. 50 Fabriciorum. Cael. 10 *al.* Verr. 4, 157 omnium. Lael. 4 Laeli et P. Scipionis (*cf.* fin. 4, 23). ad Q. fr. 1, 1, 18 et provincialium hominum et Graecorum. CAES. Gall. 5, 3, 5 -e (auctoritate β) Cingetorigis. NEP. Att. 10, 1 Ciceronis et Bruti. VAL. MAX. 8, 7, 7 principum. ASCON. Mil. p. 33 St. TERT. resurr. 26 p. 63, 19 dei (HIL. trin. 5, 23 *cum Moyse.* PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 4, 3. 65, 18, 3. AVG. c. Iul. op. imperf. 6, 20 conditoris). PORPH. Hor. sat. 1, 2, 35 Augusti. PS. AVG. serm. 293, 2 mulierum extranearum. 293, 3 filiae aut alumnae aut ancillae. SVLP. SEV. dial. 1, 9, 1 virginum et monachorum atque etiam clericorum. SACR. Leon. p. 409 caelestium ... -em potestatum. NOT. Tir. 35, 97 rei -s (*i. cum reo?*). mea, tua *eqs.*: CIC. Mur. 10 Sull. 2 *et saepius.* inter *aliquos*: LEP. Cic. epist. 10, 34ᵃ, 3 LIV. 1, 39, 5 GAIVS inst. 3, 145. *alicuius rei* (*i. exercita per aliquam rem; aliter v. sub II*): SEN. benef. 6, 29, 2 convictus. ARNOB. nat. 3, 8 usu et -e sermonis. HIL. trin. 6, 43 *Ioanni* per -em amoris recumbenti in pectus. in psalm. 118 samech 3 p. 488, 19 nominum. 6 p. 491, 3 consiliorum. AVG. quaest. hept. 2, 151 conspectus. RVRIC. epist. 1, 13 p. 366, 23 epistulae. *epitheta*: -s: antiqua: LAMPR. Diad. 8, 4 PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 4, 3. apostolica: HIL trin. 7, 35. arcana: PLIN. epist. 6, 22, 3. arta: VAL. MAX. 5, 5, 1 PLIN. epist. 3, 11, 5. 4, 15, 1 *al.* FRONTO p. 180, 12 N. assidua: HIL. in psalm. 118 samech 6 p. 491, 3. assimulata: CIC. Cluent. 36. aulica: PS. RVFIN. in Am. 4, 1—3. blanda: HIL. in psalm. 118 samech 3 p. 488, 19. cara: VOPISC. Prob. 2, 1. clara: PETRON. 80, 3. continua: FLOR. Verg. p. 185. divina: TERT. resurr. 18 p. 50, 23 *v. p. 254, 60.* HIL. in psalm. 1, 24. egregia: CIC. Cael. 31. fida: CIC. off. 2, 30. fidelis: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 16. frequens: NEP. Att. 19, 4 *v. p. 254, 51.* individua: TERT. bapt. 12 p. 212, 11. infesta: FAVST. REI. serm. 22 p. 312, 25. inhonesta: PS. AVG. serm. 293, 2. insignis: PROB. Verg. ecl. pr. p. 323. intima: CIC. Balb. 58 NEP. Eum. 1, 4 Att. 9, 3 *al.* CVRT. 7, 2, 35 TAC. hist. 1, 46. iucunda: CIC. epist. 13, 29, 1. iuvenilis: TAC. ann. 14, 4. lubrica: ZACCH. 3, 3 p. 1152ᴮ *monachorum cum mulierculis.* magna: TER. Haut. 184 Eun. 874 CIC. Balb. 1 Phil. 10, 2 epist. 15, 14, 6 QVINT. inst. 5, 13, 30 EVGRAPH. Ter. Eun. 873. mediocris: EVTR. 8, 4. memorabilis: CIC. Lael. 4. nimia: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 16 LAMPR. Heliog. 10, 4. perversa: PS. AVG. serm. 293, 2. pervetus: CIC. epist. 13, 59. praecipua: SCHOL. Cic. Bob. aer. al. Mil. arg. p. 169, 26 St. propinqua: MART. CAP. 5, 435. regia: HIL. op. hist. frg. 1, 3. religiosa: SCHOL. Cic. Bob. Planc. arg. p. 153, 1 St. secreta: PS. AVG. serm. 293, 5. sedula: FERRAND. epist. 12. specialis: IVNIL. 2, 15 p. 508, 6. suavis: AVR. Fronto p. 85, 14 N. sueta: TAC. ann. 13, 46. summa: CIC. Phil. 6, 1 Sest. 29 *al.* SPART. Hadr. 16, 10 SCHOL. Cic. Bob. Planc. arg. p. 153, 1 St. suspecta: PS. AVG. serm. 293, 3 FAVST. REI. serm. 22 p. 312, 25. tanta: CIC. Cael. 58. 61 *al.* FRONTO p. 188, 8 N. CAPITOL. Ver. 10, 4. *cf.* FRONTO p. 133, 23. vetus: CIC. Q. Rosc. 25 SEN. benef. 5, 25, 2 FRONTO p. 133, 23 N. APVL. met. 9, 35 LAMPR. Diad. 8, 5. ulterior: CALL. dig. 1, 18, 19 pr. Romana (*i. cum Romanis*): IVST. 31, 4, 8. -is: aetas: AVR. Fronto p. 85, 14 N. debitum (*i. officium*): TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 321, 1. exitus: CIC. Cluent. 36. fides: TERT. nat. 1, 7 p. 69, 2. imago: PANEG. 11 (3), 16, 1. indicium: TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 492, 4 MART. CAP. 5, 435. ius: VAL. MAX. 7, 8, 9 PAVL. dig. 41, 2, 41 pr. GELL. 13, 3, 4 ARNOB. nat. 5, 29 IVST. 7, 3, 3. 16, 5, 15. licentia: CIC. Pis. 76. membra: SEN. amic. p. 30. necessitudines: CIC. Planc. 72. nota: SEN. benef. 5, 25, 2 PLIN. paneg. 23, 2. notitia: GREG. M. past. 1, 10. officia: CIC. Verr. 2, 94 PLIN. paneg. 85, 5. praerogativa: TERT. bapt. 12 p. 212, 11. sacra: PETRON. 80, 3. signum: CIC. Cael. 31 QVINT. inst. 5, 13, 30. usus: CIC. epist. 13, 52.

II *translate de relatione* ***hominum*** *et* ***rerum*** *vel rerum inter se*: **A** *de inclinatione hominis in rem* (*consuetudo, assuetudo*): COLVM. 1, 7, 3 fundum ..., qui colonos indigenas haberet, et tamquam in paterna possessione natos iam inde a cunabulis longa -e retineret. SEN. dial. 4, 12, 3 nihil est tam ... arduum, quod non humana mens vincat et in -em perducat assidua meditatio. 9, 10, 2 *natura consuetudine* in -em gravissima adducens. EMPOR. rhet. p. 564, 23 cavenda est illa turpissimi vitii -s qua (AMBR. epist. 5, 21 se -i vitiorum dedisse). HIL. trin. 3, 25 *Iudaei* in dei nomine per legis -em non admodum rudes. in Matth. 4, 23 -e iurandi (*ibid.* sacramenti consuetudo). 20, 9 petendi. PRISCILL. tract. 4, 75 mortalium sensus rerum saecularium -e captivi. HIER. epist. 45, 2, 2 lectio assiduitatem, assiduitas -em, -s fiduciam fecerat (*cf. p. 254, 64*). AVG. civ. 19, 11 p. 371 -em non habent cum scripturis (doctr. christ. 2, 9, 14 facta quadam -e cum ipsa lingua divinarum scripturarum). serm. 20, 2 ne quandam -em et amicitiam cum peccato ... faciamus. CHROMAT. in Matth. 7, 2 inutilium verborum. **B** *de affinitate rerum inter se*: GAIVS dig. 19, 2, 2, 1 -em aliquam habere videntur emptio et venditio (*sim.* inst. 3, 145). TERT. pudic. 4 habet et fides quorundam nominum -em. resurr. 3 p. 29, 24 communes ... sensus simplicitas ipsa commendat et ... -s opinionum.

synonyma et opposita: acceptio: IVNIL. 2, 15 p. 508, 6. affinitas: GELL. 13, 3, 4 EVGRAPH. Ter. Phorm. 580. amicitia: *adde* CIC. Rab. perd. 23 ad Q. fr. 1, 1, 16 PAVL. sent. 5, 25, 13 NOT. Tir. 35, 95 *coll.* 35, 93. *cf.* PAVL. dig. 41, 2, 41 pr. communio: GREG. M. epist. 11, 55 p. 330, 17. coniunctio: CIC. Phil. 14, 16 epist. 13, 29, 1 VLP. dig. 1, 16, 4, 3 EVGRAPH. Ter. Andr. 110. consuetudo: *v. vol. IV p. 560, 77. adde* CIC. off. 1, 53 (*cf.* Verr. 3, 169). gratia: CIC. Att. 12, 7, 1. hospitium: CIC. Deiot. 13 epist. 13, 32, 1 *al.* necessitudo: *adde* CIC. Mur. 7 epist. 10, 3, 2 *al.* officium: DOLAB. Cic. epist. 9, 9, 2. sodalitas: NOT. Tir. 35, 95 *coll.* 35, 99. usus: *adde* CIC. part. 88. *opp.* levis notitia: PAVL. dig. 50, 16, 223, 1.

familiāriter *adv. v. p. 252, 64.*

familiemptor *v.* familia *p. 237, 76.*

familiola, -ae *f. a* familia *deminutive. fere de servitio.* PS. AMBR. serm. 42, 2 offeramus -ae nostrae, ut fidem ... accipiat. epist. 2, 13 -am suam ingenuam fecerunt. HIER. epist. 108, 2 de proximis et -a, quam ... de servis et ancillis in fratres sororesque mutaverat. 123, 18 obsessam -am ... fame cernis contabescere.

familiōsus, -a, -um *a* familia. *servorum plenus.* PORPH. Hor. epod. 2, 65 'ditem' (*sc. domum*): frequentem ac -am (*cf.* SCHOL. Hor. gloss. *v ad h. l.*). *Hey.*

fāminō *v.* for (-ari).

famis *v.* fames. **famix** *v.* famex. **fāmōsē** *v. p. 259, 46.*

fāmōsis (-e) *cf.* famosus. *i. q. omnibus notus, celeber*: VIRG. gramm. epist. 3 p. 148, 1 H. -is et ventilabilis quaestio.

fāmōsitās, -ātis *f. a* famosus. GLOSS. ignominia, ἀτιμία, κακοφημία. *i. q. infamia*: TERT. spect. 23 damnandos eos ... ademptis bonis dignitatum in quendam scopulum -is. VLP. frg. Vat. 324 ob turpitudinem et -em prohibentur quidam cognituram suscipere.

ᴿ**fāmōsus**, -a, -um *a* fama. VARRO ling. 6, 55 hinc (*i. a verbo* fandi) fama et -i. NON. p. 305 fama est ... infamia, unde et -um dictum est infame. famus-: VLP. reg. 16, 2 *C m. pr.* (*vel* famiss-); *cf.* LEONT. vita Ioh. Mis. 36 *p. 259, 20 sq.* *superl.*: GELL. 6, 3, 52. APVL. apol. 78 *saepe.* *comp.*: ORIG. in Matth. 18, 55 p. 1687ᴮ. NIGID. Gell. 4, 9, 12 quodsi ... omnia istiusmodi inclinamenta nimium ac praeter modum significant et idcirco in culpas cadunt ut 'vinosus' ..., '-us', cur *eqs.* HIER. in Am. 1, 2 p. 245 λαλητός, id est loquens sive -us et frequenti sermone celebratus. GRAMM. suppl. 281, 13 -us tam in bona, quam in mala cogitatione, infamis tantum in mala (ISID. diff. 1, 208 DIFF. ed. Beck p. 56, 8 GLOSS. V 198, 14. *cf.* VIRG. gramm. epist. 2 p. 127, 29 *pronomen* 'ille' ... 'famosi' intellectus sive in bonam sive in contrariam accipitur partem). GLOSS. turpiter agens, ἄτιμος, ἀτιμοποιός, ἄσημος, κατάφημος, κακόφημος, ἀνώνυμος. -um περιβόητον. -a mancipia ἄτιμα ἀνδράποδα. *legitur inde a* PLAVTO. *abest a* TER. RHET. Her. CATVLLO PVBLIL. LVCR. CAES. NEP. VERG. TIB. PROP. *al.* [*probabili coniect. restitutum*: STAT. silv. 5, 1, 93 nulla ... -a (*Salmas.*, fumosa *codd.*) signatur lancea penna (*cladem acceptam indicante*). *cf.* TERT. nat. 1, 10 p. 80, 2 *p. 257, 30 et* IVV. 8, 8, *ubi* -os *trad. in dett. pro* fumosos. *corrupt. vel dub.*: CAPITOL. Pius 8, 9 Repentinus †-a percussus est, quod *eqs.* SCHOL. Verg. Veron. Aen. 4, 176 *Fama* -um voce (*lect. dub.*) c⟨aput⟩ sideribus audet inserere.]

I ***quod fama sequitur, quod in sermone omnium est***: **A** *in malam partem: i. q. diffamatus,* ***malae famae, infamis***: **1** *in universum (substantivi loco p. 257, 3)*: *de hominibus* (*accedit passim abl. caus.* [*cum partic. p. 257, 2*], *in c. abl. ibid. l. 4,* pro *ibid. l. 7*): HOR. sat. 1, 4, 5 quod malus ac fur, quod moechus foret ... aut alioqui

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-us. TAC. hist. 4, 41 crebris ... delationibus -os. ann. 3, 7 -am veneficiis Martinam (*cf.* 2, 74 infamem). 6, 30 *illi* perdito Scauro -i. 11, 25 -os probris. 16, 14 Chaldaeorum arte -um (PS. AVG. serm. 33, 2 -issimus erat in arte magica). AMM. 15, 3, 8 hominem ... coalita pravitate -um. AVG. epist. 87, 5 p. 401, 21 episcopum vestrum -issimum et pessime diffamatum. *adde*: COD. Theod. 16, 5, 13 (*a. 384*) Eunomiani ... pro suis erroribus -a sunt nomina. *de rebus*: GAIVS dig. 36, 1, 65 (63), 10 in -is et turpibus nominibus. GELL. 6, 3, 52 superbia illa Rhodiensium -issima. APVL. met. 5, 31 domus meae -a fabula. FIRM. math. 1, 7, 3 -i sceleris ... infamia (AVG. epist. 50, 1 immanitatis vestrae -issimum scelus). AVG. epist. 108, 6 p. 619, 1 -i criminis reos. in psalm. 78, 2 p. 1010 saevitia -issima. PETR. CHRYS. serm. 90 p. 453^{B} -issima *sterilitas*.

2 *speciatim*: α *propter impuritatem, lasciviam*: *de hominibus* (-a *substantivi loco l. 19*): PLAVT. Cas. 991 qui ... me ... -um fecit flagitiis suis. CATO or. frg. 57, 1 (Gell. 9, 12, 7 Non. p. 168) nisi qui palam corpore pecuniam quaereret, ... etsi -us (*Non.*, famulosus *Gell.*) et suspiciosus fuisset. LVCIL. 419 et formosus homo fuit et -us. CIC. de orat. 2, 277 (*dictum Egilii*) me ad -as vetuit mater accedere (rep. 4, 6 si qua erat -a, ei cognati osculum non ferebant. OV. am. 1, 5, 11 -a [*P*, formosa *S*] Semiramis. 3, 14, 6 sola ... -am [formonsam *P*] culpa professa facit. LIV. 39, 43, 2 -am mulierem [VLP. dig. 38, 17, 2, 4 LAMPR. Alex. 25, 10 AVG. epist. 65, 2. SVET. Tib. 35, 2 feminae]. MART. 2, 39, 1 -ae ... moechae [2, 47, 1]. LACT. inst. 13, 15, 18 meretricem -issimam. VLP. reg. 16, 2 si -a⟨m⟩ quis uxorem duxerit). HOR. sat. 2, 7, 51 dimittit *me meretricula non* -um (SCHOL. mala laborans fama). carm. 3, 3, 25 Lacaenae ... adulterae -us hospes (SCHOL. infamis, qui fidem violarit hospitii, hospitis coniugem rapiendo). FEST. p. 285, 27 (*lect. mutil.*). IVST. 22, 1, 5 apud utrumque sexum -us. AVSON. 259, 8 Otho -us. *adde*: TERT. nat. 1, 10 p. 80, 2 -um (fu- *A*) et deminutum caput (*cf. ibid.* corpore impuro). *accedit abl. causae*: TAC. ann. 6, 47 multorum amoribus -a Albucilla. SVET. Claud. 16, 1 corruptelis adulteriisque -um (SPART. Sept. Sev. 18, 8). *adde*: PRVD. c. Symm. 1, 116 Herculeus mollis pueri -us amore ardor.
adiungitur dei nomini metonymice usurpato: OV. epist. 9, 134 turpia -us corpora iunget Hymen. *de rebus*: COPA 3 ebria -a (fu- *M*) saltat lasciva taberna (COD. Theod. 7, 13, 8 [*a. 380*] -arum ministeriis tabernarum). HOR. carm. 3, 15, 3 tandem nequitiae fige modum tuae -isque laboribus. OV. am. 3, 6, 78 -us quae notet ora pudor. VAL. MAX. 9, 1, 6 -a iniuria nobilium iuvenum. PORPH. Hor. sat. 2, 8, 26 *digitus* -us (*cf. vol. V p. 1127, 38*). LACT. inst. 1, 17, 9 ex -o Martis stupro. AVR. VICT. Caes. 14, 7 Antinoi ... -o ministerio. SCHOL. Cic. Bob. Planc. 87 p. 168, 12 St. Gabinium lacerat quasi -ae impudicitiae. MACR. sat. 2, 2, 11 -o amore *Laidis*.

β *propter luxuriam, ignaviam* (*de hominibus et de rebus*): LVCAN. 7, 277 ite per ignavas gentes -aque regna *orientis* (ADNOT. -a sunt malae famae). IVV. 6, 83 -a ... moenia Lagi. 15, 46 -o ... Canopo. SVET. Vit. 2, 2 praela⟨u⟩tus ... -usque cenarum magnificentia. 13, 2 -issima ... cena (AVSON. 258, 7 -e Vitelli. *cf.* SIDON. carm. 5, 325 Vitelli ... -i ventris). CAPITOL. Ver. 88 villam ... extruxit ... -issimam.

γ *propter turpia lucra sim.*: *de rebus*: GLOSS. -ae opes αἰσχρὰ κέρδη. SALL. Iug. 15, 5 regis largitionem -am impudentemque. ASCON. Corn. I arg. p. 47, 10 St. turpiaque et -a ... lucra. TAC. hist. 2, 97 -um *proconsulatum* (*opp.* integrum). *de hominibus*: TAC. ann. 13, 23 exercendis ... sectionibus -us. LAMPR. Alex. 17, 3 -us crimine furtorum. CLAVD. 18, 198 (*de Eutropio*) institor imperii, caupo -us honorum.

δ *t. t. iuris publici: de hominibus, qui aut quaestum inhonestum exercent aut ob famosum aliquod delictum deteriore iure sunt*: CALL. dig. 48, 19, 28, 16 maiores nostri ... severius ... -os quam integrae famae homines punierunt. VLP. dig. 3, 2, 2, 5 omnes propter praemium in scaenam prodeuntes -os esse (12, 2, 9, 2. 26, 10, 3, 18. 48, 13, 8, 1 qui furanti sinum praebuit ..., -us efficitur. PAVL. dig. 3, 2, 6, 6 mandati te si condemnavero, -um facio [*infra* infamis sit]. 3, 2, 14. 4, 3, 29 pr. -um non fieri. sent. 2, 31, 15 efficitur [5, 4, 9. 20 COLL. Mos. 7, 5, 6]. *al.* MARCIAN. dig. 49, 14, 18, 7 COD. Iust. 2, 11 [12], 16). VLP. dig. 3, 2, 6, 1 inter -os habetur. MARCIAN. dig. 48, 2, 13 -i accusantes ... admittuntur. MOD. dig. 48, 4, 7 pr. -i, qui ius accusandi non habent.

B *latiore sensu i. q.* **sermonibus celebratus,** *omnibus notus* (*passim accedit* ille): 1 *de hominibus* (*et in bonam et in malam partem*): PETRON. 70, 10 etsi prasinianus es -us. CALL. dig. 48, 19, 28, 15 -os latrones (*cf.* MOD. dig. 49, 1, 16 insignes. PAVL. dig. 1, 15, 3, 1 nisi si qua tam atrox tamque -a persona est *eqs.* APVL. met. 7, 5 praedo -us Haemus. 7, 12 *cf.* IVVENC. 4, 601 -o nomine latro. AMM. 24, 2, 4 -i nominis latro). APVL. met. 10, 18 -os ... gladiatores (*cf. p. 258, 32*). PORPH. Hor. epist. 2, 1, 81 -issimi comoediarum ⟨actores⟩. FIRM. math. 3, 2, 18 magos [ac] -os ... vel philosophos opinatos. 3, 4, 27 oratores (SCHOL. Cic. Bob. Arch. 6 p. 177, 14 St. *Hortensius* ... -osi[or] oratoris nomen obtinuit). math. 3, 6, 10 *illa constellatio* faciet ... -os vel quodam honore nobilitatos. AVR. VICT. Caes. 42, 17 captis -is regibus. HIL. op. hist. frg. 2, 5 p. 636, 2 -issimum illum Scyrum. HIER. epist. 58, 6, 3 fidelis et -us tuorum quondam dispensator. VVLG. gen. 6, 4 isti (*gigantes*) sunt potentes a saeculo viri -i. Ezech. 23, 10 et factae sunt -ae mulieres. RVFIN. hist. 4, 15, 47 -issimus *martyr* (περιβόητος). *al.* AVG. civ. 18, 17 p. 276, 32 illa maga -issima Circe. AVELL. p. 33, 18 -issimus ille Antonius. CHRON. Alex. chron. I p. 128, 304 -i philosophi. IORD. Get. 33, 199 rex ille -issimus Ardaricus. 43, 227 Attila -us et multarum victoriarum dominus. CORIPP. Iust. 3, 272 -os ... tyrannos. FACVND. defens. 8, 1 p. 711^{B} in sic admirabilibus et -issimis viris. *al.* *adde*: ORIENT. comm. 1, 321 -os despice vultus (*de insigni forma; syn.* 1, 344 laudatam faciem). *de nationibus*: AVIEN. orb. terr. 1253 -um ... Persam (*cf. infra l. 66*). CLAVD. 3, 324 (*de Hunnis*) genus ... quo non -ius (animosius *al.*) ullum arctos alit. *cf.* ENNOD. carm. 2, 18, 5 Hyperboreis -um germen in arvis. *indicatur causa*: *abl.*: TAC. hist. 1, 10 vir secundis adversisque iuxta -us. APVL. met. 11, 21 sobriae religionis observatione -us. IVL. VAL. 3, 28 regina ... pulchritudine -issima. AVIEN. Arat. 581 -a ... Maia prole dei. in *c. abl.*: FIRM. math. 3, 2, 18 sacerdotes in magica ... opinione -os. RVFIN. hist. mon. 27 -issimum in dei gratia (*syn.* insignis). *indicatur, quibus finibus fama se teneat* (*cf. infra l. 77*): VVLG. Iudith 8, 8 erat haec in omnibus -issima. RVFIN. hist. mon. 7 p. 410^{C} -issimus in omnibus Thebaidae finibus habebatur.

2 *de rebus* (*bestiis infra l. 30*): HOR. ars 469 nec ... ponet -ae mortis amorem *poeta insanus* (*cf. infra l. 26 et 74; hic fortasse ambiguae notionis, cf. A 1*). COLVM. 10, 244 -a ... coriandra. LVCAN. 4, 654 -a vetustas (PHOC. carm. de Verg. 56). STAT. silv. 1, 1, 67 *Curtius*, cuius ... -i ... lacus nomen memorabile servant. TAC. hist. 3, 38 nota per eos dies *illius* mors (*cf. supra l. 22*) et -a fuit. 5, 2 -ae urbis supremum diem (RVFIN. hist. 3, 5, 4 magnificae et -issimae civitatis Hierusalem. COSMOGR. 1, 6 oppida. *al.* IORD. Get. 16, 92 Marcianopolim, ... urbem -am). PLIN. epist. 6, 23, 1 causam ... pulchram ... et -am. SVET. Cal. 19, 2 -orum equorum. FLOR. epit. 3, 7, 6 victoria. FRONTO p. 37, 16 N. lineam istam (*sc. margaritarum*) -am atque celebratam. APVL. met. 4, 13 gladiatores ... -ae manus (*genet.*). 9, 18 hac ipsa ... -a castitate ... instinctus. 10, 12 illius ... senis -a atque fabulosa fortuna. apol. 78 illas -issimas litteras. TERT. anim. 30 p. 350, 3 solitudines -as retro. PANEG. 10 (4), 16, 6 saevissimorum regum -a supplicia. PASS. Mar. Iac. 4 p. 50, 19 quasi ad -am sedem fidei. CAPITOL. Alb. 6, 7 praeturam egit ... -issimam (*cf.* MARCELL. chron. II p. 101, 521, 32 -issimum ... consulatum). ITIN. Alex. 39 amnes (COSMOGR. 1, 20 flumina ... -a. SCHOL. Hor. carm. 4, 14, 25. *cf.* AMM. 23, 6, 65 duo -i nominis flumina). FIRM. math. 1, 7, 3 -i sceleris ... infamia. AVR. VICT. Caes. 4, 2 Drysadarum -ae superstitiones. HIL. ad Const. 2, 10 locuturus tecum sum ... sub publica conscientia, ... sub lite -a. c. Const. 11 querela. trin. 12, 44 principum -a opera. AVIEN. Arat. 258 -a *Lycaonis* ... commenta. AVSON. 456, 2 freti Siculi -a portenta. ITIN. [Silv.] 23, 7 -issimum martyrium. HIER. psalt. sec. Hebr. 40, 3 eduxit me de lacu -o, de luto caeni. in Ezech. 11, 37 p. 432 -a est visio et omnium ecclesiarum Christi lectione celebrata. epist. 53, 1, 4 -issimam Solis mensam. in Is. 65, 20 p. 791 in loco *sacrae scripturae* -issimo. in Gal. 3, 14 p. 436 -issima quaestio (RVFIN. orig. princ. 2, 5, 4 hist. 5, 27 [πολυθρύλητος] AVG. civ. 15, 11 p. 77, 22 D.). RVFIN. hist. 3, 5, 4 in ipso ... -issimo (περιβοήτῳ) ... templo (CASSIOD. chron. 58. *cf.* ENNOD. opusc. 2, 107 p. 320, 7 -is ... delubris; *cf. infra l. 71. 77*). Greg. Naz. orat. 7, 17 Aegypti ... -issimae plagae. Orig. in gen. 5, 3 illa -issima fabula. PRVD. psych. 64 -um ... tropaeum (*sc. caput Holofernis*). CLAVD. 26, 285 clades ... -um vulgavit iter. NOVELL. Theod. 1, 1 viris ... -ae doctrinae. FAVST. REI. grat. 2, 9 p. 82, 26 -i ... exundatio ... diluvii. IVL. HON. cosmogr. A 50 montes (CASSIOD. inst. div. 25 COSMOGR. 1, 4 *al.*). GILD. Brit. 20 chron. III p. 36, 5 famis dira ac -issima. CASSIOD. inst. div. 22 -orum palma certaminum. CORIPP. Iust. 3, 386 -a ... regna. IORD. Get. 41, 217 in hoc -issimo bello. VEN. FORT. carm. praef. 6 opusculum (*opp.* latens). COSMOGR. 1, 3 oceani orientalis -ae insulae sunt. *al.* *indicatur causa*: *abl.*: PLIN. epist. 2, 11, 1 accipe ..., quod per hos dies actum est, personae claritate -um. PANEG. 12 (2), 14, 2 -a naufragiis maria (*cf.* AVIEN. orb. terr. 539 periclis saepe carinarum -a Ceraunia). 12 (2), 22, 4 Persis (*cf. supra l. 10*) ... multis Romanorum ducum -a funeribus. RVF. FEST. 13 Cyprus -a divitiis. MART. CAP. 6, 641 Formiae ... Laestrygonum habitatione -ae. 6, 651 Acheron infernae fabulae errore -us. 6, 655 Phlegra ..., proeliorum ... immanium temeritate -a. PS. RVFIN. in Os. 1, 1 *sq.* p. 963^{A} -um miraculis tempus. SCHOL. Hor. carm. saec. 69 templa (*cf. supra l. 53*) -a cultu et magnitudine. *genet.*: APVL. met. 10, 11 mandragorum illum gravedinis compertae -um. de: TERT. nat. 1, 18 p. 90, 23 de bestiis -a mors (*cf. supra l. 22*). resurr. 13 p. 42, 6 alitem ... de singularitate -um. pro: ANON. de mach. bell. 18 -i pro magnitudine fluminis (*cf. supra l. 39 sq.*). *indicatur, quibus finibus fama se teneat*: VVLG. II Macc. 2, 23 -issimum (περιβόητον) in toto orbe templum (*cf. supra l. 53*). AVG. civ. 15, 21 p. 105, 17 D. vanas ... glorias -i in terra nominis. *nota*: -ior *plane i. q. notior*: ORIG. in Matth. 18, 55 p. 1687^{B} alia expositio, quae -ior est eis, quae iam tradita sunt.

-us *i. q.* εὐδαίμων: CHRON. Alex. chron. I p. 106, 164 Arabia -a (p. 108, 172 Arabi -i ...; isto ... nomine nominatur ab omnibus Arabia -a; *cf. ibid.* lib. gener. 201 eudemones; ... eudemon).

II *i. q.* **famae malae plenus:** A carmina, libelli *sim.*:

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cf. LYD. mag. 3,46 στίχοι ⟨ἤθους⟩ τοῦ λεγομένου παρὰ μὲν Ῥωμαίοις φαμώσον, καθ' ἡμᾶς δὲ βλασφημίας. HOR. sat. 2, 1, 68 -is . . . Lupo cooperto versibus. epist. 1,19,31 nec sponsae laqueum -o (PORPH. infami) carmine nectit (SEN. contr. exc. 5,6 numquid carmen -um composui? TAC. ann. 16, 29. SVET. Tib. 28 adversus convicia malosque rumores et -a de se ac suis carmina. vita Lucani p. 51 VLP. dig. 28, 1, 18,1 PAVL. sent. 5,4,6.15 CHAR. dig. 22,5,21 pr. ARCAD. dig. 22,5,21 pr. PORPH. Hor. sat. 2,1,83 cum ille -a vellet intellegi '*mala' carmina*). TAC. ann. 1,72 cognitionem de -is libellis (SVET. Aug. 55. SATVRN. dig. 48, 19, 16 pr. falsa et -i libelli. PAVL. sent. 5, 4, 1. 17 AMM. 20, 4, 10. DIG. 47, 9, 10 de iniuriis et -is libellis. COD. Iust. 9, 36, 1.
speciatim i. q. libelli delatorii ad imperatorem vel praesidem vel iudicem missi: EDICT. imp. Constant. de accus. [Corp. III 12043] 37 placet . . . -os libellos non admitti. COD. Theod. 9, 34, 3 [*a. 320*] -is libellis fides habenda non est. 9, 34, 7 [*a. 365—373*] -orum infame nomen est libellorum. *cf.* OPTAT. 1, 17 p. 19, 4 per -am nescio quam . . . epistulam reus appellatus est. COD. Theod. 9, 34, 4 [*a. 328*] -a scriptio libellorum, quae nomine accusatoris caret, minime examinanda est *eqs.* 9, 34, 10 [*a. 406*] -am seriem scriptionis. *al.* LEONT. vita Ioh. Mis. 36 p. 72, 5 Gelzer ἤρξαντο κατ' ἀλλήλων δίδειν φάμουσα [*E*, φαμοῦσα *A B*] τῷ . . . βασιλεῖ. *ibid.* l. 11 τὰ δοθέντα αὐτῷ φάμουσα [λοιδορίας *C*]). SVET. Iul. 73 -a epigrammata *Calvi*. Dom. 8,3 scripta -a vulgoque edita, quibus primores viri ac feminae notabantur. SPART. Hadr. 15, 5 Heliodorum -issimis litteris lacessivit. PS. AVR. VICT. epit. 4, 8 lepidissime -o elogio vulgatum. HIL. c. Const. 2 nihil in eam *sectam* . . . -um . . . scripsi.

B iudicia *sim., quibus -i efficiuntur rei damnati* (*cf. supra I A 2 δ*): SVET. Tib. 35, 2 -i iudicii notam sponte subibant (VLP. dig. 3, 1, 1, 10. 12, 2, 9, 2. 50, 17, 104 *al.* SCHOL. Cic. Bob. Flacc. 42 p. 103, 10 St. 'turpissimis iudiciis' -is, ut saepe iam dictum est). *cf.* MARCELL. dig. 4, 1, 7, 1 actionem -am constituere (VLP. dig. 2, 4, 10, 12. 3, 2, 6, 1. 4, 3, 1, 4. 37, 15, 5, 1. 40, 14, 6. 47, 10, 7 pr. *al.* PAVL. dig. 3, 2, 7. 3, 3, 73 MACER dig. 48, 19, 10, 2 COD. Iust. 5, 21, 2). VLP. dig. 44, 7, 36 ex -is causis (46, 3, 7 *ter.* frg. Vat. 340^{b}). VLP. dig. 43, 16, 13 neque 'unde vi' neque aliud edictum -um est. PAVL. dig. 4, 8, 32, 6 de -o delicto.

synon.: turpis (ASCON. Corn. I arg. p. 47 St.), invisus (TAC. hist. 2, 97), pessime diffamatus (AVG. epist. 87, 5 p. 401, 21). celebratus (FRONTO p. 37, 16 N.), fabulosus (APVL. met. 10, 12), opinatus (FIRM. math. 3, 2, 18), lectione celebratus (HIER. in Ezech. 11, 37 p. 432), magnificus (RVFIN. hist. 3, 5, 4), insignis (RVFIN. hist. mon. 27), admirabilis (FACVND. defens. 8, 1 p. 711^{B}). *nota annominationem*: LVCIL. 419 (formosus). *opponuntur*: integer (TAC. hist. 2, 97), integrae famae (CALL. dig. 48, 19, 28, 16). latens (VEN. FORT. carm. praef. 6).

adv. **fāmōsē**. TERT. adv. Marc. 1, 22 p. 320, 14 *medicus*, qui nutriat morbum . . ., quo pretiosius aut -ius curet. AVR. VICT. Caes. 20, 23 *uxorem* adeo -e complexus est, uti *eqs.*

deriv.: famositas. *cf.* famosis. *Vetter.*

famul, famula *v.* famulus.

famulābundus, -a, -um [*a* famulari. *Th.*]. *i. q. famulans*: ITALA Dan. 7, 14 (Tert. adv. Marc. 3, 7 p. 387) data est ei potestas regia . . . et omnis gloria, -a (πάντες οἱ λαοὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι δουλεύουσι; *scriptum fuisse videtur* δουλεύουσαι. VVLG. servient).

famulāns, famulanter *v.* famulor.

famulāris, -e [*a* famulus. *Th.*]. [*dub.*: SEN. Herc. O. 564 *v. p. 268, 63*.] 1 *i. q. famulo conveniens, ad famulum pertinens*: CIC. Tusc. 1, 116 *Codrus* se in medios immisit hostes veste -i (VAL. MAX. 5, 6 ext. 1 -em cultum induit. *cf.* 6, 7, 3). OV. met. 15, 597 quem . . . si Romam intrarit, -ia iura daturum (*cf.* 15, 595 rex erit). VAL. MAX. 6, 8, 3 -is . . . fidei robur admiror. SEN. Tro. 747 iugum. DRAC. Orest. 503 amor. *nota*: VAL. FL. 2, 268 *Hypsipyle Thyadis habitum induens* hederis . . . ligat -bus artus (*i. quales habent famulae dei*). *pro genetivo*: SEN. Herc. O. 837 -is illum retinet . . . manus. Thy. 901 turba (STAT. Ach. 741). *acc. sing. neutr. pro adverbio*: STAT. silv. 3, 1, 40 veni nec turbidus ira nec -e timens (*appellatur Hercules*).
2 *i. q. subditus*: TERT. apol. 21 populum vectigalem et -em sibi.

famulātio, -ōnis *f. a* famulari. NON. p. 206 -o plerumque genere feminino, masculino (*i.* famulatus) Cicero. *plur.*: *l. 79*. GLOSS. δουλεία. servitus. *i. q. famulatus*: PS. HIER. epist. 18, 3 p. 184^{C} si . . . Christi corpus pia plebi -e distribuis. PAVL. NOL. epist. 23, 4 p. 161, 5 sancti fratris famulatum . . . fide capiendae benedictionis admisi. benedictio enim mihi erat sancta in nomine dei -o. PETR. CHRYS. serm. 114 p. 513^{D} melior est devota -o, quam vaga et praesumpta libertas. ALC. AVIT. epist. 85 p. 95, 12 vobis . . . etiam praesentium litterarum -o offertur (*cf. p. 261, 5*). CASSIOD. var. 6, 18, 4 quod Romanae copiae laudabili -e serviret. 8, 33, 4. 9, 24, 3 inoffensa -e. 11, 37, 4 exemplum liberae -is. in psalm. 73, 14 cum *peccatores* a diaboli -e diviserit. COD. Iust. 12, 17, 2 nostrae pietatis -bus adhaerentes decani.

famulātōrius, -a, -um [*a* famulari. *Th.*]. *i. q. famularis*: TERT. nat. 2, 14 mendicitas. anim. 33 animae humanae pro vita et meritis genera animalium sortiantur . . . subigendae quaeque in -is (*sc. animalibus*).

famulātrīx, -īcis *f. a* famulari. [*dub.*: DON. Ter. Andr. 30 coquina medicinae -x (*dett.*, adulatrix *meliores*) est.] *i. q. famulans, adiective de rebus*: SIDON. carm. 2, 128 penna. MAX. TAVR. hom. 73 -x *Petrum* unda custodiens. VEN. FORT. vita Hil. 4, 13 crescebat . . . opinio -x virtutum.

famulātum, -ī *n.* GLOSS. -um servitium *ad* famulatus *pertinere videtur.* PS. FVLG. RVSP. serm. 53 p. 922^{C} (*in oratione homoeoteleutis abundante*) benedictione dominica cumulatum canorae vocis tibi restitutum est -um (*i. famulitium; novatum, ut videtur, propter praecedens* cumulatum). *cf. etiam p. 261, 63.*

×**famulātus**, -ūs *m.* [*a* famulari *vel* famulus. *Th.*]. *dat.* -u: CASSIAN. conl. 23, 12, 3. GLOSS. δουλεία. -um servitium (*cf. l. 5*). *legitur bis (I A 1 et 2 l. 16. 55) apud* CIC. (*cf.* NON. p. 206 *p. 259, 69*), *singulis locis apud* SEN. trag. (*II*), COLVM. (*I A 2*), TAC. (*III*), *frequentius apud* ECCL. *plur. l. 24.*

I *i. q.* ***famuli condicio****, servitus, ministerium*: A generatim: 1 *strictiore sensu*: CIC. Lael. 70 qui aliquamdiu propter ignorationem stirpis . . . in -u fuerunt. HIL. in psalm. 52, 14 in *regum* gratia permanere -u impio. SYMM. rel. 9, 3 quidquid nationum -us obtulerit, statim publicum est. HIER. in Ier. 27, 9 p. 1034 expleto -u . . . reversuros Iudaeos. VVLG. exod. 1, 14 perducebant vitam eorum operibus duris . . . omnique -u. PAVL. NOL. epist. 23, 3 p. 160, 25 *minister* non solum contubernio spiritali gratissimus nobis, sed et corporeo -u sedulus (*syn.* 4 p. 161, 22 corporea servitus). RVFIN. Basil. hom. 2, 5 p. 1759^{B} *excogitant* . . . obsequia subiectorum clientium -ūs (*de plurali cf. gr.* τὰς παρὰ πάντων τιμάς) clientium. AVG. quaest. hept. 2, 78 (*de statu famulae*). COD. Theod. 4, 8, 7 -ūs nexibus liberare eum. CANON. Migne 56, 698^{A} servos . . . ad ecclesiasticum -um . . . admitti. 56, 703^{A} cuncta quae non nisi virorum -ui deputata sunt. GILD. Brit. 2 chron. III p. 27, 27 de . . . subiectione ac diro -u (*sc. Britanniae*). PROSP. chron. I p. 483, 1373 *spado* sibi imperatoris animum insincero -u obstrinxerat. CASSIOD. var. 5, 29, 2 in -um trahi. VITA Nicet. 4 pedes eorum fideli -u . . . lavare studuit. 2 *latiore sensu*: COLVM. 1 praef. 10 miserrimo -u . . . imperium . . . mercari. ITALA Rom. 9, 4 (Cypr. testim. 2, 6) quorum adoptio est . . . legis constitutio et -us (λατρεία. VVLG. obsequium). HIL. in psalm. 91, 6 'non potest filius facere a se quicquam, nisi quod viderit patrem facientem'. ergo omne, quod facit ille, -us est (*syn.*: ministerium. *cf.* VIGIL. THAPS. c. Arrian. 2, 34 *de spiritu sancto*). AMBR. Cain et Ab. 2, 1, 3 *iumenta* aliqua munia . . . humano quodam -u obire consuerunt (*cf.* AVG. quaest. hept. 7, 49 p. 484, 20 canes . . . dominis blando -u alludentes). SYMM. epist. 5, 68, 3 *in senectute* servile munus iure habebitur cura venandi. -us est enim quidam, si cedentibus viribus recusemus uti laborum vacatione. HIER. adv. Iovin. 1, 11 ne . . . videretur . . . in -um nos tradidisse coniugum *apostolus*. AVG. c. Iul. op. imperf. 5, 2 degeneris animi -um emere. CASSIAN. conl. 23, 12, 3 *Adam* progeniem perpetuo eidem cuius effectus est servus subdidit -u. SIDON. epist. 2, 13, 2 inquietissimo . . . subiacere -ui, qui rei publicae student. *i. q. obsequium, famulandi studium, oboedientia* (*cf. B 1. 2*): AVG. c. Faust. 22, 73 p. 671, 13 (*de Abraham*) in occidendo filio . . . deo . . . iubente obsecundans -us . . . laudabilis invenitur. NOVELL. Theod. 3, 10 cum divinis, tum principalibus iussionibus adhibere -um. SIGISM. Alc. Avit. epist. 47 p. 77, 6 miseramus . . . in parente famulum: ecce adicimus in filio (i. f. *S*; *om. L*) -um. GREG. M. dial. 4, 55 p. 417^{A} qui omne ministerium cum magno -u perageret. moral. 15, 4 in -u subditorum.
translate de rebus (*cf. l. 79. p. 261, 21. 28*): CIC. off. 3, 117 quam miser virtutis -us servientis voluptati! ARNOB. nat. 1, 46 *Christus* calcabat ponti terga . . . in -um subeunte natura (PAVL. NOL. carm. 22, 58 aeterno natura omnis -u . . . strata . . . nomen genitoris adorat. 27, 58. DRAC. laud. dei 3, 243 naturae -us adest servire paratus). HIL. in Matth. 2, 5 in -um spiritūs corpus assumptum (*cf.* AVG. c. epist. fund. 33 p. 236, 16 regimen et moderamen animae -umque corporum. FAVST. REI. epist. 5 p. 190, 16 quod mens domina exercet imperium et caro subiecta -um. 9 p. 212, 12 mens . . . lingua). PS. PROSP. vocat. gent. 2, 9 quibus . . . elementorum -u . . . consulebat *deus*. ENNOD. dict. 9 p. 454, 5 in cuius laudis ministerio . . . temporalem exhibeat lingua -um. *de corpore humano*: GREG. TVR. virt. Mart. 3, 54 vocis perdidit -um. VIGIL. THAPS. c. Eutych. 1, 11 odoratus . . . -ūs sui obsequio fungitur.

B *speciatim de devotione* (*cf. p. 264, 82*): 1 *erga deum* (*deos, sanctos*): TERT. idol. 3 idololatria omnis circa omne idolum -us et servitus (= ISID. orig. 8, 11, 14). 11 interpretamur idololatriam . . . -um idolorum colendorum. GAVDENT. serm. 4 extr. debitum reddentes Christo domino -um (AVELL. p. 137, 13 tu deo istis [*sc. viris devotione conspicuis*] similem redde -um. GREG. M. epist. 5, 39 p. 327, 4 illi . . . suum -um reddat). LVCIF. Athan. 1, 31 *dei* maiestati -um *praebere*. VEG. mil. 2, 5 praesenti et corporali deo impendendus pervigil -us (LEO M. epist. 162, 1 religiosae providentiae [*genet.*] -um divinis . . . dispositionibus perseverantem impenditis). AVG. conf. 11, 2, 3 sacrificem *deo* -um cogitationis et linguae. civ. 2, 2 p. 54 -um deditum Christo non solum verum, sed etiam timore confictum . . . honoraverunt *barbari*. OP. imperf. in Matth. 1 p. 616 diligit deus . . . voluntarium -um (*syn.* subiectio). GREG. TVR. Franc. 7, 1 *martyres* summo excolemus -u. SERM. Caspari Anecd. p. 329, 9 poscitur . . . oris -us et cordis affectus. *accedit genetivus obiecti*: HIL.

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in Matth. 25, 8 antichristi. AMBROSIAST. in Gal. 3, 20 *Christus* abstulit . . . gentibus . . . -um elementorum. HIER. in Tit. 1, 1 dei (FAVST. REI. grat. 1, 3 p. 14, 24 *syn.* cultus). VICTRIC. 4 sanctorum. 27 martyrum. SEDVL. epist. 1 p. 8, 6 in Christi -u non deficiendo.

2 *erga homines* (*locutio sollemnis in epistulis, orationibus usitata*): AVELL. p. 62, 4 statim debito -u implere, quae fuerant imperata, properavi (*saepius, cf. index s. v.*). ALC. AVIT. epist. 5 p. 32, 18 pro debiti -us reverentia. 10 p. 44, 22 depenso salutationis honorificae -u. 12 p. 45, 28 offerre me paginam debiti -us. *al.* 58 p. 87, 7 debito -us obsequio servimus. ENNOD. epist. 6, 31 p. 167, 5 -us mei humilitatem exhibens. dict. 12 p. 462, 12 fideli oris nostri -u si parum in elevatione meritorum tuorum suggerimus.

II *i. q.* ***famuli munus,*** *actus ad famuli officium pertinens, strictiore et latiore sensu*: SEN. Phaedr. 991 o . . . -us gravis! (*sc. nuntii*). HIL. in Matth. 7, 6 'et surrexit et ministrabat eis' . . . sanata (*sc. infidelitas in Petri socru praefigurata*) officii -u ministrat (*opp.* vitiorum aegra dominatu). 18, 5 ambitioso angelorum -u ac ministerio. 33, 9 angelus . . . domini . . . resurgenti filio . . . virtutum caelestium ministeria mittentis . . . resurrectionis est index, ut quodam -u paternae voluntatis resurrectio nuntiaretur. LEO M. serm. 33, 5 *stellae* -us ad formam nos sui hortatur obsequii. SIDON. epist. 2, 2, 5 ut ministeriorum sese non impediente -u tot possit recipere sellas (*sc. frigidarium*). *laxiore sensu fere i. q.* ***opera, auxilium***: AVG. civ. 7, 11 p. 288 *diva Rumina* in hoc opus (*sc. animalibus mammas praebendi*) adiutorium *Iovi* -umque *praebuit*. LEO M. epist. 104, 1 per sedis apostolicae -um euangelii erat defendenda libertas. AVELL. p. 350, 24 *libellum* nostri obsequii -u . . . pietas vestra . . . contradidit. *de rebus*: ALC. AVIT. epist. 23 indicari vobis litterario (*i. litterarum*) -u cuncta (40 p. 68, 24). 30 p. 60, 8 praesentis paginae -u respondere. 41 p. 69, 27 (= AVELL. p. 559, 24) filios . . . cum praesentis -us pagina destinavi.

III *collective i. q.* ***familia,*** *famulorum turba*: TAC. Agr. 31 sicut in familia recentissimus quisque servorum etiam conservis ludibrio est, sic in hoc orbis terrarum vetere -u novi nos et viles *eqs.* HIL. in Matth. 19, 9 rem . . . saeculi -us dei non sine saeculi ipsius vitiis assequitur.

iuncturae verbales frequentiores: deferre: COD. Theod. 16, 8, 23 nostris . . . statutis. SACR. Leon. p. 324. ALC. AVIT. epist. 9 p. 43, 7 ad vos. exhibere: OPTAT. 2, 15 p. 50, 2. PELAG. in Gal. p. 822[D] peculiarem fidei -um. AVG. civ. 18, 14 p. 274 LEO M. epist. 104, 3 AVELL. p. 59, 8 VAL. CEM. hom. 3, 3 ENNOD. dict. 9 p. 454, 5 IORD. Get. 24, 129 GREG. TVR. Franc. 4, 6 *al.*

iuncturae nominales: genet. obi. passim, cf. I A 2. B 1. *nota genet. explicativum*: HIL. in Matth. 7, 6 officii. in psalm. 118 ain 12 proprium hoc prophetae est, ut se servum dei profiteatur . . . -u condicionis suae fungens. AVELL. p. 350, 24 obsequii (SIGISM. Alc. Avit. epist. 47 oboedientiae). *cf. I B 2.* *nota genet. subiect. ex abundantia positum*: AVELL. p. 156, 21 eos *Acacio* prohibitum sui exhibuisse -um.

syn. ad I et II: obsequium, servitus, ministerium, cultus, subiectio, servile munus. *opp.*: dominatus, regimen, imperium.

famul(i)tās, -tātis *f.* [*a* famulus, famul. *Th.*]. -ltas: *l. 56.* NON. p. 109 -itas est servitus. ACC. trag. 118 postquam . . . vos oppressit -itas. PACVV. trag. 52 (Non. p. 109) -itas (-ilitas *Leid.*), vis, egestas *eqs.* LAEV. carm. frg. 22 expavida, gravis, dura, fera asperaque -ltas (*opp.* dominio superbo).

? **famulitio,** -ōnis *f. si recte traditur, confusum ex* famulitium *et* famulatio. *i. q. famulitium* (*1*): APVL. met. 2, 2 frequenti stipatam -e. 6, 8 una de -e Veneris. *utroque loco legendum videtur* famulitio.

famulitium, -ī *n.* [*a* famulus, *cf.* servitium. *Th.*]. *scribitur in codd. etiam* -ulic-: *passim*, -ulet-: *l. 63*, -ilit-: *l. 68*, -ulat- (?): *l. 65.* PAVL. FEST. p. 87 -uletium dicebatur, quod nunc servitium. GLOSS. -um famulatum. [*dub.*: FVLG. aet. mund. p. 145, 27 (*in sermone homoeoteleutis abundante*) duplato . . . -latio (-litio *S*) *i. tempore -i. fort. scribendum* -lato, *cf.* famulatum.] **1** *i. q. familia, servorum turba*: APVL. apol. 17 -ii paucitatem. flor. 22 p. 102 frequens -um. met. 8, 22 ex eodem -o (-ilit- *F*) conservam. CAPITOL. Pert. 11, 6 supervenerunt *milites* Pertinaci, cum ille aulicum -um ordinaret (SPART. Sept. Sev. 6, 3 occurrente omni -o aulico). IVL. VAL. 1, 3 omne -um. MACR. sat. 1, 7, 1 unus e -o. 1, 24, 23 praesul -i (*syn.* 22 servilis moderator obsequii). MART. CAP. 2, 218 singulas ex -o dilectuque Cyllenii (*cf. infra l. 78*). 8, 804 -um Veneris, *syn.* vernaculae (6, 705 Venus cum deliciis -oque tam comi). 9, 905 Terpsis e -o Dionae. SIDON. epist. 1, 6, 2 equis, armis, veste, sumptu, -o instructus. **2** *i. q. famuli officium*: IVL. VAL. 1, 28 bestia -um quoddam templis praestare videbatur. MART. CAP. 1, 36 *Cyllenium* comparatas habere quam plures in -o Disciplinas (*cf. l. 73*).

×**famulor,** -ātus sum, -ārī *et* **famulo,** -āvī, -ātum, -āre [*a* famulus. *Th.*]. famol-: ALC. AVIT. hom. 21 p. 139, 1 *papyr. Paris.* *infin.* -arier: SEDVL. carm. pasch. 2, 197. *supin.*: SIL. 2, 571 (*p. 262, 35*). *activam flexionem testatur*: DIOM. gramm. I 364, 18 -o -avi. NON. p. 109 (*et* GLOSS.) -antur: pro serviunt. ISID. diff. 1, 229 -ari est debiti, obsequi voluntatis proprie. GLOSS. -or δουλεύω. -ari servire. -o δουλεύω. -are servire. obsecundare, oboedire. *cf.* SCHOL. Hor. sat. 1, 1, 91 'parentem' -antem, oboedientem.

I ×**famulor** *deponens (sub II* famulo *ea solum posui, quae ad deponens pertinere nequeunt). legitur (inde a* CIC.*) singulis locis apud* CIC. (*infra l. 20*), CATVLL. (*infra l. 35*), PVBLIL. (*infra l. 21*), VAL. MAX. (*infra l. 68*), LVCAN. (*infra l. 22*), VAL. FL. (*infra l. 47*), SIL. (*infra l. 35*), *duobus apud* PLIN. nat. (*p. 263, 14 et 75*), *8[ies] apud* STAT., *frequentius inde a* TERT., *imprimis in poesi dactylica pro* servire. *deest cum alibi tum* VVLG. AVG. civ. [*sensu dub.*: ALC. AVIT. hom. 21 p. 138, 1 . . .⟩ usu -ante. *corrupt.*: PAVL. NOL. epist. 16, 11 mitte illos . . . altercatione vesana cum suis phantasmatis -atos (fabulantes *M*; *legendum videtur* fabulatos). *sensu cassum*: NOVELL. Iust. 102 praef. nisi -retur administratio, *ubi pro* ἢ μηδ' ὅλως εἶναι *interpres legit* εἰ μὴ δουλευθῆναι.]

A *i. q.* ***famuli munere fungi***:

1 *proprie de* ***personis*** (*de bestiis infra l. 65 et 74. interdum de* ***locis,*** *in quibus personae cogitantur. nota locutiones figuratas infra l. 45. 59. 69. p. 263, 28 sqq. cf. etiam 2 a β*): **a** ***absolute***: CIC. rep. 3, 37 est . . . genus iniustae servitutis, cum ii sunt alterius, qui sui possunt esse; cum autem ii -antur (*desunt reliqua*). PVBLIL. F 29 -atur dominus, ubi timet, quibus imperat (*cf.* AVSON. 385, 16 festa . . . servorum, cum -antur eri). LVCAN. 6, 368 -antis pascua Phoebi (*i. in quibus famulatus erat.* STAT. Theb. 6, 375 Peliacis hic cum -rer in arvis. silv. 3, 3, 58). AMBR. Abr. 1, 5, 36 unum dominum appellavit *Abraham*, ipsius . . . se servum fatetur. deinde . . . etiam *ministris* deferre gestit obsequium, iam non iure debito servitutis obstrictus, sed blando sedulitatis nomine usuque -atus. PAVL. NOL. epist. 28, 6 p. 247, 8 non dominandi superbia, sed humilitate -andi potentem. ZACCH. 3, 4 in dei voluntate . . . -antium servitus gloriosa. BOETH. mus. 1, 34 p. 225, 1 citharoedi . . . -antur (*sc. artificium corporale factitantes et rationis expertes, cf. p. 264, 14*). CORIPP. Ioh. 7, 277 auxilium *tulit* -atus laudas. 8, 126 acies -antis Iaudae.

b *accedit (vel supplendus est)* ***dativus*** (PRISC. gramm. III 274, 3): *α* -ari ***hominibus***: ***strictiore sensu***: CATVLL. 64, 161 quae tibi iucundo -rer serva labore. SIL. 2, 571 nos Sidoniis -atum matribus actas. PS. RVFIN. in Os. 1, 1 regi . . . sub . . . tributorum onere . . . -atus est. PAVL. NOL. carm. 20, 1 saepe boni domini caris -antur alumnis mente pia. AVG. epist. 147, 41 (*v. p. 265, 24*). VAL. CEM. hom. 18, 3 tyranno satellitum turba -atur. SEDVL. carm. pasch. 5, 23 famulis . . . libens -atus (*sc. Christus*). DRAC. Orest. 418 quibus . . . si -retur (*opp.* imperium dabat). PASS. Thom. p. 141, 22 omnes angeli dei -antur *isti homini* (PASS. Barth. 2 p. 132, 6). *de gentibus in dicionem redactis*: STAT. silv. 3, 3, 47 quibus (*sc. dominis*) occasus pariter -antur et ortus. AMM. 22, 7, 10 ad -andum rei Romanae semet offerentibus Mauris. CLAVD. 1, 160 sic nobis Scythicus -etur Araxes (*i. incolae eius*). 15, 207 soli -bitur Africa Romae. ***latiore sensu***: *de amante*: VAL. FL. 2, 146 captae (*dativ.*) indigno -atur amore (*an* amori? *cf. p. 263, 22*). *cf.* DRAC. Romul. 8, 523 (*appellat Paris Helenam*) tali semper ego dignatus coniuge felix non desim: -er supplex (*syn.* servus veniam). *de medici opere, i. q. opitulari* (*cf. p. 263, 45*): THEOD. PRISC. log. 34 quibus . . . partes . . . usus venerii officium pernegarint, tunc ita . . . his adiutoriis -bor. *i. q. sectae alicuius adhaerere*: AMBROSIAST. in II Cor. 11, 20 'si quis vos in servitutem redigit' . . . ut -rentur pseudoapostolis. RVFIN. hist. 5, 18, 10. ***imperio, legibus, dictis sim.***: HIL. syn. 27 -antes . . . eorum dictis. HEGES. 2, 9, 1 l. 88 Athenae nunc alienis legibus -antur, *gr.* δουλεύουσι Ῥωμαίοις (SACR. Leon. p. 343 *Roma apostolorum* -ata doctrinis). CLAVD. 5, 77 clientum agmina privatis . . . -antia signis. 21, 332 procerum iussis -antia cernimus arma (*cf. p. 264, 52*). MACR. sat. 1, 4, 4 -bor arbitrio iubentis. SIDON. epist. 4, 8, 5 -or iniunctis (*i. mandatis*). ALC. AVIT. carm. 6 prol. p. 274, 9 me . . . -antem iudicio, immo potius affectui tuo. CASSIOD. var. 6, 13, 7 nostris iussionibus speciali sollicitudine. *al.* IORD. Get. 263 reginimi. 290 imperio. *nota*: EVSTATH. Bas. hex. 6, 7 p. 929[A] *stellae malignae* animalia quaedam putanda sunt arbitrio suo -antia. ***β dis, deo, divino numini vel consilio*** (*idolis: infra l. 77, diabolo: p. 263, 9, martyri: p. 263, 12); interdum i. q.* ***colere, venerari*** (*cf. I B*): VAL. MAX. 1, 1, 9 si divinae potentiae bene atque constanter fuissent -ata (*sc. imperia i. qui in imperio sunt. syn.* servire). STAT. Theb. 4, 476 cui (*Plutoni*) servire dati manes . . . atque imi -atur regia mundi (CLAVD. rapt. Pros. 1, 21 di, quibus . . . -atur Averni vulgus). 9, 478 imbelli -ate (*vocativus, increpatur Ismenos*) deo (*sc. Baccho.* 9, 794 Thyias -ata Lyaeo). 10, 190 *Apollini* me (*vatem*) -ari. IVL. VAL. 1, 29 cui (*sc. heroi*) anguina obsequio -entur. MACR. sat. 1, 20, 15 tempora (*bestiarum imaginibus designata*) cui nisi proprio -rentur auctori? (*i. Sarapi*). MART. CAP. 4, 424 (*alloquitur Dialectica Minervam*) uni -andum est tibi, virgo. *idolorum cultus reprehenditur*: ITALA exod. 20, 5 (Tert. scorp. 2) non adorabis *simulacra*, neque -beris eis (μὴ λατρεύσεις, VVLG. coles). Dan. 3, 18 (Tert. scorp. 8) neque idolo tuo -bimur (τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, ITALA Wirc. *et al.* deis tuis non servimus, VVLG. colimus). PS. RVFIN. in Os. 13, 1/2 p. 1027[B] ut vitulis . . . supplicent homines, precum ac victimarum oblatione -antes. *sensu Christiano: deo uni, Christo*: ITALA deut. 6, 3 (Tert. scorp. 2) illi -beris soli (λατρεύσεις, VVLG. servies).

[Ammann.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

HIL. trin. 1,3 *animus deo* -ans. 1,18 dictis *dei* pia veneratione -emur. in Matth. 28,1 qui sibi (*Christo*) . . . -entur. OPTAT. 3,3 p. 77,7 cum episcopi deo debeant -ari. RVFIN. Orig. in gen. 14,4 divinae sapientiae -emur. PS. RVFIN. in psalm. 2,9 tanto potentius sibi *quisque* spiritualiter dominatur, quanto auctori suo humilius -atur. AVG. c. Faust. 16,8 (*v. p. 265, 27*. VEREC. in cant. 8,16 domino. *al.* CASSIOD. in psalm. 23, div. *et* 1 *al.*). in psalm. 118,89 mandatis *dei* pia humilitate. *nota*: HIL. trin. 2,24 dei filius natus ex virgine est et spiritu sancto, ipso sibi in hac operatione -ante. *diabolo*: AMBROSIAST. in Rom. 6,19 ea mensura nos deo servire praecepit, qua prius -bamur diabolo (*cf.* 6,16 actibus [*abl.*] diabolo -ari; *syn.* servos esse). *martyri*: PAPYR. Marini 4 (*saec. VII ex.*) monachorum martyri Benigno sub regimine . . . abbatis devote -antium.

γ *rebus: sacris, divinis*: PLIN. nat. 2,20 externis -antur sacris *homines*. HIL. trin. 2,27 partui *Christi* proclamans per prophetam spiritus et angelus nuntians et novae lucis stella -atur (*cf. p. 264, 8*). PAVL. NOL. carm. 21,727 *Abella* prompte -ata sacro Felicis honori. SACR. Leon. p. 295 mysteriis. p. 310 digne tuis -emur altaribus. CARM. epigr. 1414,9 (*christ.*) laudibus aetheriis -atus mente fideli. *cum despectu: rebus pravis, vilibus*: LACT. ira 24,7 non est fas hominem . . . terrenis fragilibusque -ari. FVLG. aet. mund. p. 146,14 uxoris voluptatibus (HEGES. 1,32,1 Antonius Cleopatrae amori defeneratus inserviebat atque addictus eius libidini -batur [ἥττων ἦν ἐν πᾶσι τῆς ἐπιθυμίας]). PS. RVFIN. in Ioel 2,4/11 p. 1045^{A} ipsos altaris ministros ambitioni . . . luxuriaeque -ari. CASSIAN. inst. 5,14,4 usui potius vitae quam mentis desiderio -antes, *sc. in corporis cura*. CASSIOD. compl. in Rom. 6,15 -andum non . . . esse delictis. IORD. Get. 171 privatae vitae. *adde*: TERT. pudic. 17 exhibuistis membra vestra -ari immunditiae et iniquitati. adv. Marc. 4,33 p. 530,5 *nummo* (*auctori et dominatori totius saeculi*) -atam videns Pharisaeorum cupiditatem. PETR. CHRYS. serm. 114 p. 514^{B} quando tantum virtuti quantum vitiis fragilitas humana -atur? *nota gerundivum*: SALV. eccl. 1,8 quicunque augendis opibus terrena cupiditate -antur. *pro dativo accedit* (*per zeugma*) ad: GREG. M. moral. 4,34 ad peccati illecebram non solum delectatione pertrahi, sed etiam consensu -ari. *latiore sensu: i. q. operam navare: rebus domini*: OPTAT. 5,7 p. 136,16 ministri, qui mensae dominicae -antur. *muneri, officio*: COD. Theod. 9,7,1 (*a. 326*) = COD. Iust. 9,9,28 (29) utrum domina cauponae an ministra fuerit . . . et ita obsequio (*i. muneri*) -ata servili, ut *eqs.* 1,6,6 (*a. 365*) singuli . . . credito sibi -entur officio. 13,5,35 (*a. 412*) universos . . . praedictae functioni debere -ari. EPIST. pontif. 311 (Innoc. I) Migne 20, 561^{A} qui (*clerici*) . . . divinis -antur officiis. VEREC. in cant. 4,8 dominicis . . . obsequiis. CARM. epigr. 1743,3 (*christ.*) o⟩bsequiis est -ata tuis. *de medici opere* (*cf. p. 262, 50*): THEOD. PRISC. log. 115 *expositis catholicis adiutoriis* insequenti etiam particulis (*sc. corporis*) -bor. *nota*: BOETH. herm. pr. 1,5 p. 73,11 ad faciliorem intellectum Latinae orationi -antes (*i. linguae latinae usum secuti*) hoc apposuimus.

2 *translate de* **rebus**: **a** *res -antur personis*: α *deo vel divino numini sim.* (*cf.* VAL. MAX. 1,1,9 *p. 262,69*): CHALC. transl. p. 46^{C} qui . . . sensus -antur actibus opificis dei (οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσι χρῆται. comm. 260 *ad l.* dicit hos ipsos sensus -ari divinis actibus perinde ut opifici -antur organa). AVIEN. orb. terr. 1007 caurorum . . . flabra deo (*Baccho*) -antia. TRACT. in Luc. 5,8 caelum tibi -atur. AMBR. obit. Theod. 49 cui (*Christo*) regna -antur, cui servit potestas. AMBROSIAST. in I Thess. 4,17 domino -atae sunt nubes. RVFIN. Orig. in exod. 5,5 voluntati divinae elementorum -entur obsequia (*cf. p. 264, 49*). PS. RVFIN. in Am. 5,9 cum eius nutui universa -entur. in psalm. 39,6 fecisti . . . haec . . . tua, id est tibi subdita, tibi -antia. ZACCH. 1,13 -antibus *Christi* viae fluctibus (ALC. AVIT. c. Arr. 26 p. 10,29 *Christi* viae -ata pendenti aura). PS. PHOEBAD. fid. 6 p. 42^{B} cuius nomini et virtuti -atur hic orbis. EVSTATH. Bas. hex. 4,5 p. 906^{D} *aqua* -ata praecepto dominantis effluxit. SIDON. carm. 5,368 verbis . . . deae -ante metallo aurea concordes traxere fila sorores. CLAVD. MAM. anim. 1,13 p. 56,10 anima, quae corpori iuste dominata, quae domino pie -ata est. SALV. carm. pasch. 1,240 creatori omne suum -atur opus. DRAC. laud. dei 2,340 quaecumque deo -antur sidera magno militia per clara poli. 3,549 stat -ans natura deo. PASS. Paul. 8 mors et vita -antur . . . Christo. *accedit* ad: GREG. M. moral. 2,50 ad desponsandam ecclesiam domino interposita prophetia -atur. β *hominibus, hominum usui* (*de rebus personarum vice fungentibus*: ENNOD. opusc. 1,24 p. 268,9 suspecta est oboedientia, quae -atur indignis. CASSIOD. var. 5,40,6 mentis firmitas . . . dominis pura integritate -atur. *al.*): *res naturales*: PLIN. nat. 2,157 terra . . . cruciatur . . . multo plus, ut deliciis, quam ut alimentis -etur nostris. LACT. inst. 2,5,6 *opera dei* commodis atque usibus hominis perpetua necessitate -ari. HIER. in Eph. 5,20 p. 652 nobis serviunt pluviae, . . ., elementa -antur (SIDON. epist. 1,7,3 tamquam sibi . . . quodammodo elementa -rentur). RVFIN. Basil. hom. 2,6 terra, flumina fontesque tuis vel usibus vel voluptatibus -antur. *alia*: CHALC. comm. 260 opifici . . . organa (*v. supra l. 53*). PAVL. NOL. carm. 21,388 pauperibus -atur porticus aegris. COD. Theod. 15,2,6 (*a. 395*) privatis . . . meatus (*i. fossae*) mensura -etur. SEDVL. carm. pasch. 4,22 nec male defessum -atur furibus aurum. CASSIOD. art. 3 p. 1178^{D} *dialectico et oratori* illae duae species argumenti -antur. inst. div. 21 p. 1136^{C} simplicibus viris -etur . . . mundanarum peritia litterarum. *accedit* ad: RVFIN. Orig. in gen. 2,6 p. 174^{C} concupiscentia et ira . . . ad peccandum homini -antur.

b *res -antur rebus*: α *rebus sacris, divinis* (*cf. B. divino numini sim. v. sub I A 2a*): STAT. Theb. 12,346 *mariti* -ata sepulcro . . . fides *coniugis*. *sensu Christiano*: HIL. trin. 2,27 partui *Christi* . . . novae lucis stella (*cf. p. 263,16 et B*). PAVL. NOL. carm. 21,102 laudibus . . . domini . . . vario -ans pede musica currat. *latiore sensu fere i. q. praestolari, apparere* (*cf. B*): OROS. hist. 6,22,5 *Christi* adventui pax ista -ata est (SACR. Leon. p. 380 sacris sollemnitatibus -etur concessa securitas). *inde sive cum ironia sive notione paulum immutata i. q. praesidio esse*: LEO M. epist. 12,7 eorum ordinationi atroces tumultus et saevae seditiones memorantur esse -atae. β *-antur ratione carentia rationi* (*vel rebus, quibus ratio inesse creditur*): PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 173,11 corpus solum animo -ari debere (CHALC. comm. 260 nihil incorporeum fore, cui pareat -eturque corpus). HIL. in psalm. 51,8 quia . . . cogitatis potius -etur lingua quam cogitet (CASSIOD. in psalm. 51,2 *linguam* consilio -ari. BOETH. herm. pr. 2,14 p. 208,6 quae sunt in voce, illis, quae sunt in anima, -antur. *dat. sensu finali*: ENNOD. epist. 5,8,1 elocutio . . . prosperorum -atur indicio [*cf. p. 265, 10*]. *fortasse etiam* ENNOD. epist. 3,29,1 sensuum pignoribus verba -antur). PS. PROSP. vocat. gent. 1,4 p. 650^{B} donec vigor rationalis ingenii . . . ad -antium sibi membrorum usum . . . moveatur. CHALC. transl. p. 43^{D} diversi circuli diversis motibus incertisque -antur (*Plato aliter*). ZACCH. 1,25 rationi signa (*i. sidera*) -antia. EVSTATH. Bas. hex. 6,8 p. 931^{A} *vicissitudines temporum* solis discursibus -antes. ENNOD. dict. 5 p. 439,19 ut certis -rentur per longum confusa temporibus (*i. ut quae antea confusa fuerant, temporum certae rationi parerent*). *de instrumentis sim.*: CLAVD. carm. min. 51,7 (*de sphaera Archimedis*) inclusus variis -atur spiritus astris et vivum certis motibus urget opus. BOETH. mus. 1,2 p. 187,23 *instrumentis*, quae cantilenae -antur. γ *de rebus pravis*: VAL. CEM. hom. 13,5 hic . . . misericordia crudelitati -atur. 14,5 alienis moribus -atur pauperis patientia. ENNOD. carm. 2,79,2 forma *Venerii iuvenis pudici* nominibus nil -ata suis. *cf. p. 263, 27 sqq. 73.*

c *absolute* (*dativus plerumque facile suppletur*): TERT. bapt. 4 spiritus . . . dominatur, caro -atur (BOETH. mus. 1,34 p. 224,3 artificium corporale quasi serviens -atur, ratio vero quasi domina imperat). *cf. supra l. 16.* HIL. in Matth. 12,22 columnam nubis ac luminis nocte dieque -antem (*sc. Iudaeis*). PRVD. c. Symm. 2,804 dum servant elementa suum -antia cursum (*cf.* 2,797 servit mundus, *sc. hominibus*). CLAVD. carm. min. 31,35 illius (*Iunonis*) expectent -antia sidera nutum (*item de sideribus*: SEDVL. carm. pasch. 1,168 *apud Gibeon* -ata sidera. *cf.* op. pasch. 1,13 -antia. DRAC. laud. dei 2,25 *solis* militia -ante. *cf.* ZACCH. 1,25 *supra l. 26*). LEO M. serm. 33,2 heredes sideribus designati (*in promissione Abrahae data*) ortu novi sideris excitantur, ut, in quo caeli adhibitum fuerat testimonium, caeli -retur obsequium (*cf. p. 263, 58*). DRAC. laud. dei 3,554 rerum natura parens -ata (*sc. deo, cf. p. 263, 68*) tremescit. CYPR. GALL. gen. 1020 plus species quam tela *hostium appropinquantium* nocent -antibus armis (*i. famulis armatis. cf. p. 262, 59*). num. 399 signa sequentes . . . dei -ans victoria ditat. *accedit* ad: AVG. conf. 1,9,14 artibus ad honorem hominum et falsas divitias -antibus. PS. PROSP. carm. de prov. 406 omnis . . . auctori servit natura . . ., quaeque ad opem cedunt, eadem -antur ad iram. VEN. FORT. carm. 3,10,22 ad victum plebis nunc -antur aquae.

saepe 're -ante' (*et plur.*) *i.* '*opitulante, auxiliante*', *vel* '*ope, auxilio rei*' *vel plane i. q.* '*re*': α *singular.*: HIL. trin. 1,1 beluis (*dat. vix pendet a* -ante) . . . natura ipsa in summa rerum copia et securitate -ante . . . copia redundat utendi (PAVL. NOL. carm. 21,825 *de Nola*: auxit natura -ante tuum manus *dei* decorem). AMBROSIAST. in Rom. 8,39 salvatorem nube -ante ascendisse (I Tim. 3,16 -antibus nubibus). CLAVD. 26,513 *Stilico* iniquos fortuna (*sive* Fort-) -ante premit. PAVL. NOL. carm. 18,2 hunc celebrare . . . eloquio -ante diem (*sensu qui est sub B vigente*). VAL. CEM. hom. 19,4 *gula* ebrietate -ante magistra solet esse damnorum. SEDVL. op. pasch. 3,8 p. 238,5 dominus navigio -ante subvectus (*cf. infra l. 74*). CASSIOD. var. 6,13,2 efficacia -ante. GREG. TVR. Mart. 1,2 omnes litori . . . unda -ante restituit *flatus aurae. saepe sim.* *in sermone epistulari vi verbi, quae sub B explanata est, vigente*: ALC. AVIT. epist. 20 p. 53,26 qua de re plurimum pagina -ante deposco (39 p. 68,3. 64 p. 88,17; *cf. p. 265, 7*). β *plural.*: AMBROSIAST. in I Tim. 3,16 (*v. supra l. 63*). PAVL. NOL. epist. 49,8 p. 397,15 -antibus lembulis suis . . . navem ad portum duxerunt (*cf. supra l. 68*). ZACCH. 1,18 -antibus elementis dei auxilio usi sunt *Iudaei*. 1,24 -antibus cunctis. VAL. CEM. hom. 6,5 laquei, quibus -antibus . . . diabolus . . . operatur. SALV. gub. 1,43 datum *Israelitis* astris (*i. caelo*) . . . -antibus cibum. SEDVL. op. pasch. 3,8 p. 239,6 vectorem proprium umeris -antibus revexit *claudus*. *vi propria resuscitata*: DRAC. Romul. 8,560 *Iuppiter Europam portat* -antibus undis (*aliter l. 69*).

B *i. q.* **devotionem, reverentiam praestare,** *venerari*, προσκυνεῖν (*de nonnullis sub A positis dubitatio relinquitur, an potius huc pertineant; cf. imprimis* HIL. trin. 2,27 OROS. hist. 6,22,5

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 264, 10 sqq.): **1** *de rebus*: AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 23 Ioseph ...*patri* curru submisso obvius et -antibus ceteris amplae potestatis insignibus. CLAVD. 28, 654 hunc (*sc. annum sexti consulatus tui*)... privati titulis -antibus anni (*quibus privatus fuisti vel futurus es*)... ceu numen adorent. FAVST. REI. serm. 9 p. 258, 19 magi se humiliabant, quia -ari astra cernebant. *in sermone epistulari*: ALC. AVIT. epist. 38 p. 67, 16 affectum tui ... studio paginae -antis excolui (78 p. 93, 5. *cf. p. 264, 72*). ENNOD. epist. 4, 14, 3 p. 109, 18 -antem salutationem. *accedit dativus: personae*: LEO M. serm. 35, 1 cui (*Christo nato*) supernae militiae -retur occursus. *rei*: ENNOD. carm. 1, 2, 3 dulcia temporibus (*sc. celebrandis*) -antur fila (*sc. orationis*) secundis. **2** *de homine*: PAVL. NOL. carm. 18, 47 ego munere linguae...-or, de me mea debita solvens. *cf.* 21, 727 *p. 263, 17.*

C *i. q.* ***subsequi, more pedisequi se adiungere***: GREG. M. moral. 1, 52 p. 551^A saepe gravitatem cordis quasi ex latere subiuncta tristitia sequitur...; quae et nonnunquam tanto tardius repellitur, quanto et pressae menti quasi serior -atur. in euang. 40, 5 prima namque male (*i. luxuriose*) convivantibus -atur culpa loquacitatis, post... ludendi etiam levitas sequitur.

structurae: *accedit dat. finalis p. 264, 20 incertum an dat. finalem vim habeat p. 264, 22.* *accedit ablativus*: VAL. FL. 2, 146 indigno amore. IVL. VAL. 1, 29 obsequio (LEO M. epist. 80, 2 trepido; *cf.* VIGIL. THAPS. c. Arrian. 2, 34 iubentis imperio per obsequium ministerii -atur). AMBR. Abr. 1, 5, 36 blando sedulitatis nomine usuque. PS. RVFIN. in Os. 13, 1/2 precum ac victimarum oblatione. PAVL. NOL. carm. 18, 47 munere linguae. AVG. epist. 147, 41 cum ... isti ... illis quodam officio nuntiandi et ministerio -antur. c. Faust. 16, 8 religionis, qua -or Christo. THEOD. PRISC. log. 34 adiutoriis. DRAC. laud. dei 2, 341 militia (*sed cf. Vollmeri adn.*). *accedunt praepositiones*: ad: *accedit ad verbum c. dativo coniunctum: p. 263, 70. 264, 4; ad verbum absolute positum: p. 264, 53; pro dativo: p. 263, 34.* in *c. acc.*: LEO M. epist. 80, 2 ut in damnationem ... antistitis et in receptionem detestabilis pravitatis trepido -rentur obsequio. in *c. abl.*: GREG. M. in Ezech. 1, 2, 17 *Christo* ignis iudicii in reproborum vindicta -bitur. per: *v. l. 23.*

synonyma: *ad A*: servire, parere, subditum esse, obsecundare. *ad B*: adorare. *ad C*: sequi.

opposita: dominari, imperare.

partic. **famulans**, -antis: **1** *substantive: i. q.* famulus (-a, *v. infra l. 53*): IVL. VAL. 3, 31 habitu -antis. PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 187, 13 non reprimere iubentis imperium, sed tollere -antis obsequium (PAVL. NOL. epist. 23, 5 p. 161, 26. *cf.* SVLP. SEV. dial. 2, 6, 5 *regina* eminus secundum -antium disciplinam solo fixa constitit immobilis). OPTAT. 5, 7 p. 136, 21 (*syn.* famuli, ministri). ZACCH. 1, 32 iubentis imperiis consequens ... similitudo -antum (*syn.* ministros). COD. Theod. 12, 1, 96 pr. (*a. 383*) ne personae -antium facultate locupletes onera ... obscuritate nominis vilioris evadant. EVCHER. pass. Acaun. 8 basilicae -antium manibus illata. SALV. eccl. 2, 64 inter pauca -antium ministeria. *plur. i. q. subiecti*: HEGES. 2, 9 l. 100 nobilitas -antium (*opp.* victoris opes). ENNOD. opusc. 1, 24 p. 268, 5 -antum (*opp.* tyrannus). CASSIOD. var. 3, 49, 1 felicitas regnantis est -antes amare, quod expedit. **2** *adiective*: *de hominibus*: PAVL. NOL. epist. 18, 5 p. 132, 23 -antium viduarum (*sc. monacharum*). SIGISM. Alc. Avit. epist. 93 p. 101, 1 -antibus populis. *de bestiis*: FAVST. REI. epist. 5 p. 189, 9 Lazarus post linguas -antium canum susceptus manibus angelorum. *de rebus*: *i. q. ad famuli condicionem pertinens*: PAVL. NOL. carm. 6, 268 paruit auditis -anti mente Iohannes. 8, 17 quicunque hominum -antia corda iudicio regitis. MEROB. poet. 5 hiberni -antia foedera ... orbis (*i. hibernus orbis foedere iunctus Romanis, ita tamen, ut serviat*). ALC. AVIT. carm. 4, 192 angelicus ... chorus ... -antia suetus ferre ministeria.

adv. **famulanter**. NON. p. 111 -r pro suppliciter. GLOSS. famulant⟨er⟩ supplicant⟨er⟩. *i. q. humiliter*: ACC. trag. 642 deum ... adfare et -r pete. DRAC. laud. dei 2, 72 ut *caela eqs.* ... -r adorent (famulentur *B*). GREG. TVR. Franc. 9, 41 (*epist.*) -r saluto.

II famulo: **1** *transitive i. q. in servilem condicionem redigere*: **a** *active*: TERT. apol. 21 cum *Christus* ... elementa ipsa -ret compescens procellas *eqs.* (*at qui haec exscripsit* CYPR. idol. 13 cogeret sibi elementa -ari). adv. Hermog. 29 p. 158, 3 ut ... ex illa (*terra*) decerpam lignum fructuosum et ex illa animalia usui meo -em (*F*, -entur *rell.*). **b** *passive*: ITALA Rom. 6, 22 (Tert. resurr. 47 p. 96, 17) liberi facti a delinquentia, -ati autem deo (δουλωθέντες τῷ θεῷ codd. d g *et* VVLG. servi ... facti). TERT. apol. 39 parasiti affectant ad gloriam -andae libertatis sub auctoramento ventris ... saginandi. resurr. 47 p. 97, 24 quod ereptum est redimens, quod -atum est liberans, quod seductum est revocans. **2** *intransitive i. q. famulari*: IORD. Get. 115 imperatorum decretis ... -arunt (*alias dep.*). VEN. FORT. carm. 11, 7, 6 matri pietate benigna, quod minus impendi, tu -are velis (*alias dep.*). [*dub.*: SALV. gub. 4, 15 *servi* -are (*A*, -ari *cett. et edd.*) optant et fugere coguntur.]

deriv.: famulabundus, famulatio, famulatorius, famulatrix, famulatum, famulatus.

?**famulosus**, -a, -um. GLOSS. -us serviens (famul Oscis serviens *Graevius*). [CATO Gell. 9, 12, 7 etsi -us (*codd. Gell.*, famosus *Non. recte*) et suspiciosus fuisset.] *Ammann.*

famultas *v.* famulitas.

***famulus**, -ī *masc.*, ***famula**, -ae *fem. subst. et* **famulus**, -a, -um *adi.* [*i. q. osc. paelign.* famel '*famulus, servus*', *cf.* familia. *Th.*]. *de etymologia*: PAVL. FEST. p. 86 LYD. de mag. 1, 11. *formae notabiles*: **famel**: PAVL. FEST. p. 87 famuli origo ab Oscis dependet, apud quos servus -el nominabatur, unde et familia vocata. **famul**: ENN. ann. 313 mortalem summum Fortuna repente reddidit ⟨e⟩ summo regno ut -ul infimus esset (ut -ul optimus esset *trad. ap.* NON., *correctum e* LVCR. 3, 1035 Scipiades ... ossa dedit terrae proinde ac -ul infimus esset). MAR. VICTORIN. gramm. VI 56, 10. GLOSS. -ul famulus. famolus, famola *legitur passim in* INSCR. *velut* CORP. V 5417, 8. 5427, 9. XII 2085, 6 *al.* famulle: INSCR. Notiz. degli scavi 1901 p. 488 (*Romae*). famlus: CORP. V 5418, 1. *notatur* fam(ulus): CORP. V 5230. *de masculino et feminino*: GRAMM. suppl. 124, 25 sunt nomina, quae nec in totum fixa nec in totum mobilia, ut gal-lus gallina ... -us -a.

substantivum *masc.* **famulus**, -ī. *de formis: genet. plur.* -orum: CIC. rep. 2, 37 APVL. met. 6, 2 TERT. ieiun. 10 HIER. epist. 64, 7, 1 VVLG. *bis. al.* -um: VERG. Aen. 11, 34 VAL. FL. 1, 752. 3, 20. 282 STAT. silv. 3, 4, 57 Theb. 1, 554. 11, 327 ZACCH. 3, 10 p. 1166^B. *de notione*: HIER. in Tit. 1, 1 p. 688 puer ... hoc est παῖς, quia potest secundum Graecos et -um et filium significare. GLOSS. minister, servus. θεράπων, οἰκεῖος. III 275, 18 -us domus οἰκέτης. *de differentia quae est inter servum et famulum*: PS. CATO dist. 4, 44 cum -os fueris proprios mercatus in usus, et servos dicas, homines tamen esse memento. ISID. diff. 1, 525 inter servum et -um. servi sunt in bello capti ..., -i autem ex propriis familiis orti. DIFF. ed. Beck p. 56, 6. GLOSS. -us est unus ex familia, servus vero ex condicione servitutis. [*it. sept. vet.* fámelo. *M.-L.*]

I ***generatim***: *i. q. servus*: **A** *proprie*: ENN. ann. 156 prodinunt -i: tum candida lumina lucent. PLAVT. Asin. 184 volt placere sese amicae, volt mihi, volt pedisequae, volt -is, volt etiam ancillis (*cf.* OV. epist. 19, 77 subsequor ancillam furtim -umque). Cas. 951 quid nunc agam? nescio, nisi ut improbos -os imiter ac domo fugiam. Mil. 351 neque cuiquam quam illi in nostra meliust -o familia. Stich. 396 i intro, Pinacium, iube -os rem divinam mi apparent. TRAG. inc. 138 tela, -i, tela propere. sequitur me Thoas. ACC. carm. frg. 2 calones -ique metallique caculaeque. 3, 4 *Grai* exercent epulas laeti -osque procurant quisque suos; nostrisque itidem mos traditus illinc iste, ut cum dominis -i epulentur ibidem. LVCIL. 1055 neu qui te ignaro -i[s] subducere. CIC. rep. 2, 37 qui cum -orum in numero educatus ad epulas regis adsisteret. leg. 2, 19 feriis iurgia amovento easque in -is operibus patratis habento. 2, 27 neque ea quae a maioribus prodita est, cum dominis tum -is posita in fundi villaeque [in] conspectu religio Larum repudianda est. Tusc. 2, 48 hos quidem ut -os vinclis prope atque custodia, qui autem erunt firmiores ..., hos admonitu oportebit ut bonos milites revocatos dignitatem tueri. Lael. 55 parare quae parantur pecunia: equos -os vestem egregiam. off. 2, 24 ut eris in -os, si aliter teneri non possunt. CATVLL. 63, 52 ego quam misera relinquens, dominos ut herifugae -i solent. VERG. Aen. 1, 701 dant manibus -i (famulae *M P*) lymphas Cereremque canistris. 3, 329 (*Andromache loquitur*) me -o famulamque Heleno transmisit habendam. 5, 263. 8, 584. 11, 34 ibat ... circum omnis -umque manus Troianaque turba. HOR. carm. 3, 1, 36 huc frequens caementa demittit redemptor cum -is. 3, 17, 16 cras Genium mero curabis ... cum -is operum solutis. PROP. 3, 11, 30 quid modo quae nostris opprobria vexerit armis et -os inter femina trita suos? OV. ars 3, 695 -is canibusque relictis. epist. 14, 71 patrem -osque patris lucemque timebam. met. 3, 229 -os fugit ipse suos. 6, 649 comites -osque removit (STAT. silv. 3, 3, 178 Theb. 1, 554). 7, 806 nec mecum -os nec equos nec ... ire canes ... sinebam. 8, 635. 9, 183 solitus longos ferro resecare capillos viderat hoc -us. 14, 418 -i populusque per omnes discurrunt silvas. trist. 4, 10, 101 quid referam comitumque nefas -osque nocentes? SEN. Ag. 787 -i, attollite, refovete gelido latice. 800 hanc fida -i turba ... retinete. Herc. f. 430 sceptrone nostro -us est potior tibi? *eqs.* 450 -ine fuerant antequam fierent dei? 1074 par regi -oque venis (*cf.* Herc. O. 228 felix quisquis novit -um regemque pati). Herc O. 375 crinemque mitra pressit et -us stetit. Oed. 843 regnum obtinente Laio -us greges agitasti? Phaedr. 1105 errant per agros funebris -i manus. COLVM. 7, 12, 1 quis *cane* -us amantior domini? LVCAN. 2, 149 domini per viscera ferrum exegit -us. 4, 218 ut ... habeat -os nullo discrimine Caesar, exorandus erit? 5, 509 Caesar ... vix -is audenda parat. 10, 341. 520. TEST. porcelli p. 243 porcellus comprehenditur a -is. VAL. FL. 1, 447. 752 horruit ... -um clamore supremo maesta domus. 3, 282 -um matrumque dolor. SIL. 1, 66. 16, 455 -is florente iuventa huic datur *praemium certaminis*. STAT. silv. 2, 1, 58 accensum quis bile fera -isque tumentem leniet? 3, 4, 57 cessere priores deliciae -umque greges. MART. 1, 101, 5 ne ... ad Stygias -us descenderet umbras (*seq.* 10 dixit ad infernas liber iturus aquas). 9, 65, 5. APVL. met. 2, 31. 7, 13 procurrunt parentes affines clientes alumni -i. ITALA gen. 9, 25 (Aug. civ. 16, 1) maledictus Chanaan puer, [Jachmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-us (οἰκέτης, VVLG. servus) erit fratribus suis. exod. 7, 9 (Lugd.) palam Pharaonem et palam -is eius (θεραπόντων, VVLG. servis). deut. 29, 2 (Lugd.). 34, 11 (Lugd.) TERT. ieiun. 10. adv. Marc. 4, 14 p. 462 aspernamento habetur a nationibus, -is et magistratibus. LACT. inst. 4, 28, 8 non ... nobis odiosi videntur ii -i, qui assidui et frequentes ad obsequium fuerint. COD. Iust. 1, 13, 1 (*a. 316*). COD. Theod. 4, 7, 1, 1 (*a. 321*) cum *clerici* suis -is tribuunt libertatem. AVSON. 193, 12. 466, 4 Melanthium -orum Vlixis unum. AMM. 23, 6, 80 ministranti -o. VEG. mil. 2 praef. libellum de dilectu atque exercitatione tironum ... tamquam -us obtuli. HIER. epist. 53, 9, 3 Paulus ... pro fugitivo -o deprecatur. 64, 7, 1. VVLG. gen. 41, 12 puer Hebraeus, eiusdem ducis militum -us. lev. 25, 39 si paupertate compulsus vendiderit se tibi frater tuus, non eum opprimes servitute -orum, sed quasi mercennarius et colonus erit. I reg. 8, 15 det eunuchis et -is suis. AVG. civ. 7, 3 ab illo qui vitae et sensibus universaliter praesidet, his quasi -is ista carnalia commissa sunt. CLAVD. carm. min. 53, 119 deserta ... mansit regia Neptuni -is veneranda profundis (*i. Tritonibus sim.*). MACR. sat. 5, 3, 17. FAVST. REI. spir. 2, 4 p. 139, 3 formam servi accipiens -o deus iungitur. DRAC. laud. dei 2, 480 caelestes (*sc. angeli*). CASSIOD. in psalm. 134, 9 illius ... -i dicimur cui consentanea mente servimus. CORP. III 14368[16] (*opus musivum*) Optatinus ⟨e⟩t Aurelia cum -is suis ... ⟨f(ecit)⟩. *de puero delicato*: STAT. silv. 2, 6, 10 -um gemis ... pium, sed amore fideque has meritum lacrimas, cui maior stemmate iuncto libertas ex mente fuit. 2, 6, 21. 3, 4, 38 nec te plebeia manebunt iura: Palatino -us deberis amori. *de bestiis*: CATVLL. 66, 57 ipsa suum Zephyritis eo -um (*struthocamelum, ut videtur*) legarat. MART. 14, 216, 1 *accipiter* praedo fuit volucrum: -us nunc aucupis idem. APVL. met. 8, 26 susceptum novicium -um (*sc. asinum*) trahebat ad domum. TERT. adv. Marc. 2, 4 p. 338 consulens homini, quo deo adhaereret, ne non tam liber quam abiectus videretur, aequandus -is suis, ceteris animalibus, solutis a deo et ex fastidio liberis. *nota de dis*: ACT. Arv. a. 183 II 2 -is divis verbeces duos. a. 224 l. 10 (*cf. Samter, PW. VI 1986*).

B *translate*: APVL. met. 5, 6 illi tuo -o Zephyro praecipe. TERT. adv. Hermog. 10 p. 137 aut -us erit mali deus aut amicus. adv. Marc. 2, 6 p. 341 homo ... aliorum dominus, sui -us. AVG. civ. 10, 6 corpus quo inferiore tamquam -o vel tamquam instrumento utitur anima (*cf.* gen. ad litt. 9, 11 p. 281, 4 BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 1 p. 137, 5). PRVD. c. Symm. 1, 343 *sol* -us subiectus agit quodcumque necesse est (*cf.* DRAC. laud. dei 1, 674 sol, oculus caeli, -us super astra Tonantis. SERM. Caspari Anecd. p. 321, 7). BOETH. mus. 1, 9 p. 196, 6 ut quasi oboediens quidam -usque sit sensus, iudex vero atque imperans ratio. *accedit dativus*: TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 342 et malo sicut bono -us.

C *latiore sensu*: LVCAN. 8, 339 aversosque polos alienaque sidera quaeris, Chaldaeos culture focos et barbara sacra, Parthorum -us? (*fere i. q. addictus*). STAT. Theb. 8, 511 duris -us dum casibus omnes lustro vagus terras. CLAVD. 8, 74 per varium gemini scelus erupere tyranni tractibus assiduis: hunc saeva Britannia fudit, hunc sibi Germanus -um delegerat exul. *i. q. comes, aulensis*: SIL. 13, 886 *Hannibal* Assyrio -us regi (*cf.* 889 altera servitia). CORIPP. Ioh. 1, 101 quem primum maximus orbis imperialis apex -um rebusque fidelem tunc habuit lectum. 7, 219 -i ... magna laborant ... magistro, pellentes dubias exire in proelia turmas. Iust. 1, 225 properare fideles urguebat -os. 1, 227. 252. 3, 8. *i. q. subditus*: CLAVD. 24, 84 *Roma* non ... supplex ... ademptam legatis poscit Libyam -osve precatur ... suos. *de subdito qui domino militarem operam praestat*: IORD. Rom. 357 contra ultimum suum -um Vitalianum de Scythiam ... bellum extraxit. *i. q. obnoxius*: RVST. HELP. hist. testam. 8 *Adam et Eva* poenarum -i linquunt felicia regna.

II *speciatim famulus deorum*: **A** *i. q. sacerdos*: CIC. leg. 2, 22 praeter Idaeae matris -os eosque iustis diebus ne quis stipem cogito (MANIL. 4, 760 Idaeae matris). CATVLL. 63, 68 ego nunc deum ministra et Cybeles -a ferar? HOR. ars 239 custos -usque dei Silenus alumni. OV. met. 3, 574 hunc ... comitem -umque sacrorum cepimus. LIV. 37, 9, 9 fanatici Galli ... iussu se matris deum -os deae venire memorant. GERM. 38 Dictaeae ... deae -i Corybantes. VAL. FL. 3, 20 Dindyma sanguineis -um bacchata lacertis. 6, 642 hinc puero cognomen erat -umque ferebant Phasidis intonso nequiquam crine parentes. STAT. Theb. 6, 377 (*Apollo loquitur*) Peliacis hic cum famularer in arvis ..., tura dabat -o. 7, 692 -o (*i. Amphiarao*) decus addidit omne ... Apollo. 7, 771. MART. 9, 28, 10 Roma sui -um dum sciat esse Iovis. APVL. met. 6, 2. 11, 27. *sim. de bestiis*: VERG. Aen. 5, 95 *Aeneas* incertus, geniumne loci -umne parentis esse putet anguem (*genium Anchisae mortui, cf.* SERV. *ad l.*). OV. met. 8, 272 sus ... infestae -us vindexque Dianae. VAL. FL. 3, 458 angues, umbrarum -i. SIL. 6, 288 -um ... sororum Naiadum (*i. serpentem*).

B *apud Christianos: famulus dei, domini, Christi*: **1** *de prophetis*: ITALA Ier. 7, 25 (Tert. adv. Marc. 4, 31 p. 527) emisi omnes ad vos -os (δούλους, VVLG. servos) meos, prophetas. TERT. adv. Marc. 3, 3 p. 379 cum probaturus sim creatorem easdem virtutes ... interdum per -os suos retro edidisse, interdum per Christum suum edendas destinasse. 3, 24 p. 422. 4, 9 p. 442 ideo Christum negas creatoris, quia potentior fuerit -o creatoris, quia ad Helisei pusillitatem maior agnoscatur (4, 20 p. 484 *al.*). 4, 35 p. 539 dominus ... operetur per ... prophetas -os suos. VVLG Ios. 1, 13 Moyses -us domini. Ps. RVFIN. in Ioel 1, 1 munus imposuit -o suo doctor aeternus. DRAC. laud. dei 3, 217 *Daniel* dei -us. **2** *i. q. fidelis*: ITALA gen. 24, 44 (Aug. loc. hept. 1, 88 p. 520, 16) haec mulier est, quam paravit dominus -o suo (τῷ ἑαυτοῦ θεράποντι, VVLG. *aliter*). exod. 4, 10 (Aug. quaest. hept. 2, 7) ex quo coepisti loqui -o tuo (τῷ θεράποντί σου, VVLG. ad servum tuum). lev. 25, 55 (Tert. scorp. 2) filii Israel -i (οἰκέται, VVLG. servi) pueri mei. Is. 42, 19 (Tert. adv. Marc. 5, 17 excaecati sunt -i dei (οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ, VVLG. servus domini). TERT. scorp. 11 *Christus* -os suos instruit. ARNOB. nat. 1, 31 da veniam, rex summe, tuos persequentibus -os. *passim apud* ECCL. OPTAT. 1, 16 p. 50, 20 ex -o dei factus est minister inimici (*cf.* MAXIMIN. c. Ambr. 114 nec vero respexisti ... ab antichristi ministro -os Christi ... iudicari non posse). 5, 7 p. 136, 24 se et ceteros ... Paulus -os cum humilitate fateatur. Ps. DAMAS. epigr. 77, 11 rite suis -is discet adesse deum. HIER. epist. 16, 1, 2 Paulus ... vinctos Christi -os ducebat ad concilium Iudaeorum. VVLG. III reg. 8, 25 nunc igitur, domine deus Israel, conserva -o tuo David patri meo quae locutus es ei. INSCR. Nuovo bull. crist. 10 (1904) p. 68 domini (INSCR. Röm. Quartalschrift 22 [1908] p. 104). PRVD. cath. 10, 19 hanc tu, deus optime, mortem -is abolere paratus. psych. 643 patrium -is aperire profundum. AVG. civ. 2, 19 tolerare Christi -i iubentur, sive sint reges sive principes *eqs.* DRAC. laud. dei 2, 429 Loth iustus -usque dei. CORP. XII 2073 hic requiescit in pace -us dei Vranius. XIII 23038 Vitalis -us di eremita. INSCR. christ. Hisp. 11 (*a. 544*) depositio Pauli -us (*sic*) dei. *passim in* INSCR. **3** *de monacho, presbytero*: RVFIN. hist. mon. 30 p. 457[A] ut praedixerat -us dei. EVGIPP. Sev. 16, 3 cur istic -o dei posito tuam credideras posse latere praesentiam? CORP. XIV 2210 hic requiescit -u⟨lus dei⟩ presbi(ter). CARM. epigr. 673, 4 cuius (*Christi*) ego in sacris -us vel in ordine rector officio levita fui. 1371, 6 *al.*

III *laxiore sensu, usurpatur ad humilitatem, obsequium designandum*: VVLG. gen. 44, 18 ne irascaris -o tuo. num. 32, 5 des nobis -is tuis eam *terram* in possessionem. I reg. 20, 8 fac ... misericordiam in servum tuum, quia foedus domini me -um tuum tecum inire fecisti. PAVL. NOL. carm. 12, 28 ut -is -os a puppi suggere ventos. EPIST. pontif. 591 (Felix III) 1 Thiel p. 223 conveniens fuit ut Vitalis et Miseni fratrum ... et -i vestri (*Zenonem imp. alloquitur*) Felicis ecclesiae defensoris ad vos ... legatio mitteretur. GREG. M. epist. 3, 61 *al.*

fem. *****famula,** -ae *f.* *de formis: abl. plur.* -is: OV. met. 14, 311 una ... e -is (*cf. dat.*: STAT. Theb. 12, 112). -bus (*cf.* GRAMM. suppl. 94, 1): VVLG. exod. 2, 5 (-is *Amiat.*) AVG. epist. 36, 4 GREG. TVR. Franc. 9, 13 ISID. in gen. 25 tit. fămula: CARM. epigr. 1846, 10. *de notione*: AVG. quaest. hept. 2, 78 p. 143, 6 -a, quam οἰκέτην Graeci vocant. GLOSS. θεράπαινα. [*loc. dub.*: FVLG. myth. 3, 6.]

I *generatim i. q. serva*: **A** *proprie*: LVCR. 4, 1176 miseram taetris se suffit odoribus ipsa, quam -ae longe fugitant furtimque cachinnant. VERG. Aen. 1, 703 quinquaginta intus -ae, quibus ordine longam cura penum struere et flammis adolere penates. 3, 329 *v. p. 266, 54.* 4, 391. 8, 411 -as ... ad lumina longo exercet penso. CIRIS 444 men alias inter -arum munere fungi. MORET. 91 clara -am poscit mortaria voce. PROP. 3, 15, 15 -am pensis oneravit iniquis. OV. epist. 3, 75 nos humiles -aeque tuae data pensa trahemus. 5, 121. met. 4, 5 festum celebrare sacerdos immunesque operum -as dominasque suorum pectora pelle tegi ... iusserat. 4, 35. 220. 223. 14, 260. 311 quod clam mihi rettulit una quattuor e -is ad talia sacra paratis. Ib. 391 Icaridos -ae. fast. 2, 743. 6, 481 quae dea sit, quare -as a limine templi arceat. SEN. Ag. 796 ne metue dominam -a. Herc. f. 100 incipite, -ae Ditis (*i. Furiae*). Herc. O. 279 Iovis ... fiet ex -a nurus. 354. 564 *vestis*, quae ... colu lassavit omnem ... -arum (-arem *A*, fabularum manus *E*) manum (Phaedr. 725). Phaedr. 387. 611 me vel sororem ... vel -am voca, -amque potius. 617 me -am accipe. OCTAVIA 103 meae subiecta -ae luce non grata fruor. 657 invisos intrare mihi thalamos -ae. CVRT. 3, 12, 25 matrem me et reginam vocas, sed ego me tuam -am esse confiteor. LVCAN. 2, 24 nec mater ... exigit ad saevos -arum bracchia planctus. 8, 63 fideles. VAL. FL. 2, 114. 4, 520 cur tenditis ... in -as saevire Iovis (*sc. Harpyias*). 6, 502 me ille (*Iason*) magistram sentiet et raptu -ae doluisse pudendo. STAT. Theb. 5, 498 me praedonum manus ... abripit et vestras -am transmittit in oras. 5, 687. 12, 112. Ach. 1, 958 *Achilles* ingentes -as captumque reversus Ilion ... promittit *Deidamiae*. APVL. met. 2, 6 Fotis -a petatur. 5, 2. 3 solas voces -as habebat. TERT. pudic. 20 de -ae concubitu. AVSON. 385, 10 cum stola matronis dempta teget -as. VVLG. gen. 12, 16 oves et boves et asini et *servi et -ae* (*cf.* deut. 12, 18 Esth. 7, 4. AVG. civ. 11, 16 plerumque carius comparetur equus quam servus, gemma quam -a). exod. 21, 7 si quis vendiderit filiam suam in -am. deut. 12, 12 *famuli et -ae* (*cf.* Ier. 34, 11. PRVD. psych. 56 famulos -asve dei. SACR. Leon. p. 339). I reg. 25, 41 ecce -a tua sit in ancillam, ut lavet pedes servorum domini mei. SIDON. carm. 5, 57 -a satus olim hic praedo. CARM. epigr. 1846, 10 nil tibi quod foedum, ... dum satis obsequeris, -a dicta viri. CORP. II 372. 2265, 6. VI 2254.

[*Jachmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

B *translate: de rebus tam corporeis quam incorporeis*: CIC. Tusc. 1, 75 cum a re familiari, quae est ministra et -a corporis, ... sevocamus animum. 5, 2 sin autem virtus subiecta sub varios incertosque casus -a fortunae est. TERT. anim. 41 sequitur animam nubentem spiritui caro, ut dotale mancipium, et iam non animae -a sed spiritus (*cf.* resurr. 7 p. 36 caro, dum ministra et -a animae deputatur, consors et coheres invenitur). HIL. in psalm. 14, 6 cuius vita corporis -a sit. AVG. civ. 5, 20 tabulam ... verbis pingere, ubi voluptas in sella regali quasi ... regina considat, eique virtutes -ae subiciantur. 5, 24 suam potestatem ad dei cultum maxime dilatandum maiestati eius -am faciunt. *per prosopopoeiam*: SIL 2, 367 occumbam potius ne te, patria inclita, dedam aeternum -am.

II ***speciatim*** *famula deorum*: **A** *i. q. sacerdos*: CATVLL. 63, 90 illa (*Attis*) demens fugit in nemora fera: ibi semper omne vitae spatium -a *Cybebes* fuit. VERG. Aen. 11, 558 tibi hanc, ... Latonia virgo, ipse pater -am voveo. SEN. Ag. 255 veridici dei. VAL. FL. 7, 366 mox -ae (*i. Medeae*) monstrata seges, quae lampade Phoebes sub decima iuga feta metit. *sim. de bestiis*: SIL. 13, 124 numen erat iam cerva loci; -amque Dianae credebant. IVV. 14, 81 leporem aut capream -ae Iovis et generosae in saltu venantur aves. *de arbore*: VAL. FL. 1, 303 Dodonida quercum Chaoniique vides -am Iovis.

B *apud Christianos i. q. fidelis*: GAVDENT. serm. 17 p. 965ᴬ repperimus quasdam dei -as, monasterii sanctarum virginum dignissimas matres (PRVD. psych. 56. CASSIOD. var. 10, 26, 2 monasterium -arum dei. CORP. V 5419, 3. X 1351 CARM. epigr. 1446, 2. *passim in* INSCR.). PS. AMBR. laps. virg. 10, 51 require, *deus*, -am tuam *eqs.* AVG. bon. viduit. praef. Augustinus ... servus Christi ... religiosae -ae dei Iulianae ... salutem. MAR. MERC. Cael. 4, 3 Christi. CORP. III 3996 *al.* PASS. Theclae B 38 p. 108, 10.

III ***laxiore sensu***, *usurpatur ad humilitatem designandam*: VVLG. Ruth 3, 9 ego sum Ruth ancilla tua, expande pallium super -am tuam. I reg. 1, 11 domine exercituum, si respiciens videris afflictionem -ae tuae *eqs.* 25, 24 audi verba -ae tuae. *metonymice*: ALC. AVIT. epist. 83 p. 100, 4 quamquam istud -a vestra, prosapia mea, ... persolverit.

adiectivum (*omnia, quae praesto sunt, proponuntur exempla*): **I** *i. q. serviens*: **A** *de rebus, plerumque metonymice vel per prosopopoeian*: **1** *de rebus corporeis*: POMPON. Atell. 107 non erat qui corpus tremulum -a tutaret toga. OV. Pont. 2, 2, 80 nec dedignata est ... Illyris ... Caesareum -o vertice ferre pedem. fast. 1, 286 Germanice ..., tradiderat -as iam tibi Rhenus aquas (MART. 5, 3, 2 RVT. NAM. 1, 152). SIL. 3, 138 an Romana iuga et -as Carthaginis arces perpetiar? MART. 6, 76, 6 -um victrix possidet umbra *Fusci* nemus. 9, 1, 3 grande -i nomen asseret Rheni Germanicarum magna lux kalendarum. ITALA Rom. 6, 19 (Tert. resurr. 47 p. 96 pudic. 17) sicut exhibuistis membra vestra -a immunditiae (τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ, VVLG. membra vestra servire immunditiae [Tert. pudic. 17 m. v. famulari immunditiae]) et iniquitatis ad iniquitatem, ita et nunc exhibete membra vestra -a iustitiae (δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ, VVLG. servire iustitiae) in sanctificium. TERT. anim. 33 omnia -a sunt hominis, omnia subiecta, omnia mancipata. resurr. 5 p. 32 ut -a, iussu et imperio et sola vocali potestate universa processerant. AVSON. Mos. 360 te ... Celbis ... Erubris ... festinant -is quam primum allambere lymphis. PAVL. NOL. carm. 12, 28 ut famulis -os a puppi suggere ventos. ALC. AVIT. carm. 2, 79 vidit ... novos homines ... -o dominarier orbi. **2** *de rebus incorporeis*: CYPR. GALL. gen. 629 trepidus vates -o sermone poposcit. ANTH. 292, 4 *aper* posito -as furore temperat minas. PRVD. cath. 10, 166 -am tibi praecipe mentem genitali in sede sacrari. PAVL. NOL. carm. 16, 10 -ae ... munera linguae. epist. 23, 4 p. 161, 6 benedictio ... mihi erat sancta in nomine dei famulatio et in libertatis spiritu -a dilectio. FAVST. REI. grat. praef. p. 3, 19 qui oboedientiam -i laboris adiungit (grat. 1, 3 p. 15, 2 negat gratiae associandum -i laboris conatum). ALC. AVIT. epist. 76 p. 92, 9 cunctis ... semper amabilem, sed Cabillonensibus singularem -ae sollicitudinis litteras destinavi. carm. 1, 72 cui ... impendat -am longaevo in tempore vitam. ENNOD. dict. 16, 6 p. 473, 1 ne -a castitas hosti pretium fieret insultanti. *accedit dativus*: VIRG. gramm. epit. p. 67, 19 adverbium verbo quasi ex obliquo -um est.

B *de animantibus*: LVCAN. 10, 127 -ae numerus turbae populusque minister. 10, 405 duce sub -o iussuque satellitis irent. STAT. silv. 3, 4, 77 nec lege sinistra ferre timent -ae natorum pondera matres. CLAVD. rapt. Pros. 2, 13 it Venus ... iam Dite subacto ingenti -os Manes ductura triumpho. 3, 230 -ae longo post ordine Nymphae. carm. min. 18, 15 (*de mulis*) nec vinclis -ae nec libertate feroces, exutae laqueis sub dicione tamen. CLAVD. MAM. epist. 2 p. 203, 18 gens deliciis et divitiis serviens ignaviae et inscitiae -a. *de turba sim.*: SIL. 13, 360 immensi ... greges -ae ad convivia turbae. STAT. Theb. 11, 292 quid saeva fremis -amque cohortem respectas? silv. 4, 2, 39 -as ... ex ordine turmas. 5, 1, 21 -os lassare greges (MAR. VICTOR aleth. 3, 478). 5, 1, 158 nil -i coetus, nil ars operosa medentum auxiliata malis. *de gentibus, urbibus*: SIL. 1, 74 cum fugeret Dido -am Tyron (*sc. sub fratre tyranno*). CLAVD. 21, 383 quis ... caneret Fabium, si ... insultaret atrox -a Carthagine Maurus. carm. min. 30, 116 relictis sedibus Aurorae -as properatur ad urbes. *fort. huc pertinet*: CARM. de bell. Aeg. 19 haec mihi cum ⟨...⟩ plebes quoque ⟨...⟩ victrix vindicat ⟨... fa⟩mulam Roma⟨n⟩a ⟨p⟩ote⟨ntia⟩.

II *i. q. famuli vel famulae proprius, servilis*: OV. am. 2, 7, 21 Veneris -ae conubia liber inire. LVCAN. 4, 207 -as scelerata ad proelia dextras excitat. SIL. 10, 646 pro ... arce et sceptris ... vel -as armare manus (CLAVD. carm. min. 22, 17 PAVL. NOL. epist. 23, 4 p. 161, 15). CLAVD. 5, 386 nobis sperastis -as imponere posse catenas. *cf.* Famulus *nom. propr.* *Jachmann.*

fanagorium *v.* Phanag- *nom. propr.*

?**fanarius,** -a, -um. *in nomine herbae*: DIOSC. 4, 184 W. πτέρις .... Ῥωμαῖοι φίλις (*i. filix*) φανάρια (*an ea quae in fanis crescit? ῥανάρια coni. Wellmann*). *Mbr.*

fānāticus, -a, -um [*cf. c.* fanari, fanum. *Th.*]. *de etymologia*: GLOSS. II 579, 22 -us dicitur a fanatus. SERV. auct. georg. 1, 10 Cincius et Cassius aiunt ... aedes sacras 'faunas' primo appellatas postea fana dicta et ex eo ... -os dici. *cf.* SCHOL. Hor. ars 454 *infra l. 67.* GLOSS. V 198, 19 -i ... dicti ... a Fauno (198, 20. 199, 16. IV 516, 45). *notionem propriam 'ad fanum pertinens', fortasse ex etymologia deductam v. sub IV.* *de significatione*: GLOSS. ἱερατικός, ἱερόληπτος, ἱερόδουλος. templi minister. qui in templo divinat vel templi minister. in templo deserviens. qui in templo arguitur (ariolatur *Bücheler*). qui templum diu deserit (templo deservit *Götz dubitanter*). -i ministri templorum. *cf.* HIER. in Soph. 1, 6 *p. 271, 6.* *scribitur compendio* fanat. CORP. V 3925. *inde a* CIC.

I *strictiore sensu: ad cultum peregrinorum quorundam deorum, imprimis Bellonae, Magnae Matris, Cybeles, Isidis et Serapis pertinens*: **A** *adiect.*: **1** *de hominibus*: LIV. 37, 9, 9 -i Galli ... cum sollemni habitu ante portam occurrunt, iussu se matris deum famulos deae venire memorant. 39, 15, 9 (*de Bacchanalibus*) mares ... -i vigiliis (vigiles *codd.*), vino. IVV. 2, 112 crine senex -us albo sacrorum antistes *Cybeles.* **2** *de rebus*: LIV. 38, 18, 9 Galli Matris Magnae ... vaticinantes -o carmine. 39, 13, 12 *Bacchi sacris initiatos* cum iactatione -a corporis vaticinari. FLOR. epit. 3, 19, 4 Syrus quidam ... -o furore simulato ... Syriae deae comas iactat. VIB. SEQ. geogr. p. 148 Gallus *flumen* in Phrygia, unde qui bibit insanit more -o. *impersonaliter c. inf.*: QVINT. inst. 11, 3, 71 iactare id (*caput*) et comas excutientem rotare -um est. *fort. huc pertinet*: CORP. V 3924, 6 fanorum curatores ex pecunia -a faciundum curaverunt. 3925 de pecun(ia) fanat(ica) f. c. *sed cf. IV et Wissowa, Rel. u. Kult. d. Röm.² p. 468 adn. 5.* **B** *subst.*: *sacerdos vel minister talium deorum, cf. l. 84 sqq.*: **1** *mascul.*: IVV. 4, 123 -us oestro percussus, Bellona, tuo divinat. FLOR. epit. 3, 19, 10 *pastor quidam* non minorem quam ille -us prior (*cf. supra l. 37*) conflavit exercitum. VLP. dig. 21, 1, 1, 9 (*ex Viviano*) si servus inter -os non semper caput iactaret et aliqua profatus esset (*cf. ibid.* quamvis aliquando quis circa fana bacchatus sit et responsa reddiderit). LAMPR. Heliog. 7, 2 *Heliogabalus* iactavit ... caput inter praecisos -os. VOPISC. Tac. 17, 1 -us quidam in templo Silvani tensis membris exclamavit: 'tacita purpura'. PRVD. perist. 10, 1061 cultrum in lacertos exerit -us (-os *A*) sectis Matrem bracchiis placat deam. apoth. 440 non spumat anhelus fata Sibyllinis -us edita libris (SCHOL. *ad l.* -us fani sacerdos). CORP. III 6681 C. Suettius Magnus -us. IV 2155 -i tres a pulvinar Synethaei. VI 490 ⟩elsinius Capitolinus ex aede Bellonaes Pulvine(n)sis -us. 2232 Q. Caelio Appollinari -o de aede Bellonae Pulvin(ensis). 2234 C. Cornelio Ianuario -o ab Isis Serapis ab aedem Bellone Rufiliae. 2235 Sev⟨...⟩ fanat⟨...⟩ ... ex vico Bellonae. **2** *femin.*: CORP. VI 32460 Nicae Pomponiae -ae monumentum.

II *latiore sensu: divino furore tactus, correptus; insaniens, furiosus*: **A** *adiect.*: **1** *de hominibus*: CIC. dom. 105 homo -e. div. 2, 118 isti philosophi superstitiosi et paene -i. TAC. hist. 2, 61 multitudinem. ann. 14, 30 muliebre et -um agmen. **2** *de rebus*: HOR. ars 454 error (PORPH. *ad l.* id est qui lymphatico agitantur. SCHOL. Hor. *ad l.* -um errorem pati dicuntur, qui a fanis (Fanis *i. Nymphis? cf. p. 271, 65*) percutiuntur, id est, qui lymphatico agitantur. SCHOL. Hor. Vind. *ad l.* -us error dicitur ille, qui evenit alicui propter aliquod peccatum, quod ipse commisit in templo. SCHOL. Hor. gloss. Γ -i dicuntur dementes, qui offensam deorum incurrentes eo, quod fana eorum violaverint, frenesim patiuntur). LIV. 4, 33, 2 multitudo ... velut -o ⟨furore *add. Cornelissen*⟩ instincta. **B** *subst.*: DIFF. Suet. p. 313, 2 fanum ... a fando, ut illi, qui futura videntur canere, -i dicuntur. SERV. auct. georg. 1, 10 qui futura praecinerent, -os dici. GLOSS. qui quasi accipit spiritum et dat (divinat?). -i, qui futura canunt. futura praecinentes. -i, qui futura praedicabant. *cf. fort.* V 500, 13 fanticus (*i.* -us *aut* fatidicus) mathematicus, qui quasi fata (sacra *codd.*) dicit. *nota*: GLOSS. II 261, 3 βωμολόχος ὁ πανοῦργος.

III *in sermone Christianorum (praeter* PRVD. *supra l. 52 et 53) modo i. q. daemoniacus, arrepticius (cf. I. II), modo generatim ad cultum deorum gentilium pertinens, gentilis*: **A** *subst.*: *sacerdos, fanorum cultor gentilis*: COMM.
[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nstr. 1, 37 tit. qui iudaeidiant -i (*cf.* v. 1 quid? medius Iudaeus, medius vis esse profanus [*i. gentilis*]). ARNOB. nat. 1, 24 haruspices has fabulas, coniectores, harioli, vates et nunquam non vani concinnavere -i. ZENO 5, 9 relatum . . . a -o . . . mysterium. AMBROSIAST. in I Cor. 2, 12 *per spiritum mundi* arripiuntur -i, qui sine deo sunt. HIER. in Soph. 1, 6 p. 679 idolorum sacerdotes non sacerdotes, sed τεμενίτας, id est aedituos vel -os appellavit. in Os. 6, 9 p. 66 sacerdotes Bethel, immo -i Bethaven . . . ponebant in itinere latrones. 7, 5 p. 72 'coeperunt principes furere a vino'. principes quasi temulentos et -os nescire, quid dicerent. in Is. 7, 12 p. 107 *Achar* idolorum cultor . . . pro Levitis habebat -os. PS. RVFIN. in Os. 12, 11 ad vilia -orum instituta descenderet atque idola. AVG. in psalm. 40, 1 audiunt *pagani* -os suos dicentes 'aliquando Christiani non erunt'. gen. ad litt. 12, 22 p. 413 ante prandium peractis sacrificiis agitatisque -is (*syn.* arrepticius). div. daem. 7, 11 qui *dei* in templis gentium colebantur . . . haec . . . per suos vates ac -os frequentare noluerunt. CASSIOD. var. 3, 52, 8 -um credis, quem tortuosis semitibus ambulare conspexeris. B *adiect.*: PAVL. NOL. carm. 25, 33 nec sit Christicolam -a pompa per urbem. GREG. TVR. Franc. 1, 31 senatores . . . -is erant tunc cultibus obligati (2, 10 Mart. 1, 2). Franc. 2, 27 *Chlodovecus* -is erroribus involutus. 5, 43 in pectore -o. ISID. eccl. off. 1, 41, 2 nonnulli *miseri homines, etiam fideles* . . . de -a adhuc consuetudine quibusdam ipso die observationum auguriis profanantur.

IV *proprio sensu 'ad fanum pertinens'*: MACR. sat. 3, 3, 3 *profanum esse*, quod extra -am causam sit. pecunia fanatica *v. sub I p. 270, 41 et 42.*

V *singulariter fere i. q. 'sacer'*: PAVL. FEST. p. 92 -a dicitur arbor fulmine icta.

adv. **fānāticē**. *in modum fanaticorum* (*cf. supra I*). APVL. met. 8, 27 *cinaedi* ab ingressu primo statim absonis ululatibus constrepentes -e provolant (per- *cod. cf. ea quae sequuntur*). *Bannier.*

fanculum *v.* faeniculum *p. 164, 14.*

fancuum (-ī *n.*) [*vocabulum oscum esse videtur. Th.*]. *notionis incertae, vix c.* famex *notione origineve coniunctum* [*fort. i. q. 'articulus', 'commissura'. Th.*]: INSCR. Bonner Jahrb. 116 (1907) 296 (*in devotione*, = CORP. I^2 n. 1614) pus olu solu (*i. 'ut illorum omnium'*) fancua recta sint. *cf. Bücheler l. l. et Rhein. Mus. 62 (1907) 557; Bréal, Mém. de la soc. ling. 15 (1908) 146.*

fandus *etc. v.* for(-ari).

?fane: GRAMM. suppl. 168, 10 *adverbia* demonstrandi, ut en . . . fane ecce. *v. etiam* fanus.

fanister NOT. Tir. 74, 54 (*inter* fanaticus *et* profanum) *quid sit nescimus. de stirpe cf.* fanum. *de terminatione* magister, minister *al.* *Mbr.*

fāno(r), -ārī (-āre) [*a* fanum, *cf.* fanaticus. *Th.*]. VARRO ling. 6, 54 hinc (*a* 'fanum') profanatum quid in sacrificio †ad quae Herculi decuma appellata ab eo est, quod sacrificio quodam -a[n]tur, id est ut fani lege sit. MAECEN. frg. Sen. epist. 114, 5 cervice lassa -antur nemoris tyranni (*i. 'cervi similesve ferae nemorales', Bücheler; sed rectius, ut videtur, 'Galli', Norden*). *cf.* GLOSS. II 579, 22 fanaticus dicitur a -atus.

fantasia *etc. v.* phant-. **fanticus** *v.* fanaticus *p. 270, 78.*

PAVL. FEST. p. 103, 8 hanula parva delubra, quasi **fānula** (*deminutive a* fanum).

***fānum**, -ī *n.* [*ex* *fasnom *factum esse videtur conferendumque c. osc.* fíísnú, *acc.* fíísnam *'fanum, templum', paelign.* fesn . . . *'fanum', umbr.* fesnaf-e *'in fanum (?)', c. ind.* dhiṣṇyah *epitheto deorum et c.* feriae, festus, hanulum, *fortasse c.* fas. *Th.*]. *de etymologia*: VARRO ling. 6, 54 hinc (*a* 'fando') -a nominata, quod (quae *cod.*) pontifices in sacrando fati sunt finem. *cf. l. 79.* PAVL. FEST. p. 88 -um a Fauno dictum (SERV. auct. *et* PROB. Verg. georg. 1, 10 ISID. orig. 15, 4, 8 DIFF. Suet. p. 313, 1 DIFF. gramm. VII 523, 28), sive a fando, quod dum pontifex dedicat, certa verba fatur (p. 93 -a, quod fando consecrantur. DIFF. Suet. p. 313, 1). MART. CAP. 2, 167 Nymphae . . . Fanae (*cf. p. 270, 68*), a quibus -a dicta, quod soleant divinare. *de significatione*: GLOSS. ἱερόν, ἱερὸν τὸ ἐν ἄλσει, ναός, τέμενος, templum, templum delubrum, templum vel candelabrum (*i.* φανόν). *cf.* IV 437, 41 delubra -a templa. *cf.* HESYCH. φάτριν· τόπον, ὕπαιθρον, ἐρείπιον, φᾶνα. *cf. praeterea p. 272, 24 sqq. et Samter, PW. VI 1995 sqq.* *de genere et formis*: *affertur inter neutra* GRAMM. suppl. 41, 22. *masculine* fanus, -ī: ITALA Mich. 5, 13 (Weing.) Ioh. 2, 19 (Ps. Cypr. mont. 4) BAVDON. 2 (*bis*). *genet. prisc.* -ei: LEX vic. Furf. (Corp. I^2 2 n. 756) 16. fanum: INSCR. christ. Rossi II 145, 4, 10. *notatur in titulis*: f(ani): CORP. XII 2807. 3061 (*cf. add.*). fan(i): CORP. IX 3520. fanor(um): CORP. IX 4891. 4896.

I ***proprie:*** *locus olim sub divo situs et tantum ara, postea etiam templo consecratus cf.* LIV. 10, 37, 15 *Fabius scribit* in . . . ea pugna Iovis Statoris aedem votam . . . sed -um tantum, id est locus templo effatus, [sacratus] fuerat. PS. ASCON. Verr. p. 237, 13 St. -um religiosissimum templum, unde fata petuntur. HIER. in Ezech. 6, 6/7 p. 68 τεμένη, id est -a atque delubra. *cf.* GLOSS. *supra l. 66.* *apud Christianos plerumque cum nota abominationis sacrum gentilium* (*opp.* templum, ecclesia) *cf.* COMM. instr. 1, 1, 5 ego . . . erravi tempore multo -a prosequendo. 1, 24, 13 exis inde (*e synagoga*) foris, iterum tu -a requiris. 1, 37, 22 in totum erratis, si deum et -a colatis. AMBR. epist. 40, 16 vindicabitur . . . Valentinianorum -um incensum? quid est enim nisi -um, in quo est conventus gentilium? HIER. adv. Iovin. 1, 10 non templa dei viventis, sed -a et idola mortuorum. in Ezech. 8, 10 p. 86 -isque gentilium. SVLP. SEV. Mart. 13, 1 cum in vico quodam templum antiquissimum diruisset et arborem pinum, quae -o erat proxima, esset aggressus excidere. 13, 9 ubi -a destruxerat, statim ibi aut ecclesias aut monasteria construebat (GREG. TVR. Franc. 1, 39). 14, 1. 15, 4. COD. Theod. 16, 10, 12 (*a. 392*) in templis -isve publicis . . . sacrificandi genus exercere. 16, 10, 19, 1 (*a. 407*) si qua *simulacra* etiamnunc in templis -isque consistunt. 16, 10, 25 (*a. 435*) cunctaque eorum (*paganorum*) -a templa delubra, si qua etiam nunc restant integra . . . destrui . . . praecipimus. SEDVL. carm. pasch. 1, 47 quid -a profana *coli* proderit. ENNOD. opusc. 2, 129 *urbem Romam* dei summi templa repudiatis -orum cultibus et novae lucis nitore gaudentem fecerunt. GREG. M. epist. 11, 37 *ad Adilbertum regem Anglorum*: -orum aedificia everte. 11, 56 quia -a idolorum destrui in eadem gente minime debeant, sed ipsa, quae in eis sunt idola destruantur. GREG. TVR. Franc. 4, 48 de -is ad ecclesias sunt conversi. GLOSS. IV 237, 12 -a illicita sacrificia. *al.* *enumeratur saepius cum aliis rebus, ut* POMPON. Atell. 37 balnea, forus, macellus, -a, portus, porticus. CIC. fin. 1, 69 loca . . . -a . . . urbes . . . gymnasia . . . campum . . . . off. 1, 53 forum, -a, porticus, viae. LEX Vrson. (Corp. I^2 594) 128 -a, templa, delubra (FRONTO p. 66. MAR. VICTORIN. defin. p. 22, 9 -a . . . templa . . . delubra. COD. Theod. 16, 10, 25). CIC. Att. 5, 21, 7 statuas, -a, τέθριππα. LVCR. 5, 75 -a, lacus, lucos, aras simulacraque divom. LIV. 5, 49, 3 -a . . . coniuges . . . liberos . . . sŏlum patriae. VITR. 7, 5, 2 portus, promunturia, litora, . . . -a, luci, montes . . . . PAVL. FEST. p. 138 PAVL. sent. 5, 23, 16 TREB. Claud. 3, 7 COD. Theod. 16, 10, 12, 3 DRAC. Romul. 5, 42. *cf.* DIFF. Suet. p. 313, 1 DIFF. gramm. VII 523, 28.

A *pro subiecto*: **1** -um est: **a** *cum attributis et cum genetivo, imprimis deorum vel dearum*: PLAVT. Curc. 14 hoc Aesculapi -um est (Rud. 61 id hic est Veneris -um. 284. 822. *cf.* CORP. XI 6731, 3 [*in lapide calcario*] -um Vener(is)). CATO orig. 1, 24 quod Termino -um fuit. *ibid.* -a in eo loco compluria fuere. VARRO ling. 5, 42 Saturni -um in faucibus. CIC. inv. 2, 95 erat in eo portu -um Dianae. Verr. 2, 54 Pergae -um antiquissimum et sanctissimum Dianae . . . esse. 5, 96 -um eius (*Chrysae*) est in agro. 5, 97 Matris Magnae -um apud Enguinos est. 5, 103 ab eo oppido (*Melita*) non longe in promunturio -um est Iunonis antiquum. 5, 119 in ea parte Fortunae -um antiquum fuit. nat. deor. 3, 46 *Eumenidum* Athenis -um est. div. 1, 96 *Pasiphaae -um* est in agro propter urbem. NEP. Paus. 4, 4 -um Neptuni est Taenari. LIV. 29, 18, 3 -um est apud nos Proserpinae. 38, 13, 1 VITR. 2, 8, 11 (*bis*). 2, 8, 13 PAVL. FEST. p. 283. VAL. MAX. 2, 6, 15 Siccae . . . -um est Veneris, in quod se matronae conferebant. MELA 1, 88. 2, 40. 46. 48 PLIN. nat. 5, 116. MART. 3, 47, 4 qua pusilli fervet Herculis -um. FRONTO p. 66, 27 N. AMPEL. 8, 4 in summo monte -um est Apollinis. 8, 8. 16. APVL. flor. 15 p. 51 id -um . . . viginti haud amplius stadia oppido abest. AVIEN. ora 242 iugum inde rursus et sacrum Infernae deae divesque -um. SCHOL. Hor. sat. 1, 5, 24. AVG. civ. 21, 6 p. 498 D. in . . . litteras est relatum fuisse vel esse quoddam Veneris -um. BAVDON. 2 -us . . . quantum miliario uno proximus erat. *nota*: CIC. Verr. 5, 111 urbs illa *Henna* non urbs videtur, sed -um Cereris esse.

b *cum nomine vel adiectivo praedicati loco posito*: CIC. Verr. 5, 103 *-um Iunonis* tanta religione semper fuit, ut . . . semper inviolatum sanctumque fuerit. Manil. 65 quod . . . -um putatis in illis terris nostris magistratibus religiosum . . . fuisse? prov. 7 quod -um in Achaia . . . tam sanctum fuit, in quo ullum simulacrum . . . reliquum sit? off. 1, 53 multa . . . sunt civibus inter se communia forum, -a, porticus, viae. LIV. 1, 45, 2 iam tum erat inclitum Dianae Ephesiae -um. **2** *cum aliis verbis*: PLAVT. Poen. 1180 haud sordere visust festus dies Venus nec tuom -um. CIC. har. resp. 29 -um antiquitate religionis carere. Pis. 85 dubitabat nemo, quin . . . -a vexata hanc . . . efficerent vastitatem (*sc. morbum militum*). HOR. carm. 4, 4, 48 -a deos habuere rectos. PROP. 2, 19, 10 illic te nulli poterunt corrumpere ludi -aque peccatis plurima causa tuis. OV. Pont. 3, 1, 132 non omni tempore -a patent. IVV. 12, 27 *rem* votiva testantur -a tabella. VOPISC. Aurelian. 41, 11 omnia in urbe -a eius (*Aureliani*) micant donis. AVG. civ. 3, 31 p. 143 D. -a renidebant.

B *pro obiecto*: *obi. pendet a verbis quibus significantur*: **1** *aedificatio, refectio, restitutio*: ENN. scaen. 347 o terra Thraeca, ubi Liberi -um inclutum Maro locavit. HEMINA hist. 11 -um fecerunt *Remus et Romulus* laribus Grundilibus (CIC. leg. 2, 28 Att. 12, 36, 1 LIV. 1, 45, 2. VITR. 10, 2, 15 ex marmore. AMPEL. 2, 1 IVST. 8, 3, 8 VVLG. III reg. 12, 31 IV reg. 23, 19 AVG. civ. 3, 25 p. 137 D.). VARRO ling. 5, 112 constituta (VITR. 1, 2, 7 LACT. inst. 1, 22, 21 AVR. VICT. Caes. 35, 7 CORP. III 1005). CIC. rep. 3, 15 reficienda (NEP. Timol. 3, 2 CORP. V 4007, 3). Att. 12, 9, 1 absolutum. LIV. 5, 50, 1 restituerentur (CORP. XIV 4001. XIII 3563 a fundamentis). VITR. 1, 7, 1 collocari. 4, 1, 5 aedificare (*fort.* 4, 1, 3 ITALA Ioh. 2, 19 (Ps. Cypr. mont. 4) VVLG. III reg. 11, 7). CORP. III 7118 (*a. 5 a. Chr.*) muro muniendum. APVL. met. 6, 3 -um sollerti fabrica structum. [*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LACT. inst. 1, 22, 22 creari (epit. 19, 4). epit. 19, 4 posuisse (CORP. XIII 1449). CORP. V 308 *et* 309 Q. Caesius . . . perfecit. 4985, 5 Matri deum Numisius . . . -um ampliavit. VIII 12272 -um dei Mercurii . . . restauravit. 2 *votum, dedicatio, sacratio*: CATO orig. 1, 24 -*a* exauguravit . . . *Termini -um* nequitum exaugurari (LIV. 1, 55, 2). VARRO ling. 6, 17 *Servius Tullius* -um Fortis Fortunae secundum Tiberim extra urbem Romam dedicavit Iunio mense (TERT. nat. 1, 10 Ps. AVR. VICT. orig. 5, 3 CORP. V 308. 309). LIV. 1, 27, 7 Tullus . . . vovit . . . -a . . . Pallori ac Pavori (1, 55, 2 TERT. nat. 1, 10). 1, 55, 2 consecrata inaugurataque. PLIN. nat. 2, 16 dicatum. TAC. ann. 15, 41 *aram -um* praesenti Herculi Arcas Evander sacraverat (AVR. VICT. Caes. 40, 26). TERT. nat. 1, 10 senatus probasset. 3 *cultus*: CIC. Verr. 3, 52 adisti (MIN. FEL. 24, 3 AVIEN. ora 367). Verr. 4, 9 -a spoliis hostium ornasse (VVLG. II par. 24, 7 AVR. VICT. Caes. 35, 7. *cf.* LIV. 43, 4, 7 tabulis . . . pictis ex praeda -um Aesculapii exornavit *Lucretius*). fin. 1, 69 adamare. nat. deor. 3, 47 circumimus in agro Ardeati. OV. fast. 5, 485 -a . . . veteres illis clausere diebus, ut nunc ferali tempore operta vides. SVET. Iul. 54, 2 donis referta. COMM. instr. 1 praef. 5 erravi tempore multo -a prosequendo. 1, 21, 6 putas ut isti *dei* te salvent seu regant, seu minuant, nisi quid tu -i decurris. 1, 24, 13 requiris. 1, 37, 22 colatis (SEDVL. carm. pasch. 1, 47 op. pasch. 1, 1 p. 178 CARM. epigr. 525, 1 BAVDON. 2). VVLG. iud. 9, 27 ingressi sunt -um dei sui (9, 46). 4 *violentia in -a*: ENN. scaen. 90 -a flamma deflagrata. CIC. div. in Caec. 11 spoliasse (Verr. 2, 9. 46. 52. 54. 4, 6. 5, 101 Sull. 71 dom. 140 nat. deor. 1, 82 SALL. Catil. 51, 9 NEP. Ages. 4, 8 VAL. MAX. 1, 1 ext. 3). Verr. 1, 11 depeculatus (π *Schol. Gron. ad l. cf.* fin. 3, 32; depopulatus *D* Ψ *cf.* Verr. 2, 48). Verr. 2, 54 nudatum (6, 184). 3, 52 eversum atque extersum. 5, 30 expilasse (nat. deor. 3, 83 off. 3, 90 SVET. Iul. 54, 2). Verr. 5, 104 vexata (Pis. 85). 5, 139 direpta (Manil. 23 Pis. 85 CAPITOL. Maximin. 19, 4 SCHOL. Cic. Gron. A p. 345, 23 St. SVLP. SEV. chron. 2, 22, 5). Verr. 6, 185 compilavit (nat. deor. 1, 86 PHAEDR. app. 13, 6). rep. 3, 14 inflammari. 3, 15 poenire. NEP. Paus. 4, 4 violari. Timol. 3, 2 detecta (deserta *codd.*). HOR. carm. 4, 4, 48 vastata Poenorum tumultu -a. ITALA Ioh. 2, 19 (Ps. Cypr. mont. 4) destringite -um istum (λύσατε τὸν ναόν; VVLG. solvite templum). TAC. ann. 15, 41 *ara -umque* exusta (AMM. 22, 13, 1. BAVDON. 2 antequam . . . -us perureretur). LACT. mort. pers. 12, 5 *praetoriani* -um . . . solo adaequarunt (VVLG. II Macc. 14, 33 dei -um [σηκόν] in planitiem deducam). AMM. 23, 6, 24 incensa civitate milites -um scrutantes. AMBR. epist. 40, 16 Valentinianorum -um incensum (VVLG. I Macc. 5, 44 succendit igni). VVLG. IV reg. 23, 19 -a . . . abstulit Iosias (II par. 14, 5). SVLP. SEV. Mart. 13, 9 destruxerat *Martinus* (15, 4 COD. Theod. 16, 10, 25 ALC. AVIT. hom. 20 tit. GREG. M. epist. 11, 56 SERM. Caspari Anecd. p. 222, 8). *cf.* CORP. XIV 4001 -um Bonae deae vetustate dirutum. 5 *contemptus, neglectio*: PLAVT. Rud. 697 *scelesti* tuom fecerunt -um parvi. CIC. fin. 2, 63 contemneret. HOR. epod. 16, 19 habitanda -a apris reliquit et . . . lupis *Phocaeorum civitas*. PROP. 2, 6, 35 velavit aranea -um. IVV. 9, 22 scelerare (*P*, celebrare *rell.*). PAVL. sent. 5, 23, 16 qui . . . -um . . . polluerint. APVL. met. 6, 1 neglegere. apol. 56 si -um aliquod praetereat, nefas habet. COMM. instr. 1, 35, 19 daemonum -*e* (fata *codd.*) vitate. PANEG. 4 (9), 9, 4 ne -a . . . labes . . . deformet. INSCR. christ. Rossi II 145, 4, 10 tegit blattea palla -um. 6 *variae res*: PLAVT. Aul. 620 perscrutabor -um, si inveniam uspiam aurum. Curc. 204 audio aedituum aperire -um. Rud. 140 -a ventris causa circumis. 254 viden . . . -um . . . hoc? (CIC. nat. deor. 3, 63 IVV. 10, 290). CIC. har. resp. 28 qui . . . Brogitaro Gallograeco . . . -um vendideris (Sest. 56). div. 1, 54 -um illud Indicis Herculis nominatum est. VARRO Non. p. 44, 2 quod nunquam -um . . . clauderetur. PROP. 4, 9, 34 *Hercules ad nymphas*: pandite defessis hospita -a (vana *codd.*) viris (viis *codd.*). LIV. 5, 49, 3 recuperare patriam . . . in conspectu habentis -a deum et coniuges et liberos et solum patriae. FEST. p. 351 sistere -a cum in urbe condenda dicitur, significat loca in oppido futurorum constituere. quod Antistius Labeo ait . . . -a sistere esse lectisternia certis locis et dis habere (*cf. Wissowa, Rel. u. Kult. d. Röm.*[2] *p. 422 adn. 1*). SEN. apocol. 6 *Febris* -o suo relicto sola cum illo (*Claudio*) venerat. TERT. nat. 2, 9 Sanctus . . . a rege Plotio -um consecutus. VIR. ill. 22, 3 anguis . . . Aesculapii -um petiit. 7 *situs*: MELA 1, 100 *sinus* Olbianos in promunturio fert Neptuni -um. PLIN. nat. 2, 210 celebre -um habet Veneris Paphos. APVL. flor. 15 p. 50 *Samos habet* -um Iunonis. AVIEN. orb. terr. 992 urbs Ephesus tetricae sustollit -a Dianae.

C *dativus*: PLAVT. Rud. 331 villam Veneris *proximam* (SVLP. SEV. Mart. 13, 1) -o. CIC. div. 2, 81 cum *Brennus* -o Apollinis Delphici nefarium bellum intulisset. Att. 12, 37, 4 si locum -o dederis. VARRO ling. 6, 54 profanum quod est ante -um coniunctum -o. OV. fast. 4, 756 agresti -o supposuisse pecus. SIL. 3, 669 stat -o vicina . . . lympha. APVL. Socr. 15 p. 153 *daemones* praediti (*i. praefecti*) -is. MIN. FEL. 6, 3 caerimoniis atque -is tantum sanctitatis tribuere . . . quantum. SVLP. SEV. Mart. 14, 1 cum . . . -o . . . ignem immisisset. CORP. VI 844 M. Plaetorius . . . M. Anicius . . . magistri -o contermini.

D *genetivus*: 1 *pendens ab* esse: LEX vic. Furf. (Corp. I[2] 2 n. 756) 16 sei quei ad huc templum rem deivinam fecerit . . . pelleis coria -ei sunto. 2 *pendens a substantivo*: a *incorporeae rei*: QVADRIG. hist. 2 sanctitudo. CIC. inv. 2, 1 religionem (Verr. 2, 46. 5, 96. 110. 111 LIV. 45, 4, 3 FEST. p. 253). Verr. 2, 7 caerimoniae. 2, 46 antiquitas. div. 2, 86 pulchritudo et vetustas. Att. 12, 35 nomine (SEN. benef. 7, 7, 3). SIL. 3, 17 origine (13, 86). CORP. XII 5370 reditu. b *actionis*: CIC. Verr. 2, 50 expugnatio (expilatio *Koch*). 3, 18 spoliationes (5, 102. 132). 4, 23 expilationibus, *cf. supra l. 6.* 5, 98 ornatum. Phil. 11, 6 direptione. VITR. 1, 3, 1 collocatio. ARNOB. nat. 1, 41 consecratione. c *fani partium, rerum sim.*: CIC. Verr. 4, 9 ornamentis (5, 97. 126 Manil. 66 LACT. inst. 2, 4, 27 Ps. RVFIN. in Os. 8, 4). 5, 97 decora. 6, 186 monumenta. leg. 2, 45 instrumenta. GELL. 7, 2, 13 asylum. LACT. inst. 2, 4, 27 simulacris. APVL met. 9, 10 donarium. ARNOB. nat. 4, 9 limina. AMM. 22, 8, 34 parietibus. VVLG. II Macc. 1, 15 ambitum. GREG. M. epist. 11, 37 aedificia. d *hominum*: α *magistratuum, servorum*: PLAVT. Rud. 284 sacerdos (NEP. Lys. 3, 3 SCHOL. Prud. apoth. 440). CIC. Verr. 5, 94 custodibus. 5, 99 antistitae (*cf.* LIV. 1; 45, 5 antistitem. FEST. p. 229). VARRO ling. 8, 83 servi (*cf.* CORP. II 3039 [*Compluti, periit*] Caecil(ius) Caecilianus -i (libertus)). CORP. V 3924 curatores (IX 3523. XIV 3544. 3599. 3601. 3609 *al.*). IX 4891 C. Abelasi . . . VIII vir(i iterum) -or(um) (4896) X 3918 Q. Peticio . . . mag(istro) -i Dianae (3924. 4620. XII 2807). β *aliorum*: APVL. met. 11, 26 eram . . . -i . . . advena. TERT. anim. 49 heroem . . . incubatores -i sui visionibus privantem. CORP. XII 3061 *add* T. Savinis ornatr(ix) ⟨-i⟩. 3 *pendens ab adiectivo*: CIC. har. resp. 28 refertam urbem atque Italiam -orum. 4 *pendens a verbo*: VARRO ling. 6, 54 cum profan⟨at⟩um dicitur, id est proinde, ut sit -i factum.

E *ablativus*: 1 *loci*: VARRO ling. 6, 54 olim -o consumebatur omne quod profanum erat. frg. Non. p. 547, 20 lepistae . . . Sabinorum -is pauperioribus . . . aut fictiles sunt aut aeneae. TIB. 2, 4, 23 suspensa sacris insignia -is. OV. fast. 6, 659 cantabat -is . . . tibia. 2 *instrum.*: TREB. Claud. 3, 7 si quidem omnes ordines, omnis aetas, omnis civitas . . . -is . . . principem . . . honoraverit. MART. CAP. 6, 651 mons Pindus Dryopesque Molossique Dodonaei Iovis -o inclyto celebrati.

F *pendet a praepositionibus*: 1 *c. accusativo*: a *loci*: α *quo*: in: PLAVT. Aul. 583 ut ted auferam, aula, in Fidei -um. Rud. 128 in -um Veneris qui mulierculas duas secum adduxit. 386 i . . . in Veneris -um huc intro. 454 fugere in -um. 570 rumpam . . . huc in Veneris -um. 586 abeo. 622 currite. 1286 nunc alteram illam, quae mea est, visam huc in Veneris -um. CIC. Tusc. 1, 113 sacerdos advecta in -um. nat. deor. 3, 83 venisset (CAES. civ. 3, 33, 1). 3, 84 referret. FEST. frg. p. 278, 21 (?). LACT. inst. 4, 27, 12 ducamus hunc . . . in Aesculapi vel Apollinis -um. ad: PLAVT. Rud. 94 huc ad Veneris -um venio visere (271. 308). VARRO Men. 115 deos . . . derepere ad hominum -a. CIC. Verr. 5, 95 ad -um ex urbe tota concurritur. Tusc. 1, 113 curru vehi . . . ab oppido ad -um. Att. 12, 41, 4 redeo ad -um. LIV. 1, 45, 6 Sabinus . . . bovem . . . deducit ad -um Dianae. 4, 23, 5 ut ad Voltumnae -um indiceretur omni Etruriae concilium. VITR. 10, 2, 11 scapos columnarum e lapidicinis . . . deportare . . . Ephesi ad Dianae -um. 10, 2, 12 non . . . plus sunt ab lapidicinis ad -um milia passuum octo. GAIVS inst. 1, 53 *servi* ad -a deorum . . . confugiunt. APVL. met. 11, 16 *sacrorum geruli* alacres ad -um reditum capessunt. AVIEN. ora 437 -umque ad usque Veneris . . . litus recumbit. VVLG. I Macc. 5, 43 fugerunt ad -um. Ps. RVFIN. in Am. 1, 6—8 qui . . . arcam testamenti . . . ad -um idoli . . . transtulerunt. β *ubi*: PLAVT. Rud. 865 me . . . praesto fore apud Veneris -um. CIC. Att. 15, 15, 3 quodque ex istis fructuosis rebus receptum est, id ego ad illud -um sepositum putabam. LVCR. 6, 848 esse apud Hammonis -um fons. VARRO ling. 6, 54 profanum, quod est ante -um coniunctum -o (ante *pro adverbio accipit deleto* 'est' *Wissowa, Rel. u. Kult. d. Röm.*[2] *p. 468 adn. 5*). HOR. epist. 1, 10, 49 haec tibi dictabam post -um putre Vacunae. LIV. 1, 30, 5 ad Feroniae -um . . . negotiatores Romanos comprehensos. 4, 25, 7 consilia ad movenda bella . . . ad -um Voltumnae agitata. 4, 41, 8 consul via Labicana ad -um Quietis erat. 4, 61, 2 Etruscorum concilium ad -um Voltumnae . . . habitum (5, 17, 6). 6, 2, 2 coniurationem de bello ad -um Voltumnae factam. 24, 23, 1 dimissi ex contione . . . circa -a omnia deum supplicaverunt. 40, 51, 6 *Fulvius locavit porticum* ad -um Herculis. 42, 30, 8 cum *consules* circa omnia -a . . . maioribus hostiis immolassent. VITR. 5, 9, 1 Athenis porticus Eumeniae *sunt* ad theatrum Patrisque Liberi -um. FRONTO p. 213, 13 N. si *sacerdos* apud -um desertum et avium sacrificet. VLP. dig. 21, 1, 1, 10 quamvis aliquando quis circa -a bacchatus sit (*bis*). TERT. nat. 2, 9 *arae* adventiciorum *deorum* ad -um Carnae. VVLG. deut. 3, 29 mansimusque in valle contra -um Phogor (4, 46). b *causae, finis*: LEX Vrson. (Corp. I[2] 594) 128 mag(istri) ad -a . . . suo quoque anno fiant. VVLG. III reg. 13, 32 contra omnia -a excelsorum *veniet sermo*. 2 *cum ablativo*: in: PLAVT. Aul. 615 *aurum* in . . . -o est situm. 617 aulam onustam abstrusisse . . . intus in -o Fide. Curc. 62 *leno* aegrotus incubat in Aesculapi -o. 527 in -o supplicare. Rud. 560 duae mulierculae hic in -o Veneris signum flentes amplexae tenent. 564 *mulieres* hic in -o Veneris *sunt* (CAEL. hist. 54 CIC. Verr. 5, 109 leg. 2, 26 div. 1, 48 LIV. 42, 30, 8 SPART. Hadr. 25, 2). 613 quid hic

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in Veneris -o . . . clamoris oritur? 644 *mulieribus* advorsum ius legesque . . . iniuria hic facta est fitque in Veneris -o. 689. LVCIL. 992 (Non. p. 523) operat⟨um⟩ aliquo in (*om. G*) celebri cum aequalibus -o. CIC. inv. 2, 1 egregium . . . opus . . . in -o relicturum *Zeuxin*. Verr. 5, 2 nihil istum eius modi rerum . . . reliquisse . . . ne in -is quidem (5, 97. 104). 5, 97 in hoc -o . . . hydrias . . . Scipio . . . p o s u e r a t (epist. 5, 20, 5 pecunia. CAES. frg. Gell. 4, 16, 8 VITR. 9 praef. 9 PORPH. Hor. carm. 1, 5, 12/13 EPIT. Alex. 122 VVLG. IV reg. 17, 29. 32. *cf.* CIC. Att. 5, 21, 12 ut *Graeci* in -o d e p o n e r e n t. epist. 5, 20, 5 APVL. met. 11, 29). CIC. dom. 111 ornamentorum quod superfuit in -is. prov. 7 in quo -*o* ullum simulacrum, ullum ornamentum reliquum sit. har. resp. 28 ut *vota* . . . in . . . -o . . . persolverent. nat. deor. 3, 83 cum in omnibus -is pater *Aesculapi* imberbis esset. div. 1, 70 in Herculis -o arma sonuerunt (2, 67). 1, 90 *magi* congregantur in -o. 1, 96 qui praeerant Lacedaemoniis . . . in Pasiphaae -o . . . somniandi causa excubabant. VARRO ling. 6, 57 *reloqui* in -is Sabinis e cella dei . . . eloquuntur. LIV. 1, 55, 3 in Termini -o non addixere *aves*. 35, 51, 2. 36, 1, 2 res divinas facere . . . in omnibus -is, in quibus lectisternium maiorem partem anni fieri solet. 40, 59, 7 in -is publicis . . . deorum capita . . . averterunt se. *al. passim.* e (x): PLAVT. Curc. 216 migrare . . . e -o foras. Poen. 323 *mulieres* Venerem ipsam e -o fugent. 821 e -o recipere . . . se Syncerastum. Rud. 334 Ampelisca . . . foras e -o e g r e d i t u r (663). 706 exi. 1065 (?). CIC. Verr. 2, 11 monumenta . . . ex -is a u f e r r e (2, 57). 2, 46 ex -o Apollinis . . . s u s t u l i t signa *Verres* (2, 59 simulacra. 5, 93. 103 dentis eburneos. CAES. civ. 1, 6, 8 pecuniae. 3, 105, 1. VAL. MAX. 1, 1 ext. 2. 1, 1 ext. 3 mensas argenteas atque aureas). Verr. 2, 53 omnia ex -is . . . evecta exportataque esse. 2, 85 quo minus e -o Dianae servum suum . . . abduceret *Verres*. 5, 96 neque quicquam ex -o Chrysae . . . desideratum est. 6, 126 *ornamenta* ex . . . -is . . . erepta sunt Flacc. 67 Cn. Pompeius . . . victor ex illo -o nihil attigit. CAES. civ. 2, 18, 2 pecuniam omnem omniaque ornamenta ex -o Herculis in oppidum Gades contulit *Varro* (2, 21, 3). SPART. Hadr. 25, 2 venerat *mulier*. *de officio*: CORP. IX 459 C. Iulio . . . cultores Liberi ex -o. d e: CIC. nat. deor. 3, 84 *Dionysium* haec . . . sublata de -is in forum protulisse (*cf.* VVLG. IV reg. 10, 26 protulerunt statuam de -o Baal). VVLG. iud. 9, 4 dederuntque illi septuaginta pondo argenti de -o Baalberit. a: CAES. civ. 3, 33, 1 a -o Dianae depositas antiquitus pecunias . . . tolli. *de officio*: CORP. XIII 913 iuvenes a -o Iovis.

II ***translate*** *de hominum corpore vel animo*: PS. CYPR. mont. 4 dicebat . . . Iesus -um de corpore suo (templum VVLG. Matth. 26, 61 *al.*). ZENO 2, 42 quem noveris idololatriae -um, gaudeas dei templum. PS. AMBR. laps. virg. 2, 7 de templo dei -um immunditiae *facta es*. HIER. adv. Iovin. 1, 10 *matronas esse* -a et idola mortuorum.

contra usum de statuis: ITALA Mich. 5, 12 (Weing.) exterminabo sculptilia tua et -os tuos (τὰς στήλας, VVLG. statuas), *nisi translator in graeco aliud legit, ac nos*.

epitheta (selecta): *ad I*: ENN. scaen. 388 i n c l u t u m (LIV. 1, 45, 2 MART. CAP. 6, 651). LVCIL. 992 c e l e b r i (PLIN. nat. 2, 210 SVLP. SEV. Mart. 14, 1). VARRO frg. Non. p. 547, 20 pauperioribus. CIC. Verr. 2, 11 r e l i g i o s i s s i m i s (2, 46. 57. 5, 93. 97. 104 Manil. 65 leg. 2, 26). 2, 50 a n t i q u i s s i m i (2, 54. 5, 102. 103 119 AVG. civ. 3, 25 p. 137 SVLP. SEV. Mart. 14, 1). *ibid.* n o b i l i s s i m i (5, 102 VITR. 2, 9, 13). 2, 54 s a n c t i s s i m u m (prov. 7). Rab. perd. 30 patriis. TIB. 2, 4, 23 sacris. LIV. 38, 13, 1 augustum. 40, 59, 7 p u b l i c i s (COD. Theod. 16, 10, 12, 3). AMPEL. 2, 1 m a g n i f i c u m (AVR. VICT. Caes. 35, 7).

additamenta: *frequentissimum additamentum est nomen dei vel deae genetivo additum; rarius nomen gentis vel hominum; genetivo*: VARRO frg. Non. p. 547, 20 Sabinorum. CIC. rep. 3, 14 Atheniensium. 3, 15 Graeciae. AMBR. epist. 40, 16 Valentinianorum; *adiectivo*: VARRO ling. 6, 57 Sabinis. EPIT. Alex. 122 Olympico. *syn. et iuxta posita cf. p. 272, 21 sqq.* *ad I*: PLAVT. Aul. 615 l u c o (CIC. Att. 4, 2, 6 [?] LIV. 35, 51, 2). CIC. Verr. 2, 7 sacrorum. 3, 18 oppidorum. fin. 2, 63 sacrificia. CAES. frg. Gell. 4, 16, 8 a e d i b u s (VITR. 1, 3, 1). VARRO ling. 8, 83 societatum. SALL. Catil. 51, 9 d o m o s (PS. RVFIN. in Os. 8, 4). LIV. 1, 55, 2 s a c e l l a (QVEROL. p. 28, 21. 31, 3). 38, 13, 1 o r a c u l u m (MELA 2, 40). SVET. Iul. 54 t e m p l a (PAVL. sent. 5, 23, 16 COD. Theod. 16, 10, 19, 1). APVL. Socr. 15 p. 153 caerimoniis (MIN. FEL. 6, 3). VVLG. II par. 14, 5 aras. SEDVL. carm. pasch. 1, 47 lapides atque aera. CORP. XIII 3653 simulacrum.

derivata: fanare(-i), *cf.* fanaticus; *v. etiam* fanarius, fanister. *deminutive*: fanulum. *cf. nom. propr.* Fanum, Fanestris. *compositum*: profanus *cf.* VARRO ling. 6, 54. *nota lusum verborum*: PS. RVFIN. in Am. 7, 7—9 venient . . . hostes . . . -a et profana . . . concremantes.

1. fānus *v.* fanum *p. 271, 71.*

2. [GLOSS. Plaut. gramm. III 59, 5 *inter adverbia Plautina Pseudoli* afflicter (*stulte ex* cur ego afflicter *A* Pseud. 1295) **fanus;** *cod. E* efflictim fanus; *cod. Scaligeranus* afflicter fanus gratulantis vox, *quid sibi velit, obscurum* (*cf. Ritschelium praef. Pseud. p. XI*).] *cf.* fane. *Bannier.*

faōnius *v.* favonius. **faor** *v.* favor.

***far,** farris *n.* [= *osc. umbr.* far 'far'; *cf. c. anglosax.* bere *island.* barr '*hordeum*', *russ.* borŭ '*milii vel panici genus*' *et c. umbr.* farsio '*farrea*', *hibern.* bairgen *cambr.* bara '*panis*', *got.* barizeins '*hordeaceus*', *russ.* borošno '*farina*'. *Th.*]. *etymologia*: VARRO ling. 5, 106 -r a faciendo, quod in pistrino fit. ISID. orig. 17, 3, 5 -r dicitur eo, quod initio frangeretur. *genus*: EXC. Bob. gramm. I 554 nomina, quae apud Romanos neutralia, apud Graecos feminina *sunt* . . . -r. GRAMM. suppl. 113, 31 neutra ut hoc -r, -is. *v. tamen infra l. 34 et 37.* *singulare tantum est apud scriptores pedestres praeter* ZACCH. 1, 23 (*et* GLOSS. *v. l. 37 et 48* NOT. Tir. 68, 26). *item apud poetas praeter nom. et acc., qui casus plerumque pluraliter exprimuntur; at legitur* f a r *in versibus*: POMPON. Atell. 50 HOR. sat. 1, 6, 112 (*in fine versus, sicut etiam* PERS. 5, 74 STAT. silv. 4, 9, 31 AVSON. 344, 5) OV. fast. 1, 338 PERS. 3, 25 SIDON. carm. 9, 179. *cf.* CHAR. gramm. I 34, 24 quae mensura constant . . . quae numerari non possunt, semper singularia sunt . . ., hoc -r (DIOM. gramm. I 328, 20 EXC. Bob. gramm. I 550, 28). PRISC. gramm. II 175, 17 -a plurali numero protulit Vergilius, cum in usu frequentiore singularis numeri sunt (PROB. cath. gramm. IV 14, 5). PHOC. gramm. V 427, 23 multa veteres auctoritate licentiae largientes pluraliter extulerunt, haec frumenta, hordea, -a. 412, 7 tria in plurali numero deficiunt, nam tres tantum casus (*sc. nom. acc. voc.*) habent, -r, rus, ius (428, 31 AVG. gramm. V 499, 30). *declinatio*: PROB. cath. gramm. IV 14, 5 -r terminatum unum repperi nomen monosyllabum neutrum tertiae declinationis ris faciens genetivo r d u p l i c a t a, hoc -r, huius farris (SERV. Aen. 4, 402 MART. CAP. 3, 297. PRISC. gramm. II 222, 22 -r . . . -is positione habuit paenultimam longam, quod solum r litteram geminavit. 372, 18). *prosodia*: SERV. gramm. IV 452, 10 in monosyllabis producuntur, in disyllabis autem . . . corripiuntur . . . -r, -is (MART. CAP. 3, 279 ar terminatus in monosyllabis tantum longus est, ut Nar, -r). *at contra*: MART. CAP. 3, 269 omnis vox monosyllaba (*exceptis particulis*) sive brevis est sive positione longa, acuetur . . . -r, ars. GRAMM. suppl. 113, 31 in ar correptam . . . hoc -r, -is. *nominativus syllaba longa est in versu*: OV. fast. 1, 338 *v. p. 278, 52* (*cf. Sommer, Laut- und Formenlehre p. 413*). *casus*: *nom. sing.* farris: GLOSS. II 70, 37. 507, 31 GRAMM. suppl. 61, 17 *adn. (cod. B)*. *acc. sing.* φαρρεμ: DIOSC. 2, 96 W. (*infra l. 42*). *abl. sing.* farri: VARRO rust. 3, 14, 5. farre *saepe; cf.* CHAR. gramm. I 133, 21 (*ex Plinio et Caesare*) huic -i et ab hoc -e. *nom. et acc. plur.* farra, *sed* f a r r e s: ORIBAS. syn. 4, 15. 17. *cf.* GLOSS. II 412, 26 πόλτος: -es, pultes, *ubi leg. esse videtur* -is. *significatio*: HIER. in Is. 28, 23 *sqq.* p. 385 pro -e, quod Graeci ζέαν vocant, quidam viciam intellegunt. in Ezech. 4, 9 *sq.* p. 43 quas (ζέας) nos vel -r vel gentili Italiae Pannoniaeque sermone spicam speltamque dicimus. DIOSC. 2, 96 W. χόνδρος· οἱ δὲ δίκοκκον, οἱ δὲ ζέαν καλοῦσι, Ῥωμαῖοι φαρρεμ. DIONYS. ant. 2, 25, 2 τοῦ φαρρος, ὃ καλοῦμεν ἡμεῖς ζέαν. IDIOM. gen. gramm. IV 583, 30 ζειά, ὄλυρα. EXC. Bob. gramm. I 550, 28 ζέα (554, 14). GLOSS. ζειά (*distinguitur a* ζέα: PLIN. nat. 18, 82 qui zea utuntur, non habent -r). GLOSS. ὄλυρα. σῖτος. V 362, 14 genus frumenti (GRAMM. suppl. 113, 31 genus est panis). V 294, 12 pultes, *cf. supra l. 37.* III 314, 6 πόλτος: σίτον, -is. -a: ὄλυρα. ζειά. frumentum. frumenta. triticum. Ceres. *legitur inde a* LEGE XII tab. (*p. 277, 55*), *ex scriptoribus rei rusticae raro apud* COLVM. *nisi addito nomine generis.* [*it.* farro. *M.-L.*] [*dub. aut corrupt.*: OV. met. 5, 131 fast. 1, 276 PLIN. nat. 20, 170 SVET. Vit. 13, 3. AVSON. 398, 34 farris opimae (carnis *Souchay*, opimi *Peiper*; *cf.* 344, 5 *neutr.* CORP. IV 2567.]

1 *genus frumenti, et herba et semen*: SERV. Aen. 5, 745 frumenti certa species est sicut adoreum. GLOSS. *supra l. 46.* CATO agr. 5, 3 *vilicus* cibaria, -r, vinum . . . dederit nemini. VARRO rust. 1, 2, 6 quod -r conferam Campano? frg. Non. p. 114 -is semine (*v. p. 278, 8. cf.* PLIN. nat. 13, 114). HOR. sat. 1, 6, 112 quanti holus et -r (*de pretio v.* PLIN. nat. 18, 15. 17). OBSEQ. 49 spicae -is. *ibid.* -is grana. PLIN. nat. 18, 56 genicula sunt . . . -i sena. 18, 62 ponderosius -r est hordeo (*item de pondere*: 18, 66. *cf. infra l. 63 et l. 82*). 18, 83 durissimum -r et contra hiemes firmissimum. 18, 92 siligo . . . spissior quam -r, et maior spica, eadem et ponderosior. 18, 93 sine arista est. STAT. silv. 4, 9, 31 asperum. ARNOB. nat. 2, 59. PRVD. c. Symm. 2, 217 spicea. *nota: i. q. frumentum cuiusvis generis*: IVVENC. 2, 744 (*in parabola de satore*). CYPR. GALL. gen. 1426 *Pharao* gratuita iubet germanis *Ioseph* tradere -a. 1461. Ios. 119 populo certatim -a (LXX σῖτον. VVLG. Ios. 5, 12 frugibus terrae) metenti. iud. 270 *p. 277, 50. cf. etiam p. 277, 9.* *genera* (*cf.* VARRO rust. 1, 2, 6 *supra l. 57*): PAVL. FEST. p. 2 a d o r -is genus. *ibid.* adoriam . . . gloriam dicebant, quia gloriosum eum putabant esse, qui -is copia abundaret (PLIN. nat. 18, 14). COLVM. 11, 2, 9 seminis adorei, quod quidam -r vernaculum vocant (*nota* 2, 8, 1, *ubi* COLVM. adoreum, VERG., *quem affert* [georg. 1, 219], -a *exhibet*). PLIN. nat. 18, 81 -r, quod adoreum veteres appellavere. GLOSS. IV 341, 23 ador (V 543, 53). *cf.* VARRO frg. Non. p. 59 *nefarium* a -e, quod adoreum est, quo scelerati uti non debeant, non triticum, sed -r. *ibid.* adoreum . . . quod cibi ora, id est principium, sit -r. rust. 1, 9, 4 -r a d o r e u m . . . serunt (COLVM. 2, 9, 3. 9, 1, 6. 11, 2, 9. 74 VAL. FL. 2, 449 PLIN. nat. 18, 166). COLVM. 2, 6, 3 adorei . . . genera quattuor: -r, quod appellatur Clusinum, candoris nitidi. -r, quod vocatur vennuculum, rutilum atque alterum candidum, sed utrumque maioris ponderis quam Clusinum (*quartum*: semen trimestre, quod dicitur halicastrum). PLIN. nat. 18, 62 Galliae . . . suum genus -is dedere, quod illic bracem vo-

[*Wulff*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cant, apud nos scandalam. ... plus reddit panis quam -r aliud. ARETAEVS p. 209,13 Erm. φαρ τὸ Τυῤῥηνικὸν παχὺ ἐὸν καὶ γλίσχρον. *cultura*: VARRO rust. 1, 9, 4 in loco umidiore -r adoreum potius serunt quam triticum, contra in aridiore hordeum potius quam -r (COLVM. 2, 9, 3 densa cretosaque et uliginosa humus ... -r adoreum ... alit. PLIN. nat. 18, 166 PALLAD. 1, 6, 16). rust. 1, 44, 1 seruntur ... in iugero ... -is decem *modii* (1 capp. p. 5, 30 COLVM. 11, 2, 75 PLIN. nat. 18, 198). VERG. georg. 1, 73 flava seres ... -a unde ... legumen ... sustuleris (SERV. *ad l.* '-a' frumenta accipimus; species est enim pro genere. *cf.* PROB. *ad l.* PLIN. nat. 18, 187 -r serendum, unde lupinum ... aut faba sublata sint). georg. 1, 101 hiberno laetissima pulvere -a *sunt* (*cf.* CARM. Macr. sat. 5, 20, 18 hiberno pulvere, verno luto grandia -a ... metes). georg. 1, 219 *si in* robusta ... -a exercebis humum (*de tempore sationis; item* PLIN. nat. 18, 202. 205 AVIEN. Arat. 1379. *cf. etiam p. 276, 72*). Ov. ars 1, 758 vitibus illa *tellus* convenit ..., hic bene -a virent. fast. 2, 519 -a ... veteres iaciebant, -a metebant (6, 180 terra fabas tantum duraque -a dabat). 3, 445 vegrandia -a coloni quae male creverunt ... vocant. LIV. 2, 5, 3 seges -is ... matura messi. COLVM. 11, 2, 74 frumenta matura seruntur et praecipue -r adoreum. PLIN. nat. 18, 111 *terra Campaniae* seritur toto anno ... bis -e (*cf. p. 276, 57*). 18, 142 farrago ex recrementis -is praedensa seritur. 18, 184 -r ... occato, sarrito, runcato quibus dictum erit diebus (18, 241 *convenit* sarrire hibernas fruges maximeque -r). 18, 185. IVV. 14, 155 exigui ruris paucissima -a secantem. PLIN. epist. 1, 20, 16. *adde*: Ov. am. 3, 10, 40 (*de mira Cretae fertilitate*) ferus in silva -a metebat aper. *incommoda -is sativi*: VERG. georg. 1, 185 populat ... ingentem -is acervum curculio (*cf.* Aen. 4, 402 PLIN. nat. 22, 121). VVLG. exod. 9, 32. *ad usum praeparatio*: CATO agr. 2, 4 per ferias ... expinsi -r (*cf.* VARRO ling. 5, 138 pilum *dicitur* quod eo -r pisunt, a quo ... pistrinum. rust. 1, 63. frg. Non. p. 152 qui ruri -r pinsebat. COLVM. 2, 21, 3 [-r pensirè *R*, alia *SA*]. PLIN. nat. 18, 97 Etruria spicam -is tosti pisente. 18, 108). CATO agr. 23 cum pluet ... -r molatur (VARRO ling. 5, 104 -e molito. SERV. georg. 1, 267). 134, 1 priusquam hasce fruges condas, -r *eqs.* (VARRO rust. 1, 63. PLIN. nat. 18, 298 -r, quia difficulter excutitur, convenit cum palea sua condi). POMPON. Atell. 50 -r concidite. VARRO rust. 1, 63 in pistrino ... torreatur (1, 69, 1. Ov. am. 3, 10, 7 ante nec hirsuti torrebant -a coloni [fast. 6, 313 sola prius furnis torrebant -a coloni]. MANIL. 5, 282 mergere -a ac torrere focis. PAVL. FEST. p. 83 Fornacalia sacra erant, cum -r in fornaculis torrebant [p. 93. PLIN. nat. 18, 8 *Numa* Fornacalia instituit -is torrendi ferias]. COLVM. 12, 58, 2 torrido -e. PLIN. nat. 18, 7 -r torrere, quoniam tostum cibo salubrius esset. 18, 61 -r, milium ... purgari nisi tosta non possunt [*cf.* SERV. georg. 1, 267 moli, nisi ante fuerint tosta, non possunt]. 18, 97. VVLG. lev. 2, 14 *fruges* torrebis igni et confringes in morem -is. *cf.* Ov. fast. 1, 693 passura ... -a bis ignem. 2, 523 *interdum* verrebant *veteres* nigras pro -e favillas). VAL. FL. 2, 449 frangit adorea saxo -a (*cf.* VVLG. lev. 2, 14 *supra l. 45*). PLIN. nat. 18, 61 -r in vaginulis suis servant ad satus atque non torrent. CYPR. GALL. iud. 270 -a (σῖτον, VVLG. iud. 6, 11 frumenta) terit. AVG. civ. 6, 9 neque -r conficitur sine pilo. MART. CAP. 2, 158 comminuendae frugis -isque fragmenta Pilumno assignat Italia. *usus: pro esca est hominibus* (PLIN. nat. 18, 62 populum Romanum -e tantum e frumento CCC annis usum Verrius tradit. GLOSS. V 199, 28 -a: veteres -e vivebant [vel cymbri]. *cf. etiam p. 276, 77*): LEX XII tab. (Gell. 20, 1, 45) qui *debitorem* vinctum habebit, libras -is endo dies dato. GELL. 2, 24, 2 (*ex S. C. a. 161 a. Chr.*) *de sumptibus in cenas faciendis* praeter holus et -r et vinum. TITIN. com. 38 libram aiebant satis esse ambobus -is. intritae plus comest sola uxor (*cf.* BIBAC. carm. frg. 3 selibra -is quem ... ad summam prope nutriant senectam. HOR. sat. 1, 5, 69 cui satis una -is libra foret). LVCIL. 502 rugas conducere ventris -e aceroso. VARRO rust. 1 capp. p. 6, 25 de -e promendo aut ad cibatum aut *eqs.* Ov. fast. 6, 170. LIV. 4, 15, 6 Maelium ... bilibris -is sperasse libertatem se civium ... emisse ciboque obiciendo ... populum in servitutem perlici posse. 5, 47, 8 *Manlio* selibras -is ... ad aedes contulerunt (6, 17, 5 VIR. ill. 24, 4. *cf.* LIV. 7, 37, 3 PLIN. nat. 18, 9). LIV. 23, 19, 8 (FRONTIN. strat. 3, 14, 2). CELS. 3, 22 *pthisico* cibus esse debet (ORIBAS. syn. 1, 19 nutriunt infirmum et continent corpus). PERS. 5, 74 scabiosum tesserula -r possidet (*cf.* SCHOL. *ad l.*). CALP. ecl. 4, 33 tua nos alit indulgentia -e. PLIN. nat. 18, 141 admiscetur huic (*asiae*) -r, ut mitiget amaritudinem eius. 20, 57. STAT. silv. 4, 9, 31 (*inter tributa saturnalicia; cf.* MART. 4, 46, 6). MART. 3, 58, 48 vinitorem -e pascis urbano. 10, 14, 5. 13, 8. IVV. 9, 123 *servorum* animas et -e suo custodit et aere. APVL. met. 8, 28. ARNOB. nat. 2, 21 panis ex -e. SALON. in eccles. p. 1002^A. CORIPP. Ioh. 8, 247. *adde*: VARRO Men. 310 MAECEN. carm. frg. 8. *pecudibus pabulum datur*: CATO agr. 90 (*de palumbo farciendo*) -r purum facito. *ibid.* -r insipiat (*cf.* PAVL. FEST. p. 105 insipere -r in ollam: iacere pullis [pultis *al.*]. *v. etiam* FEST. p. 310). VARRO rust. 2, 6, 4 *asini* commode pascuntur -e. VERG. georg. 3, 127 COLVM. 8, 4, 1. 8, 14, 10 *pullis* polentam vel maceratum -r ... obiciunt. 9, 1, 6 *pecudes* hordeo ... alere vel adoreo -e. PLIN. nat. 10, 157 *gallinarum aegrotarum* cibus alium cum -e aut aqua perfusus. *adhibetur in medicina*: CATO agr. 73 *anguinum* pellem et -r ... dato bubus bibant (PLIN. nat. 30, 148). CELS. 2, 33 ex qualibet farina cataplasma sive tritici sive -is. SCRIB. LARG. 135 PLIN. nat. 20, 242. 26, 39. 163. 32, 118. PELAGON. 6 cibum ... seminis farinam, id est -r cantabrum (*cf.* GLOSS. Iuv. 5, 11 *cod. P infra l. 77*). CAEL. AVR. chron. 2, 7, 98 cibus ... sorbilis ex alica vel -e. 4, 3, 23 (*bis*) pultes ex oryza vel alica aut -e aut milio. *v. etiam p. 277, 2 et infra l. 21.* *in sacris* (*cf. infra l. 37*): VARRO frg. Non. p. 114 in ... sacris liba ... incerni solent -is semine; ac dicunt se ea februare (*cf. infra l. 53*). Ov. fast. 1, 672 placentur ... Tellusque Ceresque -e suo. 2, 520 primitias Cereri -a resecta dabant. *cf. infra l. 55.* 4, 409. MIN. FEL. 9, 5 (*de ritibus Christianorum*) infans -e contectus ... occiditur.

2 *fere i. q. farina sive alica* (GLOSS. V 543, 53 ador, farina. 455, 49 farrina seu pulentia [*i.* polenta]. 500, 14 farina, pulentia, frumenta. *adde*: IV 341, 2. V 543, 54. 628, 54 farina: farunde, *ubi fort. leg.* -r unde ⟨farina⟩). CATO agr. 143, 3 farinam bonam et -r subtile sciat facere (VARRO rust. 3, 5, 4 -e subtiliore incipit alere turdos). VARRO rust. 3, 14, 5 (*de cochleis saginandis*) ollam cum foraminibus incrustent sapa et -i (PLIN. nat. 9, 174). frg. Non. p. 62 elixum panem ex -e et aqua frigida fingebant. HOR. sat. 2, 8, 87 membra gruis sparsi sale multo, non sine -e. COLVM. 6, 10, 2 *porri radices* cum -e triticeo pinsitae tussim discutiunt (VEG. mulom. 4, 7, 3. CHIRON 383 in -e triticeo potionem dare ex aqua. *sim.*: COLVM. 8, 5, 17 -e hordeaceo cum aqua incocto vel adoreo -e alendi *pulli*. 8, 11, 14 alantur *pulli* hordeaceo -e. PALLAD. 1, 29 hordei -e. SER. SAMM. 82 Baccho miscebis -a lupini. *cf.* VAL. FL. 2, 449 *p. 277, 48 et* SER. SAMM. 446 [*de praecordiis sanandis*] masticis addentur fractae iam mollia -a). MELA 2, 97 caro ... piscium ... siccata et in pollinem usque contusa pro -e est *Gaditanis*. PLIN. nat. 18, 65 -r in Aegypto ex olyra conficitur. ITALA III reg. 17, 14 (Cypr. eleem. 17) fidelia -is (ἀλεύρου, VVLG. farinae) non deficiet (*de vidua Sareptana, cf.* HIER. epist. 54, 16, 3 SVLP. SEV. chron. 1, 43, 4. 5 ALC. AVIT. epist. 27 p. 58, 2). SER. SAMM. 33 caput ... porrigine ningit, copia -is uti frendentibus edita saxis. AVSON. 344, 5 adoris de polline pultificum -r. *adde*: ZACCH. 1, 23 quem ad modum ... ex viridibus herbis alba mollities mutatur in -a. CLAVD. MAM. anim. p. 74, 6 scisso eodem (*grano tritici*) nihil nisi tantum candentis -is aspicimus, quantum *eqs.* *in cultu et superstitione* (*cf. supra l. 6*): CATO agr. 83 *de votis Marti et Silvano factis.* VERG. Aen. 5, 745 larem et canae penetralia Vestae -e pio ... veneratur (SERV. *ad l.* -e pio vel quia exinde sacrificabant, vel quia mos fuit apud maiores ut divinum ignem -e servarent *eqs. cf.* HOR. carm. 3, 23, 20 mollivit aversos penates -e pio et saliente mica [PORPH. *ad l.* -e et granis salis sacrificantem]. LYGD. 4, 10 omina noctis -e pio placant et saliente mica. ARNOB. nat. 7, 26 pium -r ... quo peragi mos fuit sacrificiorum ... munia. SERV. ecl. 8, 82 'molam': -r et salem .... -r enim pium, id est mola casta, salsa ... ita fit: *eqs. ibid.* ex eo -e [*i. ex spicis adoreis tostis pinsitis*] virgines Vestales ... molam faciunt. *adde*: CYPR. GALL. lev. 67 quiddam de -e pio [LXX lev. 14, 21 σεμιδάλεως. ITALA Lugd. similaginis. VVLG. similae] *sacrificet pauper* [*cf. infra l. 74*]). Ov. fast. 1, 128 *Iano* sacerdos imponit ... -a ... mixta sale (IVV. 6, 386 -e et vino Ianum Vestamque [*cf. supra l. 39 et 47*] rogabat). 1, 338 deos homini quod conciliare valeret -r erat et ... mica salis. 2, 24 torrida cum mica -a vocantur idem, *sc. februa* (*cf. supra l. 8*). 3, 284 vinaque det ... -aque salsa focis. 4, 409 -a deae (*Cereri*) micaeque licet salientis honorem detis (*cf. supra l. 9 sq.*). PAVL. FEST. p. 88 farreum genus libi ex -e factum. p. 110 mola, id est -e molito et sale, hostiam perspersam sacrare (p. 141 mola ... vocatur -r tostum et sale sparsum. VAL. MAX. 2, 5, 5 in sacrificiis mola quae vocatur ex -e et sale constat; exta -e sparguntur *eqs.* SERV. Aen. 2, 133 sal et -r, quod dicitur mola salsa, qua et frons victimae et foci aspergebantur et cultri. fiebat autem de horna fruge *eqs. cf. supra l. 56 sq. et* PRVD. c. Symm. 1, 203 -e molae. 2, 23 non -e molae Victoria felix exorata venit). PAVL. FEST. p. 253. SEN. benef. 1, 6, 3 -e ac fitilla religiosi. PERS. 2, 75 -e litabo. 3, 25 est tibi -r modicum purum et sine labe salinum (SCHOL. *ad l.* quibus rebus in sacrificiis utimur). CALP. ecl. 5, 27 genium ... loci Faunumque laresque salso -e voca (IVV. 9, 138. *v. etiam supra l. 39*). STAT. silv. 1, 4, 131 *deis* exiguo placuerunt -a salino. IVV. 12, 84 -a imponite cultris (*cf.* SERV. Aen. 2, 133 *supra l. 61*. 12, 173 -r et sal, quibus rebus et cultri aspergebantur et victimae *eqs.*). LACT. inst. 7, 6, 6 *diis* -r et merum demus et odorem turis. PRVD. c. Symm. 2, 911 Palladiis quod -a focis ... negentur. SIDON. carm. 9, 179 quos fecere deos dicata templa, tus sal, -r, mola *eqs.* *nota de sacrificiis Iudaeorum*: VVLG. lev. 2, 16 adolebit sacerdos partem -is fracti. *cf. supra l. 48.*

3 genus est panis GRAMM. suppl. 113, 31. IVV. 5, 11 sordes -is mordere canini (GLOSS. Iuv. *cod. P ad l.* cantabri. SCHOL. *ad l.* panis sordidus canum est. *cf.* PAVL. FEST. p. 46 canicae furfures de -e a cibo canum vocatae). IVVENC. 3, 82 pisces geminos et -is fragmina quinque. CYPR. GALL. Ios. 300 putria portantes *mulos* ... -a (LXX Ios. 9, 12 ἄρτοι. ITALA Lugd. *et* VVLG. panes). *incertum utrum huc an ad 2 pertineat*: SERV. auct. georg. 1, 31 tribus ... modis apud veteres nuptiae fiebant: ... -e *eqs.* (*cf. p. 286, 24 sqq. et v.* DIONYS. ant. 2, 25, 2 *sq. vol. IV p. 170, 28 sqq.*).

[*Wulff*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

deriv.: farina (*cf.* PLIN. nat. 18, 88), farraceus, farrago (*cf.* GLOSS. V 199, 28), farrarius, farratus, farreus (*cf.* PAVL. FEST. p. 102), farricus. [*antiquorum commenta*: VARRO ling. 5, 137 falces a -e littera mutata. frg. Non. p. 59 *nefarium* a -e, *v. p. 276, 76.*] *Wulff.*

?fara, -ae *f.*: MAR. AVENT. chron. II p. 238, 569 Albuinus *rex* ... cum mulieribus vel omni populo suo in fara Italiam occupavit. *estne voc. germ. (cf. theod.* vart, faran) *i. q.* 'expeditio bellica'?

fara⟨bu⟩r(is), *acc.* -em: *voc. fort. peregrinum*: CORP. XIII 4131 (*Bitburgi ap. Treveros, a. 245*) -em exaedificaverunt suo in⟨p⟩endio iuniores vici hic cos⟨i⟩stentes. fara⟨to⟩rem (*ut esset* farator *a* pharus '*turris speculatoria*' *derivatum*) *suppl. Bücheler.*

farālis, -e *v.* pharum. **farāmen** *v.* foramen.

farās (CORP. IV 4278. VI 13070) *scriptum pro* foras.

faratālia σύνκοπτα GLOSS. III 360, 7 *inter holera eduliaque.* fartalia *coni. Heraeus* (*v. s. v.*), far⟨r⟩atalia *bene suppl. Wulff* (*sc. a* far, farratus *ductum*), *cf. Althochdeutsche Gloss. II 623, 41* faritalia 'warm muas'.

?faratārius, -a, -um, *cf.* faratalia, farratus. APIC. 8, 359 pipere et liquamine coques *agninam* cum phaseolis -is. *Mbr.*

farātor *v.* faraburis.

farcilem plenum, unde fartores GLOSS. IV 74, 23. V 455, 53. 500, 17 (farsilem *vel* fartilem *Nettleship*).

farcīmen, -inis *n.* [*a* farcire. *Th.*]. *de etymologia*: VARRO *l. 27.* ISID. orig. 20, 2, 28 -n caro concisa et minuta, quod ea intestinum farciatur. *longam* i *testatur* PRISC. gramm. III 523, 17. GLOSS. σιτευτόν. ipsa (isicii *Buech.*) species. [*cf. francog. vet.* farcin. *M.-L.*]

1 *i. q.* *intestinum fartum*: VARRO ling. 5, 111 ab eadem fartura -a ⟨in⟩ extis appellata. *ibid.* quod in hoc -e summo quiddam eminet ..., apexabo dicta. DIOM. gramm. I 486, 7 *saturam dictam* a quodam genere -is, quod multis rebus refertum saturam dicit VARRO vocitatum. PAVL. FEST. p. 35 botulus genus -is. 105. 114. 295 (*cf.* FEST. *l. c.* ⟨q⟩uod nos farci⟨men dicimus⟩). GELL. 16, 7, 11 *Laberius* 'botulum' pro '-e' appellat. ARNOB. nat. 7, 24 apexaones, hirciae, silicernia, longavi ... sunt nomina et -um (facinorum *cod.*) genera. DON. Ter. Eun. 257 fartores, qui isicia et -a farciunt. APIC. 2, 57. 8, 374 -a cocta. *paulo aliter*: ISID. *l. 24.*

2 *genus tuberculi, ulceris*: PLIN. med. ind. cap. 7 p. 3 parotidibus, id est -a, quae sub auribus nascuntur. ind. cap. 17 p. 3 anginae, id est intra fauces -a quae nascuntur. PELAGON. 452 perunctio ad -a. CHIRON 42 -a sunt ... vitia in corpore similia furunculis. 145. 179 -n, ... quod graece appellatur ferisoma (*i.* περίττωμα). *cf.* 468 quod vocant graece ferisoma, latine -a (*cf.* HIPPIATR. ed. Grynaeus Bas. 1537 p. 229, 10 περιττώματα δὲ λέγεται, ὃ ῥωμαιστὶ καλοῦσι φαρκίμινα [φαλκίνινα *trad.*]). *cf.* VEG. mulom. 1, 14, 1 *l. 53 sq.*

farcīminālis *a* farcimen *subst. i. q. fimum*: CHIRON 229 cum haec ... causa evenerit, per anum -is sero venire solet, ut ex ... retortione moriantur.

farcīminōsus, -a, -um [*a* farcimen *(2). Th.*]. VEG. mulom. 1, 7, 1 -um vocabulum ex genere passionis evenit (*cf. l. 54*). *t. t. mulomedicinae*: PELAGON. ind. cap. 35 de -o *sc. morbo* (*cf. Ihm p. 196, 448*). CHIRON 168 sunt autem genera huius morbi maleos (*i. morbi malei*) numero VII: umidus, aridus ... -us (*cf.* VEG. mulom. 1, 2, 2. 1, 7 *capit.* signa morbi -i. 1, 14 *capit.* cura morbi -i. 1, 14, 1 -us ... morbus ad similitudinem farciminis appellatus est. 4, 3, 3). 179 iam de -o incipiam. 298 = 364 de -o. 981 *morbo* -o et glanduloso, qui in toto corpore collectiones et tubera faciunt. 364 si quod iumentum -um fuerit. 818 dato ... -is et suspiriosis.

farcīminum, -ī *n.* [*pro* farcimen *ab adiectivo* farciminosus *ductum esse videtur. Th.*]. *i. q. morbus farciminosus*: VEG. mulom. 1, 7, 2 affectis farcimino.

farcina, -ae *f.* EVGRAPH. Ter. Andr. 769 'suffarcinari' dicitur (*sc. de gravida*) quasi -a aliqua fulciri, *videtur commentum esse grammatici. cf.* farcire.

farcino, -āvī, -āre [*cf. c.* farcire *et c.* suffarcinare. *Th.*]. *3. s. perf.* -āt *v. l. 71.* [GLOSS. V 500, 19 -atus oneratus, carrecatus (*cf.* 455, 55 fascinatus honoratus, carrecatus. IV 237, 23 fascinant gravant. 74, 46. *fort. etiam* IV 73, 52 fascipat gravat). *cf.* fascino.] *i. q. farcire, implere*: CASSIOD. hist. 9, 3 p. 1124^B erat ... omni Graecorum doctrina plenus et divinis dogmatibus -atus (saturatus *cod. Lyr.*). 9, 13 p. 1129^B *Maximus quidam* erat ... Apollinaris vesaniā -atus. *i. q. inserere*: MART. CAP. 9, 998 *satura* fandis tacenda -āt (*i.* -vit), immiscuit Musas deosque.

***farcio**, -sī, -tum (-sum), -īre [*cf. esse videtur c.* frequens *et c. gr.* φράττειν, φράσσειν (*aor.* φάρξαι), *fortasse c. lituan.* brukti '*cuneare, in rimam compellere*'; *cf. Wiedemann, Bezzenbergers Beitr. Indog. Sprach. 27, 231. Th.*]. *de formis*: CHAR. gramm. I 247, 7 -o -is -si. 262, 5. PRISC. gramm. II 502, 12 -o -si -tum. 539, 1. 542, 22 in '-si' ... praeteritum finientia l vel r antecedentibus mutant eam in '-tum', ut '-si, -tum'. *perf.* -si: SEN. epist. 70, 20 MACR. sat. 5, 16, 6 NOT. Tir. 93, 93. *partic.* -tus: PLAVT. frg. inc. 16 (31). *saepe.* -sus: PETRON. 69, 6 (*sed* 137, 11 fart- *v. p. 281, 14*) TERT. ieiun. 12 (*B*, -tum *C*) HYG. fab. 126 HIER. epist. 22, 16, 2. 38, 5, 2 VEN. FORT. carm. 9, 7, 34 (-tum *v. l.*). [*ex coniect.*: PAVL. NOL. carm. 21, 545. 744.] *cf. etiam s. v.* sorsus. -citus: VEREC. in cant. 9, 30

CASSIOD. in psalm. 114, 3. 143, 14 inst. div. 22. -ctus (?): ISID. diff. 1, 240 *v. infra l. 12.* [ENNOD. carm. 1, 3, 14 farct- *coni. Hartel; sed recte, ut videtur,* fract- *trad., cf. Vogel.*] *significatio*: GLOSS. νάσσω, σιτεύω. -it implet (*cf.* ISID. orig. 20, 2, 28). spissat. densit (*i.* denset). -ire fulcire. -tus μεμεστωμένος. -tum impletum. [*ex coniectura*: VARRO rust. 3, 9, 21 VITR. 2, 8, 7 SEN. epist. 119, 14 PAVL. NOL. epist. 49, 12 (*ubique* fa⟨r⟩c-). CATVLL. 39, 11 fart- (parc- *trad.*). PLIN. nat. 15, 69 *v. p. 281, 24.* PETRON. 137, 11 *v. p. 281, 14.* PANEG. 10 (4), 25, 3 PAVL. NOL. carm. 21, 545. 744. *suppletur*: CATO agr. 90 *ex* capp. 99. *falso legitur*: FRONTO p. 150, 15 N., *cf. Hauler, Wien. Stud. 23 (1902), 338.* CHIRON 403 *pro* de -to *legendum* de fartoso. *non videtur huc pertinere*: ISID. diff. 1, 240 -ctum dicimus, qui non est editus et intra ventrem iacet, partum, qui editus est. *pertinet fortasse ad subst.* fartus, *cf. p. 287, 55 sq.*] [*francog.* farcir. *M.-L.*]

I *obiectum est id quod impletur, accedit abl. copiae passim*: **A** *animantia*: **1** *bestias i. q. saginare, satiare*: PLAVT. frg. inc. 16 (31) †quinas (squillas *vel* anguillas *coniecerunt*) -tas. ENN. ann. 514 equos ... de praesepibus -tus. CATO agr. 89 gallinas et anseres sic -ito. *ibid.* bis in die -iat. VARRO rust. 3, 7, 9 manducato candido -unt pane *pullos columbinos.* 3, 9, 20. 21 pane ... -unt, ita ut ... pingues reddant (*ibid.* palumbos -unt ac reddunt pingues). *ibid.* si in -endo nimio cibo fastidiunt. CIC. carm. frg. 32, 13 iecore opimo farta et satiata affatim *aquila Iovis.* COLVM. 8, 7, 4 *bis.* 8, 7, 5. 8, 8, 11. PLIN. nat. 1, 10, 23 (*syn.* 10, 45 saginare). 71 (*syn.* 10, 139 saginare). EVGRAPH. Ter. Eun. 257 *v. p. 287, 13.* *passive i. q. pinguescere*: CASSIOD. in psalm. 101, 7 *pelicanus avis* naturali macie semper affecta est, quoniam ... adipe proprio minime -iatur, quia parvissimo ciborum suco reficitur. *reflexive* (*cf. infra l. 33*): AMBR. hex. 6, 4, 20 ovis ... insatiabiliter herbam rapit, ... ut se ... herbae pabulo -iat. *adde*: PETRON. 137, 11 *p. 281, 14.*

2 *homines, corpus humanum*: **a** *proprie i. q. cibis implere*: SEN. nat. 1 praef. 4 ut hoc corpus ... periturum, nisi subinde impletur, -rem. epist. 108, 15 edacibus et se ultra quam capiunt -entibus (*cf. l. 30 et l. 40*). 119, 14 quemadmodum non impleat ventrem, sed -iat. TERT. ieiun. 12 *martyrem non Christianum* ex facultate custodiae liberae ... -tum (*C*, -sum *B*). PACIAN. paraen. 10 convivio -ti. HIER. epist. 38, 5, 2 pingui aqualiculo -sos ... homines. PAVL. NOL. epist. 11, 6 p. 65, 19 *verus panis* non ... carnem -it. MACR. sat. 7, 5, 14 -tus cibo stomacho ... gravatur. EVG. TOLET. carm. 7, 1 propense stomachum qui -it dape ciborum. *obscaeno sensu de irrumatione*: CATVLL. 28, 13 nihilo minore verpa -ti estis. **b** *translate*: VITR. 2, 8, 10 *rex* infinitis ... vectigalibus erat -tus. DOSITH. gramm. VII 427, 21 -tus auctoritatibus (*cf.* GLOSS. V 662, 8).

B *res non animatas*: **1** *generatim*: **a** *proprie et strictiore sensu*: CIC. Verr. 6, 27 pulvinus ... rosa -tus (*ablativum notat* ARVS. gramm. VII 475, 12. *cf.* MART. 8, 44, 14 -tus papyro dum tibi torus crescit). PELAGON. 448 fistulam (*sc. tuberis*) linteolis ... -iri implerique oportet. HEGES. 4, 6, 7 fibrae vulneris vestibus -bantur (*C*, fovebantur *vulg.*). **b** *latiore sensu et translate*: *de locis* (*cf.* confercire): SEN. epist. 76, 4 *theatrum* -tum est (APVL. flor. 16 p. 65). PAVL. PELL. 416 numerosis -ta colonis praedia. VEREC. in cant. 9, 14 *ecclesiae* populis ... quotidie -untur. *de aliis rebus* (*cf.* refercire): COLVM. 8, 393 *cucumis* pingui ... semine -tus. PLIN. nat. 28, 108 *crocodili* intestina ... iucundo nitore -ta (*V*, referta *rell.*). MACR. sat. 3, 13, 13 tot rebus -ta ... cena pontificum. SIDON. epist. 8, 2, 6 penus ... -ta deliciis (VEN. FORT. vita Radeg. 17, 41 ferculis illatis -citis deliciis). CASSIOD. in psalm. 143, 14 *promptuaria* (*sc. haereticorum corda*) copiose -cita (*item obiectum metonymice intellegendum*: CASSIOD. in psalm praef. 11^A vasa veritatis, quae ... tot divinis odoribus -untur; *syn.* cumulantur). *de dictis, scriptis*: SEN. dial. 10, 13, 9 alia ... innumerabilia, quae aut -ta (paria *Haase*) sunt mendaciis aut similia. MACR. sat. 5, 16, 6 Homerus poesin suam sententiis -sit. VEREC. in cant. 9, 30 librum iudicum bellis et certaminibus esse -citum. CASSIOD. in psalm. 114, 3 verba simplicia magnis sensibus. inst. div. 22 obscura ... magnis utilitatibus (*cf. etiam* 15 p. 1131^a). VEN. FORT. carm. 9, 7, 34 codicem -sum tumido cothurno.

2 *speciatim*: **a** *intestina carne, sanguine sim.*: VARRO ling. 5, 111 quod -tum intestinum ⟨e⟩ crassundiis, Lucanam dicunt. *ibid.* quod tenuissimum intestinum -tum (APIC. 2, 55 sic intestinum -ies. 2, 58. ISID. orig. 20, 2, 28 -iatur, id est impleatur). PLIN. nat. 29, 60 ventriculus coriandro -tus (HYG. fab. 126 p. 110, 24 victor accipiet ventriculum -sum. APIC. 4, 133 longaones porcinos et iure terentino -sos. *cf. p. 281, 18.* *bestias exenteratas*: PETRON. 69 turdi ... passis nucibusque farsi. AMBR. hex. 6, 2, 5 pullus ... ostreis ... -tus. *ibid.* maritima terrenis, terrena maritimis -untur. APIC. 8, 397 leporem -sum. **b** *t. t. architecturae* (*cf.* fartura): VITR. 2, 8, 7 *parietes* in medio -⟨r⟩ciunt fractis ... caementis (PLIN. nat. 36, 172 medios parietes -ire fractis caementis. PLIN. epist. 10, 39, 4). *ibid.* Graeci ... non media -unt, sed perpetuam ... crassitudinem parietum consolidant. 10, 14, 3 coriis ... -tis alga aut paleis.

II *obiectum est* ***id quod infunditur, inseritur*** (*cf.* infercire): *accedit* in *c. acc.*: SEN. dial. 5, 19, 4 scindi vestimenta miserorum et in os -iri pannos. epist. 70, 20 lignum ... totum in gulam -sit. PLIN. nat. 25, 83 *herba* -itur in nares. APVL. met. 8, 28 omnia

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

. . . in sacculos . . . -entes. *accedit dativus*: MACR. sat. 7, 4, 4 *pecudibus* offae . . . -untur (*cf. I A*).

syn. (*ad I*): implere, opimare, pinguem facere, saginare.

part. perf. pass. pro adi. **fartus (-sus)**, -a, -um. ? CATVLL. 39, 11 -tus (parcus *codd.*, pinguis GLOSS. V 233, 27, crassus *Loewe*) Vmber aut obesus Etruscus. HIER. epist. 22, 16, 2 rubentibus buccis cutis -sa (falsa, -ta *al.*) distenditur. PAVL. NOL. carm. 21, 545 non capit . . . via *Christi* -sos, *sc. divites* (furs- *trad.*). *i. q. densus*: MART. 3, 58, 6 -ta premitur angulo Ceres (*i. frumentum*) omni. ? PAVL. NOL. carm. 21, 744 ut . . . forma (*i. aquaeductus*) longinquis e montibus † agminis arso (agmine -so *Zechmeister, fort.* agmine sarso *i. sarto*), qua fuerat longo prius interrupta veterno, undique fonticulis . . . receptis collectam revocaret aquam . . . urbibus. *superl.* -tissimus: PETRON. 137, 11 -issimum iecur (fort- *trad.*).

part. perf. pass. fem. (*vel neutr. plur.*) *pro subst.*: **farsa** νακτή GLOSS. III 448, 19 (468, 73. 477, 9).

part. perf. pass. pro subst. n. **fartum**, -ī. 1 *i. q. fartum intestinum, farcimen* (*cf.* VARRO ling. 5, 111 *p. 280, 67 sq.*): VARRO ling. 5, 110 murtatum a murta, quod ea (eo *codd.*) ad⟨ditur⟩ large -is. . . . tertium -um est longavo. 2 *i. q. fimum intestinis inhaerens*: PLIN. nat. 28, 117 *de chamaeleone narrat Democritus* intestina et -um (-ctum *T, variant cett.*) eorum . . . odium . . . conciliare. 3 *i. q. pulpa fructuum*: COLVM. arb. 21, 2 ea res efficit uberiorem fructum et -um fici speciosius et plenius (*cf. p. 287, 50*). PLIN. nat. 15, 69 *fici* -i (*Mayhoff*, partim *codd.*) sapore praestantiores. *cf.* 2. fartus *p. 287, 48 sqq. et* fars.

deriv.: farcimen, farcina, fartilis (-silis), fartim, fartor (-trix), fartosus, fartura (-sura), fartus.

comp.: confercio, effercio (-farcio), infercio (-farcio), refercio.

? **farcostus** qui cum biberit vinum, inflatur pedibus GLOSS. V 500, 21. varicosus (*cf.* GLOSS. V 656, 26) *vel* podagrosus *coni. Niedermann.* *Ammann.*

farctor, farctus *v.* fart-.

farēdo, -inis *f.* [*fortasse a* far *derivatum. Th.*]. PLIN. VAL. 3, 22 semen raphani . . . sistit ulcera, quae -es appellant.

faretra *v.* phar-.

farfara i. ungula caballina GLOSS. III 563, 47 *al.*; *cf.* 546, 35 -a ungula caballi. *nomen herbae, cf.* farfaria (*fort. eadem*) *et cf.* farfarum. *altera, ut videtur, herba*: GLOSS. III 582, 62 -a i. c⟨a⟩uda caballina seu *eqs.* (*huc traxit Götz* III 613, 15 iquilancon id est cauda caballi, ⟨far⟩fera).

farfarfugium *v.* farfarum.

farfaria, -ae *f. nomen herbae, cf.* farfara, farfarum. DIOSC. 3, 112 W. βήχιον . . . Ῥωμαῖοι τουσσιλάγω, οἱ δὲ φαρφαρίαμ.

farfarum (farferum), -ī *n.* [*orig. inc. Th.*]. *nomen herbae, cf.* PLIN. nat. 24, 135 chamaeleucen apud nos farfarum sive farfugium vocant (farrarifugium *vel* farfarfugium *codd., corr. Harduinus; cf.* 1, 24, 85 medicinae ex . . . chamaeleuce sive -o sive farfugio): PLAVT. frg. inc. 50 dissipabo te, tamquam folia -i. [*tarent.* farfo. *M.-L.*] *forma* **farferum**, -ī *n.*: PLAVT. Poen. 478 viscum legioni dedi fundasque, eo praesternebant folia -i. *huc trahendum*: PAVL. FEST. p. 88 -um (farfenum *codd.*) virgulti genus. *Mbr.*

farfera *v.* farfara. **farfugium** *v. l. 45.*

fargus *v.* phargus. **fārī** *sim. v.* for.

fāria, -ae *f. v.* farius.

***farīna**, -ae *f.* [*a* far, *cf. got.* barizeins '*hordeaceus*'. *Th.*]. PLIN. nat. 18, 88 -am a farre dictam nomine ipso apparet (ISID. orig. 20, 2, 19 -a et furfures a farre dictae, cuius sunt purgamenta). EXC. Bob. gramm. V 553, 21 nomina quae apud Romanos feminina, apud Graecos neutra *sunt*: . . . -a ἄλευρον (IDIOM. gen. gramm. IV 581, 51 -a ἄλευρα). PRISC. gramm. II 120, 20 'na' . . . desinentia denominativa sive verbalia . . . longam habent paenultimam . . . : far, -a. *legitur pluralis*: MORET. 39 transfert inde (*i. ex mola*) manu tusas in cribra -as. 44 -as transversat. PAVL. sent. 3, 6, 64 quibus *machinis* -ae subiguntur. MARCELL. med. 14, 39 cataplasmata vel fomenta de -is. ORIBAS. syn. 1, 26 addis -as hordei et tritici. 2 add. 846 hordei -as. GLOSS. ἄλευρον. ἄλευρα (*cf. supra l. 59*). ἄλφιτα. III 590, 66 girius (γύρειος): -a parietis in molino (624, 31 *cf.* 612, 18 *ubi* firius). 535, 33 flos -ae: amolum (ἄμυλον. 543, 5. 549, 39). 563, 66 fyreos: flos farme uolaceae (-ae bolaceae?). *v. etiam p. 278, 12 sq.* *legitur inde a* PLAVTO. [*val.* făină, *it.* farina, *francog.* farine, *hisp.* harina. *M.-L.*]

i. q. pollen: **A** *sensu strictiore: quod ex seminibus frumenti molitis nascitur*: **1** *generatim*: PLAVT. Truc. 906 opus est -a. CATO agr. 74 *ad panem faciendum* -am in mortarium indito (SEN. epist. 90, 23 -am aqua sparsit . . . finxitque panem. PLIN. nat. 13, 47 *palmae cutis* -ae modo spissatur in panem. 18, 102. 22, 67. 29, 49. VVLG. exod. 12, 39 coxerunt . . . -am [τὸ σταῖς] . . . et fecerunt . . . panes azymos. iud. 6, 19 [ἀλεύρου]. I reg. 28, 24 [ἄλευρα]. CYPR. GALL. exod. 392 mollis . . . -a . . . formatur in orbes, azyma quos memorant. *cf.* CATO agr. 76, 1 *ad placentam faciendam.* 76, 2. 84 *ad savillum*). VARRO ling. 5, 106 circuli *dicti* quod mixta -a . . . circuitum aequabiliter fundebant (PAVL. FEST. p. 16 circuli . . . ex -a in sacrificiis fiebant. VARRO ling. 5, 107 a globo -ae dilatato . . . dicti [a globo] globi. PAVL. FEST. p. 40 comptum genus libaminis, quod ex -a conspersa faciebant). CATO agr. 143, 3 -am bonam et far subtile sciat facere. VARRO Men. 527 in pistrino pinseret -am. OV. medic. 61 pulvereae fuerint confusa -ae. VITR. 7, 11, 1 conteritur *harena* adeo subtiliter, ut efficiatur quemadmodum -a. 10, 2 versatione *molae* subigitur -a. PHAEDR. 4, 2, 12. 19 sic valeas *mustela* . . . ut -a es, quae iaces. COLVM. 8, 4, 1 furfures . . . a -a excreti. 12, 38, 2. PERS. 3, 112 populi cribro decussa -a (SCHOL. *ad l.* -am nunc panem dicit, et hunc fingit . . . plebeium esse positum). PLIN. nat. 15, 52 dat . . . -a vilissimis *malis* nomen. 17, 53 *fimum* -ae vice cribris superinici. 17, 220 *cosses* -a saginati. 18, 87 quae *frumenta* sicca moluntur, plus -ae reddunt. 18, 90 pretium . . . in modios -ae XL asses. 18, 104 fermentum fit ex ipsa -a. PS. FRONTIN. strat. 4, 1, 6 triginta dierum -am. APVL. met. 9, 11 lucubrabant pervigilem -am. ITALA exod. 12, 34 (Gaudent. serm. 7 p. 883A) *et* VVLG. sumpsit populus conspersam -am (σταῖς) prius quam fermentaretur massa (AVG. loc. hept. 5 p. 537, 15 hoc nomine *adipis* etiam -am solent Graeci dicere . . . ; graecus quippe interpres στέατα posuit, quod sunt adipes). ITALA Rom. 11, 16 (Pacian. epist. 2, 3) si initium sanctum *est*, et -a (τὸ φύραμα, VVLG. massa). SYMPH. 169. ITIN. [Silv.] 28, 4 sorbitione modica de -a *gustent* (*cf.* ITALA Legion. *et* VVLG. II reg. 13, 8 -am commiscuit et . . . coxit sorbitiunculas). SCHOL. Hor. gloss. Γ sat. 2, 3, 155 oriza genus est subtilissimi pollinis, id est -ae. ZENO 2, 44, 2 *frumenta* in -am candidam micuerunt. AMM. 22, 16, 7 ambitus lineales -a respersit. 25, 8, 15. HIER. in Agg. 1, 9 p. 747 -am et similam. epist. 22, 6, 2 mole -am. VVLG. gen. 40, 16 canistra -ae. I reg. 1, 24 tribus modiis -ae. III reg. 4, 22 sexaginta cori -ae. 17, 12 non habeo panem nisi quantum pugillus capere potest -ae in hydria (17, 14 hydria -ae. 17, 16 *cf.* AVG. c. Faust. 12, 34). Os. 8, 7 *per imaginem*: germen non faciet -am (GREG. M. moral. 8, 70 -am culmus non facit. *cf.* EVCHER. form. 7 p. 42, 5 -a: opus bonum vel scientia). Matth. 13, 33 *fermentum* abscondit *mulier* in -ae (ἀλεύρου) satis tribus donec fermentatum est totum (Luc. 13, 21. *cf.* IREN. 1, 8, 3. MAR. VICTORIN. in Gal. 5, 9 corruptus panis *est* -a, et massa -ae, dum dimittitur, coacescit et hinc fermentum efficitur. IVVENC. 2, 821. HIL. in Matth. 13, 5 fermentum de -a est, quod virtutem acceptam acervo . . . reddit). RVFIN. hist. 3, 6, 8. hist. mon. 13 pulticulas accipiens ex -a. Orig. in gen. 4, 1 neque similam habet neque panem mundum, sed -am. SORAN. 92 molere et -am facere. PETR. CHRYS. serm. 71 p. 402C *Christus* gratiae mola aptatus est in -am. EDICT. praef. urb. de fraud. (Corp. VI 1711) 15 si quis eorum (*molendinariorum*) . . . -am crediderit postulandam. 18 si qui . . . donandi animo -am offerre voluerit. *nota in proverb.*: MART. 8, 16, 5 et panem facis et facis -am (*i. dissolvis parta*). *adhibetur in medicina*: CATO agr. 156, 4 -ae minutae concas duas (*cf.* CELS. 6, 6, 1 p. 226, 34 -ae candidae quam tenuissimae. MARCELL. med. 8, 80 tenui. *etiam p. 284, 33*). CELS. 2, 33 *reprimit et refrigerat materiam. ibid.* calfacit . . . ex qualibet -a cataplasma (4, 6 p. 128, 22 ex -a calida cataplasma. 4, 12 p. 136, 19 calidis ex -a cataplasmatis. 6, 6, 16. 7, 12, 1 ex -a et fico cataplasma). CELS. 3, 22 p. 112, 19 (*ad tabum*). 5, 26, 33 (*ad erysipelan*) aqua subactam -am. 5, 27, 13. 5, 28, 11 p. 212, 11 *ad tumores et ulcera.* 6, 6, 9 *ad inflammationes oculorum.* 7, 22 *ad ramicem.* PLIN. nat. 20, 15 -ae aridae pilulis (20, 30. 26, 44. *v. etiam supra l. 47*). 20, 102. 104. 22, 127 -a in pollinem subacta. 27, 53 bibitur *absinthium* . . . in -ae trimestris sorbitione. *passim.* VEG. mulom. 1, 36. **2** *additur nomen frumenti*: *conficitur ex avena*: PLIN. nat. 22, 137 avenacea. 29, 143 hordeacea aut avenacea. 30, 38. *ex hordeo*: hordeacea (-ia): CATO agr. 89 polline vel -a hordeacia consparsa (*praebetur pecudibus avibus sim.*: VARRO rust. 2, 5, 17 vitulis obiciunt . . . -am hordeaceam. 2, 7, 11 -am hordeaciam molitam. COLVM. 7, 10, 3. 7, 12, 10 canes hordeacea -a . . . pascit. 8, 5, 18. 8, 7, 3. 4). SCRIB. LARG. 59. VVLG. num. 5, 15 *offeret* decimam partem sati -ae hordeaceae (*cf.* CYPR. GALL. num. 51 canam . . . -am, hordea quam faciunt). *adhibetur in medicina*: CATO agr. 157 *bis* (*ad ulcera sananda*: CELS. 5, 28, 11. 7, 30, 3 PLIN. nat. 20, 40. 88. 22, 103. 27, 24. 32, 137). CELS. 3, 27, 2. 5, 18, 4. 5, 27, 8. 6, 6, 1 *ad inflammationes oculorum* (6, 6, 39 PLIN. nat. 21, 161. 23, 63 hordeacea -a et turis polline. MARCELL. med. 8, 33 *ad* tumores doloresque *oculorum*). CELS. 7, 20. COLVM. 6, 9, 2 *ad tussim* (6, 10, 2). 6, 12, 4. 6, 17, 3 scarificationi superponuntur. 6, 38, 2 SCRIB. LARG. 44. 160 ad frigidam podagram (*cf.* PLIN. nat. 35, 181 *ad articulorum dolores*). 179. 225. 252 PLIN. nat. 20, 135. 139. 167. 173. 179 *ad parotidas* (31, 63). 180 *ad strumas* (24, 39). 23, 78. 123 hydropicis (25, 55). 24, 29. 62 *ad* vomicas et panos (96). 27, 97. 32, 78 aurium vulneribus. *saepius.* PELAGON. 53. 137 CHIRON 48. 136 VEG. mulom. 1, 10, 8. 2, 49, 2 MARCELL. med. 1, 30. 9, 57. hordei: COLVM. 7, 3, 19 *agni* pascendi sunt . . . -a hordei. PLIN. nat. 20, 20 ad levigandam cutem in facie. GLOSS. alfita. III 551, 14 alfita: polenta vel -a ordei. 562, 61 enias gireos (*cf. p. 281, 67*). *adhibetur a medicis*: PLIN. nat. 18, 78 hordei -a et ad medendum utuntur. 20, 81 podagrae . . . morbisque articulariis (23, 3). 22, 126 *polenta* medicorum ratione a -a hordei distat eo, quod *eqs.* 26, 90. 30, 122. 31, 103. PELAGON. 6 *ad morbum* cibum debebit accipere . . . hordei -am. MARCELL. med. 18, 13. ex, de hordeo: PLIN. nat. 22, 122 -a ex hordeo et cruda et decocta collectiones impetusque discutit. PELAGON. 261 ad nervos articulorum . . . -am de hordeo. *ex*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

milio: PLIN. nat. 18, 100 cruda etiam -a *milii*. 22, 130 -a eius . . . plagis imponitur. *ex siligine*: CATO agr. 75 (*de libo faciendo*) -ae siligineae libram. 76 *ad placentam*. 121 *ad mustaceos*. PLIN. nat. 18, 88 siligineae -ae gallicae modius XX libras panis reddit. CHIRON 834 (*ad tussim*) -a siliginea quod sufficit. *ex tritico*: triticea: CELS. 5, 10 crustas *ulcerum* . . . resolvit -a triticea. 6, 18, 6. 7, 19 cataplasma ex triticea -a. COLVM. 6, 17, 7. 7, 10, 3 SCRIB. LARG. 179. 189 -a triticea pultis more cocta. PLIN. nat. 20, 20. 22, 123 PELAGON. 53. 60. 137. 205 CHIRON 136 VEG. mulom. 1, 10, 8. 1, 12, 5. 1, 34, 3 ORIBAS. syn. 2 add. 847. tritici: CELS. 6, 6, 10 tritici -a . . . cocta. COLVM. 6, 5, 2 fricti ac moliti tritici -a (VEG. mulom. 1, 17, 14). PLIN. nat. 21, 127. 22, 120 ORIBAS. syn. 1, 26. 2 add. 845. 846. ex tritico: PAVL. FEST. p. 118 lautitia -a appellabatur ex tritico aqua consperso. *adde*: PLIN. med. 2, 26 -a frumenti cocta. VEG. mulom. 2, 57, 1 fomentabis -a frumentacea. PELAGON. 6 cibum debebit accipere . . . hordei -am, seminis -am, id est far cantabrum. **3** *i. q. massa ex aqua sim. subacta, depsta*: STILO Fest. p. 129 manias . . . †ficta quae† ex -a in hominum figuras. MACR. sat. 3, 13, 12 (*ex Q. Caecilio Metello Pio pontifice maximo c. a. 82—65*) altilia ex -a involuta. SAB. Gell. 10, 15, 9 -am fermentó imbutam attingere ei (*i. flamini diali*) fas non est (SERV. Aen. 1, 179 flamines . . . -am fermentatam contingere non licebat). MELA 1, 57 -am calcibus subigunt. PETRON. 33, 6 ova . . . ex -a pingui figurata. IVV. 5, 61 *panem* solidae iam mucida frusta -ae (*cf.* MART. 9, 2, 4 convivam pascit nigra -a tuum). APIC. 7, 293 (*ad pernam*) -am oleo subactam contexes. *nota proverbialiter*: PERS. 5, 115 cum fueris nostrae paulo ante -ae (SCHOL. dicit nostrae sectae ac si diceret nostrae vitae). *cf.* SVET. Aug. 4, 2 Cassius . . . Parmensis quadam epistula . . . ut pistoris . . . nepotem sic taxat Augustum: 'materna tibi -a est ex crudissimo Ariciae pistrino'. **4** *i. q. gluten ex -a factum*: PLIN. nat. 22, 127 -a qua chartae glutinantur . . . datur tepida sorbenda. 1, 22, 60 -a chartaria.

B *sensu latiore*: **1** *i. q. pollen ex seminibus leguminum edulibus confectum*: *ex cicere, cicerula*: PLIN. nat. 22, 148 -a utriusque *ciceris*. PELAGON. 205. PLIN. nat. 18, 103 panis hordeacius ervi aut cicerulae -a ipse fermentabatur. *ex ervo*: CATO agr. 109 de ervo -am facito libras IV. VEG. mulom. 2, 24, 3. COLVM. 7, 3, 19 *agni* pascendi sunt . . . -a hordei vel ervi. 11, 3, 5 *rubi semina serenda* ervi moliti -ae immiscere. PLIN. nat. 18, 103 *v. l. 35*. 22, 29 *hippophais sucus* conditur . . . pastillis -ae ervi (*cf.* 26, 63 *sucus tithymalli* excipitur -a ervi). 26, 60. *in medicina*: CELS. 6, 5 p. 225, 4. COLVM. 6, 33, 1 *ad vulnera* (PELAGON. 199). PLIN. nat. 20, 20. 264 *in compositione adversus venenata animalia*. 22, 15 varos . . . emendat. 27, 118. 28, 65 PELAGON. 13. 205. 259. CASS. FEL. 76 p. 186, 13 ervi -ae tenuissimae (*ibid.* hordei pollinis). MARCELL. med. 4, 46 ORIBAS. syn. 2 add. p. 846. 847 syn. 5, 20. *cf.* VEG. mulom. 1, 45, 2 orobi. CHIRON 554 ervea. *ex faba*: CELS. 5, 28, 19 -am ex faba (6, 18, 6. *cf.* PLIN. nat. 18, 117 lomentum appellatur -a ex ea). CHIRON 611 de faba -a (MARCELL. med. 19, 42). VEG. mulom. 2, 129, 10 -ae fabaceae sextarius I (ORIBAS. syn. 1, 35, 2 fabace⟨a⟩). ANON. med. ed. Piechotta 173 -am fabae, hoc est lomentum (ORIBAS. syn. 1, 18). *ex lente*: VEG. mulom. 4, 7, 2 lentis. lenticulae: CELS. 5, 27, 13 MARCELL. med. 4, 46. VITAE patr. 5, 4, 13 panis hordeaceus erat et -a lenticulae. *ex lupino*: lupini: CELS. 5, 28, 16 -a lupinorum sextarium (MARCELL. med. 28, 8. 12 PLAC. med. 4, 9). PLIN. nat. 20, 20 lupini. 22, 155. VEG. mulom. 1, 45, 2 -ae lupini crudi. MARCELL. med. 4, 62 -a lupini incocti. 28, 6. ORIBAS. syn. 2 add. p. 848 *bis*. **2** *ex aliis herbis sim.*: VARRO rust. 3, 9, 20 farciunt *gallinas* turundis hordeaceis . . . admixta -a lolleacea (*cf.* lollii: CELS. 4, 29. 5, 12. 5, 28, 18 PLIN. nat. 22, 160 ORIBAS. syn. 2 add. p. 847 *bis*. ex lollio: MARCELL. med. 30, 31). CELS. 5, 18, 2 cumini (23, 16 cumini aut coriandri). 6, 7, 1 faeni graeci (PLIN. nat. 23, 117. 126. 188 ORIBAS. syn. 2 add. p. 845. e faeno graeco: PLIN. nat. 26, 77). 6, 7, 1 lini sive alia -a (*cf.* lini seminis: SCRIB. LARG. 187. MARCELL. med. 4, 46. 18, 12. 34, 41. *adde* PLIN. nat. 20, 250). COLVM. 12, 15, 4 fici (*cf.* 12, 15, 3). PLIN. nat. 15, 123 folia *myrti* . . . siccantur in -am (23, 162. *cf.* 23, 161 *myrti* foliorum arentium -a sudores cohibet *et* 20, 89 *brassicae* foliorum aridorum -a. 20, 145 servantur folia *mentastri* arida ad -ae modum. 25, 84 folia *serratulae* siccantur in -am). PLIN. nat. 16, 15 inopia frugum arefactis glandibus emolitur -a spissaturque in panis usum. 20, 11 *radix peponum* siccatur in -am (20, 12. *cf.* 20, 38 *inulae* radicis. 26, 73 inspergitur . . . aridae radicis *raphani* -a potioni). 20, 92 *silvestris brassicae* aridae. 20, 151 aridae *mentae*. 20, 243 *marrubii* arida -a. 21, 129 aerina (24, 100). 21, 142 *iridis*. 23, 13 *nucleorum*. 23, 113 *flosculorum cytini*. 24, 155 *oenobreches* siccata in -ae modum. 24, 186 faeni (*cf.* 24, 187 *faeni seminis*). 25, 53 *hellebori*. 25, 145 vettonicae (25, 146 trimestri -a *vettonicae*. 26, 31. 41. 42. 77. 114. 117. 118. 136. 161). 26, 45 alcimae siccae -a (26, 83). 26, 73 gentianae. 26, 140 scordotis. 27, 80 *felicis herbae*. 27, 116 *polygoni* aridi. 27, 129 *rhecomae*. 27, 141 *tragonis* siccae. MARCELL. med. 21, 13 faeniculi (PLIN. med. 2, 20 faeniculina). **3** *ex rebus diversis metallicae naturae sim.* (*praeter l. 84. p. 284, 9. 18 apud* PLIN. nat.): PLIN. nat. 14, 138 pumicis (36, 156 PLIN. med. 3, 7). 16, 54 *resina* -ae modo tusa. 17, 147 tofi. 20, 48 turis (26, 81. 33, 102 *stibi* ac turis). 28, 40 contusi dentis humani -a (28, 205 dentium . . . eiusdem *equi* tusorum -a. 28, 221. 30, 72 dentis caballini contusi. 30, 80). 28, 84 cinere . . . addita caminorum -a. 28, 140 salsamentariae testa. 28, 165 caprini cornus -a vel cinis, magisque hircini (28, 178 *cervini* crudi cornus -am). 28, 207 caseum . . . in -am tritum. 28, 211 suilli fimi (28, 238 *apruni fimi*. 28, 241 fimum recens suum vel inveterati -a. 28, 249 aridi *fimi*. *cf.* 29, 37 sordes . . . caudarum concretae . . . siccatae . . . tusaeque in -am. SER. SAMM. 251). 30, 72 -a ex ossibus canini capitis. 30, 127 loricae . . . candidae cochleae . . . arefactae . . . tusaeque in -am. 32, 34 totius tegimenti *testudinum* -a. 32, 67 saepiarum crustae -a (32, 71 cortice *saepiae* . . . in -am trite). 32, 68 conchyliorum *testae cinis* vel, si non uratur, -a. 32, 79 marmoris. 33, 69 -am a pila scutem vocant. 33, 114 *harenam* teri, dein lavari, -am . . . iterum lavari. 33, 119 plumbi micae . . . tunduntur in -am (*cf.* 34, 170 *plumbum* teritur in -am). 34, 154 *squamia ferri* -ae modo aspersa. 36, 133 assii lapidis. 36, 183 *gypsum* tundi se et in -am resolvi patitur. 37, 51 *chryselectri*. VEG. mulom. 2, 80, 3 *spongiam* combures -amque eius . . . defundes.

iuncturae notabiliores: *accedunt adiectiva*: aerina *v. p. 283, 75*. arida: PLIN. nat. 20, 15. 30. 92. 243. 26, 44. 58. avenacea *v. p. 282, 56*. bona: CATO agr. 143, 3. calida: CELS. 7, 30, 3 SCRIB. LARG. 179. cana: CYPR. GALL. num. 51. candida: CELS. 6, 6, 1 ZENO 2, 44, 2. chartaria: PLIN. nat. 1, 22, 60 (*v. p. 283, 32*). cruda: PLIN. nat. 18, 100. 22, 122 *opp.* decocta. dulcis: MART. 13, 62. ervea: *v. p. 283, 47*. fabacea: VEG. mulom. 2, 129, 10. *adde*: ORIBAS. syn. 1, 35, 2. faeniculina: PLIN. med. 2, 20. frumentacea: VEG. mulom. 2, 57, 1. hordeacea: *v. p. 282, 57*. materna: CASS. PARM. *v. p. 283, 28*. minuta: CATO agr. 1, 56, 4. mollis: SER. SAMM. 251 CYPR. GALL. exod. 392. nigra: MART. 9, 2, 4. pervigilis: APVL. met. 9, 11 (*v. p. 282, 13*). pinguis: PETRON. 33, 6. pulverea: OV. medic. 61. siliginea: *v. p. 283, 3*. solida: IVV. 5, 68. subtilis: PLIN. nat. 18, 74. tenuis: MARCELL. med. 8, 80. (tenuissima:) CELS. 6, 6, 1 CASS. FEL. 76 p. 186, 13. trimestris: PLIN. nat. 25, 146. 27, 53. triticea: *v. p. 283, 6*. *iunguntur verba (de -a facienda): pro obiecto est*: facere: CATO agr. 143, 3 MART. 8, 16, 5 *in metaph., v. p. 282, 42*). SORAN. p. 92 molere et -am facere. molere: VARRO rust. 2, 7, 11. HIER. epist. 22, 6, 2 accipe molam, mole -am. *cf.* PLIN. nat. 16, 15 *glans* emolitur -a. pinsere: VARRO Men. 527. subigere: VITR. 10, 5, 2. PAVL. sent. 3, 6, 64. *cf.* PLIN. nat. 22, 127 -a in pollinem subacta. *aliter* (*i. q. depsere*): CELS. 5, 26, 33. 7, 22 MELA 57 APIC. 7, 293. terere: ORIBAS. syn. 1, 35, 2. *coniungitur praepositione* in: PLIN. nat. 18, 74 *hordeum* in subtilem -am molit. 36, 183 in -am resolvi. PLIN. nat. 15, 123 *folia* siccantur in -am (23, 162. 25, 84 *cf.* 24, 155 siccata in -ae modum). PLIN. nat. 28, 207 in -am tritum caseum (32, 71. 34, 170 teritur in -am). PLIN. nat. 29, 37 *sordes* tusae . . . in -am (30, 127. 33, 119 tunduntur in -am).

syn.: pollen.

deriv.: farinaceus, farinarius, farinatus, farinosus, farinula, farinulentus.

farīnāceus (-ius), -a, -um *a* farina. -ius: AMBR. in Luc. 6, 81. *i. q. ex farina confectus*: FEST. p. 348 summanalia liba -a in modum rotae fi[n]cta[e]. p. 360 tauri verbenaeque in commentario sacrorum significat ficta -a. AMBR. in Luc. 6, 81 fortiori . . . de interioribus frumenti panis -us ministratur. HIER. nom. hebr. p. 43, 10 Sisa *significat* tentatio sive -us.

farīnārius, -a, -um *a* farina [*tarent.* farnaro 'cribrum'. *M.-L.*]. **1** *adiectivum*: *i. q. ad farinam pertinens, farinae aptus*: CATO agr. 76, 3 cribrum -um purum sumito caseumque per cribrum facito transeat. PLIN. nat. 18, 115 *gypsum* -o cribro subcernunt. **2** *subst.* **farīnārius**, -ī *m.* *i. q. mola, pistrina*: LEX Sal. 22, 1 cui *homini* -us est (*ita cod. 3 β; all. cod.* molinus, molinario, *sim.*). 22 add. 2 si quis sclusam (*i. Schleuse*) de -o (molino *vel* alieno *v. l.*) ruperit. 31 add. 2 via quod ad -o vadit.

farīnātus, -a, -um *a* farina. *i. q. in farinam redactus*: ITALA lev. 6, 21 (Lugd.) in sartagine cum oleo fiet *decima pars ephi*, -am afferet eam (πεφυραμένην, VVLG. oleo conspersa frigetur). HIER. nom. hebr. 5, 1 Chorri sive Chorraeus farina aut -us.

farīnōsus, -a, -um *a* farina. *i. q. speciem farinae praebens*: CHIRON 99 atheroma est tuberum, in quo invenitur -a glacies (VEG. mulom. 2, 30, 1 -a congeries).

farīnula, -ae *f. a* farina *deminutive*: VVLG. III reg. 17, 13 fac de ipsa -a subcinericium panem (*syn.* 17, 12 farinae). PAVL. NOL. epist. 23, 8 (*metaph.*) vas . . . -ae nostrae . . . copiosum de benedictione fecit, ut aliquid etiam de beati Eliae hydria nobis daret *eqs.* *de* PAVL. FEST. p. 105, *ubi trad.* farinolam, *v. p. 277, 78*.

farīnulentus, -a, -um [*a* farina. *Th.*]. *fere i. q. farinosus*: APVL. met. 9, 12 in modum pugilum, qui pulvisculo perspersi dimicant, -a cinere sordide candidati. *Wulff.*

fariolus *v.* hariolus.

? **fārior**, -ārī. *i. q. fari, loqui*: LEX XII tab. (8, 22) Gell. 15, 13, 11 qui si se sierit testarier, libripensve fuerit, ni testimonium -atur, improbus intestabilisque esto. fatiatur (*collato* in-fitiari) *coni. Schöll.*

faritālia *v.* faratalia.

fārius, -a, -um *collatis* fari, ne-farius *al. grammatici finxisse* [*Mbr.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

videntur. *cf.* MART. CAP. 3, 325 cum a nefando dicamus 'nefarius', a fando '-us' non dicitur? *masc.*: GLOSS. V 575, 2 -i eloquentes (pharii *codd.*). *fort. fem.*: ISID. nat. 3, 1 feria ... a fando dicta quasi -a. *neutr.*: GLOSS. V 360, 54 -a eloquia (415, 32. 425, 11). 455, 50 loquia. 599, 46 verba multa. VIRG. gramm. epist. 3 p. 132, 5 verbum uno tantum -o ... contentum.

farmac-, farmati, farmax *v.* pharm-.

farneus, -a, -um *a* farnus. APIC. 7, 313 fungi -i.

farnus, -ī *f.* [*orig. inc. Th.*]. [*it.* fargna. *M.-L.*] *genus arboris; num eadem fuerit, quae* fraxinus, *dubitari potest (v. Olck, PW. VI 621), quamvis sonorum coniunctione quadam copulari possint (v. Sommer, Lat. Laut- u. Formenl. 273)*: VITR. 7, 1, 2 de cerro aut fago seu -o nullus axis ad vetustatem potest permanere. CET. FAV. 19. PALLAD. 1, 9, 3 de cerro aut fago aut -o diutissime tabulata durabunt. *Mbr.*

farrāceus (-ius), -a, -um [*a* far. *Th.*]. **1** *i. q. e farre consistens*: VARRO rust. 1, 31, 5 in -ia segete (*v. p. 285, 28*). PLIN. nat. 24, 39 *pix* subfervefacta cum polline -eo. **2** *i. q. confarreatus* (*cf.* farreatus): DIONYS. ant. 2, 25, 2 ἐκάλουν δὲ τοὺς ἱεροὺς ... γάμους ... φαρρακείους ἐπὶ τῆς κοινωνίας τοῦ φαρρος, ὃ καλοῦμεν ἡμεῖς ζέαν. *v. p. 278, 83.*

? **farrāginārla,** -ōrum. *trad.* COLVM. 11, 2, 71 -a ... pecori futura per hiemem praesidio (farrago ordeacea *edd., v. infra l. 56*).

farrāgo, -inis *f.* (*m. v. infra l. 37*) [*a* far *ductum esse videtur. Th.*]. *etymologia*: VARRO rust. 1, 31, 5 ocinum ... id est ⟨ex⟩ fabali segete viride sectum, antequam genat siliquas; ⟨farrago⟩ contra ex segete, ubi sata admixta hordeum et vicia et legumina pabuli causa, vir⟨i⟩de, — a⟨u⟩t, quo⟨d⟩ [fart] ferro caesa, ferrago (*cf. infra l. 31 sqq.*) dicta, aut inde, quod primum in farracia segete fieri coepta (*cf. Götz, Ind. Forsch. 31 [1912] 304*). ISID. orig. 17, 3, 14 -o dicta a farre. GLOSS. V 199, 28 unde (*a* farre) et ferrago dicta. *legitur forma* ferrago, *ex qua voces linguarum romanicarum (v. l. 41) originem ducunt*: VARRO rust. 1, 31, 5 *v. supra l. 27.* VERG. georg. 3, 205 *M.* PERS. 5, 77 *P^a*. NEMES. cyn. 283 feuragine *B.* CHIRON *ubique.* VEG. mulom. 1, 22, 5 *L suprascripta* a. 1, 56, 26 *APM.* DIOSC. 4, 107 GLOSS. III 200, 6. IV 342, 20. V 199, 28 *v. supra l. 30.* *genus, ubicumque discerni potest, femininum est praeter*: CHAR. gramm. I 65, 11 inveniuntur ... ex eadem forma (*i.* go *syllaba exeuntibus*) masculina ... -o. CHIRON 11 -o datus. 450 (*at fem.*: 10 *bis*). GLOSS. γράστις. χιλή. χλόη. choli (*i.* χιλή *vel* χλοή). γράστις, χλωρὸς χόρτος. genus frugis. brora (*anglosax.* brord), scaefr. NOT. Tir. 68, 27. [*it.* ferrana, *hisp.* herrén. *M.-L.*]

genus pabuli (*de quo v. Olck, PW. VI 1999 sq.*): **1** *proprie*: PAVL. FEST. p. 91 -o appellatur id, quod ex pluribus satis pabuli causa datur iumentis. ISID. orig. 17, 3, 14 herba *est* hordeacea adhuc viridis, necdum granis ad maturitatem turgentibus (GLOSS. V 198, 25 fruges adhuc in herbae colore. *cf.* IV 342, 20 viridis. *cf. infra l. 64*). VARRO rust. 1, 23, 1 ad pabulum quae pertinent, in quo est ... -o. COLVM. 2, 10, 31 -em in restibili stercoratissimo loco ... serere convenit (PALLAD. 10, 8. *cf. de cultura*: PLIN. nat. 18, 140 occari tantum desiderat. 18, 142 -o ex recrementis farris praedensa seritur). VARRO rust. 1, 31, 4 pabulum, primum ... -em ... secari. 2, 7, 13 post trimum, a quo tempore -o dari solet *eculo.* 3, 10, 3 cum est tempus -is, dandum *anseribus.* 3, 10, 6 obiciunt *anseribus* ... -em. VERG. georg. 3, 205 crassa magnum -e corpus *equi* crescere. COLVM. 2, 7, 2 -o quae est ex hordeo (*cf.* 2, 10, 24 pabulorum genera serenda ..., -em quoque hordeaceam. 11, 2, 71 *v. supra l. 21.* 11, 2, 75 -is hordeaceae modios septem ... serere oportet. 11, 2, 99 *bubus* -em hordeaceam dabit siccam. VEG. mulom. 1, 22, 7 -em, si tempus est ..., dabis VII diebus.... sed triticea -o hordeaceae praefertur; quae si defuerit hordeaceam dabis. *cf.* PLIN. nat. 18, 50 et in tritici genere pars aliqua pabuli est ... ut -o. CHIRON 10 haec ita -o melior erit, si ex tritico detur). COLVM. 9, 11, 8. 11, 2, 101 (*bis*) maturam -em *bubus praestari.* PERS. 5, 77 *agaso* in tenui -e mendax. NEMES. cyn. 283 pasce ... -e molli cornipedes. CHIRON 9 *iumento* dabis faenum vel -em viridem (VEG. mulom. 1, 22, 5. *cf. supra l. 46*). 10. 11 *bis.* 450 VEG mulom. 1, 56, 26. 2, 79, 15 herbam viridem vel -em ad substantiam dandum. DIOSC. 4, 107 trifolii qui in -e nascitur. **2** *translate*: IVV. 1, 86 quicquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas, gaudia, discursus nostri -o libelli est (GLOSS. Iuv. *cod. P* materia).

farrarifugium *v.* farfarum.

farrārius, -a, -um *a* far. *adiect. i. q. ad farris praeparationem pertinens*: CATO agr. 10, 3 fistulam -am (*nomen machinae cerealis, de qua v. Blümner, Technol. I² p. 16, 2*). *v. etiam p. 286, 1.* *subst. neutr.* **farrārium,** -ī: *i. q. locus ubi far conditur*: VITR. 6, 6, 5 horrea, faenilia, -a, pistrina extra villam facienda videntur. *v. etiam nom. propr.*

farratālia *v.* farat-.

farrātus, -a, -um *a* far. *adiect. i. q. far, pultem continens*: PERS. 4, 31 -a pueris plaudentibus olla pannosam faecem ... sorbet. *subst. neutr. plur.* **farrāta,** -ōrum. *i. q. cibus ex farre confectus* (GLOSS. -a *a* farre): IVV. 11, 108 ponebant ... Tusco -a catino (SCHOL. cibos ex farre). SPART. Geta 5, 8 genera edulium ... fasianus, -a, ficus. *deriv.*: far⟨r⟩atalia (*?*).

? **farreārius,** -a, -um *a* far. *i. q. farrarius*: CATO agr. 10, 5 pilum fabarium unum, -um (*ita cod.*; farrarium *apogr. b, Keil*) unum. *cf. p. 285, 71 sqq.*

? **farreātio,** -ōnis *f.* *cf. c.* confarreatio *et c.* farreus. *trad.* SERV. auct. Aen. 4, 374 *cod. Ambros.*; ferreationem *F*; confer^re^ationem *T.* BOETH. in top. Cic. 2 p. 299, 9 *codd. Bas. 1 et 2. v. vol. IV p. 170, 34 sq.*

farreātus, -a, -um *a* farreus, *cf. c.* confarreatus, confarreare. *i. q. confarreatus*: GAIVS inst. 1, 112 nisi ex -is nati non leguntur. SERV. auct. Aen. 4, 103 -as nuptias ... quibus flaminem et flaminicam ... in matrimonium necesse est convenire. [*ex coniect.*: APVL. met. 5, 26 ext. *cf. Helmii adn.*]

farreus, -a, -um [*a* far. *Th.*]. PAVL. FEST. p. 102 horreum antiqui -um dicebant a farre. *adiect.*: **1** *i. q. e farre consistens, confectus*: PAVL. FEST. p. 74 diffarreatio genus erat sacrificii ..., *dicta* quia fiebat -o libo adhibito (*cf. infra l. 21*). p. 280 qui *ager* ... seritur -o spico. COLVM. 7, 12, 10 -o vel triticeo pane satiandi sunt *canes* (GAIVS inst. 1, 112 VLP. reg. 9, 1 *v. infra l. 27*). PS. AVR. VICT. orig. 10, 5 crustam ... de -is mensis, quas sacratas secum habebat, comedisse *Aeneam.* 12, 1 non orbes -os ... sed mensarum vice ... apium ... fuisse substratum. **2** *i. q. farinae similis*: SER. SAMM. 41 desinet ... glomerari -a nubis (*i. porrigo. cf. p. 278, 33*). *subst. neutr.* **farreum,** -ī (*sc. libum, cf. supra l. 14*). [*i. q. umbr.* fasiu farsio '*farrea*' *vel* '*farreum*'. *Th.*]. PAVL. FEST. p. 88 -um genus libi e farre factum. *adhibetur in confarreatione*: PLIN. nat. 18, 10. GAIVS inst. 1, 110 olim ... tribus modis in manum conveniebant *feminae*, usu, -o, coemptione (ARNOB. nat. 4, 20 usu, -o, coemptione genitalis lectuli sacramenta condicunt? BOETH. in top. Cic. 2 p. 299, 9). GAIVS inst. 1, 112. VLP. reg. 9, 1 -o convenit uxor in manum certis verbis ... et sollemni sacrificio facto, in quo panis quoque -us adhibetur. BOETH. in top. Cic. 2 p. 299, 11 quae vero usu vel -o *convenerant* minime *matres familias vocabantur. cetera v. vol. IV p. 170, 29 sqq.* [*it.* fargua. *M.-L.*] *cf. nom. propr.*

deriv.: *?*farreatio, farreatus, con(diff-)farreatio (-eatus).

farriculum, -ī *n.* [*a* farreum *deminutive. Th.*]. PALLAD. 11, 21 ex novo tritico purgato -um facies ... ita ut modio farris lagoenam musti adicias. *dub.*: ALEX. TRALL. II p. 191 κεχρήσθω τῷ παρὰ Ῥωμαίοις καλουμένῳ φαριχύλῳ (*sic edd.*, φασικλίῳ *codd.*, suco farris *lat.*).

farricus, -a, -um *a* far. *i. q. farreus*: APIC. 4, 180 ptisanam -am. *Wulff.*

(fars) *acc.* fartim, *abl.* farte. *cf. c.* farcire. *i. quod infertum est, fartura (2)*: PLAVT. Most. 169 non vestem amatores amant ..., sed vestis -tim (fartum *Saracenus. cf. Skutsch, Berl. phil. Wochenschr. 1894, 138 sq.*). frg. inc. 23 (39) ⟨com⟩esa -te. PAVL. FEST. p. 495 scrutillus venter suillus condita -te expletus. *coniecit Skutsch l. c.* PLAVT. Mil. 8 -tem facere ex hostibus (fratrem *P*, fretis *vel* fritis *vel* fretum *A*, fartum *Muret*). *addendum fortasse* ARNOB. nat. 7, 25 *cf. p. 287, 53.* *cf.* fartim, fartus.

farsa *v. p. 281, 15.*

farsilis, -e [*a* farcire, farsus, *cf.* fartilis. *Th.*]. *abl.* -e *l. 52.* *i. q. fartus, variis cibis comminutis impletus* (*cf.* farcio *I B 2 a*): APIC. 4, 183 gustum de cucurbitis -bus. 8, 372 porcellum -em (8, 374). 8, 403 leporem -em. 9, 417 in lolligine -e. 9, 418 in sepia -e. 9, 431 sardem -em sic facere oportet. *latiore sensu videtur usurpatum* APIC. 5, 194 pisam farsilem, *i. cui obsonia intericiuntur.* *cf.* fartilis, farcilem.

farsōrēs qui aves saginant GLOSS. IV 74, 26 (V 455, 54). V 462, 39 'fartores'... quos et -es dicimus. V 500, 18 qui aves saginant vel homines. *cf.* fartor.

farsūra, -ae *f.* [*a* farcire, farsus, *cf.* fartura. *Th.*]. *i. q. res, quibus aliquid fartum est*: TERT. adv. Val. 27 p. 203, 15 fuisse ... in Christo etiam ex Achamoth spiritalis seminis condimentum, ne marcesceret scilicet reliqua -a. *cf.* fartura.

fartalia, -ae *f.?* *cf. c.* farcire, fartus*?* GLOSS. cod. Vindob. 804 (*v. Rose, Anthim. index p. 52*) fartalia vel patella phanne (*theodisc.*). ANTHIM. 20 laridum *vaccae* ... in -a (fertalia *vel* fartalio *v. l.*) missum ... permittimus comedere. *cf.* faratalia.

fartātus, -a, -um *cf. c.* fartus, farcire. *i. q. fartus*: SCHOL. Hor. sat. 2, 4, 60 hilli sive hilla -a salsicia (*cf.* VARRO ling. 5, 111).

farticulum, -ī *n.* [*a* fartum *deminutive. Th.*]. *i. q. farcimen parvum*: TITIN. com. 90 (NON. p. 331 PRISC. gramm. II 203) farticula, cerebellum, lactes agninas (fart-, fert- *codd.* Nonii, grat-, crat- Prisc.).

fartilis, -e [*a* farcire, fartus. *Th.*]. *i. q. fartus* (*cf.* farcio *I B 2 a*). *per iocum*: APVL. met. 6, 31 insiciatum (*Heinsius*, insiticium *trad.*) et -em asinum (*praecedunt*: asino vacuefacto praecordiis per mediam alvum ... virginem ... insuere). *n. plur. subst.* **fartilia,** -ium. *i. q. alimenta bestiis saginandis praebenda*: PLIN. nat. 10, 52 *anseris iecur* -bus in magnam amplitudinem crescit. *translate*: TERT. adv. Val. 27 p. 203, 9 in *Christum* tanta licentia Iesum inserunt quidam, quanta spiritale semen animali cum inflatu infulciunt, -ia nescio quae commenti et hominum et deorum suorum. *cf.* farsilis. *v. etiam* fastidilis *p. 308, 57.*

fartim *adv. cf. c.* fars *et c.* farcio, fartus. GLOSS. Plaut. gramm. III 58, 8 -m *falso enumerat inter adverbia Plautina* 'in Mostellaria', *v.* PLAVT. Most. 169 *supra l. 41.* *i. q. in modum farturae*:

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1 *spectat ad multitudinem, amplitudinem*: LVCIL. 79 (Non. p. 11) ut lurcharetur lardum et carnaria -m (*v. adn. crit.*) conficeret (*i. affatim sibi inferciendo*). APVL. met. 3, 2 aditus . . . et tectum omne -m stipaverant. AVSON. Mos. 86 capito (*piscis*) . . . -m congestus aristis (*i. spinis*). 113 corporis ad medium -m pinguescis. 2 *spectat ad comminutionem*: APVL. met. 2, 7 parabat isicium -m concisum et pulpam frustatim consectam.

fartor, -is *m.* [*a* farcire. *Th.*]. 1 *de avium saginatore* (GLOSS. σιτευτής. homo qui animal saginat. -es saginatores): PLAVT. Truc. 105 de nostro saepe edunt *iuvenes*, quod -es (*CD*, fectorum *B*) faciunt (*sc. saginam*). TER. Eun. 257 cuppedinarii omnes, cetarii, lanii, coqui, -es, piscatores (CIC. off. 1, 150 *ad l.*: quae *artes* ministrae sunt voluptatum. EVGRAPH. *ad l.* '-es' dicimus, qui aves [*cf. adn. Wessn.*] farciunt, ut in meliorem usum sagina pinguescant. *item fere* GLOSS. V 462, 39 *ubi adiectum est* seu sartores. *aliter* DON. *et* SCHOL. Ter. *v. l. 22*). HOR. sat. 2, 3, 229 piscator . . . pomarius, auceps, unguentarius . . . cum scurris -r, cum Velabro omne macellum (PORPH. *ad l.* '-r' nunc avium, alias nomenclator. *cf. 3*). COLVM. 8, 7, 1 pinguem . . . facere gallinam, quamvis -is, non rustici sit officium. CORP. VI 8848 Antigonus Drusi Caesaris avium -r (8849). VIII 9432 ossuarium Vitli -is. 2 *de eo qui farcimina facit*: DON. Ter. Eun. 257 (*v. l. 12*) '-es' qui insicia et farcimina faciunt. SCHOL. Ter. *ad l.* -es a farciendis carnibus. 3 PAVL. FEST. p. 88 -es nomenclatores, qui clam (quidam *codd.*) velut infercirent nomina salutatorum in aurem candidati. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 229 *v. l. 18.* GLOSS. Plac. V 68, 22 -i nomenclatori (*cf.* 23, 2). *cf.* farsores.
fem. **fartrīx**, -īcis PRISC. gramm. III 508, 8.
syn.: saginator (GLOSS. II 591, 57).

fartōsus, -a, -um [*cf. c.* farcio, fartum. *Th.*]. *t. t. mulomedicinae*: CHIRON 300 de -o (*sic legendum etiam* 403 tit. *pro* farto). 403 si quod iumentum -um ventrem habuerit. VEG. mulom. 2, 90, 1 de -is. -i . . . talis est passio.

fartrīx *v.* fartor.

fartum, -ī *n. v. s.* farcio *p. 281, 17*.

fartūra, -ae *f.* [*a* farcire, fartus. *Th.*]. 1 *i. q. actus farciendi*: a *de farciminibus faciendis*: VARRO ling. 5, 111 ab eadem -a farcimina ⟨in⟩ extis appellata. b *de avibus saginandis*: VARRO rust. 3, 8 *pulli* ad -am meliores (*inde conicitur pro* sarsura 3, 9, 1 *in loco corrupto*). COLVM. 8, 7, 5 quot iam *dies* -ae processerint. 8, 9, 1 volatura ita, ut capitur, -ae destinatur (8, 14, 10). 2 *i. q. materia inferta*: *t. t. architecturae, i. q. lapilli fundamentis interiecti* (*Blümner, Technol. III 136. 144*): VITR. 2, 8, 7 tres suscitantur in ea structura (*quam* ἔμπλεκτον *appellant Graeci*) crustae, duae frontium et una media -ae. *ex coniectura non satis certa*: 10, 3, 4 aequipondii brevitas . . . ab imo sursum versum egredi cogit -am (*Oehmichen,* futurum *codd.*). *cf.* farsura.

1. fartus -a, -um *v. sub* farcio *et sub* fartosus (*l. 30*).

?**2. (fartus**, -ūs) *acc.* fartum, *abl. plur.* fartibus (*a* farcire). [*ex coniect.*: PLAVT. Mil. 8 *v. p. 286, 42.*] 1 *i. q. pulpa fructuum*: COLVM. 5, 10, 11 ea res efficit uberiorem fructum et -um (partum *codd.*) fici pleniorem ac meliorem (*cf.* arb. 21, 2 *s. v.* fartum *p. 281, 23*). 2 *i. q. farcimen*: ARNOB. nat. 7, 25 quid *deo sit* cum libis, quid diversis cum -bus (fratibus *cod.*) confectis iure ex multiplici atque impensarum varietate conditis (*ad* fars *pertinere putat Skutsch, Berl. phil. Wochenschr. 1895, 1449 adn.*). ?3 *i. q. fetus utero matris inclusus* ISID. diff. 1, 240 *v. p. 280, 12.* *Ammann.*

?**farvasta** semen GLOSS. V 500, 20. *Mbr.*

farum, farus *v.* phar-.

fās *indecl. n.* [*plerique cum antiquis a* fari *ductum esse censent. sed nescio an potius id substantivum sit, a quo derivata sunt vocabula* fanum, festus, feriae, *eadem fere significatione eademque origine, quam habet gr.* ϑέ-μις. *ex duabus pristinis substantivi formis* fēs- *et* fās- *inter se alternantibus compensatione quadam facillime* fās *nasci potuit. cf.* facio feci *et v. Bréal, Mém. de la Soc. de Ling. 5, 339 sq. Th.*]. *de etymologia*: PAVL. FEST. p. 88 fascinum et -s a fando nominantur. PRISC. gramm. III 486, 19 inde (*sc. a* fando) putant quidam . . . -s . . . dictum esse, quod iustum est dici vel taceri. *in fine* x *pro* s: GLOSS. V 293, 11 fax facula vel licentia. *de declinatione et genere*: PROB. cath. gramm. IV 22, 2 latina duo repperi indeclinabilia: hoc -s, hoc nefas; nam 'fandi' . . . a nominativo venit 'hoc fandum' (CHAR. gramm. I 27, 4 hoc -s huius -s. PRISC. gramm. II 239, 3 GRAMM. suppl. 116, 9. 124, 2 *cf.* PHOC. gramm. V 412, 6. 14. EXC. Bob. gramm. I 546, 35 -s ἄκλιτον). CHAR. gramm. I 35, 28 singularia tantum monoptota . . . et sunt neutralia velut -s *eqs.* (POMP. gramm. V 172, 2. GRAMM. suppl. 88, 29. 89, 25 his quidam addunt -s *eqs. cf.* PRISC. gramm. II 190, 2 in quibus unus *casus invenitur* . . . -s *eqs.* PS. ASPER gramm. V 550, 22 tantum per nominativum . . . in usu). DIOM. gramm. I 309, 20 quae neutro genere numero tantum singulari tribus casibus (*sc. nom. acc. voc.*) efferuntur, ut -s nefas (SERV. gramm. IV 433, 37 POMP. gramm. V 138, 7 CONSENT. gramm. V 352, 27). MART. CAP. 3, 299 '-s' et 'nefas' aptota. PRISC. gramm. II 184, 13 -s, nefas *inter neutra aptota*. 372, 12 genetivum non habet. 564, 1 quae . . . deficiunt, fixa sunt, ut -s *eqs.* *nota: velut pro genetivo huius vocis ponitur* fandi: VERG. Aen. 1, 543 deos memores fandi atque nefandi (SERV. iusti et iniusti). *v.* for. *quae sit pars orationis*: VIRG. gramm. suppl. 198, 18 heri . . . -s nonnulli putant nomina esse inflectabilia, sed nos adverbia esse non ambigimus. GRAMM. suppl. 266, 2 -s, nomen, i. licitum, et transit in interiectionem. *notatur* f *cf. infra l. 29.* *de notione*: SERV. georg. 1, 269 'fas et iura sinunt': id est divina humanaque iura permittunt: nam ad religionem -s, ad homines iura pertinent. Aen. 6, 400 'licet': -s est. 9, 95 '-s habeant': ius. ISID. orig. 5, 2, 2 -s lex divina est, ius lex humana. transire per alienum -s est, ius non est. SCHOL. Prud. psych. 71 -s lex. FRG. Bob. gramm. suppl. 542, 18 -s naturalis lex (*ad Verg. Aen. 6, 438*). GLOSS. rationabile, iustum; licitum (*cf. supra l. 4*), licentia vel ius deorum (Iudaeorum *trad.*); ϑεμιτόν (EXC. Bob. gramm. I 546, 35); ϑέμις (*cf.* CIC. Tim. 6. 10 VVLG. II Macc. 12, 14); δίκαιον. -s est: iustum est aut conveniens; convenit; ius est vel ratio; -s: licet, iustum, conveniens; non est -s: non est iustum; illis -s: i. licet. *de usu*: -s est *inde a* PLAVTO (*l. 60. 84. p. 291, 54. 293, 16*) ENN.; contra -s *inde a* CIC.; -s violare *et* delere *singulis locis apud* CIC. (*ab eiusmodi verbo pendere videtur etiam* ACC. trag. 585 *p. 294, 40*); *praeterea apud scriptores raro substantivi loco est et fere non nisi altero substantivo* (ius, fides, lex *sim.*) *accedente* (LIV. 9^{ies} INSCR. *semel p. 294, 49* SEN. rhet. *semel* SEN. phil. *ter* PLIN. nat. *semel* QVINT. *semel* TAC. 8^{ies} PLIN. epist. *semel*); *multo etiam rarius cum attributis* (*praeter omne inde a* CIC.) *ponitur; cf. epitheta p. 295, 72 sqq.* [*dub.*: LVCAN. 10, 262 ius (-s *v. l.*).] *non abiit in linguas romanicas.*

I **fas est**: A *i. q.* ***nulla religio obstat, per religiones licet*** (*accedunt* -s puto, existimo, habeo *sim.*): 1 *antiquissimus usus est in* FASTIS (*cf.* CORP. I 1^2 p. 210 *sqq.*), *in quibus ad 43 dies, qui plerique (39) sunt aut* kal. *aut* postr. kal. *aut* non. *aut* postr. non. *aut* postr. id. *adnotatur* F. *de notione cf.* FAST. Praen. *ad* Ian. 2 ⟨hic dies fastus est. fasti dies appe⟩llantur, quod iis licet fari apud ⟨magistratus p. R. verba ea, sine quibu⟩s verbis lege agi non potest (*supplevit Mommsen*). VARRO ling. 6, 29, 30. *sed de notis* F *et* N *non per* f(astus) *et* n(efastus), *quod vulgo fit, sed per* f(as) *et* n(efas) *explicandis cf. Schön, PW. VI 2015; Wissowa, Relig. u. Kultus^2 p. 438 adn. 1.* *ad dies* IX kal. Apr. *et* IX kal. Iun. *ascriptum est* Q · R · (*vel* REX) C · F (FAST. ann. Iul. *ad* Mart. 24: frg. Caeret. *l. c.* p. 212, Maff. p. 223, Praen. p. 234, Vatic. p. 242, frg. min. 3 p. 251; *ad* Mai. 24: frg. Esquil. p. 211, Caeret. p. 213, Venus. p. 221, Maff. p. 224), *ad diem* XVII Kal. Iul.: Q · S. (*vel* ST ·) · D · F (FAST. ann. Iul. *ad* Iun. 15: frg. Venus. p. 221, Maff. p. 224; *in* frg. Tusc. p. 216 *brevius notatur*: Q · ST ·). *de his notis cf.* VARRO ling. 6, 31 dies qui vocatur sic 'Quando Rex Comitiavit, Fas' *eqs.* 6, 32 dies qui vocatur 'Quando Stercum Delatum, Fas' *eqs.* FEST. p. 258 PAVL. FEST. p. 259. *cf. Corp. I 1^2 p. 289, ubi Varronis et Festi loci exscripti proponuntur.* *utrum* f(as) *illud strictiore quadam notione id ipsum, quod facere illis diebus licebat, antiquitus in se comprehenderit, an alicuius verbi infinitivus* (*velut* 'lege agere') *sit supplendus, in dubio relinquo.* *cf. de diebus intercisis*: VARRO ling. 6, 31 intercisi dies sunt, per quos mane et vesperi est nefas, medio tempore . . . -s; a quo quod -s tum intercedit aut eo intercisum nefas, 'intercisi'.

2 *in precationum formulis sollemnibus* (*inde a* PLAVTO *infra l. 60*): a si -s est: TIB. 2, 3, 74 si -s est, mos, precor, ille redi. OV. trist. 3, 1, 81 *precatur Caesarem* (*item* Pont. 2, 8, 37 tua, si -s est, . . . numina sint precibus non inimica meis. fast. 1, 25 si licet et -s est. *accedit inf.*: trist. 5, 2, 46 alloquor . . . numina supplex, si -s est homini cum Iove posse loqui). CARM. epigr. 861 (*Patavii, periit*), 3 pro quibus officieis, si -s est, sancte *Priape*, paciscor, . . . ut *eqs.* AVR. orat. Fronto p. 99, 11 N. si -s est, obsecro. CARM. epigr. 680 (*Romae, a. 400*) meum, si -s, si⟨mul accipe corpus⟩. *inde translatum in obsecratione humili ac supplici*: PLAVT. Bacch. 1025 si me -s est obsecrare abs te, pater. TER. Hec. 387 te obsecramus, si ius, si -s est. *in imprecatione*: PROP. 3, 12, 5 si -s est, omnes . . . pereatis avari. b *in appellationibus deorum*: CARM. devot. Macr. sat. 3, 9, 10 Dis pater, . . . Manes, sive quo alio nomine -s est nominare. OV. met. 15, 867 quosque alios *deos* vati -s appellare piumque est. APVL. met. 11, 2 quoquo nomine, quoquo ritu . . . te -s est invocare. *cf.* LIV. 1, 2, 6 *divus Aeneas*, quemcumque eum dici ius -sque est. 3, 39, 4 quo *nomine* Iovem appellari -s sit. STAT. silv. 3, 2, 15 Nereides . . . , dicere quae magni -s sit mihi sidera ponti. c *petitur precibus, ut -s sit aliquid facere* (*quod abit in locutionem*; GLOSS. sit mihi -s, liceat mihi): VERG. Aen. 6, 266 *v. p. 289, 40.* OV. epist. 15, 63 -s vidisse fuit, -s sit mihi visa referre (SEN. epist. 115, 4 -s sit vidisse. BVC. Eins. 1, 26 -s mihi sit vidisse deos, -s prodere mundum). LIV. 1, 16, 6 petens precibus, ut contra intueri -s esset. CVRT. 10, 10, 13 precati, ut ius -sque esset mortalibus attrectare deum. AVSON. Mos. 187 haec spectata *nulli* -s mihi sit pro parte loqui (*cf. Hosius ad l.*). 443 -s mihi *sit* sacrum perstrinxisse amnem *eqs.* MAR. VICTOR aleth. 1, 144. 464. *hinc translatum*: SIL. 6, 470 sit mihi -s me digna loqui. 8, 41 sit -s retinere favorem . . . patriae. STAT. silv. 1, 5, 61 -s sit componere magnis parva (*cf. p. 292, 43*). SER. SAMM. 785 non audita mihi -s sit, sed lecta referre. MART. CAP. 6, 722 haec primitus concedenda *esse* -s sit.

3 -s non est, -s est (-s habeo): a *tangere, adire sim. aliquid*: PLAVT. Trin. 290 quod manu non queunt tangere, tantum -s habent, quo

[*Vetter*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

manus abstineant (*i. id tantum tangere nefas putant*). Cic. Verr. 5, 99 quae *sacra* non modo manibus attingi, sed ne cogitatione quidem violari -s fuit. 6, 187 *simulacrum* a viro non modo tangi, sed ne aspici quidem -s fuit (Lex vic. Furf. [Corp. I² 756, 7] utei tangere, sarcire ... ⟨ius⟩ -sque esto. Catvll. 89, 5 quod -s tangere non est [*cf. B 2 a p. 291, 9 sqq.*]. Gratt. 460 huic -s ... Vulcania tangere dona. Pavl. Fest. p. 82 ederam flamini Diali neque tangere neque nominare -s erat. *v. etiam infra l. 14*). *cf.* Nemes. ecl. 3, 7 tamquam ... -s ... esset calamos tractare deorum (*cf.* 3, 13. Mart. Cap. 2, 134 attrectare. *v. etiam p. 288, 75*). *cf. etiam* contingere *p. 291, 43,* sumere *p. 292, 46.* Cic. Verr. 5, 101 quo liberos adire ne orandi quidem causa -s erat (har. resp. 44. Caes. civ. 3, 105, 4 quo praeter sacerdotes adire -s non est. Ov. met. 6, 649). *cf.* Verg. georg. 4, 358 -s illi limina divom tangere. Aen. 6, 563 nulli -s casto ... insistere limen. Ov. met. 2, 767 neque enim succedere tectis *Invidiae* -s habet. Liv. 8, 10, 12 eo magistratum R. escendere -s non esse. Sil. 3, 21 quis -s et honos adyti penetralia nosse (*cf.* Calp. ecl. 4, 158 tibi -s est sacra ... penetralia visere Phoebi). Ivv. 6, 329 iam -s est, admitte viros. Tac. Germ. 6 nec ... sacris adesse ignominioso -s. Lact. inst. 1, 18, 10 ad terrenum hoc domicilium deorum admitti *homicidam.* Caes. Gall. 5, 12, 6 leporem ... gustare -s non putant (Macr. sat. 1, 12, 28). *cf.* Ov. fast. 4, 657 nec -s animalia mensis ponere. Mela 3, 64 caesorum ... visceribus epulari -s et maxime pium est. Cypr. Gall. Ios. 518 illa nobis tantum mactare ... -s est. Ps. Avr. Vict. orig. 6, 7 ne cui feminae -s esset vesci ex eo *eqs.*

b *videre, intueri aliquid* (*cf. p. 288, 74*): Cic. Verr. 6, 187 *simulacrum* ... aspici. *v. supra l. 4* (har. resp. 8). Mil. 7 negant intueri lucem esse -s ei, qui *eqs.* or. frg. A XIII 21 vidisse eum, quod -s non fuisset (Ov. fast. 6, 7 -s mihi ... voltus vidisse deorum [Lvcan. 1, 598 soli cui -s vidisse Minervam. *cf. p. 288, 72*]. Min. Fel. 30, 6 homicidium nec videre nec audire. Avson. 57, 3). Cic. leg. 2, 36 quo (*in sacrificium*) ne imprudentiam quidem oculorum adici -s fuit. Manil. 4, 922 quod cernere -s est (Mart. 5, 3, 5 cui tam prope -s est cernere ... deum [*sc. Caesarem*]. Mart. Cap. 2, 185 Cypr. Gall. exod. 140). Plin. nat. 11, 150 *oculos hominis mortui* spectari. Stat. Theb. 2, 240 si -s oculis. Mart. Cap. 2, 149 conspicari *aliquid.*

c *enuntiare, scire, cognoscere, quaerere aliquid* (*cf. p. 288, 72*): Cic. har. resp. 37 cuius deae ne nomen quidem viros scire (Hor. carm. 4, 4, 22 nec scire -s est omnia [*de re leviore consulto in maius aucta, cf. p. 293, 15 sqq.*]. Macr. sat. 1, 7, 18 quae sciri -s est). Caes. Gall. 6, 14, 3 neque -s esse existimant ea litteris mandare. Verg. Aen. 2, 158 *v. p. 290, 36.* 6, 266 sit mihi -s audita loqui, sit ... pandere res ... caligine mersas (Hil. euang. 46 secreta poli). *cf. p. 288, 71.* Hor. carm. 2, 19, 9 -s ... est mihi Thyiadas ... cantare *eqs.* Ov. fast. 3, 314 discere. Gratt. 99 dic ..., -s est, Diana, ministro. Manil. 4, 520 si modo per causas naturam quaerere -s est (Comm. apol. 124 cuius nec initium nec finem quaerere -s est). Lvcan. 1, 631 vix -s ... prodere me populis *aliquid* (10, 194 *cf. p. 288, 74*). 6, 430 si quid tacitum, sed -s erat. Petron. 121, 104 si modo vera mihi -s est impune profari. Plin. nat. 2, 144 quaedam fulgura enuntiare non putant -s nec audire. Sil. 1, 19 causas ... -s aperire mihi *eqs.* Stat. Theb. 8, 90 si licet et sanctis hic ora resolvere -s est manibus. silv. 5, 3, 182 cui *Sibyllinum* -s volvere carmen (Lact. inst. 1, 6, 13 nec ab ullo *libros Sibyllinos* nisi a XVviris inspici -s habent). Hil. gen. 149 hinc ... animae -s est ventura videre.

d *de aliis, quae ad sacra et religionem pertinent*: Corp. VI 576 extra hoc limen aliquid de sacro Silvani efferre -s non est. Cic. Verr. 3, 127 negant id (*extra sortem sacerdotem renuntiari*) ... per religiones sacrorum ullo modo fieri posse, -s denique negant esse (leg. 2, 55 tanta religio est sepulcrorum, ut extra sacra et gentem inferri -s negent esse. *cf. infra l. 63*). 3, 128 alio mense ac -s erat *comitia haberi.* leg. agr. 2, 18 quem ... creari -s non erat propter religionem sacrorum. 2, 19 quod per caerimonias populi fieri non poterat, ... ut id, quoad posset, quoad -s esset, quoad liceret, populi ad partes daret. dom. 39 negant -s esse agi cum populo, cum de caelo servatum sit *eqs.* (Phil. 5, 7). 94 cum mihi uni *ea* iurato dicere -s fuisset. 109 ut inde (*sc. ex domo velut ab ara*) abripi neminem -s sit. 127. 138 si ... neque is, cui licuit, neque id, quod -s fuit, dedicavit. Vatin. 32 nisi id fecisses, quod -s non fuit, nisi violasses templum Castoris. Phil. 2, 87 (*del. pars edd.*). rep. 3, 33 huic legi nec obrogari -s est, neque derogari ... licet, neque ... abrogari potest. epist. 3, 10, 9. Caes. Gall. 6, 23, 9 hospitem violare (-es violari β) -s non putant. Verg. georg. 1, 127 ne signare quidem aut partiri limite campum -s erat. Ov. fast. 1, 629 scortea non illi -s est inferre sacello. 3, 811 nec -s concurrere ferro, (causa, quod est illa nata Minerva die). Liv. 1, 44, 5 *pomerium* neque habitari neque arari -s erat. *cf.* Pavl. dig. 39, 3, 17, 3 loco sacro ..., quo -s non sit uti. Liv. 3, 55, 5 eum ius -sque esset occidi (Qvint. inst. 3, 6, 25 an -s fuerit tyrannum in templo occidere [Ivv. 6, 628]. *cf.* Sen. contr. 9, 2, 12 de servo ... supplicium sumi. Val. Fl. 3, 381 miscere neces. Stat. Theb. 6, 736 *hostem* demittere leto). Liv. 7, 6, 11 ab eo, a quo nec ius nec -s fuerit (*sc. contingi auspicia*). 7, 31, 3 sicut -s iusque est. 8, 10, 14 telo, super quod stans consul precatus est, hostem potiri -s non est. 9, 34, 17 *collegam* subrogare (*M,* subrogari *vulgo*). 22, 56, 4 nec lugentibus id *sacrum* facere -s est nec *eqs.* 31, 30, 2 belli iura, quae ut facere, ita pati sit -s. 31, 44, 5. 45, 33, 2 quibus *deis* spolia ... dicare ius -sque est. *al.* Lex arae Aug. Narb. (Corp. XII 4333) 2, 14 si quis tergere ... volet, quod beneficii causa fiat, ius -sque esto. Pavl. Fest. p. 104 iurare flamini Diali (Gell. 10, 15, 5 [*ex* libris de sacerd. publ. *vel* Fab. Pict.] iurare Dialem -s numquam est). p. 226 quibus *diebus* -s est hostem bello lacessere. Fest. p. 318 neque -s est *hominem sacrum* immolari. Sen. contr. 1, 2, 3 -s sacerdoti non est ancillam tibi similem habere: fierine (*VD,* ne fieri *AB*) sacerdotem -s erit? *al.* Phaedr. 4, 11, 13 nec de lucerna -s est accendi sacrum. Sen. Med. 9 deos ... quos ... Medeae magis -s est precari. Thy. 220 -s est in illo, quidquid in fratre est nefas. Mela 1, 57 nec cremare aut fodere -s putant *mortuos.* Lvcan. 3, 329 si non committitis illis arma, quibus -s est. 4, 699 -s utrumque putat *miles.* 8, 764 iniuria fati hoc -s esse iubet. Plin. nat. 2, 145 hominem ... *fulmine* exanimatum cremari -s non est. 16, 24 ligno *haliphloei arboris* nec ad sacrificia uti -s habetur. *al.* Val. Fl. 8, 424 *socii non iurati* reddere forsan -s habeant. Sil. 7, 162 haud -s, Bacche, tuos tacitum tramittere honores. *al.* Stat. Theb. 12, 97 utinam ... caeloque animas Ereboque nocentes pellere -s *sit eqs. al.* Qvint. decl. 274 p. 123, 24 inde submoveri ictum *fulmine. al.* Ivv. 1, 131 cuius ad effigiem non tantum meiere -s est (*sc. sed etiam cacare*). 10, 55 *petuntur,* propter quae -s est genua incerare deorum? 13, 237 quid -s atque nefas, tandem incipiunt sentire peractis criminibus. Tac. Germ. 9 *Mercurio* humanis quoque hostiis litare -s habent (*cf.* ann. 14, 30. Avson. 339, 10 hominem mactare sacris). hist. 5, 13. Svet. Tib. 2, 4 ne ... intercedere -s cuiquam tribunorum esset. Fronto p. 149, 6 N. neque balbam virginem ... capi -s est *eqs.* Gell. 10, 15, 6 (*ex* libris de sacerd. publ. *vel* Fab. Pict.) anulo uti *Dialem* ... -s non est. *al.* Act. lud. saec. Sept. Sev. 3, 22 ius -s meliusque fuit h⟨unc⟩ locum lustrari. Paneg. 4 (9), 17, 1 (*in metaphora*) ubi -s est ... praemia consecrare, nisi *eqs.* Lact. inst. 2, 1, 6 *deum* ignorari ab homine -s non est. *al.* Rvfin. hist. 1, 2, 6 familiarius ... quantum -s erat deum hominibus *innotescere.* Cypr. Gall. exod. 866 hoc ... pro caede sui -s poscere nati. num. 716 eloquio, quod -s infringere nulli est. Mart. Cap. 9, 898 -s asseritur, quicquid vos velle cognovi. *nota* ἔμφασιν (*cf. p. 293, 7*): Verg. Aen. 2, 157 -s mihi *est* Graiorum sacrata resolvere iura, -s odisse viros atque omnia ferre sub auras, siqua tegunt (*cf. supra c*). Pavl. Nol. carm. 31, 347 fas (*quod alibi nefas est*) ..., ut Iudaea, ... per quam victima Christus erat, perderet omne sacrum.

B *latiore sensu* (*longe plurimis tamen locis non sine aliqua gravitate ponitur; consulto* καταχρηστικῶς *1 e p. 293, 15; praeterea de levioribus rebus* Cels. 7, 2 *p. 293, 40* Plin. nat. 29, 61 *p. 292, 4* Qvint. inst. 5, 14, 17 *p. 292, 73* Plin. epist. 2, 5, 5 *p. 292, 77*): **1** *aut* **cum negatione** *aut in* **enuntiato hypothetico** *aut affirmative ita, ut aliquid* **concedatur**, *i. q.* **licet** (a b c *a notione primaria non longe absunt*): **a** -s est *sc. per maiestatem deorum aut per naturam generis humani, qua homines infra deos sunt* (*de rebus, quae humanum modum excedunt, quae laedunt deorum maiestatem*): Enn. frg. var. 23, 3 si -s endo plagas caelestum ascendere cuiquamst. Carm. frg. Gell. 1, 24, 2 immortales mortales si foret -s flere. Cic. Tusc. 5, 38 humanus ... animus ... cum alio nullo nisi cum ipso deo, si hoc -s est dictu (*cf. p. 293, 66*), comparari (*cf.* Lact. inst. 2, 2, 20 caeleste animal cum terrenis ... coaequari. *cf. p. 291, 71. 292, 43*) potest. Lael. 11 quod homini -s esset optare (Pers. 3, 69. *cf.* Ov. trist. 3, 5, 27/28 seu temere expecto, sive id contingere -s est, tu mihi, quod cupio, -s ... esse proba. *p. 291, 39.* Pavl. Fest. p. 367 Themin ... quae praeciperet hominibus id petere, quod -s esset *eqs.* [Sen. Phaedr. 214 plura quam -s est]. Tib. 1, 6, 64 proprios ego tecum, sit modo -s, annos contribuisse velim [*cf.* Vict. Vit. 2, 6 ut, si -s esset, animam suam pro eodem universos ponere delectaret]). Lvcr. 5, 160 putare ... *non* -s esse, deum quod sit ratione ... fundatum ..., sollicitare *eqs.* Catvll. 51, 2 ille mi par esse deo videtur, ille, si -s est, superare divos. Verg. Aen. 2, 402 nihil invitis -s quemquam fidere divis. 4, 113 tibi (*Iunoni*) -s animum *Iovis* temptare precando. Ciris 21 magno *te* intexens, si -s est dicere, peplo (Epiced. Drusi 129 Caesaris [*cf. infra l. 84*] uxori si talia dicere -s est, iam dubito, magnos an rear esse deos. *cf. p. 293, 62 sqq.*). Aetna 173 neque est aliud, si -s est credere, mundo venturam antiqui faciem, veracius omen (*cf. p. 293, 79 sqq.*). Ov. met. 2, 645 animas tibi (*Aesculapio*) reddere ademptas -s erit (Avien. Arat. 218 cuiquam *homini* ... -s esse novissima fata vincere, *i. mortuos suscitare*). trist. 4, 10, 89 nec vos mihi fallere -s est, *dei parentales* (Avson. 92, 5 divos). 5, 3, 27 si -s est exemplis ire deorum. Manil. 4, 440 nec -s est verbis suspendere mundum. Sen. dial. 7, 16, 1 ut, qua -s est, deum effingas. *al.* (*cf.* 12, 17, 1 in quantum modo homini -s est per divina ire vestigia). Lvcan. 7, 456 vindictam, quantam terris dare numina -s est. 8, 459 si numina nasci credimus aut quemquam -s est coepisse deorum. Stat. Theb. 6, 693 quid numina contra tendere -s homini? *al.* Min. Fel. 29, 5 regibus non ut magnis ... viris, sicut -s est, sed ut deis ... adulatio ... blanditur. Lact. opif. 4, 12 nec debuisse fieri aliter nec -s fuisse. Avg. civ. 10, 19 p. 432 D. ei deferre, cui uni -s esse noverunt. c. Pelag. 1, 15, 31 non ... -s fuit, ut eius (*sc. virilitatis*) erubesceret creatura de sui opere creatoris. Evstath. Bas. hex. 3, 4 p. 894^{C} nulli eorum *lapidum* conferre non -s est firmamentum.

-s est *per maiestatem principis instar dei habiti* (*cf. p. 288, 53*):

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Ov. trist. 1, 2, 96 nec, quae damnaverat ille, crimina defendi -sque piumque puto. STAT. silv. 1, 2, 179. 4, 2, 17 datur ora tueri ... et non assurgere -s est? MART. 7, 2, 6 lorica ..., sacrum cui tangere pectus -s erit *eqs.* 8, 32, 5. PLIN. epist. 8, 6, 10 voluntati principis ..., cui in nulla re -s putaret repugnare. *al.* PANEG. 12 (2), 27, 3 si -s piumque mortalibus aestimare caelestia. *cf.* 10 (4), 5, 1. 12 (2), 47, 1 *al.* ANON. de mach. bell. pr. p. 3 -s erit rei p. praesulem a privato desiderata cognoscere.

b *per leges a natura rerum generi humano impositas*: *α de amore licito*: CIC. Cluent. 12 generi sui, contra quam -s erat, amore capta. Mil. 43 ut *Clodium* nihil delectaret, quod aut per naturam -s esset aut per leges liceret. CATVLL. 89, 5 *v. p. 289, 5.* OV. met. 9, 510 nec nisi qua -s est germanae, frater ametur. 9, 551 quid liceatque nefasque -sque sit. 9, 748 pete, quod -s est. CVRT. 8, 2, 19 apud eos parentibus ... coire cum liberis -s est. LVCAN. 8, 409 cui -s implere parentem, quid rear esse nefas? VLP. dig. 3, 2, 13, 4 quam uxorem ducere vel non potest vel (non *F*) fa⟨s⟩ non est. VVLG. II reg. 13, 12. AVG. civ. 3, 3 p. 100 D. an deos -s est hominibus feminis ... misceri? *adde* SEN. Oed. 1014 congredi -s amplius haud est. *nota*: Ov. epist. 4, 134 -s *esse* omne facit fratre marita (*i. Iuno per Iovem fratrem marita facta*) soror (*cf. p. 294, 37*). *β de lege naturae, qua liberos parentibus superstites esse par est*: CORP. V 312 quod -s erat filium facere parentibus. *cf.* IX 1493. 5813, 3 quod -s non fuit, monimentum feci. CARM. epigr. 376 (*Aquini, periit*), 8 -s erat, ut potius natus pia funera nobis penderet. *nota*: CARM. epigr. 171 (*Polae*), 1 quod -s parenti decuit facere f⟨ilium⟩. 172 (= CORP. VI 26901), 6 quod -s parenti facere debuit filius (*locutio ex duabus diversis male conflata*: quod -s fuerat *et* quod decuit *vel* debuit).

c *per fata sim. licet*, εἵμαρται (*cf. p. 294, 47. 295, 39 sqq.; Hey, Archiv 13 [1904], 212 sq.*): CAES. Gall. 1, 50, 5 non esse -s Germanos superare, si *eqs.* VERG. Aen. 1, 206 illic -s regna resurgere Troiae. 4, 350 et nos -s extera quaerere regna. 6, 63 vos ... Pergameae iam -s est parcere genti, di. 7, 692 Messapus ..., quem neque -s igni cuiquam nec sternere ferro. 8, 502 nulli -s (*seq. inf.*). 12, 28 me natam nulli veterum sociare procorum -s erat idque omnes divique hominesque canebant (*cf.* STAT. Theb. 2, 168 mihi nec Sparta genitos nec ... iungere -s generos). PROP. 1, 12, 19 mi neque amare aliam neque ab hac desistere -s est. Ov. epist. 13, 71 si cadere ... -s est ... Troiam (IVST. 14, 4, 12 *Alexandrum* mortali manu). met. 9, 385. trist. 3, 5, 27 *v. p. 290, 53.* LIV. 1, 18, 9 Iuppiter pater, si est -s hunc ... regem Romae esse. PAVL. FEST. p. 149. SEN. suas. 2, 23 negante Calchante aliter navigari -s esse (*Bursian*, fuisse *C*). VAL. MAX. 1, 8 ext. 2 si talibus studiis perfrui -s non erat. 5, 1, 4. LVCAN. 2, 81 -s haec contingere non est colla tibi. SIL. 6, 604 Tyrrhenas sternere valles caedibus ... -s fuerit. 10, 572 quo -s est ire superbas virtute ... animas. STAT. Theb. 11, 122 quo -s erat usque. MART. 7, 44, 8 si -s est cineri me superesse meo. PASS. Mar. Iac. 3 p. 49, 13 neque enim -s erat, ut tardius *eqs.*

sensu debilitato fere i. q. contingit: ENNOD. epist. 1, 5, 12 p. 12, 14 *vobis* -s est post trabeas suas habere filium in obsequio consularem. CORIPP. Ioh. 1, 35 natis -s non fuit ullis corpora ... patrum ... subdere terrae (*syn.* permissum *fuit*). Iust. praef. 39.

d *i. q. pium est, aequum, iustum, par est, licet*: *α* -s *non est* (*negatur* -s *esse*; *in enunt. interrog. v. p. 292, 34*): PLAVT. Asin. 514 neque ... te (*sc. matrem*) accuso neque id me facere -s existimo (*cf.* LIV. 39, 10, 4 matrem ... insimulare). TER. Haut. 149 nec -s esse ulla me voluptate hic frui, nisi *eqs.* CIC. dom. 113 negabas -s esse *eqs.* (p. red. ad Quir. 8). 133. p. red. ad Quir. 17 huic ... homini ... tantum debeo, quantum hominem homini debere vix -s est. 23. p. red. in sen. 28 quis ... fuit, qui -s esse *putaret eqs.* (de orat. 1, 107 auctoritatem tuam neglegere -s mihi non esse puto. epist. 15, 4, 16. Ov. Pont. 2, 4, 6 non ita di mihi sunt tristes, ut ... -sque putem ... te non meminisse mei. *al.*). Planc. 56 non quo mihi -s sit quicquam defugere, quod salus Planci postulat. Mil. 86 non fuisse credo -s (*seq. acc. c. inf.*). Marcell. 2 nec -s esse ducebam (*seq. acc. c. inf.*). Phil. 2, 87 a M. Antonio, quod -s non est, rex Romae constitueretur. 6, 19 populum R. *servire* -s *non est* (ANTH. 399, 7 Catonem. *cf.* CIC. epist. 1, 9, 18 cum *populum Atheniensem* cogi -s esse non arbitraretur). 13, 32 legem illam appellare (*cf. p. 293, 63*) -s non est. Tim. 10 -s ... nec est nec umquam fuit quicquam nisi pulcherrimum facere ei *eqs.* (θέμις). off. 3, 17 nec id, quod vere honestum est, -s est cum utilitatis repugnantia comparari (*cf. p. 290, 51 sq.*). 3, 34 Panaetius defendendus est, quod non utilia cum honestis pugnare aliquando posse dixerit (neque enim ei -s erat). epist. 5, 12, 8 neque enim -s esse arbitror quicquam me rogantem abs te non impetrare. 10, 28, 1 interdum, quod mihi vix -s est, tibi subirascor (*cf. p. 292, 40*). VERG. Aen. 9, 206 nec -s *sc. erat, suppl. inf.* (11, 181). Ov. epist. 15, 187 nec mihi -s fuerit Sparten contemnere vestram. trist. 5, 13, 20 neque enim mutabile robur credere me -s est pectoris esse tui. LIV. 9, 9, 14 nec -s fuit alium ... exitum esse. *al.* SEN. contr. 7, 7, 11 victum ab eo competitore, a quo vinci -s non erat nisi hominem turpissimum. SEN. dial. 11, 18, 1 *fratribus* salvis -s tibi non est accusare fortunam. *al.* nat. 6, 2, 9 non quia -s est optare publicam cladem. epist. 86, 3 neutrum -s erat. LVCAN. 9, 244 nec enim sperare secunda -s mihi. *al.* PLIN. nat. 16, 14 ne servari quidem hominem -s esse lucri causa. *al.* 21, 181 non tamen auxilia *trychnon* tanti sunt, ut ideo plura nos de iis commemorare -s putem (*simili ratione de remediis abominandis vel pudendis dictu etiam* 27, 9. 28, 65 *al.*). 29, 61 praeterire *aliquid* (IVST. 42, 2, 8 silentio ... praeteriri *aliquid. cf.* TREB. Claud. 1, 3 tacere. AVSON. 385, 14 reticere. *cf. p. 290, 16*). VAL. FL. 1, 118. SIL. 4, 513 nec Latius vallo miles debere salutem -s putat. 7, 749 nec prius ... epulas -s cuiquam tetigisse fuit, quam *eqs.* QVINT. inst. 4, 2, 25 reum defendi. 8, 3, 36 nobis ponere alia *verba ac nativa illa.* decl. 274 p. 121, 28 expugnare domum -s non est. 297 p. 173, 12 negat -s esse, *ut* vir fortis manum meretrici praestet (FLOR. epit. 3, 10, 9 IVST. 13, 2, 9 PS. HIL. libell. 8 p. 740B SYMM. epist. 9, 36 VVLG. III reg. 2, 20 AVG. c. Parm. 1, 9, 15 p. 35, 14. COD. Theod. 11, 30, 2 [*a. 314*] = Iust. 7, 62, 12 ut ... tormenta ... perferat appellator. CORP. VI 31982 [*intra a. 367 et 383*]. *al.*). TAC. Agr. 46 quas *virtutes* neque lugeri neque plangi -s est (*cf. infra l. 53*). ann. 1, 77 Tiberio infringere dicta eius. PLIN. epist. 1, 5, 7 ego ne interrogare quidem -s puto, de quo *eqs. al.* FLOR. epit. 3, 3, 17 nec -s erat. FRONTO p. 50, 12 N. nihil ... mihi a te occultum ... retinere -s est. *al.* VLP. dig. 24, 1, 3, 1 *acc. c. inf.* 49, 2, 1, 1 a principe appellare -s non esse: PAVL. dig. 18, 1, 34, 2 *nec enim* -s est eiusmodi casus (*sc. ut liber servus fiat*) expectare (CYPR. epist. 57, 1 ecclesiam pulsantibus cludi). APVL. met. 6, 19 tibi. PS. APVL. Ascl. 24 *acc. c. inf.; syn.* decet. COMM. instr. 2, 19, 6 -s in deo non est Christianam coli (*i. ornari*) fidelem. 2, 32, 2 in nigris (*sc. vestimentis*) *nec* exire ... nec plangere -s est. AVR. VICT. Caes. 13, 9 moderatorem omnium vel errare minus -s sit. HIL. in Matth. 18, 10 *acc. c. inf.* OPTAT. 3, 3 p. 76, 5 *inf.* AVIEN. Arat. 1563 haud etenim ... tibi ... mitia iam caeli -s expectare serena. ora 7. AVSON. 314, 4 tu bene si quid facias, nec meminisse -s est. 393, 95 nec -s est mihi ... plebeiam docere pulpam. SYMM. epist. 4, 26 *acc. c. inf.* VVLG. act. 22, 22 non enim -s est eum (*sc. Stephanum*) vivere (καθῆκεν). *al.* MART. CAP. 1, 8 *acc. c. inf.* NOVELL. Valent. 18, 6 (*a. 455*) ne cuiquam passim titulos ... -s sit affigere. COD. Iust. 8, 56, 3 *acc. c. inf.* *in indignantium interrogationibus*: VAL. FL. 8, 273 reverti ... tam parvo in tempore -s sit? 8, 443 me ferre preces ... -s erat? *cf.* TAC. ann. 3, 17 id ergo -s aviae (*seq. inf.*). PS. QVINT. decl. 5, 15 an -s fuisse credis, ut *eqs.*

β si -s *est* (*esset*): CIC. Mur. 80 cives ... si eos hoc nomine appellari (*cf. p. 293, 62 sqq.*) -s est. Cael. 27 *v. p. 293, 18.* ad Q. fr. 2, 2, 3 si -s esset, iure ei *suscensere* possemus (*cf.* 2, 8, 2 *et p. 291, 75*). Ov. am. 2, 13, 27 si ... in tanto -s est monuisse timore. epist. 3, 6 *si mihi pauca queri de te* ... -s est (SIL. 7, 738). met. 5, 417 si *componere magnis parva* mihi -s est (*cf.* STAT. silv. 1, 5, 61 *p. 288, 80. adde* STAT. silv. 3, 3, 56 si -s est aequare iacentia summis *et p. 294, 78. simili ratione ad modestiam significandam ponitur*: Ov. trist. 3, 1, 81 vos quoque, si -s est, sumite, plebeiae, carmina nostra, manus. LIV. 5, 30, 2 si suae gloriae sibi ... meminisse sit -s. LVCAN. 9, 983 si quid Latiis -s est *promittere* Musis [LAVS Pis. 250]. NEMES. ecl. 2, 87 si ... inter pinus corylum frondescere -s est). Ov. trist. 2, 515 scribere si -s est ... mimos. LIV. 3, 72, 2 etiamsi -s sit curam emolumenti sui iudici esse. SIL. 8, 317 cur, uni patriam si affligere -s est, uni sit servare nefas? PLIN. epist. 2, 1, 10 flere (*cf. supra l. 16*). si -s est *in parenthesi cum breviloquentia quadam* (*de re indigna et* παραδόξῳ): MIN. FEL. 8, 4 miserentur miseri (*i. miserandi ipsi*), si (*male* miser⟨er⟩i si *Synnerberg*) -s est, sacerdotum. PRVD. psych. 211 advena nudus nititur antiquos, si -s est, pellere reges. VICT. VIT. 2, 51 volebant eum, si -s esset, necare. *cf.* CATVLL. 51, 2 *p. 290, 61.*

γ affirmative -s *est* (*ita ut aliquid concedatur*): ACC. trag. 157 plus quam -s est captivum hiscere. CIC. ad Brut. 1, 14 (9, 23), 2 quem quidem civem appellari -s sit. HOR. ars 360 operi longo -s est obrepere somnum. PROP. 2, 13, 52 -s est praeteritos (*i. mortuos*) ... amare viros. Ov. met. 4, 428 -s est et ab hoste doceri. LIV. 8, 10, 1 ut *ius -sque* erat (23, 12, 15 mihi quoque ... interrogare ius -sque est. SEN. benef. 6, 4, 2 *patres* eiurare). VAL. MAX. 7, 5 pr. cum ... singuli cunctorum voluntatibus resistere -s esse duxerint. PERS. 6, 25. VAL. FL. 1, 508 meritos -s e⟨s⟩t mihi rumpere questus. 3, 309 conferre genas *eqs.* 7, 208 -s tunc mihi manes dilexisse viri. *al.* SIL. 6, 449 natis -s duc concedere noctem, *Regule.* 14, 169. STAT. Theb. 3, 234 cui dedimus, tibi -s ... incendere bello caelicolas. *al.* MART. 7, 8, 9 -s audire iocos ..., Caesar, et tibi. 12, 6, 11 nunc licet et -s est. QVINT. inst. 3, 8, 13 in iudiciis ... vulgo -s habetur indulgere aliquid studio suo. 3, 8, 41 hoc -s putas? 5, 14, 17 et a ratione incipere -s est. *al.* IVV. 1, 58 cum -s esse putet curam sperare cohortis, qui *eqs.* TAC. dial. 36. hist. 1, 44 inimici ... caede laetari ius -sque credebat. 3, 33 aliud cuique *militum* -s nec quicquam illicitum. PLIN. epist. 1, 7, 2. 2, 5, 5 descriptiones locorum ... prope poetice prosequi -s est. *al.* SVET. Vesp. 9, 2 remaledici *senatoribus* civile -sque esse. VLP. dig. 24, 1, 32, 2 -s esse eum ... qui donavit, paenitere. PANEG. 2 (10), 13, 1 -s est ..., ut *eqs.* 6 (7), 9, 5 sed tamen utcumque -s fuerit eum principem, quem anni cogerent ... receptui canere. 9 (12), 9, 6 illos pugnare -s est, quibus *eqs.* AVR. VICT. Caes. 24, 10 -s putant ... rapere *eqs.* 41, 12 quo excruciato, ut -s erat, servili more. AVSON. 210, 3 *inf.* 322, 57 te praeeunte, nepos, ... iterum -s

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est didicisse Maronem. SYMM. epist. 3, 39 *convalui*; -s est, ut iam de me scribendi assiduitas exigatur. *al.* MART. CAP. 4, 327 inter templa deum -s est, Dialectica, fari. 4, 360 propriis aut similibus *verbis* et contrariis uti -s est. CLAVD. MAM. anim. praef. p. 18, 5 -s fuit memet doctissimi atque amantissimi vel peritiae cedere vel credere amicitiae. DRAC. laud. dei 1, 495 illicitum -s ante putant. *nota* ἔμφασιν (*cf. p. 290, 34*): VERG. Aen. 1, 77 (*Aeolus ad Iunonem*) mihi iussa *tua* capessere -s est (*huc pertinere videtur* GLOSS. aequum est, iustum est, ascriptum [*vol. II p. 775, 20 sqq.*] est, *sed cf.* SERV. *ad l.* figura est litotes, ... non ait: 'licet mihi implere quae praecipis', sed 'nefas est non implere quae iusseris'. *cf. etiam* SERV. Aen. 1, 63). Aen. 8, 397 (*Vulcanus ad Venerem*) similis si cura fuisset (*sc. tibi*), tum quoque (*belli Troiani temporibus*) -s nobis Teucros armare fuisset (*cf. ea quae sequuntur et* SERV. *ad l.*).

c καταχρηστικῶς *de rebus levioribus consulto in maius auctis* (*cf. etiam p. 289, 38*): PLAVT. Cist. 20 hicine istud decet? :: iusque -sque est. CIC. Quinct. 94 si -s est respirare P. Quinctium contra nutum ... Naevi (*syn.* licet. *cf.* Cael. 27 si licet [scilicet *Bake*], si -s est *eqs.* Vatin. 4 non putas -s esse). OV. ars 3, 151 nec mihi tot positus *comarum* numero comprendere -s est. VAL. FL. 5, 670 -s aliquae ('*neutr. pl.*' *Leo*) nequeat sit (*Leo*, sic *codd.*) femina (*verba Martis irati*). SIL. 11, 546 iam -s Dardanio me non servire colono? MART. 1 praef. tam ... tristis ..., ut apud illum in nulla pagina latine loqui -s sit. 4, 71, 2 tamquam -s non sit, tamquam sit turpe negare. *al.* QVINT. inst. 2, 13, 1 velut si aliter facere -s non sit. 4, 1, 50 *al.* 10, 4, 3 quasi nihil -s sit rectum esse *eqs.* (MACR. sat. 1, 11, 1).

f *i. q. facultas est per naturam rerum*: a *strictiore sensu*: OV. met. 9, 385 quoniam mihi (*arbori*) -s ad vos incumbere non est. FRONTO p. 237, 22 N. *delphinus Arionem* exponit, quantum delphino -s erat, in extimo litore. PS. QVINT. decl. 8, 18 an -s putatis, ut suam servent viscera nudata faciem? AVIEN. Arat. 369 subiectos capiti *Virginis* Geminos tibi cernere -s est. ENNOD. epist. 8, 21, 1 p. 214, 4 quia non est -s hominem non errare. b *latiore sensu, fere i. q. fieri potest*: OV. trist. 2, 213 -s ergo est aliqua caelestia pectora falli. 3, 12, 41 -s quoque ab ore freti ... huc aliquem ... vela dedisse. fast. 1, 329 -s (*RV*, pars *vulgo*) etiam ... nomina de ludis *antiquis* Graeca tulisse diem. BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 6 p. 190, 19 id quoque exemplo intellegi -s est. *neg. i. q. fieri non potest*: DRAC. Orest. 838. *nota*: CELS. 7, 2 neque tamen -s non est nihil cucurbitulam agere.

2 ***plane affirmative, ita ut postuletur*** *aliquid, non permittatur*: a *i. q. oportet, decet* (*praeceptum religionis est l. 48*): TAC. ann. 1, 10 quamquam -s sit privata odia publicis utilitatibus remittere. COMM. apol. 435 nunc ergo -s est credere ei, quem libri designant, non idolis vanis. HIL. ad Const. 1, 6 *synodi sententias* pro sacerdotalis iudicii reverentia -s fuerat sacerdotali ... conscientia contineri. AVSON. 469, 4 *deo iubente* fidere tam -s est quam dubitare nefas. QVEROL. p. 40, 18 -s erat me (*servum*) facere quod *dominus* praecepit. VVLG. I Macc. 12, 11 meminisse fratrum *in precatione* (*syn.* decet; δέον). AVG. civ. 10, 23 p. 437 D. nobis ... ad certam regulam loqui -s est. CYPR. GALL. lev. 76 fluvio -s est perfundere membra. Ios. 281 *legem dei* pariter totum -s est cognoscere mundum. iud. 517 paribus *praeceptis* -s esse teneri. CASSIOD. inst. div. p. 1107^A *priscorum dicta* posteris laudare -s est. CORIPP. Ioh. 3, 126 quem -s cognoscere dignos. b *i. q. necesse est* (*propter fatum aut propter naturam rerum*): OV. fast. 1, 532 hanc -s imperii frena tenere domum. PERS. 1, 61 vos ... quos vivere -s est occipiti caeco. IVV. 10, 257 *Laertes*, cui -s Ithacum lugere natantem. TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 540, 4 quae *documenta* ut clariora ..., qua propria, distare a vicariis -s est.

locutiones ad AB: -s est dicere (audire) *sim.*: CIC. Mur. 80 cives ..., si eos hoc nomine appellari -s est (Phil. 13, 32 legem illam appellare -s non est. ad Brut. 1, 14 [9, 23], 2). dom. 94 cum mihi uni dicere -s fuisset (*cf.* off. 3, 34 neque enim ei -s erat *dicere*). Tusc. 5, 38 si hoc -s est dictu (Tim. 6 ne dictu quidem -s est [ὃ μηδ' εἰπεῖν τινι θέμις]. *cf.* TAC. dial. 26 quod vix auditu -s esse debeat). CIRIS 21 si -s est dicere (OV. Pont. 4, 8, 55. 4, 16, 45 PERS. 1, 8 AVR. Fronto p. 28, 8 N. CASSIOD. var. 1, 45, 11. CORIPP. Iust. 1, 100 *al. aliter* EPICED. Drusi 129). LIV. 23, 42, 4 si -s est dici (LACT. ira 7, 2 ab homine. AVG. bapt. 1, 1, 2 p. 146, 6). SEN. Herc. f. 266 -s sit loqui (VVLG. II Macc. 12, 14 loquentes quae -s non est [ἃ μὴ θέμις]). benef. 3, 38, 3 sibi ... neque enim -s est alteri dicere. PETRON. 132, 9 ne nominare quidem te, *mentula*, inter res serias -s est. STAT. silv. 2, 1, 82 -s mihi ... venia dixisse parentum (Ach. 1, 895). TAC. dial. 28 coram qua neque dicere -s erat, quod turpe dictu *eqs.* PS. HIL. libell. 8 nec -s est aliud dicere (AVG. civ. 22, 15 p. 592). AVG. c. Iul. 4, 3, 16 ut dicat *homo*. ALC. AVIT. carm. 4, 31 casto -s non est dicere cantu. credere, existimare *sim.*: AETNA 173 si -s est credere (SIL. 3, 425 STAT. Theb. 2, 595 FLOR. epit. 3, 3, 19). OV. trist. 5, 13, 20 neque enim ... credere me -s est *eqs.* MANIL. 3, 553 nihil in totum sibi credere. 4, 896 an cuiquam ... credere -s est *eqs.* SEN. dial. 12, 1, 2 si -s putas credere. PLIN. nat. 18, 19 ut -s est credere. SVET. Tib. 44, 1 vix ut referri audirive, nedum credi -s sit (CASSIAN. conl. 17, 20, 10 CLAVD. MAM. anim. p. 58, 23). PS. HIL. libell. 2 haec -s est de deo credere AVG. civ. 12, 18 p. 540 nobis ... -s non est credere *eqs* (*al.* ALC. AVIT. carm. 4, 113). 22, 2 p. 555 ut credamus. COLVM. 1 praef 2 quod neque -s existimare (QVINT. inst. 10, 5, 7 existimari). QVINT. decl. 309 p. 216, 9 non est dubitare iam -s (AVG. civ. 13, 9 p. 581 *al. cf.* HIL. trin. 3, 21 ambigere). RVFIN. hist. 1, 2, 10 de aliquo angelorum ... ista sentire (θέμις). *fines liciti et illiciti indicantur* (*cf.* contra, adversus, ultra -s *sim. infra l. 82sqq.*): plus quam -s est: ACC. trag. 157 SEN. Phaedr. 214. contra quam: CIC. Cluent. 12. quoad: CIC. leg. agr. 2, 19. qua: OV. met. 9, 510 SEN. dial. 7, 16, 1 *al.* in quantum: SEN. dial. 12, 17, 1. quo ... usque: STAT. Theb. 11, 122. quantum: FRONTO p. 237, 22 N. *al.*

de structuris notabilia: absolute inde a PLAVTO *passim.* *c. acc. c. inf. inde a* PLAVTO *passim* (*passiv. raro apud poetas*: OV. trist. 1, 2, 96 *p. 291, l. 2*. 2, 213 *p. 293, 35*. PHAEDR. 4, 11, 13 *p. 290, 8*. VAL. FL. 7, 419 sic [*sc. infectis rebus*] te sub teste remitti -s me [mihi *codd.*] ... tuum [*i. qui tuus sim*]? *per tautologiam inf. gerund.*: MART. CAP. 6, 722 *p. 288, 81*). *c. dat. et inf. inde ab* ENNIO *passim.* *c. inf. solo*: CIC. *uno loco* Phil. 13, 32 *p. 293, 63*. CAES. *quater; saepe* (*passiv.*: OV. met. 4, 428 *p. 292, 63* LIV. 23, 42, 4 *p. 293, 70* QVINT. inst. 10, 5, 7 *supra l. 5*). *supin.* dictu: CIC. Tusc. 5, 38 Tim. 6; auditu: TAC. dial. 26 *p. 293, 67*. *coni. solus*: VAL. FL. 5, 670 *p. 293, 20*. ut: QVINT. decl. 297 p. 173, 12 FLOR. epit. 3, 10, 9 *p. 292, 10sqq.* PS. QVINT. decl. 5, 15. 8, 18 *al.* *enunt. relat. c. coni.* (*cf.* dignus): PLAVT. Trin. 290 *p. 288, 84*. -s decuit *et* -s debuit: INSCR. *p. 291, 25*.

syn. et iuxta posita: iusque -sque est: PLAVT. Cist. 20; si ius, si -s est: TER. Hec. 387; ius -sque est: LIV. INSCR. *v. p. 289, 84sqq. al.*; -s iusque est: LIV. 7, 31, 3; ius -s meliusque *est*: ACT. lud. saec. Sept. Sev. 3, 22; licet; potest: CIC. leg. agr. 2, 19; pium est: OV. met. 15, 867 *al.*; oportet: QVINT. decl. 328 p. 290, 23; civile est: SVET. Vesp. 9, 2; decet: PS. APVL. Ascl. 24 *al.*; permissum est: CORIPP. Ioh. 1, 35. *opp.*: nefas est, *passim.* illicitum est: DRAC. laud. dei 1, 495.

(*medium quasi inter I et II locum obtinent*: VERG. Aen. 5, 800 *infra l. 43*; OV. epist. 4, 134 *p. 291, 19*. -s datur *c. inf. infra l. 77sq.*)

II -s ***merum substantivum*** (*usque ad* APVL. *proponuntur omnia exempla*): **1** *i. q. lex divina vel naturalis, ius, aequum*: ACC. trag. 585 ibi -s, ibi cunctam antiquam castitudinem. CIC. har. resp. 43 in qua (*praetura*) idem iste deos hominesque, pudorem, pudicitiam, senatus auctoritatem, ius, -s, leges, iudicia violavit. VERG. Aen. 5, 800 (*Neptunus ad Venerem*) -s omne est ... meis te fidere regnis (SERV.: possibile est; *potius i. q.* '*certe licet*'). 9, 95 immortale carinae -s (ius SERV.) habeant? (AVSON. 153, 7 cernere quem solus ... -s habet Christus. AVELL. p. 376, 15 refutandi *al.*). CVLEX 287 non -s ... erat ... divae (*dat.*) exorabile mortis. LIV. 1, 9, 13 per -s ac fidem decepti (*cf.* 29, 24, 3 neu -s (*om.* Σ), fidem ... fallat). 33, 33, 7 *ut* ubique ius, -s, lex potentissima sint. DECRET. decur. Pis. de L. Caesare (Corp. XI 1420) 19 togis pullis amictos, quibus eorum ius -sque erit eo die ⟨eiu⟩s vestis habendae. SEN. contr. 1, 2, 8 piratas ..., quibus omne -s nefasque lusus est. SEN. Med. 900 -s omne cedat, abeat expulsus pudor (TAC. ann. 15, 54. *cf.* SEN. Thy. 47 fratris et -s et fides iusque omne pereat. STAT. Theb. 1, 154 periit ius -sque bonumque et vitae mortisque pudor). Oed. 1023 per omne nostri nominis -s ac nefas. Thy. 138 -s valuit nihil aut commune nefas. LVCAN. 8, 142 quaerere ..., -s quibus in terris, ubi sit scelus. 8, 484 ius et -s multos faciunt ... nocentes. 10, 408 ibi -s, ubi proxima merces. PERS. 2, 73 compositum ius -sque animo ... admoveam templis. 5, 98 publica lex ... naturaque continet hoc -s, ut *eqs.* PLIN. nat. 30, 10 in tantum fides istis (*sc. voluminibus magicis Democriti*) -sque omne deest, adeo ut *eqs.* SIL. 11, 15 -s superante metu. 14, 92 iam ... nullum ... -s notum ignotumque nefas. STAT. Theb. 1, 460 sunt et rabidis iura insita monstris -sque suum. 3, 351 nusquam pietas, non gentibus aequum -s aut cura Iovis. 7, 512 non sic ... -s omne penates effugit (*cf.* AMM. 14, 7, 21 e iudiciis -s omne discessit). QVINT. inst. 3, 8, 26 -s, iustum, pium, aequum ... subici possunt honestati. PLIN. epist. 9, 13, 3 non ita me iura privata ut publicum -s et indignitas facti ... incitabat. TAC. hist. 2, 56 in omne -s nefasque avidi aut venales. 4, 58 -s armorum (CORIPP. Ioh. 8, 116 si -s civilibus armis iusque datum est ensum) et ius hostium. ann. 2, 10 patriae. FRONTO p. 156, 12 N. ut manducandi ius -sque est, ita dentibus subiciat. APVL. apol. 25 callere leges caerimoniarum, -s sacrorum, ius religionum. 86 praeferendum ... -s commune propriae ultioni. CARM. de Sod. 51 si -s iuvenale habet vastare pudorem. PANEG. 12 (2), 31, 3 tecum -s, secum nefas *eqs.* AVIEN. Arat. 262 haud ... umquam ... procurrere ... -s datur (CORIPP. Anast. 15 si -s componere [*cf. p. 292, 43sqq.*] magnis parva datur). AVSON. 339, 9 quibus in scelus omne ruit -s. AMM. 14, 1, 5 id velut -s iusque perpensum ... urgebatur impleri. PRVD. psych. 71 numquid ... ullum -s tibi iam superest?

locutiones: a *aliquid facere* contra -s *sim.*: α contra: GLOSS. contra -s contra ius divinum; contra ius; contra licentia⟨m⟩ CIC. Verr. 6, 34 cum paludatus exisset votaque ... nuncu-

[*Vetter*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

passet, noctu stupri causa ... in urbem introferri solitus est ... contra -s, contra auspicia, contra omnes ... religiones. dom. 35. 139. har. resp. 34 (*ex har. resp.*). SALL. Catil. 15, 1 ius -sque. LIV. 32, 21, 23 ius omne et -s. 42, 21, 3 ius ac -s (actam *V*). CVRT. 6, 4, 9 SCRIB. LARG. 199. PETRON. 108, 3 -s legemque. QVINT. inst. 3, 8, 20. TAC. ann. 1, 19 contra morem obsequii, contra -s disciplinae. SVET. Claud. 39, 2. FLOR. epit. 2, 20, 7 -s deum moresque maiorum. 3, 14, 5 contra -s collegii, ius potestatis. MARCIAN. dig. 48, 18, 5 cognatam violavit contra -s. APVL. met. 8, 28 sanctae religionis. 10, 11 GALLICAN. Avid. 4, 9. LACT. inst. 3, 17, 15 contra -s omne. *al.* HIER. epist. 21, 35, 1 sanctitatis. VVLG. II Macc. 7, 1 edere ... carnes porcinas (ἀπὸ τῶν ἀθεμίτων κρεῶν). RVFIN. hist. 1, 7, 16. 17 AVELL. p. 1, 18 *al.* ENNOD. opusc. 2, 10 p. 290, 16 -s suum. **β** *adversus* (*aliter infra l. 65*): MANCIA or. frg. Val. Max. 6, 2, 8 adversus omne -s ac nefas (*nota* -s, nefas *mala affectatione ita coniuncta ad exemplum locutionum quae sunt* per -s et nefas, -s et nefas miscere *sim.*). PACIAN. epist. 3, 6 adversum -s sacerdotii. **γ** *ultra*: HOR. carm. 3, 29, 32 *deus* ridet ..., si mortalis ultra -s trepidat. SEN. epist. 95, 23 voluptatium ... ultra modum -sque concupitarum. **δ** *secundum*: LIV. 8, 39, 13 secundum ius -sque. 30, 31, 5. **ε** *praeter*: CARM. poet. min. V 50, 16, 3 si quis *grammaticus* felix praeter fatum extitit et -s. IVST. 39, 3, 8 commune bellantium (*cf. p. 294, 70*). COD. Theod. 9, 32, 1 (*a. 409*) *syn.* mos. **ζ** *supra*: GLOSS. supra -s ὑπὲρ τὸ δέον. **b** -s *violare sim.*: CIC. har. resp. 43 -s ... violavit. *v. p. 294, 40.* Att. 1, 16, 6 ius ac -s omne delere. VERG. Aen. 3, 55 -s omne (et cognationis et iuris hospitii SERV.) *abrumpit* (SIL. 2, 293 armis foedus -sque omne abrumpitur armis). GRATT. 451 quisquis misero -s umquam in supplice fregit. SEN. Thy. 179 post...-s ... omne *ruptum* (OCTAVIA 164. SIL. 17, 69 -sque fidemque ... ruperat. STAT. Theb. 9, 4 -s odii. TAC. ann. 1, 42 hostium ius et sacra legationis et -s gentium). SEN. benef. 7, 20, 1 corrumpendo -s omne. TAC. hist. 3, 5 ne ... ius -sque exuerent. LACT. inst. 5, 6, 10 divinum -s reliquerunt. IVST. 8, 3, 13 ne quod ius vel -s inviolatum praetermitterent. AVR. VICT. Caes. 5, 13 cum omne ius -sque parricidio trivisset. PRVD. apoth. 908 *transgressa* dei positum -s ... calcat (ham. 709 transit propositum -s. SIDON. epist. 2, 13, 2 supergressi ius -sque commune). **c** -s *sinit, prohibet sim.*: VERG. georg. 1, 269 festis quaedam exercere diebus -s et iura *sinunt* (Aen. 2, 779 nec te ... asportare Creusam -s aut *Iuppiter* ... sinit [SERV. auct.: -s pro fato]. AVSON. Mos. 80. CLAVD. MAM. anim. p. 183, 10 quoad [*cf. p. 294, 11*] homini posse -s sivit). Aen. 6, 438 -s obstat (SERV. iura naturae). OV. trist. 2, 205 prohibet. LVCAN. 5, 288 nec -s nec vincula iuris hoc audere vetant. MACR. sat. 1, 7, 8 -s et iura permittunt. **d** -s *et nefas miscere sim.*: VERG. georg. 1, 505 -s versum atque nefas (HOR. epod. 5, 87 venena maga non [*Haupt*, magnum *trad.*] -s nefasque, non valent convertere humanam vicem). OV. ars 1, 739 *mixtum* -s omne nefasque (MANIL. 2, 601 SEN. dial. 4, 9, 2. SIL. 11, 185 non ita ... Decio permixtum -sque nefasque, ... ut *eqs.* POMPON. dig. 1, 2, 2, 24). met. 6, 585 -sque nefasque *confusura* ruit (RVFIN. hist. 2, 20, 3 ius -sque [παντὸς δικαίου]. PETR. CHRYS serm. 126 p. 547^C *al.*). AMM. 21, 16, 8 -s eodem loco ducens et nefas. PRVD. cath. 3, 134 -sque nefasque simul glomerans. *cf. discernere*: HOR. carm. 1, 18, 10 cum -s atque nefas exiguo fine libidinum discernunt avidi. **e** *per* -s *et nefas* (*huc pertinere videtur*: DON. Ter. Andr. 214 proverbiale hoc est qualia sunt -s nefas *eqs.*): LIV. 6, 14, 10 ut per omne -s ac nefas secuturi vindicem ... viderentur. LVCAN. 5, 313 per omne -sque nefasque rues? PANEG. 11 (3), 21, 1 pecuniam per -s et nefas quaerere (*cf.* PAVL. NOL. carm. app. 2, 22 auri cupido ... pectus incitat per -s nefasque cogere). SIDON. epist. 1, 11, 5 per -s nefasque crescere affectans. **f** -s *respicere, contemnere sim.*: LIV. 27, 17, 13 ubi ius ac -s crederent coli. TAC. hist. 4, 67 -sque et foedera respicere. ann. 13, 15 neque -s neque fidem pensi haberent. AMM. 30, 4, 18 nec iam -s ullum prae oculis habent. *al.* PAVL. NOL. epist. 23, 40 p. 196, 7 si ... -s hospitale servasses. *adde*: TAC. hist. 3, 51 tantam adversus -s nefasque irreverentiam fuisse, ut *eqs.*

2 -s *velut deus in precibus invocatur* (*cf.* PAVL. FEST. p. 367 Themin ... id esse ... quod et -s. AVSON. 343, 1 prima deûm -s, quae Themis est Grais): LIV. 1, 32, 6 audite fines ..., audiat -s. 8, 5, 8 audite, Ius -sque. SEN. Herc. f. 658 -s omne mundi ... precor. LVCAN. 10, 410 pro -s! VAL. FL. 1, 796 ultricesque deae -sque *eqs.*

epitheta ad II: *adiect. et pron.*: omne: CIC. *saepe.* immortale: VERG. Aen. 9, 95. nullum -s notum: SIL. 14, 92. suum *et* aequum: STAT. Theb. 1, 460. 3, 351. publicum: PLIN. epist. 9, 13, 3. commune: APVL. IVST. SIDON. divinum: LACT. inst. 5, 6, 10. perpensum: AMM. 14, 1, 5. positum *et* propositum: PRVD. apoth. 908 ham. 709. hospitale: PAVL. NOL. epist. 23, 40 p. 196, 7. iuvenale: CARM. de Sod. 51. *c. genet.*: DECRET. decur. Pis. de L. Caesare (Corp. XI 1420) 19 *v. p. 294, 51.* CVLEX 287 *p. 294, 47.* SEN. Herc. f. 658 *supra l. 70 et al. in trag.* STAT. Theb. 9, 4 *supra l. 30.* TAC. hist. 4, 58 *p. 294, 70 al.* FLOR. epit. 2, 20, 7 *supra l. 7 al.* FRONTO p. 156, 12 N. *p. 294, 72.* APVL. apol. 25 *p. 294, 73 al.* IVST. 39, 3, 8 *supra l. 22. al.*

syn. et iuxta posita ad II: castitudo: ACC. trag. 585. auspicia *et* religiones: CIC. Verr. 6, 34. ius: CIC. *al.; plur.*: VERG. georg. 1, 269 STAT. Theb. 1, 460 *al.*; vincula iuris: LVCAN. 5, 288. fides: LIV. *al.* lex: LIV. 33, 33, 7 PETRON. 108, 3. pudor: SEN. Med. 900 STAT. Theb. 1, 154. modus: SEN. epist. 95, 23. bonum: STAT. Theb. 1, 154. pietas, cura Iovis: STAT. Theb. 3, 351. foedus: SIL. 2, 293; *plur.*: TAC. hist. 4, 67. iustum, pium, aequum: QVINT. inst. 3, 8, 26. mos: TAC ann. 1, 19 COD. Theod. 9, 32, 1; *plur.*: FLOR. epit. 2, 20, 7. fatum: CARM. poet. min. V 50, 16, 3. *opp.*: nefas: HOR. *saepe; nota* MANCIA or. frg. Val. Max. 6, 2, 8 *p. 295, 14.* scelus: LVCAN. 8, 142 *al.*

deriv.: fastus; *comp.*: nefas. *Vetter.*

fascālis, -is *m. a* fascis. CORP. VI 33718 Maximo -i Aug(usti) n(ostri) Bictoria. '*officium -is Aug. n. videtur fuisse idem quod antea dicebatur lictoris*'. *Hülsen.* *compos.* quinquefascalis, sexfascalis.

fascea *v.* fascia. **fasceātim** *v.* fasciatim.

GLOSS. V 599, 45 **fascennina** clausibilis vallatio circa castra *cf.* IV 237, 1. V 500, 2 (fasceamina *De-Vit, Warren.* fascinas *Scaliger. de* fescenninis [*Verg. Aen. 7, 695*] *vix cogitandum erit. Götz*).

fasceola *v.* fasciola.

[2]**fascia** (-ea), -ae *f.* (*an* **fāscia**?) [*cf. esse videtur c. gr. (macedon.?)* βάσκιοι· δεσμοὶ φρυγάνων, βασκευταί· φασκίδες, ἀγκάλαι *(Hesych.), hibern.* basc '*collare*' *et c.* fascis, *etsi fortasse a productam indicant voces ex Italia translatae helvet.* fäsch, *holland.* vaesche; *v. Kluge, Grundriß der german. Philologie I² 338. Th.*]. *cf.* ISID. orig. 19, 33, 6 *infra l. 83.* *de prosodia*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 15, 19 in -a sine causa adiecistis apicem, quia -a dicitur, quod volvendo fit [-a] (*cf. Keil ad l.*). *de formis*: *variant scripturae plerumque in codd., sed ita ut* -ia *melioribus codd. saepius quam* -ea *exhibeatur.* -ia *in titulis et papyris*: CORP. XII 6032^a PAPYR. Genav. 1 I A 7 *al.* *item graece scriptum*: EDICT. imp. Diocl. 28, 38 *sqq.* PAPYR. Wessely, Wien. Studien 24 (1892) 150. *cf. etiam l. 37 sqq.* -ea (*in codd. vel omnibus vel melioribus*): VARRO frg. Non. p. 108 CIC. div. 2, 134 VAL. MAX. 4, 6, 2 COLVM. 6, 30, 6 PLIN. nat. 8, 221. 15, 66 GELL. 16, 3, 4 CAPITOL. Alb. 5, 9 LAMPR. Alex. 40, 11 NON. p. 451 SCHOL. Iuv. 6, 263 PELAGON. 43 PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 13, 2 HIER. epist. 64, 3, 2 MARCELL. med. 23, 18. 28, 71 MART. CAP. 5, 566. 6, 602. 607. 608 GREG. TVR. Franc. 8, 17. *de notione generaliter*: GLOSS. *φασκία ἥ τις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καλεῖται ταινία. ταινία ἡ καλουμένη φασκία.* ligatura, linia. *φασκία. καὶ τῶν φασκιῶν* et -iis. *cf.* ARNOB. nat. 2, 23 mitra strophium -a pulvinus mucinium *eqs.* (NOT. Tir. p. 98, 25 *sqq.*). POLLVX Onom. 2, 166 *περιζώστραν ... τὴν ζώνην, ἣν Ῥωμαῖοι καλοῦσι φασκίαν.* HESYCH. *s. τελαμών· λῶρος καὶ ὁ ἀνοφορεὺς τοῦ ξίφους καὶ τῆς ἀσπίδος ἢ δεσμὸς ἢ φασκία.* *depravatum, ut videtur, in* fascem: *vol. III p. 37, 5.* [*val.* fașă, *it.* fascia, *francog.* faisse, *hisp.* haza. *M.-L.*]

I ***proprie,*** [b] *ligamentum, quo involvitur, obvolvitur, circumdatur aliquid*:

A *linea, lanea sim.*: **1** *ad corporis humani partes varias involvendas*: **a** *infantium*: PLAVT. Truc. 905 puero ... -iis (falciis *codd.*) opus est. SORAN. p. 21 *praeparanda sunt propter partum* oleum, calida (*sc. aqua*), ... lanae, -ae .... p. 30 quomodo infantem fasciamus? superpositum eum femoribus suis lanea -a munda et lata *eqs.* *cf.* CAPITOL. Alb. 5, 9 *p. 297, 16.* *proverbialiter*: PETRON. 46, 1 non es nostrae -ae *i. originis, ordinis* (*aliter Heraeus ap. Friedländer, Cena² p. 269 quem conferas*). **b** *cruralis vel pedulis virorum*: *cf.* QVINT. inst. 11, 3, 144 *-iis* crura vestiuntur. VLP. dig. 34, 2, 25, 4 -ae crurales pedulesque et impilia vestis loco sunt, quia partem corporis vestiunt. alia causa est udonum, quia usum calciamentorum praestant. VARRO frg. Non. p. 108 mihi puero modica una fuit tunica et toga, sine -eis calciamenta. CIC. or. frg. A XIII 24 cum vincirentur pedes -iis. Att. 2, 3, 1 caligae eius (*Epicratis i. fortasse Pompei*) et -ae cretatae non placebant. VAL. MAX. 6, 2, 7 *Pompeio* candida -a crus alligatum habenti. PHAEDR. 5, 7, 36 princeps ligato crure nivea -a ... superbiens. IVV. 6, 263 quanta poplitibus sedeat quam denso -a libro. APVL. met. 7, 28 exsolvit suam sibi -am pedesque meos singillatim illigans ... constringit artissime. PLIN. med. 1, 1 pollinem siliginis ... oportet fronti illini et super -a pedalis alligetur. ORIBAS. syn. 5, 31 iter agentibus oportet in aestate -a mollem. *praecipue de venatoribus et militibus*: GRATT. 338 tegat imas -a suras. PETRON. 40, 5 ad scindendum aprum ... accessit ... barbatus ingens -iis cruralibus alligatus. PLIN. nat. 8, 221 Carboni imperatori apud Clusium -eis, quibus in calciatu utebatur *arrosis a muribus.* SIDON. carm. 2, 400 -a primos sistitur ad digitos, retinacula bina cothurnis mittit in adversum ... pollex *deae Romae bellicosae.* PAPYR. Genav. 1 I A 7. 18. 28. I B 6. 17. 27 caligas -as dr. XII (*pertinet ad stipendium militum*). *item* -ae *crurales vel pedules intellegendae, ut videtur*: CIC. or. frg. A XIII 22 purpureas -as habere non possumus. LAMPR. Alex. 40, 17 -eis semper usus est; bracas albas habuit. EDICT. imp Diocl. 28, 37 *φασκίν⟨ι⟩α* (*φασκίας E*). *φώρ(μης)* ⟨*α´*⟩ ... *ἐξ* ... *λίνου denar. tot.* 38 *φώρ(μης) β φασκία* (*φασκίας E*) *α´ denar. tot.* 39 *φώρ(μης) γ φασκία* (*om. E*) *α´ denar. tot. item* 40—45 (*cf. Blümner ad l.*). **c** *pectoralis feminarum ad sustinendas vel cohibendas papillas, mamillare*: NON. p. 538 strofium est -a brevis, quae virginalem horrorem cohibet papillarum. ISID. orig. 19, 33, 6 -a est, qua tegitur pectus et papillae comprimuntur atque

Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

crispante cingulo angustius pectus artatur. et dicta -a, quod in modum fasciculi corpus alligat. GLOSS. III 370, 8 στηθόδεσμος (369, 62 -ae pectoralis στηθόδεσμοι. *cf. infra l. 20*). *cf.* ETYMOL. magn. 749, 42 τὸ στηθοδέσμιον ... οἱ πολλοὶ ... φασκίαν λέγουσι. PROP. 4, 9, 49 mollis ... hirsutum cepit mihi -a pectus. OV. ars 3, 274 angustum circa -a pectus eat. 3, 622 *scriptas tabellas* tegat in tepido -a lata sinu. rem. 338 vitium *papillarum* -a nulla tegat. CORP. IV 1393 XII k(alendas) Maias tun(icam) pal(lium), nonis Mais (-am) *sc. lavandas dedi vel accepi.* PLIN. nat. 27, 77 -a mulieris alligato capite dolores minui. MART. 11, 104, 7 *ad uxorem*: -a te tunicaeque obscuraque pallia celant. 14, 134 -a pectoralis: -a crescentes dominae compesce papillas. SVLPICIA schol. Vall. Iuv. 6, 537 me Cadurcis †restitutis (dissolutis *Bücheler*, destitutam *Pithoeus*) -iis nudam Caleno concubantem (concumbentem *cod.*). *cf. vol. III p. 37, 5.* TAC. ann. 15, 57 *mulier* vinclo -ae, quam pectori detraxerat ... indidit cervicem. TERT. nat. 2, 14 adicite ... titulis Herculaneis ... -as Omphales. CAPITOL. Alb. 5, 9 purpurea matris illigatus est -a *Albinus.* VVLG. Is. 3, 24 pro -a pectorali cilicium *erit filiabus Sion* (*cf.* HIER. in Is. *ad l.* -a pectus tegit et eum possidet locum in feminis, quem rationale in pontificibus). Ier. 2, 32 numquid obliviscitur ... sponsa -ae pectoralis suae (*cf.* LXX στηθοδεσμίδα)? HIER. epist. 22, 6, 4 *ad virginem castam*: non solvatur -a pectoralis. SORAN. p. 17 pectoralibus -iis didas (*i. mammas*) constringere. *nota c. gen. epexeg.*: CORP. II 2060 Postumia ... poni statuam sibi testamento iussit, item ornamenta ... fasc(iam) cylindrorum LXIII, marg(aritarum) C. *dubium an huc pertineat*: CATO orig. 113 mulieres opertae auro purpuraque; ... coronas aureas, rusceas -as (facile *cod.*), galbeos lineos .... **d** *ad curationem morborum, vulnerum, molestiarum*: CIC. Brut. 217 *Octavius* devinctus erat -iis et multis medicamentis propter dolorem artuum delibutus. VAL. MAX. 4, 6, 2 *Plautius* scissis -eis ac vulnere divulso ... spiritum ... hausit. CELS. 3, 21 p. 109 *malagma impositum* -a ... astringere (*i. alicui rei aliquid cf.* SVET. Galba 21 excreverat ... in dexteriore latere eius caro praependebatque adeo, ut aegre -a substringeretur. PELAGON. 168 *mallonem* supra tumorem impones aut -a constringes. *sed aliqua re aliquid* SORAN. p. 17 ventrem *mulierum gravidarum* ... -iis ... constrictum). 5, 26, 14 ante mortem ... plerique -as ... lacerant. *ibid.* -*iis* caput deligatum est (7, 5, 4 membra. 8, 9, 1 *costam* a media -a. 8, 10, 1 capita articulorum. 8, 10, 7 *vulnera.* 8, 15 p. 356 umerus). *cf.* CELS. 6, 6, 1 priora *medicamenta* -a deliganda sunt (COLVM. 6, 30, 6 stercus ipsius iumenti fluentibus venis admotum -iis obligetur. PELAGON. 43. SCRIB. LARG. 131 *medicamentum* -a quam longissima alligatur. MARCELL. med. 23, 5. 6. 17. 18). CELS. 5, 26, 24 -a ... ad vulnus deligandum lintea aptissima est; eaque lata esse debet, ut semel iniecta non vulnus tantum, sed paulum utrimque etiam oras eius comprehendat (8, 10, 1. 8, 15 p. 356. 8, 23 p. 361). si ab altera parte caro magis recessit, ab ea melius attrahitur *eqs. fusius.* 5, 26, 27 -ae astringendae sunt (8, 9, 1. 8, 10, 1). 6, 18, 8. 7, 20 p. 300. 8, 5 p. 338. 8, 7 p. 340. 8, 8, 1. 8, 9, 1. 8, 10, 1 -iis sex opus est *eqs.* (8, 10, 2 SCRIB. LARG. 214). *ibid. membrum* sex -iis involvendum (8, 12 p. 354 digiti. 8, 15 p. 356 spatha. *cf.* SVET. Dom. 17, 1 bracchio ... obvoluto; *cf.* CELS. 8, 15 p. 356 -a ... sub ala obvoluta). *al. passim.* **e** *ad varios usus*: SEN. epist. 80, 10 si vis illum *Scythiae Sarmatiaeve regem insigni capitis decorum* aestimare ... -am solve. CVRT. 3, 3, 19 *regium capitis insigne* caerulea -a albo distincta circumibat. IVV. 9, 14 *nitorem in cute* Bruttia praestabat calidi tibi -a visci. GELL. 16, 3, 4 Scythas ... ut famem longius tolerent, -eis ventrem strictissime circumligare (*cf.* GLOSS. -a ventralis κοιλιόδεσμος). IVVENC. 4, 396 gracilis conectit -a corpus Lazari (*cf.* PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 13, 2 exire Lazarum -eis colligatum). IVST. 38, 1, 9 cum *Ariarathes* ferrum occultatum inter -as gereret. SERV. Aen. 4, 137 limbus est ... -a, quae ambit extremitatem vestium. SCHOL. Hor. epod. 8, 18 *virile membrum* -a solet tegi. SIDON. carm. 2, 254 ne per malas excresceat fistula duplex obtundit ... circumdata -a nares *gentis Hyperboreae.*

2 *aliarum rerum*: CIC. div. 2, 134 ovum pendere ex -a lecti (MART. 5, 62, 6 nulla tegit fractos ... culcita lectos, putris et abrupta -a reste iacet. 14, 159 oppressae nimium vicina est -a plumae? vellera Leuconicis accipe rasa sagis. *cf.* GLOSS. III 321, 6 -a lecti κειρία *et vol. III p. 37, 5*). PETRON. 64, 6 *puer* catellam ... prasina involvebat -a. SVET. Iul. 79, 1 cum ... quidam ... statuae *Caesaris* coronam lauream candida -a praeligata imposuisset et tribuni plebis ... coronae -am detrahi ... iussissent. AVG. quaest. hept. 2, 3 dicimus ... et sic aliquid superponi, non quemadmodum tectum domus, sed quemadmodum tectorium parietis tamquam super lineam -am. MART. CAP. 5, 566 umbilicum *libri* multa opertum -a. GREG. TVR. Franc. 8, 17 *tentorium* ab imo ex amplioribus incoeptum -eis angustatis in altum in uno cuculli capite saepe colligitur. *nota c. gen. epexeg.*: SVET. Cal. 17, 2 viris, feminis ac pueris -as (ς, fasces Ω) purpurae ac conchylii distribuit.

B *iuncea, viminea*: PLIN. nat. 15, 66 Liguria maritima ... uvas sole siccatas iunci -eis involvit. 17, 112 *insitum* protexisse ... mollibus bifidorum viminum -iis (*Iocundus*, fasces *libri*).

II ***in metaphoris:*** -ae *in variis rebus corporeis*: **1** *in arboribus*: VARRO Men. 182 Libyssa citrus -iis (NON. p. 451, *ubi* -am pro cortice Varro; fasces NON. p. 86) cingit forem (NON. p. 451; fores NON. p. 86); *cf.* PALLAD. 3, 17, 2 *plantam* inter corticem et lignum ... deponimus, ne corticis -a dissipetur. **2** *in caelo: de zodiaco*: MANIL. 1, 682 bis sex latescit -a partes. *de zonis omnibus quinque*: MART. CAP. 6, 602 orbis terrae in quinque zonas sive melius -as dico pro rerum diversitate discernitur. 6, 607 qui in media -a sunt, his cotidie ortus occasusque mutantur. 6, 608. *de nube tempestatem parturiente*: IVV. 14, 294 nil color hic caeli, nil -a nigra minatur (*cum contemptu quodam dictum*). **3** *in epistylio*: VITR. 3, 5, 10 reliqua pars *epistylii* praeter cymatium dividenda est in partes XII et earum trium ima -a est facienda, secunda IV, summa V. 3, 5, 11 supra zophorum denticulus est faciendus tam altus quam epistylii media -a (*corr. Iocundus*, fastigia *codd.*). *ibid. iterum.* **4** *in muro*: MARCELL. chron. II p. 100, 518, 30 murisque firmissimis -a tenus consummatis. **5** *in agro* (*mensura agri, ut videtur, cf. Heraeus loco p. 296, 53 allato*): CORP. XII 6032ᵃ fines -ae fundi Pacatiani.

III *translate: in malam partem de peccatis*: ITALA prov. 5, 22 (Hil. in psalm. 2, 9) -iis peccatorum suorum constrictus est peccator (σειραῖς, VVLG. funibus. *cf.* HIER. epist. 64, 3, 2). [HIER. epist. 38, 2, 2 *Blesilla* divitiarum -iis colligata (*al. codd* fascibus).] *in bonam partem*: CASSIOD. in psalm. 146, 3 caelestis medicus paenitentium corda gravi afflictione contrita quasi quadam -a pietatis suae superducta constringit.

epitheta: **1** *ad materiam pertinentia: ad I A 1 a*: SORAN. p. 30 lanea. *ad I A 1 b*: CIC. or. frg. A XIII 22 purpureas. *ad I A 1 c*: CAPITOL. Alb. 5, 9 purpurea. *ad I A 1 d*: CELS. 5, 26, 24 lintea (8, 10, 1). ARNOB. nat. 5, 23 laneis. AVG. quaest. hept. 2, 3 p. 206 lineam. **2** *ad colorem pertinentia: ad I A 1 b*: CIC. Att. 2, 3, 1 cretatae. VAL. MAX. 6, 2, 7 candida. PHAEDR. 5, 7, 36 nivea. *ad I A 1 e*: CVRT. 3, 3, 19 caerulea ... albo distincta. *ad I A 2*: PETRON. 64, 6 prasina.

syn. et coniuncta crebriora similes res significantia: *ad I A 1 b*: VARRO frg. Non. p. 108 tunica (PHAEDR. 5, 7, 36). *ibid.* toga. *ibid.* calciamenta (PHAEDR. 5, 7, 37 calceis). CIC. Att. 2, 3, 1 caligae (PAPYR. Genav. 1 I A 7. 18. 28. I B 6. 17. 27). *cf.* VLP. dig. 34, 2, 25, 4 *p. 296, 55.* *ad I A 1 c*: CORP. IV 1393 tunicam (MART. 11, 104, 7). *ibid.* pallium (MART. 11, 104, 7). II 2060 septentrionem cylindrorum ... lineam cylindrorum ... lineam arg(enteam) marg(aritarum). *ad I A 1 d*: CELS. 7, 5, 4 habenis (8, 7 p. 340. 8, 15 p. 356). 8, 12 p. 354 linteolis (ARNOB. nat. 5, 23). SVET. Dom. 17, 1 lanis.

deriv.: fasciamentum, fasciarium, fasciatim, fasciare. *deminut.*: fasciola.

fasciāmentum, -ī *n.* (fă-? *v.* fascia). *a* fasciare, fascia, *fere eadem notione, quam supra sub I A 1 b tractavimus*: PASS. Petr. 6 ceciderunt illi *Petro* -a ex crure demolita a compede.

fasciārium, -ī *n.* (fă-? *v.* fascia). *a* fascia, *fort. fere idem.* ANTH. 209, 11 (*iocose*) est tibi ... -ii pondus longi pars summa telonis.

fasciātim (fă-? *v.* fascia). [*a* fascia. *Th.*] QVINT. inst. 1, 4, 21 adiciebant *grammatici* ... et tractionem, ut -m. CHAR. gramm. I 185, 27 a femininis ... nominibus a littera terminatis nascuntur adverbia im litteris finita, ut fascia -m. *ibid.* -m quoque nonnulli non a fascia putant tractum, sed a fasce, si quidem -m [tractum] non per fascias, sed per fasces.

fasciculāre (-ia) *n. a* fasciculus. VEG. mil. 2, 19 -ia ..., id est lignum foenum aquam stramen, etiam legitimi milites in castra portabunt.

fasciculus, -ī *m.* [*a* fascis *deminutive. Th.*]. *cf.* NOT. Tir. 38, 52/53. *neutrius generis* GLOSS. II 268, 37. 378, 36. 427, 12 PELAGON. 354 *cod. Vind.*

I ***proprie,*** *res funiculo vel linea in unum colligata*:

A *de virgulis, lignis, herbis, floribus, foliis, seminibus, al.*; GLOSS. -um δέσμη ξύλων ἢ ῥάβδων. -a ξύλων δέσμη. ῥάβδων δέσμη. *cf. infra l. 77.* **1** *latiore sensu*: **a** *absolute*: CATO agr. 101 si ramulos ficulneos voles *servare* cum foliis, inter se alligato, -os facito (COLVM. 12, 32). CIC. Tusc. 3, 43 -um ad naris *afflicti maerore* admovebis? COLVM. 2, 10, 13 *de faba excudenda*: modicus -orum numerus resolutus in extrema parte areae colligetur (*sic codd., sc. in unum -um magnum*; collocetur *edd.*), quem ... tres vel quattuor homines promoveant pedibus et ... contundant. 2, 10, 14 eodem modo reliqui -i excutientur. PLIN. nat. 12, 45 alligatur (*fort. scrib.* re- *vel* colligatur) *nardum Gallicum* -is in charta. 17, 174 harundo conexa -is. 19, 157 servanturque eius *ocimi folia* -is. FRONTIN. strat. 2, 1, 6 *milites pabulatum lignatumque qui processerant* cum -is ... recurrentes. ITALA Matth. 13, 30 (Aug. c. Faust. 22, 72) colligite primum zizania et alligate -os ad comburendum (δέσμας. VVLG. *v. infra l. 82.* IREN. 5, 27, 1). CET. FAV. 21 camerae ex harundine graeca ... sic contexantur, ut -i aequalis admodum grossitudinis et longitudinis ante ligentur. VVLG. lev. 23, 11 cum ... messueritis ... segetem, feretis manipulos spicarum ... ad sacerdotem, qui elevabit -um coram domino. Matth. 13, 30 alligate ea *zizania* in -os. *metaphorice*: FVLG. Virg. cont. p. 84, 20 esto ... contentus, mi domine, leviore -o, quem tibi Hesperidum florulentis decerpsimus

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hortulis. **b** *c. genetivo*: COLVM. 4, 16, 4 harundinum. 5, 10, 8 sarmentorum (arb. 20, 3 FRONTIN. strat. 1, 5, 28). 12, 36 ramulorum *rosmarini*. CET. FAV 21 cannae. VVLG. exod. 12, 22 hyssopi. HIER. in Matth. 13, 37 zizaniorum. SVLP. SEV. dial. 1, 4, 4 herbae (1, 4, 5. 1, 16, 3). ILDEF. vir. ill. 7 stipularum. *metaphorice*: ITALA cant. 1, 12 (Hier. epist. 22, 25, 4) -us stactae fratruelis meus mihi (ἀπόδεσμος, VVLG. -us myrrhae dilectus meus mihi). **c** *c. praepos., pendentibus a verbo*: VITR. 2, 9, 15 -os ex virgis alligatos. PAVL. FEST. p. 64 -i facti ex verbenis (p. 346 de verbenis). CET. FAV. 21 -os de canna facies. **2** *strictiore sensu, copiae mensura quaedam, fere quantum manu comprehendi potest, praesertim in apparandis vel componendis cibis medicamentis condituris sim.; saepius c. numero*: **a** *absolute*: PLIN. nat. 19, 16 *linum* in -os manuales colligatum. 21, 160 datur *habrotonum* bibendum manualibus -is decoctis ad tertias partes. 26, 120 verbenaca -o manus plenae in aqua decocta ad dimidias. ANON. med. ed. Piechotta 120 ad hydropem herbam a⟨...⟩ -um ... cocito. MISC. Tir. p. 63, 14 ad flegma ... absentium -o I ... coques ad tertias. **b** *c. genetivo*: CATO agr. 115, 2 tris -os veratri atri circumponito circum radices *vitium*. COLVM. 12, 8, 1 adicito viridium condimentorum -os, origani, mentae, cepae, coriandri (12, 8, 2). 12, 9, 2 *faseolos* cum -is lactucarum condi. 12, 10, 2 -um cunilae superponito *cepae deprimendae*. 12, 19, 4 *qui praeerit musto decoquendo habeat* -os feniculi fustibus illigatos, quos possit usque ad fundum vasorum demittere (12, 49, 1 -um viridis feniculi superpositum *pauseae* merge. 12, 49, 2 [*bis*]. 12, 49, 10. 12, 50, 4). 12, 49, 5 *mixtura* -o apii viridis contegitur (PELAGON. 42. 405 VEG. mulom. 2, 134, 7. 3, 9, 2 -os III). SCRIB. LARG. 83 herbae, quam πόλιον vocant ... -us, quantum manu comprehendi potest, in tribus heminis aquae decoctus. 114 murti. PLIN. nat. 20, 142 *rutae* (PELAGON. 41. 42. 49 uno -o. 372 -os II. VEG. mulom. 2, 134, 7. 3, 9, 2). 23, 55 hysopi (26, 31 PELAGON. 81. 367 -os II). EDICT. imp. Diocl. 6, 37 ciceris viridis -i *tot* (δε⟨σ⟩μάτια). PALLAD. 12, 22, 4 satureiae. PELAGON. 142 coliculorum. 354 anchusae -us unus (VEG. mulom. 2, 135, 4). CHIRON 856 fenu graeci. VEG. mulom. 1, 57, 1 porri virginis (APIC. 2, 54). 2, 131, 4 marrubii -um quam magnum volueris. ORIBAS. syn. 1, 21 puleiu. PALLAD. hist. mon. I 1 p. 253 oleris. **c** *c. praepos.*: PALLAD. hist. mon. II 1 p. 354^A sumebat ... de minutis olerum condimentis -um.

B *de epistulis, fere i. q. sacculus*: **1** *absolute*: CIC. Att. 2, 13, 1 eum -um, quo illam *epistulam* conieceram ... domum ... latum esse. 5, 11, 7 accepi -um, in quo erat epistula Piliae. 8, 5, 1 conieceram in -um ... epistulam. 8, 5, 2 -um, qui est M'. Curio inscriptus, velim cures ad eum perferendum (Q. CIC. Cic. epist. 16, 26, 1). 11, 9, 2 delatus est ad me -us; solvi (13, 8). 11, 22, 1 mihi -um reddidit Balbi tabellarius. 12, 53 misi ad te epistulas ad Marcianum et ad Montanum: eas in eundem -um velim addas. **2** *c. genetivo*: CIC. Att. 5, 17, 1 accepi Roma sine epistula tua -um litterarum. ad Q. fr. 2, 10, 4 epistularum. HOR. epist. 1, 13, 13 librorum. HIER. in Is. 58, 6/7 chartarum.

C *de vasis militum, fere i. q. saccus, sacculus*: PS. FRONTIN. strat. 4, 1, 7 *Marius* vasa et cibaria militis in -os aptata furcis imposuit.

II ***translate***: VVLG. I reg. 25, 29 erit anima domini mei custodita quasi in -o (*i. copia, multitudine* [*libro, indice*; *J. Denk*]) viventium apud dominum. Is. 58, 6 dissolve colligationes impietatis, solve -os (*i. ligamenta, funes*) deprimentes. Am. 9, 6 -um suum super terram fundavit *dominus* (*interpretatur* HIER. in Am. *ad l.* iste ... qui cotidie ascendit in sanctis, -um suum fundavit super terram ... iste -us una domini religione constrictus est). *in metaphora v. p. 298, 83* (*et supra l. 5*).

deriv.: fasciculare (-ia).

fasciferum *v. vol. III p. 529, 76.*

fasciger, -a, -um [*a* fasces gerere. *Th.*]. *fascibus praeditus*: PAVL. NOL. carm. 21, 374 -um gessi ... honorem *i. consulatum* (*cf.* 395 bis terno fasce).

fascilici *v. Thes. gloss. s.* nardus celtica.

fascimentum, -ī *n.* [*orig. inc. Th.*]. *cataplasma quoddam.* GLOSS. μάλαγμα, implastrum (*i.* ἔμπλαστρον), κατάπλασμα, aquilon (*i.* διὰ χυλῶν *Götz dubitanter*), flora(?), diaforetica; -us strictus cerotum; *cf.* GLOSS. III 600, 20 fastimentus (-um *a*) in similitudinem quasi malagma.

fascina, -ae *f.* [*a* fascis. *Th.*]. *fere i. q.* fascis. CATO agr. 37, 5 de vinea et arboribus putatis sarmenta degere et -am face *PAR*, fiscinam *v*). [*it.* fascina, *hisp* hacina. *M.-L.*] *traditur* OV. fast. 4, 754 *cod. M, sed RV probabilius* fiscina.

fascinābulum *et deminutivum* **fascinābellum** leguntur NOT. Tir. 112, 83—84 *post* fascinum; *a* 1. fascinare *cf.* fascinus, -um.

fascinātio, -ōnis *f. a* 1. fascinare. *actio fascinandi*: PLIN. nat. 28, 35 despuimus comitiales morbos ... simili modo et -es repercutimus. 28, 101 frontis corium *hyaenae* -bus resistere. GELL. 9, 4, 8 oculis ... exitialem -em fieri. VVLG. sap. 4, 12 -o ... nugacitatis obscurat bona (βασκανία. PALLAD. hist. mon. II 15 p. 370^A). AVG. civ. 7, 21 p. 299 ab agris -o repellenda. 7, 24 p. 306 -o timetur agrorum. CHIRON 497 *fusius de iumentorum -e pellenda et praeoccupatione -is.*

fascinātor, -is *m. a* 1. fascinare. *qui fascinat*: GLOSS. βάσκανος. *cf.* GLOSS. *s.* fascinum. HIER. in Gal. 3, 1 qui apud nos invidus, in Graeco significantius ponitur -r (PS. PRIMAS. in Gal. p. 589^D; *cf.* GLOSS. II 579, 38 invidus. V 568, 57 graece, latine invidus). *cf.* GLOSS. II 256, 31 βάσκανος fascinus, invidiosus, fascinoι (fascinator *Götz dubitans; cf. l. 51*).

deriv.: fascinatorius.

fascinātōrius, -a, -um [*a* fascinator, 1. fascinare. *Th.*]. *fascinum efficiens*: SERV. ecl. 7, 28 mala lingua: -a, nocendi scilicet studio.

φασχίνια i. fasciae v. p. 296, 78.

1. fascino, -āvī, -ātum, -āre [*a* fascinum. *Th.*]. GELL. 16, 12, 4 Cloatius Verus fascinum appellat quasi 'bascanum' et -are esse quasi 'bascinare'. [*it.* fascinare, *francog. vet.* faisnier. *M.-L.*] *invidere, nimium laudando vel sim. nocere, fascino ligare*: SERV. auct. ecl. 7, 27 quicquid ... ultra meritum laudatur, dicitur -ari. HIER. in Gal. 3, 1 alio -ante, id est invidente. AVG. loc. hept. 5, 62 -bit eum pro invidebit ei. GLOSS. βασκαίνω. φθονῶ. est stulte laudo. qui adulando impedit (et) laudando decipit (gravat *add. b c*). quando laudando decipit. *cf.* PORPH. Hor. epist. 1, 14, 38 venenat fascinat (oscinat *codd.*).

de animantibus et rebus: *aliquid*: CATVLL. 7, 12 nec *basia* mala -are lingua possit. VERG. ecl. 3, 103 nescio quis teneros oculus mihi -at agnos. MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 1 intellegentiam. SYMM. epist. 1, 48 quietem. EVTYCH. Leo M. epist. 21, 1 studium nostrum. CASSIOD. hist. 7, 2 p. 1064^A librum. *aliquem* (*homines et bestias*): ROMAN. Char. gramm. I 212, 12 ne puella -etur. TERT. carn. 2 puerum. ITALA deut. 28, 54 (Lugd.) oculo fratrem et mulierem *et* 28, 56 (Wirc.) oculo suo virum *eqs.* (βασκανεῖ, VVLG. invidebit. AVG. loc. hept. 5, 62 mollis in te et tenera valde -bit oculo suo fratrem suum *confusis versibus ambobus*). CHIRON 497 -ato *iumento* ... infunde per nares bitumen *eqs.* 988 si quod iumentum -atum fuerit. fit autem hoc ex indigestione sive motione. quodcumque movere voles ita -atus est (VEG. mulom. 2, 138 animal). AMBROSIAST. in Gal. 3, 1 omnis ... qui -atur de bono transit ad malum (*cf.* ACT. Archel. 58 quisnam ... te, o stulte Galata, -vit?). DAMIG. lapid. 33 *qui lapidem galactitem* portat, numquam -bitur. *fort.* SEN. contr. 2, 4, 13 Maecenas innuit Latroni -are Caesarem (*sc. adoptaturum filios Agrippae*). *absolute*: PLIN. nat. 13, 40 *lignum pomorum palmarum* limarum dente contra -antes religione politum. SCHOL. Pers. 2, 34 urentes (*sc. oculos*) -antes inhibere perita *avia aut matertera*, id est prohibere, ne -ent. HIER. in Gal. 3, 1 *v. supra l. 16.* PS. PRIMAS. in Gal. p. 590^A. *seq. inf.*: VVLG. Gal. 3, 1 quis vos -vit non obedire veritati? (ἐβάσκανεν).

deriv.: fascinatio, fascinator, fascinatorius.

2. GLOSS. **fascinat** gravat, -ant gravant *fortasse conferendum c.* fascis *II*, fascina; *cf.* GLOSS. V 455, 55 fascinatus honoratus (*i.* oneratus), carrecatus (500, 19 *ubi* farcinatus). *de* farcinare *et* farcinatus *cogitat Pokrowskij, Archiv 15 (1908) 121.* *cf.* farcino *p. 279, 65.*

? **fascinor** *v. supra l. 5.*

? **fascinōsus,** -a, -um *a* fascinus (-um). PRIAP. 79, 4 *ad Priapum*: non es poetā -ior (*i. libidinosior*; sarcinosior *codd. em. Aldina*). GLOSS. II 256, 31 βάσκανος fascinus, invidiosus, fascinor (*pro* fascinor *habet* fascinosus *a*; *cf. l. 5*).

fascinus, -ī *m.* (**-um,** -ī *n.*) [*cum vocibus gr.* βάσκανος, βασκαίνειν *ex eadem radice crevisse videtur, nisi ex iis mutatum est; cf. Osthoff, Bezzenbergers Beitr. 24, 125*]. PAVL. FEST. p. 88 -um et fas a fando nominantur. SCHOL. Hor. epod. 8, 18 -um: virile membrum quod fascia solet tegi. *de genere (non enotantur nisi certa vel casu vel epitheto vel relativo sequenti)*: *masculinum*: VERG. catal. 13, 20 PLIN. nat. 28, 39 SACERD. gramm. VI 529, 20 NON. p. 118 SYMM. epist. 3, 25, 2 HIER. in Gal. 3, 1 AVG. loc. hept. 5, 62 PS. PRIMAS. in Gal. p. 589^D GLOSS. *neutrum*: HOR. epod. 8, 18 PAVL. FEST. p. 88 PETRON. 138, 1 APVL. apol. 35 SCHOL. Pers. 2, 33 PS. AVG. serm. 279, 4 NOT. Tir. p. 112, 82. *cf.* CAPER gramm. VII 109, 14 -um hoc. GLOSS. *forma*: fascenum NOT. Tir. 112, 82.

actio vel res fascinationis et res qua fascinatio ad irritum redigitur, scilicet membrum virile cf. PORPH. Hor. epod. 8, 18 *-um* pro virili parte posuit, quoniam praefascinandis rebus haec membri deformitas apponi solet. GLOSS. -um βασκανία. -us ἀβάσκαντον. βάσκανος, -us invidiosus fascinor(?). -us aspectus. aspectus onerosus.

I *membrum virile*: **A** *verum vel materia aliqua fictum*: SACERD. gramm. VI 529, 20 φαλλόν, id est -um virilem. SCHOL. Hor. epod. 8, 18 virilem penem -um dixit propter obscenam figuram, quam adiecerat in sequenti *eqs.* VERG. catal. 13, 20 non me vocabis pulchra per Cotyttia ad feriatos -os. HOR. epod. 8, 18 illiterati num minus nervi rigent minusve languet -um? PRIAP. 28, 3 pedicabere -o pedali. 79, 1 Priape ... -o gravis tento (tenero *codd.*). 83, 8 Priape, ... soles ... sedere cum rubente -o. PETRON. 92, 9 ipsum hominem laciniam -i crederes. 138, 1 profert Oenothea scorteum -um, quod ... paulatim coepit inserere ano meo. PLIN. nat. 26, 96 *altera satyrios* distinguitur ... radice -i. 28, 39 religione eum (*infantem*) tutatur ... -us. CARM. epigr. 1504 (*saec. II/III*) A 4 ut puellis -o placeam bonis procaci. B 20 ⟨-⟩um bene olentibus coronis cingite, *puellae*, illi (*Priapo*). ARNOB. nat. 4, 7 *Tutuni* immanibus pudendis horrentique -o ... inequitare matronas. 5, 28 simulacris virilium -orum territoria

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cuncta florescunt. 5, 39 phallorum ... -orumque subrectio. 7, 33 delectantur *dii* ... -orum ingentium rubore. NON. p. 118 gerrae -i, qui sic in Naxo, insula Veneris, ab incolis appellantur. AVG. civ. 6, 9 p. 265 *super Priapi* immanissimum et turpissimum -um sedere nova nupta iubebatur. B *concha marina -i similis*: APVL. apol. 35 posse ... ad res venerias sumpta de mari spuria et -a propter nominum similitudinem.

II *actio fascinandi vel res, qua fascinatio efficitur, invidia*: GELL. 16, 12, 4 Cloatius Verus -um appellat quasi bascanum. AVG. loc. hept. 5, 62 βάσκανος ... -us dicitur. PAVL. FEST. p. 85 fescennina ... -um putabantur arcere (GLOSS. Verg. ed. Hagen p. 477 B 1 SCHOL. Iuv. 7, 112). p. 86 depellere -um (*cf.* VEG. mulom. 3, 12, 1 pellit). TERT. virg. vel. 15 est aliquid ... apud ethnicos metuendum, quod -um vocant, infeliciorem laudis et gloriae enormioris eventum. LACT. inst. 1, 20, 36 *Cunina* infantes tuetur in cunis ac -um submovet. MAR. VICTORIN. in Gal. 3, 1 non patiuntur -um nisi qui in bono aliquo pollent. SYMM. epist. 1, 13, 4 nullo -o felicitas publica mordeatur. 3, 25, 2 praetereo ... epistulae levem -um. 3, 86, 2 ne quid in ... amicos -o liceat. SCHOL. Pers. 2, 33 lustralibus ... liberantibus puerum ex omni malo et ex omni quod dicunt mulieres -o. *ibid.* urentes oculos: quia -a urunt tamquam consumunt. SCHOL. Iuv. 7, 112 propter -um verborum ter sibi in sinus spuunt. HIER. in Gal. 3, 1 p. 417 *-us* vulgo putatur nocere (*ibid.* dicitur -us proprie infantibus nocere. PS. PRIMAS. in Gal. p. 589^D). PS. AVG. serm. 279, 4 solent ... mulieres sibi invicem persuadere, ut aegrotantibus filiis suis -um aliquod ... debeant adhibere. DAMIG. lapid. 34 *lapis galactites* adversus invidiam et -um resistit. AVELL. p. 489, 12 quasi bonis suis -o quodam gravatis. EVSTATH. Bas. hex. 3, 2 p. 891^C. SIDON. epist. 2, 2, 3 nisi quid tu -um verere. GLOSS. II 215, 7.

deriv.: (?) fascinosus.

fascio, -āvī, -ātum, -āre [*a* fascia. *Th.*] (fā-? *v.* fascia). fasceare *exhibet solus* SIDON. epist. 2, 2, 2. 8, 11, 3 vers. 3. [*val.* fașà, *it.* fasciare, *francog.* faisser. *M.-L.*]

ligare, colligare: A *corpus humanum vel partes*: 1 *ad curationem*: *c. obiecto et absolute, addita interdum aliqua re*: CELS. 8, 8, 1 a sinistro *iugulo* ad dextram *alam* rursusque sub ala -ari debet (*sed fort. scribendum* fascia dari). CAPITOL. Pius 13, 1 *Pius* tiliaciis tabulis in pectore positis -batur, ut rectus incederet. PELAGON. 123 *equum*. CHIRON 23 diligenter -bis. 26 post decursionem -etur. 65 oculum *iumenti* per dies V. 75 anacollema ... super oculum *eius* impones et -bis. 85 aceto et oleo linteolis vel licinio madido eum locum comples et -bis (93 CASS. FEL. 34). 119 *crures* munitos facies et -bis. 442 priores pedes -ato (adciato *cod.*). 726 iumentum. VEG. mulom. 2, 33, 1. VVLG. Ezech. 30, 21 ut *bracchium Pharaonis* ... -retur linteolis (*fort. huc pertinet* GLOSS. V 361, 1 farciretur ligaretur; -retur *Götz*, fasciretur *Bücheler*). SORAN. p. 26 *parturientem*. 27 mammas. CASS. FEL. 42 p. 103 *stomachum* super purpura operies et -bis. 54 membra patientis ... fasciolis. 2 *infantium*: SORAN. p. 30 quomodo infantem -amus? superpositum eum femoribus suis ... involvere ... deinde latiore fascia omne corpus -are. p. 36. 3 *ad molestias perferendas*: ORIBAS. syn. 5, 31 iter agentibus oportet in aestate fascia mollem ... de qua obligans lumbus -ans usque ad ilia *eqs.* *ibid.* non solum lumbus et ilia -anda sunt, sed et spina et pectus.

B *alias res*: MART. 12, 57, 12 -ato naufragus loquax trunco.

partic. perf. **fasciātus**, -a, -um *pro adiectivo*: *de homine*: *ad exercitiones, molestias minuendas*: SIDON. epist. 2, 2, 2 endromidatus exterius, intrinsecus -atus. 8, 11, 3 vers. 13 perges sic melius volante saltu si vestigia -ata nudi per summum digiti regant. *technice*: PS. BOETH. grom. p. 408, 21 in planitie recti positi sunt limites, id est -i (*cf.* fascia *II 5*).

fasciola, -ae *f.* [*a* fascia *deminutive*. *Th.*] (fā-? *v.* fascia). NOT. Tir. 98, 29/30 fascia -a. *scribitur fere* -iola; -eola: CIC. har. resp. 44 APVL. met. 2, 7 VOPISC. Aurel. 4, 6. *neutrum* fasciolum *legitur* CHIRON 64. 100. 544 (?) VEG. mulom. 2, 57, 1. [*val.* făscioară, *it.* fasciola, *francog. vet.* faissuel. *M.-L.*]

ligamentum quo involvitur, obvolvitur, circumdatur aliquid: A *corpus humanum vel corporis partes* (*cf.* SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 255 *-is* ligabant pedes sive bracchia sive articulos): 1 *pedes*: CIC. har. resp. 44 P. Clodius a muliebribus soleis purpureisque -is ... est factus repente popularis. 2 *caput*: VARRO ling. 5, 130 texta -a, qua capillum in capite alligarent. ISID. orig. 19, 30, 1 *quod Liber* in potando mota vincire -a capita instituerit. 3 *vulnera, membra aegrota* *cf.* HOR. sat. 2, 3, 255 insignia morbi, -as, cubital, focalia. ISID. orig. 19, 33, 6 *-is* vulnera colligantur. SCRIB. LARG. 47 involvereque eam (*pinnam anseris ... vel calami scriptorii fistulam*) -a tenui lintea quasi instita (MARCELL. med. 36, 5). APVL. met. 8, 18 -is hiantes vincire plagas. AMM. 17, 11, 4 tegendi ulceris causa ... -a candida crus colligabat *Pompeius* (*cf.* PELAGON. 211 -is crura alligabis. CHIRON 25 *venam* post decursionem -a alligabis. 113. VEG. mulom. 2, 57, 1 papyrum candelarum ... panno et -o superligabis. HIER. in Is. 1, 6 p. 16 plaga ... circumligata -is. CASS. FEL. 71 p. 170 summitates manuum et pedum ... tenuissimis ac levioribus -is ligabis). CHIRON 21 venae ... -a constringuntur (THEOD. PRISC. eup. faen. 44. 97. log. 38 articulos -is astringamus; *cf.* CAEL. AVR. acut. 1, 17, 182 -ae constrictione). 64 forficibus -um praecides. 100 ut medium -um cutis pro magnitudinem super tuberem remaneat. 544 -am diligenter fasciolato ... rursum iterum alia -a bene fasciolato. 625 pedes -is per dies IIII vinculabis. 997 fracturam alligas de madidis -is. VEG. mulom. 2, 33, 1 -a tenuissima aceto et oleo madefacta ... unam partem, deinde alteram compingis ad locum. MARCELL. med. 1, 31 constrictio eius (*capitis*) per -am non nimium latam. THEOD. PRISC. eup. faen. 35 vino infusas lanas ... molli -a continendas. 70 *emplastrum* -a custodiri debet. 91 *pice* medicamenta, ut -a, muniri et gubernari. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 25 ductu contrario -ae corrigere depravata. 2, 1, 44 cruribus imposita -a. *ibid.* adducta -a. 3, 8, 134 levi -a amplexo loco. CASS. FEL. 54 membra patientis ... -is levibus fasciabis. ORIBAS. syn. 5, 5 *ventrem* impressis -arum cingulis allegare. 4 *papillae*: APVL. met. 2, 7 *Fotis* russea -a praenitente altiuscule sub ipsas papillas succinctula. HIER. epist. 117, 73 papillae -is comprimuntur. 5 *infantes*: CAPITOL. Alb. 5, 9 cum pueri eius familiae russulis -is illigarentur, quod forte lotae atque udae essent russulae -ae, quas mater praegnans paraverat ... purpurea matris illigatus est -a. VOPISC. Aurel. 4, 6 vinctum -a Aurelianum. 6 *varia ad varios usus*: HEGES. 5, 47, 1 percussor moratur *percutere equitem* clausis iam -a oculis. HIER. epist. 52, 5, 7 orariola et -as et vestes ori applicatas ... sanctus amor non habet. RVFIN. hist. mon. 28 p. 452^B resolutis -is quibus constrictus erat *mortuus* (PALLAD. hist. mon. II 9 p. 356^B). PASS. Fructuos. 4 cumque exustae fuissent -ae, quibus manus eorum fuerant colligatae. GLOSS. καρπόδεσμος, ἐπίδεσμος.

B *aliae res*: PAVL. FEST. p. 115 lemnisci, id est -ae coloriae, dependentes ex coronis. PORPH. Hor. epod. 12, 11 tenta ... cubilia lectum dicit restibus sive -is subtentum (SCHOL. Hor. *ibid.* lectum dicit intextis funibus vel -is). SCHOL. Hor. sat. 1, 2, 29 instita ... est tenuissima -a, quae praetextae adicitur (*cf.* ISID. orig. 19, 33, 8 -a est, quae ambit extremitatem vestium aut ex filis aut ex auro contexta). PRVD. c. Symm. 2, 1008 antiquus quem (*lapidem*) cingere sueverat error -is.

epitheta materiam vel colorem significantia: CIC. har. resp. 44 purpureis. SCRIB. LARG. 47 lintea (THEOD. PRISC. eup. faen. 44 lineis). APVL. met. 2, 7 russea. CAPITOL. Alb. 5, 9 russulis. AMM. 17, 11, 4 candida.

deriv.: fasciolare. [*mire*: GLOSS. Suet. Iul. 20 (*Ihm, Hermes 36 [1901] 360*) fasces: summa dignitas, a -is.] *cf. nom. propr.*

fasciolo, -āre *a* fasciola. *fere idem q. fasciare*: CHIRON 544 fasciolam quam tenerissimam aceto et oleo madefactam -ato. deinde ... rursum iterum alia fasciola bene -ato. CASS. FEL. 67 spongia madidata operies et -bis *vulnus*.

fasciolum *v.* fasciola.

***fascis**, -is *m.* [*cf. esse videtur c.* fascia, *fortasse c. cambr.* baich '*onus*' (*v. Pedersen, Vergl. Gramm. d. kelt. Sprachen 1, 77*) *et c. gr.* φάσκωλος, φάκελος (*v. Fick, Bezzenbergers Beitr. z. Kunde der idg. Spr. 29, 199*). *Th.*]. GLOSS. Suet. Iul. 20 (*v. l. 40*) -es: summa dignitas a fasciolis. *de genere et numero*: CHAR. gramm. I 33, 10 feminina semper pluralia ... -es, sed Cicero dixit '-em unum si nanctus esses', per quod intellegimus masculino genere dici et non esse tantum plurale (EXC. Bob. gramm. I 549, 9). PHOC. gramm. V 418, 4 hic -is. EXC. Bob. gramm. I 552, 7 *inter* nomina, quae apud Romanos masculina, apud Graecos feminina ... -is δέσμη. *certus locus feminini unus* (INSCR. christ. Leblant 24, 8), *cum masculini notionis utriusque innumerabiles praesto sint, velut* PLAVT. Epid. 28 CAEL. hist. 45 SISENNA hist. 83 CIC. Verr. 6, 39 leg. agr. 1, 9 Catil. 2, 13 p. red. in sen. 7 Pis. 28. 48. 97 Lig. 7 Phil. 14, 14 rep. 1, 62 Att. 8, 3, 5. 6 LVCR. 5, 1234 VERG. ecl. 9, 65 georg. 3, 347 Aen. 6, 818. 7, 173 HOR. carm. 1, 12, 35 OV. fast. 1, 81. 5, 51 Pont. 4, 9, 42 CORP. IX 1575 CARM. epigr. 1375, 9. 1376, 7 *al.* *notione sub I A tractata fere non nisi pluralis legitur; singularis* (*sub I A 2*): SYMM. epist. 1, 1, 5; *in versu* CLAVD. 8, 655 PAVL. NOL. carm. 21, 395 SIDON. epist. 4, 11, 6 vers. 19 ALC. AVIT. carm. 6, 659 GREG. TVR. virt. Iul. 23; *notione sub I B et C tractata tam singularis quam pluralis legitur, sub II semper singularis praeter* GILD. Brit. 35 chron. III p. 46, 22. 93 chron. III p. 77, 16 ALC. AVIT. hom. 16, 1 DRAC. laud. dei 2, 337. *abl. sing. semper* -e, *acc. plur. in titulis nusquam* -is; -es: CORP. VIII 2662. 7044. IX 1575. III 8739 FERIAL. Cuman. Ian. 7 (Corp. I² 1 p. 360) CARM. epigr. 1376, 7 *al.* *graece scriptum: p. 304, 44. 306, 68.* *formae corruptae* fasta, falca GLOSS. [*it.* fascio, *francog.* faix, *hisp.* haz. *M.-L.*]

I ***virgae, ligna,*** *alia quodam modo in unum colligata*: GLOSS. δέσμη ξύλων, δέσμη, φορτίον, ligatura.

A *insignia, ornamenta magistratuum populi Romani, hic illic aliarum gentium*: GLOSS. ἀρχικὴ ῥάβδος. ὑπατικὴ ῥάβδος. -es ῥάβδοι στρατιωτικαὶ ἤτοι ἀρχοντικαί. CLAVD. DON. Aen. 6, 818 *-es* sunt ... per quos apparet imperium consulis. CIC. Verr. 6, 39 -is ... *et* ornamentorum omnium dignitatem. Cluent. 154 quod ... permulta essent ornamenta *senatoris* ... toga praetexta, sella curulis ... -es. Sest. 17 -bus ceterisque insignibus summi honoris atque imperii. ad Q. fr. 1, 1, 13 maioraque praeferant -es illi lictores ... dignitatis insignia quam potestatis. SALL. Catil. 36, 1 cum -bus atque aliis

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

imperii insignibus. Liv. 3, 36, 3 ut unus *decemvir* -es haberet et hoc insigne regium in orbem ... per omnes iret. 28, 24, 14 insignia summi imperii -es. Sen. benef. 1, 5, 6 *-es* honoris insigne *sunt*. Flor. epit. 2, 17, 16 insignia ... -bus nostris ... ceperat. Tert. idol. 18. Paneg. 2 (10), 3, 2 -es consulares ... vestrorum sunt ornamenta meritorum. Serv. auct. Aen. 8, 506 Comment. Lucan. 8, 79 Mart. Cap. 5, 559 -es *et* insignia: Cic. Cluent. 154 insignia, -es. Vell. 2, 58, 3 -es ... atque insignia ... consulis (Flor. 3, 20, 7 capta ... de praetoribus insignia et -es). *prominent fere ex -bus secures* (Liv. 3, 36, 4), *sed in ipsa urbe* (Cic. rep. 2, 55 Val. Max. 4, 1, 1) *et ante magistratum maiorem eximuntur.* -es et (ac) secures(que): Cic. Verr. 6, 39. 163 ad Q. fr. 1, 1, 13 Liv. 28, 24, 14 Plin. nat. 9, 127 Sil. 10, 564 Spart. Sept. Sev. 1, 4. *per asyndeton*: Cic. Catil. 2, 13 frg. inc. K 2 Lvcan. 5, 13. -es cum securibus: Liv. 24, 9, 2. 28, 27, 15 Petron. 30, 1. *anteferuntur magistratibus a lictoribus*: Cic. leg. agr. 2, 93 anteibant lictores ... cum -bus bini. rep. 2, 31 sibi duodecim lictores cum -bus anteire. ad Q. fr. 1, 1, 13 praeferant -es *lictores*. Liv. 24, 44, 10. 28, 27, 15 Pavl. Fest. p. 115 *al.* *de materia, vario numero -ium a magistratibus usurpatorum, de magistratibus qui ius -ium habent, ornatu -ium (cf. p. 308, 19 sqq.), sim. v. Samter, PW. VI 2002 sqq., Lécrivain apud Daremberg-Saglio VI 1239 s.* lictor, *Vaglieri apud Ruggiero, Diz. epigr. III 1, 37 sqq. al.* *significatur magistratus saepius genetivo ut* Cic. leg. agr. 1, 9 *xvirorum*. p. red. ad Quir. 14 consulis (p. red. in sen. 7 Val. Max. 6, 4, 1 Flor. epit. 1, 22, 2. *cf.* Cod. Theod. 9, 26, 4 consularitatis). Liv. 28, 27, 14 imperatoris (Plin. nat. 15, 132), *vel adiectivo, ut* Liv. 2, 54, 4 consulares (Treb. trig. tyr. 22, 10 Firm. math. 1, 7, 5 Cassiod. var. 3, 5, 5. Tac. ann. 13, 9 imperatoriis. Ps. Avr. Vict. epit. 39, 5 imperiales. *minus accurate de lictoribus*: Svet. Iul. 71 lictorum (*cf.* Ascon. Corn. p. 48 St.) Vir. ill. 20, 1 lictorios. *saepe cum aliis insignibus ornamentis al. ad imperium pertinentibus, ut* Cic. Cluent. 154 Sull. 17 Rab. Post. 16 *al. passim. cf. infra l. 48. 57. 65.*

1 *proprie* (*interdum fere i. q. lictor* (*cf. e. g. l. 84*): Plavt. Epid. 29 unum a praetura tua Epidice abest. :: ... lictores duo, duo ulmei (viminei *codd.*) -es virgarum. Cael. hist. 45 duos et septuaginta lictoris domum deportavisse -is, qui ductoribus hostium ante soluerint ferri (Caes. civ. 3, 106, 4. *cf.* Cic. ad Q. fr. 1, 1, 13 maioraque praeferant -es illi [*accensus et lictor*] ac secures dignitatis insignia quam potestatis. Liv. 24, 9, 2 cum securibus sibi -es praeferri. 28, 27, 15. 30, 28, 7 Tert. idol. 18 Spart. Sept. Sev. 1, 4). Cic. Verr. 3, 11 quaestores ... cum -bus mihi praesto fuerunt. 6, 39 tibi ... -is ac securis et tantam imperi vim tantamque ornamentorum omnium dignitatem datam (Sen. dial. 5, 31, 1). 6, 97 cum imperi populi Romani nomen ac -es essent Syracusis. 6, 163 qui beneficio populi Romani -is et securis haberet (Lig. 22 Varus se imperium habere dicebat; -is certe habebat. Phil. 14, 14 Liv. 2, 1, 8 *bis*. 3, 36, 3 cum ita priores decemviri servassent, ut unus -es haberet. 3, 39, 8 Svet. Iul. 20, 1). Cluent. 154 ornamenta, quibus *senatus* ... mitigare molestiam posset, ... apud exteras nationes, nomen et gratia, toga praetexta, sella curulis, insignia, -es, exercitus, imperia, provinciae. leg. agr. 1, 9 *decemvirorum* cum adventus graves, cum -es formidolosi, tum vero iudicium ac potestas erit non ferenda. 2, 45 decemviri cum imperio, cum -bus ... per totum orbem terrarum vagabuntur. 2, 93 anteibant lictores *decemviris* non cum bacillis, sed ut hic praetoribus urbanis anteeunt, cum -bus bini (duabus *codd.* rep. 2, 31). Catil. 2, 13 cum arma, cum securis, cum -is, cum tubas, cum signa militaria, cum aquilam ... scirem esse praemissam. *cf.* Sull. 17 *Autronius Catilinae* arma misit, ... cornua, tubas, -is, signa, legiones. (Liv. 9, 6, 6). p. red. in sen. 7 consulis -is fractos (*sc. maerore vel ira; cf.* p. red. ad Quir. 14 Pis. 28 Epiced. Drusi 177 Liv. 2, 55, 9. 3, 49, 4 Ascon. Corn. p. 48 St. Sil. 9, 653 Flor. epit. 1, 22, 2, *aliter* Prvd. ham. 441 miserorum in corpora -es frangere). Sest. 17 -bus ceterisque insignibus summi honoris atque imperi ornatos. Pis. 74 detractam e cruentis -bus lauream. 96 quod laureati -es ... te commentatum esse declarant. Rab. Post. 16 delectat amplissimus civitatis gradus, sella curulis, -es, imperia, provinciae, sacerdotia, triumphi. Lig. 7 concessos -is laureatos tenui, quoad tenendos putavi. Phil. 14, 14 me ... cum -bus descensurum. *ibid.* quibus auspiciis istos -is augur acciperem ... cui traderem? 14, 15 famam istam -ium dissipaverunt; -is ipsi ad me delaturi fuerunt (Flor. epit. 3, 20, 7). 14, 16 me ... liberare suspicione -ium. rep. 2, 53 P. Valerius ... -es primus demitti iussit cum dicere in contione coepisset (1, 62). 2, 55 Publicola lege ... de provocatione perlata ... securis de -bus demi iussit (Vir. ill. 15, 4 *Valerius* secures ... -bus dempsit). div. 1, 59. 2, 136. Att. 8, 3, 5 has compedes, -es, inquam, hos laureatos eeferre ex Italia quam molestum est! 8, 3, 6. 8, 15, 1 Domitius cum -busne sit. Caes. civ. 3, 71, 3 neque in -bus insignia laureae praetulit *Pompeius*. Bell. Hisp. 31, 11 adversariorum aquilae sunt ablatae XIII et signa et -es. Sall. Catil. 36, 1 *Catilina* cum -bus atque aliis imperii insignibus in castra ad Manlium contendit. Verg. Aen. 7, 173 hic (*in aede Pici*) primos attollere -es regibus omen erat (Stat. silv. 1, 2, 175 Avson. 297, 11. Heges. 5, 22, 2 virgarum proceritate. *cf.* Clavd. 1, 233 tolli). Hor. sat. 1, 6, 97 *parentes* honestos -bus et sellis. Ov. fast. 1, 81 novi praeeunt -es (*cf.* Sen. contr. 9, 2 [25], 17 praecedentibus -bus. Sil. 8, 484 Tac. ann. 3, 2 Spart. Sept. Sev. 2, 6). Pont. 4, 9, 42 praetextam et -es aspiciamque tuos. Epiced. Drusi 141 quos primum vidi -es, in funere vidi et vidi eversos indiciumque mali (Tac. ann. 3, 2 versis -bus. Obseq. 70 perversis -bus. Tert. ieiun. 16 magistratus ... -es retro avertunt). Liv. 2, 7, 7 vocato ad consilium populo *consul* summissis -bus in contionem escendit (Sen. contr. exc. 6, 8 Vell. 2, 99, 4 Val. Max. 4, 1, 1 Plin. nat. 7, 112 Qvint. inst. 3, 7, 18 Flor. epit. 1, 9, 4 Vir. ill. 15, 4; *nota in imagine*: Avson. 293, 3 submittit cui [*Hispali*] tota suos Hispania -es). 2, 54, 4. 3, 36, 3 *decemviri* cum duodenis -bus prodiere. *ibid. lictores* cum -bus secures illigatas praeferebant. 8, 12, 13 *Aemilii* tum -es erant. 9, 8, 2 penes ... *Publilium* -es erant (Fest. p. 161). 9, 34, 1 *Appius* privatus -es et imperium obtinuit. 24, 44, 10 praeter undecim -es equo praevectus senex. 25, 16, 24 poni ... *Gracchum* cum captis simul -bus ante tribunal *Hannibalis*. Liv. perioch. 89 Sylla dictator, quod nemo umquam fecerat, cum -bus XXIV processit. Mon. Ancyr. 1, 23 l⟨aurum de -b⟩us deposui. Pavl. Fest. p. 115 *lictores* -es virgarum ligatos ferunt (Sil. 8, 672. 9, 653. 15, 391). Val. Max. 4, 1, 1 *ad Sp. Lucretium* priorem -es transferri iussit *Publicola* (*cf.* Serv. auct. Aen. 8, 506 *-es* ad Romanos a Tuscis translati sunt). Sen. benef. 1, 5, 6. dial. 2, 12, 2 *pueri* praetextam -esque ac tribunal imitantur. 3, 19, 3 consulem ... -es lictori auferentem. Ascon. Mil. p. 32 St. -es ex luco Libitinae raptos attulit ad domum Scipionis et Hypsaei, deinde ad hortos Cn. Pompei. Lvcan. 5, 13 quis castra vocet tot strictas iure secures, tot -es? Petron. 30, 1 in postibus triclinii -es erant cum securibus fixi (*cf.* Clavd. 8, 416 postibus affixi). Lavs Pis. 70 cum tua bissenos numeraret purpura -es. Calp. ecl. 1, 70 nec vacuos tacitus -es et inane tribunal accipiet consul. Plin. nat. praef. 4 (*metaphorice*) longius ... submoves (*sc. Tite*) *me* ingenii -bus. 9, 126 -es huic (*purpurae sc. consulum*) securesque Romanae viam faciunt. 15, 133 *laurus* -es imperatorum decorat. 35, 201 *venalicios* cum laureatis -bus remitti illo, unde cretatis pedibus advenissent. Sil. 6, 444 *ad Regulum*: tua ... sedes haec est, unde ... vidisti Latios consul procedere -es. 8, 236 mutatos consule -es (8, 216 mutati -es). 10, 564 laceri -es *Pauli* captaeque in Marte secures. 11, 60 alternatos sociato consule -es deposcere. 13, 269 alter ut aequos portaret -es nostro de nomine consul. Stat. silv. 5, 2, 167 cingi ... superbis -bus. Mart. 10, 10, 1 *ad Paulum*: laurigeris annum qui -bus intras. Ivv. 8, 260 ancilla natus trabeam et diadema Quirini et -es meruit. Tac. ann. 13, 9 ob res ... prospere gestas laurum -bus imperatoriis addi. Plin. paneg. 56, 6 *consulis tribunal* nec -ium tantum sed pilorum signorumque honore circumdatum. 76, 8. Plvt. Public. 12 (*Ποπλικόλας Λουκρητίῳ*) *παρέδωκε τοὺς καλουμένους φάσκης*. Svet. Iul. 71 Tib. 4, 3 Claud. 7. Apvl. met. 11, 8 nec ille deerat, qui magistratum -⟨s⟩cibus purpuraque luderet. Vopisc. Aurelian. 13, 4 te consulem hodie designo scripturus ad senatum, ut tibi deputet scipionem, deputet etiam -es. Lact. inst. 5, 6, 5 hinc honores sibi et purpuras et -es invenerunt, ut securium gladiorumque terrore subnisi quasi iure dominorum perculsis ac paventibus imperarent. Firm. math. 1, 7, 40. Vir. ill. 20, 1 -es lictorios foribus appositos. Heges. 5, 22, 2 -es elevantur humeris (*sc. lictorum*). Prvd. c. Symm. 2, 424 *summos proceres* (*i. decemviros*) duodeni circumstant -es. Clavd. 18, 21 consule *Eutropio* (*sc. interficiendo*) lustrandi -es. Petr. Chrys. serm. 103 p. 489 A *in imagine*: corporum nostrorum matura ... viriditas vitalem resurgat in messem ... non passuram -es, nec flagella sensuram.

2 *latiore sensu et metonymice*: **a** *subintellegenda notio magistratus cuiusdam vel potestatis magistratus, plerumque consulatus; poetae tam -es quam magistratum intellegunt*: Gloss. -es honores sive dignitas consularis. honores consulum. honores. dignitas. auctoritas, dignitas. honores, *τιμάς, σύμβολα*. -bus dignitatibus. *anglosax.* guoduueb *vel rectius* goduuebb *i. vestis purpurea. cf.* V 504, 8 in -bus in honore positis. Isid. orig. 6, 8, 8 -bus ... id est potestatibus. Cic. Verr. 5, 14 teque ista *signa* simulatione emptionis vi metu imperio -bus ab homine eo ... eripuisse. dom. 24 locus orbi terrarum vacuus extraordinariis -bus atque imperio Clodiano. Pis. 48 -es suos ... regi Aegyptio vendidit *Gabinius*. Phil. 11, 20 imperium C. Caesari belli necessitas, -es senatus dedit (Hor. epist. 1, 6, 63 Ov. fast. 5, 51. Pont. 4, 9, 4 bis senos -es. Octavia 679 Sil. 11, 96 Mart. 9, 42, 6 Ivv. 10, 79 Tac. ann. 2, 77 Paneg. 12 [2], 9, 6). Brut. 22 cum tibi aetas nostra iam cederet -esque submitteret. ad Q. fr. 1, 1, 35 ut remoto imperio ac vi potestatis et -ium publicanos cum Graecis ... coniungas. Lvcr. 3, 996 petere a populo -es saevasque secures. 5, 1204 vis abdita quaedam ... pulchros -es saevasque secures proculcare ac ludibrio sibi habere videtur. Caes. civ. 2, 32, 9 *Domitius* proiectis -bus et deposito imperio privatus. Bell. Hisp. 42, 6 Cn. Pompeius ... -es imperiumque sibi arripuit (*cf.* Sall. Catil. 18, 5 -bus correptis. Vell. 2, 58, 3. Lvcan. 1, 178 rapti. Petron. 119, 46 rapuisse). Verg. georg. 2, 495 deos qui novit agrestes ... illum non populi -es, non purpura regum flexit. Aen. 6, 818 vis et Tarquinios reges animamque superbam ultoris Bruti -esque videre receptos? Hor. carm. 1, 12, 35 an *memorem* superbos Tarquini -es? epist. 1, 16, 34 ut si detulerit -es indigno (Liv. 28, 27, 14 Clavd. 20, 55). Prop. 2, 16, 11 Cynthia non sequitur -es nec curat honores. Ov. fast. 3, 781 *cum* cape-

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ret -es a curvo consul aratro (SEN. dial. 9, 1, 10 capessere. APVL. met. 10, 18). Pont. 4, 9, 62 alterna feretis gaudia, tu fratris -bus, ille tuis. FERIAL. Cuman. Ian. 7 (Corp. I² 1 p. 229) *et* FAST. ann. Iul. Praen. Ian. 7 (Corp. I² 1 p. 360) Caesar primum -es sumpsit (COLVM. 1 praef. 13 AVSON. 322 tit. CLAVD. 18, 320). FERIAL. Cuman. April. 21 (Corp. I² 1 p. 229) consules ordinarii -es deponunt (COLVM. 1 praef. 13 CORP. IX 1575 POL. SILV. fast. April. 21). LIV. 3, 41, 1 se imaginariis -bus ... cessuros esse. 31, 29, 7 *Romani* provinciam *Siciliam* securibus et -bus subiecerunt. MANIL. 2, 146 *turba* diligit ... imperia et -es. 4, 148 -esque per arva tradidit *Taurus* (SEN. Phaedr. 983 FLOR. epit. 1, 24, 1). SEN. contr. 9, 2 (25), 9 exurgite nunc Bruti Horatii Decii et cetera imperii decora: vestri -es ... in quantum decus reciderunt! (contr. exc. 9, 2 vestris -bus, securibus vestris ... puellae iocantur). VAL. MAX. 3, 4, 4 mercis capturis alito duodecim -es largiri. 6, 4, 1 quam graves -es consulis extitissent! 6, 9, 7 nec indignati sunt socii eius parere -bus, quem aliena, tribunalia adulantem viderant. SEN. benef. 4, 31, 5 hominem tam palam obscenum ad -es et ad tribunal admisisti? 5, 15, 4 *patriam* -bus ... suis premere. dial. 10, 7, 8 assecutus ... quos optaverat -es cupit ponere. epist. 94, 60 ille sub illis -bus purpura cultus. OCTAVIA 888 *Livium* neque -es texere sui (*suae Wilamowitz, sed cf. l. 3. 13. 18 al.*) nec tecta domus. COLVM. 1 praef. 10 -ium decus et imperium ... mercari. 1 praef. 13 -*es* festinantius victor *Cincinnatus* reddiderat quam sumpserat. LVCAN. 2, 130 septimus haec sequitur repetitis -bus annus (ADNOT. *ad l.* septimo scilicet consulatu). 5, 389 addidit *Caesar* et -is aquilis (*i. bello*). 5, 663 *Caesar loquitur*: tuli -es per bella negatos (COMMENT. *ad l.* consulatum merui. GLOSS. V 198, 31 accepi consulatum. SIL. 11, 125 STAT. silv. 3, 3, 115. 4, 1, 32). 8, 79 *Pompeius loquitur*: a me ... -es *discesserunt* (COMMENT. *ad l.* consulatus et ducatus insignia). 8, 270 Libycae Marium potuere ruinae erigere in -es. 10, 11 -es et iura ... inferri Romana in *Aegyptum*. SIL. 7, 541 *Fabii filius loquitur: Minucius* per suffragia caeca invasit nostros ... -es (TAC. ann. 1, 10). 14, 112 tertia ... Latios renovarat purpura -es. 16, 596 *Scipioni* summos permittere -es. STAT. silv. 1, 4, 80 quid geminos -es *Rutilii* ... revolvam ...? 2, 2, 123 quem non ambigui -es ... terent. 4, 4, 59 *dux Latius* tuos alio subtexit munere -es. 5, 3, 189 hi fora pacificis emendant -bus. MART. 7, 63, 9 *Silius* bis senis ... -bus annum rexerat. 8, 66, 3 bis senos ... redire -es nato consule. 8, 72, 6 redire ... ad ... annuos ... -es *Narbonis* (*i. duumviratum*). 11, 98, 15 non consulatus ipse, non tribunatus senive -es (*i. praetura*) ... abiget ... basiatorem. IVV. 5, 110 titulis et -bus olim maior habebatur donandi gloria. PLIN. epist. 8, 24, 6 qui imperium, qui -es habet. paneg. 61 utriusque adhuc oculis paulo ante dimissi -es oberrabant. SVET. Nero 43, 2 susceptis -bus *a Nerone*. FLOR. epit. 1, 9, 3 ut *Romani* ... alterum ... ex consulibus ... -bus abrogatis urbe dimitterent. 1, 24, 1 *decemviri* -es ... retinebant. 4, 11, 3 *Antonius* patriae nominis, togae, -ium oblitus. CARM. epigr. 251, 5 (*c. a. 215*) *Catium* urbanis ... -bus (*i. praetura*) auctum (686, 7. 1375). 252, 2 (*c. a. 235*) cum gererem -es patriae (*i. duumviratum. cf.* 261, 3). PANEG. 11 (3), 23, 3 provinciae praefecturae -es sponte proveniunt. LACT. inst. 7, 27, 15 nemo divitiis, nemo -bus, nemo etiam regia potestate confidit. FIRM. math. 1 pr. 2 cum esses in Campaniae provinciae -bus constitutus. 1, 7, 5 labem generis sui consularium -ium nobilitate protegere. *al.* PS. AVR. VICT. epit. 39, 5 Diocletianus ... sponte imperiales -es relinquens in propriis agris consenuit. AVSON. 322, 100 *Ausonius ad nepotem*: speresque tuos te consule -es (*sc. alteros*). 332, 38 -bus Ausonii succedet Caesar in annum. 332, 42 *Augustus* iussit nostros praecedere (*tempore*) -es. Mos. 451. 406, 24 columen curulis Romulae primum in secundis -bus. 406, 72 ut ... hunc ... Augustus ... suis perennet -bus. 407, 37 prior indeptus -es ... consul collega posteriore fui. SYMM. epist. 1, 1, 3 -es pictura tacet. 1, 1, 5 bis seno celsus, Symmache, -e cluis. 1, 58 *Atilius* -bus aratra mutavit. AMM. 21, 10, 8 *Constantinus* barbaros omnium primus ad usque -es auxerat. CLAVD. 1, 15 per -es numerantur avi *Probini et Olybrii*. 7, 1 tertia Romulei sumant exordia -es. 8, 4 exultant reduces Augusto consule -es. 8, 640 sequiturque tuos victoria -es. 8, 655 tuo sudabit -e Suebus (*sc. vexatus*). 17, 280 -es subiisse libet. 18, 448 Eutropio -es asservabantur adempti Tarquiniis? 20, 142 temeratis -bus ultor advenio. 22, 233. 324. 413. 24, 7. 90. 25, 5 carm. min. 19, 4. 25, 59. 41, 15. PAVL. NOL. carm. 21, 395 bis terno dicionis -e levatus. COD. Theod. 12, 1, 174 (*a. 412*) duumvirum impune non liceat extollere potestatem -ium extra metas propriae civitatis. 9, 26, 4 (*a. 416*) proconsularem aut vicariam potestatem vel consularitatis -es ... iterare. NOVELL. Valent. 11, 1. 20 pr. RVT. NAM. 1, 580 POL. SILV. fast. April. 21 MARCELL. chron. II p. 106, 540, 21 SIDON. epist. 1, 4, 1 ALC. AVIT. carm. 6, 659 DRAC. laud. dei 3, 332 ENNOD. epist. 3, 11. 30. CASSIOD. var. 1, 42, 3 *de praefectura urbis*. 1, 43, 5 urbanae praefecturae (1, 44, 2). 3, 5, 5 consulares. 6, 1, 3. 7, 1, 1. 8, 13, 2 privatarum largitionum. *al.* ARATOR ad Parth. 1 CARM. epigr. 1376, 7 CORP. III 8739. *nota de quinquefascalibus*: CORP. VIII 7044 M. Flavio ... ordinato in Gallia at quinque -es. 18270 L. Apronio ... vice quinque -ium prov(inciae) Belgi⟨cae⟩. VI 1546 quin⟩que fasc(ium) reg⟨ni Norici⟩. **b** *fere i. q. consul vel magistratus ipse*: VAL. MAX. 1, 1, 3 laudabile duodecim -ium religiosum obsequium. 2, 7, 7 imperiosissimi XII -es, penes quos senatus et equestris ordinis et universae plebis summum decus erat, quorumque nutu Latium ac totius Italiae vires regebantur, contusi atque fracti dictatoriae se animadversioni substraverunt. LVCAN. 2, 19 nullos comitata est purpura -es. 3, 87 quaque iter est Latiis ad summam -bus Albam (COMMENT. *ad l.* consulibus. ADNOT. *ibid.* consules ire consuerunt). 7, 428 ut Latios non horreat India -es (ADNOT *ad l.* Romanos duces). PLIN. nat. 10, 49 *galli* -es Romanos impellunt aut retinent. STAT. silv. 1, 2, 233 omnis honos, cuncti veniunt ad limina -es. 3, 5, 88 morum iura viris, solum et sine -bus aequum. 4, 1, 8 subiere novi palatia -es. TREB. trig. tyr. 22, 10 *sacerdotes* dixerunt -es consulares ingredi Alexandriam non licere. 22, 13 tunc demum Aegyptum liberam fore, cum in eam venissent Romani -es et praetexta Romanorum. CLAVD. 21, 237 provincia missos expellet citius -es quam Francia reges. MEROB. poet. 2, 46 post lauros rediere togae meritumque secuti alta triumphorum *Aetii* relegunt vestigia -es. ALC. AVIT. carm. app. 7, 8 p. 185 florescens indole quanta spreverit antiquo demissos stemmate -es. CORP. XII 338 trabeatis -bus ortum Innodium. *cf.* NON. p. 312, 21 -em consulem posuit Vergilius georg. lib. III (*347*), *sed cf. p. 307, 29.*

c *fere i. q. imperium, dicio*: TERT. nat. 2, 17 *et* apol. 25 ne Iuppiter quidem Cretam suam Romanis -bus concuti sineret. ANTH. 425, 4 Oceanus ... Caesareos -es imperiumque tulit. AVR. VICT. Caes. 39, 36 adeo victor *Maximianus Caesar*, ut ... Romani -es in provinciam novam ferrentur. HEGES. 2, 9, 1 vers. 149 populos *Aegypti* Romanis -bus ascriptos. RVFIN. hist. 2, 5, 3 qui Romanis -bus (ἀρχῇ) subiacent (*cf.* GLOSS. V 419, 48). CLAVD. 15, 20 summittit -bus Indos *Roma*. 22, 260 etiam nunc ... *Gildo* repugnat et tanto dubitat -es praebere triumpho. 22, 385 *Roma loquitur*: unius auxilio -es Libyamque recepi. 28, 337 cum -es cinxere Hypanin. *fere circumscriptionis loco*: RVFIN. hist. 11, 11 p. 1018 Ambrosius tunc consularis eiusdem provinciae -es regebat. ISID. Goth. 37 chron. II p. 282 *Gisaleicus* regni -bus ... privatus est. **d** *honor, dignitas, munus sacerdotum Christianorum*: HEGES. 5, 22, 2 habeat sibi vetus prosapia diversorum -es honorum, habent et sacerdotia suos -es, qui elevantur non umeris, sed moribus, et attolluntur non virgarum proceritate, sed laborum perseverantia *eqs.* SIDON. epist. 4, 11, 6 vers. 19 Claudianus antistes fratrem -e levans episcopali. ALC. AVIT. carm. 6, 659 cumque tibi genitor vel avunculus undique magni post -es placeant populorum sumere -em, suscipe, quos ... patrum ad consortia ... fratres ... ecclesia iunxit. CARM. epigr. 1362, 11 -bus (fastibus *traditur*) emeritis et summo functus honore *S. Rusticus* aeterni secum praemia iuris habet. INSCR. christ. Leblant 24, 8 partas -es fortia corda levant. INSCR. christ. Rossi II p. 113, 78, 7 -bus insignis generis. GREG. TVR. virt. Iul. 23 *episcopus* sacerdotale -e Arvernae rexit ecclesiam.

B *in re rustica, sim.*: **1** *cum genetivo rei*: **a** *latiore sensu*: SISENNA hist. 83 sarmentorum (LIV. 6, 10, 4. 22, 16, 7 *v. infra l. 49.* 42, 63, 7 COLVM. 6, 15, 2. 7, 1, 1). VARRO rust. 1, 50, 2 spicarum. HIRT. Gall. 8, 15, 5 stramentorum ac virgultorum (LIV. 28, 22, 6). MORET. 58 anethi. LIV. 22, 16, 17 virgarum atque aridi sarmenti. PETRON. 56, 9 betae. 138, 2 urticae. PLIN. nat. 8, 132 herbae. MART. 13, 17 tit. coliculi. 14, 38 tit. calamorum *scriptoriorum* (PALLAD. hist. mon. I 6 p. 271^{B} *in viis fixorum*). TAC. ann. 13, 35 lignorum (SVET. vita Verg. l. 230 Br. APVL. met. 3, 27 AMM. 31, 13, 5 *v. infra l. 57* SERV. Aen. 2, 112 PROB. Verg. ecl. praef. p. 325, 20 HYG. fab. 261 PHILARG. Verg. ecl. praef. rec. I p. 11. ACT. Archel. 35 ligni [44]. *cf.* APVL. met. 7, 17 lignorum ... tanto me premebat pondere, ut -ium molem elephanto non asino paratam putares). AMM. 31, 13, 15 stipulae ... et lignorum. VEG. mil. 2, 23 fruticum vel straminum. HIER. vita Hilar. 28 ciceris. GREG. TVR. Andr. 12 caractae scirpique.
nota metaphorice c. gen. personae fere i. q. turba: DRAC. laud. dei 3, 754 grates exceptus agam de -e malorum additus insonti populo.
b *strictiore sensu mensura quaedam* (*cf. p. 299, 10 sqq.*): EDICT. imp. Diocl. 6, 11 cumae optimae fascem I (*δεμένον δέσμη μία*). 6, 24 sisinbriorum -is in n(umero) viginti (*ἐν ἀριθμῷ δέσ. κ̄*). 6, 33 fasiolorum -is (⟨*δέ*⟩*σμη*) habens n. XXV. 6, 34 asparagi hortulani -is (*δέσμη*) habens n. XXV (*cf.* CHAR. gramm. I 72, 7). 6, 36 rusci -is habens no. sexaginta. 6, 44 pastinacae maximae -is habens no. *tot.* 6, 45. 48. 14, 7 *χαράκων φάσκος ἔχον ρ'* (*cf. Blümner ad l.*). PALLAD. 12, 22, 4 origani -e coniecto supra ius *olivarum*. *in medicamentis: additur plerumque numerus*: PELAGON. 78 hyssopi -em (80 -em I. 191 VEG. mulom. 3, 28, 30). 379 betarum -em I. 396 rutae viridis -es II. **2** *absolute*: VARRO ling. 5, 137 utuntur *falcibus sirpiculis* in vinea alligando -es. MORET. 79 notisque diebus venales umero -es portabat in urbem *Simylus*. LIV. 42, 64, 2 ante sua quemque tentoria spicas -bus desecantem. COLVM. 4, 17, 2 cum iugum in -em pluribus harundinibus alterna cacuminum vice ordinatum est. 6, 3, 3 vicia in -em ligata. 10, 371 apio -es et secto cingere porro (*i. in -em ligare*). PLIN. nat. 19, 16 *linum* siccatur in sole pendens ... contrariis in se -ium cacuminibus. 19, 18 *de lino*: e quinquagenis -ium libris quinas denas carminari. 19, 28 *spartum* volsum -bus in acervo alligatum biduo, tertio resolutum spargitur in sole ... et rursus in -bus redit sub tecta. APVL. met. 7, 18 spinas ... in -em tortili modo constrictas. OPTAT. 6, 8 *auceps* arborem portans futurum nemus stringit in -em aridam arborem ... multiplici fraude componit. PELAGON. 168 mal-
[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lonem caepe, id est -em, unde caepe ipsum dependet. *metaphorice*: PLIN. epist. 2, 9, 9 verebamur, ne nos dies, ne vox, ne latera deficerent, si tot crimina, tot reos uno velut -e complecteremur. VVLG. Is. 24, 22 congregabuntur *mali* in congregatione unius -is in lacum. HIER. in Am. 9, 6 religio a religando et in -em domini vinciendo nomen accepit. 3 *c. adiectivo*: GLOSS. II 268, 35 -is holerarius δέσμη λαχάνων. *nota nomen herbae*: DIOSC. 1, 7 tit. de -es gallica id est celtica, ... (gr. 1, 8 κελτικὴ νάρδος) legitur a civibus cum radicibus suis -es facientes quod plena manu teneri potest. ideo ab aliis -es gallici appellatur. CASS. FEL. 43. 45. 49. GLOSS. s. nardus celtica: nardus celtica id est -es gallicos *al. traditur* -es gallicos, -e galicus, fasseas callicos, fascilici. s. saliuncula: colita (*i.* celtica) id est -e galicos sive saliuncula. 4 *c. praep. pendente a verbo*: VEG. mil. 3, 7 expediti ... equites -es de cannis aridis vel ulva facere consueverunt *eqs.*

C *de libris*: 1 *absolute*: LIV. 40, 29, 6 duo -es candelis involuti septenos habuere libros. IVV. 7, 107 magno comites causidicorum in -e libelli. AMM. 15, 5, 5 alter . . . superscribitur textus . . . hunc -em imperatori censuit offerendum. PRVD. perist. 10, 1114 omne crimen in -es refert suum tyrannus chartulis vivacibus. 2 *c. gen. rei*: GELL. 9, 4, 1 -es librorum venalium expositos. IVST. 12, 5, 7 epistularum (AMM. 21, 16, 11). HIER. epist. 6, 2, 1 litterarum. 3 *c. epitheto*: ENNOD. epist. 2, 16 epistulari -e onerari.

II **res ponderosa, molesta**: 1 *proprie*: a *absolute*: VERG. ecl. 9, 65 ego hoc te -e (*sc. haedorum*) levabo (SERV. *ad l.* -em ait onus. SCHOL. Verg. Medic. *ad l.* -e onere. NON. p. 312 -em onus. Vergilius in bucolicis). georg. 3, 347 acer Romanus in armis iniusto sub -e viam ... carpit (SERV. *ad l.* sub magno onere. *cf.* SCHOL. Verg. Medic. ecl. 9, 65, GLOSS. V 153, 7 sub honore [*i.* onere], *sed* NON. *aliter cf. p. 306, 18*). 4, 204 saepe *apes* ... in cotibus alas attrivere, ultroque animam sub -e dedere (SERV. *ad l.* sub onere. *cf.* SCHOL. Verg. Medic. ecl. 9, 65 NON. p. 312, 23). CELS. 7, 17, 1 interdum ... sub gravi -e interior abdominis membrana . . . rumpitur. PETRON. 117 neque Giton sub insolito -e durabat. QVINT. inst. 11, 3, 26 si militare iter -emque et vigilias imperes. HEGES. 2, 15, 8 ne iniusto quisquam sub -e remoraretur. PRVD. psych. 578 omne onus ex humeris reiecerat ... multo et se -e levarat *Operatio*. PAVL. NOL. carm. 20, 128 relevare gravatum *equum* -e suo. PROSP. carm. de prov. 138 iniusto pluviam metuit sub -e viator. VAL. CEM. hom. 2, 1 *homo ad inferiora descendens* -is sui victus mole portatur. 2, 2 iniusto -e vacillare vestigia. SIDON. carm. 2, 399 micat hasta minax, quercusque trophaeis curva tremit placitoque deam *Romam* sub -e fatigat. SEDVL. carm. pasch. 4, 300 aselli ungula, ut tanto sessore (*i. Christo*) decus mirabile portans nobilior sub -e foret. ALC. AVIT. carm. 3, 145 (*ad Evam*) tibi clausum anxia crescentem portabunt viscera -em. ENNOD. carm. 1, 1, 17 presserat aestivo corpus sub -e lacerna. LEX Visig. 5, 5, 2 si *iumentum* nimium sedendo vel -es carricando aut quocumque onere ... mortuum fuerit (*cf.* LEX Visig. Eur. 279). VEN. FORT. carm. 6, 5, 35 committens *filia* secura eius (*sc. uteri*) se -e levari, cuius clausa uteri pignore tuta fuit. 8, 3, 338 dolore gravi viscera -is (*sc. fetus*) agit. 10, 9, 71 retibus inspicitur, quo salmo -e (*fere i. q. pondere*) levatur. b *c. gen.*: PANEG. 12 (2), 33, 4 longum iter sub armorum -e carpebant *milites*. PAVL. NOL. carm. 21, 733 sub -e gravi cophini cervice subacta. ALC. AVIT. carm. 3, 232 quod pelagus, quod terra creat ... portabat ... auri cum -e (*supellectile ponderosa*) minister. ENNOD. dict. 21, 21 quid ... Aeneae umeri ponderis de creatoris -e senserunt? VEN. FORT. vita Germ. 62, 169 exonerata inimici (*i. daemonis*) -e respirans mulier. *metaphorice*: ACT. Archel. 37, 7 *serpens* tamquam praegnans effectus est ingentis malitiae -em portans. 37, 16 aborsum -em iniquae conceptionis. c *c. praep.*: PS. QVINT. decl. 3, 16 nemo nostrum recusat ... iniustum super arma -em.

2 *translate*: a *absolute*: HIER. praef. Vulg. Esdr. magnitudo oneris impositi (*sc. scripturae sacrae vertendae*) ita cervices premit, ut ante sub -e ruendum sit, quam *eqs.* PRVD. ham. 551 ne *anima* sub -e iacens alieno et dedita regno non queat ... hostis vitare sagittas. SVLP. SEV. dial. 1, 9, 6 exoneratus quodam modo gravi -e (*sc. uxore et liberis amico traditis*) ad . . . Thebaidem . . . contendi. VAL. CEM. hom. 19, 4 dubie coeptum iter *vitae* peragat, quem iniusti -is pondus accusat. FAVST. REI. grat. prol. vestram laborare personam sub imposito nobis -e (ENNOD. epist. 4, 23 -em esse intolerabilem, quem amicus imponit). PAVL. PETRIC. Mart. 5, 51 ne ... nimio invalidus sub -e laborem. ENNOD. epist. 1, 5 vita sub -e acta. opusc. 3, 57 quamvis tantae rei necessitas probatissimae personae pondus inquirat et titubet sub gravi -e portitor immaturus. CASSIOD. in psalm. 20 concl. parum tibi fortasse visum est, quod Eutychis errore tenebaris obnoxius, nisi te et Arriana calamitas iuncto -e deprimeret (24, 16 necesse est . . . , ut copioso -e deprimatur, qui pro multis affligitur). 70, 10 truculentior semper est inimicorum adunata collectio et quod non dividitur, gravius uno -e portatur. 101, 1 ut ... illi misericors subveniret, quem tot mala adunato -e deprimebant. VEN. FORT. epist. (carm. 10, 2) 1 cum trepidus animus in utroque non modico sub -e succumbat. GREG. M. moral. 16, 8 quibusdam sub terreno -e laborantibus. *fort. huc pertinet*: CARM. epigr. 678, 4 septem post decem peractos exegeras -es (*i. annos metonymice?* easces *in lapide*).

b *c. genetivo rei*: SYMM. epist. 8, 13 *fama* te absolutum non modo honoris verum etiam curarum -e vulgavit (VEN. FORT. 3, 6, 39). AMBR. Iob 1, 3, 7 huius saeculi viatorem gravi depressum -e delicti. HIER. epist. 38, 2, 2 *Blesilla mortua* redolebat aliquid neglegentiae et divitiarum -bus (fasciis *al. codd.*) colligata. 60, 14, 3 peccatorum (ENNOD. epist. 4, 3. 5, 18. *cf.* GILD. Brit. 35 chron. III p. 46 peccaminum). CYPR. GALL. exod. 27 laborum. COD. Theod. 11, 30, 22 (*a. 343*) praesentis multae. GILD. Brit. 93 chron. III p. 77 scelerum (DRAC. laud. dei 2, 337). SIDON. epist. 7, 4, 1 *Vindicius* segnius domum pro munificentiae vestrae -e remeavit. ALC. AVIT. hom. 16, 1 p. 124 criminum. ENNOD. epist. 1, 7 invidiae. 2, 3 factorum *peccatorum* (*masc.*). 3, 4 malae conversationis. dict. 8, 3 imperitiae. 9, 15 suscepti operis. 17, 4 annorum. CASSIOD. in psalm. 48, 19 malorum. 55 praef. tribulationum (70, 12 GREG. M. in euang. 15, 4). GREG. TVR. vit. patr. 14, 2 fraudis iniquae. GREG. M. moral. 6, 61 necessitatum. 15, 26 rerum. ISID. sent. 2, 2, 15 quidam *Christiani* ... fideles premunt -e superbiae (*codd. haud inepte, cod. Areval.* fastu). *nota*: ENNOD. opusc. 4, 36 mens ... mundani oneris -e depressa.

notabiliora: *ad I A*: *epitheta*: *de materia*: PLAVT. Epid. 28 ulmei (viminei *codd.*). *de ornatu*: CIC. Sull. 17 laureatos (Pis. 97 Lig. 3, 7 Att. 8, 3, 5. 10, 4, 9 PLIN. nat. 35, 201 CAPITOL. Maximin. 14, 4 Gord. 9, 6 CASSIOD. var. 9, 23, 5. *cf.* MART. 10, 10, 1 laurigeris *et* CAES. civ. 3, 71, 3 neque *Pompeius* in -bus insignia laureae praetulit. TAC. ann. 13, 9 ob res ... prospere gestas laurum -bus imperatoriis addi). CLAVD. 28, 646 auratis. *de tempore*: OV. fast. 1, 81 novi (STAT. silv. 4, 1, 8). MART. 8, 71, 6 annuos. *de viribus, potentia*: CIC. leg. agr. 1, 9 formidulosi. HOR. carm. 1, 2, 35 superbos (STAT. silv. 5, 2, 167). VAL. MAX. 2, 7, 7 imperiosissimi. STAT. silv. 5, 3, 189 pacificis. *de magistratu*: FIRM. math. 1, 7, 5 consularium (4, 19, 20. 4, 21, 5). *gen. rei*: PLAVT. Epid. 28 -es virgarum (PAVL. FEST. p. 115). *ad I B*: *epitheton*: LIV. 42, 63, 7 aridis. *ad II*: *molestiam significantia*: VERG. georg. 3, 347 iniusto (PS. QVINT. decl. 3, 16 HEGES. 2, 15, 8 PS. PROSP. carm. de prov. 138 VAL. CEM. hom. 2, 2 *al.*). CELS. 7, 17, 1 gravi (PAVL. NOL. carm. 21, 733 SVLP. SEV. dial. 1, 9, 6 ENNOD. opusc. 3, 57). PETRON. 117, 11 insolito. PRVD. psych. 578 multo. ENNOD. epist. 4, 23 intolerabilem. PAVL. PETRIC. Mart. 5, 51 nimio. VEN. FORT. epist. (carm. 10, 2) 1 non modico. GREG. M. moral. 16, 8 terreno.

derivata: fascalis, fascina; fasciculus *deminutive. cf.* ISID. orig. 6, 8, 8 fastorum libri ... a -bus dicti. *comp.*: fasciger. *Bannier.*

φάσκος *v. p. 306, 68.* **fasculum** *v.* GLOSS. vasculum.

fasēl- *v.* phasel-. **fasēna** *v.* harena.

faseol-, fasg-, fasi-, fasm- *v.* ph-.

fassa *v.* phassa. **fassica** *v.* phaseolus.

fassio confessio GLOSS. *a* fateri. *Vetter.*

fasta *v. p. 302, 73.*

fāstālis, -e *a* 1. fastus. *n. pl.* fāstālia (-ium) *i. q. quae ad fastos pertinent*: FVLG. serm. ant. 6 Bebius Macer, qui -ia (festalia *v. l.*) sacrorum scripsit. *cf.* festalis. *D.*

fāstī, -ōrum *v. p. 326, 21.*

fastīdībilis, -e *a* fastidire. *i. q. fastidium generans*: TERT. anim. 33 p. 358, 3 o iudicia divina post mortem humanis mendaciora, contemptibilia de poenis, -ia de gratiis, quae nec pessimi metuant nec optimi cupiant (*irridet* μετεμψύχωσιν).

fastīdienter *v. p. 311, 79.*

fastīdilis, -e [*a* fastidire. *Th.*]. GLOSS. V 455, 56 fasti⟨di⟩lis dives, habundans. 500, 23 (fartilis *Heraeus*). *adv.* **fastīdiliter**. VARRO Men. 78 quibus instabilis animus ... mutabiliter avet habere et non habere -r inconstanti pectore (NON. p. 112 *ad l.* = GLOSS. V 641, 54 -r fastidiose).

ˣ**fastīdio**, -īvī, -ītum, -īre [*a* fastidium *ductum esse videtur. cf. Job, Le présent et ses dérivés dans la conjug. lat. 439. Th.*]. *de formis*: *perfect. activi primum legitur* CIC. Pis. 68. *part. perf. pass. primum* OV. rem. 542. *fut.* (-iam) -ies *etc.*: CATO agr. 103 MANIL. 5, 195 *al.* -ibo: AVG. ord. 2, 4, 13. *formae primae coniugationis*: ITALA Is. 53, 3 (Clem. ad Cor. 16) *v. p. 311, 17.* QVEROL. p. 41, 9 -diantes *L.* [*falso trad.* AVSON. 92, 13 -diata *V.*] *cf. p. 309, 2.* *secundae coniugationis formae* (*addo ambigua*): PORPH. Hor. carm. 3, 14, 28 -deretur (*trad.*). FVLG. myth. 3, 5 p. 66, 14 -dendo (*v. l.* -iendo). aet. mund. p. 166, 5 -uit. CLAVD. 22, 41 -dere Π^1 -dire *corr.* Π^2. VEN. FORT. carm. praef. 3 -deri (-tederi, -tidere, -tidire *v. l.*, -tidiri *ed.*). 3, 4, 8 (*in prosa orat.*) -dentem (-ientem *dett.*). 7, 8, 7 (*in versu*) -dens. *forma tertiae coniugationis* (*cf. ambigua*): -dunt: SACR. Leon. p. 365. *deponens*: PETRON. 48, 4 *v. p. 310, 22.* *significatio*: GLOSS. ὑπερηφανῶ. fasti⟨di⟩o σικχαίνω. -is contemnis. -it ἐξουθενεῖ (*cf. p. 311, 7*), spernit, dispicit, contemnit, a[d]versatur. *legitur inde a* PLAVTO (*10ies, non nisi praes.*) *per totam latinitatem, singulis locis apud* TITIN. CATONEM VERG. ecl. (*item singulis in* CVLICE, LYDIA) LVCAN., *binis apud* TVRPIL. LVCIL. VARRONEM CIC. (*oratt.*) MANIL., *ternis apud* PHAEDR. PETRON. MART. IVV., *5ies apud* OV. (*deest* met.) TAC., *8ies apud* HOR. (*semel* carm.), *in prosa oratione frequentius inde a* LIV., *frequentant* SEN. phil. CLAVD., *deest* VVLG. (ITALA *v. p. 311, 17*). [*dub.*: AMM. 15, 5, 12 *v. vol. II p. 879, 80.* *corrupt.*: SEN. epist. 8, 6, 14. *ex coniect.*: CIC.

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

orat. 131 (taedeat *A*, satietate afficiatur *L*). DAMAS. 17, 6 vitae fas⟩tid⟨it am⟩orem.] [*francog.* fâcher, *hisp.* hastiar. *M-L. cf. p. 308, 65 sqq.*]

I *absolute* (*nota primariam notionem magis ad vultum, habitum sim. fastidium prae se ferentis quam ad ipsum animi affectum pertinere*): A *praevalet notio superbiae, indignationis*: PLAVT. Bacch. 333 quin auro habeat soccis suppactum solum? :: cur ita -it? Capt. 837 nescio quem ... nactus es ubi cenes, eo -is. Curc. 633 ut -it gloriosus. Most. 887 mihi molestus ne sies. :: ut -it simia. TVRPIL. com. 101 insolens ... ut -it (-ia *codd.*) carnifex. HOR. sat. 1, 3, 44 *v. p. 311, 46.* QVINT. inst. 9, 2, 104 Celsus ... ignorare -ire, admonere ... figuras putat. decl. 257 p. 50, 3 'dives est'. numquid ergo hoc dicere potes 'superbior erit et -iet'? PORPH. Hor. sat. 2, 7, 38 'supino (*sc. nasum*)' -o. HIL. in Matth. 6, 3 ambire, insolescere, -ire *eqs.* QVEROL. p. 41, 9 salutet -ientes (-iantes *L.*) *ambitor.* AMBR. obit. Theod. 22 certis diebus invocare *deum*, non omnibus, -ientis est, non sperantis. B *praevalet notio taedii, recusationis*: PLAVT. Cas. 727 quamquam -is :: fu fu, fetet tuos mihi sermo (*sim. de odore dictum videtur* [*cf.* fastidium *II A*]: Men. 169 olfacta igitur hinc .... lepide ut -is. VEN. FORT. carm. 3, 4, 8 quis ... odore ... rosarum afflatus vel satiatum quandoque se iudicet vel patiatur reddere -dentem [-ientem *dett.*]? *cf. p. 312, 6*) PLAVT. Truc. 932 omnes homines ad suom quaestum callent et -iunt (*de amore, ut videtur*). SEN. contr. exc. 8, 5 uterque nostrum cum rogatur, -it. AVSON. 399, 20 populi coetus et compita sordida rixis -ientes (-ienter *coni.*) cernimus. AVG. conf. 2, 2, 3 si calamitates illae ... sic agantur (*sc. in scaena*), ut qui spectat non doleat, abscedit inde -iens et reprehendens; si autem doleat, manet intentus et gaudens. POMER. 3, 16, 2 consuetudo vitiosa ... iam paene -ienti blandum nescio quid molliter insusurrat. *accedit* in: CIC. Mil. 42 *cives* non modo improbitati irascuntur candidatorum, sed etiam in recte factis saepe -iunt. *cf.* VARRO rust. 3, 9, 21 *infra l. 61.*

II *cum obiecto* (*accus. passim, genet. p. 311, 42*) *vel supplendo certo obiecto* (*l. 60. p. 311, 36*). A *cibum, potum* (*nota subiectum per figuram expressum*: venter *l. 59*, gula *l. 65*, stomachus *l. 65*, palata *l. 50.* fames *l. 40*, luxuria *l. 48*, animus *l. 57*): LVCIL. 602 *v. p. 312, 1.* CATO agr. 103 qui *boves* -ient cibum (CELS. 2, 4. 7, 3. COLVM. 8, 5, 23 eos cibos ut -iant aves. 8, 10, 4 *avibus* varietatem ciborum, ne unum -iant, praebendam. *al.* TERT. ieiun. 8 virtute -iendi cibi. AVSON. 419, 77. *cf.* PS. QVINT. decl. 5, 15 cum cibos, haustus et omnia blandimenta vitae fames -it, et [*sc. tamen*] poscit. RVFIN. Adamant. 5, 16 cum coeperit corpus -ire solitos cibos [μὴ δέξηται]). LYDIA 33 *haedo* nova pabula -ire ... libet (PLIN. nat. 8, 29 pabulum *elephanti.* VEN. FORT. carm. 7, 8, 7 pabula -iens ... bucula). HOR. sat. 1, 2, 115 num esuriens -is omnia praeter pavonem? epist. 1, 17, 15 holus. CARM. Suet. Tib. 59, 1 -it vinum, quia iam sitit iste cruorem. CELS. 4, 23 si omnia ista -iet. PHAEDR. 3, 7, 23 iactant *cani* ... quod -it quisque pulmentarium. SEN. epist. 47, 8 *obsonatores* sciunt ..., quid iam ipsa satietate -iat *dominus.* 110, 12 portenta luxuriae iam tota animalia -ientis et certa membra ... eligentis. COLVM. 8, 16, 4 hoc ... periurium ... docta et erudita palata -ire docuit fluvialem lupum. LVCAN. 7, 845 Latiae pars maxima turbae (*i. mortuorum corpora*) -ita (*sc. a volturibus*) iacet. 17, 230 *olivis* -iendis. 19, 137 cauliculus Apicii luxuriae et per eum Druso Caesari -itus. 21, 97 inveteratos *caules.* IVV. 11, 80 quae (*sc. holera*) ... -it ... fossor. AMM. 25, 2, 2 pultis portio etiam munifici -ita gregario. HIER. epist. 52, 6, 3 qui vix ... cibario pane ... saturare ventrem poteram, nunc similam ... -o. *adde*: GELL. 6, 16, 6 per luxum animi parata atque facilia -ientis per improbam satietatis lasciviam. *obiectum metonymice significatur*: MANIL. 5, 195 luxuriae quia terra parum, -iet orbem venter *i. quae orbis gignit.* *supplendum* pastum, cibum *sim.*: VARRO rust. 3, 7, 6 si -iunt *columbae* aut inclusae consenescunt. 3, 9, 21 si in farciendo nimio cibo -iunt *gallinae.* HOR. epod. 5, 78 maius infundam tibi -ienti poculum. PHAEDR. 3, 16, 14 potare est animus nectar ...; si non -is, veni. SEN. dial. 11, 10, 3 undique convehunt omnia ... -ienti gulae. epist. 2, 4 -ientis stomachi est multa degustare. 123, 2. *nota dat. commodi*: TERT. anim. 25 (*appellantur praegnantes*) an et ciborum vanitates illi (*i. infanti*) desideretis, illi etiam -iatis. *translate vel per imaginem*: HOR. epist. 1, 3, 11 Pindarici fontis qui non expalluit haustus -ire lacus et rivos ausus apertos. PLIN. nat. 16, 142 *cupressus* nutricem (*i. solum in quod transfertur*) -iens. AVG. ord. 2, 4, 13 congere multa *condimenta* in unum locum: totum acre, putidum, rancidum -dibo (*de oratione dictum*). GREG. M. moral. 1, 56 -ienti animae varia alimenta proponentes.

B *loca*: HOR. carm. 3, 1, 23 somnus ... non humiles domos -it umbrosamque ripam *eqs.* epist. 1, 14, 2 *vilicus agellum.* OV. rem. 542 taedia quaere mali ... mane, dum ... -ita non iuvet esse domo. COLVM. 9, 12, 1 patriam -iens sedem *examen apium.* SCHOL. Hor. epist. 1, 10, 10 ex satietate urbem -o. AVSON. Mos. 342 defessos multo sudore lavacri -isse lacus et frigora piscinarum. *de arbore*: PLIN. nat. 16, 142 *v. l. 70.*

C *res ad usum, possessionem hominum pertinentes*: VAL. MAX. 4, 3, 7 ne *servi* eam supellectilem -iant, qua tunc consul uti non erubuit. PLIN. nat. 33, 152 cum capuli militum, ebore etiam -ito, caelentur argento ..., feminae ... nisi argentea solia -iant. FVLG. act. mund. p. 166, 5 *ad Phasim* aurum -duit Macedo qui saturari non potuit toto orbe possesso. *pro subiecto res metonymice*: CLAVD. carm. min. 25, 6 -it amictum aestus.

D *res incorporeas*: *res quae concupisci, amari solent*: LIV. 32, 7, 10 iam aedilitatem praeturamque -iri. QVINT. inst. 1, 1, 18 cur hoc quantulumcumque est ... lucrum -iamus? TAC. dial. 8 divitiae et opes quas facilius invenies qui vituperet quam qui -iat. CLAVD. 24, 28 strepitus -it inanes (*sc. triumphi*). SIDON. epist. 2, 3, 2 Pompeium ... extulit numquam -ita popularitas. POMER. 1, 25, 2 mundi huius gaudia fugitiva *al.* *amicitiam, amorem, nuptias*: CIC. Pis. 68 non -vit eius amicitiam (*cf.* CLAVD. carm. min. 40, 17 si iam nostros -it Olybrius ignes). QVINT. decl. 306 p. 203, 13 coacta matrimonia ... facile -iuntur (*Obrecht*, -iunt *codd.*). PORPH. Hor. sat. 1, 3, 108 licitam venerem transcendit ac -it. IVST. 35, 1, 2 propter -itas sororis nuptias. SACR. Leon. p. 445 sublimiores animae quae in viri ac mulieris copula -rent conubium. *adde*: SEN. contr. 7, 6 (21), 9 -bam iam eas condiciones, quae ante profectionem fuerant (*i.* -bam *sororem illis condicionibus collocare*). *vitam*: SEN. contr. exc. 3, 1 ut solem quasi supervacuum -iant. SEN. epist. 58, 32 an oporteat -ire senectutis extrema. TERT. resurr. 43, 25 exhortatio -iendae vitae. DAMAS. 17, 6 *v. p. 309, 1.* *studia sim.*: PETRON. 48, 4 ne me putes studia -itum. PLIN. nat. 17, 96 non -ienda haec quoque scientia atque non in ultimis ponenda. QVINT. inst. 1, 4, 6 ne quis ... tamquam parva -iat grammatices elementa. TAC. dial. 23 qui rhetorum nostrorum commentarios -iunt. PRAEF. bibl. monarch. in Luc. p. 15, 19 L. vitavimus publicam curiositatem, ne non tam volentibus deum videremur quam -ientibus prodidisse (*sc. euangelii praedicatione*). *mores, condicionem subeundam, opera suscipienda*: CVLEX 59 si quis non pauperis usum mente prius docta -iat (*cf.* SEN. contr. 2, 1, 21 ipsum amorem [nomen *Faber*] paupertatis ab *divitibus* -iri). CVRT. 6, 10, 22 quod Macedonum mores -iam (*syn.* aspernari). LEO M. serm. 52, 2 non est -ita humilitas (*sc. a Christo*), quia nec imminuta maiestas. SIDON. epist. 8, 8, 1 ruralium operum negotiosus urbana -is. POMER. 3, 8, 2 *superbi* obsequia delata -iunt. *verba sim. i. q. vitare*: SEN. contr. 2, 6, 5 illam volgarem quaestionem posuit, quam solebat -ire. TAC. hist. 1, 51 hoc enim nomen (*sc. Galbianorum*) -ito Vindice (*i. nomine Vindicis*) indiderant *Galli.* AVSON. 411, 2 Graeca vocabula. SACR. Leon. p. 365 qui terrena sapientes ideo deprecantium te verba -dunt, quia *eqs.* (*alio sensu l. 52*). *res ab aliis oblatas, ingestas* (*cf. l. 5 11*): LIV. 2, 41, 4 *plebs* coeperat -ire munus vulgatum (*sc. agrorum largitionem*): a civibus exisse in socios (*sic Luterbacher, alii aliter interpungunt mutata verbi structura.* SEN. benef. 2, 18, 6 *tyrannus* munus suum -ire te iniuriam iudicaturus est). MANIL. 4, 337 -ito ... iure potiri. SEN. dial. 10, 17, 6 post -itos a iuvene diis aequos honores iam senem ... exili delectabit ambitio. benef. 2, 15, 3 numquid rursus, qui accepturus sit *beneficium*, aut -iat aut non capiat. CVRT. 4, 1, 18 quanto maius esset regnum -ire quam accipere (*syn.* spernere). PORPH. Hor. sat. 1, 10, 18 -iens eorum iudicium. AVG. quaest. hept. 2, 69 non -vit neque contempsit alienigenae soceri sui consilium. *praegnanter i. q. cum fastidio reicere*: OV. Pont. 4, 1, 19 nec -ita repellas verba (*alio sensu l. 39*). LIV. 34, 5, 13 cum domini servorum non -iant preces (*syn.* indignari). *sim.*: CASSIOD. var. 7, 1, 7 *v. p. 313, 54.* *nota*: SEN. dial. 1, 6, 5 permisi (*sc. deus*) vobis metuenda contemnere, cupiditates (*i. cupienda*) -ire. DRAC. laud. dei 3, 177 -ita fames (*i. quasi non exaudita*), reiecto fomite pingui non fuit ignis edax. *adde metonymiam*: PORPH. Hor. epist. 1, 19, 43 cum superbe -iens ceterorum aures Caesari soli legas.

E *pro obiecto est enunt. relativum*: PLAVT. Stich. 716 quid hic -is, quod faciundum vides esse tibi? quin bibis? HOR. epist. 2, 1, 22 nisi quae terris semota suisque temporibus defuncta videt, -it et odit *populus.* LIV. 6, 40, 8 quod petunt alii, nos adeo -imus, ut sine mercede magna non accipiamus. SEN. dial. 9, 17, 2 sunt ... qui -iant quicquid propius viderunt. epist. 114, 10 cum assuevit animus -ire, quae ex more sunt. QVINT. inst. 5, 13, 22 ut quae dicendo refutare non possumus, quasi -iendo calcemus. *cf.* LIV. 32, 21, 35 nolite, si quod omnibus vobis petendum erat, ultro offertur, -ire.

F *pro obiecto est neutrum pron. vel adi.*: LIV. 42, 62, 14 ultro mox quaesituros, quod oblatum -iant (*cf.* AVG. in psalm. 103 serm. 1, 18 ne -iamus oblata). SEN. benef. 7, 26, 5 -ire possessa, quae consequi posse spes non fuit. epist. 29, 8 *vitia* desinent, si intermittendi consuetudinem fecerint: non est hoc ipsum -iendum. 87, 16 istae artes ... non consurgunt in altum nec fortuita -iunt (*i. non docent -ire*). PLIN. nat. 29, 142 nos haec (*sc. quae de blattarum usu in medicina narrantur*) etiam audita -imus. QVINT. inst. 9, 4, 116 aures ... redundantia ac nimia -iunt. AVR. Fronto p. 78, 15 N. omnia. FVLG. myth. 3, 5 p. 66, 14 quod amaverit *potentia*, cito ... -endo horrescit.

G *obiectum est* **animans** (*bestia v. p. 311, 22, res personata v. p. 311, 23. v. etiam structuras c. genet.*) *i. q. contemnere, repudiare*: 1 *generatim*: LIV. 4, 3, 13 dum nullum -itur genus, in quo eniteret virtus. VELL. 2, 15, 2 in id ipsum pervenisset fastigium, per quod homines eiusdem et gentis et sanguinis ut externos alienosque -ire posset. VAL. MAX. 3, 4, 2 Tarquinium ... -iendum, quod mercatore

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

genitum (*syn.* erubescendum). SEN. clem. 2, 6, 2 pars maior horum, qui misericordes videri volunt, . . . -it, quos adiuvat. benef. 5, 6, 7 superbo -iri acerbius est quam non timeri (*cf.* 5, 8, 4 non feres . . . a delicato -iri). CVRT. 5, 5, 12 nemo fideliter diligit, quem -it. 6, 11, 25 nostrone sanguine deum fecimus, qui nos -iat? 8, 7, 13 Iovem, *syn.* aversari (*cf.* CYPR. GALL. iud. 197 -it gens torva deum). BARNAB. 7, 9 quem nos crucifiximus -ientes (ἐξουθενήσαντες) et conspuentes. MART. 3, 31, 5 -ire . . . noli . . . minores (CLAVD. 8, 303). QVINT. decl. 301 p. 186, 1. 189, 13 ut non -ias pauperes. TAC. hist. 2, 68. ann. 13, 1 *Silanus* segnis et dominationibus (*dat.*) aliis -itus, adeo ut Gaius . . . pecudem auream eum *appellaverit*. TERT. adv. Marc. 1, 14 p. 309, 3 rosam tibi si obtulero, non -ies creatorem. ARNOB. nat. 7, 51 fuisse . . . deam, quae . . . suos deserat -iatque cultores. LACT. inst. 6, 24, 25 IVST. 12, 11, 6. 14, 2, 7 argyraspides post Alexandrum omnes duces -bant. CLAVD. 22, 41 nec -ire priorem (*sc. amicum*) illicitur veniente novo *fides*. DRAC. Romul. 5, 58 qui . . . indignus habetur vel -itur supplex. *adde*: ITALA Is. 53, 3 (Clem. ad Cor. 16) aversata est facies eius, -diata est et spreta (ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. VVLG. absconditus vultus eius et despectus). *nota locutionem figuratam*: MART. 5, 44, 10 maior rapuit canem culina. iam te, sed cito, . . . cum -ierit popina dives, antiquae venies ad ossa cenae. *adde res personatas*: IVV. 10, 270 bos . . . ab ingrato iam -itus aratro (*i. non iam aptus operibus*). AVSON. Mos. 366 nec -itos Salmonae usurpo fluores. 2 *speciatim de amore repudiato* (*v.* fastus *et l. 44. p. 310, 10*): VERG. ecl. 2, 73 invenies alium, si te hic -it, Alexin. SEN. contr. 2, 5, 65 -it sterilem qui fecit (*de eo qui uxorem dimittit*). PETRON. 127, 1 si non -is . . . feminam ornatam *eqs.* CORP. IV 346 alter amat, alter amatur, ego fastidí (*i.* -io). *altera manu, ut videtur, scripta*: qui -it, amat. 3117 Serena Isidoru(m) -it. MART. 3, 76, 1 -is . . . puellas. PS. QVINT. decl. 15, 11 licuit (*sc. meretrici*) te reposcere . . . , -ire, contemnere. IVV. 10, 326 ceu -ita, repulsa (*cf. Herm. 45, 56*). PORPH. Hor. carm. 3, 14, 25 *al.* AVSON. 92, 13 -ita Phaoni (*sc. Sappho*). CLAVD. 15, 190 Mauris clarissima quaeque -ita datur. 18, 64 cum -itus abiret *Eutropius*, quanto planxit divortia luctu! 26, 630 Argolicas puellas coeperat -ire. *de bestiarum venere*: PLIN. nat. 8, 188 arieti naturale agnas -ire. *obiectum supplendum*: COLVM. 6, 24, 2. 6, 36, 4.

structurae: 1 *accedit alter accusativus praedicative*: LIV. 4, 3, 13 cum maiores nostri advenas reges non -ierint. 34, 54, 7 cur dives pauperem consessorem -ret? VELL. 2, 77, 3 quia talem virum collegam officii . . . -ierant. *nota reflexivum*: VAL. MAX. 6, 9, 6 qui se in Africa quaestorem non -ierat. 2 *accedit genetivus personae*: PLAVT. Aul. 245 -it mei, quia videt me suam amicitiam velle. Stich. 334. TITIN. com. 94 mei⟨n⟩ -is (-issi *Noni L*), meae deliciae? TVRPIL. com. 103 viden ut (vide nunc *codd.*) -it mei? LVCIL. 654 contemnificus fieri et -ire Agamemnonis. *addendum fortasse*: HOR. sat. 1, 3, 44 pater ut gnati, sic nos debemus amici si quod sit vitium, non -ire. *cum genet. rei*: LVCIL. 293 tristes, difficiles sumus, -imus bonorum. 3 *genet. obiecti pendet a part. praes.*: GELL. 7, 15, 2 communium vocum respuens et -iens. *excidisse videtur genet.*: TERT. patient. 10 p. 15, 24.

III *cum infinitivo* (*pass. l. 53. 62, cf. etiam l. 68*): OV. rem. 305 a me -it amari. LIV. 10, 8, 6 ne -ieris nos in sacerdotum numerum accipere. SEN. contr. 4 praef. 2 gloriari -bat. VAL. MAX. 2, 6, 8. 4, 8, 3 si diligenter senatus consultum . . . legere non -ierint (PHAEDR. 4, 7, 2 hoc iocorum . . . genus). 7, 6, 1 illa civitas . . . capite censos habere milites -ierat. SEN. clem. 1, 21, 4 a quibusdam te vindicare -ieris (*cf.* dial. 5, 32, 1 quibusdam -iamus *irasci*). CVRT. 4, 14, 23 iis servire, quorum reges esse -iunt. 6, 9, 36 (*syn.* taedere). PETRON. 127, 3 ne -ias hominem peregrinum inter cultores admittere. QVINT. inst. 2, 3, 4 quia -iant praestare hanc inferioribus curam. 5, 11, 39. AVSON. 286, 3 *Carthago* tertia dici -it. VEG. mil. 1, 7 p. 12, 5 tales socientur armis, quales domini habere -iunt. SVLP. SEV. chron. 2, 13, 2 Mardochaeus . . . *adorare Aman* -iens. dial. 3, 18, 1 SIDON. epist. 1, 2, 7. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 20, 14 qui recipere pauca -it, non virtute, sed mole rem conicit. CASSIOD. in psalm. 129 concl. paenitentiam agere. *subiectum res*: PLIN. nat. 16, 135 -it balsamum alibi nasci. *accus. cum infin. pass.*: LIV. 6, 41, 2 aliquis se inspici, aestimari -iat.

subiectum metonymice vel per figuram expressum v. p. 309, 34. 35. 74. 310, 2. 73. 77. 311, 21 sqq.

syn.: indignari (LIV.), erubescere (VAL. MAX.), aversari, spernere, taedere, gravari (CVRT.), superbiorem esse (QVINT. decl.), repellere (IVV.), respuere (GELL.), insolescere (HIL.), contemnere (AVG.). *nota annominationem* fastigium — -ire: VELL. 2, 15, 2 *p. 310, 82.*

opp.: desiderare. cupide appetere (CATO agr. 103). sitire (CARM. Suet. Tib. 59, 1).

derivata: fastidibilis, fastidilis (-diliter).

adv. partic. praes. **fastīdienter**. *i. q. arroganter*: APVL. met. 5, 17 parentibus -r appellatis. *cf.* AVSON. 399, 20 *p. 309, 24.*

part. perf. pass. pro adi. **fastīdītus**, -a, -um: OV. trist. 1, 7, 32 non -us si tibi, lector, ero. 2, 120 turba . . . doctorum Nasonem . . . audet non -is annumerare viris. SEN. suas. 5, 5 nullum habet militem nisi aut -um aut victum. *n. sing. substantive*: LVCIL. 602 quam fastidiosum ac vescum -o vivere (fastidio *cod. L Nonii, corr. Leo, Gött. gel. Anz. 1906 p. 853*). *n. pl. substantive*: PLIN. nat. praef. 15 dare . . . obscuris lucem, -is gratiam. *v. etiam nom. propr.*

gerund. **fastīdiendus**, -a, -um *adiective*: VAL. MAX. 6, 9, 14 ex . . . tam ignobili Romae, tam -o candidato ille Marius evasit. PLIN. nat. 25, 79 quod sincerum non est, -um odorem habet. *cum negatione*: SEN. benef. 3, 27, 3 petiit non -am . . . summam. epist. 52, 4 invenies genus . . . hominum ne ipsum quidem -um. COLVM. 2, 9, 19 pultem . . . non -am. *accedit supinum*: VAL. MAX. 9, 13, 2 quia dictu -a sunt. PLIN. nat. 29, 61 animalis foedissimi et dictu quoque -i. *substantive*: SEN. epist. 118, 5 petunt . . . fugienda aut etiam -a.

fastīdiōsē *v. p. 313, 30.*

fastīdiōsus, -a, -um *a* fastidium. *compar.*: CIC. Brut. 207 *superl.*: RHET. Her. 4, 23, 32. SERV. Aen. 8, 365 aspernator, id est -us. GLOSS. ὑπερήφανος. ὑπερόπτης, σικχός. βδελυρός. ἐπισκύνιος. ὑπεροπτικός. '-um renidens' vel pro adnuens et (vel *R*) consentiens vel deridens (rid- *R*) . . . '-um' vero pro fastidiose dixit. *cf. vol. IV p. 1436, 47* FEST. p. 360 *l. 28.* PAVL. FEST. p. 368 vescus -us. *inde a* PLAVTO *legitur per totam latinitatem.* [*francog.* fâcheux, *hisp.* hastioso. *M.-L.*] [*dub.*: ARNOB. nat. 1, 65 *v. p. 314, 66.*]

I *de moribus, animi habitu*: A *pertinet imprimis ad iudicium, electionem fere i. q.* delicatus, *cui vix possit satis fieri, qui nulla de re voluptatem capiat*: 1 *homines*: PLAVT. Mil. 1233 iste me metus macerat, quod ille -us est, ne oculi eius sententiam mutent, ubi viderit me. Rud. 372 -us aedilis est (*sc. Neptunus*): si quae improbae sunt merces, iactat omnes. FEST. p. 360 taedulum antiqui interdum pro -o . . . ponere soliti sunt. SEN. contr. 1, 5, 2 subito -us raptor occurrit et ait 'iam nec nuptias volo'. 10, 1, 13 Albucius, -us auditor eorum, quibus invidere poterat. VAL. MAX. 5, 4, 1 -us ille in aestimandis bonis suis populus (POMER. 3, 8, 2 in audiendo). SEN. benef. 1, 11, 1 potest in eo aliquis -us esse aestimator, quo facile cariturus est (HIER. epist. 57, 7, 7 logodaedali et -i aestimatores *eqs.*). epist. 77, 6 mori velle non tantum . . . miser, etiam -us potest. TERT. adv. Marc. 4, 31 p. 528, 29 *de eis qui vocationem ad cenam (Luc. 14, 16 sqq.) contemnunt.* HIER. praef. Vulg. Iob I a -is lectoribus . . . non debeo reprobari (adv. Iovin. 1, 31 haec . . . -o lectori nares contractura. in Ezech. 12 pr. FACVND. defens. 9, 3 p. 752^C ISID. in gen. praef. 2. *cf.* CLAVD. MAM. anim. 17 tit. contra -um et calumniatorem horum librorum. PASS. Desider. 22 ne -is de sua prolixitate displiceat *narratio*). CASSIOD. var. 8, 33, 4 emptor. 2 *bestia*: COLVM. 8, 8, 6 *avis* tam -a est, ut saepe sedes suas perosa . . . relinquat (*cf.* fastidium *II B*). 3 *res*: RHET. Her. 4, 23, 32 quae *sunt* lepida et concinna, cito satietate afficiunt aurium sensum -issimum. HOR. epod. 17, 73 -ā (*i. quae nulla re delectatur*) tristis aegrimoniā (PORPH. *ad l.* vitae -a [-ae *trad.*] scilicet). SEN. dial. 9, 7, 6 minus -a fiat electio. VAL. MAX. 2, 3, 1 -um dilectus genus. POMER. 2, 3, 1 -am satietatem. NICET. psalm. 5 p. 72, 19 quemadmodum quamvis dura et -a praecordia . . . eloquia divina susciperent.

B *fere i. q.* superbus, arrogans: 1 *homines*: RHET. Her. 4, 40, 52 in aequos et pares -us, in inferiores crudelis. CIC. rep. 1, 67 ut ita -ae mollesque mentes evadant civium, ut . . . *vim* perferre nequeant (*Plato p. 563^D: ἁπαλὴν τὴν ψυχὴν . . . ποιεῖ*). SEN. epist. 47, 17 non est quod -i isti te deterreant, quominus servis tuis hilarem te praestes. PLIN. epist. 8, 6, 14 placuit aere signari omnes honores -issimi mancipii (*i. Pallantis*). ITALA II Tim. 3, 2 (Lucif. moriend. 10) erunt homines . . . superbi, -i (ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι. VVLG. elati, superbi). VAL. CEM. hom. 20, 2 in tantum -i oris verba disponere, ut cum ipse velit loqui, alium nolit audire (*antec.*: elatum verbis incedere). 2 *res*: ZACCH. 1, 1 gentilium deos -a infestatione condemnent.

C *i. q.* difficilis, asper: 1 *homines*: CIC. Brut. 207 Antonius . . . facilis in causis recipiendis erat; -ior Crassus, sed tamen recipiebat. SEN. contr. exc. 5, 8 o hominem in sua crudelitate -um, qui, cum vellet torquere, tamen nolebat audire! SEN. epist. 73, 15 non sunt di -i, non invidi: admittunt *eqs.* (*cf.* CLEM. ad Cor. 49 nihil invidum in caritate, nihil -um). SERV. Aen. 8, 365 'non asper' non aspernator, id est -us. 2 *res* (*cf. l. 67*): VAL. MAX. 3 extr. 7 non ergo -o aditu virtus: . . . ingenia ad se penetrare patitur. PLIN. epist. 6, 17, 6 est enim (*sc. profectus in studiis*) res difficilis ardua -a, et quae eos a quibus contemnitur invicem contemnat. VAL. CEM. hom. 9, 3 illa -a secretorum tuorum claustra (*syn.* quae nesciunt aperiri).

II *de singulari animi passione i. q.* fastidiens, fastidio affectus: A *cum genetivo*: 1 *rei*: CIC. Brut. 247 Memmius . . . -us sane Latinarum litterarum (*cf.* fastidium *II F*). HOR. carm. 3, 1, 37 dominus . . . terrae -us. AVSON. 195, 26 dum spem remotam semper arcessis tibi -us obviae. 2 *personae*: FRONTO p. 119, 3 N. qui minus est nostri -us. MART. CAP. 9, 921 exosa terrigenas et -a mortalium (*sc. Harmonia*). B *cum dativo*: AMBR. Iob 1, 7, 21 adulescentia . . . est . . . -a monitoribus. C *absolute*: *generatim*: SIDON. epist. 3, 13, 5 *cadaver* reddere pyrae iam -us pollinctor exhorret. *speciatim de amore*: COLVM. 12, 1, 1 foeditas (*sc. vilicae*) -um, nimia species desidiosum faciet eius contubernalem. TERT. nat.

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 7 cur Idaeae (*i. Cybelae*) masculus (*sc. sacerdos*) amputatur, si nullus illi -i⟨or adules⟩cens ... castratus est? (3, 1, 10 Cybela pastorem suspirat -um. apol. 15). EVGRAPH. Ter. Haut. 338 *iuvenis* -us coepit esse per copiam, nisi id quod cupit subito denegetur. **D** *accedit* ad: AVG. epist. 93, 17 quia eos ad cognoscendam ... veritatem securitas torpidos, -os pigrosque faciebat.

III *i. q. non esuriens, non sitiens*: VARRO rust. 2, 5, 15 -ae... fiunt *vaccae*. PS. GARG. MART. app. p. 211 suci confectio utilissima est -is et iis qui non digerunt cibos. HIER. praef. in Vulg. Esdr. nec -is ingeratis cibos. PS. RVFIN. in psalm. 61, 5 'cucurri in siti' non ut piger et -us. AVG. conf. 3, 1, 1 eram sine desiderio alimentorum incorruptibilium, non quia plenus eis eram, sed quo inanior, -ior.

IV *causative i. q. fastiditus, fastidiendus, fastidium movens*: HOR. carm. 3, 29, 9 -am desere copiam. SEN. contr. 9, 2 (25), 4 inter ... -os sub ebrietatem cibos. TERT. nat. 2, 13 de -issimis foeditatibus. PORPH. Hor. epod. 17, 73 *v. p. 312, 46.* ARNOB. nat. 3, 10 deas ... -os ducere atque habere conceptus (*cf.* fastidium *II C*). OPTAT. 4, 2 ut tibi sit -um, tamen nobis est necessarium. HIER. in Ezech. 10, 32 p. 387 -am fore delicato lectori tantam ... discrepantiam. Ps. APVL. herb. 1, 36 (*codd. B V*) cibis -is ex aegritudine. EVSTATH. Bas. hex. 3, 2 p. 891^{C} possessio. SALV. gub. 8, 1 -am plurimis stili huius prolixitatem (*cf.* BOETH. herm. sec. 2, 9 p. 185, 16 -am longitudinem terminemus). *accedit infinitivus*: LVCIL. 602 *v. p. 312, 1* (PAVL. FEST. p. 368 vescus -us). CAPITOL. Maximin. 1, 1 ne -um esset clementiae tuae ... singulos quosque principes ... legere.

syn. ad I—III: mollis (CIC.), difficilis, arduus (PLIN. epist.), torpidus, piger (AVG.). *ad IV*: vescus (LVCIL.). *opp.*: facilis (CIC. Brut. 207). *v. etiam nom. propr.*

adv. **fastīdiōsē**. *compar. l. 34.* **1** *i. q. fastidiosa electione, severo iudicio*: CIC. de orat. 1, 118 quam diligenter et quam prope -e iudicamus! 1, 258 quod ego non tam -e in nobis (*sc. oratoribus*) quam in histrionibus spectari puto. 2, 364 vel pudentius vel invitius (nolo enim dicere de tam suavi homine -ius) ad hoc genus sermonis accedere. Att. 2, 1, 2 nisi eum lente ac -e probavissem. VAL. MAX. 2, 2, 5 *aestimare*. SEN. dial. 8, 8, 1 -e quaerentibus. epist. 44, 2 castra quoque, quos ... recipiant, -e legunt. 70, 20 quid est stultius quam -e mori? (*i. fastidiosum esse in moriendo*). QVINT. decl. 388 p. 436, 25 *expectare*. AVSON. 158, 1 scio versiculis meis evenire, ut -e legantur. **2** *i q. insolenter, cum indignatione*: CIC. Planc. 65 huic ego iam stomachans -e ... inquam. PHAEDR. 3 prol. 25 -e tamen in coetum (*sc. poetarum*) recipior. SEN. benef. 2, 24, 3 alius accipit -e, tanquam qui dicat 'non quidem mihi opus est *eqs.*' (AVG. epist. 176, 1 ea [*sc. quae pro ecclesia suggerenda sunt*] tu possis vel -e vel neglegenter accipere). HIL. in Matth. 12, 24 non -e de matre sua sensisse existimandus est *Christus*. EPIST. pontif. 334 Migne 20, 665^{B} -e ferens sibi indutias attributas. SALV. gub. 2, 12 ut -ius nos neglegeret. **3** *i. q. cum taedio*: PETRON. 13, 1 suturae ... non attulerat ... manus, sed tanquam mendici spolium etiam -e venditabat. *cf.* GLOSS. *p. 312, 18.*

syn. ad 1: diligenter.

?(**fastīditās**, -tātis) *abl.* -tāte *f.* [*cf. c.* fastidire, fastidium. *Th.*]. *i. q. fastidium, contemptus*: CASSIOD. var. 7, 1, 7 nec tamen spes vestra velut -e (fastidita *pars codd., cf. p. 310, 53*) deseritur.

ᴮ**fastīdium**, -iī *n.* [*orig. inc.* *sunt qui conferant c. lituan.* bŭdus '*-um creans*', bŭsti-s '*fastidire*', *ind.* bībhatsatē '*fastidit*' (*v. Fick, Vergl. Wörterb. d. indog. Spr. I³ 689*), *alii c. theodisc.* garst '*rancidus*', *island.* gerstr '*tristis, truculentus*', *lituan.* grasus '*-um creans*' (*v. Bechtel, Beitr. Indog. Sprach. 1, 174 sq.*). *terminationem a* taedium *accipere potuit. Th.*]. *formae: genet.* -i: PLAVT. Mil. 1034. *v. p. 316, 84. item trad.* PLIN. epist. 7, 12, 3 *M.* *de usu pluralis v. l. 70.* GLOSS. *v. sub I A D E, II B 1. 2.* *legitur per totam latinitatem, singulis locis apud* PLAVT. (*p. 316, 84*) TIB. (*p. 317, 6*) VAL. FL. STAT., *in* ITALA (*p. 319, 34*) *et* VVLG. (*p. 317, 10*); *binis apud* VERG. (ecl.) IVV., *ternis apud* LIV. MART., *quater apud* OV., *octies apud* HOR., *frequenter apud* PLIN. nat. *et in libris ad medicinam pertinentibus. deest* TER. PROP. (*v.* fastus). *singularis numerus legitur in poesi his locis:* PLAVT. Mil. 1034 HOR. epod. 4, 22 AVSON. 404, 33 (*dub.*) HYMN. Ambros. 1, 1, 4 MART. CAP. 3, 289. 5, 566. 9, 914. *in versu dactylico pluralem* (-a) *tantum legimus, cuius praeter ea quae sub II B et C afferentur haec in prosa oratione exempla inveni*: CIC. de orat. 1, 258 (*v. p. 318, 19*) QVINT. decl. 337 p. 328, 28 (*v. p. 314, 21*) TAC. ann. 11, 36 (*v. p. 317, 12*) PANEG. 11 (3), 30, 3 TREB. trig. tyr. 31, 5 MAR. VICTORIN. rhet. 1, 41 p. 247, 33 AVSON. 419, 27 SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 5 DOCTR. apost. 5, 1 (*antec. pluralia synn.*). VEN. FORT. carm. 13, 37/38 (-um *A*; *antec. sing.*). [*dub.*: VARRO ling. 5, 146 *v. p. 316, 55* SEN. dial. 2, 6, 8 *v. p. 318, 63.* *falso legitur* fastigium: SIDON. epist. 2, 2, 7 *F*¹. *conicitur*: CIC. leg. agr. 2, 93 *v. p. 315, 67.* SEN. dial. 7, 3, 4 *Reitzenstein.* ORIBAS. syn. 2 add. p. 842 *v. p. 316, 48.* *dub.* -um (*edd.*) *an* fastigium *legendum sit* RVFIN. hist. 11, 18 CLAVD. 10, 31 *v. p. 315, 84.* MART. CAP. 7, 725 *v. p. 317, 18.* *falso pro* fastigium: LIB. pontif. p. 52, 10 *al.* *corrupt.*: COMM. apol. 21.] [*sard.* fastizu, *francog. vet.* fasti, *hisp.* hastio. *M.-L.*]

I *generatim*: **A** *praevalet notio aspernandi respuendi recusandi detrectandi*: **1** *i. q.* ***taedium.*** GLOSS. -a σιχχασία, σιαντία. *strictiore sensu de horrore corporeo, quem foedarum vel pudendarum rerum naturalium praesentia vel cogitatio movere solet; cf. etiam II A—E*: SEN. benef. 6, 16, 4 nullum ministerium *medico* oneri, nullum -o fuit. PLIN. nat. 28, 2 tacebimus, quid in ipso homine prosit homini ...? minime vero ..., licet -ii periculum urgeat. 29, 28 aliquis -o futura quae dicentur animalia (*cf.* 29, 142 *p. 310, 74*). *latiore sensu de aversionibus quarum ratio reddi non potest*: CIC. Tusc. 4, 23 ex perturbationibus ... conficiuntur ... ea ..., quae habent ad res certas vitiosam offensionem atque -um.

2 *i. q.* ***satietas*** *nimia, praecipue de nimis longis, parum variatis*: CIC. Mur. 21 nostra assiduitas ... quantum ... afferat hominibus -ii, quantum satietatis (de orat. 3, 98 *v. l. 17.* QVINT. inst. 5, 14, 30 *v. p. 317, 43.* *cf.* APVL. apol. 20 *l. 26*). de orat. 3, 98 cur ea, quae maxime sensus nostros impellunt voluptate ..., ab iis celerrime -o quodam et satietate abalienemur (*cf.* SEN. benef. 7, 2, 2 voluptas fragilis est, brevis, -o obiecta. PLIN. nat. 12, 81 nulla est voluptas, quae non assiduitate -um pariat). HOR. epod. 4, 12 sectus flagellis ... praeconis ad -um. OV. ars 2, 323 nec tibi (*sc. amanti*) morosi veniant -a morbi (*sc. puellae*). QVINT. decl. 332 p. 328, 28 novimus animos vestros, novimus -a. si non esset incensa domus, ... subinde mutare vos iuvat (*cf.* AVSON. 320, 31 quotiens mutare locum -a cogunt). SVET. Tib. 10, 1 ut vitato assiduitatis -o auctoritatem absentia tueretur. APVL. apol. 20 inopia desiderio, opulentia -o cernuntur (*syn.* satietas). AVIEN. carm. ad Flav. 20 -a longis nata malis. HYMN. Ambros. 1, 1, 4 aeterne rerum conditor ... qui ... temporum das tempora, ut alleves -um. AVG. civ. 22, 30 *deus* sine fine videbitur, sine -o amabitur, sine fatigatione laudabitur.

3 *fere i. q.* ***detrectatio,*** *de agendis, suscipiendis, hic illic cum notione licentiae*: LIV. 3, 1, 7 iussi nomina dare, qui agrum accipere vellent. fecit statim, ut fit, -um copia, *et* pauci nomina dedere (*cf.* PANEG. 12 (2), 21, 5 cum vicinum habeant permissa -um). AMM. 18, 6, 7 reversi -ii plenum Sabinianum invenimus, hominem ... parvi angustique animi (*cf.* 18, 6, 8 oscitante homunculo. *fortasse latet notio senilitatis quae sub II E describitur, cf.* 18, 5, 5). PRVD. psych. 529 (*verba Avaritiae*) quid sibi docta volunt -a? (*sc. Christianorum, qui auro corrumpi nolunt*). EPIST. Theoderici Cassiod. var. 2, 2, 1 amamus beneficia nostra geminare nec semel praestat largitas collata -um. COD. Iust. 11, 59 (58), 5 (*Valens*) si earum partium (*i. locorum desertorum*) graventur accessu, quas antea per -um reliquerunt (*i. colere omiserunt*). *accedit genetivus obiecti: substantivorum*: SEN. epist. 90, 18 nos omnia nobis difficilia facilium -o fecimus. TERT. patient. 10 p. 15, 24 ultionis *v. p. 319, 32.* VICTRIC. 19 *sancti* ad nos sine peregrinationis -o pervenerunt. *gerundii* (*adde*: VARRO rust. 2, 78 *p. 317, 25* PLIN. nat. 14, 99 *p. 316, 51* GELL. 16, 5, 7 *p. 316, 51* Ps. AVG. quaest. test. I 95, 5 *p. 317, 67*): QVINT. inst. 12, 9, 7 nec illo -o laborabit orator non agendi causas minores. VOPISC. Car. 16, 8 suscribendi. SIDON. epist. 1, 4, 2 illud militandi inertibus familiare -um. ENNOD. opusc. 5, 7 p. 395, 17 orandi -um, dum perorandi tenebar cupiditate, mercari. CASSIOD. in psalm. 118, 125 petendi nunquam debet esse -um. *genet. gerundivi*: IVV. 14, 201 nec te -a mercis ullius subeant ablegandae Tiberim ultra.

4 *i. q.* ***despectus,*** *contemptus aliorum hominum, plerumque cum notione fastus insolentiae, quae est sub I C* (GLOSS. contemptus, despectus, despectio. -a ὑπεροψία): CIC. Phil. 12, 20 non possum animo aequo videre tot tam importunos ... hostes, nec id fit -o meo, sed caritate rei publicae. SEN. contr. 10, 1, 6 erat *pauperi* ... firmissimum inopiae (*i. inopum*) munimentum, contumax adversus -um divitiarum (*i. divitum, genet. subiecti*) innocentia. TERT. adv. Marc. 2, 4 p. 338, 24 ne non tam liber quam abiectus videretur *homo*, aequandus ... ceteris animalibus, solutis a deo et ex -o (*i. quia fastidivit ea deus*) liberis. PORPH. Hor. sat. 1, 6, 5 'naso suspendis' ... id est per -um quoddam derides (SCHOL. *ad l.* nec ignoti tibi -a afferunt). ARNOB. nat. 1, 96 quaenam est ista crudelitas, inhumanitas quae tanta, quinimmo ... -um (-iosum *Sab.*), supercilium, nuntiatorem muneris tanti ... verborum maledictionibus scindere *eqs.*? *sequitur genetivus personae* (*pro obiecto*): VAL. MAX. 9, 5 ext. 1 -o ... Philippi Iovem Ammonem patrem ascivit (*syn.* insolentia taedium). TAC. hist. 2, 37 -o utriusque principis ... dubitasse exercitūs *eqs.* PLIN. paneg. 24, 5 principes -o nostri et quodam aequalitatis metu usum pedum amiserant. *nota reflexivum*: SEN. dial. 9, 2, 5 quanto minus negotii habeas cum -o tui quam illi, quos ad professionem speciosam alligatos ... pudor ... tenet. epist. 95, 25 quantum -um sui exhalantibus crapulam veterem! (*alludit ad notionem quae est sub II A*). *nota*: SEN. epist. 9, 22 nisi sapienti sua non placent. omnis stultitia laborat -o sui.

accedit ***genetivus*** *rerum quae per -um reiciuntur, displicent, parvi aestimantur* (*nota* mortis *p. 315, 6.* *obiecta quae ad actionem spectant v. sub I A 3, personas v. sub I A 4. obiecta, quae ad speciales notiones referri possunt, sub II leguntur*): CIC. fin. 1, 10 domesticarum rerum. *v. p. 318, 16.* LIV. 28, 40, 9 tantum ... gloriae ..., ut propius -um eius sim quam desiderium. SEN. contr. 2, 1, 13 -o rerum naturae laborantibus iam ne liberi quidem nisi alieni placent

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SEN. dial. 9, 3, 6 si te ad studia revocaveris, omne vitae -um effugeris (epist. 24, 26 quosdam subit ... vitae non odium, sed -um. 122, 18 vitae communis. SVET. Tib. 49, 1 metu et angore ad -um vitae ... actum). SEN. epist. 94, 60 non est quod tibi tranquillitatis tuae -um faciat ille ... purpurā cultus. TERT. nat. 1, 19 spes resurrectionis -um est mortis (*syn.* 18 contemptus mortis). patient. 7 p. 11, 16 detrimentorum patientiae -um opulentiae praeministravit. spect. 29 maior voluptas quam -um ipsius voluptatis (*syn.* contemptus). anim. 28 caeli (*antec.*: vitae septennio ... infra terram). ARNOB. nat. 5, 25 rogat *Baubo Cererem*, ne -um suae humanitatis assumat *i. ne humaniter oblata fastidiat*. CLAVD. 18, 251 in caedem vertunt -a praedae (*i. praeda amplissima satiati hostes. cf.* SVLP. SEV. chron. 1, 54, 7). AVG. conf. 2, 4, 9 furtum ... feci nulla compulsus egestate nisi ... -o iustitiae et sagina iniquitatis. SVLP. SEV. epist. 2, 1 praesentium (*cf. infra l. 28*). MART. CAP. 3, 289 quantum ... potest probare (*i. admittere*) serium (*i. seriorum*) -um.

fastidio esse (GLOSS. -o mihi est): SEN. contr. 10 pr. 1 *v. p. 317, 70.* SEN. benef. 6, 16, 4 *v. p. 314, 6.* dial. 9, 2, 13 iam delicata -o sunt: inculta videantur. 9, 2, 15 -o illis esse coepit vita et ipse mundus (*syn.* deliciae. *cf.* SVLP. SEV. dial. 1, 2, 2). 11, 7, 10 hic concupivit, quod illi -o fuit. epist. 122, 14 omnia concupiscenti aut contemnenti, prout magno aut parvo empta sunt, -o est lumen gratuitum. CVRT. 4, 10, 3 -o esse (*sc. Alexandro*) patriam, abdicari Philippum patrem. 10, 2, 23 paulo ante ... tributariis Asia et tot gentium spolia -o sunt. COLVM. 12 pr. 9 ut ... domi confectae vestes -o sint. PLIN. nat. 29, 28 *v. p. 314, 8.* PANEG. 12 (2), 1, 3 non esse -o rudem hunc ... sermonis horrorem *senatui*. SVLP. SEV. chron. 1, 32, 3 *vulgo* praesentia -o, insueta desiderio sunt (*cf. supra l. 14*). *subi. persona*: SEN. epist. 102, 2 iam eram -o mihi. CVRT. 5, 12 nisi mutuo miseri essemus, olim alius alii potuissemus esse -o. *pro subiecto est infinitivus*: VAL. MAX. 6, 3 ext. 1 externa summatim cognosse -o non sit (*item perf.*: SIDON. epist. 2, 2, 7 perlegisse). PLIN. nat. 7, 8 ne sit -o Graecos sequi.

fastidium est *seq. infinitivus*: SEN. epist. 28, 24 totas *aves* ... videre -um est. CASSIOD. var. praef. 8 p. 4, 11 ut -um sit otiosis expectare.

B *praevalet notio fastidiose, delicate, ad libidinem* ***eligendi iudicandi*** (*cf. II B 2, II F 2*): HOR. epist. 1, 10, 25 *natura* mala perrumpit furtim -a (*v. ll.* -gia, vestigia) victrix (*cf.* SEN. epist. 119, 15 *natura* necessitati -um excussit *i. in necessariis -um non patitur. spectat imprimis ad cibum potionem [v. II B], item* 119, 16 *l. 51*). SEN. contr. 1, 2, 3 nuda in litore stetit ad -um emptoris (*cf.* APVL. met. 8, 23 me [*sc. asinum*] relictum solum ... cum -o plerique praeteribant. *sim.*: IVST. 8, 4, 10 Philippus inter haec venditatione gloriae suae tantarum urbium [*genet. subiecti, pendet a* vendit-] -um agitat atque utros potius dignetur aestimat). SEN. dial. 1, 3, 4 quosdam -o transit fortuna. 2, 15, 5 ianitoribus turbam venali -o digerentibus. 10, 2, 5 queruntur de superiorum -o, quod ipsis adire volentibus non vacaverint. epist. 66, 25 paulatim -um tuum illo usque procedet, ut ex duobus aeque iustis ac prudentibus comatum et crispulum ... malis. 119, 16 quicquid ex necessitate desideratur, sine -o sumitur (*cf. l. 40*). SVET. Nero 44, 2 exegit ingenti -o et acerbitate nummum asperum, argentum pustulatum *eqs.* PORPH. Hor. sat. 1, 6, 95 'atque alios legere ad fastum quoscunque parentes' ... hoc est: ad -um ac per hoc superbe. COD. Theod. 2, 1, 6 (*a. 385*) se vel -o vel gratia cognitoris ... non auditum. 4, 8, 9 (*a. 393*) de alieno necesse habebit pendere -o. *nota de non animantibus*: PLIN. nat. 16, 134 non omnibus locis nasci docuimus *arbores*. hoc alias -o, alias contumacia evenit (*cf. p. 311, 67*).

C *praevalet notio* **fastus, arrogantiae, superbiae,** *hic illic magis ad vultum, se gerendi rationem quam ad animi habitum pertinens* (GLOSS. -a arrogantia, -um superbia. ὑπερηφανία. *cf. I A 3*): CIC. leg. agr. 1, 20 si superbia (*sc. cavenda est in coloniis deducendis*), nata inibi esse haec ex Campanorum -o videtur (*cf.* 2, 92 ut intellegatis, quantam locus ipse afferat superbiam. 2, 95 Campani semper superbi bonitate agrorum *eqs.* ... ex hac copia ... illa Campana nata est arrogantia. *fortasse -o legendum* 2, 93, *ubi codd.* Campano praesidio ac regio spiritu). Phil. 10, 18 veteranorum, si essent arrogantes, non possem ferre -um (CVRT. 5, 8, 14 Macedonum [*syn.* vultum superbum]). 11, 38 quod eorum tantum -um est? (*syn.* arrogantia). de orat. 2, 209 *syn.* insolentia. rep. 48 *syn.* superbia. Lael. 54 efferuntur fere -o et contumacia *fortunati*. off. 1, 90 etiam in prosperis rebus superbiam ..., -um arrogantiamque fugiamus. VAL. FL. 4, 496 luxurians ipsoque ferens -a visu. QVINT. inst. 11, 3, 81 velut quodam -o replicantur et pendent (*de corporis motu dictum*). TAC. hist. 2, 77 *victores* per -um et contumaciam hebescunt. ann. 11, 38 decreta Narcisso quaestoria insignia, levissimum -o (-ii *cod.*) eius. PLIN. paneg. 55, 4 non superbia et -o te amplissimos honores repudiare, qui minores non dedigneris. ARNOB. nat. 2, 64 si tibi -um tantum est ut oblati respuas beneficium muneris (*syn.* arrogantia, typhus, elatio). PANEG. 11 (3), 30, 3 qui illa purpuratorum vidit ... -a. DOCTR. apost. 5, 1 *mortis via est* maledictis plena ... rapinae, affectationes, -a (*respondere videtur graec.* ὑπερηφανία, *sed ordo verborum turbatus*). CLAVD. 10, 31 -a (-gia *v. l.*) supplex deposui. ENNOD. epist. 3, 11, 3 despicientes rancida potentum -a. COD. Iust. 1, 14, 12, 1 tanto superbiae -o tumidus.

II *speciatim*: A *de* **odore**: HOR. epod. 12, 13 *v. p. 317, 2.* PLIN. nat. 12, 81 acri odore *styracis* abigentes suorum (*sc. odorum*) -um (*i. satietatem*) *Arabes*. 28, 164. 256 potu hirci urinae admixto propter -um nardo. *adde*: PLIN. nat. 12, 91 lignum in -o propter origani acrimoniam (*i. acrem odorem*).

B *de* **cibis,** *potionibus*: 1 *praevalet notio taedii* (*saepe de cibi recusatione adversam valetudinem indicante, cf.* CAEL. AVR. acut. exc. pr. p. 485 anorexia: -um. GLOSS. nausiam. *nota pluralem varias -ii causas sim. significantem l. 16. 31. 32. 41. 49. accedit genetivus obiecti l. 12 sqq. 21. 23. 26. 33. 37. 40. 47. 50*): CIC. inv. 1, 25 ut cibi satietas et -um aut subamara aliqua re relevatur aut dulci mitigatur (CELS. 2, 7 cibi -um est. 2, 8 desierunt aegros urgere cibi -um et potionis desiderium [*cf. l. 23*]. 8, 4 increscit. *saepe.* COLVM. 6, 6, 1 cruditatis signa sunt ... -a cibi. 6, 8, 1 -a ciborum. 6, 34, 1 -o ciborum languescit pecus). HOR. sat. 2, 4, 78 magna movet stomacho -a, *si* puer unctis tractavit calicem manibus *eqs.* (OV. Pont. 1, 10, 7 positae ... movent -a mensae. MART. 13, 17 ne tibi pallentes moveant -a caules). 2, 6, 86 cupiens varia -a cena vincere (*muris urbani*) tangentis male singula dente superbo. OV. Ib. 427 nec dapis humanae tibi sint -a. CELS. 1 pr. *aegros* propter -um abstinuisse *cibis*. 2, 3 *opp.* cupiditas cibi. 3, 6 ubi -o urgetur (*cf. l. 15*). 6, 6, 17 eorum, quae pituitam crassiorem reddunt. SEN. epist. 89, 22 nullis animalibus nisi ex -o pax est. COLVM. 2, 9, 19 *panis* sine -o potest assumi. 7, 3, 20 nisi pecudum -o pastor occurrerit. 8, 5, 23 *caprificus* fici -um creat. 8, 10, 5 *plur.* (*cf. l. 16*). PETRON. 141, 6 *syn.* stomachi recusatio. PLIN. nat. 3, 28 carne ita condita, ut citra -um sumi possit. 8, 52 aegritudinem -ii tantum sentit *leo*. 8, 101 *quaedam aves* lauri folio annuum -um purgant. 19, 127 *opp.* cibi appetentia. 21, 157 dant *thymum* ... in -o tritum cum sale. 22, 155 *opp.* aviditas cibi. 23, 8 contra -a (23, 54 *remedium* -a discutit. 26, 41 *cumina* abstergent -a. *plur. saepius*). 24, 3 praedulcium -um sal temperat. 29, 38 si -o non pascantur *pecora*. 32, 43 -um cruditasque (*et alias iunguntur*). STAT. Theb. 1, 175 mixta famem -a vincunt. QVINT. inst. 1, 12, 5 stomachus ... pluribus *cibis* minore -o alitur. IVV. 14, 184 gratae post munus aristae contingunt homini veteris -a quercus (SCHOL. quia ante ... glandem homines comedebant). MIN. FEL. 25, 12 quorum (*sc. pullorum*) cibo vel -o res publica summa regeretur. PORPH. Hor. epist. 1, 10, 10 fugitivus sacerdotis ... -o longo libaminum panem tantum desiderat. ARNOB. nat. 7, 25 ad expellenda -a (*syn.* aversiones stomachorum). PELAGON. 408. VEG. mulom. 4, 2, 8 *syn.* nausea. CHIRON 18 *al.* AVG. civ. 22, 24 quid saporum diversitas contra -um ...? MISC. Tir. p. 49, 14 ad (*i. adversus*) -um. RVT. NAM. 2, 5 saepe cibis affert serus -a finis. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 13 *syn.* horror ciborum. CASS. FEL. 42 p. 96 stomachi. EVSTATH. Bas. hex. 8, 8 p. 956^{B} ne ultra modum ingesta satietas vespertinae vobis epulationis -um iniciat. ENNOD. opusc. 1, 34 p. 271, 2. ANTHIM. 44 trucanti ... apti sunt pro -o. ORIBAS. syn. 2 add. p. 842 si -iis (fastirius *trad.*, -dius *ed.*) molestetur. GREG. M. moral. 10, 41 si -o corpus atteritur. *nota genet. gerundii*: PLIN. nat. 14, 99 *acini uva* -um gignit uvas appetendi. GELL. 16, 5, 7 cum edendi -o (*opp.* intentio). 2 *spectat magis ad delicatam ciborum electionem* (GLOSS. ciinis [*i.* ciisnis *AS.*, *a* cies '*fastidiosus in cibis*']. *cf. I B*): FAV. or. frg. Gell. 15, 8, 2 is nunc flos cenae habetur apud eos, quibus sumptus et -um pro facetiis procedunt. VARRO ling. 5, 146 Forum Cuppedinis a -o (*cf. Goetz-Schoell et vol. IV p. 1436, 37*), quod multi Forum Cupidinis a cupiditate. rust. 3, 9, 18 *gallinae Africanae* novissimae in triclinium ... introierunt ... propter -um hominum. HOR. sat. 2, 2, 14 cum labor extuderit -a, ... sperne cibum vilem. SEN. nat. 3, 18, 2 tantum illis inesse -um, ut nollent attingere nisi eodem die captum *piscem*. epist. 17, 4 parvo fames constat, magno -um. 110, 12 sine -o implendus est *venter*. TERT. ieiun. 15 qui ex -o, non qui ex officio abstinerent. ARNOB. nat. 2, 42 saporum. POMER. 1, 4, 2 saturitas sine -o. *de sapore remedii quo dentes colluantur*: PLIN. nat. 32, 80. *per imaginem*: CIC. Brut. 236 *Piso* hominum ineptias ac stultitias, quae devorandae nobis sunt, ... iracundius ... respuebat sive morose ..., sive ingenuo liberoque -o. QVINT. inst. 2, 4, 29 necesse ..., cum eadem iudiciis pluribus dicunt, ... -um moveant velut frigidi et repositi cibi. PANEG. 12 (2), 26, 5 nullas *bonorum nostrorum* reliquias ... vel sero victa -o ... vorago (*sc avaritiae cum Charybdi comparatae*) revomebat. PASS. Thom. p. 149, 13 animae ... incipiunt petere escam verba dei, quae antequam sanae essent -um patiebantur.

C *plur. de* **graviditate**: VERG. ecl. 4, 61 matri longa decem tulerunt (abstulerint *v. l.*) -a menses (*ad ipsam temporis longitudinem spectat, cf. I A 2. apud imitatores indignae vel foedae vel odiosae cuiusdam rei notio subrepsisse videtur, cf. I A 1*). HIER. adv. Iovin. 1, 41 *Atalantem* non tumentes uteros feminarum -aque conceptuum amasse. PRVD. cath. 11, 54 sentisne, virgo nobilis, matura per -a (*i. maturam graviditatem*) pudoris intactum decus honore partus crescere. *spectat ad infantem Christum*: HIER. epist. 21, 2, 5 ut filius dei hominis filius nasceretur, decem mensum -a sustineret (22, 39, 2 ut nascatur, expectat, -a sustinet). *vix conferendum* PLIN. nat. 7, 41 -um in cibis *inter indicia hominis incohati*.

D *de* **amore**: PLAVT. Mil. 1034 facito (*i. simulato*) -i plenum,

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quasi non lubeat. VERG. ecl. 2, 15 tristes Amaryllidis iras atque superba pati -a. HOR. epod. 12, 13 mea cum saevis agitat (*i. increpat*) -a verbis: 'Inachia langues minus ac me' (PORPH. *ad l.* quod -o cum ea concumbam. *nota antecedere* quam malus undique membris crescit odor, *unde notionem sub II A descriptam latere suspiceris*). TIB. 1, 8, 69 oderunt . . . -a divi (*syn.* 75 fastus). SEN. dial. 2, 18, 2 *C. Caesar cuidam* qualis in concubitu esset uxor eius obiecit . . .; marito princeps et adulterium suum *narravit* et -um. PS. QVINT. decl. 14, 3 vanitatem -o despectuque captavit *meretrix* (*cf.* VVLG. Ezech. 16, 31 quasi meretrix -o augens pretium. *LXX et hebr. aliter*). TAC. ann. 11, 26 Messalina facilitate adulteriorum in -um versa. 11, 36 paribus lasciviis ad cupidinem et -a. APVL. met. 2, 5 minus morigeros *iuvenes* . . . -o in saxa et in pecua reformat *maga*. 10, 7 indignatus -o novercae iuvenis. PORPH. Hor. carm. 2, 12, 25 'cum flagrantia detorquet ad oscula cervicem' magnifice depinxit -um mulieris *eqs. al.* NEMES. ecl. 4, 50 qui tulerit Meroes -a lenta superbae. AVSON. 404, 33 tuique amantem . . . alto neglegis -o. MART. CAP. 7, 725 talia . . . spectat -a (fastigia *v. l.*) virgo, nec te curatori . . . ambit . . .? 9, 914 ne . . . Hymen . . . nostrum invehat (*i. increpet*) -um. *cum genetivo obiecti*: OV. epist. 15, 99 mihi cunctarum subeunt -a, postquam *eqs.* CVRT. 8, 3, 6 penitus haerens amor (*sc. erga uxorem*) -o praesentium (*sc. paelicum*) accensus est. PORPH. Hor. epod. 12, 8/9 cum ex -o tui penis languit. SORAN. p. 2, 13 (47) menstrua abundantia cum -o viri. *de bestiarum venere*: VARRO rust. 2, 7, 8 si -um saliendi est.

E *de senectute* (*v. etiam sub D*): MART. 2, 41, 3 postquam triste caput -a vispillonum et miseri meruit taedia carnificis. IVV. 4, 202 ut captatori moveat -a *senex*. TAC. hist. 1, 7 ipsa aetas Galbae irrisui ac -o erat assuetis iuventae Neronis. SVLP. SEV. chron. 1, 53, 7 quorum imbecillitas aut aetas -o victoribus fuit. ENNOD. opusc. 3, 37 p. 88, 38 cuius corporea soliditas et virtus animae imbecillitatem meam (*loquitur senex*) portavit sine -o. *metonymice*: APVL. met. 4, 7 tu . . . vitae dedecus primum et Orci -um solum (*increpatur anus*).

F *de spectandis, audiendis, legendis, discendis* (*adde structuras c. infinitivo sub I p. 315, 31 sqq. allatas*): **1** *i. q. satietas nimia, recusatio* (*accedit genet. obiecti l. 39. 40. 64. 67. p. 318, 16; cf. p. 318, 27*): **a** *de iis quae parum varietatis habent pro longitudine, de iteratione similium*: CIC. de orat. 3, 193 *pedum* vicissitudines efficient, ut neque ei satientur qui audient, -o similitudinis (QVINT. inst. 9, 3, 3 cotidiani ac semper eodem modo formati sermonis). PLIN. nat. 3, 28 Bracarum XXIIII civitates . . ., ex quibus . . . *sex* citra -um nominentur. QVINT. inst. 5, 14, 30 si *eloquentia* . . . et ex copia satietatem et ex similitudine -um tulerit (*syn.* contemptus, odium. *cf.* AQVILA rhet. 19). 9, 1, 21 ad levandum varietate -um (*cf.* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 41 p. 247, 33 propter -a varia . . . uti oratione debemus). PORPH. Hor. epist. 1, 20, 8 'in breve te cogi, cum plenus languet amator' . . . nec totum nec per ordinem recitari -o post cenam. ARNOB. nat. 3, 42 brevitatis et -ii causa satis haec est dixisse. FIRM. math. 6, 40, 3 in -o auribus constitutis et ista respuentibus dicta. HIL. op. hist. frg. 1, 7 ne . . . tot epistolis, tot synodis . . . frequenter iniectis pernicioso ante finem -o expleatur (*sc. volumen, an supplendum: lector?*). AMM. 21, 1, 14. VEG. mil. 3 pr. ne . . . -um nasceretur ex plurimis. HIER. epist. 33, 2 vix medium descripsi indicem et legentibus -um est. in Ezech. 7, 23 p. 270. AVG. in psalm. 91, 1 propter -um animorum eadem diverse varieque tractantur. 104, 26 ad elocutionis varietatem medentem -o. SVLP. SEV. dial. 1, 23, 8 PAVL. MED. vita Ambr. 19. MACR. sat. 5, 15, 14 in catalogo suo curavit Vergilius vitare -um. somn. 2, 12, 8. MART. CAP. 3, 263 ne minutiora nectendo -um superae beatitatis (*i. superorum*) incurram. *al.* VAL. CEM. hom. 1, 6 ne otiosis auribus -um pareret longa narratio. BOETH. herm. comm. sec. 6, 13 p. 453, 13 *al.* ENNOD. epist. 1, 22, 3 p. 34, 15 *al.* VEN. FORT. virt. Hil. 13, 37. 38 (*v. p. 313, 76*). *nota*: AVSON. 419, 27 ut haec *Domitianum* pagina (*sc. qua septemdecim consulatus continebantur*) fastorum suorum, immo -orum, fecerit insolentem ('*taedii quod afferebat legentibus fastos idem consul annorum omnium titulis praefixus' Souchay*). *nota genet. gerund.*: PS. AVG. quaest. test. I 95, 5 legendi. *personae*: MART. CAP. 7, 802 claudere . . . orsa, ne superum nostri capiant -a coetus. **b** *de studiis nimis exiguis, vilibus, pervulgatis*: SEN. contr. 10 praef. 1 *scholasticorum studia* leviter tacta delectant, contrectata et propius admota -o sunt. PLIN. nat. praef. 14 alia . . . ita multis prodita, ut in -um sint adducta. 10, 79 multa . . . omitto . . . -o parcens. 11, 4 ne legentes, quoniam ex his (*sc. quae ad insecta pertinent*) spernunt multa, etiam relata -o damnent (*cf.* 29, 28). SVET. gramm. 4 quae . . . omitti iam video desidia quorundam et infantia; non enim -o putem. TREB. trig. tyr. 31, 5 *tyrannos* in unum volumen idcirco contuli, ne de singulis, si singula quaeque narrarem, nascerentur indigna -a et ea, quae ferre lector non posset. FIRM. math. 1, 4, 13 prima litterarum signa cum quadam -ii aspernatione cognoscimus. 2, 4, 6 *v. p. 319, 51.* ZACCH. 1 praef. cum in contemptu *contradictionis gentilium* -um inutile . . . sit. MART. CAP. 9, 891 si -o respuuntur (*sc. Medicina et Architectura*). **c** *de eis quae quovis vitio cernentem, audientem, legentem offendunt*: CIC. epist. 2, 16, 2 nosti enim non modo stomachi mei . . ., sed etiam oculorum in hominum insolentium indignitate -um (*cf.* SEN. dial. 5, 35, 4 *l. 6*). LIV. 38, 50, 12 aurium -um aberat, quia . . . non in gloriam referebantur *res gestae* (TAC. dial. 19 novis eloquentiae itineribus opus est, per quae orator -um aurium effugiat. *cf.* QVINT. inst. 11, 1, 15 sui . . . iactatio . . . affert audientibus non -um modo, sed plerumque etiam odium). SEN. dial. 5, 35, 4 *oculi* non minus -o laborant . . .: macula offenduntur et sordibus *eqs.* SVET. Aug. 86, 2 cacozelos et antiquarios . . . pari -o sprevit. ENNOD. epist. 5, 3, 1 p. 155, 1 ne potioris dignatio ad paenitentiam redeat de abiuratione -ii (*i. ne paeniteat me, quod respiciens dignitatem tuam -um [sc. paginae rusticantis] vitandum censuerim*). CAES. AREL. suggest. p. 306 quod rusticissima suggestio mea eruditis auribus possit asperitatem ingerere vel -um generare. **d** *de lingua vernacula*: CIC. opt. gen. 18 quid . . . est eorum in orationibus e Graeco conversis -um, nullum quom sit in versibus? (fin. 1, 10 *quidam abhorrent* a Latinis . . . *miror*, unde hoc sit tam insolens domesticarum rerum -um). *cf.* SEN. epist. 58, 1 quae (*sc. res*) cum habuissent (*sc. nomina*), -o nostro perdidissent. quis autem ferret in egestate -um?

2 *de iudicio delicato* (*nota genet. obi. l. 27*): CIC. de orat. 1, 258 non tam ea quae recta essent probari quam quae prava -is adhaerescere. opt. gen. 12 sin . . . intellegentiam ponunt in audiendi -o. fin. 1, 5 rudem . . . esse omnino in nostris poetis aut inertissimae segnitiae est aut -ii delicatissimi (*cf. II F 1 d*). PS. HOR. sat. 1, 10, 7 ut esset opem qui ferre poetis antiquis posset contra -a nostra. epist. 2, 1, 215 spectatoris -a ferre superbi. SEN. epist. 58, 6 orationis etiam ad nostrum -um nitidae. QVINT. inst. 8, 3, 23 cum haec exercitatio . . . laboret incredibili verborum -o (*i. delicata electione*) ac sibi magnam partem sermonis absciderit. MART. 1, 3, 3 (*appellatur liber*) nescis dominae -a Romae: . . . nimium Martia turba sapit. PLIN. epist. 2, 5, 4 quotiens . . . ad -um legentium deliciasque respicio. 7, 12, 3 beneficio -i tui ipse laudabor. ARNOB. nat. 3, 15 hocine est illud -um vestrum, sapientia haec arrogans, qua despuitis nos ut rudes?

iuncturae: **1** *nominativus*: capit: MART. CAP. 7, 802. contingit: IVV. 14, 184 *cf. p. 314, 53.* est: OV. Ib. 427 *v. p. 316, 21.* CELS. 2, 7 cibi -um est. COLVM. 6, 8, 1 si solum -um est. CASSIOD. in psalm. 118, 125 *v. p. 314, 52.* *c. inf. v. p. 315, 34.* fit: CHIRON 155. incidit: PLIN. nat. 32, 43. increscit: CELS. 8, 4. inest: SEN. nat. 3, 18, 2. nascitur: TREB. trig. tyr. 31, 5 AVIEN. carm. ad Flav. 20 VEG. mil. 3 pr. obstat: PLIN. nat. 32, 80. subit: OV. epist. 15, 99 *cf. p. 317, 21.* SEN. epist. 24, 26 IVV. 14, 201. venit: OV. ars 2, 323 *v. p. 314, 21.* CHIRON 132.

2 *genetivus*: SYMM. epist. 1, 95, 1 quod nullas sumpsi litteras tuas . . . scio non fuisse -ii tui. *pendet ab adiect.*: -i plenus *i. fastidiens*: PLAVT. Mil. 1034 AMM. 18, 6, 7. *ab adverbio*: PLIN. nat. 28, 164 admiscent *urinae* nardum -ii gratia.

3 *dativus*: esse *v. p. 315, 17.* mederi: PLIN. nat. 32, 64 *ostrea*. AVG. in psalm. 104, 26 ad elocutionis varietatem medentem -o. occurrere: COLVM. 7, 3, 20. parcere: PLIN. nat. 10, 79 *v. p. 317, 72.* prodesse: PLIN. nat. 29, 79 allium. providere: HIER. in Ezech. 7, 23 p. 270. satisfacere: BOETH. herm. comm. sec. 4, 10 p. 251, 7.

4 *accusativus*: **a** *de eo qui fastidit*: agitare: IVST. 8, 4, 10. assumere: ARNOB. nat. 5, 25 *v. p. 315, 10.* debere: ENNOD. epist. 8, 5, 4 p. 204, 6 ne forte animus vester in occupationes publicas debeat de anagnostici prolixitate -um (*syn.* rancor). ferre (*alio sensu sub c*): VAL. FL. 4, 496 ferens -a visu. habere (*alio sensu sub b*): VOPISC. Car. 16, 8. *cf.* CASSIOD. in psalm. 43, 9 satietas quae nunquam novit habere -um. incurrere: MART. CAP. 3, 263. pati: (*cf. b*) CHIRON 244. sentire: PLIN. nat. 29, 100. sustinere: PELAGON. 408 HIER. epist. 21, 1, 5 *v. p. 316, 82.* 22, 39, 2. POMER. 1, 4, 1 ut nullum -um ex ipsa affluentium bonorum perceptione sustineant. **b** *de eo qui fastiditur*: ferre: CIC. Phil. 10, 18 HOR. epist. 2, 1, 215 NEMES. ecl. 4, 50 (*sim.*: SEN. epist. 58, 1 *supra l. 18*). habere: SEN. dial. 2, 6, 8 habent ista (*sc. moenia sim.*) hostile -um (vestigium *A in marg.*) *i. hostibus -o sunt. cf. 4 c.* pati: VERG. ecl. 2, 15. mereri: MART. 2, 41, 3 *cf. p. 317, 27.* **c** *de causis vel auctoribus -ii*: afferre: CIC. Mur. 21. COLVM. 5, 6, 3 -um bobus afferes. 6, 8, 1 solent . . . -a ciborum afferre vitiosa incrementa linguae. QVINT. inst. 11, 1, 15 SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 5 *v. p. 314, 64.* PAVL. MED. vita Ambr. 19. *nota*: RVT. NAM. 2, 5 saepe cibis affert serus -a finis. creare: COLVM. 8, 5, 23 PLIN. nat. 22, 109. facere: LIV. 3, 1, 7 SEN. epist. 94, 60 *v. p. 315, 5.* MACR. sat. 5, 22, 15. *accedit* de: SYMM. epist. 1, 82 haec . . . officia nullum faciunt de assiduitate -um. ferre: VERG. ecl. 4, 61 *p. 316, 77.* AMM. 21, 1, 14 extra calcem sermo decurrens lecturo. generare: DAMAS. Hier. epist. 35, 2, 1. gignere: PLIN. nat. 14, 99. habere: CIC. Tusc. 4, 23 *v. p. 314, 10* (*aliter sub b*). inicere: EVSTATH. Bas. hex. 8, 8 p. 956^B. movere: HOR. sat. 2, 4, 78 OV. Pont. 1, 10, 7 MART. 13, 17 IVV. 10, 202. parere: PLIN. nat. 12, 81. ARNOB. nat. 4, 17 ne . . . prolixitas -um audientiae pariat. 7, 44 AQVILA rhet. 19 SVLP. SEV. Mart. 1, 8. praestare: EPIST. Theoderici Cassiod. var. 2, 2, 1. suscitare: MART. CAP. 6, 705. **d** *de tollendo, levando, vitando -o* (*in enumeratione coniungo eiusdem stirpis composita*): abigere: PLIN. nat. 12, 81. 23, 161. abstergere: PLIN. nat. 20, 34 siser . . . stomachum excitat, -um absterget. *saepius*. detergere: COLVM. 8, 10, 5. auferre: PLIN. nat. 19, 127.

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

23, 10. decutere: PORPH. Hor. sat. 2, 2, 44. discutere: PLIN. nat. 23, 54 VEG. mulom. 4, 2, 8. excutere: SEN. epist. 119, 15 ARNOB. nat. 2, 42. deponere: CLAVD. 10, 31 ENNOD. epist. 4, 23. detrahere: PLIN. nat. 12, 155. effugere: SEN. dial. 9, 3, 6 TAC. dial. 19. expellere: ARNOB. nat. 7, 25. extundere: HOR. sat. 2, 2, 14. levare: QVINT. inst. 9, 1, 21. 9, 3, 3. allevare: HYMN. Ambros. 1, 1, 4. relevare: CIC. inv. 1, 25 COLVM. 10, 180. sublevare: ENNOD. opusc. 1, 34. mitigare: CIC. inv. 1, 25. perrumpere: HOR. epist. 1, 10, 25. purgare: PLIN. nat. 8, 101 *v. p. 315, 29.* solvere: AVIEN. carm. ad Flav. 23 suco . . . -a solvens. temperare: PLIN. nat. 24, 3. tollere: MAR. VICTORIN. defin. 17, 23. vincere: HOR. sat. 2, 6, 86 PLIN. nat. 25, 91. vitare: MACR. sat. 5, 15, 14.

5 *ablativus:* compleri: ZACCH. 1, 3. expleri: HIL. op. hist. frg. 1, 7 *cf. p. 317, 51.* efferri: CIC. Lael. 54. laborare: SEN. contr. 2, 1, 13 SEN. dial. 5, 35, 4 *oculi.* epist. 9, 22 QVINT. inst. 8, 3, 23. 12, 9, 7. urgeri: CELS. 2, 3. 3, 6.

6 *praepositiones:* ad: HOR. epod. 4, 12 *v. p. 314, 20* SEN. contr. 1, 2, 3 *v. p. 315, 42.* SEN. epist. 58, 6 *v. p. 318, 26.* citra: PLIN. nat. 3, 28. 32, 118. ex: SEN. epist. 89, 22 *v. p. 316, 24.* TERT. adv. Marc. 2, 4 *v. p. 314, 62.* PORPH. Hor. epod. 12, 8/9 *v. p. 317, 23.* in *c. accus.*: SEN. benef. 1, 12, 4 gregalia quoque poma et post paucos dies itura in -um delectant, si provenere maturius. epist. 78, 26 rerum naturam peragranti nunquam in -um veritas veniet (SCHOL. Hor. epist. 1, 10, 10 cui liba in -um venerant. AVG. gen. ad litt. imperf. 9 p. 481, 10 ut textus sermonis in -um non veniret). PLIN. nat. praef. 14 *adduci.* TAC. ann. 11, 26 *verti* (*v. p. 317, 12*). in *c. ablat.*: esse: PLIN. nat. 12, 91 *v. p. 316, 6.* TAC. dial. 18 vitio malignitatis humanae vetera semper in laude, praesentia in -o esse (*i. fastidiri*). *aliter, si recte traditur:* TERT. patient. 10 p. 15, 23 absolute . . . praecipitur malum malo non rependendum. quomodo id observabimus, si fastidientes (*excidit aliquid velut* quidem provocationis) in -o ultionis non erimus? (*i. ulcisci non fastidiemus*). constituere: FIRM. math. 6, 40, 3 in -o auribus constitutis. facere: ITALA deut. 17, 12 (Lugd.) homo qui fecerit in -o, ut non obaudiat sacerdoti (*ποιήσῃ ἐν ὑπερηφανίᾳ*, VVLG. superbierit). pro: OPTAT. 7, 5 p. 178, 2 regnum dei pro -o habuerunt.

structurae c. **genetivo** *exempla notabiliora (genet. obiecti v. sub I A p. 314, 42. 67. 78, sub II A p. 316, 4, II B 1 v. p. 316, 12, II B 2 p. 316, 63, II D p. 317, 20, II F 1 v. p. 317, 35, II F 2 p. 318, 27):* *genet. nominum quae corporis partes designant:* aurium: LIV. 38, 50, 12 TAC. dial. 19 *v. p. 318, 2.* stomachi (*cf.* CASS. FEL. 42 p. 96) — oculorum: CIC. epist. 2, 16, 2 *v. p. 317, 84.* *genet. causam -ii indicat:* COLVM. 10, 180 *lactuca* relevat longi -a morbi (*aliter p. 314, 21*). SVET. Tib. 10, 1 assiduitatis. PORPH. Hor. sat. 2, 2, 44 cruditatis. AVG. civ. 10, 8 p. 414 volatilibus castra (*sc. Iudaeorum in deserto*) completa et cupiditatis ardorem -o satietatis extinctum. *genet. gerundii definitive:* CIC. opt. gen. 12 audiendi *v. p. 318, 21.* *genet. temporis:* PETRON. 141, 6 si promiseris *stomacho* pro unius horae -o multorum bonorum pensationem. HIER. epist. 21, 2, 5 decem mensum *v. p. 316, 82.* *nota:* FIRM. math. 2, 4, 6 Graeci . . . in primis vestigiis constituti istum tractatum cum quodam dissimulationis -o reliquerunt (*i. dissimulantes -um?*).

accedunt praepositiones: circa: PLIN. paneg. 20, 3 nullum circa hospitia -um. de: SYMM. epist. 1, 82 *v. p. 318, 72.* in: CIC. epist. 2, 16, 2 *v. p. 317, 84.* PLIN. nat. 7, 41 *v. p. 316, 83.*

adiectivorum conspectus: *accedunt singulari:* altum: AVSON. 404, 33. ingenuum ac liberum: CIC. Brut. 236. insolens: CIC. fin. 1, 10. longum: PORPH. Hor. epist 1, 10, 16 (*plur. l. 61*). perniciosum: HIL. op. hist. frg. 1, 7. venale: SEN dial. 2, 15, 5. *accedunt plurali:* docta: PRVD. psych. 529. lenta: NEMES. ecl. 4, 50. longa: VERG. ecl. 4, 61 (*sing. l. 58*). mala: HOR. epist. 1, 10, 25. rancida: ENNOD. epist. 3, 11, 3. 4, 23. superba: VERG. ecl. 2, 15. tristia: COLVM. 10, 180.

synonyma: offensio (CIC. Tusc. 4, 23), satietas (CIC. Mur. 21 *et passim, opponitur* CASSIOD. in psalm. 43, 9 *p. 318, 56*), fatigatio (AVG.), taedium (VAL. MAX., taedia MART.), odium (QVINT. inst.), rancor (ENNOD.). *ad I A 4, I C, II D:* arrogantia (CIC. Phil. 11, 38. *cf. l. 70*), insolentia (CIC. de orat. 2, 209), superbia (CIC. rep. 48), contumacia (CIC. Lael. 54), vultus superbus (CVRT.), despectus (PS. QVINT.), contemptus (TERT.), supercilium (ARNOB.), arrogantia, typhus, elatio (ARNOB.), sanna typhi (MART. CAP.). *ad I B, II F 2:* acerbitas (SVET.), deliciae (PLIN. epist.). *ad II B:* aversiones stomachorum (ARNOB.), nausea (VEG. mulom.), horror ciborum (CAEL. AVR.). *iungitur* cruditas *p. 316, 34.*

annominationes: facetiae FAV. or. frg. Gell. 15, 8, 2. fastus (-i) AVSON. 419, 27.

opp.: desiderium (LIV.). *ad II B 1:* cupiditas, fames, cibi appetentia, aviditas cibi.

deriv.: fastidire(?), fastidiosus. *Ammann*

fastīgātio, -ōnis *f. a* fastigare. *fere i. q. ἔγκλισις, declivitas cf.* fastigium *I C.* PLIN. nat. 17, 106 calami exacutio medullam ne nudet, tamen (*fort.* tantum *scrib.*) tenui fistula detegat. -o levi descendat cuneo tribus non ampliore digitis. APVL. flor. 9 p. 35 fabricatum *Hippiam* . . . ampullam . . . recta -e cylaulae (cymulae *Helm*).

fastīgātus (*prius, ut videtur, formatum quam* fastigare) *vide p. 324, 68.*

fastīgio *v.* fastigo.

fastīgiōsum sublime elatum GLOSS. *ex lib. gloss.*

[x]**fastīgium,** -ii *n.* [*a* fastigare, -ari *ductum esse videtur. Th.*]. *scribitur* fastidium LIB. pontif. p. 52, 10. 53, 1, 10 *al.* *significat altas vel summas partes alicuius rei:* GLOSS. res alta vel summa pars aedificii. culmen altitudo sublimitas, culmen altitudo. culmen. summitas, nobilitas generis. *ἄκρον.* -a excelsae sedes. capita culmina summa montium. excelsa sedis aut pars summa par⟨ie⟩tis. *de scriptura variante inter* fastidium *et* -um *v. p. 313, 80sqq.*

I *proprie de re corporea:*

A ***summum culmen, summitas, sublimitas:*** **1** *de operum vel aedificiorum variorum generibus:* PAVL. FEST. p. 88 -um aedificii summum. GLOSS. *ὀροφή. ἀέτωμα. πέτασος.* pinnaculum templi maiestate(?) pi⟨nn⟩aculum. **a** *de habitationibus, domiciliis:* *α indicatur genus aedificii, plerumque genetivo:* CIC. de orat. 3, 180 Capitoli -um illud et ceterarum aedium non venustas, sed necessitas ipsa fabricata est (VAL. MAX. 6, 9, 5 in Capitolino -o. TAC. hist. 3, 71 sustinentes -um aquilae *Capitolii.* ann. 12, 64 -o Capitolii examen apium insedit. GELL. 2, 10, 2 aream Capitolinam deprimere, ut pluribus gradibus in aedem conscenderetur suggestusque pro -ii magnitudine altior fieret. PS. AVR. VICT. epit. 13, 10. *cf.* LIV. 35, 10, 12 clipea inaurata in -o Iovis aedis posuerunt. 35, 41, 10 in cella Iovis supra -um aediculae. VITR. 3, 2, 2 supraque *columnas aedis* -um symmetria . . . collocatum. 3, 2, 4 *amphiprostylos aedis Iovis et Fauni* habet . . . columnas et -um. 3, 3, 5 ornanturque . . . earum *aedium* -a Tuscanico more. 3, 5, 12. 13. 4, 3, 8. 4, 7, 5 *al.* PLIN. nat. 35, 154. 36, 13. SVET. Aug. 91, 2 TERT. spect. 8 ACT. Arv. a. 183 I 22 CORP. III 9768[?]. V 1829. 7614. X 531). CIC. de orat. 3, 180 utilitatem templi -ii dignitas consecuta est (PROP. 2, 31, 11 OV. met. 15, 672 fast. 5, 559 LIV. 37, 3, 2. 40, 2, 3 OBSEQ. 1. 5 FEST. p. 274 PLIN. nat. 22, 44 *al.*). div. 1, 16 cum Summanus in -o Iovis optumi maxumi . . . e caelo ictus esset. ad Q. fr. 3, 1, 14 conclavia . . . esse multorum -orum. VERG. Aen. 1, 438 urbis (CLAVD. 5, 58. 24, 134). 2, 302 tecti (2, 444. 458 summi . . . culminis. 2, 758. 8, 366. VITR. 2, 1, 3. STAT. Theb. 10, 746 CARM. epigr. 909, 1). 8, 491 *domus* (SEN. epist. 122, 8 PLIN. nat. 36, 187 VAL. FL. 2, 235 SVET. Iul. 81, 3 Claud. 17, 3 FLOR. epit. 4, 2, 91 AMM. 17, 7, 6 HIL. in Matth. 25, 5 PAVL. PETRIC. Mart. 5, 230 CASSIOD. in psalm. 101, 8 IORD. Get. 42, 220). OV. met. 1, 373 *delubrorum* (PLIN. nat. 28, 16). 2, 3 *regiae Solis* (SEN. Phaedr. 384). VITR. 5, 6, 9 tragicae *scaenae* deformantur columnis et -is et signis reliquisque regalibus rebus. SEN. Tro. 1069 turris (AMM. 21, 12, 10). nat. 6, 9, 3 *civitatis* (IVST. 18, 4, 12). dial. 11, 9, 2 cenationum. epist. 89, 21 villarum. 90, 17 *cratis.* CVRT. 7, 3, 8 aedificiorum. PLIN. nat. 37, 14 *musaei ex margaritis.* STAT. silv. 1, 5, 42 effulgent camerae, vario -a vitro . . . nitent (EVSTATH. Bas. hex. 3, 4 p. 893[D]). SVET. Cal. 37, 1 basilicae. Nero 12, 1 prosceni. GELL. 13, 25 (24), 1 fori Traiani. AVSON. Mos. 312 conditor hic forsan fuerit Ptolemaidos aulae Dinochares, quadro cui in -a cono surgit . . . pyramis. MART. CAP. 1, 10 adytorum. HIST. Apoll. 3 portae (4). *β genere aedificii non accuratius indicato:* CIC. Phil 2, 110 ut haberet *Caesar* pulvinar, simulacrum, -um (*sc. ut dei in templis*), flaminem (2, 111). off. 3, 33 (*in imagine*) operi incohato, prope tamen absoluto, tamquam -um imponimus (QVINT. inst. 1 pr. 4). VERG. Aen. 9, 406 *dona* suspendive tholo aut sacra ad -a fixi. OV. Ib. 365 *iuvenum* -a vultus, bracchia Pisaeae sustinuere fores. VITR. 4, 2, 2 antiqui fabri quodam in loco aedificantes . . . inter tigna struxerunt supraque coronas et -a . . . ornaverunt. 4, 2, 5 in -is ⟨mutulos aut⟩ denticulos fieri *eqs.* 7, 5, 2 ut *antiqui pictores* . . . aedificiorum figuras, columnarum et -orum eminentes proiecturas imitarentur in *parietibus.* 7, 5, 3. 4. 5. 6 qui . . . supra tegularum tecta potest habere . . . -orum explicationes? PLIN. nat. 36, 6 tantas moles in privatam domum trahi praeter fictilia deorum -a. VAL. FL. 3, 62 super foribus Bellona . . . adstitit . . . pulsans -a. STAT. silv. 1, 2, 152 innumeris -a nixa columnis. 1, 3, 10 Venus Idaliis unxit -a sucis. VOPISC. Tac. 17, 5 imago Apollinis . . . ex summo -o in lectulo posita. ARNOB. nat. 2, 12 ex altissimi culminis se rursum praecipitasse -o *Simonem* (*nisi est de monte intellegendum*). CARM. epigr. 295, 5 Romani proles excitat -a tectis. INSCR. christ. Rossi II p. 170, 26, 21 fundamenta erecta usque ad -a. *cf. in metaphora* MART. CAP. 5, 508 *eloquentiae* Cicero duo quasi fundamenta, duo dicit esse -a . . . -a vero sunt copiose ornateque dicere. **b** *de muris et partibus murorum:* VERG. Aen. 9, 565 taedas alii ad -a iactant. SEN. Tro. 652 *Astyanactem* celsa per -a missum. CVRT. 4, 6, 22 moenium (ARNOB. nat. 2, 17). 5, 1, 31 munimenti. 9, 4, 30 *muri* (VAL. FL. 2, 553 STAT. Theb. 11, 356 VEG. mil. 4, 30. *cf. Thes. gloss. s. v.* pinna). STAT. Theb. 10, 528. 535. 870. 921 Ogygiae . . . turris *moenibus impositae* (TAC. hist. 5, 11 conspicuo . . . -o turris. AVSON. 298, 13 *murorum species* sic turribus altis ardua ut aërias intrent -a nubes. AMM. 19, 5, 1). 12, 705. VVLG. II reg. 18, 24 *speculator* erat in -o portae super murum. *de molibus:* CVRT. 4, 2, 8 *undae* summi operis -o superfusae (LVCAN. 2, 684 molis. AMM. 19, 6, 6). CVRT. 5, 1, 28 crepidinis.

2 *de aliis rebus manu factis, instrumentis:* LVCR. 4, 429

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

porticus . . . cum tota videtur, paulatim trahit angusti -a coni. 5, 1265 mucronum. LYGD. 1, 11 chartae. LIV. 44, 9, 8 cum armati superstantes *testudini* subissent, propugnatoribus muri -o altitudinis aequabantur (VITR. 10, 13, 6). PLIN. nat 16, 200 trabs . . . e larice longa pedes CXX bipedali crassitudine aequalis, quo intellegebatur vix credibilis reliqua altitudo -um ad cacumen aestimantibus. 36, 69 -um *obelisci* addere auratum. STAT. Theb. 10, 600 lucis (SCHOL. *ad l.* summum culmen exortae flammae). APVL. met. 2, 4 pilae volubilis instabile -um. OPT. PORF. carm. 20^b, 7 (*de carmine in figuram organi composito*) ultima postremo donec -a tota ascensu iugi cumulato limite claudat *Clio*. FIRM. err. 24, 2 veli *templi*. HIL. in Matth. 22, 2 (*in imagine*) lapis . . . ab aedificantibus improbatus et in -um angularis erectus. VVLG. Hebr. 11, 21 adoravit -um virgae *Iacob* (*cf.* PS. PRIMAS. in Hebr. p. 766^B per -um . . . id est summitatem virgae *sequente interpretatione allegorica*. PAVL. NOL. carm. 19, 633 geminae . . . in utraque virgae ut diducta pari -a fine supinant). PASS. Mar. Iac. 6 p. 53 ostensum est . . . mihi . . . tribunalis excelsi et candidi nimium sublime -um. *nota de altari*: LIB. pontif. p. 52, 10 *posuit Silvester* -dium argenteum battutilem (p. 53, 1. 10. 98, 9).

3 *de rebus naturae*: **a** *de montibus, collibus*: α *culmen, altitudo*: CAES. Gall. 7, 69, 4 colles . . . pari altitudinis -o oppidum cingebant. HIRT. Gall. 8, 14, 4 *planities iugi* declivi -o duobus ab lateribus muniebatur. 8, 41, 5 extruitur agger . . . quae superaret -um fontis. BELL. Alex. 72 tumulus . . . naturalis . . . excelsiore undique -o sustinet murum. LIV. 36, 24, 8 *rupes* -o altitudinis par (*an pari? cf. supra l. 21*), media valle velut abrupta ab arce erat. CVRT. 6, 6, 29 stipitibus cumulatis -um montis aequatum est (SIL. 5, 488 STAT. silv. 3, 1, 93 CLAVD. rapt. Pros. 3, 383. APVL. met. 7, 24 *coniecit Brant, sed codd. recte* vestigium). 8, 11, 6 petra non ut pleraeque modicis ac mollibus clivis in sublime -um crescit. APVL. Socr. 8 p. 139 ⟨decem⟩ stadia altitudo -ii *Olympi* non aequiperat. AVIEN. orb. terr. 952 erigitur celsa in -a . . . Sinope. 1025. 1084. 1148. ora 92 moles . . . celsa saxei -i. 227. 516. 639 scrupeo -o. 646 tanto -o in usque celsa nubium subducitur *Solis columna*. CYPR. GALL. gen. 749 collis. CORIPP. Iob. 3, 217 *cf.* ARNOB. nat. 2, 12 *p. 320, 67*. β *collis humilis*: CVRT. 4, 9, 10 si qua campi eminebant, iussit aequari totumque -um extendi. STAT. Theb. 6, 260 sinuataque caespite vivo mollia non subitis augent -a clivis *campum inclusum*. 7, 132 *Mars* sacrae circum -a vallis turbine praevectus. **b** *de mundo, caelo*: MANIL. 1, 534 haec sunt -a mundi (3, 216 *de septentrione*). 2, 510 *Capricornus* auribus . . . captat -a Cancri. 2, 881 quae *regio* fulgentis sequitur -a caeli proxima (3, 506. PLIN. nat. 2, 212 *mundo* a meridiano caeli -o vergente in occasum. STAT. Ach. 1, 619. *cf.* RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 64^B [*tropice*:] non aliud esse amoris vim nisi quae animam de terris ad -a caeli celsa perducat). 3, 625 Cancer ad aestivae fulget -a zonae. 4, 254 (*ad Capricornum*) retrahis ductas summa ad -a noctes. 5, 11 cum . . . summum contigerim sua per -a culmen. GERM. 478 *in Cancro* habet *Titan* . . . cursus -a summa. PLIN. nat. 2, 178 assurgens -um curvatur. APVL. Socr. 4 p. 127 cum . . . habitacula summa *deorum* ab infimis tanta intercapedo -ii dispescat. flor. 2 p. 8 hiemis (*i. Boreae, septentrionis, tempestatis, ut videtur*). mund. 33 in mundano -o, quem Graeci uranon vocant. MACR. somn. 1, 1, 8 immortalium animarum sedes . . . in ipso consummati operis -o locavit *Cicero*. CARM. epigr. 709, 13 (*ca. a. 542*) *Flavianus episcopus* corde lustrans abdita cuncta -a poli.

4 *de animantibus et eis, quae terra procreat*: **a** *de hominibus deis statuis partibusque corporis*: LVCR. 4, 827 -a posse surarum ac feminum pedibus fundata plicari. LACT. opif. 10, 4 superciliorum -a pilis brevibus adornata. 10, 23 digitorum. MAR. VICTORIN. gramm. VI 34, 10 f litteram imum labium superis imprimentes dentibus reflexa ad palati -um lingua leni spiramine. AVSON. 290, 17 (*in imagine*) *Capua* comere . . . paribus (*sc. ac Roma*) potuit -a conis. AVG. vera relig. 38, 71 per -um huius corporis, id est per hos oculos. **b** *de partibus vel rebus animalium*: PLIN. nat. 10, 145 aquatilium *animalium ova* rotunda, reliqua fere -o cacuminata. 11, 124 *dammarum cornua* in leve -um exacuta. **c** *de arboribus, herbis, floribus*: PLIN. nat. 16, 141 meta (*i. quoddam genus cupressi*) in -um convoluta. SOL. 46, 4 quod folium *Mediae arboris* aculeatum spinulentis -is hispida turgescat. AVSON. 361, 27 *rosa* aperit primi -a celsa obelisci mucronem absolvens.

B ***ima altitudo***: VERG. georg. 2, 288 forsitan et scrobibus quae sint -a quaeras (SERV. *ad l.* -um et summae et imae partis possumus dicere. auct. -a infimas altitudines dixit. *cf.* NON. p. 302. 463 SERV. Aen. 1, 58. 438. 2, 758 GLOSS. V 568, 52 COMMENT. Lucan. 4, 296 ADNOT. Lucan. 4, 296 GLOSS. V 199, 1).

C ***declivitas, ἔγκλισις***: **1** *agrorum, locorum, rerum terrenarum*: CAES. Gall. 7, 73, 5 scrobes trium in altitudinem pedum fodiebantur paulatim angustiore ad infimum -o. 7, 85, 4 iniquum loci ad declivitatem -um magnum habet momentum. civ. 1, 45, 5 declivis locus leni (*Pluygers*, tenui *codd.*) -o vergebat in longitudinem. 2, 24, 3 iugum . . . paulo leniore -o ab ea parte, quae ad Vticam vergit. VARRO rust. 1, 14, 2 *fossa* -um habet. LIV. 1, 38, 6 cloacis -o in Tiberim ductis. 25, 36, 7 omnia -o leni subvexa. 27, 18, 6 suberat . . . altera inferior summissa -o planities (CVRT. 6, 6, 23). 44, 5, 3 per proclive sumpto -o *inviorum*. VITR. 7, 1, 4 cum ea *pavimenta* extructa fuerint et -a sua extructiones habuerint. 7, 1, 6 pavimentum . . . struatur -um habens (8, 5, 1). 7, 1, 7. 8, 5, 3 si erit -um *chorobati* magnum facilior erit decursus aquae. 8, 6, 3 uti specus fodiantur sub terra librenturque ad -um. 8, 6, 6 habebunt *decursus et circumductiones et ventres fistularum* a capitibus ad moenia -ii libramenta. SEN. dial. 2, 1, 2 quae *oculis ex longinquo contuentibus* praecipitia ex intervallo apparebant, redit lene -um. MELA 1, 102 mollibusque -is *Pontus* donec angustos utrimque angulos faciat inflectitur. 3, 74 *Arabicus sinus* quodam -o minus ac minus latus et quo magis penetrat angustior. **2** *rerum corporearum*: CAES. civ. 2, 10, 3 *columellas* inter se capreolis molli -o coniungunt. 2, 11, 1 quidquid incidit -o musculi elabitur. LIV. 9, 40, 2 summum *scutum* latius . . . -o aequali; ad imum cuneatior (*sc. forma*). 44, 9, 9 testudini iniecta *tela* imbris in modum lubrico -o innoxia ad imum labebantur. VITR. 5, 9, 7 tubuli . . . inclinati -o in cloacas. PLIN. nat. 16, 158 *calamus* leni -o tenuatur in cacumina.

D ***altitudo superficiei*** *aquae vel terrae*: SEN. nat 3, 28, 4 *aquae maris* aequo terris -o ascendunt (ascendet *codd.*). CVRT. 4, 2, 19 iamque a fundo maris in altitudinem modicam opus creverat, nondum tamen aquae -um aequabat. 6, 4, 19 *Hyrcaniae* -um . . . perpetua valle submittitur. 8, 2, 23 coeuntibus aquis ex superiore -o in vallem. 8, 9, 3 (*de India*) quae austrum accipiunt, in altius terrae -um excedunt. 8, 10, 31 agger aequaverat summae -um terrae. 9, 9, 19 inaequale terrae -um occupaverant undae. LVCAN. 4, 296 puteusque cavati montis ad irrigui premitur -a campi (*minus apte de ima altitudine sumunt* COMMENT. Lucan. ADNOT. Lucan. GLOSS. V 199, 1). *cf. de generibus agrorum*: VARRO rust. 1, 6, 2 e quibus tribus -is simplicibus (*sc. campestri collino montano*) . . . alia cultura aptior quam summis. 1, 6, 5. 6. 1, 20, 5.

II *translate de re incorporea*:

A ***summum culmen, summus status***: **1** *absolute*: **a** *de animantibus*: α *generatim*: NEP. Att. 10, 2 ut modo hi, modo illi in summo essent aut -o aut periculo. 14, 2 *ut* pari . . . -o steterit *Atticus* in utraque fortuna. LIV. 3, 35, 9 *deiectis honore* aliis eiusdem -ii civibus (TAC. ann. 2, 84). 27, 19, 6 cuius miraculo nominis (*sc. regii*) alii mortales stuperent, id ex tam alto -o aspernantis *animi Scipionis* . . . 27, 31, 6 *Philippus* summittendo se in privatum -um quo minus conspectus, eo solutior erat. 38, 52, 11 ad id -um . . . P. Scipionem . . . pervenisse, ut (VELL. 2, 15, 2. *cf.* LIV. 44, 1, 11 venerit). MANIL. 2, 813 haec tutela decet -a summa. 4, 544 *Erigone* alta per imperium tribuit -a summum. VELL. 2, 30, 3 *Pompeium* per tot extraordinaria imperia in summum -um evectum (*Heinsius*, vectum *AP.* 2, 56, 3. 2, 116, 4 CVRT. 4, 14, 20). 2, 40, 4 *Pompei* -um tantis auctibus fortuna extulit, ut (TAC. ann. 12, 42). 2, 65, 1 in quod iam emersissent -um *Pompeianae partes*. 2, 109, 1 corpus suum custodientium imperium . . . in eminens et nostro quoque imperio timendum perduxit -um *Maroboduus*. 2, 131, 1 quidquid numinum hanc Romani imperii molem in amplissimum terrarum orbis -um extulit. VAL. MAX. 1, 6, 12 opes *Pompei* privato -o excelsiores. 2, 6, 17 quidquid . . . in excelso -o positum est, humili et trita consuetudine . . . vacuum esse convenit (SEN. epist. 76, 31 CVRT. 6, 9, 22 PLIN. nat. 1 praef. 11). SEN. clem. 1, 8, 3 nec magis illis *diis* descendere datum est quam tibi, tu item -o tuo affixus es. benef. 4, 21, 6 descendit e -o (dial. 9, 10, 6 multi . . . sunt, quibus necessario haerendum sit in -o suo, ex quo non possunt nisi cadendo descendere. 10, 4, 1 QVINT. decl. 267 p. 91). 6, 30, 3 monstrabo tibi cuius rei inopia laborent magna -a. nat. 3 praef. 9 *alia* ex -o suo nullas habitura reliquias *deus* iactat. 4 praef. 22 Pompeium Lepidumque ex maximo -o . . . ad extrema deiectos (epist. 47, 18 de -o). dial. 4, 21, 7 (*ad felicem*) non pro -o te tuo metiris; ipse te proicis. 6, 4, 4 in summo -o collocatos (TAC. hist. 1, 15 PLIN. epist. 1, 7, 1). 6, 20, 4 exigui temporis adiectio -o illum *Pompeium* suo depulit. 7, 25, 4 sublimi -o coniunge . . . praecipitem mutationem. epist. 94, 73 beatos in . . . invidioso -o . . . trementes. 108, 13 *Attalum* sublimem altioremque humano -o. CVRT. 4, 7, 8 haud contentus mortali -o *Alexander*. 6, 9, 22 patrem in idem -um . . . admovi. 9, 2, 28 humanum -um excedites. 9, 10, 24 animo super humanum -um elato. COLVM. 1 praef. 29 summum . . . culmen affectantes satis honeste vel in secundo -o conspiciemur. TAC. ann. 1, 14 *Tiberius* muliebre (*i. Augustae*) -um in deminutionem sui accipiens. 3, 29 initia -ii Caesaribus erant. 3, 73 pulcherrimo populi Romani -o. 12, 11. 15, 74 mortale -o egresso. *al. passim*. β *spectatur certi -ii genus*: LIV. 2, 27, 6 cui *centurioni* curatio altior -o suo data esset. 35, 12, 10 ex altiore -o rex quam tyrannus detractus (37, 45, 18 regum maiestatem difficilius ab summo -o ad medium detrahi. SEN. suas. 1, 9. VAL. MAX. 5, 1 ext. 1 *Alexandro* gregarii militis incolumitas proprio -o carior erat. SEN. clem. 1, 21, 2 CVRT. 3, 13, 12. 4, 1, 16. 17 TAC. ann. 6, 32. 11, 10. 15, 1 LACT. ira 23, 10 IVST. 11, 15, 14). TAC. ann. 3, 56 (*de tribunicia potestate*) id summi -ii vocabulum Augustus repperit. 13, 17 familia *Neronis* summum ad -um (*i. imperium*) genita (14, 54. 15, 65 PLIN. paneg 61, 2 LACT. mort. pers. 18, 3. 10 EVTR. 7, 8. 10, 2, 3). PLIN. epist. 2, 1, 2 perfunctus est tertio consulatu, ut summum -um privati hominis impleret. SYMM. epist. 1, 58 quam

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bene urbana opera novis -is excitabam. CLAVD. 22, 313 sumenda tibi -a (*sc. consulatus*) vitas. SACR. Leon. p. 433 neque nos oblectent praerogativa -ii (*sc. sacerdotii*). ENNOD. opusc. 2, 25 claros ad haec -a (*sc. sacerdotii*) erigit *apex dignitatis* (2, 47). CASSIOD. var. 6, 23, 4 inter haec praeclara -a optimum esse iudicem decet. CARM. epigr. 709, 2 (*ca. a. 542*) *Flavianus* casto pollens corpore, summi -ii arce liliis ceu vernantibus artus conservans ab albo. *nota*: NOVELL. Iust. 11, 1 cum in antiquis temporibus Sirmii praefectura fuerat constituta ibique omne fuerat Illyrici -um tam in civilibus quam in episcopalibus causis. 75, 1 *volumus* appellationes omnes ad tuum -um tuamque sedem remittantur. CARM. epigr. 856, 10 *de privigno*: qui pietate sua coleret -a nostra. **b** *de rebus*: SEN. suas. 2, 3 ingentium imperiorum magna -a ... collapsa sunt. SEN. epist. 92, 26 e -o suo deiecta virtus. 111, 4 *animus* philosophiam a -o suo deducit in planum. PLIN. nat. 30, 2 *magice* in tantum -ii adolevit, ut hodieque etiam in magna parte gentium praevaleat. QVINT. inst. 2, 17, 3 *rhetoricen* in tam sublime -um ... sine arte venisse. 12, 11, 26 poesis ab Homero et Vergilio tantum -um accepit et eloquentia a Demosthene atque Cicerone. TERT. anim. 33 volo iudicii ... divini iustitiam ... recensere, si non sublimiore -o praesidet humana censura. LACT. inst. 6, 23, 39 quod continentiae genus quasi -um est omnium consummatioque virtutum. 6, 24, 30 quae summum -um virtuti et iustitiae imponerent. EVTR. 10, 8, 1 urbem nominis sui ad tantum -um evehere. MVTIAN. Chrysost. hom 1 p. 240 cum de natura humana disserimus et -um habentia loquimur et submissa.

2 *cum genetivo vel attributo*: **a** *variarum rerum* (*hominis infra l. 58*): *α rerum*: LIV. 6, 20, 8 cum *Manlius* ea ..., quae bello gesta essent, pro -o rerum ... memorasset (MANIL. 1, 42 IVV. 3, 39 PANEG. 2 [10], 3, 3 CASSIOD. var. 6, 18, 3). GRATT. 282 neque *canis* emeritae servat -a laudis. VAL. MAX. 1, 7, 2 *Caesarem et Augustum* divinitatis -o coniunctos. 2, 10 praef. censura ... sine tribunalium -o ... potens. 5, 6, 4 res publica ... ad summum imperii -um excessit (IVST. 41, 6, 2 EVTR. 8, 12, 1 AVG. civ. 22, 6 p. 562). SEN. epist. 84, 13 dignitatis (TERT. idol. 18 EPIPHAN. Hier. epist. 51, 4, 5). CVRT. 3, 12, 25 praeteritae fortunae (PANEG. 3 [11], 7, 5 AMM. 14, 11, 29). 6, 8, 7 magnitudinis. 10, 6, 20 Alexandri fortuna tantique regni -um. QVINT. inst. 12, 1, 20 eloquentiae. TERT. idol. 18 potestatis (PANEG. 6 [7], 6, 1 AMBR. hex. 3, 11, 48. *cf.* GREG. M. moral. 26, 44 potentiae). nat. 1, 10 maiestatis *deorum* (apol. 10 *cod. Fuld., alii* vestigia. *cf.* PANEG. 7 [6], 3, 3 *de felicitate*). CENS. 1, 6 virtutum (FIRM. err. 21, 5 RVFIN. patr. 10, 1). ARNOB. nat. 1, 23 summi[s] culmini[bu]s. 4, 11 nominis *deorum* (EPIST. pontif. 346 [*a. 418*] Migne 20, 683^{A} *papae*). IVVENC. 3, 514 vitae. AVSON. 419, 45 auditorii sacri. Mos. 413 veri honoris. AMBR. Iac. 2, 9, 40 meritorum (SEDVL. op. pasch. 3, 24 p. 250). HEGES. 5, 22, 2 pietatis (PETR. CHRYS. serm. 38 p. 307^{C}). PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 9, 2 studiorum. RVFIN. hist. mon. 1 p. 391^{A} perfectionis (p. 395^{D} ENNOD. opusc. 3, 102) apol. 2, 29 fidei. epist. Clement. 8 totius boni. Orig. in cant. 3 p. 180^{C} caritatis. PRVD. ham. 437 famae. CLAVD. 28, 41 summi ... iuris. ZACCH. 3, 2 munerum divinorum. COD. Theod. 6, 35, 5 promotionum (12, 1, 121). PETR. CHRYS. serm. 22 p. 262^{B} virginitatis. 76 p. 416^{B} ecclesiae (ENNOD. dict. 2, 10 CASSIOD. in psalm. 101, 8). POMER. 1, 8 divinae contemplationis. 3, 7 castitatis. VAL. CEM. epist. p. 758^{A} gradum coniunctorum nominum -o transcendit animarum *Philemo*. SALV. gub. 4, 26 praecipitantes -a nobilium matrimoniorum in cubilia obscena servarum. ENNOD. dict. 20, 6 execrandi erroris. COD. Iust. de cod. comp. 1 tanto -o laborum sufficientes Iohannem ... Leontium. EVGIPP. epist. 5 tui operis. CARM. epigr. Engström 218, 4 generis. *β hominis*: AVSON. 419, 33 in tanti te ... oratoris -um ... attollis. *γ de malis rebus*: AVG. serm. ed. Mai 85, 1 inimicae virtutis. ENNOD. epist. 5, 17 delictorum. APRING. in apoc. 20, 7 elevationis. **b** *magistratus officii imperii*: LIV. 6, 38, 13 dictaturae. 7, 22, 9 nullius honoris -um non aequabat *C. Marcius* (PS. QVINT. decl. 3, 15 honoris *tribuni militum*. *cf.* COD. Theod. 7, 4, 1 SIDON. epist. 2, 3, 1 CASSIOD. var. 5, 40, 7). VAL. MAX. 3, 4, 1 maiestatis, *sc. regni* (IVST. 1, 1, 1. 13, 1, 5 AMM. 20, 5, 6). 4, 1, 1 magistratus. CVRT. 6, 6, 2 Persicae regiae. PLIN. paneg. 93, 2 consulatus. SPART. Hadr. 8, 7 senatus. LACT. mort. pers. 2, 7 imperii. IVST. 25, 4, 1 regni (CASSIOD. var. 10, 32, 3). AVSON 419, 4 sedes honoris, sella curulis, gloriosa pompis imperialis officii, in cuius me -o ... posuisti. AMBR. hex. 1, 2, 6 tyrannidis. CLAVD. 1, 58 summi ... iuris (*i. consulatus*). carm. min. 25, 67 summae ... sedis. COD. Theod. 6, 6, 1 (*a. 382*) dignitatum *i. magistratuum* (ENNOD. epist. 4, 7, 3 CASSIOD. var. 2, 2, 1 CORP. VI 32051). 7, 4, 1 praefecturae (COD. Iust. 2, 12, 25 praetorianae vel urbanae praefecturae). PETR. CHRYS. serm. 29 p. 281^{C} apostolatus. SIDON. epist. 7, 4, 2 sacerdotii. ALC. AVIT. epist. 23 culminis. CASSIOD. var. 4, 25, 1 sacri ordinis. SEN. clem. 1, 26, 5 principis (SVET. Cal. 22, 2 SPART. Hadr. 20, 1) TAC. ann. 14, 47 imperatoris. SVET. Cal. 22, 2 regum. TERT. castit. 4 apostoli. PRVD. c. Symm. 2, 424 summorum procerum. CASSIOD. var. 6, 8, 1 iudicis. VELL. 1, 11, 6 (*de consulatu*) principale (2, 128, 1. *cf. de imperio*: LACT. mort. pers. 4, 2 PS. LACT. inst. interpol. 7, 26 p. 668). 2, 69, 1 consulare (SCHOL. Cic. Bob. p. 161, 26 St. NOVELL. Valent. 11, 2 NOVELL. Iust. 62, 2, 1). VAL. MAX. 1, 6, 1 regium (5, 1, 1f SEN. epist. 74, 28 CVRT. 10, 10, 14. *cf.* AMBR. hex. 5, 18, 60 regale. RVFIN. hist. 11, 18 *cf. p. 313, 81* VEREC. in cant. 7, 1 MVTIAN. Chrysost. hom. 26, 3 FACVND. defens. 12, 5 p. 850^{B}). TAC. ann. 4, 40 equestre. 14, 61 imperatorio (CAPITOL. Pius 6, 4. *cf.* IOH. BICL. chron. II p. 214, 574, 2 imperiali. NOVELL. Iust. 35, 2 ISID. Goth. 31 chron. II p. 279). CAPITOL. Aur. 6, 3 aulico. PETR. CHRYS. serm. 108 p. 500^{A} sacerdotale. ENNOD. opusc. 2, 110 pontificale. *cf.* TERT. resurr. 55 p. 115 angelicum (HIER. epist. 12, 2 archangelico).

B *caput, summa*: VERG. Aen. 1, 342 longa est iniuria, longae ambages; sed summa sequar -a rerum (SERV. *ad l.* primordia. GLOSS. IV 411, 26 verba summatim exposita). MAR. VICTORIN. gramm. VI 100, 4 decursis metrorum per novem species -is. COMM. apol. 523 ego non tota, sed summa -a carpo. HIER. hom. Orig. in Luc. 16 -um et ut ita dicam culmen super his, quae iactabantur de Iesu, ... sermo Simeonis fuit. AVG. civ. 5, 26 p. 240 D. cetera ... vitae huius vel -a vel subsidia, sicut ipsum mundum lucem auras *eqs.* ZACCH. 2, 4 p. 1113^{B} libatis -is totam lucem in parte luminis intueri et utrumque brevi expositione percurrere. 2, 19 p. 1144^{B} ut totius credulitatis corpus amplectens sacramentorum enumeres -a divinorum. PRISC. Anast. 148 concipiens tua ... plurima facta ... non possum verbis ... proferre ... quocirca laudum relego -a summa.

C *t. t. grammaticorum de signo accentus i. q.* **cacumen**: DIOM. gramm. I 431, 4 accentus quidam -a vocaverunt, quod in capitibus litterarum ponerentur, alii tenores vel sonos appellant; nonnulli cacumina retinere maluerunt. AVDAX gramm. VII 358, 7 quod si monosyllaba est pars orationis, ipsa erigitur. in hac erectione, id est -o, aut circumflexus ponitur aut acutus. MART. CAP. 3, 264 *syllabae* tres partes esse non dubium est: de iunctura, de -o aut de longitudinibus. 3, 268—274 *fusius de re cf.* 3, 268 omnis modulatio ex -is vocum gravitateque componitur. 3, 273 accentus partim -a vocamus, quod litterarum capitibus apponantur. DIOM. gramm. I 433, 21 coniunctio complexiva sive copulativa que et disiunctiva ve ... adiunctae verbis et ipsae amittunt -um (PRISC. gramm. III 488, 22). EXPLAN. in Don. gramm. IV 525, 23 si omnes syllabae pari -o vocis enuntientur. 533, 5 aliqua in eo syllaba necesse est summum illud vocis -um possideat. AVDAX Beda gramm. VII 241, 11 interiectiones omnes ... in novissimis syllabis -um capiunt. AVDAX gramm. VII 360, 7 ut *appendices* ... proprium ... -um perdant. 360, 23 expletivae plures -a retinent. causales autem et rationales quaedam cum -is, alii gravi accentu deprimuntur. 361, 5. 10. *cf.* AVSON. 409 haec tu ita iuxta naturam Romanorum accentuum enuntiasti, ut tamen veris et primigenis vocibus sua -a non perirent.

epitheta ad altitudinem spectantia: *ad I A 1*: VERG. Aen. 2, 758 summa (OV. met. 2, 3 CVRT. 5, 1, 31. 7, 3, 8 VOPISC. Tac. 17, 5 IVST. 18, 4, 12). SEN. Tro. 652 celsa (CASSIOD. in psalm. 101, 8). ARNOB. nat. 1, 28 sublimibus (6, 6). 2, 17 alta. *ad I A 3*: MANIL. 4, 254 summa (GERM. 478). RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 64^{B} celsa. *ad II A*: NEP. Att. 10, 2 summo (MANIL. 2, 813 VELL. 2, 30, 3. 2, 56, 3 SEN. dial. 6, 4, 4 CVRT. 4, 14, 20 *al. paulo aliter de certo imperio*: LIV. 37, 45, 18 TAC. ann. 3, 56. 13, 17. 14, 54. 15, 65). LIV. 6, 38, 13 altius (27, 19, 6. 35, 12, 10 VELL. 2, 116, 4 VAL. MAX. 3, 4, 1 SEN. epist. 74, 28. 76, 31). VAL. MAX. 2, 6, 17 excelso. SEN. dial. 7, 25, 4 sublimi (QVINT. inst. 2, 17, 3 IVST. 41, 6, 2 EPIPHAN. Hier. epist. 51, 4, 5 COD. Theod. 7, 4, 1). nat. 4 praef. 22 maximo. PANEG. 2 (10), 3, 3 arduo. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 180^{C} celsis.

derivatum: fastigiare.

fastīgo, -āvī, -ātum, -āre [*cf. esse videtur c. hibern.* barr '*caput arboris, capillus, culmen*', *theodisc.* burst *anglosax.* byrst '*saeta*', *theodisc.* parrēn '*horrere*', *ind.* bhr̥ṣṭiḥ '*acumen, angulus, dens*', *fortasse c.* 1. fastus *et c.* far. *Th.*]. ˘ -are *metro comprobatur* PAVL. NOL. carm. 19, 94 MAR. VICTOR aleth. 2, 406 SIDON. carm. 2, 5. *forma* -iare *a* fastigium *deducta traditur*: PLIN. nat. *tantum* 18, 52 *et* 19, 70 *codd.* D^2 *Par. et DF.* SOL. 32, 44 $C_2 G$. 56, 16 *compluribus codd.* MART. CAP. 9, 944 (-atur $B^1 R$) ALC. AVIT. epist. 93 (-atis *S*) hom. 6 p. 110, 12 ISID. orig. 15, 11, 4. 19, 23, 6. *cf. p. 325, 16*. *traditur pro* castigare: SIL. 5, 50 *FOV*. 12, 356 *OV*. *scribendum pro* castigare: CAES. Gall. 2, 8, 3.

I *proprie in obliquum, declive ducere, acuere.* **A** *part. perf. pass.* **fastīgātus** *fere pro adiect.*: *obliquus, declivis, acutus*: **1** *de montibus*: CAES. Gall. 2, 8, 3 collis in fronte (frontem *codd.*) leniter -us (castigatus $B_2 \beta$, castigatus castratus α) paulatim ad planitiem redibat (LIV. 37, 27, 7 collis ... in modum metae in acutum cacumen a fundo satis lato -us). **2** *de operibus, aedificiis vel rebus ad aedificia pertinentibus, sive aedificiis similibus, instrumentis, lineis*: LIV. 44, 9, 6 -am, sicut tecta aedificiorum sunt, testudinem faciebant *milites*. VITR. 7, 4, 5 sŏlo festucato inducitur aut rudus aut testaceum pavimentum ita -um, ut in canali habeat nares. 8, 6, 1 *ut* sŏlum ... rivi *aquae ductus* libramenta habeat -a. PAVL. FEST. p. 73 delicia est tignum, quod a culmine ad tegulas angulares infimas versus -um collocatur. SEN. contr. 1, 6, 4 -is supra tectis auro puro fulgens praelucet Capitolium. PLIN. nat. 18, 172 quarto generi *vomerum* ... cuspis acutior in mucronem -a. 36, 92 pyramides ... ita -ae, ut in summo orbis aeneus et petasus unus omnibus sit impositus (*cf.* SOL. 32, 44 pyramides turres sunt -ae. ISID. orig. 15, 11, 4 pyramis, genus sepulcrorum quadratum et

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

um ultra omnem excelsitatem). HYG. mun. castr. 49 *fossae* species est -a vel Punica. -a dicitur, quae a summa latitudine lateribus devexis in angustiam ad solum coniuncta pervenit. EXPLAN. in Don. gramm IV 532, 16 acutae nota est virgula a sinistra parte dextrorsum sublime -a. SOL. 56, 16 pauxilla aedes ignobiliter ad culmen -a. AMM. 31, 2, 4 arundine -um . . . tugurium PAVL. NOL. epist. 13, 13 -us solido aere tholus. ALC. AVIT. hom. 6 p. 110, 12 sublimitas *aedis* immensiter -a. 3 *de rebus naturalibus*: PLIN. nat. 2, 89 *cometas* breviores et in mucronem -as xiphias vocavere. 9, 113 (*de margaritis*) elenchos appellant -a longitudine alabastrorum figura in pleniorem orbem desinentes. 13, 71 papyrum . . . decem non amplius cubitorum longitudine in gracilitatem -um. 21, 14 *rosae cortice* in virides alabastros -o. ISID. orig. 19, 23, 6 eminent apicibus -is Alani.

adv. **fastīgātē** (*cf. c. adi. 2*): CAES. Gall. 4, 17, 4 cum . . . *tigna* festucis . . . adegerat non sublicae modo derecte ad perpendiculum, sed prone ac -e (-gia- $A^2B^2M^2$). civ. 2, 10, 5 -e (fastigato *z*, -giato O^1) atque ordinatim structo tecto. GLOSS. -e altitate (alte, elate?).

B *alii modi pro verbo (saepius reflexive)*: *acuere, angustum reddere*: 1 *de terris*: MELA 1, 20 *Africa* pergit incurva ad occasum -atque se molliter (3, 105). 2, 5 *terra* spatiosa modice paulatim se ipsa -at. 3, 7 *promunturium* lata sede procurrens paulatim se ac sua latera -at. 2 *passive de herbis, frumentis*: *acui, in altum crescere*: PLIN. nat. 18, 52 *frumenta* verno tempore -antur in stipulam. 19, 70 cucurbita . . . omni modo -atur. 19, 146 *hortensium* viret thyrso primum emicante, qui caulem educens tempore ipso -atur (*Mayhoff*, -tus est *libri*) in toros striatos. 24, 178 folia eius *graminis* . . . in exilitatem -antur. 3 *de aedificio*: MAR. VICTOR aleth. 2, 406 lateri *arcae* servetur ianua, qua se collecta oblico -et machina tecto. 4 *de Musa*: FVLG. myth. 1 praef. 26 *Musa* hyalinae cavitatem sphaerae osseo -ans tigillo.

II ***translate***: A *in altum ducere*: MAR. VICTORIN. ad Iust. 1 *de libelli interiore visu*: abditum immensi . . . mentis suspiciones -at et caecat. PAVL. NOL. carm. 19, 94 collis alumni (*sc. Sion*) lene iugum celso -at vertice Christus. MART. CAP. 5, 468 ut quisquis laudabilis non est vituperabilis habeatur vel contra qui vituperatione caruerit laudibus -etur. SIDON. epist. 3, 6, 3 *Christus* statum celsitudinis tuae . . . *parentum* titulorum parilitate -at. 7, 9, 14 *Sidonius* dignitatum -atur insignibus (*cum nota vituperationis*). ALC. AVIT. epist. 93 conicite nunc, quantum debeant, quos honoribus -atis. *part. perf. pass.* fastigatus *pro adiect. (superl. l. 43. 44. 45): altus, celsus, sublimis*: LEONT. epist. pontif. Hil. (Thiel 5, 1) sanctitas tua (*Hilari*) ad id honoris (*apostolicae sedis*) -um culmen evecta est. SIDON. epist. 1, 9, 2 duo -issimi consulares, Gennadius Avienus et Caecina Basilius. 2, 4, 1 Proiectus . . . ad arcem -issimae felicitatis evectus. 8, 13, 2 gratias -issimae caritatis arce transcendere. carm. 2, 5 quamquam diademate crinem -us eas. B *accentu, sono notare*: MART. CAP. 3, 262 nunc iam compactis cursanda est syllaba formis, ut -etur longa brevisque fuat. 9, 944 *tetrachordum* in singulis tropis in omne acumen erigitur, in singulis modulationibus -atur. *Bannier.*

fastilis *v. p. 308, 56.* **fastimentus** *v. p. 299, 69.*
fastināca *v.* pastinaca. **fastucium** *v.* pha(s)sucium.

fast(u)ōsus, -a, -um [*a* 3. fastus. *Th.*]. -osus: PETRON. 131, 3 LAVS Pis. 119 MART. 10, 13, 7. 13, 102. -uosus: SCHOL. Hor. ars 97 MART. CAP. 6, 579. 9, 898 NOT. Tir. 56, 48. 1 GLOSS. -uosus superbus. fastu⟨osu⟩s superbus elatus. a *de homine*: PETRON. 131, 3 (*per ironiam*) quid est, inquit, -ose, ecquid bonam mentem habere coepisti? b *de rebus*: LAVS Pis. 119 domus . . . humilem calcat -osa clientem. MART. 10, 13, 7 ad nocturna iaces -osae limina moechae. SCHOL. Hor. ars 97 ('proicit ampullas') id est -uosa verba (*deest A V*). MART. CAP. 9, 898 -uosa rigidus elatione. 2 GLOSS. fastidiosus: MART. CAP. 6, 579 utrique feminae (*sc. Philosophiae et Παιδείᾳ*) quam insit -uosa censura. *per enallagen i. q. fastidio conveniens*: MART. 13, 102 expirantis adhuc scombri de sanguine primo accipe -osum . . . garum. ? *adverb.* **fastuōsē**: SCHOL. Hor. epist. 1, 5, 19 'calices quem non fecere disertum?' docet -e loqui ebrium (*Cruquianus*, fatuose γ *b. coniciuntur varia*). *Ammann.*

1. fāstus, -a, -um [*a* fas. *Th.*].

I *strictiore sensu de eis diebus, quibus in fastis* F(as) *nota ascribitur* (*cf.* fas *p. 288, 26 sqq.*). PAVL. FEST. p. 87 -orum libri appellantur, in quibus totius anni fit descriptio. -i enim dies festi sunt (*minus recte*). PRISC. gramm. III 486, 21 ex quo (*sc. a* 'fas') -i et nefasti dies et -i τὰ ἡμερολόγια. *cf. etiam infra l. 82 sqq.* ISID. nat. 1, 4 (= orig. 6, 18, 1 GLOSS. V 568, 56 *ex Suetonio?*) -i dies sunt, quibus ius fatur. *de notione*: SERV. auct. Aen. 12, 779 sacro profanum contrarium ut festo profestum, -o nefastum. *cf.* ISID. diff. 1, 249 -i universaliter comprehensi tam boni quam mali; dies -i, quibus sunt contrarii nefasti. GLOSS. ἐπιτηδεία ἡμέρα (*cf.* ἡ ἐπιτηδεία ἡμέρα nefastus dies, -us dies); felix, faustus (*cf. s. v.; fortasse cf. c.* PAVL. FEST. *supra l. 71*); -u⟨s⟩ iustus. *exponitur, quid sint* dies -i *et* nefasti (*cf. de re Schoen, PW. VI 2015 sq.; Humbert, Daremberg-Saglio III 175 sqq.*): VARRO ling. 6, 29 dies -i, per quos praetoribus omnia verba sine piaculo licet fari (*cf.* 6, 53). FAST. ann. Iul. Praen. Ian. 2 (Corp. I 1² p. 231) ⟨-i dies appe⟩llantur, quod iís licet fári apud ⟨magistratus p. R. ea sine quibu⟩s verbis lege agi non potest. PAVL. FEST. p. 93 -is diebus † iocunda (⟨sine piacul⟩o cun⟨ct⟩a?) fari licebat, nefastis quaedam non licebat fari. OV. fast. 1, 48 ille nefastus erit, per quem tria verba silentur, -us erit, per quem lege licebit agi (MACR. sat. 1, 16, 14 -i *dies* sunt, quibus licet fari praetori tria verba sollemnia 'do dico addico'). ISID. diff. 1, 250 dies -i sunt, quibus iudicia exercere et causam dicere vel agere licet. VARRO frg. Macr. sat. 1, 16, 27 ad rem . . . militarem nihil *attinet*, . . . utrum -us an nefastus dies sit. LEX Cic. Sest. 33 ut omnibus diebus -is legem ferri liceret (CIC. prov. 46 -is *diebus*). OV. fast. 1, 50 qui *dies* iam -us erit, mane nefastus erat (*cf.* FEST. p. 278, 20 e nefasto -us). LIV. 1, 19, 7 *Numa* nefastos dies -osque fecit (*cf.* FLOR. epit. 1, 2, 2 descripsit). PLIN. nat. 33, 17 publicatis diebus -is (*de Cn. Flavio cf. infra l. 83*). MACR. sat. 1, 16, 3 profestis *diebus* insunt -i, comitiales *eqs.* PRISC. gramm. II 256, 11 *v. infra l. 21.*

II *latiore sensu non legitur nisi cum particula negativa* (non -us *i. q. nefastus*): SVLP. APOLL. Anth. 653, 39 qua duce non -um mortali limen aditur. PORPH. Hor. carm. 2, 13, 1 nefasto: non -o et abominando.

masc. plur. subst. ✱ **fāstī**, -ōrum. PRISC. gramm. II 256, 11 a fastis et nefastis diebus . . . dictum. ISID. orig. 6, 8, 8 *v. p. 328, 1.* *num. sing. ob analogiae rationem fictus apud* GRAMM. *et in* GLOSS. *de declin.*: SERV. Aen. 3, 326 liber, qui dierum habet computationem, secundae declinationis est: unde erravit Lucanus (*v. infra l. 51*) dicendo *eqs.* (*cf.* COMMENT. Lucan. 10, 187 male posuisse videtur). PROB. nom. gramm. IV 211, 17 -us, id est libellus, generis est masculini et genetivo 'huius -i' facit. AGROEC. gramm. VII 115, 18 (= BEDA gramm. VII 272, 19) 'fastus' de superbia facit genetivo plurali 'fastuum', '-us' de libris (ISID. diff. 1, 260. DIFF. ed. Beck p. 56, 9 de libris -orum) facit '-orum'. PRISC. gramm. II 256, 10 'fastus', quando a 'fastidio' est verbo, quartae est, quando vero pro annali accipitur, a -is et nefastis diebus sic dictum, frequentius secundae est, invenitur tamen et quartae (*deinde pro exemplis affert*: LVCAN. 10, 187 *collato* SERV. Aen. 3, 326 [*supra l. 24*]. VARRO frg. HOR. carm. 3, 17, 4 [*infra l. 41 sq.*]). *nom.* -us (-i *saepe*): PAVL. NOL. carm. app. 3, 125 ORIENT. comm. 2, 123 ASTER. Anth. 491, 7. *cf. etiam l. 63.* *acc.* -us: CORP. X 6679 (*Antii, litt. opt.*). *litterarum artificio probatus*: OPT. PORF. carm. 18, 2. *ex Prisciani testimonio* (*supra l. 31*): VARRO frg. Prisc. gramm. II 256, 21 HOR. carm. 3, 17, 4 (*RF*; -os *ABCL*; PRISC. *l. c.* 256, 16 apud Horatium duplicem invenio scripturam in III carminum '. . . -os' et -us in aliis codicibus). *praeterea trad.*: HOR. carm. 4, 14, 4 (-os *L*) epist. 2, 1, 48 (*a R π*, -os *cett.*) OV. fast. 1, 11 (*Vrsin. al.*) SEN. dial. 3, 21, 3. 12, 14, 2 COLVM 9, 14, 12 SIL. 2, 10 TERT. adv. Marc. 4, 3 p. 428, 3 (*MR*¹) OPT. PORF. carm. 4, 1 CLAVD. 8, 155 (*E*). 17, 267 (*V*). 18, 478 (*ε*) PARIS 2, 5, 2 (-os VAL. MAX.) ENNOD. epist. 1, 5, 3 p. 10, 11 dict. 13, 5 p. 465, 19 (-os *B*, -us *cett.*). -os: CIC. *quater* HOR. sat. 1, 3, 112 OV. *quater* LIV. *bis* VAL. MAX. *bis* SEN. epist. 88, 39 LVCAN. 2, 645. 5, 384. 399 PLIN. nat. 4, 14 STAT. *bis* TAC. hist. 4, 40 PLIN. paneg. 58, 3 SVET. *quater* TERT. ieiun. 13 CLAVD. *quater. al.* CARM. epigr. 325, 4 (*Romae, periit*). *abl.* -ibus: LVCAN. 10, 187 *cf. p. 327, 79 et supra l. 25.* *de notione*: ADNOT. Lucan. 2, 645 -i dicuntur libri, qui annum et acta ipsius anni continent. GLOSS. -us -i libri; -ibus libris (*ad* RVFIN. hist. 1, 7, 13 [*v. p. 330, 79*] *errore, ut videtur, nam ibi de superbia dicitur. inde fictus esse videtur nomin.*: GLOSS. V 360, 5 fastes libri). *legitur inde a* CINC. VARRONE CIC. [*loc dub.*: TERT. spect. 6 reliqui ludorum de natalibus . . . et municipalibus festis (-is *edit. Gangnei in marg., recte, ut videtur*) superstitionis causas habent.]

I *libri, in quibus dierum fastorum et nefastorum totius anni fit descriptio*: PAVL. FEST. p. 87 PRISC. gramm. III 486, 21. ISID. diff 1, 249 *v. p. 325, 76.* ADNOT. Lucan. 10, 187 -us ⟨. . .⟩ dicuntur, ubi menses et dierum ordo conscriptus est. -orum libri *vel libri de* -is *ferebantur conscripti a* Cincio (*cf.* MACR. sat. 1, 12, 12 Cincius in eo libro, quem de -is reliquit), Caesare (COMMENT. Lucan. 10, 187 est . . . liber -orum divi Iulii Caesaris, qui ordinationem continet anni secundum auctoritatem compositus Chaldaeorum *eqs.*), Ovidio (trist. 2, 549 sex ego -orum scripsi totidemque libellos. SERV. georg. 1, 43 Ovidius in -is. [PRISC. gramm. II 530, 28 *al.*] PRISC. gramm. II 96, 19 Ovidius . . . in IIII -orum. *saepe.* EVTYCH. gramm. V 480, 1 Ovidius in V libro -orum. *al.*), Sabino (MACR. sat. 1, 4, 6 Masurius -orum secundo), Niso (MACR. sat. 1, 12, 30 Nisus in commentariis -orum). *sine auctoris nomine*: OV. fast. 1, 657 *v. p. 327, 16.* AGROEC. gramm. VII 124, 9 (= BEDA gramm. VII 276, 16) a *Iuventa* Iunium mensem appellatum in libris -orum legimus. *-orum reliquias in lapidibus* (FAST. ann. Iul. Maff. frg. 3 m⟨armorea tabul⟩a fast⟨orum⟩) *et in libris manuscriptis servatas edidit Mommsen* Corp. I 1² p. 210 sqq.; *quorum antiquissimos* (Venus.) *ante annum 16 a. Chr. incisos esse constat. cf. de re: Wissowa, PW. VI 2016 sqq.; Bouché-Leclercq, Daremberg-Saglio IV 987 sqq.* A -i *Romani*: 1 *proprie*: CIC. Verr. 3, 132 dies de -is eximere (*cf.* 5, 151 cum diem festum ludorum de -is suis sustulissent). Mur. 25 -os . . . volgo non habebant . . .; inventus est . . . Cn. Flavius, qui . . . -os populo proposuerit (LIV. 9, 46, 5 circa forum in albo. *cf.* CIC. Att. 6, 1, 8 pro-

[*Vetter*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tulit. *bis.* 6, 1, 18 illud de Flavio et -is. VAL. MAX. 2, 5, 2 paene toto foro exposuit. SVET. gramm. 17 in quo *hemicyclio* -os a se ordinatos et marmoreo parieti incisos publicarat *Verrius Flaccus* [*cf.* FRG. gramm. Rom. Funaioli p. 511*sq.* CORP. I 1^2 p. 231*sqq.*]. MACR. sat. 1, 12, 16 Fulvius Nobilior in -is, quos in aede Herculis Musarum posuit *eqs.*). CIC. Phil. 2, 87 ascribi iussit in -is ad Lupercalia (ad Brut. 1, 15 [9, 23], 8). ad Brut. 1, 15 (9, 23), 8 notam esse in -is . . . victoriae. VARRO frg. Prisc. gramm. II 256, 20 *Caesar* -us correxit (*Popma*, porr- *codd.*; SVET. Iul. 40, 1). ling. 5, 84 *Furrinae* in -is feriae Furinales sunt (*cf.* rust. 2, 5, 6 in -is dies hordicidia nominatur. *cf.* LACT. inst. 1, 11, 21 certus dies habetur in -is, quo *eqs.*). HOR. carm. 4, 14, 4 quae cura patrum . . . tuas, Auguste, virtutes in aevum per titulos memoresque -us aeternet (SCHOL. annales, qui ad commemorationem honorum vel rerum gestarum inventi sunt). OV. Ib. 219 *lux*, in -is cui dat gravis Allia nomen. fast. 1, 11 *praemia* pictos signantia -os. 1, 61. 289. 657 ter quater evolvi (*cf. p. 328, 59*) signantes tempora -os (2, 7 signata . . . tempora -is). 1, 660. 2, 122 maximus his (*sc. Nonis*) -is accumulatur honos. 4, 19 si qua . . . pars te de -is tangere debet. 5, 722 *Agonia* in -is hoc . . . tempus habent. LIV. 4, 3, 9 si non ad -os, non ad commentarios pontificum admittimur. PAVL. FEST. p. 259 *illud* in -is notari solet (*ibid. iterum*). SIL. 6, 339 -is . . . notandum dedecus). LVCAN. 7, 409 damnata . . . Romanis Allia -is (FLOR. epit. 1, 13, 7 nunc diem -is Roma damnavit). MART. 8, 2, 1 -orum genitor parensque Ianus. TAC. hist. 4, 40 qui . . . -os adulatione temporum foedatos exonerarent. ann. 1, 15 *ludi* -is additi. SVET. Tib. 5 sic . . . in -os actaque in publica relatum est *Tiberium natum esse Romae illo die illis coss.* CAPITOL. Aur. 10, 10 -is dies iudiciarios addidit *eqs.* SERV. auct. Aen. 8, 654 adhuc -i non erant. *nomina consulum kalendis primis uniuscuiusque anni praescribuntur (suffectorum [cf. infra l. 39] ad suas kalendas ascribuntur); nonnullis locis diiudicari vix potest, utrum de unius anni -is an de perpetuis -is cogitetur*: LVCAN. 2, 645 vos, qui Latio signatis nomine -os (LACT. inst. 6, 4, 21 ut -os signent et annis nomen imponant. OPT. PORF. carm. 18, 2 luce tua signes -us sine limite consul. CLAVD. 8, 155). LVCAN. 5, 384 laetos fecit se consule -os (*cf.* STAT. silv. 4, 1, 20 da gaudia -is continua. ENNOD. carm. 2, 32, 2 dans lucem -is). PLIN. paneg. 58, 3 aperire annum -osque reserare. 92, 2 non alia nos pagina quam te consulem accipiet et nostra quoque nomina addentur (*cf. p. 328, 34*) -is, quibus ipse praescriberis (SPART. Hel. 5, 13—14 quorum -is consularibus sic nomina praescribuntur, ut dicantur . . . duo Augusti *eqs.*). AVSON. 322, 93 ut trabeam . . . consul induerem -isque meis praelatus haberer. CARM. de mens. 2, 4 *mensis*, purpureus -is qui numerat (*i. assignat*) proceres. HIER. in Am. 3 pr. p. 309/10 praesenti anno, qui *illorum* -is nomen imposuit. PRVD. c. Symm. 1, 595 -orum . . . arce (*i. columine*) potiti annales proprio signarint nomine chartas. CLAVD. 24, 88 *Roma te* -os . . . ornare coegit (*cf.* CARM. epigr. 325, 4 [*Romae, periit*] aeterno decoravit nomine -os). SIDON. epist. 1, 9, 5 Augusti . . . repetendum -is nomen. carm. 2, 3 *cf. p. 330, 33.* CASSIOD. var. 2, 1, 1 ammonet nos consuetudo sollemnis dare -is nomen. CARM. epigr. 888, 1 (*Puteolis, saec. II*) ⟨qui dedit⟩ Aeneadum -is ex ordine consul nomina. 889, 2 (*Romae*) Gallus . . . -orum (*i. ordinarius*) consul.

2 *metonymice*: **a** *i. q. consulatus*: STAT. silv. 1, 4, 82 revocant -i maiorque (*sc. quam praetoris*) curulis. 4, 1, 1 laeta bis octonis accedit purpura -is Caesaris. AVSON. 410, 3 -orum titulo prior. 419, 27 ut haec *Domitianum* pagina -orum suorum, immo fastidiorum, fecerit insolentem. AMM. 29, 2, 15 post . . . trabeas et -orum monumenta mundana. CLAVD. 8, 612 te -os ineunte quater. 18, 478 inter Arinthaei -os. 28, 131 ille dedit -os, ad quos . . . confugeret sparsum maculis servilibus aevum. 28, 640 novum -is aperit felicibus annum. PAVL. NOL. carm. app. 3, 125 non ut servandi signent mea nomina -us (ORIENT. comm. 2, 123 mansuri signent tua nomina -us). ASTER. Anth. 491, 7 quem . . . summi celebrent per saecula -i. ENNOD. opusc. 2, 134 p. 328, 19 necessitatibus ferunt auxilium decora -orum (*sc. sportulae*). **b** *i. q. annus*: LVCAN. 5, 399 menstruus in -os distinguit saecula consul. OPT. PORF. carm. 4, 1 imperii -us geminent vicennia signa. AVSON. 470^A, 23 exactis . . . per trina vicennia -is. **c** *i. q. honores (et triumphi)*: LVCAN. 8, 818 bustum non ullum . . . ordine tanto -orum (factorum *VU*). **d** *i. q. consules*: AMM. 16, 1, 1 in collegium -orum . . . ascitus. CORIPP. Ioh. 4, 234 Libyam Romanis reddere -is. Iust. 4, 137 antiqui redeunt, nova saecula, -i. **e** *de diptychis consularibus* (*cf. Kübler, PW. IV 1134; Bloch, Daremberg-Saglio I 1474 sqq.*): SIDON. epist. 8, 6, 5 ut . . . peracta . . . sportula datique -i.

B *de Graecis aliisque hemerologiis*: CIC. Tusc. 1, 68 lunam . . . quasi -orum notantem . . . dies. phil. frg. V 35 horum annorum, quos in -is habemus. OV. fast. 3, 87 peregrinos inspice (6, 59 *Aricinos*) -os. COLVM. 9, 14, 12 sequor . . . Eudoxi et Metonis antiquorumque -us astrologorum (LVCAN. 10, 187 nec meus [*i. Caesaris*] Eudoxi vincetur -ibus annus). TERT. adv. Marc. 4, 3 p. 428, 3 *pseudoapostolorum* circumcisionem vindicantium et Iudaicos -us (*MR*^{1}, -os *R*^{3}. ieiun. 13 aspice ad Iudaicos -os).

II *tabulae, in quibus nomina consulum ceterorumque magistratuum eponymorum inde ab anno a. Chr. 509 (cf. p. 328, 18 sqq.) ordine perscripta sunt*: **A** *-i publici populi R.*: ISID. orig. 6, 8, 8 -orum libri sunt, in quibus reges vel consules scribuntur (GLOSS. V 568, 4), a fascibus dicti, id est potestatibus. unde et Ovidii libri -orum dicuntur, quia de regibus . . . editi sunt. GLOSS. -us et -i libri ubi sunt nomina consulum *sim.*; -us libri consolatus (*inde emendandum* libri consolator?); -i libri quos consules habebant. [*fortasse huc pertinet*: -um devote vel quod magistratus legunt (leguntur *b*). *cf.* fatus devotae laudes Caesarum quod magistratus legunt.] *fastorum in parietibus Regiae ad forum R. incisorum ceterorumque minorum reliquias edidit Mommsen* CORP. I 1^2 p. 16 *sqq. de re cf. Schoen, PW. VI 2023 sqq.; Bouché-Leclercq, Daremberg-Saglio IV 1005 sqq.* CIC. Sest. 33 quos *consules* nemo est, quin non modo ex memoria, sed etiam ex -is evellendos putet (*cf.* TAC. ann. 3, 17 nomen Pisonis ⟨e⟩radendum -is censuit. 3, 18 ne nomen . . . -is eximeretur [*cf. p. 326, 81*]). Pis. 30 hanc *legem* qui se metuere dicerent, (hos *add. E*) consules . . . -i ulli ferre possunt? epist. 5, 12, 5 enumeratione -orum. LIV. 9, 18, 12 paginas in annalibus magistratuumque -is percurrere (*Mommsen*, magistratuum -isque *codd.*). VAL. MAX. 4, 4, 1 -orum illud columen (*Brutus primus consul. cf.* 7, 3, 2 primum in -is locum. SIL. 2, 10 *Publicola* Ausonios atavo ducebat consule -us. PAVL. NOL. carm. 21, 221). 6, 9, 14 cuius VII in -is consulatus leguntur (SEN. epist. 104, 9. CLAVD. 17, 335 libris -isque. *al.*). SEN. dial. 3, 21, 3 uno nomine occupare -us vult. 12, 14, 2 ad -us te et annales perducam publicos. LVCAN. 5, 5 dies, qui dat nova nomina -is (GLOSS. libellis, ubi nomina consulum inscribuntur. MART. 12, 26, 5 purpureis . . . -is. *cf.* 11, 4, 5 qui purpureis iam tertia nomina -is, Iane, refers Nervae [SIDON. epist. 8, 8, 3 -os . . . purpurissatos]. DRAC. mens. 2 *Ianuarius* nova -orum permutat nomina libris). 8, 276 an Libycae Marium potuere ruinae . . . plenis (*sc. huius nominis*) reddere -is (LAVS Pis. 9 pleni numeroso consule -i). PLIN. nat. 34, 137 familia illustris in -is. frg. Roman. Char. gramm. I 138, 16 -os omnes et libros 'a Fulvio Nobiliori' scripta rettulisse. VAL. FL. 2, 245 durent Latiis . . . saecula -is. SIL. 8, 255 hunc Fabios inter . . . -is labem suffragia caeca addiderant (*cf. p. 327, 39.* 16, 131 hic . . . ignis . . . adiunget Latiis tua nomina -is [CLAVD. 18, 151 *aliquem* adnectere]). STAT. silv. 4, 1, 29 dinumera -os. 4, 6, 7 vina . . . perpetuis (*cf.* CLAVD. 1, 279 te . . . longa . . . perpetui ducent in saecula -i) aevo certantia -is (*dat. ex interpr. Skutschii; alii aliter*). bell. Germ. frg. 3 ter memores implerunt nomine -os. PLIN. paneg. 58, 3 servitus pulsa privata -is nomina induxit. SVET. Aug. 100, 3 ut omne tempus a . . . die natali ad exitum eius saeculum Augustum appellaretur et ita in -os referretur (VOPISC. Car. 6, 1. TREB. Gall. 15, 2 in -os publicos). TREB. Gall. 14, 10 scriptum invenimus in -is 'Valeriano imp. consule'. AVSON. 147, 3 digessi -os et nomina praepetis aevi. 150, 1. 332, 6 Roma . . . hoc apice (*i. consulum nomine*) aeternis signat sua tempora -is. LIB. de praen. 2 animadverto . . . in consulum -is perplexum usum praenominum et cognominum fuisse. PRVD. c. Symm. 2, 427 publica res . . . consulibus dat condere -os. CLAVD. 17, 267 turpia non Latios incestant nomina -os (-us *V*). 18, 319 -is accedere. 22, 4. 307 laetetur quisquis Eoos scribere desierit -os. 22, 476 scribunt aetheriis Stilichonem sidera -is. ENNOD. epist. 1, 5, 3 p. 10, 11 -us. *-i personati*: CLAVD. 19, 13 abluto . . . respirant nomine -i.

B *privati*: **1** *consulum*: CIC. Att. 4, 8^b, 2 ut non minus longas iam in codicillorum -is futurorum consulum paginulas *Domitii* habea⟨n⟩t quam factorum. **2** *collegii*: CORP. X 6679, 5 (*Antii, litt. opt.*) et ostia et -us de sua pecun. fecer⟨unt⟩.

III *latiore sensu*: **A** *i. q. chronica, annales, monumenta antiquitatis* (*cf.* SCHOL. Hor. carm. 4, 14, 4 *p. 327, 13*): HOR. sat. 1, 3, 112 tempora si -osque velis evolvere (*cf. p. 327, 16*) mundi. carm. 3, 17, 4 per memores . . . -os (-us? *cf. p. 326, 40*). 4, 13, 15 tempora, quae semel notis condita -is inclusit volucris dies. epist. 2, 1, 48 qui redit in -os (-us *a R π*) et virtutem *poetarum* aestimat annis. VAL. MAX. 8, 15, 4 explica totos -os, constitue omnes currus triumphales, nihil tamen eqs. SEN. epist. 88, 39 quantum temporis inter Orphea intersit et Homerum, cum -os non habeam, computabo? PLIN. nat. 4, 14 delubrum Olympii Iovis, ludorum claritate -os Graeciae complexum. VVLG. I par. 27, 24 numerus *adulescentium* . . . non est relatus (*cf. p. 327, 26*) in -os regis David. CLAVD. 20, 60 prisca recensitis evolvite saecula -is. OROS. hist. pr. 10 ex omnibus . . . historiarum atque annalium -is. CASSIOD. chron. II p. 120, 1 pr.
B *i. q. index, descriptio, numerus*: ARNOB. nat. 3, 32 non Ceres, non Vesta deorum esse computabuntur in -is.

epitheta: Ausonii (LVCAN.), Romani (LVCAN.), Latii (LVCAN. VAL. FL. CLAVD.), Latini (PAVL. NOL.), Aeneadum (CARM. epigr.), Eoi (CLAVD.), publici (TREB.). peregrini (OV.). consulares (SPART.), consulum (LIB. de praen.), purpurei (MART.), purpurissati (SIDON.). picti, signantes tempora (OV.), noti (HOR.), memores (HOR. STAT.), perpetui (STAT. CLAVD.), aeterni (AVSON.), aetherii, felices (CLAVD.), servandi (PAVL. NOL.), mansuri (ORIENT.), summi (ASTER. Anth.).

annominatio: AVSON. 419, 27 fastidia. *cf. etiam* SIDON. carm. 2, 4.

iuxta posita: memoria (CIC.), tempora (HOR.), libri (PLIN. maior CLAVD.), nomina (AVSON). *Vetter.*

2. fāstūs, (-uum) *v. p. 326, 34 sqq.*

3. ⁺**fastus,** -ūs *m.* PRISC. gramm. II 256 *v. p. 329, 4* [*fortasse cf.* *[Ammann]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

c. iis vocabulis, quae s. v. fastigo *enarravimus; cf. theodisc.* parrunga *'superbia, fastus'. Th.].* *de declinatione* (*cf.* 1. fastus): PROB. nom. gramm. IV 211,18 fastus ... huius -us. SERV. Aen. 3, 326. PRISC. gramm. II 256, 9 -us, quando a 'fastidio' est verbo, quartae est. AGROEC. gramm. VII 115, 18 -us de superbia facit genetivo plurali -uum. *dat.* (?) -u: AVG. civ. 11, 33 p. 509, 5 D. (*v. p. 331, 44*). *ablat.* fasto: AVSON. 290, 14 *marg. V, v. infra l. 80.* 418, 6 *cod. Π v. p. 330, 70.* CORIPP. Iust. 3, 209 *M.* *significatio*: SERV. Aen. 3, 326 -us superbiam. ISID. diff. 1, 260 inter 'fastos' et '-us': -us de superbia, fastos de libris (*cf.* DIFF. ed. Beck p. 56, 9). GLOSS. *ὑπερηφανία. ἐξουθενία.* superbia. fastidium. inflatio vel timor (*i.* tumor). contemptus. *ἐπισχύνιον.* superbia verborum. *legitur inde a* CATVLLO (55, 14 *v. p. 330, 27*), *in prosa oratione inde a* SEN. phil. (nat. 3, 18, 3), *pluralis primum* VERG. Aen. 3, 326, *in prosa primum* TAC. ann. 4, 74. *cf. tabellam*:

	sing.	*plur.*		*sing.*	*plur.*
CATVLL.	1	—	LAVS Pis.	1	—
VERG.	—	1	PLIN.	3	—
HOR.	2	—	SIL.	—	4
TIB.	—	1	STAT.	1	—
PROP. *in exitu versus*:	2	3	MART.	1	6
in ipso versu:	—	6	TAC.	1	1
OV.	1	8	AVSON.	3	—
SEN. trag.	1	—	AMM.	8	6
phil.	1	—	CLAVD.	4	3
CVRT.	1	—	AVG. civ.	13	1
PETRON.	1	—			

saepius apud scriptores exeuntis latinitatis, deest tamen ITALAE *et* VVLG. [*dub.*: ARNOB. nat. 7, 14 *v. p. 330, 22* AVSON. 26, 1 AMM. 22, 12, 8 RVFIN. hist. 1, 7, 13 *v. p. 330, 79* GREG. M. moral. 26, 73 *v. p. 330, 16* in Ezech. 2, 6, 22 *v. p. 330, 54* ISID. sent. 2, 2, 5 *v. p. 331, 12.* *corrupt.* (*plerumque in* factus): SEN. nat. 3, 18, 3 *v. p. 330, 35* PLIN. nat. 11, 138 *infra l. 45* LAMPR. Alex. 20, 2 *v. p. 330, 69* AVSON. 290, 14 *v. infra l. 80* SYMM. epist. 10, 2, 5 *v. infra l. 81* AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 40 *pars codd.* SALV. gub. 7, 53 *A* VEN. FORT. carm. 1, 15, 97 *v. p. 330, 20* ISID. orig. 9, 3, 6. *sensu dubio*: PETR. CHRYS. serm. 7 p. 207B MART. BRAC. sent. patr. 86. *ex coniect.*: GRATT. 285 *coni. Lachm.*]

I *praevalet notio se* ***efferendi,*** *superbiendi*: **A** *spectat imprimis ad* ***vultum,*** *motum, corporis habitum,* ***dignitatis affectationem*** (*cf.* PLIN. nat. 11, 138 *supercilia* maxime indicant -um [factum *codd.*]. superbia aliubi conceptaculum, sed hic sedem habet): HOR. epist. 2, 2, 93 quanto cum -u, quanto molimine circum spectemus ... aedem (*cf.* GLOSS. II 70, 44 -u superbia). OV. am. 2, 17, 9 a speculi sumuntur imagine -us. MART. 11, 2, 1 personati (*i. ficti*) -us et regula morum ... ite foras (*syn.* triste supercilium, severa frons). SYMM. epist. 1, 1, 3 fasces pictura tacet: tu respice -us. 1, 29 qui philosophiam -u et habitu mentiuntur (metiuntur *Π*). HIER. in Soph. 1 p. 682 *superbi* cum quodam -u et dignitatis supercilio gradus templi ascendunt. OP. imperf. in Matth. 42 p. 868 non superbiae -u tumidam *imaginem dei reddere.* VAL. CEM. hom. 14, 4 nolo illos dicere -us animorum, cum egreditur diu meditato supercilio (*opp.* humilitas). CORIPP. Iust. 3, 209 custodes ardua servant limina ... -u (fasto *M*) nutuque tremendi. PRIMAS. in apoc. p. 899A *mulier* super bestiam sedere dicitur, utpote de qua -u praesumptionis extollitur. VEN. FORT. vita Albin. 5, 13 magis esse laudabile, ut ... nobilitas inclinaret quod erat quam cum -u quaereret apparere, quod non erat (*opp.* humilitas). *cf.* DRAC. Orest. 415 *p. 331, 9.* *in translatione*: COD. Theod. 10, 26, 1 (*a. 426*) nullius cingulo dignitatis utantur, ne ex hoc sibi erigendi supercilii -us ... oriatur.

B *spectat ad mores, animi habitum i. q.* ***elatio,*** *ὕβρις*: HOR. sat. 1, 6, 95 si natura iuberet ... alios legere ad -um quoscumque parentes optaret sibi quisque (*i. pro -u suo. fortasse subest notio fastidiosae electionis. cf.* PORPH. *ad l.* 'ad -um' id est ad fastidium et per hoc superbe. *cf. etiam p. 330, 35*). PROP. 2, 25, 21 qui pleno -us assumis amore. OV. Pont. 4, 9, 16 illa ... sic essem luce superbus, ut caperet -us vix domus ulla meos. SEN. Oed. 614 (*enumerantur Orci incolae*) interque natos *Nioba* tandem suos tuto (*i. cui poena non iam imminet*) superba fert caput -u grave (gravi *A*). PLIN. nat. 9, 119 Cleopatra ... superbo simul ac procaci -u ... quaerente *Antonio*, quid astrui magnificentiae posset, respondit una se cena centiens HS absumpturam. MART. 4, 46, 5 merito tumet Sabellus nec quemquam putat esse ... beatiorem. hos -us animosque dat Sabello farris semodius *eqs.* ARNOB. nat. 1, 6 quodsi non ... -u et supercilio tumidi suis potius sensibus quam illius commonitionibus crederent. AVSON. 290, 14 corruerunt Poeni luxu, Campania -u (fasto *marg. V cf.* CIC. leg. agr. 1, 20. *v. p. 315, 64*). SYMM. epist. 10, 2, 5 -ūs (*trad.* faustus fastum *alia*) et otium, fortunae grandioris vitia, nihil moramini. AMM. 14, 11, 26 *Adrastia* mortalitatis (*i. mortalium*) vinciens -us tumentes. 19, 11, 13 salutis -u fidentior (*genet. pendet a partic.*). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 15 p. 628 ed. Bas. veste quidem cultuque privato, sed -u regio (Ios. bell. Iud. 1, 387 *τὴν μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς*). PRVD. psych. 182 *Superbia* tumido despectans agmina -u (*cf.* EVG. Tolet. carm. 8, 33 turgens ponit ... superbia -us). CLAVD. 26, 531 attollunt vanos oracula -us. AVG. civ. 1 pr. non humano usurpata -u, sed divina gratia donata celsitudo. 10, 16 p. 427 D. per istos ... nuntios (*sc. angelos*) non sui -um, sed maiestatem *dei* praedicantes (*cf.* 12, 1 habentes elationis -um pro excelsissima aeternitate *et al. de angelorum bonorum et malorum differentia*). epist. 203 *amatores saeculi huius* -u respuunt salubres monitus. POMER. 3, 14, 4 nullo -u perniciosae vanitatis inflari. GREG. M. moral. 2, 43 cum posse mortalia perpeti *Christum* ... videret, omne quod de eius divinitate suspicatus est *diabolus*, ei -u suae superbiae in dubium venit. nil quippe nisi superbum sapiens *eqs.* 2, 83 praesumptionis propriae -um deponat anima (*antec.* de se confidens). 26, 73 quia ubique fidei reverentia coleris, cave ne eiusdem reverentiae -bus (fascibus *pars codd.*) extollaris (*syn.* vitio elationis intumescere). PALLAD. hist. mon. I pr. p. 247/8 rectius est ... vinum cum ratione potare, quam cum arrogantia et -u aquam. *metonymice i. q. causa se efferendi*: VEN. FORT. carm. 1, 15, 97 imperii -us toto qui rexit in orbe. *nota i. q. fastigium*: ARNOB. nat. 7, 14 *homines* amor in altioribus standi docet gaudere de -bus (*cod.*, fastigiis *coni. Reiff*). SALV. gub. 7, 53 quibus usque ad hunc fortitudinis -um contigerat ascendere, ut ... intellegerent sibi Romanae rei publicae vires ... pares esse non posse.

accedit notio *recusandi, dedignandi* (*fere i. q. fastidium*): CATVLL. 55, 14 tanto ten -u negas, amice? PLIN. nat. 33, 33 postea gregatim insigne *anuli equestris* appeti coeptum ... tantumque enatum est -ūs, ut *eqs.* LACT. mort. pers. 9, 8 in tantos -us ... elatus est, ut iam detrectaret Caesaris nomen. CARM. epigr. 279, 17 (*a. 357*) iacuit ... studium ... locandi (*sc. doni*) non -u spreti, sed quod non crederet ullus ... consurgere in auras *sc. obeliscum.* PETR. CHRYS. serm. 123 p. 651B ut oves bonae ... sine -u impigrae ... convenite. SIDON. carm. 2, 3 sine -u scribere (*i. dignare te scribi*) bis fastis (*seq.* fastigatus). *nota de cibis* (*cf.* fastidium *II B*): SEN. nat. 3, 18, 3 ad hunc -um (*E I ex coni.*, festum *Δ Φ*) pervenit venter delicatorum, ut gustare non possint (*sc. piscem*) nisi quem in ipso convivio natantem ... viderunt (*syn.* deliciae). TAC. ann. 2, 2 accendebat (*sc. Vonones*) dedignantes (*sc. Parthos*) ... -u ... erga patrias epulas.

C *de dignitatis insignibus, ornamentis fere i. q.* ***splendor, magnificentia,*** *ostentatio*: AMM. 17, 13, 12 -u vitae prioris abolito (*opp.* infimitas obsequiorum servilium). HIL. in Matth. 4, 2 nulla nos ... saecularis -ūs insolentia ... corrumpat (*cf.* AVG. vera relig. 38, 71 forte dominationis temporalis -u decipi poterat, qui carnis voluptate non potuit). AVG. de ord. 1, 8, 25 superbum *galli* cantum et membra in unum quasi orbem collecta velut in -um dominationis. civ. 5, 17 illum gloriae humanae inanissimum -um, in quo perceperunt mercedem suam, qui eius ... cupidine arserunt. epist. 130, 12 si ... propter inanem -um elationis pompamque ... vanitatis *optant honores et potestates.* EVSTATH. Bas. hex. 1, 1 *Moyses* -um (*τὸν ὄγκον*) tyrannidis exhorruit et ad humilitatem civium se convertit. GREG. M. moral. 29, 18 Antichristi celsitudo ... super ... mentes hominum -u gloriae saecularis erigitur. in Ezech. 2, 6, 22 omnis in *Roma* saecularium dignitatum -us (ordo *editi teste Migne*) extinctus est. ISID. vir. ill. 14 *episcopus* residens -u quasi regalis imperii. *huc pertinere videtur*: MAXIMIN. c. Ambr. 89 *Aquileia* pro vestro speciali fast⟨u al⟩tissimo pulpita extat singularis (*cf. adnot. Kaufm.*).

II *praevalet notio alios* ***despiciendi,*** *in alios* ***insolenter agendi***: **A** *generatim*: VERG. Aen. 3, 326 (*verba Andromaches*) stirpis Achilleae -us iuvenemque superbum ... tulimus (SERV. -us: superbiam. *cf.* SIL. 14, 101 saevos ... pati -us [*sc. Hieronymi qui a Neoptolemo originem ducebat, cf.* 14, 94] iuvenemque cruento flagrantem luxu). CVRT. 8, 8, 23 liberalis ... adituque facili nihil ex -u regiae assumpserat. LAVS Pis. 130 asperitate carens positoque ... -u inter ... aequales unus numeraris amicos. SIL. 11, 150 -us exanguis populi vanumque tumorem ... Capua ... perferat. STAT. Theb 1, 188 quanto premit omnia -u *Eteocles.* MART. 1, 70, 13 ne metuas -us limenque superbum. *al.* SOL. 11, 31 offensus -u tyrannico. LAMPR. Alex. 20, 2 ⟨s⟩in⟨e⟩ -u et sine amaritudine pectoris. AVSON. 418, 6 spernit tam longo cessatio *chartam meam* tua -u (faustu *P*1, fasto *Π*) *sc. diu non respondendo. al.* SYMM. or. 4, 11 urguebat ... novo -u patientiam regiam *praefectus.* rel. 4, 3 quos Tarquinius -us ... offendit. AMM. 17, 5, 2 *Sapor* litteras ... dedit nusquam a genuino -u declinans. 27, 7, 9 haec ... licenter ... altiore -u ... agunt (OROS. hist. 2, 13, 5 insolentissimo). 30, 7, 10 voraces militarium -us ferre nequiens. *saepius.* AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 40 -ūs esse indicium *voti dilationem.* RVFIN. hist. 1, 7, 13 Herodes ... libros, in quibus conscriptio generis habebatur, iussit incendi, aestimans se nobilem videri posse, si ... nullis conscriptionum -bus (*N F*, fascibus *P*, factis [*i.* fastis?] *tres codd. Vatic. cf.* GLOSS. Leid. Voss. Q° Lat. 69 ed. Hessels IV 9. 13. XXXV 102. 103) urgeretur. PS. RVFIN. in Am. 4, 4, 6 corrigentis. 6, 2 qui ita fuissent urbibus pestilentes, ut quos ante per exempla corruperant, eosdem postea -u praedae (*dat., i. in praedam*) protererent. 8, 7 non est ..., quod eorum -um contumeliis inopum terminetis

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*i. contineri putetis*): longe ulterius . . . processit audacia. CLAVD. 22, 159 nec, quos promoveris, alto turgidus alloqueris -u. *saepius.* AVG. civ. 5,12 p. 217,9 D -us regius non disciplina putata est regentis . . ., sed superbia dominantis (*inde* ISID orig. 9, 3, 6). COD. Theod. 6, 35, 11 numerariorum. SIDON. epist. 7, 6, 4 -u regio tonans. PHOC. carm. de Verg. 27 quis, facunda, tuos toleraret, Graecia, -ūs? (*syn.* eloquii tumor). ENNOD epist. 4, 7, 4 p. 103, 1 qui -um in sublimitate castigat (*i. cohibet*), docet se meruisse quod adeptus est. DRAC. Orest. 415 ipse sibi genium -u facit: ore minaci asper erat famulis. CASSIOD. hist. 7, 19 p. 1084^C non ferentes eius verborum -um. GREG. M. dial. 3, 6 erga *sanctum* illa mens effera ab elationis -u detumuit. ISID. sent. 2, 2, 15 fideles premunt -u (*cod Arev.*, fasce *ed.*) superbiae (*syn.* arrogantia). *cum notione licentiae* (*cf* AMM. 27, 7, 9 *p. 330, 74*): TAC ann. 4, 74 iuxta gratiam aut -us ianitorum. ITIN. Alex. 2 qui omnes illic -bus regiis milites bello, servi pace censentur. DICT. 3, 26 quas . . . captivas incertum cuius domini -us manerent. CLAVD. 15, 73 *Gildo* vitamque famemque (*sc Romae*) librat barbarico -u. AVG. civ. 2, 20 divites pauperibus . . . ad ministerium sui -us abutantur. 15, 23 p. 110, 15 D. *generabant* non familiam -us sui (*sc. ut maligni daemones*), sed cives civitatis dei.

B *speciatim de amore repudiato* (*cf.* fastidium *II E*), *pluralis hic illic cum notione per licentiam eludendi*: TIB 1, 8, 75 Marathus quondam miseros ludebat amantes . . .: nunc omnes odit -us (*antec. syn.* fastidia). PROP. 1, 1, 3 mihi constantis deiecit lumina -ūs . . . Amor. 1, 7, 25 cave nostra tuo contemnas carmina -u. 1, 13, 27 nec tibi praeteritos passa est succedere -us. 1, 18, 5. 2, 14, 13 -us opponere . . . iniquos 3, 13, 10 quaeque †terunt (iterant, gerunt *coni.*) -us, Icarioti (*i. Penelope*), tuos. 3, 17, 3 tu (*i. Bacchus*) potes insanae Veneris compescere -us. 3, 19, 11 Cretaei -us . . . passa iuvenci (*Pasiphae*). 3, 24, 35. 4, 5, 42. OV. epist. 4, 150 ubi nunc -us altaque verba? iacent! rem. 511 ars 1, 715. 2, 241. 3, 511 odimus immodicos . . . -us. met. 14, 762. fast. 1, 419 *syn.* superbia. PETRON. 96, 7 contubernalis mea mihi -um facit. SIL. 7, 465. MART. 4, 29, 5 spoliatricem commendat -us amicam (*opp.* ianua semper aperta). 12, 75, 7 *puerorum* delicias superbiamque et -us querulos (NEMES. ecl. 4, 59 quisquis amat pueros . . ., perferat et -us). FIRM. err. 3, 1 ulcisci. SCHOL. Hor. carm. 3, 26, 7 -us etiam per vim repugnantium.

***iuncturae*:** 1 *nominativus*: succedit: PROP. 1, 13, 27. accedit: OV. ars 1, 715. inest *alicui*: OV. fast. 1, 419. enascitur: PLIN. nat. 33, 33. offendit: SYMM. rel. 4 (17. 24), 3. 2 *genetivus pendet a synonymis* (*cf. infra l. 75*): HIL. in Matth. 4, 2 insolentia. SEDVL. op. pasch. 3, 27 p. 253, 9 nec tumore superbi -us inflantur (GREG. M. moral. 7, 34 turgidi -us). 3 *dativus*: subdere: AVG. civ. 11, 33 suo -u (*abl.?*) subdendi et nocendi libidine exaestuantem.

4 *accusativus*: a *de eo qui* -u *offenditur*: ferre: VERG. Aen. 3, 327 PROP 4, 5, 42 SIL. 7, 465 AMM. 30, 7, 10 CLAVD. 20, 192 AVG. civ. 3, 15 p. 118, 33. perferre: SIL. 11, 150. MART. 7, 39, 3 patique. CYPR. ad Donat. 11 NEMES. ecl. 4, 59 CORIPP. Ioh. 4, 36. pati: PROP. 3, 19, 11. 3, 24, 35 SIL. 14, 101 MART. 3, 82, 32. *aliter l. 51.* tolerare: PHOC. carm. de Verg. 27. b *de eo cui* -us *inest*: opponere: PROP. 2, 14, 13. assumere: PROP. 2, 25, 21. facere *alicui*: PETRON 96, 7. pati: CORIPP. Iust. 3, 370 -us non patimur. gentes servire volentes . . . donis . . . et honore levamus. c *de causis, auctoribus*: augere: AMM. 27, 9, 4. attollere: CLAVD. 26, 551. d *de tollendo* -u: compescere: PROP. 3, 17, 3. ponere: OV. rem 511 met. 14, 762 LAVS Pis. 130 CLAVD. 24, 118 EVG. TOLET. carm 8, 33. exuere: OV. ars 2, 241. comminuere: ARNOB. nat. 1, 63. vincire: AMM. 14, 11, 26. abolere: AMM. 17, 13, 5. frangere: AMM. 28, 5, 8. superare: SCHOL. Hor. carm. 3, 26, 7. laxare: CLAVD. 10, 198. castigare: ENNOD. 3, 7, 4.

5 *ablativus*: a *pendet a verbis*: contemnere: PROP. 1, 7, 25 IVVENC. 3, 407. premere: STAT. Theb. 1, 188. offendere: SOL. 11, 31. spernere: CARM. epigr. 219, 17 AVSON 404, 26. urgere: RVFIN. hist. 1, 7, 13. respuere: AVG. epist. 203. insultare: ILDEF. vir. ill. pr. tumere: AVSON. 26, 1 (statu *T*). 404, 29. efferri: AMM. 18, 3, 6. extolli: HEGES. 1, 40, 2. PRIMAS. in apoc. p. 899^A. inflari: POMER. 3, 10, 2. 3, 14, 4 GREG. M. moral 23, 11. erigi: GREG. M. moral. 29, 18. agere: AMM. 27, 7, 9 OROS. hist. 2, 13, 5. destitui: AMM. 28, 6, 25. b *pendet ab adiectivis*: tumidus: ARNOB. nat. 1, 6 OP. imperf. in Matth. 42 p. 868. superbus: AMM. 16, 7, 8. turgidus: CLAVD. 22, 159. AVG. conf. 3, 5, 9 turgidus -u mihi grandis videbar.

6 *praepositiones*: ab: GREG. M. dial. 3, 6 mens . . . ab elationis -u detumuit. ad: HOR. sat. 1, 6, 95. in -us (-um) efferri: AMM. 14, 1, 1 PASS. Petr. 1 in -um elationis. in -um extolli: AVG. civ. 1, 28 p. 45, 11.

*structurae cum **genetivo***: 1 *synonymorum*: ARNOB. nat. 1, 63 superbiae (AVG. civ. 1, 28 p. 45, 11 D. 10, 16 p. 426, 22. 22, 10 p. 583, 17 impurae superbiae. CASSIAN. inst. 5, 10 OP imperf. in Matth. 42 p. 868 ILDEF. vir. ill praef.). AVG. civ. 5, 17 p. 222 gloriae humanae (GREG. M. moral 29, 18 gloriae saecularis). 12, 1 p. 512, 15 elationis (epist. 130, 12 *syn.* pompa vanitatis. GREG. M. moral. 21, 30 PASS. Petr. 1). epist. 48, 2 iactantiae (*syn.* apex superbiae). COD. Theod. 10. 26, 1 erigendi supercilii. POMER. 3, 10, 12 ruinosae ambitionis. 3, 14, 4 perniciosae vanitatis. PRIMAS. in apoc. p. 899^A praesumptionis (GREG. M. moral. 2, 83). 2 *causam indicante*: AMM. 16, 7, 8 potentiae (GREG. M. moral. 15, 45). 18, 3, 6 nobilioris militiae. RVFIN. hist. 1, 7, 13 conscriptionum *v. p. 330, 79.* AVG. vera relig. 38, 37 dominationis. EVSTATH. Bas. hex. 1, 1 tyrannidis. GREG. M. moral. 23, 11 scientiae. 26, 73 reverentiae *v. p. 330, 16.* 3 *definitivo*: CASSIOD. hist. trip. 7, 19 p. 1084^C non ferentes eius verborum -um. 4 *nota genet. pron. pers.*: AVG. civ. 10, 10 sui. *v. p. 330, 7.*

accedit praepositio erga: TAC. ann. 2, 2. *cf.* GREG. M. *p. 331, 11.*

***adiectivorum** conspectus*: altus: AMM. 27, 7, 9 (*comp*) CLAVD. 22, 159. barbaricus: AMM. 16, 12, 3 CLAVD. 15, 73. constans: PROP. 1, 1, 3 *v. p. 331, 24.* genuinus: AMM. 17, 5, 2. 17, 13, 5. humanus: AVG. civ. 1 pr. immodicus: OV. ars 3, 511 (*pl.*). inanis: AVG. civ. 5, 17 p. 222 (*superl.*). epist. 130, 12. iniquus: PROP. 2, 14, 13. insolentissimus: OROS. hist. 2, 13, 5. procax: PLIN. nat. 9, 119. querulus: MART. 12, 75, 7 (*pl.*). regius: ITIN. Alex. 2 AVG. civ. 3, 15. 5, 12 (*pl.*). SIDON. epist. 7, 6, 4 ISID. orig. 9, 3, 6. saecularis: HIL. in Matth. 4, 2. saevus: SIL. 14, 101. superbus: PROP. 3, 24, 35 PLIN. nat. 9, 119 SEDVL op. pasch. 3, 7 HEGES. 1, 40, 2. supinus: AVSON. 404, 29. *cf.* resupinus AMBR. Cain et Ab. 1, 10, 40. Tarquinius: SYMM. rel. 4, 3. terribilis: CLAVD. 10, 198. tumens: AMM. 14, 11, 26 (*pl.*). tumidus: OV. ars 1, 715 PRVD. psych. 182. turgidus: GREG. M. moral. 7, 34. tyrannicus: SOL. 11, 31 AVG. civ. 14, 11 p. 29. vanus: CLAVD. 26, 551.

synonyma selecta (*cf. p. 331, 41. 75*): molimen (HOR.), superbia (OV. PLIN. nat. 11, 108 *v. p. 329, 46*), deliciae (SEN. nat. MART.), asperitas (LAVS Pis.), magnificentia (PLIN. nat), tumor (SIL.), luxus (SIL.), -ūs animique (MART.), triste supercilium, severa frons (MART.), dignitatis supercilium (HIER.), pompa (AVG.), arrogantia (PALLAD.).

opposita: infimitas (AMM.), humilitas (VAL. CEM.).

annominationes: fasces: SYMM. epist. 1, 1, 3. 1. fastus, fastigare: SIDON. carm. 2, 3 *v. p. 330, 34.*

deriv.: fast(u)osus. *Ammann.*

1. fāta, -ae *v. nom. propr.*

2. CORP. XIV 4104 (= I² 559) Ceisia Loucilia **fata** (*primae litterae forma est* ꟻ *vel* ⊏) ret Iunio Setio atos ret (*inscriptio Praenestina obscurissima*; 'fata' *matrem significare coniecit Jordan; sed cf. Bücheler ad* CORP. I² 559 *et Gerhard-Körte, Etrusk. Spiegel V p. 199 sqq.*).

˟fātālis, -e *a* fatum. VARRO ling. 6, 52 *v. p. 355, 14.* PRISC. gramm. II 131, 2 fatum fati fatalis. fátálés: CORP. XIV 2553 = CARM. epigr. 1032, 1. *abl.* -e: IORD. Get. 56, 288 *pars codd.* CARM. epigr. 1036, 1? *v. p. 334, 3.* *sine comp. et superl.* *inter voces medias numerat* SERV. Aen. 7, 120 (*cf. etiam infra l. 67*). GLOSS. μοιρίδιος. -e μόρσιμον, εἱμαρμένον. ex fato contingens, mortifera. *corrupta*: GLOSS. II 579, 48 -e locus unguenti. *cod. Leid.* 67^E paludio (Palladium? *Götz*; Palladis *Löwe. cf. l. 67*). *inde a* CIC. [*loco mutilo* INSCR. christ. Rossi I p. 655 *a. 427.*]

I ***absolute*:** **A** *generatim* (*ex fato veniens, ad fatum pertinens, fato datus sim.*): 1 *de personis*: CIC. Pis. 9 a -i portento prodigioque reipublicae (*Clodio*) lex . . . eversa est. VERG. Aen. 11, 232 -em Aenean . . . numine ferri (*i. fato missum*; SERV. perniciosum omnibus . . . vel exitio futurum omnibus). 12, 232 en, omnes et Troes et Arcades hi sunt, -isque (-esque *al.*) manus, infensa Etruria Turno (*cf.* 8, 499 *sqq.*). HOR. carm. 1, 37, 21 -e monstrum (*de Cleopatra*; PORPH. a fato sibi servatum aut detestabile; ⟨an⟩ dictum hoc accipiamus: quasi decreto fatorum nobis obiectum?). 3, 3, 19 -is incestusque iudex (SEN. Ag. 730 arbiter). OV. met. 15, 602 finite metum -is morte tyranni. LIV. 5, 19, 2 dux (*Camillus. item de Scipione* 22, 53, 6. 30, 28, 11). STAT. Theb. 2, 11 socer . . . -is Adrastus. VOPISC. Car. 15, 4 tandem occidi Aprum -em. MEROB. poet. 35 Mavors, Latii -is origo. *de deis, maxime Parcis*: OV. Pont. 1, 8, 64 nerunt -es fortia fila deae. CENS. 8, 5 p. 14, 13 deas -es nuncupant Moeras. ANTH. 792, 1 (*fort. medii aevi*) tres sunt -es quae ducunt fila sorores. MART. CAP 8, 810 refulsere divi -esque maxime, quorum *eqs.* CORP V 8802 dis deab(us) -bus. VI 521 (*periit*) Mercurio caelesti -i (VIII 23891 Mercurio -i). CARM. epigr. 1310, 2 -es . . . dei. 2 *de rebus corporalibus*: LVCR. 5, 876 iacebant . . . -bus omnia vinclis. VERG. Aen. 2, 165 -e . . . Palladium (SERV. τῶν μέσων est. *cf.* SCHOL. Verg. Veron. *ad h. l.* OV. met. 13, 381 signum -e Minervae). 4, 355 -bus arvis (5, 82). 6, 409 donum -is virgae. 7, 115 violare . . . mālis . . . audacibus orbem -is crusti. 11, 130 -es murorum attollere moles. AETNA 228 quae sint magno -ia (natalia *C Par.*) mundo principia. PROP. 3, 4, 11 sacrae -ia lumina Vestae OV. epist. 9, 156 *Meleager* -i vivus in igne fuit (*cf.* met. 8, 479 lignum -e. HYG. fab. 171 p. 28, 4 titionem -em). met. 8, 85 -i (vitali *M N al.*) nata parentem crine . . . spoliat (PROB. Verg. ecl. 6, 74 HYG. fab. 198 p. 162, 15. 242 p. 135, 6). 9, 411 -e . . . aurum (STAT. Theb. 4, 211 CLAVD. 5, 342). 15, 54 Aesarei -ia fluminis ora. 15, 534 -em glaebam fast. 6, 445 pignora (*sc. imperii*) . . . -ia (LIV. 26, 27, 14 RVT. NAM. 2, 55). LIV. 5, 14, 4 in libris -bus (5, 15, 11 *al.* SVET. Iul 79, 4 GRAN. LIC p. 15, 3 CENS. 14, 6 p. 25, 15 VOPISC. Aurelian. 19, 1 ARNOB. nat. 7, 47 PS. AVR. VICT. epit. 34, 3). LIV. 38, 45, 3 terminos -es *Tauri.* SEN. Thy. 233 -e saxeo pascuum muro tegens. Tro 66 -is Ide, iudicis . . . domus. LVCAN. 7, 591 -es . . . Philippos (*sc. Bruto*) VAL. FL. 5, 241 -ia . . . terga *arietis.* SIL. 1, 23 -i Dido . . . appellitur orae. 17, 347 -ia regna Teucrorum. ITIN. Alex. 4 -em . . . belli lineam.

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PANEG. 10 (4), 28, 4 unda -is. IVST. 13, 4, 24 velut -e munus. AVSON. 326, 4 -is iugi lora (*de nodo Gordii.* 417, 48). AMM. 17, 7, 3 -es .. manubias. 20, 11, 32 quasi -i constellatione (AVG. civ. 5, 6 p. 198 c. Faust. 2, 5 p. 259, 3). FAV. EVL. p. 1, 17 -is metae. PRVD. c. Symm. 2, 1087 -es ... adolet prunas *Vestalis.* CLAVD. 8, 195 cum ... -is rediмiret tempora candor. 21, 359 -is Tabacra. 26, 637 virtutis -e solum (*Pollentia*). AVG. civ. 3, 18 p. 127 D. sacra ... -ia ... abripuit ex igne. 5, 2 p. 193 -ium siderum. serm. ed. Mai 150, 1 novi sideris non -e, sed regale signum. *ad tria Fata pertinens*: TIB. 1, 7, 1 Parcae -ia nentes stamina (Ov. met. 8, 453 trist. 5, 3, 25 [feralia *al.*]). RVT. NAM. 1, 134 -es ... colos. PHILOCAL. fast. Sept. 29 (Corp. I^2 p. 272) ludi -es. 3 *de incorporalibus*: CIC. p. red. ad Quir. 19 nobis quasi aliqua -i necessitate ... belligerandum fuit (nat. deor. 1, 39 *cf. infra l. 24.* 1, 40. 1, 55 illa -is necessitas, quam εἱμαρμένην dicitis. MIN. FEL. 19, 11. PANEG. 5 (8), 12, 2 -i quadam necessitate [TREB. Val. 7, 1]. TREB. trig. tyr. 31, 4 VOPISC. Tac. 16, 7 *al.* LACT. inst. 1, 5, 21 *opp.* divina lex. FIRM. math. 1, 7, 13 *al.* CHALC. comm. 153 *al.* AMM. 29, 1, 32 SERV. Aen. 2, 554 FAV. EVL. p. 4, 24 BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 218, 17. 223, 11 CORP. VI 31883 *a. 377*). CIC. har. resp. 6 *Scipio Carthaginem* quasi -i adventu solus evertit. Sest. 17 quaedam illa reipublicae fortuna -is. Lig. 17 -is quaedam calamitas. Marcell. 31 misero -ique bello (Deiot. 13). Phil. 3, 29 quae nos necessitas ferre coegit, quae vis quaedam paene -is (nat. deor. 1, 39 -em vim et necessitatem. fat. 5 LAMPR. Heliog. 34, 5 *cf. p. 334, 19*). 6, 19 fuit aliquis -is casus, ut ita dicam (*opp.* voluntarius. *item* 10, 19. *cf. Hey, Archiv 15 [1908] 464.* COD. Iust. 7, 62, 5 [*imp. Diocl.*] CORP. III 14850). 13, 33 Caesaris mortem ... -em fuisse. Brut. 250 in hoc communi nostro et quasi -i malo (Ov. trist. 5, 1, 59 SEN. suas. 3, 2 SEN. Phaedr. 113. LVCAN. 10, 34 *de Alexandro.* SVET. Nero 40, 2 SYMM. epist. 7, 107). part. 73 *ornamenta rerum* ei ... cecidisse divina atque -ia. ac. 1, 29 quasi -em et immutabilem continuationem ordinis sempiterni. div. 1, 98 ortus androgyni ... -e quoddam monstrum fuit. 2, 24 -es exitus habuerunt (CHALC. comm. 168). fat. 19 causae -es (AVG. civ. 5, 1 p. 190 *opp.* fortuita. 5, 9 p. 206). Tim. 43 leges -es ac necessarias (νόμους τε τοὺς εἱμαρμένους. Ov. met. 3, 316 ea ... -i lege geruntur. 10, 203 MANIL. 4, 391 FIRM. math. 1, 8, 3 *al.* CHALC. transl. p. 42^D comm. 143 *al.* AMM. 21, 1, 8. 28, 6, 24). COTTA Cic. epist. 12, 2, 3 -i quadam desperatione. CIC. epist. 15, 15, 2 illo quasi quodam -i proelio (AVIEN. orb. terr. 1361 -ia ... proelia *Bacchi adversus Indos*). CVLEX 134 quam comitabantur, — -ia carmina —, quercus (ARNOB. nat. 7, 48. AVSON. 336, 86 tergemini, -ia carmina, libri. EVG. TOLET. carm. 50, 2 carmine -i funera dira canit). HOR. epist. 2, 1, 11 -i portenta labore subegit *Hercules* (PORPH. pro capitali ac molesto). TIB. 1, 3, 53 -es ... explevimus annos (PHAEDR. app. 2, 13 CARM. epigr. 1302, 3. 1480, 3. *cf. p. 334, 53. 70*). PROP. 3, 24, 37 -es ... diras. Ov. trist. 1, 8, 47 -bus damnis (GAIVS dig. 18, 6, 2, 1 VLP. dig. 4, 9, 3, 1. 13, 6, 5, 4. 17, 2, 52, 3 damna, quae imprudentibus accidunt, hoc est damna -ia). fast. 4, 257 carminis Euboici -ia verba. LIV. 5, 15, 9 excidium patriae -e. 9, 5, 11 hora -is ignominiae advenit. 28, 34, 4 -em rabiem temporis (TAC. ann. 1, 39). MANIL. 1, 806 signorum ... -ia ... iura (4, 436 CHALC. comm. 191). VELL. 2, 4, 6 -em ... seu conflatam insidiis ... mortem obiit (2, 48, 6. PLIN. epist. 1, 12, 1 genus mortis ... non ex natura nec -is. GELL. 13, 1, 8 αὐτόματος ... θάνατος quasi naturalis et -is. AMM. 25, 10, 16 -i praeventus est morte). VAL. MAX. 1, 8, 2 unicam -is remedii opem. PHAEDR. 2 epil. 18 -e vitium (exitium *codd.* CARM. epigr. Engström 337 fatal⟨e h⟩oc vitium est par⟨cere⟩ te puero). SEN. Thy. 830 -i cuncta ruina quassata. CALP. ecl. 1, 83 indixit ... -ia civibus arma (MEROB. poet. 24 *cf. p. 334, 17*). PLIN. nat. 37, 2 Promethei vinculorum interpretatione -i (*i. de fato eius ducta*). TAC. ann. 5, 4 -i quodam motu ... seu prava sollertia. 11, 21 -e praesagium. 11, 26 -i vaecordia. 15, 61 -i omnium ignavia. APVL. met. 7, 6 sors ... -is (ARNOB. nat. 3, 21 *dii* sortibus vivunt agitanturque -bus. FIRM. math. 1, 7, 19 *al.* AMM. 17, 11, 5. 27, 5, 10 PRVD. c. Symm. 2, 460). APVL. met. 9, 1 divinae providentiae -is dispositio. PANEG. 6 (7), 9, 1 -i rerum ... cursu (*cf. l. 76*). VOPISC. Aurelian. 19, 3 -ia iussa. ARNOB. nat. 1, 47 *haec* -bus accidunt irroganturque decretis (*cf.* 1, 42 CHALC. comm. 152 *al.* AMBR. Noe 5, 11 FAVST. REI. grat. 1, 3 p. 17, 15). CHALC. comm. 160 omnia teneri -bus condicionibus. 175 -i violentia. 179 edictis -bus. 207 diiugium. AVSON. 207, 9 -ia regum nomina (229, 1). 258, 10 -em decadam. 319, 56 -i morsu. AMM. 21, 14, 3 salva firmitate -i. 23, 5, 5 quod praescripsit -is ordo (AVG. civ. 5, 9 p. 207 *cf. p. 334, 24*). CLAVD. rapt. Pros. 2, 141 *Proserpina* sese ... ignara coronat, augurium -e tori. MACR. somn. 1, 6, 83 cum aetas tua quinquagesimum et sextum annum compleverit, quae summa tibi -is erit. 1, 13, 11 -ia vitae tempora. MART. CAP. 2, 108 -is temperamenti cursus siderumque circuli motusque. EVSTATH. Bas. hex. 6, 7 p. 929^C decretio. FAVST. REI. grat. 1, 11 p. 38, 16 originalis definitio vel -is. 1, 16 p. 50, 2 persuasio (*i. omnia fato fieri putans*). ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 24, 19 constitutis ... -bus. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 217, 22 ratio. IORD. Get. 56, 288 -e (-i *al.*) aegritudine. GREG. M. in euang. 10, 5 *zodiacum* effectum -em nullo modo habere.

B *speciatim (mortem, occasum, exitium ferens)*: *mortifer sim.*: CARM. epigr. 55, 7 properavit hora tristis -is mea (LVCAN. 9, 87 STAT. Theb. 8, 185 *al.* SVET. Nero 49, 2 TERT. adv. Marc. 1, 18 p. 313, 5 CARM. epigr. 389, 2. 1295, 3. *aliter v. p. 333, 49*). 960, 8 (*aet. Caes.*) -i igne et aqua Stygia. 1036, 1 (*post Verg.*) -e (*abl., cf. Büch.*) rapina florentem vita sustulit atra dies. 1068, 1 (*saec. I p. Chr.*) iter ... iam -e peregi VERG. Aen. 12, 919 telum Aeneas -e coruscat (SIL. 9, 392). Ov. met. 5, 182 iaculum -e ... mittere. VAL. MAX. 8, 11, 2 ut proximos XXX dies quasi -es caveret (SEN. nat. 3, 27, 1 diluvii. CARM. epigr. 1005, 8. TAC. dial. 13 -is et meus dies. FRG. Vat. 281 (*a. 286*) -em diem ... obiit. PANEG. 9 (12), 16, 4 VEG. mil. 3, 11 p. 93, 19. *aliter v. infra l. 42 sqq.*). SEN. epist. 83, 23 *Alexandrum* ille Herculaneus ac -is scyphus condidit. LVCAN. 4, 708 -is harenae muneribus (COMMENT. *et* SCHOL. quod fiant illic fata pugnantibus). 7, 359 Decios ... caput -e voventes. PETRON. 94, 8 me ... a -i iam meta revocat ad lucem. 97, 10 post -em rixam. 112, 6 (*loco, ut vid., corrupto*) -e conditorium familiari ... faceret. PLIN. nat. 15, 78 sidentia imperii fundamenta ostento -i Curtius expleverat. VAL. FL. 6, 653 vulnus -e. SIL. 11, 131 -e cruenti ... signum belli. STAT. Theb. 6, 938 arundo. 11, 198 arma (*cf. p. 333, 58*). FLOR. epit. 3, 21, 16 confossus est, quia -em illam ... manum non porrexerat. PORPH. Hor. carm. 2, 17, 6 vis -is (*cf. p. 333, 23*). GALLICAN. Avid. 1, 3 perisse -i sorte (COD. Theod. 3, 13, 3 pr. *a. 422* -i ... sorte consumptus [= COD. Iust. 5, 18, 11]. GLOSS. -i sorte ἰδίῳ θανάτῳ. *v. p. 333, 62 sqq.*). 2, 2 -es laqueos. IVL. VAL. 1, 14 animum ... saucium -bus ... temptamentis. AVR. VICT. Caes. 41, 22 -i bello ... cadit. AMM. 19, 11, 15 quos latera ... nudantes intecta ordo -is absumpsit. HYG. fab. 14 p. 46, 13 quamvis praedicentibus avibus mortem sibi denuntiari intellexit, -i ... militiae non defuit. MARCELL. chron. II p. 76, 423, 5 -e munus implevit (NOVELL. Iust. app. 7, 4 subiit). CARM. epigr. 396, 1 -em ... sedem (*de sepulcro*). *de personis*: VERG. Aen. 11, 232? *v. p. 332, 50.* STAT. Theb. 4, 639 -is ... Gradivus. *nota* PROP. 4, 1, 97 -es (*i. morte rapti?*) pueri, duo funera matris. CARM. epigr. 1032, 1 *v. infra l. 76.* *pestifer, exitiosus, calamitosus*: VERG. Aen. 2, 237 -is machina (*de equo.* SERV. mortifera. 6, 515 -is equus. SERV. mortifer. SEN. Ag. 629^a Danaum ... -e munus). AETNA 125 *flumina* vorago direpta in praeceps -i condidit ore. Ov. trist. 5, 12, 51 si demens studium -e (*sc. carminum*) retemptem. VAL. FL. 3, 260 *Tiphys*: 'ut mea -i damnastis pectora somno'. SIL. 4, 708 *Flaminium* urbi genitum ad -ia damna. 8, 68 -is turbo. STAT. Theb. 12, 81 -e ... Argos. TAC. hist. 4, 54 -i ... igne (*i. incendio Capitolii. aliter v. supra l. 3*). CLAVD. 26, 61 -es hucusque manus (*de exitiosis Getarum agminibus?*).

C *technice in appellationibus* (*ius litigandi tollens*): COD. Iust. 7, 62, 32, 1 (*a. 440*) lites -i die ... terminantur. 7, 63, 2 pr. (*a. 440*) primi ... -is diei tempora post appellationem ... sex mensuum esse iubemus. *ibid.* 1 quodsi primo -i die lapsus est appellator, tricesimum primum diem alterum volumus esse -em *eqs.* 7, 63, 5, 1^c cum ... unus -is dies ex antiquis legibus constitutus est. *saepius.* 7, 63, 5, 1^d decem -es pro uno ubique instituantur. 3, 24, 3 pr. (*a. 485/86?*). 7, 63, 5, 4. 6 ullum -em observare. IVLIAN. epit. novell. 110, 401 ultimo -i die. 113, 421 *ter. sim.* COD. Iust. 7, 63, 5, 1^c ante quartum diem -is luminis. *ibid.* post quinque dies, ex quo ortus -is effluxerit. GLOSS. II 296, 50 ἐμπρόθεσμος ἡμέρα -is dies, finita dies.

II *cum* **relationibus**: *c. dat.*. *hominis*: CIC. p. red. in sen. 4 *annum* mihi quam patriae malueram esse -em. Phil. 2, 11 quod fuit illorum utrique -e. rep. 6, 12 cum ... numeri ... summam tibi -em confecerint (MACR. somn. 1, 7, 9). LIV. 39, 51, 4 adventum sibi velut -em horruerat. SEN. epist. 24, 10 -em Scipionibus in Africa gloriam. LVCAN. 3, 272 Croeso -is Halys. VAL. FL. 6, 219 tibi -es ... Amyclas. SIL. 2, 400 multis -em milibus hastam. 8, 234 -is Latio miles. 12, 521 -i Aeneadis campo. STAT. Theb. 5, 53 -ia nobis litora. 11, 654 -e tyrannis ... solium. Ach. 1, 454 coetus ... armorum Troiae -is. 1, 476 *Achillem* Teucris ... -em. FLOR. epit. 2, 15, 12 -e Africae nomen Scipionum. 3, 15, 4 -e familiae suae Capitolium. 4, 7, 6 *harena* -is Gnaeo Pompeio. ITIN. Alex. 11 urbem sibi paene -em. IVST. 12, 13, 3 locum ei -em fore. 29, 1, 7 -e ... Romanis ... malum. HYG. fab. 141 p. 22, 15 quibus (*Sirenibus*) -is fuit Vlixes. CLAVD. 1, 149 Gallis ... genus -e Camillos. *rei*: TIB. 2, 5, 57 Roma, tuum nomen terris -e regendis. LIV. 5, 33, 1 adventante -i urbi clade. 6, 28, 5 -em se urbi Romanae locum cepisse. VELL. 2, 52, 1 -em victoriae suae Thessaliam petiit. PLIN. nat. 16, 199 arbor ... -is excidio urbis. *ad aliquid*: CIC. Catil. 3, 9 -em hunc annum esse ad interitum ... urbis. 4, 2 *Lentuli* nomen ... -e ad perniciem reipublicae. *ibid.* meum consulatum ad salutem populi R. prope -em. VAL. FL. 6, 609 -es ad regna iniusta cometae. *c. gen.*: GELL. 14, 1, 18 *stellae erraticae* esse omnium rerum -es viderentur. *huc possis trahere nonnulla ut* PS. AVR. VICT. orig. 11, 1 illum condendae sedis -em locum fore.

m. et f. plur. **fātālēs**, -ium *pro subst.*: CARM. epigr. 1032, 1 (*saec. I*) -es (*i. mortales sec. Büch.*), moneo, ne quis me lugeat. SCHOL. Hor. carm. 1, 37, 21 '-e monstrum': fatalem dixit ... turpem, unde et prostantes -es dicuntur. *m.* fatalis, *elliptice pro* -is dies, *v. l. 47 sq.*

neutr. sing. **fātāle**, -is *pro subst.*: STAT. silv. 2, 1, 226 quae nubes -e sonet. CHALC. comm. 152 secundum fatum ... -e dicitur, a fato plurimum differens. AVG. civ. 5, 7 p. 199 ex ipsius facto coepit esse -e, quod in eius nativitate non fuerat. *cf.* CASS. Cic. epist. 12, 13, 1 -e nescio

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quid tuae virtuti datum. Spart. Hadr. 4, 8 si quid mihi -e contigerit. Gallican. Avid. 3, 6 ne quid -e proveniret. -e est: *c. inf.*: Cic. fat. 30 -e est medicum adhibere. Manil. 4, 118 hoc quoque -e est ... expendere fatum. Stat. Theb. 9, 258 neutris -e reverti. Qvint. decl. 372 p. 410, 9 parricidio defungi ... -e erat. Svet. Nero 43, 2 Carm. epigr. 1127, 1 si ... redimi -e fuisset. *c. enunt.*: Ov. epist. 4, 63 hoc quoque -e est: placuit domus una duabus (*cf.* 53 fato reddamus amorem). Clavd. 15, 341 hoc generi -e tuo: ... pallebit. *c.* ut: Tac. ann. 12, 64 -e sibi, ut ... ferret. Gell. 7, 2, 10 est ... -e et consequens, ut ... vacent. Vopisc. Aurelian 38, 3 quasi -e quiddam mihi sit, ut.

neutr. plur. **fātālia**, -ium *pro subst.* (*cf.* Cic. div. 2, 25 sin ... idcirco possunt provideri *futura*, quia certa sunt et -ia): Verg. Aen. 9, 131 nil me -ia terrent. Liv. 39, 46, 4 quod inter -ia vates cecinissent. Papin. dig. 33, 7, 3, 1 detrimenta -ium. Cens. 14, 6 p. 25, 17 -ia (*i. mortem*) ... proferre. Vopisc. Aurelian. 4, 4 scisse -ia. Arnob. nat. 1, 42 omnia victa decreta dissolutaque -ia (*cf.* 1, 47. 3, 21). Chalc. comm. 151 aliud fatum et alia, quae fatum sequuntur ex inevitabili necessitate, -ia. 179. 189 animadversio et approbatio, quae sunt -ia. Avr. Vict. Caes. 38, 5 -ia devertere. Serv. Aen. 3, 402 Paridis mors inter -ia dicitur fuisse Troiana. Prvd. c. Symm. 2, 486 nil sunt -ia, vel si sunt aliqua, opposito vanescunt irrita Christo. Carm epigr. 807, 2 ista -ia dantur.

deriv.: fatalitas. *comp.*: confatalis.

adv. **fātāliter** *sine comp. et superl.* μοιριδίως: Prisc. gramm. III 79, 21 Gloss. II 372, 40. *secundum fatum, fati decreto*: Cic. div. 2, 19 omnia ... ex omni aeternitate definita ... esse -r. Ov. met. 12, 67 Hectorea primus -r hasta, Protesilae, cadis. Tac. hist. 1, 50 deterrimos velut ad perdendum imperium -r electos. 1, 71 mansit Celso velut -r ... fides integra. Svet. Iul. 59 invictum in ea provincia -r Scipionum nomen. Vlp. dig 50, 16, 135 quod -r accessit. Pavl. sent. 3, 6, 9 servo -r interempto. Treb. trig. tyr. 10, 15 si continuari -r potuisset *felicitas*. Vopisc. Aurelian. 36, 4 ut se res -r agunt. Prob. 10, 1 Tacito absumpto -r. Car. 1, 3 accensis -r militibus. 9, 1 *fines* -r constituti. Chalc. comm. 144 quae ... ex providentiae auctoritate, -r quoque provenire; nec tamen quae -r, ex providentia. Evtr. 1, 11, 4 -r mortuus est (*i. naturali morte*; ὑπέμεινε τέλος). Prvd. c. Symm. 2, 370 -r urbem sortitam, quonam genio ... exigat aevum. Avg. civ. 19, 23 p. 395, 14 illa ... anima aliis animabus -r dedit ... errore implicari (*sim.* p. 395, 18). 19, 23 p. 396, 28 *Christum* ipsum -r dedisse Christianis, ut implicarentur errore. *sim.* p. 396, 31. Macr. somn. 1, 7, 7 ad regionem instruendo regno -r eligendam. Schol. Stat. Theb. 7, 197 ad hoc -r nati sunt, ut.

fātālitās, -ātis *f. a* fatalis. *i. q.* fatum. Cod. Iust. 4, 66, 1 (*Zeno*) domino, qui, quod -e ingruebat, etiam nullo intercedente contractu habiturus fuerat (*syn.* fortuiti casus). *Hey.*

fātāliter *v. supra l. 25 sqq.*

[? **fate** foragem Gloss. V 293, 36. *cf.* fatetum.]

* **fateor**, -ssus sum, -ērī [= *osc.* (nep deikum nep) fatium '(*neque dicere neque*) *loqui*'. *a* fari *ductum esse fere inter omnes convenit. sed participium* fassus *quaestionem movet, nonne potius c. verbis* fatiscere, fatis (*q. v.*), fatuus *ex uno fonte fluxerit, ita ut primo* '*os aperire*' *significaverit; cf.* infitias ire. *Th.*]. Varro ling. 6, 55 hinc (*a verbo* fandi) -ssi ac confessi, qui fati id quod ab [h]is quaesitum. Pavl. Fest. p. 11 affatim dictum a copia -endi. Prisc. gramm. II 429, 9 fatiscor *eqs.* quidam a '-or' esse derivatum volunt.

de formis: Qvint. inst. 1, 6, 7 quae e et o litteris -endi modo terminantur. Prob. nom. gramm. IV 212, 5 fassi ... praeterito tempore confessos, non fatigatos significat. fatiare: Carm. epigr. 1225, 4 *v. p. 336, 68.* *inf.* -erier: Hor. epist. 2, 2, 148. -or *passive*: Cic. leg. agr. 2, 57 hunc *agrum* excipere ..., qui publicus (*codd.*, publicum se *Clark*) esse -eatur. Verg. catal. 5, 12 nam -bitur (*B, cf. Bücheler, Rhein. Mus. 38, 513*, -bimur *cett.*) verum. Vlp. dig. 30, 39, 6 volgo -bitur (*seq. acc. c. inf.*). Greg. Tvr. Franc. 9, 15 p. 371, 7 unum deum ... coli ... nec minorem filium patri ... -eri. *de notione*: Clavd. Don. Aen. 3, 609 fari et -eri uno loco posuit, quod non pro uno ... Vergilius intellegi voluit; ... -eri *est* ex necessitate, quae secreto conteguntur, publicare. Isid. diff. 1, 232 *v. vol. IV p. 226, 50.* Gloss. confiteor; ὁμολογῶ. *legitur inde a* Plavto *et* Enn. *per totam latinitatem; non habent, cum utantur* confitendi *verbo, ex. gr.*: Catvll. Vitr. Colvm. Ascon.; *rarius* fat- *quam* confit- *legitur apud* Val. Max. (2 fat- : 10 confit-) Tert. Amm. Vvlg. (1 : 69); *apud poetas fere omnes et scaenicos et dactylicos multo frequentius* fat- *legitur quam* confit-; *cf. ex. gr.*: Plavt. (65 fat- : 13 confit-) Ter. (15 : 5) Lvcr. (23 : 7) Verg. (18 : 1) Hor. (11 : 0) Prop. (4 : 2) Ov. (121 : 33) Sen. poet. (24 : 0) Lvcan. (11 : 0) Stat. (29 : 8) Mart. (23 : 3); *ex scriptoribus verbo simplici multo aut aliquanto frequentius quam composito utuntur ex. gr.*: Sall. Liv. (52 fat- : 5 confit-) Fest. Sen. phil. Tac. (32 : 11) Flor. Fronto (11 : 1). [*var. lect.*: Petron. 120, 93 manes caelum sperare fatentur (*O*, iubentur *fortasse L*).

ex coniectura legitur: Cic. de orat. 1, 99 me quidem ⟨-or *suppl. J pauci*⟩ ... refugisse. Ov. met. 9, 573 -entia (*Koch*, latentia *codd.*) verba. Liv. 22, 40, 1 oratio consulis ... -entis (ς, patentis *P*). 40, 14, 6. Sen. contr. 1, 1, 11 *Schulting,* patior *codd.* 2, 3, 4 tempus -endi (*Schulting*, faciendi *codd.*). 2, 4, 10 -eri (fieri *codd.*). *loc. dub.*: Plin. nat. 19, 28 spartum, si repente urgueat desiderium, perfusum calida ... ac siccatum stans compendium operae -etur (patitur? *Mayh.*)]

I *sensu strictiore i. q. confiteri, concedere* (*verbis et oratione*): A *subiectum est animans*: 1 *absolute et cum dativo* (*quid quis fateatur, plerisque tamen locis ex antecedente vel ipsius affirmatione vel alterius interrogatione, coniectura sim. intellegitur; vere absolute speciatim de reis l. 41 al.*): a *sine dativo*: Plavt. Amph. 606 :: -or, nam *eqs.* (Epid. 2). Aul. 643 facin iniuriam mihi [an non]? :: -or, ... maximam. ... *pendebis*, nisi -ere. 734 id ego feci et -or. Cas. 724 bone vir, salve. :: -or. Curc. 255. Epid. 655 -or — :: abi intro. Men. 1107. Persa 215 -ear, si ita sim. 734. 854. Pseud. 353. 363. 488 -ere dic. :: καὶ τοῦτο ναί ... :: -etur. Rud. 285 Veneris fanum ... hoc est? :: -or. 1384. Truc. 172 ego -or, sed *eqs.* (Acc. praetext. 9 trag 294 Cic. Att. 2, 1, 5 Sen. epist. 74, 31. 95, 36). 779 volo scire, eodem pacto⟨n⟩ sine malo -eamini (Ter. Eun. 714). 792 satis es fassa. Enn. ann. 493 qui vicit, non est victor, nisi victus -etur (*cf.* Ov. met. 9, 545 superata -eri cogor. Plin. nat. 16, 12 ut servatus -eatur). Ter. Phorm. 236 audio, -or. Eun. 604. Ad. 341 si maxime -eatur. Afran. com. 25 Cic. Verr. 5, 150. 6, 5. 74 Cluent. 97 Catil. 1, 30. Mur. 40 delectant homines ... ludi ... non solum eos, qui -entur. Sull. 23 Mil. 15 *bis*. Lig. 10 arguis -entem (Vell. 2, 116, 5). Brut. 76 si -eris (*opp.* negas). orat. 31. 143. part. 116 expectandum, dum -eatur. nat. deor. 1, 71 non vis -eri. 3, 65 efficiam ..., ut -eare. Phil. 2, 31 *in parenth.* ut ipse -or (Plin. epist. 7, 4, 1. *cf.* Cic. fin. 4, 37 ut omnes -emur. Ov. epist. 20, 3 ut ipse -eris. Liv. 28, 26, 14 ut postea -bantur. Plin. nat. 7, 148 ut -entur *illi*). Att. 3, 15, 4 -endum est enim (*in parenth.* [epist. 10, 19, 1]. Sen. benef. 4, 38, 1 ingenue -endum est [*seq. ipsa verba*]. Amm. 27, 11, 4 [*seq. ipsa verba*]). 6, 2, 4 aperte -bantur. 12, 23, 1 occidimus ... iam pridem ..., sed nunc -emur. Aetna 179 *causae* cogent ... -eri (Sen. Herc. O. 1447 cogis -eri. Stat. Theb. 9, 890 Ivv. 13, 222). Tib. 1, 6, 29 ignosce -enti (Ov. am. 3, 9, 35 ignoscite -sso [met. 13, 189]. Lvcan. 5, 777. *cf.* Ov. epist. 4, 156 da veniam -ssae [16, 225. 18, 4 Pont. 1, 7, 22. 4, 2, 23. *cf.* Liv. 39, 12, 8 -enti veniam ... fore]. epist. 15, 11 parce ... -sso Drac. laud. dei 3, 610 miserere -enti). Priap. 55, 1 turpe -eri *in parenth.* (Ov. trist. 3, 14, 45). Ov. epist. 11, 36 haec ... in tacita signa -entis erant. am. 2, 4, 4 in mea ... crimina -ssus eo. met. 9, 514 poterisne loqui, poterisne -eri? 10, 420. Pont. 1, 6, 3 metuas ... licet ... -eri. 2, 2, 29. 4, 5, 13 sit ... tutum ... -eri, verba *eqs.* (-eri vera *Hilberg*). trist. 5, 1, 69. Liv. 21, 18, 2. 26, 27, 9 -ssi omnes. 40, 9, 15 -entes pro deprehensis habe *al.* Sen. contr. 2, 3, 18 non vis? tum (*Haase*, non victum *codd.*) hercules -beris, cum *eqs.* 7 pr. 8 *al.* Sen. Herc. f. 1147 pudet -eri (Stat. Ach. 1, 635 pudet heu taedetque -eri *in parenth.* [Mart. 12, 15, 9]. Flor. epit. 2, 6, 44 nec -eri pudebit [Fronto p. 184, 25 N. Amm. 25, 3, 19 *sequuntur ipsa verba*]. *cf.* Scrib. Larg. pr. p. 1, 10 *p. 337, 55.* *cf.* Cvrt. 8, 2, 2 nisi erubesceret -eri. *p. 337, 62 sq.*). Sen. Oed. 852 -ere, ne te cogat ad verum dolor. Thy. 260. 1101. dial. 3, 16, 7 *al.* epist. 117, 17 *bis*. Lvcan. 10, 368 ut -ear *in parenth.* (Paneg. 8 (5), 1, 1 ut verius -or (*sic*). Epiphan. Hier. epist. 51, 3, 2 ut simpliciter -ear [51, 6, 3 *cf. p. 343, 7 sq.*]). Stat. Theb. 1, 678 piget inter sacra -eri. 2, 342 properabo -eri *in parenth.* 5, 452 placuere *Lemniades Argonautis* -entes (?). 5, 623 quid enim timeam moritura -eri? (*in parenth. cf. p. 338, 17*). *al.* Mart. 6, 22, 4 non nubis *adultero nubens*, ... sed -eris. Qvint. inst. 5, 12, 3 *opp.* convinci (*cf.* Cod. Theod. 16, 5, 39 [*a. 405*] vel -entes vel convictos). 5, 13, 46 ad -endum conscientia ... impulsus. decl. 307 p. 209, 17 *al.* Ivv. 6, 365^{28}. Tac. hist. 4, 41 neque -eri audebat neque abnuere poterat. ann. 11, 31. 15, 44 correpti, qui -bantur. Plin. epist. 2, 5, 10. Flor. epit. 2, 18, 3 si -eri licet. Gaivs inst. 4, 173 sive quis neget sive -eatur. Vlp. dig. 9, 2, 25 pr. licet -ssus sit. 11, 3, 5, 2 etiam adversus -entem. 42, 2, 2 non -etur qui errat. 48, 18, 1, 23 ita fit, ut ... vario modo -eantur *torti*. Pavl. dig. 50, 17, 142 pr. qui tacet, non utique -etur, sed tamen verum est eum non negare. *al.* Min. Fel. 12, 3 argueris, nec -eris. Exc. Bob gramm. I p. 562, 22 *indicativum* -endi *modum* ex prima persona dicimus. Clavd. 5, 478 quos nolle -eri viderit *Minos*. Avg. civ. 3, 19 p. 128^{D} his quoque -entibus (3, 30 p. 142^{D} *al.*). 9, 13 p. 385^{D} sicut ... ipsi -entur. *al.* 19, 6 p. 365^{D} reo ... contra tormenta durante ... nec -ente. Carm. epigr. 1225, 4 (*Romae, periit*) cum, fatiare, vides (*i.* -eare, cum vides *Bücheler*) quam *eqs.*

prima verbi persona a confitente ipso verbis, quibus fatetur, additur: α -or *vel* -emur (-etur *l. 77*) *sequitur* (*saepe seq.* sed): Plavt. Aul. 88 pauper sum (*cf. p. 337, 19*), -or, patior (*cf. p. 340, 6*). Pseud. 913 fuit meum officium, ut facerem, -or. 1313 ius petis, -or. Ter. Haut. 158 ita res est, -or. 644 peccavi, -or (Avr. Fronto p. 130, 24 N.). Ad. 188 leno sum, -or. Cic. Mur. 42. Sest. 102 est labor, non nego; pericula magna, -or. Rab. Post. 26 Att. 8, 3, 3 epist. 9, 18, 2. Rvt. Lvp. 2, 8 homo fuit, -etur. Ov. met. 10, 643 mota ... sum, -or. 14, 440. trist. 5, 6, 5 Ib. 641 Pont. 2, 2, 113. Sen. Med. 936 sunt innocentes, -or. dial. 9, 1, 5. 11, 3, 1 epist. 100, 11. Mart. 2, 3, 1 nil debes, ... -emur. 5, 27, 2 Fronto p. 156, 9 N. Symph. 84 improba sum, -or. Hier. epist. 30, 2, 2 Sidon. epist. 2, 9, 2.

β -or (-bor) *antecedit*: Plavt. Merc. 983 -or, deliqui profecto. Rud. 735 -or, ego trifurcifer sum. Cic. de orat. 2, 60 -bor, aliquid tamen *est*. Ov. epist. 13, 85 nunc -or: volui *eqs.* 19, 35. met. 8, 127

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-or, merui. trist. 5, 7, 57 en pudet et -or, iam *eqs.* SEN. contr. 1, 1, 10 -or, vitium est. 7, 1 (16), 4 -or, -or (pater *Gertz*), dixi. 7, 7, 6 (21), 9 simpliciter -bor. SEN. Herc. O. 491 altrix, -bor (Med. 237. Tro. 276 equidem). Thy. 273 -or, immane est scelus. 513 -or, Atreu, -or, admisi omnia. Tro. 266. epist. 1, 4 -bor ingenue. PETRON. 91, 8 equidem -or et prae me fero. CARM. epigr. 932 (CORP. IV 4957) -or, peccavimus. QVINT. decl. 375 p. 415, 11. 385 p. 430, 14 APVL. met. 3, 5 TREB. trig. tyr. 12, 7 QVEROL. p. 41, 14 VVLG. Ios. 2, 4 CLAVD. 10, 34. MART. CAP. 9, 897 et -or, vellem *eqs.*

γ -or (-bor, -emur) *in parenthesi* (ut ipse -or *v. p. 336, 24*) *hic illic sensu admodum debilitato fere i. q. quidem, profecto* (*cf. Skutsch, Jahrb. Phil. vol. 147 p. 828. Bonnet, Greg. Tur. p. 257 sq.*): CIC. Att. 12, 36, 1 -or enim. VERG. ecl. 1, 31 -bor enim (Aen. 4, 20 catal. 9, 11 COMM. instr. 2, 8, 8). Aen. 2, 134 eripui leto, -or, me (12, 813 OV. rem. 314 met. 9, 362 trist. 2, 469 Pont. 1, 7, 55. LIV. 2, 2, 7 -emur. CARM. epigr. 990, 1 SEN. contr. 1 pr. 1 SEN. Med. 246 Tro. 318 OCTAVIA 252. 335 CALP. ecl. 3, 28. 4, 70. 6, 30 VAL. FL. 7, 518 *al.* SIL. 16, 649 STAT. silv. 2, 1, 67. 3, 4, 39 Ach. 1, 775 MART. 1, 90, 5. 2, 28, 5. 3, 12, 1. 5, 13, 1 sum, -or, ... pauper [*cf. p. 336, 72*]. 9, 99, 7. 10, 75, 2. 12, 48, 5. 13, 103, 1. 13, 114, 1 TAC. hist. 2, 76. PLIN. epist. 7, 33, 1 ingenue -bor. CARM. epigr. 29, 17 AVR. Fronto p. 130, 15 N. ANTH. 446, 1 PANEG. 12 [2], 2, 1 *al.* AVSON. 118, 8 *al.* DAMAS. epigr. 2, 25 versibus his breviter, -or, ... tuos volui monstrare triumphos. 12, 10. 57, 5 AMM. 20, 8, 9. QVEROL. p. 10, 16 adulescens quaedam feci, -or, laudari quae solent. p. 11, 15. 54, 9. CLAVD. 15, 293 rapt. Pros. 3, 420 AVG. civ. 18, 38 p. 314 D. SVLP. SEV. epist. 2, 6 MART. CAP. 9, 888 PAVL. PELL. 79. 178 *al.* ALC. AVIT. epist. 18 p. 49, 32 DRAC. Romul. 5, 253 laudis erit, -or, pro libertate perire. 9, 76 LVX. anth. 373, 4 ANTH. 733, 3 CASSIOD. inst. div. 5 p. 1116[B] *saepe* GREG. TVR. Franc. 5, 18. 8, 2 surrexi gavisus, -or, ad occursum eius. 9, 26 glor. mart. 85. Mart. 4, 1 adhibui, -or, balneas, ... sed *eqs.* vit. patr. pr. p. 622, 25. MAXIM. eleg. 2, 29. 5, 39). LVCAN. 6, 614 Thessala turba -emur. SVLP. SEV. Mart. 26, 2 vere -bor.

𝔟 *accedit dativus*: NEP. Dion 2, 4 si ... ⟨in⟩ maiore esset periculo, ut sibi *medici* -rentur. VERG. ecl. 3, 24 mihi Damon ipse -batur. HOR. epist. 2, 2, 148 quod quanto plura parasti, tanto plura cupis, nulline -erier audes? LIV. 29, 1, 6. SEN. Med. 919 animus ... nondum sibi audet -eri (VAL. FL. 7, 8 *cf. p. 338, 8 sq. 59*). HIER. epist. 32, 1, 2 ut amicae menti -ear. SVLP. SEV. dial. 1, 21, 6 ut vere tibi -ear. *sequuntur ipsa verba confitentis*: LIV. 5, 54, 3 equidem -bor vobis (SEN. contr. 1, 4, 9. 10 praef. 1 -bor [-or *al.*] vobis, iam res taedio est). EPIST. pontif. 9 Migne 30, 273[A] -or ... tibi, eos ... libros non libenter lego. *nota speciatim de confessione Christianorum*: COMM. instr. 2, 11, 6 prostratus illi -ere.

2 *seq. accus.* (*ubique fere acc. rei; personae per breviloquentiam quandam infra l. 76 sq.*): 𝔞 *pronominis*: α *sine dativo*: PLAVT. Asin. 882 quid -ere? (Capt. 535 *opp.* negare. QVINT. inst. 4, 5, 28). Capt. 295 -erin eadem, quae hic -ssust mihi? (LVCR. 2, 284 in seminibus ... idem -eare necesse est. SALL. Catil. 47, 2 QVINT. decl. 366 p. 400, 7). 961 quod ego -ear (CIC. Verr. 4, 149 quod sive -eris sive convinceris. dom. 126 quod in Gabinio -eris. Cael. 23 Pis. 3. Mil. 31 occisusne sit, quod -emur. fin. 4, 33. OV. Pont. 2, 1, 11 quod ... furor est audere [*cf. p. 336, 57. supra l. 37 sq.*] -eri. LIV. 7, 30, 9 quod -eri nos fortuna cogit. 40, 14, 8 quod -entur et palam est. *al.* SCRIB. LARG. pr. p. 1, 10 quod -eri pudet [*cf. p. 336, 43 sqq. infra l. 64*]. PANEG. 12 (2), 24, 5 quod -endum est *in parenth.* [AVG. civ. 14, 9 p. 23 D. *al.* ALC. AVIT. epist. 34 p. 64, 4]. AVG. civ. 10, 26 p. 443 D.). TER. Andr. 896 -or id quoque (CIC. Mil. 57 quod tormentis invenire vis, id -emur. 81. part. 134. LIV. 5, 11, 6 nec id accusatores magis arguere quam -eri reos. QVINT. inst. 7, 3, 14 invitum id, quod ..., cogat -eri. AVR. Fronto p. 130, 24 N. AVG. civ. 20, 1 p. 405 D. sive id etiam ore -etur, sive ... -eri erubescat). CIC. Tull. 33 omnia ..., quae -entur (Verr. 3, 141. LIV. 42, 41, 2 quae -eri ⟨non⟩ erubescam [*cf. p. 336, 47*]). Verr. 3, 137 hoc *bis* (CATVLL. 6, 5 hoc pudet [*cf. supra l. 55*] -eri. HOR. sat. 1, 10, 3. OV. trist. 2, 279 ut ... hoc -ear. SEN. dial. 4, 13, 3. MART. 6, 76, 3 *seq. ipsa verba.* GAIVS dig. 36, 1, 65, 4. SVLP. SEV. dial. 1, 26, 2 hoc Aegyptus -etur). LVCR. 1, 974 alterutrum -earis ... necesse est (*cf.* APVL. apol. 47 alterum horum). LIV. 6, 26, 7 ea (QVINT. inst. 9, 2, 49. decl. 283 p. 149, 5 ea, quae sentimus). SEN. contr. 1, 2, 10 illud *seq. verba ipsa* (epist. 100, 2 illud plane -etur et praefert). SEN. dial. 4, 28, 1 nihil (SVET. Aug. 27, 4. AMM. 14, 9, 7 -eri compulsus est. SIDON. epist. 1, 7, 6 nil quasi leve -endum). AVG. civ. 2, 21 p. 82[D] haec (SVLP. SEV. Mart. 18, 2 immundus spiritus in media ecclesia). β *accedit dativus*: PLAVT. Aul. 644 quid -ear tibi? Capt. 295 *v. supra l. 48.* Cist. 654 quae dudum -ssa est mihi, ... infitias eat. *nota pronomen personale* 'me' *i. q.* '*quis sim*': OV. met. 8, 53 -ssa ... me flammasque meas. STAT. Theb. 12, 376 possum tibi me confisa -eri.

𝔟 *seq. pro obiecto enunt. relat.*: PLAVT. Mil. 554 quid ni -eare ego quod viderim? CIC. Cluent. 86 quod erat factum. fin. 5, 83 -endum est enim quod sentio. Att. 10, 8, 5 -eamur enim quod est. PROP. 2, 26, 3 quaecumque ... fueras mentita. OV. am. 3, 14, 7 quae nocte latent. SEN. contr. 7, 1 (16), 17 *al.* QVINT. inst. 3, 7, 18 quae volumus.

𝔠 *seq. neutrum adiectivi*: verum: *sine dativo*: PLAVT. Truc. 783. CIC. Brut. 1, 15 (= 9, 24), 6 si verum -eri volumus (SEN. epist. 79, 11 volo. CVRT. 6, 3, 6 PLIN. nat. 27, 2 *al.*). VERG. catal. 5, 12 *v. p. 335, 62.* CIRIS 55 nam verum -eamur (PLIN. nat. 2, 157). CVRT. 6, 10, 10. COLVM. 4, 5 ut verum -ear *in parenth.* PETRON. 129, 11 verum enim -endum est. PLIN. nat. 2, 94 si verum -emur. MART. 10, 5, 18 cum -eri Furia iusserit verum. PLIN. epist. 9, 23, 5 -bor (*seq. ipsa verba*). *acced. dativus*: PLAVT. Truc. 764 si verum mi eritis -ssae. OV. trist. 5, 12, 59 ut verum -ear tibi. SEN. dial. 7, 2, 2 *animus* quam sibi ipse verum ... -bitur (LACT. inst. 3, 14, 21 cur non tibi verum -eris aliquando? *cf. p. 337, 38. infra l. 15*). 9, 1, 2 quare enim non verum ut medico -ear? vera: *sine dativo*: PROP. 3, 24, 12 -bor (OV. epist. 8, 97. STAT. Ach. 1, 146 *seq. ipsa verba*). OV. met. 7, 728. 9, 53. 15, 773 si vera -emur (Pont. 2, 3, 7). Pont. 3, 1, 79 si vis vera -eri. LIV. 27, 43, 3 metus ... -eri vera coegit. VAL. FL. 6, 461. QVINT. inst. 5, 4, 1 vera -endi necessitatem. *acced. dativus*: OV. epist. 14, 47. rem. 409 rarae sibi (*cf. supra l. 7 sq.*) vera -entur. Pont. 3, 9, 19. falsum: CIC. part. 50 *opp.* infitiari. cuncta: STAT. Ach. 1, 734 metuam quid enim tibi cuncta -eri? (*in parenth.*). *cf.* QVINT. decl. 259 p. 56, 12 simpliciter ... omnia. AVSON. 420, 3 -eri universa compulsum. *acced. dativus*: PORPH. Hor. ars 114 omnia domino simpliciter. *nota duplicem accus.*: VERG. Aen. 2, 77 cuncta ... tibi ... -bor vera. multa: MART. 3, 4, 5 breviter. TAC. ann. 14, 62 plura ... apud amicos.

𝔡 *seq. substant.*: *sine dativo*: PLAVT. Cas. 896 omnem ordine rem (VLP. dig. 42, 2, 6, 1). LVCIL. 207 consilium. PVBLIL. F 9 facinus (LIV. 6, 16, 1). SALL. Iug. 85, 24 huiusce rei ... inopiam -or (patior *P*). VERG. Aen. 6, 567 cogit ... -eri ... commissa piacula. PROP. 1, 9, 33 errata (*cf.* LIV. 37, 55, 1 errorem ... regis [CLAVD. 20, 7 mersa ... puppe. SVLP. SEV. dial. 3, 15, 5]). OV. am. 2, 4, 3 delicta (met. 4, 685). 2, 8, 25 anteacta. 3, 10, 24 crimina (LIV. 30, 42, 14 *opp.* purgare. SEN. contr. 1, 1, 2. SVET. Nero 36, 2 ultro). met. 2, 836 causam ... amoris (SEN. dial. 9, 2, 10 causas -eri pudet. PLIN. nat. 9, 27 causa⟨m⟩ leti). 3, 558 adsumptumque patrem commentaque sacra. 6, 524 nefas. 8, 53 flammas ... meas (*v. l. 58. p. 337, 76*). 9, 519 insanos ... amores (9, 561 miserere -entis amorem [amores *al.*] et non -urae, nisi *eqs.* LIV. 1, 58, 3. PLIN. epist. 7, 4, 6 *opp.* celare, *syn.* in medium dare). 9, 638 inconcessam ... spem veneris. 12, 544 in ... tuum genitorem odium offensasque. 14, 723 meritum ... nostrum (SEN. suas. 6, 21 aliquod eius in se). trist. 2, 315 peccatum (SVLP. SEV. chron. 1, 33, 4 serā ... paenitentiā) manifestaque culpa -enda est (PLIN. nat. 18, 4 QVINT. inst. 11, 1, 81 SVLP. SEV. chron. 1, 26, 4 *al.* DRAC. laud. dei 2, 665 impune). trist. 2, 368 delicias versu ... tuas. 2, 430 adulterium (TAC. ann. 14, 62). Pont. 2, 9, 72 est ... gravior noxa -enda mihi. LIV. 5, 28, 8 admissum flagitium. 9, 4, 3 fortunam (*cf. p. 342, 3*). 42, 60, 4 timoris -endi. MANIL. 4, 117 scelus (PLIN. nat. 8, 142. *cf.* DRAC. laud. dei 3, 567 scelerum simul omne, reatum pectoris et carnis). SEN. contr. 1, 7, 15 iram. PHAEDR. app. 9, 11 naturae malum. SEN. dial. 4, 33, 2 iniuriam *acceptam.* epist. 53, 6 podagram. VAL. FL. 7, 481 nostra ... munera. STAT. Theb. 4, 532 poenarum lucra (*i. scelera adhuc impunita*). silv. 5, 5, 5 commissa (CLAVD. rapt. Pros. 2, 304 improba ... vitae. ALC. AVIT. carm. 3, 298). QVINT. decl. 377 p. 422, 5 *metum militiae* (*opp.* infitiari). VLP. dig. 42, 2, 6, 1 certam quantitatem. APVL. apol. 28 omnia obiecta. AVSON. 419, 25 aviditatem meam. SCHOL. Cic. Bob. Sest. 117 p. 136, 14 St. votum suum (*cf. infra l. 59*). AMBR. c. Aux. 34 fidem. HIER. epist. 58, 4, 2 motum mentis meae. AVG. civ. 19, 7 p. 367 D. miseriam. SVLP. SEV. chron. 1, 43, 7 imbecillitatem dei sui. *accedit dativus*: OV. epist. 20, 204 sensus sum tibi -ssa meos. 20, 241 matri deceptae foedera linguae. fast. 3, 502 flammas (*cf. supra l. 33*) nobis -ssus es ipse tuas. SEN. benef. 6, 38, 5 vota (*cf. supra l. 54*), quae etiam sibi (*cf. p. 337, 38*) -eri pude⟨a⟩t. CLAVD. rapt. Pros. 1, 216 curarum ... tibi secreta (*cf. p. 341, 78*) -bor. *nota partic.*: TAC. ann. 15, 10 instantem *hostem* Corbuloni.

nota breviloquentiam (*dativ. acced. l. 64. 67*): LIV. 34, 23, 4 praeteritorum gratiam (*cf.* PAVL. NOL. carm. 24, 376 deo -entur gratias). LVCAN. 8, 527 metiri sua regna ... viresque (*cf. p. 342, 33*) -eri. 8, 784 sepulchrum. PLIN. nat. 28, 12 vim carminum. STAT. Theb. 9, 505 tandem victus suprema -eri. Ach. 1, 142 molles habitus et tegmina foeda ... seni. QVINT. decl. 364 p. 396, 20 auctores facinoris. APVL. apol. 51 dexterae auris *suae* crebriores tinnitus. SACR. Leon. p. 325 excellentiam. *speciatim apud eccles.* Christum *sim.*: LACT. mort. pers. 49, 6 Christum (SEDVL. carm. pasch. 2, 83 sermone). PACIAN. epist. 3, 7 negantem. TRACT. c. Arrian. p. 13, 11 personarum distinctionem (*opp.* abnuere). PRVD. cath. 4, 100 dominum patrem (VICTORIN. Christ. 86 *latro. cf. p. 341, 63*). PS. AVG. quaest. test. II nov. 57, 2 p. 474, 19 unum deum sine mysterio (SVLP. SEV. chron. 1, 43, 8 *opp.* execrari). *adde*: IVVENC. 2, 496 hunc ego ... coram genitore -bor (*Christus ad latronem*). SVLP. SEV. dial. 1, 20, 6 nomen *Martini* daemones -bantur (3, 61 *virtutes*). *fig. etymol.*: AVELL. p. 166, 26 trinitatis confessionem ... et credimus et -emur (ὁμολογοῦμεν).

3 *seq. infinitivus*: 𝔞 *solus sine accus.*: PLAVT. Aul. 738 -or peccavisse (Most. 1139. PROP. 2, 25, 19 peccasse -etur laesus. OV. am. 3, 14, 37. met. 7, 748 *adiungitur acc. c. inf.* 11, 134 Pont. 4, 1, 5 SIL. 13, 542 DRAC. laud. dei 3, 573). Bacch. 1013 stulte fecisse (OV. ars 2, 591). TER. Ad. 77 nescire (CIC. de orat. 1, 101 quod nesciam [Tusc. 1, 60

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nec me pudet ... -eri nescire, quod nesciam]. HOR. ars 418 APVL. apol. 53. *cf.* LVCR. 4, 470 nil scire -etur). VERG. Aen. 7, 433 ni dare coniugium et dicto parere -etur (12, 568 frenum accipere et victi parere -entur). 12, 794 scire. OV. am. 1, 2, 18 servitium ferre. met. 2, 389 non posse. 6, 356 vitam ... accepisse simul (SEN. benef. 7, 26, 3). 12, 407 amare -endo. trist. 2, 449 fallere custodem dominam docuisse -etur. 5, 5, 63 poenam ... meruisse (fast. 4, 321). Pont. 1, 1, 51 numen violasse. 4, 3, 19 simulasse. 4, 3, 51. STAT. Theb. 6, 660 cedere (CLAVD. carm. min. 40, 5 cedere divitiis animi fortuna -etur). Ach. 1, 483 cedit turba ducum vincique ... -etur (CLAVD. 3, 109). CALL. dig. 42, 1, 31 (*verba Pii*) qui -buntur debere (DRAC. laud. dei 2, 240). CAPITOL. Pert. 1, 1. HIER. epist. 53, 10, 2 velle -or, ... eniti prae me fero. CLAVD. 18, 414 pridem tolerare -emur hoc genus. 22, 289 quo quo *titulō* Augusti se decorare -entur. AVG. civ. 6, 7 p. 258 D. DRAC. Romul. 8, 594 hoc tantum nosse. VEN. FORT. carm. 2, 11, 21 cuius ... iugum nullus gemuisse -etur.

b *accus. c. inf.*: *α reflexive*: (I) *pronominis reflexivi accus. pro subi.*: PLAVT. Asin. 882 -or ... me ex amore huius corruptum. Aul. 794 ego me iniuriam fecisse filiae -or tuae. Epid. 501 me omnium hominum esse Athenis ... minimi preti. Mil. 335 ut stultividum ⟨esse tu te⟩ -eare. 547 meruisse ... me maxumum -or malum (OV. trist. 3, 1, 51 *cf. supra l. 7*). 554 Persa 213 Pseud. 848. Trin. 969 *aurum* te accepisse. Truc. 79. 835. TER. Andr. 14 *se* transtulisse *aliqua* atque usum pro suis. 896 me amare hanc. Hec. 828. RHET. Her. 1, 15, 25 se ... occidisse (PAVL. dig. 9, 2, 26). 2, 9, 13. 2, 17, 25 nos peccasse (CIC. Mur. 62 OV. met. 3, 718 LIV. 30, 13, 10 PETRON. 130, 1 QVINT. decl. 301 p. 188, 20). CIC. inv. 1, 85 Quinct. 46. 93. S. Rosc. 51. 94 me sectorem esse. 142 -or me errasse, ... -or insanisse (*cf.* SEN. contr. 2, 4, 2 me insanum fuisse). div. in Caec. 9. Verr. 2, 12 *opp.* negare. 2, 103. 4, 221. 6, 78. Caecin. 66 *quater* (*anaphora; ultimo loco non reflex.*). 91. 104 *bis* leg. agr. 2, 65 Rab. perd. 23 Catil. 2, 7. 9. 17 Mur. 63 Sull. 44. Arch. 12 ego vero -or *eqs.* (Planc. 86). dom. 126 har. resp. 18 de orat. 3, 85. Planc. 68 me debere (CAES. civ. 3, 20, 3 OV. met. 4, 76 LVCAN. 9, 1031 VLP. dig. 5, 1, 21. PANEG. 12 [2], 40, 2 semet uni debere victoriam). 72. 89 prov. cons. 25 Phil. 2, 21. 37. 39 *bis*. 111. 3, 19. 8, 16 *bis*. parad. 45 iam -eris ... non esse te divitem. fin. 5, 93 ac. 2, 44. Tusc. 3, 14 victum ... se esse (LIV. 4, 10, 3 *al.* *cf.* LVCAN. 3, 234 vinci se. *cf. infra l. 62*). 3, 41 *opp.* tergiversamur. 3, 72. div. 1, 23 nescire me (off. 3, 75. *cf.* OV. met. 11, 492 nec se ... scire. PLIN. nat. 3, 124 ignorare se [AVG. civ. 12, 17 p. 538 D. 20, 19 p. 450]. *p. 338, 84 sq.*). fat. 48 Lael. 40 off. 3, 39 orat. 11 epist. 6, 4, 2 MAT. Cic. epist. 11, 28, 2 SALL. epist. Pomp. 4 VERG. Aen. 3, 603. 11, 344 HOR. sat. 2, 7, 37. PRIAP. 39, 5 me pulcra ... carere forma. OV. met. 7, 33. 652. 14, 124. trist. 1, 1, 81 me ... timere. Pont. 1, 2, 11 audebo tibi me scripsisse -eri. LIV. 30, 31, 5 vos lacessisse ... tu ipse -eris. 30, 31, 7 superbe ... me ... facere. 34, 31, 19. 42, 41, 6 auctores vos fuisse. 44, 34, 6. SEN. contr. 2, 5, 10 *al.* PHAEDR. 3 prol. 43 SEN. Herc. O. 480 Med. 544 clem. 2, 7, 2 benef. 4, 16, 1 epist. 30, 13 CVRT. 6, 5, 30. 6, 10, 26 *al.* SCRIB. LARG. pr. p. 5, 30 libenter. LVCAN. 4, 184 te sponte tua sceleri parere. MART. 6, 39, 7 QVINT. inst. 1 pr. 11. 5, 7, 2 *al.* TAC. ann. 6, 8 PLIN. paneg. 21, 2 FRONTO p. 164, 20 N. VLP. dig. 1, 5, 27 se libertinum esse. APVL. apol. 14 *al.* CAPITOL. Pert. 7, 6. PS. AVR. VICT. epit. 18, 4 clientem se esse libentissime. OPTAT. 2, 4 *al.* AMM. 24, 7, 5 aperte. SCHOL. Cic. Bob. Clod. Cur. frg. 30 p. 91, 25 St. *al.* HIER. epist. 18ᴬ, 13, 2. AVG. civ. 4, 30 tit. 20, 23 p. 465 D. vereri me. *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 29, 9 dubitare me. NICET. vigil. 1 p. 56, 17 mirari me. *acced. dativus*: LIV. 6, 25, 1 percunctantibus ... -ssi publico consilio se militasse. TAC. dial. 21 equidem -bor vobis simpliciter me ... vix somnum tenere.

esse *omittitur*: TER. Eun. 863 se servom ... tuom (PETRON. 126, 5). CIC. orat. 38 ea ⟨se⟩ studiose consectatum (epist. 15, 4, 13 secutum). Tusc. 5, 77 victos se (LIV. 30, 35, 11 PAVL. FEST. p. 99). ad Brut. 1, 17, 1 se ... prius oportet -eatur sicarium (CARM. poet. min. V 82, 6, 3 ignarum sese). HOR. sat. 2, 3, 305 stultum me. OV. epist. 19, 65 captam tu te cogare -eri. Pont. 1, 7, 35 me mendacem. LIV. 3, 19, 6 hostem se. 3, 56, 12 obligatos se (S. C. Plin. epist. 8, 6, 6). 27, 13, 10 iure ... sese increpitos. SEN. contr. 1, 1, 11 se ... debitorem. 7, 1 (16), 9 me parricidam. SEN. benef. 3, 36, 2 ipsos ... impares (*cf. p. 341, 60*). SIL. 9, 112 nepotem *illo* indignum. QVINT. decl. 306 p. 205, 18 se matrem. SVET. gramm. 9 pauperem se et habitare sub tegulis. APVL. apol. 44 convictum me. TRYPH. dig. 4, 4, 37, 1 se ... adulterum. IVST. 9, 4, 9 auctores se. LVCIF. Athan. 1, 27 te Christianum. *al.* (EVCHER. pass. Acaun. 4 p. 169, 18). OPTAT. 5, 7 p. 136, 25 se et ceteros ... famulos. PASS. Mar. Iac. 5 p. 52, 5 se lectorem tantum. SVLP. SEV. dial. 1, 11, 7 miseros se. *omittitur etiam pron. reflex.*: OV. met. 12, 601 -ssus ... deum. SEN. benef. 1, 15, 4 beneficia tu vocas, quorum auctorem -eri pudet? (TAC. ann. 11, 1 Asiaticum ... non extimuisse -eri). MART. 12, 75, 2 invitus puerum -etur Hypnus. CLAVD. carm. min. 32, 6 *Christus* passus ... hominem -eri. ALC. AVIT. carm. 6, 426 Christi famulum solo sermone.

(II) *pronominis reflexivi (possess. reflex.) accus. cum praeposit. et ceteri casus* (*acced.* quam *c. reflex.*): PLAVT. Capt. 318 ego patri meo esse -or summas divitias domi meque *eqs.* Rud. 1358 esse apud me *vidulum*. Trin. 982 -ssu's Charmidem dedisse aurum tibi. TER. Ad. 629 haec ... mea culpa -or fieri. CIC. Verr. 4, 184 scribam tuum permissu tuo ... abstulisse. Caecin. 55. Manil. 64 sibi ... populi R. ... auctoritati parendum esse. Cael. 35 -eare *oportet*. Mil. 7 a se hominem occisum esse. *ibid.* sua manu sororem esse interfectam. *cf. infra l. 18.* nat. deor. 1, 74 ego ... te scire ista melius quam me non -or solum, sed etiam facile patior (*cf. p. 336, 72*). Phil. 2, 18. 59. 63 haec ... esse in suis sordibus. 8, 16. 13, 36 Brut. 264 fat. 9 epist. 15, 15, 2. SVLPICIA Tib. 3, 18, 4 cuius me -ear paenituisse magis. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 12 acerbissimum ... mihi accidisse. OV. met. 13, 27 prolem ... esse suam. 15, 850 nati ... facta ... esse suis maiora. Pont. 4, 4, 49. LIV. 8, 2, 12 -eri pigebat in potestate sua Latinos iam non esse. SEN. contr. 7, 3 (18), 5. VAL. MAX. 2, 8, 2 adversarium tuum superiorem fuisse. SCRIB. LARG. 97. QVINT. decl. 372 p. 409, 22 -or, iudices, -or praecidendas fuisse has manus. TAC. dial. 10 unum esse pretium laboris sui. ann. 1, 13 suscipi a se imperium. *al.* IVLIAN. dig. 9, 4, 39, 1 alienum servum suum esse. HIER. epist. 3, 2, 2 meam labasse sententiam.

esse *omittitur*: CIC. Cluent. 38 *illum* a sese ... interfectum (QVINT. inst. 6, 1, 25. *cf.* 4, 2, 25 hominem occisum [decl. 244 p. 1, 13]. 5, 14, 20 necatum). ac. 2, 3. LYGD. 2, 8 vitae ... taedia nata meae. LIV. 23, 20, 6 -eri coacti nihil ... sociis in se praesidii. VELL. 2, 99, 4 otium eius honoratius imperio suo. PLIN. nat. 37, 3 *felicitatem suam* nimiam. TAC. ann. 6, 26 grave famae suae. SVET. Nero 35 dolo stupratam a se. VLP. dig. 11, 1, 16, 2 alienum servum suum. AVSON. 390, 31 haec ... tempora grata mihi. AVG. civ. 8, 9 p. 334 D.

adde: HOR. sat. 2, 4, 4 peccatum (*sc. a me*) -or (LIV. 42, 60, 5). *sim.*: TAC. ann. 1, 44 vera exprobrari. 13, 13 intempestivam severitatem.

β non reflexive: PLAVT. Asin. 62 -or eam esse importunam. 566 -or ... esse vera. Aul. 830 quod ... -ssu's esse in arca. Capt. 677 -or omnia facta esse ita ut dicis. Mil. 661. Poen. 133 -or deberi tibi ... libertatem. CIC. inv. 1, 96 id ... utile esse. Quinct. 63. 65 S. Rosc. 126 Tull. 24 Verr. 4, 146. 151. 6, 133 Caecin. 79. 80. 91. 96 Cluent. 52. 65. 114. leg. agr. 2, 57 illum agrum publicum esse. 2, 103. Catil. 1, 5 id ... iure factum esse (Phil. 2, 86 interfectum esse). Sull. 1 Arch. 15 Flacc. 53 dom. 72 Sest. 138 Vatin. 8 Balb. 19. 42 har. resp. 20. 29 Pis. 91 de orat. 1, 52. 55. 217. 218. 222. 236. 2, 6. 36. 159. 225. 231 Planc. 88 Marcell. 6 Phil. 2, 40. 14, 9 Brut. 279 leg. 2, 32. 43. 3, 23 fin. 2, 75. 3, 70. 4, 56. 5, 72. ac. 2, 106 -are *oportet*. 2, 109. Tusc. 1, 14 extorsisti, ut -rer. nat. deor. 1, 21. div. 1, 125 ratio cogit -eri (LVCR. 1, 466. MANIL. 2, 526 id ... duplex ratio cogit verum esse -eri. PLIN. nat. 20, 1 -eri ... cogemus *hominem*. AVG. civ. 1, 15 p. 27 D. 20, 13 p. 437 *al.*). off. 3, 83. Att. 2, 12, 2 plane (10, 4, 9). 11, 14, 1 epist. 4, 7, 3. 5, 13, 3 *al.* BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 1. 10 HOR. epist. 2, 1, 67. OV. rem. 225 dura -emur esse *praecepta*. met. 8, 492. 10, 255. 13, 16 praemia magna peti -or. 15, 109 trist. 2, 241 Pont. 2, 2, 19. 4, 8, 37 fast. 6, 193 LIV. 4, 60, 1. 5, 7, 10. 9, 4, 10. 34, 49, 1 *saepe*. SEN. contr. 1, 3, 9 *al.* VAL. MAX. 8, 9 ext. 2 CELS. 1, 3 *al.* SEN. Herc. O. 331 maximum fieri scelus et ipsa -or. 1232 dial. 6, 12, 6. nat. 2, 38, 1 puta me tibi manus dare et -eri *eqs. saepe*. CVRT. 4, 16, 33. 6, 7, 26 *al.* LVCAN. 8, 666 CALP. ecl. 2, 53. PLIN. nat. 2, 62. 32, 7 necesse habemus -eri. *al.* SIL. 6, 243. QVINT. inst. 1, 5, 37. 60. 1, 6, 23. 7, 3, 22 reus negat esse sacrilegium, sed furtum -etur. *saepe*. IVV. 10, 103. 13, 248 TAC. dial. 21 ann. 11, 2 *al.* PLIN. epist. 2, 3, 10 GAIVS inst. 2, 220 APVL. apol. 26 Plat. 1, 12 *al.* TERT. pudic. 19. PANEG. 12 (2), 20, 6 necessario. AMM. 16, 12, 51 HIER. epist. 21, 40, 5 AVG. civ. 2, 18 p. 74 D. 4, 4 p. 101 Varro falsa haec esse quamvis non audacter, ... paene tamen -etur. *saepe*. SVLP. SEV. chron. 1, 14, 4 *al.* COD. Iust. 1, 1, 8, 13

esse *omittitur*: PLAVT. Bacch. 562 misine ego *eqs.* :: -or factum (TER. Hec. 838 CIC. part. 101. 102). Epid. 703 :: -or datas *minas* et ... me *eqs.* CIC. Verr. 5, 150. Flacc. 68 iudicatum -eris. Phil. 13, 2 actorem ... iure caesum. PLANC. Cic. epist. 10, 23, 4 *illius* fidem ... singularem in re⟨m⟩ p. semper -bor. VERG. ecl. 3, 35 quod multo tute ipse -bere maius. Aen. 8, 471 res ... Troiae victas. HOR. epist. 2, 1, 17 nil oriturum alias, nil ortum tale -entes. 2, 1, 85 quae imberbes didicere, senes perdenda -eri. OV. met. 3, 558 adsumptum ... patrem. *v. p. 338, 32.* 4, 737 auxiliumque domus servatoremque *Persea*. LIV. 7, 33, 16 numquam cum pertinaciore hoste conflictum. 9, 14, 16 omnia patienda potius. SEN. dial. 6, 16, 3 *Gracchos* magnos *viros*. LVCAN. 2, 286 summum ... nefas civilia bella -emur. PLIN. nat. 2, 20 irridendum. 2, 164 *oceanum* -emur ultimum. 33, 8 Midae anulum ... fabulosiorem. VAL. FL. 8, 223 meritam *Medeam*. SIL. 1, 634 *gentem* Marte satam. QVINT. inst. 2, 17, 14 artem eam (*rhetoricam*). 3, 8, 57 Pompeium indignum morte. 6, 1, 7 necessarios ... affectus. FLOR. epit. 2, 19, 2 hos *centum annos* ... aureos. TERT. adv. Marc. 4, 4 p. 429, 18 'Antithesis' ... Marcionis. TRACT. c. Arrian. p. 11, 20 eiusdem essentiae ... filium. AVSON. 274, 4 *illum* -eare bonum (*opp.* diffiteare). MAXIMIN. c. Ambr. 7, 8 Christum filium dei. HIER. epist. 14, 5, 3 idololatras eos. 45, 2, 3 insontem (*opp.* noxium loqui). AVG. civ. 4, 31 p. 186 D. unum deum colendum. 11, 5 p. 467 *substantiam dei* ubique totam. SVLP. SEV. dial. 2, 4, 8 Christum deum. 3, 6, 5 illud ... impletum. DRAC. Romul. 10, 255 te ... dominam -or.

nota nomin. c. inf.: CIC. leg. agr. 2, 57 *v. p. 335, 61.* OV. trist. 1, 9, 16 *haec* sunt ... eventu vera -enda meo. PS. ARNOB. confl. 1, 4 p. 244ᴬ deus incorporeus esse -endus est.

[*Vetter*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

seq. neutr. pronom. vel adi. et acc. c. inf.: VARRO ling. 9, 114 -endum illud quoque, analogian sequi nos debere (CIC. Att. 6, 1, 7 illud quidem -bitur. QVINT. inst. 10, 1, 67 illud quidem nemo non -eatur necesse est. SVLP. SEV. chron. 1, 1, 4 illud non pigebit -eri). CIC. Tull. 31 omnia. Verr. 3, 137 hoc -bere, abs te haec petita esse (ac. 2, 93). Balb. 5 cetera.

locutiones ad I A 3 b: -earis (-eare) necesse est *sim.* (*cf. p. 337, 49. 67*): CIC. Quinct. 26 -eatur. div. in Caec. 62 Verr. 3, 191. LVCR. 1, 399. 624 victus (5, 343). 2, 513. 1064. 3, 470. 543. 578. 677. 766. 4, 216 HOR. sat. 1, 3, 111. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 40 -ear. SEN. dial. 7, 11, 3. epist. 71, 34 -eamur. PLIN. nat. 2, 149 -eatur. APVL. mund. 31 -eantur (AVG. civ. 12, 12 p. 528 D.). PANEG. 12 (2), 40, 2 MART. CAP. 4, 377. necesse est -eri: CIC. div. 2, 83 QVINT. inst. 2, 17, 11. *cf.* oportet *p. 339, 63. 340, 3. 38.* -endum est (*cf. p. 336, 27. 338, 4. supra l. 2*): CIC. fin. 1, 42 ac. 2, 43 Tusc. 5, 50 nat. deor. 2, 158 div. 2, 115 *al.* LVCR. 1, 205. 462. 627. 963. 2, 1084. 3, 166. 4, 526. 6, 697 PAVL. FEST. p. 325 CVRT. 10, 5, 35. PLIN. nat. 8, 115 id ... mirabilius *esse*. 9, 154. QVINT. inst. 1 pr. 5. 9, 1, 2 POMPON. dig. 41, 1, 27 pr. VLP. dig. 23, 3, 9, 1 *al.* AVSON. 364, 21 AMM. 22, 4, 2 AVG. civ. 13, 3 p. 559 D. 19, 4 p. 361 *al.*

4 *seq.* ***enuntiatum interrog.*** (*dativus accedit l. 22. 27. 30*): PLAVT. Caec. frg. 8 si non strenue -etur, ubi sit aurum. Capt. 295 quo genere natus sis, scio, hic -ssust mihi. VERG. Aen. 3, 609 quae ... agitet fortuna. OV. met. 14, 353 quid cuperet, -ura fuit. LIV. 9, 36, 7 qui essent, -eri ... ausum. GRATT. 258 genus ... pudeat quam informe -eri (SEN. epist. 108, 17). CELS. 2, 10 quantus in *sanguinis detractione* metus sit. SEN. epist. 64, 4 in qua positione mentis sim, ... -bor tibi. LVCAN. 6, 601 quos petat e nobis, Mortem mihi (tibi *P b*) coge -eri. PLIN. nat. praef. 21 per quos profeceris. IVV. 3, 59 quos praecipue fugiam, properabo -eri. AVR. Fronto p. 75, 20 N. *acced. dativ.* PANEG. 2 (10), 9, 5 *mater* nemini ..., quem prius edidisset. IVST. 1, 2, 5 quae sit, -etur *eqs.* SVLP. SEV. Mart. 18, 1 an verus esset hic nuntius.

5 *seq.* **de** (*acced. accus. pronom. l. 38. 41; adi. l. 40; acced. partic. l. 42*): PLAVT. Most. 553 -etur de hospite? :: immo pernegat. CIC. inv. 2, 77 de facto turpi aliquo aut inutili. OV. trist. 2, 96 de ... mea -ssast pars quoque victa fide. LIV. 24, 5, 10 de se ipse haud cunctanter -ssus conscios celabat (39, 17, 7. CVRT. 6, 9, 16 *opp.* celare. PLIN. nat. 29, 26 quae ... de semet ipsi -eantur. TAC. dial. 7 ut de me ipso -ear *in parenth.* AVG. civ. 1, 20 p. 34 D. de se ipso falsum). TAC. ann. 15, 56 de Pisone. VLP. dig. 48, 18, 1, 27 ultro de maleficio. APVL. met. 9, 41 nec ille ... quicquam de nobis. MIN. FEL. 28, 5 de infantibus immolatis. 40, 2 de providentia -or (*syn.* cedo, consentio). VOPISC. Aurelian. 26, 2 de huius belli difficultate ultra pudorem imperialem. LACT. inst. 1, 15, 26 de Hercule ... incunctanter.

6 *seq.* **quod, quia:** AMM. 28, 4, 21 hoc -endum est, quod *eqs.* RVFIN. Adamant. 1, 1 quia. 2, 3 -eris ... tu ipse, quod ... descendit (ὡμολόγηται ὑπὸ σοῦ). AVG. civ. 21, 27 p. 550 D.

B *subiectum est res*: CIC. Marcell. 7 Fortuna; *seq. acc. c. inf.* fin. 5, 39 vites ... ita se tractandas ... esse -eantur. ac. 2, 107 *artes* (*seq. acc. c. inf.*). HOR. sat. 2, 1, 76 invita -bitur ... invidia; *seq. acc. c. inf.* OV. am. 3, 8, 22 hoc -ssas tangis ... manus? ars 1, 573 oculis ... -entibus ignem (HIER. epist. 54, 13, 2 taciti oculi cordis -entur arcana). 2, 556 sine furta tegantur, ne fugiat ficto (*Madv.*, victo *codd.*) -ssus (*R*, falsus *vel* laesus *vulgo*) ab ore pudor. 2, 689 voces ... sua gaudia -ssas. rem. 395 tantum se nobis elegi debere -entur. met. 9, 516 littera celatos ... -bitur ignes (*cf.* PLIN. epist. 5, 2, 2 se non mereri *veniam* -entur epistulae). SEN. dial. 1, 3, 14 consensus hominum; *seq. acc. c. inf.* STAT. Theb. 3, 61 quod pudet ora -eri (*in parenth.*). MART. 9, 83, 3 plus aures debere -entur se tibi. IVV. 15, 132 natura; *seq. acc. c. inf.* FLOR. epit. 3, 10, 19 quasi imparem (*cf. p. 339, 68*) se *Oceanus* -retur. APVL. mund. 21 *materia* ignis, aquae, aëris, terrae ... adacta est -eri (ὁμολογῆσαι) concordiam. CYPR. epist. 58, 9 dominum suum Christum victrix lingua -eatur. LACT. inst. 1, 11, 28 *Iovem* ipsi lapides hominem. SVLP. SEV. chron. 2, 43, 2 eadem fides similem patri filium -batur. DRAC. Romul. 10, 69 *Venerem* mare, ... tellus, ... numina cuncta -entur ... esse voluptatum dominam (*cf.* satisf. 3 *deum* sol nox luna -entur auctorem [CORIPP. Ioh. 1, 287 te cuncta. 4, 693 auctorem ... suum linguis elementa -entur]). laud. dei 2, 263 vipera quid praestet *salutis* ..., medicina -etur.

II ***latiore sensu i. q. prae se ferre, non celare, prodere, declarare***: **A** *verbis et oratione*: **1** *seq. obiect. casu accus.* (*acced. dativ. l. 75*): CATVLL. 64, 349 *Achillis* virtutes ... saepe -buntur ... matres. SEN. Tro. 595 -ere quos premis luctus, dolor. STAT. Theb. 3, 572 superûm ... negat acta -eri *vates* (*cf.* GREG. TVR. Mart. 1, 2 ventura). TAC. ann. 4, 71 metus suos senatui. CARM. epigr. 465 A 11 (*saec. II init.*) nomen si quaeris, titulus tibi vera -etur. CLAVD. carm. min. 30, 94 omina non audet genetrix tam magna -eri (*opp.* tegit). 30, 139 secreta (*cf. p. 338, 60*). GREG. TVR. glor. mart. 99 haec.
2 *seq. enunt. interrog.*: PLIN. nat. 8, 87 non est -eri, rerum natura largius mala an remedia genuerit. **3** *seq. acc. c. inf.*: TAC. dial. 17 se ... ei pugnae interfuisse. ann. 2, 13 reddendam ... gratiam *duci* in acie. CORP. V suppl. ital. 684, 4 vixisse eandem -emur ⟨annos⟩ *tot*. **4** *seq. infin. solus*: CARM. epigr. 562, 2 quinque ... solos annos vixisse -bor.

B *actionibus, affectibus, signis*: **1** *indicatur ablativo instrum., qua quis re aliquid fateatur*: **a** *seq. obiect. casu accus.*: OV. epist. 9, 126 *captiva* fortunam (*cf.* LIV. 9, 4, 3 *p. 338, 43*) vultus -ssa tegente ⟨coma⟩ (*Brakman iun.*; *rasura in P*, suam *dett.*). ars 1, 115 animum clamore -entes (fast. 5, 19 tacito ... pallore [*cf. infra l. 15*]). trist. 2, 525 vultu -ssus Telamonius iram (IVV. 2, 17 vultu morbum incessuque. *cf. infra l. 20 sqq.* LIV. 38, 57, 1 quae exprobrando inimicus -etur). OCTAVIA 197 *monimentis* timorem -ssa testatur suum. STAT. Theb. 12, 454 furtum claro plangore. QVINT. inst. 11, 3, 158 suspiratione sollicitudinem. decl. 332 p. 307, 20 *testamentis* omnem affectum. TAC. hist. 5, 4 longam olim famem crebris adhuc ieiuniis -entur *Iudaei*. 5, 25 noxii capitis poenā paenitentiam. AVSON. 278, 4 *imp. Commodus* criminibus -ssus matris adulterium. *nota breviloquentiam*: SEN. Tro. 214 -ssus est armis virum. *acced. particip.*: STAT. Ach. 1, 515 *Calchas* intrantem ... deum primo pallore (*cf. supra l. 5*) -etur. se *-eri*: STAT. Theb. 6, 468 trepida ... timet se voce -eri. PS. QVINT. decl. 2, 16 caecus toto se ... strepitu. **b** *seq. enunt. interrog.*: OV. Pont. 4, 3, 31 *Fortuna* non stabili, quam sit levis, orbe -etur. SEN. epist. 89, 4 ipso ... nomine -etur *philosophia* quid amet.
c *seq. accus. c. inf. vel inf. solus*: OV. fast. 1, 146 *Ianus* voltu (*cf. supra l. 6*) ... difficilem mihi se non fore -ssus (*V*, pactus *R M*) erat. MIN. FEL. 4, 1 dolere nescioquid vultu -batur.

2 *sine ablativo instrum.* (*abl. causae l. 29*): **a** *subiect. est animans*: *α absolute*: BELL. Alex. 58, 3 milites adeo -bantur, ut Cn. Pompei nomen in scutis inscriptum haberent. SALL. Iug. 40, 2 aperte resistere non poterant, quin illa ... placere sibi -rentur. OV. met. 8, 633 paupertatem ... -endo effecere levem. *β seq. obiect. casu accus.* (de *acced. l. 34*): PLIN. nat. 8, 159 *equi* in circo ... non dubie intellectum ... gloriae -entur. 9, 177 *pisces* non nisi patinarum calore vitalem motum -entes. VAL. FL. 4, 415 intonat ... genitor (*Iuppiter*) curamque -etur. STAT. Theb. 12, 529 *Amazones* nondum trepidae sexumque (ve *B M*) -entur (DRAC. Romul. 29 *Pallas* fugiet, sexum [*Leo*, sexu fugiet *codd.*] viresque [*cf.* LVCAN. 8, 527 *p. 338, 65*] -etur). MART. 8, 31, 1 nescioquid de te non belle ... -eris, qui *eqs.* QVINT. inst. 10, 1, 100 utinam non inquinasset argumenta *Afranius* ..., mores suos -ssus. 11, 3, 136 operis et hominum contemptum -eri *bibendo aut edendo inter agendum*. TAC. hist. 4, 31 *unus* e victis fortunam partium praesens -batur. ann. 6, 6 tormenta pectoris suasque ipse poenas. SVET. Nero 39, 3 dolorem. PANEG. 12 (2), 22, 5 timorem. AVSON. 135, 16 verecundo tetigi pallore puellum, impositum ... -ssa pudoris opus. se -eri: PANEG. 12 (2), 21, 2 creber egressu expectantibus populis te -eris (*cf.* 12 [2], 39, 5 se divina mortalibus dedignantur -eri). *nota breviloquentiam*: SEN. Herc. f. 811 *Cerberus* erum -ssus. MART. 10, 83, 9 quin tu simplicius senem -eris? *γ seq. acc. c. inf.* (esse *omiss.*): PLIN. nat. 8, 113 *cervi pasti* latebras quaerunt -entes incommodum pondus. MART. 1, 81, 2 a servo ... te genitum blande ... -eris, cum *eqs.*

b *subiect. est res*: PLIN. nat. 36, 190 *Belus amnis* non nisi refuso mari harenas -etur. 37, 163 haec ... gemma ... intra se partum -eri *dicitur* concussa. STAT. Theb. 6, 586 deserpit ... genis nec se lanugo -etur. 11, 385 lacrimas ... -etur cassis. IVV. 10, 172 mors sola -etur, quantula sint hominum corpuscula. PALLAD. 11, 11, 2 si album fuerit *semen sinapis dentibus fractum*, vetustatem -etur (-bitur *E*).

nota: subi. est signum vel argumentum, quo rem cognoscimus, ita ut 'aliquid -etur' *idem fere significet atque 'ex aliqua re intellegitur'*: STAT. silv. 4, 6, 29 linea, quae ... longe -eatur Apellen. MART. 12, 32, 16 fuisse gerres ... odor impudicus urcei -batur. QVINT. inst. 5, 14, 32 ea ... arte suspecta magistrum ... ubique. 8 pr. 23 illa, quae curam -entur. 11, 3, 52 *vitium tarditatis* difficultatem inveniendi. 11, 3, 142 memoriae diffidentiam. FLOR. epit. 2, 6, 39 quam velociter, IV anni -entur. 4, 12, 62 ipse hominum color ab alio venire caelo -batur. MIN. FEL. 17, 11 ipsa ... formae nostrae pulchritudo deum -etur artificem. CLAVD. 26, 185 qualem Stilicho deiecerit hostem, Thraces ... potuerunt ... -eri. DRAC. Orest. 70 vivam te ... actus ... -entur. ARATOR act. 2, 38 tenebris *Simonis magi caecati* ... -entibus hostem vincere. *accedunt participia*: SEN. Herc. f. 477 hoc Euryti -etur eversi domus. PLIN. nat. 18, 359 *mare* inflatum ... altius solito iam intra se esse ventos -etur. 19, 58 pars *acetariorum* ad condimenta pertinens -etur (*seq. acc. c. inf.*).

nota: simplex pro verbo composito ***profitendi***: IVL. VAL. 1, 19 nomen labori (*i. militiae*). HIER. epist. 50, 3, 2 -eatur ... publice, quod domi loquitur.

iuncturae selectae: saepissime iungitur verbum cogendi: CIC. div. 1, 125 LVCR. 1, 466 *p. 340, 39 sqq.* VERG. Aen. 6, 567 *p. 338, 26* AETNA 179 *p. 336, 30* OV. met. 9, 545 *p. 336, 17* LIV. 7, 30, 9 *p. 337, 54 al. cf.* adigere: STAT. Theb. 4, 532 APVL. mund. 21 *p. 341, 61.* compellere: AVSON. 420, 3 *p. 338, 18* AMM. 14, 9, 7 *p. 337, 71.* pudet -eri: CIC. Tusc. 1, 60 *p. 339, 1* GRATT. 258 *p. 341, 24* SEN. benef. 1, 15, 4 *p. 339, 76 al.* piget -eri: LIV. 8, 2, 12 *p. 340, 11* STAT. Theb. 1, 678 *p. 336, 51* SVLP. SEV. chron. 1, 1, 4 *p. 341, 4.* *acced. adverbia*: aegre: AMM. 15, 3, 6. aperte: CIC. Att. 6, 2, 4 AMM. 24, 7, 5. audacter: AVG. civ. 4, 4 p. 101 D. non belle: MART. 8, 31, 1. blande: MART. 1, 81, 2. breviter: MART. 3, 4, 5. haud cunctanter: LIV. 24, 5, 10

[*Vetter*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*cf.* LACT. inst. 1,15,26 incunctanter). non dubie: PLIN. nat. 8,159. impune: DRAC. laud. dei 2, 665. incunctanter *v. supra l. 1.* ingenue: SEN. benef. 4, 38, 1 epist. 1, 4 PLIN. epist. 7, 33, 1. libenter: SCRIB. LARG. pr. p. 5, 30 PS. AVR. VICT. epit. 18, 4. longe: STAT. silv. 4, 6, 29. necessario: PANEG. 12 (2), 20, 6. pie: HIL. c. Const. 22. plane: CIC. Att. 2, 12, 2. 10, 4, 9 SEN. epist. 100, 2. publice: HIER. epist. 50, 3, 2. satis: PLAVT. Truc. 792. simpliciter: SEN. contr. 7, 6 (21), 9 MART. 10, 83, 9 (*compar.*) QVINT. decl. 259 p. 56, 12 TAC. dial. 21 *al.* strenue: PLAVT. Caec. frg. 8. vere: PANEG. 8 (5), 1, 1 (*compar.*) SVLP. SEV. Mart. 26, 2 dial. 1, 21, 6. ultro: SVET. Nero 36 VLP. dig. 48, 18, 1, 27. *adiectiva et partic.*: creber egressu: PANEG. 12 (2), 21, 2 *p. 342, 41.* invitus: CIC. Verr. 2, 103 HOR. sat. 2, 1, 76 *p. 341, 50 al.* praesens: TAC. hist. 4, 31 *p. 342, 37.* tacens: HIER. epist. 49, 2, 3. tacitus: SVLP. SEV. chron. 1, 43, 7.

synon. et iuxta posita: pati (PLAVT. Aul. 88 CIC. nat. deor. 1, 74), convinci (CIC. Verr. 3, 149; *idem opponitur* QVINT. inst. 5, 12, 3 *al.*), profiteri (CIC. Caecin. 24 Rab. perd. 17 HIER. epist. 57, 5, 2), prae se ferre (CIC. Rab. perd. 17 PETRON. 91, 8 HIER. epist. 53, 10, 2) *cf.* praeferre (SEN. epist. 100, 2), manus dare (SEN. nat. 2, 38, 1), in medium dare (PLIN. epist. 7, 4, 6), cedere *et* consentire (MIN. FEL. 40, 2), vinci (AVG. civ. 6, 7 p. 258 D.). *oppos.*: negare (PLAVT. Capt. 535 *passim*), pernegare (PLAVT. Most. 553), infitiari (CIC. part. 50 *al.*), tergiversari (CIC. Tusc. 3, 41); celare (LIV. 24, 5, 10 CVRT. 6, 9, 16 PLIN. epist. 7, 4, 6) *cf.* premere (SEN. Tro. 595) *et* tegere (CLAVD. carm. min. 30, 94); purgare (LIV. 30, 42, 14), abnuere (TAC. hist. 4, 41 *al.*), diffiteri (AVSON. 274, 4).

deriv.: fassio. *compos.*: defiteri, diffiteri, infiteri (PAVL. FEST. p. 112), confiteri, profiteri; *cf.* PRISC. gramm. III 438, 21 mutantia a *in II coniugatione* '-or confiteor'. *Vetter.*

[? **fatetum** faragem GLOSS. V 362, 21. *cf.* fate.]

fath *v.* phat. **fatibula** *v. p. 24, 40.*

fāticanus, -a, -um *a* fatum *et* canere. *i. q. fata canens.* OV. met. 9, 418 haec ubi -o venturi praescia dixit ore Themis. 15, 436 faticinas (*sic optimi codd.*) . . . ferunt sortes.

fātidicus, -a, -um *a* fatum *et* dicere. VARRO ling. 6, 52 qui futura praedivinando soleant fari, -i. *pro superl.* maxime -us: LACT. inst. 1, 7, 1. *qui fata dicit.* GLOSS. *μοιρολόγος, μάντις ὅτι τὴν τύχην λέγει καὶ τὴν μοῖραν, θεσπιῳδός.* fata dicens, fata canens, divinus, mathematicus, sortilegus. divinus, quasi fata dicat. V 500, 13 fanticus (fatidicus? fanaticus? *cf. Götz. Thes. gloss.*) mathematicus, qui quasi fata (sacra *codd.*) dicit. IV 411, 29 favidicus qui certa dicit (*cf.* famidicus). V 569, 1 -i fata amentes (*an* ⟨canentes⟩, amentes?). IV 74, 3 (*al.*) -um (-o *al.*) divinum gladium (fatiferum ensem divinum gladium *Nettleship coll. Verg. Aen. 8, 621*). V 199, 14 vates a fando, unde et -i dicti eo quod futura canebant. *cf.* 361, 30 *et* frequentidicus. *inde a* VARRONE *et* CIC. *ex coni. Woelfflini* CLAVD. DON. Aen. 6, 180 ornos . . . robora -a (facitidia *cod.*, facit caedi *Georgii*).

I *de personis*: CIC. nat. deor. 1, 18 nec *audite* anum -am, Stoicorum *πρόνοιαν* (*sim.* 2, 73). VERG. Aen. 7, 82 oracula Fauni, -i genitoris. 8, 340 Carmentis . . . vatis -ae (*cf.* SERV. *ad h. l. et ad* 8, 336 vaticinatrix). 10, 199 -ae Mantus. OV. met. 1, 321 -am . . . Themin, quae . . . oracla tenebat. 3, 348 -us vates (SEN. Tro. 1100 STAT. Theb. 10, 616 MAR. VICTORIN. gramm. VI 159, 15 SYMM. or. 3, 12 ENNOD. carm. 1, 2, 9). fast. 2, 262 deum (*Phoebum.* LVCAN. 5, 70 Delphica -i . . . penetralia Phoebi. AVIEN. orb. terr. 705. LACT. inst. 1, 7, 1 Apollo, quem . . . maxime . . . -um existimant). 5, 626 -i dicta . . . Iovis. VAL. FL. 4, 425 Phinei. SIL. 17, 2 -ae . . . oracula prisca Sibyllae (STAT. silv. 3, 5, 97 AVSON. 336, 85). STAT. Theb. 4, 187 auguris. 8, 208 regi (*Amphiarao*). TAC. hist. 4, 61 *Germani* plerasque feminarum -as . . . arbitrantur. PLIN. epist. 8, 8, 5 praesens numen atque etiam -um indicant sortes. SVET. Galba 9, 2 puella. CORIPP. Ioh. 7, 515 Ammon -us. PLIN. nat. 8, 117 Sertori cervam, quam esse -am . . . persuaserat. VAL. FL. 6, 70 omine -ae Phrixus movet agmina cervae. *m. pro subst.* **fātidicus**, -ī: *de hariolis*: CIC. leg. 2, 20 -orum et vatium ecfata incognita. POTAM. tract. 2 p. 1416[B] catabolicorum, -orum et pythonicorum antistes. ENNOD. carm. 2, 88, 7 tu bonus et sapiens, -us. *de Apolline* (*cf. supra l. 54*): SEN. Oed. 1042 -e, te, . . . veri deum, compello. HOMER. 31 -i[s] sacras compellat vocibus aras. AVG. civ. 3, 17 p. 125 D. securus -us . . . expectaret eventum. *f. pro subst.* **fātidica**, -ae: GLOSS. *θεσπιῳδός*, divina. SERV. Aen. 1, 273 *Romam* dictam . . . a -a, quae praedixisset *eqs.*

II *de rebus*: SEN. Oed. 269 -a vatis ora Cirrhaeae. APVL. flor. 15 lingua. AMM. 21, 1, 10 extis. SEN. Herc. O. 1474 quercus . . . sortem mihi -a . . . dederat (SCHOL. Verg. Veron. ecl. 7, 13 CLAVD. 26, 137). VAL. FL. 1, 2 -am . . . ratem (*Argo*). 1, 304 -is . . . silvis *Dodonae.* SIL. 1, 414 -is . . . lucis *Hammonis* (*cf.* 2, 67. 3, 11). 3, 680 implet -o Dodonida murmure quercum (SERV. Aen. 3, 466). 15, 672 -is . . . Hammonis harenis. TER. MAVR. 1888 -as sortes docuit depromere Paean (AMM. 15, 7, 8). CLAVD. 24, 59 -as . . . laurus. PLIN. nat. 2, 113 *fulmina* -a (2, 139 familiaria in totam vitam -a). SVET. Aug. 31, 1 quidquid -orum librorum Graeci Latinique generis . . . vulgo ferebatur. AMM. 31, 14, 8 versus . . . -os. CLAVD. 26, 232 carmine. LVCAN. 5, 147 adyti penetrale remoti -um. PLIN. nat. 2, 208 -i specus, quorum exhalatione temulenti futura praecinant. AVIEN. orb. terr. 7 -ae . . . penetralia Cirrhae. AMM. 14, 7, 7 templum. CLAVD. carm. min. 3, 2 quidquid -o mugit cortina recessu (*sim.* DRAC. Orest. 273). SEN. Oed. 302 sacri signa -i. PLIN. nat. 15, 120 -o . . . augurio. SIL. 13, 412 -am Phoebei pectoris umbram. STAT. Theb. 10, 605 -um . . . vaporem *sacri.* AMM. 25, 3, 19 interiturum me . . . didici fide -a praecinente. CORIPP. Ioh. 6, 164 ardet, anhelat, hiat *eqs. vates Ammonis*, -um dum quaerit iter. *nota significationem*: LVCAN. 3, 175 -a Cephisos aqua (COMMENT. non divina, sed quoniam hic fluvius proximus sit Parnasso monti divino *eqs. sim.* SCHOL.). *cf.* AMM. 22, 12, 8 venas -as Castalii . . . fontis.

fātifer, -a, -um *a* fatum *et* ferre. PLIN. dub. serm. Char. gramm. I 120, 4 -r *inter nomina in* fer. GLOSS. mortifer. VERG. Aen. 8, 621 -um . . . ensem (SERV. letiferum). OV. am. 3, 3, 27. met. 12, 492. VERG. Aen. 9, 628 -r (letifer *P*) arcus. SIL. 2, 116 -os . . . arcus. OV. met. 6, 251 ferro. SIL. 1, 641 -ae iuvenem dextrae. [LVCAN. 9, 281 *v.* fatilegus.] *Hey.*

fatīgābilis, -e *a* fatigare. *i. q. facilis ad fatigandum.* NOT. Tir. 72, 38. TERT. anim. 32 p. 353, 32 anima . . . ascensu . . . scalarum -is.

fatīgābundus, -a, -um *a* fatigare. SCHOL. Prud. psych. 165 anhelus -us.

fatīgātio, -ōnis *f. a* fatigare. *legitur inde a* LIV. *frequentat* QVINT.

I *i. q. lassitudo, virium confectio, de animalibus et de rebus* (*v.* fatigo *I A*): LIV. 22, 15, 7 cum -e equorum [31, 33, 9] atque hominum (VEG. mil. 3, 8). 36, 11, 2 ex -e magis quam satietate earum *rerum.* 36, 23, 10. CELS. 1 pr. p. 9, 18 -o morbum an sitis . . . fecerit. 1, 2 lassitudo quae citra -em sit. 1, 3 post -em (*cf.* COLVM. 1, 8, 11 post -em operis). *ibid.* si assidua -o urget. 1, 10. SEN. dial. 5, 9, 4 *bilem* movet -o. epist. 83, 5 *opp.* exercitatione. CVRT. 6, 8, 21 illum . . . -e resolutum somnus oppressit. 7, 11, 17 -e . . . laboris affecti (*cf.* QVINT. inst. 1, 12, 11 minus afficit sensus -o quam cogitatio. 11, 3, 21). COLVM. 2, 1, 4 cultibus et agitationibus agrorum -em succedere. 2, 1, 7 -e . . . minus benigne nobis arva respondent. 4, 18, 1 *talis* hortulorum descriptio . . . -em . . . minuit (*opp.* extimulat). PLIN. nat. 23, 155 in -e . . . aut perfrictione. 28, 137 itinerum . . . lassitudines et -es (APVL. apol. 72 ex -e itineris affectus. VEG. mil. 3, 2 COD. Theod. 1, 6, 3 [*a. 364*]). QVINT. inst. 1, 2, 31. 1, 10, 16 singulorum -o . . . se . . . modulatione solatur. 4, 5, 22. 6, 3, 1 *risus* a -e renovat. 10, 3, 27 obstat . . . diligentiae scribendi . . . -o (11, 2, 43). 11, 3, 132. 147. 173 FRONTIN. strat. 2, 2, 8 TAC. hist. 2, 60. APVL. met. 1, 2 ut -em sedentariam incessus vegetatione (*i. ambulandi recreatione*) discuterem. 1, 11 diuturna -e pertemptatus. 1, 20 sine -e sui (5, 3). 2, 15 mihi . . . -is hesternae etiam nunc saucio. 5, 3 somno . . . -em . . . diluit (AVSON. 450, 2). 7, 28 bracchiorum (*cf.* IVL. VAL. 2, 27 victricis dexterae -o). TERT. anim. 43 p. 370, 13 ex -e concipitur somnus. FIRM. math. 1, 5, 10. 4, 1, 5 medullae . . . tenuati corporis -e languescunt. IVST. 15, 4, 17. AMM. 24, 4, 20 tandem -i consulitur. PELAGON. 12 usque ad summam -em deducatur animal. CHIRON 760 -bus fatigatam. VVLG. I Thess. 2, 9 laboris nostri et -is (*κόπον . . . καὶ τὸν μόχθον*). II Thess. 3, 8. AVG. civ. 22, 30 sine -e. in psalm. 62, 6. 122, 11 ad subsidium -is. VICTRIC. 2 -em labor iste non sentit (OP. imperf. in Matth. 35 p. 826 *cf. l. 74*). MACR. sat. 4, 1, 2 VINDIC. med. 2. MART. CAP. 9, 897 lassata cognoscentis curae -e. NICET. vigil. 1 p. 56, 5 a laboribus duris et multa -e requiesceret. PALLAD. hist. mon. I 1 p. 252[B] iugis labor et -o corporalis.

II A *i. q. contentio, labor vel usus assiduus* (*v.* fatigo *I B 1*): VEG. mil. 4, 9 corruptis iugi ac longa -e tormentis. COD. Theod. 8, 5, 19 (*a. 364*) -e nimia paenitentiam huius concessionis (*sc. evectionum faciendarum*) suscipere. SIDON. epist. 5, 20, 3 cum -o gratuita possit libenter admitti. AVELL. p. 182, 11 -bus certamen apprehendere veritatis (*τοῖς ἐπιπλήττουσι μὴ προέσθαι τῆς ἀληθείας τὴν πάλην*). RVRIC. epist. 2, 7 quia -em suam (*i. preces*) apud vos effectum habere non dubitant. GREG. M. in Ezech. 1, 6, 1 obscuritas eloquiorum dei . . . exercet sensum, ut -e dilatetur. **B** *i. q. vexatio, molestia* (*v.* fatigo *I B 2*). GLOSS. *σκυλμός.* FIRM. math. 3, 5, 16 assiduis animi -bus aestuantes. 4, 9, 9 corpus . . . misera -e debilitat. 5, 4, 12 erunt in multis laboribus et -bus. COD. Iust. 12, 23 (24), 14 *ut* excepta omni necessitate omnique -e indeptae dignitatis honore potiantur. LEO M. epist. 154 p. 1125[A] *vos*, quorum brevi -e . . . ita utitur providentia dei, ut *eqs.* 158 p. 1134[D] nec aliquid de hac -e maeroris habeatis. AVELL. p. 628, 19. SEDVL. epist. 2 p. 171, 10 vela . . . tumentis pelagi . . . -i commisi. GREG. TVR. Mart. 3, 1 nullam -em sensi (*cf. supra l. 52*). GREG. M. moral. praef. 16 *ecclesia* multiplici praesentis vitae -e cruciatur (*cf.* 19, 3 in *sanctorum* dictis . . . ab huius vitae -e respirant). PASS. Petr. Paul. long. 4 navigii -bus (fatigatio, fatigatibus *pars codd.* *τῶν τοῦ πλοὸς κόπων*). *speciatim: i. q. cavillatio* (*v.* fatigo *I B 2 speciatim*): DON. Ter. Phorm. 352[B] haec est -o, quae etiam nomen tumultuose persequitur atque -at. PS. AVR. VICT. epit. 38, 7 (= EVTR. 9, 19, 1) qui *condiscipuli* eum in auditorio verbi (EVTR. levi) -e taxaverant. SVLP. SEV. dial. 1, 4, 5 -em meam accipit. VAL. CEM. hom. 6, 3 p. 710[C] otiosa verba sunt fatigata convicia, stulta -e composita. SIDON. epist. 1, 8, 1 -um salibus admixtis. CASSIOD. Ios. antiq. 6, 4 quaerendum se non sine eorum

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-e fecit (Ios. ant. 6,63 ζητεῖν αὐτὸν καὶ περὶ τοῦτο πονεῖν). Ps. MATTH. euang. 8, 5 quasi in -is sermone (in -em sermonis *v. l.*) coeperunt eam appellare virginum reginam. *ibid.* non erit sermo iste in -em missus, sed in prophetiam verissimam prophetatus.

syn. et opp.: cogitatio, dolor, exercitatio, labor, lassitudo, satietas, senium, sudor.

fatīgātor, -ōris *m. a* fatigare. *is qui fatigat, qui vexat.* GLOSS. VERG. ed. Hagen A 70 p. 455 actor, exagitator, -r. AVG. serm. 48, 8 tenete me debitorem, ne diu habeatis -em, sed pro viribus meis adiutorem.

deriv: fatigatorius.

fatīgātōrius, -a, -um *a* fatigator, fatigare. *i. q. lascivus, ludibriosus.* SIDON. epist. 5, 17, 5 verba erant dulcia iocosa -a.

fatīgātus, -ūs *m. a* fatigare. *i. q. fatigatio.* GLOSS. II 353, 23 κόπος. lassitudo -us. *v. etiam p. 344, 77.*

***fatīgo,** -āvī, -ātum, -āre [*a* fatis *ductum esse videtur. Th.*]. DIOM. gramm. I 376, 17 'or' '-atus sum' facit, non 'fessus', et longe falluntur, qui opinantur ex eo quod '-at' 'fessus' derivari. PROB. nom. gramm. IV 212, 4 fetigati an fatigati? melius fetigati, quod fetigo dicatur et fessi, non fassi (*cf. Sommer, Lat. Laut- u. Formenlehre p. 72*). SERV. Aen. 1, 3 iactamur . . . in mari fluctibus, -amur in terris (ISID. diff. 1, 305). GLOSS. -o καταπονῶ, σκύλλω. -at γυμνάζει, σκύλλει, καταπονεῖ. exercitat. -antur συντρίβονται. -are satis agitare, contundere, domare, exercere. titillare -are. ad -andum πρὸς τὸ καταπονεῖν. *legitur inde a* PLAVTO, *frequentant* SALL. VERG. OV. LIV. SEN. phil. CVRT. COLVM. SIL. QVINT. TAC. APVL.; *non habent* CATO TER. VARRO RHET. Her. BELL. Afr. *comparatur usus verbi simplicis cum compositi* (defatigo): fat- *raro vel nusquam habent*, defat- *saepe*: TER. (fat- *nusquam*, defat- 5^{ies}) CIC. (fat- *ter*, defat- 17^{ies}) CAES. (fat- *semel*, defat- 7^{ies}) BELL. Afr. (fat- *nusquam*, defat- 7^{ies}); *ceteri fere semper verbum simplex usurpant; utrumque habent, sed* fat- *saepius quam* defat-: SEN. phil. (fat- 30^{ies}, defat- 6^{ies}) CVRT. (fat- 39^{ies}, defat- *ter*) COLVM. (fat- 17^{ies}, defat- *bis*) APVL. (fat- 31^{ies}, defat- *semel*) FIRM. math. (fat- 33^{ies}, defat- *ter*) AMM. (fat- 13^{ies}, defat- *quater*) VVLG. (fat- 14^{ies}, defat- *semel*). [*dub.*: SEN. contr. 1, 8, 3 quid -ate felicitati molestius est (*O*, -ante felicitatem *coni. W. Müller, Madvig.* -ata felicitate *Bursian*). *corrupt.*: LVCR. 2, 1168 SIL. 8, 565 *cod. Sang.* HIER. epist. 50, 5, 2 figat stilum.]

non abiit in linguas romanicas.

I ***transitive*:** **A** ***strictiore sensu*:** *i. q. vehementer agitando* ***lassare, conficere,*** *consumere, sensu corporeo et incorporeo* (*passive saepe sensu mediali i. q. fatiscere*): **1** *de animantibus* (*accedit abl. instr. vel causae p. 346, 37 sqq.; gen. limit. p. 346, 36*: in *c. abl. l. 57. 74. 82. p. 346, 20. 50*; ex *p. 346, 10*; de *p. 346, 17*; a *p. 346, 21*; ad *p. 346, 28*; sub *p. 346, 33*; *particip. coniunct. p. 346, 8. 22. infinitivus p. 346, 31.* se -are *p. 346, 1. 12. 14. 17. 64. 79. p. 347, 3*): VERG. Aen. 1, 316 equos Threissa -at. 11, 306 quos *viros* nulla -ant proelia (NON. p. 304 *ad l.* ad lassitudinem deducere). HOR. sat. 2, 2, 10 Romana -at militia assuetum graecari. OV. rem. 461 *exemplorum* me turba -at. met. 8, 260 -atum tellus Aetnea tenebat Daedalon. 8, 686 *anser* celer penna tardos aetate (*Philemonem Baucidemque*) -at. LIV. 10, 5, 5 hostem. 10, 31, 15 quae *bella* (*subiect.*) gerentes non -erunt (*cf.* 42, 52, 2 quae *bella* exercerent magis quam -rent milites). 21, 37, 1 nequiquam . . . hominibus -atis (*cf.* 21, 59, 5 nequiquam -ato milite. 24, 17, 17. 42, 16, 4. 43, 1, 3 *acced. ablat. instr.*). 31, 1, 2 *me* in partibus singulis . . . operis -ari. 34, 36, 8 quem *militem* neque viae labor . . . neque operis -vit. SEN. contr. 7, 3 (18), 10 cum fortuna sua concurrere et illam -are (*metaph. cf.* VELL. 2, 69, 6 quos *fortuna* veluti -ata . . . destituerit. QVINT. decl. 271 p. 112, 23). SEN. contr. 9 pr. 4 athletae binos simul ac ternos *adversarios* -ant. 10, 3, 6. VELL. 2, 89, 6 tot opera . . . scriptorem -rent. SEN. benef. 1, 1, 6 beneficium aut superbe abiecit . . . aut -atus, ut molestia careret, dedit. dial. 4, 10, 1 illis irasci velis, quod aegrotant, senescunt, -antur. epist. 41, 6. 55, 1 CVRT. 3, 11, 6. 4, 4, 20. 4, 15, 31 *Alexander* plures equos -verat (*sc. equitando*). 5, 4, 18 nix . . . ingredientes -bat. 5, 5, 14 COLVM. 2, 2, 27. 6, 2, 11 pervicax contumacia plerumque saevientem -at. 11, 1, 27 familia post operis exercitationem -ata. PLIN. nat. 8, 2. 24. 172. 10, 85. 11, 54 *al.* STAT. Theb. 6, 796 utrumque labor suspiriaque aegra -ant. MART. 1, 60, 5 quid frustra nemorum dominum (*i. leonem*) -as? *cf.* 1, 104, 14 *leones* velox leporum timor -at. 8 pr. 10 quae *laudes* facilius te -are possint quam nos satiare. 12, 18, 6 vagum te maior Caelius et minor -ant. QVINT. inst. 1, 6, 32 illa minora, in quibus maxime studiosi eius rei -antur. 1, 12, 7. 8 neque enim ulla aetas (*meton. pro ullius aetatis hominibus*) minus -atur. 3, 11, 23 haec . . . via . . . discentem *non* per ambages -bit. 4, 1, 62 ne prooemium, quo praeparare debet, -et (*sc. audientem. cf.* decl. 338 p. 331, 6. TERT. orat. 16 quod nos oratio -verit. QVEROL. p. 5, 17 vos -at lectio fabulae). 4, 2, 46 ut amoenum . . . iter (*euntem*) . . . minus -at quam durum. 10, 1, 24 nonnumquam *auctores* -antur. decl. 337 p. 329, 19 me aemulatio nostra in foro -verat. p. 333, 26. FRONTIN. strat. 1, 11, 19 in excidenda silva . . . eos -vit. 2, 1, 4. 2, 3, 16 ut hostem . . . si non infestarent, at certe -rent. TAC. Agr. 33. hist. 4, 42 cum segnitiam Neronis incusares, quod per singulas domos seque et delatores -ret. SVET. Aug. 85, 1 FLOR. epit. 1, 13, 17 Verg. p. 186 AVR. Fronto p. 34, 12 N. (p. 262, 3). APVL. met. 3, 20. 7, 15. 17. 8, 28. ITALA deut. 32, 36 (Lugd.) -atos et dissolutos et defectos in abductione (παραλελυμένους αὐτοὺς καὶ ἐκλελοιπότας ἐν ἐπαγωγῇ. VVLG. quod infirmata sit manus et clausi quoque defecerunt residuique consumpti sunt). Is. 45, 14 (Cypr. testim. 2, 6) -ata est Aegyptus (ἐκοπίασεν, VVLG. labor Aegypti). Gal. 6, 9 (Tert. adv. Marc. 5, 4 p. 583, 24) bonum . . . facientes non -emur (τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐγκακῶμεν, VVLG. non deficiamus). PORPH. Hor. carm. 1, 14, 1 *Horatius* ex proelio Philippico -atus. epist. 2, 2, 124 *poeta in carmine fingendo* torquebitur et -bitur ut pantomimus. COMM. apol. 968. instr. 1, 17, 5 maiestatem *dei* canunt et se sub figura (*i. per simulationem*) -ant. VOPISC. Aurelian. 25, 3. 49, 2 in qua *porticu* cotidie et equos et se -bat. TREB. Claud. 11, 5. CAPITOL. Max. Balb. 10, 1 ut per singulas urbes Maximinus -retur. LACT. inst. 7, 14, 16. SORT. Sangall. 24, 12 calumniam times; -aris, sed noli taediare. 28, 3. 40, 11 *v. vol. V p. 286, 12.* ITIN. [Silv.] 36, 2 -ati de vigiliis. AVSON. 419, 29 tu quem non -at liberalitas. DICT. 4, 19 AMM. 25, 6, 9. VEG. mil. 3, 1 rei . . . frumentariae difficultas . . . -at exercitūs. 3, 18 in itineribus iam -atis . . . oportunum proelium infertur. 4, 7. VVLG. Tob. 2, 10 -atus a sepultura. Iudith 7, 9. 9, 7 tenebrae -erunt eos. Sirach 23, 24 non -bitur transgrediens (οὐ μὴ κοπάσῃ). Is. 33, 1. II Macc. 12, 36 diutius pugnantibus et -atis (κατακόπων ὄντων). Hebr. 12, 3 ne -emini (μὴ κάμητε). 12, 5 (μηδὲ ἐκλύου). AVG. civ. 7, 23 quo velut requiescendi causa ab his ambagibus atque anfractibus -atus egressus est. 14, 26 non lassitudo -bat otiosum. epist. 140, 82 *dei* profunda iudicia omnem scrutatorem -ant. 209, 3. PETR. CHRYS. serm. 1 p. 184^{A} *filius* patris -atur ad vitam. DRAC. laud. dei 3, 668. ENNOD. opusc. 3, 183 p. 378, 16 apud te numquam -atus est qui rogat (*i. nemo frustra te rogando se lassavit, consumpsit*). GREG. M. moral. 4, 67. 15, 52 deo homines saeculares obsequia praebere vel despiciunt vel, si coeperint, -antur. 16, 8 eos . . . lassos dicimus, qui sub huius saeculi onere laborioso -antur. PASS. Barth. 2 p. 132, 2 *cf. p. 352, 2.* PASS. Andr. brev. 4. *sine obiecto*: CYPR. ad Donat. 1 animus in quietem . . . statas anni -antis indutias sortiatur.

nota c. genetivo: APVL. met. 4, 5 postumae spei -ati (*i. ultima spe orbati*). *accedit ablat. instrum. vel causae*: CAES. civ. 3, 95, 1 *milites* magno aestu -ati (aestu nati *pars codd.* CVRT. 4, 7, 13. 5, 13, 23 FRONTIN. strat. 2, 1, 2 SVET. vita Verg. p. 58). SALL. Catil. 27, 2 *Catilinam* neque insomniis neque labore -ari (LIV. 40, 22, 15 omni genere laboris . . . -atis militibus. VAL. MAX. 8, 13 ext. 1. CVRT. 4, 10, 19 itineris . . . labore [*cf. l. 49. 67 sq.*] animique aegritudine [APVL. Socr. 23 p. 174] -ata *Darei uxor.* 9, 3, 1 COLVM. 6, 24, 4 CASSIOD. inst. div. 24 p. 1139^{A}. GREG. M. in Ezech. 1, 6, 1 *opp.* reficit). Iug. 56, 1 imperator ubi se dolis -ari videt. VERG. georg. 3, 132 *pastores armenta* cursu quatiunt et sole -ant. Aen. 5, 253 iaculo cervos cursuque (NON. p. 304 *ad l.* ad lassitudinem deducere. PETRON. 6, 4. SIL. 2, 74 Hebrum. *sensu, ut videtur, debilitato i. q. exercere*: LEX Visig. 8, 4, 2 quicumque . . . animal . . . cursu, oneribus vel itinere -verit. *cf.* 8, 4, 1 tit. in aliquo. 8, 4, 2 tit. *absol.*). HOR. carm. 3, 4, 11 me . . . ludo -atumque somno. PROP. 2, 22, 49 puerum quaerendo audita (*sim. c. gerund.*: OV. ars 2, 217 -ata praebendo monstra *Iunone.* LIV. 3, 60, 4 -ati stando ac nequiquam expectando certamen. 28, 16, 4 occurrendo *hostes.* 29, 34, 11 dux -batur cogendo. 31, 31, 8 urbe oppugnanda. 33, 36, 4 via facienda [*cf.* SEN. nat. 5, 15, 1 longa via]. VAL. MAX. 3, 7, 1^{e} facta . . . referendo. *ibid.* virtutes edendo. CELS. 1, 3 ambulando. CVRT. 3, 12, 1. 8, 3, 1 Fortuna indulgendo . . . -ata. 9, 2, 10 acquirenda praeda. HOMER. 926 non saeva -ant pectora *adversariorum illum* bellando. APVL. flor. 7 p. 24 Alexandri . . . facinora . . . admirando. PANEG. 12 [2], 39, 2. IVST. 2, 11, 18 vincendo. AVG. civ. 8, 15 volatilia . . . volando -antur. CASSIOD. in psalm. 99, 5 GREG. M. moral. 3, 63). LIV. 4, 37, 1 bello -atis Etruscis (IVST. 41, 6, 3 ANON. Vales. 5, 18. *cf. p. 350, 51*). 8, 10, 3 pugna atroci cum . . . semet . . . -assent (APVL. met. 2, 32). 22, 50, 4 proelio *et* epulis -atos hostes (27, 13, 4. 31, 42, 1 non tam proelio quam itineris . . . longitudine. 39, 2, 8 *al.* CVRT. 9, 8, 25 DICT. 1, 5 AMM. 16, 12, 41. 26, 8, 9 AMBR. Noe 2, 4). 36, 14, 10 *iumenta* et navigatione et . . . itineribus (44, 38, 8 militem longo itinere -atum et onere fessum. CELS. 1, 3 APVL. met. 1, 23 ANON. Vales. 5, 18 VEG. mil. 3, 10). 37, 7, 4 tot repulsis Aetolos (*cf.* VAL. MAX. 7, 5, 3 campum [*i. comitia*] repulsis suis). 38, 19, 3 taedio . . . hostem (*cf.* PETRON. 137, 6. SVET. Vesp. 12 -atus tarditate et taedio pompae). 38, 19, 12 pluribus verbis vos. 39, 28, 3 operibus (VAL. MAX. 6, 9, 1 agresti opere. COLVM. 1, 9, 3. 9, 13, 13 *al.* FRONTIN. strat. 1, 11, 20 PROB. Verg. georg. 3, 129 PALLAD. hist. mon. I 1 p. 253^{A} τι ἐργαζόμενος). 41, 10, 10 -atus consul et contumeliis . . . et . . . ludibriis. 43, 1, 3 oppugnationibus. CELS. 2, 1 diutinis malis (CVRT. 8, 3, 2. 8, 10, 10 obsidionis malis. PETRON. 22, 2 ARNOB. nat. 5, 25. AVG. civ. 3, 17 -ata civitas seditionum malis). SEN. epist. 59, 17 -erunt se vino ac libidinibus. 74, 15 *animalia* venere non . . . -antur. 88, 35 copia . . . discendorum -beris. CVRT. 4, 4, 1 4, 8, 8. 5, 5, 3 cum equitibus itineris tanto spatio -atis (QVINT. decl 388 p. 436, 18 *mare* longo spatio ingredientem -at. APVL. met. 4, 17 VEG. mil. 3, 11 longo spatio -atum militem). 5, 13, 23 iumenta . . vulneribus -ata (8, 14, 30. 9, 3, 1 *al.*). 9, 8, 25 sollicitudine. COLVM

[*Pflugbeil*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

5, 11, 13 longiore exordio legentem ([arb. 27, 2]. *cf.* 8, 17, 16 ne immodico volumine lector -etur. APVL. apol. 91 longa oratione -are te. CASSIOD. inst. div. 16 p. 1132^{C} se ... longa lectione -are). 7, 3, 4 *aries* -atus libidine. 7, 6, 8 *matres* assiduo partu -atae. PLIN. nat. 8, 131 tauros ... pondere. VAL. FL. 2, 138 famulas ... velleribus. SIL. 14, 353 Italum ductorem astu. QVINT. inst. 4 pr. 7 cogitatione suscepti muneris -or (FRONTIN. strat. 2,5,30 nocturnis cogitationibus). 6, 1, 28 -atur lacrimis auditor (AVG. civ. 22, 8). 12, 11, 2. FRONTIN. strat. 2, 1, 1 hostes inedia (2, 1, 5 AMM. 31, 10, 15 VEG. mil. 3, 11), siti, mora sub armis -ati (2, 1, 8). 2, 1, 5 -ati hostes statione. IVV. 4, 5 quantis iumenta -et porticibus. FLOR. epit. 4, 12, 47 Vaccaeos ... crebris incursionibus. APVL. met. 1, 5 celeritate. 1, 26 me post itineris ... vexationem fabularum ... serie -atum. 4, 4 ictibus ... fustium. 4, 14 captivitate. 4, 17 aestus et vexationis incommodo bestiae -atae. 4, 21 onere vecturae. 4, 24 animi dolore et faucium tundore et corporis lassitudine. 6, 25 clivis et anfractibus. 9, 39 anhelitu languido -atus. TERT. anim. 43 p. 370, 13 homo somno magis reficitur quam -atur (*cf. p. 351, 23*). PANEG. 7 (6), 12, 3 puberes ... saevientes bestias multitudine sua -arunt. LAMPR. Alex. 48, 4 cum ... equo (*i. equitando*) ... -atus esset. SORT. Sangall. 21, 6 sumptibus *litis* (22, 7). IVST. 13, 8, 6. 17, 3, 16 assiduis ... certaminibus populum. 27, 3, 7 multorum dierum fugā. 36, 2, 14 septem dierum ieiunio ... -atus (VVLG. I Macc. 3, 17 ἐκλελύμεθα ἀσιτοῦντες). 44, 2, 7 Romanos varia victoria. ITIN. [Silv.] 43, 7 ne -entur pedibus. DICT. 6, 9 navigio. AMM. 15, 10, 10 viarum asperitate. 16, 12, 11 lassitudine ... itineris (19, 8, 6 MART. CAP. 2, 199). CHIRON 760 *equam* fatigationibus -atam. HEGES. 1, 32, 7 aquae inopiā. VEG. mil. 4, 45 longo remigio. VVLG. Iudith 7, 22 -ati his clamoribus et his fletibus lassati. RVFIN. epist. Clement. 19 in cathedra sua ingenti verecundia -atum sedere me compulit. hist. 2, 6, 7 *eum* clamoribus (κατεβόων). PETR. CHRYS. serm. 71 p. 403^{B} quare tu -aris spe dei. VRAN. epist. 4 p. 861^{C} multis ... archiatrorum ustionibus. COD. Iust. 3, 1, 13, 2 si pars actoris cessaverit, quatenus multiplici dilatione reus -etur. NOVELL. Iust. 23, 3 pr. ut homines propter minimas causas maximis -entur dispendiis. CASSIOD. inst. div. 26 p. 1140^{B} longa peregrinatione. HIST. Apoll. rec. A 40 luctu.

2 *de corpore eiusque partibus, de animo* (*accedit abl. instr. vel causae l. 68 sqq.*, in *c. abl. l. 40. 57*): PACVV. trag. 159 -ans artus torto distraham (NEMES. cyn. 250 virtus *canis* artus animosa -at). LVCR. 3, 491 *febri correptus* in iactando membra -at (PRIAP. 26, 3 *membrum* mihi ... -ant vicinae ... prurientes. *cf. l. 75 et p. 351, 31*). 6, 1162 singultus ... membra coactans dissolvebat *nervos*, defessos ante, -ans (*cf. p. 351, 29*). OV. epist. 17, 83 -atis umero sub utroque lacertis. 20, 27 meos digitos *epistula scribenda* -at. met. 8, 825 dentemque in dente -at (MART. 6, 64, 31 dentes in pelle -as). LIV. 30, 35, 8 ardorem ... hostium (*cf. p. 348, 12*). VAL. MAX. 2, 7, 10 corporibus -atis (CVRT. 8,2,34 equorum ... corporibus ... -atis. FIRM. math. 6, 9, 10. 6, 17, 1. 6, 22, 10. *v. l. 68 sqq. et p. 351, 44*). 3, 3, 5 tortorum manus frustra -vit (*cf.* AMM. 29, 1, 40 percussorum dexteras. *v. l. 80 et p. 349, 47*). SEN. dial. 3, 17, 5 *ira* ante tempus -ata. epist. 12, 5 cupiditates -asse ac reliquisse. 56, 9 ambitio non ... excisa desiit, sed -ata. 58, 25 oculos diu intentos ac -atos (*v. l. 84*). CVRT. 5,3,13 victoris indulgentiam. SIL. 13,142 equi fera corda -ans (*v. p. 349, 46. 351, 34*). STAT. silv. 5, 1, 8 curas ... artificum (*cf. p. 349, 40*). QVINT. inst. 1, 12, 10 animi ... -antur (TAC. ann. 16, 16 patientia servilis tantumque sanguinis domi perditum -ant animum meum. APVL. met. 8, 18 -atos animos recuperare. GREG. M. moral. 15, 61 humanus animus in requisitione -atur. DRAC. Orest. 933 taedia sollicitant animos mentemque [*cf. p. 349, 42. 351, 47*] -ant. *cf.* TERT. anim. 33 p. 355, 22 -andae *animae* in operariis *animalibus sunt. cf. l. 76. p. 349, 37. 351, 26 et 37*). 11, 3, 82 tenuatur vox ac -atur (MART. CAP. 5, 541). FLOR. epit. 1, 7, 4 saevitiam *suam*. PANEG. 12 (2), 19, 1 vota hominum -are (*cf.* ENNOD. epist. 1, 1, 5 p. 2, 18 votorum summam -ari. *v. p. 348, 6*). ARNOB. nat. 7, 10 -are et obtundere eorum aures (*cf. p. 349, 39. 351, 42*). HIL. syn. 73 quid ... sensus hebetes atque temerarios adversum indissolubiles praedicationes impii -amus? PALLAD. hist. mon. I 6 p. 275^{D} noli tuos humeros -are (*cf. l. 74*). *sim.*: PLIN. nat. 36, 93 -asse regni vires. *accedit ablat. instrum. vel causae*: LIV. 21, 4, 5 labore corpus -ari (corpus: SEN. dial. 12, 6, 4 assidua laboriosi officii statione -atum. PLIN. nat. 22, 81 venere. DICT. 2, 60 aegritudine. AMM. 15, 6, 1 vi tormentorum. *v. etiam l. 47 et p. 351, 44*. *cf.* VAL. MAX. 7, 3, 6 dextera irrito se labore -at. PLIN. epist. 9, 3, 2 brevem vitam caducis laboribus -are. PANEG. 11 [3], 7, 1 pectus [*cf. p. 351, 41*] nullis laboribus -atum). VAL. MAX. 3, 6, 1 cum multum ac diu -asset umeros (*cf. l. 66*) et cetera membra militari agitatione (SVLP. SEV. epist. 2, 2 -ata animi angore ... membra. *cf. l. 40 et p. 351, 31*). 8, 8, 2 animum ... forensibus ministeriis -atum (SEN. dial. 5, 6, 6 animus ... multarum ... rerum actu *non* -andus. 9, 17, 4 curis publicis. QVINT. inst. 1,12,1 tot disciplinis. 4,3,8 inani mora. *cf. l. 54. p. 349, 37. 351, 26. 37*). SEN. dial. 2, 9, 5 caedentium manus obstinata patientia -ando (TERT. spect. 25 manus ... laudando histrionem. *cf. l. 48 et p. 349, 47*). 11, 14, 2 *matres filiorum* eloquentiam commodando aliis -ant (*cf.* QVINT. inst. 10, 5, 14 assidua contentionum asperitate -ata *facundia*). SEN. epist. 8, 1 oculos vigilia -atos (AVSON. Mos. 75 errore. *v. l. 51. cf.* QVINT. inst. 1, 2, 11 visus oculorum obtutu ... -atur). epist. 84, 1 ingenium ... studio -atum (*cf. p. 349, 49*). QVINT. inst. 4, 2, 121 -atum intentione stomachum iudicis (*cf. p. 351, 32*). APVL. met. 4, 34 spiritum vestrum eiulatibus -atis (*cf.* CASSIOD. inst. div. 15 p. 1130^{A} spiritus longa dictione -atos). TERT. patient. 8 p. 13, 10 -etur improbitas patientia tua (*cf.* PANEG. 10 [4], 9, 1 vota [*v. etiam p. 347, 62*] hominum ... patientia -bas). PORPH. Hor. sat. 1, 6, 127 ieiunio vires -atae.

3 *metonym.: de rebus; hic illic fere i. q. ad satietatem tractare vel exercere* (*acced. partic. coniunct. l. 13. 25. 26. 27*): VERG. Aen. 10, 303 puppis fluctus ... -at (*cf.* OV. epist. 13, 98 puppis ... -atas ultima verset aquas). PROP. 4, 11, 81 sat tibi sint noctes, quas de me, Paule, -es (*cf. p. 349, 63*). LIV. 30, 35, 8 ne ... ardorem atque impetum hostium excipientes -rent (*cf. p. 347, 46*). MANIL. 1, 520 mundi *munia* nec motus puncto curvat cursusque -at. SEN. dial. 6, 1, 6 -atae sunt allocutiones amicorum, auctoritates magnorum virorum. epist. 78, 11 cupiditas relanguescit ipsis per [se] quae cupimus -atis ac deficientibus. LVCAN. 5, 696 quid fata -as (*pars codd.*, numina lassas *rell.*)? 6, 45 flumina tot cursus illic exorta -ant illic mersa suos (*i. flumina intra spatium idem et oriuntur et desinunt*). SIL. 7, 492 hic *Scipio Maior* dabit ex sese, qui tertia bella *Punica* -et (*i. conficiat*). PS. QVINT. decl. 10, 4 iam -ata propinquorum officia defecerant. TERT. nat. 1, 18 p. 90, 8 tormenta. CYPR. Demetr. 3 minus de ecfossis et -atis montibus eruuntur marmorum crustae. SCHOL. Pers. 5, 54 sub regione ... nondum -ata. RVST. HELP. benef. 49 seria lingua sobria verba -at. DRAC. laud. dei 1, 42 *Christus* prodigiis ... docens elementa -at. 1, 55 nonne *sol, luna* -antur dantes per tempora signa? PASS. Andr. brev. 4 salve crux, quae diu -ata requiescis expectans me (*cf.* PASS. Andr. long. versio gr. II εὖ οἶδα ἀναπαυόμενόν σε ἐκ πολλοῦ κεκμηκότα πεπηγμένον καὶ ἀναμένοντά με). *acced. ablat. instr.*: VAL. FL. 8, 86 omnem linguaque manuque -at *Medea* vim Stygiam.

partic. perf. pass. pro adi. **fatīgātus**, -a, -um *i. q. lassus, fessus. compar. l. 51.* VERR. FLACC. Diom. gramm. I 376, 19 differt -atus a fesso, ... quod -atus, cum quis per alium labore compellitur, ut lassatus, fessus vero, cum quis labore deficitur, ⟨ut⟩ lassus. NON. p. 6, 1 exercitum dicitur -atum: dictum ab exercitio. SERV. Aen. 8, 232 corpore -atum dicimus, animo vero fessum, quamvis hoc saepe confundat auctoritas (*cf.* GLOSS. V 549, 25). DIFF. ed. Beck p. 57, 16 inter fessum et -atum et lassum: fessus animo et corpore est, -atus itinere multo, lassus vero diei labore [vel multo itinere] (1, 241). GLOSS. -atus κεκμηκώς, vulneratus, exercitatus. 1 *de animantibus* (*saepius pro substantivo*): HOR. carm. 3, 6, 43 iuga demeret bobus -atis. OV. rem. 205 -atum somnus *excipit*. LIV. 21,30,6. 34,15,2. 36, 23, 7. 44, 33, 11 *milites* (CVRT. 5, 6, 13 *al.* AMM. 16, 2, 8). PAVL. FEST. p. 115 CELS. 1, 2. 3. SEN. dial. 9,1,11 pecoribus. 12,11,4 alium in extrema senectute -atum iam et exire (*i. mori*) cupientem. epist. 11, 2 -atis et aestuantibus. CVRT. 3, 2, 15. 4, 16, 12 sitis ... -atos et saucios perurebat. 5, 4, 22. 5, 13, 8. 13 *al.* COLVM. 12,1,3 QVINT. inst. 4,1,48. decl. 271 p. 112,16 adversarius. FRONTIN. strat. 1,6,3 hostes. PLIN. epist. 3, 9, 24 FLOR. Verg. p. 185. APVL. met. 1,7 lassus ipse -atum ... sustinens. 9,12 FIRM. math. 7, 26, 11. ITIN. [Silv.] 37, 9 populum. AMM. 24,4,17. CHIRON 129 si videris *equam* lassiorem esse, non tangere, ne -atiorem eam facias. VVLG. Iudith 13, 2 erant ... -ati a vino (ἦν περικεχυμένος αὐτῷ ὁ οἶνος). I Macc. 10, 82 equites (ἡ ... ἵππος ἐξελύθη). Ioh. 4, 6 Iesus ... -atus ex itinere sedebat (κεκοπιακώς). RVFIN. hist. mon. 1 p. 399^{A} *mulier* lassabundam simulans ac -atam. AVG. civ. 1, 31 obtritos -atosque. HIST. Apoll. rec. B 12. 2 *de corpore eiusque partibus, de animo*: OV. am. 3, 11, 2 cede -ato pectore, ... amor. CELS. 2, 2 genua quasi -ata sunt. SEN. dial. 1, 3, 9 corpus (CVRT. 9, 5, 15 QVINT. decl. 306 p. 200, 3. FIRM. math. 1 pr. 2 languentis et -ati corporis mei senium). CVRT. 4, 16, 18 manus. 10, 5, 3 membra. QVINT. inst. 11, 3, 13 latus. decl. 267 p. 91, 6 fletus remissi, -ati animi *sunt*. APVL. met. 10, 2 anhelitus (11, 6). FIRM. math. 1, 10, 13 -atis iam et oppressis cervicibus (*dat.*). 3 *de rebus*: IVV. 3, 25 -atas ... Daedalus exuit alas. CYPR. mort. 25 domus iam -ata, iam lassa. TREB. Claud. 7, 4 -ata est tota res p.

B *latiore sensu*: 1 *praevalet notio assiduitatis: i. q.* ***instare, urgere,*** *impellere, stimulare, agitare sim.* (*hic illic fere i. q. sollicitare, sed v. B 2 p. 349, 73*): **a** *de animantibus* (*accedit abl. instrum. p. 349, 10*, ad *p. 349, 7*, de *infra l. 78*, ut *infra l. 76 et 81*, ne *infra l. 77*): PLAVT. Cist. 680 non sum scitior, quae hos rogem aut quae -em. LVCR. 2, 1169 vetulae vitis sator ... temporis incusat momen caelumque (*i. superos*) -at (*cf. p. 349, 20. 21.* LVCR. 4,1239 divom numen sortisque -ant [STAT. silv. 5,1,72]. PROP. 2, 20, 3 deos [SEN. epist. 31, 5 STAT. Theb. 4, 633 *cf. p. 349, 19*]. SIL. 6, 573 superos [STAT. Theb. 2, 244 superosque in vota -ant]). SALL. Iug. 11, 4 ut aetati concederet, -atus a fratre. 14, 20 quos ... summa ope niti ambire -are vos ..., ne *eqs.* 73, 2 Marium -antem *eum* de proelio. 111, 3 saepius -atus. VERG. Aen. 4, 572 *Aeneas* socios ... -at (NON. p. 304 *ad l.* excitare vel increpare vel hortari. SERV. auct. *ad l.* cum clamore increpare). 6, 533 quae te Fortuna -at, ut *eqs.* 7, 582 undique collecti coeunt Martemque -ant (*i. ut pugnare liceat. cf.* TRAG. inc. 38 Serv. gramm. IV 458, 21 *vers. a Serv. fict.* Martem -at prodigus vitae furor). LIV. 41, 8, 6 quae *legationes* priores consules -verant. CELS 3, 4 Asclepiades ubi aegrum

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

triduo per omnia -verat. 5, 28, 7 quae *glandulae* praecipue -are medicos solent. VAL. FL. 7, 348 tua me . . . -ant consilia. SIL. 11, 71 quisque -at (*senatum*) increpitans. 16, 330 sunt *aurigae*, quos spes grata -et et nova ferre iugum cervix. STAT. Ach. 1, 338 iterumque monens iterumque -ans *filium* Thetis. TAC. hist. 4, 84 cunctantem ... pernicies morbique et ... caelestium ira ... -bat. FRONTO p. 51, 22 N. ad rescribendum *te*. IVST. 6, 2, 12 rege per epistulas frustra -ato. AVSON. 419, 55 *sine obiecto*. DRAC. Orest. 861 vel tertia regna (*i. inferos*) -et? ENNOD. dict. 7, 7 p. 445, 3 patris bracchiis, dum iuvencos -at, adiungitur. *accedit ablativus instrumenti* (*gerund. l. 16 sqq.*): CIC. off. 3, 73 *v. p. 350, 46*. HOR. carm. 1, 2, 26 prece qua -ent virgines ... Vestam (LIV. 1, 11, 2 precibus. 9, 20, 3. 23, 36, 7 *al.* VAL. FL. 8, 386 precibus ... fremituque Aesoniden. FRONTO p. 237, 10 N. APVL. met. 10, 26 precibus et obtestationibus multum ac diu -ata. ARNOB. nat. 1, 49 IVST. 1, 4, 10 HIER. epist. 1, 15, 3). LIV. 6, 36, 10 primores patrum ... interrogando (*cf.* 36, 11, 1 patrem primo allegando, deinde ... rogando [*cf.* 37, 1, 3 interrogationibus. 41, 7, 5 TAC. hist. 4, 41]. *sim. c. gerund.*: LIV. 42, 18, 6 idem petendo senatum). 27, 50, 5 suppliciis votisque . . . deos (MART. 7, 60, 3 PS. QVINT. decl. 4, 10. *cf.* TAC. hist. 1, 29 sacris . . . deos [*cf. p. 348, 74*]. AMBR. Cain et Ab. 1, 5, 21 caelum votis -at [*cf. p. 348, 72*]). PHAEDR. 4, 20, 24 caelum -as sordido periurio (*cf. p. 348, 72*). VAL. FL. 4, 69 gemitu maestaque -at voce Iovem (SIL. 12, 192 socios nunc voce -at: perge, *eqs.*). 7, 311 questu superos. TAC. hist. 3, 31 aspernantem . . . lacrimis. IVST. 9, 3, 6 legationibus Graeciam (18, 1, 1. 29, 4, 7). 23, 1, 11 *Dionysius* -atus querellis sociorum. 23, 2, 9 maritum . . . osculis (24, 3, 6 *cf. infra l. 48*). AVIAN. fab. 31, 7 indignantem iusto sermone. *nota: reflexive* se -are *et* -ari *i. q. contendere, elaborare, se exercere*: SALL. Iug. 3, 3 frustra autem niti neque aliud se -ando nisi odium quaerere. 94, 3 diu multumque -ati *milites* in castellum pervenerunt. *fere i. q. se conferre*: GREG. M. epist. 1, 56 (*a. 591*) ut nullus se pro Ocleatini debeat ad nos -are persona. 9, 149 (*a. 599*) ut vestra fraternitas ... ad eandem civitatem -are se debeat. *accedit ablativus instrumenti*: SALL. Iug. 76, 5 Romani multo ante labore proeliisque -ati.

b *de corpore eiusque partibus, de animo animique viribus*: SALL. Iug. 70, 1 Bomilcar . . . -are animum *suum* (*sc. cogitando. cf. p. 347, 54. 76. 351, 26. 37*). VERG. Aen. 6, 79 *Phoebus* -at os rabidum *vatis*. CVRT. 9, 10, 16 cum frustra surdas aures -rent (*cf. p. 347, 64. 351, 42*). SIL. 1, 676 agitant consulta . . . curasque -ant (*cf.* 12, 496 sic ... secum curasque ita corde [*i. in corde*] -at. *cf. p. 347, 53*). 16, 162 mentem *meam* Carthago -at (*cf. p. 347, 58. 351, 47*). STAT. Theb. 4, 633 Furiarum ... atra -at consilia. POMER. 2, 22, 2 carnem . . . usque ad lassitudinem -atam (*sc. vini abstinentia*). *accedit ablativus instrumenti*: VERG. Aen. 9, 607 versa ... iuvencum terga -amus hasta (NON. p. 304 *ad l.* percutere). SIL. 1, 63 *Iuno* laudum spe corda *Poenorum* -at (*cf. p. 347, 53. 351, 34*). TAC. ann. 15, 71 dextram *Neronis* osculis -are (*v. p. 347, 48. 80. cf.* VAL. MAX. 1, 636 ora -ant, *sc. osculis. v. l. 26*). HIL. gen. 56 *vita* ingenium diversa laude (*i. actione laudabili*) -at (*cf. p. 348, 1*).

c *de rebus, i. q. frequentare, perpetuo vel vehementer tractare, uti, agitare sim.*: VERG. Aen. 9, 602 venatu invigilant pueri silvasque -ant (SERV. *ad l.* ipsi -antur in silvis: aut pro feris silvas posuit, in quibus sunt ferae. *cf.* VAL. FL. 3, 21 PRISC. perihég. 124. CLAVD. 24, 308 nubiferas Alpes ... -at). VAL. FL. 5, 141 arma. IVV. 6, 442 nemo tubas, nemo aera -et. SIL. 1, 208 geminas laterum cautes maria alta -ant. 15, 209 praegreditur ... et corripit agmen pernici rapidum cursu camposque -at. STAT. Ach. 1, 104 *Thetis* coepta -at pectore (*i. in pectore*) consilia. ARNOB. nat. 1, 30 cuius ista sit quam -atis terra (*i. incolitis*). PAVL. NOL. carm. 27, 392 undantes flammas levis aura -at. DRAC. Orest. 274 *Delphica cortina* antra movens tripodasque ciens et plectra -ans. *accedit ablat. instrum.*: VERG. Aen. 8, 94 olli remigio noctemque diemque -ant (NON. p. 112 *ad l.* -are positum pro -ari [*cf. p. 352, 1*]. SERV. *ad l.* pro 'ipsi -antur', an deest 'se', ... an 'diem -ant' pro 'occupant et consummant'. *cf. p. 348, 11.* VAL. FL. 5, 598 Marte diem noctemque -ant]). OV. met. 1, 573 Peneus sonitu ... vicina -at. trist. 5, 1, 62 quare *Philoctetes* voce -ret Lemnia saxa sua. *cf.* SEN. Oed. 193 amplexu frigida presso saxa *febri correpti* -ant. ENNOD. dict. 1, 18 p. 428, 13 ad boni pastoris praesentiam undique -atis balatu nemoribus greges occurrere. CARM. epigr. 1075, 3 (*agri Campani*) ossa paréns maculat lacrimís cineremq⟨ue⟩ -at fletibus.

2 *praevalet sensus molestandi vel detrimenti inferendi*: a *de animantibus: i. q. vexare, cruciare, sollicitare sim.* (*accedit abl. instr. vel causae p. 350, 46 sqq., particip. p. 350, 5, a p. 350, 37. 39. 40. 41*): CIC. rep. 3, 37 (Aug. c. Iul. 4, 12, 61) domini . . . servos ita -ant, ut optima pars animi, id est sapientia, eiusdem animi vitiosas imbecillasque partes (*syn.* coercet et frangit). SALL. hist. frg. 2, 93 fames ambos -vit (4, 8 *cf. p. 350, 54*). VERG. Aen. 9, 62 -at edendi ... rabies *lupum* (*fortasse etiam ad I B 1 a. cf.* NON. p. 304 *ad l.* instigare, cogere). PANEG. in Mess. 182 quamvis fortuna . . . me adversa -et. OV. am. 2, 2, 23 ne te mora longa -et. Pont. 1, 2, 28 me -at hiems. EPIST. Sapph. 69 quae me sine fine -ent. GRATT. 288 ne matrem ... natorum turba -et. VELL. 2, 34, 1 Creta per triennium Romanos exercitus -verat. CELS. 2, 1 laterum dolores *homines* -ant. CVRT. 4, 6, 9 cum idem recipiendis qui admovendis turribus labor eos -ret. VAL. FL. 2, 120 *Fama* terras (*meton. pro hominibus*) -at. SIL. 3, 61 multa *Hannibalem* -ant. 5, 608 *Hannibal* -at Flaminium incessens (*i. sollicitat*). 7, 302 quae te cura -at? (*cf.* 13, 467 STAT. Ach. 1, 217 CLAVD. 1, 64 *cf. p. 351, 37*). 11, 541 defit iam belua ... nec non alimenta (*i. inopia vel advectio frumenti*) -ant (*sc. Hannibalis milites*). 13, 253 Itali clausos *Campanos* -ant. 13, 666 te quanta -et militia. STAT. Theb. 9, 280 mille modis leti miseros mors una -at. TAC. hist. 2, 84 -bat *provincias* pecuniarum conquisitio. 4, 35 nihil aeque exercitus nostros quam egestas copiarum -bat (*cf.* ann. 1, 68 ciborum egestas). 4, 73 *Gallorum maiores* discordiae usque ad exitium -bant. 5, 3 nihil aeque quam inopia aquae -bat, *sc. eos* (*cf.* ann. 4, 49 sitis -bat. *cf. infra l. 66*). ann. 1, 68 quamvis *legiones* plus vulnerum ... -ret. GELL. 14, 1, 36 expectatio te spei suspensum -bit. APVL. carm. frg. 5, 5 quod *monstrum* pennis volitans super aethera cuncta -at. ITALA I reg. 16, 14 (Filastr. 98, 6) -bat *Saulum* immundus spiritus (ἔπνιγεν, VVLG. exagitabat). SER. SAMM. 534 varii casus mortalia saecla -ant. 554 quos *pueros* dentis origo -at. FIRM. math. 5, 4, 20 hi cum in prima aetate -ati fuerint, felici senectute laetantur. MAR. VICTORIN. defin. p. 39, 5 si quis patrationem definiens 'lacrimas' dicat 'Veneris -atae'. PELAG. in Rom. 1 p. 652[B] contentio est, ubi . . . iam non veritas quaeritur, sed proximus -atur. DICT. 1, 19 *lues* interim ... multa milia -are. 2, 33. RVFIN. hist. 3, 6, 22 mulierem . . . insania . . . -bat (εἰσῄει). CLAVD. 3, 370 terras *Rufinus* ipsumque -at aethera (*meton.*). 5, 512 omnes alii quos haec tormenta -ant. AVG. civ. 3, 17 populus diu multumque -atus. 15, 15 ne . . . obscura ... quaestio nos -et. MART. CAP. 1, 21 spes incerta nos -at. PETR. CHRYS. serm. 92 p. 460[A] ut modo conceptus -et verecundia, quamdiu negati partus aerumna afflixit. DRAC. laud. dei 2, 725 *hac re* plus pia turba nocetur, improba quam rabies atque impia vota *eam* -ant. Romul. 7, 120 si me claustra -ant temporis immodici. satisf. 281 sontes peccantes tantum sua culpa -at: ecce etiam insontes noxia poena petit. COD. Iust. 10, 69 (67), 1 si ad munus -andi tui causa quidam te devocaverint. CASSIOD. inst. div. 8 p. 1120[B] cum ... magna nos cogitatio -ret. GREG. TVR. Mart. 3, 10 quae *tibia* per *tot* annos feminam -verat. 4, 37 ab hoc tipo ... puella -ata. GREG. M. moral. 7, 25 *impius* delectabiliter ad cuncta ducitur, in quibus poenaliter -atur. PALLAD. hist. mon. I 23 p. 304[C] mulier ... a spiritu immundo -batur (εἶχε). SERM. de conf. diab. 108[v] mulier ... -ata a fluxu sanguinis. PASS. Barth. 3 p. 133, 2 *homo* fuerat -atus a *daemone*. -ari *i. q. se demittere*: RVFIN. hist. 1, 13, 8 rogaverim te ut digneris usque ad me -ari (σκυλῆναι πρός με). *adde: i. q. detrimentum afferre, gravare*: COD. Theod. 13, 3, 12 (*a. 379*) archiatrorum ... nulla dignitatem sequatur expensa neque eorum -et heredes. *accedit ablat. instrum. vel causae*: CIC. off. 3, 73 *sicarii* non verbis sunt et disputatione philosophorum, sed vinclis et carcere -andi (NON. p. 310 *ad l.* cohibere, comprimere). top. 74 verberibus tormentis igni -ati. LVCR. 3, 1054 pondus inesse animo quod se (*homines*) gravitate -et. 4, 1424 aurum et purpura curis exercent hominum vitam belloque -ant (IVST. 18, 3, 6. 43, 3, 13. *cf. l. 63 et p. 346, 62*). SALL. Iug. 66, 2 Vagenses ... -ati regis suppliciis. hist. frg. 2, 45 *annonae saevitia* -ata plebes (*cf.* TAC. ann. 4, 6 plebes acri annona -batur). NEP. Eum. 12, 4 hic . . . fame -atus (VVLG. II reg. 17, 29 fame et siti [πεινῶν καὶ ἐκλελυμένος καὶ διψῶν]. *cf. etiam p. 349, 79*). VERG. Aen. 1, 280 Iuno mare ... terrasque metu caelumque -at (*pro harum regionum incolis.* NON. p. 310 *ad l.* commovere, perturbare. SERV. auct. *ad l.* exercet, sollicitat, commovet). 11, 714 quadrupedem . . . ferrata calce -at. LIV. 39, 40, 8 non solum accusando, sed etiam causam dicendo -vit inimicos. STAT. Theb. 7, 73 Bellona ... longa ... -at cuspide (*sc. homines*). TAC. hist. 1, 46 miles labore ac saevitia *a centurionibus* -ari (FIRM. math. 4, 8, 2 assiduis ... laboribus -ari. 4, 14, 2. 5, 1, 12. 23 vita eius vario labore ac variis sudoribus -bitur [*v. etiam supra l. 51*]. DICT. 6, 8 saevitiā hiemis multum mare -atus). 2, 16 inconditos homines -are militiae muneribus. 2, 39 penuria aquae (DICT. 1, 17. *cf.* EXVP. 6 inopia [COD. Iust. 4, 29, 23, 1c]. *v. supra l. 13*). ann. 1, 4 provecta iam aetas *Augusti* aegro et corpore -batur (*meton.*). 15, 50 *Faenium Tigellinus* -bat criminationibus. AVR. Fronto p. 48, 1 N. ne ... tam saevo desiderio -er. APVL. met. 10, 3 illa ... silentio diutissime -ata. ITIN. Alex. 25 Paeonibus diu aestu Martio *adversarios* -antibus (*cf. p. 346, 38*). FIRM. math. 3, 2, 9 perpetuis doloribus -ari (5, 1, 11. *al. cf. p. 351, 43*). 3, 4, 36 assiduis amorum illecebris -ari. 3, 7, 17 languoribus (4, 9, 4 *al.*). 4, 4, 3 orbitatis ... miseriis. 4, 8, 1 tumore vulnerum. 5, 1, 6 multis laborum continuationibus. 5, 1, 35 aegritudinibus. 5, 3, 14 periculis. 5, 4, 18 infortuniis (6, 3, 6 *al.*). 6, 17, 4 malae conscientiae oneribus. IVST. 44, 5, 6 Italiam (*i. Romanos*) *Hannibal* variis cladibus -vit. COD. Theod. 6, 10, 1 (*a. 380*, = COD. Iust. 12, 7, 1, 1) officium suum norit ... gravis mul⟨t⟩ae discrimine -andum. 9, 45, 2 (*a. 397*, = COD. Iust. 1, 12, 1) Iudaei reatu aliquo vel debitis -ati. FILASTR. 155, 1 *haeretici* diversa ambiguitate -antur. HIL. c. Const. 11 *Paulinum* usque ad mortem demutasti exiliis et -asti. in Matth. 10, 14 praedicatio *euangelii* (*meton. pro praedicatoribus*) diversis ... apostolorum passionibus -ata. AVSON. 419, 51 omne largitionum tuarum ministerium sollicitu-

[*Pflugbeil*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dine -asti (PALLAD. hist. mon. I 1 p. 254^{D} cum sollicitudine ac tristitia -rer). AMM. 17, 10, 4 Alexandria (*i. Alexandrini*) internis seditionibus diu aspere -ata. SERV. Aen. 1, 3 -atus est *Aeneas* monstro, ... pestilentia, ... Harpyiis, ... tempestate. 3, 182 *o* exercite *Iliacis fatis i.* -ate. RVFIN. hist. 5, 1, 58 velut pudore quodam -bantur. hist. mon. 1 p. 392^{C} mulier sermonis incerto -batur. 19 p. 441^{A} multis eum -rèt iniuriis. CYPR. GALL. gen. 96 nudusque metu frigente -or. CYPR. Demetr. 12 dei servos ... iniustis persecutionibus -atis (flagitas *al.*). PASS. Cypr. 1 utrimque graviter urgemur: ille nos virtutibus onerat, vos nos auribus -atis. ZACCH. 1, 36 homines talibus -antur i n s i d i i s (AVELL. p. 545, 7). EPIST. pontif. 310 Migne 20, 549^{A} Cyprios ... Arianae impietatis potentia -atos. AVELL. p. 4, 19 populus ... persecutionibus -atus. SACR. Leon. p. 343 ut qui nostris -amur offensis, sacris mysteriis expiemur, et qui merito nostrae iniquitatis affligimur, apostolicis satisfactionibus protegamur. SIDON. epist. 2, 12, 2 *illa* febribus ... -atur (PALLAD. hist. mon. I 2 p. 260^{D}). DRAC. Romul. 8, 457 *columbas milvus* agit *et* clamore -at. CASSIOD. inst. div. 16 p. 1132^{A} ut nulla ... indigentiae sterilitate -emur. HIST. Apoll. rec. A 44 me ... tantis calamitatibus ab ipsis cunabulis -ari. GREG. M. moral. 3, 61 adversa exterius patimur et intus tentationis impulsu -amur. 3, 62 foris flagellis atterimur et intus carnali suggestione -amur. PALLAD. hist. mon. I 9 p. 280^{B} cum essem ...-atus spiritu acediae. PASS. Paul. 2 *cum* iuvenis somno -retur (gravaretur *al.*).

b *de corpore eiusque partibus et de animo: i. q. infirmare, debilitare, corrumpere, vexare*: CIC. rep. 3, 37 *v. p. 349, 76.* SALL. Catil. 11, 8 secundae res sapientium animos -ant (*inde* TREB. Claud. 11, 6 *et* AVG. civ. 17, 20. *cf.* SEN. Ag. 62 alia ex aliis cura -at... animos. CAPITOL. Gord. 16, 3 cum luctus ... mentem atque animum *eius* -ret. *cf. p. 347, 54. 76. 349, 37. infra l. 37*). SEN. contr. 1 pr. 2 cum ... senectus ... nervorum firmitatem -verit (*cf. p. 347, 42*). 7, 2 (17), 8 non aggravari indignationem, sed -ari. CELS. 2, 7 membrum ex levi causa -atum (*cf. etiam p. 347, 40. 75*). ARNOB. nat. 7, 18 ne stomachum -et invalidum (*cf. p. 348, 3*). EVTR. 2, 9, 3 qui *hostis* Romanam virtutem magis -verit. AVIEN. orb. terr. 548 ut vulgi corda -et sors rerum (*cf. p. 347, 53. 349, 46*). PRVD. cath. 6, 46 sensa animantium ... -at horror. LEO M. epist. 83, 2 ne ... resipiscentium desideria mora longior -ret. *accedit ablat. instrum. vel causae*: LVCR. 3, 826 id quod *animam* c u r i s -at (*cf.* HOR. carm. 2, 11, 12 quid aeternis minorem consiliis a n i m u m -as? [ENNOD. opusc. 3, 178 p. 377, 13 *cf. p. 347, 54. 76. 349, 37. supra l. 26*]. QVINT. inst. 6 pr. 3 impiam vivacitatem novis ... curis -are. *cf. p. 350, 5*). HOR. carm. 4, 14, 19 devota morti pectora liberae quantis -ret ruinis (*cf. p. 347, 73*). CVRT. 8, 13, 10 *elephanti* stridore aures -bant (*cf. p. 347, 64. 349, 39*). FIRM. math. 5, 1, 2 caput ... doloribus -bitur (*cf. p. 350, 72*). 6, 9, 15 malitiosis humoribus -ari c o r p u s (6, 15, 4 assiduis laborum continuationibus. 6, 22, 6 assiduis languoris continuationibus. *cf. p. 347, 47. 68*). CHIRON 4 indigestione -atus sanguis corrumpitur. AVG. civ. 22, 23 ne maledicis rumoribus bona conscienta -etur. AVELL. p. 669, 9 mens nostra doloris vestri participio -etur (*cf.* GREG. M. moral. 27, 39 mentem durius de transacta nequitia gemitibus dominus -at. *cf. p. 347, 58. 349, 42*).

c *de rebus: i. q. corrumpere, perturbare, infestare, gravare sim.*: OV. met. 5, 485 lolium tribulique -ant ... messes. SEN. Ag. 79 impia quas *arces* non arma -ant? nat. 4 pr. 21 quae *provincia* Pompei fortunam erexit, Caesaris -vit, Lepidi transtulit. CVRT. 7, 11, 4 cupido ... incessit animo naturam quoque -andi (*i. naturae vim inferendi*). COLVM. 4, 1, 6 *semina* non -entur multo soli pressa pondere. COD. Theod. 8, 5, 12 (*a. 362*) cursum publicum -vit quorundam immoderata praesumptio. 15, 5, 3 (*a. 409,* = COD. Iust. 11, 41 [40], 5) ne iudices publicarum rerum statum -ent et festivitatem impediant. TREB. trig. tyr. 30, 1 -ata re publica eo usque perventum est. AVR. VICT. Caes. 28, 1 eam partem aquae penuria -bat. EVTR. 10, 8, 2 qui (*Parthi*) Mesopotamiam -bant. AVIEN. orb. terr. 300 classem sors caeca -at. SYMM. epist. 1, 3, 4 privatam pecuniam pro civitatis ornatu certatim -ant. PRVD. psych. 35 difficilem obitum suspiria longa -ant. PETR. CHRYS. serm. 9 p. 213^{A} *hypocrisis* verecundiam pauperum non relevat, sed -at. COD. Iust. 2, 7, 14 advocati qui ... lapsa erigunt, -ata reparant. 11, 62 (61), 10 -atis *fundis* (*opp.* qui integris viribus florent). ISID. Goth. 2 chron. II p. 268 nulla gens ... quae Romanum imperium adeo -verit. *accedit ablat. instrum. vel causae*: COD. Theod. 7, 7, 5 (*a. 415,* = COD. Iust. 11, 61 [60], 3 pr.) prata provincialium ... militum m o l e s t i a -ari (*cf.* COD. Iust. 11, 66 [65], 1 statum florentis ante patrimonii aridae sitis molestia -ari). 11, 16, 1 (*a. 319,* = COD. Iust. 11, 65 [64], 2) patrimoniales fundos extraordinariis oneribus vel ... obsequiis -ari. IVST. 44, 1, 4 Gallia assiduis ventis -atur. LEO M. epist. 14, 6 electiones ... dilationibus ... -ari. GREG. M. moral. 15, 44 infirmitatem operis ultionis pavore -ari.

speciatim: i. q. ludibrio habere (*nota c. genet. infra l. 80*): GLOSS. II 198, 39 titillare -are. DON. Ter. Eun. 420 'quo pacto Rhodium tetigerim' luserim, -verim. 1011 si quis -et alterum. QVEROL. p. 53, 15 -as nos ..., an vere loqueris? SVLP. SEV. dial. 1, 4, 6 nullam occasionem omittis, quin nos edacitatis -es. 1, 5, 2 ne se Gallus aestimet -ari. SIDON. epist. 3, 13, 4 fertur, si -et, in contumelias, si -etur, in furias. 6, 2, 2 argutiis. POMER. 3, 17, 2 p. 500^{C} aliorum poenam suam facere -ando laetitiam. CASSIOD. Ios. antiq. 6, 4 tu me ... magis illudis et pro ridiculo me -are contendis.

? **II** *intransitive* (*v. etiam p. 349, 63 sq.*): *i. q. fatigari.* PASS. Barth. 2 p. 132, 2 *MP angeli dei* non eum permittunt -are (-ari *rell. codd.*, κοπιᾶσαι. *cf. p. 346, 33*).

syn. et iuxta posita: *ad IA*: deficere, exercere, flaccescere, infestare, tenuare, extenuare. effetus, fessus, languens, lassus, obtritus, remissus. *ad IB*: affligere, exagitare, monere, sollicitare, torquere, vastare.

opp.: laetari, reficere, relevare.

deriv.: fatigabilis, fatigabundus, fatigatio, fatigator, fatigatus (*subst.*). *comp.*: defatigare. *Pflugbeil.*

fātilegus, -a, -um *a* fatum *et* legere. LVCAN. 9, 821 toxica -i (fatiferi *G*) carpunt matura Saitae.

fātiloquium, -ī *n.* [*cf. c.* fatiloquus. *Th.*]. APVL. Socr. 7 p. 137 Sibyllae -a versificet.

fātiloquus, -a, -um *a* fatum *et* loqui. *i. q. fatidicus.* LIV. 1, 7, 8 quam (*Carmentam*) -am ante Sibyllae ... adventum miratae ... gentes fuerant. AVSON. 196, 50 quam -o (-e *al.*) dicte profatu versus Horati. *subst.*: APVL. flor. 15 p. 59 Epimenidem inclitum -um.

fatim *v.* fatis.

fātio, -ōnis *f. a* fari. PRISC. gramm. III 486, 19 ipsa res (*sc. fandi*) fatus et -o et fatum. *Hey.*

? **fatior** *v. p. 284, 82.*

(**fatis**), fatim *subst. defect.* (*non legitur nisi acc.* -im). [*primo hiatum vel oscitationem significasse videtur, cf.* fatiscere, fatuus. *ex eadem radice crescere potuit verbum* batare (badare), bataclare, *extrinsecus, ut videtur, assumptum. cf. vol. II p. 1673, 56. 1783, 84 et quae dicta sunt s. v.* fateor. *Th.*] *mera substantivi vis uno loco adest*: PLAVT. Poen. 534 edas de alieno quantum velis usque ad fatim (*v. vol. I p. 1172, 21*). *ceterum cum* ad *coaluit in adverbium* adfatim (*v. vol. I p. 1172, 19 sqq.*), *quod etiam iis locis agnoscendum est, quibus duo verba scribuntur, cf.* PLAVT. Men. 91 (*vol. I p. 1172, 66 sqq.*) Trin. 1185 (*vol. I p. 1173, 12*). *acc. pro adv.* **fatim:** SERV. Aen. 1, 123 -m ... 'abundanter' dicimus, unde et adfatim (GLOSS. V 455, 58). GLOSS. Plac. V 68, 26 -m ... 'multum' significat, sed non solum †super se erit (per se ponitur *Papias*), ut affatim. GLOSS. V 199, 11 *v. l. 43.* PRISC. gramm. III 75, 7 *v. l. pro* affatim (*v. vol. I p. 1172, 30*).

fatiscor (fassus *v. infra l. 63. 66,* fessus *l. 45 et s. v.* fessus), -ī, **fatisco,** -ere [*cf. c.* fatis. *sunt qui cf. esse putent cum gr.* χατίζειν, χατεῖν *et c.* fames (*q. v.*). *Th.*]. *de etymologia*: GELL. 17, 2, 6 '-or' a 'fateor' ... factum est. SERV. Aen. 1, 123 -unt abundanter aperiuntur, fatim enim abundanter dicimus, ... hiscere autem aperiri (PRISC. gramm. II 429, 3 'hisco' ... ex quo Virgilius compositum protulit in I Aeneidos (*123*) ... '-unt'. GLOSS. V 199, 11 -ere est ... fatim ⟨h⟩iscere. *cf.* GLOSS. Prisc. gramm. II 429, 5 *cod. K* fat | hiscunt *i.* fatis hiscunt).

de forma: PRISC. gramm. II 429, 8 vetustissimi '-or' et 'fessus' dicebant, ex quo 'defetiscor defessus'. 438, 22 -or defetiscor. '-or' *habent* PACVV. trag. 154 (*II*) ACC. trag. 330 (*II*) VARRO frg. Non. p. 479, 10 (*II*) LVCR. 3, 458. 5, 308 (*I*) FRONTO p. 207, 7 N. 217, 4 (*II*). *ceteri* (*primus* VERG.) *formis activis utuntur.* fatesco *pro* fatisco *haud raro in codicibus legitur* (SIL. 2, 316. 9, 323 STAT. silv. 4, 4, 32 AMM. 25, 1, 3 GLOSS. NOT. Tir. 92, 11 *al.*). fetiscor *v. infra l. 62 sq.* *de significatione*: NON. p. 307 -ere est aperiri (aperire *trad., exempla non proponuntur*). *ibid.* deficere (*cf. p. 353, 41*). SERV. auct. georg. 1, 180 (*v. infra l. 74 sqq.*) '-at' ... significat 'adfatim hiscat' (*cf. l. 40 sqq.*). GLOSS. -it κοπαῖ. descit (*vel* dehiscit), aperitur vel aperit, resolvitur, dissolvitur, evanescit, frangit, dissolvit, solvit, contrivit, dividitur. -unt solvuntur, feriendo dissipant vel dissolvunt (*vel* dissolvuntur), feriendo dissipantur ac dividuntur, deficiunt, feriendo dissipantur ac dissolvuntur vel aperiunt. -at aperiat seu (se?) ut 'rimisque -unt (VERG. Aen. 1, 123); -ere est enim fatim ⟨h⟩iscere, id est multum in⟨h⟩iare. -ret abunde aperiretur. -ente solvente. V 199, 2 fa[s]tiscitur solvitur vel rumpitur. 456, 33 fetiscitur fatigatur. GLOSS. IV 74, 10 (= V 500, 16) fassa (farsa *cod. utroque loco*) fatigata. *cf.* PROB. nom. gramm. IV 212, 4 *v. p. 345, 18 sqq.* GLOSS. Plac. V 22, 5 (= V 68, 23) fassitus (-ur *lib. gloss., recte? Goetzius; idem* fassus sit *proposuit, recte, ut vid.*) solutus sit aut consumptus vel exhaustus, a -endo.

I *proprie: i. q. dissolvi, dilabi, frangi, findi* (*acced. ablat. passim,* in *c. acc. p. 353, 23 sqq.*): LVCR. 3, 458 pariter *corpus et animam* aevo fessa -i (faetis *codd. cf.* 3, 437 diffundi. 438 *et* 455 dissolvi). 5, 308 lapides ... vinci ... ab aevo, ... turres ruere et putrescere saxa, ... delubra deum simulacraque fessa -i (COD. Theod. 15, 1, 15 [*a. 365*] *opera publica* quae victa senio -rent, repararent. AVSON. 35, 9 monumenta -unt. SYMM. epist. 1, 16 pars *Capuani praetorii* -it incuria). VERG. georg. 1, 180 *ne area* pulvere victa -at (SERV. *ad l.* hypallage est pro 'ne victa -at in pulverem' [*cf. p. 353, 24 sq.*]. SERV. auct. id est dissolvatur. *cf. supra l. 54*). 2, 249 tellus manibus iactata -it (*opp.* lentescit). Aen. 1, 123 *naves* rimis ... -unt (SERV. *v. l. 40 et 60. cf.* AMM. 26, 10, 19 *navem* diuturna carie -entem. AMBR. exc. Sat. 1, 44 -ente remigio *i. navigio*). 9, 806 saxis solida aera *galeae* -unt. VAL. FL. 4, 48 icta -it aquis domus *halcyones.* SIL. 9, 323 clipeus -it impulsu clipei. STAT. Theb. 8, 705 tergoque -it atque umeris ... aper *hastis percussus* (SCHOL. *ad l.* aprum pro pelle posuit). 10, 865 saxa -unt emotaeque trabes *pontis.* 12, 140 ut *putres artus* flammas non

[*Pflugbeil*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ante -ant. *cf.* SCHOL. ut occisorum corpora putredine non ante solvantur quam rogos accipiant (AMM. 19, 9, 9 cadavera ... caesorum -unt et diffluunt adeo). Theb. 12, 243 supinantur *appropinquantibus* lateque -unt Penthei devexa iugi (*i. panduntur*; patescunt *corrector codicis f, fort. recte*). silv. 4, 4, 32 nostra -it laxaturque chelys (*i. chordae retenduntur*). GELL. 12, 1, 8 ne aequor illud ventris irrugetur ac de gravitate oneris et labore partus -at. IVL. VAL. 2, 27 -ente compactu *imago* procidit dissilitque. PS. ATHAN. ad mon. 4 p. 74^D semper duriora flectenda sunt, ne viribus inclinata curvatio, priusquam in circulum veniat, -ens (*ad* curvatio) fragmen offendat (*de ascesi; comparatur res, quae cum nimis incurvata sit frangitur, cum viribus hominum vitae sanctae deditorum*). HEGES. 3, 11, 1 ne repercussus murus -ret (*praecedunt* ut crebris ictibus fatigatum muri latus cederet cavatumque in rupturis fenestram daret). PRVD. cath. 9, 51 nec -it unda sanctis pressa sub vestigiis. 10, 96 nec post obitum recalescens compago -ere novit. CLAVD. rapt. Pros. 3, 425 ora -unt vulneribus. AVIAN. fab. 41, 13 -ens *amphora*. SEDVL. carm. pasch. 5, 266 -unt (patesc- *v. l.*) divisa compage petrae (*cf.* op. pasch. 5, 22 rumpuntur saxa, finditur terra). BOETH. cons. 4 carm. 6, 43 quae nunc stabilis continet ordo, dissaepta suo fonte -ant (5, 3, 109). VEN. FORT. carm. 8, 3, 339 victa puerperio membrorum porta -it. PRIMAS. in apoc. p. 856^B peccatores tamquam vasa fragilia in fornace -entia novimus reprobari. *acced.* in *c. acc.* (*cf. II infra l. 77*): SOL. 5, 2 *solum* -at in pulverem siccitate (35, 8 *extima cutis pomi* -it in vagum pulverem. AMBR. hex. 2, 3, 12 terra. ISID. nat. 7, 3 *cf.* SERV. *p. 352, 75*). HEGES. 4, 18 l. 43 *poma* -unt ac resolvuntur (*Ios. bell. Iud. 4, 484* διαλύονται) in cinerem (AVG. civ. 21, 5 ISID. orig. 14, 3, 25).

per imaginem: AMBR. Iob 2, 5, 18 impius sicut pulvis ... -it atque evanescit. VINCENT. LER. 21, 26 inveniuntur aliqui ... qui tantis eloquiorum caelestium molibus non succumbant, tantis ponderibus non -ant, tantis malleis non conquassentur, tantis ... fulminibus non conterantur. ENNOD. epist. 1, 3, 12 p. 6, 12 cui si votivi negentur affatus, -am ut terra, cui caelo nihil liquitur.

II ***translate***: **A** *de animantium viribus vel corporis vel animi, quae dissolvuntur, conficiuntur: i. q. fatigari, deficere, lassari* (*accedit ablat. passim*, in *c. acc. infra l. 78; pendet infinit. infra l. 39. 52, partic. infra l. 63. 75*, haut -ar, quin *l. 40*): PACVV. trag. 154 numquam -ar facere quod quibo boni. ACC. trag. 330 tamen haut -ar (NON. p. 307, 11. 479, 11 -am *codd.*), quin tuam implorem fidem (*ad utrumque locum* NON. p. 307, 8 -ere ... deficere. p. 479, 10 -untur pro -unt). VARRO frg. Non. p. 479, 10 (-untur pro -unt) alteri ita [altera] vulneribus -untur. COLVM. 7, 3, 7 *ovis femina* (*de gignendi facultate minuta; item* 7, 9, 13 PLIN. nat. 11, 46). PLIN. nat. 11, 254 in longiore itinere sine calceatu *cameli* -unt. VAL. FL. 7, 598 *taurus vinctus*. SIL. 2, 315 ferro flammave *Romani* -unt? STAT. Theb. 1, 217 Cyclopum ... -unt bracchia (SCHOL. Cyclopes ... fatigati sunt suggerendo fulmina). 4, 187 fatidici mens expugnata -it auguris (*cf.* PANEG. 12 [2], 38, 3 labitur ferrum, tremit dextera, mens -it). 11, 92 longo sudore -unt corda ... tardaeque manus. 12, 295 *Argiam* per campos errore -ere vano (SCHOL. fatigari). silv. 5, 1, 35 exatiata -et mater Achilleis hiemes affrangere bustis. 5, 5, 21 alterno mecum clamore -at. TAC. ann. 3, 38 non ... Tiberius, non accusatores -bant (*sc. damnatione, delationibus*). 6, 7 copia -unt *scriptores*. 14, 24 ipse exercitusque, ut nullis ex proelio damnis, ita per inopiam et labores -bant. 16, 5 labori *plaudendi non sufficiebant*, cum manibus nescii -rent. FRONTO p. 207, 7 N. pedibus -i (*opp.* equo vehi). p. 217, 4 N. -i nos ... et pelli et vulnerari. COMM. apol. 898 finitimae gentes terrore -unt (*i. animis deficiunt*). PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 188, 7 animorum species liquido die nitent, coacta nube -unt. IVVENC. 3, 244 parva fides ... -it. AVSON. 322, 10 studium puerile -it. 322, 40 sperabo tamen nec vota -ent. AMM. 14, 6, 25 sole -unt vel pluviis ... aurigarum ... praecipua vel delicta scrutantes. 18, 6, 13 equo iam -ente. 25, 1, 3 cum -rent ... aestuum magnitudine crebrisque congressionibus partes. RVFIN. Basil. hom. 2, 3 -ere corporis statum et commoda infirmitate marcescere. Orig. in exod. 5, 4 p. 329^C -entis in tentatione animi. PRVD. cath. 6, 149 corpus licet -ens iaceat recline paulum (SVLP. SEV. dial. 1, 11, 2 corpus inedia -bat. MACR. somn. 1, 13, 12 *opp.* anima ... non deficit. SALV. eccl. 1, 50. *cf.* ENNOD. opusc. 4, 22 p. 388, 10 -ente corpusculo). psych. 587 ut ... calcatrix mundi (*i. Avaritia*) mundanis victa -at illecebris. PAVL. NOL. carm. 20, 186 mihi ... fesso iamque -enti propera laxare catenam. SVLP. SEV. dial. 1, 16, 2 stomacho iam -ente (VITA Caes. Arel. 1, 7). epist. 3, 14 -entes artus. THEOD. PRISC. eup. faen. 2 dum ... aeger -it. EPIST. pontif. 389 (*a. 432*) Migne 50, 585^B ne -at audiens (ἀποκάμῃ). ENNOD. opusc. 2, 22 p. 294, 17 -enti animae medelam adhibere. VEREC. in cant. 8, 5 desolata -it *desperatio* (*i. desperans*). *acced.* in *c. acc.* (*cf. I supra l. 23*): VAL. FL. 3, 395 in lacrimas humilesque metus aegramque -unt segnitiem.

B *de rebus, quarum vigor minuitur: i. q. deteriorem fieri, debilitari, infirmari*: COLVM. 2, 13, 3 *solum* leguminum segetibus -it. TAC. hist. 3, 10 donec -ret seditio. AMM. 20, 11, 5 imperii opes ... -unt. SVLP. SEV. chron. 2, 40, 5 nisi -ente aevo ... deliraverat (*cf.* epist. 3, 13 nec -entem causabor aetatem). ENNOD. opusc. 1, 10 p. 264, 7 quasi non in primordiis fluvius etiam torrentis -at ingenii.

syn. et iuxta posita: *ad I*: diffluere, evanescere, laxari. *ad II*: deficere, fessus, lassari. *Pflugbeil.*

1. fātor (-ōris) *m. a* fari. PRISC. gramm. III 486, 12 (*inter regulas verbales ita propositas, ut pro exemplo sit verbum* fandi) praeteriti ... pleraque participia ... faciunt nomen verbale, ut amatus, amator ... munitus, munitor sic ergo fatus, -or possumus dicere.

2. fātor, -ārī *a* fari, fatus. PAVL. FEST. p. 88 -antur multa fantur. *D.*

1. fatua, -ae *f. v.* fatuus. **2. Fatua**, -ae *f. v. nom. propr.*

[**fatuātus**, -a, -um] *v.* fatuus *p. 372, 15.*

fatuē *v. p. 372, 59.* **fatuīnus**, -a, -um *v. nom. propr.*

fatuitās, -tātis *f. a* fatuus. *plur.*: CASSIOD. hist. 1, 19 p. 919^A *v. l. 64.* GLOSS. μωρία stultitia, -s, vecordia. stultitia. hebetudo. anilia -s, amentia. [*ex coniect.*: ARNOB. nat. 1, 65 *v. l. 25.*]

1 *i. q. stultitia, dementia, stoliditas*: CIC. inv. 2, 99 definitionibus ostendere non hanc imprudentiam aut casum aut necessitudinem, sed inertiam, neglegentiam, -em nominari oportere. PAVL. FEST. p. 68 dalivum ... Santra ... dici putat δείλαιον, id est, propter cuius -em quis misereri debeat. APVL. Plat. 2, 4 indocilitatis duas ... species accepimus, imperitiam et -em, quarum imperitia sapientiae, -s prudentiae inveniuntur inimicae. ARNOB. nat. 1, 65 fatua dona promittit *Christus*: ridete ut sapientes vos viri et in suis erroribus -em (fatuitantem *P*) relinquite volutari. FIRM. math. 8, 19, 2 stolido -is stupore confecti. HIER. in Soph. 2 p. 708 melius est ... -em *stulti* domini sapientia corrigi, quam suae eum stultitiae derelinqui (*interpretatur* Matth. 5, 13 si ... sal infatuatum fuerit. *cf. p. 372, 36*). in Eph. 5, 3/4 stultiloquium ... eorum, qui ... -e simulata ... illudant eis, quibus placere desiderant. epist. 92, 5 -i iuncta superbia ... iudiciis contradicunt (*cf.* GREG. M. moral. 23, 4 *sententiae* cum elationis -e proferuntur [*syn.* imperitia]). VVLG. prov. 14, 24 corona sapientium divitiae eorum, -s stultorum imprudentia (*hebr. eadem vox repetitur*). 16, 22 doctrina stultorum -s. Ier. 23, 13. PS. RVFIN. in psalm. 43, 22 p. 819^A puritatem ac mansuetudinem ... quam ... reprobi -em putant. AVG. c. Faust. 22, 25 reprehendunt puerilis cuiusdam -is affectum, quod *Christus* digito scribebat in terra (*antea syn.* stultitiam, dementiam). c. Iul. 5, 4, 18 *Christi* fidem ... etiam natura insipientibus opitulari. sunt enim, qui tanta cordis obtunsitate nascuntur, ut similiores pecoribus quam hominibus esse videantur; quorum tantae -is, quae in illis naturalis apparet, *eqs.* (*cf.* epist. 166, 17 quidam sunt tantae -is, ut non multum a pecoribus differant; quos moriones vulgo vocant). 6, 1, 2 homo -is expers. c. Iul. op. imperf. 2, 179 nec sic potest haec intelligentiae tuae -s excusari, qua dicis *eqs.* (*sim. de haereticis*: MAR. MERC. app. 5 cum ... mirae -is et dementiae *Nestorius* sit. 8 accedit illud eius inaestimabilis -is, quod dicat *eqs.* NOVELL. Theod. 3, 9 haereticae -is auctores). AVG. in psalm. 46, 2 proponitur pueritia (*i. poena puerorum qui Eliam insultabant*) ad cavendam -em. *bis.* HESYCH. in lev. 26, 27—45 p. 1154^A 'terrebit eos sonitus folii volantis' ... timent enim ex -e et corde caecato commixtione eius. MART. CAP. 5, 458 *errori* subduntur ignoratio, vinulentia, oblivio, -s, dementia ceteraque, quae errorem admittentis excusant. CASSIAN. conl. 1, 14, 8 ultra omnis ineptiae non dicam -em sed insaniam. SALV. gub. 3, 13 (*ad* Matth. 5, 22) racha quod genus sit contumeliae, multi nesciunt; -s quam iniuriose obiciatur, optime norunt. OP. imperf. in Matth. 46 p. 894 si ... contempta iustitia misericordia observetur, ipsa misericordia ... est ... -s. ENNOD. epist. 9, 11 p. 236, 16 quid arguam prius ...? fallaciae aut -is obscena? VITAE patr. 5, 15, 12 mulier ... dicebat: 'senex ille fatuus est': senex ... dixit ei: 'quantos labores putas sustinui ..., ut acquirerem -em istam ...?' (*sim. est pro virtute Christiana*: GREG. M. moral. 27, 79 relinquamus noxiam sapientiam, discamus laudabilem -em [*seq.* VVLG. I Cor. 1, 27]). VEREC. in cant. 2, 29 *opp.* calliditas. CASSIOD. var. 9, 18, 9 qualis ... -s est creatorem vitae relinquere. hist. 1, 19 p. 919^A infantum -bus ... accomodata (*opp.* prudentium intellegentia). in psalm. 103, 11 *Iudaei velut onagri* ferocia mentis et callosa -e durati sunt. Didym. in I Petr. p. 1759^B si propter multam -em hoc concesserint. Ios. c. Ap. 1, 226 *Aegyptii* vani ac fatui ...; et ad tantam -em (ἄνοια) ac pusillanimitatem ... perducti sunt, ut *eqs.* GREG. M. moral. 6, 5 Iudaicus populus ... per -is fastidium (*i. quod ex -e nascitur*) ab *legis* intellectu ieiunavit (6, 10). 18, 67 puritatis verba quasi -em (*i. quasi -is testimonia*) devitat. 26, 57 'consumentur stultitia' quia ... eos (*sc. iniquos*) ... finis in -e concludit; ... -as quippe stultitiae est, quod illos sic iniquitas obligat, ut a culpa eos nec poena *retineat*. GREG. M. in Ezech. 1, 10, 17 bonum ... erubescere -is *est* (*opp.* sapientia).

2 *i. q. hebetudo* (*cf.* GLOSS. *supra l. 15*), *languor, desidia*: APRING. in apoc. 3, 15 'quia tepidus es, ... incipiam te evomere ex ore meo': quosdam aliqua -e deceptos reprehendit et nec multo frigore iniquitatis argueri et nec bonis inve⟨n⟩it operibus incubare, sed tepidos in utraque prosistere. GREG. M. in euang. 17, 16 'sal infatuatum est' (*cf.* VVLG. Matth. 5, 13) ... atque idcirco ab auctore non sumitur, quia exigente -e nostra (*i. per -em nostram, sc. episcoporum*) minime conditur (*sim. antea* nostra faciente neglegentia).

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iuncturae synonymae: -s ineptiae: CASSIAN. conl. 1, 14, 8. stultitiae: GREG. M. moral. 26, 57. -is stupor: FIRM. math. 8, 19, 2. *syn.*: dementia, imprudentia, cordis obtunsitas, stultitia. imperitia. insania. *opp.*: calliditas, intellegentia, prudentia, sapientia.

fātuītō *adv. a* fatum *ad exemplar adverbii* fortuito *derivatum videtur.* PRISC. gramm. III 79, 21 quomodo a divino ... 'divinitus' θεόθεν, 'divine' θείως, similiter a fato '-o' μοίρηθεν [fato] et 'fataliter' μοιριδίως.

?**fatuito(r)**, -āre (-ārī). *si recte traditur, a* fatuor *frequentative.* ARNOB. nat. 1, 65. *v. p. 354, 25.* *Ammann.*

×fātum, -ī *n.* [*a* fari. *Th.*]. *etymologia*: VARRO ling. 6, 52 ab hoc (*sc.* fari), tempora quod tum pueris constituant Parcae fando, dictum -um et res fatales. FRONTO p. 233, 7 N. -a a fando appellata aiunt. AVG. civ. 5, 9 p. 205 c. Faust. 2, 5 p. 260, 10 PRISC. gramm. III 486, 13 SCHOL. Lucan. 1, 599 ISID. orig. 8, 11, 90. *adde* SERV. auct. Aen. 4, 450. *cf.* PAVL. NOL. epist. 16, 4 p. 117, 26 -um profantis expressio. *orthographica*: faato: CARM. epigr. 959, 5. fāt-: CORP. IX 2045 *al.* φᾶτα: PROCOP. Goth. 1, 25, 19. factum *saepe traditur, ubi* fatum *aut restituendum aut certe intellegendum est: in codd.*: PLAVT. Bacch. 951 B^1D^1 PACVV. trag. 377 CIC. ad Q. fr. 1, 4, 1? VERG. Aen. 8, 731 (*apud* SERV.) catal. 11, 4 *B al.* OV. epist. 12, 3 *P*. 7, 187 *PG*. 12, 3 *P* rem. 566 *R* met. 9, 359 *N* (*fort. recte cf.* 395) NVX 49 *codd.* LIV. 3, 19, 12. 8, 6, 11 *MP* MANIL. 1, 184 *pars codd.* SEN. contr. exc. 8, 4 *pars codd.* GERM. 445 *codd. meliores.* SEN. epist. 57, 1 *p.* 63, 14 *p* LVCAN. 5, 781 *M.* 8, 23 *VC* PLIN. nat. 2, 141 *FREa*(*bis*) STAT. Theb. 8, 227 *BM* QVINT. decl. 260 p. 69, 6 *AaB.* 274 p. 124, 7 A^1B. 292 p. 163, 23. 354 p. 385, 25 *B* Ps. QVINT. decl. 16, 5 *MP* TERT. adv. Val. 9 p. 187, 20 PANEG. 2 (10), 7, 6 TREB. Gall. 1, 1 trig. tyr. 13, 2? LVCIF. reg. apost. 2 (*v. Hartel, Archiv 3 [1886] 21*) QVEROL. p. 35, 21 HYG. fab. 36 COMM. apol. 88 instr. 1, 28, 2 *et* 12 *C* RVT. NAM. 1, 92 DRAC. Romul. 2, 1 EVG. TOLET. carm. 2, 13 GLOSS. IV 460, 36 (*coll.* Verg. Aen. 2, 506 *cf. Thes. gloss.*) *saepius. sic in inscr.*: CORP. IX 2689, 6 iste mulus me ad factum dabit (*i. perdet, sc. nimio sumptu. cf.* PLAVT. Amph. 809 haec me ... ad mortem dedit. *Mommsen*: '*feret me ad opus rusticum*'). *cf.* GLOSS. IV 74 *cod. a post* 21 fastum (*sic*) dictum. 516, 5 factum (*a*, fatum *bc*) dictum. 516, 6 facta (fata *b*) dicta. *dubium, utrum* factum *an* fatum *accipias*: AMM. 24, 5, 5 tristi percellimur -o (facto *al.*). *accipiendum videtur* factum: CARM. epigr. 427, 9 memori saxo mea -a sacravi (*cf. ibid.* 10 mea gesta). *declinatio: gen. plur.* -um: LVCIL. 447? *abl.* -u: CORP. IX 2045. -iīs: CORP. VI 30975, 7 (*a. u. c. 754*). DVB. NOM. gramm. V 579, 4 -um generis neutri. *m.* **fātus**, -ī: CARM. epigr. 148, 2 hoc tempus voluit, hoc fuit -us meus. 1608, 1 ut meus -us esset brevis. *cf.* CORP. VIII 21564 cuius -um talem fuit, ut. CARM. epigr. 92, 7 o -um infelicem, qui. INSCR. tab. lus. Röm. Mitt. 1891 p. 211 vincere -us, sensus docuit tabula ludere. *reliqua v. nom. propr. f.* **fāta**, -ae [*it.* fata, *francog.* fée, *hisp.* hada. *M.-L.*]: *v. nom. propr.* *de significatione*: CIC. div. 1, 125 -um ... id appello, quod Graeci εἱμαρμένην, id est ordinem seriemque causarum, cum causae causa nexa rem ex se gignat. 1, 126 -um ... non id, quod superstitiose, sed id, quod physice dicitur, causa aeterna rerum, cur et ea, quae praeterierunt, facta sint et, quae instant, fiant et, quae sequuntur, futura sint. nat. deor. 3, 14 *Stoici dicunt* quod ... semper ex omni aeternitate verum fuerit, id esse -um. fat. frg. 2 -um est conexio rerum per aeternitatem se invicem tenens, quae suo ordine et lege variatur, ita tamen, ut ipsa varietas habeat aeternitatem. top. 59 ex hoc genere causarum (*sc. praecursionem quandam ad efficiendum adhibentium*) ex aeternitate pendentium -um a Stoicis nectitur. SEN. benef. 4, 7, 2 series implexa causarum. dial. 11, 8, 3 immutabilis causarum inter se cohaerentium series. nat. 2, 36, 1 necessitatem rerum omnium actionumque, quam nulla vis rumpat. epist. 19, 6 seriem ... causarum, ex quibus nectitur -um. *cf.* LVCAN. 6, 612. Ps. QVINT. decl. 4, 18 quid est -um, nisi quod fit et non habet causas? TAC. ann. 6, 22 *v. p. 358, 1.* GELL. 7, 2, 1 -um est, inquit *Chrysippus*, sempiterna quaedam et indeclinabilis series rerum et catena volvens semetipsa sese et implicans per aeternos consequentiae ordines, ex quibus apta nexaque est. 7, 2, 9 naturalis illa et necessaria rerum consequentia ..., quae -um vocatur. APVL. mund. 38 -um ... himarmenen a tractu quodam invicem causarum se continentium. Plat. 1, 12 divinam legem esse -um, per quod inevitabiles cogitationes dei atque incepta complentur. MIN. FEL. 36, 2 quid ... aliud est -um quam quod de unoquoque nostrum deus fatum (fatus *Sabaeus*) est? (*cf.* AVG. civ. 5, 1 p. 190, 25 D. *et* 5, 8 tit. [*v. p. 356, 3*]). CHALC. comm. 143 *Plato* -um in Phaedro ... 'scitum inevitabile', in Timaeo 'leges', quas deus de universae rei natura dixerit caelestibus animis, porro in Politia 'Lacheseos' appellat 'orationem' *eqs.* 146 ordinationem perpetuam, quae -um vocatur. 149. 180 lex illa caelestis, quae -um vocatur. 189. *cf.* 152. 177. 178 quam legem (*sc. a providentia sanctam*) ... esse -um serie quadam consequentiarum atque ordinum sancientem. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 165 -a quattuor modis ponuntur: aut enim ab his di s⟨eparantur⟩ ... aut sunt oracula, quae et responsorum significatione intelleguntur, ... aut universe ⟨a deo aliquo⟩ constituta ... aut quos Graeci ⟨daemon⟩as dicunt. COMMENT. Lucan. 9, 573 *v. p. 364, 74.* AVG. civ. 5, 1 p. 190, 29 id (*vocabulum fati*) homines quando audiunt, usitata loquendi consuetudine non intellegunt nisi vim positionis siderum *eqs.* 5, 8 tit. qui non astrorum positionem, sed conexionem causarum ex dei voluntate pendentem -i nomine appellant. *sim. in textu. cf.* 5, 9 (*saepius*). in psalm. 91, 3 *v. p. 358, 48.* MART. CAP. 5, 494 -um ... est causa vel vitae vel mortis. ISID. orig. 8, 11, 90 -um ... dicunt esse, quidquid dii fantur, quidquid Iuppiter fatur. 8, 11, 94 -um ... appositum singulis et statutum (*opp.* fortuna. *idem* diff. 1, 219). GLOSS. θέσφατον, μοῖρα (*item* APVL. mund. 38 PROCOP. Goth. 1, 25, 20), εἱμαρμένη (CIC. div. 1, 125 GELL. 7, 2, 1 APVL. mund. 38 Ps. APVL. Ascl. 39 FIRM. math. 1, 8, 2), εἱμαρμένον, τύχη, dictum, astrum fatale, uyrd. -a dicta, locuta, Parcae. GELL. 13, 1, 7 πεπρωμένη. NON. p. 303 -um significat decretum et voluntatem (455. *cf.* PROB. app. gramm. IV 202, 39 -um ... fortunae decretum (ISID. diff. 1, 259 fortunae decretio. GLOSS. IV 422, 4). *de ambiguitate significationis cf.* SERV. Aen. 1, 32 *et* 8, 292 (*coll.* auct. *ibid.*). auct. 10, 67 *et infra sub I. v. etiam W. F. Otto, PW. VI 2047, 50.* [*loci mutili*: CORP. IV 1397. XII 1146. II 1276. VII 412. *loci dubii et corrupti*: OV. rem. 566 SEN. Herc. O. 1125 Ps. QVINT. decl. 16, 5 TERT. anim. 20 CLAVD. rapt. Pros. 2, 306.] *inde a* PLAVTO. [*it.* fato, *hisp.* hado. *M.-L. cf. p. 355, 47.*] *ubi e re videbatur, in locis non plene exscriptis singularem lemmatis per* **sg.** *notavi.*

I ***significationes***: A *dictum, praedictio rei futurae, oraculum* (*cf. Otto, PW. VI 2048, 56*): PLAVT. Bacch. 951 exquirit -a Iliorum. 953 Ilio tria fuisse audivi -a, quae illi forent exitio: signum ex arce si periisset *eqs.* 956 paria item tria eis tribus sunt -a nostro huic Ilio. 959 iam duo restabant -a. ENN. scaen. 58 me (*Cassandram*) Apollo -is fandis dementem invitam ciet. ann. 19 Anchisa, Venus quem ... -a docet (fari *add. Bernays, sed cf. Vahlen ad h. l.*; quem ... fari donavit *Prob.*). ACC. trag. 451 eum suae vitae finem ac -i⟨s⟩ (*abl.*) internecionem fore ..., ubi. 481 veter -orum terminus (*i. Delphi*) sic iusserat. CIC. Catil. 3, 9 ex -is Sibyllinis haruspicumque responsis se esse tertium (3, 11 *cf.* 4, 12). div. 1, 100 ex -is, quae Veientes scripta haberent, Veios capi non posse. 2, 20 id neque, si -um fuerat, effugisset (*ibid.* praedictio). 2, 63 auguris ut nostri Calchantis -a queamus scire (*cf. Hom. Il. 2, 300*). fat. 5 Icadii (*ibid.* praedictum). 30 *v. p. 361, 49.* VERG. georg. 4, 452 sic -is ora resolvit (*cf.* 4, 449 oracula. SERV. auct. ad -a proferenda). Aen. 1, 239 -is contraria -a rependens. 1, 382 data -a secutus (GLOSS. IV 437, 7 responsa. SERV. scilicet a Iove. *item de Iove* VAL. FL. 1, 534). 2, 13 fracti bello -isque repulsi (SERV. oraculis). 2, 54 si -a deum, si mens non laeva fuisset (SERV. modo participium, hoc est, quae dii loquuntur. CLAVD. DON. deorum voluntatem. VERG. Aen. 2, 257 [SERV. voluntate numinum]. 6, 376 [CLAVD. DON. -a hic dixit iudicatum, cuius firmitas moveri non posset]. 7, 239. 584. LVCAN. 1, 599 -a deum secretaque carmina servant [COMMENT. oracula. SCHOL. responsa]. VAL. FL. 4, 86 STAT. Theb. 10, 592 silv. 3, 1, 11 *v. p. 360, 83* MEROB. carm. 4, 22). Aen. 2, 121 cui -a parent (*sc. mortem?* SERV. auct. responsa). 3, 717 -a renarrabat divum (SERV. quae dii hominibus tribuunt. *cf.* VERG. Aen. 7, 50 huic -o divum proles ... nulla fuit [SERV. voluntate; nam dii id fantur quod sentiunt *eqs.*]. VAL. FL. 4, 741). 4, 450 -is exterrita Dido (SERV. auct. aut malis suis aut ... responsis Aeneae). 4, 614 sic -a Iovis poscunt (SERV. auct. dicta, id est Iovis voluntas; *cf. Otto l. l.; v. infra l. 82*). 5, 703 oblitus -orum (SERV. oraculorum). 6, 45 poscere -a (SERV. auct *ad* 2, 13 oracula). 6, 466 extremum -o, quod te alloquor, hoc est (*ad h. l. Götz trahit* GLOSS. IV 422, 4 nunc responso, alias decreto). *nota* 7, 294 heu ... -is contraria nostris (*Iunonis*) -a Phrygum (*cf. Otto l. l. et Heinze, Virgils ep. Technik p. 287 not.* Aen. 8, 292 ut *Hercules* ... mille labores ... -is Iunonis iniquae pertulerit [SERV. voluntate]). 9, 134 sunt et mea contra -a mihi (SERV. responsa). 10, 67 Italiam petiit -is auctoribus (SCHOL. Verg. Veron. videtur significare 'responsis', *cf.* SERV. auct.). 10, 154 libera -i ... gens Lydia (CLAVD. DON. libera nexibus responsi. *at* SERV. exempta fatali necessitate). OV. met. 2, 655. *dub.* fast. 4, 206 sic genitor -is decipiendus erat (4, 197 reddita Saturno sors haec erat). LIV. 5, 16, 8 desperata ope humana -a et deos spectabant (*ibid.* sortem oraculi). 8, 24, 12 adiecit ... animum -is suis (*cf.* 8, 24, 2 data dictio erat). 10, 8, 2 carminum Sibyllae ac -orum ... interpretes. 29, 10, 8 -is, om⟨i⟩nibus oraculisque portendentis sese victoriae. VELL. 2, 60, 1 asserebant salutaria reipublicae terrarumque orbis -a conditorem. SEN. Oed. 792. *nota* Thy. 757 fibras tractat ac -a inspicit. CVRT. 4, 7, 26 an ... imperium -is sibi destinaretur. LVCAN. 1, 630 ubi concepit magnorum -a malorum. 5, 180 omne futurum nititur in lucem, vocemque petentia -a luctantur *in ore Pythiae.* 5, 219 *Pythia* a luce sacra, qua vidit -a, refertur ad volgare iubar (*cf. p. 357, 3*). PLIN. nat. 10, 7 praedictam -is ... ruinam. 28, 14 magnarum rerum -a et ostenta verbis permutari. 28, 15 transiturum fuisse -um in Etruriam, ni. VAL. FL. 1, 230 plenus -is Phoeboque. 1, 744 quibus ingreditur -is *Argo* (*cf.* 1, 743 prodigiis ... oracula). 4, 101 regis -is et numine freti. 4, 127 maiora ... sanguine nostro vincunt -a Iovis. 5, 65 Erginum -o vocat ipsa monenti quercus. HOMER. 251 *Troia* vicisset ... dolos Danaum, ni -a fuissent. STAT. Theb. 1, 503 veteris ... exordia -i detegis (SCHOL. responsi). 2, 101 [*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

orum expromere voces. 3, 700 hic ... est, quem -a dabant, quem dixit Apollo (SCHOL. oracula). Ach. 1, 545 quis vatum dubiis in casibus ausit -a videre. IVV. 6, 588 plebeium in circo positum est et in aggere -um (SCHOL. sortes accipiunt). CENS. 8, 5 particulae *zodiaci* nobis velut -a sunt. IVST. 12, 2, 11 antiquitatis -a veneratus (12, 2, 10 oraculum). 14, 5, 6 contra responsa -orum. PS. AVR. VICT. orig. 10, 1 aditis ... -is *Sibyllae*. AVSON. 229, 7 hoc letum iam tum mea -a canebant. 396, 16 qui -a Amphrysia servant. 408, 9 quot commissa viris Romana Albanaque -a. AMM. 30, 5, 15 diu compositum ad quietem principis -um sortem denuntiabat ei supremam. RVT. NAM. 2, 52 Sibyllinae -a ... opis (*i. libri Sib.*). DRAC. Romul. 8, 198 -a manent (*ibid.* verba Tonantis). *adde*: SERV. *p. 358, 27 sq.* -um est *sim. v. p. 361, 45.* -a canere, dicere, scribere *sim. v. p. 364, 80.*

B *necessitas, εἱμαρμένη*: 1 *generatim*: PS. NAEV. carm. frg. 63 (*aet. Gracch.? cf. Wissowa, Genethl. f. Robert p. 55 sqq.*) -o Metelli Romae fiunt consules (*cf.* CIC. Verr. 1, 29, *ubi opp.* opera sua). CIC. Phil. 1, 10 multa ... impendere ... praeter naturam etiam praeterque -um (*cf.* GELL. 13, 1 *ad h. l.*). ac. 2, 126 -um ... illud, quo omnia contineri dicitis (*Stoici*. div. 2, 19. 20). div. 1, 125 a deo ..., deinde a -o, deinde a natura vis omnis divinandi ... repetenda (2, 27. SEN. epist. 16, 4 *opp.* deus *et* casus. *item* 16, 5 SERV. Aen. 4, 110. -um *et* deus [numen *sim.*] *saepe componuntur, v. p. 369, 46*). 2, 19 anile ... et plenum superstitionis -i nomen ipsum; sed tamen apud Stoicos de isto -o multa dicuntur. 2, 24 sin ... id (*quod futurum est*) potest flecti, nullum est -um. 2, 25 filium a morte contra -um eripere. fat. 1 in hac disputatione de -o (*cf.* nat. deor. 3, 19 div. 2, 3 GELL. 7, 2, 15). 11 cum sine -o ratio omnium rerum ad naturam fortunamve referatur. 39. 40 si omnia -o fiunt, omnia fiunt causa antecedente (41. *alia huiusmodi v. p. 365, 56*). 45 quibus in rebus, cum causae antecesserint, non sit in nostra potestate, ut aliter illa eveniant, eas -o fieri; quae autem in nostra potestate sint, ab eis -um abesse. CATVLL. 64, 326 vos (*subtegmina*), quae -a sequuntur. LVCR. 2, 257 -is avolsa potestas (voluptas *codd.*). VERG. Aen. 2, 506 Priami fuerint quae -a requiras. 3, 494 alia ex aliis in -a vocamur. 4, 519 conscia -i sidera (MANIL. 1, 52 sideribus ... pendentia -a [*cf.* 1, 261. 3, 58]. GELL. 14, 1 tit. ex coetu motibusque siderum ... -a hominum dicturos *Chaldaeos*. FIRM. math. 1, 7, 6. 13 derogas -o et stellarum vim ... contemnis. 1, 7, 19. 1, 9, 2 *-a* sunt ... stellarum decreta. 3, 6, 26 *al.* SERV. auct. Aen. 4, 489 quae [*fata*] secundum mathematicos sideribus gubernantur. AVG. c. Faust. 2, 5 p. 259, 11 nos ... sub -o stellarum nullius hominis genesim ponimus. *ibid.* p. 259, 26. 260, 13 non consortium siderum -um Christi est, sed -um etiam siderum Christus est. in psalm. 91, 3 *v. p. 358, 48. cf.* c. Pelag. 2, 7, 14. *cf. p. 358, 34. 37. 44. 56*). VERG. Aen. 4, 696 nec -o, merita nec morte peribat *Dido* (GELL. 13, 1, 5 *ad h. l.* tamquam in faciendo fine vitae, quae violenta sunt, non videantur e -o venire). 7, 234 -a per Aeneae iuro. 11, 160 vivendo vici mea -a, superstes restarem ut genitor (SERV. naturalem ordinem vita longiore superavi. *v. q. s.*). CIRIS 456 vel -o fuerit nobis haec debita pestis vel casu ... vel ... culpa. HOR. carm. saec. 28 bona iam peractis iungite -a, *Parcae*. LYGD. 3, 35 si -a negant reditum tristesque sorores. PROP. 4, 8, 25 *de gladiatore*: qui dabit immundae venalia -a saginae. OV. am. 3, 12, 3 quod ... putem sidus nostris occurrere -is. met. 8, 391 furens contra sua -a. 10, 724 questa ... cum -is. 11, 742 -is obnoxius ... amor. *nota* OV. Pont. 1, 2, 28 me pugnantem ... cum ... meo -o (SIL. 2, 514 luctantem -is ... Saguntum. 5, 76 -is ... certare. 9, 543). MANIL. 1, 512 Troianos cineres ... refovit imperium. -is Asiae iam Graecia pressa est. 2, 149 hoc quoque -orum est, legem perdiscere -i. 4, 118 *v. p. 335, 3.* 4, 391 -a ... fatali genitus cognoscere lege. 4, 872 nec prodesse potest, quod -is cuncta reguntur, cum -um nulla possit ratione videri. SEN. suas. 2, 2 sub eodem pueritia -o est (*cf. p. 358, 54*). 3, 3 si non sint -a, nesciri futura; si sint, non posse mutari. PHAEDR. 4, 11, 19 scelera ... -orum dicto ... puniri tempore. SEN. Oed. 1019 -i ista culpa est: nemo fit -o nocens (*cf.* Phaedr. 440). Thy. 618 prohibet ... Clotho stare Fortunam, rotat omne -um. Herc. O. 814 o -a! (*cf.* LVCAN. 2, 98 pro -a. *sim.* 5, 57 *al.* STAT. silv. 2, 1, 154. FLOR. epit. 2, 16, 4 *in parenthesi*: -a rerum! AVSON. 233, 3). dial. 1, 5, 8 *deus* scripsit quidem -a, sed sequitur. 11, 8, 3 formator universi ... sive ille deus ... sive -um et ... causarum ... series. 12, 4, 1 accusare -a possumus, mutare non possumus: stant dura et inexorabilia *eqs.* nat. 2, 34, 3 nihil interest, quam multa auspicia sint: -um unum est. 2, 35, 2. 2, 38, 3. epist. 91, 15 in gratiam cum -o revertere. 93, 2 ut diu vivas, -o opus est, ut satis, animo. PS. SEN. mon. 129 si -um est, quid times, quod certum est? si -um non est, quid times, quod incertum est? LVCAN. 5, 730 stare sub ictu fortunae, quo mundus erat Romanaque -a. 6, 428. 7, 35 hoc scelus ... -is haerere. 7, 420 per prospera -a cucurrit. 9, 558 inquire in -a ... Caesaris. 10, 3 pugnavit fortuna ducis -umque nocentis Aegypti. PLIN. nat. 37, 169 Zachalias ... gemmis humana -a (*i. vim in humana -a*) attribuens. VAL. FL. 5, 156 Alciden Titania -a morantem (moventem *edd.*). 7, 446 -is sum victa tuis. SIL. 1, 39 hunc (*Hannibalem*) audet *Iuno* solum componere -is. STAT. Theb. 1, 176 versant populorum -a. silv. 1, 4, 17 nec tantum induerint -is nova saecula crimen. 5, 2, 84 -um illud et ira nocentum Parcarum crimenque dei. TAC. Agr. 13 monstratus -is Vespasianus. hist. 2, 82 nihil arduum -is. 3, 84 numero

-oque dispares. ann. 6, 22 -one res mortalium et necessitate immutabili an forte solvantur. *ibid.* -um ... congruere rebus putant, sed non e vagis stellis, verum apud principia et nexus naturalium causarum (*cf. Poehlmann, Weltanschauung des Tacitus p. 52 sqq.*). PLIN. paneg. 80, 4 *parens mundi* -a mortalium inter divina opera numerare dignatus est. FLOR. epit. 2, 6, 48 etiam praesagia -is affuisse. COLL. Mos. 1, 9, 1 (*a. 215*). GELL. 7, 2, 5. 13, 1, 2 ut alios casus natura ferre videatur, alios -um. APVL. met. 1, 20 utcumque -a decreverint, ita cuncta mortalibus provenire. 4, 3 talibus -is implicitus. 11, 12 -a salutemque ... meam gerens sacerdos appropinquat. apol. 84 -um *comparatur cum torrente*. TERT. anim. 37 cum iam illi (*feto in utero*) vitae et mortis status deputatur, cum et -o iam inscribitur. PANEG. 12 (2), 41, 4 cum -is fortius paciscentes incertum exitum certo occupaverunt. CAPITOL. Alb. 5, 4 cum illi sortem de -o suo tolleret *in templo Apollinis*. FIRM. math. 1, 8, 4 esse -um et ... finem omnium fatalibus necessitatibus subiacere. 5, 1, 36 horoscopum ... constituens sic integra hominum -a descripsit. IVST. 12, 13, 5 magorum praedicta ... si -is constent, ignota mortalibus ac, si naturae debeantur, immutabilia. CHALC. comm. 145 naturalia ... et corporea *fieri* iuxta -um. 148 cuncta undique complectens -um ... finitum est. *passim apud* CHALC. AVSON. 181, 14 *al.* QVEROL. p. 6, 19 Querolo iuxta -um hoc sufficit. SERV. Aen. 2, 291 contra -a venire ... neminem posse. 8, 334 secundum Stoicos locutus est, qui nasci et mori -is dant, media omnia fortunae *eqs.* *ibid.* nihil tam contrarium est -o quam casus. auct. 10, 8 secundum sapientes quosdam alia est necessitas -i, alia voluntas deorum. 10, 113 *ad* '-a viam invenient': videtur hic ostendisse, aliud esse -a, aliud Iovem. 10, 628 *ad* 'quae voce gravaris': quae negas -o; vox enim Iovis -um est *eqs.* *ibid.* si Iovis vox -um est, potest aliud fando -i ordinem commutare (*cf.* 12, 808 SCHOL. Stat. Theb. 1, 213). SCHOL. Cic. Gron. p. 285, 25 St. tria sunt genera -orum: unum est immobile, alterum, quod potest differri; tertium est, quod flectitur (*cf.* GLOSS. V 658, 3). CLAVD. DON. Aen. pr. p. 6, 4 Vergilius ... dixit ... esse -um et non esse. AMBR. hex. 4, 4, 13 dum ... ponit horoscopum, in alterius sortem iam nati -a migrarunt. RVFIN. hist. 4, 30, 2 est eius (*Bardesani*) et ad Antoninum de -o ... dialogus (*περὶ εἱμαρμένης*). apol. adv. Hier. 1, 11 *Macarii* opuscula adversus -um vel mathesim. CLAVD. 8, 273 lux altissima -i occultum nihil esse sinit. 7, 89 pugnastis uterque: tu -is genitorque manu. 21, 43 -is ... loqui iam digna futuris (*cf.* 21, 41 fortunae maioris honos). MEROB. poet. 135 prodentia -um (*sc. clarum*) lumina. AVG. civ. 5, 5 p. 196 si -a valetudinis in conceptu sunt, aliarum vero rerum in ortu esse dicuntur. 5, 8 p. 202 quid sentiant esse -um apertissime declaratur, quoniam Iovem appellant ..., a quo conexionem dicunt pendere -orum (5, 9 *opp.* siderea -a). 5, 9 p. 203 ne -um esse consentiat et perdat liberam voluntatem. *v. q. seq.* p. 207 -um esse infirmioris potentioris voluntatem. c. Pelag. 2, 5, 9 nec sub nomine gratiae -um asserimus, quia nullis hominum meritis dei gratiam dicimus antecedi. *v. quae seq.* 2, 5, 10 *al.* in psalm. 91, 3 multi non accusant satanam, sed accusant -um. '-um meum me duxit' dicit. cum dixeris illi 'quare fecisti, quare peccasti?' et ille '-o meo malo' ...; quaeris ab illo, quid sit -um: et dicit 'stellae malae'. serm. ed. Mai 17, 1 fortuna vanitas hominum est et -um inanitas; et qui putaverit aliquid esse -um, ipse fit fatuus. PS. AVG. quaest. test. I 115 *inscribitur*: de -o. p. 337, 2 crimina sua -is excusare. p. 338, 11 qui sub -o est, non facit quod vult (AVG. in euang. Ioh. 8, 8. COMM. instr. 1, 7, 11 sub -a viventes). COMM. instr. 1, 16, 2 dicitis -a genesis ascribere nobis (1, 16, 5). EVSTATH. Bas. hex. 6, 7 p. 929^{B} quibus regnum non genesis -o, sed generis iure defertur. GREG. M. in euang. 10, 4 a fidelium cordibus absit, ut aliquid esse -um dicant. CARM. c. pag. 17 regitur -o si Iuppiter ipse. CORP. XIII 2182 ante obit quam -um dedit. CARM. epigr. 1279, 6 -a, quibus nequeas opposuisse manus. 704, 15 participes ... mali, facinus qui in -a reclinant. INSCR. christ. Rossi II p. 112, 76, 10 quid -is liceat, quid saecula ... reposcant, hoc mors sola docet. -a *interdum prorsus idem quod vita, ut in his*: OV. trist. 5, 5, 62 aequarint Pylios cum tua -a dies. LIV. 8, 24, 2 caveret Acherusiam aquam ...; ibi -is eius terminum dari (*cf.* 8, 24, 4. CARM. epigr. 1005, 5 [*saec. I*] advenit -is terminus ... meis. *cf.* 1049). SEN. epist. 57, 1 totum athletarum -um mihi ... perpetiendum fuit. PETRON. 69, 5 *servus* mulionum -a egit (*i. imitatus est. cf. Friedl. ad h. l.*). 119, 19 peritura ... prodere -a *Romae*. Fatum *et* Fata *deae v. nom. propr.; cf. haec: sing.*: HOR. carm. 2, 17, 24 volucris ... -i tardavit alas *Iovis tutela*. SEN. Phaedr. 467 rapaces -i manus. CORP. XI 6204 victa est iustitiaes (*sic*) non aequo iudice -o. CARM. epigr. 982, 3 dextera -i. PRVD. c. Symm. 2, 373 cunctis ... populis seu moenibus inditur, inquit, aut -um aut genius nostrarum more animarum, quae *eqs. aliter de Lare familiari Queroli*: QVEROL. p. 7, 7 -um ... et hominem e diverso audietis. p. 8, 24 tu -um es meum? :: ego sum Lar familiaris, -um quod vos dicitis. *plur.*: VERG. georg. 4, 324 quid me ... invisum -is genuisti? OV. epist. 15, 41 sic placuit -is. SEN. Oed. 1059 violenta -a et ... atra Pestis ... mecum ite. Herc. O. 767 nec audent -a tam vastum nefas admittere. LVCAN. 6, 774 da vocem, qua mecum -a loquantur. TAC. Agr. 13 *v. p. 357, 84.* CARM. epigr. 995^{A}, 8 iniecere manus invida -a mihi. 995^{B}, 19 -a movere lacrimis. *corporaliter* MART. CAP. 1, 69 *de sphaera imagine mundi*:

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hoc . . . -um publicum conspicans (conspirans?) componensque. *de bestiis*: PETRON. 137, 5 anseris. STAT. silv. 1, 2, 102 columbae. MART. 1, 51, 5 *leporis*. 11, 67, 8 *canis* (*cf.* AVG. civ. 5, 7 p. 200 D. canina -a).

2 *in malam partem*: a *calamitas, malum*: PACVV. trag. 377 me -i oppressit iugum (facti oppressi iugo *cod.*). CIC. Verr. 6, 152 seu amentiae seu -i seu calamitatis non est . . . exitus. Catil. 3, 17 exiti ac -i diem reipublicae denuntiavisset. dom. 145 in illo paene -o reipublicae. Sest. 50 ad reipublicae -um (ratum *codd.*). CAES. civ. 2, 6, 1 ut . . . quibus in pugna vitae periculum accideret, non ita multo se reliquorum civium -um antecedere existimarent. VERG. Aen. 2, 246 -is aperit Cassandra futuris ora (SERV. auct. pro calamitatibus). 3, 182 Iliacis exercite -is (SERV. auct. *ad* 1, 32 'malis'; *cf. ad* 4, 450). OV. epist. 5, 33 illa dies -um miserae mihi dixit. met. 6, 51 *Arachne* in sua -a ruit. trist. 5, 1, 38 *al.* VAL. MAX. 3, 2, 7 *virtus* fortunae succumbere omni -o tristius ducit. LVCAN. 1, 42 his Caesar . . . Mutinaeque labores accedant -is (*sc. funestis proeliis al.*). VAL. FL. 4, 446 *Phineus*: praesentis . . . miserescite -i. QVINT. decl. 260 p. 69, 6 quae tanta infelicitas nostrae civitatis, quod reipublicae -um, ut. TAC. hist. 4, 26 *aquarum penuria* in pace fors seu natura, tunc -um et ira deum vocabatur. SERV. auct. Aen. 4, 450. CLAVD. 8, 635 tibi debeat orbis -a Gruthungorum. 15, 74 tantae suspendit -a ruinae. b *mors (maxime naturalis), interitus, interdum ipsi Manes mortui* (SERV. auct. Aen. 8, 620 -um saepe pro morte positum legitur): CARM. epigr. 959, 9 quae me faato praecessit. CIC. Cael. 79 hunc iam natura ipsa occidentem velle maturius extingui volnere vestro quam suo -o. Brut. 329 Hortensi vox extincta -o suo est, nostra publico. carm. frg. 22, 5 *v. p. 366, 25.* Tim. 40 neque vos ulla mortis -a periment (τεύξεσθε θανάτου μοίρας). CATVLL. 64, 245 amissum . . . immiti Thesea -o. VERG. ecl. 5, 34 te -a tulerunt (SERV. auct. pro abstulerunt). Aen. 12, 507 qua -a celerrima, crudum transadigit . . . ensem. 12, 610 coniugis attonitus -is urbisque ruina. CVLEX 264 Alcestis . . . Admeti -a (cura *codd.*) morata est. AETNA 570 per proxima -is currimus. HOR. epod. 17, 62 tardiora -a te votis manent. *nota* carm. 1, 24, 17 *Mercurius* non lenis precibus -a (*i. orcum*) recludere. 2, 17, 24 *v. p. 358, 71.* LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 1, 30 c e d e r e -o (CORP. IX 944. X 7658 -is . . . suis. INSCR. Notiz. degli scavi 1893 p. 88). 2, 54 *al.* LYGD. 5, 18 cecidit -o consul uterque pari (OV. trist. 4, 10, 6). TIB. 3, 10, 11 metuit . . . -a puellae. *nota* PROP. 1, 17, 11 an poteris siccis mea -a (*i. funus. cf.* 1, 17, 8) reponere (opponere ς, *cf. Enk ad l.*) ocellis (CARM. epigr. 965, 3 [*a. 10*] si . . . tibi fuerit -orum [*i. Manium*] cura meorum [*cf.* 966, 3]). 1, 19, 12 traicit et -i litora magnus amor. 2, 13, 20 tuba sit -i . . . querella. 2, 13, 39 si . . . venies ad -a. 2, 15, 54. 2, 28, 39 una ratis -i nostros portabit amores. 3, 9, 56 Antoni . . . graves i n sua -a manus (OV. am. 1, 6, 14. 2, 14, 4 trist. 5, 2, 30 Pont. 1, 9, 22. *cf.* PROP. 3, 22, 38 OV. ars 3, 672 Pont. 1, 2, 94 fast. 3, 546 SEN. epist. 94, 65 OCTAVIA 365 LVCAN. 6, 299 *al.* VAL. FL. 6, 551. 8, 107 SIL. 9, 18 *al.* QVINT. decl. 260 p. 66, 5 DRAC. Romul. 5, 191 COD. Iust. 9, 17, 1 [*a. 318/19*]). PROP. 4, 11, 70 uncturis (aucturis ς, nupturis *F*) tot mea -a (*i. corpus mortuum, sepulcrum sec. Rothstein*) meis (malis *codd.*). OV. am. 2, 9, 42 quiescendi tempora -a dabunt. epist. 7, 135 accedet -is matris miserabilis infans (7, 136 funeris). 18, 106. 118. met. 1, 358 si sine me -is (*dat.*) erepta fuisses. 5, 65 *sq.* 6, 639 *al.* 11, 38. trist. 4, 1, 86 nimium -i tempora lenta mei. Pont. 3, 4, 76 *al.* LIV. 10, 29, 4 vicisse Romanos, defunctos consulis -o. 42, 11, 5 *Philippum* oppressum -o (42, 52, 7. VAL. MAX. 5, 1 ext. 1 *dextera Alexandri* -o oppressa). GRATT. 347 stat -um supra totumque . . . Orcus pascitur (SEN. dial. 5, 42, 4 stat supra caput -um. *cf. p. 362, 80*). MANIL. 1, 436 *sq.* 1, 883 publica succensis peraguntur -a sepulcris. 1, 886 alter in alterius labens . . . -a ruebant. 2, 45 nata per herbas -a. 2, 85 vitas ac -a (*cf.* 3, 58). 2, 594 venales ad -a patres, matrumque sepulcra. 4, 25 *al.* *nota* 5, 590 cum tua (*Andromeda*) -a . . . ipsa videres adnantemque tibi poenam. SEN. contr. 7, 1, 10 parva materia *navigii* seiungit -a. contr. exc. 8, 4 Curtius . . . -um (factum *al.*) sepulturae miscuit. MELA 2, 20 parati . . . cum -o (*i. Manibus?*) iacentis . . . vel pacisci vel decernere. VAL. MAX. 1, 7, 6 ne eo -o . . . periret, quo ipse occidisset. 1, 8, 12 *al.* 4, 6 ext. 1 Mausolum -o absumptum. 5, 1 ext. 4 ultimo -i sui tempore (7, 1, 1). 8, 7 ext. 14 -is iam pressum caput erexit *Solon*. SEN. Herc. f. 566 -um rumpe manu, tristibus inferis prospectus pateat lucis (*cf.* 559 evincas . . . iura ferae Stygis. *sim.* Tro. 681 rumpe -orum moras . . ., Hector). Oed. 787 quo cadat -o. Phaedr. 258 *sq.* (*syn.* mors). 477 -a credas desse: sic . . . Styga iam petimus ultro. Thy. 368 *sq. al.* Herc. O. 22 vidi silentum -a (*i. inferos*). 640 quota pars moritur tempore -i? 772 ad -a et umbras . . . praecedere. *nota* 1198 spolia . . . traxi ultima -o (*i. Orco*) stupente. *sim.* 1294 inter infernos lacus possessus atra nocte cum -o steti (*cf.* 1682). 1712 pande . . . Stygios lacus et redde -is (*me*). 1758 *al.* 1953 nec te -a tenent post funera. dial. 6, 21, 6 *al.* OCTAVIA 107. 616 -um . . . tumulumque nati. CARM. epigr. 1035, 5 *sq.* CVRT. 9, 6, 19 *al.* MELA 1, 34 *Vtica* -o Catonis insignis. 2, 112 Minotauri feritate -oque. LVCAN. 3, 196 -is . . . per illam accessit mors una ratem (*sc. Argo*). 3, 353. 645 *al.* 5, 282 liceat morbis finire senectam; sit praeter gladios aliquod . . . -um. 6, 632 -a (*i. Manes*) peremptorum pendent . . . virorum, quem superis revocasse velit *maga*. 6, 652. 8, 678 o summi -a pudoris! 9, 735 (*syn.* mortes). 9, 753 -i . . . minorem famam dipsas habet. 9, 833 -a . . . scorpion aut vires . . . mortis habere. 10, 24 iacet terrarum vindice -o r a p t u s (CARM. epigr. 1011, 1 invida mors rapuit -o crudelis iniquo). 10, 515? (*v. app. crit.*). PETRON. 89 vers. 21 -a . . . tardant manus. 127, 6 si nos -a coniunxerint. PLIN. nat. 2, 29 non tanta caelo societas nobiscum est, ut nostro -o mortalis sit ibi quoque siderum fulgor. VAL. FL. 3, 194 *hastam* -a ferentem. 6, 201 *al.* SIL. 2, 133 *al.* 11, 589 *sq.* 14, 85 ubi -a virum . . . solvere senecta, . . . cessit sceptrum . . . nepoti. HOMER. 414 germani . . . -orum existere vindex. STAT. Theb. 1, 627. 2, 576 *al.* 5, 693 ad -a rapi (*ibid.* occumbere leto). 10, 566 MART. 1, 42, 1 *al.* 11, 69, 12 non potui -o nobiliore mori. 11, 82, 3 obit . . . -is (TAC. ann. 6, 10 -o. 14, 62 CORP. II 6109). QVINT. decl. 305 p. 196, 21 uno uterque -o iacet. PS. QVINT. decl. 12, 14 mors . . . finis est nec saevitia ultra -a procedit. IVV. 3, 274 tot -a, quot . . . nocte patent . . . fenestrae (SCHOL. tot mortes). TAC. hist. 5, 10 -o (*i. morte naturali*) aut taedio occidit. ann. 2, 42 finem vitae sponte an -o implevit. 2, 71 si -o c o n c e d e r e m (*opp.* scelere . . . interceptus. PLIN. paneg. 11, 3. *al. cf. vol. IV p. 9, 35 sqq. adde* FRG. Vat. 281 *a. 286* si . . . in -um concesserit). FLOR. epit. 3, 21, 26. COLL. Mos. 3, 4, 1 -i m u n u s implesse (MARCELL. chron. II p. 83, 449, 1. COD. Theod. 7, 8, 16 pr. *a. 435* sin . . . -i munus expleverint. HIST. Apoll. 50 rec. A COD. Iust. 10, 35, 2 pr. *a. 443. cf.* CORP. III 7584 -um complevit [14406, 10 -i munus]. 7573 -i [?] munus supplevit). GAIVS inst. 4, 81 qui -o suo vita excesserit. APVL. met. 4, 21 vitam -o reddidit. MIN. FEL. 22, 1 exitus tristes, -a et funera et luctus atque planctus miserorum deorum. SYMPH. 107 *phoenici* prius est -um leti quam lucis origo. *nota* ANTH. 410, 9 noli mea tangere -a (*cf.* 410, 10 bustis abstinuere manus). IVST. 2, 2, 13. 9, 8, 3 partim -o, partim ferro periere. 39, 4, 5 interficitur spiritumque non -o, sed parricidio dedit. COD. Theod. 9, 15, 1 (*a. 319*) si quis in parentis . . . -a properaverit (*sim.* INST. Iust. 4, 18, 6). LVCIF. reg. apost. 2 quomodo . . . consecuti fuerint sceleris sui -um (factum *cod.*). *nota* AVIEN. Arat. 211 Charon Thesidae -a (*i. Hippolyti Manes*) vehebat. AVSON. 159, 15 *al.* 345, 7 non sine Hamadryadis -o cadit arborea trabs. SERV. auct. Aen. 4, 519. SCHOL. Iuv. 10, 276 -o suo mortuus est. HYG. fab. 36 Deianira . . . ob -um Herculis ipsa se interfecit. CLAVD. carm. min. 30, 13 casta maritali successit Thessala -o (*cf.* carm. 26, 439 femina dilecti -is impensa mariti). COMM. instr. 1, 23, 15. 1, 27, 6 extinctum in -is. MACR. somn. 1, 13, 11 illa vis solvitur, qua societas ipsa *animae et corporis* constabat, et hoc est, quod -um et fatalia vitae tempora vocamus. ENNOD. dict. 15, 3 p. 470, 2 ut plurimis per guttas -a dispergeret. PRISC. periheg. 601 spina *cetorum* ferens cladem -umque. LEX Burg. lib. const. 51, 2 ipso in -a collapso (*cf.* COD. Iust. 7, 6, 1, 3[a] *cod. A*). 74, 2 coniuge suo in -o (-a *al.*) collapso. 75, 1 si . . . in -a discesserit. CARM. Corp. VI 35126, 12 cavere -um ne⟨mo⟩ mortalis potes⟨t⟩. CORP. IX 5140 duo . . . una -a secuti . . . una favilla iacent. X 7658 -is cessit suis. CARM. epigr. 1137, 1 condidit hoc tum⟨u⟩lo -is tricensimu⟨s⟩ annus . . . corpus. CORP. XII 1381 (*periit*) q(ui) -um suum funxit. XIII 2016 si -i condicionem reddidero (*i. mortua ero*). III 1117, 4 Ditis⟩ sub -um veni⟨t i⟩n arbitrium. 3335 (*a. 310*) -is animam reddidit. 8383 in -a ruit. CARM. epigr. 460, 5 ipse sepulcri arbiter hospitium membris -oque (*i. Manibus*) paravit. CORP. III 10000 iniquo -o decessit. CARM. epigr. 995[B], 19 parce . . . -a . . . maerendo sollicitare mea. 1069. 1142, 1 si quis forte velit tumuli cognoscere -um (*i. Manes, cf. ibid.* contegat ossa lapis). 1219, 4 heu . . . cito rapte patri, cito reddite -is. INSCR. christ. Rossi I 374 (*a. 388*) -um fecit Leo et depositus. *interdum idem quod Mors personata: v. p. 359, 75. 76. sim. p. 358, 71 sqq. sim. corporaliter i. q.* κῆρες: VERG. Aen. 12, 726 Iuppiter . . . lances sustinet et -a imponit diversa duorum. HOMER. 657 *Iuppiter* -a . . . dura Phrygum casusque expendit Achivum. *addo iuncturam* p o s t -a: VERG. Aen. 4, 21 Sychaei (GLOSS. IV 459, 4 post mortem). PROP. 4, 11, 63 OV. am. 1, 15, 39. 3, 15, 20 met. 13, 180 (*opp.* vivus. *item* VAL. MAX. 4, 7, 2) MANIL. 5, 325. VAL. MAX. 3, 2 ext. 4 post -a sua. 5, 3, 2[b] SEN. Ag. 38 Tro. 654 OCTAVIA 97 *al.* 112 -a post fratris. LVCAN. 7, 471 *al.* SIL. 4, 635 *al.* STAT. Theb. 1, 35. 9, 139 *al.* MART. 5, 10, 12 *al.* QVINT. inst. 12, 11, 7 decl. 377 p. 420, 10 CARM. epigr. 1552[A], 39 (*saec. II*). 1611, 2 (*a. 246*) NEMES. ecl. 1, 38 SYMPH. 313 AVIEN. Arat. 1207 orb. terr. 724 AVSON. 191, 39 CLAVD. 15, 292 *al.* COMM. instr. 1, 28, 2 vivere. 1, 28, 12 *al.* AVELL. p. 45, 27 (*opp.* ante -a). ANTH. 389, 33 vitam de morte petit, post -a vigorem. DRAC. Romul. 5, 323 vigent (8, 17). EVG. TOLET. carm. 2, 13 post mortis facta (*sic*). PRISC. periheg. 572 CASSIOD. var. 8, 6, 2 (*opp.* dum esset). 5, 3, 4 esse non desinit. COD. Iust. 12, 40, 10, 1 *ca. a. 450*. CORP. IV 6820 CARM. epigr. 285, 1. 1106, 4 post sua -a. 1424, 3 (*saec. VI*). 1848, 1 *al.* INSCR. christ. Leblant II 492 (*a. 515*) Rossi II 128, 10, 17. PANEG. 8 (5), 8, 2 ultra omnium nostrum -a.

3 *translate de rebus*: CATVLL. 66, 51 abiunctae . . . comae mea -a sorores lugebant (IMP. DOM. Suet. Dom. 18, 2 capillorum. SYMPH. 189). PROP. 2, 34[b], 39 Amphiareae . . . -a quadrigae. NVX 49 non istis (*fruticibus*) sua -a (facta *codd.*) nocent. VAL. FL. 5, 676 habent . . . sua -a furores. SIL. 12, 154 Aetnae -is certantia saxa *Vesuvii*. STAT. silv. 3, 1, 11 sunt -a deum, sunt -a locorum. MART. 10, 2, 11 chartis nec -a (furta *pars codd.*) nocent et saecula pro-

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sunt. IVV. 9, 32 -um est et partibus illis, quas sinus abscondit. 10, 146 data sunt ipsis ... -a sepulcris. TER. MAVR. 1286 habent sua -a libelli. AVSON. 400, 5 commodiore -o sunt. *quae scripsi.* *speciatim de interitu, occasu*: MANIL. 1, 124 *mundum* principio ... -oque carentem. 1, 184 solis ... assiduos partus et -a diurna. 2, 915 *Phoeben* -a *Solis* ... damnosis imitantem finibus or⟨b⟩is (*v. Breiter ad h. l.*). SIL. 14, 431 -um ... ratis retinebat Himilco. ANTH. 417, 9 carmina sola carent -o mortemque repellunt. CLAVD. 5, 49 quam brevibus pereunt ingentia -is! MART. CAP. 5, 429 post curiarum -a immeritasque mortes. *cum gen. rerum pro hominum*: CIC. Phil. 10, 14 -o quodam paterni maternique generis et nominis (OV. epist. 4, 53 *sq. al.* nominis: MART. 4, 11, 5). div. 2, 98 *Romae*. OV. met. 4, 570 domus. 13, 379 Troiae. VAL. MAX. 1, 7, 3 patriae. SEN. Ag. 179 mundi. Herc. f. 396 regni. IVV. 11, 105 imperii. VERG. Aen. 11, 97 belli (LVCAN. 4, 769). TIB. 1, 4, 31 senectae (PROP. 1, 19, 17. 2, 13, 47 LVCAN. 2, 65. STAT. Theb. 5, 751 Pyliae). CARM. de mens. 1, 3 anni. OV. epist. 6, 36 *v. p. 368, 25.* LVCAN. 5, 762 thalami (*i. matrimonii*). 8, 317 vitae ... meae. VAL. FL. 5, 225 aevi (AVIEN. Arat. 374). AVG. civ. 5, 5 p. 197 nativitatis. *ibid.* conceptionis. MART. CAP. 5, 436 discriminum (*i. iudiciorum. cf.* COD. Theod. 11, 30, 41 [*a. 383*] ad eos iudices disceptationis -a transeant. COD. Iust. 1, 14, 3 pr. [*a. 426*] similium ... causarum -a componere. 2, 7, 14 [*a. 469*] dirimunt ... -a causarum). 9, 925 proeliorum. PROP. 2, 28, 26 sepulturae. LVCAN. 7, 849 scelerum. SIL. 3, 7 rerum. STAT. Theb. 5, 453 nostrae ... culpae (*sq.*). PS. QVINT. decl. 11, 3 publicae sollicitudinis. TAC. ann. 3, 30 potentiae. MIN. FEL. 30, 1 vulnerum. EPIST. Sapph. 220 ut mihi Leucadiae -a petantur aquae. SIL. 8, 38 Trebiae ... et Thrasymenni. *cf.* PRVD. c. Symm. 2, 74 urbibus affert hora ... aut -um aut genium *eqs.*

4 *metonymice: de personis, quae aliis fatum afferunt*: CIC. Sest. 93 duo illa reipublicae paene -a, Gabinium et Pisonem. PROP. 2, 1, 78 huic misero -um dura puella fuit. OV. fast. 5, 389 Troiae duo -a (*i. Hercules et Achilles*). MANIL. 1, 792 Scipiadae ... duces, -um Carthaginis unum. VAL. MAX. 1, 7 ext. 6 *Dionysium* Siciliae ... dirum esse -um (*ibid.* exitio futurum). LVCAN. 5, 293 nos (*milites*) -um sciat *Caesar* esse suum. HOMER. 944 spectant de muris miseri sua -a (*i. Hectorem caesum*) parentes. ARNOB. nat. 1, 5 ut Helena ... suis esse⟨t⟩ dirum et venturis temporibus -um. MART. CAP. 1, 32 vers. 13 te (*Iovem*) nunc parentem ... -umque nostrum, — quippe Parcarum chorus humana pensat tuque sortem caelitum. *de re*: OV. fast. 4, 232 -um naidos arbor erat. IVST. 20, 1, 16 Herculis sagittae ..., quae -um Troiae fuere. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 165 *in Palladio* -um Troianorum constabat.

II *iuncturae*: A *verbales*: 1 *nom.*: CIC. Phil. 13, 30 -um ... meum est ... vincere. div. 2, 20 si -um fuit ... interire. 2, 21 fat. 5. 28. 29. 30 quia ita -um sit ... concubiturum Laium. SALL. Catil. 47, 2. OV. met. 2, 189 quos illi -um contingere non est. PANEG. 2 (10), 7, 6. *cf.* AVG. civ. 19, 23 p. 395, 17 quibus -o non fuit nosse deum. CIC. fat. 30 si ita -um erit: 'nascetur Oedipus Laio'. GELL. 15, 20, 2 victorem ... fore: id ei ... -um esse. CIC. Sest. 72 id ... -um civitatis fuit, ut ... conaretur. Balb. 58 fuit hoc sive meum sive reipublicae -um, ut. VERG. Aen. 2, 433 si -a fuissent, -ut. SEN. nat. 2, 38, 2 FRONTO p. 185, 6 N. CORP. VIII 21564 cuius -um talem fuit, ut. CARM. epigr. 1187, 3. *c. dat.*: SEN. benef. 7, 1, 5 cur pariter natis -a diversa sint. MART. 11, 69, 8 IVV. 9, 32. ZACCH. I praef. -um homini non esse (1, 29 *bis*). -um (-a) *facit (faciunt) aliquid*: accedunt: SEN. Oed. 860 prope. dial. 5, 42, 2. accidit: AMM. 26, 6, 10. adest: FLOR. epit. 3, 9, 1. admittit: PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 340, 16. adnuunt: AVG. civ. 19, 23 p. 395 D. adversatur: CHALC. comm. 161. adversantur: CLAVD. DON. Aen. 5, 707. agit: LVCAN. 6, 98 praeceps ... omnia. agunt: HOR. epod. 7, 17 Romanos. STAT. Theb. 6, 913 PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 339, 19. appetit: CVRT. 10, 1, 30. appetunt: LIV. 5, 19, 1. arcet: AMM. 19, 12, 9 -o quodam arcente. avertunt: LVCAN. 10, 101 *cf.* 341. aufert: CARM. epigr. 92, 7. cedunt: OV. fast. 6, 748 VAL. FL. 4, 485 QVINT. decl. 332 p. 307, 1. cessant: OV. trist. 3, 2, 29 SEN. nat. 5, 18, 8. circumit: SEN. nat. 6, 1, 13. circumstant: CIC. Phil. 10, 20. cogit: FIRM. math. 1, 7, 13 *al.* cogunt: SEN. Phaedr. 440 SERV. auct. Aen. 1, 1 PRVD. c. Symm. 2, 463. comprehendunt: SEN. dial. 12, 11, 3. concedit: AVG. civ. 19, 23 p. 397. congruunt: PLIN. nat. 33, 150. consumunt: SEN. Ag. 158. currunt: SIL. 7, 307 CLAVD. DON. Aen. 7, 314. dat: AVSON. 189, 7 permutare. CORP. XIII 2182. dant: VERG. Aen. 3, 337 cursum. 11, 112 locum. HOR. carm. 4, 13, 23 annos. TIB. 1, 4, 36 moram. PROP. 2, 1, 17 tantum. OV. met. 7, 692 vivere. 10, 163 spatium. 14, 844 trist. 4, 10, 52 *al.* MANIL. 4, 23 leges. 4, 49 hoc. 4, 534 mortem. SEN. Tro. 360 viam. Herc. O. 211. 750 OCTAVIA 917 LVCAN. 1, 114. 4, 514 *al.* VAL. FL. 4, 432 *al.* SIL. 4, 185 *al.* STAT. Theb. 5, 271 *al.* IVV. 7, 201 CARM. poet. min. V 110, 5 AVSON. 20, 5 *al.* CLAVD. 22, 339. *cf.* OV. trist. 3, 7, 13 cum -is ... natura ... dedit. decernunt: APVL. met. 1, 20 *v. p. 358, 8* FIRM. math. 1, 7, 36 AMM. 29, 2, 22 CLAVD. DON. Aen. 4, 105. decurrunt: SEN. contr. 7, 1, 9 multis itineribus. deprendunt: SEN. dial. 10, 2, 2. dominatur: PAVL. NOL. epist. 16, 4 p. 117, 13. donant: HOR. carm. 4, 2, 38. dormiunt: PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 322, 24. dubitant: LVCAN. 9, 639. ducit: SIL. 2, 105 STAT. Theb. 1, 396 CORP. III 13529, 4. ducunt: LIV. 1, 1, 4. 1, 7, 14 SEN. dial. 1, 5, 7 epist. 107, 11 vers. 5 *ex Cleanthe*. durat: LVCAN. 10, 24 ad ultima. elucescit: AMM. 19, 12, 16. errat: OV. epist. 8, 65 nostros ... in annos (durat *Heinsius*). eunt: OV. epist. 1, 101 Pont. 2, 7, 17 SEN. dial. 6, 21, 6. expetunt: SEN. Tro. 528. se explicant: SEN. Oed. 832 Herc. O. 1472. exspectant: CVRT. 10, 5, 36 TAC. ann. 4, 57. facit: IVST. 42, 4, 16. PS. RVFIN. in psalm. 31, 5 -um mihi fecit, casus mihi fecit. AVG. serm. ed. Mai 17, 1 CORP. III 2686. faciunt: PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 339, 15 malos -a faciunt nasci (*cf.* p. 341, 5). favent: AVSON. 167, 14. fert: GELL. 13, 1, 2 *cf. p. 358, 7.* CARM. epigr. 59, 16 -um se ita tolit. ferunt: VERG. ecl. 5, 34 *v. p. 359, 29.* Aen. 2, 34 Troiae sic -a ferebant. 3, 7 quo. OV. met. 3, 176. trist. 1, 3, 101 sic -a tulerunt. LVCAN. 1, 393 Caesar ut acceptum ... bellum -aque ferre videt. SIL. 14, 629 si -a ferant. STAT. Theb. 1, 174 vicem. CAPITOL. Opil. 11, 6 vers. poetam. *proprie* VAL. FL. 2, 594 *al.* festinat: AVSON. 179, 5. festinant: STAT. silv. 3, 4, 25. fluunt: LVCAN. 8, 625 CLAVD. rapt. Pros. 3, 65. fovent: CLAVD. 26, 540. gubernant: CLAVD. DON. Aen. 7, 293. imminet: LIV. 25, 16, 4. impellit: IVST. 4, 5, 4. impendet: CIC. Catil. 2, 11. Lael. 35 haec ... quasi -a impendere amicitiis. inclinant: LVCAN. 3, 752. incumbit: LVCAN. 4, 769. ingruit: LIV. 5, 32, 1. instat: HOR. sat. 1, 9, 29 MANIL. 1, 874. instant: VERG. Aen. 10, 623 CVLEX 228 GERM. 304. intercipiunt: QVINT. inst. 6 pr. 1. intervenit: QVINT. decl. 249 p. 20, 24. inveniunt: VERG. Aen. 3, 395 viam (10, 113 LVCAN. 1, 33 STAT. Theb. 5, 1, 145). invidet: OV. Pont. 2, 8, 59. invident: CARM. epigr. 1279, 5. iubent: OV. met. 15, 584 SEN. Herc. O. 180 LVCAN. 8, 520 PETRON. 123, 220 ANTH. 462, 10 MEROB. poet. 110 DRAC. Romul. 8, 68 *al.* 10, 375 si Iuppiter auctor, si Lachesis, si -a iubent. iudicant: CORP. XIII 7112. laborant: LVCAN. 6, 612. latet: SIL. 1, 691. latent: PLIN. nat. 2, 141 SIL. 11, 123 STAT. Ach. 1, 508. manet: CIC. Phil. 2, 11 tibi. 13, 45 me. SEN. Tro. 858. manent: VERG. Aen. 1, 257 tibi. 2, 194 nepotes. 10, 437 illos. HOR. epod. 17, 62 te. carm. 3, 11, 28 culpas. CARM. de bell. Aeg. 57 EPICED. Drusi 357 VAL. FL. 4, 121 MART. 9, 56, 10 IMP. DOM. Suet. Dom. 18, 2 CLAVD. rapt. Pros. 3, 65. manum iniectant: AMM. 14, 11, 12. mavult: OV. Pont. 3, 5, 28. mergunt: VERG. Aen. 6, 512. minantur: LVCAN. 7, 463 CLAVD. 21, 284. minitantur: SIL. 13, 170. monent: STAT. Theb. 4, 192. moventur: LVCAN. 6, 416 propius. negant: OV. met. 10, 38. 634. 13, 132 SEN. Tro. 511 SIL. 1, 107 *al.* STAT. Ach. 1, 549 FLOR. Verg. p. 185, 18. nequeunt: CLAVD. 15, 144. nolunt: STAT. Theb. 10, 810. nutant: PANEG. 12 (2), 3, 5. obicit: SEN. contr. exc. 10, 6. obrepit: AVIEN. Arat. 289. obstat: OV. met. 4, 249. obstant: VERG. Aen. 4, 440 OV. met. 13, 373 VELL. 2, 118, 4 VAL. FL. 2, 5 STAT. Theb. 3, 629 CLAVD. DON. Aen. 10, 466. obtinent: CLAVD. DON. Aen. 7, 293. ostendunt: VERG. Aen. 1, 205 (SERV. '-a' ... quidam hic deorum responsa accipiunt). 6, 869. parant: SEN. Oed. 28 aliquid ... moliri. LVCAN. 6, 783 *al.* TAC. hist. 2, 69 AMM. 21, 15, 2 CLAVD. 18, 22. parantur (*intrans.*): PETRON. 119, 6 in ... bella. parcunt: HOR. carm. 3, 9, 12. 16 SEN. dial. 12, 1, 2 *al.* patent: LVCAN. 2, 133 STAT. Theb. 6, 935. patiuntur: VERG. Aen. 4, 340 ducere vitam. GERM. 445 LVCAN. 9, 929. peccat: PRVD. c. Symm. 2, 470 AVG. civ. 5, 10 p. 210. peccant: PVBLIL. U 1. pendet: IVV. 4, 88. pendent: PLIN. nat. 29, 21 SIL. 13, 504 PANEG. 9 (12), 9, 6. perit?: PS. QVINT. decl. 8, 1 perituro laborasse -o (*perdituro?*). pereunt: PETRON. 119, 19. permittunt: CLAVD. DON. Aen. 4, 110. CLAVD. 18, 174 tantum ... sibi. persequitur: PETRON. 139, 2 vers. 1. perurgent: PS. AVR. VICT. epit. 41, 2. sibi placent: AVSON. 269, 2. poscunt: VERG. Aen. 7, 272. 8, 477 VELL. 2, 123, 2 SEN. Tro. 352 PETRON. 111, 11. possunt: SEN. Ag. 512 QVINT. decl. 319 p. 254, 11. praecavent: VELL. 2, 12, 1 ut praecaventibus -is. praecipit: CVRT. 9, 6, 26 me. praecipitant: FLOR. epit. 4, 2, 43. praecurrunt: VAL. MAX. 5, 2 ext. 4 adventum. praeferunt: CARM. epigr. 1132. praestat: PS. AVG. quaest. test I 115 p. 340, 7. praeveniunt: VOPISC. Tac. 6, 8. premunt: LVCAN. 5, 758. prohibet: OV. Pont. 3, 5, 57. prohibent: OV. met. 13, 339 CLAVD. rapt. Pros. 3, 107. properant: PROP. 2, 28, 25 quietem. PETRON. 114, 9 CARM. Corp. III 12274c. prosequitur: SEN. dial. 6, 10, 5. prospectant: VERG. Aen. 10, 740 te. quaerunt: SEN. Tro. 368. queunt: STAT. Theb. 9, 309. rapit: LIV. 26, 29, 9 SEN. Oed. 125 LVCAN. 9, 825. rapiunt: OV. am. 3, 9, 35 AMM. 23, 6, 2 CARM. epigr. 595, 3. regunt: OV. met. 9, 434 me. MANIL. 4, 14 orbem. OCTAVIA 82. IVV. 9, 32 homines. renuit: SIL. 10, 49. reposcunt: PROP. 2, 1, 71 vitam. repugnant: OV. trist. 4, 8, 31 SIL. 2, 364. resistunt: VERG. georg. 4, 455 CARM. epigr. 1208, 2. restant: CARM. poet. min. V 104, 9. rumpunt: STAT. silv. 4, 6, 71 actus. sequuntur: VERG. catal. 11, 4 quemque. PROP. 2, 22, 19 me. OV. trist. 4, 1, 62 SEN. Tro. 994 nat. 2, 32, 1. STAT. Theb. 1, 213 vocem *Iovis*. CLAVD. 1, 16. servant: VERG. Aen. 1, 546. sinit: SEN. nat. 6, 1, 13. sinunt: VERG. Aen. 1, 18. 4, 651. 6, 869. 11, 701 TIB. 1, 1, 69 PROP. 2, 15, 23 OV. met. 5, 534. 8, 786. 11, 408 *al.* EPICED. Drusi 212 MANIL. 4, 481 SEN. Herc. f. 177 LVCAN. 2, 701 VAL. FL. 3, 184 SIL. 2, 510 STAT. Theb. 5, 467 *al.* CLAVD. DON. Aen. 12, 149 SVLP. SEV. epist. 1, 5 RVT. NAM. 1, 51 DRAC. Romul. 8, 201 INSCR. suppl. pap. of the Americ. school of class. stud. in Rome 2 (1908) p. 286. stat (*cf. p. 359, 57. 58*): SEN. Tro. 428 LVCAN. 8, 158. stant: SEN. dial. 12, 4, 1. statuunt: AVR. Fronto p. 14, 13 N. quid ... eveniat. subsidunt: SIL. 6, 28. superant: VERG. Aen. 12, 676. supersunt: SIL. 17, 374. tenent: CARM. epigr. 1005, 10 me. trahunt: VERG. Aen. 5, 709 quo. OV. epist. 6, 51. 12, 35 met. 7, 816.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aliter met. 9, 578 trist. 2, 341 *al.* SEN. Herc. O. 1986. epist. 107, 11 vers. 5 *ex Cleanthe.* OCTAVIA 182 LVCAN. 2, 287 *al.* VAL. FL. 2, 352. 3, 717 SIL. 6, 191 ANTH. 415, 2 INSCR. Notiz. degli scavi 1907 p. 685. transeunt: LVCAN. 7, 647 PANEG. 9 (12), 3, 4. venit: CIC. Phil. 3, 35. ELEG. in Maecen. 2, 1 *de morte* (CARM. epigr. Engström 23). MANIL. 3, 91 *sq.* SEN. nat. 6, 1, 8 ad . . . terminum. CLAVD. 24, 180 CARM. epigr. 77, 6. veniunt: TIB. 1, 4, 31 OV. met. 7, 605. 15, 557 *al.* SEN. Ag. 885 LVCAN. 4, 474 *al.* SIL. 1, 137 MART. 11, 91, 10 CAPITOL. Alb. 13, 5 CLAVD. 22, 339. vergunt: SEN. Oed. 206 quo. se vertunt: SEN. Ag. 758. vertuntur: VERG. Aen. 11, 287 versis ... -is (OV. epist. 15, 89 ad prospera). vetant: OV. met. 3, 548 LVCAN. 10, 485 STAT. Theb. 3, 316 *al.* vocat: LVCAN. 2, 351 SIL. 13, 857 *al.* vocant: VERG. georg. 4, 496. Aen. 6, 147. 10, 472 *al.* OV. epist. 6, 28. 7, 1 SEN. Herc. f. 396 SIL. 4, 508 *al.* IVST. 18, 6, 5 CLAVD. 26, 171. vult: OV. Pont. 4, 6, 3 CORP. VI 20513 (*cf.* CARM. epigr. 550). volunt: LYGD. 5, 32 PROP. 1, 6, 30. 1, 14, 14 SEN. Herc. O. 1180 OCTAVIA 552 LVCAN. 2, 544 *al.* AVSON. 10, 12 CLAVD. DON. Aen. 7, 314. volvuntur: SEN. epist. 91, 7. urget: VERG. Aen. 2, 653 LIV. 5, 22, 8 *al.* VAL. FL. 4, 252. urgent: LIV. 5, 36, 6 LVCAN. 10, 30 TAC. Germ. 33. *adde hos locos: sing.*: VERG. Aen. 8, 334 SEN. contr. exc. 10, 6 SEN. dial. 11, 15, 3 LVCAN. 2, 87 *al.* TAC. dial. 17. FLOR. epit. 2, 6, 20 *Hannibalem,* ut dici volgo solet, aut -um urbis imperaturae aut ... di in diversum abstulerunt. APVL. met. 11, 1 FIRM. math. 1, 7, 10. 1, 8, 5 *al.* AMM. 29, 1, 15 INSCR. tab. lus. Röm. Mitt. 1891 p. 211 *v. p. 355, 45.* *plur.*: VERG. Aen. 8, 398. 512. 575. 10, 113 CIRIS 183. 318 LYDIA 61 PANEG. in Mess. 203 PROP. 1, 17, 19. 1, 19, 17. 2, 10, 20. 3, 12, 21 OV. epist. 6, 59 met. 2, 657 *al.* LIV. 2, 44, 12 MANIL. 4, 62 VELL. 2, 123, 2 *al.* SEN. Oed. 711 *al.* dial. 12, 4, 1 OCTAVIA 327 *al.* LVCAN. 1, 264 *al.* VAL. FL. 1, 323 SIL. 5, 676 *al.* STAT. Theb. 1, 586 *al.* QVINT. decl. 249 p. 20, 25 FLOR. epit. 2, 2, 3 PANEG. 7 (6), 4, 2 *al.* FIRM. math. 1, 9, 2 AVIEN. orb. terr. 638 AVSON. 167, 14 *al.* CLAVD. 20, 203 carm. min. 26, 94 *al.* CORP. IX 292.

2 *acc.*: -um (-a): abrumpere: SEN. Herc. O. 895. accersere: LVCAN. 4, 484 manu (*de morte voluntaria*). 7, 252 ferro. SIL. 1, 512. accipere: GELL. 14, 1, 26 *sq.* LACT. inst. 1, 11, 15. addere: SIL. 2, 224. administrare: CHALC. comm. 178 *sq.* admovere: SEN. dial. 10, 17, 2 *sq.* LVCAN. 4, 480 *sq.* SIL. 8, 245. adsciscere: STAT. Theb. 2, 148. aggredi: MART. CAP. 9, 925. agitare: LVCAN. 8, 138. aperire: PLIN. nat. 2, 141. avertere: SIL. 9, 482. auferre: *ex coni.* APVL. flor. 19 p. 94. calcare: OV. trist. 5, 8, 10 SIL. 6, 549 SERV. georg. 2, 492 *sq.* capere: MIN. FEL. 30, 1. capessere: VAL. FL. 1, 768 *de suicidio.* cavere: VERG. Aen. 10, 416 -a cavens (canens *al.*). celare: LVCAN. 8, 13. claudere: SEN. contr. exc. 5, 1 domus (*i. ultimum esse generis*). comitari: SEN. Tro. 941. committere: FLOR. epit. 4, 2, 43. compellare: FRONTO p. 232, 18 N. iurgio. complere: OV. trist. 4, 10, 77 VAL. FL. 5, 225. 6, 621. complorare: PETRON. 137, 5 *sq.* componere: PROP. 3, 13, 63 *sq.* FIRM. math. 6, 1, 9 *de stellis.* concludere: AVSON. 259, 5 veneno. condere: VERG. Aen. 10, 35 LVCAN. 7, 131. conferre: LVCAN. 8, 516 in *tellurem.* conficere: STAT. Theb. 9, 139. congemere: APVL. met. 4, 33 *sq.* conqueri: RHET. Her. 2, 31, 50 *sq.* consequi: LVCIF. reg. apost. 2 sceleris sui factum (*sic*). constituere: QVEROL. p. 7, 24 *sq.* convellere: OV. epist. 15, 41. convertere: NON. p. 526 *sq.* CLAVD. 8, 119 in melius. 28, 207 converti ... loco. dare: VERG. Aen. 1, 382 *et* VAL. FL. 1, 534 *v. p. 356, 41* PROP. 2, 1, 17 *pl.* 4, 8, 25 *v. p. 357, 51* SEN. Herc. f. 497 Tro. 986. LVCAN. 4, 49 *de aere.* SIL. 6, 72. 17, 229 STAT. Theb. 10, 835 MART. 1, 36, 1 IVV. 10, 146 PANEG. 12 (2), 27, 3 *sq.* FIRM. math. 3, 10, 14 *sq.* debere: PROP. 1, 19, 2 extremo . . . rogo. STAT. Theb. 5, 21 CLAVD. carm. min. 41, 16. decernere?: SERV. Aen. 6, 376. decipere: SEN. dial. 10, 11, 1. deflere: ELEG. in Maecen. 1, 1 OV. met. 7, 388. 8, 698 PHAEDR. app. 17, 8. 19, 9 SEN. dial. 12, 9, 8 STAT. silv. 1, 2, 102 MART. 6, 63, 7. demittere: LVCAN. 5, 301 in praeceps. deplorare: PHAEDR. 1, 9, 10 SEN. Tro. 1026 *sq.* determinare: MIN. FEL. 36, 2. differre: SERV. Aen. 8, 398 SCHOL. Cic. Gron. p. 285, 26 St. CLAVD. DON. Aen. 12, 395. dirumpere: SERV. Aen. 6, 882. dispensare: OV. epist. 12, 3 (*de Parcis*). disponere: CVRT. 9, 6, 19 PANEG. 3 (11), 3, 5 FIRM. math. 3, 1, 2. ducere: SEN. dial. 6, 14, 3 secum. CLAVD. DON. Aen. 12, 395 in longum. evocare: PETRON. 108, 14 vers. 5. exarmare: SIL. 13, 275. excipere: SEN. epist. 76, 23 *sq.* TAC. Agr. 45 *sq.* excludere: MART. 4, 60, 5. exhaurire: STAT. silv. 3, 5, 40 *sq.* explere: SEN. Tro. 605. expugnare: PS. QVINT. decl. 4, 2 *sq.* CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 3, 23. exsecrari: SEN. dial. 11, 16, 6 *sq.* exsequi (*i. ad finem usque sequi*): CIC. Att. 9, 12, 1 *Pompei* -um. exspectare: SEN. epist. 58, 32 *sq.* SIL. 8, 5. exstimulare: OV. trist. 3, 2, 29. extendere: SEN. Herc. O. 971. facere: LACT. inst. 1, 11, 15 NON. p. 455 *sq.* QVEROL. p. 7, 24 *sq.* AMM. 17, 12, 17 *sq.* AVG. civ. 5, 7 p. 199 *sq.* fatigare?: LVCAN. 5, 695 *U.* ferre: CORP. I 1422 indigne. SEN. Med. 1000 hic -um tulit (*i. habet*; 1001 hic ... dabitur exitio). dial. 12, 11, 4 tota cum regibus regna . . . tulere -um suum. LVCAN. 2, 726 non ea -a ferens (*sc. secum*), quae. 3, 308. 5, 781 *de nave.* 7, 426 retro. SIL. 4, 255. PRISC. perieg. 601 *v. p. 360, 42.* festinare: MART. 9, 86, 1. fingere: SEN. Oed. 882. finire: CARM. epigr. 1049. flectere: CIC. Catil. 3, 19 nisi di . . . prope -a ipsa flexissent. VERG. Aen. 6, 376 VAL. FL. 3, 250 SCHOL. Cic. Gron. p. 285, 29 St. flere: SIL. 6, 313. fovere: VAL. FL. 1, 541 (*v. Langen ad h. l.*). gaudere: STAT. Theb. 4, 231. gemere: CATVLL. 65, 14 VERG. Aen. 1, 222 OV. trist. 3, 4, 37 fast. 3, 862 SEN. Herc. O. 190 SIL. 10, 406 HOMER. 688 STAT. Theb. 5, 679 MART. 9, 86, 1 AVSON. 170, 15. gubernare: FIRM. math. 2, 30, 5 *sq.* habere: VAL. FL. 5, 676 MART. 1, 36, 2. FLOR. epit. 3, 17, 3 in manu. TER. MAVR. 1286 SORT. Sangall. 22, 3 *sq.* NON. p. 455 *sq.* AVSON. 163, 30 AVG. civ. 5, 5 p. 197 *al.* PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 340, 4 c. Pelag. 2, 6, 11. immutare: SERV. Aen. 8, 398 PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 346, 1. impellere: APVL. apol. 84 *sq.* implere: OV. epist. 6, 36 *v. p. 368, 25.* LIV. 1, 7, 11. 8, 6, 11 APVL. flor. 16 p. 68. imponere: LVCAN. 5, 48 *sq.* incessere: LVCAN. 8, 64 *sq.* instaurare: MEROB. poet. 99. invadere: LVCAN. 9, 410. irritare: SIL. 5, 234. iungere: OV. fast. 3, 862 SEN. Phaedr. 1184 LVCAN. 8, 361 VAL. FL. 5, 59 SIL. 13, 298. lacessere: LVCAN. 8, 533 SIL. 15, 36. lamentari: SIL. 13, 711. lentare: TREB. Claud. 6, 2. levare: OV. trist. 4, 10, 112 Pont. 3, 6, 14. linquere: STAT. Theb. 3, 543. luere: VAL. MAX. 1, 7, 3 SEN. Ag. 1008. lugere: CATVLL. 66, 51 OV. met. 6, 570 STAT. Theb. 10, 618 MART. 2, 11, 6. maerere: LVCAN. 6, 790. maturare: OV. Ib. 289. minari: LVCAN. 9, 615 *sq.* ministrare: MANIL. 2, 85. minuere: PROP. 2, 13, 47. miscere: MANIL. 1, 558 mixtum ... generis discrimine -um. SIL. 2, 302 MIN. FEL. 5, 10. miserari: AVIEN. Arat. 224 *al.* mittere: SEN. Tro. 1014 in multos. moderari: AMPEL. 3, 3 *de stellis.* moliri: SEN. Ag. 230 *de deis.* AVG. civ. 5, 7 p. 199. morari: LIV. 10, 28, 13 *sq.* LVCAN. 2, 581 *al.* SIL. 3, 115. movere: OV. met. 15, 807 *sq.* LIV. 25, 16, 4 *sq.* MANIL. 2, 271 *de sideribus.* LVCAN. 6, 605 VAL. FL. 5, 21 *cf.* 5, 87. 156? *v. p. 357, 79.* mutare: CIC. div. 2, 21 PROP. 4, 11, 56. MANIL. 1, 112 *de sideribus.* SEN. dial. 12, 4, 1 SERV. Aen. 4, 489 AVG. civ. 5, 5 p. 197 *al.* novare: OV. met. 2, 648. obire: AVSON. 178, 10 *de morte.* onerare: PANEG. 12 (2), 24, 1 *sq.* AVSON. 208, 12. ordinare: CVRT. 4, 14, 20. parare: OV. met. 14, 213 VAL. FL. 1, 649 STAT. Theb. 5, 174. parere: VAL. MAX. 5, 4 ext. 3. pati: LVCAN. 9, 849. pellere: GERM. 304 OCTAVIA 349? (freta *Büch.*). peragere: SEN. Herc. O. 769 LVCAN. 4, 361 *al.* MART. 4, 18, 5 AVSON. 259, 3. 313, 1 CARM. epigr. 172, 4. perferre: LVCAN. 8, 702. perimere: PLIN. nat. 2, 141 *sq.* permittere: FLOR. epit. 1, 3, 3. permutare: VAL. MAX. 4, 6, 1. perpeti: SEN. epist. 57, 1 *sq.* petere: SEN. Tro. 390 LVCAN. 7, 652. 8, 652 VAL. FL. 6, 407. plorare: PETRON. 75, 10 *sq.* praebere: LVCAN. 5, 536 deo. praecipere: FLOR. epit. 3, 9, 4 veneno. praecipitare: LVCAN. 7, 51 SIL. 1, 691 *sq.* SER. SAMM. 130 veneno. praecurrere: SIL. 4, 457. praedicere: SEN. Oed. 915 MIN. FEL. 7, 5. praemonere: TIB. 2, 5, 78. praemonstrare: AMM. 30, 4, 11. praenoscere: STAT. Theb. 1, 706 *sq.* ANTH. 406, 1. praeripere: VAL. FL. 4, 751. praestare: PAVL. dig. 6, 1, 16 pr. *sq.* praevertere: CLAVD. DON. Aen. 7, 314 *sq.* premere: LVCAN. 8, 267. proculcare: SEN. Phoen. 193. producere: AVR. VICT. Caes. 14, 8 *sq.* AVSON. 166, 7 *al.* proferre: VERG. Aen. 12, 395 DICT. 1, 14. properare: OV. met. 10, 31 SEN. Herc. f. 867 *sq.* provocare: TAC. Agr. 42 *sq.* quaerere: LVCAN. 8, 215. quatere: CARM. poet. min. V 101, 3, 10. queri (*cf.* SEN. dial. 1, 2, 4 *sq.*): CAES. Gall. 1, 39, 4 *sq.* TIB. 1, 5, 51. 2, 6, 34 OV. met. 5, 298 SEN. Tro. 1026 *sq.* Herc. O. 215 CARM. epigr. 1202, 3. rapere: MANIL. 2, 585 *sq.* LVCAN. 9, 639 STAT. Theb. 10, 670 *sq.* TIBERIAN. 4, 11. recludere: HOR. carm. 1, 24, 17 *v. p. 359, 34.* recusare: LVCAN. 3, 325. redimere: OV. ars 3, 19 SEN. Med. 662 *sq.* refricare: CIC. Pis. 82 tuis sceleribus reipublicae praeterita -a refricabis. regere: PLIN. nat. 29, 10. regerere: SEN. Ag. 223. relinquere (*i. neglegere*): CVLEX 228. removere: OV. met. 13, 373. reparare: LVCAN. 8, 120 *sq.* MART. CAP. 2, 126 *ex coni.* resignare: OV. fast. 6, 535. retardare: SERV. Aen. 7, 315. retegere: OV. met. 13, 336. retexere: OV. met. 10, 31. retinere: APVL. apol. 84 *sq.* revocare: SEN. suas. 3, 3. revolvere: SIL. 1, 115 (*i. irritum facere*). rimari: MIN. FEL. 12, 7. rogare: STAT. silv. 5, 1, 259. rumpere: VERG. Aen. 6, 882 LVCAN. 2, 107. VAL. FL. 4, 458 morte. CARM. epigr. 1156, 4. sancire: CHALC. comm. 178 *sq.* satiare: APVL. met. 11, 1 *sq.* scrutari: TAC. ann. 16, 14. sequi: VERG. Aen. 1, 382. 9, 202 MANIL. 2, 585 *sq.* OCTAVIA 944 LVCAN. 3, 303 *al.* MART. 7, 44, 4. sistere: STAT. silv. 3, 4, 25. solari: CLAVD. carm. min. 22, 18. sollicitare: CARM. epigr. 995[B], 19. solvere: LYDIA 55. sortiri: VERG. Aen. 3, 375 *de Iove.* MANIL. 5, 210 *sq.* SEN. Phoen. 244 Herc. O. 902 QVINT. decl. 260 p. 67, 25 *sq.* statuere: SIL. 17, 385. subducere: CASSIOD. var. 11, 1, 12. subicere: VERG. georg. 2, 491 pedibus (*sq.*). subire: STAT. Theb. 8, 101 IVV. 6, 652. superare: OV. met. 9, 430 SEN. Oed. 1046 SERV. Aen. 11, 160 CLAVD. DON. Aen. 7, 314 *sq.* suscipere: PANEG. 2, 3, 3 *al.* suspendere: MANIL. 3, 58 ab astris. CLAVD. 15, 74. sustinere: ENNOD. epist. 2, 27, 4 p. 69, 19. temptare: LAMPR. Heliog. 22, 1. tenere: LVCAN. 3, 392. 5, 205. 482 SIL. 4, 731. tollere: SERV. Aen. 7, 315. torquere: MART. 1, 78, 6. tractare: FIRM. math. 2, 29, 20. trahere: PROP. 4, 9, 65. LVCAN. 9, 923 peste diurna. VAL. FL. 1, 764. 3, 220 SERV. Aen. 9, 93. transgredi: STAT. Theb. 5, 746. transmittere: LVCAN. 7, 212. turbare: CLAVD. DON. Aen. 7, 314 *sq.* versare: SIL. 17, 569 STAT. Theb. 1, 176. vertere: VAL. FL. 2, 572 ANTH. 415, 10. vincere: VERG. catal. 13, 16 Aen. 11, 160 *v. p. 357, 46* OV. epist. 1, 28 met. 2, 617. 15, 799 *al.* EPICED. Drusi 244 SEN. Herc. f. 612 dial. 6, 6, 1 QVINT. decl. 268 p. 97, 12 AVIEN. Arat. 218 AMM. 17, 12, 17 *sq.* PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 341, 19. vocare: VERG. Aen. 9, 93 OV. met. 7, 605 SEN. nat. 5, 18, 8. vertere: SIL. 7, 224. -um (-a) canere *et sim. maxime ad I A pertinentia*: canere: CIC. Sest. 47 haec ... a me ... tamquam -a ... canebantur. div. 2, 98 VERG. Aen. 3, 444. 8, 499. 10, 416? *v. p. 363, 41.* HOR. carm. 1, 15, 5 sat. 1, 9, 29 *sq.* TIB. 2, 5, 16 OV. epist. 20, 232 Ib. 246 MANIL. 2, 766 PAVL. FEST. p. 325 VAL.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

MAX. 1, 8, 10 LVCAN. 5, 92 *sq.* VAL. FL. 5, 43 SIL. 9, 61 *al.* LACT. inst. 1, 22, 9 *ex Gav. Bass.* IVST. 7, 6, 1 AVIEN. orb. terr. 316 AVG. civ. 4, 11 p. 161 *de Carmentibus.* *aliter*: OV. epist. 1, 28 STAT. Theb. 11, 299 DRAC. Romul. 2, 1. componere: AMM. 30, 5, 15 *v. p. 357, 9.* conscribere: LACT. ira 23, 2 CLAVD. DON. Aen. 10, 35. dicere: VERG. Aen. 6, 72 HOR. carm. 3, 3, 57 PROP. 4, 1ᵇ, 71 APVL. met. 11, 27. donare: APVL. met. 2, 13 *cf. app. crit.* edere: CLAVD. 28, 19 *de stellis.* eloqui: SEN. Oed. 19 *sq.* eruere: SEN. Oed. 297. explicare: FIRM. math. 2 pr. 3. fari: ENN. scaen. 58 ann. 19? (*v. p. 356, 29*). fundere: CATVLL. 64, 321 *de Parcis.* LVCR. 5, 110. laxare: SEN. Thy. 681 adyto. loqui: STAT. Theb. 1, 474. 8, 181. monere: STAT. Theb. 2, 694. 11, 442 (SCHOL. divinabat). pandere: LVCAN. 6, 590 STAT. Theb. 10, 162 CLAVD. 19, 37. patefacere: CALP. ecl. 1, 35. petere: LVCAN. 9, 545. prodere: PETRON. 119, 19 VAL. FL. 4, 479 IVST. 3, 4, 15. promere: VAL. FL. 4, 624. scribere: CIC. div. 1, 100 SEN. dial. 1, 5, 8 *v. p. 357, 66.* vexare: STAT. Ach. 1, 508.

3 *dat.* -o (-is): addere: SIL. 15, 549. addicere: MIN. FEL. 11, 6 *sq.* ascribere: APVL. apol. 84 AVSON. 325, 96 *sq.* SERV. Aen. 1, 32. assignare: LACT. opif. 19, 6 (*app.* sideribus). cedere: LIV. 26, 13, 17 *sq.* SEN. Oed. 980 OCTAVIA 253 LVCAN. 8, 575. committere: LVCAN. 3, 517 HOMER. 330. dare: VERG. Aen. 3, 9 vela (*cf.* SIL. 2, 425). LIV. 5, 40, 3 *sq.* se. SEN. Phaedr. 694 *sq.* FLOR. epit. 4, 2, 57. debere: RHET. Her. 4, 43, 54 vita, quae -o debetur. VERG. Aen. 11, 759 -is debitus Arruns (CLAVD. DON. -is Camillae et ipse ... ultimis -is obnoxius). OV. fast. 3, 798 LIV. 1, 4, 1 SEN. Oed. 1043 LVCAN. 6, 5. 8, 415 VAL. FL. 3, 461 CLAVD. 7, 189 CARM. epigr. 1120. 1168, 3. dedere: CARM. epigr. 362 *sq.* deputare: RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 276, 7 -o et astris. ignoscere: SEN. Herc. O. 887 *sq.* 983. imputare: SEN. Phaedr. 144 *sq.* IVV. 2, 16 COLL. Mos. 1, 9, 1 TERT. nat. 1, 1 *sq.* (*app.* astris). COD. Iust. 9, 16, 1 (*a. 215*) *sq.* incumbere: VERG. Aen. 2, 653 *sq.* inicere manum: LVCAN. 3, 242 *de morte voluntaria.* instare: SIL. 1, 268 AMM. 17, 9, 4. irasci: STAT. Theb. 3, 41. morem gerere: PROP. 2, 28, 31 *sq.* obicere caput: STAT. Theb. 1, 652. obsistere: CIC. fat. 48 *sq.* obvium ire: STAT. Ach. 1, 915. occurrere: LVCAN. 4, 480 *sq.* parcere: SEN. Herc. O. 1426. permittere: LVCAN. 7, 333 TAC. ann. 6, 46. placere: OV. epist. 15, 41 *v. p. 358, 79.* PHAEDR. 4, 20, 13 sic -is placet. SEN. dial. 11, 7, 10 *sq.* AVSON. 225, 5. se praebere: SEN. dial. 1, 5, 8. relinquere: LVCAN. 5, 325. sat dare: VERG. Aen. 9, 133 HOS. GETA Med. 457. stare (*i. placere*): SIL. 10, 658. subicere: FIRM. math. 1, 8, 3. succumbere: LVCAN. 8, 70. tradere: LVCAN. 4, 738. 8, 32. tribuere: MIN. FEL. 11, 5 *sq.* CLAVD. 18, 55 *sq.* AVG. civ 5, 12 p. 211 c. Pelag. 2, 6, 12. -o e s s e: *v. p. 361, 48.* obnoxius: MART. 9, 86, 9 GELL. 7, 2, 7 *sq.* CLAVD. carm. min. 53, 54.

4 *abl.*: CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 1 qua ... in re singulari s u m -o (GELL. 14, 1, 20 [*ibid.* quali ... fortuna ... gignerentur]. AVSON. 400, 5). FRONTO p. 177, 10 N. eo nos -o praeditos. VERG. Aen. 6, 546 melioribus utere -is. OV. met. 11, 558 -o f u n c t a suo est (VAL. MAX. 1, 8 ext. 5. 2, 10, 3. 5, 1, 1 d [*opp.* vivis]. 6, 1, 11 QVINT. inst. 3, 7, 10 TAC. ann. 11, 2. 14, 12 SVET. Cal. 6, 2 GELL. 10, 18, 3 *cf.* AVSON. 70, 3. LIV. 9, 1, 6 perfunctos iam -o [*opp.* vivos. TAC. ann. 14, 14]). OV. trist. 3, 4, 34 -o . . . frui. CORP. VI 35868 vixit -o suo annis XXVII. CIC. Mil. 30 qui hoc -o natus est, ut. Phil. 10, 14 -o quodam ... generis. div. 1, 2 *sq.* PS. QVINT. decl. 8, 12 duo . . . fratres nascuntur -o singulorum. QVEROL. p. 32, 25 *sq.* CLAVD. DON. Aen. 7, 293. OV. Pont. 4, 9, 9 si -is genitus melioribus essem. SEN. benef. 4, 4, 3 *sq.* LVCAN. 3, 604 IVV. 10, 129 *sq.* -o (-is) *f i t, peragitur aliquid: sing.*: PS. NAEV. carm. frg. 63 *v. p. 357, 14.* ACC. trag. 536 poenas ... Iovi -o expendisse. TRAG. inc. 69 CARM. epigr. 959, 5 (*saec. I a. Chr.*). CIC. Verr. 3, 8 nisi C. Marcellus q u a s i a l i q u o -o venisset (LENT. Cic. epist. 12, 14, 3 tamquam aliquo -o . . . magistratum gerunt). Font. 45 ea condicione atque eo -o se in eis terris collocatam esse. Marcell. 13 ad illa arma -o sumus n e s c i o q u o reipublicae ... compulsi (epist. 15, 13, 2 contigisse. VATIN. Cic. epist. 5, 9, 1 accidit. GALBA Cic. epist. 10, 30, 3 sum servatus. LIV. 3, 19, 12). Phil. 2, 1 quonam meo -o ... fieri dicam, ut. nat. deor. 3, 14 cum vos (*Stoici*) . . . -o f i e r i d i c a t i s o m n i a (*cf. Diog. Laert. 7, 149* καϑ' εἱμαρμένην δέ φασιν [Στωικοί] τὰ πάντα γίνεσϑαι. CIC. div. 1, 125. 127. 2, 21 fat. 21. 22. 26 *bis. ibid. opp.* sine causa. 39. 40 *al.* div. 2, 24 vultis [*Stoici*] . . . evenire omnia -o [fat. 26]. SVET. Tib. 69 cuncta -o agi. FRONTO p. 232, 23 N. si -o cuncta humana decernuntur [*opp.* providentia]. GELL. 7, 2, 5 Chrysippus ... -o putat omnia moveri et regi. *cf.* 7, 2, 7. 13, 1, 2 APVL. Plat. 1, 12 ARNOB. nat. 7, 10 AVG. civ. 5, 9 p. 204 *al.* PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 338, 21 BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 197, 24 CARM. Corp. VI 35126, 5. *cf.* COMMENT. Lucan. 9, 573 hoc (*fato*) omnia esse constricta et ex aeternitate quadam catenatione causarum implicata destinatis diebus et nasci et finiri. *cf.* AVG. civ. 5, 8 p. 202). CIC. carm. frg. 3 (de consul.) 54 div. 2, 20. 21. fat. 44 assensiones -o fieri. epist. 14, 1, 1 quae si, tu (*Terentia*) ut scribis, '-o facta' putarem. VERG. georg. 1, 416 quia sit divinitus illis (*corvis*) ingenium aut rerum -o prudentia maior. Aen. 1, 2 Italiam -o profugus ... venit. 2, 738 *al.* HOR. sat. 1, 10, 68 LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 42 PROP. 3, 21, 33 OV. epist. 13, 93 *al.* LIV. 3, 40, 9 *al.* 26, 41, 9 -o q u o d a m data . . . sors (31, 48, 12 SEN. contr. 1 pr. 7 SEN. benef. 4, 41, 2 TAC. ann. 13, 12. FLOR. epit. 2, 14, 1 quodam -o. LAMPR. Diad. 9, 5. PS. AVR. VICT. epit. 9, 16 quasi -o quodam. PLIN. epist. 8, 18, 5 illis quasi -o datum, ut). SEN. contr. 7, 1, 2 SEN. Tro. 636 *al.* dial. 1, 3, 1 *al.* PS. SEN. mon. 99 LVCAN. 3, 22 PLIN. nat. praef. 27 VAL. FL. 3, 374 *al.* SIL. 10, 384 *al.* STAT. Theb. 1, 401 *al.* QVINT. inst. 8, 3, 68 decl. 274 p. 122, 27. 124, 7 hoc . . . provisum esse -o a deis. IVV. 13, 104 *al.* TAC. hist. 1, 18. 3, 38 si quid -o accidat. ann. 1, 3, 4, 20. 6, 22 *al.* 14, 47 si quid -o pateretur. PLIN. paneg. 94, 5. CARM. epigr. 422, 17 (*a. 120*) florem -o moriente(m). SVET. Aug. 19, 2 *al.* FLOR. epit. 1, 13, 1 *al.* VLP. dig. 4, 4, 11, 4 damni non inconsulte accidentis, sed -o. 4, 4, 11, 5 *al.* GELL. 7, 2, 5 si homines ad maleficia non sponte veniunt, sed -o trahuntur. APVL. met. 10, 2 seu naturaliter impudica seu -o . . . impulsa. 11, 6 apol. 72. 96 sic ei fuerat -o decretum (*cf. p. 365, 70*). Plat. 1, 12 TERT. adv. Val. 9 p. 187, 20 PORPH. Hor. epod. 7, 17 PANEG. 7 (6), 14, 3. 9 (12), 9, 6 quibus suo cuiusque -o aut vincendum est aut cadendum. VOPISC. Car. 1, 1 TREB. Val. 1, 2 *al.* ARNOB. nat. 7, 50 LACT. inst. 2, 15, 6. CHALC. comm. 190 quaedam -o fieri, alia . . . ex hominum arbitrio . . . proficisci. AVR. VICT. Caes. 10, 4 (PS. AVR. VICT. epit. 10, 10) *al.* AVSON. 257, 10 *al.* QVEROL. p. 4, 24 -o atque merito. CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 3, 20 (*opp.* extra -um). CLAVD. 26, 43 PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 340, 3 *al.* PHYSIOGN. 34, 5 perurgentur. EVGRAPH. Ter. Eun. 392 CARM. Corp. VI 35126, 5. CORP. IX 2045 debui mori. XI 6281 quei -o ex filis quinque superavi. III 2008 uno -o decepti (14644. *cf.* VIII 23952). VIII 24734 -o ego facta prior *libera*, -o ego rapta prior. *plur.*: ACC. trag. 451 *v. p. 356, 31.* CIC. carm. frg. 22, 5 funestis liquerunt lumina -is (*cf. Hom. Il. 2, 302*). VERG. georg. 1, 199 omnia -is in peius ruere. Aen. 1, 34 errabant acti -is (*cf.* SERV. *ad h. l.*). 1, 39. 3, 700 *al. nota* Aen. 10, 109 -is Italum castra . . . tenentur. CVLEX 353 HOR. carm. 1, 12, 51 OV. ars 2, 27 epist. 15, 279 *al.* LIV. 5, 15, 4 MANIL. 4, 871 SEN. apocol. 33 Herc. f. 184 Oed. 980 OCTAVIA 924 CVRT. 10, 9, 1 *al.* LVCAN. 4, 143 omnia -is Caesaris ire. 5, 660 *al.* VAL. FL. 2, 446 *al.* SIL. 9, 160 *al.* STAT. Theb. 4, 3 *al.* QVINT. inst. 6 pr. 4 PANEG. 7 (6), 2, 2. CLAVD. rapt. Pros. 3, 410 numina -is volvimur. CORP. XIV 2465 filis ereptis (DECRET. decur. Pis. de C. Caesare [Corp. XI 1421]. CARM. epigr. 387, 6 ⟨rap⟩ta meis -is. 1071 raptus ... a -is. 1310, 6).

5 p e r -um (-a): OV. met. 13, 885 fieri. EVTR. 10, 16 si per -a licuisset (AMM. 27, 6, 15). AVSON. 319, 24. e -o: GELL. 14, 1, 36 miser ... fias (*opp.* ex animo). PANEG. 12 (2), 15, 3 *opp.* ex iudicio. c o n t r a -um: CIC. div. 2, 25 (*ibid.* extra -um. *item* CLAVD. DON. Aen. 1, 2). PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 340, 3 *v. p. 358, 54.* i n -o (-is) est *aliquid*: SEN. nat. 2, 37, 2 OV. met. 1, 256 trist. 3, 2, 1 Pont. 1, 7, 56 fast. 1, 481 SVET. Claud. 43 Vesp. 4, 5. in -is habere: SORT. Sangall. 29, 9 accipere ... legata. 50, 12 patriam videre. *alicuius* f a t i esse: *de homine*: OV. met. 7, 828 LVCAN. 10, 384. *de re*: TREB. trig. tyr. 10, 1 CAPITOL. Ver. 8, 1 FIRM. math. 1, 8, 3.

B *n o m i n a l e s*: **1** *substantivis (adi.) additum*: **fati**: **α**: accessus: SEN. epist. 70, 27. acerbitas: VAL. MAX. 9, 11, 6. agmina: GELL. 7, 2, 5 (*ibid.* volumina). alea: LVCAN. 6, 7 *al.* beneficium: SEN. nat. 2, 38, 4. bonum: AVSON. 195, 27. commodum: AVSON. 196, 29. concordia: ANTH. 457, 5 CLAVD. carm. min. 30, 85. condicio: CORP. XIII 2016 *v. p. 360, 49.* consortio: VAL. FL. 4, 6, 3. constitutio: ZACCH. 1, 1. contagium: OV. trist. 5, 5, 25. conventio: SEN. dial. 1, 2, 10. crimen: MART. 2, 65, 3. 10, 61, 2. crudelitas: VAL. MAX. 9, 12 ext. 4 SEN. dial. 12, 1, 4. culmen: CLAVD. 28, 131. culpa: SEN. Oed. 1019. cunctatio: VAL. MAX. 9, 13, 3. cursus: LVCAN. 6, 423 *al.* decretum: FIRM. math. 1, 8, 5. dextera: CARM. epigr. 982, 3. dies: CIC. Catil. 3, 17 OV. epist. 1, 114 VAL. MAX. 7, 2 ext. 2 CVRT. 8, 9, 31 HIST. Apoll. 29 rec. A CORP. XIII 3858 (*christ.*). discordia: SIL. 9, 648. discrimen: AVSON. 426, 3 CLAVD. 5, 474. distributio: SEN. dial. 1, 5, 9. effecta: MART. CAP. 5, 494. electio: SEN. dial. 1, 3, 11 epist. 70, 21. exordium: STAT. Theb. 3, 636. 8, 618 (*v. etiam p. 356, 84*). fauces: CIC. Catil. 3, 1 PANEG. 10 (4), 3, 3. fides: LVCAN. 1, 523. fiducia: LVCAN. 7, 75 SVET. Aug. 94, 12. finis: SEN. epist. 70, 27 AVSON. 336, 6 CARM. epigr. 1055. finitio: CORP. VI 26338. foedera: LVCR. 2, 254. fulmen: AMM. 15, 5, 18. gloria: MART. 1, 51, 5. gradus: CLAVD. 17, 60. hora: IVV. 16, 4. Ilias: OV. Pont. 2, 7, 34. inclementia: STAT. silv. 1, 4, 50 AVIEN. orb. terr. 549. indicium: SPART. Geta 3, 5. infelicitas: MOD. dig. 48, 8, 12. iniquitas: APVL. met. 9, 38. iniuria: LVCAN. 8, 763. 9, 143. invidia: MART. 12, 14, 8 AVSON. 203, 10. iudicium: FIRM. math. 1, 8, 5. iugum: PACVV. trag. 377? CHALC. comm. 180. letum: SEN. Phoen. 250. lex: VERG. Aen. 12, 819 MANIL. 2, 149 SEN. contr. 1 pr. 7 CVRT. 5, 12, 11 VAL. FL. 4, 709 CHALC. comm. 152 CARM. epigr. 1021. ludibrium: CLAVD. 26, 110. manus: AVSON. 170, 12. mens: MART. CAP. 6, 567 *de Minerva.* ministerium?: SEN. nat. 3, 28, 4. miraculum: LVCAN. 3, 634. miseria: PHAEDR. 4, 1, 3. modus: SIL. 1, 228. momentum: LVCAN. 4, 3. monitus: STAT. Theb. 11, 149. mora: STAT. Theb. 9, 779. munus: COLL. Mos. 3, 4, 1 *al.* (*v. p. 360, 20*). *cf.* IVST. 22, 3, 7. natura: CIC. fat. 6. 11. necessitas: CIC. Phil. 12, 30 mors ... necessitatem habeat -i. fat. 20 *bis.* 22. 38. 39 LIV. 1, 42, 2 VAL. MAX. 2, 10, 6. 5, 3 ext. 3 SEN. rem. fort. 4, 1 GELL. 13, 1, 2 PANEG. 7 (6), 14, 6 LAMPR. Alex. 63, 2 SERV. Aen. 1, 39 *al.* nubila: SEN. Thy. 934. numen: LVCR. 5, 309 MANIL. 4, 56 MART. CAP. 2, 125. occulta: TAC. hist. 1, 10. omen: CIC. Phil. 9, 9 SIL. 16, 271. ops: AVSON. 75, 2. ordo: MANIL. 4, 106 SEN. nat. 2, 35, 2. 2, 38, 3 (*ibid. ex coni.*). rem. fort. 13, 2 STAT. Theb. 2, 169 CLAVD. 17, 338.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

origo: STAT. Theb. 8,610. pondus: LVCAN. 7,686 STAT. Theb. 5,534. potentia: STAT. Theb. 9,180 IVV. 7,200. praesagium: FLOR. epit. 2, 6,53 *v. etiam p. 358, 6.* praescriptum: ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 24,23. prospera: CLAVD. 28,548. querella: EPICED. Drusi 76 CORP. V 6414,1. requies: CARM. epigr. 622,3. saevitia: APVL. met. 5,22. scaevitas: APVL. met. 3,14. series: OV. met. 15,152. servitus: SEN. nat. 6,1,14. signum: EPICED. Drusi 401 SEN. Tro. 357 SVET. Vesp. 5,2. solacium: LVCAN. 2,91. *cf.* 9,878. sollertia: MART. CAP. 6,567 *de Minerva.* sors: CARM. epigr. 974 (*saec. I*) VAL. MAX. 9,12,1 CVRT. 10,1,30 LVCAN. 9,1046 MART. 4,35,2 APVL. Plat. 1,12 AVSON. 209,4 CLAVD. 28, 282. specula: CLAVD. 15,249. stamen: OV. trist. 5,13,24 CLAVD. 28,267. substantia: FIRM. math. 2,15,6 *al.* tantum: OV. fast. 1,518. *cf.* 2,408. tempus: OV. trist. 4,1,86 *al.* tenor: OV. epist. 7,112 STAT. silv. 5,1,165. turbo: SIL. 9,287. via: VAL. MAX. 2,6,7. vices: CLAVD. 26,83. vicinia: LVCAN. 4,518 (leti *al.*). violentia: CLAVD. 26,382. vis: CIC. fat. 6. 11 LIV. 8,7,8 FLOR. epit. 4,2,94 APVL. Plat. 1,12 VOPISC. Car. 9,1 FIRM. math. 1,7,2 *al.* 1,10,1 *app.* stellarum ... decernentium leges. AVSON. 176,10 AVG. civ. 5,8 p. 202. volumen: *v. p. 366,48.* β: arbiter: SIL. 8,251. assertor: AVG. c. Pelag. 2,5,10. auctor: LVCAN. 8,628. comes: VAL. MAX. 9,9,2 SIL. 6,511. dominae: OV. trist. 5,3,17 *de Parcis.* heres?: LVCAN. 10,45. interpres: SEN. Phoen. 139. minister: SEN. nat. 2,38,4 *de haruspice.* obses: CLAVD. 26,318. scrutator: LVCAN. 5,122. γ: caecus: LVCAN. 2,15 SIL. 2,206. certus: OV. trist. 1,3,20 LVCAN. 7,31 STAT. silv. 3,3,175. 5,3,80. conscius: VERG. Aen. 4,519 *v. p. 357, 34.* MANIL. 1,1 *de sideribus* (AVSON. 163,17). STAT. Theb. 1,466. 8,206 -is (*P*, -i *al.*). CLAVD. rapt. Pros. 2,7. dubius: LVCAN. 7,611. gnarus: STAT. Theb. 2,92. inscius: SIL. 10,338. memor: SEN. Tro. 474 LVCAN. 8,10. nescius: VERG. Aen. 1,299. 10,500 CVLEX 145 VAL. FL. 4,252. praescius: CLAVD. 4,7 *al.* providus: TIB. 2,5,12. securus: SIL. 15,673.

-orum: α: aequalitas: AVG. civ. 5,5 p. 197. arbitrium: PHAEDR. 3,18,10 *cf.* STAT. silv. 5,1,185. auctoritas: FIRM. math. 1,7,1. 6,14,4. arcana: VERG. Aen. 1,262. 7,123 OV. met. 2,639 APVL. met. 2,12. cardo: STAT. Theb. 10,853. condicio: IVST. 2,2,13. conexio: AVG. civ. 5,8 p. 202. crimen: STAT. Ach. 2,45. crudelitas: SEN. dial. 11,18,6. cura: *v. p. 359, 41.* cursus: LVCAN. 5,41. 239 SORT. Sangall. 34,12 CLAVD. DON. Aen. 5,707 *al.* MEROB. poet. 177. *cf.* LVCAN. 7,544 -is datus est ... cursus. decretum: PORPH. Hor. carm. 1,37,20 QVEROL. p. 6,3 LEX Burg. lib. const. 51,2. 53,2. donum: PANEG. 12 (2), 8,1. effectus: MANIL. 2,802. favor: LVCAN. 7,705. *cf.* 8,359. finis?: VERG. Aen. 2,554 (*ibid.* exitus; *alii aliter verba iungunt*). AVSON. 323,13. fluctus: APVL. met. 10,13. fors?: LVCIL. 447. genesis: CARM. epigr. 555,4. imperia: FIRM. math. 1,7,13. inclinatio: PANEG. 5 (8),10,2. indulgentia: AVSON. 160,7. industria: FLOR. epit. 1,8,1. iniquitas: VELL. 2,97,3 SEN. dial. 12,11,1 CLAVD. DON. Aen. 11,30. ius: CARM. epigr. 1479,1 *cf.* STAT. Theb. 7,705. labes: GRATT. 495. lex: CIRIS 199 LYGD. 4,47 SEN. Ag. 706 Thy. 74 nat. 1 pr. 3 LVCAN. 8,568 STAT. Ach. 1,685 MART. 5,37,15 IVV. 10,252 ARNOB. nat. 1,40 FIRM. math. 1,8,2 CARM. ad Nort. 8. licium: APVL. met. 11,25. limen: LVCAN. 2,11 STAT. silv. 5,3,73. ludus: STAT. Theb. 3,180. magnitudo: PLIN. nat. 8,61 TAC. hist. 5,13. mandatum: PETRON. 114,13. manus: *cf.* STAT. silv. 2,6,59. monitus: TAC. hist. 1,22. mora: SEN. Tro. 124 *de Hectore.* PANEG. 12 (2), 11,4 *cf.* AVSON. 160,14. munus: LVCAN. 3,361 MART. 7,47,3. necessitas: SEN. suas. 4,1 *ex coni.* VAL. MAX. 1,7 ext. 5 SEN. epist. 101,7 FIRM. math. 1,7,1 *al.* AMBR. hex. 4,4,13. numen: CIC. Tusc. 1,115 VERG. ecl. 4,47. onus: CLAVD. 26,271. orbis: STAT. Theb. 7,198. ordo: VERG. Aen. 5,707 MANIL. 1,60. 119 SEN. nat. 2,32,4 epist. 88,15 FIRM. math. 5 pr. 5 AMM. 15,3,3 *al.* CARM. epigr. 432. ortus: VAL. FL. 5,308. periculum: IVST. 12,2,4. pignus: SEN. suas. 4,2. potestas: SEN. nat. 2,37,2 PLIN. paneg. 1,5 FIRM. math. 1,7,1 *al.* praedictio: CIC. har. resp. 18 -orum veteres praedictiones Apollinis vatum libris ... contineri. VAL. MAX. 1,5 ext. 1. praemium: PANEG. 3 (11),13,2. pudor: *cf.* CLAVD. 19,47 vive pudor -is. responsum: IVST. 14,5,6 *v. p. 357, 6.* secreta: CLAVD. 26,197. series: SEN. benef. 4,23,4 *al.* epist. 16,6 LVCAN. 1,70 CHALC. comm. 143 CLAVD. rapt. Pros. 1,52 INSCR. christ. Rossi II p. 112,74,3. sors: AMM. 14,11,19 *al.* CORP. XIII 2077 CARM. epigr. 614,4 PAPYR. Marini 79,31 (*a. 557*). stamen: CLAVD. 3,177. statutum: SERV. ecl. 4,47. strages: LVCAN. 5,186. suffragium: CLAVD. DON. Aen. 12,111. tempus: *saepius, ut* CARM. epigr. 969,5. turbo: SIL. 5,54. tutela: VAL. FL. 5,246. via: CIC. rep. 6,12 SEN. epist. 91,12 PS. QVINT. decl. 17,15 AMM. 22,16,17. *cf.* CLAVD. 18,140 -is aperire viam. vices: MANIL. 1,65. vindex: HOMER. 414 *v. p. 360, 10.* vis: VELL. 2,57,3 SEN. nat. 2,37,2 CLAVD. DON. Aen. 8,398 *al.* ultima: COMM. instr. 1,32,14. voluntas: COMMENT. Lucan. 9,573. β: comes: VERG. Aen. 2,294. custos: LVCAN. 5,198. interpres: AMM. 29,1,5. γ: conscius: SIL. 4,135 *al.* ignarus: OV. met. 2,156. 8,241 EPICED. Drusi 21 VAL. MAX. 2,10,4 LVCAN. 4,232 STAT. Theb. 9,207. praescius: SEN. Ag. 322 CLAVD. carm. min. 30,16.

2 *epitheta*: -um (-a): abundans: CLAVD. 26,110. acerbum: CORP. I 1422 CARM. epigr. 362 *sg.* VERG. Aen. 11,587 HOR. epod. 7,17 QVINT. inst. 6 pr. 4. adversum: IVV. 13,156. aequum: *v.* iniquum. aeternum: VOPISC. Aurelian. 19,6. amarum: OV. trist. 4,10,52. ambiguum: MANIL. 2,161 COD. Iust. 2,7,14 (*a. 469*). antiquum: IORD. Get. 41,218. arcanum: VERG. Aen. 6,72. asperum: VERG. Aen. 6,882 OV. Pont. 3,6,14 STAT. Theb. 1,173 AVIEN. Arat. 224. astrale: AVG. civ. 5,6 p. 198 *al.* avidum: SEN. Oed. 411 *sg.* beatum: PROP. 2,28,26. benignum: IVV. 16,4 *sg.* bonum: VERG. Aen. 6,546 HOR. carm. saec. 28 OV. Pont. 4,9,9 SEN. Tro. 636 *sg.* VAL. FL. 2,152 *sg.* SIL. 1,512 MART. 9,56,10 IVV. 14,158 *sg.* TAC. hist. 3,1 *sg.* TERT. adv. Val. 9 p. 187,20 *sg.* SORT. Sangall. 22,3 *sg.* NON. p. 526 *sg.* QVEROL. p. 32,25 *sg.* CLAVD. 28,19 carm. min. 30,159 *sg.* PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 345,22 CORP. XII 2016. VII 370. *cf.* SIL. 5,333 -i melior. IVV. 5,133. breve: CLAVD. 5,49 *cf.* FLOR. epit. 4,12,42 *sg.* caecum: HOR. carm. 2, 13,16. caeleste: CVLEX 347 *sg.* caligine mersum: SIL. 11,123. candidum: LYGD. 6,30 OV. trist. 3,4,34 *sg. cf.* Pont. 2,4,30 *sg.* celere: VERG. Aen. 12,507 *v. p. 359, 30.* NON. p. 526 *sg.* certum: MANIL. 2, 113 *sg.* STAT. Theb. 7,403 *sg.* citum: SER. SAMM. 130. clarum: CLAVD. 15,381 clari solacia leti (-i *al.*). commodum: AVSON. 400,5 *sg.* commune: SEN. dial. 6,26,6 *sg.* LVCAN. 3,308 STAT. Theb. 10,618. concors: PERS. 5,49. condicionale: SERV. Aen. 4,696. consuetum: VAL. FL. 4,459. contrarium: VERG. Aen. 1,239. 7,293 (*cf.* CLAVD. DON. *ad h. l.*) LVCAN. 7,86 STAT. Theb. 10,70. crudele: VERG. georg. 4,496 Aen. 1,222 OV. met. 9,359 *sg.* SEN. dial. 11,15,3 *sg.* MART. 4,18,5 CORP. XI 1421 CARM. epigr. 1279,5. 1169,1. 1549,1 *sg.* cruentum: OV. ars 2,130 EPICED. Drusi 401 *sg.* AVSON. 170,12 *sg.* debitum: VAL. FL. 5,21. denuntiativum: SERV. Aen. 4,696. dignum: VAL. FL. 1,768. dirum: VAL. MAX. 1,7 ext. 6 *sg.* SEN. Ag. 230 Phaedr. 1271 OCTAVIA 182 SIL. 8,152 *al.* divinum: *v. sub nom. propr.* diurnum: OV. epist. 6,36 implesse aetatis -a diurna suae. dubium: LVCAN. 9,336 *sg.* CLAVD. 26,557. durum: SEN. Herc. f. 867 *sg.* Med. 431 *al.* dial. 12,3,3 *al.* HOMER. 657 MART. 9,86,9. excusabile: STAT. Theb. 5,453 *sg.* externum: VAL. FL. 6,407. extremum: CIC. Phil. 3,35 *sg.* VERG. Aen. 9,202 LVCAN. 7,679. 8,652 SIL. 4,255 AVSON. 191,39 CLAVD. DON. Aen. 11,587. *cf.* SEN. rem. fort. 4,2 extremum -i sui (SIL. 3,705). familiare: LIV. 10,28,13 *sg.* felix: CARM. de mens. 1,3 MANIL. 3,91 *sg.* AMM. 26,6,10 *sg.* SERV. Aen. 3,337. ferreum: VERG. catal. 13,16 AVSON. 233,3 PRVD. c. Symm. 2,463. ferum: HOR. carm. 1,15,5 TIBERIAN. carm. 4,11 AVIEN. Arat. 458. flebile: CARM. epigr. 1158 *sg.* forte: SEN. dial. 1,59 *sg.* funestum: CIC. Marcell. 13 div. 2,63. generale: SERV. Aen. 11,160. gloriosum: VAL. MAX. 5,4 ext. 3. grande: RVT. NAM. 1,92. grave: CIC. Phil. 5,39 *sg.* carm. frg. 3 (de consul.). 54 *sg.* OV. met. 2,305 *sg.* SEN. Oed. 75 *sg.* Herc. O. 394 *sg.* STAT. silv. 1,4,50 PANEG. 7 (6),19,3 *sg.* PHYSIOGN. p. 34,5 *sg.* CARM. epigr. 59. horridum: VERG. Aen. 11,97 SEN. Tro. 1056 SIL. 6,313. humanum: SEN. apocol. 4 (*ibid.* mortalis tempora vitae). PLIN. nat. 37,169 *v. p. 357, 78.* ignavum: OV. fast. 6,373 SEN. Ag. 518. imbelle: STAT. Theb. 4,754 *sg.* immaturum: LYDIA 55. immensum: CLAVD. 28,131 *sg.* immite: CATVLL. 64,245 *sg. de morte.* OV. met. 13,260. immobile: *cf.* SCHOL. Cic. Gron. p. 285,26 St. immotum: VERG. Aen. 1,257 CLAVD. 20,9. immutabile: SEN. nat. 2,35,1. impar: VERG. Aen. 12,149. impium: SEN. Oed. 1046 CORP. III 8160. 13529,4 *sg.* CARM. epigr. 652,10. implacabile: PETRON. 139,2 vers. 1 *sg.* importunum: OV. met. 10,634. incertum: LVCAN. 4,215. inclitum: STAT. Theb. 11,299. indeclinabile: AMM. 29,1,34 *sg.* ineluctabile: VERG. Aen. 8,334 *sg.* iners: ALBINOV. carm. frg. 10. inevitabile: MANIL. 2, 113 *sg.* CVRT. 4,6,17 *sg.* inexorabile: VERG. georg. 2,491 *sg.* SEN. dial. 12,4,1. inexsuperabile: QVEROL. p. 7,24 *sg.* infelix: CARM. epigr. 92,7 *sg.* inferius: CLAVD. carm. min. 30,187. ingens: LVCAN. 10, 384 *sg.* MART. 1,51,5 *sg.* inglorium: SIL. 17,569. iniquum: VERG. Aen. 2,257. 3,17. 10,379 OV. ars 2,27 epist. 13,93 *sg.* met. 7,828 *sg.* trist. 5,6,23 SEN. Tro. 986 *al.* LVCAN. 10,452 VAL. FL. 6,205 HOMER. 426 *al.* STAT. silv. 5,2,64 PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 339,4 CARM. Corp. VI 35126,5 *sg.* CORP. XIV 2465. IX 292. III 10000 *sg.* CARM. epigr. 1011 *sg.* (non aequum: OV. met. 13,132 SEN. dial. 12,3,3). invidum: LYDIA 61 PHAEDR. 5,6,5 *sg.* STAT. Theb. 10,384 piis. CORIPP. Ioh. 2,82 CARM. epigr. 995^{A},8. 1409,8. inutile: OV. Pont. 2, 8,59 *sg.* lacrimabile: SIL. 2,133 *sg.* lacrimosum: SIL. 3,207. laetum: LVCAN. 5,781 MART. 10,71,2. livens: STAT. silv. 5,1,145. longum: SIL. 17,374 SYMPH. 149 *sg.* lubricum: CORN. SEV. carm. frg. 19. magnum: LVCAN. 5,189 VAL. FL. 1,534 *al.* SIL. 5,201 *sg.* STAT. Theb. 5,534 *sg.* TAC. ann. 13,47 *sg.* malum: OV. am. 3,9,35 epist. 6,51 SEN. dial. 3,2,2 *sg.* LVCAN. 1,523 *sg.* MART. 5,37,15 NON. p. 526 *sg.* CLAVD. 28,68 PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 346,1 CORP. XIII 2199. maturum: SEN. Oed. 72 LVCAN. 7,668. memor: CIRIS 537 tristis ... iras ... memori servant ... -o (*hypallage?*). minax: PHOC. carm. de Verg. 131. mirandum: STAT. Theb. 5,714. mirum: OV. met. 9,328. miserabile: OV. met. 6,90 *sg.* Pont. 4,6,3 *sg.* LVCAN. 4,769 *sg.* 10, 411 *sg.* miserandum: SEN. Tro. 1056 Herc. O. 207 AVIEN. orb. terr. 638. miserum: CIC. Marcell. 13 *sg.* CVLEX 353. mite: OV. Pont. 4, 9,36. mobile: AVIEN. Arat. 289 *sg.* molle: PROP. 1,7,4 OV. Pont. 4, 12,36 *sg.* mortale: OV. epist. 12,3. mutabile: SIL. 13,857 (*sg.*) nulli divum. STAT. Theb. 9,661 *sg.* mutuum: LVCAN. 4,557. nascens: LVCAN. 2,107 infantis miseri nascentia -a. natalicium: AMM. 30,4,11. nobile: STAT. Theb. 10,670 *sg.* MART. 11,69,12. novissimum: OV. met. 13,478 SEN. Herc. O. 1116 AVIEN. Arat. 218. 1207 AVSON. 70,3 CORP. IV 6820. novum: VERG. Aen. 10,35 OV. met. 11,579 LVCAN. 9,545 VAL. FL. 1,144 STAT. Theb. 8,101 *al.* QVINT. decl. 260 p. 67,25 *sg.* IVV. 7,190 PANEG. 12 (2),27,3 *sg.* AVG. civ. 5,7 p. 199. noxium: LVCAN.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

9, 733 CLAVD. carm. min. 26, 2. occultum: IVV. 7, 200 *sg. cf.* LIV. 21, 22, 9 -a in occulto esse. partile: AMM. 14, 11, 25. parvum: LVCAN. 6, 605 VAL. FL. 3, 379. perpetuum: FRONTO p. 185, 6 N. pestiferum: VAL. MAX. 1, 7 ext. 10 *sg.* postremum: SIL. 4, 130. potens: AVSON. 209, 4 CLAVD. 8, 221 *sg.* praecox: SEN. Phoen. 250 *sg.* praesens: AMM. 19, 12, 16 *sg.* privatum: SEN. Herc. O. 759. prosperum: OV. fast. 3, 614 *sg.* SEN. Phaedr. 694 *sg.* LVCAN. 7, 420 *al.* CLAVD. 15, 103. publicum: CIC. Brut. 329 *sg.* MANIL. 1, 883 *v. p. 359, 58.* SEN. contr. exc. 10, 6 SEN. dial. 6, 14, 3 epist. 71, 15 *al.* LVCAN. 2, 240 *al.* CAPITOL. Ver. 5, 6 *sg.* Alb. 13, 5 TREB. trig. tyr. 10, 1 *sg.* MART. CAP. 1, 69. rapax: SEN. Herc. O. 107 VAL. FL. 5, 2. rapidum: SEN. Herc. f. 184 LVCAN. 9, 786 *sg.* saevum: SEN. Oed. 125 *sg.* Thy. 934 *sg. al.* Herc. O. 1986 SIL. 16, 271 *sg.* MART. 11, 82, 3 ANTH. 462, 10. secundum: LVCAN. 8, 32. segne: LVCAN. 9, 849. serum: HOR. carm. 3, 11, 28 MART. 10, 71, 2 AVSON 259, 3. sidereum: AVG. civ. 5, 9 p. 203 D. singulare: CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 1 *sg.* sinistrum: IVV. 10, 129 *sg.* FIRM. math. 3, 10, 14 *sg.* solitum: SEN. Herc. f. 396. 497. sollicitum: OV. Pont. 4, 10, 11 *sg.* sordidum: AETNA 644. subitum: OV. Pont. 4, 1, 25 STAT. Theb. 2, 576 silv. 2, 4, 3 *sg.* supremum: MANIL. 5, 210 *sg.* VAL. MAX. 9, 12, 8 *sg.* VAL. FL. 4, 752 *al.* SIL. 12, 202 AVSON. 178, 10. tacitum: VAL. MAX. 1, 7 ext. 2. tantum: LVCAN. 6, 603 CLAVD. carm. min. 30, 85 *sg.* tardum: HOR. epod. 17, 62 VAL. FL. 6, 289 NON. p. 526 *sg.* tenax: OV. Pont. 1, 2, 63. terrenum: STAT. Ach. 1, 255. torrens: LVCAN. 7, 505. triste: HOR. sat. 1, 9, 29 *sg.* OV. am. 3, 9, 2 met. 10, 163 trist. 3, 3, 38 *al.* MANIL. 3, 91 *sg.* SEN. Herc. f. 1270 *sg.* Phoen. 244 LVCAN. 5, 57 *al.* VAL. FL. 4, 121 SIL. 2, 651 *al.* 4, 235 *sg.* STAT. Theb. 12, 404 MART. 1, 78, 6 APVL. met. 4, 33 *sg.* AMM. 29, 5, 5 CARM. epigr. 1132. turpe: SEN Herc. O. 1177 *sg.* valens: IVV. 12, 63. venale: PROP. 4, 8, 25 *v. p. 357, 51.* MANIL. 4, 90. verum: SACERD. gramm. VI p. 525, 4. vetus: CVLEX 145 *sg.* LVCAN. 10, 88 *sg.* STAT. Theb. 1, 503 *sg. al.* IVST. 7, 6, 1. vicinum: SIL. 7, 232. victrix (victricia): CLAVD. 24, 128 -a. vigens: AMM. 19, 12, 16 *sg.* violentum: SEN. Oed. 1059. vivax: LVCAN. 2, 65 AVSON. 365, 9. ultimum: LVCAN. 7, 380 VAL. FL. 4, 624 SIL. 7, 224 QVINT. inst. 6, 2, 33 SYMPH. 189. 313 PS. AVR. VICT. epit. 41, 2 AMM. 17, 9, 4 CLAVD. DON. Aen. 12, 150 CARM. epigr. 1823, 9 (*sg.?*). *a nominibus personarum*: civile: LVCAN. 8, 544. 823 *sg.* fraternum: OV. met. 8, 442. maritale: CLAVD. carm. min. 30, 13 *sg.* paternum: VAL. MAX. 9, 12, 7 *sg.* SEN. Phoen. 513 INSCR. Revue archéol. 4 sér. XI 1908 p. 320. plebeium: IVV. 6, 588. regium (*i. regis*): SEN. Oed 780 *sg.* *ex nominibus propriis*: Iliacum: VERG. Aen. 3, 182. Troicum: OV. epist. 1, 28. Troianum: OV. met. 13, 54 *al.* Minoium: OV. Ib. 289. Romanum: LVCAN. 2, 581 *cf.* AVG. civ. 3, 29 p. 142 D. Hesperium: LVCAN 5, 122 *sg.* Pharsalicum: LVCAN. 8, 516. Titanium: VAL. FL. 5, 156. Rhoeteum: SIL. 1, 115. Dardanum: SIL. 13, 504. Aeneium: STAT. silv. 5, 3, 37. Amphrysium: AVSON. 396, 16 (*v. p. 357, 8*).

-um *et* deus (numen *sim.*) *componuntur*: VERG. Aen. 4, 651 -a deusque. 5, 784 Iovis imperio -isque infracta *Iuno* (*cf. Heinze, Vergils ep. Technik, p. 288, 1*). 8, 398 nec pater omnipotens . . . nec -a (*cf.* SERV. *ad h. l.*). 8, 575 si . . . numina . . . Pallanta . . ., si -a reservant (*cf.* 8, 512). HOR. carm. 4, 2, 38 -a . . . bonique divi. CORN. SEV. carm. frg. 19 -a deosque. LIV. 2, 44, 12 -a et deos. 25, 6, 6 non deum ira nec -o. SEN. Oed. 75 numina . . . -um (Phaedr. 1271). dial. 1, 5, 8 *et* 11, 8, 3 *v. p. 357, 66. 67.* LVCAN. 5, 482 superos et -a. 7, 647. 8, 486 PETRON. 139, 2 vers. 1 VAL. FL. 3, 620. 4, 479 STAT. Theb. 3, 629. 5, 492. 11, 712 silv. 5, 1, 22. 185 IVV. 10, 129 TAC. hist. 4, 57 PLIN. paneg. 1, 5 FLOR. epit. 1, 13, 1. 2, 6, 20 FRONTO p. 232, 24 N. APVL. Plat. 1, 12 ANTH. 451, 4 AVSON. 73, 3 CLAVD. 26, 171 DRAC. Romul. 8, 535. SEN. phil. *idem esse dicit* deum *et* fatum: benef. 4, 8, 3 nat. 2, 45, 2. SERV. Aen. 10, 113 *al. v. p. 358, 26 sqq.* *apud Christianos sibi opponuntur*: MIN. FEL. 11, 6 quidquid agimus, ut alii -o, ita vos deo addicitis. AVG. civ. 1, 1 bona . . . non imputant Christo nostro, sed -o suo. 5, 1 p. 190 D. divina providentia regna constituuntur humana. quae si propterea quisquam -o tribuit, quia ipsam dei voluntatem vel potestatem -i nomine appellat, sententiam teneat, linguam corrigat; *v. q. seq.* (*cf.* 5, 8 p. 201). 5, 12 p. 211. PS. AVG. quaest. test. I 115 p. 340, 20 si a deo sunt -a, lex non erit dei.

adnominationes: factum: PANEG. 12 (2), 24, 1 *v. p. 133, 11.* fama: VERG. Aen. 7, 79. 8, 731 TAC. Agr. 42. fanda: *lusus verborum ap.* APVL. flor. p. 68 potius implere -a quam fanda. fas: CARM. poet. min. V 50, 16, 3 (= AVSON. 136, 3). fatuus: *v. p. 372, 57.* ferrum: TRAG. inc. 69 OV. trist. 1, 2, 53 LVCAN. 4, 215 IVST. 9, 8, 3. fides: LVCAN. 2, 705 TAC. hist. 3, 1. fors: LVCIL. 447 SEN. contr. 2, 1, 11 APVL. apol. 72. fortuita: TERT. anim. 52. fortuna: LVCIL. 447 RHET. Her. 2, 31, 50 VERG. Aen. 6, 683. 8, 334 MANIL. 4, 49 SEN. Thy. 618 OCTAVIA 253 LVCAN. 10, 3 *v. p. 357, 77* FLOR. epit. 3, 17, 3 TERT. resurr. 58 p. 118, 25 PANEG. 7 (6), 14, 3 FIRM. math. 1, 8, 2 QVEROL. p. 7, 12 AVG. civ. 5, 10 p. 210 D. in psalm. 7, 19 (*non in adnominatione*: CIC. Phil. 5, 39 PROP. 3, 7, 31 STAT. Theb. 2, 2, 126 PANEG. 12 (2), 27, 3 ARNOB. nat. 7, 50 CHALC. comm. 158 QVEROL. p. 45, 12 CLAVD. 3, 142 PAVL. NOL. epist. 16, 4 p. 117, 13). funus: MIN. FEL. 22, 1.

synonyma, *opposita*: casus: CIC. fat. 6 SEN. Herc. O. 394 LVCAN. 2, 240 SERV. Aen. 8, 334 *v. p. 358, 23* PAVL. NOL. epist. 16, 4 p. 117, 13. 16, 10 p. 124, 5. dictio: LIV. 8, 24, 2 *coll.* 8, 24, 11. exitium: SIL. 17, 229. exitus: SCHOL. HOR. carm. 3, 11, 28 SERV. Aen. 1, 299. fors: VERG. Aen. 8, 477 (*cf.* SERV.) STAT. Theb. 7, 403. fortuna: *v. p. 369, 73 sqq.* necessitas: CIC. fat. 21. 28. 40. 41. 42. 48 (*cf. Hey, Archiv 15 [1908] 465*) PS. QVINT. decl. 4, 2 TERT. resurr. 58 p. 118, 25 SERV. Aen. 1, 299. Parcae: SIL. 5, 76 *cf.* STAT. Theb. 1, 706 Ach. 1, 255. pensum: STAT. Theb. 6, 47. responsum: OV. met. 13, 336 STAT. Theb. 8, 206. series futuri: SIL. 2, 510. sors: VERG. Aen. 6, 72. 10, 500 SEN. Med. 431 epist. 76, 23 SIL. 4, 770 TAC. ann. 4, 20 FIRM. math. 1, 8, 3 *bis.* sortitus: VAL. FL. 3, 379.

deriv.: fatalis. *comp.*: faticanus (-cinus), fatidicus, fatifer, fatilegus, fatiloquus. *cf. Onomasticon.* *Hey.*

? **fatuo**, -āre *v. l. 14.*

fatuor, -ārī [*a* fatuus. *Th.*]. **1** *i. q. fatui more se gerere*: DOSITH. gramm. VII 431, 5 μωραίνω (GLOSS.). SEN. apocol. 7 tu desine -ari. *sensu passivo (?) i. q. hebetari*: CASSIOD. var. 1, 39, 2 natura . . . humana sicut duris laboribus instruitur, ita per otia torpentia -atur. **2** *notione ex originatione, ut videtur, novata*: IVST. 43, 1, 8 Fauno uxor fuit nomine Fatua, quae veluti per furorem futura praemonebat. unde adhuc qui inspirari solent, -ari dicuntur. *cf. Thurneysen, Indog. Forsch. 31, 280.*

fatuōsus, -a, -um [*cf. c.* fatuus. *Th.*]. ITALA Sirach 21, 21 (Tolet.) tamquam domus exterminata, sic -o sapientia (μωρῷ, VVLG. fatuo). ? *adv.* -ē; SCHOL. Hor. epist. 1, 5, 19 *v. p. 325, 67.* *Ammann.*

? **fātūra**, -ae *f. a* fari, fatus. *cf. c.* scriptura. AMBROSIAST. in I Cor. 2, 4 res -ae (fatuae *edd.*) comptae (*gen. sing.*) prudentes videntur.

1. fātus, -ūs *m. a* fari. *nom. sing. infra l. 38. abl. (dat.) plur.* MART. CAP. 1, 23. 2, 124. 7, 802 (*dat.*). *alias non nisi abl. sing., acc. plur.* *corrupt.*: AMM. 23, 5, 8 incerto f⟨l⟩atu fortunae. DIFF. ed. Beck p. 56, 3 facinus a fatu dicitur, id est locutio (*v. adn.*). *actus fandi*: **1** *sensu strictiore i. q. actus vaticinandi, vaticinatio*: SEN. Oed. 293 tarda -u est lingua. PRVD. apoth. 594 promite secretos -us. MART. CAP. 1, 23 acceptis Apollinis -bus. 1, 24 (vers.) Deliaco. SIDON. epist. 9, 13 vers. 102 removete ficta -u (*i. oracula falsa*). **2** *sensu latiore i. q. sermo*: SCHOL. Hor. ars 217 facundus . . . -u iucundus. AMBR. fid. 1, 16, 106 *deus* visu incomprehensibilis, -u ininterpretabilis (affatu, factu *al.*). HYMN. Ambros. 2, 64, 4 arcana Iohannes dei -u revelavit sacro (*cf. 1*). PRVD. perist. 10, 988 titubante plectro (*sc. lingua vulnerata*) -us esset debilis. MART. CAP. 2, 124 (*carm., ad Philologiam*) *quidquid* omina *augurantur*, intrepidis nec dubitans -bus antevortis. 4, 424 (vers.) venerandos . . . reverendosque. 7, 802 me spatium admonuit iam claudere -bus orsa. CYPR. GALL. gen. 397 penes cunctos . . . lingua per similes -us . . . locuta est (φωνὴ μία πᾶσι, VVLG. *erant* sermonum eorundem). 467 numerum *progeniei* comprendere -u. 1397 facili prolectat pectora -u. exod. 752 perpete -u . . . dat iussa deus. num. 106 hoc Christum poscite -u: 'eqs.'. 197 amico exorat *eum* -u. 321 sidereo (*i. dei*) compulsus . . . -u. 384 mendaci. 712 sanctifico. Ios. 444 dociles (*activ.*) conscribere -us. 529 memori. 567 disseruit populus . . . -u. iud. 362 supplice. 565 vera . . . promere -u. CARM. de aegr. Perd. 244 -usque coercens (*i. obmutescens*).

2. fātus, -ī *v.* fatum *p. 355, 42.* *D.*

***1. fatuus**, -a, -um [*orig. inc. si primo hiantem significavit, conferri potest c.* fatiscere fatis. *Th.*]. u *litteram geminatam testantur* AVG. civ. 13, 11 (GRAMM. suppl. 99, 27). *de etymologia*: *derivatur a* fando: VARRO ling. 6, 52 (*?, cf. Goetz-Schoell*). DON. Ter. Eun. 1079 SERV. Aen. 7, 47 DIFF. ed. Beck p. 56, 7. ISID orig. 10, 103 -us ideo existimatur dictus, quia neque quod fatur ipse neque quod alii dicunt intellegit. -os origine duci quidam putant a miratoribus Fatuae, Fauni uxoris fatidicae, eosque primum -os appellatos, quod praeter modum obstupefacti sunt vaticiniis illius usque ad amentiam (diff. 1, 500). *de significatu*: PROB. app. gramm. IV 202, 39 inter -um et fatum hoc interest, quod -um segnem designat, fatum vero *eqs.* (ISID. diff. 1, 259). DON. Ter. Eun. 1079 -us inepta loquens. SERV. Aen. 7, 47 -os dicimus inconsiderate loquentes. OP. imperf. in Matth. 11 p. 690 *v. infra l. 83.* ISID. diff. 1, 500 (*ad* Afran. com. 416 *p. 371, 6*) id est obtusis quidem sensibus, non tamen nullis (orig. 10, 246). GLOSS. μωρός. ἀκριτόμυθος. stultus, sine sensu, vanus, follis, mattus, insipiens, imprudens. *vocat.*: o fatuus GRAMM. suppl. 99, 31 *sed cf. l. 77 sqq.* *legitur inde a* PLAVTO (*2 locis*), *apud* AFRAN. *1*, TER. *2*, MIM. inc. *et* PRIAP. *1*, CIC. *6* (epist. 3), CATVLL. *2 locis, inde a* SEN. rhet. *passim.* [*dub.*: VARRO ling. 6, 52 *v. l. 54.* STAT. silv. 5, 5, 68 (*ex coni.*). GELL. 5, 8, 6 TERT. adv. Val. 1, 8 (*ex coni.*) COMM. instr. 1, 6, 15 (*ex coni. v. p. 371, 36*) MART. BRAC. form. vit. 4, 7 (Sen. supplem. p. 70) *ex coni.*] [*sard.* fatu, *francog.* fade. *M.-L.*]

I *i. q.* ***stultus, hebes, vecors***: **A** *de hominibus*: **1** *substantive vel praedicative* (*fem. subst.*: EDICT. praet. *p. 371, 27* SEN. epist. 50, 2 *p. 371, 70* MART. 3, 72, 8 *p. 371, 23* APVL. met. 5, 16 *p. 371, 32*): PLAVT. Amph. 1026 paene effregisti, -e, foribus cardines (*item vocativ.*: TER. Eun. 604 quid 'quid tum', -e? :: fateor. POMPON. Atell. 108. APVL. met. 2, 24 abi . . . -e. ITALA Matth. 5, 22 [codd. omnes; Hesych. in lev. 13, 18/23 p. 941[B]] quicunque dixerit fratri suo '-e', reus erit iudicio [*dub. respondeat* ῥακά *an* μωρέ. VVLG. qui autem dixerit . . . 'raca', reus erit concilio. qui autem dixerit '-e', reus erit gehennae. *cf.* OP. imperf. in Matth. 11 p. 690 'racha' . . . dicitur hebraice 'vacuus'; quamvis quantum ad sensum verbi unum

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est dicere '-e' et 'racha'. nam qui vacuus est, ille -us est *eqs.* *huc spectant*: TERT. patient. 6 p. 11, 1 '-e'... dicere. AVG. c. Faust. 19, 20 civ. 21, 27 p. 547, 21. 27 D. *cf. infra l. 43 et* SALV. gub. 3, 13 *p. 354, 55*]. SORT. Sangall. 7, 1 vade tibi -e [-ae *cod.*]. AVG. in psalm. 140, 9 -a). PLAVT. Bacch. 1088 quicunque ... sunt ... stulti, stolidi, -i, fungi, bardi, blenni, buccones. AFRAN. com. 416 (Isid. diff. 500 orig. 10, 246 *v. p. 370, 65*) ego me esse stultum existimo, -um esse non opinor (AVG. c. Iul. op. imperf. 2, 186 cur ... non dico stulto, sed -o persuadebitis). TER. Eun. 1079 -os (-us *A*) est, insulsus, tardus (*v.* DON. *ad l.*). CIC. Deiot. 21 non modo ... improbus, sed -us et amens (et -us, sed etiam amens *β*) es. fin. 2, 70 luxuriosorum vitam *non* reprendendam, nisi plane -i sint, id est nisi aut cupiant aut metuant. Att. 6, 6, 3 provinciae praefecimus Caelium: 'puerum' inquies, et fortasse '-um' et 'non gravem' et 'non continentem'. epist. 10, 26, 1 (*verba Furnii*) ne diutius cum periculo -us sis. CASS. Cic. epist. 15, 19, 4 scis, Gnaeus quam sit -us (*cf.* SEN. apocol. 11 *l. 20* LAMPR. Alex. 17, 4 *infra l. 36*). CATVLL. 83, 2 haec illi (*sc. Lesbiae marito*) -o maxima laetitia est. 98, 2 id quod verbosis dicitur et -is. SEN. contr. 9 pr. 2 adversarios quamvis -os fingunt. SEN. apocol. 1 verum proverbium: aut regem aut -um nasci oportere (11 Crassum ... tam -um, ut etiam regnare posset. *cf.* PORPH. Hor. sat. 2, 3, 188 proverbium ... μωρῷ καὶ βασιλεῖ νόμος ἄγραφος. *Otto, Sprichw. p. 299*). PETRON. 46, 1 scimus te prae litteras -um esse. MART. 3, 72, 8 -a es. 12, 53, 8 ecquid tu -os rudesque quaeris, illudas quibus auferasque mentem? IVV. 3, 9, 8 -os non invenit (SCHOL. qui ei scilicet pecunias credant non soluturo). EDICT. praet. dig. 3, 1, 2 *pro alio ne postulent praeterquam pro* -o -a (*cf.* 3, 1, 11 *pro* furioso furiosa). GAIVS *ad l.* cum istis quoque personis curator detur (*idem* dig. 42, 5, 21 *curatores dantur* vel -o). VLP. dig. 21, 1, 4, 3 quamvis non valide sapientem servum venditor praestare debeat, tamen, si ita -um vel morionem vendiderit, ut in eo usus nullus sit, *eqs.* APVL. met. 5, 16 quid ... dicimus de tam monstruoso -ae illius mendacio? apol. 24 natus est apud Athenienses catos Meletides -us. ITALA Is. 32, 6 (Hier. epist. 51, 6, 1 in Is. 32, 6) -us (VVLG. stultus) autem -a loquitur et cor eius vana intellegit. COMM. instr. 1, 6, 15 seducunt historiae -os (fatos *cod.; v. Domb.*). LAMPR. Alex. 17, 4 tam -um, tam stultum esse me iudicat? 66, 2 qui illum quasi -um circumduceret? 67, 2 *syn.* vecors. Comm. 4, 3 *v. infra l. 71.* ARNOB. nat. 1, 28 nos hebetes, stolidi, -i, obtusi pronuntiamur et bruti (*opp.* cati, sapientes, prudentissimi. *alludere videtur ad nom. pr. Fatuarum antecedens*). 2, 6 obtusi et -i. 2, 34 -i vobis credulitate in ista *videmur.* 5, 12 esse tu (*i. Abdera*) -a et stoliditatis frigidissimae iudicaris. IVVENC. 1, 503 qui -i miserive cient sub nomine fratrem (*cf.* VVLG. Matth. 5, 22 *p. 370, 82*. PELAG. in Gal. p. 811ᴮ fratrem -um vocari prohibet [*syn.* insensatus]. CHROMAT. in Matth. 7, 2). FIRM. math. 7, 23, 23 stultos, lentos, -os, caducos efficiunt *sidera* (*bis*). NON. p. 61 sanniones dicuntur a sannis, qui sunt in dictis -i et in motibus et in schemis, quos moros vocant Graeci. OPTAT. 7, 5 p. 178, 14 -os factos esse pacificos (*syn.* infatuatus. *spectat ad* Matth. 5, 13 *vel* Marc. 9, 50, *v. sub II*). VVLG. prov. 12, 16 *opp.* callidus. 13, 16 *opp.* astutus. 15, 2 *opp.* sapiens. Sirach 20, 13 *syn.* insipiens. 21, 19 *opp.* sensatus. 21, 21 *syn.* insensatus. 21, 29 in ore -orum cor illorum. 22, 13 -i ... et impii (*saepius* Sirach, *ubique pro gr.* μωρός). Matth. 25, 2 quinque ... ex eis (*virginibus*) erant -ae (*μωραί. opp.* prudentes 25, 3. 8. *cf.* PAVL. NOL. epist. 41, 2 virgines -as; *syn.* stultas. *al.* SALV. eccl. 2, 30 *puellae. syn.* stultae. *al.*). PAVL. NOL. epist. 41, 1 *opp.* sapiens. ORIG. in Matth. 18, 17 caeci et -i sunt, qui talia tradunt. AVG. serm. ed. Mai 17, 1 qui putaverit aliquid esse fatum, ipse fit -us (MAX. TAVR. c. pag. p. 781ᶜ aiunt pagani fato omnia fieri. ... videmus igitur ... istos paganos vere -os. *cf. similem annominationem p. 372, 17*). PROSP. c. coll. 13, 6 excordes ad omnia prorsus et -i (Ps. PROSP. vocat. gent. 1, 4). VITAE patr. 5, 15, 12. 5, 18, 19 = PALLAD. hist. mon. I 21 p. 300ᶜ -a est enim ista (σαλή). CASSIOD. var. 12, 6, 1 importunis et -is. in psalm. 33, 18 queruli, -i qui peccata non deflent, sed mundana eos damna contristant. IOS. c. Ap. 1, 225 vani ac -i inter omnes homines (κοῦφοι καὶ ἀνόητοι). GREG. M. moral. 1, 23 hebetudo -orum (*syn.* stultorum vecordia). ACT. Petr. 23. 28 *syn.* vanus. ISID. eccl. off. 2, 10, 12. 2, 21, 3 *cf. p. 372, 49.* *speciatim de eis qui domi divitum ludibrii gratia habebantur*: SEN. epist. 50, 2 uxoris meae -am (*bis*). *ibid.* si quando -o delectari volo ... me rideo.

adverbialiter: LAMPR. Comm. 4, 3 detexit facinus -us. VVLG. Dan. 13, 48 sic -i filii Israel ... condemnastis filiam Israel (μωροί).

2 *attributive* (*cf. supra l. 55*): MIM. inc. frg. 5 (Cic. de orat. 2, 274) homo -us (HIER. adv. Rufin. 3, 30 nos simplices et -i homines. VVLG. Sirach 22, 18 hominem imprudentem et -um et impium). CIC. de orat. 2, 99 est *praeceptum* magis ... monitoris non -i quam eruditi magistri. SEN. contr. 10, 5, 25 stulte Aemilianus quidam Graecus rhetor, quod genus stultorum amabilissimum est, ex arido -us dixit *eqs.* suas. 2, 22 historicum quoque vobis -um dabo (*cf.* 2, 21 Corvo rhetori testimonium stuporis reddendum est). ITALA deut. 32, 6 (Lugd., Lucif. non parc. 23) plebs -a et non sapiens (λαὸς μωρός, VVLG. popule stulte et insipiens. *cf.* PRVD. c. Symm. 1, 146 indocilis [*nom.*] -i ineptia vulgi). HIER. in Hab. 1, 1 p. 604 non simus tam -i adulatores dei, ut *eqs.* VVLG. prov. 11, 22 mulier pulchra et -a (*cf.* SALON. in prov. p. 976ᶜ). Sirach 25, 4 senem -um et insensatum. *metaphorice de rebus*: PRIAP. 39, 8 si qua est non -i puella cunni (MART. 7, 18, 11 -i poppysmata cunni). MART. 10, 18, 4 quam -ae sunt tibi, Roma, togae (*i. clientes*)! *per enallagen*: IVV. 2, 6, 658 Tyndaris illa bipennem insulsam et -am dextra laevaque tenebat.

B *de rebus* (*adde supra l. 2sqq.*): CIC. epist. 7, 16, 1 primas illas rabiosulas (*sc. litteras*) sat -as dedisti ...; nunc vero ... te commovere non curas. CAEL. Cic. epist. 8, 4, 3 mentio illa -a, quam deriseramus olim. SEN. contr. 7, 4 (19), 3 -am quaestionem moverat. 7, 5 (20), 15 -am sententiam dixit. TERT. adv. Val. 1 p. 178 -a simplicitate (statutam *codd.*). HERM. Pal. mand. 5, 2, 4 iracundia ... -a (μωρά) ... est. sim. 8, 6, 5 doctrinis -is (μωραῖς). ARNOB. nat. 1, 65 stolidissimas res loquitur et -a dona promittit *Christus.* HIER. in Eph. 5, 3/4 'stultiloquium' ad -as et ineptas fabulas transferendum. epist. 51, 6, 1 nec contemnunt res -as (fatuatas ς), quae dicuntur a -o, sicut scriptura testatur (*cf. infra l. 25*). AVG. doctr. christ. 2, 29, 46 -a fata cantantium (epist. 246, 2 CASSIOD. art. 7 p. 1218ᴰ). in euang. Ioh. 9, 3 lege libros omnes propheticos; non intellecto Christo quid tam insipidum et -um invenies? SVLP. SEV. dial. 1, 21, 1 -is atque adulantibus verbis *laudare* (CASSIOD. in psalm. 140, 3). CASSIOD. in psalm. 104, 31 qui -is elationibus intumescunt. *neutr substantive*: IREN. 2, 2, 5 -a et inconstantia garrientibus. ITALA I Cor. 1, 25 (Hier. hom. Orig. in Ier. 5 p. 799. 801) quod -um est dei, sapientius est hominibus (μωρόν, VVLG. stultum). *saepius.* VVLG. Is. 32, 6 stultus ... -a loquetur (*cf. supra l. 16. p. 371, 34*). SEDVL. epist. 1 p. 2, 11 *v. infra l. 47.*

C *cum inf.* (*vel acc. c. inf.*): IREN. 2, 10, 4 dicere (*seq. acc. c. inf.*) ... et incredibile et -um et impossibile et inconstans (*opp.*: credibile et acceptabile et constans. *sim.*: 2, 18, 7 *syn.* incongruum, irrationabile). CASSIOD. hist. 1, 9 p. 894ᴬ -um iudicavit ... videri eorum augeri genus. 6, 27 p. 1047ᶜ vim ... inferre populis sacrificare nolentibus -um iudicavit.

II *de sapore i. q. parum salsus* (*cf.* NON. p. 33 insulsum: proprie -um, quasi sine sale): MART. 7, 25, 7 infanti melimela dato -asque mariscas (*sc. ficus*). 10, 37, 9 pelorida. 11, 31, 8 placentas. 13, 13, 1 betae. ITALA Matth. 5, 13 (Cypr. sent. episc. 7) quodsi ... sal -us (infatuus S^1, infatuatum *vulg. et* Hier. in Soph. 2 p. 708) fuerit (μωρανθῇ, VVLG. evanuerit. *cf.* ITALA Marc. 9, 50 [cod. k] sed si sals -um factum [fatum fatum *cod.*] fuerit [ἄναλον γένηται, VVLG. insulsum fuerit]). SERV. georg. 3, 395 ut ipsum lac non sit -um, sed habeat salis ... saporem. AVG. serm. ed. Mai 118, 3 -us latex. DIOSC. 4, 19 gustu -o (γευσαμένῳ μωραί). APIC. 4, 145 aceti et defruti pusillum gustas. si -um exierit *eqs.* (*opp.* salsum). CASSIOD. var. 12, 4, 4 *uva* -os humores exsudans (*cf.* VERG. georg. 1, 88 exsudat inutilis umor). PALLAD. hist. mon. I 36 p. 323ᶜ panis ... sine salibus -us esse videbitur. *ad hanc notionem alluditur per allegoriam*: OPTAT. 7, 5 *v. p. 371, 48.* SEDVL. epist. 1 p. 2, 11 -um prudentiae mortalis ingenium caelesti sale condivit. ISID. eccl. off. 2, 21, 3 sales ... catechumenis dandos ..., ut ... nec sint -i, ut retro respiciant, sicut uxor Lot, ne ... remaneant, ut alios condiant.

syn.: PLAVT. Bacch. 1088 *v. p. 371, 5.* GRAMM. suppl. 41, 1 ignavus ... fatuus vanus insensatus. *ad I A*: brutus, excors, hebes, imprudens, insensatus, insipiens, obtusus, stolidus, stultus, vecors. *ad I B*: incongruus, irrationabilis. *ad II*: insulsus.

opp.: stultus (*v. p. 371, 7*). *ad I*: astutus, callidus, catus, prudens, sapiens, sensatus. *ad II*: salsus.

annominationes: fateor *p. 370, 78.* fatum *v. p. 371, 58sq. 372, 17.*

deriv.: fatuitas, fatuor, infatuo. *cf. nom. propr.*

adv. **fatuē.** GLOSS. stulte stolide insensate (*an vocat.?*). [*dub. vel corrupt.*: QVINT. inst. 6, 4, 8 TERT. adv. Hermog. 10 *v. l. 62.*] MART. 4, 72, 4 'aes dabo pro nugis ...? non', inquis, 'faciam tam -e' (6, 8, 6 numquid -e ... fecit?). TERT. adv. Hermog. 10 -e (factae *B*, factis *A*) satis ... molitus est mundum *deus Hermogenis.* ARNOB. nat. 2, 53 stulte istud credimus. quid ad vos (*sc. attinet, si*), ineptissime, -e (-ae *cod.*)? CASSIOD. hist. 7, 11 p. 1077 -e intellegens (*i. interpretatus*), quod scriptum est. in psalm. 39, 6 istas res ... spectare debemus, quas nec -e quaerimus et proficue semper audimus. IOS. antiq. 2, 13 licet -e verecundiam se devicti viri putaret habiturum (*i. licet fatuum se videri putaret, si ... haberet? aliter graec.*).

2. Fatuus *v. nom. propr.* *Ammann.*

faubrica, -ae. DIOSC. 5, 96 operari -ae. *adde ad p. 12, 72sqq.* (*in eodem cap.* faubri ferrarii *adde ad p. 7, 61sqq.*) *D.*

faucēs *v.* faux. **Faucia** curia *v. nom. propr.*

favea, -ae *f.* (faveus, -ī *m.*) [*cf. c.* favere. *Th.*]. *i. q. ancilla (servus) cui a domina vel domino favetur*: GLOSS. II 75, 9 fabeus παῖς. 75, 10 fabea παιδίσκη. *cf.* V 456, 7 = 500, 27 fautus (*vix corruptum ex* faveus) puer. [GLOSS. V 500, 30 -ius nobilis *pertinere ad* Fabium (*cf. Iuv. 7, 95*) *recte coniecit Götz.*] PLAVT. Mil. 797 simulet ... quasi ... hu⟨n⟩c anulum -ae suae (*Scaliger*, famęsę ancille *CD*, famose ancille *B*) dederit.

faventia, -ae *f.* a favere. PAVL. FEST. p. 88 -a bonam ominationem significat *eqs.* ACC. trag. 511 cives om⟨i⟩nibus faustis augustam adhibeant -am, ore obscaena dicta segregent. CYPR. epist. 37, 1 laudibus vestris plenam domini -am postulamus. *cf. nom. propr.*

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

faveo (fo- *v. infra l. 7*), fāvī, fautum, favēre [*cf. c.* faustus favea, *umbr.* fons *'propitius, favens', plur.* foner, *fortasse c.* Faunus, -a, *hibern.* buan (*poet.*) *'bonus'. sunt qui ultra conferant aut slavon.* gověti *'religiose vereri, venerari' (v. Brugmann, Berichte d. phil.-hist. Kl. d. sächs. Ges. d. Wissensch. 1889 p. 47) aut ind.* bhāvayati *'efficit, creat, fieri iubet', lat.* fui, futurus, fieri (*v. Bechtel, Gött. Gel. Anz. 1879 p. 272*). *Th.*]. *formae: prisce imperat.* fove: CORP. I² 573 (*cf. p. 374, 14, temporibus belli Pun. sec.*). *dein schema* 'fóveo favére' *sicut in verbo quod est* 'cavere' *ad unam normam redactum est. at similis verbi quod est* 'foveo' *sonus in codicibus iam ante* SERV., *qui testatur falsam lectionem* 'fave' *ad georg. IV 230, confusionem quandam verborum adduxerat; adde quod verbi q. e.* 'foveo' *usus tropicus in latinitate et poetarum et scriptorum usque ad* TAC. (*qui formas finitas verbi* 'faveo' *prorsus vitavit*) *sic excultus est, ut significatio plane congrueret cum* 'faveo' (*cf. structuras* arma, partes *sim.* fovere *et exquisitam vicem* favore ... foveris VAL. MAX. 7, 2 ext. 7 OCTAVIA 468 TAC. ann. 12, 1). *hinc praecepta grammaticorum de structura*: CHAR. gramm. I 296, 7 -o tibi, foveo te. PRISC. gramm. III 159, 26. *fortasse addendum*: GLOSS. IV 342, 1 favum (favet *Hildebrand*) fovet. *perf.* favi: *de* -ā- *v.* PRISC. gramm. II 22, 4 *al.; formae contractae non extant*: II 508, 14. *legitur inde a* CIC. (Planc. 20 *al.*), TIRONE (frg. Gell. 6, 3, 15), CAES. civ. 1, 7, 1. *sup.* fautum: PRISC. gramm. II 480, 19 differentiae causa pro a longa 'au' dipthongum habuerunt (II 569, 16). *legitur*: SPART. Pesc. 2, 2 *cf.* FRONTO p. 179, 9 N. factum *cod. cf.* CIC. Att. 12, 49, 1 fauturum. *de orthographia*: fab- *scribitur saepe in codd., adde*: CORP. VIII 20303 (*a. 352*) fabente. X 4724 (*a. 367*). CARM. epigr. 326, 1. 1390, 2. *hinc* GRAMM. suppl. 293, 12 'fabor' per b, unde 'fabet' dicitur; nam per u 'favi' scribuntur. *de significatione*: PAVL. FEST. p. 88 -ere ... est bona fari. GLOSS. εὐφημῶ. σπουδάζω λόγοις. διὰ λόγων εὐνοῶ. assentio. -et arridet. assentit aut consentit vel opitulatur. suffragatur, assentit vel plaudit. -eat assentiat. -rent ἐσπούδαζον. -endum σπουδαστέον. *cf.* GLOSS. IV 305, 10 assentio -o. 178, 30 suffragatur: opitulatur aut -et. 393, 53 studeo: -o (*cod. Monac.*). EVGRAPH. Ter. Andr. 429 aequior sum: ... -o. NOT. Tir. 82, 30. *passiv. impers.*: CIC. de orat. 2, 207 off. 2, 45 SEN. Phoen. 438 QVINT. inst. 5, 7, 31 FLOR. epit. 2, 15, 4 *al.; act. impers.*: PLIN. nat. 21, 70 SOL. 5, 26. *legitur inde ab* INSCR. *temp. bell. Hannib.* NAEVIO ENNIO; *frequentant* CIC. (*67^ies*) OV. (*82^ies*) LIV. (*30^ies*) SEN. (*36^ies*), *deest ex. gr.* PLAVTO LVCIL. RHET. Her. COLVM. [*dub. vel corr.*: SEPT. SER. carm. frg. 22 fervens *codd., conicitur* favens *vel* furens. LIV. 42, 45, 3 SEN. contr. 1, 1, 14. 1, 2, 8 cavere *codd.* FRONTO p. 179, 9 N. factum *cod.*] *incertae interpret.*: ENN. scaen. 219 *galli* -ent faucibus russis, ⟨missis *add. Vahlen parum probabiliter*⟩ cantu plausuque premunt alas.

I *generatim i. q. alicui bene velle, studere* (*hic illic i. q. praeferre vel in malam partem alicui operam dare, cf. p. 374, 76. 375, 7 sq. 71*):

A *de animantibus*: **1** *absolute vel sine obi.*: TER. Andr. 24 -ete, adeste aequo animo et rem cognoscite (*sed cf.* DON. *ad l.*: silete). CIC. Catil. 2, 3 quam multos *fuisse putatis*, qui propter improbitatem -rent *iis quae deferrem*? or. frg. A VIII 6 -ente nobilitate. *cf.* epist. 12, 3, 2 me ... -ente magis quam sperante. OV. epist. 3, 88 Marte -ente. 6, 122 Lucina. LIV. 5, 35, 1 Belloveso. 45, 14, 2 populo (AVG. civ. 2, 17 *opp.* patiente). PREC. herb. 9. 17 maiestate vestra (PANEG. 3 [11], 5, 2). SEN. Med. 786 dea (PLIN. epist. 3, 3, 7 SVET. Galba 10, 4 FRONTO p. 56, 24 N. CORP. VIII 7902 [*a. 161*] XIII 3162 II. VIII 20303 [*a. 352*] CAPITOL. Maximin. 15, 7 *al.* RVFIN. hist. 5, 11, 5 CASSIOD. var. 1, 12, 1 *al., nota*: IVST. 39, 3, 9 propitiis ac -entibus [AVG. civ. 3, 20. 4, 14 p. 164, 9]. *cf.* COLVM. 3, 21, 3 Libero. PLIN. nat. 36, 21 *Venere.* PANEG. 5 [8], 1, 5 numine [CARM. epigr. 217, 2]. CORP. X 4724 [*a. 367*] maiestate dei). QVINT. decl. 315 p. 242, 23 civitate. FLOR. epit. 4, 2, 16 Pompeio, *opp.* dissimulante (AVG. civ. 6 praef. p. 242, 29). SPART. Hadr. 2, 10 -ente Plotina (*opp* leviter ... volente). AVG. civ. 8, 19 p. 350, 11 *syn.* impellentibus. 22, 8 p. 574 *syn.* adiuvantibus. *al.* CIC. Brut. 3 alter ab altero adiutus *est* et communicando et monendo et -endo. *cf.* epist. 1, 7, 7 *opp.* invidendo. APVL. Socr. prol. p. 105 faciendo *codd.* AVG. civ. 6, 6. CIC. Brut. 187 audiens multitudo ... -et odit, contemnit invidet. orat. 131 ut irascatur (QVINT. inst. 6, 2, 6) iudex mitigetur, invideat -eat (PS. APVL. herm. 1 p. 265). 210 *coniunct.* processumque vult. Att. 11, 9, 2 (fuisse *codd.*). 15, 13, 1. epist. 10, 5, 3 sic moneo ut filium, sic -o ut mihi. ad Q. fr. 1, 1, 41 boni cum -eant (SALL. Iug. 85, 5). TIB. 1, 2, 17 illa *Venus* -et, seu quis iuvenis nova limina temptat. 2, 5, 1 Phoebe, -e (3, 10, 19. *cf.* 3, 12, 7 sancta. PROP. 4, 1, 67 Roma, -e. OV. fast. 4, 1 alma, -e. 6, 249 Vesta, -e. SEN. Herc. O. 1415 -ete, superi. STAT. silv. 2, 7, 20 -ete, Musae [MEROB. carm. 4, 5]. VAL. FL. 5, 197 Phrixe. HOMER. 1070. CARM. epigr. 1504, 31^B [*saec. II/III*] o Priape, -e, alme. CLAVD. carm. min. 31, 57. *cf. in programmatis Pompeianis, quibus candidati magistratuum proponuntur*: CORP. IV 426 Luci -e. 3409 Rufine -e et ille te faciet. 3828). OV. epist. 4, 171 sic -eant satyri (*antea* adsit. *cf.* met. 3, 613 CLAVD. rapt. Pros. 2, 78). 17, 61 -eas, dea candida. met. 4, 702 -eant modo numina (AVSON. 390, 37 *cf. p. 374, 45*). fast. 4, 722 Pales. trist. 1, 7, 37 SEN. contr. 9, 5, 3 (fuerit *codd.*) SEN. Herc. f. 121 Phaedr. 81. dial. 9, 11, 4 *opp.* invisos habemus. CVRT. 9, 6, 24 di -eant (STAT. Theb. 9, 814 FRONTO p. 55, 4 N. *adde*: PALLAD. 1, 1 divina). 10, 7, 5 LVCAN. 4, 708. CALP. ecl. 4, 73 incipe, nam -o. PLIN. nat. 19, 6. 28, 25 pollices, cum -eamus, premere etiam proverbio iubemur. QVINT. inst. 3, 7, 25 maxime -et iudex, qui sibi dicentem assentiri putat. 4, 1, 73 PLIN. paneg. 62, 4. APVL. flor. 5 p. 18 si mimus est, riseris, si funerepus, timueris, si comoedia est, -veris. CAPITOL. Pert. 13, 2 senatum. VEG. mil. 1, 1 imperator. AVG. civ. 4, 14 p. 164, 8 *syn.* sit ... propitia. MART. CAP. 2, 220 Musae (*cf. p. 373, 74*). *nota add. abl. causae* (*cf. infra l. 75*): FRONTO p. 179, 15 N. etiam nomine hominis -o. *seq. praep.* (*cf. p. 375, 4. 82. 376, 38*): OV. met. 5, 153 hac pro parte socer ... cum genetrice -ent (*syn.* pugnant). SVET. Cal. 30, 2 turbae -enti adversus studium suum. CAPITOL. Ver. 6, 2 quod turpissime contra eos *venetianos* -ret. AVG. epist. 57, 2 peto -eas ad hanc rem. **2** *acced. dat.*: **a** *personae*: CORP. I² 573 (*in animali quadrupede aureo, amuletum*) fove L. Corneliai L. f. (*cf. p. 373, 7*). ENN. ann. 291 placata Iuno coepit -ere Romanis (LIV. 24, 2, 8 senatus Romanis -ret, plebs ad Poenos rem traheret). TER. Eun. 916 illi -o virgini. CIC. Quinct. 69 nobili ne gladiatori quidem. Q. Rosc. 29 qui diligebant hunc (*Roscium*), illi (*Panurgo*) -bant (*postea* probabant). Verr. 4, 28 aratori. 6, 154 *syn.* adiuvabo. Mur. 4. Sest. 21 omnes boni semper nobilitati -emus (Planc. 18). Planc. 19 utrum magis -ere putas Atinates an Tusculanos suis? (*postea* laetari, gloriari). Deiot. 6 ei regi (LIV. 45, 24, 2 *al.* STAT. Theb. 5, 719 FLOR. epit. 2, 15, 4). Phil. 2, 21 Miloni. 7, 5 hosti (8, 32). 7, 18 aperte (12, 1). *al., nota*: 10, 7 *syn.* ornabitis, *opp.* deserueritis. de orat. 2, 178 ut -eat oratori is qui audiet. 3, 230. Brut. 331 *coni.* cupimus, optamus. Att. 2, 1, 7 *opp.* invideret. 16, 11, 6 puero (*Octaviano*) municipia mire -ent (VERG. ecl. 4, 10 nascenti puero ... casta -e Lucina. SEN. contr. 9, 5, 16 STAT. silv. 2, 6, 76). epist. 2, 15, 3 -o Curioni, Caesarem honestum esse cupio, pro Pompeio emori possum. 11, 5, 3 quod tibi ipsi -eam tuamque dignitatem amplificari velim. 12, 12, 1 *opp.* gravem curam suscepisse. CAEL. Cic. epist. 8, 2, 1 validissime. facet. dict. 9. CATVLL. 13, 2 si tibi di -ent (OV. Pont. 1, 1, 63 CALP. ecl. 4, 165 PORPH. Hor. carm. 2, 1, 25/6 AVG. civ 2, 23). 100, 5. PVBLIL. S 22 suis qui nescit parcere, inimicis -et. CAES. Gall. 1, 18, 8 *Dumnorigem* -ere et cupere Helvetiis propter eam affinitatem. BELL. Alex. 62, 2 plures Marcello -bant (*syn.* studebant, Marcellum fovebant *pars codd.*). NEP. Phoc. 3, 1 *syn.* sentiebant. HOR. ars 196 ille *chorus* bonis -eatque et consilietur amice. TIB. 3, 19, 24 *Venus* notat iniustos supplicibusque -et (*cf.* OV. epist. 16, 241 ars 2, 15. 3, 4 FRONTO p. 229, 6 N.). LYGD. 4, 44 casto ... poetae Phoebusque et Bacchus Pieridesque -ent (PORPH. Hor. epist. 2, 1, 229. *cf.* OV. ars 3, 548 vatibus [fast. 3, 714]. NEMES. ecl. 1, 5 versuque bonus tibi -vit Apollo). PROP. 4, 9, 71 *Herculi* iam -et aspera Iuno (MART. 9, 65, 13). OV. epist. 20, 8. met. 2, 747 -eas oramus amanti. 6, 327. 9, 281 -eant tibi numina saltem (STAT. Theb. 10, 335 FLOR. epit. 2, 8, 3). 15, 759 *Augusto* praeside rerum humano generi, superi, -istis abunde. 15, 870 precantibus (HYMN. Ambros. I 5, 4). Pont. 4, 9, 97 *syn.* adsint. fast. 4, 723 alma Pales, -eas pastoria sacra canenti (VAL. FL. 1, 11 CLAVD. 23, 13). LIV. 7, 16, 3 nihil in publicum secernendo augenti rem privatam militi -vit. SEN. contr. 7, 5, 7 homines magis defendenti quam accusanti -ent. 7, 8, 2 -bat tantum sibi (*i. se respiciebat*), ut innocens duceret. PHAEDR. app. 6, 12 bonis -ete (*opp.* ite obviam). SEN. apocol. 4. Phoen. 624 pugnanti (QVINT. decl. 271 p. 113, 3 *syn.* stent pro mea parte. LAMPR. Comm. 15, 6 HIER. epist. 14, 3, 6). benef. 5, 10, 3 nemo ... sibi bene facit non magis quam sibi -et, quam suarum partium est (epist. 13, 13 quotiens incerta erunt omnia, tibi -e: crede quod mavis. PANEG. 10 (4), 37, 3 cumque miraretur fratrem, etiam sibi -vit). LVCAN. 4, 122. 7, 213. PETRON. 96 vapulanti. CALP. ecl. 4, 58. PLIN. nat. praef. 20 occupantibus locum. STAT. Theb. 4, 75 MART. 10, 2, 4 QVINT. inst. 2, 2, 8. IVV. 10, 75 si Nortia Tusco (*i. Seiano*) -visset. FLOR. epit. 3, 7, 1 FRONTO p. 87, 6 N. 174, 5 *ut* homini in causa -eas. AVR. Fronto p. 84, 11 N. -e mi et quaere clamosam ὑπόϑεσιν. APVL. apol. 98 *syn.* proventum cupit. MIN. FEL. 28, 4. VLP. dig. 37, 9, 1, 15 partui. 44, 4, 4, 23 per eas *personas* pupillis -etur. PAVL. sent. 4, 12, 5 humanae rationis est -ere miserioribus. PANEG. 6 (7), 13, 3 crescenti. ARNOB. nat. 4, 8 p. 147, 10 FILASTR. 16, 2 PS. AVR. VICT. epit. 39, 7. AMM. 26, 6, 17 *opp.* resistebat. *al.* SCHOL. Cic. Bob. Vatin. 29 p. 149, 21 St. *al.* HIER. epist. 22, 24, 2 adulatoribus (POMER. 3, 10, 2). 39, 3, 3 -eamus Blesillae nostrae *mortuae*. AVG. civ. 3, 30 p. 143 (*syn.* fovebat). 5, 26 Arrianis (SVLP. SEV. chron. 2, 40, 6). 10, 19 *coni.* congaudent, adiuvant. 10, 25 *al.* POMER. 1, 20, 2. DRAC. Orest. 614 nobis mox corde -bunt. *adde rem pro persona*: OV. trist. 2, 55 hanc animam -visse tibi. ars 1, 636 exemplo nunc -et ipse *Iuppiter* suo. Pont. 2, 9, 36 auxiliis quoque -ente suis. *c. abl. causae*: FRONTO p. 175, 13 N. sentio me meo artificio nimium -ere ei. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 88 *qui* personarum auctoritate mortuis -eant. AVG. civ. 8, 17 ne cuiquam donorum acceptione -eamus. *de bestiis*: PLIN. nat. 11, 58 quae *pars apium* sibi -ere sensit *custodem*. *speciatim de studio spectaculorum*: OV. am. 3, 2, 2 non ego nobilium sedeo studiosus equorum: cui tamen ipsa -es, vincat ut ille, precor. 3, 2, 7. 67 *syn.* studeas. 3, 2, 73 ars 1, 502. LIV. 42, 63, 2 pravo studio, quo etiam in certaminibus ludicris vulgus utitur, deteriori atque infirmiori -endo. MART. 14, 131 veneto prasinove (CAPITOL. Ver. 4, 8). SVET. Cal. 55, 1

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PANEG. 9 (12), 19, 6. *adde*: MART. 9, 68, 8 vincenti parmae cum sua turba -et. PLIN. epist. 9, 6, 2 -ent panno, pannum amant. *nota add. acc. pronom.*: CIC. Phil. 2, 21 quod quidem ego -visse me tibi fateor, suasisse ne tu quidem dicis. *seq. praep.*: CIC. epist. 3, 6, 1 etsi non magis mihi -o in nostra amicitia tuenda quam tibi. TIRO frg. Gell. 6, 3, 15 quod *Rhodienses* adversus populum Romanum regi magis cupierint -verintque. SEN. benef. 2, 28, 1 contra omnes sibi -et (PLIN. nat. 36, 17 SCHOL. Cic. Bob. Flacc. 14 p. 98, 6 St.). CAPITOL. Maximin. 13, 4 ei . . . in odium Alexandri plurimum -vit. AVG. civ. 10, 11 quae *potestates* nobis ad beatam vitam capessendam -ent. **b** *rei* (*subi. est bestia: l. 43; animus: l. 12*): CIC. inv. 1, 20 honestum causae genus est, cui statim sine oratione -et auditoris animus (*cf. infra p. 376, 61*). Verr. 6, 182 hominum nobilium non fere quisquam nostrae industriae -et (Lig. 8). de orat. 2, 207 studiis. Mil. 3 virtuti (Ov. Pont. 3, 1, 63 PANEG. 3 (11), 7, 5). Lig. 8 gloriae (epist. 10, 19, 2 *opp.* patriae. 12, 7, 1 *coni.* reipublicae. LIV. 10, 24, 11 VAL. MAX. 1, 6, 12 PLIN. epist. 9, 13, 5). Phil. 14, 3 quosdam huic -ere sententiae (Tusc. 1, 55. AVG. civ. 10, 3 p. 407, 12 D. *syn.* suffragatur). off. 2, 45 illi aetati, *opp.* invidetur. Att. 7, 2, 6 gauderem et honori -rem (CAES. civ. 1, 7, 1. *v. etiam p. 376, 50*). epist. 1, 7, 3 tuae laudi (1, 7, 8 laudi dignitatique. PLIN. epist. 9, 23, 6 *opp.* invides). 4, 8, 2 -et ingeniis (HOR. epist. 2, 1, 88 *syn.* plaudit. Ov. met. 8, 252 Pont. 2, 5, 64). 10, 1, 3 tuae dignitati ita -emus, ut *eqs.* (10, 3, 2. *cf. etiam supra l. 21*). 15, 4, 14 meae voluntati . . . -eas adiutorque sis (INST. Iust. 2, 20, 2). MARCELL. Cic. epist. 4, 11, 1 meae saluti. CAES. Gall. 6, 7, 7 Gallicis rebus (civ. 1, 28, 1 Caesaris. 2, 18, 6 LIV. 1, 49, 2. 25, 40, 7. 42, 38, 2 QVINT. decl. 339 p. 338, 15). BELL. Afr. 87, 4 Caesaris partibus (NEP. Att. 2, 2 Cinnanis. LIV. 32, 14, 5. 45, 22, 10 VELL. 2, 26, 2 QVINT. decl. 321 p. 259, 21 SPART. Carac. 4, 3 GALLICAN. Avid. 14, 8 AMM. 21, 11, 3). SALL. Catil. 17, 6 Catilinae inceptis (*cf.* PREC. terr. 23 coeptis [SEN. Phaedr. 412 LVCAN. 1, 200. 8, 322 STAT. Theb. 5, 134 CLAVD. 20, 396]. Ov. epist. 18, 159 auso). SALL. Catil. 48, 1 plebs . . . bello. TIB. 1, 4, 72 miseris fle[n]tibus illa *Venus* -et. 2, 5, 110 -o morbo, cum iuvat ipse dolor. 3, 11, 9 cape tura libens votisque -eto (LYGD. 3, 33 SEN. Phaedr. 423 Phoen. 633). LYGD. 6, 9 proposito (Ov. fast. 1, 468 SEN. dial. 2, 9, 4 PLIN. paneg. 95, 3). Ov. am. 2, 5, 11 nimium . . . suo -et (*i. indulget*) ille dolori (IORD. Get. 36, 188). 2, 13, 21 lenis ades precibusque meis -e, Ilithyia! (PLIN. epist. 10, 26, 2). epist. 20, 11 melius virgo (*i. Diana*) -visset virginis annis (*i. mihi*). ars 1, 268 pollicitis . . . -ens vulgus. 1, 526 *Liber* amantes adiuvat et flammae, qua calet ipse, -et. rem. 74 vindictae. met. 7, 721 -et huic Aurora timori. 13, 576 isdem -verat armis. 15, 367 *apes* rura colunt operique -ent (fast. 4, 729). fast. 6, 72 causae . . . meae (LIV. 38, 30, 5. 41, 10, 9 *opp.* infestus. VAL. MAX. 6, 2, 1 VIR. ill. 80, 1). trist. 1, 2, 101 domui *Augustae*. Pont. 3, 3, 95 his . . . dictis (PHOC. carm. de Verg. 21). 3, 4, 3 Triumpho (*i. carmini de triumpho*). PRIAP. 80, 10 huc ades et nervis, tente Priape, -e. LIV. 3, 45, 1 libertati (6, 19, 7 GAIVS dig. 4, 7, 3, 1 VLP. dig. 43, 29, 3, 9 PAVL. dig. 50, 17, 179). 5, 3, 9 comitati patrum. 26, 41, 22 milites, -ete nomini Scipionum. 26, 50, 5 tuo . . . amori. 34, 1, 4 legi, *opp.* adversantium. 42, 40, 11 -o orationi tuae (*i. aurem praebeo*). 44, 1, 11 -ere . . . pietati fideique deos. 44, 22, 3 sorti. 44, 25, 1 victoriae (*opp.* iuvare). MANIL. 5, 414 quisquis vero -vit (*opp.* perodit). PHAEDR. 2 epil. 8 si labori -verit Latium meo (PANEG. 3 [11], 3, 6). SEN. Phoen. 438 paci -etur. clem. 1, 20, 2 innocentiae. dial. 4, 28, 3 alia optavimus, aliis -vimus. 6, 1, 2 non -isti consilio eius. 6, 1, 5 -ente te remediis tuis (*opp.* invita). epist. 66, 51 poenae. 81, 15 beneficio (PLIN. paneg. 94, 1). PLIN nat. 7, 94 luxuriae. 17, 119 novis moribus. 30, 14 nemo unquam ulli artium validius -vit *quam Nero* (*cf.* PLIN. epist. 5, 17, 1 bonis artibus). STAT. silv. 3 praef. libello. MART. 7, 51, 10 famae. PS. SALL. in Tull. 7 quos tyrannos appellabas, eorum potentiae -es. QVINT. inst. 1, 5, 70 alienis -emus. 5, 7, 31 eique praecipue vulgo -etur. 9, 2, 68 illi furto. PLIN. epist. 1, 20, 13 suae quisque inventioni -et et quasi fortissimum amplectitur. FRONTO p. 204, 21 N. praeteritis. TERT. adv. Hermog. 10 p. 137, 8 malus et ipse, quia malo -vit. PAPIN. dig. 26, 9, 3 si per iniquam distributionem pupilli rationibus -vit. VLP. dig. 13, 5, 1 pr. hoc edicto praetor -et naturali aequitati (VRAN. epist. 7 p. 863B). 50, 17, 41, 1 repetitioni. ITALA Mich. 6, 7 (Cypr. testim. 3, 20) si accepto -et (προσδέξεται, VVLG. placari potest) dominus in milibus arietum? PANEG. 7 (6), 14, 14 successibus tuis. CAPITOL Aur. 12, 5 fisco in causis compendii. SPART. Carac. 8, 3 concordiae fratrum (Geta 6, 3). AMM. 28, 6, 9 flagitiis. HIER. epist. 55, 4, 2 omnes . . . homines vitiis nostris -emus. RVFIN. Orig. in gen. 1, 17 *daemones* nostris actibus. PAVL. NOL. carm. 17, 70 urget affectus placitis -ere. 17, 223 rapinae. AVG. c. Petil. 2, 23, 53 -o (*i. assentio, probo*) defensioni. COD. Theod. 16, 8, 24 (*a. 418*) ignoscentes facto potius quam -entes. MART. CAP. 1, 24 iussis. 1, 30 conubiis. VAL. CEM. hom. 15, 1 plus morti . . . quam vitae. SIDON. epist. 5, 10, 4 Latiae . . . eruditioni. COD. Iust. 5, 27, 9, 8 (*a. 528*). *nota add. abl. instr.* (*cf. p. 376, 84 sqq*): AMM. 20, 5, 8 *miles* uno propemodum ore dictis -bat et coeptis. *seq. praep.*: LIV. 9, 18, 6 *Graeci* Parthorum quoque contra nomen Romanum gloriae -ent (PLIN. epist. 8, 3, 2 iam nunc contra istum librum -o orationi).

3 *structurae ad 1 et 2*: *infin.*: ENN. ann. 419 matronae moeros complent spectare -entes (*cf.* SERV. auct. georg. 1, 18 '-ere' . . . veteres etiam 'velle' dixerunt). OPT. PORF. carm. 3, 9 edere dicta -ens. *nota impers.*: SOL. 5, 26 dat India *lapidem* . . ., quem vidisse oculis -et (*cf.* PLIN. nat. 37, 140 prodest). *acc. c. inf.* (*cf.* gaudere *et v. infra l. 12; incert.*: Ov. epist. 6, 100 adde quod *Medea* ascribi factis procerumque tuisque se -et [*sic P et G*, facit *Etonens.*]): PLIN. nat. 37, 205 salve, parens rerum omnium Natura teque . . . celebratam esse . . . -e. PAVL. NOL. carm. 27, 499 crescere cum gregibus -et altus ovilia Christus. CARM. epigr. 443, 5 -vit rupisse suas quoque fila sorores. VEN. FORT. carm. 4, 26, 135 de tenebris migrasse -ent (*antea* congaudent) in luce perenni. 9, 4, 14. *seq.* ut, ne: Ov. rem. 695 ipse -bis (*sic R*, cavebis *vulgo*), ut melior causa causa sit illa tua. SEN. contr. 1, 2, 11 -etis illi, ut quam primum mutet servitutem. 9, 6, 19 -ete saeculo, iudices, cum ingentia scelera ferat, ne etiam immatura tulerit (*ibid. bis. cf.* PLIN. epist. 5, 17, 6 -o . . . saeculo, ne sit sterile et effetum). SEN. benef. 2, 17, 5 facimus . . . plerumque ingratos et, ut sint, -emus. 2, 17, 6 *syn.* id agere. PLIN. nat. 26, 13 -entibus cunctis, ut essent vera quae facillima erant. PLIN. epist. 6, 25, 5 di -eant, ut *eqs.* (FRONTO p. 181, 14 N.). VLP. dig. 37, 4, 10, 4 *liberis* -ere, ut partem faciant. 37, 9, 1, 15 partui . . . in hoc -etur, ut in lucem producatur.

B *de rebus* (*saepius personate*): **1** *absol.*: HOR. carm. 3, 11, 50 dum -et nox et Venus (STAT. Theb. 11, 761). Ov. met. 13, 334 tuis potiar, -eat fortuna, sagittis (SEN. epist. 76, 30 LVCAN. 2, 320). PHAEDR. 5, 6, 5 superum voluntas -vit. STAT. silv. 4, 3, 125 veniet -e⟨n⟩te caelo. MART. 5, 6, 5 sis invidia -ente felix. FRG. Cens. 3, 9 stellis vel -entibus vel repugnantibus. COMM. instr. 1, 32, 1 si locus aut tempus -et. SCHOL. Cic. Bob. Sest. arg. p. 125, 24 St. omnium -ente consensu. CLAVD. 12, 6 Ligures -ete campi, Veneti -ete montes. 27, 15 utque -et somnus. MART. CAP. 2, 121 melo -ente rhythmico. CARM. epigr. 1390, 2 (*a. 585?*) parcere dum nescit *mors*, saepius inde -et. *nota fort. impers.* (*cf. supra l. 4*): PLIN. nat. 21, 70 hortis . . . maxime alvaria et apes conveniunt, res praecipui quaestus compendiique, cum -et (*i. succedit; suppl. sis 'fortuna' sim.*). *i. q. vigere*: VEN. FORT. carm. 7, 7, 37 iustitia florente -ent te iudice leges. 9, 3, 15 gaudia plus -eant. app. 2, 81 haec iam fama -et, qua se septentrio tendit. *seq.* ad: SOL. 49, 9 contraria est labes ambulantibus *camelis* nullo -ente praesidio ad nisum insistendi. ut: Ov. Pont. 3, 2, 22 meus excusat caros ita candor amicos, utque habeant de me crimina nulla, -et. **2** *c. dat.*: **a** *personae*: Ov. epist. 18, 127 non -et . . . locus iste puellis. MANIL. 1, 11 iam propiusque -et mundus scrutantibus ipsum. PLIN. nat. 35, 136 praecipue . . . ars ei (*Timomacho pictori*) -visse in Gorgone visa est. STAT. silv. 3, 4, 64 multa tibi divum indulgentia -vit. APVL. met. 3, 24 *ut* mihi prosperis -ret *pyxis* volatibus deprecatus. CYPR. patient. 14 spiritui sancto -ens *patientia*. RVFIN. hist. 2, 23, 2 -ente sibi occasione temporis (καιρὸν . . . λαβόντες). CLAVD. 28, 445 gentibus illis . . . -et inclementia caeli. VEN. FORT. carm. 1, 15, 44 tibi laeta -ent (*i. offulgent, sc. templa*), quo renovante virent. 1, 18, 14. **b** *rei*: CIC. Planc. 20 quorum honoribus agri ipsi prope dicam montesque -verunt. *cf.* Phil. 13, 30 huic causae orbem terrae patere (favere *pars codd.*). VERG. georg. 2, 228 altera *tellus* frumentis . . . -et, altera Baccho. PROP. 4, 6, 20 nec remis aequa -bat avis. 4, 6, 40 tibi *Augusto* militat arcus et -et ex umeris hoc onus omne meis. Ov. epist. 2, 19 ventos caelo pelagoque -entes. 2, 104 nobis qui male -vit amor. 6, 72 cupidaeque -entia menti . . . lumina. trist. 4, 2, 55 delubra -entia votis. EPICED. Drusi 378 rebus -vit amica tuis *fortuna* (MANIL. 1, 114 labori. PANEG. 8 [5], 4, 3 conatibus). MANIL. 2, 337 quiscumque *locis* quater iunctus -et (*i. favens incidit*) angulus usque. PHAEDR. 5 prol. 8 plus vetustati -et invidia mordax quam bonis praesentibus. SEN. Phoen. 385 animus semper infirmo -ens. Phaedr. 269 fama vix vero -et. epist. 90, 26 *sapientia* paci -et. PETRON. 127 vers. 7 candidiorque dies secreto -vit amori. PLIN. nat. 17, 106 nihil usquam ulcerosum aut retorridum (*de surculis*) spei -et. STAT. Theb. 7, 447 ipsa loco mirum natura -bat (silv. 2, 2, 52. FLOR. epit. 4, 12, 60 -bat consilio natura regionis). QVINT. decl. 264 p. 78, 15 supremae hominis voluntati legem -ere. APVL. met. 11, 28 -entis eventus quaesticulo forensi. Plat. 2, 9 quasi iustitiae studeat *sophistice*, quam iniquitati -ere constat. TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 342, 9 libertate . . . arbitrii non -ente institutioni, non serviente. 2, 13 p. 353, 3 *iustitia* malo non -et (*syn.* prospicit). AVSON. 167, 13 meritis . . . -entia . . . fata. EVOD. Aug. epist. 158, 8 *haec* illi nostrae inquisitioni -ent. *nota i. q. utile, aptum, commodum esse*: PLIN. nat. 21, 159 *helenium* -ere creditur formae. CLAVD. 5, 282 -ens odiis locus aptaque leto tempora. 17, 179 nemori quae commoda rupes . . ., quae gleba -ret frugibus. rapt. Pros. 3, 368 quae lenta *arbor est*, -bit remigio.

II *speciatim*: **A** GLOSS. εὐφημῶ. -ete εὐφημεῖτε. PAVL. FEST. p. 88 veteres poetae pro silere usi sunt -ere: *sine additamentis* (*cf. etiam p. 373, 48*): TIB. 2, 1, 1 quisquis adest, -eat. SEN. epist. 52, 10 tacete, -ete et praebete vos curationi *philosophi tamquam medici*. *add. dat.* (*aliter p. 377, 10. 11*): MART. 7, 22, 2 Aonidum turba, -ete sacris. *cf.* PAVL. FEST. p. 88 praecones clamantes populum sacrificiis -ere iubebant. *v. etiam* PROP. *p. 377, 72.* linguis, ore *sim.*

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cf. CIC. div. 1, 102 rebus ... divinis, quae publice fierent, ut ‘-rent linguis’, imperabatur. 2, 83. PLIN. nat. 28, 11 *custodem* praeponi *in sacris*, qui -ere linguis iubeat. DON. Ter. Andr. 24 pontifices dicunt ‘-ete linguis, -ete verbis’. SERV. auct. Aen. 5, 71 praeco magistratu sacrificante dicebat ‘-ete linguis, -ete vocibus’, hoc est bona omina habete aut tacete. *de originatione cf.* SEN. dial. 7, 26, 7 hoc verbum (‘-ete linguis’) non, ut plerique existimant, a favore trahitur, sed imperat silentium, ut rite peragi possit sacrum nulla voce mala obstrepente. NAEV. com. 112 qui ... regum filiis linguis -eant atque adnutent et subserviant (*nota add. dat., incertum utrum Naevii ipsius an Frontonis, apud quem leguntur* p. 33 N. *cf.* CASSIOD. var. 1, 43, 5 huic ... -ete linguis, -ete collegiis. *praeterea legitur formula*: TIB. 2, 2, 2 dicamus bona verba ... quisquis adest, lingua, vir mulierque, -e. HOR. carm. 3, 1, 2 OV. fast. 2, 654 STAT. silv. 2, 7, 20. *nota*: OV. am. 3, 2, 43 linguis animisque -ete. met. 15, 677 [*cf.* 15, 682 praestant et voce et mente favorem]. fast. 1, 71 IVV. 12, 83. MART. 10, 87, 3 linguis omnibus et -ete votis). ENN. ann. 437 requiescunt *milites* ⟨pro⟩tecti gladiis sub scutis, ore -entes (VERG. Aen. 5, 71 *cf.* SERV. *ad l.* OV. am. 3, 13, 29. Ib. 98, *postea* lugubria dicite verba). *adde*: SIL. 16, 294 mente -ete pari atque aures advertite vestras *socii*.

B *i. q. plaudere, applaudere, cum clamore consalutare; cf.* SCHOL. Stat. Theb. 8, 750 clamantibus: cum admiratione -entibus. *v. etiam sub* favens *l. 56. 64. 65.* CIC. Att. 2, 21, 3 summo cum amore populi, cunctis -entibus (PS. AVR. VICT. epit. 47, 3. *cf.* SEN. contr. 1, 7, 13 omnibus. PANEG. 12 [2], 47, 3 senatu. MART. CAP. 2, 126 mundo. VEN. FORT. carm. 3, 18, 12 plebe). SEN. nat. 4, 7, 8 -ere te ac plaudere iuvabit. VEN. FORT. carm. 1, 16, 57 plausu -iat civitas. CORIPP. Iust. 4, 63. 210. 4, 70 spectare oculis manibusque -ere. Ioh. 1, 580 (= 8, 232) laudant plauduntque -entque exultantque animis. *adde rem person.* (*cf. l. 35*): VEN. FORT. carm. 3, 9, 34 triumphanti post tristia tartara Christo undique fronde nemus, gramina flore -ent. *hinc i. q. gaudere*: *absol.*: CIC. Sest. 21 quod erat eo nomine, ut ingenerata familiae frugalitas videretur, -bant, gaudebant. VEN. FORT. carm. 11, 5, 15 tecum -eat ducta sub arce poli. app. 6, 12 aure. *res pers.*: carm. 3, 9, 9 terra -ens vario fundit munuscula fetu. 10, 6, 24. *seq. dat.*: OV. epist. 16, 127 nihil infirmo, -o quoque laudibus istis. ars 3, 325 quamvis mutus erat, voci -visse putatur piscis. met. 3, 388 verbis -et ipsa suis *Echo*. LVCAN. 9, 116 composita in mortem iacuit -vitque procellis *Cornelia*. QVINT. inst. 9, 2, 78 auditor gaudet intellegere et -et ingenio suo. *seq.* quod: VEN. FORT. Mart. 2, 67 urbe -ente, convivam caeli quod terrena excipit aula. *i. q. assentiri*: AVG. gen. ad litt. 7, 28 p. 228, 3 si possunt haec melius intellegi, non solum non resisto, verum etiam -o. CASSIOD. in psalm. praef. 12 p. 17^C^ *Hieronymo* -et assensu posteritas.

part. praes. adi. **favēns** (*ablat. absol. vide sub ipso verbo*): *i. q. propitius, benevolus, studiosus*: **a** *personae*: VERG. georg. 1, 18 adsis, o Tegeaee, -s (*cf.* GLOSS. IV 441, 39 auxilium praestans). Aen. 1, 735 coetum, Tyrii, celebrate, -es (8, 173). 5, 148 plausu fremituque virum studiisque -um. AETNA 6 *Musae*. OV. Pont. 2, 2, 43 verbaque nostra -s Romana ad numina perfer. VAL. MAX. 1, 6, 13 propitio ac -i numine. SEN. Med. 58 *superi* adsint cum populis rite -bus. Oed. 409. Thy. 619 divos (Tro. 263. 670. epist. 110, 1 *syn.* placatos. SIL. 12, 79 STAT. Theb. 8, 685. APVL. met. 11, 5 *syn.* propitia. PAVL. NOL. carm. 6, 82. *adde*: STAT. Theb. 10, 267 superis). CVRT. 6, 7, 32 iudicem. LVCAN. 7, 13 populi facies clamorque -is. PLIN. nat. 35, 12 quales clupeos nemo non gaudens -sque aspicit. SIL. 14, 153 remearat *servus* ... sponte -is eri. STAT. Ach. 2, 91 sociis. SVET. Tib. 29 (*verba Tiberi*) bonos et aequos et -es vos *senatores* habui dominos. AVSON. 177, 11. VITA Cypr. 18 personae -es. *seq. gen.*: ANON. Vales. 9, 40 in re publica ... providentissimus, -s gentis suae. *dat.*: AVG. civ. 9, 7 p. 378, 1 quod ... daemon fuerit Graecis -s Troianisque contrarius (*syn.* opitulator). *pro subst.*: HOR. carm. 3, 24, 46 clamor ... et turba -ium. OV. met. 7, 451 assensu populi precibusque -um. trist. 4, 3, 58. LIV. 1, 25, 9 clamore, qualis ex insperato -ium solet. 35, 50, 1. GRATT. 240 ne prima -em (*i. studiosum, sc. metagonta*) pignora fallant. PLIN. nat. 7, 186 in rogum eius *aurigae* unum e -bus iecisse se. VAL. FL. 3, 645. SIL. 16, 419 clamor vocesque -um. 16, 482 SIDON. carm. 23, 376. **b** *res*: NAEV. trag. 53 dubii -em per fretum intro currimus (*vix i. q.* πόντον εὔξεινον. *cf.* MART. 10, 104, 2 longum per mare, sed -is undae). PROP. 4, 6, 1 sacra facit vates: sint ora -ia sacris (OV. Pont. 2, 5, 20 trist. 3, 13, 18. *cf.* 5, 5, 5 lingua [VAL. MAX. 4, 3 pr.]). OV. ars 1, 148 Veneri dominae plaude -e manu. met. 15, 49 ventis (*cf.* CLAVD. 15, 526 zephyros. *aliter, personate*: AETNA 57). Pont. 3, 1, 160 horaque conveniens auspiciumque -s. GRATT. 199 sequitur natura -s (*i. docilis*) *canum*. VAL. FL. 6, 580 huc oculos sensusque refert animumque -em. MEROB. pros. frg. 1 B 21 -s fortuna bellorum.

syn. et coniuncta: adesse, adiutorem esse (CIC. epist. 15, 4, 14 CAES. civ. 1, 7, 1), adiuvare (*nota*: LIV. 42, 45, 3), amare, amplecti, communicare, congaudere, consiliari, cupere, fovere, impellere, indulgere (LIV. 5, 3, 9), laudare (*adde*: CIC. Brut. 127 Phil. 10, 5), monere, optare, ornare, partium esse, pro parte stare, plaudere, probare (*adde*: CIC. Phil. 10, 5), processum velle, prospicere, proventum cupere, pugnare, sentire cum, studere, suadere (*adde*: CIC. Phil. 2, 21), suffragari (*adde*: MART. CAP. 1, 30), rem trahere.

opp.: adversari, dissimulare, invidere, invisum habere, leviter velle, notare, obviam ire, odisse (*adde*: CAES. Gall. 1, 18, 8), perodisse, pati, repugnare, resistere.

deriv.: favea, faventia, favisor, favor, faustus, fautor (favitor), fautrix.

? **faver** asper ravies *corrupte* GLOSS. V 456, 6 (favor asper: rabies *coni. Bücheler*, favorabilis: aspirabilis *Götz*, fauces asperae: ravies *Sonny*).

faveus *v.* favea *p. 372, 75.* *Hofmann.*

ˣ**favilla**, -ae *f.* [*fort. cf. c.* fovere, *v. Zeitschr. f. vergl. Sprachf. 28, 159; c. ind.* bhas-, bhásma- ‘*cinis*’ *coniungere mavult W. Schulze. Th.*]. *de formis*: favIlla: CORP. V 3143. PROB. app. gramm. IV 198, 8 -a non failla. [*it.* falliva, *neap.* faella. *M.-L.*] *de significatione*: SERV. Aen. 3, 573 -a est deserta igni scintilla (ISID. orig. 19, 6, 6 GLOSS.). PELAGON. 110 cinerem levem, id est -am quam appellant. VEG. mulom. 5, 67, 9 ulmi cinerem levissimum, id est -am. HIER. in gen. 19, 28 p. 30, 1 ἀναθυμίασις fornacis, quod nos vaporem vel fumum sive -am possumus dicere. GLOSS. αἰθάλη. ciner. -ae reliquiae (*cf. p. 379, 30*). *de differentia quae est inter* -a *et* cinis *v. p. 381, 54 et vol. III p. 1070, 12 sqq.* *legitur inde a* TER. *singularem tantum usurpant cum alii tum*: TER. *1*, LVCR. *2*, VERG. *4*, AETNAE *auctor. 1*, HOR. *2*, PROP. *4*, VITR. *3*, SEN. trag. *2*, COLVM. *4*, PLIN. *11*, SVET. *3*, VVLG. *10*, AVG. civ. *3 locis. pluralis imprimis poetis usitatus legitur inde ab* ELEG. in Maecen. 2, 21 OV. fast. 2, 523. 3, 561, *in prosa oratione inde a* SEN. nat. 2, 13, 1, *et sing. et plur. habent* OV. (*sing. 15^ies^, plur. bis*) LVCAN. (*sing. 4^ies^, plur. semel*) SIL. (*sing. bis, plur. semel*) STAT. (*sing. bis, plur. 7^ies^*) MART. (*sing. bis, plur. semel*). *pluralem tantum exhibent* FIRM. AMM. [*suppletur*: CORP. II 2146 in fa⟨villam⟩. CARM. epigr. 1205, 5 *cf. p. 380, 49.*]

I *strictiore sensu i. q. cinis sive levior sive scintillulis adhuc gliscens, interdum fere i. q. fuligo, interdum (cf. p. 379, 17) i. q. prunae*: **A** *origo non designatur*: **1** *proprie*: LVCR. 2, 672 unde igne⟨m⟩ iacere ... possint scintillasque agere et late differre -am *quae igni cremantur.* OV. ars 3, 203 oculos tenui signare -a. GRATT. 538 fessas (*i. extinctas*) imitantur terga -as (*de colore*). VITR. 7, 4, 5 e sabulone et calce et -a mixta materies (PLIN nat. 36, 188 PALLAD. 1, 9, 4). 8, 6, 9. SEN. nat. 2, 13, 1 ex *ignibus terrenis* -ae cadunt, quae ponderis aliquid secum habent. COLVM. 2, 14, 5 cineris usus et -ae (*sc. in stercoratione*). 6, 15, 2 cum iam ignis in -am recidit. PLIN. nat. 26, 118 carbunculos ... sanat ... e carbone in conspectu restincto -a digito sublata et illita. 34, 101 *cadmea* exusta et nimia levitate similis -ae. MART. 1, 42, 5 *Porcia* ardentes avido bibit ore -as (*cf. l. 50*). SVET. Tib. 74 cinis e -a et carbonibus. PORPH. Hor. carm. 3, 8, 11 ‘fumum’ ... pro -a fumi (*i. fuligine*) dixit, quae sidere solet super ad cooperimentum amphorae. ARNOB. nat. 7, 20 illa (*sc. lac, oleum dis inferis sacrificanda*) ut sint lurida, fuliginem infundite cum -is. AVSON. 416, 22 lacte incide notas, ... prodentur scripta -is (fab- *V*^1^, -as *β*). SYMM. epist. 1, 31 (25), 2 facilius est ardentes -as ore (*cf l. 44*) comprimere, quam ... servare secretum (*cf. Otto, Sprichw. p. 138*). COMM. instr. 1, 41, 12 *temporibus antichristi* Babylon meretrix ⟨erit⟩ incinefacta -ā (*cf.* VVLG. Is. 47, 1 sede in pulvere, virgo filia Babylon). VVLG. Iob 30, 19 assimilatus ... -ae et cineri. 42, 6 ago paenitentiam in -a et cinere (SALV. eccl. 1, 49 *paenitentiam agens* -a et cinere sordidabit *carnes*). MART. CAP. 3, 224 (*de atramento*) *pulvis* ex -a confectus vel sepia. MISC. Tir. p. 57, 20 -a(m) de cinere ... inicis.

2 *in metaphoris et translate* (*cf. I B p. 379, 38. 380, 63*): AMM. 21, 13, 13 *aequitatem Romanam* tumentes spiritus tamquam -as † se facturamque (sparsuram extincturamque *Momms.*). VVLG. Iob 21, 18 erunt ... sicut -a, quam turbo dispergit. 30, 19. Is. 5, 24. 29, 5 sicut -a pertransiens multitudo eorum. Ezech. 15, 4 PAVL. NOL. carm. 7, 14 *v. p. 380, 79.* AVG. epist. 48, 2 iactantiae fastu corrupti atque absumpti in fumum -amque vanescunt. ZACCH. 2, 15 ne ... in quendam ignem -a deficiens convalescat. PROSP. carm. de ingrat. 138 dogmatis extinctas temptant animare -as. c. coll. 12, 4 *gratia dei* remotis terrenarum opinionum et operum mortuorum -is torrem obruti cordis exagitat et desiderio veritatis inflammat. RVRIC. epist. 1, 1 p. 351, 15 caritatis igniculum ... in tepidis animae dormientis -is suscitastis (2, 26 p 411, 2). SEDVL. carm. pasch. 5, 88 volant mendacia mille in dominum vanis hominum conflata -is et pereunt levitate sui *eqs.* (fabellis, labellis *v. l.*, cavillis *coni. Heinsius, sed cf.* op. pasch. 5, 6 mendacia vanis accusantium -is emortua, non fidei calore viventia). DRAC. Romul. 6, 28 soles (*sc. Venus*) ... ignibus ... gelidas calidis reparare -as (*de amore senili*). GREG. M. moral. 14, 74 *Eutychium mortuum non diutius impugnavi*, ne in -as viderer verba iaculari (*fort. proverbialiter*).

B *originis notio designatur vel ex contextu patet*: **1** *fornacis*: TER. Ad. 846 -ae plena, fumi ac pollinis coquendo sit faxo et molendo OV. met. 7, 80 quae ... parva sub inducta latuit scintilla -ā. 8, 525 paulatim cana prunam velante -ā. 8, 667 ovaque non acri leviter versata -ā (MART. 11, 52, 9 tenui. *cf.* COLVM. 8, 11, 6 si -a levi torreas fabam). fast. 4, 553 inque foco corpus pueri vivente -a obruit, humanum purget ut ignis onus. COLVM. 10, 354 semina

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... innatā ... laris nigra satiare -a. LVCAN. 5, 524 ab alto aggere iam tepidae sublato †fune (fuste, folle *coni.*) -ae scintillam ... pavit in ignes. PLIN. nat. 18, 358 cum contectus ignis e se -am discutit scintillamve emittit. ITALA exod. 9, 8 (Aug. quaest. hept. 2, 31) sumite vobis plenas manus -ae de fornace (αἰθάλης, VVLG. cineris. *cf.* CYPR. GALL. exod. 300). SERV. georg. 1, 392 -a (*i. fuligo*), quae cum fumo solet egredi ... in lucernis residet. *adde*: PRIAP. 14, 10 nigra fornicis oblitus -a.

2 *incendiorum*: *proprie*: VERG. Aen. 5, 666 respiciunt atram in nimbo volitare -am *incensarum navium*. OV. met. 2, 231 neque iam cineres eiectatamque -am ferre potest *Phaethon* (*cf.* 2, 284. STAT. Theb. 1, 221 Phaethontea mundum squalere -a. 12, 418 gelidae circum exanimesque -ae). OV. met. 14, 575 tepida latuerunt tecta -a. SEN. Tro. 21 ater -a squalet Iliaca dies. SIL. 4, 689 stagnis altae sedere -ae. 17, 104 semustaque castra albenti volitant per nubila summa -a. STAT. Theb. 7, 731 clare Giganteis etiamnum, Asope, -is (*cf.* SCHOL. prunis ardentibus fluere *et PW. II 1708*). PANEG. 11 (3), 4, 5 urbes Galliae ex -is et cineribus excitavit. ARNOB. nat. 1, 4 mundus incensus in -as et cineres dissolutus (FIRM. math. 3, 1, 9 pulvis -arum *mundi exusti*). AMM. 20, 11, 5 moenia -is oppleta. 22, 9, 4 moenia ... in -as miserabiles concidisse. 29, 5, 18 -arum egerentes acervos *e ruinis urbis*. 31, 6, 8 defletis gentilium -is aedium. HIER. epist. 108, 9 *portas* in -am et cinerem dissolutas (in Ioel 2 p. 189 solitudinem in cineres redigit ac -as). VVLG. gen. 19, 28 viditque ascendentem -am de terra quasi fornacis fumum (PRVD. perist. 5, 193 vides -as indices Gomorrheorum criminum. *cf.* AVG. civ. 21, 5 p. 496[D] poma in terra Sodomorum ... morsu ... temptata in fumum ac -am vanescere. 21, 8 [*ex* SOL. 35, 8 *v. p. 381, 58*]. *cf. etiam infra l. 33*). CLAVD. 20, 473 CYPR. GALL. Ios. 248 DRAC. Romul. 8, 270 CORIPP. Ioh. 1, 327. *plur. fere i. q. ruinae, reliquiae* (*cf. etiam p. 378, 21*): STAT. silv. 2, 2, 68 aeraque ab Isthmiacis auro potiora -is (*i. vasa Corinthia*). ITIN. Anton. rec. A 15 intras in -as Sodomae et Gomurrae (HEGES. 4, 18 l. 40 quarum *urbium* umbra quaedam et species in -is videtur. *cf. supra l. 25 et 26*). HEGES. 3, 15, 4 Iosephus ... in lacu quodam inter -as urbis delitescebat (*cf.* 4, 16 l. 142). HIER. in Ioel 1 p. 171 de urbis reliquiis ac -is. PRVD. psych. 540 vetitis (*i. quas nefas erat tangere*) insigne legens (*i. eligens*) anathema -is maesta ruinarum spolia ... haurit *Achar*. *metaphorice*: HEGES. 3, 16 l. 1 nunc (*post urbem captam*) maior Iudaei nominis tentatur ruina, nunc -a taetrior.

3 *variarum rerum combustarum*: *proprie*: VERG. Aen. 9, 75 fert ... commixtam (*sc. sibi*) Volcanus (*i. ignis facium*) ad astra -am. OV. met. 8, 525 inque leves abiit paulatim spiritus (*sc. Meleagri*) auras paulatim cana prunam velante -a (*cf.* HOMER. 1062 *p. 380, 14*). fast. 2, 523 verrebant nigras pro farre -as *torrendi nondum periti*. 4, 733 suffimen erit vituli ... -a. trist. 5, 12, 62 absumimus igne libellos: exitus est studii parva -a mei. PLIN. nat. 28, 242 fimi equini inveterati. 30, 79 glirium crematorum. 34, 113 *aeruginem* elui siccatamque ... uri ac versari, donec -a fiat. 34, 121 flore *lapidis* ... miscente se ligni pineae (pinei *edd. vett., fort. recte*) -ae. SER. SAMM. 237 bulbi. 478 *testa ovi* in taetram ... conversa -am. FIRM. err. 15, 4 *homo crematur*, ut stipula, quae in cineres -asque servatur (*cf. B 2*). AVSON. 419, 74 *documentorum concrematorum*. PELAGON. 362 priusquam in -am persolvantur *harundines combustae*. VVLG. lev. 6, 11 *vestimenta* usque ad -am consumi faciet. *sacrorum*: OV. met. 6, 325 sacrorum nigra -ā ara vetus stabat (*item c. genet. l. 58*). trist. 5, 5, 36 commune sacrum cum fiat *fratribus discordibus*, ... scinditur in partes atra -a duas (*cf.* SEN. Oed. 323 se scindit unius sacri discors -a). SVET. Galba 18, 2. MART. CAP. 2, 124 (*de divinationis genere*) fumida quid turicremis aura paret -is. *de sacro igne Vestae*: PROP. 4, 4, 69 Vesta, Iliacae (*i. ab Ilio allatae, aliter supra l. 14*) felix tutela -ae. FIRM. err. 14, 3. *per imaginem*: FIRM. err. 27, 3 lignum diaboli (*opp.*: lignum fidelibus salutare) ardet semper et moritur et ad ima tartari credentes homines cum -is suis ducit. VVLG. Is. 1, 31 fortitudo vestra, ut -a stuppae. GREG. M. moral. 2, 88 *ne* ignis, qui *animum* velut aurum concremat, ... in paleae -am vertat.

4 *speciatim rogi*: **a** *non discernuntur corporum humanorum reliquiae a materie rogi*: OV. met. 13, 604 corruit ... rogus *Memnonis*: atra -a volat *et mutatur in aves*; levitas sua praebuit alas. fast. 3, 561 mixta bibunt molles lacrimis unguenta -ae *in urna servatae*; *cf.* 3, 563 cineres (CARM. epigr. 1206, 4 sat fletus vestros prima -a bibit. *cf.* STAT. silv. 2, 6, 89 *p. 380, 40*). PETRON. 120, 77 Ditis (*nom.*) pater extulit ora bustorum flammis et cana sparsa -a. STAT. silv. 2, 1, 2 ante rogos et adhuc vivente -a. FIRM. err. 8, 3 nolo me (*loquitur Sol*) per tumulos *Liberi Proserpinae aliorum* -asque ducatis. SIDON. epist. 3, 12, 1 campus ... refertus ... bustualibus -is. *-ae opponuntur immortali parti hominis*: ELEG. in Maecen. 2, 21 ipse ego, quidquid ero cineres interque -as, tunc quoque non potero non memor esse tui. LVCAN. 9, 1 at non in Pharia manes *Pompei* iacuere -a nec cinis exiguus tantam compescuit umbram. STAT. silv. 4, 6, 53 Oetaeis emissus in astra -is *Hercules*. *cf.* MIN. FEL. 11, 2 *v. p. 380, 15*. *sim. de ave Phoenice*: ZENO 1, 16, 9 sepulcrum nidus est illi, -ae nutrices (*syn.* cinis. *cf.* CLAVD. carm. min. 27, 68 victuri cineres ... moveri incipiunt plumaque rudem vestire -am).

b *lignorum -a a corporis, ossium reliquiis discernitur*: VERG. Aen. 6, 227 postquam collapsi cineres et flamma quievit, reliquias vino et bibulam lavere -am (*aliter Norden ad l.*). LYGD. 2, 10 candidaque ossa super nigra -a teget. LVCAN. 8, 752 semusta ... robora membris *mortui ardentis* subducit ... plenusque sinus ardente -a *eqs.* 9, 60 ossibus et tepida vestes implere -a. CARM. epigr. 544 B 7 componere membra -ā. **c** *de corpore humano in -am mutato; accedit plerumque personae designatio* (*per zeugma i. q. funus l. 16*): HOR. carm. 2, 6, 23 calentem debita sparges lacrima -am vatis amici (PROP. 2, 1, 77 taliaque illacrimans mutae iace verba -ae). PROP. 1, 19, 19 quae tu viva mea possis sentire -a (*i. me mortuo*). OV. met. 13, 697 facit (*sc. artifex crateris*) de virginea geminos exire -a ... iuvenes et cineri materno ducere pompam. PERS. 1, 39 non e tumulo fortunataque -a nascentur violae? (*syn.* cinis). HOMER. 1062 inque leves abiit tantus dux ille -as (*cf.* OV. met. 8, 525 *p. 379, 43*). MIN. FEL. 11, 2 renasci se ferunt post mortem et cineres et -as (*item de resurrectione*: PRVD. c. Symm. 2, 192 possum [*sc. deus*] ... renovare -as antiquam in faciem. cath. 9, 100 cerneres coire membra de -is aridis. ZACCH. 1, 23 antiquas mortuorum -as [*item* 1, 24] et ... ossium cinerem ... rursum in corpora posse componi. *ibid.* defunctorum cineres vel -as semen corporum esse. CARM. epigr. †902, 1 victuras anima remeante -as). FIRM. math. 1, 9, 1 in cinerem -asque convertitur (err. 20, 6). err. 16, 3 crematorum corporum (*syn.* cineres). PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 8, 1 martyrum ... sanctam -am oculis apponentes, si liceat, etiam ore contingimus (RVFIN. hist. 5, 1, 62 incensa ossa martyrum et in -am redacta). PRVD. c. Symm. 1, 97 sepulcrales ... incantare -as. CLAVD. carm. min. 30, 152 Capaneia coniunx communes ardente viro mixtura -as. AVG. in psalm. 62, 6 si incendatur aliquis mortuus ... omnia ... quae in -as quasdam putrescunt *eqs.* (PROSP. sent. 217 [216]). PAVL. PETRIC. Mart. 2, 183 (*de sepulcro*) frigentes resoluta carne -as. *in titulis sepulcralibus*: CARM. epigr. 1002, 1 (*saec. I*) tibi digna tuae monumenta extrema -ae fecimus. 405, 2 corpus ... in cineres iacet hic ⟨versum⟩ adque -a(m). 419, 5 iunguntque favil⟨las⟩ (CARM. epigr. Engström 456 una -a iacent). 1256, 5 nostris Bacchum miscere -is. †1448, 5 stol(i)da peresi (*i. q. tabefacti corporis? Büch.*, peresis *Rossi*) litabant vota -is. *opponitur cineri rogi*: PLIN. nat. 19, 19 regum inde (*sc. ex lino quod ignibus non consumitur*) funebres tunicae corporis -am ab reliquo separant cinere. *huc addenda fortasse*: STAT. silv. 2, 6, 89 *domini fletus* hausere -ae, hos bibit usque rogus. 3, 3, 9 complexumque rogos incumbentemque -is. CARM. epigr. 1120, 4 cineres tum quos cana -a teget. 1135, 2 os cineri mixtum rapido cum decidit igni inseditque super flava -a rogo. *vix huc pertinet* VERG. Aen. 6, 227 (*v. supra l. 2*). *personate*: OV. trist. 3, 3, 84 sentiet officium maesta -a pium. AVSON. 168, 30 nuntiet hoc cineri nostra -a tuo. *mortuus loquens inducitur*: CARM. epigr. 960, 3 (*aet. Caes.*) si quaeris quae sim: cinis en et tosta -a. 1111, 8 (*saec. I ex.*) nunc sum defleti parva -a rogi. 1205, 5 ⟨hi⟩c iaceo infelix cinis et combusta ⟨fa⟩villa. *adde*: HIER. epist. 4, 2, 1 ego cinis et vilissima pars luti et iam -a, dum vegetor. *nota*: LVCAN. 6, 537 *Erictho* vestesque fluentes colligit in cineres et olentes membra -as (COMMENT. adhuc odorem mortui testantes).

5 *speciatim Aetnae, Vesuvii*: LVCR. 6, 690 ventus ... fert ... ardorem longe longeque -am differt. VERG. Aen. 3, 573 Aetna ... prorumpit ad aethera nubem turbine fumantem piceo et candente -a (SERV. *ad l.* id est scintillis *eqs.*). AETNA 512 -ae flumina proprietate simul concrescere (*i. flumina ignita concrescere propria vi favillae*. -ae *Gorallus*, -a(m) *trad.*). PLIN. nat. 3, 88 -a *Aetnae* Tauromenium et Catinam usque pervenit fervens (MART. CAP. 6, 647). SIL. 14, 69 calidamque nivem tegit atra -a (*cf.* CLAVD. rapt. Pros. 1, 167). MART. 4, 44, 7 SVET. vita Plin. p. 93. CLAVD. 17, 72 in Aetnaeas casurus ... -as *Empedocles*. rapt. Pros. 3, 398 crevit ... -is Aetna novis. AVG. civ. 3, 31 p. 144, 29[D] *metaphorice*: AMM. 31, 4, 9 ut Aetnaeas -as armatorum agmina diffundente barbaria (*cf.* VVLG. Is. 29, 5).

II *latiore sensu*: **A** *fere i. q. ignis, ardor, scintilla*: PROP. 1, 9, 18 *nondum* tangeris igni: haec est venturi prima -a mali. STAT. Theb. 12, 43 an aetheriae vivant per membra (*sc. Campanei*) -ae. CLAVD. 26, 24 iuga taurorum (*sc. ignes spirantium*) rapidis ambusta -is. **B** *res -ae similes*: **1** *technice*: PLIN. nat. 31, 90 salinarum sinceritas summam fecit suam differentiam quadam -a (-am *codd.*) salis, quae levissima ex eo est et candidissima. appellatur et flos salis, in totum diversa res *eqs.* (CLAVD. 26, 57 madidis infecta -is despumat niveum fistula [*i. aquae ductus fontis calidi*] cana salem). nat. 34, 128 pompholygem ... esse aeris et cadmeae -am (*cf. Blümner, Technol. IV p. 174*). **2** *generatim i. q. pulvis*: VVLG. Dan. 2, 35 ferrum, testa *eqs.* ... redacta quasi in -am aestivae areae (κονιορτὸς ἀπὸ ἅλωνος θερινῆς). *huc fortasse pertinet*: PAVL. NOL. carm. 7, 14 ut -am pulveris ventus rapit, sic ira iniquos verret a vultu dei (*cf.* VVLG. Iob 21, 18).

iuncturae verbales: **1** -a *pro subiecto* (*part. pro adi. v. p. 381, 31sqq. adde locutiones figuratas l. 44sqq.*): convalescit in ignem: ZACCH. 2, 15. sidit: SIL. 4, 689 PORPH. Hor. carm. 3, 8, 11. insidit rogo: CARM. epigr. 1135, 2. residet: SERV. georg. 1, 342. spargit scin-

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tillas: CORIPP. Ioh. 1, 327. tegit: SIL. 14, 69 nivem. CARM. epigr. 1120, 4 cineres. vivit: STAT. silv. 2, 1, 2 *cf. infra l. 37.* Theb. 12, 43 *v. p. 380, 68.* volat: OV. met. 13, 604 CORIPP. Ioh. 1, 327. volitat: VERG. Aen. 5, 666 CYPR. GALL. Ios. 248. *aliquid* fit -a: PLIN. nat. 34, 113 *v. p. 379, 49.*

2 *pro obiecto*: animare: PROSP. carm. de ingrat. 138. differre: LVCR. 2, 675. 6, 690. diffundere: AMM. 31, 4, 9. discutere: PLIN. nat. 18, 358. dispergere: VVLG. Iob 21, 18. inducere: OV. met. 7, 80. vibrare: CYPR. GALL. exod. 300.

3 *ablativus*: amburere: CLAVD. 26, 24. componere: CARM. epigr. 544 B 7. comprimere: DRAC. Romul. 8, 270. fumare: VERG. Aen. 3, 573. incinefieri: COMM. instr. 1, 41, 12. inficere: CLAVD. carm. min. 26, 57. mergere: MART. 4, 44, 7. oblinere: PRIAP. 14, 10 VITR. 8, 6, 9. obruere: OV. fast. 4, 553. opplere: AMM. 20, 11, 5. *cf.* AVG. civ. 3, 31 vi -ae. sordidare: SALV. eccl. 1, 49. spargere: PETRON. 120, 77. respergere: MART. CAP. 6, 647. squalere: SEN. Tro. 21 STAT. Theb. 1, 221.

iuncturae praepositionales: de: OV. met. 13, 697 de virginea geminos exire -a. PRVD. cath. 9, 100 *v. p. 380, 18.* ex: PANEG. 11 (3), 4, 5 excitare. in *c. acc.*: COLVM. 6, 15, 2 cum . . . ignis in -am recidit, ferventibus cineribus cogitur insistere *bos.* HOMER. 1062 abire. SER. SAMM. 478 converti (FIRM. math. 1, 9, 1 err. 20, 6. *cf.* GREG. M. moral. 2, 88 vertere). ARNOB. nat. 1, 4 dissolvi (HIER. epist. 108, 9. *cf.* PELAGON. 362 persolvi. PROSP. sent. 217 [216] solvi). AMM. 22, 9, 4 moenia . . . in -as miserabiles consedisse (*cod.*, concidisse *Gardthausen*). HIER. in Ioel 2 p. 189 redigere (VVLG. Ezech. 15, 4 Dan. 2, 35. RVFIN. hist. 5, 1, 62 *gr.* αἰθαλοῦν). AVG. civ. 21, 5 p. 496 in fumum ac -am . . . vanescere (epist. 48, 2). inter: ELEG. in Maecen. 2, 21 *v. p. 379, 78.*

epitheta selecta: *spectant ad ardorem, frigus*: acris: OV. met. 8, 667. ardens: LVCAN. 8, 752 MART. 1, 42, 5. calens: HOR. carm. 2, 6, 23. candens: VERG. Aen. 3, 573. deficiens: ZACCH. 2, 15. extincta: SER. SAMM. 237. fessa: GRATT. 538 *v. p. 378, 36.* -ae frigentes: *v. infra l. 46/7.* gelidae: STAT. Theb. 12, 418 exanimesque. DRAC. Romul. 6, 28. tepida: OV. met. 14, 575 LVCAN. 5, 524. 9, 60 SVET. Galba 18, 2 RVRIC. epist. 1, 1. vivens: OV. fast. 4, 553 STAT. silv. 2, 1, 2 adhuc vivente -a. *spectant ad colorem*: albens: SIL. 17, 104. atra: VERG. Aen. 5, 666 OV. met. 13, 604 trist. 5, 5, 36 SIL. 14, 69. cana: OV. met. 8, 525 PETRON. 120, 77 CARM. epigr. 1120, 11. flava: CARM. epigr. 1135, 2. nigra: LYGD. 2, 10 PRIAP. 14, 10 OV. fast. 2, 523 COLVM. 10, 354. *varia*: lĕvis: COLVM. 8, 11, 6 *cf. p. 378, 83)* HOMER. 1062. cassa: CYPR. GALL. exod. 300. tenuis: OV. ars 3, 203 MART. 11, 52, 9. tristis: MART. 4, 44, 7. *de funebri tantum* -a (-is) *dicuntur*: aridae: PRVD. cath. 9, 100. bibula: VERG. Aen. 6, 227 *v. p. 380, 3.* bustuales: SIDON. epist. 3, 12, 1. exanimes: STAT. Theb. 12, 418. frigentes: PAVL. PETRIC. Mart. 2, 183. maesta: OV. trist. 3, 3, 84. miserabiles: AMM. 22, 9, 4. molles: OV. fast. 3, 561. muta: PROP. 2, 1, 77. olentes: LVCAN. 6, 537 *v. p. 380, 51.* parva: OV. trist. 5, 12, 62 CARM. epigr. 1111, 8. sancta: PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 8, 1. sepulcrales: PRVD. c. Symm. 1, 97. *nota enallagas*: tosta: CARM. epigr. 960, 3. combusta: CARM. epigr. 1205, 5.

syn.: cinis (*saepe iunguntur; de differentia v. p. 378, 40. 45. 57. 380, 2/3. 37 sqq.*) fuligo. fumus. scintillae (*syn.* candens -a). reliquiae. *deriv.*: favillacius, ? favillaticus, favillatim, favillesco, favillo.

favillācius, -a, -um *a* favilla. *i. q. favillae qualitate praeditus*: SOL. 35, 8 fuliginem intrinsecus -am ambitio tantum extimae cutis cohibet *pomorum Sodomae nascentium.* *cf.* AVG. civ. 21, 5 *p. 379, 27.*

? **favillāticus**, -a, -um [*a* favilla. *Th.*]. *i. q. favillacius*: SOL. 27, 45 *fons* umoris nexibus humum stringit -um et in caespitem solidat (*SAP*^{1}, stringit, favillam etiam in c. s. *rell. et* ISID. orig. 13, 13, 8).

favillātim *a* favilla. *i. q. in modum favillae*: VEREC. in cant. 6, 27 *fructus Sodomae* (*cf. p. 379, 27*) ilico in cineribus fumeis resolvuntur, ut pulverem -m cum digitis conspicias glutinari.

favillēsco, -ere [*a* favilla *Th.*]. *i. q. in favillam dissolvi*: FVLG. Virg. cont. p. 95, 1 *libido* sepulta in oblivionis cinere -it (-ellescit *pars codd.*).

favillo (-āre) [*a* favilla. *Th.*] ἀσβολῶ GLOSS. II 247, 19. III 245, 27. *Ammann.*

favis(s)ae, -ārum *f.* [*terminatio originem extraneam, fortasse tuscam indicare videtur, cf. Jordan, Topographie d. Stadt Rom I 1, 274. Th.*]. faviss- *scribitur in parte codd.* PAVL. FEST. GELL. 2, 10 tit. quid sint -ae Capitolinae. 2, 10, 1—4 Servius Sulpicius . . . scripsit ad Varronem rogavitque ut rescriberet, quid significaret verbum, quod in censoris libris scriptum esset. id erat verbum '-ae Capitolinae'. Varro rescripsit in memoria sibi esse, quod Q. Catulus . . . dixisset voluisse se aream Capitolinam deprimere . . . sed facere id non quisse, quoniam '-ae' impedissent. id esse cellas quasdam et cisternas, quae in area sub terra essent, ubi reponi solerent signa vetera, quae ex eo templo collapsa essent, et alia quaedam religiosa e donis consecratis. ac deinde eadem epistula negat quidem se in litteris invenisse, cur '-ae' dictae sint, sed Q. Valerium Soranum solitum dicere ait, quos 'thesauros' Graeco nomine appellaremus (*hinc* NON. p. 112 GLOSS. V 641, 58), priscos Latinos 'flavisas' dixisse, quod in eos non rude aes argentumque, sed flata signataque pecunia conderetur. coniectare igitur se detractam esse ex eo verbo secundam litteram *eqs.* PAVL. FEST. p. 88 -ae locum sic appellabant, in quo erat aqua inclusa circa templa. sunt autem qui putant -as esse in Capitolio cellis cisternisque similes, ubi reponi erant solita ea, quae in templo vetustate erant facta inutilia. GLOSS. V 22, 1 (= 68, 6. 69, 2) -ae specus: fossae quaedam in Capitolio quae in modum cisternarum cavatae excipiebant dona Iovis *eqs.* *v. Jordan, l. c. supra p. 381, 73; Wissowa, PW. VI p. 2054.*

favīsio (-ōnis) *f.* GLOSS. IV 237, 28 -o suffragium. V 542, 25. 500, 31 favisum. *v.* favisor.

favīsor, -ōris *m.* [favisor *et* favisio *a* favere *ducta esse videntur, ita ut terminationem a* provisor, provisio *acceperint. sed vide ne erraverint imitatores illi antiquitatis, qui soli his vocibus usi sint. Th.*]. *sera scriptura* favissor: NOT. Tir. 82, 33 fautor -r *et v. l. in* GLOSS. *de voce cf. Hey, Fleckeis. Jahrb. Suppl. 18 p. 153.* *i. q. fautor* (GLOSS. σπουδαστής, fautor vel favens, consentaneus, piscator fautor, *v. Löwe, Archiv 1, 31 sq. et Stowasser, ibid. 440 sq.*): GELL. 14, 3, 9 diversos -es eorum *ingeniorum.* APVL. apol. 93 quietis et concordiae et pietatis auctor, conciliator, -r. IVL. VAL. 1, 7 cum saepe utrique parti utilis -r ac strenuus victor foret. 2, 29 per -es tui deos nostrique adversatores quaeso. 2, 35 superis . . . -bus meis. SYMM. or. 4, 7 -es (divisores *coni. Seeck*) classis illa *evocet*, nos principes. SERV. Aen. 6, 816 auris: favoribus, unde et aurarii dicuntur -es. PASS. Perp. 10 coeperunt me -es (fautores *pars codd.*) mei oleo defricare. *ibid. iterum.*

favīsum *v. supra l. 13.* **favitor** *v.* fautor *p. 389, 52 sqq.*

faunigena, faunius, faunus *v. nom. propr.*

favōniālis ζεφύριος GLOSS. III 468, 67 *a* favonius, *cf.* occidentalis *sim.*

*favōnius, -ī *m.* [*fortasse cf. c.* fovere, favilla. *Th.*]. *plural. inde ab* HOR. carm. 3, 7, 2. faonius *sera scriptura in codd. ut Plauti Mil. 665 nec non in glossis; adde*: CORP. V suppl. ital. 204 (*Aquileiae in gnomone; aet. Commodi?*) faonius. VIII 26652 (*Thuggae*) faoni(us). NOT. Tir. 110, 69 zephyrus faonius. *item scr. hic illic in codd.*: fab-. *genet.* -ī *in hexametris* (CIC. Arat. 206 CATVLL. 64, 282 LVCR. 1, 11 GERM. frg. 4, 123 OV. met. 9, 661 AVIEN. Arat. 1694 *al., semper in fine*) *et* CATVLL. 26, 2 HOR. carm. 1, 4, 1; -iī *metro certum in iambis*: AVIEN. ora 240. *nom. plur.* -iī *versu evictus*: HOR. carm. 3, 7, 2. PLIN. nat. 16, 93 *-us* est genitalis spiritus mundi a fovendo dictus, ut quidam existimavere. ISID. orig. 13, 11, 8 *zephyrus* latine -us dicitur propter quod foveat quae nascuntur. GLOSS. ζέφυρος, ventus occidentalis, εὐρόνοτος, θρασκίας. [*it.* fogno, *hisp.* fagüeño. *M.-L.*]

1 *nomen venti cardinalis occidentalis* (*raro et sero de aliis occidentalibus ventis finitimis, cf. supra l. 45, adde*: GLOSS. V 361, 49 *cod. Epin.* -us uuestsuduuind [*anglosax.*]. *cf.* VEG. mil. 4, 38 *zephyro* a dextera iungitur lips sive africus, a sinistra iapyx sive -us. AMPEL. 5, 1 zephyrus idem corus idem -us). *a ventus ipse*: *definitiones* (*v. Kaibel, Hermes 20 [1885], 579 sqq.*): VITR. 1, 6, 4 nonnullis placuit esse ventos quattuor . . . ab occidente aequinoctiali -um (PLIN. nat. 2, 119). SEN. nat. 5, 16, 4 -um . . . zephyrum esse dicent tibi etiam qui Graece nesciunt loqui (PLIN. nat. 18, 337 SVET. frg. p. 231, 1 [= ISID. nat. 37, 4] GELL. 2, 22, 12 APVL. mund. 11. 13 SCHOL. Stat. Theb. 2, 4). *nota descriptionem in schemate*: VITR. 1, 6, 12 *sq.* *cf.* INSCR. graec. XIV 1308 ζέφυρος -us. CORP. V suppl. ital. 204 (*Aquileiae*) auster africus -us aquilo. CORP. VIII 26652 (*Thuggae*) faoni(us) argestes circius. *nomina localia sim.*: PLIN. nat. 2, 122 -um quidam a. d. VIII calendas Martii chelidonian vocant ab hirundinis visu, nonnulli vero ornithian ab adventu avium. 6, 100 Patalen -o, quem hip⟨p⟩alum ibi vocant, peti certissimum videbatur. *notatur initium veris* (*cf. infra l. 75*): COLVM. 8, 11, 7 cum -ii spirare coeperunt, id est tempus ab idibus Februariis ante Martium mensem (11, 2, 15). PLIN. nat. 18, 222 inter brumam et aequinoctium die XLV flatus -i *incohat* vernum tempus. *exempla notabiliora*: PLAVT. Merc. 876 hîc -us serenust, istic auster imbricus *eqs.* (*cf.* PLIN. nat. 2, 126 aestuosus auster, tepidi volturnus et -us). Mil. 665 liquidiusculusque ero quam ventus est -us (LIV. 37, 23, 4 tempore etesiarum, quod velut statum -is ventis est. PLIN. nat. 4, 116 Olisippo, equarum e -o vento [*cf. infra l. 73. p. 383, 9. 12*] conceptu nobile). CATO agr. 29 ubi -us flabit (50 CIC. epist. 9, 24, 2 VITR. 2, 9, 1. 9, 3; 3 PLIN. nat. 8, 166 *al., nota*: 16, 93 vento [18, 349]. CET. FAV. 19 p. 297. *adde*: CELS. 2, 1 p. 28 D. perflant. COLVM. 2, 20, 5). CIC. Arat. 206 ad signorum obitu⟨m⟩ vis est metuenda -i. Verr. 6, 27 *veris* initium iste non a -o neque ab aliquo a[u]stro notabat (*cf.* HOR. carm. 1, 4, 1 solvitur acris hiems grata vice veris et -i). ac. 2, 105 -o nascente purpureum videtur *mare.* 2, 147 insusurrat. CATVLL. 26, 2 villula . . . opposita est . . . ad -i *flatus* (COLVM. 3, 2, 10 PLIN. nat. 18, 243. *adde*: 15, 13 afflatum. AVIEN. orb. terr. 52 flabra [ora 240 MART. CAP. 6, 694]). 64, 282 aura parit flores tepidi fecunda -i (LVCR. 1, 11 genitabilis aura -i. GERM. frg. 4, 123). HOR. carm. 3, 7, 2 candidi. OV. met. 9, 661 sub adventu spirantis lene -i (COLVM. 11, 2, 6). SEN. Herc. f. 550 nat. 2, 1, 5 si ab occidente *discessit corona*, -us *erit.* CVRT. 6, 6, 28 vehemens -us erat.

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Colvm. 2, 17, 7 secundum -ii exortum (Garg. Mart. pom. 2, 11. *cf.* Plin. nat. 17, 57 ortu). 2, 20, 5 lenis (Avien. Arat. 1694). 11, 2, 21 xii Cal. Martii -us vel auster cum grandine et nimbis (11, 2, 24 *et passim in hoc libro qui continet commentarium status caeli. cf.* Pol. Silv. fast. Sept. 2 -us aut corus. 11. 15. 18 Mart. 11). 11, 3, 5. Plin. nat. 2, 122 -ii hibernum molliunt caelum. 18, 303 siccissimum (18, 337). Stat. silv. 3, 1, 72 tenuis. Plin. epist. 2, 17, 19 Paneg. 5 (8), 3, 1.
b *regio venti* (*cf.* Gloss. III 245, 38 -us μεσημβρία): Cato agr. 6, 2 qui *ager* in ventum -um spectabit et soli ostentus erit (*cf.* Plin. nat. 15, 20 Colvm. 5, 10, 13). Colvm. 2, 19, 2 obiacentem -o. 5, 9, 7 in -um dirigi ordines convenit. Plin. nat. 4, 60 *abest* a Carpatho insula promunturio Samoneo lx *milia passuum* in -um ventum. 6, 57. 18, 354 cum ab austro ... aut -o ... fulgurabit. 21, 80 alvaria ... aquilonem evitent nec -um minus. Tac. ann. 4, 67 aestas *Capreis* in -um obversa. Avien. orb. terr. 349 *Nilus* Asiam ab Libya disterminat, axe -i secernens Libyam. **c** *tempus venti* (*cf.* Gloss. IV 72, 29 cod. a alibi autumnum ponunt[ur]): Varro rust. 1, 28, 2 a -o ad aequinoctium vernum dies xlv. 1, 29, 1 primo intervallo inter -um et aequinoctium vernum. 1, 35, 2. 1, 36, 1. 2, 1, 18. 2, 4, 7. Plin. nat. 8, 205 suilli pecoris admissura a -o ad aequinoctium vernum. 15, 12 ante -um collectae *oleae.* 16, 97 primo -o. 16, 188 a bruma ad -um *caedenda sunt tigna* (18, 234). 17, 191. 18, 204. 237. 19, 60. 105. 130 plantam -o transferre (21, 21 per -um). 19, 153 circa -um. 19, 156 ruta quoque seritur -o (19, 163. 166. 173). 21, 69.

2 *singularia et quasi adiect.* (*cf.* favonialis): Isid. orig. 9, 5, 25 *spurios* et -os appellabant, quia quaedam animalia -o spiritu hausto concipere existimantur (*ad rem cf. p. 382, 70.* Clavd. rapt. Pros. 3, 266 Symph. 38, 3). Gloss. IV 72, 29 *al.* -us solis radius, qui nonnumquam vitro aut argento repercussus vagi ac tremuli fulgoris aemula claritate resplendet. *fort. ad nom. propr. pertinet* Gloss. V 22, 13 -um odium leve et sine causa, velut a vento collectum. *cf. Bücheler, Rhein. Mus. 35 (1880) 404.*

deriv.: favonialis. *cf. Onomasticon s. v.*

⁎**favor,** -ōris *m.* [*a* favere, *cf.* faustus. *Th.*]. *plural.*: Stat. Theb. 10, 786 Tert. spect. 25 Corp. III 10440 (*Pannonia inf., a. 259*) *al.* fab- *scribitur saepius in codd.* (*adde*: Corp. VIII 12261 fabor), *cf.* Gramm. suppl. 293, 12 'fabor' per b ..., nam per u 'favi' scribuntur; *hinc nata confusio*: Gloss. IV 72, 10 = 517, 16 fabor loquor clamor (aut) ⟨as⟩sensus. faoribus: Corp. III 10440 (*a. 259*). *de* -ăv- *v.* Ter. Mavr. 630. *saepius in codd. confunditur cum* labor *vel cum syn.* fervor, furor. Gloss. σπουδή. εὐφημία. εὔνοια. ἡ βοήθεια. clamor vel plausus studium obsequium. propitiatio. -e⟨m⟩ εὐμένειαν. -e adiutorio (*cf.* Isid. diff. 1, 257). Don. Ter. Ad. 24 aequanimitas: -r et propitius animus. Comment. Lucan. 1, 132 popularibus auris: -bus. *legitur inde a* Cic., *qui verbo utitur ut novo necdum usitato* (*cf.* Sest. 115 epist. frg. VIII 9), *v.* Qvint. inst. 8, 3, 34; *frequentant*: Liv. Tac.

I *generatim i. q. studium, benevolentia, probatio, inclinatio sim.* (*rarius de inferioribus vel subiectis*): **A** *absol.*: Cic. leg. 2, 11 -e magis quam re legum nomen tenent. epist. frg. VIII 9 eum amorem et eum, ut hoc verbo utar, -em in consilium advocabo. Sall. Iug. 73, 4 alteri generis humilitas -em addiderat. Prop. 4, 6, 12 res est, Calliope, digna -e tuo (Ov. epist. 2, 64). Corn. Sev. carm. frg. 13, 8 quid -r aut coetus, pleni quid honoribus anni profuerant *Ciceroni*? Ov. epist. 20, 237 unde tibi -r hic? met. 9, 246 mea progenies vestro quoque tuta -e est (*cf.* Pont. 3, 4, 71 commendata). 9, 426 crescitque -e turbida seditio. trist. 1, 1, 64 quondam plena -is erant *carmina.* 4, 10, 131 sive -e tuli sive hanc ego carmine famam. Pont. 2, 5, 10 illa *carmina* tuus iuvit qualiacumque -r. 3, 4, 38 ad vestri venio ... -is opem. 4, 14, 56 publicus invito quam *coronam* -r imposuit. fast. 5, 576 stetque -r causa pro meliore tuus. *al.* Liv. 2, 7, 5 *opp.* invidia. 4, 13, 3 haud dubium consulatum ei -e ac spe despondentem. 6, 17, 1. 22, 26, 4 auram -is popularis ex dictatoria invidia petiit (Greg. M. moral. 1, 51 auram transitorii -is. *cf.* Liv. 30, 45, 6 Africani cognomen militaris prius -r an popularis aura celebraverit. Sen. Phaedr. 488. *cf.* Serv. Aen. 6, 816 auris: -bus). *al.* Gratt. 483. Manil. 2, 341 mutua iura -is. Vitr. 1 pr. 2 studium meum in eius memoria permanens in te contulit -em. Val. Max. 1 praef. 2, 1, 10 -is nutrimentis. 8, 15, 8 (*quasi personate*) quae in Cn. Pompeium ... congesta sunt, hinc assensione -is, illinc fremitu invidiae ... obstrepuntur. Phaedr. 5, 5, 25 iam -r mentes tenet. Sen. dial. 9, 1, 15 semper iudicio -r officit. Octavia 577 cedat animis temere conceptus -r. Lvcan. 1, 178 sectorque -is ipse sui populus. 3, 55 summa -is ... momenta. 4, 399. 9, 228 partesque -e (*i. amore Pompei*) fecimus. Petron. 119, 42 est -r in pretio. Val. Fl. 4, 669. Sil. 2, 278 studia incautumque -em. 3, 93 si promissum vertat Fortuna -em. 4, 732. 17, 401 -r ut subigit plerosque metusve. Stat. Theb. 6, 492. Qvint. inst. 4, 2, 77 *syn.* miserationis. decl. 315 p. 242, 8 *al.* Ivv. 16, 56 hunc -r (labor *codd.*) aequus provehit. Tac. hist. 1, 6 non in unum aliquem prono -e (ann. 2, 73). 1, 11. 3, 58. ann. 2, 44 Arminium ... -r habebat. 15, 59 -e imbutus *miles.* Plin. epist. 2, 11, 6 -r et misericordia acres et vehementes primos impetus habent *eqs.* Svet. Galba 14, 1 coniunct auctoritate. Flor. epit. 4, 2, 74. Tert. nat. 1, 10 deis -e diversis. Papin. dig. 26, 7, 42 *persona* meruit praecipuum -em. Vlp. dig. 40, 7, 19 libertas -e competet. 50, 4, 8 Pavl. dig 40, 8, 9 *al.* Paneg. 12 (2), 24, 1 *al.* Comm. instr. 2, 19, 23. Opt. Porf. carm. 10, 19 meo (*i. amore mei*) correpta -e. Exvp. 1 *bis.* Hil. in Matth. 21, 3. ad Const. 1, 2 *syn.* studium, gratiam. Avson. 428, 2 Amm. 15, 8, 10 Schol. Cic. Bob. p. 103, 8 St. 157, 23 *opp.* impedimenti. Rvfin. apol. adv. Hier. 1, 18. Clavd. 24, 45 ductoribus ... diversus erat -r (*postea* gratia). 28, 75. 608 carm. min. 22, 2 Merob. poet. 110. Sidon. carm. 6, 33 cantasse -i est. Drac. Romul. 7, 82. Orest. 321 his ... Argolicos emimus ... -es muneribus. *nota*: Hor. epist. 2, 1, 9 *heroes* ploravere suis non respondere -em meritis (*i. comprobationem, laudem*). Cod. Iust. 5, 7, 1 pr. (*a. 380*) si quis ... praeditus potestate ... minacem -em suum (*i. fervorem, potentiam?*) invitis his, quorum utilitas agitur, exhibere ... detegitur *in nuptiis contrahendis.* *personate* (*usitatiora v. supra*): Sil. 15, 137 numerat -r anxius annos. Mart. 7, 72, 10 sic palmam tibi ... unctae det -r arbiter coronae. *cf.* -em *deum*: Mart. 10, 50, 2 plange, -r, saeva pectora nuda manu. Mart. Cap. 1, 45 Lares Ianus -es Opertanei. 1, 50 Iovis filii Pales et -r cum Celeritate. Corp. XIII 8189 (*Coloniae*) ⟨H⟩onori ⟨et⟩ -i Saturn⟨i⟩nius Lupulus. *v. Wissowa, PW. VI 2078.*
adde de bestia: Gratt. 189 seu frustra nimius properat -r (*syn.* officium. 230). *de rebus* (*cf. infra l. 79 sqq.*): Manil. 2, 470 quaedam *sidera* in semet proprio ducuntur plena -e. Sen. dial. 12, 9, 7 antequam quicquam ex suo -e fortuna mutaret (*cf.* Lvcan. 8, 21 longi fortuna -is). Lvcan. 8, 359 fato celante -em. *nota in malam partem i. q. nimium studium, ambitio sim.*: Liv. 42, 30, 2 pars *principum* ita in Romanos effusi erant, ut auctoritatem immodico -e corrumperent (Plin. epist. 3, 20, 7 quae nunc immodico -e corrupta). Phaedr. 5, 5, 1 pravo -e labi mortales solent. Sen. epist. 98, 4 sive te ipsum *observare voluerit* -e seposito (Arnob. nat. 2, 16 deposito). Plin. epist. 3, 9, 10 tum maxime -r et ambitio dominatur, cum sub aliqua specie severitatis delitescere potest. Prvd. perist. 10, 657 qui *puer* sit -is liber. Svlp. Sev. dial. 3, 12, 2. Greg. M. moral. 10, 44 in cogitatione ... proprii -es oriuntur. *adde speciatim de studio spectaculorum* (*cf. p. 385, 61. 386, 40 sqq.*): Cic. Q. Rosc. 29 quod studium et quem -em secum in scaenam attulit Panurgus (Plin. epist. 9, 6, 2 paneg. 33, 3. *cf.* Ov. trist. 3, 12, 23 scaena viget studiisque -r distantibus ardet). Tert. spect. 25 ipsa in -bus aut conspiratio aut dissensio. Ps. Cypr. spect. 5 contentiones in curribus, -es in honoribus. aleat. 10 Corp. VI 33976 d Carm. epigr. 1510, 4.

B *acced. gen.*: **1** *gen. subi.*: **a** *animantium*: Cic. Sest. 115 qui rumore et, ut ipsi loquuntur, -e populi tenetur et ducitur (Ov. fast. 4, 867. Liv. 8, 34, 1. 10, 37, 11 *coniunct.* voluntatem. *al.* Vell. 2, 91, 3 Val. Max. 3, 2, 17. 3, 8, 3 Sen. Herc. f. 169 dial. 10, 8, 5 Octavia 878 Qvint. decl. 280 p. 144, 17 Tac. ann. 14, 13 Svet. Iul. 11. Flor. epit. 3, 13, 1 *syn.* studium. Mod. dig. 48, 14, 1, 1. 48, 19, 31 pr. Ivst. 1, 9, 12 Ps. Avr. Vict. orig. 16, 4 Hil. in Matth. 21, 5 Amm. 28, 4, 3 Corp. VIII 12261). *cf.* Liv. 3, 33, 7 plebis (3, 57, 9. 4, 6, 5. 21, 3, 1 Val. Max. 3, 5, 3 Octavia 884 Tac. ann. 11, 11 Flor. epit. 3, 12, 10 Veg. mil. 2, 24 Svlp. Sev. chron. 1, 41, 1). Liv. 22, 27, 2 vulgi (23, 7, 9. Manil. 2, 816 *syn.* gratia. Val. Max. 8, 7, 7 Sen. Thy. 352 Tac. ann. 2, 41. 14, 51. 15, 53 Porph. Hor. carm. 1, 1, 7 Hier. epist. 52, 8, 3 Rvfin. hist. 4, 16, 4 Pomer. 3, 20, 1). Liv. 6, 15, 8 multitudinis (31, 44, 3). Sall. Iug. 13, 7 nobilitatis. Hor. carm. 4, 8, 26. Ov. am. 2, 2, 56 iudicis. 3, 2, 17 puellae. 3, 2, 18 dominae. Liv. 3, 19, 3 patrum (Tac. hist. 1, 19. *cf.* Plin. paneg. 62, 3 senatus). 8, 36, 3 militum (Tac. hist. 1, 17. 4, 80 ann. 1, 52 Spart. Hadr. 10, 3 Ivst. 13, 2, 2. *cf.* Tac. Agr. 39 exercitus). 10, 46, 16 consulis. 38, 51, 14 hominum (Sen. contr. 10 pr. 4 Vell. 2, 89, 1 Plin. nat. 14, 49 Plin. paneg. 55, 11 Svet. Tib. 57, 1 Vit. 15, 1 Hil. in Matth. 4, 28 *al.*). Liv. 41, 23, 10 Macedonum. 45, 44, 10 omnium (Ivst. 34, 3, 9. *cf.* Amm. 22, 9, 2 cunctorum). Gratt. 250 divum (Sen. epist. 110, 2 Sil. 2, 206. 17, 331 Stat. Theb. 12, 644 Flor. epit. 2, 6, 49 Firm. err. 20, 6 Epist. imp. inc. de Tymand. [Corp. III 6866] 34 Avson. 168, 27 Amm. 16, 12, 13. Drac. satisf. 16 *opp.* ira. Pallad. hist. mon. I 36 p. 323[D]). *cf.* Phaedr. app. 14, 33 caelitum (Mart. Cap. 1, 40). Sen. Phaedr. 159 numinum (1271. Lvcan. 1, 148. 2, 85 *opp.* ira. Edict. imp. Diocl. I 3 Vopisc. Car. 9, 3 Firm. math. 5, 1, 38 Amm. 16, 12, 62. 21, 13, 14 *al.*). Novell. Valent. 17 pr. (*a. 445*) divinitatis (Boeth. herm. sec. 2, 3 p. 79, 10). Cod. Iust. 1, 17, 2, 1 trinitatis. Cassiod. var. 6, 12, 4 maiestatis. Drac. laud. dei 3, 678 domini (Cassiod. inst. div. 8 p. 1120[C]). Vell. 2, 43, 3 civitatis (Ivst. 5, 9, 7 *al. cf.* Val. Max. 6, 9 ext. 4 civium [Octavia 183 Flor. epit. 1, 9, 5]). 2, 54, 2 partium. Val. Max. 3, 6, 1 sociorum. 9, 15 ext. 1 cohortis Augustae. Octavia 486 equitis. Lvcan. 8, 117 victoris. Qvint. inst. 3, 8, 7 audientium. Tac. ann. 2, 56 nationis. 2, 77 Caesaris (Apvl. flor. 9 p. 40). Svet. Cal. 14, 3 externorum. Vesp. 6, 1. Apvl. met. 11, 9 Camenarum. Ivst. 21, 1, 4 popularium. Avg. civ. 2, 23 daemonum (*opp.* impugnatione). Victric. 8 sanctorum. Cassiod. var. 7, 40, 1 posteritatis. *al.*
b *rerum*: Ov. trist. 2, 562 quoque -e animi teque tuosque canam (*cf.* Val. Cem. hom. 15, 1 -em labiorum meritis exhibemus). Liv. 24, 8, 9 praerogativae Sen. Tro. 269 fortunae (epist. 42, 4. 72, 4. Lvcan. 5, 696 *coni.* labor). epist. 36, 5 caeli. Lvcan. 7, 705 fatorum. Sil. 5, 228 Martis. 12, 375 cetera propensae Cereris nutrita -e. 15, 220 Carthago, impenso naturae adiuta -e. Vlp. dig. 40, 5, 2 -r consti-
[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tutionis divi Marci debet locum habere (COD. Iust. 2, 3, 19 [*a. 290*] INST. Iust. 3, 11, 3). FIRM. math. 1, 10, 13 -e propriae maiestatis. 8, 17, 2 benivolarum stellarum. CLAVD. 26, 517 regni.

2 *gen. obi.*: a *animantium*: LIV. 2, 52, 4 patris Agrippae -r. 6, 38, 5 *v. l. 23.* 22, 25, 17 invidia dictatoris -rque magistri equitum. 26, 40, 7. 40, 20, 4 medios nec in alterius -em inclinatos (42, 5, 2). 42, 14, 9 Persei (45, 26, 5 -e Persei et odio adversus Romanos). VAL. MAX. 2, 4, 3 Scipionis. OCTAVIA 467 absentium. 648 principis [786 furore *codd.*]. COLVM. 2, 1, 2 priscorum. LVCAN. 10, 417 QVINT. decl. 311 p. 223, 2. TAC. hist. 2, 17 Othonis (2, 85). ann. 14, 26. 58 iuvenis (IVST. 35, 2, 3). SVET. Vit. 7, 1 factionis Venetae. IVLIAN. dig. 36, 1, 26, 2 libertate -e sui (*servi*) servata (IVST. 13, 6, 19. 14, 6, 1. 33, 1, 4 AMM. 21, 2, 4). PAPIN. dig. 22, 1, 1, 3 pupillorum (VLP. dig. 26, 2, 10, 4. 26, 10, 3, 4 COD. Iust. 6, 27, 5, 1^b [*a. 531*]). VLP. dig. 25, 4, 1 pr. partus. PORPH. Hor. epist. 2, 1 pr. *poetarum* (*cf.* CLAVD. carm. min. 31, 24 vatis). CORP. III 10440 (*Pannonia, a. 259*) honoribus et faoribus C. Iul(i) Victorini. EXVP. 8 partium. HIL. ad Const. 1, 7. AMM. 21, 12, 23. 27, 6, 3 nitebantur aliqui studiis altioribus in -em Severi. 29, 5, 52. SCHOL. Cic. Bob. p. 124, 13 St. Milonis. CLAVD. 5, 119 in ducis eximii conspiravere -em. 22, 220 aliorum. COD. Iust. 5, 27, 11, 4 (*a. 530*) liberorum (6, 20, 21 pr.). 2, 40, 5 pr. (*a. 531*) imperfectae aetatis. b *rerum*: LIV. 4, 21, 3 nominis (TAC. hist. 2, 72 IVST. 15, 2, 3). 6, 38, 5 legum ipsarum latorumque (HIL. in Matth. 10, 9. 15, 1. 20, 3 *syn.* amor). SIL. 8, 41 patriae (16, 329). PS. QVINT. decl. 2, 10 caecitatis. 4, 7 magna venit ... de virtutum -e libertas (*cf.* GLOSS. V 662, 6 -e virtutis). 8, 8 quodam innocentiae -e. IAVOL. dig. 40, 7, 28 pr. libertatis (IVLIAN. dig. 40, 2, 4 pr. MAECIAN. dig. 35, 2, 32, 5 GAIVS inst. 4, 14. SCAEV. dig. 40, 4, 29 *syn.* studio. TRYPH. dig. 49, 15, 12, 9 VLP. dig. 29, 2, 71 pr. 40, 4, 16. 40, 5, 24, 10 PAVL. dig. 4, 8, 32, 7. 40, 7, 20, 3 *al.* COD. Iust. 3, 31, 12, 2^b [*a. 531*] *syn.* intuitu). TERT. adv. Prax. 10 p. 241, 17 monarchiae. VLP. dig. 7, 1, 17 pr. religionis. 23, 3, 9, 1 dotium (COD. Iust. 4, 29, 25, 1 [*a. 531*]). 43, 14, 1, 7 vectigalis. PAVL. dig. 24, 3, 45 nuptiarum (MARCIAN. dig. 11, 3, 17). IVST. 17, 2, 6 cum et in gratiam memoriae ... patris et in -em ultionis Lysimachi ambitiosus ... esset. AMM. 29, 5, 2 in earum *relationum* -em concinentibus multis. INST. Iust. 4, 8, 7 pudicitiae. *nota seq. gen. ger.* (*cf.* studium): PS. QVINT. decl. 17, 9 succurrendi -e. HIL. in Matth. 29, 2 discipuli -e salvandi Israelis ... commoventur. 3 *explic.*: PS. QVINT. decl. 5, 2 quam laudem, quem gloriae -em impleverat (ISID. sent. 3, 23, 6 qui vanae gloriae -es diligunt).

C *add. praep.*: apud: LIV. 21, 63, 4 *res* invidiam apud nobilitatem ... Flaminio, -em apud plebem ... peperit. 24, 5, 1. 29, 22, 8. 33, 27, 6. 40, 5, 2. 41, 14, 10 TAC. hist. 2, 17 ann. 1, 7. in *c. acc.*: LIV. 42, 46, 9 -e quodam insito in reges (45, 31, 3). SIL. 7, 12 *superorum* in Punica castra -is. TAC. hist. 1, 53 ann. 1, 33. 13, 10. 15, 48. PLIN. paneg. 5, 2 *coniunct.* iudicium. PANEG. 10 (4), 2, 6. erga: TAC. Germ. 33 -e quodam erga nos deorum. hist. 3, 44. pro: QVINT. inst. 4, 1, 9 est ... naturalis -r pro laborantibus. in *c. abl. ger.*: HIL. in Matth. 15, 9 apostolorum in salvando Israel -r.

iuncturae selectae (*maxime ad IA—C*): 1 *adiect.* (*pro gen. subi.*: *l. 54. 57. 61* humanus. *68. 74. 76. 83, raro obi.*: *l. 61. 70*): acrior: TAC. ann. 11, 11. adversus: STAT. Theb. 8, 500 QVINT. inst. 4, 1, 51. ambiguus: LIV. 21, 52, 3. benignus: EDICT. imp. Diocl. I 3. bonus: FERRAND. epist. 3, 1. caelestis: TAC. hist. 4, 81 PS. APVL. Ascl. 19 PANEG. 10 (4), 2, 6 COD. Iust. 1, 2, 22 pr. (*a. 529*) *al.* CASSIOD. var. 4, 13, 1. certus: CLAVD. 17, 263. cunctus (*cf.* omnis, totus): VAL. FL. 3, 701. dirus: OCTAVIA 878. divinus: TREB. Claud. 11, 3 FIRM. err. 29, 3 SVLP. SEV. chron. 1, 38, 6 ALC. AVIT. epist. 48 p. 77, 14 CASSIOD. var. 8, 9, 3 *al.* dubius: LVCAN. 3, 265 CLAVD. 1, 11. facilis: LIV. 24, 5, 1. fragilis: SEN. Phaedr. 489. funestus: OCTAVIA 877. histrionalis: TAC. dial. 29. humanus: CLAVD. 22, 208 POMER. 3, 10, 3. immodicus: LIV. 42, 30, 2 PLIN. epist. 3, 20, 7. impensus: SIL. 15, 220. inanis: TAC. hist. 2, 30. ingens: VELL. 2, 54, 2 OCTAVIA 467. *cf. p. 386, 55. 74.* insitus: LIV. 42, 46, 9 *cf.* TAC. hist. 3, 44 inditus *cod.* iustus: CLAVD. carm. min. 31, 24. longus: LVCAN. 7, 705. 8, 21. magnus: SIL. 4, 732 LAMPR. Alex. 2, 4 PS. AVR. VICT. orig. 16, 4. *cf. p. 386, 48.* maior: VELL. 2, 43, 3 SVET. Galba 14, 1. manifestus: OV. trist. 3, 5, 19. militaris: LIV. 30, 45, 6 CVRT. 10, 7, 13 AMM. 30, 10, 3. mirus: TAC. ann. 1, 7. mobilis: SEN. dial. 7, 1, 5. municipalis: TAC. hist. 3, 43. naturalis: QVINT. inst. 4, 1, 9. nimius: GRATT. 189. 230 SEN. contr. 10 pr. 16 VAL. MAX. 7, 2 ext. 7 COLVM. 2, 1, 2 OCTAVIA 884 APVL. met. 10, 19. notabilis: SVET. Cal. 14, 3. notus: MART. 7, 26, 6. omnis: SIL. 8, 214 CARM. epigr. 1552^A, 9 (*saec. II*). paratus: QVINT. inst. 12, 6, 3. patricius: CLAVD. 24, 50. pertinax: OCTAVIA 792 (furor *codd. pler.*). plenus: SCRIB. LARG. praef. p. 6, 2 CLAVD. 21, 1. popularis: LIV. 22, 26, 4 SEN. dial. 3, 18, 2 ASCON. Scaur. p. 23, 29 St. praecipuus: PAPIN. dig. 26, 7, 42. pravus: PHAEDR. 5, 5, 1 SIL. 7, 497 *cf.* 9, 636. pristinus: LIV. 29, 32, 13. promptus: COD. Iust. 2, 3, 19 (*a. 290*) SCHOL. Cic. Bob. p. 159, 29 St. pronus: *v. p. 386, 62.* propensus: OV. met. 14, 706 Pont. 3, 4, 15 VAL. MAX. 6, 9 ext. 4. proprius: MANIL. 2, 470 GREG. M. moral. 10, 44. prosper: TAC. ann. 2, 41. proxumus: CORP. IX 2641 (*Aesernia*). publicus: OV. Pont. 4, 14, 56 VELL. 2, 92, 4 CAPITOL. Opil. 12, 9. recens: LIV. 4, 57, 12 TAC. hist. 1, 34. saevus: SEN. Phaedr. 1271. secundus: SEN. Phaedr. 159 IVST. 34, 3, 9. solitus: OV. Ib. 121. stabilis: SEN. Thy. 351. summus: *v. infra l. 58.* tacitus: SCHOL. Cic. Bob. p. 118, 22 St. 160, 13. totus: PETRON. 45, 10. transitorius: GREG. M. moral. 1, 51. vanus: ANTH. 444, 10. varius: LVCAN. 2, 447. uberior: VAL. MAX. 3, 6, 1. vehemens: HIL. in Matth. 20, 3. verus: SEN. Thy. 209.

2 *verb.*: a *pro subiecto*: -r abit: SIL. 2, 206. ardet: OV. trist. 3, 12, 23. se circumagit: SEN. dial. 7, 1, 5. crescit: LIV. 40, 5, 2. clanguescit: CVRT. 10, 7, 13. inclinatur, (se) inclinat: LIV. 37, 57, 11. 39, 39, 10 IVST. 5, 1, 11. redit: SIL. 8, 214. stimulat (*cum inf.*): AVIEN. Arat. 67. superat: LIV. 22, 25, 17. vergit: SIL. 8, 562. b *pro obiecto*: -em accendere: LIV. 39, 39, 12 OCTAVIA 486 TAC. ann. 14, 13 *cf. infra l. 73.* acquirere: TAC. hist. 1, 17. addere: SALL. Iug. 73, 4 LIV. 33, 23, 2. amplecti (*cf. infra l. 36*): VAL. MAX. 8, 7, 7. apisci: TAC. ann. 3, 31. aucupari: FLOR. epit. 3, 13, 1. captare: QVINT. inst. 6, 1, 25 SVET. Tib. 57, 1 PORPH. Hor. carm. 1, 1, 7 RVFIN. hist. 4, 16, 4. colligere: VELL. 2, 91, 3 SVET. Claud. 12, 3. commodare: ARNOB. nat. 4, 4. 7, 50 *cf.* accommodare: SVLP. SEV. chron. 2, 1, 7. conciliare: *v. vol. IV p. 42, 72, ubi addas* (*l. 73 corrigas*: QVINT. decl. 338 p. 331, 12): LIV. 22, 34, 3. 29, 22, 8. 33, 27, 6. 42, 12, 2 LAMPR. Alex. 2, 4 IVST. 11, 1, 10 *al.* MAXIMIN. c. Ambr. 84 POMER. 1, 25, 1. elicere: TAC. ann. 15, 53. excitare: CORP. VI 33976^d. exhibere: VLP. dig. 40, 5, 26 pr. COD. Iust. 5, 7, 1 pr. (*a. 380*). facere: QVINT. inst. 4, 1, 33. iactare: SIL. 11, 608. impendere: LEO M. epist. 130, 1. merere: OV. trist. 5, 3, 53 QVINT. inst. 4, 1, 44. 4, 2, 77 PAPIN. dig. 26, 7, 42 AVSON. 299, 5 *cf.* emerere: QVINT. inst. 4, 1, 2. promerere: QVINT. inst. 9, 1, 21. nutrire: SIL. 7, 497. occupare: LIV. 25, 36, 16 VAL. MAX. 3, 2, 17. parere: LIV. 4, 57, 12. 21, 63, 4. pascere: SIL. 7, 497. petere: OV. met. 14, 706. possidere: VAL. MAX. 3, 5, 3. praebere: ANON. Vales. 10, 48. praeripere: VAL. MAX. 3, 8, 3. praestare: OV. met. 15, 682 PS. QVINT. decl. 15, 7 HIL. ad Const. 1, 2 DRAC. Romul. 10, 376. quaerere: OV. Pont. 2, 9, 40 SEN. epist. 29, 11 LVCAN. 7, 726 TAC. ann. 1, 52 AVR. VICT. Caes. 30, 2. retinere: SIL. 8, 41 SVET. Vit. 15, 1. tenere: LVCAN. 3, 265. vertere: VAL. FL. 3, 701 SIL. 3, 93. c *abl.*: -e (ad)iuvare: LIV. 45, 44, 10 SIL. 15, 220 CORP. IX 2641 (*Aesernia*). amplecti: LIV. 2, 56, 1. duci, teneri: CIC. Sest. 115. florere: VELL. 2, 92, 4. imbui: TAC. hist. 2, 85 ann. 15, 59. niti: OV. Pont. 3, 4, 15. tollere: AMM. 30, 10, 3.

II *metonymice i. q. actio, qua favor ostenditur*: A *i. q. plausus, acclamatio, assensus quilibet voce plerumque* (*cf.* LIV. 23, 46, 2 clamorem -is indicem) *vel sonitu manuum nutuve* (*cf.* VOPISC. Aurelian. 48, 5 quibus *orariis* uteretur populus ad -em) *factus* (*cf.* GLOSS. κρότος, συγκρότησις. testimonium laudis. clamor. allocutio. plausus. *cf.* V 473, 65 plausus: -r, sonitus manuum. *al.* *passim acced. gen. subi.*): VERG. Aen. 5, 343 tutatur -r Euryalum (*cf.* GLOSS. IV 74, 19 assensus, clamor). OV. met. 10, 656 adiciunt animos iuveni clamorque -rque verbaque dicentum (LIV. 26, 18, 8 QVINT. inst. 10, 1, 17 *cf. supra l. 41*). trist. 2, 506 plauditur et magno palma -e datur (fast. 5, 291. LIV. 7, 25, 1 plebis. SVET. Claud. 21, 5 omnium. FIRM. math. 8, 7, 5 AMM. 25, 5, 6 *plur.* SVLP. SEV. chron. 2, 42, 4). Pont. 3, 4, 29 plausibus ... populi laetoque -e (STAT. Theb. 10, 786 *plur.*). LIV. 1, 12, 10 annuentibus ac vocantibus suis -e multorum addito animo. 2, 31, 10 decedentem domum cum -e ac laudibus prosecuti sunt. 2, 49, 5 -e et admiratione stupens *turba* (27, 45, 6 FLOR. epit. 2, 6, 43). 4, 24, 7 cum gratulatione ac -e ingenti populi (28, 38, 6. 39, 53, 2 SERV. ecl. 6, 11. *cf. infra l. 74*). 4, 53, 12 cum ad omnem mentionem tribuni -r circumstantis populi plausuque et assensu cum vocibus militum certaret (45, 20, 3). 7, 26, 12 summo -e populi (SVLP. SEV. chron. 2, 30, 3). 25, 2, 7. 28, 45, 12 magna frequentia et -e spectantium celebrati *ludi* (FIRM. math. 8, 7, 5 *syn.* plausu). 39, 7, 3 triumphum ... militari magis -e quam populari celebrem. SEN. dial. 1, 4, 5 si inter plausus senescis, si te ... pronus -r sequitur. VAL. FL. 4, 228 Oebalius caveae -r (APVL. met. 10, 32. *cf.* HIER. epist. 52, 3, 6 theatri). SIL. 11, 492 elata ... turba -e. 11, 553 -r haud obscurus. STAT. silv. 1, 6, 83 dulci 'dominum' -e clamant. QVINT. inst. 9, 1, 16 cum -e ac sollicitudine. TAC. hist. 2, 29 gaudium miseratio -r *militum*. FRONTO p. 97 N. quanto studio quantoque -e et voluptate ... te audiat senatus. DICT. 2, 52 ducibus -em attollentibus (3, 18). AMM. 16, 10, 13 in palatium receptus -e multiplici. 28, 3, 9. 29, 5, 56 aetatum ordinumque omnium celebrabili -e susceptus (*cf.* CARM. epigr. 1557, 4 celebri). RVFIN. Basil. hom. 2, 5 conventus ... -bus concelebrabant. MACR. sat. 7, 3, 1. 7, 15, 1. RVT. NAM. 1, 202 nuntiat accensus plena theatra -r. DRAC. Romul. 7, 89 -r excussus caveis circensibus ingens. GREG. M. in Ezech. 2, 9, 16 temporales. in euang. 32, 3 p. 1234^C humanis. CORP. V 563, 3 (*Tergeste, infim. aet.*) gladiatoribus suis propter -em muneris munus sepulcrum dedit. *nota gen. obi.*: AMM. 24, 1, 12 *exercitus* elatis vocibus in -es principis consurgebat. *explic.*: SEN. epist. 59, 15 plausus et acclamationis secundae -r. *cf.* VAL. CEM. hom. 14, 6 non -em vocis expectat *humilitas*: odit acclamantium choros.

inde i. q. festa laetitia, iubilatio (*usus iam in supra allatis exemplis hic illic perspicuus*) *cf.* LIV. 35, 43, 9 exceptus ingenti -e multitudinis cum plausibus clamoribusque et quibus aliis laetitia effusa vulgi significatur. SVET. Tit. 5, 2 tanto militum gaudio ac -e, ut *eqs.*

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

APVL. met. 10, 29 prosequente populo pompatico -e deducor. PANEG. 10 (4), 30, 4 iam strepitus Martii, iam tubarum sonores festis et resultanti -e mutantur. CORIPP. Iust. 2, 390 gaudia quanta illic, quantus -r! *nota*: CORIPP. Iust. 1, 200 *galli* laetum cecinere diem alarumque dedere plausibus assiduis et acuta voce -em (*i. faustum omen? cf.* ENN. scaen. 219 *p. 373, 43*).

B *i. q. beneficium, privilegium sim.*: SIL. 16, 28 aliud decus, haud ⟨uno⟩ contenta -e, nutribat Fortuna duci. VLP. dig. 50, 4, 8 *hoc* in honoribus -is causa constitutum est. LEONT. epist. pontif. Hil. Thiel 5, 3 ecclesia ... Arelatensis ... ab apostolica sede amplis -bus et privilegiis decorata. IVNIL. 2, 15 quasi familiares -es ostendit *deus* (*syn.* indulgentia). CASSIOD. hist. 1, 1 p. 881^{D} compensas ... recitantibus ... -bus opportunis nec non aureis imaginibus.

C *sero et singulariter i. q. decus, honos, blandimentum*: PAVL. NOL. epist. 32, 4 versus tuos illos luminis et -um. GREG. M. dial. 2, 1 p. 128^{C} vitae huius -bus extolli. ANTH. 931, 20 (*modo sit antiquum*) ut facili amissos adblandiar ore -es.

syn. et coniuncta ad I et II: ambitio (PLIN. epist. 3, 9, 10), amor (CIC. epist. frg. VIII 9 SVET. Cal. 14, 3 Claud. 12, 3), assentatio (LIV. 30,45,6), aura, benevolentia (LIV. 42,13,4), coetus, dignitas (LIV. 40, 5, 2), fulgor (COD. Iust. 1, 17, 2, 1), furor (*nota*: OPTAT. 2, 18 p. 53, 6), gratia (*adde*: SALL. Iug. 13, 7), inclinatio (TAC. hist. 4, 81), indulgentia (VAL. MAX. 7, 2 ext. 7), intuitus (COD. Iust. 3, 31, 12, 2^{b}), iudicium (PLIN. paneg. 5, 2), labor, miseratio, misericordia, officium, spes, studium (*adde*: SIL. 2, 278. 16, 328 TAC. dial. 29 SVET. Vit. 15, 1 *al.*), suffragium (ARNOB. nat. 4, 4), voluntas. *ad III*: admiratio, assensus, clamor, concursus (LIV. 27, 45, 6), plausus.

opp.: causa melior, impedimentum, invidia, ira, iudicium (SEN. contr. 10 pr. 16 SEN. dial. 9, 1, 15), metus, odium, ratio (LIV. 26, 18, 10).

deriv.: favorabilis.

favōrābilis, -e *adi.* [*a* favor. *Th.*]. *compar.*: PLIN. epist. 5, 13, 3 GAIVS dig. 50, 17, 122 *al.* maxime -is: QVINT. inst. 4, 1, 23. 10, 5, 21. 12, 6, 6. *scribitur in codd. hic illic* fab-, *adde* CORP. VI 32051 (*saec. IV*). GLOSS. ἄξιος σπουδῆς, exul (*an* sedulus?); -ior σπουδαιοτέρα. *cf.* GLOSS. V 662, 11 -is condicio. DOSITH. gramm. VII 427, 8 -is vindicatio ἐκδικία σπουδαία. NOT. Tir. 82, 34^{a} *post* favoralis. *legitur inde a* VELL. **1** *de rebus i. q. acceptus, gratus, probabilis* (*etiam active cf. e. g. l. 45. 46. 51. adde l. 49 i. q. favorem concilians, cf. l. 81*): VELL. 2, 34, 3 Metelli triumphum ... invidia Pompei ... fecit -em. 2, 40, 2 *Pompei* reditum -em opinio fecerat. VAL. MAX. 4, 5 pr. omni tempore -em prae se ferens vultum *verecundia*. 5, 4 pr. satius est -i quam invisae rei vacare (PS. QVINT. decl. 16, 7). SEN. dial. 5, 2, 4 eloquio -i (-is *cod.*) habitus in multo honore (CASSIOD. hist. 1, 19 p. 920^{B}). QVINT. inst. 4, 1, 21 adhibendi modus alter ille frequens et -is. 4, 1, 23 quae maxime -ia videbuntur. 4, 1, 26. 71 *exordium vulgare* minus -e. 4, 3, 9. 5, 10, 112 actio facilis ac -is (10, 5, 21. 12, 6, 6 causa. *cf.* MIN. FEL. 39, 1). 6, 1, 11 *opp.* invidiosum. 11, 1, 28. 12, 10, 74 iucunda auri ac -is qualiscumque eloquentia. TAC. dial. 7 homo novus et in civitate (*i. oppido Galliae*) minime -i (*i. commendabili*) natus. hist. 2, 97 integrum illic ac -em consulatum Vitellius, famosum invisumque Vespasianus egerat. ann. 2, 36 -i in speciem oratione (12, 6. LACT. ira 5, 2 *syn.* popularis). PLIN. epist. 4, 9, 18. 5, 13, 3 id ... et -ius et tutius. SVET. Nero 57, 2 -e nomen eius apud Parthos fuit. HADRIAN. Paul. dig. 48, 20, 7, 3 -em (*i. praeferendam*) apud me causam liberorum Albini filiorum numerus facit (VLP. dig. 37, 9, 1, 15 *cf. supra l. 47*). GAIVS dig. 50, 17, 122 libertas omnibus rebus -ior est (*cf.* INST. Iust. 2, 20, 34). TRYPH. dig. 49, 17, 19, 5 -em (*sc. libertati*) sententiam (SIDON. epist. 9, 13, 1 *syn.* plausibilis). TERT. resurr. 4 p. 30, 3 communione -i sensuum. IVL. VICT. rhet. 1 p. 374, 7 probabile aut -e aut pertinens principium. CORP. VI 32051 (*saec. IV*) -i moderatione iustitiae. EVTR. 10, 6 docilitate. RVFIN. apol. Orig. 1 p. 557 sermonem. CLAVD. DON. Aen. pr. p. 1 stilo. HIER. in Matth. 27, 33 p. 233 -is interpretatio et mulcens aurem populi. SVLP. SEV. chron. 2, 44, 5 professio. MART. CAP. 5, 545. COD. Theod. 12, 1, 145 (*a. 395*) editione. CASSIOD. var. 11 pr. 5 opinionem.

nota -e est *i. q. aequum est, probatur*: PAVL. dig. 49, 17, 20 pr. -e est libertatem a patre relictam admittere. CORP. X 5853, 17 -(e) est, si puer(is) plebeis ... nucum sparsion(em) ... praestiterint. **2** *de hominibus* (*saepius add. abl.*): VAL. MAX. 9, 15, 4 in centumvirale iudicium adeo -is descendit, ut. SEN. clem. 1, 10, 2 *clementia* gratum ac -em *Caesarem* reddidit. PLIN. nat. 20, 74 adiciunt magi suco totius *cichorii* cum oleo perunctos -iores fieri. QVINT. inst. 7, 1, 43 personas -es. 11, 1, 42 *opp.* invidiosus. PS. QVINT. decl. 9, 6 sedebat sanguine nostro -is dominus *gregis gladiatorum*. PLIN. epist. 4, 9, 22. SVET. Cal. 4 sic vulgo -is *Germanicus*, ut. FLOR. epit. 4, 4, 4 Octavius Caesar et aetate et iniuria -is. GAIVS dig. 50, 17, 125 -iores rei potius quam actores habentur. SEN. contr. exc. 3, 1 (contr. *desunt*). EVTR. 8, 23. AMM. 14, 11, 3 decore corporum -es et aetate. 17, 13, 25 ore omnium. 23, 5, 15 studio concordi cunctorum. 26, 7, 3. 26, 10, 5. 29, 3, 5 CASSIOD. hist. 10, 8 p. 1171^{B}. VEN. FORT. carm. 10, 2, 12 felicior Augusto ..., -ior Traiano. *nota active, add.* in *i. q. alterum praeferens*: CLEM. ad Cor. 21 *uxores* non -es in quosdam. *adv.* **favōrābiliter** *cum comp.* (PAVL. *p. 388, 3. 4* PAVL. PETRIC. *p. 388, 8*). *i. q. cum favore, aeque, benigne*: QVINT. inst. 4, 3, 1 in aliquem laetum ac plausibilem locum quam maxime possint -r excurrere. SVET. Nero 7, 1 Troiam constantissime -rque lusit. VLP. dig. 24, 1, 5, 11 dicetur (PAVL. dig. 18, 7, 9 -ius). PAVL. dig. 29, 2, 9 pr. praestatur. 40, 4, 10, 1 tunc -ius respondetur liberum fore. MARCIAN. dig. 40, 4, 26 divi fratres -r rescripserunt (48, 10, 7 pr.). PORPH. Hor. ars 120 excipiebantur (HIER. chron. a. Abr. 1685 MACR. sat. 7, 5, 33. *cf.* 7, 2, 11 acceptus est. CASSIOD. hist. 10, 13 p. 1175^{C} susceperunt). PALLAD. 14, 3 sentias (PAVL. PETRIC. Mart. pr. 7 *opp.* verius). RVFIN. Greg. Naz. orat. 49 p. 40, 19 indignamur, nisi vehementer et -r collaudemur. GREG. TVR. vit. patr. 19 feminis in his proeliis -r (faboraliter *pars codd.*) desudantibus.

syn. et coniuncta: facilis, gratus, popularis, probabilis. *opp.*: invidiosus, invisus.

favōrālis, -e *adi. a* favor. GLOSS. IV 340, 27 -em a favendo. V 456, 5 *cf.* II 579, 43 (*pars codd.*). NOT. Tir. 82, 34 a. *adv.* **favōrāliter** *v. l. 11.*

faustitās, -ātis *f. a* faustus. HOR. carm. 4, 5, 18 *v. nom. propr.* GLOSS. II 561, 1 facultas -s familiar⟨itas⟩. *cf. Onomasticon s. v.*

faustuārius, -a, -um *adi. a* faustus, *ut videtur.* NOT. Tir. 94, 7 faustuosus infaustus -us.

faustulus, -a, -um *adi. a* faustus. PAVL. FEST. p. 93 -um porcillum: feturam porcorum. *v. etiam nom. propr.*

faustuōsus NOT. Tir. 94, 5 *v. supra l. 19.*

faustus, -a, -um *adi.* [*cf.* c. favere, favor. *Th.*]. *de scriptura* fast- *v. nom. propr.* (*cf. etiam l. 31*). *pro comp.* magis -us: CENS. 20, 4. fautum: CORP. XV 6207^{a} *et* ^{b}. GRAMM. suppl. 40, 30 *et* 103, 22 *inter adi. in* us. PLVT. Sulla 34 *τὸ εὐτυχὲς καὶ ἱλαρὸν Ῥωμαῖοι φαῦστον καλοῦσιν.* NON. p. 426 -um quasi a favendo dictum ac per hoc prosperum et propitium (*discernit a* festus, *cf.* GLOSS. IV 236, 34 -us festus. V 294, 2 -um festum iucundum. II 304, 60 ἑορταστικός *et infra l. 79. p. 389, 9. 12*). GLOSS. φαιδρός εὔφημος. αἴσιος. ἀξιόπιστος. -um prosperum *cf.* IV 341, 35 fastus felix -us. *legitur inde a* PLAVTO. *v. etiam nom. propr.* Faustus -a -ianus *sim.* -inus *sim.* -ulus.

1 *de animantibus i. q. prosper, fortunatus, felix* (*cf.* GLOSS. fidelis. felix, laudabilis, benignus. clemens, benignus, felix, pius. *cf.* APPIAN. civ. 1, 97 *φαῦστος ἐπωνομάζετο* (*sc. Sulla*). *δύναται δὲ τοῦ αἰσίου καὶ ἐπαφροδίτου ἀγχοτάτω μάλιστα εἶναι τὸ ὄνομα*): PLAVT. Persa 632 haec erit tibi *lenoni* -a meretrix *eqs.* FAST. ann. Iul. Arv. Oct. 9 (Corp. I^{2} p. 214) geni publici -ae Felicitat(is) (Amit. Oct. 9 [Corp. I^{2} p. 245]). VAL. MAX. 1, 8, 8 divus Iulius -a proles eius *urbis*. CORP. IV 1509 -us felix Flo⟨r⟩u⟨s⟩ (*lect. incert.*). XIII 10024, 135 (*gemma, in honorem viri fortis*) -us felix venustus. *cf.* 10024, 136. ARNOB. nat. 7, 20 *inferos* deos ominibus minus -os. AMM. 15, 8, 21 imperatorem clementem appellans et -um. 16, 12, 18 ⟨i⟩ praevius ut -us antesignanus et fortis. 17, 1, 14 ut -us Caesar exultabat et felix. SIDON. epist. 9, 9, 6 illo iam in praesentiarum -o ..., qui non senescit. ANTH. 940, 3 (*num antiquum?*) Iunone et Pallade -is. *adde*: SIL. 4, 132 -um accipitrem caesasque in nube volucres. *seq.* ad: AMM. 21, 13, 16 Arbitionem ante alios -um ad intestina bella sedanda.

2 *de rebus i. q. prosper, propitius, bonus, fortunatus, opportunus* (*saepius add. dat.* *cf.* SCHOL. Ter. p. 94 -a res dicitur bona, contra infausta mala. ARNOB. nat. 4, 5 *dexteras partes* esse -as et prosperis semper cum ominibus ediderunt. CENS. 20, 4 impar numerus plenus et magis -us habebatur): **a** *generatim*: TER. Andr. 956 o -um et felicem [hunc] diem (*cf.* SCHOL. *ad l.*: in quo omnia ac volebam eveniunt. *adde*: CIC. Tusc. 1, 118 *opp.* horribilem. COMM. instr. 2, 33, 8. *cf. p. 389, 29*). PACVV. trag. 234 populoque ut -um *regnum di* sempiterne sospitent. ACC. trag. 510 cives om⟨i⟩nibus -is augustam adhibeant faventiam (PROP. 3, 4, 9 omina -a cano. OV. met. 6, 448 [infausto *pars codd.*]. 9, 785 trist. 2, 6. LIV. 7, 25, 11 omen -um ... cognominis. PLIN. nat. 16, 133 SIL. 3, 217. 9, 3 *syn.* prospera. SVET. Aug. 57, 2. 98, 2 Claud. 27, 2 [omnibus *codd.*] TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 382, 25 CAPITOL. Opil. 6, 7 AMM. 27, 6, 12 MART. CAP. 2, 149 DRAC. Romul. 7, 115 *cf. p. 389, 11*). CIC. Flacc. 103 o nox illa ... -a huic urbi ..., funesta nobis. Scaur. 30 si te omen nominis vestri forte duxit, nos tamen id more maiorum, quia -um putamus, ... ad salutem interpretamur (*cf.* TAC. hist. 4, 53 ingressi *sunt templum* milites, quis -a nomina. SVET. Cal. 13 HIER. epist. 40, 2, 3). carm. frg. 19, 11 signa. CATVLL. 64, 329 adveniet -o cum sidere (*i. hespero, sc. quia voti te compotem facit*) coniunx. LVCR. 1, 100 exitus ut classi felix -usque daretur. 1, 805 nisi tempestas indulget tempore -o imbribus. HOR. carm. 4, 4, 26 indoles nutrita -is sub penetralibus *Augusti*. epist. 2, 2, 37 i pede -o. PROP. 3, 10, 4 manibus -os ter crepuere sonos *Musae*. OV. epist. 11, 113 nate, parum -i miserabile pignus amoris (20, 182 carmine. Pont. 2, 11, 2 artis. 3, 2, 80 puppe). 18, 153 ignes. Pont. 1, 2, 134 toro (*i. coniugio*). LIV. 2, 49, 7 precantur, ut illud agmen -um atque felix mittant. 26, 18, 8 clamore ac favore ominati ... sunt felix -umque imperium. 27, 45, 8 iter. SEN. Med. 12 voce non -a precor (AMM. 16, 10, 9. *cf.* TAC. ann. 12, 69 [festis *cod.*]). dial. 6, 13, 2 nuncupatione. LVCAN. 4, 663 felici non -a loco tentoria ponens. PLIN. nat. 2, 93 cometes ... admodum -us divo Augusto iudicatus ab ipso. SIL. 5, 664 non -o Marte cruentas ... manus (8, 305. *cf.* 11, 376 belli). 12, 297 pugnae. 14, 40 proelia. TAC. hist. 2, 74 *Vespasianum* -a Vitellio omnia (omina *vulgo*) precantem. ann. 4, 9 precationibus. SVET. Otho 6, 3 acclamationes. APVL.

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

met. 11, 16 devotionibus. 11, 17 -a vota praefatus principi (AMM. 21, 10, 1). PANEG. 11 (3), 29, 4 colloquia. LAMPR. Alex. 60, 7. 8 oratione. CAPITOL. Aur. 26, 3. ARNOB. nat. 1, 65 p. 46, 4 auspicium. 4, 2 valetudine corporis minus -a. AVSON. 408, 2 Augustae -um munus ... manus. 418, 4 orsa. AMM. 22, 14, 6 quod (*sc. inventio Apis*) -um. 23, 6, 34. CLAVD. carm. min. 25, 22 -i iuvenum plausus. MACR. sat. 1, 7, 31 (*ex Varr.?*) sacrificiis. COD. Theod. 8, 11, 3 (*a. 369*) -orum nuntiorum gaudia. 11, 7, 10 (*a. 368/73*) die solis, qui dudum -us (festus *coni. Gothofredus*) habetur. CARM. epigr. 1336, 2 -a patrum saecula (*sc. argentea*). CORP. XIII 10024, 26 (*in anulo; lect. incert.*) di(ae) Ven(eri) faust(um). *seq.* in: TAC. ann. 1, 35 -is in Germanicum ominibus (*cf.* 5, 4 festis *cod.*). LAMPR. Heliog. 3, 3 -a in Antoninum et dira in Macrinum ... dicta sunt. **b** *formulae: cf.* CIC. div. 1, 102 neque solum deorum voces Pythagorei observitaverunt, sed etiam hominum, quae vocant omina. quae maiores nostri quia valere censebant, idcirco omnibus rebus agendis 'quod bonum -um felix fortunatumque esset' praefabantur. SVET. Aug. 58, 2. *leguntur talia, saepe add. dat.*: CORP VI 30975 (*a. 754 u. c., suppl.*). LIV. 1, 17, 10 quod bonum -um felixque sit ..., regem create. 1, 28, 7. 3, 34, 2. 3, 54, 8. 8, 25, 10. 10, 8, 11. 24, 16, 9. 42, 30, 10 (*suppl.*). LEX ar. Aug. Narb. (Corp. XII 4333) 7 quod bonum -um felixque sit imp. Caesari *eqs.* LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (Corp. XIV 2112) 1, 14 ⟨quod⟩ -um ⟨fe⟩lix salutareq. sit imp. Caesari (ACT. lud. saec. Sept. Sev. 3, 18 APVL. met. 2, 6 [*parodice*]. 11, 29 VOPISC. Tac. 4, 4. 18, 2). FIRM. err. 20, 6 QVEROL. p. 36, 5. *alia*: PLAVT. Trin. 41 ut nobis haec habitatio bona -a felix fortunataque even[i]at. OV. fast. 3, 27 utile sit -umque, precor, quod imagine somni vidimus. SEN. epist. 71, 5 CORP. IV 1354 SIL. 16, 699. *de gratulatione anniversaria* (*cf.* PLIN. nat. 28, 22 primum anni incipientis diem laetis precationibus invicem -um ominamur): OV. fast. 1, 63 tibi -um, Germanice, nuntiat annum ... Ianus. SEN. epist. 87, 3 annum novum ... -um et felicem reddo bonis cogitationibus. FRONTO p. 84, 21 N. annum novum -um tibi et ad omnia, quae recte cupis, prosperum ... precor. *in lucernis saec. I ineuntis vel medii* (*v. adnot. Mommseni ad Corp. XV 6196*): CORP. II 4969, 3 annum noum -um felicem mih(i) (tibi: CORP. XV 6202 — 6204) huc (*legendumne hic? cf.* XIII 10001, 5. XV 6196). III 12012, 18 (*add.* iucundum). 12273. V suppl. ital. 1079, 48^{a-c}. VIII 22644, 4. IX 6081, 1. X 8052, 1 (*Pompeis*). 8053, 5^{a-i}. 8053, 103. XIII 10001, 5—8. XV 6196—6209, *nota c. dat. nom. propr.*: 6205 annum novum -um felicem Ioviano. *adde*: CORP. IV 2429 (*lect. incertae*). *neutr. pro subst.* (*cf. supra l. 12*): PROB. Verg. ecl. praef. p. 325 *ut* illis -a ominarentur. VVLG. I Macc. 5, 64 -a acclamantes (εὐφημοῦντες). ENNOD. epist. 8, 1, 1 p. 199, 3 cui -um cupio. *adv.* **faustē**. CIC. Mur. 1 ut eis ... ea res -e, feliciter prospereque eveniret. CORP. XIII 1176 (*Romae, periit*) -e vivat in deo semper, vivat Faustinus magister ('*num antiqua sit, dubitari potest*').

syn. et coniuncta: clemens, felix, fortis. bonus, felix, fortunatus, iucundus, prosper, salutaris. *opp*: dirus, funestus, horribilis. *demin.*: faustulus. *compos.*: infaustus.

fautor (favitor), -ōris *m.* [*a* favere. *Th.*]. PRISC. gramm. II 16, 18 faveo -r. CHAR. gramm. I 86, 14 favitor (fautor *N*) antiqui dixerunt; at -r nec auctoritate nec ratione deficitur. favitor *legitur*: PLAVT. Amph. prol. 67. 78. 79 LVCIL. 902 (*testatur* NON. p. 110 *cf.* GLOSS. V 641, 44). *cf.* SERV. Aen. 6, 816 favitores *pars codd.* GLOSS. IV 517, 17 fabit[r]or *pars codd.* fautor- *metro certum*: LVCIL. 270. ISID. orig. 10, 104 -r ab eo quod faveat et consentiat. GLOSS. σπουδαστής. ἐρεθιστής. plauditor. consentiens (futor *R*: V 21, 34). favens, favisor, piscator. insinuator (*cf.* V 634, 27 factorem [fautorem? *Götz*] insinuatorem. *cf. p. 390, 3. 12. 36*). -es assensores. -bus adiutoribus. NOT. Tir. 82, 32 -r favisor. *i. q. studiosus, cupidus, adiutor, assentator* (*saepius speciatim i. q. plausor in theatro vel circo*):

1 *absol.*: PLAVT. Amph. prol. 67 si cui *histrioni* favitores delegatos viderint. 78 virtute ambire oportet, non favitoribus. 79. CIC. Cluent. 66 ut eo *iudice* -e uteretur cupidiore (epist. 13, 64, 2 HIER. epist. 61, 4, 1). Scaur. 17 *di* semper extiterunt huic generi nominique -es. BELL. Hisp. 25, 6. 28, 2. SALL. Iug. 103, 7 petunt, uti -r consultorque sibi adsit (TAC. ann. 12, 1 CARM. epigr. 250, 12 [*a. 156*]. *cf.* PETR. CHRYS. serm. 57 p. 360^{C} assistat). hist. frg. 3, 88. HOR. epist. 1, 18, 66 consentire suis studiis qui crediderit te -r. PHAEDR. 5, 7, 29 gratulari -es putat. TAC. hist. 2, 91 plebis rumorem in theatro ut spectator, in circo ut -r affectavit (*cf.* SVET. Tit. 8, 2). ann. 1, 77 adversus lasciviam -um multa decernuntur. PLIN. epist. 6, 23, 4 materia, occasio, -r ... commendatorque *ingenii*. FLOR. Verg. p. 183, 19 -em tuum. FRONTO p. 230, 6 N. CAPITOL. Gord. 8, 6 ARNOB. nat. 7, 33 HIL. c. Const. 7. AVSON. 413, 24 amicus et vicinus et -r tuus, honoris auctor. AMM. 21, 5, 5 deo vobisque -bus (HIER. epist. 52, 13, 2). AVG. epist. 82, 30 *opp.* detractoribus. POMER. 1, 23. PASS. Perp. 10 *syn.* adiutores. CARM. epigr. 1557, 3. *nota de subst. gen. femin.*: EVGRAPH. Ter. Ad. 898 plebem ... facio meam: ... multitudinem cogo -em. **2** *c. gen. obi.*: *hominum*: CIC. S. Rosc. 16 cum omni tempore nobilitatis -r fuisset. 142 Chrysogoni. Phil. 12, 2 Antoni. VARRO rust. 3, 5, 18 competitorum. BELL. Hisp. 32, 8 illarum partium (37, 1 LIV. 42, 30, 7. 45, 31, 5 FIRM. math. 2, 30, 12 AMM. 22, 11, 1). SALL. Iug. 15, 2 legatorum. 25, 2 regis (LIV. 33, 28, 1. 42, 63, 12. 45, 24, 5. *cf.* AMM. 26, 1, 6 principis). NEP. Alc. 5, 3 optimatium (SVET. gramm. 3). HOR. sat. 1, 10, 2 Lucili. epist. 2, 1, 23 veterum. PROP. 3, 9, 57 mollis tu coeptae -r (factor *N*) cape lora iuventae. LIV. 1, 47, 11 -em infimi generis hominum, ex quo ipse sit. 1, 48, 2. 9, 46, 13 integer populus -r et cultor bonorum. 42, 44, 2. TAC. ann. 13, 25 histrionum (13, 28). SVET. Nero 43, 1 popularium. SPART. Carac. 8, 7 Getae (Geta 7, 6 *opp.* inimicos). Did. 6, 2 Severi. IVST. 38, 8, 3 pueri. FILASTR. 47, 4 *Apellis, syn.* consortes. AMM. 22, 3, 10. HEGES. 1, 16, 4 Aristoboli (*cf.* 1, 16, 3 propugnatoribus). 1, 22, 2. MARCELL. chron. II p. 101, 519, 11 Manichaeorum. SIDON. epist. 1, 1, 3 -em non studiorum modo, verum etiam studiosorum. FACVND. defens. 2, 3 p. 569^{A} haereticorum. PASS. Petr. 8 deceptorum (factor *pars codd.*). *rerum* (LVCIL. 270 *v. infra l. 37*): CIC. Verr. 4, 224 quis erit tam cupidus vestri, tam -r ordinis (*cf. l. 26*). Planc. 55 multi *sunt* amici, multi cupidi tui, multi -es laudis tuae (orat. 140 *opp.* invidos. epist. 13, 48). Phil. 7, 6 dignitatis meae (epist. 1, 9, 11 *opp.* adiutor. 10, 10, 2 consiliorum adiutorem, dignitatis -em. 10, 12, 5 *coniunct.* amplificatorem. *cf.* Att. 9, 11^{a}, 2 -r *coni. Bosius*, adiutor *Boot pro* auctor *codd.*). Att. 1, 16, 8 omnibus studiosis ac -bus illius victoriae (BELL. Hisp. 20, 2. 21, 2). 1, 16, 11 flagitii. CVLEX 13 Phoebus erit nostri princeps et carminis auctor et recinente lyra -r. HOR. epist. 1, 15, 33 nequitiae. LIV. 1, 7, 14 immortalitatis. 30, 16, 6 potentiae *Hannibalis*. VAL. MAX. 2, 1, 8 -bus (*i. conciliatoribus*) concordiae adhibitis. 5, 5, 3 di -es eximiarum virtutum. SVET. Aug. 48 amicitiae conciliator et -r. Cal. 16, 4. Nero 35, 5 *libertos* dominationis suae -es atque rectores. APVL. apol. 102 accusationum -em, cupidum condemnandi. TERT. resurr. 17 p. 47 sententiae nostrae. adv. Marc. 1, 22 p. 320, 16 iniuriae. 4, 27 p. 515 legis (*opp.* obtrectator). PANEG. 4 (9), 6, 4 omnes omnium rerum sectatores atque -es. CORP. III 4413 (*Carnuntum, a. 307*) d(eo) S(oli) i(nvicto) M(ithrae) -i imperii sui ... Caesares sacrarium restituerunt. FILASTR. 17, 2 impietatis. HIER. epist. 60, 15, 2 Constantius Arrianae -r haereseos (RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 152^{A}). in Os. 2 pr. p. 51/2. RVFIN. hist. 9, 8, 15 religionis. SEVERIN. doctr. p. 128 iniustitiae. CASSIAN. inst. 5, 31 otiosarum fabularum (*cf.* GLOSS. V 425, 13 laudatorem). COD. Iust. 5, 14, 8 (*a. 450*) aequitatis. 7, 63, 3 (*a. 518*) appellationis. 7, 7, 2, 2 (*a. 530*) libertatis. PASS. Paul. 5 (factoribus *pars codd.*). **3** *c. dat.*: LVCIL. 270 qui te diligat, aetati[s] facieque tuae se -em ostendat. 902 favitorem tibi me, amicum, amatorem putes. CIC. Planc. 1 tam multos ... eius honori ... esse -es. *ibid.* accusationi. epist. 12, 25, 3 tuorum consiliorum auctor dignitatique (-is *pars codd.*) -r. SIL. 13, 363 magnis -r non futilis ausis. TAC. ann. 4, 60 Seiano. 16, 22 qui vulgaribus quoque patrum consultis semet -em aut adversarium ostenderet. APVL. Socr. 5 p. 130 quem miseris auxiliatorem, quem -em bonis ... ciebo? GREG. TVR. Franc. 9, 8 iniuriis. *f.* **fautrīx**, -īcis: TER. Hec. 48 facite, ut vestra auctoritas meae auctoritati -x adiutrixque sit. Eun. 1052 nostrae omnist -x familiae *meretrix*. CIC. Planc. 22 nostra ita aspera et montuosa et fidelis et simplex et -x suorum regio. fin. 1, 67 amicitiae non modo -es fidelissimae, sed etiam effectrices sunt voluptatum tam amicis quam sibi. NEP. Ages. 8, 1 ut naturam -em habuerat in tribuendis animi virtutibus, sic maleficam ... in corpore fingendo. OV. met. 3, 101 viri -x ... Pallas. PLIN. nat. 2, 22 Fortuna ... indignorum ... -x. ARNOB. nat. 7, 51 *dea* aliis se praebuit ... -em. INSCR. numm. Cohen VI^{2} p. 36 n. 194 (*Postumus, a. 258/68*) Minerv(ae) fautr(ici). PRVD. cath. 7, 175. COD. Iust. 5, 17, 8, 3 (*a. 449*) *coniugem* latronum -em. VITA Desid. (Script. rer. Merov. III) 4 -em pessimarum artium. GLOSS. II 27, 25 auspice: auctore, -e.

syn. et iuxta posita: adiutor, amplificator, auctor, auxiliator, commendator, conciliator, consors, consultor, cultor, cupidus, rector, sectator, studiosus. *opp.*: adversarius, adversator (APVL. Socr. 5 p. 130), detractor, inimicus, invidus, obtrectator. *ad* fautrix: adiutrix. malefica. *Hofmann.*

fautus *v. p. 372, 76.*

*favus, -ī *m.* [*orig. inc. Th.*]. *de etymologia*: PAVL. FEST. p. 88 -i a fovendo. ISID. orig. 20, 2, 37 -um vocari, quia comeditur magis quam bibitur; φαγεῖν enim Graeci comedere appellant (SCHOL. Prud. cath. 3, 72). MARTYR. gramm. VI 191, 1 mobilia ... per V vocalem loco positam consonantis ... -us fava (*i.* faba) *eqs.* GRAMM. suppl. 293, 12 per v -i scribuntur. *genus*: DVB. NOM. gramm. V 579, 5 (*inepte*) -um generis neutri, ut illud 'super mel et -um' (*v. p. 392, 22 sqq.*); pluraliter autem -i. *neutr.*: ITALA iud. 14, 8 (Lugd.) -um apium erat in ore leonis (*cf. p. 391, 59*). *v. etiam l. 74 et 78.* *de significatione*: PLIN. nat. praef. 24 κηρίον inscripsere *volumina*, quod volebant intellegi -um. ISID. diff. 1, 257 favor adiutorium est, -um vero mel. SCHOL. Prud. cath. 3, 72 -us mel in cera. GLOSS. κηρίον (*cf. p. 391, 27. 392, 22 al.*). μελίκηρον. μελικηρίς. ζηνίον. II 357, 21 κυψέλη μελισσῶν -us (-is *al.*) alvearium. GLOSS. Bern. Hagen, Grad. ad crit. 54 -bum brisca, id est opera avium (*l.* apium). ⌊brisca *francog. vet.* bresche, *hisp.* bresca. *M.-L. v. Gröber, Archiv 1 (1884) 252.*⌋ GLOSS. III 569, 6 meziron (μελίκηρον) fagi de melle. 569, 27 maladrinixia: -us mellus (μελικηρίς -us mellis *Götz*). *legitur inde ab* ATTA. [*val.* fag, *it.* fiavo. *M.-L.*] [*dub.*: OV. fast. 1, 186. GLOSS. III 359, 5 -um: φευλος (*? inter arbores*; fagum φλέως *vel* fagus φηγός *Vulc.*).]

I *i. q. cerae apium, in quibus mel condunt*: **A** *generatim*: [*Wulff*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VARRO rust. 3,16,24 -us est, quem fingunt *apes* multicavatum e cera, cum singula cava sena latera habeant. ATTA com. 15/16 nucem graecam -umque adde quantum libet. CIC. off. 1,157 apium examina non fingendorum -orum causa congregantur, sed, cum congregabilia natura sint, fingunt -os. VARRO rust. 3,16,5 in -o sex angulis cella (AVSON. 408,17 quot iuncturas geometrica forma -orum conserit. *cf. supra l. 2*). rust. 3,16,23 erithacen vocant, quo -os extremos inter se conglutinant *apes* (PLIN. nat. 11,42 *relinqui* eas partes -orum, quae habeant erithacen. *cf.* VARRO rust. 3,16,24 neque quae afferunt ad ... propolim, erithacen, -um, mel *faciendum*, ex iisdem omnibus rebus carpere *apes*). 3,16,32 -orum foramina obducta videntur membranis, cum sint repleti melle. VERG. georg. 4,22 ludet ... -is emissa iuventus. 4,104 *examina* ludunt contemnuntque -os (*cf.* LVCAN. 9,286. CLAVD. 28,262 sponte relictis descivere -is). 4,161 gluten prima -is ponunt fundamina (*cf.* SERV. *ad l.*). 4,179 munire -os. 4,214 crates solvēre -orum. 4,242 -os ... adedit stelio et ... congesta cubilia blattis (*cf.* COLVM. 9,7,5 *de stelione, scarabaeo, papilione, blatta.* 9,14,1—2 *de araneis et tineis; item* PALLAD. 4,15,4). TIB. 2,1,50 compleat ut dulci sedula *apis* melle -os. OV. medic. 82 de flavis Attica mella -is (fast. 3,746. CYPR. GALL. iud. 557 flaventi permixta *mella* -o). fast. 1,364 inceptos destituisse -os *apes necatas.* Pont. 4,15,10 quot parit Hybla -os (SIL. 14,200 nectareis vocat ad certamen Hymetton ... Hybla -is. STAT. silv. 2,1,48 Hyblaeis. MART. 13,105 cum dederis Siculos mediae de collibus Hyblae, Cecropios dicas tu licet esse -os. CLAVD. 14,8 Hyblaeos latebris nec spoliat -os. *cf.* CARM. epigr. 1262,8 *sepulchrum* texerunt ... -i de Siculis apibus). CELS. 5,28,13 ulceris genus, quod a -i similitudine κηρίον a Graecis nominatur (PLIN. nat. 20,11 ulcera concreta in modum -i, quae ceria vocant). PHAEDR. 3,13,1 apes in alta fecerant quercu -os. 3,13,10. SEN. epist. 84,3 quicquid attulere *apes*, ... per -os digerunt (MACR. sat. praef. 5). 121,23 par in -is angulorum omnium foramen. COLVM. 9,4,5 quae *herbae* -orum ceras exuberant. 9,5,5 sine qua (*aqua*) neque -i ... figurari queunt. 9,11,1 si nullam progeniem tulerint -i. 9,11,4 si quos habet -os *alvus.* 9,11,5 (*bis*) in extremis -is transversas fistulas esse, quae contineant regios pullos (9,14,4. *cf.* PLIN. nat. 11,47 nascuntur ... in extremis -is apes grandiores. PALLAD. 6,10. *cf.* 7,7,8 ceras -orum et extremitates). 9,13,4 sub -is acervatim enectae reperiuntur *apes* (*cf.* 9,14,17 ieiunae ... -is accubantes torpent). 9,13,11 paucitas *apium* -is complendis non sufficit. 9,15,1 sine industria -is assidens *fucus.* 9,15,4 semipleni -i sint. 9,15,6 si duo sunt examina, duo genera quoque -orum inveniuntur. 9,15,7 cavearum tectis ... adhaerentes dependent ita, ne solum contingant (PLIN. nat. 11,23 superiore parte affixi ... simul haerent et pendent). 9,15,8 non semper eiusdem figurae reperiuntur -i. PETRON. 39,15 quod ... in medio *ferculi* caespitem videtis et supra caespitem -um (*cf. p. 392,19*), ... terra mater est in medio ... et omnia bona in se habet tamquam -us. PLIN. nat. 8,129 *ursae* -os expetunt. 11,11 -os confingunt *apes* et ceras. 11,14 primum -os construunt, ceram fingunt. 11,16. 17 in -orum inanitatibus sepositus *cibus.* 11,33 *bis.* 34. 45 lividos. 11,50 fit in -is quibusdam qui vocatur clavus. 11,64 cum -os non explent *apes*, claron vocant. 13,113 structura eorum (*Punicorum malorum*) quaedam ut in -is. 21,77 *in Perside cet.* venenati -i gignuntur (21,78. *cf. p. 392,51*). PS. QVINT. decl. 13,8. GAIVS dig. 41,1,5,3 -os ..., si quos hae *apes* fecerint, sine furto quilibet possidere potest (PAVL. dig. 47,2,26 pr.). TERT. adv. Hermog. 44 p. 173,17 deum sic per materiam decucurrisse, quo modo mel per -os (nat. 2,4). PALLAD. 7,7,1 vacuae sedes -orum. *ibid.* crates -orum. 7,7,2. HIER. in Tit. 1,12 *sq.* p. 707 apes solent -orum cellulas coaptare. VVLG. iud. 14,8 in ore leonis erat ... -us mellis (*cf.* AVG. c. Faust. 12,32 PS. ORIG. tract. 13 p. 151,15. VVLG. I reg. 14,27 intinxit *virgam* in -um mellis. RVFIN. hist. mon. 11 p. 429[C]. *cf. p. 390,81 et 392,28. 41*). CLAVD. 3,383 rorabant querceta -is. 5,465 *apes* antra defendunt pronoque -os examine velant (*cf.* DRAC. satisf. 62 *apibus* datur, ut habeant vulnera castra -os [*cf.* EVG. TOLET. satisf. 56]. Romul. 7,50 stimulisque -os apis alma tuetur). 8,383 traduntque *apes* -os regi. rapt. Pros. 2,109 ilex plena -is. 3,25 undaret neu silva -is. SVLP. SEV. chron. 1,33,8 -o reperto ... mel degustaverat. EVSTATH. Bas. hex. 8,4 p. 949[C] fingunt ... -os *apes* constructos ex floribus *eqs.* CLAVD. MAM. epist. 2 p. 205,11 *apis* feturam alit atque imbuit ubere -orum. PHOC. carm. de Verg. 54 cohors apium ... *Vergili* labra -is texit. VEN. FORT. vita Hil. 6,19 *sponsi* dulcedo -i mella postponeret. LAVRENT. eleem. p. 110[B] *apes* dulci distendunt nectare -os. *nota proverb.* (*cf. Otto, Sprichw. p. 133*): PETRON. 43,1 itaque crevit, quicquid crevit, tamquam -us. 76,8 quicquid tangebam crescebat tamquam -us.

de cellis aliorum animalium: PLIN. nat. 11,99 fodiunt ex *blattarum* genere ... scarabaei tellurem aridam -osque parvae et fistulosae modo spongiae medicato melle fingunt. *cf. supra l. 17 sq.* TERT. adv. Marc. 4,5 p. 431,4 faciunt -os et vespae.

B *speciatim*: 1 *de cura -orum*: VARRO rust. 3,16,8 obturant omnia, qua venit inter -os spiritus. 3,16,17 qua mellarii -um eximere possint (3,16,32. 34 [*bis*] eximendorum -orum ... tempus. COLVM. 9,14,11 post arcturi exortum ... -orum secunda est exemptio. 9,14,20 labantes -os eximere. 9,15,10 *sq.* PLIN. nat. 11,35. *cf.* OV. rem. 186 relevent dempti vimina curva -i). 3,16,22 -i melliti intus ponendi *in alveum.* VERG. georg. 4,141 cogere pressis mella -is (OV. fast. 4,152 expressis mella liquata -is. COLVM. 9,15,13 fragmina -orum ... retractata exprimuntur. 9,16,1 expressae -orum reliquiae. PLIN. nat. 21,83). COLVM. 9,13,8 vitiosi -i tollantur. 9,13,9. 10 *bis.* 12 *bis.* 9,14,5 frumenta et -i demetuntur (9,15,12. 11,2,50 si sunt pleni atque operculati -i, demetendi sunt. 11,2,57). 9,14,13 opercula intus usque ad -os admovenda sunt. 9,14,15. 9,15,5 subsecentur (*cf.* 9,15,9 ferramento ... insecandi sunt -i). 9,15,11 castrabuntur veteres potius -i quam novi eximentur. 12,11,1. PLIN. nat. 21,82 -os lavari aqua. 21,83. 22,129 -orum cera coquitur. PALLAD. 7,7,3. 4.

2 *de usu*: **a** *adhibetur in sacrificiis*: VARRO rust. 3,16,5 -us (*trad.* -um) venit in altaria. VERG. georg. 1,344 *Cereri* lacte -os et miti dilue Baccho. TIB. 1,10,24 *ferebat* purum filia parva -um. OV. fast. 2,652 porrigit incisos filia parva -os. CALP. ecl. 2,66 rorantes. PLIN. nat. 25,107 -is ante et melle terrae ad piamentum datis. SIL. 7,181. **b** *pro esca est hominibus*: OV. met. 8,677 (*de mensis secundis*) candidus in medio -us est. PETRON. 35,5 (*cf.* 35,7 tam viles ... cibos. *sed v. p. 391,47*) caespes ... -um sustinebat. 39,15 *v. p. 391,45 sq.* MART. 1,43,4 dulcibus ... certant quae melimela -is. 4,13,4 Massica Theseis tam bene vina -is *miscentur.* ITALA psalm. 18,11 (Tert. scorp. 1 adv. Marc. 4,17) eloquia domini dulcia super mella et -os (κηρίον, VVLG. -um). psalm. 118,103 (Hier. epist. 54,17,1) dulcia gutturi meo eloquia tua super mel et -um (μέλι, VVLG. mel). SYMM. epist. 1,102 *epistulae* -is iucundiores. VVLG. prov. 24,13 mel ... et -um (*deest* LXX) dulcissimum gutturi tuo. 27,7. cant. 5,11 comedi -um cum melle meo. Sirach 24,27 hereditas mea dulcis est super mel et -um (μέλιτος καὶ κηρίον). Luc. 24,42 -um mellis (ἀπὸ μελισσίου κηρίον. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1,77 p. 60,13 Orig. in num. 21,1. VAL. CEM. hom. 5,5 offendat *gustus*, si -o mellis quaecumque amaritudo se misceat. VRAN. epist. 11 p. 865[A] [*bis*] -um candidissimum mellis. *cf. p. 391,59*). RVFIN. hist. mon. 7 p. 416[C]. PS. PROSP. carm. de prov. 524 fel et acetum dulcius ille -is haurit. ENNOD. opusc. 3,31 p. 338,21 dulciora -is verba. *v. etiam p. 390,65 sqq.* *adde*: CELS. 4,26 cum *pulticula* paulum ex -o vetere coctum (*in medicamentis* PLIN. nat. 22,116 *dantur* -i ... ipsi in pulte alicae. PELAGON. 208 omnia ... cum -o misces). HIER. epist. 52,11,3 -i decoquuntur in dulcem et barbaram potionem. *in metaphoris*: TERT. coron. 14 *Christus* -os post fella gustavit (*proverbialiter, ut videtur, cf. Oehler ad l.; Otto, Sprichw. p. 133*). VVLG. prov. 5,3 -us (μέλι) ... destillans *sunt* labia meretricis (cant. 4,11). 16,24 -us mellis *sunt* composita verba. RVFIN. Orig. in iud. 5,2 caelestis doctrinae -os et dulcia divini eloquii mella (CASSIOD. in psalm. praef. 1 p. 12[B]). PAVL. NOL. epist. 4,1 affluentes et de caelestibus -is dulces *litteras.* LICENT. carm. ad Aug. 147 priorum *scriptorum* aequiparanda -is. PAVL. MED. vita Ambr. 3 examen apum scriptorum ipsius nobis generabat -os. CLAVD. MAM. epist. 2 p. 205,15 quos ingenii melle repleas eloquentiae conficis -os (p. 205,18). ENNOD. dict. 11,6 p. 460,14 disciplinarum melle et -is scientiae. epist. 1,9,1 p. 18,8 -os loqueris. 3,30,1 p. 93,7 -is *tuis* ... iniucunda copulari et serenitatem conscientiae verborum austeritate maculatam. 5,27,3 p. 147 quis -is toxica ... admiscuit? VEREC. in cant. 9,15 inter -os legis ac prophetarum et euangelica mella. CASSIOD. in psalm. praef. p. 10[A] (*de psalterio*) -us interioris hominis. *cf. etiam p. 391,70.*

II *i. q. lapis sexangulus* (*in opere sectili*): VITR. 7,1,4 (*de pavimento faciendo*) scutulis aut trigonis aut quadratis seu -is. CET. FAV. 19 p. 302,9 marmor sectile aut tesserae aut scutula aut trigona aut -i superimponantur (*v. Blümner, Technol. III 339*).

faux, -cis *f.* [*orig. inc. sunt qui conferant theodisc.* gaomo, guomo, *anglosax.* gōma '*fauces*', *lituan.* gomurys '*fauces*', *gr.* χαῦνος, χάος; *v. Walde, Lat. Etymol. Wörterb.*[2] *s. v. Th.*]. *de etymologia*: ISID. orig. 11,1,56 -es a fundendis vocibus nominatae, vel quod per eas famur voces. diff. 2,60 -es sunt angustae fistulae quasi foces, per quas vocalis spiritus ... exsiliens sonum vocis emittit. SCHOL. Prud. cath. 3,72 -es, quia comedunt (*a* φαγεῖν *derivari videtur*). *de genere feminino*: CHAR. gramm. I 33,10 (EXC. Bob. gramm. I 549,6) *v. l. 69.* PRISC. gramm. II 323,21 in aux unum femininum: haec -x huius -is. *de numero et formis*: VARRO ling. 10,78 quaedam non *consuetudo patietur*, ut si dicas pro -es -x. CHAR. gramm. I 33,10 feminina semper pluralia ... -es (EXC. Bob. gramm. I 549,6). I 93,18 nominativum ... singularem ... non habeant, ut ... -es. PRISC. gramm. II 371,19 inusitata sunt, quibus non inveniuntur usi auctores, quamvis proportione potestatem faciente dicendi, ut -x (*cf. l. 66*). GLOSS. II 470,17 singulariter non declinabitur. *legitur singularis (saepius sensu strictiore i. q. gula, guttur): nom.* -x: CAEL. AVR. acut. exc. 12 p. 707 chron. 2,11,127 *v. p. 393,15* GLOSS. II 507,20. 579,49. faucis: GLOSS. II 470,16 (*var. lect.* -x). III 601,19. *acc.*: ITALA Ier. 2,25 (Lucif. non conv. 8 p. 16,21) HIER. epist. 22,21,5 VVLG. Sirach 31,12. *gen.*: SEDVL. op. pasch. 4,6 (*sensu ambiguo v. p. 398, 52*). *abl.*: HOR. epod. 14,4 OV. epist. 9,98 met. 14,738 Ib. 549 PHAEDR. 1,1,3. 1,8,4 MART. 7,37,6 SER. SAMM. 272 AVIEN. orb. terr. 792 AVG. serm. ed. Mai 5,3 SIDON. carm. 5,23 SEDVL. carm. pasch. 2,19. 4,61 *v. p. 398,52* op. pasch. 2,2 ALC. AVIT. hom. 7 p. 115,20 DRAC. Orest. 225 EVG. TOLET. carm. 14,8 ARATOR act. 2,376 GREG. M. moral. 11,9. 18,64 INSCR. christ. Rossi II p. 56,5. *raro sensu latiore: acc.*: AVG. serm. 387,2 (*i. q. angustiae*). *abl.*: AMPEL.

[*Wulff*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

7, 5 (*i. q. fretum*). MACR. sat. 1, 16, 17 (*i. q. ianua*). CARM. poet. min. V 87, 1 (*i. q. sinus maris*). GREG. M. in euang. 20, 14 (itineris). *gen. plur.* -ium *passim.* *legitur* foc-: GLOSS. V 296, 15. *cf. p. 392, 61 et 62. adde*: CORP. IX 5048 *ubi* foc. *obscurum (v. Mommsen ad l.).* [*it.* foce, *prov.* fotz, *hisp.* hoz. *M.-L.*] *significatio*: GLOSS. φάρυγξ gurgulio, guttur. gula interior. -es: φάρυγγες. λαιμός. *legitur inde a* PLAVTO *et* ENN. [*corrupt.*: LVCAN. 3, 687 *P al.* PLIN. nat. 2, 42 *pars codd.* 25, 107 *pars codd.*]

I *sensu strictiore*: **A** *i. q.* **gulae pars superior** *vel etiam ipsa gula, iugulum*: **1** *proprie*: **a** *hominum* (*fluvii p. 394, 31, venti p. 394, 34*): PLIN. nat. 11, 179 summum gulae -es vocantur, extremum stomachus. CASSIOD. in psalm. 118, 103 -es ... sunt gutturis nostri via, ubi iam deglutita dulcedo nulla sentitur. *aliter*: CAEL. AVR. chron. 2, 11, 127 loci *ex quibus sanguis fluit*: ... summitas -ium, arteria asperior, quae etiam -x nuncupatur, pulmo *eqs.* ISID. diff. 2, 60 (*v. p. 392, 62*). PLAVT. Asin. 41 *excrea* usque ex penitis -bus. Curc. 128 ingurgitat ... in se merum avariter -bus plenis (Stich. 468 propino tibi salutem plenis -bus. LACT. inst. 7, 27, 12 aquam ... de perenni fonte plenissimis -bus trahant). Curc. 318 gramarum (os amarum *codd.*) habeo dentes plenos, lippiunt -es fame (*abusive per iocum*). Most. 219 in anginam ... me velim verti, ut veneficae illi -es prehendam (*cf.* PAVL. FEST. p. 8 a Graeco ἄγχειν τὴν δειρήν ... -ium dolor angina vocatur. CELS. 4, 7 in -bus esse consuevit *angina*. SCRIB. LARG. 206 angina correptis -bus). Most. 380 sitis -es tenet. RHET. Her. 3, 12, 21 *continenter multa dicendo* -es ... calefiunt et arteriae complentur. 3, 14, 24 plenis -bus quam sedatissuma et depressissuma voce uti (HIER. in Matth. 11, 16 p. 73[B] plenis -bus inclamaverunt). 3, 14, 25 ab imis -bus exclamationem ... adhibere (*opp.* CELS. 4, 11 nonnumquam ... *sanguis* a summis -bus fertur). CIC. Tusc. 1, 37 quod (*sc. loqui*) fieri nec sine lingua nec sine palato nec sine -ium ... vi ... potest (2, 56 -es, linguam intendere, e quibus eici vocem et fundi videmus. nat. deor. 1, 92). Phil. 2, 63 tu istis -bus ... tantum vini ... exhauseras (*cf.* SEN. suas. 6, 3 QVINT. inst. 8, 4, 16. 9, 4, 23). LVCR. 3, 609 *animam* ad iugulum et supera succedere -es (*cf.* QVEROL. p. 46, 5 [*proverb.*] quidnam tibi est? :: anima in -bus). 4, 528 radit vox -es saepe (QVINT. inst. 11, 3, 13 rasas -es ac latus fatigatum deformi cantico reficere. *cf. aliter* LVCAN. 6, 115 per abrasas utero demittere -es). 4, 628 deorsum per -es praecipitavit *sucus cibi.* 4, 662 *quae* aspera ... penetrant hamataque -es. 4, 1025 totum prope -bus occupat amnem. 6, 1147 sudabant ... -es intrinsecus atrae sanguine. 6, 1151 per -es pectus compleat ... morbida vis. 6, 1189 *sputa* per -es rauca vix edita tussi. VERG. Aen. 2, 774 vox -bus haesit (3, 48. 4, 280. 12, 868). 8, 252 *Cacus* -bus ingentem fumum ... evomit (8, 267). HOR. epod. 14, 4 pocula *Lethes* ... arente -e traxerim (OV. met. 6, 355 -es arent. LIV. 44, 38, 9 arentibus siti -bus. FIRM. math. 8, 9, 4 arescentibus. 8, 10, 2. *sim.* OV. met. 8, 829 ardor edendi per ... aridas -es ... regnat. VAL. MAX. 9, 12 ext. 8 CELS. 4, 13). HOR. sat. 1, 2, 114 tibi cum -es urit sitis (PLIN. nat. 26, 65 *tithymallus* -es urit leniter. ANTH. 477, 7 urit sitis arida -es. AVIEN. Arat. 493). CARM. de bell. Aeg. 1, 51 immersis ... freto clauserunt guttura -es (*cf.* SEN. Thy. 782 praeclusae cibum tenuere -es. epist. 70, 20 *spongia* interclusis -bus spiritum elisit. *sim.*: SIL. 9, 511 denso -es praeclusus pulvere). OV. met. 2, 282 vix ... -es haec ipsa in verba resolvo (LVCAN. 3, 738 vox -es nulla solutas prosequitur. *cf.* SEN. Ag. 718 reluctantes parat reserare -es). met. 8, 802 (*de Fame*) scabrae rubigine -es (PLIN. nat. 27, 12. *cf.* 29, 42 -ium scabritiae). met. 15, 320 Aethiopesque lacus ... si quis -bus hausit ... furit. PAVL. FEST. p. 192 offucare: aquam in -es obsorbendam dare. FEST. p. 356 toles tumor in -bus (SCRIB. LARG. 64 -ium uvaeque tumorem. PLIN. nat. 29, 48 VLP. dig. 21, 1, 14, 8 CASS. FEL. 35 MISC. Tir. p. 48, 3. *cf.* CELS. 4, 7 lingua -esque cum rubore intumescunt. QVINT. inst. 11, 3, 20 -es tumentes strangulant vocem. TAC. ann. 14, 15 in se tumescentibus paulatim -bus. FIRM. math. 8, 6, 12 CASS. FEL. 35. PLAC. med. 3, 9 tumentes). CELS. 1, 3 -es vomitus exasperarit (2, 1 aquilo ... -es exasperat. 4, 5 PLIN. nat. 23, 80. 142. PLIN. epist. 8, 1, 2 exasperatis -bus pulvere. *cf.* CELS. 4, 13 -es asperet. PLIN. nat. 27, 41 asperis. 30, 32 asperitatem -ium). CELS. 2, 7 in -bus ulcus reperirietur (5, 11 purganda ulcera in -bus tussientibus sunt. *cf.* 4, 10 propter -ium exulcerationem [PLIN. nat. 36, 140]. 4, 12 in -bus exulceratis [PLIN. nat. 28, 125. 129 gargarizatur ... -bus exulceratis]. CASS. FEL. 36 ulceratio -ium. GLOSS. III 601, 11 ulceratio -ium: filotomion [*l.* flebotomion?]). 2, 7 -bus in febre illiditur spiritus. 2, 10 quicquid ... -es difficultate spiritus strangulat (2, 17). 4, 1 exigua in arteria sub ipsis -bus lingua est. 4, 7 -es et cibum et spiritum capiunt. *ibid.* -es liberari. 4, 12 -bus subest stomachus. 5, 26, 2 circa -es grandes venae ... praecisae sunt. 5, 28, 1 circa stomachum -esve incidit *vitium carbunculi.* 6, 8, 2 quo *foramine* spiritus a naribus ad -es descendit (8, 1). *passim.* SEN. dial. 11, 10, 5 eximius sapor aut aliqua -ium dulcedo (*cf.* VVLG. Iob 12, 11 auris verba diiudicat et -es comedentis saporem. AVG. civ. 11, 27 non gustus -ium, non ullus corporeus tactus. 22, 24 pro voluptate -ium quot condimenta et gulae irritamenta reppererit. ZACCH. 3, 10 ciborum blandities peritura post -es). SEN. nat. 4, 3, 10 emortuae -es et occallatae cibis ardentibus (*cf.* PLIN. nat. 23, 59 *acetum* callum ... -ium facit ac stomachi). 6, 2, 5 quosdam strangulaverit potio male lapsa per -es. epist. 55, 2 bilis insederat -bus. 90, 22 facilius per -es lubricas transeat *cibus.* 101, 3 vix compressum artatis -bus spiritum traxit. 120, 16 de pectore ac -bus querimur. Herc. f. 752 in amne medio -bus siccis senex sectatur undas (benef. 3, 8, 3 vix spiritum per siccas -es ducentibus. SIL. 14, 599 descendere -es abnuerant siccae ... alimenta. IVV. 13, 212 -bus ut morbo siccis. AMM. 31, 12, 13 siccis -bus commarceret. *cf.* PLIN. nat. 25, 79 donec -es quoque siccet *sucus euphorbeae*). SCRIB. LARG. 62 antequam latius serpat *cancer* -esque occupet. 66 (*bis*) suppuratio -um. 68 pinna perfricare -es. 199 sanguisugam devoratam et adhaerentem -bus (*cf. p. 395, 79*). LVCAN. 5, 197 cetera suppressit -esque obstruxit Apollo. 9, 503 squalebant pulvere -es cunctorum. PERS. 3, 89 aegris -bus exsuperat gravis halitus. 3, 113 temptemus -es (*sc. num ferre possint durum cibum*). PLIN. nat. 18, 229 -ium remedia. 20, 95 uvae in -bus tumenti (20, 196 uvam in -bus. *cf.* 23, 129 uvam -ium sedat. 30, 31 uva et -ium dolor). 20, 240 ad confirmandas -es, stomachum *eqs.* 21, 155 -ium destillationes. 22, 104 *laser* purgat -es vocemque reddit (34, 177). 22, 120 tonsillis -busque gargarizatione prosunt *medicinae.* 26, 17 in -es organo demisso (TAC. ann. 12, 67 *medicum* pinnam ... veneno illitam -bus eius [*Claudii*] demisisse). nat. 28, 49 si quid e pisce haeserit in -bus (28, 190 spinam aliudve quid -bus adhaerens. APVL. met. 1, 4 cibi glutinosi -bus inhaerentis. 1, 19 frustulum panis ... -bus inhaereret. *cf. metaph.*: SEN. epist. 82, 21 non in ore crevit cibus, non haesit in -bus). nat. 32, 96 *myaces* -es ... vexant vocemque obtundunt (MART. 11, 86, 1 leniat ut -es medicus, quas aspera vexat ... tussis). 37, 44 tonsillis ... et -ium vitiis. *al.* SIL. 4, 413 crebro clamore obtusae crassoque a pulvere -es. 11, 220 anhelis -bus acta ... suspiria. STAT. Theb. 2, 625 subit ore ... cornus (*i. hasta*) nec prohibent -es. 4, 726 angustis ... perusti -bus *sitientes.* 8, 644 hoc gelidis iam nomen inerrat -bus *morientis.* 8, 761 vivo scelerantem sanguine -es. 9, 747 stat -bus unda sanguinis. silv. 4, 3, 71 *Volturnus* raucis talia -bus redundat (VVLG. psalm. 68, 4 laboravi clamans, raucae factae sunt -es [λάρυγξ] meae). MART. 1, 78, 1 premeret pestis cum tabida -es. 3, 18, 1 perfrixisse tuas ... -es. 7, 37, 6 cum flaret media (madida *al.*) -e December atrox. 7, 49, 2 -bus ova tuis, poma ... gulae. QVINT. inst. 1, 11, 7 nec verba in -bus patietur audiri. 8, 5, 23. 11, 3, 20 sint -es integrae, id est molles ac leves, quarum vitio ... scinditur vox. 11, 3, 56. 121 quasi -bus aliquid obstiterit, insonare. 11, 3, 167 trahendae ... vocales aperiendaeque sunt -es. SVET. Aug. 84, 2 infirmatis -bus. Nero 35, 5 remedium ad -es pollicitus. 41, 1 excusato languore -ium. Vit. 2, 4 *salivis libertinae* arterias et -es pro remedio fovebat (FRONTO p. 99, 9 N. omnes medelae fovendi infantium -bus in lacte sitae sunt. AVR. Fronto p. 69, 14 N. [*ex Novio? v.* NOVIVS Atell. 109[a]] aqua mulsa sorbenda usque ad gulam et reiectanda -es fovi ...; -bus curatis *eqs.*). SVET. vita Verg. l. 26 Br. plerumque a stomacho et a -bus ... laborabat. p. 61 reficiendarum -ium. FRONTO p. 64, 19 N. -es proluere. p. 92, 4 -es miseras habeo. GELL. 17, 11, 2 *duas fistulas* ab oris -bus proficisci deorsum. APVL. met. 4, 22 -es diutina fame saucias et araneantes ... exerceo. 4, 25 -ium tundore. 8, 23 diruptis -bus et rauca voce. TERT. nat. 1, 7 specus (*plur.*) -ium. 1, 8 castratis -bus, quae etiam extrinsecus periculose vulnerantur. *ibid.* exarticulatum sonum ... lingua stupente de solis -bus cogi. ITALA cant. 5, 13 (Ambr. obit. Valent. 63) -es eius dulcedines (*laudantur membra adulescentis; desunt* LXX VVLG.). CYPR. mort. 14 -ium vulnera. SER. SAMM. 253 aegrescunt tenerae -es, cum frigoris atri vis subiit. 272 aqua non fervens volvatur -e sonora. 292 -es tussi quatiuntur atroci. LACT. opif. 11, 9 fistula spiritalis ... ad os quoque interpatet ... ubi se tolles -ium spectantes uvam tollere incipiunt in tumorem. FIRM. math. 1, 7, 31 amputata lingua vocem reliquit in -bus. 6, 15, 16 *sidera* linguam ... impediunt, ut in ipsis -bus ... impedita verba deficiant. err. 18, 4 esurientibus. PALLAD. 2, 15, 19 (*de pomis*) potio arterias curet et -es. HIER. epist. 54, 4, 1 amarissimam choleram tuae sensere -es. adv. Iovin. 2, 6 plurimae et bestiae et volucres ..., quas tuae -es recusent. in Is. 24, 16 p. 334 haeret lingua -bus meis (VVLG. psalm. 21, 16 lingua mea adhaesit -bus [λάρυγγι] meis. 136, 6). VVLG. Iob 6, 30 nec in -bus meis stultitia personabit. 33, 2 loquatur lingua mea in -bus meis. Sirach 31, 12 aperias super illam *mensam* -em tuam (φάρυγγα). 36, 21 -es (φάρυγξ) contingunt cibum. PSALT. Rom. 149, 6 exaltationes dei in -bus eorum (λάρυγγι, VVLG. gutture). CLAVD. carm. min. 19, 5 (*metaph.*) carmina ieiunas poscis solantia -es (VAL. CEM. hom. 8, 3 *pauper* ieiunis -bus pastum requirit. 9, 2). RVFIN. hist. 1, 8, 6 rabidis incitata -bus ... ingluvies. 3, 6, 6 ab ipsis ... -bus (φαρύγγων) exprimentes *cibum.* 3, 6, 26 vox -bus interclusa est. Orig. in cant. 3 p. 154[B] *anima* nihil emortuum ... habet in -bus suis ...; quicumque ... verba mortis ... de -bus proferunt, ipsorum -es sepulchra dicuntur. AVG. civ. 7, 8 a quo hiatu oris et foras esse aditum ... et introrsus ad -es. doctr. christ. 2, 17, 27 qui -bus sine organo canunt. gen. ad litt. 7, 1 p. 201, 21 nec -bus labiisve sufflavit *deus.* SVLP. SEV. Mart. 17, 7. MACR. sat. 3, 17, 15 quicquid mari aut terra gigneretur, ... -bus ac dentibus suis subderet. 7, 4, 14 -ium angusta. VINDIC. med. 32 PLAC. med. 4, 5. 6. 7. CASS. FEL. 34 -ium tensione et gravedine. 35 in utrasque partes -ium (37. *cf. ibid.* si una pars -ium tumuerit). 37 summitatis gulae vel -ium. HIPPOCR. progn. 23 MART. CAP. 3, 224. 3, 261 H *litteram* contractis paululum -bus ventus exhalat, K -bus palatoque formatur. COD. Theod.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

9, 24, 1, 1 (*a. 320*) eis meatus oris et -ium ... plumbi ingestione claudatur. SEDVL. carm. pasch. 4, 58 (*de muto*) -bus artis (op. pasch. 4, 6 praeclusis -ium spiramentis. *v. etiam p. 398, 52*). DRAC. laud. dei 1, 594 -bus excurrens it naribus aura vicissim. *in metaphoris*: TER. Haut. 673 bolum tantum mihi ereptum ... e -bus (CIC. ad Q. fr. 1, 1, 19 cuius tu ex impurissimis -bus inhonestissimam cupiditatem eripuisti). CIC. rep. 1, 66 inexplebiles populi -es exaruerunt libertatis siti. LVCAN. 1, 332 tibi lambere ferrum durat, Magne, sitis. nullus semel ore receptus ... patitur sanguis mansuescere -es (*cf.* CLAVD. 5, 8 *nec* patiuntur ... quietem crimina ... negant arescere -es). PERS. 5, 26 centenas ausim deposcere -es, ut ... voce traham *eqs.* AVIEN. ora 17 *te* hiantibus ... -bus rerum abdita hausisse semper. AMM. 16, 8, 12 proximorum -es aperuit ... Constantinus (*i. avaritiam excitavit. cf. p. 396, 32*). AMBR. obit. Valent. 63 dulcia ... iudicia eius universorum -bus adhaeserunt (*cf.* VVLG. psalm. 118, 103 quam dulcia -bus [λάρυγγι] meis eloquia tua. PS. RVFIN. in Ioel 3, 17—18. GREG. M. moral. 11, 9 -e intellegentiae gustare. *ibid.* verba per saporem intimum intellegentiae -es tangunt. *cf.* EVCHER. form. 6 p. 36, 1 -es: iudicium, intellectus). *nota i. q. gula, cuppedia*: ARATOR act. 2, 376 rea -e parentum (*i. delicto Adae et Evae*) progenies.

b *bestiarum*: α *avium*: ENN. scaen. 219 *galli* favent -bus russis cantu (*cf. p. 373, 42*). COLVM. 8, 5, 21 sunt qui spicas allii ... *gallinarum* -bus inserant. PLIN. nat. 10, 82 tam parvulis in -bus *lusciniae*. 10, 131 *onocrotali*. VAL. FL. 4, 504 lapsae ... rapinae (ruinae *codd.*) -bus *harpyiarum*. β *serpentium* (*inde a* RHET. Her. *l. 41*): CVLEX 182 *serpens* spiritibus rumpit -es. OV. am. 2, 1, 25 carmine dissiliunt abruptis -bus angues. met. 7, 203 vipereas rumpo verbis et carmine -es. LVCAN. 4, 729 -es ... fluunt pereunte veneno. 9, 630 -bus angues stridula fuderunt sibila. PLIN. nat. 7, 15 si in -es penetraverit *saliva*, etiam mori *serpentes*. 10, 197 *ova* solida hauriunt *dracones*, si iam -es capiunt. 29, 52 salivis -ium. SIL. 1, 285 tumidas -es accensis sole venenis calcatus rupit letali vulnere. 3, 194 -es diducit hiatu. 6, 198 atris 12, 10 saniem sublatis -bus efflat. STAT. Theb. 2, 414 *sitis* convocat in -es et squamea colla venenum. ARNOB. nat. 7, 45 habet patulas -es, quibus cibos transvoret. FIRM. err. 26, 2 siccarum -ium venena. CLAVD. 28, 568 *dracones in signis picti* rapturi -bus hostem. MART. CAP. 8, 841 (*sideris; Arat. 578* αὐχένος). DRAC. Orest. 225 solet anguis hians ... venenum -e parare. PALLAD. hist. mon. II 10 p. 361^C *serpentem* a -bus apprehendens. *in metaphoris*: RHET. Her. 4, 49, 62 qui ... per forum medium tamquam ... draco serpit ... si quem reperiat, cui aliquid mali -bus afflare ... possit. HIL. in Matth. 10, 3 in *Christum* luporum ac viperarum linguis et -bus saevierunt. γ *ferarum* (LVCAN. 4, 241 admonitaeque tument gustato sanguine -es *ferarum*. AVIEN. orb. terr. 793 *ferae* ipsas absorbent -e carinas. PS. RVFIN. in Ioel 1, 15/18 *ferae* liquidarum vocum inopes tamen diversis -ium sonis postulant. COMM. instr. 2, 13, 7 [*metaph.*] grassari per -es ferarum): VERG. Aen. 7, 785 Aetnaeos efflantem -bus ignes *Chimaeram*. PROP. 3, 5, 43 tribus infernum custodit -bus antrum *Cerberus* (FRONTO p. 228, 27 N. trinas latrandi -es ac trinos hiatus. APVL. met. 4, 20 *hiantis Cerberi* [fac- *cod.*]. 6, 19 tonantibus [con- *cod.*] oblatrans -bus mortuos). SIL. 13, 845 illatrat ieiunis -bus Orthrus. *v. etiam p. 396, 9.* *luporum*: VERG. Aen. 2, 358 *catuli luporum* -bus expectant siccis (GLOSS. IV 73, 24 -bus siccis: fame aridis. Aen. 9, 63 siccae sanguine -es. LVCAN. 6, 553 GILD. Brit. 16 chron. III p. 34, 1). PHAEDR. 1, 1, 3 -e improba latro (*i. lupus*) incitatus. 1, 8, 4 os ... -e cum haereret lupi. STAT. Theb. 10, 45 torquet spes irrita -es. *nota: i. q. rictus*: SIDON. carm. 5, 23 *lupam* -e retecta blandiri quoque terror est. *in metaphoris de hominibus*: SEN. dial. 6, 22, 7 e -bus avidissimorum luporum educeretur praeda. HIL. in Matth. 10, 3 *v. supra l. 42.* EPIST. pontif. 322 (*a. 417*) Migne 20, 593^A *ne* expectantis hostis rabidis -bus gluttiantur *oves ecclesiae*. *leonum*: PLIN. nat. 8, 46 solida ... coniectis in -es unguibus extrahere. SIL. 2, 684 ovilia ... -bus invasit siccis leo BACHIAR. repar. laps. 17 auriculam de leonis -bus extrahamus (*cf.* VVLG. Am. 3, 12 ore. LXX στόματος). DRAC. satisf. 270 *sit* -bus esca lepus. PLIN. nat. 8, 100 occupat ilico -es *pantherarum* angor. PLIN. nat. 8, 90 (*bis*) *trochilos* repurgans ... intus -es *crocodili*. AVG. serm. ed. Mai 48, 1 patulae ... -es Leviathan ad perniciem.

δ *pecorum, iumentorum* (PLIN. nat. 28, 180 *remediis* demissis in -es iumentorum): VERG. georg. 3, 497 *tussis* sues ... -bus angit obesis. COLVM. 7, 5, 15 axungiae sextantem *ovium* -bus inserere. 7, 5, 20 *lac* infunditur *ovium* -bus (7, 7, 4 boni vini tantundem *caprarum* -bus infundatur. *equorum*: VERG. georg. 3, 508 obsessas -es premit aspera lingua. COLVM. 6, 30, 3 in -es oleum ... infundatur (6, 30, 7 -bus. *item saepius*). *boum*: COLVM. 2, 3, 2 merumque -bus ... infundat (6, 2, 7. 6, 6, 2. 3. 6, 7, 3 *saepius*). 6, 4, 2 *gallinaceum* ovum ieiuni *pecoris* -bus inseras. 6, 8, 2 sale vel cunela defricare -es. 6, 10, 2 *ervum* salivati more in -es demissum (*cf.* 6, 25, 1 offae salivati more -bus ingeruntur). 6, 13, 3 offa adipis -bus eorum inseratur. 6, 18, 1 *hirudo* adhaerens -bus sanguinem ducit (*cf. p. 394, 10*). PLIN. nat. 27, 101 offa demittitur boum -bus in morbis. 30, 148. *mulorum*: COLVM. 6, 38, 3 haec trita ... -bus infunduntur. 6, 38, 4 adeps in -es demittitur. CHIRON 18. 138. 155 -ium praefocatio et sinance. VEG. mulom. 2, 88, 13 canalem -ium mitigandum. 2, 126 *al.* ε *piscium*: PLIN. nat. 9, 44 clupea venam ... in -bus *attili* appetens. 9, 48 *thynni* (*at cf.* 11, 180 quibus -es non sunt, ne stomachus quidem est nec colla nec guttur, ut piscibus). FIRM. math. 8, 4, 12. AVG. civ. 7, 8 *pisci* praeter hiatum oris et gutturis etiam dextrā et sinistrā -es patent. EVSTATH. Bas. hex. 7, 1 p. 937^B -ium intersaeptio (*cf. vol. III p. 2103, 79*). AVSON. Mos. 251 patulaeque per intima -es *piscium* sera occultati senserunt vulnera ferri (*ibid.* rictibus). *adde*: PRVD. cath. 7, 114 *Ionas* exceptus ... beluinis -bus. *ranarum*: PLIN. nat. 11, 173 aquae modicae receptae in -es.

adde: APVL. met. 2, 4 de -bus lapidis (*i. canis ex lapide facti*) exire *latratum*.

2 *translate*: a *hominum*: L. CRASS. or. frg. (Cic. de orat. 1, 225) eripite nos ... ex -bus eorum (CIC. Catil. 2, 2 *urbem* e suis -bus ereptam esse. dom. 132 rem publicam ... ex vestris ... -bus eripui. LIV. 26, 2, 10 velut e -bus Hannibalis ereptas *urbes*. PLIN. paneg. 94, 3 *illum* praedonis avidissimi -bus eripuisti. DRAC. Orest. 268 -bus eripiens germanum Electra parentum). COMM. apol. 702 ne cadas in -es latronum (OPTAT. 5, 10 p. 141, 8 quas fraudulentas adisti -es *latronum*? VVLG. Os. 6, 9 PS RVFIN. in Os. 6, 8/9). FIRM. err. 14, 2 de -bus eius (*diaboli*) hominem liberaret (GREG. M. moral. 18. 64 qui *latro* de -e diaboli ascendit in crucem. ISID. alleg. 80 de -bus diaboli gentes abstraxit. PASS. Mar. Iac 2 p. 48, 11 avidis ... -bus ... rabies diaboli ... inhiabat. *cf.* INSCR christ. Rossi II p. 78, 1, 19 de -bus hostis abstulit ... iam peritura). CLAVD. 26, 30 paratas in Latii praedam Geticas avertere -es. b *rerum personatarum*: CIC. Catil. 3, 1 urbem ... paene ex -bus fati ereptam (PANEG. 10 [4], 3, 3 ex ipsis -bus fati Roma servata). Arch. 21 urbem ... ex belli ore ac -bus ereptam esse atque servatam. ARNOB. nat. 2, 32 *non* longe ab hiatibus mortis et -bus constitutas *animas* (2, 78 mortis reperiamur in -bus. HIER. epist. 60, 2, 3 avidis -bus praedam. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 157^A *me* ex ipsis -bus aeternae mortis eripiat. *sim.*: CLAVD. 8, 58 leti rapuit de -bus urbes. SEDVL. carm. pasch. 2, 29 sepulchrum ... caeca sorberet -e *homines*. *cf.* op. pasch. 2, 2). OPTAT. 1, 18 p. 20, 7 -bus avaritiae commendatam eliberant praedam (CLAVD. 22, 112 patulis rimatur -bus aurum *avaritia*. ZACCH 3, 8 -es hiantes avaritiae. *cf. p. 395, 13*). 1, 21 p. 24, 14 (*notione ad II A 1 declinante*) mandata est terrae fames: statim -es suas in populi divisores aperuit et ... avido hiatu absorbuit. POMER. 2, 15, 2 captivos suos immundis spiritibus tradit ... avidissimis ... criminum -bus devorandos. GREG. M. moral. 8, 7 hoc per -es tacitae expectationis degustat *ecclesia*. EVG. TOLET. carm. 14, 8 *senectus* cuncta pulchra -e saeva devoras.

B *i. q.* ***pars colli exterior,*** *qua intrinsecus gula est; collum*: 1 *hominum*: PLAVT. Rud. 655 sacerdoti ... -es interpresserit. *cf.* OV. epist. 9, 98 *Antaeus* compressa -e pependit (PS. AVR. VICT. epit. 17, 6 *ab* palaestrita ... compressis -bus expiravit). met. 12, 509 animam missis elidite silvis, silva premat -es (AVR. VICT. Caes. 17, 9 per ministrum ... -bus ... pressis expiravit). SEN. dial. 9, 4, 6 si quis -es oppresserit (SVET. Cal. 12, 2 -es manu sua oppressit). TERT. apol. 35 -bus eius exprimendis palaestricam exercent. LVCIL. 57. hunc in -es invasisse animamque elisisse illi (PLIN. epist. 3, 14, 2 alius *servus* -es invadit, alius os verberat. *sim.*: SIDON. epist. 9, 9, 7 osculo in -es occupati latronis insilui humano ioco). OV. met. 12, 142 *vincla galeae* elidunt -es (14, 738 elisa -e pependit. VELL. 2, 4, 5 elisarum -ium in cervice reperirentur notae. SEN. dial. 1, 6, 9 sive -es nodus elisit sive spiramentum aqua praeclusit. nat. 6, 28, 1 per vim elisae -es tument. *sim.*: TAC. ann. 5, 9 oblisis -bus. APVL. met. 4, 12). OV. met. 8, 819 *Fames* se viro inspirat -esque et pectus et ora afflat. 9, 79 pollicibus ... meas pugnabam evellere -es (*syn.* guttura). 10, 378 laqueo ... innectere -es destinat (*syn.* collo). 14, 1 giganteis iniectam -bus Aetnen. Ib. 549 Syracosio praestricta -e poetae (*cf.* QVINT. decl. 321 p. 265, 17 strictis -bus rapiendus ad supplicium. TAC. ann. 4, 70 obducta veste et adstrictis -bus. FIRM. math. 8, 17, 10 strictis -bus ... verba deficiunt). LIV. 40, 24, 7 iniectis tapetibus in caput -esque spiritum intercluserunt. VAL. MAX. 3, 2, 19 *aquiliferum fugientem* -bus comprehensum (*cf.* FLOR. epit. 3, 17, 8 apprehensum -bus *Philippum*). VAL. MAX. 9, 12, 7 sudario ... ore et -bus suis coartatis. CELS. 3, 22 os obtegendum, -es velandae. 4, 5 caput velare, -es lana circumdare (*cf.* 6, 41, 1 lana -es et colla revinctus). 4, 7 sub mento et circa -es admovetur *cucurbitula*. 4, 10 sinapi ex parte exteriore -bus impositum (PLIN. nat. 31, 101 extra -bus illitus *sal*. SER. SAMM. 265 -es extrinsecus unguere prodest. *opp.* CELS. 4, 9 in interiore ... -ium parte). 7, 13 leniter ..., ne -es urgeat, deligatur (AVR. Fronto p. 35, 9 N. meus me alipta -bus urgebat). 8, 1 durum *os pectoris* a -bus incipit. SEN. dial. 2, 17, 3 *Vatinius* ipse plurima dicebat ... in -es concisas. LVCAN. 2, 154 laqueo -es elisaque guttura fregit. 6, 239 mediis excepit -bus ensem. 7, 621. PLIN. nat. 7, 144 -ium † certe (reste *Ruhnken*) intortarum *poena*. HOMER. 728 -es mucrone ... detruncat iuvenis. 977 medias ... transfixit cuspide -es. STAT. Theb. 9, 130 -bus ille cavis hastam, non ore receptam miratur. QVINT. inst. 11, 3, 145 a -bus ac summo pectore. PS. QVINT. decl. 12, 13 inanes -ium sinus. IVV. 8, 207 -bus aurea cum se porrigit ... spira (*cf.* SCHOL. *ad l.*). TAC. hist. 1, 72 sectis novacula -bus (SVET. Cal. 23, 3 secandas ... novacula -es). ann. 6, 40 -es ... laqueo vexatae. SVET. Iul. 62 contortis -bus. Vesp. 20 -es ceteraque membra defricaret. FLOR. epit. 2, 11, 6 offocandas invicem -es praebuissent. ITALA prov. 5, 3 (Lucif. non

[Wulff]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

conv. 6 p. 14, 14) *mulier* impinguat -es (φάρυγγα, VVLG. guttur) eius. SCHOL. Cic. Bob. p. 118, 11 St. in eius ... -bus vestigia livoris inventa sunt. *cf.* COD. Theod. 10, 10, 2 (*a. 319*) *delator* in ipsis -bus strangu-letur et ... lingua vellatur. *in metaphoris*: PLAVT. Cas. 941 manufesto -bus teneor. CIC. Cluent. 84 conciliationem ... cum -bus premeretur excogitavit (*cf.* VAL. MAX. 5, 3, 2 Ti. Gracchi manu -bus oppressam rem publicam strangulari). Phil. 13, 5 hi in oculis haerebunt et ... in -bus. SALL. Catil. 52, 35 Catilina cum exercitu -bus urget *nos.* 2 *bestiarum: serpentium sim.*: Ov. epist. 9, 85 elisis -bus hydros ... involuisse manum *Herculis.* PLIN. nat. 8, 88 *ichneumon* invadat in -es *serpentis.* 11, 102 -bus eius (*serpentis*) apprehensis. *aliarum*: PAVL. FEST. p. 175 noneolae vocantur papillae, quae ex -bus caprarum dependent. PLIN. nat. 11, 234 *primae mammae suum* sunt -bus proximae. BACHIAR. repar. laps. 17 praestrangulatis -bus praedam es gutture *leonis* eripiat. PLIN. nat. 10, 3 cristis *Phoenicis avis* -es (faces *vel* facies *codd.*) caputque plumeo apice honestante. 11, 102 vermiculo ... circum -es *locustarum* innascente, qui eas strangulat. CHIRON 7 in lateribus -ium.

3 *rerum personatarum* (*in metaphoris*): CIC. Verr. 4, 176 Timarchides ... premit -es defensionis tuae. VAL. MAX. 5, 3, 2 *reipublicae v. supra l. 6.*

II *sensu latiore*: A *i. q.* **ostium, os, aditus,** *foramen*: 1 *generatim*: ENN. ann. 86 quam mox emittat *consul* pictis e -bus *carceris* currus. CATO agr. 38, 3 -es *fornacis* praecipites deorsum facito. VARRO rust. 3, 16, 22 favi melliti intus ponendi a -bus *alvi* non longe. CIC. Verr. 4, 145 sedentem in -bus macelli (Quinct. 25 ab atriis Liciniis et -bus macelli). VERG. Aen. 6, 241 sese halitus atris -bus *speluncae* effundens (AVSON. 359, 14 *transl. de cunno. cf.* GLOSS. V 269, 10 atris -bus: inferni nigris). PLIN. nat. 10, 194 salsamento illitis -bus scopuli (*ibid.* speluncae). *sim.*: LIV. 10, 1, 5 altero specus eius ore ... invento utraeque -es ... accensae (AMM. 24, 4, 30 [*de foveis*] sarmenta specuum -bus aggesserunt. *cf. de vulnere*: SIL. 6, 275 patulis ... -bus ... expirat saniem specus). SIL. 6, 174 e vestibulo primisque e -bus antri. LIV. 41, 26, 3 non omnes in -bus *portarum* pugnare poterant (44, 31, 9 in ipsis -bus portae. PRVD. psych. 665 ventum erat ad -es portae castrensis). VITR. 9, 8, 3 per -es *canalis lignei.* COLVM. 12, 30, 2 labra vel -es doliorum ... suffricari (*sim.*: 12, 47, 2 ad -es usque *lagoenae.* 12, 49, 2 ad -es *vasis* pervenerit. 12, 49, 4 ad -es vas repleveris. 12, 49, 6 amphoram usque ad -es repleant olivis. 12, 53, 2 apertae metretae siquid faecis ... -bus inhaerebit. 12, 55, 4 ad -es seriae perventum est. GARG. MART. med. 43 vas ad usque -es repletur). FLOR. epit. 1, 10, 2 ipsis urbis -bus incubaret (PAVL. NOL. carm. 21, 10 instantesque Getas ipsis iam -bus urbis pellere. *cf.* RVFIN. Orig. in Rom. 5, 1 -es ipsas et aditus regni occupaverit). PLIN. nat. 10, 93 -bus *nidi hirundinum* porrectis in angustum utero capaci. 17, 81 *sulcos esse* latos pedes ternos in -bus imosque *eqs.* PAVL. NOL. carm. 600 manus ... a -bus tumuli retrahant (*syn.* foramina). *nota i. q.* ianua: MACR. sat. 1, 16, 17 occlusa Plutonis -e eundum ad proelium (*syn.* ianua). *terrae, montis cavi, Tartari sim.*: CIC. nat. deor. 2, 95 patefactis terrae -bus ex illis abditis sedibus evadere (SIL. 5, 618 Stygias *umbras* ... vorago telluris -bus ostendit patulis. *cf.* SEN. Phoen. 70 scissa tellus -bus ruptis hiat). LVCR. 1, 724 -bus eruptos ... vis ut vomat ignes (*de Aetna monte*: 6, 639 per -es montis ut Aetnae expirent ignes. 6, 689. 697. 701 in summo sunt vertice ... crateres ..., nos quod -es perhibemus et ora. AETNA 30 tumidis ... e -bus ignem Volcani ruere. 73. 319. 330. 374. 561. CLAVD. rapt. Pros. 3, 186 *an* quassatis -bus Aetna protulit Enceladum? 3, 394. *cf.* carm. min. 14, 32 Enceladi -es obriguisse reor. *adde de Vesuvio*: FLOR. epit. 3, 20, 4 per -es cavi montis). LVCR. 3, 1012 Tartarus horriferos eructans -bus aestus (*cf.* CLAVD. 26, 449 Tartareis e -bus oppida traxit). VERG. georg. 4, 467 Taenarias etiam -es, alta ostia Ditis ... ingressus (LVCAN. 6, 648). Aen. 6, 201 venere ad -es grave olentis Averni (SEN. Phaedr. 1201 pallidi -es Averni. SIL. 12, 127 caecas stagnante voragine -es laxat. 13, 414). Aen. 7, 570 rupto ... Acheronte vorago pestiferas aperit -es. SEN. Herc. f. 666 ingens vorago -bus vastis patet. ZACCH. 2, 12 fractis ... inferi -bus. *adde*: SEN. Herc. O. 1772 quas ... ad -es agar, qua mors aditur? (*ibid.* Taenarias fores). *i. q. ostium fluminis sim.*: BELL. Afr. 64, 3 in ipsis -bus ... flectere navem (*syn.* ostio fluminis). MANIL. 3, 274 *Nilus* erumpens ... per septem -es (PLIN. nat. 5, 54 multis ... -bus in Aegyptium mare se evomat *Nilus*). PLIN. nat. 3, 127 exadversum Padi -es. 4, 28 in -bus Sperchii fluminis Thermopylarum angustiae. 5, 151 contra -es Rhyndaei *fluminis.* 6, 12 flumen Absarrum cum castello ... in -bus. 6, 13. 80 in ipsis -bus Indi. FRONTIN. aq. 15 a -bus ductus interposita est piscina. PLIN. epist. 4, 30, 5 spiritus ... os fontis et -es modo laxat modo includit. AVSON. Mos. 91 obliqui -es Saravi, qua ... fremunt ... ostia pilis. CASSIOD. hist. 1, 7 *Eridanus* -es habet in Italicum mare.

2 *speciatim*: **a** -es ... iter angustum est, per quod ad vestibulum de via flectitur MACR. sat. 6, 8, 22 (GELL. 16, 5, 12. GLOSS. IV 341, 47 angusta adita viarum). VERG. Aen. 6, 273 vestibulum ante ipsum primisque in -bus Orci (*cf.* GELL. 16, 5, 12 MACR. sat. 6, 8, 14. 23. *v. etiam Norden ad Verg. Aen. 6, 273*). VAL. FL. 1, 784 (*vers. spur.*) primis stant -bus Orci. APVL. met. 7, 7 mediis Orci -bus. ARNOB. nat. 2, 53. *cf. p. 397, 50. 60 sqq.* VITR. 6, 3, 6 -es minoribus atriis e tablini latitudine dempta tertia ... constituantur (*v. Mau, PW. VI 2051*). **b** *i. q. angustiae montibus sim. inclusae, quae exitum in loca aperta praebent*: SERV. Aen. 11, 516 -es dicuntur itinera inter duos montes locata angusta et pervia, dicta a -ium similitudine. ISID. orig. 14, 8, 26 -es sunt aditus angustorum locorum inter arduos montes, loca angusta et brevia *eqs.* GLOSS. IV 237, 16 angusta claustra. ACC. trag. 435 inter traiectus nemorum, in salti -bus (LIV. 22, 4, 3 ad ipsas -es saltus. 26, 17, 4. 35, 11, 3. 36, 10, 11 in ipsis -bus saltus, quae tempe appellantur. 36, 17, 11 ne ante -es quidem saltus ... sed intra. FRONTIN. strat. 1, 5, 19 *Hasdrubal* cum saltum non posset evadere -bus eius obsessis. *cf.* LIV. 22, 15, 11 saltum qui ... in artas coactus -es imminet mari). VARRO ling. 5, 42 Saturni fanum in -bus *Tarpei montis.* CIC. Catil. 1, 5 castra sunt ... in Etruriae -bus collocata. BELL. Alex. 36, 4 intra eas -es (*ibid.* locus angustus atque impeditus). VERG. Aen. 11, 516 bivias armato obsidam milite -es. 11, 525 angustaeque ferunt -es aditusque maligni (LIV. 28, 5, 8 Thermopylarum saltum, ubi angustae -es coartant iter. 32, 14, 1. CVRT. 7, 4, 4 in Ciliciae angustissimis -bus. SIL. 5, 42 angustas artato limine -es. APVL. mund. 6 longinquasque. ITIN. Alex. 13). LIV. 21, 23, 2 -es quae Hispanias Galliis iungunt. 21, 30, 7 pervias -es *Alpium* esse exercitibus. 26, 25, 5 Thessaliae. 27, 18, 10 *cohortem* tenere -es vallis (*cf.* 29, 32, 4 in valle arta -bus utrimque obsessis). 27, 50, 6 *castra* in -bus Vmbriae opposita. 31, 33, 3 -bus ad Pelagoniam ... interclusis (31, 34, 6 Pelagoniae). 32, 5, 9 quae ad Antigoneam -es sunt; Stena vocant Graeci. 32, 14, 5 quas fuga hostium aperuerat. 32, 16, 1 Epiri (32, 21, 14 -bus Epiri claustrisque illis inexpugnabilibus. 33, 4, 2. 33, 8, 4). 33, 13, 1 quae ferunt in Tempe. 36, 15, 11 quia calidae aquae in ipsis -bus sunt, Thermopylae locus appellatur. 42, 67, 6. CVRT. 3, 4, 2 Pylas incolae dicunt artissimas -es (5, 3, 17. SIL. 15, 367 artas ... collis -es. TAC. ann. 14, 34 locum artis -bus et ... silva clausum). 3, 4, 11 -es iugi quae Pylae appellantur (*cf.* ITIN. Alex. 29 Pylas petiit, -es montium Persicorum). 3, 8, 13 quibus Syria aditur. 5, 3, 22 Ciliciae (6, 3, 16 Ciliciae -es et angustiae includunt *nos.* 8, 2, 13 *saepius*). 8, 2, 20 -es regionis qua in artissimum cogitur. COLVM. 10, 132 Caudinis -bus (SIL. 8, 565). LVCAN. 4, 161 anfractu latuere viae; quibus hoste petito -bus *eqs.* 8, 1 Herculeas (ADNOT. *ad l.* -es inter montes dicit Ossam et Pindum, quos Hercules ... separavit). SIL. 4, 825 ad claustra et -es. 5, 96 tenui stant tramite -es. 7, 375 viae. STAT. Theb. 2, 499 gemini ... malignis -bus urgentur colles. MART. 2, 17, 1 tonstrix Suburae -bus sedet primis. FRONTIN. strat. 1, 5, 16 (*ibid.* angustias). FLOR. epit. 2, 3, 2 sitae sub Alpibus, id est sub ipsis Italiae -bus gentes (2, 6, 51 nascentis Italiae. AVG. civ. 3, 19 *Hannibale* torrentis modo Italiae -bus irruente). ITIN. Alex. 13 in -bus loci aequis frontibus concurrentibus. AMM. 31, 7, 3 -bus insidere praeruptis. AVG. serm. ed. Mai 12, 4 diabolus in omnibus -bus *viae* insidiatur. DRAC. laud. dei 2, 308 -bus obsessis cadit a latrone viator. Romul. 5, 72 teneant -es obsessas nocte latrones. GREG. M. in euang. 20, 14 *latro* abstractus a -e itineris. ISID. sent. 3, 52, 8 latrones inaccessis -bus ac latebrosis latentes. GLOSS. V 296, 15 foces: ubi latrones insidiantur. *nota ambigue de iugulo hominis muti*: SEDVL. carm. pasch. 4, 61 obsessa pepulit de -e latronem (op. pasch. 4, 6 *latronem* a -is obsidione decutiens (*syn.* angustiis anhelantibus. *cf. p. 395, 2*). *adde*: *i. q. alveus*: VERG. georg. 4, 428 cava flumina siccis -bus ad limum radii tepefacta coquebant. GRATT. 432 ruptique ambustis -bus amnes. *i. q. angustiae*: VITR. 1, 6, 8 in -bus angiportorum vehementioribus viribus pervagabitur *ventus.* **c** *i. q. terra angusta ab utroque latere maribus coartata, isthmus*: CIC. leg. agr. 2, 87 *Corinthus erat* posita in angustiis atque in -bus Graeciae (*cf.* LIV. 32, 21, 26 Peloponnesus angustis Isthmi -bus continenti adhaerens. 45, 28, 3 Isthmus duo maria ... artis -bus dirimens. FLOR. epit. 2, 16, 5 sub ipsis Isthmi -bus). SALL. hist. frg. 4, 25 *Italia* -bus ipsis non amplius patet milibus XXXV. LIV. 31, 39, 7 artis -bus inclusum aditum (*syn.* angustias. 33, 17, 6 *Leucadia paeninsula* artis -bus cohaerens Acarnaniae. CVRT. 3, 1, 13 *mari* utroque in artas -es compellente terram. AVIEN. orb. terr. 197). 31, 40, 2 angustis -bus ... ex continenti iter (37, 31, 9. IVST. 4, 1, 1 Siciliam ... angustis quondam -bus Italiae adhaesisse). 31, 40, 3. 33, 17, 7. 44, 11, 2 -bus quae Pallenensem agrum ceterae Macedoniae iungunt ... saepta mari. PLIN. nat. 4, 38 -es ... alterae isthmi (*i. Chalcidis*). **d** *i. q. mare angustum ab utroque latere terra inclusum, fretum per quod in altum exitus est*: CAES. civ. 1, 25, 5 qua -es erant angustissimae portus (3, 24, 1 ad -es portus prodire iussit. 3, 39, 2. LIV. 24, 33, 2 quadriremis cum intrasset -es portus. 25, 11, 11 *arx* imminet -bus portus. 27, 15, 4. 37, 11, 6 ex utraque parte -es portus teneret. 37, 11, 10. 37, 13, 8. 37, 14, 5 [*syn.* ostium]. 37, 28, 6. 8. FRONTIN. strat. 1, 5, 7 qua *parte portus* -bus angustissimis influit mare. RVT. NAM. 1, 242 artatis). VERG. georg. 1, 207 *quibus* pontus et ostriferi -es temptantur Abydi (SERV. auct. *ad l.* angustiae SEN. Phoen. 611 -esque Abydo Sestos opposita premit). OV. trist. 1, 10, 31 quaeque tenent Ponti Byzantia litora -es (VAL. MAX. 2, 8 pr. -es Pontici sinus patefecit. SEN. Med. 454 Pontici -es freti. PORPH. Hor. carm. 2, 13, 14—15 Bosphorus: -es sunt Pontici maris). LIV. 28, 7, 18 (*de Rhio*) -es eae sunt Corinthii sinus. 28, 30, 3 e -bus angustis panditur mare (PLIN. nat. 9, 29 stagni. VAL. FL. 2, 586 *de Hellesponto.*

[*Wulff*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SIL. 12,438 AVIEN. orb. terr. 640. MART. CAP. 6,651 Ambracius sinus -bus angustis aequor accipiens). 37,9,8 ad Hellesponti -es (AVIEN. orb. terr. 968. *cf.* AMPEL. 7,5 *mare* Hellesponticum -e transmissum inter duas . . . urbes). MANIL. 4, 616 -esque Propontidos artae (FLOR. epit. 3, 6, 10. MART. CAP. 6, 626 Europam terminari Propontidis -bus). 4, 643. SEN. nat. 3, 29, 7 Siculi aequoris -es. MELA 1, 101 in ipsis -bus *Thracici Bosphori* oppidum est (*ibid.* canalis. PLIN. nat. 6,4 a -bus Bospori est amnis Rebas. AVIEN. orb. terr. 201 vicina sibi stant litora *Bospori* terraque parci -bus oris hiat. MART. CAP. 6,688 Ponti ora post -es Bosphori. *cf.* LVCAN. 9,954 Threicias. AVIEN. orb. terr. 944 Threicii -es maris). 2, 54 *Ambracius* sinus . . . angustis -bus . . . pelagus admittit (PLIN. nat. 4,4 Ambracius sinus D passuum -bus spatiosum aequor accipiens). LVCAN. 2, 616 artis immissum -bus aequor (PLIN. nat. 6, 38 irrumpit autem *mare* artis -bus et in longitudinem spatiosis). 10, 513 *Caesar* abstulit excursus et -es aequoris hosti. PLIN. nat. 3, 3 Oceani (3, 4). 4, 11. 26 in ipsis -bus Euripi . . . Aulis. 5, 150. 6, 170 Rubri maris. AVIEN. orb. terr. 213 strictis eructet *pontus* -bus aequor. 249 Bosphorus illic Cimmerius -es aperit. 798. CLAVD. 20, 29 concurrere freti -es (MART. CAP. 6,638 *Gadibus* se -es freti interfluentis aperiunt).

B *i. q.* ***recessus, sinus:*** **1** *maris sim.:* VARRO ling. 7, 21 *mare* inter angustias facit Propontidis -es. CIRIS 463 angustis inclusum -bus Isthmon (SEN. Thy. 629 maris gemini premens -es Corinthos). VAL. MAX. 9, 8, 2 maris Hadriatici (FLOR. epit. 1, 18, 3 Hadriani maris -bus. 4, 2, 31). LVCAN. 5, 232 maris angustat -es saxosa Carystos. PLIN. nat. 6, 17 Caspii maris. 6, 38 mucronem ipsum -ium *sinus Scythici* tenent Vdini. SIL. 15, 222 artatas ponti -es modica insula claudit. PANEG. 7 (6), 2 Ponti -bus et Histri ore proruptos *Gothos.* CARM. poet. min. V 87, 1 *Tarentum* ambitur gemini sinuosa -e profundi. AVIEN. orb. terr. 80 Libycis. **2** *aliarum rerum:* COLVM. 3, 18, 6 *caput malleoli* angustis -bus ferramenti (*i. pastini*) facile continetur. 4, 24, 10 inter duo bracchia, qua se dividit vitis, enatus *palmes* velut -es obsidet. PLIN. nat. 9, 125 purpurae florem . . . in mediis habent -bus *conchae.*

iuncturae *notabiliores:* ***ad I:*** **1** *accedunt adiectiva et participia:* aegra: *p.* 394, 12. angusta: *p.* 394, 28. anhela: *p.* 394, 27. arida: *p.* 393, 46. 395, 53. arta: *p.* 395, 2 (*cf. infra l.* 61). aspera: *p.* 393, 66. atra: *p.* 395, 33. avida: *p.* 396, 21. 396, 29. 38 SEDVL. op. pasch. 2, 2. beluina: *p.* 396, 8. caeca: *p.* 396, 31. cava: *p.* 396, 78. emortua: *p.* 393, 82. exulcerata: *p.* 393, 69. fraudulenta: *p.* 396, 17. gelida: *p.* 394, 29. gigantea: *p.* 396, 59. ieiuna: *p.* 394, 69. 395, 51. ima: *p.* 393, 28. improba: *p.* 395, 54. impura: *p.* 395, 6. inexplebilis: *p.* 395, 7. infirmata: *p.* 394, 39. integra: *p.* 394, 36. lēvis: *p.* 394, 36. lubrica: *p.* 394, 1. media: *p.* 394, 34. 396, 75. 77. misera: *p.* 394, 46. mollis: *p.* 394, 36. obesa: *p.* 395, 69. occallata: *p.* 393, 82. parvula: *p.* 395, 23. patula: *p.* 395, 34. 67. 396, 5. 33. penita: *p.* 393, 16. plena: *p.* 393, 17. 26. polluta: CLAVD. 5, 8. rabida: *p.* 394, 71. 395, 60. rauca: *p.* 394, 31. russa: *p.* 395, 22. saeva: *p.* 396, 40. saucia: *p.* 394, 48. scabra: *p.* 393, 55. sicca: *p.* 394, 3. 395, 35. 52. 62. sonora: *p.* 394, 55. summa: *p.* 393, 29. tenera: *p.* 394, 54. tumida: *p.* 395, 31. viperea: *p.* 395, 27.

2 *verba selecta:* **a** *subi.:* aegrescere: *p.* 394, 54. araneare: *p.* 394, 48. arere, arescere: *p.* 393, 44 *sq.* 395, 10 (exarescere: *p.* 395, 7). calefieri: *p.* 393, 25. dolere: CELS. 3, 6 PLAC. med. 4, 5. esurire: *p.* 394, 60. hiare: *p.* 395, 12. 396, 34. lippire: *p.* 393, 20. livescere: CAEL. AVR. acut. exc. 12 p. 707. mansuescere: *p.* 395, 9. patere: *p.* 396, 4. perfrigescere: *p.* 394, 33. squalere: *p.* 394, 11. sudare: *p.* 393, 40. tonare: *p.* 395, 50. tumere, -escere, intumescere: *p.* 393, 60. 395, 43. 396, 55. *cf. p.* 394, 82. tussire: *p.* 393, 67. **b** *obi.:* angere: *cf. p.* 395, 69. aperire: *p.* 394, 38. 66. 395, 13. 396, 36. artare: *p.* 394, 2 (coartare: *p.* 396, 66). castrare: *p.* 394, 50. claudere: *p.* 393, 50 (praecludere, inter-: *ibid.*). concidere: *p.* 396, 74. confirmare: *p.* 394, 15 (*cf. supra l.* 43). contrahere: *p.* 394, 83. corripere: *p.* 393, 24. curare: *p.* 394, 44. 61. defricare: *p.* 395, 76. 396, 83 (perfricare: *p.* 394, 9 CELS. 4, 9). detruncare: *p.* 396, 76. diducere: *p.* 395, 32. elidere: *p.* 396. 52. 397, 10 (oblidere: *p.* 396, 55). exasperare: *p.* 393, 63. exercere: *p.* 394, 48. fovere: *p.* 394, 41. frangere: *p.* 396, 74. impinguere: *p.* 397, 1. infirmare *v. supra l.* 43. intendere: *p.* 393, 31. invadere: *p.* 396, 50 PLIN. nat. 26, 6. laedere: PLIN. nat. 23, 17. lenire: *p.* 394, 24. liberare: *p.* 393, 74. oblidere *v. supra l.* 66. obsidere: *p.* 395, 72. obstruere: *p.* 394, 11. obtundere: *p.* 394, 24. occupare: *p.* 394, 8. 395, 65. offocare: *p.* 396, 84. perfricare *v. supra l.* 65. prehendere: *p.* 393, 21 (apprehendere: *p.* 397, 12. *cf. p.* 396, 64). premere: *p.* 394, 33. 395, 72. 396, 45. 397, 20. *cf. p.* 397, 6 (comprimere: *p.* 396, 43. ex-: *p.* 396, 48. inter-: *p.* 396, 42. op-: *p.* 396, 47). proluere: *p.* 394, 46. purgare: *p.* 394, 16. quatere: *p.* 394, 56. radere (ab-): *p.* 393, 35. reficere: *p.* 393, 37. 394, 46. reserare: *p.* 393, 54. retegere: *p.* 395, 57. rumpere: *p.* 395, 26 *sq.* 32 (abrumpere: *p.* 395, 27. di-: *p.* 394, 49). scelerare: *p.* 394, 30. secare: *p.* 396, 81. siccare: *p.* 394, 7. solari: *p.* 394, 69. solvere (re-): *p.* 393, 53. strangulare: *p.* 393, 72. *cf. p.* 397, 3. 7. 18 (praestrangulare: *p.* 397, 15). stringere: *p.* 396, 60. 62 (astringere: *p.* 396, 61. prae-: *p.* 396, 59). temptare: *p.* 394, 12. tenere: *p.* 393, 24. *cf. p.* 397, 5. torquere: *p.* 395, 56 (contorquere: *p.* 396, 82. in-: *p.* 396, 76). transfigere: *p.* 396, 77. velare: *p.* 396, 66. vexare: *p.* 394, 24. 396, 82 MART. CAP. 3, 224. unguere: *p.* 396, 70. urere: *p.* 393, 47. urgere: *p.* 396, 71. *cf. p.* 397, 9. vulnerare: *p.* 394, 51. **c** *dat., abl., praepositiones:* abstrahere de: *p.* 396, 21. auferre de: *p.* 396, 23. cadere in: *p.* 396, 16. deicere in: PLIN. nat. 30, 148. demittere -bus: *p.* 394, 19. 395, 80 LVCAN. 7, 621. in -es: *p.* 394, 18. 395, 68. 395, 77. 82. per -es: *p.* 393, 37. educere ex: *p.* 395, 58. extrahere ex: *p.* 395, 62. 63. favere: *p.* 395, 21. fovere: *p.* 394, 42. haerere -e, -bus: *p.* 393, 42. 394, 63. 395, 55. in -bus: *p.* 394, 20. 23. *aliter p.* 397, 7 (adhaerere -bus: *p.* 394, 10. 21. 64. 395, 15. 79. inhaerere -bus: *p.* 394, 21. 22). infundere -bus: *p.* 395, 71. 75. 81. in -es: *p.* 395, 73. ingerere -bus: *p.* 395, 78. inserere -bus: *p.* 395, 23. 70. 76. 78. insidere -bus: *p.* 394, 1. insilire in: *p.* 396, 51. invadere in: *p.* 396, 49. 397, 11. *cf. p.* 399, 69. liberare de: *p.* 396, 19. obstare: *p.* 394, 37. rapere de: *p.* 396, 30. ex: LVCAN. 6, 553 (eripere ex: *p.* 395, 5. 396, 12. 25. 26. 30. -bus: *p.* 396, 15). servare ex: *p.* 396, 26. 27.

ad II: **1** *accedunt adiectiva:* alta: LVCR. 6, 697. angusta: *p.* 398, 17. 60. 66. 72. 76. 83. 399, 2. 11. 22. 31 AETNA 168 LIV. 31, 27, 2. 37, 31, 9 VAL. FL. 2, 586 SIL. 12, 438. arta: *p.* 398, 13. 30. 61. 63. 399, 4. 13. *cf.* artata: *p.* 398, 77. 399, 27. atra: *p.* 397, 27. bivia: *p.* 398, 17. caeca: *p.* 397, 64. Caudina: *p.* 398, 36. Herculea: *p.* 398, 37. inaccessa: *p.* 398, 49. inexpugnabilis: *p.* 398, 28. latebrosa: *p.* 398, 50. longinqua: *p.* 398, 20. maligna: *p.* 398, 40. media: *p.* 398, 1. 399, 33 APVL. met. 6, 14. patula: *p.* 397, 33. 52. pervia: *p.* 398, 22. picta: *p.* 397, 23. praeceps: *p.* 397, 24. praerupta: *p.* 398, 46. prima: *p.* 397, 34. 82. 84. 398, 41. recta: LVCR. 6, 689. sicca: *p.* 398, 54. sinuosa: *p.* 399, 29. spatiosa: *p.* 399, 15. Taenaria: *p.* 397, 61. Tartarea: *p.* 397, 60. Threicia: *p.* 399, 10. tumida: *p.* 397, 56. vasta: *p.* 397, 66.

2 *verba selecta:* **a** *subi.:* concurrere: *p.* 398, 45. 399, 19. obrigescere: *p.* 397, 58. patere: PLIN. nat. 3, 3. 6, 164. **b** *obi.:* angustare: *p.* 399, 25. aperire: *p.* 397, 65. 398, 27. 399, 19. 20. artare *v. supra l.* 20. circumsidere: LIV. 37, 28, 6 (*cf.* insidere: LIV. 26, 17, 4. 33, 4, 2. 35, 11, 2. obsidere: *p.* 398, 12. 17. 24. 47. 48. 52. 399, 32 LIV. 31, 40, 3. 35, 50, 11). claudere: *p.* 399, 27 (includere: *p.* 397, 76. inter-: *p.* 398, 25. oc-: *p.* 397, 48). frangere: *p.* 397, 66. ingredi: *p.* 397, 62. insidere *v. supra l.* 33. intrare: *p.* 398, 73 CVRT. 5, 3, 22 SIL. 15, 366. laxare: *p.* 397, 64. 76. obserare: FLOR. epit. 3, 6, 10. obsidere *v. supra l.* 34. occupare: *p.* 397, 44 LIV. 35, 11, 3. 37, 28, 8 SIL. 7, 375 FLOR. epit. 4, 2, 31. patefacere: *p.* 397, 50. 398, 81. penetrare: PLIN. nat. 7, 15. premere: *p.* 398, 79. 399, 23 AETNA 374. quassare: *p.* 397, 57. rumpere: *p.* 397, 52. stringere: *p.* 399, 18 (astringere: AETNA 561). tenere: *p.* 398, 23. 48. 75. 399, 27 LIV. 33, 4, 2. 37, 11, 10. **c** *dat., abl., praepositiones:* cogere in artas -es: *p.* 398, 13. compellere in artas -es: *p.* 398, 65. haerere -bus: SIL. 8, 565 (inhaerere: *p.* 397, 40). incubare -bus: *p.* 397, 42. insidere -bus: *p.* 398, 46. instare -bus: *p.* 397, 43.

syn.: aditus. anfractus. angustiae. claustra. crater. gurgulio. guttur. ianua. os. ostium. [*Wulff.*

deriv.: focale. focaneus. focanum. ef-, of-, prae-, suf-focare.

✱**fax,** facis *f.* [*conferri solet aut c. gr.* φώψ· φάος, διαφάσσειν· διαφαίνειν (Hesych.), παιφάσσειν, *lituan.* žvake *'candela' et c.* focus (*v. Bezzenberger et Fick, Beitr. z. Kunde d. indog. Spr. 8, 331; sed cf. ibid. 29, 199*) *aut c. ind.* bhāti *'lucet', hibern.* bān *'albus', gr.* φάος φῶς, πεφήσεται. *Th.*]. *de etymologia:* SERV. Aen. 6, 224 -em: de fune, ut Varro dicit: unde et funus dictum est. ISID. orig. 20, 10, 6 -x dicta, quod focos faciat. *de formis: nom. sing.:* faxs: NON. p. 112 faxs pro face. *affert* VARRONIS Men. 191 (*v. p. 401, 2*) *et* 486 (*v. infra l. 72*). CARM. epigr. 383, 2. faces: PAVL. FEST. p. 87 faces antiqui dicebant, ut fides (*alii ad* facies *pertinere putant, cf. p. 44, 12*). *gen. plur.:* PLIN. dub. serm. Roman. Char. gramm. I 141, 18 -x faex . . . sine i genetivo plurali sunt dictitanda. *contra:* FRG. Bob. gramm. V 562, 26 *praescribit* facium. *legitur neutrum* [*conicitur* -ium APVL. met. 11, 9]. *de notione:* GLOSS. facula. faecile (*anglosax.*). facula vel licentia (*cf. Archiv 9 [1896] 377*). λαμπάς. -e incendio belli. -es lampadae. *locus obscurus:* PETRON. 127, 7. [*loc. dub. vel corr.:* VARRO Men. 307 OV. epist. 20, 126 SEN. Herc. O. 725 STAT. silv. 4, 1, 32 APVL. met. 11, 9.] ***non abiit in linguas romanicas.***

I ***proprie*** *i. q.* ***taeda:*** **A** ***generatim:*** ENN. scaen. 33 Diana -em iacit a laeva. 63 adest -x obvoluta sanguine atque incendio (*cf.* VARRO Men. 486 adest -xs involuta incendio), multos annos latuit, cives, ferte opem et restinguite. TRAG. inc. 5 mater gravida *parere* se ardentem -em visa est in somnis Hecuba (*cf.* VERG. Aen. 7, 319 -e . . . Cisseis praegnas. 10, 703 OV. epist. 16, 237). RHET. Her. 4, 46, 59 defatigatus cursor integro -em . . . tradit. CIC. Verr. 5, 75 quasi ipsa illa -e percussus esset, ita flagrare cupiditate atque amentia coepit. 5, 109 simulacrum Cereris . . . ex aere fuit . . . cum -bus perantiquum. Pis. 26 ardentes -es furiis Clodianis paene ipse consul ministrabas. Mil. 91 cum -bus ad curiam cucurrerunt (*cf.* p. red. in sen. 7 p. red. ad Quir. 14 Phil. 5, 129 Att. 4, 3, 3. HOR. sat. 1, 4, 52 ambulet. LIV. 38, 6, 2. 42, 63, 7 SVET. Iul. 85). Catil. 1, 32 -es ad inflammandam urbem comparare. 3, 18. Sull. 19 illae infestae ac funestae -es universumque totius urbis incendium. Phil. 2, 91 quibus -*bus* semustulatus

[*Jachmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ille est, et . . . quibus incensa L. Bellieni domus deflagravit. VARRO Men. 191 confluit mulierum tota Roma: quae noctu fieri initia solita etiam nunc pinea -xs indicat. rust. 1, 14, 1 naturale saepimentum . . . praetereuntis lascivi non metuet -em ardentem. frg. Non. p. 112 cum a nova nupta ignis in -e afferretur *eqs.* Serv. auct. Aen. 1, 727 -bus aut candela simplici *eqs.* CATVLL. 61, 77 viden ut -es splendidas quatiunt comas (*cf.* 61, 98). PVBLIL. A 38 amans ita ut -x agitando ardescit magis. CAES. Gall. 7, 24, 4 -es atque aridam materiem de muro in aggerem . . . iaciebant. VERG. Aen. 5, 661 frondem ac virgulta -esque coniciunt. 6, 593 *Iuppiter* telum contorsit, non ille -es nec fumea taedis lumina. 7, 456. HOR. carm. 4, 13, 28 dilapsam in cineres -em. TIB. 2, 1, 36 neu prope fulgenti lumina ferte -e. PROP. 1, 16, 8 exclusi signa iacere -es. 4, 6, 30 nova flamma luxit in obliquam . . . -em. Ov. met. 6, 614 cum -bus regalia tecta cremabo. fast. 2, 500 luna . . . surgebat, nec -is usus erat. Pont. 2, 7, 42 Aiax dicitur Hectoreas (MANIL. 2, 3) sustinuisse -es. LIV. 4, 33, 2 multitudo -bus . . . ardentibus tota conlucens. 22, 16, 7 -es undique ex agris collectae MANIL. 5, 300 Hectoris ille (*Teucer*) -es arcu teloque fugavit. VITR. 2, 8, 20 *parietes craticii* ad incendia uti -es sunt parati. 2, 9, 15. SEN. contr. 10 praef. 7 -em studiis subdere (*i. libros concremare*) et in monumenta disciplinarum animadvertere. SEN. epist. 57, 2 nihil illis -bus obscurius, quae nobis praestant, non ut per tenebras videamus, sed ut ipsas. LVCAN. 5, 28 Tarpeia sede perusta Gallorum -bus. PLIN. nat. 9, 33 suum quaeque cymba e delphinis socium habeat quamvis noctu et ad -es. 19, 27 ignes -esque. SIL. 4, 778 *Imilce* inter Tyrias, -bus ceu subdita (*i. velut bacchabunda*), matres clamat. 6, 712 flagrantem effinges -bus, Carthago, Libyssis Romam. 14, 435. STAT. Theb. 10, 529 ad fastigia missas exsultant haesisse -es. 12, 242 gelidae . . . -em vicere tenebrae. silv. 3, 1, 56 -e multa . . . splendet lacus. SVET. Galba 3, 1 illitis . . . galbano -bus. SERV. ecl. 8, 29 corneae sane -es quae quasi diutissime luceant. VVLG. Zach. 12, 6 ponam duces Iuda sicut caminum ignis in lignis et sicut -em ignis in faeno. CLAVD. rapt. Pros. 3, 376. MACR. somn. 1, 16, 9 cum vulgo singulae *stellae* vix -is unius flammam aequare posse videantur. RVT. NAM. 1, 131 novas vires -x inclinata resumit. GREG. TVR. Iul. 17 admotis animae iudicii -bus crimina confitetur. *usurpatur inter instrumenta belli, seditionis sim.* (*interdum in locutionibus metaphoricis*): CIC. Catil. 4, 18 obsessa -bus et telis impiae coniurationis vobis supplex manus tendit patria communis (*cf.* dom. 63 in me uno consulares -es iactae manibus tribuniciis, in me omnia . . . coniurationis tela adhaeserunt). Sull. 28 horum ego -es eripere de manibus et gladios extorquere potui (SEN. Tro. 1174 gladios inter ac tela et -es. APVL. met. 3, 28 gladiis et -bus instructi). p. red. in sen. 7 quos neque terror . . . nec -es a vestra auctoritate . . . depellerent. Sest. 2 quos ferro, quos -bus, quos vi . . . delere non potuerunt (*cf.* VERG. Aen. 4, 628 exoriare . . . ultor, qui -e Dardanios ferroque sequare colonos. SEN. Tro. 1073 SIL. 5, 636 STAT. Theb. 9, 18 AVSON. 436, 1). Sest. 85 domus est oppugnata . . . -bus. VERG. Aen. 1, 150 iamque -es et saxa volant (LVCAN. 7, 512. SEN. Herc. O. 320 saxa . . . ac -es in te ferentur. 871 saxa et immensas -es iaculetur orbis, . . . corripite tela. VAL. FL. 3, 96 saxa -esque atras et tortae pondera fundae. STAT. Theb. 6, 537. QVINT. inst. 12, 1, 27 in seditione vulgi . . . -es et saxa iaculantis. TAC. hist. 2, 34 ann. 14, 45). Ov. met. 14, 640 qui . . . deus fures vel -e vel inguine terret. LIV. 4, 33, 4 non -es has ipsas . . . , si igni, non telis pugnandum est, ereptas ultro inferetis? 4, 33, 6. 5, 7, 2 ingens multitudo -bus maxime armata ignes coniecit. SEN. Herc. O. 1325 non -em quisquam Herculi, non arma tradet? tela subtrahitis mihi? Phoen. 322 rogant . . . tectis arceas patriis -es. 340. LVCAN. 3, 499 armis . . . coruscas nocturni *Grai* texere -es (*seq.* 501 telum flamma fuit). VAL. FL. 1, 14 spargentemque -es. 1, 703 telisque salum -busque coruscat. SIL. 1, 474. 13, 350 condunt ensesque -esque. STAT. Theb. 5, 695 iamque -es et tela penatibus instant. FLOR. epit. 4, 1, 8 urbe tota viros -es tela disponit. *quodlibet lignum fissum ardens sive ad incendium paratum*: Ov. met. 3, 508 rogum quassasque -es feretrumque parabant. fast. 5, 508 promit quassas comminuitque -es. PHAEDR. 1, 28, 8 vulpes ab ara rapuit ardentem -em. SEN. Herc. O. 1718 corripe Oetaeam -em. 1723 animo -es invade quo Alciden vides voltu iacere. Med. 779 Althaeae. CVRT. 4, 3, 4 -es et quidquid alendo igni aptum erat, in eadem opera ingerunt.

B ***speciatim*:** 1 *Furiis attributa*: CIC. Pis. frg. 3 perturbatio istum mentis et quaedam scelerum offusa caligo et ardentes Furiarum -es excitaverunt. VERG. Aen. 4, 472 Orestes armatam -bus matrem et serpentibus atris . . . fugit. Ov. met. 4, 482 Tisiphone madefactam sanguine sumit . . . -em. 4, 508. 10, 350. fast. 4, 235 tolle -es! remove modo verbera! clamat, saepe Palaestinas iurat adesse deas. SEN. Herc. f. 986 Tisiphone . . . portam . . . clausit opposita -e. Herc. O 1005 *al.* PETRON. 124 v. 256 -bus . . . armata Megaera. VAL. FL. 4, 393 cum -bus spirisque et Tartareo ululatu Tisiphonen videt. 4, 412 apparent sparsae . . . -es. STAT. Theb. 8, 656 aliis serpentibus ardens et -e mutata bellum integrabat Enyo. 2 *Amori attributa*: TIB. 2, 1, 81 sancte *Amor*, . . . pone sagittas et procul ardentes . . . abde -es. 2, 6, 16. PRIAP. 9, 12 quis te celata cum -e vidit, Amor? PROP. 3, 16, 16. Ov. am. 2, 9, 5 cur tua -x urit . . . amicos? 3, 9, 8 puer Veneris fert . . . sine luce -em (rem. 140). epist. 2, 40 altera tela arcus, altera tela -es. ars 1, 22 Amor quamvis mea vulneret arcu pectora iactatas excutiatque -es. rem. 38 met. 10, 312. Pont. 3, 3, 67 per mea tela, -es, et per mea tela, sagittas. *al.* VAL. FL. 6, 673 virgo . . . non . . . levi turbata metallo, sed -bus, sed mole dei, quem pectore toto iam tenet. STAT. silv. 1, 5, 33 -es volucrum succendit Amorum. QVINT. inst. 2, 4, 26 Cupido . . . sagittis et -e armatus. 3 *-x nuptialis* (*cf.* PAVL. FEST p. 87 -em in nuptiis in honorem Cereris praeferebant): PROP. 4, 3, 13 quae mihi deductae -x omen praetulit. Ov. epist. 6, 42 ubi conubialia iura -xque sub arsuros dignior ire rogos? 20, 160 Hymenaeus . . . vix . . . moto corripit igne -es. 20, 172 -e pro thalami -x mihi mortis adest. met. 6, 430 Eumenides tenuere -es de funere raptas. fast. 2, 561 conde tuas, Hymenaee, -es. SEN. contr. exc. 6, 6 mutatus . . . genialis lectus in funebrem, subiectae rogo felices -es. contr. 7, 6 (21), 9 cum infelici -e . . . nova nupta duceretur. SEN. Herc. O. 347 per ipsas paelicem invadam -es. Med. 839. PETRON. 26, 1 embasicoetas praeferebat -em. PLIN. nat. 16, 75 spina, nuptiarum -bus auspicatissima. MART. 3, 93, 27 ustor . . . taedas praeferat novae nuptae: intrare in istum sola -x potest cunnum. CALP. decl. 44 civis . . . nisi -es accenderit et fescennina cecinerit, pater esse non poterit. TERT. adv. Val. 32 p. 208 his nuptiis recte deducendis pro -e et flammeo . . . ille ignis arcanus erumpet. *metonymice de ipso conubio*: Ov. met. 7, 49 te -e sollemni iunget sibi *Iason*. SEN. Herc. f. 346 iuncta (OCTAVIA 142. STAT. Theb. 5, 138 -es alias melioraque foedera iungam) regali -e thalamisque (1491) Herc. O. 404 -bus suis me iungat Eurystheus licet. 959 Med. 67 Phaedr. 597 OCTAVIA 260. 748 MART. 10, 33, 4. CLAVD. 15, 309 soceri reverere -es. 4 *-x in funere adhibita* (*cf.* SERV. Aen. 6, 224): Ov. epist. 20, 172 mortis (CARM. epigr. 383, 2). MANIL. 1, 893 funera cum -bus. LVCAN. 5, 764 nostros non rumpit funus amores nec diri -x summa rogi. CLAVD. 8, 57 unus tot funera contra restitit extinxitque -es. *adde*: FLOR. epit. 3, 18, 4 eadem -x quae illum (*Drusum*) cremavit, socios in arma et in expugnationem urbis accendit. *quasi in proverbio*: SEN. dial. 9, 11, 7 totiens praeter limen immaturas exequias -x cereusque praecessit. 10, 20, 5 istorum funera, tamquam minimum vixerint, ad -es et cereos incendia sunt. epist. 122, 10 quantulum . . . a funere absunt . . . qui ad -es et cereos vivunt? 5 prima -x: *cf.* CENS. 24, 6 post id (*crepusculum*) sequitur tempus quod dicimus 'luminibus accensis', antiqui 'prima -e' dicebant. SERV. Aen. auct. 3, 587 noctis septem tempora ponuntur: . . . -x, quo lumina incenduntur. MACR. sat. 1, 3, 8. 15. GELL. 3, 2, 11 tribuni plebei . . . , cum post mediam noctem proficiscuntur et post primam -em ante mediam sequentem revertuntur, non videntur afuisse unum diem (18, 1, 16 cum iam prima -x noctis et densiores esse tenebrae coepissent. APVL. met. 2, 10 prima -e cubiculum tuum adero). *inde explicandum esse videtur*: FLOR. epit. 1, 1, 5 statim prima iuventae -e (*i. initio*) patruum ab arce deturbat, avum reponit.

C ***in metaphoris*:** CIC. dom. 18 qui semper ex rei publicae malis sceleris sui -es inflammaret (PS. QVINT. decl. 12, 28). Mil. 33 quas ille leges, si leges nominandae sunt ac non -es urbis, pestes rei publicae, fuerit impositurus nobis omnibus atque inusturus. 98 hoc tempore ipso, cum omnes a meis inimicis -es invidiae meae subiciantur (QVINT. decl. 324 p. 277, 22 numen . . . , quod subiceret -es, quod acrioribus stimulis agitaret VELL. 2, 48, 3. PLIN. paneg. 72, 5). har resp 45 iniecta -x est foeda ac luctuosa rei p. (*seq.* in me . . . illa flamma illorum temporum coniciebatur). Tusc. 2, 61 cum . . . quasi -es ei doloris admoverentur (*cf.* 2, 37. 5, 76 *dolor* ardentes -es intentat). LIV. 21, 10, 11 hunc iuvenem tamquam furiam -emque huius belli (LVCAN. 1, 262 -es belli dubiae . . . in proelia menti urguentes addunt stimulos. FLOR. epit. 2, 9, 1 victo . . . Romanus Antiocho -es Asiatici belli persequebatur. *cf.* 3, 23, 1 quantulacumque -x illius motus [*i. belli civilis*]). SEN. epist. 115, 12 carmina poetarum . . . affectibus nostris -em subdant (STAT. silv. 2, 6, 15). FLOR. epit. 3, 14, 1 primam certaminum -em Gracchus accendit. SOL. 33, 18 sardonyx . . . in orbe nostro luxuriae excitavit -em. ITIN. Alex. 3 cur ego tibi rem nostrae salutis aggresso non ut ex bona flamma virtutum hanc -em (*itinerarium dicit*) praeferam? HIER. epist. 39, 6, 4. RVFIN. hist. 1, 1, 3 e *rerum gestarum monumentis* quaedam nobis luminum -es velut in obscuro positis eminus accenduntur (*gr. de hominibus priorum aetatum: πόρρωθεν ὥσπερ εἰ πυρσοὺς τὰς ἑαυτῶν παρατείνοντες φωνάς*). COD. Theod. 12, 11, 2 (*a. 386*) ne . . . ea, quae aboleri ante censuimus, novis calumniarum -bus inardescant. ENNOD opusc. 7, 2 p. 411, 11 nec bonorum -em meritorum maledicentis credendum est extingui posse conflatu.

II ***translate*:** **A** *i. q. ardor, furor, affectus, cupiditas, stimulus* (*tam ad bonum quam ad malum*): CIC. Pis. 46 sua quemque fraus, suum facinus, . . . sua audacia de sanitate ac mente deturbat; hae sunt impiorum furiae, hae flammae, hae -es. Tusc. 1, 44 cum . . . corporis -bus inflammari soleamus ad omnes fere cupiditates. LVCR. 3, 303 irai. Ov. met. 6, 480 omnia pro stimulis -busque ciboque furoris accipit. LIV. 32, 38, 9 rogationes promulgavit, unam de tabulis novis, alteram de agro . . . dividendo, duas -es novantibus res ad plebem in optimates accendendam. SEN. Ag. 136 inter istas mentis obsessae -es . . . pudor rebellat. Herc. O. 808 voltus ignea torquens -e. Thy. 171 qua (*fame*) . . . percaluit sanguis et igneis exarsit -bus. VAL.

[Jachmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

MAX. 5, 2 ext. 4 hae sunt eius -es, hi stimuli, propter quos iuvandi et emerendi cupiditate flagrat. 8, 14 ext. 1 Marathon ... animum eius (*Themistoclis*) ... tacitis -bus incitabat (*praecedit* stimulis virtutis). PERS. 3,116 -e supposita fervescit sanguis. VAL. FL. 3,664 non ea (*sc. tam languida*) -x odiis oblitave numine fesso Iuno sui. SIL. 6, 332 abripuit ... virum -x mentis honestae gloria. QVINT. inst. 1, 2, 25 id nobis acriores ad studia dicendi -es subdidisse quam exhortationem docentium ... contenderim. PS. QVINT. decl. 12, 14 malae conscientiae -bus agitatus. TAC. dial. 40 quantum ardorem ingeniis, quas oratoribus -es admovebant. hist. 1, 24 flagrantibus iam militum animis velut -es addiderat Maevius. PLIN. paneg. 8, 5 irritamentum istud irarum et -x tumultus fuisset. ARNOB. nat. 4, 37 si *dii* concipiunt has -es et motibus exasperantur irarum. AMBR. hex. 5, 8, 23 insidiari nescit alienis nec a v a r i t i a e -bus inardescit (AVG. in psalm. 118 serm. 1, 1 LEO M. serm. 67, 4 GREG. M. dial. 4, 38 p. 392[C]). Ioseph 4, 20 p. 86, 22 qui subditus libidini est . . . suis ardet incendiis et pectoris sui -bus exuritur. HIER. adv. Pelag. praef. 2 qui me dicunt hoc opus inflammatum i n v i d i a e -bus scribere (AVG. civ. 15, 7 p. 70 D. POMER. 3, 14, 4. PRIMAS. in apoc. p. 895[D] invidentiae. GREG. M. moral. 18, 51 *al.*). PS. RVFIN. in Am. 1, 12 p. 1065[A] in sanguinolenta certamina indignationum -bus incitat. AVG. lib. arb. 1, 11, 22 hinc acceptae iniuriae doloribus, inde -bus vindicandae. MAX. epist. p. 2. CLAVD. 22, 221 pudoris (*cf.* rapt. Pros. 1, 274 *p. 404, 59*). ZACCH. 1, 30 concupiscentiae. OROS. hist. 1, 1, 15 -e cupiditatis incensum. PETR. CHRYS. serm. 127 p. 550[B] Herodes -bus libidinis ardens. POMER. 2, 21, 2 odiorum -bus inardescit. ENNOD. dict. 26, 1 p. 502, 17 etsi gravibus dolorem meum raptor inflammavit incendiis, etsi pertulimus -es iniuriae. GREG. TVR. vit. patr. 14, 2 torquetur ... duplici cruciatus dolore, ne aut teneatur a monachis aut a iudice capiatur. inter has cogitationum -es nox ei elongatur. GREG. M. moral. 14, 60 non studio purgationis, sed livoris -bus accenduntur. EVGIPP. Sev. 8, 2 illa -bus feminei furoris exaestuans. *ardor, flamma amoris*: HOR. carm. 3, 9, 13 me torret -e m u t u a ... Calais (OCTAVIA 50). TIB. 2, 4, 6 uror, io, remove, saeva puella, -es. PROP. 1, 13, 26 tibi non tepidas subdidit illa -es. 2, 7, 8 perdere amore -es. 4, 3, 50 omnis amor magnus, sed aperto in coniuge maior: hanc Venus, ut vivat, ventilat ipsa -em. 4, 4, 70 Vesta ... plures condit in ossa -es. OV. epist. 13, 160 pares animi coniugiique -es. 15, 50 pectoris. rem. 434. VAL. MAX. 5, 7 ext. 1 memor quam improbis -bus arderet. 7, 3, 10 SEN. Ag. 119 Herc. O. 370. 556 decor Ioles iussit pectori Herculeo -es. Phaedr. 188. STAT. silv. 1, 2, 183 quas ego (*sc. Venus*) non gentes, quae non -e corda iugavi? 2, 2, 144 discite securi, quorum de pectore mixtae in longum coiere -es. Ach. 1, 637 dilectae virginis ignem aequaevamque -em ... dissimulas. AMBR. Ioseph 5, 23 p. 89, 6 ille dominus, qui amantis non excepit -es. CLAVD. 14, 17. GREG. M. in Ezech. 2, 3, 9 ad caelestem sponsum amoris -bus inardescant. *fort. huc referendum*: CARM. epigr. 1102, 3 quoniam ⟨viv⟩ae -is est erepta voluptas, testatur titulus pignus amicitiae (*v. Bücheler ad l.*).

B *metonymice de homine, hic illic i. q. auctor, instigator*: CIC. dom. 102 ista . . . -x a c f u r i a (*Clodium dicit*) patriae cum urbem ... cepisset (har. resp. 4 cum his furiis et -bus, cum his ... exitiosis prodigiis ac paene huius imperi pestibus bellum mihi ... dico esse susceptum. LIV. 21, 10, 11). Phil. 2, 48 intimus erat in tribunatu Clodio ...; eius omnium incendiorum -x. 7, 3 quae provincia est ex qua illa -x excitare non possit incendium? 11, 10 videtis, quos ... *secum* habeat Antonius. primum Lucium fratrem, quam -em, quod facinus, quod scelus, quem gurgitem, quem voraginem. OV. Pont. 1, 7, 28 nec tuus est genitor nos infitiatus amicos, hortator studii causaque -xque mei. VELL. 2, 25, 3 Quintum ... Sertorium, pro quanti mox belli -em! VAL. MAX. 3, 8, 3 nec deerat consternatae multitudini furialis -x tribunicia *eqs.* 6, 2, 3 Cn. Carbo ... orientium civilium malorum -x ardentissima. PLIN. nat. 7, 45 Gaium, ... Domitium Neronem principes ..., totidem -es generis humani. PLIN. epist. 4, 9, 3 Theophanes ..., -x accusationis et origo. FLOR. epit. 4, 3, 2 -x et turbo sequentis saeculi ... Antonius. APVL. apol. 74 hic Aemiliani huius -x et flagellum idque ... gloriatur me suo machinatu reum postulatum. PRVD. perist. 10, 67 solus ... ut incitator et -x omnium. *adde i. q. decus*: ENNOD. dict. 7, 3 p. 444, 2 salve ..., nutritor profectuum, -x et splendor ingenuitatis.

III *latiore sensu:* *de aliis rebus fulgentibus, ardentibus*: **1** *de sole*: ENN. ann. 434 interea -x occidit oceanumque rubra tractim obruit aethra. CAES. STRAB. trag. 3 flammeam per aethram alte fervidam ferri -em. CIC. carm. frg. 3, 20 quid vero Phoebi -x, tristis nuntia belli, quae magnum ad columen flammato ardore volabat *eqs.* AVIEN. Arat. 794 rediit supero -x (pax *trad.*) aurea mundo. *de solis luce*: ENN. scaen. 280 sol, qui candentem in caelo sublimat -em. LVCR. 5, 976 dum rosea -e sol inferret lumina caelo. GRATT. 422 duc ... a vento clarique -es ad solis. SEN. Herc. f. 38 Sol ... propinqua tinguit Aethiopas -e. Herc. O. 1288 vincit ... -es solis adusti glaciale iubar. STAT. Theb. 3, 539 solis. RVFIN. Basil. hom. 2, 6 sol tibi producitur ... ardentes tibi -es caloris simul ac luminis portans. **2** *de luna*: HOR. carm. 4, 6, 38 crescentem -e Noctilucam. SEN. Med. 792. Thy. 836 aeternae -is exortu. PETRON. 89 v. 55 Phoebe ... minora ducens astra radianti -e. APVL. Socr. 1 p. 117 varia ignium -e. AVIEN. Arat. 452 taetram ut superet -x aurea noctem. **3** *de aliis sideribus eorumque luce*: MANIL. 5, 209 qua (*canicula*) subdente -em terris radiosque movente. 5, 714 deltoton ... tribus -bus similique nitentem luce aquilam. VAL. FL. 5, 370 nox ... luciferas crinita -es. STAT. silv. 1, 6, 88 Gnosiacae -em coronae. 2, 6, 37 quantum praecedit clara minores luna -es. APVL. mund. 5. 21 caelum cum solis orbe et lunae globo ceterisque orientium et conditorum -bus ornavit. AVIEN. Arat. 125 non [n]ulla -em succenderit umquam stella prior (*quam Helice*). AVSON. 364, 19. **4** *de ignibus caelestibus, ostentis, prodigiis*: CIC. nat. deor. 2, 14 *causa* quae terreret animos fulminibus ..., tum ... portentis, tum -bus visis caelestibus, tum stellis iis quas Graeci cometas ... vocant. div. 1, 97 cum duo visi soles sunt et cum tres lunae et cum -es. 2, 60 te ... nec traiectio stellae nec -es visae terrebunt. LVCR. 2, 206 nocturnas ... -es caeli sublime volantes nonne vides longos flammarum ducere tractus? 5, 1191 noctivagae ... -es caeli flammaeque volantes. VERG. Aen. 2, 694 de caelo lapsa per umbras stella -em ducens multa cum luce cucurrit. OV. met. 15, 787 -es visae mediis ardere sub astris. LIV. 29, 14, 3 duos soles visos, ... et -em Setiae ab ortu solis ad occidentem porgi visam 30, 2, 11. 41, 16, 6. 41, 21, 13 -es ... plures per caelum lapsae sunt. 43, 13, 3. 45, 16, 5 OBSEQ. 11. 71. MANIL. 1, 859 ne mirere -es subitas erumpere caelo. 1, 867. SEN. Herc. O. 325 minaces ire per caelum -es specta. 1144 (*Hercules Iovem alloquitur*) qui pro fulmine tuisque -bus natus in terris eram, ad Styga revertor. nat. 1, 1, 5 ex hac vexatione nascuntur trabes et globi -es et ardores. 7, 4, 3 trabes . . . et -es, quae nullo alio inter se quam magnitudine distant, hoc modo fiunt. 7, 5, 1 falsum est -es et trabes exprimi turbine. 7, 5, 2 trabes ... non transcurrunt nec praetervolant ut -es. 7, 6, 1. 7, 20, 1 videmus ... -es cum igne vasto rapi. 7, 21, 1. 7, 23, 2. 3. dial. 1, 1, 11. 12. 6, 3, 3 actae in transversum -es. OCTAVIA 232. LVCAN. 1, 528 caelo ... volantes obliquas per inane -es. PETRON. 122 v. 139 -x stellis comitata novis incendia ducit. PLIN. nat. 1, 2, 25 -es lampades bolides trabes caelestes. 2, 96 emicant ... -es nonnisi cum decidunt visae. *ibid.* lampadas vocant plane -es *eqs.* SIL. 1, 463 vomit atra rubentes -x *cometae* caelo radios. 8, 651 Libyes a parte coruscae in Latium venere -es. SVET. frg. p. 284 prodigium quod solidis corporibus conspicitur, ut in caelo cometae stella aut -x. APVL. mund. 16 multa eiusmodi imaginum genera, quas Graeci -es ... ad eorum similitudines, unde dicta sunt, nominant (*λαμπάδας Ps. Arist. mund. p. 395, 11[B]*). AMM. 25, 2, 7.
5 *de fulmine*: SEN. Herc. O. 880 cessas Tonantis socia? non spargis -em ... et mittis ereptam Iovi? 1913. 1915 in me ... iaculare -em. VAL. FL. 1, 623 picei fulsere poli pavidamque coruscae ante ratem cecidere -es. 4, 671. CLAVD. 1, 207 gratam ... -em per inane rotantes prospera vibrati tonuerunt omina nimbi. **6** *de flamma, igne* (GLOSS. -em flammam): SEN. Herc. O. 1728 refugit ignis et reluctantur -es et membra vitant. 1736 medias inter exurgens -es. SEN. dial. 6, 18, 6 in mediis terris medioque rursus mari aeriae (terrae *trad.*) ignium -es. LVCAN. 1, 494 credas ... tecta nefandas corripuisse -es. VAL. FL. 1, 569 *Hercules* ingenti flammantem nubila sulco direxit per inane -em, quae ... in bifidum discessit iter *eqs.* 3, 137. CLAVD. 24, 169 arcanas huc Vesta -es . . . transtulit. carm. min. 17, 4 mirata vagas reppulit Aetna -es. *adde i. q. lux* (*diurna*): SEN. Thy. 908 aperta multa tecta collucent -e. **7** *de oculis*: PROP. 2, 3, 14 oculi, geminae, sidera nostra, -es. *adde*: VAL. FL. 5, 379 has ego credo -es, haec virginis ora Dianae. *de oculorum lumine*: STAT. Theb. 5, 508 (*serpens describitur*) livida -x oculis (Ach. 1, 164 tranquillae . . . -es oculis). 6, 396 qui dominis, idem ardor equis; -e lumina surgunt.
8 *de oris rubore*: CLAVD. carm. min. 30, 122 utraque *puella* pulchro excitat ore -es. rapt. Pros. 1, 274 niveos infecit purpura vultus per liquidas succensa genas castaeque pudoris illuxere -es. **9** *lumina orationis*: CIC. de orat. 2, 205 neque parvis in rebus adhibendae sunt hae dicendi -es. 3, 4 quasi quasdam verborum -es admovisset.

iuncturae: **1** *subiectum est verbis* (*dedi selecta*): afflare: OV. rem. 434. aperire: PETRON. 79, 1 -x ... quae iter aperiret errantibus. ardere: OV. met. 15, 787 LIV. 30, 2, 11. ardescere: PVBLIL. A 38. collucere: CVRT. 3, 8, 22 TAC. ann. 3, 4. cremare: SEN. Oed. 55 FLOR. epit. 3, 18, 4. flagrare: OCTAVIA 50. fumare: OV. Ib. 160. inflammare: VAL. MAX. 3, 8, 3. ire: OV. epist. 6, 42 sub arsuros ... rogos. STAT. silv. 5, 1, 254 iubet ire -es Proserpina laetas. percire: LVCR. 3, 303. praecedere: SEN. Tro. 1132 dial. 9, 11, 7. praelucere: FEST. p. 289 MART. 12, 42, 3. refulgere: CVRT. 8, 11, 21. reluctari: SEN. Herc. O. 1728. sonare: VAL. FL. 5, 33. stridere: STAT. Theb. 10, 932 AVSON. 325, 72. subire: OV. rem. 38 rogos. torpere: SEN. contr. 2, 2, 8. vivere: PROP. 4, 3, 50. volare: VERG. Aen. 1, 150. 12, 656. LVCAN. 1, 528. 7, 512. urere: OV. am. 2, 9, 5. **2** *obiectum est*: **a** *verbis accendendi, extinguendi*: accendere: CIC. Pis. 5 *al.* *accedit* in *c. accus.* OCTAVIA 822 ira patiens post nefas tantum mea, quod non cruor civilis accensas -es extinguit in nos. extinguere: CIC. Pis. 5 TIB. 2, 6, 16 SEN. Herc. O. 339 OCTAVIA 264. 822 CVRT. 10, 9, 5 *al.* incendere: CIC. Phil. 2, 91. inflammare: CIC. dom. 18. lucere: PLAVT. Cas. 118 huic lucebis novae nuptae -em. restinguere: ENN. scaen. 63 STAT. Theb. 11, 413. succendere: STAT. silv. 1, 5, 33.
b *aliis verbis* (*selectis*): addere: TAC. hist. 1, 24. admovere: CIC. de orat. 3, 4 Phil. 2, 30 OV. Ib. 238 TAC. hist. 1, 66. 3, 84 *al.* amburere:

[Jachmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SALL. hist. frg. 4, 15. anteferre: VARRO frg. Non. p. 112. attollere: VERG. Aen. 6, 607 SEN. Phaedr. 444. condere: PROP. 4, 4, 70 OV. fast. 2, 561. ducere: VERG. Aen. 2, 694. exagitare: SEN. contr. 2, 2, 8. excutere: OV. ars 1, 22. ferre: VERG. Aen. 12, 573. ferre in: CIC. Lael. 37 si *Ti. Gracchus* te in Capitolium -es ferre vellet. VERG. Aen. 4, 604 in castra. OV. epist. 11, 103 SEN. Herc. O. 320. gestare: FRONTO p. 122 N. iactare: OV. ars 1, 22 met. 4, 508 SEN. Herc. f. 302 Phaedr. 107. incidere: VERG. ecl. 8, 29 COLVM. 2, 21, 3 PLIN. nat. 18, 233. incutere: TAC. ann. 13, 39. inferre: CIC. parad. 28 VERG. Aen. 7, 337 VAL. FL. 1, 798 TAC. hist. 3, 47. ingerere: TAC. ann. 2, 81. inicere: LIV. 6, 33, 4. inspicare: VERG. georg. 1, 292 ferro ... acuto. intendere: MEROB. carm. 4, 45. inurere: SEN. Herc. O. 556. levare: STAT. Ach. 1, 33 de puppe. movere: OV. am. 1, 2, 11 STAT. silv. 5, 3, 196. nectere: STAT. Theb. 2, 737. pati: SEN. Med. 398 regias egone ut -es inulta patiar? percutere: PROP. 3, 16, 16. ponere: OV. fast. 4, 167. porgere: LIV. 29, 14, 3. praeferre: CIC. Catil. 1, 13 cui tu adulescentulo ... non ... ad libidinem -em praetulisti? VARRO frg. Char. gramm. I 144, 21 CVLEX 262 PROP. 4, 3, 13 LIV. 7, 17, 3 PAVL. FEST. p. 87. 245 OCTAVIA 594 *al. in metaph.*: TAC. hist. 2, 86 acerrimam bello -em praetulit. ENNOD. epist. 5, 1, 3 p. 123, 6 felix sacerdotium, cui -em praetulit (*i. q. illustravit*) plena mens luminis. 5, 22, 2 p. 143, 23. 5, 23, 1 p. 143, 27 opusc. 2, 85 p. 313, 24. 4, 3 p. 384, 7 -em conversationis suae praeferunt. praemittere: STAT. Theb. 2, 259. praetendere: ENNOD. epist. 2, 1, 3 p. 2, 6. proferre: ENNOD. opusc. 6, 4 p. 402, 27 post tergum relictis par est -em de innocentia proferri. quassare: PETRON. 97, 1 MART. 8, 43, 2. quatere: PROP. 1, 3, 10 OV. met. 3, 508 SEN. Thy. 251 SIL. 5, 220. renovare: STAT. Theb. 10, 926. repellere: PS. CIC. exil. 24. rotare: CLAVD. 28, 324. spargere: VAL. FL. 1, 14. 4, 412. subdere: LVCR. 3, 303. 6, 1285 PROP. 1, 13, 26 LIV. 45, 33, 2 MANIL. 2, 209 SEN. contr. 10 praef. 7. CVRT. 5, 7, 4 urbi. *al.* subicere: VERG. Aen. 6, 224 subiectam ... aversi tenuere -em. SEN. contr. exc. 6, 6 VELL. 2, 48, 3 *al.* subiectare: STAT. Theb. 4, 468. supponere: PERS. 3, 116. tendere: OV. epist. 14, 10 in ora. tenere: OV. met. 6, 430. 10, 6 LVCAN. 2, 301. tinguere: OV. rem. 700 in amne. tollere: CATVLL. 61, 121. tribuere: MIN. FEL. 38, 3. ventilare: PROP. 4, 3, 50 OV. am. 1, 1, 8. vertere: STAT. Theb. 5, 71. vibrare: FLOR. epit. 1, 18, 10 CLAVD. carm. min. 25, 97. 3 *ablativus coniungitur verbis*: ardere: OV. met. 1, 493 SEN. Ag. 119 Herc. O. 370. ardescere: SEN. Phaedr. 681. cadere: SEN. Ag. 421 Pergamum ... Dorica cecidit -e. calere: SEN. Herc. O. 377. collucere: SEN. Thy. 908. conflagrare: LIV. 30, 13, 12. exardescere: SEN. Thy. 171. fervere: PROP. 2, 8, 32. inardescere: STAT. Theb. 3, 539. incendi: CIC. Phil. 2, 91. incitare: VAL. MAX. 8, 14 ext. 1. irritare: OV. met. 1, 461. praelucere: SALL. hist. frg. 4, 15 praedatores -bus sibi praelucentes. 4 *epitheta selecta*: acer: QVINT. inst. 1, 2, 25. adversa: CVLEX 262 LVCAN. 7, 155. adulta: APVL. met. 11, 24 gerebam flammis adultam -em. AVSON. 135, 3. aequaeva: STAT. Ach. 1, 637. aeria: SEN. dial. 6, 18, 6. aeterna: SEN. Thy. 836. arcana: IVV. 15, 140. atra: VERG. Aen. 9, 73. 10, 77. SEN. Med. 15 OCTAVIA 118 LVCAN. 2, 301 VAL. FL. 3, 96 SIL. 1, 463. 9, 600. avida: OV. met. 14, 531. aurea: AVIEN. Arat. 452. 794. blandifica: MART. CAP. 9, 888. brevis: SEN. Herc. O. 370 brevi ... in illas (*Thespiades*) arsit Alcides -e. caelestis: CIC. nat. deor. 2, 14 OBSEQ. 71. casta: SEN. Herc. O. 959. clara: IVV. 8, 139. coniugalis: PHAEDR. app. 14, 10. conscia: SEN. Phaedr. 107. consularis: CIC. dom. 63. corusca: LVCAN. 3, 499 VAL. FL. 1, 623 SIL. 8, 651 APVL. met. 10, 32. cruenta: SEN. Med. 960 STAT. Theb. 10, 854. culpata: STAT. Theb. 3, 702. cupida: CVLEX 312 feritatis ... Ida -es altrix cupidas praebebat alumnis (cupidus ... alumnus *trad.*). dira: SEN. Herc. O. 1005. diurna: SEN. nat. 1, 1, 12. extrema: SEN. Herc. O. 1660. felix: SEN. contr. exc. 6, 6. festa: CLAVD. 10, 202 rapt. Pros. 3, 409. flammea: SEN. Thy. 1089. flammifera: OV. epist. 15, 46 SIL. 17, 623. flebilis: OCTAVIA 142. fulminea: VAL. FL. 4, 671. fumida: LVCR. 3, 303. fumifica: PRVD. perist. 3, 118. fumosa: PETRON. 97, 1. funerea: VERG. Aen. 7, 337. 11, 143 (*cf.* CLAVD. DON. *ad l.*) MART. 8, 43, 2. funesta: CIC. Sull. 19 dom. 13 PS. CIC. exil. 24. furialis: VAL. MAX. 3, 8, 3 PS. QVINT. decl. 4, 16 FLOR. epit. 3, 12, 13. gemina: SEN. Thy. 251. ignea: SEN. Herc. O. 808 Thy. 171. illustris: APVL. mund. 5. impia: SEN. Ag. 119 Oed. 21. improba: VAL. MAX. 5, 7 extr. 1. incerta: STAT. Theb. 8, 266 incertaeque -es et iam male pervigil ignis. incesta: OCTAVIA 260. inconcessa: VAL. MAX. 7, 3, 10 inconcessis ... -bus accensum ab insana cupiditate ... inhibere. infausta: OV. epist. 6, 46. infelix: SEN. contr. 7, 6 (21), 9. infesta: CIC. Sull. 19 OCTAVIA 232. inimica: PROP. 4, 11, 10. iugalis: SEN. Ag. 158 Herc. O. 339 Phaedr. 597 VAL. FL. 2, 344. laeta: SEN. Phoen. 507. legitima: SEN. Med. 67 LVCAN. 2, 356 QVINT. decl. 291 p. 161, 13. levis: SEN. Herc. O. 377 levi caluit -e. lucida: PETRON. 97, 1. lucifera: SEN. Med. 842 VAL. FL. 5, 370. luctuosa: CIC. har. resp. 45. lustralis: CLAVD. 28, 324. magna: PETRON. 127, 7 (*cf. p. 400, 66.* magica *Strelitz*). marcens: MART. CAP. 9, 888. marita: PROP. 4, 11, 33 OV. epist. 11, 101. maritalis: VAL. MAX. 9, 1, 9. minax: SEN. Herc. O. 325. multifida: OV. met. 7, 259. 8, 644 LVCAN. 2, 687. mutua: HOR. carm. 3, 9, 13. OCTAVIA 50. nefanda: SEN. Phoen. 540 LVCAN. 1, 494 STAT. Theb. 7, 599. nequior: SYMM. epist. 6, 22 (23), 2. noctivaga: LVCR. 5, 1191. nocturna: LVCR. 2, 206. nuptialis: CIC. Cluent. 15 nonne timuisse ... illam ipsam noctem -esque illas nuptiales ...? HOR. carm. 3, 11, 33 una de multis -e nuptiali digna. LIV. 30, 13, 12 VAL. MAX 7, 1, 1 SEN. Herc. f. 446 *al.* TAC. ann. 15, 37. operta: STAT. silv. 5, 3, 178. pallida: SEN. Med. 792. perfida: SEN. Ag. 570. periculosa: VAL. MAX. 7, 3, 10. perpetua: MART. 10, 33, 4. Phoebea: SEN. Phaedr. 379. pinea: VARRO Men. 191. prima: SIL. 17, 73. rapida: VAL. FL. 5, 33 STAT. Theb. 4, 468. regalis: SEN. Herc. f. 346. regia: SEN. Med. 398. rosea: LVCR 5, 976. rutila: STAT. Theb. 4, 6. sacrilega: STAT. silv. 4, 6, 82. saeva: VERG. Aen. 4, 567 OV. met. 10, 350 OCTAVIA 559 VAL. FL. 1, 370 *al.* sancta: CLAVD. rapt. Pros. 1, 11. scelerata: CIC. parad. 28. sem(i)usta: OV. fast. 4, 167 SEN. Ag. 761. sepulcralis: OV. epist. 2, 120. sinistra: STAT. Theb. 3, 692. sola: SEN. Oed. 272 solas ... Merope noverit Polybi -es. sollemnis: OV. met. 7, 49 SEN. Tro. 899. spicata: GRATT. 484. Stygia: SEN. Herc. O. 1014 OCTAVIA 162. subita: STAT. Theb. 1, 354 silv. 5, 3, 196. summa: LVCAN. 5, 764. suprema: PS. QVINT. decl. 6, 11. tacita: VAL. MAX. 8, 14 ext. 1 STAT. silv. 1, 1, 35. Tartarea: SEN. Oed. 161. tepida: PROP. 1, 13, 26 *v. p. 403, 34* OV. rem. 434. tranquilla: STAT. Ach. 1, 164. tribunicia: VAL. MAX. 3, 8, 3. trisulca: SEN. Phaedr. 681. ultima: PROP. 3, 13, 17.

iuxta posita: *distinguitur ab aliis luminum generibus*: LIV. 42, 64, 3 -es taedamque et malleolos stuppae illitos pice parari iubet (SIL. 17, 73 ceu -e succensus prima taedaque iugali. AMM. 20, 6, 6). DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1420) 24 nive quis amplius uno cereo unave -e coronave mittat. *cf. p. 402, 32 sq. et vol. III p. 862, 40. 45. 52.* PLIN. epist. 6, 16, 17 *noctem* -es multae variaque lumina solabantur (MART. CAP. 2, 113). TREB. Gall. 8, 1 mulieribus cum cereis -bus et lampadis praecedentibus. ARNOB. nat. 5, 27 cum lucernis et -bus.

deriv.: facula, [faxo]. *Jachmann.*

[**faxo** *a* fax. GRAMM. suppl. 258, 5 (faxo, i. faciam) ... nam sicut alii dicunt -o illumino, frivolum est. *cf.* GLOSS. IV 237, 6 -o incendo. *v. Thes. gloss. s. v.* fax.] *D.*

1. feber, -rī *m.* [*orig. inc. Th.*]. VARRO ling. 5, 79 antiqui -um dicebant extremum, a quo in sagis fimbr⟨i⟩ae et in iecore extremum fibra, fiber dictus.

2. *Λαβεὼν ἀπὸ τοῦ πένθους λέγει κληθῆναι τὸν φεβρουάριον. φέβερ (B, φεβρ A) γὰρ παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πένθος προσαγορεύεται* LYD. mens. 4, 25. *cf. c.* februum (-us).

3. feber *v.* fiber. **febra** *v.* fibra.

febrari(u)s (-rus), feblarius *v.* februarius.

ἡμέραν φεβράτην *v.* februo.

febrēsco, -uī, -ēscere [*a* febris. *Th.*]. *febri laborare incipere.* SOL. 19, 16 *cervos* nunquam -ere. PHILVM. med. 1 p 18 si non -erint, *quibus venter reumatizat.*

febrībilis, (-e) [*a* febrire. *Th.*]. *pronus ad febrim*: CAEL. AVR. chron. 4, 8, 113 *Diocles* vivos vel plenos ac sanguinolentos -es dixit.

febricito, -āvī, -ātum, -āre [*ab adiectivo obsoleto* *febricitus *ductum esse videtur, cf. c.* febris *et c.* ciere, sollicitus. *Th.*].

I ***proprie:*** *febri laborare, vexari, fere i. q. febrire* (GLOSS. -ans tremulans): **A** *de hominibus*: CELS. 1 pr. p. 9 D. quoniam et alii et iidem alias post ista non -rent. *ibid.* p. 11 Cassius -anti cuidam ... aquam frigidam ingessit. 2, 6 p. 37 qui sine ullo tumore -ans subito strangulatur. 2, 7 p. 43 quo *die* primum -vit aliquis. 3, 6 p. 85 quando aeger -et (3, 24 p. 115). 3, 6 p. 86 non -are eum, cuius venae naturaliter ordinatae sunt. 3, 9 p. 91 -antem hominem (HIER. adv. Pelag. 3, 4 HIPPOCR. progn. 16). 6, 11 p. 249 si -at puer. SEN. benef. 4, 39, 3 SCRIB. LARG. 114. 127 FRONTO p. 223, 6 N. IVLIAN. dig. 42, 1, 60 alter ex litigatoribus -ans. TERT. adv. Val. 23 p. 200. ITALA (*cf. p. 407, 15*) *et* VVLG. Matth. 8, 14 (*πυρέσσουσαν*). Marc. 1, 30 (*πυρέσσουσα*). HIER. tract. in psalm. 119 p. 228 MARCELL. med. 22, 42. THEOD. PRISC. eup. faen. 93 -antibus spleniticis. MISC. Tir. p. 54, 6 CAEL. AVR. acut. 2, 33, 173 GREG. M. dial. 1, 4 p. 168[B]. *nota de corpore et corporis parte*: PS. AVG. lib. quaest. 115, 36 corpus -ans, si accipiat escam aut potum. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 63 *febres* in pulsum -antem desinunt. *part. praes.* **febricitāns,** -tis *pro subst.* CELS. 2, 1 p. 30 insania -antium. 3, 6 p. 85 cum omnibus -antibus nimius umor alienus sit. 3, 6 p. 86 *cibus* -antibus umidus est aptissimus. SEN. dial. 2, 13, 1 quis -antis ... maledicta in malam partem accipit? epist. 85, 4 quid? si sanum voces leviter -antem? COLVM. 12, 47, 3 *liquor mulsei saporis* sine noxa possit inter cibum dari -antibus (SCRIB. LARG. praef. p. 3. 112. 115. 121 TERT. fug. 13 GARG. MART. med. 2. 41 PLAC. med. 1, 7 PS. APVL. herb. 12, 2 PHILVM. med. 1 p. 26 MISC. Tir. p. 53, 26 BAVDON. vita Radeg. 28). MART. 11, 98, 20 -antem basiabit *basiator*. GARG. MART. med. 59 ardores -antium extinguit myxae *pomum*. SCHOL. Hor. epist. 1, 16, 22 -antes cupiditate gulae provocati simulant se in convivio febre non laborare. RVFIN. Orig. in iud. 5, 6 vinum ... -antibus ... perniciem ... et interitum parit. THEOD. PRISC. eup. faen. 72 aliter ... -antibus emergens curatur *ignis sacer*. log. 3 -antibus ... omnibus unum magnum remedium. 10 -antibus omnes iniectiones meningae sociari. 93 *aliud* -antibus ... ingessi. CAEL. AVR. acut. 3, 4, 37 OP. imperf. in Matth. 30 p. 787 FVLG. RVSP. epist. 12, 7, 18 incarn. 31 GREG. TVR. glor. mart. 101 Iul. 26 tit. ANTHIM. 56. 64 BAVDON. vita Radeg. 17. 25.

B *de bestiis*: COLVM. 6, 9, 1 -anti bovi (6, 9, 2 **signa** -antis *bovis*). 7, 5, 10 -antibus ovibus (7, 5, 20). 7, 5, 20 agnis ... -antibus.

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

7, 10, 1 -antium *suum*. PELAGON. 33 -antis (*sc. equi.* 34). *additur* a: CHIRON 134 si a labore aut spisso cursu -verit *iumentum* (137 a plenitudine cibi. 143 a plectura).

II *translate:* *fere i. q. insanire, furere*: TERT. adv. Marc. 1, 24 p 324, 22 at nunc et ... -as (*codd. recte, ut opinor;* febriculas *Engelbrecht*), o Marcionita, et ceteros tribulos et spinas dolor carnis tuae tibi edit. HIER. tract. in Marc. p. 337, 12 unusquisque nostrum -at, quando irascor, -o. *c. abl.*: HIER. tract. in Marc. p. 338, 21 David ... adulterio -bat.

?**febricius,** -a, -um *a* febris. *ad febrim pertinens*: FAVST. REI. spir. 2, 1 p. 133, 1 loca membrorum ... interdum vino nimio vel -o (*sic P,* febrium *V al. recte, ut videtur*) fatigantur accensu.

?**febrico,** -āre *cf. c.* febricito *et* febris. GLOSS. πυρέσσω. ITALA Matth. 8, 14 (Gat. ed. Heer) socrum eius (*Petri*) iacentem et -antem (πυρέσσουσαν, ITALAE *ceteri codd. et* VVLG. febricitantem *quod fort. etiam hoc loco restituendum. v. ibid.* Marc. 1, 30 *et supra p. 406, 57*).

febricōsus, -a, -um [*a* febris, *cf.* febricitare. *Th.*]. *febri aegrotans*: VEG. mulom. 1, 38, 4 *de animalibus*: fiunt syntectici, hydropici, -i.

febricula, -ae *f.* [*a* febris *deminutive. Th.*]. CAEL. AVR. acut. exc. 1 p. 486 unde -a dicta est? a fervore, veluti febricula (*an legendum* fervicula?) nuncupatur. NOT. Tir. 112, 19/20 febris -a. *pluralis legitur*: CELS. 2, 1 p. 30 D. 2, 17 p. 63. 3, 18 p. 101. 3, 22 p. 112. 4, 26 p. 151 SEN. epist. 78, 1 SCRIB. LARG. 66 *al.* *febris levis, modica.* GLOSS. πυρέτιον: A *de hominibus*: CIC. Att. 6, 9, 1 -am ... te habentem. 7, 8, 2 incipiente -a. 12, 1, 2 de Atticae -a ... valde dolui. PLANC. Cic. epist. 10, 21a *frater meus* ex labore in -am incidit. CELS. 2, 1 p. 30 dentientes *infantes* ... -ae ... male habent. 2, 3 p. 33 *corporis* -a eo sudore finitur. 2, 7 p. 39 -am instare. 2, 7 p. 40 ut ... -a praecesserit. *ibid.* -a orta est (3, 25 p. 116. 4, 22 p. 148). 2, 8 p. 45 sitis atque -a desinunt (FRONTO p. 92, 8 N.). 2, 17 p. 62/63 qui lentis -is diu detinentur. 3, 5 p. 84 si semper -a manet (4, 18 p. 144. 5, 28, 11 permanet). 3, 18 p. 101 *insania* fere sine febre incipit, leves deinde -as excitat (4, 26 p. 151). 3, 21 p. 108 ne -am incendat *vitium* λευκοφλεγματία. 3, 22 p. 110 *ex pthisi* -a levis fit. 3, 22 p. 112 quamdiu ... -a incursat. *ibid.* in omnibus longis difficilibusque -is. *ibid.* neque -a neque tussis quiescit (4, 20 p. 146). 4, 22 p. 148 si -a est (5, 28, 4. 7, 3 p. 266 *cf.* 5, 28, 10 CAEL. AVR. acut. 3, 11, 103). 5, 28, 1 si -a accessit (5, 28, 4). 6, 6, 1 intus ruptum oculum -a iuvat. 7, 18 p. 296 *tumor* interdum levior ... propter -am. 8, 4 p. 335 si ... -a aut soluta erit aut levior. 8, 9, 1 -a sequitur (CASS. FEL. 51 p. 131. *cf. infra l. 43*). SEN. epist. 78, 1 vexari te destillationibus crebris ac -is, quae longas destillationes et in consuetudinem adductas secuntur (PLIN. epist. 10, 17, 1 aestibus atque -is vexatus) SCRIB. LARG. 66 -is non sine horrore intercurrentibus. FRONTO p. 72, 8 N. -ae depulsae. VLP. dig. 21, 1, 1, 8. 21, 1, 4, 6 AMM. 24, 3, 7 HIER. in Hab. 2, 3 p. 644. tract. in psalm. 5 p. 16 si venerit levis -a (93 p. 130 una -a venit et tollit omnes cogitationes). AVG. catech. rud. 25 aufert omnia ista *gaudia* una -a. civ. 21, 14 p. 516 D. qui ... ne levissimam quidem -am senserint (EVOD. Aug. epist. 158, 10). THEOD. PRISC. log. 85 CAEL. AVR. acut. 1, 6, 51. 1, 9, 58 2, 14, 91. 2, 17, 102 chron. 3, 4, 50. 3, 6, 81 CASS. FEL. 30 p. 60. 48 p. 122. 49 p. 128. 51 p. 131. 63 p. 157. 75 p. 179.
B *de bestiis*: PELAGON. 296 interventu -ae dissolvitur omne vitium *equorum*. VEG. mulom. 4, 2, 12 *bovibus* -ae commoventur (COLVM. 6, 5, 1 febrem).
epitheta: CELS. 2, 17, 63 lentis. 3, 18 p. 101 leves (3, 22 p. 110. 8, 4 p. 335 *al.*). 3, 22 p. 112 longis difficilibusque. EVOD. Aug. epist. 158, 10 modicam (CASS. FEL. 30 p. 60). CAEL. AVR. acut. 1, 6, 51 aspera. 2, 14, 91 acuta. 2, 17, 102 vehemens. 3, 4, 50 latens (3, 6, 81). CASS. FEL. 63 p. 157 parva.
deriv.: febriculosus.

febriculentus, -a, -um [*cf. c.* febriculosus, febricula. *Th.*]. *febri affectus*: MARCELL. med. 22, 13 haec potio ... ieiunis danda est ... -is ex aqua ... -is ex hydromelis cyatho vel ex aqua mulsa. 22, 42. 27, 130 serpullum ... -o ex aqua potui datum.

febriculōsus, -a, -um [*a* febricula. *Th.*]. *febri vexatus*: PLAVT. Cist. 406 non quasi nunc haec sunt hic, limaces ⟨aut⟩ lividae, febricul⟨osae⟩, ⟨mi⟩serae am⟨ic⟩ae, osseae. CATVLL. 6, 4 nescio quid -i scorti diligis. GELL. 20, 1, 27 morbus ... non -us neque nimium gravis. *fort. febrem efficiens*: FRONTO p. 155, 21 N. eloquentiam ... Senecae mollibus et -is prunuleis insitam.

[**febrido** *varia lectio* GRAMM. suppl. 50, 23 *cod. A ad* febrio].

febrifug(i)a (febref-), -ae *f.* [*a* febris *et* fugare. *Th.*]. *nomen herbae*: GLOSS. artemisia. matrona. matro[do]na. III 612, 2 centauria minor (*cf.* DIOSC. gr. 3, 7 *RV* κενταύρειον τὸ μικρόν ... Ῥωμαῖοι φεβριφούγιαμ. PS. APVL. herb. 36 centauria minor ... Itali -iam. MISC. Tir. p. 56, 25). DIOSC. gr. 3, 21 *RV* κόννζα πλατύφυλλος ... Ῥωμαῖοι ἴντουβουμ ... οἱ δὲ φεβρεφούγια. VEG. mulom. 1, 10, 4 accipe -am et (*haec add. codd. P et F*) radicem alsari (*cod. F item* accipe -am). MARCELL. med. 16, 105 *in triduana unctione*: -iae — II. MISC. Tir. p. 66, 18.

febrio, -iī, -īre [*a* febris. *Th.*].
I *proprie:* *febri laborare, vexari, fere i. q. febricitare.* GLOSS. II 71, 15 -is πυρέττεις. *inde a* COLVM. A *de hominibus*: 1 *absolute*: SPART. Hadr. 25, 3 -entem Hadrianum. HIER. in Matth. 8, 1 socrus Petri -ens (*nonnulli codd.* febricitans) in Capharnaum (ISID. alleg. 155). RVFIN. Orig. in exod. 7, 2 AVG. serm. 9, 10. in psalm. 68 serm. 2, 5 tamquam perniciose -entes phrenetici (98, 5). gen. ad litt. 12, 17 p. 404 PS. SORAN. quaest. med. 121. CASS. FEL. 44 p. 110 dabis unum ieiunis non -entibus cum vino mixto, -entibus vero cum aqua calida *eqs.* (45 p. 114). LEMMA Mart. 12, 17 BOETH. elench. soph. 1, 4. MVTIAN. Chrysost. hom. 15 p. 337/338 homine -ente. *de corporis membro*: AMBR. vid 10, 65 -enti manu.
2 *additur praepos.*: ORIBAS. syn. 1, 19 p. 824 qui ex frigidore -unt. 1, 32 qui cum frigidore -unt. 6, 6 qui ex labore -unt ... qui de siccitate -unt ... qui autem et sollicitudinem -unt et tristitia et de insomnietatem et furorem. *ibid.* qui ex calore solis -unt. *ibid.* de frigdori aquis. *part. praes. act.* **febriēns,** -tis *pro subst.*: ITIN. Anton. Plac. rec A 14 *vinum* -entibus datur (MACR. sat. 7, 4, 6 CASS. FEL. 48 p. 124 ORIBAS eup. 2, 1 J 4). AVSON. 117, 1 sanus piger -ente multo est nequior. SERV. Aen. 7, 533 in -entibus deficit *vox*. PS. APVL. herb. 12, 2 artemisiae suco cum rosaceo -entem perunges et curabitur. AVG. serm. 250, 2 si videres -entem ridentem. in psalm. 18 enarr. 2, 11 mel amarum est -enti. c. Faust. 22, 48 p. 640 de ciborum suavitate ac salubritate iudicare -entes non sinimus. THEOD. PRISC. log. 17 *faenum graecum* -entibus caput ... dolore ... sollicitat. 86 cibos utpote -entibus leves ... subministro. SIDON. epist. 6, 1, 5 quis -ens ... pulsum distinguat? BOETH. elench. soph. 1, 4 neque ... si -ens calidus, etiam calidum necesse est febrire. ORIBAS. syn. 1, 7 -entes nullo modo flevotomabis. 1, 11 ut -entes in declinatione auferatur (*sc. sanguis*). GLOSS. II 581, 23 ligatura brachiorum -entibus.
B *de bestiis*: COLVM. 6, 38, 1 -enti mulae. PELAGON. 34 si -at (*sc. equus. ibid.* -entem *equum ter.* 36. 37 tit. 37. 183). 366 si -unt pecora. VEG. mulom. 1, 13, 6.
II *translate:* *fere i. q. insanire, furere*: PETR. CHRYS. serm. 18 p. 248A *synagogam* vitiis ad phrenesim usque -entem. 94 p. 465B Pharisaeus ... superbiae flamma -ens. VITA Caes. Arel. 2, 32 palatum cuiusque cum verbum dei fastidit, anima eius -it.
deriv.: febribilis.

*1. **febris,** -is *f.* [*orig. inc. sunt qui ex eadem radice crevisse putent cum verbo* fovere *et c. gr.* τέφρα (*v. Collitz, Bezzenbergers Beitr. z. Kunde der indog. Spr. 3, 321; Jacobsohn, Zs. f. vergl. Sprachforsch. 46, 57*); *alii reduplicatione factum esse censent conferendumque c.* fervere (*v. Pott, Etymol. Forsch. II 2, 5 sqq.*). *Th.*].
de etymologia: VARRO Men. 33 appellamus ... a fervore -im (SERV. georg. 3, 458 ISID. orig. 4, 6, 2). *cf.* NON. p. 46 -is proprietatem a fervitate (*F corr.*, feritate *codd.*, ferviditate *Havet*) morbi ... Varro Andabatis aperiendam putat. SERV. Aen. 7, 695 immutato h in f ... -is dicitur, quae ante hebris dicebatur. *de formis*: PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. I 122, 27 dicimus ..., inquit Varro, ... -i. 129, 17 -im ut tussim sitim. *leguntur haec*: -im: PLAVT. Pseud. 643 -in *P*, -em *A*. CATO agr. 157, 9 CIC. fat. 15 *bis.* epist. 7, 26, 1. 14, 8 LVCR. 6, 656. HOR. sat. 2, 3, 294 (*nonnulli* -em). PLIN. nat. 25, 37. 54 QVINT. inst. 5, 11, 31 SVET. Tit. 10, 1 (-em *G*). GELL. 17, 12, 2 (*post* GELL. *exempla desunt*). -i: CIC. Catil. 1, 31 Cluent. 175 de orat. 3, 6 Att. 5, 8, 1. 6, 9, 1 epist. 16, 15, 1 Tusc. 1, 88 VARRO Men. 33 rust. 2, 3, 5. 2, 4, 5 VAL. MAX. 1, 8 ext. 16 PLIN. nat. *passim; al. rarius; recentissima exempla*: PS. AVR. VICT. epit. *quater*. AMM. 21, 15, 2 CHIRON 120. *acc. plur.* -is: *titulus* TAB. devot. Wünsch, Seth. Verfl. 1, 9 HOR. epist. 1, 2, 48. 1, 7, 9 PLIN. nat. 28, 107. 32, 52. -em: VARRO rust. 2, 1, 22. HOR sat. 2, 3, 294 (*nonnulli* -im). epist. 1, 16, 22 CARM. obtrect. Verg. (Suet vita Verg. l. 179 Br.) PLIN. nat. 7, 170. 26, 6 MART. 2, 16, 1. 2, 40, 8 QVINT. inst. 2, 17, 9 SVET. Otho 6, 2 SER. SAMM. 895. 930. -e: *metro comprobatur*: MART. 4, 80, 1. 6, 31, 1. 10, 77, 3 IVV. 10, 218. 13, 229 SER. SAMM. 494 VEN. FORT. carm. 8, 11, 5; *in titulis*: CORP. VI 36377. VIII 241, 10; *praeterea codd.*: CATO agr. 156, 6 CIC. Att. 7, 1, 1 PLIN. nat. 7, 172. 22, 115 (-i *Toletanus*). 28, 72 PLIN. med. 1, 1 (*sed* PLIN. nat. 23, 144 -i). *acc. plur.* -es: CIC. nat. deor. 3, 24 NEP. Att. 21, 4 VITR. 6, 1, 4 PLIN. nat. 10ies IVV. 10, 283. *utuntur tantum formis in* e: CELS. SEN. SCRIB. LARG. CASS. FEL. *al.* *de prosodia:* *comprobatur* fĕbris: PLAVT. Curc. 17 Mil. 720 Persa 78 TER. Hec. 357. *incert.*: ACC. trag. 155. *priore syllaba producta inde a* LVCIL. 923 (*cf. Marx ad l.; inc.* 494. 1194) *semper apud poetas, velut* LVCR. 2, 34. 4, 664. 6, 656 VERG. georg. 3, 459 catal. 2, 3 HOR. sat. 2, 3, 294 epist. 1, 2, 48. 1, 7, 9. 1, 16, 22 OV. epist. 19, 117. 20, 169 Pont. 1, 10, 5 *al.* *de genere:* *masc.*: GREG. TVR Iul. 3 ORIBAS. syn. 6, 13. 23 *al.* *plur. saepissime.* [*val.* fiori, *it.* febbre, *francog.* fièvre, *hisp.* hiebre. *M.-L.*]
I *proprie de corpore:* **morbi genus** *calore vel frigore corpus vexantis* (*cf.* ISID. orig. 4, 6, 2 *-is* est ... abundantia caloris. AVG. quant. anim. 38) *vel potius* **affectus** *corporis cum variis morbis coniunctus*: CELS. 3, 9 p. 77 D. sequitur ... curatio -ium, quod et in toto corpore et vulgare maxime morbi genus est. *inde passim usque ad* 3, 18 p. 98 -ium ... curatio exposita est. supersunt vero alii corporis affectus. GELL. 4, 2, 4 totius corporis morbum esse velut sit ... -is (VLP. dig. 21, 1, 1, 7). IVLIAN. dig. 42, 1, 60 motus corporis contra naturam, quem -em appellant. ISID. orig. 5, 33, 4 a -e, id est aegritudine. GLOSS. πυρετός. -am valetudinem. *saepius c. aliis malis,*

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ut CATO ad fil frg. 4 ex dolore, ex -i, ex siti, ex medicamentis bibendis *eqs.* CELS. 7, 3 p. 266 mala sunt vigilia, spiritus gravitas ... -is. SEN. dial. 4, 11, 2 non timetur -is, podagra, ulcus, malum? TERT. resurr. 4 p. 30 ulcera et vulnera et -is et podagra. ARNOB. nat. 1, 45 valetudines, morbi, -es atque alia corporum cruciamenta. FIRM. math. 2, 4, 5 repentinos casus dolores aegritudines frigus febresque.

A *de hominibus*: 1 *generatim*:

a *cum verbis*: PLAVT. Curc. 17 caruitne -is te (*alloquitur ostium*) heri vel nudius tertius? *cf. infra l. 22 et p. 410, 45 sqq.* Mil. 720 si ei forte fuisset -is (*cf.* Pseud. 643 *p. 411, 77.* CATO agr. 156, 6 si -is erit. CELS. 1, 3 p. 16. 2, 7 p. 42. 2, 8 p. 45 *passim. c. praedicato sim.*: CELS. 3, 4 p. 82 ubi longa -is fuit. 3, 5 p. 82. 3, 7, 1. 3, 10 p. 91 *et* 92. 3, 20 p. 104 *al.*). PLAVT. Persa 78 num afuerit -is (CELS. 2, 8 p. 46. 4, 11 p. 134 *et* 135. 4, 26 p. 151 PLIN. nat. 26, 120. 30, 50). PLAVT. frg. 13 init te umquam -is? (CELS. 2, 17 p. 63). CATO agr. 157, 9 -im non habebit (CIC. fat. 15 *bis* epist. 7, 26, 1. CARM. obtrect. Verg. [Suet. vita Verg. l. 179 Br.] habebis frigore -em. CELS. 3, 4 p. 82 SEN. epist. 104, 1. 119, 12 PLIN. nat. 28, 130 MART. 5, 9, 4 VLP. dig. 21, 1, 1, 10). LVCIL. 494 (?). 923 quem -is una ... potuit tollere (*i. occidere*). 1194 iactans me ut -is querquera (*cf.* CIC. Catil. 1, 31 -i ... iactantur *homines aegri.* CASS. FEL. 63). ACC. trag. 155 quid subiti mihi -is excivit mali? CIC. epist. 16, 15, 1 -i carere. *cf.* Tusc. 1, 88 (CELS. 2, 15 p. 60 ex toto. 3, 21 p. 109 SEN. dial. 3, 12, 6 PLIN. nat. 8, 119. 202. 26, 49. 27, 129. 28, 153 *cf. supra l. 8*). LVCR. 2, 34 calidae ... decedunt corpore -es (NEP. Att. 22, 3 CELS. 3, 4 p. 81. 3, 5 p. 84 *bis* GELL. 18, 10, 3). 4, 664 cui -is ... coorta est (6, 656 si quis in artus accepit calido -im fervore coortam. *cf.* CELS. 2, 1 p. 29 oriuntur ... -es incertae. *ibid.* -es acutae. 2, 4 p. 34. 3, 24 p. 115. 5, 26, 31. 5, 28, 1. 3). NEP. Att. 21, 4 -esque accessisse (CELS. 2, 6 p. 37. 2, 7 p. 42. 2, 8 p. 49. 3, 3 p. 78. 3, 15 p. 96 cum horrore. 4, 13 p. 138 dolori. COMM. apol. 955 in illis. ANON. med. ed. Piechotta 88 ad illum. *al.*). HOR. sat. 2, 3, 294 -imque reducet *mater.* epist. 1, 2, 48 non aeris acervus et auri aegroto domini deduxit corpore -is. 1, 7, 9 officiosaque sedulitas et opella forensis adducit -es. 1, 16, 22 occultam -em ... dissimules (*cf.* SVET. Otho 6, 2 -em simulasse). OV. epist. 19, 116 corrumpere -bus artus. 20, 169 torrentur -bus artus. Pont. 1, 10, 5 -bus uror anhelis (MIN. FEL. 12, 3. *cf.* MART. 4, 80, 5 viscera -is exurit). VITR. 6, 1, 4 -es sufferunt sine timore *qui sunt proximi ad axem meridianum.* VAL. MAX. 1, 8 ext. 16 -i implicabatur. CELS. 1 prooem. p. 8, 30 -es et ulcera agitare. *ibid.* p. 8, 37 -is ... subsequitur (*cf.* 3, 5 p. 82, 29 secuta est. CASS. FEL. 62 p. 62 aegrotos. p. 63 patientes. ISID. orig. 4, 6, 7 consequitur). *ibid.* p. 10, 27 transfuso in arterias sanguine -em fieri. *ibid.* p. 12, 3 *febricitans* -em somno et sudore discussit (2, 15 p. 60. 2, 17 p. 62. 3, 12 p. 93. 3, 15 p. 96). 2, 1 p. 28 *aestus* adicit -es. 2, 1 p. 29 subeunt ... -es. *ibid.* p. 30 instare possunt ... -es (3, 5 p. 84). 2, 2 p. 32 plura ... -em antecedunt (3, 12 p. 93. *cf.* SCRIB. LARG. 95 horrores -em praecedentes). 2, 3 p. 32 -is aliquem occupavit (3, 15 p. 96). 2, 3 p. 33 neque terrere (2, 4 p. 34. 5, 26, 26) debet ea -is, quae eodem die finita est (2, 4 p. 34. 2, 7 p. 40. 3, 3 p. 77. 3, 5 p. 84 *bis*). 2, 4 p. 34 si ne levatur (3, 4 p. 79. 3, 7, 1. 3, 20 p. 104. 4, 13 p. 139) quidem ... -is, sed aeque concitata continuat (3, 5 p. 83. 3, 18 p. 99) 2, 5 p. 35 -e non quiescente (2, 6 p. 37 *bis.* 2, 8 p. 48. 3, 6 p. 85. 3, 16 p. 97. *cf.* 2, 8 p. 45 conquievit). 2, 7 p. 40 -is ... revertitur (3, 15 p. 96 cum horrore. *cf.* 2, 4 p. 34. 2, 17 p. 62). 2, 7 p. 42 manente adhuc -e (2, 17 p. 62. 3, 7, 1. 3, 11 p. 93. *cf.* 2, 7 p. 43 si longae -es ... remanent. 5, 26, 26 permanet). 2, 7 p. 43 haeretque per omne id tempus -is (3, 4 p. 79 inhaerebat. *ibid.* p. 81). 2, 7 p. 44 si -is non dimittit (VVLG. Matth. 8, 15 Marc. 1, 31. *cf.* CELS. 3, 9 p. 91 paulum remitti coeperat -is. 3, 18 p. 99). *ibid.* -*is* noctu increscit (2, 14 p. 59. 2, 15 p. 61. 2, 17 p. 62. 3, 5 p. 84. 3, 6 p. 87. 3, 18 p. 99). 2, 8 p. 48 malum ... -e discussum. 2, 12, 2 si prima inedia -em non sustulit (2, 17 p. 62. 3, 15 p. 96). 2, 15 p. 61 qui ... -e liberati sunt (2, 17 p. 62 3, 9 p. 91. 3, 15 p. 96. 3, 21 p. 107 PLIN. nat. 20, 15. 26, 116). *ibid.* ut -e vacent (5, 27, 12). 3, 4 p. 79 non quando coepisset -is (3, 5 p. 84 incipiat *bis.* 3, 6 p. 85), sed quando desisset (3, 5 p. 82 *et* 83. 7, 27 p. 314). *ibid.* -*is* sese inclinaverat (3, 4 p. 81); *sic multa alia apud* CELS., *ut* 3, 5 p. 83 ut alter *dies* -em minuat (3, 11 p. 93). 3, 5 p. 84 cum -is ... augeatur (7, 27 p. 314 PS. AVR. VICT. epit. 42, 17), consistat ... deinde in decessione consistat. 3, 6 p. 86 -is decrevit (3, 6 p. 88). 3, 12 p. 93 quando -is ventura sit (PETRON. 56, 2. PLIN. nat. 23, 92 cum horrore. 26, 116 GARG. MART. med. 3). 3, 15 p. 96 si -is redierit. MART. 10, 77, 2 -e perit (*cf.* PS. AVR. VICT. epit. 10, 15 -i. interiit [42, 17]. 15, 7 -i ... consumptus est [FAVST. REI. serm. 28 p. 335]. 36, 1 -i moritur).

b *cum praepositionibus*: sine: CATO agr. 156, 6 si sine -e erit (CELS. 2, 7 p. 42 *saepius.* SCRIB. LARG. 97 PLIN. nat. 11, 73. 20, 74. 23, 47). CIC. Att. 5, 8, 1 cum sine -i laborassem. CELS. 2, 7 p 42 haec ..., cum sine -e ... vel latentium vel futurarum rerum notas habeant. *sim.*: 2, 15 p. 61. 2, 17 p. 62. 3, 18 p. 101. MART. 6, 31, 2 sine -e mori. AVR. Fronto p. 80, 22 N. noctem sine -i transmisisse. SCRIB. LARG. 90 nauseam cum vomitu sine -e. 112 ieiuno sine -e. *cf.* GLOSS. sine -e ἀπυρετία. ἀπύρετον. cum: CIC. Cluent. 175 postea quam ad urbem cum -i venerit (Att. 6, 9, 1. 7, 1, 1). de orat. 3, 6 cum -i domum rediit. CELS. 2, 8 p. 47 vesica cum -i continenti dolet. 2, 8 p. 51 alvus nigra ... cum -e est (4, 2 p. 123 *bis.* 7, 26, 5 SCRIB. LARG. 97 PLIN. nat. 23, 48). CELS. 2, 7 p. 42 auris ... dolor acutus cum -e continua vehementique (2, 8 p. 50. 6, 7, 1 SCRIB. LARG. 94 IVV. 13, 229 ISID. orig. 4, 6, 8). in: *cum abl.*: CELS. 1 prooem. p. 3 qualis *motus* in -e est (2, 7 p. 43. 3, 4 p. 82. 3, 18 p. 98 *cf.* 2, 4 p. 34. 2, 6 p. 37. 2, 8 p. 47. 3, 1 p. 74. 3, 6 p. 87). CELS. 1 prooem. p. 6 alios in ... -e aliquid edisse. 2, 1 p. 29 σπασμὸς horrores in -bus excitat (2, 1 p. 30). 2, 6 p. 36 si ... quis in -e ... floccos legit; *sic passim, praecipue* dare *aliquid* in -e *ut* CELS. 3, 9 p. 90. 5, 25, 5 PLIN. nat. 22, 115. 136 *saepius.* 23, 61 databant. *c. acc.*: CIC. epist. 14, 8 in -im ... incidisse (CELS. 3, 6 p. 85). a: VITR. 6, 1, 4 corpora, quae nascuntur sub septentrione, a -i sunt timidiora. post: CELS. 2, 4 p. 34 post ... longas -es hunc *cibum* fastidire. 3, 5 p. 83 si post alteram -em motio manet. 3, 7, 1. 3, 11 p. 93 *cibus* post -em datus (3, 14 p. 95). 3, 13 p. 95. 3, 14 p. 95 *saepius.* inter: CELS. 2, 4 p. 35 alvus inter -es fluens. 2, 5 p. 35 *bis.* 2, 7 p. 39. ante: CELS. 2, 7 p. 39 *quaedam* ante -es ... quid aut intus sit aut venturum sit ostendunt. *ibid. signa sunt* ante -es, si caput grave est. 2, 13 p. 58 qui ante -es horrore ... vexantur. 3, 11 p. 92. 3, 15 p. 96. ex: CELS. 8, 2 p. 330 nigrities colligi ... potest ... ex -e. VLP. dig. 21, 1, 1, 9 ISID. orig. 4, 8, 2. citra: PLIN. nat. 25, 54 nigrum *veratrum* medetur paralyticis insanientibus hydropicis, dum citra -im. 26, 123 fit *morbus regius* et citra -es (circa *codd.*). propter: VLP. dig. 21, 1, 4, 1 si propter -em loquantur aliena.

c *genetivus pendens a substantivis*: *genet. subi.*: CELS. 1 prooem. p. 6 finem. 2, 6 p. 37 habitu (GELL. 18, 10, 5). 2, 10 p. 53 accessio (SCRIB. LARG. 170 CASS. FEL. 55 p. 141 EVSTATH. Bas. hex. 5, 2 p. 912. *cf.* GREG. TVR. *saepius* accensus *vel* accentus *pro* accessus). 2, 11 p. 56 impetu. 3, 4, 78 ratio. 3, 4 p. 81 reliquiis. 3, 5 p. 84 incremento. 3, 11 p. 93 remissionibus. 3, 12 p. 93 decessu (PLIN. nat. 30, 102). 3, 13 p. 94 circumitus (*cf. infra l. 50.* SCRIB. LARG. 95 circuitibus. PLIN. nat. 32, 113). 3, 15 p. 96 tempus. 3, 18 p. 99 intentio. SCRIB. LARG. 95 horrores (PLIN. nat. 24, 76. 28, 107). PLIN. nat. 8, 119 morbos (25, 67?). 20, 17 ardores (20, 89. 23, 12. 101 PLIN. epist. 1, 22, 7 FIRM. math 1, 9, 1. 3, 4, 15 HIER. epist. 3, 3, 2 *al.*). PLIN. nat. 23, 48 valetudines. 31, 104 fervores. 32, 114 frigora. GELL. 18, 10, 5 modum. APVL. met. 10, 2 vapores. FIRM. math. 6, 39, 5 languores (GREG. M. epist. 9, 232). AMM. 14, 11, 6 vi (SVLP. SEV. Mart. 7, 1 epist. 3, 14). 19, 4, 2 tepore. AVG. nat. et grat. 32 calores. CASS. FEL. 61 p. 150 aestu. PALLAD. hist. mon. I 25 p. 311a igne. II 15 p. 371 nimietas. *genet. obiect.*: CELS. 3, 3 p. 77 curatio (3, 18 p. 98 [?]. 4, 2 p. 123). PLIN. nat. 30, 95 medicina. *genet. part.*: HOR. carm. 1, 3, 31 cohors. CELS. 3, 5 p. 82 genera (SEN. epist. 95, 17).

2 *de generibus -ium*: a *genera -ium secundum tempora et intervalla*: α *notabilia de temporibus et intervallis -ium: generatim*: CIC. nat. deor. 3, 24 vide ... ne tertianas quoque -es et quartanas divinas esse dicendum sit, quarum reversione et motu quid potest esse constantius? CELS. 3, 3 p. 77 *ex -bus* una cotidiana, altera tertiana, altera quartana est: interdum etiam longiore circumitu quaedam redeunt; sed id raro fit. PS. SORAN. quaest med 125 earum -ium quae intervallum habent quaedam sunt periodicae, quae et fiunt et solvuntur et usque ad sinceritatem perveniunt. harum igitur quaedam cotidianae vocantur, aliae tertianae, aliae vero quartanae *eqs.* 131 quae -es intervalla habent? cotidianae, tertianae, quartanae. *speciatim*: CELS. 3, 3 p. 77 quartanae -*es* ... simpliciores sunt; incipiunt fere ab horrore; deinde calor erumpit; finitaque -e biduum integrum est: ita quarto die revertitur (PS. SORAN. quaest. med. 134 *quartanae -es* quarto die revertuntur. 137 *quartanae -es circumscribuntur* diebus tribus, spatiis VI, horis LXXII). 3, 3 p. 77 tertianarum -*ium* duo genera sunt: alterum eodem modo quo quartana et incipiens et desinens ... tertio *die* redit: alterum longe perniciosius, quod tertio quidem die revertitur, ex octo autem et quadraginta horis fere sex et triginta per accessionem occupat interdum etiam vel minus vel plus; neque ex toto in remissione desistit, sed tantum levius est. id genus plerique medici ἡμιτριταῖον appellant (PS. SORAN. quaest. med. 133 -*es tertianae* uno quidem die spatium habent -ium et tertio die revertuntur. 136 *tertianae -es circumscribuntur* duobus diebus, spatiis IV, horis XLVIII). CELS. 3, 3 p. 77 *fusius de cotidianis -bus* (PS. SORAN. quaest. med. 132 *cotidianae -es* cotidianas accessiones habent et solvuntur, ut uno spatio febriat et post perfectam [*nonne* perfectum, *sc. spatium?*] habeat relevationem. 135 *cotidianae -es circumscribuntur* uno die, spatiis duobus, horis XXIV); *similiter aliarum -ium genera hic illic describuntur, imprimis* PS. SORAN. quaest. med. 113 *sqq. de signis -ium diversarum* ORIBAS. syn. 6, 1 *sqq.* β *exempla*: TER. Hec. 357 cotidiana (CELS. 3, 5 p. 83. 3, 15 p. 97 PLIN. nat. 28, 86. 90 GREG. TVR. glor. conf. 100 ORIBAS. syn. 6. 14. 15 TAB. devot. (Fox, Americ. Journ. of Phil. 33, 1 [1912] Suppl.) 1 A 6. 2 A 7. 3 A 7. 4 A 5 5 A 5. *cf.* PLIN. nat. 28, 228 est genus -ium, quod amphemerinon vocant. GLOSS. -is cottidiana πυρετὸς καθημερινός. MISC. Tir. p. 48, 9 cotidianariis). CELS. 2, 1 p. 28 tertianas (3, 14 p. 95 *bis.* PLIN. nat. 22, 50. 28, 82. 86. 31, 11 IAVOL. dig. 21, 1, 53 PRISC. gramm. III 414, 26 GREG. TVR. Iul. 3 glor. conf. 100. 103 vit. patr. 14, 2. 3 ORIBAS. syn. 6, 9. 10. 11 TAB. devot. *supra l. 77.* MISC. Tir. p. 48, 9

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tertianariis). CELS. 2,1 p. 29 quartanis (2,7 p. 43 PLIN. nat. 7,166. 28,82. 86. 96. 32,52 MART. 10,77,3 IAVOL. dig. 21,1,53 IVLIAN. dig. 42,1,60 SER. SAMM. 897 GREG. TVR. glor. conf. 100 vit. patr. 14,2. 16,4 ORIBAS. syn. 6,12. 13 TAB. devot. *v. p. 410, 77.* MISC. Tir. p. 48,9 quartanariis. GREG. TVR. Iul. 3 Franc. 4,32). *huc pertinent*: PLAVT. Curc. 17 *v. p. 409, 8.* CELS. 2,4 p. 34 quae *-es* cotidie tempore eodem revertantur. 2,17 p. 62 si circuitum habere ... -is solita est sic, ut tertio quartove die revertatur. 2,17 p. 63 *quae -es* certum circuitum habent (3,12 p. 93). PLIN. nat. 7,170 quadrini circuitus -em. IVV. 9,17 *veterem* torret quarta dies olimque domestica -is. GELL. 17,12,2 -im quartis diebus recurrentem. SER. SAMM. 914 est ... alternis -is rediviva diebus. AMM. 29,2,26 intervallatis -bus (31,11,6). GREG. TVR. Mart. 2,22 *et* 32 quartani typi -is. *epitheta substantive usurpata*: PLIN. nat. 28,46 relicum *aquae* dant in tertianis accessu -ium bibendum. PLIN. med. 3,15 tit. quartanas. 3,16 tit. tertianas. SVLP. SEV. Mart. 19,1 gravissimis quartanae -bus. CASS. FEL. 65 tit. ad quartanam. GREG. TVR. vit. patr. 4,5 quartanorum -is. *nota*: SER. SAMM. 48 tit. quartanae typo. 49 tit. tertianae typo. 50 cotidianae typo. CASS. FEL. 57. 58 typus tertianus, cotidianus. *al.*

b *genera -ium secundum earum naturam et modum*: LVCIL. 1194 querquera (*i. frigida, cf. infra l. 37*). CELS. 2,1 p. 28 continuas (*opp.* ardentes vel tertianas. 2,7 p. 39. 42. 3,4 p. 82. *nota*: CASS. FEL. 61 p. 151 ad iugem sive continuam -em, quam Graeci synochon dicunt. *cf.* CELS. 2,1 p. 34 quae *-es* ... sic continuent, ut). CELS. 2,1 p. 29 acutae (*ibid.* p. 30 *opp.* longae. 2,4 p. 34. 2,5 p. 35. 2,6 p. 37. 3,22 p. 112. 4,3 p. 125. 5,26,31. 5,28,13 AVG. quant. anim. 38 CASS. FEL. 36 *bis.* 42. 43. 62. 63. *cf.* GLOSS. -is acuta πυρετὸς ὀξύς). CELS. 2,1 p. 28 longae (*ibid.* p. 30 *opp.* acutae. 2,4 p. 34. 35. 2,7 p. 42. 43. 3,20 p. 105. 6,16 p. 253 PLIN. nat. 28,72. *cf.* 29,79 longinquas. CAEL. AVR. acut. 2,12,83 chroniae). CELS. 2,7 p. 42 vehementi (2,10 p. 53 *bis.* 2,15 p. 60. 3,18 p. 98. 8,4 p. 334). 2,8 p. 47 ardentem, quam Graeci καυσώδη vocant (*cf. supra l. 22.* 2,15 p. 60. 3,7,2. 7,23 p. 304 PLIN. epist. 7,1,4). 2,8 p. 47 continenti. *ibid.* p. 48 assidua. 2,15 p. 60 recenti. 3,9 p. 90 lentae. 3,20 p. 104 levissima (IVLIAN. dig 42,1,60 AMM. 21,15,2). 4,14 p. 139 magnae (7,26,5 VVLG. Luc. 4,38 HIER. in Is. 38,10 *sqq.*). 7,26,5 modica. PLIN. nat. 7,172 perpetua. 23,157 frigidas (26,115. 28,121. 32,113 SERV. georg. 3,458 [*opp.* arida]. ISID. orig. 4,7,10 typi sunt frigidae -es. GLOSS. III 523,14 frigidae -es typi. *cf.* GREG. TVR. Mart. 4,8 p. 651 frigoritica). PLIN. nat. 28,107 statas. 29,64 nocturnis. GELL. 12,5,2 rapida (18,10,2 AMM. 26,4,4). APVL. met. 10,25 flagrantissimis (FIRM. math. 6,39,5). TERT. anim. 55 mollibus. PS. AVR. VICT. epit. 42,17 acerrima. RVFIN. hist. 1,8,9 lenta. PS. SORAN. quaest. med. 114 *sqq. passim. nota* 121 epialus *-is* est ⟨eis⟩ qui cum frigore nimio simul et cum calore vexantur, ita ut et febriant et algeant et sitim habeant cum calore. CASS. FEL. 60 simplices -es Hippocrates efemeras appellavit. 61 p. 149 causos latino sermone -is incendiosa dicitur. ORIBAS. syn. 6,6 *sqq. passim. cf.* PS. AVR. VICT. epit. 15,7 -i paucorum dierum. *significatur non tam genus quam ipsa ratio -is (in universum)*: LVCR. 2,34 nec calidae citius decedunt corpore -es (SER. SAMM. 887. *cf.* 89 calens). OV. Pont. 1,10,1 anhelis. MART. 6,70,8 tetricae.

B *de bestiis*: VARRO rust. 2,1,22 qui (*agni haedi porci*) e labore -em habent. 2,3,5 *caprae* nunquam sine -i sunt. 2,4,5 *sues* perfunctas esse a -i et a foria. VERG. georg. 3,458 artus *ovium* depascitur arida -is. GRATT. 389 accensis -bus *catulorum.* COLVM. 6,5,1 (?). PLIN. nat. 26,117 verbenaca ... iumentorum -bus in vino medetur. PELAGON. 35 ad -em interiorem *equorum* discutiendam. 389 potio ad -es interaneas; *saepius.* CHIRON 120 totum caput *iumentorum* -i continetur. 225 cotidianis diebus sine -e ... non sunt. 239. 837. 948 VEG. mulom. 3,11,2.

II ***translate de mente i. q. insania, furor, dementia*:** VERG. catal. 2,3 iste rhetor, iamque quatenus totus Thucydides, tyrannus Atticae -is. SEN. nat. 4,13,11 videbis ... quosdam ... frusta eius (*nivis*) in scyphos suos deicere, ne tepescant inter ipsam bibendi moram. sitim istam esse putas? -is est et quidem eo acrior, quod non tactu venarum nec in cutem effuso calore deprehenditur, sed cor ipsum excoquit. HIER. tract. in Marc. p. 337,10 *utinam dominus* -es peccatorum nostrorum ... sanet! AVG. in psalm. 39,8 quae vides, bona ⟨putas⟩, falleris: sanus non es, nimia -e phreneticus factus es. serm. 9,10 sic avaritia, sic libido, sic odium ... -es sunt animae tuae *eqs.* 175,2 periculosius aegrotant, qui mentem -bus perdiderunt. in epist. Ioh. 4,4 *homines* amando, quod -is suadebat, iniuriam medico *Christo* faciebant. PETR. CHRYS. serm. 41 p. 314^{D} hoc non est ratio sed languor, non vita sed -is. CLAVD. MAM. anim. p. 167,9 *diabolus* invidiae -e tabuit. ENNOD. opusc. 2,129 *me* reducta ... sanitas -ium fecit delubra contemnere. *cf.* PLAVT. Pseud. 643 scio hoc -im tibi esse, quia non licet huc inicere ungulas.

epitheta v. p. 410, 45 sqq.

synon. ad I: VITR. 6,1,4 ardores. CELS. 2,8 p. 49 inflammatio (3,10 p. 92. 5,26,30. 8,9,1). 5,28,1 horror. COMM. apol. 955 frigora (TAB. devot. Wünsch, Seth. Verfl. 1,9).

annominatio: VEN. FORT. carm. 8,11,12 -is ... in fibris (febris *codd.*) stabat.

deriv.: febrescere, febricosus, febricula *deminutive* (NOT. Tir. 112,19/20), febrifugia, febrire. *cf. Onomasticon.*

? **2. febris** *v.* februarius *l. 55.*

(**febro,** -atus *v.* februo *p. 413, 55 et 63.*)

februālis, -e *cf. c.* februus, februatus. PAVL. FEST. p. 85 *Iunonem februatam* alii -em, Romani februlim (februllim *codd.*) vocant. MART. CAP. 2,149. LYD. mens. 4,25 (φεβρουάριος λέγεται) διὰ ... φεβρουᾶλεμ (*sc. Iunonem*) τοῖς ἱεροῖς ἀναφέρεσθαι.

februāmentum, -ī *n. a* februare. CENS. 22,14 -a purgamenta.

februārius,** -iī [*a* februum *dictum esse videtur, v.* VARRO ling. 6,34. *Th.*]. **I** *nomen* ***mensis *et adiectivi vice positum et subst. masc.*: *de etymologia*: VARRO ling. 6,34 posterior *mensis* ... ab diis inferis -us appellatus, quod tum his paren⟨te⟩tur; ego magis arbitror -um a die februato, quod tum februatur populus. OV. fast. 2,31 *sqq.* mensis (*sc. -us*) ab his (*februis*) dictus, secta quia pelle Luperci omne solum lustrant idque piamen habent, aut quia placatis sunt tempora pura sepulcris *eqs. cf.* 1,43 Numa *Ianuarium et -um instituens* nec Ianum nec avitas praeterit umbras. PAVL. FEST. p. 85 -us mensis dictus, quod tum ... populus februaretur, id est lustraretur ac purgaretur. SVET. frg. p. 165 -um ... a februis sacris Lupercorum appellaverunt. CENS. 22,13 nomen traxisse -um a februo. est febru(u)m quidquid piat purgatque et februamenta purgamenta ... in hoc ... mense Lupercalibus, cum Roma lustratur, salem calidam ferunt, quod febru(u)m appellant, unde dies Lupercalium proprie februatus et ab eo porro mensis -us vocitatur. AVG. civ. 7,7 p. 283 Terminalia eodem mense -o celebrari dicunt, cum fit sacrum purgatorium quod vocant -um, unde mensis nomen accepit; *sim.* AVG. c. Faust. 18,5 CARM. de mens. 2,8 POL. SILV. fast. Febr. 1 ISID. nat. 4,4 GLOSS. V 199,21 PLVT. Numa 19 ATHEN. 3,98b LYD. mens. 4,25. *paulo aliter*: PAVL. FEST. p. 85 -us mensis dictus ... a Iunone Februata, quam alii Februalem, Romani Februlim vocant, quod ipsi eo mense sacra fiebant eiusque feriae erant Lupercalia, quo die mulieres februabantur a lupercis amiculo Iunonis. SERV. georg. 1,43 *duo menses* a Iano et Februo nominati sunt. Februus autem est Ditis pater, cui eo mense sacrificabatur. ISID. orig. 5,33,4. GLOSS. V 26,15. LYD. mens. 4,25 τῷ φεβρουαρίῳ μηνὶ ἀπὸ Φεβρούας θεᾶς οὕτω προσαγορευομένης τὸ ὄνομα γέγονεν· Φεβρούαν δὲ θεὰν ἔφορον καὶ καθαρτικὴν τῶν πραγμάτων οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον κτλ. *cf.* SOL. 1,40 *-us* diis inferis deputatur. MACR. sat. 1,13,3 secundum *mensem* dicavit *Numa* Februo deo. ISID. orig. 5,33,4 -um diis Manibus Romani consecraverunt. LYD. mens. 4,64 (ὁ φεβρουάριος) Πλούτωνι καὶ τοῖς καταχθονίοις ἀφωρίσθη. *aliter*: AVG. civ. 7,7 p. 283 D. -um Termino *dedicaverunt Romani.* LYD. mens. 4,25 τὸν φεβρουάριον μῆνα Ἥρᾳ ἀνατεθῆναι ἀξιοῦσι διὰ τὸ τὴν Ἥραν παρὰ τοῖς φυσικοῖς δοκεῖν εἶναι τὸν ὕπτιον ἀέρα. *Wissowa, PW. VI 2096.* *de formis*: PROB. app. gramm. IV 199,12 februarius, non febrarius; *sed legitur* febrarius: CORP. III 8690. VIII 23061. XI 4030. XII 2421. 3335. XIII 1508. 2351. 2361. 2425. XIV 58 INSCR. Notiz. degli scavi 1896 p. 428. 1906 p. 3 PAPYR. Oxyrh. I 43 col. 5,30. Berol. I 326 col. 2,18 *al. nota*: CORP. IV 4983 febrares. INSCR christ. Rossi I 57 febraras (INSCR. Bullett. di archeol. crist. 1874 p. 11. 1894 p. 12). *per compend.* febrar.: CORP. IX 3160. XII 5405. XIII 1732. XIV 2795. febra: (?) IV 4528. VITA Vedast. 8 (script. rer. Merov. III) febroarias (CORP. XII 936. XIII 3509 EXC. Barb. chron. I p. 297, 316 INSCR. Dittbg. Syll. 315). CORP. XII 2064 ⟨f⟩ibruarias (2363). *formae singulares*: CORP. IV 1431 febres (*an* febr(ar)es?). XIII 3690 febarpias. PAPYR. Wessely (Wien. Stud. 24, 1902) 150 φρεβαρίων, φεβλάριος, φλεβάριος, φρεβάριος. *de compendiis cf. supra l. 51. alia ex titulis elegi haec*: F: CORP. I^{2} 2 nr. 1142. 1166. 1198. FE: CORP. I^{2} 2,1020. 1103. IV 1560. FEB: CORP. I^{2} 2,930. 940. I 625 (= IX 3771/2; *a. 43 a. Chr.*). 755. 761. 767. IV 816. 1560. 4528 INSCR. graec. Rom. Cagnat I 147. FEBR: DECRET. Pauli (Corp. I^{2} 2,614) ACT. triumph. Capitol. a. u. c. 479 (Corp. I^{2} 1 p. 46) CORP. I 752. 759. IV 2464 CAVTIO Phaonis (Corp. X 444) 12. FEBRVAR: DECRET. decur. Gab. (Corp. XIV 2795). FEFRVA: INSCR. Rossi Roma sotteranea II 211 tab. 33,5. *non abbreviatur*: SENT. procos. Sard. (Corp. X 7852) 19. *similiter variant codd., sed videtur cum voce* mensis *coniunctum numquam abbreviari.* [*val.* faurar, *it.* fabbraio, *francog.* février, *hisp.* hebrero. *M.-L.*]

additur, nisi simul de aliis mensibus vel de Kal. Non. Id. *agitur, plerumque vox* mensis, *voci* -us *fere semper anteposita.* mensis *postponitur*: PAVL. FEST. p. 85 COLVM. 11,2,99. 11,3,47 PLIN. nat. 17,57 PALLAD. 3,25,27. *omittitur*: CIC. ad Q. fr. 2,10,2 COLVM. 2,4,9. 2,10,34. 11,3,14 PLIN. nat. 19,88 CORP. XIII 3509. *vocibus* Kal. Non. Id., *quibuscum adiectivi loco coniungitur, semper fere postponitur. antecedit*: PLIN. nat. 2,122 is dies sextus -as ante idus. PALLAD. 2,7 circa -as calendas.

***loci notabiles*:** **1** *de -i in numero mensium ordine et numero dierum: mensibus olim decem cum Ianuario a Numa additus vel duodecimus vel secundus*: VARRO ling. 6,73 duodecimus mensis fuit -us. CENS. 22,13 *Varro credit* Ianuarium et -um postea ... additos (SVET. frg. p. 166 PORPH. Hor. epist. 2,2,209 VIR. ill. 3,1 ISID. nat. 4,4 *cf.* OV. fast. 1,43/44. 3,152). SERV. auct. georg. 1,43 MACR. sat. 1,13,14. PLVT. Numa 17 δωδέκατος δὲ καὶ τελευταῖος ὁ φεβρουάριος, ᾧ νῦν δευτέρῳ χρῶνται. aet. Rom. 19 ZONARAS epit. 7,5.

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inde mensis Numae: AVSON. 371, 13. 381, 7. 382, 2. *cf.* 378, 8 quem mensem Numa... voluit succedere Iano. *comparatur cum aliarum gentium mensibus*: HIER. in Zach. 1,7 p. 783 mensis ... undecimus qui appellatur Sabat ... qui ab Aegiptiis Mechir, a Macedonibus *περίτιος*, a Romanis -us appellatur. POL. SILV. fast. Febr. tit. (Corp. I^2 1 p. 257) vocatur apud Hebraeos Adar, apud Aegyptios Mechir, apud Athenienses Gamelion apud Graecos Peritios *al.* *habet duodetriginta dies*: CENS. 20, 5 *factus* -us duodetriginta *dierum* atque ita omnes menses pleni et impari dierum numero esse coeperunt excepto -o, qui solus cavus et ob hoc ceteris infaustior est habitus. SOL. 1, 40 propter pares *dies* -us quasi ominosus dis inferis deputatur. MACR. sat. 1, 13, 7 -us viginti et octo retinuit dies (*cf.* 1, 13, 15), quasi inferis et deminutio et par numerus conveniret. AVSON. 378, 7 POL. SILV. *et* PHILOCAL. fast. Febr. tit. (Corp. I^2 1 p. 256/7) *al. cf.* LYD. mens. 4, 24 *ὅτι ἐν τῷ φεβρουαρίῳ αἱ χοαὶ τῶν κατοιχομένων ἐτελοῦντο, διὰ τοῦτο ὁ Νουμᾶς αὐτὸν ἠλάττωσεν.* 4, 64 (*ὁ φεβρουάριος*) *κατὰ τὸ ἄπειρον τοῦ ἀριθμοῦ Πλούτωνι καὶ τοῖς καταχθονίοις ἀφωρίσθη.* frg. fals. attr. 5 *Κάμιλλος . . . τὸν ἐπώνυμον αὐτοῦ* (*sc.* *Φεβρουαρίου*) *μῆνα παρὰ τοὺς ἄλλους ἐκολόβωσε.* *mensis intercalaris*: VARRO ling. 6, 13 CENS. 20, 6 CELS. dig. 50, 16, 98, 1 SERV. georg. 1, 43 MACR. sat. 1, 13, 14. 15. 1, 14, 6 PLVT. Numa 18.

2 *de rebus sollemnibus ad mensem pertinentibus*: **a** *in religione: praeter* FAST. *et* OV. fast. 2. *cf.* VARRO ling. 6, 13 rex ... ferias menstruas nonis -is edicit. FEST. p. 254 Quirinalia mense -o dies, quo Quirini fiunt sacra. CARM. de mens. 2, 8 Romuleo ritu februa mensis (*sc.* *-us*) habet. MACR. sat. 1, 13, 3 lustrari ... eo mense civitatem necesse erat, quo statuit *Numa*, ut iusta dis Manibus solverentur. PLVT. aet. Rom. 19. 34. 68. **b** *in astronomia, re rustica sim.*: VARRO rust. 1, 28, 1 *dies* primi verni temporis ex a. d. VII id. febr. *sunt.* SEN. epist. 86, 20 *vites* mense -o positas. COLVM. 2 *passim.* 9, 14, 17. 11, 2, 4 *al.* PALLAD. 2, 14, 1. 2, 15, 1. 2. lib. 3 *passim al.*

II *cum nomine* deus *i. Faunus*: AVELL. p. 454, 13 (*epistula Gelasii adversum Andromachum contra Lupercalia*) morbos gigni quia daemonia non colantur et deo -o non litetur. *ibid.* p. 456, 28 illo tempore (*sc.* *pestilentiae*) deo tuo -o minime litabatur ...? illo tempore Lupercalia non celebra⟨ba⟩ntur? *cf.* *Onomasticon.*

februātio, -ōnis *f. a* februare. *i. q. purgatio*: VARRO ling. 6, 13 Lupercalia -o (*sc.* *vocantur, sunt sim.*), ut in antiquitatum libris demonstravi.

februātus *v.* februo.

februlis, -is *f. cf. c.* februatus, februalis. *cognomen Iunonis*: PAVL. FEST. p. 85 *Iunonem februatam* Romani -im (februllim *codd.*) vocant; *cf.* ARNOB. nat. 3, 30 nulla *Iuno* februtis (*sic cod. P*; -is *Vrs.*) *reperietur.*

februm *v.* februum.

februo, -ātum, -āre [*a* februum. *Th.*]. VARRO ling. 6, 34 *februarium appellari* a die -ato, quod tum -atur populus, id est lupercis nudis lustratur antiquum oppidum Palatinum gregibus humanis cinctum (PAVL. FEST. p. 85 quod tum . . . populus -retur, id est lustraretur ac purgaretur). frg. Non. p. 114, 16 -are, id est pura facere (NON. *ad verbum* -are: positum pro purgare et purefacere). PAVL. FEST. p. 85 *die feriarum Lupercalium* mulieres -bantur a lupercis amiculo Iunonis, id est pelle caprina. CENS. 22, 14 (*bis*). GLOSS. LYD. mens. 4, 25 *φεβρουᾶρε τὸ καθᾶραι τὰ ποντιφικάλια βιβλία καλεῖ.* *cf.* PLVT. quaest. Rom. 68 *καλοῦσι . . . φεβράριν* (*φεβρουᾶρε* *Pantazides; sed fortasse forma* febrare *subest, cf. infra l. 63*) *τὸ τῶν σκυτῶν ἤθει καθικνεῖσθαι, τοῦ ῥήματος τὸ καθαίρειν σημαίνοντος.* SCHOL. Iuv. 2, 142 steriles mulieres -antibus lupercis se offerebant.

part. perf. pass. pro adi. **februātus,** -a, -um: VARRO ling. 6, 13 rex cum ferias menstruas nonis februariis edicit, hunc diem -um appellat (6, 34 *februarium appellari* a die -o. PAVL. FEST. p. 85 CENS. 22, 15. *cf.* PLVT. quaest. Rom. 68 *καλοῦσι . . . τὴν ἡμέραν ἐκείνην* (*sc.* *Lupercalium*) *φεβράτην* [Rom. 21]). PAVL. FEST. p. 85 Iunone -ata, quam alii februalem Romani februlim vocant (LYD. mens. 4, 25 *οὐ μόνον φεβρουάριος ἀλλὰ καὶ φεβρουᾶτος λέγεται* [*sc.* *ὁ μήν*] *διὰ τὴν τούτου ἔφορον* [*i. Iunonem*] *καὶ φεβρουάταν καὶ φεβρουᾶλεμ τοῖς ἱεροῖς ἀναφέρεσθαι*). *ibid.* id ... quod purgatur dicitur -um (GLOSS. V 500, 36).

deriv.: februatio, februamentum.

februtis *v.* februlis.

febru(u)m, -ī *n.* [*orig. inc., cf.* februus, februlis. *Th.*]. -uum *versu confirmatur* OV. fast. 2, 19 *sqq.* 4, 726. 5, 423 CARM. de mens. 1, 2. 2, 8 AVSON. 376, 2. 377, 3. -um *exhibet* VARRO ling. 6, 12 *codd. praeter Fv* CENS. 22, 13. 14. 15 *codd. DV* (*sed paulo ante* -uo) LACT. inst. 6, 24, 28 *P^1V* SERV. auct. Aen. 8, 343 AVG. civ. 7, 7 p. 283 D. POL. SILV. fast. Febr. tit. *i. q. purgamentum*: VARRO ling. 6, 13 -um Sabini purgamentum et id in sacris nostris verbum. OV. fast. 2, 19 -ua Romani dixere piamina patres; nunc quoque dant verbo plurima signa fidem: pontifices ab rege petunt et flamine lanas, quis veterum lingua -a nomen erat ... -a poscenti *flaminicae* pinea virga data est. denique quodcumque est, quo corpora nostra piantur hoc apud intonsos nomen habebat avos (*cf.* PAVL. FEST. p. 85 quaecumque ... purgamenti causa in quibusque sacrificiis adhibentur, -a appellantur). CENS. 22, 13. 14. 22, 15 Lupercalibus salem calidum ferunt, quod -um appellant. SERV. auct. Aen. 8, 343 pellem ... capri (*sc.* *Lupercalibus sacrificati*) veteres -um vocabant. AVG. civ. 7, 7 p. 283 D. fit *Terminalibus* sacrum purgatorium, quod vocant -um. POL. SILV. fast. Febr. tit. OV. fast. 4, 726 saepe tuli plena -ua tosta manu. 5, 423 annus erat brevior nec adhuc pia -ua norant (*i. nondum februarius cum ianuario additus erat*). LACT. inst. 6, 24, 28 ad quod sacrificium neque verbenis opus neque -(u)is neque cespitibus. CARM. de mens. 1, 2 vota deo Diti -ua mensis (*sc.* *februarius*) habet. 2, 8 Romuleo ritu -ua mensis (*sc.* *februarius*) habet. AVSON. 376, 2 -ua vicino mense (*i. februario*) Numa instituit. 377, 3 post superum cultus vicino -ua mense dat Numa cognatis manibus inferias.

deriv.: februarius (*cf. p. 412, 15 sqq.*), februare.

februus, -a, (-um) *cf.* februum. **1** *nomen aliud mensis februarii*: CARM. poet. min. V 58, 8, 8 -i quarta *dies* est *Aegyptiacus.* 67, 10 inducit -o ver . . . Aquarius. INSCR. christ. Rossi II p. 217, 88, 8 ad binos annos et menses circiter octo ter senos -o connumerante dies.
2 *cognomen Iunonis*: MART. CAP. 2, 149 *Iunonem* -am mihi poscere non necesse est. *cf.* *Onomasticon.*

? **feciculba** *notionis incertae.* CAEL. AVR. acut. exc. p. 705 qui (*peripleumonici*) assidue illa antidota acceperint, quae -a (*βηχικά? Daremberg*) appellantur, idem ad tussim composita vel aliqua similia.

fecinum *v. p. 162, 32.*

fec(u)la *v. p. 162, 42—44.* *adde*: GALEN. comp. medic. sec. loc. 1 (t. XII p. 490 Kühn, Lips. 1826) *τρυγὸς οἴνου κεκαυμένης, ἣν Ῥωμαῖοι φέκλην καλοῦσιν, λίτρας κδʹ κτλ.* *ibid.* (p. 491) *φέκλης λίτραν μίαν* (*cf. Thes. gr. Dindorf. VIII 697*). GALEN. de succedan. t. XIX p. 746 K. *ἀντὶ φέκλης σανδαράχη dari potest a medico.* PS. GALEN. introd. seu medicus 15 (t. XIV p. 765 Kühn) *ὕλη δὲ τῶν καυστικῶν κονία, ἄσβεστος ζῶσα καὶ ἀρσενικὸν καὶ σανδαράχη καὶ φέκλα καὶ τὰ τοιαῦτα* (*locos nobis indicavit H. Schoene*).

feculent- *v.* faeculent-. **feculo** *v. p. 163, 39.*

fēcundātor, -ōris *m. a* fecundare. *is qui fecundat*: *c. genet. obiect.*: FVLG. aet. mund. p. 151, 17 *deus* sterilitatis aridae *Elisabeth* -r. IVLIAN. Aug. c. Iul. 6, 8, 23 mulierum. Aug. c. Iul. op. imperf. 1, 66 virginis.

fēcundia, -ae *f. a* fecundus. NOT. Tir. 75, 7/8 fecundus -a.

***fēcunditās,** -ātis *f. a* fecundus. *de ratione scribendi*: GELL. 16, 12, 8 idcirco (*propter etymologiam sc.* 'fenus' . . . dictum . . . a fetu et quasi a fetura quadam pecuniae *eqs.*) et M. Catonem et ceteros aetatis eius feneratorem sine a littera pronuntiasse *M. Varro* tradit, sicuti fetus ipse et -s appellata. *de notione*: GLOSS. *γονιμότης. εὐκαρπία. εὐφορία. πολυγονία.* abundantia. [multum proferens *pert. ad* fecundus, *ut vid.*] *legitur inde a* VARRONE *et* CIC.; *plur. non nisi* EVSTATH. Bas. hex. 5, 7 p. 917^{B}.

I ***proprie: de fructu vel effectu corporeo:***

A ***sensu strictiore:*** *facultas concipiendi, pariendi* (*cf.* COLVM. 3, 8, 1 parem legem -is *rerum naturam* dixisse virentibus atque hominibus ceterisque [celeriterque *codd.*] animalibus): **1** *absolute vel c. genet. subiect. sim.*: **a** *de terris, aquis*: *c. genet. subiect.*: CIC. nat. deor. 2, 13 quae *commoda* percipiuntur . . . -e terrarum (BELL. Hisp. 8, 2 PLIN. nat. 17, 147 PLIN. paneg. 32, 1 AMBR. hex. 2, 4, 16 PS. RVFIN. in Os. 2, 11 AVG. civ. 7, 23 p. 303 D. CASSIOD. in psalm. 104, 33). LIV. 38, 15, 9 agri. SOL. 37, 2 sŏli *Mesopotamiae.* AVIEN. ora 501 caespitis. HEGES. 2, 9, 1 *Aegypti.* AVG. civ. 22, 21 p. 603 D. paradisi. *c. attributo*: AVG. civ. 18, 32 p. 303 D. terrenam. *absolute*: CIC. nat. deor. 2, 152 nos aquarum inductionibus terris fecunditatem damus (TERT. adv. Hermog. 29 p. 156 terram non statim varia -e donavit *deus.* RVFIN. hist. mon. 11 p. 431 D. AVG. civ. 21, 8 p. 506 D.). div. 1, 94 *in agris* multa propter -em fingi gignique possunt (SEN. dial. 9, 17, 5 cito *agros fertiles* exhauriat numquam intermissa -s). COLVM. 1 praef. 24 Numidiae putres harenae -e vel robustissimum sōlum vincunt. MELA 3, 54 *Scadinavia* ut -e alias ita magnitudine antestat. PLIN. paneg. 30, 3 *Nilus* -is parens. 32, 2 *princeps* si non -em, at bona -is importat. VOPISC. quatt. tyr. 8, 7 digna profecto civitas (*sc.* *Alexandria*) quae pro sui -e . . . totius Aegypti teneat principatum. PS. HIL. libell. 5 benignam -em his (*aquis et terris*) addidit *deus.* AMM. 23, 6, 29 *Medi* pingui -e laetissimi. CHROMAT. in Matth. 4, 3 p. 339^{A} sterilis natura aquarum in -em mutata est. MART. CAP. 6, 629 Baetica cunctas ubertate -is provincias antevenit. *cf.* ARNOB. nat. 7, 22 nec *arbitramur* Telluri gravidas atque feras *pecudes oportuisse mactari* ob honorem -is ipsius, quam cuncti expetimus et optamus inextinguibili semper -e (fertilitate *vel* ubertate *vel* virtute *suspicatur Zinckius*) procedere. **b** *de segetibus, arboribus, herbis*: *absolute*: SEN. epist. 39, 4 sic segetem nimia sternit ubertas, sic rami ⟨nimio⟩ onere franguntur, sic ad maturitatem non pervenit nimia -s. COLVM. 3, 2, 14 Nomentanae *vites* vini nobilitate subsequuntur Amineas, -e vero etiam praeveniunt, quippe cum se frequenter impleant et id, quod ediderunt, optime tueantur (3, 2, 20. 25. 28. 3, 6, 4. 3, 9, 1. 3 *bis.* PLIN. nat. 14, 36. *cf.* COLVM. 3, 10, 8 *semen vitis* quod loco sterili laetum robustumque sine fetu ⟨pro⟩cessit, fallacem -is imaginem praefert. 3, 10, 13 ut malleolo . . . -is vis adsit [3, 10, 19]. 3, 10, 14 *palmitem* ne vim quidem -is habere [3, 10, 17 PLIN. nat. 17, 178]. 3, 10, 15 *pampinarios* tempore anni sequentis acquirere -em. 3, 10, 21 vim -is certis quasi membris *sagittarum* inesse. 4, 3, 4 *vinea* consumitur . . .

[*Bannier*]

-e sua). PLIN. nat. 16, 118 protinus moriuntur aliqua *praefecunda*, caelo -em omnem eblandito. 17, 263 ut ... maior ... -s ... proveniat (*sc. ficorum; cf.* SOL. 32, 34). HIL. in Matth. 21, 8 postea internae -is virtute exuberante eiusdem speciei atque formae poma prorumpunt. AVG. serm. ed. Mai 72, 1 luxuriatur *in paradiso* in frondibus luxu flexibili -s pronuba. EVSTATH. Bas. hex. 3, 8 p. 899^A fructibus -s optata praestatur. *c. genet. subiect.*: COLVM. 3, 9, 6 vitis. PANEG. 7 (6), 9, 2 segetum. EVSTATH. Bas. hex. 5, 7 p. 917^C arborum. CASSIOD. inst. div. 28 pomorum (CORP. XI 10). *adde*: AVG. civ. 7, 20 p. 298 D. *Proserpinam* significare -em seminum. c *de rerum natura, elementis al.*: COLVM. 1 praef. 2 *rerum naturam* mundi genitor perpetua -e donavit. PS. APVL. Ascl. 14 ὕλη ... vel mundi natura et spiritus ... in se ... possident ... naturam -is. 21 -e ... dempta ex omnibus, quae sunt, impossibile erit semper esse, quae sunt. *cf.* -as temporum (*v. nom. propr.*). d *de feminis*: CIC. Phil. 2, 58 o miserae mulieris -em calamitosam! LIV. 42, 34, 3 pater mihi uxorem ... dedit, quae secum nihil attulit praeter libertatem pudicitiamque et cum his ... -em, quanta vel in diti domo satis esset. LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) II 31 diffidens -i tuae ... de divertio elocuta es vacuamque ⟨do⟩mum alterius -i t⟨e tradituram⟩. II 49 ut ... alteriu⟨s c⟩oniugio parares -⟨em⟩. SEN. contr. 2, 5, 2 quaedam *feminae* -em suam moratae sunt. 2, 5, 4 paenitebat matres -is suae. 2, 5, 7 non respondet ad propositum nec ad certam diem -s (contr. exc. 2, 5. SEN. benef. 4, 23, 1 ad *lunae* cursum -s humana). 2, 5, 15. VAL. MAX. 7, 1, 1 uxorem pudicitia et -e conspicuam. SEN. dial. 11, 16, 3 numquam te -is tuae, quasi exprobraret aetatem, puduit. COLVM. 3, 8, 1 esse ... eximiae -is Albanas Aequitiae familiae trigeminorum matres. PLIN. nat. 14, 116 dicitur in Arcadia fieri *vinum*, quod -em feminis importet. 20, 48 -em ... feminarum hoc cibo augeri. 28, 248 conceptum leporis utero exemptum iis, quae parere desierint, restibilem -em afferre. 29, 85 aliquarum -s plena liberis tali venia (*i. atocio adalligato*) indiget. 37, 178. QVINT. decl. 251 p. 28 non semper -s properat, aliquando dilata veluti pleniores fructus reddit. 327 p. 286 tu in uxore nihil aliud expectas (spectas *Gronov.*) quam -em? TAC. ann. 1, 41 *Agrippa* insigni -e. 2, 43. 75. 4, 12. 12, 2. 6. 14, 1. PLIN. epist. 4, 21, 2 puellas honestissimas in flore primo -s abstulit. 8, 10, 2 paneg. 22, 3 *al. passim. nota*: COD. Theod. 9, 42, 8, 1 (*a. 380*) sin -is privilegium non habebit *mater deportati* (*syn.* ius liberorum). *cf.* 9, 42, 9, 1 (*a. 380*) *mater supplicio afflicti* Papiae ... legis privilegiis destituta neque trino partu -i publicae gratiosa (*opp.* si matri ius fuerit liberorum). *cf. nom. propr. de -e Augustarum.* *c. genet. subiect. v. supra l. 16; adde* PLIN. epist. 4, 15, 3 uxoris (IVST. 3, 4, 4). SOL. 1, 59 *feminarum.* VOPISC. Aurelian. 14, 5 substitutae prolis. IVST. 3, 4, 4 mulierum. AVG. in psalm. 127, 3 coniugis. ISID. Goth. 1 chron. II p. 267 Geticae gentis. *c. attributo*: PS. QVINT. decl. 18, 5 uxoria -e. humana *v. supra l. 24.* publica *v. supra l. 40.* *c. praep.* in: PLIN. nat. 7, 67 -is in feminis praerogativum accepimus inunctis medicamine oculis salivam infici. *i. q. graviditas*: COD. Theod. 9, 42, 10 (*a. 383*) si ... gravidam se uxor *damnati* adverterit, ... petantur futurae partitudinis testimonia adhibitisque custodibus -s pudica servetur. e *de utroque sexu*: FIRM. err. 5, 3 *in iecore* genitalium seminum collecta -s. AVG. quaest. hept. 4, 47 p. 121 si -s hominis consideretur. civ. 16, 28 p. 170 *Abraha et Sarra* munus -is indepti. 22, 24 p. 610 mansitque in stirpe damnata (*sc. Adae et Evae*) donata -s. GREG. M. past. 3, 36 ut ... in coniugibus despecta non fiat -s carnis. *nota de deo*: PS. APVL. Ascl. 20 *deus* solus ... utraque sexus -e plenissimus. f *de animalibus*: VARRO rust. 3, 9, 8 quamvis propter -em *gallina* pepererit plura *ova* (COLVM. 8, 8, 9 PLIN. nat. 10, 146). 3, 11, 4 *perdices* neque propter -em neque propter suavitatem saginantur. 3, 12, 4 *leporis* (PLIN. nat. 8, 217). COLVM. 3, 10, 17 quia *caprarius* speret parentium -i (-e *SA*) prolem responsuram. 7, 9, 13 scrofarum. 8, 2, 13 salacitatem -emque vernaculam retinent *nothi pulli*. 8, 2, 14 pumiles aves ... nec propter -em nec propter alium reditum nimium probo. 8, 5, 2 cibis idoneis -s earum (*avium cohortalium*) elicienda est. *ibid. folia et semen cytisi* maxime putantur augere -em avium. 8, 8, 9 -s *columbarum* ..., quamvis longe minor sit, quam est gallinarum, maiorem tamen refert quaestum. 8, 11, 10 quae *feminae pavones* fovent ova, totum tempus -is aut excludendis aut etiam educandis pullis consumunt (PLIN. nat. 10, 161). PLIN. nat. 8, 176 nunc anniculae *boves* -em poscuntur. 9, 163 polypi ... pariunt ... ova, ... tanta -e, ut. 9, 173 *Africanis cocleis* -s. 10, 156 quibus *pumilionibus* centra *sunt*, -s rara *est*. 10, 165. SOL. 23, 7 equae lasciviunt mira -e (IVST. 44, 3, 1). *generatim de animantibus, plerumque, ut videtur, de hominibus*: SEN. nat. 3, 2, 2 quaedam *aquae* haustae -em afferunt (PLIN. nat. 1, 31, 4). PLIN nat. 16, 251 -em eo (*visco*) poto dari cuicumque animalium sterili. 28, 65 magna ... urinae non ratio solum, sed etiam religio apud auctores invenitur ... spadonum quoque ad -is veneficia (*Pintianus*, beneficia *codd.*). 28, 81 *de Laide et Elephantide*: cum haec -em fieri isdem modis quibus sterilitatem illa praenuntiaret. 28, 102 renium nervos potos ... -em restituere ademptam veneficio. 30, 131. AVG. civ. 14, 21 p. 45 D. 'crescite et multiplicamini' non secundum carnalem -em volunt intellegi (*opp.* secundum animam). 19, 17 p. 385 ad alium *daemonem pertinere* partum ac -em.

2 *c. genet. obiect.* (*sim. in c. abl. l. 12*): *gerundii*: PS. APVL. Ascl. 4 reliquorum genera, quorum aeternitas est generis ... nascendi -e servantur (CASSIOD. in psalm. 104, 24 auxit *deus* populum suum -e nascendi). 14 ea, quae carent -e generandi (LACT. opif. 2, 5 *aliqua animalia* acceperunt uberem generandi -em). LACT. inst. 7, 5, 12 terrae ... -em varia gignendi ac proferendi dedit *deus*. *personarum*: COD. Iust. 5, 37, 12 (*a. 241*) non multum patrocinari -em liberorum feminis. PRISCILL. tract. 10 p. 101 *Ioseph filios* sibi in -em subolis meruit. GREG. M. moral. 1, 5 saepe ad avaritiam cor parentis illicit -s prolis. 11, 29 *deus gentes* per -em sobolis extendit. *rei incorporeae*: AVG. civ. 5, 11 p. 210 D. *deus* dedit ... propagationis -em. in: GREG. M. in euang. 28, 3 erat *sanctorum* ... -s in propagine.

B *metonymice*: 1 *i. q. largitas, copia, multitudo*: a *de bestiis*: PLIN. nat. 8, 205 numerus -i *suilli pecoris* ad vicenos. 29, 72 -i eorum (*anguium*) resistere in urbe. b *de rebus*: PLIN. nat. 12, 117 omni ... -e (*sc. suci balsami*) e maiore horto congios senos, e minore singulos impleri. 35, 11 insertis voluminum suorum (*sc. Varronis*) -i ... septingentorum illustrium ... imaginibus. FIRM. math. 3, 1, 9 nisi admixtione aquae concretus pulvis favillarum omnium genitalium seminum collectam conceperit -em. THEOD. PRISC. gyn. 4 lactis auxerunt -em. c *de hominibus*: IVST. 25, 2, 8 Gallorum ... tantae -is iuventus fuit, ut Asiam omnem velut examen aliquod implerent. 2 *fere i. q. proles*: *de hominibus*: COD. Theod. 12, 1, 105 (*a. 384*) bini divisa -e singuli militiae, singuli vero curiae necterentur. NOVELL. Theod. 22, 1, 5 si qui ... naturalem ... -em, non etiam legitimam sortiatur (*opp.* si cui et legitimorum et naturalium liberorum progenies suppetat. *cf.* INTERPR. *ad l.* si ... legitimos filios non habuerit et naturales habuerit). VAL. CEM. hom. 18, 1 *ut mater Machabaeorum* sub una die ad caelestis regni gloriam cum tota ventris -e migraret.

II *translate de mente*: *i. q.* **facultas efficiendi, praestandi**: A *absolute vel c. genet. subiect.*: CIC. de orat. 2, 88 volo ... se efferat in adulescente (*sc. oratore*) -s. PLIN. nat. 1 praef. 5 o magna -s animi. APVL. flor. 9 p. 36 ingenii *Hippiae* ... -em ... aemulari. TERT. patient. 5 p. 8 *impatientia* semine diaboli concepta malitiae -e iram filium procreavit. adv. Val. 7 p. 185 ogdoadem, ... census omnis sanctitatis et maiestatis haereticae, nescio criminum an numinum turbam, certe fontem reliquae -is. 8 p. 186 in tricenario -s tota deficit. PANEG. 11 (3), 22, 1 in nostri principis beneficiis miraculo caret multiplicata -s. HIL. in Matth. 12, 18 arborem se in corpore positum significat *Christus*: quia per interiorem virtutis suae -em exeat ubertas omnis in fructus. FILASTR. 139, 3 in prophetis ... scientiae caelestis -s *praecurrebat*. AMBR. Isaac 7, 60 nec otiose -is laudatur anima non solum quod sit fecunda virtutibus, sed etiam quod nihil habeat in se mali. fid. 4, 12, 167 quae est illa vallis *botryonis* nisi ... -s passionis? HEGES. 3, 6, 4 (*ad exod. 23, 26*) lex praescripsit de meritorum -e et virtutum fertilitate. AVG. doctr. christ. 4, 14, 31 dicuntur ista ... mirabiliter affluentissima -e facundiae. epist. 142, 1 ecclesia ... terram copiosa -e fuerat impletura (GREG. M. moral. 18, 49 haeretici ... ecclesiae -em ... contemnunt). MACR. somn. 2, 15, 26 quae eruta de Platonicorum sensuum -e collegimus. ALC. AVIT. hom. 19 p. 630 quamvis multum horreis sollertia ruralis apponet, spiritalis tamen -s fructus hic congregat. BOETH. in top. Cic. 6 p. 380 ex quibus plura propagantur bona quis non iudicet esse meliora iis, quorum est inops bonorum contractiorque -s? ORIG. in I reg. 18 *de fructibus carnis*: -s probrosae huius generationis et hoc modo fecunda in filiis infirmata est. B *c. genet. obiect.*: AVG. gen. c. Manich 1, 23, 40 pascitur *spiritualis homo* ... scripturarum alimentis ... ad concipiendam -em rationum et sermonum. PETR. CHRYS. serm. 115 p. 515^C cum accepisset *synagoga* eam (*legem*) ad sancti germinis -em.

syn.: *ad I A 1 a*: decor (PS. HIL. libell. 5). *ad I A 1 d*: fertilitas (AVG. in psalm. 127, 3). *ad I A 1 f*: salacitas (COLVM. 8, 2, 13).

oppos.: *ad I A 1 a c*: sterilitas (COLVM. 1 praef. 2 PS. RVFIN. in Os. 2, 11. *cf.* CHROMAT. in Matth. 4, 3 p. 339^A sterilis natura).

epitheta: *gradum -is significantia*: *ad I A 1 a*: pinguis (AMM. 23, 6, 29). uberior (AVG. civ. 21, 8 p. 506 D.). *ad I A 1 b*: maior (PLIN. nat. 17, 263). nimia (SEN. epist. 39, 4). pronuba (AVG. serm. ed. Mai 72, 1). *ad I A 1 c*: perpetua (COLVM. 1 praef. 2). *ad I A 1 d*: gloriosa (ISID. Goth. 1 chron. II p. 267). monstruosa (SOL. 1, 51). *ad I A 1 f*: innumera (PLIN. nat. 8, 217). maior (PLIN nat. 10, 165). minor (COLVM. 8, 8, 9). mira (SOL. 23, 7). rara (PLIN. nat. 10, 156). tanta (VARRO rust. 3, 12, 4. PLIN. nat. 9, 163 *et* 10, 146 tanta ..., ut). *ad I A 2*: uber (LACT. opif 2, 5). *ad II*: affluentissima (AVG. doctr. christ. 4, 14, 31). copiosa (AVG. epist. 142, 1). inops bonorum contractiorque (BOETH. in top. Cic. 6 p. 380, 26). magna (PLIN. nat. praef. 5). *nota*: ORIG. in I reg. 18 -s ... fecunda. *rationem, qualitatem significantia*: *ad I B*: NOVELL. Theod. 22, 1, 5 naturalem ... non etiam legitimam. *ad II*: spiritalis (ALC. AVIT. hom. 19 p. 630).

nota: RVFIN. hist. mon. 11 -is ... ubertatem (MART. CAP. 6, 629). *cf. Onomasticon.*

fēcundo, -āvi, -ātum, -āre [*a* fecundus. *Th.*]. EVTYCH. gramm. V 472, 32 fecundus -o -as. fēc-: CARM. de resurr. 32.

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

I *proprie de corpore*:

A *strictiore sensu i. q. fecundum, fertile reddere*: GLOSS. γονοποιῶ. 1 *agros, terram sim.*: a *cum obiecto, addito saepius abl. instr.; subi. est persona vel res*: VERG. georg. 4, 291 *Nilus* Aegyptum nigra -at harena (SERV. *ad l.* novum enim semper limum trahit, qui efficit fecunditatem). SIL. 14, 130 Cereri placitos -at sanguine campos *Marcellus*. TERT. adv. Iud. 13 terra ... imbribus -ata (PALLAD. 12, 1, 2 AVG. civ. 7, 30 p. 313 D. in psalm. 103 serm 2, 7 serm. dom. 2, 24. SIDON. carm. 5, 300 sterilis ieiunia terrae vomere. *cf.* epist. 7, 15, 2 vere propriam terram -bitis, si ecclesiam ... plus colatis). SOL. 1, 51 Nilus ... -at arva (AMM. 24, 3, 10 locum ... arva aquis abundantibus -antem). PALLAD. 1, 6, 14 agros (AVG. civ. 18, 15 p. 275 D. ut fimo animalium agri -rentur. CASSIOD. in psalm. 67). 10, 9 ut loca -entur exilia (AVIEN. Arat. 798 arentes ... locos unda -at alumna *Nilus*. ora 249 locos -at unda *Hiberus amnis*). RVF. FEST. 20 *Mesopotamia* irriguis amnibus instar Aegypti -atur. AVIEN. orb. terr. 341 -atque solum *Nilus* (ENNOD. epist. 7, 19, 2 p. 187, 14 *dei* imbre soli facies maritata -atur). PRVD. c. Symm. 2, 789 aeque furis et innocui -at rura coloni *nubes verna*. CLAVD. rapt. Pros. 1, 188 rota *Cereris* pulvere labens sulcatam -at humum. RVRIC. epist. 1, 4 *cultor* ariditatem nimiam stercoris aspersione -at. SIDON. carm. 2, 330 quacumque propinquat *Vbertas*, incessu -at iter. ARATOR act. 2, 866 dominus plantaria vestra -are valet (*sed fort. translate accipiendum*). *notione declinante ad eam, quae est sub 3*: PERVIG. Ven. 76 rura -at voluptas. b *absolute*: BEDA gramm. VII 289, 26 stercus ad -andum infertur. 2 *arbores, herbas, segetes*: PALLAD. 1, 6, 7 aquilo vites sibi obiectas -at. 3, 9, 7 *pampinarius* in suo ... loco -atur a matre. 14, 53. 161. AMBR. in psalm. 43, 39 segetes. AVG. mor. Manich. 2, 15, 36 arbusta. epist. 160, 3 vivit ... in grano tritici ratio -ans. 3 *animantes*: a *homines*: STAT. Theb. 4, 751 (*Adrastus ad Hypsipylen*) seu lapsus ab astris (*i. deorum*) non humilis *te* -at amor. SOL. 5, 21 de quo *fonte* si sterilis sumpserit, -atur (PS. RVFIN. in Os. 14, 9 AVG. civ. 17, 7 p. 221 D. *cf.* 15, 3 p. 61 *sterilitatem Sarrae* dei gratia -vit). AVG. civ. 18, 7 divinitus -ata multiplicatione *populus dei* crescebat. c. Faust. 22, 84 -andam Thamar (*cf.* LEO M. epist. 16, 2). trin. 13, 18, 23 credendo, non concumbendo, sancta est -ata virginitas *Mariae* (SERM. Caspari Anecd. p. 339, 11). epist. 137, 8 uterum virginalem ... -vit *magnitudo virtutis dei* (PETR. CHRYS. serm. 117 p. 521B). serm. ed. Mai 168, 3 caelestem in se meruerat *Maria* -ante verbo germinare propaginem. FAVST. REI. serm. 2 p. 228 *Mariae* viscera. SEDVL. op. pasch. 1, 4 p. 181 Sarra senioris viri -ata conubio. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 17 verbo virginem -atam. carm. 6, 60 -ata ... femina. VIGIL. THAPS. c. Eutych. 3, 10 *Mariam* sancti spiritus ebrietate -atam. *nota rem*: SOL. 7, 4 galactites ... feminis nutrientibus illigatus -at ubera. AVG. pecc. orig. 35, 40 dei verba 'crescite et multiplicamini' ... est ... -atarum benedictio nuptiarum. b *bestias*: VOPISC. quatt. tyr. 8, 9 *pullos* quemadmodum -ant *Aegyptii*, pudet dicere. Prob. 15, 6 equinum pecus *diversarum gentium* nostro iam -atur equitatui.

B *liberiore usu i. q. prole augere*: CLAVD. 22, 239 *Stilicho* Mariae *Honorio in matrimonium datae* -at germine regnum. GREG. M. moral. 1, 5 eo *parens* ad ambitum congregandae hereditatis accenditur, quo multis heredibus -atur. 4 praef. p. 636C ecclesia in primitiis suis multitudine gentium -ata. *i. q. implere, complere*: TRACT. in Luc. 5, 10 pelagus piscibus -bit (*i.* -vit) *deus*. PAVL. MED. bened. 10, 11 *pluvia aerisque temperie* frugibus -atur terra. CARM. de resurr. 32 -atas animalibus ... harenas *a deo*.

II *translate de mente*: A *i. q. ad fructus proferendos idoneum reddere*: PANEG. 11 (3), 22, 3 imperatoris nostri .. liberalitas per vices fructuum -atur. ZENO 2, 28 piaque potatione -ans *ecclesiam dominus* (ISID. in gen. 29, 16 paenitentia -atur ecclesia). 2, 43 terramque vestrae carnis ... -antes ... messem caelestibus horreis inferatis. PRISCILL. tract. 5 p. 67, 22 qui ... haec in operibus agit Christi, ... illud, quod in se fuerit sterile, verbo domini -atum ... erudit. 7 p. 85, 14 quos divini sermonis eruditio -arit. AMBR. serm. 51, 1 ora nostra -at *Iohannes baptista*. PAVL. NOL. epist. 29, 3 *humilitatis utilitas* sterilem -at animam. AVG. bon. coniug. 17, 20 anima per multos falsos deos fornicari potest, non -ari. LEO M. serm. 14, 1 ager *dominicus* ... orationibus -atur. PROSP. in psalm. 140, 7 cruore caesorum testium Christi totus -atus est mundus. SIDON. epist. 9, 7, 5 sterilitatem facundis -are colloquiis. ENNOD. epist. 7, 19, 2 *cf. supra l. 17*. FVLG. RVSP. serm. 71 cupit sibi facere vinctum *praevaricator iustitiae*, quem invenerit dei laetitia -atum. ARATOR act. 2, 866 *cf. supra l. 22*. ISID. in gen. 31, 2 *populus iunior* -atus est in latitudine mundi. *absolute i. q. fecundum se praebere*: AMBR. vid. 8, 43 veterum segetem temporum in complurium feminarum moribus -asse (*sed parte codd. alia traduntur*). AVG. *infra l. 77*. *accedit praepos.* ad: AVG. in psalm. 55, 17 deus ... verax animae maritus ad prolem sempiternae vitae -ans (PETR. CHRYS. serm. 99 p. 478C). PETR. CHRYS. serm. 126 p. 548D granum tritici, quod est Christus, ... ad ubertatem supernam per dominicam -atum est sepulturam. GREG. TVR. glor. mart. praef. p. 487, 28 quae mentes inopes ad notitiam perfectae fidei instructione sancta -ent. GREG. M. moral. 30, 37 *auditores* ad exercenda sancta opera per exempla patrum praecedentium -antur.

B *i. q. implere, complere*: HIER. adv. Iovin. 1, 30 *sponsae* mammas pudicitiae lacte -at *vinum*. AVG. civ. 10, 3 p. 406 D. anima intellectualis veris impletur -aturque virtutibus. bapt. 6, 2, 3 *sterilitas* non -atur suo, sed fructu oneratur alieno. SACR. Leon. p. 378 sacramenti ... sollemnitas ... mentes nostras et corpora ... spiritali sanctificatione -at. p. 414 ut donis interioribus -emur, ne exterioribus mereamur egere subsidiis.

syn.: *ad I A 2*: AVG. mor. Manich. 2, 15, 36 vegetat. *ad II B*: AVG. civ. 10, 3 p. 406 D. impletur.

nota lusum verborum: AVG. civ. 7, 30 p. 313 D. fundat atque -at. SIDON. epist. 9, 7, 5 *v. p. 417, 69, cf.* fecundus *infra l. 26*.

derivatum: fecundator.

***fēcundus**, -a, -um [*cf. c.* fetus, felix, fenus, *fortasse c.* fellare, femina (*quae v.*), *ita ut significatio ab lactando ad fetandum promota sit. Th.*]. *de etymologia*: ISID. orig. 10, 111 -a a fetu dicta, quasi fetunda. *dicitur de omnibus fere naturae rebus cf.* PS. APVL. Ascl. 15 utpote ... *mundus* omnibus ad concipiendum -issimos sinus praestet. *pertinet ad fructum, partum alicuius vel alicuius rei*: GLOSS. πολύγονος. εὔφορος. fructuosus. fertilis. copiosus. *fort.* multum proferens, *cf. p. 414, 41.* -a πολυτόκος. γόνιμος. fertilis fructifera. partu frequens (ISID. orig. 10, 111 -a ... est ... partu frequens, feta [*sic fort. distinguendum*]) fetu frequens vel fructuosa. -um γόνιμον; *cf.* VARRO rust. 1, 41, 4 omnia minuta et arida ad crescendum tarda, ea quae laxiora et -iora ut femina quam mas et pro portione in virgultis item. *comp.* -ior *et superl.* -issimus *saepe leguntur; confunditur saepius cum* facundus *cf. p. 160, 22. nota lusum verborum*: RVRIC. epist. 2, 35 p. 420 -i cordis et facundi oris. *cf.* fecundo *p. 417, 70. inde a* PLAVTO.

I ***proprie i. q. res (fere corporeas) vel animantia procreans***:

A *i. q. fructum, partum procreans, gignens*: 1 *de seminibus, segetibus, arboribus, herbis*: a *absolute*: CIC. orat. 48 segetes -ae et uberes non solum fruges, verum etiam herbas effundunt (LVCAN. 6, 521). DIRAE 10 nec -a ... semina parturiant segetes (OV. met. 1, 419 rerum. COLVM. 5, 9, 16 AVG. civ. 7, 9 p. 298 D.). MORET. 72 rumex. HOR. carm. 3, 23, 6 vitis (COLVM. 3, 1, 5. 3, 2, 5. 11. 18. 23. 28. 3, 6, 2 *al. cf.* 3, 6, 1 matrem *malleolorum* [3, 10, 21 malleolo. 4, 29, 5]. 3, 10, 4 ultimum flagellum. 3, 17, 3 pampinus. PLIN. nat. 14, 26 *vitis* -ae ... bonitatis vice copiam praestans). OV. met. 11, 605 papavera. MANIL. 2, 21 Ceres *i. frumentum* (AVIEN. orb. terr. 1096 CORIPP. Ioh. 3, 324). COLVM. 3, 11, 6 *genera spinarum*. PLIN. nat. 13, 56 *pomum fici Aegyptiae* -o proventu. 17, 142 salix. 18, 141 secale ... -a ... stipula. 19, 120 nihil ocimo -ius (21, 24). 21, 31 crocum ... sativum. FRONTO p. 195, 8 N. rami *arboris*. GELL. 19, 12, 8 arbor. ANTH. 471, 2 ulmo. FIRM. math. 8, 10, 6 surculos. PELAG. in I Cor. 15 p. 768C de granis resurgit -ior cum granis arista (SIDON. carm. 5, 55). b *structurae*: *c. abl. copiae vel dat. commodi*: VERG. georg. 2, 446 viminibus salices -ae, frondibus ulmi aut myrtus validis hastilibus et ... cornus. PLIN. nat. 14, 11 *vitis* duodenis musti amphoris -a. APVL. met. 11, 7 arbores pomifera subole -ae. HIER. epist. 22, 19, 2 (*tropice*) semen centena fruge -um. *c. gen. copiae*: COLVM. 3, 10, 16 -is partus seminibus.

2 *de terra, agris, oppidis sim.*: a *absolute*: CIC. Cato 53 terra (COLVM. 2, 1, 5 PS. HIL. libell. 5 GREG. TVR. Franc. 3, 19 CARM. epigr. 1153, 5. *cf.* AVG. civ. 7, 23 p. 301 D. cur *terram* ... volunt deam? an quia -a est *eqs.*? 7, 24 p. 306. 12, 26 p. 552 quamvis *terra* mater omnium -a videatur). VARRO rust. 2 praef. 2 agros (OV. fast. 3, 241 CLAVD. 3, 190 EVSTATH. Bas. hex. 5, 5 DRAC. laud. dei 2, 422 CASSIOD. in psalm. praef. 15). LVCR. 1, 211 glebas (5, 210 APVL. apol. 88 AMM. 23, 6, 66). VERG. georg. 1, 67 tellus (PS. APVL. Ascl. 25 DRAC. laud. dei 2, 216). TIB. 2, 5, 37 ruris. PANEG. in Mess. 77 arva (COLVM. 2, 2, 4). PRIAP. 24, 1 horti (OV. fast. 5, 209 COLVM. 10, 372). OV. met. 7, 417 sŏli (MANIL. 3, 27 SEN. dial. 4, 15, 1 COLVM. 1, 4, 2 QVINT. inst. 2, 19, 2 TAC. Agr. 12 hist. 4, 73 IVST. 2, 1, 7). 8, 821 orbem. 14, 347 collibus. OCTAVIA 404 *telluris* sinus. MELA 2, 123 Sardinia. 3, 50 *Britannia*. LAVS Pis. 92 Neapolis. PLIN. nat. 17, 31 locus (18, 26). SIL. 14, 261 Panormus. STAT. silv. 1, 6, 13 iugis Idymes. TAC. Germ. 45 nemora lucosque. hist. 1, 2 Campaniae orae. ann. 1, 79 Italiae campos. PLIN. epist. 8, 20, 5 palus. APVL. apol. 24 regio. VOPISC. quatt. tyr. 8, 5 civitas *Alexandria* (AVSON. 287, 7). HIER. epist. 15, 1, 2 caespite (VAL. CEM. hom. 4, 2 DRAC. laud. dei 3, 299). PRVD. c. Symm. 2, 952 ubere. CLAVD. 24, 93 -a Thybris ab Arcto vexit ... messes. COD. Theod. 13, 11, 6, 1 fundis. *cf.* SEN. Herc. f. 260 eque -o sinu *Thebae* ... iuventus orta. *nota*: PLIN. paneg. 31, 6 actum erat de -issima gente (*pro terra*) *Aegypti*, si libera fuisset. *substantivum*: MART. CAP. 6, 635 *Rhodanus fluvius* causas fertilitatis importat terrae germinibus ac -is. *fort.* PLIN. nat. 17, 157 serere e pampinariis sterile est, nec nisi -o (*i. -o sŏlo?* e -a *sc. vite Mayhoff dubitanter*) oportet. b *structurae*: *casuum*: *c. dat. comm. vel abl. copiae*: OV. epist. 5, 153 graminibus tellus -a creandis. MANIL. 4, 824 -a suis subsistunt frugibus arva. SEN. Tro. 225 pascuo -a pingui ... Scyros. MELA 1, 116 -os pabulo ... campos. 2, 125 Ebusos ... frumentis ... non -a. LVCAN. 9, 696 -aque nulli arva bono. QVINT. inst. 10, 3, 2 terra alte refossa generandisque alendisque seminibus -ior fit. TAC. ann. 13, 57 flumen gignendo sale -um. APVL. flor. 15 p. 50 ager ... -ior oliveto. AMM. 23, 6, 48 *Carmania* caespi-

[Bannier]

tis ... ubere ... -a (18, 9, 2. DRAC. laud. dei 3, 312 glebae). RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 1 -um fructibus caespitem. patr. 9, 1 rura ... -a virgultis. CLAVD. 15, 153 (*Africa loquitur*) Gildoni -a fui. SVLP. SEV. dial. 2, 10, 4 *pars prati* herbis -a luxuriat (*nisi mavis* herbis *coniungere cum* luxuriat). CASSIOD. var. 12, 14, 4 victualibus ... regio ... -a est. *c. gen. copiae*: COLVM. 9, 4, 2 regio -a sit fruticis exigui et maxime thymi *eqs.* 11, 2, 90 *regio* palmae spartive -a est. TAC. ann. 4, 65 *mons* silvae frequens -usque erat. *dubium utrum dat. comm. an gen. copiae*: TAC. hist. 1, 11 *Aegyptum* annonae -am. *c. abl. instr.*: AMM. 18, 9, 2 regionem ubere et cultu iuxta -am. PROB. Verg. georg. 1, 47 *ager* humorem caelestem hibernumque accipiendo -ior esse potest. IVST. 44, 1, 4 *v. infra l. 14.* *praepos.*: ad: VARRO rust. 1, 9, 5 *terra* ad culturam pinguis -ior ad multa. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 9 campos -iores ... ad pabula. in: IVST. 44, 1, 4 *Hispania* tempestivis imbribus in omnia frugum genera -a est.

3 *de temporum notionibus*: PANEG. in Mess. 113 centum -os Titan renovaverit annos (OV. am. 3, 10, 37 fast. 4, 671 SALV. gub. 3, 36). OV. fast. 3, 243 tempora iure colunt Latiae -a parentes. GERM. 500 ver -um surgit. APVL. mund. 22 pulchrae et -ae horae procreantur.

4 *de hominibus et deis*: a *absolute*: VARRO rust. 1, 41, 4 femina (SEN. nat. 3, 25, 11 COLVM. 1, 8, 19 MELA 3, 93 PLIN. nat. 34, 165). LVCR. 4, 1254 uxores (SEN. contr. 1, 7, 8). HOR. sat. 2, 3, 287 gente Meneni. 2, 5, 31 coniunx. OV. am. 2, 11, 29 Ledae. met. 2, 472 adultera *Callisto*. trist. 4, 10, 75 filia (SEN. contr. 9, 5 [28], 1). fast. 4, 201 Rhea (*cf.* MART. CAP. 1, 71). EPICED. Drusi 81 nec genetrice tua (*Drusi*) -ior ulla parentum (PS. VEN. FORT. vita Remed. 1, 2. *cf.* SEN. Phoen. 272 mater. LVCAN. 3, 603). MANIL. 4, 202 nec -us erit ... partus *sub Virgine natus*. 4, 290 -um genus est natis *sub Geminis*. SEN. contr. 2, 4, 5 meretricem. PHAEDR. 3 prol. 19 Mnemosyne ... -a novies. COLVM. 10, 212 dum ... Venus -os compleat artus (DRAC. laud. dei 1, 496). LVCAN. 2, 331 *Marcia* alios -a penates impletura. PLIN. nat. 30, 130 fimum accipitris ... videtur -as facere (*sc. mulieres. cf.* AVG. doctr. christ. 3, 12, 20) STAT. Theb. 9, 682 Nioben (IVV. 6, 177). MART. 11, 52, 5 *Claudia*. IVV. 2, 32 cum tot abortivis -am Iulia vulvam solveret. 6, 162. CLAVD. rapt. Pros. 3, 415, 1 (*verba Cereris*) per te (*Proserpinam*) -a ferebar. AVG. civ. 16, 25 p. 165 D. ancillae *Abrahae* uterum. SVLP. SEV. chron. 1, 9, 2 Liam. MART. CAP. 9, 903 *Harmonia*. DRAC. laud. dei 2, 648 parens. 2, 675 *Anna* (NICET. psalm. 11 p. 78, 18). ANNIAN. Chrysost. hom. 4, 6 *Maria*. INSCR. numm. Cohen IV^2 p. 154 n. 104 (*Caracalla*) indulg(entia) -ae (*sc. Iuliae Domnae*). *de Iove*: VAL. FL. 5, 204 -i proles Iovis. *adde*: OV. met. 4, 698 *Danaen* implevit -o Iuppiter auro. COLVM. 10, 65 nos -a manus (*sc. Deucalionis et Pyrrhae*) ... progenerat. LACT. mort. pers. 33, 9 maiorem copiam tabescendorum viscerum pernicies -a generaverat. CLAVD. 18, 49 (*de castratis*) -um corporis ignem ... eripit *Armenius*. DRAC. laud. dei 1, 391 materiem -a quies producit amoris. 2, 631 cecidit genitalibus ignis et -us amor *Abrahae*. 2, 641 -us per membra vapor discurrit utrique. Romul. 2, 8 *tela Amoris* -is illita flammis. 6, 106 crescite -is gaudentes lusibus ambae. 7, 54 ut discat *virgo* sacras -o vulnere flammas. 7, 61 Iuno ... -a sorte maritans.

substantive: *de feminis*: SEN. epist. 94, 15 aliquid esse discriminis inter sterilem et -am. SOL. 5, 21 si -a hauserit *fontem*. AVG. civ. 10, 8 p. 413 D. quo *tempore* parere nec -a iam posset. MVTIAN. Chrysost. hom. 23 p. 379/380 tantorum mater effecta est *Sara*, quantorum neque -ae. *de viris*: FIRM. math. 4, 19, 19 faciet *Venus* -os et multa sobole gaudentes. EVANG. de nativ. Mar. 2, 1 interrogans *Isaschar Ioachim*, cur inter -os infecundus ipse stare praesumeret.

b *structurae*: *casuum*: *c. dat. commodi*: OV. met. 13, 505 (*Hecuba loquitur*) Aeacidae -a fui. *c. abl.*: SIL. 13, 615 -a Iovis Pomponia furto. CLAVD. 1, 203 duplici -am consule matrem. PAVL. NOL. carm. 15, 87 populorum stirpe duorum -am ... Rebeccam. VAL. CEM. hom. 18, 1 *Maccabaeorum mater* partu ... -ior. *c. gen. cop.*: OV. fast. 4, 319 genetrix -a deorum (*an -a absolute et coniung. g. d.?*). TAC. ann. 6, 27 Aemilium genus -um bonorum civium. PORPH. Hor. sat. 2, 3, 287 -am gentem *Meneniam* stultorum ait, id est multiplicem. FIRM. math. 3, 7, 8 -a soboles filiorum. CORP. VIII 26673. *praepos.*: in: *c. acc. rei*: SEN. Ag. 706 -a in ignes Hecuba. *c. abl. personae*: ITALA 1 reg. 2, 5 (Orig. in I reg. 18 Paul. Nol. epist. 24, 8) sterilis peperit septem et -a in filiis infirmata est (ἡ πολλὴ ἐν τέκνοις, VVLG. quae multos habebat filios). *cf.* ORIG. *ibid.* -a in propagine erat caro mea. RVFIN. hist. 6, 41, 18.

5 *de animalibus*: a *absolute*: CIC. nat. deor. 2, 160 qua pecude (*sue*) ... nihil genuit natura -ius (VARRO rust. 2, 4, 13 COLVM. 7, 9, 3). VARRO rust. 2, 3, 2 *caprae*. 3, 7, 9 nihil columbis -ius. 3, 9, 4 *gallinas* (COLVM. 8, 2, 7 *bis*. 8, 2, 8. 8, 5, 1. 24. *cf.* 8, 2, 12 neque patres nimis salaces, nec -ae matres. APVL. met. 9, 33 *unam de cetera cohorte gallinam* suus dominus intuens 'o bona' inquit 'ancilla [*sic* φ; *suprascr. alia manus* gallina] et satis -a'). LVCR. 2, 533 -am ... minus naturam *animalium quorundam*. HOR. sat. 2, 4, 44 leporis (PORPH. *ad l.* -um leporem ait ideo quia semper praegnans dicitur. *cf.* PLIN. nat. 8, 219). OV. fast. 4, 631 bos (*cf.* APVL. met. 11, 11 bos omnia parentis deae -um simulacrum). hal. 120 genus maenae. MANIL. 2, 236 Cancri genus. COLVM. 6, 22, 1 *vaccarum*. 8, 11, 5 *aetas pavonum* -a est. 8, 14, 3 *genus anserum*. PLIN. nat. 10, 143. 175 EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 961^c. *nota*: CLAVD. 10, 293 mulcet -a magistros spes gregis (*i. spes fecunditatis vel -i gregis*). b *acced. abl. copiae*: PLIN. nat. 11, 233 *animalia* numeroso -a partu. AMBR. Tob. 12, 41 echinna (echidna *V*) ... -a poenis viscera trahens.

nota de fabulosis: *absolute*: OV. epist. 9, 95 redundabat -o vulnere serpens *Lernaeus*. GERM. 543 -am meteret cum comminus hydram Alcides. SEN. Herc. f. 781 -a mergit capita Lernaeus labor (Herc. O. 258. 1292). Ag. 18 tondet ales avida -um iecur *Tityi*. CLAVD. 22, 414 -a reparavit morte iuventam ∴ Phoenix (carm. min. 27, 25). *structurae*: *c. dat. vel abl.*: VERG. Aen. 6, 598 -aque poenis viscera Tityi. OV. met. 9, 70 vulneribus -a suis erat *echidna*. SEN. Ag. 835 morte -um ... draconem (MART. 9, 101, 9). in *c. acc.*: MANIL. 4, 124 dives -is Aries (*sidus*) in vellera lanis.

B *aliquid, aliquem proferens, ferens, habens*: 1 *de terris, rebus localibus, aeriis*: a *absolute*: OV. met. 14, 791 supponunt -o sulfura fonti *nymphae*. LVCAN. 10, 208 -a Venus (*i. stella*) cunctarum semina rerum possidet. SIL. 5, 675 creat tellus *Italia* magnanimos -a viros. TAC. ann. 12, 63 Byzantium ... -o mari. NEMES. cyn. 313 Libye magnarum avium -a creatrix. CLAVD. carm. min. app. 9, 1 utraque -o nutritur belua Nilo (*sc. hippopotamus et crocodilus*). *cf.* PLIN. nat. 2, 239 cum sit huius unius elementi (*ignis naturae*) ratio -a seque ipsa pariat et minimis crescat scintillis. DRAC. laud. dei 2, 397 non homines tantum -ior arca *Noe* refundit. b *structurae*: *c. abl.*: OV. met. 3, 31 *specus* uberibus -us aquis. 8, 222 melle Calymne. 10, 220 Amathunta metallis (SOL. 52, 17 insulae ... copia metallorum). MANIL. 2, 866 regio vitio. 4, 686 terra ... doctis urbibus. LVCAN. 10, 303 nigris Meroe ... colonis (*nisi potius dat. comm. intelleg.*). SIL. 12, 1 nimbis tempora *terrae*. STAT. Theb. 9, 340 veneno Lerna (*cf.* SIL. 1, 212 *Africa* serpentum largo coquitur -a veneno, *sed abl. fort. cum coquitur coniung.*). APVL. Socr. 10 p. 142 *nubes* umore. mund. 17 tellus ... spiritu et igni. SOL. 27, 28 Africa serpentibus. CLAVD. carm. min. 33, 55 Hispania ... principibus. *c. gen.*: PLIN. nat. 2, 105 *sidera* umoris. 33, 78 *Italia* metallorum. TAC. Germ. 5 *terra* pecorum. ann. 14, 13 *deterrimorum* regia. NEMES. cyn. 252 gens ... cornipedum (AVR. VICT. Caes. 20, 6 bonorum). CLAVD. carm. min. 26, 13 clivus ... ardentis ... aquae. *praep.* in: MANIL. 2, 557 *Scorpios* in totidem -us creditur hostes. 4, 667 *Libye* in poenas suas. 2 *de re corporea*: *c. gen.*: PLIN. nat. 37, 162 galactiten ... nutricibus lactis -am. 3 *de rebus ad homines pertinentibus*: a *absolute*: PLIN. nat. 5, 73 *Essenis* -a ... aliorum vitae paenitentia (*sc. ad Essenos migrantium*). b *structurae*: *c. gen.*: LVCAN. 1, 165 virorum paupertas. THEOD. PRISC. gyn. 4 *cataplasmatibus* lactis -um officium procuratum est. *c. abl.*: LACT. opif. 22, 17 ad nutrimenta nascentis fontibus lacteis -um pectus exuberat (*nisi abl. coniung. c.* exuberat).

C *i. q. fructum, partum adiuvans, augens*: 1 *absolute*: CATVLL. 64, 282 aura parit flores ... -a ... favoni. VERG. georg. 2, 325 pater omnipotens -is imbribus Aether coniugis in gremium ... descendit. PLIN. nat. 5, 54 *Nilus* -us innatat terrae (STAT. Theb. 3, 527 *cycnos* -a refert ... clementia Nili. silv. 3, 2, 108). 17, 99 *semine* cum -o fimi medicamine abiecto in ... arborum lecticis. FIRM. math. 2, 10, 5 pisces sunt signum femininum ... -um (7, 3, 71). CLAVD. rapt. Pros. 2, 89 *Zephyrus* glaebas -o rore maritat. *de deis vel hominibus*: CVLEX 77 *pastori grata sunt* nemus et -a Pales (CALP. ecl. 7, 22). OV. fast. 2, 427 excipe, *nupta*, -ae patienter verbera dextrae (*sc. lupercorum*). STAT. silv. 3, 3, 123 manuque ... levi gravidos tetigit -a *Lucina* labores. 2 *accedit dat. commodi*: GELL. 19, 5, 3 aquam nivalem frugibus sane et arboribus -am ..., sed hominibus ... insalubrem.

D *i. q. largus, plenus*: 1 *absolute*: VARRO rust. 3, 16, 34 si -a (secunda *cod.*) sit alvos ut ne plus tertia pars eximatur mellis. AETNA 433 in mercem legitur *sulpur*, tanto est -ius Aetna. HOR. epist. 1, 5, 19 -i calices quem non fecere disertum ...? PANEG. in Mess. 185 cui fuerant ... horrea -as ad deficientia messes (PRIAP. 53, 3 RVT. NAM. 1, 147). OV. met. 1, 680 neque enim pecori -ior ullo herba loco est. PLIN. nat. 2, 207 metallorum opulentia tam varia, tam dives, tam -a. 11, 146 quis ille *lacrimarum* est umor in dolore tam -us? NEMES. cyn. 125 -os aperit partus matura gravedo *canis*. SER. SAMM. 345 ubera -o valde lactentia suco. SPART. Sept. Sev. 18, 3 *Septimius* populo Romano diuturnum oleum et -issimum (fac- *codd. corr. Casaubonus*, abundantissimum *Hirschfeld*) in aeternum donavit. LAMPR. Alex. 37, 10 non secundam mensam Alexandrum habere, sed -am (*Petschenig*, secundum *adverb. codd. fort. recte*). TRACT. in Luc. 5, 4 *in alto* -issimi fluctus immensurabiles. AVIEN. orb. terr. 1116 -is pinguescit odoribus ora. 1141 favoni ... plaga -is alit almos flatibus agros. 2 *accedit abl.*: VAL. FL. 6, 470 -aque monstris cingula.

II *translate de mente; fere i. q. aliquid procreans, efficiens, gignens*: A *de hominibus*: 1 *absolute*: CIC. orat. 15 *Periclem ab Anaxagora* uberem et -um fuisse. PLIN. nat. 35, 71 Parrhasius -us artifex. 2 *structurae*: *c. abl. copiae vel instr. vel dat. comm.*: PLAVT. Cist. 69 Amor et melle et felle est -issimus. TAC. hist. 1, 51 colonia ... rumoribus. 2, 92 gignendis inimicitiis ci-

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vitas. 4, 50 gentem ... latrociniis. PANEG. 10 (4), 17, 2 malis suis ... natio *Francorum*. OPT. PORF. carm. 10, 25 Auguste ... imperiis -e. HIER. epist. 22, 19, 5 mater ... domini ... unione -a (65, 1, 3 *ad virginem*: tu unum cotidie concipis ... unione -um). AVG. civ. 17, 4 p. 205 D. *ecclesia* prole. CYPR. GALL. iud. 25 Dabira *oppidum* ... duello. CARM. epigr. Engström 267, 2 (*de Victoria*) virgo ... tropaeis. *c. gen. copiae*: FIRM. err. 21, 2 (*ad diabolum*) quid te -a scelerum sobole componis? MACR. somn. 2, 5, 4 *Cicero* verborum parcus, rerum -us. CORP. VI 31711 omnium virtutum -issimae feminae. *praep.* in: MANIL. 4, 161 in tot -i Gemini commenta feruntur. SIL. 2, 498 -um in fraudes hominum genus. ad: AMBR. Tob. 3, 11 -us vobis (*divitibus*) ... pauper ad quaestum est. **B** *de corporis partibus et rebus*: **1** *absolute*: VARRO ling. 8, 9 unum *genus verborum* -um (ferundum *F, corr. Rholandellus*), quod declinando multas ex se parit disparilis formas (*cf.* CASSIOD. in psalm. 8, 11 quoniam divina verba -a sunt, alia nobis sacramenta progenerant). CIC. carm. frg. 3, 74 *qui viri* fuderunt claras -i pectoris artes (VERG. Aen. 7, 338 OV. trist. 5, 12, 38 SIL. 2, 540 STAT. Ach. 1, 543 RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 24 SIDON. epist. 8, 10, 2). har. resp. 42 quaestum ... maxime -um ... totum ad se ... redegit *Murena*. CATVLL. 113, 4 -um semen adulterio (*sc. alia adulteria gignendo*). OV. am. 3, 12, 41 exit in immensum -a licentia vatum. ars 3, 575 certior hic amor est, gravis et -ior ille. trist. 3, 7, 16 *de ingenio Perillae*: ne male -ae vena periret aquae. VAL. MAX. 3, 7 ext. 1 *Alcestidis poetae* -i cursus scripta intra primas memoriae metas corruerunt. SEN. dial. 4, 10, 8 mala continua et -a. 9, 6, 4 quaedam ... non tam magna sunt negotia quam -a. PLIN. nat. 2, 190 ingenia -a totiusque naturae capacia (CAPITOL. Max. Balb. 17, 3). 34, 62 *Lysippus* -issimae artis. STAT. silv. 1, 3, 91 hic (*in villa Vopisci*) premitur -a quies. IVV. 7, 98 labor *historiarum scriptorum*. TAC. dial. 33 studia. APVL. mund. 10 *spiritus* animalia extrinsecus omnia vitalia tractus sui vitali et -a ope vegetat. PS. APVL. Ascl. 15 sicuti ... in natura materiae qualitas -a est, sic et malignitatis eadem est aeque -a. ANTH. 441, 6 ore. OPT. PORF. carm. 2, 4 carminis. FIRM. err. 28, 10 poena. CLAVD. 17, 114 otia. AVG. civ. 1, 13 p. 24 D. pietatem. epist. 27, 3 *litterae* luminosiores an -iores sunt? 150, 1 est uberior -iorque felicitas non ventre gravescere. MACR. somn. 1, 6, 16 natura -us hic numerus (*sc. senarius*). MART. CAP. 5, 428 -ae ubertatis eloquium *Rhetoricae*. SIDON. carm. 5, 51 accensam silicem (*i. lapidem*) *fulminis* -a maritat ira deum. RVRIC. epist. 2, 35 p. 420 litteras -i cordis ... accepi. BOETH. top. Arist. 6, 3 p. 973^C. INSCR. christ. Rossi II p. 110, 65, 1 fides. p. 128, 8, 17 commenta. **2** *structurae*: *c. abl.*: MANIL. 2, 11 *posteritas* unius (*sc. Homeri*) -a bonis. AMBR. Isaac 7, 60 *anima* -a virtutibus. AVG. civ. 16, 37 p. 185 D. si excutiantur singula tantis -a mysteriis. MACR. somn. 1, 6, 6 nullum alium numerum (*sc. ac septenarium*) tam varia esse maiestate -um. NICET. vigil. 1 sacras vigilias ... orationibus hymnis lectionibusque -as. *c. gen.*: HOR. carm. 3, 6, 17 culpae saecula. VAL. MAX. 1, 8 ext. 18 bonae malaeque materiae -a artifex, ... rerum natura. STAT. Theb. 8, 171 *Amphiarai* pectora veri. 10, 192 nox ... operum (GREG. M. moral. 22, 52 operum fruges). PS. QVINT. decl. 17, 11 deteriorum ... mortalitas. PS. APVL. Ascl. 41 naturarum omnium ... praegnatio. OPT. PORF. epist. 4 *Vergilius* fons puri nectaris -us. AMBR. fug. saec. 6, 32 fuga *saeculi* ... virtutum. AVG. serm. ed. Mai 27, 1 salutaris propositi munus. MACR. sat. 1, 11, 23 bonae inventionis ingenium. *c. inf.*: PLIN. nat. 17, 121 inserere firmissimum et -ius *est* quam serere.

syn. et iuxta posita: *ad I A 1*: ferax (COLVM. 3, 1, 5. 3, 2, 18. 3, 9, 9), frugifer (FRONTO p. 195, 8 N.), generosus (COLVM. 4, 29, 5), uber (CIC. orat. 48). *ad I A 2*: ferax (OV. met. 7, 416), fertilis (GREG. TVR. Franc. 3, 19), largior (MELA 2, 125), opulentus, dives (VOPISC. quatt. tyr. 8, 5). *ad I A 3*: pulcher (APVL. mund. 22). *ad I A 5*: ferens (OV. fast. 4, 631). *ad I D*: dives (PLIN. nat. 2, 207), immensurabilis (TRACT. in Luc. 5, 4), paratus (PLIN. nat. 11, 146), varius (PLIN. nat. 2, 207). *ad II*: naturae capax (PLIN. nat. 2, 190), continuus (SEN. dial. 4, 10, 8), firmissimus (PLIN. nat. 17, 121), gravis (OV. ars 3, 575), luminosior (AVG. epist. 27, 3), magnus (SEN. dial. 9, 6, 4), subtilis (BOETH. top. Arist. 6, 3 p. 973^C), uber (CIC. orat. 15. AVG. epist. 150, 1 uberior).

opp.: *ad I A 1*: infructuosus (COLVM. arb. 8, 5). *ad I A 2*: sterilis nudusque (MELA 1, 116). *ad I A 4*: infecundus (EVANG. de nativ. Mar. 2, 1), sterilis (SEN. epist. 94, 15 ITALA I reg. 2, 5 [Orig. in I reg. 18] SVLP. SEV. chron. 1, 9, 2 DRAC. laud. dei 2, 648 NICET. psalm. 11 p. 78). *ad II*: parcus (MACR. somn. 2, 5, 4).

adduntur adverbia gradum fecunditatis significantia: aeque (COLVM. 8, 14, 3 PS. APVL. Ascl. 16), late (NEMES. cyn. 252), maxime (CIC. har. resp. 42), mediocriter (COLVM. 3, 2, 5), minus (COLVM. 4, 11, 3 PLIN. nat. 10, 175), nimis (MANIL. 2, 866. SEN. contr. 1, 7, 8 nimium), parce (AVR. VICT. Caes. 20, 6), parum (COLVM. 3, 10, 6. 8, 5, 24. 8, 11, 5), praecipue (COLVM. 3, 9, 1), satis (COLVM. 3, 2, 28 APVL. met. 9, 33).

adv. **fēcundē,** *fere i. q. large, plene*: VARRO ling. 7, 2 -ius (secundius *F. corr. Laetus*) poemata ferrent fructum. PLIN. nat. 16, 163 harundo ... recisa -ius resurgit. 29, 93 *cantharides* nascuntur ... -issime in fraxino. MIN. FEL. 9, 1 -ius nequiora proveniunt. PLIN. med. 1, 25 *umor* -e subnascitur. AVG. civ. 22, 7 p. 565 D. resurrectio atque immortalitas carnis ... per orbem terrae pullulatura -ius.

derivata: fecundia, fecunditas. *comp.*: perfecundus, praefecundus. *cf. Onomasticon s. v.* Fecundus (-a).

fede *v.* fides. **fedranon** *v.* hippuris.

1. fedus, -ī *m.* VARRO ling. 5, 97 ircus quod Sabini fircus; quod illic -us, in Latio rure edus; qui in urbe, ut in multis, a addito aedus (PAVL. FEST. p. 84 -um antiqui dicebant pro hedo). *cf.* haedus.

2. fedus *i. q.* faidus *v. p. 173, 64.*

fegla *v.* filix. **feitus** *v. p. 173, 64.*

feinb *vox magica.* TAB. devot. Revue archéol. 4 sér. II 1903 p. 175. *Bannier.*

fel, fellis *n.* [*cf. esse videtur c. gr.* χολή, χόλος *theodisc.* galla *anglosax.* gealla *slavon.* žlŭtĭ '*fel*', žlŭna '*picus viridis*', *fortasse c.* folus, (h)olus *cf. Ernout, Les éléments dialectaux du vocab. lat. 163. Th.*]. *de etymologia*: ISID. orig. 11, 1, 28 *v. infra l. 51.* *de genere et flexione* (*quantitate l. 21*): CHAR. gramm. I 28, 6 hoc -l -is. AVG. gramm. V 500, 39. MART. CAP. 3, 294 'mel, -l' ... l litteram per obliquos casus geminant. PRISC. gramm. II 214, 13 in 'el' desinentia correptam ... sunt neutra et addito 'lis' faciunt genetivum, ut ... -l, -is. *de plurali*: PROB. app. gramm. IV 194, 31 nomina generis neutri, quae in numero plurali aptota esse reperiuntur: mella ... -a. CHAR. gramm. I 32, 10 neutra semper singularia ... faenum, -l *eqs.* PS. PALAEM. gramm. V 536, 31 mella et -a. *legitur nom. pluralis* -a *primum* TERT. coron. 14 (*v. p. 424, 9*) SER. SAMM. 174. *al.* *gen.* -ium: CAEL. AVR. diaet. pass. 63. *dat.* -bus: DIOSC. 2, 59. *formae recentiores et vulgares*: *acc.* -em: MARTYR. gramm. VII 170, 14. *pro nom. vel acc.* -e: DIOSC. 2, 59. *cf.* ITIN. Anton. Plac. rec. A 36 *p. 424, 49.* *pro abl.* -l: ORIBAS. syn. 2 add. p. 848 cum -l taurino. *cf.* INSCR. christ. Rossi I 937 MISC. Tir. p. 60, 14. *nom. plur.* -es: GLOSS. II 366, 40 μελαγχολία, *dub. an recte. cf. etiam p. 455, 41.* *de significatione v. infra l. 51.* GLOSS. χολή (CAEL. AVR. diaet. pass. 43). χολὴ ἠπατίας. b[u]ilis. faeculentum, amaritudo (*v. II A 2*) -e iracundia (*v. infra I B 1 p. 423, 47*). -l rufum colera rubea (*cf.* VINDIC. med. 2). -l taurinum χολὴ ταύρειος (colistaurio *cod.*). χολὴ ἄρκειος id est de urso -l (*Götz*, colisarcus id est deorsum fellis *cod.*). *cf.* bilis *vol. II p. 1987, 24 sqq.* -l terrae *v. p. 425, 44.* *legitur inde a* PLAVTO (*4 locis; opp.* mel). *singulis locis habent* VARRO rust. CIC. phil., *binis* VERG. TIB. SIL. MART., *8^ies* OV., *ter* SEN. trag., *frequentant qui de medicina scripserunt, imprimis* PLIN. nat. 28—31. *recentiore aetate* fel *in locum vocis* bilis *subrepsit; velut in* VVLG. *19^ies* -l, bilis *nusquam legitur.* [*dub.*: PLIN. nat. 28, 98 (pelle *trad.*). 32, 39 (-l *cod., fort.* -i): SER. SAMM. 199; *e coniect.*: TERT. pudic. 14 *v. p. 423, 79; contextus corruptus*: LACT. ira 21, 4 p. 121, 23 *cf. adnot. Brandtii.* MART CAP. 7, 726. *dub. sens.*: VVLG. Hab. 2, 15. *cf.* ITALA *p. 424, 33.*] [*val.* fiere, *it.* fiele, *francog.* fiel, *hisp.* hiel. *M.-L.*]

I ***pars vel excreatio corporis*** (*et hominum et bestiarum*): **A** *proprie*: **1** *pars intestinorum i. q.* ***iecoris vesica*** *ex qua bilis effunditur*: *definitur*: VINDIC. med. 37 ad iecoris ... vesicam, quam -l appellamus (*cf.* 27 *p. 423, 42*). ISID. orig. 11, 1, 128 '-l' appellatum, quod sit folliculus gestans umorem, qui vocatur bilis. CIC. div. 2, 29 gallinaceum (*inter exta ab haruspicibus observata, cf.* SEN. Oed. 358 -e nigro tabidum spumat iecur, *quod fort. ad 2 potius referendum est*). CELS. 4, 1 p. 121 D. ex inferiore ... parte *iecinori* -l inhaeret. PLIN. nat. 11, 191 in *iecore* est -l, non omnibus datum animalibus; *sequitur fusior enarratio.* 22, 144 *lens* inutilis ... -i. 27, 45 *pecora* sine -e reperiuntur. 30, 30. 32, 96 -is pituita. TERT. bapt. 8 quod etiam corporaliter ipso -e careat columba (AVG. serm. ed. Mai 59, 1 columba ... sine -e, quod est amaritudo peccati. GREG. M. in euang. 5, 4. *metaph. de hominibus*: CARM. epigr. 787 sacerdotem sanctum, sine -e columbam. 1839, 1 respice, quam parbus cubat hic sine -e palumbus. INSCR. christ. Rossi I 937. *cf.* PACIAN. epist. 3, 21 ecclesiam dei columbam non -e amaram). LACT. opif. 14, 6. CHIRON 175 omne iumentum ... -l non habent (*Hippiatr. 10, 20* ἀγγεῖον τὸ λεγόμενον χοληδόχον). 345. PRVD. cath. 9, 90 anguis (*i. diabolus*) ... -is perusti mox venenum perdidit (*cf.* SEDVL. op. pasch. 3, 16 *v. p. 423, 59*). *adde*: PLIN. nat. 28, 152 verrinum iocur et -is dumtaxat fibra. DIOSC. 2, 59 ligas collu⟨m⟩ *-is, cf. gr. 2, 78 W.* ἀποδήσας τὸ στόμα αὐτῆς, *sc.* τῆς χολῆς (*haec exempla quamquam sub II suo iure afferri possunt, propter specialem notionem hic inserui*).

fel *sedes iracundiae* (*v. p. 423, 45 sqq.*): LACT. opif. 14, 4 affectum iracundiae in -e constitutum. 14, 7 nos -e irasci, iecore cupere *eqs.* (SERV. Aen. 8, 220 *v. p. 423, 47*. SCHOL. Pers. 1, 12). ira 21, 4 creditur causa *humanae irae* in umore -is contineri. SERV. Aen. 6, 596. 7, 457 sub pectore, ubi -is locus est, id est iracundiae (-is et iracundiae locus *var. lect.*). AVG. serm ed. Mai 59, 1 *cf. supra l. 59.* epist. 9, 4 assiduitate irascendi -l crescere ...; cremento autem -is rursus ... facile ... irascimur.

2 *de ipsa excreatione, i. q.* ***bilis***: ? SEN. Oed. 358 (*v. supra l. 54. item parum constat, huc an ad 1 referendum sit* SEN. Herc. O. 1222 ardet -e siccato iecur). PLIN. nat. 8, 111 *vitulus marinus* evomit -l suum. 11, 163 non aliud *venenum e dentibus effluens* esse quam -l serpentium (*cf. p. 425, 21 sqq.*). 28, 103 membranam, quae -l continuerit. 28, 226 *folli-*

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

culus -is (30,111 VINDIC. med. 37. GLOSS. III 551,5 folliculum -is agiocul-con *i.* ἀγγεῖον χολικόν?). SIL 2,538 mixto quae spumant -e venena *Tisiphones.* APVL. apol. 49 (*doctrina Platonica*) in corpore concrementa varii -is et turbidi spiritus ... aegritudinum incitamenta sunt. TERT. anim. 53 *exitus mortis eversio est* materiarum, ut -is, ut sanguinis. LACT. opif. 14, 4 -is amarissimus liquor. POTAM. tract. 1 p. 1412^B -is et phlegmatis flumina sentinarum (*in corpore mortuo*). p. 1413^A. AVSON. 341,8 quam validum est, hominis quota portio, caeruleum -l. RVFIN. Adamant. 5, 17 *v. vol. V p. 1257, 45 (aliter graec.* εἰς σίελον *i. in salivam; a* RVFINO *fort. consulto mutatum, cf.* VINDIC. med. 2 *ex Diocle*). VINDIC. med. 8 cibi materies *facit* in vesicula iecoris -l. CAEL. AVR. acut. 3, 19, 188 cholericam passionem . . . nominatam a fluore -is (*i.* χολῆς ῥοιάν) . . . alii a multitudine fluentium umorum, qui sunt similes -i. non enim inquiunt esse -a. CASS. FEL. 24 p. 40, 8 *ignis sacer* efficitur sub ingenti calore sanguinis ex commixtione -is flavi, quam Graeci xanthen cholen vocant (57 p. 145, 16 sub...commotione flavi -is, id est rubei. *cf.* 21 *l. 25*). 46 p. 115,10 oros (ὀρός *i. serum*) sanguinis . . . mixtus -i rufo descendens. PRAEDEST. 1, 46 p. 603^B *Manichaei dicunt* -l esse principis tenebrarum *vinum.* MISC. Tir. p. 51, 15.

color -is in comparatione: PLIN. nat. 37, 70 *smaragdi* -is colorem . . . habent.

de **morbis** *ad* fel *pertinentibus* (*v. etiam l. 12 sqq.*): -is *abundantia*, -is *vomitus*: PLIN. nat. 23, 12 in amaritudine iecoris -isque vomitionibus (*cf.* CAEL. AVR. chron. 1, 1, 5 cum nausea et -is vomitu. diaet. pass. 63 -ium nigrorum. CASS. FEL. 21 p. 33, 11 -is flavi). TERT. scorp. 5 *medicus* -is excessus amaris . . . potiunculis colligit. SER. SAMM. carm. 18 tit. *ibid.* 329 lutea si crescent et cunctis noxia -a. 335. HIER. adv. Pelag. 3, 11 si -i provideris temperando, pituita succrescit. RVFIN. hist. mon. 1 p. 394^D aeger omnem . . . abundantiam -is evomuit. epist. Clement. 15 male congregati in visceribus -is. CLAVD. 26, 96 languida . . . nimio viscera -e rubent (tument, virent *v. l.*). VINDIC. med. 37 -is egestionem atque exuberationem. *μελαγχολία*: PLIN. nat. 11, 193 in -e nigro insaniae causa homini . . . hinc et in mores crimen bilis nomine. HEGES. 1, 45, 10 atro -e exagitatus (μελαγχολῶν). RVT. NAM. 1, 448 tristia . . . nigro viscera -e tument (*syn.* nimiae bilis morbus). CAEL. AVR. chron. 1, 6, 180 melancholia dicta, quod nigra -a aegrotantibus saepe per vomitum veniant (diaet. pass. 63). *cf. etiam p. 422, 32.* *morbus regius, icterus*: PLIN. nat. 21, 135 suffusis . . . -e et hydropicis (*al.*). 22, 104 -is veteri suffusioni. 26, 123 tenuitatem etiam densitatemque tunicularum (*sc. oculorum*) -e subeunte. TERT. anim. 17 qui redundantia -is auruginant (*i. aurei coloris phantasia afficiuntur*). VINDIC. med. 27 ictericum . . . fieri turgescente iecore . . . seu vesicula, quam -l appellamus. *dub. an idem sit* -is pituita *p. 422, 58.*

B *locutiones ad* **animi** *habitum vel ad mores pertinentes* (*cf. etiam p. 422, 59 sqq.*): **1** *de ira, stomacho* (*cf. p. 422, 72 sqq.*): VERG. Aen. 8, 220 Alcidae furiis (*abl.*) exarserat atro -e dolor (SERV. *ad l.* quo irascimur. GLOSS. -e iracundia). AMM. 19, 12, 5 acri -e concaluit. PRVD. perist. 9, 46 quantum quisque odii tacita conceperat ira, effundit ardens -e tandem libero. CLAVD. 17, 225 cum viscera -e canduerint. SVLP. SEV. dial. 2, 1, 8 iam -e commoto (*sequitur* iratus). 3, 15, 3 insano -e commotus (GREG. TVR. Franc. 2, 29 *saepius*). DRAC. Romul. 8, 287 motus in pectore -is amari. Orest. 616 accensus -e doloris.

2 *de invidia*: OV. met. 2, 777 pectora (*sc. Invidiae*) -e virent, lingua est suffusa veneno (SIL. 11, 548 atra veneno Invidiae nigroque undantia pectora -e). APVL. met. 5, 9 gliscentis invidiae (*cf. l. 60*) -e fraglantes. PRVD. cath. 5, 46 invido fervens -e. CYPR. GALL. gen. 715 ignito . . . turgescere -e. SEDVL. op. pasch. 3, 16 p. 245, 10 chelydros . . . livido veneno -is uberrimus (*i. diabolus*). POMER. 3, 9, 1 succensus invidiae -e. ARATOR act. 1, 641 cordis amari -e tumens.

3 *de malignitate*: **a** *generatim*: AVSON. 191, 31 nullo -e tibi mens livida (205, 2 cui -e nullo, melle multo mens madens. 349, 4 livida mens hominum concretum -e coquat pus). DAMAS. epigr. 46, 7 -is vomuit concepta venena. AMBR. exc. Sat. 1, 41 quam sine -e ipsa indignatio! HEGES. 1, 5 hinc calumnia componitur (*i. fingitur*) acerbo -e. MART. CAP. 9, 999 turgensque -e ac bile *Satura.* VAL. CEM. hom. 5, 5 cor . . . hominis . . ., quod amaritudo -is infecerit (*anteced.* si favo mellis . . . amaritudo se misceat). SIDON. epist. 1, 2, 9 ut nullus conviva mordacis linguae -e feriatur. **b** *speciatim de scriptore vel oratore* (*hic illis magis acerbitas quasi ipsis litteris inhaerens, quam scriptoris malignitas exprimitur, ita ut notio ad significatum sub II B 2 descriptum transeat*): OV. trist. 2, 565 a salibus suffusis -e refugi (*i. a ioco alios laedente.* MART. 7, 25, 3 nullaque mica salis nec amari -is in *epigrammatis.* PLIN. epist. 3, 21, 1 qui plurimum in scribendo et salis haberet et -is. AVSON. 194, 19 salibus modestus, -e nullo perlitus. 400, 29 *scriptorem* diluti salis et -is ignavi). MART. 10, 48, 21 sine -e ioci. FRONTO p. 43, 1 N. illa . . . ita a me dicentur, ut -l et bilem sapiant. TERT. pudic. 14 epistulam . . . ut ita dixerim, non atramento, sed -e (folle *cod.*) conscriptam. TER. MAVR. 2186 (*de iambis*) adusta -e . . . carmina. PACIAN. epist. 2, 2 an aliquo -e respersae sint *litterae.* AVSON. 404, 5 -e carmen atque melle temperans. SERV. Aen. 3, 328 cum ingenti -e (*i. acerbitate.* 7, 295 cum -e dictum est). 10, 295 militari -e dictum est. SIDON. epist. 5, 8, 2 quid *in tuis versibus* inesse -is (vel mellis *add.* T², mellis C *et in ras.* M²), leporis piperataeque facundiae. ENNOD. epist. 2, 18 p. 59, 17 nolo litteras maiori obiurgationis -e complere.

II fel ***corpore exemptum***:

A fel *potui datum* (*per comparationem inde a* PLAVTO *l. 20 sqq. 31*): **1** *proprie* (*sc. vexationis causa; de usu in medicina v. sub B*): TIB. 1, 5, 50 sanguineas edat illa (*lena*) dapes atque ore cruento tristia cum multo pocula -e bibat. TERT. spect. 30 *Christus* -e et aceto potatus (coron. 14 favos post -a gustavit [*cf.* 2]. BARNAB. 7, 3 potatur aceto et -e [ὄξει καὶ χολῇ]. 7, 5. ITALA Ioh. 19, 29 [Priscill. tract. 1, 25] spungiam plenam aceto et -e [μεστὸν ὄξους ὑσσώπῳ περιθέντες. VVLG. plenam aceto, hyssopo circumponentes]. LACT. inst. 4, 18, 7 cibum -is [SALV. eccl. 2, 5. *cf.* PASS. Andr. long. 5 escam -is]. 4, 26, 18. VVLG. Matth. 27, 34 dederunt ei vinum bibere cum -e mixtum [μετὰ χολῆς μεμιγμένον]. IVVENC. 4, 658 HIL. in Matth. 33, 4 *et saepius ap.* ECCL. *cf.* PETR. CHRYS. serm. 83 p. 433^C crucis -e, non vini dulcedine pocula miscebantur. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 18, 3 p. 107, 10 si -is gustus adhibetur et aceti, amplectere).

2 *per comparationem de quavis acerbitate gustanda: proverbialiter, opp.* mel: PLAVT. Cas. 223 -l quod amarumst, id mel faciet (*cf.* Poen. 394 mel huius, -l meum. Truc. 179 in melle sunt linguae sitae . . ., facta atque corda in -e sunt sita atque acerbo aceto. FRG. Mur. 67 -l . . . cum melle misceri non congruit. PRVD. cath. 5, 93 instar -is aqua . . . fit . . . mel velut Atticum. EVCHERIA poet. min. V 60, 24 mellaque cum -is sint modo mixta malis. *adde*: APVL. flor. 18 p. 85 ut etiam in amplissima quaque laetitia subsit . . . querimonia coniugatione quadam mellis et -is. TERT. coron. 14 *v. supra l. 9.* *opp.* mel *praeterea infra l. 31. 34. 70. supra p. 423, 62. 68. 82. adde*: SCHOL. Hor. gloss. Γ epist. 2, 2, 75 (p. 398) 'dulcia se in bilem vertent' -l amaritudinis paratione. *in locutionibus metaphoricis*: PLAVT. Cist. 69 Amor et melle et -e est fecundissimus; gustui dat dulce, amarum ad satietatem usque oggerit. TIB. 2, 4, 12 omnia nunc tristi tempora -e madent. ITALA Hab. 2, 15 (Apon. 2 p. 34) mittens -l in escam *amici.* prov. 5, 4 (Lucif. de non conv. 6) mel . . . distillat a labiis meretricis . . ., novissime autem amarius -e invenies (πικρότερον χολῆς. VVLG. *et hebr.* amara quasi absynthium. *cf.* HIER. epist. 128, 2). PS. AMBR. laps. virg. 10, 46 acerbus fructus luxuriae, amarior -e (CASSIOD. in psalm. 63, 3 res amara et omni -e deterior). VVLG. deut. 29, 18 radix germinans -l et amaritudinem. 32, 32 uva eorum uva -is (PAVL. NOL. epist. 19, 3 p. 140, 17). deut. 32, 33 *et* Iob 20, 14 *v. p. 425, 30 sq.* psalm. 68, 22 dederunt in escam meam -l (EVCHER. form. 7 p. 40, 17 -l amaritudo malitiae). Ier. 8, 14 potum dedit nobis aquam -is. *al.* 23, 15 cibabo eos absynthio et potabo eos -e (thren. 3, 19 recordare paupertatis . . . meae, absynthii et -is). ENNOD. dict. 18, 6 p. 477, 13 libertatis saporem -e servitii commutasti. *evanescente notione primaria i. q. amaritudo*: VVLG. thren. 3, 5 circumdedit me -e et labore. act. 8, 23 in -e . . . amaritudinis . . . video te esse (εἰς χολὴν πικρίας). ITIN. Anton. Plac. rec. A 36 p. 183, 4 amarescente aqua . . . in -e, . . . indulcabatur.

ad -is amaritudinem pertinent etiam haec: PLIN. nat. 27, 91 holosteon . . . est herba ex adverso appellata a Graecis, sicut '-l dulce'. *cf.* CAEL. AVR. chron. 3, 1, 2 contrariae interpretationis vocabulum ut -a, quae Graeci γλυκέα dixerunt, velut dulcia, cum sint amarissima.

B *varius usus vel effectus in medicina, in re rustica sim. (in haruspicina v. p. 422, 53). ubi per se ponitur, bubulum -l plerumque intellegendum erit*: VARRO rust. 1, 2, 25 -l bubulum cum aceto mixtum *infundito adversus cimices* (PLIN. nat. 18, 160 -e bubulo semina attingi. *al.* MARCELL. med. 15, 66. CHIRON 637 bubalum. *cf.* SER. SAMM. 174 *infra l. 82*). CELS. 4, 7 palatum ungere . . . -e taurino (5, 6 rodunt . . . squama ferri, -l taurinum. *subsequitur in eadem enumeratione iterum* -l [sal *Targa*]. SCRIB. LARG. 68 *al.* PLIN. nat. 28, 182 VEG. mulom. 2, 28, 1 CHIRON 323 MARCELL. med. 28, 17. 30, 26 THEOD. PRISC. eup. faen. 38 CAEL. AVR. chron. 4, 8, 121 ORIBAS. syn. 2 add. p. 848 *cf.* GLOSS. *p. 422, 36. cf.* PLIN. nat. 11, 195 taurorum -e aureus ducitur color. 34, 94. *v. etiam l. 73. 74*). CELS. 5, 7 exedunt corpus . . . alumen, . . . -l *eqs.* 5, 12. 6, 28 -e caprino . . . aspritudo curatur. *al.* SCRIB. LARG. 38 hyaenae (PLIN. nat. 28, 94). PLIN. nat. 28, 7 oculorum suffusiones -e hominis sanari. 28, 91 comitialibus morbis . . . mederi . . . -l cum melle potum. 28, 110 -e *crocodili minoris* inunctis oculis. 28, 146 praestantissimum effectu -l. 28, 172 inveteratum -l efficacius (32, 77 *v. l. 77 al.*). 28, 186 -l . . . aqua infractum (*i. mollitum*). 28, 192 -l . . . circumligatum (*sc. unguibus*). *ibid.* -l tauri aridum aqua calida dissolutum (MARCELL. med. 30, 29 -is taurini arefacti). 28, 203 -l tauri cum absinthio tritum. 28, 223 impositum *artubus.* 28, 255 inspersum. 29, 116 lacertae viridis -l . . . sole coactum ad crassitudinem mellis. 29, 117 -e recenti axionis (32, 77 -l recens, sed inveteratum nitro). 30, 82 -l canis nigri masculi amuletum esse dicunt magi domus . . . suffitae eo. 30, 133 -l irenacei psilotrum est (32, 135 thynni sanguis, -l, iocur). 32, 38 capillus mulierum inficitur -e. 32, 139 -l torpedinis vivae illitum. *saepissime.* TERT. spect. 27 nemo venenum temperat -e et elleboro. SER. SAMM. 174 -a bovis . . . prodesse loquuntur. 207 -l quoque de gallo mollitum . . . lympha. 1015 conditum melle -l agni. OPTAT. 3, 2 p. 69, 3 *piscis* -l et iecur tulit To-

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bias (VVLG. Tob. 6, 5. 6, 9 valet ad unguendos oculos. *saepius*. PRVD. cath. 10, 80). VEG. mulom. 2, 72, 1 *al.* CHIRON 485 *al.* MARCELL. med. 30, 31 cum -e liquido. *saepe*. PLAC. med. 2, 9. 11, 14ᵃ. DIOSC. 2, 59 de omne -e. . . . oculis necessarium . . . -e (*accus.*) sic colligis. *sequitur descriptio* . . . virtus est omnibus -bus termantica et viscida . . . magna . . . virtus est maritimi scorpii *sequitur fusior enarratio*. MISC. Tir. p. 60, 14.

genera -is haec adiectivis discernuntur: anserinum: PLIN. nat. 29, 125. aprunum: PLIN. nat. 28, 190. beluinum: DIOSC. 2, 59 (θαίνης, *cf. vol. II p. 1864, 12*). bubulum *cf. p. 424, 57*. caninum: PLIN. nat. 29, 117 VEG. mulom. 2, 72, 1 CHIRON 485. caprinum: CELS. 6, 6, 28 PLIN. nat. 20, 45 SER. SAMM. 199 VEG. mulom. 3, 28, 10 MARCELL. med. 28, 17. gallinaceum: CIC. div. 2, 29. hircinum: MARCELL. med. 9, 5 DIOSC. 2, 59. lupinum: PLIN. nat. 28, 216. murinum: MARCELL. med. 9, 124. ovillum: PLIN. nat. 29, 111 MARCELL. med. 9, 25. porcinum: MARCELL. med. 9, 5 DIOSC. 2, 59. scrofinum: PLIN. nat. 28, 163. suillum: PLIN. nat. 28, 221. taurinum *v. p. 424, 60*. verrinum: PLIN. nat. 28, 174 MARCELL. med. 9, 5. 99. vervecinum: DIOSC. 2, 59. vitulinum: PLIN. nat. 28, 187 MARCELL. med. 9, 102. ursinum: PLIN. nat. 28, 167 SER. SAMM. 118 MARCELL. med. 17, 19. 19, 22 THEOD. PRISC. eup. faen. 38 DIOSC. 2, 59. vulturinum: PLIN. nat. 29, 123.

C *speciatim*: fel *serpentium* (*monstrorum l. 27. 29*) *est pro veneno* (*virus e serpentium dentibus effusum* -l *existimatum esse testis est* PLIN. nat. 11, 163 *p. 422, 83*): VERG. Aen. 12, 857 *sagittam* armatam . . . -e veneni (OV. ars 2, 520 multo spicula -e madent [*per imag.*]. trist. 5, 7, 16 tela . . . vipereo lurida -e. Pont. 1, 2, 18 vipereo spicula -e linunt. 3, 3, 106. 4, 9, 83. SER. SAMM. 825 -e sagittae *affligi*. SERV. Aen. 3, 402 Hercules Philocteti dedit sagittas hydrae -e tinctas). OV. Ib. 227 pectoraque unxerunt Erebeae -e colubrae. SEN. Med. 831 *flammas* permixto -e Medusae. *cf.* PRVD. cath. 9, 90 *p. 422, 66*. *metaphorice*: VVLG. deut. 32, 33 -l draconum vinum eorum (*syn.* venenum aspidum. Iob 20, 14 panis . . . vertetur in -l aspidum intrinsecus). *adde ritum magicum* (*cf. p. 424, 78*): PLIN. nat. 32, 53 *colubrae* adipem et -l habentes qui crocodilos venentur mire adiuvari.

ad I II epitheta notabiliora: *de sapore*: acerbum: HEGES. 1, 5. amarum: (*cf.* PLAVT. Cas. 223) MART. 7, 25, 3 DRAC. Romul. 8, 287. *de colore*: atrum: VERG. Aen. 8, 220 HEGES. 1, 45, 10. caeruleum: AVSON. 341, 8. flavum: CASS. FEL. 21 p. 33, 11. 24 p. 40, 9. 57 p. 145, 16 flavi id est rubei. nigrum: SEN. Oed. 358 SIL. 11, 548 POTAM. tract. 1 p. 1413ᴬ CAEL. AVR. acut. 3, 11, 104 diaet. pass. 63. rufum: CASS. FEL. 46 p. 115, 10. *varia*: horridum: AVG. civ. 28, 23. ignavum: AVSON. 400, 29. ignitum: CYPR. GALL. gen. 715. insanum: SVLP. SEV. dial. 3, 15, 3. invidum: PRVD. cath. 5, 46. militare: SERV. Aen. 10, 295. mordax: OV. Pont. 3, 3, 106. triste: TIB. 2, 4, 12.

III fel terrae *nomen herbae*: SCRIB. LARG. 227 *centaurium* latine -l terrae dicitur (MARCELL. med. 31, 6. ISID. orig. 17, 9, 33 propter amaritudinem). PLIN. nat. 1, 25, 31. 25, 68 MARCELL. med. 16, 30. 23, 41. PS. APVL. herb. 35, 1 Itali -l terrae vocant centauriam maiorem. DIOSC. 3, 6 W. (*codd. R V*) φελ τεῤῥαι. MISC. Tir. p. 56, 20. 21. *cf.* Centaurea *Onom. II p. 322, 57 sqq.* GLOSS. δρακοντίλος βοτάνη. δρακόντιος βοτάνη.

felles oculi, felles umbilici *v. p. 455, 41*.

deriv.: felleus, fellicius, fellicula, felliducus, fellifluus, fellineus, fellinosus, fellitus. *Ammann.*

fēlēs (fēlis, faelēs, faelis), -is *f.* [*sunt qui conferant c. cambr.* bele *'meles, martes', cf. Hehn, Kulturpflanzen und Haustiere*[8] *542. similitudine quadam sonorum conectitur c.* meles. *Th.*]. *formae*: *inter* fel- *et* fael- *variant codd., ut* PLAVT. Rud. 748 *PA* fallis (*leg.* faelis) *at Turn.* feles. Persa 751 *trad.* feles. *apud* CIC. *optimi codd.* fael- *habere videntur, contra apud* PHAEDR. fel-. *casus*: *nom. sing. in* -es *probat* CHAR. gramm. I 40, 2 *nomen in es exiens* in is facit genetivum . . . -es αἴλουρος; *ita legitur* PLAVT. Persa 751 VARRO rust. 3, 11, 3 PHAEDR. 2, 4, 2. 4 *in optimis codd. et passim in codd. ceterorum, at nom. sing.* -is: PLAVT. Rud. 748 *A P* (*v. supra l. 57*) VARRO rust. 3, 12, 3 *in optimis codd. et passim in codd. ceterorum*. *acc. sing.*: CHAR. gramm. I 47, 16 incusativum per im faciunt . . . -is. *at trad. ubique* -em: CIC. leg. 1, 32 Tusc. 5, 78 nat. deor. 1, 82 SEN. epist. 121, 19 NEMES. cyn. 55 MART. CAP. 2, 170. *abl. sing.* -e. *gen. plur.* -ium. *significatio*: CHAR. gramm. I 40, 2 αἴλουρος (IDIOM. gen. gramm. IV 577, 8). GLOSS. αἴλουρος. gyrus ellorum (*i.* αἴλουρον) graece. animal quadrupedis. *legitur inde a* PLAVTO.

nomen quadrupedum rapacium, quorum genera diversa hoc nomine comprehenduntur. aliubi bestiola mustelae similis significatur, aliubi cattus, aliubi non constat, utrum intellegendum sit (*cf. Hehn, Kulturpflanzen und Haustiere*[8] *p. 463 sqq. 619 sqq*). **1** *proprie*: *mustela sim. significari videtur*: VARRO rust. 3, 11, 3 ne -es aliave quae bestia introire . . . possit *in aviarium* (3, 12, 3 ne -is aut maelis . . . introire possit *in leporarium*. COLVM. 8, 3, 6 ne ad aves -es habeant . . . accessum. 8, 14, 9 ne -es . . . aut etiam mustela possit aspirare. 8, 15, 2 -es aut viverra perrepat). PHAEDR. 2, 4, 2 -es cavernam nancta in media *quercu* pepererat. 2, 4, 4. 24. SEN. epist. 121, 19 quare pulli -em timeant, canem non timeant. PLIN. nat. 10, 40 *pici Martii* scandentes *arbores* in subrectum -ium modo. GLOSS. II 580, 7 feruncculus, merth (*anglosax.* mearþ *'mustela'*). *cattus intellegendus est* (GLOSS. II 220, 32 felix heccatta *i.* felis: haec catta): CIC. leg. 1, 32 qui (*sc. Aegyptii*) canem et -em ut deos colunt (Tusc. 5, 78 -em aut canem aut crocodilum violent Aegyptii. nat. deor. 1, 82. 101. OV. met. 5, 330 -e soror Phoebi [*Bubastis Luna Aegyptiorum*] . . . latuit. PLIN. nat. 6, 178 in quo *oppido* [*sc. Rhadata*] -is aurea pro deo colebatur. ARNOB. nat. 1, 28 templa -bus . . . sublimibus sunt elata fastigiis. 6, 3. MART. CAP. 2, 170. 183 in prora *navis* -is forma depicta *videbatur*. *adde*: TERT. nat. 2, 8). PLIN. nat. 10, 202 excrementa . . . obruunt terra. PLAC. med. 18 tit. de catta seu -e. *huc pertinere videntur*: PLIN. nat. 11, 151 nocturnorum animalium velut -ium in tenebris fulgent radiantque oculi (37, 69 *smaragdos* -ium . . . oculis similes, namque et illos radiare nec perspici. *cf. in nomine herbae*: PLIN. nat. 25, 145 *anagallis sive acoron* a nostris -is [*trad.* feris] oculus vocatur. 1, 25, 92). 11, 172 *lingua* -bus . . . limae similis. 28, 165 *adversus ulcera* laudatur . . . -ium fimum cum sinapis pari modo ([PLAC. med. 18, 1 cattae stercus cum sinape. *cf. supra l. 8*]. PLIN. nat. 28, 190 *faucibus* -is . . . fimo perfricatis. 28, 228 *quartanis* excrementa -is . . . adalligari. 28, 245 *spinae* extrahuntur -is excrementis. 28, 254 excrementum . . . -ium . . . cum resina [PLAC. med. 18, 2 cattae stercus cum resina. *cf. supra l. 8*]. *cf. etiam vol. III p. 621, 2*). PLIN. nat. 1, 28, 71 privatae ex animalibus medicinae digestae . . .: *ex* -e. *dubium utrum mustela an catta intellegenda sit*: CELS. 2, 33 adeps ex -e. PHAEDR. app. 16, 1 -es habebat gallus lecticarios (*narratur fabula*). PLIN. nat. 10, 174 -es mare stante femina subiacente *coeunt*. 10, 179. 11, 111 ipsis (*formicis Indicis*) color -ium. 18, 160 mures abiguntur cinere mustelae vel -is diluto. 28, 229 iocur -is decrescente luna occisae. NEMES. cyn. 55 ichneumona quaere . . . inter harundineas segetes -emque minacem.

2 *translate de hominibus qui pueros puellas venantur*: PLAVT. Persa 751 (*de lenone*) -es virginaria. Rud. 748 -es virginalis liberos . . . indigno quaestu conteres. AVSON. 70, 5 -es nuper pullaria dictus, corrupit totum qui puerile secus.

deriv.: felineus. *Wulff.*

felicātus *v.* fil-. ? **fēlīcē** *adv. v. p. 455, 1.*

Fēlīcio *v. Onomast. s. v.*

fēlīciōsus, (-a, -um) *a* felix. GREG. TVR. glor. conf. pr. p. 748, 18 septimum *librum* (*sc. qui inscriptus est 'liber vitae patrum'*) *scripsimus* de quorundam -orum vita (religiosorum *cod. Brux., quod probat Bonnet p. 195, 6*). *syn.* sanctorum: vit. patr. pr. p. 662, 20.

*ᴹ***fēlīcitās,** -ātis *f. a* felix. GRAMM. suppl. 69, 19 nomina tertiae declinationis in tas desinentia a dativo singulari veniunt, ut . . . felici, -s (115, 24 *al.*). fil-: NOT. Tir. 30, 60. *cf.* INSCR. christ. Rossi I 749 (*a. 450, nom. propr.*). GLOSS. εὐτυχία. fortuna, beatitudo. DIFF. ed. Beck p. 58, 29 inter fors et -s: fors casus est, . . . -s opum est (ISID. diff. app. 235 -s opes hominis). *legitur inde a* PLAVTO (*p. 427, 80*). *frequentant* CIC. (*52ies*) LIV. (*32ies*) SEN. rhet. (*24ies*) VAL. MAX. (*27ies*) SEN. phil. (*112ies, semel* trag.) TERT. PANEG. AVG. civ. (*153ies*). *non habent praeter poetas dactylicos* CATO CATVLL. VARRO SALL. HOR. ASCON. MART. *al.* *plur.* (*inde a* TER.) *v. p. 427, 74. 428, 59. 430, 45. 431, 46.* *notabile est eam notionem, quae in adiectivo primaria est* (1. felix *I*), *in substantivo sero et raro deprehendi* (*II A*). *in codicibus saepius confunditur cum* facilitas (*perperam* felic- *codd. aut pars codd. pro* facil-: CIC. Manil. 36 PVBLIL. J 48 PLIN. nat. 18, 110). [*praeterea falso trad. vel corrupt.*: PVBLIL. P 42 SEN. dial. 12, 9, 8 (*v. p. 431, 3*) QVINT. decl. 315 p. 242, 16 CORP. IV 1186 ACT. lud. saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32326) I 11. *loc. dub.*: CIC. epist. 1, 9, 26 SEN. contr. 1, 8, 3 QVINT. decl. 250 p. 27, 3 PALLAD. 4, 10, 24 (*v. p. 431, 76*). *v. etiam Onomast. s. v.*

I ***hominum*** (*bestiarum p. 430, 19*), *rei publicae* (*urbis, oppidi*: *p. 427, 21. 428, 33, rerum* [*aliter II A B*]: *p. 429, 18 et 20*) *sim.* -is *genera*: SERV. Aen 6, 683 -s . . . aut fatalis est aut fortuita aut ex virtute descendit. *cf.* VAL. MAX. 7, 2 pr. id genus -is *eqs.*

A ***strictiore sensu:*** *in rebus gerendis fortunae favor* (*de satis multis dubitari potest, an potius ad B 1 referenda sint, quod hic illic adnotavi*): **1** *absolute*: COM. pall. inc. 48 -s (falic-, facil[l]- *codd.*) est, quam vocant sapientiam. RHET. Her. 4, 20, 27 alii fortuna dedit -em, huic industria virtutem comparavit (4, 20, 28 hominem . . . egentem virtutis, abundantem -is. CIC. Sull. 83 casu magis et -e . . ., quam virtute et consilio gesta. NEP. Lys. 1, 1 famam magis -e quam virtute partam. *sim. saepe opponuntur*). CIC. Verr. 6, 79 quem P. Servilius qua -e ceperat, eadem recuperavit (CAES. civ. 3, 73, 3 LIV. 7, 1, 9. 45, 41, 1 *al.*). Font. frg. 9 Cn. Pompeius eximia virtute et -e bellum gessit (Manil. 28 in summo imperatore . . . inesse oportere scientiam rei militaris, virtutem, auctoritatem, -em. LIV. 10, 24, 16. 28, 32, 11. 30, 30, 23. *sim. saepe coniunguntur, velut* NEP. reg. 2, 3 LIV. 6, 27, 1). Manil. 47. 48. Mur. 38 in hoc -is famam sermonemque valuisse. Flacc. 43 pari -e (*ironice de homine* qui nec in senatum . . . pervenire potuit et furti et pro socio damnatus est. *non ironice*: PLANC. Cic. epist. 10, 21, 6 remp. . . . vindicetis. NEP. Milt. 2, 5 Paus. 2, 2). de orat. 2, 347. off. 1, 118 nonnulli . . . sive -e quadam sive bonitate naturae . . . rectam vitae secuti sunt viam (SEN. dial. 5, 17, 2. *cf. infra p. 428, 24 et 432, 68*). off. 2, 45 altera pars *belli civilis* sceleris nimium habuit, altera -is parum. Brut. 4 perpetua quadam -e usus *Hortensius* (*cf. infra p. 428, 15 et 16*). Att. 6, 6, 3 *Parthi* incredibili -e discesserunt (CAES. civ. 3, 26, 5 auster . . . in Africum se vertit.

[*Pflugbeil*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

NEP. Timol. 2, 1 Dionysium . . . Siciliā depulit. FLOR. epit. 4, 9, 5). epist. 1, 9, 18 in tanta -e tantisque victoriis. 3, 12, 2 ita cecidisse, ut *nuptiae* agerentur eo tempore, spero omnino cum aliqua -e et opto. CAES. Gall. 6, 43, 5 paulum ad summam -em defuisse (*sc. ut Ambiorix caperetur. cf.* HIRT. Gall. 8, 31, 3 summa -s celeritasque in recipiendis civitatibus Fabium consequitur. *cf. p. 432, 65*). NEP. Milt. 2, 2 neque minus in ea re prudentia quam -e adiutus est. LIV. 4, 57, 8 dictator . . . -e quam gloria maior. 30, 30, 23 non statuendo -i modum nec cohibendo efferentem se fortunam. 30, 32, 1 in perpetuum, si -s adesset, victores. 42, 59, 9 elatus -e. VITR. 3 pr. 2 non ab industria neque artis sollertia, sed a -e . . . deserti. 6 pr. 2 qui non doctrinarum, sed -is praesidiis putaret se esse vallatum. 7 pr. 13. PAVL. FEST. p. 96 subita -e exhilaratus. SEN. contr. 1, 1, 3 omnis instabilis et incerta -s est (2, 1, 1 fragilis et caduca [VAL. MAX. 1, 6 ext. 3]. 2, 1, 9 nulla certa -s est. suas. 2, 3 nunquam solido stetit superba -s). contr. 1, 2, 11. 19 in sacerdote futura maxime debere aestimari pudicitiam, innocentiam, -em. 3 pr. 4 contr. exc. 4, 7 fortuita (*opp.* virtus). suas. 1, 9 illa demum est magna -s, quae arbitrio suo constitit. 7, 1 intolerabilis in malo ingenio -s est. VELL. 2, 89, 2 nihil -e consummari *potest*, quod non Augustus ... repraesentaverit. VAL. MAX. 1, 8 ext. 7. 2, 2, 3 conspicuae -is Arpinas municipium. 4, 7 ext. 2 nulla tam modesta -s est, quae malignitatis dentes vitare possit. 6, 2 ext. 3 (*opp.* virtus). 6, 9, 9 qui captivus carcerem exhorruerat, victor Capitolium -e celebravit. 9, 5 ext. 3 (*opp.* moderatio). PHAEDR. 2 epil. 14 nostrum studium ad aures pervenit suas (*i. propitias*) ..., omnem querelam submovet -s. SEN. dial. 10, 17, 4 (*v. p. 429, 60*). CVRT. 3, 12, 24. 4, 5, 2 (*opp.* invidia *fortunae*). 4, 14, 19 licet -s aspirare videatur. 5, 3, 22 tunc haesitabat deprehensa -s. 8, 10, 18. 8, 14, 43 quam caduca -s esset. 9, 9, 3 perpetua (10, 5, 35 *Fortuna* eum perpetua -e protexit. *cf. p. 428, 21 et 432, 68*. SVET. Aug. 58, 2 [*verba Valeri Messalae*] perpetuam -em rei p. et laeta huic [*Augusto*] precari. Nero 40, 3 perpetuam singularemque). COLVM. 3, 20, 4 in discernendis *seminibus* maxima . . . -e et prudentia opus est. PETRON. 86, 4. PLIN. nat. 2, 144 summa -s portenditur, quale Sullae dictatori *eqs.* (SVET. Vesp. 5, 2; *uterque locus potest referri ad B 1, item* PLIN. nat. 7, 45). nat. 33, 67 invenitur *aurum* in summa tellure . . . rara -e (QVINT. inst. 12, 5, 6 *syn.* votum). QVINT. inst. 6, 3, 56 praebet . . . occasionem quaedam -s, hoc quoque *genere iocationis* bene utendi. decl. 306 p. 204, 14 tantam (*item* 327 p. 285, 23, *ubi* facilitas *trad.*). TAC. Agr. 31 nisi -s in socordiam vertisset (*in bello gerendo*). hist. 3, 49. SVET. Dom. 6, 2 bellum . . . confecit absens -e mira (FLOR. epit. 2, 8, 17. 3, 1, 14 mira quadam. 4, 2, 59 VIR. ill. 77, 6). FLOR. epit. 2, 20, 1 inusitata et incognita quadam -e. 3, 6, 15. 4, 2, 78 non pro cetera -e, sed anceps et diu triste proelium. APVL. Plat. 1, 12 (*definitio; opp.* infelicitas). TERT. anim 2 p. 300, 24 in tenebris aditus quidam et exitus deprehenduntur caeca -e. PANEG. 3 (11), 18, 1. 5 *et* 19, 2 cum nascentibus pariter oriuntur pietas atque -s. 7 (6), 3, 3 *et* 8, 2. 8 (5), 2, 1. 12 (2), 6, 1 *al.* VOPISC. Prob. 6, 6 quadam -is praerogativa. Car. 1, 2 nunc tempestate aliqua, nunc -e variata *res publica*. CAPITOL. Gord. 28, 1 ista -s (*in bello*) longior esse non potuit. FIRM. math. *saepe, cf. indicem Ziegleri s. v.* IVST. 16, 5, 8 ex successu continuae -is. EVTR. 8, 1 res publica ... bonis principibus ingenti -e commissa. ADNOT. Lucan. 9, 211 prima -s, si victi sponte moriantur, secunda, si coacti. VEG. mil. 2, 18 huius -is ac provisionis est perennitas tua, ut . . . nova excogitet. 3 pr. 3, 25 cum pro -e superbius . . . mentes efferantur humanae. 4 pr. HIER. epist. 3, 2, 1 prima inopinati gaudii . . . nuntiata -s. 7, 1, 2 illum diem Romanae -is, quo . . . Hannibalis agmina conciderunt. 48 (49), 2, 2 non sum tantae -is, . . . ut nugas meas, quando voluerim, emendare possim. AVG. civ. 1, 24 p. 39, 22 D. 2, 5 p. 58, 15. 2, 24 p. 87, 24 (*ad B?*). 4, 21 p. 170, 13 *sqq.* 7, 3 p. 278, 2 *deos* videmus non praecipua virtute, non rationabili -e, sed temeraria . . . Fortunae potestate selectos, *qui maxime colerentur. al.* CASSIOD. var. 11, 1, 13 adversos rei publicae ... caelesti -e vincis. INST. Iust. de inst. promulg. 3 digni tanto honore tantaque . . . -e, ut *eqs.*

-is est, videtur, *sequente infinitivo*: CIC. Mur. 12 meruisse ... virtutis, . . . meruisse pietatis, . . . fuisse -is fuit. Lael. 35 omnia *haec fata* subterfugere non modo sapientiae, sed etiam -is . . . sibi videri. HIRT. Gall. 8, 36, 2 magnae -is esse arbitrabatur neminem ... refugisse. PLIN. paneg. 61, 4 ut enim -is est, quantum velis posse, sic magnitudinis, velle quantum possis. AVG. civ. 4, 21 p. 171, 2 D. ingeniosum ... nasci. -is est *sequente* quod: PANEG. 2 (10), 11, 7 vestrae .. fortunae, vestrae -is est, imperator, quod *eqs.* 3 (11), 13, 1. -s est *seq. inf.*: AVG. civ. 4, 21 p. 172, 8 D. virtutem consequi -s magna est.

pluralis de rebus variis, quae feliciter evenerunt: TER. Eun. 325 neque quemquam ego esse hominem arbitror, cui magis bonae -es omnes adversae sient (DON. *ad l.* magna ἔμφασις, quod -es pluraliter posuit). CIC. Mil. 84 quae *vis* saepe incredibiles huic urbi -es atque opes attulit.

2 *accedit genetivus possessivus vel pronomen possessivum* (*cf. etiam p. 428, 79*): PLAVT. Stich. 629 (*ad parasitum*) satis spectatast mihi iam tua -s (*'quae te comitari solet' Leo*). TAB. triumph. Aemil. 1 (Liv. 40, 52, 5) ductu auspicio imperio -eque eius . . . classis . . . victa . . . est (*cf.* CIC. S. Rosc. 136 ea . . . omnia . . . consilio et imperio et -e L. Sullae gesta esse. leg. agr. 1, 5 ager *Corinthius* L. Mummi imperio ac -e . . . adiunctus est. Phil. 14, 37). AEM. PAVL. or. frg. Val. Max. 5, 10, 2 cum in maximo proventu -is nostrae . . . timerem, ne quid mali fortuna moliretur. CIC. inv. 1, 94 si quis hostium vim et copias et -em augeat. *ibid.* si qui, cum aliquem volet laudare, de -e eius, non de virtute dicat. Font. 42 quorum cognita virtus, industria, -s in re militari sit (dom. 16 id illum fide, consilio, virtute, auctoritate, -e denique sua . . . perfecturum. prov. 35 fin. 4, 22 Phil. 4, 15. 5, 41. 14, 11. 28. 37. BELL. Alex. 25, 6 pro virtute ac -e eius [*cf. infra l. 23*]. LIV. 22, 27, 3. 22, 58, 3. 30, 12, 12. 38, 48, 7. 39, 32, 4. 41, 16, 8. *sim. saepe*). Manil. 10 *opp.* virtus. 47. Mil. 6 populi Romani (*opp* virtuti Milonis. LIV. 4, 44, 13. 7, 13, 5 tua populique Romani. SEN. contr. 2, 1, 5 VAL. MAX. 1, 5, 2). Mil. 83 fortuna populi Romani et vestra -s. Att. 7, 2, 1 *v. infra l. 79.* Marcell. 19 -i tuae gratulabere (*v. p. 434, 2*). Brut. 5 summam eius (*sc. Hortensii*) -em, *sc. quod in tempore diem obiit.* 329 -s ipsius (*Hortensii*), qua semper est usus. epist. 1, 9, 7 fortuna et -e Caesaris commotum. ad Brut. 1, 4ᵃ (= 9, 12), 3 (5) et -em et providentiam laudabo tuam (facil- *v. l.*). CAES. Gall. 1, 40, 13 suam innocentiam perpetua vita, -em Helvetiorum bello esse perspectam. BELL. Hisp. 26, 3 prout nostra -s. LIV. 6, 18, 13 experimini . . . et vestram -em et me . . . feliciter expertum. 30, 30, 11 tuam . . . perpetuam -em (CVRT. 8, 13, 13 perpetua partium *suarum* -e . . . accensi. SVET. Aug. 94, 1. *cf. etiam p. 427, 29. 432, 68*). LIV. 38, 48, 15 pro -e mea exercitusque mei ... postularem (*cf. supra l. 8*). 42, 12, 2 utrum -e id quadam eius accidat (*cf. p. 426, 79. 432, 68*). 45, 41, 12 -s vestra et secunda fortuna publica. SEN. contr. 1, 2, 4 summa. 1, 8, 1 faceret . . . -is suae (*in pugnando*) finem. 2, 2, 11 fer (per *codd.*) . . . -em tuam (IVL. AFRIC. or. frg. Quint. inst. 8, 5, 15 fortiter). contr. 9, 1, 2 redemptus Cimon redemptoris -s est (*fere i. q. lucrum, exoptatae rei adeptio cf. p. 429, 63*). VELL. 1, 11, 6 hominem . . . cuius -em fortunae Metelli compares. 2, 10, 2 Domitiae familiae peculiaris quaedam et ut clarissima ita artata numero -s. 2, 106, 3 mira -e et cura ducis. VAL. MAX. 1, 7 ext. 5. 3, 2 ext. 5 Epaminondas maxima Thebarum -s, idemque Lacedaemoniis prima clades. 6, 9 ext. 5 *Polycratis* -s semper plenis velis prosperum cursum tenuit. SEN. apocol. 5 nemo -is suae obliviscitur. dial. 1, 3, 7 '-s' tua (*sc. Sullae; cf. p. 430, 77 sqq.*). 6, 14, 3 Caesar cum nec oceano continere -em suam posset. CVRT. 3, 4, 11 *Alexandri* (3, 13, 4. 7, 2, 37. 7, 7, 28. 7, 8, 24 impone -i tuae frenos: facilius illam reges). PETRON. 118, 5 Horatii curiosa -s (*sc. in carminibus componendis v. vol. IV p. 1493, 46*). QVINT. inst. 5, 7, 17 prima -s interrogantis est extorquere, quod is *dicere* noluerit (*fere i. q. praecipuus aditus ad felicem eventum*). PLIN. epist. 8, 18, 6. SVET. Iul. 35, 2 Pompei. FLOR. epit. 3, 5, 2 -e Sullae, virtute Luculli, magnitudine Pompei. 3, 5, 22 quanta -s viri! (*Pompei*). 4, 2, 29 Caesaris. TERT. adv. Val. 8 p. 186, 9 (*verba declamantis*) venio . . . ad vos, optimi cives, de proelio cum victoria mea, cum -e vestra. ACT. lud. saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32326) 26 pro temporum laetitia et -e sanctissimorum . . . principum (COD. Theod. gest. in sen. 2 aeternorum principum). PANEG. 3 (11), 6, 1 *et* 13, 1. 3 magnitudo vestrae -is. 5 (8), 7, 3 *et* 14, 1. 15, 1. 16, 3. 18, 3. 7 (6), 8, 6 rei publicae -s (*cf. p. 430, 15*). 10 (4), 19, 2. 11 (3), 27, 1. 12 (2), 40, 1 *al.* VOPISC. Car. 2, 2 *Romuli.* 3, 3 nec omni Titi -e laetata *res publica.* CAPITOL. Pius 13, 4 *Numae* -em pietatemque. Aur. 8, 4. FIRM. err. 20, 7 -s vestra cum dei virtute coniungitur. 29, 3. IVST. 11, 7, 8 tam pulchra condicio prima regni -s videbatur. 21, 6, 3 regis. AMM. 15, 1, 2 imperatoris. 24, 4, 23 *al.* COD. Iust. 5, 4, 28, 1 mariti -em (*sc. quod inter senatores scriptus est*) uxori fieri infortunium. *nota*: SIDON. epist. 1, 5, 7 Metaurus, cuius ... in longum -s uno die parta porrigitur (*fere i. q. gloria*).

pluralis: TERT. adv. Val. 3 p. 180, 8 tot exitus, tot eventus, -es, infelicitatesque dispersae atque concisae divinitatis *Valentinianorum.* ARNOB. nat. 2, 45 aliorum gaudiis et -bus inviderent (*ad B 1?*). RVFIN. hist. 4, 26, 8 *fides* cum ipsius Augusti -bus adolevit. AVG. gen. ad litt. 5, 22 p. 166, 12 de -bus atque infelicitatibus hominum.

3 *pro genetivo possessivo accedit adiectivum*: publica: PVBLIL. P 26 potens misericors publica est -s. LIV. 45, 41, 2 me cum publica -e comparare . . . privatam meam fortunam (*syn.* 45, 41, 12 secunda fortuna publica). SEN. contr. exc. 10, 6 fatum publicae -is. CVRT. 10, 9, 7 SYMM. epist. 1, 13, 1 (1, 13, 4 nullo fascino ... mordeatur). SCHOL. Cic. Bob. p. 124, 27 St. si inter extremas calamitates eum civem referret, cuius interitus -i publicae (*sc. esse*) iudicetur. aliena: LIV. 8, 31, 2 iratum virtuti alienae -ique. TERT. spect. 16 p. 18, 10 *opp.* infelicitas. humana: SEN. contr. exc. 5, 1 mutantur vices -is humanae. VAL. MAX. 7, 2 ext. 2 -is . . . humanae appellationem rogus consummat (*potest ad B revocari; cf.* PS. SEN. mon. 54 *p. 429, 80*). *cf. etiam p. 431, 5 et 15. cf.* mortalis: VAL. MAX. 9, 12 ext. 10. Romana: *p. 427, 56.* vetusta (*i. veterum hominum*): VAL. MAX. 8, 13 pr. *sc. eorum qui longissima senectute floruerunt.*

4 *accedit genetivus temporis vel rei; gerundii (-ivi) infra l. 79. p. 429, 2. 17. 18* (*cf. II B*): CIC. Att. 7, 2, 1 usi tua -e navigandi (*cf. p. 427, 79. 432, 8*). LIV. 9, 18, 8 magnitudo hominis ... collecta paulo plus decem annorum -e (30, 30, 19 tot annorum. *cf. p. 432, 37*). RVT. LVP. 1, 13 ex . . . facultate . . . facile -s laudis oritur. SEN. nat. 6, 23, 2 *Alexandri crimen* nulla virtus, nulla bellorum -s redimet (PS. AVR. VICT. epit. 41, 11 mira bellorum -e. EVTR. 9, 13, 1 varia. *cf.*

[*Pflugbeil*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

IVST. 11, 14, 7 proelii. EVTR. 9, 17, 1 ingenti proeliorum -e. 10, 10, 2 militiae). SEN. epist. 70, 18 integri ac sani -s corporis. 97, 13 latendi etiam si -em habent, fiduciam non habent. PLIN. nat. 7, 180 *mors repentina* est summa vitae -s. QVINT. decl. 250 p. 25, 13 †actionis (sortitionis *edd.*, *cf.* 319 p. 254, 10 sortitionis fortuna. COD. Iust. 10, 35 [34], 2, 1 ex sortis -e). EDICT. imp. Diocl. II 7 cum plurima⟨e⟩ provinciae -e optatae vilitatis ... glorientur. VOPISC. quatt. tyr. 3, 1 solita virtutum suarum -e. FIRM. math. 3, 5, 9 quibus ⟨a⟩ parentibus maxima bonorum -s comparetur. 5, 1, 18 filiorum (*i. subolis*) ... -e laetabitur. *ibid.* agilitatis -e perspicuus (facilitate *Skutsch*). SCHOL. Cic. Bob. p. 91, 11 St. nec illi integritas sua, sed cuiusdam perexigui muneris -s patrocinata est. CORP. VI 32051, 3 (*saec. IV*) admirabilisque eloquentiae benivolenti⟨a⟩e -e glorioso ... Rufino. AVG. civ. 11, 31 p. 506, 15 D. angeli ... habent ... cognoscendi facilitatem et requiescendi -em. COD. Theod. 6, 2, 13 (*a. 383*) generis. VAL. CEM. hom. 13, 5 victoriae. CLAVD. MAM. anim. praef. p. 20, 5 ad usque ... trinitatis si non iam -em comtemplandae, certe robustius credendae perveniet firmitatem. *similiter de rei -e*: PAVL. NOL. epist. 6, 1 si *litteris* in manus tuas perveniendi -s non fuit.

nota: PLIN. nat. praef. 24 (*ironice*) inscriptionis apud Graecos mira -s (*i. fortunam inscriptioni velut favisse conicias ex inscriptionum copia et iactatione. ad II A vix referendum*).

B ***ampliore sensu*: 1** *generatim: vitae vel rerum felix status, condicio, hic illic imprimis de opibus i. q. opulentia: definitur*: AVG. civ. 5, 1 p. 190, 4 D. constat omnium rerum optandarum plenitudinem esse -em (*cf.* ARNOB. nat. 4, 2 p. 143, 2 *esse* feliciter ... viventis ac sine ullis offensionibus -em. *adde* SEN. epist. 123, 10 *infra l. 79*):

CIC. S. Rosc. 22 quamvis ille felix sit, sicut est, tamen in (*del. Lambin., ut notio evadat, quae est sub I A*) tanta -e nemo potest esse, qui *non* servum ... improbum habeat. LIV. 23, 2, 1 Capuam ... luxuriantem longa -e atque indulgentia fortunae (25, 25, 9 omnia diuturna -e cumulata *Syracusis* bona. SEN. epist. 91, 7 quota quaeque -em civitas pertulit?). LIV. frg. 61 *Cicero* fortunae diu prosperae et in longo tenore -is magnis interim ictus vulneribus. SEN. contr. 7, 6 (21), 7 -em nostram in calamitatem convertit. VAL. MAX. 4, 4 pr. divitias in prima -is parte aut paupertatem in ultimo miseriarum statu ponere. 4, 7 pr. -is (*fere i. q. hominum felicium*) cultus. 4, 7, 7 *amicitiam* in ... -is domicilio collocemus, gratia, honore abundantissimisque opibus fulgentem. 5, 3, 2ª cuius (*urbis sc. Romae*) ... salutem stabilierat, -em auxerat (SEN. epist. 91, 13 Timagenes -i urbis inimicus). VAL. MAX. 7, 1 tit. de -e (*cf.* 7, 1 pr. constanter propitiae *fortunae exempla. afferuntur in eis quae sequuntur Q. Metellus, Aglaus Psophidius*, cuius solida et sincera -s [SEN. dial. 1, 6, 4]). 8, 13 ext. 3. SEN. benef. 2, 27, 4 ultra se cupiditas (*i. cupidus*) porrigit et -em suam non intellegit, quia *eqs.* 3, 2, 2 quod non operam exigit, non opes, non -em. 3, 36, 2 unde tantam -em parentibus, ut fateantur ipsos liberorum beneficiis impares? 4, 40, 1 *opp.* infelicitas. 5, 19, 2 bona valetudo, -s, patrimonium. 6, 30, 2 summa -e praeditis. 6, 30, 3. 6, 33, 2 ne *felix* -i suae credat. 7, 14, 4 clem. 1, 1, 7. dial. 1, 2, 6 non fert ullum ictum illaesa -s. 1, 3, 10 -e nimia laborantem (1, 4, 6 qui nimia -e torpescunt). 1, 4, 9 fugite enervantem (-atam *codd.*) -em, qua animi permadescunt *eqs.* (11, 2, 3 epist. 19, 9). 1, 4, 10 -is intemperantia ...: movet cerebrum (*item* epist. 36, 1. dial. 4, 21, 7 iracundiam nutrit). 1, 6, 5 (*v. p. 430, 82*). 2, 11, 1 male -em ferentes. 6, 2, 5 videbatur ad *Liviae* filium transire sibi (*Octaviae*) promissa -s (*sc. Marcello futuro principe mortuo*). 6, 12, 4. 6, 19, 6 invidia -is alienae (12, 2, 2 ut ... -s eius effugeret invidiam). 6, 20, 1 *opp.* calamitas. 7, 13, 2 (*v. p. 430, 84 sq.*). 10, 2, 4. 10, 7, 6 quos magna -s gravat. 10, 12, 8. 10, 13, 7. 10, 17, 4 alia -e (*I A*) ad tuendam -em opus est. 11, 5, 5 *opp.* infelicitas. 12, 3, 3. 5. 12, 7, 4 adversus -em tuam parum gratus es, si *eqs.* 12, 9, 5. 12, 18, 1 *opp.* calamitas. nat. 2, 59, 4. 5, 18, 9 *nos*, quorum -s est ad bella proferri (*fere i. q. exoptatae rei adeptio, cf. p. 428, 29*). 6, 1, 14 -em, cuius ex omnibus rebus humanis velocissima est levitas, habituram in aliquo pondus ac moram credimus. 6, 32, 5 ipsis diis de -e controversiam agere (*cf.* epist. 25, 4. 110, 18). epist. 8, 4 cum coepit transversos agere -s. 19, 5 tulit te ... rapida. 19, 7 avida -s est et alienae aviditati exposita (*at* 118, 6 non est, ut existimant homines, avida -s, sed pusilla: itaque neminem satiat). 22, 4 -em cursu sequi. 39, 4. 42, 3. 48, 7 *opp.* mala fortuna. 66, 50 *opp.* calamitas. 74, 11 nec implere nos ulla -s potest. 74, 18. 80, 8 personata (115, 9 bratteata). 90, 4 summa -s erat gentium, in quibus non poterat potentior esse nisi melior (PLIN. paneg. 74, 5 *civitatis.* AVG. civ. 3, 18 p. 128 D.). 90, 34 felicissimum esse, cui -e non opus est. 91, 5. 94, 74. 98, 1 numquam credideris felicem quemquam ex -e suspensum. 98, 8. 106, 1. 114, 8. 9. 25. 115, 17. 117, 21 *opp.* aerumna. 119, 11 *opp.* beatus introrsum. 121, 4 leve esse vanumque hoc, quod -s dicitur: unam illi syllabam (*sc. in-*) facillime accedere. 123, 10 'una -s est bene vitae facere'. Ag. 928 nulla longi temporis -s. PS. SEN. mon. 16. 54 de -e hominis ultimus dies iudicat. 79. 154. 186 scire uti -e[m] -s maxima est. CVRT. 5, 5, 12 superba -s est (*fere i. q. homines -e fruentes; opp.* calamitas). 6, 5, 3. 10, 3, 9. PETRON. 75, 9 -e dissilio. 125, 1 -e plenus. 125, 3 praesenti -e lassus. PLIN. nat. 1 ind. 7, 41 de -e summa. 7, 130 cui praecipua fuerit. *ibid.* solida (7, 146). 7, 137 -is argumentis (*Sullae; item* 7, 138). 7, 142 humanae. 7, 146 consecuta. 35, 10. 37, 3 *Polycratis.* QVINT. decl. 345 p. 363, 10 si quis est tantae -i[s] labor. TAC. hist. 1, 15 miseriae tolerantur, -e corrumpimur (*syn.* secundae res. *cf.* AVG. civ. 1, 8 p. 13, 12 D. *syn.* temporalibus ... bonis). 2, 20 recentem aliorum -em acribus oculis introspicere. 2, 47 temperare -i. 3, 72 *Sullae.* ann. 13, 42 subitae. 14, 53. PLIN. epist. 2, 1, 6 hic supremus -i eius cumulus accessit. 7, 29, 4 qui huc '-e' perveniunt, ut rideantur. paneg. 59, 2 ex illo -is somno velut excitatos. 83, 6 SVET. Vesp. 5, 5. FLOR. epit. 2, 15, 5 ne ... luxuriari -s inciperet. 4, 2, 8. PS. QVINT. decl. 14, 2 *syn.* nobiles opes, affluentes divitias. 15, 13. MIN. FEL. 5, 11. 37, 8 absque ... notitia dei *nulla* solida -s. PANEG. 7 (6), 15, 3. 8 (5), 8, 3. 12 (2), 3, 1 *et* 16, 5. 19, 3. 27, 3 nullam maiorem esse ... principum -em quam fecisse felicem. VOPISC. Car. 1, 2. 3, 1. TREB. Claud. 10, 1 genus Claudi ad -em rei publicae divinitus constitutum (AVG. civ. 2, 19 p. 77, 15 D. COD. Iust. 1, 27, 1, 10. NOVELL. Iust. 62 pr. 1 ad maiestatem imperatoriam ius populi Romani et senatus -e rei publicae translatum est). FIRM. math. *saepe, v. indicem Ziegleri s. v.* PALLAD. 4, 15, 3 nocet apibus plerumque -s sua (*sc. larga copia florum ad mel faciendum idoneorum*). AVR. VICT. Caes. 34, 6 posterorum. LVCIF. reg. apost. 6 p. 49, 28 in summa -e ... versari. *ibid.* p. 50, 4 ne hinc ... quicquam tibi ascripseris -is. QVEROL. p. 40, 2 illud ... nostrae -is caput, quod *eqs.* AVG. civ. 2, 20 p. 78, 29 D. ille sit publicus inimicus, cui haec -s displicet. *ibid.* p. 79, 3. 3, 17 p. 123, 4 huius mundi (*cf.* in psalm. 138, 16 prosperitas et -s huius saeculi). 3, 20 p. 131, 12 harum labentium atque transeuntium rerum. 4, 15 p. 164, 27 dilatare regnum malis videtur -s, bonis necessitas. *ibid.* p. 164, 30 -s maior est vicinum bonum habere concordem quam vicinum malum subiugare bellantem. 4, 18 p. 167, 8 *sqq.* an aliud est -s, aliud fortuna? quia fortuna potest esse et mala; -s autem si mala fuerit, -s non erit (*totus hic locus etiam ad I A trahi potest*). 5, 24 p. 236, 25 Christianorum imperatorum. 6, 12 p. 271, 26 eam quippe vitam aeternam dicimus, ubi est sine fine -s. 7, 1 p. 273, 10 perveniri ad aeternae vitae -em. 8, 12 p. 338, 30 quae post mortem futura est. 11, 2 p. 463, 13 mens ... tantae -is capax. 14, 26 p. 53, 9 -s in paradiso viventium. *ibid.* p. 53, 30 in tanta facilitate rerum et -e hominum. 22, 22 p. 606, 24 huius vitae flenda calamitas et alterius desideranda -s. *al.* MART. CAP. 6, 669 Carthago inclita pridem armis, nunc -e reverenda. RVRIC. epist. 2, 54 p. 435, 27 praesentium dierum vobis conferat *deus* -em et beatitudinem tribuat futurorum. DIFF. ed. Beck p. 28, 4 insolens est, qui ... -em suam in aliorum exercet iniuriam. *in titulis*: S. C. de aedif. (Corp. X 1401) 42 -s orbis terrarum. CORP. III 15200 pro -e dominorum nostr⟨orum⟩ Valentiniani et ⟨Valentis⟩ (VIII 22715. X 1690. 1691).

pluralis de variis generibus -is, imprimis de divitiis; hic illic fere idem quod -s singulariter: FLOR. epit. 3, 12, 7 quae ... res alia civiles furores peperit, quam nimiae -es (nimiae -is *B*, nimia -s *NL*)? *syn.* opes, divitiae, opulentia. FIRM. math. 2, 7, 3 prospera omnia deficiens Luna -esque decernit (*al., v. indicem Ziegleri p. 369*). 2, 20, 9 laetitiae ... gaudium hospitii tui -bus mutuaris (*opp.* doloris atque infortunii tormenta). 2, 21 mediis ... -bus sublevatur (*seq.*: ultra modum felix *et* prope ad deorum accedit -em. *cf.* 3, 10, 10). 3, 2, 10 perpetuas tribuit -es. 3, 3, 8 magna -um augmenta (4, 12, 5). 3, 3, 21 ⟨in⟩ magnis et potentibus -bus constitutus. 3, 5, 18 minores erunt hae quas diximus -es (*sc. honores, amici, al.*). 3, 7, 15 mulierum divitum procuratores et quibus ex veneriis occasionibus -es maximae conferantur. 4, 8, 2. 6, 4, 2. 6, 5, 5 in omnibus actibus prosperos exitus assiduis -bus largiuntur (*cf.* 6, 38, 1 omnia bona ex assiduis -bus decernuntur). 6, 23, 3. PAVL. NOL. epist. 49, 12 ipsos ... rectores harum tenebrarum ... praelaturos arbitror beatissimam senis ... nostri calamitatem suis miseris -bus et gaudiis perenne lugendis. *i. q. deliciae*: SERV. Aen. 5, 735 *Elysium* suis -bus plenum. ENNOD. epist. 1, 6, 1 p. 13, 18 quasdam mundi artifex deus provinciis -es ... concessit.

2 *speciatim in philosophia et apud Christianos (hic illic cum genetivo possessivo. pluralis p. 431, 46)*: *definitiones*: CIC. epist. frg. II 5 M. neque enim quicquam aliud est -s, ... nisi honestarum rerum prosperitas vel, ut alio modo definiam, -s est fortuna adiutrix consiliorum bonorum, quibus qui non utitur, felix esse nullo pacto potest. ergo in perditis impiisque consiliis, quibus Caesar usus est, nulla potuit esse -s. AVG. civ. 4, 18 p. 167, 24 D. -s illa est, quam boni habent praecedentibus meritis; fortuna vero, quae dicitur bona, sine ullo examine meritorum fortuito accidit hominibus et bonis et malis.

CIC. Phil. 2, 59 felix fuit, si potest ulla in scelere esse -s. fin. 4, 22 si neque virtus in ullo nisi in sapiente nec -s vere dici potest. VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 solidae et aeternae -is *Platonis* (*opp.* caducae ac fragilis *Midae. v. p. 427, 13 sqq.*). 6, 4, 4 -is cognomen iustius quis moribus gravissimi viri, quam impotentis armis assignaverit: quod quidem Sulla rapuit, Rutilius meruit (*item de Sulla* 9, 2, 1 -s nomen). 7, 2 pr. genus -is ... totum in habitu animi nec votis petitum, sed in pectoribus sapientia praeditis natum. SEN. dial. 1, 3, 14 summam ... -em contigisse *Catoni.* 1, 6, 5 non egere -e (*B 1*) -s *bonorum* est. 7, 2, 2 quid nos in possessione -is aeternae constituat. 7, 5, 1 (*antea* felix *syn.* beatus). 7, 13, 2 quisquis desidiosum otium

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et gulae ac libidinis vices -em vocat, bonum malae rei quaerit auctorem. 7, 16, 1 in virtute posita est vera -s. 9, 8, 5 Diogenis. 10, 15, 2. 12, 9, 8 est . . . magna -s in ipsa necessitate (*Heylbut*, felicitate *codd.*) moriendi. benef. 4, 4, 1 quae maxima Epicuro -s videtur. 5, 13, 1 peripatetici . . . -is humanae longe lateque terminos ponunt. 5, 17, 6 nihil proficitur ad -em (*syn.* non fit beatior vita). clem. 1, 26, 5 -s illa, multis salutem dare *eqs.* epist. 9, 19 se . . . ipso contentus est: hoc -em suam fine designat *Stilbon* (*sim.* 20, 8). 21, 1 vides, ubi sit posita -s, sed ad illam pervenire non audes. 23, 2. 44, 1 ad -em hominum maximam emergere (*sc. philosophiā*). 72, 4 domestica *sapienti* est (94, 53 -em domo promere. rem. fort. 16, 9 vides . . . quam domi sit ista -s). 73, 13 deus non vincit sapientem -e. 74, 16 non est summa -is nostrae in carne ponenda *eqs.* 76, 10 ratio . . . recta et consummata -em hominis implevit. 85, 33. 94, 50 iam perfecti viri est ac summam consecuti -is humanae. 110, 3 -is et causa et initium fuit, quod calamitas vocabatur. 115, 18 hanc tam solidam -em, quam tempestas nulla concutiat. PLIN. paneg. 74, 1 ea demum vera -s, -e dignum videri. APVL. Plat. 2, 23 sola virtus fortunatissimos potest facere, cum absque hac ex aliis prosperis non possit -s inveniri. Ps. APVL. Ascl. 7. 23. 32 p. 72 latissima . . . -s *est* conscientiae (*i. cognitionis deorum*). MIN. FEL. 38, 4 spe futurae -is. TERT. anim. 24 p. 337, 10 *anima* exilioris -is *quam deus.* adv. Hermog. 7 p. 134, 9 solidae et perfectae -is, quae censetur aeternitas. adv. Marc. 4, 25 p. 507, 3. 4, 26 p. 512, 22. nat. 2, 6 *divinitatis.* patient. 11 p. 17, 19 eius officii magna merces, -s scilicet (AVG. civ. 1, 15 p. 26, 23 D.). *ibid.* p. 18, 1 (*syn.* beatus). 13 p. 21, 3. test. anim. 1 p. 135, 4 nihil nobis erit cum litteris et doctrina perversae -is. Ps. SEN. epist. Paul. 12 donec invicta -s finem malis imponat. HIER. epist. 22, 21, 1 alia fuit in veteri lege -s. AVG. civ. 4, 21 p. 172, 5 D. si -s virtutis est praemium (*cf. p. 426, 61*). 11, 2 p. 479, 20 in magna illa -e paradisi (14, 23 p. 47, 21 *al.*). 11, 13 p. 479, 23 unius -is . . . angeli. 12, 21 p. 544, 19 ab illa (*immortalitatis*) aeternitate, veritate, -e deiectos. 20, 28 p. 478, 20 in . . . -e iustorum (20, 30 p. 486, 18). 21, 1 p. 487, 6 sanctorum. 21, 16 p. 520, 17 paucissimi sunt tantae -is, ut ab . . . adulescentia nulla . . . peccata committant. 22, 30 p. 630, 19 civitatis dei. *al.* retract. 1, 13, 8. serm. 280, 1 Perpetua et Felicitas perpetuae -is praemium . . . martyrio adeptae. NICET. vigil. p. 65, 4 quid hac -e (*sc. vigilandi*) beatius? CARM. epigr. 1619, 4 aeterna(m) requiem felicita(t)is causa man(e)bis. *accedit genetivus rei:* TERT. adv. Marc. 1, 7 p. 299, 18 summi magni -s et sublimitas. 1, 29 p. 330, 24 sanctitatis. 2, 9 p. 346, 24 non delinquendi. scorp. 6 p. 158, 11 *martyrii* (13 p. 176, 15). AVG. civ. 13, 17 p. 578, 21 D. perfectam sapientiae -em. 19, 27 p. 404, 6 tantaque *in illa pace finali* erit oboediendi suavitas et facilitas, quanta vivendi regnandique -s. APRING. in apoc. 3, 21 inconcussa praesentiae *dei* -e gaudere.

pluralis: APVL. Plat. 2, 23 utrarumque . . . -um origo ex virtute manat (*syn.* beatitudo). NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 5 -es *confessorum* . . . laudibus prosecutus.

3 *pro titulo in allocutione*: SYMM. rel. 18, 1 (*ad imp. Valentinianum Theodosium et Arcadium*) -s quidem vestra aeternae urbi sollemnis alimoniae copiam pollicetur (35, 1). AVELL. p. 79, 23 quam *urbem* vestra -s regit (*ad Constantium patricium*). ALC. AVIT. epist. 91 p. 99, 14 ad donandam nobis vestrae -is laetitiam (*ad Sigismundum regem*). *incertum huc an ad I A pertineat*: HIST. Apoll. rec. A 50 modo me vestra -s non defendisset (*ad cives Tarsenses, qui beatissimi ibid. appellantur; cf.* 46 *ad cives Mytilenae*: ut . . . plenius vestrae -i gratias referat. *utroque loco* rec. B vestra pietas).

II *rerum*: A *strictiore sensu i. q. facultas multa et grata gignendi, procreandi*: 1 *locorum*: COLVM. 3, 3, 2 veterem illam -em arvorum (A^2, arborum A^1S), quibus . . . Cato et . . . Varro prodidit singula iugera vinearum sescenas urnas vini praebuisse. 9, 14, 18 Celsus *dicit* paucis locis eam -em suppetere, ut apibus alia pabula hiberna atque alia praebeantur aestiva. PLIN. nat. 1 ind. 12, 41 Arabiae (*cf.* 12, 82 felix appellatur Arabia. *v. vol. I p. 390, 82*). PLIN. epist. 3, 19, 6 agri sunt fertiles, pingues . . ., sed haec -s terrae imbecillis cultoribus fatigatur. *paulo aliter* (*fere i. q. favor naturae*): PLIN. nat. 18, 170 similis ratio *arandi* (*sc. atque Aegypto*), sed -s maior Babyloniae Seleuciae (*dat.*), Euphrate atque Tigri restagnantibus, quoniam rigandi modus ibi manu temperatur. 2 *sativorum*: FRONTO p. 195, 8 N. ne quis arborem felicem succidisset. quaenam est arboris -s? rami fecundi et frugiferi, bacis pomisque onusti. PALLAD. 5, 2, 2 *olea oleastro insita* et apertam redeundi (*i.* τοῦ καρποῦ) -em de olea et occultam valendi feracitatem de oleastri conexione retinebit. 8, 3, 2 *citri talea* et nascendo et asserendo votum -is aequavit. *incertae significationis*: PALLAD. 4, 10, 24 *plantae* poma pepererunt supra comprehendendi (*i. comprehensibilem? manu an mente?*) -em, velut tributa reddentes (*scrib. fort.* facultatem). *cf. etiam* SVET. Vesp. 5, 2 *arboris ramum* praevalidum ac prolixum et qui magnam -em portenderet (*ambigue dictum, ita ut etiam referri possit ad notionem, quae est sub I, cf. p. 427, 34*).

i. q. facultas gratum aliquid efficiendi: PLIN. nat. 26, 19 si abundantia omnis contingere unius herbae (*sc. magicae*) -e poterat. TERT. anim. 50 p. 381, 19 ista -s aquarum (*mortem diluentium*).

B *ampliore sensu i. q. prosper successus, bona condicio vel natura, sim.* (*nonnulla ad eam notionem inclinant, quam sub I A exposui, sc. ubicumque rebus ea -s attribuitur, quae re vera hominum est. sed haec a ceteris separare nolui. cf. praesertim I A 4*).

1 *actionum, status rerum, sim.*: CIC. Tusc. 5, 86 quaestuosa mercatura, fructuosa aratio dicitur, non si altera semper omni damno, altera omni tempestatis calamitate semper vacat, sed si multo maiore ex parte extat in utraque -s. Att. 6, 8, 1 laetatus sum -e navigationis tuae (*cf. p. 428, 79*). CAES. civ. 2, 31, 3 rerum gestarum (*opp.* res adversae. *cf.* CVRT. 7, 7, 30 continuae -i rerum eius, *sc. Alexandri.* PORPH. Hor. epod. 9, 7 marinarum rerum. PANEG. 7 [6], 21, 3 rerum tuarum. LACT. inst. 5, 22, 14 prosperarum. IVST. 23, 3, 3). LIV. 2, 51, 7 consul . . . hesterna -e pugnae ferox (*cf. I A*). VELL. 1, 1, 3 imperii (PANEG. 3 [11], 16, 1. *cf.* CORP. X 1692 pro beatitudine temporum -emque publici status. ALC. AVIT. epist. 5 p. 32, 29 regni). AVG. civ. 8, 9 p. 334, 8 D. vitae. *adde*: IVST. 25, 2, 10 terror Gallici nominis et armorum invictae -is (invicta -s *al.*). 2 *naturae, indolis, studiorum*: BELL. Alex. 74, 3 loci (*ad pugnandum; aliter p. 431, 62*). SEN. contr. 1 pr. 18 naturalis memoriae -s. 3 pr. 8 Vergilium illa -s ingenii sui in oratione soluta reliquit (FIRM. math. 3, 14, 2. *cf.* 3, 7, 6 ut omnia possint animi sui virtute ac -e superare). SEN. epist. 75, 15 naturae (*sc. hominis*). QVINT. inst. 10, 1, 119 vocis. AVR. Fronto p. 254, 3 N. quod ad inventionis argutiarum, quod ad aemulationis (*i. imitationis*) tuae -em attinet. GELL. 15, 1, 1 sunt . . . scholasticae istae declamationes . . . non eiusdem . . . cotidie -is. SIDON. epist. 1, 2, 1 personam *Theodorici* deus . . . et ratio naturae consummatae -is dote sociata cumulaverunt. HIST. Apoll. rec. A 18 studiorum tuorum -em filia a te discere concupivit. 3 *temporis*: LEX arae Aug. Narb. (Corp. XII 4333) 16 saeculi (S. C. de aedif. [Corp. X 1401] 7 saeculi instantis. CORP. VIII 16526. X 1401, 6 PANEG. 4 [9], 18, 1 HIER. epist. 147, 1 *cf. Onomast.*). VELL. 2, 27, 6 diei, quo Samnitium . . . pulsus est exercitus. TAC. Agr. 3 augeat . . . -em temporum Nerva Traianus (hist. 1, 1 rara temporum -e. EDICT. imp. Nervae Plin. epist. 10, 78, 7 PLIN. epist. 10, 12, 2 CORP. VIII 23879. *cf.* Ps. QVINT. decl. 12, 5 temporis. CORP. X 1656 -i perpetui [*lege* -ae] temporis . . . Valentiniani. NOVELL. Iust. app. 7, 14 nostri temporis. *adde* PANEG. 8 [5], 12, 6 -i utriusque *temporis* confini[i]). PANEG. 6 (7), 10, 1 tot annorum continua -s (10 [4], 2, 2). 8 (5), 13, 3 Catonis oratio de lustri sui -e (*cf. ibid.* ad censorum laudem pertinebat, si lustrum felix condidissent, si horrea messis implesset, si vindemia redundasset, si olivitas larga fluxisset). 4 *gerundii* (*cf. p. 428, 78*): IVST. 2, 10, 3 controversiam non de ordine, sed de nascendi -e (*cf. Witt, progr. gymn. Gumbinnen 1873 p. 20*).

III -s *personata*: *fort.* SEN. dial. 12, 7, 4 (*v. p. 429, 61*) LIV. 30, 32, 1 (*v. p. 427, 10*). PVBLIL. N 36 non semper aurem facilem habet -s (facilitas *cod., corr. Gruter*). CORP. IV 1454 (*in pistrino supra furnum*) hic habitat -s (*phallus adpictus est, cf. Jahn, Ber. d. sächs. Ges. d. W. 1855 p. 75*). X 8053, 7 (*in lucerna, adpicti duo Amores in actu stupri*) hoc ⟨h⟩a⟨bi⟩ta⟨t⟩ felicita⟨s⟩. *suppletum* (*num recte, parum constat*): CORP. III 5561 (CARM. epigr. 26; *Iuvavi, in pavimento tessellato; periit*) hic habitat ⟨felicitas⟩. nihil intret mali. *alia v. Onomast. s. v.*

IV -s *nomen herbae*: GLOSS. III 590, 54 -s herba sellia (612, 12. 624, 18). III 595, 42 sellia (629, 41).

iuncturae notabiliores.

1 *nominales*: **a** *adiectiva*:

ad I A: adversa: TER. Eun. 325 *pl.* aliena: *v. p. 428, 70.* bona: TER. Eun. 325 *pl.* IVST. 23, 3, 11 *non* meliore. caduca: SEN. contr. 2, 1, 1 VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 CVRT. 8, 14, 43. certa: SEN. contr. 2, 1, 9 nulla est. conspicua: VAL. MAX. 2, 2, 3. curiosa: PETRON. 118, 5. eximia: CIC. Font. frg. 9 M. fortuita: SEN. contr. exc. 4, 7 SERV. Aen. 6, 683. fragilis: SEN. contr. 2, 1, 1 VAL. MAX. 1, 6 ext. 3. humana: *v. p. 428, 72.* incerta: SEN. contr. 1, 1, 3. incredibilis: *v. p. 426, 83. adde* CIC. Mil. 84 *pl.* instabilis: SEN. contr. 1, 1, 3. magna: HIRT. Gall. 8, 36, 2 SEN. suas. 1, 9 (maxima: VAL. MAX. 3, 2 ext. 5. summa: *v. p. 427, 4. adde* CIC. Brut. 5 SEN. contr. 1, 2, 4 *al.*). mala: AVG. civ. 4, 18 p. 167, 9 D. mira: *v. p. 427, 41 et 429, 21.* modesta: VAL. MAX. 4, 7 ext. 2. mortalis: *v. p. 428, 75.* perpetua: CIC. Brut. 4 quadam. *v. etiam p. 427, 29 et 428, 21.* prima (*i. praecipua*): QVINT. inst. 5, 7, 17. publica: *v. p. 428, 64.* quaedam: *v. p. 426, 79 et 428, 24.* quanta: CIC. Manil. 36. 48. quantacumque: CVRT. 8, 5, 2 (tanta: CIC. S. Rosc. 22 epist. 1, 9, 18 SEN. contr. 2, 1, 5 *al.*). rara: *v. p. 427, 36.* subita: PAVL. FEST. p. 96. superba: SEN. suas. 2, 3. vetusta: *v. p. 428, 76.*

ad I B: aeterna: VAL. MAX. 1, 6 ext. 3 SEN. dial. 7, 2, 2 AVG. civ. 1, 10 p. 19, 32 D. 2, 29 p. 96, 11. 5, 18 p. 226, 5 *al.* aliena: SEN. dial. 6, 19, 6 FIRM. err. 19, 1 VAL. CEM. hom. 13, 7. altissima: FIRM. math. 6, 7, 1. antiqua: NOVELL. Iust. app. 2. aperta: AVG. civ. 20, 28 p. 478, 20 D. iustorum. assidua: FIRM. math. 5, 2, 6. 6, 5, 5 *plur.* 6, 38, 1 *plur.* 6. Augusta: *v. Onomast.* avida: SEN. epist. 19, 7. 118, 6. beata: FIRM. math. 6, 31, 11. bona: FIRM. math. 5, 1, 6. 5, 3, 23. brevis: PANEG. 9 (12), 14, 6. caduca: PANEG. 9 (12), 14, 6. caelestis: AVG. civ. 16, 23 p. 160, 1 D. 17, 12 p. 233, 9. carnalis: AVG. civ. 17, 7 p. 222, 28 D. 17, 12 p. 233, 8. certa: AVG. civ. 2, 23 p. 86, 15 D. certissima. clara: VAL. MAX. 7, 1, 2. diuturna: LIV. 25, 25, 9.

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

domestica: SEN. epist. 72, 4. enervata (?): SEN. dial. 1, 4, 9 (enervans *coni.*). exigua: AVG. civ. 3, 17 p. 123, 3 D. huius mundi. exilis: TERT. anim. 24 p. 337, 10. fallax: AVG. civ. 3, 17 p. 123, 3 D. huius mundi. fatalis: SERV. Aen. 6, 683. fatigata (?): SEN. contr. 1, 8, 3 (fatigans *coni.*). fluxa: FIRM. err. 1, 1. fragilis: AVG. civ. 10, 25 p. 440, 27 D. humana: SEN. benef. 5, 13, 1 epist. 94, 50 PLIN. nat. 7, 142. illibata: SCHOL. Cic. Bob. p. 110, 29 St. immoderata: SEN. epist. 39, 4. immortalis: AVG. civ. 11, 13 p. 480, 22 D. 22, 24 p. 612, 17. innocentissima: AVG. civ. 20, 26 p. 474, 25 D. insperata: PS. SEN. mon. 154 (*fort. ad I A*). intermina: AVSON. 406, 39. 65. invicta: PS. SEN. epist. Paul. 12. Italica: *v. Onomast.* longa: LIV. 23, 2, 1 SEN. dial. 11, 2, 3 PANEG. 12 (2), 19, 3. lutea: AVG. civ. 10, 25 p. 440, 27 D. magna: SEN. suas. 1, 9 SEN. dial. 10, 7, 6. 10, 13, 7. 12, 9, 5 SVET. Vesp. 5, 2 FIRM. math. 4, 12, 5 *plur. al.* (maxima: SEN. epist. 44, 1 FIRM. math. 2, 3, 2. 2, 19, 9 *plur.* 3, 3, 2. 3, 3, 19 *plur.* 20 *plur. al.* summa: SEN. benef. 6, 30, 2 dial. 1, 3, 14. 12, 3, 5 epist. 90, 4 PLIN. nat. 1 ind. 7, 41. 2, 144 *al.*). media: FIRM. math. 2, 21 *plur.* 4, 17, 9. misera: PAVL. NOL. epist. 49, 12. nimia: SEN. clem. 1, 1, 7 dial. 1, 3, 10. 1, 4, 6 epist. 91, 5. 114, 8 CVRT. 10, 3, 9 PLIN. nat. 37, 3 FLOR. epit. 4, 2, 8. obscurior: VAL. MAX. 7, 1, 2. opportuna: AVG. civ. 17, 20 p. 250, 20 D. opulenta: SEN. benef. 6, 30, 3. perennis: FIRM. math. 1, 10, 13. perfecta: TERT. adv. Hermog. 7 p. 134, 9 AVG. civ. 13, 17 p. 578, 21 D. perpetua: SEN. epist. 98, 8 CVRT. 6, 5, 3 SVET. Aug. 58, 2. 94, 1 Nero 40, 3 FIRM. math. 1, 7, 36. 1, 10, 14 *al.* 3, 2, 10 *plur.* AVG. serm. 280, 1 PASS. Barth. 139, 11 CORP. VIII 20473 (*cf.* X 1656) *v. Onomast.* plena: FIRM. math. 4, 8, 2 AVG. civ. 5, 16 p. 221, 12 D. 6, 12 pr. p. 271, 18. prospera: FIRM. math. 1, 7, 36. 5, 3, 12 *al.* publica: ACT. lud. saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32326) I 20 EDICT. imp. Diocl. I 23 INSCR. Dessau 726 (*saec. IV med.*) PANEG. 12 (2), 3, 1 *et* 16, 5 CAPITOL. Max. Balb. 17, 3. 7. *cf. etiam Onomast.* pusilla: SEN. epist. 118, 6. rapida: SEN. epist. 19, 5. repentina: PANEG. 12 (2), 19, 1 (*i. q. donum ab imperatore datum*) FIRM. math. 1, 7, 6. Romana: COD. Theod. 13, 11, 10 (*a. 399*) PANEG. 10 (4), 37, 5 VOPISC. Aurelian. 13, 2 trig. tyr. 10, 15 AVG. civ. 3, 20 p. 130, 34 D. secura: PS. QVINT. decl. 15, 13. sempiterna: AVG. civ. 11, 13 p. 480, 30 D. 11, 32 p. 507, 22 *al.* sincera: VAL. MAX. 7, 1, 2 SEN. dial. 1, 6, 4. solida: VAL. MAX. 1, 6 ext. 3. 7, 1, 2 SEN. dial. 1, 6, 4 epist. 115, 18 PLIN. nat. 7, 130. 145 MIN. FEL. 37, 8 TERT. adv. Hermog. 7 p. 134, 9. spiritalis: AVG. civ. 17, 7 p. 222, 28 D. 17, 12 p. 233, 9. subita: TAC. ann. 13, 42. summa: *v. supra l. 15.* superba: CVRT. 5, 5, 12. suprema: AMM. 23, 6, 46 (*Arabum terram beatam incolentium*). temporalis: AVG. civ. 1, 15 p. 26, 17 D. 2, 23 p. 85, 21. 3, 18 p. 128, 8 *al.* terrena: HIER. epist. 21, 14, 1 (fertil- *al.*) AVG. civ. 2, 23 p. 87, 2 D. 15, 15 p. 88, 27 *al.* tranquilla: FIRM. math. 6, 36, 3. tuta: AVG. civ. 3, 20 p. 131, 12 D. vana: AVG. civ. 21, 14 p. 517, 17 D. vera: SEN. dial. 7, 16, 1 PLIN. paneg. 74, 1 AVG. civ. 2, 23 p. 86, 15 D. verissima. 4, 3 p. 150, 4. 4, 23 p. 173, 32 *al.* CAES. AREL. epist. de hum. 8 ad portum verae -is.

b *substantiva*:

ad I A: **-is:** appellatio: VAL. MAX. 2 ext. 2. proventus: AEMIL. PAVL. or. frg. Val. Max. 5, 10, 2. successus: IVST. 16, 5, 8. vices: SEN. contr. exc. 5, 1 -is humanae.

ad I B: **-is:** affluentia: FIRM. math. 3, 3, 8 EDICT. imp. Diocl. I 23. argumentum: SEN. dial. 10, 12, 8 epist. 106, 1 PLIN. nat. 7, 137. arx: AVG. civ. 12, 21 p. 545, 27 D. augmentum: FIRM. math. 1, 10, 13. 2, 20, 12 *al.* 3, 3, 8 -um. 4, 12, 5 magnarum -um ... augmenta. auctor: PANEG. 12 (2), 16, 5 AMM. 14, 1, 1 AVG. civ. 4, 33 p. 188, 6 D. auspex: PANEG. 12 (2), 3, 1. beatitudo: ISID. alleg. 9 promissae -is. cognomen: *v. infra l. 72.* cultus: VAL. MAX. 4, 7 pr. cumulus: FIRM. math. 6, 26, 4. 7, 22, 2. cursus: FIRM. math. 1, 7, 6. 4, 17, 5 AMM. 15, 5, 35. dator: AVG. civ. 4, 23 p. 176, 8 D. 4, 25 p. 177, 3. 19 *al.* domicilium: VAL. MAX. 4, 7, 7. experimentum: TERT. patient. 13 p. 21, 3. fides: FIRM. math. 4, 19, 10. flos: NOVELL. Iust. app. 2 -is antiquae. fructus: AVG. civ. 3, 20 p. 131, 24 D. gaudia: FIRM. math. 5, 3, 28. 8, 1, 9 *al.* genus: VAL. MAX. 7, 2 pr. FIRM. math. 3, 4, 12. 3, 13, 19. 4, 22, 4. gloria: FIRM. err. 19, 1 math. 6, 32, 4. gradus: FIRM. math 5, 3, 44. gratia: FIRM. err. 18, 3 futurae -is. math. 4, 13, 9. incrementum: PANEG. 10 (4), 8, 5 FIRM. math. 2, 20, 11. 3, 5, 13 *al.* insignia: FIRM. math. 2, 3, 2. 3, 7, 19 *al.* intellectus: SEN. dial. 7, 5, 1. intemperantia: SEN. dial. 1, 4, 10. invidia: SEN. dial. 6, 19, 6. iter: FIRM. math. 5, 3, 53. laetitia: FIRM. math. 6, 7, 2. levitas: SEN. dial. 6, 1, 14. moderatio: TAC. ann 14, 53. munus: FIRM. math. 1, 10, 14. nomen: VAL. MAX. 9, 2, 1 (felicis *unus recc.*). cognomen: VAL. MAX. 6, 4, 4. AVSON 419, 9 cognomina. ordo: FIRM. math. 5, 1, 7 perpetuae -is. 6, 19. 6, 23, 3. ornamenta: FIRM. math. 4, 15, 3. 4, 19, 11 *al.* ornatus: FIRM. math. 2, 20, 12. 5, 1, 6 *al.* piamentum: PLIN. nat. 37, 3 *-is nimiae.* potentia: FIRM. math. 4, 22, 4 regiae -is. 8, 26, 5. somnus: PLIN. paneg. 59, 2. substantia: FIRM. math. 5, 1, 20 omnis ... -is 5, 2, 20. summa: SEN. epist. 74, 16. 94, 50. termini: SEN. benef. 5, 13, 1. titulus: TERT. patient. 11 p. 17, 28. voluntas: AVG. civ. 22, 30 p. 633, 3 D. votum: PANEG. 10 (4), 38, 5 obtinendae ... -is.

2 *verbales*:

ad I A: **-s:** addit: PLIN. paneg. 83, 6. adest: LIV. 30, 32, 1. aspirat: CVRT. 4, 14, 9. claudicat: PANEG. 10 (4), 19, 2. exultat: VAL. MAX. 9, 5 ext. 1 insolentiae ... gradibus. haesitat: CVRT. 5, 3, 22. **-i:** confidere: CVRT. 3, 13, 4. 7, 7, 28. gratulari: CIC. Marcell. 19 (*opp.* virtuti) Att. 14, 7[a], 7 (= epist 9, 14, 7) PANEG. 10 (4), 27, 6 (*opp.* gloriandum sit virtuti tuae) TREB. Valer. 1, 6. imponere frenos: CVRT. 7, 8, 24. **-em:** experiri (-re): LIV. 6, 18, 13 CAPITOL. Gord. 11, 7. habere: CVRT. 4, 5, 2 quantamcumque. **-e:** uti: CIC. Brut. 4 perpetua quadam -e. 329 Att. 7, 2, 1. NEP. Paus. 2, 2 pari. TREB. Valer. 1, 6. IVST. 23, 3, 11 *non* meliore.

ad I B: **-s:** abit: TERT. nat. 2, 6 p. 105, 12. accidit: AVG. civ. 2, 23 p. 85, 21 D. allabitur: AMM. 14, 10, 15. apparet: AVG. civ. 17, 12 p. 233, 9 D. 20, 1 p. 407, 7. consistit: SEN. suas. 1, 9 arbitrio suo. contigit: SEN. dial. 1, 3, 14. crescit: DECRET. fabr. Pisaur. (Corp. XI 6335) 11 VOPISC. Aurelian. 13, 2. durat: SEN. dial. 6, 12, 4. emicat: VOPISC. Prob. 23, 2. luxuriatur (*personate*): FLOR. epit. 2, 15, 5. manet: SEN. dial. 10, 15, 2 illum. AVSON. 302, 32 (permanet: AVG. civ. 14, 10 p. 27, 6 D. retract. 1, 13, 8). nascitur: PANEG. 8 (5), 13, 1. perseverat: FIRM. math. 4, 10, 8 per omnia vitae spatia. splendet: S. C. de aedif. (Corp. X 1401) 42. stat: SEN. suas. 2, 3 solido. **-i:** temperare: TAC. hist. 2, 47. **-em:** dare: AVG. civ. 4, 24 p. 176, 30 D. 4, 25 p. 177, 7. 4, 33 p. 188, 12 *al.* decernere (*t. t. astrologiae*): FIRM. math. 2, 7, 3 -es. 2, 19, 9 m a x i m a s ... -es (3, 3, 19. 20. 3, 5, 1 *al.*). 3, 5, 10 perpetuam -em. 3, 14, 1 *al.* ferre: SEN. dial. 2, 11, 1 male. epist. 66, 50 bene. 117, 21 (*opp.* aerumnam). PLIN. paneg. 83, 6. conferre: FIRM. math. 3, 6, 5. 13. 16. 3, 7, 15 -es maximas. *al.* perferre: SEN. epist. 91, 7. transferre: TERT. adv. Marc. 4, 26 p. 512, 22. habere: FIRM. math. 3, 8, 5 AVG. civ. 4, 18 p. 167, 25 D. perdere: AVG. civ. 22, 30 p. 633, 3 D. **-e:** florere: CVRT. 6, 5, 3 perpetua -e. AVG. civ. 10, 25 p. 439, 28 D. frui: OPTAT. 6, 8 p. 156, 3. uti: PS. SEN. mon. 154. 186 (*uterque locus ad I A referri potest*). TAC. hist. 2, 47 AVSON. 406, 39. 65. *cf.* SCHOL. Cic. Gron.[B] p. 336, 29 St amicos in -e positos.

s y n o n y m a: beatitudo (AVG. civ. 20, 21 *al.*), fortuna (CIC. Mil. 83), fortuna prospera (LIV. frg. 61), secunda fortuna (LIV. 45, 41, 12), fortunae nitor (SEN. contr. 2, 1, 1), prosperitas (AVG. in psalm. 138, 16 *al.*).

i u x t a p o s i t a e t o p p o s i t a: aequitas (CVRT. 3, 12, 24), aerumna (SEN. epist. 117, 21), aeternitas (AVG. civ. 2, 29 *al.*), asperitas (PLIN. epist. 8, 18, 6), auctoritas (CIC. Manil. 28), auspicium (TAB. triumph. Aemil. 1), calamitas (SEN. contr. 7, 6 [21], 7 *al.*), celeritas (HIRT. Gall. 8, 31, 3), clades (VAL. MAX. 3, 2 ext. 5), consilium (CIC. S. Rosc. 136 *al.*), constantia (CAPITOL. Gord. 11, 7), divinitas (TERT. anim. 24 p. 337, 10), divitiae (FIRM. math. 2, 19, 9 *al.*), doctrina (VITR. 6 pr. 2), ductus (TAB. triumph. Aemil. 1), facilitas (AVG. civ. 11, 31 *al.*), fides (CIC. prov. 35), fortuna (CIC. epist. 1, 9, 7 *al.*), mala fortuna (SEN. epist. 48, 7), volubilis fortuna (VAL. MAX. 7, 1 pr.), indulgentia fortunae (LIV. 23, 2, 1), gloria (LIV. 4, 57, 8 *al.*), honores (FIRM. math. 4, 16, 3), immortalitas (AVG. civ. 22, 17), imperium (TAB. triumph. Aemil. 1 *al.*), incommodum (VAL. MAX. 1, 5, 2), industria (VITR. 3 pr. 2), infelicitas (SEN. benef. 4, 40, 1 epist. 121, 4 *al.*), infortunitas (GELL. 7, 1, 5), infortunium (FIRM. math. 2, 20, 6), innocentia (CAES. Gall. 1, 40, 13 *al.*), invidia (CVRT. 4, 5, 2), iustitia (FIRM. math. 3, 13, 10 *al.*), magnitudo (PLIN. paneg. 61, 4), miseriae (TAC. hist. 1, 15 *al.*), opes (CIC. Mil. 84), patrimonium (SEN. benef. 5, 19, 2), pietas (PANEG. 3 [11], 6, 1 *al.*), pravitas (MIN. FEL. 5, 11), providentia (CIC. ad Brut. 1, 4 [= 9, 13], 5), prudentia (NEP. Milt. 2, 2), pudicitia (SEN. contr. 1, 2, 19), res adversae (CAES. civ. 2, 31, 3), salus (VAL. MAX. 5, 3, 2 a *al.*), sanctitas (SEN. contr. 1, 2, 11), sapientia (COM. pall. inc. 48), scelus (CIC. off. 2, 45), securitas (CAPITOL. Pius 13, 4 *al.*), sollertia (VITR. 3 pr. 2), substantia (FIRM. math. 4, 16, 13), valetudo (SEN. benef. 5, 19, 2), vanitas (AVG. civ. 4, 3), victoria (CIC. epist. 1, 9, 18), virtus (RHET. Her. 4, 20, 27 *al.* CIC. Manil. 28. *passim*), voluptas (SEN. dial. 1, 3, 10).

fēlīciter *v.* felix *p. 450, 40 sqq.*

[**fēlīcito**, -are [*cf. c.* felix, felicitas. *Th.*]. *i. q. felicem reddere*: DON. auct. vita Verg. 13 *cod. Σ* (ed. Diehl p. 28, 6 = ed. Br. p. 22) quam ad -andos homines facultatem haberet.] *Pflugbeil.*

felicōnēs, felicteron, felictum *v.* fil-.

1. felicula *v.* fil-. **2. Fēlīcula (-us)** *v. Onomast. s. v.*

fēlīneus, -a, -um *a* feles. SERV. georg. 3, 82 'glauci *equi*' ... sunt -is oculis, id est quodam splendore perfusis (*cf. p. 426, 10*). SCHOL. Ter. p. 126, 28 caesiam *virginem*: lenticulosam vel oculis -is (*trad.* fell-) atque viridibus. GLOSS. -is oculis: caesiis (*cf. vol. III p. 109, 72. 110, 2. 7*).

felio (fēl-?), -īre [*si prior syllaba ab* EVG. TOLET. (*l. 75*) *recte producitur, a* feles *ductum esse videtur. Th.*]. *de voce pardi*: SVET. frg. p. 247 pardorum *est* -ire. *prima brevi*: CARM. poet. min. V 61, 50 panther caurit amans, pardus hiando -it. *at* fēl-: EVG. TOLET. carm. 41, 5 quod pardus -it, quod raccat pessima tigris. *Wulff.*

fēlis *v.* feles *p. 425, 63*, felix *infra l. 82.*

1. *fēlīx, -īcis *adi.* [*cf. c.* fecundus (*q. v.*), fetus, *fortasse c.* ϑῆλυς, ϑηλή (*v. Vendryes, Mém. de la soc. de linguistique 13, 144*). *Th.*].

de f o r m i s n o t a b i l i o r a: *scribitur* fél-: CORP. V 4359. i *longa*: CORP. XI 4866. XIV 2163 (*nom.*). felixs: CORP. I² 1347 (= VI 23137) *al.* feelix: INSCR. numm. Grueber, cat. Brit. mus. I p. 472 (= CORP. I 462 *in nummis Sullae filii*). felis: CORP. VI 8857[b]. XIII 10018, 216 INSCR. christ. Hisp. 148. fil-: CORP. IV 1509. 1763. 2183. VI 1710, 10 *al.*, *etiam in codd.* (*v. Schuchardt, Vokal. d. Vulgärl. I p. 320 sq.*). *cf.* CAPER [Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gramm. VII 106, 1 felicem, non filicem dicere debemus. felex: CORP. IV 1357. XIII 10026, 72. 10027, 235[c] INSCR. christ. Hisp. 331 INSCR. numm. (*Mallus Ciliciae*) Zeitschr. f. Numism. 21 (1898) 224 *al.* *ficti-vam differentiam inter* filex *et* felix *statuit* ALBIN. gramm. VII 302, 15 filex dicitur qui felicitatem dat, felix qui felicitatem accipit. filex per quem datur felicitas (*corruptum videtur ex* ISID. diff. 1, 72 *v. l. 14 sqq.*). *graece scriptum* Φηλιξ: PLVT. Sull. 34. *per compendium scribitur* f., fel., felic. *passim.* *de differentia, quae est in ablativo inter adi. et nom. propr.*: ROMAN. Char. gramm. I 130, 25 a Felice defensus, -i die (DON. gramm. IV 356, 27 DIOM. gramm. I 307, 1 *al.*). *abl.* -e: CIC. orat. 159 (*non liquet, utrum adi. an subst. intellegendum sit*). *abl. adi.* -i *passim inde a* VARRONE. *de notione*: CATO *v. l. 78.* NON. p. 301 -x dicitur fortunatus, beatus. p. 302 *v. l. 74.* SERV. *v. p. 436, 3. 437, 28. 63 sqq. 439, 17 sqq. 450, 4.* ISID. diff. 1, 72 beatus sibi tantum est, -x et aliis (*affertur* VERG. Aen. 1, 330); -x autem dicitur, per quem datur et accipitur felicitas, ut -x tempus, -x locus, -x eventus (*cf. III C*). DIFF. gramm. VII 521, 19 -x ita natus est, fortunatus cum opibus nomen accipit: ita -x naturae bono fruitur, fortunatus commodo temporis. GRAMM. suppl. 235, 8 -x dicitur beatus vel propitius, qui graece εὐτυχής dicitur. GLOSS. εὐτυχής. -em faustum, prosperum, congruum. -es fertiles. -issimus εὐτυχέστατος. *legitur inde a* PLAVTO (*semel, in precatione p. 446, 22*), *binis locis apud* TER. VARRONEM LVCR., *semel apud* CATONEM, *frequentius inde a* CIC. (*38[ies], quinquies de rebus*) *et* LIV. (*36[ies], 28[ies] de rebus*), *saepe apud poetas, satis raro apud* MANIL. (*8[ies]*). *deest adi.* CAES. (*adv. ter*). *Christianae aetatis scriptores syn.* beatus *sensim in locum vocis -x substituisse videntur (cf. p. 441, 43), fortasse quia -x paganam religionem redolebat (cf.* AVG. civ. 5, 24 *p. 440, 62 sqq.). saepe occurrit apud* FIRM. *et in* QVEROLO. *de ratione quae est inter* ITALAM *et* VVLG. (*5[ies]*) *cf. p. 441, 43 et Soden, Das lat. N. T. in Afrika p. 69 al.* *sollemnis est usus vocis in precationibus, dehinc in locutionibus ad domum Augustam spectantibus.* *adi. compar. primum apud* CIC., *superl. primum apud* SALL. Iug. 95, 4 (*de Sulla*). [*loci dubii vel corrupti*: PVBLIL. D 24 SEN. contr. 1, 7, 2 SEN. Herc. O. 1652 dial. 7, 27, 5 APVL. met. 4, 2 *v. p. 436, 8* (*cf.* ***Helm** ad l.*). *falso trad.*: LIV. 45, 44, 12 PLIN. nat. 1, 25, 92 APVL. Socr. 8 p. 139. *ex coni.*: CIC. nat. deor. 3, 83 (*trad. fere* filia) VAL. FL. 2, 473 (*cf. Kramer ad l.*) CYPR. GALL. exod. 1238 (*trad.* facilia). *suppletur*: VAL. MAX. 6, 9, 14 TERT. nat. 2, 10 *et saepe in titulis.* *confusum cum* ferax (?): VARRO frg. Non. p. 182, 19 *v. p. 437, 49.*] [*val.* ferice. *M.-L.*]

CONSPECTVS MATERIAE

I *spectat ad fecunditatem, prolis generationem*:
- **A** *i. q. fecundus, prole auctus sim. p. 435, 72—437, 23*
- **B** *i. q. fecundans p. 437, 24 sqq.*

II *spectat ad religionem*:
- **A** *i. q. faustus, bene ominatus sim., maxime de rebus: p. 437, 44—439, 15*
- **B** *i. q. propitius, de dis, numinibus: p. 439, 16 sqq.*

III *spectat ad fortunae favorem*:
- **A** *de hominibus*:
  - **1** *generatim*: **a** *i. q. fortunatus: p. 439, 54—441, 6* **b** *i. q. beatus: p. 441, 7 sqq.*
  - **2** *speciatim*: **a** *de hominum familiis, urbibus, de re publica: p. 441, 70.* **b** *spectat ad opes, divitias: p. 442, 26.* **c** *in bello, certamine: p. 442, 39.* **d** *in amore, nuptiis: p. 442, 63.* **e** *de ingenii felicitate, praecipue de vatibus, poetis sim.: p. 442, 84.* **f** *praedicatur priscae aetatis felicitas: p. 443, 15.* **g** *de mortuis: p. 443, 21.*
  - *ad III A locutiones: p. 443, 59—445, 7*
  - *structurae: p. 445, 8—446, 9*
- **B** *de bestiis: p. 446, 10 sqq.*
- **C** *de rebus*:
  - **1** *i. q. prosper: p. 446, 20—447, 38*
  - **2** *i. q. gratus, iucundus: p. 447, 39—449, 48*
  - **3** *i. q. beatus: p. 449, 49 sqq.*
  - **4** *i. q. felicitati conveniens: p. 449, 75*
  - *ad III C structurae, formulae: p. 449, 83—450, 30.*

adverbium: **1** *usus sollemnis: p. 450, 57—452, 80*
2 *usus latior: p. 452, 81—454, 84.*

I *spectat ad fecunditatem, prolis generationem*: **A** *i. q.* ***fecundus,*** *prole auctus, de ipsa prole (p. 437, 12) i. q. numerosus, uber* (NON. p. 302, 4 -x fructuosus, ferax *ad* VERG. georg. 2, 81 *p. 436, 2*):

1 *de arboribus, herbis, ramis sim.* (*quaecumque ad religionem pertinere videntur, v. p. 437, 47 sqq.*): CATO inc. libr. frg. 27 (PAVL. FEST. p. 92) '-es arbores' Cato dixit, quae fructum ferunt ([*opp.* infelices; *cf.* PLIN. nat. 16, 108]. FRONTO p. 195, 7 N. leges . . . poenam sanciverunt 'ne quis arborem -em succidisset'. quaenam est arboris felicitas? *eqs.* [*v. p. 431, 71*]. *seq.* nemo cannam . . . dixerit -em. Ov. Pont. 3, 1, 19. LIV. 5, 24, 2 nulla -x arbor, nihil frugiferum in agro relictum. PALLAD. 2, 15, 1 arbores . . . et in crescendo et in ferendo extitisse -es. *cf.* CLAVD. 10, 66 *p. 442, 81.* *aliter* NVX 87 *p. 449, 66*). LVCR. 5, 1378 omnia . . . arbustis . . . -bus obsita. VERG. georg. 2, 81 ramis -bus arbor (HOR. epod. 2, 14 inutiles . . . ramos amputans -iores inserit). 4, 329 -es erue silvas (SERV. fertiles. *cf.* STAT. silv. 5, 2, 139 MART. 14, 89, 1 PALLAD. 14, 13). DIRAE 33 veteris domini -ia ligna. PROP. 4, 4, 3 lucus. COLVM. 3, 1, 3 *vitis.* STAT. Theb. 9, 585 -i robore . . . quercus. silv. 3, 2, 141 -es sudent opobalsama virgae. GELL. 19, 12, 9 frutecta atque virgulta . . . pomis frugibusque gignendis -ia. APVL. met. 4, 2 rubi -es ⟨et⟩ beatae spinae (*sc. rosarum*). 11, 4 Arabiae -ia germina (PALLAD. 14, 113. CYPR. GALL. gen. 77 -ia germina mali). *cf. translationes*: Ov. am. 1, 3, 19 te mihi materiem -em in carmina praebe *i. unde multa carmina prodeant.* 3, 1, 59 (*appellat elegia poetam*) prima tuae movi -ia semina mentis. *de ipsis frugibus*: Ov. met. 9, 92 poma. *al.* SIL. 15, 532 floret bacis -bus arbor. MART. 8, 68, 6 uva.

2 *de locis*: **a** *de agro* (*sim. de mari l. 50*): VERG. Aen. 7, 725 -ia Baccho Massica (*c. abl. an dat.? item* MART. 13, 125, 1 -x vitibus Aulon. *c. abl.*: SVLP. SEV. chron. 1, 20, 5 -em omni copia esse regionem. *aliter l. 20. 24*). DIRAE 10 senis nostri -ia rura (STAT. silv. 2, 2, 23). TIB. 1, 1, 19 -is quondam, nunc pauperis agri. Ov. fast. 5, 197 nymphe campi -is (*cf.* VAL. FL. 1, 445 campi tanto pastore . . . -es). COLVM. 1, 7, 3 -issimum fundum. PLIN. nat. 18, 188 riguo solo (AVIEN. orb. terr. 1110). SIL. 1, 213 *Africa* -x, qua pingues mitis plaga temperat agros. STAT. silv. 2, 2, 107 sis -x (*alluditur ad cognomen Pollii*), tellus, dominis ambobus (*abl. esse videtur, cf. supra l. 20*) in annos *Tithoni et Nestoris.* MART. 13, 20, 1 *horti* (DRAC. laud. dei 1, 183 hortus). APVL. met. 1, 1 (*de Hymetto al.*) glebae -es ⟨in⟩ aeternum libris -ioribus conditae (*v. p. 448, 2*). EDICT. imp. Diocl. I 22 arva. COD. Theod. 7, 22, 11, 1 (*a. 380*) latum adeo -xque (*fere i. q. florens*) patrimonium. PANEG. 12 (2), 4, 2 tibi mater Hispania est, terris omnibus terra -ior *eqs.*; *anteced.* (3, 6): cui -x patria . . . contigisset. *cf.* STAT. silv. 2, 7, 24 *l. 37.* **b** *de urbibus, regionibus* (*hic illic potius fortasse agnoscenda est notio, cuius exempla sub III A 2 a composui*): VERG. Aen. 6, 784 Roma . . . -x prole virum (LVCAN. 4, 807 -x Roma . . . civesque habitura beatos, si *eqs.*). SIL. 1, 667 cum -x nimium (nimiam *Vollmer*) dimitteret Ardea pubem. STAT. Theb. 4, 287 deo . . . alite -x Cyllene (*item c. abl. hominis ex urbe prognati* MART. 1, 61, 2 Marone -x Mantua est). STAT. silv. 2, 7, 24 -x heu nimis et beata tellus (*i. Baetica*) . . .: Lucanum potes imputare terris (*cf.* PANEG. 12 [2], 4, 2 *l. 28*). silv. 3, 4, 12 Pergame, . . . multum -ior Ida (*seq.* 16 pulchro . . . insignis alumno). MART. 4, 25, 5 -x Aquileia Timavo. 9, 16, 5 -x, quae tali censetur munere (*sc. puero formoso ad Caesarem misso*) tellus (*cf. p. 444, 70 sqq.*). NOVELL. Iust. 11, 2 in nostra (*sc. principis*) -issima patria. *huc referendum videtur* QVINT. decl. 260 p. 67, 13 *si abdicati perissent,* tum civitas -x . . . fuisset? *cognomen regionum fertilitate insignium* (*cf. p. 442, 18 sqq.*): LVCAN. 3, 215 -x, sic fama, Ninos. PLIN. nat. 3, 60 hinc -x illa Campania. 6, 143 *Arabia* quoque in illo situ -x (*cf.* 12, 51 quae *causae* cognomen illi [*Arabiae*] -is ac beatae dedere. 12, 82 -x appellatur Arabia, falsi et ingrati cognominis, *eqs.* VAL. FL. 6, 138 turiferos, -ia regna, Sabaeos. *cf.* PLIN. nat. 12, 84 Arabiae etiamnum -ius mare est; ex illo namque margaritas mittit). VAL. FL. 6, 598 Thessaliae -is opes.

3 *de hominibus* (*de bestiis hoc sensu non legitur, sed cf.* SERV. georg. 1, 345 *p. 439, 2 et III B*) *hic illic praevalente notione gaudendi* (*de multis, quae hic posui, dubitatio relinquitur, num recte huc relata sint: sed malui in hanc partem peccare, quam omittere, quae huc facere viderentur*): Ov. epist. 6, 121 nunc . . . peperi . . .; -x in numero quoque sum prolemque gemellam . . . dedi. met. 6, 155 -issima matrum dicta foret Niobe, si non sibi visa fuisset (*item de Niobe* met. 6, 193 sum -x . . . -xque manebo: . . . tutam me copia fecit. *aliter infra l. 81*). met. 8, 486 an -x Oeneus nato victore fruetur, Thestius orbus erit? fast. 6, 560 parum -x visa fuisse parens (*cf.* OCTAVIA 405 Tellus laeta fecundos sinus pandebat ultro, tam piis -x parens . . . alumnis, *sc. prioris aevi incolis.* VAL. FL. *l. 73.* QVINT. decl. 306 p. 201, 5 CLAVD. 28, 101). EPICED. Drusi 1 -x mater modo dicta Neronum. PAVL. FEST. p. 63 ut sic ipse -x sit in suscipiendis liberis, ut fuit Hercules, qui septuaginta liberos reliquit. SEN. contr. exc. 4, 1 *illa* etiam -is patris esset iniuria (*queritur qui liberos amisit. cf.* QVINT. decl. 286 p. 151, 15). contr. 10, 2, 16 utrum fortior esset, an -ior *cuius et filius fortiter fecit.* VAL. MAX. 3, 2, 16 -ior progenie sua superior Cato, a quo Porciae familiae principia manarunt. SEN. dial. 6, 16, 3 numquam . . . non -em me dicam, quae Gracchos peperi. PETRON. 94, 1 o -em . . . matrem tuam, quae te talem peperit. VAL. FL. 5, 383 -x prole parens. *syn.* beatus (*cf.* VERG. Aen. 6, 784 *l. 32*). SIL. 4, 357 quos . . . Barce . . . -x uteri (*cf. p. 437, 9. 447, 35*) . . . crearat. 13, 809 -x *Lavinia* . . . ordine longo Troiugenas iunxit . . . Latinis. FIRM. math. 3, 5, 33 facit . . . sic Sol positus patrem -em. CORP. III 1655 eiusdem pater -x dictus per eum, parum sine eo. *sim.*: PRVD. psych. 544 Christo . . . propinquo nobilis et tali (*sc. Achar*) -x patriarcha (*sc. Iudas*) nepote. *per allusionem, ut videtur* (*hic illic per ironiam*): Ov. met. 10, 299 si sine prole fuisset, inter -es Cinyras potuisset haberi. Pont. 1, 2, 31 -em Nioben (*cf. supra l. 58*), quamvis tot funera vidit, quae posuit sensum . . . mali. SEN. contr. 2, 5, 2 nullae -iores tunc videbantur, quam quae liberos non habebant (*cf.* VVLG. sap. 3, 13 maledicta creatura eorum, quoniam

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-x est sterilis). 9, 4 (27), 1 -ior essem, si plures reos (*sc. filios*) defenderem. SVET. Tib. 62, 3 *Tiberius* -em Priamum vocabat, quod superstes omnium suorum extitisset. SPART. Sept. Sev. 21, 5 quid Marco -ius fuisset, si Commodum non reliquisset heredem? (CAPITOL. Aur. 18, 4 qui, si -x fuisset, filium non reliquisset [sic -x f., si *Petschenig*]). CLAVD. 18, 56 -ior extat opprobrio (*i. castratione*) *Eutropius*. AVG. civ. 2, 23 *v. p. 445, 65.* 19, 12 p. 373, 32 D. *Cacus Vulcano patre* vel hinc ... -ior fuit, quia tale monstrum ipse non genuit.

de utero (*cf. p. 436, 74*): [VELL. 2, 93, 2 *vix huc pertinet, v. p. 447, 35.*] PRISCILL. tract. 10, 134 Rebecca, -is mater uteri. CLAVD. 1, 204 o duplici fecundam consule matrem -emque uterum, qui nomina parturit annis! *de ipsa prole*: SEN. Ag. 701 (*verba Cassandrae*) quid illa -x turba fraterni gregis? Tro. 958 (*verba Hecubae*) modo turba -x latera cingebat mea. FIRM. math. 5, 1, 18 -i sobole (5, 1, 20 multa ac -i. GREG. M. epist. 5, 30 *al.*).

4 *metaphorice* (*cf. p. 436, 10*): *de tempore anni*: MART. 13, 113, 1 -x autumnus Opimi. *in metaphora*: PANEG. 5 (8), 3, 1 o -x beatumque ver novo partu (*sc. ortu Caesarum*). *syn.* laetum.

de rebus propagationis facultate privatis: IVST. 44, 1, 6 nec summae tantum terrae (*sc. Hispaniae*) laudanda bona, verum et ... metallorum -es (*i. uberes*) divitiae (*seq.* vis ingens). *per ironiam*: MIN. FEL. 20, 3 hydram -bus (*i. unde nova capita quasi nascantur*) vulneribus renascentem.

B *i. q.* ***fecundans***, *fertilitatem praebens*: **1** *de dis*: TIB. 3, 8, 13 Vertumnus. MART. 1, 49, 8 Pomona. **2** *de rebus*: CIC. nat. deor. 1, 91 unde tam -x concursus atomorum, ut repente homines deorum forma nascerentur? VERG. georg. 2, 188 amnes -em ... trahunt limum (SERV. terrarum scilicet, i. fertilem: nam fluminum limus est noxius). Aen. 3, 120 zephyris -bus (GLOSS. IV 442, 6 *i.* prosperis ventis. ISID. Goth. 1ª chron. II p. 267 zephyris -bus enutriris. *cf.* VAL. FL. 6, 712 venti. *aliter p. 447, 10*). IVST. 44, 1, 4 -bus et tempestivis imbribus. AVSON. Mos. 371 stringit frugiferas -x *flumen* ripas (*subauditur notio gaudii. cf.* 417 laeto per rura virentia tractu -em fluvium). *cf.* SIL. 1, 213 *p. 436, 22. fort.* PALLAD. 1, 34, 1 *v. p. 447, 3.* *nota*: STAT. silv. 4, 2, 35 -x ... orbita fluxit Triptolemi. *adde etiam etymologiam vocis* filix (*script.* fe-), *sc.* 'quod sit minus -x arvis' (CAPER gramm. VII 106, 2).

ad I structurae: *acced. abl.* (*cf.* ARVS. gramm. VII 473, 14): VERG. Aen. 6, 784 *p. 436, 32.* 7, 725 (*dat.? cf. p. 436, 16. v. alia ibid.*) VAL. MAX. 3, 2, 16 *p. 436, 69* VAL. FL. 5, 383 *p. 436, 73* STAT. Theb. 4, 287 *p. 436, 35 al. cf. etiam l. 43.* *acced. gen.*: SIL. 4, 357 *p. 436, 74.* *acced. dat.*: ? CLAVD. 20, 272 planities ... dives equis, -x pecori (*an abl.?* pecoris *pars codd.*). *dat. gerund.*: GELL. 19, 12, 9 *p. 436, 7.*

II *spectat ad religionem*: **A** *i. q.* ***faustus, bene ominatus***, *sacer, sanctus*:

1 *res*: **a** *de rebus corporeis* (*de membris corporis humani v. p. 439, 8 sqq.*): **α** *de arboribus, herbis, fructibus* (*cf. I A 1. huc rettuli, quaecumque ad ritus nuptiales, magicos sim. pertinent*): VARRO frg. Non. p. 182, 19 titio ex -i (felaci *codd., fort. confusum ex* -i *et* feraci) arbore (*in apparatu nuptiali. cf.* GELL. 10, 15, 15 [*ex* '*libr. de sacerdot. publ.' vel Fab. Pict.*] unguium Dialis et capilli segmina subter arborem -em terra operiuntur. 10, 15, 28 surculum de arbore -i. VERAN. Macr. sat. 3, 20, 2 -es arbores putantur esse quercus, aesculus, ilex *eqs.* AMM. 29, 1, 31. *cf. nom. propr.* Arbor -x *vol. II p. 428, 3 sqq.*). VERG. georg 2, 127 -is māli, quo non praesentius ullum, pocula si quando saevae infecere novercae, ... *quod* membris agit atra venena (*ex Theophr. h. pl. 4, 4, 2* χρήσιμον δ' ἐπειδὰν τύχῃ τις πεπωκὼς φάρμακον θανάσιμον· δοθὲν γάρ ... ἐξάγει τὸ φάρμακον. SERV. *ad v. 126 medicam arborem* per periphrasin ostendit, eius supprimens nomen. hanc plerique citrum volunt [*cf.* MACR. sat. 3, 19, 3—5. *Hehn, Kulturpfl.*[8] *p. 447*] quod negat Apuleius ... et docet longe aliud esse genus arboris. *ad v.* 127 '-is mali' secundum eos, qui dicunt citrum, fecundi; nam haec arbor ... omni paene tempore plena est pomis ... aut certe '-is' salubris: nulla enim efficacior res est ad venena pellenda. *ibid.* SERV. auct.: fertilis, fecundi, aut quod a morte revocet. *aliter*: OV. epist. 19, 237 *v. p. 448, 9*). VERG. Aen. 6, 230 -is olivae (7, 751). GRATT. 442 struitur ramis -bus ara (TAC. hist. 4, 53 *syn.* faustus). PAVL. FEST. p. 106 tabulam -is materiae ... terebrare. PLIN. nat. 13, 116 *myrices* infelicia ligna appellamus, quae tamen -iora sunt Graeciā (*i. iis quae Gr. gignit*). 24, 73 nec virga *illa* -ior habetur. DON. Ter. Eun. prol. 9, 3 *iuvenis* transitum *intendit* sertis ac fronde -i. MART. CAP. 2, 114 herbarum (*de re cf.* PLIN. nat. 12, 38). **β** *de aliis rebus corporeis* (*de sideribus l. 76 sq.*): CATVLL. 64, 25 te ... taedis -bus aucte (CLAVD. 13, 4. *cf.* SEN. contr. exc. 6, 6 subiectae rogo -es faces *sc. nuptiales*). TIB. 2, 1, 25 *exta.* PROP. 3, 10, 11 *amica* -bus edita pennis (*i. avibus*). 4, 1ᵇ, 83 *stellae* (*cf.* MANIL. 2, 509 *Capricornus* in Augusti -x cum fulserit ortum). SEN. apocol. 4 *Parcae* -ia vellera ducunt (*cf. quae anteced. p. 439, 9 sq.*). STAT. Theb. 7, 284 -x Olmie (*fluvius Boeotiae, Musis sacer*). MART. 7, 45, 4 littera (*ad* S *litteram* 'salutem' *significantem spectare suspicatur Friedl.*). APVL. met. 11, 16 -is alvei (*i. navis deae dedicatae*) ... carbasus. 11, 29 amictu *i. exuviis deae.* CLAVD. 28, 640 novum fastis aperit -bus annum. 21, 330 tessera (*i. litterae senatus*). *huc potissimum addam*: MART. 8, 8, 4 purpura te (*Ianum*) -x, te colat omnis honos. 8, 66, 8 superest adhuc, quod optet, -x purpura tertiusque consul *i. consulatus* (*syn.* sacri honores). *cf. fortasse* FIRM. math. 6, 32, 6 -bus ornatum dignitatis insignibus. *apud Christianos i. q. dei gratiam concilians* (*cf. infra l. 75*): TERT. bapt. 15 aqua *v. infra l. 77.* HIL. in Matth. 16, 7 o in nuncupatione novi nominis (*sc. Petri*) -x ecclesiae fundamentum! *in metonymia*: RVFIN. Basil. hom. pr. p. 1723ᴬ martyrii palmam -i cruore mercatus. **γ** *de locis sim.*: LIV. 3, 54, 9 ibi -i loco, ubi prima initia incohastis libertatis ..., tribunos plebi creabitis (LVCAN. 4, 663 -i non fausta loco tentoria ponens. *cf. p. 447, 1 sqq.*). LVCAN. 10, 51 non -x Parthia Crassis. STAT. silv. 1, 1, 75. ? *Christiano sensu de sepulcro*: CORP. VI 8857ᵇ deo annoente felis pedatura (*i. locus sepulcri?*) Xysti. *speciatim in augurum disciplina*: GELL. 7, 6, 8 loci quos capiunt *aves*, quod idonei -esque sunt, 'praepetes' appellantur. *i. q. salutifera vi praeditus de balneis sim.*: PLIN. nat. 4, 89 regio ... -i temperie. STAT. silv. 1, 4, 100 medicis -x Epidaurus harenis. MART. 6, 43, 1 Baiae.

incertum, num huc pertineant: STAT. silv. 1, 5, 48 argento -x propellitur unda *balnei* (*fort. ad III C 2 a β*). FRONTIN. aq. 93 -x proprietas aquae (*fort ad III C 1*). CORP. VI 1130 = 31242 ⟨ther⟩mas feli⟨ces Dio⟩cletianas (*fort. ei notioni subiungendum, quae est infra l. 53 sqq.*).

b *de rebus incorporeis* (*adieci metonymiam l. 24*): **α** *generatim*: CATVLL. 64, 373 accipiat coniunx -i foedere divam (*de conubio, item* VERG. Aen. 12, 821 conubiis pacem -bus ... component. SEN. Tro. 873 te ... -i parat dotare thalamo *deus.* FIRM. math. 6, 23, 5 -x et prosperum matrimonium sortiuntur. *cf. etiam p. 442, 72. 448, 16. cum acerbitate dictum*: APVL. met. 4, 34 festino -es istas nuptias obire). CATVLL. 64, 382 talia praefantes ... -ia Pelei carmina (*cf.* LYGD. 4, 40 cantus. PROP. 1, 17, 26 -i solvite vela choro. *paulo alio sensu p. 447, 75*). BELL. Alex. 32, 4 non tantum bellum ipsum ac dimicationem, sed etiam talem adventum eius (*Caesaris*) -em fuisse laetabantur. VERG. Aen. 11, 32 auspiciis (VAL. MAX. 5, 4 STAT. Theb. 2, 432 IVST. 1, 10, 8 AMM. 16, 12, 68. ENNOD. dict. 9, 10 p. 453, 1 nominis. EPIST. Theoderici Cassiod. var. 2, 1, 1 -x a consule *Felice* sumat annus auspicium). FIRM. math. 6, 1, 3 horoscopo -i societate radiationis associantur (*N, om. cett. cf.* 2, 22, 4 radiatio *syn.* prosper). CARM. de mens. 1, 3 fata (MANIL. 3, 91 *opp.* triste. AMM. 26, 6, 10). OV. met. 7, 620 sint ... ista (*sc. fulgur et tonitrus*) ... -ia mentis signa tuae. 10, 5 omen (Pont. 2, 1, 35 STAT. Theb. 2, 195. silv. 2, 2, 79 omen -x Euploea carinis, *cf. Vollm. ad* 1, 1, 6). fast. 4, 39 venimus ad -x aliquando nomen Iuli (SVET. Iul. 59 *vaticinationibus* -x et invictum in ea provincia fataliter Scipionum nomen ferebatur. *cf. l. 56 sqq. p. 447, 72*). PANEG. 2 (10), 12, 7 exordium. AVSON. 333, 1 consulis primordia. *adde in cultu deorum*: ACT. Arv. a. 218 b 21 felic(ia) dixer(unt). *al.*

β *speciatim*: (I) *de temporis spatiis sollemnibus, magistratuum vel principum auspiciis initis vel ineundis* (*sim. sub III C 2 b α*): TIB. 2, 5, 82 omine quo -x et sacer annus erit (OV. Pont. 4, 4, 18 consule Pompeio ... candidus et -x ... annus erit. fast. 1, 26 auspicio -x totus ut annus eat [*lectio dubia*]. CLAVD. 1, 267 consanguineis -x auctoribus annus). HOR. carm. saec. 66 lustrum (*dubia relatio v. p. 439, 24. 441, 78.* FEST. p. 289 parum -x. PANEG. 8 [5], 13, 1. *ibid.* 3 si *censores* lustrum -x condidissent). COD. Iust. 1, 17, 2, 23 ex tertio nostro -issimo ... consulatu. 1, 27, 2, 18 instantis -issimae ... indictionis. (II) *sollemniter de actibus principis, rebus ad principem pertinentibus* (*hic illic praevalente notione quae est sub III C 1*): TAC. dial. 17 principatus *Vespasiani* (PLIN. epist. 10, 2, 2). CARM. epigr. 18, 2 Augusti nomen -x ... remaneat (CORP. III 7902 n(omini) -issim(o) ... obstricta simul et devota provincia. VI 1175 -is nominis Gratiani. *cf.* COD. Iust. de cod. comp. pr. sub -i nostri [*sc. imperatoris*] nominis vocabulo). PLIN. epist. 10, 102 -issima successione. FLOR. Verg. p. 184, 9 lux et fulgor -is imperii (PANEG. 10 [4], 2, 6 LAMPR. Diad. 7, 6 FIRM. err. 29, 4 COD. Iust. 1, 27, 1, 8. *cf.* AVG. civ. 4, 23 *p. 442, 12*). COD. Iust. 1, 2, 11 (*Theodos. II*) ad -issimam expeditionem numinis nostri. INSCR. numm. Cohen II p. 275 n. 54 annona Augusti -x. IV² p. 3 n. 5 *sqq.* (*Sept. Sev.*) adventui Aug. -issimo (VI p. 503 n. 106 adventus. VII p. 105 n. 26—28 *al. cf.* VI p. 504 n. 109 ingressus). *de die natali, temporibus sim. principis: v. sub III C 2 b α passim.* *ad sollemnem significationem alludi videtur his locis*: SEN. dial. 12, 13, 4 o -em clementiam tuam, Caesar, quae efficit, ut quietiorem sub te agant vitam exules, quam nuper ... principes! STAT. silv. 4, 2, 63 mihi -es epulas ... dedisti (*appellat principem*). SPART. Hel. 2, 5 (*antecedunt variae nominis Caesaris originationes*) certe quaecunque illa, -x necessitas fuit, unde tam clarum et duraturum ... nomen effloruit. AVSON. 419, 51 mihi est adhibita per te cura tam diligens, pro me cura tam -x.

γ *sensu Christiano, i. q. dei gratiam concilians* (*cf. supra l. 4*): TERT. bapt. 1 (*init.*) -x sacramentum aquae nostrae, quia ... liberamur (*cf.* 15 -x aqua, quae ... abluit). patient. 13 p. 20, 19 altiores et -iores gradus corporalis patientiae. HIL. in Matth. 16, 11 '... abneget se ipsum' ... o beatum damnum et iactura -x! 19, 6. SVLP. SEV. Mart. 2, 5 -bus *Martini* actibus. CHROMAT. beat. 2 non simpliciter ... beatos pauperes dixit ... nec enim omnis paupertas -x est. DRAC. laud. dei 3, 142 aeternae *vitae* -ia lucra. CASSIOD. inst. div. 30 intentio. PASS. Petr 11 o crux, quae ... *Christi* mortem ... legatione -issima (fidelissima *L*) renovas!

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 *animantia*: a *bestiae*: VERG. georg. 1, 345 terque novas circum -x eat hostia fruges (SERV. i. fecunda). b *homines*: STAT. silv. 3, 1, 143 litat hic -ior infans. SERV. auct. Aen. 4, 167 aqua petita de puro fonte per -issimum puerum aliquem aut puellam. SPART. Geta 2, 5 quod nemo ei videretur -ior imperator ad commodandum nomen *i. cum memoriae felicitatem spectanti nullius imperatoris nomen magis idoneum videretur quod assumeret (loci dubia auctoritas).* *de membris corporis humani (cf. III C 1 b δ p. 447, 24)*: OV. am. 3, 13, 34 moenia -i condidit . . . manu (SEN. apocol. 4 Lachesis . . . vellera sumit -i moderanda manu. *cf.* MART. 9, 61, 7 *Caesaris* posuit *platanum* dextera -x. PANEG. 10 [4], 37, 5 iam -x dextera fructuosa subscriptione laetatur [*subsunt notiones cum gaudendi tum felicitatem afferendi*]). OV. fast. 1, 514 este bonis avibus visi . . . ripaque -i tacta sit ista pede. *huc fortasse referendum*: APVL. met. 11, 11 gerebat . . . -i suo gremio summi numinis . . . effigiem.

B *i. q.* **propitius,** *de dis, numinibus (de principe l. 31)*: VERG. ecl. 5, 65 sis bonus o -xque tuis ([SERV. propitius . . ., item econtra Iuno . . . infelix, id est irata: deos enim vel -es vel infelices ex rebus quas praestant vocamus]. Aen. 1, 330 sis -x nostrumque leves . . . laborem [SERV. propitia. -x enim dicitur et qui habet felicitatem et qui facit esse -em] *dub. num huc referendum sit* STAT. Ach. 1, 386 *v. p. 442, 7*). HOR. carm. saec. 66 *Phoebus* si . . . videt aequus aras, remque Romanam Latiumque -x alterum in lustrum . . . prorogat (*dub. -x ad Phoebum an ad* lustrum *an ad* Latium *pertineat*). MANIL. 2, 888 titulus *sortis (t. t. astrol.)* '-x' (*ad* 'bonum genium' ἀγαθὸν δαίμονα *pertinere putant coll. Firm. math. 2, 16, sed cf. Garrod ad l.*). SIL. 8, 227 Nympha . . . nobis -x oblata secundes. STAT. silv. 4, 8, 49 *Apollinis* volucrem . . . -x Eumelis (*i. Parthenope*) adorat (*cf. Vollm. ad l.; accedit ad exempla infra p. 443, 59 sqq. proposita*). MART. 2, 24, 8 si deus ore sereno annuerit -x. NEMES. ecl. 1, 83. *item de principe*: CALP. ecl. 4, 86 mihi . . . laetus et augusto -x arrideat ore *Caesar*. *huc referendum puto* RVFIN. hist. 4, 26, 7 cuius imperii feliciter propagati tu -x successor exsistis (*siquidem -x graeco* εὐκταῖος *accurate respondet*). *adde*: PROP. 4, 4, 69 Vesta, Iliacae -x tutela favillae (MART. 5, 1, 7 rerum -x tutela salusque [*de Caesare*]). SEN. Thy. 940 fortuna (IVST. 41, 6, 2 PANEG. 10 [4], 4, 3). SIL. 15, 453 omnia -x cui natura dedit (LAMPR. Heliog. 35, 5 quibus id -ior natura detulerit. *cf. p. 446, 77*). *in titulis dedicatoriis, inscriptionibus nummorum*: CORP. VI 759^b Spes posita sum -x (*dub. num recte traditum*). 781 Veneri -i sacrum (XIII 6658 Vener⟨i f⟩elici. IX 3429, 7 sacerdotem Veneris -is. INSCR. numm. Cohen II^2 p. 226 n. 1447 -is. III p. 159 n. 229 [*Faustinae min.*]. p. 159 n. 274—78 *al., praecipue in nummis, quibus mulierum imagines impressae sunt*). CORP. IV 812 Mercurius (INSCR. numm. Cohen VI^2 p. 36 n. 192 Mercurio -i). INSCR numm. Cohen III^2 p. 350 n. 952 (*Commodi*) Victoriae -i (VI p. 361 n. 95 victoria Aug. [*vel* Augg.] fel. *cf. p. 447, 43*). III^2 p. 403 n. 1 Fortunae -i (*al. cf. l. 36*). V^2 p. 363 n. 168 *sqq.* Diana. p. 442 n. 1029 Vesta. CORP. X 8053, 2 Concordia (INSCR. numm. Cohen III p. 216 n. 13. *cf. p. 447, 41*).

III *spectat ad* **fortunae favorem,** *ad bona, quae fortuna praebere solet*: A *dicitur* **de hominibus** (*de bestiis fabulose infra l. 84. p. 442, 83, de hominum habitationibus sim. p. 441, 71 sqq. 442, 31. 33, per metonymiam p. 442, 37, de mortuorum reliquiis p. 443, 34 sqq., de aetate per figuram p. 440, 18*):

1 *generatim*: a *strictiore sensu i. q.* **fortunatus,** *sive perpetuo sive certa in re a fortuna adiutus (de nonnullis dubitatio relinquitur, an ad b potius referenda sint)*: CIC. inv. 1, 35 in fortuna quaeritur . . . *sitne* -x, clarus an contra. 2, 30 -x an infelix. Verr. 2, 70 sic iste multo sceleratior et nequior . . . aliquanto etiam -ior fuit. leg. agr. 2, 21 sortietur tribus . . .: homo -x educet, quas volet, tribus (*sim. de sorte*: CIC. Phil. 3, 26. OV. fast. 2, 338 [*per imag.*] -x prima sorte futurus erat. *cf. etiam p. 448, 32*). dom. 72 *Clodium* satellites . . . '-em Catilinam' nominant (*i. Catilinae similem, sed -iorem*). fin. 5, 92 ergo *Polycrates* infelix una molestia, -x rursus, cum . . . anulus . . . inventus est? nat. deor. 3, 83 Harpalus . . . praedo -x habebatur, *seq.* in illa fortuna (LVCAN. 10, 21 -x praedo *Alexander Magnus*). Phil. 2, 59 -x fuit, si potest ulla in scelere esse felicitas. 2, 67 *de ludo aleatorio*. 5, 11 mulier sibi -ior quam viris (CARM. Suet. Tib. 59, 2 -em sibi, non tibi, Romule, Sullam. SEN. Herc. O. 673 *al.*). Att. 9, 12, 4 aut sapiens . . . aut -x. 12, 23, 3 *syn.* cui omnia contingant. epist. 3, 8, 7 te aliorum improbitate minus -em fuisse. CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 2 omnibus rebus -x est (*dubiae interpretationis*). CASS. Cic. epist. 12, 12, 5 velim, ut meremur de re p., sic -es simus (*cf.* OV. Pont. 4, 14, 43 tam -x utinam, quam pectore candidus essem). ANTON. or. frg. Cic. Phil. 13, 40 usque eo -x est, ut . . . deceperit vos. PVBLIL. C 36 contra -em vix deus vires habet. I 17 invidiam ferre aut fortis aut -x potest (*idem adi. iungitur infra l. 77. p. 440, 73. 77 sq. 84. 441, 3. 33 442, 36. 42. 43. 45*). P 15 patiens et fortis se ipsum -em facit. 28 perfacile quod vota imperant -x facit. SALL. or. Lep. 20 quam audeas, tam videri -em (*Sullam significat*). VERG. georg. 2, 490 -x, qui potuit rerum cognoscere causas (*seq.* fortunatus et ille, qui). Aen. 4, 657 -x, heu nimium -x, si *eqs.* (CLAVD. DON. *ad l.* duraret . . . prosperitas nostra). 9, 335. HOR. sat. 1, 6, 52 -em dicere non hoc me possim, casu quod te sortitus amicum; nulla etenim mihi te fors obtulit. carm. 4, 2, 48 canam recepto Caesare -x. OV. fast. 2, 81 occultis -x in amoribus index (*sc. delphinus, cui contigit Amphitrites latebras indagare; cf.* STAT. Ach. 1, 512 *p. 443, 13*). LIV. 3, 17, 2 tam -x vobis corrumpendis fuit . . . auctor. 42, 62, 4 nec nimis credere serenitati praesentis fortunae prudentis hominis et merito -is esse. SEN. contr. 1, 2, 12 ut -issima fueris (*i. licet tibi contigerit, ut servares pudicitiam*), pro pudicitia impudice rogasti. 1, 2, 17 aliqua capta -ior fuit, nulla fortior. 1, 2, 19 contr. 3 pr. 11. contr. exc. 5, 1 -iores fuistis . . .: vobis mori contigit (*cf.* QVINT. decl. 335 p. 318, 12 -issimus fuissem, si me latrones occidissent). VAL. MAX. 1, 8 ext. 11 miseri simul ac -is (*opp.* miser *saepe, velut* 6, 9, 14. *item* PLIN. paneg. 72, 7). 4, 1, 10 ita abunde -x, si nihil . . . amitteret (SEN. clem. 1, 13, 4). SEN. dial. 4, 7, 2 sceleratos . . . avarosque . . . et ob ista -es. epist. 71, 28 beatus . . . multo . . . audire mavult 'tanto melior' quam 'tanto -ior'. CVRT. 4, 14, 18 Alexander . . . unum animal est . . . nostro pavore quam sua virtute -ius. LVCAN. 5, 411 tutum vel non -bus aequor. 5, 699 naufragus. STAT. Theb. 11, 36 -es ambo, sed fortunatior *pater*. MART. 6, 79, 1 tristis es et -x . . .: ingratum dicet te *Fortuna*. 9, 56, 10. QVINT. decl. 385 p. 430, 26 -em esse eam aetatem (*i. iuventutem*), si servare possit sua. PS. FRONTIN. strat. 4, 5, 6 -ioribus magistratibus rei publicae opus esse. IVV. 10, 313 nec erit -ior astro Martis (*i. nec astrum eius -ius erit astro Martis; Friedl.*), ut in laqueos nunquam incidat *adulter*. PLIN. epist. 2, 1, 1 maximi et clarissimi civis, perinde -is. paneg. 31, 1 secunda -es, adversa magnos *probant*. PANEG. 7 (6), 3, 2 mihi deorum . . . munus . . . primum videtur . . ., in lucem statim venire -em (*anteced.* imperium nascendo meruisti). FIRM. math. 2, 21 ultra modum -x ac potens erit, qui *eqs.* (*saepius*). 7, 4, 3 -es servos efficiet. 7, 25, 10 cinaedos. 8, 20, 9 eunuchi. ENNOD. dict. 9, 14 p. 454, 2 -i (*fere i. q. potenti*) . . . personae *blandiri*. IORD. Get. 34, 176 CARM. epigr. 111, 39. *i. q. voti compos*: SEN. Herc. O. 293 paelici -x fui, illi meas audistis . . . preces. *huc pertinere videntur* CORP. III 8298 votum quod ⟨debeo⟩ -x ago. 14177^9 -x fec. *ille*.

-x *cognomen virorum (feminarum v. l. 49 et p. 441, 4) felicitate insignium (cf. Onomast.)*: *cf.* SEN. clem. 1, 14, 2 Magnos et Felices et Augustos diximus (epist. 94, 60 quos Magnos Felicesque populus vocat). CIC. S. Rosc. 22 quamvis *Sulla* -x sit . . ., tamen in tanta felicitate nemo potest esse . . ., qui *eqs.* (SALL. Iug. 95, 4 *cf. etiam p. 439, 79*. VAL. MAX. 6, 9, 6 *Sullam* dicerem fortem, nisi ipse se -em appellari maluisset. SEN. dial. 1, 3, 8 -x est L. Sulla, quod illi descendenti ad forum gladio summovetur? 6, 12, 5 *v. p. 441, 32*. LVCAN. 2, 221 hisne . . . -x . . . Sulla vocari . . . meruit? *cf.* 2, 582 Sullā -ior. CARM. Suet. Tib. 59, 2 *v. p. 439, 67*. PANEG. 12 [2], 46, 1 Sullam *Romae* clade -em [*cf.* FIRM. math. 1, 7, 25 *al.*]. VIR. ill. 75, 1 AVSON. 419, 38. *cf.* FRONTO p. 224, 23 N. vina de Sullae Fausti cognomento -ia appello. *v. p. 434, 82. 435, 7. Onomast. II p. 626, 6 sqq.; Drumann II^2 p. 403 adn. 2 sqq.*). CIC. fin. 5, 92 Polycratem Samium -em appellabant. *ludunt in cognomine*: STAT. silv. 2, 2, 107 *v. p. 436, 23. item* 2, 2, 122. 3, 1, 32 *et fort.* 143. EPIST. Theoderici Cassiod. var. 2, 1, 1 *v. p. 438, 33*. CARM. epigr. Engström 6 Felicem Aufidium -em semper deus faciat. 51, 15 -x vocatus -x vixit cum suis. 153, 1 Iulia Sidonia Felix de nomine tantum. *cf.* HIER. epist. 30, 14, 1 saluta Felicianen, vere carnis et spiritus virginitate -em. CORP. XI 6076 Felicitas . . . posuit . . . coniugi *Felici*, cum qua vixit anni⟨s⟩ VI. . . . -x ab eventu an(nos) VI. *cf. cultus Felicitatis reprehensionem*: AVG. civ. 4, 23. *principum cognomen* -x, -issimus *sollemne inde a Commodo (cf. Ruggiero, Diz. epigr. III 42 et Onomast. s. v.)*: PLIN. paneg. 88, 5 iustisne de causis senatus . . . 'optimi' tibi cognomen adiecit? . . . an satius fuit '-em' vocare? LAMPR. Comm. 8, 1 Commodus . . . appellatus est Felix . . . quasi quidam novus Sulla. CAPITOL. Opil. 11, 4 (*versus e graeco translati*) impius et -x . . . simul esse cupit (*syn.* beatus) . . .; nam pius et -x poterat dicique viderique. EVTR. 8, 5, 3 ut . . . non aliter in senatu principibus acclametur, nisi '-ior Augusto, melior Traiano'. AVG. civ. 5, 24 p. 236 D. neque enim nos Christianos quosdam imperatores ideo -es dicimus, quia vel diutius imperarunt vel imperantes filios . . . reliquerunt (*cf. I A 3*) *eqs. ibid.* p. 237 sed -es eos dicimus *imperatores*, si iuste imperant *eqs.* . . . tales Christianos imperatores dicimus esse -es interim spe, postea re ipsa futuros, cum id, quod expectamus, advenerit (*cf.* PANEG. 6 [7], 14, 3 *p. 443, 48*). Felix *ex. gr.*: CORP. V 4318 (*Commodus*) Pius Felix Augustus (VI 1339 INSCR. numm. Cohen III^2 p. 230 n. 19). VI 31413 d. n. Valentiniano, perpetuo ac -i semper, Augusto. Felicissimus: VOPISC. Tac. 7, 4 (*acclamatio populi*): -issime Tacite Auguste, di te servent. AMM. 16, 12, 18 -issime omnium Caesar. CORP. VI 1030, 4 Max(imi) Fortissimi -issimi (*Sept. Sever.; cf.* CORP. VIII 19495. 19920 *al.*). INSCR. numm. Cohen VI^2 p. 460 n. 404 (*Dioclet.*). *c. subst.*: CORP. VI 632, 1 (*a. 177*) -i imperatori omnia -ia (1187 imperatoribus invictissimis -issimisque. 1710, 10 Arcadius et Honorius, ⟨f⟩ilicissimi et doctissimi imperatores. CANON Migne 56, 835^B -issimus ac beatus pius imperator). CORP. VIII 802 ⟨for⟩tissimo -issimo p⟨rincipi⟩, *sc. Commodo* (III 11984 [*M. Anton.*] procos. p. p. fortissimo ⟨ac f⟩elicis⟨simo⟩ principi. 6710 princeps felic[issimus]. VI 1182 piissimo -issimoque principi). *cf.* FIRM. math. 1, 10, 13. *adde*: ACT. lud. saec. Sept. Sev. 1, 19 ⟨qu⟩os d⟨ii volent⟩ addér⟨e f⟩elici numero rector⟨um nostrorum⟩ ('*dicta sunt respectu matrimonii Antonini et Plautillae*' *Hülsen*). *nota cognomen et adiect. iuxta posita*: CORP. VI 31338a invicto ac super omnes principes fortissimo -issimo-

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

que imp. Caes. M. Aurellio Antonino Pio Fel(ici) Aug(usto). XI 2648 Imp. Caes. M. Aurellio Antonino pio Fel. Aug.... super omnes princ. fort. felic. XIII 9061 [*a. 213*] M. Aur. ⟨Antoninus⟩ Pius Felix fortissimus felici⟨s⟩s⟨i⟩mus ... imp. *rarius legitur cogn. mulierum, velut Iuliae Domnae*: INSCR. numm. Cohen IV² p. 99 n. 4*sqq.* Iulia pia -x Aug. CORP. VIII 12006 piae -is matris Aug. (*ad I A 3?*).

b *latiore sensu: spectat magis ad statum, condicionem, animi habitum eius, cui quaevis bona obtigerunt, i. q.* **beatus,** *laetus* (*adiunxi ea, quae ex philosophorum et Christianorum doctrina de vera hominis felicitate dicta sunt; de cuius notionis proprietate cf.* felicitas *I B 2*): CATVLL. 107, 7 quis me uno vivit -ior? (APVL. met. 5, 9 nulla nunc in orbe toto -ior vivit). CIC. Phil. 2, 64 (*cf. quae antecedunt p. 443, 60*) mea...sententia, qui rei publicae sit hostis, -x esse nemo potest (*cf. p. 439, 66*). epist. frg. II 5 -ior ... meo iudicio Camillus exulans quam ... Manlius. PVBLIL. M 5 mori est -is, antequam mortem invoces. O 3 o vitam misero longam, -i brevem! HOR. sat. 1, 1, 12 *rusticus* solos -es viventes clamat in urbe. 2, 7, 31 te -em dicis amasque (TIB. 3, 10, 25 te [*Phoebum*] -em dicet pia turba deorum [*syn.* laetus]. VAL. MAX. 4, 6, 1 SEN. epist. 52, 6 CALP. ecl. 3, 56 *al. passive*: OV. epist. 16, 50 -x ... dicar. met. 6, 155 *v. p. 436, 57.* 7, 698 -x dicebar eramque. PLIN. nat. 7, 141. vocare: *l. 22. p. 443, 25. 28 al., cf. p. 440, 35 sqq.* praedicare *sim.*: *l. 41 sqq. al.*). OV. met. 5, 267 *Minerva* -es ... vocat pariter studioque locoque *Musas.* trist. 3, 10, 76 loca -i non adeunda viro. 5, 5, 52 si nihil infesti ... vidisset Vlixes, Penelope -x, sed sine laude foret. fast. 6, 220 qua (*filia*) -x sospite semper ero. SEN. contr. 1, 6, 6 non possumus una -es esse: quod solemus, una infelices erimus. SEN. Herc. f. 513 *opp.* miser (Herc. O. 122). benef. 5, 12, 6 -issimis ... opulentissimisque. 7, 14, 4 non potuit ... -i succurrere. *saepius.* dial. 1, 4, 7 veniet et ad illum diu -em sua portio. 1, 6, 4 *opp.* miseri, sordidi, turpes. 2, 10, 2 delicati et -es. 4, 10, 5 *Heraclitus* miserebatur omnium, qui sibi laeti -esque occurrebant. 4, 12, 6 -is animi ... tranquillitas. dial. 6, 12, 5 a -issimo incipiam: L. Sulla filium amisit (*cf. p. 440, 35 sqq.*). 9, 16, 3 tanto fortior, tanto -ior (*alludit ad usitatam iuncturam, cf. p. 439, 75*). epist. 31, 5 quid votis opus est? fac te ipse -em. 41, 4 hominem ... inter adversa -em. 74, 1 intra se est -x. 90, 38. LVCAN. 1, 459 populi ... -es errore suo. 8, 630. STAT. silv. 5, 3, 216 -x ... tui spectator adesses muneris. QVINT. decl. 260 p. 68, 8 *syn.* hilaris. IVV. 14, 21 tunc -x, quotiens *eqs.* TAC. ann. 15, 16 decesserat certamen virtutis et ambitio gloriae, -ium hominum affectūs. PLIN. epist. 1, 3, 2 -x beatusque (3, 7, 2). 9, 9, 2 *syn.* florens. paneg. 2, 8 -es nos, -em illum praedicamus. FRONTO p. 49, 14 N. non hoc est, quod me -em nuncupo. ITALA psalm. 1, 1 (Tert. spect. 3) -x vir qui *eqs.* (μακάριος, VVLG. beatus). *item* ITALA *saepe* (VVLG. beatus). TERT. patient. 11 p. 17, 19 quos enim -es dominus nisi patientes nuncupavit dicendo (Matth. 5, 3): 'beati pauperes spiritu' (*item -x et* beatus *promiscue posita*: QVEROL. p. 19, 23 -em...beatiorem. AVG. quaest. hept. 1, 91 quod Latini habent...'beata' vel '-x facta sum', Graeci habent 'εὐτύχη⟨κα *suppl. Lagarde*⟩', quod magis bonam fortunam significat). ARNOB. nat. 2, 41 ut...*animae* pro beatis ac -bus (*i. commutantes vitam -em, quam degerunt, antequam in humana corpora descenderunt*) viverent, quarum ora ... crudeles polluerent apparatus. AMM. 27, 7, 4 *opp.* aerumnosi. VVLG. eccles. 4, 3 laudavi magis mortuos quam viventes, et -iorem utroque iudicavi, qui necdum natus est. AVG. civ. 5, 26 p. 241, 27 D. quod ait Tullius de quodam, qui peccandi licentia -x appellabatur 'o miserum, cui peccare licebat!' (*dub. an spectet ad* CIC. Tusc. 5, 55, *ubi legitur* beatus). 7, 27 p. 309, 22 *deo* solo anima se inhabitante fit -x. 14, 10 p. 27, 2 societas ... humana. DRAC. laud. dei 2, 517 venditor *Christi* infelix, sed non -ior emptor. *dub. an huc pertineat*: COD. Theod. 15, 7, 3 (*a. 376*) amplectenda -is populi studia, ... ut agonis spectacula reformentur.

nota cum acumine dicta: SEN. Herc. O. 673 nec sibi -x pauper habetur, nisi -es cecidisse videt. dial. 5, 30, 3 numquam erit -x, quem torquebit -ior. epist. 90, 34 -issimum esse, cui felicitate non opus est. 98, 1 nunquam ...-em quemquam ex felicitate suspensum. 124, 24 infelicissimos esse -es. PLIN. epist. 5, 18, 1 homo -ior antequam -issimus fieret.

2 *speciatim* (*nolui in his exemplis ea divisione uti, quae est sub 1, quia satis difficile erat velut sub d diiudicare, 'fortunati' an 'beati' notio praevaleret. tamen exempla sub a—c enumerata fortunae favoris notionem maxime exprimere notandum est*): **a** *de hominum familiis, coetibus, de urbibus, regionibus, de re publica*: CIC. Deiot. 29 -x ista domus (*i. familia*), quae ... adepta sit (*opp.* calamitosus. QVINT. decl. 259 p. 56, 9. *ibid.* p. 58, 20. *paulo aliter p. 442, 31. 33*). epist. 13, 28ᵃ, 2 me omnes Achaiae civitates arbitrari ...-es, quod eis tu praesis (QVINT. decl. 260 p. 67, 13 *v. p. 436, 43.* AVG. civ. 4, 23 p. 173, 13 D. Romulus -em cupiens condere civitatem. 11, 24 p. 495, 26 unde sit -x). ad Q. fr. 1, 1, 30 Asia *v. p 446, 3.* HOR. carm. saec. 66 Latium (*dubia relatio, v. p. 439, 23*). PROP. 2, 32, 43 o nimium nostro -em tempore Romam! (LVCAN. 6, 301. 7, 29 o -x, si te [*Pompeium*] vel sic tua Roma videret. STAT. silv. 3, 3, 51 premit -x regum diademata Roma. INSCR. numm. Cohen II² p. 167 n. 714. p. 215 n. 1304 *al. cf.* PANEG. 12 [2], 1, 2 *urbs*). OV. trist. 4, 3, 75 Hectora quis nosset, -x si Troia fuisset? (SEN. Ag. 784 -x diu...Troia). MANIL. 4, 763 Virgine sub casta -x terraque marique est Rhodus. VAL. MAX. 4, 1, 12 o rem publicam pariter ... miseram et ... -em! (LAMPR. Alex. 6, 5. VOPISC. Car. 6, 2 [*ex epist. Probi*]. AVG. civ. 1, 33 p. 50, 14 D. *non* censebat *Scipio* -em esse rem p. stantibus moenibus, ruentibus moribus). VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 -es Athenas. COLVM. 1 pr. 6 etiam sine causidicis olim satis -es fuerunt futuraeque sunt urbes. LVCAN. 8, 139 nimium -x aeterno nomine Lesbos, sive..., seu *eqs.* STAT. Ach. 1, 386 tellus (*cf.* silv. 2, 2, 107 *p. 436, 23.* 2, 7, 24 *p. 436, 37* MART. 9, 16, 5 *p. 436, 40. sed v. p. 439, 21*). PANEG. 2 (10), 14, 4 provincias ... licet pace florentes adventu *tuo* reddas -iores. CLAVD. 5, 264 adeo -ior axis Hesperius, meruit qui te rectore teneri? (SVLP. SEV. dial. 3, 17, 6 -em ... Graeciam, quae meruit audire apostolum praedicantem). AVG. civ. 4, 23 p. 173, 31 D. imperium *Romanum.* SVLP. SEV. Mart. 9, 3 -em fore tali ecclesiam sacerdote. *sollemniter dicta videntur*: STAT. silv. 1, 4, 41 non labente Numa timuit sic curia -x (4, 4, 76 te blanda sinu ... sibi curia [gloria *M*] -x educat. *dub. an conferri possint* CORP. VIII 18214 [= 18234] curiae Hadrianae -i. *cf. annot.*). CORP. VIII 11430 splendissimus et -issimus ordo coloniae Sufetanae. *quasi cognomen coloniae, provinciae al.*: PLIN. nat. 5, 78 Berytus colonia, quae -x Iulia appellatur. LIB. col. I grom. p. 231, 19 L. Capua... colonia Iulia -x. INSCR. numm. Zeitschr. f. Numism. 21, 224 Mallo (*i. Mallus Ciliciae*) c⟨olonia⟩ felex. CORP. XII 5687, 43 Vienna -x (*alia v. Onom.; interim v. PW. IV 525, 69; 526, 71. 75; 531, 111; 532, 115; 536, 131; 537, 135; 538, 150; 539, 153 v; 551, 257. 260. 262; 552, 271*). INSCR. numm. Cohen II² p. 179 n. 870 Italia -x. VI p. 136 n. 64 Dacia -x. *adde* Arbor -x *castra Romana* (*cf. sub II A 1 a*) *et fort.* CORP. III 14336⁷ -x Arba. **b** *spectat ad opes, divitias* (*in nonnullis, quae sub a posita sunt, hanc notionem agnoscas*): TIB. 2, 2, 15 quicquid -bus Indis nascitur. OV. am. 1, 8, 27 (*loquitur lena*) tam -x esses quam formosissima, vellem: non ego, te facta divite, pauper ero. SEN. contr. 1, 1, 6 *filius patris* -ioris abdicatus. 1, 6, 3 si possent homines facere sibi sortem nascendi, ... unusquisque -em domum invaderet (SEN. epist. 104, 34 aurum et argentum et quidquid aliud -es domos onerat). SEN. Med. 217 generosa, -x, decore regali potens fulsi. VAL. FL. 1, 25. MART. 2, 30, 3 rogabatur *tot sestertia* -x ... vetusque sodalis. 3, 37, 1 -es ... amici (*de patronis*). IVV. 9, 135. 16, 59 (*de milite*) ut qui fortis erit, sit -issimus idem (*cf. p. 439, 75 sq.*). *addendum fortasse*: SEN. Phoen. 596 (*verba Polynicis*) arbitria thalami (*i. uxoris*) dura -is feram (*aliter* Tro. 873 *v. p. 438, 23*). *dub. an huc trahendum* CORP. IV 5050 ama -es. **c** *in bello, certamine*: CIC. Verr. 6, 4 at est bonus imperator, at -x. Font. 43 virum ad labores belli impigrum..., ad casum fortunamque -em. Mur. 38 (*in ficto militum sermone*) cum fortis, tum etiam -x (SALL. Iug. 95, 4 fortior an -ior esset *Sulla.* SPART. Pesc. 12, 2 -es *Scipiones* fuisse magis quam fortes. *sim.*: SALL. Iug. 85, 46 exercitus ... magis strenuus quam -x. *sollemniter*: VOPISC. Aurelian. 41, 1 [*epist.*] -es ac fortes exercitus senatui p. q. R. 41, 3 litteras exercitus -issimi. NOVELL. Iust. app. 7, 18 noster -issimus exercitus). LIV. 2, 49, 7 ut illud agmen faustum atque -x mittant. 7, 20, 5 florentem ... populum Romanum ac -issimum bello. SEN. Herc. f. 364 si ... arma -x teneat, infelix paret, nihil relinquent bella. LVCAN. 9, 80 Magnus. STAT. Theb. 10, 499 o ... nuper Nemeaeo in pulvere -x. TAC. hist. 1, 49 Galba ... alieno imperio -ior quam suo (*syn.* prosperā fortunā). PS. AVR. VICT. epit. 40, 15 eximius ac -x bellator. AMM. 17, 1, 14 hoc ... bello ... peracto ... ut faustus Caesar exultabat et -x. *sollemne cognomen legionum* (*exercitus v. l. 44 sq.*): leg. II: CORP. VI 793 p(iae) f(elicis) f(idelis) aet(ernae) (*sim. iunguntur passim*). 31001 *al.* XIV 2283 INSCR. Revue archéol. 4 sér. XII 1908 p. 473 n. 272. leg. IV: CORP. VI 1627. VIII 19428. IX 4119 *al.* XIV 4007 INSCR. Notiz. degli scavi 1907 p. 717. leg. VII: CORP. VI 3538. VIII 12590. leg. VII gemina: CORP. VI 32412 (*saec. III init.*) piae, -is. III 2772. IX 973. XI 5213. XII 516 *al. saepe.* leg. XI: CORP. VI 1433. leg. XVI: CORP. VIII 14854. *auxiliorum*: NOT. dign. or. 34, 28 equites primi -es *eqs.* (36, 22 occ. 6, 62). or. 34, 35 ala secunda -x. CORP. VI 3538 alae Moesicae -is Torquatae. III 12030, 3 -es Tungri. **d** *in amore, nuptiis* (*cf. etiam I A 3*): CATVLL. 100, 8 sis -x..., sis in amore potens. HOR. epod. 12, 25 o ego non -x, quam tu fugis. 15, 17 tu, quicumque es -ior (*de aemulo; cf.* TIB. 1, 5, 18 precibus -x utitur ille meis. PROP. 1, 16, 33 *v. p. 447, 28.* 2, 16, 28 subito -x nunc mea regna tenet. OV. met. 2, 809 *Aglauros* -is ... bonis ... uritur Herses). PROP. 1, 18, 7 -es inter numerabar amantes. 2, 17, 11 quem modo -em ... ferebant. *al.* OV. epist. 16, 95 -x sine crimine fiat. 16, 188 -x esse coacta forem. met. 14, 642 superabat amando hos ... neque erat -ior illis. Pont. 4, 11, 22 coniugio (LYGD. 4, 80. *cf. p. 438, 22 sqq. 448, 16*). CARM. Sen. contr. exc. 6, 8 *v. p. 444, 55.* VAL. MAX. 2, 6, 14 *apud Indos femina, quam maritus maxime dilexit*, cum eo tamquam -issima crematur. SEN. Med. 105 (*in hymenaeo*) -x Aeoliam corripe virginem. STAT. Theb. 6, 332 Admetus. 7, 329 si modo placabit -x Aegina Tonantem. silv. 1, 2, 236 -es utrosque *novos nuptos* vocant (*alludi ad acclamationem quae est* 'feliciter!' *suspicatur Vollmer*). TAC. ann. 13, 46 sibi concessa ... vota omnium et gaudia -ium. CORP. IV 5007 (*graphio script.*) det mihi Damoeta -ior quam Phasiphae (*adi. pro adv., ut videtur*). *in prosopopoeia*: CLAVD. 10, 66 vivunt in Venerem frondes omnisque vicissim -x arbor amat (*cf. p. 435, 84*). *nota*: STAT. Theb. 7, 191 (*verba Bacchi*) nostro (*i. qui Semelen tetigit*) -ior igne taurus (*i. Iuppiter*). **e** *de ingenii felicitate, praecipue de vatibus,*

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

poetis, oratoribus, artificibus, artium inventoribus (hic illic i. q. divinus, ut fere eandem notionem agnoscas, quae est infra l. 38 sqq.): VERG. Aen. 11, 429 Tolumnius. Ov. trist. 2, 533 -x Aeneidos auctor (cf. PLIN. nat. 14, 7 Vergilium ... beatum -emque gratiae). fast. 1, 585 -x vates (Carmenta) ut dis gratissima vixit, possidet hunc . . . diem (cf. infra l. 26). PLIN. nat. 34, 69 Praxiteles . . . marmore -ior. MART. 1, 49, 38 mereatur alius grande . . . 'sophos': miserere tu -ium veroque fruere . . . gaudio. huc pertinere puto: Ov. fast. 1, 297 -es animae (cf. l. 39), quibus haec (sc. stellarum ortum et occasum) cognoscere primis . . . cura fuit (cf. p. 439, 80 et VAL. FL. 1, 482 -x stellis Tiphys segnibus usum ... dedit). GRATT. 95 o -x, tantis quem primum industria rebus prodidit auctorem! deus ille an proxuma divos mens fuit eqs. STAT. Ach. 1, 512 (ad Calchantem) sed -x numeroque ducum praestantior omni eris, si latebras Achillis vaticinio detegere tibi contigerit (cf. etiam Ov. fast. 2, 81 p. 439, 84). f praedicatur priscae aetatis, aurei saeculi felicitas: TIB. 2, 3, 29 -es olim, . . . cum eqs. PROP. 3, 13, 25 -x agrestum quondam . . . iuventus. SEN. epist. 90, 38 quid hominum illo genere (sc. aurei saeculi) -ius? (cf. TERT. nat. 2, 13 Iovis genitorem ... -issimum, regem aurei scilicet saeculi). COLVM. 1 pr. 6 v. p. 442, 4. PLIN. nat. 4, 89 gens -x..., quos Hyperboreos appellavere. g de mortuis: α praedicantur in universum (saepe cum respectu miseriae superstitum): VERG. Aen. 11, 159 tu . . . -x morte tua. HOR. sat. 1, 9, 28 'omnes (sc. cognatos) composui'. -es! nunc ego resto. Ov. met. 14, 480 ut mihi -es sint illi saepe vocati (cf. l. 28), quos . . . hiems . . . mersit aquis. fast. 1, 585 v. supra l. 4. LIV. 3, 58, 11 manes . . . Verginiae, mortuae quam vivae -ioris (-iores codd.). SEN. Ag. 515 quisquis ad Troiam iacet, -x vocatur, ... quem eqs. Herc. O. 1778 nimis -x nimis... Tartari intrasti loca. Tro. 144 '-x Priamus' dicite (cf. 157). Herc. O. 350 -x iacet quicumque quos odit premit (STAT. Theb. 3, 148 pariter ... iacebant -es, quos una dies, manus abstulit una). PLIN. nat. 7, 151 illum -issimum, qui pro patria ... occubuisset. SIL. 17, 260 v. p. 444, 56. STAT. silv. 2, 1, 220 -x ... dubios casus ... vitae effugit. 5, 1, 221. MART. 10, 5, 8 vocet beatos clamitetque -es in Orco qui sunt. adde: cinis, urna pro ipso mortuo -x dicitur: PERS. 1, 37 nunc non cinis ille poetae -x? STAT. silv. 3, 3, 212 Assyrios -x bibet urna liquores.

β spectatur ad Elysii, vitae aeternae felicitatem; i. q. deorum similis, divinus (sc. mortalium laboribus liberatus): VERG. Aen. 6, 669 -es animae (Ov. fast. 1, 297 v. supra l. 8. SEN. dial. 6, 25, 1 inter -es currit animas. 6, 26, 7. cf. epist. 76, 25 contra fidem est -iores esse liberis et in universum datis clausas et obsessas animas. cf. l. 47). SEN. Herc. f. 744 laeta -x nemoris Elysii loca petit. 796 -es...umbras (LVCAN. 6, 784 tristis -bus umbris voltus erat. 8, 747 STAT. silv. 3, 3, 25). Tro. 161. dial. 6, 26, 7 -em filium tuum..., qui ista iam novit. STAT. silv. 5, 1, 193 Elysias -x admittar in oras. CORP. VIII 24787 condita nunc Libyca -x tellure quiesco. apud Christianos: TERT. anim. 7 de digito animae -ioris (i. Lazari) implorat solacium roris (PRVD. cath. 5, 121 perist. 6, 97 cf. etiam ARNOB. nat. 2, 41 p. 441, 49). PANEG. 6 (7), 14, 3 o -x in imperio et post imperium -ior..., dive Constanti (cf. AVG. civ. 5, 24 p. 440, 64 sqq.). HIER. epist. 60, 7, 2. ZACCH. 3, 10 post ... beatorum martyrum exercitus . . . -es perinde confessorum catervas. CORP. V 1662 -x in deo depositus (adverbialiter, item XIII 8482 -x et in pace recessit). INSCR. Rossi Roma sotter. (coemet. Callisti) III tab. 22, 35 compari suae -iss(i)m(a)e in pace. nota sollemniter dictum de sanctis: SVLP. SEV. epist. 2, 10 si praecisis rupibus ... agere -em (sc. Martinum) furor impius maluisset. CORP. XII 5690, 135 -x Agna. adde EPIST Paul et Cor. II rec. A 36 prophetas (rec. B beatissimos. cf. HIL. hymn 1, 1 -x propheta David).

ad III A locutiones: accedit ad verbum pro praedicativo: CIC. Phil. 2, 64 Caesar Alexandria se recepit -x, ut sibi quidem videbatur (cf. sequentia p. 441, 12). AETNA 575 -es ... alieno intersumus aevo, sc. inter Thebarum reliquias (cf. HOR. epod. 16, 53 plura ... -es mirabimur. Ov. trist. 4, 2, 65 capiet populus spectacula -x. LVCAN. 4, 401 proelia soli -es ... spectant civilia milites dimissi) PROP. 4, 1, 48 -x terra tuos cepit, Iule, deos. SEN. Herc. O. 133 (verba chori) -x incolui non steriles focos. Thy. 975 si cum meis gaudere -i datur. dial. 6, 20, 5 Cicero etiamtunc (sc. post filiae funus) -x mori potuit (LVCAN. 2, 74 consul et eversa -x moriturus in urbe Marius. cf. SEN. Herc. O. 1778 o nimis -x nimis . . . Tartari intrasti loca. LVCAN. 6, 158 peterem -ior umbras Caesaris in voltu). LVCAN. 3, 296 acciperet -x ne non semel omnia Caesar. VAL. FL. 7, 39 -x nullos nunc ... Graios nossem (verba Medeae). STAT. Theb. 9, 725 proelia gaudes -x. silv. 4, 8, 49 v. p. 439, 27. QVINT. decl. 347 p. 368, 26 Vlixes -ior ... solam in adulteris ultus est gulae voluptatem. APVL. met. 5, 17 tu quidem -x et ... beata sedes ..., nos autem ... misere cruciamur. CLAVD. 28, 278 (verba Alarici) toto sublimior orbe ferebar ante Italiae -x aditum. AVG. civ. 21, 15 p. 518, 31 D. pacem -x cum deo habere noluit natura humana. DRAC. Orest. 198 (Clytaemestra alloquitur Aegisthum) Agamemnone occiso -ior ibis (-ioribus B) atque ... regno potieris. CASSIOD. var. 6, 1, 2 per consularem dignitatem status imperii iugiter crevit, illam semper -x Roma suscepit. ? -e(m) ludere: v. p. 444, 17 sq.

accedit imperativis (saepissime in locutionibus gratulatoriis): VERG. Aen. 3, 480 vade . . . o -x nati pietate! (STAT. Theb. 2, 19 vade ... o -x, quoscumque vocaris in usus! i -x, ite -es: Ov. epist. 17, 15 v. p. 449, 59. PHAEDR. app. 19, 6 ite -es! SIL. 3, 116 i -x, i numinibus... secundis! STAT. Ach. 1, 942 cf. LIV. 2, 49, 6. 9 ire fortes, ire -es iubent). Aen. 3, 493 vivite -es, quibus est fortuna peracta! (item versus initium: LYGD. 5, 31. CARM. epigr. 373, 2 [a. 43/70] vivite -es, quibus est data vita fruenda, nam m⟨ih⟩i non fato datum est felice [i. -em] morari. CARM. epigr. Engström 167. cf. LIV. 8, 35, 6 vive . . . -ior hoc consensu civitatis ..., quam ... victoria! STAT. silv. 2, 2, 122 vive Midae gazis ... ditior ..., ... Euphratae supra diademata -x! CORP. XI 5074. CARM. epigr. 194, 3 -x vivas, bene vale! CORP. XI 4126 -x vivas. 6710, 18 [in vase vitreo] anima -x vivas. XIII 10018, 198 [in poculo]. 10018, 203 vivamus -es. 10024, 92 [in anulo] vivas -x multis annis. 10024, 143^{a-c} [gemmae] hospita -x vivas. QVEROL. p. 5, 2). NEMES. ecl. 1, 64 -x o Meliboee, vale! (NOVELL. Valent. 1, 3 fin. [a. 450] optamus vos -issimos ac florentissimos ... per multos annos bene valere [= NOVELL. Maior. 1 fin.]. CARM. epigr. 429 Engstr. superl.). CAPITOL. Maximin. 16, 3 -x imperes (VOPISC. Prob. 11, 7 bis. cf. 11, 9 -x agas, feliciter imperes). CORP XI 4866 ludite -es! (cf. CARM. epigr. 339 [in tabella lusoria] invida punct⟨a⟩ iubent felice ludere doctum ['sive pro -em sive pro adverbio' Bücheler]). CORP. XII 5693, 10 (in gemma) utere -x (5697, 11 in cochleari argenteo. saepissime in eiusmodi munusculis notatur ut f. [XII 5692, 7] vel u. f. sim. XI †2088 utere -x cum gaudio. cf. XIII 10018, 3 uti -x! Salus tibi donavit). XIII 10018, 36 (pictum in ampullis) avete -es! 10018, 99 gaudiamus -es pie. 10027, 228 (in stilo) dicta -x, -ior scribe. sis -x, sitis -es: CATVLL. 68, 155 sitis -es. v. p. 449, 51. 100, 8 v. p. 442, 64. HOR. carm. 3, 27, 13. LYGD. 6, 30 sis -x, et sint candida fata tua. MART. 5, 6, 5 sis invidia favente -x. APVL. met. 2, 14 sis ... -x et iter dexterum porrigas. CORP. XIII 10018, 84. inde vel ex iunctura l. 20 notata fluxisse videtur elliptícus usus vocis -x in ampullis 10018, 83^{a-r} al. cf. STAT. silv. 2, 2, 107 p. 436, 23. VVLG. II Macc. 9, 19 (in epistula) optimis civibus ... bene valere et esse -es (ὑγιαίνειν καὶ εὖ πράττειν). sim.: CARM. epigr. 63, 7 (sepulcr.) valebis, hospes, opto ut seis -ior. ita sim -x: PROP. 1, 7, 3 dum..., ita sim -x, primo contendis Homero (EPIST. imp. Aug. Suet. Tib. 21, 4 iucundissime et, ita sim -x, vir fortissime eqs. cf. etiam CASS. Cic. epist. 12, 12, 5 p. 439, 71). sim.: SEN. apocol. 1, 3 ita illum salvum et -em habeam. PETRON. 61, 2 oro te, sic -em me videas, narra illud eqs. (item sequitur cohortatio: 72, 3 sic vos -es videam, coniciamus nos in balneum).

sententiae et locutiones proverbiales (praecipue Fortunae inconstantiam exprimentes, superbiam vel arrogantiam -ium reprehendentes): PVBLIL. (cf. p. 439, 74 sqq. 441, 15) J 12 irritare est calamitatem, cum te -em voces. SEN. Herc. O. 643 rarum est -x idemque senex. Tro. 261. LVCAN. 7, 727 -x se nescit amari. SIL. 7, 89 rarae fumant -bus arae (cf. STAT. Theb. 12, 496 ignotae . . . -bus arae). IVV. 7, 190 -x et pulcer et acer (sc. in hominum iudicio), -x et sapiens et nobilis eqs. 7, 202 -x ille tamen corvo . . . rarior albo.

in praedicationibus (cf. p. 439, 81. 443, 21 sqq. al.) nom. vel voc.: VERG. Aen. 3, 321 o -x una ante alias Polyxena ... Troiae sub moenibus ... iussa mori! (sim. c. partic.: MANIL. 4, 548 -x, aequato genitus sub pondere Librae. CARM. epigr. 1347^A, 17 -x, heu nimium -x, dum vita maneret, digno iuncta viro). PROP. 3, 12, 15 ter quater in casta -x, o Postume, Galla (cf. l. 59. 60. 72. 77. 84). Ov. met. 4, 323 qui te genuere, beati, et frater -x, et fortunata ... soror. trist. 4, 10, 81 v. l. 67. SEN. contr. exc. 6, 8 (versus virginis Vestalis) -es nuptae! moriar, nisi nubere dulce est. SIL. 17, 260 felix, o frater, divisque acquate cadendo! MART. 10, 30, 28 o ianitores vilicique -es! QVINT. decl. 246 p. 9, 11.

acc.: TER. Haut. 380 o hominem -em! CIC. Phil. 3, 26 o -em utrumque! ... hunc quoque -em ... nihil -ius. PROP. 2, 15, 1. Ov. ars 2, 448 o quater et quotiens numero comprendere non est -em, de quo laesa puella dolet (de tempore: LYGD. 3, 26 o mihi -em terque quaterque diem!). Pont. 1, 2, 31. 33 SEN. contr. 2, 2, 1 al. VAL. MAX. 4, 1, 12 (v. p. 442, 1. ibid. LAMPR. Alex. 6, 5). PLIN. paneg. 74, 1 quod dictum est a cuncto senatu 'o te -em!' (TREB. Valer. 6, 2 -em te ... totius senatus sententia eqs. CASSIOD. or. frg. p. 476 -em te, domine, praedicatione multiplici). CORP. IV 1262 o -em! XII 5686, 356 (in vasculo) felicen te! nota casus alternantes: Ov. trist. 4, 10, 81 -es ambo tempestiveque sepulti . . . ! me quoque -em . . . !

praedicationes excipiuntur enuntiatis secundariis: 1 acced. enunt. relativum (-x qui sim.; cf. Norden, Agnostos Theos p. 100, 1): CIC. Deiot. 29 VERG. georg. 2, 490 (PROP. 1, 12, 15 LVCAN. 4, 393). CIRIS 28 in anaphora. HOR. epod. 12, 25 (de 1. pers., item APVL. met. 6, 9). carm. 1, 13, 17 -es ter et amplius, quos eqs. TIB. 2, 1, 80. LYGD. 6, 43 -x quicunque . . . disces (item de 2. pers. PROP. 2, 34^b, 71 STAT. silv. 5, 2, 152. 176 AVSON. 291, 8). PROP. 2, 34^b, 73 anaphorice, cf. supra l. 72. Ov. am. 2, 5, 9 (VAL. FL. 7, 18). 3, 2, 7 fast. 1, 297 SEN. Ag. 103 Tro. 977 al. benef. 3, 38, 3 LVCAN. 7, 442 (cum acerbitate, item 9, 126. 208. SIL. 9, 159 -x o terque quaterque frater, cui fatis genitorem agnoscere ademptum!). STAT. Theb. 10, 615 MART. 7, 2, 5 QVINT. decl. 377 p. 420, 17 APVL. met. 2, 7 CLAVD. carm. min. 20, 1. 28, 1. PASS. Theclae E p. 137 in anaphora multiplici (beatus in aliis recensionibus, cf. VVLG. Matth. 5, 3—10). 2 enunt. temporale (-x cum): TIB. 2, 3, 29 SEN. Herc. O. 202 dial. 7, 27, 5. 3 enunt. causale (-x quod sim.): SEN. contr. 2, 5, 6 SEN. epist. 46, 3 CALP. ecl. 7, 74 al. 4 enunt. condicionale (-x si): VERG. Aen. 4, 657. 9, 335. Ov. met. 8, 51 o ego ter -x, si eqs.

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

8, 326 si quem *eqs.* (MART. 9, 56, 10 QVINT. decl. 306 p. 201, 5 COMM. apol. 613 ANTH. 430, 5. 6). SEN. contr. 7, 6 (21), 9 SEN. Herc. O. 1803 rem. fort. 11, 2 LVCAN. 6, 257 SIL. 1, 395. 14, 684 STAT. Theb. 1, 573. 10, 403 silv. 3, 3, 124 AVSON. 101, 2 4 QVEROL. p. 14, 13 CARM. epigr. 111, 39. nimium (nimis) -x: CIC. Phil. 2, 39 VERG. Aen. 4, 657 PROP. 2, 32, 43 VELL. 1, 6, 2 SEN. Herc. O. 1778. 1803 LVCAN. 8, 139 STAT. silv. 2, 7, 24 *al.* *cf. de re*: SEN. contr. 2, 7 (15), 7 *p. 448, 73.*

structurae (*exempla selecta*): 1 *accedit infinitivus verbi* (*i. q. dexter, peritus. cf.* SIL. 13, 126 *p. 446, 18*): VERG. Aen. 9, 772 Amycum, quo non -ior alter ungere tela manu ferrumque armare veneno (id est peritior: SCHOL. Stat. Theb. 6, 833).

2 *additur substantivum*: **a** *ablativ.*: *α personarum*: Ov. epist. 16, 50 -x in culpa quo Iove dicar ego? met. 7, 799 coniuge eram -x, -x erat illa marito (9, 333 habetur coniuge -x. 11, 266 -x et nato, -x et coniuge Peleus. *al. cf.* MART. 4, 75, 1 o -x animo [*i. moribus*], -x, Nigrina, marito! HEGES. 1, 36, 1 *Doris* fuerat -x marito). PROP. 1, 10, 29 is poterit -x una remanere puella, qui *eqs.* OCTAVIA 941 -x thalamis Livia Drusi natisque. MART. 10, 101, 2 suo -x Caesare Gabba. PANEG. 2 (10), 13, 1 -x ... talibus, Roma, principibus. FRG. Vat. 35 (*a. 337*) idoneus venditor approbetur, quo sic -x comparator atque securus ... persistat. SVLP. SEV. Mart. 9, 3 *v. p. 442, 12.* *ad subst. accedit* salvo (salvis): CORP. III 51 (*in Memnonis statua*) salvo domino -x Sosigenes s. eius. IV 1074 vobis salvis -es sumus perpetuo. VI 632, 1 salvo Commodo (*sic de Augustis saepius*). 31111. XIV 2163 INSCR. Rostowzew, tess. plumb. 69 INSCR. Notiz. degli scavi 1908 p. 357 (*saec. IV init.*) INSCR. Revue archéol. 4 sér. X p. 485. *cf.* Ov. fast. 6, 220 *p. 441, 25.* *ad subst. acced. participia*: HOR. carm. 4, 2, 48 *p. 439, 83.* CALP. ecl. 3, 56 quo te cantante solebas dicere -em. IVV. 6, 258. LAMPR. Comm. 19, 8 o nos -es te viso imperante! (te vivo, te imperante *Eyssenh.*). AVG. civ. 7, 27 *deo* solo anima se inhabitante fit -x. CORP. XV 1668 *sqq.* regn(ante) d(omino) n(ostro) Theoderico -x Roma. *duplex ablativus*: VERG. catal. 9, 23 -em ante alias o te scriptore puellam! Ov. met. 6, 681 Cephalus te coniuge -x, Procri, fuit (7, 60 quo coniuge -x et dis cara ferar. *al.*). CLAVD. 22, 77 principe tu -x genero: -ior ille te socero. carm. min. 30, 28 Claudia -x teste (*sc. fidei coniugalis*) deā. *β rerum*: CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 2 *v. p. 439, 70.* Ov. met. 5, 267 *v. p. 441, 22.* LIV. 7, 20, 5 *v. p. 442, 48.* VAL. MAX. 9, 13 ext. 1 *Xerxes* opum magnitudine quam altiore animi sensu -ior. SEN. contr. 9, 1, 4 nullo mihi -ior videor, quam quod *eqs.* LVCAN. 6, 257 Scaeva ... -x hoc nomine famae, si ... dedisset (*cf.* 8, 139 aeterno nomine). SIL. 2, 570 *v. l. 67.* STAT. silv. 4, 4, 75 stemmate materno -x, virtute paterna. MART. 4, 75, 1 animo *v. l. 16.* 7, 8, 5 -x sorte tua (= 7, 2, 5 *v. p. 449, 71.* QVINT. inst. 12, 11, 22 nulla sorte [forte *codd.*] nascendi aetas -ior quam nostra. DRAC. Romul. 2, 107. *cf. etiam p. 439, 60*). MART. 6, 28, 7 decore. 10, 23, 1 placido -x *senex* aevo. TAC. Agr. 45 opportunitate mortis (*cf.* AMBR. exc. Sat. 1, 33). DECRET. decur. Aquil. Ital. (Corp. V 875) 7 nec ullo se -iorem ⟨credere officio, quam ut pro *patria* la⟩boret. PORPH. Hor. epod. 15, 19 divitiis. LAMPR. Alex. 6, 5 -es nos imperio tuo, -em rem p. (*sim. saepius*). AVG. civ. 5, 11 p. 210, 16 D. veritate, non vanitate. 5, 26 p. 241, 27 *v. p. 441, 53.* 9, 14 tit. vera beatitudine. CORP. X 4923 agresti vita -x fuit. *cf.* AVSON. Mos. 417 *v. p. 437, 33.* *cum acumine dictum de rebus adversis*: VERG. Aen. 11, 159 tu ... -x morte tua (Ov. met. 13, 521. *cf.* VAL. MAX. 5, 3, 2[d] Africanus avo ... ne exitu quidem -ior. CARM. epigr. 15). Ov. met. 3, 132 exilio. VELL. 1, 6, 2 Sardanapalum ... nimium -em malo suo. VAL. MAX. 4, 1, 12 o rem publicam pariter Africani morte miseram et Macedonici ... lamentatione -em! AVSON. 257, 11 Titus, imperii -x brevitate. *γ c. ablat. (vix dativ.) gerundivi*: QVINT. inst. 1, 5, 32 -iores fingendis nominibus Graeci.

b *genet.*: HOR. sat. 1, 9, 12 cerebri. PLIN. nat. 14, 7 *v. p. 443, 4.* CARM. epigr. 26 s(im) p(atrimoni) s(emper) ego -x mei. SIL. 4, 396 leti. STAT. silv. 4, 4, 46 curarum. IVV. 14, 119 animi -es credit avaros. SYMM. epist. 1, 1, 5 opum. CLAVD. 21, 89 -x arbitrii princeps. AVG. civ. 2, 23 p. 86 D. Metellus, ... qui habuit quinque filios ..., etiam rerum temporalium -x fuit. CORP. XIII 7963 (*tit. sepulcr.*) parum -x militiae. *nota structuras varias sese excipientes*: SIL. 2, 570 -x, Murre, necis patriaque superstite -x.

c *accusat. graec., quem dicunt*: CARM. epigr. Notiz. degli scavi 1912 p. 156, 49 hoc unum -x amissa te mihi forsan ero. TREB. trig. tyr. 33, 5 ultimo ... versu *elogii* asseri potest: '-x omnia, infelicissimus imperator'. CLAVD. 21, 29 hic publica -x, sed privata minus. **d** *dat. commodi: v. p. 439, 67. 440, 30. supra l. 70.*

e *accedunt praepositiones*: ab: CIC. Brut. 63 ille Graecus ab omni laude -ior. ad: CIC. Font. 43 virum ad labores belli impigrum, ... ad casum fortunamque -em (*per zeugma*). LIV. 4, 12, 8 -ior in eo magistratu ad custodiam libertatis futurus quam *eqs.* SIL. 15, 89 ad laudes genitum, capiat si munera divum, -x ad laudes hominum genus. de: TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 357, 21. in *c. abl.*: *rerum*: CIC. Phil. 2, 23 in quo Caesar -ior fuit. 2, 40 in hoc genere. QVINT. decl. 338 p. 332, 21 in lite. TREB. trig. tyr. 32, 2 in imperio (*cf. p. 443, 49*). FIRM. math. 8, 19, 10 in senectute. AVG. civ. 19, 16 p. 383 D. in illa immortalitate. SORT. Sangall. 9, 7 in victoria -issimus eris. CORP. XIII 2200 -x etiam in eo, quod prior (*sc. marito*) occupavit (*sc. finem, i. decessit*). in *sensu adversativo*: FLOR. epit. 4, 2, 51 -em utcumque in malis Pompeium. *c. abl. gerund.*: CIC. Sest. 16 *Clodius* tribunus pl. -x in evertenda re publica fuit. Lael. 60 in diligendo. ad Q. fr. 1, 1, 30 in te retinendo fuit Asia -ior, quam nos in deducendo. PAVL. FEST. p. 63 *v. p. 436, 65.* VELL. 2, 91, 4. *c. abl. personae*: PROP. 3, 12, 15 in casta ... Galla *v. p. 444, 51* (Ov. trist. 5, 5, 21 in caro coniuge). in *c. acc.*: SEN. epist. 94, 46 Agrippa ... solus ex iis, quos civilia bella claros ... fecerunt, -x in publicum fuit. ANTH. 462, 15 in damnum. *in sermone plebeio accus. pro abl.*: PETRON. 77, 1 tu parum -x in amicos es.

B *de bestiis* (*proprie dici negat* SEN. dial. 7, 5, 1 saxa timore ... carent nec minus pecudes: non ideo tamen quisquam -ia dixerit, quibus non est felicitatis intellectus. epist. 74, 15. *cf.* 113, 27): VERG. ecl. 1, 74 ite meae, -x quondam pecus, ite capellae! (*dubitari potest, an subsit notio sub I descripta, item* GREG. TVR. vit. patr. 8, 6 populum ad eius sepulchrum ac velut -ium examina apium ad consuetum alveare confluere). LYDIA 28 -x taure! 31 *haedus* (*syn.* beatus). STAT. silv. 2, 4, 37 nec ... scandet ... Phoenix -ior ignes (*sc. quam psittacus*). *accedit infinitivus*: SIL. 13, 126 *cerva* -x ... senectam mille ... duxisse per annos.

C *de rebus*: 1 *i. q.* ***prosper,*** *felicem eventum vel successum habens vel praebens*: **a** *de rebus incorporeis*: *α de rebus, quae agendo fiunt*: PLAVT. Trin. 41 nobis haec habitatio bona fausta -x fortunataque evenat. LVCR. 1, 100 hostia concideret ... exitus ut classi -x faustusque daretur. PROP. 1, 13, 35 error (PLIN. epist. 7, 28, 2). Ov. epist. 20, 74 parum -x ... iter (IVST. 2, 13, 11). met. 15, 13 litora -i tenuisse ... cursu (LVCAN. 9, 997 HIST. Apoll. 48). trist. 3, 7, 53 studii ... -ior usus. LIV. 4, 2, 4 seditiones. 21, 50, 8 precatus ... prosperum ac -em in Siciliam transitum. 23, 34, 5. 25, 6, 15 proelio (*cf.* HIL. c. Const. 4 certamen). 26, 18, 8 clamore ac favore ominati ... sunt -x faustumque imperium (*cf. p. 450, 26*). 27, 45, 8 pugna. 28, 8, 4 non semper -em esse fugam. 31, 28, 1 satis -i expeditione (*cf.* COD. Iust. 1, 2, 11 *p. 438, 62*). 45, 22, 5 ideo -ia bella vestra esse, quia iusta sint. MANIL. 4, 94 infelix virtus et noxia -x (*cf. l. 36*). VAL. MAX. 5, 1, 1[a] o ... nostram legationem supra vota -em! CELS. 7, 26, 5 curatio (5, 26, 31. *cf.* PLIN. nat. 25, 59 cura). SEN. Herc. f. 251 prosperum ac -x scelus virtus vocatur (dial. 9, 15, 1 scelerum -ium). dial. 9, 7, 5 dilectus. LVCAN. 8, 320 acta (CLAVD. 18, 396). VAL. FL. 4, 329 labor (SIL. 15, 356. *cf.* MART. 9, 44, 2 *v. p. 447, 82*). STAT. silv. 5, 2, 24 *equi* admissura (*cf. I*). IVV. 16, 1 -is praemia ... militiae, *syn.* prospera castra (*cf.* IVST. 14, 3, 10 amissis ... -is militiae quaestibus. COD. Theod. 7, 21, 3 [*a. 396*] emeritos -bus castris). VENVL. dig. 45, 1, 137, 2 navigatione. VOPISC. Tac. 2, 3 causa tam -ium morarum (*i. interregni*). FIRM. math. 4, 17, 7 genituram (*cf. I*). 5, 4, 2 actūs (*cf.* SVLP. SEV. Mart. 2, 5 *p. 438, 80*). 6, 3, 13 prospera aut -i commendatione. 6, 4, 1 -issimis rationibus. AVSON. 362, 25 perdidit Hippolytum non -x (*i. perniciosa*) cura pudoris. AMM. 23, 2, 4 itum -em reditumque gloriosum (SIDON. epist. 1, 5, 2). 23, 5, 7 exercituum -issimos ductus (26, 9, 5). *adde*: PLIN. nat. 1 ind. 7, 45 decem res in uno *viro* -issimae (*spectat ad* 7, 139 decem maximas res optimasque, in quibus quaerendis sapientes aetatem exigerent, consummasse eum). *propositum, consilium sim.*: PROP. 3, 13, 15 lex. Ov. met. 13, 319 non haec sententia tantum fida, sed et -x. VAL. MAX. 8, 10, 1 *propositum v. l. 70.* SEN. Med. 895 sequere -em impetum. CVRT. 4, 1, 33 consilium non ratione prudentius, quam eventu -ius. CARM. epigr. 18, 7 -bu⟨s⟩ voteis sueis (PETRON. 11, 1 votis usque ad invidiam -bus. INSCR. numm. Cohen III² p. 356 n. 992. 993). CORP. VIII 11217 templum ... dedicatum per instantia -i *illorum*. *cf.* CASSIOD. inst. div. 30 *p. 438, 82.* *β de indole, ingenio, arte, animi virtutibus, seu vitiis* (*hic illic accedit ad notionem, quae est sub I, cf. infra l. 72*): PVBLIL. F 10 -x improbitas optimorum est calamitas (*cf.* MIN. FEL. 25, 10 impunitatem fecerit non castitas tutior, sed impudicitia -ior). Ov. epist. 17, 195 audacia (SIDON. epist. 1, 11, 6). fast. 1, 432 vota ad sua -i coeperat ire via. LIV. 2, 58, 9 oppressum temeritate -i ... bellum (28, 42, 7 SEN. benef. 1, 13, 3. 7, 3, 1 CVRT. 8, 13, 15 TAC. hist. 4, 77 FLOR. epit. 3, 10, 22). LIV. 3, 7, 5 fidesque sua sociis parum -x ... fuit. 6, 26, 6 mens ... tam -x quam pia. frg. 61 ingenium et operibus et praemiis operum -x (SEN. epist. 95, 36. PLIN. nat. 7, 107 Homero ... nullum -ius extitisse *ingenium*). SEN. contr. 1 praef. 17 memoria. VAL. MAX. 1 praef. historiae seriem -i ... stilo (*i. arte scribendi*) conditam. 5, 10 ext. 2 Xenophon ... proximus a Platone -is ac beatae facundiae gradus (*cf.* 8, 10, 1 eloquentiae quam propositi -ioris. *cf. etiam* 8, 5, 3 QVINT. inst. 9, 4, 27 *p. 447, 83*). 8, 7 ext. 9 *industria* (PLIN. nat. 14, 3 *syn.* cura fertilis). 8, 9 ext. 2 *Pericles* -issimis naturae incrementis ... instructus (FIRM. math. 1, 7, 3 augmentis). 9, 4 pr. avaritia ... neque habendi fructu -x et cupiditate quaerendi miserrima. SEN. Tro. 701 indole. nat. 5, 18, 8 nimis ... fortuna ... dedit nobis ... -em valetudinem. epist. 124, 13 mutum animal ... -ioris meliorisque naturae est (*cf. supra l. 73 et p. 439, 37*). IVV. 13, 187 sapientia. IVST. 36, 2, 4 -x decem filiorum proventus. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 25 Graecorum et sermo latior et lingua -ior (*cf.* QVINT. inst. 1, 5, 32 *p. 445, 60*). *γ de tempore (cf. p. 437, 16. 438, 44. 448, 55. 450, 8. 13) i. q. feliciter electus, εὔκαιρος*: VERG. georg. 1, 277 dies ... -es operum. 1, 284 *v. p. 449, 84* (*sim. per ironiam*: LACT. mort. pers. 12, 1 inquiritur peragendae rei [*sc. cremandis Christianis*] dies aptus et -x). Ov. met. 7, 511 -x et inexcusabile tempus.

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

b *de rebus corporeis*: α *de loco* (*cf. supra p. 436, 15. 438, 7.* castra *v. infra l. 23*): LEP. or. frg. gramm. V 590 ille situs -x (*cf.* PALLAD. 1, 34, 1 -x positio *horti* est, cui *eqs. sed v. p. 437, 26 sqq.*). PETRON. 118, 2 ad carminis tranquillitatem tanquam ad portum -iorem refugerunt. PLIN. nat. 5, 149 tanto -iore omnibus modis sede (*de oppido*). PS. APVL. Ascl. 6 *homo* -iore (*i. -issimo*) loco medietatis est positus, ut quae infra sunt diligat, ipse a se superioribus diligatur. *nota*: STAT. Theb. 6, 833 *Tydeus se exercuerat* circum . . . -es . . . deo monstrante palaestras (SCHOL. -es palaestras peritas dixit, ut Virgilius [Aen. 9, 772 *v. p. 445, 9 sq.*]). β *de vento*: PANEG. 6 (7), 9, 4 rei publicae vela contrahere, quae tam -bus ventis etiam iuvenis impleveris. 10 (4), 32, 6 -es aurae et fluctus secundi. γ *de instrumentis, armis*: VERG. Aen. 11, 196 non -ia tela (*cf.* SEN. Tro. 284 gladius. LVCAN. 6, 190 lancea). PROP. 1, 8, 19 *remus*. 3, 21, 13 lintea. OV. am. 1, 2, 51 Caesaris arma (LIV. 31, 7, 14 SEN. suas. 5, 2 LVCAN. 3, 338 *al.* *adde* CASS. Cic. epist. 12, 13, 1 est enim tua toga omnium armis -ior). epist. 10, 65 *ratis*. VAL. MAX. 1 praef. *v. p 446, 68* (stilo). LVCAN. 1, 374 per signa (*sc. militaria*) decem -ia castris . . . iuro. 5, 422 *prorae*. PETRON. 76, 5 *naves* feci maiores et meliores et -iores (*cf.* STAT. silv. 3, 3, 84 cumba). SIL. 11, 441 chelys *v. p. 450, 1.* 12, 98 non -bus alis . . . plaudentem . . . freta *Icarum*. 15, 756 *hasta* incidit haud -x umero. STAT. Theb. 6, 700 *discus* manu . . . -ior. AVSON. 418, 5 unde istam meruit non -x charta repulsam? *adde*: BELL. Alex. 72, 3 *castra* (*aliter* COD. Theod. 7, 21, 3 *p. 446, 40*). δ *de membris corporis* (*addidi locutiones figuratas, quibus hic illic ea notio exprimitur, quae est infra sub 3.* lingua *v. p. 446, 79*): HOR. carm. 4, 13, 21 quae me surpuerat mihi -x post Cinaram . . . facies (*sed* PORPH. *interpretatur* -x pulchritudine, *ita ut spectet ad 2 a β, cf. infra l. 72 sq.*). PROP. 1, 16, 33 nunc iacet alterius -i nixa lacerto (*aliter* STAT. Theb. 8, 537 certa . . . spicula -i . . . torquere lacerto). SEN. nat. 6, 2, 4 membra. PETRON. 5 v. 12 Maeoniumque bibat -i pectore fontem (*cf. III A 2 e*). ITALA Matth. 13, 16 (cod. k) -es oculi, quoniam vident *eqs.* (μακάριοι, VVLG. beati). ANTH. 503 -i ludere dextra (*sc. calculis*). NEMES. cyn. 70 bella . . . -i . . . manu confeceris. CLAVD. 5, 405 -x illa manus, quae *eqs.* ε *dat.*: VELL. 2, 93, 2 feminam (*Iuliam*) neque sibi neque rei p. -is uteri (*cf. p. 436, 74. 437, 9*). MART. 1, 101, 2 illa manus (*sc. notarii*) . . . -x domino (*dat.*) . . . erat (*quasi de instrumento dictum*). *adde*: STAT. Theb 8, 534 nec -x dextrae tenor *cf. supra l. 30.*

2 *i. q.* **gratus, iucundus,** *optatus*: **a** *generatim*: α *variae res per se optatae, iucundae*: PROP. 3, 6, 41 mihi si e tanto -x concordia bello extiterit (OV. met. 8, 303 cum Pirithoo, -x concordia, Theseus. *cf. II B p. 439, 48*). OV. epist. 17, 101 -ia . . . oscula iungis. VELL. 2, 46, 1 plurimis ac -issimis victoriis (PANEG. 10 [4], 7, 1 -x et incruenta. ARNOB. nat. 7, 50. AMM. 20, 4, 15 multas -issimasque. *cf.* CORP. XIV 2922 triumphi -issimi. *adde*: VAL. MAX. 4, 8, 4 ipsā victoriā donum [*i. donatio*] -ius, quia *eqs. cf. etiam II B p. 439, 45*). VAL. MAX. 5, 9, 4 mortis oblatae quam datae vitae -ius beneficium. 7, 8, 5 *impunitas*. SEN. epist. 66, 40 -ior pax sit nunquam lacessita quam . . . reparata (*cf. sequentia p. 448, 23*). VAL. FL. 7, 485 te regna tuae -ia gentis, te coniunx natique manent (STAT. Theb. 11, 708). SIL. 3, 87 tanti . . . gloria partus (15, 511 MART. 8, 55, 13. 10, 89, 1 labor . . . et gloria -x [*de artificio*]). STAT. Theb. 5, 451 sopor. QVINT. decl. 315 p. 242, 16 si contigisset civitati -ior quies. PS. QVINT. decl. 15, 11 sperabas ardoris immodici -em statim sanitatem. FIRM. math. 1, 7, 3 -bus sublevatur augmentis (2, 20, 9). err. 19, 6 -ium praemiorum . . . munus. AVG. civ. 14, 9 p. 24, 32 D. perpetuorum -iumque gaudiorum. MART CAP. 4, 327 v. 14 nec tibi tam -x sortis honos cecidit. CASSIOD. inst. div. 3 p. 1115^{A} animae -issimam . . . sospitatem. CARM epigr. 129 Engstr. (CORP. XIII 10018, 82) -ia munera Libe(r), *sc. praebet* (*an* Liberi?). *nota rem corpoream*: VAL. MAX. 7, 2 ext. 5 o nobilem magis quam -em pannum! (*i. diadema*). *negotia iucunda*: PLIN. epist. 2, 3, 6 schola et auditorium . . . res inermis innoxia est, nec minus -x, senibus praesertim (*seq.* quid . . . -ius). APVL. met. 11, 21 me . . . magni numinis dignatione iam dudum -i (-is *trad.*) ministerio nuncupatum. PANEG. 7 (6), 23, 1 *filii* -x servitus. 12 (2), 47, 5 o mea -x peregrinatio! o bene suscepti . . . labores! *adde*: *res miseris tantum exoptatae*: OV. met. 8, 519 *Meleager moriens* Ancaei -ia vulnera dicit. STAT. Theb. 11, 334 o *Oedipodis* olim -es tenebrae! (*i. caecitas*). *nota* ὀξύμωρον: CLAVD. 8, 618 tergo . . . removit verbera permissi -x iniuria voti (*i. ictus quo servi emancipatio significabatur*). β *res quae libenter percipiuntur, audiuntur, spectantur, cogitantur*: DIRAE 90 casti fontes et, -x nomen, agelli *valete*! (*aliter p. 438, 39*). (?) HOR. carm. 4, 13, 21 facies *v. supra l. 27* (*cf.* MART. 9, 17, 6 *speculo* -x facies iudice tuta fuit. STAT. silv. 5, 1, 54 tibi *nitebat* -x species multumque optanda maritis). OV. am. 2, 17, 27 sunt mihi pro magno -ia carmina censu. LIV. 9, 29, 6 memoriae . . . -ioris ad posteros nomen (INSCR. numm. Cohen VII p. 74 n. 176—84 [*Const. I*]. *cf.* VAL. MAX. 2, 10 ext. 1 nihil hac memoria -ius). SEN. contr. 1, 1, 3 o -x spectaculum, si *eqs.* SEN. Ag. 397^{a} -x ad aures nuntius venit meas (FLOR. epit. 3, 3, 19 liberatae Italiae). PLIN. nat. 3, 40 -x . . . illa ac beata amoenitas. MART. 6, 64, 7 -es carpere nugas. 8, 51, 6 niveum -x pustula (*i. argentum*) vincit ebur. 9, 44, 2 esset cuius opus laborque -x *statua*. QVINT. inst. 9, 4, 27 -issimus . . . sermo est, cui et rectus ordo et . . . numerus opportune cadens contigit. 10, 1, 111 illa . . . oratio prae se fert . . . -issimam

facilitatem. PLIN. paneg. 79, 4 pietati senatus cum modestia principis -x speciosumque certamen. APVL. met. 1, 1 libris *v. p. 436, 26.* PANEG. 10 (4), 3, 2 cuius copia *dicendi* tam larga, tam -x . . .? ARNOB. nat. 7, 19 color laetus . . . ac -x hilaritate candoris. FIRM. math. 5 4, 10 notitiam eorum -x sublevat fama (*aliter*: RVFIN. hist. 2, 2, 1 cum . . . de resurrectione . . . Christi . . . -x fama loqueretur [*syn.* beati rumoris opinio]). AVG. civ. 12, 21 p. 545, 7 D. ut hic -ior sit expectatio, quam illic adeptio summi boni. SVLP. SEV. dial. 1, 23, 3 materia tam -is historiae. *adde*: OV. epist. 19, 237 aurea ponetur mali -is (*i. cui nuntius -x inscriptus erat; aliter p. 437, 55 sqq.*) imago. VAL. MAX. 2, 7 ext. 2 aliena prospexisse . . . satis est, cum propriis multo . . . uberioribus et -ioribus (*i. -ioris memoriae, cf. p. 447, 76 sqq.*) exemplis gloriari liceat. *cf.* AVSON. 417, 44 documenta magis -ia (*sc. amicitiae*). *dub. huc an ad II referendum*: HIL. hymn. 1, 83 o -x duum unitas! (*sc. patris et filii*). γ *res ad vitam humanam eiusque condicionem pertinentes*: FEST. p. 351 quod ei id coniugium fuerit fe⟨lix⟩ (*cf. exempla sub II A 1 b α p. 438, 22 sqq. proposita, in quibus boni ominis notio praevalet.* PLIN. epist. 10, 94, 2 parum -x matrimonium expertus [*cum notione orbitatis*] CARM. epigr. Engstr. 352, 4 patrem premeret cum turba procorum, illa deum legit -iore toro). VAL. MAX. 7, 2 ext. 1 desine . . . futuris malorum . . . causis quasi -issimis rebus inhiare. SEN. nat. 1, 17, 9 paupertas. epist. 66, 40 -ior res *est* inconcussa valetudo, quam ex . . . morbis . . . educta. dial. 10, 17, 6 numquam deerunt vel -es vel miserae sollicitudinis causae (*i. vel ex felicitate vel ex miseria natae*). QVINT. decl. 252 p. 32, 9 nunquam . . . tam -em . . . servitutem esse crediderim, ut impetus ad illicitas libidines haberet. 321 p. 259, 6 amicitia. CASSIOD. inst. div. 32 vivant innoxio proposito et simplicitate -i *rustici*. *adde i. q. incolumis, florens*: PROP. 2, 9, 18 tunc etiam -x inter et arma pudor *erat*. 2, 33, 43 semper in absentes -ior aestus amantes. δ *varia per neutrum sing. vel plur.* (*hic illic substantive usurpatum*) *significata; inf. pro subiecto l. 35. 42*: CIC. Phil. 3, 26 C. Calvisius Africam *sortitus est*. nihil -ius! SEN. contr. exc. 6, 8 cui quicquam sacerdotio -ius est. VAL. MAX. 3, 8 ext. 2 -ius illud existimans, hoc sapientius. LVCAN. 4, 520 -x esse mori (*ut videtur, sensu causativo i. q. felicitatem praebens*). SEN. benef. 3, 38, 3. epist. 98, 13 ista, quae ut (ita quaevis *B A*) speciosa et -ia trahunt vulgum. dial. 6, 11, 2 decucurrit (*sc. filius*) ad hunc finem, ad quem quae -iora partu tuo putas properant. 6, 22, 3 QVINT. decl. 339 p. 341, 8. PLIN. paneg. 7, 2 -ius (*opp.* amplissimum) . . . erat illud, quod reliquisti: sub bono principe privatus esse desisti. 74, 4 quid enim -ius nobis, quibus *eqs.* 86, 5 contubernio principis -ius iucundiusque est desiderare principem desiderantem. GELL. 14, 1, 36 si -ia promittunt *genethliaca* (*syn.* prospera, *opp.* adversa). SPART. Sept. Sev. 21, 5 quid Marco -ius fuisset, si Commodum non reliquisset heredem? LVCIF. reg. apost. 7 illum omnia -ia consequi loquebantur (*opp.* mala). PRISCILL. tract. 10, 128 tribulatione formidinum seu adulatione -ium . . . utrum metu malorum an persuasione -ium . . . peccati occasio . . . praestetur. VEG. mil. 1, 13 nihil . . . neque firmius neque -ius neque laudabilius est re publica, in qua *eqs.* AVG. civ. 2, 20 p. 78 D. victoriis gloriosa, vel, quod est -ius, pace secura sit *res publica*. 2, 24 p. 88, 9 velut -ia ista nuntiare. CASSIOD. var. 12, 28, 4 ad vestra -ia festinantes illud nos . . . dicere cupitis, quod ad vos . . . pertinere sentitis. 12, 28, 6 quibus tot -ia praestitisset (in psalm. 104, 25 *syn.* beneficia). *cf. p. 438, 43.*

b *speciatim*: α *de tempore* (*subest passim notio quae est p. 438, 44 sqq.*): dies: TER. Andr. 956 o faustum et -em [hunc] diem! CIRIS 27 -x illa dies (= LAVS Pis. 159 *cf. etiam l. 60*), -x et dicitur annus (*sc. Panathenaeorum*), -es qui talem annum videre diemque. AETNA 636 LYGD. 3, 26 (*v. p. 444, 61*) MANIL. 5, 568 VELL. 2, 107, 2. SEN. Tro. 470 tempus illud ac -x dies. TEST. Ones. (Corp. III 6998) 9 die -issimo natali domini nostri Hadriani (*sollemniter. cf.* PLIN. epist. 10, 88 TRAIAN. Plin. epist. 10, 89). COMM. instr. 2, 34, 1 in Pascha, die -issimo nostro. VVLG. I Macc. 10, 55. *cf. vol. V p. 1056, 33.* *adde*: MART. 9, 52, 4 -x utraque lux *sc. mei tuique natalis diei.* annus: CIRIS 27 *v. supra l. 57.* TIB. 2, 5, 82 omine . . . -x et sacer annus erit. CVLEX 40 tibi sospes debita -es memoretur vita per annos. SEN. suas. 4, 3 -es nascentibus annos spoponderunt *augures*. SEN. epist. 87, 3 annum novum faustum et -em reddo bonis cogitationibus. *alludit ad formulam* annum novum faustum -em, *quae saepissime legitur in lucernis muneri datis, v. p. 389, 35 sq. cf. p. 438, 46 et* COD. Theod. 7, 24, 1 (*a. 395*) votis communibus -x annus aperitur. saeculum: OV. trist. 1, 2, 103 hoc duce . . . dixi -ia saecula. SEN. contr. 2, 7 (15), 7 o nos nimium -i et aureo, quod aiunt, saeculo natos! (TAC. dial. 12 -x illud et, ut more nostro loquar, aureum saeculum). SEN. apocol. 1, 1 initio saeculi -issimi. 4, 23. clem. 2, 1, 4 *syn.* purus. epist. 90, 9 -x illud saeculum ante architectos fuit. QVINT. inst. 8, 6, 24 ex eo quod continetur, usus recipit . . . 'saeculum -x'. decl. 349 p. 374, 26. IVV. 3, 312 -ia dicis saecula, quae quondam . . . viderunt. INSCR. numm. Cohen IV^{2} p. 142 n. 12 ann(ona) Augg. saeculi -issimi. tempora (*sing. p. 449, 9*): IVV. 2, 38 -ia tempora, quae te moribus opponunt. FIRM. math. 6, 29, 13 *v. p. 449, 42.* AVG. civ. 3, 18 p. 126 D. *ludorum* celebritas . . . -ioribus . . . temporibus . . . perierat. ANON. de mach. bell. 2 p. 7 -ium temporum revolve memoriam (*i. aurei saeculi*). COD. Iust. 1, 29, 5 nostra -ia . . . tempora (*sollemniter de principe, cf.* INSCR. numm.

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Cohen III² p. 148 n. 57 GREG. M. epist. 1, 16ª p. 20, 4. 13, 34. CORP. XIII 10024, 126 temp. feli.). CORP. XIII 10024, 125 fel(ix) tem(porum) rep(aratio). *varia:* CATVLL. 62, 30 quid datur a divis -i optatius hora! PROP. 2, 29, 42 -x nox mihi nulla fuit (*paulo aliter* STAT. silv. 1 praef. p. 3, 40 noctem . . . illam -issimam, *sc. Saturnaliorum principis*). S. C. de mense Aug. (Macr. sat. 1, 12, 35) cum . . . hic mensis huic imperio -issimus sit ac fuerit. SEN. Herc. f. 743 permensus . . . -is aevi spatia. LVCAN. 8, 869 veniet -ior aetas (SIL. 11, 123). PLIN. nat. 33, 6 -iore aevo. PLIN. epist. 6, 26, 3 quam -x tempus illud, quo mihi . . . continget (8, 14, 10 tanto brevius . . . quanto -ius tempus). CORP. IV 2059 *Kal.* Ianuarias nobis -es multis annis. *β de exitu, eventu, statu sim.:* CIC. epist. 2, 10, 4 sed ut redeam ad Parthos, haec aestas habuit hunc exitum satis -em (BELL. Alex. 20, 6. VAL. MAX. 3, 2, 20 audaciae. AMM. 17, 13, 28. *alio sensu infra l. 38, p. 450, 23*). BELL. Alex. 41, 1 cum sibi fortunam paternam -iore eventu destinaret (VELL. 2, 25, 2. 2, 46, 4 rerum. VAL. MAX. 1, 6, 2 -is eventūs . . . flamma [*de prodigio*]). ALBINOV. carm. frg. 11 se . . . feris credunt . . . marinis . . . non -i laniandos sorte relinqui (SEN. suas. 6, 24 -issima consulatus . . . sors petendi et gerendi. SEN. Phaedr. 436. *cf.* MART. CAP. 4, 327 *p. 447, 56*). EPIST. imp. Aug. Gell. 15, 7, 3 in statu rei publicae -issimo (VELL. 2, 91, 2. VAL. MAX. 5, 6, 4 domūs. 6, 8, 7 SEN. Oed. 833). VAL. MAX. 5, 1 ext. 4 abscisum . . . caput . . . laetus velut aliquod -issimum victoriae opus *attulit.* PANEG. 11 (3), 23, 3 quanto -ior nostra condicio! AVSON. 84, 1 deceptae -x casus se miscuit arti: histrio . . . ruit. AVG. civ. 4, 15 p. 164 D. -ioribus rebus humanis omnia regna parva essent (*cf.* 5, 19 *p. 450, 16*). *γ de hominum vita, morte:* PVBLIL. Q 47 quam est -x vita, quae *eqs.* (TIB. 1, 5, 19. VAL. MAX. 2 pr. quam sub optimo principe -em agimus. SEN. epist. 76, 25. LVCAN. 7, 7 nox, -is Magno pars ultima vitae. AVG. civ. 6, 12 p. 272, 1 D. vitam . . . aeternam, id est sine ullo fine -em. 22, 21 p. 603, 12 vitam illam duorum coniugum in paradisi fecunditate -em. CARM. epigr. 1101, 3 -x tibi vita sit precor. CORP. XIII 10018, 205 vivamus! vita -x. CARM. epigr. †659 -x vita viri, -ior exitus ipse [*cf.* 707]). PVBLIL. M 52 mors infanti -x, iuveni acerba (VAL. MAX. 5, 2 ext. 4. *cf.* VERG. Aen. 7, 599 funere -i spolior. VAL. MAX. 2, 6, 12 si ortu *vitae* . . . -ior ac beatior finis reperietur. APVL. met. 8, 12 faxo -iorem necem inimici tui quam vitam tuam sentias. FIRM. math. 1, 9, 2 exitus, *opp.* miserabiles. *sensu Christiano:* SVLP. SEV. Mart. 23, 1 -i beatus excessu. *per enallagen:* PLIN. nat. 7, 186 haec -ia [*i. -ium mortium*] exempla). *adde:* OV. met. 14, 142 aetas (*opp.* aegra senectus). FIRM. math. 3, 3, 6 usque ad mortem -em . . . senectutem. *al.* 6, 29, 13 tempora senectutis. *δ de hominum indole, de virtutibus, vitiis:* VAL. MAX. 9, 4 praef. avaritia . . . neque habendi fructu -x et cupiditate quaerendi miserrima. TERT. resurr. 26 p. 63, 7 -x nimirum fides, si ea consecutura est. AVSON. 419, 57 o -em verecundiam tuam, cui *eqs.* *adde:* PS. APVL. Ascl. 18 quo dono caelesti (*sc. sensu*) sola -x sit humanitas.

3 *i. q.* **beatus** *(saepe i. q. invidendus, praesertim de rebus, quibus amantes invident) de rebus maxime localibus (imprimis de personatis. cf. etiam p. 447, 25 sqq.):* CATVLL. 68, 155 sitis -es et tu . . . et tua vita et domus in qua . . . lusimus (SEN. clem. 1, 5, 4 clementia in quamcumque domum pervenerit, eam -em tranquillamque praestabit. STAT. silv. 3, 1, 32 -x simplexque domus *Polli Felicis* [*cf. p. 440, 47*]. HIER. epist. 7, 6, 2 o beata domus . . . o tecta -ia! *cf. exempla p. 441, 72 sqq. 442, 31 sq. allata*). TICID. carm. frg. 1 -x lectule talibus . . . amoribus (MART. 10, 38, 7 quae proelia . . . -x lectulus et lucerna vidit). PROP. 1, 16, 33 *v. p. 447, 28.* OV. am. 2, 15, 7 -x, a domina tractaberis, anule, nostra. epist. 17, 15 haec scribens '-x i, littera!' dixi (*cf. p. 443, 84*). met. 8, 36 -x iaculum, quod tangeret *Minos*, . . . -ia frena vocabat *Scylla.* trist. 1, 1, 9 -es ornent haec instrumenta libellos: fortunae memorem te decet esse meae (1, 1, 97 domino . . . tuo -ior ipso *liber.* AVSON. 406, 53 libelle -x, quem sinu vir tantus involvet suo). Pont. 2, 8, 5 argentum -x omnique beatius auro, quod . . . numen (*i. Caesarum imaginem*) habet. 2, 10, 51 regio -ior ista (*Romam dicit*). NVX 87 -x, secreto quae nata est arbor in agro. MANIL. 5, 573 -esque vocat *Perseus*, teneant quae membra *Andromedae* catenas. STAT. Theb. 8, 193 -es lucos (*de Elysio, cf.* silv. 2, 7, 112 nemus . . . -x Elysii tenes in oris [*ubi tamen dubites, an ad subi. spectet*]). silv. 4, 6, 88. MART. 1, 26, 7 testa . . . antiqui -x . . . Opimi. 7, 2, 5 -x sorte tua, sacrum cui (*sc. loricae*) tangere pectus *principis* fas erit. 8, 65, 2 -x area nuper erat: hic stetit . . . Caesar (14, 4). 9, 20, 3 infantis *Caesaris* conscia terra. CORP. III 2277 (*sepulcr.*) -x lapis (2358 infantem inf⟨elicem⟩, lapidem fe⟨licem⟩).

4 *i. q. felicitati conveniens, felicitatem exprimens, gratulatorius:* LYGD. 4, 40 -es cantus . . . dedit (*opp.* tristia verba). OV. met. 4, 761 tibiaque et cantus, animi -ia laeti argumenta, sonant. trist. 1, 7, 3 signa. MART. 7, 89, 1 rosa (*cf. 2 a β*). PANEG. 10 (4), 32, 1 quis triumphus illustrior? quae species pulchrior? quae pompa -ior? CAPITOL. Max. Balb. 17, 3 nulla vox tam fortis, nulla oratio tam -x, nullum ingenium tam fecundum . . . fuerit, quod possit publicam felicitatem digne exprimere.

ad III C structurae: 1 *c. inf.: i. q. aptus:* VERG. georg. 1, 284 septuma post decumam (*dies*) -x et ponere vitem et . . . domitare boves *eqs.* *i. q. potens, peritus:* SIL. 11, 441 chelys, lapidem testudine -x ducere et in muris posuisse volentia saxa.

2 *acced. subst.:* **a** *genet.* (*cf.* ARVS. gramm. VII 473, 14): VERG. georg. 1, 277 operum *v. p. 446, 81* (*cf.* SERV. ad opera sumenda, aptos -bus operibus. SERV. auct.: alii '-es' pro fecundis accipiunt). SIL. 1, 395 *Hiberus* -x heu nemorum et vitae laudandus opacae. 4, 729 o -x famae et Latio lacrimabile nomen *Hannibalis.* MART. 1, 26, 7 *v. p. 449, 70.* **b** *abl.:* TICID. carm. frg. 1 *v. p. 449, 56.* LIV. 10, 31, 8 -x annus bellicis rebus, pestilentia gravis prodigiisque sollicitus. frg. 61 ingenium et operibus et praemiis operum -x. VELL. 2, 112, 1 -x eventu, forte conatu . . . opus (CVRT. 4, 1, 33 consilium). VAL. MAX. 9, 4 praef. avaritia . . . neque habendi fructu -x *eqs. v. p. 446, 74.* **c** *dat. commodi:* LYGD. 3, 26 o mihi -em . . . diem! LIV. 3, 7, 5 *v. p. 446, 64.* MART. 1, 101, 2 manus . . . -x domino *v. p. 447, 36.* PALLAD. 14, 123 platanos, -ia mensis bracchia (*i. ramos epulantibus gratam umbram praebentes*). AVG. civ. 5, 19 p. 230, 22 D. nihil est -ius rebus humanis. *al. dubii sensus iunctura:* INSCR. numm. Cohen V² p. 230 n. 44 Quinto -x (*sc. sit annus?*). **d** *c. praep.:* de: TERT. resurr. 6 p. 34, 9 aliquid origine generosius et de mutatione -ius.

legitur in precationibus, saepissime in formulis sollemnibus coniunctum cum adiectivis bonus (*exempla v. vol. II p. 2092, 43 sq.*) *et* faustus (*v. p. 389, 16 sq., ubi addas quasi in formula* TER. Andr. 956 *p. 448, 56.* LVCR. 1, 100 exitus ut classi -x faustusque daretur. LIV. 2, 49, 7 *p. 442, 47.* 26, 18, 8 *p. 446, 29.* *cf.* LVCAN. 4, 663 *p. 438, 9*): LIV. 22, 30, 4 quod tibi mihique exercitibusque his tuis . . . sit -x, sub imperium auspiciumque tuum redeo. CORP. IV 2183 omnibus Nucherinis -ia! VI 632, 1 (*a. 177*) -i imperatori omnia -ia (INSCR. numm. Cohen III² p. 282 n. 412 [*a. 190*] pio imp. omnia -ia). INSCR. Notiz. degli scavi 1910 p. 432 (*Ostiae, in lucerna*) mihi et meis -ia.

synonyma notabiliora: *ad I:* ferax, fructuosus: *v. p. 435, 74.* fertilis: *v. p. 436, 3.* *ad II/III:* faustus, fortunatus, beatus, opulentus *al.* (*singula suis locis enotavi*).

opp.: infelix (*p. 439, 57. 63*), miser (*cf. p. 440, 9. 441, 27*), miserabilis (*p. 449, 38*), sapiens (*p. 439, 68*). calamitosus (CIC. Deiot. 29 *p. 441, 72*). tristis: LYGD. 4, 40 (*p. 449, 76*). pauper (TIB. 1, 1, 19 *p. 436, 19.* OV. ars 1, 8, 27 *p. 442, 29*).

comp.: infelix.

deriv.: feliciosus (?), felicitas, [felicito]. *alia v. Onom.*

adv. *fēlīciter. *de formis notabiliora:* felicter (*cf.* VIRG. gramm. suppl. 70, 8): CORP. III 4876. IV 4707. VIII 22654, 5 (feicter *aes*). filiciter: CORP. X 6565 (*a. 364/75*). XIII †7201. feliceter: CORP. IV 1326. felliciter: CORP. XII 5787. filcissime: CORP. XIII †2417. fēl-: CORP. III 12067. i *longa:* CORP. IV 917. φηλικιτ⟨ερ⟩: CORP. IV 2993ʸ. φιλικιτερ: GLOSS. Klio XIII 28. *per compendium scribitur* f., fel., felic., felicit. *passim.* *hic illic, adi. an adv. intellegendum sit, non satis constat, velut* CORP. XI 1215. 6710, 1 Victoriae Augustor(um) fel(ici) *an* fel(iciter)? *item* XIII 10018, 125 INSCR. numm. Cohen III p. 250 n. 171—174. *legitur inde ab* ENNIO *et* PLAVTO *singulis locis, utroque in precatione (v. infra l. 59. 60), frequentius inde a* CIC. LIV., *sed multo rarius quam adiectivum.* *viget in adverbio* sollemne *illud, quod in adiectivo quoque inesse supra p. 435, 30 demonstratum est.* *compar. inde a* CIC. epist. 7, 23, 2 (*dub., v. l. 55*). CAEL. Cic. epist. 8, 7, 1 VERG. georg. 1, 54. *superl. inde a* TAB. triumph. Gracch. 5 *v. p. 451, 17.* GLOSS. εὐτυχῶς. [*dub.:* CIC. epist. 7, 23, 2 *v. p. 453, 29* SALL. Iug. 103, 2 LIV. 28, 9, 7 *v. p. 451, 39.* *corrupt.:* SEN. contr. 2, 6 (14), 10.]

I ***usus sollemnis:*** **A** *accedit* ***verbis:***

1 *de rebus futuris, maxime in precationibus, acclamationibus vel epistulis gratulatoriis:* PLAVT. Aul. 788 bene -rque vortat — 'ita di faxint', inquito (ENN. ann. 108 quod mihi reique, fidei, regno vobisque, Quirites, se fortunatim, -r ac bene vortat). CIC. Mur. 1 quod precatus a dis immortalibus sum . . . illo die, quo . . . L. Murenam consulem renuntiavi, ut ea res mihi, . . . populo plebique Romanae bene ac -r eveniret . . . idem ego sum precatus, ut eis quoque . . . ea res fauste, -r prospereque eveniret (epist. 4, 14, 1 te velle, quae egissem, bene et -r evenire. 9, 8, 2 migrationem et emptionem -r evenire. CAES. Gall. 4, 25, 3 contestatus deos, ut ea res legioni -r eveniret. LIV. 21, 17, 4 ut bene ac -r eveniret quod bellum p. R. iussisset. *al.* PETRON. 117, 11 'quod bene -rque eveniret' precati deos viam ingredimur. PLIN. paneg. 72, 1 quod precatus es, ut . . . ordinatio comitiorum bene ac -r eveniret nobis *eqs.* APVL. met. 11, 17 quam vocem [qua voce *vulg. cf. annot. Helmii*] -r cunctis evenire signavit populi clamor). EPIST. imp. Aug. Suet. Tib. 21, 4 vale . . . et -r rem gere! SEN. nat. 6, 32, 6 exeuntem . . . cum bonis ominibus emittere: 'vade fortiter, vade -r!' (SORT. Sangall. 4, 2 vade in expeditionem -r!). CAPITOL. Maximin. 16, 6 ambo -r agatis, . . . -r imperetis (VOPISC. Prob. 11, 9 felix agas, -r imperes). FIRM. err. 29, 4 (*sub finem libri*) sic vobis (*imperatoribus*) -r cuncta provenient, victoria, opulentia, pax *eqs.* SORT. Sangall. 4, 1 procede in publicum -r! CHROMAT. beat. 1 (*imitatur venditantem*) cupio . . . proponere vobis illas beatitudinum margaritas . . ., emite, percipite avide, -r possidete! CASSIOD. var. 3, 17, 2 quod -r dictum sit. *saepius in epist. regis Theoderici, cf. index.* *in titulis:* CORP. VI 10044 victoria Venetianorum semper constet -r. IV 5574 va(le) felic.! (XIII †2417 optam(us) vobis filcissime

[*Ammann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

valeatis). IV 3579 Valerí, sit tibi felic.! (*cf.* VII 265 *p. 452, 66*). III 120 intra fel.! (*an* fel(ix)*?*). VIII †22657, 2 loquere -r! *adde c. gerundivo*: CORP. XIII 3255 *imp. Constantinus* toto orbe victoriis suis semper ac -r celebrandus.

nota de viris altiorem dignitatis gradum ascendentibus: CASSIOD. var. 6, 16, 3 ut ordine decurso militiae ad primiceriatus -r pervenias summitatem. 8, 26, 2 praecipimus, ut eum priorem -r habere debeatis. 11, 21 gradum -r primiscriniatus ascendat. 11, 29. *adde*: CASSIOD. var. 6, 9, 6 utere... auctore deo concesso tibi -r privilegio dignitatis!

in subscriptionibus (*cf. infra l. 62 sqq.*): SVBSCR. Mart. cod. Palat.: Constantine lege -r, Constantine floreas! SVBSCR. Italae cod. Amiat. (num. fin.): lege -r!

2 *de rebus iam perfectis* (*de tempore praes. infra l. 19. 36*): **a** *i. q. felici eventu, c. verbis agendi* (*his verbis accedens adeo transit in usum latiorem, ut ab sollemni segregari nequeat; itaque eius exempla huc adiunxi*): gerere (*plerumque in gratiarum actionibus*): TAB. triumph. Gracch. 5 re -issime gesta (HIRT. Gall. 8, 37, 1. BELL. Alex. 32, 1 -issime celerrimeque. 46, 4 LIV. 10, 44, 1. 34, 10, 3. TREB. Gall. 4, 6 rem modo -r, modo infeliciter gerit. *cf.* EPIST. imp. Aug. Suet. Tib. 21, 4 *p. 450, 73*. *plur.*: CIC. Phil. 14, 37 *s. c. fiat* ob eas res bene, fortiter -rque gestas [LIV. 9, 42, 2. 27, 7, 4. SCHOL. Cic. Bob. Arch. 27 p. 179, 6 St. non minus strenue quam -r]. CAEL. Cic. epist. 8, 7, 1 CAES. civ. 1, 85, 10. LIV. 31, 20, 2 res ab se... fortiter -rque gestas. SPART. Hel. 3, 6 rebus bene gestis vel potius -r. COD. Iust. 3, 12, 1 [*a. 305*]). CIC. rep. 2, 15 bella ... -issime multa gessit (LIV. 5, 43, 7 fortius ... quam -ius. 10, 37, 8 IVST. 5, 1, 1 EDICT. imp. Diocl. I 1. *cf.* VOPISC. Prob. 13, 6 proelia). Phil. 5, 40 s. c. his verbis ... perscribendum: cum a M. Lepido imperatore ... saepe numero res publica et bene et -r gesta sit (epist. 2, 7, 3. CAES. civ. 1, 7, 6 -issime. LIV. 31, 48, 12 quod bene ac -r, non quod male ac temere res publica gesta esset). CIC. ad Brut. 2, 5 (= 9, 3), 3 hoc, quod optime ac -issime gessit Cassius. HIER. hom. Orig. in Ezech. 12 p. 989 quando aliquis in mundo isto locuples fuerit ac -r gesserit. *adde*: SCRIB. LARG. pr. 3, 23 homo fuit, parum -r se in hoc negotio gessit. agere: SALL. Iug. 55, 2 ob ea -r acta. LAMPR. Alex. 58, 1. IVST. 6, 2, 16 multa fortiter, multa -r agit. COD. Iust. 1, 17, 2, 12 bella. DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 10 *consulatum* bellum gerens -r peregerat (COD. Iust. 1, 17, 1 pr. bella). administrare: LIV. 28, 9, 7 ut pro re publica fortiter -rque (*P*, fideliter *Σ*) administrata ... deis ... haberetur honos *eqs.* (38, 48, 15 bene ac -r). facere (conf-, perf-): HIRT. Gall. 8, 46, 2 rem ... celeriter -rque confecit (*cf.* BELL. Alex. 25, 3 sine *Euphranore* ... nulla *dimicatio* etiam parum -r confecta erat). LIV. 35, 8, 3 tanto bello una secunda pugna tam -r perfecto. SEN. contr. 7, 2 (17), 2 hoc unum ... -r fecisti, quod *eqs.* (fecisti *om.* contr. exc.). SEN. epist. 24, 5 *v. p. 454, 80*. PANEG. 12 (2), 47, 2 quae ... pro summa re fortiter -rque fecisti.

b *fere i. q. bono omine*: *α generatim in titulis sacris, votivis*: CORP. VI 30975 (*a. 1 p. Chr.*) nono ⟨anno⟩ introeunte felic. ... *ille* aram posuit (*'nonus annus intellegitur sacelli dedicati' Hülsen*). 497 (*a. 305*) taurobolium percepi felic. 498 (*a. 350*) aram -r consecravit. 750 (*a. 358, periit*) tradiderunt Persica pri. non. April. fel. ... tradiderunt ⟨H⟩eliaca XVI Kal. Ma⟨i⟩ felic. (*spectat ad cultum Mithrae*) *al.* II 5812, 2 vot(a) fel. sus⟨c(eperunt)⟩ liben(tes) ... cives. VIII 20743 numini ... peregre promissum libens reddidit votum -r. 23032 vota solvit -r. III 13734 Tropeensium civitas auspicato (*cf. l. 66*) fundamentis -r ... constructa est. VIII 22737 quod ... -r renuntiaverit. 23086 dedicavit -r. XIII 4139 pedatura -r finit Primanorum. INSCR. Revue archéol. 1908, 333 (= Archaeol. Értesítö 1907, 149) D(eo) S(oli) Invicto M(ithrae) Ant(onius) Veranus ... suo in loco fel. pos(uit). INSCR. Röm.-Germ. Korr.-Bl. 1908, 42 (H)ilarus fecit porta(m) fel. *in subscriptionibus* (*cf. supra l. 10 sqq.*): SVBSCR. Mart. cod. Palat.: ego ... Gennadius emendavi -r. SVBSCR. Paridis cod. Vatic.: -r emendavi descriptum Ravennae Rusticius Helpidius (*saec. VI*).

adde: APVL. met. 11, 14 haerebam ... quo sermone nunc renata lingua -ius auspicarer (*cf. l. 56*).

β speciatim de rebus ad principem pertinentibus (*indictiones v. infra l. 80 sqq.*): DECRET. decur. Foroclod. (Corp. XI 3303; *a. 18*) 21 qua die Ti. Caesar pontif. maximus -issime est creatus. ITIN. Alex. 1 dextrum ... sciens et omen tibi et magisterium futurum, domine Constanti ..., si orso -r iam accinctoque Persicam expeditionem itinerarium componerem. PANEG. 7 (6), 10, 1 imperatoris ... filius ... et ipse iam -r adeptus imperium. 10 (4), 38, 2 quinquenniis ... -r incohatis. AVSON. 419, 52 in procinctu et cum maxime dimicaturus palmatae vestis meae ornamenta disponis -r et bono omine: namque *eqs.* RVFIN. hist. 4, 26, 7 (*ex libro Clementis Alexandrini ad imperatorem*) imperii -r propagati tu felix successor existis et traditum tibi -r servas (*adverbia desunt graec.*). CONC. Rom. a. 501 p. 420, 14 regnante *Theoderico* -r. *al.* CORP. V 6418 (*a. 528/9*) Athalaricus ... -r praecepit.

de indictionibus, annis regni, adiecto vel omisso verbo: COD. Theod. 11, 20, 6, 1 (*a. 430*) ex quarta decima -r futura indictione. *cf.* CASSIOD. var. 9, 10, 4 per quartam -r indictionem. INSCR. christ. Hisp. 76 (*a. 573*) anno -r secundo regni ... Ermenigildi. 155 (*a. 587*) anno -r primo regni ... Reccaredi. 171.

B feliciter! *sine verbo acclamatio gratulatoria*: **1** *absolute positum*: CIC. Att. 13, 42, 1 'faciam, quod volunt'. -r velim, inquam, teque laudo. PHAEDR. 5, 1, 4 ut mos est vulgi, passim et certatim ruit '-r!' succlamans. SEN. epist. 67, 13 utrum tandem *Catoni mortem sibi paranti* dicturus es 'vellem quae velles' et 'moleste fero' an '-r quod agis'? IVV. 1, 2, 119 signatae tabulae (*sc. nuptiales*), dictum '-r!' (*cf.* COMMENT. Lucan. 2, 371 'auspex' dicitur ... eo quod ab eo nuptiae auspicentur et quod primus '-r!' dicat). CORP. III 51 -r! salvo domino felix Sosigenes s(ervus) eius. GLOSS. Klio XIII 28 (*sermo convivalis saec. V/VI*) δικιτε ομνης 'φιλικιτερ': εἴπατε πάντες 'εὐτυχῶς' (*debebat graece reddi ἀγαθῇ τύχῃ vel ἐπ' ἀγαθῷ, cf. Schubart l. c. p. 36*). *nota*: SPART. Pesc. 2, 2 inter ... execrationes ... omnium illi '-r' *optabatur*. CAPITOL. Gord. 11, 3 priusquam aliquid in Maximinum -r diceretur. *adde*: VVLG. gen. 30, 11 dixit '-r!' et ... vocavit nomen *filii* Gad. *ponitur in titulorum fine absolute* (*vel ad universam sententiam pertinens, vel dubia speciali relatione*): CORP. II 5095 (= 3089; *saec. I ex.*). III 14408. VI 3005 DECRET. centon. Ostr. (Corp. XI 5750; *a. 260*) 25 CORP. X 6565 (*a. 364/5*). XI 4096. 4097. XII 1982a. *inscriptio vasculorum* -r: *velut* CORP. XII 5687, 32 (*cf.* 29). 45 *bis*. *in librorum subscriptionibus* (*cf. Jahn, Verh. sächs. G. d. W. 1851 p. 330 sq.*): HIER. epist. 28, 4, 2 ut nos solemus ... opusculis ... interponere 'explicuit' aut '-r' ... ita et Hebraei ... transacta -r protestantur 'pacem' ... subnotantes. *inde conicere licet subscriptionis formulam notissimam* explicit -r *ex complexione verborum nullo primitus ligamine syntactico iunctorum ortam esse. certe* -r *cum* explicit *non cohaeret*: TEST. porcelli p. 269, 23 ed.5 explicit testamentum porcelli sub die XVI kal. lucerninas Clibanato et Piperato consulibus -r (-r *om. V, de ceteris v. adn. crit.*). SVBSCR. Ter.: explicit comoedia Phormio -r Calliopio bono scholastico (*ibid. post fabularum enumerationem* -r Calliopio). *in dubio relinquitur iuncturae ratio velut* SVBSCR. Italae cod. Monac.: liber ex⟨od⟩us explic. inc⟨ip⟩. liber lev⟨iticum⟩ -r ... liber numeri expli⟨c.⟩ -r ⟨incip.⟩ liber ⟨deuter⟩onomium. SVBSCR. Liv. cod. Vindob. 42/43: Titi Livi ab urbe condita lib. XLII exp. inc. lib. XLIII -r. 43/44 (*hic ordo verborum, quo finita verba se excipiunt, usitatissimus fuisse videtur, cf.* SVBSCR. Plaut. cod. Ambr.: Casina explicit inc. Cistellaria -r. Lact. cod. Bonon. 3 [*saec. VI/VII*]. Oros. hist. 6 cod. Laur. [*saec. VI ex.*]. Iuvenc. Cantabr. [*saec. VII*]). *nota interpunctionem* SVBSCR. Melae cod. Vatic. 4229 Melae ... libri tres expliciti. -r. *sim.* incipit. -r! (*sic distinguendum*): TITVLVS Verg. georg. cod. Medic.: incipit georgicon liber I -r (*sim. in aliis librorum initiis, in fine: lib.* XII expl. -r). TITVLVS Italae cod. k: incip. cata mattheum -r. SCHOL. Cic. Bob. p. 152, 20. 175, 2 St. *al.*

2 *c. dat.* (*cf. subscriptiones l. 28 sq.*): **a** *personarum*: PETRON. 50, 1 familia ... 'Gaio -r' conclamavit. 60, 7 consurreximus ... et 'Augusto, patri patriae, -r' diximus (CORP. IV 427 Augusto -r! aediles sic decet. 2460 Aug. -r. VIII 21560 [*a. 243*] salvis Augg. multis annis -r!). SVET. Claud. 7. Dom. 13, 1 acclamari ... in amphitheatro ... 'domino et dominae -r!' LAMPR. Comm. 18, 8 fidei praetorianorum -r, praetoriis cohortibus -r, exercitibus R. -r, pietati senatus -r (*cf.* 18, 11). CORP. VI 632 -r ordini potestatium *eqs.* IV 1087 duobus Fabiis -r. 1101 M. Antiscius Messio -r. 1177 principi coloniae -r. 2183 Puteolanis -r, omnibus Nucherinis felicia! 6764 Pompeianis Aug. -r. INSCR. Notiz. degli scavi 1906, 156 (*Pompeis*). CORP. III 83 bona fortuna! dominae reginae in multos annos -r. 12069 omnibus commilitonibus ... -r. coh. scut. c. R. -r. coh(orti) III Itur(aeorum) -r. V 3302 Silvano fel. P. Falerius ... ornamentis decurional. (*abl. causae?*). XII 5687 (*vasa*), 46 mihi et meis -r. 50 Treveris -r. 52 Sequanis felicit. XIII 10012, 3 Gabalibus felicit. *al.* INSCR. Rostowzew, tess. plumb. 43 imperatorib(us) T. T. (*i. Titis duobus*) f(eliciter). *in eiusdem altera parte* Domitiano C(aesari) f(eliciter). 66 p(atri) p(atriae) f(eliciter). 864. 866 *bis*. *per ludibrium*: CORP. IV 4876 Regulo -r, quia verpa est (*additur phallus*). *huc addendum*: CORP. XI 6712, 371 (*in signaculo*) P. Roman. -r (*si recte solvitur* 'populo Romano', *quod dubium est*). **b** *oppidi*: CORP. IV 2152 Coloniae Claudiae Neronesi Puteolane -r. **c** *numinum*: CORP. VI 30874 Fortunae Pientianae -r. VII 235 (*c. saec. I*) genio loci -r (265 -r sit genio loci. servule, utere felix tabernam aureficinam). XII 5687, 44 (*in vase*) genio populi -r. INSCR. Rostowzew, tess. plumb. 1573 g(enio) p(opuli) R(omani) -r (*notatur* G. P. R. F. 1574 *sqq.*). **d** *rerum*: CORP. IV 528 iudicis Aug. felic. (1074 iudiciis Augusti Augustae felicit., vobis salvis felices sumus perpetuo. 3726 *al.*). VI 795 eventui Aug. -r, victoriis Aug. -r (*an hic et infra l. 73 sq. numinibus? cf.* 30874 *l. 65*). XI 3096 votis XXX -r (*cf. l. 77 sqq.*). 6710 (*in ampulla*) victoriae Augustor. fel. (*item* XIII 10022, 2 *in signaculo*. XV 6964, 1—3 *in vasculis*). INSCR. Rostowzew, tess. plumb. 65 diei imperi Hadr(iani) Aug(usti) fel.

3 *c. nom. aut acc. plur. omisso verbo 'celebrantur' sim.*: CORP. VI 1203 Caesarum decennalia -r. 1204 Augustorum vicennalia -r. 32420 *Virgo Vestalis maxima* maximatus sui XX conplebit ... sic XX sic XXX -r. *cf.* XI 3096 *supra l. 72?* XIII 10022, 10 (*in signac.*) C(aesaris) A(ugusti) f(eliciter) vincen(nalia).

II *usus latior*: **A** *accedit verbis*:

1 *generatim*: **a** *praevalet notio felicis eventus*: *α c. verbis transitivis* (*c. verbis agendi v. p. 451, 14 sqq.*): experiri (temptare): LIV. 6, 18, 13 experimini ... me, ut spero, -r expertum. 10, 4, 6 in-

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sidias. 24, 28, 6 amicitiam. 31, 14, 4 proelio vires. QVINT. decl. 254 p. 39, 3 iudicia. TAC. ann. 3, 17 venena et artes. LIV. 37, 26, 2 res navalis . . . temptata . . . -r. uti: SEN. epist. 86, 1 Cambyses furiosus ac furore -r usus. LVCAN. 10, 508 cursu bellorum. VIR. ill. 84, 2 mari. CORP. VIII 22654, 5 fe(l)icter utere. X 1236 quod perpetuo -r utantur. XIII 10025, 195 utere -r ista. (*plerumque* utere felix, *v. p. 444, 20 sqq.*). *β c. verbis intransitivis: verbi subi. est res* (*aut pron. neutr.*): cedere (succ-): OV. Ib. 561 *v. p. 454, 34.* FEST. p. 289 quod . . . ea res -r Romulo cessit (*sc. virginum rapina*). SEN. contr. 7, 2 (17), 1 -issime licet cedat actio. SEN. epist. 60, 1 eo . . . inimiciora *nobis sunt vota nostrorum,* quo cessere -ius. 74, 7 cui rapina -r cessit. 97, 12 peccata. PETRON. 102, 10 *furtum.* ARNOB. nat. 3, 23 p. 127, 3 ut bene ac -r cedant *omnia, deorum* provisione curari. ACT. Arv. a. 213, 22 ut ea res imperatori prospere -rque cedat. *cf.* SEN. epist. 15, 2 *p. 454, 21* QVINT. inst. 10, 2, 16 *p. 454, 42.* succedere: AVG. civ. 2, 17 p. 73 D. hoc . . . utilius -iusque successit, quod *eqs.* evenire (*longe plurimis locis sollemniter usurpatum v. p. 450, 64 sqq.*), provenire: LIV. 38, 17, 19 hoc tamen -r evenit, quod *eqs.* PALLAD. 11, 12, 5 mihi inter corticem et lignum *inserenti* -r semper evenit. FIRM. math. 2, 20, 4 omnia . . . -r proveniunt. PS. AVR. VICT. orig. 23, 4 AVG. civ. 3, 11 p. 108 D. Romanis -r provenisset *prodigium.* cadere: SEN. suas. 2, 4 omnia fortiter fiant, -r cadant (cedant *A*). *verbi subi. est persona*: mori *sim.*: CIC. nat. deor. 3, 81 cur . . . Marius tam -r — septimum consul, domi suae, senex — est mortuus? VAL. MAX. 2, 6, 11 *barbari* in acie gaudio exultabant tanquam gloriose et -r vita excessuri. SEN. dial. 6, 26, 3 cur . . . diutissime lugetur, qui -issime moritur? *sensu Christiano*: COMM. apol. 878 -r exit.

b *i. q. felici condicione, cum spe felicis eventus* (*compar. fere i. q. maiorem ad felicitatem*): CIC. epist. 7, 23, 2 -ius . . . cum *illo* transigere possemus (facilius *al.*). OV. epist. 7, 151 (*Dido loquitur*) Ilion in Tyriam transfer -ius urbem (*sc. quam quo fata iubent*). LIV. 28, 43, 19 nec -ius Xanthippum . . . Carthagini quam me patriae meae sinerem natum. SEN. benef. 3, 22, 1 servus . . . altius aliquid ausus, quod etiam -ius natis decori esset (PLIN. paneg. 84, 1 -r nasci, *opp.* bene institui. *adde*: FIRM. err. 23, 1 ut sepulto primo homine ex eodem statim homine homo alius -ius nasceretur. *cum ironia*: PLIN. nat. 7, 3 *homo* -r natus iacet manibus pedibusque devinctis, flens). PS. APVL. Ascl. 6 hominum quanto est natura temperata -ius! TERT. nat. 1, 7 *fama* -ius in acerbis atrocibusque mentitur. AVG. civ. 3, 4 p. 101 D. animus humanus . . . res magnas . . . impleat ipsa securitate (*sc. suae divinae originis*) -ius. FERRAND. epist. 10 *episcopo* veniente -r origo . . . scandali requiratur, quia facilius tunc singula corrigentur. *nota fere i. q. cum integritate*: TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 357, 20 ita et illas species, irae dico et exasperationis, non tam -r patimur (*sc. quam deus, qui illis non corrumpitur*), quia solus deus de incorruptibilitatis proprietate felix.

c *i. q. cum gaudio, laetitia, sine offensione*: CIC. fin. 3, 26 sapientes semper -r, absolute, fortunate vivere (PORPH. Hor. sat. 1, 1, 117 'qui te vixisse beatum dicat' . . . nemo se -r vixisse credat. ARNOB. nat. 4, 2 *syn.* sine ullis offensionibus. AVG. civ. 3, 17 p. 122 D. in *civitate dei* sola iugiter -rque vivendum est. 13, 17 p. 578 sempiterne ac -r. CORP. XIII †7201 vixit in pace annus III . . . -r [*an ad p. 452, 15 sqq.? cf.* INSCR. Mainzer Zeitschr. 1908, 16 (*saec. VII*)]. *cf.* OV. epist. 7, 161 *puer* suos -r impleat annos. SEN. dial. 11, 18, 9 consummatio . . . aetatis actae -r). VELL. 2, 103, 5 ut nec plus sperari potuerit nec spei responderi -ius. SEN. dial. 5, 6, 3 nunquam tam -r . . . dies transit, ut non . . . offensa nascatur. SORT. Sangall. 5, 6 in bono gloriaris -r. AVG. civ. 14, 17 p. 40 D. cognoverunt, quod -ius ignorarent. EVGRAPH. Ter. Andr. 339 ut id quod bonum est melius -iusque teneatur. CORP. VI 32415 *virginis Vestalis* . . . operationem . . . respublica in dies -r sentit. *nota de mortuis*: OV. Ib. 303 nec tua quam Pyrrhi -ius ossa quiescant, sparsa per Ambracias quae iacuere vias. PASS. Mar. Iac. 7 p. 55, 15 o quietem, quam -r dormiat, quisquis in fide vigilat!

d *accedit ad enuntiata, quae ipsa felicis eventus notionem exprimunt, fere i. q. fortuna bene adiuvante*: OV. Pont. 4, 7, 39 nec corpus cunctos -r effugit ictus. VAL. MAX. 5, 2 ext. 4 amplissimae . . . divitiae sunt -r erogatis beneficiis late posse censeri. PLIN. nat. 37, 60 cum -r contigit rumpere *adamantem*, in . . . parvas friatur crustas. APVL. met. 4, 4 occasionem -r nactus. AVSON. 350, 4 -r . . . et obnoxius gratiam tenui nec victor offendi (*in aemulatione poetica*). CASSIOD. inst. div. 15 p. 1130^D quos *codices* potueritis -r invenire. var. 4, 36, 3 tributa . . . non debent tristes exigi, per quos tributarios -r acquisivi. *comparativ. spectat ad enuntiatum fere i. q. maiore cum fortunae favore*: QVINT. decl. 321 p. 260, 11 quid est aliud fraternitas, quam . . . quae ad tuendos nos a natura concessa sunt, multiplicata? eo quidem -ius, quod *eqs.* TAC. dial. 21 fecerunt . . . carmina . . . non melius quam Cicero, sed -ius, quia illos fecisse pauciores sciunt.

2 *speciatim*: **a** *de itinere faciendo*: CIC. Verr. 3, 95 satis -r *navigare* (SEN. contr. 7, 1 [16], 7 *al.*). OV. met. 7, 659 qui te -r attulit, eurus. 8, 4 *austris* -r acti. HIST. Apoll. 51 rec. A pervenit -r *ad urbem, quam petivit.* *in locutione metaphorica*: VELL. 1, 11, 7 hoc est . . . magis -r de vita migrare, quam mori. **b** *spectat ad belli, certaminis fortunam* (*cf. p. 451, 16 sqq.*): CIC. prov. 33 -issime decertavit. epist. 2, 10, 2 -r . . . hostem reiecerat. Phil. 14, 37 castra -r *defendit.* LIV. 5, 30, 5 fortissime -issimeque *dimicare* (PANEG. 9 [12], 15, 2. CAPITOL. Gord. 14, 4 vobis -r dimicantibus, *opp.* fortiter agere. SCHOL. Cic. Bob. p. 82, 25 St. *al.*). LIV. 38, 51, 7 bene ac -r pugnavi (SEN. contr. 10, 2, 12 utrum pugnasses -ius an genuisses. VOPISC. Prob. 9, 5 primo -r, postea temere). VELL. 2, 95, 2 acie -r functi. 2, 104, 2 *bellum* quibusdam in locis gestum, quibusdam sustentatum -r. FLOR. epit. 2, 6, 38 Hispaniam . . . recuperavit, nescias citius an -ius. APVL. met. 3, 6 certa manu percussum -r prosterno. IVST. 20, 3, 6 dum mori honeste quaerunt, -r vicerunt. VIR. ill. 84, 2 *v. p. 453, 4.* AMM. 27, 8, 3 officiis Martiis -issime cognitus *Theodosius.* AVG. civ. 4, 15 p. 165 D. Victoria . . . bella -r terminat. **c** *spectat ad prolis generationem, fertilitatem, prosperitatem* (*subaudienda notione quae est sub* felix *I*): *α de fecunditate herbarum, bestiarum, aliarum rerum naturalium*: VERG. georg. 1, 54 hic segetes, illic veniunt -ius uvae. COLVM. 9, 1, 4 ingens est . . . materiae copia, et cetera *naturae bona* in hanc rem -r (*i. copiose*) suppetunt. PALLAD. 3, 25, 20 plantas . . . in pastinato solo tenuisse adeo -r, ut *eqs.* (*cf. etiam* 11, 12, 5 *p. 453, 19*). AVG. civ. 4, 34 p. 189 D. sine Segetia segetes, sine Bubona boves . . ., et prorsus omnia . . . Romani . . . ab uno vero deo multo -ius acceperunt. *per iocum*: SEN. epist. 15, 2 cum tibi -r sagina cesserit. *β de hominum prolis generatione*: OV. fast. 3, 233 quod erat de me (*sc. Marte*) -r Ilia mater, rite colunt matres sacra *mea.* SEN. contr. 10, 2, 12 *v. supra l. 5.* PLIN. paneg. 7, 7 nisi quod . . . aequiore animo ferunt homines, quem princeps parum -r genuit, quam quem male elegit. **d** *spectat ad amorem, nuptias*: PROP. 3, 19, 25 at vos, innuptae, -ius urite taedas (*cf.* OV. am. 3, 5, 15 *v. infra l. 64.* APVL. met. 8, 8 quovis alio -ius maritare. VIR. ill. 2, 3 *Talassii* nuptiae quia -r cesserant, institutum est, ut omnibus nuptiis Talassii nomen iteretur. CORP. X 1112 [*periit*] felix *illa*, quae -r *illi* nupsit . . . infeliciter obiit). OV. am. 3, 9, 55 Delia . . . '-ius (*sc. quam Nemesis*)', inquit, 'amata sum tibi (*Tibullo*): vixisti, dum tuus ignis eram. rem. 13 siquis amans, quod amare iuvat, -r ardet (*opp.*: si quis male fert indignae regna puellae). Ib. 561 nec tibi, siquid amas, -ius Haemone cedat. **e** *spectat ad artis, poesis, orationis secundum proventum* (*cf.* felix *p. 443, 1 sqq.*): HOR. epist. 2, 1, 166 spirat tragicum satis et -r audet *Romanus* (satis *cum* -r *iungi vult Kiessling*). OV. met. 10, 247 mira -r arte sculpsit ebur. Pont. 4, 2, 47 cui bibitur -ius Aonius fons. VAL. MAX. 3, 7 ext. 2 tibicen discipulo . . . parum -r populo se approbanti . . . dixit. SEN. epist. 79, 5 omnibus (*sc. poetis*) . . . -r hic locus (*sc. Aetnae descriptio*) se dedit. QVINT. inst. 8, 6, 33 hoc -r evaluit. 10, 2, 16 cum iis -issime cessit imitatio. TAC. dial. 21 *v. p. 453, 77.* GELL. 15, 1, 1 declamaverat . . . nimium quantum delectabiliter et -r. AQVILA rhet. 40 p. 35 egregie et . . . -r . . . Calvus . . . : (*seq. exemplum*). *in causis agendis*: VAL. MAX. 5, 3, 3 a quo cum studiose tum etiam -r . . . defensus fuerat. 8, 3, 3 causam feminarum apud triumviros et constanter et -r egit (PLIN. epist. 4, 22, 2 non minus -r quam diserte). TAC. dial. 7 causam . . . -r orare. *sim.*: DECRET. decur. Tergest. (Corp. V 532) 2, 2 -r desiderium publicum apud *principem* . . . prosecutus impetrando, uti *eqs.* *addenda videntur*: SIL. 10, 467 non illo quisquam -ius acri insultarat equo. VVLG. prov. 30, 29 tria sunt, quae bene gradiuntur, et quartum, quod incedit -r (*i. magnifice*). **f** *cum acumine quodam de rebus per se non exoptatis*: CVRT. 6, 9, 23 quam -r in acie occidissem. TERT. scorp. 5 incidisti in manus *dei*, sed -r incidisti. *comparativus minorem notat gradum miseriae, turpitudinis sim.*: SEN. contr. 10, 5, 7 aliquis fortassis ex servis tuis -ius servit (*cf.* AVG. civ. 19, 15 p. 382 D. -ius servitur homini, quam libidini). VAL. MAX. 5, 2, 3 fortes viros -ius sepeliri quam vivere ignavos. CVRT. 4, 16, 3 Darium -ius fugere quam se sequi. AVG. civ. 3, 13 p. 111 D. Andromacha -ius captivata est, quam illa coniugia Romana nupserunt. *nota acerbe dictum*: IVST. 11, 15, 7 quod . . . -ius hostem quam cognatos propinquosque sortitus sit *Darius.*

B *accedit substantivo pro verbo*: OV. am. 3, 5, 15 taurus erat comes *vaccae*, -r ille maritus.

C *accedit adiectivis*: SEN. benef. 6, 11, 2 hunc (*sc. qui vagabundus eum, quem quaerere debebat, fortuito invenit*) -r inertem castigabimus. QVINT. inst. 10, 1, 96 Horatius . . . verbis -issime audax (*cf.* HOR. epist. 2, 1, 166 *supra l. 37*). LACT. inst. 3, 19, 4 qui sceleratus in vita -r fuerit.

syn.: bene: ENN. 108 (*saepius iungitur.* bene . . . fauste . . . prospere: CIC. Mur. 1 *p. 450, 61 sqq.* *opp.* male ac temere: LIV. 31, 48, 12). bono omine: AVSON. 419, 52. bona fortuna: CORP. III 83. delectabiliter: GELL. 15, 1, 1 *supra l. 43.* *saepe iungitur* fortiter, *velut* LIV. 5, 36, 5, celeriter HIRT. Gall. 8, 46, 2 BELL. Alex. 32, 1. 78, 2. 5.

opp.: CIC. epist. 7, 28, 3 sapienter haec reliquisti, si consilio, -r, si casu (*sim.*: SEN. contr. 1, 7, 16 an prudenter cogitaverim, nescio; -r cogitavi. contr. exc. 2, 7 heres relicta est: hoc -r. hereditatem adiit: hoc consulte fecit. VAL. MAX. 7, 4, 3 illud . . . et consilio prudenter et exitu -r provisum). SEN. epist. 24, 5 facere aliquid in illis castris -ius potuit, nihil fortius. MIN. FEL. 26, 1 auspicia et auguria . . . et paenitenter omissa et observata -r (*i. omissionem cum paenitentia, observationem cum bono eventu coniunctam*). infeliciter: TREB. Gall. 4, 6. temere: VOPISC. Prob. 9, 5 PS. AVR. VICT. orig. 23, 4.

[Ammann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

? adv. **fēlīcē.** CARM. epigr. 339 *v. p. 444, 18. cf.* CORP. IV 2323 -e. XIII 10018, 85 (*in vasculo*) -e. [-e *certe i. q.* -em: *v. p. 444, 5.*]

2. felix *v.* filix. *Ammann.*

fēl(l)ātor, -ōris *m. a* fellare. felator: CORP. IV 1253 (*?*). 1666. 1825a. 1784. 2170. 3968. 3995. 4156 (*?*). 4548. 4580. 4862. 4997 (*?*). INSCR. Notiz. degli scavi 1910 p. 476, 57 (*Pompeis*); *aliis locis* fellator. *is qui fellat (obscaene, cf.* fello *2). de hominibus*: CORP. IV 1666 Genialis -r. 1708 Victor -r. 1784. 1825 Cosmus ... magnus cinaedus et -r. 1825[a] Narcissus -r maximus. 2169. 2170. 2400 rogat te Artocra (*?*), ut sibi lingeas mentulam. at -r quid. 3494[h]. 3968. 3995. 4156 (*?*). 4209. 4548. 4580 amplia te(*?*) -r. 4862. 4997 (*?*). INSCR. Notiz. degli scavi 1910 p. 476, 57 Secundus -r rarus. MART. 11, 30, 1 -i ... peius olet *os quam causidicis et poetis.* 11, 66, 3 et -r es et lanista. 11, 95, 1 basia -um. 12, 59, 10 -rque recensque cunnilingus. AVSON. 120 tit. de Castore -e, qui suam lingebat uxorem. 120, 3 repperit *Castor,* ut nullum -r perderet inguen. *de corvis*: MART. 14, 74, 1 corve ... quare -r haberis? in caput intravit mentula nulla tuum (*cf.* PLIN. nat. 10, 32 ore eos ... coire vulgus arbitratur).

fem. **fēl(l)ātrīx,** -īcis. felatrix: CORP. IV 1389. felatris: CORP. IV 1388. 2292. *ea quae fellat*: CORP. IV 1388 Timele -s. 1389 Nympe -x. 1510 Amarillis fellatri. 2292 Murtis -s. 4192 ...>ecidia -x. [MART.] 9, 22 lemma (11, 40. 12, 79).

fēlebris (fellibris), (-e) [*cf. c.* fellare. *Th.*]. *i. q. exsugens, lac ebibens*: GLOSS. Plac. V 69, 7 (= GLOSS. V 599, 47) -ibrem adhuc laetum *vel* lectum viventem, *quod collato* SOL. 2, 33 (*infra l. 29*) *in* adhuc lacte bibentem *corr. Baehrens cum aliis, cf. Thes. gloss. s. v., Pokrowskij, Archiv 11 (1900) 353. glossam in suum usum convertit, qui ex Placidi potissimum glossis praefationem concinnavit*: ANTH. 19, 20 favorem exfebruate (*i. purgate*) -ibrem. SOL. 2, 33 *boa* ... suctu *utris boum* continuo saginata ... -ebri (fellibri *N,* felebri *H*) satietate ... extuberatur. *Bannier.*

[**fellenia (-lenis)** *sim.* GLOSS. III 590, 45 -a lupa cerveria (624, 10 fellenea lupa cervaria). 590, 57 lupicuda fellenis (612, 15 filonis. 642, 22). 608, 66 belbe id est fellenis (587, 70 fellonis. *cf.* 612, 17 fellena id est billi. 624, 30 felleni id est bilbi. 590, 65 fellem id est bilbi). *latere videntur* flomis (flomia*?*) lucernaria (*restituendum pro* lupa cervaria *coll.* ISID. orig. 17, 9, 73 GLOSS. II 580, 30 [*item restitutum ab edd.* MARCELL. med. 20, 28, *ubi* tiniaria *cod.*]. *cf. Diosc. 4, 103, 2 W.* φλομίς, ἡ καλουμένη λυχνῖτις), *confusa cum* belbe id est lupa cervaria (GLOSS. III 554, 65. 537, 3. *cf. vol. II p. 1861, 62 sqq.*). *nonnulla fort. pertinent ad* fel: bilis.]

ὑὰς ἡ τοῦ ὀφθαλμοῦ **felles oculi** GLOSS. II 461, 37. ὑὰς ἡ τοῦ ὀμφαλοῦ **felles umbilici** GLOSS. II 461, 38. *dub. num ad* fel *pertineat.*

felleus, -a, -um *a* fel. **1** *i. q. felle permixtus, fellis qualitate praeditus*: PLIN. nat. 26, 124 *radix* sudores -os movet. AVG. in psalm. 5, 15 cibum veritatis ... tamquam -um. serm. ed. Mai 84, 3 Christus amaritudinem -i potavit aceti (*opp.* dulcis). CAEL. AVR. acut. 2, 14, 92 ventris fluor. 2, 14, 93 *sputa* fellea, aeruginosa atque prasina ... fiunt. *ibid.* post -am ... qualitatem (2, 14, 94). chron. 3, 2, 19 -i et prasini umoris (4, 8, 108 umore -o ... pleni aut inanes *lumbrici*). 3, 6, 1 ursina. *cf. p. 456, 4.* **2** -us μελαγχολικός GLOSS. II 366, 41.

fellibris *v.* fellebris. *?* **fellicius** *v. p. 456, 6. 9.*

[**fellicula,** (-ae) *f. vocabulum fort. ab* ISID. *prave a* fel *deminutive formatum.* ISID. orig. 4, 5, 4 unde et colera, id est -a nominata, hoc est fellis effusio. Graeci enim fel χολὴν dicunt (*sed legendum videtur* felliflua, *cf.* CAEL. AVR. acut. 3, 19, 188 *infra l. 62; v. Probst, Arch. f. Gesch. d. Mediz. 8 [1914] 31*).]

fellidūc(us, -a), -um. *ad exemplum vocabuli graeci* χολαγωγός *fictum.* CAEL. AVR. chron. 3, 4, 63 medicaminibus -is, quae χολαγωγά vocant.

felliflu(us), -a, (-um) (*vox ficta. cf. c.* mellifluus). CAEL. AVR. acut. 3, 19, 188 cholericam passionem ... nominatam a fluore fellis (*i.* χολῆς ῥοιά) ... veluti -am passionem. nam χολήν fel appellant, ῥοιάν fluorem. *cf.* ISID. orig. 4, 5, 4 *supra l. 54.*

fellineus, (-a, -um) [*a* fel. *Th.*]. *confunditur cum* felineus. *cf. p. 434, 69. i. q. fellis qualitate, colore praeditus*: CAEL. AVR. chron. 4, 7, 92 vomitus umorum ... felineorum. VEREC. in cant. 2, 32 'uva eorum uva fellis' (deut. 32, 32) ... haereses ... botrum unum amaritudinis faciunt, coeuntibus in se uvis -o liquore vexatis.

fellinosus χολικός id est cholericus GLOSS. V 456, 19. 500, 44 (*cf. Loewe in Epidici praef. p. XXIV*). *a* fel, *cf. c.* auruginosus. *Ammann.*

fēllito, -āre [*a* fellare. *Th.*]. *i. q. sugere, lactare*: GLOSS. IV 518, 12 -at sugit (V 600, 7 fugit; *cf.* 294, 23 fingit, figit, *ubi* stringit, sugit *Oehler,* lingit *Heraeus*). *de bestiarum fetibus et liberis*: SOL. 45, 17 mater *equa* pullo ubera praebet -anda. ARNOB. nat. 2, 39 ut *animae genitae* ... exsugerent -antes mammas. *Bannier.*

fellītus, -a, -um [*a* fel. *Th.*]. GLOSS. χολικός.

1 *proprie (vel allegorice) i. q. felle permixtus, felle vel fellis qualitate praeditus*: **a** *generatim*: *de rebus*: AVIEN. carm. ad Flav. 21 penitus -us amarans ora sapor nil dulce meo sinit esse palato. AVG. serm. 254, 5 vinum. MARCELL. med. 20, 3 -a et spumosa et glutinosa. PS. HIPPOCR. epist. 3 sputamenta. CASS. FEL. 48 p. 122 egestio sanguinolenta aut -a. 49 p. 128 urina. CYPR. GALL. deut. 253 quorum vinea vitis est Gomorrae -o nimium fecunda musto (*cf.* VVLG. deut. 32, 32 uva eorum uva fellis). CASSIOD. in psalm. 90, 3 sermo ... -o melle conditus (*cf. p. 423, 82*). *dub. an addendum sit* PHYSIOGN. 24 sunt alii *oculi* cyanei, alii -i coloris (fellicoloris, fell(e)i coloris, feliicoris *al.; ad 1 b non pertinere videtur*). *de homine*: PHYSIOGN. 22 iracundus satis erit ⟨et⟩ -us et clamosus (felle citus *vel* fellicius *sim. codd. fortasse melius ad b*). **b** *speciatim de fellis suffusione vel abundantia*: GARG. MART. med. 27 iis, qui -i videantur. PELAGON. 11 *oculi* -i admodum sunt. PLIN. VAL. 3, 14 si ... -us (*trad.* fellicitus) est, qui patitur.

2 *translate*: ANTH. 416, 4 famam ... sermone maligno laedere -is ... iocis. APON. 2 p. 34 (*ad* Hab. 2, 15 *v. p. 424, 33*) doctrinam. CASSIOD. in psalm. 54, 6 *columba* in nullum animal -a voluntate consurgit (*cf. p. 422, 59 sqq.*). var. 1, 13, 2 nocendi artes -is sensibus exquisivit. 12, 10, 2 beneficia tota detestatione -a. *Ammann.*

fēl(l)o, -āvī, -āre. [*factumne ex* fēlulō? *cf. c. umbr.* (sif) feliuf, *acc.* '*(sues) lactentes*', *gr.* θηλή, θηλάζειν, *ind.* dhāruḥ '*lactens*', *lituan.* dėlė '*sanguisuga*', *hibern.* del *theodisc.* tila '*mamma*'; *gr.* θῆσθαι, θήσασθαι, *hibern.* dinid *ind.* dháyati '*sugit*', *got.* daddjan *slavon.* doiti '*mammam praebere, lactare*', *armen.* diem '*sugo*' *et c.* femina. *Th.*] *scribitur codd. semper* fello, *titulis* felo, *praeter* CORP. IV 1284. 1840. 1852a. 2259. 2268. 2275. 2278. 2391. 2402. 2403. 3144.

1 *proprie de animalibus parvis et liberis, rarius de adultis: sugere, exsugere, lactare, lambere (cf. l. 25); absolute, nec non c. acc. animalis vel rei*: VARRO Men. 261 eum, ad quem veniunt in hospitium, lac humanum -asse (*ubi* NON. p. 113 sugere, lambere). 476 lupam alumni -arunt. MACR. sat. 7, 16, 25 nutrices pueros -antes operimentis obtegunt. CAEL. AVR. acut. 2, 4, 21 accessionis *febris* augmento ... non valent ventrem vel stomachum lactare atque -are *lumbrici.* **2** *obscaene i. q. penem lambere*: CATVLL. 59, 1 Rufa Rufulum -at. CORP. IV 1284 Secund⟨...⟩ -at. 1427 Salvia -at Antiocu(m). 1517. 1623 et qui seripit(*?*) -at. 1631. 1651 Rufilla -at. 1840 ⟨...⟩ Aure (*?*) -at; bene ergo tu -bas et me celabas. 1850. 1851 Anteius Astus fe⟨lat⟩. 1852a. 1869. 1969 Lahis -at a(ssibus*?*) II. *cf.* 2028 Libanis -at a. Γ(*?*) *et* 5408 Felix -at as. I. 2259. 2266 Ver⟨...⟩ -as. 2268 Myrtale cassacos (*?*) -as. 2273 Myrtis bene -as. 2275. 2278. 2391. 2402 Ionas cum Fileto hic -at. 2403. 2421 Rufa ita vale, quare bene -as. 3144. 3200. 4158. 4185. 4434. 4652. 4997 (*?*). 5095. 5396. 7057. 7103 INSCR. Notiz. degli scavi 1908 p. 280 (*Pompeis*). CORP. XI 6721, 9 (*in glande Perusina*) Octavi -as. MART. 2, 33, 4 haec (*sc. calvam rufam luscam*) qui basiat ... -at. 2, 50, 1 quod -as et aquam potas, nil, Lesbia, peccas. 2, 73, 1 quid faciat vult scire Lyris; quod sobria: -at. 2, 89, 6 quod -as, vitium dic mihi cuius habes? 3, 82, 33. 4, 84, 4. 7, 10, 1. 7, 67, 14 *mulier libidinis masculae* non -at: putat hoc parum virile; sed plane medias vorat puellas. 9, 4, 4 non -at tanti (*sc. duobus aureolis*) Galla. 12, 79, 4 AVSON. 71, 8. *nota de lingua*: MART. 2, 61, 8 haereat inguinibus potius tam noxia lingua, nam cum -ret, purior illa fuit. *passive*: CORP. IV 6862 testis ego sum: -atur. *Bannier.*

derivata: fel(l)ator (-trix), fellitare; *cf.* fellebris.

fellōsus, -a, -um *a* fel. *i. q. felle permixtus, fel sapiens, felli similis*: CAEL. AVR. acut. 2, 14, 91 *excrementa* (chron. 3, 4, 51 stercorum egestio. 4, 6, 84). chron. 1, 6, 182 vomitus ... nunc -us vel ferrugineus. 4, 8, 108 sanguinolenti vel -i *excluduntur lumbrici.* 5, 10, 114 puris -o vel livido colore. *Ammann.*

felmoni *v.* ph-. **fēlo** *v.* fello.

felte *vox incertae et originis et significationis.* BAVDON. vita Radeg. (script. rer. Merov. II) 2, 4 adhuc de regali secum habens ornamento -e fusum ex auro et gemmis vel margaritis factum, habentem in se auri solidos mille. *ornamenti vel vestimenti genus, ut videtur, cf. Krusch ad l.*

fēmella, -ae *f.* [*a* femina, *deminutive. Th.*] *cf.* GLOSS. V 294, 37. 362, 28. *formae*: femilla, fimelle GLOSS. [*francog.* femelle. *M.-L.*]

1 *de hominibus et animalibus*: GLOSS. θῆλυ. CATVLL. 55, 7 in Magni simul ambulatione (*i. portico*) -as omnes ... prendi. CORP. IV 3890 Puteolana peperit mascl(os) III, femel(las) II. HESYCH. in lev. 4, 22/31 p. 828[C] capram de haedis -am. **2** *ferrum ianuae affixum* (*cf. Du Cange s. v.* fimella. *v. etiam* VITR. 9, 8, 11 *s. v.* femina *p. 464, 7*). GLOSS. III 368, 70 (*inter ferramenta*) ἀμφίδρυς. 204, 53 amfilis. 313, 17 *et* 518, 26 ἐπαγωγίς.

deriv.: femellarius.

fēmellārius, -iī *m. a* femella. ISID. orig. 10, 107 -us feminis deditus, quem antiqui mulierarium appellabant (*inclusit Lindsay, v. adn. crit.*). GLOSS. V 199, 24. 599, 48.

femen *v.* femur.

ᵃ**fēmina,** -ae *f.* [*quasi* *θημένη, *cf. c.* fellare *et c. gr.* θῆλυς, *fortasse c.* fetus, fecundus (*q. v.*), felix. *Th.*] *de etymologia*: ISID. orig. 11, 2, 24 -a ... a partibus femorum dicta, ubi sexus species a viro distinguitur (GLOSS. IV 237, 35). alii Graeca etymologia -am ab ignea vi dictam putant, quia vehementer concupiscit (*i. fort.* θῆλυς ἀπὸ τοῦ θάλπος). *de compendiis*: femin(as): INSCR. Röm. Mitt. 22 (1907) 435. femin(a): ACT. Arv. a. 86, 22 CORP. X 2454. faem(ina): CORP. VIII 23370. f: ACT. Arv. a. 87. a. 224, 8 CORP. III 1986. 8712. XI 6076. 6335, 8. 18 *al.* *de scriptione et formis*: fae-: CORP. VIII 23370. XII 2143 *et in codd.* femena: CORP. V 367. 1663. XII 2422. [*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

XIII 5657 INSCR. christ. Hisp. 84. femna: CORP. XI 3470. *de declinatione:* *gen. sing.* -aes: CORP. VI 6573. *dat. plur.* -abus: CORP. VIII 9108; -ebus: VINDIC. gyn. p. 445^d. *dat. sing.* fimini: CORP. XIII 7660 (*bis*). *de notione:* GLOSS. θήλεια. *cf.* III 564, 43 genecis id est semina *h. e.* γυναῖκες id est -ae. 511, 65 γυναικεῖον congregatio -arum.

a -a *distinguitur* mulier: TERT. orat. 21 quod apostolus (*I Cor. 11, 5*) ... designaverit ... *non* sexum, ut diceret -as, sed gradum sexus dicendo mulieres. nam si sexum nominasset -as dicendo, absolute definisset de omni muliere (22 Eva⟨m⟩ nondum virum experta⟨m⟩ deus mulierem et -am cognominavit, -am, qua sexus generaliter, mulierem, qua gradus specialiter). 22 Graeco sermone ... usui est mulieres vocare (*subintellege* 'potius') quam -as, id est γυναῖκας (*sc.* 'potius') quam θηλείας. igitur si pro sexus nomine vocabulum istud frequentatur, quod est ⟨in⟩ interpretatione pro eo quod est -a, sexum nominavit dicens γυναῖκα. AVG. loc. hept. 1, 77 mulierem (אִשָּׁה) -am appellare proprium est illius linguae (*hebraicae; cf.* 1, 88). EVGRAPH. Ter. Haut. 1003 ⟨-a⟩ sexus est, mulier et aetas. ISID. diff. 1, 588 -a ... naturale nomen est, generale mulier. *non distinguitur:* Ps. HIL. libell. 11 sexus ... est masculus et -a; id est vir et mulier. *distinguitur -a pueriliter a plurali* femina: PROB. app. gramm. IV 203, 16 ISID. diff. 1, 261. *plurimum opponuntur significationes sexus virilis, ut* vir, mas, masculus *al. cf. praeter multa alia* (*velut p. 458, 9 sqq.*) PLIN. nat. 12, 61 cum ... non fere mas vocetur, ubi non sit -a. *legitur per totam latinitatem.* [*corrupt.*: CAES. civ. 1, 84, 4 (-as *pro* feras).] [*it.* femmina, *francog.* femme, *hisp.* hembra. *M.-L.*]

I *de hominibus*: A *proprie*: 1 *generatim (interdum sensu collectivo); spectatur magis sexus femineus, quam persona*:
VARRO Lact. opif. 12, 13 si partem in dexteram semen feminini generis influxerit, -am ... procreari (TERT. adv. Val. 10 p. 188). CIC. Cluent. 199 *Sassiae* ea ... est ... vis, ut eam nemo ... -am appellare possit. CATVLL. 64, 143 nulla viro iuranti -a credat. LVCR. 4, 819 -a, quae fuit ante (OV. epist. 14, 55 -a sum. ars 3, 23 et cultu est et nomine -a Virtus. met. 12, 202 *al.*). VERG. Aen. 1, 364 dux -a facti. 11, 705 -a forti fidis equo. 11, 734 -a palantis agit atque haec agmina vertit? ELEG. in Maecen. 1, 53 ne posset -a Romam dotalem stupri turpis habere sui. HOR. epod. 9, 13 Romanus ... emancipatus -ae fert vallum et arma miles. PROP. 3, 11, 1 meam ... versat -a vitam et trahit addictum sub sua iura virum. OV. am. 2, 12, 19 -a ... Lapithas populumque biformem ... vertit in arma ... -a Troianos iterum nova bella movere impulit in regno ... Latine, tuo, -a Romanis ... immisit soceros. 3, 3, 44 si deus ... forem, numen ... liceret -a mendaci falleret ore meum. epist. 2, 65 sum decepta tuis ... -a verbis. 3, 144 nec tibi magnificum *est* -a iussa mori. 7, 121 bellis ... -a temptor. 9, 115 -a tela tulit Lernaeis atra venenis ... ferre ... vix satis apta colum. 10, 76 si modo vivit -a ... fraude sepulta viri. 12, 118 nec tamen extimui ... credere me pelago -a. ars 3, 437 -a quid faciat cum sit vir levior ipsa. 3, 497 -a dicatur scribenti semper amator. met. 1, 413 de femineo reparata est -a iactu. 2, 434 illa ... contra, quantum modo -a possit ... pugnat. 3, 326 deque viro factus *Tiresias* ... -a (10, 579 Ib. 455 AVSON. 69, 16). 8, 305 iam non -a Caeneus. 8, 433 (*Thestiadae ad Atalantam*) nec titulos intercipe -a nostros. 8, 868 nemo ... litore in isto ... nec -a constitit ulla. 9, 678 edita forte tuo fuerit si -a partu. 9, 705 nata est, ignaro -a patre (*cf.* 12, 175 *Caeneus* -a natus erat). 9, 748 ama quod -a debes. 10, 579 si -a fias. 13, 451 plus quam -a virgo *Polyxena* ducitur ad tumulum *Achillis*. 13, 497 (*Hecuba ad Polyxenam*) te quia -a rebar a ferro tutam: cecidisti et -a ferro. 13, 591 (*Aurora ad Iovem*) quantum tibi -a praestem. 14, 384 laesaque quid faciat, quid amans, quid -a, disces. fast. 1, 520 hic quoque causa novi -a martis erit. Pont. 3, 2, 55 -a sacra facit. VELL. 2, 88, 2 *Maecenas* otio ac mollitiis paene ultra -am fluens. PAVL. FEST. p. 224 praenominibus -as esse appellatas testimonio sunt Caecilia et Taracia. PHAEDR. app. 9, 14 *Venus* per gallinam denotavit -as. SEN. Ag. 959 (*Clytaemestra ad Electram*) agere domita -am disces malo. :: nisi forte fallor -as ferrum decet. Herc. O. 1177 -a Herculeae necis auctor feretur. *1182. Phaedr. 230 exosus omne -ae nomen fugit *Hippolytus*. 564 Medea reddet -as dirum genus. epist. 95, 21 *-ae* -am exuerunt. OCTAVIA 864 -a hoc nomen (*sc. hostis*) capit? SEN. dial. 11, 15, 1 ubi studia, quibus libentius quam -a ... intereram? CVRT. 9, 6, 23 nondum -am aequavimus gloria. LVCAN. 10, 91 (*Cleopatra loquitur*) non urbes prima tenebo -a Niliacas. PLIN. nat. praef. 29 adversus Theophrastum ... scripsisse etiam -am. 7, 58. 28, 75 quae -am enixa sit. SIL. 11, 238 *Decio* -a nulla ... cesserit. MART. 7, 18, 1 cum tibi sit facies, de qua nec -a possit dicere (*sc. mali quidquam*). QVINT. decl. 272 p. 114 possum mirari ... hac lege ream esse -am. *ibid.* publica consilia quomodo in -am ceciderint. TAC. Agr. 31 Brigantes -a duce exurere coloniam. Germ. 45 *apud Sitones* -a dominatur. hist. 2, 63 Vitellii uxor, ultra -am atrox. ann. 1, 4 serviendum -ae. 1, 69 nihil relictum imperatoribus, ubi -a manipulos intervisat, signa adeat, largitionem temptet. 2, 54 non -a illic (*in Apollinis oraculo*), ut apud Delphos ... sed sacerdos numerum ... consultantium et nomina audit. 3, 33 praesedisse nuper -am exercitio cohortium, decursu legionum. 12, 7 cuncta -ae oboediebant. 13, 6 qui (*Nero*) a -a regeretur. 15, 57 ne *torquentes* a -a spernerentur. PLIN. epist. 7, 24, 5 solere se, ut -am ... laxare animum lusu calculorum. APVL. mund. 11, 8 alius ... soccis obauratis ... -am mentiebatur. CYPR. testim. 1, 8 signaculum *circumcisionis* -is non proficit, signo autem domini omnes (*sc. viri et -ae*) signantur (*sic potius intellegendum quam pro genet. vocis* femur; *cf. Rönsch, Semas. Beitr. 1 p. 31*). VVLG. iud. 9, 54 ne forte dicatur quod a -a interfectus sim. CLAVD. 18, 320 sumeret illicitos ... si -a fasces. CARM. epigr. 765, 2 quaecumque deus -is inesse praecepit.

oppositis vel coniunctis masculini sexus notionibus: PLAVT. Mil. 486 non ... me marem, sed -am ... esse (Rud. 104 utrum tu masne an -a es? LAEV. carm. frg. 26 VARRO Lact. opif. 12, 8 ling. 7, 17. 8, 7 LIV. 27, 37, 5 PLIN. nat. 7, 37. 38. 51. 57. 12, 162 QVINT. inst. 1, 4, 24 *al. passim.* *nota*: ISID. diff. 1, 588 vir mas est, non -a; homo mas est et -a). VERG. Aen. 6, 448 iuvenis quondam, nunc -a Caeneus. HOR. carm. 4, 1, 29 me nec -a nec puer ... iuvat (PRIAP. 22, 1 OV. met. 4, 378. 9, 791. 794 Pont. 4, 9, 96 ACT. lud. saec. Aug. [Corp. VI 32323, 73]. *nota*: CORP. X 2454 Flabiae Restutae et Flavio Respecto filis dulcissimis. femin(a) vixit annis *tot*, ... puer vixit ...). TIB. 1, 2, 33 seu vir seu -a (PRIAP. 22, 1 OV. am. 2, 3, 1 met. 4, 280 Ib. 455 LIV. 39, 14, 7 *al. passim*). LIV. 31, 12, 6 incertus infans ... masculus an -a esset (GAIVS inst. 1, 85 TERT. adv. Val. 34 p. 209 CENS. 9, 2 VVLG. gen. 1, 27. 5, 2 Gal. 3, 28 *al. passim*).

2 *speciatim notabilia*: **a** *est appositio cum attributo*: CIC. S. Rosc. 147 Caecilia ... spectatissima -a. Verr. 2, 153 magno praesidio fuit Anniae pupillae mater, -a primaria. 3, 24 ex socru tua, -a primaria, Servilia. Catil. 4, 13 sororis suae, -ae lectissimae. Caecin. 10 Caesenniam, eodem e municipio summo loco natam et probatissimam -am. Font. 46 matris ... lectissimae miserrimaeque -ae. epist. 6, 22, 3 matrem tuam, optimam -am tuique amantissimam. 15, 7 matris tuae, gravissimae atque optimae -ae. ANTON. Cic. Att. 10, 8^a, 1 Tulliam ..., -am lectissimam. PROP. 2, 9, 4 Penelope ..., tam multis -a digna viris. LIV. 39, 11, 4 Sulpiciam, gravem -am. *al. passim, praecipue in titulis. nota in titulis sepulcralibus*: CORP. I² 2 n. 1406 Variae C. l. Glucerae, -ae sanctissum(ae). 1809 Gavia Caesidia, probisuma -a. 1996 Aurelia L. f. optuma -a. *al.* **b** *additur nomen*: CIC. har. resp. 27 -a .. Q. Claudia. PLIN. nat. 6, 186 -am Candacen. TERT. anim. 33 -ae Didoni. adv. Val. 19 p 198 -am Achamoth. 33 p. 209 -am Veritatem. AVG. civ. 18, 15 p. 274 D. -a Debbora. *cf.* VAL. MAX. 4, 8, 2 -a Busa nomine. **c** *ita coniungitur cum* coniunx, uxor (matrona *l. 44*), *ut ab his nominibus fere discernatur, sc. amplioribus notionis finibus circumscriptum*: CORP. I² 2 n. 1206 fuit Atistia uxor mihei, -a opituma veixsit. OV. met. 1, 351 (*Deucalion ad Pyrrham*) o soror, o coniunx, o -a sola superstes. SEN. Med. 91 vincat -a *Creusa* coniuges. MART. 12, 96, 11 scire suos fines matrona et -a debet. QVINT. decl. 247 p. 10 uxor est, quae -a viro nuptiis collocata in societatem vitae venit. TAC. ann. 12, 42 *-am* eius, qui rerum potitus sit ... coniugem fuisse. PLIN. paneg. 83, 8 sub hac ... modestia viri quantam debet verecundiam uxor marito, -a sibi! FLOR. epit. 2, 15, 17 quanto fortius -a et uxor ducis! TERT. orat. 22 cum dicat scriptura 'filias hominum' quia potuit uxores hominum nominasse vel -as indifferenter. FIRM. math 4, 21, 5 iis a -is vel ab uxoribus ... felicitatis insignia conferuntur. MEROB. carm. 4, 18 coniunx ... cuius gloria -am superstat. -a *in appositione ad* uxor, coniunx: CIC. Verr. 4, 97 eius uxor, -a primaria. Phil. 3, 16 tuae coniugis, bonae -ae. epist. 15, 8 uxori tuae Iuniae, gravissimae atque optimae -ae. VELL. 2, 93, 2 *Agrippa* Iuliam ... duxit uxorem, -am neque sibi neque rei publicae felicis uteri. APVL. met. 7, 6 uxor eius Plotina quaedam, rarae fidei atque singularis pudicitiae -a. 9, 24 fullonis uxor, alioquin servati pudoris, ut videbatur, -a. *et* -a *et* uxor, coniunx *in appositione ad nomen mulieris*: CIC. epist. 5, 11, 2 -am primariam, Pompeiam, uxorem tuam. CORP. VII 249 Ael. Sever(ae) honestae -ae, coniugi Caec(ilii) ... quondam. DECRET. fabr. Pisaur. (Corp. XI 6335) 8 *et* 18 Setinam Iustam c(larissimam) f(eminam), coniugem eius.

d *fere i. q.* coniunx, uxor: PROP. 2, 6, 24 quaecumque viri -a limen amat. OV. met. 8, 704 senex *Philemon* et -a coniuge ... digna. VAL. MAX. 9, 2, 4 -as ... citatis nominibus virorum, qui in contrariis castris erant, ... trucidavit *Flaccus*. SEN. Herc. O. 1455 summus legatur -a (*sc. Deianira interfecta*) Herculeus labor. Med. 91 vincat -a *Medea* coniuges. benef. 3, 16, 2 illustres quaedam ac nobiles -ae non consulum numero, sed maritorum annos suos computant. COLVM. 12 praef. 8 nihil conspiciebatur in domo dividuum, nihil quod aut maritus aut -a proprium esse iuris sui diceret. PLIN. nat. 20, 252 convicium -is apud Menandrum faciunt mariti. STAT. silv. 1, 4, 42 non labente Numa timuit sic curia ... nec -a Bruto. MART. 8, 12, 4 inferior matrona suo sit ... marito: non aliter fiunt -a virque pares. 12, 95, 7 ne ... fias sine -a maritus. QVINT. inst. 9, 2, 20 nescit trepida, quid liceat -ae, quid coniugem deceat. TAC. ann. 3, 34 pauca -arum necessitatibus concedi, quae ne coniugum quidem penates ... non onerent. TERT. adv. Val. 30 p. 206 sacramentum comiti, id est -ae (semini *codd.*) adhaerendi. COMM. instr. 2, 18, 13 -a marito probata. OPTAT. 3, 2 p. 69, 4 fel et iecur tulit Tobias ad tutelam -ae Sarae. CLAVD. 18, 72 -a cum senuit retinet conubia partu. AVG. civ. 12, 28 p. 555 D. -a illi (*Adae*) ex eius latere facta est. 14, 11 p. 30 illum virum suae -ae ... coniugem coniugi ... credidisse. 16, 38 p. 187 *Iacob* quattuor habere -as. in psalm. 127, 8 -am castam timentem virum

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

suum. adult. coniug. 2, 18 numerus est amplior -arum, quae . . . si dimissae fuerint a maritis, non differunt nubere. gen. c. Manich. 2, 11,15 vir debet -am regere nec eam permittere dominari in virum. *al.* **e** *fere i. q. amor, deliciae*: Ov. am. 3,12,44 mea debuerat falso laudata videri -a. trist. 2,428 sua . . . cantata est saepe Catullo -a, cui falsum Lesbia nomen erat.

iuncturae (*selectae*): 1 *verbales: est pro obiecto: verba spectant ad amorem, libidinem*: accersere: SEN. dial. 6, 17, 5 ad libidinem. amare: QVINT. decl. 325 p. 281 TERT. adv. Val. 30 p. 206. appetere: APVL. apol. 73 TERT. adv. Marc. 5, 7 p. 597. consectari: PLAVT. Mil. 1113 qua mares, qua -as. stuprare: MARCIAN. dig. 48, 6, 3, 4. violare: TERT. pudic. 22. *ad nuptias, matrimonium*: collocare: QVINT. decl. 247 p. 10 viro nuptiis. iugare: HOR. carm. saec. 19. iungere: LIV. 29, 29, 12 matrimonio. CONST. veteran. (Corp. III p. 853) 11. *ad res iuris civilis*: accusare: PAPIN. dig. 48, 5, 12, 7. adoptare: GAIVS inst. 1, 101 (*bis*). exheredare: PLIN. epist. 6, 33, 2. eximere: GAIVS inst. 4, 172 periculo sponsionis. liberare: GAIVS inst. 1, 145 tutela.

2 *nominales*: **a** *gen. subi. et poss.*: *α iuncturae spectant ad corporis naturam*: abundantia: PLIN. nat. 24, 93 (*t. t., i. profluvium, item* 27, 104). candor: PLIN. nat. 34, 176. ci⟨nci⟩nni (cirros *Harder*): SEN. epist. 114, 5. conceptum: SEN. nat. 3, 25, 11 PLIN. nat. 24, 12. crines: VEG. mil. 4, 9. facies: CELS. 5, 28, 2 APVL. met. 2, 8 AVG. civ. 22, 24 p. 615 D. fecunditas: PLIN. nat. 20, 48. forma: TERT. adv. Val. 4 p. 181 COMM. instr. 1, 3, 4. gratia: FAST. ann. Iul. Praen. Apr. 1 (Corp. I² p. 235). labra: CELS. 5, 28, 2. lac: PLIN. nat. 7, 67. mala: PLIN. nat. 24, 184. 25, 73. mammae: CELS. 5, 28, 2. 7. menses: PLIN. nat. 21, 119. 126. 22, 83. 91. 23, 112. 152. 27, 104. 28, 65. 29, 49. menstrua: PLIN. nat. 20, 258 AVG. civ. 4, 11 p. 161. morbi: PLIN. nat. 26, 160. 27, 43. natura: CIC. leg. 2, 29. pectus: HIER. epist. 1, 12, 2. profluvia: PLIN. nat. 22, 81. 24, 70. 27, 103. 34, 122. 153. 154. 35, 32. purgationes: PLIN. nat. 20, 21. 86. 139. 24, 116. 35, 34. 182 AVG. civ. 7, 3 p. 276 D. MISC. Tir. p. 48, 11. secundae: PLIN. nat. 22, 77. 23, 25. semina: AVG. civ. 4, 11 p. 60 D. species: VAL. MAX. 8, 3, 1. sterilitas: PLIN. nat. 31, 9. venter: PAVL. FEST. p. 8. vulva: CELS. 6, 18, 9 TERT. adv. Marc. 4, 21 p. 490. uterus: PLIN. nat. 26, 131 TERT. anim. 26. *β ad res et ornatum*: balneae: LAMPR. Alex. 23, 5. calceatus: PLIN. nat. 16, 34. cubicula: TAC. ann. 13, 42. cultus: CVRT. 5, 6, 8 (*i. ornatu, vestitu. cf.* TERT. tit. libr. de cultu -arum). domus: LIV. 39, 13, 3 ASCON. Pis. p. 17 St. VLP. dig. 25, 4, 1 pr. 10 VVLG. Esth. 2, 3. inaures: TERT. scorp. 3. monasteria: PALLAD. hist. mon. I 48. munditiae et ornatus et cultus, haec -arum insignia sunt: LIV. 34, 7, 9. ornamenta: QVINT. inst. 11, 1, 3. ornatus: SEN. mon. 152. sacrarium: LIV. 39, 13, 8. tabernacula: PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 13, 2. *nota*: PLIN. nat. 9, 114 *uniones* affectant . . . iam et pauperes *-ae*, lictorem -ae in publico unionem esse dictitantes. *γ ad actiones, mores sim.*: accubitus: PROB. Verg. ecl. 10, 18. aemulatio: TAC. ann. 4, 40. affectus: QVINT. inst. 11, 1, 41 PLIN. epist. 9, 13, 16 AVG. civ. 3, 14 p. 113 D. SVLP. SEV. chron. 1, 39, 4. ambages: PLIN. nat. 30, 7. amores: PANEG. 11 (3), 5, 3. animi: VAL. MAX. 4, 4, 9 SEN. Phaedr. 573 QVINT. decl. 272 p. 116 TAC. ann. 5, 2. 6, 49. artes: APVL. met. 9, 29. aviditates: PLIN. nat. 20, 227. calliditas: VLP. dig. 16, 1, 2, 4. casus: AMM. 15, 10, 6. causa: VAL. MAX. 8, 3, 3 PHAEDR. 3, 10, 38. cognomina: PAVL. FEST. p. 122. comitatus: TAC. ann. 3, 9. comploratio: LIV. 41, 11, 4. concupiscentiae: VVLG. Dan. 11, 37. congregatio (*i.* γυναικεῖον): GLOSS. III 511, 65. consilia: FRONTO p. 8, 16 N. constantia: APVL. met. 9, 26. consuetudo: VVLG. gen. 31, 35. contactus: TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 486. contagium: APVL. met. 10, 34. convivium: VVLG. Esth. 1, 9. credulitas: TAC. ann. 14, 4. cupido: CVRT. 6, 5, 32. decus: SEN. contr. 2, 7 (15), 9. dedecus: VAL. MAX. 2, 6, 15. deliciae: PLIN. nat. 37, 30 ARNOB. nat. 2, 41. desperatio: APVL. met. 10, 26. dicta: PLIN. epist. 3, 16, 1. dignitas: CIC. Phil. 3, 17. dolus: OCTAVIA 158 (*cf.* SEN. Ag. 1009). exilium: TAC. Agr. 45. facinus: APVL. met. 9, 23. factum: QVINT. decl. 338 p. 334. fides: PLIN. nat. 12, 88 (*aliter* TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 487). flagitia: APVL. met. 9, 15 AVG. civ. 14, 23 p. 49 D. furor: SEN. Phaedr. 824 Tro. 679. gaudia: LIV. 22, 7, 12. gravitas: ORAT. imp. Hadr. de Matid. (Corp. XIV 3579). habitus: SEN. contr. exc. 5, 6 CVRT. 5, 1, 38 TERT. orat. 20 ARNOB. nat. 2, 41. hereditates: GAIVS inst. 3, 14. imperium: TAC. ann. 12, 40. impetus: FLOR. epit. 2, 4, 1. incuria: TAC. ann. 4, 16. ingenium: PETRON. 112. intercessio: PAVL. tit. libr. de intercessionibus -arum *et* dig. 16, 1, 29, 1, *saepius*. irae: SEN. dial. 4, 19, 4. ius: TAC. ann. 4, 16. lamenta: TAC. ann. 15, 38. libidines: PLIN. nat. 28, 122 TAC. ann. 2, 85. luctus: LIV. 22, 7, 12 APVL. met. 8, 9 ACT. lud. saec. Sept. Sev. (Corp. VI 32326) 30. luxuria: PLIN. nat. 21, 11. luxus: PLIN. nat. 33, 152. mentes: AVG. civ. 1, 19 p. 31 D. modus: AVG. civ. 17, 4 p. 204 D. mores: VAL. MAX. 8, 3, 2 QVINT. decl. 277 p. 132. natura (*i. mores*): PVBLIL. F 22 SEN. epist. 95, 21. necessitates: TAC. ann. 3, 34. nequitia: APVL. met. 5, 15. opera: VAL. MAX. 3, 3, 1. petulantia: SEN. dial. 11, 19, 2. planctus: TAC. ann. 3, 1. plangores: AMM. 28, 6, 15. ploratus: QVINT. inst. 8, 3, 68. proelia: LIV. 10, 28, 4 prima *Gallorum* proelia plus quam virorum, postrema minus quam -arum esse. prudentia: SEN. dial. 11, 19, 4. pudor: LIV. 34, 6, 8 QVINT. decl. 327 p. 285 AVG. civ. 2, 2 p. 55 D. pugnae: SVET. Dom. 4 nec virorum modo pugnas, sed et -arum. sanctitas: LIV. 34, 6, 8. scientia: PLIN. nat. 25, 10. spes: OCTAVIA 158. sumptus: LIV. 34, 4, 1. testamenta: GAIVS inst. 2, 121 PAVL. dig. 37, 4, 4, 2. veneratio: TAC. ann. 12, 42. verba: TAC. ann. 14, 11. verecundia: SERV. Aen. 1, 561 AVG. civ. 2, 5 p. 58 D. virtus: LIV. 2, 13, 6 VELL. 2, 26, 3 CVRT. 9, 6, 23 HIER. epist. 54, 18, 1. vita: HIER. epist. 65, 2, 1. vitia: TAC. ann. 4, 16. ululatus: CVRT. 4, 16, 15 TAC. Germ. 7 hist. 4, 18 PLIN. epist. 6, 20, 14. voces: AMM. 28, 4, 31. voluntas: SEN. rem. fort. 3. usus: VAL. MAX. 4, 3, 14 PLIN. nat. 1, 33, 12.

b *gen. obiect. pendens a subst.*: CAES. Gall. 6, 21, 5 -ae notitiam habuisse (FIRM. math. 5, 3, 25). LIV. 26, 49, 11 ut curam cultumque -arum . . . custodibus commendaret. 39, 8, 7 stupra (39, 13, 10 TAC. ann. 13, 12). VAL. MAX. 6, 1 pr. -arum . . . firmamentum, Pudicitia. CELS. 4, 31 p. 156 *articulorum vitia* pueros ante -ae coitum . . . temptant (FIRM. math. 3, 3, 7. 7, 15, 2). S. C. Vell. (dig. 16, 1, 2, 1) obligationibus. SEN. dial. 5, 2, 1 numquam populus universus -ae amore flagravit. COLVM. 12, 1, 2 villicum . . . complexibus adiacentem -ae. PLIN. nat. 12, 54 congressu -arum . . . pollui. TAC. ann. 1, 14 moderandos -arum honores. 12, 53 poena. GAIVS inst. 1, 168 -arum tutelam alii . . . cedere. APVL. met. 5, 30 rusticae squalentisque -ae colloquium horresco. TERT. idol. 9 angelos esse . . . amatores -arum. adv. Marc. 2, 7 p. 344 colubrum a congressu -ae arcet *dominus*. 4, 18 p. 480 peccatricis -ae argumentum eo pertinebit, ut. FIRM. math. 4, 13, 1 *Luna* defensores vel procuratores facit . . . -arum. SVLP. SEV. chron. 2, 12, 2 mentionem. COD. Iust. 9, 13, 1 pr. raptores. *gen. plur. part. pendens a subst. copiam significantibus*: coetus: TAC. hist. 1, 30 ann. 16, 34. greges: SEN. epist. 110, 14 CVRT. 3, 9, 6. 8, 10, 34. magnus . . . numerus: PAVL. FEST. p. 19 VVLG. Esth. 2, 8. equestris ordo: PLIN. nat. 33, 40. pars: AVG. civ. 22, 8 p. 570 D. turba: LIV. 28, 23, 2. 45, 2, 7 SEN. dial. 6, 24, 3 epist. 114, 25 CVRT. 3, 3, 22. 3, 11, 25. vulgus: APVL. mund. 29. *pendens a superl.*: formosissima: PETRON. 101. optima: QVINT. decl. 373 p. 412. praestantissima: CIC. epist. 5, 8, 2. *cf.* CVRT. 10, 1, 3 principes -arum.

additamenta* et *structurae: 1 *epitheta ad varias res pertinentia*: **a** *ad naturam*: candida: OV. am. 2, 7, 5. exanguis: CLAVD. carm. min. app. 21, 15. eximia: APVL. met. 2, 8. fecunda: COLVM. 1, 8, 19 *cf.* SEN. nat. 3, 25, 11 PLIN. nat. 34, 165 CORP. VIII 1542. fecundata: ALC. AVIT. carm. 6, 60. gravida: CELS. 2, 1 p. 30 TAC. ann. 1, 59. *cf.* gravidata: AVG. c. Petil. 2, 61. infirma: AVG. civ. 6, 9 p. 264 D. sexu. iuvenis: CAEL. AVR. acut. 3, 18, 186. lepida: PLAVT. Mil. 1003. nitida: PLAVT. Mil. 1003. pulchra: CATVLL. 61, 88 CORP. I² 1211 APVL. met. 2, 8 AMM. 18, 10, 1. sanguinans: TERT. adv. Marc. 4, 20 p. 486. speciosa: VOPISC. trig. tyr. 15, 8 AMM. 31, 6, 8. virgo: TERT. orat. 22 adv. Marc. 4, 21 p. 490 VVLG. num. 31, 18 PALLAD. hist. mon. I 48. *nota*: PAVL. FEST. p. 11 ancunulentae -ae menstruo tempore appellantur. GAIVS inst. 3, 23 -ae agnatae (*sc. sunt*), quaecumque consanguineorum gradum excedunt (3, 29). PAVL. dig. 50, 16, 163, 1 -as puerperas appellant recentes ex partu. **b** *ad indolem*: callida: AMM. 22, 16, 11. ingens animi: TAC. ann. 1, 69. perfecta: SEN. dial. 11, 19, 4. prudens: CIC. ad Brut. 1, 18 (9, 26), 1 PETRON. 112 FRONTO p. 8, 16 N. CORP. VIII 1542. sapiens: VARRO ling. 8, 78 HIER. epist. 65, 1, 5. sollers: CYPR. GALL. gen. 1178 *i. obstetrix; cf. Weyman, Zeitschr. österr. Gymn. 46 (1895) 595.* veteratrix: APVL. met. 9, 29. *fort. huc vel ad a pertinet* FEST. p. 261 -as antiqui, quas †sciens †dicimus, viras appellabant. unde adhuc permanent virgines et viragines. **c** *ad nationem*: Athenaea: AVG. civ. 18, 10 p. 268 D. Carthaginiensis: LIV. 29, 29, 12 TERT. nat. 1, 18. Coa: TIB. 2, 3, 53. Graeca: VAL. MAX. 6, 1 ext. 1. Ligus: TAC. hist. 2, 13. Maeonis: OV. am. 2, 5, 40. orientalis: VOPISC. trig. tyr. 15, 8. Punica: VAL. MAX. 2, 6, 15 TERT. nat. 2, 9. Romana: VAL. MAX. 2, 1, 5. *cf.* nostrae *i. Romanae*: PLIN. nat. 32, 23. **d** *ad condicionem*: affecta: PAVL. FEST. p. 2 vel in bonam partem dicitur, velut honorata, vel in malam, quasi ad extremum periculum adducta. dives: IVV. 6, 460. infelix: SEN. contr. 2, 5, 4 QVINT. inst. 8, 5, 21 decl. 330 p. 299. 338 p. 334. locuples: APVL. met. 10, 27. misera: PLAVT. Amph. 1060 CIC. Font. 46 QVINT. decl. 297 p. 173 APVL. met. 8, 9 AVG. civ. 3, 13 p. 111 D. orba: QVINT. decl. 272 p. 115. pauper: AMM. 15, 12, 2. pecuniosa: SVET. Aug. 25. potens voti: OV. fast. 3, 270. **e** *ad statum, ordinem, saepe technice*: abiecta: FIRM. math. 5, 3, 25. clara: CIC. Tusc. 1, 27 TAC. ann. 3, 23 DECRET. fabr. Pisaur. (Corp. XI 6335) 9. 18 CORP. XI 6076. III 1986. 8712 AVG. civ. 22, 8 p. 578 D. GREG. M. epist. 8, 35. 11, 11 *al. cf.* VLP. dig. 1, 9, 8 *de nuncupatione quae est* 'clarissima -a'. conspicua: TAC. hist. 4, 42. consularis (*cf.* VLP. dig. 1, 9, 1, 1 consulares -as dicimus consularium uxores): SVET. Aug. 69, 1 VLP. dig. 1, 9, 1 pr. CORP. VIII 8993. generosa: SVET. Tib. 49, 1 AMM. 15, 9, 6. gloriosa: GREG. M. epist. 9, 233. humilis: VAL. MAX. 5, 2, 1. ignobilis: SVET. Vit. 3, 1 FIRM. math. 5, 3, 25. illustris: VAL. MAX. 4, 5 ext. 1 SEN. benef. 3, 16, 2 CVRT. 3, 13, 11 ASCON. Pis. p. 17 St. TAC. ann. 1, 41. 72 *al. passim*. insignis: TAC. ann. 13, 25. 32 (*nota* TAC. ann. 12, 6 nobilitate puerperiis sanctimonia). luculenta: PLAVT. Mil. 958. magna: SEN. dial. 6, 3, 4 PLIN. epist. 7, 19, 4. magnifica: CASSIOD. var. 8, 23, 2 GREG. M. epist. 6, 35.

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nobilis: Cic. Mil. 72 Liv. 39, 12, 2. 39, 13, 14 Sen. benef. 3, 16, 2 Cvrt. 3, 11, 25. 8, 10, 34 Tac. Agr. 45 ann. 1, 57. 11, 12 *al. passim; nota*: Fronto p. 38, 8 N. summo genere, summis opibus nobilissima -a. obscura: Amm. 28, 1, 48. potens: Qvint. inst. 6, 3, 85 Firm. math. 6, 23, 4. primaria: Ter. Phorm. 971 Cic. Verr. 2, 153. 3, 24. 4, 97 epist. 5, 11, 2 Corp. V 53. VIII 23801. primas: Apvl. met. 2, 19. primores: Tac. hist. 1, 81 ann. 2, 29 Svet. Dom. 8, 3. princeps: Ov. trist. 1, 6, 25 Pont. 3, 1, 125 Epiced. Drusi 303 Plin. nat. 8, 119 Plin. epist. 7, 24, 4 Tac. hist. 5, 25 ann. 13, 42 (*nota* Tac. ann. 2, 75 nobilitate). spectabilis: Cassiod. var. 2, 10, 2. spectata: Cic. S. Rosc. 147. splendida: Svet. Otho 1, 3 (*cf.* splendide nata: Plin. epist. 6, 33, 2). summo loco nata: Cic. Caecin. 10. venerabilis: Vopisc. trig. tyr. 32, 5. **f** *ad mores et habitum*: adultera: Avg. civ. 3, 5 p. 102 D. benemerens: Corp. IX 3432. bona (melior, optima): Plavt. Aul. 135 Cist. 705 Enn. ann. 155. Afran. com. 7 haut facul, ut ait Pacuvius, -a invenietur bona. Cic. inv. 1, 52 Phil. 3, 16 (*bis*). 17 epist. 6, 22, 3. 15, 7. 8 Corp. I^2 1206. 1208. 1996. *al. passim.* casta: Cic. har. resp. 27 Corp. VIII 498. XI 6146 Vir. ill. 46, 1 Avg. civ. 2, 2 p. 55 D. cirrata: Amm. 14, 6, 20. culta: Ov. ars 1, 97. digna: Prop. 2, 9, 4 procis. Ov. met. 8, 704 coniuge iusto. fast. 6, 810 sacra ... domo. Epiced. Drusi 343 illis quas aurea prodidit aetas, principibus natis, principe digna viro. Corp. II 4160. diligens: Varro ling. 8, 78 Cic. Brut. 1, 18 (9, 26), 1. facinerosa: Apvl. met. 3, 26. factiosa: Optat. 1, 15. 18. famosa: Svet. Tib. 35, 2. fidelis: Tert. adv. Prax. 25 p. 276 Vvlg. Sirach 1, 16. gravis: Liv. 39, 11, 4. 39, 12, 2. 39, 13, 3 Sen. epist. 70, 10 Fronto p. 75, 6 N. Apvl. apol. 71. honesta: Liv. 34, 5, 13 Scrib. Larg. 102 Scaev. dig. 32, 37, 6 Vlp. dig. 25, 4, 1 pr. 10 *al. passim.* inaptabilis: Corp. X 8209. incomparabilis: Corp. IX 1490. X 8209. infamis: Qvint. inst. 6, 3, 51. integra: Tert. anim. 33. laudabilis: Corp. III 4389 Avg. civ. 2, 5 p. 58 D. lecta: Cic. inv. 1, 52 Verr. 2, 94 Font. 46 Catil. 4, 13 Anton. Cic. Att. 10, 8^a, 1. mala (peior, pessima): Plavt. Truc. 131 Apvl. met. 2, 29. 5, 16. 9, 15. 10, 5. mitis: Ov. epist. 14, 55 natura ... et annis. mobilis: Calp. ecl. 3, 10. modesta: Ps. Avr. Vict. epit. 42, 20. mollis: Ov. Pont. 4, 6, 40 *cf.* Sen. contr. 2, 1, 6. nefaria: Apvl. met. 2, 27. nequam: Apvl. met. 3, 26. 9, 14. nocens: Ov. epist. 12, 118 Qvint. decl. 277 p. 131. obsequens: Corp. VIII 23808. XII 1948. ornata: Petron. 127 Plin. epist. 2, 20, 10. 10, 5, 2 Flor. epit. 1, 7, 11. peccatrix: Tert. pudic. 11 adv. Marc. 4, 18 p. 480 Avg. civ. 15, 7 p. 71 D. perdita: Apvl. met. 9, 23. pia: Corp. VIII 4046. 10591. prisca: Fronto p. 75, 6 N. praevaricatrix: Avg. civ. 20, 21 p. 461 D. proba: Corp. I^2 1809. 1882 Liv. 39, 11, 5 Sen. contr. 2, 5, 18. probata: Cic. Caecin. 10 Comm. instr. 2, 18, 13 viro. probrosa: Svet. Dom. 8, 3. procax: Capitol. Maximin. 27. pudens: Cic. Verr. 2, 94. pudica: Cic. Verr. 5, 102 Phil. 2, 99 Petron. 110, 7 Plin. nat. 7, 120 Comm. instr. 2, 18, 23 Corp. XI 6146. XII 1948. rara: Corp. VIII 9108. religiosa: Cic. Verr. 5, 102 Avg. civ. 22, 8 p. 570 D. Greg. M. epist. 1, 50. 61. 3, 36. 4, 8 *al.* sancta: Cic. Phil. 3, 16 Corp. I^2 1406 Val. Max. 8, 15, 12 Plin. epist. 9, 28, 1 Apvl. apol. 78 met. 7, 7 *al. passim.* sanctimonialis: Greg. M. epist. 5, 4. 30. scelesta: Plavt. Persa 208 Apvl. met. 2, 27. 5, 12. 15. simplex: Petron. 106, 1 Ivv. 6, 327. truculenta: Apvl. met. 10, 26. turpis: Ov. am. 1, 13, 36 Qvint. decl. 277 p. 132. vera: Corp. VIII 1542. vernacula ecclesiae: Tert. anim. 51. versabilis: Amm. 16, 8, 4. vilis: Avg. civ. 7, 24 p. 304 D. univiria: Corp. XIV 839. *ad statum et mores*: Plin. nat. 37, 44 Transpadanorum agrestibus -is. Apvl. met. 5, 30 rusticae squalentisque -ae. **g** *ad affectus*: ardens: Val. Fl. 5, 670. ferox: Liv. 40, 4, 13. festiva: Plavt. Mil. 958. furens: Verg. Aen. 5, 6. insana: Hier. epist. 21, 3, 3. 41, 4, 1. laeta: Ov. ars 3, 518. maesta: Ov. fast. 3, 134.

2 *additamenta alia ad varias res pertinentia*: **a** *ad naturam: gen. qual.* (*exempla sel.*): Vell. 2, 93, 2 neque sibi neque rei publicae felicis uteri. Val. Max. 2, 6, 8 ultimae iam senectutis; *cf.* Gaivs inst. 1, 144 *et* 1, 190 perfectae aetatis (Apvl. met. 11, 10 omnis aetatis. Avg. civ. 16, 28 p. 171 D. provectioris aetatis). Tac. ann. 12, 2 expertae fecunditatis. Svlp. Sev. chron. 1, 38, 1 mirae ... pulchritudinis (2, 1, 5 spectatae ... pulchritudinis). Corp. VIII 1542 subolis optimae. *abl. qual.*: Cic. div. 1, 52 pulchritudine eximia. Phaedr. app. 13, 17 facie pulchra. Tac. hist. 3, 33 exacta aetate. **b** *ad statum, ordinem, condicionem*: *gen. qual.*: Liv. 10, 23, 10 omnis ordinis. Fest. p. 237 patrici generis (Schol. Cic. Bob. p. 135 St. *cf.* Val. Max. 1, 7 ext. 6 non obscuri generis. Tac. Agr. 16 generis regii. Avson. 189, 1 generis clari). Val. Max. 2, 6, 8 summae dignitatis (Apvl. met. 11, 10 omnis dignitatis). Const. veteran. (Corp. III p. 853) peregrini iuris (Inscr. Röm. Mitt. 1907 p. 435). Gaivs inst. 2, 113 melioris condicionis. Vopisc. quatt. tyr. 15, 4 familiae nobilis. **c** *ad mores*: *gen. qual.*: Liv. 39, 11, 5 antiqui moris (Avson. 189, 1 veterum ... morum). Vell. 1, 1, 3 virilis animi (Sen. dial. 11, 19, 7 magni). Petron. 111, 3 singularis exempli (Vopisc. quatt. tyr. 15, 4. Corp. XII 4027 rarissimi exempli). Apvl. met. 7, 6 rarae fidei (7, 7 unicae fidei. Corp. V 6116) atque singularis pudicitiae (Corp. V 4029). 9, 24 servati pudoris. Corp. III 4403 (= 2436*?*) incomparabilis pietatis (V 4029) et castitatis (VIII 7703. IX 1893. X 4885). VIII 4046 incomparabilis affectus. *abl. qual.*: Corp. V 1778 castitatis et verecundiae cultu singulari. VIII 1557 magnis moribus.

pro adiectivo fere i. q. femineus, femininus, de personis: Plavt. Persa 475 Atticam ... civitatem ... auxi civi -a. Varro ling. 5, 58 *dei* mas et -a (rust. 1, 1, 4 *dei urbani* sex mares et -ae totidem. Cic. nat. deor. 1, 95 mares deos et -as. Comm. instr. 1, 16, 8 deas. Arnob. nat. 7, 19 dis (*bis*). Tert. nat. 2, 12 Lact. inst. 1, 11, 26 Avg. civ. 3, 12 p. 110 D. 7, 2 p. 274. 7, 28 p. 311. *cf.* Tert. adv. Val. 10 p. 189 pater Horon ... in haec promit in imagine sua, -am marem, quia et de patris sexu ita variant). Prop. 2, 31, 4 Danai -a turba. Gell. 1, 11, 7 tibicinas. Tert. anim. 36 qui animam post partum carni superducunt ... marem aut -am de carne sexum praeiudicant animae. Capitol. Pius 1, 7 filii *Pii* mares duo, duae -ae (Avg. civ. 22, 8 p. 579 D. quorum *fratrum* septem sunt mares, tres -ae). 3, 3 sacerdos -a (Hist. Apoll. 27). Spart. Carac. 7, 5 (*de lectione dubitat Hirschfeld*) -am hominem (Avg. civ. 3, 3 p. 100 D. 3, 31 p. 144). Lact. inst. 1, 6, 7 -ae vates.

B *translate de viris*: **1** *homo femineus improbus ignavus*: Lvcil. 732 insanum vocant (vocat *Marx*), quem maltam ac -am dici videt. Verg. catal. 13, 17 quid palluisti, -a? Cvrt. 3, 10, 10 irent *Illyrii et Thraces* et imbellibus -is (*Persis*) aurum viri eriperent. 6, 11, 3 ne -a illa *Philotas* murmurantium inter se silentio verius quam sono excitaretur. 8, 1, 37 ipsum (*avunculum Alexandri*) in viros incidisse, te in -as. Sil. 2, 361 parietibusque domus imbellis -a *Hannon* servet singultantem animam. Svet. Iul. 22, 2 negante quodam per contumeliam facile hoc ulli -ae fore (*sc. insultari omnium capitibus*). Treb. trig. tyr. 12, 11 Gallienus sordidissimus -arum omnium. Ivst. 1, 3, 3 tali -ae (*Sardanapallo*) tantum virorum subiectum *esse*.
?2 tamquam -a virorum libidinem saturans: Petron. 75, 11 ad delicias -a (*delevit Bücheler cum dubitatione in ed. mai.*; femineas *Heinsius*) ipsimi [domini (*delevit Büch.*)] annos quattuordecim fui.

II *de animalibus fere adiectivi loco*: **1** *additur (postpositum vel antep.) nomini animalis*: **a** *ponitur nomen animalis forma masculina vel utriusque sexus communi*: Lex reg. (Numae) Bruns font.^{7} II 2 (Paul. Fest. p. 222 Gell. 4, 3, 3) agnum -am (Liv. 28, 11, 3 agnus mas idem -aque). Plavt. Men. 837 rabiosa -a ... canis (Ivst. 1, 4, 10 canem -am). Truc. 284 musca ... -a. Vid. frg. 18 (15) -am ... leonem semel parire (Gell. 13, 7, 3 leones -as). Enn. ann. 68 lupus -a feta (70 Varro frg. Quint. inst. 1, 6, 12). Cato agr. 134, 1 porco -a (*bis.* Cic. leg. 2, 57). Varro ling. 8, 7 mas et -a aquila. rust. 2, 1, 17 -is bubus (Liv. 25, 12, 13 bove -a aurata. 27, 37, 11 albae duae. 43, 13, 3 locutam. Act. lud. saec. Aug. [Corp. VI 32323] 119. 122 pulchra. Colvm. 6 praef. 7 mas et -a boves. Plin. nat. 8, 186. 28, 232. Act. Arv. a. 86, 16 *et* 19 alba aurata. 17 aurata. Tac. Germ. 40. Act. lud. saec. Sept. [Corp. VI 32329] 7 pulchra. Macr. sat. 1, 17, 29 aurata). Cic. div. 2, 62 feminae anguis. Ov. ars 2, 482 cum quo sua gaudia iungat, invenit ... -a piscis (Plin. nat. 9, 157). Colvm. 7, 9, 3 -a sus (Plin. nat. 11, 161. 28, 212. 215. 230. 243. 250). 8, 11, 10 -ae pavones (*cf.* Edict. imp. Diocl. 4, 40). Scrib. Larg. 177 anatis -ae (Plin. nat. 29, 104). Plin. nat. 9, 164 polypus -a. 32, 134 cancro -a. Hyg. astr. 2, 33 leporem -am praegnantem. **b** *ponitur nomen animalis forma feminina*: Varro rust. 3, 9, 3 e quis tribus generibus *gallinarum* (*villaticarum, rusticarum, Africanarum*) proprio nomine vocantur -ae, quae sunt villaticae, 'gallinae' (*cf.* Avg. civ. 3, 31 p. 144 D. -as et gallinas et homines). Act. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 93 *tot* agnis -is et *tot* capris. *cf. ibid.* 98 *tot* agnarum -arum et *tot* capraru⟨m -arum⟩. *ibid.* agna -a. **2** *nomen animalis non additur*: Varro ling. 9, 56 *olim* omnes mares ac -ae dicebantur columbae ... nunc ... appellatur mas columbus, -a columba. rust. 2, 1, 18 antequam incipiat admissura fieri, mares a -is secretos habeant. 2, 1, 24 in grege quot -as habeat *qui parat pecus.* 2, 4, 1 de maribus et -is idem fere discrimen, ut alii ad denas capras singulos parent hircos. 2, 5, 12 tauros a -is secerno. 2, 5, 13 mas an -a sit concepta, significat descensu taurus (*bis*). 2, 6, 2 asinorum gregem qui facere vult bonum, primum videndum, ut mares -asque bona aetate sumat. 2, 6, 3 quod *asini* similes parentum genuntur, eligendi, et mas et -a cum dignitate ut sit. 2, 7, 1 equos ... mares ... admissarios habeo ... singulos in -as denas (*bis*). 2, 9, 5 (*de canibus*) -as volunt esse mammosas aequalibus papillis. 2, 9, 16 duo *canes* et id marem et -am. 3, 5, 6 *turdi* cum sint nomine mares, re vera -ae quoque sunt. 3, 6, 1 (*de pavonibus*) aliquanto pauciores esse debent mares quam -ae. 3, 7, 8 in peristeronas *columbarum* ... parandum ... totidem mares, quot -as. 3, 12, 4 lepores, mares ac -as. Cic. leg. 2, 29 quibus hostiis immolandum quoique deo ... quoi maribus, quoi -is (Arnob. nat. 7, 19 *bis*). nat. deor. 2, 128 aliae *bestiae* mares, aliae -ae sunt; ... et in mare et in -a commiscendorum corporum mirae libidines. div. 1, 36 marem *anguem* ..., ... -am (*bis.* Val. Max. 4, 6, 1 *ter*). Caes. Gall. 6, 26, 3 est bos cervi figura ... eadem est -ae marisque natura. Verg. georg. 3, 216 uritque videndo -a *tauros*. Lydia 35 mas quicumque est, illi sua -a iuncta *eqs.* Prop. 2, 15, 28 exemplo ... tibi sint ... columbae, masculus et totum -a coniugium. Ov. ars 1, 279 mollibus in pratis admugit -a tauro, -a ... semper adhinnit equo. met. 2, 701 iuncta suo ... -a tauro. 9, 732 sequitur sua -a cervum. 9, 734 interque animalia cuncta -a femineo correpta cupidine nulla est. fast. 4, 719 (*de sidere Tauri*) seu ... est taurus, sive est hoc -a signum (*aliter de sidere p. 463, 57*).
[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

met. 15,409 quae modo -a tergo passa marem est, nunc esse marem miremur hyaenam (PLIN. nat. 8,105). LIV. 21,28,8 elephanti per stabilem ratem tamquam viam praegredientibus -is acti. 22,1,13 gallinam in marem, gallum in -am sese vertisse. GRATT. 281 unique inclusa marito -a. MANIL. 2,710 saepe in pecudes errat natura maremque -a subsequitur. PAVL. FEST. p. 366 testiculari est iumentis maribus -as vel mares -is admovere. VAL. MAX. 2,4,5 caesisque atris bubus, Diti maribus, -is Proserpinae. PHAEDR. 3,15,1 parere ovis si voluisset -am (PLIN. nat. 10,159. 20,29). 4,16,3 hirci ... indignari coeperunt, quod dignitatem -ae aequassent suam. SEN. Med. 61 colla Tonantibus taurus ... ferat ...; Lucinam nivei -a corporis placet. COLVM. 6,20,1 qui *taurus* ... ad ineundas -as habilis sit. 6,21,1 (*de bubus*) cetera ... fere eadem in -is, quae et in maribus desiderantur. 6,23,3 nec revocantur *tauri* nisi ad coitus -arum. 6,24,1. 2. 3 (*opp.* marem). 6,26,3. 6,27,1 vulgaris *equorum materies* mediocres -as maresque progenerat. 6,27,3 vulgaribus equis passim maribus ac -is pasci permittitur. *ibid.* ut tam -is quam admissariis desiderantibus coeundi fiat potestas. 6,27,4. 8 *bis.* 9. 10 *bis.* 13. 6,28 sive ut -a sive ut masculus concipiatur (PLIN. nat. 8,188. 10,180. 18,330. 336). 6,36,1 explorare parentem futurae prolis *mularum*, -am et marem. 6,36,3 parvi corporis -as fingunt *quidam admissarii* (*ibid.* speciosi *corporis* plures mares, quam -as). 6,36,4. 6,37,1. 2. 9. 10. 7,3,4 (*de arietibus et capris*) *cornutus* fit in -as quoque procacior. 7,3,6 -a ... maritari debet. 7,3,12 si -ae generandae sunt (PLIN. nat. 8,176. 188 PALLAD. 8,4,4). 7,4,4. 7,6,3. 7,9,2. 5. 7,12,11 (*de canibus*) neque -ae neque mari nisi post annum permittenda venus est (*ibid. bis*). 13. 8,2,3 cohortales -ae proprie appellantur gallinae. 8,2,9. 12. 14. 8,5,11. 24. 8,11,2. 5 masculus pavo ... quinque -as desiderat. 8,11,6. 7. 8. 8,13,3. 8,14,3. 5. *saepe apud* PLIN. nat. *ut* 8,13 *elephanti* numquam nisi in abdito coeunt, mas quinquennis, -a decennis. 8,27 elephantorum generis -ae multo pavidiores. 8,148 ex tigribus eos (*canes*) Indi volunt concipi et ob id in silvis coitus tempore alligant -as. 8,162 (*de equis*) vivunt annis *tot*, -ae minore spatio. 9,56 piscium -ae maiores quam mares. 9,89 pereunt *polypi* ... tabe semper, -ae celerius et fere a partu (9,158). 9,159 *ranae.* 10,143 *de avibus.* 10,145 -am edunt ova avium, quae rotundiora gignuntur. 10,158 palumbis incubat -a post meridiana in matutinum. 10,170 crocodili vicibus incubant, mas et -a. 10,174 feles *superveniuntur* mare stante, -a subiacente, vulpes in latera proiectae maremque -a amplexa. *ibid.* taurorum cervorumque -ae vim non tolerant in coitu. 10,178 prodigiosum putant ... omnes *partus canum* mares aut omnes -as gigni. 11,85 (*de araneis*) -am putant esse, quae texat. 11,107 *insecta* coeunt marem portante -a. *al. passim.* STAT. Theb. 9,119 ingentes imitatur -a tauros. MART. 3,58,17 Rhodias ... -as premunt galli. QVINT. inst. 9,3,6 tam ... mares esse talpas dammasque quam -as. APVL. apol. 38 quotiens *piscium* -ae subent, mares suriant (-ae subentant suriant *F*). TERT. adv. Val. 10 p. 188 vultures -as tantum aiunt. BARNAB. epist. 10,10 haec bestia (*sc. lupus*) ... fit modo masculus, modo -a. NEMES. cyn. 121 sit -a *canis*. DON. Ter. Hec. 503 tauri in appetitu coitus -arum, in quas calent. PALLAD. 1,28,1 *pavonum* (*bis*). 1,29,1 *fasianorum*. 1,30,1 *anser*. 3,26,1 *sus* (*bis*). 3,26,2. 4,11,6 *bos*. 4,13,1 *et* 6 *equa*. 8,4,3 *et* 4 *ovis*. 12,13,7 *capra*. PROB. Verg. georg. 3,129 *equis*. AVR. VICT. Caes. 28,4 suis utero maris -arum genitalia apparuere. AVG. civ. 7,11 p. 289 D. 15,27 p. 119. quaest. hept. 3,27 *al.*

de signo zodiaci: MANIL. 2,418 Cancerque tibi Capricorne repugnat, -a femineo (*cf.* 2,151 *sqq.*). *aliter p. 462, 84.*

III *de* ***arboribus et herbis*** *sim.; fere adiective*: 1 *non additur nomen arboris vel herbae*: PLIN. nat. 13,34 (*de palmis*) sine maribus non gignere -as. 13,35 *palmae maris* arbore excisa ... sterilescere -as. *ibid.* e maribus flore ac lanugine ... insperso -is. 13,54 mascula *terebinthus* est sine fructu, -arum duo genera. 13,55 rhus Syriae mascula fert, sterili -a. 15,98 (*de terrestribus fragis*) mas sit an -a sterilis. 16,16 *glandes* sexu *distant*, mares ac -ae. 20 mollior ... *glans* -ae (*sc. quercui*), mari spissior. 47 (*de larice*) mas brevior et durior, -a procerior. *ibid.* lignum maribus durum ... -ae mollius. 48 abies ... amplissima est et -a etiam prolixior. 49 haec *nucamenta* abietis masculae primori parte nucleos habent, non item -ae. 58 laricem masculam ..., -ae radices. 65 in tilia mas et -a differunt (*bis*). 105 *ex genere cornorum* -a ... fert bacas acerbas. 140 (*de cupresso*) -a ... sterilis. 145 *hederae* duo genera prima ... mas atque -a. 162 differre mares ac -as *in harundinibus*. ... spissius mari corpus, -ae capacius. 169 graciles *harundines*, -arum latiore folio. 247 (*de visco*) mas fertilis, -a sterilis; *sic passim, ut* 19,93 duo genera medicae, masculae albis foliis, -ae nigris. 21,58 conyzae duo genera in coronamentis, mas ac -a *eqs.* *additur* existimari, appellari *sim.*: PLIN. nat. 16,141 duo genera *cupressorum*: meta in fastigium convoluta, quae et -a appellatur (*opp.* mas). 21,92 silvestris *urtica*, quam -am vocant. 21,160 *habrotoni genus montanum* -am ... intellegi volunt (25,120). 22,47 ex nigris *generibus chamaeleonis herbae dixere* ... -am, cui violaceus *flos esset* (25,121. 27,113). 22,67 asphodelum ... marem ac -am esse (26,96). 25,105 *foliosam hieran botanen* -am putant. 25,147 *mandragora niger* -a existimatur (27,85). *de generatione*: PLIN. nat. 26,97 *satyrii* superior ac minor *pars gignit* -as. PALLAD. 11,12,3 pistacia ... mas ac -a. *al.* 2 *additur nomen arboris vel herbae*: PLIN. nat. 13,95 cupresso -ae (17,73). 16,34 sunt ... qui *suber* -am ilicem vocent. 16,187 larix -a. APIC. 3,102 urticam -am. ORIBAS. eup. 4,101 -a ... mercuriale herba.

IV *de* ***rebus corporeis variis***; *fere adiectivi vice*: VITR. 9,8,11 cardinibus ex torno masculo et -a inter se coartatis. SEN. nat. 3,12,2 *Aegyptii* aera marem iudicant qua ventus est, -am qua nebulosus et iners (quia *utroque loco codd.*) ... ignem vocant masculum, qua ardet flamma, et -am, qua lucet innoxius tactu; terram fortiorem marem vocant, saxa cautesque; -ae nomen assignant huic tractabili et cultae. PLIN. nat. 31,123 quidam *spongeas* ita distingunt: alias ex his mares ... alias -as maioribus fistulis ac perpetuis. 33,101 duo eius (*stibi vel alabastri*) genera, mas ac -a. magis probant -am ... -a ... nitet friabilis fissurisque, non globis, dehiscens. 36,128 differentia *generis magnetis* mas sit an -a. 36,149 aiunt binos *aetitas lapides in nidis aquilarum* inveniri, marem ac -am. 37,92 in omni genere *carbunculorum* masculi appellantur acriores et -ae languidius refulgentes (37,96). 37,101 (*de sandastro gemma*) blandior -is flamma. 37,106 (*de sarda gemma*) -ae pigriores (*sc. sunt*) et crassius nitent. 37,119 *de cyano gemma.* 37,157 *de diphye gemma.* VEG. mulom. 1,20,1 lapidis gagatis -ae unc. III.

V *de* ***rebus incorporeis***; *fere adiectivi vice*: A *in artium sermone*: 1 *t. t. grammat.* (*ap.* VARR.) *i. q. nomen generis feminini vel genus femininum*: VARRO ling. 5,61 mas ignis, quod ibi semen, aqua -a, quod fetus ab eius umore. 8,36 omnia ... nostra nomina virilia et muliebria multitudinis cum recto casu fiunt dissimilia, eadem (*sc. fiunt*) in dandi (*sc. casu*): dissimilia, ut mares Terentiei, -ae Terentiae. 8,56 *vocabula* Ilius ... et Ilia mas et -a. 8,78 dicimus ... -am sapientissimam et diligentissimam. 9,38 neque a terra terrus ut dicatur postulandum est, quod natura non subest, ut in hoc alterum maris, alterum -ae debeat esse. 9,40 nonnunquam qu⟨a⟩erimus genere similiane sint, quae significantur, ac nomen ... conferimus -ae cum muliebri. 9,55 nullius nostrum filium et filiam non apte discerni marem ac -am, ut Terentium et Terentium (*e.* T. *includunt editores, cf. Götz p. 286 ad l.*) et Terentiam. 9,57 usus docuit discriminare doctam rem ab hominibus et in his marem ac -am. in mare et -a et neutro neque natura maris transit neque -ae neque neutra et ideo non feminus -a feminum, sic reliqua. 9,59 mas et -a habent inter se natura quandam societatem. 9,62 in quibus declinationibus voluntariis maris et -ae et neutri, quae voluntaria, non debeant similiter declinari. *cf.* GRAMM. suppl. 82,19 interrogandum est, cur non veris vocabulis ... genera *nominum* vocantur, id est mas et -a, sed masculinum et femininum. 2 *de numero pari* (*cf.* femineus *III A*, femininus *VI*): MACR. somn. 1,6,1 impar numerus mas et par -a vocatur (MART. CAP. 7,736 *senarius* numerus ... ex utriusque sexus commixtione conficitur, id est ex triade, qui mas quod impar est numerus habetur, et dyade, quae -a paritate, *sc. habetur*). 3 *de carminis materia*: MART. CAP. 9,995 numerum ... marem esse, melos -am noverimus (*cf. Aristid. Quint. 1,19* τὸν μὲν ῥυθμὸν ἄρρεν ἀπεκάλουν, τὸ δὲ μέλος θῆλυ κτλ.).

B *in locutione metaphorica*: AVG. vera relig. 78 vincamus ... cupiditatis vel blanditias vel molestias; subiugemus nobis hanc -am, si viri sumus.

derivata: femella, feminal, femineus, femininus, femino, effemino.

fēminal, -ālis *n.* [*a* femina. *Th.*]. *membrum femininum*: APVL. met. 2,17 Fotis glabellum -l rosea palmula potius obumbrans de industria quam tegens verecundia. apol. 33 -l nullo pacto ... munditer dicere. *v. etiam p. 465, 10 sqq.* *Bannier.*

1. feminālis, -e [*a* femur, -inis. *Th.*]. *adi. i. q. ad femina pertinens*: HESYCH. in lev. 16,3/4 p. 987[B] ostendere vult, quia -em hic castitatem totum corpus custodientem carnis nostrae signat. *cf. p. 465, 7.* *subst. neutr. plur.* feminalia, -ium: *i. q. fasciarum genus, quibus femora vinciuntur* (HIER. epist. 64,10,1 vocatur ... lingua Hebraea hoc genus vestimenti machnase, graece περισκελῆ, a nostris -ia vel bracae usque ad genua pertingentes [*cf. l. 71. 83*]. EVCHER. instr. 2 p. 156,23 baadim vestes lineae, quibus -ia, ut arbitror, significantur. ISID. orig. 19,21,8 batin sive -ia, id est bracae lineae usque ad genua pertingentes, quibus verecunda sacerdotis velabantur. SVID. φιμιναλια· ἀναξυρίδας, βρακία. *cf.* LEX Seg. p. 391,27 *et Du Cange s. v.* GLOSS. περιμήρια. περιμηρίδες. IV 75,21 [*cod. Vatic. 3321 m. 3 saec. XV*] -ia [*trad.* -is]: panni [*trad.* pandi] femoribus involuti, uti sunt rabulae. *adde*: GLOSS. II 204,52 uastrapes: φιμινάλια [*cf. Thes. gloss. s. v.* vastrapes]): SVET. Aug. 82,1 hieme ... -bus et tibialibus muniebatur. VVLG. exod. 28,42 -ia linea, ut operiant carnem turpitudinis suae a renibus usque ad femora (39,27 -ia ... linea. lev. 6,10. 16,4 -bus lineis verenda celabit [ITALA Lugd. exod. 28,42 bracas. 39,27 *om.* lev. 6,10 curare *i.* crurale. 16,4 peristolum. *gr. ubique* περισκελές, -ῆ]. Ezech. 44,18 -ia linea erunt in lumbis *sacerdotum*. HIER. epist. 64,10,1 lineis -bus, quae usque ad genu et poplites veniunt, verecunda celantur. *cf. p. 469, 75*). HIER. in Ezech. 44,17 p. 546. p. 548 -ia recte assumuntur,

[*Wulff*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ut honestas decorque servetur, ne . . . revelent turpitudinem. p. 549 -bus intrinsecus utimur, ne ulla . . . appareat turpitudo. quibus -bus accingi vult salvator apostolos. epist. 64, 10, 2 haec -ia de bysso . . . solere contexi. 64, 14, 1. 64, 19, 1. 64, 20, 1. 64, 21, 3. 4. 5. HESYCH. in lev. 16, 3/4 p. 987^{A} per -ia castitas significatur. p. 987^{B} super femora et circa vicina eis membra solum sunt -ia. ISID. in exod. 59, 3 -ia . . . illa quibus induitur castitatem corporis Christi et integritatem ostendunt.

syn.: femoralis. *Wulff.*

2. fēminālе *nomen herbae.* DIOSC. 4, 103 W. (*codd. RV*) φλόμος . . . Ῥωμαῖοι βερβάσκλουμ (*i. verbascum*), οἱ δὲ φημιναλε. *a* femina, *ut videtur, fort. i. q.* feminal.

fēminātus *v.* femino.

fēmineus, -a, -um *a* femina (NOT. Tir. 56, 25—27 femina -um). *vocabulum potissimum poetarum (primum* CIC. carm. frg. 33, 18 *v. infra l. 60) apud scriptores non legitur nisi singulis locis apud* VARR. rust. (*p. 467, 13. adde* frg. *p. 467, 6*), ?SEN. nat. (*p. 467, 24*) SCRIB. LARG., QVINT. decl. PLIN. paneg., PLIN. nat. 6^{ies}, APVL. 5^{ies}, *saepius apud recc.* (VVLG. 5^{ies}, AVG. civ. 11^{ies}).

i. q. a feminis oriens, ex feminis compositus, ad feminas pertinens, feminarum more factus, femininum genus sequens:

I *de* ***hominibus*** *et* ***deis*****: A** ***proprie*** *de* ***feminis*****: 1** *spectatur magis sexus quam persona*: OV. met. 6, 680 *Erectheus* quattuor . . . iuvenes totidemque crearat -ae sortis. VAL. FL. 4, 603 -as (*i. quales feminae sunt*) nec tu nunc crede catervas *Amazonidum* (*cf. infra l. 51 sq.*). TREB trig. tyr. 30, 2 *Zenobia* diutius quam -us sexus patiebatur imperavit (FIRM. err. 16 -i sexus verecundiam. AVSON. 165, 7 -i sexus odium tibi semper. HEGES. 1, 12, 2 regnandi ius mulier . . . exercuit . . . sine ullo -i sexus impedimento. VVLG. num. 31, 35 hominum sexus -i. RVFIN. symb. 11 apol. adv. Hier. 1, 24 AVG. civ. 15, 22 p. 106 D. 22, 17 p. 594 *bis* PALLAD. hist. mon. I 17 p. 293^{D}. *aliter infra l. 57*). ARNOB. nat. 1, 43 *liberi* -i generis. FIRM. math. 8, 7, 2 corpus suum in -i corporis imaginem transferent (SEDVL. epist. 1 p. 10, 1 licet in membris -i corporis animus sit virilis). *adde*: IREN. 1, 2, 4 fructum *Sophiae aeonis* invalidum et -um vocant (ἀσθενῆ καὶ θῆλυν).

2 *spectatur persona*: **a** *tota*: **α** *de singulis*: OV. epist. 2, 112 regna Lycurgi nomine -o (*i. a femina, aliter p. 467, 42*) vix satis apta regi. SIL. 13, 808 manes. STAT. Theb. 1, 394 prole (*opp.* sexus melior). MART. 8, 68, 7 corpus. CARM. epigr. 1237 (*saec. II ex.*), 10 subolem. DON. Ter. Andr. 716 Mysidi . . . hoc est personae -ae (NOVELL. Valent. 27, 6). PALLAD. 12, 14 -is ac puerilibus operis (*de personis, ut videtur, cf.* COD. Theod. 15, 7, 10 [*a. 385*] mancipia). FILASTR. 29, 7 *Helena in* figura -a apparens. HIL. Macc. 43 malo (*i. mulieri malae*). SIDON. epist. 6, 2, 3 in omnem concordiae statum promptius a -a parte (*i. a femina*) descensum est. *adde*: AVG. serm. 369, 3 diabolus ad nos decipiendos corrupta -a mente subrepsit: Christus ad nos liberandos incorrupta -a etiam carne processit. **β** *de multitudine, congregatione*: VERG. Aen. 9, 140 genus omne perosos -um (SEN. Phaedr. 687 scelere vincens omne -um genus *Phaedra*. VAL. FL. 2, 231 prensosque toris mactatque trahitque -um genus *Lemniadum*. MART. 11, 47, 7 -i generis contagia). 11, 663 agmina *Amazonum* (OV. met. 13, 693 *cod. M* STAT. Ach. 1, 602). OV. ars 1, 253 coetus (STAT. Theb. 5, 652 CLAVD. 1, 200. *cf.* AVIEN. orb. terr. 752 chorus -i coetus). met. 13, 651 stirpi. Pont. 4, 10, 51 turmae (SEN. Ag. 642). fast. 3, 764 choros (SEN. Med. 93 SIL. 7, 76 STAT. Theb. 9, 479). LVCAN. 7, 39 volgus. SIL. 13, 545 catervis (MART. 11, 47, 1 DRAC. laud. dei 3, 524. *cf. supra l. 25*). STAT. Theb. 12, 146 gregem. HIER. in Is. 26, 14 p. 353 Pharao non vult interficere sexum -um (AVG. quaest. hept. 2, 12 ne . . . -us sexus comitaretur). SVLP. SEV. dial. 2, 11, 6 turba.

b *partes corporis*: CIC. carm. frg. 33, 18 feminae (*sic edd.*, feminea *codd., an recte?*) vir -a interemor manu (VERG. Aen. 7, 806 PROP. 4, 6, 22 OV. epist. 6, 52. 8, 6. 11, 20 SEN. Ag. 734 Herc. O. 1179 *al. cf. l. 65*). OV. epist. 5, 68 genas. tit. libr. medicamina faciei -ae. met. 10, 729 artus. MANIL. 5, 711 vultum. LVCAN. 9, 632 comae. PLIN. nat. 30, 36 strumas. SIL. 14, 352 dextra. 15, 761 unguibus. MART. 3, 81, 1 barathro (*i. pudendis*). SER. SAMM. 605 vitio (*sc. corporis*). 637 mamillas. 651 sanguinis (*i. menstrui. cf.* DRAC. laud. dei 2, 79). 960 crines. SCHOL. Iuv. 3, 96 inguina. AVG. in psalm. 103 serm. 4, 6 cor. civ. 6, 9 p. 263 D. corporis partem. 14, 26 p. 54 genitale. *ibid.* viscera. 22, 17 p. 594 membra. CYPR. GALL. gen. 76 pectore (DRAC. Romul. 9, 60). ZACCH. 1, 10 uterum. VINDIC. med. 25 vulvam. *ibid.* semine. ALC. AVIT. c. Eutych. 1 p. 16 alvum.

c *res maxime incorporeae ad feminas pertinentes*: **α** *de feminarum actionibus, moribus, affectibus, natura (adi. pro genetivo subiectivo). et generaliter et de singulis: interdum etiam cum nota vitii*: VERG. Aen. 2, 488 plangoribus (*cf.* OCTAVIA 321 planctu). 4, 667 ululatu (9, 475, *ubi* SERV. impatienti. VAL. FL. 1, 318 STAT. Theb. 5, 698). Aen. 7, 345 curaeque iraeque (PROP. 2, 9, 35 ira). 11, 782 -o praedae et spoliorum . . . amore (SERV. impatienti, irrationabili). 11, 878 clamorem (OV. met. 12, 226). CVLEX 266 decus. TIB. 2, 1, 63 labor (OV. am. 1, 13, 23 SIL. 3, 350. CLAVD. 18, 336 *sc. Semiramidis*). PROP. 3, 11, 58 minas. 4, 11, 71 triumphi. OV. epist. 18, 38 arte. medic. 25 lege (*i. usu, consuetudine*). ars 1, 341 libidine. 3, 298 gradu. met. 1, 413 iactu (*sc. Pyrrhae*). 3, 536 voces (4, 29. 14, 341 SEN. Herc. O. 1672). met. 9, 151 dolor (SEN. Herc. O. 1675 SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 678). met. 10, 245 menti. 13, 693 ?vulnus (*cod. Amplon., v. adn. crit.*). fast. 6, 522 fugae. MANIL. 1, 917 iugum (*sc. Cleopatrae.* VOPISC. Aurelian. 41, 9 *sc. Zenobiae*). SEN. Ag. 116 dolos (STAT. Ach. 1, 527). Phaedr. 828 fraude. Med. 42 metus. 267 nequitia. VAL. FL. 5, 627 ausis. SIL. 3, 113 vigori. 14, 655 pudor. STAT. Theb. 2, 227 tumultu. 10, 567 querellis. 12, 177 virtutis (FILASTR. 3, 1 CLAVD. carm. min. 30, 12 SACR. Leon. p. 406). 12, 790 fragor. APVL. met. 7, 91 ploratu questuque. ANTH. 268, 2 fide. TREB. Gall. 13, 2 more (CARM. epigr. Engström 218, 10). trig. tyr. 30, 16 modum. VOPISC. quatt. tyr. 5, 3 propudii. ARNOB. nat. 1, 59 res. LACT. epit. 10, 2 usus. DON. Ter. Andr. 685 mollis oratio et -a. Eun. 685 stomacho. Hec. 347 interiectio. FIRM. math. 6, 30, 9. RVF. FEST. 24 -a dicione Orientis tenebat imperium *Zenobia*. AMM. 14, 1, 8 lenitate. 29, 5, 28 destinatione. HEGES. 1, 32, 1 aviditates. VVLG. II Macc. 7, 21 cogitationi (τὸν θῆλυν λογισμόν). AVG. civ. 5, 6 p. 198 D. actus. 14, 11 p. 30 blanditiis. conf. 9, 7, 16 rabiem. vera relig. 78 voluptates. quaest. hept. 4, 59 auctoritas. SVLP. SEV. chron. 1, 26, 6 constantia. PAVL. MED. bened. 10, 3 mobilitatis. SACR. Leon. p. 408 infirmitas. PAVL. epigr. 54 furores. DRAC. laud. dei 1, 534 crimine. EVGRAPH. Ter. Eun. 1027 opera. ENNOD. opusc. 1, 42 p. 272 sollicitudo. 6, 28 p. 401 imbecillitatis. *adde de feminarum cantu (opposito cantui virorum)*: MART. CAP. 9, 964 cum a virili cantilena transitus in -os modos fit (*sed fort. pert. ad B 1*). *neutr. sing. pro subst.*: OV. ars 3, 286 *risus puellae* leve nescio quid -umque sonet (*cf. p. 467, 10*). **β** *de actionibus, affectibus sim. ad feminas spectantibus (adi. pro genetivo obiectivo)*: VERG. Aen. 2, 584 poena. OV. am. 3, 2, 40 amor (SIL. 15, 279 PALLAD. hist. mon. I 53. *cf.* SIL. 15, 326 flamma *i. amore*). met. 10, 80 omnemque refugerat Orpheus -am venerem. LVCAN. 8, 403 complexibus (MART. 11, 78, 1. *cf.* HIER. epist. 55, 4, 2 -os . . . amplexus). SIL. 14, 105 addunt *iuvenes* -am caedem. ARNOB. nat. 4, 22 *Iovem* in -os appetitus . . . incaluisse. VVLG. lev. 18, 22 cum masculo non commiscearis coitu -o (20, 13). RVFIN. hist. mon. 28 p. 452^{A} *ut puellae esset* . . . inter viros conversatio absque -ae suspicionis obstaculo. Orig. in lev. 8, 2 quos -ae admixtionis macula nulla perstringit. AVG. civ. 7, 26 p. 307 D. *Iuppiter* inter -as corruptelas uno Ganymede caelum infamavit. PALLAD. hist. mon. I 14 p. 292^{A} in -i . . . desiderii incidit caenum.

d *de rebus corporeis a feminis tractatis vel adhibitis*: VERG. Aen. 12, 53 *Venus* nube fugacem *Aeneam* -a tegat. OV. met. 8, 392 *telis*. 13, 165 mercibus. MANIL. 5, 152 vestes (LACT. epit. 7, 4 VVLG. deut. 22, 5). SEN. Herc. O. 1356 venenis. 1396 virus. CALP. ecl. 7, 27 cathedras (MART. 3, 63, 7. 12, 38, 1). PLIN. nat. 36, 43 argumentis (*v. vol. II p. 550, 16*). STAT. Ach. 2, 35 amictu. MART. 7, 35, 7 recessus. 14, 88, 1 cherson. IVV. 6, 246 ceroma. HYG. fab. 96 p. 89, 14 habitu. *ibid.* p. 89, 20 munera. CLAVD. 18, 466 latebras (*i. thalamos*). SALV. gub. 7, 83 -is tegminum illigamentis. DRAC. Orest. 318 opes. laud. dei 3, 491 mucrone.

e *i. q. a feminis celebratus, feminis sollemnis*: PROP. 4, 9, 25 deae (*sc. Bonae Deae*). IVV. 9, 53 *cinaedus* munera *sibi missa* -is tractat . . . Kalendis (SCHOL. *ad l.* Martiis, in quibus Iunonis sacra celebrantur a Romanis).

B ***translate*** *de actionibus et rebus* ***virorum*** *feminarum morem sequentium (de Hermaphrodito infra l. 67, eunucho p. 467, 1)*: **1** *adiectivum*: OV. met. 12, 610 (*ad Achillem*) si -o (*sc. ut Paridis*) fuerat tibi Marte cadendum. MANIL. 4, 519 quos prima creant nascentis sidera Tauri -i (*Bentley*, -a *codd.*) incedunt. PLIN. nat. 25, 61 *hominibus* mollis ac -i corporis animive (PHYSIOGN. 14. 15 CASSIOD. in psalm. 26, 19). SIL. 9, 263 cui -o stant corde timores. 13, 16 procul hanc expellite gentis -am Tyriae labem nisi luce serena nescire . . . Mavortem agitare. 13, 313 viros *Capuae* . . . precibus . . . pudendis -um . . . ululatum fundere (STAT. Theb. 7, 677 [*ad Eunaeum*] quid -is ululatibus . . . terrificas . . . viros?). 13, 353 virum *Capuae* de corpore vestes -ae. 14, 129 (*de Siciliensibus*) -um credas maribus (*i. Romanis*) concurrere vulgum. 15, 468 -o clamore Dracen extrema rogantem. STAT. silv. 2, 6, 38 (*ad servum*) non tibi -um vultu decus. MART. 6, 68, 9 an dea *Salmacis* -um iam neglegit Hermaphroditum, amplexu teneri sollicitata viri? QVINT. inst. 1, 11, 2 puerum . . . -ae vocis exilitate frangi (PHYSIOGN. 40. *sim. fort.* MART. CAP. 9, 964 *v. supra l. 23*). PS. QVINT. decl. 3, 11 pollutis in -am usque patientiam maribus. PLIN. paneg. 48, 4 -us pallor in corpore *Domitiani*. GELL. 6 (7), 12, 6 Vergilius tunicas . . . quasi -as probrosas criminatur. APVL. met. 8, 5 in modum pavoris -i deiecti. PS. APVL. Ascl. 21 mares -o torpore lassescunt. PANEG. 12 (2), 28, 4 inusta -ae mortis infamia (*sc. laqueo; aliter* CORIPP. Ioh. 4, 126 fugitivos conterit hostis -a . . . morte viros. 6, 623). ARNOB. nat. 6, 12 Liber . . . languoris -i dissolutissimus laxitate. 7, 33 in -as mollitudines enervantes se viros (*cf.* HIER. in Naum 3, 13 *sqq.* p. 578 anima quae amat mundum in mollitiem -am redacta. CASSIOD. in psalm. 30, 32). AVSON. 345, 21 Phryx. SCHOL. Cic. Bob. p. 89 St. mores *Clodii*. HEGES. 3, 17, 67 -ae timiditatis esse . . . mori velle. HIER. in Is. 7, 21 *sqq.* p. 115 feras gentes . . . -as incisasque facies praeferentes. 19, 16 *sqq.* p. 295 Aegyptus timebit . . . timore -o (PAVL. MED. vita Ambr. 19). epist. 22, 28, 1 viros . . . fuge . . . quibus -i . . . crines. CLAVD. 5, 345 Rufinus . . . colla

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-o solvebat . . . gestu. 19, 21 arce *eunuchi Eutropii.* 20, 107 togas *eiusdem.* 20, 392 thalamis *eiusdem.* AVG. civ. 7, 26 p. 307 D. incessu -o *virorum Matri Magnae consecratorum.* PHYSIOGN. 70 genicula cum in se conversa sunt . . . ad -am speciem referuntur. ISID. orig. 11, 2, 24 nimius amor apud antiquos -us vocabatur. **2** *neutr. sing. subst. vel c.* esse: VARRO Lact. opif. 12, 12 *semen* aliquid in se habere -um supra quam decus virile patiatur. SIL. 1, 259 *Hannibal* -um putat humenti iacuisse sub umbra. MART. 7, 69, 6 *opus* non -um nec populare sapit. ENNOD. carm. 2, 55, 2 *fallacia* -um patitur. ISID. eccl. off. 2, 11, 5 nihil . . . -um sonans *vox lectoris* (*cf. p. 466, 25*). PS. QVINT. decl. 10, 10 lugere -um est. ENNOD. carm. 2, 133, 6 ridere necis munere -um est.

II *de* ***animalibus*** *et* ***rebus corporeis***: **1** *generatim*: VARRO rust. 1, 41, 4 ficus, malus punica et vitis propter -am (feminam *cod.*) mollitiam ad crescendum prona. OV. met. 9, 734 interque animalia cuncta femina -o correpta cupidine nulla est. SCRIB. LARG. 16 -i generis animalia (*sc. testudo et palumbus*) sint. PLIN. nat. 36, 128 *magnetes*, qui Troade invenitur niger est et -i sexus. 36, 149 friabilem *aëtiten lapidem* -i sexus putant. APVL. mund. 20 mare (*adi. neutr.*) et -um secus iungitur (*gr.* τὸ ἄρρεν . . . τὸ θῆλυ). IVL. VAL. 3, 24 quae *terga* ex pecudibus -is *essent.* AVSON. 69, 3 -am in speciem convertit masculus ales. AVG. quaest. hept. 4, 33 sexus -us *iuvencae.* EVOD. Aug. epist. 161, 2 nasci . . . in -is *corporibus* . . . intrinsecus . . . animalia. *fort.* SEN. nat. 3, 12, 2 Aegyptii quattuor elementa fecerunt. deinde ex singulis bina, maria et -a (e. f. *add. E T, om. ceteri*).
2 *speciatim in astrologia* (*cf.* femina *p. 463, 56,* femininus *p. 468, 60*): MANIL. 2, 222 sunt quibus esse diurna *sidera* placet, quae mascula surgunt, -a in noctem tutis gaudere tenebris. 2, 382 *sidera* sexus -i secum iungunt commercia mundi. 2, 389 *signa* sunt . . . . adversi generis, conexa per orbem mascula -is. 2, 418 Cancerque tibi, Capricorne, repugnat, femina -o. PLIN. nat. 2, 223 ferunt lunae -um ac molle sidus (MACR. sat. 1, 17, 53. *cf.* APVL. met. 11, 2 *ad Proserpinam i. Lunam*: ista luce -a collustrans . . . moenia). CLAVD. carm. min. 44, 6 -is signis Luna Venusque fuit.

III *de* ***rebus incorporeis***: **A** *de numero pari* (*cf.* femininus *p. 469, 52*): FAV. EVL. p. 4, 10 hic . . . numerus (*sc. dyas*) . . . dicitur . . . -us, quia iunctus alteri pari parem creat ex se (p. 10, 32 *numerus par* -us habetur. MART. CAP. 2, 106 numeris. 7, 735 dyas -us aestimatur).

B *de vocabulorum genere pro* femininus (*cf.* GLOSS. II 579, 52 femineum femininum): **1** *adiect.*: SPART. Carac. 7, 3 qui Lunam -o nomine (*aliter p. 465, 36*) ac sexu putaverit nuncupandum. RVFIN. Orig. in gen. 5, 5 -o genere apud nos declinatur lex. Orig. in cant. 3 p. 163^{B} *amplexus animae* pro -i generis declinatione percipere. PAVL. MED. bened. 10, 4 *Iudaei* -a censentur appellatione. **2** *subst.*: GREG. TVR. glor. conf. praef. saepius pro masculinis -a, pro -is neutra . . . commutas.

syn.: *ad I A*: IREN. 1, 2, 4 invalidum. TREB. Gall. 13, 2 muliebriter. DON. Ter. Andr. 685 mollis. RVFIN. hist. mon. 28 p. 452^{A} muliebris. PALLAD. hist. mon. I 17 p. 293^{D} infirmus. *ad I B*: PLIN. nat. 25, 61 mollis. HEGES. 3, 17 v. 67 muliebris. *ad II*: PLIN. nat. 2, 223 molle.

opp.: *ad I A*: OV. met. 8, 392 virilis (13, 165 SEN. Ag. 642 PLIN. nat. 30, 36 LACT. opif. 12, 12 VVLG. deut. 22, 5 AVG. civ. 5, 6 p. 198 D. 6, 9 p. 263. 14, 26 p. 54. 22, 17 p. 594 quaest. hept. 4, 59 PAVL. MED. bened. 10, 3 *al.*). CIC. carm. frg. 33, 18 vir (RVFIN. symb. 11 apol. adv. Hier. 1, 24 SVLP. SEV. dial. 2, 11, 6). MART. 14, 88 masculi (VVLG. lev. 18, 22. 20, 13). ARNOB. nat. 1, 43 mares. VVLG. II Macc. 7, 21 masculini. *ad I B: saepius* vir, mas. *ad II*: MANIL. 2, 389 mascula (AVSON. 69, 3). PLIN. nat. 36, 149 marem (APVL. mund. 20). *ad III*: masculinus *saepius.*

feminīle *n. a* femen. POMP. gramm. V 165, 5 e terminatus nominativus duo tantum recipit genera, unum femininum . . . ut Euterpe . . . aliud neutrum . . . ut -e, sedile, monile.

fēminīnus, -a, -um *a* femina (NOT. Tir. 56, 25—27, *sed* GRAMM. suppl. 234, 17 femen feminis et femur femoris, inde derivatur femininum). *inde a* TITIN. *v. p. 468, 19* (*praeter hunc et* AVSON. 50, 5 *non nisi apud scriptores*). GLOSS. *v. p. 468, 69.* [*inc. signif.*: CORP. IV 5380, 20 *v. p. 468, 16.*] *i. q. ad feminarum sexum vel genus pertinens*: **I** *de* ***hominibus***: **A** ***proprie*** *de* ***feminis***: **1** *spectatur magis genus vel sexus quam persona*: CVRT. 6, 5, 30 -i sexus *liberos* (SVET. Cal. 7 GAIVS dig. 26, 2, 1 pr. inst. 1, 130. 132. 2, 131 VLP. dig. 38, 17, 2, 6. 50, 16, 56, 1. *cf.* VLP. dig. 2, 8, 2, 3 ex -o sexu descendentes liberos *et* GAIVS inst. 1, 117 liberorum personae . . . -i sexus. *item* 1, 134. 2, 124. 128). *cf.* IVLIAN. dig. 32, 62 sexus masculinus etiam -um sexum continet (AFRIC. dig. 28, 5, 48 (47), 1 GAIVS inst. 2, 135 VLP. dig. 15, 1, 1, 3. 34, 2, 25, 9 PAVL. dig. 40, 12, 15 TERT. orat. 22. AVG. gen. c. Manich. 1, 24, 42 duplex est sexus humanus . . . masculinus et -us). GAIVS inst. 1, 156 -i sexus personas (2, 132. 3, 24. 30 VLP. reg. 28, 9 VVLG. exod. 1, 22. *cf.* CALL. dig. 49, 14, 2, 7 *quae persona ignorare* propter sexum -um ius suum possit. VLP. dig. 37, 5, 1, 1 utrum *personae* ex virili sexu an ex -o descendent). GAIVS inst. 2, 134 -i *sexus postumi* (COD. Iust. 6, 28, 4, 8). FRG. Vat. 321 ex -o sexu parentes. POMPON. dig. 31, 45 pr. -i *generis* liberis (LACT. opif. 12, 13. AVSON. 50, 5 grammaticae ut artis se peritum ostenderet, *quidam* haec vota dixit nuptiis: et masculini et -i gignite generisque neutri filios. FAV. EVL. p. 4, 26 tria rerum genera, masculinum -um neutrum. PHYSIOGN. 7 *passim*; *opp.* masculinus. INST. Iust. 3, 2, 3^{b} COD. Iust. 6, 58, 14, 4). TERT. anim. 34 habitus. LACT. opif. 12, 3 dexterior *vena* masculinum continet semen, sinisterior -um (12, 14) et omnino in toto corpore pars dextera masculina est, sinistra vero -a (12, 13). PHYSIOGN. 7 subolem. **2** *spectatur persona*: INST. Iust. 1, 22 pr. antiquitatis normam in -is personis bene positam. COD. Iust. 6, 58, 15 pr. progeniem . . . sive masculinam sive -am.

neutr. pro subst.: ITALA num. 31, 15 (Aug. quaest. hept. 4, 63) ut quid vivificastis omne -um? (θῆλυ; VVLG. cur feminas reservastis?).
3 *i. q. a feminis usurpatus, adhibitus*: APVL. met. 7, 8 calceis. CAEL. AVR. chron. 4, 9, 131 veste atque gressu et aliis -is rebus. *dubium, num huc pertineat* CORP. IV 5380 (*ex mensuris ciborum*) IV Idus . . . eres X pane(m) II -um VIII.

B *translate de rebus virorum feminarum mores vel habitus sequentium*: **1** *generatim*: TITIN. com. 171 (Paul. Fest p. 300 succrotilla vox tenuis et alta) -a fabulare succrotilla vocula.
2 *speciatim in arte physiognomonica* (*cf. infra l. 42*): PHYSIOGN. 3 prima . . . divisio observationis huius atque discretio ea est, ut alterum masculinum genus sit, alterum -um. quod non ea ratione accipiendum est, qua naturaliter sexus et genera discreta sunt, sed ut plerumque etiam in -o masculinum genus et in masculino -um deprehendatur. quod masculinum nos dicimus, ἀρσενικόν, quod -um, θηλυκόν physiognomones dicunt. primo igitur constituendus est animus masculini et econtra -i (*sc. generis, an neutr. pro subst.? cf. infra l. 31 sqq.*). 4 -us animus est sollers, ad iracundiam pronus *eqs.* 6 indicia corporis -i: caput breve *eqs.* 7 -o generi (*passim, opp.* masculinum). *similia* 10. 14. 18. 51. 52 *al.* *subst., ut videtur* (*cf supra l. 28*): PHYSIOGN. 46 ubi maxime clara est masculini et -i distantia, quorum discretiones supra prosecuti sumus. *ibid.* discernes, utrum masculino an -o respondeat.

II *de* ***animalibus***: **1** *generatim*: PLIN. nat. 24, 151 contacto genitali cuiusque -i sexus *herba ari* animal in perniciem agi (27, 4). 32, 14 murenas -i . . . sexus esse. CHAR. gramm. I 17, 16 passer quamvis masculino genere proferatur, tamen etiam -um genus significat. VVLG. gen. 6, 19 bina induces . . . masculini sexus et -i. AVG. quaest. hept. 3, 7 capram vel si voluerit ovem, tamen -um pecus. *neutr. sing. subst.*: PLIN. nat. 10, 189 quaedam *animalia* nihil gignunt . . . neque est in his masculum -umve. **2** *speciatim in arte physiognomonica* (*cf. I B 2*): PHYSIOGN. 8 iuxta hanc generum divisionem etiam animalia multa discreta sunt et terrena et pennata et aquatilia et serpentina . . . lepus ad -um . . . pavus perdix pica ad -um *genus referuntur.*

III *de* ***arboribus, herbis*** *sim.*: PLIN. nat. 18, 129 genera eorum (*raporum*) Graeci duo prima fecere, masculinum -umque. 19, 75 *rapa* latiora . . . et concava -i *sexus.* 21, 112 tria genera eius (*iunci*): acuti . . . reliqua -i. PALLAD. 9, 5, 2 radices . . . -i generis putantur, quae *eqs.* AVG. civ. 7, 16 p. 294 D. Liberum et Cererem praeponunt seminibus . . . illam -is. EVSTATH. Bas. hex. 5, 7 p. 917^{C} aliud specimen *arborum* masculini fructus, aliud -i. PS. DIOSC. *subscr.* explicit liber medicinae Dioscoridis ex herbis -is.

IV *de* ***rebus naturae corporeis***: **1** *generatim*: ARNOB. nat. 1, 59 cum neque *paries et sella* sexus habeant -is generibus masculinisque discretos. LACT. inst. 2, 9, 21 alterum . . . quasi masculinum elementum est, alterum quasi -um. AVG. civ. 7, 28 p. 311 D. caelum esse, quod faciat, terram quae patiatur, et ideo illi masculinam vim tribuit *Varro*, huic -am. **2** *speciatim in astrologia* (*cf.* femina *p. 463, 56,* femineus *p. 467, 26*): FIRM. math. 2, 1, 3 masculina *signa* . . . sunt Aries, Gemini *eqs.* -a vero Taurus, Cancer *eqs.* (*i. signa numerorum imparium masculina, parium -a sunt*) *al. saepius.* 4 praef. 4 masculinas . . . ac -as partes *Lunae* (4, 23 *fuse*). *cf.* 4, 23, 1 genitura (7, 16, 1. 7, 25, 13).

V *de* ***vocabulis****, t. t. grammaticorum*: FEST. p. 153 masculina et -a vocabula dici melius est secundum Graecorum quoque consuetudinem, qui non ἀνδρικά et γυναικεῖα ea, sed ἀρσενικά dicunt et θηλυκά. GLOSS. -o genere θηλυκῷ γένει; -um θηλυκόν; -a θήλεια. **A** *adiectivum*: VARRO rust. 3, 5, 6 *merulae* nomine -o mares quoque sunt (QVINT. inst. 1, 5, 54 CHAR. gramm. I 21, 1. 3. 38, 22. 43, 25. 52, 7 PRISC. gramm. II 195, 19. 196, 16 *al. passim apud gramm.* DON. Ter. Phorm 152 AVG. civ. 7, 11 p. 289 D. MART. CAP. 3, 234. 235). PAVL. FEST. p. 8 alvus venter feminae ab alendo dicta. est enim generis -i (p. 201. 343 ARNOB. nat. 1, 59 *al.* CHAR. gramm. I 26, 25. 27, 8. 18. 28, 22. 42, 8. 44, 31 *al. passim, etiam apud alios grammaticos*; *cf.* CHAR. gramm. I 17, 11 genera nominum sunt tria . . . masculinum . . . -um . . . neutrum. 153, 11 -um est cui numero singulari casu nominativo pronomen praeponitur haec; *similia* DIOM. gramm. I 301, 4. 6 PRISC. gramm. II 141, 5 PROB. inst. gramm. IV 52, 5 DON. gramm. IV 355, 15. 375, 13 GRAMM. VII 341, 12; *de generibus pronominum vel participiorum cf.* PRISC. gramm. II 586, 4 PROB. inst. gramm. IV 131, 9. 138, 33). PAVL. FEST. p. 153 vocabula (p. 197 CHAR. gramm. I 43, 21 PROB. inst. gramm. IV 87, 22 POMPON. dig. 31,

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

45, 1). QVINT. inst. 1, 4, 24 positione. CHAR. gramm. I 31, 14 modo. PRISC. gramm. II 148, 17 articulos; *al.* **B** *subst.* **fēminīnum,** -ī *n.* PLIN. dub. serm. Char. gramm. I 122, 25 quam *rationem* G. Caesar ponit in -is. QVINT. inst. 1, 6, 5 funis masculinum sit an -um (CHAR. gramm. I 44, 35. 46, 6. 57, 17. 20. 67, 10. 74, 10 *al. passim*). 1, 6, 14 quamvis -a singulari nominativo us litteris finita (CHAR. gramm. I 62, 20) numquam genetivo casu 'ris' syllaba terminentur (CHAR. gramm. I 63, 8. 67, 4). CHAR. gramm. I 21, 9 efferuntur (21, 12) ... secundae declinationis (21, 18) ⟨-⟩a in us. 22, 10 *appellativa* -a in a f a c i u n t (22, 11. 24, 11. 84, 27. 30. 85, 2 PRISC. gramm. II 151, 22. 152, 1. 19. 154, 23). 23, 12 nomen masculinum proprium singulare simplex declinationis secundae ita utroque numero d e c l i n a t u r ... item -a (53, 21. 136, 15). 26, 26 as masculina tantum et -a i n v e n i e s (29, 23. 30, 11. 13. 18. 21. 87, 8. 91, 22 *al.*). *cf.* 27, 12 ax masculina tantum et -a inveniuntur (28, 27. 29, 8. 11. 20. 25. 30, 4. 6. 9. 16. 88, 5 *al. passim. cf.* 23, 34 in as tantum masculina inveniuntur hac [*secunda*] declinatione, nam quae -a [*sc. inveniuntur*] ... tertiae declinationis sunt). 32, 4 -a semper singularia. 33, 4 -a semper pluralia (*cf.* 34, 13 quae semper pluralia sunt ... si ... -a ... ita dicemus). 39, 6 -orum rationem exponemus. 39, 7 -a servant o litteram. 44, 4 omne nomen masculinum, quod per tor syllabam nominativo casu terminatur, -o per trix finietur. 44, 10 or litteris in ultimo terminata masculina ... una littera in -um accrescunt. 47, 4 quamvis ... *nomina* in ... -o in is syllabam nominativo terminentur. 51, 31 -a quae in a veniunt plus quam quinquaginta sunt. 64, 5 in -is, si quando o litteram i littera praecedit, tunc genetivus servat o litteram. 74, 15 excipiuntur ... in -is haec, quae item faciunt genetivum per is. 74, 32 -orum *formam.* 85, 2 nec *agger* -um patitur. 90, 25 transire in -a. 111, 12 nec aliud significat in masculino o mi quam in -o o mea ... in omnibus comoediis mi ad masculinum dicitur, ad -um numquam. 179, 33 in -is *vocabula* quaedam speciem participiorum habent. PRISC. gramm. II 141, 8 commune modo masculini, modo -i significationem possidet. 148, 20 quorum *vocabulorum* -a ... a genetivo figurantur. 149, 5 Trogus ... -um a flamine p r o t u l i t (152, 8. 153, 15). 158, 5 quae nullam significationis naturalis communionem habent cum -is. 196, 20 -a ... eosdem habent genetivos et dativos. 197, 12 -a in ae dipthongum supra dictos terminant casus; *al. passim.* **C** *adv.* **fēminīnē:** *t. t. grammaticorum, i. q. feminino genere*: PAVL. FEST. p. 4 invenies ... -e armentas apud Ennium positum. p. 123 metus -e d i c e b a n t (CHAR. gramm. I 31, 13. 14. 57, 24. 72, 24. 103, 13. 108, 11 POMP. gramm. V 197, 11 CAPER gramm. VII 111, 2). FEST. p. 250 amnem ... -e ... enuntiabant. CHAR. gramm. I 31, 3 quarta declinatio nominativum et genetivum in us facit ... -e, haec porticus, huius porticus. 43, 18 tertia *per ium gen. plur. declinandi causa est* cum per is productam nominativus inclusus est, ut ... -e lis. 48, 2 derivari (EXC. Bob. gramm. I 545, 32). 48, 15 audiens, pluraliter audientia, -e audientia; silens, pluraliter silentia, -e silentia. 61, 17 rete -e ... nullam capit affirmationem. 72, 30 extulit (107, 27). 86, 7 *profert* (144, 17). 112, 18 *declinatur. fort.* ARNOB. nat. 1, 59 vos ... res masculinas -e (*add. Gelenius*) et femineas masculine ... depromere.

VI *de n u m e r o p a r i* (*cf.* femineus *p. 467, 35*): MART. CAP. 7, 738 quod *heptas* ex numeris tam masculinis quam -is constet.

opp.: *ad I A*: GAIVS inst. 1, 130 virilis (2, 134 VLP. dig. 37, 5, 1, 1. 38, 17, 2, 6 PAVL. dig. 40, 12, 15), masculinus *passim.* *ad II—IV*: masculinus *passim.* *ad V*: masculinum *et* neutrum *passim.* *ad VI*: masculinus.

fēmino, -ātum, -āre [*a* femina, *cf.* effeminare. *Th.*]. *feminarum more depravare*: CIC. carm. frg. 33, 27 sic -ata virtus (*sc. Herculis*) afflicta occidit (ecfeminata *Klotz et edd.*). DIOM. gramm. I 471, 11 *in oratione* quid structum, quid diffusum ... quid -atum sit. *fort. adi.* feminatus (*a* femina) *utroque loco agnoscendum est.* *dubia notione*: CAEL. AVR. chron. 4, 9, 133 nemo ... pruriens corpus -ando correxit.

[fēminus, -a, -um *adi. fictum a* femina. VARRO ling. 9, 57 non dicitur -us, -a, -um. *corrupte p. 467, 14.*] *Bannier.*

femorālis, -e [*a* femur, *cf.* 1. feminalis. *Th.*]. *adiect. i. q. ad femur pertinens*: PS. HIER. epist. 19, 19 ille gladius -is, quo levitae ... proximos occiderunt (*cf. p. 471, 34*). 19, 22 haec voluntas -is illius vagina cultelli est. NOT. Tir. 79, 17ᵃ. *subst. neutr.* femorāle, -is *i. q. f a s c i a q u a f e m o r a i n v o l v u n t u r*: RVFIN. Orig. in lev. 9, 2 p. 510ᴬ -e indumentum est, quo pudenda corporis contegi et constringi solent. ISID. orig. 19, 22, 29 -ia appellata eo, quod femora tegant. ITALA exod. 28, 42 (Hier. epist. 29, 5. 2) fac eis -e lineum (*v. infra l. 77 et p. 464, 77 sqq.*). NON. p. 540 supparum est linteum -e usque ad talos pendens. *saepius plur.*: ITALA exod. 28, 42 (Aug. quaest. hept. 2, 122) facies eis -ia l i n e a (*v. supra l. 75.* RVFIN. Orig. in lev. 6, 6 p. 473ᶜ campestre [*sc. indumentum*] sive, ut alibi legimus, -ia linea. 9, 2 p. 510ᴮ *ter.* p. 510ᶜ. PS. AVG. serm. 58, 2 sacerdotes ... lineis -bus uterentur). IVL. VAL. 3, 17 -bus uti pellinis oportebat *adversus serpentes.* HIER. tract. in psalm. I 132 p. 248, 26 de -bus (*cf. p. 470, 5 sqq.*). VVLG. Sirach 45, 10 -ia (*περισκελῆ*) et humerale posuit ei. RVFIN. Orig. in lev. 6, 6 p. 474ᴮ doctores ecclesiae ... constrictis -bus utuntur. *ibid. bis.* 9, 2 p. 510ᶜ -ia haec, quibus pudenda conteguntur, resoluta defluant. *ibid. ne* turpitudo tua defluentibus -bus reveletur, zonā ... -ia constringantur. VICT. VIT. 1, 39 de palliis altaris ... camisias sibi et -ia faciebant. BENED. reg. 55 -ia hi, qui in via diriguntur, de vestiario accipiant. *nota fort. masc. seu fem.*: HIER. tract. in psalm. I 132 p. 249, 16 habeat -es (*sic S*, -is *G*, -ia *β et cett. codd.*), ut ... hoc cingulo mundetur *ignominia.*

syn.: feminalis.

***femur** (femen), -oris *et* feminis *n.* [*orig. inc. cf. esse c. ind.* bhasát *'nates'*, bhāmsaḥ *'pars pudenda quaedam corporis' suspicatur de Saussure, Mém. sur le système primitif des voyelles 225. Th.*]. ISID. orig. 11, 1, 106 -ora dicta quod ab ea parte a femina sexus viri discrepet. *cf. p. 473, 6.* *de declinatione*: PAVL. FEST. p. 92 femur -oris et femen -inis. MAR. VICTORIN. gramm. VI 18, 11 hoc -ur quamvis nominativo per litteram r dicamus, tamen genetivo -inis ... scribite. CHAR. gramm. I 30, 14 ⟨hoc -r -o⟩ris et -inis. 87, 2 hoc -ur huius -oris, sed frequenter huius -inis ... dictum ⟨est et⟩ pluraliter tam -ina quam -ora. MART. CAP. 3, 244 r convertitur in ... n ... *ut* -ur -inis. PRISC. gramm. II 454, 2 inaequalem habent declinationem -ur -inis. GRAMM. suppl. 42, 28 *sicut murmur* declinandum est ... -ur. 234, 17 -en -inis et -ur -oris. *variae lectiones notandae*: VERG. Aen. 10, 787 (*v. p. 471, 62*) *codd.* -ine (*at* -ore *legerunt* PRISC. gramm. II 238, 15 *et* AVSON. 359, 9 *p. 472, 28*). TIB. 1, 8, 26 (*v. p. 472, 11*) *codd.* -ori (*at* ROMAN. Char. gramm. I 130, 36 *sqq.* -ini Tibullus ..., non -ori, quasi est hoc -ur, huius -inis). *praeterea variant libri*: MANIL. 2, 463 SIL. 1, 540 PLIN. nat. 8, 26. 28, 218 PHYSIOGN. 87. *nom. et acc. sing.*: SERV. Aen. 10, 344 -ur dicimus, quia legitur et declinatur huius -oris; illius vero ablativi non invenitur nominativus '...-ine', licet C a p e r ... dicat -en; sed non ponit exemplum. ergo aut hoc -ur aut hoc -en, nam femus non dicimus penitus. GLOSS. IV 238, 32 -or dupliciter dicitur (*vel* effertur), ab eo quod est -or (*leg.* -oris *sim.?*) -or facit, et ab eo quod est ab hoc -ine facit -en et declinatur quomodo carmen. *leguntur formae*: femur: *v. p. 471, 11 sqq. 472, 41. 68 sqq. 473, 10. 13.* f e m o r (*cf.* QVINT. inst. 1, 6, 22 iecur ... et -ur controversiam fecere *sc. an per* o *pronuntianda essent.* PHOC. gramm. V 416, 10 *et* PS. PRISC. gramm. III 524, 2 *inter neutralia in* or *syllabam*): OV. am. 3, 14. 22 *P.* HIER. epist. 65, 10, 1. 2. 4. 65, 13, 6. 65, 14, 6 IDIOM. gen. gramm. IV 580, 7 GLOSS. II 543, 55. IV 238, 32 NOT. Tir. 79, 17. *v. etiam supra l. 31.* f e m u s (*cf. supra l. 30 et* PROB. inst. gramm. IV 130, 16 *sqq.* declinatio -inis: generis neutri numeri singularis hoc -us *eqs.* .... declinatio -oris: generis neutri numeri singularis hoc -ur *eqs.*): APVL. met. 8, 5. 31 *bis.* EPIT. Alex. 75 (remus *cod.*, -ur *ed.*) CHIRON 875 TAB. devot. Audollent 135 A 3 GLOSS. II 371, 12. 502, 12. III 468, 77. 477, 1 (fimus) NOT. Tir. 79, 16. f e m e n (*cf.* ROMAN. Char. gramm. I 131, 2 -en enim nominativo ut semen necdum legimus a veteribus assertum. SERV. Aen. 10, 788 a -ine ... secundum Caprum [*cf. supra l. 28 sq.*] erit nominativus hoc -en, licet nusquam lectum sit, ut etiam ipse commemorat. PRISC. gramm. II 238, 15 dicitur ... et hoc -en -inis, cuius nominativus raro in usu est. *v. etiam supra l. 14*): AMPEL. 30, 2 GRAMM. suppl. 234, 17 GLOSS. IV 342, 6. *casus praeter nom. et acc. sing. usque ad* SVET. *saepius formantur a* femin-, *praesertim in numero plurali, qui a* femor- *derivatus raro legitur. cf. hanc tabulam* (*locos, quos supra attuli, hic non numeravi*):

	femor-		femin-			femor-		femin-	
	sing.	*plur.*	*sing.*	*plur.*		*sing.*	*plur.*	*sing.*	*plur.*
PLAVT.	—	—	1	2		5	1	5	15
SCIP. min.	—	—	—	1	SEN. rhet.	—	—	—	1
RHET. Her.	—	—	1	—	VAL. MAX.	—	—	1	—
CIC.	1	—	—	2	CELS.	10	2	1	14
CAEL.	—	—	—	1	CVRT.	—	—	2	1
LVCR.	—	—	—	1	COLVM.	—	—	—	6
CAES.	—	—	1	—	MELA	1	—	—	—
VARRO	—	—	—	2	LVCAN.	—	1	—	—
LIV.	—	—	1	1	PETRON.	1	—	—	1
OV.	4	1	—	—	TEST. porcelli	—	1	—	—
MANIL.	—	—	—	1	PLIN. nat.	—	—	5	19
VITR.	—	—	—	3	QVINT.	—	—	1	—
PAVL. FEST.	—	—	1	1	SVET.	2	—	—	2
	5	1	5	15		19	5	15	59

idem casus post SVET. *multo saepius a* femor- *derivantur; habui exempla* (*praeter grammaticorum sim.*): femor-: *sing. 32, plur. 49.* femen-: *sing. 6, plur. 18.* *de vocali secundae syllabae*: PRISC. gramm. II 238, 9 quae *neutra* pro u o correptam habent per obliquos casus ut ... -ur, -oris. *legitur* f e m e n a: TAB. devot. Minturn. (Corp. X 8249) 11. *legitur* fĕmine: CYPR. GALL. gen. 1037. *d e n o t i o n e*: PROB. app. gramm. IV 203, 16 feminam hominem significat, -ina autem -ora esse demonstrat (ISID. diff. 1, 261 feminam de homine, -ina -ora sunt. GLOSS. -ina: -ora). GRAMM. suppl. 234, 17 -en -inis et -ur -oris partes ... corporis, i. inter coxalia quibus equis insidemus (*cf. p. 471, 5*). GLOSS. IV 237, 37 quod super geniculum est. IDIOM. gramm. IV 580, 7 [*Wulff*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

μηρός. GLOSS. μηρός: II 579,57 coxa. -ora: μηροί. III 601,28 coxas. [III 394,77 *leg.* μηροί: ⟨-ora. ἀγκύλαι⟩ poplites.] *in LXX ubique fere respondet vocabulum μηρός.* -ina *et* -ora *inter se differre, quod usu non probatur, vult* ISID. orig. 11,1,106 -ora ... sunt ... ab inguinibus usque ad genua, -ina autem per derivationem -orum partes sunt, quibus in equitando tergis equorum adhaeremus. unde et proeliatores olim sub -inibus equos amisisse dicebantur (diff. 2, 70. *cf. infra l. 61*). *legitur inde a* PLAVTO. [*dub.* NOVIVS Atell. 41.]

1 *proprie i. q. membrorum posteriorum (et hominum et animalium) pars superior, quae inter coxam et genu porrigitur:*

a *de hominibus: nom. et acc. sing.*: PLAVT. Mil. 204 rationem computat, ferit -r dexterum. Truc. 601 dentibus frendit, icit -r (*cf.* QVINT. inst. 2,12,10 -r ... caedere mire ad pullatum circulum facit. 11,3,123 -r ferire ... indignantes decet. HIER. in Ier. 31,18/19 p. 1066 plorantis indicium est, ut -r manu percutiat. *sim.* CIC. or. frg. A VI 4 frons non percussa, non -r. OV. met. 11,81 conata -r maerenti plangore dextra. SEN. dial. 3,19,4 -r pectusque percutere. VVLG. Ezech. 21,12 plaude super -r). CATVLL. 69,2 tibi femina nulla ... velit tenerum supposuisse -r (*cf.* PRIAP. 83 [Tib. 2] 25 apprimetve lucidum -r *puella*. OV. am. 2,4,22 culpantis cupiam sustinuisse -r. *v. etiam infra l. 26*). CAES. Gall. 5,35,6 utrumque -r tragula traicitur (HIRT. Gall. 8,48,5 medium -r eius traicit. VAL. MAX. 3,2,23 tragula -r traiectus). VERG. Aen. 10,343 -r perstrinxit Achatae (CVRT. 3,11,10). 10,856 attollit in aegrum se -r. 12,926 *hasta* per medium ... transit -r. HOR. epod. 8,9 -r tumentibus exile suris additum. sat. 1,2,81 tenerum est -r (*cf. l. 19*). OV. am. 1,5,22 quam iuvenale -r (ars 3,781). met. 5,143 per utrumque ... fraxinus acta -r. 8,371 *Eurytidae* rostro -r hausit *sus* (*cf.* FVLG. myth. praef. p. 11,3). LIV. 4,28,8 prope affixum equo -r. 9,10,10. 21,7,10 adversum -r tragula ... ictus. 24,42,2 -r tragula confixum erat (AMM. 18,8,11). VELL. 2,43,2 alligassetque pugionem ad -r (ASCON. Mil. p. 34,15 St. *ferrum* habere ad -r alligatum. ITALA [Tert. adv. Marc. 3,7 p. 387,10. 3,14 p. 398,32 Hier. epist. 65,14,6; *sim.* Tert. adv. Marc. 5,18 p. 639,19 Firm. err. 23,2] *et* VVLG. psalm. 44,4 accingere ferrum [ensem] super -r tuum. HIER. epist. 65,13,6. VVLG. exod. 32,27 ponat vir gladium super -r suum. cant. 3,8). CELS. 8,20 complicari -r potest. ASCON. Mil. p. 34,15 St. -r nudaret. PLIN. nat. 28,61 *circumligari* -r medium (PHYSIOGN. 59 intra medium -r desinunt manus). SIL. 4,179. 5,540 HOMER. 757. STAT. Theb. 11,509 equitis -r inter equique ilia. IVV. 6,423 summum dominae -r exclamare coegit *aliptes*. 13,151 *sacrilegus* radat inaurati -r Herculis. IVST. 1,9,8. FIRM. math. 8,21,13 a vipera percussi pedem vel -r perdent. AVIEN. Arat. 267 *Bootis sideris* (632). AMM. 22,16,21 Pythagoras -r suum aureum ... monstrabat. VVLG. gen. 24,2 pone manum tuam super -r meum, ut adiurem te *eqs.* (*cf. infra l. 83*). Ezech. 24,4 -r et armum. CLAVD. 24,228 Baccho ... paternum iam pulsante -r (*cf. infra l. 58*). AVG. quaest. hept. 7,55 (*bis*) quis habet tibiam super -r ...? PHYSIOGN. 87 -r cum nimia carne circumdatum est, femininum potius videri. SIDON. epist. 1,2,3 corneum. IORD. Get. 9,60. *ceteri casus*: **-inis** *etc.*: PLAVT. Mil. 203 nixus laevo in -e habet laevam manum. Poen. 570 deciderint vobis -a in talos velim. SCIP. min. or. frg. Gell. 6,12,5 qui barba vulsa, -busque subvulsis ambulet. RHET. Her. 3,15,27 -is plangore et capitis ictu (CIC. Tusc. 3,62 genera lugendi ... -um, capitis percussiones. *v. supra l. 12*). CIC. nat. deor. 1,99 *tuus deus* redundat ... -bus. CAES. Gall. 7,73,6 stipites -is crassitudine. TAB. devot. Hopkins (Fox, Am. Journ. Phil. 33 [1912] Suppl. [*a. 75—40 a. Chr.*]) p. 17,35 anum, ⟨fem⟩ina, genua. p. 20,33. CVRT. 8,10,12 Iovis -e Liberum patrem esse celatum (PLIN. nat. 6,79 Iovis -e editum. SOL. 52,16 MART. CAP. 6,695. *cf.* AVG. civ. 7,11 *et l. 46. p. 472, 6*). CAEL. or. frg. Paul. Fest. p. 182 equusque mihi sub -bus occisus erat (SVET. Tit. 4,3 *equo* sub -bus amisso. *cf. supra l. 7*). LVCR. 4,828 fastigia posse ... -um ... plicari. VERG. Aen. 10,787 *ensem* eripit a -e (*v. p. 470, 22 et cf. p. 472, 28*). LIV. 22,51,7 succisis -bus poplitibusque (PAVL. FEST. p. 304 ⟨sup⟩pernati dic⟨untur quibus femi⟩na sunt succisa). 30,18,13 -e transfixo. MANIL. 4,708. VITR. 9,3,3 *Sagittarii sideris* (*cf.* HYG. astr. 3,6 p. 83,12. 3,9 p. 85,1. 3,11 p. 86,1. 2. *gr. ubique μηρός*). SEN. contr. 10,4,2 -a contudit. VAL. MAX. 3,2,23 -e saucio. CELS. 5,26,13 cum vulva percussa est, dolor in ... -bus est. 5,26,28. 6,6,8. 6,7,27 (*bis*) extentis iacere -bus et cruribus. 7,29 -bus eius ipsius (*sc. mulieris*) ilia comprimantur). *ibid.* compressis in unum -bus (*cf.* APVL. met. 11,14 compressis in artum -bus). 7,30,3 *bis*. 8,1 *-um* capita rotundiora etiam quam umerorum sunt. 8,7. 8,10,1. 2. 8,14. CVRT. 3,12,2 cutis in -e perstricta. 6,1,4 hasta -e perfossa. PETRON. 138,2 PLIN. nat. 21,123. 24,27. 28,21. 217. 218 -a (-ora *RV*) atteri adurique equitatu. 30,62. SIL. 1,510 *lancea* -e (-ure *L*, -ore *OV*) adverso ... sedit. QVINT. inst. 6,3,100. SVET. Tib. 44,1 natanti sibi inter -a versarentur *pueri*. APVL. met. 10,24 titione candenti inter media -a *puellae* detruso. Plat. 1,16 opimae sunt partes, quas labor subigit, ut -a. TERT. anim. 34 p. 359,19. ITALA cant. 7,1 (Apon. 10 p. 193). LACT. opif. 7,4. 13,4. AVSON. 393,47 teretes -um gyros. VVLG. deut. 28,57 (*de partu*) quae egrediuntur de medio -um *mulieris*. SVLP. SEV. chron. 1,7,4 contacto domini -e sacramentum dedit (*cf. l. 44*). 1,9,7 latitudo -is Iacob obtorpuit (*cf.* CYPR. GALL. gen. 1037 *et v. p. 472, 33*). PHYSIOGN. 87 hispida nimium sunt -a (-ora *A*) et crura. 88 parva. 92 pleniora. *nota, fort. i. q. inguen* (*cf. infra l. 59*): CELS. 5,26,3 quodcumque *vulnus* in alis vel -bus vel inanibus locis *est*. PLIN. nat. 22,72 alarum ... et -um vitia. **-oris** *etc.*: VARRO frg. Aug. civ. 6,5 deus alius ex capite, alius ex -e sit *natus* (*cf.* OV. met. 3,312 *Bacchus* insuitur -i *Iovis*. MELA 3,66 *Liberum* -i Iovis insitum. AVIEN. orb. terr. 1117 RVFIN. symb. 11. *v. etiam p. 471, 58*). CIC. Verr. 6,93 in -e *signi* ... nomen Myronis erat inscriptum (*cf.* APVL. apol. 54 votum in alicuius statuae -e signasti. ITALA [Firm. err. 20,4] *et* VVLG. Dan. 2,32 *statuae* venter et -a aerea [ex aere]). TIB. 1,8,26 -i conseruisse -r (*v. p. 470, 23 et cf.* OV. am. 1,4,43 nec -i *viri* committe -r nec crure cohaere. 3,7,10 lascivum -i supposuitque -r *puella*. 3,14,22 -i impositum sustinuisse -r. VVLG. Sirach 47,21 inclinasti -a tua mulieribus [τὰς λαγόνας σου]). OV. met. 14,64 CELS. 4,11. 8,1 *patella* magis ad os -is tendens (PHYSIOGN. 68 quibus *ossibus* ... ossa -um impressa sunt). 8,1 -is inferiore capite (8,10,5. ISID. orig. 11,1,107 in eis *coxis* capita -um moventur. *cf. p. 471, 72*). 8,10,1. 5. 7 (*bis*) musculi -is (LVCAN. 9,771 -um ... musculus omnis liquitur). 8,20 *bis*. 21. 25. PETRON. 23,3 (vers.) convolate planta -e⟨que⟩ facili. SVET. Iul. 68,4 transfixus -e (OROS. hist. 4,10,11 transfixo -e). Aug. 80. ITALA gen. 50,22 (Aug. quaest. hept. 1,173) filii Manasse nati sunt super -a Ioseph (μηρῶν, VVLG. in genibus). deut. 28,57 (Lugd.) quod exierit per -a eius (*v. p. 471, 82*). IREN. 1,14,3. 2,24,4. ARNOB. nat. 6,25 semitectis -bus Diana. IVST. 9,3,2 in -e vulneratus. 15,4,9 FIRM. math. 2,24. 8,24,6. AVIEN. Arat. 568 *Persei sideris* (SCHOL. Germ. Sang. p. 48. *cf.* SCHOL. Germ. Bas. p. 61,14 [μηροῦ; SCHOL. Sang. coxa] SCHOL. Germ. Sang. p. 128 in singulis -bus). AVSON. 108,8. 128,5. 359,9 *penem* eripit e -e (*v. p. 471, 63*). AMM. 17,4,4 *pugionem* aptatum -i dextro gerebat (VVLG. iud. 3,16. 21 tulit sicam de dextro -e suo. *cf. p. 471, 31*). 31,2,3 SCHOL. Verg. Veron. Aen. 5,496. HIER. epist. 22,8,4 nudatio -um subsecuta est. 64,10,1 -a revelaverint. VVLG. gen. 32,32 qui *nervus* emarcuit in -e Iacob. exod. 28,42 carnem turpitudinis tuae a renibus usque ad -a. CLAVD. carm. min. 53,80 (*de gigantibus*) -um qua fine duplex semiferis conectitur ilibus anguis. AVG. civ. 16,33 bon. coniug. 19,22 PHYSIOGN. 69. 73 capillosa. 122 siccioribus. THEOD. PRISC. eup. faen. 14 si *fluxus sanguinis narium* in feminis, -ora ligaverunt. EPIT. Alex. 77 saucius fit -e dextro (ORIGO Const. 5,24 leviter -e sauciatus). CAEL. AVR. chron. 2,13,186. ISID. orig. 11,1,107 ipsis *coxis* ... -a moventur. 11,1,108 genua sunt commissiones -um et crurum.

b *de bestiis: nom. et acc. sing.*: PLAVT. Mil. 27 *elephanto* (*cf. l. 51*) *praefregisti* -r. MART. 2,37,5 pulli. 6,75,2 leporis. APVL. met. 8,31 cervi pinguissimi -us. *ibid.* -usque eius *asini*. *ceteri casus*: **-inis** *etc.*: PLAVT. Asin. 340 quibus *asinis* subtritae ad -a iam erant ungulae (APVL. met. 8,25). VARRO rust. 2,9,4 (*de canibus*) a -bus summis corpore suppresso. 3,9,5 *gallos* -bus pilosis (COLVM. 8,2,10 *gallinaceorum* vasta -a et frequenter horrentibus plumis hirta). PAVL. FEST. p. 114 qui *boves* in -e ... album habent (COLVM. 6,2,6 *bis*. 6,38,3). COLVM. 6,29,3 *pulli equini* -bus torosis ac numerosis (*cf. infra l. 64*). 6,37,6 *equus* -bus lacertosis. PLIN. nat. 8,26 in sinistro -e (-ore *vel* -ere *al.*) *elephanti* (*cf. l. 41*). 11,21 *apes* prioribus pedibus -a onerant *floribus*. 11,103 *locustas* -bus serrarum usum praebere (11,267 locustas pinnarum et -um attritu sonare). 11,217 *leonis*. 28,116 *chamaeleonis*. 28,210 -um haedi cinis (28,240. 243). 28,239 vitulorum (MISC. Tir. p. 58,3 -um vituli ... cinerem). 30,55 pecudum (30,119). 30,113 cinere ex ossibus -um agninorum. 30,118 cinis -um arietis. AMPEL. 30,1 Apin in -e vulneravit. CHIRON 486 -a et testes bene sudent. 512. HYG. fab. 177 p. 31,7 *Vrsae sideris*. *nota fere i. q. inguina* (*cf. supra l. 2*): PLIN. nat. 11,233 nec aliubi quam in -bus *habent mammas*. 11,234 nulli in -bus *mammae sunt* digitos habentium. 29,35 sudor -um et alarum. **-oris** *etc.*: TEST. porcelli p. 242,7 isiciariis -a *donabo*. APVL. met. 7,23 dissitis -bus emasculare *asinum*. AMM. 22,15,23 *hippopotamus* -a convolvit et crura. PELAGON. 2 *equus* -bus torosis ac numerosis (*cf. supra l. 50*). CHIRON 142 *venas* dirigentes a collo usque ad -a. 439 venae inter -a viscerales. 486 sanguinem de utrisque -bus mittito. SCHOL. Germ. Bas. p. 95,14 *Canis sideris* (ἰσχίον, HYG. astr. lumbo).

c *metonymice i. q. inguina, membra genitalia: nom. et acc. sing.*: HIER. epist. 65,10,2 -or significet opera nuptiarum. VVLG. num. 5,21 (*de femina polluta*) putrescere faciat -r tuum et tumens uterus tuus disrumpatur. 5,22. 27. Iudith 9,2 denudaverunt -r virginis in confusionem. Ier. 13,26. ORIG. in Matth. 18,32 p. 1642C quae *nativitas carnalis* appellata est mysterialiter -r. *ceteri casus*: [-inis: CYPR. testim. 1,8 *v. p. 458, 3 sqq.*] **-oris** *etc.*: ITALA gen. 49,10 (Cypr. testim. 1,21 Aug. c. Faust. 12,42 Hier. epist. 65,10,3 *saepius*) non deficiet (deerit) ... dux (princeps) de -bus (μηρῶν, VVLG. -e) eius (*i. Iuda. cf.* HEGES. praef. RVFIN. apol. Orig 5 p. 574 ARNOB. in psalm. 131). VVLG. gen. 46,26 egressae sunt *ex Aegypto* de -e illius (*Iacob*) ... sexaginta sex (exod. 1,5. *cf.* HIER. epist. 22,11,3 VVLG. iud. 8,30. RVFIN. hist. 1,6,8 qui de Iudae -bus descendebant. AVG. quaest. hept. 1,150 tot animas exisse de -bus Iacob. HESYCH. in lev. 1,3 p. 815A per -a seminis derivationem seu descensionem significans). PELAG. in Eph. 6 p. 840A ad -um ... libidinem coercendam. RVFIN. Orig. in gen. 17,6 p. 259A humani seminis indicium

[*Wulff*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

solet in -um appellatione figuraliter dici. Ps. RVFIN. in psalm. 44, 4 p. 821^C in -bus generationis est locus. CASSIOD. hist. 10, 33 p. 1186^D in eius (*viri*) -r, unde humana origo descendit. ISID. orig. 9, 5, 12 familia ... a -e. -e enim genus et stirps ostenditur (*cf.* 9, 4, 3 familia est liberi ex legibus suscepti, a -e). 11, 2, 24 femina ... a partibus -um dicta, ubi sexus species a viro distinguitur. *de bestiis*: PASS. Theclae 35 p. 98, 25 -bus eorum (*taurorum*) ignita ferramenta supposuerunt (*syn.* ilia, vires). *adde*: AVG. civ. 16, 39 -is latitudo generis multitudo est.

2 *translate*: **a** -r bubulum appellatur herba: PLIN. nat. 27, 81. 1, 27, 56. **b** *t. t. in architectura i. q. spatium quod inter canaliculos triglyphorum intercedit*: VITR. 4, 3, 5 regula una in medio *triglypho* deformetur -r, quod graece μηρός dicitur. *ibid.* dextra ac sinistra altera -ina constituantur.

deriv.: feminalis. femoralis. *Wulff.*

fēnārius *v.* faen-.

fendicae, -ārum *f.* [*orig. inc. Th.*]. ARNOB. nat. 7, 24 (*in catalogo prosiciarum*) -as. ⟨quae⟩ et ipsae sunt hirae (dirae *cod.*), quas plebis oratio hillas (illa *cod.*) solet, cum eloquitur, nuncupare. *cf.* hira.

(**fendo**), -sus, (-ere) [*v. sub* de- of-fendo, infensus. *Th.*]: PRISC. gramm. II 435, 4 nunc in usu simplex non est, quomodo nec '-o' nec 'spicio' *eqs.* 562, 10 offendo quasi a verbo '-o' componitur, quod non est lectum. *part. perf. pro adi.* **fēnsus** iratus GLOSS. IV 411, 32. V 600, 21 (*cf. Loewe, Gl. nom. p. 195*). *D.*

fenea [*vocabulum goticum; cf. Gundermann, Z. f. deutsche Wortforsch. 8, 115 sq. Th.*]. ANTHIM. 64 nos graece dicimus alfita, latine vero polentam, Gothi vero barbarice -a.

fēnebris, -e [*a* fenus. *Th.*]. *cf.* PAVL. FEST. p. 86 fenus et ... lex de credita pecunia -is a fetu dicta. p. 94 nummorum fetus fenus est vocatum et de ea re leges -es. NOT. Tir. 41, 51. 55 faenus ... -is. *codd. et* fae- *et* fe- *traditur sine certa, ut videtur, ratione, sed* GLOSS. Plac. V 23, 10 faenebris cum a (*sc. dicimus*). *i. q. ad usuras, fenerationem pertinens, usuras fenore efficiens*: GLOSS. δανειστικός. usuras accipiens. LIV. 7, 21, 5 -em ... rem ... levare. 9, 34, 4 leges (35, 7, 2 -bus legibus constricta avaritia. PAVL. FEST. p. 86. 94). SVET. Cal. 41, 1 praebita advenientibus pecunia -is (PAPIN. dig. 22, 1, 9 pr. pecuniae -is intra diem certum debito non soluto dupli stipulatum in altero tanto supra modum legitimae usurae ... non tenere. PAVL. dig. 12, 1, 34 praesidis provinciae officiales ... pecuniam ... -em exercere possunt [sent. 2, 1 a *et* b *additur* praeses provinciae mutuam pecuniam -em sumere non prohibetur]. AMBR. Tob. 12, 42 pecunia -is a die initae conventionis crescentibus serpit usuris. 13, 43 pecunia -is vix plantata iam pullulat. *ibid.* pecunia -is hodie seminatur, cras fructificat. COD. Iust. 4, 29, 13. 4, 32, 20 INST. Iust. 4, 7, 5^a GLOSS. V 662, 2). TAC. ann. 6, 16 vetus urbi -e malum. AMBR. Tob. 10, 36 personat funebrem ululatum -is usura (*cum lusu verborum*).

fēnerārios et cellaritas, qui ad urbem Romam vel ad mansionem pertinent Ravennatem CASSIOD. var. 10, 28, 1 (*praeced.* arcarios, prorogatores tritici, vini et casei, macellarios, ...). *quod officium significetur, dubium est, sed cf.* fenerator *I B.*

fēnerātīcius, -a, -um [*a* fenerare, feneratus. *Th.*]. *ad fenus spectans*: GLOSS. δανειστικός. -a δανειακή. *adiectivum*: COD. Iust. 4, 30, 14, 2 -a cautione apud creditorem manente (4, 30, 16 -iis vel aliis cautionibus. *ibid.* tam in -iis cautionibus quam in aliis instrumentis. 5, 14, 11 pr. si mulier marito suo nomina, id est -as cautiones, quae extra dotem sunt dederit. 5, 37, 25, 2 ex -a ... cautione ... solutionem facere. 8, 37, 14 pr. NOVELL. Iust. 138 -as cautiones recuperari. IVLIAN. epit. novell. 118, 6). COD. Iust. 4, 30, 14, 2 redhibitionem instrumenti -ii. NOVELL. Iust. 34 praef. quosdam ... ad quosdam -os fecisse contractus. app. 8 -iis pecuniis reddendis (GLOSS. IV 15, 2. V 264, 23. 345, 1 *et* GLOSS. Verg. ed. Hagen A 290 p. 461 alienum aes pecunia -a). *subst., ut videtur*, GLOSS. II 579, 54 -us fenerator.

fēnerātio, -ōnis *f. a* fenerari (fenerare). *de scriptione* fae- *vel* fe- *codd. sibi non constant.* *i. q. actio rei cum fenore vel quaestu collocandae, hic illic cum nota nimii fenoris.* GLOSS. danus fenerator vel -o. AVG. loc. hept. 5, 34 p. 607 -em scriptura dicit mutuo datam pecuniam, etiamsi usurae non accipiantur. *nota*: AMBR. in psalm. 36, 62 duplex est -o: una pecuniae, altera gratiae. *plur. p. 474, 1, cf. infra l. 83.* GLOSS. δάνειον: **1** *proprie*: CATO tit. orat. Fest. p. 234 de -e legis Iuniae *vel* Non. p. 64, 21 dissuasione de -e. CIC. Verr. 3, 170 *Carpinatius* pecunias iis, qui ... aliquid mercabantur faenori dabat. ea autem -o erat eiusmodi, ... ut ... is quaestus huic (*Verri*) cederet. 3, 187 Carpinati ... cum ... praetore societas ac -o. 4, 168 (*c. gen. obiect.*) quo alio nomine (*sc. quam furti*) pecuniae publicae -o est appellanda? 4, 170. Flacc. 56 pecunia ... ab honoribus translata est in quaestum et -em. COLVM. 1 praef. 8 an -o probabilior sit (*sc. quam agricultura*) etiam his invisa, quibus succurrere videtur? FIRM. math. 3, 7, 3 rationibus ... facit *Mercurius* praepositos aut conductionum aut instrumentorum aut .... aut mensurarum et -is (-is *Sittl*, -um is *codd.*, *fort.* -um *recte*) negotia tractantes. AMBR. Tob. 8, 32 quod -o praevaricationis materia iudicata sit. MART. CAP. 6, 696 -es (funerationes *cod. Bern.*) neglegunt *Indi.* **2** *translate de quolibet beneficio* (*c. gen. rei l. 6 et 8*): CIC. fin. 2, 117 nec ... cum tua causa commodes, beneficium illud habendum est, sed -o. SEN. benef. 1, 2, 3 turpis -o est beneficium expensum ferre. LACT. inst. 6, 12, 2 si ab homine expectes, *ut recipias beneficium*, iam non humanitas erit illa, sed beneficii -o. LVCIF. moriend. 3 p. 289 siquidem nec mors sanctis ... martyribus ... illata mors sit nec iactura neque damnum, sed fidei -o. GREG. TVR. vit. patr. 1 pr. incipiens retributionis dominus, quae commodavit, inquerere cum usuris, receptis -is suae duplici satisfactione talentis (*spectat ad Matth. 25, 19 sq.*).

fēnerātō *adv. v.* fenero(r) *p. 478, 11.*

*****fēnerātor**, -ōris *m. a* fenerari (fenerare). *de etymologia*: VARRO frg. Gell. 16, 12, 1 -r a faenore est nominatus. PAVL. FEST. p. 86 -es et lex ... fenebris a fetu dicta. PRISC. gramm. II 273, 16 antiqui feneris dixerunt, unde ... -r. VEL. gramm. VII 72, 22 quaeritur faenoris an faeneris dicamus, quoniam nomen inde tractum dicimus -em. ISID. orig. 10, 96 -r, qui pecuniam deponit apud debitorem, quasi fenoris actor. GRAMM. suppl. 118, 19. NOT. Tir. 41, 51—53 faenus faenerat -r. *sed* CLOAT. VER. Gell. 16, 12, 5 -r ... appellatus est quasi φαινεράτωρ, ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι ἐπὶ τὸ χρηστότερον. *de scriptione*: GELL. 16, 12, 8 M. Varro M. Catonem et ceteros aetatis eius -em sine a littera pronuntiasse tradit. *codd. et* fae- *et* fe- *et* foe- *exhibent.*

is qui pecuniam usuris (saepius nimiis usuris) collocat (*cf. synon. et epith. p. 475, 35 et 45*): PAVL. FEST. p. 68 danistae -es. HIER. in Is. 3, 12 p. 57 δανειστάς, id est -es. GLOSS. δανειστής. -es δανειστάς. *cf.* GLOSS. danus -r. -r vel feneratio. AVG. in psalm. 36 serm. 3, 6 si plus quam dedisti expectas accipere, -r es et in hoc improbandus, non laudandus.

I *proprie*: **A** *de eo qui suas pecunias mutuas dat*: **1** *absolute*: CAECIL. tit. fab. Non. p. 150. 543. CATO agr. 1, 1 maiores nostri sic habuerunt ... furem dupli condemnari, -em quadrupli. quanto peiorem civem existimarint -em quam furem, hinc licet existimare. VARRO Men. 37 avarus -r spe lucri rem scriptione duplicarat. CIC. Verr. 4, 167 impudentiam -is ... cognoscite (SCHOL. Hor. 1, 6, 121). Sest. 18 -um gregibus inflatus ... in tribunatus portum perfugerat. off. 1, 150 qui *quaestus* in odia hominum incurrunt, ut portitorum, ut -um. Att. 5, 21, 12 venit in mentem -bus nihil se iuvare ... senatus consultum. 6, 1, 6. 7, 7, 5. epist. 5, 6, 2 nec putant ei nummos deesse posse, qui ex obsidione -es exemerit. CAEL. Cic. epist. 8, 17, 2. SALL. Catil. 33, 1 violentia atque crudelitate (LIV. 6, 14, 3. *cf. infra l. 49*) -um plerique patria sede ... expertes sumus. *ibid.* saevitia -um. HOR. epod. 2, 67 haec ubi locutus -r Alfius (COLVM. 1, 7, 2), omnem redegit Idibus pecuniam, quaerit Kalendis ponere. LIV. 2, 31, 7 tanta cum gratia tum arte praeparaverant -es, quae non modo plebem, sed ipsum etiam dictatorem frustrarentur. 6, 15, 8 dictatorem profiteri patrocinium -um adversus plebem. 7, 28, 9 iudicia ... tristia in -es facta (35, 41, 9), quibus ab aedilibus dicta dies esset (10, 23, 11). 8, 28, 1 ob ... -is simul libidinem simul crudelitatem (8, 28, 5). 32, 27, 4 fugatique ex insula -es (*cf.* SEN. epist. 81, 2 -em non fugat a foro decoctor). VITR. 1, 2, 9. 6, 5, 2 SEN. contr. 9, 1, 12. suas. 7, 5 *Antonio* pecunias crediderunt -es. SEN. dial. 2, 6, 7 -es perdiderunt tabellas, quibus avaritia ... divitias imaginatur. 5, 33, 3. benef. 2, 17, 7 male audire solet -r, si acerbe exigit, aeque, si in recipiendo tardus ac difficilis moras quaerit. 2, 21, 2 loco numerabo ... -is, cui sciam reddendum, quod accepi. 3, 15, 4 qui dat beneficia, deos imitatur, qui repetit, -es. 5, 21, 3 -r quosdam debitores non appellat (rem. fort. 3, 2), quos scit decoxisse. 6, 40, 2 quasi cum acerbo -e signare rationem parem. epist. 118, 2 quam durus sit -r Caecilius, a quo minoris centesimis propinqui nummum movere non possint. COLVM. 3, 3, 9. PLIN. nat. 33, 19 *Flavius* ex multaticia -bus condemnatis aediculam aeream fecit. MART. 2, 44, 3 QVINT. inst. 7, 1, 20 Ps. QVINT. decl. 3, 17 TAC. ann. 6, 17. SVET. Tib. 48, 1 cum *Tiberius* per senatus consultum sanxisset, ut -es duas patrimonii partes in solo collocarent, debitores totidem aeris alieni statim solverent. Nero 30 Vit. 14, 2. Vesp. 11 auctor senatui fuit decernendi *Vespasianus* ... ne ... filiorum familiarum -bus exigendi crediti ius umquam esset. FLOR. epit. 1, 23, 1 impotentiam -um (AMPEL. 25, 1). ARGVM. Plaut. Most. 6 intervenit lucripeta fenus -r postulans. GAIVS inst. 4, 23 lex Marcia adversus -es, ut si usuras exegissent, de his reddendis per manus iniectionem cum eis ageretur. VLP. dig. 4, 2, 23, 2 si -r inciviliter custodiendo athletam et a certaminibus prohibendo cavere compulerit ultra quantitatem debitae pecuniae. 33, 7, 12, 43. PAVL. dig. 22, 2, 6 pr. -r pecuniam usuris maritimis mutuam dando quasdam merces in nave pignori accepit, ex quibus si non potuisset totum debitum exsolvi, aliarum mercium aliis navibus impositarum propriisque -bus obligatarum si quid superfuisset, pignori accepit. TERT. pudic. 22 ITALA prov. 29, 13 (Ambr. Tob. 7, 25) PORPH. Hor. sat. 1, 3, 86. 2, 3, 69. LAMPR. Alex. 26, 2 usuras -um contraxit *Alexander.* FIRM. math. 3, 7, 4 *Mercurius* faciet -es, negotiatores aut qui alienarum curam rerum procurationemque sustineant (7, 26, 10). 8, 19, 7 -r de mensis publicis colligens magna divitiarum subsidia. 8, 24, 2. 8, 28, 4. 8, 29, 14 ZENO 1, 9, 4. AVSON. 335, 1 ut avidus -r improbum nummum malui occupare quam condere. QVEROL. p. 18, 18

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SCHOL. Hor. sat. 1, 3, 86 (*bis*). 1, 6, 121 (*ter*). ars 327. AMBR. Tob. *passim, ut* 3, 10 ubi usurarum mentio facta fuerit aut pignoris . . . -r arrisit. 5, 19 mane -r pulsat ad ianuas, queritur dies solutionis transisse praescriptos, iniuriis vigilantem adoritur. 6, 23. 12, 40. 13, 43 VVLG. psalm. 108, 11 Sirach 29, 35 Is. 24, 2 Luc. 7, 41 AVG. serm. ed. Mai 97, 2. 14 SIDON. epist. 4, 24, 1 FAVST. REI. epist. 10 p. 216 ANIAN. Chrysost. hom. 5, 5 COD. Iust. 7, 71, 8, 3. 8, 33, 3, 1 si nulla pactio intervenit, licentia dabitur -i ex denuntiatione vel ex sententia iudiciali post biennium . . . *rem pignoratam* vendere. 8, 33, 3, 4^{b} PALLAD. hist. mon. I 24 p. 306$^{C.\,D}$. **2** *c. gen. rei*: VAL. MAX. 4, 8, 3 nummorum suorum, non civilis sanguinis esse -em. AMBR. Tob. 9, 33 *pecuniae* (exc. Sat. 1, 3). **3** *c. pron. poss.*: AMBR. hex. 3, 8, 35 homines saepe . . . ipsa -em suum sorte defraudant. HEGES. 2, 10, 5 quo *debitores* -bus suis inopes insolentius insurgerent. FAVST. REI. epist. 6 p. 196, 6 cum -es nostri sitis.

B *fere i. q. dispensator, procurator rei familiaris*: AMBR. fug. saec. 4, 18 virtutum culmina, quas pro praemiis bono -i alibi dispensat (*spectat ad Luc. 19, 17 sqq., ubi* VVLG. servus).

II ***translate*** *in locutionibus metaphoricis*: **A** *absolute*: AMBR. Iac. 2, 5, 23 tibi cavendus est -r, qui substantiam animae tuae scrutatur, si qua peccati gravioris aera contraxeris, . . . qui mentem tuam centesimarum incurvat usuris (Tob. 4, 12. *cf.* VVLG. psalm. 108, 11 *ubi proprie*). Ios. 4, 19 chirographum sustulit, -em removit, exuit debitorem *Christus*. Tob. 4, 12 mali -es (*sc. Iudaei*), qui dederunt pecuniam *Iudae*, ut interficerent salutis auctorem. PETR. CHRYS. serm. 39 p. 310^{D} petenti taliter, quotquot necessarios habuit euangelicus iste -r largitus est panes (*spectat ad Luc. 11, 5 sqq. ubi cf.* 'commoda mihi tres panes'). **B** *c. gen. rei fere is qui auget, conduplicat: dicitur in malam partem*: AMBR. Tob. 9, 33 quis . . . peccati est -r nisi diabolus? (FERRAND. epist. 3, 5. *cf.* AVG. c. Iul. 1, 7, 32 dicit *Ambrosius* diabolum -em, a quo Eva maculata obnoxiae successionis usuris omne genus defeneravit humanum). PS. RVFIN. in psalm. 54, 12 iniuriarum. *in bonam partem*: SALV. gub. 6, 94 referatur gratia -bus gratiarum.

syn. et iuxta posita (selecta): *ad I A*: *cum vituperatione*: CIC. off. 1, 150 portitorum. SEN. contr. 9, 1, 12 avarum . . . et mensularium et lenonem. SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 121 litigatoris. AVG. in psalm. 127, 11 ebriosi . . . mangones *eqs.* *sine vituperatione*: CIC. Att. 7, 7, 5 publicanos (VITR. 6, 5, 2 SVET. Vit. 14, 2). VITR. 1, 2, 9 quibus ex possessionibus rusticis influunt fructus . . . beatis et delicatis *eqs.* SVET. Vit. 14, 2 stipulatorum. VLP. dig. 33, 7, 12, 43 mercatorem. FIRM. math. 3, 7, 4 negotiatores (7, 26, 10. 8, 19, 7) aut qui alienarum curam rerum procurationemque sustineant. 7, 26, 10 naucleros. 8, 24, 2 praepositi thesaurorum.

epitheta: VARRO Men. 37 avarus (QVEROL. p. 18, 18 AVG. in psalm. 36 serm. 3, 6). CIC. Att. 6, 1, 6 acerbissimis (SEN. benef. 6, 40, 2 PORPH. Hor. sat. 1, 3, 86). SEN. epist. 118, 2 durus. ARGVM Plaut. Most. 6 lucripeta. AVSON. 335, 1 avidus (FAVST. REI. epist. 10 p. 216). SCHOL. Hor. sat. 1, 6, 121 acerrimi. PAVL. NOL. epist. 32, 19 cupidissimis. PALLAD. hist. mon. I 24 p. 306^{D} severissimus.

derivatum: feneratorius.

fem. **fēnerātrix**, -īcis (*cf.* CHAR. gramm. I 44, 16 faenerator -x). *de scriptione*: VARRO ling. 7, 96 in pluribus verbis a ante e alii ponunt, alii non, ut . . . alii Plauti faeneratricem, alii feneratricem *dicunt*. *quae pecuniam mutuam dat*: PLAVT. tit. fab. Fest. p. 372 Plautus in -e (DIOM. gramm. I 401, 4 *et supra l. 54*). VAL. MAX. 8, 2, 2 *Otacilia* destrictam -em agere coepit.

fēnerātōrius, -a, -um [*a* fenerare, fenerator. *Th.*]. *ad feneratoris mores spectans; translate*: VAL. MAX. 2, 6, 11 avara et -a Gallorum philosophia *est*. AMBR. Tob. 15, 53 -um sacramentum dicitur, ubi paratur periurium.

? **fēnerātus** (-ūs *m.?*) *a* fenerari (fenerare), *si genuinum est vocabulum*. MART. CAP. 3, 305 quae nus syllaba finiuntur, u in e mutant, ut vulnus genus funus, et -us (*β R b*, funeratus *B, item* CASSIOD art. 1 p. 1154^{B}) dicimus; fenus enim exemplo non debet nocere, cum inter dubia genera ponatur (*sc. dubitatur, utrum u in e an in o mutetur*). *potest ad verbum pertinere, cf. quae sequuntur* item veteres sterceratos agros dicebant, non stercoratos.

* **fēnero**, -āvī, -ātum, -āre *vel* **fēneror**, -ātus sum, -ārī [*a* fenus. *Th.*]. *de etymologia*: PRISC. gramm. II 273, 16 antiqui feneris dixerunt, unde et -o verbum (493, 28). GRAMM. suppl. 118, 19 *a faenus* -o verbum. NOT. Tir. 41, 51—53 faenus -at faenerator. *scribitur* faen- fen- *vel* foen- *sine certa ratione, ut videtur; in titulis legitur* faen-: TEST. Ones. (Corp. III 6998, 5). fen-: CORP. II 3664. VIII 9052. *de forma*: PAVL. FEST. p. 92 -o et -or dici potest. GELL. 18, 12, 10 *ex verbis patiendi pro agentibus* -or pro -o. GLOSS. Plac. V 23, 6 *et* 69, 9 -o et -or dicimus habetque quattuor participia, ab activo duo, -ans -urus, ⟨a passivo duo⟩ -atus, -andus. *cf.* AVG. in psalm. 36 serm. 3, 6 -atur . . . latine dicitur et qui dat mutuum et qui accipit: planius hoc autem dicitur si dicamus -at (*cf.* ISID. orig. 10, 96, *ubi codd.* fenerator). *in usu sunt et* -o *et* -or *per totam latinitatem, sed praevalet* -o: -or: CATO agr. praef. 1 CIC. *quinquies, fort. etiam* frg. inc. J 24 ITALA Luc. 6, 35 (Hier. in Ezech. 18, 6 *sq.* p. 210) LAMPR. Alex. 26, 3 VVLG. prov. 19, 17 Sirach 8, 15. 20, 16. 29, 1. 2. 10 Luc. 6, 34 SIDON. epist. 1, 8, 2 PS. HIL. libell. 9 GREG. M. moral. 2, 31. -o: TER. Ad. 219 LIV. 7, 42, 1 SEN. suas. 7, 14 SEN. benef. *et* epist. 5^{ies} PETRON. 76, 9 PLIN. nat. 2, 13 QVINT. decl. 273 p. 120. 345 p. 363 PLIN. epist. 3, 19, 8; ICTI TERT. ITALA CYPR., *posteriores passim. in versu legitur* TER. *supra l. 2* MART. 1, 76, 6. 1, 85, 4 COMM. instr. 2, 24, 7. 2, 37, 6 ALC. AVIT. carm. 6, 304. *in titulis* TEST. Ones. (Corp. III 6998, 5) CORP. II 3664. VIII 9052. *part. praes.*: SEN. epist. 94, 14 QVINT. decl. 273 p. 119. *part. perf.*: TER. Phorm. 493 *infra l. 82* AVSON. 301, 20 *infra l. 74; utroque loco non certum, sitne notione passiva an activa positum.*

I *i. q.* ***mutuum dare***, *praecipue lucri inde ferendi causa, haud raro cum nota nimii lucri*: DON. Ter. Eun. 219 -atum est cum lucro redditum et multiplicatum. AVG. in psalm. 36 serm. 3, 6 *p. 475, 79. ibid.* si -veris homini, id est mutuam pecuniam tuam dederis, a quo aliquid plus quam dedisti expectes accipere (*cf.* serm. ed. Mai 39, 2): non pecuniam solam, sed aliquid plus quam dedisti, sive illud triticum sit, sive vinum, sive oleum, sive quidlibet aliud. GLOSS. -o(r) τοκίζω, δανείζω. -at δανείζει (AVG. loc. hept. 5, 34); mutuat, inpromutuat (*v. Thes. gloss.*). *cf.* IV 342, 10 multum dat (mutuo dat *de.*, mutuum dat *b*). -are (*imperat.*) δανείσῃς. -ari δανεῖσαι. -vi tibi ἐδάνεισά σοι. -asti ἐδάνεισας.

A *res corporeas* (*proprie*): **1** *c. obiecto*: **a** pecuniam: CIC. Verr. 3, 170 pecunias . . . extraordinarias . . . suo nomine. 4, 165 binis centesimis. 4, 169 TEST. Ones. (Corp. III 6998) 5 GAIVS inst. 3, 156 *ter.* dig. 17, 1, 2, 6. 17, 1, 20 SCAEV. dig. 22, 13, 1. 26, 7, 47, 4. 34, 3, 28, 3 nomine suo. PAPIN. dig. 6, 1, 62 pr. periculo dantis. 14, 3, 19, 3 VLP. dig. 14, 3, 5, 2. 17, 1, 6, 6 periculo suo. *ibid.* pluris. 26, 7, 7, 4. 6 pupillarem suo nomine. 27, 4, 3, 2. PAVL. dig. 17, 2, 67, 1 communem . . . societatis nomine. 22, 1, 11 pr. publicam sub usuris solitis. 26, 7, 46, 2 pupillarem . . . suo nomine; *al. ap.* ICTOS. TERT. adv. Marc. 4, 37 p. 548 rationem -atae pecuniae dominicae (*spectat ad Luc. 19, 13 sqq.*). 4, 39 p. 556. ITALA exod. 22, 25 (Ambr. Tob. 14, 46) pupillo orphano pauperi (Wirc. populo [*i.* pupillo] paupero [τῷ ἀδελφῷ πενιχρῷ]). deut. 15, 3 (Rufin. Adamant. 1, 18). PS. ASCON. div. in Caec. p. 194 St. gravioribus usuris . . . quam pro ⟨more maiorum⟩. AMBR. Tob. 2, 7 HIER. in Ezech. 18, 5 *sqq.* p. 210. INST. Iust. 4, 6, 33^{c} non in omnibus regionibus sub isdem usuris. COD. Iust. 3, 31, 12, 1^{a}. *cf.* PAVL. NOL. epist. 44, 4 p. 375 nec *sapientiae mulier* . . . quod de terrenis elaborat fructibus thesaurizat in terra, sed tuis potius operibus quam damnosis avaritiae quaestibus -atur. ALC. AVIT. carm. 6, 304 -at *famulus* partem splendentis acervi (*i. pecuniae*) pauperibus . . . dispensans plurima dono (*cf. Matth. 25, 14 sqq.; notio vergit ad eum significatum, qui est sub II A*). *in titulis* (*praeter* TEST. Ones. *l. 24*): CORP. II 3664 reliqua VI milia. VIII 9052, 8 quae summae -antur n(ummis) XX, menses quosque asses octonos. **b** *varia*: CIC. frg. inc. J 24 veternum (*si huc pertinet*). SEN. epist. 2, 6 quid . . . refert . . . quantum poscat aut -et. 41, 7 multum serit, multum -at *homo*. 76, 15 in homine . . . nihil ad rem pertinet, quantum aret, quantum -et. PLIN. epist. 3, 19, 8 sum . . . prope totus in praediis, aliquid tamen -o. ITALA deut. 23, 19 (Lugd.) quamcumque *rem* (ἐκτοκιεῖς. VVLG. non -bis fratri tuo ad usuram pecuniam nec fruges nec quamlibet aliam rem). NOVELL. Iust. 34, 1 triticum vel hordeum -atum vel alii aridi fructus. GREG. M. moral. 2, 31 exigit *creditor*, quod -atur. *nota*: ITALA deut. 15, 8 (Tert. adv. Marc. 4, 16 p. 471 *et* Aug. loc. hept. 5, 42) fenus -bis *fratri tuo* (δάνειον δανειεῖς). **2** *absolute*: CATO agr. praef. 1 est interdum praestare . . . -ari, si tam honestum sit. CIC. off. 2, 89 quid -ari? (*sc. expedit*). LIV. 7, 42, 1 Genucium . . . tulisse ad plebem, ne -are liceret. perioch. 74 qui -bant in foro. SEN. epist. 94, 14 alia . . . dare debemus -anti, alia colenti agrum *eqs.* S. C. Maced. (dig. 14, 6, 1) qui pessimo exemplo -rent. MART. 1, 85, 4 *Marius* nil debet, -at immo magis. QVINT. decl. 273 p. 119. 120 parum est -e civibus? 345 p. 363 (*ad divites*) per dispensatores -atis. TRYPH. dig. 3, 5, 37 (38) utrum *debitor* eas *usuras debeat*, quibus aliis idem creditor -asset. PAVL. dig. 46, 1, 71, 2. COD. Iust. 4, 28, 3 (*a. 198*) non esse locum senatus consulto, quo -are filiis familias prohibitum est. ITALA Luc. 6, 34 (Tert. adv. Marc. 4, 17 p. 473) si -veritis, a quibus speratis vos recepturos (δανίσητε, VVLG. mutuum dederitis. *cf.* TERT. adv. Marc. 4, 17 p. 474 non exsoluturo -emus. *ibid.* qui ⟨non⟩ -verat non recepturus ab humano genere). ITALA psalm. 36, 26 (Cypr testim. 3, 1) tota die miseretur et -at (δανείζει, VVLG. commodat). ITALA Afr. ed. Soden Luc. 6, 34 (cod. e) si -veritis eis, a quibus speratis recipere (δανίσητε, VVLG. mutuum dederitis). 6, 35. PORPH. Hor. epist. 1, 18, 35 -bitur et faciet aes alienum usuris crescere. LAMPR. Alex. 26, 3 senatores, si -rentur, usuras accipere primo vetuit. ZENO 1, 11, 5 pauperibus. AVSON. 301, 20 hoc nos monere (*sc.* ἐγγύα, πάρα δ' ἄτα) -atis non placet (*i. iis, qui pecunias fenore collocaverunt; sec. alios i. q.* 'fenore obstrictis', *quod parum probatur*). AMBR. epist. 37, 14 Tob. 2, 8. VVLG. deut. 15, 6 -bis gentibus multis et ipse a nullo accipies mutuum (28, 12). 28, 44 prov. 22, 7 Sirach 8, 15. 20, 16 hodie -atur quis et cras expetit (*cf.* AMBR. Tob. 12, 40). 29, 1. 2. 10 Ier. 15, 10 Luc. 6, 34 CANON. Migne 56, 398 SALV. eccl. 2, 55 SIDON. epist. 1, 8, 2 FAVST. REI. epist. 9 p. 214.

B *res incorporeas* (*translate*): **1** *c. obiecto*: TER. Phorm. 493 -atum istuc beneficium pulchre tibi dices (*i. velut fenore collocatum. alii activo sensu positum accipiunt, sicut p. 477, 73, quod mi-*

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nus probatur [SCHOL. Ter. *ad l. falso* retributum vel remuneratum]). CIC. Lael. 31 benefici liberalesque sumus, non ut exigamus gratiam; neque enim beneficium -amur (SEN. benef. 1, 1, 9 demus beneficia, non -emus). NOVATIAN. trin. 24 (19) *ut filius dei* ipsa *cum deo* permixtione -atum et mutuatum teneret, quod ex natura propria possidere non posset. SYMM. epist. 10, 1, 2 -atam gratiam ... retulisse. AMBR. fid. 5 prol. 10 haec sunt talenta, quae iubet dominus spiritaliter -ari. in psalm. 36, 62 quid est quod -at iustus? non aes, non ferrum, non plumbum: sed argentum igni examinatum. *ibid.* -ato ... fidem gentibus, ut tibi abundet gratia ... quasi dives et locuples -ato *eqs.* EPIST. pontif. 392 (*a. 433*) Migne 50, 609B *reges Christianissimi* sciunt se illi -are sollicitudinem suam, qui eam cum grandi reddat usura. GREG. TVR. vit. patr. 1, 1 dominicae largitionis pecunia nummulariis -ata (*cf.* VVLG. Matth. 25, 27). **2** *absolute*: SEN. benef. 2, 10, 2 parum *est beneficium*, si -ari cogitas. ITALA prov. 19, 17 (Cypr. domin. orat. 33 eleem. 15 VVLG. *al.*) qui miseretur pauperi *sive* pauperis (*cf. dat.* paupero *p. 476, 33*), deo -at (δανείζει). *cf.* COMM. instr. 2, 37, 6 respice cum pascis infirmos et -as alto (HIER. c. Lucif. 15 PETR. CHRYS. serm. 9 p. 213C). AVG. de serm. dom. 1, 20, 68 cum ... misericordibus deus plura restituat, omnis, qui beneficium praestat, -atur.

II *fere i. q.* ***praebere, praestare, offerre, donare, impertire****: cf.* GLOSS. V 548, 3 -antes praestantes *et fort.* IV 518, 17 -at munerat (mutuat *Götz dubitans*). **A** *de hominibus*: **1** *res incorporeas* (*translate*): **a** *c. obiecto*: SEN. suas. 7, 14 Iuba et Petreius mutuis vulneribus concucurrerunt et mortes -verunt. MART. 1, 76, 6 *Minerva* omnes -at una deos (*i. deorum dona*). PS. CYPR. pudic. 2 ornamentum *pudicitiae* ... mutuo decore invicem -andum. NOVATIAN. trin. 18 (26) p. 921A reddens *filius dei* in filiis *Abrahae* ius hospitalitatis, quod aliquando illi (*deo*) -verat pater *Abraham*. POTAM. tract. 1 p. 1412A dum Iudaeae finibus salutaria -ret *Christus*. AMBR. Iac. 2, 3, 12 *ad* 'proprii servi dominis -bunt'. quid -bunt? non utique pecuniam, sed sapientiam, sicut et lex dicit: -bis gentibus multis, tu autem mutuum non accipies. -vit enim Iudaeus proselyto divinae legis oracula, sed ... litteram -bat. Tob. *saepius, ut* 18, 61 habet ... iustus, quod -et, habet et argentum, quod -et: sermones suos -at *eqs.* epist. 38, 6 *iustus* iustitias -at, -at mandatum dei pauperibus et egenis. in psalm. 36, 62. RVFIN. Greg. Naz. orat. 6 p. 204 deo misericordiam (RVRIC. epist. 2, 15 p. 395 indigentibus). VICTRIC. 15 deus ... suum lumen sine sui -atur detrimento. RVRIC. epist. 2, 11 p. 389 caritatem *cordis*. EVSTATH. Bas. hex. 3, 1 p. 890D pars modica temporis -ata deo. MART. BRAC. corr. 19 pecuniam domini, sicut praeceptum habemus, -vimus vobis. **b** *absolute*: PS. AMBR. apol. Dav. II 12, 73 *ut* filius -etur in patre et pater relaxet in filio (*sc. remissionem peccatorum*). **2** *res corporeas*: PASS. Theclae C 41 *ex muneribus* partem respuit *Thecla*, partem accepit, ut haberet, unde pauperibus -ret (*cf. p. 476, 41*).

B *de rebus*: PLIN. nat. 2, 13 sol suum lumen ceteris quoque sideribus -at. ISID. orig. 15, 7, 5 fenestrae ... dictae eo, quod lucem -ent.

III *aliquem, fere i. q.* ***adiuvando velut ad statum debitoris revocare****, sibi obstringere, conciliare*: [*vix huc referenda*: PETRON. 76, 9 coepi libertos -are (⟨per⟩ libertos *Heinsius, recte, ut videtur*). MART. 1, 76, 6 *v. supra l. 26.*] ITALA deut. 28, 12 (Lucif. non conv. 2; *item* VVLG.) -bis gentes multas, tu autem non -beris (δανειεῖς — δανειῇ). ITALA prov. 19, 17 (Paul. Nol. epist. 34, 2 Aug. in psalm. 36 serm. 3, 6) qui miseretur pauperi, dominum -at (CYPR. hab. virg. 11 patrimonio tuo deum -a. laps. 35 opibus et facultatibus nostris ... dominus -etur. eleem. 16 deus eleemosynis pauperum -atur. PS. HIL. libell. 9 det *dives* pauperi, ut deum -etur; deum computet debitorem. PAVL. NOL. epist. 23, 3 *munere* deum -as. 23, 34 operibus ... pietatis et misericordiae. 32, 19 amplius est ... dominum quam hominem -are. 34, 4 dominum de donis domini. 34, 5 AVG. in psalm. 36 serm. 3, 6 PS. AVG. serm. 312, 2 PS. PROSP. prom. 2, 7, 2. 2, 29). PAVL. NOL. epist. 1, 1 *in paupere* Christum ... -ari. 34, 2 pauperes domini. *fort. huc pertinet* GREG. M. moral. 2, 31 ipso *deo* iudicante exigimur, quo largiente -amur.

IV *aliquid, fere i. q.* ***multiplicare, augere***: TERT. resurr. 52 p. 108, 3 *granum* exurgit ... copia -atum. ZENO 1, 5, 9 (*ad virginem*) noli tuas nuptias -are. AMBR. hex. 3, 8, 35 -atum terra restituit, quod acceperit. off. 3, 6, 40 fidelis ager -atos solet restituere proventus. MART. CAP. 6, 670 *regionis Byzacii* satio centesimo messis incremento -atur. CASSIOD. var. 9, 25, 2 *senator* auditori suo -at laudes.

V *varia*: TER. Ad. 219 metuisti ... ne non tibi istuc -ret (*i. magno lucro esset*). ALF. dig. 46, 3, 35 si quis dominicam pecuniam ab eo (*servo*) -atus esset (*i. mutuatus esset*). TERT. patient. 6 p. 10, 19 olim ... malum malo -bant (*i. compensabant*). anim. 30 Aborigines ... alibi amplius gentilitatem -verunt (*i. ad usum verterunt*). ITALA deut. 23, 20 (Cypr. testim. 3, 48) non -bis fratri tuo usuram pecuniae et usuram ciborum (*i. exprimes, exiges sim.; cf.* Lugd. *ibid.* non exiges a fratre tuo usuram pecuniae et usuram escarum. ἐκτοκιεῖς. VVLG. fratri ... tuo absque usura id, quo indiget, commodabis). COMM. instr. 2, 24, 7 si -asti duplicem centesima nummum (*i. adeptus es, creavisti*).

syn. et iuxta posita: *ad I A*: GAIVS inst. 3, 156 mutuum dare. *ad I B*: NOVATIAN. trin. 24 (19) mutuare. *ad III*: PAVL. NOL. epist. 1, 1 pasci (23, 34).

opp.: *ad I B*: SEN. benef. 1, 1, 9 demus (2, 10, 2).

derivata: feneraticius, feneratio, fenerator, feneratorius, feneratus. [FVLG. myth. 3, 11 a -ando Fineus dictus est.] *comp.*: defenerare.

part. perf. adiect. **fēnerātus,** -a, -um. *fere i. q. multiplex, largus* (*translate*): AMBR. parad. 8, 41 ut -ior ... gratia per paenitentiam delictorum in hominis rediret affectum. *subest adiect. fort. etiam* AMBR. off. 3, 6, 40 *p. 477, 70.*

adv. **fēnerātō.** *i. q. cum usuris, cum commodo* (*translate*): PLAVT. Asin. 902 illa (ille *codd.*) ... -o funditat. Men. 604 ne illam *pallam* ... -o abstulisti. *Bannier.*

fenestella, -ae *f.* [*a* fenestra *deminutive. Th.*]. *var. lect.* fenestrella: DIOSC. 5, 96 GREG. TVR. glor. mart. 27. *trad.* fenestellum: CHIRON 628. **1** *fere i. q. fenestra vel etiam foramen fenestrae simile*: COLVM. 1, 6, 10 *granaria* modicis -is aquilonibus inspirentur. 8, 3, 3 *tabulata gallinarii* parvis ab oriente singulis illuminari -is. 8, 3, 6 -is scandulae ... iniungantur, quibus irrepant aves. 9, 5, 3 exiguis in ordinem -is apibus sit pervius *murus*. PALLAD. 1, 24, 1 *in parietibus columbarii* -ae ... brevissimae fiant, ut columbas solas ad introitum ... permittant. DIOSC. 5, 96 fit locu(s) velut cubiculu(m) dealbatu(m), in quo loco -a fit brevis (*syn.* fenestra). GREG. TVR. glor. mart. 27 -a parvula patefacta immisso introrsum capite *in sepulchrum Petri*. **2** *sensu latiore i. q. perforatio*: CHIRON 628 a corona et uncula contra oc(u)lamen -um (*v. supra l. 15*) facies. 701 -am coronae unculae facere oportet, qua vulnus curari possit (*cf. p. 480, 33*). *dub.*: VARRO frg. Diom. gramm. I 381, 23 *ubi fort. nom. propr. intellegendum. cf. Onomast.*

deriv.: fenestellula.

fenestellula, -ae *f. a* fenestella *deminutive.* GREG. TVR. vit. patr. 19, 1 in qua *cella* unam tantum -am, per quam modicum lumen possit cernere, praecepit aptari.

***fenestra,** -ae *f.* [*orig. inc. similitudine quadam sonorum conectitur c. nomine tusco* Fnesci, *cf. lat.* Fenestella. *Th.*]. *de etymologia*: NON. p. 36, 11 -ae a graeco vocabulo conversum est in latinum ἀπὸ τοῦ φαίνειν (GLOSS. V 650, 46 de graeco ἀπὸ τοῦ fanin [*i.* φαίνειν *vel* φανεῖν]). ISID. orig. 15, 7, 5 *a* fenerare (*v. p. 480, 7*). *sequuntur*: lux enim graece φῶς dicitur. vel quia per eas intus positus homo videt. alii -am putant dictam eo, quod domui lucem ministret, compositum ex graeco latinoque sermone. φῶς enim graece lux est. GRAMM. suppl. 215, 13 -a dicitur eo, quod intus ferat lucem; fos enim graece lux latine. *de prosodia, pronuntiatione, formis* (*cf. Heraeus, Archiv 14 [1906] 400 adn.*): DIOM. gramm. I 431, 31 si novissima natura longa itemque paenultima positione longa fuerit, paenultima tantum acuetur, non inflectetur ... ut tabellae, -ae. 432, 27 bacchius et molossus indifferenter positi paenultimam semper acuunt: ... positione, ut tabellae, -ae. FRG. Bob. gramm. VII 540, 8. MART. CAP. 3, 271 -as paene ultima syllaba acuta diceretur. fēstra: MACR. sat. 3, 12, 8 Antonius Gnipho ... disputat, quid sit festra, quod est ostium minusculum in sacrario, quo verbo etiam Ennius (frg. inc. 29) usus est. PAVL. FEST. p. 91 festram antiqui dicebant, quam nos fenestram. GLOSS. Plac. V 23, 1 (70, 20. 105, 1) f[r]estram: fenestram (*cf. tamen port.* fresta). *est sive pro tribrachy (anapaesto) sive pro trochaeo (spondeo) apud* PLAVT. (Cas. 132 Mil. 379 Rud. 88), *item apud* TER. Haut. 481 (*si quidem auctore Büchelero hui versus antecedentis in principio huius versus collocatur*), *non liquet de* LVCIL. 841. ◡ – ⏓: *certis exemplis inde a* VERG. georg. 4, 298. *legitur* fienestris: TAB. cer. Dac. (Corp. III p. 945) 6. *graece* φαινέστρα: PLVT. quaest. Rom. 36 p. 273B τὴν γὰρ φαινέστραν τοῦτο (*sc.* θυρίδα) σημαίνειν. *at* φενέστρα: PAPYR. Britann. 481, 28 -α: θυρ⟨ίς⟩. *vix huc referendum*: C. I. G. add. 4528d (*Lyd.*) φηντρας ἐποί⟨ησεν⟩. GLOSS. θυρίς. παραθύριον. -ae: θυρίδες. NOT. Tir. 100, 14. *legitur inde a* PLAVTO *et* ENNIO (*v. supra l. 51*). [*val.* fereastă, *it.* finestra, *francog.* fenêtre, *hisp. vet.* hiniestra. *M.-L.*]

1 *sensu strictiore i. q. foramen in pariete aedificii, quo lux et aura immittuntur* (*v. Mau, PW. VI 2180 sqq.; Chipiez, Daremberg-Saglio IV 1032 sqq.*): PLAVT. Cas. 132 concludere in -am firmiter. Mil. 379 neque -a *est* nisi clatrata (*cf.* CATO agr. 14, 2 *faber* faciat oportet ... -as, clatros in -as. CORP. VI 250 clatros in -is posuit. *cf. p. 479, 10 et 479, 74*). Rud. 88 (*iocose*) *ventus* deturbavit tegulas, illustriores fecit -asque indidit. LVCIL. 841 has e -is in caput deiciunt (*cf.* IVV. 3, 270 curta -is vasa cadant. 3, 275 patent vigiles te praetereunte -ae. SCHOL. *ad l.* quasi per omnes -as iactare soleant et transeuntes occidere). LEX par. fac. Put. (Corp. I² 698) 2, 14 -as quae in pariete ... sunt. CIC. Att. 2, 3, 2 -arum angustias quod reprehendis (COLVM. 1, 6, 3 *ergastulum* angustis illustratum -is. PLIN. epist. 2, 17, 23 angusta -a *hypocausti* suppositum calorem ... aut effundit aut retinet. *cf.* SEN. epist. 86, 8 minimae sunt rimae magis quam -ae muro lapideo exsectae. HIER. in Ezech. 40, 5 *sqq.* p. 468 non tam -am quam foramen demissi luminis putes). VARRO ling. 9, 58 si -am non habet *cubiculum*, dicitur caecum. rust. 1, 4, 4 quo spectent *villae* ... ostiis ac -is (PLIN. epist. 2, 17, 20 -ā prospicit mare. 5, 6, 19. 23 aliis -is xystum, aliis despicit pratum. 5, 6, 38. *cf.* APVL. met. 1, 21

[*Walg*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

extremas -as, quae foris urbem prospiciunt. 4, 12). rust. 1, 4, 5 immisso -is novis aquilone. 1, 13, 5 -as habere oportet *horreum* (PLIN. nat. 18, 301. ISID. orig. 15, 7, 5). 1, 13, 7 in quam partem cella vinaria aut olearia -as haberet (VITR. 6, 6, 2 vinariam celiam habentem . . . lumina -arum. PLIN. nat. 14, 133). 1, 57, 2 *granaria* a lateribus -is... ventus refrigerare possit. 1, 59, 1 *oporothecae* -as habeant..., neque tamen sine foriculis (PLIN. nat. 15, 59 pomaria... septentrionalibus -is sereno die patere... austros specularibus [*cf. l. 72. 74*] arcere). 2, 7, 10 in stabulis . . . clausa habere ostia ac -as. 3, 4, 3 (*bis*). 3, 5, 3 (*bis*) *de aviario* (3, 9, 6 e viminibus factae raris [*cf. p. 478, 69*]. COLVM. 8, 3, 4 maiores -ae aperiantur). 3, 7, 3 peristeron fit... -is punicanis aut latioribus reticulatis (*cf. infra l. 74 sqq.*) utrimque (*ibid. iterum*. 3, 8, 1. *cf. p. 480, 67*). NEP. Dion 9, 6 per -am *conclavis* gladium dedit. VERG. georg. 4, 298 quattuor a ventis obliqua luce -as. Aen. 3, 152 se plena per insertas fundebat luna -as. HOR. carm. 1, 25, 1 iunctas quatiunt -as *iuvenes* (PORPH. *ad l.* -as... lapidibus incessebant). TIB. 2, 6, 39 ab e x c e l s a praeceps delapsa -a (*cf.* OV. ars 2, 246 det... furtivas alta -a vias. IVV. 6, 31 pateant altae caligantésque -ae. APVL. met. 6, 21 per altissimam cubiculi . . . elapsus -am. CAEL. AVR. acut. 1, 9, 58 *loco* -is etiam altioribus luminato. SVLP. SEV. dial. 3, 3, 5 in -a paululum editiore. *opp.*: SIL. 8, 188 [*vers. dub.*] humilique egressa -a. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 155 -is humilioribus luminato *loco*). PROP. 1, 3, 31 diversas praecurrens luna -as. 2, 19, 5 ante tuas orietur rixa -as. 3, 20, 29 dominae patefiant nocte -ae. 4, 7, 16 nocturnis trita -a dolis. OV. am. 1, 5, 3 pars adaperta fuit, pars altera clausa -ae (*cf.* Pont. 3, 3, 5 bifores intrabat luna -as. VITR. 6, 3, 10 habent *oeci Italici*... lumina -arum valvata. HIER. in Ezech. 40, 13 p. 502 quae -ae iuxta LXX aperiebantur tripliciter *eqs.*). ars 3, 605 admitte -a *amantem*. 3, 807 nec lucem in thalamos totis admitte -is (rem. 411 totas aperire -as. MART. 8, 13, 5 *cella* non tota clusa -a. *cf. l. 25*). met. 14, 752 patulis... tectum sublime -is. fast. 3, 643. 6, 166 lumen thalamis parva -a dabat (6, 577 *dea* parva solita est intrare -a). Pont. 3, 3, 10 gemuit parvo mota -a sono. LIV. 1, 41, 4 ex superiore parte aedium per -as... alloquitur. 24, 21, 8 ex tectis -isque p r o s p e c t a n t (VVLG. gen. 26, 8 prospiciens... per -am. II reg. 6, 16 I par. 15, 29. *cf.* IV reg. 9, 30 respexit per -am. RVFIN. hist. mon. 31. *sim.* VITR. 6, 3, 10 de lectis per spatia -arum viridia prospiciantur). LIV. 40, 7, 8. VITR. 4, 2, 4 -arum imagines esse triglyphos. *ibid.* -arum fuerint lumina relicta. 6, 3, 7. 9. 6, 8, 1 *comicae scaenae* habent speciem prospectusque -is dispositos. *saepius*. CELS. 3, 19. 4, 14 clausis -is aegrum continere. *ibid.* apertis. PHAEDR. 1, 13, 3. SEN. dial. 6, 22, 6 *cibum* per -am . . . proiecit (*cf.* LAMPR. Heliog. 27, 6). epist. 86, 8 solem -is amplissimis recipiant *balnea* (*cf.* MACR. somn. 2, 7, 12). COLVM. 9, 15, 10 (*de alveo apium*) limenda sunt . . . foramina parietum et -arum. PERS. 3, 1 clarum mane -as intrat. 5, 180 unctaque -a dispositae *lucernae* (SCHOL. *sabbatis* lucernas accensas . . . in -is ponunt *Iudaei*. *cf.* MART. 10, 6, 4 omnis lucebit Latia culta -a nuru). PLIN. nat. 19, 59 in -is suis plebs urbana . . . oculis rura praebebant (*cf.* MART. 11, 18, 2 rus est mihi maius in -a). 29, 83. 30, 89 in loricis ostiorum -arumque. 33, 162 Puteolani *caerulei est* usus . . . ad -as. STAT. silv. 2, 2, 75 diversis servit sua terra -is (PLIN. epist. 5, 6, 23 *piscina* -is servit ac subiacet). MART. 1, 86, 2 tangi de nostris Novius potest -is. 9, 46, 3 reficit mutatque -as. 11, 61, 4 IVV. 9, 104. PLIN. epist. 2, 17, 5 valvas aut -as non minores valvis habet *triclinium*. 2, 17, 6 -a admittit orientem. 2, 17, 8. 15 -is subiacet vestibulum. 2, 17, 16. 19 patentibus -is favonium accipit *cryptoporticus*. 2, 17, 21. 22 apertis. 5, 6, 29 latissimis (APVL. met. 4, 12 latiorem). 5, 6, 30 *triclinium* -is caret. 5, 6, 38 cubiculum viridia superioribus inferioribusque -is suscipit dispicitque (7, 21, 2 adopertis inferioribus -is). 7, 27, 13. 9, 36, 1 clausae -ae manent. FRONTO p. 74, 20 N. in omnibus . . . -is . . . imagines vestrae sint vulgo propositae. p. 154, 7 *Cyri domus* -ae ex argento. IVLIAN. dig. 6, 1, 59. GAIVS dig. 8, 2, 6 -as meas praefixas habuero vel obstruxero (DRAC. Orest. 834 obstrue per chalybem [*Vollm.*, calliū *B*, calcem *A*], si sunt tibi mille -ae). dig. 19, 2, 25, 2 ostia -asque . . . corruptas . . . restituat. POMPON. dig. 13, 7, 3 *debitor* per -am id *pignus recuperatum* misit (*cf.* PAVL. dig. 20, 2, 9 per -am monstraverat *Nerva* servos detentos ob pensionem liberari posse). APVL. met. 1, 16. 3, 2 per -as et lacunaria semiconspicui. 4, 12 suspendit se -a . . . perspecturus. VLP. dig. 19, 2, 13, 7 -as et cetera sustulerunt. 46, 4, 13, 2. PAVL. dig. 8, 2, 40 aperto pariete . . . -as immisisse. PORPH. Hor. carm. 3, 7, 29/30. LACT. opif. 8, 11 -as perlucente vitro et speculari lapide obductas (*cf.* HIER. in Ezech. 41, 13 *sqq.* p. 501 -ae quoque erant factae in modum retis instar cancellorum, ut non speculari lapide nec vitro sed lignis interrasilibus et vermiculatis clauderentur, pro quibus in hebraico obliquas -as habet *eqs.* p. 502 per singulas -as et cancellorum foramina intro quis posset aspicere. p. 503. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 179^{D} quae -ae habeant aliquam partem operis, ut aiunt reticulati. *ibid.* quae reticulato . . . opere distinctae sunt. *cf. p. 478, 69. supra l. 10 et 12*). OPTAT. 2, 19 p. 54, 4. AVSON. 151, 1 mane iam clarum reserat -as. QVEROL. p. 4, 6 *urnam* per -am protulit. AMM. 28, 1, 36. 31, 13, 16 per -as lapsus. VVLG. gen. 8, 6 aperiens Noe -am arcae. Ios. 2, 18. 21 (*item* ITALA Lugd., *gr.* θυρίς). I reg. 19, 12. III reg. 6, 4 fecit . . . in templo -as o b l i q u a s (Ezech. 40, 16 -as obliquas in thalamis. 41, 16. HIER. in Ezech. 40, 12 *sqq.* p. 475 -as absconditas, quae hebraice appellantur atemoth, Symmachus τοξικάς transtulit. p. 476 -ae obliquae sive τοξικαί idcirco a sagittis vocabulum perceperunt, quod instar sagittarum angustum in aedes lumen immittant et intrinsecus dilatentur. *ibid. saepius. cf.* ISID. orig. 15, 7, 6 -ae sunt quibus pars exterior angusta et interior diffusa est, quales in horreis videmus, dictae eo, quod lucem fenerent). VVLG. Sirach 21, 26 stultus a -a (θύρας) respiciet in domum. Ezech. 41, 16 -ae clausae super ostia. Dan. 6, 10 (*cf.* HIER. epist. 22, 26, 4). Ioel 2, 9 per -as intrabunt quasi fur. act. 20, 9 sedens . . . super -am . . . cecidit de tertio cenaculo (BACHIAR. fid. 2 p. 1023^{A} adhuc in -a, id est in lucis via . . . residentes). II Cor. 11, 33 per -am (θυρίδος) in sporta dimissus. *passim*. RVFIN. hist. mon. 1 per -am se videndum praebebat. Orig. in cant. 3 p. 179^{D} incumbat . . . per -as. MART. CAP. 2, 219 (vers.) *Aurora* -as dissecaret lumine. CAEL. AVR. acut. 1, 9, 60 SIDON. epist. 2, 2, 5. GREG. TVR. vit. patr. 19, 1 educta manu per -am. GREG. M. in Ezech. 2, 4, 16. PALLAD. hist. mon. I 6 quaedam sine -is erant *cellae*. I 16. 17 ex qua contemplari feminas . . . posset. *ibid.* quam -am et claudere et aperire consueverat. II 10 *cellulae* absque -is sunt (ἀθυριδωτοί). PASS. Thom. p. 135, 1 *facio* -as, ut domus lumen numquam dehabeant. *in titulis* (*praeter p. 478, 70. 75*): CORP. IV 4713 -a Cypares alta a terra inter duo hoc est. lata -a inter duo hoc est. VI 31330 (*aet. imp. Sever.*) cuneos -arum. VIII 6973 -am voto dedit. INSCR. christ. Rossi I 534 (*a. 404*) depositus in basilica . . . secundu(m) arcu(m) iuxta ⟨f⟩enestra(m). *nota: in l e c t i c a*: IVV. 3, 242 facit somnum clausa lectica -a. SCHOL. Hor. gloss. Γ sat. 1, 2, 98 lectica genus vehiculi est . . . habens hinc inde -as.

m e t o n y m i c e: TER. Haut. 481 (*proverbialiter*) quantam -am ad nequitiem patefeceris (SVET. Tib. 28 si hanc -am aperueritis, nihil aliud agi sinetis. RVFIN. Orig. in Rom. 7, 8 ingentem -am patefaciemus his, qui negant *eqs.*). SEN. nat. 7, 13, 3 habet tamen *caelum* spiramenta quaedam et quasi -as. APVL. met. 7, 17 ulceris latissimi facto foramine, immo fovea vel etiam -a (*cf. p. 478, 27*). SIDON. epist. 5, 12, 2 quaedam spei nostrae libertatis -a resplendet. *de s e n s i b u s c o r p o r i s: generatim*: CIC. Tusc. 1, 46 quae *partes corporis* (*sc. aures, nares cett.*) quasi -ae sint animi. FAV. EVL. p. 8, 25 ministros eidem (*cerebro*) sensus septem veluti -is emitti. RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 183^{C} *sermo dei animae* per sensus corporeos quasi per -as apparuit. EVCHER. form. 9 p. 56, 11 -ae: visus vel ceteri sensus; item in malam partem. RVRIC. epist. 1, 18 p. 371, 2 per -as corporis mors intromittitur ad animam (*cf.* GILD. epist. 2 chron. III p. 86, 16 quibus mors intravit per -as elevationis). GREG. M. moral. 15, 52 qui *spiritus* per eius (*carnis*) respicere -as solebat. 21, 4 *per* corporis sensus quasi per -as quasdam . . . anima respicit. *cf. etiam infra l. 73. speciatim de oculis*: HIER. epist. 64, 1, 4 *iecoris pinnulam* per oculorum -as erumpentem. PS. RVFIN. in psalm. 41, 4 oculi membra sunt carnis, -ae sunt mentis. PRVD. ham. 870. perist. 10, 434 *lumen aeternae spei* nec corporales per -as emicans. PETR. CHRYS. serm. 52 p. 345^{A} nisi -is oculorum et foraminibus aurium capere auditum. 139 p. 573^{B} oculus sit animae -a, speculum sit mentis. SALV. gub. 3, 37 -as esse nostrarum mentium lumen oculorum. SEDVL. carm. pasch. 4, 38 clausas reserans sub fronte -as (*i. oculos caecorum*). DRAC. laud. dei 3, 698 palpebra tegunt lucis nudantque -as.

2 *sensu latiore i. q. foramen f e n e s t r a e s i m i l e diversos ad usus pertinens* (*cf. Hey, Archiv 9 [1896] 202 sq.*): ANT. GNIPHO Macr. sat. 3, 12, 8 *v. p. 478, 50.* CAES. civ. 2, 9, 8 (*de turri*) -as . . . ad tormenta mittenda in struendo reliquerunt (VERG. Aen. 9, 531 perque cavas *turris* . . . tela intorquere -as. *cf.* STAT. Theb. 10, 536 armataeque vomunt stridentia tela -ae *murorum*. VEG. mil. 4, 25). VERG. Aen. 2, 482 excisa trabe . . . ingentem lato dedit ore -am (CLAVD. DON. *ad l.* cavernam dicere debuit factam. *ibid.* -a facta . . . non qua posset totus homo ad interiora pertendere, sed per quam interim cerneretur oculis, quid interius ageretur. *cf.* SCHOL. Veron. *ad l.* VITR. 10, 16, 7 murum pertudit et . . . per eam -am . . . effundere *lutum iussit*. HEGES. 3, 11 muri latus . . . cavatum irrupturis -am daret). COLVM. 8, 8, 1 (*de cella columbarum*) patentibus -is, per quas . . . evolitant. 8, 8, 4 PALLAD. 1, 24, 2. VVLG. Is. 60, 8 qui sunt isti, qui . . . volant . . . quasi columbae ad -as suas. IVV. 1, 104 molles quod in aure -ae (*sc. ad inaures suspendendas*) arguerint. DIOSC. 5, 96 (*v. p. 478, 23*). DRAC. Orest. 256 capiti dum quaerit iter tunicaeque -am. ORIBAS. eup. 4, 34 *ad surdos* facis collyria ad mensura -ae auris (*cf. supra l. 35 sqq.*).

deriv.: fenestella, fenestro, fenestrula.

fenestrātus *v. sub* fenestro.

fenestrella *v. p. 478, 15.*

fenestro, -āvī, -ātum, -āre [fenestratus *prius a* fenestra *ductum esse videtur quam verbum* fenestrare. *Th.*]. *i. q. fenestris instruere: proprie*: VARRO ling. 8, 29 triclinia . . . valvata ac -ata facimus. VITR. 10, 13, 4 singulis partibus in ea *turri* -atis. CASSIOD. var. 11, 6, 5 -atas ianuas . . . quamvis studiose claudas. VEN. FORT. vita Albin. 20, 57 cuius virtute potuisset paries -ari. *translate*: VITR. 3 praef. 1 hominum pectora -ata et aperta esse. PLIN. nat. 11, 148 media eorum (*oculorum*) cornua -vit pupilla.

[*Wulff*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fenestrula, -ae *f.* [*a* fenestra *deminutive. Th.*]. APVL. met. 9, 42 per quandam -am . . . prospicere gestio.

fēnīci- (fēnīco-) *v.* phoenic-. **fēnicul-** *v.* faen-.

? **fenicula,** -ae *f.* *vox incerta. legitur inter nomina rerum ad vehicula pertinentium*: EDICT. imp. Diocl. III/IV 15, 21 φενίκουλα εἰργασμένη. 15, 22 ⟨ἀν⟩εργασ⟨τος⟩ (*v. Blümner, Maximaltarif p. 138. fort. arca in qua faenum vehitur. cf.* faeniculum). *Wulff.*

fēnis- *v.* faen-.

fēnso, -ātus *cf. c.* defensare *et c.* (fendere). *i. q. defendere*: DIOSC. epist. p. 17, 3 fortiores . . . sunt herbae, quae in campis umidis nascuntur, maxime umbraculo quolibet a sole -atis. *D.*

fēnum *v.* faen-.

***fēnus,** -oris *n.* [*ab antiquis confertur c.* fetus, fecundus, felix, *fortasse recte, cf. gr.* εὐθηνεῖν. *Th.*]. *de etymologia*: VARRO Gell. 16, 12, 1 -s . . . a fetu et quasi a fetura quadam pecuniae parientis atque increscentis (PAVL. FEST. p. 86 NON. p. 53. 439). *aliter* AMBR. Tob. 4, 13 bene -s appellatur, quod datis: ita vile ac faeneum est. *de declinatione et formis*: GLOSS. Plac. V 23, 7 *et* 69, 8 -s generis neutri est: hoc -s, -is, -i, -s, o -s, a -e. PRISC. gramm. II 273, 16 alia *neutra* . . . d vel l vel n ante ʽus' posita mutant us in e correptam et accepta ris faciunt genetivum . . . excipitur -s -oris. Iuvenalis in IV (*11, 49*) . . . -oris . . ., quod tamen antiqui -eris dixerunt, unde et ʽfenero' verbum et ʽfenerator'. III 493, 28 -s -oris et -eris. VEL. gramm. VII 72, 23. MART. CAP. 3, 305 in dubitatione veniunt -s et stercus, in e an in o mutent, quoniam, quae nus syllaba finiuntur, u in e mutant... -s enim exemplo non debet nocere cum inter dubia genera ponatur. GRAMM. suppl. 118, 18; *sed* ELOG. 5 (Corp. I² p. 189) *et in codd. semper* o *legitur. abl. sing.* -e *passim.* -i: FIRM. math. 4, 14, 6 *codd.* (*sed alibi apud* FIRM. -e). *cf. etiam infra l. 64. de scriptione*: GRAMM. suppl. 293, 11 -s . . . per oe *scribendum. scribitur in codd.* fae- fe- foe-, *sed praevalente, ut videtur,* fae-, *quod* PLAVT. *A* DIG. *F, item cod. Vat. 5766* (FRG. Vat.) *semper exhibent, item* ELOG. 5 (Corp. I² p. 189) *et* NOT. Tir. 41, 51, *sed cf.* GELL. 16, 12, 8 *sub* fenerator *p. 474, 21. de genere: affertur inter neutra*: PRISC. gramm. II 273, 16. III 493, 28 GLOSS. Plac. V 32, 7 *et* 69, 8 GRAMM. suppl. 118, 18 *al. plur.* (*cf.* GLOSS. Plac. V 23, 7 difficile in usu legimus plurali numero): CATO frg. Gell. 2, 17, 8 SALL. hist. frg. 4, 52 IVVENC. 1, 598. *inde a* PLAVTO. *cf.* fenusculum.

I *de re pecuniaria: de notione*: PAVL. FEST. p. 86 -s et feneratores . . . a fetu dicta, quod crediti nummi alios pariant, ut apud Graecos eadem res τόκος dicitur. p. 94 -s appellatur naturalis terrae fetus; ob quam causam et nummorum fetus -s est vocatum. NON. p. 53 quod -s pecuniam pariat increscentem tempore. p. 439 mutuum a -e hoc distat, quod mutuum sine usuris, -s cum usuris sumitur et est quasi accepti fetus, unde et -s dictum est, ut graece τόκος quasi partus mutui sumpti. ISID. diff. 1, 255 inter fenum et -s . . . -s lucrum est. orig. 10, 96 -s pecunia est. GLOSS. τόκος. δάνος. δάνειον. ἔντοκον. χρέος. usura (*ex huius vocis corruptela, sc.* sura *scripto pro* usura, *fort. orta sunt* GLOSS. V 361, 8 -s spearua *vel* spearuua [*anglosax. i. ʽpasser' vel ʽsura'*]). lucrum. debitum. -e commercio. *Klingmüller, PW. VI 2187 sqq. cf.* SEN. benef. 4, 3, 2 istud non beneficium, sed -s est, circumspicere, non ubi optime ponas, sed ubi quaestuosissime habeas, unde facillime tollas. 7, 10, 3 quid -s et calendarium et usura nisi humanae cupiditatis extra naturam quaesita nomina? AMBR. Tob. 10, 36 nihil interest inter funus et -s.

A *mutui datio (sive acceptio), ea condicione, ut mutuata cum usuris reddantur, ratio (negotium, studium) sortis augendae usuris applicandis* (*interdum cum nota nimiarum usurarum; hic illic notio ab eis significationibus, quae sunt sub B et D, vix distingui potest*): **1** *absolute*: PLAVT. Asin. 248 (*affert* NON. p. 439 *ad distinguendum* mutuum *a* -e, *v. supra l. 44*) si *viginti minas* mutuas non potero, certumst sumam -e (Epid. 53 argentum ab danista. 115. 252 Most. 917. 1140 [-i *codd.*] TER. Phorm. 301, *ubi* SCHOL. Ter. pignore vel vadimonio. PORPH. Hor. sat. 1, 2, 9). Asin. 429 qui quaeritet argentum in -s (*i. qui cupiat argentum -e accipere*). Curc. 480 qui dant (⟨Most. 537 *suppletum*⟩. Vid. 84 -i *vel fort.* -e *A. cf.* Most. 602 -e argentum datas. ITALA Ezech. 18, 8 [Tert. adv. Marc. 4, 17 p. 473] pecuniam *iustus* . . . suam -e non dedet [ἐπὶ τόκῳ, VVLG. ad usuram]) quique accipiunt -e (CIC. Verr. 4, 169 *pecuniam* a publicanis -e acceptam. LIV. 5, 10, 9 aera . . . militaria velut -e accepta). Curc. 508 vos -e homines... lacerant. Men. 584 qui aut -e aut periuriis habent rem paratam. Most. 532 scelestiorem ego annum argento -i numquam ullum vidi (*ʽi.* argento *et* -i, ἓν διὰ δυοῖν'. *Leo; aliter Lorenz ad l.*). CATO or. frg. 6, 2 ex -e discordia excrescebat. VARRO ling. 6, 65 pecunia, quae in -e, sors est, impendium quod inter se iungit. rust. 3, 5, 8 sexaginta milia . . . in -s des (SCAEV. dig. 26, 7, 47, 4) licebit multum (*i. magnopere licebit, cf. Keil ad l.*). CIC. Verr. 3, 170 *Carpinatius* pecunias . . . -i dabat (TAC. ann. 11, 13 SCAEV. dig. 26, 7, 58, 1 VLP. dig. 17, 1, 10, 3. 26, 7, 9 pr. 32, 11, 15 usuris certis. ITALA psalm. 14, 5 [Cypr. testim. 3, 48] PORPH. Hor. epod. 2, 69/70 COD. Iust. 4, 32, 26, 4. *cf.* 4, 32, 26, 2 in... specierum -i dationibus). Verr. 4, 167 hanc ex -e pecuniam. HOR. epod. 2, 4 solutus omni -e. sat. 1, 2, 13 positis in -e nummis (ars 421). epist. 1, 1, 80 multis occulto crescit res -e. LIV. 6, 36, 11 -e circumventam plebem (*cf. p. 483, 43 sqq.*). 6, 39, 2 *tribuni* de -e atque agro rogationes iubebant (6, 40, 11). 32, 27, 2 Cato... asperior . . . in -e coercendo habitus. 35, 49, 11 *regem* mutuas pecunias -e in stipendium quaerentem. VAL. MAX. 4, 8, 3 cum *Considius* centies atque quinquagies sestertii summam in -e haberet, neque de sorte quemquam debitorum suorum neque de usura appellari... passus est. PETRON. 119, 52 plebem (praedam *codd.*) -is illuvies ususque exederat aeris. PLIN. nat. 33, 27 celebratior . . . *anulorum* usus cum -e coepisse debet. 33, 48 a nummo prima origo avaritiae -e excogitato. 33, 133 hodie multiplicantur haec (*sc. numerus centum milium*), ut decies centena aut saepius dicantur. -s hoc fecit. QVINT. decl. 311 p. 224 *servus* -s exercuerat (SVET. Vesp. 1, 3. SCAEV. dig. 33, 8, 26 nomine filii. PAPIN. frg. Vat. 11 PAVL. dig. 26, 7, 49 [= sent. 2, 14, 7]. 50, 1, 22, 7 [= sent. 1, 1ᵃ, 9] MOD. dig. 12, 1, 33 pr. CHAR. dig. 50, 4, 18, 23. APVL. met. 1, 21 sub arrabone auri et argenti. ARNOB. nat. 2, 40. COD. Iust. 2, 11, 20 [*a. 290*] improbum. FIRM. math. 2, 30, 9 COD. Theod. 2, 33, 4 [*a. 405*]. *cf.* TAC. ann. 6, 16). IVV. 11, 185 non -is ulla mentio . . . bilem tibi contrahat. TAC. Germ. 26 -s agitare (COD. Iust. 4, 2, 3) et in usuras extendere *Germanis* ignotum. ann. 6, 16 qui pecunias -e auctitabant adversum legem dictatoris Caesaris. VLP. dig. 16, 3, 7, 2 depositariorum, hoc est eorum, qui *apud nummularios* depositas pecunias habuerunt, non quas -e apud nummularios vel cum nummulariis vel per ipsos exercebant. FIRM. math. 4, 14, 6 *Luna* ex -e negotiationibus facit esse praepositos. 4, 15, 8 -is et negotiationis officia tractantes (4, 24, 11). AVSON. 362, 9 turpia *sunt* lucra -is et velox inopes usura trucidat. AMBR. Tob. 2, 7 malum est . . . -s, quo quaeruntur usurae *cqs. ibid.* illud -s est iure exsecrabile, dare in usuram pecuniam, quod lex prohibet. *ibid.* usuras -is, ex quo multi quaestum fecerunt. 2, 8. 4, 12. VVLG. Sirach 18, 33 in contentione ex -e (δανεισμοῦ). prov. 28, 8 qui coacervat divitias usuris et -e. PS. AVG. lib. quaest. 102, 5 senatoribus . . . -s infamia est. COD. Theod. 2, 4, 6 (*a. 406*) debiti, quod ex -e vel mutuo data pecunia sumpsit exordium. **2** *c. additamentis*: *c. gen. attribut. vel epexeget.*: PAVL. sent. 2, 14, 7 -s pupillaris pecuniae (FIRM. math. 2, 30, 9 pecuniae). *c. adi.* (*aliter supra l. 16*): QVINT. inst. 7, 1, 19 procurator . . . pecuniam petit ex -e hereditario. DIG. 22, 2 rubr. nautico (COD. Iust. 4, 33 rubr. *et* 4 [3]). *gr.* ναυτικὸν δάνεισμα. *nota c. gen. epexeg.* (*an ad B?*): FIRM. math. 3, 11, 8 multis debitis et multo usurarum -e implicatos (3, 11, 16 ut *patrimonia* [in *del. V*] gravi -e usurarum quatiantur).

B *i. q. usurae, ratio usurarum*: **1** *generatim*: PLAVT. Most. 561 mihi neque -s neque sortem argenti danunt (585 quin vos mihi -s date. 604. 605. 612. 1160 Vid. 85). 575 ⟨quin mihi -s red⟩ditur? (580. 600. 603). 592 sortem accipe. :: immo -s, id primum volo. 597. 605. 606. 610. 629 argenti -s creditum audio. :: quattuor quadraginta illi debentur minae, et sors et -s. Vid. 88 quin accedat -s, id non postulo. CATO nep. or. frg. Prisc. gramm. II 90, 15 ex aere alieno . . . propter diem atque -s saepissimam discordiam fuisse. CIC. Flacc. 51 pecuniam adulescentulo grandi -e . . . occupavisti (59). parad. 49 *sumptuoso* non modo ad sumptum... fructus, sed etiam ad -s (*sc. ad usuras pendendas*) exiguus. Att. 6, 1, 3 *tributa Ariobarzanis* vix in -s Pompeii quod satis sit efficiunt. 6, 1, 4 -s et impendium recusare. 6, 1, 16 Graeci solvunt tolerabili -e. 7, 18, 4 ut Q. Titinius . . . debitoribus suis denuntiarit, ut eodem -e uterentur. 16, 15, 5 iniquissimo -e versuram facere. NEP. Att. 9, 5 pecuniamque *Atticus* sine -e sineque ulla stipulatione credidit. LIV. 6, 20, 6 sine -e expensas pecunias. 42, 5, 9 iniusto -e gravatum aes alienum. IVV. 9, 140 viginti milia -s pigneribus positis. TAC. ann. 3, 40 seditiosa disserebant *Galli* de continuatione tributorum, gravitate -is. 13, 42 Italiam et provincias immenso -e hauriri *a Seneca*. SVET. Aug. 39 quod *aliqui* pecunias levioribus usuris mutuati graviore -e collocassent. 41, 1 ut -e deminuto plurimum agrorum pretiis accesserit. ARGVM. Plaut. Most. 6 lucripeta -s fenerator postulans. PAPIN. dig. 20, 1, 1, 3 ad diem minore -e non soluto (36, 1, 60 [58], 2). 22, 1, 9, 1 -s uberius . . . promittitur. 22, 2, 4 pr. maius legitimā usurā -s non debebitur. *ibid.* 1 in stipulatione -is (*utroque loco de -e nautico*). 24, 3, 42, 2 *gener* residuae dotis promissae -s stipulatus est. 33, 2, 24 pr. uxori fructu bonorum legato -s quoque sortium, quas defunctus collocavit, . . . praestabitur. frg. Vat. 9 pecunia -is non soluta. VLP. dig. 19, 1, 13, 26 non -s illicitum contrahatur. 27, 9, 5, 10 ne plus accipiatur sub obligatione praediorum -is quam *cqs.* TERT. anim. 56 *anima* -s exprimat. LACT. inst. 1, 20, 6 cuius *pecuniae* ex annuo -e suus (*sc. Florae*) natalis dies celebraretur editione ludorum. FIRM. math. 6, 17, 3 debitorum gravi -e . . . oppressi. HIER. epist. 28, 1 quae acceperis, reddenda cum -e sunt. CANON. Migne 56, 865ᴮ nec . . . cuiquam clericorum liceat de qualibet re -s accipere. COD. Iust. 1, 2, 21 pr. nullam eis actionem relinquendam vel super recipiendo pretio vel -e exigendo. 4, 29, 13 sive tota quantitas -is sive pars eius in usum mariti processisse proponatur. NOVELL. Iust. 34, 1 epil. cui -s ablatum est hoc habebit solacium, ut ipse quidem securus degat, avarum autem creditorem videat in suis pecuniis patientem iacturam.

2 *significatur modus -is; cf. Klingmüller, PW. VI 2188 sqq.*: CIC. Att. 4, 15, 7 -s ex triente Idibus Quinctilibus factum erat besibus (ad Q. fr. 2, 14, 4). 5, 21, 13 ut centesimae perpetuo -e ducerentur

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(6, 2, 9 ut -s quaternis centesimis ducant. 6, 3, 5 Scaptius centesimis renovato in singulos annos -e contentus non fuit. *cf.* AMBR. Tob. 12, 42 *usura* non iam centesima incipit esse, sed summa, hoc est non -is centesima, sed -s centesimae). LIV. 7, 16, 1 unciario (7, 19, 5 TAC. ann. 6, 16. *cf.* LIV. 7, 27, 3 semunciarium ... ex unciario -s factum. TAC. ann. 6, 16 -*s* rogatione tribunicia ad semuncias redactum). CAPITOL. Pius 2, 8 -s triëntarium, hoc est minimis usuris (LAMPR. Alex. 21, 2).

C *i. q. pecunia usurarum gignendarum causa collocata, liberius i. q. possessio, facultates sim.*: SEN. dial. 9, 8, 5 *quod deis* nec praedia nec horti sint nec alieno colono rura pretiosa nec grande in foro -s. epist. 17, 10 expectabisne -is quaestum ...? LVCAN. 1, 181 hinc usura vorax avidumque in tempora (tempore *MG*) -s (*'per dies lucrum computans, inhians temporibus' Francken*). PERS. 6, 67 -is accedat merces (*sc. ad sortem usurae accedant*; -is *fort. gen. epexeg., referend. ad B*). PETRON. 83, 10 qui pelago credit, magno se -e tollit. STAT. silv. 2, 2, 152 avidique animum dispendia torquent -is. QVINT. decl. 260 p. 69 pro ... paternis possessionibus hos ostendam cives; pro illo -e hunc populum. 316 p. 245 non late quondam patentes agros desidero, non -s nec ingens pondus argenti. IVV. 11, 40 aere paterno ac rebus mersis in ventrem -is atque argenti gravis et pecorum agrorumque capacem? TAC. hist. 1, 20 cum rapacissimo cuique ... non agri aut -s, sed sola instrumenta vitiorum manerent. ann. 6, 17 senatus praescripserat duas quisque -is partes in agris per Italiam collocaret. 14, 53 *animus* talis hortos extruit et per haec suburbana incedit et tantis agrorum spatiis, tam lato -e exuberat? (14, 55). APVL. apol. 20 divitiae non melius in fundis et in -e quam in ipso hominis animo aestimantur. PS. QVINT. decl. 9, 10 egestum conviviis -s. ITALA deut. 15, 8 (Tert. adv. Marc. 4, 16 p. 471 Aug. loc. hept. 5, 42 p. 607, 21) -s fenerabis illi, quantum desiderarit (*cf.* TERT. *ad l.* -s ... nisi petenti dari non solet. 4, 17 p. 473 -is ... redundantiam, quod est usura. prius igitur fuit, ut fructum -is eradicaret, quo facilius assuefaceret hominem ipsi ... -i, ... perdendo, cuius fructum didicisset amittere *eqs.*). CYPR. laps. 6 usuris multiplicantibus -s augere (AVG. epist. 93, 47). ANTH. 433, 1 est mihi rus parvum, -s sine crimine parvum. AMBR. Tob. 3, 10 Kalendis ... usuras dabis, -s interim, si non habueris, unde restituas, non requiro. 4, 13. 7, 25 alter laetatur incremento -is, alter cumulo debitionis affligitur. 12, 40 nummus datur, -s appellatur. in psalm. 36, 62 est et pecunia -is, est et gratia ... pecunia -is aes habet, gratia fidem confert. exc. Sat. 1, 3 quanto uberior -is summa, tanto gratior usura sortis.

D *pecunia condicione usurarum mutua sumpta, debitum*: 1 *strictiore sensu*: CATO frg. inc. 50 *et* SALL. hist. frg. 4, 52 -bus copertus est. CIC. Cael. 42 ne -e trucidetur *iuventus* (LIV. 6, 37, 2). SALL. hist. frg. 1, 11 -e oppressa plebes (CAPITOL. Pert. 9, 4 oppressis -e possessoribus. *cf. p. 482, 74*). LIV. 6, 14, 7 se ... mergentibus semper sortem usuris obrutum -e esse (6, 17, 2. 35, 7, 2). 6, 15, 5 liberes -e plebem Romanam (ELOG. 5 [Corp. I² p. 189]). 6, 18, 2 *plebs* spem cepit ... -is expugnandi. 6, 27, 7 levando -e (6, 32, 1). 6, 32, 1 ut tributo novum -s contraheretur (*cf. p. 482, 69*). 6, 39, 10 ut ipse *populus Romanus* -e levetur. 7, 21, 3 ingravescentis. 7, 38, 7 crescentis in dies. 35, 7, 2 civitas -e laborabat. SEN. epist. 96, 1 -us offendit. QVINT. decl. 257 p. 51 si obligarer -e. 311 p. 224 pendet ... omnis haec condicio -e. IVV. 11, 48 ubi paulum nescio quid superest et pallet -is auctor. SVET. Iul. 27, 1 omnibus ... circa eum atque etiam parte magna senatus gratuito aut levi -e obstrictis. VLP. dig. 17, 1, 12, 9 *si quis reum* minoribus *usuris* relevavit, ipse autem maioribus -s accepit (27, 9, 5, 10 ne plus accipiatur sub obligatione praediorum -is, quam quod opus sit ad solvendum aes alienum. VVLG. deut. 28, 12 a nullo -s accipies). VVLG. Sirach 29, 4 quasi inventionem aestimaverunt -s (δάνος). GREG. TVR. Franc. 7, 23 de reddendo pecuniae -e cum usuris. 2 *latiore sensu fere i. q. tributum vel sim.*: CYPR. GALL. Ios. 458 quater denas Levitis devovet urbes -is exsortes *Iesu Nave*.

II *de aliis rebus*:

A *de rebus agrariis: fructus semente maior* (*cf.* FEST. p. 94 *p. 481, 41*): CIC. Cato 51 nec umquam *terra* sine usura reddit quod accepit, sed alias minore, plerumque maiore cum -e (TIB. 2, 6, 22 *semina* magno -e reddat ager. OV. ars 2, 513 rem. 174 fast. 1, 694 Pont. 1, 5, 26 COLVM. 4, 3, 5 PLIN. nat. 18, 162). MANIL. 5, 273 semina ... in -s sulcatis credere terris. SEN. contr. 2, 5, 8 *segetum maturitas* magno -e moram redemit. SEN. Phaedr. 455 seges ... magnum -s agricolae dabit. COLVM. 2, 1, 3 humus ... magno -e cessationis colono respondet. 10, 142 ut redeant nobis cumulato -e messes. PLIN. nat. 2, 155 quam bona fide *terra* creditum -s reddit (5, 24 SIL. 14, 23). PLIN. paneg. 32, 4 non ... reposcimus -s *a terra*. TERT. resurr. 12 p. 41 *terra* uberiora et cultiora restituit quam exterminavit ... -e interitu. AVSON. 377, 19 sementis per tempora -e laetus October ... spem fovet agricolae. SERV. georg. 2, 460 *terra* maiore -e semina accepta restituit. DRAC. laud. dei 3, 32 creditor extorquet sub vomere -s arator. mens. 22 frumenta capit, quae -e terra refundat. ENNOD. dict. 8, 7 integrum -s ruricolis arva dissolvunt. opusc. 3, 187 terris semina parva committimus, ut multiplicata capiamus. -s sine crimine fit triplicatum. *cf.* VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 11 (*de Christo panem et pisces augente*) alimentorum creatura multiplicati -is sensit augmentum. *nota c. attributo rei*: AVSON. 376, 10 triticeo October -e ditat agros.

B *de rebus variis, plerumque incorporeis: i. q. usurae (in locut. metaphor.), latiore sensu sive in bonam partem i. q. commodum sive in malam partem i. q. debitum sim.*: 1 *absolute*: LVCIL. 1048 sublatus pudor omnis, licentia -s refertur. PROP. 1, 7, 26 saepe venit magno -e tardus Amor. 3, 1, 22 mihi quod vivo detraxerit invida turba post obitum duplici -e reddet Honos (OV. Pont. 3, 1, 81 redditur illa gratia ... grandi cum -e nobis. 4, 12, 18. PS. VARRO sent. 16 turpissimum est in datis -s sperare; pulcherrimum est cum -e data reddi). EPICED. Drusi 369 vita ... data est sine -e nobis mutua. MANIL. 3, 468 aequatae *temporibus Arietis* solvuntur -e noctes. SEN. epist. 25, 3 expecto cum magno -e vitia reditura, quae nunc scio cessare, non deesse (LACT. inst. 6, 11, 27). COLVM. 10 praef. 1 -is tui, Silvine, quod stipulanti spoponderam tibi, reliquam pensiunculam percipe. IVVENC. 1, 598 nos ... concedere -a (*i. debita*) nostris. AVSON. 323, 16 hoc ... duplicato -e partum. 419, 22 sive hoc eruditionis tuae -s existimas sive sine -e gloriam liberalitatis affectas. SYMM. epist. 1, 20, 1 imperator ... quasi pro usura tibi prima (*sc. consulatum*) detulerit, ita semper ad sortem -is redit. 7, 60, 1 altera epistola tua gravatae fronti duplex -s imposuit. AMBR. exc. Sat. 1, 3 perfunctus sum, quamdiu licuit, commisso mihi -e (*i. fratre*). 1, 80 ne me diutius residere facias tanti -is debitorem. HIER. praef. Vulg. Ios. grandi -e liberati. VVLG. I reg. 2, 20 reddat tibi dominus semen de muliere hac pro -e, quod commodasti domino. RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 5 p. 171 requiro ... non solum pecuniam ... dominicam, sed et augmentum -is expeto. CLAVD. 10, 37 (*Honorius ad Stilichonem*) -s (*i. Mariam*) mihi solve paternum (SVLP. SEV. dial. 1, 22, 6 debitum -s exsolve. VEN. FORT. vita Pat. 1, 6 affectui -a solvere. *cf.* EVSTATH. Bas. hex. 7, 6 p. 944C hic finem facimus disserendi sequenti die residua -is soluturi). AVG. serm. 216, 5 invenit *nos dominus* damnoso ac damnando -e oppressos. c. Iul. 1, 6, 26 (*redduntur verba Iohannis Constantinopolitani*) *Adam* initium obligationis ostendit, peccatis nostris -s accrevit (*gr.* Ἀδὰμ ... τὴν ἀρχὴν εἰσήγαγεν τοῦ χρείους, ἡμεῖς τὸν δανεισμὸν ηὐξήσαμεν, *quae iterum 'verbum e verbo' interpretata ita redduntur: Adam* initium induxit debiti, nos -s auximus posterioribus peccatis). SVLP. SEV. dial. 1, 12, 5 non sine -e ... apud vos depono sermonem. 1, 12, 6 nos ... nihil habemus, in quo tibi mutuum vel sine -e restituere possimus. ZACCH. 2, 2 fidei substantiam ... vice -is multiplicare. VICTRIC. 5 ut ingenti se ditatum -e arbitretur, quotiens manus habuerit sanctorum reliquiis onustatas. VAL. CEM. hom. 8, 1 quotidie et bene facere et expensae -s pecuniae reportare. 9, 1 ut quanto plus homo erogat tanto -is plus reponat. SIDON. epist. 2, 10, 5 fac memineris multiplicato me -e remunerandum. carm. 23, 28 blando -e Sollium ligasti. SIDON. Alc. Avit. epist. 13 p. 46, 20 sum reliquati -is recordatus. ALC. AVIT. epist. 14 p. 47, 22 ampliastis ... -s assuetum. DRAC. laud. dei 1, 401 remeat sua costa viro *Adam* ... accipit et -s, cum non sit debitor ullus. ENNOD. dict. 12, 2 qui -s litteris solverit, plus ditescit. VEN. FORT. vita Pat. 7, 23 quod indigenti dederat, cum magno -e receperunt. 2 *c. additamentis*: a *c. gen. rei*: PS. QVINT. decl. 9, 16 ubi pecunia melius poni potest, quam ubi laus emitur, ubi -s bonitatis extenditur? HIL. in Matth. 10, 26 detrimento brevis vitae -s immortalitatis acquiri. SYMM. epist. 3, 42 obligo -e litterarum bonae fidei debitorem (5, 45). 5, 30 mihi -s solve colloquii. 7, 67, 1 stili mei. AMBR. hex. 6, 1, 1 curarum. exc. Sat. 1, 48 gratiae. paenit. 2, 9, 80 contracti nominis. Abr. 2, 4, 18 coniunctionis. Iac. 2, 3, 12 piae doctrinae. Tob. 4, 12 usurariae iniquitatis. RVT. NAM. 1, 502 magni ... amoris. SALV. eccl. 1, 3 detrimentorum. *nota gen. gerundii*: CYPR. ad Donat. 13 -e quodam nocendi ... maior exigitur usura poenarum. b *c. attributo rem significante*: CHALC. transl. 42 ex mundi materiis ... -s elementarium mutuati *filii patris dei*. SYMM. epist. 1, 14, 1 nihil litterati -is credidisti. 7, 33 religiosum -s iterare. PANEG. 3 (11), 1, 1 a me ... hoc piae vocis officium iure quodam sacrosancti -is postulari. EPIST. pontif. 374 (*a. 430*) Migne 50, 473C qui per nos de hoc sancto -e (δανείσματος) secum lucrum semper expectat. LEO M. serm. 17, 2 qui ... pecunias amat ... hoc potius sanctum -s exerceat.

epitheta rationem vel modum -is significantia: *ad I A*: PAPIN. frg. Vat. 11 illicitum. APVL. met. 1, 21 copiosum. ARNOB. nat. 2, 40 avidum atque iniustissimum. COD. Iust. 2, 11, 20 improbum. *ad I B*: CIC. Flacc. 51 grandi. 59 gravi (SVET. Aug. 39 FIRM. math. 6, 17, 3). Att. 6, 1, 16 tolerabili. 16, 15, 6 iniquissimo. LIV. 42, 5, 9 iniusto. TAC. ann. 13, 42 immenso. VLP. dig. 19, 1, 13, 26 illicitum. *ad I C*: SEN. dial. 9, 8, 5 grande. LVCAN. 1, 181 vorax avidumque (STAT. silv. 2, 2, 152). PETRON. 83, 10 magno. TAC. ann. 14, 53 lato. ANTH. 433, 1 parvum. AMBR. exc. Sat. 1, 3 uberior. *ad I D*: SVET. Iul. 27 gratuito aut levi. *ad II A*: CIC. Cato 51 minore ... maiore (TIB. 2, 6, 22 magno, *item* SEN. contr. 2, 5, 8 COLVM. 2, 1, 3. 4, 3, 5 SEN. Phaedr. 455 SERV. georg. 2, 460). OV. rem. 174 multo (Pont. 1, 5, 26). fast. 1, 694 ingenti. ENNOD. dict. 8, 7 integrum. *ad II B*: PROP. 1, 7, 26 magno (SEN. epist. 25, 3 SALV. eccl. 1, 3 VEN. FORT. vita Pat. 7, 23). 3, 1, 22 duplici (SYMM. epist. 7, 60, 1). OV. Pont.

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3, 1, 81 grandi (HIER. praef. Vulg. Ios.). AVG. serm. 216, 5 damnoso ac damnando. VICTRIC. 5 ingenti.

derivata: fenebris, fenerarius (?), fenerare (PRISC. gramm. II 273, 20. III 493, 28), fenusculum.

fēnusculum, -ī *n.* [*a* fenus *deminutive. Th.*]. PLAVT. Pseud. 287 ad danistam devenires, adderes -um. *Bannier.*

fer, -is *n.* [*a* ferculum *tractum esse videtur. Th.*]. *i. q. epulum*: VIRG. gramm. epit. 5 p. 29, 2 (*de deminutivis*) -r ferculum; -r enim epulum est et sic flectitur: -r feris et facit fera. *inde* GRAMM. suppl. 71, 6. 8 (192, 6, *ubi genet.* ferris). VIRG. gramm. epit. 13 p. 81, 12 coniugi . . . quae sibi ex ropha et scephora oleo admixto pene mortalibus inusitatum -r confecerat, dicens: mea uxor . . . quae mihi epulum facere commentata es, quo *eqs.* *D.*

fera *v.* ferus.

ferācitās, -ātis *f. a* ferax. *i. q. fecunditas, ubertas*: **1** *proprie*: **a** *sativorum*: COLVM. 3, 2, 31 (*ex Iulio Graecino*) ubi multa invitabunt regionis commoda, ut nobilem vitem conseramus, generosam requiremus, . . . ubi nihil erit aut non multum, quod proritet, -em potius sequemur. 3, 10, 5 nihil . . . ad -em conferre malleolo. ARNOB. nat. 1, 16 maxima (*opp.* inopia magna). PALLAD. 3, 9, 7 *surculi* -e caruerunt. AMM. 23, 6, 15 Assyria . . . multiformi -e ditissima. *c. genet. subi.*: AVG. c. Faust. 21, 12 arborum. quaest. hept. 2, 2 herbarum. POMER. 2, 18, 1 lignorum. *c. genet. explicat.*: PALLAD. 5, 2, 2 valendi -em *v. p. 431, 73.* **b** *uteri*: AVG. virg. 9, 9 quantalibet (*syn.* fecunditas carnis). **2** *translate*: AVG. c. Faust. 22, 70 illa . . . Pauli saevitia . . . tamquam silvestre erat vitium, sed magnae -is indicium. *Pflugbeil.*

*1. **fērālis**, -e [*orig. inc., nisi subest idem substantivum* fēs- '*caerimonia*, θέμις', *quod s. vv.* festus, fas *tractamus. Th.*]. *de etymologia cf. infra l. 51 sqq.* *de flexione*: MACR. sat. 1, 4, 14 Varro -ium . . . ait . . . non dixit -iorum. *de comparatione*: *comp.* -ior: PANEG. 12 (2), 46, 3 AMBR. paenit. 2, 5, 27 HEGES. 5, 18, 2 OROS. apol. 30, 3 SALV. epist. 9, 11. *superl.* -issimus: SALV. gub. 1, 29. 2, 22. 6, 13 eccl. 1, 31. *de compendiis l. 60 sqq.* *de prosodia*: *legitur apud poetas semper* fē-; *sed* fĕ- *apud* OV. fast. 2, 569 (*qui a* ferre *derivat*); *item* fĕ- CORIPP. Ioh. 7, 477. *de notione*: GLOSS. mortalis. -es mortales. -ia luctuosa. lugubria. luctuosa, funebria. tristi[ti]a lugubria. luctuosa aut lugubria, tristi[ti]a. lugubria, id est tristi-[ti]a vel luctuosa. *ante Augusti aetatem non usitatum nisi de die festo* (*I A*).

I *strictiore sensu i. q. ad* **mortuos** *et* **inferos** *pertinens*:

A *de diebus novem ante* VIII *Kal. Mart. quibus mortuis parentatur*: OV. fast. 2, 34 -es praeteriere dies. 5, 486 -i tempore *fana* operta vides. trist. 3, 3, 81 extincto -ia munera semper . . . dato. COLVM. 10, 191 Cappadocamque *herbam* premit -i mense Lupercus. IVV. 5, 85 tibi . . . ponitur exigua -is cena patella (SCHOL. *ad l.* mortalis). APVL. met. 10, 27 paucis interiectis diebus, quis -ia mortuis litantur obsequia. *cf.* CARM. epigr. 422, 14 dixerunt -e diem stationibus atris *i. 'constituerunt feralia ad modum publici luctus iustitiique'.* *praecipue de ultimo horum novem dierum i.* IX *Kal. Mart., quo* **Fērālia** *publice celebrantur*: *cf.* VARRO ling. 6, 13 -ia ab inferis et ferendo, quod ferunt tum epulas ad sepulcrum quibus ius ibi parentare (MACR. sat. 1, 4, 14). OV. fast. 2, 569 hanc quia iusta ferunt dixere -ia lucem, ultima placandis manibus illa dies. PAVL. FEST. p. 85 -ia dis manibus sacrata festa, a ferendis epulis vel a feriendis pecudibus appellata. *cf.* GLOSS. IV 75, 46 -ia parentalia. CIC. Att. 8, 14, 1 eodem die Caesarem a Corfinio . . . profectum esse, id est -bus, quo Canusio . . . Pompeium. LIV. 35, 7, 3 diem finiri placuit -ia, quae proxime fuissent. FAST. ann. Iul. Caeret. Febr. 21 (Corp. I² p. 212) Fer. f. p. Maff. *et* Farnes. Febr. 21 (Corp. I² p. 223 *et* 250) Feral. PHILOCAL. fast. Febr. 21 (Corp. I² p. 258) -ia. *fort. huc etiam pertinet* PLIN. nat. 20, 113 *apium* defunctorum epulis -bus (*abl. tempor.*) dicatum esse.

B *apud inferos habitans, positus, ex inferis ortus sim.*: **1** *de personis*: SEN. Herc. f. 1146 post feditus *ex inferis* quoque oberrat oculis turba -is meis? Med. 740 comprecor vulgus silentum vosque -es deos (Thy. 668). LVCAN. 6, 623 umbra *mortui*. 10, 59 *Cleopatra* Latii -is Erinys (*translate.* SIL. 2, 609 *proprie*). PETRON. 120, 62 Enyo. PRVD. psych. 565 Bellonam monstrum -e. *cf.* TAC. Germ. 43 atras ad proelia noctes legunt *Harii* ipsaque formidine atque umbra -is exercitus terrorem inferunt (*fere i. q. ex inferis progressi, ut videtur*). **2** *de rebus corporeis*: APVL. met. 6, 16 (*ad Psychen*) ad inferos et ipsius Orci -es penates te derige. CLAVD. rapt. Pros. 1, 37 quaecumque latent -i monstra *infera* barathro. 2, 272 (*Proserpina ad matrem*) comprime -es torvi praedonis *Plutonis* habenas. **3** *de rebus incorporeis*: STAT. Theb. 11, 344 (*Iocasta ad Eteoclem*) non ego te contra Stygiis -ia sanxi vota deis. CLAVD. 3, 131 sentit -e Britannia murmur *Megaerae*.

C *ad mortuos, ad cultum, sepulturam, venerationem mortuorum, ad funus pertinens*: **1** *de animantibus*: OV. met. 15, 374 tineae . . . -i mutant cum papilione figuram. PS. QVINT. decl. 12, 11 -em victimam violatis manibus mittimus. TAC. ann. 2, 75 quod *Agrippina* . . . -is reliquias *Germanici* sinu ferret. **2** *de arboribus et rebus corporeis saepius i. q. lugubris et ad colorem pertinens ater, niger sim.*: VERG. Aen. 6, 216 (*de pyra Miseni*) -is ante cupressos constituunt (GLOSS. V 199, 29 -is cupressus id est mortuis dicatus [dicatas?]. cupressus enim quod in modum hominis exsecta non pullulat mortuis consecrata est. OV. trist. 3, 13, 21 PETRON. 120, 75. *cf.* SIL. 10, 534 -e decus, maestas ad busta cupressos. SER. SAMM. 684 far . . . -i ec fronde cupressi). OV. Ib. 103 quid dubitas -es sumere vittas? iam stat . . . funeris ara tui (VAL. FL. 5, 57?). SEN. Tro. 488 omen tremesco . . . -is loci (*i. tumuli structi*). LVCAN. 6, 536 -is fragmenta tori *mortuorum* (*cf.* QVINT. decl. 18, 17 supra lectulum effusa -em *mulier*). 6, 638 inserto laqueis -bus *corporis* unco. 9, 109 caput -i obduxit amictu *Cornelia* (*cf.* PS. QVINT. decl. 5, 20 cum -i veste squalorem exuit *frater.* TAC. ann. 14, 30. FLOR. epit. 1, 12, 7 Fidenae . . . facibus armatae et discoloribus . . . vittis furiali more processerunt; sed habitus ille -is eversionis omen fuit. APVL. met. 10, 12 *filius* -bus amiculis instrictus atque obditus. LACT. mort. pers. 39, 4 de nuptiis in . . . -i habitu agere). SEN. Oed. 558 vivumque trepidat igne -i pecus *sacrificatum* (*cf.* QVINT. decl. 329 p. 296 *de igne rogi*). PLIN. nat. 16, 40 picea . . . -is arbor et funebri indicio ad fores posita. VAL. FL. 5, 31 crescit donis -is acervus *Idmonis combusti.* STAT. Theb. 6, 32 sparsus . . . -i pulvere barbam *Lycurgus maerens.* silv. 5, 1, 209 exequias et dona . . . -ia pompae. TAC. ann. 3, 1 urnam (CARM. epigr. 1321, 5). APVL. flor. 19 p. 95 cenam -em a tumulo ad mensam referrent. LAMPR. Comm. 11, 7 scalpris *medicinalibus scalpris similibus.* VEREC. satisfact. 62 sepulcrum (CARM. epigr. 1222, 3). **3** *de aliis rebus maxime incorporeis et actionibus*: LVCAN. 6, 432 tristes sacris -bus *magorum* aras. 6, 440 canentes arcanum -e magos. 7, 733 pompa (CALP. ecl. 1, 60 APVL. met. 8, 6 AMBR. in psalm. 61, 26). PS. QVINT. decl. 9, 6 sonabant clangore -i tubae. TAC. hist. 1, 37 horror animum subit, quotiens recordor -em (*i. super cadavera*) introitum *Galbae.* APVL. met. 1, 6 uxor *Socratis* persolutis -bus officiis luctu et maerore diuturno deformata (9, 30). 2, 22 custodela. 4, 34 perfectis . . . -is thalami cum summo maerore sollemnibus. ARNOB. nat. 7, 15 effigies numinum nigrore offuscare -i. SCHOL. Stat. Theb. 4, 306 convivii. Pers. 5, 9 tamquam intersit -bus cibis *Glycon*, qui de talibus rebus assidue tragoediam componit. CLAVD. 5, 445 manus *Rufini abscisa et ostiatim circumlata quasi stipem emendicans* inhumata diu . . . -em quaestum post fata reposcit. CARM. epigr. 465 B 14 titulum. 1122, 1 carmine (INSCR. christ. Rossi II p. 118, 101, 9).

n. plur. pro subst.: TAC. ann. 1, 26 neque imperatorem . . . attrectare -ia debuisse.

n. sing. pro adv.: CLAVD. rapt. Pros. 3, 130 buxus . . . -e gemiscunt.

II *latiore sensu i. q.* **mortem portendens, mortifer, dirus,** *immanis* (*cf.* SERV. Aen. 4, 467 -e, id est mortiferum): **A** *de animantibus et partibus animantium*: LVCAN. 6, 511 *magae nefas* summittere . . . laribus -e caput. PLIN. nat. 10, 35 privatorum domibus insidentem plurium . . . non fuisse -em *bubonem.* PS. QVINT. decl. 12, 11 a -i ventre (*sc. cadaveribus pasto*) prorumpite, *animae* (*an ad I C?*). AMM. 22, 5, 4. 22, 9, 15 amato Veneris apri dente -i deleto. HEGES. 5, 18, 2 regressos excipiebat -ior manus. HIER. nom. hebr. p. 12, 24 Evi -es vel feroces (*si huc pertinet*). PRVD. psych. 719 Heresis carpitur innumeris -is bestia dextris. PAVL. NOL. carm. 15, 199 fugisse . . . -ia . . . ora carnificum. THEOD. PRISC. log. 36 sudoris -is nimietate vires emorientes. CASSIAN. c. Nest. 1, 1, 2 *haereses* adversus nos linguis -bus sibilant. EPIST. pontif. 385 (*a. 432*) Migne 50, 539[A] -em lupum (*i. diabolum*) de ovilibus suis immaculatus agnus eiecit. SACR. Leon. p. 371 -es extinguis inimicos. NOVELL. Maior. 2, 2 (*a. 458*) remota -ium compulsorum acerbitate. CYPR. GALL. lev. 54 albentemque cutem maculis -bus implet *lepra.* CAEL. AVR. chron. 4, 2, 14 *pediculos.* ENNOD. carm. 1, 17, 20 *Priscum*, -em . . . sanctae virginis arbitrum. EVGIPP. Sev. 8, 1 *regem* coniux -is et noxia . . . semper a clementiae remediis revocavit. ORIG. in Matth. 18, 82 hominibus. IORD. Get. 49, 254 *sanguis* itinere -i faucibus *regis* illapsus extinxit. ISID. Goth. chron. II 30 p. 279, 17. **B** *de rebus corporeis et naturalibus, instrumentis al.*: OV. met. 9, 213 tune, Licha, . . . -ia dona dedisti? SEN. Herc. f. 762 -e tardis imminet saxum vadis. LVCAN. 1, 112 diro -es omine taedas *Iuliae mortuae parturientis.* 1, 616 palluit attonitus sacris -bus *Arruns sacrificans.* 2, 260 -bus armis . . . movisse manus (2, 374). 8, 847 austris. CALP. ecl. 3, 82 metere occidua -es nocte lupinos. SIL. 5, 188 increpuere . . . -ia classica signum. 5, 223 -ique horrida cantu bucina. PS. QVINT. decl. 6, 5 *iuvenis* e -i navicula . . . exiluit. 13, 6 *apis* ad . . . -is suci (*i. veneni*) haustum . . . fugit. FLOR. epit. 3, 22, 2 *Sertorius* exul et profugus -is illius tabulae (*sc. Syllanae proscriptionis*). APVL. met. 3, 17 *Pamphile* apparatu solito instruit -em officinam (TERT. cult. fem. 1, 5 metallorum -bus officinis). MIN. FEL. 9, 4 crucis ligna -ia. CYPR. laps. 10 cibis (epist. 55, 14 AVG. c. Faust. 18, 2. 31, 1). SVLPICIA sat. 44 nostri . . . senes (*i. philosophi*) dicuntur . . . ut -e suos onus extirpare libellos. PANEG. 12 (2), 46, 3 Cannis Collina -ior. SCHOL. Stat. Theb. 2, 504 importuna crepido: -is luctuosa. AMBR. hex. 6, 4, 21 esca. CLAVD. 26, 614 praeda. carm. min. 29, 4 -i crine cometae. PETR. CHRYS. serm. 162 p. 628[A] arbor noxia -bus radicibus nexa (*neutr. plur.*) solvit. VICT. VIT. 1, 9 gladiis. SEDVL. carm. pasch. 5, 124 -ia germina vertat funditus *arbor.* GLOSS. III 448, 40 *et* 481, 17 -is ara θανατηφόρος. **C** *de*

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tempore: PLIN. nat. 18, 237 idus Mart. PS. QVINT. decl. 12, 4 anni (TAC. ann. 4, 64). RVFIN. Clement. 7, 31 noctem. CORP. III 9632 hora. **D** *de locis, agris, aedificiis al.*: LVCAN. 7, 788 -bus arvis *Pharsaliis* haerentes oculos *militum*. SIL. 6, 216 aulam *serpentis* (*i. antrum*). PS. QVINT. decl. 6, 4 (*de carcere*) describam ... obrutam perennibus tenebris -is loci ... caecitatem? (*cf.* PRVD. perist. 5, 312 -em domum *carceris*. VEN. FORT. vita Germ. 61, 164 carcer). SOL. 27, 51 receptaculum *serpentis*. ZENO 1, 8, 3 cavea. ENNOD. dict. 21, 29 terra. CORIPP. Ioh. 7, 477 castra. **E** *de rebus incorporeis et actionibus; hic illic additur qua re* (*nonnullis locis fort.* 2. feralis *subest*): VERG. Aen. 4, 462 culminibus -i carmine bubo ... queri *visa* (GLOSS. IV 442, 9 luctuoso cantu. COLVM. 10, 350, *cf. infra l. 19 et* AMBR. hex. 4, 8, 33 Aegyptiorum -e ... carmen). SEN. contr. 9, 2 (25), 27 *Flamininum* praetorem ... in ... -i cena saginatum. contr. exc. 10, 4 auspicia (contr. 10, 4 [33], 8 tristia). OCTAVIA 312 -i ... captam fraude parentem. LVCAN. 1, 86 in turbam missi (*i. inter complures divisi*) -ia foedera regni. 2, 17 iustitium. 6, 397 bellis (TAC. hist. 5, 25). 7, 408 -ia nomina, Cannae. STAT. Theb. 3, 511 -ia bubo damna canens (*ubi* SCHOL. quam sit -e bubonis augurium, testis est poeta Virgilius [*Aen. 4, 462*]. *cf. supra l. 12*). 6, 150 *Hypsipylen* -e ... abiurasse sacrum (*i. abiectionem Archemori*). PS. QVINT. decl. 4, 3 per ... noctes ... -bus senex imaginibus agitatus. 14, 4 virus ... -ium precationum terrore permixtum. 15, 5 minax vultus, -is habitus *veneficae*. TAC. ann. 2, 31 *Libo* -bus iam sibi tenebris (*sc. mortis*) duos ictus in viscera derexit (*cf.* ZENO 1, 9, 1 *avarum* noctis -bus tenebris obcaecatum. 1, 16, 12 *caro* tenebris -bus agitatur). FLOR. epit. 4, 7, 7 in aciem prodeuntibus obvius Aethiops ...-e signum fuit. APVL. met. 2, 1 murmure (CARM. poet. min. V 61, 37). 4, 33 nuptiarum (8, 11). 10, 24 -em Fortunae nutum. MIN. FEL. 7, 4 naufragium (PETR. CHRYS. serm. 37 p. 304^A). CYPR. mort. 16 *mortalitas* pestis ista et lues, quae horribilis et -is videtur (COD. Theod. 9, 16, 5 [*a. 357*] *magicos* -is pestis absumat). Demetr. 12 criminum (SALV. gub. 2, 22). epist. 55, 9 edicta (58, 9 ZENO 1, 10, 5 LVCIF. moriend. 9 p. 303 GAVDENT. serm. 17 OROS. hist. 7, 21 VICT. VIT. 3, 15 PS. VICT. VIT. pass. 3. 6 VIGIL. THAPS. c. Arrian. 1, 17). PANEG. 10, 4 (33), 6 dominatio. IVVENC. 1, 532 iuris -ia verba. EXVP. 5 certamine. HIL. ad Const. 1, 6 vincula carceres tribunalia et omnem illum -em habitum. ZENO 1, 9, 4 *pecuniam* peregrinantem -i supputatione nutrire. 2, 18, 3 amentiam. *ibid.* ictus. GAVDENT. serm. praef. p. 833 Iohannes ... post longum squalorem -is custodiae ... decollatur (PAVL. NOL. epist. 18, 7). AMM. 15, 7, 1 exitiorum communium clades suscitat turbo -is. 19, 12, 8 suppliciorum (AMBR. obit. Valent. 39). 22, 11, 5 delatorum ausa -ia (RVFIN. hist. 3, 7, 8). AMBR. hex. 1, 8, 30 opinio. Tob. 11, 38 *fenerator* -em instituit de singulorum exuviis auctionem. paenit. 2, 5, 27 poena (RVFIN. hist. 3, 5, 6). HEGES. 1, 43, 5 ultio parricidii. 1, 45, 10 ministerium. 3, 2 l. 5 artibus. 3, 15, 1 ut ... -bus malorum suorum spectaculis eriperentur. PS. HIER. epist. 5, 8 mordacitate. *ibid.* voluptates. RVFIN. hist. 1, 8, 10 morbis (*cf.* SALV. eccl. 1, 31 pessimum ac -issimum morbi genus divitiae). 4, 7, 2 gestis. 4, 18, 7 insidiis. PRVD. apoth. 361 Pharii regnum -e (SCHOL. *ad l.* virosum). CLAVD. 15, 124 pugnas. 20, 232 auspicium veteri sedit -e sepulcro *Bellona*. carm. min. 22, 23 egestas. PAVL. NOL. carm. 19, 101 nomine -i *Serapis*. 23, 159 casum. AVG. serm. 307, 1 crudelitatis. serm. ed. Mai 6, 1 odiis. ZACCH. 3, 7 p. 1161^A *Antichristus* -em in corpore enervato ... praeferens castitatem. COD. Theod. 16, 8, 1 pr. (*a. 315*) sectam *Iudaeorum*. 16, 5, 7, 3 (*a. 381*) mysteriorum. LEO M. serm. 34, 4 nefandi dogmatis -e commentum. OROS. apol. 30, 3 quid hac praesumptione -ius? GILD. Brit. 13 chron. III p. 33 audaciis (ORIG. in Matth. 18, 14). PS. PROSP. prom. 2, 35, 5 -es leonum impetus in ovium mansuetudinem commutavit (*an ad* 2. feralis?). CAEL. AVR. chron. 5, 2, 27 dolore (ISID. orig. 4, 7, 30). PETR. CHRYS. serm. 77 p. 418^B commercium. 111 p. 505^B exitium. SALV. gub. 1, 29 nefas. 6, 13 epist. 9, 11. VICT. VIT. 1, 22 praeceptis *al.*

nota subst.: PETIL. Aug. c. Petil. 2, 167 nobis ... dominus Christus contra vestra -ia patientiam simplicem innocentiamque mandavit.

syn. ad II: CYPR. mort. 16 horribilis. PS. HIER. epist. 5, 8 barbaras. RVFIN. hist. 4, 7, 2 perversis. Clement. 7, 31 crudelissimam. EVGIPP. Sev. 18, 82 noxia. ORIG. in Matth. 18, 82 valde malis.

adv. **fērāliter**. *dire, immaniter, crudeliter cf.* 1. feralis *II*: CLAVD. DON. Aen. 12, 864 ('canit importuna') cui (*aliti parvae*) mos est ... in desertis culminibus -r canere. FVLG. myth. 3, 1 *amor* ut leo -r invadit (*an ad* 2. feralis?). AVG. serm. 216, 7 popule, qui nasceris ... enitere ut salubriter pariaris, ne -r abortiaris. GILD. Brit. 22 chron. III p. 38 pestifera ... lues -r insipienti populo incumbit. EPIST. pontif. 375 (*a. 430*) Migne 50, 489^A *throno* -r praesidebat episcopus. PETR. CHRYS. serm. 17 p. 243^B auctor mortis ... vivos gestit -r funerare. 37 p. 306^B *Iudaeus Christum* inter duos latrones -r collocarat. POMER. 3, 9, 1 *invidi* -r eis, qui illud, *quod malum de bonis fama iactaverit*, verum non esse probare voluerint, contradicunt. 3, 9, 2 *invidi* -r a communione bonorum omnium seipsos excludunt. CASSIOD. anim. 12 p. 1307^C nosti ... quam -r lubricus anguis illabitur. *cf. etiam* feraliter *a* 2. feralis.

2. fērālis, -e *a* ferus, fera. *ad feras, ferarum mores pertinens, bestialis; proprie et translate*: LVCIF. moriend. 3 p. 288 qui -i ritu sint vitam ducentes. GAVDENT. serm. 5 p. 876^B si ... -ium morum nequitia in tantam vertatur mansuetudinem. VIGIL. TRID. ad Simplic. 3 lustri -is vexillo praeferri (*translate*) vexillum *martyr* meruit (*editio prave* vetuit) passionis. ad Ioh. 3 lustrale malum circa fines agrorum ... ducere scena -i. AVG. adult. coniug. 2, 10, 9 legem Christi -em pronuntient, non humanam. COD. Theod. 9, 15, 1 (*a. 319*) *parricida* insutus culleo cum cane et gallo gallinaceo et vipera et simia et inter eius -es angustias comprehensus. 16, 5, 57, 2 (*a. 415*) *aedificia* non ecclesiae, sed antra debent -ia nominari (PETR. CHRYS. serm. 174 p. 654^D). GILD. Brit. 22 chron. III p. 38 repellendas tam -es et tam crebras supra dictarum gentium irruptiones. ? PS. PROSP. prom. 2, 35, 5 *v. p. 487, 59*. CAEL. AVR. acut. 1, 16, 162 siquidem -i mente omnia ... accipiat *aeger*. SALV. gub. 6, 38 -ium ludicrorum die. OP. imperf. in Matth. 41 p. 864 *deus* cor Nabuchodonosor ad -em sensum mutavit. CASSIOD. var. 11, 40, 3 auditoria -ium vocum meliore sorte mutescant. VEN. FORT. vita Germ. 32, 94 in parentales bestias -is ira *bestiarum* succenditur. PALLAD. hist. mon. II 11 p. 365^D -is et magna fortitudo eius (*leonis*) humiliatur. CORP. VI 1750 civilis vel potius -is cladis vastatione ... afflictas *thermas*. *fort.* NOT. Tir. 22, 77^a; *antecedunt* ferax Feruna, *sequitur* ferculum.

adv. **fērāliter**. *ferarum ritu*: ? FVLG. myth. 3, 1 *v. p. 487, 71*. RVFIN. hist. 11, 13 p. 1019 Gothorum gens ... orbes et agros vastare -r coepit (πορθεῖν ἀγρίως. EVGIPP. Sev. 25, 3). CASSIOD. var. 9, 18 pr. *quosdam* vivere beluina saevitia, dum regressi ad agreste principium ius humanum sibi aestimant -r odiosum (*si* -r *coniungas c.* odiosum, *quod dubium est, ad* feraliter *potius pertinere iudices*). in psalm. 9, 38 *peccatores et impii* -r vivunt. BEDA gramm. VII 292, 13 *a therion* theriaca, quod -r occidit.

fērālitās, -ātis *f. a* 1. feralis. *immanitas, diritas*: PASS. Rogat. 3 ut ... tormentorum violentiae -s ... perferentis *martyris* fidem frangeret.

ferāscit ferum facit. efferum facit GLOSS. *cf. Loewe, Prodrom. p. 362 Gloss. nom. p. 143.*

si quis pedicam cum **feramen** (*i. fera venatica?*) aut sagitatum detoxitum invenerit LEX Sal. capit. 6, 3, 3.

[moletrina a molendo ... ut **feratrina** (furatrina *Havet*; ferratrina *Mercier*) aut fetutina NON. p. 63, 22.] *Bannier.*

feràx, -ācis [*a* ferre. *Th.*]. GLOSS. εὔφορος, γόνιμος, ferens, fertilis. -e fertile, -es fertiles. *legitur inde a* PLAVTO. *frequentant* OV. (*9^{ies}*) *et* COLVM. (*39^{ies}*). *compar. inde a* CATONE, *superl. inde a* CIC., *pro superl.* maxime -x: MELA 2, 16 PLIN. epist. 2, 17, 15.

I *i. q.* ***fertilis,*** *fecundus, frugifer, uber*: **A** *proprie: de rebus corporeis fructus procreantibus*: **1** *strictiore sensu: de fertilitate ad rem rusticam pertinente* (*acced. dat. commodi infra l. 55. 62. 68*): **a** *absolute*: PLAVT. Epid. 307 agrum (VARRO rust. 1, 4, 3. CIC. Verr. 4, 84 -issimos. 4, 104 CAES. Gall. 2, 4, 6 OV. am. 3, 10, 17 COLVM. 1, 3, 2. 1, 4, 5 SOL. 21, 2 AVIEN. ora 302 [*lect. dub.*] 423). CATO agr. 44 locus (PLIN. nat. 17, 127 PAPYR. Iand. 68 col. 2, 23). agr. 93 arbores (COLVM. 5, 8, 5 *al.* arb. 21, 2 *al.* PLIN. nat. 17, 105. 124. PALLAD. 3, 19, 3 *al.* EPIT. Alex. 38). agr. 94 fici. VARRO rust. 1, 9, 5 vites (COLVM. 3, 1, 5. 3, 2, 5. *passim.* PLIN. nat. 14, 35 PALLAD. 3, 9, 2 *al.*). CIC. Scaur. 25 campus. LVCR. 2, 109, 8 terras (OV. met. 1, 314 fast. 1, 68 TAC. Germ. 5 PLIN. paneg. 30, 1 AVSON. 415, 21). VERG. georg. 2, 79 plantae (4, 114). AETNA 262 fertilis haec *glaeba* segetique -ior, altera viti (RVFIN. patr. 5, 1. *cf.* AVIEN. orb. terr. 674 Creta ... glaebam -x). HOR. carm. 1, 31, 4 segetes. OV. met. 1, 693 rus. 6, 416 Orchomenos. 7, 416 -is fecundique soli (MELA 3, 62 PALLAD. 1, 7, 1). NVX 107 *nucem*. SEN. Herc. f. 1055 tellus. COLVM. 3, 2, 32 vineae (3, 9, 7. 3, 12, 5 SIDON. epist. 2, 14, 1). 3, 9, 4 malleolos (3, 10, 20). 3, 9, 9 semina (3, 10, 1 arb. 3, 1). 3, 10, 16 *stirps*. 3, 18, 4 gemmae. 5, 10, 17 *pirus* (arb. 23, 24). 5, 10, 20 amygdala (arb. 25, 1 GARG. MART. pom. 3, 6 PALLAD. 2, 15, 9). LVCAN. 2, 430 Vmbris Marsisque (*dativ.*) -x *Apenninus*. PLIN. nat. 15, 100 acinorum. STAT. Theb. 7, 686 Nysa. SVET. Aug. 18, 2 Aegyptum (AVIEN. orb. terr. 873 CLAVD. carm. min. 28, 5). ARNOB. nat. 6, 16 vindemias. PALLAD. 3, 9, 3 *uvas*. 7, 5, 3 ramis (COD. Theod. 13, 11, 1 *a. 381*). AMM. 14, 6, 10 cultorum (*neutr.*) ... -ium ... annuos fructus. 31, 3, 8 caespitis. CLAVD. 18, 405 Araris. PRISC. periheg. 919 *Medamnam* agricolis pariter pastoribus atque -em. CORIPP. Iust. 3, 88 Sarepta. *per imaginem de persona*: PLAVT. Epid. 306 nullum esse opinor ego agrum ... aeque -em, quam hic noster Periphanes (*sc. ex quo quaelibet magna pecunia capi possit*).

b *adduntur, quae procreantur* (*cf. dativum l. 55*): *α genet.*: *de fructibus soli, terrarum sim.*: HOR. epod. 5, 21 Hiberia ... venenorum -x (*cf.* PORPH. *ad l.*). OV. am. 2, 16, 7 terra -x Cereris (*v. p. 489, 14*. SEN. Herc. f. 697 tellus Cereris aut Bacchi -x). met. 7, 470 -x Peparethos olivae (AVIEN. ora 495 insula -x olivi). FEST. p. 376 vineae vini -es (PLIN. nat. 37, 203 *Hispaniam*. PORPH. Hor. carm. 2, 6, 19 locus). SEN. dial. 11, 9, 1 terra frugiferarum ... arborum -x (PLIN. epist. 2, 17, 15). CVRT. 8, 9, 15 terra lini -x. COLVM. 9, 6, 1 regio -x ... suberis. 11, 2, 90 regio ferulae vel corticis -x. MELA 3, 17 terra ... frumenti ... ac pabuli -x. PLIN. nat. 37, 203 *Hispaniam* -em frugum, olei, vini, equorum metallorumque omnium generum (*item* frugum: FLOR. epit. 3, 19, 3 terra. HEGES. 4, 18 l. 34 arva. RVFIN. hist. p. 954, 5 campus. p. 954, 9 solum. MACR. sat. 5, 20, 9 locum. *v. etiam infra p. 489, 4. 19*)

[*Pflugbeil*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TERT. adv. Hermog. 13 p. 140, 14 natura ... materiae amborum -x fructuum. SOL. 5, 19 insula ... harundinum -x. PAVL. NOL. epist. 39, 4 vix unici caulis -x et capax hortulus. *nota paulo latiore sensu*: CYPR. GALL. num. 533 Nilum ... -em frugum (*pro agris Nilo inundatis*). *de arborum fronde, fructibus sim.*: VARRO rust. 1, 9, 7 quae *ex terra* enata sunt fera, si sunt prolixa atque [ea] quae ex iis nasci debent earum rerum -ia. HOR. carm. 4, 4, 58 nigrae -i frondis in Algido. COLVM. 3, 2, 24 Albuelis *vitis* -x et materiae frequentis et uvae. 9, 1, 8 *saltus* -issimi querneae glandis. HIL. in psalm. 51, 22 arborem ... fructus optimi -em. *per imaginem*: ENNOD. carm. 2, 50, 6 -x leti ... arbor. *β abl.* (ARVS. gramm. VII 473, 18 -x illo (*affertur* VERG. georg. 2, 222 *infra l. 12*): *de terrae sim. fructibus*: VERG. georg. 2, 222 illa terra -x oleost (oleae *M al.*). OV. am. 2, 16, 7 terra -x Cereris (Cerere *edd. vett.*) multoque -ior uvis (*codd.*, uvae *N. Heins.*). STAT. Theb. 7, 307 -em messe Coroniam. 7, 308 Baccho (*i. vino*) *-em* Glisanta. PS. QVINT. decl. 13, 2 agellus ... non frumentis -x.

de tempore: BOETH. cons. 2, 1, 54 -es inter se annos sterilesque pensares. *c. genet.*: CLAVD. 22, 457 anni frugum -es.

2 *ampliore sensu*: *de aliis rebus vel de animantibus, quae quasi fructus procreant*: **a** *c. genet. copiae*: *de terris, saltu sim.*: SEN. Herc. f. 259 -x deorum terra (*de Thebis, cf.* IVST. 4, 2, 3 tyrannorum nulla terra -ior). Tro. 836 -x varii lapidis Carystos. MELA 3, 79 Arabia cinnami et turis aliorumque odorum maxime -x (MACR. somn. 2, 8, 3 terram cinnamomi -em). PLIN. nat. 37, 203 *p. 488, 82*. SIL. 8, 597 fuscique -x Pollentia villi. TAC. ann. 4, 72 beluarum -es saltus. PLIN. epist. 8, 20, 2 miraculorum -x ... terra. FLOR. epit. 4, 12, 60 *regio* chrysocollae miniique et aliorum colorum -x (IVST. 44, 1, 6 minii). PORPH. Hor. epist. 2, 2, 177 Calabria ... lanarum mollium -x. IVST. 2, 1, 8 alimentorum ... nulla terra -ior. AMM. 18, 7, 10 omnium rerum usu regionum -ium. RVFIN. hist. p. 954, 9 frugum -x *erat* solum, quod ante fuerat navium -x (*i. quod mare fuerat*). VEREC. in cant. 2, 10 mundus hic ... bestiarum -x. *nota*: ITIN. Alex. 49 nomen ... Indiae ... multarum ... gentium est -x. *de fluvio sim.*: VAL. FL. 6, 102 -x Euarchus olorum. AVIEN. ora 518 piscium ... -x stagnum (SIDON. epist. 2, 9, 9 *Vardo fluvius* piscium -x). BOETH. cons. 3 carm. 8, 11 unda -ior ... rubentis purpurae (*cf. l. 40*). *adde*: COLVM. 6, 36, 4 *admissarii* pretiosissimorum seminum -es. **b** *c. ablat. copiae* (*vix dat.*): PS. FRONTIN. strat. 4, 7, 18 *elephantis* -x ... Numidia. BOETH. cons. 3 carm. 8, 11 gemmis ... unda -ior (*cf. l. 37*). *abl. causae*: SEN. Phaedr. 325 diti ... -x Lydia regno (ferox *Bothe fortasse recte*). **c** *acced.* ad: MELA 2, 16 *Thracia* ad ferociam et numerum *virorum*, ut multi immitesque sunt, maxime -x.

B *translate*: **a** *de rebus incorporeis et de hominibus* (*cf. p. 488, 70*): CIC. off. 3, 5 nullus -ior *in philosophia* locus est ... quam de officiis. LAVS Pis. 217 dabit ipsa -em spes animum *in carmine componendo*. *acced. genet.*: HOR. carm. saec. 19 prolis ... novae -i lege marita. LIV. 9, 16, 19 nulla *aetas* virtutum -ior fuit. *acced. ablat.*: PLIN. epist. 4, 15, 8 tam -x saeculum bonis artibus. *acced.* ad: CAPITOL. Aur. 16, 4 Marcus ... multo melior et -ior ad virtutes. *acced. dat.*: CIC. orat. 48 nihil ... est -ius ingeniis. PLIN. paneg. 43, 3 sitne -ius et uberius ... principi, si *eqs.* **b** *de re corporea*: SEN. Herc. f. 529 serpentis (*i. hydrae*) ... colla -ia (*cf.* OV. epist. 9, 96 fecundo vulnere serpens fertilis).

II *activo sensu i. q. fertilem reddens*: PALLAD. 12, 5 *amat oliva* -bus ventis ... agitari.

synon. et iuxta posita: fecundus, fertilis, pinguis, uber. *opp.*: infidelis, sterilis.

deriv.: feracitas.

adv. **ferāciter** (*fere legitur compar.; pos. l. 65, superl. l. 64*). GLOSS. -ius fertilius, habundantius. LIV. 6, 1, 3 laetius -iusque renatae urbis. AVG. civ. 11, 28 quo -ius essemus uberiusque fructuosae *arbores*. gen. ad litt. 8, 8 p. 243, 8 laetius -iusque. c. Petil. 2, 89, 197 *fructus* -issime provenit. quaest. hept. 1, 160 dicuntur paludes illae -ius pascua gignere. un. eccl. 25, 73 frumenta ... -r germinantia. GREG. M. dial. 2, 3 p. 134^{C} *Benedictus* de virtutum segete -ius fructus dedit. *Pflugbeil.*

ferb- *v.* ferv-.

LEX Sal. 49, 3 si *testes* ... noluerint ea quae noverint iurati dicere et **ferbanniti** fuerint (LEX Sal. capit. 5, 7 ille qui invitavit adducat VII rachymburgiis ferrebanitus). *cf. Behrend ad l.*

ferctum *v.* fertum.

ferculum, -ī *n.* [*a* ferre, *cf. gr.* φέρτρον, φέρετρον. *Th.*]. *de etymologia*: PRISC. gramm. II 125, 10 fero fers -um (EVTYCH. gramm. V 452, 24. APON. 5 p. 102 -um a ferendo quid nomen accepit). GRAMM. suppl. 71, 6 fer, hoc est epulum, -um facit (192, 6). *de scriptione*: VEL. gramm. VII 79, 14 loqutionem ... Antonius Rufus per q dicit esse scribendam, quod sit ab eo quod est loqui; item periculum et -um, quae nomina contenta esse c littera existimo. *de formis*: EVTYCH. gramm. V 452, 24 -um absque i: *sic codd. inde a* CATONE *plerisque locis; metro certum* HOR. sat. 2, 6, 104 PROP. 4, 4, 76 SEN. Herc. O. 110 CALP. ecl. 4, 167 STAT. Theb. 6, 126. 12, 524 *al.; in titulis* ACT. Arv. a. 219 INSCR. christ. Rossi II p. 443, 165, 3. *cf. corruptelam* percul: VAL. FL. 3, 639. fericulum: SEN. dial. 7, 25, 4. 9, 7, 2 epist. 90, 15 *B.* 95, 19 *B.* 122, 3 PETRON. 60, 7. 68, 2. 69, 7 *cf. infra l. 39 sq. et corruptelam* pericul: VAL. MAX. 9, 1, 1 PLIN. nat. 35, 49. ferclum *metro postulatur* ANTH. 716, 44 COMM. apol. 644 (*sed* fercul- *M*). *de genere*: *affertur inter neutra* GRAMM. suppl. 41, 30. 70, 32, *sed utitur forma masculina* ferіculus PETRON. 39, 4 *in sermone plebeio*. *de notione*: GLOSS. περιφόρημα. προσφάγιον (?). vasculum disculum discus. portitorium, φορεῖον. discum seu portatorium, id est φορεῖον. canistrum. -i disci. -a missoria.

I *cibarium*: A *strictiore sensu*: *i. q. repositorium, quo cibi portantur, apponuntur*: SCHOL. Hor. sat. 2, 6, 104 -a sunt ... et vasa quae plena pulmentariorum ponuntur in canistris. SEN. nat. 3, 18, 2 in ipso -o expiret *piscis*. PETRON. 36, 2 quo facto (*sc. superiore parte repositorii ablata*) videmus infra [scilicet in altero -o *om. ed. Pith., del. Büch.*] altilia et sumina .... QVINT. decl. 298 p. 179 avibus onerari -a. PLIN. epist. 1, 15, 2 *nix* periit in -o. ACT. Arv. a. 219 more pompae in tetrastylum -a cum campanis et urnalibus mulsi singulorum transierunt. SIDON. epist. 1, 2, 6 -a nitore, non pondere *placent*. VEN. FORT. vita Radeg. 4, 13 posito cum legumine -o. *in funere*: PLIN. nat. 10, 28 *miluum* nihil esculenti rapere umquam ex funerum -is. 35, 49 quoniam et -a (*Detlefsen e coni. admodum incerta*; pericula *codd.*) expingimus, ne quis miretur et rogos pingi. STAT. Theb. 6, 126 portant inferias *Archemori* arsuraque -a primi Graiorum.

B *metonymice*: *i. q. epulae, cibi; plerumque cenae partes singulae*: *cf.* FVLG. serm. ant. 24 -um dicitur missum carnium. CATO Serv. Aen. 1, 726 in atrio et duobus -is epulabantur antiqui (*cf.* SERV. Aen. 1, 637 duobus tantum cibis utebantur *antiqui*). HOR. sat. 2, 6, 104 multaque de magna superessent -a cena. PROP. 4, 4, 76 pagana madent -a deliciis. VAL. MAX. 9, 1, 1 qua *tempestate* non Oratae mensae varietate -orum (periculorum *codd.*) abundarent. SEN. dial. 9, 7, 2 qui -a pro congiariis numerant. nat. 4, 13, 6 distentos copia -orum ... comessatio altius mersit. epist. 90, 15 ut totiens tecta quotiens -a mutentur. 95, 18 multos morbos multa -a fecerunt. 95, 27 multorum -orum ornamenta coeant. COLVM. 1 praef. 5 -a struendi *officinas*. PETRON. 21, 7 excepti ... pluribus -is (*sc. post gustationem*) cum laberemur in somnum. 35, 1 laudationem -um est insecutum ... non ... magnum. 39, 1 iam sublatum erat -um. 39, 4 mihi nihil novi potest afferri, sicut ille -us iam habuit praxim. 41, 9 ab hoc -o Trimalchio ad lasanum surrexit. 60, 7. 66, 3. 68, 2 poteram ... hoc -o esse contentus, secundas enim mensas habetis. 69, 7 frg. 9. PLIN. nat. 28, 26 sternumento revocari -um mensamve ... inter diras habetur. 33, 136 *Ptolemaeum* mille convivas totidem aureis potoriis mutantem ea vasa cum -is saginasse. MART. 3, 50, 5 -a prima morantur. 11, 31, 21 unum ponere -is tot assem. IVV. 1, 94 quis -a septem ... cenavit avus? 7, 184 qui -a docte componit. 11, 64 -a ... nullis ornata macellis (SCHOL. *ad l.* id est ordinem simul convivii). FLOR. epit. 4, 2, 69 parentalia -a *Iubae et Petrei* regio simul Romanoque sanguine madebant. APVL. met. 2, 19 -a ... subministrare (5, 3). 10, 16 -a ... apponi (SPART. Hadr. 17, 4. AVSON. 8, 3 poneret. CORIPP. Ioh. 2, 286). TERT. ieiun. 9 Danielem et fratres eius leguminum pabulum et aquae potum -is et oenophoris regiis praeferentes. *ibid.* de convivio regis ministrum cum instructissimo -o raptum. 17 apud te ... spes in -is iacet. anim. 48 ne regiis -is contaminarentur *fratres*. apol. 9 de sanguinis pabulo et eiusmodi tragicis -is. ANTH. 716, 44 condit -a fames. PANEG. 12 (2), 14, 3 -a sestertium milies aestimata. LAMPR. Heliog. 25, 9 cum tantum biberent *parasiti* per singula -a. 30, 4 ut per ordinem ... singula -a ederentur. 30, 5 cum ... lavarent *convivae* per singula -a. AVSON. 396, 38 iunctus ... musculus ostreis primo composuit -a prandio. QVEROL. p. 22, 17. SYMM. epist. 1, 14, 4 *pisces* in -is non fuerunt. AMBR. Hel. 13, 47 certant pocula cum -is. exc. Sat. 1, 56 congestis -is delectatus *Satyrus*. HIER. epist. 22, 9 potuit ... Danieli de regiis -is opulentior mensa transferri. PRVD. psych. 317 *Luxuria* iacens ad -a. apoth. 609 Eous ... regalia -a ... offert. PAVL. MED. vita Ambr. 1 centenis vicibus -orum cotidiani convivii copias ructare. MACR. sat. 1, 5, 11 modestus edendi modus cessare fecit castimoniam -orum et convivalis laetitia minusculis poculis oriebatur. GILD. epist. 3 chron. III p. 86. PS. PROSP. carm. de prov. 834 perditque avidus sua -a (*i. cibos suos futuros*) messor. PETR. CHRYS. serm. 41 p. 315^{A}. FAVST. REI. serm. 25 p. 326. ALC. AVIT. epist. 86 primo ... -o. ENNOD. opusc. 3, 48. 6, 7 carm. 1, 9, 153. 2, 21, 1. 2, 22, 2. 2, 26, 1. 2, 61, 2. 2, 68, 10. GREG. TVR. Franc. 3, 15 -a regalia componere. VEN. FORT. vita Radeg. 17, 41 NICET. psalm. 12 ISID. reg. monach. 9, 3. 20, 3. *cf.* AVG. civ. 2, 4 p. 57 D. *sacra Matris* -a appellabantur, quasi celebraretur convivium.

notabiliora: *pars cenae*: SEN. epist. 122, 3 epulis ... in multa -a discoctis. SVET. Aug. 74 cenam ternis -is aut cum abundantissime senis praebebat. MACR. sat. 1, 5, 11 cenam lascivientem -is. *c. gen. part.* cenae mensae epularum: CALP. ecl. 4, 167 peragemus -a cenae (MART. 9, 81, 3 AVSON. Mos. 102 HEGES. 1, 40, 7). LAMPR. Heliog. 30, 3 viginti et duo -a ingentium epularum. AVSON. 392, 17 defrudata meae non sunt haec -a mensae. *c. gen. epexeg.*: CYPR. GALL. gen. 610 constricti ponuntur -a lactis.

apud Christianos translate vel tropologice: *i. q. cibus spiritalis; absolute et cum variis genetivis*: AVG. conf. 3, 6, 10 illa erant

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-a *paganorum*, in quibus mihi esurienti te (*deum*) inferebatur sol et luna. *ibid.* apponebantur mihi in illis -is phantasmata splendida. serm. ed. Mai 2,1 criminationum tota -a parabantur *a Pharisaeis. ibid.* stabat *inter Christum et Pharisaeos* -um salvatoris. Petr. Chrys. serm. 30 p. 285^C acceptat *deus* misericordiae -a. 93 p. 462^A *mulier* -a compunctionis infert. 174 p. 655^A -um crudelitatis suae ... contendit et conatur absorbere *rabies filiae Herodiadis.* Sedvl. op. pasch. praef. in ipsis ... -is ... flavescunt ... mella *orationis.* Alc. Avit. carm. 2,252 dabat *Eva uxori* victurae -a mortis. Ennod. epist. 1, 3, 9 ne ieiuna amicorum corda talibus -is (*sc. relationum vestrarum cibis*) impasta moriantur. opusc. 4, 4 ieiunam eloquentiam fecundis innocentiae -is ampliare. Fvlg. Rvsp. serm. 1, 1 p. 721^A in *dei* ... mandatis tamquam ditissimis -is ... caelestium deliciarum copia spiritalis exuberat. Arator act. 1, 575 quod meliora rudi populo sint -a mentis (messis *codd. deter.*). Greg. M. epist. 5, 53^a, 3 multipliciter disserendo -um (quasi -a *Vind.*) ori offerimus, ut ... lectoris quasi convivae nostri fastidium repellamus. Inscr. christ. Rossi II p. 443, 165, 3 hic, Petre, divini tribuebas -a verbi.

II ***pompaticum:*** *i. q. instrumentum, sella, currus, quibus simulacra, spolia, ornamenta sim. pompis (maxime triumphalibus) portantur vel vehuntur:* Liv. 1,10,5 *Romulus* spolia ducis hostium caesi suspensa fabricato ad id apte -o gerens in Capitolium escendit *eqs.* Sen. dial. 7, 25, 4 in alienum imponar -um exornaturus victoris superbi ac feri pompam. Stat. Theb. 12, 524 cumulataque -a cristis et tristes ducuntur equi *ante Thesea.* Plin. paneg. 17, 2 immanibus ausis barbarorum onusta -a. Svet. Iul. 76,1 tensam et -um circensi pompa *decerni sibi passus est. cf.* Schol. Hor. sat. 2, 6, 104 -a sunt et pulpita, in quibus deorum simulacra tolluntur. Obseq. 70 puer in pompa Victoriae cultu cum ferretur, -o decidit. Hier. epist. 3, 6 pompaticis -is corusca ex sarcinis metalla radient. Macr. sat. 1, 23, 13 vehitur simulacrum dei Heliopolitani -o, uti vehuntur in pompa ludorum circensium deorum simulacra. Sidon. carm. 22, 52 *captiva cohors* -a gazis fert onerata suis. *per synecdochen de quibuslibet rebus pompa triumphali ductis (ita vero, ut notio strictior ubique fere appareat), saepius cum gen.* pompae *vel* pomparum: Cic. Pis. 61 nummus ... mihi ... neglectis -is triumphalibus ... manet et manebit (*significantur ea, quae antea sic enarrata sunt:* vincti ante currum duces ... simulacra oppidorum ... aurum ... argentum *eqs.*). off. 1, 131 ne ... tarditatibus utamur ⟨in⟩ ingressu ..., ut pomparum -is similes esse videamur (*cf.* Hier. epist. 125, 16 in Am. 2, 6 p. 308). Sen. Herc. O. 110 quisquis sub pedibus fata rapacia ... posuit ... *non* pompae veniet nobile -um. Plin. nat. 9, 118 imaginetur aliquis illorum (*Curii aut Fabricii*) -a. Val. Fl. 3, 539 cum *Bacchus* ... Eoi -a (*sic Pius;* percula *V*, pocula *C*) regni duceret. Svet. Iul. 37, 2 Pontico triumpho inter pompae -a trium verborum praetulit titulum. Flor. epit. 4, 2, 88 altera laurus Aegyptia: tunc in -is Nilus Arsinoe et ad simulacrum ignium ardens Pharos. Paneg. 12 (2), 47, 3 pompam praeeuntium -orum curru modo pedibus subsecutus *Theodosius.* Evtr. 9, 27 *triumphum* egerant *Diocletianus et Herculius* pompa -orum illustri. Hier. adv. Iovin. 1, 34 incessus pomparum -is insignis. Prvd. c. Symm. 2, 582 triumphorum ... pompas ductaque per mediam spoliorum -a Romam.

III ***funerale:*** *instrumentum, quo mortui efferuntur:* Svet. Cal. 15,1 *Caligula cineres matris* duobus -is Mausoleo intulit. Comm. apol. 644 [re]surrexit ille (*iuvenis*) de -o.

IV ***sella gestatoria:*** Vvlg. cant. 3,9 -um fecit sibi rex Salomon de lignis Libani (*cf.* Hier. in Is. 7, 14 p. 109 ut est illud in Cantico Canticorum de graeco φορεῖον id est -um sibi fecit Salomon, quod et in Hebraeo ita legimus. Avg. serm. ed. Mai 163, 6 nec mirum, si ecclesia dei sportae nomine appellatur; cum utique gestatorium vel -um apud Salomonem dicatur. Greg. M. in Ezech. 2, 3, 14 *ecclesia* recte -um dicitur, quia ipsa fert cotidie animas ad aeternum convivium conditoris sui).

V ***capsula:*** Mart. Cap. 3, 223 gestabat *Grammatica* ... teres quoddam ex compactis adnexionibus -um.

epitheta ad I B: Prop. 4, 4, 76 pagana. Flor. epit. 4, 2, 69 parentalia. Apvl. met. 2, 19 copiosa (5, 3). 10, 16 illibata. Tert. ieiun. 9 instructissimo. anim. 48 regiis (Hier. epist. 22, 9, 4. *cf.* Prvd. apoth. 609 regalia. Greg. Tvr. Franc. 3, 15). apol. 9 tragicis. Gild. epist. 3 chron. III p. 86 siccis. Ennod. carm. 2, 26, 1 lauta. *ad II B:* Cic. Pis. 61 triumphalibus. Sen. Herc. O. 110 nobile.

***ferē** *adv.* [*cf. c.* ferme. *Th.*]. *de etymologia et prosodia:* Varro ling. 7, 92 'ferme' dicitur quod nunc '-e'. utrumque dictum a ferendo, quod id, quod fertur, est in motu atque adventat. Prisc. gramm. III 68, 23 derivativa a nominibus secundae declinationis, quorum dativus in o desinens in e longam convertitur et facit adverbium, ut .. fero -e. 71, 8 quaedam adverbia non plane servant significationem, quae in nominibus est, a quibus derivantur, ut ferus -e (*quae sequuntur v. p. 492, 65 sq.*). *cf.* Mar. Victorin. gramm. VI 224, 21 omnia adverbia, quae in e mittunt exceptis bene et male et -e ..., quae de nominibus manant, longa sunt. Fin. Metr. gramm. VI 237, 12 quae *adverbia* in e desinunt, omnia producuntur ... exceptis his quae aut non comparantur ut rite -e, quamvis -e (ferme, quamvis ferme *cod.*) longa lecta sit, ut (*Verg. Aen. 3, 135*). Serv. Verg. Aen. 3, 135 -e: re longa est. *cf.* Char. gramm. I 199, 14. *comprobatur posterior syllaba longa metro: iambico:* Phaedr. 1, 13, 2 Sen. Tro. 438. 1143. *dactylico:* Enn. ann. 282. 332. 459. 593 Lvcr. 1, 491. 2, 370. 4, 935. 962. 5, 1414. 6, 288. 683. 1197 Verg. Aen. 3, 135. 5, 327. 835 Hor. Ov. *al.* (*ex recc. velut* Clavd. 26, 489). *breviatur correptione quae vocatur iambica:* Plavt. Capt. 233 Cist. 380 Poen. 902 Ter. Haut. 55 (?). -ĕ *contra usum posteriore aetate:* Avson. 105, 5 Carm. epigr. 1521, 3 Sedvl. carm. pasch. 5, 61. fere *et* ferme: Varro ling. 7, 92 ferme dicitur, quod nunc -e. Char. gramm. I 199, 14 ferme, ut apud Terentium (*Andr. 104; codd. Ter.* fere) lectum ferunt ... at qui detracta m littera legerunt -e producere solent. *legitur utrumque inde ab antiquissimis temporibus; de singulorum scriptorum usu cf. hanc tabulam:*

auctores	fere	ferme
Plavt.	6	7
Enn.	4	1
Lvcil.	1	—
Ter.	8 (Andr. 104 *codd.*, ferme *Char.*)	6
Trag. *et* Com.	4	4
Varro	71	2 (ling. 7, 92 *de* fere *et* ferme)
Rhet. Her.	11	1
Cic. poet.	—	2
orationes	73	—
rhet.	120	1
phil.	45	8 (div. 1, 18 *citatur versus quidam*)
epist.	64	1
Q. Cic. pet.	2	—
Lvcr.	8	5
Caes.	68	—
Hirt.	2	—
Bell. Afr.	7	—
Bell. Alex.	5	—
Bell. Hisp.	5	—
Sall.	4	2
Nep.	13	—
Verg.	4	—
Hor. sat. epist.	5	—
Ov.	20	—
Liv.	122	c. 300
Mon. Ancyr.	2	—
Vitr.	1	—
Pavl. Fest.	29	1
Rvt. Lvp.	5	—
Sen. contr.	14	—
suas.	1	—
Vell.	9	14
Val. Max.	6	—
Cels.	146	—

auctores	fere	ferme
Phaedr.	1	—
Sen. phil.	39	—
trag.	4	—
Cvrt.	29	14
Colvm.	138	1 (*codd.* firme)
Scrib. Larg.	9	—
Mela	10	5
Ascon.	3	—
Petron.	2	—
Plin. nat.	*c.* 200	31
Sil.	1	—
Stat.	1	—
Mart.	1	—
Qvint. inst. decl.	150	—
Frontin. aq.	4	—
Ivv.	4	2
Tac. dial.	5 (16 fama *trad.*)	—
hist.	? 1 (4, 60)	27 (hist. 4, 60 *ex coni., codd.* fere)
ann.	—	
Plin. epist.	11	—
Svet.	40	—
Flor.	5	1
Fronto	7	—
Dig.	67	—
Gaivs	10	—
Gell.	*c.* 38	*c.* 50
Apvl.	3	27
Tert. Vind. I. III	20	8
Porph.	25	1
Paneg.	*c.* 11	*c.* 2
Script. hist. Aug.	1	2
Amm.	*c.* 12	*c.* 3
Vvlg.	15	—
Hier. epist. 1—60	—	10
Avg. civ.	17	15
Schol. Cic. Bob.	—	6

in universum igitur apparet -e *multo saepius in usu fuisse quam* ferme. Varro Cic. Caes. *poetae aetatis Augusti*, Imp. Avg. *in* Mon. Ancyr. Fest. Sen. rhet. Cels. Sen. phil. *et* trag. Colvm. Plin. nat. Qvint. inst. *et* decl. Svet. Icti ferme *vel multo minus adhibuerunt vel omnino vitarunt. miro modo* Liv. ferme *multo saepius posuit quam* -e. Tac. *videtur scriptis historicis* ferme, dial. -e *scripsisse.* Apvl. ferme *praetulit, item* Gell. ferme *saepius posuisse videtur quam* fere. Hier. *in* Vvlg. -e, *in* epist. ferme *scripsisse videtur.* *de notione:* Prisc. gramm. III 71, 10 (*qui a nomine* ferus *derivat*) -e ... pro iuxta, quod celeribus (*sc. quadrupedibus, i. feris*) omnia iuxta sunt. Gloss. τάχα. σχεδόν. περίπου. admodum, propemodum, arbitrarie. prope, propter, iuxta vel plus minus. forte, paene, quasi. Diff. gramm. VII 532, 5 -e et aliquando et nonnumquam, -e futurum significat, aliquando et nonnumquam quod intermittere non patitur. [*dub.:* Plavt. Condal. frg. 1.]

I *ad unam vocem pertinens, i. q.* ***prope, propemodum:***

A *additur vocibus, quae magis rationem vel modum quam multitudinem significant:*

1 *pronominibus demonstrativis (sequitur multo saepius quam antecedit vocem, cui additur):*

idem: Varro rust. 1, 24, 4 aptam esse utrique eandem -e culturam. 2, 4, 1 de maribus et feminis idem -e discrimen. 2, 6, 4 eadem -e observant. Rhet. Her. 2, 16, 24 in omnes *partes* eadem -e accommodari. 2, 17, 26 haec eadem -e ... consideranda erunt. 4, 17, 25 contrarium idem -e est, quod contentio (*enunt. del. Schuetz*). Cic. inv. 1, 40 eodem -e tempore (har. resp. 62. Brut. 41. 167 eiusdem -e temporis. Att. 4, 16, 1 -e eodem t. Caes. Gall. 3, 20, 1. 3, 28, 1 civ. 1, 18, 6. 1, 62, 3. 3, 30, 1 Liv. 1, 60, 1. 31, 2, 5. 34, 29, 1. 34, 42, 1. 34,

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

47, 4. 35, 6, 1. 37, 60, 1 MON. Ancyr. 5, 19 VELL. 1, 2, 1 *al.* *cf.* CIC. Brut. 95 isdem temporibus -e. 98 isdem -e temporibus [175. 182 CAES. civ. 3, 101, 1 SALL. Catil. 42, 1]. Brut. 129 temporibus isdem -e. LIV. 1, 22, 4 -e sub idem tempus [37, 46, 1]. 21, 16, 1 s. i. -e t. [23, 34, 16. 31, 2, 1. 32, 16, 1. 36, 38, 1. 37, 45, 1. 4. 45, 25, 11 AMM. 27, 10, 1]. LIV. 23, 21, 1 per idem -e tempus. 24, 35, 3. 36, 36, 3. 37, 33, 1 SVET. Galba 10, 4. SVLP. SEV. chron. 1, 7, 1 p. i. t. -e. LIV. 42, 56, 6 ad idem -e tempus). CIC. inv. 2, 91 loci communes idem ... -e (de orat. 2, 248 ex isdem locis -e. 2, 321. *cf.* CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 7). S. Rosc. 80 eosdem -e sectores. Cluent. 103 eadem -e lege (Att. 1, 18, 6). Catil. 3, 10 eandem -e sententiam (off. 3, 116). Mur. 48 eisdem rebus -e (off. 2, 31 eisdem -e *rebus*). Deiot. 38 isdem -e verbis (Tusc. 2, 9 LIV. 33, 34, 2). de orat. 3, 212 ornamentis isdem uti -e. Brut. 81 isdem -e laudibus. 122 eiusdem aetatis -e. 328 eosdem -e consules. part. 9 ordo idem -e ... locorum. rep. 2, 42 Lycurgus eadem vidit -e. fin. 3, 2 eadem -e ... dici (5, 21 LIV. 10, 15, 9 QVINT. inst. 2, 15, 5). Tusc. 2, 15. 3, 58 idem -e accidere. nat. deor. 1, 31 Xenophon ... eadem -e peccat. *ibid.* isdem in erratis -e. Att. 10, 5, 2 Curionis sermo ... eandem habuit -e summam. 14, 20, 1 eadem -e hora. epist. 9, 13, 2 eadem causa -e. 15, 14, 3 eadem -e consequeremur. CAES. Gall. 5, 11, 2 eadem -e ... coram perspicit. 6, 17, 2 eandem -e ... opinionem. civ. 1, 8, 4 eadem -e ... Roscius agit cum Caesare. 1, 40, 2 hoc idem -e ... faciebant. SALL. Catil. 48, 4 eadem -e ... docet. HOR. epist. 1, 6, 9 -e ... eodem ... pacto. LIV. 22, 46, 5 eiusdem formae -e. 23, 38, 5 eodem -e die (CVRT. 4, 5, 11 iisdem -e diebus [7, 10, 11. 10, 1, 1. 43 AMM. 26, 10, 1. 18, 6, 1 sub isdem -e diebus]). *similia passim.* *adde* AVR. Fronto p. 30, 15 N. διὰ τῶν αὐτῶν -e dies tramisimus. *cf.* is ipse: CIC. de orat. 1, 82 homines doctissimos, eos -e ipsos, qui abs te modo sunt nominati. 3, 9 *oratio mea* eis -e ipsis definietur viris, qui *eqs.*

is: CIC. part. 100 ea -e generis eius sunt, ut *eqs.* ac. 2, 4 ea -e sunt et Graecis litteris celebrata et Latinis. div. 1, 12 ea enim -e artis sunt. Att. 4, 15, 3 genus ... mearum ad te ... litterarum eius modi -e (forte *M*) est, ut *eqs.* (SVET. Tib. 70, 3). BELL. Afr. 47, 1 per id tempus -e (57, 1 -e per id tempus. LIV. 39, 38, 4 per id -e tempus [44, 29, 6]. LIV. 27, 5, 1 eo -e tempore [36, 43, 1]. COLVM. 2, 10, 19 -e eo tempore. 6, 24, 2 in id -e ... tempus. *cf.* 12, 44, 7. SVET. Tib. 17, 1 sub id -e tempus). LIV. 32, 9, 1 ut eos -e legeret *consul*, qui *eqs.* COLVM. 12, 1, 3 *villica* -e eum morem servet, quem villico praecepimus. QVINT. inst. 12, 10, 59 *dicendi generum* ea -e ratio est, ut *eqs.*

hic: VARRO rust. 2, 2, 13 quod ad pastiones attinet haec -e sunt. 3, 7, 8 -e haec ... imitandum (*cf.* CIC. inv. 2, 25 haec -e sunt ... consideranda. de orat. 2, 206 Tusc. 2, 67). RHET. Her. 4, 34, 46 haec sunt -e, quae (CIC. de orat. 3, 208. inv. 1, 25 quae ... haec -e sunt [COLVM. 11, 3, 15]. orat. 182 haec igitur -e sunt, in quibus. Att. 1, 6, 2 haec habebam -e, quae. epist. 12, 5, 3 haec erant -e, quae. NEP. praef. 2 hi erunt -e, qui. reg. 1, 1 hi -e fuerunt ... qui. *al.*). CIC. inv. 1, 43 -e res haec (de orat. 1, 145 in his enim -e rebus [part. 113]. CAES. civ. 3, 55, 3 in his rebus -e). inv. 1, 105 his -e de locis (2, 130. *cf.* Verr. 5, 103. inv. 2, 138 ex his locis -e). de orat. 3, 167 hoc -e genere (div. 2, 26). 3, 206 his -e luminibus. part. 67 haec -e partitio est (*cf.* 77 divina haec -e sunt testimonia. 79 hi quidem sunt -e quasi quidam habitus animi. 119 haec accusationis -e membra sunt. Tusc. 1, 22 haec sunt -e de animo sententiae. off. 1, 101 haec est enim -e descriptio officii). rep. 1, 53 haec -e ... disputari solent. leg. 2, 45 his -e verbis (ac. 2, 102 fin. 2, 92 Tusc. 5, 100. LIV. 25, 12, 5. 38, 38, 1 in haec verba -e). ac. 1, 39 haec -e de moribus (Att. 16, 4, 2. *cf.* epist. 12, 30, 7 haec -e ad eas litteras). ac. 1, 42 in his -e commutatio constitit *eqs.* (*cf.* QVINT. inst. 3, 4, 4 in his -e versari ... oratores. 8 praef. 1 his -e ... ratio ... continetur). ac. 2, 61 haec Antiochus -e. Tusc. 3, 7 haec enim -e sunt eiusmodi (*cf.* COLVM. 7, 3, 8 haec -e communia sunt. QVINT. inst. 4, 1, 79 haec -e sunt mihi ... comperta). Tusc. 3, 55 hoc enim -e ... habemus in promptu. nat. deor. 2, 168 haec mihi -e in mentem veniebant (*cf.* Att. 2, 16, 1 haec -e succurrebant). 3, 93 haec -e dicere habui. Cato 78 haec Platonis -e. off. 1, 150 haec -e accepimus. 3, 103 haec -e contra Regulum. Att. 7, 1, 1 haec -e sunt in illa epistula. CAES. Gall. 6, 18, 3 hoc -e ab reliquis differunt (*cf.* QVINT. inst. 2, 4, 41 his -e veteres facultatem dicendi exercuerunt). 7, 23, 1 hac -e forma. LIV. 6, 40, 2 hanc -e sententiam (30, 31, 1). 36, 7, 1 hanc -e consultationem. SEN. contr. 1, 3, 9 hic color -e. VELL. 2, 112, 7 hoc -e tempore. SEN. nat. 6, 26, 4 hae -e causae. COLVM. 1, 8, 15 haec -e praecepta. 8, 5, 9 hos -e dies (11, 3, 34 -e ... his diebus). 9, 12, 4 haec -e ... cura. PETRON. 132, 9 hac -e oratione. *al. passim.* *nota* CIC. Cluent. 179 hoc ipso -e tempore. ille: CIC. div. 2, 26 divinationis illa -e genera. iste: CIC off. 2, 87 ista -e aetate. CALL. dig. 48, 19, 28 pr. poenarum -e isti gradus. VLP. dig. 48, 19, 9, 11 istae -e sunt poenae. SVLP. SEV. chron. 1, 14, 2 istius modi -e verbis. ipse (*v. supra l. 28*): APVL. met. 3, 27 pilae ... in ipso -e meditullio.

2 *aliis pronominibus et adiectivis, maxime comparationem vel relationem quandam significantibus*: VARRO rust. 2, 7, 6 emptio equina similis -e ac boum et asinorum (RHET. Her. 3, 5, 9 conclusionibus -e similibus ... uti. CIC. fin. 1, 50 similia -e dici possunt. SEN. contr. 10, 5, 13 Gallio -e similem divisionem in Parrhasio habuit). CIC. Verr. 3, 84 domum eius ... -e iam iste *Verres* reddiderat nudam atque inanem (*cf.* LIV. 21, 37, 4 nuda ... -e cacumina). de orat. 3, 183 paean ... par -e cretico (HOR. sat. 1, 3, 96 paria esse -e placuit peccata. LIV. 2, 12, 7 pari -e ornatu. 40, 50, 5). epist. 5, 15, 2 habuimus ... -e communes *amicos* (*cf.* TER. MAVR. 297 *verba* -e communis usus). NIGID. frg. Gell. 13, 10, 4 (*cf.* PAVL. FEST. p. 90) frater ... est dictus quasi -e alter. LAEV. carm. frg. 22 gravis dura -e asperaque. BELL. Alex. 1, 3 ⟨ab⟩ incendio -e tuta est Alexandria. RVT. LVP. 2, 18 -e contrarium est hoc superiori. PLIN. nat. 17, 39 talis -e *terra* est in novalibus (26, 109 -e talis herba. POMPON. dig. 1, 2, 2, 19 officium -e tale). GAIVS dig. 34, 5, 7 (8) pr. -e portentosum videtur. AVR. VICT. Caes. 25, 1 litterarum -e rudis *nota de colore et figura*: VERG. georg. 2, 203 nigra -e ... terra. CELS. 5, 19, 5 *emplastrum* coloris -e rufi. *cf.* 5, 28, 19 color albus est, -e subasper. LIV. 24, 34, 9 murum ... crebris cubitalibus -e cavis. PLIN. nat. 11, 74 *crabronum* nidos ... -e quadrifores.

3 *adverbiis*: CIC. Brut. 167 eo pervenisse ..., quo potuit -e Latinus orator ... pervenire (CALL. dig. 49, 14, 3 pr. -e eo iam decursum, ut). PLIN. nat. 14, 1 externae arbores ... hactenus -e sunt. QVINT. inst. 5, 10, 1 vis *nominis* eodem -e tendit. CIC. de orat. 3, 117 sic -e ... discribuntur *disceptationes* (off. 1, 96 PLIN. nat. 18, 248 QVINT. inst. 9, 4, 138). CIC. top. 71 ita -e (off. 1, 125).

4 *verbis*: TER. Haut. 122 animo -e perturbato atque incerto. LIV. 2, 30, 6 edictum ... Servili -e consulis edicto conveniens. 27, 7, 3 ex captivis comperta iis -e congruentia.

B *additur vocibus, quae multitudinem vel copiam significant*:
1 *adiectivis et pronominibus*: **a** *universitatem significantibus*:

omnis: α *accedente substantivo*: ACC. carm. frg. 3, 3 per agros urbesque -e omnes (*item ante* omnis *collocatum antecedente subst.*: LIV. 10, 18, 2 Tusci -e omnes. 22, 18, 4 Hispani -e omnes incolumes. 24, 15, 2. 37, 42, 6 VAL. MAX. 9, 15, 1 PLIN. nat. 33, 58 QVINT. inst. 6, 1, 7. *cf.* LIV. 31, 45, 7 Macedonum -e omnibus. *postposito subst.*: LVCIL. 824 -e omnem Apuliam. VARRO ling. 10, 47 -e omnes homines [*at* CIC. de orat. 2, 25 omnium -e nostrorum hominum]. rust. 2, 1, 18 quod -e in omnibus binis mensibus ... faciunt. 2, 5, 16 ut -e in omnibus stabulis. CIC. Verr. 5, 47 -e apud omnes Siculos. ad Q. fr. 3, 3, 4 habes -e de omnibus rebus. Cato 15 [omn. -e *dett.*]. Q. CIC. pet. 17 nam -e omnis sermo. CAES. Gall. 5, 13, 1 quo -e omnes ... naves appelluntur. 6, 13, 5 -e de omnibus controversiis [QVINT. decl. 316 p. 243, 8. 326 p. 283, 15]. BELL. Alex. 65, 4 *v. infra l. 54* FEST. p. 326 COLVM. 3, 5, 1. 3, 21, 10. 6, 12, 5. 7, 3, 13. 12, 25, 1 PLIN. nat. 13, 18. 15, 101 QVINT. inst. 3, 8, 34. 5, 11, 13 *al.*). VARRO ling. 8, 36 omnia -e nostra nomina (*item post* omnis *collocatum postposito subst.*: rust. 1, 37, 4 omnis -e fructus. CIC. Arch. 23 omnibus -e gentibus [AVG. civ. 3, 26. 4, 34. 5, 15. 18, 2; *at* 18, 37 p. 311 D. -e omnium gentium]. Sest. 140 omnes -e ... poenas. Planc. 84 de orat. 2, 25 *v. supra l. 36.* 2, 65 Brut. 118. 159. 252 orat. 208 ac. 1, 9. 16. fin. 5, 10 omniumque -e rerum [Tusc. 2, 5 in omnibus -e rebus. 4, 46. nat. deor. 1, 60 omnibus -e in rebus. SALL. Iug. 7, 6 omnes -e res asperas. LIV. 21, 60, 9 omnibus -e caris rebus. *cf. supra l. 39. infra l. 59 et 63*]. fin. 5, 11 omnium -e civitatum [CAES. Gall. 5, 33, 4 NEP. Arist. 2, 3. *at* BELL. Alex. 65, 4 -e in omnibus civitatibus]. Tusc. 1, 44. 5, 90 nat. deor. 2, 128 *bis.* 3, 39 div. 2, 76. 150 fat. 2 off. 2, 26 Att. 7, 3, 5 epist. 6, 10, 2. 15, 1, 1 LENT. Cic. epist. 12, 15, 7 CAES. NEP. LIV. *al.* *antecedente subst.*: CIC. Sull. 69 criminibus omnibus -e dissolutis. de orat. 3, 15 libros Platonis ... in quibus omnibus [o. *om. pars codd.*] -e Socrates exprimitur. rep. 6, 18 rerum omnium -e. CAES. civ. 2, 26, 4 equitatuque omni -e incolumi. FEST. p. 201 CVRT. 4, 4, 9 PLIN. nat. 16, 18. 19, 98). CIC. part. 72 omnis ratio -e ad voluptatem refertur (QVINT. inst. 6, 4, 14 omni tempore -e). *nota*: CAEL. Cic. epist. 8, 9, 3 -e litteris omnibus (LVCR. 4, 935 -e res omnes). β *non accedente vel supplendo substantivo*: omnes -e (omnia -e, *item cett. casus*): VARRO ling. 6, 7 omnes -e tunc cubarent. rust. 1, 48, 2 granum omnibus -e notum. CIC. Verr. 4, 108 in omnium -e finibus (*cf.* Tusc. 2, 47. div. 2, 148 epist. 2, 15, 4 *al.*). Caecin. 16 Mur. 44 Planc. 81 de orat. 1, 187. 3, 62. 157 Brut. 233. 258 omnes tum -e ... recte loquebantur. orat. 231 nat. deor. 1, 62. 73 Tusc. 4, 53. div. 1, 6 omnia -e illa. 1, 16. 2, 53 epist. 3, 3, 1. 5, 21, 3 ad Q. fr. 1, 1, 38. 3, 8, 6 Att. 6, 1, 1 CAES. NEP. LIV. QVINT. *al.* *nota*: SEN. contr. 7, 4 (19), 8 omnia in illo epilogo -e. PLIN. nat. 17, 219 vermiculantur magis minusve quaedam *arbores*, omnes tamen -e. -e omnes (*etc.*): VARRO ling. 5, 12 -e omnia. rust. 2, 2, 20 illud -e omnes in Epiro facimus. 2, 7, 2 equorum ⟨et⟩ -e omnium, qui *eqs.* (CIC. Cluent. 46 quam -e omnium constans ... ratio. COLVM. 2, 1, 1 QVINT. inst. 5, 1, 1). CIC. S. Rosc. 20 fundos ... qui Tiberim -e omnes tangunt. Verr. 3, 146 *postulata*, quae -e omnia ... nata sunt (fin. 5, 36 quae -e omnia. QVINT. inst. 5, 7, 37. SEN. nat. 5, 13, 3 haec). Flacc. 31 cuius est -e nobis omnibus nomen auditum (37 creta ... quae -e est omnibus nota nobis. PLIN. nat. 10, 165 -e omnibus, quibus *eqs.*). opt. gen. 8 epist. 3, 9, 2 CAES. Gall. 5, 23, 4 NEP. Eum. 2, 3 LIV. 22, 43, 8 COLVM. 6, 20, 1 MELA 3, 36. PLIN. nat. 19, 122 -e quidem omnia. 23, 111 -e ad omnia, quae. QVINT. inst. 3, 8, 66 *al.* *nota interpositum verbum* (*cf. l. 80*): CIC. Cluent. 46 hoc -e scitis

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

omnes. de orat. 2, 105 neganda -e sunt omnia. rep. 5, 31 quia -e sic afficiuntur omnes. CIC. leg. agr. 2, 42 inter omnes -e video convenire (SVET. Iul. 87 inter omnes -e constitit; *at* CIC. fin. 5, 17 constitit . . . -e inter omnes [PLIN. nat. 8, 162]. nat. deor. 1, 44 quod quoniam -e constat inter omnes). *al. passim.*

totus: VARRO rust. 3, 7, 9 -e totum annum (COLVM. 11, 3, 53). CIC. Verr. 4, 108 tota Sicilia -e. leg. agr. 2, 50 hanc -e totam legem. Q. CIC. pet. 3 totum -e equestrem ordinem. CIC. de orat. 3, 217 Atreus -e totus. top. 57 tota -e διαλεκτική. rep. 2, 8 Peloponnesus -e tota. ac. 2, 10 tota -e quaestio. LVCR. 6, 285 tota -e tempestas. CAES. Gall. 1, 30, 1 totius -e Galliae. 2, 23, 4 totis -e . . . castris (*sed lectio incerta*). civ. 2, 21, 4 totius -e . . . provinciae. BELL. Alex. 5, 1 Alexandria . . . -e tota. 66, 2 -e totius Ciliciae. BELL. Hisp. 8, 2 -e totius ulterioris Hispaniae. NEP. praef. 5 LIV. 21, 13, 6. 37, 41, 3 CVRT. 4, 15, 29. 5, 1, 12. 7, 11, 3 COLVM. 11, 3, 54 QVINT. inst. 1, 5, 42. 1, 10, 37. 6, 2, 20. 12, 9, 1 *al.* *nota*: PLIN. nat. 11, 86 feminis -e in totum (*opp.* semper). AVSON. 105, 5 tecum -e totus ero. cunctus: CIC. nat. deor. 1, 81 nec -e cuncta barbaria. Att. 5, 18, 1 cunctis -e copiis. LIV. 26, 51, 10 cuncti -e . . . convenerunt. SEN. Tro. 1143 -e cuncti . . . peritura laudant. SVLP. SEV. chron. 1, 32, 3. PLIN. nat. 23, 31 -e cuiusque *vini* proprietates exposuimus.

b *medium vel dimidium significantibus*: CIC. Pis. 91 medio -e Graeciae gremio. rep. 6, 17 subter mediam -e regionem. CAES. Gall. 4, 19, 3 *locum* medium -e regionum earum. 6, 32, 4 -e . . . in mediis Eburonum finibus. 7, 39, 3 media -e nocte (CVRT. 4, 16, 9. 5, 1, 3. 7, 9, 16 PETRON. 85, 4 IVV. 11, 112 SVET. Nero 47, 3). Gall. 7, 41, 2 medio -e itinere. 7, 46, 3 medio -e colle. civ. 1, 43, 1 in hoc -e medio spatio (3, 46, 4. 3, 93, 1 LIV. 40, 30, 6 PLIN. nat. 5, 27). VERG. Aen. 5, 835 iamque -e mediam caeli nox . . . metam contigerat (*item praecedente* iamque [*cf. p. 498, 34 sqq.*]: OV. met. 10, 174 SIL. 16, 372 STAT. Theb. 9, 643). OV. Pont. 3, 3, 6 mense -e medio. LIV. 5, 43, 3 medio -e clivo. *cf.* FEST. p. 344 angiportum medium -e clivi Capitolini. LIV. 10, 38, 5 mediis -e castris. 26, 42, 7 media -e Hispaniae ora. 32, 39, 8 medium -e . . . campi. 35, 35, 11 media -e acie. *al. passim.* dimidius: CIC. Verr. 4, 77 medimnum VIII C, dimidio -e pluris quam superiore anno (Tull. 14. MELA 3, 85 vitae spatium dimidio -e . . . longius. PLIN. nat. 2, 245). Tusc. 5, 66 exesis posterioribus partibus versiculorum dimidiatis -e. Att. 11, 1, 3 partem dimidiam -e pecuniae. NEP. Eum. 9, 1 dimidium -e spatium. LIV. 10, 18, 8 dimidium -e eius (*sc. trium milium hostium*) captum. 36, 39, 3 agri parte -e dimidia (COLVM. 5, 5, 4).

c *numerum significantibus*: PLAVT. Capt. 233 -e maxima pars (*cf.* BELL. Hisp. 13, 6 -e [bene *C. F. W. Müller*] magna pars hominum). Truc. 64 lenonum et scortorum plus est -e quam *eqs.* (CIC. de orat. 3, 61 cum essent plures orti -e a Socrate [QVINT. inst. 11, 1, 4 nec -e pluribus *Cicero* in oratore eadem *dicit*]. COLVM. 4, 22, 5 -e plurimarum stirpium natura [TAC. dial. 39 -e plurimae causae]. CYPR. epist. 59, 10 ante multos -e annos. *cf.* CIC. Brut. 63 Catonis . . . orationes non minus multae -e sunt quam . . . Lysiae). TER. Andr. 104 -e (*codd.*, ferme *Char. gramm. I 199, 11*) in diebus paucis, quibus haec acta sunt, Chrysis . . . moritur (CAES. civ. 1, 2, 4 paucis -e mutatis rebus). VARRO ling. 5, 117 item reliqua -e (5, 130. CIC. part. 31 in reliquis -e dicendi partibus. ac. 2, 126 Zenoni et reliquis -e Stoicis. CAES. Gall. 6, 14, 3 in reliquis -e rebus . . . . PLIN. nat. 10, 145). ling. 10, 83 -e totidem gradus (CIC. fin. 2, 100 t. -e verbis. CELS. 8, 19 PLIN. nat. 5, 89 SVET. Vesp. 14. *cf.* FEST. p. 261 quot hostis, tot servi, tot captivi -e . . . adducebantur [TERT. adv. Marc. 4, 43 p. 566]. LIV. 6, 26, 8 tantum -e verborum [9, 2, 6 *via* quanto tutior, tanto -e longior]). VARRO ling. 5, 107 cetera -e opera a vocabulis Graecis sumpta (CIC. Verr. 5, 86 sicut -e ceteris in oppidis Siciliae. de orat. 2, 5 ceterae -e artes. fin. 5, 9 sicut -e ceterarum *disciplinarum*. NEP. Pel. 4, 1 haec . . . propria laus est Pelopidae, ceterae -e communes cum Epaminonda. PLIN. nat. 3, 134. *liberius collocatum* CIC. leg. 2, 59 cetera . . . translata de Solonis -e legibus). rust. 1, 45, 1 aequis -e diebus. RHET. Her. 4, 19, 20 pari -e numero syllabarum. CIC. de orat. 2, 337 quamquam una -e vis est eloquentiae (rep. 2, 69 in hoc -e uno *officio et munere*. epist. 1, 9, 12 unum -e sensum fuisse bonorum omnium. CAES. Gall. 7, 61, 3 uno -e tempore). Tusc. 3, 73 non sunt vitiosiores quam -e plerique, qui *eqs.* (CAES. Gall. 6, 14, 4 quod -e plerisque accidit). BELL. Hisp. 3, 1 -e iam aliquot mensibus. OV. fast. 3, 299 inde -e soli Faunus Picusque bibebant (QVINT. inst. 1, 5, 26 in adverbiis -e solis ac pronominibus. 10, 1, 96 lyricorum . . . Horatius -e solus legi dignus). QVINT. inst. 11, 3, 10 non alii -e, quam *eqs.* (MART. CAP. 3, 294 neque alia -e *nomina* propria quam Punica). *nota*: QVINT. inst. 9, 4, 96 de quibus *paeanibus* -e (*i. tantum -e*) duobus scriptores huius artis loquuntur.

d *negationem continentibus*:
nullus: CIC. Verr. 2, 133 -e nullam esse columnam. de orat. 2, 291 nulla -e res. Brut. 88 nulla -e pars orationis (OV. Pont. 4, 7, 38). Tusc. 4, 6 nulla -e . . . monumenta. Att. 1, 1, 3 dies -e nullus (PLIN. epist. 1, 13, 1). 3, 23, 2 nulla -e *lex*. orat. 136 nullus -e . . . locus. CAES. Gall. 5, 54, 4 nulla -e civitas. SEN. contr. 1 praef. 11 -e . . . nulli commentarii. SEN. dial. 6, 12, 4 nulli -e et magna bona et diuturna contingunt. PLIN. nat. 17, 201 nulla -e . . . arbore. QVINT. inst. 9, 2, 2 nulla -e (vere *codd.*) . . . oratio. 12, 2, 15 nulla -e *causa* (IVV. 6, 242). GAIVS inst. 1, 55 -e . . . nulli alii . . . homines. 1, 190 tutela . . . -e nulla. *al.* nemo: CIC. Verr. 5, 115 nemo -e vestrum est (Deiot. 4 Lael. 5 Att. 8, 15, 3 LIV. 28, 32, 6). Mur. 13 nemo . . . -e saltat sobrius. de orat. 1, 10 ut nemo -e . . . videatur. 1, 14 nemo -e . . . adulescens. 1, 116 adest . . . -e nemo. 2, 341 nemo -e praeciperet. Brut. 181 neminem -e praetermittimus. PANEG. 5 (8), 16, 3 nemo -e Romanus. *al.* nihil: CIC. de orat. 2, 230 nihil -e dictum est. rep. 1, 13 nihil -e . . . praetermissum. 4, 6 Tusc. 3, 6 nat. deor. 2, 118 div. 1, 28 ad Q. fr. 3, 1, 21. 3, 3, 1. *cf.* orat. 168 nihil aliud -e non erat. ullus: CIC. S. Rosc. 39 hunc ne in convivio quidem ullo -e interfuisse. div. 2, 121 neque ulla est -e nox. CAES. Gall. 5, 53, 5 neque ullum -e totius hiemis tempus. 7, 36, 4. GAIVS inst. 1, 189 nec -e ulla civitas est. PANEG. 5 (8), 4, 3 BOETH. arithm. 1 praef. p. 4. quisquam: TER. Haut. 55 nec rei -e . . . amplius quicquam fuit (CIC. Brut. 303 nec praetermittebat -e quicquam, quod *eqs.*). CIC. S. Rosc. 52 non -e quisquam (Verr. 6, 182 Sest. 51 de orat. 2, 220 ad Q. fr. 1, 1, 15. Tusc. 2, 8 non -e praeter suos quisquam. QVINT. inst. 1, 10, 42 PLIN. epist. 9, 13, 21). de orat. 2, 357 neque tam acri memoria -e quisquam est (QVINT. inst. 3, 11, 24 neque est -e quisquam [PLIN. epist. 1, 13, 5]. *cf.* LIV. 8, 19, 9 nec -e quisquam in ipso certamine *caesus*. PLIN. epist. 7, 31, 1 neque . . . -e quisquam exigit istud, nisi qui facit [*notione ad II declinante, ubi cf. p. 499, 18 et 500, 13*]. SPART. Hadr. 13, 5 nec quisquam -e principum). off. 2, 23 haud -e quisquam (LIV. 3, 38, 11. 8, 29, 13. 9, 36, 1). *cf.* CIC. Att. 7, 6, 2 nec adhuc -e inveni, qui non . . . putaret.

2 *adverbiis hic illic etiam ad temporis notionem vergentibus* (*cf. C 1 b*): PLAVT. Cist. 380 ad cubituram . . . magis sum exercita -e quam ad cursuram. TER. Phorm. 89 hic solebamus -e plerumque eam opperiri (VLP. dig. 23, 1, 18. *cf.* CIC. de orat. 2, 105 nostrae -e causae, quae quidem sunt criminum, plerumque infitiatione defenduntur). CIC. Mil. 56 ut non satis -e esset paratus *Milo* (off. 1, 60. Phil. 1, 38 mihi -e satis est). rep. 2, 33 temporum illorum tantum -e regum illustrata sunt nomina. Brut. 150 aetates . . . nihil aut non -e multum differunt (RVT. LVP. 2, 12 -e non multum inter se distant. PANEG. 12 [2], 17, 2 cum . . . plus -e filios quam nosmet ipsos diligamus). SEN. suas. 6, 21 quoties *eqs.* . . . toties -e *eqs.* (*cf.* SVET. Aug. 99, 2 -e quotiens audisset *eqs.*). PLIN. nat. 3, 90 Aethiopia . . . insignes arbores non -e habet.

3 *numeralibus* (*de usu Liviano v. Richter, Progr. Oldenburg 1880 p. 7 sq.*): **a** *exprimitur dubitatio de numero ipso* (*nonnulla fort. ad b referenda sunt*): α *accedit ad cardinalia*: ENN. ann. 332 -e . . . milia . . . octo. VARRO rust. 1, 40, 3 -e diebus XXX (CIC. Quinct. 23 dies XXX -e. Verr. 3, 96 dierum -e XXX). 2, 10, 4 in emptionibus dominum legitimum sex -e res perficiunt. CIC. Verr. 3, 25 -e ad HS CCCC milia. Planc. 60 octingenti -e. de orat. 3, 193 duo . . . aut tres -e sunt . . . notandi pedes. rep. 1, 3 sescentos -e annos. 2, 18 triginta annis . . . -e. 2, 53 ducentos annos et viginti -e. Tusc. 1, 5 annis -e DX. 1, 90 trecentos et quinquaginta -e annos. HIRT. Gall. 8, 41, 1 -e pedum CCC. OV. met. 2, 497 ter quinque -e natalibus. LIV. 3, 62, 8 equites . . . sescenti -e. 5, 26, 5 mille -e passuum (23, 44, 7). 7, 14, 8 *agasonibus* -e mille effectis. 10, 29, 12 quingentos -e equites (22, 49, 15). 24, 19, 10 quinquaginta -e . . . egressi Campanorum. 24, 46, 1 quingentis -e passibus. 25, 7, 3 tredecim -e . . . iuvenes. *al. passim. cf.* BELL. Afr. 59, 5 -e . . . non minus mille passuum (78, 2 non longius -e mille passus). β *ad ordinalia*: CIC. rep. 1, 25 anno trecentesimo quinquagesimo -e. 2, 29 anno -e centesimo et quadragesimo. 2, 57 sexto decimo -e anno. Att. 7, 11, 3 annum -e post quinquagesimum. 7, 16, 2. 14, 20, 1. 15, 4, 1. LVCR. 6, 1197 octavo . . . -e candenti lumine solis aut etiam nona . . . lampade. NEP. Arist. 1, 5 sexto -e anno. 3, 2 -e post annum quartum. *al. passim.* γ *ad distributiva*: RHET. Her. 3, 19, 32 intervalla locorum mediocria placet esse, -e paulo plus aut minus pedum tricenum. PLIN. nat. 9, 130 aculeis in orbem septenis -e. 9, 150 fistulae quaedam inanes quaternae -e aut quinae. 17, 61 vicenae -e *bacae*. 17, 64 nucleis septenis -e (23, 131 cauliculis quinis -e. 24, 135). 18, 188 ternis -e milibus passuum in omnem partem fons abundat. 23, 145 quinis -e praesumptis *amygdalis*. δ *ad multiplicativa*: VARRO rust. 3, 16, 17 verno tempore et aestivo -e ter in mense mellarius inspicere debet *alvos*. CIC. Verr. 4, 163 -e ad nonagiens *sestertium*.

b *non tam significari videtur dubitari de ipso numero (plerumque parvo), quam curae non esse, sitne numero exigua rei numeratae particula addenda aut demenda (de nonnullis parum constat, an ad* **a** *potius referenda sint)*: α *accedit ad cardinalia*: ENN. ann. 593 iamque -e quattuor partum (*si huc pertinet*). TER. Hec. 822 abhinc menses decem -e. Phorm. 1017 -e abhinc annos quindecim. VARRO rust. 2, 1, 20 -e ad quattuor menses a mamma non diiunguntur agni, haedi tres, porci duo. CIC. de orat. 3, 17 duas horas -e . . . consumptas. rep. 2, 56 dictator . . . est institutus decem -e annis post primos consules. nat. deor. 2, 52 *Saturni stella* XXX -e annis cursum suum conficit. Att. 4, 2, 4 cum horas tris -e dixisset *Lucullus*. 14, 14, 1 tribus -e horis post accepi tuas *litteras*. CAES. civ. 2, 1, 3 Massilia . . . -e tribus ex oppidi partibus mari alluitur. NEP. Eum. 8, 5 *via* dierum erat -e decem. LIV. 34, 52, 6 trium -e denariorum in singulis *tetrachmis* argenti est pondus. 36, 38, 5 duobus -e post mensibus P. Cornelius consul cum Boiorum exercitu . . .

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pugnavit. CELS. 3, 21 p. 108 incidendum ... est super talum quattuor -e digitis (7, 15 p. 292). SEN. Tro. 438 partes -e nox ... transierat duas. CVRT. 6, 4, 4 *Ziobetis amnis* tria -e stadia in longitudinem ... fluit. COLVM. 2, 9, 18 *panicum et milium* sextariis -e quattuor iugerum implent. 3, 13, 2 -e per tres longitudinis perque duos pedes in altitudinem cavato solo. MELA 1, 55 *pyramidum maxima* quattuor -e soli iugera ... occupat. PLIN. nat. 2, 216 -e duabus horis aequinoctialibus. 4, 62 *Ceos* quattuor -e partibus ... mari devoratis oppida habet .... 10, 94 Nilo inexpugnabilem *molem* opponunt stadii -e unius spatio. 25, 59 *helleborum* reddi post IV -e horas incipit. 27, 28 *ambrosia* habet ... III -e palmorum ... caulem. 27, 110 onosma longa folia habet -e ad III digitos. SVET. Aug. 8, 3 *Augustus* cum Antonio M.que Lepido, deinde tantum cum Antonio per duodecim -e annos ... rem p. tenuit. SCAEV. dig. 4, 4, 39, 1 *Titius fundum* sex -e annis possedit. FRG. Vat. 111 *puerum* possedit annis -e quattuor. ITALA act. 5, 7 (cod. g *et* Lucif. Athan. 2, 7) intervallum horarum -e trium (ὡς, VVLG. quasi). ITALA apoc. Primas. 8, 1 factum est silentium ... -e semihora (ὡς, VVLG. *et* ITALA cod. g quasi). VVLG. Tob. 11, 14 quasi dimidiam -e horam (*Amiat.* -e dimidio horae spatio). Luc. 8, 42 filia erat ei -e annorum duodecim (ὡς). β *ad ordinalia*: VARRO rust. 2, 11, 9 id faciunt -e a quarta *hora* ad decimam (CIC. Pis. 13 Mil. 29 Phil. 2, 77 de orat. 2, 12). CIC. Catil. 3, 6 tertia -e vigilia exacta (epist. 3, 7, 4 CAES. Gall. 4, 23, 1). nat. deor. 2, 49 quarta -e diei *parte* addita (CAES. Gall. 1, 12, 2 quartam -e partem *Helvetiorum* citra flumen Ararim reliquam esse. LIV. 24, 35, 1 Marcellus cum tertia -e parte exercitus ... profectus. CELS. 8, 1 p. 324 *nares* angulis ... oculorum osse incohantur ad tertiam -e partem. PLIN. nat. 2, 86 sextam -e partem ... spatii *circuitus solis* ... inesse altitudinis *solis* spatio. 2, 178 ut Canopus quartam -e partem signi unius supra terram eminere ... videatur. QVINT. inst. 4 praef. 1 SVET. Iul. 42, 2 AVG. civ. 7, 11 p. 270 D.). LIV. 28, 19, 4 quintis -e ad Iliturgin castris pervenit *Scipio*. MELA 1, 37 altero -e spatio ... amplior. AMM. 26, 10, 19 ad secundum lapidem -e procul a litore contortae *naves*. γ *ad distributiva*: VARRO rust. 1, 27, 1 *solis* cursus annalis ... -e circiter ternis mensibus ad fructus est divisus. CELS. 7, 31 p. 321 interpositis -e quaternis digitis. PLIN. nat. 10, 200 *omnia animalia* ruminant ... septenis -e mensibus. 16, 248 *acini visci* conditi in aqua putrescunt duodenis -e diebus. 18, 62 -e quaternis libris plus reddit panis quam far aliud. 23, 107 caelestique aqua *malum* madescit ternis -e diebus. 27, 137 *telephion* illinitur ... vitiligini ternis -e mensibus senis horis noctis aut diei. 31, 94 singulis milibus nummum permutantibus congios -e binos. 33, 75 emissaria in iis (*piscinis*) quina pedum quadratorum ternum -e relinquuntur.

c *accedit ad numeralia in distributione generum vel partium ita proposita, ut neglegantur pauca, quae eorum generum vel partium nulli subiungi possint* ('im großen u. ganzen'): VARRO ling. 8, 53 hoc *genus* -e triplices habet radices quod et ... et ... et. 10, 79 nunc, in quibus non debeat esse *analogia* ac proinde ac debeat soleat quaeri, dicam. ea -e sunt quattuor genera: primum ... secundo ... tertio ... quartum. rust. 1, 8, 2 iugorum genera -e quattuor, pertica, harundo restes vites. 1, 8, 4 pedamentum item -e quattuor generum: unum ... alterum ... tertium ... quartum. 1, 14, 4 huius -e species quattuor, quod fiunt e lapide ... e lateribus coctilibus, ... e lateribus crudis ... ex terra et lapillis. 1, 39, 3 cum semina sint -e quattuor generum, ⟨quae natura dedit⟩, quae transferuntur e terra in terram *eqs.* 3, 12, 6 *leporum* tria genera -e sunt. CIC. orat. 221 constat ... ille ambitus et plena comprehensio e quattuor -e partibus. off. 2, 18 virtus omnis tribus in rebus -e vertitur. QVINT. inst. 8 pr. 6 res *materiae* in tribus -e generibus, demonstrativo, deliberativo iudicialique reperiri. 9, 3, 75 similium -e quadruplex ratio est ... primum ... secundum ... tertium ... quartum.

4 *substantivo*(?): AVR. VICT. Caes. 39, 43 Carporumque natio translata omnis in nostrum solum, cuius -e pars iam tum ab Aureliano erat (cuius -e pars ⟨media⟩ *Gruter; alii alia*).

C *additur vocibus, quae temporis, spatii, mensurae quandam significationem continent*:

1 *substantivis*: a *temporis*: α *temporis spatium ad annorum vel dierum rationem revocantibus*: VARRO rust. 1, 45, 1 legumina -e quadriduo aut quinque diebus *e terra exeunt.* CIC. Quinct. 15 annum -e una sunt (rep. 1, 23 nat. deor. 2, 53 LIV. 32, 3, 3. 37, 59, 6 SVET. Cal. 8, 2 Galba 6, 1 FRONTO p. 184, 8 N.). 40 biennio iam confecto -e (Verr. 5, 67 PLIN. nat. 17, 149 SVET. Tib. 13, 1; -e biennio: COLVM. 11, 3, 43 AVR. VICT. Caes. 41, 15). Pis. 14 illo -e biduo. Brut. 308 triennium -e fuit urbs sine armis (VELL. 2, 93, 1; -e triennio: COLVM. 4, 8, 4. *cf.* SVET. Iul. 88). Brut. 319 quinquennium -e versatus (PLIN. nat. 9, 62; -e quinquennii: COLVM. 4, 17, 2. *cf.* OV. met. 12, 584). LIV. 21, 32, 1 triduo -e post (CVRT. 10, 8, 7 COLVM. 6, 2, 7. 9, 11, 1 PLIN. nat. 18, 269. -e triduo: COLVM. 9, 8, 4. 9, 9, 4 -e ante triduum). β *aetatem significantibus*: CIC. leg. 2, 3 hic -e aetatem egit in litteris (*aliter* Brut. 170 Ti. Gracchi ... -e aetate). SEN. contr. 3 praef. 15 pueri -e aut iuvenes scholas frequentant (VINCENT. LER. 17, 23 p. 27). γ *aliis, maxime anni vel diei partes significantibus*: [*dub.*: PLAVT. Condal. frg. 1 crepusculo -e]. CIC. ad Q. fr. 2, 10, 5 litterae ad id ... -e cum tuo reditu iunguntur. LIV. 24, 17, 7 solis -e occasu. 35, 41, 1 iam -e in exitu annus erat. 45, 27, 5 autumni -e tempus erat. SEN. epist. 54, 1 intra horam -e. COLVM. 7, 6, 6 per autumnum -e ante mensem Decembrem (*cf.* PLIN. nat. 11, 120). 9, 14, 17 usque in ortum -e Arcturi. 11, 3, 22 -e mense Ianuario mitescit (PLIN. nat. 9, 75 Octobri -e mense [18, 135]. 11, 35 -eque Maio mense. 11, 42 idibus Nov. -e). 11, 3, 53 satio secunda eius seminis -e Quinquatribus observatur. 12, 38, 6 mense Decembri ... quo -e tempore *eqs.* b *spatii vel mensurae*: *terrae*: VARRO rust. 1, 50, 3 in iugerum -e una opera ... satis esse dicitur (CVRT. 5, 1, 26 *aedificia* -e spatium iugeri unius absunt). *frumenti*: VARRO rust. 3, 8 triticum ... -e semodium. CIC. Verr. 4, 112 medimnum -e tritici.

2 *adiectivis*: a *temporis spatium vel aetatem significantibus*: PLAVT. Poen. 902 *erus* surptus -e sexennis (PLIN. nat. 10, 177 *canes* -e semenstres. PANEG. 10 (4), 33, 6 bimestris -e cura). TER. Andr. 813 -e grandi[us]cula iam profecta est illinc. CIC. de orat. 3, 75 aequalem -e meum ... Metrodorum (Brut. 179 opt. gen. 17 fin. 4, 66 Cato 7 off. 3, 1 NEP. Arist. 1, 1). CAES. Gall. 5, 8, 5 meridiano -e tempore (civ. 3, 76, 3). b *loci spatium exprimentibus*: CAES. Gall. 1, 43, 1 locus aequo -e spatio a castris ... aberat. civ. 2, 15, 1 *agger* aequa -e latitudine. COLVM. 4, 17, 5 *pedali* -e spatio ... vitem compescere (4, 21, 1). PLIN. nat. 9, 82 attollit *piscis* e mari sesquipedanea -e cornua. 25, 19 *herbae* exerenti se terra ... bipedali -e altitudine. 27, 98 herba quincuncialis -e.

3 *adverbiis*: a *temporis*: CIC. div. in Caec. 62 neque -e umquam (Pis. 68 nec -e umquam. LIV. 1, 43, 11). *cf.* CIC. Planc. 50 numquam ... -e (Mil. 28 div. 1, 15 Cato 24). Verr. 5, 104 ubi piratae -e quotannis hiemare soleant. de orat. 2, 22 Laelium semper -e cum Scipione solitum rusticari (3, 3 off. 2, 45 CELS. 5, 28, 4 GAIVS dig. 41, 3, 1 AVG. civ. 3, 10 p. 108 D.; *at* -e semper: CIC. part. 27 LIV. 3, 71, 5 GAIVS inst. 2, 25). Brut. 44 tum -e Pericles primus adhibuit doctrinam. 305 *reliqui cotidie* -e a nobis in contionibus audiebantur (*ibid.* Att. 12, 42, 1 epist. 6, 5, 1. 9, 16, 4. 15, 2, 1 BELL. Afr. 30, 1). LIV. 44, 35, 20 meridie -e receptu cani suis consul iussit. AVG. civ. 18, 27 p. 292 cum ... prophetae numquam -e defuissent populo Israel. *locutio frequens* iam(que) -e, -e iam *ideo notabilis, quod saepe -e cum iam quasi in unam notionem coalescens ad aliud enuntiati vocabulum spectat*: ENN. ann. 282 (*infra l. 52*). 459 (*infra l. 46*). 593 (*p. 496, 73*) TRAG. inc. 81 (*infra l. 69*) CIC. Verr. 6, 88. 94 Tull. 21 de orat. 1, 199 (*infra l. 48*) part. 42 (*infra l. 75*). VERG. Aen. 3, 135 iamque -e sicco subductae litore puppes ... subito cum *eqs.* (*item sequente* cum: VERG. Aen. 5, 327 [*infra l. 62*]. 5, 835 STAT. Theb. 9, 643 [*p. 495, 30*]). OV. met. 10, 174 (*p. 495, 30*). 12, 584 (*p. 497, 76*) fast. 3, 203 (*infra l. 78*) LIV. 35, 41, 1 (*p. 497, 84*) SIL. 16, 372 (*p. 495, 30*) *al.* b *loci*: PLIN. nat. 33, 118 invehitur *minium* ad nos nec -e aliunde quam ex Hispania. QVINT. inst. 10, 7, 20 nusquam -e deerit *tempus*.

4 *verbis*: ENN. ann. 459 iam cata signa -e sonitum dare voce parabant. CIC. Verr. 6, 94 lucebat iam -e. Tull. 21 iam -e cum lux appropinquaret. de orat. 1, 199 cum me vires, quod -e iam tempus adventat, deficere coepissent.

D *additur vocibus terminum vel finem quendam sive regionem, dispositionem significantibus*: 1 *substantivis* (*cf. etiam p. 497, 67sqq.*): ENN. ann. 282 iamque -e pulvis ad caelum vasta videtur. CAES. Gall. 7, 35, 1 -eque e regione castris castra ponebat. LIV. 37, 20, 3 ad radices -e collis ... regii succedebant. PLIN. nat. 37, 100 quoniam -e pliadum hyadumque dispositione ac numero stellantur *sandastri gemmae.* 2 *superlativis adiectivorum* (*cf. p. 495, 41sqq.*): PLAVT. Capt. 233 (*p. 495, 41*). RHET. Her. 2, 31, 50 -e locos obscurissimos totius artificii tractavimus. CIC. inv. 1, 7 Gorgias ... antiquissimus -e rhetor (de orat. 2, 93). Verr. 4, 104 agros ... -e optimos ac nobilissimos. fin. 4, 12. Att. 6, 1, 20 in extrema -e parte epistulae (Lael. 14 cuius disputationis fuit extremum -e de immortalitate animorum. VERG. Aen. 5, 327 iamque -e spatio extremo. AVSON. 359, 28). BELL. Alex. 27 locus est -e regionum illarum nobilissimus. COLVM. 4, 22, 5 *v. p. 495, 45.* 6, 23, 2 -e ultimo tempore aestatis (QVINT. inst. 10, 1, 80 *Demetrius* ultimus est -e ex Atticis). *cf.* CIC. epist. 13, 1, 2 meme habuit ... amicorum -e principem. *adverbii*: CIC. de orat. 3, 9 qui tum cum illo (*Crasso*) postremum -e collocuti sunt. 3 *verbis*: ACC. trag. 269 -e exanclavimus tyranni saevum ingenium. TRAG. inc. 81 expletis iam -e ad pariendum mensibus. CIC. Verr. 6, 88 evolarat iam e conspectu -e ... quadriremis. rep. 3, 41 nobis, qui id aetatis sumus, evigilatum -e est. fin. 1, 12 hanc omnem quaestionem de finibus bonorum et malorum -e a nobis explicatam esse. off. 1, 3 *philosophiae libri* iam illis (*orationibus*) -e se aequarunt. de orat. 2, 340 exposui -e ut potui vobis ... quae sequi solerem (3, 199 part. 42 nat. deor. 1, 42). Att. 7, 3, 5 -e ... respondi tuis litteris de re publica. 16, 11, 7 nostri familiares -e demortui. ad Q. fr. 3, 1, 5 habes -e de rebus rusticis. OV. fast. 3, 203 iamque -e raptae matrum quoque nomen habebant. LIV. 9, 29, 1 profligato -e Samnitium bello. COLVM. 7, 3, 11 inter auctores -e constitit primum esse admissurae tempus vernum (PLIN. nat. 6, 16 *ab Amphito et Telchio* ortam Heniochorum gentem -e constat. 6, 31 QVINT. inst. 2, 4, 4. 2, 17, 42. *cf.* CIC. epist. 13, 28, 2 cum -e consistat hereditas in eis rebus, quas avertit Oppia. NERAT. dig. 41, 3, 41 quamvis ... possessionem apisci nos iam -e conveniat). PLIN. nat. 21, 51

[Rannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-e peractis colorum ... celeberrimis. PAVL. dig. 21, 2, 35 evictus ... a creditore tunc videtur *emptor*, cum -e spes habendi abscisa est.

II *tam ad totum enuntiatum quam ad verbum enuntiati aliquod pertinens, dicitur de eis, quae fieri solent aut quae non multum abest quin semper fiant, fere i. q.* **plerumque, ut solet,** *sim.* (non -e *vel* -e non *i. q. plerumque non, haud facile: l. 15 52. 61 al.* neque -e *vel* nec -e *i. q. et plerumque non, et raro: l. 10. 18. 54 al.*):

verba frequentiora: esse (*interdum subintellegendum*): VARRO ling. 5, 166 -e stramenta erant e segete. 6, 53 mensium nomina -e sunt aperta. 6, 40 neque his (ἐτύμοις) -e societas cum graeca lingua. 8, 10 in his rebus ... -e singula sunt. rust. 1, 22, 1 quae ... fieri a domesticis poterunt ..., ut -e sunt ... corbes, fiscinae *eqs.* 2, 1, 22 -e morborum causae erunt, quod *eqs.* 2, 10, 8 de nutricatu hoc dico, easdem *pastorum feminas* -e et nutrices et matres. 3, 14, 2 qui *locus* si naturalis non est, ut -e non sunt in aprico loco. 3, 17, 1 reliqua ... -e mihi sunt nota. RHET. Her. 2, 18, 27 -e non difficile invenire, quid *eqs.* CIC. inv. 2, 69 cum -e mos esset Graiis, ut *eqs.* Verr. 4, 195 neque ... est -e quicquam, quod homines palam facere audeant ..., quin. Balb. 55 has sacerdotes video -e aut Neapolitanas aut Velienses fuisse. de orat. 2, 288 quae verbi ratione et vi continentur, certa -e ac definita sunt. 3, 153 inusitata sunt prisca -e ac vetustate ... intermissa. rep. 2, 2 quod in illis *civitatibus* singuli fuissent -e, qui *eqs.* leg. 2, 23 erunt leges -e in more maiorum. 2, 59 haec ... locupletibus -e cum plebe communia. 2, 66 *magnificentia* nunc -e Romae est. 3, 39 quae si opposita sunt ambitiosis, ut sunt -e, non reprehendo. off. 2, 69 a quo expeditior remuneratio fore videtur, in eum -e est voluntas nostra propensior. CAES. Gall. 3, 12, 1 erant eiusmodi -e situs oppidorum, ut *eqs.* 5, 12, 3 aedificia *Britannorum* -e Gallicis consimilia *sunt.* 6, 30, 3 aedificio circumdato silva, ut sunt -e domicilia Gallorum. BELL. Hisp. 8, 4 oppidorum magna pars eius provinciae montibus -e munita ... est. CELS. 2, 1 p. 28 -e ventus ubique a mediterraneis regionibus veniens salubris, a mari gravis est. p. 31. 2, 3 p. 32. 2, 4 p. 33. 2, 8 p. 46. 51. 3, 5 p. 83 (*bis*). 3, 27, 1. 4, 10 p. 132. 5, 26, 31 *al.* fieri: VARRO rust. 2, 6, 5 greges *asinorum* fiunt -e mercatorum. CELS. 3, 5 p. 83 cum omnis aeger -e peior fiat. QVINT. inst. 9, 3, 77 ex quibus -e fiunt ... quae τρίκωλα dicuntur. *plerumque vel impersonaliter vel a pron. sing. neutr. pendens*: CIC. inv. 2, 14 ut -e fit (RVT. LVP. 1, 17 ut fit -e. LIV. 1, 46, 7. 5, 27, 1 sicut -e fit. CVRT. 8, 2, 34. 8, 10, 16). rep. 6, 10 fit ... -e, ut (CAES. civ. 1, 44, 3. CELS. 5, 28, 12 -e ... fit, ut). CELS. 2, 22 p. 68 quod -e fit (3, 22 p. 110. 5, 28, 19 CVRT. 8, 14, 20 PLIN. nat. 26, 60). CELS. 5, 28, 2 -e ... id fit, quod (5, 28 p. 211. 6, 2 p. 222). QVINT. inst. 11, 3, 134 -e fit hoc in rebus minoribus. VARRO frg. Non. p. 547 -e habent aeneum illi, qui venditant oleum (CELS. 5, 28, 12 -e, quae circa fistulam sunt, habent aliquid inflammationis. 7, 12, 1 qui *dentes* -e longiores radices habent. PLIN. nat. 37, 77 *crystallo similes* -e capillamenta habent. PORPH. Hor. carm. 1, 2, 25). rust. 2, 2, 4 in primis videndum, ut boni seminis pecus habeas. id -e (fieri *cod.*) ex duabus rebus (*cf. 1 B 3 c*) potest animadverti (RHET. Her. 1, 14, 24 hoc in iudicio -e non potest usu venire. 4, 29, 41 nam -e [facere *codd.*] non poterimus, nisi nobis ipsa negotii natura dabit facultatem. CIC. orat. 224 utrisque addi pedis pars potest, non -e ternis amplius. CELS. 5, 28, 1 certa ... esse fiducia potest -e. 7, 2 p. 264 -e sine cicatrice potest esse is locus). 3, 9, 17 neque -e in villis ova ac pullos faciunt *gallinae* rusticae (CIC. fin. 1, 14 ut -e faciunt, qui ab *Epicuro* dissentiunt. Tusc. 5, 85). 3, 12, 2 in eodem consaepto -e habere solent ... cocliaria (CIC. inv. 1, 46 quod -e solet fieri [*bis.* Manil. 24 ad Q. fr. 3, 1, 2 CELS. 4, 31 p. 157]. Q. Rosc. 1 solent -e dicere, qui *eqs.* Vatin. 12 cum ... iter Hispaniense pedibus -e confici soleat. de orat. 3, 33 in iis -e soleo perorare. top. 60 illud ... genus causarum ... errorem afferre non -e solet. CAES. Gall. 6, 15, 1 quod -e ... quotannis accidere solebat. 7, 35, 1 non -e ante autumnum Elaver vado transiri solet. OV. am. 1, 5, 4 quale -e silvae lumen habere solent. PAVL. FEST. p. 140. 264 CELS. 3, 4 p. 78 QVINT. inst. 1, 1, 28. 1, 5, 11. 9, 3, 12 decl. 252 p. 29 PS. QVINT. decl. 1, 4 PAVL. dig. 39, 3, 17, 1. 39, 4, 4, 2). CAES. civ. 1, 52, 1 quae -e res ... ingravescere consuevit (3, 1, 3 *timor* -e bella et civiles dissensiones sequi consuevit. 3, 37, 5. 3, 47, 3 CELS. 2, 8 p. 47). LIV. 9, 13, 7 ut evenit -e (PLIN. nat. 22, 113 PAVL. dig. 33, 9, 4, 2). FEST. p. 322 *sargus* in Aegypt⟨i⟩o mari -e nascitur (VAL. MAX. 9, 14 pr. *animalia* -e gignentibus similia nascuntur. CELS. 2, 7 p. 43 ex eiusmodi morbo quartana -e nascitur. 6, 6, 16. 7, 7, 1. 8 COLVM. 6, 25, 1. 7, 5, 5 SCRIB. LARG. 55 PLIN. nat. 19, 34. 21, 67. 25, 160 *al.*). COLVM. 9, 15, 6 -e si duo sunt examina *apium*, duo genera quoque favorum inveniuntur (PLIN. nat. 26, 97 *erythraicon* -e in montuosis inveniri. 27, 65). QVINT. inst. 5, 13, 55 -e accidit, ut in causis multa dicantur (5, 10, 14. 9, 4, 109. 11, 1, 30 FRONTIN. aq. 76 SVET. Claud. 8).

alia: TER. Phorm. 363 ruri -e se continebat. VARRO frg. Gell. 3, 10, 7 septima ... -e hebdomade, id est nono et quadragesimo die, ... homo in utero absolvitur. frg. Non. p. 352 qui ... celeriter erant nati, -e Numerios praenominabant *Romani.* 553 imminentibus imbribus -e primum rorare incipit. ling. 5, 32 *Europae loca* -e nominata aut translaticio nomine ab hominibus ... aut declinato ab hominibus. 7, 16 *Diana* in trivio ponitur -e in oppidis graecis. 9, 71 *vocabula* -e non discedunt ab ratione sine iusta causa. rust. 1, 14, 2 *saeps* fit ... per ... foramina *palorum* traiectis longuris -e binis aut ternis. 1, 18, 4 -e operarii modo et bubulci ... addendi *sunt.* 1, 37, 5 quod -e observant a piro florente. 2 praef. 3 nunc intra murum -e patres familiae correpserunt. 2, 2, 4 -e qui *arietes* eam *linguam* habent *eqs.* 2, 2, 5 de reliquo antiqua -e formula utuntur. 2, 4, 13 animadvertunt -e ex primo partu. 2, 7, 7 quae post tempus nascuntur, -e vitiosa atque inutilia existunt. 2, 9, 16 -e modicum esse putant, ut *eqs.* 2, 10, 1 in saltibus licet videre iuventutem, et eam -e armatam. 3, 9, 16 (*de avibus domesticis*) -e quae ante *novam lunam incubant* pleraque non succedunt. *ibid.* nec -e *gallinae rusticae* nisi mansuetae in cavea videntur Romae. 3, 10, 3 saliunt *anseres* -e in aqua. CIC. S. Rosc. 112 neque mandat quisquam -e nisi amico. div. in Caec. 18 civili -e actione et privato iure repetuntur *ereptae pecuniae.* Cluent. 116 in litibus aestimandis -e iudices ... neglegentius attendunt cetera. Rab. Post. 2 uti ... hanc *laudem* -e, qui sunt eius stirpis ... cupidissime persequantur. Pis. 70 quae *studia* -e Epicureos neglegere dicunt. de orat. 1, 12 ceterarum artium studia -e recondita atque abditis e fontibus hauriuntur. 2, 61 *libri* sunt -e inscripti de rebus notis et illustribus. 2, 142 in Catonis et in Bruti libris nominatim -e referri, quid alicui ... responderit. 2, 266 *imagines* -e in deformitatem aut in aliquod vitium corporis ducuntur. 3, 34 -e melius a deteriore facultate magis quam genere distinguitur. Brut. 207 horum (*Antonii et Crassi*) qui neutrum habebat, confugiebat ad Philippum -e aut ad Caesarem. orat. 170 quae valde laudantur apud illos, ea -e quia sunt conclusa laudantur. 222 e quattuor ... quasi hexametrorum instar versuum quod sit constat -e plena comprehensio (*damnat enuntiatum totum Heerdegen cum aliis, sed cf. Kroll ad l.*). part. 58 in iudiciis accusatori -e *tractanda sunt,* quae ad iracundiam ... pertinent. top. 79 intellegendum est nec ullam esse disputationem, in qua non aliquis locus incurrat, nec -e omnis locos incidere in omnem quaestionem. rep. 1, 68 omnia nimia ... in contraria -e convertuntur. fin. 1, 18 Epicurus ..., in quibus sequitur Democritum, non -e labitur. Tusc. 1, 19 animum ... alii animam, ut -e nostri. 1, 38 rationem illi (*Pythagorei*) sententiae suae non -e reddebant. 5, 116 nostri graece -e nesciunt nec Graeci latine. nat. deor. 1, 23 haec, ut -e dicitis, hominum causa a deo constituta sunt? 2, 75 eam ... disputationem tris in partes nostri -e dividunt. 2, 136 *alvus* constat -e e nervis. Lael. 22 ceterae res, quae expetuntur, opportunae sunt singulae rebus -e singulis. 54 *quos Fortuna effecit caecos* efferuntur -e fastidio et contumacia. 72. off. 1, 61 statuas ... videmus ornatu -e militari. 1, 147 maior ... pars eo -e deferri solet, quo a natura ipsa deducitur. 3, 15 volgus, quid absit a perfecto, non -e intellegit. Att. 4, 17, 1 *epistulae nostrae* tantum habent mysteriorum, ut ea ne librariis quidem -e committamus. 8, 9, 3 (*de Lepido*) -e συνδιημερεύομεν. epist. 1, 9, 23 animum (*Schmalz*, etiam *codd.*) ab orationibus diiungo -e referoque ad mansuetiores Musas. ad Q. fr. 2, 3, 7 cetera sunt in rebus nostris huiusmodi, ut tu mihi -e diffidenti praedicabas. 3, 3, 1 quidquid conficio aut cogito, in ambulationis tempus -e confero. LVCR. 1, 491 dissiliuntque -e ferventia saxa vapore. 2, 370 ad sua quisque -e decurrunt ubera lactis. 4, 962 quo quisque -e studio devinctus adhaeret ... in somnis eadem plerumque videmur obire. 5, 1414 posteriorque -e melior res illa reperta perdit. 6, 683 totius subcava montis est natura, -e silicum suffulta cavernis. CAES. Gall. 3, 18, 6 -e libenter homines id, quod volunt, credunt. *sic passim.*

fēreae (-a) *v.* feriae. [*Bannier.*

ferebra, (-ae) *incertae significationis.* CORP. I² 1853 (= Dessau 5792; *repertum ubi fuit Amiternum; agitur de aquaeductu*) af⟨...⟩lum -a et (*fort. leg.* ad) castellum. *D.*

ferentaneus *v.* ferentarius *p. 501, 23.*

ferentārius, -iī *m.* [*orig. inc., nisi a* ferre *ductum est. Th.*].

I *proprie de armaturae militaris genere*: **A** *substantivum*: *de etymologia et notione*: *a* ferendo *ductum*: VARRO ling. 7, 57 *Plautus* in Trinummo (456 *v. p. 501, 22*): ʽnam illum tibi ⟨...⟩ʼ. -um a ferendo, id est inane ac sine fructu; aut quod -ii equites hi dicti, qui ea modo habebant arma, quae ferrentur, ut iaculum. huiuscemodi equites pictos vidi in Aesculapii aede vetere et -os ascriptos. frg. Non. p. 520 *accensos* quidam vocabant -os, quia pugnabant fundis et lapidibus, his armis, quae ferrentur, non quae tenerentur (*cf.* PAVL. FEST. p. 14 *ascripticios* et accensos dicebant, ... quidam velatos ... nonnulli -os, quod fundis lapidibusque proeliaturi ea modo ferrent, quae in hostes iacerent. alii rorarios. p. 85 -ii auxiliares in bello a ferendo auxilio dicti vel quia fundis et lapidibus pugnabant, quae tela feruntur, non tenentur, ita appellati. p. 369 *similia, additur* Cato eos -os dixit, qui tela ac potiones militibus proeliantibus ministrabant). NON. p. 554 -ii levis armatura, qui, cui opus esset, auxilium ferrent ex cursu levi, armis gravibus non impediti *genus levis armaturae* (*cf. supra l. 76*): PAVL. FEST. p. 93 -ii levis armaturae pugnatores. VEG. mil. 1, 20 erant ... apud veteres inter pedites qui dicebantur levis armaturae funditores et -ii, qui praecipue in cornibus locabantur et a quibus pugnandi sumebatur exordium. 2, 2 levem armaturam, hoc est -os sagittarios funditores ballistarios. 2, 15 *post principes* erant -ii et levis armatura. 2, 17 -ii ... armaturae exculcatores sagittarii fundi-

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tores, hoc est levis armatura. 3, 14 tertius ordo disponitur de armaturis velocissimis, de sagittariis iuvenibus, de bonis iaculatoribus, quos ante -os nominabant. HIER. adv. Iovin. 1, 35 in legionibus et exercitu sunt ... -ii ac levis armaturae. GLOSS. Plac. V 22, 19 *et* 69, 10 -us leviter armatus sagittis aut fundis. LYD. mag. 1, 46 φερεντάριοι ἀκροβολισταί. *varia*: HESYCH. 237, 304 φερεντάριοι· τάγμα στρατιωτικόν. GLOSS. V 254, 47 -ii signiferi vel vexilliferi (*cf.* GLOSS. Sall. Catil. 60, 2 *cod. P* -is signiferis vel primipilariis). [*corrupt.*: GLOSS. V 648, 39 frequentarii dicti (*cf. Thes. gl. ad l.*).] *Fiebiger, PW. VI 2207.* ferent- *pro pyrrhichio*: PLAVT. Trin. 456. *exempla*: CATO mil. frg. 6 partem equitatus atque -os praedatum misit. SALL. Catil. 60, 2 postquam eo ventum est unde a -iis proelium committi posset. TAC. ann. 12, 35 eo ... irrupere -us gravisque miles, illi telis assultantes, hi conferto gradu. VEG. mil. 3, 20 *in illa acie*, quae munitionem (*sc. naturalem*) non habet, omnes equites et -os ponas. AMBR. Hel. 13, 47 minoribus poculis velut -iis pugna praeluditur (*cf. infra l. 21*). HEGES. 4, 23, 1 -iis temptatum proelium.

B *adiectivum: i. q. prolusorius*: HEGES. 3, 9, 4 ut solent in -iis proeliis, plura vulnera quam neces inferebantur. *fort. etiam* AMBR. Hel. 13, 47 (*supra l. 16, ubi fort. coniung.* prolusoriis ... poculis).

II *translate de eo, qui auxilium opportunum fert*: PLAVT. Trin. 456 nam illum tibi -um (ferentaneum *P*) esse amicum inventum intellego. *cf. p. 500, 64.*

Feretrius *v. Onomast. s. v.*

feretrum, -i *n.* [*tractum a gr.* φέρετρον. *Th.*]. *de etymologia et notione*: VARRO ling. 5, 166 ubi lectus mortui fitur (*sic vel* fertur *F*), dicebant -um nostri, Graeci φέρετρον. SERV. *et* SERV. auct. Aen. 6, 222 -o graece dixit, nam latine capulus dicitur. 11, 64 -um locus ubi mortui feruntur. et est Graecum nomen: nam graece φέρτρον dicitur, unde per diaeresim -um fecit, dictum a ferendo: nam latine capulus dicitur. SCHOL. Stat. Theb. 6, 55 *similia*. ISID. orig. 18, 9, 1 faretra sagittarum theca, a ferendo iacula dicta; sicut et -um, ubi funus defertur. quae idcirco etymologiam communem habent, quia faretra mortem, -um mortuum portat. 20, 11, 7 -um dicitur, quod in eo mortui deferantur ... a ferendo. *cf.* SCHOL. Hor. epist. 2, 1, 49 (Libitina:) -um. *cf. ibid.* Libitina dictus lectus mortuorum. GLOSS. φόριον (φορεῖον?). lectus defuncti. lectus in quo mortui portantur. lectum funebre. lectum funerum (funebre *c*), id est locellum. lectum defuncti vel locellum, quia fert tantum, ⟨non⟩ refert est ubi funus defertur, a ferendo mortuum dictum. *cf.* GLOSS. V 623, 39 suggrundarium (subgrandarium *cod.*) est -um. NOT. Tir. 22, 73 *post* ferre *et derivata*. [*francog.* fiertre. *M.-L.*] *duae posteriores pro trochaeo (spondaeo) sunt in fine hexametri, ubi fere ponitur a poetis; pro pyrrhichio (iambo)*: VERG. Aen. 11, 149 OV. met. 3, 508 SIL. 5, 168. 17, 629 AVSON. 184, 7.

I *lectus, in quo mortui efferuntur*: **A** *proprie* (*Samter, PW. VI 2210*): VERG. Aen. 6, 222 pars ingenti subiere -o *Miseni* (IVL. VAL. 2, 34 onus -i *Darii* subiit *Alexander*. *cf.* AMBR. Tob. 10, 37 donec -o colla subiecti ipsi defunctum ad sepulcra deducerent). Aen. 11, 64 alii crates et molle (STAT. Theb. 9, 100) -um arbuteis texunt (STAT. Theb. 6, 55 puerile [*cf. infra l. 61*] -um *Archemori* texitur). 11, 149 -o Pallanta reposto procubuit super *Euandrus* (OV. fast. 4, 851 posito ... -o). OV. met. 3, 508 -umque parabant *dryades Narcisso*. 14, 747 luridaque arsuro portabat membra *Iphidis* -o *mater*. NEPOTIAN. 9, 18 Gorgias in -o matris natus est (∼ VAL. MAX. 1, 8 ext. 5 lecto). VAL. FL. 5, 11 positum ... -o *Idmonem* (AVSON. 24, 5. PETR. CHRYS. serm. 103 p. 487^B *filium* lamentabili impositum ... -o. CORIPP. Iust. 1, 226. ARATOR act. 1, 805 ponitur in medio ... -o). STAT. Theb. 9, 100 mollique -o ... eiectans saniem *Hippomedon*. silv. 2, 1, 20 puerile -um produxi *Glauciae*. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 49 quasi ab ipso -o venerationem acceperit poeta defunctus. 2, 1, 168 quasi mortuus in -o *porrectus*. AVSON. 184, 7 mutavitque torum -i vice exequialis honor. VVLG. II reg. 3, 31 rex David sequebatur -um *Abneri*. HIER. epist. 39, 1, 5 aureum -o velamen obtenditur. 79, 7, 7 faciem super -um *coniugis* lacrimis diluisti. AVG. conf. 9, 7, 16 sudario tangere -um. SVLP. SEV. chron. 2, 34, 4 -o corpus eripitur. SEDVL. carm. pasch. 4, 133 (op. pasch. 4, 12). ENNOD. epist. 2, 1, 6 *David* -um fili ovans ... antecessit (*cf.* IORD. Get. 28, 144 in exequiis -o eius [*Aithanarici*] praeiens *Theodosius*). CORIPP. Iust. 1, 294 aptantque -um *famuli*. 3, 37 tolli sublime -um. GREG. M. epist. 5, 57^a, 4 -um, quo Romani pontificis corpus ad sepeliendum ducitur, nullo tegmine veletur. PASS. Saturnin. 5 beati viri corpus ligneo -o immissum. VITA Vedast. 1, 9 (Mon. Germ. Merov. III p. 412) ut mos est, omnibus accipientibus -um cum ipso sancto corpus nullatenus eum de loco promovere potuerunt (*ibid.* accepto -o). VITA Radeg. 2, 24 ut subtus turrem repausaretur -um. *ibid.* qui ... venerat post -um. **B** *translate*: AVG. conf. 6, 1, 1 me -o cogitationis offerebat *mater Christo*. serm. ed. Mai 2, 1 erat ... in communione *Pharisaeorum* -um. PETR. CHRYS. serm. 103 p. 489^B Christus *populum Christianum* de mortali -o perpetuae vitae reddat.

II *fere i. q. ferculum*: **A** *proprie in sacrificio, triumpho, funere*: GRATT. 488 cadus et viridi fumantia liba -o praeveniunt *in pompa sacrificiali*. SIL. 5, 168 quis opima ... dona Iovi portet -o suspensa cruento. 10, 566 non ... celsis de more -is praecedens prisca exequias decorabat imago. 17, 629 Syphax -o residens captiva premebat lumina. **B** *metonymice*: TERT. patient. 14 p. 21 quale in illo viro (*sc. Iob*) -um deus de diabolo extruxit, quale vexillum de inimico gloriae suae extulit ...!

III *nomen sideris*: GREG. TVR. stell. 29 has stellas (*Hyades?*) quidam arte (arcae *vel* massae *vel* Mariae *Haase*) -um vocant.

*****fēriae**, -ārum *et* **fēria**, -ae *f.* [*cf. c.* festus. *Th.*]. *de etymologia*: PAVL. FEST. p. 85 -a a feriendis victimis vocata. ISID. orig. 5, 30, 12 a fando ... -ae nuncupatae sunt (nat. 3, 1 -a ... a fando dicta quasi faria). GRAMM. suppl. 241, 14 -ae dicuntur a fando, quia deus in creatione mundi dixit 'fiat fiat' (ISID. nat. 3, 1). *de formis*: PAVL. FEST. p. 86 -as antiqui fesias vocabant (p. 264 antiqui ... fesiis pro ... -iis. *cf.* VEL. gramm. VII 73, 8 -as ... non fereas [*sed legitur* COMPVT. cod. Col. prol. 4], quoniam apud antiquos fesiae non foseae dictae sunt [CASSIOD. gramm. VII 155, 8]). *de numero*: GELL. 19, 8, 13 -as ... *veteres singulari numero dixerunt* numquam (CHAR. gramm. I 33, 13 DON. gramm. IV 376, 28 CONSENT. gramm. V 348, 9 PHOC. gramm. V 428, 10 GRAMM. suppl. 84, 34 GLOSS.). *nota* GRAMM. suppl. 241, 15 pluraliter dicuntur -ae, licet abusive dicatur 'prima -a', 'secunda -a'. *legitur sub I et II semper pluraliter praeter* PAVL. FEST. p. 85 *v. supra l. 9* (*fortasse Pauli neglegentia singulari pro plurali posito; vix neutr. plur., cf. infra l. 26*), *sub III semper singulariter exceptis his locis, ubi sensu pluralis postulatur*: PS. AMBR. serm. 15, 3 ISID. reg. monach. 10, 1 COMPVT. Carth. 1, 3. 5 (*bis*). *de genere*: *est feminini generis; neutrius*: PS. RVFIN. in Am. 8, 4/6 fastidiebatis -a (*an* -as?) sabbatorum. CORIPP. Iust. 4, 82. *de compendiis*: feriar(um): CORP. VI 1332. 1358. 1422. X 3724 (*sed* fer(iarum): CORP. VI 1343). fer(iae): *passim* FAST. ann. Iul. Caeret. Sabin. Amitern. Pinc. Venus. *al.* (*raro ibid.* feriae), *numquam* FAST. ann. Iul. Praen. Arv. Vall. Vatic. *ubi semper* feriae *vel* f(eriae). fer(ia): VICTOR. pasch. chron. I p. 686. f(eria): *ibid.* add. II chron. I p. 741 *in tabulis paschalibus*. COMPVT. cod. Col. prol. 4 (5^ies). 5. f(eriae) p(ublicae): FAST. ann. Iul. Caeret. Febr. 21 Apr. 23 (Corp. I^2 p. 213). Maff. Aug. 19 (Corp. I^2 p. 225). Amitern. Aug. 19 (Corp. I^2 p. 244). *nescio an littera* F *in nonnullis fastis ad eosdem dies ascripta supplenda sit* f(eriae), *non* f(as). *notandum crebrum fastorum compendium* NP *i.* n(efas), f(eriae) p(ublicae). *cf. Soltau, Jahrb. f. Phil. 137 (1888) 836; Wissowa, Rel. u. Kult. d. Röm.^2 p. 439; Schön, PW. VI 2016.* *de prosodia*: fē-: *inde a* PLAVTO (*notione I et II*), *sed* fĕ- (*notione III*): ANTH. 488 (= CARM. poet. min. V 58, 6) 2. *de notione*: GLOSS. -ae ἀργίαι, ἀσχολίαι, ἄπρακτοι ἡμέραι. *alia v. infra l. 61.* *inde a* PLAVTO. [*it.* fiera, *francog.* foire, *port.* feira. *M.-L.*]

I *strictiore sensu i. q.* **festis diebus cessatio** *a laboribus et negotiis, latiore sensu fere i. q.* **festi dies**, *variis religionibus celebrati. praemisi locos, quibus significatio planior fit ex iis, quae coniunguntur vel opponuntur*: PLAVT. Capt. 770 Iuppiter ... offers mihi ... festivitatem, -as. CIC. leg. 2, 29 -arum festorumque dierum ratio in liberis requietem habet litium et iurgiorum, in servis operum et laborum. PAVL. FEST. p. 62 conceptivae -ae talia (ferialiae *codd.*) festa dicebantur, quae *eqs.* p. 86 aliae -ae erant sine die festo, ut nundinae; aliae cum festo, ut Saturnalia. quibus adiungebantur epulationes ex proventu fetus, pecorum frugumque. PLIN. nat. 18, 284 instituerunt -as festosque dies. SERV. auct. georg. 1, 268 sunt ... aliqua, quae si festis diebus fiant, -as polluant. *ibid.* -ae ... operae deorum creditae sunt ... -ae deorum causa instituuntur, festi dies hominum quoque. SERV. georg. 1, 270 quae -ae a quo genere hominum ... observentur, vel quae festis diebus fieri permiserint. SERV. auct. Aen. 12, 139 Iuturnas (*v. p. 503, 74*) -as celebrant ... quem diem festum Iuturnalia dicunt. MACR. sat. 1, 16, 3 festis *diebus* insunt sacrificia, epulae, ludi, -ae. *cf.* GLOSS. IV 75, 27 -as cessationes ab operibus aut dies festi[s].

A *Romanorum et Graecorum*: **1** *generatim*: CATO agr. 2, 4 per -as (*cf. p. 503, 17*) potuisse fossas veteres tergeri (*cf. l. 70*), viam publicam muniri *eqs.* 5, 1 -ae serventur *a vilico* (GELL. 2, 28, 2 ACT. lud. saec. Sept. Sev. 1, 29. 44. *cf.* PAVL. FEST. p. 49 observaret [p. 62. 92 SERV. auct. georg. 1, 270 MACR. sat. 1, 16, 4. 8]). 138 boves -iis coniungere licet (147 iungere. COLVM. 2, 21, 5). 150, 1 lacte *ovis* -iis quod mulserit *pastor*. MACR. sat. 1, 15, 21 Verrium Flaccum ... dicere solitum refert Varro, quia -iis tergere veteres fossas liceret, novas facere ius non esset, ideo magis viduis quam virginibus idoneas esse -as ad nubendum. VARRO frg. Macr. sat. 1, 16, 19 viros vocare -iis non oportet: si vocavit, piaculum esto. ling. 6, 19 *Portuno* eo die ... -ae institutae (rust. 1, 1, 6 PAVL. FEST. p. 93. 337 PLIN. nat. 18, 8. 284. *cf.* SERV. auct. georg. 1, 268 -ae deorum causa instituuntur). ling. 6, 28 -as primas menstruas, quae futurae sint eo mense, rex edicit populo (*cf. p. 503, 5*). CIC. Planc. 66 has *orationes* ego scripsi ludis et -iis. leg. 2, 19 -iis iurgia amovento easque in famulis operibus patratis habento (2, 57 LIV. 41, 21, 11. 42, 20, 6 CORIPP. Iust. 4, 82). 2, 29 *v. supra l. 48*. div. 1, 102 -iis imperandis (GELL. 2, 28, 2). Att. 13, 45, 1 dies -arum mihi additos video (FEST. p. 194. 253 COLVM. 2, 12, 9. PETRON. 134, 7 die -arum, quo etiam lugentes rident. AMM. 22, 14, 4 CORP. VI 30986a). LIV. 1, 31, 4 ut ... -ae per novem dies agerentur (22, 1, 6). 3, 5, 14 in tri-

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

duum -ae indictae (34, 55, 1. 4. 42, 10, 15 SVET. Claud. 22. VLP. dig 4, 6, 26, 7 ob res ... prospere gestas vel in honorem principis. MACR. sat. 1, 16, 8. *nota*: SERV. Aen. 1, 632 indici -*ae* dicuntur, quia paupertas maiorum ex collatione sacrificabat aut certe de bonis damnatorum. *metaphorice*: AVG. epist. 13, 2. *cf.* edicere *p. 502, 77*). LIV. 7, 28, 7 -arum constituendarum. 35, 40, 7 -ae in sollicitudine ac metu fuere. 40, 19, 5 ut...-ae essent (41, 16, 1. 42, 2, 7 FEST. p. 253). 41, 27, 6. FEST. p. 253 quod -iis fieri non liceat (MACR. sat. 1, 16, 9). *ibid.* diem profestum diem sine -iis esse. p. 348 Septimontio ... hisce montibus -ae (*sic passim* FAST. ann. Iul., *velut* FAST. Caeret. Ian. 30 (Corp. I² p. 212) fer(iae) ex s(enatus) c(onsulto), q(uod) e(o) d(ie) *eqs.*, *vel nude* -ae. *nota*: FAST. Caeret. Apr. 22 (Corp. I² p. 213) fer(iae) coronatis omnibus. FAST. Vall. Aug. 10 (Corp. I² p. 240) -ae. arae Opis et Cereris ... constitutae sunt). VAL. MAX. 2, 2, 9 annuo circuitu -arum. COLVM. 1, 6, 19 in *balneis* familia ... -iis lavetur. 2, 21, 1 quae -iis facere quaeque non facere debeant (*cf.* 2, 21, 2. 3. 4. MACR. sat. 1, 16, 10 quid -iis agi liceret. 1, 16, 12). 11, 1, 20 per -as *vilicus* instrumentum rusticum ... recognoscat. PLIN. nat. 35, 5 *Epicurei* -as ... omni mense vicesima luna custodiunt, quas icadas vocant. FRONTO p. 226, 23 N. Numa ... -arum promulgator. VLP. dig. 1, 16, 7 pr. -as secundum mores et consuetudinem ... dare. GELL. 2, 28, 3 -as siquis polluisset (SERV. auct. georg. 1, 268. 275 MACR. sat. 1, 16, 8. 11). 16, 10, 1 erat ... celebritas -arum. 18, 2, 16 deo -arum istarum Saturno. TERT. spect. 12 -arum (ferarum *A B*) voluptati satis non fiebat. idol. 10 schola honoratur -iis. CHALC. transl. 26 quae *remuneratio* est propria praesentium -arum. AVSON. 385 tit. de -iis Romanis (AVG. civ. 6, 3 p. 249 D.). SERV. auct. georg. 1, 268 -iis terram ferro tangi nefas est. 1, 270 novum *rivum* fieri non permittitur -iis. Aen. 2, 669 quod verbum (*sc.* instaurata) et de -iis et de scaenis solebat apud veteres usurpari. MACR. sat. 1, 2, 1 -*as* indulget magna pars mensis Iano dicati. 1, 2, 2 per omne spatium -arum. 1, 7, 7 ut ... honorem sacris -iis haberemus. 1, 15, 12 accepturos, *qui in agris essent*, causas -arum a rege sacrorum. 1, 15, 21 -iis vim cuiquam fieri piaculare est. CORP. VI 31075 descriptio fer⟨iarum⟩, quae in cohorte ⟨...⟩.

2 *speciatim definiuntur additis adiectivis vel substantivis*: **a** *accedunt adiectiva*: *praemisi generum definitiones*: SERV. Aen. 1, 632 -ae aut legitimae sunt aut indictae. MACR. sat. 1, 16, 5 -arum ... publicarum genera sunt quattuor: aut enim stativae (*cf.* PAVL. FEST. p. 92 statae) sunt aut conceptivae (VARRO ling. 6, 26 PAVL. FEST. p. 62. *cf.* VARRO ling. 6, 29 si quae -ae conceptae essent. MACR. sat. 1, 16, 8 conceptis) aut imperativae sunt aut nundinae. 1, 16, 6 sunt stativae ... conceptivae ... ut sunt Latinae (*cf.* VARRO ling. 6, 25 Latinae -ae dies conceptivus), sementivae (VARRO ling. 6, 26 PAVL. FEST. p. 337), paganalia (VARRO ling. 6, 26 paganicae), compitalia (GELL. 10, 24, 3): imperativae sunt, quas *eqs.* ... nundinae sunt *eqs.* 1, 16, 7 sunt praeterea -ae propriae familiarum ... et siquas -as proprias quaeque familia ex usu domesticae celebritatis observat. 1, 16, 8 sunt singulorum, uti *eqs.* (*cf.* FEST. p. 242 privatae -ae vocantur sacrorum propriorum, velut dies natales, operationes, denecales). *cf. Wissowa, Rel. u. Kult. d. Röm.² p. 432 sqq. et passim.* *ceteri loci: de -iis generatim*: CATO agr. 140 si ... aut -ae publicae (VARRO ling. 6, 19. 20. 23 CIC. leg. 2, 55 PAVL. FEST. p. 226. 249. *cf. p. 504, 11. 16 sqq.*) aut familiares intercesserint. **α** *de -iis publicis*: *acced. nom. appellat.*: VARRO ling. 6, 13 menstruas (6, 28 primas menstruas. *cf.* SEN. dial. 9, 17, 7 magni viri quidam sibi menstruas certis diebus -as dabant). VARRO rust. 1, 2, 1 (*bis*) sementivis (*cf. supra l. 43*. PROB. Verg. georg. 2, 385/9 sementinis). CIC. ad Q. fr. 3, 5 (6), 1 novendialibus (*cf. definitionem* PAVL. FEST. p. 176). AT. CAP. Gell. 4, 6, 10 (*bis*) praecidaneae (GELL. 4, 6, 9 -as praecidaneas dici, id opinor a volgo remotum est). SVET. Cal. 23, 1 sollemnibus (VLP. dig. 4, 6, 26, 7 GELL. 2, 24, 11 AMM. 22, 16, 11. COD. Iust. 3, 11, 3 *opp.* repentinae). *accedit nom. propr.*: VARRO ling. 5, 84 Furinales. VARRO ling. 6, 25 Latinae -ae. *sic vel* -ae Latinae: CIC. rep. 1, 14 nat. deor. 1, 15 CAEL. Cic. epist. 8, 6, 3 CAES. civ. 3, 2, 1 LIV. 21, 63, 5. 22, 1, 6. 32, 1, 9. 41, 16, 1 *passim*; *nota* FAST. Capitol. a. u. c. 497 Q. Ogulnius ... Gallus (dictator) Latinar(um) fer(iarum) caussa. CAPITOL. Aur. 4, 6 praefectus -arum Latinarum (CORP. III 550 *a. 112*. VI 1332. 1343. 1358. 1422. XIII 1806. XIV 2501. 3609). CORP. VI 1421 praefect(o) urbi -arum Latinarum (IX 3667). *cf.* VI 3851. X 3724. XI 1432. *cf. Ruggiero, Diz. epigr. III 55 sq.* CORP. VI 2173 (= XIV 2228) Caben⟨ses s⟩acerdote⟨s feria⟩rum Latinarum mo⟨ntis⟩ Albani. *cf. Onomast. s. v.* 2. Cabenses. *nude* Latinae: *v. s. v.* Latinus. Latinarum -ae: PLIN. nat. 27, 45. SERV. auct. Aen. 12, 139 Iuturnas (*genet.?* Iuturnias *Barthius*, Iuturnae *Masvicius*). *cf. p. 502, 59*. **β** *de -iis imperativis*: CIC. Att. 16, 11, 8 Lepidianis. **γ** *de -iis privatis*: CINC. Gell. 16, 4, 4 denicales (LEX Vrson. [Corp. I² 594] 95, 23. 34 [ded- *aes utroque loco*]. COLVM. 2, 21, 5 SERV. auct. georg. 1, 270 GLOSS. V 189, 5. *definiuntur* CIC. leg. 2, 55 *et* PAVL. FEST. p. 70 *cf. vol. V p. 526, 70*).

b *accedunt substantive eodem casu dierum festorum significationes*: VARRO rust. 1, 1, 6 -ae Robigalia. PAVL. FEST. p. 93 Fornacalia -ae (PLIN. nat. 18, 8). PLIN. nat. 18, 284 -as diesque festos Robigalia Floralia Vinalia.

c *accedunt nomina hominum vel deorum*: **α** *genet. hominum, qui -as agunt*: VARRO ling. 6, 13 -ae ... eorum hominum, qui Furnacalibus suis non fuerunt feriati. 6, 24 -ae non populi, sed montanorum modo. CIC. off. 3, 59 piscatorum. FEST. p. 254 stultorum (PAVL. FEST. p. 316 *definiuntur*). MACR. sat. 1, 16, 7/8 familiarum, ... singulorum. *v. p. 503, 48*. QVEROL. p. 40, 14 ancillarum (POL. SILV. fast. Iul. 7). POL. SILV. fast. Dec. 17 servorum. **β** *nomina deorum vel dearum, quibus -ae instituuntur*: *genetivo*: VARRO ling. 6, 12 Carmentalia nominantur quod ... tum ... -ae Carmentis. 6, 19 Neptunalia a Neptuno; eius enim dei (die *codd.*) -ae (6, 21 cuius *sc. Volturni* -ae tum). 6, 22 Fontanalia a Fonte, quod is dies -ae eius (6, 23 cuius *sc. Angeronae* -ae publicae is dies). *ibid.* Saturnalia dicta ab Saturno, quod eo die -ae eius. PAVL. FEST. p. 85. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 197 Minervae. MART. 12, 81, 1 Saturni. *cf. etiam p. 503, 74*. *dativo*: VARRO ling. 6, 13 Quirinalia a Quirino, quod ei deo (ideo *codd.*) -ae. 6, 15 Palilia dicta a Pale, quod ei -ae. 6, 19 Furrinalia Furrinae, quod ei deae -ae publicae dies is. 6, 20 Consualia dicta a Conso, quod tum -ae publicae ei deo. *ibid.* Volcanalia a Volcano, quod ei tum -ae; *passim in* FAST. ann. Iul., *ut* FAST. Praen. Ian. 15 (Corp. I² p. 231) -ae Carmenti. *ibid.* Mart. 2 (Corp. I² p. 233) Marti Iunoni Lucinae Esquiliis. *al.* *sic potius dativus quam genetivus vel intellegendus vel supplendus esse videtur, ubicumque de casu dubitatio relinquitur, velut* FAST. Vatic. Mart. 15 (Corp. I² p. 242) -ae Annae Perennae. FAST. Venus. Mai. 23 (Corp. I² p. 221) fer(iae) Volca(no). *al.*

B *Iudaeorum et Christianorum*: **1** *absolute*: TERT. idol. 14 numeniae et -ae a deo aliquando dilectae. adv. Marc. 4, 12 p. 454 cibum operati *Christi discipuli* -as ruperant. ITALA Is. 1, 14 (Tert. adv. Marc. 1, 20 p. 316; *similiter ibid.* 5, 4 p. 580 Ps. Cypr. adv. Iud. 5 Barnab. 2, 5) -as et ieiunium et dies festos vestros odit anima mea (νηστείαν καὶ ἀργίαν καὶ τὰς νουμηνίας, VVLG. calendas vestras et sollemnitates vestras). PORPH. Hor. sat. 1, 9, 69 *sabbata* vulgares homines -as sibi assumunt. Ps. ORIG. tract. 8 p. 93, 17 sabbatum otium vel -ae ... interpretatur. AMM. 21, 2, 5 -arum die, quem celebrantes mense Ianuario Christiani Epiphania dictitant. PELAG. in Rom. 16 p. 716^{A} neomenias et sabbata et ceteras -as ventris gratia praedicabant. in Tit. 1 p. 897^{B} -as et otia ... admittunt. RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 5 festorum dierum et -arum rationem *Christianorum*. Ps. RVFIN. in Os. 2, 11 posuit nomina -arum in quibus plurimum laetabatur *gens Iudaea*. GREG. M. epist. 13, 15 *Iudaeos* a quibusdam -arum suarum sollemnibus ... arcere. *ibid. Iudaei* omnes festivitates -asque suas ... liberam habeant observandi celebrandique licentiam. PASS. Petr. Paul. long. 1 neomenias et legitimas -as exinanivit *Petrus*. *nota lusum verborum*: Ps. RVFIN. in Os. 9, 4 omnis eorum oblatio non -iis, sed inferiis aptior. **2** *c. gen. dei vel sancti, cui -ae celebrantur*: VVLG. lev. 23, 2 hae sunt -ae domini, quas vocabitis sanctas. 23, 4. 37 quas vocabitis celeberrimas atque sanctissimas. 23, 39 celebrabitis -as domini septem diebus. CONC. Matisc. a. 583 p. 517, 14 a -a sancti Martini usque natale domini. **3** *c. gen. epexegetico*: TERT. adv. Marc. 4, 12 p. 454 ut sabbati ... -as ... pabuli paratura ieiunio liberaret (*ibid.* p. 456 Ps. RVFIN. in Am. 8, 4/6). VVLG. lev. 23, 34 erunt -ae tabernaculorum septem diebus domino.

II *i. q. cessatio a laboribus vel negotiis* (*de nonnullis locis dubitatio relinquitur, an ad I potius revocandi sint*): **A** *proprie* (*de hominibus et bestiis*): **1** *absolute*: PLAVT. Epid. 469 (*ad militem*) tuas possidebit mulier faxo -as. CATO agr. 132 eo die (*Iovis dapalis*) -ae bubus et bubulcis et qui dapem facient. 138 mulis equis asinis -ae nullae. SEN. contr. 1 praef. 15 tristitia ... -arum hilaritate discutitur. PHAEDR. 3 prol. 8 aliquae venient -ae, quae me soluto pectore ad studium vocent. SEN. dial. 10, 6, 1 sibi ne puero quidem unquam -as contigisse (10, 6, 2). epist. 55, 7 tempestas piscatoribus dedit -as. PETRON. 24, 3 Ascyltos in hoc triclinio solus -as agit? MART. 5, 80, 4 durum est perdere -as. FRONTO p. 224, 4 N. -as in secessu maritimo fruendas. PAPIN. dig. 48, 16, 10, 2 *quo die* -ae finitae sunt. VLP. dig. 2, 12 rubr. de -iis et dilationibus et diversis temporibus (COD. Theod. 2, 8 rubr.). TRAIAN. Vlp. dig. 2, 12, 9 -as a forensibus tantum negotiis dare vacationem. DOMITIAN. Paul. dig. 48, 16, 16 quod de -iis et abolendis reis dicitur, non pertinere ad servos. FRG. Vat. 156 si -ae sint, libellos det contestarios *tutor*. APVL. met. 9, 6 licet forensi negotio officinator noster attentus -as nobis (*operariis*) fecerit. PALLAD. 1, 6, 7 (*inter sententias, fere proverbialiter*) necessitas -iis caret. SYMM. epist. 1, 8, 1 *Lucrinis* -iis fruendis modus nullus est (*cf.* FRONTO p. 224, 4 N.). 1, 47, 2 pingues -as agere (*cf. infra l. 84*). COD. Theod. 2, 8, 19 (*a. 389*) omnes dies iubemus esse iuridicos. illos tantum manere -arum dies fas erit, quos geminis mensibus ad requiem laboris indulgentior annus accepit. SIDON. epist. 1, 4, 2 *invidi et inertes* -as inhonoratorum laudant. COD. Iust. 3, 12, 3 (4) a nullo iudice praesumi decet, ut auctoritate sua -as aliquas condat. **2** *c. attributis*: CIC. de orat. 3, 85 forenses. AVR. Fronto p. 223 tit. N. Alsiensibus (223, 11). GELL. 9, 15, 1 per -arum tempus aestivarum (18, 5, 1). COD. Iust. 3, 12, 3 (4) imperiales (*cf. Mommsen, Ges. Schr. 8, 16*). **3** *c. gen. rei*: SVET. Iul. 40, 1 messium ... vindemiarum TERT. adv. Mart. 4, 12 p. 455 operum. SYMM. epist. 1, 5, 1 nulla statio ... in qua huius muneris (*sc. litteras scribendi*) -as egerimus. PRVD perist. 9, 76 scholarum.

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

B *translate i. q.* otium, tranquillitas, *securitas, pax, intermissio* (*etiam de rebus*): PLAVT. Capt. 468 (*per iocum, ita ut subsit notio, quae est sub I A*) venter gutturque resident esuriales -as (*cf.* FRONTO p. 227, 1 N. ⟨numquid tu⟩ esurialis -as celebras?). HOR. carm. 4, 5, 37 longas ..., dux bone, -as praestes Hesperiae. PLIN. nat. 17, 210 nihilque est in opere naturae, quod non exemplo dierum noctiumque aliquas vices -arum velit. ARNOB. nat. 1, 13 (*proverbialiter*) sine ullis, ut dicitur, -iis multiplicium formas sustinuisse discriminum (ENNOD. epist. 6, 31, 1). AMBR. Tob. 13, 44 crescit semper pecunia, otium nescit avaritia, usura -as. EPIST. pontif. 375 (*a. 430*) Migne 50, 491ᴬ nesciunt -as (*gr.* ἀργίαν), in quibus intus est hostis. *c. gen. rei*: VARRO frg. Gell. 1, 25, 1 indutiae sunt ... belli -ae. PS. ORIG. tract. 8 p. 95 sabbati dies, id est malorum operum -a. AMBR. exc. Sat. 1, 70 lacrimarum. 2, 38 poenarum (PRVD. cath. 5, 126). fug. saec. 6, 32 lasciviae. EPIST. pontif. 392 (*a. 433*) Migne 50, 609ᴮ cogitationum. ENNOD. epist. 4, 23, 1 linguae (4, 24, 1. 4, 32, 2. 4, 33, 1. 5, 8, 1). 6, 30, 1 epistularum. 8, 3, 2 oris.

III *apud Christianos fere singulari (sed cf. p. 502, 24 sq.) de* **diebus hebdomadis,** *exceptis plerumque primo sc. die dominico et septimo sc. sabbato, qui suis nominibus appellantur (sed cf. infra l. 41 sqq.). de origine huius usus v. Du Cange s. v.* 2. feriae. *praemisi locos, quibus vel definiuntur vel enumerantur*: **1** *excipiuntur dies dominicus et sabbatum*: ANTH. 488 (= CARM. poet. min. V 58, 6) 2 de septem diebus: prima dies Phoebi ... nomine fulget. vindicat et ... -am sibi Luna secundam (*cf. infra l. 38 et 42*). ITIN. [Silv.] 29, 6 de sabbato ... usque in quinta -a, qua post cena noctu comprehenditur dominus, sex dies sunt (AVELL. p. 683, 27 quinta -a hoc ⟨est⟩ cena domini. VRAN. epist. 11 p. 865ᴮ quinta -a ... sexta ... -a, sabbato. GREG. M. in Ezech. 2, 4, 2 sexta ... -a passus est *Christus*, sabbato quievit ..., dominico ... die resurrexit. *cf. etiam B 1 a*). 39, 2 die dominica ... secunda -a ... tertia -a ... quarta -a ... quinta -a ... sexta -a ... sabbato. AVG. epist. 36, 30 quarta sabbati, quam vulgo quartam -am vocant. MAX. TAVR. cap. euang. p. 822 primus dies dominica, secundus dies secunda -a et sic omnes dies. post sex dies .. sabbatum numeratur. BENED. reg. 13. 18. ISID. orig. 5, 30, 9 apud Hebraeos ... dies prima una sabbati dicitur, qui apud nos dies dominicus est, quem gentiles Soli dicaverunt. secunda sabbati secunda -a, quem saeculares diem Lunae vocant *eqs.* **2** *dies dominicus non excipitur* (*neque sabbatum l. 45 sq.*): HILARIAN. pasch. 15 -a prima. hoc est dominica (ISID. nat. 3, 1 dies sabbati ab initio feriatus habetur. inde dies solis prima -a nuncupatur, quia primus est a -a, item Lunae proinde secunda -a, quia secundus est a -a *eqs.*). PS. AVG. quaest. test. I 111, 1 p. 278 Vind. prima ... sabbati prima -a est. post sabbatum enim primus dies dominicus est. SACR. Gelas. *passim numerantur a secunda ad septimam.*

A *in enarratione rerum sollemnium, eisdem diebus iteratarum*: TERT. ieiun. 2 quae (*stationes ieiuniorum*) ... ipsae suos ... dies habeant quartae -ae et sextae (ITIN. [Silv.] 27, 5 quarta et sexta -a etiam et a çathecuminis ieiuna[n]tur. AMBROSIAST. in Rom. 14, 5 *quidam* quarta -a carnem non edendam statuerunt. RVFIN. hist. mon. 7 p. 419ᴬ ieiunia ... legitima, id est quarta et sexta -a ... non esse solvenda. CASSIAN. inst. 5, 24 absque legitimis quartae sextaeque -ae *ieiuniis*. LEO M. serm. 75, 5 quarta ... et sexta -a ieiunemus. EPIST. pontif. 311 [*a. 416*] Migne 20, 555ᴬ. LIB. pontif. p. 46, 4 die dominico aut quinta -a ieiunium quis de fidelibus ageret. BENED. reg. 41). ITIN. [Silv.] 27, 4 (*de diebus paschalibus*) secunda -a ... de pullo primo ad Anastasem itur sicut et toto anno (27, 5. 7) et aguntur usque ad mane quae semper *eqs.* (27, 5. 7 *bis.* 32, 1. 34. 35, 1). 27, 5 quarta -a et sexta -a ... in Syon procedi (*ibid. bis.* 27, 6. 39, 2 *bis.* 41). 27, 7 sexta (*bis*). 28, 3 *aputactitae* in totis quadragesimis in medio quinta -a cenant. 29, 1. 2. 33, 1. 44, 3. AVG. epist. 29, 2 ut quarta -a illud ... capitulum consequenter tractaretur (*seq. Matth. 7, 6*). PS. AVG. tit. libr.: de -a quarta tractatus. serm. 265, 5 ut quinta -a nec viri opera faciant nec mulieres lanificium (*ibid.* qui in honore Iovis in quinta -a opera non faciunt). EPIST. pontif. 311 (*a. 416*) Migne 20, 556ᴬ sexta -a semel in pascha erit ... celebranda. *ibid.* sextae -ae per singulas hebdomadas reparanda imago est. 20, 559ᴬ VEN. FORT. vita Radeg. 23, 54. GREG. M. epist. 2, 2 sexta ... -a veniente. BENED. reg. 13 *dicatur* secunda -a quintus et trigesimus quintus *psalmus* ... tertia -a ... quarta -a *eqs.* (18 ad primam *horam* secundae -ae dicantur tres psalmi *eqs.*). CORP. XI 263 tertia cui (*clero*) cessa est et -a sexta lavandi. *additur gen.* hebdomadis *vel* dierum festorum: ITIN. [Silv.] 42 alia die ..., id est quinta -a quadragesimarum celebratur missa (AVG. epist. 54, 6 quintam -am ultimae hebdomadis quadragesimae). CONC. Matisc. a. 585 p. 167, 17 sacramenta excepta quinta -a pasche non nisi a ieiunis concelebrentur *eqs.* *c. gen.* personarum *dies festos celebrantium*: ISID. reg. monach. 10, 1 haec sunt -ae monachorum, in quibus ieiunia conquiescunt.

B *in enarratione rerum non sollemnium, semel factarum*: **1** *anni tempus non accuratius definitur*: **a** *in enarratione rerum ad passionem Christi pertinentium*: SERM. Migne 13, 651 dei filius ... hominem ... sexta -a conditum ... eadem sexta -a proprio sanguine redimere properabat. TYCON. 5 p. 56, 17. 57, 5. 58, 7. 59, 4 inter sextam -am et sabbatum. 5 p. 59, 10. RVFIN. hist. mon. 7 p. 419ᴬ quia quarta -a Iudas de traditione domini cogitaverat et sexta -a crucifixus sit salvator (VICTOR. pasch. chron. I p. 683 VIGIL. THAPS. c. Eutych. 2, 9. PS. AMBR. serm. 32, 2 usque ad vesperum quintae -ae ... omni die docuit in templo, ... sexta -a crucifigendus). PS. PROSP. prom. 1, 7, 2 quod quinta -a ad patibulum traditus fuerit ipse salvator et dominus. *ibid.* quod *dominus* ... sexta -a suspensus in cruce ... sanguinem fuderit. **b** *in enarratione aliarum rerum*: VIGIL. ad Ioh. 11 sextae -ae lux ... processerat semper post deum amica martyribus. PS. AVG. quaest. test. I 95, 4 p. 169, 6 Vind. mensis primus, quo pascha quarta decima die celebratum est in Aegypto, haec dies quarta -a fuit; unde et lex quarta -a data est. 169, 15. 28. 170, 4 quota -a factum est pascha. 170, 8. 10 *sqq.* LEO M. serm. 52, 5 quae ... desunt, quarta -a ... reddenda promittimus. 54, 5. AVELL. p. 619, 10 (*a. 519*) tertia -a ... principis praesentamur aspectibus. p. 620, 10. 683, 27. VRAN. epist. 11 p. 865ᴮ. RVRIC. epist. 2, 24 ut crastino, quod erit quarta -a, ... mihi ieiunus (*cf. p. 505, 47 sqq.*) occurras. 2, 60 ut, si secundo crastino non potueris, vel tertia -a ad nos venire digneris. PASS. Fructuos. 3 (*bis*).

2 *additur accuratior diei definitio*: **a** *genetivo*: AVELL. p. 619, 4 (*a. 519*) secunda -a hebdomadis authenticae (*i. hebdomadis maioris, sc. eius, quae praecedit pascham*). *idem tempus significatur* p. 683, 18 hebdomadae maioris. **b** *aliis temporis definitionibus (nota locutionem* die *tota* -a): ALTERC. Heracl. p. 133 tit. quod gestum est ... Idus Ianuariae sexta -a *illis* consulibus. OPTAT. 1, 23 sexto Nonas Octobris, die sexta -a. SVBSCR. syn. Chalc. a. 451 (Mansi 7, 707ᴬ) fer(ia) IV, ind(ictione) XIII, XV Kal. April. ANON. Vales. 16, 94 die quarta -a septimo Kalend. Septemb. PS. AVG. quaest. test. I 95, 5 p. 170, 10 quae prima -a sexto decimo die fuit mensis secundi. CONSVL. Constant. chron. I p. 246, 415 die sexta -a, quae fuit tunc III Non. Dec. HYD. chron. II p. 19, 64 die XIV Kal. Aug. qui fuit quinta -a (p. 25, 136). p. 26, 149. 28, 173 III Non. Octobres die sexta -a (p. 30, 191 quinto Kal. Iunias die quarta -a. *similiter* p. 33, 225; *coniunxit Mommsen his locis* die *cum numero, sed potest etiam coniungi cum* -a). p. 32, 214 PASS. Fructuos. 2 BAVDON. vita Radeg. 2, 21. CORP. IX 6150 (*saec. VI*) depositus sexta -a, quod est XV Kal. Septembris. X 4630 (*a. 559*) deposita die ⟨sex⟩ta ⟨fe⟩ria ⟨X?⟩III Kal. Novbr. *al.*

C *in cyclis paschalibus vel ad diei certi tempus definiendum spectantibus*: **1** *generatim*: PS. CYPR. pasch. 6 p. 253, 18 luna, quae quarta -a V Kl. Apr. quinta decima fuerat facta, inventa est *eqs.* VICTOR. pasch. chron. I p. 679, 16 luna quartadecima si -a sexta provenerit ... festivitati paschali ... deputetur. COMPVT. Carth. 1, 3 inter duodecim annos ... assis unus de accrescentibus unciis perspicue invenietur, praeter illum assem videlicet -arum, qui inter annos quattuor per vissextum sepissime subrogatur (*ibid. plur.*: 1, 5 *med.* 1, 5, *extr.* lunares annos -arumque dies adnotatos. *sing. saepius*). 1, 9 lunam et -am, quae fuerit kalendis ianuaris, obserbabis. COMPVT. cod. Col. frg. p. 230 cyclus ut in secundo veniat sive luna sive dies sive bissextus sive -a post annos LXXXIV complentur. DIONYS. EXIG. pasch. 10 argum. de die septimanae sanctae -a paschali. *ibid.* quamlibet diem a cal. Ian. usque ad XXX diem mensis Decembris, quota -a fuerit, invenies computando (12. 14 argum.).

2 *additur accuratior diei definitio*: **a** *absolute*: PS. CYPR. pasch. 7 primum in Aegypto pridie id. Apr. secunda -a XIV luna immolaverunt pascha *Iudaei*. *ibid. bis.* HILARIAN. pasch. 15 passus est ... Christus luna XIV, VIII Kal. Apr. -a sexta (*sim.* COMPVT. cod. Col. p. 230 COMPVT. Carth. 1, 2 PROTER. Leo M. epist. 133, 2). VICTOR. pasch. chron. I p. 682, 10 Kal. Ianuariis tertia -a ... VIII Kal. Apr. -a secunda. p. 683, 1. 686 *sqq. in tabula ad primos anni dies pertinente haec subest formula*: anno ... c(on)s(u)l(ibus). Kal. Ian. d(ie) *tŏta* -a lun(a) *tŏta* pascha ... lun(a) *tŏta* (*sim.* p. 741 *sqq.*). THEOPHIL. ALEX. praef. 4 salvator quarta decima luna traditus est, hoc est V -a (τῇ πέμπτῃ τοῦ σαββάτου). COMPVT. cod. Col. p. 230 fuit in principio creaturae VIII kl. ap. XIV luna vel XV, minuta V, f(eria) quarta *eqs.* **b** *nota c. gen.* septimanae: PROTER. Leo M. epist. 133, 4 cum ... XIV luna paschalis parmuthi XXIII die, qui est XIII kl. Mai., occurrerit III -a septimanae.

fere i. q. dies: COMPVT. Carth. 1, 6 facit tibi unum assem bissextum, hoc est quater quadrantes as; haec est -a una. *cf.* SCHOL. Arat. p. 288, 13 tertia -a ... quinta (*Arat. 767* τρίτον ἦμαρ ... πέμπτον).

syn. et iuxta posita: *ad I A*: CIC. Planc. 66 ludis (*cf. infra l. 73 et 76*). leg. 2, 29 festorum ... dierum (PLIN. nat. 18, 284). 2, 47 sacris ... votis ... sepulcris. 2, 50 caerimonias. 2, 57 piaculum. ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 39 loedi ... sellisternia. LIV. 40, 19, 5 supplicatio (41, 21, 11. 42, 20, 6 FAST. ann. Iul. Amitern. *et* Arv. Sept. 3 [Corp. I² p. 215 *et* 245]). MACR. sat. 1, 16, 3 sacrificia epulae ludi. *ad I B*: *v. p. 504, 26.*

derivata: ferialis, feriari.

fēriālis, -e *a* feria. *adiect. non nisi in prava versione vocabuli q. e.* ἐναργέστατον (*cf. p. 502, 41 sq.*): SCHOL. Arat. p. 189 dies -es. *n. sing. subst.* **fēriāle,** -is *i. q. index feriarum*: CORP. X 3792 (*a. 387*) administrante Romano iun(iore) sacerdote -e domnorum sic: (*sequuntur dies feriati varii*). *cf. Mommsen, Ges. Schr. 8, 16.*

fēriāticus, -a, -um [a feriatus, feriari. *Th.*]. *i. q. feriatus* (*sub* feriari *B p. 517, 55 sqq.*): VLP. dig. 2, 12, 2 praetorem adiri etiam -is

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

diebus (*sic F*, feriatis *PU*). LEX Burg. Rom. 11, 6 fiscalia ... negotia dici etiam -is (feriatis *pars codd.*) diebus licebit. *subst.* fēriātica, -ōrum *n.* *i. q. munera feriis missa*: FERRAND. canon. 185 ut nullus a Iudaeis vel haereticis -a accipiat (= *Conc. Laod. 37* τὰ πεμπόμενα ἑορταστικά. CANON. Migne 67, 168^D ea, quae mittuntur munera festiva).

fēriātus, -a, -um, *quod dubites utrum adiectivum sit derivatum a* feria, *an part. perf. pro adiectivo derivatum a* feriari, *v. sub* ferior.

GLOSS. II 328, 29 **fericula** θηράφιον [*a fera deminutive. Th.*]. *cf.* besticula *vol. II p. 1941, 22.*

GLOSS. V 600, 1 **feriferus** furens. GLOSS. lib. gloss. -ae ferae furentes. [*iteratione adiectivi* ferus *factum esse censet Niedermann, Mélanges linguist. offerts à A. Meillet 110. alii ad exemplum vocabulorum* equifer caprifer ovifer *vel* semifer(us) *formatum esse putant. Th.*]

fremitum dictum velut **ferimentum** PAVL. FEST. p. 10.

ferinunt *v.* ferio.

ferīnus, -a, -um [*a* fera. *Th.*]. PRISC. gramm. II 79, 16 ferus vel fera -us. GLOSS. -a ἀγριμαῖον. -um hold (*anglosax. i. cadaver*); *cf.* GLOSS. IV 475, 4 agrestis -a. V 263, 49 agrestes -ae.

I *proprie de feris*: **A** *pro genetivo subiectivo*: **1** *i. q. ad ferarum corpus pertinens, e ferarum corpore natus*: **a** *adiectivum*: LVCR. 5, 1418 pellis ... cecidit vestis contempta -a⟨e⟩ (TAC. ann. 2, 13 pelle. IVST. 2, 2, 9). SALL. Iug. 18, 1 caro (89, 7 LIV. 35, 49, 7 MELA 1, 41 PLIN. nat. 6, 161 PANEG. 9 [12], 24, 2 AMM. 14, 4, 6 CLAVD. DON. Aen. 1, 214 APIC. 8, 332). VERG. Aen. 11, 571 equae ... lacte (OV. trist. 3, 11, 3 fast. 3, 53 VAL. FL. 2, 157 *equorum*). OV. am. 3, 10, 26 terga. met. 2, 523 *ursae* vultus (7, 270 APVL. flor. 3 p. 11). met. 11, 3 velleribus. trist. 5, 12, 55 vocis. fast. 5, 466 *lupae* ubera (PALLAD. hist. mon. I 6 p. 272^B *bubali*). GRATT. 74 vires. 91 habitu. 223 vapore. APVL. met. 4, 2 praecordia *asini*. 4, 14 *ursarum* semivivorum corporum -a naufragia. 6, 31 ut ... corpus puellae *asino insutae* nexu -o coherceat *asinus vacuefactus*. 11, 13 facies *asini*. TERT. apol. 9 qui de arena -is obsoniis cenant. AVIEN. Arat. 254 effigiem *ursae*. PS. RVFIN. in Os. 13, 7/8 nec dedignatur *dominus* commonitionem tuam -is imaginibus explicare. PRVD. cath. 7, 122 *ceti* gutture (ENNOD. carm. 1, 11, 12). PETIL. Aug. c. Petil. 2, 202 morsibus. CYPR. GALL. gen. 341 dente. CARM. de Iona 100 *ceti* anima. MACR. somn. 1, 9, 5 *anima* corporis ambit habitaculum non humani tantum modo, sed -i quoque electo genere. MART. CAP. 4, 352 animalia. SIDON. epist. 7, 14, 8 substantiam. ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 25 felle. ENNOD. carm. 2, 125 generis *asinorum*. CASSIOD. in psalm. 106, 24 *ceti* ventris (129, 1).

de signis caelestibus: FIRM. math. 6, 15, 7 Mars aut Saturnus in -o signo constitutus (6, 15, 21. 6, 29, 11. 7, 7, 1 -is signis ... id est in Tauro ⟨aut⟩ in Cancro aut in Scorpione aut in Capricorno aut in Piscibus). *nota*: OV. met. 15, 457 inque -as possumus ire domos *i. corpora* (*cf. supra l. 37*). *fere i. q. ferus*: APVL. met. 7, 16 hospites -is equis *Diomedis* ... lacerandos. *nota structuram*: APVL. met. 2, 5 *Actaeon* iam in cervum -us.

b *substantivum*: *fem. sing. i. caro -a*: VERG. Aen. 1, 215 *Aeneadae* implentur veteris Bacchi pinguisque -ae (AVSON. 352, 5). COLVM. 10 praef. 1 largior ... pauperibus fuit usus epularum lactis copia -aeque ac domesticarum pecudum carne. PLIN. nat. 13, 43 pomum ... a ceteris generibus distans sapore quodam -ae. VAL. FL. 3, 569 captaque dapes *Hylan* auxisse -a. *neutr. plur. i. res -ae*: APVL. met. 11, 1 res ... humanas ipsius *Lunae* regi providentia nec tantum pecuina et -a.

2 *i. q. e ferarum corpore factus*: VAL. FL. 6, 379 regina ... partem capitis galeaeque -ae dissipat. SIL. 8, 493 capiti ... cudone -o ... cautum.

3 *de ferarum consuetudinibus, vita*: APVL. met. 7, 21 illicitas atque incognitas temptat libidines et -as voluptates *asinus*. apol. 12 *Venerem* non modo humanis animis, verum etiam pecuinis et -is ad libidinem imperitare. SERV. Aen. 7, 19 *Circe* homines in -am vitam ab humana deducebat. PRVD. c. Symm. 1, 80 rusticitas ... pecudes inter ritusque -os dedere sueta animum. PAVL. NOL. carm. 20, 416 nec procul ex oculis hominum de more -o se rapit *vitula*. PS. RVFIN. in Os. 2, 18/20 ut nec arvorum fruges saevities -a populetur. *cf.* APVL. met. 11, 2 regina caeli ... quae ... glandis -o remoto pabulo ... glebam percolis (TERT. nat. 1, 2).

B *pro genetivo obiectivo*: *i. q. feris illatus*: OV. met. 7, 675 sum nemorum studiosus ... caedisque -ae (7, 808). GRATT. 13 trepidam bello vitam ... -o. 113 ne cessaret iners in vulnere massa -o. PERVIG. Ven. 39 ut nemus sit incruentum de -is stragibus. FIRM. math. 7, 7 tit. de -is (*i. sub ferarum signo*) et de quadrupedibus genituris.

II *translate de hominum moribus, vita* (*nonnulla prope accedunt ad notionem propriam, velut infra l. 82*): SEN. clem. 1, 25, 1 crudelitas minime humanum malum est indignumque tam miti animo; -a ista rabies est, sanguine gaudere ac vulneribus et abiecto homine in silvestre animal transire. GELL. 5, 14, 26 (*Androclus servus loquitur*) ubi me ... vitae illius -ae (*sc. cum leone*) iam pertaesum est (AMM. 26, 6, 4). 19, 2, 3 in pecudum ferorumque animalium numero habetur, quisquis est his -is voluptatibus (*gustus atque tactus*) praevinctus (COMM. instr. 2, 10, 9 gentem ... -a vita viventem. AVG. lib. arb. 1, 8, 18). APVL. met. 4, 21 *Thrasyleon* morsibus laceratus ferroque laniatus obnixo mugitu et -o fremitu ... casum ... tolerans (*cf.* 8, 8 *uxor Tlepolemi* -os mugitus iterans). 6, 30 *latrones* cenam ... -is invadunt animis (NOVATIAN. trin. 3 p. 891^C -os nostros animos ... ad lenitatem *deus* trahere volens. LVCIF. Athan. 2, 13 tu, belua, membra et corpus tantum habens hominis, animum vero -um. moriend. 3 p. 290. *cf.* AVIEN. orb. terr. 920 Massagetae ... animam traxere -am). APVL. met. 8, 16 clunibus meis ⟨ab⟩ aggressionibus -is *pastorum* consulebam. apol. 3 *adversarii* -ae solent linguae suae virus alieno dolori locare. TERT. cult. fem. 2, 5 haec ... non in crudam ... et -am habitudinem insinuanda vobis suggeruntur. PORPH. Hor. sat. 1, 3, 107 homines ... pugnas habuisse primo -o ritu, dein paulatim ad arma processisse (AMM. 31, 2, 18 RVFIN. hist. 1, 2, 19 PAVL. NOL. carm. 10, 219). PS. CYPR. ad Novat. 1 Novatianum -a sua crudelitate ... oves (*i. vere Christianos*) ... laniare. COMM. instr. 1, 34, 5 noli pecus esse -um. apol. 17 multi ... more -o quaerunt, quod rapiant (PRVD. c. Symm. 1, 459 AVG. serm. ed. Mai 46, 2 MART. CAP. 1, 23 PHYSIOGN. 72 p. 91 PAVL. MED. bened. 4, 2 POMER. 3, 22). IVL. VAL. 2, 30 -am hostium rabiem (AMBR. in psalm. 47, 22). LVCIF. moriend. 14 immanitatis (AMBR. hex. 6, 3, 15). AMM. 15, 3, 3 honorum vertices ipsos -is morsibus appetentes. 28, 1, 12 efflantem -o rictu crudelitatem. 28, 1, 38 spiritus -i latronem. AMBR. Noe 16, 57 insipientis anima -os acuit motus (RVFIN. Basil. hom. 2, 7). RVFIN. hist. 5, 1, 20 -am in quaestione saevitiam *ministrorum daemonum*. Orig. in num. 25, 3 Evin ... beluinus vel -us interpretatur. PRVD. perist. 10, 810 gula. PAVL. NOL. carm. 26, 308 sensus. 28, 246 velut ore -o saeva vorant animam. PAVL. MED. adv. Cael. 5 ne amplius -is dentibus grex domini secetur in partes. SIDON. epist. 9, 9, 7 gestu -o, veluti si ... tigris *eqs.* GREG. M. epist. 4, 29 *paganos* -o degentes modo. PALLAD. hist. mon. I 9 p. 281^D sensus ipsius in -os ... clamores converterat daemon.

nota c. abl.: SIDON. epist. 3, 13, 6 praetendit os labris plumbeum, rictu -um.

syn.: *ad I*: pecuinus (APVL. met. 11, 1 apol. 12), agrestis (FIRM. math. 6, 29, 11). *ad II*: crudus (TERT. cult. fem. 2, 5), beluinus (RVFIN. hist. 1, 2, 19 Orig. in num. 25, 3 AVG. serm. ed. Mai 46, 2).

opp.: *ad I*: mansuetus (LIV. 35, 49, 8), domesticus (COLVM. 10 praef. 1), humanus (TERT. nat. 2 SERV. Aen. 7, 19 MACR. somn. 1, 9, 5 MART. CAP. 4, 352).

***ferio**, -iī, -ītum, -īre [= *slavon.* borją *'pugno'* (*inf.* brati), *cf. c. theodisc.* berjan *'percutere pulsare subigere'*, *island.* beria 'ferire', *hibern.* bara, barann *'ira'*, *fortasse c.* forare. *Th.*]. *de etymologia*: PAVL. FEST. p. 86 -ire dictum, quod -entes feriantur (feriantur *Monac., prob. O. Müller*). *de formis*: FEST. p. 162 nequinont pro nequeunt, ut solinunt ferinunt (fernunt *cod.*) pro solent et feriunt (fereunt *cod.*) dicebant antiqui. *cf.* p. 286 ⟨inunt id es⟩t eunt, feri⟨nunt, id est feriunt, nequinunt, id est nequeun⟩t (*suppl. Lindsay*). *totum coniugationis schema apud* CHAR. gramm. I 251, 24 (*inter verba defectiva*), *unde nota haec*: -io -is -it, -iebam, -ii, -ieram, -ibo ... -irem, -ierim, -issem, -iam ... -iero. ... -isse, -itum ire. ... -iturus. ... passivo modo: ... -ior -iris -itur, -iebar, ictus sum, ... eram, -ibor. ... ictum esse, ictum iri ... ictus. *sed de perfecto* percussi: VARRO ling. 9, 98 male dicunt -o -am percussi, quod est ordo -am ⟨-o⟩ -ebam, percussi percutio percutiam. CHAR. gramm. I 261, 34 verba, quae perfectum mutant, ... haec sunt ... -o -ii percussi. DIOM. gramm. I 380, 9 -o perfecto -ii non dicimus, sed percussi. PRISC. gramm. II 418, 29 CONSENT. gramm. V 378, 25 PHOC. gramm. V 436, 18 MACR. exc. gramm. V 654, 15. *cf. p. 514, 4 et* percutio. *de deficiente perfecto* (*non substituto* percussi): CONSENT. gramm. V 382, 31 ex aliqua parte deficiunt, ut est -o, edo ..., neque enim faciunt -ii aut ederam. *legitur perf.* -ii (*vel formae a* -ii *derivatae*): COLL. Mos. 1, 7, 1 -ierit. OPTAT. 6, 1 p. 143, 22 -istis. SERV. auct. Aen. 4, 72 -ierit. SCHOL. Iuv. 6, 423 -ierit. 8, 268 -iit. PETIL. Aug. c. Petil. 2, 92, 202 -ierunt. MAR. MERC. subnot. 6, 1 -isti. ANON. med. ed. Piechotta 174 -ierit. *nota de perf.* -ivi: MACR. exc. gramm. V 654, 15 percussi ... dicimus, non -ivi. *de participio perfecti deficiente*: PRISC. gramm. II 560, 13 -o ... et vescor, quia praeteritum tempus non habent, deficiunt etiam participiis eiusdem temporis. *de formis ab* icere *ductis* (*cf. supra l. 50 sqq.*): PHOC. gramm. V 438, 13 *feror -ior tollor* faciunt ... praeteritum latus sum, ictus sum, sublatus sum. DOSITH. gramm. VII 407, 12. *cf. C. Wagener, Neue phil. Rundschau 23 (1904) 529—533. v. etiam s. v.* ico. OV. fast. 4, 795 -ibant (-iebam: VARRO ling. 9, 98 CIC. Verr. 6, 72 *al., in versibus non nisi* PAVL. NOL. carm. 28, 90). *futurum* -ibo(r) *nusquam legitur nisi* CHAR. gramm. *supra l. 50*, -iam, -iar *et formae inde derivatae passim*. *de formis partic. praes. plur.*: ROMAN. Char. gramm. I 130, 1 -entium -enteis ... Stilo putat facere debere (-entium: AVG. civ. 3, 22 p. 134 D. BOETH. mus. 1, 10 p. 197. -entum *non legitur*). -iturus: SERV. Aen. 7, 498 SCHOL. Hor. sat. 2, 1, 72 SCHOL. Stat. Theb. 11, 500 HEGES. 3, 18, 1; -īturus: CLAVD. rapt. Pros. 3, 359 DRAC. laud. dei 3, 106 MAXIM. eleg. 5, 97. -iundus *pro* -endus: SALL. Iug. 50, 4 DICT. 3, 1, *aliis locis codd. variare videntur*. *de notione*: GLOSS. παίω. πλήττω. κρούω. τύπτω. -endum ὑποκεισομένην ὑπαχθησομένην *v. p. 516, 16 sqq. cf.* FEST. p. 363 *Graeci* παίειν, quod nos -ire (PAVL. FEST. p. 222. PLVT. Marcell. 8 φέρι, τουτέστι παῖε). PLVT. Rom. 16 τὸ γὰρ πλῆξαι φερῖρε Ῥωμαῖοι καλοῦσιν. Marcell. 8 τύπτειν

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

φεϱῖϱε. Not. Tir. 71, 70/71 -it referit percutit *post* verberat diverberat. *cf.* Pavl. Fest. p. 114 increpitato -ito. p. 191 oppuviat verberat a puviendo id est -endo. p. 244 pavire . . . -ire est (Fest. p. 363). Fest. p. 261 quatere suspensum et vicinum rei alicuius motum significat, non, ut Verrius putat, -ire. Non. p. 366 petere percutere -ire. [*dub.*: Chiron 273 *v. p. 512, 77. 529, 14 sq. corrupt.*: Sen Herc. O. 1176.] [*it.* fiedere, *francog.* férir, *hisp.* herir. *M.-L.*]

I ***sensu generali*:**

A ***proprie*:** **1** *i. q.* ***pulsare****, verberare sim. (interdum de pugilibus) tam caedendo quam percutiendo*: **a** -unt *homines*: *α aliquem*: ① *pro obi. homines (interdum supplend.)*: Plavt. Amph. 704 Bacchae bacchanti si velis advorsarier ... -et saepius. Mil. 1403 -i (*cf.* 1401 verberetur fustibus). Poen. 150 -iri video te. Pseud. 137 neque ego homines magis asinos numquam vidi, ita plagis costae callent: quos, quom -as, tibi plus noceas. Cic. Tusc. 2, 36 *virgines Lacaenae exercentes* impelluntur -untur abiciuntur cadunt. 2, 56 *pugiles* -unt adversarium. Cael. or. frg. Quint. inst. 4, 2, 124 *temulento sopore profligatum* vehementius (*excitandi causa*). Ov. met. 10, 386 seque -it *anus* (*sc. luctu*). Pavl. Fest. p. 57 mos . . . erat Romanis in Lupercalibus . . . pellibus obvias quasque feminas -ire. Sen. contr. 9, 4 (27), 2 fili, fortius -i (*ibid.* 5 *et* 14. *syn.* pulsare, caedere, verberare, *pass.* vapulare). 9, 5 (28), 7 nepotem suum avus peccantem aliquid ... -et. Sen. dial. 4, 14, 2 *cum athletae non* cum ira suadet -ant, sed cum occasio. benef. 5, 23, 1 quidam, ut expergiscantur, non -endi, sed commovendi sunt. epist. 74, 7 nemo exeuntem *e theatro* -it (*sc. cum munuscula inducuntur*). Stat. silv. 5, 3, 221 Olympiaca iuvenem cum spectat harena, qui genuit, plus ipse -it, plus corde sub alto caeditur. Mart. 5, 24, 7 Hermes vincere nec -ire doctus. Qvint. inst. 6, 1, 17 Demosthenes ex parte percussi corporis, ex vultu -entis . . . invidiam Midiae quaerit (*cf. Demosth. Mid. 72 ὁ τύπτων*). Ivv. 3, 298 -unt *petulantes obviantem* (*syn.* caedere, pulsare, pugnis concidere, *pass.* vapulare). Plin. paneg. 13, 2. Treb. trig. tyr. 8, 4 nullius manus ad -endum vel ad impellendum fortiores fuisse. Avson. 399, 24 *in plateis* congestis referitur vocibus echo: 'tene', '-i', 'duc', 'da', 'cave'. Hyg. astr. 2, 6 dextra manu sublata ut -ens. Val. Cem. hom. 13, 5. *additur qua re*: Sen. contr. 1, 5, 5 *raptor virginis* ⟨si⟩ stationem deseruit, fuste -etur; si sacrilegium fecit, occidetur (Ivv. 6, 417 *fustibus* dominum iubet ante -iri, deinde canem). Stat. Ach. 1, 572 nunc levibus sertis, lapsis nunc sponte canistris, nunc thyrso parcente -it *Achilles Deidamiam.* Qvint. inst. 2, 8, 13 exercendi corpora peritus..., si docendum pancratiasten susceperit, pugno -ire vel calce ... docebit. Ivv. 3, 245 -it hic cubito, -it assere duro alter. Amm. 23, 6, 6 dextra. Schol. Hor. sat. 2, 1, 72 *Scipionem* Lucilius obtorta mappa quasi -urus. Rvfin. hist. 4, 16, 3 baculo aut clava. Ⓑ *pro obi. corporis partes; plerumque additur qua re*: Plavt. Bacch. 1173 non metuo, ne quid mihi doleat, quod -as. Cas. 405 percide os tu illi ... :: compressan palma an porrecta -o? 407 mālam. Mil. 204 it femur, *seq.* ita vehementer icit (Qvint. inst. 11, 3, 123 Schol. Iuv. 6, 423). Cic. or. frg. A XIV 8 caput (Rvfin. hist. 3, 23, 14). Att. 1, 1, 1 frontem (*sc. ob inopinatae et indignae rei admirationem*). Lvcr. 2, 441 manu quamvis . . . corporis . . . partem. Prop. 3, 17, 32 veste fluente pedes. 4, 8, 66 oculos (Ivv. 13, 93 irato -at mea lumina sistro *Isis*). Ov. met. 4, 554 plangore ... pectora (4, 590 manu. 11, 682 fast. 3, 864 trist. 3, 3, 48. Sen. Herc. f. 1113 ictu ... levi. Ag. 690 Herc. O. 1000. Tro. 64 palmis. Hier. epist. 14, 11, 1). Sen. Herc. O. 1547 lacertos. 1670 ubera. dial. 2, 11, 2 pueri os parentium -unt. Porph. Hor. ars 50 uno digito ima ...auriculam. Comm. apol. 355 maxillas palmis. Bachiar. fid. 3 p. 1029[B] ora *baculo*.

β bestias: Plavt. Pseud. 137 *cf. l. 14.* Stat. Theb. 9, 331 -it delphina Palaemon. Ivv. 6, 418 canem *v. l. 38.* Apvl. met. 7, 17 coxae *asini* ... ictus incutiens et unum -endo locum (*ibid.* dedolare, obtundere). Hyg. astr. 2, 14 bacillo *anguem.* Clavd. rapt. Pros. 2, 224 cornipedes umbone -it *Minerva.* *nota*: Don. Ter. Eun. 358 pervulgatae consuetudinis est dictum '-i canem foras' hoc est: -endo canem foras eice.

γ res; saepe c. abl. instr.: Plavt. Amph. 1019 fores (Men. 176 Pseud. 1131 Truc. 253. *cf. p. 510, 5*). Varro ling. 5, 113 densum a dentibus pectinis, quibus -itur. 5, 163 [in] veteribus in mancipiis scriptum 'raudusculo libram -ito' (Fest. p. 265 cum dicitur *in mancipando* 'rudusculo libram -ito' asse tangitur libra). rust. 1, 55, 2 *oleae* harundine potius quam pertica -antur. Cic. Cael. 59 parietem saepe -ens (*sc. dolore et indignatione*). Verg. Aen. 3, 290 certatim socii -unt mare et aequora verrunt (5, 778 Lvcan. 4, 425 *aequor.* Stat. Theb. 5, 480 verbere pontum). 10, 348 fronte ... terram. Tib. 2, 5, 85 pede . . . uvas. Ov. met. 5, 595 *aquas.* 6, 75 tridente . . . saxa (Clavd. rapt. Pros. 2, 173 saxa . . . sceptro. Svlp. Sev. chron. 1, 21, 7. *cf.* Ov. fast. 4, 795 saxis . . . saxa). met. 12, 481 tympana saxo (Stat. Theb. 9, 800). fast. 1, 506 pede texta. Nvx 33 numquid ... ulla *arbor sterilis* -itur? Liv. 30, 25, 6 rostro *quadriremes quinqueremem.* Cels. 6, 7, 9 malleo caput tabulae. 8, 3 p. 332 scalprum malleolo. Sen. Herc. O. 1063 chelyn. dial. 5, 5, 8 cum dolore caedentis solida -untur. 7, 27, 2 duritia silicis nullis magis quam -entibus nota est. epist. 89, 8 aliquid ex distanti loco. Calp. ecl. 4, 128 ter pede lenta (laeta *codd. pars*) -ire gramina (*Ascensius*, carmina *codd.*, *cf. p. 516, 68*). Lvcan. 3, 430 si robora sacra -rent, in sua credebant redituras membra secures. 5, 279 (*de milite moriente*) anima galeam fugiente -ire (Adnot. *ad l.* more palpitantis elidere). 9, 865 miles ... claustra -it (petit *codd. nonn.*) mundi (*cf.* Stat. Theb. 7, 482 claustra adversa). Val. Fl. 6, 99 aclyde parmas. 6, 249 gladio . . . ultima teli. 8, 23 *Athamas Inonem persequens* extremum -it irritus Isthmon. Sil. 1, 400 gladio . . . cassidis aera. Stat. Theb. 6, 617 ostia portae. silv. 3, 1, 131 grande sonat motis incudibus Aetne, cum Brontes Steropesque -it (*cf. infra l. 13*). Pallad. 12, 3 vinea ... ferramenti mucrone -atur. Amm. 14, 2, 17 hastis . . . scuta (15, 8, 15. 20, 5, 8). Veg. mil. 2, 23 missilibus ... palos ... procul -ire. 3, 4 vectes ... punctim caesimque -endos. Clavd. 24, 146 murum ... hostis. Hier. in Am. 3, 7 p. 329 si *adamas* gravi ictu -atur mallei. Avg. civ. 6, 9 p. 263 D. (*inter religiones*) primo limen securi -ire, postea pilo (*cf. ibid.* securis intercisione). Svlp. Sev. chron. 1, 21, 3 petram virga. Mart. 26, 4 incudem. Boeth. mus. 1, 10 p. 197, 8 *Pythagoras* praeteriens fabrorum officinas pulsos malleos exaudit . . . *et* arbitratus est diversitatem sonorum -entium vires efficere.

speciatim in re monetaria (*cf. p. 516, 71 sqq.*): Elog. 33 (Corp. I² 1 p. 200) ⟨C. Claudius ...⟩ ... IIIvir a(ere) a(rgento) a(uro) f(lando) f(eriundo). Corp. XI 5670. XIV 3608 Inscr. numm. Babelon I p. 112 n. 6 *al.* Corp. VI 32412 triumvir monetalis a. a. a. f. f. *de versione graeca v. Magie, Iuris publ. sacrique voc. p. 29. 98.* *in re musica* (*cf. p. 516, 64 sqq.*): Boeth. mus. 1, 2 p. 189, 10 *musicae genus* administratur . . . percussione quadam, ut in his *instrumentis*, quae in concava quaedam aerea (aera *pars codd.*, *cf.* Ov. met. 4, 30) -untur.

nota in re metrica -ire *pedes, syllabas, metra* (*cf.* Porph. Hor. ars 274 metra digitis ob aures -imus probantes an consonent): Ter. Mavr. 1344 brevis utrimque sit licebit *pes*: bis -iri convenit. 1347 una . . . bis -iri quando poterit syllaba? 2192 *senarius* ter -itur, hinc trimetrus dicitur (Diom. gramm. I 504, 4. 519, 21 Mar. Victorin. gramm. VI 121, 11 Gramm. VI 633, 18). *sic saepe apud* Gramm., *ut* Diom. gramm. I 503, 22 pentameter -itur quinquies (*praeced.*: alii . . . sic scandunt). 504, 15 *versus quadratus* per combinationem quater -itur. 504, 21 *trochaicum metrum* in triplicem . . . -itur dipodian. 505, 22. 519, 18. Ivba Prisc. gramm. III 420, 9 *senarii* in his locis -untur per coniugationem pedestrem metrorum. 420, 19. 22. Mar. Victorin. gramm. VI 53, 22 per singulos pedes. 84, 18 per dipodian. 94, 30. 140, 1 sexies (Gramm. VI 633, 18). Gramm. VI 633, 17 tribus percussionibus. Avdax gramm. VII 334, 23 anapaestus . . . dictus, quod ex contrario quam dactylus -atur. *i. q. cum emphasi proferre*: Don. Ter. Phorm. 154 -enda pronuntiatio in eo quod ait 'patrem'

b -unt *corporis partes, aliquem vel aliquid*: Plavt. Amph. 315 -ire malam male discit manus. Ov. fast. 4, 342 -unt . . . taurea terga manus. 4, 454 -unt ... pectora ... manus (trist. 1, 3, 78). Sen. contr. 9, 4 (27), 2 sic huius iratae manus -unt. Sen. Tro. 117 tibi nostra -it dextra lacertos umerosque -it tibi. Qvint. inst. 11, 3, 106 manus ... in dextra deponitur, sed ut ponere ⟨se *add. Halm*⟩, non ut -ire videatur. *sensu obscaeno*: Maxim. eleg. 5, 97 (*ad mentulam*) quo tibi fervor abit, per quem -ura placebas?

c -unt *bestiae (plerumque c. abl. instr., pro subi. bestiae corporis pars l. 60. 69. 70)*: *α homines vel bestias*: Varro rust. 2, 5, 14 ne *vaccae* aut angustius stent aut -antur aut concurrant (Prop. 2, 5, 19 taurus -it uncis cornibus hostem. Schol. Hor. sat. 1, 4, 34 quando -unt boves. Cypr. Gall. exod. 857 si . . . iuvencus cornu -it quemquam). Verg. ecl. 9, 25 cornu -it *caper* (*ad hunc l.* Non. p. 311, 16 -ire usu significat percutere). Priap. 83, 13 cum *Priapo* ... corvus impigerve graculus sacrum -ret ore corneo caput. Ov. fast. 3, 755 calce -itur aselli. Gaetvl. carm. frg. 1 non aries illum ... -it cornu. Apvl. met. 3, 26 feminam ... calcibus -ens *asinus.* *cf.* Ov. epist. 14, 98 (*ad Ionem*) te ne -ant, quae geris, arma, times. *β res*: Verg. georg. 3, 500 equus ... pede terram ... -it (Hyg. astr. 2, 18 ungulā ... saxum). [*dub.*: Aen. 11, 638 quo sonipes ictu -it arduus altaque iactat ... arrecto pectore crura (-it *M¹R*, furit *M¹ e corr.*, *P al.*).] Calp. ecl. 2, 11 quodcumque . . . -it aëra pennis (Stat. Theb. 8, 205 nulla -entur ab alite nubes. *aliter ibid.* 2, 680 vacuis -it aëra malis *leo*). Plin. nat. 9, 94 *mari* tranquillo *nauplium concham* dimissis palmulis -ire ut remis. Svet. frg. p. 234 delphini ... caudis aquam -unt. *cf.* Stat. silv. 3, 2, 38 Glaucus . . . blanda -ens Anthedona cauda. *cf.* Germ. 465 summa ungula pulsu . . . Equi *sideris* -it orbis iter, *i. circulum caelestem* (Sen. Herc. O. 1926 Thessala . . . -it ungula manes. Stat. Theb. 6, 401 Nemes. cyn. 250). *huc pertinere videtur* Sen. Tro. 12 *Amazon* ripam catervis Ponticam viduis -it, *sc. equitando.*

2 *i. q.* ***caedere****, plerumque laedendi, occidendi, supplicio afficiendi causa, tam comminus punctim caesim (cf. p. 511, 66) quam eminus iaciendo, iaculando sim.* (*cf.* Pavl. dig 47, 7, 5 pr. caedere est non solum succidere, sed etiam -ire caedendi causa):

a -unt *homines*: *α aliquem*: ① *pro obi. homines (interdum supplend.)*: Plavt. Cist. 641 utrum hac me -am, an ab laeva latus? Enn. ann. 280 hostem qui -et (Titin. com. 10 Sall. Catil. 7, 6. 60, 4 Iug. 85, 33 Liv. 22, 38, 4 [Ps. Frontin. strat. 4, 1, 4] Sen. dial. 4, 35, 1 benef. 4, 34, 2 Mela 3, 35 *syn.* percutere. Sil. 4, 759 Tac. hist. 4, 34 Paneg. 9, [12], 9, 6 Capitol. Maximin. 16, 6 Veg. mil. 2, 23 *al. cf.* Vvlg. Ios. 8, 22 medios hostium -ire). Cic. Verr. 6, 118 (*verba lictoris*) uno ictu securis afferam mortem filio tuo . . . ne saepius -atur

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*cf.* 6, 119 securi percussi). de orat. 3, 200 quemadmodum qui utuntur armis aut palaestra, non solum sibi vitandi aut -undi rationem esse habendam putent. top. 64 iacere telum voluntatis est, -ire quem nolueris fortunae. SALL. Iug. 50, 4 neque contra *Romanis* -undi aut conserundi manum copia erat. VERG. Aen. 10, 314 Lichan -it *Aeneas.* 12, 730 consurgit Turnus in ensem et -it. HOR. sat. 2, 7, 99 (*de gladiatoribus*) velut si re vera pugnent -ant vitentque moventes arma viri. carm. 3, 11, 43 (*Hypermestra ad sponsum*) nec te -am. PROP. 2, 12, 11 ante -it quoniam *Amor,* tuti quam cernimus hostem (*cf. p. 512, 20*). LIV. 1, 24, 7 Iuppiter, populum Romanum sic -ito, ut ego hunc porcum hic hodie -am; tantoque magis -ito, quanto *eqs.* (9, 5, 3). 5, 25, 2 principes senatus ... turbae offerentes se peti -irique atque occidi iubebant. 23, 9, 7 (*pater ad filium*) me ipsum -ire corpus meum opponentem pro corpore Hannibalis sustinebis? atqui per meum pectus petendus ille tibi transfigendusque est. SEN. contr. 2, 3, 19 cum strictam sustuleris securim, antequam -as, patrem respice. 7, 5 (20), 9 da ferrum testi meo: fortius -et. 9, 2, 2 -atur *damnatus* in foro. 9, 2, 3 bibe lictor, ut fortius -as. 9, 4 (27), 2 cum occideret *iuvenis* tyrannum, aiebat: frater te -it, pater -it (*cf.* SEN. Herc. O. 1559 *Hercules* -ens tyrannos). CORP. IV 1950 quiquis amator erit, Scythiae licet ambulet oris, nemo adeo ut -at barbarus esse volet (*ex* PROP. 3, 16, 14, *sed hic* noceat *pro* -at). VAL. MAX. 1, 7, 8 *retiarius murmillonem* iacentem -ire conatur (QVINT. inst. 6, 3, 61). SEN. Herc. O. 427 *Hercules,* si cuius gener non est (fit *N. Heinsius*), -it. dial. 4, 34, 5 referiendo ... et occasionem saepius -endi dabis et excusationem. 5, 2, 6 *barbari* gaudent -iri et instare ferro. 6, 9, 2 quasi ex inopinato -imur. rem. fort. 3, 1 quid interest, caesim moriar an punctim? 'sed saepe -eris et multi in te gladii convenient.' CVRT. 8, 11, 14 cum superne tela barbari ingererent, saepius ipsi *Alexander et Charus* -bantur quam vulnerabant. MELA 2, 15 *Marti* homines ... pro victumis -unt *populi.* LVCAN. 3, 721. 4, 249. 565. 5, 363 tiro ... disce -ire, disce mori. 8, 628 (*Pompeius loquitur secum*) quacumque -iris, crede manum soceri. VAL. FL. 3, 176. 6, 619 *Iason* Hebrum et ... Priona -it. 7, 148 -it agmina matris Orestes. HOMER. 518. 778 STAT. Theb. 10, 910 QVINT. inst. 6, 2, 31 decl. 279 p. 139 *syn.* 312 p. 227. 315 p. 242 (*ad carnificem*) semel -as. PS. QVINT. decl. 1, 10 *primus ictus parricidii* praestat hoc solum, ut sequens fortius -at. TAC. hist. 4, 29 neque -endi neque declinandi providentia. ann. 1, 35. PLVT. Marcell. 8 καὶ γὰρ νῦν ἐν ταῖς μάχαις, ὅταν διώκωσι τοὺς πολεμίους, πυκνὸν τὸ φέρι, τουτέστι παῖε, παρεγγυῶσιν ἀλλήλοις (*sc. Romani*). SVET. Cal. 30, 1 ita -i, ut se mori sentiat. Dom. 15, 2. PAVL. dig. 9, 2, 45, 4 illum ... solum, qui vim infert, -ire conceditur. APVL. met. 3, 5. ITALA Zach. 13, 7 (Barnab. 5, 12) pastorem (πατάξατε τοὺς ποιμένας. VVLG. percute). CAPITOL. Alb. 3, 1 LAMPR. Diad. 8, 8 PS. AVR. VICT. epit. 5, 7 VIR. ill. 83, 6 OPTAT. 3, 5 p. 86. 6, 1 p. 143. AVSON. 423, 4 exercitum, priusquam -ret acies, Priamus spectat (DICT. 4, 9). AMM. 14, 5, 8 languente dextra *vicarius* letaliter -ire non potuit. CLAVD. rapt. Pros. 3, 359 vibratque *Ceres* infesta securim, ipsum etiam -ura Iovem. AVG. epist. 151, 4 pridie quam -rentur (*i. supplicio afficerentur; cf. ibid.* 6 percussos). SVLP. SEV. Mart. 5, 4 cumque unus *latro* securi elevata in caput eius librasset ictum, -entis dexteram sustinuit alter. 15, 2 nec cunctatus -ire gentilis *stricto gladio.* SEDVL. carm. pasch. 4, 242 nullus ... erat, saxum qui missile primus sumeret obscaenae -ens contagia moechae. *al. passim.* *nota* DRAC. Orest. 173 gloria ... -antur et arma tyranni (*sc. Agamemnonis pro Agamemnone ipso*). *significatur instrumentum, quo -atur aliquis, ablativo* (*cf. l. 3. 16. 17. 28. 29. 48. 51. 53*): *comminus:* PLAVT. Amph. 232 ferro. CIC. Verr. 2, 75 securi (6, 68. 71. 72. 75 *bis.* 78. 113. 121. 133. 136. 156. 157 *al. passim*). BELL. Alex. 52, 2 pugione. VERG. Aen. 12, 458 ense (PROP. 4, 10, 46 OV. met. 3, 119. 5, 204. 6, 641. 12, 389 VAL. FL. 1, 225 DRAC. Romul. 10, 545). Aen. 12, 511 mucrone (HIER. epist. 49, 12, 2 CLAVD. carm. min. 53, 111 DRAC. Orest. 842). HOMER. 444 comminus ... gladio (PANEG. 12 [2], 36, 1 *cf. infra l. 66* OPTAT. 2, 25 p. 64 HEGES. 3, 18, 1 VVLG. IV reg. 11, 15 AVG. c. Parm. 1, 8, 13 EVCHER. pass. 3). TAC. Agr. 36 umbonibus. ann. 14, 44 fusti. PANEG. 12 (2), 36, 1 miles ... gladiis, hastis, punctim, caesim -ire. SCHOL. Hor. ars 357 colapho (NEPOTIAN. 20, 2, *sed* VAL. MAX. 3, 1, 3 percussit). CLAVD. 5, 70 manu. MACR. sat. 7, 1, 22 thyrso (*v. p. 515, 18*). SVLP. SEV. chron. 1, 35, 3 lancea. Mart. 15, 3 cultro. *eminus:* VERG. Aen. 10, 347 eminus hasta. 12, 295 telo (SEN. dial. 1, 6, 6. COLL. Mos. 1, 7, 1 iactu teli). HOMER. 444 iaculo ... eminus. HEGES. 5, 1, 2 sagittis alii, alii missilibus -bantur. *cf.* CLAVD. carm. min. 27, 57 e crinibus unum ... iacit *Phoebus* missoque ... vitali fulgore -it *Phoenicem.* *nota re incorporea:* VVLG. num. 14, 12 -am ... eos pestilentia. *additur, quae corporis pars -atur, similia:* OV. met. 12, 389 haerentem Peleus ... mediam -it ense sub alvum. VAL. FL. 3, 200 *illum* per clipei ... opus cratemque ..., qua stomachi secreta, -it. 6, 374 -it *Gesandrus* ad confine papillae. SIL. 4, 208 adversumque viro rotat obvius ensem et -it insurgens, umero qua bracchia ... annectunt nervi. ITALA gen. 37, 21 (Lugd. *et* Aug. loc. hept. 1, 132 p. 527) non -amus eum in anima(m) (οὐ πατάξωμεν αὐτὸν εἰς ψυχήν VVLG. non interficiatis animam eius).

ⓑ *pro obi. corporis partes; plerumque additur, quo instrumento:* PLAVT. Cist. 641 latus *v. p. 510, 78* (VERG. Aen. 12, 304 latus ense). VERG. Aen. 10, 414 saxo ... ora (OV. met. 12, 479 sarisa. SIL. 5, 285 ense). OV. epist. 7, 189 pectora telo (STAT. Theb. 3, 84; *cf.* SIL. 1, 168 -it geminato vulnere pectus). LIV. 22, 48, 4 terga *Romanae aciei* (AMM. 15, 4, 8 *cf.* 24, 4, 29 ut *manus insidiatrix* ... agminis nostri terga -ret extrema. 24, 6, 12 miles *aversorum* ... -ens suras et terga). VAL. MAX. 5, 9, 4 iugulum (CVRT. 7, 2, 27 *cf.* TAC. hist. 1, 41 obtulisse *Galbam* ... percussoribus iugulum agerent ac -rent. SVET. Galba 20, 1). LVCAN. 3, 666 ense lacertos. 5, 361 caput -endaque tendite colla (10, 347 DRAC. Romul. 5, 276. 10, 422). 7, 451 caput (DRAC. Orest. 262, *cf. supra l. 7*). 7, 501 extremum (*sc. pectus vel corpus, cf.* SCHOL.) est, quod quisque -it. 8, 521 viscera. 9, 831 *manum* ense. HOMER 751 dextram. QVINT. inst. 5, 12, 22 adulescens ... initurus ... forensium certaminum pugnam iam in schola ... -ire vitalia ac tueri sciat (*metaph.* PS. QVINT. decl. 12, 15 hic vulnus altissime penetrat, hic ipsa vitalia -untur). decl. 305 p. 197 cervicem (*cf.* TAC. ann. 15, 67 admonitusque *Flavus* fortiter protendere cervicem 'utinam' ait 'tu tam fortiter -as'). TAC. ann. 14, 8 *Agrippina* centurioni ferrum destringenti protendens uterum 'ventrem -i' exclamavit. ITALA deut. 27, 25 (Lugd.) maledictus homo, qui acceperit dona, ut -at animam sanguinis innocentis (πατάξαι; VVLG. percutiat). DRAC. Romul. 6, 114 corda -it iuvenum *Amor* (*cf. p. 511, 9*). *nota c. abl. rei incorporeae:* DRAC. Orest. 259 caput ... impete mortis. *fere i. q. incidere:* SEN. Med. 806 maenas ... -am bracchia cultro. CELS. 2, 10 p. 55 postero die ... vena -enda (SEN. dial. 3, 6, 2).

β *bestias* (*saepe fere i. q. mactare, sacrificare, cf.* PAVL. FEST. p. 102 hostia dicta est ab eo, quod est hostire -ire): SALL. Iug. 6, 1 leonem (*cf.* AVSON. 6, 2). VERG. Aen. 6, 251 agnam ense (HOR. carm. 2, 17, 32). OV. met. 3, 330 *angues.* 3, 715 -endus aper (CVRT. 8, 6, 7). 12, 566 pendentemque *avem* -it *Hercules.* fast. 1, 320 hostia ... *ministro* -ente cadit (TAC. hist. 3, 56). LIV. 1, 24, 7 porcum (9, 5, 3 *cf. p. 511, 11*). PAVL. FEST. p. 85 -endis pecudibus (SEN. nat. 2, 42, 1). *ibid.* -endis victimis (*cf.* SEN. Herc. O. 348 *metaphorice de Deianira*). SEN. epist. 82, 23 magnis telis magna portenta -untur. COLVM. 7, 12, 3 canem. STAT. Theb. 8, 539 cornipedem. CAPITOL. Max. Balb. 11, 6 si imperatorium sacrificium sit, centum leones, centum aquilae et cetera huiusmodi animalia centena -untur. TREB. Gall. 12, 3 *taurum.* SERV. Aen. 1, 491 cervam (*cf.* SERV. auct. Aen. 4, 72 CLAVD. 22, 351). SIDON. epist. 1, 2, 5 eligis, quid -at, quod elegeris, -it (*in venatione*). *corporis partes:* CAEL. hist. 44 ipse regis eminus equo -it pectus adversum. CVLEX 197 ossa ... *draconis,* cingunt qua tempora cristae. OV. fast. 1, 83 colla ... praebent -enda iuvenci (Pont. 4, 9, 50 boum). 4, 415 cervix *bovis* ... -enda securi (IVV. 12, 14 *tauri*). PLIN. nat. 8, 26 poplitis nervos *elephanti* (APVL. met. 8, 5 postremos poplites *equi* lancea). *fere i. q. incidere:* VERG. georg. 3, 460 inter ima -ire pedis salientem sanguine venam *balantum* (COLVM. 7, 10, 2 NEMES. cyn. 284).

γ *res* (*acced. abl. instr. l. 49. 56. 58. 59*): SEN. dial. 2, 3, 3 involnerabile est non quod non -itur, sed quod non laeditur. epist. 94, 3 *qui iaculari didicit,* didicit ... non hoc et illud -ire, sed quodcumque voluerit. CVRT. 7, 5, 41 adeo certo ictu destinata -bat, ut *eqs.* (PS. AVR. VICT. epit. 47, 4. DICT. 3, 1 destinata -undi arte mirabilis *Philoctetes*). GELL. 9, 1, 4 facilior iactus est, ... si desuper iacias, si quid iacere tantum velis, non -ire. ITALA act. 23, 3 (Cassiod. in psalm. 98, 1 [*sed* in psalm. 67, 16 = VVLG.]) -at te deus, paries dealbate (τύπτειν, VVLG. percutiet). *pro subi. corporis pars:* SERV. Aen. 7, 498 licet ... certum esset -ura *dextra Ascanii.* *i. q. dissecare:* VERG. Aen. 4, 580 stricto ... -it retinacula *navis* ferro. *i. q. incidere:* COLVM. arb. 10, 3 sicubi in vite bracchium desiderabit⟨ur⟩, falce acuta semel aut bis eo loco ... mucrone -ito. *i. q. succidere:* CLAVD. rapt. Pros. 3, 378 *Ceres* armata bipenni alternas ... -it *cupressos.*

δ *absolute* (*cf. p. 511, 6. 9. 16 al.*): CIC. fin. 3, 22 ut -at *homo* (*sc.* cui propositum sit collineare hastam aliquo aut sagittam). SEN. epist. 29, 3 sagittarius non aliquando -ire debet, sed aliquando deerrare. VEG. mil. 1, 12 *tirones* non caesim, sed punctim -ire discebant.

b -unt *bestiae:* OV. Ib. 481 -aris ab angue. PLIN. nat. 20, 31 -iri a serpentibus (22, 52. 28, 150. 29, 71). PLIN. nat. 20, 120 a scorpione (20, 232. 22, 60. 25, 163 ANON. med. ed. Piechotta 174). 20, 132 -iri ab his maleficis (*sc. scorpionibus, araneis, apibus al. cf.* 20, 223 habentes *malvas* ... non -untur *a scorpionibus, vespis similibusque.* 28, 32. 154. 29, 74. 92). PAVL. dig. 9, 2, 52, 3 ut *servus a* bove -retur. ISID. orig. 17, 10, 5 ab apibus -iri. *corporis partem:* PLIN. nat. 29, 91 *scorpiones* manus palmam non -unt. *corporis parte:* PLIN. nat. 11, 87 *cauda aranei* -it et obliquo ictu et inflexo *cf.* 32, 47 draco ... marinus ad spinae suae, qua -it, venenum ... impositus.

c -unt *res:* PETIL. Aug. c. Petil. 2, 92, 202 etsi iudex percutiat, ... vestrae nos potius calumniae -erunt (*i. supplicio affecerunt*). *dub.:* CHIRON 273 toto corpore -itur iumentum (*v. p. 509, 6*).

3 *i. q.* ***pungere, contingere, stringere*** *personas vel res; saepius c. abl. instr.:*

a -unt *ea, quae naturali quodam motu moventur* (*interdum motus rebus non inest, sed inesse fingitur*): α -unt *simulacra, visa, corpuscula, atomi sim.:* CIC. epist. 15, 16, 2 his ... spectris (*i.* εἰδώλοις) etiamsi oculi possent -iri, ... animus qui possit, ego non video (*cf.* LVCR. 4, 217 corpora, quae -ant oculos. 4, 257. 691. 6, 923.

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

latiore sensu de aspectu animum velut laedente, compungente: MANIL. 1,722 cum vulnera caeli conspiciant -atque oculos iniuria mundi. FLOR. epit. 4,7,4 ne *interfectores Caesaris* publici doloris oculos -rent. AVG. civ. 3,25 p. 136 D. ut *aedes Concordiae* Gracchorum poenae testis contionantium oculos -ret memoriamque compungeret. 8,26 p. 363 *homines* res ... oculos suos -entes nolunt videre. *de aspectu aciem oculorum velut praestringente*: SEN. epist. 88, 22 imperitorum -untur oculi *machinatorum pegmatibus. cf. p. 515, 67 sqq.*). LVCR. 4,243 uti, speciem quo vertimus, omnes res ibi eam contra -ant forma atque colore. 4,887 *animus* -it extemplo, quae in corpore toto, per membra atque artus, animai dissita vis est (4,890). 4,1055 Veneris qui telis accipit ictus, ... unde -itur, eo tendit gestitque coire. AVG. epist. 118,30 quod *corpus* irruentibus atomis -atur. BOETH. in Porph. comm. sec. 1,1 p. 136,19 quibus ... sensus adest, non tantum eas rerum capiunt formas, quibus sensibili corpore -untur. in top. Cic. 3 p. 320,12 nullum quasi corpus earum rerum esse nec molem aliquam, quae -at sensum. β -unt *soni* (*interdum pro subi. sunt personae vel res, a quibus sonus proficiscitur*): VERG. Aen. 2,488 -it ... sidera clamor (11,832. 5,140 aethera [PRVD. c. Symm. 2 praef. 11. PAVL. NOL. carm. 19,67 laudibus ... domini]. OV. fast. 6,518 Aventini saxa). VITR. 5,5,3 vox a scaena ... profusa se circumagens tactuque -ens singulorum vasorum cava. SEN. Herc. O. 802 *Hercules* gemitu sidera et pontum -it. 1886 -atque gravis Maenala planctus. LVCAN. 5,774 -at dum ... fama ... terras (*cf. infra l. 44. fort. huc pertinet* PETRON. 123 vers. 212 Fama ... Romano tonitru -it omnia signa. *cf. Bücheler ed. mai. et v. infra l. 28*). PETRON. anth. 692,7 confusis -emus sidera verbis. STAT. Theb. 3,423 Taenariumque cacumen Apollineasque Therapnas armorum tonitru -it *Mars*. POTAM. tract. 2 p. 1416^{B} sonus bucinae -entis. AVIEN. orb. terr. 1004 -unt ululatibus aethram *choreae*. PAVL. NOL. carm. 5,85 -it aëra vocibus amen. *sensum, aures, animum sim.* (*interdum transit in notionem commovendi vel permovendi*): CIC. de orat. 3,163 summa laus est in verbis transferendis, ut sensum -at id, quod translatum sit (AVG. epist. 101,3 sensum ... aurium -ant genera numerorum. BOETH. mus. 1,1 p. 179 si dissipati atque incohaerentes *modi* -ant sensum. 5,11 p. 361,16 insuaviter). SEN. epist. 83,7 subita aliqua ... voce -untur aures meae (Herc. O. 1436 quis sonus nostras -it ... aures? [1945. *cf.* BOETH. mus. 4,1 p. 301,13 nullus auditum sonus -ret. *cf. infra l. 77*]. LVCAN. 2,33 *catervae matronarum* assuetas ... -unt ululatibus aures [auras *M*]. QVINT. inst. 8,5,13 omnis locus, omnis sensus in fine sermonis -at aurem. 9,3,4 *quaedam figurae* consuetas aures minus -ent. GELL. 13,25 [24],11 et aures et animum saepius -unt *verba* [MACR. sat. 6,4,11 -it aures nostras hoc verbum]. PAVL. NOL. carm. 26,30 quamvis ... fama ... pavidas -at rumoribus aures. DRAC. Romul. 7,75 classica ... clangoribus). LVCAN. 5,98 virgineo (*sc. Pythiae*) conceptum ... pectore numen humanam -ens animam sonat. *audientes*: SEN. dial. 11,5,6 verbum '*exilii*' ... asperius ad aures venit et audientes tamquam triste et execrabile -it. PAVL. NOL. epist. 34,7 gemitus ... -ant et invitent ... deum. *nota intrans. c.* ad: PASS. Montan. 15 ut non solum ad aures plebis, sed et gentiles quoque ipsos sonus vocis -ret. γ -unt *corporis partes*: SEN. Herc. f. 1299 cor palpitat pectusque (corpusque *codd., corr. Gronov.*) sollicitum -it (CLAVD. MAM. anim. 3,11 p. 174,22 quibus modis ... cordis plectrum -at). LVCAN. 2,182 exsectaque lingua palpitat et muto vacuum -it aëra motu. 4,786 -entia terram corpora *lapsorum* (*de morientium palpitatione, ut videtur*). STAT. Theb. 2,667 -it praecordia sanguis. δ -it *lux, lumen, sol, luna al.*: VERG. Aen. 8,25 lumen ... repercussum -it laquearia tecti. OV. met. 7,804 sole ... radiis -ente cacumina (9,93 primo -ente cacumina sole. SEN. nat. 1,8,3 tum ex inferiori parte nubes -it *sol arcum efficiens; syn.* percutere, verberare [1,8,7 ex adverso]. *cf.* 5,8,2 ortus solis -ens gelidum aëra. AMM. 20,3,8 *luna* -enti se subserit lanci [*i. soli*]). SEN. nat. 1,2,6 is *aer*, qui fluit, ne -itur quidem lumine. 1,2,11 sidera circumiectum aëra luce leni ... -unt. LVCAN. 6,744 (*ad Plutonem*) immittam ruptis Titana cavernis, et subito -ere die. SIL. 3,694 maiorque repente lux oculos -it (CLAVD. rapt. Pros. 3,445 extremaque lucis imago Italiam Libyamque -it). STAT. Theb. 3,226 solem longe -it aemulus orbis *clipei Martis* (6,666 clipeus Mavortis ... luce mala Paugaea -it). PAVL. NOL. carm. 28,90 lux -bat *agros*. CLAVD. 1,123 *hasta Martis* -it splendoribus Hebrum. ε -unt *nubes, aër al.*: AETNA 350 -it aura movetque. SEN. Herc. O. 699 *ratium* -unt sipara nubes (782 *rupem* nubes -it). nat. 2,12,5 *terrarum vapor* nubes. 2,24,3 aliquid, quod eum (*ignem*) -at. LVCAN. 9,396 me calor aetherius -at. STAT. Theb. 1,701 Aegaeum -ens ... umbra Cynthus. silv. 2,3,47 ne ... -atur grandine *unda vel nympha*. BOETH. mus. 1,14 p. 200,20 cum aër pulsus fecerit sonum, ... diffunditur et omnium circumstantium simul -it auditum (*cf. supra l. 38*). -unt *res ad olfactum pervenientes*: PLIN. nat. 13,16 *costum et amomum* maxime nares -unt. POTAM. tract. 2 p. 1414^{A} *Lazari* foetor populos -bat. ζ -unt *venti*: VERG. Aen. 1,103 procella velum adversa -it. SEN. Herc. O. 1109 *quidquid* Boreas -it (Oed. 473). Thy. 578 Coro -ente pontum (*cf.* LVCAN. 5,571 cori -ent mare [*V fort. recte*; veniet *ceteri codd.*, verrent *Bersmann*]). epist. 122,8 nisi ... stagna fluctu et tempestate -antur. LVCAN. 9,877 terga damus -enda noto. 10,245 *zephyri* aquas ... Nili ... -unt. CLAVD. 5,527 -unt ... litora venti. 21,175 iuga Leucatae -ens ... hiems. η -unt *fulmina sim.*: *cf.* PAVL. FEST. p. 92 fulgere prisci pro -ire dicebant. *cf.* GLOSS. Plac. V 22,15 (= V 71,2 = V 105,21) fulsit -iit vel percussit; fulgere enim -ire est, unde quoque fulmen dictum est. ISID. orig. 13,9,1. HOR. carm. 2,10,11 -untque summos fulgura montes. OV. am. 3,3,36 Iuppiter ... missa ... periuras tela -ire vetat (Ib. 469 Iovis infesti telo -are trisulco). Pont. 3,2,9 cum -ant unum, non unum fulmina terrent (EPICED. Drusi 321 -enda ... fulminibus Capaneus ... ora dedit. SEN. Ag. 96 colles. nat. 2,20,3 omnia, antequam -antur *fulmine*, intremiscunt. 2,49,2 *syn.* percutere. MIN. FEL. 5,9 homines. DRAC. satisf. 277 fulmina non -unt gramina. 279 cedros. Romul. 5,312). SEN. nat. 1,1,14 *ignes quidam caelestes* saepe fulminum modo -ire solent et arbusta; sed si minore vi utuntur, ... non -unt nec vulnerant. 2,46 quare Iuppiter aut -enda transit aut innoxia -it (LVCAN. 2,60 *ad Iovem*: utrasque simul partesque ducesque ... -i). 2,58,3 quare frequenter cacumina montium -untur? PLIN. nat. 1,2,56 quae numquam -antur. ALC. AVIT. carm. 5,161 tonitru -ente. ϑ -it *aqua*: VERG. ecl. 9,43 -ant ... litora fluctus (OCTAVIA 346 -unt fluctus ora loquentis. SEN. epist. 122,8 *v. p. 513, 83.* HIER. in Is. 23,1 insula ... maris -itur fluctibus. DRAC. laud. dei 2,354 -ant sub [sua *R*] litora fluctus). OV. ars 1,528 Dia -itur aquis (trist. 1,11,40 charta -itur aquis. MART. 14,94,2 gemma -itur aqua). trist. 1,2,47 tabulae laterum -untur ab undis (SEN. Ag. 574 *ratem unda* -it. LVCAN. 4,404 maris Adriaci ... -it unda Salonas. MART. epigr. 3,6 quem Tethyos unda -it. *cf.* GERM. 368 *Eridani sideris* pars undae ... -it ... Orionis ... pedem). SEN. Phaedr. 1014 cana ... spuma Leucaten. LVCAN. 2,589 Tethyn ... Baetis. 5,570 puppim ... pontus. 6,266 mare ... scopulum. 6,366 -it amne citato Maliacas Spercheos aquas. 10,293 (*ad Nilum*) Aethiopumque -is alieno gurgite campos (PRISC. perieg. 216 septenoque -it Pellaeum gurgite pontum *Nilus*). SIL. 5,396 Oceanus ... Calpen. 11,509 *Aufidus* fluctus ... Hadriacos. 14,147 *fretum* Herculeas ... columnas. STAT. Ach. 1,100 vada Thessala plantas *Thetidis*. MACR. somn. 2,9,3 invicemque se -unt *sinus oceani*. *nota*: VERG. Aen. 1,115 *navem* ingens a vertice pontus in puppim -it. ι -unt *lineae caelestes*: MANIL. 2,276 quaecumque -it *linea*, dicuntur signa trigona. 2,393 *virgula* duo signa -it. LVCAN. 10,306 (*de Meroes climate*) linea tam rectum mundi -it illa Leonem (fert *Salmas.*).

b -unt *ea quae moventur motu extrinsecus illato* (*plerumque ab hominibus*): α *pulsando sim.*: SALL. Iug. 76,6 murum arietibus -iri (LIV. 21,8,5. AMM. 20,6,5 aries turrim -bat ictibus densis. 20,11,15 VEG. mil. 4,14. 23). OV. epist. 1,55 semisepulta virum ... -untur aratris ossa (*cf.* LVCAN. 7,859 ruricolis -untur dentibus ossa. CORIPP. Ioh. 3,296). LIV. 37,30,5 neque ... *naves* -ire rostro hostem poterant. SEN. Tro. 833 plectro -ente chordas. SIL. 14,486 ora ruentum sanguinei -unt remorum aspergine rores. APVL. met. 7,19 fugiens ... incursus *spinarum* vehementiore nisu spinarum -bar *asinus*. AVSON. 418,24 radiis -entibus ictae ... pelves. Mos. 40 ut ... -ant vada ... remi. AMM. 16,12,46 comminus mucro -bat contra mucronem. 20,7,9 intuta loca ... machinae -bant hostiles. *fere i. q. contingere*: VAL. FL. 1,385 palla imos -it ... pedes. *i. q. vehementi lapsu contingere*: STAT. Theb. 10,931 ardenti -at quas corpore turmas *Capaneus*. IVV. 3,270 unde (*a tectis sublimibus*) cerebrum testa -it. *i. q. conspergendo attingere*: IVV. 6,429 sextarius ... facturus orexim, dum redit et loto terram -it intestino. *i. q. contundere, pinsere*: VVLG. prov. 27,22 si contuderis stultum in pila quasi ptisanas -ente desuper pilo (HIER. in Soph. 1 p. 686 in quo *vase* proprie ptisanae -iri solent. *ibid.* frumenta -ente desuper vecte).

β *ictum inferendo* (*et comminus et eminus*): CORP. I^{2} 857 (*in glandibus Asculanis*) feri Pomp(eium). 858 (*lectio ambigua*) fer(i) Pom(peium) fer(i) Lus⟨...⟩ *vel* Sul⟨picium⟩ *Zangemeister; sed idem dubitans proposuit* fer sal(utem) Pom(peio), fer. 860 -i Pic(entes). HOR. ars 350 nec semper -et quodcumque minabitur arcus (OV. Pont. 4,3,52 arcu ne -are Getae. GREG. M. moral. 28,29. *cf.* OV. Pont. 3,3,59 -entes cuncta sagittas [PS. RVFIN. in psalm. 10,2 PAVL. MED. bened. 10,5]). OV. met. 7,428 -untque secures colla ... boum. LVCAN. 7,117 caput ... lancea ... -at. STAT. Theb. 2,543 *hasta Tydei* iugulum -it. PANEG. 9 (12),13,1 te pugnante *gladii* -unt. AVSON. 72,8 auctorem ut -ant tela retorta suum. CLAVD. carm. min. 50,9 Geticas ultrix -at romphaea catervas. DRAC. Orest. 55 *Iphigeniam* cultro -ente litatam. *c. duplici acc.*: DICT. 3,8 Deiphobum hasta comminus tibiam -it. *i. q. laedere*: ALF. dig. 9,2,52,2 qui, quod sustineret, mitteret sua voluntate, ut id aliquem -ret.

c -unt *res, quae ipsae non moventur*: *i. q. vehementi appulsu illata identidem excipere*: LVCAN. 8,698 litora Pompeium -unt. 9,336 terra -it puppes. STAT. silv. 2,2,80 -it ... exerta Megalia fluctus. *i. q. contingere*: CLAVD. 26,341 latus, Hesperiae quo Rhaetia iungitur orae, praeruptis -it astra iugis.
singulariter de homine: HOR. carm. 1,1,36 quodsi me lyricis vatibus inseres, sublimi -am sidera vertice.

B *translate*: **1** *notione verberandi, ictibus percutiendi plerumque servata, sed translata ad incorporalia*:
a -unt *personae* (*res personata p. 515,17. 24*): α *aliquem* (*accedit abl. instr. p. 515, 2. 8. 11. 14 al.*, in *aliqua re p. 515,3*): PLAVT.

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Trin. 247 *amica* pendentem (*sc. ut servum*) *amatorem* -it. PROP. 3, 3, 50 austeros arte -ire viros. 4, 5, 44 -it astutos comica moecha Getas. AVG. civ. 3, 22 cum percussus in corpore et percussor in animo -retur (*i. graviter vulneraretur*). GREG. M. in euang. 27, 2 dum foris invicti esse cupimus, intus graviter -imur (*sc. ab antiquo hoste, i. diabolo*). *speciatim in dicendo, disputando*: CIC. de orat. 2, 72 armatus adversarius, qui sit et -endus et repellendus. orat. 226 nec ullum genus est dicendi aut melius aut fortius, binis aut ternis -ire verbis, nonnumquam singulis, paulo alias pluribus. TAC. dial. 26 studio -endi. TERT. carn. 24 omnes disceptatores *carnis Christi*. MAR. MERC. subnot. 6, 1 bardissime, tuo te pugione -isti. *abit in notionem acerbe vel graviter afficiendi*: SEN. dial. 2, 18, 1 C. Caesar ... mira libidine (*Haase*, mirabiliter *A*) ferebatur omnes aliqua nota -endi. ARNOB. nat. 4, 36 iocularibus -untur cavillationibus numina *in theatris*. SIDON. epist. 1, 2, 9 ut nullus conviva mordacis linguae felle -atur. *in notionem compungendi*: MACR. sat. 7, 1, 22 vitiis irretitos -et philosophia non sentientes, ut Liber pater thyrso -it ... latente mucrone. *ibid.* -et sapiens non sentientes. *β animum* (*cf. 2b*): AVG. in euang. Ioh. 5, 12 illi gravius cor -unt, qui linguae gladio -unt. GREG. M. in Ezech. 1, 5, 13 loquentes *caelestia* ... verbis suis corda audientium -unt et incendunt. ISID. orig. 8, 11, 95 Furiae appellantur, quod stimulis suis mentem -ant. *γ res*: CIC. off. 1, 73 minus multa patent in *philosophorum* vita, quae Fortuna -at. SEN. Phaedr. 293 *Amor* virginum ignoto -it igne pectus. 1125 leviusque -it leviora deus. LVCAN. 7, 581 libertas ... mundi ... -enda, *sc. a Caesare*. PS. QVINT. decl. 10, 10 crudelis orbitatem (*i. matrem filio orbam*) -is adhuc alio dolore. ITALA exod. 8, 2 (Aug. loc. hept. 2, 39 p. 548) ego -o omnes fines tuos ranis (τύπτω, VVLG. percutiam). OPTAT. 2, 25 p. 65 oleum suum (*i. episcopos*) defendit deus ... ne, dum peccatum hominis percutitur, et oleum, quod dei est, -atur. AVG. c. mend. 11, 25 hoc ... munimentum veritatis ictibus -endum atque deiciendum. CLAVD. MAM. anim. 3, 11 p. 176 si quid falsiloqui ... obvium sese dederit, Iesu ... adiutore -atur. *quasi proverbialiter*: SEN. nat. 3, 28, 1 magno impetu magna -enda sunt. *nota* medium -ire *i. q. rem ita componere, ut medium inter duo extrema teneas* (*cf. graec.* τὸ μέσον τέμνειν): CIC. fat. 39 mihi videtur ... Chrysippus tamquam arbiter honorarius medium -ire voluisse.

b -unt *res*: *α aliquem* (*sive animum; oculos infra l. 67sqq.*): CIC. Tusc. 3, 52 quod provisum ante non sit, id -ire vehementius (3, 55). HOR. carm. 3, 3, 8 si fractus illabatur orbis, impavidum -ent ruinae (*cf.* SIL. 14, 678 meditantem in pulvere formas *Archimedem* ... tanta -ente ruina). SEN. dial. 2, 10, 4 *alia* sapientem -unt, etiamsi non pervertunt, ut dolor corporis et debilitas, *alia*. 5, 10, 4 non omnes ab eadem parte *rebus molestis* -untur. 5, 30, 2 *inquieta et stolida ingenia* rerum suspicione -untur. epist. 57, 3 huius quoque, *in quem fortuna ius perdidit*, -etur animus *rebus adversis* (108, 11 [*syn.* 10 percutere]. GREG. M. moral. 2, 22 adversa animum -unt). 117, 21 quemadmodum ea, quae me ex transverso -unt aguntque, procul a me repellam. QVINT. inst. 6 praef. 6 (*de morte propinqui*) ut ... ictu simili -rer (*cf.* 2 me fortuna ... prostravit). SIDON. epist. 4, 7, 2 quo repente stupore -etur, cum intellexerit *eqs.* GREG. M. M. moral. pr. 8 quem contumeliosa ... increpantium verba -bant. 2, 24 ne illum minus desuper veniens adversitas -at. *speciatim de sententiis animum acumine vel vi velut pungentibus*: SEN. epist. 94, 43 -iri quibusdam praeceptis efficaciter etiam imperitissimos. 100, 11 exibunt multa (*sc. ex ore Fabiani*) nec -ent (*cf. ibid* nec omne verbum excitabit ac punget). QVINT. inst. 12, 10, 48 *sententiae* -unt animum et uno ictu frequenter impellunt. ANTH. 668, 6 fulminis in morem, quae sint miranda, citentur: haec vere sapiet dictio, quae -et. *abit in notionem graviter permovendi*: SEN. Tro. 1153 fortis animus *Polyxenae* omnium mentes -it. STAT. Theb. 9, 179 *victor ululatus* occulto ... -it praecordia luctu. *in notionem stimulandi, excitandi*: PS. CYPR. singul. cler. 4 *in quibusdam feminis* nihil est aliud nisi quod -at proximantem. 15 qui feminarum aspectibus -atur. *in notionem compungendi*: CYPR. ad Donat. 11 laceratae domus plagae conscientiam -unt. *oculos sim.* (*cf. p. 513, 2sqq.*): AVG. c. Parm. 3, 2, 8 qui ... adversus ea mala, quae ... faciem dissimulantium -unt, oculos claudant. un. eccl. 5, 10 veritas ... in obturatas aures irrumpat, dissimulantium oculos -at. c. Cresc. 4, 40, 47 cum ... dies gestorum cuiuslibet obstinati oculos auresque ... -at. *β bestias*: *i. q terrere, percellere*: VAL. FL. 7, 378 *fetus primum nido productos* primus -it horror Olympi. *γ res*: PAVL. MED. bened. 10, 5 sagittis sententiarum, quibus, quod futurum esset, ... praenuntians ... tempora (*i. homines illorum temporum?*) futura sterilitate -ret mens *Ioseph*.

2 *abit in notionem plectendi, affligendi vel puniendi, castigandi*:

a *aliquem*: *α c. abl. rei* (in *c. abl. p. 516, 13*); *subi fere persona* (*res -ens p. 516, 14*): TER. Phorm. 47 Geta -etur alio munere, ubi era pepererit, porro autem alio, ubi *eqs.* (SCHOL. *ad l.* -etur damnabitur). HOR. sat. 2, 1, 62 ne quis amicus frigore te -at. FRONTO p. 195, 1 N. ignominia -iri (*syn.* infamia notari). OPTAT. 1, 12 p. 15 volebamus, ut soli damnarentur haeretici: *tu* vos ipsos cum eis una sententia -ire voluisti (PS. AVG. quaest. test. 127, 26 ut unius peccati rei diversa -antur sententia [*syn.* puniantur]. *cf.* PAVL. MED. bened. 10, 8 EPIST. pontif. 349 [*a. 419*] Migne 20, 758^A EPIST. canon. Migne 56, 893^A VAL. CEM. hom. 15, 4). HIER. epist. 14, 8, 7 *servus nequam* indignantis domini clamore -etur (*an i. q. percelletur?*). PS. RVFIN. in Am. 8, 11 doctrinae eos egestate -endos *esse*. PAVL. NOL. epist. 16, 9 ut, quia deum verum intellegere nolunt, etiam sui ignoratione -antur. AVG. c. Parm. 3, 2, 16 turba ... iniquorum ... generali obiurgatione -enda est. un. eccl. 5, 8 increpationibus (GREG. M. in Ezech. 1, 7, 23). c. Iul. 3, 18, 35 perditionis animae suae poena (DRAC. Orest. 588 poenis -enda duorum *Clytaemestra*). EPIST. canon. Migne 56, 893 *presbyter* digna humiliationis plaga -atur (*cf.* ITALA apoc. Primas. 11, 6 -ire terram in omni plaga [πατάξαι, VVLG. percutere]). VAL. CEM. hom. 1, 6 ne, quem expectat corona virtutis, pudoris damno -at. GREG. M. moral. 12, 56 istos *superbus* contumeliis -at, illos maledictionibus iaculetur. *speciatim in iure* (*cf.* GLOSS. -endum ὑποκεισομένην, ὑπαχθησομένην; -endo ὑπαχθησομένου. dispendio -endum ζημίᾳ ὑποκεισομένῃ. *cf. infra l. 22*): COD. Theod. 9, 42, 7 (*a. 369*) ea condemnatione -etur, ut *eqs.* (*cf.* COD. Iust. 11, 12 [11], 2 centum librarum auri condemnatione ... se esse -endum). 9, 16, 8 (*a. 370/73*) capitali sententia -atur uterque (LEX Burg. Rom. 8, 1 LEX Sal. 40, 5). CASSIOD. var. 2, 26, 3 *illum* decem librarum auri dispendio ... esse -endum (8, 24, 5. 9, 2, 2. *cf. supra l. 17*). 3, 20, 4 *tot* librarum auri multa ... -atur (10, 28, 3 GLOSS. II 285, 43. *cf. infra l 26*). COD. Iust. 1, 3, 5 capitali poena (9, 44, 3 poena vicenarum librarum auri. NOVELL. Iust. app. 9). 1, 3, 54, 11 non solum pecuniaria multa, sed et capitis supplicio. *β c. obiecto solo* (*subi. fere res -ens; persona l. 36. 39*): PAVL. NOL. carm. 23, 205 *reum* poena -it (COD. Theod. 1, 10, 8 [*a. 428*] poena viginti librarum auri *illos* -ente [*cf. ibid.* triginta librarum auri poena *eum* percellat]). COD. Theod. 9, 25, 1 (*a. 354*) eadem ... raptorem *virginis vel viduae* severitas -at (INTERPR. pariter puniantur). AVELL. p. 9, 16 pares reos ... una -it sententia (GREG. M. moral. 14, 21 filiae Babylon ... per -entem sententiam dicitur, ut *eqs.*). DRAC. laud. dei 1, 94 *licet* nullum *nisi peccare perseverantem* -at censura tonantis. 1, 96 quemcumque -it, moderanter temperat ictus *domini*. Romul. 10, 418 mereor pro crimine poenam te -ente. ENNOD. epist. 7, 31, 1 te ... -ire debuit ... commotio. 9, 32, 2 illum evocant ... votiva, me -unt. GREG. M. moral. 14, 60 potestatem -endi (*syn.* flagellare, percutere). *ibid.* homines ... per disciplinam alios -unt (in Ezech. 1, 5, 8 *sanctus spiritus* corusci more per terrorem -at et ad amorem suum corda torpentia accendat).

b *animum, sensum, mentem sim.* (*cf. p. 515, 19sqq.*): LACT. inst. 5, 9, 8 qui peccantium frontem etsi non verbis, tamen ipso vitae genere dissimili -unt et verberant. GREG. M. moral. 2, 79 ut mens nostra culpae nonnumquam pulsatione -atur. 6, 14 ut *sensus nostri malitia* a rebus insensibilibus -atur. in Ezech. 1, 2, 16 ad -endas frigidas peccatorum mentes.

c *delicta sim.*: AVG. corrept. 5, 7 ut -antur *tua vitia* (ENNOD. epist. 9, 27, 1 delicta). PAVL. MED. bened. 2, 4 quanta ... animadversione hoc factum -at *deus*. COD. Iust. 3, 28, 33 pr. ut avaritia eius legitimis ictibus -atur. GREG. M. moral. 3, 68 *culpa* gehennae igne -atur (4, 27 nobis culpam nostram -entibus. 18, 35. in Ezech. 2, 7, 7). 26, 46 vitia disciplinae vigore. PASS. coron. 6 reatus poena -atur. CONC. Clipp. a. 626 (Mon. Germ. leg. III 1) scelus sequestrationis separatione et paenitentia -atur.

II *sensu speciali i. q. -endo* ***efficere*** *aliquid*: **A** *foedus sim.* (*sc. hostiis -endis. cf.* VARRO rust. 2, 4, 9 initiis pacis, foedus cum -itur, porcus occiditur): foedus (*et singulorum et populorum*): *cf.* NON. p. 311, 20 -ire, sancire, firmare Vergilius Aen. lib. X (*v. 153*) ... foedusque -it Tarchon. *legitur fere 35ies, ut* PLAVT. Most. 1061 ENN. ann. 32 CIC. inv. 2, 92 dom. 129 har. resp. 43 *al., v. sub* foedus. *alia*: SIL. 6, 489 -entes pacta Latinos (VVLG. Iob 40, 23 Is. 55, 3 Ier. 31, 33. 32, 40). FLOR. epit. 4, 8, 3 ut ... pax cum hoste -retur. **B** *vocem sim.* (*sc. -endo aëre [cf. p. 513, 54 et Kießl.-Heinze ad Hor. sat. 2, 3, 274], palato, chordis*): HOR. sat. 2, 3, 274 balba -is annoso verba palato (SCHOL. *ad l.* hypallage. non verba palato -is, sed verbis balbis palatum -is). OV. trist. 4, 10, 50 -it *Horatius* Ausonia carmina culta lyra (*aliter* IVV. 7, 55 *v. infra l. 75. cf. etiam p. 509, 82*). QVINT. inst. 11, 3, 61 sonatque vox, ut -itur. ISID. orig. 9, 1, 8 mediterraneae gentes in palato sermonem -unt. **C** *pecuniam* (*sc. metallis -endis, cf. p. 510, 17sqq.*): PLIN. nat. 33, 44 constitutumque *bello Punico primo*, ut asses sextantario pondere -rentur. MAECIAN. distrib. 44 *pecunia numerata* olim in aere erat, postea et in argento -iri coepit (EPIPHAN. de mensur. 39). EPIPHAN. de mensur. 36 *alter obolus* ex argento -batur. *inde per metaphoram*: IVV. 7, 55 qui communi -at carmen triviale moneta. *v. Friedl. ad l. et cf. supra l. 68*. **D** *in sermone militari*: fossam (*sc. -enda terra, ut videtur*): PS. QVINT. decl. 3, 16 -enda (fodienda *Passerat.*) sit fatigato *militi* fossa. vallum ['*sc. caedendo parandoque vallos, cf.* LIV. 33, 5, 4 vallum caedere et parare'. *Plasb.*]: PANEG. 12 (2), 10, 3 vallum -ire (ferre *codd. interpol. cf. W. A. Baehrens ad l.*).

adverbia coniuncta (*selecta; cf. etiam p. 511, 62. 66. 70*): *ad I A 1*: CAEL. or. frg. Quint. 4, 2, 124 vehementius. VERG. Aen. 3, 290 certatim (5, 778). SEN. contr. 9, 4 (27), 2 *et* 5 fortius. *ad I A 2*: VERG.

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Aen. 12, 295 graviter (SEN. dial. 4, 35, 1). OV. Ib. 481 levius. SEN. contr. 7, 5 (20), 9 fortius (9, 2, 3 TAC. ann. 15, 67 *al.*). *ad I A 3*: SEN. nat. 1, 2, 11 non pugnaciter nec aspere. 2, 12, 5 latius. *ad I B 2*: CIC. Tusc. 3, 52 vehementius. 3, 55 gravius. SEN. Phaedr. 1125 levius. epist. 94, 43 efficaciter. 108, 11 magis.

opposita (selecta): *ad I A 1*: CIC. de orat. 3, 200 vitare (HOR. sat. 2, 7, 99). *ad I A 2*: TAC. hist. 4, 29 declinare.

comp.: referio. [*deriv. ap.* ISID. orig. 8, 11, 95 Furia. *v. p. 515, 22.*]

fērior, -ātus sum, -ārī [*a* feria. *Th.*]. *de formis: legitur* -atus *inde a* PLAVTO. *ceterae formae*: -atur: AMBR. off. 3, 1, 7 Iob 1, 7, 23 AVG. conf. 8, 10, 24 DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14 p. 366ᴰ. -ba(n)-tur: AMBR. epist. 72, 11 HEGES. 2, 15, 4. 3, 21, 1. 5, 18, 2. 5, 24, 2 MACR. somn. 1, 7, 6 VICT. VIT. 1, 26 -retur: HEGES. 5, 1, 2. -emur: LEO M. epist. 138. -ari: MACR. sat. 1, 2, 1 FAVST. REI. grat. 1, 3 p. 15, 3 ENNOD. opusc. 2, 59 p. 306, 8 MIRAC. Theclae 2 p. 171, 4. -andum esse: AMBR. in Luc. 5, 39. -urus: SIDON. epist. 9, 11, 7. ferio: GLOSS. II 244, 3. III 123, 45. fĕr-: CYPR. GALL. exod. 28.

I fēriātus, -a, -um *potius pro adiectivo, quam pro participio accipiendum.* GLOSS. -atus sum ἀργῶ. ati sumus ἀργοῦμεν. -ati sunt ἀργοῦσι (*cf. p. 518, 56*). *A sensu strictiore*: **1** *de hominibus i. q. diebus festis ferias agens, propter ferias a laboribus, negotiis vacans* (*nusquam, ut videtur, sensu praeteriti*): VARRO ling. 6, 13 qui *homines* Furnacalibus suis non fuerunt -i. 6, 17 tibicines tum, cum *Quinquatrus celebrantur*, -i vagantur per urbem. 6, 20 *Vinalibus* sunt -i holitores. CIC. rep. 1, 20 -i sumus (*sc. feriis Latinis.* 6, 8 tertium diem iam -i sumus). FAST. ann. Iul. Praen. Mart. 6 (Corp. I² p. 233) ⟨p⟩opulus coronatus -us ⟨agit⟩. HOR. carm. 4, 6, 14 male (*cf. l. 73*) -os Troas (HYG. fab. 108 p. 98, 5). FEST. p. 194 iis diebus (*O. Müller*, eius dies *codd.*) -os liberos servosque. FRONTO p. 226, 24 N. Numa ... cenarum libator, feriarum promulgator. saturatum et -um dico. GELL. 10, 15, 15 *flamen* Dialis cotidie feria[ta]tus est (MACR. sat. 1, 16, 8 flaminica quotiens tonitrua audisset, -a erat, donec placasset deos). PORPH. Hor. carm. 3, 18, 15/16 cum *agrestes* festo Fauni -i ludant. SCHOL. Hor. ars 224 (functus ... sacris *spectator*:) aut observantia et sacris aut -us et omnia neglegenter accipiens (*vix sana; v. adn. crit.*). AMBR. fug. saec. 6, 32 *qui fugit saeculum* fugiat non quasi -us in sabbato. VVLG. II Macc. 5, 25 -is Iudaeis *sabbato* (ἀργοῦντας). AVG. civ. 6, 7 p. 259 D. aedituus otiosus atque -us. **2** *de tempore, fere i. q. festus*: dies (*cf.* NON. p. 426 festum ... sollemniter laetum et -um [*ad* VERG. Aen. 6, 70 festosque dies]. MACR. sat. 1, 11, 50 dies, quos tantum -os facit esse, non festos omnes. 1, 14, 11 si cui dies fere tertius ab Idibus festus aut -us ... dicebatur. GLOSS. -us sanctus vel requies. *prave* ISID. orig. 5, 30, 12 festos dies hominum causa institutos, -os divinorum sacrorum. [*raetor.* firó '*-us dies*'. *M.-L.*]): VARRO Serv. georg. 1, 275 antiquos nundinas -is diebus agere instituisse, quo facilius commercii causa ad urbes rustici commearent. FEST. p. 171 (feriarum *cod.*). SEN. contr. 10, 4, 8 -is ... ac sollemnibus et in hilaritates dicatis. SEN. dial. 1, 2, 5 PETRON. 46, 6 PLIN. nat. 18, 40 *opp.* profestis. PLIN. epist. 3, 14, 6. 10, 8, 3 GELL. 13, 22, 1 AVG. serm. 259, 6 SVLP. SEV. dial. 3, 10, 3 MACR. sat. 1, 15, 21 CONC. Matisc. a. 583 p. 157 GREG. M. moral. 35, 16 HIST. Apoll. 31. ISID. nat. 1, 4 -i dies, in quibus res divina fit et abstinere homines a litibus oportet (PORPH. Hor. carm. 3, 14, 11). tempus: MACR. sat. 1, 1, 1 *Saturnaliorum.* *nota*: HEGES. 1, 1, 7 annus ... septimus *Iudaeorum*.

B *sensu latiore*: *i. q. cessans ab opere, labore, quiescens, otiosus, deses (sensu praeteriti, ut videtur, infra l. 70); saepe c. praep.* ab. *interdum (coniunctum c.* ab, *c. abl. p. 518, 40) fere i. q. liber, vacans, non vexatus.* GLOSS. -is quietis, securis vel restendum (*anglosax. i. pausantibus, quiescentibus*). *cf. etiam* NON. p. 33 (*ad* VERG. georg. 4, 168 ignavum fucos pecus) ignavum et segne: torpidum, -um et sine igne.

1 *de hominibus*: NOVIVS Atell. tit. (Ribbeck, Com. frg.³ *p. 313 sq.*) fullones -i (*an ad I A? cf. supra l. 25*). VARRO rust. 1, 16, 4 ne ... familia ... profestis diebus ambulet -a potius, quam opere faciendo agrum fructuosiorem reddat. CIC. de orat. 3, 58 *veteres* a negotiis ... exclusi aut voluntate sua -i totos alii se ad poetas, alii ad geometras, alii ad musicos contulerunt. nat. deor. 1, 102 deum *Epicurei* ... -um .. cessatione torpere. TREBON. Cic. epist. 12, 16, 2 *filium Ciceronis* in Asia -um ... ab eis studiis ... futurum. VERG. catal. 13, 20 non me vocabis pulchra per Cotyttia ad -os fascinos ('*die lange ausgesetzt oder geruht haben*' *Birt*). STAT silv. 1, 6, 2 Musae procul ite -ae. MART. 3, 47, 13 nec -us ibat ante carrucam ... cursor. GELL 10, 22, 24 homines ... male (*cf. supra l. 28*) -i, quos philosophos esse vulgus putat. PORPH. Hor. carm. 3, 17, 13/16 -i sunt *hieme rustici*. PERVIG. Ven. 30 esse Amorem -um si sagittas exuit (31 posuit arma, -us est Amor). PRISCILL. tract. 5 p. 68, 9 ab omnibus mundi actibus -i nihil debeatis saeculo. SYMM. epist. 2, 32, 1 ego ab negotiis omnibus -us triste otium fero. AMBR. Iac. 1, 8, 39 in qua somni quiete non (*om. pars codd., fort. recte*) -us *est*, quem etiam quiescentem virtus propria non relinquit? *ibid.* quando ... -us videri potest, cuius mens semper operatur? 2, 11, 52 (*mater ad filium*) ut ... in te requiescam septimo, tamquam a saeculi operibus iam -a. obit. Theod. 30 -us his saeculi curis Theodosius se ereptum gaudet. HEGES. 4, 19 nec -i erant Hierosolymitani a suorum sensu periculorum. AVG. conf. 2, 3, 6 -us ab omni schola ... esse coepi. 6, 3, 3 ab strepitu causarum alienarum. civ. 4, 15 p. 165 D. etiam -o Iove crevit imperium *Romanorum.* MACR. somn. 1, 20, 13 si quis umquam tam otiosus tamque ab omni erit serio -us. MART. CAP. 1, 35 Cyllenius ... velut maritali vacatione -us. CYPR. GALL. exod. 28 quo mage tristi laborum sub fasce fuit, hoc cuncta iuventus fortior emicuit, veluti -a maneret. OROS. hist. 5, 10, 4 Aristonicum recenti victoria -um. 6, 17, 4 -is inimicis. MAX. TAVR. serm. 93 *cf. infra l. 67.* ENNOD. opusc. 1, 54 p. 276, 4 vivis -us (*i. pacem observans*). CASSIOD. in psalm. 61, 1 *credulum* nimia prosperitate -um et quasi in quadam quietis suae otiosum esse laetitia. nec -um *esse*, quominus: AMBR. off. 2, 10, 54 Ioseph ... nec in carcere -us erat, quominus de rebus incertis consuleretur. *sequitur* ad (*cf infra l. 53*): HIPPOCR. aer. (Hermes 40, 254) ad ... exercendum corpus -i sunt.

2 *de rebus*: PLAVT. Mil. 7 quia *machaeram* iam pridem -am gestitem. SEN. dial. 5, 29, 1 a servitute urbana et -a translatus ad durum opus. PLIN. epist. 7, 3, 2 quousque ... toga -a, liber totus dies? FRONTO p. 223, 4 N. ferias apud Alsium quam -as egerimus. p. 225, 14 mare ... ubi alcedonia sint, fieri -um. PAPIN. dig. 48, 5, 12, 6 sexaginta dies, qui marito accusanti utiles computantur, -is quoque diebus ... numerari (*sic saepe apud* ICTOS, *ut* VLP. dig. 2, 12, 6. 9. 4, 8, 36 PAVL. dig. 2, 5, 2, 1 sent. 2, 25, 3 MOD. dig. 48, 1, 12, 1 COD. Theod. 2, 8, 22. *cf.* APVL. met. 9, 11 diem primum ... -um dedit *dominus.* VAL. CEM. hom. 19, 2 quos sibi agricolae vindicant -os dies. GLOSS. dies -i ἄπρακτοι ἡμέραι. *sim.*: COD. Iust. 3, 12, 4 [*a. 369*] publicas ac fiscales causas tua sinceritas etiam -is geminis mensibus [*sc. messis et vindemiae*] ... discingat). PANEG. 12 (2), 40, 1 otioso -oque ferro (MART. CAP. 9, 917 *Cupidinis* arcu [actu *BR*]. ENNOD. opusc. 10, 7 mucrone. GLOSS. -a arma: sopitis bellis recondita). CYPR. ad Donat. 16 -a nunc quies ... est. PERVIG. Ven. 42 -is noctibus (*A B*, -antis *Scriverius*, -os *Pithoeus*). OPTAT. 5, 8 p. 137 virtus filii dei -a cessaret. SYMM. epist. 1, 53, 1 tempora ... ab negotiis publicis -a (3, 2). 9, 123 dolorem (*i. inanem, irritum*). 10, 1, 2 solent ... qui medicinam callent, cum ... fiunt artis emeriti, proximis imperare et ... -a manu curationem iuvare praeceptis (PRVD. perist. 9, 40 manus ... magistri -as. ENNOD. opusc. 1, 85 p. 284, 19 -is manibus. dict. 16, 8 p. 476, 14). FVLG. myth. praef. p. 3, 14 ut -as ... tuarum aurium sedes ... susurro permulceam (p. 10, 17. *cf.* AMBR. in psalm. 61, 1 -is praeterire auribus desiderii communis iudicium; *syn.* otiosos esse). Virg. cont. p. 94, 1 pueritia ... iam timore nutritorum -a. p. 94, 16 -us animus a paterno iudicio (ENNOD. epist. 2, 15 p 56, 19 a gratia). p. 101, 20 Elisium ingreditur campum ... id est -am vitam post magistrianum timorem. AMBR. in psalm. 118 serm. 21, 15 otio. hex. 5, 1, 1 vacabat aqua et a divinae operationis -a beneficio videbatur (*sc. piscibus nondum creatis*). HEGES. 5, 27 l. 39 animis. PRVD. perist. 6, 156 freta (*i. tranquilla*). cath. 6, 27 pectus. MART. CAP. 1, 15 quae (*fortuna*) ab omni immunis incursu cunctoque esset gurgite -a. AVELL. p. 511, 1 -o ore splendorem bonae voluntatis enuntiat, qui *eqs.* (ENNOD. epist. 3, 2 p. 73, 3. 4, 11, 1 p. 106, 9 *al.*). ENNOD. epist. 2, 1, 1 p. 38, 11 -a (*i. tranquilla*) sint verba plangentis. 3, 32, 1 p. 94, 16 -is penetralibus *cordis* amor totus in lingua est. dict. 10, 13 p. 458, 15 quisquis ... -a lingua successus meliores suscipit. CASSIOD. var. 6, 24, 1 ut vivatis legibus -is. 9, 19, 1 -um quiescit principis ingenium. *sequitur* ad (*cf. supra l. 13*): AVG. conf. 8, 6, 13 *animum* liberum et quam multis posset horis -um ad quaerendum aliquid vel legendum *eqs.*

II *ceterae formae*: GLOSS. -o ἀργῶ; ἀργεύω. *A sensu strictiore i. q. ferias agere, (diem festum) concelebrare*: MACR. sat. 1, 2, 1 scio te non ludo, sed serio -ari. 1, 7, 7 vitaremus torporem -andi. LEO M. epist. 138 ut ... una sollemnitate -emur (*sc. pascha*). *c. obiecto*: MIRAC. Theclae 2 *Theclae* -ari ... diem festivum.

B *sensu latiore i. q. cessare ab opere, negotio, quiescere* (*fere c.* a, ab): **1** *de hominibus*: AMBR. off. 3, 1, 7 quando -atur a negotio, qui numquam -atur a merito. in Luc. 5, 39 sabbato ... a bonis operibus -andum esse. HEGES. 1, 11, 2 a domesticis proeliis. 2, 15, 4 Iudaei non -bantur proeliantes. 3, 21, 1 a consortio cladis. 5, 1, 2 quamvis nequaquam -retur, sed repugnaret. 5, 1, 3 a commisso sibi munere. MACR. somn. 1, 7, 6 ab armis. MAX. TAVR. serm. 93 *ut homo* non tam -retur a publicis actibus, quam -atus esset a facinoribus peccatorum. FAVST. REI. grat. 1, 3 p. 15 ab opere (*cf.* VICT. VIT. 1, 26 ab opere ... misericordiae). **2** *de bestia*: AMBR. hex. 5, 23, 82 *lucusta* innoxio primum -atur habitaculo. **3** *de rebus*: AMBR. Noe 23, 83 *mens* non quasi consummato opere -etur, sed in alia recurrat opera (ENNOD. opusc. 2, 59 p. 306, 8 a detestabili proposito). Iob 1, 7, 23 nec umquam a motibus procellarum miserandisque naufragiis -atur *caro nostra.* epist. 72, 11 nec ipsum circumcisionis signaculum et species -batur. HEGES. 5, 18, 2 nec ab hoste ... quae coacervarentur exitia -bantur (*fere i. q. deerant*). 5, 24, 2 desuetisque edendi officiis ministerium (*sc. edendi*) -batur. AVG. conf. 8, 10, 24 donec eligatur unum, quo -atur tota voluntas una. SIDON. epist. 9, 11, 7 animus tandem -urus. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 14, 366ᴰ auditus obstruitur et quasi quodam ostio auribus imposito a sua naturali operatione -atur.

ex adi. coniunctis notandum otiosus: *ad I A*: AVG. civ. 6, 7 p. 259 D. *ad II A*: MACR. somn. 1, 20, 3 PANEG. 12 (2), 40, 1.

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

opp.: *ad I A*: PLIN. nat. 18, 40 profestus. *ad II A*: AMBR. fug. saec. 6, 32 operarius.

ferisoma *v.* farcimen *p. 279, 41—44.*

1. ×ferĭtās, -ātis *f.* *a* ferus (GLOSS. II 580, 2). feretas: GREG. TVR. Franc. praef. 1 PS. VEN. FORT. vita Remed. 3, 10. *plur. tantum*: IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 4, 38 PETR. CHRYS. serm. 23 p. 263^B. *de notione*: GLOSS. ἀγριότης. ferocitas. ISID. diff. 1, 213 inter ferocitatem et -em: ...-s dirus animi habitus. [*dub.*: CIC. carm. frg. 33, 17 *v. s.* efferitas. CVLEX 300.]

I *de feris*: **A** *i. q. natura ferae agrestis vel silvestris, latiore sensu i. q. impetus, rabies, vehementia ferarum*: **1** *generatim*: CIC. off. 3, 32 ista in figura hominis (*sc. tyranni*) -s et immanitas beluae a communi tamquam humanitatis corpore segreganda est. OV. fast. 4, 103 deposita sequitur taurus -e iuvencam (LACT. epit. 67 [72], 5 [15] bestiae deposita -e mansuescant. FIRM. math. 8, 17, 6 qui ursos vel tauros vel leones deposita -e humanis conversationibus socient). 4, 217 -s *leonum* mollita per *Cybelen*. trist. 4, 6, 6 nec -s animo, quae fuit ante, manet *leonibus*. Pont. 1, 3, 42 assueta leones — nec -s illos impedit — antra petunt. LIV. 38, 17, 15 beluas ... recens captas -em ... silvestrem primo servare. MANIL. 2, 616 illis (*Leonis et Centauri*) est -s signis (2, 621). SEN. contr. 10, 4, 9 lupa oblita -is (TERT. anim. 24. *cf.* SOL. 27, 59 dociles ad -is oblivionem *sphinges*). SEN. Oed. 151 nulla villosis -s in ursis. dial. 3, 1, 5 ut *omnium animalium* tota corpora ... -em suam exasperent. 3, 1, 6 nullum est animal tam horrendum ... ut non appareat in illo ... novae -is accessio. 3, 3, 4 impetus habent ferae, rabiem, -em, incursum. benef. 1, 2, 5 elefantorum (*opp.* obsequium). epist. 74, 21 -sque et inconsultus impetus *feras* praestat indomitas. 85, 8 tigres leonesque numquam -em exuunt. rem. fort. 7, 2 ut *canes* non pro -e, sed pro consuetudine latrent. COLVM. 6, 37, 4 ubi asina et onagro natus admittitur equae, per gradus infracta -e. 7, 2, 5 per nepotum gradus mitigata -e (PLIN. nat. 24, 167). MELA 2, 112 multis famigerata fabulis *Crete insula* ... Minotauri -e fatoque. PLIN. nat. 8, 54 torpescente ... -e *leonum*. 8, 55. 69 *camelopardalis* aspectu magis quam -e conspicua. 8, 74 *tauri silvestres* foveis capti -e semper intereunt. 8, 186 redire beluae (*crocodilo*) -em. 11, 111. STAT. Theb. 10, 823 (*de tigri*) sedit rabidi -sque famesque oris. MART. epigr. 18, 6 postquam inter nos est tigris, plus -is habet. 2, 75, 3 *leo* dedidicit pacem subito -e reversa. GAIVS inst. 2, 15. VLP. dig. 3, 1, 1, 6 bestias ... accipere debemus ex -e magis quam ex animalis genere. 9, 1, 1, 4 commota -e nocuit quadrupes. 9, 1, 1, 10 in bestiis ... propter naturalem -em haec actio locum non habet. APVL. met. 8, 4 ⟨si⟩ quid in capreis -is est. 8, 5 incendio -is ardescens *aper*. SOL. 15, 11 ex primis conceptibus *tigridum* ob nimiam -em inutiles partus iudicant. AMM. 30, 5, 19 equus innata -e concitus. *al. passim.*

2 *speciatim notabilia*: *c. gen. bestiae fere pro ipsis feris, velut*: PLIN. nat. 7, 5 leonum -s inter se non dimicat. TERT. scorp. 8 *Danielum* conclusa et usitata -s leonum devorasset. IVL. VAL. 3, 1 infestis omnibus locis -e bestiarum. PS. AMBR. serm. Sess. 3, 10 leonum -s mansuefacta bovi coniungitur. HIER. in Am. 1, 1 p. 225 *in eremi vastitate* versatur leonum -s. SVLP. SEV. dial. 1, 25 anachoretis -s bestiarum victa succubuit. GREG. TVR. Franc. 2, 34 cervorum atque luporum -s portas ingressa per totam urbem ... oberrabat. PS. VEN. FORT. vita Remed. 3, 10 mansuescebat -s avium in operatione virtutum. PALLAD. hist. mon. I 53 bestiarum -e discerptus est (ἐβλήθη θηρίοις). *c. gen.* animi: FIRM. err. 9, 2 leonem ... in agrestis animi -e pudicitiae servare virtutem. *nota abundantiam*: RVFIN. Orig. in gen. 2, 3 quorum *animalium* -is saevitiam nec fidei dulcedo mollivit.

B *metonymice fere i. q. fera, bestia*: PLIN. nat. 8, 66 in navem regresso *raptore* irrita -s saevit in litore. MART. 5, 31, 5 (*de bovibus, quibus insultat turba*) -s immota riget: non esset harena tutior. CLAVD. DON. Aen. 9, 566 lepus ... et cycnus *sunt* semper praedae subiecti et quos semper -s tanta (*sc. aquilae et lupi*) despiciat. ALC. AVIT. carm. 3, 244 cumque canes ... perlambant *pauperis* ulcera ... et fesso -s medicabilis assit. DRAC. Romul. 8, 579 cum ... elusa -s (*i. fera tigris*) pietate nocentis raptoris sectatur iter. *fort. sensu collectivo*: CVLEX 311 Ida potens (patens *al.*, *prob. Leo*) -is (*cf. Hom. Il. 8, 47* Ἴδην ... μητέρα θηρῶν) ... faces altrix cupidis (-us *fere libri*) praebebat alumnis (*sc. ad amburendas classes Graiorum; sed conferas ea, quae adnotavit Leo in commentario, coniungi iubens*: -is *i. saevitiae* ... faces ... cupidas. *alii aliter*).

II *de hominibus*: *strictiore sensu i. q. vitae, morum consuetudo consimilis moribus ferarum, latiore sensu i. q. vehementia, atrocitas, crudelitas sim.*: **1** *generatim*: CIC. Sest. 91 qui primi virtute et consilio praestanti extiterunt ..., homines ex -e (ecf, eff- *pars codd.*) illa ad iustitiam atque ad mansuetudinem transduxerunt. Tusc. 4, 66 immanitate et -e quadam proponenda castigari *solent invidia et malevolentia*. div. 1, 60 in qua *parte animi* -s quaedam sit atque agrestis immanitas. off. 1, 157 magnitudo animi remota communitate coniunctioneque humana -s sit quaedam et immanitas. HIRT. Gall. 8, 25, 1 *Treverorum* civitas ... cultu et -e non multum a Germanis differebat. VERG. Aen. 11, 568 neque *Metabus* manus -e dedisset; pastorum et solis exegit montibus aevum. CVLEX 303 a navibus ignes Argolicis Phrygios torva -e *Aiacis* repulsos. OV. met. 1, 198 notus -e Lycaon. 1, 239. 3, 304. 8, 137. 13, 768 *Polyphemi* caedis amor -sque sitisque ... cruoris cessant (HYG. fab. 125 p. 106, 22). fast. 3, 281 exuitur -s armisque potentius aequum est. trist. 5, 7, 46 saevae plus -is habent *Getae quam lupi*. Pont. 1, 6, 5 non cadit in mores -s inamabilis istos. 4, 10, 23 saevum -e Phyacen. LIV. 34, 20, 2 Lacetanos ... insita -s continebat in armis (*cf.* 38, 48, 11 si possent mitigari *Gallorum animi* a -e insita. MELA 3, 26 TAC. Germ. 43). 38, 17, 13 hominum -e mulcenda. 38, 17, 17 (*de Gallis*) mansuefacta est -s. 38, 37, 3 tolerabilior regia servitus ... quam -s ... barbarorum. 41, 18, 3 hostes -is ingenitae obliti. 44, 26, 12. SEN. contr. 1, 2, 11. 9, 3 (26), 11 durus est pater, crudelis est; nolite credere ex illa -e tam subitam mutationem. VELL. 2, 95, 2 gentes ... -e truces. 2, 118, 1 *Germani* in summa -e versutissimi. *ibid.* quod ... -s ... sua (*sc. Germanorum*) novitate incognitae disciplinae mitesceret. VAL. MAX. 5, 4 ext. 5 uno ... dicto ... gens *Scytharum* ab omni se -is crimine redemit. 7, 2, 6 illius tractus gentium ... -em a valvis suis reppulit *Masinissa*. 7, 6 ext. 3 cum *gens Calagurritana* omne serpentum ac ferarum genus comparatione sui titulo -is superarit (*cf.* LACT. inst. 1, 21, 10 *ut homines barbari* immanitatem omnium bestiarum ... -e superarent). 9, 2, 1. 9, 2 ext. 4 SEN. clem. 1, 25, 1. 1, 26, 1 perfidiam ... et impietatem et -em ... in ipsos *tyrannos* exercuerunt. 2, 4, 2 non esse hanc crudelitatem sed -em, cui voluptati[s] saevitia est. benef. 7, 20, 3 quae -em eius (*hominis crudelis*) emolliant (FLOR. epit. 2, 11, 4 -s ... Asiatica amoenitate mollita est. *cf.* ARNOB. nat. 1, 6 -is mollita est rabies. AVG. serm. ed. Mai 4, 2 ritum ... -is emolliens). dial. 3, 6, 4 procul est ... a sapiente ... inhumana -s. 4, 5, 2 (de *Apollodoro et Phalaride*) haec non est ira, -s est. 4, 15, 4 -e liberae gentes. 5, 17, 1 haec barbaris regibus -s in ira fuit. 7, 3, 4 omnis ... ex infirmitate -s est. 11, 7, 8. CVRT. 5, 6, 16 per colloquia captivorum paulatim -e mitigata. MELA 3, 18 manent *apud Gallos* vestigia -is iam abolitae. PLIN. nat. 6, 133 populi liberae -is. 37, 82. SIL. 1, 148 (*de Hasdrubale*) fructus regni -s erat. 3, 360. 14, 528. STAT. Theb. 3, 703 (*Argia ad patrem*) qua -e dolentis *viri* despiciam questus? 9, 20 -s ... non eget armis. 9, 184 MART. 9, 70, 7. PS. QVINT. decl. 4, 13 nescio quae ... prodigiosa -s. 5, 12. 11, 2. 17, 9 culleo, serpentibus expianda -s (*sc. parricidarum*). IVV. 15, 32. TAC. Germ. 46 mira. hist. 1, 41 -e et saevitia. SVET. Cal. 25, 4 -is, quae illi ... tanta ... erat, ut *eqs.* FLOR. epit. 1, 22, 1 inerat *Romanis* quaedam adhuc ex pastoribus -s. 2, 6, 35. 4, 12, 5. 17 VLP. dig. 7, 1, 15, 3. TERT. spect. 19 saevitiam ... impietatem ... -em. adv. Marc. 4, 39 p. 553 in bello ... ex eadem -e certantes. COMM. apol. 171 genus indocile vitam -is agebat. PANEG. 3 (11), 16, 5 obstinatae ... -is poenas ... solvunt *populi*. 5 (8), 9, 1 viros attonita -e trepidantes. 7 (6), 5, 3 -em ponere. ARNOB. nat. 2, 32 -e atque inhumanitate depositis resumant ingenia mitiora. 2, 41 animae mites ... et -is affectibus nesciae commoveri. *al. passim.*

2 *speciatim notabilia*: **a** *c. genet. personae fere pro persona ipsa*: LIV. 28, 33, 2 *pecora rapta ex agris* propelli ad irritandam -em barbarorum. SEN. contr. 1, 2, 11 quid in te audere potuerit -s hostium. PANEG. 4 (9), 18, 3 *Britannia* -e Francorum ... hausta. IVST. 25, 2, 7 pacem ... non a Gallis tantum, verum etiam a finitimorum -e. DAMAS. epigr. 18, 6 pulsi -e tyranni (48, 6. *cf.* 43, 2 capti -e tyranni. PRVD. c. Symm. 1, 46 -e tyranni deiectum solio). AMM. 14, 11, 32 substravitque *fortuna* -i Carthaginis Regulum. HIER. epist. 60, 4 Bessorum. AVG. civ. 1, 7 p. 12 D. barbarorum. SIDON. epist. 9, 13, 5 vers. 116 Hibericorum. GREG. TVR. Franc. praef. cum ... -s gentium saeviret. **b** *c. adiectivis personas significantibus*: OV. met. 8, 601 paterna. VELL. 2, 106, 2 Germana. 2, 119, 5 hostilis (hostium *P.* AVELL. p. 357, 8). VAL. MAX. 7, 6, 2 Punicam (9, 1 ext. 1). 9, 2 ext. 1 barbaram (CVRT. 3, 8, 15. APVL. met. 10, 6 barbaricae. *al. cf. vol. II p. 1732, 66—68 et 1738, 1—2, ubi corrig.* COD. Theod. 5, 7, 2 *pro* 5, 5, 2). FIRM. math. 1, 7, 36 Syllanae. IVST. 43, 3, 4 Gallicam. VICT. VIT. 3, 44 haeretica. **c** *c. genet. substantivi sedem -is significantis*: LIV. 38, 49, 4 animorum (SEN. dial. 5, 3, 2 IVST. 23, 1, 6 EVSTATH. Bas. hex. 7, 6 p. 943^A). VAL. MAX. 3, 3 ext. 2 mentis (LACT. inst. 5, 11, 10). **d** *significatur genetivo actio, cuius -s notatur*: STAT. silv. 5, 5, 23 tanta mihi -s, tanta est insania luctus (-s *vix absolute positum*). FIRM. math. 3, 1, 12 agrestis conversationis -e. SCHOL. Iuv. 6, 158 morum. **e** *coniunctum c. substantivis paene abundanter appositis*: ARNOB. nat. 1, 6 -is ... rabies. FIRM. math. 1, 2, 3 -is crudelitate. 1, 7, 31 -is atrocitate (3, 13, 2. 8, 29, 13 crudeli -is atrocitate). 3, 1, 11 inhumana -is exasperatione. VEREC. in cant. 2, 24 saevitiae -em. ISID. Goth. 14 chron. II p. 272 rec. B immanitatis -e.

III *de arboribus et herbis fere i. q. status agrestis, silvestris, expers culturae*: COLVM. 11, 3, 37 *mentae* si forte semina defecerunt, licet de novalibus silvestre mentastrum colligere ... quae res -em detrahit et edomitam reddit. PLIN. nat. 14, 124 crapula compesci -em nimiam *mustorum*. 16, 61 cum sit illa arbor *sappinus* nil aliud quam picea -is paulum mitigatae satu. 17, 117 si sativae *plantae vitium* silvestribus inserantur, degenerant in -em.

IV *de locis, terris i. q. status horridus, incultus*: OV. Pont. 2, 2, 112 eximat ut *Caesar* Scythici me -e loci. PLIN. nat. 6, 1 Pontus Euxinus antea ab inhospitali -e Axinus appellatus est (*cf.* TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 291 illic [*in Ponto*] nisi -s [veritas *F*] calet). 23, 37 hoc distat orbis medius et mitior plaga circumiectis: quantum illis -s facit roboris, tantum nobis hic sucus (*sc. vini*). STAT. silv. 2, 2, 33

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

qua prius ... -s inamoena viae, nunc ire voluptas. AMM. 17, 12, 12 *Transiugitanorum Quadorumque et Sarmatorum* locorum confiniis et -e iunctissimis.

? V *de morbo*: NON. p. 46 febris proprietatem a -e (*sic codd. praeter F corr., qui* fervitate, *ut videtur, recte exhibet*) morbi vel mali, ut a calendo calorem vel caldorem, Varro Andabatis aperiendam putat.

syn. et apposita: *ad I*: habitus (SEN. dial. 3, 1, 5), immanitas (CIC. off. 3, 32), impetus (SEN. dial. 3, 3, 4 epist. 74, 21), rabies (SEN. dial. 3, 3, 4). *ad II*: caedis amor... sitisque cruoris (OV. met. 13, 768), crudelitas (SEN. clem. 2, 4, 2), cultus (HIRT. Gall. 8, 25, 2), foeditas (SEN. dial. 5, 3, 2), immanitas (CIC. Tusc. 4, 66 div. 1, 60 off. 1, 157 PHYSIOGN. 44), impietas (SEN. clem. 1, 26, 1 TERT. spect. 19), inhumanitas (ARNOB. nat. 2, 32), insania (LACT. inst. 5, 11, 7), ira (SEN. dial. 4, 5, 2), libido (ARNOB. nat. 1, 65 SERV. Aen. 6, 131), luxuria (PLIN. nat. 37, 82), perfidia (LIV. 44, 26, 12 SEN. clem. 1, 26, 1 FIRM. math. 1, 2, 5), rabies (LACT. inst. 5, 11, 7), saevitia (TAC. hist. 1, 41 TERT. spect. 19 VLP. dig. 7, 1, 15, 3), stoliditas (PHYSIOGN. 60), vinolentia (PHYSIOGN. 77).

oppos.: *ad I*: mansuetudo (TERT. anim. 24). *ad II*: humanitas (IVST. 18, 3, 8 HIER. chron. a. Abr. 332). iustitia atque mansuetudo (CIC. Sest. 91).

epitheta: *ad I*: generosa (DRAC. Romul. 5, 308), pia (DRAC. Romul. 8, 361 satisf. 274), silvestris (LIV. 38, 17, 15). *ad II*: abolita (MELA 3, 18), antiqua (SIL. 14, 528), beluina (RVFIN. Orig. in num. 25, 3), crudelis (FIRM. math. 6, 31, 57. 8, 17, 1. 8, 22, 3 err. 12, 5), cruenta (SVLP. SEV. dial. 3, 4, 1), genuina (FLOR. epit. 2, 11, 4 RVFIN. hist. 4, 7, 14), inamabilis (OV. Pont. 1, 6, 5), immanis (FIRM. math. 1, 2, 3), inexplebilis (VAL. MAX. 9, 2, 1), ingenita (LIV. 41, 18, 3), inhumana (SEN. dial. 3, 6, 4), innata (AMM. 30, 5, 19), insita (LIV. 34, 20, 2), insociabilis (AVG. civ. 19, 12 p. 373 D.), libera (PLIN. nat. 6, 133), nativa (AMM. 17, 13, 23), naturalis (VLP. dig. 7, 1, 15, 3 LACT. inst. 5, 11, 10), obstinata (PANEG. 3 [11], 16, 5), prodigiosa (PS. QVINT. decl. 4, 13 AMM. 29, 1, 10), numquam fida pace quiescens (VAL. MAX. 7, 2, 6), saeva (OV. trist. 5, 7, 46), trux (IVST. 18, 3, 8). *ad IV*: inamoena (STAT. silv. 2, 2, 33), inhospitalis (PLIN. nat. 6, 1).

?2. **feritās**, -ātis *f. cf. c.* frugi-fer *sim.* [*per abusum, de quo olim Helm, Archiv 11 (1900) 71sqq., nuper Thurneysen, Ind. Forsch. 31 (1912/13) 279. Plasberg.*] *i. q. facultas (fruges) ferendi, fertilitas(?)*: CARM. de Sod. 131*sqq.* nullus arat frustra piceas fuligine glebas *Sodomae deperditae.* occidit illa prior -s, quam prospiciens Loth discretus patruo dites delegerat agros (132 -s *L P, in quibus codd.* v. 133 *non legitur; extat in V, ubi* v. 132 *pro* -s *legitur* species).

ferito, -āre [*a* ferre. *Th.*]. *fere i. q. ferre*: SOL. 56, 18 *in Canaria* nemora pomifera, palmeta caryotas -antia (*complures codd.* ferentia).

ˣ**fermē** *adv.* [*sunt qui quasi superlativum adverbii* fere *esse putent, v. Lindsay, the Lat. Language p. 185. sed nescio an* fere *imminutum sit ex* -e, *quod propius accedit ad adiectivum* firmus (*q. v.*), *quocum cf. esse plerisque placet. Th.*]. *de etymologia*: VARRO ling. 7, 92 *et* FIN. METR. gramm. VI 237, 12 *v. p. 491, 73 et 83.* *de prosodia*: *comprobatur metro e finalis longa*: PLAVT. Poen. 862 CIC. Arat. 374 carm. frg. 3, 17 LVCR. 3, 65. 5, 242. 6, 10. 324 IVV. 8, 73. 13, 236 TER. MAVR. 2753; *brevis*: INSCR. christ. Rossi II p. 127, 7, 15. *legitur inde a* NAEVIO. *de* fere *et* -e *v. p. 492, 11sqq.* *traditur codd.* firme PLAVT. Persa 451 AFRAN. com. 332 *Noni Harl.*² *Leid.*² COLVM. 4, 24, 8 GLOSS. IV 76, 38. 411, 36. *de notione*: GLOSS. σχεδόν. prope. fere, circiter. plus minus. propter. aliquotiens vel plus minus vel paene *cf.* SCHOL. Ter. p. 139, 12 (*ad* Phorm. 913) -e id est prope vel certe. [*dub.*: PLAVT. Trin. 335 *v. p. 252, 83.* GELL. 14, 2, 5 virum ... -e bonum *eqs.* (*sic codd.*, firme *corr. edd.*). *utroque loco Handius, Tursell. 2, 692 notionem agnoscere sibi visus est velut* '*firmiter, admodum, perquam, valde, penitus*', *exempla adiungens alia* (*cf. etiam ibid. p. 696sq.*), *quorum nullum probatur.*]

I *ad unam vocem pertinens, i. q.* **prope, propemodum, fere**:

A *additur vocibus, quae magis rationem vel modum quam multitudinem significant*:

1 *pronominibus demonstrativis*:

idem: TER. Phorm. 913 -e eadem omnia (PLIN. nat. 7, 76 eadem -e omnia). CIC. Tim. 42 eodem modo -e. LVCR. 5, 242 haec eadem -e. LIV. 8, 18, 4 eodem ... -e ... eventu. 10, 7, 2 eadem -e (21, 20, 7. 23, 21, 4). 10, 19, 5 eandem -e sententiam (GELL. 13, 8, 4). 10, 23, 9 eodem -e ritu. 22, 44, 1. 23, 30, 6 isdem -e diebus (27, 4, 12. 27, 15, 2. 28, 7, 4. 29, 5, 2. 33, 3, 6. 33, 18, 22 per eosdem dies -e. CVRT. 4, 5, 1. TAC. ann. 1, 31). 25, 9, 5 eadem -e hora. 29, 27, 10 idem -e tempus (37, 18, 6. 37, 21, 1 IVST. 18, 2, 8. 29, 1, 1. 41, 6, 1). 30, 22, 1 orationem eandem -e. 35, 15, 2 disceptatio eadem -e. 35, 48, 10 idem -e ... *ille* petiit. TAC. ann. 6, 2 isdem -e aut paulum immutatis verbis. GELL. 10, 15, 26 eaedem -e caerimoniae. is, qui: LIV. 9, 37, 12 Perusia et Cortona et Aretio, quae -e capita Etruriae populorum ... erant. 28, 2, 4 id -e roboris erat. APVL. flor. 15 p. 55 *Pythagoras* -e id aevi *erat*, quo *eqs.* CENS. 6, 10 id ipsum -e. hic: LVCR. 5, 242 *v. supra l. 70.* LIV. 1, 15, 6 haec -e (GELL. 10, 15, 2 APVL. apol. 27). 1, 32, 11 his -e verbis (TAC. ann. 2, 38. 15, 25 FRONTO p. 149, 8 N.). 6, 29, 9 his -e ... litteris (23, 34, 1 has -e leges. 36, 8, 1 haec -e ... oratio). TAC. ann. 3, 16 hunc -e modum (GELL. 10, 1, 7. 12, 13, 6 TERT. resurr. 2 p. 27 SIDON. epist. 1, 7, 5. GELL. 1, 23, 3 -e ad hunc modum. TER. MAVR. 2753 -e modus hic). APVL. Socr. 12 p. 145 hoc -e ... numero. CLAVD. MAM. anim. 2, 10 p. 138 istius modi -e verba.

2 *adiectivis comparationem, relationem significantibus*: **a** par *et compositis*: LIV. 7, 7, 6 pari -e utrimque spatio in medio pugnatum est (33, 6, 4. 38, 18, 12). 30, 35, 3 par -e numerus (37, 40, 8. 42, 51, 10. 42, 52, 8. 42, 59, 1 CVRT. 4, 15, 23. LIV. 33, 4, 6 -e par numerus). APVL. apol. 16 cur ... -e pares optutus videantur. TERT. scorp. 5 -e pares ... qualitates. LIV. 23, 29, 6 imperatorum utriusque partis haud -e dispares spes erant. 36, 43, 5 numero non -e impares futuros se, ceteris omnibus *rebus* superiores. **b** *aliis*: LIV. 1, 24, 1 nec -e res antiqua alia est nobilior (7, 39, 4. 9, 15, 8. 10, 42, 6). 7, 14, 2 multitudini concitatae, quae -e auctoribus similis esset. PLIN. nat. 16, 160 aequa -e pars. TAC. ann. 15, 25 in tantum -e modum. CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 148 tantam differentiam ... quanta -e est inter ... caelum et terram.

3 *adverbiis*: LIV. 9, 3, 9 ita -e locutus. TAC. ann. 14, 55 sic -e respondit.

4 *verbis* (*plerumque cum negatione coniunctis*): PLAVT. Trin. 731 honeste fieri -e non potest, ut *eqs.* LIV. 25, 28, 3 cum haud -e discreparet, quin *eqs.* 27, 28, 14 Magoni iam haud -e fidenti. PANEG. 7 (6), 14, 1 de quo ego quemadmodum dicam, adhuc -e dubito.

B *additur vocibus, quae multitudinem vel copiam significant*:

1 *adiectivis et pronominibus*: **a** *universitatem significantibus*: omnis: LVCR. 6, 10 omnia iam -e ... esse parata. SALL. Iug. 74, 3 -e Numidis in omnibus proeliis magis pedes quam arma tuta sunt. LIV. 10, 25, 1 omnium -e iuniorum (30, 22, 5). 21, 26, 6 omnibus -e suis. 21, 35, 11 omnis ... -e via. 22, 61, 12. 23, 27, 9 omnium -e animos. 23, 32, 6 omnes ... -e ... populos. 25, 24, 11 urbem omnium -e ... pulcherrimam. 25, 26, 7. 25, 40, 4. 26, 17, 12 -e pedestres omnes copiae. 26, 47, 7 paterae aureae ... librae -e omnes pondo. 27, 2, 11 -e omnia Romanis secunda fuere. 27, 18, 12 saxa ... omnia -e missilia. 28, 1, 3. 28, 2, 10 iam -e omnibus scutatis ... interfectis. 28, 2, 12. 31, 6, 3. 35, 1, 10. 38, 20, 5 omnibus -e aliis. 38, 30, 5 omnes -e conventuros. 42, 30, 1. 44, 10, 3. 44, 45, 5. CVRT. 4, 13, 7 omnes -e Parmenioni assentiebantur. PLIN. nat. 2, 91. 3, 1. 7, 76 *cf. p. 521, 69.* FRONTO p. 35, 6 N. *al.* totus: LIV. 27, 43, 1 totam -e longitudinem. 29, 36, 10 *Etruriam* totam -e. 30, 3, 8 CVRT. 8, 9, 2 PLIN. nat. 3, 30 GELL. 12, 5, 1 IVST. 4, 1, 2. cunctus: TAC. ann. 3, 76 -e cunctos proceres. HIL. in Matth. 23, 4. **b** *medium vel dimidium significantibus*: medius: LIV. 7, 6, 1 forum medium -e ... collapsum. 25, 39, 1 silvae medio -e spatio. 26, 45, 8 medium -e diei erat (*cf.* 36, 24, 8 medio -e die. 37, 5, 2. 40, 2, 1 APVL. met. 4, 1. 9, 30). 29, 6, 10 media -e nocte (37, 44, 5. 44, 43, 4 APVL. met. 8, 30). 33, 1, 3 medium -e viae (37, 13, 10). 36, 6, 9 *hiems* -e media erat (37, 8, 6). CVRT. 9, 8, 14. 30 MELA 1, 11. 18. 31. 2, 23. 37 PLIN. nat. 3, 44. 4, 79 APVL. Socr. 5 p. 113 HIER. epist. 22, 30, 3. dimidius: LIV. 42, 51, 3 *armatorum* pars -e dimidia. CVRT. 4, 9, 3 dimidio -e maior ... exercitus. PLIN. nat. 6, 53 dimidiam -e longitudinem. **c** *negationem continentibus*: nemo: PLAVT. Men. 264 nemo -e. nihil: CIC. Brut. 161 nihil -e. LIV. 27, 46, 2 (Σ, fere *P*). 28, 46, 15 GELL. 12, 13, 14. quisquam: LIV. 2, 19, 5 nec quisquam procerum -e. 4, 48, 3 nec ... -e quicquam agri. 8, 37, 12. 10, 13, 14. nullus: LIV. 27, 29, 7 nullo -e obvio. 30, 18, 11. 34, 17, 3 TAC. ann. 3, 41 TERT. anim. 39 AMM. 31, 15, 13. *cf.* CIC. rep. 2, 10 hanc ... potentiam non -e facilius ulla in parte Italiae posita urbs tenere potuisset. **d** *variis*: [TER. Andr. 104 *cf. p. 492, 10.*] LIV. 21, 7, 9 haud -e plures Saguntini ... quam Poeni. 23, 32, 12 tantum -e copiarum, quantum Magoni, decernunt *Hasdrubali.* PLIN. nat. 2, 104 *ventorum natura* -e reliquas complexa ... causas. TAC. hist. 1, 27 totidem -e milites. AVR. VICT. Caes. 39, 34 quae -e sola seu facilior vincendi via est. CLAVD. MAM. anim. 2, 12 p. 150 ut unum -e caelum sit omne corpus. *cf. etiam A 2.*

2 *adverbiis*: CIC. Tim. 52 satis -e (LIV. 23, 17, 12).

3 *numeralibus* (*de usu Liviano v. Richter, progr. Oldenburg 1880 p. 6 sq.*): **a** *significatur dubitatio de numero ipso* (*nonnulla fort. ad b referenda sunt*): α *accedit ad cardinalia*: CATO orig. 26 -e mille passuum (LIV. 4, 27, 3 mille -e passus). SALL. Iug. 48, 3 -e milia passuum viginti. LIV. 1, 3, 4 triginta -e interfuere anni. 8, 24, 6 ducentos -e Lucanorum. 10, 14, 21 octingenti -e et triginta. 10, 15, 6 caesi pugnantes -e nongenti triginta. 10, 33, 5 trecentis -e hostium. 10, 39, 3 milia hominum duo -e atque octingenti. 10, 43, 14 ducenti -e et octoginta. *sic passim.* β *ad ordinalia*: LIV. 1, 40, 1 duodequadragesimo -e anno (27, 34, 5). 21, 59, 5 nona -e diei hora (26, 17, 14 hora -e quarta. 38, 36, 4. 42, 57, 6 *al.*). 23, 35, 18 vigilia -e prima (30, 5, 3 APVL. met. 11, 1 LIV. 27, 28, 9 quarta vigilia -e). 26, 26, 3 tertio -e ... die (30, 11, 1). *al. passim.* γ *ad distributiva*: LIV. 33, 18, 14 centeni -e equites. 44, 9, 5 sexageni -e iuvenes. APVL. met. 2, 22 quaterni vel seni -e ... aurei. LIV. 10, 40, 6 viginti cohortes Samnitium quadringenariae -e erant.

b *non tam significari videtur dubitari de ipso numero (plerumque parvo), quam curae non esse, sitne numero exigua rei numeratae*

[*Bannier*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

particula addenda aut demenda (de nonnullis parum constat, an ad a *potius referenda sint)*: α *accedit ad cardinalia*: LIV. 10, 27, 1 quattuor milium -e intervallo (22, 4, 5 duo -e a Gereonio milia. 24, 36, 2). 21, 1, 4 Hannibalem annorum -e novem (21, 2, 3 octo -e annos. 24, 4, 6. 26, 18, 7. 31, 1, 8 decem -e ante annis). 22, 6, 1 tris -e horas (24, 42, 2). 25, 32, 4 quinque -e dierum iter (PLIN. nat. 2, 123 diebus octo -e). 28, 33, 8 duae -e peditum partes (31, 35, 2 equitum duae -e alae). COLVM. 4, 24, 8 in quattuor -e (firme *codd.*) pedes. PLIN. nat. 13, 128 duorum -e cubitorum altitudine. APVL. apol. 87 -e duobus mensibus (CENS. 8, 4 -e unum mensem. HIER. epist. 39, 3, 4 ante quattuor -e menses). β *ad ordinalia*: LIV. 29, 15, 2 annum iam -e sextum. VELL. 2, 47, 2 septimo -e anno. APVL. met. 4, 22 iam -e tertium qualum rumigabam. EVTR. 1, 17 duodecimo -e miliario. AMM. 15, 11, 18 octavo decimo -e lapide. γ *ad distributiva*: LIV. 40, 29, 3 octonos -e pedes. PLIN. nat. 2, 34 binis -e annis. 5, 34 binum -e cubitorum.

C *additur vocibus, quae temporis, spatii, mensurae quandam significationem continent*:

1 *substantivis*: a *temporis*: α *temporis spatium ad annorum vel dierum rationem revocantibus*: PLAVT. Bacch. 388 hoc factumst -e abhinc biennium (LIV. 25, 32, 1 HIER. epist. 54, 18, 3). LIV. 4, 20, 9 imbelle triennium -e ... fuit (APVL. apol. 55 HIER. epist. 57, 2, 1). 44, 28, 16 triduum -e classis ad urbem ⟨stetit⟩. VELL. 2, 102, 3 ante annum -e (SPART. Sept. Sev. 4, 4). APVL. flor. 15 p. 60 -e in quinquennium. β *aliis*: CIC. carm. frg. 3, 17 -e dirum in tempus cecidere Latinae. LIV. 10, 43, 10 primis -e tenebris. 23, 8, 8 solis -e occasu. 25, 41, 8 iam -e in exitu annus erat (33, 24, 3 exitu -e anni). 27, 15, 19 sub ortum -e lucis. 33, 27, 4 haec per hiemem -e acta. 41, 26, 2 prima lux -e erat. b *spatii vel mensurae*: PLIN. nat. 4, 31 Tempe ... -e sesquiiugeri latitudine. PLIN. nat. 9, 733 *salis* sextarios -e centenas in libras. 2 *adiectivis*: *spatii, loci*: PLIN. nat. 24, 132 ramulo ... cubitali -e. *temporis*: MARCELL. chron. II p. 63, 392, 20 nonagenarius -e ... requievit. 3 *adverbiis*: *temporis*: RHET. Her. 4, 41, 53 exornatio ... -e semper necessaria (LIV. 5, 28, 4 semper -e). LIV. 8, 20, 2 haud -e umquam (40, 30, 1 numquam -e antea. APVL. apol. 7. AVG. civ. 15, 9 p. 75 D. numquam -e). LIV. 27, 9, 2 quotannis -e. 4 *verbis*: LIV. 21, 59, 8 aequata -e pugna erat (*cf.* 33, 23, 8). 24, 6, 7 Himera amnis ... -e dividit *Siciliam*.

D *additur vocibus terminum vel finem quendam sive regionem significantibus*: 1 *substantivis*: LIV. 30, 24, 7 in conspectum -e Africae ... evectum. 44, 40, 8 aquam -e genus tenus altam. PLIN. nat. 5, 33 a Paraetonii -e regione ad Syrtim maiorem. FLOR. epit. 4, 12, 3 ad septentrionem conversa -e plaga. 2 *superlativis adiectivorum*: LIV. 21, 4, 1 pauci ac -e optimus quisque. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 1 p. 4 orator sui temporis -e doctissimus. 3 *verbis*: PLAVT. Trin. 319 mihi ... aetas actast -e (LIV. 31, 22, 4 autumno -e exacto). TER. Andr. 284 iam -e moriens me vocat. CIC. Arat. 374 Nixus iam supero -e depulsus lumine cedit. TRAG. inc. 224 -e aderant aequore in alto ratibus repentibus (⟨iam -e *dubitanter prop. Ribbeck*). LIV. 28, 12, 14 de equestribus copiis -e inter auctores convenit (GELL. 17, 8, 11 -e convenit vinum ... calefacere corpora).

II *tam ad totum enuntiatum quam ad verbum enuntiati aliquod pertinens, fere i. q.* **plerumque, fere semper, ut solet** *sim.* (non *vel* haud -e *i. q. plerumque non, haud facile: l. 57. 64 al.*):

verba frequentiora: solere: PLAVT. Poen. 862 facio, quod manufesti moechi hau -e solent. LIV. 6, 36, 8 ut -e solent, qui a suis desciscunt. GELL. 10, 3, 4. APVL. Socr. 1 p. 104 -e ... assolet apud prudentes viros esse ... iudicatio restrictior *eqs.* (SYMM. or. 1, 7 ut -e assolet). SCHOL. Cic. Bob. p. 89 St. *speculo* -e ... mulieres uti solent. esse (*subintelleg. l. 67. 72*): TER. Hec. 312 (*in comparatione, cf. p. 524, 2 sqq.*) illae mulieres sunt -e ut pueri levi sententia. Haut. 205 parentum iniuriae unius modi sunt -e. CIC. rep. 2, 59 voluptatibus erant inferiores nec pecuniis -e superiores *senatores*. LIV. 3, 65, 8 *cum* vis potestatis omnis aliquanto posteriore anni parte languidior -e esset. 5, 4, 4 nusquam nec opera sine emolumento nec emolumentum -e sine impensa opera est. 7, 2, 4 parva ⟨haec⟩ quoque, ut -e principia omnia. 9, 30, 3 quae antea ... dictatorum et consulum -e fuerant beneficia. 9, 30, 8 *vini* avidum -e ⟨id⟩ genus (*sc. tibicinum*) est. 10, 1, 1 L. Genucio Ser. Cornelio consulibus ab externis -e bellis otium fuit. 21, 59, 10 cum duobus tribunis militum et quinque equestris ordinis, senatorum -e liberis. 22, 5, 2 quo timoris minus sit, eo minus -e periculi esse. 38, 29, 4 *saxis* -e harenae immixtis strata litora sunt. IVV. 13, 236 mobilis et varia est -e natura malorum. TAC. hist. 4, 70 -e acerrima proximorum odia sunt. ann. 12, 36 -e intuta sunt adversa. FRONTO p. 71, 20 N. doloribus -e voluptates conexas esse. APVL. flor. 1 p. 2 -e religiosis viantium moris est *eqs.* TER. MAVR. 649 Aeolica dialectos ... mixta -e est Italae. CENS. 11, 7 parvoli -e per hos fere *dies* morbidi sine risu nec sine periculo sunt. SCHOL. Cic. Bob. p. 88 St. *aetate provectorum* -e valetudo parum fida est. 168 qualis -e lugentium maeror est. *cf.* LIV. 24, 25, 9 *non* -e *desunt* irarum indulgentes ministri. evenit: CIC. rep. 1, 65 *tyrannum* si optimates oppresserunt, quod -e evenit. 1, 69 LIV. 5, 20, 6 FRONTO p. 78, 13 N. APVL. apol. 21.

alia: NAEV. trag. 56 circumvenire video -e iniuria. PLAVT. Persa 451 (*in comparatione, cf. p. 523, 61*) edepol -e (firme *codd.*) ut quisque rem accurat suam, sic ei procedit postprincipio (*sim.* AFRAN. com. 336 -e virgini tam crescit uterus, quam gravidae mulieri). TER. Ad. 460 fidelem haud -e mulieri invenias virum. AFRAN. com. 332 eaque -e (firme *var. lect., v. p. 521, 56*) se dedere melius consultoribus, quam *eqs.* CIC. Tusc. 5, 111 sapientis ... cogitatio non -e ad investigandum adhibet oculos advocatos. LVCR. 2, 218 *corpora* incerto tempore -e incertisque locis spatio depellere paulum. 3, 65 turpis enim -e contemptus et acris egestas semota ab dulci vita stabilique videtur. 6, 324 celeri -e percu⟨rru⟩nt fulmina lapsu. LIV. 3, 40, 4 ex magno certamine magnas excitari -e iras. 8, 24, 4 -e fugiendo in media fata ruitur. 21, 54, 1 *rivus obsitus*, quibus inculta -e vestiuntur, virgultis vepribusque. 21, 61, 2 quod -e fit. 22, 7, 4 nihil auctum ex vano velim, quo nimis inclinant -e scribentium animi. 22, 9, 8 quod non -e decernitur, nisi *eqs.* 25, 8, 10 captumque -e aliquid ... reportans donabat aut praefecto aut custodibus portarum *Philemenus*. 26, 4, 3 equestria proelia -e prospera faciebant, pedite superabantur. 33, 29, 4 *quidam* negotiandi -e causa argentum in zonis habentes in commeatibus erant. 34, 13, 3 nocte -e proficiscebantur. 45, 35, 5 ad summa -e tendit *invidia*. PLIN. nat. 2, 106 Arcturi ... sidus non -e sine procellosa grandine emergit. 5, 1 *Afri* castella -e inhabitant. 8, 86 (*de aspidibus*) coniugia -e vagantur. 8, 134. 11, 174 ceteris *hominibus* septimo -e anno sermonem exprimit *lingua*. IVV. 8, 73 rarus ... -e sensus communis in ... fortuna. TAC. ann. 2, 2 barbari laetantes, ut -e ad nova imperia. 2, 54 -e Mileto accitus sacerdos *Apollinis Clarii*. 4, 5 cohortes Etruria -e Umbriaque delectae. 4, 9 plerisque additis, ut -e amat posterior adulatio. 4, 58 ceteri *comites Tiberii* liberalibus studiis praediti, -e Graeci. 6, 17 acribus, ut -e talia, initiis, incurioso fine. 14, 20 varia fama, ut cuncta -e nova. 15, 21 initia magistratuum nostrorum meliora -e. FRONTO p. 73, 22 N. -e metu magno et pavore relevatis conceditur ludere aliquid. p. 215, 5 -e neglegentia contemptu tutatur. APVL. Socr. 14 p. 149 Aegyptia numina -e plangoribus *gaudent*. 19 p. 162 incepta Socrati quaepiam daemon ille -e prohibitum ibat. apol. 88 *convivia* -e ex more novis maritis obeunda sunt. TERT. resurr. 55 p. 113 *demutatio* -e subministrat alterius carnis resurrecturae praesumptionem. adv. Val. 12 p. 191 *symbolae ratio* -e ex varietatis gratia constat. PORPH. Hor. sat. 2, 7, 4 -e citius moriuntur servi, qui frugi sunt *al. passim*.

fermēmodum *adv.* [*cf. c.* ferme *et c.* propemodum. *Th.*]. *fere i. q. ferme, fere.* GELL. 18, 12, 10 verba patiendi ... in omnibus -m veterum scriptis reperiuntur. *cf. p. 522, 2 sqq.*

fermentācius, -a, -um *a* fermentum. ISID. orig. 20, 2, 15 panis ... -us fermentis confectus. azymus non fermentatus (non fermentacius *cod. Weissenburg.*).

fermentātio, -ōnis *f. a* fermentare. *proprie fere i. q. fermenti mixtio*: TERT. adv. Marc. 4, 30 p. 525 (*ad Luc. 13, 21* regnum dei simile est fermento) -em ... congruere ... regno creatoris, quia post illam clibanus vel furnus gehennae sequatur. *translate fere i. q. commixtio, confusio*: AVG. serm. ed. Mai 152, 2 salutare panificabatur nobis verbum crystallica prophetiae -e formatum. RVSTIC. c. aceph. p. 1204C quia confusio aut -o facta est dei verbi ad carnem. LIBERAT. 8 *quoniam Cyrillus non* -em aut commixtionem senserit naturarum *Christi*.

fermentātōrium, -iī *n. a* fermentare. *i. q. instrumentum domesticum pani faciendo serviens.* GLOSS. 321, 39 (= 531, 17) μάκτρα (firm- *codd.*).

fermentēsco, -ere [*a* fermentum. *Th.*]. *i. q. quasi fermentatione remollescere, dilui, resolvi*: PLIN. nat. 17, 15 tellus ... illo modo -it. 28, 109 optima *crocodilea* quae candidissima et friabilis minimeque ponderosa, cum teratur inter digitos, -ens (*paulo aliter Diosc. 2, 80, 6* διατριβεῖσά τε ὑπόξυς καὶ ζυμίζουσα τὴν ὀσμήν).

***fermento,** -āvī, -ātum, -āre [*a* fermentum. *Th.*]. firm- *legitur* GREG. TVR. Franc. 5, 48. GLOSS. ζυμῶ *et fort.* ζυμαίνω (*v. Thes. gloss. s. v.* fermentum).

I ***proprie*** *i. q. fermento adhibito (sive quasi fermento adhibito) mollire, turgidum reddere (part. perf. pass. saepe pro adiectivo sumi potest)*: A *sensu latiore*: *terram*: VARRO rust. 1, 38, 1 *stercus* columbinum, quod sit calidissimum et -are possit terram (COLVM. 2, 14, 2; *cf.* 2, 2, 4 neque enim aliud est colere quam resolvere et -are terram. 11, 3, 13 vis frigoris excoquit terram -atamque solvit). COLVM. 1, 5, 6 *palus* caeno et -ata colluvie vere natas *pestes* emittit. 4, 1, 3 deprimatur scrobis in regesto, quod est -atum.

part. perf. pass. fere i. q. inflatus, turgidus, tumidus de statu vel natura corporis: VARRO rust. 2, 9, 4 *pedes canum debent esse* sōlo ne ut corneo ne nimium duro, sed ut -ato ac molli. CELS. 2, 8 p. 49, 37 si venter est quasi -atus, pinguis atque rugosus.

B *sensu strictiore*: 1 *panem, farinam sim.*: GLOSS. III 254, 63 -atum ὁ ζυμίτης. 254, 62 non -atum ἄζυμον. *cf.* ISID. orig. 20, 2, 15 azymus non -atus; ... acrozymus leviter -atus. FEST. p. 253 pollucere merces ⟨quas cuivis deo *suppl. O. Müller*⟩ liceat: sunt far, polenta, vinum, panis -atus *eqs.* (-atis *F*). CELS. 2, 25 p. 69 aliena ... stomacho sunt ... panis -atus idemque vel ex milio vel ex hordeo. 2, 28 p. 70. 2, 29 p. 71 PLIN. nat. 13, 82. 18, 103 *v. p. 525, 82.* 18, 104. 22, 138 -atus, qui

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vocatur autopyrus. Ps. RVFIN. in Am. 4, 4/6 CAEL. AVR. chron. 1, 1, 22 *al.* ANTHIM. 1 panem nitidum bene -atum et non azimum. 75 pane ... candido et bene -ato. *al.* *tropologice*: PETR. CHRYS. serm. 67 p. 392ᴮ *Christus* est panis, ... satus in virgine, -atus in carne *eqs.* ITALA I Cor. 5, 6 *vel* Gal. 5, 9 (Pacian paraen. 8) exiguum fermentum totam massam -at (ζυμοῖ, VVLG. corrumpit. *cf.* GREG. TVR. Franc. 5, 48). SERV. auct. Aen. 1, 179 flamines ... farinam -atam contingere non licebat. AMBROSIAST. in I Cor. 5, 7 VVLG. exod. 12, 34. *cf.* ITALA (Ambr. Cain et Ab. 1, 9, 35 *al.*) *et* VVLG. Matth. 13, 33 (Luc. 13, 21) *v. p. 527, 18* (ἐξυμώθη). *cf.* AVG. in psalm. 38 serm. 1, 1 fermentum illud, quod primo contemptibile fuit, -vit tres mensuras. VVLG. lev. 6, 17 non -bitur *simila* (23, 17). *part. perf. pass. neutr. pro subst.* (*cf.* GLOSS. *p. 524, 79*): ITALA exod. 12, 15 *vel* 19 (Ps. ORIG. tract. 9 p. 103) azymam ... edetis et quicumque manducaverit -atum, morte morietur (ζύμην *vel* ζυμωτόν; VVLG. qui comederit -atum *eqs.*). *cf.* VVLG. exod. 12, 20. 13, 7 non apparebit apud te aliquid -atum. Am. 4, 5 sacrificate de -ato laudem. **2** *varia*: COLVM. 12, 17, 1 *ficus viridis* cum sublecta est, in dolium vel in amphoras conditur et ibi sinitur -ari. PLIN. nat. 18, 104 (*agitur de fermento ex farina faciendo*) naturam acore -ari. ITALA lev. 2, 11 (Lugd.) omne sacrificium quodcumque offeretis deo, non facietis -atum (ζυμωτόν, VVLG. absque fermento fiet). *tropologice*: VVLG. Os. 7, 4 quievit paulalum civitas a commixtione fermenti, donec -retur totum.

II ***translate*** *fere i. q. velut fermento implere, complere, interdum i. q. corrumpere*: FVLG. aet. mund. p. 141, 3 *aetas* litigio -ata vaporat. 164, 16 quod *Olympias* draconis squamifero -ante complexu ... ediderit gravidata puerulum. RVFIN. Orig. in num. 23, 7 ne contemnas etiamsi parvam videris intra te -ari malitiam, quia modicum fermenti totam massam corrumpit (*cf. supra l. 6*). PRVD. apoth. 354 cum -ati turgescant crimine mores (SCHOL. *ad l.* -atum corruptum). PAVL. NOL. carm. 10, 263 -are iocos satirae mordacis aceto. AVG. c. Parm. 2, 22, 42 totum orbem terrarum peccatis Afrorum -atum esse. 3, 2, 5 quasi -ata et corrupta mente. PETR. CHRYS. serm. 71 p. 402ᶜ *Christus* magnae pietatis -atus est sacramento. VEREC. in cant. 4, 14 ut me ... digneris ... aqua sancti spiritus -are.

syn. et iuxta posita (fere ad part. perf. pass.): *ad IA*: resolvere (COLVM. 2, 2, 4). candidus (ANTHIM. 75). limpidus (CAEL. AVR. chron. 1, 1, 22. 3, 8, 92). *ad IB*: mollis (VARRO rust. 2, 9, 4). pinguis atque rugosus (CELS. 2, 8 p. 49). *ad II*: corruptus (AVG. c. Parm. 3, 2, 5 *cf.* SCHOL. Prud. apoth. 354).

opp. ad IA: azymus (ITALA exod. 12, 15 [Ps. Orig. tract. 9 p. 103, 2] AMBROSIAST. in I Cor. 5, 7 VVLG. exod. 12, 15. 13, 7 ANTHIM. 1 ISID. epist. 7, 1. 4 *cf.* GLOSS. *p. 524, 79*).

derivata: fermentatio, fermentatorium.

fermentōsus, -a, -um *a* fermentum. *i. q. fermentatione turgescens*: VINDIC. med. 32 *cibos* putredinem seu -am sumere qualitatem, ζύμωσιν appellavit *Hippocrates*.

***fermentum**, -ī *n.* [*cf. c.* fervere, fervescere *et c. anglosax.* beorma '*fermentum cervesiae*'. *Th.*]. *de etymologia*: ISID. orig. 20, 2, 19 -um a fervore nuncupatum. *scribitur* firm-: COMPVT. cod. Col. prol. 12 p. 234 *bis*. *de genere et notione*: EXC. Bob. gramm. I 554, 14 nomina, quae apud Romanos neutralia, apud Graecos feminina ... -um ζύμη. GLOSS. ζύμη *cf.* ORIBAS. eup. 2 G 11. [*hisp.* hermianto. *M.-L.*]

I *de re* ***corporea***:

A *de rebus variis id efficientibus, ut ea, quibus admixtae sunt, in acorem vel tumorem veniant*: **1** *ad efficiendam potionem quandam vel liquorem* (*cf.* GLOSS. ζύθιον. πόμα ἀπὸ ζύμης): VERG. georg. 3, 380 *Scythae* pocula laeti -o atque acidis imitantur vitea sorbis (SERV. potionis genus est, quod cervisia nominatur). COLVM. 12, 5, 1 quemadmodum ex vino vapido acetum fiat: in sextarios *tot* -i libram ... subterito. CHIRON 159 (*in potione*) -i unc. III (VEG. mulom. 1, 38, 8). HIER. epist. 52, 11, 3 sicera ... omnis potio nuncupatur, quae inebriare potest, sive illa -o conficitur sive pomorum suco. OROS. hist. 5, 7, 14 vis germinis madefactae frugis ... in farinam redacta molli suco admiscetur, quo -o sapor austeritatis ... adicitur. *cf.* SEN. epist. 84, 4 quidam existimant conditura et dispositione in hanc qualitatem (*sc. mellis*) verti, quae ... decerpserint *apes*, non sine quodam ... -o, quo in unum diversa coalescunt (*inde* MACR. sat. praef. 6). *de ipso liquore*: FVLG. aet. mund. p. 155, 22 insperato capiti *Saul* -um diadematici germinis (*sc. oleum*) irroravit *Samuel* (*notione ad II B declinante*).

2 *ad efficiendas escas*: **a** *panem sim.*: CELS. 2, 24 p. 69 stomacho ... aptissima sunt ... panis sine -o .... (2, 28 p. 70. 2, 30 p. 71. 5, 28, 4 ITALA exod. 29, 2 [Lugd.]. Ps. ORIG. tract. 2 p. 22 azymos panes, id est sine -o, sine fervore. ZENO 2, 44, 1 SERV. auct. Aen. 1, 179 ORIBAS. syn. 4, 2 GREG. M. in euang. 22, 8. GLOSS. II 219, 21 ἄζυμος sine -o. *cf.* VVLG. lev. 2, 4 panes ... absque -o. 7, 12. 8, 26 deut. 16, 3). PLIN. nat. 18, 68 Galliae et Hispaniae frumento in potum resoluto ... spuma ita concreta pro -o utuntur, qua de causa levior illis quam ceteris panis. 18, 103 *sq.* cum fieret ... panis hordeaceus, ervi aut cicerculae farina ipse fermentabatur; ... nunc -um fit ex ipsa farina, quae subigitur priusquam addatur sal, ad pultis modum decocta et relicta. TAC. hist. 5, 4 raptarum frugum argumentum panis Iudaicus nullo -o detinetur. VVLG. deut. 16, 3 septem diebus comedes absque -o afflictionis panem. 16, 4 non apparebit -um in omnibus terminis tuis septem diebus. Matth. 16, 12 cavendum a -o panum. CYPR. GALL. exod. 392 -o carent panes. ISID. orig. 20, 2, 15 *panis* fermentacius fermentis confectus. 20, 2, 16 spungia panis ... accipit ... -um modicum. PLIN. nat. 18, 102 Graeci in binos semodios farinae satis esse bessem -i constituere. GELL. 10, 15, 19 farinam -o imbutam. ZENO 2, 44, 1 nullo adulterata -o est *farina*. VVLG. Matth. 13, 33 simile est regnum caelorum -o, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus (Luc. 13, 21 *cf.* IVVENC. 2, 820 HIER. epist. 54, 17, 3 AVG. in psalm. 101 serm. 2, 11; *similiter* AVG. in psalm. 68 serm. 1, 1). PALLAD. 11, 21 panes ex eo (*sc. farriculo, cui mustum adiectum*) ... facies *eqs.*: pro -o quo tempore anni musteos (*sc. panes*) facere volueris, hoc uteris (tit.: de -o musteorum servando). VVLG. lev. 2, 5 si oblatio tua fuerit de sartagine similae conspersae oleo et absque -o (6, 16 partem similae ... absque -o). num. 6, 15 lagana absque -o uncta oleo. 6, 19 tortam ... absque -o. *cf.* I Cor. 5, 6 modicum -um totam massam corrumpit (Gal. 5, 9 *cf.* SCHOL. Pers. 1, 24 *infra l. 79*). **b** *varia escarum genera non distincte significata; saepius, ut videtur, pro rebus admixtione efficiendis ipsis*: PLIN. nat. 18, 77 *amylum* tegulae infunditur illitae -o. VVLG. exod. 12, 15 septem diebus azyma comedetis: in die primo non erit -um in domibus vestris. 12, 19. 23, 18 non immolabis super -o sanguinem victimae (34, 25). lev. 2, 11 omnis oblatio, quae offertur domino, absque -o fiet. 10, 12 tollite sacrificium, quod remansit de oblatione domini, et comedite illud absque -o. RVFIN. hist. 5, 24, 6 quo *die* -um (ζύμην) Iudaeorum populus aufert. SVLP. SEV. chron. 1, 15, 1 septem diebus -o abstinerent. COMPVT. cod. Col. prol. 12 p. 234 dies ... azimorum, quibus ... nulla domus uteretur -o. *ibid. de ipso tempore, quo -o uti licet*: completis diebus azimorum ... debere nos in novum -um ingredi.

ut videtur i. q. eucharistia sive eucharistiae particula (*cf. Ducange s. v.*): EPIST. pontif. 311 (*a. 416*) Migne 20, 556ᴮ de -o ..., quod die dominica per titulos mittimus, superflue non consuluisti *cf.* LIB. pontif. p. 46, 8 fecit, oblationes consacratas per ecclesias ex consacratum episcopi dirigeretur, quod declaratur -um (85, 11 ut nullus presbiter missas celebraret per omnem ebdomadam nisi consecratum episcopi loci designati susciperet declaratum, quod nominatur -um).

3 *ad efficiendum emplastrum*: CELS. 5, 28, 8 imponi debet *ad furunculos* ... vel resina vel -um. COLVM. 6, 12, 4 si tumori *genus* subest aliquis umor, -um vel farina hordeacea ... imponitur (VEG. mulom. 4, 10, 2). PLIN. nat. 20, 129 *ustum semen nasturcii* furunculos concoquit cum -o (MISC. Tir. p. 58, 20). 24, 16 *sucus cupressi* illitus ... tumores discutit et cum -o strumas. 31, 101 lepras *sal* ... emendat cum ... origano ac -o. SER. SAMM. 735 proderit ... madido -um polline turgens. CHIRON 615 porro sectivum, salem, -um ... conteres in uno et alligabis (923). ORIBAS. syn 1, 26 -um cum oleo sufficienti malaxatum adhibere. *ibid.* si thymum et ... absentium ... misceatur cum -o. 2 add. p. 846 aliqui ... -um de tritica simul admiscunt.

B *de naturae vi quadam humum penetrante et velut tumefaciente*: COLVM. 2, 2, 19 si velis scrobibus egestam humum recondere et recalcare, cum quasi aliquo -o abundaverit, certum erit esse eam pinguem (*opp.* cum defuerit ... cum aequaverit). 4, 1, 7 repastinata humus, dum est recens soluta laxataque, velut -o quodam intumescit (*opp.* condensata subsidit). PLIN. nat. 31, 113 acervorum -o gigni *spumam nitri*. *de congerie humi pastinatione laxatae et velut tumefactae*: COLVM. 3, 11, 3 purum ... inferioris sŏli ... in -um congerere atque componere. PLIN. nat. 17, 159 sŏlum *pastinatum* ... debet ... marrā reici quaternum pedum -o, ita ut ⟨in⟩ pedes binos fossa procedat (*'humus e fossa duum altitudinis pedum extracta ad pedum quattuor altitudinem debet crescere, cum laxior facta est pastinationis ope' Hard.*). PALLAD. 3, 18, 1 plantae *olearum* ... in -o terrae fossae defigantur.

C *de elementis, origine generis humani et rerum*: MACR. somn. 2, 2, 15 (*ex Plat. Tim. 35ᴮ*) *deus animam mundi fabricans* primam ex omni -o partem tulit (ἀπὸ παντός, CIC. Tim. 22 ex toto, CHALC. transl. 35ᴮ ex universo). PROSP. carm. de ingrat. 723 cumque omnes de -o producat eodem una manus. VICTRIC. 18 animatum corpus et velut sanguinis -o globatum.

II ***translate*** *de re* ***incorporea***: **A** *i. q. vehemens affectio animi pectus quasi rumpens vel incitans in tumorem, iram sim.*: PLAVT. Cas. 325 in -o totast *mulier*, ita turget mihi (*huc fort. pertinet glossa nondum emendata* GLOSS. Plac. V 29, 11 [= 77, 6] in -o est iter infermentari id est taciter dissimulanter intraserunt [*vel* tacita dissimulata temu transierunt]. *v. Thes. gloss. s. v.* infermento. PLAVT. Merc. 959 uxor ... tota in -o iacet). PERS. 1, 24 quo didicisse, nisi hoc -um et quae semel intus innata est rupto iecore exierit caprificus? (SCHOL. *ad l.* sicut -um massam rumpit et caprificus saxa, ita ingenium pectus. -um intra modium plus una hora non potest contineri). IVV. 3, 188 (*locus non certae interpretationis*) plena domus (*quam appetit cliens*) libis venalibus: accipe (*liba, ut videtur, sc. pretio servis dato*) et istud -um tibi habe (*sc. quo velut rumparis stomacho moto; cf.* SCHOL. *ad l.* -um dulcium malum, quod stomachum indi-

[Bannier]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

gestum praestat). FVLG. aet. mund. p. 142, 25 (*de Iob*) iustitia et tolerantia . . . muliebris improperii -a contrivit.

B *i. q. vis quaedam rebus penitus indita, eas augens, dilatans, incitans* (*interdum c. gen. rei qui dicitur epexegetico pro ipsa re penetrando se dilatante*): **1** *in bonam partem*: PETRON. 76, 7 hoc fuit peculii mei -um. SOL. praef. 2 velut -um cognitionis *magis libro meo* inesse quam bratteas eloquentiae. ARNOB. nat. 2, 32 *dei* cognitio -um quoddam est vitae ac rei dissociabilis glutinum. FVLG. aet. mund. p. 150, 22 fecunditatis. 164, 2 tam diu Babilonia -um suae potentiae tenuit. RVFIN. Orig. in num. 23, 7 accepto castitatis -o. BENED. reg. 2 iussio *abbatis* vel doctrina -o divinae iustitiae in discipulorum mentibus conspargatur. **2** *in malam partem*: MAR. MERC. Cypr. epist. syn. 1 cum . . . -um insolitae pravitatis et novae haeresis miscueris in populo. AVELL. p. 542, 8 per ecclesias -um erroris inolevit.

ad B pertinent nonnulli loci scripturae sacrae varie intellecti (*cf.* AVG. doctr. christ. 3, 25, 35 et in vituperatione -um posuit dominus . . . et in laude): ITALA (*v. p. 525, 9*) *et* VVLG. Matth. 13, 33 *et* Luc. 13, 21 simile est (regnum caelorum) -o, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus (sata tria), donec fermentatum est (fermentaretur) totum (*cf.* TERT. adv. Marc. 4, 30 p. 525 IREN. 1, 8, 3 HIL. in Matth. 13, 5 HIER. in Matth. 13, 33 epist. 54, 17, 3 PETR. CHRYS. serm. 99 p. 478 C). VVLG. Matth. 16, 6 cavete a -o Pharisaeorum et Sadducaeorum (16, 11. Marc. 8, 15 a -o Pharisaeorum et -o Herodis). Luc. 12, 1 cavete a -o Pharisaeorum quod est hypocrisis (*cf.* RVFIN. Orig. in lev. 5, 7 IVVENC. 3, 240 SEDVL. op. pasch. 2, 17 p. 226). I Cor. 5, 6—8 nescitis, quia modicum -um totam massam corrumpit? (Gal. 5, 9). expurgate vetus -um, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi . . . itaque epulemur non in -o veteri neque in -o malitiae et nequitiae, sed in azymis sinceritatis et veritatis (*cf.* TERT. adv. Marc. 1, 2 p. 293 PRISCILL. 6, 110 HIL. in psalm. 118 gimel 7 AMBROSIAST. in I Cor. 5, 7 HIER. c. Lucif. 5 RVFIN. Basil. reg. 30 PAVL. NOL. carm. 24, 649 AVG. c. Parm. 3, 2, 5 serm. 155, 5 epist. 211, 3 PETR. CHRYS. serm. 99 p. 479^A ALC. AVIT. carm. 5, 258 PS. PRIMAS. in I Cor. p. 517^D LAVRENT. paen. p. 103^B ACT. Archel. 37 [33], 13 *al.*). *saepe* -um malitiae et nequitiae, *velut* PS. ORIG. tract. 2 p. 21. 9 p. 103 AMBR. hex. 1, 4, 14 HIER. epist. 78, 4, 2 PELAG. in Gal. 5 p. 819^C RVFIN. Orig. in lev. 2, 4 in num. 23, 7 in psalm. 36 hom. 3, 1 Greg. Naz. orat. 7, 20 p. 230, 20 PAVL. NOL. epist. 5, 16. 32, 25 HESYCH. in lev. 19, 26—28 p. 1035^B EVCHER. form. 7 p. 39, 21 LEO M. serm. 39, 6. 55, 5. 63, 7 *cf.* AVG. c. Faust. 32, 11.

opp. frequentissimum azymus *quod vide.*

derivata: fermentacius, fermentesco, fermento, fermentosus.

Bannier.

^×^**fero,** (te)tulī, lātum, ferre [= *marrucin.* ferenter '*feruntur*', *umbr.* fertu '*ferto*', ferest '*feret*', *hibern.* berid '*fert*', *gr.* φέρειν, *got.* baíran '*ferre*', *ind.* bhárati '*fert*', *armen.* berem *slavon.* berą *alban.* biér '*fero*'. *praet. perfectum* tetuli, tuli *et participium* latus (= *gr.* τλητός) *ad praesens* tollo (*q. v.*) *pertinent. Th.*]. ***orthographica, metrica, formae:*** *totum coniugationis schema exhibent*: PROB. inst. gramm. IV 189, 24—192, 15 CHAR. gramm. I 261, 16 *sqq.* DIOM. gramm. I 361, 14 *sqq.* MACR. exc. gramm. V 654, 28 *adnot.* fero *numeratur inter verba defectiva* (PROB. inst. gramm. IV 189, 24 MACR. exc. gramm. V 654, 28 *adnot.*), *inaequalia* (DON. gramm. IV 383, 15 GRAMM. suppl. 194, 24), *corrupta* (DIOM. gramm. I 386, 33 GRAMM. suppl. praef. XXIX 3), *anomala* (PRISC. gramm. II 436, 8. 559, 23). *de stirpe praes.* **fer-:** *de syncopis quae dicuntur*: DIOM. gramm. I 386, 23 est et -o corruptum . . . fero, fers, fert declinamus et est passivum feror fereris *eqs.* PRISC. gramm. II 454, 5 -o per concisionem, id est syncopen, i literae secundam et tertiam facit personam. *v. quae seq. cf.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 200, 15 MACR. exc. gramm. V 654, 19 EXPLAN. in Don. gramm. IV 551, 29 CONSENT. gramm. V 382, 18. fers: *inde a* PLAVTO. feris: FIRM. err. 24, 3 (*in eodem libro* proferis *et* transferis). fert: *inde a* LIV. ANDR. carm. frg. 26. ferit: ITIN. Theod. 18 *P¹G* CORP. XIII 1183. feret *praes.?*: CORP. V 8773 CARM. epigr. 1342, 1 (*saec. IV/V*), *v. adnot.* fertis: *inde a* PLAVTO. fer (PRISC. gramm. II 325, 9 'fer' pro . . . 'fere' [*non legitur*]. 373, 4 MACR. exc. gramm. V 640, 24): *inde a* NAEV. trag. 16 (*v. p. 528, 81*). *apud* PLAVT. *unius morae thesin explet* Asin. 672 Mil. 1343 (?). ferte (VARRO ling. 6, 96 a φέρετε): *inde a* PLAVTO. ferrem *eqs.*: *inde a* PLAVTO. ferre: *inde a* PLAVTO. ferire: PASS. Cassian. 1. ferri: *inde a* PLAVTO. ferrier: PLAVT. Rud. 367. ferris: AVSON. 114, 2. fereris: DIOM. gramm. I 361, 28. 386, 26 LVCIF. moriend. 3 p. 290, 27. fertur: *inde a* PLAVTO. feritur: CHIRON 947 (273? *v. p. 529, 14*). ferreretur: GREG. TVR. Mart. 3, 59 *cf.* vit. patr. 8, 5 Andr. 12 (fereretur). ferundus: PLAVT. Amph. 175 Rud. 483 CATO agr. 6, 2 (-end- *Varro rust. 1, 24, 2*) TER. Phorm. 430 Ad. 469. 545 LAEL. or. frg. Schol. Cic. Bob. p. 118, 16 St. VARRO ling. 5, 104. 6, 29 CIC. Manil. 63 *etc. v. Neue, Formenl. III³ 332. 334. 335. 338—340.* *addo*: RVT. LVP. 2, 18 in sententiis -undis. VITR. 1, 1, 5 oneri -undo (SEN. benef. 7, 9, 4 LEX aed. Paul. dig. 8, 2, 33 IVLIAN. dig. 33, 3, 1 [*ex Minicio*] APVL. met. 7, 23 CAPITOL. Aur. 5, 2). ASCON. Corn. p. 48, 6 St. legis -undae (MACR. sat. 3, 17, 7. 10). GELL. 14, 1, 23. ferendus: SISENNA hist. 118 RHET. Her. 4, 36, 48 (-undus *b l¹*) VARRO Men. 83 ling. 5, 85 *al. passim.*

perf. ferui (POMP. gramm. V 240, 34 fero dicimus, ferui nemo dicit): GLOSS. V 485, 12 sustenuit -uit. IV 572, 52 teluerunt (*sic*) genuerunt feruerunt. *de stirpe perf.* **tul-:** tuli: *testimonia*: QVINT. inst. 1, 4, 29 quaedam *verba* . . . mutantur, ut fero in praeterito (1, 6, 26 fero, cuius praeteritum perfectum et ulterius non invenitur. POMP. gramm. V 241, 2 PHOC. gramm. V 438, 12 PRISC. gramm. II 418, 29). MAR. VICTORIN. gramm. VI 200, 15 fero . . . facit . . . praeterito tuli (CHAR. gramm. I 262, 2 fero tuli. EXPLAN. in Don. gramm. IV 553, 9. 557, 24 PHOC. gramm. V 436, 17 PRISC. gramm. II 419, 8 GRAMM. suppl. 194, 24). CHAR. gramm. I 247, 27 fero . . . tuli et tollo . . . tuli. 249, 13 fero tuli, quod est ex verbo tollo (DIOM. gramm. I 372, 2 MACR. exc. gramm. V 606, 37 GRAMM. suppl. 258, 7 fero per tempora deficit. nam tuli de altero verbo, quod est tollo, accipit). SACERD. gramm. VI 491, 13 tollo sustollo, tuli sustuli (PROB. cath. gramm. IV 39, 6). POMP. gramm. V 241, 1 (*impugnans Probum*) si fero tuli facit, tollo quid habes dicere? *exempla*: LEX XII tab. (Fest. p. 376) *et passim inde a* PLAVTO (Curc. 644 Poen. 1067). toli *eqs.*: CARM. epigr. 59, 16. 68, 7. 278, 4 (*saec. IV*) *v. p. 557, 66* CORP. I² 596, 11 (*lex incerta*) INSCR. christ. Leblant 662 (*saec. V*). tolli: VLP. dig. 46, 4, 13, 4 *v. p. 558, 80* SALV. gub. 4, 74 *A¹ v. p. 556, 79* LEX Visig. 8, 5, 1 *v. p. 557, 12* INSCR. Ephem. epigr. IX (1903) 176 *v. p. 532, 65* GLOSS. V 612, 17. tulli: CORP. X 4022. *cf.* LEX Visig. 10, 1, 16 tullerint. *cf. etiam p. 558, 37.* tetuli *eqs.*: NON. p. 178 tetulit: tulit. Accius *eqs.* (*v. l. 33* DIOM. gramm. I 372, 2 GLOSS. V 647, 73). DON. gramm. IV 396, 2 prosthesis . . . ut . . . tetulit pro tulit (CHAR. gramm. I 278, 6 DIOM. gramm. I 441, 3 VLT. SYLL. gramm. IV 262, 30 CONSENT. gramm. V 387, 38 ISID. orig. 1, 35, 2). DIOM. gramm. I 452, 11 *inter 'barbarismos adiectione syllabae'.* GELL. 6, 9, 14 tollo tetuli facit. PRISC. gramm. II 526, 15 tollo tetuli . . . . a tulo quoque . . . tetuli dicebatur. GLOSS. II 198, 10. PLAVT. Amph. 716. 800 Bacch. 482 (*v. p. 542, 45*). 811 (*B¹*, det- *rell.*). Cist. 650 Men. 381. 591 (det- *A*). 630 Most. 471 Rud. 68. 893. 1040 (tuli *bis: v. l. 17*). ENN. ann. 55 (tuli: ann. 109). CAECIL. com. 75 TER. Andr. 808. 832 (tuli *14^ies^*). ACC. trag. 116 SVEIVS carm. frg. 1, 5 COM. pall. inc. 32 TRAG. inc. 25. 70 CATVLL. 63, 47. 52. 66, 35 LVCR. 6, 672 CARM. epigr. 983, 4 CARM. Capitol. Opil. 11, 6. *ex coni.* LAMPR. Alex. 38, 4 vers. 2. SYMM. pater Symm. epist. 1, 2, 6 vers. 6 CARM. epigr. 983, 4. 1044 A, 6. tetoli: CARM. epigr. 1079, 2. tulo, tul(i)tus: *v. s.* tollo. *de stirpe supin.* **lāt-:** PHOC. gramm. V 438, 13 feror . . . latus sum. GRAMM. suppl. 194, 24 fero . . . facit . . . latum ire infinitivum futurum. *cf.* CLEDON. gramm. V 58, 34 fero non facit infertor sed inlator. latus *eqs.*: *inde a* PLAVTO. lăturus: CYPR. GALL. gen. 498 exod. 324. 411. fero *per compendium scriptum*: PROB. litt. sing. gramm. IV 273, 24 a(d) p(opulum) . . . f(erant); qu(od) s(i) n(on) t(ulerint).

de ***significationibus:*** NON. p. 302/3 *has significationes enumerat allatis, quae uncis inclusimus, exemplis*: ostentare (*Verg. Aen. 11, 779 v. p. 560, 79*), portare (*Verg. Aen. 5, 263 v. p. 530, 15*), habere (*Verg. Aen. 5, 537. Cic. off. 3, 74 v. p. 531, 63*), pati (*Verg. Aen. 2, 144 v. p. 535, 80, Lucil. 700, Ter. Haut. 202 v. p. 538, 80*), conserere (*Verg. Aen. 5, 402 v. p. 542, 47*), disturbare (*Verg. Aen. 1, 59 v. p. 559, 73; 2, 374 v. p. 556, 25*), dicere nominare (*Verg. Aen. 2, 230 v. p. 551, 67; 7, 208 v. p. 551, 31*), dare exhibere (*Verg. Aen. 3, 19 v. p. 542, 7*), pati (*Cic. Verr. 3, 83 v. p. 549, 51; de orat. 3, 170 v. p. 539, 61*), afferre (*Verg. Aen. 11, 227 v. p. 556, 5; Cic. Verr. 6, 117 v. p. 540, 82; Lucil. 916*), dirigere ducere (*Verg. Aen. 6, 295 v. p. 545, 34; Lucil. 924 v. p. 561, 18*), laudare (*Lucil. 906 v. p. 550, 22*). DON. Ter. Andr. 28 *et* ISID. diff. 1, 559 *v. sub* aufero *vol. II p. 1326, 1* (*adde* DIFF. ed. Beck p. 29, 10). DON. Ter. Andr. 142 tulit pro attulit. sed multa significat, et alias pertulit, ut ille (*Verg. Aen. 2, 407 v. p. 535, 81*) . . ., alias sustulit, ut idem (*Verg. ecl. 9, 51 v. p. 558, 73*) . . . pro aufert. 443 tulit duo significat: attulit et abstulit, passus est et pertulit. GLOSS. φέρω, ἐπὶ τοῦ ὑπομένω, ὑπομένω, οἴσω, ἀποφέρω, κομίζω, λέγω (*var. lect.* sero *pro* -o, *sed cf.* MACR. exc. gramm. V 655, 6), tolero vel recipio, sustineo, suffero, nuntio, patior. -unt: dicunt, clamant, portant. -at: λάϑη (*πάϑη Vulc., λάβη Büch.*), adnuntiet. -ant: differant, distrahant. -r: tolle. -es: extolles. -et: afferet. -rtur: habetur. -endus: φορητός. -li: ἤνεγκα, ἦρον, ἦρα. tulit: ὑπήνεγκεν, passus est, obtulit, procreavit, intulit, attulit, sustulit. latum est lata est: εἰσηνέχϑη. lata fuerit: ἐξηνέχϑη. latus: ἀποκομισϑείς deductus. lata: data, prolata, praedicta.

legitur per totam latinitatem. in sermone cotidiano obsolevisse hinc colligendum est, quod non abiit in linguas romanicas; formae stirpis praesentis in litteris inferioris aevi rarescere videntur, quantum quidem ex schedis nostris iudicare licet; inveni tamen apud hos auctores (*omisi praestantioris eruditionis scriptores et poetas*): COMM. HYG. astr. fab. BARNAB. PS. APVL. herb. DIOSC. LIB. col. I MARCELL. chron. CAEL. AVR. PETR. CHRYS. VAL. CEM. FAVST. REI. ITIN. [Silv.] Anton. Plac. Theod. MVTIAN. GREG. TVR. ORIBAS. LEX Visig. EVGIPP. NICET. ASSVMPT. Moys. CAES. AREL. PASS. Cassian. (ferire), coron., Mar. Iac., Thom.

|*loci dubii, corrupti, mutili*: NAEV. trag. 16 passo vel hoc vicinum aquilone hortum (ortum *B*) fer foras (*sic codd. Non. p. 370; coni. alii alia*). PLAVT. Agroec. frg. 1 clunes infractos -o (*Paul.*, gero *Non.*). ACC. trag. 3 (*cf. Ribbeck, Röm. Trag. p. 351*). 102 CIC. Arat. 229

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rep. 2, 44 Att. 5, 10, 3. 10, 8, 4 CAES. Gall. 1, 14, 4? SALL. hist. frg. 2, 11. 114 PROP. 4, 5, 20 OV. trist. 1, 9, 7 LIV. 1, 43, 4. 8, 9, 7 (*verba Decii se devoventis*) Iane, Iuppiter . . ., veniam peto -oque (oroque *Forchhammer*), uti . . . prosperetis. MANIL. 4, 68 FEST. p. 205, 9 SEN. contr. 2, 1, 10 (*VD*). 2, 1, 12 SEN. Herc. f. 183 Thy. 141 LVCAN. 4, 244 *v. Francken ad l.* 9, 490 *v. Bentl. apud Francken.* BVC. Eins. 2, 16 VAL. FL. 2, 243. 4, 192 SIL. 10, 469 QVINT. decl. 297 p. 175, 15 CARM. epigr. 983, 4. PLIN. epist. 10, 65, 2 nihil *in constitutionibus* inveniebam . . ., quod ad Bithynos -rretur (ref- *edd.*). TEST. Dasum. (Corp. VI 10229) 4. 112 AVR. Fronto p. 254, 12 N. VLP. dig. 9, 2, 27, 27 FRG. Vat. 37, 4 ORAT. imp. Hadr. de Matid. (Corp. XIV 3579, 12) APVL. apol. 82 PORPH. Hor. epist. 2, 2, 192 AVIEN. Arat. 1710 AMM. 31, 13, 11 SCHOL. Cic. Bob. p. 177, 15 St. CARM. epigr. 1373 *ca. a. 530.* *admodum dubiae interpretationis*: CHIRON 273 *iumentum* in ambulationem conquassatur, toto corpore feritur (*an a* ferire?), nec enim cibum sumit. ANTH. 666, 18 (*v. Ziehen, Herm. 32, 1897, 492; Plasberg, Rh. M. 54, 1899, 146; Thomas ibid. 315*). *falso traditur his locis*: ENN. scaen. 159 VARRO ling. 10, 72 CIC. Quinct. 99 de orat. 2, 122 OV. ars 3, 485 epist. 19, 20 SEN. contr. 2, 4, 13. 10 pr. 2 suas. 6, 19 VELL. 2, 27, 3? SEN. nat. 2, 54, 3 *Φ* PETRON. 28, 4 *L* SIL. 15, 283 STAT. Ach. 2, 46 *M* MART. 7, 94, 1 *T* TAC. Agr. 31 l. 20 ann. 16, 21 l. 5? APVL. met. 3, 16 IVST. 24, 7, 6 *pars codd.* MART. CAP. 9, 913 (*codd.*; geruntur *Eyssenhardt*).|

CONSPECTVS MATERIAE

I *de actu tam* ***sustinendi*** *quam* ***movendi****, non indicato quo vel unde: p. 529, 53—540, 42*
  A *de actu corporali vel locali: p. 529, 55—535, 2*
    1 *fert aliquis: p. 529, 56—532, 75*
    2 *fert aliquid: p. 532, 76—535, 2*
  B *de condicione mentis* (1) *et animi* (2): *p. 535, 3—540, 42.*
    iuncturae ad IB 2: p. 540, 17—42
II *de* ***motu ad (in)*** *aliquid, aliquem (afferre, inferre; proferre, circumferre): p. 540, 43—554, 39*
  A *certo et finito fine ferendi: p. 540, 45—550, 12*
    1 *afferre corporaliter vel localiter: p. 540, 48—546, 33*
    2 *ratiocinando, cogitando: p. 546, 34—51*
    3 *quomodocunque: p. 546, 52—550, 12*
  B *non certo fine ferendi: p. 550, 13—554, 39*
    1 *de hominibus, qui* ***aliquid*** *dictis, scriptis circumferunt: p. 550, 14—553, 12*
    2 *de rebus, quae aliquid ad communem usum proferunt: p. 553, 13—554, 39.*
III *de* ***motu ab (ex)*** *aliqua re, aliquo (auferre, tollere): p. 554, 40—559, 41*
  A *aliquis aufert: p. 554, 44—558, 58*
  B *aliquid aufert: p. 558, 59—559, 41*
  appendix syntactica: secum ferre: *p. 559, 42—80.* prae se ferre *et sim.: p. 559, 81—560, 63.* se ferre: *p. 560, 64—561, 52.* ferens *intrans.: p. 561, 53.* ferri (*incerto auctore ferendi*): *p. 561, 62.* fero *et* tuli (latus) *sibi opponuntur: p. 564, 63.* *lusus verborum: p. 564, 68.* *derivata, composita: p. 564, 72. 82.*

I *de actu tam* ***sustinendi*** *quam* ***movendi****, non indicato quo vel unde* (*nil refert an ferens moveatur necne*):

A *de actu* ***corporali*** *vel* ***locali*****:**

1 *fert* ***aliquis*****:** **a** *aliquid*: *a rem extraneam manu, collo, umeris, unguibus, instrumento, sim.* (*cf.* GAIVS dig. 50, 16, 235 -rri proprie dicimus, quae quis suo corpore baiulat [*opp.* portari, agi]. ISID. diff. 1, 268 gerimus nostra . . . -imus . . . imposita nobis veluti onus. *sim.* DIFF. ed. Beck p. 60, 7): NAEV. carm. frg. 7 -unt pulchras crateras, aureas lepistas. PLAVT. Amph. 774 *patera* in hac cistellula . . . -rtur. Aul. 195 altera manu -rt lapidem, panem ostentat altera. 230 ubi o n u s nequeam -rre . . ., iaceam ego asinus in luto (VARRO rust. 2, 10, 5 dosso; *aliter v. p. 535, 14*). Cas. 389 canem et furcam. Curc. 50 iugum. Men. 286 peniculum . . . in vidulo. Merc. 672 (675 porto). 854 egomet mihi -o, quod usust. Poen. 1291 cortinam ludis per circum. Rud. 464 em tibi a q u a m . . . . em sic volo te -rre honeste, ut ego -o (*cf.* 483 [484 *syn.* aggerere]. CIC. Tusc. 5, 103 *al.*). 913 hoc, quod -o in rete. Stich. 289. 319. Calc. frg. 2 patibulum -at per urbem. ENN. ann. 525 surum unum unus -rre *si vellent* (*sic sententiam explevit Vahlen; cf. adnot.*). 536 si quis -at vas vini. COM. pall. inc. 32 sibi . . . coronam ob colligandas nuptias. CATO orig. 33 securim atque lorum (VARRO Men. 389 umero . . . securem. GRATT. 213 *canis* lorum cervice. SIL. 16, 367). agr. 28, 1 oleas, ulmos . . . bene cum radicibus eximito cum terra sua . . ., uti -rre possis. 61, 2 diligenter eximere semina et . . . radices . . . cum terra -rre (*cf.* 46, 1 *et* PLIN. nat. 17, 126). TER. Hec. 612 compone, quae tecum simul -antur (*sc. sarcinae rus*). Haut. 69 fodere aut arare aut aliquid -rre. RHET. Her. 4, 39, 51 a r m a . . . contra -erunt (*cf. vol. II p. 596, 47 et 68 sqq. adde*: VARRO frg. Non. p. 520, 5 armis, quae -rrentur, non quae tenerentur. CVRT. 5, 11, 1 *arma* in sarcinis. *nota*: OV. epist. 13, 40 ipsa . . . vestes, . . . vir arma -et). VARRO frg. Non. p. 528, 17 verbenam. ling. 5, 116 *hastam.* 5, 166 lectus mortui -rtur (*sic vel* fitur *cod.*; *cf. p. 501, 27*). 7, 34 cumerum. 8, 57 lassus sum metendo, -endo. rust. 1, 13, 2. CIC. Verr. 4, 62 praeter oculos Lolli haec omnia. 5, 126 *Verres* '*operarius*' appositior ad -enda quam ad auferenda signa. Phil. 5, 18 scuta. 8, 18 per quem (*triumphum*) lata est urbs (*i. simulacrum urbis.* TIB. 2, 5, 116 ante . . . currus oppida). de orat. 2, 279 arcam. Tusc. 2, 37 cibaria, . . . vallum. 5, 91 in pompa *vim auri.* div. 2, 135 draco . . . radiculam ore. Q. CIC. pet. 10 caput . . . manu *carnifex* (ASCON. tog. cand. p. 65, 17 St. *al. cf.* 69, 25 caput gestarit). *nota* CATVLL. 64, 222 *Aegeus Theseo discedenti*: nec te -rre sinam fortunae signa secundae. LVCR. 2, 609 per . . . terras horrifice -rtur divinae matris imago. CAES. Gall. 1, 39, 7 signa (*aliter v. l. 52*). 4, 25, 3 aquilam (*cf. p. 541, 8*). NEP. Pel. 2, 5 retia. VERG. georg. 1, 20 teneram ab radice -ens, Silvane, cupressum. 3, 204 *equus* esseda collo. Aen. 1, 480 Iliades . . . peplum. 1, 501 pharetram . . . umero. 2, 175 parmamque . . . hastamque trementem. 2, 216 tela. 3, 542 quadrupedes . . . frena iugo (CLAVD. DON. *ad l.* iuga portare et frena . . . -rre). 5, 263 vix illam (*loricam*) famuli . . . -bant . . . conixi umeris (NON. p. 302 *v. p. 528, 47*). *nota* Aen. 10, 294 'validis incumbite remis; tollite, -rte rates'. 11, 84 *al.* HOR. sat. 2, 5, 86 cadaver . . . umeris. 2, 6, 86 ore . . . acinum. carm. 2, 18, 27 in sinu deos. epist. 1, 13, 16 carmina (*cf.* 1, 13, 13 fasciculum portes). PRIAP. 16, 4 *poma* pleno . . . sinu. PROP. 2, 26ᵇ, 47 latices. 4, 2, 40 sirpiculis medio pulvere . . . rosam. *transl.* OV. am. 1, 2, 30 captiva vincula mente (*cf.* trist. 4, 2, 46 Pont. 2, 1, 43). 3, 2, 45 *Victoriam in pompa.* 3, 6, 14. ars 2, 218 *Hercules* caelum. met. 6, 175 *Atlas* cervicibus axem. 3, 172 census corpore (*cf.* epist. 13, 58). medic. 22 aure . . . duos *lapides.* epist. 10, 109 illic (*in pectore*) tu silices . . . -isti (*tamquam loricam*). 9, 91 *nymphe* cornu autumnum. 12, 561 *aquila* fulmina . . . pedibus (SIL. 12, 58 unguibus). *transl.* met. 13, 869 Aetnam pectore *Cyclops amore ardens. nota* met. 14, 548 *Venus* rates Aeneae pronas. trist. 1, 7, 6 in digito . . . me (*i. effigiem*) -rsque refersque tuo (CARM. epigr. Notiz. degli scavi 1912 p. 156, 40 auro tuum nomen -rt ille refertque lacerto). 4, 1, 80 pecudem . . . per silvas -rtque trahitque lupus. Pont. 2, 2, 80 *Illyris* Caesareum famulo vertice . . . pedem. 2, 8, 40 Germania . . . ante triumphantis . . . -atur equos (trist. 4, 2, 43). fast. 2, 82 *delphin* cum domino . . . lyram *Arionis.* NVX 43 timet insidias, qui se scit -rre viator, cur timeat. LIV. 3, 23, 3. 5, 21, 14 *praedam* ante oculos. 5, 40, 8 cetera . . . viā, quae . . . ducit. 5, 40, 10 sacerdotes . . . sacraque . . . pedibus ire -rrique (VAL. MAX. 1, 1, 10 *Vestales* sacra). 8, 30, 9 spolia in triumpho. 21, 60, 9 *impedimenta.* 33, 23, 4 *triumphans* signa militaria (*ibid.* transvehere, ducere). 37, 57, 12 pecuniae . . . aliquantum . . . in triumpho (*ibid.* in aerarium rettulisset). 40, 38, 9 nec quod -rretur neque quod duceretur captum. MANIL. 1, 781 Romana -ens, quae texit, moenia Cocles ('*in clipeo' Housman,* '*coronam' Breiter*). 4, 167 ille . . . merce peregrina fortunam -rre per urbes . . . navigat. VITR. 6, 6, 7 *al.* 10, 3, 9 *phalangae* levant oneribus et trahentes et -entes. PAVL. FEST. p. 14 *ferentarii* ea modo . . ., quae in hostes iacerent. p. 27 vas, in quo prandium -rtur. p. 44 aliquid . . . in capite. p. 97 graculi . . . duas pedibus bacas, tertiam ore (*ibid.* semina . . . gerant). FEST. p. 298. PAVL. FEST. p. 369 quae tela (*funda, lapis*) -untur, non tenentur. SEN. contr. 7, 2, 14. VAL. MAX. 2, 10, 1 cum tabulae . . . circa iudices -rrentur. 2, 10, 3 cladium indicia per ora vulgi. 5, 3, 4 (*ibid.* portare). 9, 12 ext. 2 aquila testudinem. PHAEDR. 2, 7, 2 *mulus* fiscos. app. 24, 2 quam (*cornicem*) dorso *ovis.* SEN. Ag. 409 miles . . . signa laetitiae -ens (410 hasta . . . lauram . . . gerit). Herc. O. 594 orgia . . . condita cistis. clem. 1, 4, 2 populus . . . frenos. epist. 44, 7 per . . . iter vitae . . . sarcinas (*opp.* trahere). 87, 23 sacrilegia minuta puniuntur, magna in triumphis -untur. *tropice* 104, 17 nunc -rs illa (*sc. mala tua tamquam onus*), non ducis (*sc. ut comitem*). CVRT. 3, 12, 5 LVCAN. 2, 123. 6, 205 in pectore silvam *hastarum centurio transfixus.* PETRON. 122, 151 *al.* CALP. ecl. 5, 42 (*ibid.* portare). PLIN. nat. 7, 83 pondera . . . umeris contra scalas. 9, 118 quantum . . . in triumphis. 17, 97 *propagines* longius. VAL. FL. 6, 104 *Ariasmenum molem belli* lateque -entem . . . per aequora currus. SIL. 1, 668 sacra domumque -ens et . . . penetralia. 5, 337 magna vexillum mole. 12, 443 per . . . aversa -lit portatas arva carinas. 17, 308 ora . . . suffixa veruto. STAT. silv. 1, 2, 227. Theb. 6, 439 Hippodamus *auriga* -rt ora sequentum *equorum.* 6, 655 late . . . sub pectore . . . orbem. 11, 230 *taurus* altaria cornu. MART. 5, 77, 2 oleum . . . in auricula. IVV. 3, 68 niceteria collo. 3, 251 (*syn.* portare). 10, 38 *praetor* ex umeris aulaea togae. TAC. hist. 2, 55 Galbae imagines circum templa. PLIN. epist. 1, 6, 3 panarium et lagunculam. FLOR. epit. 2, 6, 7 *dux legationis* sinu bellum (*supra*: in . . . sinu bellum pacemque porto). IVLIAN. dig. 9, 2, 51, 2. SCAEV. dig. 34, 2, 40, 2 quaecumque sepulturae meae causa -am ex ornamentis (*sc. corpore*). MARCIAN. dig. 1, 8, 8, 1 sagmina . . . legati (*ibid.* cerycia). APVL. met. 4, 23. 6, 18 in ipso ore . . . stipes (*ibid.* gestare manibus). 11, 4 dextra (*abl.? nom.?*) . . . crepitaculum. ITALA Is. 46, 7 (Cypr. testim. 3, 59 p. 162, 16) -unt illa *manufacta* umeris et sic ambulant (*αἴρουσιν*, VVLG. portant). ITALA (Tert. adv. Marc. 5, 18 p. 640, 5) *et* VVLG. Is. 52, 11 qui -rtis vasa domini (*οἱ φέροντες*). ITALA Matth. 3, 11 (Hil. in Matth. 2, 4) -endorum calceamentorum . . . indignus officio (*βαστάσαι*, VVLG. portare. *item* ITALA Luc. 22, 10 [cod. e]). *transl.* Luc. 14, 27 (cod. e) si non -erit crucem suam (*βαστάζει*, VVLG. baiulat, *item* ITALA Ioh. 19, 17 cod. e). TERT. adv. Marc. 4, 21 p. 488, 2 vestitui quid in viam -rre. PANEG. 10 (4), 27, 4 SPART. Pesc. 11, 2 CAPITOL. Aur. 21, 5. FIRM. math. 8, 6, 4 Haedus, quem -rt Auriga (8, 6, 12). AVR. VICT. Caes. 11, 8 *funus.* PAL- *[Hey]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LAD. 1, 35, 14 testudinem dextra manu supinam. HIL. in Matth. 10, 5 peram in via (*cf.* VVLG. Matth. 10, 10 possidere . . . peram). OPTAT. 7, 1 p. 166, 25 male ponere aut male -rre *libros* (*cf.* p. 167, 1). AVIEN. orb. terr. 1066 carinis ferre cavis orbis commercia (*cf. etiam vol. III p. 1874, 20*). AVSON. 298, 27 AMM. 14, 11, 15. 18, 8, 5 *tiaram* capiti summo -bat honoris insigne. 19, 8, 8 centonem ... sub galea. 29, 5, 55 camelo ... cadaver impositum. VEG. mil. 2, 7 p. 41, 4 imaginarii ... imperatoris imagines. VVLG. III reg. 8, 4 portaverunt arcam ... et omnia vasa ...; et -bant ea sacerdotes. COMM. instr. 1, 16, 12 *daemonia* in collo -untur (*ut amuleta?*). apol. 650 grabatum in collo. SVLP. SEV. chron. 1, 22, 4 arcam . . . circa muros. *tropice* ENNOD. epist. 5, 7, 2 vers. 4 p. 130, 11 mulier . . . mascula femineo tramite gesta -ens. PASS. Thom. p. 136, 1. CARM. epigr. Notiz. degli scavi 1912 p. 156, 40 auro tuum nomen -rt ille refertque lacerto. *nota* INSCR. christ. Leblant II 641, 13 (*saec. VI*) lustra decem . . . tulerat post terga maritus (*i. vixerat*). *sic de eis, quae quasi corporis partes in ipso corpore habentur*: OV. ars 3, 624 sub pede . . . notas. 3, 626 in . . . corpore verba. met. 15, 117 *oves* in ubere nectar. Pont. 3, 8, 9 vellera . . . -unt pecudes. TAC. hist. 5, 16 vulnera tergo. ferre partum, semen *sim. v. p. 532, 44 sqq.* *pro persona corporis pars*: HOR. ars 39 quid -rre recusent . . . umeri. OV. am. 3, 8, 16 laeva manus ... scuta. SEN. Ag. 761 -rt laeva ... faces. Herc. f. 73 cervix sidera et caelum -lit et me (*Iunonem*). 1102 mundum solitos -rre lacertos. STAT. silv. 4, 6, 41 robur . . . bracchia *Herculis*. APVL. met. 11, 4 *v. supra p. 530, 74.* *rem incorpoream pro corporali*: LIV. 5, 36, 5 se in armis ius -rre et omnia fortium virorum esse. LVCAN. 2, 726 pelagus iam, Magne, tenebas, non ea fata -ens, quae.

β corporis proprii partes, plerumque c. adiectivo vel partic. praedicativo (*cf. supra l. 15.* *aliter i. q. movere: v. p. 542, 41 sqq.*): VERG. Aen. 1, 189 *cervos* capita alta -entis cornibus (3, 678 caelo. OV. am. 3, 5, 19 vires . . . -endi *caput*). HOR. sat. 2, 7, 108 pedes . . . -rre recusant corpus (OV. fast. 2, 284 nuda . . . corpora. *cf.* ars 3, 298 *v. p. 542, 71.* CELS. 8, 20 p. 359, 18 crus superius corpus [AVSON. 341, 9 molem ... corpoream crus]. VVLG. Esth. 15, 6 nimia teneritudine corpus suum -rre non sustinens. *nota*: COMM. instr. 2, 2, 17 *iniquorum pars dimidia reservatur*, in annis mille ut -ant [*i. retineant, vix i. q. praebeant; sed v. l. 38*] corpora sanctis [*sc. quae sanctis serviant; cf. Brewer, Kommod. p. 287. fort. coll. psalm. 109, 1 intelleg. 'ut sustineant corpora sanctorum' et referend. ad b α*].). TIB. 2, 3, 60 quem ... coegit . . . gypsatos -rre catasta pedes. LYGD. 6, 2 hedera tempora vincta (OV. Pont. 2, 2, 82 tempora Phoebea virgine nexa). OV. fast. 4, 682 vinctis ardentia taedis terga ... volpes (LVCAN. 3, 50 per aequor terga . . . hostes). 5, 606 Iuppiter . . . cornua fronte (*de sidere* GERM. 603 cornua . . . Eridanus liquido -et utraque caelo. *cf. Arat. 589*). MANIL. 4, 581 *Typhon* alatos umeros (*v. app. crit.*). SEN. Med. 773 Typhoeus membra. Phaedr. 647 *vultus* puer. 994 non imparatum pectus aerumnis (SIL. 8, 316 -r ... indevia recti pectora. STAT. Theb. 1, 593 vacuum ... -ens velamine pectus). Tro. 146 *Priamus* subiecta ... colla tropaeis (LVCAN. 5, 170 demens *virgo* aliena . . . colla). LVCAN. 9, 128 oculos . . . nocentis spectato genitore (*i. caede eius*) -o (*cf. infra l. 52 et 53*). VAL. FL. 5, 466 Iason sideris ora -ens (*cf.* PAVL. NOL. carm. 27, 386). SIL. 13, 822 frontem atque oculos terrae Lucretia fixos. STAT. silv. 4, 6, 10 anser exta. Theb. 7, 476 truces oculos . . . Iocasta . . . et bracchia planctu nigra -ens ramumque oleae. *nota* SIL. 14, 576 -ens ad sidera Pegasus *navis* alas (*i. erectas habens; praepositione* ad *non finis indicatur, sed regio*).

γ qualitates tam corporeas quam incorporeas, quas quis in se habet: PLAVT. Amph. 141 *Mercurius*: servus, cuius ego hanc -o imaginem (*aliter* Mil. 151 duarum ... vicem ⟨suam⟩ et hinc et illinc mulier -et imaginem. *de re*: VITR. 4, 2, 5 mutuli cantheriorum proiecturae -unt imaginem. *ibid.* habent imitationem). *sim.* Merc. 276 (*vers. dub.*) haec . . . simiae partes -at (*i. agat*). Pseud. 1107 nomen . . . servitutis (CIC. off. 3, 74 cum Basilus M. atrium, sororis filium, nomen suum -rre voluisset [NON. p. 302 *v. p. 528, 48*]. OV. met. 15, 837 *v. p. 536, 16*). TER. Ad. 880 non posteriores -am (DON. *ad l.* subauditur partes *eqs.*; *cf.* HOR. sat. 1, 9, 46 secundas). HOR. epist. 1, 17, 29 personam. EPIST. Sapph. 34 mensuram nominis (*mei*) ipsa -o. OV. met. 11, 272 nitorem ore. 13, 950 mihi, quaecumque -am (*sc. corpore*) mortalia, demant. SEN. Phaedr. 379 signa Phoebeae facis oculi *Phaedrae* (*opp.* nihil . . . patrium micant). *de re*: SEN. epist. 58, 27 *quae sensibus serviunt* aliquam faciem. SIL. 2, 208 toto ore -ens iramque minasque Hannibal. TAC. dial. 25 omnes *oratores* . . . eandem sanitatem eloquentiae (⟨prae se⟩ *add. aliq. edd.*). hist. 2, 65 laetitiam . . . voltu -ens. 4, 85 quos spiritus gessisset, voltu -bat. SVET. Aug. 43, 2 cognomen (Galba 3, 1 *syn.* trahere). SOL. 1, 78 originis suae notas. ARNOB. nat. 5, 22 humanitatis sensum. CLAVD. 22, 348 infans ore . . . patrem. PAVL. NOL. carm. 27, 386 *imagines* divina . . . ora. epist. 23, 19 *Nabuchodonosor* beluae similitudinem. *transl. de re*: SEN. dial. 4, 22, 2 quaedam . . . falsa veri speciem -unt (*cf.* CVRT. 3, 2, 3).

b *aliquem*: *α generatim*: *subi. homines*: PLAVT. Men. 1002 erum . . . sublimen -unt. 1013 istunc (*opp.* mittite. *cf.* 1005 erum . . . deripier). GRACCH. or. frg. Gell. 10, 3, 5 *adulescens* in lectica -batur (*ibid.* num mortuum -rrent. BELL. Hisp. 38, 3). CIC. Tusc. 2, 49 saucium. VERG. Aen. 10, 840 Lausum . . . super arma (CLAVD. DON. *ad l.* scuto portantes). PROP. 1, 1, 29 *me* -rte per . . . gentes et . . . per undas. 4, 11, 76 collo turba *liberorum* -enda tuo. OV. ars 1, 128. 2, 7 qui te curru . . . -bat. 3, 20 *uxorem* funere (trist. 1, 3, 89 egredior, sive illud erat sine funere -rri). epist. 18, 176 *Iason* impositam celeri Phasida puppe -lit. met. 4, 522 te . . . lacertis. fast. 3, 228 scuto . . . nepotem . . . avus. EPICED. Drusi 428 quem . . . navita lintre -lit (SEN. benef. 6, 19, 1 me ... nave per flumen). LIV. 1, 4, 4 -entibus *infantes*. *nota* MANIL. 4, 879 partum (portum *codd.*) caeli (*i. animum humanum*) sua per nutricia (*i. per caelum*). CELS. 4, 31 p. 157, 14 (*ibid.* gestare). SEN. benef. 3, 37, 1 patrem ... per media hostium agmina. epist. 13, 2 *athleta* adversarium toto . . . corpore. 55, 1 diu -rri (*opp.* per se ambulare). CVRT. 8, 9, 23 PLIN. nat. 35, 117. VAL. FL. 1, 145 Nestora tergo Monychus. STAT. Theb. 10, 731 turbae . . . -enti (*sc. Haemonem; cf.* 10, 732 vehant). Ach. 1, 219 natum ipsa sinu complexa per undas an magno Tritone -at. QVINT. decl. 259 p. 57, 24 acceptā umeris . . . puellā . . . per tot pericula ... -lit. 388 p. 436, 3 (*opp.* trahere). IVV. 1, 64 sexta cervice *signatorem*. TAC. hist. 1, 41 trepidatione -entium Galba proiectus e sella. ITALA Afr. ed. Soden Luc. 4, 11 (cod. e) *angeli* in manibus te -ent (ἀροῦσιν, VVLG. tollent). 5, 18 -entes in lecto hominem (φέροντες, VVLG. portantes). *nota* PORPH. Hor. carm. 1, 23, 9 *virgo* virum (*de coitu*). VVLG. Is. 46, 4 ego *vos* -am: ego portabo et salvabo. Marc. 2, 3 paralyticum (φέροντες). act. 27, 44 ceteros alios in tabulis -bant (*sc. e navi in litus. gr.* ἐπὶ σανίσιν, *sc.* ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι). CLAVD. 5, 418 Penthea . . . Maenades. carm. min. 17, 7 grandaevi gemina sublimes prole -untur. COMM. apol. 643. GREG. TVR. Mart. 3, 59 dum . . . inter manus -rreretur parentum ut aeger. *nota phrases translatas*: CIC. har. resp. 48 -bant in oculis hominem (ad Q. fr. 3, 1, 9). Q. CIC. Cic. epist. 16, 27, 2 te . . . -o ⟨in *add. Ernesti*⟩ oculis. PANEG. 6 (7), 8, 7 cum te ad Capitolini Iovis gremium vel oculis -rre gestiret *populus* (*sim.* 9 [12], 19, 5). *subi. bestiae*: *sustinendo*: VERG. Aen. 5, 574 pubes ... -rtur equis (11, 730 OV. am. 3, 12, 24). VAL. FL. 2, 460 taurus . . . super alta leonem terga. SIL. 9, 586 belua ... clamantem -ens ... per agmina portat. STAT. silv. 1, 1, 87 *equus* Caesaris ora mirata cervice -lit. Theb. 2, 132 *tigris* -rt ore virum. IVV. 12, 109 *elephanti* dorso . . . cohortes. PLIN. epist. 9, 33, 6 -rtur referturque *puer a delphino*. FLOR. Verg. p. 186 *corniger praedo virginem* (*ibid.* portans). APVL. flor. 21 p. 99 equum . . . diutinae fortitudinis . . ., id est . . . -rre validum. IVV. 13, 170 Pygmaeus . . . raptus . . . per aera . . . unguibus a saeva -rtur grue. PLIN. nat. 9, 94 huius (*conchae*) voluptatem esse, ut -at, illius, ut regat. *trahendo*: VERG. georg. 1, 514 -rtur equis auriga. Aen. 1, 476 (SERV. *et* GLOSS. IV 442, 17 trahitur). OV. Ib. 280 viscera diversis scissa -antur equis. *e contrario* SIL. 4, 145 *equites* suspendunt . . . frenis sublime reductos cornipedes ultroque -unt.

β. speciatim de gravidis, parituris (*de liberis tollendis v. p. 558, 55*): VARRO rust. 2, 1, 19 equa ... ventrem -rt duodecim menses *eqs.* (LIV. 1, 34, 3 *nurus* ventrem). 2, 2, 17 *matres oves* lanae plus -unt et agnos plures. CIC. facet. dict. 11 *v. infra l. 63.* VERG. Aen. 12, 847 quas (*Diras*) et . . . Nox . . . Megaeram uno eodemque -lit partu (SERV. *ad l.* procreatas. CLAVD. DON. *ad l.* effudit). LYGD. 4, 90 te conceptam . . . leaena -lit (4, 85 te . . . genuerunt). OV. am. 2, 14, 14 pondera (*i. filium*) . . . Thetis (STAT. silv. 3, 4, 77 *cf.* Theb. 7, 165). met. 3, 268 crimina pleno . . . utero (8, 133 fetum). 9, 287 quod . . . -bam, tantum erat, ut. 10, 470 semina . . . utero (*ibid.* portat). GRATT. 166 canis maiore -lit de sanguine fetum. SEN. Ag. 33 nata . . . uterum gravem. Med. 956 utinam . . . turba . . . meo exisset utero bisque septenos parens natos -issem. OCTAVIA 643 *Agrippina* talem. PLIN. nat. 7, 40 partum. 7, 41 marem. 8, 112 geminos. 8, 163 *opp.* gignere. 9, 163 quo (*capite*) *polypi* praegnantes -lere *ova*. 11, 210 boves ... dextero vulvae sinu -rre, etiam cum geminos -unt. VAL. FL. 1, 414 *Ancaeum genetrix* plena . . . rege maris. 1, 463? SIL. 7, 666 quem -erat mater . . . Laconi. STAT. Theb. 2, 615 hunc utero . . . Dryope. QVINT. inst. 8, 3, 54 cum *Hirtius* declamans filium a matre decem mensibus in utero latum esse dixisset, quid? aliae, inquit *Cicero* (facet. dict. 11), in perula solent -rre? (*cf.* CARM. epigr. 42, 1 mulier -bat filium similem sui). decl. 306 p. 200, 25 vivum funus gremio -li. SER. SAMM. 357 *ovum* perdix. INSCR. Ephem. epigr. IX (1903) 176 (*Hisp., saec. II/III*) puellam que iam feto tollerat (*i. fetum tulerat, ed.*). *sim.* SEN. Herc. O. 243 conceptum -ens Maenas Lyaeum. *cf.* DRAC. laud. dei 2, 61 Christum, semine quem verbo conceptum corde -bas, *deus*. *corporis pars pro subi.*: SEN. Oed. 1039 *uterus* virum et natos. Phaedr. 693 te venter -lit.

ferre *absol. i. q. gravidam esse*: VARRO ling. 6, 15 bos forda, quae -rt in ventre. PLIN. nat. 8, 200 caprae pariunt et quaternos ..., -unt quinque mensibus. 10, 177 Laconicae *canes* sexaginta diebus (*opp.* generant). 10, 179 *opp.* pariunt. *aliter de purgatione*: VARRO rust. 2, 7, 8 equae, cum menses -unt (*cf. Schneider ad h. l.*).

2 *fert aliquid*: **a** *aliquid*: *α sustinendo*: VARRO Men. 569 cum neque aptam mollis umeris fibulam sagus -rret. CATVLL. 31, 3 quascumque *insulas* . . . -rt uterque Neptunus. OV. am. 1, 12, 20 vulturis in ramis . . . ova -lit *arbor*. 2, 1, 14 Pelion Ossa (MART. 8, 36, 6). ars 3, 630 occultas . . . tabella notas (fast. 2, 408 quantum fati parva tabella). epist. 18, 198 colla *pulvinus*. 19, 210 *mālum* verba. met. 7, 637 *quercus* ramos totidem totidemque animalia ramis. 13, 783 pinus *antemnas* (SEN. Ag. 505 malus. *cf.* AVSON. 348, 18 antemnam . . . vertice). 14, 317. trist. 1, 8, 3 *in adynato*: terra -et stellas. Pont.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 1, 35 liber *Ovidii* Aeneaden, *ut Aeneas patrem.* 1, 3, 50 perpetuas ... terra nives. 3, 4, 85 molles elegi ... triumphi pondera disparibus ... rotis. MANIL. 1, 689 zonam ... -entem solis equos. 1, 699 signa -entem *gyrum* (*i. zodiacum*). 5, 340 Ara -ens turis, stellis imitantibus, ignem (turis ... ignem *ἀπὸ κοινοῦ, ut videtur. aliter Moeller, Archiv 12 [1902] 463 qui* -ens *intransitive accipiendum [cf. p. 561, 53 sqq.] vix recte statuit; aliter etiam Breiter ad l.*). SEN. Phoen. 400 nomen ducum vexilla praescriptum. Thy. 647 auratas trabes ... columnae. Med. 366 Palladia compacta manu regumque -ens (regum referens *codd.*) remos ... Argo. nat. 3, 25, 5 aqua gravior ... leviorem rem. 6, 8, 4 palus *navigium.* 6, 20, 6 (*ibid.* sustinere). 6, 25, 1 *al.* MELA 1, 100 *sinus* Olbianos in promunturio -rt Neptuni fanum. 2, 5 *silvas* hae terrae. 2, 36. 102 *al.* LVCAN. 4, 426 *ratis* vela. 5, 781. 6, 85 *al.* PETRON. 97, 4 institis, quibus sponda culcitam -bat. 120, 65 tellus ... sepulcra. STAT. silv. 4, 3, 78 *Volturnus* pontem. Theb. 4, 278 pedum vestigia tellus. MART. 2, 1, 1 ter centena ... epigrammata *liber.* 14, 12, 2 argentum vilia ligna -ant. 14, 81, 1. TAC. hist 5, 6 undae superiacta. ann. 2, 6 *naves* aptae -endis equis aut commeatui (*cf.* AMM. 23, 3, 9). AVIEN. Arat. 745 plurima *stellarum* longi belua -rt lateris (*Canis*). 1218 relicum Serpentis ... -rt primis fluctibus arcus. PS. APVL. Ascl. 27 p. 66, 1 *corpus* hominis vitalia. MARCELL. chron. II p. 62, 390, 25 *columna* statuam.
nota de amplitudine concavorum: COLVM. 12, 34 in ollam, quae -rt amphoras tres. CARM. de pond. 64 *amphorae* dimidium -rt urna ut (-rtur nam *et sim. codd.*) ipsa medimni amphora. *transl. de rebus incorporalibus*: SEN. Herc. O. 1685 quanta pax habitum *Herculis morientis* -lit (*i. sustinuit, exaltavit*). TERT. adv. Hermog. 40 p. 169, 21 dicis in melius reformatam materiam ... et vis meliora deteriorum exemplarium (*acc.*) -rre.

β movendo: verbo activo: sic saepe de ventis sim. (*cf. etiam p. 545, 18. 546, 4*); ventus -ens *obi. supplendo*: VERG. georg. 2, 311 glomerat ... -ens incendia ventus [SERV. *ad l.* flans]. Aen. 3, 473 fieret vento mora nequa -enti [SERV. *ad l.* flanti; SERV. auct.: pro secundo ... vel flanti vel cum flare coepisset. *cf. etiam ad* 4, 430 *et* 7, 27. CLAVD. DON. *ad l.* suffragantibus ventis. GLOSS. IV 468, 40 prospere (prospero *cod.*) flanti]. *sim.*: LVCAN. 5, 419 incumbat ... -ens [furens *al.*] *flatus. cf.* QVINT. inst. 10, 3, 7 si -et flatus, danda sunt vela. CAES. Gall. 3, 15, 3 *v. p. 546, 4*): CATO or. frg. 1, 8 classem ventus auster ... -rt. CATVLL. 30, 10 tua dicta ... ventos irrita -rre. LYGD. 4, 96 *somnia* irrita (ς, impia *A*) -rre notos. 6, 28 venti ... vota ... et nubes diripienda. PROP. 2, 16, 45 haec ... in vanum *procellae.* OV. am. 1, 6, 52 longe spem ... aura. EPIST. Sapph. 208 Zephyri verba. LVCR. 5, 505 *aether* suos ignis certo -rt impete labens. 6, 690 *ventus ex Aetna se eiciens* -rt ... ardorem longe longeque favillam differt. VERG. georg. 1, 321 turbine ... hiemps culmum ... stipulasque volantes. 2, 441 euri ... franguntque -untque *silvas.* OV. trist. 3, 10, 8 vis aquilonis ... tecta ... rapta. LIV. 40, 2, 2 tempestas ... forem ex aede ... raptam -lit. LVCAN. 5, 596 turbo ... super ... malum ... vela. 9, 473 galeas et scuta ... violento spiritus actu ... per inania caeli. SIL. 4, 322 pontum ... -rt Boreas Eurusque refert (*ibid.* molem ... flamine gestant). PAVL. sent. 5, 20, 3 (= coll. Mos. 12, 2, 2) fortuita incendia, quae casu (si iniquo casu *coll. Mos.*) venti -ente (fuerint his, furentis *coll. Mos.*) ... evadunt. PAVL. NOL. carm. 10, 114 hoc ... aura.
de fluminibus sim.: VARRO Men. 96 flumen -lit aurum. LVCR. 4, 422 equi corpus transversum -rre videtur vis *fluminis.* VERG. georg. 1, 483 *fluvius* campos ... per omnes ... armenta. *transl.* HOR. sat. 1, 10, 50 fluere hunc (*Lucilium*) lutulentum saepe -entem ... tollenda. OV. hal. 40 *lupus* fluctus ... -entes prosequitur. LIV. 24, 10, 8 *fons* dolia ... velut impetu torrentis. LVCAN. 1, 403 Atax ... carinas (*cf.* ADNOT. *ad l.* vexit). 3, 235 rapidum diviso gurgite fontem ... Indus. STAT. Ach. 2, 145 Spercheos ... trabes et saxa. FRONTIN. strat. 3, 14, 2 *aqua nuces.* TAC. Agr. 10 mare multum fluminum huc atque illuc. *rem non aqua, sed vento motam*: VAL. FL. 4, 678 unda ... ratem. *de machinis, arte factis sim.*: VERG. georg. 5, 219 impetus ipse volantem *navem.* 6, 82 ostia ... -unt responsa per auras. OV. epist. 10, 4 vela ... ratem. fast. 6, 779 *lintres* iuvenum convivia. LIV. 21, 8, 12 *telum* accensum ... ipso motu ignem. SEN. Phaedr. 1236 membra turbinibus rota. LVCAN. 3, 451 quaesita per agros plaustra. SIL. 1, 361 *machina* pugnantum ... per auras ... membra. *de incorporalibus*: LVCAN. 4, 818 ambitus et luxus ... transverso mentem dubiam torrente -erunt. 7, 426 retro tua fata ... funesta dies. *verbo passivo (similia v. p. 562, 72 sqq.): subi. res corporales*: LVCR. 1, 281 mollis aquae -rtur natura ... flumine abundanti. CAES. civ. 1, 40, 4 *agger et crates* flumine -bantur. BELL. Alex. 5, 2 quae (*aqua*) flumine Nilo -rtur. VERG. Aen. 5, 33 -rtur cita gurgite classis. SIL. 4, 716 gurgite puppis (*cf.* CLAVD. 20, 424 in abruptum casu, non sidere puppis). TAB. devot. Audollent 270, 24 (*litt. Graec.*) mittam *corpus Osiridis*, ut a flumine -atur. LVCR. 6, 457 ventis ... -untur *corpora.* HOR. epod. 17, 34 cinis ... ventis. PHAEDR. 4, 17, 6 *navis* secundis ... flatibus. SIL. 9, 604 ignis ... vento per propugnacula. LVCR. 4, 897 ut ... navis velis ventoque -atur (SEN. nat. 6, 26, 1 navis ... plenis lata velis. *in imagine* VAL. MAX. 3, 7 ext. 2). OV. Pont. 3, 2, 94 *simulacra* per immensas puppe -untur aquas. SEN. Phaedr. 76 plaustro praeda. PALLAD. 7, 2, 2 vehiculum ... duabus rotis ... -rtur. LVCR. 3, 497 semina vocis ... ore foras glomerata -untur. *subi. incorporalia*: CIC. fin. 1, 18 solida corpora -rri deorsum suo pondere (nat. deor. 1, 69. *cf.* 2, 44 haec aut pondere deorsum aut levitate in sublime -rri. Tusc. 1, 40 fat. 23. 48 LVCR. 2, 217 OV. met. 15, 241 in inferius. PROB. Verg. ecl. 6, 31 p. 335, 2 *opp.* sublevari). off. 1, 105 *beluae* ad eam (*voluptatem*) ... -untur omni impetu. nat. deor. 2, 84 (3, 34 *v. s.* effero). LVCR. 2, 84 gravitate sua -rri primordia rerum aut ictu ... alterius. 2, 186 nullam rem posse sua vi ... sursum -rri sursumque meare. VAL. MAX. 4, 1, 1 mentes nostras ... temeritatis incursu transversas -rri. SEN. dial. 4, 35, 2 *animi motus* nostro arbitrio ibunt, non suo -entur. epist. 99, 18 lacrimas ... alias permissas cadere, alias vi sua latas. MVTIAN. Chrysost. hom. 22, 2 casu regi ac -rri cuncta (*αὐτόματα ... ἄγεσθαι τὰ ὄντα*).

b *aliquem*: *α verbo activo*: *subi. res corporales*: *loca*: CIC. Cael. 67 qui (*equus Troianus*) tot ... viros ... -erit ac texerit. OV. rem. 627 spatiantem porticus illam -rre solet. epist. 9, 17 quod te -urumst, caelum prius ipse -isti. SEN. Oed. 259 exulem tellus. nat. 3, 25, 5 *lacus* nandi imperitos. *res mobiles*: CATVLL. 4, 19 per ... freta erum -isse *phaselum.* VERG. Aen. 10, 559 gurgite mersum unda (CLAVD. DON. *ad l.* portabit ... sublimem). 10, 664 Turnum medio ... aequore turbo (CLAVD. DON. *ad l.* trahebat). HOR. epod. 10, 2 navis ... Mevium. 16, 21 pedes quocumque -ent (*sc. vos*). sat. 1, 1, 58 avolsos Aufidus. carm. 3, 29, 64 me ... per Aegaeos tumultus aura. OV. am. 1, 7, 16. epist. 17, 22 *dextra* me *natantem* ... per ... aquas. met. 8, 595 *Achelous* nantem ... -ens. Pont. 2, 10, 34 esseda nos agili ... rota. LIV. 4, 33, 11 in aquam compulsos gurgites. SEN. Ag. 517 nil nobile ausos pontus. *nota* Phaedr. 418 sic te (*Hecuten*) lucidi vultus -ant (*i. vultu lucido -aris*). Tro. 970 nos ... classis huc et huc sparsas. dial. 10, 7, 10. PETRON. 114, 11 nos mare (mors *codd.*). PLIN. nat. 16, 203 *arbores cavatae* triginta homines. VAL. FL. 4, 36 caelo ... aderis teque astra -ent. SIL. 2, 27. 83. 9, 590 spicula dentis (*sc. elephanti*) ... sublime virum. STAT. Theb. 3, 29 -rt ... a puppe notus *arbitrum navis.* PLIN. nat. 7, 21 internodia *harundinis* alveo navigabili ternos ... homines. FLOR. epit. 4, 2, 33 *ratis* Opiterginos. *subi. res incorporales*: VERG. Aen. 12, 369 -rt impetus ipsum. LIV. 9, 13, 5 Romanos ira ..., quae per mediam aciem ... -erat, et in castra pertulit (SEN. dial. 3, 8, 1 *ira* transversos. *nota* 5, 13, 2 *ira* in imo pectoris secessu recondatur -aturque, non -at). SEN. epist. 22, 4 est aliquid, etiamsi non repugnare, subsistere nec instare fortunae -enti. VAL. FL. 2, 594 te ... ab Haemoniis ... per aequora terris ... fata -unt. 3, 694 viri cunctantia corda -rt dolor. 17, 498 fiducia tanta quos -lit, ut ... irent direptum. HOMER. 1000 altior ipsos -rt domini successus equos. *nota* STAT. Theb. 2, 177 quantum ... -entem (*sc. te*) Fortunam virtute domas (*cf.* SCHOL. *ad l.* extollere). *transl.* QVINT. inst. 10, 1, 110 *Cicero* (*i. oratio eius*) cum transversum vi sua iudicem -at (12, 10, 61 ille *modus dicendi* ... torrens iudicem ... -et cogetque ire, qua rapiet). TAC. Agr. 36 ut quemque *equum* formido -erat. hist. 2, 38 me morum reputatio longius.

β verbo passivo (similia v. p. 561, 64 sqq.): fertur quis: aqua, ventis, machinis sim.: VERG. Aen. 7, 594 -imur ... procella. CIRIS 478 *Scylla* -rtur et ... iactatur ... ventis. HOR. epod. 9, 32 petit Syrtis ... aut -rtur incerto mari. 10, 11 aequore. epist. 2, 2, 200 nave (*cf.* 2, 2, 201 agimur). PROP. 3, 7, 53 hunc ... -rri ... ligno (*sc. in flumine*). OV. met. 6, 513 mecum mea vota -untur (*sc. Philomela navi*). LIV. 23, 38, 2 praeter Cumas velis. PAVL. FEST. p. 166 aquā ... natans. p. 204 *pilento* matronae. VVLG. act. 27, 15 data nave flatibus -bamur (*ἐφερόμεθα*. 25, 17). HIER. in Eph. 4, 13 p. 616 gurgite infidelitatis. *corporis parte vel actione*: VERG. Aen. 7, 156 festinant ... rapidisque -untur passibus. 9, 550 saltu supra venabula. HOR. carm. 2, 20, 1 penna ... per ... aethera. OV. fast. 4, 462 concita cursu -rtur (PLIN. nat. 8, 50). hal. 40 lupus ... concitus ira discursu -rtur. PLIN. nat. 10, 111 aves ... vario meatu -untur et in terra et in aëre. *tropologice*: AMBR. hex. 5, 12, 37 *sermonem 'aquilae modo'* volatibus -rri. *cupiditatibus sim.*: ACC. trag. 450 amentia rapior fer[v]orque (CIC. Verr. 6, 121 praeceps amentia -bare). CIC. Quinct. 38 qui usque eo fervet -rturque avaritia, ut. Cluent. 12 sic inflammata -rri libidine, ut (*cf.* SEN. dial. 2, 18, 1). 199 *matrem* caecam crudelitate et scelere -rri. Pis. 59 -rtur ... gloria; flagrat cupiditate. Tusc. 3, 4 pecuniae cupiditate. 3, 11 ecfrenati -untur ... iracundia. off. 1, 118 multitudinis iudicio -untur. LVCR. 6, 67 *mortales* errantes caeca ratione -untur. BELL. Alex. 20, 2 studio. VERG. Aen. 2, 588 furiata mente. 4, 110 fatis incerta -or. 9, 352 caede atque cupidine (SERV. *ad l.* *φέρεσθαι*). 11, 232 fatalem Aenean ... numine -rri (CLAVD. DON. *ad l.* divinis nutibus regi). LIV. 6, 11, 7 *Manlius* aura, non consilio. MANIL. 2, 607 hominum gentes inimica sorte. SEN. contr. 2, 2, 9 effrenato amore. SEN. dial. 6, 2, 2 *femina* se tradidit -endam dolori. SIL. 10, 617 adversis ... -rri (frangi *Sang.*) non esse virorum. QVINT. inst. 6, 2, 6 *iudex* aestu -rtur et velut rapido flumini obsequitur. decl. 268 p. 94, 22 quosdam ... odio pecuniae -rri nudos. IVV. 6, 315 cornu pariter vinoque -untur attonitae maenades. CYPR. epist. 52, 2 mali suo furore dementes. PANEG. 4 (9), 16, 5 gaudio. LVCIF. moriend. 3 p. 290, 27 immanitate ... qua instigaris ... ac fereris. AMM. 29, 3, 2 Valentinianus ... per asperos actus velut aestu quodam fluctuum -batur. PAMMACH. Hier. epist. 57, 12, 3 aestimatione clerorum -rri (*τῇ οἰήσει τῶν κλήρων φέρεσθαι, cf.* 57, 12, 1). PETR. CHRYS. serm. 14 p. 231[c] *miles* furore, non proelio. VAL. CEM. hom. 20, 7 -rtur ... homo undis quadriplicandae pecuniae (*ibid.* portatur). *sim.* PLAVT. Cist. 208 versor in amoris rota, miser exani-

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mor, -or, differor, distrahor, diripior. *huc referri potest*: IVV. 7, 64 dominis Cirrhae Nysaeque -untur pectora vestra.

B *de condicione mentis et animi*: **1** *mentis* (*i. q. cogitare sim.*): OCTAVIA 437 quid -at mente *Nero*. QVINT. decl. 290 p. 159, 22 quos animi aestus intus -am. TAC. hist. 5, 16 fugam animis. *sim.* ARATOR act. 2, 373 laxans pro tempore vires ingenii strictasque -ens. CARM. epigr. Engström 370 B, 2 spiritum, ⟨qu⟩em tu -bas. *sim.* ferre *deum* (*de statu vaticinantis*): LVCAN. 5, 174 iratum *Phoebum* . . . -ens *Pythia*. STAT. Theb. 10, 340 *Thiodamas*: -li . . . prementem *Phoebum*.

2 *animi* (*i. q. tolerare, pati, sustinere; dicitur tam de affectu patientis quam de viribus resistentis et perferentis; de differentia inter* ferre *et* perferre *v.* DON. Ter. Andr. 62): **a** *fert aliquis*: *α rem*: PLAVT. Amph. 175 habendum et -undum hoc onust cum labore (*sc. servitus.* CIC. S. Rosc. 10 *syn.* sustuli). Aul. 88 fateor, patior; quod di dant, -o (*cf. Otto, Sprichw. p. 134, 1*). Merc. 704 contumelias (*cf. vol. IV p. 802, 83 sqq. nota* SEN. dial. 2, 18, 4 -endarum impatientes, faciendarum cupidissimi). ENN. ann. 55 quas aerumnas tetulisti (45? *cf. Vahlen in adnot. rell. v. vol. I p. 1067, 45—49*). CATO or. frg. 9 iniurias (MET. NVM. or. frg. Gell. 12, 9, 4 *opp.* facere. *item* PVBLIL. J 50. CAES. Gall. 1, 14, 4?). *ibid.* quis hoc imperium, quis hanc servitutem -rre potest? TER. Andr. 277 vim. Hec. 165 incommoda. Phorm. 430 quod est -undum, -rs (*sim.* CIC. Flacc. 3). Eun. 741 usque adeo illius -rre possum ineptiam et magnifica verba. Ad. 116 mihi peccat; ego illi maxumam partem -o (DON. '-am': sustinebo, tolerabo). 205 *al.* 545 *miserias* (SEN. Thy. 307 malorum sensus accrescit die. leve est miserias -rre, perferre est grave). RHET. Her. 4, 39, 51 laborem (CIC. carm. frg. 22, 1 -rte . . . et duros animo tolerate labores [*Hom. Il. 2, 299* τλῆτε]. VERG. Aen. 3, 459 *opp.* fugere. TAC. hist. 5, 6 corpora hominum salubria et -entia laborum. VEG. mil. 1, 20 p. 23, 3 laborem in portandis . . . munimentis). VARRO Men. 83 vitium uxoris aut tollendum aut -endum est. rust. 2, 4, 20 desiderium . . . parentis. 2, 10, 3 (*ibid.* sustinere, pati). CIC. S. Rosc. 49 hoc. 128 egestatem. 140 dominationem (*ibid.* pati). Verr. 2, 70 avaritiam. 2, 150. 4, 23. 36 iniquitatem (*ibid.* patiebatur). 4, 60 damna. 4, 107 (*ibid.* sustinere). 4, 194 improbum facinus (Cael. 54). 4, 202 aequa et -enda *aestumatio* (*cf.* 4, 203 istam rem in publico frumento. *ibid.* cellam). 4, 203 calamitates. 4, 220 quotus erit iste denarius, qui non sit -endus. 4, 228 edicta et imperia praetorum et . . . furta rapinasque (*ibid.* pati, perferre). 5, 20 plus impositum, quam -rre possent. 5, 76. Cluent. 13 matris pelicatum. 16 dedecus. 61 inconstantiam . . ., libidinem. 175 improbitatem. leg. agr. 2, 16 libertatis . . . deminutionem. 2, 43 (*ibid.* concedere). 2, 62 id . . . ne . . . inviti -rre cogamini. 2, 68 invidiam. Catil. 1, 23 (*ibid.* sustinere). 2, 12 vocem. 3, 16 frigus, sitim, famem (*cf.* VERG. catal. 13, 3, *ubi syn.* pati). 4, 1 dolores cruciatusque (*ibid.* perferre). dom. 9 delicta. 44 (*ibid.* pati). 134 poenam. Sest. 137 regum potestatem. Pis. 18 *crudelitatem* (*cf. vol. IV p. 1231, 67*). 89 tempestatem querellarum. Planc. 10 iudicium. 33 libertatem (*i.* παρρησίαν). 45 non modo severitatem illorum, . . . sed ne vultus quidem. 96 (*ibid.* sustinere). Phil. 2, 26 potentiam. 2, 45 flagitia. 2, 85 quid populus R. -rre et pati posset. 3, 28 casum (*v. vol. III p. 579, 58*). 3, 29 multa . . . -limus et perpessi sumus. 5, 8 sustinere . . . ac -rre posse tantam vim imbris ac turbinum. 10, 18 fastidium (*v. p. 318, 61*). 12, 13 ora sermonesque. de orat. 2, 211 *res* acerbas. Brut. 236 hominum ineptias ac stultitias . . . non -bat (*ibid.* respuebat). 243 pugnos et plagas. fin. 4, 20 peccata (VVLG. Is. 53, 12 peccata multorum). ac. 2, 70 solem. Tusc. 2, 30 vix quod -rri tolerarique possit. 2, 40 inediam. 2, 58 (*ibid.* perpeti). 3, 27 superbiam. 3, 57 tolerabilia esse, quae et -erint et -ant ceteri. 3, 58 *orbitates*. 3, 60 *condicionem humanam*. 4, 64 (*opp.* contemnere). 5, 16 -rt sustinetque praesentia. nat. deor. 3, 29 nullum est *animal* '*patibile*', quod effugiat accipiendi aliquid extrinsecus, id est quasi -endi et patiendi, necessitatem (*v. quae seq.*). Lael. 78 *inimicitias* (*ibid.* tolerabiles). 88 *causas offensionum* tum evitare, tum elevare, tum -rre. off. 1, 69 mores. Cato 14 senectutem (*opp.* delectari). Att. 4, 13, 1 σκυλμόν. 7, 11, 3 fluctum . . . barbariae -rre urbs una non poterat. 10, 8, 9 cladem. 11, 24, 1 (*ibid.* perpeti). 12, 40, 3 otium (PLIN. epist. 4, 23, 1 *app.* disponere). 12, 41, 2 ut omnia mea -rs ac -isti. 13, 20, 4 (*opp.* contemnere). epist. 5, 21, 4 secunda. 6, 1, 4 humana. 6, 1, 6 tempus, quo exanimati . . . sumus. 6, 14, 3 tranquilliora. 7, 18, 1 militiam. 9, 6, 2 (*opp.* probare). 9, 16, 6 regna (*cf.* PAPYR. Berol. 611 II 12 [*saec. I*]). ad Brut. 1, 3, 4 *vulnera*. CATVLL. 29, 5. 63, 66 salum. PVBLIL. F 11 (*opp.* culpare). 23 -as difficilia, ut facilia perferas (*cf.* 25). M 62 mutare quod non possis, ut natum est, -às (*cf. Otto, Sprichw. p. 134, 2*). N 58 necessitatem -rre, non flere addecet. CAES. Gall. 1, 39, 1 aciem oculorum. 3, 19, 3 impetum (civ. 3, 37, 6 *opp.* facere). 7, 19, 4 conspectum (perferre *α*). NEP. Alc. 10, 3 hoc (hunc *codd.*). VARIVS trag. 1 infandissima (*opp.* facere). VERG. georg. 3, 184 *equus* rotam (3, 183 pati). Aen. 2, 144 animi non digna -entis (*cf. p. 528, 48*. HOR. epist. 1, 14, 9 istuc mens animusque -rt). 2, 407 non -lit hanc speciem furiata mente Coroebus (DON. Ter. Andr. 142 *ad h. l. v. p. 528, 58*. GLOSS. IV 126, 8 passus; *cf.* V 122, 8 non -lit: non sustinuit). 3, 326 fastus iuvenemque superbum. 6, 113. HOR. sat. 1, 2, 112 *natura* quid -ura sibi, quid sit dolitura negatum (PORPH. *ad l.* tolerare *et* sustinere). 2, 5, 21 'quondam maiora -li' (*ibid.* tolerare; *Hom. Od. 20, 18* κύντερον . . . ἔτλης. carm. 3, 14, 27. *cf.* OV. trist. 5, 11, 7 graviora. Pont. 3, 7, 13 peiora). epist. 1, 18, 55 bella. 2, 2, 96 quid -at . . . uterque (*sed cf.* PORPH. *ad l.* quid de se praeferat vel quid toleret [quid esse praebeat tolleret *cod.*] vel quid afferat). 2, 2, 102 multa -o (PORPH. *ad l.* patior. HOR. ars 413. OV. am. 2, 19, 49 multa diuque -li. 3, 1, 47 -endo multa supercilio non patienda tuo. trist. 1, 5, 49 multa . . . -limus. 4, 10, 102). TIB. 1, 1, 50 *al.* PRIAP. 24, 3 -am . . . hoc (*sc. poenam*)? PROP. 1, 7, 12. 1, 8, 8 nives. 2, 4, 6 aequa et iniqua. 4, 10, 18 castra. 4, 11, 87 coniugium . . . laudate et -rte. OV. am. 1, 2, 18 servitium. 2, 4, 6 quae studeas ponere, -rre. 3, 10, 44. ars 2, 168 divitibus non patienda (*sim.* 3, 566). 2, 237 imbrem. 3, 583 dulcia. rem. 226 multa dolenda. epist. 5, 7 quidquid patiare. met. 2, 232 *al.* 3, 464 *Narcissus*: flammas moveoque -oque. 14, 487 quod . . . patientia vestra recuset -rre. 14, 716 non -lit impatiens . . . tormenta (HIER. epist. 39, 7, 1 *syn.* pati cruces). 15, 837 *Augustus Tiberium* -rre simul nomenque suum curasque iubebit. trist. 3, 1, 74 (*syn.* pati). 3, 2, 14 vix . . . -enda -lit. Pont. 2, 5, 30 coepti pondera. Ib. 282 quae . . . pertulit *Regulus*, ipse -as. LIV. 1, 26, 12 *al.* 4, 60, 4 (*syn.* pati). 7, 4, 2 acerbitas *consulis* . . . damno . . . civium . . . lata. 10, 11, 12 omnia -rre ac pati. 27, 34, 14 saevitiam . . . patiendo ac -endo leniendam. 28, 29, 5 (*ibid.* pati). 33, 36, 8 gens minime ad . . . taedium -endum patiens. 35, 42, 11 patriam *Hannibal*. MANIL. 4, 22. 379 partus hominum . . . diversas . . . leges. SEN. contr. 1, 4, 8 mare (*ibid.* non potest *sequi castra*). 2, 2, 4 peregrinationem (*ibid.* pati). 2, 2, 11 -r (per *codd.*) . . . felicitatem. 2, 3, 7 dies triginta. 9, 6, 11 Triari sententiam. VELL. 2, 13, 3 (*cf. ibid.* iniurias . . . recipere). VAL. MAX. 6, 4, 1 (*ibid.* perpeti). 9, 15 pr. CELS. 1, 3 p. 20, 33 (*ibid.* sustinent). 2, 4 p. 34, 5 morbum. 3, 6 p. 85, 34 SEN. apocol. 7, 5? Ag. 220. Herc. f. 273 -rt . . ., quae fieri vetat. 1278 (*opp.* facere. *item* dial. 5, 11, 3). Oed. 94 rictus (93 fugi). Phaedr. 148 Styga *Theseus*. Tro. 555 patere, quod victor -lit. benef. 2, 28, 3 sortem. dial. 1, 2, 6 ictum . . . felicitas. 1, 4, 16 (*syn.* sustinere). 5, 13, 5 vinum. 6, 11, 4 non omne caelum. 12, 11, 4 regna populique . . . fatum suum (*cf.* LVCAN. 3, 308). epist. 17, 7 (*syn.* perpeti). 71, 28 metuenda . . . non tantum -rt, sed amplexatur. OCTAVIA 21 *al.* CVRT. 4, 2, 7 LVCAN. 5, 91. PETRON. 70, 5 sententiam. PLIN. nat. 11, 267. 36, 114 *civitas* sex Hymettias *columnas*. VAL. FL. 3, 97 sonitus immota phalanx. SIL. 2, 231 *al.* 9, 48 Hannibalis . . . nomina *miles*. 13, 192 quis (*fratribus*) delecta manus centeni cuique -bant excubias. 14, 25 *equi lituos*. STAT. silv. 3, 3, 42 ipse -li, quos nunc tibi confero, questus. 3, 4, 34. 4, 4, 49 -rt animus quascumque vices. Theb. 1, 70. 2, 404 *al.* MART. epigr. 10, 4 *leo* tela. 1, 4, 3 iocos . . . triumphi. 1, 21, 3. 2, 1, 2. 2, 75, 2 (*syn.* pati. *item* 5, 80, 5. 12, 26, 8). IMP. DOM. Suet. Dom. 18, 2 comam . . . senescentem. QVINT. inst. 1, 6, 42 neque . . . 'tuburchinabundum' . . . quisquam -at. 1, 11, 6 *al.* *an huc pertinet* 8, 2, 4 ἄκυρον . . ., quod in oratione Dolabellae emendatum a Cicerone adnotavi: mortem -rre. decl. 259 p. 58, 11 *puella* audaciam *raptoris* pro iniuria -lit. 283 p. 148, 28 ego in te hanc patientiam corporis -rre non possum. 365 p. 399, 15 (*syn.* sustinere). IVV. 1, 139 luxuriae sordes. 3, 61. 5, 4 (*syn.* pati). TAC. hist. 4, 62 ala gaudium insultantis volgi. ann. 1, 20. 3, 6 interitum ducum . . ., amissas . . . familias. *al.* PLIN. epist. 6, 8, 8 *al.* SVET. Aug. 87, 1 FLOR. epit. 3, 21, 27. FRONTO p. 232, 16 N. cumulum luctuum meorum. VLP. dig. 22, 6, 6 *ignorantiam*. 23, 3, 33 *al.* GELL. 14, 1, 23. APVL. apol. 69 aegritudinem corporis (*syn.* perpeti). met. 2, 20. PS. QVINT. decl. 9, 16 profutura . . . exempla. 13, 13 indignum. ITALA Is. 53, 3 (Tert. adv. Marc. 3, 7 p. 386, 17. 3, 17 p. 405, 6 Hier. epist. 65, 8, 1. 3) homo . . . sciens -rre infirmitatem (εἰδὼς φέρειν μαλακίαν. VVLG. virum . . . scientem infirmitatem [imbecillitatem *Tert. adv. Marc. 3, 17*]. *cf.* COMM. apol. 338 sciens omnia -rre). *fort. huc pertinet* TERT. spect. 15 p. 16, 21 reliquas ipsarum rerum qualitates contra ⟨ut⟩ dei omnes -amus (*v. app. crit.*). PORPH. Hor. epod. 12, 3 putorem. PANEG. 6 (7), 12, 2. 12 (2), 24, 4 *al.* 12 (2), 31, 1 (*ibid.* sustinere). TREB. trig. tyr. 15, 8 pulverem. LAMPR. Alex. 53, 7. *saepe ap.* SCRIPT. hist. Aug. NOVELL. Valent. 6, 1, 1 (*a. 440*) stipendia. FIRM. err. 6, 4 *al.* math. 6, 29, 18 (*syn.* sustinere). IVST. 5, 1, 2 *al.* EVTR. 9, 13, 1 seditiones -rre non poterat (οὐκ ἔφερε). OPTAT. 1, 16 p. 18, 17 *al.* PACIAN. epist. 2, 7 p. 39 martyrium. AVSON. 78, 5 verbera (*opp.* regerere). 299, 7 *al.* PS. APVL. Ascl. 31 hoc . . ., quod non subicitur sensibus, . . . nec sustineri . . . nec -rri nec indagari potest. AMM. 16, 12, 14 *al.* 17, 13, 9 furoris amentiam exercitūs ira. 18, 4, 5 examina (*syn.* tolerare). AMBR. off. 3, 5, 35 (*app.* perpeti). HIER. epist. 4, 2, 1 splendorem . . . imbecillitas oculorum. 33, 5 *al.* VVLG. II reg. 13, 13 *al.* Is. 1, 13. 53, 4 languores nostros ipse -lit et dolores nostros ipse portavit. II Macc. 9, 12 foetorem (ἀνέχεσθαι). CLAVD. 18, 427 talia. 21, 124 *al.* PAVL. NOL. carm. 5 (= AVSON. 153), 22 contagia nostra *Christus* (*ibid.* passus). ANTH. 415, 42 *al.* AVG. civ. 1, 22 p. 36, 20 D. *al.* 22, 7 p. 565, 18 resurrectionem carnis Christi . . . mens humana (*opp.* respuere). COMM. apol. 755 *al.* SVLP. SEV. Mart. 10, 3. dial. 1, 20, 9 (*syn.* perpeti). AVIAN. fab. prol. 22 MART. CAP. 9, 919 DRAC. laud. dei 3, 520. 621 INST. Iust. 1, 6, 7 COD. Iust. 1, 3, 48, 2 *al.* 6, 25, 7 pr. cui . . . -endus est intellectus. EVGIPP. Sev. 36, 3 quae energumeni solent -rre, perpessus. ISID. orig. 10, 98 CARM. epigr. Engström 296, 4. *accedunt adverbia* (obscure, occulte ferre *sim. v. p. 560, 56*): PLAVT. Asin. 323 malum -rt fortiter (*ibid.* patitur.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ENN. scaen. 309). Capt. 146 incommodum tam aegre (*cf. vol. I p. 944, 13 sqq.*). 372 servitutem ita -rs, ut -rri decet (TER. Hec. 567). Pseud. 281 id, quod pudet, facilius -rtur quam illud, quod piget (*cf. vol. VI p. 66, 24 sqq.* ACC. trag. 460 advorsam ... fortunam facul). Truc. 827 insipienter factum sapienter -as. ENN. scaen. 307 saeviter suspicionem -rre falsam futtilum est. TER. Andr. 111 mortem tam ... familiariter. 191 graviter sibi dari uxorem -unt (CIC. epist. 9, 25, 3 pergraviter). Phorm. 170 animus ... modeste istaec. Eun. 78 *molestias* recte. LAEL. or. frg. Schol. Cic. Bob. p. 118, 15 St. moleste (CIC. Verr. 5, 131 permoleste. Att. 5, 21, 1 submoleste). AFRAN. com. 290 humana humanitus. RHET. Her. 4, 8, 12 neglegentius id. VARRO Men. 172 sapiens et bonum -rre potest modice et malum fortiter aut leviter. CIC. S. Rosc. 141 hoc indigne. div. in Caec. 4 -li ... acerbe ... me ... adduci (*v. vol. I p. 371, 64 sqq.*). Verr. 3, 84 tacite ... placide. 4, 95 quod ... non mediocriter. leg. agr. 1, 18 copiam rerum moderate. dom. 98 dolenter. Cael. 54 leniter. Phil. 9, 7 laete atque insolenter. 11, 7 patienter (FEST. p. 356 tolerare, patienter -rre). de orat. 2, 46 quid sapienter ..., quid liberaliter, quid fortiter, quid iuste, quid magnifice, quid pie, quid grate, quid humaniter, quid denique cum aliqua virtute aut fecerit aut -erit. 2, 190 lente. Tusc. 2, 46 constanter et sedate (*ibid.* pati). 2, 65 morbos toleranter. 3, 55 tolerabilius. 3, 60 tranquille. off. 1, 90 ut adversas res, sic secundas immoderate. Att. 6, 1, 3 clementer. 9, 5, 1 εὐστομάχως. 13, 21, 7 εὐκόλως. 14, 17, 6 mirabiliter. epist. 6, 1, 4 placate. 6, 13, 3 remissius. SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 6 pulcherrime. *ibid.* aeque. TIB. 1, 5, 1 bene discidium (SEN. dial. 6, 16, 6 *al.* PLIN. paneg. 83, 6). OV. ars 1, 186 male (SEN. dial. 2, 11, 1. 5, 13, 5. 6, 16, 6 epist. 88, 6 *al.*). met. 15, 495 mitius. fast. 1, 479 viriliter. SEN. suas. 2, 15 durius. VAL. MAX. 5, 1 ext. 2 laudabilius. CELS. 2, 4 p. 34, 5 difficulter. SEN. dial. 9, 8, 2 animosius. 9, 10, 5 scite. epist. 24, 4 libenter. 67, 4 generose. 78, 17 muliebriter. PLIN. nat. 11, 143 iracunde. TAC. Agr. 29 ambitiose. hist. 1, 5 ingrate. 2, 71 segniter. SVET. Iul. 45, 2 iniquissime. Nero 40, 4 secure. Dom. 23, 1 indifferenter. TERT. patient. 5 p. 7, 2 impatienter. 5 p. 8, 15 aequanimiter. SPART. Sept. Sev. 18, 9 anxie (*cf. p. 538, 36.* AVR. VICT. Caes. 20, 25). TREB. Gall. 9, 8 tristius. AMM. 15, 1, 3 indignanter. SCHOL. Cic. Bob. p. 99, 27 St. quod ... habuerint ... onerose et ea gravate -erint (*infra*: moleste ... tolerantibus). VVLG. Sirach 4, 9 non acide -as in anima (μὴ ὀλιγοψυχήσῃς. *cf. Koffmane, Gesch. d. Kirchenlat. p. 115*). 38, 17 amare -r luctum (ποίησον τὸ πένθος κατὰ τὴν ἀξίαν). Hebr. 6, 15 longanimiter (μακροθυμήσας). AVG. civ. 3, 5 p. 102, 1 D. concorditer. MVTIAN. Chrysost. hom. 20, 4 si ... grate -amus (εὐχαρίστως φέρωμεν). *his adiungas* LABER. mim. 29 nunc tu lentu's, nunc tu susque deque -rs (GELL. 16, 9, 3 *ad h. l.* significat ... 'susque deque -rre' animo aequo esse *eqs.* et propemodum id valet, quod dicitur graece ἀδιαφορεῖν). *pro adv. adiectivum ferentis*: LIV. 35, 19, 2 contumeliam tacitus -lit (SEN. benef. 4, 37, 3). SEN. Tro. 417 *v. infra l. 79.* benef. 7, 31, 4 errorem ... placidi ac propitii -unt. dial. 7, 15, 5 patiens ... volens. CAPITOL. Aur 8, 13 invitus ac volens (nolens?). ALC. AVIT. carm. 6, 73 -rt ... attonitas sic laeta quod anxia curas. *accedunt adverbialia: aliquo* animo, *aliqua* mente *sim.*: PLAVT. Amph. 646 -am et perferam usque abitum eius animo forti atque offirmato. Mil. 1343 neque⟨o⟩ quin fleam, quom abs te abeam. :: -r aequo animo (*cf. vol. I p. 1036, 2 sqq.*). TER. Hec. 568 irato. Phorm. 763 iniquo. CIC. Manil. 12 quo (Att. 2, 5, 2). Att. 13, 22, 4 inimico epist. 6, 1, 6 moderatiore. 6, 13, 5 maximo. 7, 18, 1 firmo. epist. frg. XIII 1 haec aut animo Catonis -enda sunt aut Ciceronis stomacho. OV. met. 9, 433 meliore (*cf.* VVLG. II Macc. 7, 20 *mater* pereuntes ... filios ... conspiciens bono animo -bat [εὐψύχως ἔφερε]). LIV. 2, 24, 8 ingenti. 6, 25, 3 placato. 22, 54, 11 minore. SEN. contr. 4 pr. 6 imbecillo. SVET. Iul. 75, 5 civili. *aliter* CIC. Phil. 8, 28 mandata ... non dico animo -rre, verum auribus accipere. VERG. Aen. 8, 256 non -lit Alcides animis (SERV. sustinuit. VAL. FL. 5, 649 haec animis. HOMER. 466). CATVLL. 64, 99 languenti corde timores. OV. trist. 3, 5, 57 forti. PHAEDR. 2 epil. 18 durato. STAT. Theb. 3, 678 aequo. SVLPICIA Tib. 3, 17, 6 lento pectore ... mala. SEN. Phoen. 187 remisso ... ac placido. OV. ars 3, 572 composita vulnera mente. met. 8, 634 iniqua. fast. 1, 534 caelesti. SEN. Tro. 1064 generosa. STAT. Theb. 1, 285 secunda. *aliis modis*: PLAVT. Amph. 915 quo pacto id -rre inducere. TER. Andr. 898 hanc vis [a]mittere? ut potero, -am (CIC. Catil. 1, 18 Att. 5, 15, 1 *al.*). CIC. Verr. 3, 139 hoc ... nullo modo. Tusc. 2, 46 silentio. 2, 52 apis aculeum sine clamore. 4, 45 ignominiam et infamiam sine dolore (*cf.* CAES. Gall. 7, 15, 2). epist. 3, 10, 10 qua ... facilitate, qua humanitate -lit contentionem. CAES. civ. 3, 47, 6 singulari patientia (SEN. epist. 80, 3). OV. met. 9, 261 duro ... vultu dicta ... Iovis (SEN. dial. 4, 33, 1 hilari. Herc. f. 220 *Hercules* serenis vultibus nodos serpentium). LIV. 2, 52, 6 cum multa fiducia ... tribunicios impetus. frg. 61 nihil, ut viro dignum erat. VELL. 2, 62, 5 dissimulando. VAL. MAX. 6, 2, 4 quieta fronte. SEN. Tro. 417 quodcumque accidit, torpens ... sine sensu. dial. 12, 16, 2 magnitudine animi (*ibid.* tolerare). 12, 17, 5 intemperie animi. SIL. 6, 536 placido ore. 11, 330 aegra aure. QVINT. inst. 8, 4, 16 *vinum* -rre et concoquere ... corporis gladiatoria firmitate. IVV. 13, 143 mediocri bile (*syn.* pati). PLIN. epist. 5, 16, 3 qua ... constantia. AVSON. 417, 22 contenta cervice.

pro obi. est infinitivus c. acc. (*c. adv. v. supra p. 537, 7 al. et sub advv., ut vol. I p. 944, 23. 27*): CIC. Cluent. 111 non ... -endum se ... discessisse victum. Phil. 1, 18 acta Caesaris dissolvi -endum non puto (*opp.* concedo, coniveo). part. 134 nat. deor. 1, 113 epist. 6, 18, 1. LVCR. 5, 1054 (1053 pati). CIRIS 482 tale decus ... vexarier ... non -lit. HOR. epod. 15, 13 TIB. 2, 6, 35. PROP. 3, 7, 47 non -lit haec Paetus, ... audire ... et ... laedere. OV. am. 1, 13, 26 (*syn.* perpeti). ars 3, 616 *al.* LIV. 3, 36, 6. 5, 29, 10 *al.* VAL. MAX. 3, 5, 2 *al.* SEN. Oed. 578 benef. 2, 5, 1 *al.* CVRT. 9, 6, 11 LVCAN. 4, 796 PLIN. nat. 7, 117 *al.* STAT. Theb. 1, 220 solutos ... equos caelumque ... uri. Ach. 2, 76 QVINT. inst. 11, 1, 66. 11, 3, 27 PLIN. epist. 7, 11, 7. paneg. 37, 2 -uri seu potius non -uri homines ... destringi aliquid. SVET. Tib. 34, 2 FLOR. Verg. p. 186 APVL. apol. 41 TERT. patient. 5 p. 7, 2 *al.* TREB. trig. tyr. 3, 3. DON. Ter. Phorm. 678 nec adeo libenter -rt dari. AVIEN. Arat. 217. *nota* DICT. 5, 2 p. 88, 7 non -am me ... morari. AMM. 17, 3, 4 DAMAS. epigr. 4, 3. PAVL. NOL. carm. 11, 27 *pietas* perstringi crimine non -rt. AVG. civ. 4, 13 p. 163, 21 D. *al.* CASSIOD. var. 1, 37, 1 *al.* COD. Iust. 4, 29, 25, 1 *al.* 5, 30, 5, 1 cui ... -endum est eundem esse tutorem (6, 58, 14, 2). *infinitivum verbi substantivi supplere possis in his*: CIC. Verr. 4, 168 binas centesimas ... ablatas -endum non putant. 6, 149 retentos non queror, spoliatos -endum puto. Manil. 11 libertatem imminutam (*supra*: pati). off. 2, 28 impunita scelera. CAES. Gall. 7, 63, 8 magno dolore Haedui -unt se deiectos principatu. NEP. Dion 4, 5 vitae statum commutatum. VERG. Aen. 2, 131 quae ... quisque timebat, unius in ... exitium conversa -lere. LIV. 3, 67, 9 iura oppressa. SEN. contr. 2, 3, 1 tristiore ... vultu expugnatam filiae pudicitiam. VAL. MAX. 2, 5, 4 deserta sacra. QVINT. inst. 11, 1, 69 se victum homo. PLIN. paneg. 63, 8 coniectos in se oculos -rre ac perpeti. CAPITOL. Gord. 24, 3 datas ... praeposituras.

pro obi. est enuntiatum secundarium (*accedente plerumque adverbio ad verbum* ferendi): LAEL. or. frg. Schol. Cic. Bob. p. 118, 15 St. neque ita ... aegre -rri ..., cum ... obiit. CIC. Phil. 10, 23 modeste -amus, quod ... accessit exercitus. OV. met. 5, 520 quod rapta, -emus. AVG. civ. 4, 10 p. 159, 13 D. 4, 23 p. 174, 11 *al.* CAES. Gall. 7, 17, 6 hoc se ignominiae -uros loco, si ... oppugnationem reliquissent. SALL. Iug. 82, 3 anxie -urum ..., si ... traderetur. QVINT. inst. 1, 5, 72 quis ... -at, si. 7, 2, 6. FLOR. epit. 3, 31, 2 aequiore animo ..., si. FRONTO p. 45, 12 N. moleste ..., si. PAVL. dig. 39, 3, 2, 6 aequo animo ..., sive ... sive ... sit. AVG. civ. 8, 21 p. 353, 9 D. QVINT. decl. 313 p. 229, 9 nihil minus ... quam ut lex decipiat. PS. QVINT. decl. 4, 15 -o, ut quis ... decipi possit. ITALA Mal. 3, 2 (Aug. civ. 20, 25 p. 471. 472 D.) quis -rre poterit, ut aspiciat eum (*supra*: sustinebit. ὑποστήσεται ἐν τῇ ὀπτασίᾳ. VVLG. stabit ad videndum eum). TREB. trig. tyr. 17, 2 *Zenobia* -rre non poterat, ut ... dicerentur. SYMM. epist. 4, 35. DARES 25 se de ea re libenter -urum, ut ... praeficerent. SALV. gub. 3, 35. 4, 61.

obiecto rei quomodocumque supplendo (*nonnulla eiusmodi habes supra*): TER. Andr. 832 incepi, dum res tetulit. nunc non -rt: -as (EVGRAPH. *ad l.* sustineas. *v. etiam p. 549, 80*). Eun. 54 te amare et -rre non posse (52 pati). AFRAN. com. 255 quod si fecissem paulo saepius, didicisset -rre et non esse intolerabilis. CIC. S. Rosc. 145 domus ... mihi clausa est; -o. ... servum habeo nullum; patior et -endum puto. Verr. 3, 84 quae posteaquam iste omnia abstulit ..., -bat Stenius, ut poterat. Cluent. 177 habetur ... quaestio; nulla vis tormentorum ... praetermittitur; adversari advocati et iam vix -rre posse. leg. agr. 2, 46 est ... terror; patientur. est ... sumptus; -ent. Catil. 1, 10 versari ... non potes; non -am, non patiar, non sinam. Rab. Post. 44 Phil. 2, 77. 11, 12 -rremus, etsi tolerabile non erat, sed quidvis patiendum fuit. de orat. 3, 4 leg. 1, 21. 3, 26 *al.* Att. 4, 18, 1 ille ... ut -bat? 14, 11, 1. VERG. Aen. 5, 710 superanda ... fortuna -endo est. 8, 256 *v. p. 537, 62.* OV. ars 2, 543 innuet illa *rivali*; -as. rem. 506 fuerit ianua clausa; -es. met. 3, 487 *al.* SEN. Tro. 653 poteris ... rotari? potero, perpetiar, -am. dial. 5, 12, 2 (*ibid.* pati). CVRT. 10, 6, 20 STAT. Theb. 1, 605 *al.* MART. 12, 63, 8. QVINT. inst. 6, 2, 14 quotiens -imus, ignoscimus. decl. 337 p. 328, 21 (*syn.* pati). TAC. hist. 4, 27 PLIN. epist. 6, 9, 1. ITALA Ier. 20, 9 (Hier. epist. 36, 13, 1) dissolvor undique et -rre non possum (παρεῖμαι πάντοθεν καὶ οὐ δύναμαι φέρειν. VVLG. defeci -rre non sustinens). TERT. anim. 2 p. 301, 4 COMM. apol. 1004. *nota partic. ferentis quasi pro inf.*: VAL. FL. 5, 35 non -lit Aesonides ... flagrantia cernens corpora ... rogis (*cf. p. 537, 58*). *ap.* CIC. (*fere in* epist.) *pro enuntiato, ad quod verbum referatur, est iunctura* 'de *aliquo, aliqua re*': CIC. Vatin. 38 de Vatinio quemadmodum -rret *Caesar* (*supra*: permoleste -isse, graviter -rre). Att. 4, 6, 1 de Lentulo ... sic -o, ut debeo. 5, 2, 3 quomodo ... -rret de auctoritate perscripta. 6, 8, 3 num quid moleste -rs de illo. 7, 13b, 7 quo pacto de Labieno -at. 13, 10, 1 graviter -rre de Marcello. epist. 5, 20, 9 de HS c aequo animo -rre debes. *cf.* Att. 15, 17, 1 de ... vicino tuo permoleste -li ... audisse. 15, 17, 2.

β personam: TER. Hec. 87 misera illum (*militem inhumanissimum*) -li. 610 ego te et tu me -es. Haut. 202 quem -rret, si parentem non -rret suom (*ibid.* pateretur). 321. 692 Phorm. 520 TVRPIL. com. 62. CIC. Verr. 2, 35 novos homines. 3, 70 -rre ... atque audire diutius Timarchidem non potuit. 4, 4 Cluent. 112 leg. agr. 2, 32 *al.* Sull. 20 (*ibid.* sustinere). Sest. 14 (*syn.* perferre). Pis. 30 hos con- [Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sules non dicam animi hominum, sed fasti uili -rre possunt? Planc. 41 cum ex CXXV iudicibus ... LXX reus reiceret, L -rret (*i. acciperet. paulo aliter p. 548, 19*). de orat. 1, 170 P. Crassum ... in hoc -endum et laudandum puto. 3, 226 rep. 2, 34 *al.* CATVLL. 55, 13. PVBLIL. A 8 (*opp.* amare). H 20 CAES. Gall. 1, 33, 5 tantam arrogantiam sumpserat, ut -endus non videretur. NEP. Att. 5, 1 Dion 7, 3. VERG. Aen. 9, 618 iactantem (CLAVD. DON. *ad l.* est ... passus). 10, 462 *me* victorem ... -ant morientia lumina Turni (SERV. Donatus dicit 'meminerint', sed melius est 'sustineant', quasi pondus et poenam *eqs.*). 10, 577 HOR. epist. 1, 8, 17 LYGD. 4, 74 PROP. 2, 8, 14. 2, 24b, 40 -rre ... formosam nullum onus esse puto. OV. rem. 383 *al.* met. 13, 707 loci ... Iovem (*i. caelum*). LIV. 2, 34, 9 *al.* 4, 15, 7 (*syn.* concoquere). 22, 26, 6 gravitate animi criminantes. SEN. contr. 2, 7, 3 *al.* 7, 5, 1 te ... venientem. VELL. 2, 33, 3 neque Pompeius ... quemquam omnino (animo *codd.*) parem -lit. VAL. MAX. 9, 7 mil. Rom. 1 militem ... corrigentem. 9, 11 ext. 3. PHAEDR. 1, 2, 29 quia noluistis vestrum -rre ... bonum (*sc. regem*), malum perferte. app. 11, 8 SEN. Ag. 256. *cf.* 259 nec regna socium -rre nec taedae sciunt. [548] clem. 1, 9, 10 *al.* dial. 5, 8, 6 Caelius assentientem. 7, 27, 3 *al.* CVRT. 7, 1, 23. 8, 8, 7 me dicentem. COLVM. 1, 3, 6 LVCAN. 1, 125 *al.* 10, 92 reginam ... Pharos (ADNOT. *ad l.* Aegyptii ... reginis obsequuntur). PLIN. nat. praef. 30 VAL. FL. 2, 374 SIL. 2, 90 *al.* STAT. silv. 1, 2, 83 me (*Amorem*) ... urgentem. 3, 3, 46. 4, 6, 102. 103. Theb. 1, 173 impositos ... cervice volenti ... duces. Ach. 2, 79 Phryga ... volitantem. MART. 4, 20, 3 *al.* QVINT. inst. 1, 4, 5 *al.* 6, 1, 25 Milonem ... supplicantem. IVV. 2, 24 Gracchos ... querentes. 2, 36 clamantem. TAC. dial. 20 oratorem ... praefantem. hist. 1, 30. 3, 66 (*syn.* pati). ann. 14, 1 PLIN. epist. 9, 17, 1 *al.* SVET. Otho 3, 1 FLOR. epit. 4, 2, 14. FRONTO p. 84, 14 N. me ... postulantem. p. 155, 13 CELS. dig. 2, 15, 12 *al.* IVLIAN. Vlp. dig. 1, 6, 6 MARCELL. dig. 23, 2, 50 VLP. dig. 2, 1, 15 *al.* 47, 10, 7, 2 servum ... conquerentem. FRG. Vat. 207 PS. QVINT. decl. 6, 20. MIN. FEL. 8, 1 neminem ... tumescentem. ITALA gen. 49, 3 (Hier. quaest. hebr. in gen. p. 66, 26) Ruben ... durus ad -endum (σκληρὸς φέρεσθαι. VVLG. prior in donis). apoc. 2, 2 (Primas.) -rre non potes malos (βαστάσαι. VVLG. sustinere). TERT. idol. 17 p. 51, 3 neque iudicet de capite ... -as enim de pecunia (*sc. iudicantem*). PORPH. Hor. epist. 1, 17, 14 (*ibid.* pati). PANEG. 10 (4), 9, 1 illum ... ludentem. 10 (4), 34, 4 *al.* 12 (2), 38, 2 (*syn.* sustinere). LAMPR. Alex. 8, 5 *al.* VOPISC. Aurelian. 42, 6. CAPITOL. Gord. 28, 2 *civitas* exercitum p. R. ac principem. *saepe ap.* SCRIPT. hist. Aug. VIR. ill. 21, 1 PRISCILL. tract. 2, 46 p. 38, 19 AVSON. 322, 85 *al.* AMM. 15, 12, 1 rixantem ... peregrinorum ... globus. 30, 7, 9. VVLG. Sirach 22, 18 massam ferri facilius est -rre quam hominem imprudentem (ὑπενεγκεῖν). CLAVD. 15, 313 quae gens ... vos *fratres*. AVG. epist. 27, 1 quod si ... -rrem, aequo animo -endus non essem. civ. 1, 9 p. 16, 23 D. *inimicos*. 1, 23 p. 38, 17 *al.* PAVL. PETRIC. Mart. 6, 220 cum ... auxiliatores pateretur Gallia Chunos — nam socium vix -rre queas, qui durior hoste extet. COD. Iust. 4, 1, 12, 1a *al.* ferre *deum v. p. 535, 8.*

b *fert aliquid*: α *rem*: *subi. corporis partes, affectus*: VARRO rust. 2, 4, 5 dentes fervorem carnis. CIC. Arch. 12 -rre animos tantam posse contentionem. Phil. 9, 9 *cohortationem* aures Ser. Sulpici (de orat. 2, 344 -unt ... aures ... laudari. rep. 2, 69). 12, 20 non -ent ... oculi Saxam. LVCR. 2, 291 ne mens ... ⟨id⟩ cogatur -rre patique. OV. am. 1, 14, 24 vexatae quanta -lere comae, quam se praebuerunt ferro patienter. ars 2, 655 nares taurorum terga. epist. 16, 78 *oculos tuos* lumina nostra (SIL. 14, 603 lumina ... lucem). met. 13, 108 Dulichius sub Achillis casside vertex pondera. SEN. Herc. f. 653 visus vix diem. nat. 6, 18, 7 quicquid *spiritus* (*syn.* perferre). *subi. animi status, condiciones sim.*: CIC. Verr. 4, 56 huic homini ... tantum relictum esse, quantum Aproni lubido -lit (*cf.* LACT. inst. 3, 30, 1 quantum mea mediocritas -lit). de orat. 3, 170 consuetudo *verbum* (NON. p. 303 *v. p. 528, 52*). rep. 1, 22 plus ... ingenii, quam videretur natura humana -rre potuisse. off. 2, 51 *hoc* patitur consuetudo, -rt etiam humanitas. Att. 10, 8, 2 tacita -rre poterit id (*imperium*) indignitas nostra (*supra*: ne Persae quidem ... tolerabile). epist. 6, 6, 11 rerum hoc natura ... non patietur nec ... ratio -et, ut. 9, 16, 7 facilitate mea ista -bantur. HOR. epist. 2, 1, 259 rem ... vires. CELS. 2, 2 p. 31, 35 non est, quod ... morbum -at. SEN. dial. 9, 5, 3 *Socratis* libertatem libertas *Atheniensium* non -lit. OCTAVIA 112 obsequium ... dolor. IVST. 3, 7, 1 otium inimicitiae. INSCR. christ. Rossi II p. 208, 34, 7 quos (*titulos*) ventura ut⟨inam⟩ saecula -rre queant. *subi. res corporales*: CATO agr. 157, 5 si ulcus acrimoniam eius (*brassicae*) -rre non poterit. CIC. Verr. 4, 201 quodsi ... hoc vectigal aratio tolerare, hoc est Sicilia -rre ac pati potest, populo Romano -at potius. Lael. 67 vina ... vetustatem (frg. Macr. sat. 2, 3, 2 *vinum* bene ... aetatem. QVINT. inst. 2, 4, 9 *musta* annos). Att. 2, 13, 2 nec iam ipsi agri regnum vestrum -rre possunt. 5, 12, 1 *aphracta* fluctum. epist. 12, 20 deversoriolum contempsisti; quam ... contumeliam villa pusilla iniquo animo -et. CAES. Gall. 3, 13, 9 *naves* tempestatem. VERG. georg. 2, 271 qua parte calores ... -lerit *arbor* (OV. met. 2, 134 caelum et terra calores). 2, 422 *oleae* auras (SERV. *ad l.* assuescere). AETNA 185 *rupes* ignes. PROP. 4, 6, 28 -lit ... mobilis unda (una, *sc. Delos*, ς; ante *Lipsius*) Notos. 4, 9, 62 ianua ... sitim (*i. sitientem Herculem*). 13, 118 *clipeus* tela. trist. 4, 6, 35 bene ... navis ... procellas. 4, 8, 51 scripta -unt annos (5, 9, 8 vetustatem. SIL. 4, 399 diem carmina). MANIL. 1, 253 altera *pars mundi* alterius vires (*opp.* facere). 1, 741 nec signa ... -isse ... currum ... solutum *Phaethontis*. SEN. Med. 836 *dona* fallant visus tactusque -ant. dial. 9, 6, 2 *patrimonium* plus. nat. 2, 54, 1 quidquid ... pervenit, id includi se nubibus non -rt. MELA 1, 115 *Tanais* aestus hiememque iuxta. PLIN. nat. 14, 33 aestus ... spionia *vitis*. 14, 149 vetustatem ... ea genera *potionum*. STAT. silv. 5, 1, 12 longa nec obscurum finem -ura ... iusta. Theb. 8, 213 non -rre videtur remus aquas. MART. 9, 99, 5 *liber* dispendia ... viarum. QVINT. inst. 1, 4, 29 multa verba non totum declinationis ordinem -unt. PALLAD. 2, 6 quem (*rorem*) -rre non potest *vicia*. 2, 13, 3. 3, 9, 2 (*ibid.* sustentare, sustinere, durare). 3, 25, 21. AVSON. Mos. 103 tu, *salmo*, ... tempora longarum -rs incorrupte morarum.

β *personam*: CIC. or. frg. A XIII 20 non possunt hi mores -rre hunc tam austerum ... magistrum. Pis. 30 *v. p. 538, 84.* AVSON. 469, 19 ne -at *liber* indignum vatem centumque lituras.

iuncturae ad I B 2: non ferendus *i. q. intolerabilis*: CIC. S. Rosc. 34 hoc ... non est -endum. div. in Caec. 30 Verr. 2, 66. 4, 168 *al.* 5, 45 superbum est ... et non -endum dicere. Manil. 63 periniquum et non -undum. leg. agr. 1, 9. Flacc. 84 gravis iniuria ... et non -enda. dom. 47 crudele, nefarium, ne in sceleratissimo quidem civi ... -undum. Vatin. 33 novum et non -endum. off. 3, 36 Att. 4, 1, 7. 14, 12, 1. 15, 12, 2 CAES. Gall. 1, 33, 5 *v. p. 539, 5* NEP. Dion 7, 3 OV. am. 3, 6, 21 met. 10, 628 LIV. 3, 39, 5. VAL. MAX. 9, 15 pr. (*opp.* tolerabilis). EDICT. imp. Diocl. I 14 AMM. 25, 2, 1 HIER. epist. 49, 15, 7 SVLP. SEV. dial. 1, 16, 2 COD. Iust. 7, 51, 6 *al.* minus -endus: CIC. div. in Caec. 27 nihil est enim quod minus -endum sit quam. Verr. 5, 71 indignius aut ... minus -endum (5, 83). Sest. 2 *al.* minime -endus: CIC. Phil. 1, 29. parum -endus: AMM. 25, 4, 21. vix -endus: CIC. leg. agr. 2, 93 Cael. 37 *al.* fin. 4, 53 asperum et vix -endum. Att. 1, 17, 9 OV. trist. 3, 2, 14 AVSON. 419, 72.

-rre (non) possum: CATO or. frg. 9 TER. Hec. 133 Haut. 321 Eun. 54. 741 Ad. 205 RHET. Her. 4, 39, 51 VARRO Men. 172 rust. 1, 17, 3 *al.* CIC. S. Rosc. 10. 49. 117 *al.* CAES. Gall. 1, 39, 1 NEP. Att. 5, 1 Dion 4, 5 Ham. 1, 3 PROP. 2, 13, 16 *al.* LIV. 4, 2, 1 *al.* SEN. benef. 5, 6, 7 *al.* CVRT. 7, 6, 15. *passim* (*sic maxime ap.* SCRIPT. hist. Aug.). queo: COLVM. 3, 10, 6 IVV. 10, 359 *al.* nequeo: TVRPIL. com. 62 VARRO rust. 2, 4, 5 *al.* valeo: SIL. 5, 187 (*cf.* 4, 399) *al.* sustineo: ITALA Ier. 20, 9 (Hier. epist. 36, 13, 1) HIER. epist. 4, 2, 1 *al.* scio: SEN. contr. 3 pr. 13 SEN. Ag. 259 *al.* LVCAN. 10, 92 CALP. ecl. 6, 35. nescio: SEN. dial. 5, 8, 1. nego: TIB. 1, 4, 50. recuso: HOR. epist. 2, 1, 259 *et saepe.*

II ***de motu ad (in)*** *aliquid, aliquem* (*afferre, inferre; proferre, circumferre*):

A *certo et definito fine ferendi* (*etsi non semper diserte addito, velut l. 51. 54. 56. 57 al. subest significatio dandi, tradendi, deponendi*):

1 *corporaliter vel localiter* (*de tempore v. p. 543, 59*): **a** *aliquis fert*: α *aliquid*: ① *rem extraneam, quae quis manu, instrumento sim. fert*: LEX XII tab. (Fest. p. 376) si vindiciam falsam -lit (*sc. in ius, cf.* CINC. Fest. *l. l.*). PLAVT. Asin. 347 ob asinos -rre argentum atriensi (*aliter v. p. 554, 48*; Asin. 732 *syn.* afferre. *cf. vol. II p. 528, 26*). 503 *mihi* crederes nunc quod -rs (*sc. talentum argenti*). *sim.* Aul. 493 mores meliores sibi parent, pro dote quos -ant, quam nunc -unt (*sc. maritis*). Bacch. 263 symbolum ... ad eum (Pseud. 718, *ibid.* allatus). 322 -rtne partem tertiam (*sc. auri; supra*: attulit; *infra*: reportes aurum). 327 anulum (329 afferet). 787 tabellas ... tibi (Ov. am. 2, 19, 44 -at et referat ... ancilla tabellas). 1003 *al.* Cas. 168 colum -rri mihi. Cist. 732 in caveam latam oportuit (*sc. cistellulam tamquam avem*). Curc. 10 *cereum* -am ... melculo dulci meo. 82 ei cum vino sinus -rtur. Men. 130 pallam surrupui, ad scortum -o. 682 spinter ad aurificem. Merc. 752 haec (*sc. apparatum cenae*). Mil. 1127. 1187 in navim, si quid imponi velit. 1303 ad navim. Most. 62 ervum ... bubus. 913 ⟨si⟩ ... -at sex talenta .. argenti ..., numquam accipiam. Persa 792 aquam pedibus. Pseud. 1011 epistulam (Trin. 793; *cf.* 788 attulerit. *ambiguo sensu* CIC. Att. 1, 13, 1 quotus ... quisque est, qui epistulam paulo graviorem -rre possit, nisi eam pellectione relevarit?). 1150. Rud. 1177 intro vidulum. Stich. 683 -rte pompam. Trin. 778 aurum -rre virgini dotem a patre (*cf. vol. II p. 1530, 65. nota* SEN. contr. 7, 7, 3 legati ... aurum -bant, pater auferebat [adf- D^2]). 1139. Truc. 480 -r huc verbenam mi intus et bellaria. 556 bona ... foras (750). 578 venio ad minus valentem et, melius qui valeat, -o. 579. 580 dona. frg. inc. 29 exite et -rte fustes ... in manu. TER. Andr. 369 holera ... -rre obolo in cenam seni. Phorm. 521. LVCIL. 317 mercem in frigdaria. GRACCH. or. frg. Gell. 15, 12, 3 zonas, quas plenas argenti extuli, eas ex provincia inanes retuli. alii vini amphoras, quas plenas -erant, eas argento repletas domum reportarunt. NOVIVS Atell. 62 ad os -rs, quicquid nactu's. VARRO Men. 80? ling. 5, 145 quo conferrent suas controversias et, quae venderentur vellent, quo -rrent, forum appellarunt. rust. 3, 17, 1 latis tabulis sortitio fit. CIC. Verr. 5, 32 'scyphos mecum ad praetoris domum -rri' (*supra*: ad praetorem ... afferre). 6, 117 liberis suis cibum vestitumque (NON. p. 303 *v. p. 528, 53*). Font. 3 aliquid domum. *nota ambiguitatem* de orat. 2, 286 M. Cincius quo

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

die legem de donis ... -lit, cum C. Cento ... contumeliose 'quid -rs, Cinciole?' quaesisset, 'ut emas', inquit, 'Gai, si uti velis'. Lael. 37 in Capitolium faces. nat. deor. 2, 88 in Britanniam sphaeram *Posidonii*. Att. 2, 13, 1 fasciculum ... domum. 7, 9, 1 *litteras* (LIV. 27, 43, 3 ab Hasdrubale ad Hannibalem). 12, 24, 1 quod illi opus erit *argenti*, Athenis permutarine possit an ipsi -endum sit (*sc. Athenas*). CATVLL. 64, 173 stipendia tauro. 64, 288 *Penios* radicitus altas fagos *eqs.* (*sc. donum coniugibus*). 68, 154 munera. *aliter* CAES. Gall. 4, 25, 4 in hostes aquilam. BELL. Afr. 88, 3 ferrum intro ... in cubiculum. NEP. Timoth. 1, 3 id ..., cuius partem domum suam ⟨quisque⟩ -rre posset. VERG. ecl. 2, 46 tibi lilia ... calathis. 8, 101 -r cineres ... foras rivoque fluenti transque caput iace (8, 106). georg. 2, 267 *seges arborum* quo ... digesta -atur (SERV. auct.: translata digeratur). 3, 320 victum ... et ... pabula (4, 10 domum). 3, 395 cytisum ... manu salsasque -at praesepibus herbas. 4, 17 *volucres* ipsas *apes* ... volantis ore -unt dulcem nidis ... escam. 4, 330 -r stabulis ... ignem (SERV. infer). Aen. 2, 668 arma, viri, -rte arma (9, 55 obvia. LVCAN. 10, 439 *opp.* pati. TAC. ann. 1, 56 huc illuc). 4, 399 remos (*sc. ad litus*). 9, 36 -rte citi ferrum. HOR. sat. 1, 7, 27 ruebat flumen ut hibernum, -rtur quo rara securis (*cf.* PORPH. *et* SCHOL. Hor. *ad l.*). 1, 10, 34 in silvam ... ligna. 2, 7, 34 oleum ... ocius. carm. 2, 3, 14 huc vina. 3, 16, 33 mella ... apes (*sc. mihi*). epist. 1, 7, 17. TIB. 1, 2, 36 prope ... lumina. 2, 4, 33 pretium ... grande. PROP. 2, 24b, 26 tibi ab Hesperio mala dracone. 4, 5, 50 aera (*cf.* 4, 5, 53 afferat aurum). OV. am. 1, 8, 38 quantum *amator*. 2, 13, 24 ante tuos munera ... pedes. ars 2, 734 serta ... comae (*dat.*). epist. 4, 5. 11, 103 -rte faces in me, quas -rtis. met. 5, 621 *Diana* -ens e nubibus unam me super iniecit. 7, 606 corpora ... funeribus. 14, 530 in ... texta faces. trist. 5, 6, 39 sub horrea ... formicae grana. fast. 1, 403 sibi quisque coronam (*sc. in convivium*). 2, 645 huc (*sc. in aram*) ignem ... testu. LIV. 1, 10, 7 eo (*sc. in templum*) spolia. 1, 32, 12. 1, 48, 7 partem ... sanguinis ac caedis ... vehiculo ... ad penates. 6, 15, 10 sortem ... -rte (*i. promite, date*). 10, 46, 14 *consul* in aerarium trecenta ... milia (28, 9, 16. *cf.* 31, 20, 7 argenti -lit ... quadraginta tria milia. 45, 37, 10 pecuniam ... translaturus in triumpho est et in aerarium -urus). 25, 3, 16 *sitellam*. 45, 18, 7 *tributum* regibus (*ibid.* pendere). *nota* MANIL. 5, 591 *de belua appropinquante Andromedae*: adnantem ... poenam pelagusque -entem (*sc. corporis mole? cf. infra l. 46*). SEN. contr. exc. 6, 4 in exilium ... testamentum. VAL. MAX. 1, 7 ext. 10 corpus ... plaustro ... ad portam. CELS. 8, 10, 1 p. 345, 31 *fascia* circa fracturam ter voluta sursum versum -atur. SEN. Ag. 804 ad quem ... spolia. Med. 37 pronubam thalamo pinum. Herc. O. 321 saxa ... ac faces in te -entur (*i. iacientur*). benef. 7, 19, 3 creditori ... in macellum -uro, quod acceperit. OCTAVIA 628 mittat ... opes ... orbis ..., regna divitias -ant. CVRT. 3, 13, 17. 7, 5, 11 (*ibid.* portare). COLVM. 8, 11, 15 *gallinam* cavea clausa ... in agrum. PERS. 1, 75 PETRON. 66, 4. *nota* 89, 35 angues orbibus geminis -unt ad saxa fluctus. PLIN. nat. 21, 42 optimum antea irinum *oleum* Leucade ... -batur (*sc. Romam*) ..., nunc e Pamphilia. 25, 105 *legati verbenacam* ad hostes. SIL. 2, 679 *al.* 9, 519 hostili iugulo ferrum. 9, 617 *belua ardens* longis extantem ripis flammam. HOMER. 840. STAT. silv. 4, 7, 46 enses ... ad Eoum ... Orontem. 5, 5, 14 cinerem ... oculis et crimina -rte, *lugentes*. Theb. 6, 70 *al.* 10, 780 leniter ad terras corpus. 11, 144 viro taedas. MART. 10, 87, 18 (*ibid.* donare, mittere). IVV. 3, 45 ad nuptam, quae mittit adulter. 5, 81 lancem ... domino. 10, 237 bona tota -untur ad Phialen. TAC. Germ. 7 effigies et signa ... in proelium. hist. 2, 8 dextras ... ad praetorianos. 2, 16 capita ... ad Othonem. *nota* 2, 66 signa Viennam (*i. proficisci. sim.* DRAC. Romul. 5, 217 *Camillus* Romanorum Gallis vexilla). PLIN. epist. 7, 19, 6 in exilium exilii causam (*i. libros*). paneg. 32, 2 quae -unt quaeque expetunt ... gentes (*sc. commercio*). FRONTO p. 224, 7 N. libros intro. SAB. Gell. 11, 18, 11 faciendi *furti* finis est, cum perlatum est, quo -rri coeperat. APVL. met. 5, 27 bestiis ... obvium ... pabulum. NEMES. ecl. 1, 69 (*syn.* dare). LAMPR. Alex. 54, 6. IVST. 5, 4, 14 illi (*Alcibiadi*) deos ... -lere obviam. *nota* 11, 15, 13 *Darius moriens*: dextram se -endam Alexandro dare. PALLAD. 3, 10, 6 *corbiculam* ad arborem. OPTAT. 3, 4 p. 83, 12 thesauros. AVSON. 305, 8. VEG. mil. 2, 13 dracones ... a draconariis -untur ad proelium. *transl.* AMBR. Abr. 1, 5, 38 sacra in medium. HIER. epist. 7, 3, 2 trans Euphraten ... lumbare. 55, 4, 1 chartulam, in qua haec indita -bantur (*sc. mihi. seq. verba*). VVLG. gen. 37, 32 *tunicam* ad patrem. 42, 19. lev. 23, 10 primitias messis vestrae ad sacerdotem. Ios. 7, 23 auferentes ... de tentorio -erunt ea ad Iosue. IV reg. 4, 41 *farinam* (*supra*: afferte). 23, 4. Agg. 2, 13 carnem ... in ora vestimenti I Macc. 4, 43 -erunt lapides ... in locum (ἦραν). Ioh. 2, 8 *vinum* architriclino (φέρετε). et -erunt (ἤνεγκαν). CLAVD. carm. min. 31, 17 vectigal. 40, 7 scripta. COMM. instr. 2, 30, 10 *sorori* victualia. BARNAB. 7, 8 hircum in eremum (βαστάζων). PETR. CHRYS. serm. 27 p. 276C lapidem firmandis vestigiis latum. COD. Iust. 5, 13, 1, 12 cum dos possit ... in collationem -rri. CORP. XIII 10018, 86 (*in poculo*) -o vinum tibi dulcis (*cf.* 10018, 87 [*in vase potorio*] -r me. CARM. epigr. Engström 129 escipe quae -imus). CARM. epigr. 1342, 1 (*saec. IV/V*) lauru ... Romanis. *obi. suppl.*: OV. am. 1, 8, 77 sit ... ianua laxa -enti. PAVL. dig. 39, 5, 10 absenti, sive mittas, qui -at, sive ... iubeas, donari ... potest. *hic adiungas*: LEX Bant. (Corp. I² 582) 5 mag(istratus) ... eum sufragium (*sic*) -rre nei sinito (SCIP. min. or. frg. Gell. 5, 19, 16 *al.* *nota obiecti ellipsin* LIV. 38, 36, 9 rogatio ..., ut in Aemilia tribu Formiani ... -rrent). *pro subi. corporis pars*: LIV. 2, 32, 10 ne manus ad os cibum -rrent. SEN. contr. 1, 2, 7 manus, quae dis datura erat sacra, ⟨lenoni⟩ capturas -lit. *offerre, dare dis dona sim.*: PLAVT. Asin. 804 coronas, serta, unguenta ... ancillam -rre Veneri aut Cupidini (*ibid.* det). VARRO ling. 5, 47 qua (*sc. sacra via*) sacra ... -untur in arcem (VERG. Aen. 3, 19 sacra ... divis ... -bam [NON. p. 303 *v. p. 528, 52*]). VERG. georg. 2, 394 Baccho ... lances ... et liba -emus. 3, 22 dona. Aen. 4, 218 munera templis. 8, 60 Iunoni ... rite preces (*cf.* SERV. auct. *ad h. l.*). 8, 103 honorem ... divis ... in luco. 8, 180 arae ... viscera. TIB. 1, 5, 28 deo pro grege -rre dapem. 1, 7, 54 tibi ... liba (1, 7, 53 dem ... honores). PANEG. in Mess. 8 Phoebo ... dona. PROP. 1, 16, 47 occultis vota -li manibus *ianuae*. 2, 13, 26 *libellos* Persephonae. 2, 19, 13 tura sacello. 2, 32, 10 in nemus ... Triviae lumina. 3, 1, 4 per Graios orgia -rre choros (STAT. Theb. 4, 654). OV. epist. 20, 184 pro nobis ... tura (met. 1, 248 in aras. Pont. 3, 1, 162 ad ... deos). Pont. 1, 1, 46 pro sistro Phrygiique foramine buxi gentis Iuleae nomina sancta -o. fast. 4, 726 de vitulo cinerem ... plena ... manu. LIV. 1, 10, 6 *Iovi* arma. 1, 56, 9 baculum ... donum Apollini (*cf.* VIR. ill. 10, 2). SEN. Herc. f. 299 tibi (*Iovi*) ... -ent centena tauri colla (Med. 60). Oed. 408 *vota* tibi ..., Bacche, ... palmis supplicibus. epist. 95, 47 lintea et strigiles Iovi. CALP. ecl. 4, 158 deo mea carmina. CORP. IV 2483 Mansuetus ... victor Veneri parmam -et. PLIN. nat. 4, 91. *nota* 10, 28 -entium ... manibus. VAL. FL. 2, 282 choros *Baccho*. SIL. 1, 133 opima Tonanti. 16, 604 dis grates laudemque. STAT. silv. 3, 1, 164 ad aras libamenta. Theb. 10, 59 peplum. PANEG. 7 (6), 21, 3. IVST. 43, 58 *legati* munera Apollini. PAVL. NOL. carm. 5, 46 libamina vitae intemerata. CLAVD. 27, 14 ante pedes summi carmina -rre Iovis. ALC. AVIT. c. Arr. 2 p. 2, 13 angelis ... gloriam (p. 2, 14 carm. 6, 544). carm. 4, 193 angelicus ... chorus ... suetus -rre ministeria. CORP. VI 30984 numinibus Aug(ustis), tutelae optimae, prout latum accipere. *sim. offerre manibus mortuorum dona*: VARRO ling. 6, 13 epulas ad sepulcrum. 7, 24 frondem ac flores. VERG. Aen. 6, 213 cineri ... suprema. 9, 213 absenti ... inferias. 11, 594 corpus et arma ... tumulo. TIB. 2, 6, 32 dona sepulchro. OV. epist. 11, 116 in ... sepulcra comas. trist. 4, 10, 80 matri ... iusta (busta *codd.*). VAL. FL. 2, 600 sollemnia Phrixo -rte manu. 5, 31 lacrimas ... et munera flammis. STAT. silv. 2, 1, 162 omnia (*mortuo in rogum*). *sim.* CORP. XIII 1183 Martia presbuteria ferit obblata Olebrio. *de deditione*: LIV. 9, 9, 19 vilia haec capita luendae sponsioni -amus.

(II) *corporis proprii partes, quae quis aliquo admovet* (*hinc etiam corporis actiones. circumscribit saepe simplex verbum, ut* 'pedem ferre' *i. q. ire* [*cf. l. 49*], 'osculum ferre' *osculari; cf. Langen ad Val. Fl. 2, 282*): PLAVT. Amph. 716 osculum tetuli tibi. Bacch. 480 nisi ... manus -at ad papillas, labra a labris nusquam auferat (482 manum sub vestimenta ad corpus tetulit [*AC*, det- *BD*] Bacchidi. VERG. Aen. 5, 402 in proelia ... manum [NON. p. 302 *v. p. 528, 49*. SERV. contendere. GLOSS. IV 442, 11 pugnare]. EVTR. 2, 11, 3 ad caelum [τὰς χεῖρας ... ἀνασχών]). Men. 381 huc in ... urbem pedem ... intro tetulit (554 propera ..., -r pedem, confer gradum. TER. Andr. 880, *ad q. l.* EVGRAPH. ire, proficisci. VAL. FL. 7, 112 -rtque refertque pedem). Merc. 882 contra pariter -r gradum et confer pedem (*nota* OV. fast. 1, 638 -rt sublimes alta Moneta gradus). CATVLL. 61, 26 huc aditum (*v. vol. I p. 693, 74*). 63, 47 reditum ad vada tetulit. LVCR. 4, 681 ungula quo -erit gressum. VERG. georg. 1, 362 mergi clamorem ... -unt ad litora. Aen. 2, 570 passim ... oculos per cuncta -enti. 3, 490 sic oculos, sic ... manus, sic ora -bat (8, 229 huc ... et illuc. EPICED. Drusi 138 ad ora. VAL. FL. 1, 263 comminus. *aliter* 4, 242 *Amycus minitans ad Pollucem*: haud ... ora ... matri nota -es. *sim.* STAT. Theb. 1, 641, *ubi* SCHOL. se obtulit. SEDVL. carm. pasch. 5, 371 *Iesus* vescentibus ... ora -ens [op. pasch. 5, 31 apparens]). Aen. 7, 811 *Camilla* vel mare per medium ... -rret iter (SIL. 6, 71 per devia ... in arva). 10, 796 plagam ... -entis Aeneae. 11, 370 pectus in hostem. 11, 749 qua vulnus ... -at (OV. met. 4, 499 membris. *aliter* TAC. Germ. 7 *Germani* ad coniuges vulnera). CVLEX 255 *Cadmei fratres* lumina corpus alter in alterius (CALP. ecl. 1, 24 propius. SIL. 6, 368 contra frontem). AETNA 635 quaecumque (quoc-, quac- *al.*) -unt illi (*fratres*) vestigia (MANIL. 1, 657 quocunque ... vestigia plantae. *cf.* 5, 100). TIB. 1, 3, 45 ultro -bant obvia securis ubera ... oves (IVV. 6, 9). OV. am. 1, 6, 20 ad dominam pro te verba (*sc. deprecatus. aliter* SIL. 8, 264. *cf.* CORIPP. Ioh. 4, 352. 7, 87). 1, 7, 6 in sanctos verbera ... deos. ars 3, 298 femineo corpora -rre gradu (PAVLA Hier. epist. 46, 13, 1 obviam ... occurrere et ... concitum pedibus -rre corpus. AVG. civ. 13, 18 p. 580, 7 D. quo voluerint). epist. 8, 92 tibi blanditias. 18, 60 bracchia ... umeris ... meis. 20, 178 vultus ad tua labra (VAL. FL. 2, 609 sub aequora). met. 3, 277 trementi membra ... passu (*cf.* Ib. 634 membra -as Stygiae semicremata neci. CORN. SEV. carm. frg. 13, 25 sub umbras. MANIL. 5, 428 in tergus). 12, 136 retro ... passus. fast. 5, 542 *Scorpion* spicula ... deae (*dat.*). LIV. 2, 40, 5 Coriolanus ... matri obviae complexum. GRATT. 302 fetae blandimenta. MANIL. 5, 423 *natator* alterna -ens in lentos bracchia tactus (tractus *C*). SEN. Thy. 709 quo *tigris* ... morsus. Phoen. 500 ad te preces (VAL. FL. 4, 547 *Phineus* ducem nec -rre preces nec dicere passus amplius). LVCAN. 8, 330 dignas ... -lit ... consule voces: *seq. verba*. VAL. FL. 4, 330 dum ...

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ea dicta -unt. SIL. 4, 280 in arma . . . dextras. 9, 242 vagos . . . cursus (*v. infra l. 17*). 13, 338 in qua (*caute*) . . . cornipedem . . . plantam *Pan* (14, 507). STAT. silv. 2, 4, 22 gemitus. 4, 6, 40 visus per membra. 5, 3, 264 lamenta. APVL. met. 4, 3 *canes* ad me laniandum . . . impetum. QVEROL. p. 8, 22 talos ... incolumes . . . hinc. CLAVD. 7, 199 *Neptuni equi*, qui . . . per caerula possint -rre viam (*ibid.* percurrere). PAVL. PETRIC. Mart. 6, 93 Chunorum . . . sonos -rt atque . . . murmura. DRAC. laud. dei 2, 101 sic -lit artus..., ut. *nota i. q. tollere*: MART. CAP. 8, 804 vernaculae . . . cachinnos . . . -lere. PASS. Theclae 33 C b p. 91, 9 *et* C c p. 91, 15 -erunt ululatum (C a p. 91, 3 dederunt. C d p. 91, 22 levaverunt. *cf.* 35 C b p. 97, 11). *sim. de multitudine*: PANEG. 12 (2), 35, 3 gradu pleno -entes agmina ... legiones. *corporis pars pro subi.*: LIV. 1, 18, 8 quoad (quō *sim. codd.*) longissime conspectum oculi -bant. PERS. 3, 62 quo pes -at (*sc. te*). MANIL. 1, 657 *v. p. 542, 67.* *transl. de rebus*: MANIL. 5, 700 *de stellis*: non inimica ferae (*sc. Leo, Scorpius*) tali sub tempore natis ora -ent (*cf.* SEN. Herc. f. 217). GERM. 4, 113 Cyllenius ignis solitos per sidera cursus (*de aquis*: SEN. Herc. O. 280 ANTH. 198, 43). VAL. FL. 4, 642 -rre fugam maria ante ratem (*'i. fugere' Langen. cf.* 4, 643. *de persona* 7, 297). OPTAT. 3, 2 p. 71, 3 *mons sanctus* (*i. ecclesia*) per omnem orbem Romanum caput -lit sub toto caelo. AVSON. 333, 12 contraria Phoebus ut momenta -at. ferre animum *sim. aliquo*: VERG. Aen. 10, 547 caelo . . . animum . . . -bat (SERV. se exaequaverat caelo; auct. elevabat). MANIL. 2, 387 *signa* in seducta -unt animos. SEN. contr. exc. 4, 7 ascensurus *in arcem* -at animum, -at ferrum *tyrannicida*. LVCAN. 7, 168 *Magnus* ingentis . . . animos extrema in fata. QVINT. inst. 6, 1, 10 qualem animum iudex in consilium -at (9, 2, 86). VAL. FL. 1, 826 Aeson *moriens* . . . -lit sub nubibus umbram. 7, 473 *Medea* mentem super alta . . . aequora (*cf.* SIL. 8, 328). MART. CAP. 9, 913 -rte corda cantibus. INSCR. christ. Rossi II p. 63, 7, 1 studium tumulis.

(III) *res alias non extraneas, tam corporeas quam incorporeas, quae quis tamquam partem sui aliquo fert*: SVEIVS carm. frg. 1, 5 fera proelia bello in Persas tetulere. VARRO Men. 218 domum . . . e theatro litteras. ling. 5, 101 Siculi . . . hinc illuc (*Roma in Siciliam*) . . . nomen. PROP. 2, 7, 18 gloria ad hibernos lata Borysthenidas. OV. epist. 5, 74 lacrimas in mea saxa. met. 5, 73 ad manes . . . solacia mortis. 13, 220 domum...dedecus. trist. 1, 2, 62 *vitam* in loca iussa. LIV. 3, 2, 3 se ex Aequis pacem Romam -isse, ab Roma Aequis bellum afferre. 3, 14, 4 nemo . . . inde . . . quicquam gloriae domum invidiaeve. 3, 54, 8 modestiam . . . in urbem. 5, 44, 4 *Galli* in certamen . . . plus terroris quam virium (*cf.* 5, 37, 6 plurimum terroris Romam celeritas hostium. 9, 24, 10 pavorem per urbem). 8, 9, 10 pestem . . . in hostes. 9, 38, 4 famam in Samnium ad hostes. VAL. MAX. 5, 3, 2[b] exilii acerbitatem non tacitus ad inferos (*cf.* FIRM. math. 8, 6, 10). SEN. Phaedr. 74 tua (*Dianae*) numina cultor . . . in saltus. Tro. 444 ultro bella in Argivos (*cf. vol. II p. 1836, 41*). LVCAN. 8, 92 in castra . . . casus. SIL. 6, 423 -rre ad manis infixos mente . . . amplexus. 6, 585 animos . . . in proelia. 7, 556 culpa sub extremas -rtur . . . umbras. STAT. Theb. 2, 420 in medios . . . comminus orsa . . . Bistonas. 12, 349 gemitus...ad busta. IVV. 6, 132 *Augusta* lupanaris...ad pulvinar odorem. TAC. hist. 1, 19 num et Piso proficisceretur *ad exercitum* (*sc. cum legatis*) illi auctoritatem senatus, hic dignationem Caesaris -urus. ann. 12, 2 femina...claritudinem Caesarum aliam in domum. PLIN. paneg. 57, 4 quibus . . . in rura sua consulatus -bantur. IVST. 25, 4, 2 qua -isset imperium (impetum *Frotscher*) *Pyrrhus*. MART. CAP. 1, 91 p. 25, 4 quidquid . . . fuit satis, id -rre in medium. *sim.*: PAVL. dig. 50, 1, 22, 2 municipes sunt liberti et in eo loco, ubi ipsi domicilium sua voluntate -erunt (contulerunt *van de Water coll.* POMPON. dig. 50, 16, 239, 2). *transl. de tempore* (*proferre*): VERG. Aen. 9, 336 si...aequasset nocti ludum in lucemque -isset. SEN. epist. 15, 9 *vita* tota in futurum -rtur. COD. Iust. de cod. confirm. 2 quae eis mandavimus, . . . ad prosperum -erunt terminum.

(IV) *verba, dicta sim., quae quis nuntiando, praedicando, scribendo al. fert ad aures animumque alicuius* (*nuntiare, referre, praedicare, docere. aliter p. 550, 13 sqq. cf. etiam* MART. 4, 78, 4 nec ulla cathedra est, cui non mane -as irrequietus 'have'. AVG. civ. 19, 12 p. 373, 29 D. quamvis . . . nulla coniux ei blandum -rret referretque sermonem. *pro obi. hic illic inf. sim.*): PLAVT. Capt. 872 hanc laetitiam accipe a me, quam fero. nam filium tuom . . . sospitem vidi. 964 *et sim. v. p. 547, 21.* TER. Ad. 721 -o . . . flagitia ad te...adulescentis (*cf.* GLOSS. V 534, 18 nuntio). ACC. trag. 499 exprome, quid -rs. VARRO Men. 218. VERG. Aen. 1, 645 Ascanio -at haec (SERV. afferat, nuntiet. CLAVD. DON. misit, qui ei nuntiaret quae gererentur). 2, 75 fari . . ., quid . . . -at (SERV. *ad l.* afferat, id est nuntiet). 2, 161 si vera -am (SERV. auct. dicam). 4, 270 *Mercurius* mandata per auras (LIV. 23, 39, 3 *ibid.* rettulerunt). 4, 378 iussa (*an aliter* VAL. FL. 3, 47? *cf. Langen ad l.*). 4, 438 fletus *Didonis* -rtque refertque soror (*cf.* SERV. *ad l.* iterum portat). 9, 234. 11, 141 Fama . . . victorem Latio Pallanta. 11, 330 dicta (CLAVD. DON. perferant. *v. vol. V p. 994, 79*). 11, 897 iuveni . . . -rt Acca tumultum: deletas . . . acies. LYGD. 4, 50 quod . . . vero Cynthius ore -am. PROP. 2, 23, 4 verba . . . dominae (*dat. aliter* SIL. 8, 264 ovantia verba -bat: *seq. verba. cf.* CORIPP. Ioh. 4, 352 *al.*). OV. met. 1, 756 ad Clymenen Epaphi convicia. 11, 350 quodcumque -at *nuntius*, iubet edere Peleus. 12, 57 narrata -unt alio. fast. 5, 478 ad regem voces fratris. LIV. 3, 3, 4 audita . . . ad alios. 4, 41, 12 nuntium . . . ad Cincinnatum. 24, 30, 3 nuntius . . . falsa mixta veris. 45, 17, 7 incohata omnia legati ab domo -rre ad imperatores. LVCAN. 9, 1029 quid plura -am? CALP. ecl. 1, 94 haec...ad aures. VAL. FL. 3, 355 hoc volucrumque minae praesagaque fulmina. 5, 470 *Iason* talia miranti propius -lit orsa tyranno: *eqs.* 5, 547 sociis responsa. 8, 135 venit horror ad aures fata domus . . . -ens. SIL. 2, 12 *legati* consulta . . . senatus. 4, 764 laeta. 9, 494 promissa. 15, 346 nuntius . . . arma . . . adventare -bat. STAT. silv. 5, 1, 90 quid Rheni vexilla -ant. Theb. 2, 651 Thebis nuntius acta (SCHOL. *ad l.* facta refero). 7, 228 nuntius . . . ad aures explorata. 7, 404 diros monitus volucresque . . . sideraque. 8, 151 (8, 153 refert). Ach. 1, 665 casus . . . parenti. TAC. ann. 1, 19 desideria militum ad Caesarem. 12, 4 Vitellius *nuntius* crimina in Silanum (*Claudio*). 15, 16 haec (*sc. ad Senecam*). FLOR. epit. 1, 18, 5 querellam. CLAVD. 5, 170. 22, 380 Curiis miracula. CYPR. GALL. gen. 1444 pastores properare -ens (*cf.* VVLG. gen. 47, 1 nuntiavit). PAVL. PETRIC. Mart. 2, 496 irrumpit reserato nuntius ore Martinum venisse -ens. DRAC. Romul. 8, 92 vera (9, 36). Orest. 676 furtim . . . -ant cuicumque ministro (*sc. nuntium*). COD. Iust. de cod. comp. 3 haec...ad vestram notitiam. CORIPP. Ioh. 1, 205 haec per mare. 1, 469. 2, 193? *nota* 2, 426 quis caelum a terris...discernere posset..., -ens quae stella..., quae flamma fuisset. 7, 151 nuntius . . . proelia. 8, 109 nuntius . . . iras exarsisse -ens bellum . . . ortum ait. 8, 529 quis . . . dictis explicet hostes prostratos -ens. Iust. 3, 268 vestri regis quae sit legatio, -rte (3, 267 memorate, docete). *similiter de scriptoribus qui per litteras aliquid afferunt, i. commemorant, praedicant, produnt, celebrant*: HOR. epist. 1, 19, 34 immemorata -entem ...legi. 2, 1, 163 quid Sophocles...et Aeschylus utile -rrent. ars 138 quid dignum tanto -et hic promissor hiatu? TIB. 1, 4, 79 me Veneris praecepta -entem. PROP. 4, 1[b], 74 certa -am certis auctoribus. MANIL. 4, 436 per carmen fatalia iura. PHAEDR. 4 prol. 12 paucas *fabulas* ille (*Aesopus*) ostendit, ego plures -o. SIL. 5, 422 in carmine . . . lamenta. MART. CAP. 3, 221 p. 53, 10 Camena . . . amica fictis commenta. p. 53, 14 *poeta* infracta . . . certa. 9, 888 carmina Calliope (MAXIM. eleg. 5, 90). *cf.* PAVL. NOL. carm. 27, 75 licet unum carmen ab uno ore -at. *nota* EVGIPP. Sev. capp. 8 ante lati filius (8, 1 memorati filius). *res sunt pro subi.*: VERG. Aen. 6, 503 mihi fama . . . -lit . . . te . . . procubuisse (CLAVD. DON. rettulit. SIL. 11, 256 *cf.* 13, 388. 701). OV. am. 1, 11, 14 cetera -rt . . . cera (*cf.* ars 1, 439). trist. 2, 358 voluntas *poetae* . . . auribus apta. OCTAVIA 711 quid -ant lacrimae, doce. VAL. FL. 3, 618 vox mihi...Parnasia sortes. STAT. Theb. 7, 404 *v. supra l. 11.* TAC. ann. 6, 47 Macronem praesedisse commentarii ad senatum missi -bant. CENS. 4, 6 p. 7, 18 quod fabulares poetarum historiae -unt. CAPITOL. Alb. 10, 4 *epistulae* testimonium (*cf.* TREB. trig. tyr. 30, 4). AVSON. 413, 14 *iambus* salutem . . . Paulini ad usque moenia. PAVL. NOL. carm. 31, 323 quod -rt . . . prophetae visio. DRAC. satisf. 114 iudicium . . . dei regia verba -unt. *sim.* CORIPP. Ioh. 1, 325 nec dubium — nam vera -unt incendia — monstrum.

β aliquem: PLAVT. Aul. 156 quae (*soror*) cras veniat, perendie foras -atur. Cist. 650 hanc ego tetulero intra limen. :: abiit, abstulit mulierem. Curc. 644 *nutrix* me spectatum -erat per Dionysia. Men. 956 *insanientem* ad me (*medicum*) -ant (952 ad me deferant). 999 quo rapitis me? quo -rtis me? Truc. 798 puer ut ⟨sibi⟩ -rretur (799 detuli). VARRO Men. 292 noctilucam tollo, ad focum -o. CIC. Phil. 14, 12 me . . . prope triumphantem populus R. in Capitolium domo. VERG. Aen. 8, 584 collapsum in tecta. OV. am. 2, 14, 39 *puellam* rogo (fast. 2, 847 in exequias matronam). epist. 6, 125 *prolem gemellam* legatos dedi pro matre -endos (*sc. Iasoni*). LIV. 1, 9, 12 *virginem* Talassio. 3, 43, 7 Romam . . . Siccium *mortuum*. SEN. contr. 10 pr. 7 in monumenta . . . maiorum *Labienum*. SEN. Med. 197 *Creo*: i, querere Colchis. *Med.*: redeo: qui avexit, -at. Phaedr. 845 me (*Thesea*) . . . supernas . . . ad sedes *Hercules*. epist. 70, 23 *vehiculo* ad poenam -batur. LVCAN. 5, 800. PETRON. 100, 7 *dominus* navigii, qui . . . exulem Tarentum -at. VAL. FL. 1, 84 *Iason Iunonem* per Enipea . . . in campos. STAT. silv. 5, 1, 218 *coniunx* iuvenes natos . . . ad busta (*cf.* 5, 5, 16). Theb. 3, 95. 4, 395 aeternis . . . me, Bacche, pruinis trans et . . . Caucason . . . siste -ens. 5, 629 ubi letifer anguis, -rte (*sc. me?*), duces. 5, 658. Ach. 1, 34 novam Priamo . . . Bellona nurum. *nota* Ach. 1, 134 *Thetis*: natum ... ⟨ad⟩ Stygios iterum -o mergere fontes. QVINT. inst. 6, 1, 47 puer circa iudices erat . . . ab advocato latus. TAC. hist. 2, 29 in tribunal *Valentem* (SPART. Sept. Sev. 18, 9 tolli se atque in tribunal -rri. AVR. VICT. Caes. 20, 25). ann. 2, 39 Agrippam . . . ad . . . exercitus. 4, 13 *al.* FLOR. epit. 1, 1, 3. PANEG. 12 (2), 44, 2 inter innumeras manus -rtur ad mortem. IVST. 42, 5, 6 *Tiridates* obsidem Caesari ... filium. PS. ASCON. Verr. p. 214, 2 *districtum* sine vinculis in diversum manu ducentium -rri. VVLG. IV reg. 9, 28 *mortuum* in Ierusalem. Tob. 12, 5 -erunt eum in partem. Ier. 38, 14 misit rex . . . et -lit ad se Ieremiam . . . ad ostium. 40, 1 -lit eum vinctum catenis in medio omnium. Luc. 2, 22 -erunt illum in Ierusalem (ἀνήγαγον). CLAVD. carm. min. 30, 99. *cf.* VERG. Aen. 7, 549 *Furia*: in bella -am rumoribus urbes. *fere i. q. in sublime ferre, tollere*: PLAVT. Most. 1133 non . . . ibis. ego -are faxo . . . in crucem (CAPITOL. Opil. 12, 2 in crucem milites -lit. ITALA Afr. ed. Soden Ioh.

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

19, 18 [cod. e] eum in crucem -erunt [ἐσταύρωσαν, VVLG. cruci fixerunt]). VERG. Aen. 1, 259 sublimem . . . -es (*Venus*) ad sidera caeli . . . Aenean (*sim. per imaginem* 3, 462 factis -r ad aethera Troiam. *cf.* 7, 99 sanguine nostrum nomen in astra [CLAVD. DON. *ad l.* ad caelum levent]. OV. fast. 3, 414 *Ampelon* Liber in astra). SIL. 9, 485 Poenum in certamina nube sublatum . . . -lit *Pallas.* HIER. epist. 16, 1, 2 Christus in paradisum de cruce latronem -lit. *de bestiis qui homines aliquo ferunt*: LIV. 4, 33, 7 equi libero cursu -unt equitem in hostem. GERM. 533 *aries* -lit in Tauros Phrixum. SEN. dial. 9, 17, 11 *mens tamquam equus* rectorem rapiat . . . eoque -at, quo. PETRON. 83, 3 aquila -bat caelo sublimis Idaeum. PLIN. nat. 8, 27 *elephanti* turres armatorum in hostes. 9, 25 *delphinus puerum* per . . . aequor in ludum -bat simili modo revehens. 34, 79 cui -at aquila Ganymeden. MART. epigr. 16ᵇ, 2 Alciden taurus in astra -lit (*cf. ibid.* 1 vexerat Europen . . . per aequora. 4 par onus ut -erint, altius iste -it). AVIEN. Arat. 706 *delphis Amphitriten* domino maris.

b *aliquid fert*: *α aliquem*: *affert res corporalis: fluctus, venti, machinae sim.* (ventus -ens *et sim. v. p. 533, 30*): PLAVT. Merc. 197 med ad saxa -rri saevis fluctibus (Most. 677 ad . . . saxum me fluctus -unt). CATO or. frg. 1, 9 nos (hos *cod.*) -rt ventus ad . . . Pyrenaeum. *per imaginem* CIC. orat. 75 quocumque -emur, danda . . . vela sunt. LVCR. 5, 1232 turbine . . . correptus . . . -rtur . . . ad vada leti. VERG. Aen. 1, 536 Orion in vada *nos.* 8, 549 pars . . . prona -rtur aqua. 8, 710 *Cleopatram* undis et Iapyge -rri. MANIL. 1, 422 terra gigantas in caelum . . . -lit. SEN. Thy. 636 -rte me . . . procul, illo, procellae, -rte, quo -rtur dies. Herc. O. 1049 abrumpit scopulos Athos Centauros obiter -ens *ad Orpheum.* SIL. 3, 652 nos -lit ad superos . . . Syrtis. 14, 324 *machina* bellantes . . . -bat in urbem. STAT. Theb. 7, 38 *Cyllenium* Aquilonis hiatus in diversa. HIER. epist. 52, 13, 3 te quadriga . . . ad metam. *sim. de stellis*: SEN. suas. 4, 2 *nascentem* ex humili in sublime Iuppiter (*stella*). GERM. 560 *Capricornus* numen *Augusti* in caelum. *via, iter* (*obiecto plerumque supplendo*): CAES. civ. 1, 27, 4 aditus . . . atque itinera duo, quae extra murum ad portum -bant. VERG. Aen. 6, 295 via . . ., quae -rt Acherontis ad undas (NON. p. 303 *v. p. 528, 55.* LIV. 5, 28, 10 Verruginem. *cf.* STAT. Theb. 2, 496, *ubi* SCHOL. ducit. LACT. opif. 16, 5 *sensuum* viae . . . ad cerebrum). 8, 212 quaerenti (-tes *al.*) nulla ad speluncam signa -bant. 11, 525 quo semita ducit angustaeque -unt fauces. PRIAP. 3, 21 semita . . . vos. LIV. 1, 7, 6 pergit ad . . . speluncam, si forte eo vestigia -rrent. 26, 6, 3 *porta* Vulturnum. 29, 33, 3 clivo -ente ad hostem. 31, 24, 10 limes . . . in . . . gymnasium. 33, 13, 1 *fauces* in Tempe. 39, 14, 2 scalis -entibus in publicum. STAT. silv. 2, 2, 35 ab Inoo -rt semita . . . Lechaeo. FRONTIN. strat. 2, 2, 12 ex qua *parte* decursus in . . . aciem -bat. 3, 7, 6 ductum aquarum in oppidum -entem. PLIN. epist. 2, 17, 2. AVSON. 399, 16 glarea trita viarum . . . ad Blaviam. *sim.* VERG. Aen. 11, 20 -bar incerto pede ad . . . limina. *translate*: CIC. orat. 141 dicendi praecepta et quasi vias, quae ad eloquentiam -rrent. Tusc. 5, 36 'omnia, quae ad beate vivendum -unt' (*Plato Menex. 247 E* πάντα τὰ πρὸς εὐδαιμονίαν φέροντα). HOR. ars 308 quo -at error. SEN. dial. 6, 21, 7 illo (*sc. ad mortem*) . . . omnis aetas (*ibid.* vergere). APVL. Plat. 2, 20 omnia, quae ad beatam vitam f[u]erunt. *fert res incorporalis*: *verbo activo*: VERG. catal. 4, 1 quocumque ire -unt . . . nos tempora. Aen. 8, 501 quos . . . in hostem -rt dolor. CIRIS 279 te nobis . . . in conspectum casus (OV. trist. 4, 1, 100 quo me casus et unde. SEN. Med. 222 opes huc . . . et illuc casus. Oed. 809 in . . . nemora). HOR. carm. 1, 7, 25 quo nos cumque -et . . . fortuna (*cf.* CVRT. 4, 5, 12 pendentes animos. TAC. hist. 3, 46). epist. 2, 1, 177 quem -lit ad scaenam . . . Gloria curru. 2, 2, 47 me . . . civilis . . . -lit aestus in arma. OV. ars 2, 550 me quolibet ira (AVIEN. orb. terr. 650). EPICED. Drusi 341 *facta* ipsum sublime. LIV. 4, 39, 7 qua quemque . . . pavor (5, 46, 3 in hostem). 6, 25, 10 qua quemque . . . causae. 6, 33, 6 incensos . . . impetus Tusculum. SEN. Ag. 142 quocumque me . . . spes. Herc. O. 216 quos in tutum mors (STAT. silv. 5, 3, 261 te . . . mors . . . sub Tartara). dial. 9, 7, 2 quo te vis ingenii. LVCAN. 5, 682 quo te . . . virtus? *nota* VAL. FL. 3, 148 qua tenebrae campique -unt *fusos.* 4, 207 fiducia . . . huc (*sc. vos*). 5, 499. SIL. 3, 223 horrida coepta . . . populos . . . in regna Latini. 7, 109 terror *pulsos* ad ultima mundi. STAT. Theb. 11, 283 illos . . . fors (sors *al.*) -lit ad manes. MART. 6, 25, 6. CARM. epigr. 982, 3 in patria⟨m⟩ . . . te dextera Fati. PORPH. Hor. carm. 2, 8, 23 amoris aura . . . ad te eos. CAPITOL. Gord. 18, 3 quod (*bibliothecae legatum*) eum ad caelum -lit, si quidem . . . in famam hominum pervenit. AVSON. 398, 20 *ostrea* usque ad Caesareas -lit admiratio mensas. PRVD. praef. 45 vinclis o utinam . . . emicem liber, quo -erit lingua. ENNOD. carm. 1, 15, 1 caelo -unt Ambrosium nomen honor vel actio. *verbo passivo* (*fertur aliquis aliqua re aliquo; proprie et per imaginem*): CIC. de orat. 1, 90 *Charmadas* in eam partem -batur oratione, ut. LVCR. 3, 465 *animus* gravi lethargo -rtur in altum. NEP. Alc. 9, 4 ad patriam liberandam omni -batur cogitatione. Att. 10, 4 odio . . . in Ciceronem. OV. epist. 17, 30 quo non possum corpore, mente -or (SEN. Med. 123 mente vaesana . . . partes in omnes). LIV. 7, 15, 3 cursu . . . ad castra -bantur. VAL. MAX. 7, 3 ext. 4 ad excidium eius summo studio Alexander -batur. TAC. hist. 4, 29 ad pugnam temeritate . . . -bantur. ann. 4, 3 in quem (*Drusum*) recenti ira -batur *Seianus.* AMM. 18, 5, 6 velificatione plena in rempublicam (*cf.* 29, 2, 22). 28, 4, 29 circulos . . . collectos in se controversiis iurgiis -rri. AVG. civ. 10, 18 p. 431, 33 D. in eius . . . complexum sancto desiderio -batur.

β aliquid: *subi. res corporalis*: PLAVT. Rud. 367 ad saxa navem ferrier. TVRPIL. com. 214 ventus -rt navem in mare (*cf.* CAES. Gall. 3, 15, 3 conversis in eam partem navibus, quo [in quam *β*] ventus -bat. *obi. suppl.* LVCR. 6, 299 quocumque -lit vis *venti.* *sim.*: SEN. nat. 5, 7, 2 *flatus antelucanus non* -rt ultra terrarum conspectum [*cf.* 5, 17, 5]. VERG. Aen. 12, 455 sonitum . . . ad litora. PROP. 4, 3, 40 in Italiam . . . bene vela. VAL. FL. 1, 615 TAC. ann. 2, 23). LVCR. 1, 725 vis *Aetnae* ut . . . ad caelum . . . -at . . . fulgura. NEP. Them. 8, 6 *navis* cum tempestate . . . Naxum -rretur. VERG. Aen. 9, 74 lumen taeda et . . . Volcanus ad astra favillam. OV. trist. 5, 5, 30 aura . . . fumos . . . in . . . loca dextera. 5, 13, 29 -at ac referat . . . littera voces. LIV. 26, 45, 8 septentrio . . . stagnum eodem, quo aestus. MANIL. 5, 157 *Gemini* fraterna . . . astra in caelum. SEN. Herc. O. 501 Euenos . . . gurgitem in pontum. Oed. 310 *ignis* verticem caelo. dial. 10, 19, 1. nat. 6, 26, 2 *Nilus caenum* apponens prioribus terris Aegyptum . . . semper ultra (*sc. in mare*) -lit. LVCAN. 1, 434 Rhodanus . . . in mare -rt Ararim. 1, 546 Mulciber . . . in caelum flammas. LVCAN. 2, 692 coeperat ultima Virgo Phoebum laturas ortu praecedere Chelas (*cf.* CALP. ecl. 4, 54 qualem . . . sol . . . ortum). 3, 552 ubi puppes . . . varios duxerunt gurgite tractus, quod -lit illa ratis remis, haec (hoc *al.*) rettulit aequor. 4, 458. 8, 731. PLIN. nat. 4, 55 etesiis nubila illo -entibus. 15, 80 flatus evolantes *culices* in ficos. SIL. 3, 60 *Luna* -rtque refertque fretum. 11, 476 ora revulsa in pontum . . . Hebrus (11, 479 caput . . . portarent fluctus). STAT. Theb. 5, 372 *navis* labat . . . modo gurgite in imo, nunc caelo Tritona -ens. 8, 361 *Nilus* in mare -rt hiemes. MART. 11, 31, 5 *cucurbitas* prima -et . . . cena, . . . tertia reponet. AVIEN. carm. ad Flav. 28 -rt sucus ad ora saporem. CLAVD. 21, 308 quae (*classes*) fruges aut bella -ant. *subi. res incorporalis*: OV. fast. 5, 14 pondere terra suo subsedit . . ., at caelum levitas in loca summa -lit. SIL. 5, 394 clamor . . . -rt belli rabiem ad superos.

2 *ferre ratiocinando, cogitando aliquid aliquo vel alicui* (*i. q. referre*): CIC. parad. 34 *v. p. 562, 84.* MANIL. 2, 27 astrorum quidam . . . dixere figuras signaque . . . in . . . cuiusque genus causasque -lere. QVINT. inst. 10, 1, 11 *verba* τροπικῶς . . . ad eundem intellectum -untur. POMPON. dig. 33, 1, 7 haec omnia . . ., si non ad turpem causam -untur. DIOM. gramm. I 385, 19 ut activa declinatione ad personam -atur *verbum.* SCHOL. Cic. Bob. p. 120, 6 St. ad innocentiam Milonis . . . Clodii -enda praestructio est. MART. CAP. 7, 754 ad numeros planos -untur (*β B¹ R*, ref- *rell.*), qui . . . ordinantur. ENNOD. epist. 2, 19, 16 p. 63, 23 ad aestimationem . . . -enda sunt, quae fatetur. PRISC. gramm. III 123, 13 adverbia . . . -untur ad ignotos affectus. 154, 22. 183, 3 *al.* *sim.* QVINT. inst. 7, 4, 2 ut . . ., quo numero militum aggredienda *Britannia sit,* in consilium -endum sit. *hic potes adiungere has iuncturas*: RHET. Her. 2, 13, 19 id quod argentario -leris expensum (IAVOL. dig. 33, 10, 10 expenso). VAL. MAX. 8, 2, 3 quod . . . servasset, . . . religioni acceptum -rri (*v. vol. I p. 314, 38—49. 321, 79 sqq*, *ubi et iuncturae* accepto *et* in acceptum -rre. *adde* VVLG. Rom. 4, 6 cui deus accepto -rt iustitiam [λογίζεται]).

3 *ferre quomodocumque aliquo, ad aliquem* (*efficere, ut aliquid sit apud aliquem, ut quis quid habeat*): a *affert aliquis*: *α mala, incommoda*: LIV. ANDR. carm. frg. 26 inferus an superus tibi -rt deus funera, Vlixes? (*Hom. Od. 10, 64* τίς τοι κακὸς ἔχραε δαίμων;). PLAVT. Merc. 161 quid -rs? :: vim, metum, cruciatum *eqs.* (*ibid.* apporto). Poen. 195 ut -at fallaciam (Pseud. 765). Rud. 68 lenoni exitium. TER. Hec. 333 aliquid . . . mali capiti . . . illorum. VERG. catal. 3, 5 *Alexander* servitium . . . -bat *Romae.* Aen. 6, 464 tibi . . . discessu . . . dolorem. 7, 78 id (*portentum*) . . . horrendum ac visu mirabile -rri (*sc. hominibus a dis*). 8, 114 pacemne huc -rtis an arma? 10, 77 face . . . vim -rre Latinis. 11, 872 letum (SERV. inferentis). OV. ars 2, 530 dedecet ingenuos taedia -rre sui (*sc. puellis*). LIV. 6, 3, 4 Etruscis se luctum lacrimasque -rre. SEN. Med. 901 *vindictam* purae manus. Oed. 287 *Laium* praedonum manus aggressa ferro facinus occultum. Tro. 854. dial. 3, 15, 3 si iudicio lata est *poena a puniente.* LVCAN. 6, 419 ad dubios . . . casus spemque metumque. VAL. FL. 1, 551 *Paris* gemitus irasque pares et mutua Grais dona. *sim.* 1, 819 imperia et . . . enses. SIL. 6, 402 *Regulus captivus* invidiam caelo. STAT. Theb. 7, 24 ferrum ignemque. TAC. dial. 5 inimicis metum et terrorem. CLAVD. 5, 507 genus omne dolorum in te. 10, 26 *sponsus* dubium thalamis . . . amorem. PAPYR. Amherst II 26 (*saec. III/IV*) 2, 35 ipsis nocentiam -entes (*ex Babrio 11, 12* αὐτοῖς βλάβην φέρουσα).

β bona, commoda: PLAVT. Amph. 1106 divinitus non metuo, quin meae uxori latae suppetiae sient. Asin. 672 -r amanti ero salutem. Poen. 641 boni . . . tibi nec -imus nec damus (640 apportatis). Stich. 657 quot . . . voluptates -o, quot risiones *eqs.* ENN. scaen. 29 -r mi auxilium, pestem abige a me (*rell. cf. vol. II p. 1619, 7 sqq. adde* DIOSC. 2, 17 COD. Iust. 6, 35, 12, 1). 64 -rte opem (OV. met. 13, 880 *syn.* afferre). CIC. Sull. 82 nihil . . . adiumenti (SIL. 11, 605 AMM. 26, 10, 4). CAES. Gall. 2, 26, 2 subsidium. VERG. Aen. 1, 605 di tibi . . . praemia (SERV. auct. afferant vel tribuant). 3, 145 fessis finem rebus *Apollo* (*cf.* CLAVD. DON. ediceret finem). 3, 529 di . . . -rte viam . . . facilem (CLAVD. DON. praebete). 4, 579 sidera caelo dextra -as, *Iup-*

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

piter. 6,198 quae signa -ant *columbae praevolantes.* 9,247 di ..., talis animos iuvenum et tam certa -istis pectora (SERV. datis). DIRAE 24 dulcia non oculis, non auribus ulla -antur. HOR. sat. 2,3,68 *praedam* Mercurius. LYGD. 4,1 di meliora -ant. PROP. 1,5,27 solatia ... roganti (IVV. 13,120). 3,8,30 Tyndaridi ... gaudia. OV. am. 1,10,36 voluptas, quam socio motu femina virque -unt. LIV. 7,40,14 postulate aequa et -rte. 36,40,7 spem pro re (*v. app. crit.*). SEN. contr. 1,1,12 multis debeo misericordiam, multis -li. VAL. MAX. 1,8,2 salubre patriae. SEN. Phaedr. 415 amare discat *Hippolytus*, mutuos ignes -at (*i. offerat Phaedrae; an patiatur?*). CORP. IV 429 *Polybius aedilis* panem bonum -rt. SIL. 1,512 *Alcide*, -r numen amicum. 1,601 *al.* STAT. Theb. 8,759. TAC. hist. 2,79 -endi ad Vespasianum imperii. ann. 15,29 novum Caesari decus. TERT. nat. 2,7 p. 107,18 laudem mendacibus -rtis. PANEG. 12(2),32,3 tibi operam. *nota* LAMPR. Heliog. 35,1 cuius vitam ... tibi offerre voluisti, cum iam aliorum ante -erimus. LVCIF. Athan. 1,37 p. 132,27 cum alio (*dat.*) ipsi -issemus iniuste *pacem.* CYPR. GALL. exod. 411 *dextra domini* libertatem. FAVST. REI. grat. 1,9 curam vulneribus. ARATOR act. 1,873 -at exemplum meritis (*abl.*), qui praebuit undis (*sc. Cornelius centurio, act. 10, 48*). CARM. epigr. 417,4 sperantesque mihi se munera (*sc. circensia*) -rre fere⟨bant⟩ funera. *huc possis haec quoque referre*: PLAVT. Capt. 964 ista aufer ⟨ac⟩ dic, quid -rs, ut -as hinc, quod petis. Men. 116 quid petam, quid -am. TER. Phorm. 857 pollicitationes aufer et quod -rs cedo. VERG. Aen. 10,150 quidve petat quidve ipse -at. LIV. 6,40,11 aut omnia accipe aut nihil -o. *similia habes p. 543, 63 sqq.* γ *alia, quae cum sollemnitate quadam afferuntur, ut leges sim.* (*cf.* GLOSS. latum est, lata est εἰσηνέχθη): LEX XII tab. (Fest. p. 376; *v. p. 540, 50*). PLAVT. Men. 591 dixi causam, condiciones tetuli (*cf. vol. IV p. 136, 12 sqq. adde* TER. Phorm. 579. LIV. 4,10,2 *opp.* accipere. VIR. ill. 59,2). LEX repetund. (Corp. I² 583) 71 sei quid in saturam -etur. ASELL. hist. 2 quae lex rogatione lata sit (*obi. suppl.* RHET. Her. 1,12,21. CIC. Mur. 5 *opp.* abrogare. LIV. 3,15,1 *opp.* accipere. *nota*: SEN. Ag. 265 severas ... leges viro. QVINT. inst. 2,13,1 *rhetor* studiosis dicendi. VLP. reg. 1,3 lex ... rogatur, id est -rtur. VIR. ill. 15,5 legem ... a magistratibus ad populum. *non de magistratu legislatore* COD. Iust. 4,3,15 *plebs* Aquilio tribuno rogante). LEX agr. (Corp. I² 585) 10 ⟨neive ...⟩ sententiam deicito neive -rto, quo quis ... ⟨minus ... possid⟩eat (*cf.* LEX Iul. munic. [Corp. I² 593] 110 sentemtiam [*sic*] deicere -rre. 129 *al.* RHET. Her. 2,13,19. CIC. Cluent. 72 sua illum sententia, cum palam omnes -uri essent, condemnatum iri. *aliter* SEN. contr. 9,6,11, *v. p. 536, 26.* GLOSS. II 302,59 ἐξενεχθεῖσα lata, lata sententia. 298,49 ἐνεχθεῖσα lata, fuerit lata sententia). CIC. Verr. 6,60 rationes -rre (referre *dett., edd.*). Cluent. 14 rogationis ..., quae contra coloniam ... -batur. leg. agr. 2,18 hoc idem de ... sacerdotiis ... tribunus plebis ... -lit. Mur. 47 haec (*sc. legem*). Sull. 63 nihil de iudicio. dom. 26. 42. 44 *al.* 52 quod ... lege una -isti. Sest. 65 cum de capite civis ... proscriptio -rretur. 104. 114. prov. 45 *Clodii* non solum tribunatus, sed etiam perniciosissimae res ... iure latae videbuntur. 46. Rab. Post. 16 quaestionem. Phil. 1,19. *nota* 5,7 tribuni ... -erunt de provinciis ..., ille biennium, hi sexennium. 5,10 res bonas vitiose per vimque *Antonius* (LIV. 2,56,3 haud parva res ... -batur). or. frg. A IX 21 iudicia (*de iudicibus*). de orat. 2,286 *v. p. 540, 84.* leg. 2,11 ea se scripturos atque -uros, quibus. 3,10 '*tribuni* ad plebem, quod oesus erit, -unto'. Cato 11 quae contra rempublicam -rrentur (*ibid.* quae pro reipublicae salute gererentur). parad. 32 privilegium -lit, ut ... exsulares. Att. 2,12,2. 3,23,4 caput (*ibid.* perferre). 7,7,6 annorum ... decem imperium et ita latum ⟨placet⟩? CORP. VI 32272 (*a. 23 a. Chr.*) *loco mutilo.* HOR. epist. 2,1,153 lex poenaque lata (nata *al.*). LIV. 3,29,8 quid. 3,31,7 utilia. 4,3,5 nihil novi. 4,51,4 actiones (sanctiones *al.*). 4,36,1 *al.* 6,40,12 quod commodum est populo accipere. 9,9,14 *sponsionem.* 9,15,5 quoniam ab hostibus in se aequa statui quam in se ipsi -rre maluerint. 21,13,5 *pacem* Hannibal (23,13,3? *opp.* accipere). 31,44,7. 34,19,3 condicionum electionem. FEST. p. 282 ut id sciscat *populus*, quod -at, qui rogat. SEN. suas. 7,3 pactionem (GAIVS dig. 47,22,4 sibi *sodales* [*cf. ibid.* διαθῶνται πρὸς ἀλλήλους]). SEN. epist. 107,6 *ius* omnibus. QVINT. decl. 306 p. 201,17 sibi ... iura ... aetas vetus. 338 p. 333,19 testimonium adversus se (CALL. dig. 22,5,3 pr. *syn.* dare). POMPON. dig. 1,2,2,4 *duodecim tabularum* -endarum auctorem ... Hermodorum. PAVL. dig. 22,3,25,3 adversario suo ... iusiurandum. LAEL. FEL. Gell. 15,17,4 plebisscita ..., quae tribunis plebis -entibus accepta sunt. IVST. 2,7,5 si quid pro altero ordine -isset *Solon.* COD. Iust. de emend. cod. 2 *decisiones.* 1,3,20,1 (*a. 434*) *constitutionem* (3,11,7 *al.*). 1,14,9 (*a. 454*) si quid ... in ... legibus latum ... obscurius fuerit. *huc pertinere videtur* 7,51,6 (*ca. a. 500*) praefatas praerogativas, ut ante latum est, praetendunt. *pro obi. est enuntiatum per* ut, ne, *inf. sim.*: CIC. Verr. 2,26 Glaucia ...-lit, ut comperendinaretur reus. Balb. 28 de ... Menandro ... ad populum latum ⟨est⟩, ut. 55 Mil. 15 *al.* Att. 1,18,4. 2,22,2. 7,6,2. 8,3,3 CAES. civ. 1,32,3 LIV. 2,2,11 *al.* 6,38,9 ad plebem. ASCON. Corn. p. 57,25 St. SVET. Iul. 26,1 POMPON. dig. 1,2,2,24. CIC. dom. 51 -isti de me, ne reciperer. Balb. 33 Phil. 1,22 LIV. 4,4,5 *al.* ASCON. Corn. p. 48,14 St. CIC. fin. 2,54 ut ... tribunus plebis -rret ad plebem, vellentne. LIV. 1,46,1 -rre ad populum, vellent iuberentne. 26,2,5 ad plebem -rrent, quem ... mitti placeret. TAC. ann. 1,74 -lit absolvi reum. *obiecto quomodocumque ex proximis supplendo*: CIC. Caecin. 102 Sulla ... ita -lit de civitate, ut non sustulerit. leg. agr. 3,8 quid quaeris? ... ut privatum sit (sed *codd.*)? ita latum est. dom. 79 populus Romanus L. Sulla ... -ente comitiis ... municipiis civitatem ademit. Sest. 73 de capite non modo -rri, sed ne iudicari quidem posse nisi comitiis centuriatis. 78 *al.* Mil. 15. 21. Phil. 1,20 'quicumque ordinem duxit, iudicet'. at si -rretis, quicumque equo meruisset, ... probaretis. or. frg. A VII 30 nec gravius *est* incipere -rre quam perferre. leg. 3,11 'de capite civis nisi per maximum comitiatum ... ne -unto.' 3,43. Att. 4,18,4 negant ... latum de imperio et est latum ... insulse. 7,3,4. CAEL. Cic. epist. 8,8,5 si quid ... ad populum ... lato opus esset. BRVT. et CASS. Cic. epist. 11,2,3 CAES. civ. 1,6,6 LIV. 3,63,8 *al.* 22,25,10 audaciter ... de ... imperio. CAPITOL. Aur. 5,6 Hadriano -ente ... quaestor est designatus. SCHOL. Cic. Bob. p. 148,11 St. *nota* ferre *absol.* (*i. q. condicionem ferre?*): CIC. Att. 15,29,2 ait hic sibi Iuliam -rre (⟨condicionem⟩ *add. O. E. Schmidt*).

δ *aliquem*: CIC. Q. Rosc. 45 quem ... si -rrem iudicem, refugere non deberet (*ibid.* testem producam. *cf. p. 539, 2 et Zumpt, Kriminalrecht der röm. Rep. II 2 p. 529 sq.*). VLP. dig. 48,13,11,6 qui ... pecuniam ... retinuerit, ... inter debitores eum -rri (*i. referri?*). COD. Iust. 12,19,14 pr. (*ca. a. 520*) sin ... scriptis in querimoniam ... -endi sint (*supra*: si sine scriptis conveniendi sint).

b *affert aliquid*: α *aliquem*: *verbo activo*: CIC. de orat. 1,134 illud, quod eo, quo intendas, -at deducatque (*cf. p. 545, 32 sqq.*). 3,35 quo sua quemque natura -rre videatur (Brut. 204 fin. 5,39 *al. cf.* TAC. dial. 10 cum natura ⟨te *add. Acidal. al.*⟩ tua in ... arcem eloquentiae -at). OV. met. 5,269 nisi te virtus opera ad maiora -isset. SEN. Ag. 86 quas (*nimias domos*) in planum quaelibet hora -lit ex alto (*cf.* 101). benef. 4,27,3 in hoc illum mores sui. epist. 9,17 ad amicitiam -rt illum ... utilitas. LAVS Pis. 123 *comitem* merces (*syn.* dat). PLIN. nat. 35,106 impetus animi et ... libido in haec ... eum -lere. SIL. 16,530 quos ... virtus animusque ferox ad laudis amorem. 16,582. STAT. Theb. 4,754 nos ... excindere Thebas mens -lit. QVINT. inst. 5,10,123 velocitas ... nos ad ea, quae conveniunt. TAC. dial. 13 me ... Musae ... in illa sacra. GELL. 15,2,7 (*ex Platone?*) si eum ... ad ... voluptates ... voluntas (*ibid.* induxerit ... compulerit. *idem fere* MACR. sat. 2,8,8, *nisi quod* impulerit). *verbo passivo* (*cf. etiam p. 561, 62*): SALL. Catil. 3,3 studio ad rempublicam latus sum. VAL. MAX. 9,15,2 impudentiae velis ad summum audaciae gradum -rtur. AVG. civ. 11,11 p. 478,18 ut ... in neutram partem ... assensione -rrentur. 19,12 p. 375,5 homo -rtur ... naturae suae legibus ad ineundam societatem. c. Parm. 1,8,13 p. 33,18 in ... ecclesiae praecisiones sacrilego furore. BOETH. mus. 1,34 p. 225,5 genus poetarum ... naturali quodam instinctu -rtur ad carmen. β *aliquid*: *subi. res corporalis*: CIC. carm. frg. 22,7 *classes* Priamo cladem et Troiae pestemque -bant (*Hom. Il. 2, 304* κακὰ ... φέρουσαι). LVCR. 6,663 satis haec tellus nobis caelumque mali -rt. VERG. georg. 2,216 *agri* serpentibus ... dulcem ... cibum (*ibid.* praebere). 2,454 quid memorandum aeque Baccheia dona -erunt (SERV. attulerunt). Aen. 3,195 imber noctem hiememque -ens (SERV. afferens). 6,400 nec vim tela -unt (SERV. *opp.* repellunt; *cf.* CLAVD. DON. ut inferatur ... violentia). NVX 88 domino ... tributa *arbor.* LIV. 2,41,5 *agri* servitutem eis qui acceperant. SIL. 10,274 Sirius ... morbos ... mortalibus. AETNA 314 flumina auras. GERM. 4,126 *sidus* omnia mixta (*cf.* 4,122 aestus ac frigora miscet). 4,146. LVCAN. 3,70 magnum Libye ... imbribus annum. PLIN. nat. 15,68 *ficus* modios CCLXX. 16,94 natura ... animam -ente (inferente *E*) omnibus satis (*abl.*). 37,39 *Hypoparus* bona. VAL. FL. 3,194 *hasta* fata. 4,458 (*verba Phinei*) sprevere quod omnes (*i. cibus pollutus*), ... has mihi -rt in luce moras. 6,236 campis ... umbram -rt abies. SIL. 15,619 umbris ... -entibus (faventibus *Thilo, alii alia*) ... circumagit ... ductos *Hasdrubal.* 17,453 cui nobile nomen ... Teate. SCAEV. dig. 33,1,21,1 fundum ... -entem annua sexaginta. TERT. bapt. 3 p. 203,18 quantum instrumentum mundo -at *aqua.* PANEG. 7(6) 21,4 *coronae* omen. ARNOB. nat. 1,8 *aer* corporibus labem. 2,37 p. 75,12 imbres ariditatibus temperamenta. AVIEN. Arat. 1131 his indicium proprio -rt ore Bootes. CLAVD. 8,117 aspera -urae ... catenae. INSCR. christ. Rossi II p. 149,17,1 *adn.* aula dei haec similis Synai sacra iura -enti. ARATOR 1,646 *arca Noë* clausis ... baptismatis instar. *subi. res incorporalis*: PLAVT. Men. 759 *aetas* res plurumas pessumas, quom advenit, -rt (*B*¹; afferell. LVCIL. 806). ENN. ann. 197 quid ... -at Fors, ... experiamur (*cf. l. 78*). LVCAN. 2,13 -rtque refertque vices). CAECIL. com. 217 hominis quid fer[e]t morum similitas. TER. Hec. 593 nihil ... istae res mihi voluptatis -unt. Haut. 215 rerum, quas -rt adulescentia (Ad. 53, *ad q. l.* GLOSS. V 539,5 quae adulescentes volent [solent? *Götz*] facere). 573 multa -rt libido. LVCIL. 447 cui parilem fortuna locum fatumque -lit fors (MANIL. 1,510 fortuna per orbem servitium. 4,49 hoc nisi fata darent, numquam Fortuna -isset. *cf. p. 549, 21*). LVCIL. 620 laborem ..., laudem qui tibi ac fructum -at. RHET. Her. 4,27,37 nihil Corinthiis ... calliditas praesidii -lit. CIC. Verr. 3,73 quae tempus illud -lit. 6,147 illa vox ... mortem illis ... et supplicium. de orat. 2,186 quod utilitas oratoris -et. Att. 6,6,4 quae -rt vita

[Hey

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hominum. 7, 26, 2 id ... fraudem. CATVLL. 44, 20 gravedinem et tussim ... Sestio ... frigus. SALL. Catil. 21, 2 quae bellum atque libido victorum -rt. VERG. ecl. 4, 61 matri ... decem -erunt (abst- *al. sec. Serv.*) fastidia menses (SERV. fastidia attulerunt; SERV. auct. fastidia pati. AMM. 21, 2, 14 sermo ... lecturo fastidium). georg. 1, 461 quid vesper -at (vehat *Bern.*) ..., quid cogitet ... auster. 4, 252 casus apibus quoque nostros vita -lit. Aen. 1, 463 tibi fama salutem (SERV. afferet). 7, 118' vox audita laborum ... finem. 8, 533 quem casum portenta. 10, 112. 791 fidem ... operi ... vetustas. 11, 708 gloria fraudem (SERV. afferat). 11, 792. 924. HOR. epod. 5, 3 quid iste -rt tumultus? (PORPH. quid sibi vult). sat. 1, 4, 130 perniciem quaecumque. 2, 2, 76 stomacho ... tumultum ... pituita. 2, 2, 96 patinae ... dedecus. TIB. 1, 1, 42 fructus ... condita messis. 1, 1, 76. 1, 8, 2 *al.* LYGD. 4, 2 *al.* OV. am. 3, 5, 32 quid ista (*visa*) -ant? Pont. 1, 3, 4 solacia ... auxilium nostris spemque -lere malis. 4, 4, 38 prospera verba dies. fast. 5, 523 si quid -rt impetus. EPICED. Drusi 281. LIV. 3, 27, 7. 7, 30, 23 *al.* MANIL. 1, 902 bellum natura per ignes (*i. cometas; v. vol. II p. 1836, 40*). 2, 45 herbas ... fata ... radice -entis. 3, 217 (*ex coni. Scal.*). SEN. Oed. 384 quid ... signa. Thy. 36 fluctu ... regnum casus assiduo. dial. 9, 6, 4. nat. 7, 17, 3 *cometae* omen. epist. 40, 13. OCTAVIA 818. LVCAN. 2, 461 dubiam ... fidem fortuna -bat (COMMENT. fortuna Caesaris dubiae fidei faciebat universos. *sim.* ADNOT.). 6, 7 *hora* in casus (cassum *al.*) ... cuncta. 7, 22 *al.* 7, 638 saecula *Romanis* ... vulnus (ADNOT. inferre). PERS. 3, 48 quid dexter senio (*i. iactus*) -rret (*opp.* canicula quantum raderet). SIL. 1, 110. 3, 135 extremum ... diem primus. 4, 177. 7, 577 iniuria quantum ... decoris (*syn.* dare). 8, 285 huic (*Paulo*) communia *cum Varrone* Campus (*i. comitia*) iura ... -lit. STAT. Theb. 9, 29 *al.* MART. 8, 71, 10 nonus *annus* vix cocleare -lit (*sc. munusculum mihi a patrono*). QVINT. inst. 5, 14, 30 *eloquentia* contemptum ex humilitate. TAC. Agr. 44 solacium -lit evasisse *eum* ... tempus. hist. 3, 39 dilata ... mors ... perniciem. 5, 4 *septimus dies* finem laborum. ann. 2, 14 nox ... quietem. 2, 84. 3, 52 coercitio plus damni in rempublicam. 4, 66. 11, 6 fori tabes pecuniam advocatis. 14, 22. AVR. Fronto p. 80, 23 N. nox quid -at. TERT. patient. 1 p. 1, 10 erubescere ... remedium. ARNOB. nat. 6, 16 quod ... risum. AVSON. 90, 6 libido iacturam. 351, 11. 382, 7 solstitio ... Cancri -rt Iulius astrum. 426, 3 sua cuique exorsa laborem fortunamque -unt. CLAVD. 28, 283 rapt. Pros. 1, 232. DRAC. laud. dei 3, 616 veniam nox. BOETH. arithm. 1, 28 p. 57, 15 quotquot *partes* ipsa -erit comparatio. DIG. de const. dig. 2 sive ... legere eis sors -erit. CARM. de alphab. 66, 24 linguis spiramina *littera h*. *nota*: INSCR. christ. Rossi II p. 92, 56, 7 his lit officiis (-um *cod.*) vit⟨a⟩e mors invid[i]a laudem; sed lucis meritis non -lit interitum (-us *cod.*). ut *pro obi.*: CIC. rep. 6, 18 natura -rt, ut ... sonent (off. 1, 121 *al.* Att. 13, 10. 1). epist. 3, 13, 2 vellem ita fortuna -isset, ut. AVSON. 19, 3 nec -at ulla dies, ut commutemur in aevo. *obiecto supplendo* (*significatio prope accedit ad notionem tolerandi, ut* aetas fert *sit aut i. q.* aetas secum fert, affert, *aut i. q.* aetas patitur, permittit): TER. Andr. 443 dum licitumst ei dumque aetas -lit (*v.* DON. *ad h. l.*). 795 ut -rt natura. VARRO ling. 8, 21 ut cuiusque -lit voluntas. CIC. inv. 1, 7 quemadmodum nostra quidem -rt opinio. 1, 49 ut facultas -lit (2, 8. 10. Verr. 3, 83 prout ... hominis facultates -bant [NON. p. 303 *v. p. 528, 52*]). Verr. 2, 40 sicut mos maiorum -bat. 4, 57 tamdiu pependit in arbore ..., quamdiu voluntas Aproni -lit. 4, 126 'ut temporis difficultas aratorumque penuria -lit'. 6, 105 ita ... periculi rationes -rre ac postulare. 6, 185 ut hominum ... religio -rt. Caecin. 85 versutius quam mea consuetudo ... -rt (*v. vol. IV p. 556, 8; adde* GELL. 11, 13, 2). leg. agr. 2, 77 si ita commodum vestrum -rt. Sull. 1 ita -lit casus ..., ut (*cf. vol. III p. 579, 30*). Pis. 5 ita ... tempora rei p. -rre. Scaur. 21 ut mea cogitatio -rt. de orat. 2, 13 ut ipsorum usus -bat. 3, 53 ut rerum, ut personarum dignitates -unt. part. 54 graviora sunt, quam causa -rt. Att. 2, 25, 2 ut opinio et spes et coniectura nostra -rt. 7, 14, 3 ut fors -erit. 13, 22, 4 de Bruto nostro, perodiosum; sed vita -rt. ad Q. fr. 1, 4, 5 ut amor tuus -rt. LVCR. 2, 260 declinamus ..., ubi ipsa -lit mens. CAES. civ. 3, 61, 3 prout cuiusque ... aut natura aut studium -bat. SALL. Catil. 58, 6 si maxume animus -at (Iug. 54, 4 *al. v. vol. II p. 96, 26 sqq. adde* SVET. Otho 6, 1 -erat animus ... occupare. FRONTO p. 119, 16 N. ut ... tuus animus -et. DRAC. Romul. 10, 1). NEP. Eum. 6, 5 si ita -isset fortuna. VERG. Aen. 2, 34 Troiae sic fata -bant (*v. supra p. 362, 11. adde* CARM. epigr. 417, 9). LIV. 5, 44, 1 vestrum beneficium ita. MANIL. 3, 149 officium. FEST. p. 282 'refert' ... 'rei fer⟨t⟩'. SEN. benef. 4, 32, 4. STAT. Theb. 1, 428 sic ira -bat. QVINT. inst. 3, 1, 1 ut vires nostrae -erunt. 10, 7, 13 si calor ac spiritus -lit. PLIN. epist. 7, 20, 4 ita similitudo naturae -bat. paneg. 2, 7 ut amor et gaudium -lit. PS. QVINT. decl. 3, 19 ut mediocritas ingenii mei -lit. TER. MAVR. 279 captus ut meus -bat. IVST. 2, 13, 3 si aliter eventus -at (fuerat *pars codd.*). PAVL. NOL. carm. 19, 464 relucent ..., cum -rt festa dies. 31, 282 in uno telluris gremio morte -ente cadunt. COD. Theod. 9, 15, 1 (*a. 318*) ut regionis qualitas -erit (*cf.* INST. Iust. 4, 18, 6). res -rt: TER. Andr. 832 incepi, dum res tetulit (EVGRAPH. passa est); nunc non -rt (GLOSS. V 537, 39 patitur): -as. Ad. 730 quod res ipsa -rt. CIC. inv. 2, 83 si res -et. Cluent. 9 quid res ipsa -erit. Phil. 4, 14 si ita res -isset (de orat. 3, 118 si ita res -et. Tusc. 1, 110 SEN. benef. 7, 8, 1 epist. 66, 48. 71, 17 FRONTO p. 151, 18 N.). Brut. 277 quantum res -bat. Att. 1, 20, 1 si quid res -et. epist. 1, 7, 6 quid res, quid causa, quid tempus -at. HOR. sat. 2, 1, 18 LIV. 3, 27, 6 SEN. contr. 1 pr. 16 utcumque res -erat. SEN. dial. 11, 8, 5 quocumque. QVINT. inst. 3, 8, 53. 5, 2, 3. 11, 1, 8 in contrarium. 12, 1, 45 *al.* PLIN. epist. 7, 33, 7 quae res -bat. AMM. 30, 5, 14 in quantum res -lit. *huc possis adiungere locum dubiae interpretationis*: TER. Andr. 188 dum tempus ad eam rem -lit (*'eum' suppleri vult Spengel; at* DON. deest 'se', ut sit: dum se tempus praebuit). *nota subiectum omissum*: SEN. nat. 6, 32, 12 effice ... tibi ... familiarem *mortem*, ut, si ita -erit, possis illi et obviam exire. TAC. hist. 2, 44 bos ..., si ita -rret, honestius ... perituros. ann. 3, 15.

B *non certo fine ferendi* (*nonnulla ex antecedentibus [II A] huc referri possunt*): 1 *de hominibus, qui aliquid (aliquem) dictis, scriptis, quomodocumque huc illuc ferunt, sc. ad aures et notitiam hominum* (*circumferre, tradere, prodere, memorare, praedicare, iactare. aliter cf. p. 543, 63 sqq.*): PLAVT. Mil. 1349 nos secundum -rri nunc per urbem haec omnia. Persa 351 inimici famam non ita, ut natast, -unt (Trin. 186). TER. Eun. 429 *hoc dictum* vetus credidi. ... -rtur in primis (LIV. 45, 32, 11 vulgo. PLIN. epist. 3, 9, 3 VOPISC. Car. 20, 2. EVTR. 8, 5, 1 hoc ipsius -rtur egregium dictum [κἀκεῖνο περὶ αὐτοῦ φασιν]). LVCIL. 906 sola ex multis ... nostra poëmata -rri (NON. p. 303 *v. p. 528, 56*). CIC. Verr. 5, 129 tria -bantur in orbe terrarum signa Iovis. Catil. 1, 26 meditati illi sunt, qui -untur, labores tui. Sull. 66 *Autroni* voces, ... minae -bantur (*ibid.* afferre). Arch. 21 nostra semper -etur et praedicabitur ... pugna. Pis. 22 Phil. 2, 101. de orat. 3, 214 quid fuit in Graccho, ... quod ... tanto opere -rretur? Brut. 27 *Periclis* scripta quaedam -untur (MART. 6, 60, 5 SVET. Iul. 56, 7). 205 orationes (LIV. 38, 56, 5 ASCON. tog. cand. p. 72, 18 St. QVINT. inst. 10, 1, 24. SVET. Iul. 55, 3 temere. 55, 4 PANEG. 8 [5], 13, 3. *al.*). orat. 139 *rem* supra -et quam fieri possit (QVINT. inst. 9, 1, 45. *cf. etiam p. 551, 20*). 174 hoc in eius (in omnis *A*, in eo *Bake*) summis laudibus -unt, quod. rep. 1, 67 eos ... -unt laudibus et mactant honoribus (VERG. Aen. 1, 625 Teucros ... laude [SERV. laudabat, praeferebat]. LIV. 7, 36, 5 reditum ... saecula laudibus). Lael. 6 *Catonis* multa ... responsa acute -bantur. Tusc. 5, 90. 100 vita illa beata, quae -batur (*Plato epist. 7 p. 326B* ὁ ... λεγόμενος ... βίος εὐδαίμων). carm. frg. 3 (de consul.), 51 legum exitium constanti voce. LVCR. 3, 754 illud ... falsa -rtur ratione, quod aiunt. CAES. civ. 2, 17, 2 haec ... sermonibus (LIV. 4, 5, 6 sermonibus ... bella. TAC. dial. 10 haec ... laudari et ... omnibus sermonibus ferri). BELL. Hisp. 25, 4 ut -rtur Achillis Memnonisque congressus. SALL. Catil. 8, 2 res gestae ... fama -untur (NEP. Eum. 3, 4 Romani). VERG. ecl. 8, 9 per orbem ... carmina. Aen. 2, 158 omnia ... sub auras. 6, 822 utcumque -ent ea facta minores (AVG. civ. 3, 16 *ad h. l.* praeferant et extollant. *cf. Norden comm. p. 322*). 8, 288 carmine laudes Herculeas et facta (SERV. voce ... exsequebantur. SERV. auct.: canunt). 12, 235 ille ... vivus ... per ora -etur. CVLEX 7 *culpans musam* pondere vel culicis levior famaque -etur. PROP. 2, 5, 1 tota te -rri, Cynthia, Roma. OV. ars 1, 220. LIV. 21, 32, 7 *fama*, qua incerta in maius ... -rri solent. 28, 17, 2 laetitia gloriaque ingenti eam rem vulgo. MANIL. 4, 576 crimina per populum ... ore bilingui. SEN. contr. 10 pr. 8 belle dicta res -batur. suas. 1, 7 *Dellii* epistulae ad Cleopatram. 2, 11 *al.* VAL. MAX. 9, 12 ext. 3 non vulgaris ... mortis causa -rtur. CELS. 5, 18, 11 -rtur *malagma* ... ad digerenda, quae coeunt, sub auctore Medio. SEN. epist. 120, 5 nemo non gloriam ultra verum -lit (*i. extulit, celebravit*). VAL. FL. 4, 237 iam capta Typhoeus astra -ens (*i. 'iactans' Langen*). SIL. 4, 261 Crixum -rri clamoribus. 8, 157 -batur ... per oppida rumor. 8, 421 laudes ore (8, 420 voce canebant). STAT. silv. 2, 7, 21 *Lucanus* vos (*Musae*) geminas -lit per artes et vinctae pede vocis et solutae. QVINT. inst. 1 pr. 7 duo iam sub nomine meo libri -bantur (PLIN. epist. 2, 10, 2 per ora hominum [*ibid.* pervagentur]. HIER. epist. 64, 22, 3). 7, 2, 24. 10, 1, 129 *al.* TAC. ann. 6, 49 accusata in senatu, quamquam ... luctum ... communem ... aliaque ... diu -rret. 15, 46 vetera mala rumoribus *populus*. 16, 2 nec aliud ... populus credulitate, prudentes diversa fama -lere. SVET. Iul. 20, 2 ut ... vulgo ... -rrentur hi versus. Aug. 31, 1. Dom. 9, 3 -batur ... vox eius. gramm. 1 volumina. 4 commentarii. FRONTO p. 212, 23 N. *argumenta* non sparsa ... ut ⟨ea⟩, quae per saturam -untur. PAVL. dig. 6, 1, 27, 3 (*incert., num huc pertineat*) cum ... in hereditatis petitione ... dolus praeteritus -rtur. 48, 20, 7, 3 exempla. APVL. Plat. 1, 1 somnium ... Socratis scitum -unt. TERT. nat. 2, 7 p. 107, 7 mythico genere, quod poetae -unt. PORPH. Hor. carm. 1, 6, 2 *opiniones*. LAMPR. Alex. 3, 3 cuius ... declamatae -untur. VOPISC. Aurelian. 31, 4 *al.* Tac. 11, 7 multa huius -untur. CAPITOL. Gord. 10, 6 fabella. *talia saepius ap.* SCRIPT. hist. Aug. LACT. inst. 5, 15, 11 illa sententia, quae apud Euripidem -rtur in hunc modum. FIRM. math. 1 pr. 5 maior ille, quem -unt, ... annus. DICT. 4, 13 ut sermo hominum -batur. SCHOL. Cic. Bob. p. 85, 18 St. tres ... Curiones ... in libris adhuc -untur. p. 89, 18. 138, 6 *fabula Pacuviana* sub titulo 'Ilione' -rtur. p. 147, 23. MAXIMIN. c. Ambr. 139 divina fides per omnium ora -atur. HIER. epist. 57, 8, 3 hoc exemplum in vulgata editione sic -rtur: *seq. verba*. 57, 11, 1. *nota* 57, 11, 2 Septuaginta editio ... prima est et ante Christi -rtur adventum. chron. a. Abr. 1198 praef.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Vulg. Esth. 10, 3 *al.* vir. ill. 15 *al.* CLAVD. 26, 15 omnia vates in maius celebrata -ant (26, 16 iactant). AVG. civ. 14, 23 p. 49, 14 D. liber sermo -rretur (*supra opp.*: diligentius disputare verecundia resistit). conf. 5, 6, 11 prae multis laudabam ac -bam (*sc. Faustum*; efferebam *aliq. codd.*). SVLP. SEV. dial. 1, 19, 1 id factum ... memoria -batur. BOETH. arithm. 2, 41 p. 139, 4 proportionum habitudines ..., quae sine nomine -untur quidem, vocantur autem quarta *eqs.* *nota* CORIPP. Ioh. 5, 39 inde -unt 'Gurzil': 'Gurzil' cava saxa resultant (5, 37 clamat 'Mastiman'). *res pro subi.* VERG. catal. 9, 57 *facta* (*nom.*) -ent rerum monumenta per orbem. *huc refero iuncturas quae sunt* in caelum, ad astra ferre *et sim.*: CIC. Verr. 5, 12 nomina artificum ... ad caelum (LVCR. 6, 8 cuius [*Epicuri*] ... ad caelum gloria -rtur. SALL. Catil. 53, 1 *al.* MIN. FEL. 37, 3 DICT. 4, 1. 8). Phil. 4, 6 Caesar -rtur in caelum (Att. 4, 16, 2. 7, 1, 5 litteris. 16, 6, 2. 16, 7, 5 LIV. 7, 36, 7 TAC. dial. 19. AVR. Fronto p. 75, 13 N. arbitratum suum in caelum -rt. AMM. 30, 5, 10 HIER. epist. 49, 40, 2. 60, 14, 2). SIL. 1, 277 caelo ... facta. VERG. ecl. 5, 52 Daphnin ad astra -emus (5, 51 tollemus). 9, 29 nomen ... sublime ... ad sidera (MANIL. 2, 137 *al.*). MART. epigr. 1, 6 Mausolea laudibus ... Cares in astra -ant. *sim.* TAC. ann. 14, 46 Trebellium dum uterque dedignatur, supra -lere (*i. effecere, ut sibi anteferretur. cf. etiam p. 550, 31*). *cum duplici accusativo*: SVEIVS carm. frg. 1, 2 haec (*nux? malus?*) nunc ... Persica ... -rtur. CIC. Arat. 222 Antecanem, Graio Procyon qui nomine -rtur. de orat. 1, 50 quem acutissimum -unt. orat. 90 Demades praeter ceteros *facetus* -rtur, Demosthenes minus habetur. Cato 59 te ... beatum. CATVLL. 63, 68 Cybeles famula -ar. 114, 2 Firmanus saltus ... dives -rtur. LVCR. 1, 727 *Sicilia* miranda videtur ... visendaque -rtur. CAES. Gall. 6, 17, 1 *Mercurium* inventorem artium -unt (*ibid.* arbitrantur). SALL. Iug. 30, 2 is auctor ... -batur. NEP. Att. 1, 3 nobilis inter aequales. VERG. Aen. 6, 893 altera *porta* -rtur cornea. 7, 208 *insula* nunc Samothracia -rtur, *v. p. 528, 52.* 7, 231 nec vestra -etur fama levis (CLAVD. DON. pro levi ducimus). 9, 594 ingentem sese clamore (*cf.* SERV.). HOR. carm. 2, 19, 27 choreis aptior ... dictus non sat idoneus pugnae -baris. epist. 2, 2, 112 quaecumque ... indigna -entur verba. PROP. 2, 17, 11 quem ... felicem. 3, 17, 20 OV. epist. 6, 114 *al.* LIV. 1 pr. 7 *populus Romanus* parentem Martem. 1, 30, 6. 1, 42, 4 Servium conditorem ... discriminis ... posteri fama -rrent. 7, 1, 10 *al.* MANIL. 2, 290 haec ⟨quadra⟩ta -unt. 2, 563 haec ... tuis inimica -untur. 2, 869 *al.* SEN. Herc. O. 203 silva domus nostra -etur. 813 *al.* COLVM. 6 pr. 7 quod (*pecus*) ... Triptolemi -rtur minister (CHIRON 947). VAL. FL. 6, 642 *Thydrum* famulum ... -bant Phasidis. SIL. 2, 66. 9, 63 -entur ... te ... insignes consule campi. STAT. Theb. 9, 384. MART. 9, 28, 6 sola ... scaenicus arte -or. 10, 56, 7 *al.* QVINT. inst. 6, 3, 99 quae ... sine ratione dicta -untur. TAC. hist. 2, 1 causam profectionis officium erga principem ... -bat. ann. 2, 43 avum M. Antonium, avunculum Augustum -ens. 15, 35. SVET. Iul. 59 vaticinationes, quibus felix et invictum ... Scipionum nomen -batur. TERT. adv. Val. 5 p. 182, 18 nemo tam otiosus -rtur ..., ut. SPART. Geta 4, 2 LAMPR. Diad. 9, 5. AVR. VICT. Caes. 29, 5 Deciorum mortem plerique illustrem -unt; namque filium ... cecidisse. AVSON. 111, 1 Silvius iste Bonus -rtur. 192, 3 nec me nepotes ... minus ... dignum ... -ent. *nota* AMM. 23, 6, 40 fortis est *amnis Cyrus*, ut ipse *rex Cyrus* etiam -batur. CLAVD. 3, 273 dignum te laude -am. 20, 247 quae nunc Bithynia -rtur. 22, 288 digna -or. 28, 277 SVLP. SEV. Mart. 27, 3 MART. CAP. 1, 41 *al.* CHRON. Gall. chron. I p. 634, 121 Homerus -rtur clarus. SIDON. epist. 2, 2, 17 mensuras quas -unt nauticas. DRAC. satisf. 69 materies ferri ... noxia -rtur. VEN. FORT. carm. 3, 13, 5 *amnis*, qui Salia -rtur. *huc referendum puto*: LVCR. 6, 372 autumni quod -rtur nomine tempus. PLIN. nat. 4, 95 -untur ... Oeonae, in quis ... vivant. *cum infinitivo: formae activi*: ferunt (*maxime subiecto incerto*): VARRO frg. Char. gramm. I 131, 25 glutinum -unt Daedalum invenisse. CIC. Verr. 5, 107. har. resp. 20 poetae -unt ... intulisse (CELS. 3, 18 p. 101, 34 FRONTO p. 19, 11 N. PANEG. 11 [3], 28, 5). Scaur. 4 Phil. 11, 7 *al.* de orat. 2, 154 *al.* CATVLL. 2, 11. 64, 212 *al.* LVCR. 3, 42 VERG. Aen. 2, 230, *v. p. 528, 51 al.* 7, 765 -unt fama ... venisse (LIV. 23, 31, 13 *al.*). CIRIS 303. HOR. carm. 3, 17, 2 hinc Lamias -unt denominatos. TIB. 1, 9, 61 *al.* PROP. 1, 20, 17 *al.* OV. am. 3, 6, 32 *al.* fast. 2, 554 ululasse ... animas, volgus inane -unt. LIV. 1, 4, 5. 6 *al.* MANIL. 4, 353 PAVL. FEST. p. 18 *al.* VELL. 1, 4, 1 VAL. MAX. 4, 5 ext. 2 *al.* CELS. 3, 21 p. 106, 26 SEN. epist. 31, 2 *al.* OCTAVIA 708. *inf. suppl.* COLVM. 1, 4, 9 quaedam loca ... frigoribus ... horrent, sicut Thebas -unt Boeotias. MELA 2, 28 *al.* LVCAN. 4, 602. PLIN. nat. 2, 101 *al.* 9, 151 ipsi -unt ... crassescere. VAL. FL. 3, 631 nec minus in sese generis ... esse -unt *iuventus*. SIL. 8, 499. 12, 396 *al.* STAT. Theb. 1, 458 *al.* MART. 12, 3, 14 QVINT. inst. 2, 3, 3. TAC. Germ. 31 se ... rettulisse ... -unt. ann. 4, 40 te ... excessisse ... non occulti -unt. 6, 34 *al.* PLIN. epist. 1, 13, 3 *al.* SVET. Iul. 29 *al.* FLOR epit. 2, 6, 19. FRONTO p. 26, 7 N. *al.* MIN. FEL. 9, 4 alii eos -unt ... colere. 11, 2 TERT. nat. 2, 3 p. 98, 20 *al.* PORPH. Hor. sat. 1, 10, 33 *al.* PANEG. 6 (7), 6, 4 quamquam ... ipsi -ant ... esse. 10 (4), 15, 4 *al.* LAMPR. Diad. 4, 4 *al.* SPART. Hadr. 13, 2 CAPITOL. Gord. 20, 2. Opil. 3, 8 alii. Aur. 19, 7 multi. *al.* TREB. Gall. 19, 3 *al. saepius certo subi. ap.* SCRIPT. hist. Aug. IVST. 1, 10, 5 *al.* AVR. VICT. Caes. 16, 6 *al.* PS. AVR. VICT. epit. 31, 2 *al.* AVIEN. Arat. 186 (*ibid.* fama est). orb. terr. 208 *al.* ora 330 fuisse ... plurimi auctores -unt. AMM. 21, 14, 3 -unt ... theologi ... sociari. 23, 6, 34 *al.* CLAVD. 20, 490 *al.* AVG. civ. 1, 22 p. 36, 28 D. *al.* MART. CAP. 6, 573 RVST. HELP. benef. 9 CASSIOD. or. frg. p. 480, 20. var. 7, 15, 4 -unt ... narratores ... attributa miracula. CORIPP. Iust. 2, 172. Ioh. 6, 257 *populi.* ferebat, ferebant *etc.*: CIC. de orat. 1, 228 eum tragoediis liberatum -bat. OV. met. 6, 470. LIV. 22, 14, 14 -bant ... praelaturos. 22, 29, 6 palam -ente Hannibale ... victum. 28, 40, 2 cum ... acturum se id ... aperte -rret. 39, 46, 4 defunctos vulgo -bant. SEN. Herc. O. 1190 -bas esse te ... imparem. PLIN. nat. 13, 22 monstrasse M. Othonem ... -bant. SIL. 12, 321. 17, 500 STAT. Theb. 3, 462 *al.* TAC. hist. 2, 26 timuisse se Paulinus -bat. 3, 75 *al.* LAMPR. Alex. 14, 6. CLAVD. 28, 286 hunc esse -bat incola, qui. CORIPP. Iust. 2, 155 nec ... ista ... ore -as prolata meo. *formae passivi*: fertur (GLOSS. dicitur, habetur): ACC. trag. 669 quorum genitor -rtur esse ops gentibus. VAL. ANT. hist. 14 mater ... vovisse -rtur. VARRO rust. 3, 5, 8 frg. Prob. Verg. ecl. p. 366. CIC. de orat. 2, 75 libere respondisse -rtur. 2, 299 ut ... -rtur ... fuisse Themistocles. 2, 353 *al.* CATVLL. 64, 19 Peleus incensus -rtur amore. 67, 19. 68, 101 *al.* LVCR. 2, 634. 698. 5, 14. 1159. 6, 715. 756 in Syria ... -rtur ... locus esse videri. 6, 849 SALL. Iug. 35, 10 *al.* VERG. Aen. 1, 15 (SERV. dicitur. SERV. auct.: creditur). 5, 588 *al.* HOR. carm. 1, 7, 23 *al.* TIB. 1, 8, 73 *al.* PRIAP. 5, 1 PROP. 2, 2, 11 *al.* OV. am. 1, 9, 37 *al.* LIV. 1, 7, 1 *al.* MANIL. 3, 645 VITR. 1, 6, 11 *al.* PAVL. FEST. p. 131 *al.* SEN. contr. exc. 8, 1 *al.* VELL. 1, 8, 2 VAL. MAX. 2, 1, 6 *al.* CVRT. 3, 12, 6 *al.* COLVM. 1, 4, 1 *al.* SCRIB. LARG. pr. p. 1, 3 PLIN. nat. 2, 233 *al.* STAT. silv. 2, 3, 30 *al.* MART. 1, 104, 6 *al.* TAC. Agr. 29 hist. 1, 15 ann. 2, 40 PLIN. epist. 1, 20, 4 *al.* SVET. Iul. 13 *al.* FLOR. epit. 1, 13, 12 FRONTO p. 147, 16 N. POMPON. dig. 40, 5, 20 VLP. dig. 3, 1, 1, 3 *al.* MARCIAN. dig. 48, 9, 5 GELL. 4, 5, 5 APVL. apol. 15 *al.* PORPH. Hor. carm. 1, 34, 10 *al.* SPART. Hel. 4, 3 *et saepe ap.* SCRIPT. hist. Aug. IVST. 7, 1, 5 PALLAD. 1, 35, 5 *al.* (6, 8, 2 *syn.* dicitur). PS. AVR. VICT. orig. 23, 7 VIR. ill. 5, 4 *al.* EVTR. 2, 14, 2. 7, 18, 2 cum ... -atur epulatus. 9, 24 AVIEN. ora 245 *al.* AMM. 14, 5, 5 *al.* SCHOL. Cic. Bob. p. 85, 8 St. *al.* HIER. epist. 22, 35, 6 *al.* CLAVD. 4, 17 *al.* AVG. civ. 1, 23 p. 38, 23 *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 30, 6 *al.* AVIAN. fab. 29, 4 POL. SILV. fast. Febr. 24 EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 962 C BOETH. mus. 1, 1 p. 185, 22 *al.* CASSIOD. hist. 3, 2 p. 948 A -rtur ... fuisse (*Sozom. 2, 11 λέγεται*). var. 5, 39, 13 art. 6 p. 1213 A quoniam ..., ut nonnulli dicunt, ... Aegyptus ... -rtur esse partita. feruntur: SISENNA hist. 99 Sabini -untur vovisse. TIB. 2, 1, 41 PANEG. in Mess. 48 OV. met. 2, 452. 4, 486 postes tremuisse. 10, 331 *al.* MANIL. [2, 285] 3, 564 *al.* PAVL. FEST. p. 20 *al.* PHAEDR. 1, 10, 8 *al.* PLIN. nat. 2, 169 *al.* STAT. Theb. 4, 282 *al.* FRONTO p. 149, 14 N. PORPH. Hor. epod. 12, 1 PANEG. 9 (12), 1, 4 *al.* PALLAD. 1, 35, 6 *al.* OPTAT. 3, 12 p. 100, 3 SCHOL. Cic. Bob. p. 131, 12 St. CLAVD. 3, 251 COMM. instr. 1, 3, 8 *al.* LVCR. 2, 644 quae bene ... quamvis disposta -antur. SVLP. SEV. dial. 1, 7, 3 *al.* VERG. Aen. 7, 62 -batur ... sacrasse. LIV. 2, 54, 10 ut ... palam ... -rretur ... domandam ... potestatem. VAL. MAX. 3, 6, 6 *al.* PLIN. nat. 4, 120 orti ... -bantur. 14, 145 TAC. dial. 12 hist. 2, 64 *al.* SVET. Nero 35, 5 *al.* SPART. Hel. 3, 8 VOPISC. Tac. 17, 4 *al.* AMM. 22, 13, 3 AVG. civ. 2, 21 p. 80, 13 D. *al.* SVLP. SEV. dial. 1, 17, 3 *al.* OV. met. 13, 20 mecum certasse -etur. feror *eqs.*: CATVLL. 67, 7 quare mutata -aris ... deservisse. TIB. 1, 2, 81 -or ... adiisse. SVLPICIA Tib. 3, 13, 10 digna fuisse -ar. PROP. 3, 9, 60 -ar ... fuisse. OV. epist. 2, 82 STAT. Theb. 9, 436. AVSON. 114, 2 esse -rris. POMP. TROG. Iust. 38, 4, 12 a ... civitatibus ... deletos ... exercitus -rri. CIC. rep. 2, 25 cum esse praestantem Numam ... fama -rret (*cf. etiam p. 211, 24. 219, 34. 40 sqq.*). LIV. 29, 17, 12 *pestem* circumsedisse fabulae -unt (*cf. etiam p. 29, 6*). FIRM. math. 6, 30, 1 Oedipodem habuisse ... antiquae -unt memoriae lectionum. PAVL. PETRIC. Mart. 4, 181 lectio -rt asinam ... tempsisse. *nota* fertur *c. acc. et inf.*: SPART. Hel. 3, 8 -rtur ... ab eis, qui Hadriani vitam in litteras rettulerunt, Hadrianum ... scisse. VOPISC. Aurelian. 24, 3 -rtur ... Aurelianum ... dixisse. DICT. 4, 21 -rtur Oenonen ... commotam. SIDON. epist. 9, 14, 9 laudi -etur adulescentem ... referre suffragia. *sequitur* quod *sim.*: AMM. 23, 6, 24 -rtur ..., quod ... invenere. SCHOL. Pers. 1, 13 -unt physici, quod. HIER. in Matth. 20, 23 ecclesiasticas historias, in quibus -rtur, quod ... sit missus. AVG. serm. ed. Mai 133, 2 -unt ..., quia ... formetur. SVLP. SEV. dial. 1, 14, 1 de hoc illud -batur, quod ... esset. CIC. leg. 3, 30 Lucullus -batur, quasi commodissime respondisset ... duo se habere vicinos. VERG. Aen. 7, 206 Auruncos ita -rre senes, ... ut ... penetrarit (-vit *al.* SERV. quasi cum ostentatione iactare. CLAVD. DON. referre). LIV. 29, 32, 13 palam ..., quis esset, -ens. *iuncturae* ut ferunt *et sim.* (*maxime incerto subiecto*): CIC. Verr. 5, 128 Aristaeus, qui [ut Graeci -unt, Liberi filius] inventor olei esse dicitur (*verba includ. pleriq. edd.*). de orat. 2, 21 ut ipsi -unt. 2, 270 uti ei -unt. nat. deor. 2, 70 ut fabulae -unt (*v. p. 29, 6. adde* AMM. 15, 4, 6). 3, 57 fat. frg. 5. Tusc. 2, 34 ut poetae -unt (FRONTO p. 213, 22 N. PANEG. 10 [4], 11, 5 AVG. civ. 7, 26 p. 307, 29 D.). Att. 7, 2, 8 LIV. 1, 36, 4 *al.* 10, 46, 16 ut fama -bat. 21, 41, 7 ut ipse -rt. SEN. suas. 3, 1 MELA 1, 26 *al.* 3, 106 ut incolae -unt. PLIN. nat. 5, 69 *al.* SVET. Aug. 71, 1 *al.* PANEG. 5 (8), 6, 4. TREB. Gall. 14, 9 ut quidam -unt.

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AVG. civ. 22, 8 p. 570, 20 D. SVLP. SEV. Mart. 5, 3. 6, 5 SIDON. epist. 1, 11, 5. ut ferebat: CIC. rep. 1, 22 TAC. ann. 3, 41. 15, 8 SVET. Iul. 79, 1. TER. Eun. 361 estne, ut -rtur, forma? CIC. Pis. 71. de orat. 1, 45 florente Academia, ut temporibus illis -batur. *ibid.* hominem ... in dicendo, ut -batur (-bant *al.*), acerrimum. 1, 49 si ornate locutus est, sicut et -rtur et mihi videtur. FRONTO p. 32, 19 N. est Gratia mea, ut causidicorum uxores -untur, multi cibi. TREB. trig. tyr. 10, 8. AMM. 14, 1, 3 ut -batur (21, 15, 4 *al.*). 25, 3, 13 ut -rtur (22, 15, 30). AVG. civ. 3, 15 p. 118, 28 D. LIB. col. I grom. p. 211 eadem provincia habet muros macerias ..., sicut in Piceno -rtur. sic -unt: CIC. Brut. 328 (*ibid.* ut aiunt). SCHOL. Cic. Bob. p. 139, 28 St. quantum rumor -bat.

2 *de rebus, quae aliquid ad communem usum afferunt, procreant, gignunt* (*suberat primitus significatio simplex 'portandi', ut in hoc:* arbor fert fructum): CATO agr. 93 olea si fructum non -rt (capp. 102). VARRO ling. 5, 37 quod segetes -unt. 5, 85 ut fruges -ant arva (*transl.* LIV. 2, 1, 6). 5, 104 res eae, quas fundus, et ea[e], quae in fundo -unt. 5, 108 contenti his quae suapte natura -bat. rust. 1, 2, 7 iugerum unum denos ... culleos -rt vini (HOR. sat. 3, 24, 13 iugera ... fruges). 1, 7, 7 *quae in agro nascuntur*, in locis feris plura -unt, in eis, quae sunt culta, meliora. 1, 16, 6 ut arbores ... minus -ant. 2, 1, 4 quae ... ultro -rret terra. 3, 15, 1 *arbusculae* glandem. frg. Macr. sat. 3, 16, 12 Serv. auct. Aen. 1, 649. CIC. Verr. 4, 172 agri frumentum. leg. agr. 2, 95 ager ... nihil. leg. 3, 15. nat. deor. 2, 22 si platani fidiculas -rrent (*supra*: si ex oliva ... tibiae nascerentur. *infra syn.* procreare). CATVLL. 64, 280 quoscumque *flores* ... campi (*ibid.* creat, parit). LVCR. 1, 166 -rre omnes *arbores* omnia possent (*sim.* VERG. ecl. 4, 39). 3, 1006 annorum tempora ... fetusque -unt variosque lepores. 5, 836 (5, 837 creare). 5, 942 tellus ... maiora (VERG. georg. 1, 128 omnia liberius). VERG. ecl. 3, 89 rubus ... amomum. 8, 53 aurea ... mala ... quercus. georg. 1, 53 quid quaeque -at regio (*opp.* recuset). 2, 34 *al.* 2, 117 India ... hebenum. 2, 126 Media ... tristis sucos ... mali. 2, 178 quae sit rebus natura (*arvorum*) -endis. HOR. carm. 1, 4, 10 *florem* terrae. sat. 2, 5, 13 tibi fundus honores (*i. fructus*). epist. 1, 7, 21 haec seges ingratos -lit et -et. 1, 14, 23 *al.* TIB. 1, 3, 61. 2, 1, 47 PRIAP. 51, 11 (*cf.* 51, 14. 24) PROP. 4, 2, 18 OV. am. 3, 10, 9 *al.* met. 9, 668 miracula ... Crete (9, 736). NVX 91. LIV. 38, 18, 4 *terra* spinas. MANIL. 4, 654. 793. CELS. 2, 21 p. 68, 9 rivi *pisces*. SEN. Herc. f. 31 quidquid pontus aut aer -lit terribile (30 creat). Med. 333 natale solum *opes*. 708 quae -rt ... Caucasus (*cf.* 707 generat; 714 creat). epist. 41, 7 COLVM. 2, 10, 7 *al.* MELA 2, 97 *al.* LVCAN. 4, 91 non pabula mersi ... sulci. PLIN. nat. 1, 12, 20 *al.* 2, 157 (*syn.* gignere). 6, 171 *al.* 12, 83 *Arabia* tantum annuo fetu. 13, 56 *ficus* pomum ... caudice. 17, 93 *arbor oleum* anno proventu. 24, 47 populi ... in foliis guttam. 27, 100 lapis ... iuxta flumina ... muscum. 31, 75 lacus ... salem. 37, 24 *insula* topazum (*supra*: nasci). STAT. silv. 4, 5, 30 *Leptis* Indicas messes (*ibid.* creavit). Theb. 4, 279 quercus ... -bant ... puerperia ac populos ... creavit fraxinus. MART. 2, 46, 6 candida ..., Appula non uno quae grege terra -lit. 5, 78, 20. *nota* 7, 31, 8 nil nostri, nisi me, -unt agelli. 8, 68, 10 autumnum sterilis -rre iubetur hiems (*sc. arte*). TAC. Agr. 12 -rt Britannia aurum et argentum (*ibid.* gignit). PLIN. paneg. 29, 4 quod terra genuit, quod sidus aluit, quod annus -lit. *sim.* AMPEL. pr. quid orbis terrarum -at. ITALA gen. 1, 11 (AVG. gen. ad litt. 2, 12 p. 50, 16) germinet terra herbam pabuli -entem semen (βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον [sic] σπέρμα. VVLG. herbam virentem et facientem semen). *minus huc pertinere videtur* ANNIAN. carm. frg. 1, 2 uva sum ... et ter -or et quater anno (*an in mensam?*). LAMPR. Alex. 60, 5 *al.* VOPISC. Tac. 17, 3 PALLAD. 1, 5, 2. 1, 6, 7 *al.* VVLG. Iob 40, 15 montes herbas. CLAVD. 1, 250 mella ... silvae. *transl.* COMM. instr. 1, 35, 9 in ligno pendit vita (*Christus*) -ens poma praecepta. SVLP. SEV. dial. 1, 13, 2 arentia ... radicem. 1, 16, 1. Ps. APVL. herb. 42, 1 herba ... folia ... minuta. MART. CAP. 9, 916 carmen Maenaliae -lere pinus. DRAC. laud. dei 2, 447 liquores ... oliva (*syn.* dare, proferre). ITIN. Theod. 18 ager ... modios sex. Anton. Plac. rec. A *et* B 13 ager ... -ens satum. *hinc absol.* ferre *i. q. fructum ferre*: CATO agr. 6, 2 hostus nequam erit et -undo (*dat.*) arbor peribit. VERG. georg. 2, 56 rami ... opacant crescentique *arbori* adimunt fetus uruntque -entem. PLIN. nat. 1, 16, 44 *arbores* in triennium -entes. 1, 16, 47 *passim.* 16, 28 *syn.* gignere. PALLAD. 2, 15, 1 arbores ... et in crescendo et in -endo extitisse felices. 2, 15, 18 *al.* LACT. mort. pers. 37, 4 hinc fames agris -entibus. *sim.* LVCR. 3, 432 exhalare vapore⟨m⟩ altaria -reque fumum. LIV. 5, 48, 2 loco ... cinerem ..., non pulverem modo, -ente, cum quid venti motum esset. *translate: obi. res incorporales*: CIC. de orat. 1, 171 quantam (*eloquentiam*) illa tempora atque illa aetas in hac civitate -rre (efferre *al.*) ... potuit. AETNA 212 haec causae spectanda -unt incendia montis. 252 quae ... miranda -lit natura. HOR. ars 217 -lit eloquium insolitum facundia praeceps (SCHOL. *ad l.* protulit). OV. am. 3, 6, 18 nec -lit haec (*i. prodigiosa mendacia vatum*) umquam nec -et ulla dies. LIV. 1, 46, 3 -lit ... Romana regia sceleris tragici exemplum (OCTAVIA 930 multa *exempla* domus ... vestra -lit). SEN. Phoen. 273 crimen ... natura. TAC. dial. 40 nostra civitas ... valentiorem eloquentiam. ann. 3, 55 nostra aetas multa laudis ... imitanda posteris -lit. 6, 7 quod ... exitiabile -lere illa tempora. PLIN. epist. 8, 20, 2 quae ... miraculorum ferax ... terra. PORPH. Hor. carm. 1, 22, 8 India plurima genera miraculorum et digna fabulis. *personas*: *subi. loca sim.*: CIC. Verr. 6, 145 -lit ... insula multos ... tyrannos. Pis. 8 paucos pares haec civitas -lit (de orat. 2, 154 rep. 3, 7 Tusc. 1, 101 nat. deor. 2, 165 QVINT. decl. 268 p. 93, 23. 24). opt. gen. 8 Asia multos *oratores*. VERG. georg. 1, 185 quae ... terrae monstra (*cf.* Aen. 6, 729). 4, 285 apes ... cruor iuvencorum (SERV. genuerit, ut *Aen. 11, 285*). Aen. 3, 43 me ... Troia (SERV. educavit. GLOSS. IV 467, 43 obtulit, procreavit). 3, 95 vos ... tellus (*cf.* ALBINOV. carm. frg. 6). 11, 285 *v. l. 8.* HOR. carm. 1, 12, 42 Curium ... -lit et Camillum ... paupertas et avitus ... fundus. sat. 1, 5, 42 *animas* candidiores terra. PROP. 2, 28ᵇ, 53. OV. am. 3, 15, 13 *moenia Sulmonis* poetam. epist. 1, 87 *al.* MANIL. 4, 148 *Taurus* Serranos Curiosque. SEN. contr. 1, 6, 4 Servium regem ... Roma. SEN. Herc. O. 144 te Rhodope ..., te ... Athos. 1334 OCTAVIA 395 (*syn.* generare). COLVM. 9, 11, 1 nullam progeniem ... favi. MELA 1, 90 Pitanen illam, quae Arcesilan -lit. 2, 98 Aria ... aves. 2, 119 Aetna ... Cyclopas olim -lit. 3, 43. LVCAN. 2, 10 saecula iussa -entem ... mundum. 4, 814. 9, 855. PLIN. nat. 5, 18 provincia ... elephantos (8, 32 elephantos -rt Africa ..., -unt Aethiopes. *sim. populus pro regione*: 8, 66. 10, 3. *cf.* 37, 115 *iaspidem* plurimae ... gentes). 8, 39 (*syn.* gignere). 28, 151 animal *Sardinia*. SIL. 11, 320 numquam maiorem ad bella -erunt rectorem terrae. STAT. Theb. 9, 768. MART. 1, 104, 6 quantum *aprorum* Calydon. 4, 1, 2. IVV. 10, 278 quid illo cive -isset natura ..., quid Roma beatius umquam. TAC. dial. 37 *res p.* malos ... cives. *cf.* PLIN. nat. 7, 116 gens *Romana* ... eximios. STAT. silv. 5, 2, 17 te series inhonora parentum ... plebeia de stirpe -lit. CLAVD. 3, 106 talem progenies hominum. *alia cf. p. 558, 55 sqq.* *sim., ut vid.*, Ps. TERT. haer. 3 p. 218, 23 Carpocrates ... hanc -lit sectam (*cf.* 8 introduxit sectam). *subi. res incorporalis*: CIC. de orat. 2, 122 oratorem ... aetas nostra. VERG. Aen. 1, 605 quae te tam laeta -erunt saecula? (*cf.* 1, 606 genuere. SEN. contr. 9, 6, 19 *saeculum* ingentia scelera). OV. Ib. 220 dies Ibin. MANIL. 4, 86 non omne Camillos tempus. VELL. 1, 17, 2 historicos ... aevum. SEN. benef. 7, 8, 2 quem ... rerum natura nostris ... temporibus (*cf.* dial. 4, 31, 5 *al.* AVG. civ. 15, 9 p. 75, 20 D.). PETRON. 120, 61 tres ... Fortuna duces. QVINT. inst. 10, 1, 123 paucissimos ... eloquentes litterae Romanae. TAC. dial. 37 plures bonos proeliatores bella quam pax -unt.

III *de motu ab (ex) aliqua re, aliquo* (*auferre, tollere, sustollere. perfecto saepe respondet praesens* tollo; *cuius rei exempla invenies infra. cf. etiam p. 528, 10 sqq. in exemplis non perscriptis supple formas perf. act.*):

A *aliquis aufert, tollit*:

1 *aliquid*: **a** *quae aliquis (aliquid) dat, offert* (*i. q. nancisci, accipere*): *α varia commoda*: NAEV. trag. 8 praesens pretium pro factis -at (VELL. 2, 45, 2 pretium calamitate⟨m⟩ exilii). PLAVT. Asin. 355 argentum non morabor quin -as (*cf.* Curc. 226; *aliter v. p. 540, 51*). 487 numquam hinc -es argenti nummum. Aul. 833 hinc ... a me (*sc. aurum*). Capt. 964 *v. p. 547, 21.* Men. 1018 hoc praemi -es. Merc. 443 quod posces, -es. Mil. 1026 ut -rrem abs (-o ad *codd.*) te consilium (MART. CAP. 1, 21). 1423 non -es (*sc. tunicam eqs.*). Most. 596 ne frit (nec erit *codd.*) quidem -rre hinc potes. 614 -am, si quid datur. 659. Poen. 15 duplicem ... mercedem. Pseud. 1328 dimidium ... hinc. Rud. 431 guttam non -es (433). 968 *vidulum* a me (969. 992 *al.*). 1397. Trin. 1160 nisi illud, quod non vis (*sc. dotem*), -es. *dub. interpr.* ENN. ann. 109 o Tite tute Tati tibi tanta tyranne -isti (*cf. Vahlen praef. p. CLXV*). TER. ? Eun. 1058 id optatum -es (auferes A[1]). Haut. 918 ne illud haud inultum ... -ent. Ad. 870 hoc fructi pro labore ab eis -o, odium (FLORENT. dig. 7, 1, 42, 1 ex ... bonis fructum; *supra*: percipiet). ACC. trag. 148 tropaeum ... a forti viro. VARRO rust. 3, 16, 14 *de re*: Siculum mel -rt palmam. CARM. Porph. Hor. sat. 2, 2, 50 suffragiorum puncta non -lit septem (SVET. Iul. 13 suffragia. CIC. Sest. 114 tribum *de candidato.* Planc. 48. 49 *centuriam.* Att. 2, 1, 9 [*opp.* perdere]. *cf.* LIV. 8, 37, 12). CIC. S. Rosc. 107 ab eo partem praedae. Q. Rosc. 53 quod vicisset iudicio *cognitor*, -rres tuum. Phil. 13, 44 belli ... principatum. Brut. 183 primas (CORP. VI 10050, 18 secund(as) -lit, tertias. *sim. saepius in titulis agonisticis, ut* 33943). rep. 5, 11 laudem. Att. 2, 3, 2 cetera si reprehenderis, non -es tacitum (*Boot: te refellam.* LIV. 1, 50, 9 id ... ab Turno -isse tacitum. 3, 45, 6 ut tacitum -as, quod celari vis). 2, 12, 3 quae si ... a me -rre non potueris. TREBON. Cic. epist. 12, 16, 4 partem ... amoris. CATVLL. 66, 41 digna (CARM. epigr. 968, 4). LVCR. 5, 960 quod cuique obtulerat ... fortuna, -bat ... sibi. VERG. ecl. 5, 89 Antigenes *pedum* (5, 88 sumere; SERV. auct.: impetravit). Aen. 5, 248 argenti ... talentum. 5, 538. 9, 289 hanc sine me spem -rre tui. 11, 341 genus huic materna superbum nobilitas dabat, incertum de patre -bat. HOR. carm. 3, 16, 22 ab dis plura. sat. 2, 3, 185 plausus. epist. 2, 1, 246 munera (OV. met. 2, 45 *opp.* tribuere. SEN. benef. 2, 1, 4 gratis *munus*). 2, 2, 14 a me ... idem. PROP. 4, 5, 54 verba (*sc. pro nummis*). OV. am. 2, 9, 44 sperando ... gaudia (epist. 12, 22 de te). ars 1, 448 praeteritum. 2, 512 quod petet (SEN. benef. 2, 31, 2. *cf. p. 555, 32*). 2, 682 quod iuvet. epist. 6, 18 obsequium *mariti.* 9, 31 non honor est, sed onus species laesura -entes. 15, 254 oscula ... ab ore (*opp.* dederas). 15, 358 causam nominis inde. 16, 222 dona ... -am (16, 223 dabuntur). met. 5, 28

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quod ... est pactus. *nota* 13, 285 (*verba Vlixis*) umeris ... arma -li, quae nunc quoque -rre laboro. trist. 1, 9, 52 hac *coniectura* ... notitiam ... -li. 4, 10, 131 carmine famam. Pont. 2, 1, 45 vitam veniamque. 4, 5, 12 si quis ..., qui sitis ..., requirit, nomina decepta quaelibet aure -at. fast. 2, 96 opes. 3, 878 tempora nocturnis aequa diurna -es (*i. habebis*). 4, 894 Iuppiter ... musta. 5, 577 *Mars* templa (6, 791 Lares delubra). 6, 782 sceptra. frg. 5 opima. EPICED. Drusi 16 titulum belli. LIV. 1, 10, 6 *spolia*. 2, 12, 15 ut beneficio -leris a me, quod minis nequisti. 2, 50, 2 ex ... civitate victoriam. 3, 34, 1 promptum ... ius ... ab iis (*decemviris; cf.* 3, 33, 8 ius ... reddebant). 10, 24, 15 *ex certamine* illud ... -urum, ut. 22, 25, 19 plebis ... gratiam. 36, 2, 4 id ..., quod consultationi reliquerant, pro praeiudicato. 38, 53, 11 gloriam. MANIL. 4, 730 Mauritania ... titulum ... suo ... colore. VAL. MAX. 7, 2 ext. 2 ex communi miseriarum acervo portionem suam (*ibid.* deportare domum). 7, 5, 6 plus ... splendoris (*opp.* adicere). 8, 1 absol. 8 (*opp.* dare). PHAEDR. 4, 3, 16 nihil (*opp.* conferre). SEN. apocol. 8, 2 Herc. f. 594 *Lycus*: vel ex coacta nobilem partum -am. Med. 827 fulgura ... de ... Phaethonte (824 dedit ... Mulciber ignes). Herc. O. 529 paelex ... thalamos. 1553 unde ... triumphum. benef. 2, 1, 4. 2, 23, 3 palam *beneficium*. 4, 28, 2 *al.* dial. 10, 7, 5 ex quorum vita multum populus -lit. LVCAN. 2, 92 solacia fati (ADNOT. haberet). 2, 305 piacula divi. 4, 361. 784 laeta ... spectacula (*opp.* dare). 4, 789. 5, 663 fasces (*v. p. 305, 26*). 9, 836 decus (COMMENT. praemium meruit). LAVS Pis. 16 ut domus ... Pisonis -erit cognomina. CALP. ecl. 7, 15 ovilia (*ibid.* accipere, auferre). VAL. FL. 3, 206 amicitiam et ... honores. 3, 328 monentis verba. 6, 268 nostros ... amores. 6, 549 dona. SIL. 14, 676 ductoris lacrimas *Archimedes*. 16, 447 equum (*sim. de praemiis certaminis* 16, 449. 523 STAT. Theb. 6, 728). STAT. silv. 1, 2, 273 multum de patre decoris. Theb. 1, 239 iam rata vota -isti. 2, 741 primitias operum. 3, 517 omina Phoebi. 7, 524 ab Hyrcanis hoc ... regibus (SCHOL. potuissem mereri). 8, 590 exuvias. MART. 4, 76, 2 ut bis sena -am, bis duodena petam (*cf.* QVINT. inst. 4, 5, 16 vulgo dicitur: iniquum petendum, ut aequum -as). 14, 16, 2 nil nisi vota. QVINT. inst. 1, 2, 13 unusquisque totum. 11, 2, 50 ius sibi redditum. decl. 268 p. 92, 21 quid ex testamento. 313 p. 229, 17 fortunam secundam iudicii. IVV. 9, 39. TAC. hist. 3, 19 clementiam et gloriam *milites*. ann. 6, 34 *decus*. 15, 62 bonarum artium famam. PLIN. epist. 4, 13, 12 hinc ... fiduciam. 4, 19, 3 eventum iudicii. 7, 10, 3. 8, 2, 5 decimam. 8, 6, 12 sestertium centies ... ex aerario. IVLIAN. dig. 37, 6, 3, 2 *emancipati* quartam partem ex bonis paternis. VAL. dig. 36, 1, 69, 2 nihil ... ex ea hereditate. AFRIC. dig. 28, 5, 48, 1 CLEM. dig. 31, 53 pr. GAIVS inst. 3, 8 *al.* dig. 10, 2, 28 SCAEV. dig. 47, 6, 6 pr. *al.* PAPIN. dig. 42, 6, 3, 2 TRYPH. dig. 29, 1, 18, 1. 37, 5, 24 *legatum* a filio. 41, 1, 63, 2 (*syn.* accipere). VLP. dig. 28, 5, 15 pr. *al.* 35, 2, 82 (*syn.* habere; *item* 36, 1, 3 pr. *al.*). 36, 1, 3 pr. *hereditatem*. 37, 4, 3, 14 (*syn.* accipere). PAVL. dig. 6, 1, 4 amplius. 9, 4, 17 pr. 17, 1, 58, 1 portionem creditores ab heredibus. 17, 2, 30 *al.* 40, 12, 32 (*ex S. C.*) ut id ... -rrent, quod in domo cuiusque intulissent. PANEG. 12 (2), 21, 2 visi numinis conscientiam. CAPITOL. Aur. 9, 8 testationes inde. AVSON. 54, 7 nihil ... ex tantis ... opibus. 200, 20 nil opis inde. 211, 9 aemula. AMM. 19, 11, 17 de hoste ... vindictam. HIER. epist. 54, 5, 2 quidquid non -erint, sibi ablatum putant (*syn.* accipere). VVLG. I par. 20, 2 manubias. CYPR. GALL. gen. 498 captos dignetur reddere victor, cetera ... -urus (VVLG. gen. 14, 21 cetera tolle tibi). SVLP. SEV. Mart. 1, 3 *emolumentum*. MART. CAP. 2, 124 quidquid agentes ... dant, semper ... -isti (*v. Kopp ad h. l.*). ARATOR act. 2, 869 divitias ... mercede (*ibid.* sumere). ITIN. Anton. Plac. 46 rec. A *et* B ex cuius (*Cornelii*) lecto (lectu A) benedictionem -limus. CARM. epigr. 498, 7 Elysium *defuncta*. 983, 4? *huc referenda videtur iunctura q. e.* impune ferre: CIC. epist. 13, 77, 3 cum multos libros surrupuisset nec se impune -urum putaret (CATVLL. 78, 3 id non impune -es). *obi. suppl.*: PLAVT. Asin. 670 non -es (*argentum?*), ni genua confricantur.

β *mala* (*significatio saepe prope accedit ad illam 'tolerandi'*): TER. Phorm. 272 non causam dico, quin quod meritus sit -at. Ad. 178 si attigisses, -rres infortunium. CIC. Sest. 114 repulsam (*aliter* Tusc. 4, 40 aegre -isse ... repulsam). CAEL. Cic. epist. 8, 8, 1 calumniam. CAES. Gall. 7, 62, 8 fortunam. civ. 2, 21, 2 poenam (LVCAN. 9, 104 poenas ... ab ipsa ante -am, *ubi* ADNOT. accipiam). VERG. ecl. 4, 61? (*v. p. 549, 3*). georg. 3, 299 ne ... *pecus* scabiemque -at turpisque podagras. HOR. epist. 1, 6, 15 insani sapiens nomen. carm. 4, 8, 5 pessima munerum. OV. am. 1, 2, 13 verbera. 1, 13, 20 vades ... damna. rem. 324 crimina. epist. 5, 76 quaeque prior nobis intulit, ipsa -at. 6, 82 vulnus ab hoste (Pont. 4, 7, 50 *opp.* facere. fast. 2, 234 *opp.* dare). Ib. 466 necem. SEN. contr. exc. 7, 7 imperator supplicium -lit, proditor pretium (*sim.* 10, 6, 1). SEN. Herc. f. 634 *Hercules*: hanc -at virtus (*sc. mea*) notam fiatque summus hostis Alcidae Lycus. Med. 1000 fatum (*cf. p. 363, 75. adde* CARM. epigr. 1167, 6 saepe et formosae [-as *Grut., Büch.*] fata sinistra -unt). Tro. 604 debita. CALP. ecl. 2, 24 opprobria. STAT. Theb. 6, 146 primitias lacrimarum. IVV. 13, 105 crucem sceleris pretium. TAC. ann. 6, 34 plus ... flagitii atque periculi. EVTR. 10, 3, 1 seditionem et convicia. HEGES. 1, 38, 2 hunc Mariamme exitum (*Ios. arch. 15, 237* οὕτως ἀπέθανεν). VVLG. psalm. 39, 16 -ant confusionem suam (κομισάσθωσαν). CYPR. GALL. gen. 419 tristia. exod. 324 peiora. LEX Visig. 7, 5, 5 infamium (*sic*). CORIPP. Ioh. 2, 352 peccata Iohannes nulla -et. PASS. coron. 6 *sacrilegi* ferant sententiam sacrilegii. CORP. VI 34576 de qua dolorem ... -lit. *nota enuntiatum pro obi.* PLAVT. Amph. 308 non -et, quin vapulet (*v. Vssing in h. l.*).

γ *alia*: CIC. Verr. 2, 50 *legati* responsum -erunt (*sc. a praetore*) ... oportere (*sim.* VERG. Aen. 11, 227 *ad q. l.* NON. p. 303 *v. p. 528, 53*). LIV. 6, 3, 2 *legati* decretum -lere, ut dictator ... auxilium ... -rret. 21, 19, 11 *legati* ab nullo ... concilio ... benigniora verba. MELA 1, 46 pro responsis ... somnia. PAPIN. dig. 5, 2, 15, 2 filius ... diversas sententias iudicum. ITALA Gal. 5, 10 (Tert. adv. Marc. 5, 4 p. 583, 1) qui ... turbat vos, iudicium -et (βαστάσει. VVLG. portabit). AVG. civ. 8, 22 p. 353, 26 hinc petitiones (*opp.* referre). *similiter, ut vid., de auferendo, i. excipiendo sonitu*: STAT. Theb. 11, 252 mugitum hostilem (*sc. tauri*) summa -lit aure iuvencus agnovitque minas. *nota de spatiis temporum, quae quis quasi secum aufert ad inferos*: SEN. Oed. 774 quae spatia moriens Laius vitae -lit? PETRON. 43, 7 *v. p. 559, 55* (CORP. VI 12178 *al. v. p. 559, 69*). STAT. silv. 5, 3, 254 *mortuus* decem quinquennia. CARM. epigr. 1014 *Nothum* prima -entem aetatis Pluton ... eripuit. 1044[A], 6 annos bis denos ... tetuli (CORP. XIII 3900 ⟨qu⟩i -lit annos duos *cqs. cf.* XII 3749. III 2981, 5. 8396. INSCR. christ. Leblant 662 [*saec. V*] Vistrigilde ... tolit in sec⟨ulo⟩que vixit an. XLV. *cf.* NEMES. cyn. 122 sit femina *canis, in quam mas admittitur*, binos quae -erit soles [*i. annos*]).

b *quae quis proprio motu aufert* (*capere, rapere, abigere sim. cf. Skutsch, Glotta III [1910] 91 sqq.*): α *res corporales, quae manu sim. auferuntur*: VERG. Aen. 2, 374 rapiunt incensa -untque Pergama (NON. p. 302 *v. p. 528, 50. cf.* TAC. hist. 5, 19 raptis quae -rri poterant). OV. epist. 10, 150 si prius occidero, tu ... ossa -es. 12, 200 vellus. 13, 928 apis inde ... flores. LIV. 3, 37, 7 -rre, agere plebem plebisque res (10, 34, 4 *res*, quae -rri agique potuerunt. 22, 3, 7 ante oculos. 33, 13, 10. 38, 15, 10 *al. v. vol. I p. 1369, 11*). 8, 38, 13 diripi passim -rrique fortunas militum. SEN. apocol. 11, 2 nomen illi reddidit, caput -lit. Herc. f. 968 *Hercules*: saxa cum silvis -am rapiamque dextera ... iuga. Med. 486 fratris artus. Herc. O. 1156 vincet scopulos ... Typhoeus et Tyrrhenam -et Inarimen. dial. 2, 5, 7 quae dissipata et direpta -bantur. CVRT. 5, 6, 5 nihil ... integrum -batur. PLIN. nat. 10, 8 *perenopterus* exanima -rt corpora (10, 14). 10, 36 *avis* carbonem -eus ex aris. STAT. Theb. 6, 116 vix signa audita (*sc. diripiendi*) nec urbem invenias: ducunt sternuntque abiguntque -untque. Ach. 1, 721 cuncta ... de puppe. MART. 8, 6, 6. VLP. dig. 2, 3, 1, 1 rem mobilem ... duci ... vel -rri passus. 7, 1, 12 pr. *ex Labeone: arbores* vi ventorum *deiectas* ... ad usum suum. 7, 1, 27 pr. pendentes fructus. 48, 13, 7 *sacrilegus* dona dei. *ibid.* modicum aliquid de templo. PAVL. dig. 47, 2, 21, 5 de navi ... furto ... sextarium frumenti. 47, 2, 21, 8 (*infra*: auferre). PS. QVINT. decl. 1, 3 audacia ad -endum *ferrum*. ITALA gen. 31, 42 (Ps. Cypr. abus. 3) nisi timor ... affuisset, -isses omnia, quae mea sunt (νῦν ἂν κενόν με ἐξαπέστειλας. VVLG. forsitan modo nudum me dimisisses). ITALA (Hier. epist. 57, 7, 2. 3) *et* VVLG. Zach. 11, 13 -li triginta argenteos (ἔλαβον). TERT. adv. Val. 26 p. 203, 2 corporalem ex animali substantia ... -isse *Soterem*. PORPH. Hor. sat. 1, 5, 89 inde sibi *panem*. epist. 1, 4, 3 perempto eo (*Cassio*) scrinium *Varius*. PS. CYPR. epist. 4 p. 275, 6 quod dederat, -erat, qui creaverat. p. 280, 5 a te -lit. ANTH. 21, 229 templis non redderet aurum, qui -erat. 244, 13 spoliavit fulmine caelum et -lit arma Iovi. LAMPR. Alex. 4, 2 gemmas de calciamentis et vestibus -lit. 15, 5 *tribuni* ⟨per⟩ stellaturas militibus aliquid. Comm. 10, 6 quibus aut singulos ⟨oculos⟩ -isset aut singulos pedes fregisset. Diad. 5, 2 huic ... aquila pilleum. CAPITOL. Maximin. 8, 3 numquam ... annonam cuiuspiam -lit. VOPISC. Prob. 13, 8 tantum his praedae ... -lit, quantum ipsi Romanis abstulerant. GALLICAN. Avid. 4, 2 *milites* aliquid provincialibus ... per vim. SORT. Sangall. 37, 1 in quo suspectus es, non ipse -lit. 38, 2 *al.* OPTAT. 3, 1 p. 68, 5 *al.* LVCIF. Athan. 1, 42 p. 142, 25 cum servis ... patrimonia -leris. AVSON. 366, 4 *Hercules* cornua cervi. SERV. Aen. 3, 533 unde (*a Sallustio*) hic (*Vergilius*) -lit colorem. SCHOL. Cic. Gron. p. 309, 7 St. agrorum, quos Roscio -lit. p. 319, 14 miles Romanus ... civitatem -erat Tigrani. AMBR. off. 1, 32, 167 tolle ... benevolentiam, tamquam solem e mundo -leris, ita erit. HIER. epist. 14, 11, 2 *corpus Christi* clam nocte -isse discipulos (*cf.* VVLG. Matth. 28, 13 furati sunt). 53, 11, 2 quidquid in sumptus de tuo -leris. VVLG. gen. 27, 36 primogenita mea ante -lit et nunc ... surripuit benedictionem meam. 30, 15 mandragoras (*syn.* praeripere). 31, 1. 48, 22 quam (*partem*) -li de manu Amorrhaei. num. 21, 25 Israel omnes civitates *regis*. IOS. 7, 11 -erunt ... de anathemate et furati sunt. Iob 24, 10 esurientibus -erunt spicas (HIER. interpr. Iob 'abstulerunt panem'. ἀφείλαντο). Mich. 2, 2 concupierunt agros et violenter -erunt et rapuerunt domos. DIDASC. apost. 2, 16 nec tu alio (*dat.*) -leris pallium. PAVL. NOL. carm. 19, 401 *latro* praestantia. SVLP. SEV. chron. 1, 33, 10 capta. SORAN. p. 51, 21 *sanguisugae* sanguinem. AVIAN. fab. 5, 2 alterius ... bona ... sibi. PETR. CHRYS. serm. 123 p. 537[B] si cui aliquid -limus, ... reddamus. SALV. gub. 4, 74 qui tolli sibi a me putaret quidquid ipse alteri non -isset (tollisset *A*[1]). 7, 7 quod nobis -lit et illis tradidit (*supra*: ablatam ... partem). eccl. 2, 40 *deus* calciamenta plantis ... -lit (*praecipiens: nolite possidere in via calceamenta, Matth. 10, 9*). 3, 29 proprietatem (*opp.* dare; *supra*: auferre). SIDON. epist. 8, 9, 5 v. 7 Delphica Delio ... instru-

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

menta. carm. 7, 418 mihi ferrum. **13, 14** uni (*Geryoni*) ... caput *Hercules.* 15, 93 inde deum, faceret quo cuncta, -isse. FAVST. REI. serm. 5 p. 240, 16 illi ... aliquid de substantia. p. 240, 19 -lit vestem, perdit fidem; acquirit pecuniam, perdit iustitiam. VICT. VIT. 1, 50 totum (*ibid.* auferre). CASSIOD. or. frg. p. 480, 18 -lit vobis pretia. var. 12, 13, 4 (*opp.* dare). GREG. TVR. vit. patr. 8, 9 ei sex aureos. Franc. 2, 37 fenum virtute. 7, 35 *thesauros* Rigundae. NOVELL. Iust. app. 7, 21 ut pretio satisfaciat, de quo -lit quis (*infra*: abstulisse). LEX Burg. lib. const. 4, 5 qui ... furto abstulerit, si servus -erit ..., fustigetur. 4, 6 caballo ... pedicam. 19, 2 *al.* Visig. 2, 1, 19 qui ... ad tollendum fuerat destinatus, ea, quae -lit, restituat. 5, 7, 5 (*opp.* reddere). 7, 2, 17 furtim (*ibid.* abstulerit). 8, 3, 14 *al.* 8, 5, 1 pignus, quod pastori tollerat, reformare. 9, 2, 2 (*syn.* auferre; *opp.* restituere). 11, 2, 2 (*opp.* reformare). LEX Sal. 27, 23 (*aliquot codd.*) si quis screona ... effrigerit ... et si exinde nihil -erit. 35, 2 ei ... dinarios (35 add. 2 *al.*). VEN. FORT. carm. 4, 8, 25 *ovem* lupus ab stabulis (*opp.* reddere). 4, 18, 18 *al.* MIRAC. Theclae 1 p. 169, 23 buculas ... furto. *absolute de pecunia auferenda*: CATVLL. 110, 4 quod nec das et -rs saepe, facis facinus.
ad solum actum sustollendi, capiendi, non ad acquirendum pertinent haec: ITALA (Epiphan. Hier. epist. 51, 5, 3) *et* VVLG. gen. 2, 21/22 sumpsit (-lit *Vulg.*) unam de costis eius ... et aedificavit (aed. dominus deus *Vulg.*) costam, quam -erat ex eo (de Adam *Vulg.*) *eqs.* (ἔλαβε ... ἔλαβεν). ITALA (? Hier. epist. 18^A, 14, 1 *cod. B*) *et* VVLG. Is. 6, 6 *calculum* forcipe -erat de altari (acceperat *Itala Hier. l. l.*). ITALA thren. 3, 28 (Ps. Cypr. singul. cler. 9, Hier. epist. 50, 4, 1) -lit super se iugum (ἦρεν ἐφ' ἑαυτῷ, VVLG. levavit super se). Ioh. 10, 31 (cod. e) -erunt ... lapides, ut eum lapidarent (ἐβάστασαν, VVLG. sustulerunt). ITIN. Burdig. p. 23, 9 (*a. 333*) de qua (*palma*) infantes ramos -erunt. VVLG. gen. 3, 6 *mulier* -lit de fructu *arboris.* 14, 11 -erunt ... omnem substantiam ... et abierunt. 18, 7 *al.* exod. 14, 7 *Pharao* sexcentos currus. Ios. 3, 6 arcam (*supra*: tollite). II reg. 13, 10 -lit ... sorbitiunculas ... et intulit ad Amnon. IV reg. 6, 7 -lit *ferrum* (*supra*: tolle. *sim.* 13, 18). II par. 29, 16 *immunditiam* -erunt Levitae et asportaverunt. Matth. 14, 20 -erunt reliquias (ἦραν. *item* 15, 37). Luc. 5, 25 'tolle lectum' ..., -lit (*bis* ἄρας). 9, 3 *al.* Ioh. 19, 38 -lit corpus Iesu (*supra*: ut tolleret. ἦρεν). Col. 2, 14 delens ... chirographum decreti ... -lit de medio (ἦρκεν). *talia passim in* VVLG. AVG. civ. 21, 11 p. 512, 22 D. ut tam brevi tempore quisque amittat oculum ..., quam -lit ipse alteri. 22, 8 p. 575, 24 aliquid de altari florum ... -lit. PS. THOM. euang. 4, 2. ENNOD. carm. 2, 85, 6 nec serpens lolium ... -lit. VITAE patr. 3, 19 -erat ... sibi coronam de capite. HIST. Apoll. 26 rec. A -lit ampullam (*supra*: tolle ampullam). 31 rec. A -lit pugionem et ... celat. *huc etiam pertinere videntur haec*: VVLG. exod. 30, 12 quando -leris summam filiorum Israel iuxta numerum (ITALA Lugd. sumens collectionem. Aug. loc. hept. 2, 127 p. 563, 18 *et* quaest. hept. 2, 134 si acceperis computationem. *cf.* LXX ἐὰν λάβῃς τὸν συλλογισμόν). num. 1, 17 principes ... et capita exercitus Israel, quos -erunt Moyses et Aaron cum ... multitudine. *β incorporalia, quae quomodocunque adimuntur, abolentur*: RHET. Her. 4, 3, 5 si ... suum quisque (*oratores et poetae*) de libris suis -erit (IREN. 1, 9, 4 si ... -erit [ἄρας] illos *versus* et unumquemque suo libro reddiderit, auferet ... argumentum. FILASTR. 88, 5 *opp.* addere). GELL. 7, 1, 6 si -leris unum *de contrariis,* abstuleris utrumque. SPART. Did. 4, 8 multa ..., quae Commodus statuerat, Pertinax -erat, ... restituit. Sept. Sev. 9, 5 Neapolitanis ... ius civitatis -lit (*supra*: ademit). Hadr. 18, 10 ergastula servorum et liberorum -lit (*v. app. crit.*). CAPITOL. Pert. 6, 8 quaestionem maiestatis penitus -lit. Aur. 25, 9 quibus et spectacula et conventus publicos -erat. VOPISC. Aurelian. 49, 7 calceos ... albos ... viris ... -lit, mulieribus reliquit. LACT. inst. 3, 22, 6 cum illae *virtutes* singulae tolluntur, ipsa *iustitia* subvertitur. -lit autem Plato ante omnia frugalitatem ..., -lit abstinentiam *eqs.* (*cf. infra*: ademit). LVCIF. Athan. 1, 10 p. 83, 25 euangelicam traditionem. 1, 19 p. 100, 10 religionem dei -erunt et idololatriam statuerunt. 1, 29 p. 116, 16 *dignitatem* ei (*opp.* recipere). CLAVD. DON. Aen. 4, 40 p. 361, 1 vincendi spem. 4, 45 p. 362, 7 obstabat ... voto unum. ... -lit hoc ... Anna. 11, 28 p. 410, 24 gloriam Turno. CARM. epigr. 278, 4 ⟨t⟩o⟨l⟩it ille (*Constantinus*) cruces ... tyranni (*suppl. Büch.*). AMBR. virginit. 4, 19. ad Ioh. 20, 13 '-erunt dominum de monumento': nemo -lit dei virtutem *eqs.* (*cf. infra*: si qui volunt tollere, auferre non possunt). VVLG. I reg. 17, 26 opprobrium de Israel. Iob 15, 4 evacuasti timorem et -isti preces coram deo. Sirach 49, 3 -lit abominationes (ἐξῆρε). PAVL. NOL. carm. 32, 170 *Christus* noctis hiatum (*ibid.* removit). 32, 215 salvator ... errores. AVG. serm. ed. Mai 5, 1 *dominus* -lit locum criminis. ARNOB. in psalm. 146 p. 562^C si ... somnum -erit gubernantibus *deus.* SEDVL. carm. pasch. 1, 221 tibi iura (op. pasch. 1, 20 p. 188, 5 subtraxit). 3, 194 cui vocem lumenque (op. pasch. 3, 16 vocem clausit, lumen extinxit). BOETH. herm. pr. 2, 10 p. 147, 20 qui dicit 'non homo', ipsam ... rem -lit (*opp.* constituit). herm. sec. 5, 12 p. 380, 22. in Porph. comm. pr. 2, 21 p. 121, 11 unde fit, ut sublata differentia species quoque tollatur. nam si -leris (*C G P T*; sust- *rell., vulg.*) rationale, hominem sustuleris, si vero sustuleris speciem, differentia manet. nam si tuleris (*codd. ut supra*) hominem, rationalis dei differentia manebit. ENNOD. epist. 1, 8, 3 vis caritatis non -rtur. 5, 12, 1 p. 135, 23 corporis -lit nebulas (*supra*: oculorum ... nubes abstersit). dict. 22, 6 p. 495, 7 tolle spem praedae, -isti vota certaminis. 24, 2 p. 498, 21 incommoda (*opp.* reddere). carm. 2, 64, 2 *serpens in paradiso* vitam munere dira -lit. CASSIOD. hist. 10, 20 p. 1180^D *Iohannes* multas ecclesias Novatianorum (*sim.* 11, 9 p. 1192^B). var. 7, 7, 2 licentiam. VEN. FORT. carm. 1, 6, 10 *Martinus* pacis ab amplexu morbida bella -lit. app. 9, 8 per lignum rediit, quod prius Eva -lit (*sc. salus*). Mart. 3, 199 morti sua iura. ORIG. in Matth. 18, 15 clavem scientiae (*syn.* auferre). CARM. frg. Beda gramm. VII 254, 29 *deus* bellum -lit obruitque fortes.

2 *aliquem*: **a** *generatim* (*auferre, tollere, rapere, capere, abducere, levare*): OV. epist. 15, 263 -lit Hippomenes Schoeneida praemia cursus. 19, 48 in ... tui cupido rapta ferere sinu. MANIL. 3, 8 *non referam* Hectora venalem cineri Priamumque -entem. SEN. Herc. f. 1011 petet undecumque temet haec dextra et -et. Phoen. 423 *me* Sphinx vel ... *Stymphalis* avidis praepetem pinnis (421 ventus ... aget; 424 rapiet ... Harpyia). Tro. 976 *Andromacham* sorte ... iuvenis *Pyrrhus.* VAL. FL. 5, 384 beatior ..., qui -erit ... te (*Medeam*). 8, 212 *Minyae* iam -rre volunt (*sc. Medeam*). ITALA Ioh. 20, 15 (cod. e) si ... eum (*Iesum mortuum*) -isti (*sc. de sepulcro. infra*: ut ... eum tollam. ἐβάστασας. VVLG. sustulisti). apoc. 17, 3 (cod. g) -lit me in deserto (ἀπήνεγκεν. Primas. duxit. VVLG. abstulit). LVCIF. Athan. 2, 3 p. 150, 3 pastores *dei* (*ibid.* exterminare). 2, 30 p. 201, 7 -isti episcopos e plebibus. AVIEN. orb. terr. 585 Ilissi Borea⟨s⟩ stagno -lit Orithyiam. SCHOL. Hor. carm. 3, 6, 17 *Augustus* alienam coniugem. VEG. mil. 3, 18 p. 102, 14 sive pedites sive equites de acie -leris. HIER. epist. 57, 7, 6 -isse Ioseph parvolum et matrem (*cf.* VVLG. Matth. 2, 14 accepit puerum *eqs.*). VVLG. gen. 5, 24 non apparuit *Henoch,* quia -lit eum deus. 20, 2 misit ... Abimelech ... et -lit eam (*Saram*). 24, 7 *deus* -lit me de domo patris mei. 44, 29 si -eritis et istum (*Ioseph*). 46, 5 *filii patrem* in plaustris. 48, 12 eos (*liberos*) ... de gremio. exod. 2, 10 *filia Pharaonis Moysen* de aqua. 14, 11 *Moyses Israelitas* (*syn.* educere). 15, 22. 34, 24 *deus* gentes a facie *Israel.* III reg. 18, 26 cum -issent bovem, quem dederat eis. CLAVD. rapt. Pros. 2, 260 quascumque -lere raptores. FAST. Vind. II chron. I p. 304, 574 *Gensericus* Theodosum (*sic*). LEX Sal. 13, 10 sponsam alienam (15 a ... marito. capit. 6, 17 vivo marito. 7, 4 ei). *an huc pertinet* 58 si eum in compositione nullus ad fidem -llerunt 32 add. 3 ligatum ... a garafione[m] (garafioni *al.*). HIST. Apoll. 32 rec. A *et* B piratae ... virginem. GREG. M. dial. 3, 7 p. 232^A *episcopum* in ecclesia sua reperiens seorsum -lit *Iudaeus.* EVGIPP. Sev. 8, 4 Romanos, quos ... -erat, ... retransmisit (8, 2 iubebat abduci). SERM. de conf. diab. 113 peccatores ... tibi (*diabolo*) *Christus.* *transl.* COMM. apol. 2 *deus hominem* ab errore nefando. *nota iuncturam sollemnem in* VVLG. 'tulit (tulerunt) ... et *illud vel illud fecit (fecerunt)*' (*eadem c. obi. rei v. p. 557, 29. 31 al.*): VVLG. gen. 2, 15 -lit ... deus hominem et posuit eum in paradiso. 11, 31 -lit ... Thare Abram ... et eduxit. 12, 5 *al.* lev. 10, 5 -erunt eos ... et eiecerunt (10, 4 tollite). III reg. 17, 19 -lit ... eum de sinu eius et portavit in coenaculum. I Esdr. 9, 2 -erunt ... de filiabus ... sibi ... et commiscuerunt. I Macc. 9, 19 -erunt ... et sepelierunt eum (ἦραν. *sim.* Matth. 14, 12, *ubi* ITALA [cod. e] abstulerunt). *talia passim in* VVLG. **b** *speciatim*: *i. q. interficere (tollere)*: CAPITOL. Aur. 15, 5 quod Verum vel veneno ... -erit ... vel certe per medicum. *i. q. argumentando tollere*: PS. AVG. categ. 11 cum ... dominum -leris, nec servus apparet. *de liberis tollendis*: SEN. Herc. O. 1604 quem (*Philocteten*) -lit Poeans. SVET. Aug. 4, 1 quos (*liberos*) ex Atia -erat *Octavius.* Vit. 6 de hac. Otho 1, 3 ex Albia Terentia ... duos filios. *sim.* STAT. silv. 1, 2, 72 quem ... nobilitas ... -lit.

B *aliquid aufert, tollit*: **1** *aliquid*: **a** *ferunt res corporales motu locali* (*significatio prope accedit ad I A 2 a β*): VERG. Aen. 12, 493 apicem ... incita ... hasta -lit summasque excussit ... cristas. OV. met. 12, 154 sacra -lere suam (*partem*), pars est data cetera mensis. SEN. Phaedr. 1104 omnis ... truncus corporis partem (*sc. Hippolyti. cf.* Herc. O. 864). 1274 *dona* ignes. nat. 6, 6, 4 *liquor* universa. LVCAN. 2, 487 *gurges* alnos discussa compage. 5, 542 sol ... radios *nocturno ponto* (ADNOT. abstulit. *cf.* SIL. 10, 376 diem nox orbe). 9, 960 Euxinum ... -ens parvo ruat ore Propontis (COMMENT. suscipiens). SIL. 14, 491 -rt ... ratis ... palmas *abscisas tenentis.* PAVL. NOL. carm. 28, 147 *hospitia* manus, nisi flamma -isset, abstulerat.
VERG. Aen. 10, 651 -rre videt sua gaudia ventos. MANIL. 3, 402 quantum una *pars* -at, tantum tribuatur ... Tauro. DRAC. satisf. 246 damna vel augmentum dant, quae elementa -unt. **b** *ferunt incorporalia quomodocunque*: VERG. ecl. 9, 51 omnia -rt aetas, animum quoque (SERV. aufert. DON. Ter. Andr. 142 *ad h. l. v. p. 528, 60*). LVCAN. 2, 391 nullos ... Catonis in actus subrepsit partemque -lit sibi nata voluptas. 3, 646 fata ... vix omnia membra. 7, 414 moenia ... in praeceps ... tremores (ADNOT. in praeceps aufert moenia *timor*). *nota* MART. 2, 63, 2 sestertia ... centum, quae -lit (*sc. emptori*) e sacra Leda redempta (*i. Ledae redemptio*) via. 6, 70, 8 quantum ... febres. 10, 41, 7 populare sacrum bis milia dena -isset. VLP. dig. 46, 4, 13, 4 acceptilationem ... tollisse ... totam obligationem. ZENO 1, 9, 4 plus -lit *avaritia* avaro quam praestat. QVEROL. p. 45, 19 o crudele aurum, quisnam te morbus -lit (*ibid.* subripuit)? CLAVD. rapt. Pros. 1, 95 nobis ... vires ... Fortuna -lit. PAVL. NOL. carm. 32, 228 quod culpa -lit,

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... indulgentia reddat. SALV. gub. 5, 43 quibus rem depraedatio -lit, vitam tollat exactio? DRAC. laud. dei 2, 244 vitas hominum ... mors (CARM. epigr. 1336, 14 gemma⟨m⟩ in fructu mors). ENNOD. opusc. 2, 19 p. 293, 24 cui praerogativam ... oblocutio ... -isset. VEN. FORT. carm. 4, 10, 22 gaudia ... populis ... dies (CARM. epigr. 1620, 5 dies ... multa ... Stercorio). app. 1, 46 affectum dulcem cladis amara. CAES. AREL. suggest. p. 297 ut animarum curam ordinatio illa non possit minuere aut -rre. DIFF. gramm. VII 524, 29 formido -rt ... rationem. *aliter i. q. sibi ferre, nancisci:* OCTAVIA 581 -rre quod nequeunt preces. SCHOL. Cic. Bob. p. 132, 18 St. *leges* -bant iuris validi firmitatem.

2 *aliquem* (*amovere, abripere, saepe de morte*): VERG. ecl. 5, 34 postquam te fata -erunt (SERV. *ad l.* abstulerunt. VAL. FL. 7, 133 *al.* CARM. epigr. 1409, 8 Domitium fata ... sibi). Aen. 2, 555 hic exitus illum sorte -lit. 2, 600 quos ... flammae. 4, 679 ambas ferro dolor atque eadem hora (SERV. abstulisset. CLAVD. DON. consumerent). 5, 356 me ... Fortuna inimica (*sc. lapsum in cursu. aliter* CARM. epigr. 718, 2 me fortuna -lit, *sc. morte*). SEN. Oed. 1018 orbis alterum ex nobis. dial. 5, 2, 5 rabies ... civitatem. epist. 19, 5 te longe a conspectu vitae salubris ... felicitas. LVCAN. 2, 135 Collina ... stratas quot porta catervas? 7, 391 Mars ... populos ... erepto natale -et (*ibid.* obruet; COMMENT. *et* ADNOT. auferet). 9, 76 Pompeium (*i. cineres*) ... fumus (COMMENT. quasi eo portaretur ad caelum). CALP. ecl. 3, 22 quae vos ... -lere iurgia? VAL. FL. 3, 392 fors ... miseros. SIL. 5, 623 populos ... dira lues stravitque -litque. STAT. Theb. 1, 633 Mors ... captam ... tenens -rt manibus urbem. 11, 277 hos ignis egentes -rt humus. MART. 8, 43, 4 una duos ut Libitina -at. QVINT. inst. 6, 4, 10 rationi ... obstat affectus et -rt extra causam (*sc. altercatorem*). SER. SAMM. 61 miserum ... morte -erunt *animalia*. ANTH. 66, 2 *anguis* Archemorum (*opp.* reddidit aethera). 158, 2 *Vergilium* Parca (*opp.* reddere). TREB. trig. tyr. 10, 17 *Fortuna* bonos principes -lit et Gallienum ... reservavit. AVIEN. Arat. 373 Castora ... inclementia belli. CARM. epigr. 1402, 8 quem mihi tam subito mors ... -lit. VVLG. Ezech. 33, 4 cum ... venerit ... gladius et -erit eum (*cf.* 33, 6). Matth. 24, 39 *diluvium* -lit omnes (ἦρεν). PAVL. NOL. carm. 31, 282? (*cf. p. 549, 78*). ALC. AVIT. carm. 5, 548 Aegyptus quos morte -lit. ENNOD. carm. 2, 1, 16 quem ... ex oculis sors inimica -lit. VEN. FORT. carm. app. 16, 2 te mihi ... nox. CORP. X 4022 me tibi -llit genesis iniqua (CARM. epigr. Engström 208, 4). ANTH. 51 quae dedit, ipsa -lit virtus Pallanta dolendum; prima dies, bello quae dedit, ipsa -lit (CARM. epigr. 1159, 2 quos -lit una dies).

syntactica et iuncturae: **secum ferre:** *de personis:* PLAVT. Aul. 449 hoc (*sc. olla*) ..., quoquo ibo, mecum erit, mecum -am. Capt. 451 *syngraphum* -at secum ad legionem. Poen. 958. 1359. Trin. 495 quin tu illo tecum divitias -as. 728 POMPON. trag. 115. VARRO frg. Prob. Verg. ecl. p. 326 *lauream* secum. CIC. inv. 2, 14 aliquantum nummorum. Verr. 2, 91. leg. agr. 2, 97 (*ex coni.*). VERG. Aen. 4, 662 omina mortis. AETNA 642 *fratres* sua numina. OV. epist. 7, 79. 13, 145 met. 4, 116. 694 nec ... auxilium, sed ... fletus plangoremque. 8, 87. 13, 426 trist. 3, 10, 65 (*ibid.* abducere). fast. 3, 665 EPIST. Sapph. 101 LIV. 1, 29, 3 (*opp.* relinquere). 2, 40, 2. 5, 40, 2 spem omnem atque opem. 5, 40, 7 *al.* 22, 1, 6 magistratus *imperium* ... a domo. 22, 41, 7 *al.* SEN. contr. exc. 4, 7 VAL. MAX. 4, 3, 13 *al.* SEN. Phaedr. 861 *al.* dial. 11, 8, 1 virtutes. nat. 1 pr. 11 *al.* epist. 31, 1 quae tecum in animo -isti. 123, 9 in auribus modulationem. PETRON. 43, 7 annos *moriens*. 43, 8 PLIN. nat. 12, 5. 35, 62 artem ipsis ablatam *Zeuxis*. SIL. 1, 481 fidem (*opp.* linquere). 15, 65 sub umbras, si qua ... placuere. STAT. silv. 2, 5, 24 solacia. 5, 1, 186. QVINT. decl. 260 p. 64, 14 sunt ista -enda nobiscum. 269 p. 98, 16. IVV. 3, 276 votum. TAC. hist. 3, 20 vim victoriamque. SVET. Aug. 28, 2 moriens ... spem. FLOR. epit. 4, 8, 7 famam ... ad inferos. GAIVS dig. 13, 6, 18 pr. rem peregre (*infra:* portaverit. inst. 3, 196 id). FLORENT. dig. 28, 1, 24. TERT. dig. 49, 17, 4, 1 quae ... in castra. VLP. dig. 42, 8, 10, 16 pecuniam. PAVL. dig. 40, 12, 32 (*ex S. C.*) quod ... acquisissent. APVL. met. 9, 6 TERT. scorp. 10 p. 167, 26 *al.* PORPH. Hor. carm. 2, 18, 26. AVSON. 54, 7 quaecumque habui. AMM. 20, 9, 1 haec. HIER. epist. 1, 3, 4 innocentiam. VVLG. exod. 13, 19 ossa. deut. 22, 15 *al.* CLAVD. carm. min. 9, 41 PAVL. NOL. carm. 21, 174. 31, 140 AVG. civ. 5, 26 p. 240, 24 MARCELL. chron. II p. 97, 508, 5. CORP. VI 12178 -lit ... secum annos XXXV (*sim.* X 3030. V 3496 CARM. epigr. 1069, 3. CORP. XIII 3691, 5 fui *sec. Zangemeister*, tul(it) *sec. Leblant I 277. nota* V 8773 -et apud se ann(os) LX). *de rebus:* VARRO Men. 271 venti ... secum -entes tegulas, ramos, σύρους. VERG. Aen. 1, 59 *venti* maria ac terras ... -ant rapidi secum verrantque per auras (SERV. auferant. NON. p. 302 *v. p. 528, 50.* GLOSS. IV 442, 10 differant, distrahant). HOR. ars 175 -unt anni ... commoda secum (*opp.* adimunt). OV. trist. 1, 1, 125 *liber* omnia. SEN. Ag. 538 *fulmen* ratis ... partem ... et Aiacem. 555 *Aiacem mons* cadens. Herc. O. 1622 *pinus* ruitura ... silvam ... minorem. dial. 5, 1, 1 *ira* remedia. nat. 3, 27, 9 Danubius ... rupes. 4, 2, 9 *al.*

prae se ferre *et sim.:* *manu vel instrumento:* VARRO frg. Non. p. 180, 24 pensum prae se omnes -unt. CIC. Mil. 43 cruentis manibus scelus et facinus prae se -ens et confitens. Phil. 2, 30 stillantem prae se pugionem -lit. CATVLL. 64, 34 dona. LIV. 28, 38, 5 *in triumpho* argenti magnum numerum. 30, 28, 7 captos *fasces* (praeferre *P*). 32, 21, 7 *al.* VAL. MAX. 5, 1 ext. 5 spolia. PLIN. nat. 8, 2 *elephanti* vitulorum fatigatos. SVET. Cal. 19, 2 *Caligula* Dareum puerum. AMM. 17, 13, 33 hostilis vocabuli spolium prae me -o, secundum Sarmatici cognomentum. 18, 6, 10 *puerum* impositum equo. 22, 14, 3 barbam ... hircinam. 24, 4, 16 crates. *voce, ore, gestu, vultu:* CIC. leg. agr. 2, 4 vocem ... prae vobis indicem ... studiorum -istis. Mur. 31 laudem ... cognomine *Africani* ... prae se -bat *Scipio*. Arch. 26 neque ... est hoc dissimulandum ..., sed prae nobis -endum. Sest. 61 dixit vehementer, egit acriter, ea, quae sensit, prae se -lit. Planc. 43 Phil. 2, 5 (*ibid.* confiteri). 4, 11 *sententiam*. 12, 7 professos esse et prae se -isse odium. de orat. 2, 310. Tusc. 3, 3 speciem doctrinae. 5, 43 quod ... laetabile, id praedicandum et prae se ferendum (5, 49. 50, *ubi et* gloriari). ac. 1, 33 probitatem. off. 2, 39 speciem ... boni viri. 2, 79 dolorem (*supra:* dissimulare, occultare). Att. 2, 23, 3 terrores (*ibid.* ostentare). 4, 3, 5 non dubitat facere, prae se -rt. 14, 22, 1 ὑπόθεσιν. 16, 15, 1 id. epist. 2, 1, 1. BELL. Alex. 58, 2 (*ibid.* fateri). LIV. 1, 23, 7. 5, 41, 8 *maiestatem* vultus. 8, 30, 10. 27, 34, 4 in vultu habituque ... memoriam ignominiae acceptae. 28, 35, 12. 39, 53, 3 similitudinem Philippi *Perseus*. 45, 40, 4 Paulus ... senectā ipsa maiestatem. VAL. MAX. 1, 8, 2 alacritatem. 2, 8, 7 *al.* SEN. Med. 446 odia. dial. 9, 11, 4. CVRT. 6, 7, 18 perturbationis notas. QVINT. inst. 2, 13, 11 virtutem. 5, 13, 51 fiduciam. 12, 11, 21. TAC. Agr. 43 speciem ... doloris animo vultuque. Germ. 39 potestatem. SVET. Aug. 28, 2 voluntatem. Cal. 14, 3 odium. Vesp. 12 mediocritatem (*opp.* dissimulare). Tit. 8, 2 APVL. apol. 55 SPART. Hadr. 14, 9. EVTR. 7, 18, 4 cum Neroni similis esse vellet atque id adeo prae se ferret, ut (ἅπαντα πράττειν ἐποιεῖτο). AMM. 27, 9, 2 princeps, ⟨ut⟩ prae se -bat ipse, cautissimus. SCHOL. Cic. Bob. p. 90, 21 St. *al.* HIER. epist. 48, 3, 1. GLOSS. Plac. V 94, 8 (= V 136, 35) prae me -o deum: supra captum (*vel* caput) ingenii mei extollo deum. *pro subi. est res:* CIC. de orat. 3, 223 actio, quae prae se motum animi -rt. LIV. 2, 14, 2 mitiore ... principio, quam hic prae se -at titulus. 8, 27, 8. VAL. MAX. 7, 8, 9 verbis magnum prae se amorem -entibus. SEN. Ag. 950 vultus ... scelera. benef. 1, 10, 2 formae cura ... animi deformitatem. SIL. 15, 680 infula sacros ... terrores divumque ... honorem. QVINT. inst. 9, 3, 54 quae dicimus ... vim quandam. 10, 1, 111 *al.* MANIL. 5, 271 Spica ... aristas. *pro obi. est acc. c. inf.:* CIC. Rab. perd. 17 fateor atque etiam ... profiteor et prae me -o te ... esse depulsum. Sest. 113 prae se populus Romanus -bat sibi ... gratum fuisse. Mil. 52 (*opp.* dissimulare). Phil. 1, 11. 8, 32 orat. 146. nat. deor. 1, 12 (*ibid.* profiteor). 2, 47 Att. 8, 11d, 7 epist. 12, 2, 2. 12, 28, 2 ad Brut. 1, 16, 1 LIV. 7, 5, 6. 28, 18, 7 *al.* VAL. MAX. 7, 8, 5 SEN. benef. 5, 2, 4 SVET. Vit. 7, 1. FRONTO p. 184, 12 N. dixeram et prae me -eram satis me ... divisisse. APVL. Socr. 20 p. 166 PANEG. 10 (4), 14, 1 IVST. 20, 4, 12. AMM. 24, 3, 7 prae me -o et laetor ... esse. 26, 2, 6. 31, 15, 13 SCHOL. Cic. Bob. p. 91, 17 St. HIER. epist. 53, 10, 2 (*opp.* fateor). *pro obi. est quaestio obliqua, enuntiatum per* quod, *al.:* CIC. Balb. 52 cum prae se -rrent palamque loquerentur, quid essent ... iudicaturi. rep. 2, 6 nec ... prae se -rt, aut qui sit aut unde veniat. Att. 16, 16, 10 LIV. 32, 22, 9 PLIN. epist. 6, 8, 2. TERT. adv. Marc. 1, 27 p. 328, 19 prae se -unt Marcionitae, quod ... timeant. AMM. 21, 5, 5 id ..., quod ... visus sum. 22, 10, 4 gaudebam prae meque -bam, si ... laudarer. EPIST. pontif. 285 Migne 20, 465B prae me ... -o, ut ... recognoscam. *cf.* PETRON. 91, 8 fateor et prae me -o: ... confugi. SEN. epist. 11, 10 animum *ante* se -ens vultus. *huc traho iuncturas vel similes vel contrarias, ut* palam, *occulte* ferre: TER. Ad. 328 amare occepit aliam ... neque id occulte -rt, a lenone ipsus eripuit palam. CIC. Cluent. 54 neque id obscure -bat nec dissimulare ullo modo poterat (*parad.* 45). Planc. 34 dolorem paulo apertius (Att. 14, 13, 2 laetitiam ... apertissime). LIV. 31, 47, 4 clam ... iram. VAL. MAX. 1, 5, 6 id ... dissimulanter (*nota* 4, 1 ext. 9 gratias agere ... non dissimulanter -lit, quod). SEN. epist. 87, 5 frugalitatem palam.

se ferre: (*ad I*) *de sustinendo vel tolerando:* OV. trist. 4, 8, 4 me mihi -rre grave est. SEN. epist. 121, 8 infans, qui stare meditatur et -rre se assuescit. LVCAN. 1, 72 nec se Roma -ens (AVG. civ. 18, 45 p. 327, 9 D.). 6, 97 fessum ... caput se -rre recusat. *de re:* SEN. nat. 3, 9, 1 *spiritus* immotus in aquam, cum se desiit -rre, convertitur. (*ad II*) *de motu locali vel corporali et de habitu* (*proprie vel translate*): *de animantibus:* ENN. ann. 516 *equus* -rt sese campi per ... prata celso pectore. VARRO ling. 5, 43 quod eo (*sc. in Aventinum*) se ab Tiberi -rrent aves. CIC. rep. 1, 7 non dubitaverim me ... tempestatibus ... obvium -rre (VERG. Aen. 1, 314 *al.*). CAEL. Cic. epist. 8, 4, 2 ut se -rt ipse. SALL. or. Macri 22 vindices uti se -unt libertatis. VERG. ecl. 9, 22 cum te ad delicias -rres. georg. 1, 408 se ... Nisus (*avis*) ad auras. 4, 504 quo. Aen. 1, 503 Dido talem se laeta -bat per medios. 2, 457 ad soceros. 2, 672 extra tecta. 5, 290 quo se ... medium. 6, 900 *al.* 8, 199 magna se mole *monstrum*. 11, 762. 779 ut se -rret in auro *Camilla*. 12, 860 (*cf.* 12, 859 transilit). 12, 866 Turni se pestis ob ora -rtque refertque sonans (CLAVD. DON. transire). CIRIS 540 ad auras. OV. am. 3, 10, 38 qua. fast. 2, 297 nullus ... erat usus equi: se quisque -bat. GRATT. 524. PAVL. FEST. p. 244 praepetes aves ... se ante auspicantem. GERM. 107 te laeta -bas sublimis, *Virgo*. SEN. Med. 946 huc vos. Phaedr. 459 ingenia

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... in laudes. Tro. 267 superbus altius memet. dial. 10, 12, 6 sella se et lectica huc et illuc. nat. 6, 32, 6 nec te ... exiturum -leris retro. VAL. FL. 4, 199. 5, 404. 8, 109. 448. SIL. 1, 497 *Hannibal* tota se mole. 2, 527 castris (*i. in castra*). 5, 492. 8, 72 Aeneas ... noto sese ore. 12, 294 *al.* STAT. Theb. 5, 442 *al.* SVET. Aug. 32, 1 plurimi palam se -bant succincti ferro. APVL. met. 5, 9 sic se gerebat -batque. PANEG. 12 (2), 37, 3 obviae ... catervae. ARNOB. nat. 7, 46 coluber non pedibus se. AVIEN. Arat. 336 *Bellona* alite procursu sese in convexa. AMM. 31, 14, 2 ne propinquitatem quis praetendens altius semet -rret. CLAVD. DON. Aen. 2, 143 p. 166, 12 -lit se ab hac parte. *transl.* 4, 211 p. 381, 4 *Hiarbas* -lit se a nomine et dignitate personae (*sc. Didus*) et ait 'femina'. CYPR. GALL. gen. 1288 per urbes. HIL. gen. 90 quaque. BAVDON. vita Radeg. 2, 14 *patriarcha tangens singulos digitos martyris* ubi ad minorem venit digitum, se suavi tactu de propria manu -lit (*sc. martyr*). CARM. epigr. Notiz. degli scavi 1912 p. 156, 12 ultima lecto se -lit ad quietem. LEX Burg. lib. const. 80, 2 de testibus, qui pro quacumque parte se -erint (*i. obtulerint? retulerint sim. al.*). *de rebus*: LVCIL. 924 ut ... -ant vestigia se omnia prorsus (NON. p. 303 *v. p. 528, 55*. VERG. ecl. 6, 51 oculis sese obvia). CIC. Planc. 96 cum ipsa paene insula mihi sese obviam -rre vellet. LVCR. 6, 672 ita se tetulerunt semina aquarum. VERG. Aen. 6, 241 sese halitus ... effundens super ad convexa -bat. OV. fast. 1, 23 ad nostras cum se -lit impetus artes. MANIL. 5, 396 cum se ... producet ... Piscis in caelumque -ens ... ibit. MELA 3, 40 *Araxes* semet ipse sine alveo -ens. PLIN. nat. 3, 146 Hister. SIL. 17, 94 ignes ... per ... pabula. PS. QVINT. decl. 17, 4 locus ... querelis meis ... conscius, in quem se -ant. AVIEN. Arat. 1080 *stellae* ⟨se⟩ ... eoi parte -unt mundi. ora 665 cum lumen ... semet ortui -at. PLAVT. Rud. 674 sese ut -unt res fortunaeque nostrae. CARM. epigr. 59, 16 fatum se ita tolit. SEN. contr. 1 pr. 6 eloquentia se retro. epist. 92, 33 *animus* se in ... sublimitatem. AVIEN. Arat. 538 sic se -lit ordo. HIER. epist. 51, 3, 2 sicut occasio ... se -erit. 64, 7, 1 ubicumque opportunitas se loci -erit. PS. AVG. quaest. test. I 97, 17 ut ... causa se -erit. SIDON. epist. 6, 4, 3 ut sese -rt temporis ... qualitas. CORP. V 1721, 21 sic se fata -bant. *c. dupl. acc.* (*se iactare, simulare, dicere, gloriari sim.*): VERG. Aen. 5, 373 se ... Amyci de gente -bat. HOR. epist. 1, 17, 22 -rs te nullius egentem. LIV. 4, 45, 7 se quisque ... ducem potiorem. 6, 36, 7 suasorem se. 27, 30, 9? 34, 42, 6. 45, 44, 19 VELL. 1, 11, 1. VAL. MAX. 9, 15, 4 Trebellius ... asseveranter se Clodium -lit. LVCAN. 3, 213 Phrygii ... -ens se Caesar Iuli (COMMENT. praeferens). SIL. 4, 150 Brenni se stirpe (12, 214). HOMER. 623 at contra se ferre parat ... Aiax: *seqq. verba*. TAC. hist. 2, 72 Scribonianum se. 4, 10 *al.* SVET. Vesp. 23, 1. FRONTO p. 154, 14 N. vitis se ante ilicem -bat, quod ... crearet. APVL. apol. 17 *philosophorum* me sectatorem. flor. 18 p. 91 MIN. FEL. 3, 6. VOPISC. Aurelian. 10, 2 (*ex coni.*). AVSON. 461, 3 ut hospes, sic enim se -bat, ... provocaretur. VVLG. Esth. 11, 1 se sacerdotem et Levitici generis -bat. CYPR. GALL. num. 294 confesso me -o vultu. SEDVL. carm. pasch. 3, 325 qui ... sese ... minorem ... -et (op. pasch. 3, 27 qui ... sese novissimum praestitisset). *aliter c. inf.*: OV. ars 2, 632 fingunt quidam, quae ... negarent, et ... se concubuisse -unt. LIV. 35, 47, 5. LACT. mort. pers. 20, 1 se ... dominum esse (*del. Columbus*) -bat.

ferens *intransitive*: ? EGNAT. carm. frg. 1 Mulciber ipse -ens (furens *Bergk*) altissima caeli contingit (*Bergk*, -unt *codd.*). NEP. Dat. 4, 5 quem ... conspiciens ad se -entem. QVINT. inst. 11, 3, 113 capite ad dextram -ente. ventus -ens *et sim. v. p. 533, 30.* ? MANIL. 5, 340 *v. p. 533, 4.* 5, 396 *v. supra l. 23.* **ferre** *intrans. de immobilibus* (*extendi, pertinere*): *GRATT. 143 ubi ... arbor se dederit teretisque -ent ad sidera virgae (*sed cf. Vollmer ad l.*). CELS. 7, 4, 1 p. 267, 10 quo maxime -at *fistula* (*an quasi via? item* 7, 4, 4 p. 268, 33 si intus fistula -rt).

ferri *vel incerto vel non perspicuo subiecto ferendi (i. q. moveri, properare, ire, errare, iactari, volare, cadere, natare, emicare sim.)*: *de animantibus*: *proprie*: PACVV. trag. 393 alcyonis ritu litus pervolgans -or (furor *cod.*). ATTA (?) com. 24 germanas ... clanculum -rri. VARRO Men. 117 populum furiis instinctum tribus diversum -rri exterritum formidine. 422 cervus ... -rtur ... ungulis nitens humu. CIC. S. Rosc. 88 ardens avaritia -atur infestus in suos. Vatin. 39 -rri praecipitem (OV. met. 2, 69 in praeceps). har. resp. 7 -etur ... haesitans et in me impetum ... facere conabitur. 55 serpens ... se emergit et -rtur illuc. Tusc. 1, 75 cum illuc ex his vinclis emissi -emur. ac. 2, 94 locus is, quo -entur equi. CATVLL. 63, 58 in nemora. CAES. Gall. 2, 24, 3 alii ... aliam in partem perterriti. civ. 2, 12, 1 milites ... ad studium audiendi. 3, 78, 2 *ad Domitium* omni celeritate et studio incitatus. VERG. georg. 3, 109 *aurigae* elati sublime videntur aera per vacuum -rri. 3, 236 *taurus* praeceps ... in hostem. 4, 497 *Eurydice*: -or ingenti circumdata nocte. Aen. 2, 337 in flammas et in arma -or. 2, 511 moriturus in hostes. 2, 725 per opaca locorum. 3, 11 -or exul in altum (*sc. in navi*; 3, 16). 3, 78. 5, 215 *columba* in arva volans. 5, 587. 628. 7, 673. 9, 120 ponto ... -untur *naves in virgines mutatae*. 10, 669 quo -or? unde abii? 11, 530 *al.* 12, 575 densa ... mole -untur (CLAVD. DON. properantes). CIRIS 184. CVLEX 23 vagus saltus -or inter et antra. 231. PROP. 4, 7, 89 nocte vagae *umbrae* (4, 7, 90 errat ... Cerberus). OV. ars 1, 312. 3, 667 quo -or insanus (*ibid.* in hostem mittor). epist. 4, 47 *al.* met. 2, 321 longo ... per aera tractu. 5, 167 dextra laevane. 11, 443 pariter ... -emus, quidquid erit, pariter super aequora ... -emur (*cf.* 11, 441 iactabimur una). trist. 1, 4, 18. fast. 3, 348 ingenti tonitru super aethera motum -rtur *Iuppiter*. LIV. 3, 61, 10 *al.* 6, 30, 4 citati -untur. 21, 22, 8 serpentem ... cum ingenti arborum ... strage -rri. MANIL. 1, 343 Iovis ales ... in altum. 2, 543 in partus (-es *codd.*) Tauri (*i. in natos sub Tauro*) sub Cancro nata -untur pectora (*cf.* 2, 541 bellum est cum Virgine natis). 4, 97. 271 faciles in damna -untur. 4, 873 in semet sua per convicia. 5, 597 *belua* emicat ac toto sublimis corpore -rtur. *in imagine* GERM. frg. 4, 148 nec contra -rri *Taurum* ratione probanda aut Cancrum (-o *codd.*) aut Geminos (-is *codd.*). VAL. MAX. 1, 7, 5 incerto itinere (*supra*: vaganti). SEN. Herc. f. 636 *al.* 817 in astra missus -rtur *Lichas* (*cf.* 818 exilit). 860 rupe ab aetheria -ar. nat. 6, 1, 9. epist. 23, 8 ceteri eorum modo, quae fluminibus innatant, non eunt, sed -untur (37, 5 turpe est non ire, sed -rri. 114, 3 turbatum esse corporis motum nec ire, sed -rri). OCTAVIA 343. CVRT. 4, 13, 13 lymphatos -rri agique. 8, 4, 6 per ... saltum errabundum agmen. MELA 1, 99 aves ... alte. LVCAN. 1, 678 *al.* 4, 271 (*syn.* decurrere). PLIN. nat. 10, 112 *al.* VAL. FL. 1, 198 non sponte -or (*sc. in navigio*). 1, 415. 2, 299. 3, 591 (*ibid.* decurrit). 3, 588 *al. nota* 7, 464 *Medea* totum septeno murmure -rtur per clipeum (*sc. manu*). SIL. 1, 99. 521 glomerata mole. 2, 222 *al.* 7, 357 lymphata ... corpora ... boum. 16, 398 -rtur sublime per auras ... Panchates *equus*. HOMER. 86 *al. an huc pertinet* STAT. Theb. 1, 148 alterna -rri statione gementes excubiae. 3, 86 *al.* QVINT. inst. 12, 10, 37 non ... alto semper -emur. decl. 314 p. 236, 22 SVET. frg. p. 234. FLOR. epit. 3, 3, 6 *Cimbri* tripertito agmine per Alpes. APVL. met. 8, 6. ITALA (Tert. adv. Hermog. 30 p. 158, 19 bapt. 3 p. 202, 27 *cf.* 4 p. 203, 28 *al. cf.* adv. Marc. 4, 26 p. 509, 21 Optat. 6, 6 p. 153, 17) *et* VVLG. gen. 1, 2 spiritus dei super aquas -batur (f. s. a. VVLG.; ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. *cf.* HIER. quaest. hebr. in gen. p. 4, 8 in hebraeo ... 'marahaefeth', quod nos appellare possumus incubabat sive confovebat. COMM. apol. 125 *deus* -batur in aevum). ITALA Abd. 4 (Hier. epist. 22, 4, 3) si alte -aris ut aquila (μετεωρισθῇς. VVLG. exaltatus fueris). NEMES. ecl. 2, 63 *aedon* libera -rri (*ibid.* volitare). PANEG. 2 (10), 5, 3 toto ... proelio -bare non aliter quam ... amnis solet ... fluere (*cf.* 9 [12], 9, 5). 12 (2), 39, 3 tamquam per aliquas imagines somniorum -rrentur absentes. VOPISC. Car. 19, 2 PS. APVL. Ascl. 31. HIL. in Matth. 14, 13 *discipulos* per fretum, id est per saeculum, -rri ... iubet. AVIEN. Arat. 41 per tumidi -imur freta gurgitis. AMM. 14, 5, 6 *al.* 21, 9, 2 lembis escensis ... per alveum ... -batur occulte. 29, 5, 30 gentium ... concussio ... arbitrata in se impetum agminum -rri. ANON. Vales. 6, 31. HIER. epist. 60, 15, 2 ad pugnam. quaest. hebr. in gen. p. 40, 28 διέπλεον id est in similitudine navis in superficie -bantur. VVLG. II Macc. 8, 7 ad ... excursus. Luc. 24, 51 -batur in caelum (ἀνεφέρετο). RVFIN. hist. mon. 29 p. 454^{B} *pueruli* ante ... iacentem ... quasi mulierum specie -bantur. CLAVD. 1, 101 emissis ... velocior Euro -rtur equis. 5, 167. 15, 199 exiliis dispersa -or. 24, 285 *Delia* ab Alpe trans pelagus. rapt. Pros. 3, 262. 317. AVG. conf. 13, 9, 10 eo (*sc. amore*) -or, quocumque -or; *ibid.* sursum -imur ... et imus. civ. 13, 19 p. 582, 14 D. (*ibid.* revolvantur). 20, 20 p. 455, 11 *al.* SVLP. SEV. chron. 1, 16, 3 in Moysen. 1, 20, 8 dial. 2, 9, 1. PETR. CHRYS. serm. 163 p. 629^{A} quidquid in aere volitat et -rtur. *translate* (*de oratoribus v. p. 564, 41*): CIC. Tusc. 3, 3 ad quam (*gloriam*) -rtur optumus quisque. 4, 28 proclives ad eas perturbationes -untur. LVCR. 5, 23 longius a vera multo ratione -ere. VERG. Aen. 10, 630 veri vana -or. CVLEX 41 ad coepta. MANIL. 5, 317 *agitata pectora* per ... magistratus et publica iura. PAVL. FEST. p. 86 ferire dictum, quod ferientes -antur. PHAEDR. 5 prol. 10 ad fabellam. SEN. benef. 3, 14, 4 non est irritandus animus ad avaritiam, ad querellas ..., sua sponte in ista -rtur. dial. 7, 1, 1 ad illam (*sc. beatam vitam*) concitatius. 9, 1, 14 oblitus ... iudicii sublimius -or et ore iam non meo. epist. 15, 8. LAVS Pis. 2 quosne canam titulos, dubius -or. IVV. 11, 6 dum ... ardet sanguine, -rtur ... scripturus leges. PORPH. Hor. epod. 9, 32 incertus consilii. APVL. Plat. 2, 2 *mentes* ad id -untur, quod hominum est. 2, 17 ⟨ad⟩ delinquendum ... homines non sponte -rri. VVLG. Hebr. 6, 1 ad perfectiora (φερώμεθα). RVFIN. hist. 1, 8, 12 in facinus (προέκοψεν εἰς). PRVD. perist. 10, 1003 in vesaniam. AVG. civ. 19, 12 p. 376, 4 D. *corpus humanum* ad eam (*pacem*; *supra*: tendit). PETR. CHRYS. serm. 109 p. 502^{D} haereses ... ad divinitatis iniuriam. BOETH. mus. 1, 9 p. 196, 1 Pythagorici medio quodam ... itinere. *de rebus* (*cf.* VARRO ling. 7, 92 id, quod -rtur, est in motu atque adventat): CAES. STRAB. trag. 3 per aethram alte ... -rri facem (OBSEQ. 68). VARRO ling. 6, 48 quom vehementius in movendo, ut ab se abeat, foras -rtur *mens*, formido. CIC. Verr. 6, 140 consuetudine ad corpora civium ... -batur manus ipsa lictoris (*de manu*: QVINT. inst. 5, 10, 125 AVSON. 1, 12). de orat. 3, 163 ad ea ... mentis oculi -entur (-untur *al.*). rep. 6, 17 in eam (*tellurem*) -untur omnia nutu suo pondera (LVCR. 2, 190 deorsum). fin. 1, 17 atomos ... in infinito inani ... ita -rri, ut. 1, 19 si omnia deorsus e regione -rrentur et ... ad lineam. 1, 20 *atomi*, quae recte, quae oblique -antur. nat. deor. 1, 109 continenter imagines -rri. 2, 101 aër sublime (Tusc. 1, 40 *animus*). 2, 141 odor ad supera (*ibid. sonus* sublime). parad. 34 consilia resque omnes,

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quas gerit, ab ipso proficiscuntur eodemque -untur (referuntur *dett.*). Tusc. 1, 42 *ignis et aër* necesse est -antur ad caelum (TAC. ann. 13, 57 ignes ... vicos ... corripiebant -banturque in ... moenia). fat. 18 cum duo individua per inanitatem -antur (*ibid.* moveatur). 48 quod omne pondus ... moveatur et -atur. ac. 2, 82 sol tanta incitatione. Cato 52 vitis ... natura caduca ... -rtur ad terram. Tim. 48 animi ... ambitus ... in flumen immersi neque tenebant neque tenebantur, sed vi magna tum -bant, tum -bantur (*Plato Tim. 43B* ἐφέροντο καὶ ἔφερον). LVCR. 1, 290 venti ... flamina. 1, 979 foras -rtur *telum.* 1, 1018 copia ... per inane soluta. *de motu primordiorum*: 1, 1048. 2, 160 (*syn.* meare). 2, 162 citius ... quam lumina solis. 2, 202 *al.* 2, 239 omnia ... concita. *nota* 1, 1076 motus quacumque -untur. 4, 176 celeri motu simulacra (4, 745 mobiliter summa levitate). 4, 195. 226 res ... fluenter (*ibid.* dimittitur). 4, 284 imago. 4, 387 qua vehimur navi, -rtur, cum stare videtur (4, 388 *syn.* praeter ... ire. Ov. met. 2, 164 nimia levitate). 4, 424 omnia -rri et fluere. 4, 689 *odor* longe (4, 690 sonitus ..., vox). 6, 85 fulmina (*cf.* 6, 283). 6, 134 nubila ... modis multis. 6, 329 quae de tormentis missa -untur. 6, 344 semina ... quasi in unum locum. 6, 478 sursum. 6, 1040 *anellus* eodem -rtur, quo praecipitavit iam semel. SALL. Catil. 2, 3 constantius sese res humanae haberent, neque aliud alio -rri neque mutari ac misceri omnia cerneres. Iug. 60, 2 strepitus ... ad caelum. VERG. georg. 1, 397 per caelum vellera. Aen. 3, 40 vox ad auris (Ov. met. 2, 484 de gutture). 5, 157 ambae *naves.* 5, 863 classis (5, 862 currit). 7, 381 *turbo* actus habena curvatis -rtur spatiis. 11, 900 metum iam ad moenia -rri (CLAVD. DON. imminere civitati). 12, 687. AETNA 290 *animae* flexere caput tergoque -untur. PRIAP. 20, 4 missa sagitta manu. Ov. trist. 1, 8, 36. LIV. 21, 58, 3 imber ... in ... ora. MANIL. 4, 85 tanta moveri inque suas -rri poenas. VITR. 10, 2, 7 *funes* dextra sinistra tympanum. CELS. 2, 7 p. 39, 10 toto die non concocta -rtur urina. 2, 8 p. 45, 1 *suppurationes* in exteriorem partem (*ibid.* intus procedunt). *ibid.* p. 44, 34 ex ea (*vomica*) pus. 3, 21 p. 108, 20 *al.* 4, 11 p. 133, 30 *sanguis* a summis faucibus (*supra*: prorumpit, profluit). *ibid.* p. 134, 31 menstrua *mulieri.* 4, 26 p. 151, 4 alvus. 4, 28 p. 155, 12 *semen* (*ibid.* profusio). 5, 28, 12 p. 213, 18 *fistulae* recte intus (*ibid.* penetrant. 7, 4, 1 p. 267, 2 *ibid.* tendunt). 7, 27 p. 315, 31 ubi ... nihil tale extra -rtur (*sc. ex plaga*). SEN. Herc. O. 84 nova -antur ... puppes via. nat. 1, 1, 1 *ignes* obliqui -untur et praerapida celeritate (1, 1, 13 *opp.* sedere. 2, 13, 3 *opp.* ire. 2, 58, 1 oblique). 2, 26, 4 fumus ex alto. 3, 10, 2 *spiritus* certo alveo (*ibid.* fluere, vadere). 3, 20, 1 per quod (*solum*) *aqua* (5, 1, 4 *syn.* moveri). 3, 28, 6. 5, 7, 1 (*syn.* procedere) *al.* OCTAVIA 317 -rtur in altum provecta (prof- *codd.*) ratis. LVCAN. 2, 262 pila. 2, 622 vela ... in portus. 8, 522. PLIN. nat. 1, 2, 75/76 in contrarium umbrae. 18, 355 nubes. 20, 236 quorum (*sativorum*) sublime (in s. *C. F. W. Müller, al.*) vis -atur. VAL. FL. 4, 681 scopuli ... comminus. SIL. 4, 440 ab immenso tempestas ... caelo. 12, 168. 15, 534 (*Italia loquitur*) culmina villarum nostrum delapsa -untur in gremium. 17, 44 -rtur prona ratis. STAT. Theb. 9, 868 cuspis ... in adversum. QVINT. inst. 9, 4, 8 quae missa optime est, hastam speciosissime contortam -rri. PLIN. epist. 7, 27, 5 sonus. SVET. Aug. 94, 4 intestina ... ad sidera. 94, 5 *flamma* ad caelum usque. FLOR. epit. 3, 3, 15 pulvis in oculos. 4, 11, 5 *naves* non sine gemitu maris. APVL. Plat. 1, 12 omnia, quae naturaliter et propterea recte -untur. ITALA act. 2, 2 (Cypr. testim. 3, 101) quasi -rretur flatus (φερομένης πνοῆς, VVLG. advenientis spiritus). TERT. orat. 9 cum ex ore divino -rretur *oratio.* PS. APVL. Ascl. 2 quod sursum versus -rtur (*ignis*). 3 frequentatio -rtur influens per mundum. AMM. 22, 8, 14 Synplegades ... assueti ... obviam sibi ... -rri. OBSEQ. 69 armorum species ad caelum. PROB. Verg. georg. 1, 233 *sqq.* p. 360, 29 *calor* ex ... regione in ... sedem (*syn.* pervenire). *ibid.* p. 361, 4 *solis radii.* SCHOL. Verg. Veron. ecl. 8, 30 verba ad aures. VVLG. gen. 7, 18 arca ... super aquas. exod. 14, 25 *currus* in profundum (CLAVD. rapt. Pros. 3, 52). iud. 20, 40 flammas in sublime -rri (*ibid.* columnam fumi ... conscendere. GREG. TVR. Andr. 12). CLAVD. carm. min. 53, 128 convulsa -or (*Delos*). AVG. civ. 7, 14 p. 292, 8 D. *sermo* per aera. SVLP. SEV. Mart. 14, 1 in proximam ... domum ... flammarum globi -bantur. CAEL. AVR. acut. 2, 18, 110 partes, ex quibus sputa -untur (chron. 2, 11, 128 sanguis. 2, 11, 129 *al.*). BOETH. arithm. 2, 30 p. 122, 3 sphera ... est semicirculi ... reversio, unde prius coeperat -rri. 2, 50 p. 160, 18 *medietatem* manentibus extremitatibus huc atque illuc -rri permutarique.

sic de aquis sim.: CIC. orat. 39 alter (*Herodotus*) ... quasi sedatus amnis fluit, alter (*Thucydides*) incitatior -rtur (*cf. vol. I p. 1950, 1*). LVCR. 5, 289 qua nimbi cumque -untur. CAES. Gall. 4, 10, 3 Rhenus ... per fines ... citatus -rtur. HIRT. Gall. 8, 40, 3. VERG. Aen. 2, 498 amnis ... in arva furens. HOR. carm. 3, 29, 34 cetera fluminis ritu. 4, 2, 11 numeris ... -rtur lege solutis *Pindarus velut amnis.* Ov. fast. 2, 221 torrens (*ibid.* fluit). LIV. 38, 18, 8 *Sangarius* geminatis aquis per Bithyniam (*ibid.* sese effundit). CVRT. 8, 13, 9 MELA 3, 21. PLIN. nat. 2, 165 e sublimi in inferiora. 2, 234 deorsum. 3, 53 *al.* SIL. 3, 471 latrantibus undis. 4, 665 stagna ... retro. STAT. silv. 1, 6, 27 imbres *munusculorum.* 4, 3, 92. IVST. 4, 1, 10 undarum ... alias ... in imum desidere, alias ... in sublime -rri. AMM. 15, 11, 17. *cf.* 30, 8, 8 CLAVD. carm. min. 28, 13. SVLP. SEV. chron. 1, 22, 3 fluvius ... pleno alveo. MART. CAP. 1, 14. *de sideribus*: VARRO ling. 9, 25 luna ... -rtur ad austrum et regreditur inde. CIC. Arat. frg. 4 caelestia ... cum caeloque simul noctesque diesque -untur (*Arat. 19* ἕλκονται. CIC. Arat. frg. 3 labuntur). 12ᵃ. 26 sub laeva Geminorum obductus parte -etur *Auriga.* 204. 238 quattuor ... orbes stelligeri ... -untur. 291. 301 quartus ... circus ... oblicus ... -rtur. 444 neque ... decore -rtur *Cassiepia* (442 labitur). nat. deor. 2, 44 quod ... *astrorum* motus in orbem circumque -rretur. 2, 60 *dii quasi sidera* ita -untur moderanturque cursus, ut. 2, 105 hunc circum Arctoe duae -untur. div. 2, 91 quanta humilitate luna. Tusc. 1, 68. carm. frg. 3 (de consul.), 9 *stellae* certo lapsu spatioque (*ibid.* errant). Q. CIC. carm. frg. 16 Lunae simulacra. CATVLL. 62, 20 caelo ... ignis. LVCR. 4, 396. 446 (*syn.* labi, ire). 5, 518 *al.* 5, 717 (*ibid.* volvi, labi). PANEG. in Mess. 159 *Phoebus* aestivum ... in orbem. MANIL. 1, 232 *luna* in orbem ventris. 1, 440 cui (*Pisci*) iuncta (cuncta *codd.*) -untur flexa per ingentis stellarum Flumina gyros. 1, 473 *al. talia passim.* 3, 316 (*syn.* decurrere). GERM. 146 *ignes* sine honore (*Arat. 144* ἀνωνυμίῃ φορέονται). 361. 437 (*Arat. 455* δινεύονται. *item* GERM. 495 = *Arat. 510*). 449 duo ... inter se aequales (*Arat. 468* δύω δυοῖν ἀντιφέρονται). 578 summo ... in orbe (*opp.* cadere, surgere). 619 frg. 2a, 3 *al.* SEN. Herc. O. 68 nat. 1, 8, 7 *al.* 7, 25, 5 in rectum (*opp.* retro agi). epist. 92, 17 *sol* cursu suo. 110, 9 quo -atur *mundus*, unde surrexerit. LVCAN. 1, 664. 8, 179 PLIN. nat. 2, 12. 39. 64 (*syn.* moveri). 66 *al.* 18, 281 circulus *lactis* -rtur per Sagittarium atque Geminos. 18, 352. TAC. hist. 5, 4 altissimo orbe ... stella Saturni. AMPEL. 3, 3 *stellae erraticae* adverso cursu contra caelum. APVL. mund. 1. 29. FIRM. math. 1, 4, 11 *cursus siderum* per altum. 2, 10, 5 *al.* CHALC. comm. 81 p. 151, 13 per epicyclos globos *sol. ibid. epicyclus globus* per aliquem circulum. AVIEN. Arat. 63 vaga palanti ... signa errore. 86 axis ... curvi vertigine ... aetheris. 92 *al.* AVSON. 383, 16 CLAVD. 28, 20 COMM. instr. 1, 7, 3 MART. CAP. 8, 834 *al.* BOETH. mus. 1, 2 p. 188, 4 (*syn.* volvi). ORIBAS. syn. 2 add. p. 845 sucum ... inicitur. quodsi multum -rtur, ... iniciendi sunt. *sim. de tempore*: MANIL. 3, 258 angusta dies vernalis -rtur in horas (SEN. Thy. 636 *v. p. 545, 25*).

de rebus immobilibus (*pertinere, extendi*): CELS. 4, 1 p. 120, 11 arteriae ... sursum procedentes ultra aures -untur. p. 120, 16 stomachus interior ad ventriculum -rtur. p. 122, 18 a renibus ... venae ... ad vesicam. TERT. adv. Hermog. 31 p. 160, 6 oboliscus super omnia -batur. VVLG. exod. 36, 29 *tabulae tabernaculi* in unam compaginem pariter -bantur. iud. 20, 31 *semita* -batur in Bethel. SVLP. SEV. dial. 1, 13, 2 mille ... pedum profundum putei -batur. *de oratione sim., hinc etiam de oratoribus ipsis*: CIC. orat. 39 *v. p. 563, 71.* 67 quod incitatius -atur *Democriti locutio.* 97 quae (*eloquentia*) cursu magno sonituque -rretur. 128 quod (παθητικόν) ... rapide -rtur. 187 circumitus ... incitatior numero ipso -rtur et labitur. 199 ad ... exitum ... a principio -rri debet verborum illa comprehensio et tota a capite ita fluere, ut. 228 ne infinite -atur ut flumen oratio. 234 nisi numeris contorta -rrentur *Demosthenis fulmina.* fin. 2, 3 quasi torrens oratio. HOR. carm. 4, 2, 11 *v. p. 563, 76.* Ov. trist. 2, 263 persequar inferius, modo si licet ordine -rri. QVINT. inst. 5, 14, 31 *eloquentia* -atur ... non semitis, sed campis. 9, 4, 18 *historia*, quae currere debet ac -rri. 9, 4, 112 oratio ... -rri debet ac fluere. TAC. dial. 39 per campum oratores soluti -untur. *de aliis quae non corporaliter feruntur*: SEN. dial. 7, 13, 4 *voluptates* praeceps. epist. 71, 1 res nostrae -untur, immo volvuntur. AVR. VICT. Caes. 24, 10 passim confusaque omnia neque suo -untur modo. AVSON. 417, 14 *officia* sponte -untur incustoditum sibi continuantia cursum. HIER. epist. 64, 18, 5 providentia ... certa lege currit et -rtur. AVG. civ. 3, 28 p. 140, 26 D. hac atque hac passim ... licentia. 11, 28 p. 501, 29 quocumque *animus* (epist. 55, 11, 21 si -atur ad similitudines corporales et inde referatur ad spiritalia). COD. Iust. 1, 5, 4, 1 (*a. 407*) quod in religione divina committitur, in omnium -rtur iniuriam.

fero *et* tuli *sibi saepe opponuntur, ut in his*: CIC. Att. 12, 41, 2 *v. p. 535, 69.* Tusc. 2, 58 -erint et -ant. Ov. trist. 3, 2, 14. 4, 6, 37 LIV. 3, 67, 9 SEN. dial. 5, 24, 3 epist. 78, 14 (*ex coni.*) AMM. 17, 13, 27. *cf.* Ov. Ib. 282 quae ... pertulit *Regulus*, ipse -as. feror *et* latus sum: QVINT. inst. 2, 4, 35 *al.*

lusus verborum: cum aufero: AVG. civ. 1, 22 p. 37, 2 D. 1, 24 p. 39, 9. *cum* infero: AVG. civ. 1, 24 p. 39, 1. 30 D. 5, 14 p. 220, 5. SEN. dial. 6, 16, 4 mortem ... tam magno ⟨animo⟩ -lit *Cornelia*, quam ipse (*Drusus*) leges -erat.

derivata: ferax, ferculum, ferentarius (?), ferito, fertilis, fertorius, forda (?), fur (*cf. infra l. 81*). latio, latito, latura. *praeterea in etymologiis veterum*: fecundus (Ov. fast. 4, 631), feralis (VARRO ling. 6, 13 Ov. fast. 2, 569 PAVL. FEST. p. 85), ferctum (PAVL. FEST. p. 85), fere, ferme (VARRO ling. 7, 92), Feretrius (PAVL. FEST. p. 92), feretrum (VARRO ling. 5, 166 *ex coni.*), ferio (PAVL. FEST. p. 86), fiscina (VARRO ling. 5, 139), formido (? VARRO ling. 6, 48 *v. p. 562, 75*), forum (VARRO ling. 5, 145 [*cf. p. 540, 79*]), fratres Arvales ('dicti a ferendo et arvis': VARRO ling. 5, 85), fructus (VARRO ling. 5, 104), fruges (VARRO ling. 5, 37), furtum (PAVL. dig. 47, 2, 1 pr.).

composita: *verba: cum praepp.* (*cf.* CHAR. gramm. I 261, 22 DIOM. gramm. I 361, 25 GRAMM. suppl. praef. p. XXIX): affero, antefero, aufero, circumfero (*in tmesi v. vol. III p. 1140, 33*), confero,

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

defero, differo, effero, infero (*in tmesi* MANIL. 1, 50), introfero, offero, perfero, postfero, praefero (*in tmesi* GLOSS. IV 156, 25 *al.*), praeterfero, profero, refero, suffero, superfero, tra(ns)fero. *alia*: vociferor. rĕfert. *adii. in* -fer *et* -ferus, *ut* amoenifer, aquilifer, vulniferus. *cf.* frugiferens. feriferus? ceroferarius. *Hey.*

×ferōcia, -ae *f.* [*a* ferox. *Th.*]. *legitur inde ab* APP. CLAVD. *apud* PACVV. ACC. CATONEM CIC. SALL. NEP. OV. LIV. (*saepe*) VELL. SEN. dial. CVRT. MELAM PLIN. nat. QVINT. decl. TAC. PLIN. paneg. FLOR. APVL. TERT. *et apud posteriores.* NON. p. 490, 17 -a pro ferocitate (p. 492, 1). GLOSS. θρασύτης.

1 *pertinet ad homines* (*in bonam partem*: SALL. hist. frg. 1, 32 frg. 2, 87 B 15 NEP. Ham. 1, 5 LIV. 6, 24, 4. 9, 6, 13. 35, 49, 2 TAC. Agr. 31 hist. 2, 76): APP. CLAVD. carm. 1, 2 ne quid fraudis stuprique -a pariat. CATO orig. 95ᵃ rebus secundis ... superbiam atque -am augescere (TIRO Gell. 6, 3, 15 ne Romani ad superbiam -amque ... insolescerent. TAC. hist. 4, 19). PACVV. trag. 346 coerceo protervitatem atque hostio -am. ACC. trag. 468 vim -am, animum atrocitatem, iram acrimoniam (*cf.* CIC. rep. 6, 1 contuderit eius vim et ecfrenatam illam -am). CIC. leg. agr. 2, 91 illam Campanam ... intolerandam -am maiores nostri ad inertissimum ... otium perduxerunt. 96. har. resp. 1 omnem impetum gladiatoris (*sc. P. Clodi*) -amque compressi. SALL. Catil. 61, 4 -am animi, quam habuerat vivus, in voltu retinens *Catilina.* hist. frg. 1, 32 quibus rebus Sulla suspectis maximeque -a regis Mithridatis in tempore bellaturi. frg. 2, 87 B 15 Servilius prudens -ae hostium. NEP. Ham. 1, 5 in quo *consilio Hamilcar* tanta fuit -a ..., ut *eqs.* LIV. 6, 24, 4 miles ... immemor recentis -ae veterisque decoris. 7, 10, 8 omnem -am in discrimen ipsum certaminis distulerat. 7, 12, 10 cum ... Romanus miles ... Gallicam -am vinceret. 7, 33, 6 Samnitibus -am augebant novae res gestae. 8, 38, 2. 9, 6, 13 Romanam virtutem -amque (TAC. Agr. 31 virtus ac -a subiectorum ingrata imperantibus. ann. 2, 25 *cf.* hist. 5, 11 *opp.* virtus [ann. 11, 19]). 22, 3, 14 milite in vulgus laeto -ā ducis. 25, 8, 2 ingens -a superbae suopte ingenio genti crevit. 28, 26, 14 omnis -a concidit. 35, 49, 2 Aetolorum omnem -am in verbis, non in factis esse, et in conciliis magis contionibusque quam in acie apparere. 36, 28, 6 fracta ... -a. 42, 9, 1 -a animi usus erat in Liguribus. 42, 62, 3 cum iam consedisset -a ab re bene gesta. SEN. dial. 3, 9, 2 si *ira* ... libidine -aque provehitur. 6, 8, 1 mitigandae -ae. CVRT. 9, 7, 18 militarem ... -am. MELA 2, 16. QVINT. decl. 259 p. 59, 6 fulmen istud patrum (*sc. abdicatio*) adversus -am adulescentiae (279 p. 136, 12 iuvenum) datum est. FRONTIN. strat. 1, 1, 8 nationum. TAC. Agr. 11. hist. 1, 79 novem milia equitum ex -a et successu (*'cum feroces successu essent' Heraeus*) praedae magis quam pugnae intenta. 2, 66. 76 si quid ardoris ac -ae miles habuit, popinis ... deteritur. 3, 31 posita omni -a. 4, 68 aetatis. 5, 18 suppressā ... hostium -a. ann. 1, 12 tamquam ... Vipsania ... patris -am retineret. 2, 72 exueret -am. 15, 68. APVL. Socr. 17 p. 158 Pelidae -am compescat. TERT. adv. Marc. 2, 26 p. 372, 7 deus in ipsa ... -a sua. PORPH. Hor. carm. 4, 14, 49 *Galli* vel -a vel vana persuasione rursus renascendi mortem non timebant. PANEG. 7 (6), 12, 3 puberes ... quorum ... *non* apta -a servituti. AMM. 14, 10, 14 mitigemus -ae flatus. 28, 1, 10 effudit genuinam -am (31, 15, 3 genuinā -ā ad ... exitium festinantibus). 30, 4, 20 maledicendi -a. 31, 10, 21 Maurus comes, venalis -ae specie. VEG. mil. 3, 25 -a in formidinem commutatur.

2 *pertinet ad bestias*: OV. hal. 51 trahit in praeceps non sana -a mentis (59 stolidae ... -a mentis). FEST. p. 354 torvitas a -a taurorum dicta est. PLIN. nat. 8, 188 -a eius (*arietis*) cohibetur. TAC. Agr. 37 equi. VLP. dig. 9, 1, 1, 4 GELL. 5, 14, 7. APVL. met. 9, 37 *canum* -am vel conterere vel expugnare (*sc. lapidibus*).

3 *pertinet ad res*: TAC. hist. 4, 7 -a verborum militem incendebat.

×ferōcio, -iī, -īre [*a* ferox. *Th.*]. *perf. semper* -ii, *infin.* -cisse. *legitur in prosa oratione, sed inter liberae reip. scriptores apud unum* CATONEM (*v. l. 66*), *postea saepius inde a* GELL.; *usque ad* AMM. *quotquot habui in schedis exempla attuli.* *de notione*: PAVL. FEST. p. 92 -it apud Catonem ferociter agit. GLOSS. -entes ferociam exercentes. -ibant in ferociam ⟨a⟩bibant. inferoc[io]ibant. *in bonam partem*: AMBR. virg. 18, 114 *v. l. 84.*

1 *de hominibus*: CATO inc. libr. frg. 25 *v. l. 66.* GELL. 1, 11, 2 si permulcti sonis mitioribus non immodice -rent *milites.* CYPR. idol. 5 p. 22, 13 rapiunt -unt fallunt ad copiam civitatis augendam. epist. 6, 4 -entis populi impetum. 55, 9 tyranni -entis. PANEG. 7 (6), 10, 8. AMM. 14, 9, 9 nihilo lenius -ens Gallus. *accedit ablativus*: TERT. apol. 5 reperietis primum Neronem in hanc sectam ... Caesariano gladio -cisse. PANEG. 5 (8), 7, 1 Xerxes ... Neptunum se dictitans alligare quia fluctibus -ret.

2 *de bestiis*: APVL. met. 9, 2 rati ... me etiam eadem peste (*qua canem*) infectum -ire. AMM. 17, 12, 2 *equi* in subsidiis -entes. 25, 1, 15 *de elephante.* HIER. psalt. sec. Hebr. 57, 5 anima mea in medio leonum dormivit -entium.

3 *de rebus*: GELL. 1, 11, 15 *orationem* -entem saevientemque cohiberet (*opp.* demissam iacentemque). MIN. FEL. 6, 2 adhuc -ente victoria. SCHOL. Cic. Bob. p. 94, 13 St. vocabula ipsa quendam impetum barbariae -entis ostentant. AMBR. virg. 18, 114 fortitudo vim quandam -entis virtutis habet. MIRAC. Steph. 2, 5, 1 prius -ente et rursum blandiente regia potestate. AVG. c. Iul. 6, 23, 73 pravorum animi -cierant (*v. l.* ferocitabant, ferociabant). SIDON. epist. 1, 9, 8. *comp.* inferocio (*? v. p. 565, 67*).

×ferōcitās, -ātis *f. a* ferox. *scribitur* ferr-: CHRON. min. I p. 292 col. III 224 M. *de notione*: ISID. diff. 1, 213 inter -em et feritatem. -s saepe laudi habetur (*cf. l. 12*). est enim -s militum, et ferox iuventus dicitur. feritas autem dirus animi habitus. *legitur apud* CIC. orat. phil. BELL. Hisp. VAL. MAX. APVL. met. *et apud posteriores.* [SVET. Vit. 12 ferocitatem *lectio est codicum aliquot deteriorum; v.* furacitas.] GLOSS. ἀγριότης. *in bonam partem, i. q. fortitudo*: CIC. rep. 2, 4 *v. l. 18.* LAMPR. Alex. 62, 1 *v. l. 23.*

1 *de hominibus*: CIC. Vatin. 2 ut -em istam iam comprimerem. 23 quae *leges* in Gracchorum -e ... vixerunt. Cael. 77 nimium efferbuisse videtur huius vel in suscipiendis vel in gerendis inimicitiis ... -s. Deiot. 15 cuius tantae -is *fuerit* victorem orbis terrarum non extimescere. rep. 2, 4 *Romulus* perhibetur ... et corporis viribus et animi -e tantum ceteris praestitisse, ut. Cato 33 ut et infirmitas puerorum et -s iuvenum ... naturale quiddam habeat, quod suo tempore percipi debeat. div. 2, 82 Homericus Aiax apud Achillem querens de -e Troianorum nescio quid. off. 2, 40. VAL. MAX. 3, 2 ext. 7 gentis. LAMPR. Alex. 62, 1 contempsisse Alexandrum mortem ... -s mentis *declarat.* ARNOB. nat. 4, 37 *coniunct. cum* rabies. 7, 9 *homines* -e transiliunt beluas. VVLG. Iudith 3, 11 -em eius (*Holofernis*) pectoris mitigare. PS. RVFIN. in psalm. 34, 17 bestiali -e. NOVELL. Iust. 7, 15 (*a. 554*) Gothicae -is nefandissima tempora. 7, 17 (*a. 554*) tyrannicae -is. *pertinet non ad animum, sed ad speciem*: BELL. Hisp. 25, 5 -s Antistii ... omnium mentes converterat ab opere ad spectandum. *nota pluralem*: HIL. in Matth. 21, 1 tot animarum -es vectio deo factae sunt (*allegoria spectans ad Matth. 21, 5*). RVFIN. hist. 6, 3, 1 omnes deturbati persecutorum minis et -bus (ὑπὸ τῆς ἀπειλῆς τοῦ διωγμοῦ). *metonymice*: VICT. VIT. 3, 63 si disputare nitebatur de fide barbara -s (*i. feroces barbari*). NOVELL. Iust. app. 7, 7 (*a. 554*) dum hostilis -s Romanam civitatem ... obsideret. VEN. FORT. vita Leob. 5, 16 dum Francorum dura -s contra Burgundiones bella concitaret.

accedit in *c. acc.*: AVG. civ. 3, 29 p. 141, 27 D. Roma ... vidit ... Marii et Sullae aliorumque ... tamquam suorum luminum in sua membra -em.

2 *de rebus*: CIC. Marcell. 16 *Marcellum* vidi cum insolentiam certorum hominum, tum etiam ipsius victoriae -em extimescentem. off. 1, 90 proeliorum. NOVELL. Theod. 3, 8 (*a. 438*) hiemis intemperata -s.

3 *de bestiis*: APVL. met. 8, 15 lupos ... nimia -e saevientes. 8, 17 *de canibus.* 8, 25 *de asino.* GREG. M. moral. 2, 72 p. 589ᴮ *asinae* sese onerantibus nulla -is insania resistunt.

ferōciter *v. sub* ferox.

ferōculus, -a, -um *a* ferox *deminutive. fere i. q. ferox*: TVRPIL. com. 107 ne me attigas. atque aufer manum.:: heia quam -a est. *in bonam partem*: BELL. Afr. 16, 1 Labienus ... nonnumquam legionarios Caesaris ita appellare: quid tu, inquit, miles tiro? tam -s es?

ferōnymon *a graeco* φερώνυμος. EXPLAN. in Don. gramm. IV 540, 4 est etiam quod dicunt -n, ut Pasiphae Hippolytus, a solis scilicet splendore et equo.

×ferōx, -ōcis [*a* ferus, *cf.* atrox. *Th.*]. *de etymologia*: NON. p. 304, 36 -x ... translatum a feritate. SCHOL. Hor. carm. 2, 5, 13 *aetas* -x ... quae ferre valeat virum. *de formis: abl. sing.* -i: ROMAN. Char. gramm. I 130, 25 Feroce, a Feroce adiutus, a -i et agresti homine prostratum. *legitur* -i *inde a* PACVV. trag. 37. -e: AVG. gramm. V 504, 28 ab hac et ab hoc -e. *legitur* -e: PAVL. dig. 9, 1, 2, 1 a cane -e laesus. *gen. plur.* -um: MART. CAP. 3, 308 de ceteris, ⟨de⟩ quibus dissident veteres, quidam atrocum et -um, qua ratione omnium x littera finitorum una species videbitur. *legitur* -um: EPICED. Drusi 275. -ium *praescribunt* ROMAN. Char. gramm. I 129, 4 trium generum nomina genetivo plurali ante um i debent recipere, ut ... -ium. AVG. gramm. V 504, 30. *legitur gen.* -ium *nusquam.* *de comparativo*: ROMAN. Char. gramm. I 129, 32 ferocior tam quam peior melior ait Stilo in eis accusativo posse proferri, -ioreis. *de orthographia*: SCAVR. gramm. VII 19, 13 peccant ... qui ... -x in novissimam litteram ⟨s⟩ dirigunt. *scribitur* fae-: PRISCILL. tract. 5, 84 p. 64, 8. *de notione*: NON. p. 425, 23 ferus et -x hanc habent distantiam: ferus est saevus, -x fortis. DIFF. ed. Beck p. 56, 13 -x animo est, ferus natura (DIFF. gramm. VII 530, 13 -es animo, feri leones ceterique similes. ISID. diff. 1, 209). ISID. diff. app. 7 inter asperum et -em hoc interest, quod asper ad tempus, -x a nativitate (DIFF. gramm. suppl. 276, 23). PORPH. Hor. carm. 2, 14, 4 indomitae *morti* quasi -issimae, quia nemo ab ea indulgentiam exoret. NON. p. 305, 12 -x significat cordatus vel facetus (*affert* PLAVT. Mil. 1323 *v. p. 567, 15*). *legitur inde ab* ENNIO, PLAVTO (*comparativus inde a* PLAVT. Mil. 1323, *superlativus inde a* SALL. hist. frg. 3, 74), *deest* CAESARI *eiusque asseclis*, TIBVLLO (*habet* LYGD. 6, 13), *frequentat* LIV. [*loc. dub. et corrupt.*: CATVLL. 64, 73 SEN. Herc. f. 529 Tro. 1098 LVCAN. 3, 686 LAVS Pis. 173.] GLOSS. asper, atrox, cru-

[Jachmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

delis, immansuetus, immitis, implacabilis, similis ferae, saevus, superbus, vehemens. ἄγριος, ἀνήκεστος, θήρ, τραχὺς ὁ ἄγριος, φρασις (*i.* θρασύς). -es barbaros, indomitos. -issimus θηριώδης (*cf.* Hyg. fab. 199 p. 127, 7 *Scylla* -x facta *i.* ἀπεθηριώθη). *in bonam partem i. q. animosus, fortis* (Non. p. 425, 24 -x fortis), *audax* (*velut* Acc. trag. 645 *l. 17* Sall. Catil. 11, 5 *v. p. 568, 80* Iug. 106, 3 Nep. Them. 2, 1 *p. 568, 47* Verg. Aen. 10, 609 *p. 568, 81* Hor. carm. 1, 6, 4 *l. 26.* 1, 32, 6 *p. 568, 32.* 1, 35, 10 *l. 64.* 3, 3, 44 *l. 64* Liv. 1, 12, 9 [*l. 35*] *al.* Sen. dial. 4, 3, 3 *l. 42* Sil. 9, 457 *l. 55* Mart. 14, 179 *l. 56* Tac. hist. 2, 24. 43 *l. 46.* 3, 69 *p. 568, 53.* 4, 21 *l. 47 al.*).

I ***homines*** (*dii v. l. 55*): **A** *solum ponitur*: Enn. ann. 394 me fortuna -em (fero sci *trad.*) contudit indigne (*cf.* Lygd. 6, 13). Plavt. Men. 767 viros subservire sibi postulant, dote fretae, -es. Mil. 1323 quia tecum eram, propterea animo (Rud. 606) eram -ior: eam nobilitatem amittendam video. Most. 890 -em facis (*cf. infra l. 74*), quia te erus amat. *aliter, sc. sensu non reflexivo, l. 20.* Pacvv. trag. 147. Acc. trag. 645 novus novo dabunt (*verba corrupta*) advena animo audaci in medium proripit sese -x. carm. frg. 9 placare hostem -em inimiciterque incensum (Liv. 3, 57, 7). Cic. Vatin. 4 nimium es vehemens -xque natura. Att. 10, 11, 3 indulgentia *patris filium* . . . -em fortasse atque arrogantem et infestum facit (epist. frg. III 5 vereor ne -iorem faciant tua...iudicia de eo). 4, 9, 3 -iores impotentioresque. Catvll. 64, 247 Theseus. Sall. Catil. 43, 3 -x vehemens, manu promptus. 52, 18 Iug. 11, 3. 84, 1 *Marius* multus atque -x instare *nobilitati.* 98, 6 duces -es, quia non fugerant. Verg. georg. 3, 179 turmas . . . -es. Cvlex 267 turba. Hor. carm. 1, 6, 4 quam rem cumque -x ... miles te duce gesserit. 1, 37, 29 *Cleopatra* deliberata morte -ior. 4, 9, 21 Hector. ars 123 Medea -x (Avien. orb. terr. 1216 Clavd. 3, 153) invictaque. Priap. 36, 9 nemo est -i pectorosior Marte (*cf. p. 569, 7*). Prop. 2, 4, 5 primo iuvenes trepidant in amore -es. 3, 11, 13 Penthesilea. Ov. epist. 3, 133 *Achilles* matris . . . -ior undis (*cf.* 20, 189 scopulis undaque -ior). 4, 165 flecte, -x, animos. met. 1, 758 ille ego liber, ille -x tacui. 4, 237 -x immansuetusque. 5, 353 Typhoeus. trist. 1, 2, 9 Neptunus. Pont. 1, 2, 124 dolet, quotiens cogitur esse -x. 2, 1, 66 Getes. fast. 6, 604. Liv. 1, 12, 9 cum globo -issimorum iuvenum Romulus impetum facit (2, 20, 1). 1, 22, 2 *Tullus Hostilius* -ior . . . quam Romulus fuit. 2, 39, 7 tribuni iam -em per se plebem ... instigabant. 3, 2, 12 multitudo. 3, 41, 1 -ioresque iterum coorti. 7, 8, 2 quid ante signa -es prosiluissent. 7, 15, 2 in castris -es, in acie pavidi. 34, 17, 6 genus. Vell. 2, 49, 3 cum alter consul iusto esset -ior. Val. Max. 6, 3, 6 fratrem -em vindicem ... habuit. Sen. Phaedr. 576 *Amazones* -es sentiunt Veneris iugum. Phoen. 445 iuventus. dial. 4, 3, 3 signo pugnae dato -issimo militi paulum genua tremuerunt. Cvrt. 7, 8, 5. Lvcan. 4, 822 Marius. Plin. nat. 35, 69 *Parrhasius pingendo* demon Atheniensium ... ostendebat ... -em fugacemque. Frontin. strat. 2, 1, 15 barbari. Tac. hist. 2, 43 *legio* prima . . . -x et novi decoris avida. 2, 63 Vitellii uxor ultra feminam -x. ann. 4, 21 actum de Pisone, nobili ac -i viro. 4, 27 servitia. 4, 47 in -issimos ... mittit delectos sagittariorum. Svet. Aug. 65, 1 *Augustus* Agrippam . . . -x abdicavit. Nero 28, 2 -x atque impotens mulier. Flor. epit. 3, 10, 6 nemo tantum -es dixerit Gallos: fraudibus agunt. 4, 2, 27 iterum -x instat. 4, 2, 38 Caesar pro natura -x. Gell. 15, 21, 1 -issimos et immanes et alienos ab omni humanitate. Itin. Alex. 28 montium incolae de soli ingenio -iores. Avien. 893 *hydra* caudam ... -i centauro (*sc. astro*) inclinat. *dii*: Sil. 9, 457 *Minerva* (Stat. Theb. 2, 715 Achill. 1, 825 Mart. 14, 179). Stat. Theb. 9, 637 *Diana.* Mart. epigr. 12, 4 Lucina. Clavd. rapt. Pros. 1, 47 Proserpina. *adde*: Sen. Herc. f. 97 sunt ... lambens sanguinem Impietas -x Errorque et ... Furor. Pallad. hist. mon. 1, 6 p. 271[B] -issimus daemon (1, 10 p. 286[D]).
gentes, terrae, urbes: Cic. rep. 2, 36 Aequorum magnam gentem et -em (Ov. met. 14, 450 Liv. 7, 23, 6 *al.* Vell. 2, 106, 2 Langobardi, gens etiam Germana feritate -ior. *passim*). Nep. Them. 2, 1 *v. p. 568, 47.* Verg. Aen. 1, 263 populos (7, 384 *al.* Ov. met. 13, 612 Liv. 1, 19, 2 *al.*). Hor. carm. 1, 35, 10 Latium. 3, 3, 44 Roma. Ov. met. 6, 417 Messene. Liv. 38, 17, 3 inter mitissimum genus hominum -x natio. Sen. Ag. 205 victor ... Asiae -is. Sil. 1, 2 Carthago. 7, 211 Methymna. Tac. Agr. 8 provincia *Britannia.* Avien. ora 588 Narbo civitas erat -is . . . regni caput. orb. terr. 1156 Armenia. *epitheton poetarum*: Stat. silv. 2, 7, 75 cedet musa rudis -is Enni. 5, 3, 154 Stesichorus. *metonymice*: Val. Max. 5, 3, 1 rude ... illud et -x saeculum. Qvint. inst. 2, 2, 3 ut et teneriores annos ab iniuria sanctitas docentis custodiat et -iores a licentia gravitas deterreat.

B *accedit dativus alicui, eodem sensu quo adversus aliquem*: Plavt. Curc. 539 ne te mi facias -em. Liv. 7, 40, 8 consul patribus quoque -x . . ., non solum plebi.

C *accedit ablativus, quo significatur*: **1** *qua re fiat, ut aliquis -x (fere i. q. superbus, fretus, arrogans) sit*: **a** *abl. rerum corporearum*: Plavt. Mil. 1390 *moechus* qui forma est -x (Titin. com. 19 Fronto p. 53 N. *v. p. 568, 14*). Pallad. hist. frg. 2, 39 genus armis -x et servitii insolitum (Octavia 546 -x armis dea, *sc. Minerva*). Liv. 6, 13, 2 missilibus ... telis. Manil. 4, 760 Idaeae matris ..., regno ... -is Cappadocum Armeniaeque iugis. Sil. 16, 464 duobus quisque -x iaculis (*sc. praemiis certaminis*). **b** *abl. rerum incorporearum*: Ter. Eun. 415 eone es -x, quia habes imperium in beluas. Sall. Iug. 94, 4 secundis rebus -es esse (Tac. hist. 3, 77 miles ... super insitam pervicaciam secundis -x. *cf.* 5, 15 Germani prosperis -es). Liv. 1, 23, 10 *Tullus Hostilius* cum indole animi tum spe (7, 16, 5) victoriae -ior erat. 1, 25, 1 suopte ingenio (10, 16, 6. 21, 5, 12 et ingenio -es et multitudine freti). 1, 25, 11 geminata victoria -em (25, 39, 9. Elog. Corp. I² p. 193 n. XIII 8 Hannibalem compluribus victorís -em. *al. passim.*). 2, 51, 7 felicitate pugnae. 6, 13, 2 multitudo hostium ... clamore tantum missilibusque telis et primo pugnae impetu -x (10, 28, 3 primo impetu -es). 7, 6, 10 patres ... -es infelici consulis plebei ductu. 23, 40, 3 is adulescentia -x. 33, 36, 9 Galli -es Boiorum . . . pugna. Tac. Agr. 27 *victoriae* conscientia ac fama -x exercitus. hist. 1, 51 -x praeda gloriaque exercitus. 4, 28 successu rerum -ior Civilis. ann. 1, 3 Agrippam...rudem...bonarum artium et robore corporis stolide -em. Fronto p. 53 N. adulescentes genere aut forma aut opibus -es. Drac. Romul. 2, 29 virgo (*Pallas*) -x sexu. *notionem quae est fretus* (*cf.* Non. p. 305, 2 -x sum illa re dicitur ut: illa re sum fretus vel arrogans) *his potissimum locis agnoscas*: Plavt. Amph. 237 hostes crebri cadunt, nostri contra ingruont [vicimus] vi -es (*cf.* Pacvv. trag. 685 neque virgo vi tanta quisquamst neque tam abundans fortunis -x [*dubites de structura verborum*]. Liv. 1, 7, 5 Cacus, -x viribus. 4, 46, 4 viribus et armorum arte. 21, 54, 6 ea parte virium. *al.*). Hor. carm. 1, 15, 13 Veneris praesidio -x *Paris.* Liv. 1, 23, 4 Tullus -x ... morte regis *Albanorum* (*cf.* Vopisc. Car. 9, 4 Sarmatae adeo morte Probi -es, ut ... minarentur). 3, 11, 6 -x iuvenis qua nobilitate gentis, qua corporis magnitudine et viribus. 3, 70, 10 aetate viribusque (6, 23, 3 *al.* 28, 21, 9 flore aetatis). Sen. suas. 5, 2 numero. Cvrt. 6, 11, 2 *Bolon.* stolida audacia -x. Tac. ann. 12, 14 *v. l. 29.* **c** *abl. cum participio*: Liv. 1, 58, 5 Tarquinius -x expugnato decore muliebri. Sen. Herc. f. 57 rupto carcere umbrarum -x. Tac. ann. 12, 14 Gotarzes deminutis hostibus -x. Clavd. 26, 364 Latii . . . audita clade -es.
2 *quam ad rem ferocia spectet, qua in re exerceatur*: Sall. Iug. 14, 21 sceleribus suis -x atque praeclarus. Hor. carm. 1, 32, 6 *Alcaeus* -x bello (Ov. met. 11, 294 belloque -x ad vimque paratus. Tac. Germ. 32. *cf.* Ov. Pont. 2, 9, 45 Marte -x et vinci nescius armis. Lvcan. 2, 590). Liv. 7, 32, 11 verbis tantum -x, operum militarium expers (23, 47, 6 verbis -ior quam re. Cvrt. 7, 4, 3). 22, 12, 12 -x rapidusque consiliis (30, 30, 11). 45, 43, 4 terra marique -em, locis munimentisque fretam gentem. Sen. Med. 442 corde. Spart. Pesc. 1, 4 moribus. *dubites an huc pertineat* Pacvv. trag. 147 amplus, rubicundo colore et spectu protervo -x (*cf.* Sen. Tro. 1152 stat truci vultu -x).

D *accedit genetivus* (*eodem sensu quo ablativus locis sub C 2 allatis*): Ov. met. 8, 613 deorum spretor erat mentisque -x Ixione natus. Tac. hist. 1, 35 nimii verbis, linguae -es. ann. 1, 32 tum adulescens et animi -x (Vopisc. Aurelian. 32, 3). 4, 12 Seianus . . . -x scelerum. Prvd. perist. 3, 32 ingenii.

E *accedunt praepositiones*: ad: Nep. Them. 2, 1 ad quod *bellum* gerendum ... -iorem reddidit civitatem. Liv. 6, 33, 2 -iores ad perseverandum in bello faceret. 7, 27, 7 -ior ad rebellandum quam ad bellandum gens (38, 13, 11). ab: Liv. 3, 61, 13 Sabini -es ab re priore anno bene gesta. 22, 3, 4 consul -x ab consulatu priore.
adversus (*cf. p. 569, 2*): Liv. 10, 16, 6 Gallos . . . -es cum suopte ingenio tum adversus Romanum populum. Tac. hist. 3, 69 miles ... adversus pericula -x. contra: Cod. Iust. 1, 27, 2, 11 (*a. 534*) iubemus audaces et -es contra inimicos iudices ac milites nostros esse.
in: *c. abl.*: Val. Max. 9, 2 ext. 10 Etrusci . . . -es in poena excogitanda. *aliter* Liv. 7, 15, 2 *v. p. 567, 39.* *c. accus.*: Flor. epit. 3, 21, 18 tam -x in Syllanos Marius. Amm. 22, 4, 7 adeo -x erat in suos . . . miles.

F *accedit acc. c. inf.*: Plavt. Asin. 468 -x est viginti minas meas tractare sese.

II ***bestiae:*** *i. q. indomitus, ferus, rapidus* (*cf.* Non. p. 304, 36 -x est saevus et indomabilis, translatum a feritate): Plavt. Men. 863 equos . . . iubes capere me indomitos, -es (Verg. Aen. 4, 135 Ov. epist. 4, 79 met. 15, 515 *al.*). Catvll. 63, 78 (*de leone*) agedum . . . age -x. 63, 83. Lvcr. 4, 717 ut nequeant contra (*sc. contra gallorum aspectum*) durare -es *leones.* Nep. Eum. 11, 1 acerrimum . . . leonem aut -issimum elephantum (Liv. 21, 28, 5). Verg. Aen. 5, 277 *serpens.* Hor. carm. 4, 4, 31 aquilae. Ov. met. 3, 68 *draco* dolore -x. 4, 722 apri. hal. 27 muraena. 102 *pompilus.* Sen. Med. 241 tauri. benef. 1, 13, 3 non -issima tantum, sed ignavissima quoque animalia timeri. Colvm. 8, 2, 5 *gallus.* Plin. nat. 8, 148 *canes* (Pavl. dig. 9, 1, 2, 1). Ivv. 12, 7 vitulus. Apvl. met. 8, 23 *asinus.* *adde*: Hier. in Dan. 7, 7 p. 666 quicquid -ius cogitaverimus in bestiis, hoc Romanos intellegamus. *nota nomen canis*: Colvm. 7, 12, 13.

III ***res:*** **A** *incorporeae*: *ingenium, animus* (*accedit abl. l. 83*), *natura sim.* (*cf.* Gloss. -ia corda: barbaros et indomitos animos): Pacvv. trag. 37 -i ingenio, torvus (254 Liv. 1, 51, 7. 21, 20, 8 -ia atque indomita ingenia. Phaedr. app. 10, 13). Cic. rep. 5, 9 natura (Sen. dial. 9, 6, 2). Sall. Catil. 5, 7 animus (11, 5 loca amoena voluptaria . . . -es militum animos molliverant. 38, 1 *al.* Verg. Aen. 10, 609 animus . . . -x patiensque pericli. Liv. 2, 58, 6. 8, 1, 8. 40, 3, 6 his *rebus* -x animus. *al.*). Verg. Aen. 1, 302 ponunt ... -ia Poeni corda (Sen. Herc. f. 1082). Ov. met. 11, 323 illi (*Dianae*) ira -x mota est

[*Jachmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(LVCAN. 4, 211 HOMER. 175). LIV. 1, 31, 6 sunt spiritus illi -es. *varia* (*accedit* adversus *p. 568, 52*): PACVV. trag. 36 -em et torvam confidentiam. 174 ferum -i contundendum imperiost, saevum saeviter. CIC. Scaur. 23 fiducia (SIL. 1, 191). SALL. Catil. 38, 1 adulescentes quibus aetas (HOR. carm. 2, 5, 13) animusque -x erat. VERG. Aen. 10, 19 -i virtute exuperas (SIL. 5, 555). OV. met. 9, 580 -ia ... dicta (LIV. 23, 47, 4 SIL. 7, 235 *al.*). 13, 11 quantum ... ego Marte (*metonym. pro bello*) -i inque acie valeo, tantum valet ille loquendo (SIL. 5, 430. *cf.* VERG. Aen. 15, 483 gentem ... -i assuetam bello). LIV. 2, 52, 7 oratione -i (31, 17, 3). 8, 21, 3 -i responso (8, 22, 8. 8, 23, 3). 22, 29, 4 a nimis -i pugna hostes continuit (27, 2, 2 SIL. 5, 467 STAT. silv. 4, 6, 97). 22, 38, 6 contiones ... multae ac -es fuere. 28, 29, 11 -ior vox adversus atrocitatem poenae (SIL. 5, 382 CLAVD. 10, 320). 30, 30, 11 tuam et adulescentiam et perpetuam felicitatem, -iora utraque quam quietis opus est consiliis, metuo. 42, 50, 4 maior pars -ioris sententiae erat. 45, 23, 19 verbis -ioribus. VAL. MAX. 3, 2, 19 impetu (SEN. Ag. 127 -es impetus animo geris. Tro. 495). SEN. Herc. f. 902 minas. Med. 854 motu. dial. 6, 4, 2 in primo fervore ... maxime impatientes -esque sunt miseriae. 11, 17, 1 affectus (*cf.* GELL. 1, 3, 30 duas -issimas affectiones amoris atque odii). SIL. 5, 418 iuvit punire -i victorem exemplo ⟨et⟩ monstratum reddere letum. 11, 202 coepto ... -i. 13, 370 clamore (17, 520). 15, 716 hos impulsu cuneoque -i laxat vis subita. 16, 6 mugitu. 16, 101 discordia. VLP. dig. 24, 3, 22, 7 furor. COLL. Alex. cum Dind. p. 172, 24 K. est -issima pestis cupiditas. AMM. 24, 8, 5 leonum assultus. MEROB. poet. 143 studiis ... -bus. PHYSIOGN. 104 stultitia. DRAC. Orest. 9 iniustos ... deos ratione -i. CASSIOD. in psalm. 103, 11 proiectis -issimis moribus. PASS. Mar. Iac. 2 p. 49, 5 praesidis amentia. *adde*: BOETH. mus. 1, 1 p. 180, 29 si vel per lasciviores modos *musicae* inverecundum aliquid, vel per asperiores -x atque immane mentibus illabatur. *tropice*: SEN. Phaedr. 290 iuvenum -es concitat flammas *Cupido*. *ntr. plur. absolute positum* (*sc. dicta vel facta -ia*): LIV. 7, 12, 13 eadem ... haec interdiu propalam ac -iora his iactare. TAC. ann. 2, 78 Piso, promptus -bus, in sententiam trahitur.

B *corporeae*: *partes corporis* (*manus, frons sim.*): OV. epist. 4, 82 *si* torques hastile lacerto, ora -x in se versa lacertus habet. SEN. Herc. f. 471 frontem. 529 *Hercules* serpentis resecat colla -ia (*sic E A*, feracia *alii rectius, ut videtur*). Herc. O. 373 manu. 573 *Hercules* tenet -i Lydiam gremio nurum. Phaedr. 1064 vultu. LVCAN. 5, 211 oculos. SIL. 10, 106 ore. AVIEN. Arat. 1188 *Scorpius* totas in membra -ia *Orionis* intulit. *venti*: OV. met. 6, 698 *Boreas*. 11, 490 omni ... e parte -es bella gerunt venti. PORPH. Hor. carm. 1, 15, 3 *venti* -es sunt et semper saevire cupiunt. *loca, regiones*: OV. Pont. 3, 2, 99 hac ..., qua nulla -ior ora est. 4, 9, 76 ripa -x Histri (LVCAN. 1, 464 Rheni). SEN. Phaedr. 69 -is iuga Pyrenes (SIL. 4, 61). Phoen. 34 *Cithaeron*. Tro. 216 Mysiae -is. TAC. ann. 2, 64 in ea divisione arva et urbes et vicina Graecis Cotyi, quod incultum -x adnexum hostibus Rhescuporidi cessit. AVIEN. ora 457 in -i barbaroque ... loco. *flumina, fluctus*: SEN. Herc. f. 1324 Rhenus. LVCAN. 4, 138 fluvii -is. SIL. 4, 61 Pyrenen Rhodanumque -em (furentem *codd. aliquot*). 4, 639 Trebia. ITALA Iudas 13 (Priscill. tract. 5, 84 Lucif. non conv. 15 p. 33, 29) fluctus -es (κύματα ἄγρια, VVLG. feri) maris. PANEG. 7 (6), 13, 2. CLAVD. 5, 26 Danuvii. *per metaph. de herba*: ANTH. 20, 6 locum (*vulvam*) protegit herba -x (*sc. urtica*).

synonyma et coniuncta: acer, ferus (PACVV. trag. 174), impatiens (SEN. dial. 6, 4, 2. 9, 4, 2), intrepidus (SEN. Herc. O. 1751), rudis (VAL. MAX. 5, 3, 1), torvus (PACVV. trag. 36), trux (VELL. 2, 115, 2), vehemens (SALL. Catil. 43, 3).

opp.: comis (GELL. 13, 4, 3), fugax (PLIN. nat. 35, 69), ignavus (SEN. benef. 1, 13, 3), mitis, pavidus (LIV. 7, 15, 2 TAC. hist. 1, 68), tener (QVINT. inst. 2, 2, 3).

deriv.: ferocia, ferocio, ferocitas, feroculus. *cf. Onomast.*

adv. ***ferōciter**. *legitur apud* PLAVT. CIC. SALL. NEP. OV. LIV. CVRT. FLOR. *et apud posteriores*. *compar. pro posit.*: AMM. 15, 4, 9 *p. 570, 13*. 20, 6, 4 *p. 570, 14*. RVFIN. patr. 1, 6 p. 309^B *p. 570, 17*.

additur verbis: **1** *dicendi*: PLAVT. Amph. 213 magnanimi viri freti virtute et viribus superbe nimis -r legatos nostros increpant (LIV. 5, 25, 12 *al.*). CIC. Planc. 33 equitum ego Romanorum in homines nobilissimos maledicta, ... aspere et -r et libere dicta commemorem (LIV. 2, 55, 11 multis -r dictis sententiis. 5, 36, 5 -r dicerent). Phil. 2, 72 respondisti (LIV. 7, 31, 11 *al.*) plane -r. ad Q. fr. 2, 11, 2. NEP. Eum. 11, 4 -ius loqui (LIV. 2, 28, 8 *al.*). LIV. 1, 50, 3 Turnus ... -r in absentem Tarquinium erat invectus (2, 20, 4). 2, 55, 5 quo -ius clamitabat, eo *eqs.* 7, 32, 4 poscere. 8, 4, 12 -r non suadenti solum, sed pollicenti clamore et assensu. 22, 15, 5 contionantem. 23, 7, 7 *negare*. 24, 24, 9 minitantem. 33, 35, 11 -ius incusarunt exprobraruntque. TAC. hist. 2, 29 iactando. ann. 12, 21 -ius quam pro fortuna disseruisse apud Caesarem. 15, 5 centurio ... mandata -r edidit. *omittitur verbum*: LIV. 1, 48, 2 cum ille -r ad haec ..., clamor ... oritur.

2 *sentiendi*: CIC. Att. 8, 9, 2 quanto ... -ius ille (*Caesar*) causae suae confidet. SALL. Iug. 104, 2 ea Sullae et plerisque placuere; pauci -ius decernunt.

3 *agendi*: SALL. Catil. 23, 3 -ius agitare quam solitus erat. OV. am. 1, 2, 17 acrius invitos multoque -ius urget, quam qui servitium ferre fatentur, amor. LIV. 1, 37, 3 legiones -r instantes. 2, 16, 8 se ingredientibus fines consulibus -r obtulerat. 2, 45, 9 accendunt ... hostes -ius multo. 2, 65, 3 -ius agunt equites (22, 3, 5 -r ac praepropere. PAVL. FEST. p. 92). 3, 5, 9 Aequos legati ... caput -r ostentantes. 3, 33, 6 quo minus -r aliorum scitis adversarentur. 3, 39, 3 -r ... isse in certamen. 5, 29, 3 -r ... coortis ad perferendam legem tribunis plebis. 5, 36, 7 incursantem. 9, 22, 4 adequitare. 22, 24, 3 -ius quam consultius (*cf.* AMM. 19, 2, 13) rem hostes gesturos. 23, 8, 3 -issime pro Romana societate adversus Punicum foedus steterat. 24, 9, 1. 24, 21, 2 -r parentandum regi sanguine coniuratorum esse. 40, 39, 5 eo -ius saltum insederunt. FLOR. epit. 1, 22, 3 -r iniuriam armis vindicasset. IVST. 24, 5, 3 -r se ... iactavit. AMM. 15, 4, 9 Alamanni sublatis animis -ius incedentes. 20, 6, 4 oppidani ad interiora -ius se proripientes arcebant. VVLG. II Macc. 12, 15 Maccabaeus ... praecipitavit Iericho, irruit -r (θηριωδῶς) muris. 14, 30. 15, 2 ne ita -r (ἀγρίως) et barbare feceris. RVFIN. patr. 1, 6 p. 309^B animae nostrae motus qui -ius in nobis moventur. AVG. civ. 3, 7 p. 103, 19 D. Ilium ... everteretur, multo -ius atque crudelius quam olim a Graecis. 3, 20 p. 130, 4 Saguntum ... -r obsidebat. *adde*: RVFIN. hist. 5, 1, 56 *mulier* obiceretur tauro -r instigato (*i. tauro, qui instigationibus ferox factus est*). *nota cum acumine dictum*: AVG. civ. 19, 12 p. 374, 14 D. *Cacus* quamvis immanis ac ferus paci tamen suae vitae ac salutis immaniter et -r consulebat.

coniuncta: barbare (VVLG. II Macc. 15, 2), crudeliter (AVG. civ. 3, 7 p. 103, 19 D.), immaniter (AVG. civ. 19, 12 p. 374, 14 D.).

opposita: consulte (LIV. 22, 24, 3), subtiliter (VOPISC. Aurelian. 28, 2). *Jachmann.*

ferrāgo *v.* farrago.

ferrāmentārius, -ī *m. a* ferramentum. *is qui ferramenta fabricatur*: FIRM. math. 3, 11, 18 aerarios, -os, statuarios. [AMM. 16, 8, 3 -um *coni. Petschenig.* fer⟨*lac. 11 litterarum*⟩num *V.*]

***ferrāmentum**, -ī *n.* [*a* ferrum. *cf.* σιδήρωμα. *Th.*]. GLOSS. ἐργαλεῖον. ἄκμων -a ἐργαλεῖα σιδηρᾶ. σιδηρᾶ. σιδήρια. ἄρμενα. MAR. MERC. Cyr. epist. Nest. 1, 2 ὄργανον καὶ ἐργαλεῖον τῆς θεότητος ... quae Latine instrumentum vel -um deitatis. *legitur inde a* PLAVTO, *inusitatum poetis* (*singulis locis habent* PLAVT. HOR. MART.), *praecipue in scriptis de re rustica et de medicina*. [*it.* ferramento, *francog.* ferrement, *hisp.* herramiento. *M.-L.*]

i. q. instrumentum ferreum: **1** *generatim*: CATO agr. 2, 7 -a vetera ... vendat. 135, 1 Calibus et Minturnis cuculliones, -a *emas*. ad fil. frg. 6 vir bonus est ... cuius -a splendent. NIGID. Serv. auct. Aen. 1, 177 -a, vasa, instrumentum armamentaque. CIC. Catil. 3, 10 se semper bonorum -orum studiosum fuisse (*alluditur ad arma, ut* Sull. 55 ad -a prospicienda *v. p. 571, 19sqq.*). nat. deor. 1, 19 tanti muneris (*sc. mundi faciendi*). top. 59 materia, -a. SEN. clem. 1, 13, 2 *ministris* in tormentis et eculeo et -is ad mortem paratis utitur. COLVM. 1, 6, 7 locus, quo -a condantur. 1, 8, 8 ad instrumenti -orumque curam. PLIN. nat. 11, 139 solenes fugiunt admota -a. 28, 47 cotem, qua -a saepe exacuta sint. 28, 148 ut -orum subtilitas ... induretur *hircorum sanguine*. 34, 146 tenuiora -a oleo restingui. APVL. flor. 9 p. 36 nec radio nec subula ... nec id genus -i⟨s⟩ uti nosse. PORPH. Hor. ars 441 -um male productum (SCHOL. Hor. ars 441). LACT. inst. 2, 8, 66 quibus -is homo tanta esset opera molitus. mort. pers. 12, 5 cum securibus et aliis -is. PLIN. med. 3, 21 bestiae occisae eo -o, quo homo ante occisus est. HIER. reg. Pachom. 66. RVFIN. Basil. reg. 103 curam ... -orum vel utensilium. LEX Sal. 22 add. 1. ISID. reg. monach. 20, 4 instrumentorum et -orum custodia (*fort. i. q. vasorum, cf.* BENED. reg. 32). *al.* *tropologice* (*v. l. 35*): BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 4 p. 10, 3 quam artem (*sc.* λογικήν) quidam ... -um et quodammodo supellectilem *philosophiae* iudicarunt. APON. 1 p. 6 -um ... per quod antiquae scoriae animae limarentur.

2 *de usu*: -a agrestia (LIV. 1, 40, 5 AVG. epist. 47, 5 *coniunct.* domestica. LAMPR. Alex. 40, 2 -is rusticis. SVLP. SEV. chron. 1, 33, 5 *opp.* telum bellicum. ARNOB. nat. 3, 21 enses aut ruris -a): CATO agr. 10, 2 *ad instruendam vineam necessaria* (11, 4. *cf.* VARRO rust. 1, 22, 3. 5). COLVM. 2, 17, 4 -um foenisecis. 3, 18, 1 -um bifurcum, quo semina panguntur. 3, 18, 6. 4, 8, 2. 4, 22, 3 mucrone -i. 4, 24, 21. 22 aciem -i. 9, 13, 12 hebes -um. 9, 15, 9 scalprato -o. *al.* PLIN. nat. 18, 42 instrumentum rusticum ... attulit et adduxit ... -a egregie facta. 18, 236 diebus ... antelucanis -a acuere. PALLAD. 1, 6, 4 duris et acutis utere -is. SCHOL. Iuv. 3, 311 -a sunt, quibus terra colitur. -a fabrilia (SEN. epist. 90, 11. *cf.* PORPH. Hor. epist. 2, 1, 116): HOR. epist. 1, 1, 87 PAVL. FEST. p. 80. -a medicinalia (AVG. c. Cresc. 1, 1, 2 epist. 264, 3 Ps. AVG. categ. 2. GREG. M. dial. 1, 4 p. 169^B id est phlebotomum): CELS. 2, 17 p. 63, 34 -a duo ... capitibus paulo latioribus. 3, 21 p. 108, 5 -isque candentibus ... venter exulcerandus (4, 2. 29 *al.*). 4, 6 *cutis* -is ... adurenda (6, 19. 7, 7, 7 *al.*). 5, 26, 35 surculum ... vel manu, vel etiam -o eicere. 7, 5, 2. 3 quod Διοκλεῖον κυαθίσκον Graeci vocant. 7, 5, 4. 7, 10 *polypum* -o ... resolvere. 7, 11. 19 *tunicam* -o ... incidere. *al.* SEN. epist. 95, 18 itaque nihil opus erat tam magna medicorum supellectile nec tot -is atque pyxidibus. PAVL. sent. 3, 6, 62. TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 356, 6 -a ... accuses, quod secent *eqs.* VEG. mulom. 2, 42, 2 -o decarnabis. *[Rubenbauer]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CHIRON 42 -o praecidis. 623. 690 -um acutum cultro similem. PS. AMBR. paenit. 18 cum admoverit tuo vulneri -um. AVG. civ. 22, 8 tremenda -a proferuntur. PS. AVG. serm. 249, 1. 301, 5 -is aliqua membra secare. SORAN. p. 2 (19), 29 -o occipitio aperiundum est caput. *ibid.* iugulis eius -um infigere. 2, 21 (69) -um illud quod metrenchytes dicitur. 2, 33 (92). CASSIAN. conl. 21, 15, 1. CAEL. AVR. chron. 2, 3, 68. 2, 4, 74 -o quod περιχαρακτῆρα vocant. 5, 4, 69 quod Graeci καθετῆρα vocant *al.* CASS. FEL. 32 p. 67 leptospathio -o ... desecta detergere. FAVST. REI. serm. 11 p. 263, 22. *saepius.* *tropologice*: AVG. serm. ed. Mai 27, 1 -o paenitentiae resecavit *Petrus* (SEDVL. op. pasch. 5, 8 p. 280, 10). 97, 3 *Ionas -is* putria quaeque *Ninivitarum* secturus. BACCHIAR. repar. laps. 16 cur subterfugis cultellos euangelici -i? tonsoria (*cf.* MART. 14, 36): PETRON. 94, 13 (*syn.* novacula). 94, 15. 108, 8 mercennarius [tonsor] -a sua nobis et ipse armatus distribuit. LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181) 39 -a commissa conductori *tonstrini* sunto. *ibid.* 38 *suppletur probabiliter.* *ad opera militaria exstruenda*: CAES. Gall. 5, 42, 3 LIV. 38, 7, 10. VITR 10, 13, 1 ad demolitionem. 10, 16, 10 ad plagas -orum. TAC. Germ. 30 *peditem* super arma -is quoque et copiis onerant. VOPISC. Aurelian. 7, 6 arma tersa sint, -a samiata. AMM. 21, 12, 6 murorum ima suffodere -orum multitudine. VEG. mil. 2, 10 -a, quibus materies secatur *eqs.* *i. q. arma, machinae belli* (*cf. p. 570, 45*): SVET. Tit. 9, 2 -a pugnantium. VEG. mil. 2, 25 genere -orum vincere. SVLP. SEV. chron. 1, 33, 5 in maxima -orum inopia. LEX Sal. 17, 7 si eum de -o (ferro *pars codd.*) vulneraverit. *gromaticorum* (*sc. i. q.* διόπτρα): FRONTIN. grom. p. 32, 15 L. (= 16, 13 T.) quo usu -i, quicquid occurrerit, transeamus. 33, 3 (= 16, 22) -o reprendere *metas.* 33, 10 (= 17, 6) posito et perpenso. *al.* BALB. grom. p. 92, 16 L. *rigores* -i usus explicuit. HYG. lim. grom. p. 170, 4 L. (= 135, 3 T.). p. 183, 6 (= 147, 5) aequalibus ... diastematibus -um ponatur. 191, 18 (= 154, 18) si aut -i vitium aut conspiciendi fuerit (192, 6 = 155, 6) -o nisi ad interversuram non utuntur. *al.* NIPS. grom. p. 285, 8 L. transferes -um. p. 285, 14 figes -um. *al.* HYG. mun. castr. 12 -o groma superponatur. *ad varios usus*: PLAVT. Rud. 432 puteum ... -is fodimus. VITR. 7, 2, 2. 7, 8, 1 ex plagis -orum. 7, 13, 3 conchylia ... -is circa scinduntur. PLIN. nat. 31, 48 fodientibus ... faciliusque -a descendere. 32, 22 *curalium* acri -o praecidi. GAIVS dig. 47, 2, 55 (54), 4 ad effringendum ostium (INST. Iust. 4, 1, 11). PAVL. dig. 33, 7, 18 pr. -aque laniandae carnis causa praeparata. IVST. 20, 2, 1 -a, quibus ... equum Troianum fabricavit. OPTAT. 4, 9 p. 115, 10 lacus ... cavari. VVLG. III reg. 6, 7 malleus et securis et omne -um non sunt audita in domo, cum aedificaretur. PASS. coron. 2 artem quadratiariam ... cum -a sua ... operari (5^{ies}). *in re sacra*: ITALA exod. 39, 10 (Wirc.) omnia -a (ἐργαλεῖα) tabernacul⟨i⟩ testimonii. 39, 21 vasa ... et omn⟨ia⟩ -a. GREG. M. epist. 8, 5. 9, 71 aeramenta ... -a numero quinque ... consecrabis.

deriv.: ferramentarius.

ferrārius, -a, -um *a* ferrum. -eus: *l. 71.* *gen. plur.* -ium: CORP. VI 1892 conlegi fabrum -ium. *i. q. ad ferrum (usum ferrarii, ferri fodinas al.) pertinens*: **1** *de hominibus opera ferro fingentibus*: PLAVT. Rud. 531 fabri -i (*v. p. 10, 58 sqq. adde*: FIRM. math. 8, 20, 5. 8, 25, 9 vel qui res metallicas tractet. PALLAD. hist. mon. I 19 p. 297^{D} [*32 p. 94, 7 Butl.* χαλκεῖς]). TREB. trig. tyr. 8, 3 opificem utpote -um. LEX Burg. lib. const. 21, 2 servum suum ... -um. CORP. VI 9664 negotiator aerarius et -us sub aede Fortunae (9666. *cf.* 9665. II 1199 negotiantis -i). **2** *de rebus*: BELL. Afr. 20, 3 officinas -as instruere (PLIN. nat. 8, 222. 13, 128. 35, 182 *v. l. 62. cf.* SCAEV. dig. 31, 88, 3 instrumentum tabernae -ae). PLIN. nat. 28, 226 aquae -ae ex officinis. 34, 144 -a metalla (35, 35 SOL. 52, 55). TREB. trig. tyr. 8, 10 ars ... -a (AMM. 14, 11, 31. *cf.* CORP. XIII 2036 artis fabricae -ae) VINDIC. med. 22 in modum follis -i (gyn. p. 439^{c}. *cf.* p. 438^{g}). CORP. III 13239 vil(icus) off(icinarum) ⟨fe⟩rr(ariarum). XIII 3162 I iudici arcae -ae. COD. Theod. 11, 20, 6 (*a. 430*) *pars commodi* vel adaerata ... vel ... in aurariam, aerariam atque -am (*i ferro praebitam*) praestationem translata.

subst. f. **ferrāria** (ferrarea), -ae. [CAES. Gall. 3, 21, 3 *coni. Nipperdey.* CORP. II 6247, 3 (*Carth. Nov. aet. Aug., in massa plumbi*) M. Rai Rufi fer(raria *suppl. O. Keller, Archiv 7 [1892] 24*) *notionem subesse ratus quae est in nostratium 'Metallgeschäft'.*] **1** *i. q.* *ferri fodina* (*v. Hirschfeld, Verwaltungsbeamte p. 145 sqq.; Ruggiero, Diz. epigr. III 61 sqq.*): CATO orig. 93 ferrareae, argenti fodinae. CAES. Gall. 7, 22, 2 apud eos (*Gallos*) magnae sunt -ae. LIV. 34, 21, 7 vectigalia magna instituit ex -iis argentariisque. SOL. 23, 2 *Hispania* -is numquam deficit. CASSIOD. var. 3, 25, 2 -as ... Dalmatiae ... inquirere. 3, 26 ad ordinationem siliquatici nec non -arum. LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181) 34 ex lege -ar⟨um⟩. CORP. III 3953 procurator praepos(itus) splendidissim(i) vect(igalis) ferr(ariarum). *cf.* X 7583. 7584 (*corr. Momms.*). CORP. III 4788 c(onductor) f(errariarum) N(oricarum). *item* 4809. 5036. V 810. XII 4398. CORP. III 4809 pro(curatorum) fer(rariarum). *item* VI 31863. VIII 23948 (*cf.* 23963 *c. adn.*). INSCR. Notiz. degli scavi 1888 p. 739 (*Ostia*). CORP. III 13240 vi⟨l(icus) fe⟩r⟨r⟩ar(iarum) (*v. l. 62*). CORP. XII 3336 Primionis -ar(um) ⟨servi⟩ Vitalis contuber(nalis). CORP. XIII 1576 a(ssessori) ferrar⟨ia⟩rum (*Allmer cf.* 1577. *aliter Momms.*) CORP. XV 7976 stat(ionis) ferr(ariarum) for(i?) Ost(iensis) (*Rostowzew.* stat(ionis) ferr(ariae) for(iculorum) Ost(iensium) *Garucci*). CORP. X 1913 act(ori) ferr(ariarum *sc. officinarum? v. Ruggiero p. 65. cf.* CORP. VI 9185 ⟨act⟩ionum -arum). 1931 negotiatori -arum et vinariariae (*v. p. 571, 55*).

2 *nomen herbae* (GLOSS. peristereon -a): VEG. mulom. 3, 28, 16 herbae sideritis i. -ae. PS. APVL. herb. 65 Graeci peristereon orthos ... Itali cristam gallinaceam ... alii -am (*L*, feriam *al. codd.* DIOSC. 4, 59 περιστερὼν ὀρθός ... οἱ δὲ φεράρια [*N H A*, φέρια *D i*]). herb. 72 Graeci Heracleam ... Latini -am. DIOSC. Vind. C 267^{v}. N 119 φερραρια. PS. DIOSC. herb. fem. 20 sideritis. quam latini -am vocant. ORIBAS. eup. 2, 1 syn. 20.

subst. m. **ferrārius**, -ī. GLOSS. σιδηρουργός. TARR. PAT. dig. 50, 6, 7 (6) arcuarii, plumbarii, -i *eqs.* PALLAD. 1, 6, 2 -i, lignarii *eqs.* VEG. mil. 2, 11. COD. Theod. 13, 4, 2 (*a. 337*). GREG. M. dial. 4, 36 p. 384^{B} (*bis*). CORP. VI 703 (*Romae*). 9398. 9399 -us de Sub⟨ura⟩. [*val.* ferar, *ital.* feraio, *hisp.* herrero. *M.-L.*]

ferrātilis, -e [*a* ferrum. *cf.* ferratus. *Th.*]. *i. q. ferratus, ferro vinctus* (*cf. infra l. 73*): PLAVT. Most. 19 augebis ruri numerum, genus -e.

ferrātrīna, -ae *f.* [*cf. c.* ferrum, ferratus, ferramentum? *Th.*]. NON. p. 63, 22 moletrina ... ut -a (*Mercier*, feratrina *trad.*, furatrina *Havet Rev. Phil. 20, 22*) aut fetutina.

ferrātus, -a, -um [*a* ferrum. *Th.*]. PRISC. gramm. II 442, 5 a ferro -us. *ibid.* ferro, ferror -us, *at formae stirpis praesentis omnino non leguntur.* GLOSS. -as trudes (crudes *cod.*, sudes *coni. Hagen; at v. l. 35*) contos ferro praefixos. [*loc. dub.*: HIER. in Am. 1, 1 p. 228 serratae. *coni. Ihm.*] **1** *de rebus*: *i. q. ferro instructus, armatus*: ENN. ann. 267 belli -os postes portasque (*affert* HOR. sat. 1, 4, 61. *cf.* VERG. Aen. 7, 622 CALP. decl. 4 APVL. mund. 26 CLAVD. 26, 215. rapt. Pros. 1, 239 stant ardua ferro moenia, -i postes. CYPR. GALL. iud. 58. AMM. 30, 5, 17 forem -am). LVCR. 6, 551 -os utrimque rotarum orbes (VERG. georg. 3, 361). VERG. georg. 3, 399 -is ... capistris (SERV. *falso* id est duris). Aen. 5, 208 trudes. PROP. 2, 20, 12 -am Danaes ... domum (IVV. 7, 41 *i. claustro ferreo obseratam. cf.* 11, 24 arca). OV. met. 12, 323 fraxinus (*cf.* LIV. 1, 32, 12 hastam. SIL. 1, 337 ornum. STAT. Theb. 12, 769 arbore. AMM. 16, 12, 46 -ae harundines fundebantur. 24, 2, 13. *sim. de telis*: STAT. Theb. 8, 705 -um quatit umbo nemus. CYPR. GALL. iud. 159 aciem -a grandine fundunt). VITR. 8, 6, 14 vectibus ligneis -is (PLIN. nat. 36, 173). 10, 4, 1 capitibus *axis* lamna -is (10, 13, 7 *tigni.* VEG. mil. 4, 46 *mali*). FEST. p. 364 calciamentum. COLVM. 10, 45 -o ... robore palae. 10, 253 -ae cuspidis. PLIN. nat. 6, 30 fores obditae -is trabibus. HOMER. 761 robora *portarum* (STAT. Theb. 10, 510). STAT. Theb. 4, 385 thyrso. 7, 44 columnis. 10, 510 in ... -o culmine turris (VOPISC. Prob. 21, 3 in turrem -am. PS. AVR. VICT. epit. 37, 4 EVTR. 9, 17 AMM. 19, 5, 1. 19, 7, 2. 5). TAC. hist. 4, 29 sudes (*v. l. 27*). PANEG. 10 (4), 24, 3 gravibus -isque nodis *clavarum.* AMM. 23, 4, 8 transversis asseribus et -is. VEG. mil. 4, 20 -as ... trabes. VVLG. II reg. 12, 31 carpenta (I par. 20, 3. *cf.* CYPR. GALL. exod. 427 currus. Ios. 59). PRVD. psych. 701 -a de veste *Virtutis.* FIRM. math. 3, 11, 4 ex ignitis aut ex -is (ferrariis *coni. Skutsch*) actibus vitae habere substantiam (*explicandum ex* 3, 11, 18 ab igne aut ex ferro vitae subsidia quaerentes. *v. adn. Kroll-Skutsch*). *i. q. ferrum continens (de rebus liquidis)*: SEN. nat. 3, 2, 1 *aquas* sulphuratas ..., -as, aluminosas. SCRIB. LARG. 146. CHIRON 956 vinum (farratum *B*). *i. q. ferreus*: GERM. 196 -os ... dentes *claviculae.* TAC. hist. 3, 30 -i portarum obices (AMM. 21, 12, 13). AVSON. Mos. 317 achates ... trahit -o crine puellam. ANON. de mach. bell. 15 -is ocreis (*cf. p. 574, 11*). CLAVD. 3, 39 sedilia. 22, 374 -is ... catenis (*cf.* DRAC. laud. dei 3, 721). carm. min. 9, 3 -ae fabula pinnae *Stymphalidarum.* rapt. Pros. 1, 53 -is ... fusis. 2, 146 apex. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 45 cauteriis. DRAC. Romul. 10, 576 seges -a *Cadmi* (*cf. p. 574, 16*). Orest. 833 cardine. VEREC. in cant. 6, 2 -is affixus clavis. PS. VEN. FORT. vita Med. 6, 18 *praeda* -a claustrorum obseratione retrusa. *metaphorice*: VAL. FL. 6, 90 -aque dorso forma suum (*sc. hystricum cuspidibus quasi ferreis ornatarum*). STAT. Theb. 1, 611 ungues. CLAVD. 22, 448 saecula ... illic ... aena; hic -a ... illic argentea. rapt. Pros. 3, 389 plantisque *Megaerae* resultant Tartara -is. SISEBVT. (Poet. min. V n. 59) 5 nos ... -ae premunt milleno milite curae. **2** *de hominibus*: *i. q. ferreis catenis vinctus*: PLAVT. Bacch. 781 -usque in pistrino aetatem conteras. *i. q. ferreis armis (loricis sim.) indutus*: HOR. carm. 4, 14, 30 barbarorum ... agmina -a ... diruit. TREB. trig. tyr. 8, 11 Romanum populum -am putent gentem. AMM. 25, 1, 12 erant omnes catervae *Persarum* -ae. ORIGO Const. 5, 16 chron. I p. 9, 2 viginti peditum milibus et equitum -orum. PRVD. cath. 5, 48 acies (SALV. gub. 7, 30 PAVL. PETRIC. 1, 172 DRAC. Romul. 5, 28. ARATOR ad Flor. 21 -as acies atque agmina). c. Symm. 2, 33 legio (*epitheton legionis VI. Romanae v. Onomast.*). CLAVD. 28, 571 viri (CYPR. GALL. exod. 438 *cf.* 674 CORIPP. Ioh. 8, 131. *cf.* 1, 427 turmas). CYPR. GALL. Ios. 390 -o milite. *adde*: RVT. NAM. 1, 365 saecula ... -i inscia Martis. *de corpore sive partibus corporis*: VERG. Aen. 11, 714 calce (*v. vol. III p. 196, 43 sqq.*). STAT. Theb. 7, 499 -o pectore (CLAVD. carm. min. 30, 218 DRAC. laud. dei 3, 412 ENNOD. opusc. 3,

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

157 p. 372, 3). AMBR. hex. 6, 5, 33 -a virorum corpora (CORIPP. Ioh. 4, 492 -o corpore toto). CLAVD. 5, 361 *equi* -a fronte minantur -osque levant ... armos. DRAC. Romul. 5, 275 -a manus. CORIPP. Ioh. 2, 441 -i ... somnum carpunt. *praedicative*: STAT. Theb. 4, 205 cum ... -usque sones. *subst. m.* **ferrātus**, -ī. TAC. ann. 3, 45 in fronte statuerat -os (*opp.* cohortes, semermes). 3, 46. *v. Onomast.*

ferrea, -ae *f. v. sub* ferreus *p. 574, 81.*

ferreolus, -a, -um *a* ferreus *deminutive.* COLVM. 3, 2, 28 *vitem* pergulanam dico et hirtiolam -amque. *v. Onomast.*

✱**ferreus**, -a, -um *a* ferrum. *de derivatione*: PRISC. gramm. II 69, 15 *possessiva* alia ... sunt eiusdem derivationis, quae ex materia principalium constare significantur, ut -us ferro factus. GLOSS. -us σιδηροῦς. -a -ae σιδηρᾶ (*dubium, an pertineat ad p. 574, 81*). *legitur inde a* PLAVTO ENNIO, *deest* TER. LVCIL. RHET. Her. HOR. MANIL. SEN. rhet. *al.* *bisyllabum per synizesin*: VERG. Aen. 6, 280 ferrei. [*dub.*: NEP. Alc. 6, 4 -us *coni. Iw. Müller pro* ferus. VERG. georg. 2, 341 terrea (M^2, *item* schol., LACT. inst. 2, 10; -a *codd.*) progenies. LIV. 41, 27, 6 *loco corr.* VITR. 10, 6, 3 *coni. Rose.*]

I ***proprie*:** **1** *i. q. ex ferro factus*: **a** *de vinculis, instrumentis, rebus variis*: PLAVT. Curc. 227 tormento ... -o. 692 cum catello ... -o (*ludit in ambiguitate vocis quae est catellus, v. vol. III p. 603, 35*). Persa 573 compedes. CAES. Gall. 3, 13, 5 -is catenis (*v. vol. III p. 606, 77 sqq.*). TIB. 3, 9, 14 vincla. (FEST. p. 165 FIRM. math. 1, 7, 37 catenarum [err. 12, 8]. HIL. op. hist. frg. 2, 11. VVLG. Dan. 4, 12 COD. Theod. 14, 24, 1 [*a. 328*]. DRAC. laud. dei 3, 427 VEN. FORT. carm. 2, 16, 78). PAVL. FEST. p. 35 boiae ... tam ligneae quam -ae. PANEG. 10 (4), 31, 3 nexui (*metaphorice. cf.* SVLP. SEV. dial. 1, 22, 4 COD. Theod. 8, 8, 9 [*a. 416*]. SEDVL. op. pasch. 3, 7 catenarum. GLOSS. V 456, 27. 500, 48). VVLG. psalm. 149, 8 in manicis -is (COD. Theod. 9, 3, 1 pr. [*a. 320*]). *iocose*: PLAVT. Persa 21 negotium edepol. :: -um fortasse? PLAVT. Persa 570 foribus -is *eqs.* (FIRM. err. 24, 2. *cf.* LVCAN. 1, 62 -a ... limina Iani [STAT. Theb. 8, 56]. VVLG. act. 12, 10 portam). Poen. 828 latere forti -o (*Scal.*, ferro *codd.*). Stich. 619 inter cuneos -os (CVRT. 7, 11, 13 COLVM. 5, 11, 4 PLIN. nat. 33, 72). Trin. 1039 clavis -is (*v. vol. III p. 1328, 48. 50. 52 sqq. 80. p. 1329, 16*). CATO agr. 10, 2 uncos -os III (11, 2. 13, 1 LIV. 30, 10, 16 AMM. 23, 4, 5). 12 rutra -a. 20, 1 columellam (VVLG. Ier. 1, 18 columnam). 21, 1 fistulam *eqs.* 22, 2 armillis -is. VARRO Men. 389 -am ... bipennem securem. rust. 1, 50, 2 serrula. frg. Non. p. 223, 20 serra (PAVL. FEST. p. 158). LVCR. 1, 314 vomer. 6, 1044 Samothracia -a. 6, 1054 -a texta. CAES. Gall. 5, 12, 4 utuntur ... taleis -is ... pro nummo. 7, 73, 9 -is hamis. civ. 1, 57, 2 manus -as atque harpagones (1, 58, 4. 2, 6, 2 SALL. hist. frg. 3, 35 LIV. 24, 34, 10 *al.* CVRT. 4, 2, 12. 4, 3, 26 LVCAN. 3, 635 FRONTIN. strat. 2, 3, 24 FLOR. epit. 2, 2, 9 VIR. ill. 38, 1). SALL. hist. frg. 4, 65 laminas (VITR. 7, 9, 5. 10, 4, 1 TAC. hist. 1, 79 *al.*). VERG. Aen. 6, 280 Eumenidum thalami. 6, 554 turris (OV. am. 3, 8, 32 *tropice.* PS. QVINT. decl. 12, 28). OV. ars 1, 473 anulus (*v. vol. II p. 195, 1 sqq.*). met. 8, 247 -a bracchia *circini.* 11, 509 aries (*cf.* AMM. 20, 11, 15 *arietis* -am frontem). LIV. 28, 3, 7 lupi superne -i. 37, 11, 13 trullis. 38, 5, 4 ancoris. 38, 7, 11. 41, 27, 6 caveas (AMPEL. 8, 16. *cf.* PLIN. nat. 8, 21 claustris). VITR. 2, 8, 4 ansis -is et plumbo. 5, 10, 3. 7, 9, 1 pilis (COLVM. 7, 7, 2). 7, 9, 3 in -o vase (8, 3, 16 SCRIB. LARG. 39 PS. GARG. MART. p. 210 VVLG. I par. 29, 2). 10, 3, 2 vectis (10, 16, 12 VVLG. psalm. 106, 16 Is. 45, 2. RVFIN. hist. 3, 8, 4 [μοχλοῖς ... σιδηροδέτοις]. GLOSS. III 325, 50 vectis -us μοχλός λιθουργός). 10, 6, 3 foramina. *al.* PAVL. FEST. p. 105 genus rastrorum -orum. p. 349 secespita cultrum -um. VAL. MAX. 3, 7, 2 -os murices (CVRT. 4, 13, 36). CELS. 7, 7, 8 acus (GARG. MART. cur. boum 21). SEN. Thy. 569 claustris (benef. 6, 3, 2 STAT. Theb. 10, 526 MART. 10, 28, 8). COLVM. 12, 18, 2 ungues (PLIN. nat. 13, 56). 12, 18, 5 lampadibus *eqs.* 12, 52, 8 conchae (PLIN. nat. 33, 123). PLIN. nat. 7, 105 dextram. 10, 117 radio. 18, 112 pyxis. 18, 186 stilis. 33, 127 vatillis (34, 112). STAT. Theb. 7, 43 -a compago laterum, ferro apta ... limina. QVINT. inst. 6, 3, 58 fibulam. SVET. Aug. 7, 1 litteris. TERT. scorp. 12 -ae virgae potestatem (VVLG. psalm. 2, 9 apoc. 2, 27. 12, 5. 19, 15 AVG. in psalm. 142, 3 BOETH. mus. 1, 11 ITIN. Anton. Plac. rec. A 18). ITALA iud. 1, 19 (Aug. quaest. hept. 7, 5) currus (*v. vol. IV p. 1523, 9 sqq. cf.* VVLG. Am. 1, 3 in plaustris -is. PS. RVFIN. *ad l.*). AVSON. 57, 6 -a caela. AMM. 19, 7, 7 scorpionum fundas (23, 4, 5). 20, 11, 16 sitellasque -as. *al.* VEG. mulom. 2, 6, 11. 2, 148, 1. mil. 2, 17 tamquam murus ... -us (VVLG. Ezech. 4, 3 II Macc. 11, 9). 2, 25 p. 60, 19. 20. ANON. de mach. bell. 18 arcu. 19 acutis (*i. clavis*). AMBR. hex. 2, 4, 16 -um caelum, quod nullum exundat umorem ..., subobscurus aer ... *colore* ferrugineo. VVLG. *passim vertitur* σιδηροῦς *ut* deut. 3, 11 lectus. 4, 20 de fornace -a Aegypti (III reg. 8, 51 [ἐκ χωνευτηρίου σιδήρου]. Ier. 11, 4). 28, 23 terra. 28, 48 iugum (Sirach 28, 24 *al.* CLAVD. 1, 81). III reg. 22, 11 cornua (II par. 18, 10 *al.*). Dan. 7, 7. 19 dentes *bestiae* (*cf. p. 574, 68*). MART. CAP. 6, 691 -is trabibus *al.* CORP. III 14165^{8}, 18 regulas -as. VI 11530 tectum -um clat(ris) -is. *de signis, simulacris partibusve eorum*: PLIN. nat. 34, 141 -us Hercules, quem fecit Alcon. VAL. FL. 5, 410 stat -us Atlans *eqs.* AMPEL. 8, 17 Victoria. ITALA Dan. 2, 33 (Firm. err. 20, 4) *statuae* pedes ... ex parte quidem -i (μέρος ... σιδηροῦν, VVLG. pedum quaedam pars erat -a), ex parte ... fictiles. HIER. in Ezech. lib. 8 praef. VVLG. Dan. 2, 34. 41. 42 digitos pedum. 5, 4 deos (23). CLAVD. 5, 360 simulacra (AVG. civ. 21, 6). carm. min. 29, 25 -a Martis forma. SVLP. SEV. chron. 2, 2, 5. 2, 3, 5 *al.* **b** *speciatim de armis*: *tela sim.*: VARRO Men. 405 ensis (LVCR. 5, 1293). VERG. Aen. 11, 817 mucro (PROP. 2, 25, 16). FEST. p. 293 tela quaedam †solliferrea vocantur tota -a (p. 298). PLIN. nat. 34, 152 cuspide. SVET. Cal. 32, 2 sica. VVLG. Iob 20, 24 arma. RVT. NAM. 1, 368 tela. SALV. eccl. 3, 94 -is atque hostilibus gladiis. *alia*: VARRO ling. 5, 116 *lorica* ex anulis -a[m] tunica[m] (*cf.* HOMER. 292 TAC. hist. 2, 11 VVLG. apoc. 9, 9). STAT. Theb. 4, 131 -a suta. AMM. 16, 10, 8 limbis -is cincti (25, 1, 1). 16, 12, 22 tegminibus. 19, 7, 3 munimenta membrorum. VEG. mil. 1, 20 p. 23, 11 ocreas. 2, 16 galeas. *adde*: SALL. hist. frg. 4, 66 equites catafracti -a omni specie (AMM. 29, 3, 4. *cf.* 24, 2, 10 facie). *hinc i. q. ferro indutus*: PROP. 3, 12, 12 -us aurato neu cataphractus equo. AMM. 19, 1, 2 equitatus. CORIPP. Ioh. 4, 523 -us ipse. *in re mythica*: STAT. Theb. 3, 181 sata -a *Cadmi.* DRAC. Romul. 10, 579 -a messis. *per metaphoram vel enallagen*: ENN. ann. 284 fit -us imber (VERG. Aen. 12, 284 CORIPP. Ioh. 5, 102. *figuram explicat*: LACT. inst. 1, 11, 18). VERG. Aen. 3, 45 -a ... telorum seges. 11, 601 -us hastis horret ager (*cf.* 12, 664 CORIPP. Ioh. 4, 562). SIL. 15, 627 -a late tempestas operit campos. STAT. Theb. 4, 220 silva. 5, 385 -a nimbis certat hiemps. 8, 412 nubila. PANEG. 10 (4), 24, 2 -us rigor. CLAVD. 28, 630 -us alterno concentus clauditur ense. **2** *i. q. ferratus* (*cf. p. 572, 56*): CATVLL. 17, 26 -am ut soleam *mulae.* **3** *i. q. ferrarius*: PRIAP. 32, 13 ductor -us. PLIN. nat. 7, 198 fabricam -am invenerunt Cyclopes. 36, 58 *basanites* -i coloris (37, 146. 170 *cf. p. 575, 35*). 37, 58 siderites -i splendoris. STAT. Theb. 1, 105 sedet ... -a lux oculis (ALC. AVIT. carm. 5, 377 lunae).

II ***translate*:** **1** *de duritia*: **a** *orationis, translatum ad ipsum scriptorem: i. q. impolitus*: PORC. LIC. carm. frg. 3 -um scriptorem. **b** *animi, morum: i. q. durus, crudelis, inhumanus* (CASSIOD. in psalm. 77, 2 -um quempiam dicimus, quando durum ac fortem desideramus intellegi): *de hominibus*: CIC. Verr. 6, 121 *coniunct.* inhumanus. Catil. 4, 3 *coniunct.* importunus. Cael. 37 Phil. 8, 25. 12, 19 Lael. 87. frg. phil. V 38 praefractus, -us. Att. 4, 6, 2 *Lentulus mortuus* non miser, nos vero -i (M^2. ferri M^1. *v. quae adnot. Orelli ad l. cf.* OV. met. 13, 516). 13, 30, 1 epist. 15, 21, 3. ad Q. fr. 1, 3, 3 ferus ac -us (TIB. 1, 10, 2). TIB. 1, 2, 65. 2, 3, 2 LYGD. 2, 2 PROP. 2, 8, 12 OV. am. 1, 6, 27. 1, 7, 50. 1, 14, 28. 2, 5, 11. 2, 19, 4. epist. 1, 58 *al.* SEN. epist. 56, 3 -um aut surdum. STAT. Theb. 3, 556 Clotho. 4, 600 Atropos. MART. 11, 27, 1 PLIN. epist. 2, 3, 7 saxeus -usque (*cf.* POMER. 1, 20, 3). FRONTO p. 236, 15 N. AMM. 28, 1, 40 -us cognitor (*cf.* 28, 1, 10 tartareus). CLAVD. 26, 54 Lachesis. MIRAC. Steph. 2, 1 durus ac -us. SIDON. epist. 5, 7, 4 ad ignoscendum -i. ANNIAN. Chrysost. hom. 6, 6 insensibiles prorsus ac -i. *de animo, corde, ore sim.*: CIC. Lael. 48 virtutem duram et quasi -am esse quandam volunt. OV. epist. 10, 107 praecordia (12, 182). STAT. Theb. 2, 31 lumina *Cerberi.* PS. QVINT. decl. 6, 19 -um pectus nec cor silice concretum (10, 2. 12, 26 IVV. 7, 150. HIER. epist. 14, 3, 2). LACT. inst. 5, 11, 6 -is dentibus saevit. HIER. epist. 22, 29, 5 mentes. CLAVD. rapt. Pros. 1, 228 corda. PETR. CHRYS. serm. 121 p. 532^{B} viscera. *i. q. impudicus*: L. CRASS. or. frg. Suet. Nero 2, 2 cui os -um, cor plumbeum esset (CIC. Pis. 63. *cf. infra l. 69*). PLIN. paneg. 35, 3 exsanguem illam et -am frontem (HIER. adv. Rufin. 3, 19 fallaciae). *ius, fatum, bellum sim.*: VERG. georg. 2, 501 iura (SERV. dura, inexorabilia, immutabilia. *cf.* PS. QVINT. decl. 10, 8 iura fatorum. fata *v. p. 368, 32, ubi delendum* VERG. catal. 13, 16. *cf. edit. Vollm.*). OV. am. 1, 1, 28 bella (epist. 13, 64). met. 15, 781 -a ... decreta sororum. trist. 5, 3, 28 sors vitae. VAL. MAX. 5, 3, 2^{a} duris atque, ut ita dicam, -is sententiis. OPT. PORF. carm. 28, 26 rabies. POMER. 2, 15, 1 -um cupiditatis imperium. ENNOD. opusc. 3, 80 p. 351, 6 dominatione. *mythice de aetate*: CIC. Arat. frg. 20, 1 -a tum vero proles exorta. VERG. ecl. 4, 8 gens (*opp.* aurea). TIB. 2, 3, 35 saecula (CARM. Suet. Tib. 59, 1 PORPH. Hor. epod. 16, 65/66 LAMPR. Heliog. 35, 4 AVSON. 406, 30 PROB. Verg. georg. 1, 32. 35 CORIPP. Iust. 3, 78). IVV. 6, 23 aetas. *cf.* FLOR. epit. 2, 19, 3 *annos* -os plane et cruentos. DRAC. Orest. 385 -a lustra. *absolute*: AVG. epist. 101, 1 nimis ... ingratum ac -um fuit, ut *eqs.* **2** *de firmitate, i. q. constans, pertinax, indissolubilis*: PLAVT. Truc. 943 dentes (*cf. p. 573, 77*). CATVLL. 42, 17 -o canis ... ore. VERG. georg. 2, 44 -a vox (Aen. 6, 626 CARM. laud. dom. 86 SEDVL. carm. pasch. 1, 99 op. pasch. 1, 2 p. 181, 9 ALC. AVIT. 3, 335 DRAC. laud. dei 3, 568 ENNOD. epist. 29, 1 p. 250, 12 CASSIOD. in psalm. 105, 2 ARATOR act. 1, 460. *cf. Hom. Il. 2, 490* φωνὴ δ᾽ ἄρρηκτος *et v.* aereus *I p. 1061, 7 sq.*). VERG. Aen. 10, 744 olli dura quies oculos et -us urget somnus (12, 309 [*cf. Hom. Il. 11, 241* χάλκεον ὕπνον]. AVG. adv. Don. 21, 36 -us cordis somnus). LIV. 39, 40, 11 -i prope corporis animique, quem ne senectus quidem, quae solvit omnia, fregerit. *de homine*: IVV. 1, 31 quis ... tam -us, ut *eqs.* APVL. met. 2, 23 hominem -um et insomnem.

v. Onomast.

demin.: ferreolus.

subst. f. **ferrea**, -ae. *genus rastrorum*: CATO agr. 10, 3 *inter instrumenta olei* -as VIII (11, 4 VARRO rust. 1, 22, 3). 155, 1 familiam cum -is sarculisque exire oportet. *catena*: GREG. TVR. glor. conf. 86 -arum pedestrium repagula. VEN. FORT. vita Germ.

[*Rubenbauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

64, 174 nexum in -is. *cf.* 64, 175 vincula ferri. [*raetor.* fiergia, *francog. vet.* fierge. *M.-L.*]

?**ferria,** -ae *v. p. 572, 8.*

forcipes quasi **ferricipes,** eo quod ferrum candens capiant teneantque ISID. orig. 19, 7, 3.

ferricolor, -ōris *a* ferrum *et* color. EVG. TOLET. carm. 60, 1 magnes -r.

ferricrepīnus (*de -ī- non prorsus constat*), -a, -um [*a* ferrum *et* crepare *iocose fictum. Th.*]. PLAVT. Asin. 34 apud fustitudinas, -as insulas (*de ergastulis crepitu catenarum ferrearum personantibus*).

ferrifodīna, -ae *f. a* ferrum *et* fodere. VARRO ling. 8, 62 neque ⟨ubi⟩ fodiatur ferrum, -as *dici. adhibet* PROB. Verg. georg. 1, 56—59. GLOSS. V 241, 25 Rufa (*Ilva?*) insula terreni (*Tyrrheni*) maris, in qua -a exercetur.

?**ferrīgo,** -inis *f. v. l. 84.*

ferriterium, -ī *n.* [*cf. c.* ferriterus. *Th.*]. PLAVT. Most. 743 tunc ⟨tibi⟩ ... portenditur, inde -um (*i. ergastulum*), postea ⟨crux⟩.

ferriterus, -a, -um [*a* ferrum *et* terere. *Th.*]. PLAVT. Trin. 1021 -i mastigiae. *i. q.*

ferritrībax, -ācis [*a* ferrum *et* τρίβειν. *cf.* ferriterus. *Th.*]. PLAVT. Most. 356 -es (*i. vincula trahentes*) viri.

ferro, -āre *et* **ferror,** -ārī *v. p. 572, 25.*

ferrūgināns, -tis [*a* ferrugo. *Th.*]. TERT. adv. Val. 15 p. 194, 19 guttas et bituminosas et -es (*de sapore*).

ferrūgineus (ferrūginus), -a, -um [*a* ferrugo. *Th.*]. GLOSS. -um κυανοῦν. γλαυκόν, κυάνεον. ὑάλινον χρῶμα. ferrugina obscuritas vel ferricole (*i.* ferri colore?). NON. p. 549, 2 -um colorem ferri similem esse volunt: vere autem -us color caeruleus est. *forma quadrisyllaba non legitur nisi* LVCR. (*l. 32*) GLOSS. (*l. 26*).

1 *de colore*: PLAVT. Mil. 1178 sq. causeam ... -am (ferrugenas *vel* -es *codd.*) ... palliolum habeas -um (nam is colos thalassicust). LVCR. 4, 76 lutea russaque vela et ferrugina. VERG. georg. 4, 183 -os hyacinthos (*ubi* SERV. GLOSS. -i coloris, id est nigri. *cf.* COLVM. 10, 305). OBSEQ. 52 os flamma -um ostendit. PLIN. nat. 10, 136 cornua ... -i coloris (SERV. Verg. Aen. 11, 772 *purpurae.* AMBR. hex. 2, 4, 16 p. 55, 22. HIER. in Am. 3, 7 p. 329 *adamantis.* ISID. orig. 16, 4, 1 *magnetis*). 29, 136 maculas. PACIAN. paraen. 10 p. 120 -i pulveris in supercilio. AVSON. 417, 62 livor ... iste tuus (*sc. Nemeseos*) -umque venenum. PRVD. ham. 876 nil -um solidumve tuentibus *oculis* obstat. psych. 355 -o ... flore (*cf.* 354 luteolis ... sertis). CAEL. AVR. chron. 1, 6, 182 vomitus ... vel -us aut niger. *speciatim de rebus ad inferos* (*sim. Cyclopas*) *pertinentibus*: VERG. Aen. 6, 303 cumba *Charontis* (SERV. nigra tristi. *cf.* 6, 410 caeruleam ... puppim). STAT. Theb. 1, 600. 2, 13 nemus. CLAVD. rapt. Pros. 2, 275 amictu *Plutonis.* SIDON. carm. 9, 275 -i toros mariti. 11, 16 Pyragmon. 23, 201 Cyclopas. *nota*: HIER. in Matth. 27, 45 p. 235 breves et -as fecisse tenebras (GLOSS. *explicant* pallidus, rubicundus). **2** *de sapore*: PLIN. nat. 31, 12 fontem ... -i saporis. CAEL. AVR. chron. 4, 1, 1 *aquas* -as, quas siderizusas appellant (ORIBAS. syn. 1, 29 -a ... stomacho et splenu hutilissima est. GLOSS. III 536, 20. 550, 15).

(**ferrūginōsus**) NOT. Tir. 77, 31 -um.

ferrūginus, -a, -um *v.* ferrugineus.

ferrūgo, -inis *f.* [*a* ferrum, *cf.* aerugo. *Th.*]. PRISC. gramm. II 122, 6 in go desinentia ... paenultimam producunt ... ut -o. SERV. georg. 1, 467 proprie ferri scabies, purpura nigrior Hispana, obscuritas ferri aut ferri rasura (*cf.* GLOSS. IV 518, 11. V 200, 4. 294, 25). Aen. 9, 579 -o coloris genus est, qui vicinus est purpurae subnigrae (ISID. orig. 19, 28, 6). GLOSS. -o ἰὸς σιδήρου. venenum ex ferro. μελανὴ πορφύρα. genus quoddam tincturae, similis purpurae nigrioris. -em obscuritatem vel ferri scuriae (*i.* σκωρίαι). SCHOL. Hor. Vind. ars 331 ferrugo *dicitur* ferri tinea. *legitur apud* CATVLL. VERG. CVLICEM TIB. OV. LAVDEM Pis. PLIN. nat. VAL. FL. *et apud posteriores.* NOT. Tir. 77, 30. *plur. v. l. 80.* [*sicil.* ferrunia, *galaec.* feruixe. *M.-L.*]

1 *i. q. color ferrugineus*: CATVLL. 64, 227 luctus ... carbasus obscurata decet -e Hibera (VERG. Aen. 9, 579. *cf.* 11, 772 peregrina -e clarus et ostro [*ubi* SERV. quidam purpuram accipiunt. *cf.* CLAVD. DON. *ad l.*]. CORIPP. Iust. 1, 326 autumni venetus -e dives et ostro). VERG. georg. 1, 467 *Sol* caput obscura nitidum -e texit (PRVD. cath. 9, 79 Sol ... lugubri sordidus -e. *cf.* TIB. 1, 4, 43 praetexens picea -e caelum ... imbrifer arcus. OV. met. 15, 789 vultum -e Lucifer atra sparsus erat). CVLEX 273 maestā obtenta Ditis -e regna (*cf.* OV. met. 5, 404 obscura tinctas -e habenas). OV. met. 2, 798 manu *Invidiae* -e tincta (*cf.* LAVS Pis. 107 animus ... mala -e [*i. invidia*] purus). 13, 960 viridem -e barbam caesariemque *Glauci.* Ib. 233 tinctis -i pannis. PLIN. nat. 15, 35 alia -is tunica. VAL. FL. 1, 775 multa pallens -e taurus. CAPITOL. Maximin. 30, 3 lorica ... non ut solet -e, sed tota purpureo colore infecta. CLAVD. rapt. Pros. 2, 93 dulci violas -e pingit. VIRG. gramm. epist. 1 p. 112, 15 H. vesper ... dicitur quotiescumque sol nubibus aut luna -bus ... obtegatur.

2 *i. q. robigo*: PLIN. nat. 23, 151 illitaque inde (*sc. e virga corni arboris*) -e. 28, 141 cum illa -e rotarum *axungia utilis* ad sedis vitia. *arte facta*: TERT. resurr. 7 p. 35, 23 perspectae -is gladiis. *dub.*: GLOSS. ferrigo durities. *Rubenbauer.*

*__ferrum,__ -ī *n.* [*orig. inc. sunt qui conferendum esse putent c. anglosax.* bræs 'aes' (*v. Schrader, Sprachvergleichung u. Urgeschichte II*[3] *71. 84*) *vel c. hebr.* בַּרְזֶל *assyr.* parzilla *sumer.* barzal 'ferrum'. *Th.*].

de etymologia: ISID. orig. 16, 21, 1 -um dictum, quod farra id est semina frugum terrae condat. *de usu*: DON. gramm. IV 376, 29 sunt ... semper singularia generis neutri, ut ... -um (*cf.* CHAR. gramm. I 34, 20 metallica semper singularia sunt, ut puta ... -um *al.*). candentem -um *pro accusativo legitur* GREG. TVR. Franc. 5, 42 PASS. Thecl. 35 p. 99, 18 *codd. pars.* *de notione*: GLOSS. σίδηρος (plurale non habet). σίδηρον. quod fit (sit *Loewe*) natura durius. calips (VERG. Aen. 8, 446 *cf.* SERV. *ad l.*). *legitur inde ab* ENN. *et* PLAVTO. *cf. Blümner, Technologie IV 67 sq. 205 sq. Daremberg-Saglio IV 1074—1094. Ruggiero, Diz. epigr. III 59 sq.* [*falso vel dubie trad.*: LEX XII tab. (Gell. 20, 1, 45) -i *pars codd. pro* farris. ENN. ann. 453 -um, *ubi* forum *coni. Vahlen*, -o *Reichardt.* PLAVT. Poen. 828 -o *pro* ferreo. TERT. adv. Marc. 5, 9 p. 601, 15 -is *pro* feris.] [*val.* fier, *ital.* ferro, *francog.* fer, *hisp.* hierro. *M.-L.*]

I *de materia ferrea vel rudi vel ea, ex qua instrumenta ferrea constant*: ENN. scaen. 104 quasi aut -um aut lapis durat. PLAVT. Persa 572. Rud. 1300 hoc ... e robigine, non est e -o factum (VITR. 1, 4, 3 *cf.* LVCR. 6, 1013 corpora ... e -o ... coorta. *sine verbo*: VARRO ling. 5, 116 Gallica *lorica* e -o. rust. 1, 22, 3 plostra. OV. met. 15, 810 tabularia. PLIN. nat. 1, 34, 40 simulacra [nat. 34, 148]. *ibid.* caelaturae. 44 medicinae [nat. 34, 151]. nat. 29, 130 anulos. 34, 141 scyphos. VEG. mil. 3, 24 aculei). LVCIL. 684 -i tantum si roget me, non dem, quantum auri petit. VARRO rust. 1, 54, 3 *mustum* resipit -um. CIC. leg. 2, 45 aes atque -um duelli instrumenta, non fani. PVBLIL. J 37 ignis calorem suum etiam in -o tenet. LVCR. 5, 1351 textile post -umst, quia -o tela paratur. 6, 1037 qui in -ost abditus aer. 6, 1052. 1089 *al.* BELL. Afr. 20, 3. VERG. Aen. 5, 306 Gnosia ... levato lucida -o spicula (STAT. Theb. 10, 532). 5, 405 terga boum plumbo insuto -oque (*i. globulis ferreis*) rigebant. 8, 402 quod fieri -o ... potest *al.* AETNA 406 *lapis molaris* fundetur -o citius. HOR. epod. 16, 65 aerea ... -o duravit *Iuppiter* saecula. TIB. 1, 10, 59 lapis est -umque, suam quicumque puellam verberat. PROP. 1, 16, 30 sit licet ... -o durior et chalybe (*cf.* OV. epist. 20, 229 durius ... -o cum sit tibi pectus. met. 14, 712). OV. am. 1, 11, 9 nec durum in pectore -um *est.* 3, 4, 21 in thalamum ... -o saxoque perennem. 3, 6, 59. met. 1, 127 de duro est ultima *aetas* -o (*cf.* VITR. 10, 15, 6 de -o duro rostrum. VVLG. apoc. 18, 12 vasa de ... -o [ἐξ ... σιδήρου]). 1, 141 -o ... nocentius aurum. 3, 84 *serpens* inania duro vulnera dat -o (*cuspidis*). 7, 33. 9, 614. 15, 260 sic ad -um venistis ab auro, saecula. *al.* LIV. 28, 45, 15 VITR. 1, 4, 3 *al.* SEN. benef. 5, 5, 1 nec ideo -um secandi vim perdidit, si non recipiens ictum lapis ... dividendus est (*fort. rectius trahitur ad II B 1*). dial. 6, 7, 5 -um in omni corpore exhibebit secandi potestatem. epist. 94, 57. PETRON. 70, 3 cultros Norico -o (*cf.* SIL. 5, 141 -o squama rudi. 16, 526 patrio ... hastilia -o. ISID. orig. 16, 21, 4 simulacrum -o. CARM. epigr. 297, 3 balteo. *fortasse huc pertinet*: VERG. Aen. 10, 546 clipei -o deiecerat orbem. GRATT. 516 muricibus [murcibiis *trad.*] vix ora tenacia ferr⟨o⟩ concedunt). PLIN. nat. 1, 2, 57 pluisse (2, 147) ... carne, -o, lana. 1, 34, 41 differentiae -i et temperatura (*cf.* VEG. mil. 4, 8 -um utriusque temperaturae). nat. 16, 71. 17, 27 -o ... omnis *terra* robiginem obducit. 18, 3 sagittas tinguimus *veneno* ac -o ipsi nocentius aliquid damus. 18, 261 *aquariae cotes* limae vice imperantes -o (*in falcibus*). 31, 66 rubiginem -o marinae *aquae* exterunt. 33, 7 -o ... res emptitasse (*cf.* PAVL. dig. 18, 1, 1, 1 aere -o hominibusque vinum emere). 33, 94. 34, 138 pinnas ... -o dedimus (*de telis. cf.* CLAVD. 28, 573 Lemnius auctor indidit hinnitum -o [*i. vivos equos e -o finxit*]). 34, 147 *concordia magnetis* cum -o. 37, 182 sideritis *gemma* -o similis est. *al.* SIL. 10, 316 galeae ... inutile -um. STAT. Theb. 4, 9 -oque auroque coruscis *bellatoribus.* 4, 172 -o caerula Lerna (*de imagine caelata*). 7, 43 -o apta ... limina. silv. 1, 1, 57. MART. 12, 18, 9 Bilbilis ... superba -o. TERT. spect. 2 p. 3, 11. anim. 32 p. 355, 8 substantia est ... -um. adv. Hermog. 44 p. 174, 1 magnes -o *cohaeret.* FIRM. math. 3, 11, 18 ab igne aut ex -o vitae subsidia quaerentes (3, 14, 3. 4, 10, 3). 3, 5, 28 artes dabit ex igne et -o (*cf.* 4, 14, 13. 4, 21, 2 *al.*). 4, 15, 5 ut circa ignem ... -umque versentur. FILASTR. 156, 4. AVIEN. orb. terr. 947 arva ... -i ditia. AVSON. 57, 4 -um ... Martis in arbitrio *est.* VVLG. lev. 26, 19. deut. 8, 9 terrae lapides -um sunt. 33, 25 Ios. 22, 8. I par. 22, 16 ad faciendum opus ... in ... -o (*cf.* II par. 2, 7 operari in ... -o. 2, 14). Iob. 41, 18 reputabit ... quasi paleas -um. Is. 60, 17 pro -o afferam argentum. Ier. 6, 28. 15, 12 numquid foederabitur -um -o ab aquilone? Ezech. 22, 18 Dan. 2, 40 *al.*

iuncturae notabiliores: **1** *genetivus -i pendet a substantivo*: acies: VERG. Aen. 2, 333 (*fortasse rectius ad II B 2 a*). PLIN. nat. 7, 63. 64. 13, 142. 19, 11 PALLAD. 1, 6, 9. artifex: TERT. nat. 2, 12 p. 117, 16. cinis: STAT. Theb. 10, 934 (*de thorace fulmine combusto*). cubile (*i. vena*): VAL. FL. 5, 144. corpus: LVCR. 2, 103 fera -i corpora (*i. massam*). duritia: VARRO rust. 2, 9, 15 SEN. dial. 2, 10, 4 *al.* durities: CATVLL. 66, 50. faber: TERT. nat. 1, 10 p. 77, 17 VVLG. II par. 24, 12 RVFIN. hist. mon. 15 p. 433[C]. fabrica: CIC. nat. deor. 2, 150. fodina: VLP. dig. 7, 1, 13, 5. frigor: STAT. Theb. 11, 544 (*in gladio*). genera: PLIN. nat. 34, 145 ISID. orig. 16, 21, 2. gloria: PLIN.

[*Pflugbeil*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nat. 34, 144. ius: LVCAN. 3, 387 sibi ne -i ius ullum ... abesset, Ausonias voluit *Caesar* gladiis miscere secures (*sc. et gladii et secures ex -o constant*). lamna: PLIN. nat. 33, 121 -i candentis. 37, 53 *al.* libra: PLIN. nat. 33, 71. lumen: VAL. FL. 3, 100 (*in lorica*). STAT. Theb. 9, 802 (*in telo*). malleator: ITALA gen. 4, 22 (Aug. civ. 15, 17) malleator aerarius ... -i. materia: IVST. 44, 1, 5. materies: AETNA 543. metallum: LIV. 45, 29, 11 -i et aeris. GERM. 135 SEN. epist. 90, 12 PLIN. nat. 1, 34, 39—46 3, 30. 81 *al.* natura: LVCR. 5, 1281 *al.* PORPH. Hor. carm. 3, 11, 32. nitor: STAT. Theb. 9, 592 (*in telis*). QVINT. decl. 315 p. 239, 6 fragor ... armorum et nitor -i. CLAVD. 5, 179 (*in armis*). nucleus: PLIN. nat. 34, 144. opera: VVLG. gen. 4, 22. opifex: AVR. VICT. Caes. 33, 9. opus: VVLG. Sirach 38, 29 (ἀργῷ σιδήρῳ). plantarium: VVLG. Dan. 2, 41 (ἀπὸ τῆς ῥίζης τῆς σιδηρᾶς). pondus: OV. am. 3, 8, 37 cumque auro pondera -i. SEN. benef. 4, 6, 1. LVCAN. 4, 776 (*in telis coniectis*). VVLG. I par. 22, 14. primordia: LVCR. 6, 1006. purgamentum: ISID. orig. 16, 21, 5. ramenta: LVCR. 6, 1045. raptor: AVG. civ. 21, 4 (*de magnete*). rigor: VERG. georg. 1, 143 MANIL. 2, 780 CLAVD. carm. min. 29, 16. robigo: PLIN. nat. 22, 94. 34, 152. robur: LVCR. 2, 449 duri robora -i. VERG. Aen. 7, 609 robora (*i. repagula ferrea*). semen: OV. trist. 1, 8, 42 -i semina pectus habet. siclus: VVLG. I reg. 17, 7. sonus: PLIN. epist. 2, 27, 5 sonus -i et ... strepitus vinculorum. squama: CELS. 5, 1. 6 PLIN. nat. 1, 34, 46. 34, 154. 155. squamula: CAEL. AVR. chron. 1, 4, 119. stercus: SCRIB. LARG. 188 quod σκωρίαν Graeci vocant. stridor: VERG. Aen. 6, 558 stridor -i tractaeque catenae. talentum: CVRT. 9, 8, 2 -i candidi talenta c. VVLG. I par. 29, 7. temperaculum: APVL. flor. 6 p. 19. tempora: IVV. 13, 28. tergum: VERG. Aen. 10, 481 tot -i terga (*in clipeo*). vectigal: CLAVD. 26, 538. vena: CIC. div. 1, 116 VITR. 7, 8, 1 PLIN. nat. 34, 149. viae: LVCR. 6, 1050. vinculum: LVCAN. 2, 72 SIL. 14, 518. 524 TAC. hist. 3, 47 CLAVD. rapt. Pros. 3, 94. vis: LVCR. 5, 1286 (*ad pugnandum idonea*). 6, 315 frigida. 6, 953. 1001. SEN. benef. 2, 6, 1 in telis eadem -i vis est. PLIN. nat. 9, 155 TAC. hist. 5, 16. CLAVD. rapt. Pros. 3, 109 (*in catenis*). viscera: DRAC. laud. dei 1, 503. vitium: ISID. orig. 16, 21, 5. unguis: SIL. 14, 323 curvi ... -i. usus: LVCR. 5, 1287 SEN. contr. 2, 1, 12 ISID. orig. 16, 21, 2.

2 *epitheta*: abditum: TRAG. inc. 153 penitus. acre: IVST. 44, 3, 8 temperamento eius *aquae* -um acrius redditur. caldum: LVCIL. 291 caldum e furnacibus -um. candens (*cf. p. 579, 1*): VITR. 1, 4, 3 PAVL. FEST. p. 85. candidum: CVRT. 9, 8, 2 -i candidi (*incerta species metalli*) talenta c. durum (GLOSS. III 204, 14. 368, 77 στόμωμα): LVCR. 2, 449 TIB. 1, 1, 63 OV. am. 1, 11, 9 met. 1, 127. 3, 84 (*in cuspide*). Pont. 4, 12, 31 fast. 4, 923 VITR. 1, 4, 3. 10, 15, 6. VVLG. Sirach 31, 31 (στόμωμα). fervens: LVCIL. 145. 1165. frigidum: MACR. sat. 7, 6, 2 tactu. grave: OCTAVIA 418. hebes: SEN. Herc. O. 152 *v. infra l. 71*. ignitum: FIRM. math. 4, 19, 13. innocens: PLIN. nat. 34, 139. levatum: VERG. Aen. 5, 306. missile: PLIN. nat. 34, 138 (*meton. de telis*). molle: VITR. 1, 4, 3. mutabile: PANEG. 9 (12), 13, 4 usu (*opp.* inventu facile). nitens: CELS. 7, 7, 14 colorem ... -i nitentis. nocens: OV. met. 1, 141 LVCAN. 7, 160. pinnatum: PLIN. nat. 34, 138 (*de telis*). rigens: BACHIAR. repar. laps. 16. rigidum: CLAVD. carm. min. 3, 94. rubens: ISID. orig. 16, 21, 4. rude: SIL. 5, 141. solidum: OV. met. 9, 614. 15, 810 PLIN. nat. 29, 130. validum: LVCR. 6, 1011. vivum: OV. am. 3, 6, 59 in pectore (*de corde*). *aliter* PLIN. nat. 1, 34, 42. 34, 147. volucre: PLIN. nat. 34, 38 (*de telis*). vulnificum: AVIEN. orb. terr. 947. *ethnica*: Indicum: MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 7. Noricum (GLOSS. III 325, 38 στόμωμα): PETRON. 70, 3 *cf.* OV. met. 14, 712 *p. 578, 7*. Parthicum: ISID. orig. 16, 21, 2. Sericum: PLIN. nat. 34, 145 ISID. orig. 16, 21, 2.

3 *coniungitur cum verbis*: **a** -um *est subiectum*: albescit: ISID. orig. 16, 21, 4. candescit: LVCR. 1, 490 in igni. coit: SVLP. SEV. chron. 2, 2, 5 -um atque testum inter se confusum coire non poterat. concalescit: MACR. sat. 7, 6, 2. crudescit: SIL. 1, 432 magicā ... linguā. ducit rubiginem: SEN. contr. exc. 2, 2. exoritur: CORP. III 1128. fit: PLAVT. Bacch. 11 cum liquescunt petrae, -um ubi fit. fulgit: LVCIL. 291. fumat: LVCAN. 7, 160 aetherio ... sulphure (*in telis fulmine ictis*). inardescit: PLIN. nat. 13, 140. mollescit: VITR. 1, 4, 3 SERV. Aen. 8, 446. nascitur: VARRO frg. Serv. Aen. 10, 174 *Ilvae*. CAES. Gall. 5, 12, 5 SEN. epist. 87, 21 SERV. georg. 1, 58 Aen. 8, 446 CORP. III 11927. VI 30947 (= 423*). XIII 7342^b. redurescit: VITR. 1, 4, 3. sentit: SEN. Herc. O. 152 *Herculem inviolabilem esse* -um sentit hebes (*sc. telum ictu obtunditur*), lentior est chalyps. vincit: AVG. civ. 21, 4 *adamantem*. **b** -um *est obiectum*: accendere: PLIN. nat. 34, 149 igni. ISID. orig. 16, 21, 4. acuere: PLIN. nat. 36, 164. allicere: CIC. div. 1, 86 *de magnete. sim.* apprehendere (PLIN. nat. 34, 147), ducere (LVCR. 6, 907), rapere (AVG. civ. 21, 4 p. 494, 15 D. *v. p. 578, 73*), tenere (PLIN. nat. 2, 211), trahere (PLIN. nat. 20, 2), abstrahere (PLIN. nat. 37, 61), attrahere (CIC. div. 1, 86). *contra* abigere *et* respuere (PLIN. nat. 36, 130). elicere: CIC. nat. deor. 2, 151 e terrae cavernis. caedere: SERV. georg. 1, 58. cogere: VARRO frg. Serv. Aen. 10, 174 in stricturam. conflare: LVCAN. 2, 95 conflato saevas ergastula -o exeruere manus (*i. servi catenas decusserunt*). PLIN. nat. 7, 197 conflare et temperare. FLOR. epit. 2, 15, 10 aurum et argentum pro aere -oque. consumere: OV. Pont. 4, 8, 49 tabida consumit -um lapidemque vetustas. CVRT. 7, 8, 15 PORPH. Hor. carm. 3, 9, 18. conterere: CATO mor. frg. 2. OV. ars 3, 91 conteritur -um *usu*. VVLG. Dan. 2, 35 -um *statuae*. domare: PLIN. nat. 36, 200 igni. AMM. 22, 8, 21. durare: PLIN. nat. 34, 149 ictibus. condurare: LVCR. 6, 968. eruere: SEN. nat. 1, 17, 6 OCTAVIA 418 AMM. 22, 8, 21. exercere (*cf. p. 581, 83*): CATO mor. frg. 2. VERG. Aen. 8, 424 -um exercebant ... Cyclopes in antro. excoquere: OV. met. 14, 712 quod *-um* Noricus excoquit ignis. recoquere: FLOR. epit. 3, 20, 6 *-um* ergastulorum. excudere: CVRT. 4, 2, 13. excutere: PLIN. nat. 34, 138 nunc tormentis ..., nunc lacertis (*meton. de telis*). fabrefacere: VVLG. Ezech. 27, 19. fabricare: VITR. 1, 4, 3 in omne genus formae. facere: CATO agr. 21, 5 -um factum quod opus erit, uti idem faber figat. MARCIAN. dig. 39, 4, 16, 11 si ... -um illicite in praedio fecerint (*fort. legendum* foderint, *Mommsen*). fodere: VARRO ling. 8, 62 VITR. 8, 3, 5. effodere: CIC. off. 2, 13 TAC. Agr. 43. formare: ARNOB. nat. 7, 9 in gladium. gelare: MART. 1, 49, 12 *Salo fluvius* -um gelat. gignere: CIC. div. 1, 116 natura divina. PLIN. nat. 36, 200 igni. lassare: STAT. Ach. 1, 429 in usus innumeros. levare: VERG. Aen. 5, 306. liquare: PLIN. nat. 34, 146. miscere: PLIN. nat. 33, 132 denario. 34, 140 aes -umque. 34, 167 *sulpur et -um*. VVLG. Dan. 2, 41 testae ex luto. 2, 43. commiscere: SVLP. SEV. chron. 2, 3, 6 testum atque -um. mollire: HOR. sat. 1, 4, 20 dum -um molliat ignis. PAVL. FEST. p. 144. olere: PLIN. nat. 32, 14. percalefacere: VITR. 1, 4, 3. purgare: AETNA 477 in *fornace*. VVLG. num. 31, 22 igne. refrigerare: VITR. 1, 4, 3. rodere (*cf. p. 582, 21*): SEN. apocol. 7 ubi mures -um rodunt (*cf.* PLIN. nat. 8, 222). ISID. orig. 16, 21, 5. solvere: MANIL. 4, 250 -um calidi solvant ... camini. SERV. Aen. 8, 446. subigere: PAVL. dig. 39, 4, 11 pr. (= sent. 5, 1^A, 10 *i. acuere*). temperare: PLIN. nat. 7, 197 conflare et temperare. tingere (*cf. infra l. 58*): VITR. 1, 4, 3 frigidā *aquā*. *aliter*: PLIN. nat. 35, 182 tinguendo -o clavorum capitibus. tractare: TREB. trig. tyr. 8, 10 FIRM. math. 4, 4, 3. tundere: LVCIL. 1165 in fabrica. vincere: HIL. in Matth. 14, 2 -um igne. **c** *ablativus pendet a verbis*: caelare: VERG. Aen. 8, 701 Mavors caelatus -o. STAT. Theb. 7, 56 fragmina portarum. circumdare: SIL. 8, 547 pectus (*de thorace*). claudere: VERG. Aen. 1, 293 -o et compagibus artis claudentur Belli portae. OV. Pont. 4, 12, 31 duro tibi pectora -o esse vel ... clausa adamante. includere: PLIN. nat. 37, 2 saxi ... fragmentum. 37, 60 *crustas adamantis*. 37, 156. PANEG. 12 (2), 33, 4 hos loricis onustos inclusosque -o. condere: PROP. 3, 18, 25 -o ... se et aere (*i. foribus ferreis et aeneis se includere*). durare: NEMES. ecl. 4, 56 praecordia (*i. thorace munire*). fervĕre: ACC. trag. 631 aere atque -o fervere, insignibus florere. firmare: TAC. ann. 2, 14 scuta ... -o nervove firmata. fulgere: CVRT. 3, 3, 26 non auro ..., sed -o atque aere. micare: STAT. Theb. 2, 589 -o ... micantia tela. oblaqueare: TERT. resurr. 7 p. 35, 21 gemmas. operire: PANEG. 10 (4), 23, 3 *exercitum*. rigere: SIL. 3, 270 nec lorica riget -o. HOMER. 348 CLAVD. 26, 303. vincire (*i. munire*): TIB. 1, 1, 63 praecordia.

II *de instrumentis ferreis*: **A** *i. q. massa ferrea in quamlibet formam redacta vel instrumentum ferreum, cuius forma incerta est* (*saepe sensu collectivo de compluribus instrumentis*): PLAVT. Aul. 242 quid crepuit quasi -um? VARRO ling. 5, 135 *aratri* -um vomer. CATVLL. 66, 47 cum -o talia cedant (*sc. Athos mons a Persis perfossus*). LVCR. 5, 1351 textile post -umst, quia -o tela paratur (*cf. p. 585, 48*). 6, 146 calidis candens -um e fornacibus ... stridit (OV. met. 12, 279 stridet). 6, 1004 *aer* inter lapidem *magnetem* -umque est cumque locatus. OV. met. 8, 245 -o ... incīdit acuto perpetuos dentes et serrae repperit usum. 12, 279 in tepida submersum sibilat unda. fast. 4, 287 candens tingere -um (CELS. 4, 16. SEN. nat. 2, 17 -um ... ardens. *al. cf.* CAEL. AVR. chron. 1, 4, 119 praetingere). VITR. 5, 10, 3 concamerationes in -o nītentes. SEN. apocol. 9 -um suum in igne esse. dial. 2, 3, 5 quorundam lapidum inexpugnabilis -o duritia est. LVCAN. 6, 22 munimen ... nullo quassabile -o. PLIN. nat. 15, 124 virgei anuli expertes -i (*i. qui -o non abscisi sunt*). 24, 12 *galbanum* collectum e robore sine -o *i. non adhibito instrumento ferreo* (24, 103. 176. 30, 102 *al. passim.*). SIL. 6, 87 iterum ... dat pectora -o Regulus (*i. tormentis ferreis*). STAT. silv. 3, 1, 124 saxa negantia -o. QVINT. inst. 1, 5, 8 -um, quo rotae vinciuntur, dici solet 'cantus'. PS. QVINT. decl. 10, 2 repugnantem magico iuvenem -o. AMM. 24, 2, 14 portam ... crasso -o crustatam. VVLG. Ios. 6, 19 quicquid autem auri et argenti fuerit et vasorum aeneorum ac -i (σίδηρον). 6, 24. CLAVD. carm. min. 7, 8 ductusque per artem mons patiens -i varios mutatur in artus. AVG. civ. 21, 4 p. 494, 15 D. tamquam *magnes* -o, quod rapuerat, vim dedisset suam. GROM. p. 342, 24 L. petrae ... taxatae non perdolatae a -o. p. 345, 13 terminus a -o taxatus si fuerit. p. 346, 21. 352, 20.

iuncturae notabiliores: *genetivus* -i *pendet a substantivo*: cruciatus: PLIN. nat. 2, 156. genus: FEST. p. 330 *e coniectura*. ictus: PLIN. nat. 7, 63. pondus: SIL. 6, 355 unca locant prora curvati pondera -i. remedium: COLVM. 7, 5, 16 nec medicamentorum nec -i (*sc. candentis, cf.* CELS. 1 pr. p. 1, 17 vulneribus ... -o et medicamentis mederi). sonitus: STAT. silv. 4, 3, 1 quis ... gravis -i immanis sonitus. tinnitus: AMM. 24, 4, 22 fodientis ... -i. *epitheta selecta*: acutum: OV. met. 8, 245 VEG. mil. 4, 46. aduncum: VEG. mil. 4, 14. anceps: APVL. met. 8, 27. ardens: SEN. nat 2, 17 IVV. 14, 22. cali-

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dum: SEN. Phoen. 254. candens: LVCR. 6, 148 OV. fast. 4, 287 CELS. 3, 22. 4, 16 COLVM. 6, 15, 1. 8, 2, 3 PLIN. nat. 2, 112. 10, 50. 26, 53. 33, 121 *al.* CLAVD. DON. Aen. 12, 91 RVFIN. hist. mon. 15 p. 433C CAEL. AVR. chron. 1, 4, 119 PASS. Thecl. A C 35 p. 98 *et* 99 (*cf.* B et epit. II p. 146, 4 ignita ferramenta). A b 36 p. 100, 14. durum: VERG. Aen. 6, 148 (SERV. *ad l.* et genus esse potest et species). AMM. 23, 4, 8. fervens: PRIAP. 45, 2. grave: STAT. silv. 4, 3, 1. igneum: PELAGON. 459. ignitum: TERT. anim. 25 p. 340, 22. magicum: PS. QVINT. decl. 10, 2. multifidum: AMM. 23, 4, 14. prolixum: AMM. 23, 4, 8. saevum: OCTAVIA 797. tenue: SEN. Oed. 857 dial. 1, 6, 8. *ablat. pendet a verbis*: abscindere: TAC. hist. 5, 6 *bitumen* aere -ove. adurere: CELS. 3, 23 -o candenti in occipitio (5, 26, 21). 5, 28, 2 -o. aggredi: VERG. Aen. 2, 463 turrim (*labefactandi causa*). amputare: PLIN. nat. 10, 197 *partem ovi.* armare: PLIN. nat. 32, 3 rostra ... aere -oque ad ictus armata. VVLG. II reg. 23, 7 armabitur -o et ligno lanceato. caedere: VARRO rust. 1, 31, 5 -o caesa, ferrago dicta. LVCR. 6, 314 lapidem. PLIN. nat. 31, 81 acervos salis. 34, 138 saxa. decidere: PLIN. nat. 34, 138 *squalorem vitis.* intercidere: PLIN. nat. 10, 91 *nidos.* calefacere: PLIN. nat. 24, 77 *sucum hederae.* 26, 44 *vinum.* 26, 115 *aquam.* 28, 160 *acetum.* convellere: VERG. Aen. 6, 148 *ramum.* domare: AETNA 278 (261) *terras in metallis.* exacuere: VVLG. prov. 27, 17 -um. eximere: PLIN. nat. 28, 42 *lapillum ex vesica.* excindere: FILASTR. 21, 4 sculptiones. fendere: ACT. Arv. a. 224, 5 *arbores.* figere: VITR. 1, 5, 4 *itinera contignata.* fodere: VVLG. Sirach 48, 19 rupem. instare: CIC. Verr. 2, 69. intermiscere: AMPEL. 8, 22 *murum.* interrumpere: LIV. 2, 10, 4 pontem -o, igni, quacumque vi possint. inurere: COLVM. 6, 15, 1 picem ... candente -o supra vulnus. 8, 2, 3. lēvare: STAT. silv. 4, 3, 51 scopulos trabesque. mederi: CELS. 1 pr. p. 1, 17 -o (*sc. candenti*) et medicamentis. mitigare: HOR. epist. 2, 2, 186 silvestrem flammis et -o ... agrum (*cf. II B 3 b*). percutere: VLP. coll. Mos. 1, 6, 3 (*cf.* MARCIAN. dig. 48, 8, 1, 3). VVLG. num. 35, 16. polire: AVSON. 57, 3 opus omne *sculptum.* praeparare: PETRON. 106, 1 vulnera (*de stigmate fugitivi*). premere: SIL. 3, 520 luctantem ... glaciem premit *Hannibal in Alpibus.* proruere: SIL. 3, 642 *rupem.* radere: FILASTR. 21, 4 sculptiones ... penitus. scalpere: PLIN. nat. 27, 200 *gemmas.* scindere: PLIN. nat. 34, 138 tellurem. serere: PLIN. nat. 34, 138 arbores. subruere: CARM. bell. Aeg. 17 mea moenia. tangere: COLVM. 2, 10, 27 locum *sationis.* 4, 11, 1 malleolos (frangendos *pars codd.*). PLIN. nat. 19, 177 rutam. attingere: PLIN. nat. 24, 149 *dracunculum.* contingere: PLIN. nat. 23, 163 surculum. tondere: PLIN. nat. 34, 138 arbusta. torrere: STAT. Theb. 1, 522 viscera caesarum pecudum. vertere: LVCAN. 3, 489 moenia. evertere: OCTAVIA 797 *Poppaeae statuam.* subvertere: VVLG. Is. 10, 34 condensa saltus. vestire: VEG. mil. 4, 14 caput trabis. urere: PLIN. nat. 32, 47 *plagas.* IVV. 14, 22 ardenti -o. adurere: CELS. 6, 18, 2 *tubercula. al.* PLIN. nat. 10, 50 *lumbos* candente -o. comburere: PLIN. nat. 22, 119 tritici *grana.* ustulare: PRIAP. 45, 2 ferventi caput ... -o.

B *instrumentum ad secandum vel caedendum vel confodiendum aptum*: 1 *forma incerta est* (*de nonnullis locis dubitare licet, an ad 2 vel ad 3 referendi sint*): VERG. Aen. 2, 627 ornum cum -o ... crebrisque bipennibus instant eruere agricolae. SEN. contr. 10, 5, 23 ignis -um tormentum: pictoris ista an Philippi officina est? SEN. dial. 3, 15, 2 morbidis pecoribus ... -um demittimus. nat. 2, 15 -o ad secandum aliquid manus confert, sed secare -i est. PLIN. nat. 8, 192 lanae ... -o resistunt. STAT. Theb. 6, 90 veteres incaedua -o silva comas. VVLG. eccles. 10, 10 si retusum fuerit -um (σιδήριον) et hoc non ut prius, sed hebetatum fuerit, multo labore exacuetur. COMM. apol. 147 non caro recipiet -um (*i. vulnerari non poterit*). FIRM. err. 16, 5 et ignis adhibetur et -um *ad medendum.* math. 4, 9, 5 assidua -i illis vulnera infligit. 4, 19, 13 vitia ... ex igni faciet et -o, id est praecisiones aut combustiones. 5, 3, 50 habebunt ... ex igni et -o cicatricem. *nota metonymian, i. q. homines armati, ut videtur*: TRAG. inc. 31 -o saeptus possidet sedes sacras. SALL. or. Lep. 15 unum omnibus finem natura vel -o saeptis statuit.

iuncturae verbales: ablativus instrum. (*hic illic sensus vocis -i adeo debilitatus est, ut cum verbo coalescat in simplicem significationem secandi vel caedendi*): amputare: CVRT. 9, 1, 32 canis ... crus. aperire: LVCAN. 9, 759 tumentis ... venas. asperare: VARRO rust. 1, 52, 1 tabulam lapidibus aut -o (*i. cuspidibus ferreis*). caedere: CVRT. 9, 1, 33. PLIN. nat. 8, 109 arbores. decidere: COLVM. 4, 8, 1 radiculas. discidere: LVCR. 3, 659 *serpentem* (*fort. spectat ad II B 2 a*). recidere: COLVM. 3, 11, 3 *radices.* circumscariphare: PLIN. nat. 22, 101 pedum clavos. cohibere: STAT. Ach. 2, 162 *luem.* consumere: STAT. Theb. 10, 171 bracchia *Gallorum.* demetere: HOR. sat. 1, 2, 46 caudam salacem. dividere: SEN. nat. 2, 28, 2 *vesicam.* VVLG. lev. 1, 17 columbam. BOETH. herm. sec. 3, 9 p. 237, 22 *vestem* (*cf.* p. 237, 24). eruere: SEN. dial. 1, 6, 9 non in alto latet spiritus nec utique -o eruendus est. forare: SEN. Oed. 812 (*de pedibus Oedipodis*) forata -o ... vestigia. necare: COLVM. 7, 7, 2 pecora. occupare: MART. 3, 24, 10 *hirneam.* retegere: STAT. Theb. 3, 174 silvas. rumpere: CALP. ecl. 5, 75 *pusulam.* secare: FIRM. math. 7, 23, 11. 12. exsecare: PETRON. 119, 21 viscera. sulcare: AMM. 31, 2, 2 infantum *genas.* tondere: FEST. p. 356 *remus* quasi tondeatur -o. transuere: SEN. Phoen. 254 calido ... -o pedes *Oedipodis.*

2 *instrumenta bellica*: a *i. q. gladius vel in universum telum formae cuiusvis in pugna vel venatione usurpatum; hic illic etiam sensu amplificato fere i. q. pugna* (*haud raro singulariter sensu collectivo de pluribus gladiis vel telis dicitur*): ENN. ann. 127. 134 *v. vol. III p. 60, 74 sq.* 272 non ex iure manum consertum, sed magis -o rem repetunt. PLAVT. Truc. 929 auro hau -o deterrere. *cf. p. 585, 60.* CIC. Catil. 3, 1 rem p. ... e flamma atque -o ... ereptam. Pis. 40 exercitus ... interitus -o, fame, frigore, pestilentia. Att. 1, 14, 3 *al.* VARRO ling. 7, 52 *latrones* item ut milites ⟨sunt⟩ cum -o. VERG. Aen. 9, 609 omne aevum -o teritur (*i. exercitatione consumitur*). 9, 617 sinite arma viris et cedite -o (*abl.*). 11, 307 absistere -o. HOR. carm. 4, 4, 60 gens *Romana* ... per damna, per caedes, ab ipso ducit opes animumque -o. *al.* PROP. 3, 22, 21 quantum -o tantum pietate potentes. OV. met. 13, 498 te, *Polyxena,* ... rebar a -o tutam. 14, 109 *Aeneae* dextera per -um, pietas spectata per ignes. fast. 3, 215 steterant acies -o mortique paratae. LIV. 1, 25, 11 intactum -o corpus (AMM. 16, 12, 53. 17, 13, 10). 5, 42, 8 arma ... -umque in dextris velut solas reliquias spei suae intuentes. 8, 38, 12 iam -o sua vis *deerat in pugnando.* 9, 40, 4 militem ... non caelatum auro et argento, sed -o et animis fretum. 10, 16, 6 Gallos inter -um et arma natos. 22, 5, 6 in dextera -oque salutis spem esse. 40, 6, 6 nec praeter -um quicquam defuit ad iustam belli speciem. SEN. contr. 1, 2, 7 ut -o opus esset (SEN. epist. 77, 9 non fuit illi opus -o, non sanguine, *ad moriendum.* MART. 9, 31, 10). SEN. Herc. f. 12 -o minax ... Orion. 485 vulneri et -o invius ... Cycnus (*cf.* STAT. Theb. 2, 653 nullique tuum penetrabile -o pectus *sit*). Thy. 257. 449 ipsum mei -um ... lateris. COLVM. 1 pr. 19 inter -um et ignes *fruges condiderunt.* LVCAN. 3, 463 maior Graio Romana in corpora -o vis inerat. 4, 215 dum -um (*i. pugna*) incertaque fata *sunt.* 4, 578 regna timentur ob -um. 7, 245 illa ... in -um (*i. ad pugnandum*) rabies promptissima. PETRON. 130, 3 si *me* occidere placet, -o meo venio. SIL. 3, 575 gens -i patiens. 6, 480 iuvenes ..., aspera -o pectora. 7, 344 cruorem -o detergent (7, 534 situm). 8, 261 nec ullo spectatus -o. 14, 555 pro -o ... fluctibus uti (*in pugna navali*). 16, 531 hi crevere pares -o (*in certamine*). 17, 320 -o manibusque. STAT. Theb. 3, 80 hos regni -um penes (*de Eteoclis armigeris*). 5, 254. 6, 147 ante tubas -umque. 6, 730 *caestu pugnare* bellis et -o proxima virtus *est.* 8, 481 inexpleto rapitur per milia -o (*abl. abs.*). 9, 19. 10, 827 hactenus arma tubae -umque et vulnera. silv. 1, 6, 53 sexus ... inscius -i. Ach. 1, 433 vulnera ... alta bibat. MART. 9, 101, 21 otia -o *dedit* (MEROB. poet. 3). QVINT. inst. 8, 6, 20. 10, 1, 11. decl. 350 p. 377, 27 caedes videtur significare sanguinem et -um. PS. QVINT. decl. 1, 8 eram -o ac mente paratus. TAC. hist. 2, 32 pecuniam ... -o validiorem. ann. 15, 55 -um, cuius argueretur ... subreptum. SVET. Claud. 34, 2 cultellos sibi ... ex utroque -o *gladiatorum* fieri ... iussit. FLOR. epit. 1, 12, 7 Fidenae ... pares non erant -o. 3, 1, 7 fortius adversus Romanos aurum esse quam -um. GAIVS dig. 47, 2, 55 (54), 2 teli ... appellatione et -um et fustis et lapis ... significatur (*cf.* 50, 16, 233, 2 PAVL. sent. 9, 23, 7 coll. Mos. 1, 13, 1 INST. Iust. 4, 18, 5). APVL. met. 11, 8 -o ... insignem. ANTH. 398, 6 Catonis ... -o plus valuisse manum. PANEG. 9 (12), 12, 1 ut eos -i ... quod contra te gesserant, ... paeniteret. VOPISC. Aurelian. 41, 5 -o inviolabiles. FIRM. math. 3, 4, 21 habebit actus ... aut de igne aut de -o aut de quadam violentia *eqs.* (*cf.* 4, 12, 10). VEG. mil. 3, 3 -o saevior fames est. RVFIN. Orig. in Ios. 9, 2 -um pugnae, -um belli, -um litium. *cf.* PAVL. NOL. carm. 24, 674 -umque damni nesciat. CLAVD. 20, 543. 26, 592 iudice -o (*abl. absol.*). *de multitudine telorum coniectorum*: LVCAN. 1, 212 *leo multis lanceis hastisque petitus* per -um tanti securus volneris exit. STAT. Theb. 9, 488 saxis et grandine -i desuper infestant Syrii. *nota locutionem tropicam*: PETRON. 122, 169 -o dicite causam. *speciatim i. q. ludus gladiatorius*: SVET. Nero 12, 1 exhibuit ... ad -um etiam ... senatores. GAIVS dig. 28, 1, 8, 4 ad -um aut ad bestias aut ad metallum damnantur.

iuncturae notabiliores selectae: *genetivus pendet a substantivo*: amor: VERG. Aen. 7, 461 saevit *in Turno.* SEN. Thy. 84 *al.* ardor: STAT. Theb. 7, 533. capulus: CVLEX 392 (*sensus incertus*). consilium: STAT. silv. 5, 1, 82 -ique togaeque consilia. ius: LVCAN. 5, 312 -i grave ius (*i. militia*). minae: SEN. Thy. 573 saevi -i. munia: STAT. silv. 5, 2, 174 Ausonii ... -i. opus: LVCAN. 7, 345 extremum. STAT. Theb. 7, 640. otia: CLAVD. 20, 121. potestas: LVCAN. 1, 666. ARNOB. nat. 4, 37 gladiis et potestate ... -i. FIRM. math. 6, 24, 10. praesidium: CLAVD. 24, 222. tinnitus: AMM. 25, 3, 11 audiebatur. vulnus: LVCAN. 9, 678 hamati ... -i (*i. harpae Persei*). DRAC. Orest. 405. *epitheta selecta*: acutum: HOR. sat. 2, 3, 136. ardens: VAL. FL. 1, 488. blandum: VAL. MAX. 5, 9, 4 alimentis blandius -um. castum: CLAVD. 18, 446 carm. min. 30, 153. civile: CIC. de orat. 3, 12. crudele: PROP. 2, 15, 43. damnatorium: AMM. 28, 1, 57. dirum: SIL. 8, 155. dulce: STAT. Theb. 12, 639. durum: HOR. carm. 3, 11, 32 (*i. crudele, v.* PORPH. *ad l.*). feriatum: PANEG. 12 (2), 40, 1. ferum: ENN. ann. 184. fraternum: AVG. civ. 3, 14. hamatum: LVCAN. 9, 678 *v. l. 72.* hostile: LIV. 30, 35, 8 AMM. 17, 13, 14. immite: STAT. Theb. 9, 19. imbelle: VAL. FL. 1, 759. iners: CLAVD. 26, 389. inexpletum: STAT. Theb. 8, 481. infestum: CATVLL. 64, 355 OV. epist. 11, 19 LVCAN. 7, 323. inimicum: HOMER. 456. innoxium: SEN. dial. 1, 2, 10. inutile: VERG. Aen. 2, 510 (SERV. *ad l.* ipse *Priamus* inutilis. -um enim de his est,

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quae a coniunctis sumunt epitheta ut venenum). Stat. Theb. 8,140. iustum: Lvcan. 10,523. letale: Ivv. 15,165. mortale: Stat. Theb. 11, 22. nocens: Lvcan. 7, 503. nudum: Ov. epist. 13,81 nudo concurrere -o. met. 6, 666 Stat. Theb. 6, 911. otiosum: Paneg. 12 (2), 40, 1. poenale: Amm. 21, 12, 20 *al.* praepes: Enn. ann. 407. rigidum: Ov. rem. 19 Homer. 300. saevum: Sen. Thy. 573 Lvcan. 7,313 Sil. 13,284. siccum: Clavd. 22,16 pace. supremum (*i. mortiferum*): Cvrt. 8, 7, 7. tacitum: Calp. ecl. 1, 57 *de bello intestino, ut videtur.* Stat. Theb. 2,487 *i. clandestinum.* tyrannicum: Avg. civ. 5,25.

ultor: Avg. fid. et op. 2,3 Inst. Iust. 4,18,5. *ethnica*: Ausonium: Stat. silv. 5,2,174. Brugium (Phrygium): Enn. scaen. 173. Emathium: Lvcan. 9,245 *i. Pompei Pharsalicus exercitus.* Graeculum: Flor. epit. 2, 7, 9 *opp.* ingentibus pilis nec minoribus . . . gladiis. Graium: Sen. Tro. 136 Lvcan. 3, 463. Latium: Lvcan. 7, 228.

Massylium: Stat. Theb. 8, 124. Romanum: Prop. 3, 9, 55. Sullanum: Lvcan. 1, 330. *subiectum est verbis*: incidit: Qvint. inst. 6, 3, 69 in Tuccium (*de hominis ignavi suicidio; alluditur ad locutionem* 'in -um incidere'). hebet: Liv. 23, 45, 9. intrat: Sen. Herc. O. 612 fores *intrat* . . . -um latens. Stat. Theb. 11, 639 (*sim.* abit: Stat. Theb. 11, 631. pertransit: Vvlg. psalm. 104, 18. descendit: Lvcan. 1, 31). iudicat: Cael. Cic. epist. 8,14,4 quas *discordias* -um et vis iudicabit. madet: Sen. Herc. O. 1871. micat: Liv. 7, 5, 6 ante oculos. Sen. Thy. 184 (*sim.* radiat: Stat. Ach. 1,861. rubet: Stat. Theb. 6, 230). sanat: Sen. dial. 3,16,4. stat: Sil. 4,191 in corpore. Anth. 470,5 iugulo . . . divite. tepet: Ov. met. 4, 163 a caede (*sim.* calet: Lvcan. 7, 503. incalescit: Ov. met. 15,107).

versatur: Cic. p. red. ad Quir. 14 vis et -um in foro. Planc. 71. vibrat: Sen. Phoen. 489 in fratrum manu. *dativus pendet a verbis*: cedere: *v. vol. III p. 729, 12.* eripere: Paneg. 7 (6), 20, 3.

incubare: Sen. Phaedr. 259. incumbere: Ov. met. 4,163. 14,81. Val. Max. 4, 6, 3 stricto -o. 6, 5 ext. 4 *al.* obicere: Cic. dom. 145 meum caput . . . perditissimorum civium furori atque -o. Pis. 16 eorum -o ac furori meum corpus atque omnium . . . vitam (*sim.* reddere: Cic. Verr. 6, 89. dare obvium: Verg. Aen. 12,540. praebere: Liv. 40, 9, 1 Stat. Theb. 9,674. induere: Sen. Herc. f. 1312 Sil. 4,13. opponere: Tac. hist. 3, 10). parcere: Lvcan. 1, 147 temerando -o. 7, 729 -o manibusque suorum. Sil. 7, 265 -o flammisque. Flor. epit. 2, 6, 17. patere: Ov. met. 13,392 qua *pectus* patuit -o (-um [*i. q. thorax*] *pars codd.*). Flor. epit. 3, 10, 12 eo magis *corpora* gladiis -oque patuerunt. resistere: Vitr. 6,1,4. *obiectum est verbis*: abdere: Ov. met. 4,720 in armo *beluae.* Liv. 2,12,5 intra vestem. 40,7,6 veste. Sen. Phoen. 498. Tro. 48 alto ... vulneri. 1155. condere: *v. vol. IV p. 149, 70sq. 150, 70.* indere: Sen. Tro. 584 visceribus. tradere: Sen. contr. 9,1,1 ad vindictam pudicitiae. Tac. ann. 15,31. abicere: Val. Max. 2, 10, 6 Svet. Cal. 12. conicere: Ov. met. 7, 338. eicere: Sen. Oed. 1041. inicere: Ps. Avg. quaest. test. II nov. 58 tit. in se. proicere: Sen. contr. 9, 1, 1 Amm. 17, 13, 11. reicere: Cic. Mur. 79 -um et audaciam. acuere: *v. vol. I p. 461,46sq.* admovere: Liv. 38,17,7. Qvint. decl. 323 p. 270, 29 ignem sacris postibus, . . . -um vetustissimae religioni. Tac. ann. 11, 38 iugulo. agere: Ov. met. 8,532 per viscera. adigere (Gloss. IV 8, 38. 479, 40 adigit -um: se ipsum interficit): *v. vol. I p. 677, 70 sq.* transadigere: Apvl. met. 8,14 sub papillam dexteram. exigere: Ov. epist. 9, 157 sua per praecordia. met. 4, 734 per ilia. Sen. Med. 126. 1006 Lvcan. 2,148 Stat. Theb. 10,308. transigere: Sil. 2,648 per ubera. Qvint. decl. 256 p. 48,4. affligere: Sall. hist. frg. 2, 105 circumventis . . . -um, saxa . . . capita affligebant. armare: Verg. Aen. 9, 770 veneno (*cf.* Qvint. inst. 8, 6, 12). capere: Liv. 40, 4, 14 Tac. ann. 5, 4. accipere: Sil. 10, 7 pectoribus. Tac. ann. 11,38. excipere: Sen. Ag. 232 -umque et ignes pectore adverso. clem. 1, 3, 4 dial. 10,18,6 Lvcan. 4,166. recipere: Cic. Sest. 80 Tusc. 2, 41 Liv. 23,9,12. Sen. dial. 9,11,5 subducta cervice. *aliter*: Rvfin. Orig. in Is. 9, 2. capessere: Val. Fl. 1,759. cingere: Sil. 8,615 laetos cingere (gignere *trad.*) -um. cingi (*acc. graec.*): Verg. Aen. 2,510. recingi (*acc. graec.*): Stat. silv. 1, 4, 75. claudere: Sil. 1, 681 clauso bellum producere -o. Tac. Germ. 40 clausum omne -um. committere: Sen. clem. 1, 9, 9 dial. 8, 19, 8 Qvint. decl. 305 p. 198, 25 inimicis. demittere: Ov. epist. 14, 5 iugulo. met. 4, 119 in ilia. Pont. 4, 16, 51. Tac. ann. 4, 50 in pectus. remittere: Lvcan. 2, 78. tramittere: Plin. nat. 16, 209. dare: Enn. scaen. 198. Sen. contr. 7, 5 (20), 9 testi meo. Val. Max. 3, 1, 2. 4, 6, 5. Lvcan. 10, 352 *Achillae Ptolemaeus* dederat -um . . . in cunctos (*i. potestatem militarem*). Sil. 5, 636 vos in Tarpeia . . . tecta faces -umque datis. Stat. Theb. 4, 336 tunc bella tibi -umque . . . dabo. 10, 812 Anth. 462, 34. Drac. Orest. 19 pietas dat noxia -um. *nota* Petron. 45, 6 -um optimum daturus est (*i. ludum gladiatorium*). defigere: Manil. 5, 594. infigere: Tac. ann. 1, 43 pectori. Amm. 24, 4, 4 lateri. depellere: Cic. Sest. 90 ab aris . . . -um flammamque. impellere: Ov. met. 12, 551 in . . . meos -um flammamque penates. Sil. 9, 382. repellere: Sen. epist. 7,4 non galea, non scuto. Homer. 606 umbone.

deprehendere: Cic. Sest. 69. ducere: Ov. fast. 4, 929 vaginā. Pers. 5, 4 ab inguine. Sil. 11,356 *et* 357. educere: Sen. Thy. 754. producere: Ivv. 15, 165 incude. excutere: Sen. Phoen. 404 fratribus -um excute. Lvcan. 1, 117. percutere: Lvcan. 4, 561 pectore. exercere (*cf. p. 578, 5*): Sen. benef. 4, 28, 5 domi. Treb. trig. tyr. 8, 9.

extorquere: Cic. Catil. 2,2 e manibus. Flacc. 97 de manibus. Planc. 98 Liv. 23, 9, 12 Svet. Dom. 17, 2 Apvl. met. 8,13. gerere: Verg. Aen. 11, 735. Paneg. 9 (12),12,1 contra te. Ivst. 7,3,6 sub veste. 38, 1,9. hebetare: Liv. 30,35,8 vulneribus suis. imprimere: Sen. Herc. f. 1312 Thy. 1057 Amm. 27, 4, 9. inserere: Sen. Phaedr. 1177 pectori. intendere: Liv. 7, 5, 5 -o intento. Tac. ann. 14, 61 *cf.* Sen. Herc. O. 1592 (*sim.* intentare: Sen. epist. 85,29). lacessere: Verg. Aen. 10,10 (*i. movere*). librare: Apvl. met. 9, 38 -o librato. laxare: Stat. silv. 5, 1, 199. mergere: Sen. Ag. 973 iugulo (Herc. O. 992). Clavd. 18, 446. demergere: Tert. nat. 1, 7 p. 70, 26. immergere: Qvint. decl. 326 p. 285, 4. parare: Ov. met. 3, 698 dum . . . instrumenta necis -umque ignisque parantur (*fortasse etiam ad II B 3 a*). Lvcan. 8, 520 non tibi, sed victo. Tac. ann. 1, 23 inter se. Amm. 17, 13, 3. comparare: Qvint. inst. 3, 2, 2. praeparare: Amm. 21, 13, 14. pati (*cf. p. 584, 66*): Tac. hist. 4, 59. ponere: Ov. Pont. 1, 1, 71 positum -um. Sen. Herc. O. 1871 *al.* deponere: Cassiod. var. 3, 24, 4. imponere: Stat. Theb. 5, 139 stratis. reponere: Stat. Theb. 9, 81.

promere: Liv. 40,4,13 Ivv. 15,73 Tac. ann. 15,74. expromere: Tac. ann. 12, 47. retractare (*i. rursus capere*): Verg. Aen. 7, 694. 10, 395. retundere: Cic. Sull. 83 Hor. carm. 1, 35, 39 Lvcan. 6, 161. rodere (*cf. p. 578, 24*): Ov. Pont. 1, 1, 71 roditur . . . positum robigine -um. satiare: Ov. fast. 5, 575 sanguine. Lvcan. 7, 317 sanguine. spargere: Verg. Aen. 12, 50 tela . . . -umque haud debile dextra. *al.* stringere: Verg. Aen. 4, 580. 10, 714 stricto concurrere -o. Ov. epist. 3, 145. 11, 3. Liv. 7, 24, 4 in beluas. 7, 40, 10 in me. *al. passim.* astringere: Drac. Orest. 658. destringere: *v. vol. V p. 770, 13 sq.* sumere: Ov. epist. 15, 371 (373) pro tanta . . . coniuge. Liv. 40, 11, 9 ad me interficiendum. *al.* tegere: Sen. Phoen. 439 *-um* cessat . . . tectum. Octavia 753 pace ... -um. temptare: Tac. ann. 4, 22 frustra. 6, 9. tepefacere: Hor. sat. 2, 3, 136 in matris iugulo. tingere: Prop. 4, 1, 111 Agamemnoniae . . . cervice puellae. Ov. trist. 2, 387 natorum sanguine. *al.*

ablativus instrumenti pendet a verbis: de aggrediendo, dimicando, vincendo, fugando sim.: agere: Ov. met. 6, 612 Val. Max. 7, 2, 2 Ivv. 3, 305. 6, 660 rem. exigere: Liv. 1, 59, 1 L. Tarquinium. Sen. Oed. 1027 spiritum. Val. Fl. 3, 381. redigere: Liv. 37, 43, 3 *fugientes.* cernere *v. vol. III p. 864, 83.* decernere: *v. vol. V p. 139, 65 sq.* certare *v. vol. III p. 897, 84 sq.* decertare *v. vol. V p. 160, 13 sq.* concurrere: Ov. fast. 3, 811. dimicare *v. vol. V p. 1200, 71 sq.* diiudicare: Vell. 2, 3, 3. Val. Max. 9, 11 ext. 1 verbis quam -o. gerere bellum: Cvrt. 5, 1, 8 *opp.* auro. Lvcan. 7, 533 Stat. Theb. 6, 457. gerere rem: Liv. 10, 39, 12 *al.* grassari: Ivv. 14, 174 Tac. ann. 14, 60. invadere: Sall. or. Phil. 10 urbem. Verg. Aen. 6, 361 *al.* ire: Lvcan. 7, 323 cognata in pectora. exire: Stat. Theb. 2, 491 in unum . . . caput. 5, 151 omnes . . . per annos. obire: Sil. 17, 492. subire: Flor. epit. 4, 12, 44. irruere: Verg. Aen. 3, 222 *in armenta.* obsidere: Cic. p. red. ad sen. 3. Sest. 84 principem civitatis. pellere: Cic. parad. 27 *magistratus.* Phaedr. app. 6, 10 hostem. compellere: Cic. dom. 67 Pompeium . . . domum compulerit (*Halm*, coniecerit *trad.*, domique continuerit *Petersen*). har. resp. 58. Hil. c. Const. 4 ad negandum te. depellere: Cic. har. resp. 58 Spart. Did. 4, 6. expellere: Cic. Sest. 53. 84. Flor. epit. 3, 5, 26 spiritum. repellere: Cic. Mil. 77 *Clodii* furores . . . a cervicibus vestris. pulsare: Sen. Tro. 136 Dardana . . . moenia. petere: Hor. epod. 5, 10 *beluam.* sat. 1, 2, 66. Tib. 1, 9, 21 corpus. Ov. am. 1, 6, 57 tecta. met. 13, 444 Agamemnona. Liv. 26, 31, 3 *al. passim.* appetere: Cic. S. Rosc. 30 *vitam.* Verg. Aen. 11, 276 caelestia corpora. Lact. inst. 5, 9, 3. repetere: Enn. ann. 272 rem. premere: Verg. Aen. 10, 232 nos. opprimere: Flor. epit. 2, 6, 36 alterum *Scipionem.* pugnare: Vvlg. Iudith 4,13. depugnare: Cic. Tusc. 2,41 Bell. Afr. 94,1 Gaivs inst. 1, 13 Vlp. reg. 1, 11. oppugnare: Cic. Verr. 1,79 legatos. Sest. 85 *domum.* Avson. 436, 1. quaerere: Sen. Phoen. 614 haec regna. Tac. hist. 4, 32 Amm. 16, 12, 3. reciperare: Cic. S. Rosc. 14 rem publicam. Liv. 5, 49, 3 patriam. sequi: Verg. Aen. 4, 626 Dardanios . . . colonos. Ov. met. 6, 666 Sil. 1, 115 Stat. Ach. 2, 76. persequi: Sen. dial. 2, 2, 2 monstra. Val. Fl. 8, 343. Inst. Iust. 4, 18, 5 lex Cornelia homicidas ultore -o persequitur. sollicitare: Enn. ann. 407. superare: Enn. ann. 373 Verg. Aen. 1, 350. Ov. ars 2, 743 meo Amazona -o (*per imaginem de Ovidii praeceptis*). vallare: Flor. epit. 2, 12, 4 Macedoniam. vincere: Cic. Sest. 78 victa est causa rei publicae. Sil. 15, 115 mentem. *adde: de via facienda sim.*: agere limitem (*per hostes*): Verg. Aen. 10, 513. aperire iter: Sall. Catil. 58, 7. dare viam: Sen. Thy. 1044. facere viam: Liv. 4, 28, 4. 7, 33, 10. 22, 5, 2 per medias acies. 22, 50, 9 per . . . hostes. invenire viam: Tac. hist. 4, 20. laxare campum: Sil. 6, 319. moliri vias: Sil. 4, 787. pandere iter: Sil. 5, 392. parere reditum: Vell. 2, 120, 4 ad suos. patefacere: Sil. 5, 174 haec angusta loci. Tac. ann. 1, 32 viam. reserare viam: Sil. 4, 196. rumpere viam: Verg. Aen. 10, 372 per hostes. rumpere iter: Sil. 4, 196.

de delendo, interimendo, laniando sim.: abolere: Sen. Med. 183 pessimam luem (*i. Medeam*). Stat. Theb. 3, 270 nepotes. absumere: Verg. Aen. 4, 601 Ascanium. 9, 492 Liv. 5, 7, 3 *al.* consumere: Bell. Afr. 94, 1 *al.* adigere: Spart. Geta 3, 5. transadigere: Stat. Theb. 5, 127. peragere: Flor. epit. 2, 18, 15. transigere: Lvcan. 10, 523

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Achillea. TAC. ann. 14, 9 *al.* caedere: *v. vol. III p. 60, 74sq.* abscidere: LVCAN. 3, 33 tua pignora (*i. affinitatem interrumpis*). VAL. FL. 1, 488 retinacula. AMM. 31, 13, 4. occidere: CIC. S. Rosc. 100 multos. HOR. sat. 2, 3, 133 *al. passim.* contundere: LVCAN. 7, 575 AVSON. 366, 2. debilitare: CIC. Flacc. 73 membra. Marcell. 8 APVL. carm. frg. 5, 6 (met. 4, 33) flammaque et -o singula *mundi.* deicere: VERG. Aen. 10, 545 totum clipei ... orbem. traicere: VERG. Aen. 1, 355 pectora. OV. am. 1, 10, 51 LIV. 41, 11, 6 HOMER. 834 STAT. Theb. 9, 309. discerpere: ENN. ann. 404 corpus. diverberare: VERG. Aen. 6, 294 umbras. transverberare: SEN. epist. 24, 9 se. TAC. ann. 13, 44. eruere: SEN. Phoen. 555 patriam ac penates. subruere: PROP. 3, 9, 55. extinguere: SALL. Iug. 42, 4 *al.* ferire: PLAVT. Amph. 232. VERG. Aen. 4, 580 retinacula. ferre (*i. auferre*): VERG. Aen. 4, 679 idem ambas *sorores* -o dolor . . . tulisset. figere: OV. fast. 2, 831 pectora. transfigere: NEP. Dat. 11, 5 LVCAN. 7, 528 MART. 5, 50, 3. fodere: OV. rem. 19 OCTAVIA 372 LVCAN. 4, 511. transfodere: SEN. epist. 66, 43. foedare: ENN. scaen. 174 CARM. Char. gramm. VII 387, 13 Clytaemestrae . . . viscera. VERG. Aen. 2, 55 Argolicas . . . latebras (*i. equum ligneum*). 3, 241. frangere: CIC. Marcell. 8 HOR. carm. 3, 27, 47 SIL. 12, 492. perfringere: STAT. Theb. 5, 160. interficere: CIC. de orat. 2, 170 *al. passim.* interimere: NEP. reg. 1, 5 VELL. 2, 85, 4 *al. passim.* perimere: SEN. Herc. O. 438. Thy. 245 OCTAVIA 606. iugulare: AMM. 28, 1, 57. lacerare: MANCIA or. frg. Val. Max. 6, 2, 8 HOR. carm. 3, 27, 46 VAL. MAX. 9, 2, 1 OCTAVIA 956. laniare: APVL. met. 4, 21. mactare: VERG. georg. 3, 489 *hostiam.* metere: VAL. FL. 3, 670 agmina. STAT. Theb. 9, 223. demetere: SEN. Ag. 986 SIL. 16, 101. miscere: LIV. 1, 29, 2 omnia -o flammaque. TAC. hist. 3, 73 cuncta. necare: SALL. Iug. 42, 1 HOR. sat. 2, 7, 58 LIV. 7, 23, 10 MANIL. 5, 188. 5, 665 *thynnos.* VAL. MAX. 9, 2 ext. 5 *et* 6 SEN. epist. 37, 1 PETRON. 117, 5 IVV. 10, 316 (*sim.* enecare). obtruncare: VERG. georg. 3, 374 *cervos.* percutere: CELS. 8, 4 lapide an ligno an -o an alio telo *os.* QVINT. decl. 350 p. 378, 2 MISC. Tir. p. 59, 13. populare (-ri): VERG. Aen. 1, 527 Libycos . . . penates (*cf.* SIL. 4, 787 Ausonios penates). LVCAN. 2, 445 *arva* -o et igni. *al.* depopulari: LIV. 23, 46, 9 agrum Campanum. *al.* rapere: OV. met. 6, 617 linguam aut oculos *Tereo.* STAT. Theb. 7, 644. AVG. civ. 3, 29 *vitam.* eripere: CIC. de orat. 3, 11 *vitam.* VAL. MAX. 1, 7 ext. 4. recludere: SEN. Tro. 1001 pectus. reserare: OCTAVIA 367 dominae pectora. resolvere: OV. met. 6, 643 iugulum. scindere: VERG. Aen. 9, 144 vallum. excindere: VERG. Aen. 9, 135 STAT. Theb. 4, 753 Ach. 1, 657 (*sim.* abscindere, rescindere). sternere: VERG. Aen. 7, 692 HOR. sat. 2, 3, 202 OV. met. 12, 604. LIV. 24, 38, 7 omnia. *al.* prosternere: CATVLL. 64, 355 SIL. 7, 397 *al.* tangere: ELEG. in Maecen. 1, 30 latus. STAT. Theb. 5, 214. trucidare: CIC. Catil. 1, 9 *al.* vastare: LIV. 3, 68, 2 agros -o i g n i q u e (8, 1, 7. 10, 12, 8 VAL. MAX. 5, 6 ext. 1 Atticam. PANEG. 11 [3], 4, 6 EVTR. 2, 12, 1). 7, 30, 15. 23, 41, 14 omnia -o a t q u e i g n i (31, 7, 13 VAL. MAX. 7, 3 ext. 8). VELL. 2, 110, 6 omnia . . . i g n i -o q u e (CVRT. 3, 4, 3 FLOR. epit. 1, 15, 2). TAC. ann. 14, 38 igni atque -o. FLOR. epit. 3, 18, 11 *Picentiam* caedibus -o et igne. devastare: OV. met. 13, 255. evastare: LIV. 35, 4, 3. pervastare: LIV. 35, 11, 11 -o flammaque. 35, 21, 16 igni -oque. TAC. ann. 1, 51 -o flammisque. *adde* vastam facere: ACC. trag. 668 urbem. violare: VERG. Aen. 11, 255 Iliacos . . . agros. HOR. sat. 2, 3, 139 *al.* vulnerare: ENN. scaen. 173 CIC. p. red. in sen. 7 *al.*

de intereundo: cadere: OV. met. 13, 498 trist. 1, 2, 53 fast. 3, 702 SEN. dial. 3, 11, 7 OCTAVIA 267. 850. IVV. 10, 266 *Asia.* AMM. 27, 12, 3. concidere: CIC. Planc. 90 PANEG. 10 (4), 28, 3. occidere: TRAG. inc. 69 -o⟨n⟩ an fato moerus Argivom occidit? VERG. Aen. 2, 581. decrescere: STAT. Theb. 10, 4 gentes. iacere: SEN. Oed. 1034 hoc iacet -o meus coniunx. Phaedr. 556. interire: LVCR. 6, 708 CAES. Gall. 5, 30, 3 *al.* perire: SALL. hist. frg. 3, 93 *al.* mori: LIV. 10, 35, 14 *al.* mortem pati: LIV. 38, 15, 5. praecipere mortem: FLOR. epit. 4, 12, 50. occumbere: ENN. ann. 398 letum. OV. met. 12, 207 saucius ullis vulneribus fieri -oque occumbere. SIL. 17, 583. STAT. Theb. 9, 509 (*sim.* decumbere). ruere: SIL. 6, 702 flamma -oque.

de instruendo armis sim.: armare: VERG. Aen. 9, 675 LIV. 2, 17, 2. c i n g e r e: VAL. MAX. 3, 3, 1 SEN. Herc. f. 695. accingi: VERG. Aen. 2, 614. 671 OV. met. 4, 119 STAT. Theb. 3, 610. 5, 281 TAC. ann. 6, 2. 11, 22 SVLP. SEV. Mart. 3, 2. succingi: LIV. 40, 7, 7. 40, 9, 12. 14 SVET. Aug. 32 Vit. 11 FIRM. err. 6, 7 AMM. 14, 1, 9. instruere: VERG. Aen. 12, 124 DECL. in Catil. 83. ornare: ENN. ann. 184.

b *i. q.* ***spiculum ferreum*** *vel* *h a s t a e, v e n a b u l i, i a c u l i vel s a g i t t a e:* VARRO frg. Serv. Aen. 7, 664 ingens contus cum -o brevissimo. VERG. Aen. 9, 630 sagitta . . . tempora -o traicit. 11, 862 laeva aciem -i *tetigit, cum arcum tenderet.* SEN. Ag. 410 hasta summo lauream -o gerit. Phaedr. 517 armata -o cornus. LVCAN. 6, 217 moras -i nervorum et vincula rumpit. 8, 303 spicula . . . solo . . . fidentia -o (*opp.* saturantur veneno). VAL. FL. 6, 98 nec -o brevior nec rumpia ligno. 6, 574 extremo lucentia pectora -o. TAC. Germ. 6 frameas . . . angusto et brevi -o. APVL. met. 1, 4 lanceae. CAPITOL. Maximin. 30, 2. VEG. mil. 1, 20 -o . . . unciarum novem (*cf.* 2, 15). VVLG. I reg. 17, 7 -um hastae (λόγχη). *adde pars ferrea gladii:* VVLG. iud. 3, 22 ut capulus sequeretur -um in vulnere (ὀπίσω τῆς φλογός). *e p i t h e t a s e l e c t a:* aduncum: OV. met. 9, 128 Pont. 4, 7, 11. breve: VARRO frg. Serv. Aen. 7, 664 TAC. Germ. 6. fatiferum: OV. met. 6, 251. geminum: STAT. Theb. 4, 86 *de binarum hastarum cuspidibus.* gracile: SEN. Phaedr. 547. habile: TAC. Germ. 6 ad usum. iners: SIL. 14, 542. latum: VERG. Aen. 1, 313 lato . . . hastilia -o (*cf.* LYD. de mag. 1, 12 γλωχῖνας πλατεῖς). 4, 131 *al.* mortiferum: SIL. 10, 142. nudum: OV. met. 6, 236 (crudum *coni. Polle*). SIL. 13, 198 *i. non medicatum.* subtile: VEG. mil. 1, 20. triangulum: VEG. mil. 2, 15. trigonum: VEG. mil. 1, 20. volucre: OV. trist. 3, 10, 64 volucri -o tinctile virus inest.

c *i. q. h a s t a, i a c u l u m sim.:* ENN. ann. 363 tum clipei resonunt et -i stridet acumen (*cf.* OV. met. 12, 84). ACC. trag. 263. VERG. Aen. 10, 420 da . . . , Thybri pater, -o, quod missile libro, fortunam atque viam (*cf.* SIL. 13, 164 qua sit certissima -o in vulnus via). 12, 384 quantum concedant nostro tua cornua -o. OV. Pont. 4, 7, 33 contra -umque locum . . . subis (*i. contra hastas ex urbe coniectas*). LVCAN. 3, 568 nec longinqua cadunt iaculato volnera -o. 3, 725. SIL. 4, 630 -i . . . cuspis. STAT. Theb. 7, 50 geminumque tenens Discordia -um. *passim.*

d *i. q. s a g i t t a:* VERG. Aen. 4, 71 volatile (8, 694). 5, 489 quo tendant -um. 5, 509 avem contingere -o. OV. met. 2, 606 tractoque a corpore -o. LAVS Pis. 143 exempto *Gnosius* laxat *arcus* cornua -o (nervo *maior pars codd.*). LVCAN. 7, 489. SEN. Ag. 736 Amazonium. epist. 82, 24 cum *serpentis* ingens magnitudo . . . solida -um et quicquid humanae torserant manus reiceret. PERS. 5, 4 Parthi ducentis ab inguine -um (*sed fortasse etiam ad a*). SIL. 2, 92 dirigit aligero . . . vulnera -o. 2, 128 excutere in ventos resoluto pollice -um. CORIPP. Ioh. 4, 140 pennato figuntur corpora -o.

e *i. q. securis:* VERG. Aen. 7, 525 -o ancipiti decernunt.

3 *i n s t r u m e n t a d o m e s t i c a:* **a** *i. q. securis, ascia, rastrum, vomer sim.:* LVCIL. 839 vecte atque a n c i p i t i -o effringam cardines (CATVLL. 64, 369 LVCR. 6, 167 *cf. l. 26*). LVCIL. 1044 glebas . . . proscindere -o (ACC. trag. 495 terras -o . . . proscindant. LVCR. 5, 1295 solum . . . terrae). ACC. carm. frg. 22, 2 bidenti -o (*i. vomere*). CIC. leg. 2, 45 *terram* -o . . . subigendam. LVCR. 5, 1339 boves lucae -o male mactae. 6, 809 terrai . . . scrutantes abdita -o. VERG. georg. 2, 301 neu -o laede retunso semina. Aen. 11, 135 -o sonat . . . bipenni fraxinus. HOR. carm. 4, 6, 9 mordaci velut icta -o pinus. TIB. 1, 7, 30 -o sollicitavit humum. OV. fast. 3, 35. LIV. 36, 25, 4 silex . . . impenetrabilis -o. VITR. 7, 2, 2. SEN. Herc. O. 1628 volnus . . . -um patitur. 1635 sensere quercus horridam -o manum. Oed. 341 iuvenca -o semet imposita induit. COLVM. 4, 24, 4 soboles . . . -o . . . allevanda est. 10, 148 -o . . . bicorni (*i. rastro*). LVCAN. 3, 426 iubet immisso silvam procumbere -o. 3, 435 merso violata in robora -o. AVG. civ. 6, 9 p. 263 D. neque arbores caeduntur ac putantur sine -o. *pars ferrea securis:* VEG. mil. 4, 46 securis habens ex utraque parte latissimum et acutissimum -um. VVLG. deut. 19, 5 -um . . . lapsum de manubrio. IV reg. 6, 5 -um securis.

b *i. q. culter, secespita, novacula, falx sim.:* ACC. trag. 55 -o prompto. CATVLL. 66, 42 (*coma Berenicae loquitur*) qui se -o postulet esse parem? VERG. georg. 1, 292 -o . . . faces inspicat acuto. 3, 468 culpam *ovis* (*i. pestem*) -o compesce (COLVM. 5, 6, 11 EPIST. pontif. Thiel Hil. 10 pr. 3 p. 149). Aen. 10, 315 *Lichae* casus evadere -i . . . licuit. CIRIS 213 -o . . . manus armata bidenti (*i. forfice; cf.* VEG. mil. 4, 23 in modum forficis dentatum . . . -um). 280 aperit -um quod veste latebat. 366 cum caesa pio cecidisset victima -o. OV. met. 13, 476 sacerdos praebita coniecto rupit praecordia -o. CELS. 3, 21 p. 107 D. necessariae sunt s i n e -o cucurbitulae (3, 27, 1 p. 118 *al.*). SEN. Med. 728 haec *herba* passa -um est, dum parat Phoebus diem. Thy. 653 nulla . . . laetos solet praebere ramos arbor aut -o coli. COLVM. 4, 24, 18 adnodes applicito -o. 4, 27, 2 vinitor . . . ante -o, nunc manu decutiet umbrasque compescet. LVCAN. 10, 133 -o mollita (*i. castrata*) iuventus. PLIN. nat. 17, 193 uva . . . nisi -o detrahi non possit. MART. 2, 45, 1 QVINT. inst. 5, 12, 19. IVV. 11, 140 hebeti . . . -o. PALLAD. 4, 7, 5 cum vitis bidente laeditur aut -o, plagam . . . alline (*cf.* 5, 1, 2 *ubi ferro opponuntur rastra lignea*). TERT. patient. 7 p. 12, 11. ITALA iud. 13, 5 (Lugd.) -um (σίδηρος, VVLG. novacula) non ascendet (VVLG. iud. 16, 17, *ubi* ITALA [Lugd.] novacula) super caput illius. CLAVD. 22, 248 Britannia . . . -o picta genas. *instrumentum medici:* PROP. 1, 1, 27 fortiter et -um saevos patiemur et ignes (OV. epist. 19, 183 -um patiemur et ignes. rem. 229 SEN. dial. 1, 3, 2 *al.*). OV. rem. 527 corpora vix -o quaedam sanantur acuto. CELS. 7, 3 p. 266 D. magno malo vix sine -o mederi licet. 7, 10 p. 286 polypum . . . -o . . . curari . . . posui. COLVM. 7, 9, 5 feminis . . . vulvae -o exulcerantur. STAT. Theb. 3, 399. TERT. scorp. 1 medicina cum -o et poculo occurrit. CLAVD. 26, 122 -o . . . largius acto. *tropice:* AVG. in psalm. 93, 7 p. 1197 vere medicus fidelis, medicinali -o sermonis (*cf.* OP. imperf. in Matth. 3 p. 650) instructus, secuit omnia vulnera. EPIST. pontif. 388 (*a. 432*) Migne 50, 553A. PETR. CHRYS. serm. 167 p. 638A -um compunctionis accedat. POMER. 2, 7, 2 excommunicationis. BENED. reg. 28, 15 utatur abbas -o abscisionis.

C ***de aliis instrumentis*** *ex -o f a c t i s:* *i. q.* ***nexus ferrei,*** *catena, m a n i c a e, p e d i c a e:* NAEV. trag. 44 sine -o pecua mansueta ad mortem meant. ENN. ann. 562 -o cor sit pectusque revinctum (STAT. Theb. 12, 677 -o post terga revinctas *mulieres*). RHET. Her. 4, 21, 29 hic quos homines alea vi⟨n⟩cit, eos -o statim vincit (CIC. Tusc. 1, 75 -o vincti. PLIN. nat. 30, 54 SEN. Phaedr. 884 PAVL. sent. 1, 7, 9. VVLG. psalm. 106, 10 vinctos in mendicitate et -o [πεπεδημέ-

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

νους ἐν ... σιδήρῳ]. Dan. 4, 20 arborem [*ἐν δεσμῷ σιδηρῷ*]. AVG. civ. 19, 23 p. 393, 16 D. [*verba ex graeco Porphyrii versa*] *Christum* pessima in speciosis -o vincta mors interfecit. LEX Visig. 9, 1, 2 servum. PALLAD. hist. mon. I 14 p. 291^C catenis -oque). CIC. Verr. 6, 107 homines . . . in -um atque in vincula coniectos (*cf.* ANON. Vales. 11, 52 missi sunt in -um [-o *B*]). VERG. Aen. 8, 226 saxum -o quod et arte paterna (*sc. Vulcani*) pendebat. TIB. 2, 6, 26 crura sonant -o (IVV. 6, 560). OV. Pont. 1, 6, 32 libera ... a -o crura. SEN. Oed. 171 Taenarii vincula -i. Phaedr. 891 -o ac minis non cessit animus. PS. QVINT. decl. 5, 16 qualis erat ille sub -o, cuius exangues manus vix levia velamenta transferrent? CAPITOL. Gord. 27, 5 quas *cervices* nexas Persico -o gerebant. HIL. op. hist. frg. 3, 4 -um et catenas praeferebat, quas per eos cervicibus suis portaverat. AVSON. 16, 6 -i pondere necte pedes. AMM. 14, 5, 8 abrupto -o. VVLG. sap. 17, 15 custodiebatur in carcere sine -o reclusus (*εἰς τὴν ἀσίδηρον εἱρκτὴν κατακλεισθείς*). CLAVD. 20, 343 cruraque signati nigro . . . -o. COD. Theod. 1, 5, 13 -o obrutus. 5, 17, 1 colonos . . . in servilem condicionem -o ligari (COMM. instr. 2, 7, 9. PALLAD. hist. mon. I 25 p. 310^A [*κλοιοῖς σιδηροῖς καὶ ἁλύσεσιν*]).

i. q. clavi ferrei: LEX par. fac. Put. (Corp. I² 698) 1, 18 insuper simas pictas -o offigito. *ibid.* 2, 1 trabiculas abiegnas . . . -o . . . figito (2, 5 cumatium . . . -o . . . plano. 2, 7 tegulas. *cf.* CORP. XI 5820 trabes tecti -o suffixit). SIL. 6, 541 (*de tormentis Reguli*) texitur erecti stantisque ex ordine -i . . . stimulus. STAT. Ach. 1, 430 rostra liget.

i. q. calamister: VERG. Aen. 12, 100 crinis vibratos calido -o. PRIAP. 45, 2 ferventi caput ustulare -o. OV. am. 1, 14, 25 *comae* se praebuerunt -o . . . et igni. ars 1, 505 -o . . . torquere capillos. *i. q. stilus*: OV. met. 9, 522 dextra tenet -um, vacuam tenet altera ceram. MART. 14, 21, 2 armata suo graphiaria -o. *i. q. harpago, corvus*: LVCAN. 3, 574 quas *puppes* immissi traxerunt vincula -i. *sim.*: SIL. 14, 418 nexae -i compago triremes (*i. uncis ferreis*). *i. q. frena*: SIL. 16, 358 clausumque cruento spumeus admorsu . . . mandere -um. STAT. Ach. 1, 431 frenet equos. Theb. 6, 397 spumisque et sanguine -um uritur. *varia*: CVLEX 320 *Aiax* Volcania -o volnera protectus depellere navibus instat (*i. clipeo; cf.* 316). CELS. 4, 8 p. 131, 24 D. *vulpinum* pulmonem sine -o (*i. non adhibito aheno*) coctum. PLIN. nat. 37, 57 *adamantes* ita respuentes ictus, ut -um (*i. pars ferrea mallei*) utrimque dissultet. PETRON. 58, 11 iam scies hoc -um fidem habere (*anulum dicit; cf. de anulo ferreo libertinorum* STAT. silv. 3, 3, 144 laeva . . . ignobile -um exuit). VAL. FL. 6, 100 pectora -o . . . innexa . . . cohors canum (*i. collari*). SIL. 6, 355 unca locant prora curvati pondera -i (*i. prorae munimenti*). 14, 323 (*de tollenone Archimedis*) bellantis curvi rapiebat in aera -i unguibus. MART. epigr. 11, 3 splendida iam tecto cessent venabula -o (*i. instrumento visco illito ad feras capiendas*). 14, 51, 1 curvo destringere -o (*i. strigili*). QVINT. decl. 298 p. 178, 19 caedentis manus oscularis et -um portas (*i. stimulum quo iumenta incitantur*). IVV. 7, 224 obliquo lanam deducere -o (*i. pectine in lana praepara..da adhibito*. CLAVD. 20, 385 vellera per tenues -i producere rimas. *cf.* LVCR. 5, 1351 *p. 578, 53; Blümner, Technologie I² p. 110*). ITALA Ios. 17, 16 (Aug. loc. hept. 6, 18 p. 618, 2 equus electus et -um (*i. currus*) Chananaeo est (*ἵππος ἐπίλεκτος καὶ σίδηρος*, VVLG. ferreis curribus). ARNOB. nat. 3, 31 Neptunus . . . tridenti armatus -o. AVSON. Mos. 252 *pisces* occultati senserunt vulnera -i (*i. hami*). RVFIN. hist. mon. 7 p. 419^B vel comam capitis nutriunt vel -um in collo circumferunt (*i. ornamentum ferreum*).

iuxta posita et opposita: *ad I*: adamas: OV. epist. 2, 137 Pont. 4, 12, 31. aes: ACC. trag. 631 CIC. leg. 2, 45 nat. deor. 2, 150 LVCR. 2, 449 VERG. Aen. 10, 481 PROP. 3, 18, 25 OV. met. 15, 810 LIV. 45, 29, 11 MANIL. 4, 250 SEN. contr. 2, 1, 12 PLIN. nat. 7, 64 TAC. hist. 3, 47 PAVL. dig. 18, 1, 1, 1 *al.* argentum: LVCR. 5, 1241 SEN. benef. 4, 6, 1 OCTAVIA 418. aurum (*cf. Weyman, Archiv 14, 53*): LVCR. 5, 1241 OV. met. 1, 141 STAT. Theb. 4, 9 MART. 12, 18, 9. chalybs: PROP. 1, 16, 30. electrum: VERG. Aen. 8, 402. flammae: OV. epist. 12, 181. lapis: ENN. scaen. 104 LVCR. 6, 907 SEN. dial. 2, 10, 4 *al.* lignum: VARRO rust. 1, 22, 3. metallum: FIRM. math. 4, 12, 10. plumbum: LVCR. 5, 1241 CAES. Gall. 5, 12, 5 BELL. Afr. 20, 3 *al.* saxum: LVCR. 2, 103 OV. am. 3, 4, 21. silex: LVCR. 1, 571. 2, 449 OV. am. 1, 11, 9. 3, 6, 59 ars 3, 91 *al.* sulpur: PLIN. nat. 34, 167.

ad II: acies: CIC. Sest. 24 opt. gen. 17 LIV. 9, 5, 9. 40, 17, 3. arma: CIC. S. Rosc. 141 *al.* VERG. Aen. 10, 10. 11, 218 LIV. 5, 42, 8 *al.* VELL. 2, 125, 2 PHAEDR. app. 6, 10 ASCON. Scaur. p. 26, 28 St. SIL. 16, 296 STAT. Theb. 10, 827 TAC. hist. 4, 76 FLOR. epit. 2, 12, 4 *al.* aurum: ENN. ann. 196. 373 *al. v. vol. II p. 1530, 40 sq.* bellum: VERG. Aen. 7, 461 STAT. Theb. 4, 337. 6, 730. bipenne: VERG. Aen. 2, 627. caedes: CIC. Caecin. 93 Sest. 88 Phil. 9, 14 TAC. ann. 14, 3 FLOR. epit. 3, 18, 11 PANEG. 2 (10), 7, 6. clava: OV. Pont. 4, 10, 79. clipeus: VERG. Aen. 2, 671. copiae: CIC. Verr. 2, 79 Sest. 2. dextera: CIC. Mil. 77 LIV. 22, 5, 6. ensis: SEN. Med. 1013 LVCAN. 2, 102 SIL. 7, 534. exercitus: CIC. Sest. 85. fames: CIC. Verr. 6, 89 *al. v. p. 232, 72 sq.* fax: CIC. Catil. 1, 13 *al. v. p. 401, 44 sq.* flamma: CIC. Verr. 2, 82 carm. frg. 3, 64 Att. 1, 14, 3 *al.* BELL. Alex. 60, 1 SALL. or. Phil. 10 VERG. Aen. 10, 232 AETNA 278 HOR. epist. 2, 2, 186 OV. ars 2, 379 met. 12, 551 LIV. 1, 29, 2 *al.* VAL. MAX. 9, 2 ext. 5 LVCAN. 7, 261 SIL. 2, 316 IVV. 10, 266 TAC. hist. 3, 73 ann. 1, 51 APVL. carm. frg. 5, 6 MARCELL. chron. II p. 98, 512, 4 *passim.* flumen: QVEROL. p. 33, 29. formidines: FIRM. math. 8, 9, 1. frigor: CIC. Pis. 40 LVCR. 6, 708. fuga: SALL. Iug. 14, 9. 42, 4. fulmen: SEN. benef. 2, 20, 2. furor: CIC. dom. 145 Pis. 16. fustis: CIC. Flacc. 73 TAC. Germ. 45 AVG. c. Parm. 2, 3, 6. galea: APVL. met. 11, 8. gladius: CIC. de orat. 2, 170 FLOR. epit. 3, 10, 12 APVL. met. 8, 12 *al.* ignis (*cf. p. 583, 44*): CIC. Verr. 2, 79 har. resp. 15 Planc. 98 Phil. 11, 37. 13, 47 VERG. Aen. 7, 692 OV. am. 1, 6, 57. 1, 14, 25 met. 3, 550 LIV. 1, 59, 1. 2, 17, 2 *al.* SEN. contr. 10, 5, 23 SEN. Ag. 152 Med. 167 Oed. 927 benef. 7, 27, 1 dial. 2, 2, 2 nat. 1 pr. 8 epist. 7, 4 CVRT. 4, 1, 18 COLVM. 1 pr. 19 LVCAN. 2, 445 SIL. 1, 115 STAT. Theb. 7, 24. 10, 561 Ach. 1, 657 QVINT. inst. 6, 1, 18 *al.* incendia: CIC. Sest. 88. inopia: BRVT. Cic. epist. 11, 10, 4 NEP. Milt. 3, 4 VAL. MAX. 9, 2 ext. 6. insidiae: CIC. S. Rosc. 30 dom. 67 Deiot. 18. lapis: ENN. ann. 398 VARRO rust. 1, 52, 1 CIC. Flacc. 73 dom. 54 Sest. 2 LVCR. 6, 162 *al.* laqueus: SEN. Phaedr. 259 epist. 70, 12. lignum: CELS. 8, 4 p. 333 D. lingua: PHAEDR. 5, 2, 10. machina: FLOR. epit. 2, 6, 6. manus: CIC. Verr. 2, 79 Tusc. 1, 86 Att. 10, 4, 3 *al.* SEN. epist. 70, 19 LVCAN. 4, 355 SIL. 17, 320 HOMER. 714 STAT. Theb. 10, 286 MART. 11, 84, 16 QVINT. decl. 313 p. 230, 18 TAC. hist. 2, 88 *al.* metus: CIC. dom. 131 p. red. in sen. 3. morbus: CIC. Pis. 98 LVCR. 6, 708 LIV. 3, 7, 6. mors: OV. fast. 3, 215 LVCAN. 3, 118 STAT. Theb. 11, 295. morsus: SEN. epist. 108, 19 APVL. met. 4, 21. mucro: SIL. 7, 344. ocrea: APVL. met. 11, 8. pestilentia: CIC. Pis. 40. proelium: ADDIT. Prosp. Havn. chron. I p. 313, 482. pugna: LIV. 21, 42, 2 CAPITOL. Max. Balb. 8, 7. pugnus: HOR. sat. 1, 2, 64. rudis: TAC. dial. 34. sagitta: FLOR. epit. 2, 7, 9. sanguis: SALL. Iug. 14, 9 SEN. epist. 77, 9 QVINT. decl. 350 p. 377, 27. scelus: CIC. S. Rosc. 8. scutum: ENN. ann. 184 CIC. Caecin. 64 (*bis*) APVL. met. 11, 8. sitis: TAC. ann. 6, 41. spiculum: FLOR. epit. 2, 7, 9. telum: CIC. S. Rosc. 32 VERG. Aen. 9, 36. 770. 11, 735. 12, 50. 578 LVCAN. 4, 776 SIL. 7, 344. 10, 193. toga: STAT. silv. 1, 4, 48. 5, 1, 82. tormenta: FIRM. math. 3, 4, 21. venenum: CIC. S. Rosc. 100 nat. deor. 3, 81 LVCR. 6, 708 PROP. 2, 34, 13 LIV. 40, 4, 13 *al.* verba: VAL. MAX. 9, 11 ext. 1. violentia: FIRM. math. 3, 4, 21. virtus: LVCAN. 4, 36 TAC. ann. 14, 36. vis: CIC. p. red. in sen. 3. 22 p. red. ad Quir. 14 Sest. 2. 53. 78. 79 har. resp. 58 Planc. 71 Marcell. 8 Mil. 84 CAEL. Cic. epist. 8, 14, 4 LIV. 22, 59, 8 TAC. ann. 11, 23 ARNOB. nat. 1, 5. vox: CIC. Catil. 1, 9. vulnus: LIV. 9, 5, 9. 28, 22, 14. 37, 43, 3 SEN. Herc. f. 485 STAT. Theb. 10, 827 CAPITOL. Max. Balb. 8, 7 SPART. Did. 4, 6.

derivata: ferramentum, ferrarius, ferratilis, ferratus, ferreus, ferrugo. *composita*: ferricrepinus, ferriterus, ferritribax. *Pflugbeil.*

ferrūmen (ferūmen), -inis *n.* [*cf. c.* 2. confervere, conferva, *fortasse c. ind.* dhruváḥ '*firmus*', dharúṇaḥ '*sustinens*'. *Th.*]. GLOSS. *στόμωμα.* II 580, 9 acer (*ubi* aciarium *Nettleship, Arch. 5, 414; cf. tamen Gröber, Arch. 6, 377*). III 594, 64 stumago -n ferri [II 453, 22 ferumen(?) *τέρας*]. -n *et derivata scribuntur per* ferr- (*v. H. Göppert, Über d. Bedeutung v.* ferruminare *u.* adplumbare *in d. Pandekt. Breslau 1869, p. 12*) *exceptis optimis codd.* PLIN. nat. (*at* ferr-: 27, 32. 31, 62. 34, 136. 35, 182 [*Rd*]) GELL.

i. q. gluten, glutinum: PETRON. 102, 15 *atramentum* frequenter etiam non accersito -e infigitur. PLIN. nat. 36, 176 furto calcis sine -e suo caementa componuntur. 37, 28 *crystalli* infestantur . . . scabro -e. POMPON. dig. 41, 1, 27, 2 cum partes duorum dominorum -e cohaereant. *tropice*: GELL. 13, 27 (26), 3 *versus* Vergilii . . . quodam quasi -e immisso fucatior. *deriv.*: ferrumino.

fer(r)ūminātio, -ōnis *f. a* fer(r)uminare. *de scriptura v. l. 47.* GLOSS. II 431, 25 *σιδήρου ἕνωσις ἐκτὸς μολίβδου* -o. *ἡ γὰρ διὰ μολίβδου* plumbatura dicitur. *i. q. glutinatio*: PAVL. dig. 6, 1, 23, 5 quod Cassius de -e scribit. dicit enim, si statuae suae -e iunctum bracchium sit *eqs.* -o per eandem materiam facit confusionem, plumbatura non idem efficit.

fer(r)ūmino, -āvī, -ātum, -āre [*a* fer(r)umen. *Th.*]. *de scriptura v. l. 47.* GLOSS. -o *στομῶ.* -at *στομοῖ.* -atus *χαλκοκόλλητος.* gisuetit. *i. q. glutinare*: PETRON. 31, 10 ponticuli . . . -ati. 32, 3 anulum . . . ferreis veluti stellis -atum. PLIN. nat. 10, 98 surculo super bina ova imposito ac -ato (ferrumato *F²*, *codd. rell. om.*) alvi glutino. 11, 214 fracta *crura iumentorum* non -antur, quod defluente evenit medullā (*cf.* 31, 62). 16, 158 *harundo* contunsa et interiecta navium commissuris -at textus glutino tenacior. 27, 31 fabulosa . . . eam *herbam anonymon*, si uratur, in ferrum aut aes -ari (ferruginari *codd. ad structuram cf.* 34, 107. 36, 199 vitrum sulpuri concoctum -atur in lapidem). 31, 78 muros domosque massis salis faciunt aquā -antes (*cf.* 35, 182). 33, 93 ita -atur aurum (*bis.* 34, 116 *santerna*). 34, 136 in fornacibus globos lapidis, qui coquatur, -ari. POMPON. dig. 41, 1, 27 pr. si tuum scyphum alieno plumbo plumbaveris alienove argento -veris. 41, 1, 27, 2 *massa.* *v. Göppert l. l. (supra l. 47) et Zeitschr. f. Rechtsgesch. IX (1870) 241 sqq.; Blümner, Technol. IV 291.*

[†**ferrutāceus** *v. p. 599, 72.*] *Rubenbauer.*

?**fersi** *notionis incertae*: INSCR. Röm.-germ. Korresp.-Blatt 1913 p. 62 d. m. Nicasi Liberalini Victoris viri centenari adsessoris FER SI. *Ihm.*

ⁿ**fertilis,** -e [*paelign.* fertlid *abl. sing. vel adverbium* '*fertiliter*', *a* ferre. *Th.*]. *de etymologia*: PLIN. nat. 16, 247 et -is aliquando

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non fert. *de prosodia*: PRISC. gramm. II 131, 25 (= GRAMM. suppl. 67, 31) corripiunt ... paenultimam: 'fero -is'. *pro superlativo* maxime -is: CIC. div. 1, 94. eximie -is: MELA 1, 20. -issimus *inde a* CAES. Gall. 7, 13, 3. GLOSS. πολύφορος, πολυτόκος, εὔφορος, πάμφορος, γόνιμος, γονίμη, fructuosus, uber, ubertus (*cf. Haupt, op. III 461*). -e εὔφορον. -is terra glebae uberes. regio frugifera -is χώρα καρποφόρος εὔφορος. ISID. diff. 1, 222 inter -em et fructuosum: -is est ager, fructuosum, quod cuique compendium est (DIFF. ed. Beck p. 57, 17). *legitur inde a* CIC. (TRAG. inc. 164 *v. l. 14*).

I *i. q. fecundus, ferax, uber, largus*: A *proprie: de rebus fructum procreantibus*: 1 *strictiore sensu de fertilitate ad rem rusticam pertinente* (*de terra, plantis sim.; trop. terrae incolae pro terra ponuntur p. 588, 1*): a *solum ponitur* (*acced. dat. comm. infra l. 30. 34. 42. 56. 60*; ad *infra l. 27. 29. 47*): TRAG. inc. 164 arva -ia (-ia *coni. Heerdegen*, ferta *traditur*, efferta *coni. Lachmann fortasse rectius*. OV. Pont. 4, 15, 7 LIV. 2, 14, 3 SEN. Herc. f. 881). CIC. Verr. 4, 120 agros (leg. agr. 2, 40. 51. Tusc. 2, 13 ut ager quamvis -is sine cultura fructuosus esse non potest. div. 1, 94 agros uberrumos maximeque -es. off. 1, 48 SALL. Iug. 87, 1 OV. trist. 5, 12, 23 EPIST. Sapph. 10 LIV. 29, 25, 12 SEN. dial. 9, 17, 5 PLIN. nat. 6, 122 PLIN. epist. 3, 19, 5 AMM. 23, 6, 32 PROB. Verg. georg. 1, 47 *al.*). Manil. 14 Asia. dom. 23 Syriam (PANEG. 2 [10], 7, 5). nat. deor. 2, 130 Mesopotamiam. VARRO rust. 1, 6, 6 susum -iora *nascuntur*, ut arbutus ac quercus. CAES. Gall. 6, 24, 2 loca (PS. AVR. VICT. orig. 12, 5). 7, 13, 3 in ... agri -issima regione (LIV. 22, 3, 3 CVRT. 6, 2, 13. MELA 1, 68 PLIN. nat. 5, 81). VERG. georg. 2, 252 terra (OV. met. 6, 396. LIV. 45, 30, 4 -em ac frugiferam terram. SEN. suas. 1, 1. SEN. dial. 11, 9, 1 *terra* vix ad tutelam incolentium -is. nat. 4, 2, 9 -em facit *terram* Nilus. epist. 90, 40 CVRT. 5, 2, 1. MELA 2, 15 terrae ... ad pabula -es. VAL. FL. 6, 711 IVST. 44, 1, 3 VVLG. I par. 4, 40 *al.*). georg. 4, 128 -is ... iuvencis ... seges (SERV. auct. 'seges' pro 'terra'. OV. ars 1, 349 QVINT. inst. 12, 10, 25). 4, 142 arbos (COLVM. 5, 9, 16. 5, 10, 15 arb. 23, 1 PLIN. nat. 13, 59. 17, 253 *arbores* -es fiunt). Aen. 9, 134 Ausoniae. AETNA 266 -is haec *gleba* segetique feracior. HOR. carm. 2, 15, 8 olivetis ...-bus domino. 3, 16, 31 Africae (MELA 1, 21). 4, 3, 10 Tibur. TIB. 2, 1, 44 hortus (OV. fast. 5, 316). PANEG. in Mess. 165 pars (*de regione terrae*). OV. am. 2, 16, 6 herba (3, 5, 30 fast. 3, 240). rem. 178 gramen. fast. 3, 567 Melite. POMP. TROG. Iust. 38, 7, 6 *nihil* solo *Asiae esse* -ius (PLIN. nat. 17, 186 solo. TAC. ann. 12, 63). VAL. MAX. 7, 6, 2 campos (SEN. Phoen. 607 epist. 71, 15 PLIN. nat. 3, 41). SEN. dial. 6, 18, 5 arbusta ... -ia (*vulg.*, feritatis *A*). 11, 7, 4 orae (AVIEN. orb. terr. 1328). 11, 10, 11 nullum ... tam inops exilium, quod non alendo homini ... -e. COLVM. 3, 2, 21 argitis. 3, 6, 1 *partes vitis*. 3, 9, 2 vitis (3, 10, 5 PLIN. nat. 14, 23 *al.*). 3, 10, 3 materiae vitis. 4, 1, 6 stirpem. 4, 2, 1 *vitis generis* parum -is. MELA 2, 86 *Hispania*. 2, 123 Sardinia. 3, 58 Talge. 3, 62 *India*. 3, 105 Africae novissimus angulus. LVCAN. 9, 420 Libyae quod -e terrae est. PLIN. nat. 2, 190 -es ad omnia tractus. 5, 74 Damascum. 5, 113 limo. 12, 39. 13, 28 *palmam* (*opp.* sterilem). 13, 42. 15, 68 ficos (17, 254). 16, 116 arbutus, quercus, ... iuglandes, fici mariscae. 16, 117 amygdala ... et pirus. 16, 247 viscum. 17, 20 *vineas* (PORPH. Hor. epod. 16, 44. VVLG. Is. 32, 12 ἀμπέλου γεννήματος). 17, 44 tofacea argilla. 17, 46 *columbina marga*. 17, 48. 18, 5 quanto -ior *natura est* in his, quae iuvent alantque! (23, 83 capillum ... -i natura *oleum cicinum* evocat). 18, 55 milium. 18, 80 *hordeum*. 18, 92 arinca. 18, 94 tritico nihil est -ius. *ibid.* -issima tritici genera. 33, 2 *tellure* (AVIEN. orb. terr. 679). 33, 67 montes Hispaniarum ... huic bono (*sc. auro*) -es esse coguntur. STAT. Theb. 4, 178 Amphigenia. QVINT. inst. 3, 7, 27 *neutr. pl. pro subst.* PALLAD. 3, 9, 6 bracchia *vitis*. 3, 17, 4 surculi. COD. Iust. 7, 41, 3, 1. AVIEN. orb. terr. 1094 caespes. AMM. 28, 5, 15 pagis. HEGES. 5, 22, 1 l. 98 cui *populo* aer -is *erat* (*de manna et coturnicibus quae in desertis Iudaeis data sunt*). CLAVD. 18, 495 quid -e terris ... possit ... nasci. rapt. Pros. 2, 79 Hybla. MACR. sat. 1, 7, 25 omnium ...-ium (*neutr.*) disciplinas. COD. Theod. 5, 14 (13), 30 (*a. 386*) fundum.
de tempore (*hora, anno sim.*): PANEG. in Mess. 51 vixerit ille senex (*Nestor*) ..., dum terna per orbem saecula -bus Titan decurreret horis. 122 fulgentem Tyrio subtegmine vestem indueras oriente die duce -is anni (PROP. 4, 8, 14 clamant ... agricolae: -is annus erit. SEN. nat. 4, 2, 2 *opp.* sterilis. PLIN. paneg. 31, 1). CLAVD. 22, 463 ver.
quasi in proverbio (*tropice; possis trahere etiam ad II*): PLIN. nat. 18, 43 maiores -issimum in agro oculum domini esse dixerunt. *nota: pro hebraico quod est pacatus, tranquillus*: VVLG. I par. 4, 40 terram ... quietam et -em (εἰρήνη καὶ ἡσυχία). Ier. 48, 11 -is fuit Moab ab adulescentia sua (ἀνεπαύσατο).

b *accedit genet. copiam indicans* (*cf.* ARVS. gramm. VII 473, 20 -is huius rei): CIC. nat. deor. 2, 131 -es agros alios aliorum fructuum. SALL. Iug. 17, 5 ager frugum -is (HOR. carm. saec. 29 -is frugum pecorisque tellus. LIV. 5, 34, 2 Gallia. PLIN. nat. 17, 31. 46. 21, 86 Aegyptus. PARTHEN. epist. vers. 10 Africa). VERG. georg. 2, 191 *campus* -is uvae (OV. rem. 567 vinea). CVRT. 5, 4, 20 solum ... pabuli -e (PLIN. nat. 6, 86 insulas. 17, 46). COLVM. 2, 2, 14 frumentorum -is agri. PLIN. nat. 12, 129 -iore *malobathri* Aegypto. 15, 129 *laurus* bacarum -issima. AVIEN. orb. terr. 983 *tellus* -is herbarum (HIER. in Am. 4, 1 p. 265 loca). AMM. 23, 6, 56 humi gignentium -es. PROB. Verg. georg. 2, 37 *regio* -is ... oleae. HIER. sit. et nom. p. 96, 13 civitas ... vini -is (VVLG. IV reg. 18, 32 terram). RVFIN. patr. 1, 5 agrum -em vitis. *nota trop. pro terra ponuntur terram incolentes*: PLIN. nat. 6, 67 -issimi sunt auri Dardae. 6, 79 Aspaganos gentem vitis et lauri et buxi pomorumque ... -em. 6, 81 incolas ... auri margaritarumque ... -iores quam Indos.

c *accedit abl. copiam vel causam indicans* (*in c. abl. v. l. 20*): VERG. georg. 2, 185 -is ubere campus (*cf.* PROP. 1, 22, 10 Vmbria ... terris -is uberibus). MORET. 62 hortus ...-is herbis (AVIEN. orb. terr. 584 tellus). OV. am. 3, 10, 37 Crete fecundo -is anno. met. 6, 317 Lyciae ... -is agris (LIV. 28, 37, 8 insulam ...-em agro. MELA 3, 47 *terrae* agris -es). fast. 4, 420 culto -is Henna solo. LIV. 38, 15, 9 agrum ... uberem -emque omni genere frugum (*cf.* PLIN. nat. 17, 41 fruge -em campum). SEN. Ag. 852 arbor ... pomis -is aureis. COLVM. 3, 2, 27 spionia ... amplitudine magis uvarum quam numero -is. PLIN. nat. 5, 33 ager ... arboribus -is. 6, 161 -es agros palmetis arbustoque. STAT. silv. 2, 7, 28 Tritonide (*i. oliva*) -es Athenas. FLOR. Verg. p. 186 terra -is campis et magis collibus. PROB. Verg. georg. 2, 98 Tmolum ... Amminio *vino* -em (2, 224 Vesuvius mons ... vino -is). 2, 437 Cytoros ... oppidum ... -e buxo. SCHOL. Stat. Theb 4, 50 Corinthi municipium olivis -e. RVFIN. orig. in gen. 17, 8 agrum -em vite. AVG. civ. 7, 17 p. 296, 6 D. terram seminibus -em. *nota c. in c. abl.*: SCHOL. Hor. carm. 1, 31, 3 *Sardiniae* -is in frumentis.

2 *ampliore sensu: de aliis rebus variis vel de animantibus, quae quasi fructum procreant*: **a** *absolute* (*acced. dat. comm. l. 26. 45*): VARRO rust. 3, 16, 34 sin alvus non sit -is (*syn.* fecundus). BELL. Alex. 3, 1 urbs -issima et copiosissima. OV. ars 1, 90 haec loca (*sc. theatra*) sunt voto -iora tuo (*cf. supra l. 24*). fast. 5, 127 nutricis -e cornu (*i.* Ἀμαλθείας κέρας). PLIN. nat. 9, 106 -issima est Taprobane (*sc. margaritarum*). STAT. silv. 4, 8, 23 -is domus (*sc. liberorum*). *adde* OV. epist. 9, 96 serpens (*de Hydrae capitibus succrescentibus. cf.* SEN. Herc. f. 529). *nota de iis quae procreantur*: PS. RVFIN. in Os. 12, 1 *pecuniam, oleum*, id est munera soli -ia. **b** *additur, quae procreentur: per genetivum*: HOR. sat. 2, 4, 31 mare ... generosae -e testae. carm. saec. 29 -is ... pecoris ... tellus. LIV. 5, 34, 2 Gallia ... hominum -is. VAL. MAX. 4, 3, 2 -issimae deliciarum tot Graeciae urbes. 8, 7 ext. 3 locum (*i. Athenas*) ... doctrinae -issimum. SEN. nat. 2, 10, 4. 3, 19, 1 magnam vim aquarum in subterraneis occultis -em foedorum situ piscium. PLIN. nat. 5, 75 vitri -es harenas. 6, 189 -issima regione ... auri. 11, 115 aquas ...-iores eius generis *insectorum*. HIER. in Is. 60, 6 p. 722 *regiones* -es camelorum. PAVLA Hier. epist. 46, 10 Aegyptum -em monachorum. SIDON. carm. 2, 35 heroum -is ora.
per ablativum: AETNA 419 materies quaecumque est -is igni. 558 Aetna ... numquam nec -is igni. CVRT. 9, 10, 18 omnium rerum copia (sola *trad.*) -is regio est. PLIN. nat. 6, 80 Chryse et Argyre *insulae* -es metallis. 6, 98 flumen ... auro -e (6, 169 regio). 11, 238 bubulum *lac* caseo (*an dat.?*) -ius quam caprinum. SERV. Aen. 1, 533 *bubus* est Italia -is. *per in c. acc.*: LVCAN. 9, 620 Libycus ... aer -is in mortes. *seq. infinitivus*: STAT. silv. 3, 5, 71 nec tantum Roma iugales conciliare toros festasque accendere taedas -is *est*.

B *translate: de rebus incorporeis*: AETNA 222 labor. OV. Pont. 4, 2, 11 pectus (*de ingenio poetico*). SEN. epist. 46, 2 materia *scribendi*. 95, 36 ingenia. PLIN. nat. 2, 105 vis *siderum* ad suam cuique naturam -es. 3, 7 Baetica ... cunctas provinciarum ... -i ... nitore praecedit. 14, 3 cura. 14, 5 in quaestu -issimo. ANTH. 919, 8 quies ... -is (*sc. sapientiae*; -is *Barth*, forcilis *trad.*). PRVD. ham. praef. 53 natura *Cainis* fraude floret -i (*i. nova scelera profert*). CLAVD. carm. min. 40, 20 sodalem ... eloquio -iore doce. *de hominibus* (*cf. l. 60*): EVSTATH. Bas. hex. 5, 6 p. 918^C (*in comparatione vineae et hominis*) -es nos vero demonstratore (*? corrupt. videtur*) cultori bonorum operum praeferentes industriam. *accedit genetivus*: VAL. MAX. 8, 7 ext. 3 hominem (*Socratem*) doctrinae -issimum. 8, 14 ext. 1 navalis gloriae -ia nomina. PLIN. nat. 29, 20 quid ... venenorum -ius quam ars medicorum.

II *i. q. fecundum reddens, fertilitatem augens*: HOR. carm. 2, 6, 19 amicus Aulon -i Baccho (PORPH. Aulon locus est ... ferax boni vini. *cf.* PROP. 4, 6, 76 Bacche, soles Phoebo -is esse tuo). TIB. 1, 7, 22 Nilus (VAL. FL. 7, 608). OV. met. 5, 642 dea (*i. Ceres*). LVCAN. 3, 260 Euphrates. PLIN. nat. 3, 33 Rhodanus. 9, 2 in mari ... tam ... -i nutrimento. *nota de actione*: PLIN. nat. 17, 121 -issima omnium inoculatio, postea emplastratio. -e est *c. inf. i. q. utile est, emolumento est*: PLIN. nat. 13, 133 obiter ... inter ordines alium, cepas seri -e est.

syn. et iuxta pos.: copiosus, fecundus, frugifer, fructuosus, opimus, uber. *opp.*: sterilis.

deriv.: fertilitas.

adv. **fertiliter**. *legitur tantum comparativus*: PLIN. nat. 19, 123 rutam ... provenire -ius. 34, 164 derelicta *metalla* -ius revivescunt.

ˣ**fertilitās**, -ātis *f.* a fertilis. *i. q. fecunditas, ubertas*: GLOSS. εὐφορία, εὐκαρπία, γονιμότης. *legitur inde a* CIC. (TRAG. inc. 208 *v. p. 589, 22*), *deest poetis praeter* TRAG. inc. (*v. p. 589, 22*) OV. NVCEM *posteriores*.

1 *proprie*: **a** *de terra, plantis sim.* (*accedit haud raro genitivus aut rerum quae fructus proferunt aut fructuum qui proferuntur*): CIC. div. 1, 131 vel sterilitas agrorum vel -s futura (SEN. epist. 90, 21 -s agrorum augeatur. PORPH. Hor. carm. 2, 6, 10 agri. PROB. Verg. georg. 4, 287 COD. Iust. 11, 66 [65], 5 pr.). CAES. Gall. 2, 4, 1 loci. CARM. de mens.

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3,12 Iunius ... praegravida attollens -e sata. Ov. met. 2, 285. 5,481 terrae (LIV. 26, 16, 7. SEN. nat. 4, 2, 10 terrarum. PLIN. nat. 6, 79. ITALA gen. 27, 28 [Cypr. testim. 1, 21] [πιότητος τῆς γῆς, VVLG. pinguetudine terrae]. PANEG. 3 [11], 15, 2 PAVL. MED. bened. 10, 11 FVLG. RVSP. trin. 12). NVX 8 arboribus ... certamen -is erat. LIV. 7, 38, 7. 27, 31, 1 agrum . . . nobilissimae -is (*om. P. cf.* PLIN. nat. 5, 24 regio . . . -is eximiae. 6, 46 -is inclutae locus). SEN. benef. 3, 8, 3 possessionis. epist. 17, 3 transmarinarum regionum. 41, 7 propria virtus est in vite -s. 76, 8 CVRT. 5, 1, 12 COLVM. 3, 2, 26. 3, 10, 1 palmitis ingenita -e. PLIN. nat. 1, 18, 51 de summa -e soli (16, 115. 18, 162. 37, 201). 3, 41 frugum vitiumque et olearum -s. 4, 54. 4, 67 vinearum. 5, 73. 6, 161 silvarum -e odorifera. 13, 44 *caryotarum* copia . . . atque -s. 13, 60 -s *perseae arboris.* 13, 76 *papyri.* 16, 18 arborum. 16, 175 caedua salici -s. 19, 138 laetior -s *est. al. passim.* QVINT. inst. 2, 19, 2 PLIN. epist. 5, 6, 8 AMBR. hex. 2, 4, 16. VVLG. gen. 41, 29 εὐθηνία πολλή. 41, 34. 47. PS. RVFIN. in Ioel 2, 21—23 ut *regioni* promittatur recidiva -s (*opp.* vastatio). CLAVD. 3, 191. 22, 395 Gallica ... -s. MACR. sat. 1, 18, 23 glebae. MART. CAP. 6, 635 Rhodanus . . . causas -is importat terrae germinibus. EVSTATH. Bas. hex. 5, 7 p. 918^A. COD. Iust. 7, 41, 3, 1 si ea (*terrae spatia*) ad frugum -em translata sunt. ISID. orig. 13, 21, 10 Hebraice Ephrata (euphrata *trad.*) -s interpretatur.

b *in animantibus: de fecunditate*: TRAG. inc. 208 quibus *virginibus* magis . . . militia studio est quam -s barbara. Ov. fast. 4, 202. PLIN. nat. 8, 164 ad generandum paucis animalium minor -s *quam equo.* HIER. epist. 21, 14, 1 ut a deo terrenae -is (felicitatis *al.*) et longae vitae praemium consequantur. AVG. civ. 22, 24 p. 610, 31 D. ut *deus homini* adderet -em. in psalm. 127, 3 -em fecunditatemque coniugis.

2 *translate*: Ov. trist. 2, 328 illud erat magnae -is (*sc. ingenii*) opus. PLIN. nat. 17, 14 (*de Vergilio*) luxuriantis ingenii -e. 35, 101 (*de Protogene pictore*) artis ... summa intentio et ideo minor -s. HEGES. 3, 6, 4 cum hoc lex (*sc.* exod. 23, 26) de meritorum fecunditate praescriberet et virtutum -e. GREG. M. in Ezech. 1, 11, 1 p. 966^B credituri atque per oboedientiam ad -em boni operis perventuri.

3 *sensu latiore et debilitato* (*i. q. ubertas, copia*): CVRT. 5, 1, 11 odorum -e nobilis regio. PLIN. nat. 3, 138 metallorum . . . -e. 4, 119 a -e plumbi. 9, 138 pro -e litorum. 11, 80 *in araneis* est quaedam intus lanigera -s. 19, 79 olei propter -em. 33, 78 *auri* -s *in Asturia.* ARNOB. nat. 1, 14 quemadmodum . . . genus quisset durare mortalium, si non omnia quae usus vitae posceret subministraret -s rerum (AMM. 14, 8, 14 tanta ... -e abundat rerum *Cyprus*). SEDVL. carm. pasch. 4, 11 dives opima -e tumens. *Pflugbeil.*

fertor, -ōris *m. a* ferre (?). GLOSS. -r vel parix (parens?) est pater (sertor *Heraeus*, fertor vicarius est pater *Bücheler*). V 599, 55 -es ferto libantes. *cf.* V 634, 34. *inusitatum secundum* VARRONEM ling. 8, 57 cum dicatur lassus sum metendo ferendo, ex his vocabula non reddunt proportione⌞⌟, quo⟨niam⟩ non fit ut messor -r. *v. Onomasticon.*

fertōrius, -a, -um [*a* ferre. *Th.*]. *i. q. aptus ad ferendum, gestatorius*: CAEL. AVR. chron. 1, 4, 102 gestationem adhibeat ut -a sella vel cathedra (1, 5, 161. 2, 1, 26). 5, 1, 14 motus . . . -o lecto. *subst. n.* **fertōrium,** -ī. *i. q. lectus fertorius*: CAEL. AVR. chron. 1, 1, 18 vectatio . . . -o vel sella procurata.

fertum (ferctum), -ī *n.* [*orig. inc.; cf. adiectivum osc.* fertalis *(nom. aut dat. aut abl. plur.) Indogerm. Forsch. 4, 259. Th.*]. PAVL. FEST. p. 85 ferctum (firctum [firectum *T*] *codd.*) genus libi dictum quod crebrius ad sacra ferebatur nec sine strue altero genere libi, quae qui afferebant struferctari appellabantur. *cf.* p. 295 strufertarios . . . a -o scilicet quodam sacrificii genere. SCHOL. Pers. 2, 48 genus panis (GLOSS. *addit* ad sacrificium. V 628, 62 genus panificii) vel libi, quod diis infertur a pontificibus in sacrificio. dictum autem -um a ferendo. ISID. orig. 6, 19, 24 -um ... dicitur oblatio, quae altari offertur ... a quo offertorium nominatur quasi propter -um. *scribitur* ferctum (*v. l. 56. 67. 72*), fertum: GLOSS. V 634, 41. [*dub.* PLAVT. Mil. 8 *v. p. 826, 44*].

CATO agr. 134, 2 -um Iovi ommoveto et mactato sic . . . 'Iuppiter macte isto ferto esto' *eqs.* 134, 4 ob struem obmovendam et -um uti adsiet, inde obmoveto. FAB. PICT. Gell. 10, 15, 14 aput eius (*flaminis Dialis*) lecti fulcrum capeulam esse cum strue atque -o oportet. Ov. fast. 1, 276 *ara* adolet flammis cum strue -a (*Merkel.* farra *codd.*). PERS. 2, 48 extis et opimo vincere -o. ACT. Arv. a. 105 I 40 piaculum factum ... struibus -isque (a. 155 l. 60 *scribitur* ferctisq[ue]. a. 221 l. 12. a. 225 l. 23).

fertūra, -ae *f. a* ferre. ORIENT. carm. app. 4, 21 solum stativum cum -a (*i. creatura, animalibus*) mobili.

fertus, -a, -um *a* ferre (*an simplex pro compos.* refertus?). *i. q. fertilis*: AVIEN. orb. terr. 1204 splendente procul beryllo -a renidet *tellus.* ora 555 pini -ae (pinifetae *coni. Meineke*) stant Pyrenae vertices. [*corrupt.*: TRAG. inc. 164 *v. p. 587, 15.* LVCR. 6, 258 et fertus *trad.*, effertus *Lachm.*]

fervēfacio, -fēcī, -factum, -ere [*a* fervere *vel* fervens *et* facere. *Th.*]. *de accentu*: GRAMM. suppl. 177, 9 fervefacis ... accentum habet paenultima, licet sit brevis. *per tmesin*: CATO agr. 157, 9 *p. 590, 8. cf.* ferventem facio *p. 594, 63.* fervescere facio *p. 596, 38.*

1 *proprie i. q. fervidum, praecalidum reddere aliquid*: PLAVT. Pseud. 833 eaepse sese patinae -faciunt ilico. VARRO frg. Non. p. 334 aes aut quid aliud eius generis -factum. CAES. Gall. 5, 43, 1 -facta iacula. 7, 22, 5 pice -facta. SOL. 29, 4 radiis *solis* -facta sunt universa. AVG. civ. 21, 10 *aer* non ureret -factus in balneis (*ibid.* uritur). CAEL. AVR. chron. 3, 8, 112 ceromate sole -facto. 5, 2, 39 pellibus -factis. *praesertim medicamenta sim.*: CATO agr. 156, 6 *brassicam praeparatam* (157, 9 ferve bene facito). 157, 11 ubi in scutra -feceris *lotium.* CELS. 4, 31 p. 157, 23. SCRIB. LARG. 57 *alumen cum melle* patella fictili -facere. PLIN. nat. 18, 102 pastillos . . . cum similagine seminis -faciunt. 20, 16 GARG. MART. med. 28 APIC. 7, 273 CASS. FEL. 23.

2 *translate, homines*: OROS. hist. 6, 12, 7 (*trop.*) sic me illa tunc febris ... frigidam fecit, ut etiam haec . . . -facere vel commovere nequierit. *i. q. incitare, exaggerare*: AVG. in psalm. 91, 6 -factus a spiritu dei. conf. 8, 4, 9 -faciunt se et inflammantur ex alterutro.

comp.: con-, de-, in-, suffervefacio.

ferventia, -ae *f. a* fervere. CANON. Migne 56, 757^A -am (*i. ardorem*) fidei (σπουδὴν καὶ πίστιν; studium fidei DIONYS. EXIG.).

^B**ferveo,** -vuī (-buī), -ēre *et* (*prius*) **fervo,** -vī, -ĕre [*cf. c. hibern.* berbaid '*feruet*', *theodisc.* briuwen *anglosax.* brēowan '*coquere*' *et c.* fervescere, defrutum. *Th.*]. *de vocis originatione*: VARRO ling. 6, 84 -ere aquam *dicitur* ab eius rei simili sonitu. *de formis: de* -ēre *et* -ĕre (*cf. infra l. 46*): QVINT. inst. 1, 6, 7 si quis antiquos secutus 'fervĕre' brevi media syllaba dicat, deprehendatur vitiose loqui ... etiamsi est apud Lucilium (357): fervit aqua et fervet: fervit nunc, fervet ad annum. sed ... 'fervo' ... nobis inauditum est ... 'fervit' est illi simile 'servit', quam proportionem sequenti dicere necesse est 'fervīre'. EXPLAN. in Don. gramm. IV 505, 32 utrum producte 'fervēre' diceremus, an correpte 'fervĕre'. utrimque enim proferebantur auctoritates . . . probabilius est, ut . . . 'fervēre' dicamus *eqs.* PRISC. gramm. II 443, 22 quamvis eandem significationem servent, diversae tamen sunt coniugationis in usu, ut . . . 'ferveo -es' et 'fervo -is'. *cf.* SERV. auct. georg. 3, 221 CONSENT. gramm. V 384, 21 EVTYCH. gramm. V 464, 24. 486, 23 *al. aliter* COMINIAN. Char. gramm. I 265, 14 barbarismus fit . . . detractione temporis ut 'fervĕre Leucaten' pro 'fervēre' producta e littera (*cf.* NON. p. 503 DON. gramm. IV 392, 17 DIOM. gramm. I 452, 12 PHOC. gramm. V 438, 4). *dubitanter systolen statuunt*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 38, 25 VLT. SYLL. gramm. IV 241, 20 SERV. Aen. 8, 677 POMP. gramm. V 297, 19. PS. ASPER gramm. suppl. 49, 19 verba ... coniugationis secundae haec sunt: . . . moneo -veo caleo (*sic cod. B*, -veo *om. cod. A*). *formae coniugationis tertiae* (NON. p. 503): *v. Neue-Wagener III³ p. 267 sq., ubi addas*: LVCR. 4, 608 [SEN. Phaedr. 641 -vit *coni. Peiper*, ferit *E*]. HIL. hymn. 2, 20 fervĕre (AVSON. 211, 7). PAVL. NOL. carm. 24, 61 fervĕret. *fort. p. 592, 7.* *formae secundae coniug. non extant ante* VARRONEM rust. 1, 65 CIC. Quinct. 38, *inde passim.* *usus infinitivi praes. apud poetas*: -ĕre NAEV. trag. 49 ACC. trag. 631 (*ex coni.*) AFRAN. com. 128 VARRO Men. 86 LVCR. 2, 41 *al. passim, rarius* -ēre: AETNA 402. 483 STAT. Theb. 1, 525. 5, 144. 10, 468 AVSON. 298, 21. 399, 21 CYPR. GALL. exod. 1206 num. 449 SEDVL. carm. pasch. 3, 68 DRAC. Romul. 10, 386. *in stirpe perf.*: PRISC. gramm. II 478, 18 -eo . . . etiam -o invenitur, ab utroque tamen praeteritum '-vi' dicitur. MARTYR. (CASSIOD.) gramm. VII 196, 2 -eo etiam, perfectum si -vi facit, per v digammon, cui etiam ego magis assentio, si -bui facit, per b mutam scribetur. *cf. l. 69.* *legitur* -vi: ferverit: CATO agr. 157, 9 CHIRON 901 PS. THEOD. PRISC. ves. vit. 5. fervi: GLOSS. V 500, 55. -vui (*in libris manuscriptis et in editionibus praevalet forma scripta per* -b-, *cf. l. 68*) *inde a* STAT. silv. 4, 5, 16, *v. Neue-Wagener III³ 388.* *de passivo*: PRISC. gramm. II 378, 12 passivam videntur habere significationem, sed quae non extrinsecus fit . . . -eo, caleo (*cf.* III 270, 15. PS. ASPER gramm. suppl. 50, 22 neutralia . . . verba haec sunt: . . . -eo). *legitur passivum in modum deponentis*: AFRAN. com. 394 quanta hic vociferatione fervitur. :: ei misero mihi, *quod dubitationem movet e ratione metrica* (fervit *coni. Bothe*). ACC. trag. 450 heu, cor ira fervit caecum, amentia rapior fervorque (ferorque *vulg.*). *de supino*: PRISC. gramm. II 574, 3 pleraque . . . neutrorum secundae coniugationis in 'ui' divisas desinentia praeterito deficiunt in supinis, ut . . . -bui (*cf.* 560, 4). *de orthographia*: PRISC. gramm. II 479, 19 dicitur tamen etiam per b 'ferbeo', ex quo 'ferbui'. PROB. inst. gramm. IV 185, 30 quaeritur, qua de causa ferbeo et non ferveo dicatur. *de notione*: GLOSS. -eo ζέω. -beo -bui ebullio. -et ζέει. βράσσει. NON. p. 464, 6 -ere non solum ex incendio calere, sed et quibuscumque molestiis perturbari: unde et iactatus marini et exaestuatio animi sub hac significantia recte positi sentiuntur. *dubio sensu extat in titulo mutilo*: CARM. epigr. 1795, 1 ei legi -ens funeri. *legitur inde a* NAEV. (*l. 77*) PLAVTO TER., *deest*: CATVLLO SALL. NEP. TIB. LIV. MANIL. SEN. rhet. (*v. l. 78*) TAC. [*val.* fierbe, *it.* fervĕre. *M.-L.*] [*dub. vel corr.*: NAEV. trag. 49 late longeque †trans nostros -ere. SEN. contr. 1, 2, 18 *coni. Opitz.* PLIN. nat. 2, 193 *emend. Detlefs.* CVRIOS. urb. reg. 8 p. 12, 1 *coni. Jordan, Topogr. II p. 19.*]

I *de rebus quae calescentes bulliunt, aestuant: de liquoribus deque rebus liquorem continentibus vel liquore superfusis*: **A** *calor igni admoto fit* (*additur* in *p. 591, 2. 13. 21*): PLAVT. Pseud. 840 ubi omnes patinae -vont, omnes aperio. TITIN. com. 128 cocus . . .

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ahenum, quando -it, ... confutat trua. LVCIL. 357 aqua *v. p. 590, 25* (CATO agr. 156, 2 *ter.* PLIN. nat. 20, 95 in *vasibus.* 31, 5 frigidam etiam in soliis -ere. 32, 51). CATO agr. 157, 9 ubi -erit *brassica* (SER. SAMM. 537 vino). HOR. sat. 2, 4, 62 quaecumque immundis -ent allata popinis. OV. met. 7, 263 medicamen ... -et et exultat spumisque tumentibus albet. SEN. epist. 78, 23 COLVM. 12, 16, 1 *lixivia cineris.* 12, 19, 3 mustum (12, 19, 5. *cf.* PLIN. nat. 14, 100). 12, 44, 2 pix (PALLAD. hist. mon. I 1 p. 254ᴰ in -entem picem. II 1 p. 345ᴰ -ente ... pice [3 p. 19, 4 Butl. βραζούσης τῆς πίσσης]). SCRIB. LARG. 45 *compositum* (*cf.* 81. 201. 207 *al.* PLIN. nat. 24, 41 APIC. 2, 41. 4, 174 *al.*). PERS. 5, 9 aut Procnes aut si quibus *poetis* olla Thyestae -bit (GELL. 17, 8, 8 SVLP. SEV. dial. 1, 13, 4. *proverbialiter*: PETRON. 38, 13 sociorum olla male -et). PLIN. nat. 9, 133 *purpuras* in plumbo. 21, 84 *cera* -et in aqua marina. 28, 126 *lac.* IVV. 6, 631 -ent adipata veneno. TERT. ieiun. 17 agape in caccabis -et. PALLAD. 2, 19 lauri bacas ... in aqua calida bullire facies et, ubi diu -buerint *eqs.* CHIRON 901 oleum spuma cum -verit. AVSON. Mos. 124 *lucius* -et fumosis olido nidore popinis. RVFIN. hist. mon. 9 p. 427ᶜ neque -ere neque molliri aut calefieri aliquatenus potuissent *olera.* PALLAD. hist. mon. I 1 p. 254ᴬ vas, quod -bat. *al.* *adde de calce*: SEN. nat. 3, 24, 4 vivae calci aquam infunde: -bit. AVG. civ. 21, 7 p. 502, 13 D. *calx* -et in aqua, in oleo frigida est.

B *de rebus naturaliter calentibus*: **1** *de igni, flamma sim.*: POMPON. Atell. 50 facite, ut ignis -eat (SEN. nat. 6, 11. AMBR. hex. 2, 3, 12 exundat et -et. *trop.*: SEN. Phaedr. 641 intimis -et ferus visceribus ignis. LEO M. epist. 165, 11 ut ignis *fidei* ... sic concalescat, ut -eat). AETNA 396 in pingui -ent incendia (637) suco. OCTAVIA 173 flamma. COMM. apol. 1021 vis ignea. *adde de Aetna*: AETNA 558. SEN. Med. 410 quae tantis Aetna -bit minis? (*sensu ancipiti*).
2 *de aquis, fontibus sim.*: LVCR. 5, 1255 manabat venis -entibus (*sc. igni subterraneo*) ... argenti rivus et auri. AETNA 402 *lapidem molarem.* 483 liquor *Aetnae.* OV. met. 5, 406 stagna Palicorum, rupta -entia terra. VITR. 8, 3, 2 *fontes* cum sunt frigidi, ... -ere *videntur.* SEN. nat. 3, 24, 1 quare quaedam aquae caleant, quaedam etiam -eant. MELA 1, 39 fons media nocte -et, mox ... tepescens fit luce frigidus, tunc ... riget *eqs.* (*cf.* PLIN. nat. 2, 228. 5, 36 SIL. 3, 672. AVG. civ. 21, 7 p. 501, 18 D. *opp.* friget. PRISC. perieg. 204). PLIN. nat. 31, 20 fontes calidi ... quorum haustus triduo -et. HIL. hymn. 2, 17 nescit Phlegethon se -ere. AVG. civ. 3, 31 Aetnaeis ignibus ... mare. DRAC. Romul. 10, 90 aequora -ent (*Amore submisso. syn.* caluisse). PALLAD. hist. mon. II p. 375ᴬ stagnum.

II *praecipue attinet ad calorem, i. q. calere, ardere, igni consumi* (*de structuris cf.* PRISC. gramm. III 268, 8 dicimus ... -eo pectus. 270, 15 licet ... coniungere his ablativos, ut ... -eo aestate): **A** *proprie*: **1** *de rebus igni fervefactis, inflammatis*: VERG. Aen. 11, 195 coniciunt igni ... frenaque -entesque rotas (*per anticipationem dictum; fallitur* SERV.). PROP. 2, 8, 32 viderat *Achilles* ... -ere ... Hectorea Dorica castra face. VITR. 1, 6, 2 *aeolipilae* (*syn.* calescant). PLIN. nat. 16, 52 lignum eius (*sc. taedae*) concisum furnis undique igni extra circumdato -et. 32, 51 refrigerari vas nec postea -ere. 34, 136 aes -ere. TERT. anim. 17 p. 324, 24 minus lacus -et. CLAVD. carm. min. 27, 59 -et odoratus telis caelestibus agger. **2** *de rebus (animantibus l. 59) quomodocumque calentibus (acced.* de *v. infra l. 64)*: *de calore siderum*: OV. met. 10, 126 solisque vapore ... -bant bracchia Cancri. GERM. frg. 3, 9 *Leoni* pectora -ent. VITR. 8, 1, 7 solis vehemens impetus ... -ens (*cf.* RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 110ᴰ quod ... sol radiis acrioribus -eat). AVIEN. Arat. 941 igni -ere acuto sidera. *adde* SEN. Herc. O. 471 medius coactis -eat stellis dies. *praecipue ad designandum tempus calidum*: COLVM. 6, 13, 3 sole -ente (GELL. 2, 29, 10 sol -it ... it dies). MART. 4, 57, 5 -ent Nemeaei pectora monstri. 10, 58, 3 Cancro -ente. VVLG. II reg. 4, 5 -ente die (ἐν τῷ καύματι τῆς ἡμέρας, *cf.* HIER. vita Pauli 7). *debilitato sensu*: ALC. AVIT. epist. 4 p. 30, 15 triduo -ente (*i. durante*). *de rebus variis*: LVCR. 1, 491 dissiliuntque fero -enti⟨a⟩ saxa vapore. PROP. 2, 28, 4 incipit et sicco -ere terra Cane. OV. met. 7, 560 humus de corpore -et. VITR. 1, 4, 1 *oppidum* tepescit ... calet ... -et. PLIN. nat. 24, 174 *herba* inter duos lapides trita -et. STAT. Theb. 7, 751 temo ... nunc hoc, nunc illo in sanguine -et (*cf.* ALC. AVIT. carm. 5, 486 -entibus armis. DRAC. laud. dei 3, 36. Orest. 91 mucro sacerdotum -et). HIER. vita Hilar. 20 sub horum curru rotae -ent. PRVD. apoth. praef. 52 dum ... -ens coquat maturitas *frumenti.* PRISC. perieg. 209 agri. *de animantibus*: LVCAN. 3, 644 qua viscera -ent. CALP. ecl. 1, 76 gens ... mediove sub aethere -it. IVV. 3, 283 mero -ens (AVSON. 211, 7). 5, 49 si stomachus domini -et vinoque ciboque. 10, 301 vultumque modesto sanguine -entem. AMM. 21, 15, 2 corpus ... in modum foculi -ens. *de partibus corporum morbo inflammatis*: SEN. dial. 5, 39, 2 oculos tumentes ... cetera vitia dum -ent. PLIN. nat. 28, 76 -entes anguli oculorum. HEGES. 1, 40, 12 si in maximis regnis tamquam in magnis corporibus saepe aliqua pars -eat. *de febris impetu*: PLIN. nat. 31, 127 si -eat impetus. *cf.* PETR. CHRYS. serm. 41 p. 315ᴮ fragilitas ... in venis aestuat ... -et in sanguine.

B *translate*: **1** *ira, amore, studio sim. (apud Christianos imprimis ardore religioso), i. q. inquietari, incitari, commoveri, inflammari*: **a** *de animantibus*: **α** *absolute* (GLOSS. -it irascitur): TER. Ad. 534 cum -it maxume, tam placidum quam ovem reddo. VOLCAC. carm. frg. 1, 7 Naevius, qui -et (servet *trad.*). PETRON. 57, 3 non mehercules soleo cito -ere. PERS. 4, 6. TERT. pudic. 14 apostolus magis -et (servet *codd.*). AMM. 31, 13, 13 *equum* -entem retinere non valuit. PRVD. psych. 296 *coniunct.* tumet. CLAVD. 15, 300 HESYCH. in lev. 22, 12 p. 1070ᴰ. CYPR. GALL. exod. 1206 bacchantis ... populi -ere choreas. CORIPP. Ioh. 1, 104 victores Romanos -ere, ... hostes ... pavitantes ire. CARM. Classical Quarterly 4 (1910) p. 264; 2, 11 -et, quem tu respicies. *adde de coetu hominum* (*cf. l. 28*): HIL. op. hist. frg. 1, 4 rex angitur, palatium -et. DRAC. Romul. 10, 386 aulam et regis -ere domum. **β** *accedit abl.*: AFRAN. com. 128 amens ira -ere (SEN. Herc. f. 946 SIL. 15, 806 AMM. 30, 8, 12). 269 hoc nunc -it animus, hoc volo. CIC. Quinct. 38 usque eo -et ferturque avaritia (BOETH. cons. 4, 3, 54). VERG. Aen. 9, 690 hostem -ere caede nova (*v. vol. III p. 53, 47*). SIL. 7, 98 -etque secundis Fortunae iuvenis. 17, 566 leti ... amore. IVV. 6, 138 nec pharetris Veneris macer est aut lampade -et. FLOR. epit. 1, 22, 1 *populus Romanus* quodam flore virtutis exarsit ac -buit. ARNOB. nat. 2, 16 cupiditatibus atque iracundia. VVLG. Rom. 12, 11 spiritu (AVG. serm. ed. Mai 11, 2 spiritu nos sancto -ere, ut non refrigescat ... caritas). HIER. in Ier. 31, 10 p. 388, 6 Vind. fide. epist. 52, 3, 8 divina lectione (in Zach. prol.). PELAG. in II Cor. 2 p. 778ᴬ (= PS. PRIMAS. in II Cor. p. 559ᴮ) *adulationis verbis* homines non tam inebriati -eant, quam delectati tabescant. RVFIN. hist. 4, 10 impietatibus. Orig. in cant. prol. p. 72ᴬ. PS. RVFIN. in psalm. 57, 11 *syn.* aestuare, accendi. AVG. civ. 15, 23 caritate tamquam igne spiritali. MART. CAP. 8, 809. AVELL. p. 335, 10 caritatis ardore. EXPOS. mundi 22 *civitates* -entes negotiis (*cf.* 29 bullientes). CASSIOD. in psalm. 81 concl. Nestorii ... vapore. *al. adde*: PERS. 1, 126 vaporata lector mihi -eat aure (*i. audiendi cupiditatem mihi adhibeat*). *de coetu hominum*: STAT. Theb. 1, 525 obsequio -ere domum (AVG. epist. 157, 35 domus hospitalitate -entes). PRVD. c. Symm. 1, 162 regalibus aula ... vitiis. **γ** *acced. praepos.*: in *c. abl.*: ITIN. Alex. 37 rege in opere -ente. contra: VVLG. prov. 19, 3 contra deum -et animo suo (ϑεὸν αἰτιᾶται). in *c. acc.*: RVFIN. hist. 4, 15, 29 Iudaeis ardentius in haec ... -entibus (εἰς ταῦτα ὑπουργούντων). AVG. c. epist. fund. 32. LICENT. carm. ad Aug. 151 in illos *libros.* EPIST. pontif. 351 (*a. 419*) Migne 20, 763ᴮ in hanc precem. ad: PRVD. ham. 416 -ent ad proelia. **δ** *seq. inf.*: CLAVD. 5, 295 sceptrum ... capessere -et. 15, 351. **b** *de rebus (praesertim animo sim.)*: *c. abl.*: ACC. trag. 450 cor ira -it. HOR. carm. 1, 13, 4 -ens difficili bile tumet iecur. epist. 1, 1, 33 -et avaritia ... pectus. OV. fast. 2, 732 -ent multo linguaque corque mero. APVL. met. 9, 25 -ens (*i. iratus*) mariti ... animus. AMBR. in psalm. 118 serm. 7, 31, 3 somno et cibo -ent corpora. AVG. civ. 16, 2 spiritu ... impatientiae ... praecordia. *c. gen.*: ACC. trag. 2 ne tum cum -at pectus iracundiae. *c. praep.*: OV. met. 2, 602 animus tumida -bat ab ira. HIL. trin. 5, 12 in patre et filio -entis spiritus ardore. *absolute*: SEN. Herc. O. 435 perage, dum -et manus. PETRON. 59, 1 sanguen illi -et (*cf.* SIL. 10, 334 cruor. 17, 488). AVG. serm. ed. Mai 86, 3 spiritus ... -bat, scintillabat, accendebat.

2 *de ipsis affectibus, i. q. ardere, vigere* (*acced.* in *c. abl. l. 52*, ad *l. 56*): SEN. Med. 952 increscit dolor et -et odium. Phoen. 352 dolor. LVCAN. 4, 242 ira. STAT. Ach. 1, 412 amor belli. PANEG. 11 (3), 24, 1 amor ... in te civium -et. HIL. in Matth. 31, 10 fidei in nobis calore -ente (*cf.* HYMN. Ambros. I 7, 19. PAVL. NOL. carm. 27, 555 non gelidi -ente fide). AVSON. 108, 17 voluptas -et. EPIST. impp. de Asia (Bruns fontes⁷ p. 270) II 8 desideriis ... -⟨entib⟩us. AMBR. Isaac 7, 60 vis corporis. PRVD. psych. 24 laudis calor ad nova -ens proelia. cath. 4, 28 crapula. AVG. c. Parm. 2, 3, 6 ebrietas. civ. 14, 16 cum in animo concupiscentia -eat, friget in corpore. MART. CAP. 7, 725 petulantia. SVLP. SEV. dial. 1, 7, 6 invidia. CYPR. GALL. exod. 836 si forte viris -bit rixa duobus. MART. CAP. 8, 806 alacritate -ente. DRAC. Romul. 6, 23 tua (*sc. Veneris*) gaudia -ent. COD. Iust. 1, 1, 8, 28 (*a. 534*) Christi caritas. VEN. FORT. vita Albin. 8, 22 pietatis intuitus.

3 *de rebus, quae studiose aguntur*: VERG. georg. 4, 169 -it (*sic F*, -et *MP rell.*) opus (Aen. 1, 436 [SERV. concelebratur ut contra 'friget' cessat dicimus. GLOSS. IV 442, 7 -et opus pro discurritur, agitur]. AETNA 169 OV. Pont. 3, 9, 22. RVFIN. hist. mon. 21 p. 444ᴮ opus ... misericordiae [*syn.* florere]). CYPR. epist. 39, 2 inter persecutionis initia -entia (AVG. in psalm. 140, 24 persecutio. coll. c. Don. 3, 17, 32. 33. civ. 18, 52 [*opp.* quievit] *al.*). NEMES. ecl. 3, 43 vindemia -et. AMM. 18, 6, 8 apparatus omnes apud hostes -ere. PRVD. perist. 2, 62 atrocioribus censura -ens motibus. PAVL. NOL. carm. 21, 370 operum documenta sacrorum. AVG. civ. 18, 37 litterae. gest. Pelag. 22, 46 dogmata. PETR. CHRYS. serm. 137 p. 567ᵃ oratio. ALC. AVIT. carm. 6, 488 commercia venalesque manus. hom. 17 p. 126, 1 -ente ieiunio. CASSIOD. inst. div. praef. p. 1105ᴰ studia. *imprimis de bellis ardentibus*: PLIN. nat. 9, 32 opere proelium -et (*cf.* IVV. 5, 29 pugna Saguntina -et commissa lagoena. CYPR. epist. 55, 4. AMM. 20, 6, 5 -ente certaminum mole [25, 1, 18]. 24, 4, 20. 31, 7, 13 -ente ... densis caedibus proelio. PROSP. epigr. 87, 4. ALC. AVIT. epist. 23 p. 55, 14 *trop.*). SIL. 1, 456 -ere partem diversam Marte infausto. FLOR. epit. 2, 15, 10 terra marique -bat obsidio. IVL. VAL. 2, 25 coepto conflictu -entique re bellica. PS. AVR. VICT. epit. 16, 3 per omnem Orientem ... bella -bant. PRVD. psych. 902 -ent bella horrida, -ent ossibus inclusa.

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

III *attinet ad motum*: **A** *i. q.* *fluctuare, aestuare, spumare, maxime de mari, aquis, ventis* (*de musto v. l. 31*): PACVV. trag. 416 -it aestu pelagus (SEN. Med. 942 pelagus. AVIEN. Arat. 306. PRISC. perihег. 555 -et ad boream. *debilitato magis sensu fere i. q. se extendit cf. l. 11. 12*). VARRO ling. 7, 22 dictum fretum ab similitudine -entis aquae, quod in fretum saepe concurrat aestus atque effervescat (PORPH. Hor. carm. 1, 14, 19—20 quod semper -eant id est inquieta sint *freta*. ISID. orig. 13, 18, 2). LVCR. 6, 442 ingenti sonitu mare -ere (OV. epist. 17, 26 sollicitum ... mare -et aquis. SEN. nat. 3, 26, 7 *mare* -etque et aestuat. PLIN. nat. 2, 107. SIL. 14, 559 perfusum bello -et mare. SVET. frg. p. 242. AVIEN. ora 216 *opp.* litusque ... distenditur. orb. terr. 1053 [*cf.* 1054 volvi]. VVLG. Is. 57, 20 mare -ens, quod quiescere non potest). VERG. georg. 1, 327 -etque fretis spirantibus aequor (VAL. FL. 1, 640). 1, 456 omnia tum pariter vento nimbisque videbis -ere. HOR. carm. 4, 2, 7 velut amnis ... -et immensusque ruit ... Pindarus (*cf.* AVIEN. Arat. 1315 agmina ... Padi). OV. met. 11, 549 tanta vertigine pontus -et (LVCAN. 5, 234). 14, 48 -entes aestibus undas. SEN. Ag. 561 aestuat scopulis fretum -etque semper fluctus alterna vice (SIL. 14, 146 nec -et maiore fretum rapitur tumultu. PAVL. NOL. carm. 24, 61 SEDVL. carm. pasch. 3, 68). PLIN. nat. 2, 215 aestus pleniores ... exundant, plenaque *luna* maxime -ent (2, 218. IVST. 4, 1, 10 *opp.* desidentis). SIL. 12, 657 nimborum -et globus. COMM. apol. 1025 hinc ignis, hinc tonitrua, hinc turbines ... -unt. NEMES. cyn. 276 *Neptunus* spumanti murmure -ens ... caput eminet. AVSON. 298, 21 fontem Euripi -ere freto. AMM. 26, 10, 17 vada -entia. CLAVD. 28, 511 commixtis -bat aquis *frons*. RVFIN. hist. mon. epilog. 7 p. 462^A hieme gravissima super nos et tempestate -ente. SVLP. SEV. dial. 3, 3, 3 oleum (*syn.* crevisse). VAL. CEM. hom. 19, 4 -ens unda vindemiae. CORP. XI 1823^b 5 Aquae -entes (*Nymphae*). *sim.* OV. trist. 1, 4, 6 erutaque ex imis -et harena fretis. *speciatim de musto sim.* (PLIN. nat. 14, 83 -ere appellant musti in vina transitum): CATO agr. 125 ubi desiverit -ere mustum (VARRO rust. 1, 65 COLVM. 12, 38, 2 SCRIB. LARG. 111 CALP. ecl. 1, 3 PLIN. nat. 14, 125. 23, 45. 36, 156 AVR. Fronto p. 67, 24 N. PALLAD. 11, 9 posteaquam mustum ... primo ardore -bit. 11, 15 HIL. in Matth. 9, 4). COLVM. 10, 431 -eat ut lacus. STAT. silv. 4, 5, 16 testa, qua modo -buerat Lyaeus. PLIN. nat. 11, 32 mel ... -et ut musta. PALLAD. 12, 22, 4 defrutum ... duabus aut tribus undis -ere patieris. *trop.*: PANEG. 10 (4), 32, 8 *repens gaudium* impetu suo -et nec ... defaecatum est. HIL. in Matth. 22, 1 musti modo quaedam ubertas sancti spiritus -entis. *adde sim. de sanguine*: LVCAN. 6, 667. *cf.* SEDVL. carm. pasch. 2, 128 vulnera -ere late.

B *i. q.* *micare, vagari* (GLOSS. V 294, 45 festinat): **1** *de animantibus, rebus mobilibus*: ACC. trag. 483 classis †adid clauditur, -it (LVCR. 2, 47 -ere ... classem lateque vagari). LVCR. 2, 41 legiones per loca campi -ere (PETRON. 123, 214 per Alpes). OV. fast. 1, 379 -ent examina putri de bove. LVCAN. 9, 254 omnis ... -bat littore plebes. VAL. FL. 6, 588 campo (SIL. 9, 243). SIL. 8, 620 tantis agminibus Rhoeteo litore ... rates. STAT. Theb. 10, 59 plurima -et (foret *P*[1], floret *BM*) purpura. HEGES. 2, 14, 3 -bat in his locis congregatio latronum. HIER. vita Malchi 7 formicarum gregem angusto calle (*cf.* c. Lucif. 22). GREG. M. in euang. 36, 13 ac si ex putrescenti carne illius pro vermibus aromata -buissent. *paulo audacius*: ALC. AVIT. carm. 6, 81 vestigia -ent. **2** *de rebus incorporeis passim diffusis, i. q. increscere, dilabi, vigere, grassari*: CYPR. epist. 59, 12 cum recentia delinquentium facinora -rent. ARNOB. nat. 4, 11 mala ista ... -eant et ... insolescant (AMM. 31, 15, 5 -ente tot malorum congerie. PRVD. ham. 113). HEGES. 1, 40, 8 -bant calumniae. AVG. in psalm. 96, 2 coepit -ere per Iudaeam ecclesia Christi, ubi -buerat opprobrium Christi. gest. Pelag. 22, 46 dogmata. c. Gaud. 1, 28, 32. civ. 1, 30 immanitas. COD. Theod. 1, 29, 8 (*a. 392*) latronum ... insania. EVCHER. laud. her. 35 leges (*i. vigent*). ALC. AVIT. carm. 4, 31 ut ... diffusa palam ... lascivia ... luxuriaeque forum ... -vuerit. 4, 488 funera. FACVND. defens. 1, 1 p. 529^A haereses. *adde* CYPR. epist. 55, 24 schismaticos semper inter initia -ere, incrementa vero habere non posse.

C *de locis, qui animalibus vel rebus huc et illuc fluctuantibus referti sunt*: LVCIL. 1075 omnia tum endo muco videas -ente micare. VERG. Aen. 4, 409 litora -ere late (*cf. l. 75*. LVCAN. 6, 67 vaga cum Tethys Rutupinaque litora -ent. STAT. Ach. 1, 28). SIL. 13, 742 -et gens Itala Marte barbarico. IVV. 11, 51 a -enti migrare Subura. AVSON. 399, 21. HIER. c. Lucif. 22 -enti agmine segetem formica populatur. *fort. huc referend.*: MART. 3, 47, 4 qua pusilli -et Herculis fanum. *c. abl.*: VARRO Men. 86 -ere piratis vastarique omnia circum. VERG. Aen. 4, 407 opere omnis semita -et (SERV. auct. aptum verbum festinationi. GLOSS. IV 75, 57 celebratur). 4, 567 -ere litora flammis. 8, 677 instructo Marte ... Leucaten. VAL. FL. 1, 121 cuncta virum coetu. SIL. 9, 483 -entia (*i. perfusa*) caedibus arva. STAT. Theb. 10, 468 catervis tellurem. 10, 560 -ent discursibus arces. Ach. 1, 443 -ent portus et operta carinis stagna. silv. 1, 2, 47 -ent agmine postes atriaque. 1, 2, 230 festā -et domus utraque pompā. PANEG. 7 (6), 5, 2 innumerabili hostium classe -entem ... oceanum. AVIEN. orb. terr. 782. PRVD. ditt. 45 -bat via ... serpentibus. ENNOD. opusc. 3, 175 p. 376, 15. *adde trop. de tempore*: AVG. serm. 206, 1 orationibus ... tempora debent Christiano -ere. *c. gen.*: POMPON. Atell. 101 domus haec -it flagiti.

IV *spectat ad sonitum*: *i. q.* *crepare, strepere*: ACC. trag. 631 aere atque ferro -ere (*nisi potius i. q. splendēre, florere; cf. quae seq.*). AFRAN. com. 394 *v. p. 590, 62*. VARRO Men. 498 δὸς καὶ λαβέ -it omnino. PLIN. nat. 2, 193 *sono* -ente in umidis *materiis*. IVV. 8, 59 cui *equo* plurima palma -et. VVLG. Nah. 3, 2 vox ... quadrigae -entis. PRVD. psych. 706 -ente tumultu. CYPR. GALL. num. 449 -ere tumultu. *de locis i. q. personare*: LVCR. 4, 608 *loca* abdita retro omnia quae circum -unt (fuerunt *codd.*) sonituque cientur. LVCAN. 4, 250 -ent iam castra tumultu (*cf.* SIL. 15, 287 tellus Aetola tumultu -bat. STAT. Theb. 2, 52. 5, 144 AVSON. 322, 31). STAT. Theb. 3, 120 -et iter gemitu. Ach. 1, 755 atria -ent regali strepitu. silv. 4, 3, 61 -ent litora mobilesque silvae, it ... fragor. MART. 1, 53, 9 multisona -et sacer Atthide lucus. 2, 64, 7 fora litibus omnia -ent. CLAVD. 15, 485 vocibus Aulis.

deriv.: fermentum, fervesco, fervidus, fervor (fervunculus), fervura, fervefacio.

comp.: con-, de-, ef-, in-, per-, re-, sufferveo.

part. praes. pro adi. ᴹ**fervēns**, -tis. *compar. legitur inde a* CIC. HOR., *superl. inde a* RHET. Her. *abl. sing.*: -i *et* -e (*Neue-Wagener II*[3] *p. 106*). GLOSS. ζεστός. ζεστόν. βραστόν.

I *proprie*: **A** *i. q.* *praecalidus, ardens*: **1** *generatim*: aqua: PLAVT. Curc. 511 quasi aquam -em frigidam esse, ita vos putatis leges. CATO agr. 156, 7 VARRO ling. 5, 105 CIC. Verr. 2, 67 LVCR. 6, 800 OV. met. 1, 228 VITR. 10, 16, 10 VAL. MAX. 7, 6, 2 COLVM. 6, 12, 4 *al.* SER. SAMM. 272 AVSON. 396, 45 CAEL. AVR. chron. 3, 2, 31. 3, 5, 73. 4, 2, 18. *cf.* OV. met. 8, 650 undis (SIDON. epist. 2, 2, 4 GREG. TVR. glor. mart. 80). *adde*: PELAGON. 168 in calidam -issimam. VEG. mulom. 4, 3, 8. APIC. 1, 18 in marinam calidam -em. *aliter p. 595, 1*. *aliae res variae*: PLAVT. Capt. 847 epulas foveri foculis -bus (*cf.* PLIN. nat. 18, 103 foco). CAECIL. com. 68 ⟨ad⟩ scutras -es. LVCIL. 145 -i ferro (1165 PRIAP. 45, 2. SEN. nat. 2, 17 -s massa *ferri* [PERS. 2, 67]. *cf.* PRVD. c. Symm. 2, 286 strictura). 1357 -ia rapa vorare (PLIN. nat. 20, 18). CIC. epist. 9, 20, 2 ius (APIC. 8, 333). LVCR. 4, 491 quod ... gelidum *sit* -sve. CAES. Gall. 5, 43, 1 -es fusiles ex argilla glandes. CELS. 1, 3, 5 p. 33, 2 M. balneum (MART. 3, 25, 1). 2, 24 potionesque vel frigidae vel -es (SEN. epist. 122, 6 PETRON. 74, 5). 5, 27, 12 mulsum. SEN. Thy. 1060 aënis (COLVM. 12, 16, 1 PLIN. nat. 35, 44). epist. 90, 23 cinis calidus et -s testa (PLIN. nat. 29, 137 -e testa). OCTAVIA 173 flamma -s (funebris *coni. Büch.*). CVRT. 4, 3, 26 harena (*ibid.* fervida). COLVM. 2, 14, 2 *stercus* -ioris naturae est (*cf.* PLIN. nat. 28, 191 fimum). 6, 15, 2 cineribus. 7, 12, 10 *liquor*. 12, 18, 5. 6 pix (12, 44, 5 AMM. 20, 11, 15 PALLAD. hist. mon. I 1 p. 253^D). SCRIB. LARG. 56 -issimo oleo (PETRON. 64, 10 *candelabri* [APVL. met. 5, 23. 26]. PLIN. nat. 14, 81. 28, 262). PETRON. 31, 11 tomacula. PLIN. nat. 3, 88 favilla *Aetnae*. 11, 127 cera. 15, 22 torcularibus. 16, 53 -bus *pix* coacta lapidibus. 20, 112 -i suco decocti. 20, 162. 28, 196 haedinus sanguis ... -s potus. 29, 95 acetum (32, 80 SER. SAMM. 416 GREG. TVR. glor. conf. 64) *al.* SIL. 6, 162 -i ... pastu. MART. 5, 78, 21 -s cicer et tepens lupinus. PLIN. epist. 3, 14, 2 pavimentum. FRONTO p. 89, 19 N. ad ostium balnei -s. APVL. met. 9, 34 *vinum* -i calore et prorsus ut igne ... rebullire. TERT. anim. 17 calidae lacus -issimus. PS. CYPR. carm. ad senat. 55 tepidum -sque lavacrum (CAEL. AVR. acut. 3, 8, 93. chron. 5, 11, 134 *opp.* frigida). AVSON. 156, 5 ollas (VVLG. Iob 41, 11 Am. 4, 2). AVG. c. Faust. 12, 14 est enim bitumen -issimum et violentissimum gluten (*cf.* un. eccl. 5, 9). CAEL. AVR. acut. 2, 20, 125 cibum ... assum atque -em. chron. 3, 5, 72 solium. 5, 1, 24 -bus medicaminibus potis. *spectat ad saporem*: PLIN. nat. 12, 41 radix costi gustu -s (12, 97. 119 mordens gustu -sque. 25, 53. 92. 118. 135 gustatu). 20, 142 -em rutae naturam. 20, 156. 21, 42. 24, 143. 25, 111. 26, 65. 82. *cf.* PERS. 3, 37 libido ... -i tincta veneno. *trop.*: AMBR. Isaac 5, 49 est ... fides alia -ior ut vinum, alia lucidior ut sucus est lactis. *nota de animantibus*: PLAVT. Amph. 1030 quem ... faciam -em flagris. MACR. sat. 1, 17, 48 ὅτι ζέων ϑεῖ, quia -s currit. **2** *speciatim*: *de calore siderum, aëris, temporum*: CIC. Arat. 320 sidera (SEN. benef. 5, 24, 1). AETNA 602 -ens ubi Sirius ardet. OV. met. 2, 229 auras. VITR. 9, 1, 15 alias stellas temperatas, alias -es etiamque frigidas *eqs.* CELS. 5, 26, 6 tempus ... neque -s neque frigidum. SEN. Herc. O. 1524 axe *mundi* (*cf.* TERT. anim. 25. AMBR. hex. 2, 3, 12 *caeli*). Phaedr. 287. benef. 4, 5, 3 caelo. nat. 3, 24, 3 spiritus. 5, 10, 4 a mensium -issimorum gravitate. COLVM. 3, 20, 1 *annus*. 6, 31, 2 sole -issimo (*cf.* PLIN. nat. 18, 342 SVET. vita Verg. p. 62 AVG. in psalm. 48 serm. 2, 3 CASS. FEL. 8. *cf.* ALC. AVIT. carm. 4, 532 *solis* fulgor). MARCELL. chron. II p. 100, 518, 2 imbrem. PLIN. nat. 17, 189 ante -es horas diei. 31, 45 -issimo aestu (PLIN. epist. 8, 1, 1). MART. 9, 90, 12 -s iuba ... Leonis. 10, 62, 7 Iulius. PORPH. Hor. carm. 3, 29, 12 -issimum anni tempus. epod. 1, 27—28. sat. 1, 5, 78 (*et* SCHOL.) ventus. AMM. 23, 6, 12 -em solis exortum. *regionum, aquarum, fontium*: VITR. 2, 6, 1 terrae. 2, 6, 3 fontes. SEN. Med. 681 Libyae (*cf.* Thy. 357). Thy. 583 Aetnae. nat. 4, 2, 18 Aethiopiam. epist. 80, 3 in -issimo pulvere. COLVM. 3, 12, 6 provinciis (*opp.* locis frigidis). 11, 2, 23 regio. PLIN. nat. 7, 22 harenis (SIL. 17, 448. *aliter l. 40*). 14, 26 -bus locis ... temperatis ... frigidis (*cf.* 17, 138 HEGES. 3, 26, 2. CAEL. AVR. chron. 3, 7, 94 igneo in loco vel -i). 15, 20 *solo*. 31, 27

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fontem exundare -i similem. 35, 177 in aquis -bus (APVL. mund. 17 *opp.* tepidiores. PANEG. 7 [6], 21, 7 *Apollinis*). STAT. Theb. 4, 701 -i durescunt flumina limo. AMM. 19, 4, 4 ab usque -i Aethiopiae plaga. HEGES. 2, 9 l. 140. MACR. sat. 1, 9, 18 catervas ... exustas -i *voragine torrentium.* CARM. epigr. 1411, 7 Scythicum frigus, ... -s zona. *rotarum cursu calentium*: Ov. ars 3, 396 -i ... rota (Pont. 1, 8, 68 SIL. 2, 199 CYPR. GALL. exod. 432 SEDVL. op. pasch. 1, 14). SIL. 1, 224 non Eleus ... -ior axis (*cf. p. 594, 69*). MART. epigr. 28, 5 currus. *de corporum partibus* (*morbo inflammatis*): Ov. met. 4, 120 -i ... vulnere. PLIN. nat. 28, 76 -es anguli oculorum. SER. SAMM. 81 papulas. VINDIC. med. 4 semen -s quidam in liquido spiritu. epist. ad Pentad. p. 486 sanguis (*cf.* p. 491 *syn.* calidus. *opp.* frigidus). *de febri*: MART. 12, 90, 2 gravis et -s hemitritaeos. *nota i. q. nitidus, splendidus*: MART. 10, 74, 6 -is auri ... saccos. **B** *i. q. spumeus, torrens, aestuosus*: Ov. met. 3, 571 *torrens* spumeus et -s et ... saevior. MELA 1, 51 *Nilus* atrox adhuc -sque (*opp.* placidior). 1, 102. LAVS Pis. 49 ora *equorum.* AVIEN. Arat. 1424 ducto -is ut obice mundi. CYPR. GALL. exod. 480 undas. *trop.*: HOR. sat. 1, 10, 62 rapido -ius amn ingenium.

II *translate*: **A** *de iis rebus, quae hominum operam postulant sive hominum ope fervent*: RHET. Her. 4, 15, 21 in re frigidissima cales, in -issima friges. CAPITOL. Max. Balb. 1, 3 -issimo tempore. AMM. 31, 7, 5 ne -bus proeliis interesset (*cf.* CASSIOD. inst. div. praef. p. 1106[D] bella. var. 8, 2, 2 *al.*). AVG. conf. 9, 16 laudes tuae -es, lucentes (SIDON. epist. 9, 9, 4). serm. 209, 2 *orationes.* ZACCH. 1, 17 in opere -issimo. MACR. sat. 1, 20, 15 condicio *temporis praesentis* ... valida -sque est. GILD. Brit. 72 chron. III p. 66, 30 -i exoratione. VITAE patr. 3, 15 propositum. *i. q. citatus, celer*: AMM. 21, 12, 13 -ique impetu procurrentes. SERV. georg. 1, 512 a -i cursu equos ... revocare. **B** *i. q. acer, vehemens*: **1** *animantia* (*apud Christianos imprimis de ardore religioso, cf.* SALV. gub. 4, 92 ardore *fidei religiosae* qui plurimum habet -s esse agnoscitur et fidelis. *seq. opp.* frigidus ... ac paganus): PLANC. Cic. epist. 10, 23, 3 ab illis -bus latronibus. ITIN. Alex. 6 *membra* nullas -i remoras afferrent. PANEG. 10 (4), 28, 3 hostem. ARNOB. nat. 3, 25. MAXIMIN. c. Ambr. 86 -s in latebris, in publico tepidus. VVLG. Iob 39, 24 *equus* -s et fremens sorbet terram (*cf.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 9, 5, 1 -es equi et inquieti). PS. RVFIN. in psalm. 65, 20 -es ... postea frigide et neglegenter securi. AVG. c. Petil. 2, 92, 211 *opp.* pigriores. civ. 18, 52. VRAN. epist. 8 p. 863[C] -s ut Apollo. DRAC. Romul. 8, 151. 418 tauros. PRISC. perieg. 40 gens. *al.* *accedit abl.*: CYPR. epist. 72, 1 fidei calore -es. IVL. VAL. 1, 35 indignatione -ior. AMM. 25, 3, 10 ira et dolore -ior. VVLG. act. 18, 25 -s spiritu (ζέων. Rom. 12, 11 AVELL. p. 7, 26. 329, 23). CLAVD. 3, 100 plenus saevitiae lucrique cupidine -s. ZACCH. 2, 9 sobolis amore. SACR. Leon. p. 384 sanctorum ... celebritate. AVELL. p. 30, 13. PRAEDEST. 1, 16 p. 592[C] -issimum ingenio. PALLAD. hist. mon. II 1 p. 344[B] aetate (1 p. 16, 16 Butl. σφριγώσης ἔτι τῆς ἡλικίας). *c. praepos.*: *in c. abl.*: HIER. epist. 22, 35, 5 in dei amore. AVG. doctr. christ. 1, 29, 30 in eius amore -ior. epist. 159, 3 GREG. M. in Ezech. 2, 5, 7 FACVND. c. Moc. 859[A]. PASS. Theclae D 18 p. 136, 5 in spiritu sancto. *in c. acc.*: AVELL. p. 23, 22 -s in gloriam divinam. *seq. inf.*: ITIN. Alex. 6 -s irruere quo audendum. DRAC. Orest. 301 ARATOR act. 2, 96. **2** *res* (*animus, ira sim*.): CIC. off. 1, 46 fortis animus et magnus in homine non perfecto ... -ior plerumque est (IVV. 3, 49 ARNOB. nat. 7, 32 RVFIN. hist. mon. 29 p. 453[B] *syn.* concitatos. VAL. CEM. hom. 10, 5 VEN. FORT. vita Radeg. 26, 63 *al.*). Ov. met. 8, 466 ira (HOMER. 747). AMM. 15, 3, 10 Marinus ... naturae -is. AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 24, 1 vis -tior verbi sicut vini. HIER. in Is. 29, 15 sq. p. 396 -ioris ingenii (SIDON. epist. 5, 8, 2 ORIG. in Matth. 18, 44). RVFIN. epist. Clement. 7 calorem -is aetatis. PRVD. ham. 510 luctamen cum ... venis -bus et vitioso felle. cath. 10, 131 sapientia. AVG. virg. 21, 21 -i ac fidenti alacritate. c. Cresc. 3, 45, 49 instantia. *al.* PS. AVG. serm. 141, 5 alacri et -i devotione. AVG. virg. 56, 57 corde -issimo. c. Cresc. 1, 7, 9 -i spiritu (GREG. M. moral. 22, 56 in Ezech. 1, 11, 15 *opp.* lenioris. PALLAD. hist. mon. II 1 p. 345[B] [2 p. 18, 1 Butl. σπουδαῖον]). civ. 22, 8 -iore voce. ZACCH. 3, 3 fides calida, non tamen -s (VEN. FORT. 1, 11, 13). MVTIAN. Chrysost. hom. 19 p. 360 caritatem (CAES. AREL. suggest. p. 303). BENED. reg. 72, 6 -issimo amore (GLOSS. V 413, 39 -issimo ardentissimo). CARM. epigr. 1248, 4 animam. *al.*

syn.: calidus (*saepe; sed cf. etiam l. 66*), concitatus (*l. 55*), fervidus.

opp.: frigidus, gelidus, lenis (*l. 64*), lucidus (*p. 594, 62*), piger (*l. 38*), tepidus (*l. 2. 35*).

neutr. subst. n. **fervens**, -tis. *i. q. res fervida*: PAVL. FEST. p. 91 forma ... id est -ia. PLIN. nat. 30, 27 si -ia os intus exusserint. 32, 52 refrigerari -ia. APVL. mund. 21 omnium diversitas, ... -ium, frigidorum. Plat. 1, 17 obaequalitas ista sicci humidi, -is ac frigidi. AVG. civ. 21, 4 *calx viva* inde fervescit, unde -ia cuncta frigescunt. in psalm. 147, 22 velocitas ... fervens est; omnia -ia velociora. VAL. CEM. hom. 20, 1 frigida corporum -bus pasci.

adv. **ferventer** *c. comp. et sup.* **1** *proprie, i. q. calide*: AVG. gen. ad litt. 2, 5 p. 39, 2 quae autem celerius *moventur*, utique -ius. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 56 fomentationem parvam paulo -ius temperatam. **2** *translate, i. q. acriter, vehementer*: CAEL. Cic. epist. 8, 6, 5 *Curio* -issime concerpitur. 8, 8, 2 de damnatione -r loqui est coeptum. TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 315, 24 -r adhuc, ut neophytus, ... aliquid in conversatione reprehendendum existimavit. ITIN. Alex. 9 -ius bello usus. 26 obvians. DON. Ter. Ad. 97 -ius ἀσυνδέτως dicitur (*cf.* AVG. epist. 33, 3). EXPOS. mundi 24 Tyros ... negotium -r agens. AVG. serm. 206, 1 *actiones Christianas* -ius exercere. 209, 2 eleemosynas -ius erogemus. bon. viduit. 15, 19 continentiam ... mirabiliter et -r exerceant. 23, 28 orate vigilanter et -r (in psalm. 65, 24 *opp.* languide, frigide. *cf.* PS. RVFIN. in psalm. 65, 20). persev. 19, 50 -r hortantibus. AVELL. p. 492, 15 ut -ius utilia expetantur. POMER. 1, 8, 1 excogitet. 1, 13, 1 -ius provocentur. 3, 10, 3 student. 3 ind. cap. 29 scientiae -r invigilant. CASSIOD. hist. 1, 11 p. 899[B] -issime fuit studiosus. 5, 13 p. 993[D] defendere Arrii dogma. 6, 34 p. 1054[B]. var. 3, 51, 11 insultant. VEN. FORT. vita Radeg. 21, 50. PS. PRIMAS. in II Tim. p. 678[B] 'insta incessanter': -r. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 270[a] (18 p. 28, 2 *Butl.* πάντως). GREG. M. moral. 19, 50 *opp.* tepidius. RVSTIC. c. aceph. p. 1213[D]. 1246[D] -r insurgitis. AVG. epist. 151, 9 vitam ... tam attente -rque Christianam. 185, 31 -ius atque perfectius unitas Christiana profecit. EPIST. MAXIM. Aug. in psalm. 36 serm. 2, 20 ut ad se -ius (*i. citius*) veniremus.

*fervēsco, -ere [*cf. c.* fervere. *Th.*]. PRISC. gramm. II 479, 22 *ferbeo*, unde et 'ferbesco'. GRAMM. suppl. 48, 25. 152, 12. 253, 7. 16 *enumeratur in verbis incohativis, quae praeterito tempore carent.* VIRG. gramm. epist. 8 p. 138, 10 cum *quidam* saepe repperire se dicant 'calesco calui' '-o fervi' ... respondebimus non esse hanc rationem veram. *in usu non sunt nisi formae praesentis praeter* -rent: GREG. M. dial. 2, 8 p. 146[C]. [*per corruptelam in altero genere codd.*: CIC. nat. deor. 2, 27. *dub.* PLIN. nat. 11, 238 *lac* umore -it (frigore serescit *Barbar.*).] GLOSS. ζέω. [*hisp.* fervir. *M.-L.*]

I *proprie*: **A** *spectat ad calorem*: **1** *de liquoribus deque rebus liquorem continentibus sive liquore perfusis*: PLAVT. Capt. 917 possentne seriae -ere. LVCR. 6, 851 fontem ... acri sole putant supter terras -ere. CELS. 6, 10 leniterque omnia *medicamina* rursus -unt (*cf.* SER. SAMM. 186. 461 tres ... cocleas. PELAGON. 176. CHIRON 854 -at ex lentore). PLIN. nat. 33, 107 (*de metallis*) -entis et futurae materiae spuma. SER. SAMM. 912 oleo parvas -ere ranas. SOL. 5, 17 Helbesus in medio flumine subita exaestuatione -it. FIRM. math. 1, 7, 16 -entium aquarum salutari fomento. VVLG. Iob 41, 22 -ere faciet (ἀναζεῖ) quasi ollam profundum mare (HIER. interpr. Iob *ad l.* -facit abyssum). AVG. civ. 21, 4 p. 495, 9 D. calcem ... aquā -entem ... et oleo non -entem.

2 *de rebus variis*: *de calore aeris, solis al.*: LVCR. 6, 177 *ventus* mobilitate sua -it. SEN. nat. 4, 2, 18 saxa velut igni -unt. PALLAD. 1, 6, 17 lapides ... hieme rigent, aestate -unt. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 35 cum naturaliter tergora oleo ac sole facile -ant. *de calore corporis humani sive sani sive aegrotantis*: LVCR. 6, 1164 corporis in summo summam -ere partem. PERS. 3, 116 face supposita -it sanguis. FIRM. math. 1, 9, 1 cita ardentium venarum deflagratione -ens *homo* ... exaestuat. 5, 3, 5 ex -entium vulnerum exulcerationibus. HIER. c. Vigil. 2 *carnis ardor.* MARCELL. med. 1, 22 quae -unt in capite cum rubore. *de igni i. q. ardescere*: VITR. 2, 7, 2. *trop.*: ALC. AVIT. carm. 5, 37 spinas nostrae -ere mentis et lucere.

B *spectat ad motum, i. q. incipere fluctuare* (GLOSS. -it scatit scaturrit, scuotit?): **a** *proprie*: *de mari*: LVCR. 3, 494 in aequore salso ventorum validis -unt viribus undae. 6, 428 freta circum -unt graviter spirantibus incita flabris. SEDVL. op. pasch. 3, 6 ex imis undarum sedibus aestu candidiore. *de vino*: GAVDENT. serm. 2 p. 861[a] vinum ... propria virtute -it (AVG. gen. ad litt. 6, 13 p. 188, 14 adhuc -at expressum). **b** *translate i. q. discurrere, vagari*: CORIPP. Ioh. 4, 27 rabidos campis -ere Mauros. *i. q. redundare, refertum esse*: ARNOB. nat. 7, 17 viscera ... -ere vermibus et fluctuare.

C *spectat ad sonitum, i. q. strepere, sonare*: MART. CAP. 9, 888 quae tenero moris -ere ludo ... tacent.

II *translate*: LVCR. 3, 289 in ira cum *animus* -it et ex oculis micat acrius ardor. PS. ATHAN. ad mon. 3 p. 73[D] ne ... in litigium contentiosa *lingua* -at. PETIL. Aug. c. Petil. 2, 92, 202 p. 126, 9 manus carnificis. CLAVD. MAM. anim. 2, 5 p. 118, 9 cuius amore -it *anima.* GREG. M. dial. 2, 8 p. 146[C] loca eadem in amorem dei. ILDEF. vir. ill. 14 corpore tenuis ... -ens spiritus virtute. ANTH. 88, 4 Melpomene ... tragicis -it iambis. ITIN. Alex. 41 amicis in sua iniuria -entibus. LACT. ira 21, 8 praesentanea commotione -it. LEO M. serm. 45, 4 gaude ... de ipsa paschali festivitate -e. DRAC. Romul. 10, 326 amans. APON. 7 p. 130 *spiritus sanctus* bonae voluntatis igniculo. GREG. M. moral. 16, 63 -it ad iustitiam ... frigescit ad culpam. CYPR. zel. 6 ira -it (CASSIOD. var. 1, 32, 3). PS. RVFIN. in psalm. 73, 16 sicut ... sol inardescit, ita ... sapientia in cordibus electorum per caritatem -it.

opp.: frigesco (AVG. civ. 21, 4 p. 493, 18 D.).

compos.: con-, de-, ef-, in-, refervesco.

[? **ferviditās**, -tis *f. v. p. 598, 53.*]

*fervidus, -a, -um [*cf. c.* fervor, fervere. *Th.*]. GRAMM. suppl. 68, 4 ferveo -idus. *compar.* fervidior: CIC. Brut. 108. 129 HOR. epod. 11, 14 CVRT. 10, 10, 10 CYPR. GALL. exod. 549. *superl.* fervidissimus: CVRT. 3, 5, 1 FRONTIN. strat. 2, 1, 2. *legitur inde ab*

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ACC. CAES. STRAB. trag. VARRONE CIC., *deest* CAES. SALL. NEP. SEN. rhet. GERM. VAL. MAX. VELL. SCRIB. LARGO MELAE PERS. PETRON. VAL. FL. QVINT. IVV. SVET. VVLG. [*dub. vel corr.*: LVCR. 6, 804 membra† domnus percepit† -a. LVCAN. 5, 415 perfida (-a *pars codd.*) . . . inconstantia veris.] [*foroiul.* fierbie *'parva placenta'*. *M.-L.*]

I ***proprie:*** A *i. q. calidus* (GLOSS. ζεστός): *de calore siderum, aëris, temporum*: ACC. trag. 582 -o ardore *solis*. CAES. STRAB. trag. 3 per aethram . . . -am ferri facem. CIC. Arat. 108 -us ille Canis (462). 281 rota -a solis. 377 frg. 9, 3 -a lumina flagrant. nat. deor. 2, 27 (*de aethere*) *quarta pars mundi* tota natura -a est et ceteris naturis omnibus salutarem impertit . . . calorem (TERT. adv. Marc. 1, 13 superstitio . . . figurans Iovem in substantiam -am et Iunonem eius in aeream). VARRO Men. 54 fulmen igni -o actum. 269 pictus aër -is late ignibus. rust. 3, 16, 12 aëre [et] temperato, neque aestate -o neque hieme non aprico (LVCAN. 1, 646). LVCR. 4, 407 sol . . . suo contingens -us igni (VERG. catal. 2, 7 rubens arista sole -o). 5, 628 signa (5, 642). 6, 180 *ventus* (PLIN. nat. 18, 339). HOR. epod. 1, 27 ante sidus -um. sat. 1, 1, 38 aestus (CVRT. 10, 10, 10 HIER. epist. 3, 3, 1). carm. 2, 15, 9 spissa ramis laurea -os excludit ictus (*sc. solis*). MANIL. 1, 573 *circulus solstitialis*. /VITR. 1, 4, 2 vaporibus -is *caloris*. 1, 4, 6 caelum (*cf.* SEN. nat. 3, 6, 2 -a natura caeli). SEN. Herc. f. 1060 -e Titan. Herc. O. 70 *leo* iactans -am collo iubam (*ambigue. cf.* AVSON. 382, 8). 723 diem. 1218 -a plaga revulsus Cancer. CVRT. 3, 5, 1 diei -issimum tempus (FRONTIN. strat. 2, 1, 2 anni). LVCAN. 1, 214 aestas (TAC. ann. 14, 24). AVR. Fronto p. 31, 19 N. meridies -a, Puteolana. NEMES. cyn. 157 Phoebus. AVIEN. Arat. 1518 via -a Soli . . . decurrit. AVSON. 384, 3 Sol . . . -is flagrans habenis. CYPR. GALL. exod. 550 -iore coma . . . solis. *de calore regionum, locorum, terrae*: LVCR. 5, 204 duas . . . partis -us ardor . . . mortalibus aufert. HOR. carm. 3, 24, 36 neque -is pars inclusa caloribus mundi nec Boreae finitimum latus. VITR. 6, 1, 8 ex umidis naturae locis . . . et ex -is. 8, 2, 5 ab regionibus -is. SEN. Herc. O. 90 sive glacialem polum seu . . . -am partem (PLIN. nat. 13, 27 in calida *parte* . . . in -a). 1788 orbem -ae . . . plagae (LVCAN. 4, 674. DRAC. laud. dei 3, 300 solverat in cineres coctas plaga -a glaebas). CVRT. 4, 7, 6 -o solo exurente vestigia. 4, 7, 12 aqua . . . in arido solo ac -o sabulo nulla erat. LVCAN. 9, 624 tellus (CALP. ecl. 5, 86. SIL. 14, 591 vitiato -a dorso). *de igni sim.*: LVCR. 5, 1099 flammai -us ardor. OV. am. 1, 2, 46 (*trop.*) flamma *amoris*. VARRO Men. 77 *sol* igni -o . . . eruat frigedinem (SEN. Oed. 928 SIL. 4, 679. 10, 555. EVSTATH. Bas. hex. 4, 5 p. 908^{A} ignis . . . -us aridusque natura est [*cf.* p. 907^{C} calidus]). SIL. 9, 606 -a pestis *ignis*. NEMES. cyn. 147 -a zonae *flammarum* vincla. *de igni Aetnae sim.*: AETNA 92 Aetna. HOR. epod. 17, 32. SOL. 36, 14 mons . . . ingenuo igni . . . -us. *de calore terris incluso*: VITR. 2, 6, 2 in montibus . . . Baianis vapor -us ab imo nascens (8, 3, 1). 8, 2, 3 habet *terra* in se et calores -os. CLAVD. carm. min. 26, 18 terrae ubera sulphureae -a regna plagae. *de aquis calidis e terra nascentibus*: OV. fast. 1, 272 humor. CVRT. 4, 7, 22 frigida eadem *aqua fontis* fluit . . . -a exaestuat. MART. 6, 42, 5 -ique fluctus Passeris. AVG. civ. 21, 5 fontem. *de calore corporis*: VARRO Men. 405 corporis -os fontium aperis lacus sanguinis. PROP. 3, 17, 13 Bacche, tuis per -a tempora donis accersitus erit somnus. OV. ars 3, 726 oraque fontanā -a pulsat aquā. LVCAN. 2, 557 -us . . . sanguis incaluit (SIL. 5, 256 -us atro pulmone exundat . . . sanguis). TAC. ann. 15, 70 frigescere pedes manusque . . . -o adhuc et compote mentis pectore (*cf.* APVL. met. 5, 13 per pectus, nescio quo calore -um). *huc pertinent*: OV. met. 8, 287 -a cum rauco latos stridore per armos spuma fluit *apro Calydonio*. ELEG. in Maecen. 1, 100 arator liberat . . . -a colla bovi. *de morbis*: LVCAN. 4, 370 -a pestis (*cf.* 6, 96 igneaque . . . et sacro -a morbo pestis). MART. 14, 167, 1 pusula. CAEL. AVR. chron. 5, 1, 2 cum . . . pungenti et -o dolore. *adde*: SEN. Ag. 19 inter undas -a exustus siti. *de rebus quae movendo calefiunt*: LVCR. 6, 307 -a fit glans in cursu. VERG georg. 3, 107 volat vi -us axis. HOR. carm. 1, 1, 4 -is . . . rotis. *adde de ipso motu*: TERT. adv. Hermog. 45 p. 176, 9 statum . . . materiae . . . turbulentum; ancipitis et praecipitis et -i motus. *varia*: OV. Ib. 290 -us umor aquae. LIV. 23, 19, 13 aqua (*cf* EVSTATH. Bas. hex. 4, 6 p. 908^{C} -am qualitatem recipit *aqua* . . . et fit non solum calida, sed et ardens). SEN. Tro. 102 cinis. CVRT. 4, 3, 25 -a harena caenoque decocto. SIL. 1, 178 ossa liquefactis fumarunt -a membris. PALLAD. 1, 33, 1 *stercus* columbinum -issimum. SER. SAMM. 464 furfur . . . parcā fuerit cum -us undā. 774 cauteria.

B *i. q. spumosus, fluctuosus*: VERG. Aen. 7, 24 vada (SIL. 15, 301). HOR. carm. 1, 9, 10 ventos aequore -o deproeliantes. PANEG. 3 (11), 16, 4 quā -um caput Danuvius evolvit. 5 (8), 14, 4 oceanum. AMM. 15, 9, 4 alluvione -i maris. ISID. orig. 13, 18, 2 freta dicta ait Varro quasi -a. *de vino, musto, sapore* (*cf. p. 598, 19*): HOR. epod. 11, 14 calentis . . . -iore mero. sat. 2, 8, 38 vina. OV. trist. 3, 10, 72 musta. PLIN. nat. 20, 113 *apium* sapore acri et -o. COLVM. 2, 13, 3 quia ⟨sit⟩ -ae naturae virus *lini*. AVG. civ. 21, 4 *paleae vis* (*opp.* frigidam).

II ***translate:*** *i. q. acer, vehemens, ira, amore, cupiditatibus inflammatus, commotus* (GLOSS. turpis, iracundus. -a inquieta concitata iracunda. -ae lascivae bromosae). *saepe accedit abl.; gen. infra l. 9*: A *de animantibus*: CIC. Brut. 129 genere toto *dicendi* paulo -ior atque commotior. VERG. Aen. 7, 397. 8, 230 -us irā (9, 733 STAT. Theb. 11, 253 CYPR. GALL. exod. 95). 9, 71. 348 furto -us instat. 10, 787. 12, 293 -us advolat hasta. 12, 325 subita spe -us ardet. 12, 748. 951. HOR. carm. 1, 30, 5 -us . . . puer (*cf.* PORPH. *ad l. et* CARM. epigr. 1504, 42 -us Cupido). 4, 13, 26 iuvenes (SEN. Phoen. 411). HOR. ars 116 maturusne senex an adhuc florente iuventa -us (*cf.* SCHOL. Vind. *ad l.*). OV. met. 14, 485 -us ingenio. SIL. 17, 413 -us ingenii Masinissa et -us aevi. OCTAVIA 813 SIL. 1, 386. 5, 320. 7, 327. 9, 129. 422. 14, 545 HOMER. 777. 815 -us Hector. STAT. Theb. 3, 261. 6, 475. 788. 7, 172. APVL. flor. 16 p. 64 amator. ARNOB. nat. 1, 19 *deos* leves ac -os (*sc. amore*) . . . inducitis (*cf.* 5, 29). 7, 6 -is atque indignatione flagrantibus *deis*. CLAVD. 5, 380. 20, 349. 21, 269 Mavors. carm. min. 53, 12. AVG. epist. 159, 1 verbi dei -us ac studiosus auditor. GREG. TVR. vit. patr. 4, 1 caritatis igniculo. CARM. epigr. 812 (*loco lacunoso*).

B *de rebus*: 1 *de oratione*: CIC. Brut. 108 Appi Claudi volubilis, sed paulo -ior oratio erat. 241 -o quodam et petulanti et furioso genere dicendi. 288 novam istam quasi de musto ac lacu -am orationem. VERG. Aen. 12, 894 dicta (CLAVD. rapt. Pros. 1, 76). 2 *de cupiditatibus, consiliis, animo, ingenio hominum*: CATVLL. 64, 218 tua -a virtus. LIV. 2, 52, 7 -i animi vir. 27, 33, 10 praepropera ac -a ingenia (38, 17, 7. SEN. dial. 4, 15, 2 *coniunct.* ignea. 5, 7, 2 *opp.* frigidi atque humilis). PHAEDR. app. 10, 4 exercebat -am adolescentiam (*cf.* OCTAVIA 446). SEN. Med. 558 mentem. dial. 4, 19, 1 potestates *animi* . . . -a frigida, arida atque umida. 4, 19, 2 -a animi natura. SIL. 2, 219 -a . . . corda abruptumque . . . ingenium (14, 494). 7, 34 -a Gracchi . . . consulta. APVL. met. 9, 36 mores. ARNOB. nat. 7, 5 -orum pectorum indignatione sedata. AVG. civ. 10, 3 igne -ae caritatis. CASSIOD. in psalm. 17, 50 -a malignitate succensis. 32, 20 iram. inst. div. 28 -a mentis intentione. GILD. Brit. 35 chron. III p. 46, 17 sensus . . . -us . . . furore raptatur. 3 *quasi per enallagen de rebus, quibus homines enixe dant operam*: SVLPICIA Tib. 3, 18, 1 ne tibi sim . . . -a cura. SEN. dial. 5, 24, 4 in aliquod -ius factum. SIL. 8, 11 bella. ALC. AVIT. carm. 5, 481 nulloque tumultu -a consuetos repetunt suspendia census. CASSIOD. in psalm. 7, 12 ubi est -a (*i. praepropera*) vindicta, non est temperata iustitia. *adde*: APVL. met. 8, 4 latratibus -is (ferundis *codd.*) dissonisque.

opp. frigidus.

adv. **fervidē** *i. q. acriter*: RVFIN. patr. 6, 2 -ius equitans et currens. AVG. civ. 5, 21 -e instans.

comp.: praefervidus.

neutr. pro subst.: **fervidum, -ī.** SEN. nat. 4, 8 omnis terrarum evaporatio, cum multum in se -i aridique habeat. CASSIOD. in psalm. 32, 17 -a (*i. celeriora*) nimis incauta sunt.

? **fervigatōs.** PS. PRISC. gramm. III 525, 1 os syllaba terminata in paenultimis producenda sunt, ut . . . armagatos, -s (servigatos *G*), lepos leporis.

[*a* **fervio,** -īre *immerito ducit formas tertiae coniugationis vocabuli* fervere QVINT. inst. 1, 6, 9 *v. p. 590, 23 sq.*]

[† **fervis** LVCR. 6, 804 *habet B in versu corrupto.*]

? **fervitās,** -ātis *f.* NON. p. 46, 19 febris proprietatem *trahit* a -e (*corrector codicis Florent.*, feritate *codd.*, ferviditate *Havet, Archiv 1, 318*) morbi vel mali.

* **ferula,** -ae *f.* [*orig. inc., nisi cf. est c. theodisc.* besamo *anglosax.* besma *'scopae', vel c.* festuca. *alii a* ferire *ductum esse censent. Th.*]. ISID. orig. 17, 9, 95 -a vocata a medulla. nam illam Varro tradit esse -ae medullam, quam ἀσφόδελον Graeci vocant. nonnulli a feriendo -am dicunt. [*loc. dub. et corr.*: PHAEDR. app. 15, 10 obiurgari iussit -a (*coni. Müller*, servum *trad.*) garrulum. SCRIB. LARG. 82 faeculae (*M*, -ae *R*) pondo trientem. EVCHER. instr. 2 p. 149, 7 novas ferolas (*sic A V*), *lege* sphaerulas; *spectat ad* exod. 25, 31.]
it. ferla, *prov.* ferlo. *M.-L.*]

herbae genus (DIOSC. Vind. N 105 C 239^{v} νάρθηξ· Ῥωμαῖοι φερουλαμ. GLOSS. -a νάρθηξ. narteeos. ναρθήκιον. ferola ciconium [*q. v.*] margettis [*i.* μαγύδαρις]. aescdrotae [*vel* aescthrotae *anglosax.*]). *de natura, generibus, cultu*: VITR. 8, 3, 13 nec Cyrenis in -is laser nasceretur. COLVM. 12, 7, 1 colligi et reponi . . . -ae cum coliculo silentem quam tenerrimum florem. 12, 7, 4. 5. PLIN. nat. 6, 203 arbores similes -ae. 15, 117 in papyris et -is . . . caulis ipse pomum est (*cf.* 19, 175. 24, 2 -ae asinis gratissimo sunt in pabulo). PLIN. nat. 12, 127 semine . . . muscariis dependente ut -ae. 13, 122 -am inter externas dixisse conveniat arborumque generi ascripsisse *eqs.* 13, 123. 124 semen -ae thapsiam quidam vocavere (*v. l. 81. cf.* GLOSS. semen -ae cacrius. marcax). 16, 179 fungosi generis. 17, 153. 19, 175 -ae duo genera *eqs.* 20, 260 semen aneto simile habet *eqs.* 22, 197 discrevere *fungos* . . . fico -ave. 24, 2 Libero patri assignatur. 25, 30. DIOSC. 4, 148 *al.* PLIN. nat. 12, 126 dat et galbanum Syria . . . e -a (*cf.* DIOSC. 3, 93 EVSTATH. Bas. hex. 5, 8 p. 919^{A} ISID. orig. 17, 9, 95). 12, 127 panacen . . . nascentem . . . -a sui generis quinque cubitorum. 12, 128 -a . . . quae vocatur spondylion. 13, 124 -a sine dubio est thapsia (*cf.* DIOSC. Vind. C 139^{v} N 39 θαψία . . . οἱ δὲ φερουλα σιλβεστρις. GLOSS. -a agrestis, minor tapsia). GLOSS. III 590, 52 ros maior id est -a.

de usu: *floris foliorumve inter medicamenta*: CELS. 4, 17 adicere

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

modo cibo, modo potioni piper, porrum, -am, album papaver. *cf.* PLIN. nat. 20, 260 *sq.* (1, 20, 98). 26, 135 -ae cinis vel carbo, fungus. SER. SAMM. 840 -ae radix (PLIN. med. 3, 20). DIOSC. 3, 85 -a viridis, quam multi enterionem dicunt (*ex errore interpretis*). PLIN. VAL. 2, 36 folia. MART. CAP. 3, 224 ex -ae flore. CORP. IV 5731 (*in parva amphora*) -a. *praesertim ramorum, virgarum: generatim*: VARRO rust. 3, 16, 15 alii faciunt ... ex -is quadratas *alvos* (*cf.* COLVM. 9, 6, 1. 11, 2, 90 PLIN. nat. 21, 80 PALLAD. 1, 37, 6). VERG. ecl. 10, 25 florentes -as et grandia lilia quassans (*sc. coronam*). OV. met. 4, 26 senex -a titubantes ebrius artus sustinet (*cf.* PLIN. nat. 13, 123 baculorum usum senectuti praebet). COLVM. arb. 22, 3 (= 5, 10, 14) *in ferula nucem serendam abscondi.* 11, 3, 53 laxatis ... -ae medullis stercus immittere atque ita semina cucumeris inserere (*v. totum locum et cf.* GARG. MART. pom. 3, 3). PLIN. nat. 7, 198 *ignem* asservare -a Prometheus *invenit cf.* 13, 126 MART. 14, 80, 2 PROB. Verg. ecl. 6, 42 HYG. astr. 2, 15 fab. 144). 21, 55 *ad coronas.* 25, 93 *herbas* in -a ... condunt. APIC. 1, 1 *conditum* commotum -a (*cf.* CAEL. AVR. chron. 4, 3, 57. 58. ORIBAS. syn. 4, 40 cum ferola nitida). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 110 cuneos ex -is scissis.
in medicina ad ossa fracta reponenda (*ut graec.* νάρϑηξ): CELS. 8, 8, 1 ex -a facto canaliculo. 8, 10, 1 (*bis*). 8, 10, 2. 3 in fasciis -isque. 8, 10, 7 neque -is neque canalibus ... sed ... fasciis opus est. COLVM. 6, 26, 1 fissā -ā comprimere testiculos *vitulorum* (*cf.* PALLAD. 6, 7, 1). 7, 5, 18 crura sanantur ... circumdatis -is colligata. 7, 10, 3 strumae -is *funiculo religatis* contingantur. CHIRON 598 VEG. mulom. 2, 47, 3.
praecipue instrumentum ad verberandum, vapulandum (GLOSS. V 423, 28 -a baculus arundineus de maiore genere, si feris, de ipso ardet et non est lividum. 599, 42 palmatoria, vola⟨to⟩ria *Scal.*): HOR. sat. 1, 3, 120 ut -a caedas meritum maiora subire verbera (*cf.* HIER. adv. Pelag. 1, 19 nec gladio dignum scelus -a coercendum. *v. vol. III p. 59, 19 sqq.* VEG. mulom. 2, 45, 4 -a vel virga molli armum caedito). OV. ars 1, 546 quadrupedem -a dum malus urget eques. SEN. apocol. 9 eum ... proximo munere (*sc. gladiatorum*) inter novos auctoratos -is vapulare placet. 15 viderant ab illo flagris, -is, colaphis vapulantem. PLIN. nat. 9, 68 *piscis* -a verberatus. 32, 14 *murenas* -a protinus *interemi.* MART. 2 praef. 10 contra retiarium -a (*proverbialiter; v. Otto, Sprichw. p. 299*). 11, 39, 10 vix a -is temperat ira tua. 14, 80, 1. IVV. 1, 15 manum -ae subduximus (*proverbialiter; v. Otto, Sprichw. p. 135. cf.* HIER. adv. Rufin. 1, 17 epist. 50, 5, 2. 57, 12, 2 MACR. sat. 3, 10, 2 SIDON. epist. 2, 10, 1). 6, 479 hic frangit -as, rubet ille flagello, hic scutica (*nescio an hinc explanandum* SIDON. epist. 3, 13, 4 vesicarum ruptor fractorque -arum). SVET. Cal. 20 -is obiurgari. Claud. 8 -a flagrove ... excitabatur. APVL. met. 9, 28 -a nates eius (*pueri*) obverberans. flor. 12 p. 44 *ferrea clavicula* discenti *psittaco* -a est. VLP. dig. 29, 5, 1, 33 -ā caedi. ANTH. 96, 4 -is culpas tollere. AVSON. 322, 29 sceptrum (*v. l. 56*) vibrat -ae. 393, 1 *Ausonii* -am nunc sceptra verentur. HIER. adv. Rufin. 3, 6 nec tibi, ut dicis, -as adhibeo. PRVD. c. Symm. 2, 862 iamque Lupercales -ae nudique petuntur discursus iuvenum. praef. 8 aetas prima crepantibus flevit sub -is. AVG. conf. 1, 14, 23 a magistrorum -is usque ad temptationes martyrum. 1, 19, 30 -is maiora supplicia succedunt. civ. 22, 22 quid -ae, quid lora, quid virgae ...? CAEL. AVR. chron. 5, 4, 78 -arum tenerarum vel tabellarum ... percussio. SALV. gub. 6, 92 minae ac -ae. GREG. M. dial. 3, 26 ictus -ae. CAES. AREL. reg. mon. 11 de -a in manus accipiat. *epitheta*: COLVM. 10, 21 *terra* pariat ... nec manibus mitis -as. 10, 118 minaces. MART. 10, 62, 10 -aeque tristes, sceptra paedagogorum (*v. l. 45*). *adde*: AVG. c. Faust. 21, 10 p. 581, 9 neminem grammaticum aut rhetorem audierant nec inter lacrimas -arum atque virgarum ista didicerant. AVG. c. Cresc. 4, 6, 7 sine timore grammaticarum -arum. SIDON. epist. 5, 5, 2 post -as lectionis Maronianae. *dubium quo pertineat*: QVEROL. p. 27, 9 -as non habet neque cum turbis ambulat. *per comparationem: de novis cornibus cervi*: PLIN. nat. 8, 117 *cornua cervi* teneris increscunt -is. *de germinibus vitium*: PLIN. nat. 17, 152 -ae ipsae breves et ad summa breviores articuli utrimque sua internodia includunt.

deriv.: ferulaceus, ferulago, ferularis, feruleus.

ferulāceus, -a, -um *a* ferula. *i. q. ferulae similis*: PLIN. nat. 15, 25 caule -o (19, 42. 48. 25, 48. 27, 89). 16, 226 stamineam in hoc usu (*sc. glutinando*) probant venam et vocant -am (*Broterius*, fertile eam *codd.*, feruleam *Harduinus*) argumento similitudinis *eqs.* 18, 52 *culmum.* 19, 62. 173 reliqua sunt -i generis (*cf.* 22, 79. 24, 112. 27, 13. 1, 23, 56). 27, 37 ramos. 27, 106 myagros herba -a (*edd. vett.*, ferutacea *codd.*) est. *i. q. ex ferula factus*: PLIN. nat. 34, 170 rudibus ferreis aut -is.

ferulāgo, -inis *f.* [*a* ferula. *Th.*]. *genus herbae* (*cf. p. 598, 82*): DIOSC. Vind. C 139ᵛ N 39 ϑαψία· ... Ῥωμαῖοι φερουλαγω. CAEL. AVR. acut. 2, 12, 84 tempora capitis inungentes thapsia, quam nos -em dicimus. 3, 4, 46. 3, 8, 96. 97 chron. 1, 4, 124. 2, 1, 35. 3, 2, 41 suco -is. GLOSS. III 538, 12 semen -is cacrios.

ferulāris, -e *a* ferula. GARG. MART. pom. 3, 3 novam amygdali ... ferulam primo seramus. ... -em alio modo scribit *Columella* (*spectat ad* COLVM. 5, 10, 14 [arb. 22, 3]?).

feruleus, -a, -um *a* ferula. *i. q. ex ferula factus*: CAEL. AVR. chron. 2, 1, 25 immittimus *in os* ceram vel tabellam alearem aut -am et ductu contrario fasciolae corrigere tentamus depravata. [PLIN. nat. 16, 226 *v. p. 599, 68.*]

ferumen *et derivata v.* ferr-.

? **feruncŭlus**, -ī [PLIN. nat. 17, 181 *E*, furunculus *cett.*]. GLOSS. II 580, 7 felis -us (feliculus *Löwe, an* furunculus?) merth.

[**ferunta** *v. p. 601, 14.*] **fervo** *v.* ferveo.

ˣ**fervor**, -ōris *m.* [*cf. c.* fervere, fervidus. *Th.*]. GRAMM. suppl. 74, 13ˢ ferveo -r. LACT. inst. 1, 11, 16 Ζήν appellatus ... a -e caelestis ignis. NON. p. 464 -r cum ex igni sit et flammis, ex contrario et ⟨de⟩ frigoribus positus invenitur. *legitur inde a* VARRONE (*at v. l. 15*) CIC., *deest* CATVLLO CAES. SALL. NEP. TIB. PROP. GERM. MELAE PERS. PETRON. VAL. FL. IVV. QVINT. (*v. l. 15*) MART. APVL. (*v. l. 16*); *plur. legitur apud poetas inde a* LVCR. (*ter*) VERG. georg. 3, 154, *apud scriptores inde a* VITR. 9, 1, 13. [*dub.*: ENN. ann. 545 solum complere cohum terroribus (-bus *Havet*) caeli. QVINT. inst. 10, 1, 117 *coni. Bursian.* APVL. met. 10, 2 facile ruborem (-em *Seyffert*) tenuem deprimens. Plat. 2, 18 cupidines -esque (*Hildebr.*, floresque *codd.*). AMM. 15, 4, 25 *coni. Petsch.*]

I *proprie*: **A** *spectat ad calorem* (GLOSS. -r ϑέρμη): **1** *de calore rerum*: *de igni rerumque igni calefactarum ardore*: LVCR. 5, 605 uti ... aera percipiat calidis -bus ardor. 5, 611. OV. met. 1, 119 aer siccis -bus ustus. 2, 175. LIV. 23, 7, 3 -e atque aestu balneorum. VITR. 1, 4, 3. 6. 1, 6, 2 *ventus* nascitur, cum -r offendit umorem. 2, 5, 2 ignis vehementi -e (8, 3, 3). *ibid. calcis.* 8, 3, 3 -is validam inflammationem. 9, 1, 12. SEN. nat. 3, 28, 7 -r ignisque. 4, 9 epist. 90, 23. SIL. 5, 503 torquet Vulcanus anhelos cum -e globos flammarum. 5, 605 multo accensis -e exuberat undis ... liquor. 7, 315 cum -em disperserit ignis. 7, 364. 14, 427. PLIN. med. 2, 26 coquuntur ad unum -e bono. TAC. ann. 13, 16 -e aspernabatur *potionem.* AVSON. 108, 10 calidi -e lavacri (*cf.* MARCELL. med. 23, 4. 13). MARCELL. med. 8, 25 ut -r paululum conquiescat *medicamenti.* 9, 5 decoques -bus tribus (*i. donec ter ebulliant, cf.* 16, 31). EVSTATH. Bas. hex. 3, 6 p. 896ᴮ. 4, 7 p. 909ᴬ ad cacabos spumantes -e. ALC. AVIT. carm. 6, 468 lampada -r deserit. DRAC. laud. dei 3, 174 non -r anhelat. *al.* *trop.*: OROS. hist. 3, 8, 2 ex Punico bello veluti per meridiem toto impressus caelo malorum -r incanduit. *de calore sidꞏrum, aëris, temporum*: LVCR. 5, 215 nimiis torret -bus ... sol (*cf.* 6, 237. 856 VITR. 9, 1, 13 PAVL. FEST. p. 300 CVRT. 8, 9, 13 PLIN. nat. 17, 258 SIL. 14, 585 VLP. dig. 19, 2, 15, 2 ARNOB. nat. 3, 24 IVST. 2, 1, 6. 36, 4, 5 RVFIN. hist. mon. 24 CLAVD. carm. min. 27, 15 EVSTATH. Bas. hex. 3, 7 p. 898ᴬ *al.* DRAC. Romul. 10, 498 *cf.* LACT. inst. 1, 11, 16). VARRO rust. 2, 4, 6 antequam aestus incipiat, ... rursus lenito -e. VERG. georg. 3, 154 mediis (*i. meridiei*) -bus acrior instat *asilus* (*cf. l. 61 et* SIL. 1, 258. 284). MANIL. 5, 216 tantus per sidera -r funditur. VITR. 6, 1, 4 nutrita sunt eorum membra cum -e. 6, 1, 9. 8, 2, 4. VAL. MAX. 2, 4, 6 aestivum minuit -em (COLVM. 4, 24, 3 PLIN. nat. 11, 111 AMM. 31, 12, 13 COD. Theod. 2, 8, 19 [*a. 389*]. RVRIC. epist. 1, 5 p. 358, 24 *opp.* hiemalis algor. VEN. FORT. vita Pat. 3, 11). SEN. Phaedr. 970. nat. 1, 15, 1 superioris caeli -r. 2, 30, 1 in tanto -e aëris. 4, 2, 1 usta -bus terra. 4, 2, 19 regio tantis subiecta -bus. 4, 13, 3 contra anni -em. PLIN. nat. 6, 93 regio ambusta -bus. 17, 216 aduri quoque -e *silvestres arbores.* PALLAD. 3, 8 frigidioribus diebus, antequam -r incipiat. AMM. 25, 4, 10 patientia frigorum immanium et -is. HIER. epist. 3, 2, 3 aestatis (CAEL. AVR. chron. 3, 8, 110 BENED. reg. 41). VVLG. gen. 18, 1 in ipso -e diei (μεσημβρίας). Sirach 14, 27 protegetur ... a -e (ἀπὸ καύματος). PS. RVFIN. in psalm. 41, 4 rigorem atque -em (*ibid.* calor aut frigus). CLAVD. rapt. Pros. 1, 260 obsessam -e *plagam.* AVG. civ. 11, 10 (*bis*). epist. 147, 4. SIDON. epist. 1, 8, 1 meridiano -e. *adde i. q. aether*: CIC. nat. deor. 2, 30 mundi ille -r (*opp.* noster [*sc. terrae*] calor). *metonymice pro aestate*: PLIN. nat. 9, 58 mediis -bus sexagenis diebus. *de calore regionum, fontium sim.*: AETNA 507 scintillae *Aetnae* ... incolumi -e cadunt. 607 evecta in longum lapidis -bus unda. CVRT. 4, 5, 4 immodico terrae -e. PLIN. nat. 2, 227 fontium plurimorum natura mira est -e (*cf.* 2, 229 fons Solis ... frigidus ... tepescens ... -e ... infestatur. 31, 20). 5, 15 loca inhabitabilia -e, quamquam hiberno tempore. ARNOB. nat. 2, 20 *locus* non algidus ... non -is nimii. MART. CAP. 6, 699. CAEL. AVR. acut. 2, 37, 192 *loca* quae facile -em ex ingressu hominum concipiant. AVG. civ. 21, 2 aquarum calidarum. CLAVD. carm. min. 26, 21. *de calore qui motu fit*: VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 *v. l. 78.* SEN. nat. 2, 22, 3 quantum -em sensura sint corpora horum transitu trita (*cf.* 2, 23, 2). PLIN. nat. 37, 200 terebrarum -r. HIER. in Is. 5, 26 p. 88 curruum quadrigarumque -em.
de gustu: ciborum sim.: PLIN. nat. 19, 155 nimio frigori par -r immixtus. CAEL. AVR. acut. 3, 4, 47 ob -is nimietatem *medicaminis.*

2 *de calore animantium, corporum corporisque partium*: VARRO rust. 2, 4, 5 quod dentes *luporum* -em carnis *suum* ferre nequeant. VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 *Alexander* aestu et itineris -e ... percalefactus. SEN. epist. 90, 22 aequali eius (*sc. ventris*) -e. PLIN. nat. 9, 183 *stellae Piscis.* ARNOB. nat. 1, 11 frigus ... congelare, constringere sanguinis tui -em solet (*cf.* AMBROSIAST. in I Cor. 15, 50). VINDIC. med. 4 clauso -i seminis in liquido. *al.* DRAC. Romul. 10, 114 *Amor* blando -e vaporat. CASSIOD. in psalm. 148, 7 *draco* naturali -e succensus. *nota*: SIL. 9, 628 stridula *elephanti* anhelum -em effundens ... manus.

[Rubenbauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

imprimis de calore nimio per febrim vel inflammationem (πύρωσιν) *alicuius partis corporis exorto*: VARRO Men. 33 appellamus ... a -e febrim. LVCR. 6, 656 calido febrim -e coortam. 6, 1145 caput incensum -e gerebant. HOR. sat. 2, 1, 26 ut semel icto accessit -r capiti. CELS. 2, 7 post magnos -es corporis. 3, 3 aliae *febres* -em ingentem habent, aliae tolerabilem. 3, 6 spiritus ex naribus cum -e prorumpit. 4, 13 in ipso morbi -e. SEN. dial. 2, 9, 1 -es morbosque. COLVM. 6, 12, 1 tactus ... -em demonstrat. SCRIB. LARG. 158 ad podagram [caldam] cum -e et tumore rubicundo (MARCELL. med. 36, 39). PLIN. nat. 15, 19 oleo ... -es capitis refrigerare (21, 132 *coniunct.* dolores). 24, 172 contra tumores -esque (*cf.* RVFIN. Orig. in Ios. 20, 1). 27, 114 stomachi. 31, 104 febrium. PS. QVINT. decl. 15, 4 corporis notas, in quas se noxiae potionis vagus -r effuderit. VEG. mulom. 2, 42, 2 ablatoque -e (*P*, ferunta *A*, *edd. vett. cf.* CHIRON 569 ferbura) *iumenti*. CHIRON 425 *al.* HIPPOCR. progn. 23 -es (φλεγμοναί) innascuntur. SORAN. p. 27, 7 *al.* PLAC. med. 4, 1. THEOD. PRISC. eup. faen. 63 futuris obstant -bus *medicamina*. 66 quae ... in -e fuerint *vulnera*. 76 -es testium vel indignationes. *al.* CAEL. AVR. acut. 2, 14, 93 ob -is usturam. chron. 4, 5, 83. 4, 7, 93 pulvoso attestante -e. *al.* ORIBAS. syn. 5, 13 syriasis ... -r (φλεγμονή) aut tumor cerebri. 6, 27 flegmonem id est -em vel inflammationem. 7, 24 tit. VEN. FORT. vita Germ. 49, 136 grassante -e. PASS. Perp. 6 neque mihi -em fecerunt *mammae*. CORP. XIII 10021, 94 (*in signaculo medici ocularii*) ad ferv(orem). *trop.*: AVG. gen. ad litt. 10, 20 p. 324, 2 -em vulneris. PETR. CHRYS. serm. 167 p. 638^B tumentis conscientiae -r evaporet.

epitheta selecta: aestifer: SIL. 14, 585. anhelus: SIL. 9, 628. ater: SIL. 7, 364. caecus: LVCR. 5, 611. calidus: LVCR. 5, 605. 6, 656. coruscus: LVCR. 6, 237. igneus: PLIN. nat. 9, 183. immensus: PS. RVFIN. in psalm. 6, 8. immodicus: CVRT. 7, 5, 4. ingens: CELS. 3, 3. magnus: CELS. 2, 7 SEN. Phaedr. 970 *al.* rapidus: SIL. 14, 427. Stygius: SIL. 10, 167. torridus: DRAC. laud. dei 3, 174. vehemens: VITR. 2, 5, 2. 8, 3, 3.

B *spectat ad motum*: *de musto sim. fervente*: VARRO rust. 1, 13, 6 orcae ... -e musti ruptae (PLIN. nat. 14, 124. PALLAD. 11, 14, 14 grana, quae -r *musti* in summum regessit, expelles). PLIN. nat. 11, 32 -e ipsius *mellis* spuma. *trop.*: PS. ORIG. tract. 2 p. 22, 7 sine fermento malitiae, sine -e nequitiae. *de motu, fluctuatione, aestu marium sim.* (GLOSS. -r ζάλη. σάλος): CIC. nat. deor. 3, 24 quid oceani -e *constantius*? LVCR. 6, 437 vent⟨i⟩ vis ... -em mirum concinnat in undis. LVCAN. 4, 461 undae ... vincunt -e Charybdim. STAT. silv. 1, 3, 30 numquam -r aquis. PORPH. Hor. carm. 2, 13, 15 freta a -e dicta. VVLG. Ion. 1, 15 stetit mare a -e (ἐκ τοῦ σάλου) suo. HIER. epist. 60, 4, 1 usque ad -es Atlantici oceani. EVSTATH. Bas. hex. 4, 3 p. 904^C *pelagus* -is impetum spumando resolvens. 6, 11 p. 934^B. *nota*: CIC. prov. 31 *maris* -e non solum maritimi cursus, sed urbes etiam ... tenebantur (*inquietatione nempe belli maritimi*).

II ***translate*** *i. q. concitatio, commotio, impetus, cupiditas animi* (DIFF. ed. Beck p. 56, 12 inter -em et furorem: -r est ad tempus, furor est insaniae): **A** *animantium*: VERG. Aen. 10, 577 tanto -e furentes. LIV. 3, 12, 7 -em et audaciam (*opp.* consilium). SEN. dial. 4, 20, 3 ut consumatur calor nimiusque ille -r despumet. 4, 36, 3 nimio -e rupere venas (*cf.* CLAVD. 17, 218). 6, 4, 2 in primo -e. LVCAN. 7, 75. SIL. 1, 187 -rque decorus. 7, 25 -e carentes ... anni. 11, 97. 13, 215 incauto -e. 15, 460 HOMER. 595. STAT. Theb. 6, 317 ubi -r equo. GAIVS inst. paraphr. (ed.⁴ Krüger) 81 p. LIX per lasciviam aut -em aut feritatem (*cf.* INST. Iust. 4, 9 pr.). PALLAD. 4, 11, 6 ut *tauri* ... acrius in causas dilati -is (*sc. vaccas*) incumbant. RVFIN. hist. 5, 1, 9 zelo divino et -e spiritus plenus (ζέων τῷ πνεύματι). CLAVD. 26, 476 prono -e. carm. min. 30, 230 invidiae rabies neu -r iniquus. MACR. sat. 1, 21, 8 leonibus ... validis impetu atque -e animalibus. SERM. corp. Vind. 21 serm. 23 p. 316, 3 ne aliorum -em tepor noster debilitet. ALC. AVIT. epist. 50 p. 79, 5 -r appetens vitium. DRAC. satisf. 230 senectus nescia -is vel levitatis inops. Orest. 122 -e (*i. amore*) recenti. GREG. M. in Ezech. 1, 10, 39 ex -e amantium. EVGIPP. Sev. 6, 3. VEN. FORT. vita Radeg. 24, 58 -e excitata. *adde*: ZACCH. 2, 2 p. 1110^C dominicus -r. *c. gen. obi., i. q. desiderium, cupiditas*: SIL. 13, 23 signa reportandi ... -r. CLAVD. rapt. Pros. 2, 137. AVG. c. epist. fund. 32 ad -em *quadrupedum* concubitus. ZACCH. 2, 2 p. 1110^B utilium -r. 2, 18 p. 1142^B martyrii. 3, 1 p. 1150^A. 3, 3 p. 1151^D. PRIMAS. in apoc. p. 936^C divinae legis vel lectionis -e flagrantes. EVGIPP. epist. 10 -e perfectioris vitae.

nota i. q. discrimen, vexatio: VVLG. Ier. 15, 4 dabo eos in -em universis regnis (εἰς ἀνάγκας). I Petr. 4, 12 nolite peregrinari in -e, qui ad tentationem vobis fit (τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει).

B *rerum*: **1** *animi, mentis, aetatis sim.*: CIC. de orat. 220 quid esset iracundia, -rne mentis an cupiditas puniendi doloris. Tusc. 4, 24 -r concitatioque animi (PS. RVFIN. in psalm. 6, 8 quo poenitens sibimet ipsi solet irasci). Cato 45 erat quidam -r aetatis (SEN. Tro. 251 [*cf.* 250 impetum]. VLP. dig. 48, 5, 16, 6 *coniunct.* iuvenili facilitate. CASSIOD. in psalm. 118, 147. *cf.* OV. met. 15, 209 iuventae. SEN. epist. 68, 13 adulescentiae). HOR. carm. 1, 16, 24 pectoris (ARNOB. nat. 4, 22 inflammati pectoris incaluisse -e. 4, 26 *i. amoribus*). LVCAN. 4, 279 deserat hic -r mentes. ZACCH. 2 praef. p. 1107^D -e piae voluntatis. **2** *affectuum, cupiditatum, vitiorum sim.*: SEN. dial. 5, 12, 4 *irae* -r relanguescat (*cf.* 3, 8, 6 ARNOB. nat. 5, 15. PALLAD. hist. mon. I 20 iracundiae [33 p. 97, 9 *Butl.* ζέσεως]. CALP. ecl. 5, 22 venus et ... -r amoris (PORPH. Hor. carm. 1, 30, 5 CARM. poet. min. V 76, 2, 51). SIL. 12, 450 curarum -bus. GELL. 20, 1, 22 vitiorum. MIN. FEL. 9, 6 incertae libidinis. TERT. cult. fem. 1, 9 gloriae. ARNOB. nat 7, 38 indignationum. HIER. epist. 52, 3, 8 sapientiae (*cf. quae praecedunt*). AMBR. spir. 1, 14, 147 -e gratiae spiritalis ignescant. AVG. in psalm. 147, 26 rigor captivitatis ... -r caritatis (civ. 18, 32 meridies id est -r caritatis. epist. 140, 55 SACR. Leon. p. 386. ORIG. in Matth. 18, 39 refrigescet. BENED. reg. 66). ZACCH. 2, 18 p. 1142^A terrenae -r illecebrae. LEO M. epist. 35, 1 catholici sensus -e (ζήλῳ). VEREC. in cant. 2, 10 desiderii (GREG. M. dial. 4, 47 p. 408^A). CASSIOD. in psalm. 118, 113 adversitatis -r. inst. div. 1 p. 1110^D pietatis. VEN. FORT. vita Albin. 5, 12 fidei -e flagravit (vita Hil. 5, 14 vita Pat. 5, 17 GREG. TVR. glor. mart. 80). GREG. M. in Ezech. 1, 7, 11 in zeli -e. moral. praef. 6 virtutis. BENED. reg. 1 conversationis -e novicio. SACR. Leon. p. 406 sancti spiritus -e praeclarus (SALV. gub. 4, 92 GREG. M. moral. 9, 29). **3** *belli, proelii sim.*: SIL. 8, 319 belli -e retuso. AMM. 16, 2, 13 in ipso proelii -e (18, 2, 3. 19, 2, 12). 16, 12, 43 certaminum (17, 13, 13. 20, 11, 7). 17, 13, 26 pugnarum. *sim.*: TERT. adv. Marc. 4, 30 iudicii -r lacrimosa austeritate subsequitur. ALC. AVIT. epist. 41 p. 69, 28 -r scismatum praefatorum, qui ... exarserat ... restinctus. *Rubenbauer.*

fervōrāculum, -ī *v.* furfuraculum.

***ferus**, -a, -um [*cf. esse videtur c. gr.* θήρ *slavon.* zvěrĭ 'fera'. *Th.*]. *de declinatione trita apud* VARRONEM ling. 10, 12 (*cf.* 8, 70). *desunt comparativus et superlativus (cf. Wölfflin, Lat. Compar. p. 32), subveniunt formae adiectivi* ferox *ut* PLAVT. Rud. 606 ferocior. CIC. epist. 4, 9, 3 ferociores impotentioresque. SALL. hist. frg. 3, 74 omnium ferocissimi ... locorum egestate rapto vivere coacti. NEP. Them. 2, 1. Eum. 11, 1 ferocissimum elephantum. OV. epist. 3, 133 20, 189 Pont. 3, 2, 99 LIV. 1, 12, 9. 1, 22, 2. 1, 40, 5. 1, 59, 5 *ac passim. cf. et* CIC. Sull. 7 -um praeter ceteros. CAES. Gall. 2, 4, 8 maxime -i. APVL. met. 4, 20 canes ... satis -i. AMM. 31, 2, 14 perquam -i. AVG. civ. 7, 24 vehementer -um. PHYSIOGN. 23, 5 nimium -um. 39, 8 satis -os. 81, 10 magis (*nisi est pro* potius) -i. *ad sensum cf.* VARRO ling. 7, 91 quod ... a 'fero' discretum, id dicitur 'cicur'. PAVL. FEST. p. 108 incicorem: immansuetum et -um. p. 112 immanis: -us sive magnus. MART. CAP. 4, 348 leo -us est, homo mitis. *alia v. sub* ferox *p. 566, 73 sqq.* *pessima doctrina de origine*: SERV. Aen. 2, 51 feri quadrupedis ab eo quod toto corpore feratur; *cf.* COMM. Einsidl. gramm. suppl. 238, 10. SCHOL. Stat. Theb. 6, 7 fera oliva: ... possumus et 'feram' pro 'feraci' intellegere. *lusus verborum*: ENN. ann. 183 -o ... ferro. VARRO Men. 405 -a ... manu ... ferreo ensi. CIC. ad Q. fr. 1, 3, 3 -us ac ferreus. LVCR. 2, 103 fera ferri corpora. TIB. 1, 10, 2 quam -us et vere ferreus. OV. met. 13, 444 -us ... petiit ... ferro. [*falso trad.* TRAG. inc. 20.] [*it.* fiero, *francog.* fier. *M.-L.*]

I *i. q.* ***non cultus, non domitus*** (GLOSS. ἄγριος; Hesych. φεροὶ ἄγριαι): RHET. Her. 4, 48, 61 omnes res ... -as et mansuetas. SEN. Herc. O. 32 quidquid pontus aut aer tulit terribile dirum pestilens atrox -um, fractum atque domitum est. *cf. etiam* PETRON. *p. 605, 71.*

A *bestiae* (*tam mites quam crudeles. cf.* PLIN. nat. 8, 220 *hi lepores* mansuescunt raro, cum -i dici iure non possint, complura namque sunt nec placida nec -a, sed mediae inter utrumque sunt naturae ut ... hirundines, apes ... delphini. *cf.* 11, 12. 28, 266). PLAVT. Capt. 116 liber captivos avis -ae consimilis est (123). CATO orig. 52 caprae (VARRO *v. l. 60.* CIC. nat. deor. 2, 126 VERG. Aen. 12, 414 *al.*). VARRO rust. 2, 1, 5 in locis multis genera pecudum -arum (2, 2, 2) sunt aliquot ... asini -i in Phrygia et Lycaonia, equi -i in Hispania citeriore regionibus aliquot. 2, 3, 3 oves ... quas pascimus ortae sunt ab ovibus -is (3, 12, 1); sic quas alimus ⟨caprae⟩ a capris -is ortae. 2, 6, 3 *asinorum* genera duo: unum -um, quos vocant onagros ... alterum mansuetum. 2, 9, 2 de canibus ... genera duo, unum venaticum et pertinet ad -as bestias silvestres. 2, 9, 3 bestiis (RHET. Her. 2, 19, 29. 4, 39, 51 *cf. l. 73 sqq.*). 3, 7, 1 columbae ... quamvis -ae essent. 3, 9, 17 *gallinis* invectis a nautis ibi -is factis. 3, 10, 2 *anserum* genus ... quod -um vocatur ... nec aeque fit mansuetum. 3, 16, 19 *vespae* -ae et cicures sunt. nunc -as dico, quae in silvestribus locis pascitant, cicures, quae in cultis. CIC. Arat. 140 -a Pistrix (*sidus*; 275. 413). Q. CIC. carm. frg. 1, 6 Leo (*sidus*). Verr. 6, 109 cum homine ne crudeli nobis res est an cum -a atque inmani belua? Sull. 76 beluae ... immanes ac -ae forma hominum indutae. Mil. 30 -is ... beluis (*sic P*). ac. 2, 108 -am et immanem beluam (nat. deor. 2, 161 OV. met. 13, 917 *al.*). nat. deor. 2, 99 varia genera bestiarum vel cicurum vel -arum. Lael. 81 in bestiis volucribus, nantibus, agrestibus, cicuribus, -is. NEP. Dat. 3, 2 bestiam (LIV. 26, 13, 12 *et passim. cf. l. 64*). LVCR. 1, 15 inde -ae (*Venere efferatae*) pecudes persultant pabula laeta. 3, 753 -a saecla ferarum. VERG. Aen. 5, 818 addit frena -is *equis*. AETNA 588 solis Tereus -us exulat agris. HOR. epod. 7, 12 leonibus ... -is (OV. met. 7, 373. 11, 511 *et passim*). 17, 11 addictum -is alitibus atque canibus ... Hectorem. serm. 1, 5, 51 equi. TIB. 1, 2, 52 -os Hecatae ... canes. 1, 3, 69 angues *Tisiphones*. PANEG. in Mess. 72 Scylla ... -a (freta *trad.*). OV. am. 3, 9, 16 aper (3, 10, 40 SVET. Aug. 67 *al.*). epist. 6, 98 angues (met. 11, 56 *al.*). 12, 39 dura -orum colla boum. met. 8, 124 taurus (STAT. Theb. 11, 228 *al.*). 11, 396 vastato-

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rem ... cruento ore -um *lupum.* 13, 732 canibus *Scyllae* (Pont. 4, 10, 25 monstris). GRATT. 164 ferus ... adulter (*i. tigris*). MANIL. 1, 371 Tauri. CELS. 2, 18 omne ... -um animal domestico levius (5, 27, 1). PHAEDR. app. 16, 6 societas -a (*feles*). SEN. Herc. O. 1813 ales (Oed. 102). Phaedr. 65 latisque -i cornibus uri. 1039 gregis. 1233 vultur. epist. 70, 6 qui cum ... tamquam -um aliquod animal aleretur. 85, 8 rationi nullum animal obtemperat, non -um, non domesticum et mite. 92, 9 animalia. COLVM. 6, 2, 1 -i *iuvenci.* 7, 2, 4 silvestres ac -i arietes. 7, 12, 9 raptorem -um *lupum.* 8, 10, 1 *turdi* (*opp.* mansueti). 8, 14, 3 anserum ... genus ..., quod a -o mitigatum domesticum factum est. 9 praef. subus (PLIN. nat. 1 ind. 8, 78 MART. epigr. 14, 1). 9, 1, 1 pecudes (12, 52, 1 *opp.* domesticis). SCRIB. LARG. 16 *palumborum.* LVCAN. 1, 327 tigres. PLIN. nat. 1 ind. 8, 82 de nec placidis nec -is animalibus (1 ind. 28, 33 *al.*). 1 ind. 28, 42 bubus (8, 38. 28, 159). 8, 24 *elephantum.* 8, 39 equorum. 8, 208 *sues* (8, 210. 212. 213). 8, 72 asini. 8, 213 genus *animalium* (*opp.* placidum). 10, 124 *corvi.* 10, 182 quae ex -is mitigentur *animalia.* 10, 193 *pisces.* 30, 60 palumbis (30, 61. 67). STAT. Theb. 5, 567 -us incola luci *serpens.* QVINT. decl. 388 p. 435, 27 nec quidquam usque eo -um est, ut non cum progenie sua migret. APVL. met. 9, 36 canes pastoricios villaticos, -os atque immanes. CALP. decl. 37, 16 canibus. PAVL. dig. 47, 2, 26 pr. apes. APVL. met. 4, 20 canes ... satis -i. 8, 25 iumento (*asino*). EDICT. imp. Diocl. 8, 25 pellis obiferi (*i.* ovis -i). SER. SAMM. 842 aspis. POMER. 2, 15, 2 -is avibus bestiisque. *de animo bestiarum*: NIGID. Prisc. gramm. II 385, 15 omne pecus indomitum habet quiddam in se -um, sed tamen ea natura est, ut ⟨ci⟩curari et dom[in]ari possit. Ov. met. 15, 85 quibus ingenium est immansuetumque -umque ..., tigres ... leones. COLVM. 8, 2, 15 quasi compede cohibentur -i mores. GAIVS dig. 41, 1, 5, 2 apium (41, 1, 5, 5 pavonum et columbarum) natura -a est. *item translate (ad feras pertinens)*: GRATT. 162 semina *tigrium.* MANIL. 1, 368 lacte *capellae.* 2, 190 membra *Capricorni.*

synonyma: silvestris, immanis, immansuetus, indomitus. *opposita*: mansuetus, cicur, domesticus, mitis, placidus.

B *herbae, arbores et quae ex iis enata sunt*: SISENNA hist. 60 vite (NON. p. 113, 19 pro 'agresti'). VARRO rust. 1, 9, 7 quae enata sunt -a. 2, 1, 4 e -is atque agrestibus ut arboribus ac virgultis. LVCR. 2, 400 taetra absinthi natura -ique (*ambigue*) centauri foedo pertorquent ora sapore. 5, 1368 fructusque -os mansuescere terra⟨m⟩ cernebant. VERG. georg. 2, 36 fructusque -os (GLOSS. silvestres) mollite colendo. Ov. met. 14, 391 robora. COLVM. 3, 1, 2 *arbores* silvestres ac -ae. 9, 1, 8 -ae intubi lactucaeque. 10, 14 palmitibus. PLIN. nat. 14, 127 arbores. 19, 42 laserpicium ..., rem -am ac contumacem. STAT. Theb. 6, 7 oliva. 9, 735 herbas *magicas.* PALLAD. 14, 52 partus *olivae* (*syn.* silvestria). 14, 154 frondes *amygdali. cf. etiam p. 606, 30.* *hinc*: PLIN. nat. 12, 76 *ladani* odor ... -us et quodammodo solitudinem redolens. PALLAD. 14, 79 mores *pomi.* *nota lapides*: PLIN. nat. 9, 115 *uniones* enormes et -i. *de morbis*: ORIBAS. syn. 7, 48 *scabiem* agrian i....-am Graeci vocant (7, 49 *papulam*). *cf.* CELS. 5, 28, 18[A].

syn.: agrestis, silvestris, contumax (*l. 42*).

C *regiones, terra, maria (partim iam translate cum incolae spectantur)*: *nota* PAVL. FEST. p. 86 -us ager: incultus. VARRO rust. 1, 7, 7 in locis -is plura ferunt *arbores,* in iis, quae sunt culta, meliora. CATVLL. 63, 40 mare (DIRAE 61 *al.*). 63, 89 nemora. VERG. buc. 5, 28 montesque -i (Ov. Ib. 535) silvaeque. Aen. 10, 12 Karthago. HOR. epod. 16, 7 *Romam* nec -a caerulea domuit Germania (Ov. trist. 4, 2, 1 Pont. 2, 8, 39 MANIL. 1, 899) pube. sat. 2, 6, 92 vis tu homines Vrbemque -is praeponere silvis? carm. 1, 12, 1 -ae bella Numantiae. 4, 5, 27 -ae bellum ... Hiberiae. PANEG. in Mess. 139 -a Theraeo tellus obsessa colono (*i. Cyrene*). PROP. 3, 2, 5 -a ... sub Aetna. Ov. trist. 1, 2, 83 -a litora Ponti. 1, 8, 40 in ... -is Scythiae Sarmaticisque iugis. Pont. 2, 3, 27 -a nimboso tumuerunt aequora vento. 2, 6, 10 saxa. GRATT. 69 deus cultorque -i Tirynthius orbis (*Hercules*). MANIL. 1, 86 -a diversis exercita frugibus arva. SEN. Herc. f. 19 dira ac -a Thebana tellus. Herc. O. 145 -a Caspias. LVCAN. 2, 48 urbes (STAT. Theb. 12, 200). COLVM. 6, 37, 11 mula ... montibus aut -is locis pascitur. PETRON. 108 vers. 7 gurgitibus. BVC. Eins. 2, 36 ratibus tutis -a non irascitur unda. SIL. 1, 461 regna (*al.*). 1, 656 Gallia. 17, 641 mater bellorum -a Pyrene. STAT. silv. 1, 6, 55 Phasim. 5, 2, 141 Araxes. AVIEN. orb. terr. 343 Nilus. 527 Hadria. VVLG sap. 14, 1 fluctus. Iudas 13 maris. CLAVD. carm. min. 1, 186 saltus *Maenali.* AVG. civ. 7, 24 nullum genus esse terrae tam remotum ac vehementer -um, quod non subigi colique conveniat.

D *homines* (*barbari, rustici; omisso* homo *pro subst.* CIC. parad. 27 Ov. epist. 19, 171 SEN. Phaedr. 240 *al.*): [LVCIL. 964 -um genus *corruptum.*] CIC. inv. 1, 2, 2 vir ... sapiens ... ex -is et immanibus mites reddidit et mansuetos *homines.* 1, 103 id maleficium ... a -is quoque hominibus et a barbaris gentibus et immanibus bestiis esse remotum. S. Rosc. 74 hunc hominem -um atque agrestem fuisse, numquam cum homine quoquam collocutum esse, numquam in oppido constitisse. Sest. 67 gentes -as atque inauditas. rep. 1, 58 utor neque perantiquis neque inhumanis ac -is testibus. leg. 1, 24 in hominibus nulla gens est neque tam mansueta neque tam -a (Tusc. 1, 30), quae non... habendum sciat *deum.* parad. 27 conventus ... -orum et immanium. Tusc. 5, 58 quibusdam convenis et -is barbaris corporis custodiam committebat. 5, 115 Polyphemum Homerus cum immanem -umque finxisset. Att. 8, 11, 2 gentes. CAES. Gall. 1, 31, 5 posteaquam agros ... Gallorum homines -i ac barbari adamassent (1, 33, 4. 1, 47, 3. 2, 4, 8 maxime -i. 2, 15, 5). 4, 10, 4 a -is barbarisque nationibus (SALL. Catil. 10, 1). SALL. Iug. 80, 1 genus hominum -um incultumque. HOR. carm. 3, 4, 33 Britannos hospitibus -os (*cf.* Ov. *l. 10*). epist. 1, 3, 34 indomita cervice -os. 2, 1, 156 Graecia capta -um victorem cepit. LIV. 10, 2, 4 gentes (33, 12, 10 gentes -as et indomitas. *et passim.* 34, 9, 4 *add.* bellicosa). 23, 5, 12 militem ... natura et moribus immitem -umque insuper dux ipse efferavit. Ov. am. 1, 9, 23 -a ... agmina Rhesi. 2, 16, 39 Britannos (*cf.* HOR. *l. 6*). trist. 3, 3, 64 manes (*Sarmatas mortuos*). Pont. 1, 8, 15 Getes (3, 9, 32. 4, 16, 40). 3, 1, 2 hoste. SEN. apocol. 7 reges. *et sic passim.* *addo propter synonyma*: POMP. TROG. Iust. 38, 4, 15 -orum atque immitium populorum. VELL. 2, 90, 1 Alpes -is incultisque (mul- *trad.*) nationibus celebres. SEN. dial. 11, 7, 1 -arum indomitarumque gentium. MELA 1, 107 minus -i, verum et hi inconditis moribus. 1, 110 -ae incultaeque gentes. 2, 18 -i ... et paratissimi ad mortem. FLOR. epit. 3, 8, 2 homines -os atque silvestres. 4, 12, 13 Moesi quam -i, quam truces fuerint, quam ipsorum etiam barbari barbarorum. PHYSIOGN. 14, 6 Celti ... sunt indociles, fortes, -i. *cf.* 93, 1. 7. *spiritualiter*: RVFIN. Basil. hom. 2, 4 p. 1738[B] -i ac palabundi per aspera ... peccatorum ... pervagantur.

hinc translate (GLOSS. -a vita: agresti): CIC. inv. 1, 2 fuit ... tempus, cum in agris homines passim bestiarum modo vagabantur et sibi victu -o (TIB. 1, 2, 43 tum victus abiere -i) vitam propagabant. de orat. 1, 33 homines ... a -a agrestique vita ad hunc humanum civilemque cultum deducere. Cael. 26 -a quaedam sodalitas et plane pastoricia atque agrestis germanorum Lupercorum. Planc. 81 nihil ... tam inhumanum, tam immane, tam -um. nat. deor. 2, 148 a vita immani et -a. HOR. carm. 1, 10, 2 Mercuri ... qui -os cultus hominum recentum voce formasti. Ov. Pont. 2, 9, 48 ingenuas didicisse fideliter artes emollit mores nec sinit esse -os. 4, 9, 80 sanguine. fast. 4, 107 habitus. VITR. 2, 1, 6 e -a agrestique vita ad mansuetam perduxerunt humanitatem. 2, 8, 12 e duro -oque more. PLIN. nat. 3, 39 tot populorum discordes -asque linguas. 16, 1 inopis ac -ae sortis *hominum silvestrium.* 30, 15 sacra barbari ... -ique ritus. VAL. FL. 6, 755 sacra. PLIN. epist. 8, 4, 3 barbara et -a nomina. PS. AVR. VICT. orig. 3, 3 mentibus. AVSON. 339, 10 p. 157 mos (339, 11). RVFIN. hist. 1, 2, 23 agrestes ac -os hominum mores (patr. 1, 6). 5, 1, 57 -i ac barbari mores. PS. RVFIN. in Am. 9, 11 barbaries. in psalm. 36, 12 -a et bestiali corrosione verborum. MACR. sat. 1, 7, 21 -um et rudem ante fruges cognitas victum.

II *i. q. saevus, crudelis, immitis, superbus* (GLOSS. θρασύς, iratus, indomitus, crudelis); *nonnulla exempla poteris tam hic quam sub I A et D ascribere — usus retrogradus (i. q. efferatus) v.* LVCR. *p. 602, 76* VERG. *p. 605, 44* LVCAN. *p. 606, 45. cf. etiam* HOR. epist. 1, 13, 8.

A *homines*: ENN. scaen. 67 manus. PLAVT. Bacch. 73 apage a me, apage. :: ah nimium -us es. :: mihi sum. :: malacissandus es. TER. Andr. 278 adeon me ignavom putas, adeon porro ingratum aut inhumanum aut -um, ut neque me consuetudo neque amor neque pudor me moveat. ACC. carm. frg. 11, 2 falsidica, audax, gnati mater pessimi odibilis, natura impos, excors et -a. trag. 174 -um feroci contundendum imperiost. PORC. LIC. frg. 1 bellicosam in Romuli gentem -am. CIC. Verr. 3, 51 hostis in ceteris rebus nimis -us et immanis. Sull. 7 nisi ... me unum vis -um praeter ceteros, me asperum, me inhumanum existimari, me singulari immanitate et crudelitate praeditum. Phil. 3, 23 cur tam mansuetus in senatu fuerit, cum in edictis tam -us fuisset. 11, 2 geminum in scelere par, invisitatum, inauditum, -um, barbarum. 11, 6 -i hominis amentia. 13, 21 quis tam barbarus umquam, tam immanis, tam -us. Att. 5, 20, 5 -i homines et acres et omnibus rebus ad defendendum parati. ad Q. fr. 1, 3, 3 quem (*filium*) ego -us ac ferreus e complexu dimisi meo. 2, 11, 2 vereor, ne homo taeter et -us ... ad accusationem veniat. CATVLL. 61, 56 tu -o iuveni in manus floridam ipse puellulam dedis, ... o Hymenaee. NEP. Alc. 6, 4 ut nemo tam -us (ferreus *I. Müller*) fuerit, quin eius casui illacrimarit. VERG. Aen. 4, 466 Aeneas. HOR. epist. 1, 1, 39 nemo adeo -us est, ut non mitescere possit. epist. 1, 13, 8 -us (*comparatur cum asino*). 1, 19, 12 si quis voltu torvo -us ... simulet Catonem. TIB. 1, 5, 5. 1, 10, 2 primos qui protulit enses, quam -us et vere ferreus ille fuit. 2, 3, 37 -as acies (SEN. Ag. 599 *al.*). 2, 5, 103. 2, 6, 5. PROP. 1, 5, 12 illa -os animis alligat una viros. 2, 22, 31 Hector (2, 22, 34). 4, 2, 52 -i ... arma Tati. Ov. am. 2, 14, 2 agmina *militum.* epist. 15, 265 Alcides. 19, 171. 20, 60. ars 1, 74 stricto stat -us ense pater *Danaus.* met. 1, 185 hostis (trist. 2, 77 *al.*). 5, 604 ille. 12, 211. 13, 444 Achilles. CORN. SEV. carm. frg. 13, 24 Hannibal. Ov. met. 6, 549 ira -i tyranni. 7, 36 terrigenas. 11, 37 Maenades ... -ae. 13, 780 Cyclops (13, 873). *et passim.* *addo propter synonyma*: SEN. Oed. 864 -us ... et impotens. Phaedr. 272 aggredi iuvenem -um mentemque saevam flectere immitis viri. Phoen. 582 tam -us durum geris saevumque in iras pectus. Thy. 546 -us ille et acer nec potens mentis truculentus Atreus. benef. 7, 19, 5 non tantum malus factus est, sed -us, sed immanis. dial. 2, 14, 1 animal ... -um, cupiditatium incontinens. 5, 30, 1 quae natura -a ac rabida sunt. 7, 25, 4 victoris superbi ac -i. PERS. 5, 171

[(Klee), Vollmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-us et violens. TERT. adv. Marc. 1, 6 p. 297, 23 alterum iudicem -um bellipotentem, alterum mitem placidum (*cf.* 2, 29 p. 376, 8). 3, 18 p. 406, 23 *opp.* mansuetus. AVR. VICT. Caes. 40, 19 Maxentius -us inhumanusque. EVTR. 9, 27 -us et incivilis ingenii. PHYSIOGN. 56 p. 3 nocentes, -i, nihil intemptatum facinus, nihil inausum relinquentes. 82, 10 improvidum, audacem, -um. POMER. 3, 8, 2 ad communionem -i (seri *var.*), ad obsequium duri.

de dis: CARM. Arv. 3 -e Mars (OV. epist. 7, 160 fast. 4, 25 MANIL. 3, 632 *al.*). VERG. Aen. 2, 326 -us ... Iuppiter (NON. p. 307, 15 significat 'saevus'). HOR. carm. 2, 8, 14 Cupido. MAECEN. carm. frg. 4 Cybebe, -a montium dea. OV. am. 1, 2, 8 possessa -us pectora versat Amor (3, 1, 20 ars 1, 9 *et passim*). epist. 11, 9 *Aeolus.* met. 1, 241 -a regnat Erinys (STAT. Theb. 7, 562). fast. 5, 35 -os partus, immania monstra, Gigantas. SEN. Herc. f. 90 Styga et manes -os (*cf.* 558 -ae Stygis). Herc. O. 144 Titana. 1900 Geryonae. Tro. 981 quis tam impotens ac durus et iniquae -us sortitor urnae. Med. 638 Ditis (Oed. 597). Oed. 90 Gigantas. COLVM. 10, 329 -us ... Iuppiter. LVCAN. 6, 395 -i Martis (*i. belli*). STAT. Theb. 8, 74 -um ... Tonantem. 9, 785 -us ... Mavors. Ach. 2, 130.

syn.: immanis, inhumanus, immitis, durus; acer, taeter, barbarus, bellicosus, bellipotens, truculentus; malus, saevus, impotens, cupiditatium incontinens, rabidus, violens; superbus, audax; incivilis. *opp.*: mansuetus, mitis, placidus.

B *translate: res quae ferorum sunt vel quasi ferarum more agunt*: **1** *res incorporeae*: NAEV. trag. 34 (*in Lycurgo*) mei -i ingeni ⟨iram⟩. ? PLAVT. Asin. 145 fame (*v. p. 607, 56*). ENN. ann. 459 cata signa -a[e] sonitum dare voce parabant. ACC. trag. 25 -a hominum pectora. 683 nullum est ingenium tantum neque cor tam -um, quod non labascat lingua, mitiscat malo. VARRO Men. 223 -a ... munera belli. *cf. l. 41.* 493 murmur fit -us (PROP. 4, 4, 61 tubicen -a murmura conde). RHET. Her. 2, 19, 29 animum -um, crudelem atque inhumanum cupide ad inimici perniciem profectum. 4, 8, 12 o -os (feroces *E*) animos! o crudeles cogitationes. SVEIVS carm. frg. 1, 4 -a proelia. CIC. Arat. 200 ut res nulla -as possit mulcere procellas. carm. frg. 32, 12 me ... Iovis satelles pastu dilaniat -o. S. Rosc. 38 ostendere ... mores -os immanemque naturam. 146 -a immanisque natura. Phil. 14, 8 Dolabellae -um et immane facinus (OCTAVIA 942 *cf.* LIV. *l. 47*). rep. 2, 27 *Numa* ad humanitatem atque mansuetudinem revocavit animos hominum studiis bellandi iam immanis ac -os (2, 41). CATVLL. 60, 5 a, nimis -o corde. 63, 57 rabie -a carens dum breve tempus animus est. LVCR. 1, 29 -a moenera militiai. 1, 32 belli -a moenera. *cf. l. 29.* 5, 1330 transversa -os exibant dentis adactus iumenta. 5, 1340 -a facta (OV. met. 3, 248 OCTAVIA 799 *al.*). 6, 592 -a vis venti (OV. met. 15, 299 *al.*). VERG. Aen. 6, 49 rabie -a corda tument *Sibyllae* (*i. efferata*; 6, 80). CVLEX 249 impietate -a vaecordem Colchida matrem. HOR. carm. 1, 15, 4 fata. PANEG. in Mess. 124 -a discordes tenuerunt flamina venti. LIV. 28, 22, 5 facinus ... foedum ac -um (*cf.* CIC. *l. 37*). OV. am. 2, 6, 25 bella (epist. 3, 123 *et passim*). epist. 1, 31 proelia (trist. 5, 6, 9 *al.*). 12, 165 ignes (rem. 719 *al.*). 15, 126 -us in molli pectore flagrat amor (HOMER. 25 *al.*). ars 1, 12 animos placida contudit arte -os. rem. 267 ignis *amoris* (SEN. Phaedr. 643 *al.*). 496 imperii tam -a iussa mei. 656 ingeniis. met. 8, 469 ardor. 9, 65 stridore. 9, 178 cor (*cf.* 6, 282). 11, 436 concursibus. ars 2, 490 doloris (met. 13, 317 *al.*). trist. 1, 1, 42 hiems (PLIN. nat. 18, 265 saevam -amque. *al.*). 1, 11, 7 -a murmura ponti (SIL. 7, 256 venti). 5, 7, 17 vox. 5, 8, 21 gaudia. Ib. 396 morti. Pont. 4, 16, 31 cum Varius Gracchusque darent -a dicta tyrannis. fast. 1, 495 tempestas (SEN. Thy. 959 *al.*). LYGD. 4, 74 immitem dominam coniugiumque -um. SEN. Herc. f. 43 -a tyranni iura. 1280 monstrum impium saevumque et immite et -um. Phaedr. 414 mitiga pectus -um (Herc. f. 1226. Phoen. 140 pectus -um mollire. VAL. FL. 5, 533 pectora. *al.*). Thy. 136 impetus. Tro. 247 Priami ... natam Pelei nato -um mactare credis? 281 quidquid indignum aut -um cuiquam videri potuit. 1057 tam -um, tam triste ... scelus. OCTAVIA 87 -a ... corda tyranni. 423 fugit ... mores -os hominum ... Astraea virgo. 473 caede. 920 fugerem ... caedem ... -am. SEN. dial. 3, 5, 3 -um ac perniciosum vitium (*ira*). 4, 12, 3 nulli sunt tam -i et sui iuris affectus, ut non disciplina perdomentur. 4, 15, 4 non ... humani vim ingenii, sed -i et intractabilis habent. 5, 41, 1 iram ... -am, immanem, sanguinariam, quae iam insanabilis est. epist. 104, 23 natura ... animalibus -um dedit ... spiritum. COLVM. 1 praef. 10 nocte. PETRON. 99, 3 -as ... mentes obsidet *ira*, eruditas praelabitur. VAL. FL. 1, 596 murmura (5, 651 SIL. 3, 305 *al.*). 3, 638 iurgia. 6, 516 furoris. 7, 563 Boreae -us horror. SIL. 1, 175 -um visu dictuque *est quod narratur.* 4, 794 caedumque -os ... ritus. 8, 658 clamoribus (16, 95 *al.*). 13, 142 spumantis equi -a corda fatigans. 17, 159 somnia. 17, 207 flamina *Austri.* STAT. Theb. 1, 115 sibila. 1, 230 errores ... -os. 7, 137 -us mortis amor caedisque. 10, 317 mortis. PLIN. epist. 8, 24, 4 quibus ... libertatis nomen eripere durum -um barbarum est. SVET. Cal. 11 -um ... ingenium. APVL. carm. frg. 5, 4 -um ... malum (*Amor*). SER. SAMM. 889 ignis (*febris*). NEMES. cyn. 30 sibila Cadmi *mutati.* ARNOB. nat. 2, 39 animae ... -ae ... et immanes. 3, 25 naturas -as, truculentas, immanes. 4, 3 morsus. AMM. 23, 6. 80 insanum loquentes et -um. 31, 8, 7 captivitas. PS. RVFIN. in psalm. 37, 9 rugitum. CLAVD. 5, 458 -o sub iure Aeaci. carm. min. 22, 15 poenis hominum vel sanguine pasci turpe -umque putes. PHYSIOGN. 23 p. 5 capilli densi imminentes fronti nimium -um animum declarant. 39, 8 satis -os mores. SIDON. epist. 2, 8, 3 vers. 1 occasu celeri -oque (*i. morte*). BOETH. mus. 1, 1 p. 181, 23 musica. VEREC. in cant. 1, 5 ad terrendum -i *spiritus.*

2 *res corporeae*: ENN. ann. 183 proletarius ... -o ... ornatur ferro. VARRO Men. 405 -a ... manu (*seq.* ferreo ensi). CIC. Arat. 326 ore -o (LYGD. 4, 86 SIL. 4, 539 *al.*) Capricornus. carm. frg. 19, 3 -is unguibus *Aquilae.* LVCR. 2, 49 tela (OV. epist. 14, 56 *al.*). 2, 103 -a ferri corpora. HOR. carm. 3, 29, 40 cum -a diluvies quietos irritat amnis. PROP. 3, 11, 11 -os ... serpentis hiatus. OV. am. 1, 10, 19 nec Venus apta -is Veneris nec filius armis (ars 2, 672 *et passim*). 3, 8, 26 -a castra sequi. epist. 8, 60 ensis. 19, 115 -os animosae virginis (*i. Dianae*) arcus. ars 2, 190 cuspide. 3, 572 -a composita vulnera (NVX 169 OCTAVIA 375 *al.*) mente feret. met. 2, 61 -a ... iaculatur fulmina *Iuppiter.* 3, 669 -a corpora pantherarum. 6, 557 ense (13, 343 *passim*). 4, 438 -a regia Ditis. 7, 31 avido dabitur -a praeda draconi *Iason.* 9, 85 dextra. 13, 454 sacra. 13, 767 voltus (SEN. Ag. 707 *al.*). trist. 4, 2, 38 *regio* plena -ae caedis (*cf. p. 605, 65*). Ib. 215 Martis sidera. 460 dente -o viscera carpat equos. Pont. 1, 2, 48 dare captivas ad -a vincla manus. 4, 14, 40 *non* offuit auctori -a lingua. fast. 1, 716 tuba. GERM. frg. 4, 8 -a cornua tauri. SEN. Herc. f. 797 rictus *leonis* (Thy. 77). 1117 date saeva -o verbera tergo. Herc. O. 719 sanguinem. 1389 clangoribus. Phaedr. 641 intimis fervet -us visceribus ignis. Thy. 150 dapibus (*sc. humana carne*). LVCAN. 1, 445 horrens ... -is altaribus Esus. 3, 686 -us (ferox *G*) ... ignis. 9, 698 -o de sanguine *Medusae.* VAL. FL. 4, 585 -a saxa (*Cyaneae*). SIL. 4, 379 -is sub dentibus. 5, 441 -is saetis. 6, 581 -us mucro. 10, 318 ore cornipedum ... -o. 16, 238 ora *leonum.* STAT. Theb. 4, 449 cornua. 5, 201 -a tela. 5, 571 linguae ... -a vincla trisulcae. 8, 258 pennis (*Harpyiarum*). 9, 858 fulminis. silv. 2, 1, 58 bile -a[t]. 2, 1, 138 ungues. SER. SAMM. 490 aceto. PORPH. Hor. epod. 3, 4 allium. *cf. IB.* AVIEN. Arat. 983 Centaureae -a molis terga (*i. ferina*). RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 191c vultum (*opp.* placidum mitemque). CLAVD. 5, 191 vincula. 28, 382 colla. carm. min. 4, 12 membra *Minotauri.* 24, 1 lumina *lucustae.* AVG. serm. ed. Mai 70, 1 flammas. DRAC. Romul. 10, 516 serta.

structurae notabiles: in *c. abl.*: CIC. Verr. 3, 51 (*p. 604, 55*). Phil. 3, 23 (*p. 604, 57*). *c. acc. graeco*: SIL. 5, 645 ora -us mentemque. AVIEN. 3, 134 -us ora aries. *c. dat.*: [*aliter* PLAVT. Bacch. 73 *v. p. 604, 49.*] HOR. carm. 3, 4, 33 *p. 604, 6.* SEN. dial. 6, 22, 5 canes, quos ... sibi uni mansuetos, omnibus -os haberet. STAT. Theb. 6, 313 illi etiam -us indocilisque teneri *equus.* 11, 712 nec soli -us iste tibi *est.* *c. abl.*: HOR. epist. 1, 3, 34 indomita cervice -os. PROP. 1, 5, 12 -os animis ... viros. OV. met. 11, 396 (*v. p. 602, 84*). SEN. epist. 104, 27 uxorem ... moribus -am. VAL. FL. 3, 88 aegisono ... -a pectore virgo. STAT. Theb. 6, 755 tantis -us ossibus *Capaneus.* PS. AVR. VICT. epit. 40, 10 -us natura. *aliter*: LVCAN. 1, 354 caede -as (*i. efferatas*) mentes animosque tumentes. *c. sup.*: SIL. 1, 175 -um visu dictuque. *seq.* in *c. acc.*: LVCAN. 4, 147 indomitos ... populos et semper in arma ... feros. *aliter*: TERT. resurr. 32 -os ... in Christianum ... nomen homines. *seq.* ad: VEREC. in cant. 1, 5 (*supra l. 4*). POMER. 3, 8, 2 (*p. 605, 7*).

adi. quasi adv. **ferum:** AMM. 19, 11, 10 multitudo ululans -um (32, 12, 11). *cf.* 23, 6, 80 *p. 605, 82.*

adi. pro subst. *neutr.* **ferum** *v. sub IIB1* SEN. *p. 605, 62,* SIL. *p. 605, 73,* AMM. *p. 605, 82,* CLAVD. *l. 1.* -um est *v.* PLIN. *p. 605, 78.*

m. **ferus,** -ī *i. q. bestia fera* (*alia v. sub I D p. 603, 73*): CIC. carm. frg. 22, 16 *draco.* CATVLL. 63, 85 *leo.* VERG. Aen. 2, 51 *equus ligneus* (PETRON. 89, 12). 7, 489 *cervum* (PHAEDR. 1, 21, 8. 2, 8, 14). OV. epist. 9, 114 *leonis* (GERM. 606 PHAEDR. 1, 21, 8. 2, 1, 6 SIL. 5, 312 *al.*). met. 8, 355 *apri* (8, 382. 400. 422 -am *N*; PHAEDR. 4, 4, 3 AVSON. 393, 31 p. 246). 11, 396. MANIL. 5, 77 *equos* (GERM. 212). SEN. Herc. O. 851. COLVM. 7, 3, 5 *caprum vel arietem.* 9, 1, 7 caper aliusve quis -us. SIL. 6, 268 *serpentem.* ARNOB. nat. 4, 26 *equi.* VVLG. psalm. 79, 14 singularis -us. (*Klee*) *Vollmer.*

subst. fem. **fera,** -ae. *de etymologia*: SERV. Aen. 1, 215 -as dicimus aut quod omni corpore feruntur (PRISC. gramm. III 71, 9), aut quod naturali utuntur libertate et pro desiderio suo feruntur (ISID. diff. 1, 248). *de forma: gen. sing.* -ai *conicitur*: LVCIL. 146 (ferat *trad.*). LVCR. 1, 404 (ferare *trad.*). *de notione*: SERV. auct. Aen. 11, 571 veteres ... omnes prope quadrupedes -as vocabant. AVG. gen. ad litt. 3, 11 p. 76, 22 praedixi ... et quadrupedum nomen quam late pateat ipso pedum numero agnosci et nomine pecorum vel bestiarum omne irrationale animal aliquando comprehendi. sed etiam -arum vocabulum solet in latina lingua tantumdem valere. gen. ad litt. imperf. 15 p. 496, 24 quadrupedes accipiamus omnia iumenta, ... bestias vel -as omnia quadrupedia indomita. DIFF. ed. Beck p. 57, 15 -ae sunt silvestres, bestiae etiam serpentes, beluae vero marinae. ISID. diff. 1, 248 inter -as et bestias. omnis bestia -a, non omnis -a bestia. bestiae namque sunt, quae morsu vel unguibus saeviunt, ut pardi leones tigrides, a vastando dictae. -ae autem illae sunt, quae etsi non saeviunt, tamen silvestres sunt. GRAMM. VII 292, 23 therion graece θηρίον, latine -a. GLOSS. θηρίον. θήρ. ἄγριον. -ae ἄγρια. III 361, 27 bestiae -ae θῆρες ἄγριαι. III 11, 12 θηρία bestias, -ac.
[*loc. dub.*: PLAVT. Condal. frg. 1 -ae *Bücheler,* fere *trad.* OV. met. 15, 230 -arum *pars codd.*]

[Jchm.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quodvis animal quadrupes immansuetum (*cf. tamen infra l. 54*): NAEV. trag. 31 ut in venatu vitulantes ex suis locis nos mittant poenis decoratas -is. ENN. scaen. 116 rursus prorsus reciprocat fluctus -a[m]. ann. 341 si forte 〈-as〉 ex nare sagaci sensit *venatica.* ACC. trag. 416 frenos immittens -is (*i. equis; an ad* ferus?). 441 vagant ruspantes silvas, sectantes -as. LVCIL. 164 concursaret agros, catulos fetumque -ai (ferat *trad.*). VARRO AT. carm. frg. 19 feta -is Libye. VARRO ling. 5, 94 vestigator a vestigiis -arum quas indagatur, *vocatur.* 5, 100 -arum vocabula ... partim peregrina ut panthera, leo *eqs.* CIC. Arat. 424 *Orion* -as ... necabat. inv. 1, 108 a -is diu vexatus. S. Rosc. 71 -is corpus obicere. rep. 2, 67. Tusc. 1, 62 superiores ... qui praesidia contra -as invenerunt. 1, 108 corpora ... a -is ... laniata. 5, 114 qui motus hominum, qui -arum non ita expictus est *ab Homero*, ut *eqs.* nat. deor. 2, 156. Att. 5, 16, 2 monstra quaedam non hominis, sed -ae nescio cuius immanis. CATVLL. 63, 53 ut aput nivem et -arum gelida stabula forem. LVCR. 1, 163 armenta atque aliae pecudes, genus omne -arum (1, 254. CAES. Gall. 6, 25, 5 multa genera -arum. VERG. georg. 3, 342 OV. epist. 10, 1). 2, 539 tanta -arum vis est, quarum nos perpauca exempla videmus. 2, 598 magna deum mater materque -arum et nostri genetrix haec (*tellus*) dicta est corporis una. 2, 877. 995 saecla -arum (2, 1076. 3, 753 fera saecla -arum. *al.*). 4, 680 fissa -arum ungula. CAES. Gall. 6, 28, 2 *uri* neque homini neque -ae ... parcunt. civ. 1, 84, 4 SALL. Iug. 6, 1. VERG. ecl. 6, 27 in numerum Faunosque -asque videres ludere. 10, 52 spelaea -arum. georg. 1, 139 laqueis captare -as et fallere visco. 2, 471. Aen. 1, 308 hominesne -aene. 7, 404 inter silvas, inter deserta -arum. CVLEX 278 turba -arum. HOR. epod. 6, 8 agam per altas aure sublata nives quaecumque praecedet -a. PROP. 2, 13, 6 Ismaria ducere valle -as. 2, 19, 19 captare -as. OV. am. 1, 7, 14 arcu sollicitasse -as. epist. 4, 170. 9, 25 *Herculem* non mille -ae ... *potuerunt* vincere. 10, 96 destituor rapidis praeda cibusque -is. 19, 103 Actaeon quondam -a creditus *canibus.* ars 3, 321 saxa -asque lyra movit ... Orpheus. met. 4, 719 terga -ae pressit *Perseus.* 10, 143 vates ... in ... -arum concilio medius turba volucrumque sedebat. 10, 546 -as quibus arma dedit natura (MANIL. 5, 229 arma -arum). 14, 339 mulcere -as. trist. 3, 5, 36. fast. 6, 109 iaculis ... -as agitare. LIV. 1, 4, 9 -as ... subsistere. 10, 27, 9 sacram Dianae -am. GRATT. 206. 221 nota -arum pascua. 235 domus ... -arum. MANIL. 1, 236 variae gentes hominum atque -arum. 2, 43 bella -arum. 5, 189 sunt quibus in ponto studium est cepisse -arum diversas facies et ... sternere litoreis monstrorum corpora arenis. PAVL. FEST. p. 255 -arum cubilia. PHAEDR. 4, 13, 4 cum se -arum regem fecisset leo. SEN. Herc. f. 222 Maenali pernix -a. Herc. O. 795 -is subactis. 1256 Lernaeae -ae. dial. 4, 31, 6 adulantes ... dominum -ae. COLVM. 3, 8, 3 India perhibetur molibus -arum nobilis. MELA 2, 1 grypi saevum et pertinax -arum genus (PLIN. nat. 7, 10 grypis, -arum volucri genere). PETRON. 119 vers. 14 quaeritur in silvis auro (circo *Stephanus*) -a. SIL. 12, 276 Massylam ... -am. STAT. Theb. 2, 505 *de Sphinge* (AVSON. 336, 41 Sphinx, volucris pennis, pedibus -a). silv. 1, 5, 4 *de testudine.* TAC. Germ. 23 cibi simplices, agrestia poma, recens -a (*i. caro ferae recens captae*) aut lac concretum. hist. 2, 94 gladiatorum -arumque spectaculis. *munus quoddam* (*cf. Hirschfeld, Verwaltungsbeamte 288, 4*): CORP. VI 10208 adiutor ad -as. *additur ad certum nomen animalis*: APVL. met. 1, 9 amatorem suum ... mutavit in -am castorem. *nota de pecudibus domesticis* (*de equis v. supra l. 5*): AVIAN. fab. 5, 11 mitibus ... -is communia pabula. *per metaphoram dicitur de hominibus*: PLAVT. Asin. 145 reddam ego te ex -a (*an adi.?*) fame mansuetem. CLAVD. 3, 262 *Stilicho* contra ... rapacem movit tela -am (*i. Rufinum*). PROSP. carm. de ingrat. 111 insanas pepulere -as (*i. haereticos*).

quaedam de -arum natura, maxime qua differat ab hominum natura, indole: PACVV. trag. 357 *-is* abest ad praecavendum intellegendi astutia. CIC. de orat. 1, 32 *sermone* praestamus vel maxime -is. 2, 168 -ae partus suos diligunt. S. Rosc. 63 cum etiam -as inter sese partus atque educatio et natura ipsa conciliet. 150 inter -as satius est aetatem degere quam in hac tanta immanitate versari. Rab. Post. 42 cum etiam -ae latibulis se tegant. rep. 1, 55 libertate ne -is quidem quicquam esse dulcius. fin. 1, 34 id ne -ae quidem faciunt, ut ita ruant itaque turbent, ut *eqs.* 2, 33 -arum natura non est ... depravata mala disciplina, sed natura sua. Tusc. 5, 73 huic ... non multum differenti a iudicio -arum. off. 1, 50. LVCR. 4, 1264 more -arum quadrupedumque ... ritu (5, 932 *al.* VERG. Aen. 4, 551 more -ae. HOR. sat. 1, 3, 109). *cf.* LIV. 3, 47, 7 -arum ... ritu. *al.* CIRIS 86 animo meretrix iactata -arum. OV. trist. 5, 8, 6 mala ... nostra, quibus possint illacrimare -ae. fast. 2, 291 vita -is similis. LIV. 30, 13, 7 -arum modo. MANIL. 4, 794 te ... -is dignam tantum, Germania, matrem. SEN. contr. 2, 1, 10 neque -is inter se bella sunt. SEN. benef. 1, 2, 5 officia etiam -ae sentiunt. dial. 3, 3, 4 dicendum est -as ira carere. epist. 5, 9 -ae pericula, quae vident, fugiunt. 66, 26 fetus suos non distinguunt -ae. 107, 7 homo perniciosior -is omnibus. MART. epigr. 30, 8 mentiri non didicere -ae. VVLG. Dan. 4, 13 ab humano commutetur et cor -ae detur ei. PHYSIOGN. p. 42, 15 animus qui -arum omnium immanitatem excedit. MART. CAP. 4, 349 homo est animal rationale mortale. ... addendo 'rationale' separavimus a -is.

distinguitur ab aliis animalium generibus: PACVV. trag. 198 -ae volucresque (CIC. Tusc. 1, 104 LVCR. 3, 880 *al. cf.* CATVLL. 64, 152 -is ... alitibusque. VAL. MAX. 1, 6, 11 avium -arumque. *sim. saep.*). PACVV. trag. 303 beluarum ac -arum adventus ne taetret loca (PLIN. nat. 5, 53 -is ... et beluis. *al.*). VARRO ling. 5, 80 quae sunt hominum propria primum, deinde de pecore, tertio de -is scribam (CIC. Tim. 45 figuras pecudum et -arum. OV. met. 11, 600 LIV. 3, 47, 7 *al.*). LVCR. 2, 343 mutae ... natantes squamigerum pecudes et laeta armenta (arbusta *trad.*) -aeque et variae volucres (921 HOR. carm. 3, 3, 41). VERG. Aen. 7, 651 equum domitor debellatorque -arum (SEN. epist. 113, 22). OV. met. 11, 21 volucres anguesque agmenque -arum (*cf.* SEN. contr. 10, 4, 21 -ae serpentesque. VAL. MAX. 7, 6 ext. 3 *sim. al.*). SEN. contr. 10 praef. 9 quidquid piscium natat, quidquid -arum discurrit (SEN. epist. 8, 3). CELS. 2, 18, 2 scire ... oportet omnia legumina ... generis valentissimi esse (valentissimum voco, in quo plurimum alimenti est); item omne animal quadrupes domi natum; omnem grandem -am, quales sunt caprea, cervus, caper, onager. CELS. 2, 18, 7 inter domesticas ... quadrupedes levissima suilla est, gravissima bubula. itemque ex -is, quo maius quodque animal eo robustior ex eo cibus est. SEN. benef. 3, 30, 4 quod cum -is mihi et animalibus quibusdam minimis ... commune est (SEN. epist. 90, 16 -arum et aliorum animalium). SEN. dial. 5, 25, 3 immanis -a ad latratum canum lenta respexit. PLIN. nat. 5, 15 elephantorum -arumque et serpentium omni genere. QVEROL. p. 22, 10 vel fugaces -as vel pugnaces bestias (AVG. serm. ed. Mai 71, 3 equis, leonibus, tauris ceterisque -is ac bestiis). VEG. mil. 4 praef. mutorum animalium vel -arum. INSCR. Notiz. degli scavi 1899 p. 149 (*Apulia*) -is n. IIII, ursis XVI.

epitheta selecta: acer: SEN. dial. 4, 11, 4. alta: STAT. silv. 2, 5, 7 (*elephantus*). amphitheatralis: AMM. 28, 1, 10. arenaria: AMM. 29, 1, 27. avida: OV. epist. 11, 118. belligera: SIL. 11, 564 (*elephantus*). carnifex: EVSTATH. Bas. hex. 9, 5 p. 961C. crudelis: STAT. Theb. 9, 517. fugax: VERG. Aen. 9, 588. generosa: SEN. clem. 1, 5, 5 -arum *est* ... et ne generosarum quidem praemordere ... proiectos. gravis: PLIN. nat. 2, 189. hebes: VAL. CEM. hom. 6, 5. hirsuta: PROP. 1, 1, 12. horrida: SEN. Herc. O. 1295. ignobilis: CVRT. 3, 8, 10. intractabilis: AMM. 15, 5, 23. Libyca: OV. fast. 5, 178 Libycae ... -ae (leae *pars codd.*). *al.* magna: STAT. Theb. 9, 798. mansueta: SVET. Nero 11, 2. marina: ALBINOV. carm. frg. 10. Massyla: SIL. 12, 276 (*elephantus*). mitis: HIER. tract. hom. in Luc. ed. Morin p. 378, 13. montivaga: LVCR. 1, 404. nobilis: CVRT. 8, 1, 11 APVL. met. 10, 18. placida: SEN. benef. 7, 19, 6. praesumptuosa: VAL. CEM. hom. 19, 2. rapida: OV. epist. 10, 96 *al.* saeva: TIB. 1, 10, 6 *al.* stultus: MART. 4, 56, 6. trepida: STAT. Ach. 1, 627. tristis: HOMER. 992. trux: TIB. 1, 9, 76. turrigera: SIL. 9, 559 (*elephantus*). vana: OV. met. 14, 10 atria ... Circes, vanarum plena -arum. vera: SEN. benef. 7, 19, 6 a veris -is et nunquam humanam manum passis.

de sideribus: *nomen sideris*: CIC. Arat. 453 *Centaurus* -am (*θηρίον Arat. phaen. 662*) dextra retinens. *de Vrsis*: OV. trist. 4, 3, 1 magna minorque -ae (GERM. 28 si melius dixisse -as. AVIEN. Arat. 103. 361). *alia*: MANIL. 2, 564 at quos aeternis perfundit Aquarius undis, ad pugnam Nemeaeus agit totumque trigonum, turba sub unius Iuvenis virtute -arum (*de Leone, Ariete, Centauro*). 4, 238 -ae mixtum est hominis per sidera corpus (*de Centauro*). GERM. 671 tum -a, quam dextra portat Centaurus, in auras exilit et claris aperitur flexibus Anguis.

compos.: efferus. perferus. semifer(us). *Jchm.*

[**ferutiī** unciam tunsam ... naribus admovebis PLIN. VAL. 1, 2 (*in ed. Ald., deest in ed. Torini*).]

fervunculus, -ī *m.* [*mutatum pro* furunculus *quasi ductum sit a* fervore. *Th.*]. CAPER gramm. VII 109, 15 -us a fervore, non furunculus. ISID. orig. 4, 8, 15 furunculus ... quod fervet, quasi -us. *scribitur* ferbunculus *l. 64.* *i. q. furunculus*: ARNOB. nat. 2, 11 -um, scabiem ... sanare. THEOD. PRISC. eup. faen. 26 de ferbunculis ubique nascentibus. *ibid.* ferbunculos vel parotidas.

* **fervūra,** -ae *f.* [*cf. c.* fervor, fervere. *Th.*]. *in codd. passim scribitur* ferbura, ferbora CHIRON 594. *t. t. medicorum i. q. inflammatio* (GLOSS. *φλεγμονή*): VEG. mulom. 2, 48, 9 inurendus est leviter ... post -am (feruntam *vulg., correct. ex* CHIRONE 110) malagma ... imponi. CHIRON 23 propter -am. 86 donec -a desinat. 107. 317 in -a neglecti. *saepe.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 11, 2 p. 248, 12 ulcerum -ae (*V*, fervores *rell. codd., gr. φλυκτίδες ἀναζέουσαι*). SORAN. p. 21, 3 dolorem, qui de -a venit. p. 25, 5 ad -am matricis. p. 25, 14. 28, 2 impetum -ae. *al.* PS. THEOD. PRISC. ves. vit. 1 vesicae ... passiones ... id est -a *eqs.* ORIBAS. eup. 2, 1 D 3 paratrimata, id est inter coxas, quae se de itinere excorticaturas faciunt ex -as. *trop.*: TERT. scorp. 5 sustentata -a (fervore *B*) delicti. *Rubenbauer.*

[**fes** NOT. Tir. 16, 101.]

fescemnoe vocabantur, qui depellere fascinum credebantur PAVL. FEST. p. 86. *cf. Onomast. v. sub* Fescenninus.

fescennīnicola, fescennīnus *v. Onomast.*

fēsiae, -ārum. *v. p. 502, 8.*

fesmerion *nomen herbae.* GLOSS. III 563, 18 malvavisco -n (PS. APVL. herb. 39 *cod. Vrat.* Galli -n).

[Jchm.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

†**fessiminum**. VARRO Men. 138 in somnis venit, iubet me cepa<m> esse et -um (sisymbrium *conicitur*).

? **fesso**, -āre. GLOSS. V 360, 8 fessat desonat (419, 21). 427, 54 -at desinat.

fessulus, -a, -um [*a* fessus *deminutive. Th.*]. *i. q. fessus (hypocoristice dictum)*: DRAC. Romul. 10, 123 venit ... Cupido -us et gremio matris libratur anhelans. *Jchm.*

fessus, -a, -um [*a* defessus *tractum, cf.* fatisci. *Th.*]. DIOM. gramm. I 376, 18 fatigor fatigatus sum facit, non -us, et longe falluntur, qui opinantur ex eo quod fatigat -us derivari. PRISC. gramm. II 429, 8 vetustissimi ... 'fatiscor' et '-us' dicebant, ex quo 'defetiscor defessus'. *de forma quae est* fassus: PROB. nom. gramm. IV 212, 4 fetigati an fatigati? melius fetigati, quod fetigo dicatur et fessi, non fassi. fassi autem praeterito tempore confessos, non fatigatos significat. *legitur* fassus GLOSS. IV 74, 10 fassa fatigata (V 500,16), *cf.* SEN. contr. 2,5,5 *infra l. 62.* *de notione*: DIOM. gramm. I 376, 19 differt fatigatus a -o, ut Verrius ait, quod fatigatus, cum quis per alium labore compellitur, ut lassatus, -us vero, cum quis labore deficitur, <ut> lassus. SERV. Aen. 1, 178 -us generale est; dicimus enim -us animo, id est incertus consilii, ut (*Aen. 8, 232*) ..., et -us corpore, quod magis est proprium, et -us rerum a fortuna venientium, ut hoc loco. *cf.* ISID. diff. 1, 241 inter -um et fatigatum et lassum: -um animo et cura, fatigatum ex itineris longitudine, lassum labore. orig. 10, 101 DIFF. ed. Beck p. 57, 16. GLOSS. ad omnia refertur. alias -us consilii incertus. *de usu participiali cf.* PRISC. gramm. II 429, 8. III 222, 5. *legitur inde a* VARRONE, *deest* CAES. GLOSS. fatigatus, κεκμηκώς, κεκοπιακώς. -i valde fatigati.

I *de animantibus* (*hic illic pro subst.; saepe in abl. abs.*): VARRO rust. 3, 16, 8 -um *regem apium* (PLIN. nat. 11, 54) sublevant *apes* (*cf. de apibus* VERG. georg. 4, 180. 266 COLVM. 9, 13, 7 PS. QVINT. decl. 13, 5). CATVLL. 64, 366 Achivis. SALL. Iug. 51, 3 peditum magna pars ... -a. 70, 2. hist. frg. 1, 128 -us in Pamphyliam se receperat. VERG. ecl. 5, 46. georg. 4, 403 *Proteus.* Aen. 3, 78. 85 da moenia -is. 3, 276 5, 463 -um ... Dareta eripuit *pugnae* (SCHOL. Veron. non modo lassum, verum etiam deficientem accipi vult). 5, 615. 717. 6, 845 quo -um rapitis? (SERV. cur me ... -um ad vestram trahitis narrationem? aut certe '-um' tristem ... scilicet propter eorum mortem) 8, 26 animalia. 8, 232 ter -us valle resedit (SERV. egens consilii. ... nam corpore 'fatigatum' dicimus, animo vero '-um'. *cf.* GLOSS. V 200, 7 alias -us consilii incertus). 8, 489 cives. 8, 607. 11, 914 equos *Solis.* 12, 593 Latinis (SERV. auct.: pro afflictis). CVLEX 122. 154 capellae. CIRIS 193. 461 virginis. COPA 31 -us requiesce. HOR. epod. 2, 63 boves (PROP. 4, 9, 4. SEN. Thy. 801 nondum -is bubus [*abl. absol.*]. EVCHERIA anth. 390, 22 iungatur -o concita damma bovi). sat. 1, 5, 17 viator. 1, 5, 94. 1, 6, 125. carm. 2, 4, 11 Grais (SCHOL. scilicet longo bello). 3, 29, 22 pastor (OV. trist. 4, 1, 11). epist. 2, 1, 221. TIB. 1, 2, 2 occupet ut -i lumina victa sopor. 1, 10, 42 PROP. 1, 3, 42. OV. am. 2, 9, 19 miles (LIV. 6, 8, 7. 22, 51, 1 LVCAN. 3, 496 TAC. hist. 3, 27. AMM. 24, 6, 12 miles ... -us in campis torridis. 27, 8, 8). OV. epist. 20, 14 met. 2, 422. 5, 323. 10, 128 cervus. 10, 480. 11, 352 iuvencos (14, 648). 13, 777. Pont. 2, 2, 38 ales. fast. 3, 15 EPICED. Drusi 306. LIV. 1, 23, 9 ut -os confectosque simul victorem ac victum aggrediantur. 2, 20, 6 exules. 2, 20, 10 -o ... pedite (*abl. absol.*). 8, 10, 4 consurgite ... integri adversus -os (*sim.* 22, 47, 9 -i cum recentibus ac vegetis pugnabant. 23, 29, 5 in recentem equum ex -o transultare. 27, 2, 7 integri a -is pugnam accepere. 28, 13, 8 integri -is subirent. 30, 35, 9 quod integri cum -is ac sauciis pugnarent. 36, 38, 4. 44, 4, 9 VAL. FL. 4, 274 TAC. hist. 2, 26. 4, 17). LIV. 27, 48, 2 agmen. 27, 49, 3 -os abnuentisque taedio laborem. 32, 16, 11 -i vulneratique aliquot. 34, 15, 1. 37, 12, 2 iam omnibus -is (*abl. absol.*). 37, 24, 5 aegris et ob id celerius -is remigibus (*abl. absol.*). 44, 33, 9 deinde ubi -i sint. *passim.* SEN. contr. 2, 5, 5 *mulier* -a est (fassa *codd.*, lassa *Novák.* contr. exc. 2, 5 -a est). VAL. MAX. 3, 2, 23. 7, 4, 1 victores (OCTAVIA 525). SEN. Ag. 393[a]. Herc. f. 926 detur otium ... -is. 1077. 1142 Oed. 210. 344 taurus. 716. Phaedr. 291 senibus. 431 *nutrix.* Tro. 125. 449 *Hector* -us ac deiectus ac fletu gravis. benef. 3, 38, 3 dial. 5, 29, 1. nat. 6, 14, 2 suspiria atque anhelitus laborantis ac -i signa sunt. OCTAVIA 350. 728 LVCAN. 1, 345. LAVS Pis. 85 iudice -o (*abl. absol.*). PLIN. nat. 5, 73. 8, 8 *elephanti.* VAL. FL. 4, 514. 8, 79 *draco.* 8, 231. SIL. 1, 209 Titan (HOMER. 616). 2, 253. 4, 479 acies. 4, 698 cohortes. *persaepe.* STAT. Theb. 2, 45 equos. 2, 143 *al.* silv. 1, 2, 59. 2, 1, 16 (*sc. lamentando*). 3, 3, 14 -ique senectus longa patris. Ach. 1, 181. 246 MART. 9, 67, 3 epigr. 25[b], 2 TAC. hist. 2, 42. 3, 26 exercitu (*abl. absol.* PANEG. 7 [6], 21, 2). 4, 34 incompositi -ique. ann. 1, 35 mederetur -is. 3, 21 irritum -umque Romanum impune ludificabatur. 16, 4 PLIN. paneg. 13, 3 APVL. apol. 95 met. 1, 2 *al.* TER. MAVR. 2169. CARM. epigr. 556, 3 q<uae> magis debebat fe<ss>os sepelire pare<n>tes. NEMES. ecl. 4, 11. CAPITOL. Pius 2, 3 soceri -i iam aetatem. ARNOB. nat. 5, 39 AVSON. 163, 16. AMM. 31, 8, 10 anhelum ... et -um. PELAG. in Rom. 4 p. 665[A] ut centum annorum homo ex muliere aeque iam -a. CLAVD. 1, 168 -asque resurgere gentes. 24, 211 Martis. rapt. Pros. 1, 105. 2, 161 *Gigas* -is serpentibus impedit axem. HIER. epist. 22, 9, 1. AVG. civ. 4, 21 cur ... esset invocanda propter -os diva Fessona. 22, 8 -i atque confusi. SIDON. carm. 7, 138 DRAC. laud. dei 1, 730 EVG. TOLET. carm. 4, 7. 12, 7 CASSIOD. var. 4, 36, 1 CORP. VI 33953 INSCR. christ. Rossi II p. 113, 78, 5. *nota de sidere, quod Ingeniculus (gr.* Ἐγγόνασι*) vocatur*: GERM. 70 -i supter costas atque ardua terga. *accedit ablativus (saepe gerundivi; abl. absol. l. 20), quo indicatur causa defatigationis*: PRISC. gramm. III 222, 5 illa quoque nomina, quae vim habent passivam, ablativo iunguntur: ... -us labore ..., quod etiam participium potest esse. ARVS. gramm. VII 473, 25. VARRO rust. 1, 13, 1 servi -i opere aut frigore aut calore (SALL. Iug. 53, 5 opere castrorum. LIV. 21, 11, 3. 26, 48, 2 TAC. hist. 3, 11). CIC. Planc. 26 inedia fluctibusque. div. 1, 100 Veientes bello -i (VERG. Aen. 2, 109. LIV. 5, 23, 12 -a ... bello ... civitas. *al.* STAT. silv. 1, 1, 23 TAC. hist. 5, 16 ann. 12, 63 IVST. 6, 6, 4. *cf.* LIV. 31, 6, 3 diuturnitate et gravitate belli). CIC. Att. 15, 9, 1 plorando. CATVLL. 31, 9 peregrino labore -i (OV. met. 5, 446. 618 fast. 5, 234 LIV. 4, 41, 7 *al.* SEN. Phaedr. 503 SIL. 1, 180 TAC. hist. 3, 11 IVST. 12, 8, 10 AMM. 29, 5, 36 CORP. IX 2385). LVCR. 1, 257 -ae pecudes pingui. 2, 1038 -us satiate videndi. SALL. Iug. 53, 5 Romani itinere ... et proelio (itinere: Iug. 68, 3 milites -os itineris magnitudine. 106, 5 LIV. 2, 26, 3. 21, 27, 6 *al.* VAL. MAX. 9, 2 ext. 2 PLIN. nat. 7, 175 TAC. hist. 2, 40. *cf.* ann. 6, 44 longinquitate itineris -os. *cf. infra l. 40 sq.* proelio: LIV. 21, 11, 3 *al.*). Iug. 71, 1 Nabdalsa exercito corpore -us. epist. Pomp. 2 -us scribundo mittundoque legatos. VERG. ecl. 2, 10 rapido -is messoribus aestu (PROP. 3, 24, 17 vasto -i resipiscimus aestu. LIV. 44, 33, 10 PLIN. nat. 7, 175). 8, 85 -a iuvencum ... quaerendo bucula. Aen. 2, 596 -um aetate parentem (SEN. dial. 5, 9, 4 valetudine [TAC. hist. 3, 2 ann. 16, 13] aut aetate. VAL. FL. 6, 444 TAC. ann. 16, 13 VLP. dig. 39, 6, 5 SPART. Hadr. 24, 3. *cf.* OV. met. 7, 163 Aeson ... -us senilibus annis [9, 440. 13, 66 CLAVD. 8, 421]. LVCAN. 3, 729 senectā [PLIN. nat. 8, 147. 224]. PLIN. nat. 8, 206 senectute. VAL. FL. 1, 474 aevo. STAT. silv. 2, 4, 36 senio [TAC. ann. 2, 42]). Aen. 5, 715 -as aequore matres. 6, 503 -um ... te caede Pelasgum (LIV. 22, 48, 6 PHAEDR. 1, 11, 11 PANEG. 10 [4], 26, 4. *cf.* LIV. 25, 6, 13 hostis caedendo -us). HOR. carm. 3, 4, 38 militia ... -as cohortes (SCHOL. Hor. '-as' hic non lassas, sed a labore requiescentes. LIV. 28, 42, 19 TAC. hist. 4, 20). carm. 3, 13, 11 -is vomere tauris. TIB. 1, 3, 88 puella ... somno -a (DICT. 5, 12 -is ... multo vino atque somno barbaris). PROP. 1, 3, 5 assiduis Edonis -a choreis. OV. met. 3, 163 dea ... venatu -a. 9, 293 *Alcmene* -a malis (LIV. 2, 36, 6 SEN. Ag. 37 Thy. 301 nat. 5, 18, 7. VOPISC. Aurelian. 26, 6 fatigatus ac prope malis -us. IVST. 3, 7, 13). 11, 274 Aeacidis -us curaque viaque (cura: STAT. Theb. 8, 260 curis armisque ... -a cohors. via: OV. met. 14, 427 luctuque viaque. LIV. 1, 7, 4. 27, 46, 7 TAC. ann. 14, 54 *al. cf.* LIV. 37, 33, 3 longitudine viae). 15, 628 funeribus. fast. 1, 424 *Lotis* lusu -a. LIV. 1, 54, 6 interrogando expectandoque responsum nuntius -us. 2, 26, 3 -i ... populatione nocturna (9, 20, 4. 30, 42, 5 populationibus vi atque iniuria). 2, 30, 12 Volsci cursu et clamore -i (SIL. 10, 154 TAC. hist. 3, 18). 2, 64, 11 -um stando et vigiliis Volscum (stando: 28, 14, 3. 38, 27, 1. *cf.* VAL. MAX. 1, 5, 4 -a longa standi mora puella. vigiliis: LIV. 5, 48, 6. 22, 52, 2 *al.*). 3, 71, 2 cladibus -i (CLAVD. 26, 129). 4, 41, 7 volneribus (22, 49, 5 *al.* SIL. 7, 707 TAC. ann. 4, 73 AVSON. 432, 1). 5, 48, 6 exercitus stationibus ... -us. 6, 9, 9 oppidanis ... pugnando -is (21, 35, 5 labore ac pugnando. 29, 34, 14 pugnando ac sequendo. TAC. hist. 3, 18. *cf.* LIV. 22, 48, 6 pugnā). 7, 38, 7 se militando -os. 8, 1, 4 certamine (45, 11, 5 *cf. p. 611, 35*). 8, 24, 11 metu (SIL. 10, 154 STAT. silv. 2, 3, 15. TAC. ann. 2, 29 metu et aegritudine). 21, 35, 5 -is taedio tot malorum (29, 33, 8 taedio et desperatione. MART. 12, 57, 27 TAC. ann. 12, 39). 21, 37, 6 muniendo. 24, 24, 2 -us ... uxoris vocibus. 28, 40, 13 mihi vivendo iam, non solum rebus gerendis -o (VAL. MAX. 8, 13, 5). 37, 33, 3 -i morbis (COLVM. 7, 5, 3 -as morbo pecudes. TAC. hist. 2, 94). 44, 33, 10 aestu et languore (CIRIS 223 FRONTO p. 187, 17 N.). 44, 38, 8 itinere fatigatum et onere -um (VAL. MAX. 9, 2 ext. 2). SEN. Herc. f. 78 ipse imperando -us Eurystheus vacet. Phoen. 466 longo ... exilio. LVCAN. 4, 306 epulis. LAVS Pis. 190 te ... studiorum pondere -um. PLIN. nat. 8, 3 *elephanti* -i aegritudine (*cf.* TAC. ann. 2, 29). 36, 87 eundo. 37, 107 praedones fame et tempestate -i. VAL. FL. 3, 511 *Iuno* tot -a minis. SIL. 1, 255 pulvere -um agminis *Hannibalem.* 3, 506 (*per ironiam*) obsequio superum -osque secundis (17, 192. *cf.* 14, 554 -us acerbis). 10, 154 maerore (TAC. ann. 3, 1). 15, 717 -os errore viarum (TAC. hist. 3, 84). STAT. Theb. 3, 362 ipse ego -us quinquaginta illis heroum ... umbris. 4, 431 -a iugis *Diana venans.* 5, 503 -us ... diu puerilibus actis 6, 870 nec sole aut ... pulvere -i. 8, 215 iam *Argivi* -i gemitu (gemitus, *ut ad III pertineat, coniecit Klotz*). 12, 594 sanguine. CARM. epigr. 1533, 9 fortuna infracta ter me -um, *o Fides*, recreasti. TAC. hist. 3, 56 -os hieme atque inopia hostes. ann. 1, 13 -us *Tiberius* clamore omnium, expostulatione singulorum. 3, 63 *legationum* copia -i patres. 12, 13 nivibus et montibus -i. PLIN. epist. 5, 6, 40 ambulatione. FLOR. epit. 2, 6, 6 -i fame, machinis, ferro. NOVELL. Valent. 1, 3, 1 (Mommsen-Meyer) diversis ... incommodis. NEMES. ecl. 3, 3 Pan venatu -us. IVST. 2, 5, 2. 12, 8, 10 exercitus ... victoriarum numero ... -us. 18, 5, 9 -os longa navigatione socios. PS. AVR. VICT. epit. 9, 18 ventris eluvie. AMM. 16, 12, 51 tot aerumnis (29, 5, 15). 25, 3, 12 satietate vulnerum partibus (*sc. pugnantium*) -is. 26, 8, 3 inopiā commeatuum. 29, 5, 52 iacturis multiplicibus. CLAVD. carm. min. 22, 33 suppliciis. GREG. M. moral. 4, 67 p. 673[D] amoris tui robore (*cf. p. 611, 4*). *accedit ablativus, quo indicatur qua in*

[Pflugbeil]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

re defatigatio fiat: LIV. 28, 15, 6 -i corporibus animisque (38, 29, 9. SEN. Oed. 1052 -i corpore et morbo graves). VVLG. Iob 3, 17 requierunt -i robore (κατάκοποι τῷ σώματι; *cf.* GREG. M. moral. 4, 67 an non robore suo -am se invenerat? *spectat ad* cant. 5, 6. *aliter p. 610, 84*). *accedit accus. graec.*: SIL. 4, 40 agmina...-a gradum (*Sang.*, gradu *Col.*) multoque gelu torpentia nervos. *accedit genet.*: ARVS. gramm. VII 473, 25 -us illius rei. VERG. Aen. 1, 178 -i rerum (SERV. hoc est penuria fatigati, id est esurientes, quod fere laborem fames subsequitur. *cf.* GLOSS. V 200, 7 Vergilius: -i rerum, ideoque aliquotiens inopes. IV 442, 18 -i rerum inopes rerum. V 500, 56 copiis inopes, esurientes rerum. SYMM. epist. 1, 47, 2 urbanarum rerum -us. AVG. civ. 3, 20 p. 130, 15 D. omnium -a rerum *civitas Saguntina*). SIL. 2, 234 pavitant trepidi rerum -ique salutis. 10, 221 -um certaminis hostem. STAT. Theb. 3, 395 Tydea . . . -um bellique viaeque. SYMM. epist. 1, 13, 2 tabellarius vigiliarum -us astabat. 1, 20, 3 -us virium. AMBR. epist. 19, 30 meretriciis delenimentis -um amoris in soporem compulit. *accedunt praepos.*: de: CIC. rep. 6, 10 me de via -um (ac. 1, 1). in: PLIN. nat. 36, 97 in ea cogitatione -um. TAC. ann. 14, 54 in militia aut via -us. *sequitur infinitivus*: SEN. Oed. 170 *Charon* -us turbam vectare novam. CLAVD. 20, 367 se satis Armenio -um pro limite cingi.

adde: de urbibus, provinciis, terris sim.: SEN. Phoen. 284 non levis -is venit ruina Thebis. VAL. FL. 5, 279 nox . . . rettulerat -is . . . silentia terris. SIL. 4, 709 imperio . . . -o (TAC. ann. 11, 24). 13, 450 te . . . -ae eripuit patriae. AVR. VICT. Caes. 9, 1 exsanguem diu -umque terrarum orbem (CLAVD. 5, 406 *quae manus* -i poenam libaverit orbis). HIL. in Matth. 14, 14 *dominus* inveniet *ecclesiam* -am. AMM. 14, 11, 11 provinciae diu -ae. DRAC. Romul. 9, 65 adversus Danaos qui Pergama -a tuetur. *nota*: PANEG. 4 (9), 4, 3 ut . . . novos amnes veluti aridis -ae urbis visceribus infundant. *accedit ablativus*: SALL. or. Cottae 14 provinciae regna maria terraeque . . . -a bellis sint. LIV. 26, 32, 2 *urbem* -am miseranda servitute (STAT. silv. 4, 8, 5 aevo crebrisque laboribus). VAL. MAX. 6, 9, 1 patriam Latino tumultu -am. TAC. ann. 2, 5 -as Gallias ministrandis equis. 2, 42 provinciae . . . -ae oneribus (2, 54 internis certaminibus [*cf. p. 610, 53*] aut magistratuum iniuriis. AMM. 20, 1, 1 cladium congerie). TREB. Gall. 14, 5 malis -a re publica. CLAVD. 8, 473 -aque pensatis respiret Graecia poenis. 15, 17 *Roma* -a negatis frugibus. *accedit* sub: INSCR. christ. Rossi II p. 128, 8, 9 Histria . . . saevo sub scismate -a.

II *de corpore eiusque partibus et de animo*: CIC. Arat. 68 corpus (LVCR. 4, 848 VERG. Aen. 4, 522 TIB. 3, 10, 10 SVLPICIA Tib. 3, 17, 1 LIV. 21, 55, 8. 22, 2, 8 GRATT. 473 LVCAN. 4, 623 TAC. ann. 2, 71. 6, 46). VERG. georg. 4, 190 artus (Aen. 2, 253 [SERV. auct.: aut generaliter, quia omnis dormiens quasi -us: aut '-os' trahendo equum diruendoque murum]. 3, 511. 9, 811 CVLEX 205 HOR. carm. saec. 64 LVCAN. 4, 643 VAL. FL. 1, 48 SIL. 17, 138 STAT. silv. 1, 4, 56 CORP. III 8001). Aen. 3, 581 latus (SEN. Ag. 423 Phoen. 1 dial. 9, 2, 12). 5, 845 oculos. 7, 298 (*Iuno loquitur*) mea numina . . . -a iacent (SERV. fatigata destiti. VAL. FL. 3, 664 oblita...numine -o Iuno sui). CIRIS 448 -ae . . . fugiunt de corpore vires (VAL. FL. 2, 69. *cf.* TREB. trig. tyr. 15, 1 -is . . . rei p. viribus. APVL. met. 7, 28 victis -isque viribus [*abl. absol.*]. AMM. 27, 2, 8). OV. epist. 2, 90 membra (4, 90 LIV. 22, 2, 6 LVCAN. 4, 640 HOMER. 740). 18, 56 lumina (VAL. FL. 4, 639 STAT. silv. 1, 1, 87). 17, 162 bracchia (trist. 4, 6, 32). met. 3, 502 caput (SEN. Herc. O. 1283 LVCAN. 6, 97). 15, 527 -am . . . exhalari animam (trist. 1, 4, 27 VAL. MAX. 7, 2 ext. 11. GELL. 16, 6, 2 erat . . . -us . . . animus de aestu maris. DRAC. laud. dei 3, 722). trist. 4, 3, 26 ossa. SEN. Herc. f. 1045 cervix (LVCAN. 4, 754). Herc. O. 1413 venas. Phaedr. 1230 manus (VAL. FL. 3, 552 STAT. Theb. 6, 785. *cf.* MORET. 28). Thy. 807 pectore -o renovat veteres . . . iras (VAL. FL. 2, 32 SIDON. carm. 14, 19). Tro. 441 genis. LVCAN. 5, 216 corda. 6, 206 gradibus -is (STAT. Theb. 3, 324 HIER. hom. Orig. in Luc. 13 p. 283—284. *cf.* epist. 54, 6, 5 -os ascendentium gressus [CASSIOD. inst. div. praef. p. 1107B]). VAL. FL. 1, 288 -is . . . palmis (4, 326 SIL. 6, 515). 7, 592 incipit *taurus* -o victus descendere cornu. SIL. 1, 529 umeri. 6, 94 depellere -o ore sitim (STAT. Ach. 1, 524). STAT. silv. 4, 2, 30 -is . . . visibus. 4, 3, 105 lacertis. TAC. ann. 4, 52 -a mente (GREG. M. moral. 26, 79). PANEG. 9 (12), 17, 1 -is tuorum dexteris. SPART. Hadr. 4, 10 -a voce loquebatur. CLAVD. rapt. Pros. 1, 124 -aque post primos haeserunt viscera partus infecunda. *accedit ablativus causae* (*gerund. infra l. 78*): LVCR. 3, 458 *corpus et animam* simul aevo -a fatisci (*sim.*: SEN. Herc. f. 1309 animam . . . -am . . . senio nec minus -am malis. STAT. Theb. 4, 358 -um senio latus. ILDEF. vir. ill. 7 -is...senio artubus). HOR. carm. 2, 7, 18 longaque -um militia latus. TIB. 1, 8, 68 tua iam fletu lumina -a tument (OCTAVIA 117 -a fletu lumina). OV. met. 4, 215 -a diurnis membra ministeriis (11, 625 corpora duris -a ministeriis). 8, 83 curis -a . . . pectora (SEN. Phaedr. 247). trist. 3, 3, 85 vox . . . -a loquendo. LIV. 1, 25, 11 -um vulnere, -um cursu . . . corpus. 23, 32, 9 -os . . . animos . . . esse diuturnitate imperii Romani. SEN. epist. 86, 5 corpus laboribus . . . -um (APVL. met. 6, 2 ⟨vi⟩res diutino labore -ae. AMM. 14, 11, 15 -as labore . . . vires). epist. 89, 22 -o voluptatibus ore. LVCAN. 5, 354 umeris . . . pondere -is (*cf.* LAVS Pis. 75 -a . . . pondere cervix). VAL. FL. 4, 376 -i . . . erroribus artus. SIL. 7, 470 -i . . . nitoris luce cadunt oculi. 8, 83 -as luxu attritasque secundis . . . mentes. APVL. Socr. 5 p. 131 dextram caedibus -am. HIER. epist. 3, 5, 1 -a ieiuniis membra. CLAVD. 11, 21 membra somno -a.

III *de rebus* (*saepe fere i. q. afflictus, fractus*): LVCR. 5, 308 delubra deum simulacraque -a fatisci. VERG. Aen. 1, 168 -as...navis (5, 29 [SERV. pro 'nos -os' vel '-as' quassas nec ad plenum refectas]). 3, 145 quam -is finem rebus ferat (11, 335 rebus succurrite -is. GRATT. 438 da -is . . . rebus auxilia. SEN. Thy. 199 numquid secundis patitur in rebus modum, -is quietem? PLIN. nat. 2, 18 SIL. 2, 492. 6, 590. 10, 274 STAT. Theb. 4, 756. 7, 451 TAC. ann. 15, 50 PLIN. paneg. 8, 3 PANEG. 12 [2], 3, 5 TREB. trig. tyr. 9, 1 ARNOB. nat. 1, 25. 28. 3, 24 IVVENC. 4, 297 AVSON. 429, 3). CIRIS 232 tempore quo -as mortalia pectora curas . . . requiescunt (*transl.; cf.* LVCAN. 5, 504 armorum -as . . . curas). TIB. 2, 5, 45 super -as volitat Victoria puppes *Aeneae* (OV. met. 6, 520. *cf.* ars 3, 748 ut tangat portus -a carina suos [rem. 811 met. 11, 393. 531 trist. 1, 10, 20]). PROP. 3, 21, 19 -a...sedarit vela phaselus. OV. met. 4, 634 *pontus* -os excipit *Solis* axes (*sim.*: SEN. Thy. 818 currus *Solis*). trist. 3, 1, 2 da placidam -o *libro*, lector..., manum. Pont. 2, 1, 2 quo -i vix venit aura noti. GRATT. 538 favillas (*i. paene extinctas*). MANIL. 2, 249 *sidera* -a sedent pigras referentia mentes. 3, 60 *astra* numquam -a volarent. GERM. frg. 4, 22 *Iuppiter* statuit currus quocumque in sidere -os. VAL. MAX. 8, 11 ext. 5 *natura artem* aliquando irritam -o labore (irrito -am labore *Heraeus*) dimittit. SEN. apocol. 2 *Phoebus* -as quatiebat habenas. Ag. 137 inter istas mentis obsessae faces -us quidem et devinctus . . . pudor rebellat. Herc. f. 1250 senectae parce desertae . . . annisque -is (Phaedr. 267. *cf.* LVCAN. 2, 128 senectus. TAC. hist. 1, 12 -a iam aetate Galbae [3, 67 ann. 1, 46. 3, 59. 14, 33. 15, 38 HIER. epist. 22, 35, 4]. CYPR. Gall. 44 omnia vos circum non perdit -a vetustas. INSCR. christ. Rossi II p. 92, 60, 3 tu senium et -ae fovisti taedia vitae). LVCAN. 5, 701 pelagus (SCHOL. tractum est ab animata re; nam ex nimia commotione videbatur defatigari). 8, 166 odium...futuri proicit -os incerti pectoris aestus (SCHOL. fluctus cogitationum). PLIN. nat. 36, 120 -is turbatisque cardinibus. VAL. FL. 4, 20 -is pax reddita silvis. 4, 66 iuga. 6, 77 -ae...rediere sagittae. 7, 25 -is descendunt flamina remis (*cf.* APVL. Socr. 8 p. 140 *avibus* -a sunt remigia pennarum). SIL. 14, 43 -o . . . bellandi studio. STAT. Theb. 2, 36 *mons* -is insiditur astris. 7, 748 *mons corruens* exhaustus turbine -o...medios intercipit amnes. 8, 484 -a iam cuspide (*abl. abs.*). 9, 588 tela. 12, 268 ignis. silv. 2, 2, 48 cum iam -a dies. 5, 4, 4 simulant -os . . . cacumina somnos. PANEG. 8 (5), 12, 3 omnium pietas olim -a respirat. AVIEN. Arat. 324 non ut -a virum repararet gaudia vultu. 1493 luna . . . cornua -a dehiscens (*de luna decrescente*). orb. terr. 160 languida...aequore iam -o sese trahit unda per *Syrtas*. AVSON. Mos. 369 -a...ut volveret ostia flumen. CLAVD. 21, 283 nil -a remisit officii virtus. PAVL. PELL. 196 -is . . . impendere curam vinetis. GREG. M. moral. 2, 76 -a torpet prudentia. *quasi pro subst.*: CASSIOD. var. 4, 19, 1 decet principalem providentiam -a (*neutr.*) refovere. *nota locutionem artificiosam*: IVVENC. 4, 507 *Iesus* alloquitur -o nexos languore quietis. *accedit ablativus*: VARRO frg. Non. p. 77, 11 arci (*i. arcūs, nom. plur.*)...-i pondere (*cf.* VAL. FL. 1, 831 pondere -am materiem). LVCR. 3, 774 domus (*sc. corpus*) aetatis spatio... -a vetusto. OV. met. 1, 582 *flumina* in mare deducunt -as erroribus undas. VAL. MAX. 7, 4, 4 intolerabili onere -as . . . res nostras. PLIN. nat. 5, 54 *Nilus* spatio -us. STAT. Theb. 3, 582 -a putri robigine pila. silv. 5, 2, 55 *Bolanus* fluctibus occiduis -usque Hyperione Thylen intrarit. TAC. ann. 1, 1 cuncta discordiis civilibus -a. NOVELL. Maior. 2 pr. fessas provincialium . . . tributorum exactione fortunas et . . . fiscalium solutionum oneribus attritas.

synon. et iuxta posita: anhelus, attritus, confectus, confusus, defessus, fatigatus, incompositus, irritus, saucius, vulneratus.

oppos.: concitus, intactus, integer, recens, vegetus.

deriv.: fessulus.

cf. Onomasticon. *Pflugbeil.*

fēstālis, -e [*a* festus. *Th.*]. GLOSS. -is dies solemnis. -es dies solemnes. IV 77, 1 -is (fitialis *trad.*) dies solemnis, festus. ? 519, 24 (V 362, 36) -is (fitialis *vel* fitigalis *trad. cf. p. 634, 38*) corona sacerdotalis. *adde* IV 518, 52 festialis solemnis. FVLG. serm. ant. 6 Bebius Macer, qui -ia (fastalia *codd. aliquot*) sacrorum scripsit. *cf.* fastalis.

fēstē *adv. v. sub* festus. **fēstiālis** *v. l. 66.*

? **festicae.** VARRO Men. 144 ceteri scholastici saturis auribus scholica dape atque ebriis -cae (*sic vel* -ce *trad.*, sophistice *Bücheler*) aperantologia consurgimus ieiunis oculis.

fēstīditās, -ātis *f.* *vox ficta ab* ISID. orig. 6, 18, 1 *v. p. 622, 62.*

fēstīlis, -e [*a* festus. *Th.*]. GLOSS. IV 411, 35. V 600, 22 -ia dies festi. *cf.* festalis.

festim. *i. q. confestim*: VIRG. gramm. epit. 4 p. 18, 18 a puero -m ad seculi negotia . . . feruntur. 13 p. 80, 10 *ex coniectura Huemer* (vertim *N*, *om. A*; virum *Stangl*). *Bauer.*

festīnābiliter *adv.* [*a* festinare. *Th.*]. CORP. IV 4758 (*in tectorio albo*) -r.

festīnābundus, -a, -um *a* festinare. *i. q. festinans, festinus*: VAL. MAX. 2, 8, 5 ramulos -a manu decerpserunt. ITIN. Alex. 28 *Alexander* -us (*coni. Koch*, astu minatus *cod.*, acuminatum *Mai*) Babyloniam accessit. AVG. conf. 1, 11, 17 *mater* curaret -a. MACR. sat. 3, 17, 17 regina.

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

festīnanter *v. p. 620, 37.*

festīnantia, -ae *f.* [*a* festinans. *Th.*]. *i. q. festinatio*: ITALA psalm. 77, 33 (Sangerm. Corb. Mozarab. Psalt. Rom. Cassiod. in psalm. 77, 35 *al.*) *defecerunt* anni eorum c u m -a (*v. p. 614, 39.* PAVL. NOL. epist. 11, 10 edere. PASS. Tarach. 10 accedentes [μετὰ σπουδῆς]). SCHOL. Hor. Vind. ars 145 socium nimia -a ... dimissum. CHIRON 735 -a exigit. GREG. M. in euang. 30, 2. PASS. Montan. 14 lapsorum abruptam -am.

festīnātim [*a* festinare. *Th.*]. NON. p. 514, 3 -m pro festinanter. *afferuntur* POMPON. Atell. 13 exilui de nocte ad molam fullonis -m. SISENNA hist. 65 praetor -m ... peditis conducit.

ᴮfestīnātio, -ōnis *f. a* festinare. *de notione*: DIFF. ed. Beck p. 57, 14 -o praecipitem habet omnis rei facilitatem, properatio id, quod cupit, sua voluntate mature perficit; itaque properatio repellit intenta, -o summam comprehendit celeritatem. GLOSS. σπουδή. speusin. *cf.* PLIN. nat. 18, 105 *genus panis* a -e *appellati*, ut speustici (*Gelen.*, sceptrici *vel* sceptrice *codd.*). *legitur inde a* CIC. (*plur. apud* CIC. *l. 26 et* PAVL. NOL. *p. 614, 5*), *deest poetis.* [*loc. dub.*: AMM. 26, 7, 4].

I *d e m o t u*: **A** *pedibus*: CIC. Quinct. 82 quid haec amentia, quid haec -o (*Angelius*, extimatio *codd.*), quid haec immaturitas tanta significat? (S. Rosc. 97 quid hic incredibilis cursus, quid haec tanta celeritas -oque significat? *cf.* Scaur. 30 omnis ista celeritas ac -o ... illud patefecit). Mil. 49 quid afferebat -is, quod *eqs.* Phil. 5, 22 quod ... eius iter Brundisinum, quae -o, quae spes *erat*? off. 1, 131 ne aut tarditatibus utamur ⟨in⟩ ingressu mollioribus ... aut in -bus suscipiamus nimias celeritates. epist. 10, 25, 2 ambitiosa -o. BELL. Hisp. 2, 1 cum celeri -e ... cum venisset (APVL. met. 10, 12 itur confestim magna cum -e. FIRM. math. 5 praef. 3 VVLG. Dan. 13, 50 Marc 6, 25. Luc. 1, 39 [μετὰ σπουδῆς]. PALLAD. hist. mon. II 16 p. 374ᴰ [p. 68, 9 B. θᾶττον]. BENED. reg. 43). SALL. hist. frg. 4, 16 in oppido -o et ... terror erat (LIV. 28, 13, 9 propter pavorem -emve. GELL. 15, 22, 6 -e ac tumultu consternata *cerva*). LIV. 28, 8, 10. 45, 1, 1. VELL. 2, 107, 3 eadem ... -e urbem petens (SEN. dial. 10, 14, 4 qui illos ... simulata -e transcurrant. SVET. Iul. 18, 1 decessit. ITALA iud. 5, 22 [Verec. in cant. 9, 37] -e[s] festinaverunt [σπουδῇ ἔσπευσαν, VVLG. *aliter*]. MAR. MERC. Cael. 1, 4 tota -e perrexit. ORIGO Const. 2, 4 chron. I p. 7, 15 transgressus). SEN. dial. 11, 12, 2 -em necessitas itineris exegit. CVRT. 9, 9, 12 in tumultu -o quoque tarda est. COLVM. 7, 5, 3 modice ac sine -e persequi pecus. PS. QVINT. decl. 2, 19 trepidae -is ... impulsu. 5, 6 in sepultum ... corpus nulla -o tam rapida transcurrit. 9, 5 p i a e -i attulerunt moras (HIER. epist. 3, 2, 3). TAC. ann. 2, 39 veritas visu et mora, falsa -e et incertis valescunt. APVL. met. 9, 21. flor. 21 p. 99 habet interdum et necessaria -o honestas moras. ARNOB. nat. 7, 46 *serpens* ab oculis sese properata agminis -e subtraxit. IVST. 11, 8, 2 magna celeritate Taurum transcendit, in qua -e *eqs.* PALLAD. 4, 13, 7 *ut pulli* in excitata -e non difficile teneantur. VIR. ill. 30, 3 *Luceriam* duo itinera ducebant, aliud longius et tutius, aliud brevius et periculosius; -o brevius eligit. DICT. 4, 7 multitudine ac -e ... implicari. CORP. III 7080 (*a. 383/392*) ad solacium lavori⟨o⟩sae -is. CASSIOD. in psalm. 32, 17 *equus* pedes praepropera -e permiscet. GREG. M. dial. 3, 7 p. 232ᴬ ad episcopum s u b -e (μετὰ σπουδῆς) pervenit (3, 11 p. 240ᴬ sub omni -e [συντόμως] recedite). *accedit gen.*: VELL. 2, 50, 3 -em itineris ... morata Massilia est. CVRT. 3, 8, 26 discurrentium. 8, 2, 27 exercitus. TAC. hist. 2, 24 sequentium.

B *alia ratione: navigando*: CIC. Verr. 3, 99 non ego ... Veliam parvulo navigio ... venissem, quo tempore omnis illa mea -o fuit cum periculo capitis. epist. 12, 25, 3 ventis, remis in patriam omni -e properavi. TAC. ann. 16, 2 dantur triremes et delectum remigium iuvandae -i. DICT. 1, 19 in ipsa navigandi -e. *vehendo*: VAL. MAX. 9, 11, 1 tam impia tamque probrosa -e ... se aeterna infamia ... commaculavit. TAC. ann. 12, 51 -e continua ... quati uterus. *de meteoris, stellis sim.*: APVL. mund. 16 *ignis* cursum ... rapidae -is ostendit (*cf. Ps. Aristot. de mundo 395ᵇ 6* πυρὸς ... φαντασίαν μήκους ἐμφαίνοντος διὰ τὸ τάχος). FIRM. math. 1, 5, 11 *stellae orbes* celeri -e perficiunt. 4, 1, 7 *luna* se stellis omnibus celeri -e coniungit.

II *d e q u a l i b e t a l i a a c t i o n e*: **A** *i. q. p r o p e r a t i o, c e l e r i t a s*: **1** *a n i m a n t i u m*: **a** *absolute*: CIC. epist. 7, 8, 1 praeproperam ... -em (10, 26, 2 VAL. MAX. 4, 1, 2 PLIN. nat. 17, 191 CYPR. laps. 18). BELL. Hisp. 38, 6 ex celeri -e circummunitiones iugo derigunt. LIV. 5, 55, 4 -o curam exemit vicos derigendi. 22, 39, 21 omnia non properanti clara certaque erunt; -o improvida est et c a e c a (APVL. met. 8, 16). LIV. 30, 14, 2 praeceps (VELL. 1, 16, 1 PETRON. 80, 6 APVL. met. 5, 21 VLP. dig. 26, 7, 7, 1 PAVL. dig. 49, 14, 13, 7 AVG. epist. 143, 4). VAL. MAX. 7, 3, 1 bovem summa c u m -e ... ante aram Dianae constituit (CELS. 7, 16 FRONTIN. aq. 122. ITALA iud. 9, 54 [Lugd.] clamavit cum -e [ταχύ, VVLG. cito] VVLG. Soph. 1, 18 *dominus* consummationem cum -e [συντέλειαν καὶ σπουδήν] faciet. GREG. M. in Ezech. 1, 10, 39 in euang. 4, 5 PASS. Theclae epit. 7 p. 162, 27). CELS. 3, 4 p. 78, 23 D. periculosa esse n i m i a et -o et voluptas solet (CVRT. 3, 10, 3). 7, 26, 2 p. 311, 6 D. SEN. benef. 2, 2, 2. 6, 35, 4. CVRT. 3, 2, 9 Bactrianos ... -o prohibebat acciri. COLVM. 11, 2, 6 -em adhibere. QVINT. inst. 2, 1, 12. decl. 351 p. 381, 21 -e ... praecipitari solere omnia FRONTIN. aq. 121 opera sollicita -e explicanda sunt. TAC. hist. 3, 2 -em ipsi utilem *esse.* VOPISC. Aurelian. 5, 4 *equo* p e r -em insedit (VVLG. II Macc. 14, 43 διὰ τὴν τοῦ ἀγῶνος σπουδήν). FIRM. math. 1, 8, 6 immatura (*v. l.* 20) -e praemoritur. AVSON. 400, 3 periculum ... inconsulta -e subiturus. VVLG. Ezech. 12, 18 aquam tuam in -e ... bibe. PAVL. NOL. epist. 43, 2 prout impetus -um habebat. AVG. civ. 19, 12 p. 374, 12 D. PETR. CHRYS. serm. 112 p. 508ᴬ *sermo* -i deservit et tempori. CASSIOD. in psalm. 126, 7 humana -e. 134, 4 religiosa -e.
in dicendo, scribendo sim.: CIC. Att. 5, 14, 3 epistulam plenam -is et pulveris. CAES. Cic. Att. 9, 6ᵃ -i meae brevitatique litterarum ignosces. VELL. 1, 16, 1 in hac tam praecipiti -e ... necessaria praetereunda *sunt.* 2, 108, 2 nulla -o huius viri mentionem transgredi debet. PLIN. epist. 4, 13, 2. AVR. Fronto p. 28, 25 N. haec c u m summa -e ... scribo (TREB. trig. tyr. 33, 8 dicto. ALC. AVIT. epist. 95). HIL. trin. 5, 12 ad unius diei ... confessionem pia quamvis inconsiderata -e descendimus. HIER. epist. 36, 1, 5 veniam postulans et -is ... et morarum: -is, quia ad unam lucubratiunculam dictare volui rem dierum; tarditatis, quia *eqs.* AVG. c. Iul. op. imperf. 4, 1 nec de ulla -is perturbatione. CAEL. AVR. chron. 2, 2, 60 quaedam *dixisse* proterva -e caduca. ENNOD. epist. 2, 20, 1 p. 64, 11 indocilem -em. CASSIOD. var. praef. 17 alia ... sub -e profundere, alia ... cogitata proferre. **b** *c. genet.*: *α subiect.*: QVINT. decl. 247 p. 13, 21 etiamsi huius tarditate factum esset, non illius -e. TAC. hist. 3, 52 Priami. GREG. M. dial. 2, 31 ut *lora* dissolvi tam concite nulla hominum -e (σπουδῇ) potuissent. *β obiect.: gerund.*: CIC. epist. 10, 26, 2 adipiscendi magistratus ... praepropera -o. LIV. 28, 40, 6 in Africam traiciendi. 42, 16, 9 uxoris petendae immaturam -em. PLIN. nat. 35, 156 dedicandi. TAC. hist. 3, 25 consectandi. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 7, 341 nocendi. *substantivi*: LIV. 36, 39, 8 si senatus, quod -e triumphi praetermissum esset, id restituere differendo triumpho vellet. CELS. 1 pr. p. 12, 26 D. cibi. TAC. Agr. 36 victoriae. ann. 13, 17 exequiarum. APVL. apol. 84 iudicii. VLP. dig. 28, 3, 6, 9 poenae. ITIN. Alex. 38 operis. EXVP. 6 formidinis. HIL. op. hist. frg. 1, 4 officiorum. **c** *aliae structurae*: *seq.* ut: NEP. praef. 8 -o, ut ea explicem. *acced.* in: FLOR. epit. 1, 18, 19 in reparando exercitu -o.

2 *r e r u m*: PLIN. nat. 15, 79 pomi ... -o ... ad maturitatem properantis (PALLAD. 9, 4 fruticum). 17, 173 *viveradix* -e pariendi gracilis. 192 legitima naturae -o. PANEG. 10 (4), 16, 4 cursum aetatis non expectandum in -e virtutis. VVLG. psalm. 77, 33 defecerunt ... anni ... cum -e (μετὰ σπουδῆς).

B *i. q. p r a e m a t u r a p r o p e r a t i o*: CIC. Phil. 14, 5 beneficium -e praeripuisse. CVRT. 3, 5, 14 ne -e periculum augeret. PLIN. nat. 23, 53 *in vino, quod bion appellatur, est* sola pro arte -o (*i. uvis immaturis adhibitis*). QVINT. inst. 1, 1, 32 quantum morae lectioni -e adiciatur. 1, 4, 22 nisi ambitiosa -e plerique a posterioribus inciperent (COD. Iust. 12, 7, 2, 4 (3) quae longis ... stipendiis defensa iam pollicetur senectus, gratiosa -e subripere). 7, 1, 25 divisionem perdit -o. SVET. Aug. 25, 4 duci ... -em temeritatemque *non* convenire.
c. gen. subiect.: LIV. 45, 21, 7 omnia intempestive agendi certamen erat: tribuni -em praetoris ante tempus intercedendo (*reliqua corrupta sunt*). TAC. hist. 3, 78 cuncta -e, deinde ignavia Sabini corrupta *esse.* PAVL. dig. 29, 2, 68 ne alterius -e alterius ius laedatur. *adde*: MACR. sat. 1, 14, 14 *tres dies* vitio sacerdotalis -is (*i. sacerdotum XII dies pro IX intercalantium*) excreverant.

C *i. q. i m p a t i e n t i a*: CIC. Phil. 3, 2 mea ... -o non victoriae solum avida est, sed etiam celeritatis. epist. 5, 12, 1 etsi mihi saepe ostendis te esse facturum, tamen ignoscas ... huic -i meae. 5, 12, 9 nos cupiditas incendit ... -is. BELL. Afr. 26, 4 in tanta erat -e et expectatione. TAC. hist. 3, 50 -o et aviditas praepediebant. ann. 3, 66 -o extimulabat. MART. CAP. 9, 890 *ne Iuppiter* tantae eruditionis examen deliciosa -e (*i. -e deliciarum causa concitata*) convelleret, qui probandarum numerus superesset, nihil afferens -is exquirit.
c. gen. subiect.: CVRT. 10, 6, 21 in tanta omnium -e non iusta modo, sed etiam necessaria. TAC. hist. 1, 67 avaritia ac -o ... legionis. PLIN. epist. 10, 64 -em tabellarii ... adiuvi (PAVL. NOL. epist. 45, 8 exactoris nimiam -em scheda fecit. ENNOD. epist. 6, 6, 3 p. 153, 4 haec in -e perlatoris [7, 11, 2 p 180, 7] celer scripsi. 7, 28, 4 p. 194, 25 veredarii. 8, 31 p. 220, 6 portitoris). PS. QVINT. decl. 2, 10 habeant ... hanc nefariae cupiditatis -em, quos vitiorum ardor ... praecipitat. *c. gen. obiect.*: CIC. Att. 13, 1, 2 nec ullum genus possessionis est, quod malim, maxime ... ob eam causam, quae suscepta est, cuius -em mihi tollis, quoniam de aestate polliceris.

syn. et iuxta posita: ad I A: amentia, immaturitas, celeritas, cursus. *ad II A*: certamen (LIV. 26, 44, 11). *ad II B*: temeritas (CVRT. 3, 5, 14). *ad II C*: expectatio, aviditas, avaritia.

opp.: ad I A: ingressus, mora, otium (CIC. de orat. 3, 211). *ad II A*: cunctatio (VLP. dig. 26, 7, 7, 1), excusatio (HIL. trin. 1, 32), mora (TAC. hist. 1, 62. 2, 32), tarditas.

festīnātō *v. p. 621, 5.*

festīnātor, -ōris *m.* *qui festinat, incitat*: MVTIAN. Chrysost. hom. 14 p. 333/4 Olympiaca certamina plurimi vestrum spectaverunt ... et -es et miratores certantium fuerunt.

1. festīnātus, -a, -um *v. p. 620, 73.*

2. festīnātus, -ūs *m.* *i. q. festinatio*: POTAM. tract. 1 p. 1413ᶜ quantus ... populi -us.

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

festīnē *v. sub* festinus *p. 622, 54.*

[**festīnis,** -e. *teste* NON. p. 482, 31 -em pro festinantem; *affert* TITIN. com. 103 haec res me facit -em; *sed pro coni. praes. verbi festinandi accipiendum esse videtur, cf. p. 105, 4 et 617, 77.*]

festīnitās, -ātis *f. i. q. velocitas*: GLOSS. II 580, 3 *cf.* 561, 7.

***1. festīno,** -āvī, -ātum, -āre [*cf. c.* confestim, *fortasse c. cambr.* brys '*festinatio*', *hibern.* brass '*rapidus, festinans, promptus*'; *v. Osthoff, Indogerm. Forsch. 5, 291 sqq. Th.*]. *de etymologia*: VERR. FL. frg. Gell. 16, 14, 3 -at ... a fando dicitur, quoniam isti ignaviores, qui nihil perficere possunt, plus verborum quam operae habent. GELL. 16, 14, 5 commodius ... visum est -are esse quasi fessum esse; nam qui multis simul rebus properandis defessus est, is iam non properat, sed -at. *de notione*: CATO or. frg. 11, 4 aliud est properare, aliud -are: qui unum quidquid mature transigit, is properat; qui multa simul incipit neque perficit, is -at (*cf.* FEST. p. 234 DIFF. Suet. p. 285 GELL. 16, 14, 2 NON. p. 441, 19 SCHOL. Cic. Bob. p. 124, 3 St. DIFF. ed. Beck p. 78, 34). NON. p. 441, 24 utrorumque verborum (*sc. properandi et -andi*) ratio sub hac significantia proxima est veritati, ut sit saepe animi properare studiose ad res aliquas contendentis, -are corpore (-is *Merc.*) necessitatibus obsequendi (-ntis *Merc.*). DIFF. gramm. VII 527, 6 qui properat, apparet non esse fessus, qui -at, videtur esse defatigatus. NON. p. 240, 19 ardere -are. CLAVD. DON. Aen. 2, 41 plus est currere quam -are. GLOSS. σπεύδω. σπουδάζω. ἐπείγομαι. -a σπεῦσον (*cf.* HIER. epist. 106, 23, 2). propera. ISID. orig. 7, 6, 58 Ruth interpretatur -ans *eqs.* NOT. Tir. 57, 70 -at. *confunditur in codd. cum formis verbi* destinare, *ex. gr.*: CAPITOL. Ver. 9, 10 AMM. 23, 6, 40. 26, 5, 11. *legitur inde ab* ENNIO *et* CATONE *per totam latinitatem, deest* RHET. Her. CATVLLO PVBLIL. LVCR. CAES. BELLO Afr. Hisp. NEP. TIB. PROP. VITR. SCRIB. LARGO MELAE PERS. PETRON. [*loc. dub.*: SVET. gramm. 23 -antem *trad.*, haesitantem *Reifferscheid.* ACT. lud. saec. Sept. Sev. 1, 15 festina⟨...⟩.]

I *proprie: praevalet notio celeriter movendi, eundi, discedendi* (*interdum cum aliis verbis coniunctum adverbii vice ponitur verbum; accedit abl. modi l. 61. 65. 79. p. 616, 25. 38, instr. p. 616, 29,* in *c. abl. p. 616, 53, dat. p. 616, 59*): **A** *de animantibus*: **1** *pedibus*: **a** *absolute*: PLAVT. Asin. 604 -at atque ab hac minatur sese abire. Epid. 79 i sane, si quidem -as magis (LIV. 10, 5, 3). Poen. 336 mitte, amabo. :: quid -as? (Stich. 319 Trin. 615 ANON. Vales. 13, 78). Poen. 523 liberos homines per urbem modico magis par est gradu ire, servile esse duco -antem currere (SALL. Iug. 52, 5 -ans pergit. PHAEDR. 3, 19, 9 abiit -ans domum. EPIT. Alex. 13 iter -ans facere. AVSON. Mos. 163 properant. AMM. 18, 10, 2 VVLG. II Macc. 9, 14. Luc. 2, 16. 19, 5. 6). VARRO Men. 590 est ibi..., si -as, pilleum. CIC. Phil. 9, 6 ille properans, -ans, mandata vestra conficere cupiens. Att. 15, 26, 3 valde ... -o. BELL. Alex. 71, 1 -antem ac praecurrentem Caesarem (HIER. epist. 58, 11, 3 quasi praetereuntem et -antem). VERG. Aen. 2, 373 -ate, viri (STAT. Theb. 6, 810 ite, ... socii, ... ite, opponite dextras, -ate. VVLG. gen. 45, 9 -ate et ascendite [σπεύσαντες ... ἀνάβητε]. 45, 13 [ταχύναντες] *al.* RVFIN. hist. mon. 1 p. 393ᴮ PAVL. MED. vita Ambr. 47). VERG. Aen. 7, 156 haud mora, -ant iussi rapidisque feruntur passibus. HOR. epist. 2, 2, 72 -at ... redemptor. OV. ars 1, 494 modo -es et modo lentus eas. SEN. contr. 7, 7 (22), 15. 20. CVRT. 4, 10, 13 -andum erat, ne *eqs.* (SORT. Sangall. 50, 7 -a celerius, ne). 5, 13, 10 quantum -are posset. 6, 6, 19 penuria commeatuum -are cogebat. 9, 4, 33 -ando morabantur auxilia (PANEG. 12 (2), 36, 1 se invicem -ando tardare. *cf.* CVRT. 9, 9, 13 multitudo et paucitas -antes morabatur. TAC. ann. 15, 38 pars mora, pars -ans, cuncta impediebant). CVRT. 9, 10, 14 quantum itineris -ando praeciperent (AMM. 21, 15, 1). HOMER. 941. MART. epigr. 3, 7 -vit Arabs, -vere Sabaei. PLIN. epist. 4, 1, 2 -uri quantum itineris ratio permiserit. APVL. met. 1, 17 alta nocte immodice -bas. 6, 25 tanta ... trepidatione -bant. 10, 24 naviter ... incomitata -at. flor. 21 p. 100 quamquam oppido -ent. ITIN. [Silv.] 10, 8 coepimus -are, ut (AMM. 28, 4, 31 effusius omnes -ant praecipites, ut. VVLG. II reg. 4, 4 RVFIN. hist. mon. 9 p. 424ᴬ PASS. Fructuos. 3). AMM. 15, 5, 24 -amus ... itineribus magnis. VEG. mil. 3, 6 p. 78, 15 aliis -antibus, aliis tardius incedentibus. VVLG. Ios. 4, 10 -vit ... populus et transiit (8, 14 -vit ... et egressus est; *similiter* iud. 13, 10 I reg. 4, 14. 17, 48. 25, 23. 42 II reg. 19, 16). CLAVD. rapt. Pros. 2, 206 intento -at Delia telo.

b *exprimitur quo*: **α** *praepositionibus*: ad: *ad locum*: SALL. Iug. 69, 2 ad portas. LIV. 21, 39, 3 ad Padum. 39, 23, 10 ad Naupactum. SIL. 7, 339 ad tentoria. CALP. ecl. 29 ad laqueum. APVL. met. 5, 27 ad scopulum. 9, 40 concito gradu recta -at ad civitatem. 10, 4. ITALA Mich. 4, 1 (Hier. in Mich. p. 474 Aug. civ. 18, 30) -bunt (σπεύσουσι, VVLG. fluent) ad eum *montem* populi. AMM. 26, 8, 11 ad *Cyzicum* propere -vit. SCHOL. Cic. Bob. p. 87, 17 St. ardorem quendam nimiae cupiditatis volens exprimere -asse ad aerarium dixit, ut. HIER. epist. 34, 2, 2 ad sanctuarium. VVLG. Iudith 13, 1 ad hospitia sua (ἐσπούδασαν ... ἀναλύειν). RVFIN. hist. mon. epilog. 8 cursu intento ad monasteria. *adde*: BENED. reg. 73 ad patriam caelestem. PASS. Mar. Iac. 1 ad promissa regna caelorum. *ad personam*: MART. 12, 75, 1 ad puellas. APVL. flor. 16 p. 68 ad vos. SPART. Hadr. 2, 6 ad Traianum. SORT. Sangall. 51, 8 tu ad illos (*i. filios*) -a. AVSON. 437, 3 ad Achillem. 445, 3 ad Nestorem. VVLG. gen. 18, 6 in tabernaculum ad Saram. *ad inferos sim.*: APVL. met. 1, 16 ad inferos. 6, 29 ad Orcum. AMM. 31, 15, 3 ad praeceps exitium. RVFIN. hist. 3, 6, 28 ad mortem. Basil. hom. 1, 4 unusquisque mortalium ad certum finem ... tendit ac -at. *nota*: QVINT. decl. 260 p. 67, 13 si paulo mollior frons (*i. iuvenis effeminatus*) ad laqueum, ad praecipitia, ad qualemcumque vitae -asset exitum. ad *c. gerund.*: LIV. 22, 14, 2 -ari ad prohibendam populationibus Campaniam. 27, 16, 10 ad opem ferendam (PS. FRONTIN. strat. 2, 9, 8). TREB. Gall. 3, 1 ad ... filium ... capiendum. DICT. 2, 9 ad navigandum. *ad rem*: SEN. dial. 5, 21, 1 ad bellum (DICT. 2, 37 ad arma. AMM. 20, 1, 3 ad procinctum). PS. FRONTIN. strat. 2, 1, 5 ad curam corporis. 3, 5, 19 ad praedam. 2, 9, 5 ad deditionem. FLOR. epit. 1, 11, 15 ad relictum opus. APVL. met. 11, 18 ad meum ... conspectum. AMM. 21, 9, 6 volucriter ad destinata -ans. 30, 7, 3 ad proposita. in: *in locum*: QVINT. inst. 6, 3, 39 in provinciam. ITALA deut. 33, 2 (Lugd.) -vit (κατέσπευσεν) in montem (VVLG. apparuit de). PORPH. Hor. carm. 3, 5, 53 in praedia. PANEG. 12 (2), 23, 1 in ipsum ... solis cubile. VVLG. Agg. 1, 9 in domum (διώκετε). ORIGO Const. 5, 18 chron. I p. 9, 11 in ulteriora. *in rem*: SEN. epist. 91, 6 incrementa lente exeunt, -atur in damnum. HOMER. 227 in proelia. FIRM. err. 28, 13 quid sic obstinati furoris ardore in exitium tuum mortemque -as? AMM. 15, 7, 3 in periculum. contra: CAPITOL. Opil. 10, 3 venit contra Macrinum Antonius contra se -antem. adversum: VIR. ill. 76, 5. **β** *accusativo*: SVET. Cal. 15, 1 Pandateriam et Pontias ad transferendos ... cineres -vit. IVST. 12, 13, 2 Babyloniam. AMM. 27, 8, 1 Treveros. 28, 1, 54 magnis itineribus Romam. PAVLA Hier. epist. 46, 8, 2 Hierosolymam. **γ** *adverbiis*: AMM. 19, 1, 3 aliorsum. APRING. in apoc. 4, 8 'ante faciem ... suam gradiebatur', quia semper est, quo[d] -et.

2 *alia ratione: navigando*: PLAVT. Asin. 157 remigio veloque quantum poteris -a et fuge. CIC. Att. 5, 12, 1 in animo erat nihil -are Delo (Delo *del. Faern., Schiche*) nec me movere. epist. 16, 6, 2 quoniam non contigit, ut simul navigares, nihil est, quod -es. 16, 9, 4 solent nautae -are quaestus sui causa. 16, 11, 1 -are te nolo, ne nauseae molestiam suscipias aeger. 16, 12, 6 cave -es aut committas, ut aut aeger aut hieme naviges. HOR. carm. 1, 28, 35. LIV. 37, 23, 10 -ans ipse praepropere cum quinque solis navibus Hannibali occurrit. VELL. 2, 43, 1 ad sacerdotium ineundum ... -ans in Italiam (SVET. Tit. 5, 3). APVL. met. 5, 12 *sorores* -antes impia celeritate navigabant (PALLAD. hist. mon. I 33 p. 319ᴬ). HIER. epist. 53, 11, 2. CASSIOD. var. 5, 19 *ut* nautas ad urbem Ravennatem ... -are compellas. *vehendo*: PLIN. nat. 7, 84 iter vehiculis Tib. Neronem emensum -antem ad Drusum ... in Germaniam. *equitando*: PLIN. nat. 35, 93 Clitum cum equo ad bellum -antem. AMM. 16, 12, 19 *equites* -arunt ad suos. *volando*: *de avibus*: PLIN. nat. 18, 362 grues in mediterranea -antes. IVV. 14, 84 *aquilarum progenies* -at ad ... praedam. AVIEN. Arat. 1821 longo plurima ponto agmina -ant volucrum. VVLG. prov. 7, 23 velut si avis -et (σπεύδει) ad laqueum. Hab. 1, 8 aquila -ans (πρόθυμος) ad comedendum. *de apibus*: PS. QVINT. decl. 13, 4 quamquam angusto -retur aditu.

B *de rebus*: *de corporis humani partibus*: HOR. carm. 4, 11, 9 cuncta -at manus (TAC. hist. 1, 7). APVL. met. 6, 30 -anti vestigio lucubratis viam (VAL. CEM. hom. 2, 3. *cf.* CORP. III 14850 -anti gradu). VVLG. Iob 31, 5 -vit in dolo pes meus (ἐσπούδασεν ... εἰς δόλον. prov. 1, 16 pedes -ant, ut [ταχινοὶ τοῦ]. Is. 59, 7). *de vehiculis*: HOR. epist. 2, 1, 192 esseda -ant, pilenta, petorrita, naves. *de sideribus*: GERM. frg. 2b, 20 cursus inaequalis cuncti⟨s⟩: nunc igne citato -are putes, nunc pigro sidere sumpto. MANIL. 1, 349 quem ... conatus Equus comprendere ... -at. COLVM. 10, 57 Phoebus ... tergo ... Croti -at equino (AVSON. 371, 14 *sol* ad Agenorei -ans cornua Tauri. MART. CAP. 8, 848 sol ... eadem ac perpetua celeritate -at). FIRM. math. 4, 16, 5 *luna* ad synodum -ans. *de fluviis*: IVL. HON. cosmogr. B 10 ad oceanum -antes in eum fluunt.

II *translate*: **A** *intransitive*: **1** *de hominibus*: **a** *praevalet notio prompte faciendi, agendi*: **α** *fere i. q. maturare, celeriter agere, nihil intermittere* (*accedit abl. modi infra l. 73. p. 617, 21. 23. 28. 43. 52,* cum *p. 617, 10*): PLAVT. Aul. 453 coquite, facite, -ate nunciam quantum lubet. Cas. 763 omnes -ant intus (792) totis aedibus. Stich. 536 -at cum sorore uxor tua. 677. TER. Haut. 125 video alios -are, lectos sternere, cenam apparare (*seq.* sedulo faciebant). CIC. Att. 6, 4, 3 haec -ans scripsi in itinere (PORPH. Hor. carm. 2, 11, 23 *sq.* VVLG. gen. 24, 46 *al.*). SALL. Catil. 6, 5 Romani -are, parare (Iug. 66, 1. 76, 4). 27, 2 dies noctisque -are vigilare. Iug. 39, 2 omnibus modis -are (55, 3). 102, 9 -a atque, ut coepisti, perge. hist. frg. 4, 34 diu noctuque laborare, -are. HOR. sat. 1, 1, 113 sic -anti semper locupletior obstat (*cf.* SCHOL.). epist. 1, 1, 85 -antis eri. OV. met. 6, 59. LIV. 27, 40, 9 causa (TAC. ann. 16, 15) -andi. SEN. contr. exc. 8, 6 quod *erat* -antis, non distuli. CELS. 7, 2 p. 262, 33 D. nisi -are cubantis imbecillitas cogit. SEN. Tro. 455 -a, amove. 630 perge, -a, attrahe. epist. 35, 2 COLVM. 4, 29, 5 PLIN. nat. 18, 227 QVINT. inst. 6, 3, 90. decl. 294 p. 166, 14 maxime -as. TAC. ann. 6, 29 pretium -andi. IVV. 14, 212 quis te -are iubet? APVL. met. 11, 21 *opp.* morari. flor. 1 p. 3 quamquam oppido -em. VVLG. gen. 18, 7 -vit et coxit (ἐτάχυνε τοῦ). 19, 22 -a et salvare (σπεῦσον ... τοῦ σωθῆναι). I reg. 25, 18. 28, 24 *al.* *in dicendo, scribendo sim.*: VELL. 2, 41, 1 *consulatus Caesaris* quamlibet

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-antem in se morari cogit. 2, 124, 1 mihi tam -anti exprimere *non* vacat. SEN. epist. 40, 8 tantum -et atque ingerat, quantum aures pati possunt. nat. 3 praef. 4 -emus et opus . . . tractemus. COLVM. 4, 18, 2 hortulorum descriptio . . . ad -andum invitat. STAT. silv. 1 pr. *libelli* mihi subito calore et quadam -andi voluptate fluxerunt. AVR. Fronto p. 83, 14 N. VERVS Fronto p. 130, 8 N. me litteras invitum, querentem, -antem . . . dare[m]. *impers.*: SEN. dial. 6, 10, 4 -andum est, instatur a tergo. epist. 27, 4 non quidem cessatur adhuc, sed -etur. TAC. hist. 1, 33 -andum ceteris videbatur. LAMPR. Alex. 2, 1. AMM. 19, 3, 3 adeo vel cum exitio provinciarum -batur (destin- *Bentleius*), ne *eqs.*

accedunt praepositiones: ad: LIV. 1 praef. 4 legentium plerisque . . . -antibus ad haec nova. CELS. 7, 26, 2 p. 307, 24 D. ad quam *curationem*. PLIN. nat. 17, 207 ad putationem. VAL. FL. 1, 270 *venator* nostram -et ad hastam (*i. -et ad id robur adipiscendum, ut valeat hastam meam contorquere, Langen praef. p. 6*). TAC. ann. 11, 2 ad perniciem (AMM. 15, 9, 6). VEL. gramm. VII 71, 1 ad brevitatem . . . scribendi. SVET. Dom. 16, 2 ad corporis curam. TERT. orat. 5 ad spei nostrae complexum. VLP. dig. 29, 5, 1, 5 ad tormenta. 36, 4, 5, 21 ad sententiam. ITALA psalm. 61, 11 (Cas.) ad rapinas nolite -are (μὴ ἐπιποθεῖτε, VVLG. concupiscere). FIRM. math. 8, 11, 1 ad . . . concubitus prona libidinis animositate -ans. IVST. 9, 7, 12 ad *ultionem* per parricidium -verat. HIL. ad Const. 2, 8 ad . . . dei eloquia. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 94^A ad odorem suavitatis *verbi dei* . . . rapido cursu et tota properatione -ant. *adde*: TERT. bapt. 18 p. 216, 22 quid -at innocens aetas ad remissionem peccatorum? ad *c. gerund.*: CELS. 6, 9 p. 246, 33 D. ad eximendum *dentem*. CVRT. 6, 3, 15 ad repetendas res. VLP. dig. 39, 2, 15, 22 ad decernendum. VVLG. psalm. 69, 2 ad adiuvandum me -a (πρόσχες). ZACCH. 1, 33 neque ad ulciscendum celeri indignatione -at *deus*. *in dicendo, scribendo sim.*: HOR. ars 148 *Homerus* ad eventum -at (LIV. 6, 4, 5 ad effectum operis. DON. Ter. Andr. 851 ad exitum ... et resolutionem fabulae. *cf.* Hec. 143. 715). PLIN. nat. 3, 42 ad singula . . . edissertanda . . . -ari. QVINT. inst. 4, 3, 8 iudex . . . -at ad probationem. IVV. 10, 273 ad nostros. TERT. nat. 2, 10 ad foediora. PANEG. 5 (8), 9, 5. AVSON. 419, 51 ad blandiora. SCHOL. Cic. Gron. A p. 348, 4 St. AVG. civ. 22, 8 p. 608, 23 Vind. *i. q. pronum, propensum esse*: LAMPR. Heliog. 3, 3 hominum ad credulitatem -antium. PS. RVFIN. in Am. 8, 4—6 increpabitis . . . transeuntis otii tarditatem ad actuosa nimirum tempora -antes. VAL. CEM. hom. 15, 1 quis non sapiens . . . ad martyrium ambitiose -et? PASS. Thom. p. 147, 14 ad opinionem *apostoli*. in *c. acc.*: QVINT. decl. 388 p. 438, 3 -vit in bona. AVG. civ. 16, 37 p. 185, 15 D. huic operi modus moderate imponendus nos in alia -are compellit. MART. CAP. 1, 36 in thalamum (*i. nuptias*) primaeva affectione -ans. CAEL. AVR. acut. 3, 5, 58 in materiae detractionem. COD. Iust. 1, 51, 14 pr. (*a. 529*). in *c. abl.*: HOR. epist. 1, 16, 68 in augenda -at et obruitur re. PLIN. nat. 19, 103. ITALA psalm. 21, 20 (Cas.) in auxilio meo -a (πρόσχες, VVLG. ad defensionem meam conspice). VVLG. Sirach 18, 14. RVFIN. Orig. in gen. 4, 1 -atur in omnibus, . . . nihil per otium geritur. de: NIGID. Gell. 9, 12, 6 de cuius periculo et exitio -atur, is . . . infestus dicitur. circa: AVELL. p. 60, 29 circa ordinationem. CAEL. AVR. acut. 1, 11, 89 circa mutandum curationis cursum. ab: GRATT. 116 ab expertis -ant usibus omnes. pro: AVELL. p. 232, 14 pro pace ecclesiae modis est omnibus -andum. super: VVLG. IV Esdr. 4, 34 non -es tu super altissimum.

β *i. q. praemature, praepropere facere*: CIC. Att. 16, 15, 3 quid . . . -amus? epist. 16, 4, 3 nulla in re iam te -are volo. OV. Pont. 3, 1, 140 spem -ando praecipitare. CELS. 6, 6, 8 p. 229, 25 D. SIL. 8, 271 num -ant, quos . . . tertius exurit lacrimosis casibus annus? PAPIN. dig. 39, 5, 29, 2 quoniam adversus bonos mores . . . -asset. TERT. adv. Marc. 5, 6 p. 589, 5 *opp.* retardasse.

γ *i. q. morae impatientem esse, urgere*: CIC. Att. 6, 2, 10 urget turba, -at Philogenes. epist. 12, 22, 4 plura scripsissem, nisi tui -rent. TAC. hist. 2, 79. PLIN. epist. 2, 12, 6 -anti et diligenti tabellario (HIER. epist. 32, 1, 1 *cf.* 7, 2, 3). 4, 15, 11 si -are videor, ignosce. MART. CAP. 4, 423.

δ *i. q. occupatum esse, satagere*: CIC. Att. 10, 6, 1 -bam eramque occupatior. CELS. 7, 4, 4 p. 268, 26 D. haec ratio curationis longa . . . est; qui -ant *eqs.* TAC. dial. 19 -are se testantur *iudices* (FORTVN. rhet. 2, 20 p. 113, 7). GELL. 14, 2, 9 amici . . . se circum undique distrahentibus causis -antes. VVLG. Sirach 11, 11 est homo laborans et -ans (σπεύδων).

b *i. q. trepidare, turbari, commoveri* (GLOSS. -at trepidat): PLAVT. Cas. 432 ut ille trepidabat, ut -bat miser (TER. Ad. 323 quid trepidas? . . . . :: quid -as? SALL. Catil. 31, 2 Iug. 85, 10). 558 miseri ut -ant senes. Merc. 367 unde incedis, quid -as? . . . . :: recte. TER. Eun. 650 quid -as? (DON. propere turbaris et trepidas). TITIN. com. 103 haec res me facit -em (*v. p. 615, 2*). SALL. hist. frg. 2, 46 -antibus in summa inopia patribus. ITALA psalm. 47, 6 (Cas.) -erunt et expaverunt (ἐταράχθησαν, VVLG. conturbati sunt).

2 *de rebus* (*plerumque personatis*): SEN. apoc. 4, 1, 12 sponte sua -at opus (*i. celeriter perficitur*. SIL. 1, 244 partem *operis* . . . subire, si valli -et opus [*i. instet*]. *aliter* VVLG. Is. 5, 19 -et et cito veniat opus eius [τὸ τάχος ἐγγισάτω]). SEN. dial. 3, 18, 1 ratio . . . tempus dat . . ., ira -at. 10, 8, 5 vita -at (*cf.* VVLG. Sirach 38, 19 a tristitia . . . -at [ἐκβαίνει] mors [CARM. epigr. 1055, 7 mors -ans [*i. praematura*] crescentis ⟨abstulit annos⟩. 1262, 4 te -ans apstulit atra dies]. MAR. VICTOR aleth. 3, 225 -ante senecta). PLIN. nat. 16, 98 -at (*i. mature germinat*) . . . platanus (19, 7 *de lino*). STAT. silv. 3, 4, 24 -antia sistens fata (AVSON. 179, 5). MART. 5, 10, 11 ne -ate, libelli. QVINT. inst. 2, 4, 9 mihi ne maturitas quidem ipsa -et (*i. propere efficiatur*). PS. QVINT. decl. 4, 13 ut saeculorum infinita series per assiduas temporum vices sua lege -et (APVL. flor. 9 p. 40 -antibus mensibus). APVL. met. 5, 7 -antibus (*i. celeriter ingestis, cf. p. 620, 50*) saviis. mund. 9 *grandinat*, cum aqua nubem lapidoso pondere et -ante perrumpit. MIN. FEL. 11, 5 ni -et oratio (PANEG. 8 (5), 1, 5. HIER. epist. 49, 17, 1 epistolari . . . brevitate). ITALA psalm. 15, 4 (Cas.) multae factae sunt infirmitates eorum, postmodum -arunt (ἐτάχυναν, VVLG. acceleraverunt). VEG. mil. 4, 39 privatarum mercium -at audacia. VVLG. Sirach 28, 13 lis -ans (κατασπεύδουσα, *i. praecipitans*) effundit sanguinem. CLAVD. carm. min. 40, 21 crebra . . . facundo -et littera cursu. MAR. VICTOR aleth. 3, 480 -antem natorum fallit amorem.

accedunt praepositiones: ad: CIC. Phil. 1, 3 ad singulare . . . M. Antoni factum -at oratio (PLIN. nat. 35, 60 expositio . . . -ans ad lumina artis). 2, 47 ad ea, quae *Antonius* cotidie facit, -at animus (12, 22 *v. l. 33*. PLIN. nat. 6, 79 ad Taprobanen insulam). EDICT. imp. Diocl. I 6 *avaritia* ad incrementa sui et augmenta -at. PALLAD. 4, 9, 7 ad quam (*aquam*) -ando tales (*i. longi et teneri*) efficientur *cucumeres*. HIER. in Is. 41, 17 sqq. p. 502 *arborum* sublimitatem et verticem ad caelestia -antem. epist. 64, 18, 8 labuntur . . . tempora et . . . ad futura -ant. in *c. acc.*: TERT. ieiun. 8 ut in centurionem Cornelium . . . dignatio spiritus sancti . . . -asset. FIRM. err. 16, 5 capta mens . . . in exitium suum prona animositate -at. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 51 motio nusquam requiescit . . . in omne genus motus -ans. VVLG. Sirach 11, 24 benedictio dei in mercedem iusti -at (*i. iusto praemium tribuere properat*). AVG. civ. 3, 13 p. 112, 26 D. *nisi* sermo in alia -ret.

accedit quo: CIC. Phil. 12, 22 tres viae sunt ad Mutinam, quo -at animus, ut *eqs.* RVFIN. Orig. in lev. 1, 4 desursum . . . est divinitas Christi, quo ignis iste -at.

B *transitive*: **1** *c. accus.* (*inde ab* ENN. *l. 47.* *accedit dat. l. 54, abl. instr. l. 45*): **a** *i. q. accelerare, celeriter aliquid conficere, tractare* (*cf.* ARVS. gramm. VII 474, 31 -o illud): α *pronomina sim.*: SALL. Catil. 42, 2 -ando, agitando omnia. Iug. 64, 6 animo cupienti nihil satis -atur. 73, 1 cuncta parat -atque (TAC. hist. 2, 82 ann. 6, 50. DICT. 3, 1 summis studiis). Iug. 77, 1 id (81, 4 id . . . -bat, Bocchi pacem imminuere. QVINT. inst. 6 pr. 2 id agentem . . . -antemque metu. FRG. Vat. 35, 5 id properant atque -ant, ut. AMM. 18, 2, 19 id -atum [destin- *Cornelissen*] est maxime, ut). TAC. hist. 1, 76 pleraque sine modo. APVL. apol. 74 quod antea nimio studio -arat (*opp.* prohibere. DICT. 2, 8. AMM. 22, 12, 3 maximis molibus). AMM. 19, 10, 1 haec . . . -antur. β *substantiva*: ENN. scaen. 426 †festinum -ant (*i. omnibus apparatibus agunt*) diem. SALL. hist. frg. 1, 81 profectionem. hist. frg. inc. 20 soleas -ate (*i. celeriter date vel induite. cf.* SERV. auct. Aen. 12, 425 *cum nota*). VERG. Aen. 4, 575 fugam (APVL. met. 4, 5 CARM. de Sod. 77). Aen. 6, 177 iussa Sibyllae, haud mora, -ant. AETNA 32 opus (STAT. Ach. 1, 160 -atos . . . labores [ANTHIM. pr. p. 8, 14]. MART. 9, 76, 7 -atis incidit stamina pensis. DICT. 1, 16 munia militiae). AETNA 260 -ant arva coloni. HOR. epist. 1, 2, 61 *iracundus* poenas odio per vim -at inulto (LIV. 24, 26, 15 supplicium. PANEG. 12 (2), 38, 5 ultio -ata). OV. met. 11, 575 *Alcyone* -at (*i. celeriter conficit*) vestes (STAT. silv. 2, 1, 129). Pont. 4, 5, 8 ut -atum non faciatis iter (AVR. Fronto p. 15, 17 N. PANEG. 12 (2), 39, 2 IVL. VAL. 2, 31 AMM. 14, 7, 10. 16, 10, 20 iter in Illyricum -vit. 17, 12, 4. 25, 8, 12. 17. 26, 7, 1 VEG. mil. 3, 22 p. 115, 2. VVLG. Sirach 43, 5 *de sole*. STAT. Theb. 2, 478 vias. FIRM. math. 8, 1, 6 -ato . . . gressu. AMM. 26, 6, 18 -atis passibus. HIER. epist. 1, 12, 1 -ato sol cursu occasum petit). SIL. 8, 52 pyram. 11, 193 -ata citus per campos signa movebat. IVV. 4, 96 mors . . . gladiis tam -ata (*cf. p. 620, 83*). TAC. hist. 1, 90 -ata iam pridem exactione. 2, 57 -atis per Gallias dilectibus. 3, 37 cum belli civilis praemia -rentur. 3, 55 comitia. ann. 1, 6 caedem (14, 33 neque . . . capere aut venundare aliudve quod belli commercium, sed caedes, patibula, ignes, cruces . . . -bant). 4, 28 mortem in se -vit. 6, 44 -ati casus. 12, 25 adoptio . . . -atur. 15, 71 -ata indicia. SVET. Aug. 69, 1 nuptias. 87, 1 -atae rei velocitatem (APVL. Socr. prol. p. 108 PANEG. 12 (2), 43, 2). APVL. met. 3, 25 remedium -bitur tibi. ITALA psalm. 54, 9 (Cas.) -bo refugium mihi (LXX *et* VVLG. *aliter*). AVSON. 390, 22 -ato tempore (VVLG. Sirach 36, 10 [σπεῦσον]. VIRG. gramm. epit. 14 p. 82, 24). 419, 24 -ata bonitate. MART. CAP. 1, 25 *licet Mercurius* remorata statione consistens captet demum -ata praevertere. 2, 181 -atur ascensus. NOVELL. Iust. 30, 11, 2 causam -atam (διεσπουδασμένον) nobis. *nota de hominibus*: PS. QVINT. decl. 9, 8 p. 174, 24 -atum par *gladiatorum* producitur.

b *i. q. aliquid praefestinare, praepropere agere*: LVCAN. 5, 660 -ata dies fatis (MART. 7, 40, 7 -atis raptum . . . annis). 8, 24 -atos nimium sibi sentit honores (PLIN. paneg. 69, 5 PANEG. 12 (2), 7, 2). MART. 10, 2, 1 -ata . . . cura libelli (*cf.* 2, 91, 3 -atis . . . libellis). 13, 127, 1 dat -atas . . . bruma coronas. QVINT. inst. 6 pr. 10 celerius occidere -atam maturitatem. TAC. hist. 3, 15 *ni* -ato proelio victoriam

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

praecepisset (4,67 -atum temere proelium). ann. 1, 52 missione -ata. 3, 64 -ati ... reditus. TERT. scorp. 1 p. 144,16 tutelam. AMM. 25, 9, 11 pactionis -atae. 30, 1, 6 -ato studio. VVLG. prov. 13, 11 substantia -ata (*ἐπισπουδαζομένη*) minuetur (*seq. opp. paulatim colligere*). Sirach 28, 13 certamen -atum (*κατασπευδομένη*). CLAVD. 28, 224 ni calor incauti male -atus Alani ... turbasset opus. CASSIOD. art. 3 p. 1180^D^ *enthymema est* oratio, in qua ... infertur -ata conclusio. *nota de hominibus*: TAC. Germ. 20 nec virgines -antur (*i. immaturae collocantur*).

2 *accedit infinitivus* (*saepe fere i. q. cupere, studere; accedit* animo *l. 61, cf. etiam supra p. 618,39*): **a** *de animantibus (de bestiis l. 16): infinitivus verborum motum exprimentium*: CIC. Phil. 3, 24 fugere -ans senatus consultum ... fecit (PLIN. nat. 9,29 effugere). Att. 3, 26 -a ad nos venire (AMM. 17,5,8 VVLG. I Macc. 13,21 *al.* CASSIOD. var. 4,48,2. 5,26,2 GREG. M. epist. 6, 3. 25 INST. Iust. 3, 7, 4. LIV. 24, 35, 9 praevenire. VELL. 2, 59, 5 pervenire [PLIN. nat. 10, 68 cychramus ... -at ... pervenire ad expetitas sibi terras. GREG. M. in Ezech. 1,4,7]). CIC. epist. 3, 6, 2 decedere (VVLG. eccles. 8, 3). 7, 23, 4 migrare SALL. Iug. 64, 4 abire (ire: SALL. Iug. 68, 1 ultum ire iniurias -at [*cf.* AMM. 29,1,19 eversum ire]. OV. trist. 1,3,52 quo -as ire vel unde. ITIN. Alex. 47 *al.* CVRT. 4, 6, 30 adire. AMM. 26, 5, 15 redire [HIER. epist. 29, 1, 3 PALLAD. hist. mon. I 22 p. 302^D^. θελήσῃς p. 103, 3 B.]. AMM. 27, 6, 10 anteire. VEG. mil. 3, 20 p. 108, 13 circumire. ISID. orig. 7, 6, 58 transire). SALL. Iug. 81, 4 *v. p. 618, 41.* CVRT. 5, 13, 11 sequi. QVINT. decl. 248 p. 17, 28 -vit tam cito in patriam reverti. TAC. ann. 2, 77 appellere. 14, 33 *v. p. 618, 66.* PLIN. epist. 10, 1, 1 admovere (*trop.*). APVL. met. 8, 7 demeare. ITALA Luc. 19, 5 (cod. e) descendere (ITIN. [Silv.] 4, 1 ascendere. VVLG. II par. 10, 18). PANEG. 12 (2), 37, 1 occursare (AMM. 31, 12, 3 occurrere). Ps. AVR. VICT. epit. 40, 7 ingredi (VVLG. Hebr. 4, 11. AMM. 16, 12, 51 egredi. 21, 12, 9 transgredi). AMM. 18, 2, 14 transferre. *al.* COD. Theod. 8, 5, 57 properare. NOVELL. Iust. 37, 10 convolare. *verborum variorum* (*inf. perf. l. 42*): NIGID. Gell. 9, 12, 6 opprimere ... studet -atque. POLLIO Cic. epist. 10, 33, 3 confligere. BELL. Alex. 27, 4 praeripere (*cf.* SALL. Iug. 21, 3 antecapere). SALL. hist. frg. 2, 103. VERG. georg. 4, 117 *ni* terris -em advertere proram. HOR. epist. 1, 2, 12 componere lites. 1, 2, 38 demere. LIV. 1, 25, 9 defungi proelio. 7, 9, 4 praeferre. 34, 59, 6. 40, 11, 7 scelerate cupit, qui transcendere -at ordinem. RVT. LVP. 2, 7 VAL. MAX. 5, 9, 1. SEN. benef. 4, 40, 5 reddere. 6, 39, 1. CVRT. 3, 7, 1 occupare. 6, 3, 14 videre (APVL. met. 4, 34 VVLG. I Thess. 2, 17. GREG. M. epist. 8, 22 revidere). CVRT. 6, 11, 32 COLVM. 4, 27, 1 LVCAN. 4, 137 SIL. 8, 245. 9, 154. 14, 546. 16, 123 restinguere (APVL. met. 10, 26 extinguere). MART. epigr. 32, 2 placuisse (CASSIOD. var. 5, 42, 1 PALLAD. hist. mon. I 1). 12, 29, 17 QVINT. inst. 9, 4, 146. decl. 309 p. 215, 19 optare nuptias. TAC. dial. 3 maturare ... editionem -o. APVL. met. 4, 34 nuptias obire. 6, 20 terminare. 8, 18 Ps. APVL. Ascl. 9. VLP. dig. 49, 1, 6 pr. perire (PANEG. 9 (12), 23, 4. CASSIOD. inst. div. 16 omni modo in aeternum perire -at. HIER. epist. 1, 3, 4 interire). ITALA iud. 9, 48 (Lugd.) facere (*ταχέως ποιήσατε*, VVLG. cito facite. COD. Iust. 1, 27, 2, 15. CASSIOD. inst. div. 33 p. 1150^B^ proficere. ORIG. in I reg. 7 effici). COMM. instr. 2, 1, 36 ITIN. [Silv.] 30, 3. AVSON. 127, 2 glossas ... tradere natis. AMM. 21, 4, 1 rapere (HIER. epist. 16, 2, 2. 22, 4, 2. 39, 6, 3 eripere). 22, 1, 1 praescire (RVFIN. Adamant. 4, 3 scire. EVOD. Aug. epist. 158, 1 nosse. VAL. CEM. hom. 1, 8 agnoscere). AMM. 25, 9, 1 complere (VVLG. Esth. 3, 15 explere. CASSIOD. inst. div. praef. p. 1109^D^ emendationem ... adimplere modis omnibus -bunt). 27, 9, 2 superare. *al.* VEG. mil. 2, 3 percipere. AMBR Noe 18, 65 excipere. VVLG. III reg. 22, 9 adducere. Is. 8, 3 (*syn.* accelera). *et saepe.* CYPR. GALL. iud. 231 femineo -at vivere dono (CARM. epigr. 561, 5). COD. Iust. 1, 27, 1, 20 servare (7, 37, 3, 5 observare. NOVELL. Iust. 62, 2 ep. conservare). COD. Iust. 2, 36 (37), 1 venditionem rei praecipiti animo ... contrahere -vit. GREG. M. in Ezech. 1, 7, 22 *prodesse.* CORP. XIV 2795 universis .. prodesse.-et. INSCR. christ. Rossi II p. 57, 19 ⟨quisquis⟩ ad aeternam (-um *cod.*) -at tendere vita⟨m⟩.

b *de rebus* (*inf. pass. l. 82*): AETNA 563 fabriles operae rudibus contendere massis -ant. OV. fast. 5, 546 sidera mundo cedere -ant (VVLG. Ios. 10, 13 *de sole*). LVCAN. 3, 751 letum praecedere nati -antem animam (AMBR. Cain et Ab. 2, 1, 1 -a ..., anima, formare partus tuos, properatius absolvere, celerius ... enutrire. HIL. trin 1, 3 -bat ... animus ... agere. SVLP. SEV dial. 2, 5, 3. PLIN. nat. 2, 241 mens ... -at legentium animos per totum orbem ... ducere). PLIN. nat. 19, 148 *harundineta* -ant incendi. 23, 9 omnia ... ea aviditas ... nobilitavit rapere -ando. 28, 87 ut -et oratio ab homine fugere (AMM. 20, 11, 30 narratione redire ... -ante). MART. 3, 2, 2 libelle, ... -a tibi vindicem parare. IVV. 9, 126 -at ... decurrere velox flosculus angustae miseraeque brevissima vitae portio. COMM. apol. 422 -vit ... dies inducere sidera noctis. FIRM. err. 28, 11 misericordia *dei* errantes homines corrigere ... -at. AVSON. Mos. 360 *Celbis et Erubris* -ant ... allambere lymphis. 411 -et solvere ... errorem fortuna suum (CARM. epigr. 1818, 4 -vit ⟨fatum male rumpere vitam⟩). AMBR. hex. 3, 16, 65 -arunt campi ... frugem edere. VVLG. deut. 32, 35 adesse -ant tempora *ultionis*. CLAVD. 15, 420 -ant ... vexilla moveri. *nota pleonasmum*: BOETH. mus. 1, 12 -at ... vox ... quam velocissime verba percurrere.

3 *accedit accus. c. inf.* (*cf.* PRISC. gramm. III 275, 1 voluntatem ... significantia accusativo coniunguntur cum infinito alterius verbi: volo te currere; similiter ... -o): AVELL. p. 231, 7 -antes concordiam ecclesiarum servari. p. 235, 8 dum ea -remus impleri. CASSIOD. var. 10, 4, 1 illud mihi -retis divinitus evenire.

4 *accedit supinum*: APVL. met. 6, 15 *aquila urnulam* arreptam completum (*van der Vliet*, completamque *trad.*, complexamque *Helm, alii alia*) -at. SOCR. prol. p. 109 *corvus et vulpes offulam* raptum -bant pari studio impari celeritate. SER. SAMM. 614 cubitum noctu coniunx -at uterque.

5 *accedit* ut: **a** *i. q. urgere*: CIC. Att. 14, 21, 1 Eros ... -vit, ut ad me litterae Dolabellae perferrentur. TAC. ann. 2, 70 -are et urgere, ut legiones ... habeat. MIN. FEL. 34, 12 quid -as, ut *corpus* cruda adhuc hieme revivescat? IVST. 18, 1, 4 FRG. Vat. 35, 5 *p. 618, 43* AMM. 18, 2, 19 *p. 618, 43.* **b** *i. q. operam dare*: CIC. epist. 15, 15, 3 -vi, ut Caesarem in Italia viderem. HERM. Pal. sim. 2, 6 dives -at (*ἐπισπουδάζει*) pro paupere, ne quid ei desit. PORPH. Hor. ars 324 non ... ut acciperent, -bant, sed ut placerent, morabantur. PELAGON. 139 -andum est, ut possit *equus* urinam facere. VVLG. act. 20, 16. COD. Iust. 1, 27, 1, 15 licet ... per omnes provincias ... -emus, ut illaesos habeant collatores. *adde cum solo coniunctivo*: DRAC. Orest. 667 nos -are necesse est audiat haec servilis amor.

syn. et iuxta posita: ad I: ire, abire, fugere, properare, obviam ruere (SVLP. SEV. chron. 1, 31, 5), tendere. *ad II A*: labi, occupatum esse, trepidare, cito venire, urgere. *ad II B*: accelerare, agere, agitare, cupere, parare, properare, studere, urgere.

opp.: *ad I*: morari. *ad II A*: cessare, cunctari, differre (APVL. met. 5, 21. 11, 19), morari, per otium gerere, requiescere, retardare, tempus dare. *ad II B*: morari, paulatim colligere, prohibere.

part. praes. pro adi. ^×^**festīnāns**, -antis (*cf. p. 615, 40. 616, 38. 51 sq. 70. 617, 7. 36 sq. 71. 618, 1*). GLOSS. ardens, incitatus. -es *σπουδάζοντες*. PHAEDR. app. 21, 12 -is ... detinuisti pedes. QVINT inst. 9, 4, 134 narratio ... tardiores atque ... modestiores desiderat pedes ...; nam ... infigere animis res semper cupit, quod minime -ium opus est. TAC. ann. 1, 7 quanto quis illustrior, tanto magis falsi ac -es. PANEG. 7 (6). 18, 3 *tua cura* -bus paene non placuit.

inde adv. ^×^**festīnanter**. NON. p. 514, 3 festinatim pro -r. SERV. Aen. 8, 443 praecipitanter id est -r abicite. *legitur inde a* CIC., *comparat. v. l. 62 sq., superlat. v. l. 69. ex coniectura*: PHAEDR. app. 4, 12 festinante *trad.*, -r *Bothe.* *in codd. confunduntur* -ius *et* festinatius *v. l. 65. 67. 69.*

i. q. celeriter, mature, praecipitanter: positivus: CIC. Scaur. 37 -r ... omnia ... esse suscepta. fin. 5, 77 nimium -r dictum. VELL. 2, 123, 1 -r revocavit filium. VAL. MAX. 8, 6, 1 pecuniam -r consumpsit. 9, 3, 1 quid ita tam -r manum conserere vellet. CELS. 3, 18 p. 99, 15 D. 7, 26, 2 p. 308, 25 neque ... -r ... agendum est (COMM. instr. 2, 32, 17). COLVM. 6, 2, 14 *opp.* ex commodo. 11, 1, 14. STAT. silv. 2 praef. 9 epicedio prosecutus sum adeo -r, ut excusandam habuerim ... celeritatem. FRONTIN. strat. 1, 1, 10. TAC. hist. 1, 27 *imperatorem* sellae -r impositum. APVL. met. 5, 23 saviis -r ingestis. CYPR. epist. 19, 2 urgere (55, 4). VEG. mil. 3, 7. VVLG. exod. 12, 11 (*μετὰ σπουδῆς*). AVG. civ. 17, 20 p. 250, 21 D. EVSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 953^C^. NOVELL. Iust. 80, 1, 1 (*ὅτι τάχιστα*). PASS. Petr. Paul. long. 16 (*σπουδαίως*). *accedit verbis eundi*: SVET. Cal. 43 *iter* confecit ... tam -r et rapide. APVL. met. 5, 7 -r adveniunt (ITALA Luc. 2, 16 [cod. e] venerunt -r [VVLG. III Esdr. 2, 30 Sirach 20, 20 II Macc. 4, 31]). ITALA exod. 12, 33 (Monac.) exire (*σπουδῇ*, VVLG. velociter. VVLG. II reg. 17, 20 transierunt. RVFIN. hist. mon. 7 p. 416^C^ redire). IVL. VAL. 2, 26 p. 92, 27 parum -r contendet ad proelium. EVSTATH. Bas. hex. 3, 1 p. 890^C^ -r occurrimus (VEN. FORT. vita Hil. 9, 33. vita Albin. 5, 12 recurrere). VITAE patr. 3, 30 VEN. FORT. virt. Hil. 7, 20. PALLAD. hist. mon. II 10 p. 362^D^. *θᾶττον* p. 52, 27 B. *comparativus*: GLOSS. *σπουδαιότερος*. CELS. 7, 5, 5 -ius actis (TAC. ann. 15, 3 compositius cuncta quam -ius agerent). COLVM. 1 praef. 13. 2, 9, 15 PLIN. nat. 17, 78. 18, 80 PLIN. epist. 5, 17, 1. GELL. 10, 11, 4 non iam quod non segnius, sed quod -ius (festinatius *pars codd.*) fit, id fieri mature dicitur. 10, 11, 8 coactius quid factum et -ius (festinatius *pars codd.*), ... rectius praemature factum id dicitur quam mature. VVLG. Phil. 2, 28. AVG. epist. 143, 7 in aliis -ius (festinatius *pars codd.*) editis ... libris. *superlativus*: AVG. epist. 95, 9 -issime te respondisse de diaconi festinatione causatus es.

syn. et iuxta posita: propere (Ps. QVINT. decl. 2, 4), rapide, mature, coacte, incaute (CYPR. epist. 17, 1), graviter (VICT. VIT. 2, 48).

part. perf. pass. pro adi. ^×^**festīnātus**, -a, -um (*cf. etiam p. 618, 57 sqq. 80 sq.*). **1** *i. q. velox, celer*: TAC. ann. 6, 40 moribundus -is lictorum manibus in carcerem raptus est. IVST. 36, 4, 10 velocitate (MART. CAP. 1, 14 rapiditate). AMBR. Abr. 1, 5, 39 -o impiger studio, non lento otio remissus. Ps. RVFIN. in Os. 2, 3 p. 973^A^ emendatione (SIDON. epist. 6, 9, 1 correctio). CARM. epigr. 1196, 2 -o lumine (*i. oculo*) pauca l⟨egis⟩. **2** *i. q. praeceps, praematurus*: PLIN. nat. 18, 196 -a satione densum spargi semen, ... serotina rarum (18, 204 -am sementem saepe decipere, serotinam semper). MART. 9, 86, 1 -a sui gemeret quod fata Severi Silius (10, 61, 1 hic -a requiescit Erotion umbra. Ps. QVINT. decl. 4, 5 morte [TAC. Agr. 44]. TAC. hist. 2, 48 exitu). PLIN. paneg. 4, 7 -is senectutis insignibus. MOYS. Cypr. epist.

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

31, 7 -a et praecipiti cupiditate. PAVL. NOL. carm. 10, 184 haec iam tam -a locorum invidia.

syn.: praeceps. *opp.*: lentus, serotinus.

adv. **festīnāte.** GLOSS. Plac. V 23, 16 (= 69, 14. 569, 11) -e aucto cito adulto et est adverbium. **festīnātō.** GLOSS. IV 149, 20 propere velociter vel -o. COLVM. 1, 6, 19 materia . . . -o siccetur. PLIN. nat. 18, 98 quod nisi -o peragatur. QVINT. inst. 4, 2, 58 quam nihil -o, nihil praeparato fecisse videtur Milo (VVLG. II par. 24, 5). decl. 347 p. 368, 10. PS. QVINT. decl. 4, 11 -o exire (VVLG. II par. 35, 21 ire). SVET. Iul. 16, 2 *senatus* -o coactus. CYPR. epist. 52, 1 -o ad nos mittendo (IVST. 38, 10, 11. EPIST. pontif. 385 Migne 50, 542^B remisimus). CYPR. epist. 59, 9 quae *res* in notitiam tuam deberet -o statim . . . perferri. PS. CYPR. Iud. incred. 8 p. 129, 19 urgente -o cupiditate. AMBR. in Luc. 7, 63 -o (festinantem *PL*) . . . contendere. VVLG. gen. 44, 11 -o deponentes (ἔσπευσαν καὶ καθεῖλαν). II par. 26, 20 -o expulerunt eum (κατέσπευσαν αὐτόν). 35, 13. Sirach 21, 6 iudicium -o (κατὰ σπουδήν) adveniet (PAVL. MED. vita Ambr. 27 -o veniebat). I Macc. 11, 22 *ut* occurreret sibi . . . -o (τὴν ταχίστην). PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 5, 1 nulla . . . erat facinorum mora neque cunctatio, sed -o consiliis . . . utebantur. OROS. comm. 1 p. 151, 11. *dubium* VEN. FORT. carm. 7, 22, 11 -o (festinit *vel* qui festinat *codd.*) . . . si votum acceleret. *ad* -e *sive* -o *pertinet compar.* festinatius (*cf. p. 620, 40*): SVET. Aug. 29, 1 *forum Augusti* -ius . . . publicatum est. AMM. 24, 6, 11. *fere pro positivo*: AVG. epist. 122, 2 p. 743, 24 -ius (festinantius *P*) migrant.

deriv.: festinabiliter, festinabundus, festinatim, festinatio, festinator, festinus.

compos.: af-, prae-, refestinare.

2. festīnō *adv. v. p. 622, 59.*

ˣfestīnus, -a, -um [*a* festinare *derivatum esse videtur, cf.* SERV. Aen. 9, 486. *Th.*]. SERV. Aen. 1, 35 laeti: vel alacres et veloces, ut est 'et laetus eois Eurus equis' item et 'virgea laetus pabula' id est -us cum intentione (4, 295 laeti: alacres, -i. 7, 430). auct. Aen. 3, 616 trepidi: -i. Aen. 4, 565 praeceps: -us. auct. Aen. 9, 486 -a: pro festinans; nomen pro participio: vel a verbo derivatum, ut ab eo, quod est festino, -us dicatur, ut hic -a. SCHOL. Hor. gloss. *Γ* sat. 2, 6, 83 attentus: -us. HIER. nom. hebr. p. 11, 25 Thesbon -us ad intellegendum. p. 11, 26 Vsam -us eorum. p. 16, 9 Asmona -us sive festinans aut numera. GLOSS. citatus, velox. NOT. Tir. 101, 85^b -us. *cf.* 101, 86. *legitur singulis locis apud* SALL. *l. 43.* VERG. *infra l. 62* OV. *p. 622, 9* SIL. *l. 44, senis* VAL. FL. APVL., *undecim* STAT., *saep. apud posteriores.* [*loc. corrupt.*: ENN. scaen. 426.]

1 *de animantibus*: **a** *i. q. alacer, celer, velox*: SALL. hist. frg. inc. 2 cohortes (STAT. Theb. 7, 100 [*i. otio carens*]). SIL. 3, 446 milite. VAL. FL. 2, 191 discumbitur altis porticibus; sua cuique furens -aque coniunx adiacet. AVG. epist. 149, 34 p. 379, 19 paucis ut -us exhortor (*cf. quae praeced.* dabis . . . veniam stilo meo multum festinanti). CYPR. GALL. gen. 282 volente -oque sene. EVG. TOLET. carm. 45, 3 duc . . . celerem, -us navita, puppem. *accedit* ad: ORIENT. comm. 1, 1 ad aeternae -us praemia vitae. in: CLAVD. carm. min. 27, 58 *Phoenix* gaudet . . . mori -us in ortum (*i. novam vitam*). MART. BRAC. form. vit. 7, 1 *virum* in quascumque extollentias dictorum et actorum . . . -um. de: LIB. pontif. p. 115, 21 se -um ostendere de ea re. *acced. inf.*: CASSIOD. hist. 9, 2 dicere facereque . . . -us.

b *i. q. immaturus, praeceps*: AVSON. 369, 33 gravidos sentit subrepere nixus ante expectatum -a puerpera votum. *accedit gen.*: STAT. Theb. 6, 75 *filio* pharetras brevioraque tela dicarat -us voti pater (CLAVD. 8, 166). silv. 5, 3, 135 laudum -us (*i. cupidus*) et audax (*Lipsius*, festina sed ut dux *M*) ingenii. *abl.*: VVLG. prov. 19, 2 qui -us est pedibus, offendet.

c *paene pro adverbio*: VERG. Aen. 9, 486 *vestem* -a urgebam (VAL. FL. 3, 341 *vestes* rapuit telis -a . . . Hypsipyle. PORPH. Hor. epod. 12, 23/24 magnopere -am s⟨e⟩ . . . vestem conficere). VAL. FL. 7, 187 -am . . . iubet *Irin* monitis parere. APVL. met. 2, 6 ZENO 1, 7, 7. 2, 38 AMBR. Ioseph 13, 80 HIER. epist. 36, 1, 2. 117, 7, 3 in Eph. lib. 2 praef. VVLG. exod. 10, 16 *al.* CLAVD. 10, 123 PS. AVG. serm. 120, 7 MART. CAP. 3, 263. 6, 724 SIDON. epist. 2, 8, 3 FAVST. REI. grat. 2, 1 p. 60, 5 DRAC. laud. dei 2, 619 ENNOD. epist. 7, 30, 2 p. 197, 3 opusc. 3, 145 p. 368, 14. CASSIOD. var. 3, 28, 2 accelera -us adventum. ARATOR act. 2, 176. CARM. epigr. 702, 2 (*a. 528*) nimium -us obist⟨i⟩. 782, 11 Christum -a petit. *cum verbis movendi sim.*: STAT. Theb. 4, 800 (807) subit illa per agmen non humili -a modo. 9, 330 remeat. APVL. met. 1, 5 accucurri (RVFIN. hist. 2, 17, 8. CASSIOD. var. 1, 7, 3 occurre. CORIPP. Ioh. 1, 237 discurrit. GREG. M. dial. 3, 29 cucurrit [σπουδαίως. CARM. epigr. 1447, 7]. INSCR. christ. Rossi II p. 65, 19, 7 recurrens). APVL. met. 2, 13 enavigasti. 4, 15 irrepsit. 10, 6 foro se -us immittit (LIB. pontif. p. 146, 18 transmitte. GREG. M. dial. 1, 10 p. 208^A misit [μετὰ σπουδῆς]). ANON. Vales. 13, 77 transire (VVLG. I Esdr. 4, 23 abierunt [σπουδῇ]. ENNOD. epist. 2, 25, 3 p. 67, 23 redire. PASS. Thom. p. 142, 10 ire). PS. AMBR. mor. Brachm. p. 1136^B accessit (RVRIC. epist. 1, 8 p. 361, 28 CASSIOD. hist. 2, 18. 7, 8. CYPR. GALL. gen. 1434 cedere. VITAE patr. 3, 99 abscedens). HIER. epist. 22, 28, 4 exsurgit (38, 4, 2 consurgit). VVLG. gen. 24, 29 egressus est (ἔδραμε. PS. AVG. serm. 281, 2). 24, 61 revertebatur. I reg. 20, 19 descendes (III reg. 12, 18 ascendit. ἔφθασεν ἀναβῆναι). Is. 5, 26 -us velociter (ταχὺ κούφως) veniet (Ier. 36, 29 RVFIN. hist. mon. 7 p. 412^B LIB. pontif. p. 158, 4. HIST. Apoll. rec. 4 perveni). Dan. 6, 19 perrexit (ἐν σπουδῇ. VICT. VIT. 3, 44). RVFIN. hist. 11, 5 p. 1009, 9 mulierculam . . . -am et properam . . . prorumpere. *ibid.* 15 properas (CASSIOD. hist. 9, 19 VITA Vedast. 1, 4). PAVL. NOL. carm. 20, 182 adesto. PETR. CHRYS. serm. 112 p. 509^C tendere (ENNOD. carm. 1, 7, 7). DRAC. Romul. 8, 450 carpit iter. EVGIPP. Sev. 4, 3 vade. *accedit abl.*: OV. met. 11, 347 cursu -us anhelo advolat (STAT. Theb. 10, 686). OPT. PORF. carm. 22, 31 insiste fide -us (*cf. l. 28*) in amplum.

2 *de rebus*: **a** *corporeis*: *i. q. celer, velox*: STAT. Theb. 5, 301 ignibus. 5, 740 differte animos -aque (*i. praepropere correpta?*) tela ponite. 11, 129 astra (CLAVD. 5, 337 *Lucifer* -am . . . rotam solito properantior urget). ITIN. Alex. 12 *Cydnum* -um meatu (MEROB. carm. 2, 7 fluentis). AVIEN. ora 360 pede. CLAVD. 3, 344 -as urgete manus. *paene pro adverbio*: AVIEN. orb. terr. 1154 -a citis evolvitur unda fluentis (*cf.* Arat. 50 *amnem* -a citis urget natura fluentis. MART. CAP. 1, 14 *amnis* nimia celeritate -us . . . ferebatur. CYPR. GALL. exod. 485 -um pelagus discesserat). PS. AMBR. serm. 6, 1 sol -us . . . lucem protulit. CYPR. GALL. Ios. 260 rapuit *regem* -a manus.

b *incorporeis*: **α** *i. q. celer, velox*: VAL. FL. 6, 472 cupido (PAVL. NOL. carm. 21, 68 amore). CARM. epigr. 1111, 2 (*saec. I ex.*) supprime -um . . . iter (PS. AMBR. act. Seb. 5, 17 cursu). CARM. poet. min. V 118, 45 voto. PANEG. 11 (3), 31, 6 benevolentia. FIRM. math. 4, 1, 6 celeritate (err. 21, 6 AMM. 30, 2, 6 COD. Theod. 16, 5, 5, 3. RVFIN. hist. mon. 21 alacritate. LEO M. serm. 79, 2 velocitas. ISID. eccl. off. 2, 16, 14 properatione [reg. monach. 6, 1]). AMBR. epist. 63, 97 -a est fides, alacris devotio, spes impigra (AMBR. Cain et Ab. 2, 2, 7 ARATOR act. 2, 271). HIER. epist. 64, 2, 5 sermo (AVG. serm. ed. Mai 31, 3 discussio). PRVD. cath. 11, 6 dies (CYPR. GALL. gen. 331 menses). CLAVD. carm. min. 25 pr. 1 carmina. 30, 217 oscula. PAVL. NOL. carm. 20, 183 ne mors praeveniat medicum -a morantem (GREG. M. past. 3, 20 p. 86^D -a mors repente et simul abstulit). CYPR. GALL. exod. 494 fugam. EPIST. pontif. 374 Migne 50, 481^B deliberatione (ἐπιταχυνομένη). PS. PROSP. carm. de prov. 949 voluntas. PETR. CHRYS. serm. 2 p. 190^A intellectu. SIDON. epist. 1, 11, 4 -am . . . praecipitare sententiam. GREG. M. moral. 21, 8 consolatio. CARM. epigr. 612, 1 ter binas hiemes -a luce (*i. vita*) peregit. ad: HIL. psalm. instr. 23 -us ad ipsam psalmorum expositionem sermo. **β** *i. q. immaturus, praeproperus*: VAL. FL. 6, 325 taedia vitae. STAT. Theb. 9, 716 cruda . . . -aque virtus. Ach. 1, 148 vis. APVL. met. 6, 31 mortis . . . maturatae -as tenebras accersere. SOL. 1, 92 pubertate. 26, 5 immaturitate. CORP. X 6460† (*saec. III/IV*) ⟨ha⟩nc domum atpeti⟨vit eorum or⟩bitas -a (*suppl. Rossi*). CLAVD. 8, 371 amor. COD. Theod. 7, 1, 7 (*a. 365*) cupiditate. LEO M. epist. 19 -a et immatura provectio. AVELL. p. 70, 20 nihil -um aut immaturum credidimus proferendum. *accedit dat.*: VAL. FL. 4, 470 miseris -a senectus. **γ** *paene pro adverbio*: CLAVD. 10, 324 canities -a venit. GREG. M. moral. 2, 78 ad humilitatem se . . . -us inflectit *animus.*

syn.: *ad 1 a*: volens. *ad 1 c*: properus. *ad 2 b α*: alacris, impiger, maturus (AMBR. Cain et Ab. 1, 8, 29). *ad 2 b β*: crudus, immaturus.

adv. **festīnē.** *comparativ. l. 59. i. q. cito, celeriter*: CASSIOD. var. 3, 40 -e . . . remedia vestrae utilitatis respeximus. GREG. M. moral. 3, 10. 5, 29. 16, 43. 53. 21, 14. 32, 27. dial. 1, 4 p. 172^C (μετὰ σπουδῆς). 2, 7 (συντόμως). 3, 11 p. 240^A (μετὰ πάσης . . . σπουδῆς). in Ezech. 2, 6, 7 epist. 7, 5 p. 448, 17. *compar.*: EPIST. pontif. 363 Migne 20, 777^A. ISID. sent. 2, 36, 4 -ius (*syn.* celerius). **festīnō.** CAPITOL. Alb. 6, 6 quod ad exercitum -o (festinanter *M*) mitteretur. *Lackenbacher.*

fēstitātula *v.* festivitatula. **fēstīvē** *v. sub* festivus.

ˣfēstīvitās, -ātis *f. a* festivus. ISID. orig. 6, 18, 1 -s dicta a festis diebus, quasi festiditas. GLOSS. ἑορτασμός. φαιδρότης. γλαφυρότης. ἀστειότης. IV 306, 56 agga *v. vol. I p. 1304, 41.* DON. Ter. Eun. 1048 -em laetitiam. HIER. *hac voce interpretatur nomina hebraica haec*: Aggai (nom. hebr. 2, 30). Aggi (*ibid.* 3, 14. 15, 28). Agla (*ibid.* 24, 16). Eglon (*ibid.* 27, 1). Beth Hagla *v. vol. II p. 1946, 27. versum est ex graec.* ἑορτή (*saepe*), τελέτη RVFIN. Greg. Naz. 3, 6 p. 115, 8 CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 188. 217 (?). *legitur apud* PLAVT. TER. RHET. Her. CIC. rhet. epist. (*semel v. p. 623, 71*). PAVL. FEST. SVET. GELL. APVL. *et apud posteriores, maxime* ECCL. *plural. legitur inde a* CIC. orat. 176 (*p. 623, 69*).

I *sensu strictiore*: *spectat ad diem festum*: **A** *i. q. feriae, dies festus, festum* (*perraro ante Christianorum tempora*): PLAVT. Capt. 770 Iuppiter . . . offers mihi . . . -em, ferias. PAVL. FEST. p. 10 Agonalia eius (*Agonii*) -em. LAMPR. Alex. 63, 4 addita . . . -s matris nomine atque ipsius, quae hodieque . . . celebratur natali eius die. TREB. Gall. 3, 7 populum . . . quasi victorialibus diebus ad -em ac plausum vocavit. AVG. civ. 6, 6 p. 256, 15 D. *civilis theologia de diis nefanda figmenta* deorum ipsorum -bus consecrat. 6, 8 p. 262, 17. in psalm. 80, 11 p. 1038 ad circum et ad nescio quas hodiernae -is nugas. COD. Theod. 6, 4, 30 (*a. 396*) Honorii natalium -bus. 15, 9, 2 (*a. 409*) cunctos iudices admonemus, ut ludorum . . . intersint -i. GAVDENT. serm. 8 p. 887^C ad -em nuptiarum (*ibid.* -i nuptiali. COD. Iust. 5, 4, 24

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nuptiarum ... -s). SALV. gub. 6, 61 eorum cultibus communicat *Christianus*, quorum -bus delectatur. SIDON. epist. 7, 12, 4 cum epulum -s publica facit. DIG. de conc. dig. 2, 4 *ne Papinianistae* nomen et -em eius (*Papiniani*) amittere videantur (*ibid.* festum diem). COD. Iust. 2, 7, 23, 1 solemni die -is kal. Ianuariarum. IORD. Rom. 283 -em Romanae urbis, millesimo anno quod expleverat, celebravit. ITIN. Anton. Plac. rec. A 38 quando ... venit tempus -is ipsorum (*Saracenorum*). *de Iudaeorum et Christianorum sacris diebus*: ITALA psalm. 73, 8 (Cas.) comburemus omnes -es altissimi in terra (τὰς ἑορτὰς κυρίου, VVLG. dies festos dei). VVLG. III reg. 8, 65 fecit ... Salomon ... -em celebrem et omnis Israel cum eo. Os. 9, 5 quid facietis in die solemni, in die -is domini? Am. 5, 21 odi et proieci -es vestras (*cf.* HIER. in Am. *ad l.* p. 1053^B quia non celebrabant -es dei, sed -es suas). 8, 10 convertam -es vestras in luctum. Zach. 14, 18. 19 ad celebrandam -em tabernaculorum. HIER. in Is. 3, 3 p. 49 pentecostes celeberrima -s. 29, 1 subverso ... templo et Iudaica religione sublata omnis eorum -s periit (RVFIN. Orig. in num. 33, 2 p. 748^B perierunt omnes -es eius [*Ierusalem*] et dies solemnes eius). reg. Pachom. praef. 7 passionis dominicae ... -em (CONC. Aurel. a. 511 p. 8, 12 in domenicae ascensionis -e). RVFIN. Orig. in num. 23, 4 p. 749^C agere ... sabbati -em. 23, 5 p. 751^B lunae novae ... observare -em. 23, 10 p. 753^D o mira -s! dies festus vocatur afflictio animae. Greg. Naz. orat. 3, 11 p. 120, 21 communem ducamus -em cum ... (συνεορτάσωμεν). EPIST. pontif. 255 (*a. 385*) Migne 13, 1134^A apostolorum seu martyrum -bus (*cf.* SACR. Leon. p. 400 sanctorum -e votiva. *al.*). AVG. epist. 55, 9, 16 ut ... nostra -s (*diei dominici*) a Iudaeorum -e distingueretur. 13, 23 dies ... dominicus ... ex illo habere coepit -em suam. c. Adim. 16 nos ... et dominicum diem et pascha ... observamus et quaslibet alias Christianas dierum -es. serm. ed. Mai 93, 1 neque enim haec (*resurrectionis Christi*) ut ceterae -es in aliqua tantum mundi parte celebris habetur. c. Faust. 32, 12 -s concelebrata. GAVDENT. serm. 1 -em paschae. *al.* (LEO M. epist. 96 in -e paschali. *al.*). SALV. gub. 6, 37 ut eodem die et -s ecclesiastica et ludi publici agantur. PS. AMBR. serm. 58, 1 p. 722^D in eius (*Cypriani*) -e iucundati sumus. ALC. AVIT. epist. 32 apostolicae (*Petri et Pauli*) -is. hom. 6 p. 111, 13 rogationum nostrarum operosissimam -em. GREG. TVR. Franc. 2, 22 p. 85, 1 ad -em basilicae monasterii. *ibid. l.* 3 -is opus (*i. missam*) explicuit. CONC. Tur. a. 567 p. 133, 20 in -e cathedrae domni Petri. SACR. Leon. p. 410 annua ... ieiuniorum celebranda -s. *translate*: RVFIN. Orig. in num. 23, 2 p. 747^A est ... ei (*deo*) magna -s humana salus (*cf. p. 628, 55. syn.* laetitia p. 747^B). *metonymice de homine*: PLAVT. Cas. 135 mea -s (*inter alia blandimenta; seq.* 137 meus festus dies). 577. Poen. 389 APVL. met. 2, 10.

B *i. q. animi hilaritas festo diei commoda*: SALV. gub. 6, 89 nigra est incendio civitas et tu vultum -is usurpas. 6, 94 quia ipsi ... festi sumus, templis quoque ipsius (*dei*) vultum nostrae -is induimus. SEDVL. op. pasch. 4, 22 p. 272, 13 frequens turba plena -is (plenae -is *vel* plena -s *codd.*).

C *i. q. sanctitas*: CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 261 ut ... neque ab Aegyptiacae -is animalibus abstinerent (θρησκευομένων ζῴων *cf.* festivus *p. 624, 40*).

II *sensu latiore: i. q. amoenitas, iucunditas, lepos, urbanitas*: **A** *de personis*: TER. Eun. 1048 mei patris -em et facilitatem (DON. -s in dictis est, facilitas in animo et factis). SVET. Cal. 7 *puer* insigni -e. CARM. epigr. 87, 2 ⟨hic condita ossa⟩ sunt venus⟨tae feminae⟩ (*explementa incerta*) ⟨... fes⟩tivitate pl⟨urima⟩. POMER. 3, 6, 5 p. 482^C illius *feminae* laudatur etiam sine forma -s, illius sola formositas. **B** *de oratione*: RHET. Her. 1, 8, 13 illud genus narrationis ... debet habere sermonis -em. 4, 14, 21 in his ... generibus exornationum ... inest -s, quae *eqs.* 4, 23, 32 est in his *exornationibus* lepos et -s, non dignitas neque pulchritudo (4, 54, 67 haec exornatio plurimum -is habet, interdum et dignitatis). 4, 27, 38. 4, 33, 45 *opp.* gravitas (TERT. adv. Val. 6 p. 183, 11). CIC. inv. 1, 25 exordium ... debet ... in se continere ... splendoris et -is et concinnitudinis minimum (*praeced. opp.* sententiae et gravitas). 1, 27. de orat. 1, 243 dicendi vis egregia summa -e et venustate coniuncta. 2, 219 in illo genere perpetuae -is. 2, 227 nec fuit umquam ... gravior oratio ... neque lepore et -e conditior. 2, 328 -em habet narratio distincta personis et interpuncta sermonibus. Brut. 177 -e ... et facetiis. orat. 176 Gorgias ... his -bus (*sc. verborum transferendorum et faciendorum, numerorum*) ... insolentius abutitur. epist. 9, 15, 2 in quo possim imaginem antiquae et vernaculae -is agnoscere. GELL. praef. 4 -es inscriptionum (AVSON. 158, 1 tituli ... -e). 5, 1, 1 si vocum eius (*philosophi*) -bus ... moventur *auditores*. 10, 3, 4 brevitas ... et venustas et mundities orationis ... qualis haberi ferme in comoediarum -bus solet. APVL. met. 1, 20 lepidae fabulae -e. SYMM. epist. 1, 31, 1 erat ... in his (*Ausoni scriptis*) oblita Tulliano melle -s. IVL. RVF. rhet. 4 p. 39, 17 hac figura fit ex[er]citatis aliis ingenua -s. SCHOL. Cic. Bob. p. 102, 20 St. p. 159, 20.

synonyma et coniuncta: *ad I*: feriae (PLAVT. Capt. 770 PS. AMBR. serm. 7, 3 p. 618^A GREG. M. epist. 13, 15). *ad IIA*: facilitas (TER. Eun. 1048). *ad IIB*: lepos, venustas, facetiae. *opposita*: *ad IIA*: formositas. *ad IIB*: dignitas, pulchritudo, gravitas.

deriv.: festivitatula.

fēstīviter *v. sub* festivus.

? **fēstīvitātula,** -ae *f. a* festivitas *deminutive.* ALC. AVIT. epist. 88 p. 97, 24 in die susceptae vestrae -ae, laetitiae nostrae (*coni. Peiper*, festitatulae *S*, festivitatae *L*).

fēstīvo, -āre *a* festivus. *i. q. festivitatem agere*: ORIG. in Matth. 79 p. 1729^C ut ... Iesus -et cum discipulis suis. *i. q. hilarem reddere*: MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 6 p. 417 (*de muliere*) impudicum ... virum, ac si multa excogites ornamenta, non -as (*seq. syn.* pudico ... complacebis. *opp.* eum ... contristabis).

fēstīvum, -i *n. v. sub* festivus.

fēstīvus, -a, -um [*a* festus. *Th.*]. *compar. inde a* CIC. *l. 63. p. 625, 14. 21, superl. a* PLAVT. *l. 50. p. 625, 7.* GLOSS. -us feriatus. laetus. -o celebri, sollemni, id est consuetudinario. -issimus est dies plus quam festus. -i ludi ἱερομηνίαι. -us *exprimit nomen hebr.* Aggaeus *v. vol. 1 p. 1304, 49.* [*loc. dub.: coniecturae maxime dubiae debetur* ENN. scaen. 426 -um (*trad.* festinum) festinant diem. AFRAN. com. 260 quae [festi] facere nos solemus ⟨-o⟩ die (*v. p. 630, 36*). *cf. l. 33. in codd. hic illic corrumpitur in* festinus.]

I *sensu strictiore, de rebus quae ad diem festum pertinent* (*perraro ante Christianorum tempora*): PLAVT. Mil. 83 qua assedistis causa in -o loco (*i. theatro*). Cas. 760 nec pol ego Nemeae credo neque ego Olympiae neque usquam ludos tam -os fieri, quam hic intus fiunt ludi ludificabiles. APVL. met. 11, 6 inter hilares caerimonias et -a spectacula. IVST. 38, 8, 14 convivium -issimum. EVANTH. de com. 1, 3 cum ... -um (festivium *A*, festum *rell.*) carmen sollemniter cantaretur (*cf.* CLAVD. 21, 3 conubii ... -os ... cantus. ALC. AVIT. carm. 1, 189 -um ... hymen. CASSIOD. in psalm. 118 praef. -o psalmo. GREG. TVR. virt. Mart. 2, 1 cum presbyter ille rustice -a verba *missae* depromeret. SCHOL. Ter. p. 163, 17 ut ... versus ... in -is modis recitarent). SCHOL. Pers. 1, 16 -a veste indutus. AVG. c. epist. fund. 8 p. 202, 11 nullo ... -iore apparatu. CYPR. GALL. exod. 389 -os ... cibos agni de viscere sumunt. DRAC. Romul. 8, 308 -as extingue faces (*nuptiales*). *de die* (*v. l. 15*): DON. Ter. Eun. 1048 -us dies. EPIST. pontif. 311 Migne 20, 556^B (*a. 416*) diem dominicum -issimum esse. CASSIAN. inst. 3, 11. ORIENT. carm. app. 1, 2 *dies* toto -ior anno, natalis quae lecta deo. PS. VICT. VIT. pass. 11 votiva ... baec dies est et omni sollemnitate -ior. MIRAC. Theclae 2 p. 171, 4 eius ... diem -um. VEN. FORT. carm. 7, 21, 13 -ae diei (*cf.* AVG. serm. ed. Mai 67, 1 natalibus martyrum -is. DRAC. Romul. 7, 26 -o in tempore). *de homine*: SCHOL. Pers. 1, 16 poeta recitaturus carmen ad hoc ornatus et -us incedebat. *nota*: CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 239 a sacris animalibus, quae praecipue -a apud Aegyptios erant (τῶν ... θεμιστευομένων ἱερῶν ζῴων. *cf. p. 623, 49*). DRAC. laud. dei 3, 332 -is ... fascibus *lictorum*. *neutr. plur. absol.*: HIER. epist. 22, 29, 6 lyricis -a (-o *Σ*) carminibus metro ludere.

II *sensu latiore*: GLOSS. compositus. laetus. urbanus. ἀστεῖος. γλαφυρός. ὡραῖος. -a compta, composita. dicitur et homo -issimus et (id est?) urbanissimus. IV 518, 53 *ad* festus laetus *addit cod. b* sapiens vel salsus, *quod pertinet ad* 54 -us laetus. DIFF. gramm. VII 524, 22 scitus ... -us. *est sermonis cotidiani minus vulgaris quam urbani*: **a** *de rebus corporeis*: PLAVT. Curc. 88 -ae fores. 93 aedes -issumae. Pseud. 1254 in loco -o sumus festive accepti. CIC. Att. 2, 6, 1 *librorum* -am copiam. parad. 38 nonne ... sunt illa (*Aëtionis tabula aut signum aliquod Polycleti*) -a? PLIN. epist. 2, 17, 4 parvola, sed -a area. 3, 6, 1 Corinthium signum, modicum quidem, sed -um et expressum. AVR. Fronto p. 61, 18 N. Sota Ennianus ... et in charta puriore et volumine gratiore et littera -iore quam antea fuerat videtur. CLAVD. rapt. Pros. 2 pr. 16 *vates* pollice -o nobile duxit ebur. ENNOD. carm. 1, 5, 52 -is ... oris. MVTIAN. Chrysost. hom. 4, 5 p. 268 lampades (28, 7 p. 420). 16, 3 p. 344 clarum ... et -um est caelum. 28, 7 p. 420 habitacula *sponsi* clara sunt atque -a.

b *de rebus incorporeis*: PLAVT. Mil. 591 nimium -am (-a *trad.*) mulier operam (-a *P*) praehibuit. Poen. 308 facinus (1086) ... lepidum et -om. 695 tibi illud (*hospitium*) possum -om dare. CIC. ad Q. fr. 2, 5, 2 multum ... mecum sermonem habuit et perhumanum de discordiis mulierum nostrarum. quid quaeris? nihil -ius. GELL. 1, 23, 8 lepidi atque -i mendacii consilium (MACR. sat. 1, 6, 21). 17, 8, 4 puer Atticus ... -issimis aetatis et gentis argutiis scatens. 18, 13, 1 alea quadam -a et honesta lusitabamus. PAVL. NOL. epist. 7, 1 ut tibi ... gaudium -issimis conferremus indiciis. CONC. Chalc. Leo M. epist. 98, 1 quid agnitione dominica -ius ad coronas? (choreas? τί ... πρὸς χορείαν φαιδρότερον;). MVTIAN. Chrysost. hom. 17, 2 p. 348 *dixit* quod -um et gratum est. 32, 4 p. 441 misericordia nitet magno decore -a. *speciatim de oratione* (*cf.* DON. Ter. Ad. 261 *p. 625, 8*): CIC. Pis. 70 poema ... ita -um, ita concinnum, ita elegans, ut nihil fieri possit argutius. de orat. 3, 100 orationem concinnam, distinctam, ornatam, -am sine intermissione *eqs.* off. 1, 108 dulcem et facetum -ique sermonis ... Socratem accepimus. PLIN. nat. praef. 26 -iorem ... titulum. QVINT. inst. 6, 3, 39 cum elegans et venusta exigitur tota expositio, tum id -issimum est, quod *eqs.* PLIN. epist. 9, 17, 2 me ut inexpectatum -umve delectat, si *eqs.* GELL. 2, 29, 1 -os delectabilesque apologos. 10, 4, 3 *argumentum* lepidum et -um. 17, 1, 10 non modo ineptum hoc non est, ... sed -issimum adeo et facetissimum est. TERT. nat. 1, 17 libellos. IVL. RVF. rhet. 3 p. 39, 11 hac figura fit -a dictio cum amoenitate mordax (*cf.* MACR. somn. 1, 9, 2 seu -a seu mordacia).

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Avson. 350, 3 aptis … versibus et compositione -a. Schol. Cic. Bob. p. 102, 24 St. quasdam criminationes non pugnaci argumentatione, sed etiam -a urbanitate dissolvi. Avg. epist. 17, 2 in nostram religionem -as, ut tibi visum est, contumelias iaciendas. c. Iul. op. imperf. 5, 15 p. 1448 -issima dicacitate (*opp.* vanitate ineptissima).

c *de personis*: Plavt. Mil. 958 a luculenta atque -a femina. Epid. 623 usque ab unguiculo ad capillum summumst -issima. Ter. Ad. 261 caput (Don. alii putant -om caput non Aeschini intellegendum, sed orationis, quam habet Ctesipho … sed male *eqs.* Schol. Ter. p. 65, 16 celebris homo, ut idem in alio loco [*966*]: o lepidum caput). 983 o pater mi -issume. 986 te isti facilem et -om putant (*cf. p. 623, 53.* Schol. Ter. p. 162, 11 iucundum *DM*, lepidum *G*). Varro Men. 312 omnes videmur nobis esse belli -i saperdae, cum simus σαπροί. Cic. Verr. 4, 162 quid isto fore -ius arbitramur, si est tuus natura filius *eqs.* 5, 49 -um acroama (Prvd. perist. 2, 324). Flacc. 91 materculae suae -us filius … purgat se per epistulam. Phil. 5, 13 homo (de orat. 2, 277. Gell. praef. 20 *Aristophanes* homo -issimus). or. frg. A XIII 22 tu vero -us, tu elegans, tu solus urbanus. Att. 1, 12, 4 puer -us anagnostes noster. 4, 16, 3 Cephalum locupletem et -um senem (Sen. contr. 2, 6, 10 -um senem! in honorem filii sui ebrius fit). epist. 6, 4, 3 ab eis pueris, quibus nihil potest esse -ius. Sen. apocol. 8 sororem suam, -issimam omnium puellarum, quam omnes Venerem vocarent, maluit Iunonem vocare. Plin. epist. 5, 16, 1 qua puella nihil unquam -ius, amabilius … vidi. Apvl. met. 3, 23 quam pulchro … quamque -o … amatore! 7, 21 amasio. Arnob. nat. 2, 8 p. 53, 15 dicite, o -i et meraco sapientiae tincti! Don. Ter. Eun. 1048 ut -us amori non obstitit. Avson. 412, 3 o melle dulcior, o Gratiarum venustate -ior! Symm. epist. 1, 90, 1 fit … plerumque, ut levia rerum portator -us exornet. Hier. epist. 22, 13, 3 lepidae et -ae volunt videri. Petr. Chrys. serm. 76 p. 415B hic in via tam -us salutator (*Christus; cf.* Matth. 28, 9) occurrit.

ntr. subst. **fēstīvum**, -ī. *i. q. festum*: Lampr. Heliog. 11, 6 in vindemiarum -o. Alc. Avit. epist. 77 p. 92, 19 paschale -um (Pol. Silv. chron. I p. 518, 12). Drac. laud. dei 3, 377 oppressit votiva dolor, -a recedunt, publica funereo turbantur gaudia luctu. Orest. 2 -a cruenta.

deriv.: festivitas, festivo. *cf. Onomast.*

adv. **fēstīvē**. **1** *sensu strictiore*: Trag. inc. 223 diem hunc decorare festum -issime. [*dub.*: Hier. epist. 31, 2, 1 *v. p. 632, 74.*]
2 *sensu latiore*: Gloss. ἀστείως. Plavt. Pseud. 1254 *v. p. 624, 51.* Cic. Att. 2, 9, 1 -e … et minore sonitu, quam putaram, orbis hic in re publica est conversus. 4, 14, 2 tu velim, si quid forte novi habes … — soles enim tu haec -e (festine *M*¹) odorari — scribas ad me. Apvl. met. 2, 7 quam pulchre quamque -e … ollulam istam … intorques. apol. 63 quam lepide … pinnulae emineant, quam autem -e circa humeros vestis substricta sit. Avg. civ. 6, 1 p. 246, 3 D. si malas cultorum suorum speciosius et -ius Fortuna barbata vestiret. mus. 6, 10, 26 sex temporum pedes num aliunde blandius sonant atque -ius, nisi quod *eqs.*? Evgraph. Ter. Eun. 1048 -e ac iocunde interveniens. *de oratione*: Cic. Deiot. 19 quam -e crimen contexitur. div. 2, 35 quam -e *hoc* dissolvitur. ac. 2, 92 *dialectica* -e tradit elementa loquendi. ad Q. fr. 2, 15, 4 factam fabellam … esse -e. Mart. 6, 44, 1 iocari. 12, 45, 3 dixit (Gell. 1, 25, 7 -e magis dixit quam aperte atque definite. 8, 11 quam -e responderit. 9, 15, 11 -issime … inquit. 13, 4, 1 -issime rescripsisse. 18, 1, 9). Schol. Cic. Bob. p. 89, 31. 101, 2 St. Boeth. cons. 2 pros. 6, 64 quam -e aliquis illuserit. *absolute: laudantis est*: Cic. Sest. 135. div. 2, 107 -e et breviter. *cf.* de orat. 3, 101 'bene et praeclare' quamvis nobis saepe dicatur; 'belle et -e' nimium saepe nolo.

adv. **fēstīviter.** Novivs Atell. 40 o domus parata pulchrae familiae -r! Gell. 1, 2 tit. -r a vero Stoico seiunxit volgus … nebulonum (1, 2, 7 severe simul et -r). 1, 22, 6 respondisse. 3, 5 tit. vitium et mollities … opprobrata acerbe simul et -r. 18, 8, 2 haec … addit -r *Lucilius.*

1. fēsto, -āre. Gloss. II 305, 2 -o ἑορτάζω.

2.? festo. Varro ling. 7, 8 (*formula auguralis*) templum tescumque[m] -o in sinistrum … te⟨m⟩plum tescumque[m] -o dextrum.

fēstra *v.* fenestra *p. 478, 49.*

1. *festūca, -ae *f.* [*orig. inc., nisi cf. est c.* fenum *vel c.* ferula. *Th.*]. Pavl. Fest. p. 86 fenum … unde etiam et -a vocata est. Gloss. κάρφος. ῥάβδος. *de scriptura*: Prob. app. gramm. IV 198, 12 -a, non fistuca. Gramm. VII 302, 10 -am, non fistucam dicito. *cf. Heraeus, Archiv 11, 314. forma* fist-, *quae vulgaris fuisse videtur, legitur passim apud posteriores, maxime* Eccl. faest- Plin. nat. 9, 37 *Fa. forma* festucum (-us?) *legitur* Gloss. III 428, 41. Itala Luc. 6, 42 (cod. ff²) *bis* (6, 41 -am). Ivvenc. 1, 659 *ascriptum est in B* de -o in oculo patris. Lex Sal. 46 fistucum (*sic duobus locis sing. codd.*). capit. 5, 7 cum -o. *cf. Sittl, Archiv 2, 578 et p. 626, 69. legitur inde a* Plavto. [*it.* festuca, *francog.* fétu. *M.-L.*]

1 *i. q. calamus, culmus, stipula, surculus sim.*: Varro ling. 5, 136 homo in pratis per fenisecia eo (*rastello*) -as corradit. Colvm. 8, 15, 7 -ae surculique in aviariis passim spargendi sunt, ut colligere possint aves, quibus nidos construant (*cf.* Ambr. hex. 5, 17, 56 *hirundo* legit … -as ore easque luto illinit. *ibid.* limus, quo … -as vel minutos surculos sibi colligat atque adhaerere faciat). 9, 8, 8 qua (*liquida rubrica*) cum -is illitis contigeris apium terga, … facilius redeuntes agnoscere poteris (*cf. infra l. 67*). Plin. nat. 9, 37 feminas (*testudines*) coitum fugere, donec mas -am aliquam imponat aversae. 10, 116. 18, 155 -a, quae vocatur aegilops. 18, 254 cum herba creverit in -am. Apvl. apol. 35 assulas -as resticulas … et cetera maris eiectamenta. Rvfin. hist. 3, 6, 19 faeni veteris -as (χόρτου … παλαίου σπαράγματα). Marcell. med. 8, 188 *lapis lychnites* -as leves admotas ad se rapit (*cf.* Pavl. Petric. visit. nepot. 52). Cassian. inst. 4, 21 obeuntes -as tenues ac spinulas. Romvl. fab. Aesop. ed. Thiele 77, 4 aucupem … -am inserere visco. Cael. Avr. acut. 1, 5, 48 carphologiam, quae est -arum levium a parietibus veluti detractio. Op. imperf. in Matth. 3 p. 655 paterfamilias … metit -as de agro et comportat eas in aream, ut illic trituret et ventilet et discernat triticum a paleis. Ven. Fort. Mart. 3, 283 (*syn.* palearis arista, stipula).
in simili: Vvlg. Matth. 7, 3 quid autem vides -am in oculo fratris tui et trabem in oculo tuo non vides? 7, 4 sine eiciam -am de oculo tuo. Luc. 6, 41. 42 (κάρφος; Itala Luc. 6, 41. 42 [cod. e] stipulam. *cf.* Avg. serm. 49, 7 [= Favst. Rei. serm. 6 p. 245, 20], *qui tamen explicat* -am. Ambr. in psalm. 118 serm. 19, 39, 2 stipulae -a). Ivvenc. 1, 659 cernis adhaerentem -am in lumine fratris. Avg. epist. 211, 14 ne ira crescat in odium et trabem faciat de -a (*cf.* serm. 49, 7 in psalm. 54, 7). Facvnd. defens. 6, 5 p. 680C non quasi -am auximus in trabem, quae si non eiusdem quantitatis, eiusdem tamen est generis. *inde fluxerunt locutiones tropologicae*: Ambr. in psalm. 118 serm. 16, 30, 1 purgamentorum levium -a (*opp.* peccatorum gravium trabes). in Luc. 7, 238 p. 388 alieni -am vitii. hex. 4, 1, 1 -a peccati. Pavl. Nol. epist. 24, 3 p. 203, 23 -am gratiae (*opp.* boni massam).

2 *speciatim*: **a** *de vindicta, virga quae apud Romanos in vindicatione et manumissione adhibebatur* (*cf. Plutarch. de sera num. vind. p. 550*B Ῥωμαῖοι … οὓς ἂν εἰς ἐλευθερίαν ἀφαιρῶνται, κάρφος αὐτῶν λεπτὸν ἐπιβάλλουσι τοῖς σώμασιν). Plavt. Mil. 961 ingenua⟨n⟩ an -a facta e serva liberast? Pers. 5, 175 in -a, lictor quam iactat ineptus (Schol. virga, qua a lictore percutitur). Gaivs inst. 4, 16 qui vindicabat, -am tenebat. *ibid.* homini -am imponebat. *ibid.* -a … utebantur quasi hastae loco signo quodam iusti dominii. **b** *in iure Germanorum*: Lex Sal. 46 -am in laisum iactet. *al.* 50, 3 apprehendat -am et dicat verbum. capit. 5, 6 *quicunque admallatus fuerit* in sinistra manu -am teneat et dextera manu auferat. *passim.*

deriv.: festucarius. festucula. *nom. propr.* Festucius.

2. festūca, -ae *f.* [*orig. inc. Th.*]. *nescio an non separari debeat ab* 1. festuca. *de scriptura* fist- *v. l. 47* (*cf. Heraeus, Archiv 11, 314*). *i. q. vectis, pilum, pavicula* (*cf. Mau, PW. VI 2224*): Cato agr. 28, 2 calcato pedibus bene *terram*, deinde -is vectibusque calcato quam optime poteris (*cf.* Plin. nat. 17, 87 *l. 62.* 36, 185 pavimenta … -is pavita). Caes. Gall. 4, 17, 4 *tigna* cum machinationibus immissa in flumen defixerat -isque (fist- *α*; festuculisque *β*, *fort. recte*) adegerat.

deriv.: festuco.

festūcārius, -a, -um *a* 1. festuca. *hanc vocem sensu debilitato, i. q. symbolicus, usurpat* Gell. 20, 10, 10 conferens vim illam civilem et -am, quae verbo diceretur, non quae manu fieret, cum vi bellica et cruenta.

festūcātio, -ōnis *f. a* festuco. *scribitur* fist- *l. 56. 58. actio festucandi*: Vitr. 3, 4, 1 intervalla … concameranda aut solidanda -bus, uti distineantur *parietes*. 7, 1, 1 *locus* -bus (fist- *GH*) cum magna cura solidetur. 10, 2, 3 pali resupinati defodiantur et circum -e (fist- *GH*) solidentur, quo funes alligentur.

festūco, -āre *a* 2. festuca. *scribitur* fist- *l. 62. i. q. festucis calcare*: Cato agr. 18, 7 fundamenta … -ato. Vitr. 7, 4, 5 solo -ato inducitur aut rudus aut … pavimentum (*eadem fere verba* Plin. nat. 36, 188 *et* Cet. Fav. 26 p. 305, 27, *ubi codd.* fist-). Plin. nat. 17, 87 (?) terram -ando spissandam (*trad.* festugato; *alii emendant* festuca conspissandam). 36, 186 rudus … pedali crassitudine -ari.

deriv.: festucatio.

1. festūcula, -ae *f. a* 1. festuca *deminutive. scribitur* fist- *l. 67. 69.* Pallad. 5, 7, 2 dorsa apum … tangamus illo liquore tincta -a (fist- *codd. plerique*). [*loc. dub.*: Varro frg. Serv. georg. 1, 166 *et* Gloss. V 252, 6 *ubi* festuculo Gloss. *v. p. 625, 75,* fistucula Serv., *ceterum verba corrupta.*]

2. festūcula, -ae *f. a* 2. festuca *deminutive.* Caes. Gall. 4, 17, 4 -is *β*, *fort. recte; v. l. 46.*

?**festūculum** (-us?) *v. l. 68.* ?**festūcum** (-us?) *v. p. 625, 75.*

fēstum, -i *v. p. 631, 65.*

***fēstus,** -a, -um *adi. et* **fēstus,** -ī *m.* (*v. p. 630, 11*) [*cf. c.* feriae, fanum (*q. v.*), *fortasse c.* feralis, fas. *ductum esse videtur a substantivo exoleto* fēs- *'caerimonia, ritus,* θέμις*', conferendo c.* facere (*q. v.*). *Th.*]. *de prosodia*: fēstus Fast. Praen. a. u. c. 760 (Corp. I² p. 236).
de notione: Gloss. laetus. ἱερός. φαιδρός (IV 518, 53 sapiens vel salsus *cf. p. 624, 47*). -um sanctum vel iocundum. II 304, 60 ἑορταστικός celeber faustus (? -us). Gramm. suppl. 174, 20 -um celebre. Serv. auct. Aen. 12, 779 sacro profanum contrarium, ut -o profestum. Non. p. 426, 16 -um … sollemniter laetum et feriatum (*discernitur a* faustus). -us *exprimit nom. hebr.* Aggia, Aggaeus (Hier. nom. hebr.

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 37, 7. 52, 22). *comparativus*: HIER. epist. 22, 34, 3 -ior dies (dies -us *pars codd.*). CLAVD. 7, 3 annus. *superlativus* (*cf.* MELA 1, 58 dies ... maxime -us): APVL. met. 11, 24 -issimum ... natalem. VOPISC. Tac. 11, 5 diebus -issimis (CORP. VIII 2723. CONC. Latun. a. 673/5 p. 218, 12 quinquagesimae -issimos dies). AVG. c. epist. fund. 8 p. 202, 24 -issimum tempus. *de usu: legitur inde a* PLAVTO, *deest* RHET. Her. CAES. *eiusque asseclis* MANIL. [*loci corr. vel dub.: nonnullis locis scriptum pro* faustus (*v. p. 388, 28 sqq.*) *cf. p. 629, 78. 631, 39. 43. 51. confunditur cum* fastus SEN. nat. 3, 18, 3 TERT. spect. 6 *v. p. 326, 55.* Ov. fast. 3, 200 -a *RV*; facta *M recte.* PLIN. nat. 3, 40 tam iam -a (*an* tam vasta?) cervice. STAT. silv. 2, 7, 90 o numquam data longa fata (*trad.* -a) summis. *ex coniectura legitur*: Ov. fast. 4, 724 tua -a (facta *fere trad.*). AMM. 22, 14, 6 -orum (*coni. Löfstedt*; vectorum *codd.*) perfecto ritu.]

I dies -us (dies -a *v. infra l. 55*) *i. q. dies feriatus, feriae* (*cf. Wissowa, Rel. u. Kult.*[2] *p. 432, 6; PW. VI 2224*). GLOSS. dies -us ἱερὰ ἡμέρα. ἑορτή. -us dies, -i dies αἱ ἑορτάσιμοι ἡμέραι. dies -i et castitatis feriae τὰ τοῖς κατοι⟨χο⟩μένοις (καθηγισαμένοις *Boucherie*) ἐπιφερόμεν⟨α⟩ (?). *testimonia*: CIC. inv. 1, 40 publicum est quod civitas universa aliqua de causa frequentat, ut ludi, dies -us, bellum. part. 37 insunt ... in temporibus illa ... quae sunt naturalia; fortuita autem sacrificia, -i dies, nuptiae. MACR. sat. 1, 16, 2 -i *dies* dis dicati sunt, profesti hominibus ob administrandam rem privatam publicamque concessi. ISID. nat. 1, 4 profesti dies -is contrarii id est sine religione, -i tantundem otii et religionis sunt. *distinguuntur varie* dies -i *a* feriis *et* diebus feriatis (*cf. p. 326, 83*): PAVL. FEST. p. 86 aliae *feriae* erant sine die -o ut nundinae, aliae cum -o, ut Saturnalia, quibus adiungebantur epulationes. AVG. civ. 6, 3 p. 249, 22 D. tres *libri rerum divinarum Varronis* ... ad tempora pertinent id est ad dies -os, ut unum eorum faceret de feriis, alterum de ludis circensibus, de scaenicis tertium. MACR. sat. 1, 11, 50 dies, quos tantum feriatos facit esse, non -os omnes. 1, 14, 11 si cui fere tertius ab idibus dies -us aut feriatus fuit. 1, 16, 3 -is *diebus* insunt sacrificia epulae ludi feriae. SERV. auct. georg. 1, 268 feriae deorum causa instituuntur, -i dies hominum quoque (ISID. orig. 5, 30, 12 ex his [*feriis*] -os dies hominum causa institutos, feriatos divinorum sacrorum). *ceterum distinguuntur*: ISID. orig. 6, 18, 1 festivitas dicta a -is diebus quasi festiditas eo quod in eis sola res divina fit; quibus contrarii sunt fasti, in quibus ius fatur id est dicitur (*at confunduntur* PAVL. FEST. p. 87 *v. p. 325, 71.* IORD. Rom. 95 Numa -os dies nefastosque discripsit. *cf. p. 326, 12 sq.*). diff. 1, 251 (*cf.* DIFF. ed. Beck p. 57, 18) inter -os dies et sollemnes. -i dies ex consuetudine dicuntur, sollemnes vero qui ad omnes (homines DIFF.) pertinent, ut parentalia (*cf.* SEN. contr. 1, 8, 4 -is aut sollemnibus diebus. SVET. Aug. 75, 1. Claud. 14 suis suorumque diebus sollemnibus, nonnumquam -is quoque antiquitus et religiosis. Vesp. 2, 1. *contra cf.* CIC. Pis. 51 *dies* quasi deorum immortalium -i atque sollemnes. phil. frg. I 10). *usurpatur singularis de festivitate plurium dierum* (*cf.* AVG. loc. hept. 4, 86 p. 595, 18 notandum diem -um per plures dies celebrari et tamen diem -um dici, non dies -os ipsius festivitatis celebrationem): LIV. 25, 23, 14 diem -um Dianae per triduum agi. PETRON. 45, 4 in triduo die -a. ITALA deut. 16, 15 (Lugd.) septem diebus celebrabis diem -um (ἑορτάσεις, VVLG. festa). num. 28, 17 (Aug. loc. hept. 4, 86 p. 595, 17) in mense primo quarta decima mensis huius dies -us, septem dies azyma edetis (VVLG. solemnitas). -a dies (*cf.* PROB. nom. gramm. IV 210, 11 CHAR. gramm. I 110, 9): *vulgaris sermonis est* PETRON. 45, 4 die -a. *poetarum in usu est nominativus* -a dies (OV. STAT. IVV. *al.*); *praeterea abl.* TIB. 2, 5, 36 -a ... die.

A *proprie*: 1 *de quovis genere feriarum* (*et publicarum et privatarum*): PLAVT. Aul. 380 -o die si quid prodegeris, profesto egere liceat, nisi peperceris. Poen. 501 profestos -os *dies* habeam decretum est mihi. TER. Hec. 592 tuas amicas te et cognatas deserere et -os dies ... nolo. CARM. epigr. 2, 2 gonlegium quod est aciptum aetatei age(n)d(ai) opiparum ad veitam quolundam -osque dies. CATO agr. 143, 2 kalendis idibus nonis, -us dies cum erit (GELL. 2, 24, 14 kalendis idibus nonis et aliis quibusdam -is *diebus*). VARRO Men. 504 qui nobis ministrarunt pueri diebus -is cicer viride. CIC. phil. frg. I 10 mundum muliebrem, qui ad dies -os comparatur. HOR. sat. 2, 2, 61 repotia, natalis aliosve dierum -os ... celebret. 2, 2, 83 sive diem -um rediens advexerit annus. 2, 3, 143. carm. 2, 3, 7. Ov. am. 3, 10, 47 -a dies Veneremque vocat cantusque merumque. COLVM. 11, 1, 19 nec nisi sacris diebus accubans cenet *dominus* -osque sic agat, ut .... SCAEV. dig. 33, 1, 19, 2 cum testatrix Titio ... -orum dierum nomine certum pondus argenti ... praestiterit.

2 *de feriis publicis*: **a** *Graecorum et Romanorum*: **α** *generaliter*: LVCIL. 1228 a mani ad noctem -o atque profesto ... die[s]. CIC. Verr. 5, 107 -os dies anniversarios (*Syracusanorum*). CATVLL. 64, 388 annua cum -is venissent sacra diebus. LVCR. 5, 1167 horror, qui delubra deum ... -is cogit celebrare diebus. LEX Vrson. (Corp. II 5439) 64, 12 decuriones referunto, ... quos et quot dies -os esse ... placeat. 64, 16. VERG. georg. 1, 268 -is quaedam exercere diebus fas et iura sinunt. HOR. ars 210 coepit ... vino ... diurno placari genius -is impune diebus. 232 -is matrona moveri iussa diebus. LIV. 34, 3, 9 ut carpentis -is profestisque diebus ... per urbem vectemur *matronae*. (*cf. p. 631, 71*). SEN. contr. 1, 8, 4 praetorio licet praetexta toga uti -is aut sollemnibus diebus. SEN. dial. 9, 17, 7 legum conditores -os instituerunt dies, ut ad hilaritatem homines publice cogerentur. IVV. 3, 173 ipsa dierum -orum herboso colitur si quando theatro maiestas. TERT. idol. 13 de -is diebus et aliis extraordinariis sollemnitatibus.

β *de certis feriis publicis annuis*: *deorum sacris*: VARRO rust. 2, 11, 12 ne diem -um (*intellegi videntur Palilia*) faceres breviorem et mature venires. CIC. ad Q. fr. 2, 1, 1 mense Decembri sub dies -os (*cf.* SVET. Cal. 6, 2 per -os Decembris mensis dies). har. resp. 23 si civitati ... extiterunt dies illi (*Megalesia*) pro -is paene funesti. VERG. georg. 2, 527 ipse dies (*vindemiarum*) agitat -os. Aen. 6, 70 Phoebo et Triviae solido de marmore templum instituam (constituam *R*, SERV. Aen. 3, 274) -osque dies de nomine Phoebi (*i. ludos Apollinares*). *de diebus -is hominum sacris*: CIC. Verr. 3, 51 Syracusanos unum diem -um Marcellis impertire (*ibid.* reddebant, tribuebant). 3, 52 (*de Verriis*) quam miserum indignumque sit istius nomine apud eos diem -um esse. 3, 114. 154. 5, 151. NEP. Timol. 5, 1 ut eius diem natalem -um haberet universa Sicilia. HOR. epist. 1, 5, 9 cras nato Caesare -us dat veniam somnumque dies. Ov. met. 6, 437 diem ... quaque datast claro Pandione nata tyranno quaque erat ortus Itys, -um iussere vocari. LIV. 31, 44, 4 plebes ... scivit, ut ... dies ... -i, sacra, sacerdotia, quae ipsius (*Philippi*) maiorumve eius honoris causa instituta essent, omnia profanarentur. *de diebus -is propter rem laetam institutis*: CIC. Mil. 98 Etruriae -os et actos et institutos dies (*de Clodi morte*).

γ *de feriis publicis extraordinariis*: CIC. Sest. 131 cum ... itinere toto urbes Italiae -os dies agere adventus mei videbantur (*cf.* Pis. 31). Vatin. 31 (*de supplicatione quadam*) epulum populi Romani, -um diem argento veste omni apparatu ornatuque visendo (visendum *Baiter*). HOR. carm. 3, 14, 13 (*de supplicatione ob reditum Augusti facta*) hic dies vere mihi -us atras exiget curas. LIV. 23, 7, 11 precantibus ... primoribus Campanorum, ne quid *Hannibal* eo die seriae rei gereret diemque et ipse adventu suo -um laetus ac libens celebraret. QVINT. decl. 367 p. 402, 23 (*loquitur qui fortiter fecit*) opto ... dies -os. IVST. 24, 3, 4 *Arsinoe* diem -um urbi in adventum eius (*Ptolemaei*) indicit.

b *de -is diebus Iudaeorum et Christianorum*: VVLG. num. 10, 10 si quando habebitis epulum et dies -os et calendas. Tob. 2, 6 dies -i vestri convertentur in lamentationem et luctum (*cf.* ITALA Am. 8, 10 [Cypr. testim. 2, 23 Ps. Cypr. mont. 8] convertam dies -os [VVLG. festivitates] eorum in luctum *et* VVLG. I Macc. 1, 41 dies -i [τὸ ὕψος] eius conversi sunt in luctum). *speciatim: de die scenopegiae*: ITALA deut. 31, 10 (Lugd. Monac. Lucif. Athan. 1, 9 p. 79, 27) in die -o scenopegiae (in diem -um *Monac.*, scynopegia *Lugd.*, LXX ἐν ἑορτῇ σκηνοπηγίας, VVLG. in sollemnitate tabernaculorum). VVLG. Ioh. 7, 2 dies -us Iudaeorum scenopegia. *de die Paschae et azymorum*: VVLG. Matth. 26, 5. Marc. 14, 2 in die -o. *sim. al. cf.* TERT. bapt. 19 Hieremias cum dicit ... 'in die -o' (Ier. 31, 8; LXX ἐν ἑορτῇ φασέκ; VVLG. *deest*), Paschae diem significat et Pentecostes, qui est proprie dies -us (*dies Paschae intellegi videtur* AMM. 28, 6, 27 custodum ... qui -o die Christiani ritus in ecclesia pernoctabant). *de die dominico*: ITALA deut. 16, 8 (Lugd.) dies -us domini dei tui (VVLG. Tob. 2, 1 psalm. 73, 8). 33, 10 (Lugd.) in die -o tuo (*fluxit ex graeco* ἑορτῇ; LXX ἐν ὀργῇ σου, VVLG. in furore tuo). TERT. idol. 14 ethnicis semel annuus dies quisque -us est, tibi octavo quoque die. *latiore sensu* (*syn.* festivitas, laetitia): RVFIN. Orig. in num. 23, 3 p. 749[A] dies ... -us est domini, si et (ei? *Plasberg*) sacrificium indesinens offeramus, si sine intermissione oremus.

3 *de feriis privatis*: LIV. ANDR. carm. frg. 7 quae haec daps est? qui -us dies (*Hom. Od. 1, 225* τίς δαίς, τίς δὲ ὅμιλος ὅδ' ἔπλετο;). PLAVT. Poen. 1366 (*versus non Plautinus*) ut hunc (ut *A*) -um diem habeamus hilarem. TRAG. inc. 223 diem hunc decorare -um festivissime. TVRPIL. com. 140 -um esse diem hic quartum hodie iterant; ita conventum. HOR. carm. 3, 8, 9 hic dies anno redeunte -us. Ov. met. 12, 150 -a dies aderat, qua Cycni victor Achilles Pallada ... placabat. DIG. de conc. dig. 2, 4 ut ... *Papinianistae* -um diem (*Papiniani*), quem cum primum leges eius accipiebant, celebrare solebant, peragant (*ibid.* festivitatem eius). *speciatim: de die natali* (*cf.* TIB. 3, 11, 2 qui mihi te ... dies dedit, hic mihi sanctus atque inter -os semper habendus erit). Ov. trist. 5, 5, 3 -um Laertius egerat heros ... coniugis ... diem. MEROB. carm. 4, 2 annus ... -um puero diem reducit. *de die nuptiali*: SEN. contr. 7, 6, 10 *pater* indicit -um diem (*nuptiarum filiae*), aperiri iubet maiorum imagines. SEN. Med. 300 -us Hymenaeo dies. 985 o -um diem, o nuptialem! *latiore sensu de diebus re laeta notabilibus*: CIC. Att. 12, 4, 1 restitutus est mihi dies -us *adventus tui* (*cf.* AVR. Fronto p. 36, 16 N. perendinus dies meus dies -us erit, si certe tu venis). SEN. Ag. 791 optatus ille portus aerumnis adest; -us dies est. Thy. 942. 970 -um diem ... celebremus; hic est sceptra qui firmet mea.

B *translate de homine, pro blandimento usurpatum*: PLAVT. Cas. 137 sine amabo ted amari, meus -us dies (*inter alia blandimenta; praeced.* 135 mea festivitas). TER. Eun. 560 o -us dies hominis amice salve! (*corruptum*). *adde* FRONTO p. 72, 23 N. Faustinam id tibi esse, quod lucem serenam, quod diem -um *eqs.*

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

addo locos, quibus significatio illustratur iis, quae coniunguntur: ***feriae***: CIC. leg. 2, 29 feriarum -orumque dierum ratio in liberis requietem litium habet et iurgiorum, in servis operum et laborum. PLIN. nat. 18, 284 ITALA Is. 1, 14 (*v. p. 504, 27*). RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 5 -orum dierum et feriarum rationem. *ludi*: FANN. or. frg. Iul. Vict. rhet. 6, 4 p. 402 ludis et -is diebus interfuturos. CIC. leg. agr. 2, 71 Quirites ... retinete istam possessionem ... ludorum, festorum dierum, ceterorum omnium commodorum. p. red. ad Quir. 3 ludi ... et dies -i. Cael. 1 diebus -is ludisque publicis, omnibus forensibus negotiis intermissis (Verr. 5, 151 diem -um ludorum. Arch. 13 -os dies ludorum). LIV. 2, 37, 9 se ut consceleratos contaminatosque ab ludis, -is diebus, coetu quodam modo hominum deorumque abactos esse. IVST. 6, 9, 3 Athenienses non ut olim in classem et exercitus, sed in dies -os apparatusque ludorum reditus publicos effundunt. *alia*: APVL. mund. 35 publicarum epularum apparatus et lectisternia deorum et dies -i, ludi scaenici ludique circenses. TERT. spect. 5 *Varro* eum lusum iuvenum et diebus -is et templis et religionibus deputat. idol. 12 modo per sacrificia et sacerdotia, modo per spectacula et hoc genus, modo per -os dies. AVSON. 197, 2 qui colis laetos hilarosque mores, qui dies -os, ioca, vota, ludum. VVLG. Esth. 8, 17 quocumque regis iussa veniebant, mira exultatio, epulae atque convivia et -us dies. AVG. civ. 7, 32 p. 315, 19 D. sacra, sacerdotia, tabernaculum sive templum, altaria, sacrificia, ceremoniae, dies -i et quidquid aliud ad eam servitutem pertinet, quae deo debetur et graece proprie λατρεία dicitur.

***locutiones:** definitur dies -us*: **1** *nomine festivitatis addito*: **a** *eodem casu*: PLAVT. Poen. 758 die -o celebri nobilique Aphrodisiis. LIV. 2, 21, 2 Saturnalia institutus -us dies. PLIN. nat. 18, 284 ferias diesque -os Robigalia, Floralia, Vinalia. ITALA deut. 31, 10 (Lugd.) *v. p. 628, 44*. VVLG. Ioh. 2, 23 in Pascha in die -o. **b** *genetivo*: CIC. Verr. 5, 151. Arch. 13 ludorum. TAC. ann. 14, 4 Quinquatruum. FLOR. epit. 3, 18, 8 Latinarum. PORPH. Hor. carm. 3, 8, 1 Martiarum Kalendarum. TEST. Ones. (Corp. III 6998) 11 die -o eoru⟨m, quae ...⟩idia appellantur. ITALA deut. 16, 10 (Lugd.) septimanarum (VVLG. hebdomadarum). VVLG. Ioh. 13, 1 Paschae. Ps. AVG. quaest. test. 123, 16 p. 380, 20 in die -o natalis sui. *adde* RVFIN. Orig. in exod. 9, 4 p. 368ᴰ tabernaculorum. **2** *addito nomine dei, cui agitur*: **a** *genetivo*: PLAVT. Poen. 1133 Aphrodisia hodie Veneris est -us dies. CIC. Pis. 51 *dies* quasi deorum immortalium -i atque sollemnes. HOR. carm. 3, 28, 1 -o ... die Neptuni. OV. trist. 4, 10, 13 haec *dies* est armiferae -is de quinque (*sc. diebus*) Minervae, quae fieri pugna prima cruenta solet (*a. d. XIII kal. Apr.*). PAVL. FEST. p. 121 lares, quorum is erat dies -us. TAC. hist. 3, 78 -os Saturni dies. *pron. poss.* PLAVT. Poen. 848 hostiis erus nequivit propitiare Venerem suo -o die. 1180 haud sordere visust -us dies, Venus, nec tuom (ἀπὸ κοινοῦ) fanum. **b** *dativo*: OV. fast. 5, 670 ex illo est haec tibi (*Mercurio*) -a dies. SEN. Med. 300 -us Hymenaeo dies. STAT. Theb. 1, 555 cui (*Phoebo*) -a dies *est*. TAC. ann. 13, 15 -is Saturno diebus. **3** *addito nomine hominis, cui agitur* (*genetivo*): CIC. Verr. 5, 151 ut ... eius ... familiae (*Marcellorum*) dies -os tollerent. Flacc. 55 ad eius (*L. Flacci patris*) dies -os atque ludos. OV. trist. 5, 5, 3 coniugis. LAMPR. Alex. 5, 1 Alexandri. AVSON. 398, 47 meorum. HIER. epist. 31, 2, 1 -us ... dies et natalis beati Petri. *pron. poss.*: CORP. XI 2596 ut ... die n(ostro) [*vel* n(atali)?] -o ... oleum ... praestetur ... M(ithrae). **4** *addito nomine hominum, qui agunt festivitatem*: **a** *genetivo*: LVCIL. 228 servorum est -us dies hic, quem plane hexametro versu non dicere possis (*cf.* PAVL. FEST. p. 343 *et Marxii comm.*). PAVL. FEST. p. 148 Mais idibus mercatorum dies -us erat. OCTAVIA 646 urbis -o laetoque die. PORPH. Hor. carm. 3, 8, 1 Kalendae ... Martiae hodieque matronarum dies -us est. FAST. Praen. a. u. c. 760 (Corp. I² p. 236) 25 *dies* féstus est puerorum lenoniorum, quia proximus superior meritricum est. **b** *dativo*: HOR. carm. 4, 14, 13 hic dies vere mihi -us. PROP. 4, 4, 73 urbi. OV. fast. 6, 239 -a dies illis, qui lina madentia ducunt quique *eqs.* (*i. piscatoribus*). MELA 1, 58 dies ... quo gignitur Apis, genti maxime -us est. TERT. idol. 14 *v. p. 628, 54*. CARM. epigr. 1838, 10 Lugduni (-e? *Büch.*) inter sanctorum festa sit tibi et iste -us celeberrimusque dies. *incertum*: SEN. Ag. 791 AGAM. -us dies est. CASS. -us et Troiae (*dat. an gen.?*) fuit.

iuncturae verbales: obiectum est verbis: agere: CIC. Verr. 5, 107 OV. trist. 5, 5, 3 *al.* agitare: CIC. Verr. 3, 51 VERG. georg. 2, 527 TAC. hist. 3, 78. celebrare: CIC. Arch. 13 HOR. sat. 2, 2, 61 *al.* colere: CARM. epigr. 2, 2 ALC. AVIT. epist. 13. consecrare: PANEG. 11 (3), 9, 4. dicare: LACT. inst. 1, 20, 4 MACR. sat. 1, 16, 2. facere: ITALA deut. 16, 10 (Lugd.) III reg. 12, 32 (Lucif. reg. apost. 3 p. 43). frequentare: TAC. ann. 14, 4 (*cf.* CIC. inv. 1, 40). gerere: PORPH. Hor. carm. 3, 8, 1. habere (diem aliquem -um *vel* diem -um): NEP. Timol. 5, 1 LIV. 22, 1, 20 VERR. FL. Macr. sat. 1, 4, 7 PAVL. FEST. p. 236. 374 TAC. ann. 2, 32 COD. Theod. 11, 7, 10 (*fere a. 370* [*trad.* faustus]). indicere: SEN. contr. 7, 6, 10 IVST. 24, 3, 4. instituere: CIC. Mil. 98 VERG. (*v. p. 628, 11*). observare: RVFIN. Orig. in num. 23, 3 p. 749. peragere: DIG. de conc. dig. 2, 4. profanare: LIV. 31, 44, 4. quiescere facere (καταπαύειν): VVLG. psalm. 73, 8. servare: LIV. 22, 1, 20. statuere: FIRM. err. 6, 5 p. 16, 20. tollere: CIC. Verr. 5, 151. diem inter -os habere: TIB. 3, 11, 2 VVLG. Esth. 16, 22. referre: TAC. ann. 13, 41 SVET. Claud. 11, 3. pro -o suscipere: VVLG. Esth. 9, 21. -is diebus interesse: FANN. or. frg. Iul. Vict. rhet. 6, 4 p. 402.

synonyma et coniuncta (*cf. p. 629, 1*): dies celeber: CIC. Verr. 5, 151 OV. met. 10, 270 LIV. 24, 16, 15 CARM. epigr. 1838, 10. celebratus: SALL. Iug. 66. laetus: OCTAVIA 647. sacer: COLVM. 11, 1, 19 FIRM. math. 4, 21, 6. sanctus: CIC. Verr. 5, 151. solemnis: *v. p. 627, 46*. vacans: VOPISC. Aurelian. 4, 1. *opposita*: dies communis: COD. Theod. 15, 4, 1 (*a. 425*). funestus: CIC. har. resp. 23. privatus: CONC. Matisc. a. 585 p. 167, 13. profestus: PLAVT. Aul. 380 *al.* solemnis: *v. p. 627, 41*. luctus: *v. p. 628, 38*.

subst. **fēstus, -ī** *m.* *i. q.* -us dies (GLOSS. II 305, 1 hic -us ἑορτή): TERT. nat. 1, 13 Iudaei ... -i sabbata et cena pura.

II *adi.* **fēstus, -a, -um** ***accedit ad alia substantiva:*** **A** *tempus significantia*: lux: HOR. carm. 4, 6, 42 saeculo -as referente luces. TIB. 2, 1, 29 -a luce (PERS. 6, 69 CLAVD. 1, 143 carm. min. app. 12, 11). OV. fast. 6, 191 lux eadem Marti -a est. trist. 5, 5, 42. MORET. 67 PAVL. NOL. carm. app. 2, 1. *vix huc pertinet* OV. fast. 2, 513 *v. p. 631, 84*. nox: SEN. Phaedr. 444 noctibus -is. VAL. FL. 5, 74 -a ... nocte Lyaei. TAC. ann. 1, 50 -am eam Germanis noctem ac sollemnibus epulis ludicram *esse*. tempestas: STAT. Theb. 6, 13 -a tempestate. tempus: HOR. epist. 2, 1, 140 tempore -o (OV. met. 8, 657 IVV. 15, 38). OV. Pont. 4, 9, 56 te -um consule tempus agam. SEN. dial. 9, 17, 4 inter lusum ac -a tempora. VVLG. Os. 2, 11 neomeniam eius, sabbatum eius et omnia -a tempora eius (ITALA Tert. adv. Marc. 1, 20 p. 316 caerimonias). AVG. c. epist. fund. 8 p. 202, 24 passio *Christi* ..., quod totius iam orbis -issimum tempus est. CLAVD. 34 pr. 13 patriae -o laetatus tempore vates. *nomina dierum festorum*: HOR. epod. 2, 59 -is ... Terminalibus. epist. 2, 2, 197. TIB. 2, 5, 87 madidus Baccho sua -a Palilia pastor concinet. LYGD. 1, 1 Martis Romani -ae venere Kalendae. TIB. 3, 8, 21 OV. met. 14, 774 fast. 6, 395. 533. CALP. ecl. 2, 63. IVV. 6, 159 -a ... sabbata. APVL. met. 11, 24 -issimum celebravi natalem sacrorum, et suaves epulae et faceta convivia. *adde*: AVSON. 376, 12 tu genialem hiemem, -e December, agis. CLAVD. 7, 3 -ior annus eat (*Honorio tertium consule*).

B *alia* ***varia:*** **1** *de hominibus festum agentibus*: *i. q. otiosus, hilarus*: CAECIL. com. 14 tun iam callebis, ille -us desidet? AFRAN. com. 260 quae -i facere nos solemus †die (*locus corruptus*). HOR. carm. 3, 18, 11 -us in pratis vacat otioso cum bove pagus. SEN. Ag. 311 turba. 643 matres. 645 patres. 780 -a coniunx obvios illi tulit gressus. STAT. silv. 1, 2, 230 -ā fervet domus utraque pompā. TAC. ann. 2, 69 -am Antiochensium plebem. CARM. epigr. 1233, 20 agmina -a. SALV. gub. 6, 94 p. 152, 13 quia ipsi dono illius (*dei*) -i sumus, templis quoque ipsius vultum nostrae festivitatis induimus. *adde*: CLAVD. 26, 206 -ae doleant ne tristibus aures. GLOSS. III 481, 35 -a corda ἱλα⟨ρὰ⟩ καρδία.

2 *de festivitate -o die celebrata* (*qua dies fit -us*): STAT. silv. 3, 3, 109 iungere -a conubia (Theb. 3, 272 conubia caelo -a [? pacta *Heins.*]). MELA 2, 18 *apud quosdam Thraces* funera -a sunt. LVCAN. 1, 593 -o purgantes moenia lustro. SERV. Aen. 5, 71 -is ludis (5, 113 si *ludi* sacri sint, id est -i [votivi *M*; *opp. ludi funebres*]). PORPH. Hor. epist. 2, 2, 197 quod [est] -a sollemnitas eius deae ... celebratur (AVG. civ. 2, 22 p. 83, 28 D. tot -is sollemnitatibus ... colebantur *dei*. 10, 3 p. 406, 7 SACR. Leon. p. 293. 400). CORP. VI 32326, 7 celebritatis feste (*i. -ae*).

3 *de loco, quo fit festivitas*: OV. met. 2, 712 Palladis arces. 3, 111 -is ... theatris. 12, 214 -a ... confusā resonabat regia turbā. SEN. Phoen. 506 *non* sua -as manu ornavit aedes *parens*. Thy. 902 -a patefiet domus (TAC. ann. 3, 9 domus ... -a ornatu). SIL. 11, 270. 12, 752 *urbs*. MART. 7, 27, 6 culina. TAC. Germ. 40 laeti tunc dies, -a loca, quaecunque adventu hospitioque *Nerthus* dignatur.

4 *de variis rebus ad apparatum vel celebrationem diei -i pertinentibus; i. q. festivus, sollemnis, sacer, laetus*: **a** *res corporeae*: CATVLL. 66, 90 cum ... placabis -is luminibus Venerem (*cf.* VAL. FL. 8, 240. STAT. silv. 3, 5, 70 taedae. CLAVD. rapt. Pros. 3, 409 faces). VERG. Aen. 2, 249 (*cf.* SERV.) nos delubra deum ... -a velamus fronde (4, 459 VAL. FL. 2, 189. *cf.* HIL. in psalm. 120, 3 *visuri sunt* in casis -a frondium [*i. -as frondes*]. OV. met. 10, 598 tegitur -a victrix Atalanta corona [15, 615]. trist. 3, 1, 43 ipsane quod -a est *laurus* an quod facit omnia -a [SIL. 12, 641] LVCAN. 2, 354 serta [HOMER. 549]. CLAVD. carm. min. 29, 28). HOR epod. 9, 1 repostum Caecubum ad -as dapes (TIB. 2, 1, 81 dapibus -is. OV. fast. 6, 672 STAT. Theb. 5, 191 silv. 3, 1, 76. *cf.* TIB. 2, 5, 99 sibi quisque dapes et -as extruet alte caespitibus mensas. OV. Pont. 1, 2, 132 quem -a solebat inter convivas mensa videre tuos. LVCAN. 2, 123 VAL. FL. 3, 159 SIL. 7, 198. 8, 137 -as adventu *Aeneae* mensas. STAT. Theb. 2, 88. 4, 840. MART. 11, 65, 5 postera ... -ae reddis sollemnia mensae. LVCAN. 1, 602 septemvir ... epulis -is [-us *codd. et* AVG. gramm. V 524, 33]. TAC. ann. 1, 65 cum barbari -is epulis, ... saltus complerent. PORPH. Hor. epod. 9, 1). OV. epist. 20, 94 -a ... fumosis ingerit exta focis (*cf.* STAT. Theb. 1, 262 sanguine -o *victimarum*). trist. 5, 3, 3 -a ... innectunt tempora sertis. SEN. Tro. 883 cultus (*opp.* squalidos. TAC. ann. 14, 13 inveniunt ... -o cultu senatum. *cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 150, 3 St. -a facie). SIL. 7, 179 donec opes -as puris nunc poma canistris composuit. 12, 333 altaria fument centum -a Iovi (*cf.* STAT.

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

silv. 3, 3, 24 -a . . . pallentes hilarent altaria lucos. 4, 8, 6 -as . . . aras. IVV. 12, 2 -us . . . animalia caespes expectat). 13, 330 dextera lascivit caesa Tegeatide capra verbera laeta movens -ā per compita caudā. STAT. Theb. 2, 259 -um nubentibus ignem (silv. 4, 8, 37 -os cumulare altaribus ignes. *cf.* 4, 4, 91 -is tura dedit flammis). silv. 1, 2, 251 carmina -is digna toris. 3, 2, 106 per limina -a sacrosque duc portus urbesque tuas (*cf.* IVV. 12, 92 matutinis operatur -a lucernis *ianua*). MART. 3, 58, 23 larga -os lucet ad lares silva (*cf.* HOR. epod. 2, 65 IVV. 12, 87).

b *res incorporeae*: OV. met. 3, 528 Liber adest -isque fremunt ululatibus agri (*cf.* PLIN. nat. 2, 17, 24 reliqua pars tecti licentia dierum [*Saturnaliorum*] -isque clamoribus personat. SEN. Med. 113. LVCAN. 2, 369 convicia. APVL. met. 11, 16 -orum votorum tumultum. SEN. Thy. 918 cantus . . . -asque voces. STAT. silv. 2, 7, 88 -is cantibus. PRVD. apoth. 149 vox -a quievit. CLAVD. carm. min. 31, 2 Hymen. 24, 21 carmine. EVANTH. de com. 1, 3 cum . . . -um [festivium *A*, festivum?] carmen solemniter cantaretur). OV. met. 8, 582 -as duxere choreas (8, 746. *cf.* trist. 5, 12, 8 Niobe -os ducat ut . . . choros). VAL. MAX. 2, 5, 4 epulationis (*cf. p. 630, 76*). MELA 2, 9 Essedones funera parentum laeti et victimis ac -o coitu familiarium celebrant (*cf.* COD. Theod. 16, 10, 17 [*a. 399*] -os conventus [*opp.* profanos ritus] civium. ARNOB. nat. 4, 20 frequentias). VAL. FL. 4, 760 -a . . . ineunt convivia (MART. 7, 8, 7 -a coronatus ludet convivia miles. 4, 55, 17. COD. Theod. 16, 10, 17 [*a. 399*]. MEROB. carm. 1, 3 aeternas ubi -a dapes convivia gestant). SIL. 15, 273 -o . . . agitant convivia ludo (*cf.* MART. 1 pr. 20 -os . . . lusus et licentiam vulgi). 15, 420 ductor -a coronatis agitabat gaudia signis (*cf.* QVINT. inst. 6, 3, 16 licentiae. ARNOB. nat. 2, 41 hilaritate. 5, 1 laetitias). STAT. Theb. 6, 924 certamina. silv. 3, 1, 43 gymnas. TAC. hist. 5, 5 Liber -os laetosque ritus posuit. PANEG. 12 (2), 37, 4 -um . . . nobilitatis occursum. AVG. epist. 55, 1, 2 devotione. SIDON. carm. 9, 208 Bacchum . . . tremulas furore -o ire in Bassaridas. DRAC. laud. dei 3, 198 spectacula.

5 *latiore sensu, i. q. gratus, iucundus, laetus, faustus*: OV. met. 2, 795 Tritonida . . . arcem ingeniis opibusque et -a pace virentem (GRATT. 487 arma sacris et pace vacantia -a. PLIN. nat. 2, 117. 14, 2 societate -ae pacis. *cf.* MELA 3, 37 *Hyperborei* -o semper otio laeti). LVCAN. 3, 101 non omina -a, non fictas laeto voces simulare tumultu . . . vacat (COMMENT. felicia, ut laurus. *cf.* TAC. ann. 5, 4 -is . . . in Caesarem ominibus [faustis *edd.*; *cf. p. 388, 57. 389, 11*]). TAC. ann. 12, 69 *Nero* -is vocibus exceptus (AMM. 17, 13, 34 contio vocibus -is in laudes imperatoris assurgens. *cf.* CAPITOL. Max. Balb. 13, 2 ubi post illa, quae communia solent esse -a, dictum est *eqs. et l. 48*). DRAC. Romul. 7, 106 tot -is plausibus actus (faustis? *cf. p. 389, 6*). *nota oxymoron*: STAT. silv. 2, 7, 134 genis . . . manent iam dulces lacrimae dolorque -us, quidquid fleverat ante, nunc adoret.

6 *neutrum*: OV. trist. 3, 1, 43 quod facit omnia -a *laurus* (VAL. FL. 2, 582 vigili simul omnia ludo -a vident. VOPISC. Aurelian. 1, 1 hilaribus, quibus omnia -a et fieri debere scimus et dici [*cf. l. 42*]). APVL. apol. 64 Platonica familia nihil novimus nisi -um et laetum et solemne et superum et caeleste. CLAVD. 10, 196 tibia pro lituis et pro clangore tubarum molle lyrae -umque (faustumque *pars codd.*) canant (DRAC. Romul. 10, 523 -a canentes ambusti lamenta sonant *nisi est subst. v. p. 632, 61*). SIDON. carm. 22, 16 quidquid . . . Dryas . . . vel quidquid Hamadryas unquam . . . -um plausere.

locutiones: *additur nomen dei, cui agitur festum*: *dativo*: OV. fast. 6, 191 *v. p. 630, 16*. *genetivus*: LYGD. 1, 1 *v. p. 630, 29* (? *latiore sensu*: TAC. ann. 5, 4 -is . . . in Caesarem ominibus. *v. supra l. 38*). *nomen hominum, qui agunt festum*: *dativo*: STAT. Theb. 2, 259 -um nubentibus ignem. TAC. ann. 1, 50 -am . . . Germanis noctem *esse* (? STAT. Theb. 3, 272 conubia caelo -a. *v. p. 630, 47*). ? *genetivo*: OV. fast. 2, 513 *v. infra l. 84*. *accedit ablat. instrum. vel causae*: OV. Pont. 4, 9, 56 te -um consule tempus. VAL. FL. 2, 582 omnia ludo -a. SIL. 8, 137 -as adventu *Aeneae* mensas. IVV. 12, 92 -a lucernis ianua. TAC. ann. 3, 9 domus . . . -a ornatu. SALV. *v. p. 630, 42*.

ntr. subst. ᴿ**fēstum**, -ī. GLOSS. III 239, 24 ἑορτή. *est sive idem quod dies -us* (*maxime abl. temporis* -o, -is), *sive id, quod -o die agitur, festivitas, sollemnitas, celebritas. discernuntur* -a *et* sollemnia: DIFF. ed. Beck p. 57, 18 *cf. p. 627, 41* (TERT. idol. 10 sollemnia -aque; OV. fast. 2, 247 -um sollemne. *al.* COLVM. 2, 21, 5 sollemnia -orum). *legitur abl. temp.* -o, -is *inde a* MAECEN. Sen. epist. 114, 5 (*v. p. 632, 27*) PROP. 4, 4, 83 LIV. 5, 25, 9 (-o profestoque) *passim, ceteri casus primum ab* OV. *usurpantur* (*37ies*); *deinde* PAVL. FEST. *14ies*, *singulis locis* COLVM. STAT. AVR. Fronto GELL., *duobus* PLIN.; *ceterum non invenitur ante Christianorum tempora. ponitur tam singularis de pluribus diebus festis* (*velut* OV. met. 11, 95) *quam pluralis de una festivitate* (*saepissime*). [fēsta: *it.* festa, *francog.* fête, *hisp.* fiesta. *M.-L.*]

1 *de -is publicis*: **a** *Graecorum et Romanorum*: PROP. 4, 4, 83 mons erat ascensu dubius -oque remissis (*cf.* LIV. 27, 31, 1. FRONTIN. strat. 3, 3, 2. remissus *N*) . . . omnia praebebant somnos. OV. am. 3, 13, 3 casta sacerdotes Iunoni -a parabant. met. 10, 277 ipsa suis aderat Venus aurea -is. 10, 431 -a . . . Cereris celebrabant annua matres illa, quibus *eqs.* fast. 1, 80 populus -o concolor ipse suost. 1, 325 hoc -um priscis Agnalia dictum. 2, 513 lux . . . cur eadem stultorum -a (*i. stultorum feriae, v. p. 630, 17*) vocetur. 3, 714 *Bacchi* -a cano. 4, 900 Iuppiter . . . -is gaudet inesse suis. 5, 297 -is gaudemus et aris *caelestes*. 5, 491 haec tria sunt sub eodem tempore -a (*Lemuria*) inter se nulla continuata die. 6, 24 placuit numeris condere -a tuis. 6, 695 Martius (*mensis*) . . . agit tali mea (*Minervae*) nomine (*Quinquatruum*) -a. PAVL. FEST. p. 10 *Agonii* -a Agonalia dicebantur (*sic semper pluralem adhibet praeter* p. 19 armilustrium -um erat apud Romanos, quo res divinas armati faciebant). p. 62 conceptivae feriae talia (ferialia *codd.*) -a dicebantur, quae incertis diebus observabantur (*cf.* AVSON. 385, 17 numquam certis redeuntia -a diebus). PLIN. nat. 6, 91 -a venatione absumi. 16, 155 volgus . . . *smilace* -a sua polluit. STAT. Theb. 4, 391 tua (*Bacchi*) progenies . . . quae tibi -a litant? bellum lacrimasque metumque cognatumque nefas . . . pendimus. GELL. 18, 2, 5 deo, cuius id -um erat (? 2, 24, 14 *v. p. 627, 65*). AVSON. 322, 11 laeta nisi austeris varientur -a profestis. DRAC. Romul. 8, 460 per -a dierum.

b *Iudaeorum et Christianorum*: *de sabbato*: OV. ars 1, 416 qua . . . die redeunt rebus minus apta gerendis culta Palaestino septima -a Syro. *de die Paschae*: IVVENC. 1, 286 cunctis . . . diebus -orum impletis. LEO M. epist. 80, 1 diem -i paschalis (-a paschalia: ALC. AVIT. epist. 82). *alia*: VVLG. exod. 23, 14 tribus vicibus per singulos annos mihi -a celebrabitis. deut. 16, 15 (ITALA [Lugd.] diem festum). Iudith 8, 6 praeter sabbata et neomenias et -a domus Israel. ITALA I Cor. 5, 8 (Cypr. hab. virg. 16 testim. 3, 11) -a celebremus (ἑορτάζωμεν, VVLG. epulemur) . . . in azymis sinceritatis et veritatis. PRVD. cath. 7, 4 -um . . . nostrum (*de die ieiuniorum*; *cf.* 8, 18 solvimus -um). SACR. Leon. p. 293 horum dierum -a.

2 *privatis*: MAECEN. SEN. epist. 114, 5 genium -o vix suo testem (*verba maxime dubia*). OV. met. 5, 3 coniugalia -a qui canat. 5, 113 celebrare dapes -umque canendo. 11, 95 hospitis adventu -um genialiter egit per bis quinque dies et iunctas ordine noctes. fast. 1, 9 invenies illic et -a domestica vobis (*quae eadem publica erant -a*). PANEG. 6 (7), 1, 1 nuptiarum (PS. AVR. VICT. epit. 39, 7). IVVENC. 3, 752 -a iugalia cenae praelargis opibus quaecunque instruximus illi (DRAC. Romul. 7, 58 per -a iugalia).

locutiones et iuncturae: 1 *accedunt adiectiva*: Agonale, Bacchanale: MACR. sat. 1, 4, 9 (Neptunalia: HIST. Apoll. 39 p. 79, 11). coniugalia: OV. met. 5, 3. domestica: OV. fast. 1, 9. geniale (-lia): OV. fast. 3, 523 AVSON. 377, 23. 381, 5. hebdomadalia: SIDON. epist. 9, 3, 5. iugalia: *v. l. 33*. municipalia: TERT. spect. 6 (? *cf. p. 326, 56*). nuptiale (-lia): SCHOL. Verg. Veron. ecl. 8, 30 ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 24, 10. paschale (-lia): *v. supra l. 19*. *epitheta*: aurea (*Saturni*): CARM. de mens. 2, 47. casta (*Iunonis*): OV. am. 3, 13, 3. laeta: IVVENC. 1, 283 AVSON. 322, 11. solemne: *v. p. 631, 69*. 2 *substantiva*: **a** *nomen festivitatis*: *eodem casu*: -um Floralia: MACR. sat. 1, 4, 14. *genetivo*: Ianuariarum: AVR. VICT. Caes. 17, 10 (-orum *p*). ludorum: AVG. civ. 7, 27 p. 310, 2 D. missarum: GREG. TVR. glor. mart. 9. 12. nativitatis dominicae: ALC. AVIT. epist. 63 (natalis domini: *ibid.* 81). nuptiarum: *v. supra l. 32*. Saturnaliorum: MACR. sat. 1, 2, 9. solemnitatis: AMBR. in psalm. 118 serm. 14, 11, 5. triumphorum: AVR. VICT. Caes. 33, 15. votorum: EVAGR. alterc. p. 25, 10. *adde*: Olympiacae coronae: AVSON. 388, 1. templi: HEGES. 2, 1, 2. **b** *genetivus dei vel hominis, cui agitur festum*: Bacchi: OV. fast. 1, 393 (Cereris: met. 10, 431 *sim. al.*). caelicolum . . . hominum: AVSON. 386, 2. *dei*: GELL. 18, 2, 5. nepotis: AVSON. 323, 12. sanctorum: SACR. Leon. p. 311. 327 CARM. epigr. 1838, 9. *Theclae*: MIRAC. Theclae 3 p. 171, 9. *pron. poss.* tua: OV. fast. 3, 170. sua: OV. met. 10, 277. Pont. 2, 1, 10. **c** *genetivus hominum, qui agunt festum*: domus Israel: VVLG. Iudith 8, 6. servorum: AVSON. 385, 16. stultorum: OV. *v. p. 631, 84*. *pron. poss.* nostra: AVR. Fronto p. 89, 15 N. suum (*populi*): OV. fast. 1, 80. sua (*volgi*): PLIN. nat. 16, 155. 3 *accusativus pendet a verbis*: agere: OV. met. 11, 95 *al.* canere: OV. met. 5, 3 *al.* (? DRAC. Romul. 10, 523 *v. p. 631, 52*). celebrare: OV. met. 4, 4 *al.* colere: OV. ars 1, 416 *al.* dicare: MACR. sat. 1, 2, 19. exercere: AVR. VICT. Caes. 33, 15. gerere: SACR. Leon. p. 311. 327. indicere: MACR. sat. 1, 7, 27. instruere: IVVENC. 3, 752. litare: STAT. Theb. 4, 391. ludere: AVIEN. orb. terr. 709. observare: PAVL. FEST. p. 62 *al.* parare: OV. am. 3, 13, 3 *al.* peragere: PAVL. FEST. p. 40. polluere: PLIN. nat. 16, 155. profanare: OV. met. 4, 390. publicare: EVAGR. alterc. p. 50, 11. sacrare: PAVL. FEST. p. 85 AVSON. 388, 1. suscipere: ALC. AVIT. epist. 63. transigere: ALC. AVIT. epist. 82. 4 *dativus*: adesse: OV. met. 10, 277. inesse: OV. fast. 4, 900.

adv. **fēstē**. AVG. serm. ed. Mai 111, 2 terra . . . natos -e suscepit. *compar.* -ius: HIER. epist. 31, 2, 1 festus est dies et natalis beati Petri -ius (festivius *B*) solito concinendus. ? *superl.* -issime: ROMAN. Char. gramm. I 200, 3 *cod. p.*

compos.: profestus. *deriv.*: festalis, festilis, festivus. *cf. Onomast.*

? **fēstustus**, -a, -um. GLOSS. V 542, 27 -us laetus. *Bauer.*

fēta, -ae *f. v. p. 641, 1 sqq.*

fētālia, -ium *n.* [*a* fetus. *Th.*] *festum natalicium*: AVG. serm. 193, 1 dignum . . . erat . . . , ut ei fetae, quae dominum caeli et terrae procreaverat, . . . angeli divinis laudibus -ia celebrarent.

fetalocus i. aristolochia rotunda GLOSS. III 563, 51 (feta λόχος *Stadler, cf. Archiv 10, 409*).

[Leonhardi †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

? **fētāx**, -ācis. *v. Löwe, Gloss. nom. p. 150.*

fēteo, fētesco *v.* foet-.

Leonhardi [mortem pro patria obiit 8. IX. 14].

***fētiālis**, -is *m.* [*fortasse cf. c.* facere, *umbr.* fetu, feitu *'facito, sacrificato' et c. theodisc.* tāt *'facinus, actus', gr.* θέσις, *slavon.* dĕti *'ponere'. Th.*]. *de etymologia*: VARRO ling. 5,86 -es, quod fidei publicae inter populos praeerant; nam per hos fiebat, ut iustum conciperetur bellum et inde desitum (in desitum *sc. bellum coni. Lachmann,* si desitum *Skutsch,* cum desitum *Plasberg*) ut foedere fides pacis constitueretur; ex his mittebantur, antequam conciperetur, qui res repeterent, et per hos etiam nunc fit foedus. PAVL. FEST. p. 91 -es a faciendo (*Mercklin,* ferendo *trad.*) dicti; apud hos enim belli pacisque faciendae ius est. SERV. Aen. 1,62 foedus ... dictum ... a -bus (*addit* SERV. auct. qui olim foedales dicebantur id est sacerdotes, per quos *eqs.*) id est sacerdotibus, per quos fiunt foedera. 4,242. ISID. orig. 18,1,11 foedus ... vel a fide vel a -bus *eqs.* GLOSS. V 200,8. PLVT. Num. 12 οἱ ... φιτιαλεῖς εἰρηνοφύλακές τινες ὄντες ... καὶ τοὔνομα λαβόντες ἀπὸ τῆς πράξεως, λόγῳ (*i. fando? Hey; alii aliter explicant*) τὰ νείκη κατέπαυον· ... οἱ δὲ Ῥωμαίων φιτιαλεῖς ... ἐβάδιζον ὡς τοὺς ἀδικοῦντας αὐτοὶ πείθοντες εὐγνωμονεῖν. *de scriptura: in* INSCR. *semper* fet-, *in codd.* faet- *et* fec- *occurrunt.* NOT. Tir. 55,100 fitialis. *apices*: CORP. VI 913 fétiáli. XII 3164 add. fétialí. *litteris Graecis scribitur: l. 17. 19. 28. 31. 33. 43. p. 634,23.* DIONYS. ant. 10,23,1 CASS. DIO 50,4,5. SVIDAS *s. v.; fortasse* INSCR. graec. III 626 (*aet. Antonin.*) φ⟨ητιᾶλις⟩. *de re*: GLOSS. pacis sacer⟨dos⟩. ἱερεὺς ἐπὶ σπονδῶν, εἰρήνης καὶ πολέμου ἀρχηγός, ἱερεὺς ἐπὶ σπονδῆς. fusurarius (*v. Thes. gloss. emend. s.* fusurarius). -es κήρυκες. σπονδοφόροι (*cf.* PLVT. aet. Rom. 62 p. 279ᵇ τῶν λεγομένων φιτιαλέων, Ἑλληνιστὶ δ' οἷον εἰρηνοποιῶν σπονδοφόρων). σπονδιοφόροι. DIONYS. ant. 2, 72,1 ἡ ... ἑβδόμη μοῖρα τῆς ἱερᾶς νομοθεσίας τῷ συστήματι προσετέθη τῶν καλουμένων φητιάλων· οὗτοι δ' ἂν εἴησαν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν καλούμενοι διάλεκτον εἰρηνοδίκαι. 6,89,1 πεποιημένοι τὰς πρὸς τὴν βουλὴν συνθήκας διὰ τῶν εἰρηνοδικῶν, οὓς καλοῦσι Ῥωμαῖοι φητιάλεις. *v. l. 17. 43. cf. Magie, iuris publici sacrique vocabula p. 146. Mommsen, Staatsrecht I³ 250sq. II³ 112 adn. 3. 675. 689. III³ 1157. 1167; Marquardt-Wissowa, Staatsverwaltung p. 415 sqq.; Wissowa, Rel. u. Kult.² p. 550sqq.; Samter, PW. VI 2259sqq.; Daremberg-Saglio IV 1095sqq. legitur inde a* CIC. *et* VARRONE.

de institutione sacerdotii (v. p. 634,28sqq. 35; cf. Samter l. c. 2259, 38sqq.): LIV. 1,32,5 *Tullus, ut* a se bellicae caerimoniae proderentur nec gererentur solum, sed etiam indicerentur bella aliquo ritu, ius ab antiqua gente Aequicolis, quod nunc -es habent, descripsit, quo res repetuntur. *cf.* PLVT. Cam. 18 τοὺς φητιαλεῖς Πομπίλιος Νομᾶς κατέστησε φύλακας μὲν εἰρήνης κτλ. *de collegio, sodalibus, numero collegii: collegium*: LIV. 36,3,7 consul ... M'. Acilius ad collegium -ium rettulit, ipsine utique regi Antiocho indiceretur bellum (*cf.* 36,3,9 *et p. 634, 8*). *numerus*: VARRO frg. Non. p. 529,27 si cuius legati violati essent, qui id fecissent ... uti dederentur civitati, statuerunt -esque viginti, qui de his rebus cognoscerent iudicarent et statuerent, [et] constituerunt (constituerent *trad.*). LIV. 9,5,4 nomina ... omnium, qui spoponderunt, extant, ubi, si ex foedere acta res esset, praeterquam duorum -ium non extarent. *princeps, sodales collegii*: SERV. Aen. 9,52 pater patratus, hoc est princeps -ium, proficiscebatur ad hostium fines. 10,14 cum -bus, id est sacerdotibus qui faciendis praesunt foederibus, proficiscebatur etiam pater patratus. 12,120 -es et pater patratus, per quos bella vel foedera confirmabantur, numquam utebantur vestibus lineis. *ibid.* verbena ... est herba sacra ..., qua coronabantur -es et pater patratus foedera facturi vel bella indicturi (SCHOL. Ter. p. 56,14).

de officio: **a** *foederis feriendi*: CIC. Verr. 6,49 habemus hominem in -ium manibus educatum, unum praeter ceteros in publicis religionibus foederum sanctum. LIV. 1,24,4 -is regem Tullum ita rogavit: 'iubesne me ... cum patre patrato populi Albani foedus ferire?' 1,24,5 -is ex arce graminis herbam puram attulit (30,43,9 herbae id genus [*i. sagmina*] ex arce sumptum -bus dari solet). 9,5,1 negarunt iniussu populi foedus fieri posse nec sine -bus. 9,5,3 quemadmodum a -bus porcus feriatur (SVET. Claud. 25,5 foedus ... icit porca caesa ac vetere -ium praefatione adhibita [SIDON. epist. 8,16,4 quae *verba* ... -is aliquis aut flamen ... patefecerit]. SERV. auct. Aen. 8,641 cum *porca* ... configeretur, a -bus inventum, ut *eqs.*). LIV. 30,43,9 -es cum in Africam ad foedus feriundum ire iuberentur. **b** *rerum repetendarum*: VARRO frg. Non. p. 529,24 priusquam indicerent bellum is, a quibus iniurias factas sciebant, -es legatos res repetitum mittebant quattuor, quos oratores vocabant. *huc pertinet locus corruptus*: CIC. leg. 2,21 foederum pacis belli indotiarum oratorum (*cf. Vahlen ad l., Wissowa, Rel. u. Kult.² p. 551,4*) -es iudices nontii sunto (iudices non sunto *trad.*): bella disceptanto (disceptatio *trad.*). *de legatis -bus* (LIV. 9,10,10. 9,11,11. *cf.* LIV. 4,58,1 per legatos -esque res repeti coeptae. NON. p. 529,16 -es apud veteres Romanos erant, qui sancto legatorum officio ... pignera facto foedere iure repetebant): LIV. 4,30,13 -es ... mittendos a d r e s r e p e t e n d a s censuere (7,6,7. 7,32,1. 8,22,8. 10,45,7). 7,9,2 cur per -es rebus repetitis bellum ... indiceretur (8,39,13 quae ... res per -es ... repetitae essent). 7,16,2 repetentibus -bus. 9,45,6 -es venerant res repetitum. 10,12,2. *cf.* SYMM. or. 5,2 vestra opinio est, ut per -es quodammodo evocaretur; verbenae tantum et sagmina defuerunt. **c** *deditionis faciendae*: LIV. 9,8,5 d e d a m u r per -es (VELL. 2,1,5 VAL. MAX. 6,6,3. 5 GELL. 17,21,36). 38,42,7 per -es traditi sunt. *adde*: LIV. 9,9,3 quis adeo iuris -ium expers est? 9,10,2 traditi ... *sunt* -bus cum ceteris Caudium ducendi. *nota de -bus Samnitium*: LIV. 8,39,14 -es Romam ... missi *sunt*. **d** *belli indicendi*: LIV. 31,8,3 consulti ... *sunt* -es ab consule Sulpicio, bellum quod indiceretur regi Philippo, utrum ipsi utique nuntiari iuberent, an *eqs.* GELL. 16,4,1 -em populi Romani bellum indicentem hostibus telumque in agrum eorum iacientem (*cf.* LIV. 1,32,12 ut -is hastam ferratam aut sanguineam praeustam ad fines ... ferret. AMM. 19,2,6 Grumbates hastam infectam sanguine ritu patrio nostrique more coniecerat -is. SERV. auct. Aen. 9,52 -es hastam mittebant). LACT. inst. 6,9,4 *populus Romanus* per -es bella indicendo ... possessionem sibi totius orbis comparavit. NON. p. 529,21 SERV. auct. Aen. 9,52. 10,14 clarigationem exercere, hoc est per -es bellum indicere. **e** *contra usum sollemnem*: TAC. ann. 3,64 censuerat L. Apronius, ut -es quoque iis ludis praesiderent; contra dixit Caesar ...: neque enim umquam -bus hoc maiestatis fuisse. AMM. 18,5,7 quasi dirimente quodam medio -i.

in titulis: MON. Ancyr. 1,46 ⟨sodalis Titius, fetiali⟩s fuí (ἑταῖρος Τίτιος, φητιᾶλις). *cetera v. Ruggiero, Diz. epigr. III 66sqq.; Howe, Fasti sacerdotum p. R. publicorum aet. imp. p. 52sqq.*

inde adi. **fētiālis**, -e. *ad fetialem pertinens*: ius -e (*cf.* CORP. I 1² p. 202 XLI (*aet. imp.*) Fert Erresius rex Aequeicolus is preimus ius -e paravit, inde p(opulus) R(omanus) discipleinam excepit LIB. de praen. 1. VIR. ill. 5,4 *Ancus Marcius* ius -e, quo legati ad res repetundas uterentur, ab Aequiculis transtulit *eqs.* SERV. Aen. 10,14 *Ancus Marcius* misit ad gentem Aequiculanam et accepit iura -ia, per quae bellum indicebatur): CIC. off. 1,36 belli ... aequitas sanctissime -i populi Romani iure perscripta est. 3,108 LIV. 38,46,12 PANEG. 12(2),30,1 ARNOB. nat. 2,67. SERV. Aen. 7,695 populus Romanus ab ipsis *Faliscis* iura -ia ... accepit. GLOSS. V 657,28 ius -e dicitur, quod a sacerdotibus sumebatur. *cf. supra l. 5. adde*: CIC. rep. 2,31 *Tullus* constituit ... ius, quo bella indicerentur, quod ... sanxit -i religione. *alia varia*: LIV. 9,11,8 -bus caerimoniis. APVL. met. 2,16 *proelium* nobis sine -i officio indixeras. *fortasse huc trahendum est* GLOSS. IV 519,24 fitialis (festalis *Götz*) cor⟨o⟩na sacerdotalis. *cf.* V 362,36 fitigalis (festalis *Götz*) corona sacerdotalis. *Lackenbacher.*

fētidinae *v.* foetutinae. **fētidus** *v.* foetidus.

fētifer, -a, -um [*ab* 1. fetus *et* ferre. *Th.*] *i. q. fecundum reddens*: PLIN. nat 7,33 -r potu Nilus amnis. AVSON. 376,4 -um Aprilem vindicat alma Venus.

fētifico, -āre [*cf. c.* fetificus. *Th.*]. *i. q. parere: de piscibus*: PLIN. nat. 9,47 thynni ... intrant ... Pontum ... gregatim nec alibi -ant. SOL. 12,13. *de avibus*: PLIN. nat. 10,22 in insula ... Cerne ... accipitres ... -ant nec alibi nascuntur. 10,90 *halcyones* -ant bruma ... placido mari. 10,126 *Diomedias aves* in *scrobibus* ... -are. 10,159 *columbarum* ipsi ... pulli quinquemenstres -ant.

fētificus, -a, -um [*ab* 1. fetus *et* facere. *cf.* fetificare. *Th.*]. *i. q. fetum procreans*: PLIN. nat. 9,160 compertum in ostreariis umorem his (*ostreis*) -um lactis modo effluere.

deriv: fetifico.

fetīgātus *v.* fatigo *p. 345,19.*

fētīnus, -a, -um *a* feta 'ovis' (*v. p. 641,1sqq.*). ORIBAS. eup. 2,1 G 1 (p. 472) *lac* scrofinus aut equinus aut baccinus aut asininus aut -us. *cf. Thomas, Mél. Havet 1909 p. 509.*

[?**fētis** *v.* 2. fetus *p. 639,55.*] **fetisco** *v.* fatisco *p. 352,62.*

fēto, -āre [*a* 2. fetus. *Th.*]. *scribitur in codd. passim* foet- (*cf. p. 636,24*). GLOSS. -atum (fetuitum *trad.*) generatum. -antes parturientes. *legitur apud* COLVM. (*ter*) *et apud posteriores, maxime* ECCL. [*val.* fătă, *bonon.* fdär, *forojul.* fedá. *M.-L.*]

1 *i. q. fetum procreare, parturire: de bestiis* (*de terra l. 72*): COLVM. 8,8,8 *columbae* nec multum ineunt, nec saepius -ant. 8,12 silvestres gallinae ... in servitute non -ant. 8,15,7 *anates* circum paludes ... plerumque -ant. ITALA III reg. 10,26 (Legion.) erant Salomoni ... milia equarum ... -antium (*verbum om.* LXX *et* VVLG.). VVLG. psalm. 77,70 *David* sustulit ... servum de gregibus ovium; de post -antes accepit eum. EVSTATH. Bas. hex. 7,4 p. 941ᴬ (*de piscibus*) cum -andi coeperit tempus vigere. 8,5 p. 951ᴮ Alcyon avicula ... -are consueta. *trop. de terra*: DRAC. laud. dei 2,223 per deum -at humus. *nota transitive* satisf. 83 per *solem* ... -at humus flores et messis aristas.

2 *i. q. fecundare, gravidare*: ITALA gen. 33,13 (Aug. loc. hept. 1,124 p. 525,20) oves et boves -antur (λοχεύονται, VVLG. habeam ... fetas. *cf.* AVG. *ad l.*). AVG. civ. 5,7 p. 200,1 D. *maribus* equarum vel boum -entur armenta. 14,26 p. 54,14 ad -andum et concipiendum non libidinis appetitus ... naturam utramque coniungeret. 15,3 *Sarra* dedit *ancillam* ... -andam viro. c. Iul. 5,12,46 alteri -anda tradatur. bon. coniug. 17,20 plures ... feminae ab uno viro -ari possunt. bon. viduit. 7,10 nec coniugalibus -andis visceribus, sed castificandis vidualibus moribus. cons. euang. 1,25,38 in -andis feminis pudeat Iunonem talem (*i. Priapum*) habere adiutorem. pecc. mer. 1,28,56

[Leonhardi †]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Maria angelo credidit, ut sine libidine -retur. DRAC. laud. dei 1,311 tigris... vento -ata marito. *adde*: AVG. serm. ed. Mai 168,3 *Maria* -ante praegnata est ... sermone (*cf.* DRAC. laud. dei 2,89 deus verbo -ante marito virgineos intrasse sinus dignatur). *trop. de terra*: AVG. civ. 4,11 p. 160,13 D. *Iuppiter* terram ... tamquam coniugem ... fecundis imbribus et seminibus -et. PS. RVFIN. in Am. 9,6 imbre -antur *terrae*. *allegorice*: GREG. M. moral. 17,4 recte ergo non solum sterilis, sed etiam non pariens dicitur, quae ... ad bonae cogitationis prolem ... -atur. 19,19 ecclesia ... sancto repleta spiritu per praedicationis ministerium in filiorum conceptione -atur. 23,28 quid est ... sermo, nisi semen? qui dum ordinate emittitur, audientis mens quasi concipientis uterus ad boni operis prolem -atur.

syn.: fecundare (AVG. bon. coniug. 17,20).
oppos.: castificare (AVG. bon. viduit. 7,10).
compos.: effetare.

fētor *v.* foetor.

1. fētōsus, -a, -um [*ab* 1. fetus. *Th.*]. *scribitur* foet- *et* faet-. *i. q. fecundus*: ITALA I reg. 2,5 (Veron.) -a in filiis infirmata est (ἡ πολλὴ ἐν τέκνοις, VVLG. multos habebat filios). *cf.* PELAG. in Gal. 4 p. 818[B] *Anna* -a. VVLG. psalm. 143,13 oves eorum -ae (HIER. in Hab. 1,1 p. 591 oves ... -as et multiplicatas. APON. 2 p. 28 *oves* tam necessariae tam -ae). *tropice*: HIER. in Gal. 4,27 p. 474 synagoge ... -a ... in liberis fuit.

2. fētosus *v.* foetōsus. **fētūdīnae** *v.* foetutinae.
fētuitum *v. p. 634, 61.* **fētulentia** *v.* foetulentia.

fētundus, -a, -um. *originandi causa fictum ab* ISID. orig. 10,111 foecunda a foetu dicta quasi -a (*scribitur* foet-).

fētuōsus, -a, -um [*ab* 1. fetus. *Th.*]. *i. q. fetosus*: HIER. adv. Iovin. 1,19 Liam deformem atque -am synagogae typum praetulisse, Rachel vero pulchram et diu sterilem ecclesiae significasse mysterium.

˟fētūra, -ae *f.* [*cf. c.* fetus. *Th.*]. *legitur inde a* LEGE Cic. leg. 2,20 *et* VARRONE.

A *actio pariendi, progignendi*: **1** *proprie de animantibus* (*cf.* VARRO rust. 2,1,18 appello -am a conceptu ad partum: hi enim praegnationis primi et extremi fines): VARRO rust. 2,1,16 partes quattuor sunt ... observandae de pastione, de -a, de nutricatu, de sanitate. *saepe.* VERG. georg. 3,62 cetera *vaccae aetas* nec -ae habilis nec fortis aratris. PAVL. FEST. p. 373 *ver* tempus ... -ae est (COLVM. 8,11,9 temporibus -ae). CVLEX 21 Pales ... ad quam ventura recurrunt (recurrit *trad.*) agrestum bona -ā (*de lectione non constat*: -a *Γ V*, secura *codd. vet.*). COLVM. 7,3,13 post -am ... opilio ... fere omnem subolem pastioni reservat. 8,14,1 *anseres* per -am diligenter claudi debent. PLIN. nat. 2,125 sternitur mare alcyonum -ae. GELL. 3,16,15 neque ultra decimum mensem -a mulierum protolli potest. NEMES. cyn. 119 diversa magis -ae convenit aetas. ARNOB. nat. 5,32 Proserpinam ... cum Orco ... foedera genitalis conciliasse -ae. AVG. c. Iul. op. imperf. 5,15 haec esset -a mulieris: vir autem quid posset efficere? DRAC. laud. dei 1,616 nec carnale genus minuit -a creando. CASSIOD. var. 6,14,1 *agricola* arborum ... fetus meliorare contendens diversi germinis -as instituit. *de fructibus*: AMBR. exc. Sat. 2,61 ante ... quam suum cuique tempus adveniat, -a restrictior est.

2 *translate*: VARRO frg. Gell. 16,21,1 (*cf.* NON. p. 54,3) faenus a fetu et quasi a -a quadam pecuniae parientis atque increscentis. PLIN. nat. praef. 1 libros naturalis historiae ... natos apud me proxima -a. MART. CAP. 7,738 quae (*Heptas*), quod naturae opera sine -arum contagione conformas, inter deos Tritoniae virginis vocabulum possedisti.

B *id quod genitum est* (SERV. ecl. 7,36 -a est proventus, ipse fetus): **1** *proprie*: **a** *de animantibus, i. q. suboles, catulus, latiore sensu i. q. proles*: LEX Cic. leg. 2,20 alios ad dies ubertatem lactis -aeque servanto. VERG. ecl. 7,36 si -a gregem suppleverit (STAT. Theb. 10,229 -a gregem ... novavit. SCHOL. Pers. 2,44). OV. met. 13,827 sunt, -a minor, tepidis in ovilibus agni. GRATT. 264 maiorum pignore signa -am. PAVL. FEST. p. 93 faustulum porcillum, -am porcorum. p. 167 in pecoribus ... bonus proventus -ae bona natio dicitur. CALP. ecl. 2,47 depulsa vagas quaerat -a parentes. 5,38. COLVM. 7,3,11 -a pecoris. 7,6,7. PLIN. nat. 9,66 *mulli* pariunt ter annis; certe totiens -a apparet. 10,150 *gallinarum* optima -a ante vernum aequinoctium. 11,93 *scorpiones* excavant -ae locum in terra. 33,84 est ... *auro* vis malefica, gallinarum quoque et pecuariorum -is. ARNOB. nat. 3,9 nova quaque suboriente -a. 3,10 septimanas ... -as. PALLAD. 3,26,1 ad sustinendum -ae onus. 8,4,5 ut *armentis* ... per annum totum -a non desit. SERV. Aen. 11,571 *equa* inter armenta -ae causa pascatur. EVSTATH. Bas. hex. 7,9 p. 935[C] *deus* mare ... diversorum natantium -a complevit (*cf.* IORD. Get. 3,21 tanta paludibus -a ponitur). CLAVD. MAM. epist. p. 205,11 apis virginitatis suae -am alit. ENNOD. epist. 2,7,4 p. 47,2 fervore genuino solet -a nobilis incitari.

b *de terra deque eis quae terra gignit*: PLIN. nat. 17,179 *vitis* recisa intra iugum moretur, ut omnis -a sub eo exeat. AVIEN. Arat. 40 gravis autumni redeat -a parentis. carm. ad Flav. 14 *pomis* spisso ... arta cohaeret granorum -a situ. AMBR. Noe 14,18 p. 445,21 terrarum pariter atque animantium -a. *ibid.* p. 446,26 uberis soli incipiat -a procedere. Abr. 2,9,63 *arborum* circa primos fructus nobis -a prorumpit. MART. CAP. 6,627 metallorum aurique -a (6,695 insulas ... auri argentique metallis ac -a praedicandas). 6,676 Iuba *Nilum* ... de lacu Nilide oriri significet, quod animalibus isdem et argumentis -ae parilis approbatur. DRAC. laud. dei 1,453. ENNOD. epist. 1,3,1 p. 5,4 -am nobilem de singularibus parturit gleba germinibus. dict. 8,1 p. 446,8 occultari se non patitur -a sublimis.

2 *translate*: AMBR. Abr. 2,9,63 deus ... bonae voluntatis remunerator etiam primae -ae atque indolis contemplationem habens omne colligi patitur animae nostrae patrimonium. ENNOD. epist. 1,9,5 p. 19,14 udo ... animorum libro caespitibus validis -a nobilis iuncta maritatur. *adde de lucro*: CARM. epigr. 229,2 date, ut -a qua⟨es⟩tus suppleat votis fidem. *singulariter*: MART. CAP. 6,629 equarum -a (*i. equae fetae*) ventis maritantibus inolescit volucres proli cursus.

deriv.: feturare.

fētūro, (-āvī), -ātum, -āre *a* fetura. *i. q. procreare*: DIOSC. 2,145 p. 233,10 St. postquam piper ipsu longu ceciderit, aliud -at piper arbor ipsa. *part. perf. pass. pro adi.* **fētūrātus,** -a, -um. *i. q. in fetum conformatus*: TERT. adv. Val. 25 p. 201,23 semen ... spiritale ... -um in corpore materiali velut in utero et adultum illic.

1. ˟fētus, -ūs *m.* [*cf. c.* 2. fetus, fetura, fecundus (*q. v.*), felix, *fortasse c. slavon.* dětę *'infans'*. *Th.*]. *de etymologia*: OV. fast. 4,632 *a ferendo* -us nomen habere putant. *scribitur in codd. promiscue tam* fet- *quam* foet-, *in* INSCR. *semper* fet-. *de declinatione*: GRAMM. suppl. 44,14 *ut cultus* declinandum est ... -us. 125,30. *acc. plur.* -os: IORD. Get. 220 *ciconiarum* -os. *abl. plur.* -is: ACC. trag. 244 *v. p. 638,59.* -ubus: COD. Iust. 7,53,7 cum -ubus. *acc. sing. scribitur* -o: INSCR. Ephem. epigr. IX (*ad* Corp. II) 176,4 (*saec. II/III*). *de notione*: SERV. georg. 2,429 -u ... id est utilitate; nam omnis utilitas -us est (*cf.* SCHOL. Hor. carm. saec. 31). DIFF. ed. Beck p. 56,11 inter -um et partum: -us terrae est, partus hominum. GLOSS. γόνος, γονή. natum. -um infans. *plur.* -us: γονάς id est partus (*cf.* HOR. carm. 4,5,27 *p. 638, 73*). *collective ponitur passim, cf.* GLOSS. -us: natus vel plures filios. *legitur inde a* PLAVTO, *deest* TER. CATONI CAES. SALL. NEP. PROP. VELL. CELSO CVRT. MELAE SCRIB. LARGO PLIN. epist. FLORO SVET. [*loc. dub. et corr.*: APVL. mund. 23 moventibus -bus (faecibus *codd. interpolati*). AVIEN. Arat. 15 foedus *trad.*, fetus *Breysig*.]

I *actio pariendi, procreandi*: **A** *proprie*: **1** *de animantibus*: PLAVT. Amph. 487 pater curavit, uno ut -u fieret, uno ut labore absolvat aerumnas duas (878. LIV. 35,21,3 capram sex haedos uno -u edidisse. GAIVS dig. 34,5,7 pr. mulier ... quinque liberos uno -u enixa est). CIC. fin. 3,62 *bestiarum* in -u et in educatione laborem ... cernimus. GRATT. 260 ad munia -us. GERM. frg. 4,5 pecus in -u fallet. COLVM. 6,21,1 *vaccae* -bus inutiles sunt. 8,4,3 *gallinae* post autumnum cessant a -u. 8,14,5 *anseres* pariunt ... singulis -bus ova ... reliquo tempore anni vacaturae sunt a -u. PLIN. nat. 1,8,54 de -u ursorum. 8,45 leaenam primo -u parere quinque catulos. 8,148 *canes* primo et secundo -u nimis feroces putant gigni. 8,207 *sues* primo -u minus sunt numerosae (*cf.* 10,176). 10,30 *cornix* inauspicatissima -us tempore. 11,27 *fuci* in -u ... adiuvant *apes*. 11,50 -us *apum* intra XLV diem peragitur. 11,102 duplicem ... *locustarum* -um. APVL. met. 5,9 *sororem novissimam* -u satiante postremus partus effudit. TERT. anim. 32 concubitus et -us (resurr. 60 concubitu et -u et educatu). VVLG. Iob 39,3 *cervae* incurvantur ad -um. SACR. Leon. p. 462 *filios* casto -u sancti coniugii mater fecunda progenuit. CARM. epigr. 442,2 Aelia Sabina cum sua nata ..., -ú quem procreat ipsa. *adde de conceptu, concubitu*: SEN. Herc. f. 1158 *Herculis* in -u stetit nox longior quam nostra. PLIN. nat. 22,36 si quadripes -um non admittat, urtica naturam fricandam monstrant. TERT. resurr. 45 p. 92,6 *caro atque anima* contemporant -u, coaetant natu. **2** *de arboribus et de terra*: CIC. leg. 1,25 ea, quae frugibus atque bacis terrae -u profunduntur. LVCR. 5,781 arva novo -u quid ... in luminis oras tollere ... crerint. OV. met. 1,433 discors concordia -bus apta est. LVCAN. 6,670 quidquid -u genuit natura sinistro (*cf. trop.* CLAVD. 3,30 pestes Erebi, quascumque sinistro nox genuit -u). PLIN. nat. 17,12 arbores -u exinanitas.

B *translate*: VARRO frg. Gell. 16,12,1 faenus a -u et quasi a fetura quadam pecuniae parientis atque increscentis (*cf.* PAVL. FEST. p. 86. 94). CIC. Brut. 182 *nulla* aetate uberior oratorum -us fuit. Tusc. 5,68 triplex ... animi -us extitit. SEN. dial. 9,7,5 inter Platonas ... et illum Socratici -us proventum. TERT. anim. 20 animam ... semine uniformem, -u multiformem. paenit. 12 dissiliunt ... montes ignis intrinsecus -u. AMBR. virg. 1,8,40 partus virginis -us est labiorum. SIDON. carm. 2,104 tellus aurea converso promisit saecula -u.

II *corpus, quod genitum est*: **A** *proprie*: **1** *animantium*: **a** *generatim*: VARRO ling. 5,61 coniungit ... mas ignis quod ibi semen, aqua femina quod -us ab eius humore. VITR. 8 praef. 1 terram ... -ūs gentium et omnium animalium ... procreavisse. MANIL. 4,373 testis erit varius sub eodem sidere -us. PAVL. FEST. p. 97 inciens propinqua partui, quod incitatus sit -us eius. SEN. dial. 6,7,2 *nulli* animali longum -us sui desiderium est nisi homini. QVINT. inst. 10,4,2 scripta nostra tamquam recentes -us blandiantur. APVL.

[*Leonhardi †*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mund. 29 frugalis maturitas, -us animalium. *adde* TERT. adv. Marc. 1, 5 p. 296, 15 Valentinus, qui simul ausus est duos *deos* concipere, ... tum usque ad triginta Aeonum -ūs, tamquam Aeneiae scrofae (*Verg. Aen. 8, 44*), examen divinitatis effudit.

b *hominum*: *α nondum vel recens natum*: TIB. 2, 5, 91 -us matrona dabit. OV. am. 2, 14, 5 teneros convellere -us (MIN. FEL. 18, 2 tener -us. AVSON. 369, 2. APON. 12 p. 248 tenellis -bus. *v. infra l. 62*). met. 6, 111 Iuppiter implerit gemino (CLAVD. carm. min. 53, 124) Nycteida -u. 8, 133 *Pasiphae* discordem ... utero -um tulit (*sc. Minotaurum*). VITR. 2, 9, 1 ad -us partum. *ibid.* edito -u (APVL. met. 10, 23. ARNOB. nat. 2, 16 per uteros. PHYSIOGN. 7 *v. l. 66. p. 638, 62*). FEST. p. 351 mulieres gravidas atque earum -us. SEN. Oed. 639 *Oedipus* matri impios -us regessit. COLVM. 2, 1, 2 *mulierem* progenerandis esse -bus inhabilem. 11, 3, 50 novellos -us. LVCAN. 4, 599 Terrae -us (*i. gigantes. cf.* CLAVD. carm. min. 53, 3). GELL. 3, 16, 16 ut longiori tempore -us ex eo (*Neptuno*) grandesceret. 4, 2, 10 *mulier* concipere -us non posset (6, 1, 4 concepti -us signa. 12, 1, 8 VVLG. gen. 38, 4 II reg. 11, 5). APVL. met. 1, 9 repigrato -u. TERT. anim. 6 *mulier* quinionem enixa filiorum ... unici -us parens multiplex. 26 *Rebeccae* duplex -us. *ibid.* agnoscunt matres suos ... -us. *al.* VLP. dig. 37, 9, 1, 19 ea ..., sine quibus -us sustineri et ad partum ... produci non possit. CENS. 4, 7 (*de hominibus primitivis e piscibus genitis*) -us ... ad pubertatem intus retentos. SER. SAMM. 608 natura ... dedit -us studio curante paratos. 615 certum spondet praegnatio -um. IVL. VAL. 3, 54 mulier -um ... peperisse. ARNOB. nat. 4, 16 ex mei uteri -u (PASS. Mar. Iac. 13). 5, 10 nutricia ... ducere, ut est -bus solemne de matribus. 7, 9. LACT. opif. 17, 7 -um in utero necessitas formavit (*cf.* AVG. gen. ad litt. 7, 22 p. 221, 10 ex homine -um vel seminis vel ipsius iam prolis creat et format ... deus). PALLAD. 12, 13, 7 ut -um primi veris fovere possit exortus. AMM. 31, 8, 7 feminas -bus gravidas (*v. p. 639, 23*) adhuc immaturis. CLAVD. carm. min. 8, 2 sanguinis ... -um mater amare timet. AVG. civ. 12, 26 p. 553, 4 D. praegnantis ... -um. 14, 21 carnales ... -us. 15, 15 p. 90, 11 patres ... coniugibus caruisse vel -bus. 15, 20 p. 100, 12 aetas ... vacaret a -bus. 16, 8 p. 137, 4 humanos -us. 17, 4 p. 207, 3 iste -us (*de Christo, ad* I reg. 2, 5). 22, 12 -us abortivi (22, 13). in psalm. 104, 16 *in Aegypto* masculini -us necabantur. epist. 166, 15 de adulterinis -bus. VINDIC. med. 12 compendiosam -us perfectionem (*cf. infra l. 67*). CASS. FEL. 80 *pessarium* mortuos -us excludit. CARM. epigr. 1438, 7 nequivit miserum partu depromere -um. INSCR. Ephem. epigr. IX (*ad* Corp. II) 176, 4 (*Baetica*) puellam que iam -o tollerat (*i. -um tulerat*). *β in universum i. q. proles, maxime apud poetas*: OV. epist. 6, 143 *Medea* -u comitante gemello. EPICED. Drusi 379 -bus aucta duobus. VAL. MAX. 3, 3, 7 generosissimarum imaginum -us. SEN. Herc. O. 1850 *Niobe* toto stetit succisa -u. Phaedr. 557 perimunt ... -us impiae matres suos. Tro. 962 totus Hecubae -us. COLVM. 10, 161 flagitat ... suos genetrix ... -us. PETRON. 57, 4 pater -um emit lamna. VOPISC. Aurelian. 14, 5 -us matrimoniis iam caducos. CLAVD. 1, 96 -us ... Romulei. 1, 194 *Probae* Romana potestas -bus augetur. 7, 157 crescentes dilige -us. *in allegoria Christiana*: TERT. adv. Val. 8 homo et ecclesia ... alios ebulliunt -us (*cf.* 39 ex hominis et ecclesiae -u).

c *bestiarum* (GLOSS. -us: filii agnorum): LVCIL. 164 catulos -umque ferai. VARRO ling. 9, 28 dissimilis -us, ut ex ⟨asino et⟩ equa mulus. CIC. nat. deor. 2, 128 quae multiplices -us procreant, ut sues, ut canes. 2, 129 *ova piscium* -um fundunt (*cf. p. 639, 11*). div. 1, 36 (*de partu mulae*) quia -us extitit in sterilitate naturae, praedictus est ... partus malorum. LVCR. 2, 358 *vacca* si queat ... conspicere amissum -um (VERG. georg. 4, 512 Philomela ... amissos queritur -us. *cf.* OV. fast. 4, 460 SIL. 12, 458 STAT. Theb. 10, 821 silv. 2, 1, 9). VERG. ecl. 1, 21 ovium teneros ... -us (*cf.* SEN. Tro. 1094 VAL. FL. 7, 375. QVINT. inst. 2, 6, 7 teneris infirmisque -bus *avium*. CLAVD. rapt. Pros. 3, 142. AVG. civ. 13, 3 p. 560, 3 D. tenerrimi -us animalium. *v. supra l. 7*). ecl. 3, 30 *iuvenca* binos alit ubere -us. georg. 4, 163 *apes* adultos educunt -us (*eadem verba* Aen. 1, 432. *cf.* PLIN. nat. 9, 37 educunt -us annuo spatio. 10, 73. 11, 51. 68). georg. 4, 199 *apes* -us nixibus edunt (LIV. 28, 27, 16 COLVM. 7, 9, 10 *al.* PLIN. nat. 9, 71 tutos -us. 10, 153. 184 perfectos -us [*v. supra l. 38*]. 11, 46 TAC. ann. 12, 64 VLP. dig. 7, 1, 70, 2 AMM. 22, 15, 15 *al.* EVOD. Aug. epist. 161, 2 EVSTATH. Bas. hex. 7, 2 p. 938ᴬ). Aen. 3, 391 sus triginta capitum -us enixa (= 8, 44 *cf.* COLVM. 6, 28). TIB. 1, 1, 31 -um ... capellae desertum. OV. met. 6, 637 cervae lactentem -um (PETRON. 133, 3 v. 15 querulae fe[s]tus suis, hostia lactens). LIV. 28, 27, 16 insuetos -us animalia edere portenta esse putatis (*item de monstris*: 31, 12, 6 obsceni -us. 31, 12, 8. 35, 21, 3. *cf.* SEN. dial. 3, 15, 2 LVCAN. 1, 590 STAT. Theb. 4, 375 TAC. ann. 12, 16. 64). GRATT. 166 canis maiore tulit de sanguine -um. 529 dociles pecuaria -us sufficient. PAVL. FEST. p. 57 confeta sus dicebatur, quae cum omni -u adhibebatur ad sacrificium. PHAEDR. 1, 19, 4 canis parturiens ... -um in *alterius* ... tugurio deponeret. SEN. Ag. 684 *alcyones* -us ... suos ... fovent (*i. incubant.* COLVM. 8, 14, 4 PLIN. nat. 8, 127 FILASTR. praef. 2 AVG. civ. 19, 12 p. 374, 29 D. EVSTATH. Bas. hex. 8, 6 p. 952ᴮ). COLVM. 6, 24, 4 *vacca* plena -u. 6, 27, 3 *equae* parvo cum labore -um educent (*cf.* 6, 27, 7 equas ... -um ... educasse. 6, 28 *al.* PLIN. nat. 9, 41 educat mammis -um. 10, 152 QVINT. inst. 2, 16, 16 APVL. mund. 23 AMM. 22, 8, 47). 6, 27, 11 haec ... incommoda *equarum* -um abigunt. 7, 9, 9 sues ... -us elidunt. 7, 9, 12 *porculator* unumquemque -um cum matre distinguat. 8, 3, 4 aviarius ... debet speculari aut incubantis aut parturientis *avium* -us (8, 5, 10 *gallinas* incubare ... -bus alienigenis patiemur. 8, 14, 6 FILASTR. praef. 2). 8, 8, 5 *columbae* ad -us suos vegetiores redeunt. 8, 11, 9 integri -us excipiantur. 8, 11, 11 *pavones* ne suos quidem -us commode nutriunt (PLIN. nat. 11, 235 mammis nutriunt. SIL. 5, 144. 10, 109. 16, 235 AVG. civ. 19, 12 p. 374, 29 D. EVSTATH. Bas. hex. 8, 6 p. 952ᴮ *v. l. 72*). 8, 14, 4 prohibeantur *anseres* -us suos excludere (PLIN. nat. 10, 162 si priorem -um gallinae excludant. 10, 170 QVINT. inst. 2, 16, 16 PROB. Verg. georg. 1, 399). 9, 13, 10 si favos immaturo -u transtulerimus, emorientur pulli. 9, 13, 13 apes magis mellificiis quam -bus student. 11, 2, 38 secundi -us pecudum. LVCAN. 1, 591 sterili ... nefandos ex utero -us. PERS. 2, 46 da pecus et gregibus -um. PLIN. nat. 8, 66 *tigris* -us ... semper numerosus est (*cf.* 8, 207 *v. p. 636, 51. 639, 21.* 10, 158 aliis *columbis* crebrior sit -us, aliis numerosior. 10, 165. 184 ARNOB. nat. 1, 21). 8, 216 *simiis* praecipua erga -um affectio. 8, 217 *cuniculorum* -us ventri exsectos vel uberibus ablatos. 9, 21 *delphini* gestant -us infantia infirmos. 9, 165 torpedo octogenos -us habens. 10, 88 oscines ... -us faciunt. 10, 121 ex -u supra ... aedem genito (AVSON. 396, 17. AVG. quaest. hept. 3, 38 vivos -us gignunt). 10, 154 ut ova ... igne ... foverentur ... et ... illinc erumperet -us. 10, 176 leaenae, ursae ... lambendo calefaciunt -us ... et figurant (*cf.* HIER. in Zach. lib. 3 praef. p. 881). 10, 179 ubera siccante -u. 10, 183 quaecumque animal pariunt, in capita gignunt circumacto -u sub enixum, alias in utero porrecto. 11, 27 *fuci* serotinus -us. 11, 71 *apium* -us ... inaequalis. 11, 105 ter anno debellandi *locustas* primo ova abterendo, dein -um, postremo adultas. 11, 233 asinis a -u *mammae* dolent. *ibid.* supra geminos -us (AVG. epist. 149, 4 gemino -u. VVLG. cant. 4, 2 omnes *oves* gemellis -bus). VAL. FL. 4, 45 halcyonēs ... -umque laremque (*cf.* STAT. Theb. 5, 599 aligerae sedem -usque parentis). HOMER. 148 serpens consumpsit volucrum bis quattuor -us. MART. epigr. 14, 2 sus fera ... emisit -um. 7, 31, 3 -um querulae rudem capellae. TAC. ann. 6, 28 *phoenicem avem nido* vim genitalem affundere, ex qua -um oriri. APVL. met. 9, 33 calathum -ui gallinaceo destinatum. PAPIN. dig. 33, 7, 3 pr. augmenta -uum et partuum. VLP. dig. 3, 5, 3, 6 partus et -us et fructus. 4, 2, 12 pr. partus ancillarum et -us pecorum et fructus. *passim apud* ICTOS. PS. QVINT. decl. 13, 3 iuvabat ... lenta vimina vernis -bus texere. SOL. 32, 23 *crocodilus* -us premit. NEMES. cyn. 129 populosos pascere -us. IVST. 44, 3, 1 vento equas -us concipere (CLAVD. carm. min. 27, 23 concepto -u). PANEG. 2 (10), 11, 3 binos gregum -us et duplices arborum fructus. ARNOB. nat. 1, 2 animalia ... -us non in uteris sumptos ... custodiunt? AMBR. hex. 5, 13, 40 *alcyone* educit pullos -usque absolvit (*ibid.* absolutio -uum). AMM. 23, 6, 45 *Arabes* frugibus et -bus ... sunt locupletes. 6, 86 (*de margaritis*) hos oriri -us. VVLG. gen. 31, 8 parere -us. AVG. quaest. hept. 4, 32 hic primogenita non -us primitivos pecorum dicit; ... πρωτότοκα sunt primitivi animalium -us, etiam hominum. CASS. FEL. 71 hirundininum pullum de primario -u. PALLAD. hist. mon. I 6 bestia ... proprium -um ... *non* suscipiens (p. 51, 4 *But.* τὸ ... μοσχάριον αὐτῆς μὴ δεχομένη).
adde: VERG. georg. 4, 231 *apes* gravidos cogunt -us (*i. mel*). ENNOD. epist. 5, 8, 5 p. 131, 20 aquarum -bus (*i. piscibus*). *nota*: AMBR. in psalm. 118 serm. 19, 13, 3 phoenix ... et sui heres corporis et cineris sui -us.

2 *quod terra profert: fructus terrae, herbarum* (*animantia*: HOR. carm. 4, 5, 27 *l. 73* STAT. Theb. 3, 182 *l. 80* DRAC. laud. dei 1, 403 *l. 83*): **a** *generatim* (GLOSS. -um: ubertatem): PACVV. trag. 13 sol ... torrens terrae -um exusserit (*cf.* MANIL. 4, 420 sterilis torres [*Haupt*, terris *trad.*] ... rumpit ... -us). ACC. trag. 244 Cithaeron frondet viridantibus -is. SISENNA hist. 100 -um omnem ... eius anni (*cf.* COLVM. 10, 257. PLIN. nat. 12, 83 annuo -u). CIC. de orat. 2, 131 *ager* meliores -us possit et grandiores edere (*cf.* AVIEN. orb. terr. 355 quae *gens* -us edere sulcis tellurem docuit). LVCR. 1, 193 laetificos ... -us submittere tellus. 1, 209 loca ... meliores reddere -us (*cf.* OV. fast. 1, 694 triticeos -us ... reddat ager). 1, 1033 terra ... novet -us. 2, 1159 tellus ... dedit dulces -us (VERG. georg. 2, 442 *silvae* dant -us). 3, 1006 annorum tempora ... -us ... ferunt. 6, 1 frugiparos -us ... dididerunt ... Athenae. VERG. georg. 1, 82 mutatis requiescunt -bus arva. 1, 189 superant -us. 2, 327 aether ... omnes ... alit ... -us (*cf.* PERVIG. Ven. 62). 2, 521 varios ponit -us autumnus (*cf.* TAC. hist. 5, 7 -us segetum et autumni. CARM. de mens. 2, 37 dat ... -us October). CIRIS 230 gravidos Cereris ... -us. HOR. carm. saec. 31 nutriant -us ... aquae ... et aurae (*cf.* SIL. 1, 230 *v. supra l. 6*). carm. 4, 5, 27 Germania ... parturit ... -us (*cf.* SOL. 21, 1 Galliae omni ... -u beatissimae). GRATT. 36 bonus Aeolia de valle ... -us. SEN. epist. 121, 18 producit -us suos natura, non abicit. COLVM. 2, 2, 5 sŏlum ... coloni laborem ... magno -u remuneratur. 9, 1, 5 terrenis -bus et arboribus. 10, 199 orbis ... suas adamat partes et -bus implet. 10, 293 nitidis ... collucent -bus horti. BVC. Eins. 2, 35 tellus ... novos parit ubere -us. MART. 9, 71, 5 nemorum. STAT. Theb. 3, 182 novi -us (*sc. dracones*). CYPR. mort. 8 -u sterili terra ieiuna est. ARNOB. nat. 7, 22 *tellus* -bus gravior. MACR. sat. 1, 10, 19 omni ... -u agrorum coacto. RVT. NAM. 1, 235 *Faunus* renovat largo (*cf. p. 639, 15*) mortalia semina -u. DRAC. laud. dei 1, 403 aeris et pelagi -us. EVSTATH. Bas. hex. 5, 2 p. 911ᴮ ad -um fructificationis impulsa *tellus*. 5, 7 p. 917ᶜ

[*Leonhardi †*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

discretio -uum. DRAC. laud. dei 1, 268 -bus eductis concordant unda vel ignis. ENNOD. carm. 2, 72, 4 -bus ... messis multiplicata redit. opusc. 10, 8 p. 421, 13 de -bus fluminum (*i. scirpo*). CYPR. GALL. gen. 1326 tenui ... -u. CASSIOD. in psalm. 132, 3 germinantia ... in varios -us ... perducuntur. *nota de ferro*: SIL. 1, 230 atros chalybis -us (*cf.* ENNOD. dict. 10, 6 p. 456, 26).

b *in arboribus sim.*: PACVV. trag. 142 nec grandiri frugum -um posse nec mitescere. CIC. Arat. 9 lentiscus triplici solita grandescere -u. Brut. 16 (*in tropo*) omnis -us repressus. LVCR. 1, 253 *arbores* -u ... gravantur (*cf.* VERG. georg. 2, 429 COLVM. 4, 20, 3). 1, 351 arbusta ... -us ... fundunt (*cf. p. 637, 55*). VERG. georg. 1, 55 arborei -us (OV. met. 14, 625 COLVM. 10, 401 CYPR. Demetr. 3. AMM. 23, 6, 48 fructuariis arboreisque -bus). georg. 2, 56 rami matris ... crescenti *herbae* ... adimunt -us. 2, 69 inseritur ... nucis arbutus horrida -u (*i. surculo. cf.* PLIN. nat. 27, 176 AVG. serm. ed. Mai 72, 1). 2, 390 largo (*cf. p. 638, 82*) pubescit vinea -u. Aen. 6, 141 *decerpere* arbore -us. 6, 207 croceo -u *visci*. OV. epist. 19, 9 demptus ab arbore -us (met. 14, 689). met. 1, 104 arbuteos -us (13, 820). 4, 161 *arbor*, aptos ... habe -us. 6, 81 edere cum bacis -um ... olivae (*cf.* NVX 93 maturos edere -us. *cf. p. 638, 62*). SEN. Thy. 156 curvata suis -bus ... arbor. COLVM. 3, 10, 2 *vites* a -u vacant (*cf.* 3, 10, 5 -u vacua. 3, 10, 14 *carere* -u). 3, 10, 4 numeroso -u (4, 24, 20. *cf.* 3, 10, 17 *v. p. 636, 51. 638, 15*). 3, 10, 8 semen ... loco sterili ... sine -u ⟨pro⟩cessit. 3, 10, 12 *vitis* conceptu atque -u gravida. 3, 10, 20 *malleoli* binos aut fere singulos -us in matre *tulerunt* (*cf. p. 637, 9. 75*). 4, 14, 3 *flagellum* non sustinet et -u et materiis onerari (*cf.* 4, 24, 11). 4, 27, 5 -us *vitis* decutere. 10, 412 *malus* pigro ... -u. PLIN. nat. 13, 57 subnascitur *fici* ... -us quater ... prioremque expellit immaturum (*cf.* 16, 114 *caprifici* primo -u sequens evocatur). 13, 59 hieme -us *fici* ... nutriente. 15, 51 *mala* numquam singula in -u. 15, 86 tot modis -u munito (*i. iuglandis nucleo. cf.* SER. SAMM. 1056). 16, 118 ficus sola ex omnium arborum -u ... medicatur. 17, 11 *arbores* amittant -us. 17, 17 *pomorum* iam valido -u. 17, 173 viveradix ... nisi cohibeatur ..., in -um exeat tota. ... nisi ad pariendum vires serventur, tota fit -us. TAC. ann. 13, 58 donec *arbor* in novos -us revivisceret. PALLAD. 12, 9, 1 vites ... pauperiem -uum compensant ubertate foliorum. NOVATIAN. cib. Iud. 2 arborum ... -us et fructus. AVIEN. Arat. 1785 ter -um concipit (*v. p. 638, 40*) arbos. CLAVD. rapt. Pros. 2, 78 omnia -u pubescant virgulta. *al.*

B *translate*: CATVLL. 65, 3 dulces musarum expromere -us. GRATT. 140 luxuriam ... -usque nocentis. SEN. epist. 66, 27 virtutem omnia opera velut -us suos ... intueri. APVL. mund. 9 *aëris* crassitudo aquarum -u gravidatur (*cf.* Socr. 10 p. 142 *nubes* si aliquo humore fecundae sunt, veluti ad -um edendum ... degrassantur). AMBR. Iac. 2, 4, 19 decoloros -us piae mentis. AVG. gen. ad litt. 11, 11 p. 344, 19 cum superba concupiscentia propriae potestatis quod conceperat pareret suoque -u confunderetur. DIONYS. EXIG. Procl. fid. p. 416^B intemerabilem substantiam tamquam in -um multiplicem diffamare (*de trinitate*).

deriv.: fetifer, fetificus, fetare, fetosus, fetundus, fetuosus, fetura.

2. *fētus, -a, -um [*cf. c.* 1. fetus. *Th.*]. *scribitur promiscue in codd. tam* fetus *quam* foetus. *definitiones*: NON. p. 312, 9 -um significat plenum ... onere levatum. SERV. georg. 3, 176 antiqui ... -um pro gravido solebant ponere. GLOSS. γόνιμος. pulcer, fructifer. -a: ἐγκύμων, πλήρης. fecunda, plena (IV 411, 51 fota *codd.*). semen animalium. II 579, 50 (*male versa*) = II 279, 55 -is semen animalium (*cf. Loewe, Gloss. nom. praef. p. XII*). -a: αολη (λοχή *Bücheler*). locos (*i.* λοχός). -as: τοκάδας portantes. *legitur inde ab* ENN. *et* PLAVTO, *maxime apud poetas, deest* TER. CATVLLO TIB. MART. (*apud* CIC. *extat unico loco*: nat. deor. 2, 156). [*val.* fat '*puer*', *sard.* fedus '*proles*', *anconit.* fetu '*filius*'. *M.-L.*]

I *sensu strictiore: i. q. fetum habens, sive praegnans, sive partu levata* (*cf.* SERV. Aen. 1, 51 sciendum est ... -am dici et gravidam et partu levatam. *cf.* 2, 238): **A** *de animantibus*: **1** *de bestiis* (*maxime de enixis; de praegnantibus* COLVM. 7, 6, 5. 7, 9, 3. 8, 11, 5. 9, 1, 7): ENN. ann. 68 lupus femina -a (*cf.* VERG. Aen. 8, 630 fecerat ... -am Mavortis in antro procubuisse lupam. OV. fast. 2, 413 SIDON. carm. 2, 119. 5, 23). 528 tantidem quasi -a canes (*i. quasi effeta*) sine dentibus latrat (PLAVT. Most. 852 *canis* tam placida est quam -a. GRATT. 301 PLIN. nat. 8, 151). VARRO rust. 3, 7, 6 *columbae* -ae ... *incubandi causa* in certum locum ... transferantur. VERG. ecl. 3, 83 -o pecori. georg. 3, 176 vaccae (COLVM. 6, 24, 5 STAT. Theb. 4, 139 apibus -is ... atque examine multo ... abundare. 9, 116. NEMES. ecl. 2, 31 -arum lambentes ubera matrum stant vituli. VVLG. gen. 33, 13. I reg. 6, 7 duas vaccas -as ... iungite in plaustro. GREG. M. in euang. 37, 4). HOR. carm. 3, 27, 4 praegnans canis aut ... rava ... lupa ... -aque volpes (*mala omina*). PROP. 4, 5, 18 in me hippomanes -ae semina legit equae (*cf.* LVCAN. 6, 456 frontis amaturae ... pignora -ae. PLIN. nat. 8, 165) OV. Ib. 501 leaena (fast. 5, 177 PLIN. nat. 8, 51 SIL. 1, 406 STAT. Theb. 10, 414 *al.* SVLP. SEV. dial. 1, 15, 5 *leaena* caecos quinque catulos male -a nutriebat). met. 13, 803 -a truculentior ursa. SEN. Herc. O. 241 tigris (LVCAN. 5, 405 ocior ... tigride -a. CLAVD. 3, 90 tigride mobilius -a). COLVM. 6, 37, 10 cum *equa* ex asino conceptum edidit, ... quidam ... -am nihilominus admisso equo *implent*. 7, 3, 11 primum *est* ... admissurae tempus vernum Parilibus, si sit ovis matura; sin vero -a, circa Iulium mensem (*cf.* 7, 3, 26 *custos* neque tardiores et gravidas *oves*, dum cunctantur, neque agiles et -as, dum procurrant, separari a ceteris sinat. CALP. ecl. 4, 104. 5, 36). 7, 6, 5 *capra* (SER. SAMM. 197 -ae cum lacte capellae). 7, 9, 3 femina sus ... debet ... quattuor mensibus -a quinto parere (*cf.* ARNOB. nat. 7, 22 scrofa inciens et ... -a. *ibid. scrofas* gravidas atque -as. HIER. epist. 50, 5, 5). 8, 11, 5 si *pavo* unam vel alteram -am saepius compressit. 9, 1, 7 *cum apes* -ae partus ediderint. LVCAN. 6, 676 sonant -a tepefacta sub alite saxa. PLIN. nat. 8, 59 panthera. 9, 13 vitulos *ballaenarum* ... aut -as vel etiamnum gravidas. 9, 47 partus *piscium* ... -as redeuntes in mare autumno comitatur. 10, 27 -a *avis*. 10, 103 *perdix*. 10, 155 *gallina*. 11, 238 Poppaea ... quingentas ... secum -as asinas trahens ... corpus illo lacte macerabat. IVV. 13, 66 monstrum ... -ae comparo mulae. VVLG. gen. 32, 15 camelos -as cum pullis triginta. 33, 13. AVIAN. fab. 35, 5 -am *simiam*.

2 *de hominibus* (*mulieribus*): **a** *de puerperis*: VARRO rust. 2, 10, 8 ostenderunt -as nostras, quae in conopiis iacent dies aliquot, esse ... contemnendas. frg. Non. p. 312, 16 veniebant ad -am amicae gratulatum. VAL. FL. 5, 149 -a ligat partuque virum fovet ipsa soluto. IVV. 14, 167 *in casa* -a iacebat uxor. SVET. vita Verg. 15 Brum. summa gravidarum ac -arum religione. APVL. met. 11, 2 partu -arum medelis lenientibus recreato. CENS. 11, 7 post partum ... pleraeque -ae graviores sunt (*cf.* AVG. civ. 6, 9 p. 263, 26 D. mulieri -ae post partum tres deos custodes commemorat adhiberi. SORAN. p. 25, 15 quomodo agenda est post partum -a?). ARNOB. nat. 3, 23 *Iuno* auxiliatur genetricibus -is. VVLG. Bar. 6, 28 -ae et menstruatae (ἀποκαθημένη καὶ λεχώς). ZENO 2, 8, 2 (*de Maria*) rudis non gemit -a. *adde laxiore sensu i. q. liberis auctus, prolem habens*: LVCAN. 2, 339 geminos excepi -a (*i. postquam peperi*) maritos. STAT. Theb. 7, 179 (*de Iocasta*) male -a (*cf. supra l. 16*) ... mater. *de praegnantibus*: STAT. Theb. 1, 577 *Psamathe* sidereum Latonae -a nepotem edidit. IVL. VAL. 3, 54 id monstri ... mulier, quae -a fuerat, enixa est. ARNOB. nat. 2, 70 *multae mulieres* Diespitri factae sunt compressionibus -ae. 3, 10 deas gravidas, deas -as gliscentibusque per dies alvis alias ..., alias. OPT. PORF. carm. 24, 24 praecelso ... *Maria* virgo uterum de semine -a (*cf.* AMBR. inst. virg. 17, 109 deo -a. PAVL. NOL. carm. 6, 122 verbo -a dei. 25, 162 fit sine concubitu femina -a uterum. VICTORIN. Christ. 2. INSCR. christ. Rossi II p. 71, 42 te genetrix ignara viri, te denique -a). HIL. in Matth. 25, 6 -arum onus. CARM. adv. Marc. 5, 145 Ioseph Maria cum coniuge -a. VVLG. Os. 14, 1 parvuli *Samariae* ... elidantur et -ae eius discindantur.

B *de rebus (terra, arboribus, aqua sim.), fere poetice (acced. abl. l. 45. 46. 51. 52; gen. l. 50)*: LVCR. 2, 994 umoris guttas mater cum terra recepit, -a parit nitidas fruges ... et genus humanum (CIC. nat. deor. 2, 156 terra ... -a frugibus et vario leguminum genere. OV. fast. 4, 88 -a ... terra patet. COLVM. 10, 19 *terra* vesano gramine -a. 10, 145). OV. met. 7, 129 -o consurgit in arvo *seges Iasonis* (SEN. Phaedr. 537 arva per se -a. *ceterum ad Iasonis segetem spectant* Oed. 731 -a tellus impio partu effudit arma. STAT. Theb. 1, 184 -ae telluris hiatu. 4, 435. 8, 231 -os ... cruenti Martis agros. CLAVD. 26, 25 -as ... novales Martis). fast. 1, 662 seminibus iactis est ... -us ager. Pont. 1, 7, 13 regio nec pomo -a nec uvis. COLVM. 3, 21, 3 -is palmitibus ... gravidus collucet autumnus. LVCAN. 6, 387 centauros -a ... nubes effudit. VAL. FL. 7, 367 *Medeae* monstrata seges, quae ... iuga -a metit. STAT. Theb. 4, 281 -a viridis puer excidit orno. NEMES. ecl. 4, 48 -is dependent vitibus uvae. AVSON. 383, 10 et fetos (ecfetos *Riese*) ramos denudat flamma Nepai. PALLAD. 14, 93 pro sudibus -is et pro praegnantibus armis. *nota de iecore Promethei succrescente*: SEN. Med. 822 furta luit viscere -o. *de re incorporea*: CASSIOD. anim. 2 p. 1287^D ecce gravida definitio illa iam -a est, ecce in lucem ..., quae fuerant clausa, proruperunt.

II *sensu latiore i. q. plenus, uber* (GLOSS. loca -a: hoc est plena. *v. l. 67*): **a** *absolute*: PROP. 4, 9, 22 terra ... non ullas -a ministrat aquas. STAT. Theb. 12, 17 *columbae* intus agunt natos et -a cubilia (*i. e. plena fetibus*) vallant unguibus.

b *accedit abl.*: VARRO AT. carm. frg. 19 a feris Libye (*cf.* SOL. 14, 4 gens ... -a tigribus. 23, 11 *insula* -a est anguibus). VERG. Aen. 1, 51 loca -a furentibus austris (OV. met. 14, 103 loca -a palustribus undis. *cf.* STAT. silv. 3, 2, 17 -a tepentibus undis litora. ANTH. 415, 19 -a procellis aequora). Aen. 2, 238 (*de equo Troiano*) machina ... -a armis. OV. rem. 570 damno litora -a (foeda *codd.*) suo. SIL. 11, 203 multā -a ... irā praecordia (17, 379 bello). 13, 592 -a furore Megaera. 17, 447 -a veneno attollit ... colla ... serpens. CLAVD. 12, 24 plena laurearum imperio -a domus. PAVL. NOL. epist. 49, 7 -a mundi seminibus arca.

c *accedit gen.*: AVIEN. Arat. 860 longa ut glomerent circumque supraque -a pruinarum se vellera (*i. nubes*). AMBR. virg. 1, 6, 31 ecclesia ... effeta iniuriae, -a rationis. AVG. c. Parm. 2, 3, 7 -a scelerum vota. MACR. sat. 1, 5, 12 ferias (*Saturnalia*) -as commodi. 7, 3, 9 *tale dicendi genus* -um contumeliae est.

III *singulariter passive i. q. natus*: MART. CAP. 1, 75 inter ... gemmarum virorem -a mari lumina coruscans fronti quaedam integrior suavitas resplendebat.

syn.: gravidus. *oppos.*: effetus (*l. 77*), gravidus (COLVM. 7, 3, 26). *compos.*: effetus.

[*Leonhardi †*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

subst. fem. **fēta,** -ae [*foroiul.* fede, *prov.* fedo 'ovis'. *M.-L.*]. *i. q. ovis mater*: VERG. ecl. 1, 49 non insueta graves temptabunt pabula -as (*fallitur* SERV. Aen. 2, 238). COLVM. 7, 3, 8 quo purius et mollius incubent -ae. SEN. Phaedr. 20 comitatae gregibus parvis nocturna petunt pabula -ae. CALP. ecl. 4, 104 nuper tonsis exundent vellera -is. 5, 36. VVLG. Is. 40, 11 pastor ... agnos ... in sinu suo levabit, -as ipse portabit. CYPR. GALL. gen. 454. 1064. 1119 patrias ... -as. SEDVL. carm. pasch. 2, 113 trepidae ... vocant sua pignora -ae. op. pasch. 2, 10.

deriv.: fetinus.

fētūtīnae *v.* foetutinae.

feus GLOSS. *v.* 1. fucus.

fex *v.* faex *p. 170, 24sq.* *Leonhardi †.*

fi. SVET. frg. p. 138 notae quae versibus apponi censuerunt. ... fi et ro. p. 141 fi et ro. haec apponuntur quotiens vel emendatio vel ⟨sensus⟩ eius versus sollicitius est inspiciendus. NOT. Tir. 19, 11. [*loc. dub.*: PLAVT. Cas. 727 fi fi *coni. Pareus*, ey ey (*i.* fy fy) *P*, ⟨ede⟩pol *A*.]

fia. CORP. XI 2268 (= CORP. Inscr. Etrusc. 724) Comlniai fia (*i.* filia). *cf. Lattes, Archiv 13, 377.* [*loc. corr.*: TRAG. inc. 198.]

fiala *v.* phiala.

***fiber,** -brī *m.* [= *theodisc.* bibar *anglosax.* beofor *slavon.* bebrŭ *med.* bawrō (bawriš) 'fiber'; beber (*v. infra l. 29*) *forma peregrina eiusdem vocabuli esse videtur. cf. ind.* babhrúh 'ichneumon, fuscus'. *Th.*]. *de formis*: feber: SCHOL. Verg. Bern. georg. 1, 59 castores ... Latini febros dicunt. POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 8 feber (*cf. etiam* VARRO ling. 5, 79 *infra l. 43*). biber (*cf. Gröber, Archiv 1, 250; Holder, Altcelt. Sprachsch. I 363*): POL. SILV. nom. anim. chron. V p. 543, 6. beber (*cf. l. 23*): PRISC. gramm. II 150, 13 in 'er', si sint secundae declinationis, masculina sunt: ... ager, Auster, beber (pever *ADH*, pedur *fort. R, correxit Krehl*), puer. SCHOL. Iuv. 12, 34 castorem bebrum dicit. GLOSS. III 609, 6 testiculus de bebro. 581, 37 testiculi bebiris. *de flexione: declinatio secunda, quam testatur* PRISC. gramm. II 150, 15 (*v. supra l. 30*). II 232, 10, *sollemnis est; tertia legitur* GLOSS. III 588, 16 fibris (*gen.*). *dubius nom.* fibris: GLOSS. V 294, 64 fibris nomen serpentis, femininum (vipera? *Götz*). GLOSS. -r bebr (*anglosax.*). [*it.* bevero, *francog.* bièvre. *M.-L.*]

κάστωρ τὸ ζῷον (GLOSS. II 339, 32. III 248, 43. *cf.* V 200, 11 -i genus animalium; ipsi sunt et castores, qui etiam ponti⟨ci⟩ canes vocantur. SERV. georg. 1, 58 PROB. Verg. georg. 1, 59 ISID. orig. 12, 2, 21. 19, 27, 4): PLAVT. frg. inc. 12 sic me subes cottidie quasi -r salicem. VARRO ling. 5, 79 -r, ab extrema ora fluminis dextra et sinistra maxime quod solet videri, et antiqui februm dicebant extremum, a quo in sagis fimbriae et in iecore extremum fibra, -r dictus (*cf.* PAVL. FEST. p. 90). PHAEDR. app. 28, 1 canes effugere cum iam non possit -r. SEN. benef. 2, 29, 1 quod ... sit cutis ... mollior -is (*cf.* COLVM. arb. 15). PLIN. nat. 8, 109 Pontici ... -i (32, 110). 8, 111. 32, 26. 31 urina ... -i resistit venenis et ob id in antidota additur. 32, 133. 144. SIL. 15, 487 enatat intento praedae (*sc. testiculis*) -r avius hoste. SOL. 13, 2.

fibla, fiblatorius, fiblo *v.* fibul-.

***fibra,** -ae *f.* [*orig. inc. Th.*]. *de originatione*: VARRO ling. 5, 79 antiqui februm dicebant extremum, a quo in sagis fimbriae et in iecore extremum -a. SERV. auct. georg. 1, 120 alii -as herbas asserunt, ut Nigidius commentario grammaticali (FRG. gramm. Rom. ed. Funaioli p. 171, 27) φορβή ⟨herba⟩. sed antea -a dicta est, ut nunc etiam rustici dicunt. potest ergo hic -is pro herbis accipi, quando ipsa intibus herbae species est. ISID. orig. 11, 1, 126 dictas ... -as quod apud gentiles in sacris ad Phoebi aras ferebantur ab ariolis, quibus oblatis atque succensis responsa acciperent. *de formis: nom. sing.* fiber: GLOSS. III 248, 42 (II 361, 55) λοβὸς (ἥπατος) -a fiber. *nom. plur.* fibres: CAPER gramm. VII 109, 16 fibres hi, non -ae (*'an potius -ae non fibres?' Keil in adn.*). *cf.* GLOSS. IV 342, 36 fibres pars iocineris pecoris. IV 76, 43 (= V 456, 50) fibri(?) inania (fibrae interanea? *Götz*). *de notione*: SERV. auct. georg. 1, 120 alii -as proprie dicunt rei cuiusque extremitates, sicut Cicero in Gabinium (*v. infra l. 81*) ... et in Tusculanis (3, 13 *v. infra l. 82*) ... unde et iocineris extremae partes -ae a nonnullis appellantur (*cf.* ISID. orig. 11, 1, 126). bene ergo Vergilius intiborum vel radicum vel foliorum extremitates -as dixit. alii *eqs.* (*v. supra l. 54*). GLOSS. -is venis vel radicibus sive iecoribus (*spectat ad* VERG. Aen. 6, 600). PRISC. gramm. II 418, 10 ex contrario saepe diversa significatio in similibus invenitur vocibus: 'liber libra', 'fiber -a' *eqs.* *de -a et fimbria*: PAVL. FEST. p. 90 et -as iocinerum et fimbrias vestimentorum dicimus.

legitur inde a CATONE LVCIL., *deest* LVCR. CATVLLO CAES. LIV. [*loc. dub. et corr.*: OV. met. 7, 600 -a *F et recc.*, exta *N. hic illic fluctuant codd. inter* -a *et* fimbria, *velut* PLIN. nat. 11, 190. 220. *cf. etiam infra l. 81sq.*]

A *i. q. filum, fimbria, capillamentum in universum* (GLOSS. λοβός. κροσσός): CATO agr. 70, 1 porri (COLVM. 6, 4, 2. 6, 10, 2). CIC. or. frg. Serv. auct. georg. 1, 120 -ae cincinnorum madentes (*quod pertinere putant ad* Pis. 25, *ubi legitur* fimbriae). Tusc. 3, 13 radicum (OV. met. 14, 633 radicis. SEN. benef. 3, 29, 5 radix tenui -a. PLIN. nat. 17, 69 ne penetrans sol exurat -as [*radicum*]). 3, 84 stirpium (Cato 51). VERG. georg. 1, 120 amaris intiba -is (SERV. auct. *ad l.* bene ... intiborum vel radicum vel foliorum extremitates -as dixit. alii *eqs.* [*v. p. 641, 54*]). MORET. 89 cum spissis alia -is. COLVM. 2, 11, 4 triticum ... et adoreum, cum quattuor -as habere coeperint. 10, 111 teneris frondens lactucula -is. 11, 2, 9 cum ... frumenta quattuor -arum esse (*cf. l. 11*) coeperunt (PLIN. nat. 18, 51 frumenta multis radicantur -is sine ramis). 11, 3, 21 cum ternas -as emiserunt spicae. 11, 3, 31 -arum (*sc. radicularum*) summas partes intondeas. 12, 56, 2 mediam -am rapi gustato. PLIN. nat. 17, 262 praecisarum *vitium* ad radices plagam -asque aceto acri et urina vetusta madefacere. 18, 241 cum quattuor -arum esse coeperit *far*. 19, 33 tubera haec vocantur ... nullisque -is nixa aut saltem capillamentis. 32, 61 *ostrea* spondylo brevi atque non carnoso, nec -is laciniosa ... addunt peritiores notam ambiente purpureo crine -as. GARG. MART. pom. 2, 1 inhalantibus -is de radice purgatis. LAMPR. Diad. 4, 3 puer pilleum non habuit sed diadema tenue, sed ita forte, ut rumpi non potuerit, -is intercedentibus specie nervi sagittarii. PS. RVFIN. in Am. 7 p. 1089ᴬ omnes segetum -as. AVG. anim. 2, 16, 22 inter illitas (illicitas *trad.*) -as *papyri*. serm. ed. Mai 85, 1 cucurrit cruor ... *Christi* per poenalis ligni noxias -as. EVSTATH. Bas. hex. 5, 3 p. 912ᴮ sparsis ... minutissimis -is.

nota: MELA 2, 38 quasi paene insula extenditur vocaturque Peloponnesos ob sinus et promunturia, quis ut -is litora eius incisa sunt ... platani folio simillima.

B *de filis viscerum, extorum, maxime iecoris.* *cf.* GLOSS. λοβὸς (τοῦ) ἥπατος. λοβὸς καρδίας. interiora ventris, interanea. -ae venae iecoris. venas sanguinum (inguinum? *Götz*). laciniae interaneorum. librlaeppan (*anglosax.*). SERV. georg. 1, 484 Aen. 6, 600. 10, 136. CIC. div. 1, 16 quid fissum in extis, quid -a valeat. VERG. georg. 1, 484 nec ... tristibus extis -ae apparere minaces (*v.* SERV. *ad l.*). TIB. 2, 1, 26 viden ut felicibus extis significet placidos nuntia -a deos? OV. met. 6, 391 perlucentes ... in pectore -as. LVCAN. 1, 623 pulmonis ... -a (6, 630 Thessala [*maga*] ... gelidas leti scrutata medullas pulmonis rigidi stantis sine vulnere -as invenit. MACR. sat. 7, 15, 2 CAEL. AVR. acut. 2, 16, 97 DRAC. laud. dei 1, 593. 5, 132). PLIN. nat. 11, 190 iocinera replicata ... ab ima -a (fimbria *M*) reperta sunt (SVET. Aug. 95 ab ima -a. AMM. 25, 3, 6). PAVL. FEST. p. 90 -as iocinerum (AMM. 25, 3, 6 iecoris. APVL. Plat. 1, 16 SER. SAMM. 380. 395. 901 ISID. orig. 11, 1, 126). SEN. Herc. O. 1221 pulmonis arentes -as. SIL. 5, 163 extis quaesitae -ae. GELL. 16, 3, 3 patentes ... intestinorum -ae. MIN. FEL. 27, 1. HIL. in psalm. 57, 2 viscerum (*cf.* RVFIN. hist. 7, 10, 4 in teneris visceribus humanas rimari per piaculum -as. *graec.*: καταχορδεύειν πλάσματα). PRVD. cath. 7, 7 -a cordis (CLAVD. 5, 414 cordis -as ... pandit. PAVL. NOL. carm. 10, 304). MACR. sat. 7, 14, 1 iecuscula -is tumidioribus (SIDON. epist. 5, 17, 7 iecusculi -a tumente).

laxiore sensu, i. q. pars iecoris (*fellis v. l. 53*). *cf.* GLOSS. -ae partes iecoris (pecudis), partes iecoris vel ficati viscera vel licinora (iecinora? *Götz*). CELS. 4, 1, 4 p. 147 M. *pulmo* in duas -as ungulae bubulae modo dividitur. *ibid. iecur* in quattuor -as dividitur. PLIN. nat. 11, 196 murium iocusculis -ae ad numerum lunae in mense congruere dicuntur (*cf.* 29, 59 cum lunae lumine -arum [*iocusculorum*] numero crescente atque decrescente). 11, 196 ranarum rubetarum altera -a (*iecoris*) a formicis non attingitur. 28, 152 fellis ... -a.

i. q. vena. *cf.* GLOSS. vena vel chorda. -as venas. LACT. opif. 8, 13 ipsi ... Epicuro ... effossi oculi erant, ne videret effossos orbes et ruptas oculorum -as et fluentem per venas sanguinem ... nihil posse lucis admittere. AMBR. in psalm. 118 serm. 9, 7, 4 accuses ... medicum crudelitatis, quia putrefactas vulnerum -as ferro putaverit exsecandas (9, 16, 2 ferro incidat vulnerum -as. Cain et Ab. 1, 7, 27 instrumenta medicinae, quibus -a omnis letalis vulneris exsecatur).

tropice: AMBR. in psalm. 61, 4 -a ... peccati inde manaverat. PROSP. epist. 1, 7 quia in ... Pelagianae pravitatis reliquiis non mediocris virulentiae -a nutritur. SALV. gub. 3, 13 persequitur dominus quasi -as praecepti istius. 3, 37 ne intus orirentur *cupiditates* et letaliter crescentibus -is convalescerent. PS. ORIG. tract. 4 p. 39, 16 fides sacra ... vitia ... et crimina ab ipsis conscientiae ... abditis atque penetralibus, ab ipsis -is atque radicibus exsecans et occidens et circumcidens. *nota de venis terrae*: PLIN. nat. 25, 3 culmina ... montium invia et solitudines abditas omnesque terrae -as scrutati invenere, quid quaeque radix polleret. 33, 1 persequimur omnes eius (*telluris*) -as.

i. q. chorda lyrae: SEN. Ag. 807 te ... Iuno ... pecore votivo libens Arabumque donis supplice et -a colam. PAVL. NOL. carm. 15, 26 surge ... cithara et totis intendere -is.

C *i. q. viscera, exta, iecora, inde hic illic i. q. praecordia, mens (plurimi loci ad rem haruspicalem spectant).* *cf.* GLOSS. -ae iocinora, id est interanea. -as viscera vel iocinora. interanea, iecor, ficata, pulmones. vir -arum id est dar⟨mana⟩ (*anglosax.*). LVCIL. 1201 luna ... muribus -as ... addit (*cf. Marxii comm. et* PLIN. nat. 29, 59). VERG. georg. 3, 490 neque impositis ardent altaria -is. Aen. 6, 600 nec -is requies datur ulla renatis. 10, 176 interpres Asilas, cui pecudum -ae ... parent (OV. epist. 9, 39 me pecudum -ae ... movent. met. 15, 580 cum ... sustulit ... a pecudis -is ad Cipi cornua lumen. CVRT. 7, 7, 9 SIL. 9, 15 NON. p. 220, 16 *al.*). TIB. 1, 8, 3 nec

[Nelz]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mihi sunt sortes nec conscia -a deorum. PROP. 4, 1, 104 hoc neque ... Libyae Iovis explicat antrum aut sibi commissos -a locuta deos. OV. met. 11, 248 deos ... pecoris -is ... adorat. 13, 637 boum -is ... crematis. 15, 136 ereptas ... pectore -as inspiciunt. 15, 795 magnos instare tumultus -a monet. fast. 2, 681 lanigeri pecoris ... -is sacra videt fieri ... lapis. 4, 935 focis ... dedit -as ... bidentis. 6, 161 cor pro corde, precor, pro -is sumite -as. Ib. 532 haereat in -is fixa sagitta tuis. trist. 1, 9, 49 haec mihi non ovium -ae ... pennave dixit avis. GRATT. 353 cadant cum sanguine -ae. 461 medias exedit noxia -as. MANIL. 1, 92 consultare -as. 4, 912 trepidae ... sub pectore -as (*cf.* LVCAN. 6, 752). SEN. Herc. O. 947 effodiat ... hinc et hinc vultur -as. 1277 urit ... -as. Oed. 357 magna pars -is abest et felle nigro tabidum spumat iecur. 377 infecit atras lividus -as cruor. 391 nec -a vivis rapta pectoribus potest ciere nomen. Thy. 757 ille -as tractat ac fata inspicit. 1064 gracili traiectas veru mugire -as vidi. LVCAN. 1, 588 edoctus ... venas ... calentes -arum. 1, 627 videt capiti -arum increscere molem alterius capitis. 1, 636 -is sit nulla fides. 6, 427 noscere -ā fata (6, 524 nec -as illa litantis novit *maga*). 6, 707 -is humanis. 6, 723 pavet ire in pectus ... visceraque et ruptas letali volnere -as. 9, 778 pectus et abstrusum -is vitalibus. PERS. 2, 26 ovium. 2, 45 Mercurium ... accersis -a. 3, 32 -is (*i. cordi et iecori*) increvit opimum pingue. 5, 29 quod latet arcana non enarrabile -a (*i. in pectore intimo*). PETRON. frg. 25 vultur iecur intimum pererrat et pectus trahit intimasque -as. PLIN. nat. 2, 109 soricum -as respondere numero lunae exquisivere diligentiores. 8, 102 pericula praemonent non -is modo extisque ..., sed ⟨et⟩ alia quadam significatione. 10, 49 *galli* extis ... -isque ... dis grati. VAL. FL. 7, 356 Prometheae ... de sanguine -ae. SIL. 1, 138 venientia fata scire ... vetuit Iuno, -aeque ... conticuere. STAT. Theb. 2, 246 hi -is animaque litant. 3, 456 -is pecudumque in sanguine divos explorant. 3, 557 hinc -ae et volucrum per nubila sermo *eqs.* 4, 466 semineces ... -as et ... spirantia reddit viscera *Manto.* 4, 511 aegras functorum carpere -as. 10, 667 hoc ignes -aeque volunt, hoc urget Apollo. MART. 3, 24, 12 talibus ... -is numina ... coli. TAC. hist. 2, 3 certissima fides haedorum -is. ann. 14, 30 hominum -is consulere deos. APVL. met. 3, 18 decantatis spirantibus -is. Plat. 1, 15 quod maxime -is est commodum. Socr. 18 p. 160 difficultas belli et facultas itineris ... et clementia ventorum per -arum notas ... exploranda est. CYPR. GALL. gen. 675 femineis concrescit sarcina -is. Ios. 508 qui ... videt tacitis haerentia crimina -is. TER. MAVR. 54 nec spirant animas -ae. ARNOB. nat. 4, 12 unde ... facietis fidem Melloniam ... vel Limentinum inserere se -is *eqs.*? PRVD. apoth. 322 stupidas ... -as. LICENT. carm. ad Aug. 144 amor ... internae rimatur pabula -ae. CLAVD. 8, 247 ut tumidae ruerent in mollia -ae. 18, 13 immersum ... nefas -is exploret haruspex. PAVL. NOL. carm. 10, 212 neque levibus haerent inspersae -is maculae. 21, 338 pax nostra deo totis sit consona -is. SIDON. carm. 5, 131 interrogat umbras, fulmina rimatur, -as videt. VEN. FORT. carm. 8, 11, 12 febris ... in -is stabat operta patens. *per metaphoram*: PERS. 1, 47 neque ... mihi cornea -a est (*cf.* CYPR. GALL. exod. 297 cornea -a, quae fuerat in rege, redit. SIDON. epist. 4, 1, 4 nationum corda cornea -aeque glaciales ... emollirentur *eqs.* 8, 11, 3 v. 20 Orpheum ... qui ... saxa et robora corneasque -as mollit). *singulariter de partibus verendi muliebris* (*cf.* GLOSS. V 456, 45. 500, 62, *ubi pro* sanguinum *Götz proposuit* inguinum): CAEL. AVR. acut. 3, 18, 184 externas ... partes per latitudinem lanis contegimus vel cataplasmamus et utrique -ae cucurbitas infigimus.

fibras (GLOSS. V 456, 43) *v.* fibula (*infra l. 72*).

fibrīnus, -a, -um [= *theodisc.* bibrīn '*fibrinus*' *a* fiber, beber. *Th.*]. *de forma*: bebr- SCHOL. Iuv. 2, 106.

1 *fibri proprius*: PLIN. nat. 17, 265 -a pelle (32, 110. 119. 124. SCHOL. Iuv. 2, 106 Bebriacis ... Palati †pontici, unde pelles bebrinae). **2** *ex fibri pelle factus*: GLOSS. V 200, 12 -a vestis tramam de fibri lana habens (ISID. orig. 19, 22, 16).

subst. n. **fibrīnum,** -i. ISID. orig. 19, 27, 4 -um lana est animalium, quae fibros vocant. GLOSS. V 595, 35 castorinum -um. *Nelz.*

fibrōsus levis mendax GLOSS. V 500, 65. 522, 8 (fabulosus? frivolus? *Götz*). *Jchm.*

×fībula, -ae *f.* [*cf. c.* figere, fivere. *Th.*]. GRAMM. suppl. 192, 7 tabula, -a, macellum, vinculum, quae nomina primae positionis non habent, deminutiva esse non facile creduntur. at hoc Cicero solebat dicere haec esse deminutiva ex sensu, non ex littera. fibla: APIC. 8, 373 CORP. III 536. *cf.* GLOSS. V 456, 43 fiblas (fibras *codd.*) -as ligamenta (500, 61). *v. l. 74. 81. p. 644, 51.* *de notione*: PAVL. FEST. p. 90 fixulas -as. GLOSS. πόρπη. περόνη. φίβλα. φιβλίον. *cf.* ISID. orig. 19, 33, 4 -a Graecum est, quam illi fiblin dicunt, quod ligat. LYD. mag. 2, 4 δίπλακες ... χρυσῇ περόνῃ λιθοκολλήτῳ ἀναρπαζόμεναι τοῖς ὤμοις, ⟨ἣν⟩ ἡμεῖς μὲν φίβουλαν ὡς Ἰταλοὶ καλοῦμεν. 2, 13 περόνης ... χρυσῆς ἐνδακνούσης τὸν ἱμάντα καὶ συναπτούσης τὸν βότρυν τῷ σεληνίσκῳ· φίβουλαν αὐτὴν πατρίως οἱ Ῥωμαῖοι ... λέγουσι. HESYCH. φίβλα· πόρπη· φικίον (φιβλίον *corr. Salmasius*) περόνη. SVIDAS *s. v.* πόρπη· ἡ παρὰ Ῥωμαίοις φίβλα. GLOSS. -ae rafe (ῥαφαί?). -as (*v. l. 72*) illigamenta. *notatur, ut videtur,* fib.: CORP. XIII 10027, 240 (*in radiolo cacuminato*) Antull(i) Prisci fib(ula). *legitur inde a* CATONE *et* VARRONE Men. *in codd.* -a *et* fabula *confunduntur, ex. gr.*: CATO agr. 12 TERT. resurr. 40 p. 83, 9 TREB. Claud. 14, 5 LACT. inst. 1, 16, 10 CARM. de Sod. 8. [*it.* fibbia. *M.-L.*]

instrumentum aptum ad figendum, colligandum (*cf.* VITR. 1, 5, 3 muri frontes inter se, quemadmodum -is, ... taleis colligatae), *concludendum* (*cf. Daremberg-Saglio IV 1101sq.*): **1** *sensu proprio: res ipsa corporea: adhibetur*: **a** *in torculario* (*cf. Goiffon apud Schneideri script. r. r. I p. 571*): *olei*: CATO agr. 3, 5 *in iugera oleti* CXX vectes senos, -as duodenas *esse oportet.* 12 vectes XL, -as XL constibilis (*v. vol. IV p. 509, 26*) ligneas, qui arbores comprimat. 19, 1 in vasa vinaria ... supra foramina arborum, pedem quaeque uti absiet, unae -ae locum facito. 26 vindemia facta ... -as iubeto ... condi. 31, 1 ad oleam cogendam quae opus erunt, parentur: vimina matura, salix per tempus legatur, uti sit, unde corbulae fiant et veteres sarciantur; -ae unde fiant, aridae (taleae *vel* taleae aridae *coni. Pontedera*) iligneae, ulmeae ... fac in stercus ... coniciantur: inde, ubi opus erit, -as facito; vectes iligneos ... facito (*de re non constat, v. Blümner, Technol. I² 308, 2*).

b *in veste, lorica sim.* (*cf.* ISID. orig. 19, 31, 17 -ae sunt, quibus pectus feminarum ornatur vel pallium tenetur a viris in humeris seu cingulum in lumbis): VARRO Men. 569 cum neque aptam mollis umeris -am sagus ferret. VERG. Aen. 4, 139 aurea purpuream subnectit -a vestem. OV. met. 2, 412 -a vestem ... coercuerat. 8, 318 rasilis huic summam mordebat -a vestem (14, 394 -a quod fuerat vestemque mormorderat, aurum pluma fit. STAT. Theb. 7, 658 -a ... mordebat ... pallam. *al. cf.* CALP. ecl. 7, 81 adunco -a morsu. STAT. Theb. 9, 695 tereti iuvat aurea morsu -a. TERT. pall. 1 in -ae morsu. CORIPP. Iust. 2, 122 aurea iuncturas morsu praestrinxit obunco -a. SIDON. carm. 2, 397 -a mordaci ... vestes dente capit. [5, 18 -a ... mordax. DRAC. Romul. 8, 484]. *cf. etiam l. 23 et p. 645, 51*). FEST. p. 349 *suffibulum* -a comprehenditur. VAL. FL. 1, 433 collectas solvit ... -a vestes. SIL. 7, 624 -a morsus loricae crebro laxata resolverat ictu. TAC. Germ. 17 sagum -a ... consertum. PRVD. cath. 7, 157 laenam revulsa dissipabat -a. CLAVD. rapt. Pros. 2, 17 sudata marito -a purpureos gemma suspendit amictus. PAPYR. Marini 80 col. 2, 5 (*a. 564*) -a de bracilo. *dono datur -a, plerumque magni pretii*: LIV. 27, 19, 12 tunicam ... cum Hispano sagulo et aurea -a ... donat (30, 17, 13 VAL. MAX. 5, 1, 7. EPIST. leg. pr. pr. [Corp. XIII 3162, 2] 10 -am auream cum gemmis. TREB. Claud. 14, 5 -as argenteas inauratas duas, -am auream cum acu Cyprea unam. *cf. infra l. 46*). LIV. 39, 31, 18 equites catellis ac -is donavit. SVET. Tib. 6, 3 VVLG. I Macc. 10, 89. 11, 58. *pro ornamento adhibetur -a, praecipue a mulieribus* (*cf.* VLP. dig. 34, 2, 25, 2 -ae ornamentorum magis quam vestis sunt): PLIN. nat. 12, 88 *revehunt* -as cum armillis ac monilibus. 33, 12 *Homerus* (πόρπας *Il. 18, 401*) *dicit Vulcanum* -as et alia muliebris cultus ... factitasse. TREB. Gall. 16, 4 cum chlamyde purpurea gemmatisque -is et aureis Romae visus est (VOPISC. Car. 17, 1 gemmata -a. *cf.* SPART. Hadr. 10, 5 sine gemmis -a. GREG. M. epist. 8, 3 -am ... auream ... considerare ... debuistis, quae esset summa eius substantiae. MALALAS p. 33, 7 Bonn. φίβλας χρυσᾶς). TREB. trig. tyr. 30, 14 *Zenobia* media ... cochlide veluti -a muliebri astricta. PRVD. psych. 449 vittae, -a, flammeolum, strophium *eqs.* COD. Iust. 11, 12 (11), 1 -is ... in chlamydibus his utantur, quae solo auro et arte pretiosae sunt. CORP. III 536 praepositum a fiblis. *speciatim de ornamento militari* (*cf. p. 645, 9*): *tribunorum*: PLIN. nat. 33, 39 adolevit ... luxuria, ut M. Bruti ... epistulae reperiantur frementis -as tribunicias ex auro geri. MART. 5, 41, 5 *loqueris* trabeas ... et Idus -asque censusque. *militum*: VOPISC. Aurelian. 46, 5 ut -as aureas gregarii milites haberent, ... concessit, cum antea argenteas habuissent. *huc pertinere videtur*: TERT. idol. 19 virgam portavit Moyses, -am et Aaron, cingitur loro et Iohannes, agmen agit et Iesus Nave. *per synecdochen i. q. fibulatorium*: ITALA lev. 8, 7 (Lugd.) imposuit ei -am (ἐπωμίδα, VVLG. humerale). PASS. Theclae epit. 7, 26 p. 164, 22 Thecla concidit -am.

c *in vulnere* (*t. t. medic.*): CELS. 5, 26, 23 p. 221, 6 M. imponendae ... -ae sunt (ἀγκτῆρας Graeci nominant), quae oras ... contrahant, quo minus lata postea cicatrix sit (CHIRON 64. 83 VEG. mulom. 1, 22, 6. 2, 15, 1 SALV. eccl. 1, 46). p. 221, 10 suturam an -am postulet (*similiter de sutura -aque* p. 221, 15. 24). 7, 4, 1B super ... -ae dandae *sunt* (PELAGON. 415 VEG. mulom. 2, 22, 6). *ibid.* -a oris cutis inicienda est (7, 6, 4. 7, 19, 5. 7, 22, 3). 7, 19 p. 300, 11 ubi -ae sunt, eae incidendae *sunt.* SCRIB. LARG. 206 CHIRON 103. VEG. mulom. 2, 31 cum -is consuito.

d *in pene* (*cf. L. Stieda, Die Infibulation bei Griechen u. Römern, in 'Anatomische Hefte' XIX [Wiesbaden 1902] 240sqq.*): PRIAP. 77, 17 neve imponite -am Priapo. PAVL. FEST. p. 113 infibulati sacrificabant flamines propter usum aeris antiquissimum aereis -is. CELS. 7, 25, 2 p. 306, 18. 21 D. *de locis sequentibus, ubi -a capsulam quandam* (*thecam aeneam eam dicit* MART. 11, 75, 1) *significare videtur, cf. Stieda l. l. p. 300—302*: MART. 7, 82, 1 Menophili penem ... grandis -a vestit. 7, 82, 6 delapsa est misero -a. 11, 75, 8 servo, Caelia, -am remitte. 14, 215, 2 comoedis et citharoedis, -a quid praestas? carius ut futuant. IVV. 6. 73 solvitur his magno comoedi -a (SCHOL. *ad l.* ut cum comoedis concumbant; nam omnes pueri vocales -as in naturis habent, ne coeant). 6, 379 si gaudet cantu, nullius -a durat

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vocem vendentis praetoribus (SCHOL. *ad l.* -am dicit circellos, quos tragoedi sive comoedi in penem habent, ut coitum non faciant, ne vocem perdant). *fort. huc etiam pertinet* SEN. frg. 119 *v. l. 21.*

e *variis in rebus*: CAES. Gall. 4, 17, 6 *tigna* binis utrimque -is ... distinebantur. VERG. Aen. 5, 313 *pharetram* circum amplectitur auro balteus et tereti subnectit -a gemma (*cf.* 12, 274 teritur qua sutilis alvo balteus et laterum iuncturas -a mordet). 7, 815 ut -a crinem auro internectat (CLAVD. DON. *ad l.* crinem eius non acus feminea, sed virilis -a militarisque nectebat). CIRIS 127. VITR. 10, 2, 1 *tigna duo* -a coniuncta. 10, 7, 2. VVLG. exod. 26, 11 quinquaginta -as aeneas, quibus iungantur ansae, ut *eqs.* *in re coquinaria*: APIC. 8, 373 *porcello* cocto fiblas tolles. *abusive pro acu vel subula ad compungendum usurpatur*: COLVM. 6, 5, 4 (= PELAGON. 22) aenea -a pars auriculae *bovis* circumscribitur. *ibid.* media pars descripti orbiculi eadem -a transuitur. *ibid.* pars, quae -a circumscripta est. 6, 17, 4 sanatur noxa -a aenea, si locum laesum compungas (*omnibus his locis* COLVM. *pars codd.* subula *exhibet*). *in tropo de homine*: QVINT. inst. 6, 3, 58 Blessius Iulium, hominem nigrum et macrum et pandum -am ferream dixit.

2 *sensu translato, res incorporea*: **a** *i. q. vinculum, impedimentum, clausura*: SEN. frg. 119 utrum sexagenarius factus est *Iuppiter* et illi lex Papia -am imposuit? TERT. coron. 11 *ut* voluntariis delictis -am laxet (pudic. 16 p. 254, 9 huius boni -am illum ... relaxasse). CARM. de Sod. 8 Iridis in nomen, propria est quae -a nimbis. *adde*: ENNOD. dict. 8, 5 p. 447, 10 *terra* si nostri est germinis -a.

b *i. q. copula, coniunctio*: TERT. resurr. 40 p. 83, 9 vocabulum homo consertarum substantiarum quodammodo -a est, sub quo vocabulo non possunt esse nisi cohaerentes. ITALA Col. 2, 19 (Novatian. cib. Iud. 5) corpus per nexum concatenatum et -a caritatis membris mutuis innexum atque concretum (διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων, VVLG. corpus per nexus et coniunctiones subministratum. ENNOD. epist. 2, 13, 5 p. 54, 4 MONTAN. epist. 2, 3). POTAM. epist. ad Athan. p. 1417[B] substantiae -a concatenata trinitatis unitate. HIER. in Is. 19, 25 sq. p. 299 *ut* benedictionis -a copulentur. PAVL. NOL. carm. 19, 725 (*de cruce*) humanae concors tu -a pacis. PS. CYPR. pudic. 5 *membra et caput* naturali -a in concordia mutua cohaerent. PACIAN. paraen. 2 cum in hanc quasi -am totius ecclesiae disciplina nodetur. ENNOD. epist. 1, 2, 5 p. 4, 19 amoris. opusc. 2, 78 p. 312, 1 quos -a religionis pio mordens dente coniungit. *de homine*: PETR. CHRYS. serm. 91 p. 457[B] *Ioannes* legis et gratiae -a, quae diploidem summi sacerdotis sancto patri iungebat in pectore. ENNOD. epist. 2, 6, 2 p. 44, 22 utriusque bibliothecae -a (*i.* 'homo et graecarum et latinarum litterarum peritus' *Vogel*) perfectionis ex gemino latere venientis partes maximas momordisti. dict. 1, 25 p. 430, 10 boni utriusque -a operis ... sine labe perdura. *specciatim t. t. gramm. et rhet.*: FRONTO p. 212, 2 N. sententia clavi aliqua vel -a terminanda est. TERT. adv. Hermog. 26 p. 155, 2 'autem' ipsum velut -a coniunctivae particulae ad conexum narrationi appositum est. ENNOD. opusc. 2, 12 p. 291, 10 subiunctam quaestionem rhetorica -a (argumentatione *al.*) momordistis allegando.

c *t. t. astronom.*: COMPVT. Carth. 1, 9 hoc idem et in -is triginta sequentibus approbatur, in quibus Kalendarum Martiarum lunam et feriam ... invenies annotata, nuntiantes certissime fixum uniuscuiusque anni dominicum paschae; nam et harum -arum numerum tres aliae ... columnae sequuntur.

deriv.: fibularia, fibulare. *compos.*: suffibulum.

fībularia, -ae *f. a* fibula. *i. q. fibula*: CHIRON 530 subtilissima -a venas partes oculis subicies (*cum in eodem cap.* fibulas salutaris ... traicies *legatur, Oder dubitat, an etiam hic* fibula *scribenda sit; cf. Ahlquist, Studien zur spätlat. Mulomedicina Chironis p. 37*).

fībulātio, -ōnis *f. a* fibulare. *actio fibulandi*: VITR. 10, 2, 3 sin ... maioribus oneribus erunt machinae comparandae, amplioribus tignorum longitudinibus et crassitudinibus erit utendum ⟨et⟩ eadem ratione in summo -bus, in imo sucularum versationibus expediendum.

fībulātōrius, -a, -um [*a* fibulare. *Th.*]. *forma* fibl- *l. 66. 73. 75.* TREB. trig. tyr. 10, 12 duo saga ad me velim mittas, sed fiblatoria. *subst. n.* **fībulātōrium,** -iī. GLOSS. πόρπη ὑποκοριστικῶς. IV 361, 10 li⟨m⟩bus fimbulator⟨i⟩um. *i. q. vestis quae fibula conectitur*: ITALA lev. 8, 8 (Lugd.) posuit supra ipsum -um (ἐπ' αὐτὴν [*sc.* τὴν ἐπωμίδα], VVLG. *deficit*) logium. EPIST. imp. Traian. ad Claud. (Inscr. graec. Rom. III 228) 7 φειβλατώρια δύο. PAPYR. Oxyrh. VII 1051, 11 (*saec. III, inter res ad cultum muliebrem pertinentes*) φιβλατώριν α (1051, 6 *suppl.*). EDICT. Diocl. 19, 15. 16 φιβουλατώριον. 19, 53—56 φιβλατώριον. 22, 18. 19 φιβουλατωρίον. PASS. Theclae C a b 26 p. 73, 1.

fībulo, -āvī, -ātum, -āre [*a* fibula. *Th.*]. *forma* fibl- *l. 81. 82. 83.* **1** *i. q. coniungere, contegere*: COLVM. 1, 6, 13 omnes ... parietum et soli iuncturae testaceis pulvinis -antur. *i. q. fibula exornare*: VOPISC. Prob. 4, 5 pallia Gallica duo -ata. *i. q. consuere*: APIC. 8, 372 imples porcellum, carta obducas et fiblas. 8, 373 porcellum ... imples, fiblabis. *i. q. transfigere*: MALALAS p. 111, 2 Bonn. πέμψας ἑτέραν σαγίτταν τοὺς αὐτοῦ πόδας φιβλοῖ ἐπὶ τὰ σφυρά.

compos.: dif-, ex-, in-, refibulare. *Lackenbacher.*

fic. ribe. *in amphora atramento inscripta* CORP. IV 5732 (= 2568) fic(i) *interpretatur Zangemeister. an* fic(atum)?

ficariensis *v. Onomast.*

fīcārius, -a, -um *a* ficus. CATO agr. 48, 2 sarmenta aut cratis -as. FEST. p. 181 M. vasa -a. PLIN. nat. 11, 118 -os culices caprificus generat (*cf.* POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 3 *inter insecta* -us). PALLAD. 4, 10, 28 inter -as *arbores*. GLOSS. herba -a *interpretamentum nominum* maura, maurella, millemorbia. *subst. masc.* **-us** *qui ficos vendit*: AVG. mor. Manich. 2, 19, 72 in -orum vicum (*Carthagine?*). *subst. ntr.* **-um** fiscella συκοφορεῖον GLOSS. II 441, 17. *nota*: ISID. orig. 8, 11, 104 quem ... vulgo Incubonem vocant, hunc Romani Faunum -um dicunt. VVLG. Ier. 50, 39 habitabunt dracones cum Faunis (fatuis *Amiat.*) -is. PELAGON. 31 equi per noctem Fatuo -o vexantur. HIER. in Is. 13, 21 p. 175 silvestres quosdam homines, quos nonnulli fatuos -os vocant.

fīcātio, -ōnis *f. a* ficus *secundum* agricolatio, ablaqueatio, occatio *sim., cf.* olivatio. *perceptio ficorum*: LEX de villae Magnae colonis Bruns fontes[7] p. 297 II 21 *et* 23 fic⟨eti⟩ fructum per continuas -es quinque ... percipere.

fīcātum, -ī *n. sc.* iecur [*a* ficus *ad exemplum gr.* συκωτόν *fictum; v. G. Paris, Miscellanea linguistica in onore di G. Ascoli (1901) 41 sqq.; Schuchardt, Zs. f. roman. Phil. 25, 615. Th.*]. [*val.* ficat, *it.* fegato, *francog.* foie, *hisp.* higado. *M.-L.*] *forma* ficotum *non aptis nititur testibus; aegre Carolinis tribuenda. de re v. Olck, PW. VI 2137.* 'ficis pastum iecur anseris albae' (*Hor. sat. 2, 8, 88*) *vel suis potissimum*: GLOSS. -um συκωτόν: APIC. 7, 263 in -o oenogarum. 7, 264 -um praecidis ad cannam. ANTH. 199, 84 (*loquitur coquus*) sycotum pono Promethei, ...-um do Tityoni. EDICT. imp. Diocl. 4, 6 (*inter carnes porcinas*) -i optimi. AVG. mor. Manich. 2, 16, 40 (deus) habitat ... magis in fico quam in -o, magis in -o quam in beta. ANTHIM. 21 de -o porcino frixo. *generaliter*: GLOSS. -um iecur: MARCELL. med. 22, 34 lupi (PLIN. VAL. 2, 17. 29). PLIN. VAL. 1, 3 figatum (*sic etiam* 2, 17) perdicis. DIOSC. 2, 22 de -o caprino. 2, 22 de -o hyrcino. PS. THEOD. PRISC. add. p. 332, 5 -a omnium rerum. p. 332, 6 -um bubulum. *de homine non nisi sero in glossis*: CAEL. AVR. diaet. pass. 93 quibus ex iecore hoc est -o sanguis proicitur. GLOSS. III 600, 48 epotiotis tympanus ille, qui fecatum et pulmonem sustinet. VINDIC. gyn. p. 438 (*cod. G saec. X*) iecor hoc est -o.

fīcēdula, -ae *f. avicularum genus* [*antiqui a* ficus *et* esse, edo *ductum esse censuerunt, fortasse recte; v. Niedermann, Indog. Forsch. 10, 235; cf. gr.* συκαλίς. *Th.*]. *cf.* VARRO ling. 5, 76 -a et miliariae a cibo, quod alterae fico, alterae milio fiunt pingues. ISID. orig. 12, 7, 73 -ae dictae, quod ficos magis edant. *cf.* MART. 13, 49 ficedula: cum me ficus alat, cum pascar dulcibus uvis, cur potius nomen non dedit uva mihi? *formam* ficetula (fec-) *non vidi in ullo codice antiquiore saec. IX, videtur orta ex doctrina qualem profert* GLOSS. II 580, 12 ficetula ficetus (*lege* -tum) diminutive. *legitur* ficecula *semel* GLOSS. II 441, 8. [*aneop.* facetole. *M.-L.*] ficĕdulas *ausus est* IVV. *v. l. 60.* GLOSS. ficedula συκαλ(λ)ίς, *anglos.* sucga. *de ave*: PLIN. nat. 10, 86 alia ratio -is, nam formam simul coloremque mutant. hoc nomen (*-arum*) autumno habent, postea melancoryphi vocantur. *ceterum v. Olck, PW. VI 2117 sq.* *gulonibus in deliciis* (*cf. iam* PLAVT. Capt. 163 *in ioco* Ficedulensibus): LVCIL. 978 circum volitant -a (-tulae *Noni codd.*) turdi (*cocti*). VARRO Men. 529 propter phagones -am (-tulam *Noni codd.*) pinguem aut turdum nisi volantem non video. VAL. MAX. 9, 1, 2 cantu commendabiles aviculas ... pro -is ponere. CELS. 2, 18, 6 *avium* firmiores (*i. magis alunt*) quae grandiores quam quae minutae sunt ut -a et turdus. PETRON. 33, 8 pinguissimam -am. MART. 13, 5 cerea quae patulo lucet -a lumbo. 13, 49 *v. l. 43.* IVV. 14, 9 eodem iure (*Sauce*) natantes mergere ficĕdulas didicit. SVET. Tib. 42 *Asellionis Sabini* dialogo, in quo boleti et -ae et ostreae et turdi certamen induxerat. FAV. ap. Gell. 15, 8, 2 -am totam comesse. CAPITOL. Alb. 11, 3 HIER. adv. Iovin. 2, 5 p. 330. 2, 7 p. 334 in Ezech. 13, 44 p. 556. PAVL. NOL. carm. 1 praef. ego pauculas de paucissimis, quas pueruli vespere inferunt, -as misi *et* v. 1 pastas dumoso in rure volucres (*fusius describuntur*). MACR. sat. 3, 13, 12. DIOSC. 2, 35 ficaetule. APIC. 4, 125. 134. 6, 384 ficetulas (fecit- *vel* fecet- *codd. recc.*). POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 18 -tula. CAEL. AVR. chron. 1, 1, 22. 27 -as sive quas miliacas vocant. ANTHIM. 31 *ubi in uno codice legitur glossa germ.* meisun. ROMVL. fab. Aesop. 74, 11 -a †probanda pomis.

fīcētula *v.* ficedula.

fīcētum, -ī *n.* [*a* ficus. *Th.*]. EXC. Bob. gramm. I 553, 36 -um ὁ συκών. GLOSS. συκών ὁ τόπος; συκεών; ubi multi fici fiunt. VARRO rust. 1, 41, 1 a quo fit ut in locis frigidis -a fieri non possint. 1, 41, 4 in -is. 1, 41, 5 surculos de -o. PLIN. nat. 15, 80 -is caprificus permittitur. MART. 12, 33 ut pueros emeret Labienus vendidit hortos: nil nisi -um nunc Lab. habet (*iocus de fico quasi ulcere*). LEX de villae Magnae col. Bruns fontes[7] p. 297 II 17 -a vetera et oliveta. II 20 si quod -um postea factum erit. ITALA Os. 2, 12 (Wirc.) -a (τὰς συκᾶς, VVLG. ficum). VVLG. I par. 27, 28 oliveta et -a (Am. 4, 9 oliveta vestra et -a vestra comedit eruca). HIER. in Am. 2, 4 p. 274. DIFF. Suet. p. 286, 10 Reiff. pometa sicut oliveta et -a, malcta.

? **ficile** *v.* filix.

fīcitās, -ātis *f.* [*a* ficus. *Th.*]. NON. p. 109, 18 'ficitatem' dictum

[*Vollmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ut 'olivitatem' id est fructus fici (*item* GLOSS. V 641, 36). Novius Ficitore (Atell. 27): omnes capiunt -em, mers est sine molestia. *morbus oculorum*: CASS. FEL. 29 p. 55 ad sycosin, quam nos -em dicimus, siquidem similis granis fici in palpebris versatis asperitas reperiatur.

fīcitor, -ōris *m.* [*a* ficus, *ut* vinitor, olivitor. *Th.*]. *tit. fabulae Atell.*: NON. p. 109, 19 Novius -e *v. supra l. 1.*

fīcolea pālus ficulneus PAVL. FEST. p. 93.

fīcōsus, -a, -um *a* ficus (*ulcere*). PRIAP. 51, 4 inter eruditos -issimus ambulet poetas. [50, 2 *male in codd. pro* fuc-.] MART. 7, 71, 1 -a est uxor, -us et ipse maritus, filia -a est ... nec vilicus ulcere turpi ... eget. 7, 71, 5. MARCELL. med. 31, 21 ānum -um.

fictīcius, -a, -um [*a* fictus, fingere. *Th.*]. *i. q. non genuinus*: PLIN. nat. 1 ind. 14, 19 vini -i genera LXVI. ind. 15, 7 olei -i genera XLVIII. ind. 35, 30 de coloribus -is. 14, 98 innumerabilia paene genera -i (*vini*) reperta multis ante saeculis ... omnia ad medicinae usum pertinentia (*iam enumerantur*). 14, 100 -orum primum. 15, 24 non erat tum -um oleum ideoque arbitror de eo nihil a Catone dictum. 23, 53 -um (*vinum*). 37, 199 -is (*gemmis*). 37, 200 in -is (*gemmis*). VLP. reg. 28, 12 -is actionibus opus est, in quibus heredes esse finguntur. BOETH. herm. pr. 1, 8 p. 101, 23 -i exempli. COD. Iust. 1, 5, 10 emptione vera vel -a. CASSIOD. in psalm. 80, 1 -us deus. PAPYR. Marini 89 (*a. 587*) p. 138 per aliam ... dolosam ... -amque personam.

fictiliārius, -ī *m.* [*a* fictile, fictilia. *Th.*]. ὀστρακοποιός GLOSS. II 388, 30. CHIRON 159 terra a -o. CORP. XIII 11361 (= 590* *Mettis*) Casato ... -o.

✱**fictilis,** -e [*a* fictus, fingere. *Th.*]. *cf.* PRISC. gramm. II 131, 26 fictus -is. ISID. orig. 20, 4, 2 -ia dicta quod fiant et fingantur ex terra. *vocabulum hic illic quasi proverbialiter adhibetur de simplici veterum Romanorum victu, apud* ECCL. *de dis vanis paganorum et de carnis fragilitate.* *ex argilla vel omnino terra fictus* (GLOSS. ὀστράκινος): PLAVT. Poen. 836 litteratas -es epistulas (*iocose pro doliis*). CATO agr. 13, 3 urceos (VITR. 7, 11, 1 COLVM. 12, 21, 2. 12, 46, 6. PETRON. 95, 5 urceolum). 81 irneam. 84 catinum (APVL. apol. 18). 99 vas (VARRO rust. 1, 64 CIC. Att. 6, 1, 13 NEP. Hann. 10, 4. 11, 5 VITR. 7, 8, 4 PAVL. FEST. p. 46. 48. 90. 105 VAL. MAX. 4, 4, 11 CELS. 2, 17, 9 *et passim v.* VVLG. *l. 69*; vascula COLVM. 12, 46, 2 PLIN. nat. 25, 160. PETRON. 57, 8 vasus -is [*convicium*]). CATO agr. 156, 3 pocillum. VARRO ling. 5, 121 figuras ... ligneas ac -es. rust. 1, 8, 4 tubulos (VITR. 8, 6, 1. 12 COLVM. arb. 9, 1). 3, 7, 11 columbaria (COLVM. 8, 8, 3). 3, 16, 17 (*alvi*) optimae ... corticeae, deterrimae -es (3, 16, 16 COLVM. 9, 6, 2. alvearia PALLAD. 1, 37, 6). frg. Non. p. 223, 16 ollam (PAVL. FEST. p. 158 COLVM. 8, 8, 7. 12, 16, 1 SCRIB. LARG. 76. 122 PLIN. nat. 14, 16 *al.*). CIC. nat. deor. 1, 71 in ceris ... aut -bus figuris. div. 1, 16 Iovis ..., qui tum erat -is (PLIN. nat. 35, 157 IVV. 11, 116). parad. 11 urnulas. TIB. 1, 1, 39 pocula (PAVL. FEST. p. 18). PROP. 3, 3, 30 imago (TERT. idol. 4). 4, 1, 5 deis (SEN. contr. 2, 1, 18 SEN. dial. 11, 10, 7 epist. 31, 11). 4, 4, 16 urna (OV. fast. 3, 14 CYPR. GALL. iud. 101). OV. fast. 1, 202 inque Iovis dextra -e fulmen erat. LIV. 34, 4, 5 antefixa. VITR. 3, 3, 5 signis. 5, 5, 8 doliis (COLVM. 12, 56, 3 IAVOL. dig. 33, 7, 26). FEST. p. 274 quadrigarum (PLIN. nat. 28, 16. 35, 157). CELS. 7, 11 fistulam (POMPON. dig. 8, 3, 15). PHAEDR. 4, 15, 3 Prometheus, auctor volgi -is. COLVM. 1, 5, 2 tubis (PLIN. nat. 31, 57 PALLAD. 1, 17, 4. 1, 18, 1 *al.*). 8, 3, 8 canales. 12, 10, 4 fidelia (12, 38, 1. 12, 58, 1). 12, 15, 2 labra -ia vel lapidea (12, 52, 10 CYPR. GALL. num. 54). 12, 42, 1 in cacabo -i novo (SCRIB. LARG. 220 VEG. mulom. 1, 17, 15). 12, 44, 1 labellum. 12, 44, 2 patinas (PLIN. nat. 15, 63. 65. 18, 103. 29, 134. 33, 123 *al.*). SCRIB. LARG. 57 patella (173. 228 APIC. 7, 268). 111 mortario (ANTHIM. 3 p. 9, 23). 161 oleario. PETRON. 69, 4 lucernam. 73, 5 calices ... -es inauratos (PLIN. nat. 29, 95 calice. SVET. Claud. 32 Galba 18, 2 PORPH. Hor. carm. 1, 31, 10). PLIN. nat. 15, 63 operculo. 17, 161 colla (*in vitibus alligandis*). 34, 34 lignea ... aut -ia deorum simulacra. 35, 158 -bus prolibatur simpuis (APVL. apol. 18). 35, 160 soliis. 36, 5 deorum fastigia. MART. 14, 119 tit. matella. 14, 171 tit. Βρούτου παιδίον -e. 14, 178 tit. Hercules. 14, 182 tit. sigillum gibberi -e. IVV. 15, 127 phaselis. PAVL. dig. 33, 10, 3, 3 escaria et potoria. CELS. dig. 33, 10, 7, 1 supellectili. LAMPR. Heliog. 25, 9 parasitis in secunda mensa saepe ceream cenam, saepe ligneam ... aliquando -em ... exhibuit. IVST. 32, 4, 6 lagoenas (32, 4, 7 *v. p. 648, 9*). PALLAD. 4, 9, 9 forma. VVLG. lev. 6, 28 vas ... -e (σκεῦος ὀστράκινον) *et passim*; *spiritualiter* (*cf.* EVCHER. form. 7 p. 48, 14 -e: fragilitas carnis) *tractantur imprimis ab* ECCL. *duo loci*: II Cor. 4, 7 habemus ... thesaurum istum (*i. Christi euangelium*) in vasis -bus. *et* II Tim. 2, 20 in magna ... domo non solum sunt vasa aurea et argentea, sed et lignea et -ia. *praeterea nota* IV reg. 3, 25 muri ... -es (τοὺς λίθους τοῦ τοίχου). Ier. 48, 31 viros muri -is (48, 36). 19, 2 portae -is (πύλης τῆς χαρσείθ). Dan. 2, 33 (*de somnio Nabuchodonosor*) pedum quaedam pars erat ferrea, quaedam ... -is (2, 34). 2, 42 digitos pedum ex parte ferreos et ex parte -es (*cf.* HIER. in Ezech. 8 praef. p. 283). PRVD. apoth. 456 Minervae -is. AVG. quaest. hept. 7, 49 hydrias.

neutr. pro subst. **fictile** (*sc. vas*), -is: GLOSS. ὀστράκινον, ὀστράκιον. TIB. 1, 1, 38 dona ... e puris ... -bus (*seq. v. 40* pocula). OV. met. 8, 668 -bus. VAL. MAX. 4, 3, 7 -ia (*praecedit* vasa argentea). SEN. dial. 11, 12, 3 epist. 5, 6 (*bis*). 95, 73 Tuberonis -ia (98, 13). PERS. 2, 60 aurum ... Tuscum -e mutat. PLIN. nat. 12, 116 in novo -i (vasa -ia *idem ex. gr.* 9, 111. 11, 78 *al.*). 12, 131 in -i. 18, 74 novis -bus. 18, 158. 294. 20, 5. 61. 239. 21, 83. 23, 97. 163. 25, 39. 26, 73 *et passim* -e novum *vel nudum* -e. 29, 34 in -i crudo (34, 106. 113. 133 *al.*). 35, 163 (*opp.* murrina). MART. 5, 59, 2. 14, 98 lautus erat Tuscis Porsena -bus. IVV. 3, 168 -bus cenare pudet. 10, 26 nulla aconita bibuntur -bus. 11, 19 gulosum -e. TAC. hist. 1, 48 -bus ministrari. FLOR. epit. 18, 22 cum Curius -ia sua Samnitico praeferret auro. AMPEL. 18, 8 malo in -bus meis ⟨esse⟩ et aurum habentibus imperare (VIR. ill. 33, 7). SER. SAMM. 750. IVST. 32, 4, 7 -bus dimicare qui ferro nequeant. AVSON. 8, 1 p. 311 -bus cenasse Agathoclea. CAEL. AVR. chron. 1, 5, 152. CORP. XII 5687, 54 *in vase ornato Nemausi rep.* (*cf. Bücheler, Carm. epigr. 360*) tam bene -bus *nihil amplius* (*sc. quam auro potatur et estur*). *nota usum singularem techn.*: PRISC. rhet. 2, 5 p. 552 narratio ... -is ad tragoedias sive comoedias ficta.

fictilius, -a, -um *a* fictilia, fictilis. *i. q. fictilis*: GREG. TVR. vit. patr. 9, 2 invenit tegulam -am.

✱**fictio,** -ōnis *f. a* fictus, fingere. *forma volgaris* finctio *v.* EPIST. Paul. et Cor. (*l. 23*). AVG. epist. 236, 3 (*l. 66*). GLOSS. V 451, 18. *actus fingendi* (GLOSS. πλάσις) *ex terra*: PHAEDR. 4, 14, 1 (*in loco corrupto*) a -e veretri linguam mulieris. ARNOB. nat. 2, 52 *Plato* hominis -em deo removit a maximo (*ibid.* rei flaccidae -em). LACT. inst. 2, 10, 13 -o hominis (2, 10, 5. 2, 12, 2. 4, 4, 8 opif. 12, 7 PS. HIL. libell. 5) e limo dei est. *id quod fingendo effectum est*: EPIST. Paul. et Cor. II 12 (rec. A) deus ... nolens abicere suam finctionem (*i. hominem*: opus suum rec. B, τὴν πρᾶσιν αὐτοῦ). LACT. inst. 2, 12, 6 in nostri corporis -e. HIER. hom. Orig. in Ezech. 3 p. 907 dissolvere universam -em pessimam. BOETH. in Porph. comm. 2, 6 p. 95, 12 species ... -is *et* p. 96, 3 in efficienda cuiuslibet corporis -e. *translate de verbis*: QVINT. inst. 6, 3, 53 nominum -o adiectis detractis mutatis litteris. 8, 3, 19 elegans -o nominis (porca *pro* porcus). 8, 6, 31 onomatopoeia ... id est -o nominis (9, 1, 5). 8, 6, 32 'laureati postes' pro illo 'lauro coronati' ex eadem -e sunt. 9, 1, 25 remotam ab usu communi -em. GELL. 18, 11, 2 dedecorasse linguam Latinam ... huiuscemodi vocum -bus. MART. CAP. 5, 510 novantur ... duobus modis verba aut quadam -e aut declinatione praesumpta. *in arte rhetorica vel poetica* (*defin. v. l. 45*): QVINT. inst. 5, 10, 95 duci argumenta non a confessis tantum, sed etiam a -e, quod Graeci καθ' ὑπόθεσιν vocant et quidem ex omnibus isdem locis quibus superiora, quia totidem species esse possunt fictae quot verae. 5, 10, 97 utitur -e. 5, 10, 99 eadem -o valet ad qualitates. 6, 3, 61 illa ex simili translatio, cum quod in alia re fieri solet in aliam mutuamur. ea dicatur sane -o. 6, 3, 90 illa ex ironia -o. 9, 2, 29 -es personarum, quae προσωποποιίαι dicuntur (9, 3, 89 in personae -e). 9, 2, 46 in figura totius voluntatis -o est. 11, 1, 39 utimur ... -e personarum et velut ore alieno loquimur. IVL. VICT. rhet. 6, 4 p. 403 duci argumenta etiam a -e ... -o autem est proponere aliquid quod, si verum est, aut solvat quaestionem aut adiuvet: deinde id de quo quaeritur facere illi simile. MACR. somn. 1, 2, 9 Aesopi fabulae elegantia -is illustres. SCHOL. Cic. Bob. p. 114, 9 St. -es fabularum. FVLG. Theb. p. 180, 5 poeticae -is. *sensu malo i. q. mendacium, fraus, fabula non vera* (GLOSS. simulatio, dissimulatio): ITALA Luc. 12, 1 (cod. e) attendite vobis a fermento, quae est -o Pharisaeorum (ὑπόκρισις, VVLG. hypocrisis). IREN. 2, 14, 3 inventores et factores huiusmodi imaginariae -is (*philosophos*). CAPITOL. Opil. 4, 7 imperatorem ... interemit tanta -e, ut ab eo non videretur occisus. ARNOB. nat. 1, 57 minus esse in recentibus -is quam (*in antiquis*). 3, 29 impiarum ... -um. 3, 30 inanissima istius nominis -o. 4, 3 -bus ludentes cassis (*de dis*). 4, 18 an explorata et cognita theologi scriptitarint an ... libidinosam extulerint -em. 4, 31. 5, 4 p. 176, 20. 5, 15 *res* mendaciter et falsitatis alicuius -e composita. 7, 51 aures quibuslibet -bus praebeat. LACT. inst. 1, 21, 44. NOVAT. p. 68^{A} humilitas, quae hominibus monstratur, -o est, non humilitas. VVLG. sap. 4, 11 ne -o (δόλος) deciperet animam illius. 7, 13 *sapientiam* sine -e (ἀδόλως) didici. 14, 25 omnia commixta sunt ... furtum et -o (δόλος). AVG. civ. 9, 7 haec est ... -o poetarum deos dicere, qui di non sunt. 16, 37 p. 184, 5 D. sive ... 'sine dolo' sive 'simplex' sive potius 'sine -e' dicatur quod est graece ἄπλαστος (*cf. gen. 25, 27*). epist. 236, 3 eius finctionem sub clerici specie. c. Parm. 10, 20 p. 68, 19 astutissima -e. 10, 21 p. 69, 19. 10, 24 p. 76, 4. 12, 18 p. 162, 15. MACR. sat. 1, 8, 6 Saturnum ... mythici -bus distrahunt. SACR. Leon. p. 350 ut nec fingamus aliis nec aliorum -bus illudamur. EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 964^{C} Iudaica vere -o suaeque digna perfidiae fabulositas. MVTIAN. Chrysost. hom. 15, 3 p. 340 sub -e latere. FVLG. epist. 2, 4 p. 313^{B}. 4, 6 p. 341^{B} qui nunc sine -e sunt humiles. 12, 7 p. 383^{A} in quibus non est veritas, sed -o fidei. serm. 4, 11 p. 737^{B} qui ambulabat per viam -is (*opp.* veritatis). *minus dolose*: AVG. c. mend. 13, 28 significatio verax in illa est -e praemissa. *in iure i. q. positio ficticia* (*v. Leonhard, PW. VI 2269 et Humbert apud Daremberg-Saglio IV 1112*): GAIVS inst. 3, 56 ea -e res Latinorum defunctorum ad patronos pertinere. 4, 32 in ea forma ... talis -o est, ut. 4, 33 nulla ... formula ad condictionis -em exprimitur. *ibid.* nec ullam adiungimus condictionis -em. 4, 34 habemus adhuc alterius generis -es in quibusdam formulis. *ibid.* praeposita simili -e heredis. PAVL. dig. 35, 2, 1, 1 propter quam -em. 35, 2, 18 pr. -o legis Corneliae. 41, 3, 15 pr. plenius -em legis accipi. INST. Iust. 1, 12, 6 -e pristina explosa. *aliud significat t. t.* praesumptio.

[Vollmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fictiōsus, -a, -um [*a* fictio. *Th.*]. Ps. CYPR. aleat. 7 sub -o (*sic cod. D saec. IX*, finct- *cod. Q saec. IX et T saec. X*) nomine deitatis coli.

1. fīctor, -ōris *m. a* figere. GLOSS. II 335, 8 καθηλωτής.

2. *fictor, -ōris *m. a* fingere. *forma volgaris* finctor: ITALA Hab. 2, 18 (Tolet.; *v. infra l. 34*). Ps. AMBR. de anima p. 229, 18 (*v. infra l. 49*). CORP. III 11423 (*v. infra l. 12*). *qui varias res fingendo* *f o r m a t vel mutat* (GLOSS. πλάστης): *liba* VARRO ling. 7, 44 (*v. l. 53*); *statuas, imagines v. l. 21 sqq.; nota* ISID. orig. 10, 104 -r appellatus a fingendo et componendo aliquid, sicut qui capillos mulierum lenit et pertractat, ungit et nitidat. *tegulas*: CORP. III 11423 (*in tegula*) Felix finctor. 10687 Fl. Argutio fic(tor). *translate*: PLAVT. Epid. 523 qui omnium legum atque iurum -r condītor cluet. Trin. 363 nam sapiens quidem pol ipsus fingit fortunam sibi: eo non multa quae nevolt eveniunt, nisi -r malust. :: multa illi opera opust ficturae, qui se -em probum vitae agundae esse expetit. ACC. trag. 219 epularum -r *Thyestes*. VERG. Aen. 9, 599 fandi -r Vlixes. SVET. frg. p. 2 (p. 4 Reiff.) id genus . . . poema vocitatum est eiusque -es (*sic Isidori codd.*; fact- *Rabani scheda*) poetae. Ps. APVL. Ascl. 23 homo -r est deorum (38). MART. CAP. 1, 68 -r arbitrarius (*Iuppiter in variando mundo*). *i. q. sculptor, figulus* (*cf.* SERV. Aen. 8, 634 -es dicuntur qui imagines vel signa ex aere vel cera faciunt. HIER. in Zach. *v. infra l. 51*; GLOSS. -r simulacri ἀγαλματοποιός): LVCIL. 489 pergula -um (pict- *trad.*) veri nihil (*habet*), omnia ficta. VARRO ling. 6, 78 ut -r, cum dicit 'fingo', figuram imponit. *ibid.* quae fiunt apud fabros, -es. CIC. nat. deor. 1, 81 pictores -esque (LACT. inst. 1, 11, 26 imaginum. AMM. 23, 4, 12 pictores . . . vel -es. MACR. sat. 5, 17, 5). nat. deor. frg. 2 -r . . . cera *utitur*. PLIN. nat. 34, 7 -es nobiles . . . quorum . . . signa hodie Corinthia appellant. 34, 76 Daedalus . . . inter -es laudatus. 34, 81. 35, 128. 145 Aeginetae -is. 35, 152. PLIN. epist. 1, 10, 4 de pictore, scalptore, -e nisi artifex iudicare . . . non potest. APVL. mund. 32 Phidian . . . -em probum fuisse. VVLG. Is. 29, 16 figmentum dicat -i suo (πλάσμα τῷ πλάσαντι, *sim.* 45, 9. 64, 8). Hab. 2, 18 quid prodest sculptile (γλυπτόν) quia sculpsit illud -r suus (τί ἔγλυψαν αὐτό)? . . . speravit in figmento -r eius (ὁ πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα). HIER. in Hab. 1, 2 p. 627 -r confidat in simulacro quod finxit. *ibid.* p. 628 nihil . . . prodest figmentum -i. in Zach. 3, 11 p. 891 τὸν πλάστην, quem nos -em et figulum possumus dicere. p. 892 (πλάστης) statuarium -emque uno sermone significat. PELAG. in Rom. 9 p. 690[C] lutum . . . -i suo respondere non potest, quia in potestate figuli est. MACR. sat. 5, 21, 16. PROSP. carm. de ingrat. 737 mutat numeros per vascula -r. BOETH. in Porph. comm. 2 p. 94, 15 constat statua ex aere . . . et figura illa, quam ei suus -r imposuit. *tegularum: v. supra l. 11.* *de hominis rerumque creatione*: ARNOB. nat. 2, 7 -is alicuius et fabricatoris manu. LACT. inst. 2, 8, 19 materiae -r (*deus*). 2, 10, 10 -r hominis Prometheus (epit. 20, 13). opif. 8 hominis ratio et . . . status et . . . vultus . . . originem suam -emque testatur. ira 14, 2 -i atque artifici deo. Ps. AMBR. de anima p. 229, 18 deum humani corporis esse finctorem in utero mulierum. VVLG. Am. 7, 1 (*male versum*) -r locustae (ἐπιγονὴ ἀκρίδων *inde* HIER. epist. 53, 8, 9. in Am. 3, 7 p. 323 *syn.* creator). HIER. in Zach. 3, 11 p. 892 plastae suo atque -i . . . deo. PRVD. cath. 10, 135 -r et auctor. *apparitor sacerdotum*: VARRO ling. 7, 44 -es dicti a fingendis libis; *v. Ihm, PW. VI 2271.* ENN. ann. 121 *Numa* mensas constituit . . . libaque, -es, Argeos et tutulatos. CIC. dom. 139 sine auctore, sine -e . . . fecisse. *imprimis pontificum*: CORP. V 3352 (*Veronae*) Sabini lib. . . . ⟨fic⟩tor ponti⟨ficu⟩m Romae. VI 1074 (*a. 202—4*) discipulo -um pontificum c. c. v. v. 10247 (*a. 252*) -is pontificum c. c. v. v. XIV 2413 (= VI 2125) regi sacrorum, -i pontificum p. R. *et virginum Vestalium*: CORP. VI 786 (*imp. Anton.*) Eutyches -r (INSCR. Klio II 237, 10). 2134 (*a. 247*; = 32419) v(ir) e(gregius) -r v(irginum) V(estalium). 2136 *et* 2137 (*a. 286; cf.* 32405) v. c. -e v. V. 32413 (*saec. III med.*) Cn. Statilius Menander -r v. V. Cn. Statili Cerdonis -is v. V. alumnus (*idem* 32423). 32418 T. Fl. Apronius -r v. V. loci secundi. *cum sensu malo, qui falsa fingit* (*cf. iam* ACC. *et* VERG. *supra l. 7*): IREN. 1, 5, 5 ipse Daedalus -r (ψευδής) et faber malus factus. 3, 5, 12 hoc -um et prave seducentium et hypocritarum est molimen. AMBROSIAST. in I Thess. 2, 9 -es proderet (*syn.* pseudoapostolos). VVLG. deut. 13, 5 -r somniorum (ὁ τὸ ἐνύπνιον ἐνυπνιαζόμενος). MVTIAN. Chrysost. hom. 11 p. 4 iste deceptor est, . . . ille -r est. ORIG. in Matth. 18, 24 *hypocritae* sunt simulatores castitatis et virginitatis -es. *fem.* **fictrīx**, -īcis. LVCIL. 304 labra labellis -is (-es *trad.*) compono (*i. simulatricis, quae amorem simulat*). CIC. nat. deor. 3, 92 *materiae* universae -em et moderatricem divinam esse providentiam (TERT. resurr. 16 frictricis *corr. ex* fi-). GLOSS. II 580, 24.

fictōria, -ae *f.* [*a* fictor. *Th.*] *sc.* ars. CHALC. comm. 329 cum de exemplo lineamenta in materias tractabiles transferuntur, quod in pictoria et item -a fieri videmus.

fictūra, -ae *f.* [*a* fingere. *Th.*]. *i. q. actio vel ars fingendi*: PLAVT. Trin. 365 (*v. s.* fictor *l. 16*). GELL. 10, 5, 3 'avarus' . . . ab uno solum verbo inclinatum quod est 'aveo' eademque esse -a qua est 'amarus'. CHALC. comm. 349 imago . . . habeat silvam, si quidem erit pictura, colores, si autem -a, limum vel aes. ISID. orig. 19, 16, 1 pictura . . . dicta quasi -a. GLOSS. V 600, 19 -a sectura (?).

fīcul(-a *an* **-us?)** *f.* [*a* ficus *deminutive. Th.*]. PLAVT. Stich. 690 convivium est . . . nucibus, fābulis, -is.

***fīculneus**, -a, -um [*cf. c.* ficulnus. *Th.*] *v. Skutsch, Kl. Schrift. p. 44.* *forma* f i c u r n e a (*cf. c.* eburneus, roburneus; *aliter Niedermann, Glotta II 54*): ITALA Matth. 21, 21 (cod. e; -ulnea VVLG.). PELAGON. 294 frondem ficurneam. CHIRON 600 malagma ficurnea (603. 640. 649. 652. 890). 952 foleis ficurnei⟨s⟩. *quod a fico est*: CATO agr. 30 frondem (54, 4. frondes: PELAGON. 294 VEG. mulom. 2, 88, 16). 31 -ae (*sc. trabeculae*). 101 ramulos. VARRO rust. 2, 2, 19 folia -a (figulena *cod.*). 3, 16, 37 lignis. PAVL. FEST. p. 93 pālus. CELS. 6, 6, 27[A] folio (6, 6, 31[B] COLVM. 6, 3, 7. 11, 2, 101 *bis*. 12, 15, 4. 12, 16, 3. 12, 47, 1 PLIN. nat. 16, 92. 29, 106. TERT. pudic. 6 -is foliis pruriginem retinens; *de eadem re* anim. 38 -ae ⟨. . .⟩ contagionis. AVG. civ. 13, 13 foliis -is . . . pudenda texerunt *et passim*; GLOSS. συκινόφυλλον). COLVM. 5, 10, 9 seminibus (arb. 20, 3). 5, 11, 14 arboris -ae (11, 2, 56 arb. 27, 3 APVL. met. 8, 22 ITALA *v. l. 22* AVG. serm. 110, 1 epist. 137, 8). 7, 8, 1 -o lacte, quod emittit arbor. 9, 13, 4 cinere (11, 69 PALLAD. 1, 35, 13). 11, 2, 26 cacumina (PALLAD. 4, 10, 35). PLIN. nat. 24, 172 virgae. 28, 126 ramis (28, 186). MARCELL. med. 20, 140 radicem. *pro subst.* **fīculnea** (*sc. arbor*): ITALA Ioel 1, 17 (Weing.) -as (συκᾶς, VVLG. ficum). Matth. 21, 19 arefacta est . . . -a (cod. 1 Amiat. Fuld., *item* VVLG., ἡ συκῆ). Ioh. 1, 49 sub -a (cod. f; sub arbore -a cod. b; sub ficu VVLG.). apoc. 6, 13 (cod. g) sicut -a (ficus Primas. *et* VVLG.) deicit grossos suos ex se ficus. VVLG. psalm. 104, 33. Ier. 8, 13 non sunt ficus (σῦκα) in -a (ἐν ταῖς συκαῖς). Os. 9, 10. I Macc. 14, 12 sub vite sua et sub -a sua. Matth. 21, 19. 21. Luc. 13, 7 quaerens fructum in -a hac. 21, 29; *inde passim* ECCL., *etiam* ITIN. Anton. Plac. rec. A 17 ibi est -a, in qua Iudas se suspendit. *nota* AMBR. hex. 3, 12, 56 fructiferam ficum agrestem -am inserere. 3, 14, 61 -ae folium (AVG. nupt. et concup. 2, 18 p. 270, 3). PAVL. NOL. epist. 40, 7 med. de sterili -a. AVG. serm. ed. Mai 97, 14 infructuosa synagogae -a. *et poetarum locos*: SEDVL. carm. pasch. 4, 50. ALC. AVIT. carm. 3, 12. 6, 418 VEN. FORT. carm. 5, 2, 33 INSCR. christ. Rossi II p. 247, 10, 1.

fīculnus, -a, -um [*a* ficula *derivatum esse videtur. Th.*]; *v. l. 3.* PORPH. *v. l. 39.* SERV. georg. 1, 305 sunt aliquae derivationes ex usu magis quam ex ratione venientes, ut 'quernas', ut '-us, ilignum, colurnum' a corylo, ficu, quercu'. GLOSS. ἐρινεός: -um σύκινον ξύλον. CATO agr. 37, 5 ligna (PALLAD. 11, 18, 2). VARRO rust. 1, 18, 8 iusitiones. HOR. sat. 1, 8, 1 olim truncus eram -us (PORPH. attende nomen a fico derivatum '-us', non ut vulgo ficu⟨lneu⟩s). PLIN. nat. 15, 60 foliis (*inde exple* APIC. 1, 19). 15, 117 caules (26, 21 PLIN. med. 1, 18 MARCELL. med. 19, 3). 23, 118 lactis (PALLAD. 6, 9, 1). MARCELL. med. 19, 13 surculo. COMM. instr. 14, 1 maledicta fuit arbor sine fructu -a. PRVD. ditt. 4 dat nudis -a draco mox tegmina. apoth. 293 -i stipitis unctor (*paganus*). CYPR. GALL. gen. 90 pudenda . . . -is frondibus umbrant.

fīcurneus, -a, -um *v.* ficulneus.

fīcurnīnus, -a, -um *a* ficus, *v.* ficurneus. CHIRON 587 malagma(m) -am alligato; *v. l. 6.*

1. *fīcus, -ī *vel* -ūs *f.* (*raro m.*). [*cum gr.* σῦκον, *dor. boeot.* τῦκον, *armen.* thuz '*ficus*' *ex eodem fonte fluxisse videtur; cf. Meillet, Mém. de la Soc. de linguistique 15, 163. Th.*] *originatio vetus*: ISID. orig. 17, 7, 17 -us latine a fecunditate vocatur. [*it.* fico, *francog. vet.* fi, *hisp.* higo. *M.-L.*] *de arboribus, fructibus, cultura, usu v. Olck, PW. VI 2100—2151.*

de formis: VARRO ling. 9, 80 alii dicunt 'cupressūs', alii 'cupressi', item de -is platanis et plerisque arboribus, de quibus alii extremum '-us', alii '-ei' faciunt. id est falsum, nam debent dici '-ei'. . . . si essent plures '-us', essent ut 'manus'; diceremus ut 'manibus' sic '-ibus' et ut 'manuum' sic '-uum', neque 'has -os' diceremus, sed '-ūs' . . . ⟨nec⟩ consuetudo diceret singulares obliquos casus 'huius -i' neque 'hac -o'. CHAR. gramm. I 95, 22 'haec -us' et 'hae -i' et 'has -os' facit. genetivus enim singularis 'huius -i' non 'huius -us' est; et L u c i l i u s (*seq.* 1173. 1101); sed Varro (*potius Cicero, v. l. 74*) 'de -u se suspendit' dicendo dedit multis licentiam ut 'hae' et 'has -us' dicerent, quod usurpare maluimus propter cacemphaton; de qua re M a r t i a l i s eleganti̇ssime loquitur; ait enim (*seq.* 1, 65). quae ante maturitatem, hae 'grossi' dicuntur feminino genere. et H o r a t i u s ['urbem et ficos laudabat' (*cf. adnot. crit.*)] et 'cum duplice -u' (*v. p. 652, 68*). ROMAN. Char. gramm. I 128, 20 '-os' vitium esse corporis proinque declinari debere quasi pomum, M a r t i a l i s . . . occurrit exemplum (1, 65) . . . quamvis quidam '-ūs' vitium esse velint, ut doloris quasi sonitus audiatur, '-os' ut 'fagos, moros, ulmos' . . . '-ūs' C i c e r o de oratore libro II (278) 'de -u suspendit se'; V a r r o quoque de scaenicis originibus libro I 'sub Ruminali -u' (*Funaioli p. 216, 72*). itaque P l i n i u s S e c u n d u s recte arborem ita dici ait, pomum vero per 'o' litteram dici (*inde* DIFF. Suet. p. 309, 30). '-i' E n n i u s (*seq.* ann. 264 *v. p. 652, 51*); L u c i l i u s (*seq.* 1173). DIOM. gramm. I 308, 3 meminerimus . . . quaedam nomina vel auctoritate veterum vel euphonia modo secundo modo quarto ordine declinari, ut 'domus, -us, laurus, quercus' et complura arborum nomina. *his similia et eadem exempla partim repetunt*: PROB. cath. gramm. IV 20, 29. 214, 33 PRISC. gramm. II 261, 9. 267, 4 *sqq.* III 445, 8. 20. 498, 14 GRAMM. suppl. 105, 12. 126, 7. CAPER gramm. VII 109, 15 -os non -us,

[*Vollmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nec -ibus sed -is. GLOSS. V 500, 67 masculinum vitium corporis, fem. fructus arboris, utrumque quartae declinationis, quodsi secundae, de arbore dicitur. *sim.* 552, 31. *genus femininum traditur inde ab* ENNIO *et* PLAVTO *tam de arbore quam de fructu. masc.*: CATO agr. 42 de eo -o. LVCIL. 198 (*v. p. 652,54*). MART. 1, 65, 4 (*v. p. 654, 12*). CHIRON 874 -um Afrum (942. 993 Africanum, *ubi male neutrum statuunt*). MARCELL. med. 17, 20 -orum Africanorum. 28, 66. 31, 16 (*v. p. 654, 17*). PHILAGR. med. 2 p. 82 (*v. infra l. 38*). PLAC. med. 11,7 (*v. p. 654, 18*). CAEL. AVR. chron. 2, 1, 39. 2, 3, 70. 3, 2, 26. 3, 5, 76. 4, 8, 126. acut. 2, 29, 151 *nisi hi loci Caelii (abl. aut gen.) usui generis neutrius adnumerandi sunt, nam neutrum habet* chron. 3, 8, 113 aridum ficum ... quod. *masc. etiam* PLIN. med. 3, 22 p. 95, 15 ORIBAS. syn. 4, 2 eup. 2, 23 GLOSS. *casus quarti ordinis traduntur hi*: [NOVIVS Atell. *v. p. 653, 59*]. VARRO rust. 1, 7, 6 -us *nom. plur.* (*v. l. 46*). frg. de scaen. orig. 1 (*v. p. 651, 75*). CIC. de orat. 2, 278 (*v. l. 49*). HOR. sat. 2, 2, 122 (*v. p. 652, 73*). SEN. suas. 2, 17 (*v. p. 652, 74*). VAL. MAX. 9, 12 ext. 6 (*v. p. 652, 74*). CELS. 2, 18, 6 -us *nom. plur.* (*v. p. 652, 75. item* 2, 25. 26; *nusquam* -i). 4, 6 -u (*v. p. 652, 78. item* 4, 16. 29. 8, 10, 7; *at* -o 6, 10. 19. 7, 12, 1). 4, 7 -us *acc. plur.* (*item* 4, 7; *nusquam* -os). 4, 10 -us *gen.* (*v. p. 652, 78*; *item* 5, 18. *at* -i 2, 33. 5, 18, 32. 5, 28, 19 *v. l. 58.* 6, 3. 6, 6, 27 *v. p. 652, 80.* 8, 9, 1). SCRIB. LARG. 190 -us *gen. et* -u *abl.* [PLIN. nat. 18, 245 -us *acc. plur. non recte traditur, nam* PLIN. *semper secundi ordinis formis utitur,* -u *et* -us *plur. legitur in codd. dett. velut* 23, 24 *bis.* 23, 119. 120, *in melioribus solum* 25, 121.] TERT. anim. 21 (*v. p. 653, 31*). *de formis in* ITALA *et* VVLG. *obviis v. l. 33 et p. 652, 17. 653, 38. gen. plur.* -um *trad.* ITALA Afr. (*v. p. 653, 32*). LAMPR. Comm. 9, 2 per -us. Alex. 60, 5 -us eas. *item* CAPITOL. Alb. 11, 3 (*v. p. 653, 35*). PALLADII (*v. p. 652, 22*) *variant codices, item* PLIN. med., *ubi* -us *gen.* 3, 10, -u 2, 20, -us *nom. plur.* 2, 24 *et saepius.* PELAGON. *habet* -i, -o *et* -us (*gen.*) 131. *acc.* 111. VEG. mul. *dat semel* -i 3, 28, 15, -us *gen.* 1, 11, 11. 3, 17, -us *nom. plur.* 2, 49, 33. -us *acc. plur.* 1, 38, 6. 1, 56, 17. 2, 57, 3. 2, 79, 14. 2, 121, 2. 3, 8, 2. 3, 9, 2. -uum *gen.* 2, 63. HEGES. 3, 26, 2 -us *acc. bis. in* VVLG. *leguntur variae formae* (-i *gen.*, -orum, -is *iuxta* -us *gen. atque nom. et acc. plur.*, -u), *inde variant etiam* ECCL., *nota* -ui HIL. in Matth. 21, 8 HIER. in Agg. 2, 19 p. 770 APON. 4 p. 80 ORIG. in Matth. 18, 53 (*ter*). -uum: RVFIN. Orig. in num. 27, 12 p. 799^{C} ORIG. in Matth. 16, 29. -ubus: PS. RVFIN. in Ioel 1, 10. *item apud medicos posteriores utriusque ordinis formae in usu sunt: nota*: PHILAGR. med. 2 p. 82 -ubus (THEOD. PRISC. gyn. 26 *rec. B*). DIOSC. 1, 32 -ibus. CAEL. AVR. chron. 2, 6, 92 -uum.

I *arbor* (GLOSS. *συκῆ, semel συκάς* III 586, 2): CATO agr. capit. 10 -os quo loco seras. 49 -os et oleas. 103 -i uti grossos teneant. 8, 1 -os ... serito. 27. 28, 1. 40, 1 inseri (VARRO rust. 1, 39, 2. 1, 41, 1). 40, 2 -orum insitio. 50 -os interputato et in vinea -os subradito. 57 a capite propagare (133, 2). 94 scabrae non fient. VARRO ling. 5, 54 -um ruminalem (*v. l. 54*). rust. 1, 6, 4 mariscae -i (1, 9, 6). 1, 7, 6 ut neque -us neque vites amittant folia. 1, 8, 3. 1, 41, 3 *bis.* 4. 6 genera -orum. 1, 47, 1. 2, 11, 4 de -i ramo lac. 2, 11, 5 apud divae ⟨Ruminae⟩ sacellum a pastoribus satam -um. CIC. de orat. 2, 278 uxorem suam suspendisse se de -u (-o *codd. Quint. inst. 6, 3, 88*). HOR. sat. 1, 8, 47 pepedi diffissa nate -us (*Priapus*). OV. fast. 2, 253 duris -us densissima pomis. 2, 412 quaeque vocatur Rumina nunc -us, Romula -us erat. NVX 32. LIV. 1, 4, 5 ubi nunc -us Ruminalis est — Romularem vocatam ferunt — pueros exponunt (10, 23, 12. *v. supra* VARRO *l. 46 et p. 650, 75* FEST. p. 266 PAVL. FEST. p. 271 PLIN. nat. 15, 77 SERV. Aen. 8, 90 *v. Wissowa, Rel. u. Kult. p. 195*). PAVL. FEST. p. 169 -us ... in comitio ... Navia. FEST. frg. (*ex Pomponio quodam ignoto*) p. 318, 2. CELS. 5, 28, 19^{C} -i folia arida. COLVM. 1 praef. 27 tot generibus -orum. 3, 21, 11 cacumina -orum pirorumve et malorum depangere. 5, 10, 9 -um frigoribus ne serito. 5, 10, 10 si voles -um quamvis non natura seram facere (arb. 21, 1), tunc grossulos, priorem fructum, decutito, ita alterum edet, quem in hiemem differet. *ibid.* cacumina -i ferro summa prodest amputare. *ibid.* simul ac folia agere coeperit -us. 5, 11, 8. 13 -i arbusculam (11, 2, 80 arb. 27, 2). 5, 11, 14 arborem -i (*sic etiam* 11, 2, 59 TERT. *al. v. p. 652, 15* ITALA *p. 652, 18* VVLG. *p. 652, 20*). 5, 11, 15 coalescet -us cum olea. *ibid.* fissurae -i (arb. 27, 4). 7, 8, 2. 11, 2, 35. 59 arbores -orum inoculantur. arb. 1, 2. PLIN. nat. 1 ind. 15, 19 -orum genera XXVIII. 1 ind. 15, 20 de -is historica. 1 ind. 23, 63 medicinae ex ... flore foliis fructu ... -orum CXI. 7, 21 ut sub una -o (-u *edd. vett.*) turmae condantur equitum. 11, 118 vermiculi -orum. 12, 22 -us ibi (*in India*) eximia pomo. 12, 34 -o similes ... arbores. 12, 38 magnitudo ... -i. 12, 40. 13, 138 -us sine foliis, rubro cortice. 14, 102 fit et sycites (*vinum*) e -o (37, 191) ... e Cypria -o et acetum fit. 14, 133 -os ... et caprificos. 15, 66. 16, 84 serotinae (*frondes*) -o. 16, 90 latissima (*folia*) -o viti platano. 16, 95 in -is mirabiles et abortus, qui nunquam maturescunt. 16, 99 *bis.* 104. 109. 112. 113 -o, cui folium maximum ... et ideo supra id pomum ... in quodam genere ... -os (*fructus*) sub folio, grossos vero post folium nasci. -us et praecoces (*fructus*) habet, quas Athenis 'prodromos' vocant. 16, 114 -i caprificantur. 16, 116. 117. 118. 121. 126 *bis.* 127 copiosae (*radices*) -o robori platano. 16, 128. 130. 137. 181 -is lacteus (*humor*). 16, 241 brevissima vita est punicis -o malis. 17, 67. 84. *ibid.* -um ... etiam scansilem fieri. 17, 87. 88. 89 -orum levis (*umbra*). 17, 95. 100. 103. 111. 113. 118 (*emplastratio*). 17, 119. 121. 123. 137 *bis.* 138 in crure -i. 17, 154. 156. 200. 221 *bis.* 222. 223 *bis.* 225 *bis.* 232. 238. 241. 244 -us in lauro nata est Cyzici ante obsidionem (*prodigium*). *ibid.* prostrata eodem loco -us enata est (*prodigium*). 17, 248 -us arbor (*sic etiam* 34, 133 *v.* LEX de villae Magnae col. *l. 12* VVLG. *l. 19*) ipsa riguis alitur, pomum vero eius marcescit. 17, 253. 254. 256 *bis.* 259. 261. 263. 18, 188. 243. *ibid.* -os interpu⟨t⟩ari. 18, 245. 19, 156. 22, 97 (*fungi in -o*). 23, 117 -i sucus lacteus aceti naturam habet itaque coaguli modo lac contrahit. excipitur ante maturitatem pomi et in umbra siccatur. 23, 119 nigra (134). 23, 126. 34, 133 cinerem -i arboris. IVV. 10, 145 sterilis mala robora -i. PLIN. epist. 2, 17, 15 hortum morus et -us frequens vestit. LEX de vill. Magnae col. Bruns fontes^{7} p. 297 II 1, 13 -us aride arbo⟨res⟩. AVR. Fronto p. 29, 21 N. nusquam in eo rure -us Pompeiana. ACT. ARV. 1, 21 (*a. 183*) quod in fastigio aedis deae Diae -us innata esset. TERT. resurr. 30 p. 72, 21 arbor -i (adv. Hermog. 34 p. 103, 19 LAMPR. Alex. 60, 5 PS. AVR. VICT. orig. 20, 3). praescr. 36 etiam de papavere (*i. semine?*) -us gratissimae ... ventosa et vana caprificus exsurgit. ITALA gen. 3, 7 (Aug. gen. ad litt. 11, 1 p. 333, 5) consuerunt folia -i (-us VVLG.). Matth. 21, 19 (cod. k *et* e) vidit arborem -us (-i VVLG.). 24, 32 (cod. e) a -u (*item* VVLG. Marc. 13, 28; *hic* ab arbore ... -i VVLG.) ... discite parabolam. PORPH. Hor. epod. 16, 46 non insertas arbores -i, sed sponte natas. PALLAD. 1, 35, 3 cinerem de -o *et passim, imprimis in capite* de -u (*sic*) 4, 10, 23 *sqq.* (*item* 6 tit. 6. 8 tit. 3; *ceteroquin formae secundi ordinis praeter* -us *nom. plur.* 4, 10, 33 *et acc. ibidem et* 35. *male* de -ubus *codd. recc.* 14, 119 tit.). *nota in versibus* 14, 120. 125. 127. PELAGON. 242 SCHOL. Germ. Bas. p. 100, 16 VVLG. num. 20, 5. iud. 9, 10 arborem -um. III reg. 4, 25 sub vite sua et sub -u sua (Mich. 4, 4). IV reg. 18, 31 comedet unusquisque de vinea sua et de -u sua (Is. 36, 16 comedite ... unusquisque -um suam. Ier. 5, 17 comedet ... -um tuam). prov. 27, 18 qui servat -um, comedet fructus eius. cant. 2, 13 -us protulit grossos suos. Is. 34, 4 sicut defluit folium de vinea et de -u. Os. 2, 12 corrumpam vineam eius et -um eius. Ioel 1, 7 -um meam decorticavit. 1, 12 vinea confusa est et -us elanguit. 2, 22. Nah. 3, 12 sicut -us cum grossis suis. Hab. 3, 17 -us ... non florebit (Agg. 2, 20). Zach. 3, 10 vocabit vir amicum suum subter vitem et subter -um. Marc. 11, 13 -um habentem folia. 11, 20 -um aridam factam. 11, 21 -us ... aruit. Luc. 13, 6 arborem -i ... plantatam. Ioh. 1, 48 cum esses sub -u, vidi te (1, 50). Iac. 3, 12 numquid potest ... -us uvas facere aut vitis -us? apoc. 6, 13 -us emittit grossos suos cum a vento ... movetur. HIER. epist. 51, 5, 6 (*ex Epiphan.*) -us et alia ligna. in Nah. 3 p. 572 in similitudinem grossorum -us, quae concussae non in terram, ... sed statim in os devorantis cadent (*sim.* p. 575). MACR. sat. 3, 20, 5 -um solam ex omnibus arboribus non florere. lacte proprie -orum dicitur. *spiritaliter locos bibliorum de arbore et de fructibus interpretantur imprimis*: EVSTATH. Bas. hex. 5, 7—9 p. 917^{C}–919 OP. imperf. in Matth. 19 p. 739. 39 p. 844. 49 p. 920 ENNOD. carm. 2, 50 APON. 4 p. 80 ORIG. in Matth. 16, 27. 18, 53. *comparatur saepe cum ecclesia* (-us bona, vera) *vel cum synagoga* (-us mala).

II *fructus* (*nota usum collectivum* BELL. Afr. 67, 2 *v. l. 65* FEST. p. 253 *v. l. 73* CELS. 2, 27. 29. 33 *v. l. 76 et passim.* GLOSS. *σῦκον, συκάριν*): ENN. ann. 264 -i dulciferae, lactentes ubere toto (*cf.* LVCIL. 1198 OV. fast. 2, 263 *v. l. 72*). PLAVT. Merc. 943 Zacynthi ficos fieri non malas. Rud. 764 -is victitamus aridis. CATO agr. 108 -i aridae ut integrae sint (98). 56 -os esse. 143, 3. LVCIL. 198 cum primos (-us *Non. altero loco*) -os propola recentes protulit et pretio ingenti dat primitus paucos. 1101 assiduas -os (*an arbores?*). 1173 -i comeduntur et uvae. MAT. carm. frg. 14 -orum in milibus tot non videbitis grossum. AFRAN. com. 300 pomum, holus, -um, uvam. NOVIVS Atell. 18 oleas, caepe, -os (-us *pars codd.*). VARRO ling. 5, 76 rust. 1 p. 6, 23. 1, 41, 4 in ea -o, quam edimus (1, 41, 5. 1, 48, 2). 1, 67 vetustate -us fit pallidior. 3, 5, 4. 3, 16, 24 e -o mel, sed non bonum (3, 16, 26). 3, 16, 28 -orum pinguium circiter X p. *ibid.* uvam passam et -um cum pisierunt. frg. Macr. sat. 3, 6, 12. CIC. Flacc. 41 fiscinam -orum. phil. frg. I 18 oleum, -os, poma non habet. Cato 52 ex -i tantulo grano. BELL. Afr. 67, 2 magno invento hordei, olei, vini, -i numero. HOR. epod. 16, 46 suamque pulla -us ornat arborem. [sat. 1, 9, 10 -os *pro* vicos *male legit* CHAR. gramm.] sat. 2, 2, 122 uva secundas et nux ornabat mensas cum duplice -u (*sic codd. et* CHAR. *expressis verbis,* -o *cod. E et* PRISC. *codd.; cf. Sjögren, Eranos XII [1912] 92 sq.*). 2, 8, 88 pinguibus et -is pastum iecur anseris albae. epist. 1, 7, 5 -us prima (*pro anni tempore*). PRIAP. 51, 5. 69, 1 -i ... suavitas. OV. fast. 2, 263 dum lactens haerebit in arbore -us. FEST. p. 253 (*inter dona sacra*) -us passa. PAVL. FEST. p. 303 -os deligere. SEN. suas. 2, 17 insania ... ut -us non esset nisi mariscas. VAL. MAX. 9, 12 ext. 6 paratas ... -us. CELS. 2, 18, 6 valentiores (*i. magis alunt*) uvae, -us, nuces. 2, 25, 1 -us et virides et aridae (2, 26. 27 *sing.* 29 *sing.* 3, 24, 5. 4, 7, 3. 4, 14, 2. 16 *al.*). 2, 33, 1 -i eadem vis est. 3, 21, 14 -um pinguem contusam. 4, 6, 4 piper rotundum cum -u contusum. 4, 10 pinguissimae -us uncias tres. 4, 14, 2 potionem hyssopi ..., cum quo -us arida sit incocta. 4, 19. 5, 5. 11. 15. 5, 28, 2. 11. 13. 14. 6, 3 (*bis*). 6, 6, 15. 27 ex -i cremore. 6, 9 (6, 9 *bis corruptum* -orum partes). 6, 10, 3 gargarizandum ex -o et mulso. 6, 13. 19. 7, 12, 1. 8, 9, 1. 8, 10, 7. COLVM. 2, 21, 3 mala, pira, -os pandere. 5, 10, 10 -orum genera. 5, 10, 11 fartum -i (arb. 21, 2). 6, 25, 1 cum arida -o. 7, 9, 8 ager ... nuces ac -um praebeat. 8, 5, 23

[*Vollmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bis. 8, 10, 3. 8, 17, 13 viridis adaperta -us. 8, 17, 15. 9, 14, 15. 10, 403 praecox bifera descendit ab arbore -us. 11, 2, 62 aridis uvis -isque conficiendis. 12, 5, 1. 12, 14 -us . . . cum arida seposita est, hiemis temporibus rusticorum cibaria adiuvat. 12, 15, 1 *bis.* 2 *bis. ibid.* quidam lectis -is pediculos adimunt. 12, 15, 4 massam comminutae -i. *ibid.* farinam -i. 12, 15, 5. 12, 16, 2. 12, 17, 1. 2 *bis.* PLIN. nat. 8, 209 anserum, inventum M. Apici, -o arida saginatis (*cf. v.* ficatum). 10, 32 antequam -i coquantur autumno. 12, 5 -um siccam. 13, 49. 51 in -orum (genere) . . . caricas et . . . cottana. 15, 34 vasa fictilia, in quis -um aridam libeat asservare. 15, 74 praecocem . . . -um. 15, 79 *de caprifico et -o (v. vol. III p. 359).* 15, 80 *bis.* 82 -is mollis omnibus tactus, maturis frumenta intus, sucus maturescentibus lactis, percoctis mellis. senescunt in arbore anusque (*i. veteres*) destillant cummium lacrima. siccat honos laudatas, servat in capsis. *ibid.* cum recenti -o. 15, 109. 110 nullus . . . odor -is. 15, 116 virentibus. 16, 186 totum e carne corpus -o. 17, 241 *-os sub foliis natas (*prodigium*). 17, 242 e caprifico -i (*prodigium*). *ibid.* mutantur ex candida uva et -o in nigras (*prodigium*). 17, 254 -i serotinae fiunt, si primae grossi . . . detrahantur. 17, 260 -i, cum Volcanalibus tonuit, cadunt. 18, 17 -i . . . siccae p. XXX. 20, 52 in -o duplici. 20, 127. 129. 136. 178. 237. 238 *bis.* 250. 21, 82 -os tusas. 21, 108. 22, 103. 120. 122. 123. 158. 23, 24 *bis.* 64. 80. 118. 120. 121. 123. 149. 24, 16. 30. 25, 136. 26, 23. 29. 63. 64. 65. 75. 76. 93. 159. 27, 49. 50. 51. 29, 59 iocinere muris dato porcis in -o. 29, 102. 30, 32. 31, 116. 118. 36, 181. MART. 4, 46, 10 et -us Libyca gelata testa. 7, 20, 12 lippa -us. 7, 53, 8 Libycae -i pondere testa gravis. 7, 71, 6 -os non habet unus ager. 13, 23 tit. -us Chiae. 13, 28, 2. 13, 49, 1. IVV. 14, 253 aliam decerpere -um. PLIN. epist. 1, 7, 6. SVET. Aug. 76, 1 -os virides biferas maxime appetebat. PROC. dig. 33, 6, 16, 2 (*inter dulcia*) uvas -os palmas caricas. PAVL. dig. 50, 16, 205 (*inter poma*) nuces et -os et uvas. APVL. mund. 36. TERT. anim. 21 nemo de spinis metat -us. ITALA Marc. 11, 13 (cod. k) non enim erat tempus -um (-orum VVLG., -uum ORIG. in Matth. 16, 29). SER. SAMM. 1066 tereti tot corpore -os (-us *codd. classis deterior*). CAPITOL. Alb. 11, 3 quingentas -us passarias, quas Graeci callistrutias vocant. PALLAD. 1, 40, 1 *et passim, praecipue* 4, 10, 23 *sqq.* PELAGON. 131 *et passim.* VEG. mulom. 2, 48, 3 -us Afras (3, 28, 15). 1, 38, 6 duplices (1, 56, 17. 2, 85. 3, 8, 2). *similia ap.* CHIRONEM, *nota* 748 -um battitum. HYG. astr. 3, 40 p. 76 SCHOL. Germ. Bas. p. 100, 17 VVLG. num. 13, 24 deut. 8, 8. IV reg. 20, 7 massam -orum (Is. 38, 21 de -is). II Esdr. 13, 15 et uvas et -us. Ier. 8, 13. 24, 1. 2 calathus unus -us bonas habebat nimis, ut solent -us esse primi temporis, et calathus unus -us habebat malas nimis. 24, 3 -us, -us bonas ... et malas. 24, 5 -us hae bonae. 24, 8 -us pessimae. 29, 17 quasi -us malas. Mich. 7, 1 praecoquas -us desideravit anima mea. Matth. 7, 16 numquid colligunt . . . de tribulis (Luc. 6, 44 de spinis) -us? Iac. 3, 12 (*v. p. 652, 39*). HIER. in Am. 3, 7 p. 334 sycamina . . . agrestes afferunt -us. RVFIN. Orig. in num. 27, 12 p. 799^C contemptus -uum id est ubi contemnuntur . . . terrena. MACR. sat. 3, 20, 4 -um tamquam non pomum secerni a pomis apud idoneos repperimus: Afranius in Sella (*seq. frg. v. p. 652, 58*), sed et Cicero oeconomicon libro tertio (*seq. frg. v. p. 652, 64*). 3, 20, 5 grossi appellantur -i quae non maturescunt. hos Graeci dicunt ὀλύνθους. *nota proverbium*: SEN. epist. 87, 25 non nascitur . . . ex malo bonum, non magis quam -us ex olea (*cf.* TERT. *supra l. 31,* VVLG. *l. 45*).

genera enumerantur: CATO agr. 8, 1 VARRO rust. 1, 41, 6 CLOATIVS ap. Macr. sat. 3, 20, 1 *sqq.* COLVM. 5, 10, 10 *sqq.* 10, 413 *sqq.* PLIN. nat. 15, 68 *sqq.*; *v. Olck, PW. VI 2119 sqq. nominat* CATO: mariscas (VARRO rust. 1, 6, 4 PAVL. FEST. p. 32 SEN. suas. 2, 17 COLVM. 10, 415 *al.*) . . . Africanas (PETRON. 35, 3 PLIN. nat. 15, 69. 74. Afra PELAGON. 201 VEG. mulom. *al.* Libyca MART. 4, 46, 10. 7, 53, 8) et Herculaneas, Saguntinas (sacont- *trad.; cf.* PLAVT. Merc. 943 *p. 652, 52*) hibernas, Tellanas atras pediculo longo; VARRONI *placent* Chiae (MART. 13, 23) ac Chalcidicae et Lydiae et Africanae, item cetera transmarina in Italiam perlata. CLOATIVS *dinumerat*: Africa albula, harundinea, asinastra, atra palusca, Augusta bifera Carica, Caldica (*i. q.* Chalcidica?) alba, nigra, Chia alba, nigra, Calpurniana alba, nigra, cucurbitana, duricoria, Herculanea, Liviana (PLIN. nat. 15, 72), Lydia (ludia *trad.*), leptolydia (-lud- *trad.*), Marsica, Numidica pulla, Pompeiana praecox (PLIN. nat. 15, 72 AVR. Fronto p. 29, 21 N.), Tellana atra *et addit* sciendum, quod -us alba ex felicibus sit arboribus, contra nigra ex infelicibus. *a* PLINIO *et* COLVM. *tractantur praeterea* Aegyptia (*cf.* nat. 13, 56 *sq.* AVG. civ. 21, 5), Alexandrina (LAMPR. Alex. 60, 5), albicerata (COLVM. 10, 417 albaque quae servat flavae cognomina cerae), Aratia alba, callistruthia (pass⟨er⟩aria CAPITOL. Alb. 11, 3), Carica (*v. Olck p. 2110*), Caunea (*v. Olck p. 2110*), Chelidonia (COLVM. 10, 415), cottanum (*v. Thes. s. v.*), Cypria (PLIN. nat. 13, 58. 14, 102), Ebusia (*v.* STAT. silv. 1, 6, 15 PLIN. nat. 15, 82), Idaea (PLIN. nat. 15, 68), Indica (PLIN. nat. 12, 22 *sq.*), Laconica (PLIN. nat. 16, 113), mamillana, Marrucina, ona Tarentina, pass⟨er⟩aria (*v.* callistruthia), vilissima popularis, porphyritis, Sabina (VARRO rust. 1, 67), sulca (COLVM. 5, 10, 11), Tiburtina, topia (COLVM. 5, 10, 11), Tusculana (ad victum optima VARRO frg. Macr. sat. 3, 16, 12). *epitheta ad vitam et usum pertinentia*: praecoces (COLVM. 5, 10, 10 *al.* maturae PALLAD. 4, 10, 31. prima HOR. epist. 1, 7, 5); *opponuntur ibi* hibernis *vel* serotinis, *cf.* PLIN. nat. 15, 71 sunt . . . eaedem serotinae et praecoces, biferae. *de grossis v.* MACR. *p. 653, 51 et* CHAR. gramm. *p. 650, 68.*

in EDICTO imp. Diocl. *enumerantur* 6, 78 -us optimae. 6, 79 sequentes. 6, 84 -us Caricas. 6, 85 Caricae pressae. 6, 88 -us du⟨plices⟩. *v.* HOR. *p. 652, 68 et* PLIN. *p. 653, 20.*

III *ulcus* (*plerumque gen. masc.*): *cf.* CELS. 6, 3, 1 est . . . ulcus, quod a -i similitudine σύκωσις a Graecis nominatur. caro excrescit . . . sub eo . . . duae species sunt . . . fit utrumque in iis partibus, quae pilis conteguntur (*seq. plura*). CARM. epigr. 50^C (*Pompeis in pariete*) Chie, opto tibi ut refricent se -us tuae, ut peius ustulentur quam ustulatae sunt. MART. 1, 65 cum dixi '-us', rides quasi barbara verba et dici '-os', Caeciliane, iubes. dicemus '-us', quas scimus in arbore nasci, dicemus '-os', Caeciliane, tuos. 4, 52, 2 gestari iunctis nisi desinis, Hedyle, capris, qui modo -us eras, iam caprificus eris. 6, 49, 11 nascetur . . . tibi -us. 14, 86 solet a nudo surgere -us equo. CHIRON 782 si cui iumento -i nati fuerint super extalem. MARCELL. med. 31, 16 ad -os, qui in locis verecundioribus nascuntur. PLAC. med. 11, 7 ad -os, qui in ano nascuntur. DIOSC. 1, 32 utilis -ibus . . . ani.

ad fīcum *mansiones duae Africae v. Onomast. et PW. VI 2272.*

2. fīcus maritima *et* **fīcus terrae** *herbas v.* fucus. *Vollmer.*

fīdāmen, -inis *n. videtur esse i. q. fides, fidelitas sensu Christiano.* CARM. ad senat. 83 corrige delictum -e, corrige mentem. *ad exemplar verborum, quibus vetustiores poetae, Ovidius imprimis (Norden, Ennius u. Vergilius p. 28 adn.), saepius usi sunt, a poeta Christiano, qui et ipse vers. 64 sq.* moderamen *adhibuit, contra rationem grammaticam (cf.* fidere *et* fidus) *fictum esse videtur.*

fidēdīco *v. p. 668, 79.*

fidēdictor, -ōris *m.* [*cf. c.* fideiussor *et c.* dicere. *Th.*]. *is qui pro aliquo fidem dicit.* AVG. epist. 98, 7 p. 528, 17 (*verba Bonifatii episcopi*) pro eis *qui ad baptismum offeruntur* parentes tamquam -es respondent. ROMVL. fab. Aesop. 40 p. 122, 2 -es.

***fideicommissārius,** -a, -um [*a* fidei commissum. *Th.*]. *graeca scriptura vel terminatio*: COD. Iust. 1, 3, 45 (46), 5. 6. 6, 4, 4, 6 NOVELL. Iust. 1, 1, 1. 2 *et passim.* PAPYR. Cairo catal. II 67151, 54 (*a. 570*) THEOPHIL. inst. Iust. 2, 10, 11 p. 160, 21. 2, 20, 13 p. 213, 6. 2, 23, 1 p. 239, 4 *al. notatur*: CORP. X 1123, 11 praet. fid. com⟨m.⟩

ad fideicommissum pertinens: **1** *de rebus*: S. C. Trebell. (dig. 36, 1, 1, 2) in omnibus -is hereditatibus (PAPIN. dig. 29, 7, 13, 1. 36, 1, 56 VLP. dig. 5, 6, 3 pr. *al.*). IVLIAN. dig. 29, 7, 2, 2 -as *libertates* (*opp.* directae, *sic saepius*). GAIVS inst. 2, 265 -a libertas (PAPIN. dig. 40, 1, 20, 1 VLP. dig. 2, 12, 2. 4, 4, 5 *al.* COD. Iust. 6, 4, 4, 6 fideicommissaρίᾳ ἐλευθερίᾳ). SCAEV. dig. 32, 37, 3 pater decedens epistulam -am ad filium suum scripsit (COD. Iust. 6, 22, 7). VLP. dig. 5, 6, 1 -a hereditatis petitione. MARCIAN. dig. 36, 1, 30 propter inserta -a verba. 36, 1, 31, 1 restitutionem. **2** *de personis*: praetor (*cf. p. 678, 78; v. Momms. Staatsr. II^3 p. 103 sq.*): CORP. X 1123, 11 VLP. dig. 35, 1, 92 *al.* CORP. X 1254, 9. 5184, 4 INST. Iust. 2, 23, 1 LYD. mag. 1, 48 THEOPHIL. inst. Iust. 2, 23, 1 p. 239, 4. MOD. dig. 31, 34, 2 dominus servi -i (*i. servi, cui fideicommissum destinatum est*).

masc. subst. ***fideicommissārius,** -i. **1** *is cui hereditas fideicommissaria restitui debet* (*opp.* heres): SCAEV. dig. 31, 89, 7. 36, 3, 18 pr. PAPIN. dig. 10, 2, 34. 36, 1, 51 pr. VLP. dig. 5, 3, 13, 5 PAVL. dig. 5, 1, 28, 1 *al.* COD. Iust. 6, 49, 8 pr. specialis. *ibid.* generali -o. *al.* **2** *i. q. heres fiduciarius*: MARCIAN. dig. 5, 1, 51 (*lectio incerta,* fideicommissum *coni. Faber*).

fideicommissum *v. p. 678, 61.* **fideicommitto** *v. p. 678, 7.*

fideifragus, -a, -um [*a* fides *et* frangere. *Th.*]. GLOSS.: fidifragus refraga fidei. fidifragi refragae fidei (*Landgraf, Archiv IX 378 vocem ullam esse negans coniecit* foedifragus, *sed cf. l. 62*). AVG. c. Gaud. 1, 11, 12 p. 206, 20 (*verba Gaudentii*) Gabinius vel ceteri -i in malo illi lapsu consortes.

fideiprōmissor *v.* fidepromissor *p. 661, 59.*

fidēiubeo *v. p. 668, 67.*

***fidēiussio,** -ōnis *f.* [*a* fide iubere. *Th.*]. GLOSS. ἐγγύη. βεβαίωσις. II 596, 16 (IV 576, 39) vadimonium -o. *actio fide iubendi.* S. C. Vell. (dig. 16, 1, 2, 1) quod ad -es et mutui dationes pro aliis . . . pertinet. IAVOL. dig. 46, 1, 20 cum servus -is nomine obligari non possit. SCAEV. dig. 34, 3, 28 pr. VLP. dig. 17, 1, 29 pr. *al.* FIRM. math. 3, 11, 16 sponsione aut -e aliqua. FVLG. serm. ant. 59 vadatus dicitur obstrictus vel sub -e ambulans (*cf. l. 66*). COD. Iust. 4, 20, 19 pr. si quidem *testes* sua sponte -em suae personae sine damno praestare velint. CASSIOD. var. 2, 13, 1 LEX Visig. 9, 1, 12 fugitivus . . . sub illius, aput quem inventus est, -e tamdiu consistat, quamdiu agnosci potest.

***fidēiussor,** -ōris *m.* [*a* fide iubere. *Th.*]. GLOSS. ἐγγυητής. βεβαιωτής. πιστικελευτής. satisdator. V 295, 8 vas† vapro (vades?) pluraliter. *cf.* V 295, 7 fideius brog (-r borg *Gallée*) saxonice. II 596, 27 vadator -r. V 483, 32 sponsores vates (*i.* vades) -es. *cf.* DON. Ter. Eun. 139 'si fidem habeat' id est si credat. unde -r dicitur, hoc est auctor credendi. [*it. sept. vet.* fixor. *M.-L.*]

LABEO dig. 20, 6, 14 mercedis nomine -em a colono accepisti. TAB. censualis frg. (Bruns fontes^7 142) 2 in perpet(uum) eius rei -r. 9 (*cf. Schulten, Hermes 41, 14*). GAIVS inst. 3, 115 pro eo quoque qui promittit solent alii obligari; quorum alios sponsores, alios fide-

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

promissores, alios -es appellamus. 3, 116 -r ita *interrogatur*: idem fide tua esse iubes? *al.* CORP. VIII 2353, 6 L. Cesti Galli fideiussoris Fl. Natalis. SCAEV. dig. 18, 1, 81. PAPIN. dig. 18, 6, 19, 1 -es ... evictionis. CALL. dig. 2, 6, 2. VLP. dig. 2, 8, 7 pr. i d o n e u s (*passim apud* ICTOS. PS. CYPR. singul. cler. 11 p. 186, 12 *quis* pro altera persona contra satanan repugnator, circa deum vero idoneus -r esse praesumat? AMBR. Tob. 17, 57 -em idoneum repperistis. LEO M. serm. 17, 2 *deus* idoneus -r est pauperum. *eadem verba* RVRIC. epist. 2, 48 p. 431, 19. CASSIOD. var. 4, 5, 2). VLP. dig. 2, 15, 7, 1. PAVL. dig. 21, 1, 56 -i emptionis. MOD. dig. 20, 1, 26 pr. *passim ap.* ICTOS. FIRM. math. 3, 11, 5. PRISCILL. tract. 3, 61 p. 48, 8 cuius profetiae fidem velut -r promissi muneris dominus implevit. AMBROSIAST. in Ephes. prol. p. 373^A *Paulus* veniens ab Hierosolymis in custodia sub -e intellegitur degisse. AMBR. Tob. 7, 27 quaerenti -es. HEGES. 5, 22 l. 58 ego -r tuus, ego deprecator tuus. 5, 31 l. 42 vadem quaerere, -em dare. VVLG. prov. 20, 16 eius qui -r e x t i t i t alieni. *cf.* 27, 13 qui spopondit pro extraneo (RVFIN. epist. Clement. 5 ne -r existat. AVG. serm. ed. Mai 105, 2 filios, quos in baptismate suscipitis, scitote vos pro ipsis -es apud deum extitisse. *cf.* PS. AVG. serm. 168, 3 CAES. AREL. suggest. p. 298). Sirach 29, 20 gratiam -is (LXX ἐγγύου) ne obliviscaris: dedit enim pro te animam suam. AVG. in psalm. 88 serm. 1, 28 *Christus* -r testamenti. epist. 153, 17 p. 415, 18 si quisquam decipiat -em suum. 250* p. 598, 8 ut fidem -bus frangant. serm. 177, 11 tene -em (*i. deum*). MACR. sat. 5, 19, 20 accepto ... -e a persona quae iuratura est. VAL. CEM. hom. 8, 2 p. 717^C his omnibus -r est Christus. 8, 4 p. 718^D SALV. eccl. 4, 38. 39. RVRIC. epist. 2, 9 p. 384, 10 animus meus mihi animi vestri -r assistat. ALC. AVIT. epist. 18 p. 50, 10 ENNOD. epist. 6, 13, 1 INST. Iust. 3, 20 *passim* COD. Iust. 8, 40 *passim* CASSIOD. var. 1, 37, 5 p. 35, 20 *al.* LEX Sal. 50, 2. 3 capit. 2, 8, 2 GREG. TVR. Franc. 4, 43 p. 178, 10. 5, 14 p. 205, 9 VEN. FORT. vita Germ. 30, 86 GREG. M. epist. 2, 22 (*a. 592*). 6, 25 (*a. 596*) *al.*
deriv.: fideiussorius.

***fidēiussōrius,** -a, -um [*a* fideiussor. *Th.*]. *ad fideiussorem vel fideiussionem pertinens*: IVLIAN. dig. 46, 1, 14 obligatio -a (AFRIC. dig. 46, 1, 21, 2). POMPON. dig. 17, 1, 47 pr. ex causa -a (AFRIC. dig. 46, 3, 38, 5 PAPIN. dig. 7, 5, 8 *al.*). 46, 3, 4 -o nomine (VLP. dig. 4, 4, 7, 3).

***fidēlia,** -ae *f.* [*cf. esse videtur c. gr.* πίθος, πιθάκνη φιδάκνη, *fortasse c. island.* biða *'vas superne astrictum'; v. Bugge, Bezzenbergers Beitr. z. Kunde der indog. Spr. 3, 97. Th.*]. GLOSS. ἀγγεῖον. ἀγγεῖον ὑελοῦν. βῖκος. *cf.* NON. p. 543, 25 -a: Samium vas ad usus plurimos (*sequitur* PLAVT. Aul. 622). *legitur inde a* PLAVTO.
v a s f i c t i l e s i v e v i t r e u m ad varias res conservandas aptum (*cf. Mau, PW. VI 2277*): *continet res comestibiles sive potabiles*: PLAVT. Aul. 622 (*cum lusu verborum*) si repperero, o Fides, mulsi congialem plenam faciam tibi -am. COLVM. 12, 7, 3 in summum labrum -ae. 12, 10, 2. 12, 38, 1 in fictili -a. 12, 48, 1 in -am picatam. 12, 58, 1 in -am vitream. *al.* PERS. 3, 22 sonat vitium, percussa maligne respondet viridi non cocta -a limo. 5, 183 tumet alba -a vino. ITALA III reg. 17, 14 (Cypr. eleem. 17 Ps. Aug. spec. 82 p. 582, 17) -a (ἡ ὑδρία, VVLG. hydria) farris non deficiet (CYPR.; deficient, *sc.* fidelia *pro plurali habuit cod. Sessorianus Ps. Augustini, reliqui verbum omiserunt*). *continet calcem*: CVRIVS Cic. epist. 7, 29, 2 nec solere me duo parietes de eadem -a dealbare (*cf. Otto, Sprichw. p. 265*). *tit. in vase funerario*: CORP. XIII 10017, 44 Diocleti sp. -a. *metaphorice: subauditur id quod vase continetur*: PERS. 3, 73 nec invideas quod multa -a putet in locuplete penu. *Fraenkel.*

***fidēlis,** -e [*a* fides. *Th.*]. *de etymologia: a* fidus *deducit* PRISC. gramm. II 131, 12 in 'elis' pauca invenio denominativa: fidus fidi -is (GRAMM. suppl. 67, 26). *ad etymologiam Ciceronianam vocis quae est fides (v. p. 661, 70 sq.) spectant*: HIER. in Is. 55, 2 p. 646 -*is* idcirco vocatur -is quia promissa compleverit. AVG. spir. et litt. 31, 54 p. 211, 5 *v. p. 656, 61.* VEREC. in cant. 2, 4 *deus* idcirco -is est appellatus, quod promissionum suarum exhibeat sponsionem. *ibid.* -isque propter exhibitionem dicitur promissorum. *de formis*: fedelis: CORP. V 1745, 5. VI 32057^a, 2. XIII 7723, 4 fed(elis). *al.* fedilis: CORP. XIII 3847. i *longa*: CORP. XIII 3260, 4 fídelis. *terminationes: nom. sing. masc.* fideles: CORP. VIII 24097, 5. XII 1692, 2 *al.* fidelix: CORP. VIII 14257, 2 (*non recognitum*) ⟨fi⟩delix. INSCR. Nuov. bull. di arch. crist. 1910 p. 166 (*Syracusis*) Felix fidelix. fedele: INSCR. christ. Kraus I 178. *scribitur nom. sing. masc.* -e *fort. etiam* NON. p. 512, 30 *in versu* PLAVT. Capt. 439 (-is *codd. Plautini; cf. Leo, Plaut. Forsch.*² *286, 1*). *abl. sing.* -i *inde a* TER. Hec. 472 *passim*, -e CONST. veteran. 7 (Corp. III p. 849) 4 (*bis*). TEST. Dasum. (Corp. VI 10229) 45. PAVL. NOL. epist. 1, 8 p. 7, 7 (-i *codd. duo deter.*). *notatur in titulis*: f(idelis): DECRET. decur. Forosempron. (Corp. XI 6123) 3 CORP. VI 793, 6 *saep.*; *cum apice*: CORP. VI 3404, 5 f́. fi(delis): CORP. VI 3376, 6. fe(delis): INSCR. Revue archéol. 19 (1912) p. 455, 9 (*christ.*). fid(elis): CORP. VIII 14291, 3. VI 32929, 3. XI 6057, 8 INSCR. christ. Rossi I p. 669. fidel(is): CORP. VIII 14698, 7. IX 2457, 8. X 1059, 3. [*de nota* FD *vix huc pertinente v. Ritterling, de Romanorum leg.* X *gemina, Lips. 1885 p. 15. Zangemeister in adn. ad* CORP. XIII 7717.] *de notione*: DON. Ter. Phorm. 76 -is ... officium est servare aliquid. GLOSS. πιστός. πίστεως ἄξιος. εὐγνώμων. πιστὸς δοῦλος. fidus, credulus. IV 76, 45 -is de servo -i[s], unde hoc vocabulo censentur bene christianae credulae (V 200, 16 censentur bene creduli servi [?]). -em caram, certam, stabilem. -es πιστάς. -issimus πιστότατος. *de -i et fido*: SERV. Aen. 1, 113 fidum -em. utrumque nomen idem significat. *addit* SERV. auct.: quamvis quidam velint fidum amicum, -em servum dici (*haec doctrina latissime grassata est, cf.* DON. Ter. Phorm. 76 fidus est amicus, -is servus. CAPER gramm. VII 97, 9. 273, 13 ISID. diff. 1, 207 *al. huc spectat etiam* DON. Ter. Andr. 460 -em maluit quam fidum dicere *virum*; fidum enim honestius dixisset). DON. Ter. Hec. 59 fidi in maximis, -es in minoribus negotiis. SERV. auct. Aen. 2, 377 *neque* fida satis *responsa*: ... non dixit -ia, sed quae ad fidem habendam pellicere non possent. *de u s u: legitur inde a* NAEV. ENN. PLAVTO; *pro subst. passim inde a* CIC. epist. 4, 1, 2, *maxime apud* ECCL. (*i. q. credens. nota fem.*: THEOD. MOPS. in I Tim. 5, 10 p. 162, 2 de -bus et -bus [*i.* περὶ πιστευόντων καὶ πιστευουσῶν? *Swete*]). *de gradibus comparationis* (*cf.* GRAMM. suppl. 77, 28): *compar. legitur inde a* PLAVT. Capt. 346, *compar. pro posit.* HIER. epist. 38, 1 NICET. fid. 4 p. 14, 17; magis -is PLAVT. Asin. 573. *superlat. inde a* CIC. (har. resp. 29 Deiot. 14 Font. 45 *al.*), *maxime sensu elativo* (div. in Caec. 12 Verr. 1, 13. 3, 163. 4, 64 Phil. 9, 5 *al.*), *qui usus exaggeratur apud* ECCL.: *cf.* ITALA psalm. 110, 8 -issima (-ia VVLG.) omnia mandata *dei.* AVG. gen. ad litt. 8, 7 p. 242, 5 sicut -issima scriptura testatur. GENNAD. dogm. 73 PASS. Petr. 3. *ceterum v. p. 658, 37 sq. superl. plane pro posit.*: APRING. in apoc. 22, 6—7 quid tam -issimum tamque verum quam promissio Christi? [*loc. dub.*: OV. rem. 586.] [*it.* fedele, *francog. vet.* feoil, *hisp.* hiel. *M.-L.*]

I *is qui fidem praestat*: A *i. q. fidus*: 1 *de hominibus*: NAEV. com. 90 numquam quisquam amico amanti amica nimis fiet -is. ENN. ann. 244 doctus -is suavis homo. PLAVT. Asin. 568 ubi sciens -i infidus fueris. 573 amicae quam amico tuo fueris magis -is. Bacch. 491 quem tu habeas -em tibi aut cui credas nescias (*cf.* Mil. 1354 alios -iores semper habuisti tibi quam me). Capt. 439 fac -is sis -i, cave fidem fluxam geras (fac -e cave f. f. g. NON. p. 512, 30 *cf. p. 655, 70*). Mil. 409 te -em facere ero voluisti. 1370 *servus* (CIC. Cluent. 181 *al.*). Persa 67 civem et -em et bonum. Trin. 1096 -i et fido et cum magna fide. TER. Andr. 460 -em haud ferme mulieri invenias virum. Hec. 59 amatores. Phorm. 581 te mihi -em esse aeque atque egomet sum mihi. CIC. S. Rosc. 112 aeque *quisquam* credit nisi ei quem -em putat. div. in Caec. 12 sociorum (Verr. 1, 13. 3, 14 *al. passim*). Tull. 5 *amicus* (Verr. 3, 122 *al.* HOR. epist. 2, 2, 1). Verr. 3, 6 provinciam (4, 64 *al.*). 3, 163 Centuripinorum ...-issima civitas (4, 170 *al.* VVLG. Is. 1, 21). 4, 67 populo. 6, 157 Sicilia. Font. 32 civibus (SALL. Iug. 89, 4 *al. passim*). 45 ex ipsa ... Gallia -issima ... auxilia sumuntur. Mur. 50 defensorem. prov. 5 *urbs.* Scaur. 45 regnis. Planc. 22 regio. Phil. 3, 39 municipio. 9, 5 -issimae ... coniugis. de orat. 3, 3 tutor. Att. 1, 13, 1 *tabellarius.* epist. 1, 9, 2 *consiliarius.* 4, 1, 2 si quem tuorum -ium voles, ad me mittas. PLANC. Cic. epist. 10, 21, 5 exercitum -issimum. BELL. Afr. 19, 3 milites. BELL. Alex. 7, 2 multitudo. 61, 2 oppidum. OV. Pont. 4, 14, 46 turba. VITR. 1, 1, 7 *architectus* -is sine avaritia. VELL. 2, 29, 3 in reconcilianda gratia -issimus. VAL. MAX. 7, 2 ext. 12 aut exigui ruris aut non ambitiosae doctrinae -is ac pertinax cultor. LVCAN. 8, 17 auctor. PERS. 5, 48 nata -bus hora. PETRON. 71, 12 pius, fortis, -is. QVINT. decl. 262 p. 73, 11 uxorem pudicam, obsequentem, -em. TAC. ann. 15, 67. SVET. Galba 12, 2 Germanorum cohortem ... multis ... experimentis -issimam. VLP. dig. 29, 1, 1 pr. commilitones. PAVL. dig. 27, 1, 36 pr parentes. APVL. met. 4, 18 in illis aedibus -issimorum mortuorum occultare (4, 21 *sarcinas* nobis servaverant -es mortui). MIN. FEL. 1, 1 boni et -issimi contubernalis. TERT. resurr. 63 p. 124, 1 per -issimum sequestrem dei hominum Iesum Christum. adv. Marc. 4, 7 p. 435, 13 *Augustum* testem -issimum dominicae nativitatis. pudic. 16 advocatus. VVLG. deut. 7, 9 deus (32, 4 I Cor. 1, 9 *al. cf.* AVG. spir. et litt. 31, 54 p. 211, 5 secundum illam *fidem* ..., qua fit quod promittitur [*spectat ad etymologiam apud* CIC. *v. p. 661, 70*], etiam deus ipse -is est nobis. VEREC. in cant. 2, 4 *deus* verus -is, qui fidei totius est fons *eqs.*). Iudith 8, 23 per multas tribulationes transierunt -es. II Tim. 2, 13. Hebr. 2, 17 -is pontifex ad deum (πιστὸς ... τὰ πρὸς τὸν θεόν). 3, 2 *Iesus* -is est ei qui fecit illum sicut et Moyses in omni domo eius (*cf.* 3, 5). apoc. 2, 10 usque ad mortem. 19, 11 qui sedebat super eum, vocabatur -is. AVG. civ. 1, 14 p. 25 D. *deus* non deseruit -es suos. CARM. epigr. 435 hi sancte coluere deos, vixe⟨re -es⟩ (*sic supplendum est ex* CORP. VI 36426). *quasi cognomen*: S. C. de sumpt. lud. glad. (Corp. II 6278) 14 sacerdotes -issimarum Galliarum vestrarum. *cognomen militare*: l e g i o (*cf.* CASS. DIO 30, 15, 4. *Ritterling, de Romanorum legione* X *gemina, Lips. 1885 p. 122 sq.*): CORP. V 533 (*saec. I med.*) leg(ionis) VII C(laudiae) p(iae) f(idelis). INSCR. Rhen. Bramb. 4 c 25 (*in tegula*) leg. X Ge(minae) p. f. *al.* (*v. Ritterling p. 108 n. 60 d*). CONST. veteran. 7 (Corp. III p. 849) (*a. 70*) in leg. II adiutrice pia -e. CORP. VII 185 (*aet. Vespas.*) leg. II a(diutricis) p. f. II 4609 leg. VI vic(tricis) p. f. III 2678. VI 3634 leg. XXII piae -is (*perscriptum etiam* XIII 1680 *al.*). XI 6716, 16 (*in gemma*) l(egio) XI C(laudia) p. f. VI 793, 6 milites leg. II p(iae) f(elicis) f(idelis). XIII 6672 leg. XXII Pr(imigeniae) f. IX 2457, 8 leg. XVI Flaviae fidel(is). *talia passim.* XI 6053, 10 quo militante ... legio pia -is constans commoda cognominata est. *iteratur cognomen* PF (*cf. Mommsen ad* CORP. III 875): CORP. III 4300 leg. I ad(iutricis) bis p. f. 875 leg. V

[*Jchm.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Mac(edonicae) III piae fid⟨elis⟩. XIII 7248, 6 leg. XXII P(rimigeniae) p. f. II (*i. bis*). 3521, 9 leg. II adi(utrix) VI p. VI f. ⟨co⟩nstans ⟨C⟩laudiana. INSCR. numm. Cohen V p. 386 n. 443 (*imp. Gallien.*) leg. I adi. v p. v f. *al.* cohors: CORP. XIII 7705 coh(ortis) II Asturum p. f. D(omitianae). *al. v. ibid.* p. 489 *praef.*). CONST. veteran. 27 (Corp. III p. 862), 6 (*a. 98*) I Batavorum (miliaria) p. f. *ibid.* 37 (*ibid.* p. 868). 40 (p. 870). CORP. VIII 18217, 6 coh(ortis) II c(ivium) R(omanorum) eq(uitatae) p(iae) f(idelis). III *saep.* *iteratur cognomen* PF: INSCR. numm. Cohen V p. 357 n. 104 (*Gallien.*) cohh. praet. VI p(iarum) VI f(idelium). *al.* classis: CORP. XIII 7681, 4 miles ex classe (*scriptum extat* casse) Germanica p. f. D(omitiana). 7723, 5 *al.* ala: DECRET. decur. Forosempron. (Corp. XI 6123) 3 alae Indianae p(iae) f(idelis). CORP. XIV 2287, 5 ex ala Flavia pia fidelis (*sic*). III *saepe* (*v. indicem p. 2486 sq.*).

accedunt praepos.: in *c. abl.*: CIC. fin. 2, 81 Epicurei ... in amicitiis -es. ad Q. fr. 1, 1, 17 *servus* in domesticis rebus et privatis. PROP. 2, 34, 3 in amore. TERT. adv. Marc. 5, 1 p. 569, 5 in dei rebus. VVLG. Luc. 16, 10 qui -is est in minimo, et in maiori -is est. 16, 11 in iniquo mammona. 16, 12 in alieno. 19, 17 in modico. I Tim. 3, 11 in omnibus. in *c. accus.*: SALL. Catil. 9, 2 in amicos -es erant. SEN. Ag. 180 in hos -is augur, in captas levis. ITALA Matth. 25, 23 (Nicet. appell. p. 5, 14) in pauca (ἐπὶ ὀλίγα, VVLG. super p.) -is fuisti. erga: SPART. Carac. 2, 6 addidit ... his quasi -ioribus erga se stipendium. adversus: DON. Ter. Phorm. 76 quam stultum sit seni adversus iuvenes -em esse. super: VVLG. Matth. 25, 23 *v. l. 22.* supra: ITALA Matth. 25, 23 (Ps. Cypr. abus. 10 p. 170, 4).

2 *de bestiis*: HOR. carm. 1, 1, 27 visa est catulis cerva -bus. 4, 4, 3 ministrum fulminis alitem (*i. aquilam*) ... expertus -em Iuppiter. PLIN. nat. 8, 142 -issimumque ante omnia homini canis atque equus.

3 *de rebus*: **a** *incorporeis* (*necnon caput, pectus sim.*): PLAVT. Persa 48ᵃ operam da hanc mihi -em (CIC. Caecin. 14 magis opportuna opera ... quam -i. Catil. 3, 14 CAES. Gall. 7, 76, 1 LIV. 23, 46, 6 *al.*). TER. Hec. 472 -i animo (CIC. Mil. 29 *al.* HOR. ars 336). CIC. Cluent. 85 consilium (leg. agr. 2, 5 off. 1, 52 LIV. 22, 22, 6 *al. passim*). Rab. perd. 38 defensionem. Scaur. 31 -i in gratiam reditu. Marcell. 14 grati animi -is memoria (QVINT. inst. 11, 2, 42. CORP. X 258, 1 Gemino -issimae memoriae). Lael. 54 amicitias (VAL. MAX. 4, 7 ext. 1 *al.*). off. 2, 23 benevolentia (VAL. MAX. 4, 7, 4). Att. 3, 19, 2 -es litteras tuas. 9, 13, 5 occultationem et ὑπηρεσίαν -em. epist. 10, 6, 2 prudentia. ad Q. fr. 1, 1, 16 familiaritates. LVCR. 1, 52 mea dona tibi studio disposta -i (AVIEN. Arat. 1876 studio). HOR. carm. 3, 2, 25 -i .. silentio (SERV. Aen. 3, 112. *cf.* FIRM. math. 5, 2, 16 taciturnitate). 4, 5, 15 desideriis icta -bus quaerit patria Caesarem. TIB. 1, 6, 75 mente -i. PROP. 2, 1, 36 caput. OV. epist. 1, 104 cura (Pont. 2, 11, 23. *aliter i. q. amans*: OV. ars 1, 555 assum tibi cura -ior). met. 13, 319 sententia. Pont. 4, 9, 77 *Flaccus* tenuit Mysas gentes in pace -i (LVCAN. 9, 1102 pace -i). LIV. 5, 40, 8 custodia (6, 1, 2 *al.*). 40, 51, 1 concordia. PHAEDR. app. 27, 8 *vox* non ... -is, sed ... iucunda. SEN. Ag. 245 coniugium. Herc. O. 570 -e semper regibus nomen Lichae. dial. 11, 19, 1 pectus. epist. 71, 35 intentione. QVINT. inst. 10, 7, 7 multo ac -i stilo ... formetur oratio. TEST. Dasum. (Corp. VI 10229) 45 matrimonio. PANEG. 10 (4), 20, 3 amor -ior. FIRM. math. 6, 8, 2 commendatione. VEG. mil. 1 praef. labor diligens et -is. 2, 5 *imperatori* tamquam ... deo -is est praestanda devotio. VVLG. II Esdr. 9, 8 cor. AVG. civ. 19, 17 p. 385, 20 D. pietate. CLAVD. 26, 411 *boves* gaudent ... -es reddere mugitus. CASSIOD. in psalm. 90, 7 -issima devotione. *nota oxymoron*: VAL. MAX. 4, 7, 6 -i mendacio.

b *quasi tropice de rebus corporeis*: AETNA 264 humus ... pecori silvisque -is. PROP. 3, 23, 9 *tabellae.* OV. epist. 14, 127 sepeli lacrimis perfusa -bus ossa. LIV. 28, 22, 10 amicae ac -es ... manus (LVCAN. 5, 242). 31, 9, 4 subsidia firma ac -ia ... rei p. SEN. Tro. 502 (*Andromache Hectoris tumulum alloquitur*) -i cinere victurum excipe. APVL. met. 1, 14 probae et -es ianuae. RVFIN. Orig. in Ios. 1, 4 cibi ... opera ... nos ad futuram viam velut -e viaticum comitantur. CLAVD. carm. min. 27, 63 flammas. rapt. Pros. 1, 169 *Aetna* scit nivibus servare fidem ... fumoque -i lambit contiguas innoxia flamma pruinas. *adde*: VVLG. Is. 17, 10 quia oblita es dei salvatoris tui et fortis adiutoris tui non es recordata, propterea plantabis plantationem -em et germen alienum seminabis (LXX φυτεύσεις φύτευμα ἄπιστον καὶ σπέρμα ἄπιστον. *in hebraico est* '*plantationes amoenas*'; *versionis suae rationem dedit* HIER. in Is. 17, 10 p. 282. 283 *cf. ibid.* p. 196).

B *spectat ad fidem Christianam*: *i. q.* *credens, credulus,* πιστός (*definitur*: LACT. inst. 4, 13, 26 *homines* qui credunt in eum [*deum*] ac vocantur -es. HIER. in Is. 22, 15 p. 319. AVG. spir. et litt. 31, 54 p. 211, 4 secundum hanc fidem, qua credimus, -es sumus deo. pecc. mer. 1, 25 p. 37, 8 nec ideo ... eos [*parvulos*] quisquam -ium -es appellare cunctatur, quod a credendo utique nomen est, *eqs.* *ludit in vocis* -is *notione generali et speciali* TERT. apol. 46 p. 284 O. *v. p. 658, 2.* *distinguitur* -is *a* catechumenus TERT. praescr. 41 ITIN. [Silv.] 24, 6 *al.* *cf.* HIER. in Is. 19, 18 p. 207 quinque ecclesiae ordines *eqs.* NICET. instr. frg. 2 p. 7, 12 catechumenus quasi hospes et vicinus -ium. *distinguitur a* spiritalis TERT. ieiun. 11. *opp.* ethnicus [TERT. adv. Marc. 5, 7 p. 594, 26 *al.*], gentilis [VIRG. gramm. epist. praef. p. 107, 7 H. *al.*], haereticus [TERT. pudic. 19], infidelis, nationes [TERT. orat. 6], paganus *al. sim.*):

1 *homines*: TERT. apol. 46 p. 284 O. si de fide comparem *paganos et Christianos*, Anaxagoras depositum hostibus denegavit: Christianus et extra (*sc. apud paganos*) -is vocatur (*cf.* PLIN. epist. 10, 96, 7). patient. 6 p. 10, 13 *Abraham* merito ... benedictus, quia et -is; merito -is, quia et patiens. adv. Marc. 2, 26 p. 372, 20 quantum liceat -i et prophetae apud deum. 3, 22 p. 415, 27 apostolos ... et deinceps omnes -es. 3, 24 p. 419, 16 de spe -ium. 5, 7 p. 594, 10 Marcion totum concubitum auferens -bus. p. 594, 26 ne qui -is ethnicum matrimonium contrahat. idol. 9 Simon Magus iamiam -is (11 iam -is. AVG. c. Faust. 12, 24 p. 352, 18 quid dicat Paulus iam -bus gentibus). 10 discipulus. 17 servi vel liberti -es. pudic. 2 salutificator omnium hominum et maxime -ium. 21 delicta -ium. coron. 11 p. 444 O. centurionum -issimorum. p. 445 miles -is. PRAEF. bibl. monarch. in Luc. Graecis -bus. IREN. 4, 25, 1 ex praeputio -es sunt (*cf. l. 22*). CYPR. patient. 23 -ium et credentium deus. COMM. instr. 2, 16, 19 vivere si quaeris gentiliter homo -is. 2, 19, 6 Christianam ... -em (ALC. AVIT. epist. 22 p. 54, 35 Christianis -bus. *cf. infra l. 31. 39*). 7, 18, 2 pios ac -es. ITIN. [Silv.] 24, 2 benedicet -es. HIL. in Matth. 2, 3 diabolus infidelis, Abraham -is. VVLG. Sirach 1, 16 cum -bus (μετὰ πιστῶν) in vulva concreatus est, cum ... iustis et -bus agnoscitur. Ioh 20, 27 *opp.* incredulus. act. 10, 45 ex circumcisione. AVG. civ. 8, 24 p. 361 D. a prudentibus et -bus et religiosis. 11, 13 p. 480 sanctis -busque. 20, 9 p. 430 -es etiam defuncti membra sunt *Christi*. COD. Theod. 16, 7, 2 pr. (*a. 383*) Christianis ac -bus (15, 5, 5 [*a. 425*]). SACR. Leon. p. 309 in tuorum vere -ium sint parte. PALLAD. hist. mon. I 52 p. 335ᶜ virgo ... scholasticissima ... ac -issima. FACVND. defens. 2, 5 p. 575ᴮ Leo -is ac fidens propugnator ecclesiae. VIRG. gramm. epist. 3 p. 136, 9 -ium philosophorum libros. *exempla formularum sepulcralium*: CORP. X 7112, 5 pagana nata ... -is facta. 7171. III 13529, 3 hic pausat Vrsa crestiana -is (VIII 12260, 3 cristiana -is). VIII 23049 f Faustina -is in pace vixit annis LIII. 23053 b Maxima in pace -is vixi. 23060, 1 Mamma Donata vixit -is in pace annos *tot.* 24097, 5 recessit pridie idus Maias -es (*i.* -is) in pace. INSCR. Nuov. bull. crist. 1902 p. 65 recessit in pace -is. 1907 p. 247 hic requiescit Magnus puer -is in pace. CORP. VIII 23344 Benenata -is in pace. INSCR. Notiz. degli scavi 1888 p. 504 virgo fedelis. *superl.*: TERT. coron. 11 p. 444 O. *v. supra l. 13.* *pro posit.*: CASSIOD. in psalm. 10 praef. in qua (*fide*) haeretici digladiantur contra -issimos Christianos. 32, 19 vota -issimi Christiani. 90 div. psalmista profitetur omnem -issimum divina protectione vallari. *al.* *in allocutione*: RVFIN. symb. 1 -issime papa Laurenti. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 267ᴮ -issime virorum Lause. *in tit. sepulcr.*: CORP. XI 6480, 5 liberto sanctissimo -issimo et omni bono merentissimo. VI 34256, 8 coniugi pient(issimae) et -issimae. 35005, 3 filiae karissimae et perquam -issimae. *nota de fide non Christiana et de haeresi*: TERT. coron. 11 p. 445 O. apud hunc (*i. deum*) tam miles est paganus -is quam paganus est miles -is. AVG. c. Secundin. 25 p. 944, 26 fallendo velit -em facere Manichaeus, qualem *eqs. ibid.* p. 945, 10.

accedunt: *dativus*: VVLG. act. 16, 15 iudicastis me -em domino esse. LACT. inst. 5, 5, 11 iustos ac -es deo. CORP. X 4712, 1 Felici filio dulcissimo -i deo. *genetivus*: AVG. civ. 1, 28 p. 44, 6 D. -es Christi (17, 8 p. 226. 17, 9 p. 228). 19, 10 p. 370 unius veri dei. c. Secundin. 25 p. 945, 10 tales -es habet Manichaeus omnis doctrinae daemoniorum mendaciloquorum. in *c. abl.*: VVLG. Eph. 1, 1 omnibus sanctis, qui sunt Ephesi, et -bus in (πιστοῖς ἐν) Christo Iesu (CARM. epigr. 693, 2. CORP. VIII 23230 -is in Christo bixit in pace. X 8076 -i in Christo Ihesum, que [*i. quae*] vixit annis *tot. al.*). I Petr. 1, 21 in deo (AVELL. p. 27, 16 *al.* *passim in tit. sepulcr. velut* CORP. VIII 11106, 3 -is in deo bicxit in pace menses *tot.* *dub.* XI 2590 vita refr⟨iger⟩at tibi deos ⟨q⟩uia semper f⟨ide⟩les in omnibus fuisti).

2 *transfertur ad res*: **a** *corporeas*: LACT. inst. 4, 14, 2 *ecclesia* est domus -is. SEDVL. op. pasch. 1, 30 p. 195, 6 -is signi sacramenta. CARM. epigr. Engström 239, 2 maculare tibi sanc⟨tu⟩m corpusq(ue) -em (*sic*). **b** *incorporeas* (*necnon os, pectus sim.*): ITIN. [Silv.] 49, 1 saeculares ... tam viri quam feminae -i animo propter diem sanctum ... se ... Ierusolima colligunt. HIL. c. Const. 6 beata -ique voce. PS. HIL. dedic. eccl. p. 884ᴬ occupatio quietissima et -issima. VVLG. Sirach 15, 10 *dei laus* in ore -i abundabit. RVFIN. hist. 2, 1, 7 *Thaddaeus* civitatem Edessenorum Christo ... -i satis credulitate sociavit. PRVD. psych. praef. 52 vigilandum in armis pectorum -ium. cath. 11, 86 cum -i spiritu. AVG. gen. ad litt. 9, 7 p. 275, 13 -is et pia virginitas. COD. Theod. 16, 8, 19 (*a. 409*) -i ac devota deo praeceptione sancimus. CHROMAT. beat. 1 sanctae animae et -es. PETR. CHRYS. serm. 119 p. 525ᶜ currere debemus -i cursu in fide Christi. FAVST. REI. epist. 1 p. 162, 10 cum -i confessione. SEDVL. op. pasch. 2, 8 p. 209, 8 magorum facta -ia. VEN. FORT. virt. Hil. 4, 12 per -issimum lavacrum (*i. lavationem -i animo perfectam*). 8, 23 verba. 11, 30 mysterium.

II ***is (id) cui confidi potest***: *i. q.* *certus, firmus, tutus, rectus*: **A** *res* (*cf.* CIC. epist. 16, 17, 1 et doctrina et domus et ars et ager etiam -is dici potest, ut sit, quo modo Theophrasto placet, verecunda tralatio): 1 *corporeae* (*accedit* ad *v. p. 659, 6*): CIC. Planc. 97 in navi tuta ac -i collocatus ... Dyrrhachium, quod erat in fide mea, petere contendi (*rectius tamen fort. intellegitur* '*navis*

[Jchm.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

eius qui in fide mea erat', *sc. M. Laeni Flacci; v. quae seq.*). VERG. Aen. 9,707 lorica. HOR. ars 181 quae sunt oculis subiecta -bus (AVG. civ. 17,5 p. 213 D. -i oculo haec intuens). OV. trist. 4, 5, 5 veritus non es portus aperire -es . . . rati (NEMES. cyn. 61 portus -es). PERS. 2, 41 poscis opem nervis corpusque -e senectae. PLIN. nat. 13, 54 materies ei (*cedro*) lenta ac -is ad vetustatem. 13, 61 non eadem gratia, quamquam -i materie, est (ex *trad.*) arbori, quam balanum appellavimus. 16, 158 *coma harundinis* interiecta navium commissuris feruminat textus glutino tenacior rimisque explendis -ior pice (*cf.* 28, 236 *glutinum* Rhodiacum -issimum). 16, 219 ulmus et fraxinus . . . siccatae -iores. FRONTIN. aq. 123 *structuram* -em fieri oportet. GELL. 12, 10, 6 M. Tulli in exemplaribus -issimis (*seq. opp.* vulgaribus) ita inveni scriptum. TERT. resurr. 3 p. 29, 25 communes sensus . . . eo . . . -iores existimantur, quia *eqs.* 35 p. 77, 23 indicia. nat. 2, 12 vestigia. VVLG. I reg. 2, 35 aedificabo ei domum -em (25, 28 faciet dominus . . . domum -em. II reg. 7, 16). prov. 11, 18 seminanti . . . iustitiam merces -is. Sirach 37, 26 fructus sensus illius -es sunt. Is. 22, 23 figam . . . paxillum in loco -i. 33, 16 aquae eius -es sunt. PRVD. cath. 9, 27 prophetarum -es paginae. AVG. civ. 4, 6 p. 153, 5 D. aliae -iores litterae. serm. ed Mai 48, 2 quidquid scabrosae naturae claudicosa durities aperuit, rectae et inoffensae viae securioris ac semitae -is planities adaequaret.

2 *incorporeae*: CIC. ac. 1, 42 comprehensio facta sensibus et vera esse . . . et -is videbatur. CATVLL. 64, 144 nulla *femina* viri speret sermones esse -es. OV. met. 13, 722 cuncta -i . . . Helenus monitu praedixerat. VAL. MAX. 2, 5, 6 salubritatem suam industriae certissimo ac -issimo munimento tuebantur. PHAEDR. 1, 5, 1 numquam est -is cum potente societas. SEN. dial. 3, 10, 2 otium. nat. 3 praef. 3 -issimus est ad honesta ex paenitentia transitus. epist. 21, 3 a vita speciosa ad -em stabilemque gloriam *revocare*. 27, 2 *voluptates* non sunt solidae, non sunt -es. 80, 2 spectaculum non -e et lusorium. 98, 1 *gaudium* ex se ortum -e firmumque est. ITALA psalm. 110, 8 (Veron.) -issima (πισταί, VVLG. -ia) omnia mandata eius (*dei*). TERT. ieiun. 10 coniecturas coniecturis . . . -ioribus repercutiens. anim. 17 p. 326, 10 -is fuit et visus et auditus *Christi* in monte, -is et gustus vini illius . . . in nuptiis Galilaeae, -is et tactus exinde creduli Thomae. 27 p. 346, 5 -issima primordii exempla. 46 visionem. ARNOB. nat. 4, 11 responsa. DON. Ter. Ad. 994 qui reprehendit, non continuo et corrigit, qui corrigit, non illico secundat, id est laetissimum reddit et -issimum (et -issimum *om. C*). FIRM. math. 2, 18, 3 -i veritatis ratione. 4, 16, 12 vero ac -i . . . iudicio. 4, 19, 29 commercium. 5, 1, 34 erit talis cui -ia secreta credantur. 5, 2, 15 officiis. 8, 18, 1 pronuntiatione. IVV. SEV. rhet. 9 p. 359, 24 argumentatio illa melior et -ior videri potest, quae obscuratur. VVLG. psalm. 18, 8 testimonium. 88, 29 testamentum. 110, 8. Sirach 33, 3 lex. Is. 55, 3 feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias David -es. Dan. 2, 45 interpretatio somni. I Tim. 1, 15 -is sermo (πιστὸς ὁ λόγος) et omni acceptione dignus (3, 1 -is sermo. 4, 9 Tit. 1, 9. 3, 8). apoc. 21, 5 verba -issima (22, 6). COD. Theod. 1, 12, 2 (*a. 319*) instructio. 11, 30, 11 pr. (*a. 321*) stabit ratum ac -e, quod iudicia mea rescripserint. AVG. civ. 5, 24 p. 236 D. aeternae vitae -issima expectatione. gen. ad litt. 8, 7 p. 242, 5 -issima scriptura. AVELL. p. 15, 10 nuntius. DRAC. laud. dei 3, 572 numerum sine fraude -em. *ntr. plur. absol.*: CIC. fin. 2, 46 omnia vera diligimus, id est -ia, simplicia, constantia. ITALA Is. 55, 3 (Tert. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 7 *cf.* p. 411, 23. 412, 18 *al.*) disponam vobis dispositionem aeternam, religiosa et -ia David (τὰ ὅσια . . . τὰ πιστά, VVLG. *v. supra l. 45*). VVLG. act. 13, 34 dabo vobis sancta David -ia (*cf.* HIER. in Is. 55, 2 p. 646 sancta David -ia: quod potest pro firmis accipi atque robustis). CYPR. GALL. Ios. 567 haec ubi disseruit populus -ia fatu. PASS. Paul. 11 *spiritui sancto* fideliter -ia obtemperant omnia.

B *homines*: VVLG. I reg. 3, 20 quod -is Samuel propheta esset domini (Sirach 36, 18 prophetae . . . -es. I Macc. 14, 41). prov. 14, 5 testis (14, 25 *al. saep.*). Hebr. 11, 11 *Sarah* -em credidit esse eum, qui repromiserat. VIRG. gramm epit. 9 p. 70, 23 gerendi vel typici verba de participiis dirivata -es quique doctorum ita intellegunt, ut. *accedit* in *c. abl.*: VVLG. psalm. 144, 13 -is dominus in omnibus verbis suis. *pendet enuntiatum* (quia): VVLG. II Cor. 1, 18 -is . . . deus, quia (πιστὸς . . . ὅτι) sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo 'est' et 'non'.

iuxta pos.: fidens (*v. p. 658, 28*), fortis: HOR. sat. 2, 5, 102 LIV. 22, 60, 20 *al.* firmus: LIV. 31, 9, 4 SEN. epist. 98, 1. felix: CORP. VI 793, 6 *saep.* pius: *v. p. 656, 74 sq.*

syn.: fidus (OV. met. 13, 319), sanctus (ECCL. *passim.*), solidus (SEN. epist. 27, 2).

oppos. (*v. etiam p. 657, 83 sq.*): diffidens (PS. AVG. quaest. test. I 99 p. 190, 21), impius (PAVL. NOL. carm. 24, 297 *al.*), incredulus (VVLG. Ioh. 20, 27), infidus (PLAVT. Asin. 568 *al.*), levis (SEN. Ag. 180), suspectus (VLP. dig. 26, 10, 8).

cf. Onomast.

adv. **fidēle.** PRVD. perist. 10, 428 numquam aliter precabor, quam -e ut militent. CARM. epigr. 1445, 7 emeritam requiem titulo sortita -e confessa est (*v. Büch.*). *de* NON. p. 512, 29 -e pro fideliter. Plautus Captivis (439): fac -e (fidelis *codd. Plaut.*) ⟨sis fideli⟩ *v. Leo, Plaut. Forsch.*[2] *p. 286, 1.*

adv. ***fidēliter.** *de notione*: CIC. epist. 16, 17, 1 unde illud tam ἄκυρον 'valetudini -r inserviendo'? unde in istum locum '-r' venit? cui verbo domicilium est proprium in officio, migrationes in alienum multae: nam et doctrina et domus et ars et ager etiam fidelis dici potest *eqs.* GLOSS. πιστῶς. πιστικῶς. *de usu: legitur positivus apud* PLAVT. CIC. (*praeter orationes*) BELL. Alex. SALL. NEP. PROP. OV. LIV. SEN. pat. *et* fil. VAL. MAX. CELS. CVRT. COLVM. PLIN. nat. STAT. QVINT. inst. TAC. dial. PLIN. epist. FLOR. GELL. APVL. *et posteriores; comparativus* CIC. epist. 11, 21, 5 OV. met. 7, 563 *al.* (magis -r: AVG. civ. 1, 9 p. 14 D.), *superlativus* CIC. epist. 2, 16, 4 (*sed v. l. 11*), PLIN. nat. 33, 61 *al.* [*dub.*: CIC. epist. 2, 16, 4 *codd. optimi* fidissime.]

1 *i. q.* πιστῶς, *probe, oboedienter*: PLAVT. Capt. 363 volt te novos erus operam dare tuo veteri domino . . . -r. 424 erga hunc rem geras -r. Mil. 889 bene . . . aut -r (*praeced. opp.* male atque malitiose). Trin. 1128 consului -r. CIC. off. 1, 92 *vivere* simpliciter, -r. Att. 15, 20, 4 quae si -r Ciceroni curabuntur. epist. 13, 21, 2 mihi . . . -r benivoleque praesto fuit. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 1 quod pro nostra dignitate -r atque honorifice dixeris aut feceris. PLANC. Cic. epist. 10, 16, 2 non modo . . . -r, sed etiam . . . sapienter factum. BELL. Alex. 33, 3 -r permanserant in Caesaris amicitia. SALL. Iug. 71, 5 obtestatur per amicitiam perque sua antea -r acta. NEP. Dion 1, 4. PROP. 3, 24, 23 quinque tibi potui servire -r annos. OV. fast. 6, 41 posuisse -r iras in genus Electrae. EPIST. Sapph. 67 monui bene multa -r. LIV. 8, 1, 2 se sub imperio populi R. -r atque oboedienter futuros. 23, 16, 1 fortius ac -ius (frg. 60 fortiter -rque). 37, 14, 4 VAL. MAX. 4, 7, 2. SEN. dial. 12, 8, 2 litterae tuae tam diu ac tam -r amatae. frg. 90. PLIN. epist. 4, 9, 2 accusatus non minus acriter quam -r defensus. VVLG. II par. 19, 9 agetis in timore domini -r. 34, 12 -r cuncta faciebant (III Ioh. 5 -r facis quicquid operaris in fratres). prov. 12, 22 qui . . . -r agunt, placent ei. AVG. civ. 13, 6. 8. 22, 29 -r accipit quod ait deus. epist. 110, 3 qui sic credit, ut loquitur, etsi non vera loquitur, -r loquitur. epist. 130, 8, 17 *credere. al.* CORP. VI 6191 (*uxor coniugi mortuo*) cum quo vixit ann(os) *tot* -issime. -r *facere quasi technice apud* ICTOS: CELS. dig. 17, 1, 48 pr. parum . . . -r facit fideiussor . . ., quod *eqs.* CALL. dig. 42, 8, 20 MARCIAN. dig. 48, 3, 6, 1.

2 *i. q. confidenter, sincere, recte, constanter, curiose*: PLAVT. Curc. 333 respondit mihi paucis verbis, atque adeo -r. Merc. 301 ausimne ego tibi eloqui -r (*A*, eloqui si quid velim *P*)? :: audacter. CIC. rep. 4, 8 cui . . . utinam vere -r . . . auguraverim. de orat. 3, 87 docere (HIL. syn. 23). epist. 2, 13, 1 prudentibus -rque suadentibus. OV. ars 3, 671 coepta -r edam. Pont. 2, 9, 47 ingenuas didicisse -r artes emollit mores. LIV. 36, 41, 5 vera et providere et -r praedicere. SEN. contr. 2, 1, 24 aridi declamatores -ius quos proposuerunt colores tuentur. CELS. 8, 11, 7 ut primo facilius excidit *os*, ita postea minus -r *continetur* (QVINT. inst. 1, 2, 1 facile percipere et -r continere *memoriā*. 10, 3, 2). SEN. nat. 1, 6, 5 acies *oculorum* . . . in humido labitur nec apprehendere quod vult, -r potest. 4, 10. epist. 50, 8 -r sedent quae in locum suum veniunt. 80, 6 saepius pauper et -ius ridet. PLIN. nat. 33, 61 Fortunae inaurato -issime . . . simulacro. PLIN. epist. 6, 24, 3 QVINT. inst. 1, 4, 5. FLOR. epit. 3, 5, 14 extincta parum -r incendia. APVL. Plat. 2, 5. TERT. pudic. 14 melius suspicareris et -ius argumentareris. TREB. trig. tyr. 33, 8 libellum non tam diserte quam -r scriptum. ARNOB. nat. 2, 11 iudicare -r. ITALA Phil. 2, 20 (Mar. Victorin. in Phil. p. 1214[B]) qui -r (γνησίως, VVLG. sincera affectione) sollicitus sit de vobis. HIL. in psalm. 2, 3 cum . . . his libris . . . collatis et -r consonantibus repertis. HILARIAN. curs. temp. p. 159, 2 anni *tot* . . . per generationes singulas -r comprobantur. AVIEN. Arat. 1318 -r astro explorare notos. VEG. mil. 1, 8. 2, 3 strictim -rque. HIER. epist. 9, 1 nuntiare. RVFIN. hist. 1, 1, 3 ut et -r et integre . . . narremus. PHOEBAD. c. Arrian. 13 figuram -r exprimens. COD. Theod. 9, 42, 18 (*a. 401*) quae susceperat, -r repraesentet. 11, 7, 16 (*a. 401*) tabularios -r prodere nomina dominorum *oportet.* CAPREOL. epist. 2, 7 p. 854[A] suam praesentiam -r pollicentem. FERRAND. epist. 8 *scire.* *apud* ECCL. *respondet voci* amen: HIER. epist. 26, 4, 1 amen . . . Aquila πεπιστωμένως exprimit, quod nos '-r' possumus dicere, ductum adverbium ex nomine fidei amuna, Septuaginta γένοιτο, id est fiat. in Matth. 6, 11—13 p. 35 amen signaculum orationis dominicae est, quod Aquila interpretatur '-r', nos 'vere' possumus dicere. in Is. 65, 15 p. 786. APRING. in apoc. 1, 7 *amen* est '-r, vere' *eqs.*

3 *i. q. firme, secure, constanter*: CIC. epist. 11, 21, 5 meorum aliquem mittam, quo -ius ad te litterae perferantur. PLANC. Cic. epist. 10, 23, 2 per quorum loca -r mihi pateret iter. QVINT. inst. 6, 4, 14 quod tam -r firmum est. 10, 6, 3. TAC. dial. 34 eloquentiae famam . . . constantius surgere, -ius corroborari. GELL. 17, 12, 3 qui quartanam *febrim* passus convaluerit . . ., -ius constantiusque postea valiturum.

4 *i. q. in fide dei*: TERT. castit. 12 p. 755 satis consulte et imprimis -r (*per ironiam dictum*). RVFIN. Adamant. 5, 22 qui non -r (κατὰ πίστιν) conversantur, sed in carnalibus actibus involvuntur. AVG. civ. 1, 9 p. 14 D. magis -r ista considerantibus. SVLP. SEV. chron. 2, 34, 1 *crux domini* non nisi tam -r requirenti meruit ostendi. dial. 2, 6, 6. ZACCH. 1, 19 Moyses -r saevit in facinus. CASSIAN. conl. 1, 1 -r desiderantibus. 7, 2, 2. AVELL. p. 43, 26 Christum -r adorare. VICT. VIT. 2, 72 *profiteri.* VITA Caes. Arel. 2, 25 locum debilitatum -r tangens. VITA Nicet. 12 ut . . . -r crucis signacula faceret. *alludit ad*

[*Jchm.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fidem Christianam: LACT. inst. 7, 26, 9 abscondi ... tegique mysterium quam -issime oportet, maxime a nobis qui nomen fidei gerimus.
oppos.: malitiose (PLAVT. Mil. 887).

fidēlitās, -ātis *f. a* fidelis. NON. p. 109, 28 -em id est fidem. AGROEC. gramm. VII 115, 9 fides de -e. GLOSS. -is fides. *legitur apud* PLAVT. ACC. AFRAN. CIC. (15^{ies}) HIRT. APVL. *et raro apud posteriores.* [*it.* fedeltà, *francog.* féauté. *M.-L.*]

i. q. fides: **1** *hominum*: PLAVT. Trin. 164 quid tibi ego dicam, qui illius sapientiam et meam -em et celata omnia paene ille ignavos funditus pessum dedit? AFRAN. com. 399 periit opera ... meae ... -is. CIC. Verr. 4, 74 tanta auctoritas est in eorum hominum -e. 5, 122 propter diuturnam ... -em. 6, 125 haec civitas apud te cognationis, -is, vetustatis, auctoritatis ne hoc quidem iuris obtinuit, ut. Planc. 71 *vita mea* -e amicorum conservata sit (Phil. 12, 22 ubi me ... amicorum -s *custodit*). Lael. 65 quae omnia pertinent ad -em. Att. 9, 17, 2 in hac ... fortuna perutilis eius opera et -s esset (epist. 16, 12, 6 operam et -em). epist. 4, 14, 3 novarum me necessitudinum -e contra veterum perfidiam muniendum putavi. 13, 16, 2 studio et -e. 13, 20 -e benivolentiaque. 15, 3, 2 sociorum (*locum habet* NON., *om. codd. Ciceron.*). ad Q. fr. 1, 2, 3 quibus in rebus ... -s summa est. PLANC. Cic. epist. 10, 4, 2. 10, 9, 3 copias ... -e firmissimas. Q. CIC. Cic. epist. 16, 16, 2 Stati -s. HIRT. Gall. 8, 46, 6 provinciae. APVL. met. 9, 17 servolum ... -e praecipuum. TREB. trig. tyr. 11, 6 ut -s historica (*i. historici*) servaretur. COD. Iust. 7, 44, 2 pr. (*a. 374*) iudices ... sententias ... statim in libellum secuta -e conferrent. COD. Theod. 11, 7, 12 (*a. 383*) ad solutionem fiscalium pensitationum spectata -e compellere. *in tit. sepulcr.*: CORP. I² 1296 ob -e (*sic*) et oficeis. III suppl. 1, 9507 ob meritis et -em. *adde*: APVL. Plat. 2, 7 hanc *virtutem* ... *Plato* modo iustitiam nominat, nunc universae virtutis nuncupatione complectitur et item -is vocabulo nuncupat. *accedit*: erga: PLAVT. Trin. 1126 fides -sque amicum erga. CIC. epist. 3, 6, 1 PLANC. Cic. epist. 10, 17, 2. in *c. acc.*: ACC. trag. 20 quem scis quali in te siet -e.

2 *rerum, i. q. securitas, constantia*: PLIN. paneg. 67, 3 nec verendum est, ne incautos non putet *princeps*, si -e (felicitate *Arntzen*) temporum constanter utamur, quos meminit sub malo principe aliter vixisse.

3 *i. q. fides Christiana*: HIER. adv. Pelag. 2, 22 signum postulat, ut credat verum esse quod deus repromiserit, quod saltem parvae -is indicium est. *c. gen. obi.*: ITALA act. 3, 16 (cod. h) supra -e (πίστει, VVLG. in fide) nominis ⟨eius⟩ (*i. Christi*) hunc ... confirmavit nomen ⟨eius et⟩ fides dedit ei integritatem.

iuxta pos.: fides -sque (PLAVT. Trin. 1126).
opp.: perfidia (CIC. epist. 4, 14, 3). *Jchm.*

fīdentia, -ae *f.* [*a* fidens. *Th.*].
i. q. confidentia (in bonam partem), fiducia sui: CIC. inv. 2, 163 *fortitudinis* partes magnificentia, -a, patientia, perseverantia. *ibid.* -a est, per quam magnis et honestis in rebus multum ipse animus in se fiduciae certa cum spe collocavit. 2, 165 -ae contrarium est diffidentia ...; audacia non contrarium, sed appositum est ac propinquum. *ibid.* audacia, quae -ae ... finitima est. Tusc. 4, 80 si -a, id est firma animi confisio, scientia quaedam est et opinio gravis non temere assentientis (*opp.* metus). TERT. apol. 23 ipsi litterarum nostrarum fidem accendunt, ipsi spei nostrae -am aedificant (*cf.* idol. 10 p. 40, 24 fides aedificatur). NON. p. 443, 9 confidentiae et -ae discretionem M. Tullius pandit Tusculanarum lib. III (3, 14 *v. p. 697, 18*). MAR. VICTORIN. rhet. 2, 54 p. 302, 21 in honestis actibus -a est, ceterum in malis confidentia (*cf. p. 697, 82*). *ibid.* p. 302, 31. 35. *Bauer.*

ᵡ**fidēprōmissor**, -ōris *m.* [*a* fide promittere; fideipromissor *mutatum ad exemplum vocis* fideicommissum. *Th.*]. GLOSS. fidei promissor πιστικελευστής. fidei promissores πιστεπαγγελταί. *legitur praeter* GLOSS. *tantum apud* GAIVM inst.
is qui fide promittit GAIVS inst. 3, 115 pro eo quoque qui promittit solent alii obligari; quorum alios sponsores, alios -es, alios fideiussores appellamus. 3, 116 -r ⟨ita⟩ interrogatur 'idem fide promittis?' 3, 117. 120 de peregrino -e. 3, 121 sponsor et -r lege Furia biennio liberantur. *al.*

fidēprōmitto *v. p. 668, 60.*

ᵡ**1. fidēs**, -ēī *et* -eī *f.* [*cf. c.* fidere. *Th.*]. *de etymologia*: CIC. epist. 16, 10, 2 nostra ad diem dicta⟨m⟩ fient; docui enim te, -es ἔτυμον quod haberet. rep. 4, 7 (NON. p. 24, 12) -es ... nomen ipsum mihi videtur habere, cum fit quod dicitur. off. 1, 23 audeamus imitari Stoicos, qui studiose exquirunt, unde verba sint ducta, credamusque, quia fiat quod dictum est, appellatam -em. AVG. serm. 49, 2 -es appellata est ab eo, quia fit quod dicitur. epist. 82, 22 p. 374, 12 cum ipsa -es in Latino sermone ab eo dicatur appellata, quia fit quod dicitur. de mend. 20, 41. CASSIOD. in psalm. 72, 39 -es ... dicta est ab eo, quod fiant dicta. *cf. p. 662, 68.* ISID. diff. 1, 486 dicta ... -es ab eo, quod fit id quod inter utrosque (*sc. deum et hominem*) placitum est. orig. 8, 2, 4 nomen -ei inde est dictum, si omnino fiat quod dictum est aut promissum. et inde -es vocata, ab eo, quod fit illud quod inter utrosque placitum est, quasi inter deum et hominem; hinc et foedus. GLOSS. V 650, 44. *a fidere deducit* EVTYCH. gramm. V 459, 14. *de formis: de stirpe*: fydes: CARM. epigr. 512, 3. fed- *ex. gr.*: CORP. XII 2089, 6. 2153, 3. XIII 7636, 3. *de terminationibus*: ***nom. sing.***: AGROEC. gramm. VII 115, 9 -es de fidelitate, fidis de chorda. ISID. diff. 1, 254 inter -es et fidis: -es in -e, fidis de chorda. BEDA gramm VII 272, 16 -es -ei de credulitate, fides fidis de chorda; utraque es longa. fidis: CORP. X 1195, 9. XI 2834, 3. *scribitur* fidens: CORP. X 4539, 1. *de mensura v. l. 29 sqq.* ***gen. sing.***: CHAR. gramm. I 40, 6 -es -ei πίστις. 69, 18 scire debemus, quod -es et pubes duplicem genetivum habeant, -es, cum significat lyram, -is facit ... sin autem -es πίστιν significat, -ei facit genetivo, non ratione, sed distantiae causa. fide: TRAG. inc. 60. *de* PLAVT. Aul. 617 *v. infra l. 44.* Ov. met. 3, 341. 6, 506 (*cf.* PRISC. gramm. II 366, 14 Ovidius quoque in III metamorphoseon '-e' pro '-ei' posuit ... idem in VI). 7, 728. 737 (-es *al.*). fidi: FORMVLA Baet. (Corp. II 5406) 3. fides: CYPR. GALL. Ios. 298 (-es *AB, recte, ut videtur*; -is *C, recep. Peiper*). ITALA Matth. 6, 30 (cod. k) nos modicae -es (VVLG. -ei). CARM. epigr. 1123, 3 lanifici praeclara, -es pietatis alumna (*genetivum agnovit Leo ap. Büch.*). *scriptum* fidaei (*sed mensura* ◡◡–): CARM. epigr. 714, 1. *de mensura v. infra l. 32.* ***dat. sing.*** (*cf. infra l. 49*): fide (*cf. Leo, Plaut. Forsch.² p. 350, 2*): CORP. I² 369. PLAVT. Aul. 667 (-ei *codd., sed* CHAR. gramm. I 70, 16 [*qui perperam genetivum accipit*] -es cum chordam significat, huius fidis facit, cum deam, huius -ei, quamvis Plautus dixerit 'Fide [*Fabricius*, -ei *codd.*; *cf.* 55, 13 quamquam in Aulularia Plautus '-e' dixerit] censebam maximam multo fidem'). Persa 193 (*A*, -ei *P*). Poen. 890 (*P*, -ei *A*). Trin. 117 (-ei *CD, A deest*). *de reliquis Plauti locis v. l. 49.* SALL. Iug. 16, 3. 74, 1 (-ei *al.*). HOR. sat. 1, 3, 95 CORP. XIII 4132, 10. *dubium, num dat. sit*: OPT. PORF. carm. 22, 31. fidi: FAST. ann. Iul. Arv. Oct. 1 (Corp. I² p. 214). *de nota in publici privatique iuris formulis v. p. 668, 60. 65. 679, 15. 681, 24.* *de mensura*: ***nom. sing.***: SERV. Aen. 6, 120 'fidibus' ... est a nominativo 'haec fidis', ut sit pyrrichius: nam 'fides' iambus est. *pro pyrrhichio* (*cf.* fidis *l. 5*): PAVL. PETRIC. Mart. 2, 685. ***gen. sing.*** (*cf. Garrod comm. ad* MANIL. 2, 605): CHAR. gramm. I 55, 12 nam *e* si *i ante se* non habeat, corripietur in genetivo, ut ab hac spe spei, re rei, -e -ei. PRISC. gramm. II 243, 10 tria quintae declinationis 'e' corripientia tam in genetivo quam in dativo, '-es -ei' 'res rei' 'spes spei'. fidēi (◡––): ENN. ann. 338 PLAVT. Aul. 121. 583 LVCR. 5, 102 (*in exitu hexam.*) PAVL. NOL. carm. 7, 42 (*in senario*). 15, 67 (*al. quinquies in fine hexametri. contra* ◡◡–: 24, 680 [*in synaloepha*]. 24, 814). ORIENT. carm. app. 3, 32. 140 (*utrumque in fine hexam.*). CYPR. GALL. exod. 954 *et saepius* (*in fine hexam.*). PAVL. PETRIC. Mart. 1, 81 (*in fine hexam.; saepius*). fidĕi (◡◡–): *inde a* MANIL. 2, 605 (*Leonis coniectura* PLAVT. Vid. 41 [*cf. Plaut. Forsch.² p. 350, 2*] *nimis incerta*). *i longa*: fideī: CORP. XIV 5, 10. *bisyllabum* (◡–): PLAVT. Aul. 617. HOR. carm. 3, 7, 4 (*utroque loco legendum* -e [*cf. supra l. 10*]; -ei *codd.*). CARM. epigr. 1350, 4 (*saec. V; in eiusdem carminis vs. 1* -ei *trisyllabum*). *apud* CIC. *mensuram bisyllabam indicare videntur clausulae*: Sest. 50 exemplum -ei publicae. or. frg. A XIV 1 dignitatis -ei. *pro pyrrhichio*: TER. Haut. 1002 (-ei *codd. et edit., potius scribend.* -e). ***dat. sing.***: *apud scaenicos ubique bisyllabus, v. O. Seyffert, studia Plaut. (Berol. 1874) p. 25.* *mensura* ◡–: *?*ENN. ann. 107 (*prior versus pars incerta*). PLAVT. Amph. 391 Aul. 615. 676 Cas. 1007 Cist. 245 TER. Andr. 296 Eun. 886. 898 (*ubique* -ei *codd., cf. l. 18 sqq.*). *altera syllaba in synaloepha*: PLAVT. Persa 193 Trin. 117. 128. 142. *pro pyrrhichio*: PLAVT. Poen. 890. *trisyllabi* (◡◡–) *apud poetas prima exempla*: MANIL. 3, 107 SEN. Thy. 764 SIL. 2, 561. 654. fidēi (◡––): PAVL. NOL. carm. 20, 24 CYPR. GALL. num. 417 (*utrumque in fine hexam.*). ***acc. sing.***: *pro pyrrhichio*: PLAVT. Curc. 140 Trin. 192 (*tantum A*). ***abl. sing.***: *iambice passim, pro pyrrhichio*: PLAVT. Mil. 1369 (fidele *codd.*). Persa 243. 486 CARM. epigr. 109, 3 (*in senariis ad priscorum exemplar confictis*). 681, 11.

de notione: CIC. off. 1, 23 fundamentum ... est iustitiae -es, id est dictorum conventorumque constantia et veritas. AVG. spir. et litt. 31, 54 p. 210, 28 de hac ... -e nunc loquimur, quam adhibemus, cum aliquid credimus, non quam damus, cum aliquid pollicemur; nam et ipsa dicitur -es, sed aliter dicimus: 'non mihi habuit -em', aliter autem: 'non mihi servavit -em'. nam illud est 'non credidit quod dixi', illud 'non fecit quod dixit'. secundum hanc -em, qua credimus, fideles sumus deo; secundum illam vero, qua fit quod promittitur, etiam deus ipse fidelis est nobis. GLOSS. πίστις. fiducia. veritas.

de usu: legitur inde a PLAVTO *et* ENNIO. *de vocabuli historia cf. in universum ea quae exposui in mus. Rhen. vol. LXXI.* *allitteratione quam dicunt et in pedestris sermonis formulis sollemnibus et in prisca poesi saepe cum vicinis vocabulis coniungitur, v. ex. gr. p. 668, 38. 669, 69. 670, 40. 671, 5. 39. 60. 676, 18. 677, 47.*

de numero plurali: PROB. inst. gramm. IV 88, 12 -es ... pluralem numerum facere prohibetur. GRAMM. suppl. 47, 14 -es ... pluralem numerum non habet, quod credo divinitus inspiratum, ut quod una est, quae credi debeat et teneri, et in ratione latinitatis singulariter diceretur. 84, 31 sunt semper singularia generis feminini, ut fames sitis memoria spes -es caritas. inde grammaticus (*quis sit ignoratur*) dicit: spes et -es et caritas pluralem non habent numerum. *pluralis praeter* SORT. Sangall. 14, 6 licet exiguam spem habeas, sed multas -es habes *legitur tantum apud* ECCL., *ex. gr.* HIL. syn. 28 -es alias necesse fuerit conscribi, quae quales sint, ex ipsis intellegetur. 33

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ceteras . . . episcoporum orientalium diversis et locis et temporibus conscriptas -es. 63 exponi -es coeptae sunt. ad Const. 2,4 tot -es… quot voluntates. 2,5 annuas atque menstruas de deo -es. *al.* ZENO 1,1,9.10. HIER. in Is. 26,2—4 p. 344 'emmunim' quod nostra lingua vertitur '-es' plurali numero, non singulari. [*corrupta et dubia: accusativum et in titulis et in libris manu scriptis haud raro commutari cum pronomine* eidem (= idem) *observavit Bücheler, mus. Rhen. 11,515; 29,195. v. ex. gr.* PLAVT. Epid. 124 CIC. leg. agr. 2,103. ad Brut. 1,10,4 si steterit -e (*Büch.*, idem *codd.*) mihique paruerit (*cf.* Rab. perd. 28 in -e non stetit. off. 1,32 promissis standum non esse). LIV. 6,11,8 -em (idem *codd.*) moliri. 27,50,7 -em (idem *P*). CORP. X 483,2 eidem (*i.* -em). TRAG. inc. 60 (CIC. off. 3,98) ei de *pro* -e *duo Ciceronis codd. Bern. saec. X.* *contra* -e *pro* idem *scriptum*: NEP. Epam. 3,4 (*correxit Nipperdey*). *corrupta*: PRIAP. 58,1 -em (*plerique*; curam *al.*, *quod recep. Büch.*). SEN. contr. 2,4,3 meretricia -e. *ex coniectura legitur*: CIC. Q. Rosc. 42 ex -e (*Kayser*, te *codd.*). [*it.* fede, *francog.* foi. *M.-L.*]

materiem hunc in modum digessi:

caput prius

fides est id cui confidi potest

I ***ipsa res, cui confidere licet,*** *fiduciae fundamentum vel pignus ('Garantie')*:

A *deorum vel hominum tutela atque praesidium: p. 663,63.*

1 in -e *alicuius* esse *sim.*: **a** *de ea tutela quae in iure hospitii nititur: p. 663,83.* **b** *de reliquis tutelis: α hominum privatorum: p. 664,18. β magistratuum imperatorum senatus sim.: p. 664, 52. γ populi Romani aliarumve gentium: p. 665,26.*

2 -em *alicuius* implorare, invocare *sim.: p. 665,73.*

B *securitas verbis promissis sim. effecta*: **1** *strictiore sensu, fere i. q. sponsio, cautio, fideiussio: p. 667,65.* **2** *latiore sensu, fere i. q. promissum, ius iurandum sim.: p. 669,67.* **3** *translate, fere i. q. auctoritas, testimonium, argumentum: p. 671,80.*

C *fere i. q. bona fama (necnon i. q. nos 'Kredit' vocamus): p. 673,53.*

II *ea* ***qualitas hominum vel rerum,*** *qua fit ut iis confidere liceat*:

A *de hominibus, fere* **i. q.** *fidelitas, constantia, honestas sim.*: **1** *generaliter: p. 675,12.* **2** *speciatim fidelitas in diversis vitae condicionibus vel inter varia hominum genera: p. 677,39.*
3 *bona fides: p. 680,21.* **4** *i. q. taciturnitas: p. 681,78.* **5** *poetice, i. q. firma securitas rei non animatae: p. 682,21.* **6** *metonymice: pro persona vel re: p. 682,41.* **7** *in prosopopoeia: p. 682,65.*

B *de dictis, narrationibus sim., fere i. q.* πιθανότης, *probabilitas: p. 683,10.*

caput alterum

fides est actio sive facultas confidendi: *p. 686,57.*

I -em facio: *p. 686,71.*

II *generaliter: actio vel facultas credendi sive confidendi: p. 687,45.*

III *speciatim:* ***fides Christiana:*** *p. 689,43.*

iuncturae *selectae: verbales: p. 690,53. epitheta: p. 691,13. apposita: p. 691,30.*

caput prius

FIDES EST ID CVI CONFIDI POTEST

I ***ipsa res, cui confidere licet,*** *fiduciae fundamentum vel pignus, i. q. nos 'Garantie' vocare solemus*: **A** ***necessitudinis inter homines forma*** *quaedam, status condicioque continua, sc. deorum vel hominum tutela atque praesidium, quod supplex aliquis adit, cliens adeptus est non sine certa securitatis spe, pignorum quasi summam continens*: **1** in -e *alicuius* esse; in -em *alicuius* venire *sim.; aliquem* in -em suam recipere *sim., aliquem* -ei *alicuius* mandare. (*hae locutiones antiquiore aetate fere ubique stricto publici privatique iuris sensu usurpatae sunt sive de hospitio sive de clientela [in universum cf. Mommsen, Röm. Forsch. I 321sqq., imprimis p. 329,5. 355. 361,10]; postea tamen — potissimum inde a Cicerone et Caesare — illae formulae generalem acceperunt notionem talem, ut etiam meram amicitiam fidelitatem sim. significarent.*) *vim vere Romanam vocabuli* -es, *quae subest locis hic allatis, illustrat Polybius 20,9,11; verba eius, licet proprie pertineant ad exempla sub b β, γ congesta, etiam ad reliqua referenda sunt*: οἱ δ' Αἰτωλοὶ…ἔκριναν ἐπιτρέπειν τὰ ὅλα Μανίῳ, δόντες αὑτοὺς εἰς τὴν Ῥωμαίων πίστιν, οὐκ εἰδότες τίνα δύναμιν ἔχει τοῦτο, τῷ δὲ τῆς πίστεως ὀνόματι πλανηθέντες, ὡς ἂν διὰ τοῦτο ⟨τε⟩λειοτέρου σφίσιν ἐλέους ὑπάρξοντος. παρὰ ⟨δὲ⟩ Ῥωμαίοις ἰσοδυναμεῖ τό τ' εἰς τὴν πίστιν αὑτὸν ἐγχειρίσαι καὶ τὸ τὴν ἐπιτροπὴν δοῦναι περὶ αὑτοῦ τῷ κρατοῦντι. **a** *de ea tutela, quae in iure hospitii nititur* (*distinctionem inter* **a** *et* **b** *non semper accurate fieri posse ex huius instituti natura sequitur*): CORP. I² 611,4 (*tessera hospitalis civitatis Fundanae scripta inter annos a. Chr. n. 222 et 152*) ⟨i⟩n eius -em om⟨nes nos tradimus et⟩ covenumis (VIII 68,6 Gurzenses hospitium fecerunt quom L. Domitio Cn. f. L. n. Ahenobarbo procos. . . . isque eos posterosque eorum in -em clientelamque suam recepit. II 3695,9 M. Atilius M. f. Gal. Vernus senatum populumque Bocchoritanum in -em clientelamque suam suorumque recepit. V 4919,11. 4922,11. II 2633,7 [*a. 27*] *variae gentilitates* hospitium vetustum antiquom renovaverunt eique omnes alis alium in -em clientelamque suam suorumque liberorum posterorumque receperunt. [*nota in secunda tabulae parte anno 152 exarata scriptum esse* 16 in eandem clientelam *eadem foedera* receperunt.] X 7845,11 *al.*). CIC. Planc. 97 cum omnia illa municipia . . . in -e mea . . . essent. *ibid.* Dyrrachium, quod erat in -e mea. ad Q. fr. 2,12,3 ex municipio Atellano, quod scis esse in -e nostra (*Ciceronis locis fort. non de genuino hospitio agitur ut in tesseris supra descriptis, rem tamen illi propinquam esse existumamus*). **b** *de reliquis tutelis*: *α hominum privatorum*: PLAVT. Cist. 245 *amica* mihi esset commendata et meae -ei concredita. Trin. 117 *adulescens* tuae mandatus est -e (-ei *CD*) et fiduciae (*Mommsen ad Corp. II 5042 comparat cum hoc versu locum tituli Baetici*: fidi fiduciae causa). 128 edepol -e (-ei *codd.*) adulescentem mandatum malae (*adiectivum* παρὰ προσδοκίαν *et praeter usum additum, cf.* v. 117. SVLP. RVF. Cic. epist. 4,5,3 licitum est tibi . . . generum deligere, cuius -ei liberos tuos te tuto committere putares). TER. Hec. 53 qui . . . se in vostram commisit -em. Eun. 886 ego me tuae commendo et committo -ei, te mihi *patronam* capio. 1039 *Thais* in *clientelam* et -em nobis dedit se (CIC. S. Rosc. 93 in cuius -e sint et clientela. 106 se in Chrysogoni -em et clientelam contulerunt). LEX repetund. (Corp. I² 583) 10 quoiave in -e is erit maioresve in maiorum -e fueri⟨n⟩t. 33 queive in -e eius siet. CIC. Att. 3,20,2 totum me tuo amori -eique commendo. epist. 13,16,2 quem in -em atque amicitiam meam reciperem. 13,19,2 ut Lysonem in -em necessitudinemque tuam recipias. 13,51 ut eum in tuam -em recipias eiusque rem famamque *tueare* (VAL. MAX. 9,11,6 ad clientem suum confugit. sed ne -e eius tutus esse posset . . . effectum est. GELL. 20,1,40 clientem in -em acceptum cariorem haberi quam propinquos tuendumque esse contra cognatos). 13,65,2 ea societas universa in mea -e est. HIRT. Gall. 8,23,2 *Commium* timor prohibebat cuiusquam -ei suam committere salutem. 8,44,3 Lucterius . . . cum in potestatem venisset Epasnacti Arverni, crebro enim mutandis locis multorum -ei (*nota* -em *paene idem valere atque* potestatem) se committebat *eqs.* SALL. Catil. 35,6 Orestillam tibi (*add. V*) commendo tuaeque -ei trado. VERG. Aen. 2,541 *Achilles* iura -emque supplicis (*Priami*) erubuit (ἓν διὰ δυοῖν, *ius -ei, quod supplici debetur, cum in -em alterius se commiserit*). CALP. decl. 17 totum me divitis -ei . . . addixi. MARCELL. dig. 37,15,3 ab eo servo, qui cum esset alienus, in -em eius devenit. MARCIAN. dig. 40,1,5 cum domino suo, cuius in -em confugit. *translatum ab hominum tutela ad deos*: CATVLL. 34,1 Dianae sumus in -e puellae et pueri integri. SALL. epist. Mithr. 7 *Persen* apud Samothracas deos acceptum in -em. *nota: de ipsa dea* GRATT. 496 tua (*i. venatoris*) magna -es tutelaque virgo (*sc. Diana*).

β magistratuum, imperatorum, senatus sim.: CIC. div. in Caec. 11 *Siculi* ad meam -em, quam habent spectatam iam et cognitam, confugiunt. 13 quorum (*Marcelli ac Lentuli*) -e atque praesidio Siculi maxime utuntur. Verr. 5,14 *ab homine*, quem . . . non solum potestati tuae, sed etiam -ei populus Romanus commiserat (dom. 1 vestrae sapientiae, -ei, potestati commissa. Font. 40 *hominem* videtis positum in vestra [*sc. iudicum*] -e ac potestate, atque ita, ut commissus sit -ei, permissus potestati [*cf.* Mur. 2]. ad Q. fr. 1,1,27 eos, quos tuae -ei potestatique senatus populusque Romanus commisit et credidit). Flacc. 102 te Flacce (*i. praetorem*) . . . obtestabar, cum tuae -ei optimae et spectatissimae salutem urbis et civium commendabam. prov. 35 sit in eius tutela Gallia, cuius -ei, virtuti, felicitati commendata est (*i. Caesaris*. LIV. 24,22,15 omnia quae suae [*Adranodori*] -ei tutelaeque essent. SEN. clem. 1,1,5 omnia quae in -em tutelam⟨que tuam [*i. Neronis Caesaris*] venerunt⟩. APVL. Plat. 2,25 iis, in [*nota structuram*] quorum tutelam et -em res publica illa creditur. PANEG. 11(3),1,5 me praetoriis praefecisti et provincias . . . meae -ei tutelaeque mandasti). off. 1,35 ii qui armis positis ad imperatorum -em confugient. *ibid.* ut ii, qui civitates aut nationes devictas bello in -em recepissent, earum patroni essent more maiorum. CAES. Gall. 2,15,1 *Caesar* sese eos (*i. Bellovacos*) in -em recepturum et conservaturum dixit (*Bellovaci antea dixerant* [2,13,2] sese in eius -em ac potestatem venire). 4,22,3 eos in -em recepit. 5,3,7 *sese* suas civitatisque fortunas eius (*i. Caesaris*) -ei permissurum. 5,20,1 Caesaris -em *secutus* (5,56,3 quem supra demonstravimus Caesaris secutum -em ab eo non discessisse [*his duobus atque similibus locis sollemni sensui, quo significatur pignorum securitatumque summa ac fidele praesidium non sine quadam potestate, admixta latior vis, ut -es sit condicio mutuae fidelitatis*]. S. C. de mense Aug. [Macr. sat. 1,12,35] legiones . . . secutae . . . sint eius [*Augusti*] auspicia ac -em. LIV. 2,29,7 -em secuti P. Servili consulis. VAL. MAX. 9,2,1 quattuor legiones contrariae partis -em suam [*Sullae*] secutas. SEN. suas. 7,5 perdamus eloquentiam Ciceronis, -em sequamur Antonii [*obumbrato*

[*Fraenkel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

genuino sensu, fere i. q. partes Antonii]). civ. 2, 32, 2 Caesar me, ... provinciam Siciliam atque Africam ... vestrae (*i. militum*) -ei commisit. Hirt. Gall. 8, 3, 5 finitimas...civitates sine ulla poena dedisse obsides atque in -em receptas esse (*sc. a Caesare*). 8, 27, 1. Bell. Alex. 23, 2 si ... in Caesaris -em amicitiamque venturi essent (Liv. 7, 19, 1 ni universa gens positis armis in -em consulis venisset. 8, 2, 13 qui non foedere, sed per deditionem in -em venissent. 8, 26, 7. 10, 43, 8. 37, 6, 6 *al.*). 33, 2 Cleopatrae, quae manserat in -e praesidiisque *Caesaris*. Sall. Iug. 62, 3 *Iugurtham* sine ulla pactione sese regnumque suum in illius (*imperatoris*) -em tradere. Nep. Them. 8, 4 rex eum data dextra in -em reciperet. Hann. 9, 3 simulans se suas fortunas illorum (*principum*) -ei credere. Liv. 4, 48, 13 in eius (*tribuniciae*) potestatis -em circumventam rem publicam tamquam privatum inopem confugere. 8, 31, 9 se vitam fortunasque suas illorum (*militum*) -ei virtutique permittere. 8, 36, 12 unius eius (*dictatoris*) -ei virtutique causam suam commendantes. 26, 32, 8 *Marcellus consul* in -em clientelamque se (*i. legatos*) urbemque Syracusas acciperet (*cf.* 37, 54, 17 receptae in -em et clientelam vestram [*i. Romanorum*] universae gentis [*Rhodiorum*]). 29, 18, 19 ad vos (*patres conscripti*) vestramque -em supplices confugimus. 30, 14, 4 (*Scipionis verba*) te, Masinissa, existimo ... te ipsum spesque omnis tuas in -em meam commisisse. 36, 28, 4 non in servitutem, ... sed in -em tuam (*i. consulis*) nos tradidimus (*cf. infra l. 68*). Cvrt. 8, 4, 21 qui se regis potestati -eique permisit. 9, 7, 13 per tot aetates inviolatam libertatem illius (*Alexandri*) primum -ei dicionique permissuros. Tac. hist. 1, 37 quos deprecantes in -em acceperat *Galba. al.* γ *populi Romani aliarumve gentium*: Cic. Verr. 3, 2 Sicilia se ad amicitiam -emque populi Romani applicavit. 6, 83 civitates quae in amicitia -eque populi Romani perpetuo manserant (Liv. 25, 15, 16 in -e [*Gronov.*, inde *P*] ... ac societate Romana manendum). 6, 124 semper...amicitiam -emque populi Romani secuti sumus (Caes. Gall. 4, 21, 8 ut populi Romani -em sequantur). Caes. Gall. 2, 3, 2 se suaque omnia in -em atque in potestatem populi Romani permittere. 2, 14, 2 Bellovacos omni tempore in -e atque amicitia civitatis Haeduae fuisse. 6, 4, 2 quorum (*Haeduorum*) antiquitus erat in -e civitas. 7, 5, 2 ad Haeduos, quorum erant in -e. civ. 1, 34, 4. Bell. Hisp. 1, 1 Pompeius in -em uniuscuiusque civitatis confugere coepit (*cf.* 32, 8). Sall. Iug. 33, 4 in -e et clementia populi Romani magnam spem illi sitam (Liv. 45, 4, 7 ut se suaque omnia in -em et clementiam populi Romani permitteret). Verg. Aen. 10, 71 *num Aenean hortati sumus* Tyrrhenam...-em (*i. Tyrrhenos, auxilium ab iis petentem, cf.* Serv. auct. *ad l.*, Don. Ter. Andr. 716 '-em' dixit opem et auxilium, ut 'Tyrrhenamque -em') aut gentis agitare quietas? Liv. 6, 10, 2 *Nepesini* -em ..., quam implorassent ab Romanis, ipsi praestarent. 8, 1, 10 nec in -e populi Romani nec in dicione essent (34, 35, 10 *civitates* se suaque in -em ac dicionem populi Romani tradidissent. 37, 45, 3 in -em consulis dicionemque populi Romani sese tradebant. 38, 31, 6 ad urbem Lacedaemonem in -em dicionemque populi Romani accipiendam. Plin. paneg. 32, 1 provincias omnes in -em nostram dicionemque venisse). 8, 19, 1 Fabraterni et Lucani Romam venerunt orantes, ut in -em reciperentur (10, 11, 13. Decret. Pis. de C. Caesare [Corp. XI 1421] 35 devictarum aut in -em receptarum ab eo gentium). 8, 25, 3 Lucani atque Apuli, quibus gentibus nihil ad eam diem cum populo Romano fuerat, in -em venerunt (8, 27, 2 in -em populi Romani venisse. 25, 1, 2 Consentini et Tauriani in -em populi Romani redierunt. 22, 2, 5 Plin. nat. 3, 110 in -em populi Romani venere). 21, 19, 11 ne quis -ei Romanae aut societati confidat. 23, 28, 11 urbem deditam nuper in -em Romanorum (42, 8, 5 [37, 9, 7 tradentes in -em civitates suas]. *ex hac iunctura similibusque velut* 26, 40, 14 voluntaria deditione in -em venerunt. *al. nata* -ei *vis quasi deditionis, quam habes* 24, 19, 11 *oppugnatorum* petentium -em. 32, 16, 14. 32, 17, 2 ad -em ab Romano petendam oratores mittunt). 25, 16, 14 ut omne nomen Lucanum in -e ac societate Romana sit. 28, 7, 12 cum in -em Aetolorum perfugissent (pervenissent *al.*). 36, 27, 8 ut se in -em permitterent Romanorum. 36, 28, 1 se suaque omnia -ei populi Romani permittere. 38, 31, 2 cum in -em Achaeorum tutelamque ... Romani Laconicae orae castella et vicos tradidissent. 39, 54, 7 *se* (*Gallos*) dedisse se prius in -em quam in potestatem populi Romani (*cf. l. 23. p. 663, 78*). Mon. Ancyr. 6, 6 plurimaeque aliae gentes exper⟨tae sunt p. R. fide⟩m me principe. *πεῖϱαν ἔλ⟨α⟩βεν δήμου Ῥωμαίων πίστεως.* Svet. Tib. 49, 2 *rex Parthorum* pulsus a suis quasi in -em p. R. ... Antiochiam se receperat.

2 -em *alicuius* implorare, invocare *sim.*: **a** *deorum*: Trag. inc. 40 implorat -em Iovis hospitalis (*cf.* Ov. met. 5, 44 testatus iusque -emque hospitiique deos. Apvl. met. 3, 26 pro Iuppiter hospitalis et Fidei secreta numina). Plavt. Amph. 455 di immortales, obsecro vostram -em (Most. 77 pro d. i. o. v. f. 530 Poen. 967). 1130 di, obsecro vostram -em (Cist. 663 Truc. 805. *his tribus locis formula post diaeresin septenarii trochaici posita est; eadem alio loco non legitur*). Aul. 300 quin divom atque hominum clamat continuo -em. Men. 1053 tu clamabas deum -em atque hominum omnium (Apvl. met. 8, 18 ille deum -em clamitans. 9, 20 -em deum boantem dominum). Cic. Verr. 2, 25 deum atque hominum -em implorabis. Catvll. 64, 191 caelestumque -em postrema comprecer hora. Liv. 2, 10, 3 obsistens obtestansque deum et hominum -em testabatur nequiquam deserto praesidio eos (*milites*) fugere (8, 33, 23 deum hominumque -em obtestans. 38, 33, 7 cum illi deos et -em legatorum testarentur. Apvl. met. 7, 25 -em hominum deumque testabatur). 3, 45, 9 deorum hominumque implorabimus -em. 28, 28, 7 deum hominumque -em implorare. Stat. Theb. 3, 439 magnique -em testaris alumni (*Apollinis*). Ivv. 13, 31 nos hominum divumque -em clamore ciemus. *nota*: Liv. 9, 12, 8 nequiquam deos -emque invocantes (*cf. p. 665, 75*). *supplendum est invocandi verbum* α *in formula* di vostram -em: Don. Ter. Andr. 716 'di vestram -em' admirantis adverbium est cum exclamatione ... -em dixit opem et auxilium (*cf. p. 665, 42*). Plavt. Capt. 418 di vostram -em, hominum ingenium liberale! Cist. 259 Men. 872 Poen. 830. 900. 953 Trin. 591. 1070 Truc. 29 (d. v. -em, hui). Caecil. com. 269 Ter. Andr. 716. 744 Haut. 502 Phorm. 757. 808 Eun. 418. 790. 924. 1049 Ad. 381. (*apud* Plavt. *semper in fine versus, item apud* Ter. *praeter* Phorm. 757, *ubi ante diaeresin septenarii,* Eun. 418. 1049, *ubi in medio versu stat*). β *in singulorum deorum invocatione*: Plavt. Aul. 692 Iuno Lucina, tuam -em! (*exclamatio mulieris parturientis*). Curc. 196 tuam -em, Venus noctuvigila! (*virginem iocose tamquam deam obtestatur. cf.* 192). Varro Men. 213 (*in tit.*) Hercules tuam -em. *delitescente supplicandi notione similiter atque in exclamatione* 'di vostram -em' *usurpatur tamquam affirmationis formula*: Flor. epit. 1, 11, 14 redit ad boves rursus triumphalis agricola -em numinum qua velocitate. 3, 3, 7 Teutonas ... quo (pro *vel* qua *trad.; et hoc et sequens verbum corr. Salmasius*) -em (fide *codd.*) numinum proelio oppressit. *translate, non de dis, sed de rebus incorporeis*: Ps. Qvint. decl. 14, 1 -em iustitiae! -em severitatis humanae!

huc pertinet formula, quae e supplicandi locutione olim, id quod saepius accidit, facta est admirantis vel indignantis interiectio pro deum -em. *fere nusquam usurpatur nisi in interrogatione (vel in exclamatione velut infra l. 41), sed cf. infra l. 60* Enn. var. 18 quid censes domino esse animi? pro divum -em, ille tristis est dum cibum servat, tu ridens voras? (*hanc sententiam tamquam affirmativam interpungunt editores*). Plavt. Curc. 694 pro deum atque hominum -em, hocine pacto ... me abripi? Epid. 580 pro deum atque hominum -em, quid? ego lenocinium facio, qui ...? Ter. Andr. 237 pro deum -em, quid est, si haec non contumeliast? Hec. 198 pro deum atque hominum -em, quod hoc genus est, quae haec est coniuratio! Haut. 61 nam pro deum atque hominum -em, quid vis tibi? Eun. 943 pro deum -em, facinus foedum! o infelicem adulescentulum! Ad. 746 pro divom -em, meretrix et mater familias [erit] una in domo? *nota*: -em *subaudiendum*: Ter. Phorm. 351 pro deum immortalium (*A*, -em *cum plerisque codicibus addidit corrector cod. A*), negat Phanium esse hanc sibi cognatam Demipho? *ubi* Don.: ἔλλειψις: deest 'fidem' aut quid tale. Cicero in Oeconomico (frg. 8 *M*): quid igitur, pro deum immortalium, primum eam docebas quaeso? (*πρὸς θεῶν Xenoph. Oecon. 7, 9*). *Cicero numquam utitur solis verbis* pro deum -em; *ubique apud eum haec obtestatio legitur* pro deum hominumque (*vel* atque hominum) -em, *antiquitus tradita, ut ipse testatur* orat. 155. Cic. Q. Rosc. 23 pro deum hominumque -em! qui ... noluit, ... is appetiit? 50 pro deum hominumque -em! hoc aut Roscius ... petisset ... aut Cluvius ... concessisset? div. in Caec. 7 quid est, pro deum hominumque -em, in quo ego ... possim? Verr. 4, 137 pro deum hominumque -em! quem ego accuso? 5, 7 pro deum hominumque -em, quid hoc est? Tusc. 5, 48 etenim, pro deorum atque hominum -em! parumne cognitum est ... semper in animo eius esse ... pacem? Lael. 52 nam quis est, pro deorum -em atque hominum! qui velit ... vivere? Sall. (*nota eum hanc obtestationem enuntiato affirmativo inserere*) Catil. 20, 10 verum enim vero, pro deum atque hominum -em, victoria in manu nobis est. Liv. 3, 67, 7 pro deum -em, quid vobis vultis? 44, 38, 10 quis pro deum -em ita comparatus ... ⟨non⟩ vicerit? Apvl. met. 7, 27 nam pro deum -em ... cui tandem ... persuadere possis?

b *hominum*: α *-es atque auxilium hominum proprie invocatur*: ① *generatim*: Plavt. Amph. 373 tuam -em obsecro. Men. 999 perii, opsecro vestram -em, Epidamnienses, subvenite, cives (Rud. 615 pro Cyrenenses populares, vostram ego imploro -em, ... ferte opem. 622 currite huc in Veneris fanum, vostram iterum imploro -em). Mil. 862 ne dixeritis, obsecro, huic, vostram -em. Caecil. com. 212 pro deum, popularium omnium, ⟨omnium⟩ adulescentium, clamo, postulo, obsecro, oro, ploro atque imploro -em. Ter. Ad. 489 illaec -em nunc vostram implorat, Demea. Pacvv. trag. 140 extemplo Aegisthi -em nuncupantes conciebunt populum. Acc. trag. 330 quin tuam implorem -em. Trag. inc. 98 quis tumultu invocans incolarum -em. Varro ling. 6, 68 quiritare dicitur is qui Quiritum -em clamans implorat. Cic. Quinct. 94 cuius hominis -es imploranda est? S. Rosc. 29 deorumne immortalium, populine Romani, vestramne (*iudices*) qui summam potestatem habetis hoc tempore, -em implorem? Verr. 5, 80 ut te ac -em tuam implorent. 6, 108 -em tuam, quae nusquam erat neque umquam fuerat, implorant. Rab. perd. 3 implorare civium -em. Cael. 65 imploraret hominum -em. Pis. 80 cum *Pompeius* municipia pro me adiret, Italiae -em imploraret (*cf.* Att. 9, 12, 3 implorare -em municipiorum). ac. 1, 89 virginis -em implorat 'fer mi auxilium *etc.*'

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

POLLIO Cic. epist. 10, 32, 3 populi -em implora. CAES. Gall. 5, 7, 8 suorumque -em implorare coepit. civ. 3, 82, 5 -em implorarent Pompei. HIRT. Gall. 8, 48, 3 repente suorum invocat -em atque auxilium, ne ... paterentur. BELL. Afr. 26, 5 his se miseris suamque -em implorantibus auxilio ... esse non posse. 85, 9. LIV. 1, 7, 7 *Cacus* ictus clava *Herculis* -em pastorum nequiquam invocans. 2, 23, 8 implorant Quiritium -em (3, 41, 4. 3, 44, 7 SEN. epist. 15, 7. PETRON. 21, 1 invocare Quiritum -em. QVINT. decl. 379 p. 424, 3). 2, 55, 6 provoco et -em plebis imploro. adeste cives, adeste commilitones! 3, 21, 1 patrum -em implorant. 3, 56, 8 -em populi Romani implorantis (23, 36, 8. 26, 41, 20. 37, 26, 9 *al.*). 3, 58, 5 plebis -em atque auxilium implorarent (4, 14, 4 -em plebis Romanae implorare). 8, 32, 11 -em militum implorans (29, 9, 5 CVRT. 8, 1, 47. TAC. hist. 2, 9 -em suorum quondam militum invocans. SVET. Iul. 33). 30, 36, 5 implorantes ... -em ac misericordiam Scipionis. 40, 9, 6 circumventis in solitudine natura ipsa subicit, ut hominum, quos numquam viderint, -em tamen implorent. SEN. contr. exc. 5, 5 vicinorum ... -em imploravi. *singulariter*: QVEROL. p. 26, 27 quaeso nunc vestram -em, quisnam hic homo est? *deest invocandi verbum* (*cf. p. 666, 9*): SEN. contr. 1, 4, 11 fili, tuam -em, ostende. TERT. adv. Val. 14 quasi 'porro Quirites!' aut '-em Caesaris!'. PS. QVINT. decl. 16, 1 -em vestram, iudices, ne ... pereat. (II) *speciatim: imploratur -es magistratuum, iudicum sim.*: CIC. Verr. 6, 106 implorare illi -em praetoris. 6, 172 omnes ... cives Romani ... vestram (*sc. iudicum*) -em implorant, vestrum auxilium requirunt (*cf. p. 666, 79*). Font. 46 vestramque, iudices, ac populi Romani -em implorat. Mur. 86 vester est supplex, iudices, vestram -em obtestatur. dom. 12 videturne ipsa res publica et consulis auxilium implorasse et senatus -em? p. red. ad Quir. 11 orba res publica consulis -em tamquam legitimi tutoris imploravit. APVL. met. 10, 28 magno ... -em eius (*praesidis*) protestata clamore.

β *nominatio -ei inseritur invocationi vel affirmationi vel interrogationi: usurpatur formula*: per -em *alicuius*: ENN. scaen. 186 per vos (servos *codd.*) et vostrum imperium et -em, Myrmidonum vigiles, commiserescite. PLAVT. Trin. 153 id solus solum per amicitiam et per -em flens me obsecravit suo ne gnato crederem. TER. Andr. 290 per tuam -em perque huius solitudinem te obtestor, ne abs te hanc segreges. SALL. Iug. 10, 3 per hanc dexteram, per regni -em moneo obtestorque te. VERG. Aen. 2, 142 quod te per superos et conscia numina veri per si qua est quae restet adhuc mortalibus usquam intemerata -es, oro. 6, 459 per sidera iuro, per superos et si qua -es tellure sub ima est. OV. met. 6, 498 perque -em cognataque pectora supplex, per superos oro (CORP. XII 4725, 5 te ⟨ro⟩go per deos ⟨supe⟩ros et inferos ⟨per t⟩uam mihi -em ⟨bene mu- *vel* cog- *vel* defi⟩nitam uti hunc ⟨loc⟩um *eqs.*). LIV. 29, 18, 9 per vos -emque (*sic recte codd., cf. Heraeus, vindiciae Livianae I 14 sq.*) vestram, patres conscripti, *ne* quicquam rei gesseritis. CVRT. 5, 11, 6 per hanc -em invictam oro et obtestor. PETRON. 24, 3 per -em ... vestram, Ascyltos ... solus ferias agit? APVL. met. 2, 27 per -em vestram, ... Quirites, per pietatem publicam perempto civi subsistite. *formula* per -em (*pronomine non addito*) *praeter veras invocationes etiam usurpatur, ut pondus quoddam addatur verbis rogantis, iubentis, indignantis*: PETRON. 93, 3 per -em, saltem nobis parce. 98, 3 per -em, Eumolpe, reduc puerum. 100, 5 per -em ..., pater, cuius haec navis est? 114, 5 per -em, miserere. PLIN. nat. 29, 24 quo deorum, per -em, ista monstrante! QVINT. decl. 306 p. 206, 9 per -em, iuvenis, bona potius opta. TAC. dial. 35 quales, per -em, et quam incredibiliter compositae (*controversiae*)! PS. QVINT. decl. 2, 1 ignoscite per -em. *in supplicando usurpatur formula* pro -em (*cf. p. 666, 31*): PLAVT. Amph. 376 pro -em, Thebani cives (*enuntiatum nullum sequitur*). LIV. 9, 24, 9 'pro vestram -em, cives!' clamitans 'arx ab hostibus capta est, defendite [ite]!'

B ***securitas in certa re ad certum finem data,*** *non ut in A spectans ad universam dantis accipientisque mutuam condicionem, sed ad singula negotia sim., non per deditionem receptionemque effecta, sed verbis, promissis sim.*:

1 ***strictiore sensu:*** *fere i. q.* sponsio, cautio, fideiussio; *securitas sic data, ut promissor tamquam praes teneatur*: **a** *generatim*: PLAVT. Capt. 351 mittam equidem istum aestumatum tua -e (432 cogitato hinc mea -e mitti domum te aestumatum et meam esse vitam hic pro te positam pignori). Pseud. 316 face hoc quod te rogamus, Ballio, mea -e, si isti formidas credere. TER. Eun. 139 si -em habeat se iri praepositum tibi apud me (*v.* DON. *ad l.*). VARRO ling. 5, 40 praedia ... quod ea pignore data publice mancupis -em praestent (PAVL. FEST. p. 179 obsides pro obfides, qui ob -em patriae praestandam dantur). CIC. S. Rosc. 114 inque eam rem -em suam, si quid opus esse putaret, interponeret (*perperam interpretantur Heerdegen, de fide Tulliana p. 27, Landgraf ad l.* *cf.* SCAEV. dig. 17, 1, 60, 1 -em meam interponere [*synon.*: mea -e esse iussisse]. SCHOL. Cic. Bob. p. 106, 8 St. qui pro mancipe vectigalium -em suam interponeret). Flacc. 46 *Stloga* tamen credidit *pecuniam* P. Fulvi Nerati ... -e (*ad h. l.* SCHOL. Cic. Bob. p. 104, 4 St. pecuniam creditam illi, sub aliena tamen -e et promissione dicit). *ibid.* eius -e sumpsit a Fufiis *pecuniam. ibid.* pecuniam quam huius -e sumpserat (SALL. Catil. 24, 2 pecuniam sua aut amicorum -e sumptam mutuam. SCAEV. dig. 16, 1, 28, 1 mulier a Numerio sua -e mutuam pecuniam acceptam ... solvit). 47 ipse ... Fufiis satis facit absentibus et -em suam liberat (CORP. II 5042, 11 donec ea omnis pecunia -esve persoluta L. Titi soluta liberataque esset [*quod defendit Momms. ad Corporis locum, in suspicionem vocavit apud Bruns fontes*[7] *p. 334, ubi adnotat*: '*si quid mutandum est, delendum* persoluta, *ut iungantur* pecunia soluta, fides liberata']. LIV. 9, 11, 13 forsitan et publica, sua certe liberata -e, ... redierunt. 42, 13, 12 quodam modo liberata atque exonerata -e mea. SEN. benef. 1, 1, 3 *si quis beneficium accepit,* non opus est ad liberandam -em facultatibus, sed animo. 5, 14, 4 quo genere obligatus es, hoc -em exsolve. PLIN. epist. 5, 10, 1 libera tandem hendecasyllaborum meorum -em, qui scripta tua communibus amicis spoponderunt. SVET. Claud. 9, 2 cum obligatam aerario -em liberare non posset. AFRIC. dig. 3, 5, 45, 1 liberandae -ei eius causa. VLP. dig. 17, 1, 12, 9 ut -em suam liberaret). de orat. 2, 280 A. F. P. R. idque diceret esse: actum -e P. Rutili (epist. 13, 28, 2 cures, ut satis detur -e mea). top. 42 si tutor -em praestare debet (epist. 1, 7, 6 si rex amicis tuis, qui ... pecunias ei credidissent, -em suam praestitisset). SALL. Iug. 29, 4 -ei causa (*cf. p. 683, 37*) mittitur a consule Sextius quaestor in oppidum Iugurthae Vagam. PVBLIL. M 12 male geritur quicquid geritur fortunae -e. PLIN. epist. 10, 4, 4 subsigno apud te -em pro moribus Romani mei. ARNOB. nat. 2, 9 p. 54, 7 non quod sibi persuaserit quis verum dici ab altero velut quadam -ei astipulatione tutatur? MARCELL. dig. 46, 1, 24 peto des ei nummos -e et periculo meo. SCAEV. dig. 34, 3, 31, 4 -em meam pro eo obligavi (PAVL. dig. 46, 1, 54 pro pecunia mutua -em suam obligat. *cf. l. 12 sq.*). PAPIN. frg. Vat. 13 (*cf.* HERMOG. dig. 19, 1, 49) *si venditor* colonum et quinque annorum mercedes in -em suam recipiat (*i. -em suam pro eis interponat; eadem notione*: COD. Iust. 4, 26, 8 quod patrem tuum in -e suscepisti). VVLG. prov. 11, 15 qui -em facit pro extraneo. Sirach 29, 18 vir bonus -em facit pro proximo suo. PAVL. MED. vita Ambr. 23 nisi -e sua imperator illum agere debere testaretur. cui episcopus: 'ergo ago -e tua'. respondit imperator: 'age -e mea.' *trop.*: CLAVD. 2, 6 parvos non aquilis fas est educere fetus ante -em solis (*i. antequam sol pro iis -em interposuerit*) iudiciumque poli (*cf. p. 669, 11*).

ad eam rem, de qua fide promittitur, significandam a c c e d i t *genetivus obiect.*: CIC. Att. 9, 19, 3 pacis -es nulla est. HOR. carm. 3, 16, 30 segetis certa -es meae fulgentem imperio fertilis Africae fallit sorte beatior. VAL. MAX. 4, 5 ext. 1 deformitatem *faciei* ... sanctitatis suae -em ... esse maluit. SEN. epist. 97, 13 eleganter ... ab Epicuro dictum puto: 'potest nocenti contingere, ut lateat, latendi -es non potest' (*Plutarch. contra Epicuri beatit. 6 p. 1090*[c] *= frg. 532 p. 321 U.* πίστιν περὶ τοῦ λαθεῖν λαβεῖν). 97, 16. COLVM. 3, 4, 2 certam generositatis -em (arb. 1, 3). 11, 3, 8 ut certam perennitatis puteus habeat -em. LVCAN. 2, 243 omnibus expulsae terris ... virtutis iam sola -es (*sc. Cato. cf.* TAC. hist. 2, 5 praecipua concordiae -es Titus. 4, 85 praecipua victoriae -es dux hostium Valentinus. PLIN. paneg. 11, 3 *principi* una eademque certissima divinitatis -es est bonus successor). PLIN. nat. 18, 342 tanto certior -es serenitatis. STAT. Theb. 2, 159 geminae mihi ..., nepotum laeta -es, aequo pubescunt sidere natae. 6, 936 peritque venturi promissa -es.

locutiones technicae ICTorum: **fidē rogo:** TAB. cer. Dac. 6 (Corp. III p. 937, 14) alterum tantum dari -e rogavit Maximus Batonis, -e promisit Dasius (*ubi Mommsen*: 'fide rogare *et* fide promittere *hic usurpantur non de fideiussione, sed de ipsius debitoris promissione; similiter Scaevola* [dig. 45, 1, 122, 1] *ait de mutua pecunia*: ea sic recte dari fieri -e roganti Sticho servo L. Titii promisit Callimachus. *eadem vocabula redeunt similiter in instrumentis n. V. VII. VIII; in n. VII tamen etiam qui fide iussit dicitur fide rogatus*'). 7 (Corp. III p. 941, 4) f(ide) r(ogato). p 941, 13 f(ide) r(ogavit). × **fidē prōmitto** (*cf. Girard-Mayr, Geschichte u. System des röm. Rechtes p. 817 sq; Leonhard, PW. VI 2279 sqq.; E. Levy, Sponsio, fidepromissio, fideiussio [passim]; Sohm, Institutionen*[14] *p. 516*[5]*, ubi v. de Mitteisii disputatione*): TAB. cer. Dac. 6 (Corp. III p. 937, 15) -e promisit (*cf. Mommseni adn.*). 7 (Corp. III p. 941, 13) f(ide) p(romisit). p. 943, 19 *al.* GAIVS inst. 3, 112 idem -e tua promittis? EVGRAPH. Ter. Eun. 1060 -em (-e *scribendum censeo*) promitto et spondeo. × **fidē iubeo** (*cf. Girard-Mayr p. 817 sqq.; Leonhard, PW. VI 2275 sq.; cf. etiam libros supra l. 62 laudatos*): VLP. dig. 16, 3, 1, 14 si fideiussisti pro eo, Labeo omnimodo fideiussorem teneri ait. FORMVLA Baet. (Corp. II 5406) 9 -eve quid sua esse iussit iusserit. IAVOL. dig. 46, 1, 20 ab eo pro quo fideiussit. IVLIAN. dig. 46, 1, 19 servus ... pro quodam fideiusserat. *ibid.* quo nomine fideiusserit. *ibid.* si ... extra causam peculii fideiusserit. TAB. cer. Dac. 7 (Corp. III p. 941, 14) id⟨em⟩ -e sua esse iussit Vibius Longus. 25 (Corp. III p. 959, 14) id -e sua esse iussit. GAIVS inst. 3, 92 fideiubes? fideiubeo. 3, 112. 116 id⟨em⟩ -e tua esse iubes? *al.* SCAEV. dig. 17, 1, 60, 1 id me mea -e esse iussisse salvum te habiturum. *de reliquis* ICTorum *locis adeas vocab. iurispr. Rom.* **fidem dīco,** *posterius* **fidēdīco:** *proprie*: APVL. Socr. 5, 130 quis pro te deus -em dicet? SCAEV. dig. 17, 1, 62, 1 ut -em dic⟨a⟩s pro Publio Maevio apud Sempronium. AVG. in psalm. 50, 24 quos (*sc. filios vestros*) fidedixistis (*lectio incerta*), ut baptizarentur. ROMVL. fab. Aesop. 40 p. 122, 7 fidedicente lupo. NOVELL. Iust. 4, 1 contra eum, quem fidedixit (κατὰ τοῦ ἐγγυηθέντος). LEX Burg. lib. const. 19, 5 ab illo quem

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fidedixit. *translate*: TERT. monog. 2 -em dicente pro eis integritate praedictionis. scorp. 8 p. 162, 6 pro qua (*i. veritate*) -em diceret passio ipsorum defensorum eius. CASSIOD. var. 2, 40, 6 fidedicente lyra (*erravit Traube in indice*).

b *speciatim: sponsio, quae ad alicuius incolumitatem pertinet*: CIC. Rab. perd. 28 si -es Saturnino data est (CAES. Gall. 7, 42, 5 M. Aristium . . . -e data ex oppido Cavillono educunt. BELL. Afr. 29, 1 nonnumquam etiam Germani Gallique Labienani cum Caesaris equitibus -e data inter se colloquebantur. AETNA 632 mediumque exire per ignem ipso [*i. igni*] dante -em [*sc. eos incolumes fore*] properant. LIV. 34, 40, 7 Timocratem ... vivum -e data emiserunt *ex arce*. CVRT. 4, 1, 14 quod si te committere nobis times, dabimus -em impune venturum). *ibid.* si in -e non stetit. quae -es . . . qui potuit sine senatus consulto dari? Pis. 83 timentem multumque dubitantem confirmasti et Thessalonicam -e tua venire iussisti (PLANC. Cic. epist. 10, 23, 5 legatos -e Lepidi missos ad me). epist. 5, 11, 3 de Dionysio (*Ciceronis anagnosta fugitivo*) si me amas confice; quamcumque ei -em dederis, praestabo. Brut. 89 Lusitanis...contra interpositam, ut existimabatur, -em interfectis (or. frg. A VII 49 interposita -e per tres legatos...Romam armati revertuntur. CAES. Gall. 5, 6, 6. 5, 36, 2 ipsi vero nihil nocitum iri, inque eam rem se suam -em interponere. civ. 1, 86, 2 omni interposita -e. BELL. Alex. 63, 3 ne pugnetur interdicit; ad exeundum Cassium invitat -emque suam in re omni interponit. SALL. Iug. 32, 5 privatim praeterea *Cassius praetor* -em suam interponit. VAL. MAX. 8, 1 absol. 2 quod Lusitanorum magnam manum interposita -e praetor . . . interemisset). CAES. Gall. 4, 11, 3 si *Vbiorum* principes ac senatus sibi iureiurando -em fecisset (*i. incolumitatem promisisset*). civ. 1, 74, 3 -em ab imperatore de Petrei atque Afrani vita petunt. BELL. Afr. 93, 3 ipse sibi suisque liberis a . . . proconsule . . . -e accepta seque et sua omnia et oppidum proconsuli tradit (LIV. 25, 25, 10 -e accepta, ut inviolatus ... rediret [*nota structuram*]. 38, 9, 4 rex -e accepta venerat in castra Romana. 38, 33, 3 -e accepta a legatis vim abfuturam. 39, 12, 4 -em vel a Sulpicia... vel ab se acciperet. AMM. 20, 7, 7 acceptaque -e quod redire permitteretur incolumis. 27, 12, 6). LIV. 24, 47, 9 *Carthaginienses* emissi ... cum -e incolumes ad Hannibalem . . . venerunt. 30, 12, 17 *cum* in id, ne cui Romano traderetur, -em exposceret. 39, 51, 4 -ei regum nihil sane confisus. 39, 51, 12 hospitales deos violatae ab eo -ei testes invocans. 40, 57, 4 -e sua obligata (*cf. p. 668, 25*) pacato agmine transituros Bastarnas. SEN. benef. 5, 16, 3 *Sulla* legiones duas . . . post -em in angulo congestas contrucidavit (dial. 1, 3, 7 multa milia civium Romanorum uno loco post -em, immo per ipsam -em trucidata). CVRT. 6, 5, 22. MART. 1, 48, 6 nec cavea tanta conditur ille (*lepus*) -e. QVINT. decl. 321 p. 263, 16 homines, qui inter se armis atque exercitibus conflixerant, tuti tamen iacuere media cenae -e. TAC. ann. 2, 63 abiturum (*Maroboduum ex Italia*) -e qua venisset. *pendet genetivus obiect.*: LIV. 43, 18, 10 vitae tantum libertatisque -em acciperent. VELL. 2, 58, 3 -em . . . descendendi tuto interfectoribus Caesaris dedit. *de fide publica* (*cf.* VAL. MAX. 6, 6 de -e publica): CIC. Catil. 3, 8 -em publicam iussu senatus dedi (*sc. Volturcio*); hortatus sum, ut ea, quae sciret, sine timore indicaret. Att. 2, 24, 2 -em publicam postulavit (*i. ut sibi publice promitteretur se cum dixisset incolumem fore*). SALL. Catil. 47, 1 -e publica dicere iussus est. 48, 4 is cum se diceret indicaturum de coniuratione, si -es publica data esset. Iug. 32, 1. 5. 33, 3. 35, 7 comes eius, qui Romam -e publica venerat. LIV. 2, 28, 7 ni praestaretur -es publica. 9, 11, 13. 22, 23, 8 *Fabius* -em ... publicam (*i. promissum ac pignus, quod ipse magistratus dederat*) impendio privato exsolvit. 24, 16, 12 exsoluta iam -e publica. 29, 16, 2 in publica obligata -e. 34, 19, 5 si domos abire *velint*, publica -e accepta nihil eam rem noxiae futuram. QVINT. decl. 267 p. 89, 7 ut invocem publicam -em. p. 91, 16 ego publicam appello -em, quae inter piratas sacra est, quae inter armatos hostes indutias facit, quae deditarum civitatum iura conservat. FLOR. epit. 3, 1, 8 cum interveniente publica -e a senatu arcesseretur. AMM. 17, 13, 22 accepta . . . publica -e. *al.*

2 ***latiore sensu***: *fere i. q. promissum, ius iurandum sim.* (*inter 1 et 2 non semper accurate distingui potest*): **a** ***generatim***: PLAVT. Cist. 241 quae coniurasset mecum et firmasset (*cf. p. 662, 74*) -em (TER. Andr. 462 firmavit -em. Hec. 750 si aliud scirem qui firmare meam apud vos possem -em). Mil. 983 *ne* haec mutet -em vide modo (TER. Phorm. 512 cum illo ut mutet -em. SALL. Iug. 56, 5 cuncti aut magna pars Siccensium -em mutavissent. LIV. 4, 49, 9 cum inter oppugnationem praedam militis fore edixisset, capto oppido -em mutavit). Persa 193 scio -e (*v. p. 662, 24*) hercle erili ut soleat impudicitia opprobrari, nec subigi queantur umquam, ut pro ea -e habeant iudicem. TER. Andr. 643 solvisti -em (LIV. 3, 19, 1 instare ... tribuni patribus, ut P. Valeri -em exsolverent. 27, 5, 6 ad exsolvendam -em consulis. OV. epist. 10, 78 esset, quam dederas, morte soluta -es. fast. 1, 642 voti solverat ille -em. PLIN. epist. 2, 12, 6 implevi promissum priorisque epistulae -em exsolvi. *nota* VAL. MAX. 7, 3 ext. 5 mulier . . . parata est depositi se -e solvere). ACC. trag. 227 fregistin -em? TRAG. inc. 60 -e (*v. p. 662, 10*) sacratae (-ta *codd. pars*) ius perpetuo falleret. CIC. S. Rosc. 115 voluntatem decurionum ac municipum omnium tantidem quanti -em suam fecit. Verr. 6, 153 (*notione prope accedente ad eam, de qua I A 1 b β*) cui civi supplicanti non illa dextera invicta -em porrexit et spem salutis ostendit? (p. red. in sen. 24 qui mihi . . . consularem -em dextramque porrexit. Flacc. 103 mea dextera illa, mea -es, mea promissa. Deiot. 8 Phil. 11, 5 dexterae, quae -ei testes esse solebant. VERG. Aen. 7, 235 *per Aeneae dextram*, sive -e seu quis bello est expertus et armis [*cf.* CIC. epist. 7, 5, 3 in manum tuam istam et victoria et -e praestantem]. LIV. 1, 21, 4 significantes -em tutandam sedemque eius etiam in dexteris sacratam esse. 23, 9, 3 sacratas -e manus [*Gronov.*, mansis *P*]. 25, 16, 13 praesentis . . . contingere dextram ⟨et⟩ id pignus -ei secum ferre. CARM. de bell. Aeg. 6 -e dextraque potens. SEN. Med. 248 -emque supplex praesidis dextra peti. PLIN. nat. 11, 250 *dextera* in -e porrigitur). Rab. perd. 28 -*em* C. Marius dedit idemque violavit, si in -e non stetit (*cf.* CAES. Gall. 6, 9, 6 neque ab se -em laesam. civ. 2, 44, 2 cum Varus suam -em ab eo laedi quereretur. OV. epist. 7, 57). Balb. 12 Graeci homines . . . noluerunt religione videri potius quam veritate -em esse constrictam. epist. 12, 7, 1 quod ...dixi in contione, in eo velim -em meam liberes; promisi enim *eqs.* PROP. 1, 18, 18 *quia* non ulla meo clamat in ore -es. LIV. 2, 27, 1 Romanus promissa consulis -emque senatus expectabat (*i. promissa rata fore*). *ibid.* ut collegae vanam faceret -em. 30, 15, 1 -ei suae temere obstrictae consuleret — promisisse enim sese . . . traditurum. 37, 32, 13 -es constitit praetoris. OV. am. 2, 8, 18 per Veneris feci numina magna -em. 3, 3, 1 -em iurata fefellit (SEN. Phoen. 588 si fefellissem -em? si peierassem?). epist. 7, 8 idem venti vela -emque ferent? (*cf.* 2, 26). 19, 112 *Diana* neu sis periura laborat et salvam salva te cupit esse -e. VELL. 2, 55, 1 promissae brevitatis -es. SEN. Tro. 611 -em alligavit iure iurando suam. benef. 4, 35, 2. dial. 4, 28, 7 -ei acerrimus exactor est perfidus. SIL. 6, 472 stante -e reditūs. STAT. Theb. 2, 388 queritur . . . -em tam sero reposci. QVINT. decl. 311 p. 223, 6 si tamen explicet -em (*i. obligationem solvendae pecuniae*). 326 p. 283, 26 non esse explicitam legationis -em (*i. officium quod suscepi, cum legatus mitterer*). APVL. met. 3, 12 si per -em (*i. obligationem e promisso ortam*) liceret id facere. hospes enim ... effecit, ut eius hodiernae cenae pignerarer.

iuncturae verbales *solemnes*: -em do (*saepe pendet acc. c. inf.*): PLAVT. Cist. 236 -em da. :: do, non facturum esse me. Mil. 453 nisi das firmatam -em te huc, si omisero, intro ituram (Col. frg. 2 vers. 1 qui data -e firmata fidentem fefellerint [*cf. p. 662, 74*]). 455 do -em . . . isto me intro ituram quo iubes. Persa 243 -e data credamus. Rud. 952 si -em modo das mihi te non fore infidum. :: do -em tibi, fidus ero, quisquis es. S. C. de Bacch. (Corp. X 104 = I^2 581) 14 neve posthac inter sed conioura⟨se nev⟩e comvovise neve conspondise neve conpromesise velet, neve quisquam -em inter sed dedise velet. TER. Andr. 401 pollicitus sum suscepturum, ... hanc -em sibi me obsecravit, qui se sciret non deserturum, ut darem. Phorm. 492 sin -em do? Eun. 1060 do -em futurum. Ad. 473 -em dans, iurans se illam ducturum domum. ACC. trag. 228 fregistin -em? :: neque dedi neque do infideli cuiquam. CIC. Phil. 13, 42. fin. 2, 65 *Regulus* nulla vi coactus praeter -em, quam dederat hosti. epist. 1, 9, 12 *me impulit* et Pompei -es, quam de me Caesari dederat, et fratris mei, quam Pompeio. CAES. civ. 1, 10, 4 quoad -es esset data Caesarem facturum, quae polliceretur. SALL. Iug. 61, 4 -e data . . . fore ut. NEP. Dat. 10, 1 -emque de ea re more Persarum dextra dedisset. Hann. 2, 4 si mihi -em quam postulo dederis. OV. epist. 7, 18 quamque iterum fallas, altera danda -es? 10, 116. met. 7, 46 dabit ante -em. 14, 297 -es dextraeque datae. LIV. 1, 58, 7 date dexteras -emque haud impune adultero fore. 8, 18, 4. 23, 9, 9. SEN. benef. 5, 21, 1 -em datam nec servatam. *poetice, in metaphora*: SEN. Herc. f. 754 -emque cum iam saepe decepto (*Tantalo*) dedit, perit unda in ore. *accedit in c. acc.*: LIV. 32, 24, 7 -eque in haec data (32, 30, 8 in id -es data consuli est). *accedit gen. gerundivi*: LIV. 37, 10, 4 -em petenti dedit agendae communiter rei aut tegendae silentio. VELL. 2, 87, 2 cum dignitatis . . . servandae dedisset -em. -em servo (*vocabuli -es notio nonnumquam haud diversa ab ea, de qua sub II A*): PLAVT. Capt. 930 tecum servavi -em. Curc. 140 si -em servas mecum. Epid. 124 bene promittit, spero servabit -em (idem *codd., cf. p. 663, 8*). Merc. 531 si mecum servatur -es. Pseud. 519 edepol mortalem graphicum, si servat -em. Rud. 1350 etsi tu -em servaveris. Trin. 1048 male -em servando. 1113 sed hic unus, ut ego suspicor, servat -em. TER. Andr. 280 ut servem -em. Hec. 402 pollicitus sum et servare in eo certumst quod dixi -em. CIC. Vatin. 15 servarisne in eo -em. off. 3, 107 est autem ius etiam bellicum -esque iuris iurandi saepe cum hoste servanda. CAES. Gall. 6, 36, 1 diffidens de numero dierum Caesarem -em servaturum. civ. 1, 84, 3 quod -em erga imperatorem suum Cn. Pompeium conservare voluerint. VERG. Aen. 2, 161. 4, 552 non servata -es cineri promissa Sychaeo. SIL. 6, 64 infidis servasse -em memorabere Poenis. *poetice*: CLAVD. rapt. Pros. 1, 167 *Aetna* scit nivibus servare -em. 26, 48 nec poscimus amnes undosam servare -em. -em facio (*sensu speciali, de stipulatione*): LEX Sal. 50, 1 si quis . . . alteri -em fecerit (*sc. se pecuniam soluturum*). *passim in hoc titulo.*

saepe ***iuxta ponuntur*** -es et ius iurandum *sim.* (*cf. Plu-*

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tarch. Numa 16 τὴν . . . Πίστιν ὅρκον ἀποδεῖξαι Ῥωμαίοις μέγιστον, ᾧ χρώμενοι μέχρι νῦν διατελοῦσιν): ENN. scaen. 403 o Fides alma apta pinnis (*cf. ea quae Wilamowitzius congessit ad Eur. Herc. 649, imprimis de numinibus* Δίκη *et* Ὁσία) et ius iurandum Iovis! PLAVT. Rud. 47 is leno, ut se aequom est, flocci non fecit -em (*v. p. 662, 74*) neque quod iuratus adulescenti dixerat. TER. Ad. 306 quem neque -es neque ius iurandum . . . repressit. CATO or. frg. 8, 3 neque -em neque ius iurandum neque pudicitiam multi facit. CIC. S. Rosc. 140 ad -em, ad ius iurandum, ad iudicia vestra. Q. Rosc. 44 quibus abroges -em iuris iurandi. Arch. 8 integerrimi municipi ius iurandum -emque. har. resp. 36 -em iusque iurandum neglectum. off. 3, 43 contra ius iurandum ac -em. 3, 107 nec -es...nec ius iurandum. Lael. 39 quod contra -em, contra ius iurandum, contra rem publicam esset. CAES. Gall. 1, 3, 8 inter se -em et ius iurandum dant. 7, 2, 2. LIV. 1, 21, 1 -es ac ius iurandum. AVG. civ. 3, 20 p. 130, 25 D. *Saguntum custodiens fideliter* quod . . . -e vinxerat, iuratione constrinxerat.

de promisso exsolvendo: TRAG. inc. 56 cuius ipse princeps iuris iurandi fuit . . . solus neglexit -em. LENT. Cic. epist. 12, 14, 5 perfidia eorum, qui -em mihi reique publicae non praestiterunt (LIV. 25, 41, 4 gens fallax promissi -em praestitit. 30, 12, 9. 30, 15, 5 Masinissam libenter primam ei [*uxori*] -em praestaturum fuisse, quam vir uxori debuerit; . . . *nunc* secundam -em praestare, ne viva in potestatem Romanorum veniat. VAL. MAX. 6, 8, 1. SEN. Ag. 159 praestitit matri -em [*ironice*]. benef. 4, 36, 3 demens est, qui -em praestat errori. QVINT. decl. 278 p. 132, 21 cuius . . . summae si non praestetur -es [*sc. cum illa pecunia lege promissa sit*]. VLP. dig. 2, 14, 52, 1 heres pacto, quod defunctus fecit, -em praestare debet. 3, 2, 6, 5 qui -em, quam adversarius secutus est, non praestat. *saepius apud Ictos*). VAL. MAX. 6, 5, 7 ut -es edicti sui extaret (CVRT. 8, 4, 18 promisso -es extitit. *cf. p. 672, 83*). PHAEDR. 3 epil. 9 praemium ut reddas, peto, quod es pollicitus: exhibe vocis -em. STAT. silv. 2, 6, 66 sive alma -em messisque (ἓν διὰ δυοῖν) negasset Cretaque Cyreneque. HIL. in Matth. 14, 3 Herodes . . . sacramento -em reddidit.

b ***speciatim:*** *de eo promisso, quod ad quandam societatem, pacem, foedus sim. pertinet: cf.* VARRO ling. 5, 86 fetiales, quod -ei publicae inter populos praeerant. *ibid.* ut foedere -es pacis constitueretur. PAVL. FEST. p. 84 *foedus appellatum* vel quia in foedere interponatur -es. ENN. ann. 32 accipe daque -em (= VERG. Aen. 8, 150) foedusque feri bene firmum (*cf. p. 662, 74*. SALL. Catil. 44, 3 cum Catilina data atque accepta -e societatem confirmarent. *cf.* Iug. 81, 1. LIV. 22, 22, 16 -e accepta dataque [28, 23, 8]. 28, 17, 8 firmandae eius [*i. amicitiae Romanorum*] -em nec dare nec accipere. CVRT. 4, 1, 9. 6, 11, 29 PETRON. 108, 13). scaen. 405 nulla sancta societas nec -es regni est. VARRO ling. 5, 86 ut foedere -es pacis constitueretur (OV. met. 3, 128 fraternaeque -em pacis petiitque deditque. 12, 365 *armigerum* bello superatus Amyntor Aeacidae dederat pacis pignusque -emque. LIV. 24, 29, 5 pacis -em ruptam esse. 30, 24, 11 cum quidam pacis petitae, alii indutiarum . . . -em opponerent. SEN. Thy. 294). CIC. Phil. 13, 42 quod inter Antonium et Dolabellam . . . foedere et -e sanciretur (*pertinent haec verba ad antecedentia*: -em quam dedi Dolabellae). CATVLL. 87, 3 nulla -es ullo fuit umquam 〈in〉 foedere tanta quanta in amore tuo ex parte reperta mea est. VERG. georg. 4, 213 rege incolumi mens omnibus (*apibus*) una est, amisso rupere -em. LIV. 1, 1, 8 dextra data -em futurae amicitiae sanxisse (28, 35, 1 *al.*). 1, 30, 7 *valuit apud Veientes* pacta cum Romulo indutiarum -es. 5, 51, 10 foedus ac -em fefellerunt. 6, 10, 4 postquam deditionis quam societatis -es sanctior erat (*i. postquam Romani viderunt se illorum deditioni quam societati firmius confidere posse*. 8, 37, 2 indutias annuas ab urbe rettulerunt; nec earum ipsarum sancta -es fuit). 9, 11, 8 hoc -e, hoc foederibus, hoc fetialibus (*cf. p. 662, 75*) caerimoniis dignum erat. 9, 40, 18 *Perusia* indutiarum -em ruperat. 25, 8, 8 *iuvenes Tarentini* congressi cum Hannibale . . . -e sanxerunt liberos Tarentinos leges 〈suas〉 . . . habituros. 27, 17, 17 foedere accepta -es. 27, 30, 12 contra -em conventionis. 30, 4, 10 tollit indutias, ut libera -e (*cf. p. 668, 2*) incepta exsequeretur. 30, 25, 2. 35, 33, 4 quotiens ab iis -es mota foederis esset. 42, 5, 12 reconciliationis . . . -es obsidibus ultro citroque datis firmata est (SIL. 10, 490 obsidibusque obstricta -es). 42, 43, 4 -e indutiarum interposita. PAVL. FEST. p. 41 consposos antiqui dicebant -e mutua colligatos. PHAEDR. 3, 13, 17 pactam . . . -em. 481 -em foedusque iungent. LVCAN. 1, 119 morte tua (*Iuliae*) discussa -es (*Caesaris et Pompei*). 4, 204 est miseris renovata -es. 4, 245. SIL. 2, 273 foedusque -esque. STAT. Theb. 2, 425 nec sceptra -e nec pace sequestra poscitis. 7, 542 -ei pacisque sequestra mater. 7, 612 pacem sperate -emque. 11, 380 ille -em et stata foedera rupit. silv. 1, 1, 27 das Cattis Dacisque -em. APVL. apol. 74 eum, postquam uxorem duxerit, a compecti -e descivisse.

3 ***translate,*** *ut de securitate ad actiones, negotia gerenda sim. data, sic de certitudine dictis scriptis nuntiis sim. addita, quae illorum quasi pignus fit: fere i. q. auctoritas, testimonium, argumentum, documentum*: **a** *huc attuli nonnullos locos, qui tamen exemplis sub B 1 a congestis proximi sunt velut*: PLAVT. Amph. 391 dic si quid vis, non nocebo. :: tuae -e (*cf. p. 662, 52*) credo? :: meae (Cas. 1007 tuaen -ei credo? :: meae. TER. Eun. 898 crede hoc meae -ei: dabit hic pugnam aliquam denuo. LIV. 32, 32, 14 non omnium . . . credo -ei, quos circa te video, atque omnium minime Aetolis. 35, 49, 12 expertae . . . spectataeque Romanorum -ei credere. SEN. contr. 2, 1, 38 crede -ei meae. VAL. MAX. 3, 8 ext. 5 quorum -ei plurimum credebat. SEN. clem. 1, 13, 3 non amicorum -ei credens. CVRT. 7, 2, 14 vide, quantum -ei tuae credam). Men. 894 mea ego id promitto -e. Merc. 1013 certon scis non suscensere mihi tuam matrem? :: scio. :: vide. :: mea -e (video me -e *codd.*). VAL. MAX. 6, 2 praef. nostra -e . . . referatur. SEN. Herc. f. 1177 tu ede, Theseu, sed tua, Theseu, -e. PETRON. 133, 1 narra mihi . . . frater, sed tua -e. PLIN. epist. 1, 7, 4 *me spero haec* tua meaque -e Gallo confirmaturum. 1, 14, 10 at ego -e mea spondeo futurum ut *eqs.* FRONTO p. 32 N. Gratiae . . . nullum a fame periculum fore -e mea spopondi.

b *i. q. auctoritas, certitudo, certa memoria*: CIC. Q. Rosc. 12 quid ita de hac pecunia, de his ipsis ~~HS~~ *tot*, de (*del. Baiter, cf.* 13 de hac pecunia tabularum -e) tuarum tabularum -e compromissum feceris. Arch. 9 omnem tabularum -em. ad Q. fr. 1, 1, 23 Cyrus ille a Xenophonte non ad historiae -em scriptus (OV. am. 3, 12, 42 exit in immensum fecunda licentia vatum obligat historica nec sua verba -e). SALL. Iug. 17, 7 -es eius rei penes auctores erit (VAL. MAX. 1, 8, 7 quia non nova dicuntur, sed tradita repetuntur, -em auctores vindicent [*notio propius accedit ad II B 1*]. SEN. apocol. 5 -es penes auctorem erit. nat. 4, 3, 1 *historici* cum multa mentiti sunt ad arbitrium suum, unam aliquam rem nolunt spondere [*nota hoc verbum, quod proprie ad fidem pertinet*], sed adiciunt: penes auctores -es erit. PLIN. nat. 17, 93 [*cf.* 28, 2 -es tantum auctores appellet]). LIV. 33, 34, 2 *legatis* verba sine -e rerum iactantibus (42, 45, 7 ut crimina delata ab Eumene -e rerum refellerent. SEN. dial. 6, 1, 3 ad *posteros* veniet incorrupta rerum -es auctori suo magno imputata. TAC. Agr. 10 quae priores nondum comperta eloquentia percoluere, rerum -e tradentur). RVT. LVP. 2, 19 ut quod dubium est visum ad certam -em adduci videatur. CELS. 7, 26, 2^c^ ubi eius rei -es est. SEN. Oed. 837 vel paenitendi sanguinis quaeram -em (*i. de eo certus fieri volo*). COLVM. 3, 2, 29 quarum (*vitium*) nec numerum nec appellationes cum certa -e referre possumus. QVINT. inst. 12, 3, 2 ea quae sibi a iudice credi postulaturus est, aliena -e dicet. 12, 4, 2 haec . . . vetustatis -e tuta sunt. decl. 321 p. 259, 4 etiamsi certa utriusque (*i. fratris et amici*) nominis -es esset (*sc. revera de fratre procul dubio constat eum fratrem esse, contra amicus non semper est amicus ita uti nomen possidet*). FRONTIN. aq. 64 in exploranda -e aquarum adque copia (-e *i. certa traditione quae est in commentariis*). 72 quae *fraus* neque ad commentariorum -em neque ad eas . . . mensuras . . . convenit. TAC. ann. 16, 6 quamvis quidam scriptores tradant, odio magis quam ex -e. TERT. anim. 11 p. 315, 7 adversus ipsius scripturae -em (AVG. civ. 12, 9 p. 526, 4 D. secundum sanctae scripturae -em, quae mirabilem auctoritatem . . . habet). PALLAD. 11, 14, 1 ne lecta praeteream quae Graeci sua -e media de condiendi vini genere disputarunt. AVIEN. ora 78 fulcit haec -es petita longe et eruta ex auctoribus. AMM. 15, 9, 2 *Timagenis* -em secuti. 22, 16, 13 loquitur monumentorum veterum concinens -es. SERV. Aen. 1, 267 secundum Catonem historiae hoc (*sc. id quod deinde enarratur*) habet -es. AVG. gest. Pelag. 33, 58 p. 114, 5 non . . . sic scripsit in ea . . . chartula, ut cognosceretur quod habet gestorum -es (*i. genuina illius libri memoria, cf. p. 683, 47*). epist. 143, 12 p. 262, 7 creditum non fabulosa vanitate, sed . . . historica -e. CASSIAN. c. Nest. 6, 3, 2 textus . . . ac -es (ἓν διὰ δυοῖν) Antiocheni symboli haec est.

c *i. q. argumentum, documentum, testimonium*: TER. Hec. 581 teque ante quod me amare rebar, ei rei firmasti -em, nam *eqs.* CIC. top. 98 quae autem sequitur narrationem -es (*i. argumentatio. cf.* QVINT. inst. 5, 10, 8 haec omnia [*argumenta*] generaliter πίστεις appellant, quod etiam si propria interpretatione dicere -em [*P*, quidem *vel* equidem *rell.*] possumus, apertius tamen probationem interpretabimur. MAR. VICTORIN. rhet. 1, 24 p. 213, 38 -es est argumentum, quo crimen probamus, id est -em crimini facimus. 2, 14 p. 270, 29 πίστις ἄτεχνος, id est -es sine arte. *al.*). VERG. Aen. 2, 309 tum vero manifesta -es, Danaumque patescunt insidiae. 3, 375 te maioribus ire per altum auspiciis manifesta -es (STAT. Theb. 6, 638 auditum [*sc. eum esse*] manifesta -es: vix campus euntem sentit). PROP. 4, 1, 108 verusque per astra trames et ab zonis quinque petenda -es. 4, 6, 60 sum deus, est nostri sanguinis ista -es. AETNA 145 occultamque -em manifestis abstrahe rebus. 177 manifesta -es et proxima vero est (MANIL. 2, 130 ipsa -es [*i. manifesta rerum -es*] operi [*sc. carmini meo*] faciet pondusque -emque [*sc. efficiet, ut credatur; cf. p. 688, 27*]). 505 scintillae procul ecce -es. 517 figulos huic (*i. affirmationi talia fieri posse*) esse -em. OV. epist. 18, 68 firmius o cupidi tandem coeamus amantes nec careant vera gaudia nostra -e. fast. 2, 20 februa Romani dixere piamina patres; nunc quoque dant verbo plurima signa -em. 3, 145 nec mihi parva -es annos hinc isse priores, . . . quod *eqs.* (LIV. 21, 13, 3 vestra . . . causa me . . . loqui . . . vel ea -es sit, quod). Pont. 1, 5, 32 sumque -es huius maxima vocis (*sc. poetas sanos non esse*) ego? NVX 51 idque -e careat (*cf. l. 75*), si non . . . retinent. LIV. 2, 24, 6 contioni deinde edicto addidit -em. 6, 13, 7 (*facta ante narrata*) manifesta -es (*cf. l. 65*) publica ope Volscos hostes adiutos. 10, 34, 14 dictis captivorum -es extitit (32, 11, 10 si -es extet. *cf. p. 671, 30*). 21, 34, 3 ad -em promissorum obsides acciperet. 24, 27, 8 ut . . . Appius . . .

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

coepit, ingens in speciem criminibus vanis accesserat -es. MANIL. 1,407 magna -es hoc posse (*sc. Caniculam*) color cursusque micantis in radios. 2,87 nec nimis est quaerenda -es. VAL. MAX. 4,3 ext. 3 cuius opinionis non parva -es erit narratio quae sequitur. SEN. Tro. 598 et esse verum hoc qua probas Danais -e? CVRT. 6,10,29 ne hanc quidem exhibendae veritatis -em (*sc. tormenta*) deprecor. MELA 1,103 id famae -em adicit (PLIN. nat. 8,61 haec -em et Democrito afferunt, qui... narrat. 9,179 omnibus his -em Nili inundatio affert). 2,31 capit opinio -em, quia *eqs.* (3,95 hinc opinio causae -em cepit, quod *eqs.*). LVCAN. 1,524 addita fati peioris manifesta -es. 5,142 fecitque negatis numinibus metus ipse -em. 7,726 nunc tibi vera -es quaesiti ... favoris contigit ac fructus. 8,688 volt sceleris superesse -em (9,140 scelerisque -em quaesisse tyrannum. 9,1037). PETRON. 97,3 in lance argentea indicium et -em praeferebat. PLIN. nat. 27,75 qui -em promisso huic quaerunt, affirmant. VAL. FL. 2,338 nox dabit ipsa -em. SIL. 11,535 datque -em verbis haud parvo insignis acervo. STAT. Theb. 2,289 prima -es operi (*sc. monilis vis primum inde apparuit, quod Cadmus atque Harmonia in serpentes mutati sunt*). 2,689 huic una -es (*i. unum saltem testimonium, unus testis*) optanda labori. 10,202 sed nunc certa -es. MART. epigr. 5,2 vidimus, accepit fabula prisca -em. QVINT. inst. 4,3,6 difficillima est ... gravissimi cuiusque sceleris -es (*i. probatio*). 11,3,8 cuius rei -es est, quod *eqs.* FRONTIN. strat. 3,3,4 ille assentante iniuriarum -e creditus inimicissimus Cyro. TAC. Germ. 10 auspiciorum adhuc -es exigitur. APVL. met. 10,26 quam -em (*sc. salubritatis potionis*) secutus adulescens. MIN. FEL. 38,4 spem futurae felicitatis -e praesentis eius (*dei*) maiestatis animamus. RVT. NAM. 1,594 haec eadem ... splendoris patrii saepe reperta -es. PETR. CHRYS. serm. 76 p. 416[C] aperti sepulcri -em claudunt sacculo. *speciatim: de oraculorum eventu, quo dati vaticinii fides comprobatur (cf. p. 684, 73) vel de successu votorum atque precum*: PROP. 4,1,98 vera, sed invito contigit ista -es. OV. met. 3,527 dicta (*Tiresiae*) -es sequitur (SEDVL. carm. pasch. 2,37 dictum comitata -es), responsaque vatis aguntur. 8,711 vota -es sequitur. fast. 1,359 verba -es sequitur. 1,476 *dixerat* multa ... tempore nacta -em. 3,350 tarda venit dictis difficilisque -es. 3,356. 366. Pont. 3,4,99 iam pondus dices omen habere meum; crede brevique -es aderit. 3,4,114 di, quorum monitu sumus eventura locuti, verba, precor, celeri nostra probate -e. VAL. MAX. 1,8,5 miram dicti -em digesta numero cadavera exhibuere (8,10,1 ut propositi -es in personis illustribus exhibeatur. *cf. p. 671, 31*). SEN. Ag. 38 sera tandem respicit fessos malis ... sortis incertae -es. Phoen. 259 *mors* praestitit Delphis -em. STAT. Theb. 1,503 tu (*nox*) mihi perplexis quaesitam erroribus ultro advehis alma -em veterisque exordia fati detegis. TAC. hist. 1,22 cum superfuturum eum Neroni promisisset, postquam ex eventu -es. IVST. 17,1,4 nec ostentis -es defuit. RVFIN. hist. 1,8,1 Christo ... secundum prophetiae -em nato in Bethleem. MEROB. poet. 131 hinc modo voti rata (*defendit Vollmer*) -es. SVLP. SEV. chron. 1,48,6 Ionae apud deum conquerenti, quod -es dictis non affuisset. *al.*

C *summa earum securitatum ('Garantien') quas aliquis praestare creditur, ubi scil. fiducia non tam in ipsius singulis actionibus vel promissis quam in universa ceterorum hominum aestimatione nititur: fere i. q.* **bona fama: 1 generatim:** PLAVT. Aul. 213 quid -e? (*sc. me esse arbitraris*). :: bona. :: quid factis? (*cf. p. 674, 48; duorum nominum iuncturam solemniorem esse indicat allitteratio*). Persa 348 nam ad paupertatem si admigrant infamiae, gravior paupertas fit, -es sublestior. CIC. Catil. 2,18 de possessione detrahere, acquirere ad -em. Att. 11,2,1 ista hereditas -em et famam meam tueri potest (*notio propius accedit ad 2 b*). PVBLIL. F 1 -em qui perdit (*cf. infra l. 84*), quo se servet relicuo? (*cf.* F 14. 16. 17). S 14 secunda in paupertate fortuna est -es. SALL. Iug. 14,5 familia nostra cum populo Romano bello Carthaginiensi amicitiam instituit, quo tempore magis -es eius quam fortuna petunda erat (-es *i. bona fama, quae rerum futurarum quasi pignus est, id fere quod nostrates 'Prestige' vocitant. cf.* S. C. de mense Aug. [Macr. sat. 1,12,35] Ianiculo legiones deductae secutaeque sint eius [*Caesaris Augusti*] auspicia ac -em. VERG. Aen. 9,258 quaecumque mihi fortuna -esque est, in vestris pono gremiis. *rectissime* SERV. auct. *ad l.* cum volumus ostendere quantum in nostra sit potestate, duo dicimus fortunam et -em: fortuna de nostris est possessionibus, -es quantum nobis creditur ab inimicis. *cf. p. 674, 14*). HOR. epist. 1,6,36 scilicet uxorem cum dote -emque et amicos et genus et formam regina Pecunia donat (*sc. et rem et -em; perperam Kiessling: fidos amicos*). LIV. 2,7,10 tam levi momento mea apud vos fama pendet? adeone est fundata leviter -es, ut ubi sim quam qui sim magis referat? 3,2,11 desperatio futurae sibi (*i. Aequis*) postea -ei. 3,72,3 famae ... ac -ei damna maiora esse quam quae aestimari possent. 6,33,8 haud segnius, quam -e populi Romani dignum fuit, exercitus Tusculum ductus. PERS. 2,8 'mens bona, fama, -es' (*sc. mihi contingat*). TAC. hist. 1,30 vestra -es famaque illaesa ... mansit. 4,58 neque aliud pretium exitus quam -es famaque.

solemniter copulantur res -es: ENN. ann. 338 ille vir haud magna cum re, sed plenus -ei. PLAVT. Curc. 504 eum rem -emque perdere. Epid. 220 ubi -emque remque seque teque properat perdere. Men. 576 bonine an mali sint *clientes*, id haud quaeritant; res magis quaeritur, quam clientum (ἀπὸ κοινοῦ) -es cuius modi clueat. Most. 144 nunc simul res, -es, fama, virtus, decus deseruerunt. Truc. 45 extemplo et ipsus periit et res et -es. 58 quom rem -emque nosque nosmet perdimus. Trin. 273 boni sibi haec expetunt, rem, -em, honorem, gloriam et gratiam (*Plautus hanc formulam iam tum quasi proverbialiter usurpatam [cf. Halm, Abhdlg. bayr. Akad. VII 1855 p. 663] paulo diversum in sensum declinavit* Aul. 121 meai -ei [*i. ut mihi maior apud te -es sit*] tuaique rei causa). *apud Ciceronem notio propius accedit ad C 2 b*: CIC. Catil. 2,10 patrimonia sua profuderunt, fortunas suas obligaverunt; res eos iam pridem, -es nuper deficere coepit. Cael. 78 hominem sine re, sine -e, sine spe, sine sede, sine fortunis *eqs.* Rab. Post. 4 mittere in negotium, dare partis, augere ⟨re⟩, -e sustentare. 43 sustinuit re, fortuna, -e. epist. 6,10,1 ut operam consilium, rem -em meam sibi ad omnes res paratam putent (*cf.* de orat. 3,134 consilium suum -emque praestabant). 13,69,1 *consuevi* huius cum opera et -e tum domo et re uti tamquam mea (*cf.* 6,13,4. NEP. Cim. 4,3 nulli -es eius [*Cimonis*], nulli opera, nulli res familiaris defuit). Att. 5,8,3 statues, ut ex -e fama reque mea videbitur (*alludit ad concepta illa verba*: ut ei e re publica -eque sua videbitur. *cf. p. 679, 14*). SALL. Iug. 73,6 opifices agrestesque omnes, quorum res -esque in manibus sitae erant. epist. Pomp. 9 ego non rem familiarem modo, verum etiam -em consumpsi. SEN. benef. 1,2,4 alium re, alium -e ... adiuva. VLP. frg. Vat. 157 idoneus re -eque.

2 speciatim, *de re familiari, i. q. nos 'Kredit' vocamus*: **a** *de universa pecuniarum ratione, quae in civitate est, i. de fide publica*: CIC. Manil. 19 nam tum, cum in Asia magnas permulti res amiserunt, scimus Romae solutione impedita -em concidisse. *ibid.* haec -es atque haec ratio pecuniarum, quae Romae, quae in foro versatur, implicata est cum illis pecuniis Asiaticis et cohaeret. leg. agr. 1,23 -em de foro ... sustulistis. 2,8 sublata erat de foro -es. CAES. civ. 3,1,2 cum -es tota Italia esset angustior neque creditae pecuniae solverentur. LIV. 6,11,8 *M. Manlius* -em moliri coepit. 6,15,4 -e incolumi. 7,27,4 -es ... publica privatis difficultatibus potior ad curam senatui fuit (24,18,14 nusquam eas [*pecunias*] tutius sanctiusque deponere ... quam in publica -e [*sc. in aerario, re publica -em suam interponente*]. VLP. dig. 42,5,24,2 qui pecunias apud mensam -em publicam secuti deposuerunt). 23,48,9 nisi -e staret res publica, opibus non staturam. TAC. ann. 6,17 sic refecta -es. 13,31 ad retinendam populi -em. *singulariter de ea fidei ratione, quam populis quibusdam propriam esse dicunt*: PLAVT. Asin. 199 cetera quae volumus uti Graeca mercamur -e (*i. praesenti pecunia, cum apud Graecos merae fidei nihil credatur; cf. praeter Ussing ad l. Otto, Sprichw. p. 156; Wölfflin, Archiv VII 142.* AVSON. 399, 42 non Poena [προῖκα *Weil*], sed Graeca -e. 415,24 mutator [-ur *codd.*] ad Graecam -em).

b *de singulorum hominum fide* (*cum hac parte cf. p. 673, 82 sqq.*): PLAVT. Capt. 405 neque med umquam deseruisse te neque factis (*fere idem significat quod* opera *l. 15 sqq.*) neque -e (*cf. p. 673, 54*). CIC. Att. 11,1,2 huius pecuniae permutatione -em nostram facile tuebere. 15,26,1 ille ... dolet dubitans, utrum morem gerat Leptae an -em infirmet filio. CARM. epigr. 134,5 amicis -em bonam praestiti. SEN. contr. exc. 6,1 vis scire, cuius -ei sis? ne frater quidem tibi sine chirographo credidit. LVCAN. 2,254 hos *in proelia rapit* ferro fugienda fames mundique ruinae permiscenda -es (TAC. hist. 1,88 multi afflicta -e in pace anxii). PETRON. 58,11 eamus in forum et pecunias mutuemur: iam scies hoc ferrum -em habere. PLIN. nat. 12,88 negotiatio illa feminarum maxime -e constat. TAC. hist. 3,65 credebatur affectam eius (*fratris*) -em parce iuvisse (*Halm*, praeiuvisse *codd.*) domo agrisque pignori acceptis. ann. 6,17 nec decorum appellatis minuere -em. GAIVS inst. 4,70 qui ita negotium gerit, magis patris dominive quam filii servive -em sequitur. VLP. dig. 12,1,1 omnes ... contractus, quos alienam -em secuti instituimus. *al.* (*vix recte Bohn ad* CORP. XIII 10027, 232 '*fidem alicuius sequi = -em alicui habere frequenter ab iuris consultis dictum', cum* ICTI *magis speciali notione hanc iuncturam usurpasse videantur*).

ad totam partem I, *praecipue autem ad A 1 et B 2, pertinent* **locutiones** per -em (*vel* -e) decipi, falli *sim.* (*erravit Usener [Kl. Schr. I 253 sqq.] per -em i. q. contra -em esse ratus; immo significat 'opera atque instrumento fidei, in quam recipitur cliens a patrono [v. ex. gr. l. 76. 81] vel hospes ab hospite [v. infra l. 75], quae praeterea pignus est foederis, pacti, iuris iurandi [v. l. 83 sq. al.]' vocabuli fides notio eadem est in formula* propter -em decipi, *quae ab illa vix differt, nisi quod causa magis quam instrumentum fraudis significatur*): PLAVT. Most. 500 per -em deceptus sum: hospes me necavit. TER. Phorm. 469 ne quid propter tuam -em decepta poteretur mali *amica tua* (*prisca formula ap.* CIC. off. 3,70 uti ne propter te -emve tuam captus fraudatusve sim. *ut haec verba recte intellegas, cf. ex. gr.* TER. Ad. 621 sat[is] adhuc tua nos frustratast -es). CIC. inv. 1,71 qui saepenumero nos per -em fefellerunt. S. Rosc. 110 istius -e ac potius perfidia decepti. 116 ad cuius igitur -em confugiet, cum per eius -em laeditur, cui se commiserit? CAES. Gall. 1,46,3 eos a se per -em in colloquio circumventos. HIRT. Gall. 8,48,3 ne sua vulnera per -em (perfidia *al.*) imposita (interposita *codd.*) paterentur im-

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

punita. SALL. or. Phil. 15 te neque hominum neque deorum pudet, quos per -em (*sc. homines*) aut periurio (*sc. deos*) violasti. LIV. 1, 9, 13 incusantes violati hospitii foedus deumque invocantes, cuius ad sollemne ludosque per fas ac -em decepti venissent (*cf.* 29, 24, 3 *Scipio* monet eum, ne iura hospitii secum neu cum populo Romano initae societatis neu fas, -em, dexteras, deos testis atque arbitros conventorum fallat). 5, 29, 10 consulesque increpabat, quod -e publica decipi tribunos eos taciti tulissent. 38, 25, 16 per -em violati colloquii. SEN. dial. 1, 3, 7 *v. p. 669, 42.*

II ***ea qualitas hominum vel rerum, qua iis confidere licet*: A *de hominibus*** (*raro tantum et translate de rebus*): *i. q.* ***fidelitas***, *constantia, honestas sim.*: **1 *generaliter*:**

a *absolute*: PLAVT. Rud. 1043 quamquam ad ignotum arbitrum me appellis, si adhibebit -em, etsist ignotus, notus (*cf. 2 b β p. 679, 41*). Trin. 27 *amicum concastigabo* invitus, ni id me invitet ut faciam -es. Vid. 41 qui -ei plenior (*?* -e . . . peior *A; cf. p. 662, 42*) sit quam servi tui (*cf.* ENN. ann. 338 plenus -ei). TER. Andr. 637 at tamen 'ubi -es?' si roges, nihil pudet hic. Haut. 256 o Iuppiter, ubinamst -es? (CATO or. frg. 9 p. 41 ubi -es maiorum?). Phorm. 905 curavi unum hoc quidem, ut mihi esset -es. QVADRIG. hist. 41 communis exempli et -ei ergo. RHET. Her. 4, 13, 19 ex quo tempore concordia de civitate sublata est, libertas sublata est, -es sublata est (*cf.* CIC. de orat. 3, 168 -es valuit; *et hoc exemplum et antecedentia a Cicerone ad metonymiam illustrandam perperam allata*). CIC. inv. 1, 47 animus sine -e stabilis amicis non potest esse. S. Rosc. 31 ut possit vim mihi maiorem adhibere metus quam -es (LIV. 7, 25, 7 metu tenendos, quos -es non tenuisset. 26, 12, 6 metu magis eos quam -e [fine *P*] continente. 28, 19, 1. 30, 20, 5 [*cf.* 37, 11, 2 percunctanti . . . incertum metu an erga suos haud sincera -e omnia aperit]). 83 quo me non cupiditas ducit, sed -es. Q. Rosc. 16 -em frangere quae continet vitam. 17 qui . . . plus -ei quam artis . . . possidet in se (LIV. 4, 44, 5 A. Sempronium comitiis plus artis adhibuisse quam -ei). PVBLIL. E 2 etiam in peccato recte praestatur -es. 15. CAES. Gall. 7, 4, 5 *Vercingetorix* obtestatur *legationes*, ut in -e maneant (7, 10, 3. BELL. Alex. 24, 1 mansurum in -e dimissum regem credebat. 33, 4. NEP. Eum. 4, 3 in -e non mansit. LIV. 21, 55, 4. 31, 2, 4 *al.* [*cf.* 21, 52, 8 continendis in -e sociis. 25, 40, 6 retinendos in -e animos sociorum. 28, 2, 15. CVRT. 7, 10, 9 -e continuere populares]. 27, 1, 14. 36, 14, 9. *opp.*: 34, 11, 7 decedere -e [43, 7, 9. 45, 19, 8. SEN. suas. 1, 12 discedat a -e]). BELL. Alex. 24, 2 regem cohortatus, ut . . . -em populo Romano sibique praestaret. SALL. Catil. 16, 2 -em fortunas pericula vilia habere *iuventutem edocebat*. 25, 4 *Sempronia* saepe antehac -em prodiderat. Iug. 31, 23 -ei quidem aut concordiae quae spes est? PS. SALL. rep. 2, 6, 4 homines factiosi, quibus dolus atque malitia -e cariora erant. VERG. Aen. 4, 373 nusquam tuta -es. HOR. carm. 2, 18, 9. PROP. 3, 6, 6 *debet* maiorem . . . timens servus habere -em. OV. ars 1, 644 hac (*sc. amatoria*) magis est una fraude pudenda -es. 1, 740. Pont. 2, 3, 10 cum fortuna statque caditque -es (*sc. amicorum*. LIV. 8, 24, 6 cum fortuna mutabilem gerentes -em. 22, 22, 6 Abelux . . . cum fortuna mutaverat -em. 23, 44, 1. VELL. 2, 53, 2 quando fortuna non mutat -em? CIC. div. 2, 79 *virtus* vetat spectare fortunam, dum praestetur -es. LIV. 24, 45, 2 tamquam cum fortuna -em stare oporteret. 28, 17, 7 quibus ex fortuna pendet -es. 44, 18, 4 suspensae . . . ex fortuna -ei. MANIL. 2, 591 cum fortuna -em quaerat, vix invenit usquam. SEN. Herc. O. 602 rara -es, ubi iam melior fortuna ruit. LVCAN. 2, 461 dubiamque -em fortuna ferebat. 2, 705 urbis cum fato conversa -es. *cf.* 8, 485. SIL. 11, 4 stat nulla diu mortalibus usquam fortuna titubante -es. TAC. hist. 4, 28 meliore usi -e quam fortuna. *diversa ratione*: LIV. 23, 5, 15 si parem fortunae vestrae -em habetis). LIV. 3, 45, 11 me . . . vita citius deseret quam -es (SEN. contr. 2, 5, 9 deerat iam sanguis, supererat -es). 9, 11, 12 ambages . . . fallendae -ei exquirere. 28, 42, 7 fraus -em in parvis sibi praestruit. 30, 35, 7 quos non -es teneret, sed merces. MANIL. 2, 618 excedere . . . commoditate -em. 2, 630 -ei . . . immobile vinclum (3, 107 -ei . . . vincla). SEN. benef. 3, 15, 3 non honestius erat a quibusdam -em falli quam ab omnibus perfidiam timeri? epist. 25, 2 malo successum mihi quam -em (*sc. erga amicos*) deesse. 88, 29 -es sanctissimum humani pectoris bonum est, nulla necessitate ad fallendum cogitur, nullo corrumpitur praemio. CVRT. 5, 11, 3 inter -em timoremque haesitans. MELA 2, 92 Saguntum illam -e atque aerumnis inclutam (PLIN. nat. 3, 20 Saguntum . . . oppidum -e nobile). SIL. 1, 56 ingenio motūs avidus -eique sinister is fuit (*cf.* 3, 253 pravos -ei. 12, 432 Petilia . . . infelix -ei). QVINT. decl. 343 p. 356, 2 -es supremum rerum humanarum vinculum est.

in virtutum enumerationibus passim obviis raro -es deest. pauca huius generis exempla hic congessi, nec desunt alibi. (*v. ex. gr. A 7 p. 682, 65*): RHET. Her. 3, 7, 14 qua -e, benivolentia, officio gesserit amicitias. CIC. Verr. 2, 14 probabit -em et auctoritatem et religionem suam L. Suettius (*cf.* 2, 22). 2, 17. 19 Font. 23 Cluent. 47. 107. 196 Manil. 36. 42. 69 Mur. 23. 30. 58 Arch. 8 dom. 16 Pis. 23 part. 90 Att. 4, 1, 8 epist. 11, 27, 6 *et saepius*. CAES. Gall. 1, 19, 2. PS. SALL. rep. 2, 7, 8 ibi omnia bona vilia sunt, -es probitas pudor pudicitia. NEP. Thras. 1, 1. LIV. 26, 41, 25 ingenii, -ei virtutisque effigiem. SEN. dial. 4, 28, 2 pietas, humanitas, liberalitas, iustitia, -es. QVINT. inst. 7, 4, 5. 12, 2, 30 PLIN. epist. 7, 20, 2 *al.* FRONTO p. 135 N. CORP. I^{2} 1366, 2. II 2215, 4. XII 2143, 1 *et saepius in titulis sepulcralibus.* **b** *accedit genetivus vel pronomen possessivum*: PLAVT. Capt. 349 meo periclo huius ego experiar -em (vice [*vel* vicem] -em *codd.*). 927 quomque huius reperta est -es firma nobis. Merc. 625 perdidisti me et -em mecum tuam. CIC. Phil. 7, 20 -em meam . . . praestabo (12, 10 -em suam semper praestiterunt. 12, 30. 14, 30 Att. 5, 21, 11 epist. 1, 7, 6. 1, 9, 10). epist. 13, 32, 2 quantum tua -es dignitasque patietur (*his verbis in commendandis hominibus saepius utitur, cf.* 13, 32, 2. 13, 53, 1. 13, 59. 61. 13, 69, 2. *cf.* PHAEDR. 3 epil. 26 decerne quod religio, quod patitur -es). SALL. Iug. 26, 2 omnia potiora -e Iugurthae rebatur. PROP. 4, 6, 57 vincit Roma -e Phoebi. SEN. Phoen. 477 an times matris -em? CVRT. 3, 6, 6 damnem medici -em? (5, 12, 4. 6, 4, 9. 10, 9, 15). COLVM. 4, 29, 2 *hoc* dissimulare non est -ei meae (9, 2, 2 poeticae magis licentiae quam nostrae -ei concesserim). PLIN. epist. 10, 76 Iulius Largus -em tuam (*sc. in mandato explendo*), quasi te bene nosset, elegit. **c** *additur epitheton obtrectans, ut perfidia indicetur, maxime quae generibus quibusdam hominum propria sit*: PLAVT. Capt. 439 fac fidelis sis fideli, cave -em fluxam geras (*cf. p. 662, 75.* SALL. Iug. 111, 2 fluxa -e usus. LIV. 28, 6, 11 *firmatum* -e praefectorum principumque, quae fluxa et vana . . . fuerat. 40, 50, 5 non fluxa, ut ante, -e. TAC. hist. 2, 75 *et saepius* [*cf.* hist. 2, 93 creditur Caecinae -es fluitasse]. AVIEN. orb. terr. 278 his [*Mauris*] fluxa -es [*cf.* ora 256]. SYMM. epist. 1, 16, 2 fluxam -em. CLAVD. 15, 247 fluitante -e. SVLP. SEV. chron. 2, 46, 6 fluxa -e. *nescio an ex prisca poesi sumpserint* SALL. LIV., *ex his* TAC.). Mil. 456 muliebri fecit -e. Persa 244 omnes sunt lenae levifidae, neque tippulae levius pondust quam -es lenonia (Rud. 1386 ne tu, leno, postules te hic -e lenonia uti. *hinc intellegitur acumen verborum*: TER. Ad. 161 leno ego sum. :: scio. :: at ita, ut usquam fuit -e quisquam optuma. *i. licet leno sim, tamen non fide lenonia utor, sed promissi [sc. comminationis meae] fidem praestabo*). SALL. Iug. 108, 3 Bocchum magis Punica -e quam ob ea quae praedicabat simul Romanum et Numidam spe pacis attinuisse (LIV. 22, 6, 12 quae Punica religione servata -es ab Hannibale est. 30, 30, 27 suspectam esse vobis Punicam -em. CAPITOL. Gord. 14, 1 Afri -em Punicam praestiterunt. *cf. Otto, Sprichwörter p. 291*). *de aliis epithetis v. p. 691, 13; usus notandus* CIC. Sest. 50 in qua (*in re publica*) quidem nunc me restituto vivit mecum simul exemplum -ei publicae (*i.* πολιτικῆς πίστεως, *-ei erga rem publicam*). *haud raro simplex fidei nomen ironice usurpatur, fere i. q. perfidia significans, ex. gr.*: CIC. S. Rosc. 119 quoniam -em magistri cognostis. *de* HORATI *locis v. p. 677, 51. 682, 1.* SEN. Med. 1003 *per toros*, quos non nostra violavit -es. Phaedr. 92 praestatque nuptae quam solet Theseus -em. LVCAN. 8, 624 Phariam . . . -em. 8, 701 hac fortuna -e Magni . . . fata pertulit, hac illum . . . morte petit. PETRON. 115, 16 sed non sola mortalibus maria hanc -em praestant.

structurae variae: *cum praepos.* in *c. acc.*, erga, adversus: NEP. Lys. 2, 2 ea civitas praecipua -e fuerat erga Athenienses. ELEG. in Maecen. 1, 12 Caesaris . . . similem propter in arma -em. LIV. 21, 52, 6 ob nimiam cultorum -em in Romanos. 23, 30, 9 in -e erga Romanos. 24, 4, 5. 26, 30, 1. 27, 1, 5 adversus Poenum -em. 29, 8, 2 *al.* TERT. idol. 14 p. 47, 1 o melior -es nationum in suam sectam! nat. 1, 17 p. 89, 7 Romanam in Caesares -em. *ablativus qualitatis sim.*: PLAVT. Bacch. 542 *multi reperiuntur* lingua factiosi, inertes opera, sublesta (subvesta *codd.*) -e (*sc. erga amicos*). Mil. 1369 dicent te mendacem nec verum esse, -e (fidele *codd.*) nulla esse te. Trin. 1096 *amico* probo et fideli et fido et cum magna -e (CARM. epigr. 53, 3 pudentis hominis frugi cum magna -e). CAECIL. com. 30 itane Antipho ⟨est⟩ inventus profluvia -e? TER. Ad. 442 homo antiqua virtute ac -e. CIC. Q. Rosc. 1 vir optimus et singulari -e praeditus. 7 tu, C. Piso, tali -e, virtute, gravitate, auctoritate ornatus. CORP. I^{2} 1366, 2 -e maxsuma pia. NEP. Iph. 3, 2 bonus vero civis -eque magna. VELL. 1, 9, 2 dubia -e. TAC. ann. 12, 41 libertorum si quis incorrupta -e. SYMM. epist. 1, 37, 2 quassa -e sunt, qui iugiter blandiuntur. 5, 54, 1 quisquis amici neglegit famam, -e lubrica est. *genetivus qualitatis*: LIV. 2, 21, 3 quia collega dubiae -ei fuerit. 24, 45, 12 ambiguae -ei virum. VAL. MAX. 3, 8 ext. 4 -ei non latentis *Ephialtes*. 4, 7 praef. sincerae . . . -ei amici (4, 7, 1. 7 veneranda sincerae -ei stipendia). SEN. nat. 7, 16, 2 Ephorus . . . non est religiosissimae -ei. CVRT. 4, 6, 7 Betis, eximiae in regem suum -ei. TAC. ann. 1, 41 pergere ad Treviros et externae -ei *Agrippinam* (*cf. p. 684, 41*). AMM. 18, 2, 18 ut sunt fluxioris -ei (*cf. supra l. 18*) barbari. *adverbii vicem sustinet*: *ablativi* -e *adiectivum additur*: CIC. Quinct. 13 ei qui magna -e societatem gererent. CAES. civ. 3, 64, 3 *hanc aquilam* eadem -e Caesari restituo (LIV. 7, 41, 1 eadem -e, qua . . . solitus esset, tueretur. 39, 12, 7). NEP. Ages. 2, 4 in qua pactione summa -e mansit. LYGD. 6, 46 *nec vos* fallat blanda sordida lingua -e. OV. am. 2, 9, 50 gaudiaque ambigua dasque negasque -e. PREC. terr. 12 alimenta vitae tribuis perpetua -e. LIV. 4, 60, 7 cum senatus summa -e ex censu contulisset. 6, 2, 3 numquam ambigua -e in amicitia populi Romani fuerant. 25, 20, 4 summa -e stipendia fecerat (*cf. p. 677, 16*). 29, 4, 8 nihil sincera -e cum Romanis acturum (29, 37, 10. 36, 35, 8 VAL. MAX. 2, 9, 6 *al.*). 34, 9, 10 *Romanam amicitiam* pari colebant -e. 37, 53, 8 *amicitiam vestram* perpetua et constanti -e ad extremum vitae finem perduxit. VELL. 2, 63, 3 Plancus . . . dubia, id est sua -e, diu . . . secum luctatus. VAL.

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

MAX. 6, 5, 1 parum liquida -e id gestum ab imperatore videbatur. COLVM. 1, 1, 11 nec minore -e pro virili parte tributum nobis intulerunt Lysimachus *eqs.* MART. 6, 89, 5 -e summa testae sua vina remensus. QVINT. inst. 12, 11, 11 quam (*voluntatem*) qui vera -e induerit. *ablativo additur et adi. et praep.* cum: PLAVT. Trin. 1096 *v. p. 676, 55.* LYGD. 4, 64 cum multa bracchia tende -e. OV. epist. 15, 42 accipe cum vera dicta relata -e. 15, 376 exige cum plena munera pacta -e. Pont. 1, 9, 10 seria cum liquida ... peracta -e. LIV. 9, 11, 3 cum qua potes -e. 29, 37, 2 cum summa -e (45, 8, 4. SEN. contr. 1 praef. 11 summa cum -e). VAL. MAX. 4, 7, 5 cum multa -e. cum -e: TER. Ad. 964 obsonare cum -e. RHET. Her. 4, 17, 25 quem in amicitia perfidiosum cognoveris, eum quare putes inimicitias cum -e ⟨gere⟩re posse? CIC. S. Rosc. 10 id quod mihi cum -e semel impositum est (*opp.* propter perfidiam abicere). CAES. civ. 2, 20, 8 relatis ad eum publicis cum -e rationibus. HOR. epod. 17, 37 iussas cum -e poenas luam. LIV. 21, 5, 5 stipendio ... cum -e exsolvendo (23, 31, 10. 28, 32, 1). 32, 1, 7 quaestiones, quas praetor cum -e curaque exercuisset. 40, 50, 2 deditionem oppidorum haud cum -e factam. 44, 1, 5 sociis cum -e cultis. CARM. epigr. 72, 1 (= CORP. I² 1822) vixsi quom -e. PLIN. nat. 2, 150 *arcus* ne pluvios quidem aut serenos dies cum -e portendunt. TAC. hist. 2, 98 legatus studia provincialium cum -e iuvit. ann. 3, 16 vixisse me ... cum -e adversum te. CARM. epigr. 91, 7 testamenta scripsit cum -e. APVL. met. 1, 23. sine -e: CAES. civ. 2, 14, 1. *aetate imperatorum, inde a* TAC., *ut videtur, eadem vi qua* cum -e *usurpatur* ex -e: TAC. hist. 2, 9 Asprenati cuncta ex -e nuntiata. PLIN. epist. 9, 14, 1 ego nihil magis ex -e quam de te scribo. SVET. Iul. 74, 2 quamvis ... omnia ex -e rettulissent. Galba 9, 1 nummulario non ex -e versanti pecunias. FLOR. epit. 4, 2, 13 decem annos traxit ista dominatio ex -e. TERT. nat. 1, 17 p. 89, 18 cum ne per deos quidem vestros ex -e deieretis. *passim.* SCAEV. dig. 40, 7, 40, 4 si ex -e ratio redderetur. TRYPH. dig. 23, 2, 67, 6 qui bene tutelam et ex -e administravit. VLP. dig. 26, 7, 19 si non ex -e curam gerat. 49, 1, 14. PAVL. dig. 40, 4, 53 si rationem actus sui ex -e dedisset ... filio suo. MACER dig. 49, 1, 4, 4. *adde sensu speciali, non sine fortiore praepositionis vi*: VVLG. Hebr. 10, 38 iustus ... meus ex -e (*ἐκ πίστεως*) vivit (*cf.* Hab. 2, 4 iustus ... in -e sua vivet). *unde* AVG. civ. 1 praef. p. 3, 11 D. *civitas dei* ex -e vivens.

2 ***speciatim:*** *de fidelitate in variis vitae condicionibus vel inter varias hominum classes:* **a** *in negotiis gerendis, praecipue de deposito fideliter* ***custodiendo*** *atque de debita pecunia sine fraude reddenda:* ***α privata,*** *i. uniuscuiusque hominis -es*: PLAVT. Cist. 760 aequom est ⟨reponi⟩ (*suppl. Leo*) per -em quod creditum est. Epid. 549 salvos sis: quod credidisti reddo. :: haud accuso -em (Merc. 420 litigari nolo ego usquam, tuam autem accusari -em. CIC. Att. 3, 15, 17 ego si tuam -em accusarem). Most. 1023 si debes (*sc. argentum*), cedo. -es servanda est, ne ire infitias postules. Pseud. 631 *tu inventus es* meam qui furcilles -em (*v. p. 662, 75*), quasi mihi non sescenta tanta soli soleant credier. TER. Phorm. 60 cuius tu -em in pecunia perspexeris, verere verba ei credere? CIC. epist. 12, 15, 6 qui nobis et rei p. -em praestiterunt in conservanda pecunia a me deposita. HOR. carm. 3, 24, 59 cum periura patris -es consortem socium fallat et hospites *eqs.* LIV. 6, 27, 3 -e magis quam fortuna debentium laborare creditum. 6, 34, 2 poena ... in vicem -ei cesserat. PHAEDR. 4, 5, 20 -em advocavit iure neglecto parens (*sc. cum iurisconsulti nihil egissent, quasi ipsam -em in consilium advocavit, i. quanta potuit honestate, proprio lucro postposito, testamento parere studuit*). *cf.* LAVD. Murdiae (Corp. VI 10230) 7 mihi revocata memoria patris eaque in consilium et -e sua adhibita ... certas res testamento praelegavit (*'dicitur mulier memoriam viri defuncti et propriam -em quasi in consilium advocasse' Dessau*). QVINT. decl. 312 p. 226, 18 facilior speratur -es ex pari. IVV. 13, 62 si depositum non infitietur amicus, si reddat veterem cum tota aerugine follem, prodigiosa -es. GELL. 20, 1, 41 hanc ... -em maiores nostri ... in negotiorum quoque contractibus sanxerunt maximeque in pecuniae mutuaticae usu atque commercio. SCAEV dig. 14, 3, 20 ad -em mensae (*nummulariae*) protestandam. PAPIN. dig. 45, 2, 9 eandem rem apud duos pariter deposui utriusque -em in solidum secutus. VLP. dig. 4, 9, 1, 1 necesse est plerumque eorum (*i. nautarum cauponum stabulariorum*) -em sequi et res custodiae eorum committere. VVLG. lev. 6, 2 depositum quod -ei eius creditum fuerat. *metaphorice*: TIB. 2, 3, 62 *tibi* persolvat nulla semina terra -e. QVINT. inst. 12, 10, 25 negaturos Atticam esse, quod plus quam acceperit seminis reddat *solum*, quia hanc eius terrae -em Menander eludit (*cf. Men. Γεωργ. 37 τἄλλα δ' ἄν τις καταβάλῃ, ἀπέδωκεν ὀρθῶς καὶ δικαίως, οὐ ⟨πλέον⟩ ἀλλ' αὐτὸ τὸ μέτρον. cf. etiam p. 680, 77*). ***β -es publica,*** *i. communis omnium negotiorum stipulationumque securitas* (*cum hac parte conferenda est I C 2 a, p. 674, 27*): CIC. Marcell. 23 constituenda iudicia, revocanda -es (VELL. 2, 126, 2 revocata in forum -es. *cf. p. 682, 79*), comprimendae libidines, propaganda suboles (Sest. 98. epist. 4, 1, 2 urbem sine legibus, sine iudiciis, sine iure, sine -e relictam direptioni et incendiis). off. 2, 84 nec enim ulla res vehementius rem publicam continet quam -es, quae esse nulla potest, nisi erit necessaria solutio rerum creditarum (*cf.* prov. 3 *non ante* quam -em publicam, quam perpetuam populi Romani salutem ... foedissime crudelissimeque vexarint. LIV. 29, 1, 17 tueri publicam -em. VLP. dig. 42, 5, 24, 2 qui pecunias apud mensam -em publicam secuti deposuerunt). PROP. 3, 13, 49 auro pulsa -es, auro venalia iura. OV. met. 1, 90 *aurea aetas* sponte sua, sine lege -em rectumque colebat. LVCAN. 1, 182 concussa -es. CLAVD. 7, 63 turbata -es.

ex illo usu, cuius exempla sub II A 2 a α congesta sunt, ortus est ICTORUM *t. t. de hereditatibus* **ˣfideī committo** (*nota scripturam* fidecommissum: CORP. XII 4335, 4). GLOSS. *τῇ πίστει ἐγχειρίζω.* (*generaliorem notionem, a qua t. t. originem duxit, illustrant* HOR. sat. 1, 3, 95 si prodiderit commissa -e. SEN. dial. 9, 11, 2 *sapiens quippe qui sciat vitam a natura precariam sibi datam esse* omnia ... tam circumspecte *faciet* quam religiosus homo sanctusque solet tueri -ei commissa [*cf. etiam seq. verba: omnia quae possedi*, reddo restituo.]) VAL. MAX. 4, 2, 7 cum mater Cornelia -ei commissa praedia non redderet. S. C. Trebell. (dig. 36, 1, 1, 2) qui -ei suae commissum ... restituissent. QVINT. decl. 325 p. 278, 4 petit a paupere uxor hereditatem tamquam -ei commissam. p. 278, 8 illius potissimum -ei haec hereditas mandata est? *in hac declamatione passim.* TEST. Dasum. (Corp. VI 10229) 85 -eique eius ... ⟨committo⟩. 116 -eique eiu⟨s ... committo, ut⟩ (*ibid. saepius, plerumque ex parte suppletum*). S. C. Iunc. (dig. 40, 5, 28, 4) qui -ei commissam libertatem (VLP. dig. 40, 5, 1 -ei commissam libertatem. *in hoc titulo passim*) ex quacumque causa deberent servo. CORP. XI 6520, 7 -eiq(ue) vestrae collegiali committo, uti ... dividatur. 17 hoc ut ita faciatis, -ei vestrae committo. GAIVS inst. 2, 248 ut aliquis heres recto iure instituatur eiusque -ei committatur, ut eam hereditatem alii restituat. 2, 249 verba autem utilia -ei commissorum haec maxime in usu esse videntur: peto, rogo, volo, -ei committo. SCAEV. dig. 32, 40, 1 a te peto tuaeque -ei committo, quidquid ex hereditate mea ad te pervenerit, restituas filio tuo. PAPIN. dig. 31, 77, 11 -ei heredum meorum committo, ne fundum Tusculanum alienent. 36, 3, 5, 1 res -ei commissae. CALL. dig. 49, 14, 3, 1 (*ex rescripto divi Hadriani*) quod cuiusque -ei palam commissum est (*opp.* 49, 14, 3, 2 cum tacite -ei committebatur. PAVL. dig. 49, 14, 48 pr. testamento scripto heredis sui ... tacitae -ei commiserat, ut ... daret). *de reliquis Ictorum locis v. Vocab. iurispr. Rom.* CORP. VIII 1641 b 3 vestrae -ei committo, ut. XII 4335, 4 fidecommissum Phoebum liberu recepit (*cf. Mommseni adn.*). *in tropo, qui nititur in adulterina illa διαθήκης interpretatione*: TERT. praescr. 37 sicut *apostoli* caverunt testamento suo, sicut -ei (*ludit ambigua notione, sacra sc. et profana*) commiserunt. *nota: idem quod* -ei committere *significat* -ei mandare: TER. Andr. 296 bona nostra haec tibi permitto et tuae mando -ei. MARCELL. dig. 30, 123, 1 te rogo, Sei, -eique tuae mando, uti ea omnia ... reddas. CORP. XIII 4132, 10 -e (*v. p. 662, 26*) mandavit. *ex ipsa iunctura solemni* -ei committere *merum fidei nomen rursus novam quandam atque accuratiorem notionem accepit, sc. significare potest illam certam fidem, cui fideicommissum mandatur quamque heres fiduciarius interponit se fideicommissario hereditatem restituturum, nonnumquam etiam i. q. fideicommissi susceptionem*: S. C. Trebell. (dig. 36, 1, 1, 2) potius quam cuique periculosam esse -em suam. AFRIC. dig. 28, 5, 47 heredem -em suam interposuisse. *ibid.* si et ipsum testatorem -em eius secutum esse (*i. eum heredem fiduciarium elegisse*) probaretur (PAPIN. dig. 36, 2, 26, 1 cuius -em sequi defunctus maluit). GAIVS dig. 34, 9, 10 pr. in fraudem iuris -em accommodat, qui vel id quod relinquitur vel aliud tacite (*cf. Leonhard, PW. VI 2273, 38 sqq.*) promittit restituturum se personae quae legibus ex testamento capere prohibetur (MARCELL. dig. 30, 123, 1 si in fraudem legum tacitam -em Seius accommodasset. MOD. dig. 5, 3, 46 qui tacitam -em interposuerit, ut non capienti restitueret hereditatem. *al.*). CALL. dig. 49, 14, 3, 3 cuius -es eligitur.

ntr. participii perf. pro subst. **ˣfideī commissum,** -ī. *de etymologia*: ISID. orig. 5, 24, 17 -um dictum, ut fiat quod a defuncto committitur (*cf. p. 661, 69*). *scriptum spatio divisum tamquam duo vocabula*: CORP. VI 1383, 12. VIII 18227, 3 ex -ei commisso. *nullo spatio intercedente*: CORP. VIII 26275, 6 per fideicommissum. *de notione*: INST. Iust. 2, 23, 1 ideo -a appellata sunt, quia nullo vinculo iuris, sed tantum pudore eorum qui rogabantur continebantur. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^A *φιδικόμισον· τὸ τῇ πίστει τοῦ κληρονόμου κείμενον.* HESYCH. *φειδικόμισος· ἡ διὰ μαρτύρων πίστις.* *Ictorum t. t. in Graecam linguam receptus*: COD. Iust. 1, 3, 45 (46) pr. *κατὰ* fideicommisson. 6, 4, 4, 16 *ληγάτων καὶ* fideicommissω*ν*. NOVELL. Iust. 1, 1 pr. THEOPHIL. inst. Iust. 2, 23 pr. *τῶν* fideicommíssωn. 2, 23, 1 *τὰ* fideicómmissa. *al.* S. C. Trebell. (dig. 36, 1, 1, 2) quibus ex testamento -um restitutum fuisset. QVINT. inst. 3, 6, 70 non debes apud praetorem petere -um, sed apud consules. 9, 2, 74 per hoc tacitum -um (PAPIN. dig. 34, 9, 18 pr. *al.*). SVET. Claud. 23, 1 iuris dictionem de -is. S. C. Iunc. (dig. 40, 5, 28, 4) ut ex -o manumitti debuisset. CORP. VI 1383, 12 pr(aetori) de fidei commiss(is). GAIVS inst. 1, 24. 2, 247 *sqq.* ARNOB. nat. 6, 9 *dii* per quaedam -a, ut dicitur, vestras sumunt atque accipiunt cultiones. PASS. Perp. 16 quasi ... -um eius exequimur. VLP. dig. 2, 12, 2 legatorum fideive commissorum (PAVL. dig. 19, 1, 2, 1). *de reliquis Ictorum locis v. Vocab. iurispr. Rom.* AVSON. 419, 22 seu -um patris exsolvis. SYMM. epist. 2, 13, 1 AMM. 21, 1, 5. HIER. epist. 52, 6, 2 per -a legibus illudimus.

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VICT. VIT. 3, 9 CONC. Clippiac. a. 626 p. 200, 11 CONC. sub Sonn. hab. a. 627—630 p. 205, 24.

b *spectat ad eos, qui munere suscepto fideliter funguntur, imprimis de magistratibus, iudicibus, actoribus causarum:* *α de magistratibus sim.*: ENN. ann. 107 quod (ea *trad.*) mihi reique (*?*, reliquae *trad.*) -ei regno vobisque, Quiritis, se fortunatim feliciter ac bene vortat. CARM. devot. Macr. sat. 3, 9, 11 pro me -e magistratuque meo pro populo Romano exercitibus legionibusque nostris. *ibid.* me meamque -em imperiumque legiones exercitumque nostrum. VARRO ling. 6, 86 quod bonum fortunatum felix salutareque siet populo Romano Quiritium ... mihique collegaeque meo, -ei magistratuique nostro. S. C. de phil. et rhet. (Suet. rhet. 25) praetor ... curaret ... uti ei e republica -eque sua videretur. LEX agr. (Corp. I 200 = I^2 585) 35 i(ta) u(tei) e(is) e r(e) p(ublica) f(ideque) s(ua) ⟨v(idebitur) e(sse)⟩. 78 ⟨u. e. r. p. f.⟩q(ue) e(i) [*expectatur* s(ua)] e(sse) v(idebitur) (S. C. de Asclep. [Corp. I 203 = I^2 588] 11 u(tei) e(is) e r(e) p(ublica) f(ideque) s(ua) v(ideatur). LEX Mamil. [grom. p. 265, 11] facito ita, ut ei e re publica -eque sua videbitur. CIC. Phil. 3, 39 ita uti e re publica -eque sua videretur. LIV. 8, 4, 12 ageret diceretque, quae e re publica nominis Latini -eque sua viderentur. 22, 39, 2 omnia e re publica -e⟨que⟩ vestra [*i. consulum*] faceretis. 25, 7, 4 faceret quod e [*codd. interpol.*, de *P*] re publica -eque sua duceret. 29, 10, 3 facienda, ut e re publica -eque sua duceret. 33, 31, 5 id e re publica -eque sua facere ac statuere iussi. 38, 8, 5 quod e re Aetolorum ... -eque sua esse censerent [*cf.* 26, 31, 10 (*verba consulis:*) *id* magis rei publicae interest quam mea. quippe mea -es exsoluta est: ad rem publicam pertinet, ne *eqs.*]). CIC. Att. 9, 11^a, 3 et ad tuam -em et ad rem publicam pertinet. CIC. Sest. 70 cum omnes boni omnem spem melioris status in eorum (*i. magistratuum*) -em convertissent. Verr. 2, 37 *M. Piso quaestor* quod de re publica sensit, ita sensit, ut nec -em suam nec ... laederet. 4, 183 eorum hominum (*i. scribarum*) -ei tabulae publicae periculaque magistratuum committuntur. de orat. 3, 5 numquam senatus neque consilium rei publicae nec -em defuisse. off. 1, 124 est ... proprium munus magistratus intellegere ... *se debere* servare leges, iura discribere, ea -ei suae commissa meminisse. SALL. Iug. 16, 3 *Iugurtha* perfecit, uti *Opimius* famae -e (*sc. in gerenda legatione*) postremo omnibus suis rebus commodum regis anteferret. *ibid.* paucis *legatis* carior -es quam pecunia fuit. OV. Pont. 4, 9, 46 *fingam te, cum censor eris*, exacta cuncta locare -e. *β de iudicibus*: CIC. Quinct. 59 -es iudicis. S. Rosc. 140 ad -em, ad ius iurandum, ad iudicia vestra (*iudicum*). Q. Rosc. 45 cuius propter -em et religionem iudicis (*cf.* Verr. 4, 146). Verr. 2, 72 miseremini (*iudices*) sociorum et ostendite aliquid iis in vestra -e praesidii esse oportere. Cluent. 66 -es iudicis. off. 3, 44 praeclarum a maioribus accepimus morem rogandi iudicis, si eum teneremus, 'quae salva -e facere possit'. OV. trist. 2, 96 res quoque privatas statui sine crimine iudex, deque mea fassa est pars quoque victa -e. QVINT. decl. 300 p. 183, 5 ego (*iudex*) nihil aliud debeo quam -em.
γ de causarum actoribus sive de accusatoribus: CIC. S. Rosc. 30 qui cum -e defendat. 83 quam salus huius et mea -es postulabit. 95 salva -e. Q. Rosc. 14 satis -ei et diligentiae meae ... fecisse videar. div. in Caec. 51. 67. Verr. 3, 1 de his rebus, quae meae -ei commissae sunt. 6, 188. 189 Caecin. 5. Cluent. 10 adductum -e atque officio defensionis. 118 ut neque -es huius defensionis relicta neque ... esse videatur. Sull. 21 a me ... Sullam ... nihil denique praeter -em defensionis expectare. Cael. 32 nec longius progrediar quam me mea -es et causa ipsa coget. Scaur. 27. Lig. 6 cuius ego causam animadverte, quaeso, qua -e defendam. Deiot. 1 quantum mea -es studi mihi afferat ad salutem regis Deiotari defendendam, tantum facultatis timor detrahat (*Plutarch. Cic. 26* 'ὁμολογῶ γάρ', ἔφη [ὁ Κικέρων] 'πίστεως ἐν ἐμοὶ πλέον ἢ δεινότητος εἶναι'. CIC. Balb. 17 *M. Crassus* totam causam et pro facultate et pro -e sua diligentissime vobis explicavit). Phil. 11, 11 ego defendi -e optima. QVINT. decl. 333 p. 312, 19 quatenus -es agendi (*sc. cum delatoris patronus reum accusarem*) permiserat. PLIN. epist. 1, 18, 4 nam mihi patria (et si quid carius patria) -es videbatur (*sc. in causa suscepta*). 2, 11, 2 *nos* adesse provincialibus iussi existimavimus -ei nostrae convenire notum ... facere. 3, 9, 30 optime ex accusatione ipsa accusatoris -es aestimatur. 7, 33, 7 Senecionem non advocati -em, sed inimici amaritudinem implesse.
c *in re amatoria atque inter coniuges*: *α inter amantes*: CATVLL. 87, 3 nulla -es ullo fuit umquam ⟨in⟩ foedere tanta, quanta in amore tuo ex parte reperta mea est. HOR. carm. 1, 5, 5 heu quotiens -em (*sc. mutatam*) mutatosque deos flebit. 1, 33, 4 cur tibi iunior laesa praeniteat -e (*sc. apud Glyceram*). 3, 7, 4 constantis iuvenem -e (*cf. p. 662, 44*) Gygen. TIB. 1, 9, 32 vendere ... -em. PROP. 1, 4, 16 quo magis et nostros contendis solvere amores, hoc magis accepta fallit uterque -e. 1, 12, 8 simili ... amare -e. 2, 17, 18. 2, 20, 4. 18. 34. 2, 24^b, 42. 2, 26^b, 27. 3, 20, 24. 3, 25, 4. OV. am. 1, 3, 6 qui pura novit amare -e. epist. 2, 102. ars 3, 544 nimium certa scimus amare -e. CARM. epigr. 939, 1 siqua -es hominum est (*cf. p. 683, 53*), unam te semper amavi. *β inter coniuges*: LAVD. [Turiae] (Bruns^7 n. 126) 2, 55 -em exuerem. PROP. 4, 3, 11 haecne marita -es. OV. epist. 6, 41 ubi pacta -es, ubi conubialia iura. 16, 4 legitimam nuptae sollicitare -em (met. 7, 721 donisque pudicam sollicitare -em [*sc. coniugis*]. 7, 728. 737). 19, 7 coniugium pactamque -em. trist. 5, 14, 36 Penelopea -es. VAL. MAX. 2, 1, 4 coniugali -ei. 4, 6 praef. *al., praesertim* 6, 7, *cuius capitis inscriptio est*: de -e uxorum erga viros. SEN. Ag. 80 iura pudorque et coniugii sacrata -es fugiunt aulas. 111 casta ... -e (241 Herc. f. 309). Oed. 804 regum superbam liberi astringunt -em. OCTAVIA 536. 538 teneris in annis haud satis clara est -es. 547 *al.* VAL. FL. 8, 222 promissamque -em thalami foedusque iugale. STAT. Theb. 12, 114 una -es, unum Polynicis amati nomen in ore sedet. silv. 1, 2, 164 quis morum -eique modus? QVINT. decl. 335 p. 321, 20 cum -em illi (*uxori*) maritalem praestiteris. CORP. XII 2143, 1 castitas -es caritas ... et quaecumque deus faeminis inesse praecepit.
d *in variis hominum necessitudinibus*: *de amicis*: CIC. S. Rosc. 111 operae nostrae vicaria -es amicorum supponitur. *talia passim.* *de sociis*: LIV. 9, 6, 4 incerti de -e sociorum. 34, 31, 4 -em socialem. VAL. MAX. 6, 4 praef. SIL. 2, 393 populis, quis aegra lababat ... -es. 8, 320 laxa -es socium est. LVCAN. 8, 126 ne nostram videare -em felixque secutus et damnasse miser. *al.* *de servis: passim, caput* VAL. MAX. 6, 8 *inscribitur*: de -e servorum.

3 *cum ea notione, quam habes in exemplis sub II A 2 a congestis, arte cohaeret sermo* **bona fides.** *de ea vi, quae in hac iunctura vocabulo fidei propria est, summam invenies apud C. G. Bruns, das Wesen der b. f. bei der Ersitzung, Berol. 1872 p. 78 sqq.; Pernice, Labeo II 75 sqq. (= II^2 159); Mommsen, Ges. Schr. III 142 sq. ante Ciceronem solus ablativus legitur. genuinus sensus huius locutionis, quae sc. idem vult atque 'ita ut ei actioni (quam enuntiati verbum exprimit) bene confidi possit, cum bono, firmo successu' clare apparet ex illo usu magis vulgari, qui etiam ultra vetustae latinitatis tempora duravit, velut infra l. 52. 53. 61. 64. 71. notandum est ab iis locis moralem colorem prorsus abesse.* bona -e *unam quasi vocem esse vidit Luchs, Studemundi Stud. I 1, 21.* **a** *generatim*: bona -e *aliquid facere.* bona -e *dicere sim.*: PLAVT. Aul. 772 dic bona -e: tu id aurum non surripuisti? :: bona. :: neque scis qui abstulerit? :: istuc quoque bona. Capt. 890 dic, bonan -e tu mi istaec verba dixisti? :: bona. Persa 486 dic bona -e: iam liberast? Poen. 439 vin bona dicam -e, quod hic inter nos liceat? Pseud. 1095 bonan -e istuc dicis? :: unde ea sit mihi? (*in lenonis responso -es vocabulum usurpatur ea vi, de qua v. I C 1 p. 673, 53*). Truc. 586 impudens mecastor, Cuame, es. :: egone? :: tu. :: bona -e? tun ais me impudentem esse ...? TER. Haut. 761 bonan -e (*sc. hoc dicis*)? :: bona hercle. CIC. leg. agr. 2, 100 polliceor hoc vobis, Quirites, bona -e (bonae -ei *codd.*). TERT. adv. Val. 1 si bona -e quaeras. 4 etiam bona -e dicturos. *de variis actionibus* (*nota etiam comparativum atque superlativum usurpari, ex. gr. l. 48. 50. 53*): PLAVT. Most. 670 de vicino hoc proximo tuos emit aedis filius. :: bonan -e? (*sc. istud dicis? servus aliter interpretatur*). :: siquidem tu argentum reddituru's, tum bona, si redditurus non es, non emit bona. CATO agr. 14, 3 nummos -e bona solvat. CIC. S. Rosc. 144 si tibi optima -e sua omnia concessit. Att. 9, 7^a, 1 consilium ... quod si non fuerit prudens, at certe ab (*om. M*^{1}) optima -e et optimo animo proficiscetur. epist. 3, 8, 7 si quis est, qui neminem bona -e in gratiam putet redire posse. LABER. mim. 87 tollet bona -e vos Orcus nudas in catomum. OV. rem. 649 meliore -e paulatim extinguitur ignis (*sc. amoris*) quam subito; lente desine, tutus eris. Pont. 1, 6, 9 nec quisquam meliore -e complectitur illas (*sc. artes ingenuas*. SEN. contr. 10 praef. 12 bona -e scholasticus erat, in his declamationibus ... nulli non post primum tetradeum praeferendus). SEN. contr. 2, 6, 1 si tum (tam *codd.*) bona -e frugi es. 9, 3, 13 illud tamen optima -e praestitit. SEN. Med. 11 dominam -e meliore (*sc. quam ego*) raptam (Tro. 728 sceptra -e meliore tene. clem. 1, 9, 11 dial. 9, 11, 12). benef. 2, 17, 7 bona -e, quid praestitisset, oblitus. dial. 9, 1, 2 nec bona -e liberatum me eis (*sc. vitiis*), quae timebam et oderam, nec rursus obnoxium. 10, 13, 9 ut concedas omnia eos -e bona dicere, ut ad praestationem scribant. 11, 17, 5 illae (*i. disciplinae liberales*) si bona -e in animum tuum intraverint. epist. 22, 11 si deponere *servitutem* in animo est et libertas bona -e (*i. nullo mendacio vel praetextu adhibito*) placuit. 79, 18 si modo illam (*i. virtutem*) bona secutus est -e. 83, 5 *hoc solium*, cum fortissimus sum et omnia bona -e fiunt, sol temperat. 85, 9 *tigrium leonumque* numquam bona -e vitia mansuescunt. CVRT. 4, 11, 18 quodsi saltem pacem bona -e peteret. COLVM. 9, 9, 7 plures (*reges apium*) bona -e reconciliatos. PETRON. 11, 1 osculis ... bona -e exactis. 79, 12 postquam optima -e partiti manubias sumus. 91, 7 si bona -e paenitentiam (sententiam *coni. Büch.*) emendas. 91, 9 redisse me in gratiam et optima -e reviviscentem amicitiam. 110, 3 tunc primum bona -e puero basium dedit. CORP. IV 2119 vici Nuceriae inalia (*i.* in alea) *denarios tot* -e bona (*i. sine fraude*). PLIN. nat. 2, 155 quam bona -e creditum fenus *terra* reddit. 7, 94 concremasse ea (*scrinia*) optima -e atque non legisse. 14, 146 optima -e non respirasse in hauriendo neque expuisse. LEX Malac. (Corp. II 1964) 2, 15 se rationem suffragiorum -e bona habiturum. STAT. silv. 5 praef. qui bona -e deos colit, amat et sacerdotes. QVINT. inst. 7, 4, 34 uter id (*sc. accusare*) -e meliore facturus *sit*. 10, 3, 23 neque enim se bona -e in multa simul intendere animus totum potest. decl. 269 p. 99, 9 neque ego dubito, quin prius istud ⟨bon⟩a -e feceris. 296 p. 172, 2

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sed ne dimisisti quidem bona -e. Flor. epit. 2, 1, 1 populus R. . . . cum bona -e adolevisset. 2, 3, 1 bona -e cessantium armorum. Tert. anim. 23 p. 336, 16 doleo bona -e Platonem omnium haereticorum condimentarium factum (*sc. ea quae Plato quamvis falsa bona tamen -e scripsit, ab haereticis mala -e recepta. an* bona -e *exclamatio ut l. 12?*). Amm. 20, 8, 11 condicionum aequitatem . . . bona -e accipito. Clavd. Mam. anim. p. 126, 12 si quid umquam bona -e scire volumus. *singulariter*: Ps. Qvint. decl. 12, 1 quoniam semel consueramus (*sc. corporibus nostrorum pasci*) et bona -e (*i. confidentia*) ferarum esse civitas coeperat. *usurpatur in exclamatione aeque atque* per -em (*cf. p. 667, 49*): Tert. adv. Hermog. 10 magna, bona -e, caecitas haereticorum pro huiusmodi argumentatione (*cf. supra l. 5*). *opp.*: mala -e: Gloss. *κακῇ πίστει.* Nep. Dat. 6, 6 in opinionem adducuntur perfugas mala -e compositoque fecisse, ut recepti maiori essent calamitati. Apvl. apol. 83 cum primum epistolam . . . mala -e excerperet, pauca legeret, multa et meliora sciens reticeret.

b *in formula iudiciali, de iudiciis (arbitriis) quae bonae -ei dicuntur (cf. Girard-Mayr, Gesch. u. Syst. d. röm. Rechts p. 1112; Leonhard, PW. III 696, 48 sqq.)*: Cic. off. 3, 61 iudiciis, in quibus additur: ex -e bona (top. 66 in omnibus his iudiciis, in quibus 'ex -e bona' est additum). 3, 66 arbitrum illum adegit 'quidquid sibi dare facere oporteret ex -e bona' (Lex Rubr. [Corp. XI 1146 = I^2 592] 27. 36 q(uic)q(uid) eum . . . d(are) f(acere) oporteret ex f(ide) b(ona). Val. Max. 8, 2, 1). 3, 67 ergo ad -em bonam statuit pertinere notum esse emptori vitium, quod nosset venditor. 3, 70 Q. quidem Scaevola, pontifex maximus, summam vim esse dicebat in omnibus iis arbitriis, in quibus adderetur 'ex -e bona', -eique bonae nomen existimabat manare latissime, idque versari in tutelis societatibus (*sequitur enumeratio*). Att. 6, 1, 15 extra quam (*exceptionem*) si ita negotium gestum est, ut eo stari non oporteat ex -e bona. Gaivs inst. 4, 47 quidquid ob eam rem N. Negidium A. Agerio dare facere oportet ex -e bona. 4, 62 sunt autem bonae -ei iudicia haec (*sequitur enumeratio*). 4, 114. *ceterum v. Vocab. iurispr. Rom. I 598, 44 sq.*

c bona -e emere, possidere, vendere; bonae -ei emptor, possessor *sim.* (*credendi, firmae opinionis [sc. de re honeste parta, de iusta possessione etc.] notionem, quae a prisco atque genuino bonae -ei sensu certe aliena erat, ab eorum quoque Ictorum usu, quos classicos appellant prorsus abesse contendi non potest, id quod severius fecit Bruns l. l.; cf. ex. gr. l. 44*): Pavl. dig. 17, 2, 3, 3 -es bona contraria est fraudi et dolo. Val. Max. 8, 2, 1 bonae -ei venditorem nec commodorum (*sc. rei venditae*) spem augere nec incommodorum cognitionem obscurare oportet. Gaivs inst. 2, 43 si modo eas *res* bona -e acceperimus, cum crederemus eum qui traderet dominum esse. 2, 45 etiamsi maxime quis bona -e alienam rem possideat (2, 51 bonae -ei possessori. dig. 9, 4, 13 adversus bona -e possessorem). 2, 49 quamquam ab eo bona -e emerit (Ivlian. dig. 1, 5, 26 bonae -ei emptorem). 2, 252 sive quid alias bona -e dedisset. 3, 155 quod vel me tibi vel te mihi bona -e praestare oportet. 4, 84 si modo bona -e accedat ad negotium. *ceterum de numerosis Ictorum locis v. Vocab. iurispr. Rom. I 598, 8 sqq.* Avg. fid. et op. 7, 10 p. 45, 22 sicut in iure praediorum tamdiu quisque bonae -ei possessor rectissime dicitur, quamdiu se possidere ignorat alienum, cum vero scierit nec ab aliena possessione recesserit, tunc malae -ei perhibetur, tunc iuste iniustus vocatur.

opp.: mala -e emere, possidere *sim.*: Cic. nat. deor. 3, 74 inde tot iudicia de -e mala, tutelae mandati pro socio fiduciae, reliqua quae ex empto aut vendito aut conducto aut locato contra -em fiunt. Gaivs inst. 2, 49 quia . . . mala -e possidet. Vlp. dig. 5, 3, 20, 21 malae -ei possessor. *saepe apud Ictos.* Pavl. dig. 10, 1, 4, 2 aut enim bona -e percepit . . . aut mala -e. Vlp. dig. 26, 8, 5, 2 si mala -e emptio intercesserit. *singulariter: ad malae -ei possessionem referendum est, quamquam mala -es audacter non possessori, sed rei possessae tribuitur:* Petron. 12, 1 rerum venalium, non quidem pretiosarum, sed tamen quarum -em male ambulantem obscuritas temporis facillime tegeret.

d *notione paulum debilitata, fere i. q. fidelitas, honestas sim.*: Val. Max. 9, 6 praef. quantum salutis bona -es praestat (*opp.* perfidia). Sen. contr. 1 praef. 3 ad continenda quae acceperat solebat bonae -ei esse (*verba inde a* solebat *alio loco tradita; v. edit.*). Sen. benef. 4, 21, 6 bonam -em perfidiae suppliciis affici videt. *ibid.* ignis, per quem bona -es collucebit. 5, 12, 1. epist. 56, 11 si bona -e sumus (*i. si bonam conscientiam habemus*). 71, 7 si vis . . . beatus esse, si -e bona vir bonus, sine contemnat te aliquis. Cvrt. 3, 8, 6 nec tamen melioris -ei haberi, qui prudentius suaserit. Qvint. inst. 10, 7, 1 bonae -ei viro. Svet. Aug. 42, 2 *Augustus* populo promissum . . . congiarium reposcenti bonae se -ei esse (*i. promissis stare*) respondit. Corp. VI 6214, 5 bonitatem suam et -em bonam secum apstulit.

4 *i. q. fidele silentium, taciturnitas* (*cf.* Sil. 2, 481 arcanis dea [*Fides*] laeta): Plavt. Trin. 142 quod (*sc. arcanum*) meae concreditumst taciturnitati clam, -e et fiduciae. Ter. Andr. 34 *opus est* eis quas semper in te intellexi sitas -e et taciturnitate. Eun. 102 potin est hic tacere? :: egone? optume. verum heus tu, hac lege tibi meam astringo -em. Catvll. 102, 2 si quicquam tacito commissum est fido ab amico, cuius sit penitus nota -es animi. Hor. carm. 1, 18, 16 arcanique -es prodiga (*κατ᾽ ἀντίφρασιν, perperam dixerunt [v. ex. gr. Krüger, Archiv 10, 358 sq.] -em hoc loco vocem mediam esse; sc. arcanum commissum est -ei, sed ea sibi non constitit atque πίστις ἄπιστος facta est*). Prop. 1, 10, 14 non solum vestros didici reticere dolores: est quiddam in nobis maius, amice, -e. 1, 18, 4 si modo sola queant saxa tenere -em. Sen. contr. 2, 5, 19 si quod audierat tacuit, non beneficium est, sed -es. Sen. Herc. f. 301 tibi muta -e longas Eleusin tacita iactabit faces. Herc. O. 477 quidquid arcani apparo, penitus recondas et -e tacita premas. 480. 481. Oed. 799 praestare tacitam regibus soleo -em. Phaedr. 161 utque contingat stupro negata magnis sceleribus semper -es. Thy. 317 tacita tam rudibus -es non est in annis. Cvrt. 4, 6, 5 Persarum arcana regum mira celantium -e. Plin. nat. 3, 65 *Romae urbis nomen arcanum* optima . . . et salutari -e abolitum. Qvint. decl. 307 p. 207, 10 quanta esset inter se quodammodo sceleratorum -es, quamdiu tacerent. Tac. ann. 15, 59 frustra silentium et -em in tot consciorum animis et corporibus sperare. Gell. 1, 23, 13 senatus -em atque ingenium pueri exosculatur. Apvl. met. 3, 15 sanctam silentii -em. 3, 20 -em silentiumque. Tert. nat. 1, 7 p. 68, 22 cum vel ex forma a⟨c⟩ lege omnium mysteriorum silentii -es debeatur.

5 *poetice: i. q. firma securitas rei non animatae*:
a *de naturae partibus*: Verg. Aen. 3, 69 ubi prima -es pelago. Ov. fast. 2, 454 perdidit illius temporis aura -em. 6, 715 si qua -es ventis. Germ. frg. 4, 61 tunc quoque nulla -es caelo (-um *codd. cf.* Avien. Arat. 311 nulla -es undis). Sen. nat. 4 praef. 7 non incertam -em (incerta -e *T*) ruris, incertiorem fori temptent. epist. 67, 1 ver aperire se coepit . . . nec adhuc illi -es est; saepe enim in hiemem revolvitur. Colvm. 3, 6, 4 ubi pluribus velut emeritis annorum stipendiis -es surculo constitit. Petron. 115, 8 maris -em (*sc. malam*). *hic subiciatur, licet paulo differat, usus poeticus*: Ivv. 2, 8 frontis nulla -es (*i. fronti -es habenda non est*). *de tempore*: Ov. Pont. 4, 3, 50 ludit in humanis divina potentia rebus et certam praesens vix habet hora -em. Plin. paneg. 32, 4 fallacem . . . unius anni -em. **b** *de rebus ab homine factis*: Prop. 4, 4, 87 *Tarpeia* prodiderat portae . . . -em. Ov. am. 3, 1, 50 decepto didicit custode Corinna liminis astricti sollicitare -em. ars 3, 377 nulla -es tabulae (*sc. lusoriae*). Gratt. 52 non est umentibus usus in armis, nulla -es. Clavd. 18, 244 muris nulla -es (*in incendio*). Carm. epigr. 80, 4 flet pater et rogat tituli -em, ut omnis aetas optet aei terram levem (*i. petit a titulo, ut fidelis sit litterasque bene conservet; secus interpretatur Büch.*).

6 *metonymice: pro persona vel re fideli*: **a** *pro persona fideli: huc fortasse referri possit, quamvis incerta sit lectio*: Eleg. in Maecen. 2, 4 mene . . . ante augustam (angustam *al.*) Drusi (Bruti *codd.*) non cecidisse -em (*i. ante Drusum, qui fidelis Caesari amicus erat, atque is quidem augustus, ego vero humilis*). Val. Max. 3, 2 ext. 9 tantae -ei (*i. tam fideli puellae*) superesse non sustinuit. 4, 7 ext. 1 tyrannus supplicium -ei (*i. tam fideli amico*) remisit. Cvrt. 6, 7, 9 quod caput suum permisisset -ei adhuc inexpertae. Lvcan. 8, 213 Eoam temptare -em populosque bibentis Euphraten. Stat. silv. 2, 6, 55 dignus et Haemonium Pyladen praecedere fama Cecropiamque -em (*i. Thesea Pirithoumque fideles*). Amm. 26, 6, 12 -em paucorum elegit. *de fide Christiana*: Prvd. ham. 853 cana -es (*i. Abraham. cf.* Verg. Aen. 1, 292 cana Fides). perist. 3, 90 gaudet et excruciare -em (*i. fideles. sed nescio an sensu proprio de fide dixerit, cf.* cath. 4, 84).
b *pro re fideli*: Aetna 411 *nulla est domus ignis magis* tenaci saepta -e (-es *pro cute, amictu fideli, cf., licet minus audacter loquatur*, Plin. nat. 36, 62 paulum distare ab eo in unguentorum -e [*i. e. in unguentis fideliter servandis*] multi existimant lygdinos). Manil. 2, 332 quadrati . . . -em caeli (*i. fidele quadratum caeleste*). 3, 305 Chelarumque -es (*i. e. Chelae [= Libra] in quibus -es est*). Apvl. met. 9, 18 -e tenebrarum contectus atque absconditus. Qverol. p. 45, 26 perlege . . . titulum funeris atque omnem scripturae -em (*de vocabuli* -es *notione cf. p. 683, 9 sqq.*). Clavd. rapt. Pros. 2, 189 astra viarum mutavere -em (*i. vias, quibus ea se tenere ad id tempus certo credi poterat*).

7 *in prosopopoeia (v. etiam Onomast. s. v. inter qualitatis moralis prosopopoeiam, quam vocamus nos, a quolibet poeta in certo sententiarum conexu sua sponte factam et commemorationem deae Fidei, cui aedes in Capitolio erat, saepe satis accurate distingui nequit)*: *de* Ennio *v. p. 671, 2.* Plavt. Poen. 890 -e non melius creditur. Catvll. 30, 11 si tu oblitus es, at dii meminerunt, meminit -es. Hor. carm. 1, 24, 7 Pudor et Iustitiae soror (*iustitia et fides coniunctae ap.* Varronem frg. Non. p. 149, 10 Cic. de orat. 1, 86. 224 *cf. l. 84. cf.* Octavia 398 illa virgo, numinis magni dea, Iustitia, caelo missa cum sancta -e), incorrupta -es nudaque Veritas (Ov. met. 1, 129 fugere pudor verumque -esque. Val. Fl. 5, 498 nuda -es). 1, 35, 21 te (*Fortunam*) . . . anteit . . . Necessitas, . . . te Spes et albo rara (*cf.* Mart. 10, 78, 1) -es colit velata panno (*cf.* Serv. Aen. 1, 292). carm. saec. 57 iam -es et Pax et Honor Pudorque priscus et neglecta redire Virtus audet (*cf. p. 677, 78.* Sen. Ag. 112 periere mores ius decus pietas -es et qui redire cum perit nescit pudor. Petron. 124 v. 252 pax . . . abscondit . . . victum caput . . . huic comes it submissa -es et . . . iustitia ac . . . concordia. Mart. 12, 6, 3 recta -es, hilaris clementia, cauta potestas iam redeunt). carm. 4, 5, 20 nutrit rura Ceres almaque Faustitas, . . . culpari metuit -es. Cvlex 227 rure recessit Iustitia et prior

[*Fraenkel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

illa -es? Ov. am. 1, 3, 13 *at Phoebus, Musae, Bacchus, at Amor,* at nulli cessura -es, sine crimine mores nudaque Simplicitas purpureusque Pudor. trist. 5, 5, 45 nata Pudicitia est, mores (*frustra temptant editores, cf. exemplum antecedens*) Probitasque -esque. Sil. 1, 481 fer tecum castamque -em (2, 525 casta -es. 6, 548. 13, 285) servataque iura, deceptos mihi linque deos. 2, 480 ad limina sanctae . . . -ei. 2, 542. 6, 132 alma -es (*dea -es passim ap.* Sil.). Clavd. 3, 53 Concordia, Virtus cumque -e Pietas.

B *de dictis, narrationibus sim.; i. q.* πιθανότης, ***probabilitas***: **1** ***generaliter:*** *de dictis vel rebus fictis (v. ex. gr. l. 66), quae ad credendum apta sunt; saepe i. q. auctoritas (hoc vocabulum haud raro cum -e coniungitur, v. ex. gr. l. 21 sqq. p. 684, 55. 82. 685,23): de promissis sim. fere i. q. fidelitas, constantia, firmitas: posteriore aetate etiam veritatis notionem accepit (v. p. 684, 21. 22. 25)*: Gloss. veritas. Ter. Andr. 857 tristis severitas inest in voltu atque in verbis -es. Rhet. Her. 1, 8, 12 -ei...causa. 1, 10, 17 quae res -em abrogat orationi. 4, 23, 1 -es et gravitas et severitas oratoria (Hor. epist. 1, 1, 57 est animus tibi, sunt mores, est lingua -esque [ἓν διὰ δυοῖν, *lingua -e oratoria praedita; de viro dicit, cuius oratio -em facit; aliter Kiessling*]). Cic. inv. 1, 25 quae *suspicio* maxime orationi -em, oratori adimit auctoritatem. 1, 34 confirmatio est, per quam argumentando nostrae causae -em et auctoritatem et firmamentum adiungit oratio. Q. Rosc. 44 quibus abroges -em iuris iurandi. de orat. 2, 156 imminuit . . . et oratoris auctoritatem et orationis -em. 3, 104 quos *locos* ad -em orationis (*de genet. cf. p. 685,26*) faciendam adhiberi dixit (part. 27 narratio et . . . confirmatio -em facit orationi. top. 8 argumentum . . . *esse* rationem, quae rei dubiae faciat -em. Liv. 30, 14, 2 -em criminibus . . . nuptiae . . . faciebant tamque praeceps festinatio [40, 23, 8 litterae -em Persei criminibus fecerunt]. Sen. Thy. 667 Stygis . . . unda quae facit caelo (*i. iuri iurando deorum*) -em. Cvrt. 6, 2, 17 fecerant -em rumori temere vulgato Graeci milites. Mela 1, 36 faciuntque ei fabulae aliquam -em, quod . . . celebrant. Corp. III 567 (*cf.* p. 988) 20 cui (*inscriptioni*) vetustas -em faciat). orat. 120. 209 *hoc genus orationis* tollit funditus veritatem et -em. top. 74 reliquis quoque rebus . . . interdum confirmatur -es, si aut ars quaedam adhibetur . . . aut usus. Sall. Iug. 85, 29 non possum -ei causa (*cf. p. 668, 18*) imagines neque triumphos aut consulatus maiorum meorum ostentare. Pvblil. S 45 suspiciosus (suspicax animus *cod.*) omnium damnat -em. Lvcr. 1, 401 possum . . . -em dictis corradere nostris. 2, 479 (= 2, 523) quod quoniam docui, pergam conectere rem quae ex hoc apta -em ducat. 5, 104 dictis dabit ipsa -em res. Verg. Aen. 9, 78 prisca -es facto, sed fama perennis. 10, 791 siqua -em tanto est operi latura vetustas. 11, 511 ut fama -em missique reportant exploratores. Hor. epist. 2, 2, 10 multa -em promissa levant. ars 52 nova fictaque nuper habebunt verba -em. Prop. 3, 23, 4 *usus* non signatas (*tabellas*) iussit habere -em (*sc. eas revera poetae esse.* Liv. 2, 4, 4 datae litterae ut pignus -ei [*sc. verum, haud fictum nuntium afferri*] essent. Pavl. dig. 22, 4, 2 si contractus -es possit ostendi [*opp.* calumniosam scripturam]. Scaev. dig. 22, 3, 29, 1. 31, 89 pr. si -es epistulae relictae constaret. Firm. math. 6, 24, 7 hi scripturarum -em pro arbitrio suo falsa litterarum mutatione convertunt [1, 2, 10 mutare tabularum -em. *al.*]). Ov. am. 1, 3, 16 tu mihi, siqua -es (*sc. dicto meo*), cura perennis eris (1, 8, 11 sanguine, siqua -es, stillantia sidera vidi. 2, 6, 51 siqua -es dubiis. epist. 17, 119 siqua -es verost [Mart. 5, 19, 1 siqua -es veris]. met. 9, 55 siqua -es [*sc. verbis meis*]. Pont. 3, 5, 53. Sen. contr. 1, 1, 18 siqua est -es. 7, 6, 9. 9, 6, 19 contr. exc. 5, 1 Lvcan. 2, 550 Petron. 63, 1. 65, 1. 79, 10. Calp. ecl. 7, 56 mihi crede, Lycota, si qua -es. Stat. silv. 5, 2, 117 siqua -es dictis). Ov. am. 2, 2, 38 et veris (*Ehwald*, in verum *codd.*) falso crimine deme -em. epist. 2, 26 verba carere -e (16, 40). 12, 194 adde -em dictis. 20, 136 *mens* -em dictis (*sc. iuri iurando*) addere sola potest. ars 1, 612 est tibi agendus amans imitandaque vulnera verbis: haec tibi quaeratur qualibet arte -es. 2, 314 *ars deprensa* adimit merito tempus in omne -em (*sc. verbis tuis*). 3, 792 arti . . . credite! praestabunt carmina nostra -em. 3, 802 effice per motum luminaque ipsa -em (*sc. gaudiis quae fingis*). rem. 290 deme veneficiis carminibusque -em. met. 11, 107 polliciti . . . -em tangendo singula temptat. fast. 4, 204 acceptam parce movere -em (*i. famam, cui -es habenda est*). 6, 609 certa -es facti. trist. 4, 5, 14 *vellem* raram famae conciliare -em. Pont. 4, 7, 6 accedet voci per te non irrita nostrae . . . -es. Liv. 1, 16, 5 consilio . . . unius hominis addita rei dicitur -es. 1, 32, 6 verbis...meis -es sit. 1, 54, 2 dictis factisque omnibus ad fallendum instructis vana accresceret -es. 3, 5, 12 difficile ad -em est (*i. difficile factu ut -es addatur narrationi; cf. vol. V p. 1090, 45*) in tam antiqua re . . . affirmare (5, 21, 9 haec ad ostentationem scaenae . . . aptiora quam ad -em [*cf.* Plin. epist. 7, 17, 3 historiam debere recitari, quae non ostentationi, sed -ei veritatique componitur]. Qvint. inst. 1, 8, 10 *oratores* veterum poemata vel ad -em causarum vel ad ornamentum eloquentiae assumunt. 4, 2, 107 ad celeritatem plurimum et ad -em confert. 7, 2, 28 minus...hoc ad -em valeat). 7, 6, 6 certam derogat vetustas -em (8, 18, 3 ne cui auctorum -em abrogaverim. 42, 13, 2 -em abrogarem mihi). 9, 2, 4 -em auxere captivi. 40, 29, 8 vulgatae opinioni . . . mendacio probabili accommodat⟨a⟩ -e (*sc. narrationis*). Lygd. 4, 4 desinite in votis quaerere velle -em. 6, 49. Manil. 2, 769 per partes ducenda -es (*i. vera explanatio*). Cels. 1 pr. 29 neque disputationi neque auctoritati cuiusquam -em derogari oportuisse. Sen. contr. exc. 4, 6 ignorantis -em. suas. 4, 3 ex -e scientiae. Sen. nat. 4 praef. 21 ne forte magnam historiis esse -em credas. 6, 26, 1 si Homero -es est. 7, 10, 2 -em non habet turbinem . . . pervenire. Qvint. inst. 2, 17, 15 Agnon...detraxit sibi inscriptione ipsa -em (Vlp. dig. 48, 18, 1, 25 nec tamen . . . detrahenda erit -es quaestionis [*dubitans recep. Momms., -oni edd., sed cf. p. 686, 36*]). 5, 10, 8 per ea quae certa sunt -em dubiis afferens. 6, 5, 9 expositionem, qua matri . . . abstulit -em. decl. 338 p. 333, 27 in voce una manserat -es (-es *fere i. q. verax loquendi ratio, cf. p. 683, 15*). Tac. Germ. 37 quorum (*castrorum*) ambitu nunc quoque metiaris . . . tam magni exitus -em. 39 -es antiquitatis religione firmatur. Plin. epist. 10, 65, 3 *scripta* et parum emendata et quaedam non certae -ei videbantur (Gell. 13, 31, 6 librum veterem -ei spectatae). paneg. 74, 3 dabat vocibus nostris -em apud optimum principem, quod apud malos detrahebat. Svet. Cal. 8, 5 versiculorum . . . -em eadem haec elevant. Flor. epit. 1, 12, 11 laborat annalium -es, ut Veios fuisse credamus. Gell. 1, 4, 4 ut sententiae -es salva esset. Apvl. met. 10, 7 veritatem criminum -emque probationibus certis instrui. Vlp. dig. 48, 18, 1, 4 non utique in servi unius quaestione -em rei constituendam, sed argumentis causam examinandam. Mod. dig. 44, 7, 54 cum -es facti simulatur non intercedente veritate. Avr. Vict. Caes. 33, 26 ni -es gestarum rerum obstitisset. Florent. Lucif. epist. 3 p. 321, 21 id . . ., quod in -e veri est. Amm. 21, 9, 3 *fama* mille . . . linguis rerum mire exaggerat -em. Veg. mil. 3, 26 p. 124, 17 quae nobilissimi auctores diversis probata temporibus per experimentorum -em memoriae prodiderunt. Avg. civ. 14, 2 p. 6, 21 D. cur ergo haec . . . in -e et veritate opera carnis appellat? 15, 11 p. 78, 15 derogare -em codicibus. gen. ad litt. 1, 1 p. 3, 12 secundum -em rerum gestarum. Physiogn. 74 p. 96, 4 qui cinaedi quidem certa -e (*i. re vera, opp.* speciem) sunt. Cod. Iust. 2, 4, 10 contra -em sanguinis itemque placitorum. *ut de re relata sic de homine referente*: Sall. Iug. 101, 7 magis atrocitate rei quam -e nuntii terrentur. Liv. 1, 54, 6 *nuntius* dubiae -ei videbatur. 7, 14, 5 affirmata . . . eo casu Tulli apud dictatorem -es est. 36, 38, 7 ut in numero scriptori parum -ei sit. Val. Max. 7, 4, 2 -ei . . . nuntii parum ⟨credens⟩ (*cf. p. 671, 82*). Sen. epist. 30, 9 plus . . . -ei haberet apud te (*cf. p. 686, 8*), plus ponderis, si quis revixisset et in morte nihil mali esse narraret. Plin. nat. 2, 248 alia Dionysodoro -es. Qvint. inst. 10, 1, 75 Clitarchi probatur ingenium, -es infamatur. Tac. ann. 4, 10 quae plurimis maximaeque -ei[s] auctoribus memorata sunt. 4, 34 Titus Livius, eloquentiae ac -ei praeclarus in primis. Arnob. nat. 5, 8 p. 181, 20 cum quo (*Varrone*) s⟨i⟩ stat -es.

metonymice: a narratione vel traditione, cui -es est, transfertur ad ipsam rem narratam: Stat. silv. 1, 3, 20 ipse Anien (miranda -es) infraque superque . . . ponit (*sc. res mira quidem, sed vera*). 3, 3, 21 mira -es (4, 4, 81. 5, 1, 33. Ach. 1, 880 [*cf.* Ivvenc. 1, 113 sed, pro mira -es, tabulis cum scribere temptat *eqs.*]. *cf.* Tac. ann. 6, 30 haec, mira quamquam, -em ex eo trahebant quod *eqs.*).

2 ***speciatim:*** *de teste sive testimonio*: Cic. Q. Rosc. 45 eius testis ad iudicem -em infirmabit, cuius propter -em et religionem iudicis testis compararit (-abat *codd.*). Verr. 1, 19 in testium -e. Font. 30 ille Iuppiter (*sc. Capitolinus*) cuius nomine maiores nostri vinctam testimoniorum -em esse voluerunt. Scaur. 38 venio nunc ad testis, in quibus docebo . . . nullam -em et auctoritatem esse . . . etenim -em primum ipsa tollit consensio (Sull. 10 nec testimonio -em tribui convenerit nec defensioni auctoritatem). Caecin. 3 de adversarii testium -e derogatur. part. 117 si obscuri testes erunt aut tenues, dicendum erit non esse ex fortuna -em ponderandam. Ov. am. 3, 10, 23 magna -es testi. epist. 20, 234 is quoque (*Apollo*) nescio quam...neclectam queritur testis habere -em (*sc. quod sibi non satis creditum sit*). Sen. benef. 6, 8, 2 veris testibus abrogavit -em. Qvint. inst. 5, 7, 8 debet enim vel fieri vel detrahi testibus -es oratione perpetua. decl. 269 p. 101, 7 non est . . . aequum comparari -em tormentorum. Ivv. 3, 144 quantum quisque sua nummorum servat in arca, tantum (*sc. testis adhibitus*) habet et -ei. *adde de auribus et oculis*: Liv. 33, 32, 7 suarum aurium -ei minimum credentes. Petron. 12, 6 cum Ascyltos timeret -em oculorum. Stat. silv. 3, 1, 8 vix oculis animoque -es. Paneg. 10 (4), 16, 1 coniectura mentium tenebamus, etsi nondum ad -em patebat oculorum. *similiter*: Garg. Mart. med. 1 quibus erat studium scrutari corpora mortuorum et valitudinum causas oculata -e recognoscere.

3 *de vaticiniis, praedictionibus sim.* (*cf. p. 673, 29*): Cic. epist. 6, 6, 7 debebit habere -em nostra praedictio (*syn.* auctoritatem). Verg. Aen. 3, 434 vati si qua -es, animum si veris implet Apollo. Prop. 4, 1, 92 dixi ego . . . *eos redire non posse*, nempe meam firmant nunc duo busta -em. Ov. met. 3, 341 prima -e (*v. p. 662, 11*) vocisque ratae (*sc. oraculorum Tiresiae*) temptamina sumpsit caerula Liriope. 7, 323 promissa . . . postquam exhibuere -em. 15, 283 nisi vatibus omnis eripienda -es. fast. 4, 814 magna -es avium est: experiamur aves. Liv. 25, 12, 4 ex . . . Marcii duobus carminibus alterius post rem factam editi comprobata (*Ussing*, cum rato *P*) auctoritas eventu alteri quoque, cuius nondum tempus venerat, afferebat -em. Val. Max. 1, 8, 10 veridica Pythicae vaticinationis -es. 1, 8 ext. 8 delusa sacrarum sortium

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-e. CVRT. 4,7,29 vera et salubri aestimanti ratione (aestimatione *codd., alii aliter*) -em oraculi. 6,10,28. MELA 1,39 Hammonis oraculum -ei inclutae. 1,82. LVCAN. 1,636 fibris sit nulla -es (TAC. hist. 2,3 certissima -es haedorum fibris). PETRON. 89,2 vatis -es Calchantis atro dubia pendebat metu. STAT. Theb. 1,396 mox adaperta -es (*sc. oraculi*). 1,509 salve prisca -es tripodum (8,176 tripodum). 5,650 ecce -es superum. 10,640 responsis ut plena -es (*silv.* Ach. 1,681 responsi ... -em). TAC. hist. 2,78 victoriae decus implesse -em ominis videbatur. ann. 6,37 eorum quae terra caelove portenderentur, certior -es. AMM. 15,7,8 fatidicarum sortium -em. CLAVD. 15,499 certa -es caeli, sed maior Honorius auctor. *de somniis*: VAL. MAX. 1,7 ext. 2 versu Graeco, qui -em somniorum elevat. SVET. Claud. 37,2 quasi plane repraesentaretur somnii -es (*cf.* Nero 7,1 -em somnio ... fecit). TERT. anim. 46 p. 377,19 ad -em somniorum. *al.* *metonymice: de oraculo, cui -es est*: LVCAN. 5,83 ut vidit Paean vastos telluris hiatus divinam spirare -em (*i. oraculum, cui -es est*). 6,433 *S. Pompeius noverat* umbrarum Ditisque -em. *de ipso vate*: VAL. FL. 1,383 vates Phoebique -es non vana parentis Mopsus.

4 *de probabilitate earum rerum, quae quales esse videntur tales sunt, praecipue in philosophorum de rerum cognitione doctrinis*: CIC. ac. 1,41 visis non omnibus adiungebat -em, sed iis solum quae *eqs.* (2,36 iis visis, inter quae nihil interest, aequaliter omnibus abrogatur -es. div. 2,113 auctoritatem ... nullam debemus nec -em commenticiis rebus adiungere). ac. 1,42 sensibus etiam -em tribuebat *Zeno* (div. 1,5 Cratippusque ... isdem rebus -em tribuit). 2,19 aspectus ipse -em faciat sui iudicii. 2,27 quae esset conclusi argumenti -es. top. 8 rationem, quae rei dubiae faciat -em. LVCR. 1,423 cui (*i. communi sensui*) nisi prima -es fundata valebit. 4,480 maiore -e debet reperirier illud, sponte sua veris quod possit vincere falsa. 4,482 quid maiore -e porro quam sensus haberi debet? (4,463 miracula ... quae violare -em [*cf.* 4,505 violare -em primam] quasi sensibus omnia quaerunt. GRATT. 172 quanta -es ... et sollertia naris [*sc. canis*]). 5,102 via qua (*sc. per visum aut per tactum*) munita -ei proxima fert humanum in pectus templaque mentis. AETNA 226 nosse -em rerum. OV. epist. 18,200 nantem delphina per undas cernere non dubia sum mihi visa -e. met. 7,833 indicio ... -em negat. 15,567 vidit enim, falsamque in imagine credens esse -em, digitis ... quae vidit tetigit. VAL. MAX. 1 praef. cetera divinitas opinione colligitur, tua praesenti -e paterno avitoque sideri par videtur. PLIN. nat. 7,7 naturae ... rerum vis atque maiestas in omnibus momentis -e caret, si quis modo partes eius ac non totam complectatur animo.

locutiones ad II A et B: *ea -ei notio, cuius exempla inveniuntur sub II A et B, subest his structuris*: -es est *alicui* (apud *aliquem*), -em habeo *alicui; nam huius quoque locutionis, quae sane significat i. q.* '*confidere alicui*', *genuinam vim non esse* '*fiduciam sentire erga aliquem*', *sed* '*alicui fidelitatem (vel alicui rei probabilitatem) attribuere*' *in propatulo est (ad structuram cf.* '*honorem alicui habere*'): **1** -es est *alicui vel alicui rei*: **a** *de animantibus* (*saepe accedit praep.* apud): PLAVT. Amph. 80 si illis -es est, quibus est ea res in manu. 555 ut tuis nulla apud te -es sit. Bacch. 570 si pergis parvam (parum *codd., v. Leo ad l.*) mihi -em arbitrarier (APVL. apol. 51 *Platoni* ego -em arbitratus). Pseud. 467 parvam esse apud te mihi -em ipse intellego (477 quom apud te parvast [parum ste *codd., cf. l. 51*] ei -es. TER. Phorm. 810 itan parvam mihi -em esse apud te [*cf.* Hec. 750 si aliud scirem qui firmare meam apud vos possem -em]). TER. Andr. 425 nullane in re esse cuiquam homini -em. Hec. 474 eo pacto maxume apud te meo erit ingenio -es. CATO ad fil. frg. 1 ut -es iis (*sc. medicis*) sit. LVCIL. 669 cui -em esse existimet. SALL. Iug. 24,4 parum -ei miseris esse (OV. met. 9,371 siqua -es miseris). *pendet acc. c. inf.*: TER. Haut. 571 mihi -es apud hunc est nihil me istius facturum. **b** *de rebus*: PLAVT. Capt. 893 si parva iuri iurandost -es. Merc. 378 siquidem isti dicto solida et perpetuast -es. CELS. 2,6,18 sed tamen medicinae -es est. LVCAN. 2,628 ubi nulla -es rebus post terga relictis.

2 -em habere *alicui* (*nota haud raro coniungi cum verbo credendi*): **a** *animantibus*: PLAVT. Asin. 458 -em non esse huic habitam. 583 quod ... mihi -em habere noluisset. 636 non habeam tibi -em tantam. Pseud. 899 ut mihi caverem a Pseudolo servo suo, ne -em ei haberem. TER. Andr. 586 nam propemodum habeo tibi (*codd., editores pronomen inducunt, sed dativus neque alias deest et flagitatur obiectiva vocabuli -ei vi; potius delendum* iam) iam -em. :: tandem cognosti qui siem? Haut. 1002 seni nostro -ei nihil habeo. Eun. 197 forsitan hic mihi parvam habeat -em. CIC. Caecin. 3 eis sive creditur ... sive -es non habetur (LIV. 3,16,3 cui *servo* nec credere nec non credendo ... -em abrogare satis erat tutum). Font. 15 eis, quibus neque propter iracundiam -em ... habere debetis (*antecedit synonymum* credere). Cluent. 159 non solum sibi (*iudici*) potestatem datam, verum etiam -em habitam esse. Flacc. 60 Asiaticis testibus. off. 2,21. 33. Tim. 38 difficile factu est a deis ortis -em non habere (θεῶν παισὶν ἀπιστεῖν). epist. 7,18,1 ignavissimo cuique maximam -em habeo. CATVLL. 30,6 eheu quid faciant, dic, homines, cuive habeant -em? CAES. Gall. 1,41,4 ex Gallis ei maximam -em habebat (CVRT. 4,6,12 cui maxima -es habebatur. 7,5,21). civ. 3,71,4. NEP. Dion 5,6 Apollocrates, cui maximam -em uni habebat. Dat. 11,2. LIV.

22,22,14 volt sibi quisque credi et habita -es ipsam plerumque obligat -em. 24,45,7 Altinio -ei quicquam ... habendum. 42,14,3. SEN. dial. 2,6,2 cuius *promissi* tibi, si parum -ei habeo (*i. q. antiquiore sermone sic dicerent*: si mihi p. f. habetur), sponsorem dabo. 9,2,2 ut -em tibi habeas et recta ire te via credas. CVRT. 3,13,4 ne sibi -es habita non esset. COLVM. 2,2,7 Graecis camenis. QVINT. inst. 6,3,50 (*verba Neronis*) nulli plus apud se (*cf. p. 685,53*) -ei haberi. AFRIC. dig. 46,3,39 quod *emptor et venditor* invicem parum -ei haberent. *accedit genetivus quasi obiectivus*: PLAVT. Persa 785 quia ei -em non habui argenti (*cf.* POMPON. dig. 18,1,19 *si* -em habuerimus emptori sine ulla satisfactione. VLP. dig. 40,5,4,8 si ei -es habita fuerit promittenti sine satisdatione). CIC. Verr. 3,131 populus, cui maximam -em suarum rerum habeat, maxima cura deligit. CAES. Gall. 1,19,3 cui summam omnium rerum -em habebat (*cf.* 6,23,8 omniumque his rerum postea -es derogatur). *accedit* in *c. abl.* (*sc. cum -ei notio ea sit, de qua v. caput alterum III 1 a, p. 689,45*): HIER. in Matth. 13,12 p. 87^A apostolis in Christo habentibus -em (*seq.*: Iudaeis ... qui non crediderunt in filium dei). PASS. Tarach. 8 -em et caritatem, quam habemus in domino (τὴν εἰς θεὸν πίστιν καὶ εὔνοιαν). in *c. acc.*: VVLG. sap. 1,2 eis qui -em habent in illum (τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ). **b** *rebus*: PLAVT. Bacch. 629 criminin me habuisse -em? TER. Hec. 871 dixit iure iurando meo se -em habuisse. RHET. Her. 2,8,12 ei rumori nos -em habere (*opp.* argumentando famae -em poterimus abrogare). 4,12,18 ei rationi. CIC. inv. 1,71 eorum orationi -em habere non debemus. Verr. 6,148 -es huic defensioni non haberetur. Rab. Post. 20 si defensioni Gabini -em non habes. div. 2,122 insanorum visis -es non est habenda. PLANC. Cic. epist. 10,21,3 ipsa chirographa omnia, et quibus credidi et ea quibus -em non habendam putavi ... dabo. LVCR. 4,498 aequa -es quoniam debebit semper haberi (*sc. sensibus*). LIV. 3,40,14 sin -es et nuntiis et legatis habeatur. 22,1,13 prodigiis. SEN. Herc. O. 1745 vix habent flammae -em. epist. 104,10 ne tutis quidem habebitur -es consternata semel mente. LVCAN. 7,139 nec gladiis habuere -em. QVINT. inst. 3,5,10 testibus an argumentis maior -es habenda? decl. 351 p. 381,10 fabulis. TAC. ann. 6,9 ficto habita -es. *accedit genet.(?)*: PAVL. dig. 3,2,21 -e non habita testationis (*dubitans recep. Momms.*, -oni *edd., cf. p. 684, 8*). *pendet enuntiatum* (*de -ei notione v. caput alterum III*): VVLG. act. 14,9 quia -em haberet, ut salvus fieret (ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι).

posteriore aetate, cum -em habere *iam non satis intellegeretur, interdum eadem vi ac structura* -em adhibere *usurpatur* (*longe aliter ex. gr.* PLAVT. Rud. 1043 si *arbiter* adhibebit -em. *v. p. 675,14*). *huius locutionis ratio cognosci potest e verbis Augustini p. 662,63 exscriptis.* VLP. dig. 48,18,1 pr. neque adeo -em quaestioni adhibendam. 48,18,1,23. RVFIN. hist. 6,9,1 ex quo ceteris, quae de eo narrantur, merito -es possit adhiberi. AVG. civ. 18,10 p. 267,19 D. fabulosis adversus deos ... figmentis. SVLP. SEV. Mart. 1,9 ut -em dictis adhibeant. 11,2. 23,3 (*dativo non adiecto*). ROMVL. fab. Aesop. 89 pr. Th. malo homini nunquam -es adhibenda est. MART. CAP. 5,473 quibus *argumentis* ... -es valeat adhiberi.

opp.: -em abrogare (*ex. gr.* PLAVT. Trin. 1048 illis quoque abrogant etiam -em, qui nil meriti; *cf. sub II B 1, p. 683,17. 23 et vol. I p. 137,19 sqq. 139,28*), derogare (*cf. vol. V p. 639,57 sqq.*).

caput alterum

FIDES EST ACTIO SIVE FACVLTAS CONFIDENDI

praeter locutionem '-em facio orationi' *sim.* (*i.* '*orationi probabilitatem addo*'; *v. p. 683,26*) *dicitur etiam, et saepius quidem, levi quadam improprietate sermonis* '-em facio auditori', *i.* '*eum induco, ut mihi credat*'. *illam priorem tantum notionem nativo vocabuli -ei sensui (cuius exempla in capite priore invenias) respondere apparet, contra hanc alteram vim, qua -es idem vult quod credendi sive confidendi actio vel facultas, ex hac demum iunctura* ('-em facio *alicui*') *fluxisse nobis persuasum est.* *nota iuncturam* -em facio *primum usurpari in doctrina rhetorica* (RHET. Her., CIC.), *deinde etiam a* CAES. (*quater*), *merum vocabulum -ei ea vi qua* τὸ πιστεύειν *a Cicerone ibi tantum adhiberi, ubi de artis oratoriae effectu disputat, sc. tamquam t. t. (v. p. 687,56 sqq.), Caesari deesse, latiore sensu primum apud poetas aevi Augustei (v. p. 687,62. 77 al.) inveniri.*

I -em facio (*nonnumquam pendet genetivus obiectivus, ex. gr. p. 687,14. 18. 19. 22. 24; dativus saepe deest*): RHET. Her. 1,6,10 si persuasus auditor fuerit, id est si oratio adversariorum fecerit -em auditoribus. *ibid.* quibus rebus -es fieri soleat. *ibid.* si -em factam putabimus. 1,9,16. CIC. inv. 1,25 sin oratio adversariorum -em videbitur auditoribus fecisse (*haec anaphora est verborum* [23]: *si* ab iis qui ante dixerunt iam quiddam auditori persuasum videtur. part. 5 quem ad modum -em faciat iis, quibus velit persuadere). Catil. 3,4 quoniam auribus vestris ... minorem -em faceret oratio mea (Brut. 187 credit eis quae dicuntur qui audit oratorem, vera putat assentitur probat, -em facit oratio). Pis. 59 dices ..., ut es homo factus ad persuadendum ... non facies -em scilicet, cum haec disputabis (Brut. 197 haec et multa eiusmodi dicens -em faciebat. part. 5 quibus rebus -es fit?). Scaur. 40 -em maiorem varietas ipsa faciebat. Mil. 66

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vita talis . . . viri -em non faciebat. part. 40 maximam . . . -em facit ad similitudinem veri primum exemplum, deinde introducta rei similitudo. top. 74 facit enim necessitas -em (SALL. Iug. 24, 9 miseria mea -em verbis faceret). Att. 16, 8, 2. de orat. 2, 121 ad eas tris res, quae ad -em faciendam (*haec genuina collocatio verborum, cf.* 3, 104 Brut. 142 part. 71 top. 73. 77 off. 2, 34 *init.* LIV. 33, 41, 5 FRONTIN. strat. 2, 5, 27) solae valent. part. 5 ad faciendam -em (*in clausula, cf.* 33 top. 73. 78. off. 2, 34 *med. bis* QVINT. inst. 5, 8, 1). CAES. Gall. 5, 41, 4 addunt etiam de Sabini morte; Ambiorigem ostentant -ei faciendae causa. civ. 2, 37, 1 nuntiabantur haec eadem Curioni, sed aliquamdiu -es fieri non poterat. 3, 101, 7 de proelio . . . cognitum est, ut ipsis Pompeianis -es fieret; nam ante id tempus fingi a legatis . . . arbitrabantur. Ov. met. 6, 566 lacrimae fecere -em (*sc. fictae narrationi*). LIV. 1, 16, 8 facta -e immortalitatis (*Romuli*). 21, 47, 5 ea peritis amnis eius vix -em fecerint. 22, 41, 9 crebri relicti in castris ignes, ut -es fieret. 26, 50, 5 *cum* forma (*virginis*) faceret -em. 39, 49, 7 tandem facta -es. SEN. contr. exc. 4, 6 nulli -em facit. SEN. dial. 3, 20, 7 facient magnitudinis -em. epist. 41, 3 illa proceritas silvae . . . -em tibi numinis faciet (facit et *codd.*). CVRT. 10, 2, 11 tum demum -e facta professi sunt (professio est *codd.*, *receper. editores sensum corrumpentes interpolatione* ⟨cum⟩ -e). FRONTIN. strat. 2, 13, 7 -em . . . stativorum fecit. PLIN. epist. 9, 21, 1 fecit mihi -em paenitentiae. HIER. epist. 54, 8, 3 *pudicitia* sine . . . continentia et parcitate -em sui facere non potest. AVG. civ. 10, 32 p. 459, 32 D. ad eorum -em faciendam, quae mortalium sensibus non poterant intimari. *pendet acc. c. inf.*: CIC. inv. 1, 39 quae iam diu gesta et a memoria nostra remota tamen faciant -em vere esse tradita. leg. agr. 2, 22 fac -em te . . . quaerere. ad Q. fr. 2, 5, 3 -em mihi faciebat se velle nobis placere. BALB. et OPP. Cic. Att. 9, 7ª, 2 tibi -em faciemus nos ea suadere, quae *eqs.* CAES. Gall. 6, 41, 2 ut . . . -em non faceret adesse . . . Caesarem. NEP. Ages. 8, 3 his quaerentibus Agesilaum vix -es facta est unum esse ex iis, qui *eqs.* LIV. 25, 8, 6 ut -em popularibus facerent praedandi causa se urbe egressos. 25, 38, 2 vel mea . . . pietas vel . . . fortuna -em cuivis facere potest mihi hoc imperium . . . sollicitum esse. 26, 19, 6 hic mos . . . vulgatae opinioni -em a p u d quosdam fecit stirpis eum divinae virum esse (33, 28, 8 multa . . . probabiliter argumentatur, quibus -em apud quosdam fecit numquam . . . oblaturum se multitudini). 30, 28, 5 quas *res* vix -es fiat homines passos. SEN. dial. 5, 41, 3 aequalitas vitae -em fecit non segnitiem illam animi esse. epist. 112, 4. TAC. Agr. 11 Silurum colorati vultus torti plerumque crines et posita contra Hispania Hiberos . . . eas . . . sedes occupasse -em faciunt. *structura notanda:* LIV. 33, 31, 9 si -em (*i. confidentiam*) facere a d liberandam Graeciam *vellent* (*cf.* LVCAN. 1, 467 ut immensae . . . vires audendi maiora -em fecere).

II ***generaliter:*** *i. q.* *a c t i o v e l f a c u l t a s c r e d e n d i s i v e c o n f i d e n d i* (*cum Romani actionem credendi, quae ad iudicium de veritate rerum pertinet ['glauben'], ab actione confidendi, quae magis ad securitatem spectat ['vertrauen'], minus accurate distinguant quam nos solemus, hic quoque utramque significationem misceri non est quod mireris. in plerisque igitur exemplis sive duplicem illam sive credendi notionem invenies; nonnumquam tamen eminet confidendi vis* [*ex. gr. infra l. 66. p. 688, 58. 62. 68. 76 sq.*]). *haud raro a vocabulo -ei p e n d e t g e n e t i v u s q u a s i o b i e c t i v u s, cuius tamen ratio grammatica in diversis exemplis varia est, v. infra l. 79. p. 688, 41 sqq. 64. 74. 75. 80.* GLOSS. fiducia. CIC. part. 9 -es est firma opinio (BOETH. top. Arist. 4, 5 p. 950ᴰ *videtur esse* -es opinio vehemens), motus autem animi incitatio. *ibid.* est in proposito finis -es, in causa -es et motus. 13. 15 firmamenta ad -em posita. 27 ad -em quoque vel plurimum valet. 53 est igitur amplificatio gravior quaedam affirmatio, quae . . . conciliet in dicendo -em. 55 illa quae dicta sunt ad -em. orat. 208 non vereatur (*auditor*) ne compositae orationis insidiis sua -es attemptetur. VERG. Aen. 4, 12 credo equidem, nec vana -es (SIL. 3, 17 nec cassa -es. *utrumque poetam imitatus* SYMM. epist. 1, 15, 2 credo plane, nec -es cassa est, rhetorum hanc esse prosapiam), genus esse deorum *Aeneam*. 9, 278 tibi maxima rerum verborumque -es (*i. fiducia*. LIV. 29, 6, 6 -emque sibi rerum omnium inter Carthaginienses esse. VITR. 6 praef. 6 *i. viris bonis* tantarum rerum -ei pecuniae [-ei *tamquam genet. qualitatis apposit. ad* pecuniae] sine dubitatione permitterentur). HOR. epist. 1, 17, 57 uti mox nulla -es damnis verisque doloribus assit. 1, 18, 17 ut non sit mihi prima -es? PROP. 3, 13, 61 certa loquor, sed nulla -es (Ov. epist. 15, 60 vera loquor veri [*Heins.*, vero *codd.*] vix habitura -em. PHAEDR. 1, 10, 2 etiam si verum dicit, amittit -em). Ov. epist. 6, 38 alternant spesque timorque -em (6, 30 vix mihi teste deo credita vita tuast). 16, 130 nec tu succense nimium mihi creditus aegre: tarda solet magnis rebus inesse -es. ars 3, 674 efficite . . . ut nos credamus amari: prona venit cupidis in sua vota -es. met. 3, 106 inde — -e m a i u s — glaebae coepere moveri (3, 660 *iuro* tam me tibi vera referre, quam veri maiora -e [*i. facultate credendi ea vera esse; genet. obi.* veri *pendet a* -e, *cf. l. 72.* trist. 4, 1, 66 vera quidem, veri (vidi *codd. plerique*, vera *Marc.*) sed graviora -e. SEN. epist. 94, 46 -es veri et fiducia. QVINT. inst. 9, 2, 19 -em veritatis]. 4, 394 resque -e maior. 7, 648 speque -eque . . . maiora videbis. 12, 545. 13, 651. fast. 2, 113 [*cf.* Pont. 4, 10, 36 qui veniunt istinc, vix vos ea credere dicunt; quam miser est qui fert asperiora -e]. VELL. 2, 41, 1 animo super humanam et naturam et -em evectus [2, 130, 1. PLIN. nat. 34, 38 evecta supra humanam -em ars est. VELL. 2, 51, 3 excedente humanam -em temeritate. 2, 56, 1. VAL. MAX. 3, 2, 24 ultra -em veri excedere. 5, 7 ext. 2 SEN. epist. 97, 3. 114, 1. CVRT. 3, 13, 11 incredibili et -em excedente fortuna. 5, 6, 8. SVET. Claud. 29, 3 illud omnem -em excesserit]. SCRIB. LARG. praef. p. 5, 10 supra -em atque opinionem. QVINT. inst. 2, 10, 5 haec supra -em et poetica . . . themata [decl. 388 p. 441, 9 supra -em. AVG. civ. 3, 17 p. 124, 6 D.]. 8, 6, 73 quamvis est . . . omnis hyperbole ultra -em. SVET. Iul. 57 laboris ultra -em patiens. GELL. 3, 16, 23 extra -em esse videri potest. 10, 18, 1 ultra . . . affectionis humanae -em). Ov. met. 7, 166 excessitque -em meritorum summa tuorum. 9, 706 -emque res h a b u i t (*i. credita est.* trist. 1, 5, 50 multaque credibili tulimus maiora ratamque, quamvis acciderint, non habitura -em [*cf. p. 687, 72*]. 3, 10, 36 vix equidem credar, sed cum sint praemia falsi nulla, ratam debet testis habere -em. LIV. 2, 10, 11 rem ausus plus famae habituram ad posteros quam -ei. 8, 27, 10 repentina res quia quam causam nullam tam ne -em quidem habebat. SEN. contr. 1, 7, 15 non habiturum -em, si negasset. SEN. epist. 110, 5 res falsa et inanis habet adhuc -em, quia non coarguitur. SCRIB. LARG. 122 *medicamentum* primo tempore ne -em quidem habet. PETRON. 97, 9 ut -em haberent fictae preces. QVINT. inst. 4, 2, 93 non est habiturus in negando -em). Ov. met. 9, 792 nec timida gaudete -e. 10, 302 desit in hac mihi parte -es nec credite factum. fast. 2, 498 haesissetque animis forsitan illa -es. 3, 662 nec a veri dissidet illa *fama* -e. trist. 4, 3, 14 deque -e certa (*i. fideli uxoris animo*) sit tibi certa -es (*similem in modum vocabulo et obiectiva et subiectiva vi in eodem versu posito ludit* MANIL., *v. supra p. 672, 72*). Pont. 3, 7, 24 bene desperare salutem seque semel vera scire perisse -e. LIV. 1, 15, 6 quorum (*i. rerum gestarum Romuli*) nihil absonum -ei divinae originis divinitatisque post mortem creditae fuit. 1, 16, 8 mirum quantum illi viro nuntianti haec -es fuerit (3, 43, 6 -es nuntiantibus fuit. 21, 35, 4). 2, 41, 11 invenio apud quosdam, idque propius -em est (*cf.* ultra, supra -em; *l. 4. 7 sqq. 10*), . . . diem dictam (4, 17, 5 propius est -em . . . populum . . . voluisse). 3, 10, 6 bovem locutam, cui rei priore anno -es non fuerat, creditum. 8, 24, 15 ultra humanarum irarum (*gen. obi.*) -em. 9, 36, 6 abhorrebat ab -e quemquam . . . intraturum. 10, 30, 4 superiecere quidam augendo -em. 21, 28, 6 magis constat ratibus traiectos; id . . . acta re ad -em pronius est (*cf.* PLIN. nat. 5, 12 haut alio -ei proniore lapsu quam ubi falsae rei gravis auctor existit). 23, 12, 1 ad -em . . . tam laetarum rerum (*eandem rem narrans* VAL. MAX. 7, 2 ext. 16 inque tanti successus -em. LIV. 26, 24, 2 in -em in Italia ⟨Sicilia⟩que rerum secundarum. 38, 51, 1 ad -em praesentium criminum. 38, 58, 12 ad criminis -em. FRONTIN. strat. 1, 5, 17 ad -em remanentium. 1, 11, 2 ad eius rei -em. 2, 7, 7 in -em eius rei. SVET. Nero 1, 1 in -em maiestatis. MIN. FEL. 21, 9 *reges* consecrantur non ad -em numinis). 24, 1, 6 Bruttiis . . . nullius rei primo -es est. 24, 32, 1 huic non aput volgum modo -es fuit, set senatum quoque . . . movit. 27, 50, 7 ipsa celeritas -em impediebat (*syn.* satis credere). GRATT. 401 non illa metus solacia falsi tam longam traxere -em (*cf. infra l. 69*). MANIL. 4, 911 hinc (huic *codd.*) in tanta -em petimus, quam saepe volucres accipiunt. 5, 638 hic stadium fraudare -e (*Bentl.*, -em *codd.*) poterit (*sc. -e spectatorum*). RVT. LVP. 2, 18 non -es, sed odium iudicum consequatur (*sc. παῤῥησίαν oratoris*). VAL. MAX. 3, 8 ext. 1 veritas -e caruit (PLIN. nat. 16, 6 alia omittantur -e caritura. 25, 14 *al.*). 8, 1 absol. 3 defensionis praesidia invalida -e nitebantur. 9, 13, 3 o iurandi stolidam -em! 9, 13 ext. 2 *Masinissa* parum -ei (*i. fiduciae*) in pectoribus hominum reponens. MELA 1, 32 si -em res c a p i t (2, 31 capit opinio -em, quia *eqs.* [= SOL. 11, 33 opinio in eo -em concipit, quod]. GELL. 3, 17 tit. pretiis -em non capientibus. ARNOB. nat. 2, 22 p. 66, 1 capiatne res -em. PS. QVINT. decl. 17, 10 -em non capit, ut *eqs.*). 3, 49 propriarum rerum -em. SEN. apocol. 15 *tali* decepere -em. Herc. f. 316 prona est timoris semper in peius -es. 651 vix adhuc certa est -es vitalis aurae. Phaedr. 826 quaerit crine lacerato -em (benef. 7, 30, 2 cum magnitudine mendacii -em quaerat). Tro. 169 vix capiunt *monstra* -em. OCTAVIA 275 utinam *fama* falso credita perdat . . . -em. SEN. dial. 12, 12, 5 *Caesar* rectorem Romano imperio filium longa -e (*i. fiducia*) approbet. nat. 2, 34, 3 fulminis ictus . . . ad se -em traxit (*cf. l. 51*). epist. 76, 25 contra -em est feliciores esse liberis et in universum datis clausas et obsessas (*animas*). 92, 20 quid tam extra -em quam esse aliquam vitam nec appetendam nec fugiendam? LVCAN. 8, 870 veniet felicior aetas, qua sit nulla -es saxum monstrantibus illud. 9, 204 olim vera -es Sulla Marioque receptis libertatis obit, Pompeio rebus adempto nunc et ficta perit. 9, 1063 acquisitque -em simulati fronte doloris. PETRON. 89, 22 ictusque resilit et dolis addit -em. PLIN. nat. 10, 7 secura caeli -e. 10, 136 nec Sirenes impetraverint -em (QVINT. decl. 377 p. 418, 18 quaedam crimina ipsa magnitudine -em non impetrant). 28, 10 viritim sapientissimi cuiusque respuit -es. VAL. FL. 4, 541 siqua -es curae superum. STAT. silv. 3, 81 laesi . . . -es reditura (*ἐναλλαγή*) sereni. Theb. 2, 695 fata monentem privavere -e. 3, 239 adde (*cf.* 3, 236 ipse dedi) -em (*i. fac, ut homines Tydeo credant*). 3, 343 prona -es populis. deus omnia credere suadet armipotens. 8, 257 necdum tota -es (*i. necdum plane credere audet*). 9, 37 cunctata -es (*sequitur* credi). 9, 338

[*Fraenkel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ire putes clipeo fluctusque secare iuvencum: adiuvat unda -em pelago nec discolor amnis. QVINT. inst. 4, 2, 119 credit facilius, quae audienti iucunda sunt, et voluptate ad -em ducitur. 5, 13, 51 quae statim dicta omnem dubitationem sustulissent, dilata ipsis praeparationibus -em perdunt (*saepius in* inst. decl. 328 p. 289, 24 propter hoc ipsum perdam necesse est -em, quod mihi dicere licet quidquid voluero). 8, 3, 75 utilia ... ad conciliandam -em. 9, 2, 30 a -e non abhorreant. *al.* IVV. 6, 560 inde -es artis (*Chaldaeorum. de eadem re* TAC. ann. 6, 22 ita corrumpi -em artis). TAC. Agr. 1 nec id (*sc. suam vitam narrare*) Rutilio et Scauro citra -em aut obtrectationi fuit. Germ. 3 ex ingenio suo quisque demat vel addat -em. ann. 1, 70 -es salutis (15, 58 quo -em inscitiae pararet. *al.*). 4, 59 cum -e audiebatur *Seianus a Tiberio.* PLIN. epist. 3, 14, 2 -em peractae mortis implevit. APVL. Socr. 14 p. 148 religionum ... observationibus et ... suppliciis -es impertienda est (PS. APVL. herm. p. 276 -emque illis ex se impertiant). TERT. nat. 1, 7 p. 68, 16 ad mali -em opportuni estis. adv. Marc. 4, 2 p. 427, 2 *euangelio* -em dedit (*i. q. habuit, saepius sic* -em dare *apud Christianos*). AMM. 31, 4, 4 pubescente iam -e gestorum. AVG. civ. 15, 13 p. 83, 33 D. ne homines tamdiu vixisse recipere in -em nollent. *nota*: VIRG. gramm. epit. 7 p. 58, 13 quidam quidem hoc in -e (fine *al.*) habent, quod ... vocetur.
pendet acc. c. inf.: LIV. 3, 10, 11 quia ... Volscos et Aequos movere sua sponte arma posse iam -es abierit. MANIL. 1, 729 an melius manet illa -es ... equos ... isse. LVCAN. 2, 186 vix erit ulla -es tam saevi criminis unum tot poenas cepisse caput. 10, 219 vana -es veterum Nilo ... Aethiopum prodesse nives. PLIN. nat. 37, 153 si modo est -es praesagire eas habitum maris. STAT. Theb. 7, 578 ipsumque -es intrasse Lyaeum. 11, 215 nec te vana -es iterum Cadmeia adeptum conubia *eqs.* TAC. Germ. 45 quo (*mari*) cingi cludique terrarum orbem hinc -es, quod *eqs.* SVET. Vesp. 7, 3 cum vix -es esset ... rem successuram. CLAVD. carm. min. 26, 80 non sine consilio (*te*) currere certa -es.

speciali quadam notione significat credendi continuam actionem, consuetudinem, fit fere i. q. fama, memoria, traditio (*cf. capitis prioris I B 3 b, p. 672, 13*): SIL. 14, 351 non illum (*Archimeden*) mundi numerasse capacis harenas una (vana ς) -es. STAT. Theb. 2, 269 Lemnius haec, ut prisca -es, ... struxerat. MART. epigr. 6^b, 3 prisca -es taceat. SOL. 33, 13 *Phoenicis* vita magni anni fieri conversionem rata -es est inter auctores. HIL. in Matth. 15, 3 fuisse ... penes Israel proselytorum plebem -es certa est. AVIEN. orb. terr. 1117 vera -es illic ... disrupisse Iovem *eqs.* ora 256 eamque pridem, influxa (*cf. p. 676, 18*) et est satis (influxe satis est *codd.*) -es, tenuere Cempsi. SEDVL. carm. pasch. 1, 93 indicio est antiqua -es.

III *speciatim*: -es *Christiana* (*hic pro exilitate schedularum pauca tantum et casu selecta exempla praebemus*): **A** *proprie*:
1 *generaliter, i. q. actio sive facultas credendi in deum religionisque Christianae doctrinas, etiam* ***credulitas*** (*cf.* AVG. grat. 14, 28 de -e, hoc est de voluntate credentis. ISID. diff. 1, 486 -es est credulitas, qua deum confitemur. orig. 8, 2, 4 -es est qua veraciter credimus id quod nequaquam videre valemus): MIN. FEL. 27, 7 prout -es patientis adiuvat. 31, 8 consortes -ei. TERT. spect. 30 haec ... quodammodo habemus per -em spiritu imaginante repraesentata. idol. 7 zelus -ei. 11 *cupiditate* quidam irretiti circa -em naufragium sunt passi. scorp. 1 p. 145, 7 cum ... -es aestuat (*sc. propter haereticos*) et ecclesia exuritur de figura rubi. p. 146, 9 infirmitas ... sauciatam -em vel in haeresin vel in saeculum expirat. 7 p. 159, 15 per martyria -ei examinatoria. orat. 2 p. 181, 21 -em commendamus (*i. credendi in deum vim atque facultatem*). 29 p. 199, 29 oratio murus est -ei. bapt. 13 p. 212, 25 fuerit salus retro per -em nudam ante domini passionem et resurrectionem; at ubi -es aucta est credendo (-ndi *cod.*) in nativitatem passionem resurrectionemque eius. adv. Prax. 16 ut nobis -em sterneret, ut facilius crederemus ... descendisse. adv. Marc. 1, 2 neque mens vel -es bona malas edat operas neque mala bonas. 4, 4 in primo calore -ei. 5, 11 cum transierit in -em Christi (VVLG. Rom. 3, 22 per -em Iesu Christi. *al.*). praescr. 36 inde *ecclesia Romana* potat -em; eam aqua signat, sancto spiritu vestit, eucharistia pascit. ITALA cant. 4, 8 (Cypr. epist. 75, 14) pertransibis a principio -ei (LXX *ἀπὸ ἀρχῆς πίστεως textus hebraici* אֲמָנָה *falso pro appellativo interpretati; recte* VVLG. de capite Amana). HIL. trin. 7, 2 dei ex deo -em. PACIAN. sim. carn. p. 110, 21 cum haec opinio etiam -em deitatis excludat. VVLG. Matth. 8, 26 quid timidi estis, modicae -ei? (*ὀλιγόπιστοι.* 14, 31 *al. cf.* Luc. 12, 28 vos pusillae -ei). act. 20, 21 -em in dominum nostrum Iesum Christum. *al.* Rom. 11, 20 tu autem -e stas (*i. per -em; σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκας*). Eph. 6, 16 scutum -ei (*saepe laudatur ab* ECCL.). Col. 1, 4 -em vestram in Christo Iesu (PASS. Thom. p. 150, 17 -es quae est in domino meo Iesu Christo). I Thess. 1, 8 -es vestra quae est ad deum (*ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεόν*). Hebr. 6, 1 -ei ad deum (*πίστεως ἐπὶ θεόν*). 11, 1 est ... -es sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. 11, 3 -e intellegimus aptata esse saecula verbo dei (*cf. totum hoc epistulae caput*). AVG. civ. 8, 24 p. 359, 10 D. -es redarguit incredulitatem. *cf.* p. 359, 34. 2 *speciatim: religionis Christianae confessio*: ISID. diff. 2, 139 -es est divinitatis confessio et religionis solidum fundamentum. TERT. spect. 4 p. 6, 3 cum aquam ingressi Christianam -em in legis suae verba profitemur. 24 p. 24, 14 in signaculo -ei. idol. 12 p. 42, 32 post -em obsignatam (bapt. 6 p. 206, 20 -es ... obsignata in Patre et Filio et Spiritu sancto). HIL. ad Const. 2, 4 post confessam et iuratam in baptismo -em 'in nomine patris et filii et spiritus sancti'. PRISCILL. tract. 2, 41 p. 34, 3 catholica -es dati per deum symboli. *i. q. ipsa verba confessionis* (*'credo in unum deum' eqs.*): HIL. syn. 54 in principio hoc -es ipsa exposuit. LVCIF. Athan. 2, 11 p. 167, 16 clamet sanctae ecclesiae -es credere se in deum verum patrem innatum *eqs.* PS. AVG. quaest. test. 97, 19 p. 184, 11 *Paulus apostolus* praeterito ordine, qui in traditione -ei est, ab spiritu sancto incipit. *inde scripta formula confessionis*: EPIST. pontif. 235 Migne 13, 356^A (*a. 380*) -em misimus, non tam tibi, qui eiusdem -ei communionem sociaris, quam his, qui in ea subscribentem (*malim* -tes) tibi ... voluerint sociari (*cf.* HIER. epist. 17, 3, 1 cotidie exposcor -em ... confiteor ut volunt: non placet. subscribo: non credunt). HIER. epist. 17, 4 sancto Cyrillo dedi conscriptam -em. SVLP. SEV. chron. 2, 35, 4 -es plena conscribitur. 2, 43, 3. LIB. pontif. p. 141, 8 misit -em suam scripto cyrografo proprio ad sedem apostolicam. *de variis theologorum vel sectarum Christianarum doctrinis confessionibusque*: HIL. syn. 33 ceteras ... episcoporum orientalium diversis et locis et temporibus conscriptas -es. c. Const. 23 post ... -em synodi Nicaenae. *sim. passim.* op. hist. frg. 2, 1 -em rectam et catholicam. 2, 6 recta -es (2, 7 *al.*). HIER. epist. 15, 3, 1 post Nicenam -em (CARM. epigr. 787, 31 Nicena -es elata triumphat). in Ier. 1, 70 p. 52, 14 qui veram sectantur -em et habitant in ecclesia. CLAVD. MAM. anim. p. 59, 13 perditorum quorumpiam -es.

B *translate*: 1 *i. q. secta, communio fidelium, ecclesia Christiana*: TERT. idol. 9 p. 39, 8 Simon Magus iamiam fidelis ... maledictus ab apostolis de -e eiectus est. 11 p. 42, 12 si publicarum victimarum redemptor ad -em accedat (*cf. in proximis verbis*: retinendum in ecclesia). 19 p. 53, 13 an fidelis ad militiam converti possit et an militia ad -em admitti. scorp. 15 p. 178, 11 orientem -em Romae primus Nero cruentavit. 2 *i. q. receptio in communionem Christianam per baptismum facta* (*cf. supra l. 3*): TERT. monog. 11 p. 779 Oehl. post -em (*i. postquam Christianus factus est*). *ibid.* ante -em. *ibid.* maritus ... qui est a -e primus. pudic. 1 p. 222, 3 nec secundas quidem post -em nuptias permittitur nosse. 17 p. 256, 16 non derelinquere dominum post -em. *al.* 18 p. 261, 13 ante -em ... ante baptisma. CYPR. testim. 3, 11 tit. eum qui -em consecutus est. AVG. epist. 108, 1 eis -em quam postulaverint dare. *ibid.* nec tamen ei das quam postulat -em. *al.* *contra* -es pagana *appellatur condicio hominis, antequam in communionem Christianam receptus est*: TERT. coron. 11 p. 445, 1 *militibus baptizatis* perpetiendum pro deo, quod aeque -es pagana condixit.

3 *i. q. trinitas* (*additur etiam* trina): HIL. in Matth. 13, 6 ad -ei sacramentum (*ubi Migne adnotat: 'obiter observare licet mysterium trinitatis ab Hilario* sacramentum -ei *nuncupari: ut quos de hoc mysterio libros conscripsit, aliis* de -e, *aliis* de trinitate *inscribere vere licuerit'. haec notio illius iuncturae vulgaris quidem non est, cf. ex. gr.* TERT. patient. 12 p. 19, 12 adv. Marc. 1, 28 p. 329, 28). AVSON. 317, 22 trina -es auctore uno. CARM. epigr. 706, 9 quisque -em trinam confessus dogmate vero. SEDVL. carm. pasch. 1, 324 iste (*Arrius*) -em ternam, hic (*Sabellius*) non amplectitur unam.

iuncturae selectae: *verbales*: -es *subi. est*: extat: *v. p. 671, 29. 672, 83.* vacillat: CHAR. dig. 22, 5, 1 MOD. dig. 48, 10, 27, 1.
-es *obi. est*: abrogare: *v. vol. I p. 137, 19 sqq.* accipere: *v. p. 669, 31. 671, 38.* accommodare: *i. q. dare: saepius apud* ICTOS. *i. q. -em habere*: LIV. 40, 29, 8 QVEROL. p. 4, 11. HIER. epist. 61, 1, 1 vivo sermoni. RVFIN. Adamant. 4, 2 tragoediis gentilium (*ταῖς τραγῳδίαις πιστεύειν*). hist. 5, 18, 9. accusare: *v. vol. I p. 353, 36.* addere: *v. p. 672, 81. 673, 10. 688, 76. 688, 81. 689, 11.* adhibere: *v. p. 686, 41. cf. vol. I p. 645, 20 sqq. 648, 64.* astringere: TER. Eun. 102 CIC. off. 3, 111 SEN. Med. 145 Oed. 804 FRONTIN. strat. 2, 11, 7. *de* ICTORUM *usu v. vol. II p. 963, 77 sqq.* colere: *v. vol. III p. 1676, 84 sqq.* complecti: CIC. Balb. 63. constringere: CIC. Balb. 12. damnare: CVRT. 3, 6, 6. 5, 12, 4. 6, 4, 9. 10, 9, 15 LVCAN. 8, 127 PLIN. nat. 25, 25. dare: *v. p. 669, 7. 670, 37. 671, 38.* decipere: SEN. suas. 7, 9 VAL. MAX. 6, 6, 4. demere: *v. vol. V p. 497, 7. 43 sqq.* derogare: *v. vol. V p. 639, 57 sqq.* detrahere: *v. vol. V p. 827, 15 sqq.* eligere: *v. p. 678, 60.* exercere: SEN. benef. 6, 35, 1. exhibere: PHAEDR. 3 epil. 9 CVRT. 5, 12, 11 COLVM. 9, 1, 7 PAPIN. dig. 19, 5, 1, 2 VLP. dig. 50, 13, 1, 10. experiri: PLAVT. Capt. 349 LIV. 30, 12, 16. 45, 8, 4 VAL. MAX. 6, 8, 5 CVRT. 8, 2, 27. explere: LIV. 23, 20, 6 MAECIAN. dig. 12, 6, 62. explicare: *v. p. 670, 32.* exuere: LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 55 SIL. 15, 567 TAC. ann. 1, 35. 12, 14. fallere: *v. p. 185, 22 sqq.* firmare: *v. p. 669, 69. adde* TER. Hec. 581 LIV. 23, 34, 2. 42, 5, 12 CVRT. 8, 13, 1 TAC. Germ. 39 SVET. rhet. 25. frangere: ACC. trag. 227 CIC. Q. Rosc. 16 VLP. dig. 2, 4, 10, 1. 16, 3, 1, 4 PAPIN. dig. 13, 5, 25 AVG. civ. 3, 20 *al.* fraudare: HYG. fab. 219 p. 129, 11. gerere: PLAVT. Capt. 439 fluxam. LIV. 8, 24, 6 mutabilem. impetrare: *v. p. 688, 77.* implere: VLP. dig. 17, 1, 29, 6. 19, 2, 19, 9 *et saepius apud* ICTOS. AMM. 23, 5, 11. infirmare: CIC. Q. Rosc. 45 Att. 15, 26, 1. interponere: *v. p. 667, 75. 669, 19. 678, 51. 58.* iungere: STAT. Theb. 12, 378. labefactare: LIV. 24, 20, 15 (*cf.* 27, 1, 5 labare ... -em senserat). TAC. ann. 13, 21 SVET. Vesp. 4, 3 TERT. bapt. 2 p. 201, 17. laedere: *v. p. 670, 16* HOR. carm. 1, 33, 4. liberare: *v. p. 668, 2.* movere: LIV. 35, 33, 4.
[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mutare: *v. p. 669, 71* LIV. 23, 17, 6. 24, 6, 6. 28, 13, 2. 28, 44, 6 TAC. hist. 1, 75 *et passim.* obligare: CIC. Phil. 5, 51 LIV. 29, 16, 2. 30, 12, 18 PLIN. epist. 6, 18, 3 SVET. Claud. 9, 2 *v. p. 668, 25.* obstringere: LIV. 4, 17, 5. 30, 15, 1 PLIN. nat. 7, 8 SIL. 10, 490 PLIN. epist. 4, 13, 10. praestare: *v. p. 671, 19. 675, 33. 676, 5. 35. 683, 65.* rumpere: PROP. 3, 6, 20 SIL. 3, 1. 11, 12 VLP. dig. 16, 3, 5. 29, 1, 11, 1 HERMOG. dig. 2, 15, 16, *saepius apud ICTOS.* sequi: *v. 664, 76. 674, 62. 680, 18.* servare: *v. p. 670, 66.* solvere: *v. p. 669, 77.* sternere *alicui vel alicui rei (fere i. q. facere)*: TERT. adv. Prax. 16 p. 257, 3 adv. Marc. 1, 16 p. 311, 6. tenere: CIC. Phil. 12, 27 TIB. 1, 10, 19 PROP. 1, 18, 4. violare: CIC. Rab. perd. 28 LIV. 21, 25, 7. 30, 25, 2 CVRT. 3, 13, 15. 6, 3, 14 PETRON. 79, 11 PLIN. nat. 4, 91 IVV. 13, 6.

epitheta: casta: *v. p. 683, 5.* clauda: SIL. 13, 33. certa: *v. vol. III p. 921, 44. 923, 78 sqq.* cognita: CIC. Quinct. 75 div. in Caec. 11. 20 LIV. 7, 40, 18. 21, 20, 8 *al.* exacta: MANIL. 3, 505 (ex hac *codd.*). firma: PLAVT. Capt. 927 Trin. 1111 (firmata: Mil. 453 Col. frg. 2 v. 1 Leo). fluxa: *v. p. 676, 18.* frivola et frigida: TERT. fug. 3. incorrupta: HOR. carm. 1, 24, 8 PHAEDR. 4, 13, 8 *al.* languida: SEN. benef. 7, 29, 2 (5, 22, 4 languentem. 5, 23, 1 -es...languet). lenonia: *v. p. 676, 26.* liquida: VAL. MAX. 6, 5, 1. lubrica: CYPR. epist. 67, 7 PANEG. 6, 4. nuda: VAL. FL. 5, 498 *cf. p. 689, 58.* plana: STAT. Theb. 2, 393. prisca: VERG. Aen. 6, 878 STAT. Theb. 1, 509 silv. 4, 6, 92. probata: CIC. Caecin. 78. publica: *v. p. 669, 50. 674, 34.* Punica: *v. p. 676, 31.* rara: *v. p. 682, 76.* sancta: CIC. Verr. 4, 6 (*superl.*) CATVLL. 76, 3 PVBLIL. V 9 VERG. Aen. 7, 365 LIV. 6, 10, 4. 8, 37, 2 MART. 9, 84, 2. 10, 44, 8. spectata: CIC. div. in Caec. 11 Caecin. 104 Flacc. 102 (*superl.*) SALL. Catil. 20, 2 OV. Pont. 2, 7, 82. sublesta: *v. p. 673, 57.* tacita: *v. p. 678, 57, sic saepius apud ICTOS.* QVEROL. p. 4, 5 parasitum ... filio coheredem instituit tacita scripturae -e.

apposita: aequitas: CIC. Cluent. 81 rep. 1, 55 fin. 2, 59. amicitia: PLAVT. Trin. 153. TRAG. inc. 226 petere amicitiam et -em. *v. p. 665, 27.* CIC. S. Rosc. 112 epist. 13, 16, 2 *al.* amor: CIC. Att. 2, 22, 4. 2, 23, 4. 3, 20, 2. auctoritas: CIC. Flacc. 21 Sest. 139 har. resp. 14. *cf. notam capitis primi parti II B 1 (p. 683, 11) praescriptam.* auxilium: *v. p. 667, 3. 11.* benevolentia: CIC. Verr. 3, 2 p. red. in sen. 30 Balb. 30 epist. 3, 11, 3. 4, 9, 1 *et saepius* BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 2, 1. clementia: CIC. epist. 13, 66, 1 LIV. 45, 4, 7. clientela: *v. p. 664, 5. 664, 27. 665, 17.* constantia: CIC. Quinct. 5 parad. 16 Phil. 12, 30 Att. 4, 19, 1 epist. 11, 29, 2 LIV. 34, 58, 11. continentia: CIC. dom. 23. dicio: *v. p. 665, 45.* dignitas: CIC. epist. 13, 32, 2. 13, 37 *al.* diligentia: *v. vol. V p. 1174, 20.* fama: CIC. Att. 11, 2, 1 epist. 13, 10, 2 SALL. Iug. 16, 3 *cf. cap. prim. I C, p. 673, 50.* fas: LIV. 1, 9, 13. 29, 24, 3 SEN. Thy. 47 PLIN. nat. 30, 10 SIL. 17, 69 TAC. ann. 13, 15. fidelitas: PLAVT. Trin. 1126. fiducia: *v. p. 664, 20.* foedus: *v. p. 671, 35.* gravitas: CIC. Sull. 82 Phil. 8, 19. 9, 10 epist. 1, 7, 7. humanitas: CIC. epist. 9, 9, 3. 11, 27, 8. industria: CORP. IX 2565, 9 ob insign(em) -em industriam erga se. *saepius in titulis.* integritas: CIC. Lig. 2 LIV. 25, 40, 1 *al.* ius iurandum: *v. p. 670, 84.* iustitia: *v. p. 682, 71.* misericordia: CIC. Verr. 6, 129 Planc. 26. officium: CIC. Verr. 6, 127 Mur. 65 Sull. 58 div. 1, 27 BALB. Cic. Att. 9, 7^{b}, 2 CIC. epist. 12, 25^{a}, 6. 13, 21, 2. pietas: PLAVT. Rud. 11. 29 SISENNA hist. 13 CIC. carm. frg. 3 (de cons., div. 1, 21), 68 Font. 31 Phil. 14, 35 BALB. Cic. Att. 9, 7^{b}, 1 POLLIO Cic. epist. 10, 31, 3 VERG. Aen. 6, 878 LIV. 23, 9, 5. 44, 1, 11 SEN. benef. 2, 31, 1 epist. 74, 12 *al.* OCTAVIA 51 (*cf.* 64). 737. 845. 885 LVCAN. 4, 498. 5, 297. 10, 407 SIL. 9, 437. 13, 749 STAT. Theb. 2, 462. 5, 627. 7, 217. 11, 98 *saepe in titulis Christianis.* potestas: *v. caput prius I A 1 b β et γ passim* (*p. 664, 52*). religio: CIC. Q. Rosc. 7 Caecin. 103 Verr. 3, 78 (*bis*). 3, 175. 4, 144 Cluent. 129 Mur. 10 Deiot. 16. res: *v. p. 673, 82.* tutela: GRATT. 496 *v. p. 664, 63.* virtus: TER. Ad. 442 CIC. Sest. 68 BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 2, 2 TAC. hist. 3, 38 *al.*

pendet a praep.: a -e: *tradita scriptura* QVINT. decl. 269 p. 99, 9 *v. p. 680, 84.* ad -em: *v. p. 683, 74; i. q. cum -e*: VEG. mil. 3, 6 p. 75, 15. RVFIN. hist. 5, 20, 2 (ἐπιμελῶς). cum -e: *v. p. 677, 10.* ex -e: *v. p. 677, 25.* per -em: *v. p. 667, 32. 674, 68. 677, 42.*

de exclamatione pro -em *v. p. 666, 31. 667, 58.*

deriv.: fidelis.

cf. Onomast. *Fraenkel.*

2. ×fidēs (fidis?), -is *f.* [*a gr.* σφίδες· χορδαὶ μαγειρικαί (Hesych.) *tractum esse videtur, cf.* σφίδη. *Th.*]. *de etymologia*: PAVL. FEST. p. 64 -es genus citharae dicta, quod tantum inter se cordae eius, quantum inter homines fides concordet (*cf.* ISID. orig. 3, 22, 4). AMBR. obit. Theod. 10 arbitror, quod fila chordarum citharae ideo -es dicantur, quoniam et mortua sonum reddant. GLOSS. -bus: cordis; -es autem dictae, quod fidem sibi servent nec alterius sonos imitentur. *de prosodia*: SERV. Aen. 6, 120 '-bus' ... est a nominativo 'haec fidis', ut sit pyrrichius: nam '-es' iambus est. *de formis: nom. sing.*: -es: CHAR. gramm. I 69, 18 (*v. p. 662, 7*). I 70, 16 (*v. p. 662, 20*) BEDA gramm. VII 272, 16 (*v. p. 662, 4*). *legitur* -es *inde a* CIC. (*v. p. 693, 4*). -is: PROB. cath. gramm. IV 21, 24 haec -is, huius -is. SERV. Aen. 6, 120 *cf. supra l. 76.* PRISC. gramm. II 105, 22 -is fidicula ... nam si esset -es in hac quoque significatione, quomodo Servio (*v. l. 76*) placet, non fidicula fecisset, sed fidecula. AGROEC. gramm. VII 115, 9 fides de fidelitate, -is de chorda. *legitur* -is: COLVM. 11, 2, 14. 40. 43. 57. 88. 97 (11, 2, 43. 88. 97 *v. l. meliorum codd.* -es). SCHOL Pers. 6, 4 *v. l. 3.* SIDON. carm. 16, 5. *de numero plur.*: GLOSS. II 477, 58 χορδαὶ λύρας. -es; singularia non habet. SCHOL. Pers. 6, 4 -is genus est citharae, quod tam singulariter quam pluraliter dicitur, ⟨singulariter⟩ ut Horatius (carm. 1, 17, 18), pluraliter ut Vergilius (Aen. 6, 120). *de notione*: PAVL. FEST. p. 64 *v. p. 691, 70*; GLOSS. *v. p. 691, 74*; -is; λύρα, κιθάρα, χορδαί. -es: citharae. cordae in cithara (*vel* cenosac). -bus: filis citharae, id est chordae. *de usu: habent* PLAVT. TER. (Eun. 133) VARRO CIC. VERG. (Aen. 6, 120) HOR. PROP. (4, 7, 61) OV. MANIL. VAL. MAX. CVRT. (5, 1, 22) COLVM. PERS. (6, 4) LAVS Pis. VAL. FL. (4, 88) STAT. SIL. (11, 452) QVINT. inst. FLOR. IVV. (6, 388) FRONTO GELL. APVL. (flor. 17 p. 80) *et posteriores.* *non abiit in linguas romanicas.*

I *i. q. cithara, lyra* (*saepe inde ab* HOR. *metonymice, i. q. carmen, poesis*): **A** *plur.*: PLAVT. Epid. 473 -es, ei (*fidicinae*) quae accessere, tibi addam dono gratiis. 500 veni, ut -bus cantarem seni. 514 -es non reddis? :: neque -es neque tibias. TER. Eun. 133 *v. p. 693, 26.* CARM. Gell. praef. 19 nil cum -bus graculost. VARRO frg. Non. p. 145, 28 neniam cantari solitam ad tibias et -es. CIC. de orat. 3, 216 nervi in -bus. fin. 4, 75 ut ... in -bus pluribus, si nulla earum ita contenta nervis sit, ut concentum servare possit, omnes aeque incontentae sint, sic peccata, quia discrepant, aeque discrepant. ... aeque ... contingit omnibus -bus, ut incontentae sint, illud non continuo, ut aeque incontentae. rep. 2, 69 in -bus aut tibiis ... concentus ... est tenendus. frg. 9 *v. p. 693, 15.* leg. 2, 22 loedis publicis ... popularem laetitiam in cantu et -bus et tibiis moderanto *publici sacerdotes* (2, 38 cavea cantu vigeat -bus et tibiis). 2, 39 illa severa Lacedaemo nervos iussit, quo (quos *Davisius*) plures quam septem haberet, in Timothei -bus in⟨ci⟩di. nat. deor. 2, 144 in -bus testudine resonatur aut cornu. Tusc. 4, 3 cum ... soliti illi (*Pythagorei*) esse dicantur ... mentes suas a cogitationum intentione cantu -busque ad tranquillitatem traducere. div. 2, 33 nervos in -bus aliis pulsis resonare alios. off. 1, 146 in -bus musicorum aures vel minima sentiunt. Brut. 200 admovere ... -bus manum. epist. 9, 22, 3. VERG. Aen. 6, 120 Orpheus Threicia fretus cithara -busque canoris (HOR. carm. 1, 12, 11 Orphea ... blandum et auritas -bus canoris ducere quercus). HOR. carm. 1, 26, 10 hunc (*Lamiam*) -bus novis ... sacrare ... decet. 1, 36, 1 et ture et -bus iuvat placare ... deos. 2, 13, 24 *v. p. 693, 21.* 3, 4, 4 *v. p. 693, 19.* 4, 9, 12 vivunt ... commissi calores Aeoliae -bus puellae. epist. 1, 3, 12 -busne Latinis Thebanos aptare modos studet auspice Musa *Titius*? 2, 2, 143 est ... utile ... non verba sequi -bus modulanda Latinis. ars 83 Musa dedit -bus divos puerosque deorum ... referre. 216 -bus voces crevere severis. OV. met. 6, 178 -busque mei commissa mariti (*i. Arionis*) moenia cum populis a meque viroque reguntur. STAT. silv. 4, 5, 4 Severum non solitis -bus saluto. QVINT. inst. 5, 10, 124 si ... tardior manus nisi inspectis demensisque singulis, quibus quaeque vox -bus (*i. quibus sonis -ium*) iungenda sit, dubitet, potius fuerit esse contentum eo, quo simplex canendi natura tulerit (*fort. pertinet ad II*). CARM. epigr. 1113, 4 ⟨et dulces hilaris d⟩as -bus numeros. FLOR. epit. 2, 8, 9 *v. p. 693, 18.* IVV. 6, 388 *v. p. 693, 25.* FRONTO p. 225 N. quis arcus perpetuo intenditus (-tur? *Plasberg*), quae -es perpetuo sono (suo *trad.*) strictae sunt? (*an ad II?*). GELL. 9, 7, 3 (SVET. frg. p. 322) nervias in -bus brumali die alias digitis pelli, alias sonare. APVL. flor. 17 p. 80 *v. p. 693, 23.* SOL. 9, 14 *v. p. 693, 27.* AMBR. bon. mort. 7, 27 anima ... in hoc corpore tamquam in -bus musicis, quae sobria est, tamen summis, ut ita dicam, digitis, velut nervorum sonos, ita pulsat carnis istius passiones. AMM. 14, 6, 18 domus ... vocali sonu, perflabili tinnitu -ium resultantes.

B *sing.*: VARIVS trag. 4 primum huic nervis septem est intenta -es. HOR. epod. 13, 9 -e Cyllenea levare diris pectora sollicitudinibus. carm. 1, 17, 18 -e Teia dices laborantes in uno Penelopen vitreamque Circen. 1, 24, 14 quid, si Threicio blandius Orpheo auditam moderere arboribus -em? PROP. 4, 7, 61 *in Elysio* qua numerosa -es quaque aera rotunda Cybebes ... sonant. OV. epist. 5, 139 me -e conspicuus Troiae munitor (*Apollo*) amavit. 15, 23 sume -em et pharetram: fies manifestus Apollo. met. 11, 167 instructamque -em gemmis et dentibus Indis sustinet *Apollo* a laeva. fast. 5, 104 (*Mercurius invocatur*) inventor curvae, furibus apte, -is. PERS. 6, 4 *Basse*, mire opifex ... marem strepitum -is intendisse Latinae. VAL. FL. 4, 88 *carmen* simul assumpta pulsum -e, luctus et irae et labor et dulces cedunt e pectore nati. STAT. Theb. 4, 358 -e sacra (*sc. Amphionis*) aequatos caelo ... muros. silv. 4, 7, 27 nostra Thebaïs ... temptat audaci -e Mantuanae gaudia famae. SIDON. epist. 9, 15, 1 vers. 23 -e, voce, metris ad fluenta Pegasi cecinisse dictus omniforme canticum *Leonis filius.* carm. 16, 5. *nota* CIC. fin. 4, 75, *qui de* pluribus *et* omnibus -bus *loquitur* (*cf. Madvig ad l.*). *v. l. 20.*

II *i. q. chorda, nervus* (*quotquot habui dedi exempla [cf. etiam p. 691, 72 sqq. supra l. 2]. sing. non legitur nisi apud* SIL.): SIL. 11, 452 centauro dilecta chelys compesceret iras, percussa -e, vel pelagi vel tristis Averni. GELL. 9, 7 tit. de ... -bus ... ictu alieno sonantibus. 9, 7, 3 de -bus rarius dictu et mirabilius est. CLAVD. 28, 123 mihi ... captum ... Maurum Pieriis egit -bus chelys. MACR. somn. 2, 1, 12 *Pythagoras* ex malleis ad -es vertit examen, et intestina ovium vel boum nervos ... tetendit. ... *et* ex his concentus evenit ... adiecta dulce-

[*Klee*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dine, quam natura -ium sonora praestabat. PRVD. cath. 3, 82 lyra... inclita...-bus.

III *nomen sideris*: VARRO rust. 2, 5, 12 astri ..., quod Graeci vocant lyran, -em nostri. CIC. Arat 42 inde -es leviter posita et convexa videtur (nat. deor. 2, 112). 381 cedit clara -es Cyllenia (461 effert sese clara -es). MANIL. 5, 410 cum ... -is magno succedunt sidera mundo quaesitor scelerum veniet (*hic -es ab auctore falso pro fidicula, quae est etiam carnificum machina quaedam, posita est, cf. Boll, Sphaera p. 266*). COLVM. 11, 2, 14 Kal. Febr. -is incipit occidere. III Non. Febr. -is tota et Leo medius occidit. 11, 2, 40. 43. 57. 58. 88. 97.

iuncturae *et locut. ad cantum fidium pertinentes*: **1** *subiectum est verbo* praecinere: CIC. Tusc. 4, 4 quod et deorum pulvinaribus et epulis magistratuum -es praecinunt. **2** *obiectum est verbis*: concutere: CIC. rep. frg. 9 leniter atque placide -es, non vi et impetu, concuti debere. movere: LAVS Pis. 173. **3** *ablat. pendet a verbis*: **a** *canere sim.*: canere: CIC. Tusc. 1, 4 div. 2, 122 QVINT. inst. 1, 10, 14 SIDON. epist. 9, 15, 1 vers. 23. concinere: NEMES. ecl. 1, 25 FLOR. epit. 2, 8, 9. cantare: PLAVT. Epid. 500. dicere: HOR. carm. 3, 4, 4 seu voce ... mavis acuta *dicere melos* seu -bus citharave Phoebi. personare: MART. CAP. 1, 19. 36. 2, 212. queri: HOR. carm. 2, 13, 24 Aeoliis -bus querentem Sappho puellis de popularibus. **b** *alia*: callere: APVL. flor. 17 p. 80 si -bus apprime callerem. discere: CIC. Cato 26. docere: CIC. epist. 9, 22, 3 Socraten -bus docuit nobilissimus fidicen. promittere: IVV. 6, 388 an Capitolinam deberet Pollio quercum sperare et -bus promittere. scire: TER. Eun. 133 videt... virginem ... -bus scire. SOL. 9, 14.

epitheta: audax: STAT. silv. 4, 7, 27. canora: VERG. Aen. 6, 120 HOR. carm. 1, 12, 11 VAL. MAX. 8, 8, 2. curva: OV. fast. 5, 104. Cyllenea: CIC. Arat. 381 *v. supra l. 5* HOR. epod. 13, 9. Latina: HOR. epist. 1, 3, 12. 2, 2, 143 PERS. 6, 4. nova: HOR. carm. 1, 26, 10. numerosa: PROP. 4, 7, 61. Pieria: CLAVD. 28, 123. remissa: CLAVD. 22, 5. sacra: STAT. Theb. 4, 358 CLAVD. 9, 19. severa: HOR. ars 216. Teïa: HOR. carm. 1, 17, 18.

synon.: chelys, chordae, cithara, lyra (*de* CIC. *cf. Madv. de fin. 4, 75*), testudo.

deriv. et compos.: fidicula; fidicen, fidicina. *Klee.*

fidicen, -inis *m.* [*a* 2. fides *et* canere, *cf.* fidicina. *Th.*]. *de etymologia*: GLOSS. qui cum cithara canit, a fidibus dictum. *de genere: masc. solum testantur*: CHAR. gramm. I 28, 13 masculina quidem haec sola ... -n, -is. 38, 7 et sunt masculina in en hic tubicen ... -n ex fidibus -is. 87, 15 EXC. Bob. gramm. I 541, 24 PRISC. gramm. II 148, 20 GRAMM. suppl. 113, 5. *commune*: PROB. cath. gramm. IV 9, 8 (= SACERD. gramm. VI 474, 11) composita generis omnis hic et haec et hoc tibicen cornicen -n, tibicinis cornicinis -is; quamvis Terentius fidicinam et tibicinam posuerit. AVG. gramm. V 498, 8. MART. CAP. 3, 296 n littera terminantur ... communia duobus generibus ut 'tibicen -n' quod frequentissimi auctores non probant, nam et 'tibicinam' et 'fidicinam' dicunt. CONSENT. gramm. V 362, 3. PRISC. gramm. II 142, 26 communia in easdem literas desinunt quas et masculina, ut 'hic' et 'haec advena'... 'tibicen' '-n' — ut quibusdam placet, nam usus eorum feminina in a terminat, 'fidicina' et 'tibicina'. *commune nusquam legitur. forma* fiticenis NOT. Tir. 107, 33. *de prosodia*: PS. PRISC. gramm. III 523, 19 en syllaba finita ... praeposita ... consonante c corripienda sunt (*sc. in paenultima*) ut liticen -n. *notatur: v. l. 67. de notione*: GLOSS. κιθαριστής. κιθαρῳδός. λυριστής.

CIC. nat. deor. 3, 23 concedam non modo animantem et sapientem esse mundum, sed -em etiam et tubicinem? epist. 9, 22, 3 Socraten fidibus docuit nobilissimus -n; is Connus vocitatus est. HOR. epist. 1, 19, 33 *ego* Latinus...-n. carm. 4, 3, 23 monstror digito praetereuntium Romanae -n lyrae. 4, 6, 25 doctor argutae -n Thaliae, Phoebe. OV. Ib. 583 *Amphio*. Pont. 4, 16, 28 Pindaricae -n tu quoque, Rufe, lyrae. VAL. MAX. 3, 6, 4 *Duellius* praeeunte tibicine et -e a cena domum reverti solitus est. PAVL. FEST. p. 275 rasores -es dicti. CORP. VI 2191, 2 (*a. 102*) collegio tibicinum et -um Romanorum qui s(acris) p(ublicis) p(raesto) s(unt). 2192, 3 dec(urialis) coll(egii) fid(icinum) R(omanorum). GELL. 1, 11, 7 *Alyattes* concinentes habuit fistulatores et -es. 16, 19, 1 super -e illo Arione. PORPH. Hor carm. 1, 36, 1 (*inde* SCHOL. *ad l.*) -es hodieque Romae ad sacrificia adhiberi sicut tibicines nemo est qui nesciat. carm. 3, 11, 9 (*item* SCHOL.). PS. RVFIN. praef. in proph. p. 959[C] -n ille sacerrimus *David*.

×fidicina, -ae *f.* [*a* 2. fides *et* canere, *cf.* fidicen. *Th.*]. *de terminatione: v. supra l. 46. 49. 52, adde* PRISC. gramm. II 148, 21 fidicen, tubicen, tibicen, quorum feminina quae sunt in usu e genetivo figurantur mutata is in a: fidicinis -a. GRAMM. suppl. 113, 5 hic fidicen haec -a. *de notione*: GLOSS. ψάλτρια ἡ (ἢ?) κιθαρίστρια. citharistia. IV 238, 48 citharista. V 295, 6 fidici⟨n⟩a citharistae graece. *legitur apud* PLAVT. TER.; *postea inde a* GELL. (CIC. *habet* psaltria).

PLAVT. Epid. 47 ab lenone ut -a, quam amabat, emeretur sibi. 90. 313 conducticiam. *passim in hac fabula*. Most. 960 -as tibicinas (Stich. 380). Stich. 542 -a et tibicina. TER. Phorm. 109 Eun. 457. 985 GELL. 1, 11 tit. PORPH. Hor. carm. 1, 17, 18 fides ... chordae dicuntur, unde et -as comici dicunt citharistrias. CAPITOL. Ver. 8, 11 adduxerat secum et -as et tibicines et histriones *eqs.* HIER. epist. 54, 13, 1 -as et psaltrias. 54, 13, 6. COD. Theod. 15, 7, 10 (*a. 385*) -am nulli liceat vel emere vel docere vel vendere.

fidicinarius GLOSS. II 363, 17 λυριστής.

fidicinius, -a, -um. *ad fidicinem pertinens.* PLAVT. Rud. 43 e ludo -o.

fidicino, -āre [*cf. c.* fidicen. *Th.*]. GLOSS. λυρίζω. *i. q. lyrae sonum edere*: MART. CAP. 9, 929 in Actiaco litore mare citharam sonat. Megaris saxum ad ictum pulsus cuiuscumque -at.

fidicinus, -ī *m. cf. c.* fidicina. GLOSS. IV 76, 46 citharoedus.

fidicula, -ae *f.* [*a* 2. fides *deminutive. Th.*]. *numerus singularis tantum de sidere* (*soloecismus*: POTAM. tract. 2 p. 1415[B. C]): *de forma*: PRISC. gramm. II 106, 2 *v. p. 691, 81. de notione*: GLOSS. citharoedus. *ceterum v. infra l. 31 sqq. de codicum scriptura* fiducula *v. l. 39. 44. 45. legitur inde a* VARRONE (*v. l. 27 et* CIC.

I *proprie*: *i. q. parva lyra vel omnino lyra*: **1** *musicorum instrumentum* (*cf.* PAVL. FEST. p. 89 fides genus citharae dicta ... cuius deminutivum -a est. ISID. orig. 3, 22, 4 veteres ... citharam -am vel fidicem nominaverunt, quia tam concinunt inter se chordae eius, quam bene conveniat inter quos fides sit [*idem* GLOSS. V 200, 19]. GLOSS. λύρα. organa. -ae cordae. cordae citharae): CIC. nat. deor. 2, 22 si platani -as ferrent numerose sonantes. GELL. 1, 11, 8 -arum tibiarumque ... concentu. **2** *nomen sideris*: COLVM. 11, 2, 4 -a vespere occidit. 11, 2, 5. 36 prima nocte -a apparet. 11, 2, 84 PLIN. nat. 16, 188. 18, 222 -ae occasus. 18, 234. 248. 255. 268. 271. 294 Varro auctor est, si -ae occasu, quod est initium autumni, uva picta consecretur *eqs.* (*cf.* 18, 289 Varro ea -a incipiente occidere mane determinat). 18, 309. 314. SCHOL. Arat. p. 117. 121. 134. 278. 279.

II *translate*: *genus tormentorum* (ISID. orig. 5, 27, 20 ungulae dictae quod effodiant. haec et -ae, quia his rei in eculeo torquentur, ut fides inveniatur [*idem* GLOSS. V 23, 15. 69, 17]. SCHOL. Prud. append. p. 97 -ae ungulae quibus torquentur martyres in eculeo GLOSS βασάνου γένος. genus tormentorum. genus tormentorum sicut lamminea. ὄνυχες οἱ εἰς τὰς βασάνους. catenae. V 632, 7 admotis -is ungulis. *cf. Daremberg-Saglio, II² p. 1117; Hitzig, PW. VI 2286, 60*): VAL. MAX. 3, 3, 5 *tyrannus* rupit ... verbera, -as (-a *codd.*) laxavit. SEN. dial. 5, 3, 6 eculei et -ae (fiduculae *A*). 5, 19, 1 -is, talaribus, eculeo, igne. 6, 20, 3 video -as, video verbera. MART. 5, 51, 6 -ae licet cogant. SVET. Tib. 62, 2 ut larga ... potione ... oneratos ... -arum simul urinaeque tormento distenderet. Cal. 33 exquisiturum se vel -is de Caesonia sua, cur eam tanto opere diligeret. PS. QVINT. decl. 7, 13 cum membra -ae (fiduc. *al.*), flagella laxaverint. *ibid.* si me forte -ae (fiduc. *al.*), flagella mutaverint. 19, 12 eculeos movebam ... tendebam -as. AMM. 29, 1, 23 intenduntur eculei, expediuntur pondera plumbea cum -is et verberibus. HEGES. 1, 44, 8 l. 203 in viscera mea pergat interrogatio veritatis, in corpus meum atque in interiora penetralia descendant -ae quaestionum. HIER. in Gal. 1, 6 p. 381 inter equuleos, -as ignesque distortus. PRVD. perist. 10, 481 ignis et -ae saeviant. 10, 550 *carnifex* sulcosque acutos et -as transferat. COD. Theod. 9, 35, 2 pr. (*a. 376*) poenarum, quas -ae et tormenta constituunt. COD. Iust. 9, 8, 4 -arum tormenta. 9, 41, 16. NOT. Tir. 65, 86 -ae.

inde deriv.: **ficularius**, -a, -um. FRONTO p. 146 N. verba contorta et -a. GLOSS. III 309, 55 φορτιαφορος (? *ex* GLOSS. III 309, 56 φορτιαφορος ponderum baiulus *per errorem repetitum videtur*) -us.

fidiculina, -ae *f. a* fidicula. GLOSS. II 386, 21 ὄργανον βασανιστήριον -a (fidicula *ed. Stephani*).

fidifragus *v.* fideifragus. **fidilla** *v.* fitilla.

fīditās, -ātis *f. a* fidus. VIRG. gramm. epit. 4 p. 14, 22 (*in versibus Lupi Christiani*) -s fida.

me Dius **Fidius** *v. Onomast. s. v.* Fidius. *Fraenkel.*

[**fidix**, -icis] *vox ficta ab* ISID. orig. 3, 22, 4 (*v. supra l. 20*), *ut sit etymon vocis* fidicula (*cf. ex. gr. nutricula: nutrix*). *Jchm.*

×fīdo, fīsus (fīsus sum *v. l. 74*), -ere [*i. q. gr.* πείθεσθαι (πείθειν), *cf. c.* fidus, fiducia, fides, foedus, fidustus, *fortasse c. got.* beidan 'exspectare'. *Th.*]. *de prosodia*: fī- *testantur*: TER. MAVR. 435. PRISC. gramm. II 461, 9. *de scriptura*: i *longa* CARM. epigr. 1143, 3. *de formis: praeter formas finitas activas praesentis, imperfecti, futuri I, imperativi, infinitas infinitivi praes. act. et participiorum praes. act. et perf. pass. leguntur hae formae sive rarae sive singulares*: -ere (*imper. pass. sive depon. sensu activo; nisi est inf. act. pro imper.*) ITALA Luc. 22, 32 (cod. e). -eris (*fut. exact. act.; an est fut. I pass. sensu activo?*) COMM. instr. 2, 15, 10. -sus erat (*fluxit ex grammaticorum doctrina*) CORIPP. Ioh. 8, 618. -itur (*pass. impers.*) AVG. epist. 140, 72 p. 220, 16. -endo (*gerund.*) TERT. resurr. 11 p. 40, 6. -endum (est) AVR. VICT. Caes. 20, 5 MART. CAP. 4, 331 PROSP. in psalm. 120, 5. *perf.* -si *antiquissimorum in usu fuisse docet* PRISC. gramm. II 420, 11. *formas fictas proferunt grammatici* (CHAR. gramm. I 250, 24. 357, 28 DIOM gramm. I 358, 1. 3 MART. CAP. 3, 319 PRISC. gramm. II 420, 11. 566, 27) *has: perf.* -sus sum (fui), *plusquamperf.* -sus eram (*sed v. l. 74*), *part. fut.* -urus, *inf. fut.* -sum ire, -urum esse, -sum iri. *Christianorum temporibus saepe abiit in coniugationem secundam* (CAPER gramm. VII 109, 16 -o, non -eo. *cf.* 93, 15): -es COMM.

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

instr. 2, 16, 15 *BA*. ACT. Archel. 54 p. 80, 3 *C*. -et CYPR. testim. 3, 10 *WLMB* (SCHOL. Hor. sat. 2, 2, 108 -et *explicat per* fiduciam habet). -emus CYPR. epist. 21, 3 *T*. -ete CYPR. Fort. 7 *S*^{1}. 11 p. 335, 3 *S*^{1}. testim. 3, 6 *AWLM*^{1}*B*. AVG. virg. 29, 29 *KBS*^{2}. *de notione*: GLOSS. πιστεύω. πέποιθα. θαρρῶ (*cf.* PRISC. gramm. III 319, 3. 329, 29). confido. -it cónfidit (SCHOL. Hor. sat. 2, 2, 108 habet fiduciam). -ens πεποιθώς. confidens. GLOSS. IV 518, 29 fretus. -sus valde fidus. valde fidens.

de part. praes. -ens *pro adi. v. p. 697, 12.* *leguntur formae finitae et inf. inde a* CIC. Arat. frg. 7, 1 (*dub.* de orat. 3, 229 *v. l. 24*) *apud* LVCR. (5, 1040) VERG. HOR. OV. LIV. CELS. (2, 18, 6) SEN. phil. LVCAN. (6, 12) PLIN. nat. (7, 43) VAL. FL. STAT. SIL. QVINT. (inst. 10, 7, 18) IVV. (7, 139) TAC. PLIN. epist. *inveniuntur in* ITALA, *desunt in* VVLG.; *imper. inde ab* ITALA *usurpatur.* *part. praes.* -ens (*quasi adi. saepe est v. p. 697, 12*) *et adv.* fidenter *legitur inde a* PLAVTO (*ter*) *apud* CIC. (17^{ies}) CAES. BELL. Hisp. SALL. NEP. VERG. HOR. OV. LIV. MANIL. GERM. VAL. MAX. PHAEDR. SEN. phil. COLVM. (*adv.*) CVRT. LVCAN. PLIN. nat. VAL. FL. SIL. HOMER. STAT. TAC. SVET. APVL. VVLG. (Sirach 19, 10 II Cor. 1, 9. *de* Hebr. 2, 13 *v. infra l. 75*). *part. perf.* (*dep.*) -sus *legitur inde ab* OV. (met. 15, 827 Pont. 4, 9, 78) *singulis locis apud* VAL. MAX. SEN. phil. CVRT. LVCAN. STAT., *ter* TAC., 7^{ies} SIL.; *non legitur apud recentiores nisi poetas.* *verbum* fidere *omnino deest apud* TER. CATONEM VARRONEM RHET. Her. CATVLL. TIB. PROP. GRATT. VITR. SEN. rhet. VELL. SCRIB. LARG. MELAM PERS. PETRON. MART. FLOR. DIG. [*loc. dub.*: CIC. de orat. 3, 229 recte -is (*codd.* vides, *cf. p. 694, 83; edd.* vides *vel* confidis).]

i. q. confidere, fidem habere, fiduciam habere, fidum putare:

I *absolute*: PLAVT. Asin. 561 ubi -entem fraudaveris (Col. frg. 2, 1 qui data fide firmata -entem fefellerint). Truc. 435 sociae unanimantis -entis . . . officium. MANIL. 1, 340 *Iuppiter* terga . . . -enti subiecit plumea Ledae. VAL. FL. 4, 544 -ere mens ... nostra nequit. AVSON. 469, 4 -ere tam fas est quam dubitare nefas. *speciatim: i. q. sibi -ere, bono animo esse, sperare* (*part.* -ens *pro adi. inde a* CIC.; *v. p. 697, 12*): ITALA exod. 14, 13 (Cypr. Fort. 7) -ite (θαρσεῖτε, VVLG. nolite timere). Matth. 9, 22 (cod. k) -e (θάρσει, VVLG. confide. ITALAE *alii codd.* constans esto). Ioh. 16, 33 (cod. e. Cypr. Fort. 11 testim. 3, 6) -ite (θαρσεῖτε, VVLG. confidite. ITALAE *alii codd.* constantes estote, gaudete, bono animo estote).

II *pendet nomen casu vel ablativo vel dativo* (*abl. personae perrarus est, v. infra l. 59; certa ablativi exempla desunt apud* HOR. SEN. phil. VAL. FL. TAC. PLIN. epist. *dativum semper pendere docet* SERV. Aen. 1, 452. 5, 800. 10, 372. *rectius* PRISC. gramm. III 319, 3. 329, 20). *Christianorum temporibus iuncturae praepositionales in usum veniunt* (*de acc. v. p. 696, 70*). **A** *fidunt animantes*: **1** *obi. est homo*: **a** *dat.* (*interdum abl. esse potest*): CIC. Att. 6, 6, 4 puer bene sibi -ens (HOR. sat. 2, 2, 108 uterne ad casus dubios -et sibi certius. epist. 1, 19, 20 LIV. 3, 61, 12. 3, 62, 6 *al. saepe.* SEN. epist. 98, 1 contra utrumque *et mortem et dolorem* sibi -it. AMM. 27, 11, 2, *opp.* paveo. *accedit ablativus* CORIPP. Ioh. 8, 618 equus . . . quo sibi -sus erat). VERG. Aen. 2, 402 nihil invitis fas quemquam -ere divis. HOR. carm. 3, 24, 20 nec *coniunx* nitido -it adultero. LIV. 7, 39, 9 nulli . . . satis -entes. 10, 18, 6 ut nec duci milites nec militibus dux satis -ret (21, 57, 12 *sim. al. cf.* 24, 48, 12 ut . . . rex non equiti magis -ret quam pediti). 24, 8, 13 cur ad maiora tibi -amus. 35, 3, 4 ut *milites* -ere alii aliis possent. VAL. FL. 1, 308 -ens superisque mihique. SIL. 10, 628 -sus avis sceptrisque superbis. STAT. Theb. 9, 624 *Parthenopaeus* nimium tibi (*Dianae*; sibi *coni. Bährens*) -sus abit. TAC. ann. 11, 33 praefecto haud satis -bant. PLIN. epist. 6, 22, 7 plurimum tibi credas nec cuiquam satis -as. TERT. ieiun. 7 Daniel deo -ens (ARNOB. nat. 2, 12 p. 57, 11 dis falsis). **b** *abl.* (*certa tantum exempla attuli*): SIL. 13, 138 -ens . . . deā. 16, 367 Caucasus (*equus*) antiquo -bat Atlante magistro. ANTH. 462, 5 deo -bat Caesare Roma. *dub.* AVG. epist. 155, 6 p. 437, 3 se ipso -ere, ut beatus sit (*al.* se confidere, in se confidere). **c** *cum praepositionibus*: de: AVG. contin. 5, 12 p. 154, 21 noli de te -ere, ut peccatum non dominetur, sed de illo *eqs.* Ps. AVG. quaest. test. 115, 38 p. 330, 17 -entes de deo et non credentes diabolo. *al.* in *c. abl.*: ITALA deut. 32, 37 (Aug. loc. hept. 5, 76 p. 613, 13 *et* Lugd.) dii ... in quibus -bant (in ipsis *add. Aug.* LXX ἐφ' οἷς ἐπεποίθεισαν ἐπ' αὐτοῖς, VVLG. in quibus habebant fiduciam). HERM. Pal. mand. 9, 6 -entes in deo (πεποιθότες ἐπὶ τὸν κύριον). vulg. mand. 11, 1 qui -unt in domino plene (τῶν πιστῶν. Pal. qui vere fideles sunt). VVLG. II Cor. 1, 9 ut non simus -entes in nobis, sed in deo. CYPR. GALL. num. 682 nullo ... in augure -it. *dub.* CARM. epigr. 1143, 3 (*ca. a. 96*) dum tibi progenies, animo (*v. p. 696, 45*) dum -is in illa. in *c. acc.*: ITALA Is. 8, 17 (Cypr. testim. 1, 9) -ens ero in illum (πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ; VVLG. praestolabor eum, *sed* ITALAM *sequitur* Hebr. 2, 13). Ier. 17, 7 (Cypr. testim. 3, 10) homo qui -it in deum (VVLG. confidit in domino. *cf.* ITALA Soph. 3, 2 [Ps. Cypr. ad Novat. 5]. psalm. 117, 8 [Tert. adv. Marc. 2, 19 p. 361, 20] bonum . . . -ere in deum quam -ere in hominem [Tert. *ibid.* 5, 6 p. 592, 10 in deo ... in hominibus. VVLG. confidere]). *sim. saepe.*

2 *obi. est res*: **a** *dat.*: CIC. Lig. 13 non tam nostrae causae -entes quam huius humanitati. VERG. Aen. 7, 290 *Troianos* iam -ere terrae (*codd. et* ARVS. gramm. VII 473, 21; terra PRISC. gramm. III 319, 8), deseruisse rates. 9, 376 -ere nocti. 11, 351 fugae (-a *R*) -ens (SERV. figurate dixit pro 'fuga -ens' [*cf. infra l. 15*]. SIL. 7, 667 nec pugnae -sus . . . nec deinde fugae [*al.* fuga]). OV. met. 15, 827 *Cleopatra* taedae non bene -sa. LIV. 3, 18, 9 nec ulli satis rei praeterquam loco *hostes* -ere (2, 65, 3 loco parum -ens. CVRT. 4, 2, 7 loco satis -si. SIL. 12, 436 TAC. hist. 4, 70 ann. 4, 25. *cf.* LIV. 23, 26, 10 nec aut colli aut flumini satis -ens). 4, 42, 5 ubi subnixus et -ens innocentiae animus esset. 8, 22, 7 pestilentiae . . . -ens. 29, 12, 1 cui uni -bant auxilio. SIL. 15, 808 agmina ... non ultra -entia Marti. FRONTIN. strat. 2, 3, 17 quorum pervicaciae plurimum -bat. 2, 3, 19 cum ... virtuti ... suorum -ret. TAC. hist. 3, 43 magis quid vitaret quam cui -ret certus. ann. 3, 56 modestiae Neronis et suae magnitudini -bat. MAXIMIN. c. Ambr. 86 -ens sermoni, diffidens negotio. **b** *abl.*: CIC. Arat. frg. 7, 1 hac (*Cynosura*) -unt duce nocturna Phoenices in alto. NEP. Lys. 3, 5 pecunia -ens. Chabr. 1, 2 victoria -entem summum ducem Agesilaum. VERG. georg. 3, 31 -entem . . . fuga Parthum versisque sagittis (*cf. p. 695, 84*). Aen. 5, 398 *iuventate* exultat -ens (STAT. silv. 5, 2, 152 viridi -ens . . . iuventa). 10, 344 -ens primaevo corpore. OV. met. 7, 545 non -ere cursu cerva *meminit* (*cf.* CELS. 2, 18, 6 ex iis *avibus* quae volatu -unt). 9, 125 ope -is equina. Pont. 4, 9, 70 arcu -sos . . . Getas LIV. 24, 48, 6 hostem pedestri -entem Marte. 40, 47, 7 exercitu . . . egregio -entem (AMM. 21, 7, 7 peditum robore, quo -bat). MANIL. 5, 83 *aurigam* nunc dextros ire per orbes -entem campo, nunc meta currere acuta. SIL. 2, 154 -sus latis humeris et mole iuventae (HYG. astr. 2, 13 p. 49 -ens adulescentia). 7, 242 flatu . . . secundo. SVET. Aug. 65, 1 laetum ... atque -entem et subole et disciplina domus. RVFIN. hist. 6, 9, 2 fide -ens. AVG. civ. 15, 21 p. 105, 31 D. libertate arbitrii. CYPR. GALL. Ios. 14 miles domini tutamine -it. ACT. Archel. 28 p. 42, 12 manu ac viribus nihil -ens. **c** *utrum dat. sit an abl., dinosci non potest his locis*: CIC. Att. 10, 8, 2 -entem suis rebus (*opp.* dubitantem. *cf.* HOR. carm. 3, 3, 59 nimium . . . rebus . . . -entes. SIL. 10, 379 nimium laetis . . . -ere rebus). nat. deor. 1, 93 istis . . . -entes somniis. LVCR. 5, 1040 alituum . . . genus alis omne videmus -ere (GERM. 694 -entem Pegason alis. *cf. etiam supra l. 18. 19*). CAES. civ. 3, 111, 1 his copiis -ens (SALL. hist. frg. 3, 98 pars sto⟨lide copi⟩is affluenti⟨bus ferocique inge⟩nio -ens. LIV. 22, 20, 12). BELL. Hisp. 25, 3 -ens viribus (LIV. 8, 8, 18. 23, 46, 10 nihil admodum viribus suis -entes. *al.*). VERG. Aen. 5, 800 meis te -ere regnis. 10, 181 Astyr equo -ens (11, 706 CORIPP. Ioh. 8, 610; *dat.* STAT. Theb. 4, 328; *abl.* CORIPP. Ioh. 8, 618 *v. p. 695, 48*) et versicoloribus armis (OV. met. 8, 370). 10, 371 -ite ne pedibus (SERV. *dativum esse dicit. cf. Hom. Il. 6, 505.* OV. hal. 63). 12, 789 hic gladio -ens, hic acer et arduus hasta. HOR. carm. 1, 14, 15 nil pictis timidus navita puppibus -it. 3, 4, 50 -ens iuventus horrida bracchiis (*cf. Hom. Il. 12, 135. an* -ens *absol.? cf.* PORPH.). epist. 1, 18, 81 tuo -entem praesidio. LIV. 6, 22, 8 -entes militum numero. 21, 5, 14 pedes instabilis ac vix vado -ens. 24, 8, 4 Manlium -entem et animo (SEN. dial. 7, 8, 3. AMM. 16, 12, 47 animis. *cf. p. 695, 72 et 697, 41. abl. certus est* HOMER. 712 -ens animoque manuque) et viribus. 30, 10, 9 ne mari quidem . . . satis -entes. 40, 20, 5 minus . . . in dies patris animo -bat (SCHOL. Cic. Bob. p. 143, 18 St.). SEN. benef. 7, 26, 5 incertissimis (*neutr.*) -ere. CVRT. 3, 13, 5 parum munimentis oppidi -ens (*cf.* LVCAN. 6, 12 clauso -ere vallo). PLIN. nat. 8, 57 dum fortuitis (-tus *vel* -tu *trad.*) -ens non est contra feram. VAL. FL. 8, 112 dictis. SIL. 15, 32 promissis. 17, 141 laetis (STAT. Theb. 11, 551). QVINT. inst. 10, 7, 18 nec quisquam tantum -at ingenio (PLIN. epist. 4, 13, 12. 8, 21, 4). IVV. 7, 139 -imus eloquio (*al.* ut redeant veteres. PRISC. gramm. III 329, 20 *sqq.* eloquio *ablativum esse dicit*). ITALA prov. 9, 12 (Cypr. sent. episc. 5) qui -ens est falsis (ὃς ἐρείδεται ἐπὶ ψεύδεσιν, VVLG. *deest. cf.* AVG. civ. 11, 11 p. 478, 14 D. ut falsis incertisve non -rent). **d** *cum praepositionibus*: de: PANEG. 5 (8), 12, 1 licet de exitu -remus. AVG. civ. 14, 27 p. 55, 24 D. si de adiutorio dei -ret bonus homo (*ibid.* l. 28). perf. iust. 19, 42 p. 45, 5 homo ... superbe de suis viribus -ens (epist. 157, 18 p. 466, 24). epist. 140, 72 p. 220, 16 superbia ... qua -itur tanquam de operibus propriis. *al.* in *c. abl.*: ITALA Is. 59, 4 (Cypr. testim. 2, 4) -unt in vanis (πεποίθασιν ἐπὶ ματαίοις, VVLG. confidunt in nihilo). HIER. in Ier. 6, 49 in murorum firmitate (-em *P*) -entibus. CYPR. GALL. Ios. 57 curvo nec -it in arcu. SACR. Leon. p. 362 in tua pietate -entibus. *al.* in *c. acc.*: CYPR. epist. 21, 3 orationes et petitiones, in quas nos -imus. super: ITALA Is. 42, 17 qui -itis super sculptilia (οἱ πεποιθότες ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς, VVLG. qui confidunt in sculptili). *? e accus.*: PANEG. 10 (4), 24, 7 ut eam (*violentiam*) et vincendus -ret et superaturus timeret (*cf. Bährens ad l.*). *cf.* Ps. HIL. libell. 22 p. 749^D qui deum diligit, numquid sperat? numquid timet? numquid -it?

B *fidunt res*: *animus, mens*: CIC. off. 1, 81 animi ... prudentia consilioque -entis. SEN. epist. 59, 2 animi ... suis bonis verisque -entis. AVG. civ. 1, 25 p. 41, 2 D. *mens Christiana* deo suo -it. *alia*: MANIL. 5, 240 *Bacchum* (*i. vitem*) robore ... proprio -entem. LVCAN. 8, 303 spicula nec solo spargunt *Parthi* -entia ferro, sed . . . saturantur tela veneno. STAT. silv. 1, 4, 49 sic mixto reverentia -it amori (-e *coni. Krohn*). RVT. NAM. 1, 206 dum melior lunae -ret aura novae (*cf. Zumpt*).

III *pendet inf. vel acc. c. inf. vel enuntiatum secundarium: i. q. credere, sibi persuasisse, sperare: acc. c. inf.*: CIC. ac. 2, 43 -entium ... hominum illa vera ... esse. HOR. epist. 1, 19, 44 -is ... manare poetica mella te. LIV. 5, 26, 5 nulla re alia -entes ea satis tuta

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

esse quam difficultate aditus. 9,38,10. 22,26,7 *al. saepe.* *inf.*: Lvcan. 4,615 ille parum -ens pedibus contingere matrem. Stat. Theb. 9,848 ipsum...lassa -it prosternere dextra. Avson. 153,53 si opto magis quam -o bonus purusque probari. quod: Tert. resurr. 11 p. 40,6 -endo, quod tantum deus valeat. ut: *v. p. 695, 62. 64.* *i. q. audere, non cunctari*: Verg. Aen. 5,69 qui ... crudo -it pugnam committere caestu. Sil. 7, 599 -sum ... manus conferre Mahalcen.

oppos.: diffido (Liv. 22, 13, 3 Maximin. c. Ambr. 33, 28), dubito (Cic. Att. 10, 8, 2 Avson. 469, 4), timeo (Paneg. 10 (4), 24, 7 Ps. Hil. libell. 22 p. 749ᴰ).

compos.: confido. diffido.

ˣ*part. pro adi.* **fīdēns**, -tis. *de formis: abl.* -i: Cic. Tusc. 1, 110 carm. frg. 22 (div. 2, 64), 22 Nep. Ham. 3, 1 *al.* -e: Val. Max. 7, 2, 5 Stat. Ach. 1, 18. *gen. plur.* -ium: Amm. 21, 5, 7 (Cic. ac. 2, 43 *non adi., v. p. 696, 83*). *de usu: v. p. 695, 13. compar.* -ior *legitur inde a* Val. Max. 6, 3, 2 (-s magis: Ov. hal. 55); *superl.* -issimus *inde ab* Amm.

i. q. sibi fidens, alacer, fortis, impavidus sim. (*discernitur a* confidens: Cic. Tusc. 3, 14 qui fortis est, idem est -s, quoniam confidens ... in vitio ponitur. ... qui autem est -s, is profecto non extimescit). **1** *de hominibus*: Cic. Att. 14, 16, 3 non est -is hoc testimonium, sed potius timentis. Verg. Aen. 11, 370 adversum -s fer pectus in hostem. Liv. 22, 13, 3 dubium Hannibalem alternisque -em ac diffidentem. 27, 2, 5 addidit et aliam -is speciem, quod prior in aciem eduxit. Apvl. met. 5, 2 *Psyche* paulo -ior intra limen sese facit (Tert. ieiun. 12 p. 290, 22 eo ... -ior processurus ad certamen e custodia. Amm. 17, 12, 9 -es ad principis venere conspectum). Veg. mil. 4, 12 quodsi a -bus sive militaribus viris repellatur prima congressio. Vvlg. Sirach 19, 10 -s (θάρσει), quoniam non te dirumpet. Cypr. Gall. iud. 558 *mella* -ior offert fratribus. **2** *de rebus*: Cic. Tusc. 1, 110 -i animo (Nep. Ham. 3, 1 Val. Max. 7, 2, 5. *cf.* 3, 7, 3 -is animi dicti[que] ... auctorem. Sen. epist. 23, 3 animus esse debet alacer et -s et super omnia erectus). carm. frg. 22 (div. 2, 64), 22 Calchas haec est -i voce locutus. Val. Max. 6, 3, 2 nihil ... hac severitate -ius. Stat. Ach. 1, 18 longo necdum -e paratu. Apvl. Plat. 2, 20 -i et securo gradu (Cypr. Gall. Ios. 151). Amm. 18, 10, 2 impetu -i (27, 10, 12 -issimo impetu). Avg. de duab. anim. 6 p. 57, 21 *visibilium* esset nobis nullo modo certior cognitio, sed consuetudo -ior. Greg. M. moral. 1, 46 *fides, spes, caritas* bonis operibus -iores fiunt. Isid. eccl. off. 1, 35, 3 quanto ... -iori laude praedicamus ... victores. *nota: accedit genet.*: Verg. Aen. 2, 61 -s animi (animo *R*, *cf.* Serv. *ad l. et p. 696, 45.* Tac. ann. 4, 59). Lvcan. 9, 373 armorum -s. Stat. Theb. 6, 678 operum -s. *accedit* in *c. acc.*: Apvl. met. 1, 3 ego in verba -ior ... inquam. *singulariter i. q. fidelis*: Cypr. mort. 15 (*opp.* perfidus) Act. Petr. 32 p. 83, 21.

ˣ*adv.* **fīdenter** (*compar.* -ius *inde a* Cic. Att. 6, 1, 21; *fere pro positivo est apud* Amm. 14, 9, 5. 15, 8, 10 *al.*; *superl.* -issime *inde ab* Amm. 17, 1, 9). *i. q. -i animo* (παρρησίᾳ: Itala Ioh. 16, 29 [cod. e]; μετὰ θάρσους: Rvfin. hist. 11, 15). *usque ad* Svet. *omnes locos attuli.* Cic. de orat. 1, 240 ille -r ... confirmare. Att. 6, 1, 21 paulo vellem -ius *te respondisse* (Avg. c. Cresc. 2, 27, 35 p. 395, 23). fin. 2, 21 sane ... -r ... inquit (nat. deor. 1, 18 Val. Max. 6, 4, 5. Itala Ioh. 16, 29 [cod. e] -r loqueris [παρρησίᾳ, Vvlg. palam]. *sim. saepe*). ac. 2, 24 *sapientia* suscipere aliquam rem aut agere -r audebit (Svet. Nero 3, 2 summam imperii ... neque suscipere neque recusare -r ... ausus). div. 2, 67 timide fortasse signifer *signum* evellebat, quod -r infixerat. Sen. epist. 104, 22 stare -r (Amm. 31, 10, 9). Colvm. 3, 1, 7 -r easdem *vites* tenaces ... committet. Tac. hist. 3, 9 pro causa -r ... praesumpsere (rescripsere *Freinsheim*). Apvl. met. 2, 23 -r accessit (4, 1 invado. Amm. 18, 2, 3 quo -r ... digresso. *sim. saepe*). Amm. 14, 10, 9 -ius resistebant. 19, 5, 2 dimicantes ... -issime (fidendissimae *trad.*). Avg. persev. 14, 36 quod vidit fidelissime, et -issime definivit. *dub.* Rvric. epist. 2, 17 p. 402, 5 non pontificali auctoritate, sed fraterna pietate -r (-entes *dubitanter coni. Engelbr.*) scribere.

synonyma et coniuncta: *ad* -s: alacer: Sen. epist. 23, 3. erectus: Tac. ann. 4, 59 (*cf.* Sen. epist. 23, 3). fortis: Cic. Tusc. 3, 14. militaris: Veg. mil. 4, 12. securus: Apvl. Plat. 2, 20. sublatus: Ov. hal. 55. subnixus: Liv. 4, 42, 5. *ad* -r: audacter: Avg. civ. 4, 4 p. 101, 6 D. fortiter: Pass. Mar. Iac. 12 p. 62, 4. cum hilaritate: Ps. Hil. libell. 9 p. 741ᴬ.

oppos.: *ad* -s: timens: Cic. Att. 14, 16, 3. *ad* -r: cunctanter: Avg. pecc. mer. 3, 10, 18 p. 144, 19. timide: Cic. div. 2, 67.

deriv.: fidentia.

compos.: praefidens. *cf. Onomast.* *Bauer.*

ˣ**fīdūcia**, -ae *f.* [*cf. c.* fidere. *Th.*]. *de notione*: Non. p. 310, 19 -a est audacia. Sallustius lib. ɪɪ (hist. frg. 2, 111) 'ita -a quam argumentis purgatiores dimittuntur'. -a confidentia. Vergilius Aen. lib. ɪx *v. p. 699, 39* (*cf.* Vvlg. Phil. 3, 4 confidentiam, *ubi* Mar. Victorin. in Phil. 3, 4 p. 1218ᴮ, *secundum vetustiorem versionem, exhibet* -am). Don. Ter. Andr. 876 confidentia interdum in mala significatione, interdum in bona significatione ponitur; sed -a semper in bona significatione ponitur. Serv. Aen. 1, 132 hoc loco -am pro confidentia posuit, cum -a in bonis rebus sit, confidentia in malis (Serv. auct. Aen. 2, 61 sane veteres -am interdum pro crimine et audacia ponebant, ut Sallustius [*seq. eadem verba quae ap.* Non. *p. 697, 76*]). Diff. ed. Beck p. 58, 24 inter -am et confidentiam: -am habet siquis honeste vivit, confidentia est cum vitio temeritatis (Diff. gramm. suppl. 287, 26 inter -am et confidentiam hoc interest, quod confidentia est cum vitio [*Gothofredus*, convictio *trad.*] temeritatis, -am habet, siquis honesta conscientia vivit et fiducialiter vivit). Isid. diff. 1, 217 -a in bonis rebus, confidentia in malis est. *cf.* Gloss. V 183, 5. Gloss. πεποίθησις. -am ἄδειαν. IV 239, 4 fretus -am habens. *de usu: legitur inde a* Plavto; *num. pluralis tantum de iuris civilis instituto inde a* Cic. (*p. 701, 21*). [*loc. dub.*: Pallad. 14 pr. 1 habes aliud indultae fidei (*i. erga te; sic codd. praeter H, ex quo* -ae *recep. Schmitt, vix recte, cum haec scriptura interpolata sit, ut videtur, ex* 14, 9 crescens -a carmen obtulit, *ubi sensus diversus est, sc. crescente audacia auctor post prosaicos libros carmen profert*). *loci corrupti*: Ter. Andr. 613 qua -a (*codd. contra leges metricas*; audacia *Fleckeisen*) id facere audeam? Cvrt. 5, 9, 8 (*v. p. 703, 15*). *ex coniectura legitur*: Bell. Afr. 19, 4 spe atque -a (*Landgraf*, ea audacia *trad.*)]

I *i. q.* **actio confidendi** *sive ea* **animi condicio,** *qua quis ad confidendum sive ad audendum proclivis est*: **A generatim:** **1** *sine supplementis sive additamentis illis quae posui sub 2*: Cic. inv. 2, 163 fidentia est, per quam magnis et honestis in rebus multum ipse animus in se -ae certa cum spe collocavit. Caes. Gall. 7, 76, 5 -ae (-a β) pleni (Hirt. Gall. 8, 9, 1 plena -ae consilia. Val. Max. 3, 7, 1ᶜ. 3, 7, 9 Sen. epist. 64, 3. 71, 34 *al.* Cvrt. 9, 2, 25. 9, 4, 25. Flor. epit. 2, 6, 54 -a. Amm. 26, 2, 5). civ. 2, 4, 3 non minore animo ac -a, quam ante dimicaverant, naves conscendunt. 3, 72, 1 tantum -ae ac spiritus Pompeianis accessit, ut *eqs.* 3, 96, 1 nimiam (Nep. Pel. 3, 1 Ov. ars 1, 707 Liv. 33, 14, 9 Tac. Agr. 37. *cf.* Sall. hist. frg. 2, 53 ubi -a nimius). Hirt. Gall. 8, 10, 1 et operum magnitudinem et timorem suum sperabat -am barbaris allaturum (Bell. Alex. 10, 5 nox ... allatura videbatur maiorem -am illis, qui locorum notitia confidebant. Val. Max. 2, 6, 2 ne hostibus -ae aliquid afferret). Bell. Alex. 74, 1 ad ostentationem regiae -ae (Cvrt. 8, 11, 20 cum ostentatione ... -ae). Sall. Catil. 35, 1 tua fides ... -am commendationi meae tribuit. or. Lep. 22 maxumam mihi -am parit victor exercitus. Verg. Aen. 9, 124 (= 10, 276) at non audaci Turno -a cessit (*cf. p. 699, 38.* Stat. Theb. 8, 531 animo vis ac -a cessit. *cf.* 12, 703 cessat -a valli). 10, 152 humanis quae sit -a rebus admonet (*audacius dictum; sc. quam parva -a in humanis rebus habenda sit. cf.* Liv. 8, 8, 8 accensos, minimae -ae manum). Cvlex 24 tu, cui meritis (*? cf. Leo ad l.*) oritur -a chartis (*i. carmini*). Ov. epist. 15, 321 fallax (met. 11, 430 *al.*). met. 9, 121 vana (Phaedr. app. 7, 5 Cvrt. 3, 8, 10 Tac. ann. 15, 10 *al.*). Liv. 10, 25, 4 *exercitu* eo plus -ae ac spei gerente, quod *eqs.* (Cod. Iust. 3, 26, 9 [*a. 365*] universi -am gerant, ut, cum quis ... fuerit vexatus iniuriis, ... deferre querimoniam ... non dubitet. Evgraph. Ter. Haut. 160 'confido' hoc est -am gero. Gloss. IV 344, 48. 518, 29 fretus -am gerens. *cf. p. 699, 69*). 33, 14, 9 ut fit ab nimia -a (38, 55, 13 ab eadem -a animi ... claves poposcisse). Sen. contr. 1 praef. 21 quaestiones eius quam dicturus erat controversiae proponebat, quod summae -ae est. contr. exc. 4, 6 ille ... mixtus color utrumque corrumpit, et ignorantis fidem et non indicantis -am. Cels. 3, 5, 2 die quarto demum, si corpus integrum est, *cibo* cum -a utendum. Cvrt. 3, 12, 23 nec quicquam ex pristinae fortunae magnificentia captivis praeter -am defuit. 4, 2, 10 parva dictu res Tyriorum -am accendit. Petron. 100, 2 haec ut infra -am posui (*'persuadebat sibi illa citra -am' Büch.*) fraudavique animum dissidentem. Qvint. inst. 4, 1, 33 -a ipsa solet opinione arrogantiae laborare. decl. 315 p. 242, 9 nullam -am ex hac ... gratia capias (Svet. Dom. 7, 3 L. Antonius ... -am cepisse etiam ex depositorum summa videbatur. Apvl. met. 10, 14 Paneg. 10 [4], 19, 5 Cassiod. hist. 6, 44 p. 1059ᶜ). Ivv. 6, 553 Chaldaeis sed maior erit -a (Cypr. Gall. iud. 116 nulla meis data est -a iussis). 13, 110 cum magna malae superest audacia causae, creditur a multis -a. 15, 155 laribus coniungere nostris tectum aliud, tutos vicino limine somnos ut collata daret -a. Plin. epist. 4, 17, 10 ne qua parte videar hanc de me -am providentissimi viri destituisse. 4, 25, 4 tantum licentiae pravis ingeniis adicit illa -a 'quis enim sciet?' Apvl. met. 7, 9 -am vestri causa sollicito mihi tribuite. Tert. bapt. 6 ad -am spei nostrae (Amm. 20, 5, 8 Bachiar. repar. laps. 10). resurr. 1 p. 25, 3 -a Christianorum resurrectio mortuorum. Itala II Macc. 7, 11 et cum -a ait: e caelo ista possideo (Marc. 8, 32 [cod. k] cum -a sermonem loquebatur [παρρησίᾳ, Vvlg. palam]. Vvlg. act. 4, 29 da servis tuis cum omni -a loqui [μετὰ παρρησίας πάσης] verbum tuum. 4, 31. 19, 8. II Cor. 7, 4 multa mihi -a est apud vos [πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς. Val. Cem. hom. 15, 1 multa mihi loquendi apud vos -a est]. Eph. 6, 19 detur mihi sermo in apertione oris mei cum -a. Gest. Pilat. 2, 3 quod non haberent -am in populo [διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς παρρησίαν ἐν τῷ λαῷ]. *cf.* Gloss. παρρησία καταχρηστικῶς). Paneg. 7 (6), 10, 5 veterem illam Romani imperii -am, quae de captis hostium ducibus vindictam morte sumebat. Veg. mil. 3, 18 et tuis auges confidentiam et adversariis -am minuis (3, 22 et suis -am minuit et inimicis addit audaciam. *cum utroque loco cf. p. 697, 76*). Cassian. inst. 4, 32 pro illa quae nobis fuerat apud (*cf. l. 73*) ipsum in monasterio nostro -a (familiaritas *sive* familiaritate *al.*; *de vocis -ae significatione cf.* Agor. Carm. epigr. 111, 50 quanta amicis iungimur -a).

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

MART. CAP. 5, 426 ecce quaedam sublimissimi corporis ac -ae grandioris . . . femina . . . ingreditur (5, 435 *Rhetorica* intrepida et -ae promptioris tam Palladis quam ipsius Cyllenii deosculata pectus). *nota*: LIV. 45, 31, 10 -ae plus animorumque esse Achaeis ad non parendum credebant.

2 *accedunt supplementa*: a *pronomen possessivum ad significandum eum hominem, in quo quis -am habet*: PLAVT. Aul. 586 ibo ad te fretus tua, Fides, -a. Bacch. 413 nunc propter te tuamque pravos factus est -am (*cf. p. 674, 77*). 752 mea -a opus conduxi et meo periclo rem gero. Poen. 1209 mea -a hercle haruspex . . . bis (*puellis*) promisit, scio, libertatem, quia me amare hanc scit. Trin. 117 *adulescens* tuae mandatus est fide et -ae (142 quod meae concreditumst taciturnitati clam, fide et -ae. *cf. p. 701, 10. conceptis verbis* fide et -ae, fidi -ae causa *mutua ratio, quae in causa mandati, depositi sim. inter homines intercedit, clare significatur, cum* fides *spectet ad eum, cui aliquid mandatur*, -a *ad mandantem*). CIC. Verr. 6, 176 cum ea quae faciebat tua se -a facere dicebat. *huc pertinet*: PLIN. nat. 22, 15 vivimus aliena -a.

b *genetivus obiectivus* (*cf. p. 700, 74*): α *genetivus nominis sive pronominis* (*tam de animantibus quam de rebus, in quibus -a reponitur vel de quibus -a concipitur*): PLAVT. Most. 37 mei tergi facio haec, non tui -a (*i. fere i. q. periculo, cf. l. 10*). CIC. Verr. 1, 40 se (*Verrem*) habere hominem potentem, cuius -a provinciam spoliaret. 6, 167 hac una . . . -a civitatis (*Romanae*) . . . fore se tutos arbitrantur. Tusc. 5, 2 virtutis -a nitendum nobis ad spem beate vivendi. Lael. 52 *in tyrannorum vita* nulla stabilis benivolentiae potest esse -a. ad Q. fr. 2, 10, 5 arcae nostrae -a. BITHYN. Cic. epist. 6, 16 cuius (*nostrae amicitiae*) -a peto a te, ut *eqs.* BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 3, 3 quorum (*neutr.*) -a nihil est quod nos terreas. CAES. Gall. 7, 19, 2 hoc se colle . . . Galli -a loci (LIV. 27, 18, 8. 29, 33, 4 *al.* SEN. dial. 5, 22, 4 CVRT. 4, 2, 5. 7, 11, 22 FLOR. epit. 2, 8, 11) continebant. civ. 1, 20, 2 ducem suum Domitium, cuius spe atque -a permanserint. 2, 37, 1 tantam habebat suarum rerum -am. 3, 96, 1 victoriae (BELL. Alex. 32, 1 BELL. Afr. 31, 5 VELL. 2, 113, 1 CVRT. 3, 11, 14 *al.*). BELL. Alex. 74, 3 -a veterani exercitus sui. SALL. hist. frg. 3, 84 -a gnaritatis locorum. VERG. Aen. 1, 132 tantane vos generis tenuit -a vestri? 2, 162 coepti -a belli (OV epist. 16, 19 quae sit -a coepti). 8, 395 -a cessit quo tibi, diva, mei? 9, 142 medii -a valli. 9, 188 quae Rutulos habeat -a rerum. 11, 502 sui merito siqua est -a forti (LIV. 7, 33, 5 cum -a sui sine contemptu hostium. 10, 14, 17. 25, 37, 12 *al.* VAL. MAX. 3, 7 tit. de -a sui. SEN. benef. 6, 42, 1 dial. 9, 11, 1 *al.* PLIN. epist. 4, 11, 8 paneg. 26, 6 POMPON. dig. 1, 2, 49 APVL. met. 2, 25 AMM. 14, 11, 15 *al.*). PROP. 3, 24, 1 falsa est ista tuae, mulier, -a formae (OV. ars 1, 707 nimiast iuveni propriae -a formae. met. 2, 731 [= 3, 270] tanta est -a formae. 4, 687 quanta . . . maternae fuerit -a formae. 8, 434 nec te -a formae decipiat. 14, 32 [*cf.* epist. 16, 123 non est tanta mihi -a corporis]. CVRT. 8, 3, 4 formae). OV. met. 1, 356 vitae . . . nostrae. 7, 309 muneris huius. 9, 120 quo te -a . . . vana pedum . . . rapit? 12, 625 tantae -a laudis. Pont. 4, 1, 27 futuri. trist. 5, 2, 71 pacis. LIV. 1, 30, 4 virium (6, 23, 2. 42, 54, 5. 42, 62, 14 VELL. 2, 112, 3 SEN. epist. 80, 8 COLVM. 6, 2, 14). 2, 52, 6 cum multa -a innocentiae gratiaeque. 35, 46, 7 alterius . . . praesidio et -a (39, 25, 12 -a et praesidio legatorum). 38, 8, 3 Antiochi. SEN. suas. 5, 2 melioris eventūs. VAL. MAX. 3, 3 ext. 2 tanta -a ingenii ac morum suorum fretus (PS. AVG. quaest. test. 115, 5 p. 319, 12 hi, qui freti -a fidei spem futurorum expectant). 9, 1, 3 licentioris vitae. CELS. 2, 8, 26 secundae valetudinis. 5, 26, 34ᴰ redditae sanitatis. SEN. benef. 6, 33, 2 permansurae semper potentiae. epist. 74, 4 *procella* in ipsa sereni -a solet emergere. 94, 46 duae res plurimum roboris animo dant, fides veri et -a (AVG. civ. 10, 9 p. 415, 8 D. fiebant . . . simplici fide atque -a pietatis). LVCAN. 4, 538 mortis (SIL. 10, 218). 4, 685 ferri (10, 427). QVINT. inst. 2, 15, 7 orationis. 5, 6, 2 conscientiae suae. decl. 343 p. 356, 10 tui (p. 355, 23 *Gronov.*, tua *trad.*). TAC. Agr. 1 morum. FRONTO p. 171 N. amoris erga te mei. POMPON. dig. 1, 2, 2, 49 studiorum suorum. 40, 12, 43 libertatis (PAVL. dig. 40, 12, 41). VLP. dig. 47, 10, 32 magistratūs. TERT. resurr. 31 p. 69, 18 resurrectionis. PASS. Mar. Iac. 6 p. 53, 11 ad -am spei salutaris (FIRM. err. 24, 1 -am bonae spei habere). RVFIN. Basil. reg. 145 his, quorum -am quis gerit (AVG. civ. 3, 4 p. 101, 9 D. animus humanus velut divinae stirpis -am gerens. *cf. p. 698, 47*). β *genetivus gerundii sive gerundivi cum nomine coniuncti*: CIC. Scaur. 23 quae fuit ista tam ferox, tam explorata huius opprimendi -a? CAES. civ. 2, 38, 2 -a rei bene gerendae. 3, 25, 2 maioremque -am prohibendi habebant. NEP. Ages. 4, 2 *cum* maximam . . . haberet -am regni Persarum potiundi. LIV. 6, 33, 10 ex prope certa -a mox capiendae arcis. 10, 42, 6 bene gerundae rei. 33, 14, 5 -am Androstheni fecerunt acie decernendi. SEN. suas. 6, 24 certior . . . inimicis aggrediendi -a VAL. MAX. 8, 11, 1 manus cum hoste conserendi. SEN. epist. 97, 13 latendi (APVL. met. 10, 14). nat. 7, 29, 3 inveniendi. QVINT. inst. 1 prooem. 3 praestandi. 7, 2, 30 falsa obiciendi. decl. 269 p. 99, 13 negandi. TAC. hist. 5, 20 patrandi. ann. 13, 39 caput gentis Artaxata aggrediendi. PLIN. epist. 9, 1, 3 scribendi. FLOR. epit. 3, 5, 16 resistendi. PANEG. 5 (8), 18, 1 si -am pervagandi qua patebat habuisset. 9 (12), 1, 5 aemulandi. 11 (3), 18, 6 repensandi.

c *accedit ad ablativum vocis* -a *pronomen sive interrogativum sive demonstrativum* (*huiusmodi locutiones quasi adverbii vicem tenent*): PLAVT. Epid. 697 qua -a ausu's . . . dicere . . . ? :: libuit: ea -a. CAES. civ. 2, 31, 2 qua . . . -a . . . castra expugnari posse confidimus (VVLG. Is. 36, 4 quae est ista -a, qua confidis?). LIV. 1, 30, 4 hac -a virium Tullus Sabinis bellum indicit. PLIN. nat. 35, 105 interrogatus . . . qua -a extra muros ageret. QVINT. decl. 278 p. 135, 18 hac -a alimenta solvisti. 328 p. 290, 24 qua -a fecit, quod me non timuit offendere. 353 p. 384, 10 ea -a esse illum infitiatum. 388 p. 438, 9 qua -a? SVET. Iul. 24, 2. Aug. 94, 2 qua -a Veliterni . . . belligeraverant. TERT. adv. Marc. 2, 13 p. 353, 13 de eiusmodi qua -a bonum sperem? PACIAN. epist. 1, 2 nos non ea -a scripsimus, qua repugnanti aliquid persuadere possimus. AMM. 17, 1, 13 hac -a tres . . . reges venerunt. HIER. epist. 54, 7, 2 qua -a erigit ad caelum vultus? SVLP. SEV. Mart. prooem. 2 ea tibi -a libellum edidi, qua nulli a te prodendum reor, quia id spopondisti.

d *pendet acc. c. inf. sive infinitivus sive* ut: α *acc. c. inf.* (*nota adamari infinitivum* posse): OV. ars 1, 269 prima tuae menti veniat -a cunctas posse capi. 2, 349 cum tibi maior erit -a posse requiri (*sc. te*). LIV. 36, 7, 11 quae igitur res mihi -am praebet coniungi nobis Philippum posse? SEN. epist. 32, 2 habeo quidem -am non posse te detorqueri. TAC. ann. 11, 28 ipsa facilitas imperatoris -am dabat, si . . . praevaluissent, posse opprimi damnatam ante quam ream. PLIN. paneg. 70, 4 hanc habere -am paratum esse sanctitati, industriae suae maximum praemium. SVET. Otho 5, 2 haud dubia -a . . . pluris affuturos. β *infinitivus*: SIL. 1, 591 haud ulli contra -a surgere vento. HIL. op. hist. frg. 2, 2 qui . . . habent -am probare ea quae absentes dicunt. AVIEN. orb. terr. 1222 veteres accedere Colchos nulla inerat menti -a. HIER. in Ier. 28, 1—3a p. 342, 5 habetque -am in templo domini loqui contra prophetam. ut: QVINT. inst. 5, 12, 1 neque mihi -a est, ut ea sola esse contendam.

*variae **structurae et locutiones***: 1 est *alicui* (*dativus nonnumquam deest*) -a in *aliquo sive* in *aliqua re*: LIV. 24, 5, 14 tantum illis in virtute ac fide Theodoti -ae fuit. 28, 34, 6 in causa sua -am sibi fuisse. 30, 28, 9 quibus erat ingens in Scipione -a et victoriae spes. 34, 28, 4 cum in se cuique minimum -ae esset. 34, 28, 8 mercennarios milites, in quibus omnis -a erat. SEN. benef. 7, 23, 1 quotiens parum -ae est in iis quibus imperes. LVCAN. 8, 306 o utinam non tanta mihi -a saevis esset in Arsacidis. 8, 447 in solo tanta est -a Nilo. STAT. Theb. 5, 167 *cervae* in volucri tenuis -a cursu. QVINT. inst. 7, 1, 63 si in iure minus -ae erit. decl. 246 p. 8, 20 miles, in quo plurimum -ae, in quo maximum momentum videbatur. 371 p. 408, 27 ⟨in⟩ invidia tantum criminis -a erat et in timore tuo. IVV. 10, 306 tanta in muneribus -a. TAC. hist. 2, 77 nec mihi maior in tua vigilantia parsimonia sapientia -a est quam in Vitellii torpore *eqs.* FLOR. epit. 2, 2, 4 tanta in virtute -a est. VVLG. prov. 22, 19 ut sit in domino -a tua. 2 habeo -am: a in *aliquo* (*aliqua re*): SEN. contr. 4 praef. 2 parum in illis habuit -am. SEN. clem. 1, 15, 5 debuisset . . . satis -ae habere in bona conscientia. QVINT. decl. 264 p. 78, 21 si in hac parte haberent -am. 265 p. 82, 23 ne ipse quidem adversarius tantum in exemplo -ae habet. 350 p. 377, 2 non tam in defensione (-em *al.*) -am habet quam in lege (-em *al.*). FRONTIN. strat. 2 praef. si satis -ae in praesentibus copiis non habe⟨a⟩mus. 2, 5, 33 eo . . . proelio -am regi, quam in equestribus copiis habebat, detraxit. LACT. epit. 48 (53), 4 habemus . . . -am in deo. IVST. 31, 7, 2 non maiorem -am se in Hannibale victo quam Romanos in victore Scipione habere. SCHOL. Cic. Bob. p. 163, 23 St. VVLG. deut. 28, 52 in quibus habebas -am (*saepissime* VVLG.). HIER. in Ier. 7, 4—7 p. 95, 15 ne -am habeamus in aedificiorum splendore. *al.* b ad *aliquem* (*cf. etiam p. 699, 4*): HIER. in Eph. 3, 12 p. 595ᶜ nihil nobis ita potest ad deum (παρρησίαν πρὸς τὸν θεόν) praebere -am. VVLG. I Ioh. 3, 21 -am habemus ad deum. 5, 14 haec est -a, quam habemus ad eum. AVG. c. Iul. 1, 6, 25 habebat ad deum -am. vera relig. 47, 91 non eum magis diligit, sed ad eum habet maiorem -am. c super *aliqua re, aliquem*: VVLG. Is. 31, 1 habentes -am super quadrigis, quia multae sunt. 36, 5 super quem habes -am, quia recessisti a me?

3 repono -am in *aliqua re*: VAL. MAX. 3, 7, 7 tantum -ae in sua innocentia reposuit. ASCON. Scaur. p. 23, 7 St. Scaurus summam -am in paterni nominis dignitate, magnam in necessitudine Cn. Pompeii Magni reponebat. PLIN. epist. 3, 9, 16 in quibus (*defensionis partibus*) omnem -am reponebat. *cf.* AMM. 14, 11, 23 -am omnem fundandae securitatis in eodem posuit abolendo. 4 facio *aliquid*, fit *aliquid* ex -a (*haud raro accedit genetivus obiectivus*): LIV. 26, 19, 2 impleret homines certioris spei, quam quantam fides promissi humani aut ratio ex -a rerum subicere solet. 32, 5, 13 ut terrorem hostibus suisque spem ex -a faceret. 42, 62, 14 Perseus hanc ipsam superbiam, quippe ex -a virium esse, timere. CVRT. 3, 1, 17 haec *turba* sollicita ex temeraria regis -a. QVINT. inst. 12, 7, 3 nec odisse improbos nec simultates provocare nisi ex -a bonae mentis videbantur. decl. 338 p. 333, 15 nec huic (*adulescenti*) libertas ex -a deerat. TAC. hist. 2, 11 quo plus virium ac roboris, e -a tarditas inerat. PLIN. epist. 4, 11, 8 ex -a sui an ex contemptu principis dixerit, dubium est. FLOR. epit. 3, 6, 13 non ex -a, sed quia oppressi

[*Fraenkel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

erant, ausi videbantur. TERT. adv. Marc. 5, 20 p. 646, 25 quod alii ex -a vinculorum eius audentius sermonem enuntiarent.

B ***speciatim:*** *pertinet ad iuris civilis instituta (cf. Manigk, PW. VI 2287 sqq.)*: **1** *ad certam quorundam negotiorum condicionem definiendam usurpatur formula* fidi -ae causa (*hanc ampliorem formulam pro breviore illa, quam apud Gaium legimus, antiquitus sollemnem fuisse et forma genetivi* fidi *docet et asyndeton. de notione v. p. 699, 13*): FORMVLA Baet. (Corp. II 5406) 3 *Dama* fundum Baianum ... ~~HS~~ n(ummo) I et hominem Midam ~~HS~~ n(ummo) I fidi -ae causa mancipio accepit. GAIVS inst. 1, 114 aut matrimonii causa facta coemptio dicitur aut -ae. *ibid.* quae ... alterius rei causa facit coemptionem aut cum viro suo aut cum extraneo, veluti tutelae evitandae causa, dicitur -ae causa fecisse coemptionem. 2, 59 qui rem alicui -ae causa mancipio dederit (2, 220. 3, 201) vel in iure cesserit. **2** *ipse* contractus, *qui -ae causa fit, abscise -a appellatur*: CIC. Q. Rosc. 16 si qua ... sunt privata iudicia summae existimationis et paene dicam capitis, tria haec sunt, -ae, tutelae, societatis (Caecin. 7 qui per tutelam aut societatem aut rem mandatam aut -ae rationem fraudavit quempiam. nat. deor. 3, 74 inde tot iudicia de fide mala, tutelae, mandati, pro socio, -ae. off. 3, 70 *fidei bonae nomen* versari in tutelis societatibus -is mandatis *eqs.* LEX Iul. munic. [Corp. I² 593] 111 queive iudicio -ae pro socio tutelae mandatei iniuriarum deve d(olo) m(alo) condemnatus est erit. GAIVS inst. 4, 33 eiusdem naturae sunt actiones commodati, -ae, negotiorum gestorum et aliae innumerabiles. 4, 62 *sunt bonae fidei iudicia* mandati, depositi, -ae *eqs.* 4, 182). off. 3, 61 reliquorum ... iudiciorum haec verba maxime excellunt: ... in -a 'ut inter bonos bene agier' (epist. 7, 12, 2 ubi porro illa erit formula -ae: 'ut inter bonos bene agier oportet'?). GAIVS inst. 2, 60 cum -a contrahitur aut cum creditore pignoris iure aut cum amico, quo tutius nostrae res apud eum sint (VLP. dig. 38, 17, 2, 15 quamvis -am contraxerint). PAVL. sent. 2, 13, 6 actio -ae (FRG. Vat. 334ª -ae actionem). 2, 13, 7 iudicio -ae. MOD. coll. Mos. 10, 2, 1. CORP. XIV 3031, 12 ex causa successionis vel donationis venditionisque sive -ae.

II *i. q.* ***res fiduciaria, pignus,*** *hypotheca* (GLOSS. ὑποθήκη, ἐνέχυρον): **A** ***proprie:*** CIC. Flacc. 51 pecuniam adulescentulo grandi faenore, -a tamen accepta (top. 42 si *fidem praestare debet*, qui -am acceperit), occupavisti. hanc -am commissam tibi dicis; tenes hodie ac possides. FORMVLA Baet. (Corp. II 5406) 10 usque eo is fundus eaque mancipia -a⟨e⟩ essent. LEX de villae Magnae colonis (Bruns fontes⁷ n. 114) 4, 8 -eve (*i.* -aeve) data sunt dabuntur (PAVL. sent. 2, 13, 6 rem -ae datam. 3, 6, 16 rem legatam testator si postea pignori vel -ae dederit. 3, 6, 69 *virgines sive pueri* qui -ae dati sunt. 5, 1, 1). PAVL. sent. 1, 9, 8 distractiones eorum pignorum et -arum, quas pater obligaverat (2, 13, 1 distractis -is). 2, 13, 3 debitor creditori vendere -am non potest. 2, 13, 4 causa pignoris vel -ae. AMBR. Tob. 12, 40 p. 541, 9 *homo* hypothecas flagitat: pignus usurpat, -as vocat. SIDON. epist. 4, 24, 1 nil ... loco -ae pignorisque vel argenti sequestrans vel obligans praediorum.

B ***translate*** *de quibuslibet hominibus sive rebus, quae quasi pignoris lŏco periclitantibus sim. securitatem spondent*: CAES. Gall. 7, 38, 9 ostendit cives Romanos, qui eius praesidii -a una erant. CIRIS 380 tanta est *Niso* in parvo -a crine cavendi (*sc. ipso crine tamquam pignus satis cautae mentis continetur; nullis igitur filiae dolis movetur*). OV. met. 8, 10 *purpureus Nisi crinis* magni -a regni. trist. 5, 6, 1 tu quoque, nostrarum quondam -a rerum, qui mihi confugium, qui mihi portus eras, ... curam dimittis amici. SIL. 8, 607 maxima tot populis rector -a Brutus ibat. *fere i. q. testimonium, documentum*: PS. QVINT. decl. 2, 1 viderit qui -am veritatis putat quod caeco facinus obiectum est. 18, 3 quae pudicitiae prima -a est, edidit partum quem maritus agnosceret. PANEG. 11 (3), 26, 1 quae perpetuae et constantis benivolentiae prima -a est, ... veritas. COD. Iust. 1, 3, 22, 2 (*a. 445*) *clerici* litteris episcopi, cui unusquisque iter faciens obsequitur, muniti adveniant: sciturī quod, si citra hanc -am accesserint, sibimet imputabunt, quod non clerici ... esse putabuntur.

apposita et opposita selecta: animus: CAES. civ. 2, 4, 3 BELL. Afr. 48, 4 LIV. 45, 31, 10. arrogantia: SEN. epist. 87, 35 QVINT. inst. 4, 1, 33 (*cf.* 12, 5, 2) TAC. Agr. 1. audacia: LIV. 25, 37, 12 (*ex coniectura* 30, 29, 4) VAL. MAX. 6, 2, 5 SEN. epist. 87, 32 QVINT. decl. 351 p. 380, 15 IVV. 13, 110. praesidium: LIV. 35, 46, 7. 39, 25, 12. spes: CAES. civ. 1, 20, 2 BELL. Alex. 12, 2 BELL. Afr. 19, 4 (*ex coniectura, v. p. 698, 17*) NEP. Hann. 8, 1 VERG. Aen. 2, 162 LIV. 10, 25, 4. 28, 34, 6 SEN. epist. 16, 2 CVRT. 4, 10, 7 *al.* TAC. Agr. 3 SVET. Claud. 10, 3 FLOR. epit. 3, 5, 4 GELL. 2, 29, 2 PANEG. 10 (4), 27, 4 *al.* spiritus: CAES. civ. 3, 72, 1 PANEG. 10 (4), 19, 5. temeritas: BELL. Alex. 75, 1 CVRT. 9, 10, 28 PLIN. epist. 6, 29, 5 (*cf.* VAL. MAX. 3, 7, 5 -am non solum fortem, sed paene etiam temerariam).

deriv.: fiducialis, fiducialiter, fiduciarius, fiducio.

fīdūciālis, -e *a* fiducia (*adiectivum a Christianis quibusdam fictum* [*cf.* fiducialiter] *ab urbano recentis quoque aetatis sermone alienum est*): **1** *i. q. plenus fiduciae dei vel fidei Christianae*: HESYCH. in lev. 25, 44—46 p. 1133ᴮ sicut qui semetipsos a libera et a -i habitatione excludentes (*cf. seq. verba* propter infidelitatem). VITA Alc. Avit. 4 quae (*cucalla*) cum tribuente deo supra virum suum -i constantia (*sc. cum regina fiduciam futuri miraculi non amitteret*) fuisset expansa. **2** *de eo quod ita comparatum est, ut in eo fiducia haberi possit*: OROS. apol. 31, 9 *infans* panem suum non in sudore suo, sed in precibus sperans alimoniam vitae simplici petitione consequitur, quam -i opere non meretur.

×fīdūciāliter *adv.* [*a* fiducia. *Th.*]. GLOSS. V 294, 20 fretus -r gerens (*cf. infra l. 61*). *totus usus fluxisse videtur ex sacra scriptura, in cuius vetere versione Latina nec non in Hieronymiana hoc adverbium saepius invenitur. notio ubique respondet ei, qua vocem* fiduciam *a Christianis usurpari videmus.* *compar. v. l. 65.*

i. q. licenter, confidenter, fidēliter (*v. l. 41. 62*).

1 *de licentia dicendi* (*cf. p. 698, 71*): **a** -r agere (GLOSS. II 399, 23 -r ago παρρησιάζομαι. *cf.* IV 361, 33 liberago -r ago). ITALA prov. 1, 20 (Iren. 5, 20, 1 Ambr. in psalm. 118 serm. 12, 51, 1) sapientia in exitu canitur, in plateis (amplis AMBR.) autem -r agit (παρρησίαν ἄγει. VVLG. dat vocem suam. *hunc locum laudat* RVFIN. Basil. hom. 5, 4. non in fundamentis neque in initiis, sed in summa perfectione -r agere sapientia designatur). Eph. 6, 20 (Mar. Victorin. in Eph. 6, 20) ut in ipso -r agam (παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι. VVLG. audeam prout oportet me loqui). VVLG. psalm. 11, 6 -r agam in eo (παρρησιάσομαι ἐν αὐτῷ). Sirach 6, 11 in domesticis tuis -r aget (παρρησιάσεται). 29, 31 ubi hospitabitur, non -r aget (*deest in* LXX) nec aperiet os. act. 9, 27 quomodo *Paulus* in Damasco -r egerit (ἐπαρρησιάσατο) in nomine Iesu. 9, 28. 14, 3. 18, 26. CLEM. ad Cor. 53 -r agit famulus ad deum. RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 11 p. 180, 11 in verbo dei -r agens. CASSIOD. hist. 4, 24 p. 251ᶜ nostris consacerdotibus -r agentibus et nimis ingemiscentibus et imminentibus atque provocantibus eos *eqs.* **b** -r dicere, loqui: ITALA Ioh. 7, 13 (cod. f) nemo ... -r loquebatur de illo (παρρησίᾳ ἐλάλει. VVLG. palam loquebatur). IREN. 3, 12, 2 -r illis dicit de patriarcha David. ZENO 1, 5, 1 -r loquimur. AVG. epist. 147, 47 -r ille dixit. PS. AVG. serm. 4, 2 quod valde pauci ... in ecclesia -r et cum veritate dicere possunt. CASSIAN. conl. 7, 6, 1 -r dicunt. 14, 9, 2. EPISC. Gall. Leo M. epist. 99, 2 libere ac -r ... eloquantur.

2 *de variis actionibus*: ITALA I par. 19, 13 (VVLG. cod. Tolet.) agamus -r (VVLG. agamus viriliter ἐνισχύσωμεν. VVLG. Is. 12, 2 -r agam [πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ] et non timebo. HIER. in Is. 14, 28 p. 263ᴮ *pauperes spiritu* agent -r. FLAVIAN. Leo M. epist. 26, 3 consuete -r age secundum quod sacerdotio competit. EVGRAPH. Ter. Ad. 708 frater semper -r [*i. fideliter*] agit. CASSIOD. hist. 5, 24 permissionem dedit contra ecclesias agendi -r [*i. confidenter*] quodcumque placuisset). ITALA Col. 2, 15 (Priscill. tract. 1, 18 Aug. c. Faust. 16, 29) potestates transduxit (exemplavit AVG.) -r (ἐν παρρησίᾳ. VVLG. confidenter). VVLG. prov. 3, 23 ambulabis -r in via tua (CASSIOD. in psalm. 118, 47 in cordis latitudine -r ambulabat). Is. 14, 30 pauperes -r requiescent (PAVL. MED. bened. 4, 2 in domino Iesu Christo -r secura pace requiescunt). Os. 2, 18 dormire eos faciam -r. IREN. 3 praef. -r ac instantissime resistes eis. 3, 15, 1 ut -r portet nomen eius. HIER. adv. Pelag. 1, 26 (*verba Pelagii*) *sacerdotem debere* -r corripere peccantes, ne pro iisdem rationem reddat. PAVL. NOL. epist. app. 1, 8 -r futurorum bonorum tibi perpetuam felicitatem ... promittas (FVLG. Virg. cont. p. 105, 11 is qui bene agit bona sibi -r repromittit). AVG. serm. ed. Mai 47, 2 -r utique exaudiri se a domino postulavit. conf. 9, 13, 34 -r speramus aliquem apud te locum. OROS. hist. 7, 2, 2 *Romam* -r assurgentem post expulsos reges liberis uti coepisse consiliis. 7, 35, 15 *Theodosius* -r arma corripuit. CASSIAN. conl. 9, 33 orationes nostras -r praesumamus. 22, 4 -r audeamus. 24, 26, 11 hoc ... sancti ministerio merito ac -r perfruentur. RVRIC. epist. 2, 40 p. 425, 17 -r credo, quod *eqs.* FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 10 cuius rei credulitatem fideliter ac -r gerens (*cf. supra l. 7*) Paulus exultat. CASSIOD. hist. 4, 38 -r (*i. fideliter*) cum muliere vivebat. *comparat.*: SACR. Leon. p. 358 -ius speranda poscamus. p. 380 -ius sperare. EPIST. pontif. 650 Cassiod. var. p. 389, 16 (*a. 495*) tanto magis -ius huc Eucharistus properare debuerat. VIRG. gramm. epist. praef. p. 106, 28 H. *quaestiones ad me dirigere dignatus es*, non quo ego omnium peritissimus sim, sed quo quasi ad sodalem tui ... -ius habueris ... dirigere.

×fīdūciārius, -a, -um *a* fiducia. GLOSS. ὑποθηκιμαῖος. qui rem aliquam fiduciatam accipit. possessor. possessor, qui possessionem occupat pigneris nomine per quanta libet et tempus, sum⟨mam⟩ pecuniae. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357ᴬ φιδουκαρία· (*de vocis forma cf. l. 82*) τεθαρρημένη διὰ συγγένειαν. *notatur in* INSCR. fiduc. (*v. l. 80*), fiduciar. (*v. l. 83*). *legitur inde a* CAES., *proprie non nisi apud* ICTOS *atque de iuris civilis rebus, per tropum quater apud historicos.*

i. q. ad fiduciam pertinens, fiduciae causa factus, fiduciae datus (*de re v. Leonhard, PW. VI 2275; Manigk, ibid. 2287 sqq.*):

1 *proprie*: **a** *de hominibus*: IAVOL. dig. 36, 1, 48 heredem -um (VAL. dig. 36, 1, 69, 3. CORP. V 2834, 5 fiduc(iarium) her(edem). VI 15237, 3 herens -us. X 3565, 6 curante Cn. Domitius Faustus fiducaris [*cf. l. 72*] heredes [*sic*]. XIV 331, 9 h(oc) m(onumentum) her(edem) fiduciar(ium) n(on) s(equetur). *pro substantivo*: CORP. VI 35050, 8 et tu -i [*i.* heres -i] cave malum). GAIVS inst. 1, 115 tu-

[Fraenkel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tor -us (1, 175. 194. 195ᵃ. MOD. dig. 26, 4, 4 tutores. THEOPHIL. inst. Iust. 1, 19 fiduciárioi ἐπίτροποι. *ibid. saepius. pro subst.*: GAIVS inst. 1, 172. THEOPHIL. inst. Iust. 1, 19 ὁ θεῖος ὡς fiduciários ἐπιτροπεύσει. *sim. ibid.*). PAVL. sent. 2, 13, 2 per -um servum.
b *de rebus*: IAVOL. dig. 36, 1, 48 hereditas (VLP. dig. 12, 1, 9, 1). GAIVS inst. 1, 115ᵃ coemptio. 1, 166ᵃ tutelae, quae -ae vocantur (THEOPHIL. inst. Iust. 1, 19 ἑτέρα [*sc.* ἐπιτροπή], ἥτις λέγεται fiduciaría). PAVL. sent. 2, 13, 7 si creditor rem -am fecerit meliorem (*cf.* 2, 13, 6 rem fiduciae datam). BOETH. in top. Cic. 4 p. 340, 43 haec mancipatio -a nominatur.

2 *per tropum*: CAES. civ. 2, 17, 2 quod esset officium legati, qui -am operam obtineret. BELL. Alex. 23, 2 *multitudinem* confectam taedio puellae (*i. Arsinoes*) -o regno. LIV. 32, 38, 2 *Philippus* optimum ratus Nabidi eam (*urbem*) Lacedaemoniorum tyranno velut -am dare. CVRT. 5, 9, 8 *Bessus* iusto regi tibi -um (fiducia *trad.*) restituet imperium.

fīdūcio, (-āvī,) -āre *et* (fīdūcior), -ātus (sum, -ārī. *v. l. 31*) [*a* fiducia. *Th.*]. GLOSS. -at ὑποτίθεται. -atus ὑποτιθέμενος. *formas verbi deponentis fingit* EVTYCH. gramm. V 450, 17 fiducia -or -aris, *solum participium perfecti activo sensu in usu fuisse videtur (v. l. 31); in nostris quidem schedis aliud deponentis exemplum non extat.*

i. q. fiduciae do (*cf. p. 702, 70*): CORP. V suppl. ital. 181, 17 *domus mea* ne veneat, ne -etur. VI 3554, 10 ne quis extraneum vellit p⟨o⟩nere vel venumdare vel -are (*cepotaphium*). 8456, 11 ne -ent ne vendant (*sepulcrum*). 11446, 10 ⟨si quis voluer⟩it -are vel donare. 29909, 6 ne veneat ne -are liceat. X 2244, 8 is qui boluerit bel bendere bel donare bel feduciare. COD. Theod. 5, 1, 3 interpr. (*ad verba* seu eam [*filiam*] fiduciae nomen obstrinxit) filia, quam -atam nominavit, hoc est emancipata. *absolute*: TERT. idol. 23 p. 56, 10 pecuniam de ethnicis mutuantes sub pignoribus -ati (*v. l. 17*) iurati caveant.

fīdunculus GLOSS. II 71, 64 πιστός. *Fraenkel.*

ᴺ1. fīdus, -a, -um [*cf. c.* fidere. *Th.*]. *de etymologia*: EVTYCH. gramm. V 459, 25. *de scriptura*: i *longa*: CORP. III 11281. XIII 8307 INSCR. Bull. della commiss. arch. comun. 1906 XXXIV p. 97. feida: CARM. epigr. 959ᴬ, 2. ?fe⟨du⟩s: CORP. XIII 2482. *notatur*: f.: CORP. VII 440. 1031. 1043. 1044. 1046. fid.: CORP. V 538. VII 1096 CONST. veteran. 57 p. 1982. *de gradibus comparationis*: CHAR. gramm. I 113, 11 *sunt* quaedam, quae primum et tertium *gradum recipiunt tantum*, ut ... -us -issimus (EXC. Bob. gramm. I 556, 5). BEDA gramm. VII 273, 21 -us -issimus comparativum non habet, sed pro eo dicendum 'magis -us' itemque e contrario 'minus -us' (*cuius exempla non inveni*). GRAMM. VII 302, 5. *comparativus*: -ior: LIV. 40, 3, 4 IVST. 16, 5, 2. 37, 1, 3 OP. imperf. in Matth. 50 p. 922. magis -us: PVBLIL. M 15 SALL. Catil. 22, 2 NEP. reg. 3, 3 OV. Ib. 297 CVRT. 4, 1, 33 VAL. FL. 7, 355 MART. 7, 2, 2 TAC. ann. 1, 57. 12, 13 GLOSS. II 408, 20. *superlativus* (*fere semper sensu elativo*): -issimus: CIC. epist. 14, 4, 6 Sest. 49 *al.* BELL. Afr. 79, 2 BELL. Alex. 57, 6 SALL. Iug. 102, 1. NEP. Them. 4, 3 (*codd. deter.*, fidelissimum *reliqui*). VERG. Aen. 2, 281. 12, 660 LIV. 26, 32, 4 *al.* PLIN. nat. 11, 261 *al.* TAC. *passim.* maxime -us: SALL. Iug. 35, 4 LIV. 44, 43, 2 PLIN. nat. 16, 229. *vix recte conicitur* TAC. ann. 4, 10 maxime ... -is (fideis *trad.*; maximae ... fidei *Ritter, v. p. 684, 40*). *de notione*: GLOSS. fidelis (*cf.* SERV. Aen. 1, 113 SCHOL. Hor. carm. 2, 12, 16. *arbitrario a* GRAMM. *distinguuntur* -us *et* fidelis, *v. supra p. 656, 2*). amicus. certus. credulus, fretus. praesumens (*cf.* IV 519, 11 fisus valde -us). πιστὸς φίλος. -a tuta. -um carum. magis -us πιστότερος. -issimus fidelissimus. πιστότατος. -issima certissima, verissima. *de usu: invenitur inde a* PLAVTO; *deest apud* TER. CAES. (*sed legitur* BELL. Alex. 57, 6 BELL. Afr. 79, 2) QVINT. VVLG. [*loci corrupti dubii mutili*: CIC. Att. 9, 10, 6 (*verba Attici*) quaeris a me fugamne -am an moram defendam utiliorem putem. *nonnullis locis in codd. confunditur cum* fidelis: PLAVT. Mil. 1015 (-us *A*, fides *B*, fidelis *CD*). Most. 785 (*v. p. 704, 40*). NEP. Them. 4, 3 (*v. supra l. 48*). LIV. 37, 7, 9 (-us *B*, fidelis *M*). FRONTIN. strat. 3, 16, 2 (fidelissimos *P*, -issimos *rell.*). AVG. c. Petil. 2, 89, 196 p. 121, 25 EVTR. 7, 8, 4. *de* TAC. ann. 4, 10 *v. l. 51.*] [*it.* fido, *francog. vet.* fi. *M.-L.*]

I *i. q.* ***dignus, cui confidatur***: **A** *de* ***animantibus*** (*de rebus metaphorice, v. l. 82. p. 704, 12. 14. 58. 59. 74 sqq.*): *generatim*: PLAVT. Mil. 1015 sum tibi firme -us (*i. tibi firmo fidem, v. p. 669, 69*). Rud. 953 do fidem tibi, -us ero (*i. fidem promissi praestabo*). Trin. 832 *Neptune*, -us fuisti; infidum esse iterant. OV. met. 13, 748 sic sum (sum tibi *codd. dett.*) -a. *speciatim: qui in certa condicione fidem praestat*: **1** *in negotio gerendo, in re narranda, in munere suscepto fungendo*: HOR. epist. 1, 8, 9 -is ... medicis (APVL. met. 1, 18). ars 133 verbo verbum ... reddere -us interpres. carm. 4, 9, 40 bonus atque -us iudex (? PS. SEN. mon. 87 male -us [malus *P*, -us *S*] iudex). LIV. 5, 15, 12 auctorem levem nec satis -um. GERM. 261 nomina ... cunctis *Pleiadibus* servavit -a vetustas. CVRT. 5, 4, 19 dux incertum an satis -us. IVV. 6, 545 *sacerdos* -a internuntia caeli. AMM. 18, 7, 9 exploratore. 28, 1, 52 executorem atrocis rei -um et efficacem. PRVD. perist. 2, 458 obsides -issimos. GLOSS. III 448, 50 -issimi vades ἐγγυηταί (III 481, 37). *metaphorice de re tamquam de homine*: VAL. FL. 5, 63 ratem -issima cuius dextra regat. **2** *in amore, obsequio, pietate, coniugio, necessitudine aliqua, i. q. constanter et firme amicus, obsequens, pius, benevolus sim.* (*cf.* SERV. Aen. 12, 659 tui -issima: tui amantissima). **a** *de animantibus* (*hominibus, diis, bestiis; de animo, mente infra l. 63*): CIC. Lael. 65 neque ..., qui non isdem rebus movetur naturaque consentit, aut -us aut stabilis potest esse. off. 2, 33 iustis ... et -is hominibus, id est bonis viris, ita fides habetur, ut *eqs.* SALL. Catil. 22, 2 quo inter se -i magis forent. Iug. 109, 4 interpretes. VERG. Aen. 1, 113 -um ... Oronten (*sic epitheton ornans quod vocatur est comitum* 1, 188 Achates. *al.* 9, 305 Aletes. OV. met. 13, 63 Nestora. *et sim. passim. cf.* VERG. Aen. 11, 821 Accam ... alloquitur, -a [-am *pars codd. et* CLAVD. DON., -a *rell. et* SERV. Aen. 3, 321] ante alias quae sola Camillae). 7, 121 o -i Troiae salvete penates (*cf.* OV. fast. 6, 529 Carmentis -os intrasse penates). OV. fast. 5, 139 domino ... -us uterque *et canis et lar* (*cf.* SEN. Med. 224 supplices -o lare protegere. Oed. 258). trist. 1, 3, 64 -ae dulcia membra domus (*i. familiae*). STAT. Theb. 8, 713 Pallada -am *Tydeo* (9, 516 sic ego [*Iuno*] -a meis? 9, 714). *de gentibus foederatis sim.*: LIV. 9, 13, 8 quae regio si -a Samnitibus fuisset (27, 20, 4 ultimam Hispaniae oram ... Carthaginiensibus satis -am *esse*). 24, 45, 8 in aliqua -a civitate (42, 26, 8 *al. cf.* 43, 17, 4 -issima gente. LVCAN. 5, 58 non -ae gentis. *al.* TAC. ann. 11, 19 natio). *de amantibus*: PROP. 2, 26, 30 -os una aget aura duos. OV. epist. 5, 99 nec tibi, si rapias, -am promitte Lacaenam. Ib. 358 nec nisi per crimen sit tibi -a soror. LYGD. 4, 61 crudele genus nec -um (*i. et infidum*) femina nomen. *de hominum erga deos pietate*: STAT. Theb. 6, 372 -issima Phoebi (-o *al.*) nomina ... reges. MART. 7, 47, 10 *Carus* -us ... Iovi. HIL. hymn. 1, 23 -a ... plebs *Christiana*. *de militibus*: BELL. Alex. 57, 6 *milites* (LIV. 24, 31, 13 *al.*). SALL. Catil. 11, 5 quo sibi *exercitum* -um faceret. *al. cognomen militare cohortium et alarum* (*cf.* fidelis *p. 656, 72*): CORP. VII 440 coh(orti) I f(idae) (1031. 1043. 1044. 1046. 1096). 1194 I -a Vardullorum (1195. XIII 3606 CONST. veteran. 29 p. 1969. 34 p. 873. 57 p. 1982). VIII 22765 coh(ortis) VIII -ae. V 528 alae I Fl(aviae) fid(ae). XIII 8307 alae fide vindicis. *de canibus domino -is*: LVCR. 6, 1222 -a canum vis. OV. fast. 5, 139 *v. supra l. 13.* STAT. silv. 2, 6, 19 -os ... canes flevere Molossi. MART. 11, 69, 3 ANTH. 698, 12 (= PETRON. frg. 38, 12). *sollemniter accedit ad substantiva, quibus significantur homines amicitia, societate, coniugio, cognatione sim. coniuncti*: ENN. scaen. 215 -a custos corporis (VERG. Aen. 9, 645 *Butes Anchisae* armiger ante fuit -usque ad limina custos [*cf.* PRISC. gramm. III 301, 24 *sqq.*]. OV. met. 1, 562 *al.*). PLAVT. Most. 785 ero servos multi⟨s⟩ modis -us (filius *A*, multum suo fidelis *P*, *haud peius. cf.* LIV. 33, 28, 13 servo, quem ex omnibus domino -issimum credebat. *al.* OV. am. 2, 7, 25 *ancilla. al.* SEN. Ag. 800 -a famuli turba. Phaedr. 725 -a famularum manus). Trin. 1096 *amico* probo et fideli et -o et cum magna fide (CIC. Lael. 53 CATVLL. 102, 1 -o ab amico, cuius sit penitus nota fides animi. HOR. epist. 1, 5, 24 LIV. 44, 23, 2 *al.*). CIC. epist. 14, 4, 6 mea Terentia, -issima atque optima uxor (Sest. 49 APVL. met. 8, 31. VERG. Aen. 12, 271 coniunx [HOR. epist. 2, 1, 142 *al. passim*]. *cf.* SCHOL. Stat. Theb. 2, 332 -a proprium uxoris epitheton. *de viro* OV. fast. 2, 815 -o cum coniuge. *al.* VAL. FL. 8, 411 non -i ... viri. STAT. Theb. 5, 69 mariti. CARM. epigr. 959ᴮ, 11 -o -a viro). Phil. 6, 2 coloniam vestram -issimam (LIV. 3, 10, 11. *cognomen est coloniae, quae vocatur* Iulia -a Tuder: CORP. XI 4646. LIB. col. I p. 214, 3. *cf.* TAC. hist. 1, 52 provincias. 4, 57 *al.*). 11, 5 -issimorum ... sociorum (LIV. 37, 32, 11 *al.*). SALL. Catil. 19, 4 clientes (STAT. silv. 3, 3, 110). VERG. Aen. 5, 468 aequales (SERV. Homerus φίλοι ἑταῖροι). HOR. sat. 2, 1, 30 sodalibus (HOMER. 676 *al.*). TIB. 1, 5, 63 comes. *al.* OV. am. 1, 11, 27 ministras (trist. 3, 7, 2 littera sermonis -a ministra mei). met. 2, 837 minister. *al.* epist. 4, 140 privigno -a noverca. Pont. 4, 14, 60 (*metaphorice de Tomide*) hospita (LIV. 40, 4, 8 ad -os hospites). SEN. Med. 568 nutrix (Phaedr. 432 *al.*). STAT. Theb. 3, 93 parentes (Ach. 1, 197 -a parens. 9, 652 genetrix). 4, 88 sorores (8, 502). silv. 3, 3, 116 frater (MART. CAP. 2, 152 germanus. 2, 210). *animus, mens sim.*: ACC. trag. 20 huic, quem scis quali in te siet fidelitate, ob -am naturam viri ignosce. CIC. Lael. 65 neque ... -um potest esse multiplex ingenium et tortuosum (PHYSIOGN. 38). LIV. 25, 15, 13 nec satis -o animo. MANIL. 5, 135 -ae (*Skutsch, Kl. Schr. p. 419 sqq.* trepidae) mentes (CVRT. 8, 3, 7 -a ... mente. SIL. 16, 22 *al.*). SEN. clem. 1, 13, 2 bonae ac -ae voluntatis ministros. *quasi substantivum est*: ENN. scaen. 182 o -e! OV. met. 9, 569 -issime (STAT. Theb. 12, 215 *al.*). LIV. 8, 24, 6 exules circa se pro -is habebat. SEN. Ag. 285 delicta novit nemo nisi -us mea. STAT. Theb. 6, 402 circumstant -i. TAC. hist. 3, 40 cum -issimis (ann. 3, 46).

b *metaphorice de rebus* (*cf. p. 703, 68*): *α corporeis*: TAC. hist. 5, 6 *Libanum* opacum -umque nivibus (*cf. p. 670, 80*). AVSON. 416, 19 -issima tellus. *saepe de rebus, quae sunt -orum hominum (bestiarum): de corpore vel de partibus corporis*: CIC. Phil. 13, 4 o -am dexteram Antoni! (OV. trist. 3, 4, 76 -am ... manum. SEN. benef. 6, 33, 2 VAL. FL. 1, 812). LVCR. 5, 864 levisomna canum -o cum pectore corda (HOR. carm. 2, 12, 16 bene mutuis -um pectus amoribus. OV. met. 9, 249 trist. 3, 3, 48. VAL. MAX. 2, 2, 1 -um erat et altum reipublicae pectus curia. 4, 7 ext. 1 SEN. Phaedr. 875 *al.*). VERG. Aen. 5, 547 -am sic fatur ad aurem *Epytidis* (OV. met. 10, 382 HIER. epist. 29, 7, 1). OV. met. 3, 58 -issima corpora. Ib. 85 capiti male -o (SEN. Herc. f. 1334). *[Bauer]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

GERM. 167 ubera Cretaeae . . . -issima caprae (*translate de Fortuna* VAL. MAX. 4, 4, 11 ut non abundantibus, ita -is uberibus). STAT. Theb. 6, 148 credo sinus -os altricis (*translate* VAL. MAX. 8, 7 pr. *industriae* -o sinu). AVG. epist. 155, 6 id quod . . . didicimus, -o corde teneamus. *alia*: PROP. 3, 12, 6 quisquis -o praetulit arma toro. VAL. MAX. 6, 6 ext. 2 Hannibali non Peteliam, sed -um Peteliae sepulcrum capere contigit. STAT. silv. 5, 1, 94 -os dominus si dividat enses. *de rebus, quae sunt hominum quasi comites, tutores sim.*: VERG. Aen. 6, 524 *coniunx* -um capiti subduxerat ensem (CLAVD. DON. Aen. 576, 20 ensem, in quo habere potui ultionem -am salutis meae. *cf.* VERG. Aen. 7, 640 -o . . . accingitur ense). MORET. 21 parvā . . . tabellā . . . lumina -a locat. PROP. 4, 3, 46 essem militiae sarcina -a tuae. Ov. trist. 1, 10, 10 illa *navis* -a manet . . . duxque comesque fugae. STAT. Theb. 9, 321 in gurgite -o *matris nymphae*. 10, 318 stratus . . . subter iuga -a rotasque. silv. 5, 3, 88 nec -a (*i. et infida*) *Marsyae* gavisam Pallada buxo. Ach. 1, 171 -o . . . in limine. *β incorporeis: de amore, amicitia, gratia sim. -orum hominum*: CIC. Mil. 75 hominem mihi coniunctum -issima gratia (NEP. Dat. 8, 6 PORPH. Hor. carm. 3, 21, 22). off. 2, 30 familiaritates . . . -as . . . amicorum. CATVLL. 64, 182 coniugis . . . -o . . . amore (TIB. 2, 2, 11 Ov. epist. 2, 21 FRONTO p. 174, 9 FIRM. math. 5, 5, 5 *al.*). NEP. reg. 3, 3 amicitia (MART. 9, 14, 2. FIRM. math. 6, 25, 5 purae ac -ae amicitiae. *al.*). VAL. MAX. 4, 7, 3 amicitiae -o pignore. STAT. Theb. 8, 616 hospitia. FIRM. math. 5, 1, 33 -am amicitiae necessitudinem (8, 19, 5. 8, 24, 3. 8, 33, 3 -a amoris necessitudo). 5, 3, 25 eas -o (assiduo *pars codd.*) diligent . . . affectu (6, 7, 2. 7, 9, 12 -o et incorrupto . . . affectu. *al.*). AMM. 21, 5, 7 concordiam spondete mansuram et -am (*trad.* fidem. MART. CAP. 9, 960 sonorum . . . congruens -aque concordia). AVG. civ. 5, 25 p. 238, 22 D. -ae societatis (14, 10 p. 26, 18 -a et sincera societate. *al.*). adv. Don. 20, 27 -issimam sponsi caritatem. CORP. VIII 11349 ob . . . in utroque honoris gradu -am clementiam. *alia, quae pertinent ad homines -os*: CIC. fin. 2, 113 *in animo* inest ad humanam societatem iustitiae -a custodia (nat. deor. 2, 158 canum . . . tam -a custodia. *cf.* PLIN. paneg. 49, 3 CLAVD. 18, 81). VERG. Aen. 3, 112 hinc (*sc. ex Creta*) -a silentia sacris. Ov. trist. 3, 4, 40 tempore . . . uno *lacrimas tuas* -aque verba bibi (*cf.* STAT. Theb. 3, 570 -a tyranni colloquia [PANEG. 2 (10), 9, 1 adeo -um . . . fuit fraternumque colloquium. RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 11 p. 1348^{A} corruptorum hominum male -a colloquia]. 11, 200 voces). VAL. FL. 3, 710 -a ministeria *hastae*. STAT. silv. 3, 2, 57 oscula. TAC. hist. 2, 92 nec unquam satis -a potentia (*i. potentis animus*), ubi nimia est. MOD. dig. 36, 1, 47 obsequium. FIRM. math. 1 pr. 2 -is et religiosissimis amicitiae . . . fomentis. 4, 9, 25 -o necessitudinis auxilio. 8, 19, 10 -a amicitiae merita. *ntr. absol.*: TAC. ann. 12, 13 rex Izates . . . in Gotarzen per occulta et magis -a inclinabat.

B ***de rebus*: 1** *corporeis*: VERG. Aen. 2, 23 Tenedos . . . nunc tantum sinus et statio male -a carinis (IVL. VAL. 1, 24 HIL. trin. 12, 1 *al. cf.* CARM. de Iona 23 portu celeberrima -o urbs. HIER. epist. 3, 3, 1 *al.*). 2, 400 litora . . . -a petunt (5, 24). PROP. 4, 4, 8 castra (*cf.* SIL. 4, 24 -os . . . obices. STAT. Theb. 7, 592 moenia. AMM. 18, 10, 1 in munimentis praecelsis et -is). Ov. ars 2, 141 *undas* -as tibi credis ituro. Ib. 297 pocula. Pont. 2, 9, 66 terra sit exiliis ut tua -a meis. LIV. 27, 5, 5 subsidium (TAC. ann. 5, 8). GERM. 46 certior est Cynosura *quam Helice* . . . quippe brevis totam -o se cardine vertit (*cf.* SIL. 3, 665 Cynosura . . . -issima nautis). SEN. Tro. 476 quis locus -us meo erit timori? (SIL. 1, 489 praeruptum . . . loci -um sibi). PETRON. 123 v. 193 lues (*i. nix*) . . . male -a prius. PLIN. nat. 16, 229 ilex . . . maxime -a iis, quae terantur, ut rotarum axibus (SIL. 5, 496 male -a . . . arbor). SIL. 3, 473 *Rhodanus* non pediti -us, patulis non puppibus aequus. 12, 384 -issima tela. 14, 163 cassidis . . . male -ae. STAT. Theb. 7, 443 -i . . . receptus (LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 7 rece⟨ptacula⟩. *cf.* MART. CAP. 1, 92 -a recursio [*sc. Mercurius*]). Ach. 751 virginibus qua -a domus. MART. 7, 2, 2 lorica . . . Martis Getico tergore -a magis. TAC. ann. 15, 15 *pontem* validum et -um intellexere. AMM. 17, 13, 23 sedes . . . tranquillas et -as. 24, 2, 10 laminae . . . -o operimento (*cf.* DAMAS. [?] epigr. 3, 1 -o . . . sub tegmine Christi). CLAVD. 17, 330 -a (*i. innocentia*) per innocuas errent incendia turres. 26, 348 fundamina . . . pendenti male -a solo (*cf.* Ps. FVLG. RVSP. pro fid. 1 p. 707^{D} fidei -issimum fundamentum). carm. min. 26, 48 terra . . . -a (firma *M*) ruina. GILD. Brit. 34 chron. III p. 45, 23 ad sanctorum tibi magnopere -as speluncas. *accedit supinum*: TAC. ann. 3, 1 *oppidum Brundisium* -issimum . . . appulsu erat.

2 *incorporeis*: VERG. Aen. 2, 281 spes o -issima Teucrum! (*metonymice de Hectore*. SERV. *ad l.* bene per contrarium; spes enim semper incerta est, in Hectore -issima dicitur. ANTH. 415, 57 spes . . . male -a. HIL. in Matth. 7, 1 promissorum . . . spem -issimam. *al.*). 2, 377 responsa . . . -a satis (SERV. addidit . . . ut ostenderet symbolum, quo utebantur in bello. SIL. 12, 341. *cf.* Ov. met. 13, 319 non haec sententia tantum -a [*syn.* fidelis], sed et felix. SIL. 6, 491 monitus . . . graves -osque. TAC. ann. 1, 52 -a oratione. 15, 28 consilium . . . -um credebant [ARNOB. nat. 3, 23]. AVSON. 191, 29 recursu [AMM. 28, 6, 16 relatione. SIDON. epist. 3, 14, 1 relatu]. AMM. 14, 11, 15 promissis -is . . . et firmis. 24, 2, 21 religionum consecrationibus -is). Ov. met. 7, 192 nox . . . arcanis -issima. LIV. 2, 15, 7 p a x (5, 4, 13. 5, 17, 8. 8, 21, 4 VAL. MAX. 7, 2, 6 SEN. Herc. f. 375 *al.*). 3, 15, 8 praesidium (SEN. Ag. 917 amici -a praesidia). GERM. 725 ventosve truces -amve quietem. VAL. FL. 7, 355 qua sibi -a magis vis nulla *est*, Prometheae florem de sanguine fibrae Caucaseum promit. PLIN. epist. 8, 14, 6 quod -issimum praecipiendi genus, exemplis docebantur. PANEG. 7 (6), 13, 3 fundamenta . . . -am et stabilem firmitatem habitura. AMM. 14, 2, 15 praedocti speculationibus -is (26, 10, 4. 27, 2, 2). 30, 7, 8 male -o quidem, sed utili commento. 31, 5, 10 cum explicandae rerum memoriae ubique debeatur integritas -a. SCHOL. Cic. Bob. p. 88, 26 St. valetudo parum -a. AVG. civ. 1, 28 p. 48, 8 D. -am conscientiam. MACR. somn. 1, 21, 15 sub -a dimensione. COD. Theod. 12, 1, 175 (*a. 412*) sub -a prosecutione. ALC. AVIT. carm. 3, 385 -ae saluti. BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 2 p. 139, 5 quae *ratiocinatio* -a, quae possit esse suspecta.

3 *ntr. absol.*: CIC. Lael. 97 *in amicitia* nisi . . . apertum pectus videas tuumque ostendas, nihil -um, nihil exploratum habeas, ne amare quidem aut amari. LIV. 1, 11, 7 ne quid usquam -um proditori esset. 27, 12, 3 hosti . . . nec quid (quod *coni. Wesenb.*) -um (fidem *P*) respiceret habenti. SIL. 12, 207 nil vos . . . -um exspectat. STAT. Theb. 7, 456 nil saeptum . . ., nil -um satis invalidaeque . . . arces. TAC. hist. 2, 32 ipsis omnia opulenta et -a *esse*. 3, 13 nihil in urbe -um *esse*. ARNOB. nat. 3, 40. *subi. est inf.*: PLIN. nat. 11, 261 camelino *genitali* arcus intendere orientis populis -issimum *est*.

II *i. q.* ***fidens, fiduciae plenus*** (*hunc usum non inveni nisi apud Christianos et* AMM. *l. 23; cf.* GLOSS. *p. 703, 55 et* confidus): AMM. 16, 12, 24 -us ingenti robore lacertorum. GREG. TVR. Franc. 2, 7 p. 69, 1 *pontifex* -us in deo. 4, 12 p. 148, 34 custodes -i, quod lapide premeretur (*i. 'eum premi'; nisi est enuntiatum causale*). 5, 46 p. 238, 16. 5, 49 p. 240, 32 -us . . . doli, quem praeparaverat. 6, 42 p. 282, 4 -us a solatiis (7, 8 p. 295, 10 ab hominibus). glor. conf. 1 p. 749, 4 de iussione (VITA Radeg. [Script. rer. Merov. II] 2, 23 de caritate. VITA Vedasti [Script. rer. Merov. III] 3 de misericordia [*al.* -am] domini).

iuncturae ad I: *accedunt adverbia*: b e n e: HOR. carm. 2, 12, 16 (PORPH. id est valde -um). f i r m e: PLAVT. Mil. 1015. m a g n o p e r e: GILD. Brit. 34 chron. III p. 45, 23. m i n u s: *v. p. 703, 42.* m a l e (*cf.* PRISC. gramm. III 113, 10 divisa possunt coniungi ut 'malefida'): GLOSS. male -a non tuta. periculosa. VERG. Aen. 2, 23 (*cf.* SERV. *et* CLAVD. DON. *ad l.*). Ov. trist. 1, 6, 13 Ib. 85 PETRON. 123 v. 193 SIL. 5, 496. 14, 163 TAC. hist. 1, 52, 19 ann. 11, 19, 4 AMM. 24, 2, 11. 30, 7, 8. 31, 10, 11 RVFIN. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 11 p. 1348^{A} CLAVD. 26, 348 ANTH. 415, 57. *dub.* Ps. SEN. mon. 87 (*v. p. 703, 76*). p e r q u a m: AMM. 19, 9, 4.

exprimitur c u i *fides praestetur*: **a** *saepissime dativo personae* (*nota* SVLP. SEV. chron. 1, 36, 2 sibi illum a d v e r s u s suos -um fore); *dativo rei: ad A*: BELL. Afr. 79, 2 -issimos suis rebus Thapsitanos et Vergilium (LIV. 23, 26, 4 Carthaginiensium rebus. 38, 12, 8 fratri regnoque. 42, 40, 5 Romano nomini. TAC. hist. 1, 64 partibus. *al.*). VERG. Aen. 3, 112 (*v. p. 705, 33*). CORIPP. Ioh. 4, 369 paci sic -us amicae. *ad B: v. p. 705, 45. 50. 53. 56.* **b** *genetivo personae*: VERG. Aen. 12, 659 regina tui -issima (*cf.* ARVS. gramm. VII 473, 23 PRISC. gramm. III 216, 16. 219, 5). STAT. Theb. 6, 372 *v. p. 704, 25.* silv. 5, 1, 207 mens -a ducis (duci *edd. nonnulli*). CLAVD. DON. Aen. 11, 821 p. 533, 8 quod esset ipsius ('Camillae' *genetivum esse putavit*) -a ante alias. *genetivo rei*: STAT. Theb. 10, 339 tripodum -us . . . sacerdos (*sic verba iungenda esse docent* 8, 117 Ach. 1, 496). **c** *in c. acc. personae*: TAC. ann. 12, 8 Seneca -us in Agrippinam . . . credebatur. IVST. 37, 1, 3. Ps. AVR. VICT. epit. 1, 15 in amicos (46, 3 EVTR. 7, 8, 4).

exprimitur, q u a i n r e fides praestetur: **a** *in c. abl. rei*: CATVLL. 91, 1 te mihi -um in . . . hoc nostro . . . amore fore. LIV. 40, 3, 4 in . . . bello. **b** *ablativo rei*: HOR. carm. 2, 12, 16 *v. p. 704, 80.* Ov. trist. 1, 6, 13 nescio quis rebus male -us acerbis. AVR. VICT. Caes. 26, 6 milites . . . genus hominum . . . -um . . . ac bonum solo quaestu. 39, 17 Maximianum . . . -um amicitia. *dub.*: LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 43 vitā -issuma (vita *ad verba anteced. refert Hirschfeld, Wien. Stud. 24, 235 sq.*). **c** *ad c. accus. rei*: LIV. 35, 31, 2 *Achaeos* ad cetera quoque satis -os *esse*. NEMES. cyn. 82 -os ad bella duces. AMM. 26, 10, 5. **d** *genetivo rei*: MART. 1, 101, 1 *scribae* manus quondam studiorum -a meorum. BOETH. cons. 2, 1, 39 fortuna . . . *non* manendi -a. **e** *alio modo*: Ov. Ib. 358 per crimen (*v. p. 704, 22*). LVCAN. 5, 54 -um . . . per arma Deiotarum (SCHOL. dum mittit auxilia). OP. imperf. in Matth. 50 p. 922 circa obsequium domini.

synonyma et coniuncta: *ad IA*: acceptus (SALL. Iug. 73, 3), amantissimus (MART. CAP. 2, 210), amicus (TAC. hist. 1, 45 FLOR. epit. 3, 2, 3 AMM. 20, 11, 1. 25, 7, 12), bonae frugi (VLP. dig. 19, 1, 13, 3), bonus (CIC. epist. 14, 4, 6 HOR. carm. 4, 9, 40 *al.*), carus (VAL. FL. 1, 812), constans (CIC. Phil. 10, 24), dicatus (AMM. 17, 13, 30), familiaris (AMM. 26, 10, 11), fidelis (PLAVT. Trin. 1096 Ov. met. 13, 319 trist. 1, 5, 63), fortis (AMM. 15, 6, 3. 20, 5, 3 CORP. XIV 3826 *cf.* SALL. Catil. 20, 3), iustus (CIC. off. 2, 33), obnoxius (SALL. Catil. 14, 6), pius (PROP. 3, 13, 24 CVRT. 8, 6, 17), probus (PLAVT. Trin. 1096), pronus (TAC. hist. 4, 27), stabilis (CIC. Lael. 65 FIRM. math. 3, 7, 17). *ad IB*: pro certo (LIV. 5, 17, 8), expertus (SIL. 12, 384), exploratus (CIC. Lael. 97), firmus (AMM. 14, 11, 15), stabilis (PANEG. 7 [6], 13, 3).

oppos.: *ad IA*: adversus (VELL. 2, 63, 3), fluctuans (LIV. 42, 26, 8), hostis (SALL. Iug. 10, 5 Ov. ars 1, 752. *coniunguntur* κατ' ἀντίφρασιν CLAVD. 5, 133), infensus (TAC. hist. 5, 21 ann. 12, 8. *cf.* 11, 19), infestus (LIV. 37, 32, 11 IVST. 16, 5, 2), infidus (PLAVT. Mil. 1015 Trin.

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

832 *al.*). *ad IB*: incertus (SERV. Verg. Aen. 2, 281), suspectus (BOETH. in Porph. comm. sec. 1, 2 p. 139, 5).

adv. (*inveni tantum superlativum*) **fīdissimē: 1** *i. q. fido animo*: CIC. epist. 2, 16, 4 -e (*sic optimi codd.*, fidelissime *rell.*) atque amantissime. GELL. 12, 12, 8, 6 -e amicissimeque. **2** *i. q. vere, tute, firme*: AVG. c. Faust. 26, 4 p. 732, 11 -e respondebo. GILD. Brit. 37 chron. III p. 48, 24. 64 p. 62, 1.

compos.: infidus (?confidus). *deriv.*: fiditas.

v. Onomast.

2. fīdus, -eris *n.* *v. subst.* foedus. VARRO ling. 5, 86 foedus, quod -us Ennius scribit dictum (*an delendum est* dictum?). GLOSS. II 530, 30 -os (-es *e*) συνθήκη. IV 342, 50 -us pax (*trad.* pars) perpetua vel amicitia (*cf.* V 295, 55). *cf.* fidusta. *Bauer.*

fīdusta a fide denominata ea quae maximae fidei erant PAVL. FEST. p. 89. -um fidelem GLOSS. V 501, 1. fid[e]um fidelem V 456, 52. [*a* 2. fidus. *Th.*]. *cf.* confoedusti *et Onomast. s. v.* Fidustius.

fifeltārēs *plur.* [*vox peregrina orig inc. Th.*] LEX vic. Furf. (Corp. IX 3513) 15 sei qui heic sacrum surupuerit, aedilis multatio esto quanti volet, idque veicus Furf(ensis) m⟨aior p⟩ars -es sei apsolvere volent sive condemnare liceto. *v. Bücheler Vmbrica p. 32.*

figel *v.* figulus.

?**figida** tela eo quod omnibus sint contraria, a figendo GLOSS. V 200, 23 *in qua vereor, ne altera insipida explicatio vetustiori verbi corrupti adiecta sit.*

fig(i)līnus, -a, -um *a* figulus. *forma* figilinus *traditur* VARRO rust. 1, 2, 22. 23 (*ter* figl-). INSCR. Notiz. degli scavi 1911 p. 195 (*Ostiae, aevi rei publ.*) figilineis. *ibid.* 1913 p. 355 (*Ostiae*) figilini⟨s⟩. figulinus *traditur* CET. FAV. p. 300, 24 PAVL. FEST. p. 8 FEST. p. 274 PLIN. nat. 14, 123. 15, 60. 31, 130 (14^{ies} figl-). [PAVL. dig. 8, 3, 6 pr. F^2, *non* F^1]. ARNOB. nat. 6, 14 LACT. inst. 1, 18, 21 FVLG. myth. 2, 6 p. 45, 14 CAEL. AVR. diaet. pass. 51 CASS. FEL. 30 p. 61 FVLG. RVSP. serm. 18 p. 883^C CASSIOD. var. 2, 23, 1 NOT. Tir. 66, 39 *et in* GLOSS. *semper* (figulina, non figlina GLOSS. V 294, 58. 628, 67); *in titulis* CORP. III 6489 = 11349. IX 6078, 19. X 8043, 9. 41. XI 6689, 189. XV 155 (*aet. Commodi*). 190 (*aet. Commodi aut Severi*). 235 (*aet. Hadr.*). 256 (*saec. II vel III*). 372 (*saec. II*). 381 (*aet. Severi*). 415 (*aet. Commodi*). 424 (*Marci an Caracallae aet.*). 429 (*saec. II ex.*). 475. 567 (*a. 138*). 617 (*fere a. 150*). 670 (*saec. I med.*). 688 (*Marci an Caracallae aet.*). 710 (*aet. Hadr.*). 1259 (*aet. Hadr.*). 1537. 2559. 2606, *ceterum praevalet etiam in his titulis operis doliaris forma* figl-, *quae omnino antiquior videtur cuique postea demum grammatici et plebs substituisse videntur formam* figul- *propter* figulus *nomen.* *scriptum* phig. CORP. XV 290 (*fere a. 130 p. Chr.*); *in opere fictili saepe* FIC *male perscripta littera* G.

quod figuli vel a figulo est: VARRO rust. 3, 9, 3 ulcus oblinunt -a creta (PLIN. nat. 10, 50. 14, 123 *et* 15, 60 creta -arum. 15, 64). FEST. p. 274 artis -ae prudenti. VITR. 5, 10, 3 -um opus (PAVL. FEST. p. 8). PLIN. nat. 1 ind. 35, 46 de -is operibus. 31, 46 ollis . . . e -o opere crudis. 31, 130 in cruda olla figulini operis. 35, 66 Zeuxis . . . fecit et -a opera. 36, 189 Agrippa . . . -um opus encausto pinxit in calidis, reliqua albario adornavit. PAVL. dig. 8, 2, 19, 1 cameram ex -o opere factam (*omisso subst.* opus: PLIN. nat. 31, 46 -um humidum ruptumve. 34, 113 donec -um percoquatur. 34, 133. 170). CET. FAV. p. 300, 24 -ae camerae. ARNOB. nat. 6, 14 simulacra fornacibus incocta -is. CAEL. AVR. diaet. pass. 51 rotae -ae. CASS. FEL. 30 p. 61 luto -o. *in sigillis figulorum sat crebrum* opus figlinum: CORP. XI 6689, 190 (*tegula*) opus ficlinu ex praedis M. Ponti Sabini. XIV 4089, 15 opus fig. ex pr. P. M. Crispi. 4090, 19. XV 235 (opus) figul(inum) Furi(anum) de figul(inis) Valeriae Poll(ae). 279 op. figl. dol(iare) ex praed. *illius.* 291 o. fig. 293. 295^b. 300. 324 figl(inis) Marcian(is), figl(inum opus fecit) Ael. Felix. 325 figl. Marcian., figl. a Cal(ventia) Maxima. 410. 411. 738 op. fig. dolia. 746 opus figlin. doliar. ex pr. 756. 959. 960. 1019 opus fig. Fortunati. 1218 o. fg. 1368. 1500. 1501. 1537.

subst. fem. **fig(u)līna,** -ae. **1.** *plur.* ***fig(u)līnae** *sc. fornaces, ut videtur.* GLOSS. -a κεραμεῖον, domus vel locus figulorum. *ceterum singularis rarus est*: CORP. III 6328 (*Belgrad*). IX 6078. X 8043, 15. 77. XI 6689, 210. XIII 10002, 14. XIV 4089, 2. 4090, 13. XV 236. 3204; *ubi nomen ipsum singularis est formae veluti* Clariana CORP. XII 5679, 20 *supplendum est* officina. SACR. Arg. Varro ling. 5, 50 in -is. VARRO rust. 1, 2, 22 -as quemadmodum exerceri (PAVL. dig. 8, 3, 6 pr.) oporteat. 1, 2, 23 ut neque lapicidinae neque harenariae ad agri culturam pertinent, sic -ae. 1, 2, 24. LEX Vrson. (Corp. II 5439) II 2, 24 figlinas teglarias maioris tegularum CCC tegulariumque in oppido colonia Iulia ne quis habeto. PLIN. nat. 3, 82 a -is doliorum. 7, 198 -as (*invenit*) †Coroebus (Ceramus *Wilamowitz*). 14, 123 creta figlinarum (15, 60). 28, 19 -arum opera rumpi *incantamentis.* 35, 159 -arum opera, doliis ad vina excogitatis, ad aquas tubulis, ad balineas mammatis, ad tecta imbricibus, coctilibus laterculis fundamentisque aut quae rota fiunt, propter quae Numa rex septimum collegium figulorum instituit. 35, 162 -is. CORP. XII 2461 ob donum figlin(arum). PAVL. dig. 8, 3, 6 pr. si -as haberet (IAVOL. dig. 33, 7, 25, 1). CASSIOD. var. 2, 23, 1 -is . . . vobis concessis operam . . . impendite. *vocabulum creberrimum in sigillis figulorum impressis tegulis amphoris doliis vasculis, de quorum formulis vide Dressel Corp. XV p. 4 sqq. antiquissimis igitur temporibus nihil imprimebatur nisi figuli vel figlinarum possessoris nomen, post addebatur nomen figlinarum, nomen praediorum, nomen officinae vel fornacis in figlinis, nomen conductoris vel negotiatoris, etiam annus non raro indicatur consulibus, raro additur acclamatio ut* CORP. XV 150 val(eat) qui fec(it). *exempla sint*: 171 ex pr(aediis) Domitiae Lucillae, ex fig(linis) Domit(ianis) minorib(us), op(us) dol(iare) Aeli Alexandri *vel* 64 ex f(iglinis) Caepion(ianis) Plotiae Isauricae, for(nace) Peculiaris servi *vel* 390 de f(iglinis) Caes(aris) n(ostri) pag(i) Stel(latini), de con(ductione) Ce(. . .) Thes(ei), ex ofic(ina) Trophimatis *vel* 432 opus doliare ex pr(aediis) Aemiliaes Sever(aes) c(larissimae) f(eminae), ex f(iglinis) Publ(ilianis), neg(otiatoribus) Zot(ico) et Ant(erote). *in his sigillis vox* figlinae *videtur significare totam fabricam,* officina *autem vel* fornax *partem fabricae, qua unus figulus utitur. est tamen ubi* figlinae *et* officina *idem valeant; poterat ipsa res hoc secum ferre, tamen etiam usus sermonis cum tempore abigebat vocabulum* figlinae; *in vasculis Gallicis* (CORP. XIII 10001 *sqq.*) *nusquam legitur* figlinae, *semper* officina, *post Diocletianum omnino solum sigillum* CORP. XV 1691 ex f(iglinis) Gaudenti *exhibet hanc vocem, reliqua omnia* officina. *figlinae singulae saepe designantur genetivo nominis eius qui possidebat, habent tamen etiam nomina peculiaria* (*urbanae secundum ordinem alphabeti enumerantur* CORP. XV p. 15—203), *quae derivantur aut a nomine vel cognomine eius qui primus instituit* (*velut* Acilianae, Caninianae, Fulvianae *vel* Aiacianae, Favorianae, Macedonianae) *aut a nomine regionis vel omnino a loco ut* pagi Stellatini, Nomentana, Oriculanae, a pila alta, ab euripo, ab Isis (*templo*), ad Mercurium felicem; *distinguuntur interdum* veteres *et* novae *vel* maiores, minores *vel* sup(eriores) CORP. II 4967, 2; *non pauca nomina nobis obscura sunt ut* Genianae, Neganianae, Propetianae, Tempesinae. *nomina -arum extra urbanas v.* CORP. II 4967. 4970. 6254, 17. III 3213 Pansianae. 3775, 1 Sab. 4701 *sqq.* V 8110 Pansianae, Statianae, Epidianae, Camerianae, Cartorianae. IX 6078. X 8043. 8046. 8047. 8048. 8051. 8056. XI 6676 *sqq.* Arrianae, Axianae, Castorianae *al.* 6683. 6686. 6689. 6691. 6705. XII 5679. XIII 10002. 10009. XIV 4089. 4090. 4091. 4092. *est ubi nomina praediorum eadem sint quae figlinarum* (CORP. XV 137 ex pr(aediis) Caniniani(s) *iuxta crebrius* ex figlinis Caninianis), *plerumque differunt. possidebant vel exercebant figlinas praeter homines privatos saepe imperatores, feminae multae domus divinae* (*ut Domitia Domitiani, Plotina, Arria Fadilla, Faustina al.; v. conspectum* CORP. XV p. 204), *habebant etiam res publicae* (CORP. XV p. 13 *sq.* III 6328 figlina Singidunensium. IX 6078, 19 figulina Feltrina; *cf. etiam* LEX Vrson. Corp. II 5439, II 2, 26 *sq.*) *aut legiones* (CORP. XV 8 leg. II P⟨arth.⟩. III 6489 = 11349 [*cf.* 11848 *et* p. 2328^{42}] -as Iuensianas leg. I Nor.). — *ex his sigillis antiquissima, in quibus verbum* figlinae *legatur, sunt* INSCR. Notiz. degli scavi 1911 p. 195 (*Ostiae*) -eis C. Iuli Neice⟨. . .⟩. CORP. I^2 2351 (*Orvieto*) figl. L. Tetti Balbi; Antioc(us) Tos(si) Sex(ti servus fecit); *permulta secuntur rarius perscriptis vocibus* ex fig(u)linis *vel* de fig(u)linis, *etiam nudo ablativo* (*interdum praecedit* ex *vel* de praediis, *ut praepositio possit subaudiri*), *mire interdum acc. scriptus est ut* CORP. XI 6683 ex predis L. Milassi Veri, figlinas Martinianas, Q. Volusi Benedicti conductoris. XIV 4090, 16 op. dol. ex pr. Aug. n. S . . ., figl. Afillianas. XV 323 figlinas Marcianas. 371. 404. 426. 687. *magis rustice etiam* 190 ex -as veteres. 425 ex fig. Publilianas *vel* 188 figlinis Veteres. *multo saepius vocabulum suspenditur* ex (de) fig(u)lini (*ut* X 8043, 41. XV 545. 807) fig(u)lin., figu. (*ut* XV 415), figl. (*ut* XV 312. 401), fig(u)l., figil., fi., f. (*rarae notae* FL 222; FG *a. 139* 1218; FGL XI 6689, 284), *omittitur etiam ut* XV 437 de Avitae, 697 dol. de Titi Camudeni Atimeti. *raro in usu est praep.* in *ut* X 8048, 41 Sattius Marc(ius) se(rvus) fec. in figlin . . . (*sim.* XV 357) *vel* XV 307 C. Satrini Communis in figlinis Marcianis. *vix crebrior nominativus ut* XIV 4089, 11 figline Capitonis; C. Stati Comoluis. XV 3204 (*in amphora*) figlina Tredecianor(um); *hoc ordine si breviatur vocabulum, dubites quo casu sit accipiendum, ut* f. C. n. II 4970, 338 *et* III 6002 *potes accipere* figlinae *vel* figlinis *vel* figlinarum C(aesaris) n(ostri) *i. Hadriani; idem valet de* III 3775, 1 fig. Sab. XIV 4089, 21 fig. Scaur. XV 332 f. Marc., *nota etiam acc.* III 6489 (= 11349 *cf.* 11848) -as Iuensianas leg. I Nor.; *in aliis dubitari potest an* F *posita sit pro* figulus *vel etiam pro* fecit, *in amphoris etiam potest esse* fundi, *v. ex. gr.* XV 3168. *nota etiam* XV 157 August(i) n. op. dol. ex pr. dom. for(nace) Domitianaru(m) fig(linarum). *distinguitur genus fabricae*: XV 236 fundi Furiani Preciliorum doliaris figl(ina).

2. *sing.* **figulīna,** -ae *f. sc. ars*: LACT. inst. 1, 18, 21 -ae repertori (*non longe praecedit* artes). FVLG. myth. 2, 6 suae -ae dignum (*de Prometheo*). serm. ant. 18 p. 883^C hominum membra de dominica -a *dei.*

figmen, -inis *n.* [*cf. c.* figmentum. *Th.*]. PRVD. apoth. 798 *deus* utroque hominem meditans de -e (*corpore et anima*) iunctim aedificare. 1034 solus homo emeruit . . . fabro deitatis -e nasci. MART. CAP. 3, 222 cur ergo non fateris ni -is (*i. q. fictionis*) figura nil posse comparari?

figmento, -āre *a* figmentum. PS. ALEX. c. Dind. p. 178, 3 K. facundiae rhetorum . . . officium est, phaleratis sermonibus -are mendacia.

***figmentum,** -ī *n.* [*a* fingere. *Th.*]. GLOSS. πλάσμα. ποίημα τὸ

[Vollmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

κατασκεύασμα. similitudo. -a: compositiones, adinventiones (*sc. poetarum; v. infra l. 65 sq.*). *forma poetica* figmen, *q. v.*

*quod **fictum** est*: *de verbis*: GELL. 20, 9, 1 -is verborum novis Cn. Matii (*cf.* 15, 25, 1 finxit). *de imaginibus, simulacris. statuis sim.*: GELL. 5, 12, 12 *caprae* -um iuxta simulacrum *Apollinis* stat. TERT. pall. 5 artificem : . . , qui totum contracti umbonis -um custodibus forcipibus assignet. ITALA exod. 36, 12 (Lugd.) -um suum (ποίησιν, VVLG. *om.*) ex auro. VVLG. Rom. 9, 20 numquid dicit -um (πλάσμα) ei qui se finxit: quid me fecisti sic? sap. 10, 7 stans -um (στήλη) salis *coniux Loth.* 14, 16 colebantur -a (τὰ γλυπτά). Is. 29, 16 -um (ποίημα) dicat fictori suo: non intellegis. Hab. 2, 18 speravit in -o (ἐπὶ τὸ πλάσμα) fictor eius. IV Esdr. 8, 39 iucundabor super iustorum -um. CYPR. Demetr. 16 ante inepta simulacra et -a terrena (patient. 4). PS. ORIG. tract. 1 p. 9, 13 fuscata colorum -a. IVL. VAL. 1, 46 omnigena -a viventium. 3, 35 in singulis -is. ARNOB. nat. 3, 3 fabrorum -a puerilia. 6, 12 numinis. LACT. inst. 4, 1, 2 digitorum suorum -a (*deorum simulacra*). *item* 2, 2, 21. ira 20, 9 terrenis fragilibusque -is. HIER. in Ier. p. 21, 1 sua -a venerentur. *et sic passim de deis paganis apud* ECCL. (*nota ex poetis* PAVL. NOL. carm. 19, 64 -a Numae. SEDVL. carm. pasch. 1, 17. *et praeterea* AVG. c. mend. 12, 26 *syn.* idola. *item* quaest. hept. 2, 71). AMM. 14, 6, 8 -is aereis sensu carentibus. 16, 10, 10 tamquam -um hominis (*gen. expl.*). 17, 4, 6 -a Aegyptiorum numina. 19, 1, 3 aureum capitis arietini -um. 19, 1, 10 -a . . . hominum mortuorum. 22, 9, 6 -o deae caelitus lapso (22, 13, 3). 22, 16, 12 Serapeum . . . spirantibus signorum -is . . . est exornatum. 23, 6, 24. RVFIN. Orig. in lev. 10, 1 *artifices* -um prius luti (*'Modell'*) ad similitudinem futurae imaginis formant. AVG. quant. anim. 33, 72 in picturis atque -is (soliloq. 2, 6, 11). nat. et orig. anim. 4, 14, 20 p. 400, 19 tamquam -um fusile fieret ex forma lutea. MACR. sat. 5, 17, 5 fictores et qui -is liciorum contextas imitantur effigies. CAEL. AVR. acut. 1, 9, 59 sine ullo picturae -o. *de creatione hominis*: TERT. anim. 37 ad -i perfectionem. resurr. 5 p. 32, 21. 6 p. 33, 6. 40 p. 83, 5. ITALA Eph. 2, 10 (codd. d e g r *et* Aug. gen. ad litt. 8, 12 *et* Tycon. 3 p. 20, 16) ipsius (*dei*) . . . sumus -um (ποίημα, VVLG. factura) creati in Christo. EPIST. Paul. et Cor. I rec. A 13. VVLG. psalm. 102, 14 ipse (*deus*) cognovit -um (πλάσμα) nostrum. IV Esdr. 3, 5 dedisti Adam corpus mortuum, sed et ipsum -um manuum tuarum est. 8, 24. HERM. vulg. mand. 4, 3 dominus misertus est -o suo (ἐπὶ τὴν ποίησιν αὐτοῦ). NOVATIAN. trin. 10 cum -o corporis. RVFIN. hist. 4, 26, 2 (*cf.* GLOSS. V 420, 37) *et persaepe apud* ECCL. (*ex poetis nota* PRVD. apoth. 922 c. Symm. 2, 215 PROSP. carm. de ingrat. 755. 947 epigr. 2, 7 VEREC. satisf. 92).

i. q. creatio: ACT. Archel. p. 20, 23 -um mundi (ἡ πλάσις). *de imitationibus aliis*: APVL. Plat. 25 hanc . . . ut -um aliquod veritatis . . . per se compositam vult esse rem publicam. TERT. resurr. 30 p. 68, 12 etsi -um veritatis in imagine est, imago ipsa in veritate est sui. ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 26, 1 quoddam nebulosi corporis extitisse -um, quod pro redemptore nostro iniuriis . . . videatur oppositum. *i. q. forma*: VITAE patr. 6, 1, 8 oculi porci naturale habent -um, ita ut necessitate semper intendant in terra nec aliquando possint respicere ad caelum.

*de **falsis** commentis, simulatione, fabulis, mendaciis, somniis*: APVL. met. 4, 27 nec vanis somniorum -is terreare. MIN. FEL. 11, 7 omnia ista -a male sanae opinionis. 23, 8 his . . . -is et mendaciis. TERT. adv. Val. 1 p. 178, 1 titulis et argumentis verae religionis vanissima atque turpissima -a configurantes. 24 p. 200. ITALA psalm. 140, 4 (Cassiod. *in l.*) ne inclinet cor meum in sermone malo fingendi -a in impietate. IREN. 1, 1, 3 -o suo (πλάσματι). 1, 3, 6 ad -um suum . . . ducunt a veritate. 1, 8, 1. 2, 8, 3 vacuum ostensum est -um eorum. NOVATIAN. trin. 3 (28) ut omnes cum suis -is ethnicos excludat et haereticos. 8 (53) *et* 10 (67) omissis haereticorum fabulis atque -is. PANEG. 11 (3), 26 a quibus ingenita crudelitas -o laetitiae tegebatur. SPART. Sept. Sev. 21, 6 fratrem . . . parricidali . . . -o interemit. PS. QVINT. decl. 3[b], 1 -a militis impurissimi. COLLAT. Alex. c. Dind. p. 171, 5 *fama* solet gaudere -is. ARNOB. nat. 4, 6 inanissimae superstitionis -a. 4, 32 p. 162, 6 poetarum (*syn.* lusio). 5, 43. LACT. inst. 1, 11, 54 poeticum -um (2, 10, 8 poetarum. 7, 22, 1 *et passim*). FIRM. err. 7, 4 ut fides -a sequeretur. HIL. in Matth. 6, 6 hypocritarum. 14, 14 falsas rerum imagines et subrepentia oculis -a metuentes. *et saepissime apud* ECCL. SYMM. epist. 4, 18, 4. 8, 47 nihil prosunt -a sollicitis. AMM. 15, 5, 5 ad arbitrium -i compositum. 15, 5, 25 variis assentandi -is (28, 4, 12). 19, 12, 10 per quietem . . . habitus tragici -a viderat. 29, 6, 4 cupiditatis. 30, 1, 22 hoc -o nefarie decepta credulitate. SERV. Aen. 1, 273 p. 102, 8 fabulosum -um est. 5, 85 est optimum -um *poetae*. 9, 104 est -um poeticum. georg. 2, 45 nec . . . -is aut ullis utar ambagibus. 4, 399. SCHOL. Hor. ars 119 si fingis, habeat artem et verisimilitudinem -um tuum. SCHOL. Iuv. 2, 3 sub -o severitatis sunt impudici. PS. ASCON. Verr. 2 p. 225, 16 St. hoc totum -um est Ciceronis. SCHOL. Cic. Bob. p. 120, 18 St. quae videri iudicibus possunt aliquod habere -um. p. 138, 12 ut solent umbrarum -a subrepere. p. 162, 23 -o quodam verecundiae. VICTORIN. gramm. VI 188, 11 (= AVDAX VII 322, 8) emendatio est errorum apud poetas -orumque reprehensio. FVLG. aet. mund. p. 164, 15 magico . . . -o. HIER. epist. 52, 2, 1 -um . . . de mimo. in Agg. 2, 17 p. 767 *syn.* fabula. adv. Rufin. 1, 17 Milesiarum . . . -a. RVFIN. hist. 1, 9, 3 -um (πλάσμα) impudens. 1, 9, 8 -i (ψευδολογίας). 3, 25, 7 (ἀναπλάσματα). 4, 7, 4 prodigiosa fabularum -a. 5, 15 nova adversus veritatem -a machinantes. Orig. princ. 3, 4, 5 impietatis -a componunt. PAVL. NOL. carm. 10, 38 -a vatum. AVG. civ. 2, 8 -a poetarum. 5, 3 hoc -um fragilius est quam vasa quae illa rotatione finguntur. NOVELL. Maior. 4, 6, 1 pr. commentis mortalium -isque. ALC. AVIT. carm. 4, 274 serpentis. VEREC. in cant. 7, 2 alterum (*deum*) . . . novo -o transfictum. *et passim.* *nota*: MART. CAP. 2, 127 matronae sobrio decore laudabiles nec conquisitis -is circa faciem vultuosae. *in iure*: COD. Iust. 4, 38, 7 simulavit se accepisse. tituli falsi -um. 8, 42 (43), 13 -o veritatis extingui non potuit obligatio. *nota usum adverbialem*: CAEL. AVR. acut. 2, 10, 63 si levi -o (*i. non revera, sed in speciem tantum*) cessaverint *febres*. *Vollmer.*

***fīgo**, fīxī, fīxum, -ere [*pro exolescenti fivo, cf. esse videtur c. lituan.* dĕgti *'pungere'*, dygti *'germinare'* *et c. umbr.* fiktu, *si recte vertitur 'figito'; v. Fick, Zs. f. vergl. Sprachforsch. 22, 104. Th.*].

de prosodia: PRISC. gramm. II 461, 9 *i* producta manet eadem ut 'figo, fixi' (*cf. Heraeus, Archiv 14, 413*). i *longa*: LEX par. fac. Put. (Corp. X 1781) 2, 1. 5. 8 MON. Ancyr. 6, 18 FAST. cos. Capitol. a. u. c. 391 (Corp. I[2] p. 20). *ibid.* 491 p. 22. *de formis*: PAVL. FEST. p. 92 fivere item (*sc. apud* CATONEM) pro -ere. figier: S. C. de Bacch. (Corp. X 104) 27. figarus (*i.*-aris): CORP. IV 2082. *perf.*: CHAR. gramm. I 245, 14 quarta forma est, qua perfectum in -xi litteras cadit velut 'dico dicis dixi', . . . '-o, -is, -xi'. *sed* figerit: APON. 12 p. 253. *part. perf.*: DIOM. gramm. I 377, 11 -or ambigue declinatur apud veteres tempore perfecto; reperimus enim fictus et -xus (*affertur praeter alios* VARRO ad Ciceronem tertio '-xum'). *legitur* -xus *inde ab* ENNIO *et* PLAVTO (fixsus: CORP. VI 19747 [*ante a. 31 p. Chr.*]. TAB. cer. Dac. 8 [Corp. III p. 144/5] int. 7), fictus: VARRO rust. 3, 7, 4 LVCR. 3, 4 GREG. TVR. Franc. 5, 5 glor. conf. 9 Mart. 3, 10 NOT. Tir. 66, 34. *saepe confunduntur in codd.* fig- *et* fing-, *ex. gr.*: CIRIS 253 OV. epist. 6, 91 met. 4, 141. 9, 84 trist. 2, 474 STAT. Theb. 3, 528 APVL. Plat. 1, 2 TERT. adv. Marc. 4, 27 p. 513, 9 AMM. 27, 1, 4 CLAVD. 22, 155 GREG. TVR. Franc. 10, 14 Mart. 3, 16 (*cf. Bonnet, Le latin de Grégoire de Tours p. 424*) VEN. FORT. carm. 5, 6, 10. *reflexive* se -ere: SEN. dial. 9, 15, 6 PLIN. nat. 8, 29 ARNOB. nat. 1, 60 p. 41, 27 HYG. fab. 169 p. 32 GREG. M. in euang. 3, 1 moral. 11, 68. *de notione*: FEST. p. 212 pangere -ere (PAVL. FEST. p. 108. 221). PROB. Verg. georg. 3, 113—115 κεντεῖν, quod est -ere. CLAVD. DON. Aen. 4, 4 p. 355, 26 -i . . . dicitur, quod sic alicui speciei iungitur, ut velli non possit, et haeret, quod non potest separari. GLOSS. πήγνυμι. πήσσω. -erit statuerit.

legitur inde ab ENNIO, PLAVTO *et* S. C. de Bacch., *non habent* TER. CAES. BELL. Afr. SALL. NEP. GRATT. CELS. SCRIB. LARG. MELA MIN. FEL. [*loci corrupti et dubii*: VARRO frg. Serv. auct. Aen. 1, 727 PRIAP. 63, 1 GERM. 710 SEN. Herc. O. 918 LVCAN. 6, 212 PLIN. nat. 17, 162 SIL. 4, 812 COMM. apol. 1052. *ex coniectura legitur*: VELL. 2, 27, 3 COMM. instr. 1, 23, 5.] [*it.* figgere. *M.-L.*]

I ***proprie***: A *i. q. affigere, adiungere, applicare*: 1 *aliquid*: *de tabulis sim.*: S. C. de Bacch. (Corp. X 104) 27 utei . . . eam *tabolam ahenam* -ier ioubeatis (CIC. Phil. 1, 3 ne qua tabula . . . ullius decreti Caesaris . . . -retur. 2, 91. 97. 12, 12 *opp.* refixistis. epist. 12, 1, 1. *cf.* MORET. 20 *tabellam* -xam paries . . . servabat). OV. met. 1, 91 -xo aere (TAC. hist. 4, 40). IVV. 12, 100 legitime -xis vestitur tota libellis porticus. *de spoliis, armis, donis sim.* (*i. q. consecrare, cf. l. 59*): CATO or. frg. 73 tit. ne *spolia* -rentur (OV. met. 8, 154 LIV. 24, 21, 9. FEST. p. 189 altera *spolia*, quae . . . Cornelius de Tolumnio; tertia, quae M. Marcellus ⟨Iovi Feretrio de⟩ Viridomaro -erunt). VARRO ling. 5, 155 ex hostibus capta -xa sunt rostra. CIC. div. 2, 67 scuta . . . fuerant sublime -xa. VERG. Aen. 1, 248 *arma* (*cf.* SERV. auct. *ad l.* -ere . . . consecrare hic debemus accipere. SIL. 14, 650 deis. STAT. Theb. 12, 699 -xa revellunt arma deis). TIB. 1, 9, 82 -xa . . . palma (IVV. 7, 118 ut tibi lasso -antur . . . palmae). OV. Ib. 506 ora super -xi quem cecidere suis. CALP. ecl. 2, 65 liba Priapo. VAL. FL. 1, 529 vellera dono bellipotens sibi -xa videt. STAT. Theb. 8, 589 Marti . . . exuvias. 9, 590 terga leonum. IVV. 9, 139 quando ego -am aliquid, quo sit mihi tuta senectus a tegete? (*cf.* SCHOL. *ad l.*).

de aliis rebus: CATO agr. 20, 2 cunicas solidas . . . facito, labeam bifariam faciat habeat, quas -at *clavis* duplicibus, ne cadant (21, 3 imbrices medias clavulis -ito. VITR. 7, 3, 1 *asseres* clavis ferreis -xi. FEST. p. 349 ⟨s⟩ecespitam esse . . . ⟨cultrum⟩ ferreum . . . mani⟨brio⟩ . . . vincto ad ca⟨pulum argento auroque⟩, -xo [*ita* SERV. auct. Aen. 4, 264, -xum FEST. *et* PAVL.] clavis aeneis. PLIN. nat. 16, 206 HIL. hymn. 2, 8. *tropice*: PLAVT. Asin. 156 -xus hic apud nos est animus tuos clavo Cupidinis. CIC. Verr. 6, 53 ut hoc beneficium . . . trabali clavo -ret. PETRON. 75, 7 quod semel destinavi, clavo tabulari -xum est). CATO agr. 21, 5 ferrum . . . uti idem faber -at. LEX par. fac. Put. (Corp. I[2] 698) 2, 1 trabiculas *ferro* . . . -ito (2, 5 cumatium. VITR. 1, 5, 4 itinera). VERG. Aen. 1, 687 *oscula* (2, 490 LVCAN. 6, 565 VAL. FL. 7, 254 HOMER. 848. CYPR. GALL. exod. 234 basia. *nota*: HIER. epist. 3, 1, 2 os, quod mecum . . . erravit . . . , impressis -rem labiis. *cf. p. 711, 19*). OV. fast. 4, 737 -xis decorentur ovilia ramis. MANIL. 2, 515 sidera (CLAVD. 17, 112 cometem). 5, 202 validā venabula cuspide -xa. VITR. 7, 3, 11 si priores *cannae* transversariis harundinibus -xae sunt, secundae erectis -antur. 10, 6, 2 *regula* figitur ad eam lineam. 10, 8, 4 regulae habent ferrea choragia -xa. 10, 12, 1 supra -untur chelonia. 10, 14, 3 late-

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

rariis circa -xis. 10, 15, 1 coriis firmiter -xis (*cf.* ITALA Is. 54, 2 [Hier. in Is. 54, 2 p. 628] pelles aulaeorum tuorum -e [πῆξον, VVLG. extende. *cf.* AMBR. hex. 3, 1, 5 AVG. civ. 18, 29 p. 296, 4 D.]). FEST. p. 281. STAT. Theb. 2, 579 *iacula* acclinia monti -erat. MART. 2, 66, 2 anulus incerta non bene -xus acu (*cf.* 14, 24, 2 -at acus . . . comas). OPTAT. 2, 25 p. 65, 6 genua (AMBR. in psalm. 35, 5 genu. RVFIN. hist. mon. 7 p. 414^A AVG. civ. 20, 30 p. 483, 34 D. 22, 8 p. 569, 19. quaest. hept. 7, 37 *syn.* flexo genu. cur. mort. 5, 7 epist. 236, 2. in psalm. 108, 4 genu. OROS. hist. 3, 19, 10 [*cf.* IVST. 12, 9, 12 genu posito] CASSIAN. inst. 5, 40, 2 *al.*). HIER. epist. 50, 5, 2 -at (fatigat *al.*) stilum (in Ephes. prol. p. 539/540. adv. Rufin. 2, 35 contra haeresim). AVG. civ. 5, 3 p. 194, 5 D. *atramento* signa . . . -erat. PASS. Petr. Paul. long. 60 pedes . . . sursum -erunt (confix- *DU*).

indicatur ubi: **a** *dativo* (*sed fort. nonnulla exempla, quae sub b afferuntur, huc trahenda sunt*): LVCR. 4, 1179 foribus . . . oscula -it (OV. met. 3, 25 peregrinae . . . oscula terrae -it. CIRIS 253 genis. LVCAN. 2, 114 dextrae. SIL. 6, 573 vulneribus [STAT. Theb. 12, 27]. 11, 331 pedibus [CAPITOL. Maximin. 28, 7 PAVL. NOL. epist. 23, 38. *nota*: TERT. adv. Marc. 4, 18 p. 480, 15 cum pedes domini osculis -ret]. CLAVD. 20, 68 rugis. PAVL. NOL. carm. 18, 249 postibus. DRAC. Romul. 8, 623 vultibus. CARM. epigr. 1504^B, 19 ⟨in⟩guini). EPICED. Drusi 179 *domui* -ere . . . voverat arma. LIV. 7, 3, 5 *lex* -xa fuit dextro lateri aedis Iovis optimi maximi. VITR. 10, 9, 2 superiori tympano ad latus -atur alter denticulus. PHAEDR. app. 13, 29 corpus . . . -endum cruci (PLIN. nat. 36, 107 IVVENC. 4, 662). SIL. 4, 386 tota mole tenebat *clipeum* ceu -xum membris tegimen. STAT. Theb. 9, 90 *Hippomedon* pectora parmae -erat. silv. 3, 1, 96 nostro . . . tot fastigia monti, tot virides lucos, . . . tot . . . ceras -isti. CASS. FEL. 38 mentum -xum pectori. **b** *ablativo* (*cf. l. 14*): *de tabulis*: CIC. Phil. 2, 92 toto Capitolio tabulae -bantur (5, 12. *v. infra l. 70*). *de spoliis, armis, donis sim.*: VERG. Aen. 3, 287 clipeum . . . postibus adversis -o (SERV. auct. *ad l.* proprie; -i enim dona dicuntur. *cf.* CLAVD. DON. *ad l.* SIL. 15, 491 tumulo clipeum cum carmine -unt). Aen. 4, 495 arma viri, thalamo quae -xa reliquit (PROP. 3, 9, 26. SIL. 9, 118 sepulcro. 13, 65 luco. STAT. Theb. 2, 733 tholis). PROP. 2, 14, 25 dona tua -am, Cytherea, columna. LIV. 1, 26, 10 spolia Curiatiorum -xa eo loco (SCHOL. Cic. Bob. p. 113, 16 St. SIL. 15, 675 spolia . . templis -urum). SEN. Thy. 663 hoc Phrygius loco -xus tiaras Pelopis. SVET. Claud. 17, 3 navalem coronam fastigio Palatinae domus iuxta civicam -xit. *de sideribus*: OV. trist. 4, 3, 15 polo -xae . . . flammae (LVCAN. 5, 563 summis . . . -xa tenentur astra polis. 9, 13). AVIEN. Arat. 78 *sidera* . . . -xa trahuntur Olympo. 415 capra laevo -xa umero *aurigae* (*cf. Arat. phaen. 162 σκαιῷ δ' ἐπελήλαται ὤμῳ αἴξ*). HYG. astr. 4, 3 p. 102, 16 Crater cum Corvo velut -us esse circulo conspicitur. *de aliis rebus*: LIV. 22, 20, 2 *naves* carinas -erant vadis (SEN. Ag. 571 haerent acutis rupibus -xae rates). VITR. 10, 6, 2 singulis decussationibus oblique -xae regulae. VAL. FL. 5, 170 -xos scopulis . . . artus. *adde*: VERG. Aen. 12, 768 ubi -ere dona solebant. LIV. 23, 23, 6 qui spolia . . . -xa domi haberent. EVGIPP. Sev. 13, 1 genibus humi -xis. **c** *praepositionibus*: ad: *de tabulis sim.*: PLAVT. Trin. 1039 eae miserae *leges* . . . ad parietem sunt -xae clavis ferreis, ubi malos mores affigi nimio fuerat aequius. CONST. veteran. 7 p. 850 extr. 19 (*a. 71*) ex tabula aenea, quae -xa est Romae in Capitolio ad aram (VENVL. dig. 43, 24, 22, 2 *opp.* refixero). PLIN. epist. 8, 6, 13 *ut* aes -retur ad statuam. GRAN. LIC. p. 10, 3 formam . . . agrorum in aes (*Mommsen*, est *trad.*) incisam ad Libertatis -xam reliquit. *de spoliis, armis, donis sim.*: VERG. Aen. 9, 406 *dona* ad fastigia -xi. HOR. epist. 1, 1, 5 armis . . . ad postem -xis. PERS. 4, 28 *agricola* iugum . . . ad compita -it (*cf.* SCHOL. *ad l.*). STAT. Theb. 3, 581 -xos superum ad penetralia currus. *de aliis rebus*: OV. met. 12, 458 ad mentum lingua mentoque ad guttura -xo. fast. 3, 599 -itur (ducitur *pars codd.*) ad Laurens ingenti flamine litus puppis. VITR. 7, 4, 2 tegulae ab imo ad summum ad parietem -antur. 10, 9, 2 (*v. vol. III p. 363, 49*). 10, 9, 4 denticulus . . . est ad latus eius -xus (10, 9, 2 [*v. l. 23*]. 6. 8). FEST. p. 178 *v. l. 84*. HYG. astr. 2, 3 (*v. vol. II p. 1639, 45*). sub *c. abl.*: CATO agr. 21, 2 sub cupa tabulam . . . -ito. LIV. 6, 29, 9 tabula . . . sub eo *signo* -xa. VITR. 10, 2, 8. STAT. Theb. 9, 194 sub culmine -xus *leo* excubat. *c. acc.*: VARRO rust. 3, 7, 4 sub ordines singulos tabulae -ctae ut sint. subter: CIC. Arat. frg. 17, 1 subter praecordia *Booti* -xa videtur stella. in *c. abl.*: *de tabulis sim.*: CIC. Verr. 3, 112 fuit aenea tabula -xa Thermis in curia (LIV. 8, 11, 16. CONST. veteran. 10 p. 853 extr. 20 ex tabula aenea, quae -xa est Romae in Capitolio in basi Iovis Africi. SCHOL. Cic. Bob. p. 171, 7 St. *cf.* VITR. 4, 2, 2 tabellas . . . in fronte -erunt). CIC. Phil. 2, 93 decretum in Capitolio -xum (3, 30). Att. 3, 15, 6 caput legis Clodium in curiae poste -isse. FEST. p. 241 lex -xa in atrio Libertatis. PETRON. 28, 6 in . . . poste libellus erat . . . -xus. TAC. ann. 3, 63 in templis -ere (fiere *trad.*) aera. GALLICAN. Avid. 6, 1 programma in parietibus -xit. *de spoliis, armis, donis sim.*: POMPON. Atell. 29 clipeum in medio (medium *var. lect.*) -xum est (POL. SILV. fast. Sept. 13 in aede Minervali . . . clipei -bantur). VARRO Men. 61 spolia . . . -xa in stipitibus (LIV. 4, 20, 2. 10, 2, 14 rostra navium spoliaque Laconum in aede Iunonis . . . -xa [PLIN. nat. 34, 20]. 38, 43, 10). CIC. div. 1, 74 arma . . . -xa in parietibus fuerant. LIV. 1, 45, 4 -xa . . . cornua in vestibulo templi (PLIN. nat. 11, 111). FEST. p. 178 ut hi in regiae pariete, illi ad turrim Mamiliam id *caput* -rent (COLVM. 10, 345). SEN. Herc. O. 868 utinam esset . . . -xus in thalamis meis Herculeus ensis. PETRON. 30, 1 in postibus triclinii fasces erant . . . -xi. HYG. astr. 2, 20 pellem in templo (*bis*). CARM. epigr. 462, 2 varias cupit spec⟨ies⟩ museo -ere in alto. *de aliis rebus* (*de bestia l. 16*): LEX par. fac. Put. (Corp. X 1781) 2, 8 tegulas . . . in antepagmento ferro -ito. CIC. Arat. 395 *Booti* in adverso est Arcturus corpore -xus (SEN. nat. 2, 1, 1 sidera . . . in contextu *caeli* -xa). CATVLL. 66, 61 in lumine caeli . . . -xa corona foret. VERG. Aen. 6, 636 ramum . . . adverso in limine -it. HOR. epist. 1, 16, 64 in triviis -xum cum se demittit ob assem (PERS. 5, 111 in . . . luto -xum . . . nummum. *cf.* SCHOL. *ad l.*). OV. met. 4, 141 in vultibus oscula -ens. VITR. 4, 7, 5 in . . . frontibus antepagmenta -antur. 10, 15, 6 lamminae . . . -xae fuerant in materia (*cf. Athen. de mach. p. 24, 4 προσηλωμένοι τῷ κριῷ*). *al.* PLIN. nat. 22, 116 ceram in pube -isse. 28, 63 in quo loco . . . caput -erit (defix- *E*) corruens morbo comitiali. 29, 57 *canes* in furca sabucea armo -xi. VAL. FL. 2, 260 -xae . . . fremunt in limine tigres (*i. statuae tigrium. similiter* ARNOB. nat. 7, 40 nisi Iuppiter . . . altiore in culmine -retur. SVLP. SEV. dial. 2, 3, 7 eodem in loco stabant -xa simulacra). HYG. astr. 2, 27 *Iovem* caudam . . . in corpore *Croti* -isse. 3, 1 in . . . circulo pedes *Vrsae* . . . -xos (*cf.* 4, 3 p. 102, 10). HIER. epist. 14, 6, 3 (*in tropologia de navigatione*) crux antemnae -atur in frontibus (64, 21, 3 AVG. in psalm. 95, 2 in euang. Ioh. 43, 9). PALLAD. hist. mon. I 23 p. 304^D bis in terra . . . -xis genibus (*μετὰ δευτέραν γονυκλισίαν*. VITA Caes. Arel. 2, 29). II 9 p. 354^C in quo *loco* quis digitum -ret (p. 44, 20^B *πήξει*). *de re litteraria*: RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 36 p. 615^A *Origenes* in alieno . . . opere suas . . . notas -xit. *trop.*: PRAEF. bibl. monarch. in Matth. *Christus* omnia in cruce -xit. in *c. acc.*: IVST. 21, 4, 7 corpus in crucem -itur (PRISCILL. tract. 6, 101). VVLG. III reg. 8, 54 utrumque . . . genu in terram -erat (ὀκλακὼς ἐπὶ τὰ γόνατα. RVFIN. hist. mon. 8 p. 421^C PASS. Paul. 16 [flexit *N*]). PASS. Mar. Iac. 13 p. 62, 15 in . . . vulnera . . . osculum pietas . . . -bat. circa: VITR. 10, 4, 2 circa frontem . . . -untur tabulae. 10, 14, 2 circa proiecturas -antur . . . duo tigna (*cf. Athen. de mach. p. 17, 5 περιπήγνυνται*). circum: VITR. 10, 4, 3. per: TAC. ann. 11, 14 in aere . . . per fora . . . -xo. ANTHOL. 21, 12 per limina -it *aurum*. ARNOB. nat. 2, 58 *cur* per omne mundi corpus frustilla haec ignea convenerit . . . -i. prope: SVLP. SEV. dial. 2, 2, 5 digitum prope . . . vulnusculum . . . -xit. super: VITR. 10, 6, 3 aliae *regulae* super alias -untur. MON. Ancyr. 6, 18 *corona* civica super ianuam meam -xa est (ἀνετέθη). GREG. TVR. vit. patr. 19, 3 -xit (finx- *Bruxell.*) . . . super eum crucis . . . signaculum. supra: LIV. 40, 52, 5 supra valvas templi tabula . . . -xa est. VITR. 10, 6, 3 supra eas *regulas* circumdantur et -untur tabulae. HYG. astr. 3, 17 *Piscis* supra tergum *Equi* est -xus. inter: HYG. astr. 2, 20 arietem . . . inter sidera (2, 28).

2 *aliquem*: OV. Ib. 292 aerias volucres compede (*sc. ut Prometheus* compede *Merkel*, corpore *et* sanguine *trad.*) -xus alas.

indicatur ubi: **a** *dativo* (*cf. l. 53*): VAL. MAX. 6, 3, 5 *pastorem* cruci -xit (*reliqua exempla v. vol. IV p. 1220, 67 sqq.; omisso* cruci *i. q. crucifigere*: MART. 2, 82, 1 servum quid -is? TERT. patient. 3 p. 4, 15 ITALA [cod. k] Marc. 15, 20 [VVLG. crucifigerent]. 15, 32 [cod. k] Ioh. 19, 23 [cod. e] LACT. inst. 4, 14, 11. 4, 18, 18 IVVENC. 4, 669 PRVD. cath. 6, 64). **b** *ablativo* (*hic illic dat. esse potest*): ENN. scaen. 362 ipse summis saxis -xus asperis. OV. met. 6, 311 *Niobe* ibi -xa cacumine montis liquitur. LVCAN. 3, 654 rostris iuvenem -xere (aff- *FD* SCHOL. Stat. Theb. 8, 218) carinae. CALL. dig. 48, 19, 28, 15 latrones . . . furca -endos. COMM. apol. 459 quem nos cruce -ximus (1048. LACT. inst. 4, 10, 3 patibulo). AMM. 17, 7, 5 lignorum extantium acuminibus -xi pendebant. CLAVD. 15, 177 toro. **c** *praepositionibus*: in *c. abl.*: TIB. 1, 5, 63 pauper . . . in tenero -ens erit latere. PROP. 1, 3, 34 in molli -xa toro cubitum. OV. Ib. 543 -xus . . . in duris . . . saxis. PLIN. nat. 8, 29 in ipso animae canali se -xit *sanguisuga*. CORP. IV 2082 in cruce figarus (*i. -aris; v. vol. IV p. 1257, 2. cf.* IORD. Rom. 385 in patibulo). in *c. acc.*: VITR. 7 praef. 9 *Zoilum* . . . esse in crucem -xum (ITALA [cod. e] Ioh. 19, 10 [VVLG. crucifigere]). sub: VAL. FL. 8, 368 *fluctus Styrum* magno . . . sub altis turbine -it aquis.

B *i. q. configere, firmiter coniungere*: PLAVT. Men. 403 *navem* (*cf. l. 73*) ligneam, saepe tritam, saepe -xam. VITR. 7, 1, 2 *axes* eo facilius clavis -xi continebuntur (7, 1, 5 altera coaxatio transversa sternatur clavisque -xa duplicem praebeat contignationi loricationem. TAB. cer. Dac. 8 [Corp. III p. 944/5] int. 7 eam domus partem dimidiam . . . ita uti clao -xsa et optima maximaque est. PORPH. Hor. carm. 1, 1, 13 Cypriis . . . clavis naves -untur. PALLAD. 1, 9, 3). AVIEN. Arat. 806 *lux* flamma caudarum *piscium* cingula -it. ENNOD. carm. 1, 21, 26 -xus (*i. vinctus*) per orbem ducitur. *trop.*: PS. QVINT. decl. 14, 10 amor . . . tenet tunc -itque rixantia *elementa*.

C *fere i. q. -endo efficere, construere, aedificare*: **1** *res corporeas*: CIC. Verr. 4, 6 cruces ad . . . supplicia -xas (*v. vol. IV p. 1256, 45 sqq., adde* SVLP. SEV. chron. 2, 34, 2). OV. epist. 7, 119 urbem constitui lateque patentia -xi moenia. fast. 1, 158 hirundo . . . luteum celsa sub trabe -it opus. VITR. 9, 8, 3 canalem ligneum sub tigno -xit. LVCAN. 1, 396 tentoria -xa Lemanno (SIL. 12, 746 AMM. 18, 2, 10 *al.* VEG. mil. 2, 7 VVLG. gen. 31, 25 num. 9, 23 *al. saep.*). IVV. 3, 2 sedem -ere Cumis. 6, 78 longa per angustos -amus pulpita vicos. TAC. Germ. 46

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

domos (ann. 13, 54). APVL. met. 1, 7 *Fortuna tropaeum* -xit ipsa (FLOR. epit. 3, 2, 6 desuper ... tropaeum -erunt). ITALA exod. 33, 7 (Lucif. non conv. 1 p. 3, 17) -xit (ἔπηξεν, VVLG. tetendit) *tabernaculum* extra castra (VVLG. gen. 13, 3 *saep.* HIER. epist. 52, 10, 3 *al. trop.*: VVLG. Hebr. 8, 2 tabernaculum veri ... -xit dominus). AMM. 16, 7, 7 *Romae* -xo domicilio. 17, 8, 3 habitacula. 17, 13, 3 lares. 29, 4, 5 *castra* (ITIN. [Silv.] 7, 5 *al.*). VVLG. sap. 11, 2 in locis desertis -erunt casas. ANON. Vales. 11, 53 fossatum. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 76^C altaria ... deo. DRAC. laud. dei 2, 280 *venator apro* retia -it. CARM. epigr. 1515, 3 tres nati tibi iam -imus probo parenti, quod gratum, tumulum (*'parentheton' Büch.*), videtur esse. CORP. XI 297, 12 arcem -xit (vixit *cod.*). INSCR. christ. Rossi II p. 99, 7 ianitor ante fores -xit sacraria Petrus.

2 *res incorporeas*: SEN. Herc. O. 519 harundo ... mortem ... -xit. MART. 1, 60, 4 alta iuvencorum vulnera -et ubi? (CLAVD. 10, 7 *vulnus* -xit amor. OP. imperf. in Matth. 17 p. 726 vulnus in se -xum. ARATOR act. 2, 306 ne -ant vulnera membris [*cf.* CARM. de resurr. 116 -xere ferae crudelia funera membris]). TER. MAVR. 236 quartae *litterae* sonitus -itur usque sub palato. VEN. FORT. carm. 5, 6, 10 -is (fingis *pars codd.*) nec fugis litteram (*huc spectare videtur* SER. SAMM. 938 *elementa vocis abracadabra* semper rapies et cetera -es).

D *i. q. infigere, immittere, impellere*: *de rebus praeacutis*: VERG. Aen. 12, 773 huc impetus illam (*hastam*) detulerat -xam et lenta radice tenebat. FAST. cos. Capitol. a. u. c. 391 (Corp. I² p. 20) dict(ator) clavi fig(endi) caussa (491 p. 22. *cf. vol. III p. 1329, 19 sq. 25 sqq., ubi addas* LIV. 28, 20, 4 LEX met. Vipasc. [Corp. II 5181] 33). TIB. 1, 2, 18 -xo dente (*i. clavis genere*). OV. hal. 28 hamum. PAVL. FEST. p. 104 -xis duabus hastis super eas ligabatur tertia (VAL. FL. 4, 281. LVCAN. 4, 41 -xo firmat vestigia pilo). SEN. Oed. 968 haeret ... manus et -xa penitus unguibus lacerat *oculos*. Phoen. 162 -xis unguibus. COLVM. 9, 1, 4 vacerras. 12, 15, 1 pali (12, 39, 1 PS. FRONTIN. strat. 4, 5, 22 CORP. IX 2827 [*saec. I ex.*] 21. 30 ITALA Is. 54, 2 [Cypr. testim. 1, 20]. *trop.*: TERT. ieiun. 11 p. 290, 3 palos terminales -itis deo). ITIN. Alex. 44 paxillos ferreos ... -bant (*Klug*, fiebant *cod.*). AMM. 22, 15, 31 stipitem. 27, 10, 9 signis ... -xis (VEG. mil. 2, 22). 28, 2, 3 -xis refixisque ... stilis (VEG. mil. 3, 7). VEG. mil. 1, 4 sudes. *speciatim de armis (cf. l. 28 sq.), i. q. inicere, immittere*: ACC. carm. frg. 4 fraxinus -xa (fissa *plerique codd.* PRISC. gramm. I 254, 11) ferox ... infinditur ossis. VERG. Aen. 5, 518 sagittam (OV. Ib. 532 Pont. 1, 2, 23 LIV. 35, 48, 3 STAT. Theb. 6, 703). VERG. Aen. 10, 342 *iaculum* -ere contra (TERT. scorp. 1 p. 144, 12 *iaculum scorpionis* virus, qua -it, effundit). 10, 881 aliud *telum* super atque aliud -it (SERV. auct. *ad l.* id est iacit telum. CLAVD. DON. *ad l.* iacere hastas plurimas coepit. VERG. Aen. 12, 7. SEN. Herc. O. 905 furibunda manu. *de Amoris telis*: PROP. 2, 9, 39 OV. am. 2, 9, 35). OV. met. 3, 69 hastile. trist. 5, 7, 19 -xo ... cultro. LIV. 7, 23, 8 ut pila omnia hastaeque ... -rentur. SEN. Phaedr. 814 spicula. VAL. FL. 3, 156 cornum. AMM. 24, 2, 13 *harundines ferratae* corporibus illisae contrariis letaliter -bantur. *de radicibus, surculis sim., saepe i. q. inserere*: SEN. dial. 1, 4, 16 *arbor* radices certius -it. LVCAN. 1, 139 *quercus* nec iam validis radicibus haerens pondere -xa suo est. PALLAD. 3, 25, 8 surculus piri ... priusquam -atur. 12, 7, 8 persicus rubescit, si platano inserta -atur. *adde tropologias*: SEN. Ag. 388 *Delos* nunc iam stabilis -xa terras radice tenet. LACT. inst. 5, 1, 9 non est stabilis ac solidis radicibus fundata et -xa sententia. AMM. 20, 7, 10 machinae haerebant velut altis radicibus -xae. HIER. epist. 18 B 4 (20), 3 fides ... alta radice -xa est. in Is. 26, 17 sq. p. 356 in terrenis operibus -xa radice fundati sunt. CLAVD. MAM. anim. p. 74, 1 defore -xis viventibus animam. GREG. M. moral. praef. 21 historiae (in Ezech. 1, 2, 1). *de nominibus, titulis sim., fere i. q. inscribere, insculpere*: VERG. Aen. 11, 84 nomina (SERV. *ad l.* dicit ... affixos tropaeis titulos cum nominibus occisorum). TAC. ann. 3, 57 senatus consulta aureis litteris -enda in curia. CARM. epigr. 1610, 2 titulos. *trop.*: TERT. nat. 1, 17 nullus in senatu vel in palatiis ipsis sanguis Caesaris notam -xit. *de vestigiis sim., fere i. q. imprimere*: VERG. Aen. 6, 159 Achates it comes et paribus curis vestigia -it (SERV. *secus interpretatur*: id est stat subito. IVV. 14, 272 ancipiti -ens vestigia planta. PAVL. NOL. carm. 6, 211 prima puer stabili vestigia nisu -erat. CYPR. GALL. iud. 534. CASSIOD. anim. 12 p. 1307^C *anguis* -xum non habet ... vestigium. in psalm. 72, 23 elementum liquidum -xo calcare vestigio. CORIPP. Ioh. 1, 417. *trop.*: CIC. Sest. 13 *integritatis* vestigia non pressa leviter ad exigui praedicationem temporis, sed -xa ad memoriam ... sempiternam. AVIEN. orb. terr. 844 *mons* directa solo tentus vestigia -it). FIRM. math. 4, 19, 10 -xo gradu vestigia ponentes. CLAVD. 20, 525 gressus (GREG. TVR. Franc. 10, 14 glor. conf. 91 Mart. 3, 16. *trop.*: GREG. M. moral. 8, 8 cogitationis gressum). CLAVD. MAM. anim. p. 65, 3 in gradiendo ... pes unus -endus est, ut alter promoveri queat (*tropice*: LACT. ira 2, 3 nisi pedes inconcussa stabilitate -antur. GREG. M. moral. 2, 65 pedem miserae persuasionis -it *diabolus*, ut immorando ... vestigia imprimat *cordi*). *de aliis rebus*: PROP. 3, 23, 7 -xum (*i. musivum*) ... aurum (CLAVD. 28, 566 -xa [*i. depicta in vexillis*] draconum ora). CELS. dig. 19, 1, 38, 2 ruta caesa vincta -xaque. ITIN. [Silv.] 37, 2 morsum. AVG. civ. 21, 4 p. 493, 3 D. lapidem. BOETH. arithm. 2, 30 *punctus* eminus -xus est.

indicatur ubi: **a** *dativo* (*sed fort. nonnulla exempla, quae sub b afferuntur, huc trahenda sunt*): GERM. 69 Serpentis capiti -it vestigia laeva. LVCAN. 7, 486 terrae (*non corporibus civium*, terra *MPZ*¹) -ere tela (SIL. 14, 306 lateri. STAT. Theb. 7, 801 solo). SIL. 1, 362 *falarica* lateri turris ... -xa. DICT. 4, 19 *sagittae* corpori -bantur. PALLAD. 4, 10, 30 radici terebratae cuneum -unt. VVLG. iud. 16, 13 *si* clavum ... terrae -xeris.

b *ablativo (cf. p. 713, 84): de rebus praeacutis*: [VARRO] rust. 1 capp. p. 4, 7 G. quo loco ridicae in vinea -i debeant. OV. met. 4, 717 *aquila* -it cervicibus ungues. 9, 84 cornua -it humo. VITR. 7, 1, 2 extremis partibus axis bini clavi -antur (*trop.*: HOR. carm. 3, 24, 5 si -it adamantinos summis verticibus dira Necessitas clavos). SEN. Oed. 116 -ere ... mundo tua signa primo. TAC. ann. 1, 65 neque *aquilae* -i limosa humo poterant (CLAVD. 15, 33 harenis). CARM. poet. min. V 101, 3, 1 -xa solo ... ancora. CLAVD. 28, 183 nec -is aratrum collibus? *tropice*: PROP. 4, 1, 141 cum -xum mento discusseris uncum (*i. amore te liberaveris*). SIDON. epist. 1, 1, 4 si ... hisce deliramentis genuinum molarem invidia non -erit. *adde*: CATO agr. 19, 2 ubi porculum -ere oportebit (SEN. dial. 6, 3, 1 ibi signa Romana -erat). LIV. 3, 28, 11 tribus hastis iugum fit humi -xis (ITIN. Alex. 8. AMM. 31, 2, 23 gladius). STAT. Theb. 4, 432 iaculis circum undique -xis (AMM. 25, 6, 5 undique ... praeacutis sudibus -xis). *speciatim de armis i. q. inicere, immittere*: PROP. 2, 13, 2 spicula ... nostro pectore -xit Amor (STAT. Theb. 2, 605 clipeo). OV. met. 3, 66 *iaculum* medio lentae spinae curvamine -xum constitit (8, 413 tellure per ilia). 5, 116 mucronem tempore -xit. 9, 206 quam si venabula taurus corpore -xa gerat. fast. 5, 398 laevo -xa sagitta pede est. SIL. 2, 640 -xus iugulo ... ensis. 4, 537 -xit tremebundam *hastam* margine parmae (STAT. Theb. 5, 574 solo). COMM. apol. 566 in latere, fuerat quo lancea -xa. VEG. mil. 4, 18 *falarica* -itur ligno. *de radicibus, herbis sim., saepe i. q. inserere*: VERG. georg. 4, 115 -at humo plantas (OV. fast. 2, 648 ramos. AVG. civ. 1, 20 p. 34, 29 D. quidquid humo radicitus alitur ac -itur). CARM. poet. min. V 77, 46 -xa ... cespitibus lilia. PALLAD. 14, 41 discreto -untur germina libro. 14, 150 phyllis ... discisso pruni cortice -xa. CLAVD. carm. min. 9, 12 cute -xa tenaci alba subit radix *iaculorum hystricis*. SVLP. SEV. dial. 1, 19, 2 *virgam* solo -it. *adde*: APVL. Plat. 1, 11 *arbores ceteraeque fruges*, quae humi -xae vitam trahunt. *de nominibus sim., fere i. q. inscribere, insculpere*: TAC. ann. 12, 53 -xum est aere publico senatus consultum. CARM. epigr. 572, 4 hoc titulo -erunt nomen aeternum. 1111, 4 invenies titulo nomina -xa meo. INSCR. christ. Rossi II p. 130, 15, 12 haec ... notavi, ut possent tumulis -xa manere diu. *trop.*: EVSTATH. Bas. hex. 1, 2 animis nostris tamquam signaculum cuiusdam custodiae -ens. *de vestigiis sim., fere i. q. imprimere*: GERM. 382 qua[e] *Hydrochoos* vestigia -it (STAT. Theb. 10, 862 vacuo ... sub aere pendens plana velut terra certus vestigia -at. IVVENC. 3, 115 ponto. CLAVD. 26, 170 solo. MEROB. poet. 122 nivibus. ZACCH. 1, 13 fluctibus). LACT. opif. 5, 1 *membra* solo -xa. *adde*: GAVDENT. serm. 5 p. 875^B (*trop.*) ut *apostoli* aperta -ant illic vestigia divinitatis eius. *de aliis rebus*: LVCR. 3, 549 *mens* loco ... -xa manet certo. VERG. Aen. 10, 700 vertice -ere cristas. OV. met. 12, 253 acta retro naris medioque est -xa palato. SEN. Med. 965 -e luminibus faces. STAT. silv. 3, 1, 148 -xam pelago Nesida (*cf.* 2, 2, 78 pelago circumflua Nesis). ISID. orig. 20, 10, 5 funalia candelabra ... extantes stimulos habuerunt obuncos, quibus funiculi ... -bantur. *adde*: ITIN. [Silv.] 2, 2 lapis ... ibi -xus stat in ipso loco.

c *praepositionibus*: in *c. acc.*: PLAVT. Mil. 1140 (*proverbialiter*) non sum dignus prae te, ut -am palum in parietem. PROP. 3, 15, 14 -xit in ora manus. LIV. 2, 65, 3 -xis in terram pilis (10, 29, 7 *pilis* plerisque in scuta rarisque ... in corpora ipsa -xis). SEN. epist. 107, 5 *tela* in nos -xa sunt. HYG. fab. 169 p. 32 *fuscina* se in petram -xit. PRISCILL. tract. 10, 130 -xo in lubricum gressu. APON. 12 p. 253 nisi pedes in ... ascensionis -erit fugam. *nota de re liquida*: CIC. Arat. 432 *Scorpios* mortiferum in venas -ens (fundens *H*²) per vulnera virus. in *c. abl.*: *de rebus praeacutis*: LIV. 8, 8, 10 hastas ... in terra -xas (VVLG. I reg. 26, 7). HOR. sat. 1, 8, 7 in vertice harundo ... -xa. OV. met. 1, 297 -itur in viridi ... ancora prato. 3, 84 in acumine dentes. VITR. 2, 9, 10 *alnus* in palustribus locis infra fundamenta aedificiorum palationibus crebre -xa. PAVL. FEST. p. 56 clavus annalis ... -batur in parietibus (EPIT. Alex. 16 PASS. Tarach. 8). SEN. nat. 3 pr. 10 nec in ... litore signa -isse. COLVM. 8, 11, 4 in solo ... -untur ... paxilli (*trop.* VVLG. Is. 22, 23. 25). PALLAD. 1, 26, 1. 3, 25, 4. VVLG. Sirach 14, 25 in parietibus ... -ens palum. *speciatim de armis i. q. inicere, immittere*: CIC. Phil. 14, 6 utrum *mucrones* in cive an in hoste -antur. OV. epist. 15, 362 -itur in iusso nostra sagitta loco (CVRT. 7, 6, 3 in medio crure. HIER. epist. 52, 14, 2 in lapide). OV. met. 1, 472 hoc *telum* deus (*Amor*) in nympha ... -xit (6, 227 medio ... in pectore -xa tela gerit [*tropice*: CIC. har. resp. 39 deorum tela in impiorum mentibus -untur. SEN. dial. 7, 27, 3. *adde de radiis quasi telis solis*: PERS. 4, 33 *si* -as in cute solem]). OV. met. 5, 173 lammina ... in gutture -xa est. 12, 451. fast. 3, 697 gladios in principe -xos (ITALA iud. 3, 21 [Lugd.] ἐνέπηξεν, VVLG. infixit). CVRT. 7, 4, 36 VEG. mil. 1, 2 p. 24, 5. *de radicibus, surculis sim., saepe i. q. inserere*: COLVM. arb. 26, 4 in una ... arbore duos aut tres ramulos -ito. PALLAD. 2, 15, 6 ut cacumina -amus in terra. *al.* PRAEDEST. 1, 46 p. 603^B quae radicibus -xa sunt atque aluntur in terra (*cf. trop.*:

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

HIER. epist. 53,10,2 radices in caelo -xae sunt. PS. LEO M. humil. 7 in agro cordis. GREG. M. moral. 3,70 in ... exordio velut in molem nasciturae arboris linguae radicem -ere. 8,78 in alto humilitatis -enda est radix cordis). *de nominibus sim., fere i. q. inscribere*: PAVL. FEST. p. 212 versus pangi vel -i in cera (p. 221 *in paginis*. CALP. ecl. 3,89 in arbore). ITIN. Burdig. p. 22,4 parent vestigia clavorum militum ... per totam aream, ut putes in cera -xum esse. *adde trop.*: CIC. Sest. 128 quis est Italiae locus, in quo non -xum sit in publicis monumentis studium salutis meae? *de vestigiis sim., fere i. q. imprimere*: LVCR. 3,4 in ... tuis nunc -cta pedum pono pressis vestigia signis. IVVENC. 3,113 fluctibus in liquidis immersos -ere gressus (*trop.*: SEN. Thy. 928 stabilem in plano -ere gressum. PRISCILL. tract. 4,75 in lubricis. GREG. M. moral. 15,67 in praesentis saeculi delectatiōne gressum cogitationis -it). *de aliis rebus*: VARRO frg. Macr. sat. 3,4,2 locum, in quo -rent candelam, candelabram appellatam *esse* (PAVL. FEST. p. 46 SERV. auct. Aen. 2,225). CIC. Tusc. 1,68 globum terrae ... -xum in medio mundi universi loco. LEX Quinctia (Frontin. aq. 129) 29 ne quis in eo loco ... quid obponito molito obsaepito -ito statuito *eqs.* TIB. 1,3,43 -xus in agris ... lapis (ITIN. [Silv.] 5,3. VVLG. deut. 19,14 terminos proximi tui, quos -erunt priores in possessione tua). Tib. 1,8,38 in collo -ere dente notas (CLAVD. 28,24 in cortice morsus). OV. fast. 3,443 in solida -xus Olympus humo. VITR. 10,8,1 -xos in medio ... ancones. PAVL. FEST. p. 108 impages ... a fabris in tabulis -untur. SEN. nat. 3,27,6 omne ... firmamentum in lubrico (lubrica *Gercke*) -itur et lutosa humo. PALLAD. 4,10,9 *mala conservanda* in harenis -antur. ex: VARRO ling. 5,119 ex his *candelabris* ... funiculi ardentes -bantur (*cf. p. 714, 52*). inter: LIV. 8,7,10 spiculum inter aures equi -xit. SVET. vita Verg. p. 58 culex ... inter duo tempora aculeum -xit pastori. per: PALLAD. hist. mon. II 10 p. 360[C] per unumquodque milliarium ... -bat (ἵστα p. 49, 19[B]) *calamos*. sub *c. abl.*: VERG. Aen. 7,457 *Allecto* -xit sub pectore taedas (SIL. 5,424 *tela*). OV. met. 8,382 -xa sub aure ... harundo. super *c. acc.*: VVLG. deut. 28,56 super terram ingredi non valebit nec pedis vestigium -ere (Hab. 2,1 -am gradum super munitionem. *cf.* HIER. epist. 53,8,11). CORP. III 9532 maritus super arcam tes(s)ellam -i fecit (*sed cf. adn.*).

E *i. q. transfigere, perforare*: 1 *animantia, i. q. vulnerare, occidere*: a *homines*: VERG. Aen. 9,491 -ite me (SEN. Phaedr. 682 *Iuppiter*, in me tona, me -e. LVCAN. 2,309 HEGES. 5,23). OV. epist. 15,278 ut a caeleste sagitta -ar. LVCAN. 10,455 -xo ... in hospite (ADNOT. *ad l.* hospites interimunt). SIL. 1,305 -it ... per arma ... Caicum. HOMER. 42. STAT. Theb. 9,129 Erycem ... crinito a vertice -it. 9,766 -itur ora Lamus (ANTH. 392,6 -itur ora Clonus, latus Oebalus, ilia Teuthras). 10,682 (SCHOL. *ad l.* occidit). MART. 9,56,9. TAC. ann. 2,17 quidam ... admotis sagittariis per ludibrium -bantur. TAB. devot. Audollent 250 B 15 -atur (eigatur *tab.*) troatur (*cf.* l. 17 defigite perfigite). *Amor -it*: TIB. 2,1,71 puellas. OV. ars 1,23 *syn.* ussit. CLAVD. 10,76 DRAC. Romul. 10,144. *arma -unt*: VERG. Aen. 10,777 *hasta* Antoren ... latus inter et ilia -it (CLAVD. DON. *ad l.* eum ... vulnere letali confixit). OV. met. 12,421 iaculum. SEN. Herc. O. 156 cuspides. *arma Amoris*: OV. am. 2,9,5 cur tua fax urit, -it tuus arcus amicos? met. 1,463 filius huic Veneris '-at tuus omnia, Phoebe, te meus arcus' ait. DRAC. Romul. 10,155 hoc telum (*sc. Amoris*) reges et numina -it. *trop.*: SEN. dial. 6,9,3 illa quae alios tela -erunt, circa te vibrasse. *accedit abl.*: BELL. Alex. 30,6 diversis ... telis nostri -bantur (VERG. Aen. 10,381 hunc ... intorto -it telo [CLAVD. DON. *ad l.* percussus est intorto iaculo]. *trop.*: CATVLL. 116,8 -xus nostris *telis* [*i. carminibus*] tu dabis supplicium). BELL. Hisp. 31,3 pilorum missu -xa ... multitudo. VERG. Aen. 11,691 Buten ... cuspide -xit loricam galeamque inter. OV. ars 3,736 iaculo -xa puella tuost (met. 5,55. 12,335 TAC. hist. 4,61 CLAVD. 5,305). met. 12,268 -itur ... duplici Gryneus in lumina ramo. 12,299 ovantem ... sude (SIL. 10,158) -is obusta. SEN. apocol. 12,3 v. 11 qui praecipites vulnere parvo -ret hostes. SIL. 10,39 super inguina -xe veruto Maecenas. STAT. Theb. 8,469 quem comminus ictu Tydeos hasta ... -xit. silv. 2,7,96 -xum Paridis manu ... Peliden. EPIT. Alex. 12. HYG. astr. 2,16 sagittis. CYPR. GALL. num. 545 quemcumque vago -issent dente cerastae. MARCELL. chron. II p. 92,481,1 teli acumine et pavescentis equi sui impulsione -xus transverberatusque interiit. *armis Amoris*: OV. Pont. 3,3,80 (*loquitur Amor*) *Medea* est telis -xa ... meis (MART. 9,56,2 tela, Cupido, para, illa quibus iuvenes -is mollesque puellas). SEN. Phaedr. 193 Phoebum ... -it sagitta ... missa puer. STAT. silv. 1,2,75 (*loquitur Amor*) hunc egomet tota ... pharetra ... et densa trepidantem cuspide -xi. *adde trop.*: ARNOB. nat. 6,20 *di* sacrilegos poenis convenientibus -ant (figant *Meursius*).

b *bestias*: VERG. ecl. 2,29 cervos (Aen. 6,802 cervam. SEN. Herc. f. 1129 CARM. epigr. 1526[A],4. DRAC. Romul. 154 Diana feras, cervos et -ere dammas assolet). VERG. georg. 1,308 dammas. *v. vol. V p. 8, 29.* Aen. 5,516 columbam (CLAVD. DON. *ad l.* confixit). OV. met. 8,858 *piscem*. 14,343 apros (IVV. 1,23). CVRT. 8,9,28 animalia. VAL. FL. 1,157 *aquila* validis -xam gerit unguibus agnam. STAT. Theb. 9,284 -itur ... sonipes ... in armos. MART. epigr. 12,2 -isset ... cum levis hasta suem. 1,49,13 feras. IVV. 4,100 ursos. CLAVD. 21,66 tigres. SIDON. epist. 1,2,5. *accedit abl.*: VERG. Aen. 4,70 *cervam* -xit pastor ... telis (OV. met. 10,131 *cervum* iaculo). PROP. 2,19,24 avem calamo (SCHOL. Verg. Veron. Aen. 5,488 sagittis). OV. ars 2,190 cuspide ... apros. met. 10,712 *suem* ictu. fast. 2,187 *ursam* iaculo. MANIL. 5,297 cuspide ... piscem (FIRM. math. 8,12,1 tridente). PLIN. nat. 9,144 pastinaca ... transeuntes radio ... -ens. STAT. Theb. 5,532 *Python* tibi, Delie, -xus ... centeno vulnere.

2 *res*: a *corpus vel corporis partes* (*animum l. 14*): VERG. Aen. 9,698 -xo ... in pulmone. 12,537 -xo ... cerebro. OV. ars 3,737 pectus (met. 5,659 IVV. 1,156. *trop.*: CARM. epigr. 454,10 [*saec. II*] *cf. l. 16*). OV. met. 3,92. SEN. dial. 5,14,2 cor (*trop.*: PRVD. c. Symm. 1,374). PLIN. nat. 8,125 *hystrix* ora urguentium -it canum. SIL. 2,209 -xi ... trophaeum infandum capitis. 7,607. 627 *ferrum* extabat -xo ... cadavere. STAT. Theb. 10,400 -xo transverberat Hoplea tergo. SVET. Dom. 19 capita. DARES 35 HIER. epist. 14,11,2. *Amor -it*: OV. epist. 4,16 -at sic animos in mea vota tuos. STAT. silv. 1,2,55 *Amores* signa petunt, ... quae pectora -i *Venus* imperet. CLAVD. carm. min. 25,145 -xis ... medullis. *res -it*: OV. met 12,331 lancea ... pectora ... -xit. Ib. 340 viscera sic aliquis scopulus tua -at, ut olim -xa sub Euboico Graia fuere sinu. SEN. dial. 1,3,9 -unt cutem clavi. 5,28,3 saepe nimia vis caedentis ... nervum in his, quos fregerat, dentibus -xit.
accedit abl.: VERG. Aen. 1,212 veribus (CLAVD. 20,448) ... *viscera* trementia -unt. OV. am. 2,14,34 -ere sollicitā corpora ... manu (*sc. ad partum abigendum*. HOMER. 291 telo). 3,10,26 -entem certa terga ferina manu. epist. 10,107. ars 3,240 bracchia -it (*i. pungit*) acu. met. 2,504 fuerat -urus pectora telo (fast. 2,831 ferro). 5,124 temptanti dextera -xa est cuspide. VAL. MAX. 9,4,3 caput ... pilo -xum (9,9,1 iaculo. SEN. Phoen. 18 SIL. 2,203 CAPITOL. Pert. 14,7 IVST. 24,5,6). STAT. Theb. 9,202 femur ... cuspide -xum. 9,633 -e sagittis ... uterum. *trop.*: MART. 10,15,1 *Aper* dotatae uxori cor harundine -xit acuta. PRVD. ham. 542 *sagitta* calami ... volantis ... transcursu cordis penetralia -ens.

b *alias res*: OV. epist. 6,91 *Medea* devovet absentes simulacraque cerea -it (*P*, fingit *cett.*) et miserum tenues in iecur urget acus. ANTH. 409,12 *cum* -ret ... portas lancea torta tuas (*sc. Cordubae*). *accedit abl.*: VERG. Aen. 5,544 volucri ... -xit harundine malum. OV. met. 14,392 *picus* duro fera robora rostro -it (Ib. 484 *Laocoon* cuspide suspecti robora -xit equi). LVCAN. 3,457 *turres* nullo -erunt (strinxerunt *Schrader*) robore terram (*cf.* EVSTATH. Bas. hex. 3,4 p. 894[C] nec fundus rimis aliquibus -xus est. *huc pertinere videtur* CLAVD. 15,491 quassatis cupio tellurem -ere rostris). SIL. 5,215 -xos ... clipeos curvato pondere teli. IVST. 38,10,3 ut etiam gregarii milites auro (*sc. clavis aureis*) caligas -rent. PANEG. 7(6),8,1 non ... ulla Persarum Cydonumve tela tam certis iactibus (*cf. l. 46*) destinata -erunt (*i. contigerunt*). AVIEN. Arat. 1570 -at *sol* ut australem porrecto sidere partem aut borean rigidi iaculetur luminis igne. *adde in tesserarum ludo*: OV. trist. 2,474 quo possis plurima iactu -ere (fingere *pars codd.*).

F *sistere, retinere* (*passive i. q. haerere, immobilem esse, perstare*): 1 *aliquem*: VERG. Aen. 2,650 perstabat ... -xusque manebat (*sed cf.* CLAVD. DON. *ad l.*). PROP. 1,3,19 intentis haerebam -xus ocellis. SIL. 9,319 *non potest* ordine pelli -xa suo Sarrana manus. STAT. silv. 3,5,26 vagantem. AMM. 19,2,5 acies immobiles stabant ut -xae. 25,1,13 pars ... stabat immobilis, ut retinaculis ... -xam existimares. *cf.* 31,13,8 -xis corporibus steterant inconcussi. CLAVD. carm. min. 53,96 subitis -xus sine vulnere nodis. GREG. TVR. glor. conf. 9 *mater* subito -cta percutitur. GREG. M. moral. 8,19 quia *homo* conditionis suae soliditate non -itur, alternantis ... desiderii motu variatur. 11,60 quasi ventus quippe nos iniquitas ... nullo -xos virtutis pondere in vanam elationem levavit. *indicatur ubi: ablativo*: VAL. FL. 4,505 stant litore -xi. 6,487 tu thalamis ignava sedes, tu sola paterna -xa domo? SVLP. SEV. dial. 2,6,5 *regina* solo -xa consistit immobilis. *de iumentis*: SVLP. SEV. dial. 2,3,6 solo -xa. in *c. abl.*: HOR. sat. 2,3,294 *puerum* in gelida -xum ripa. TIB. 1,5,62 in tenero -xus erit latere. SEN. benef. 6,31,5 *trecenti Lacones* haerebunt in vestigio -xi. PAVL. NOL. carm. 10,204 in primo quasi limine -xus Hispaniae regionis agam. ante: GREG. M. moral. 7,53 p. 797[A] *Elisaeus* Naaman ... ante ostium domus -xit. *adde*: VAL. FL. 5,115 vagus hos ibi -erat error.

2 *aliquid*: SEN. Ag. 161 maria pigro -xa languore impulit (Herc. f. 324 TERT. adv. Marc. 4,20 p. 484,7. LVCAN. 6,474 de rupe pependit ... -xus torrens [*cf.* COMMENT. Lucan. *ad l.* sistere aquam fluviis. CLAVD. rapt. Pros. 2,350]. AVIEN. Arat. 23 *Iuppiter* fluitantia -xit. PAVL. NOL. carm. 27,519 -xis fluctibus. RVT. NAM. 1,246 -xis ... aquis. 1,482 -xos latices. *fort. huc pertinet* AETNA 508 *cf. Sudhaus ad l., aliter vol. V p. 1218, 59*) LVCAN. 5,447 -xae ... carinae (VVLG. act. 27,41 prora ... -xa manebat immobilis [ἐρείσασα]. CLAVD. carm. min. app. 1,7 -bat vox *Sirenarum* ... ratem). LVCAN. 9,815 -xus ... Niliaca serpente cruor (STAT. Theb. 9,40 sanguine -xo). VAL. FL. 4,395 primo vestigia visu -it (AMM. 19,6,8 steterunt milites vestigiis -xis progredi ultra non ausi. VAL. FL. 7,559 -erat ille gradus totoque ex agmine solus stabat [TERT. fug. 11 cum duces fugiunt, quis de gregario numero sustinebit ad gradum in acie -endum suadere? AMM. 15,8,13. 16,12,20. 37. 29,5,48. 31,3,4. *trop.*: SEN. dial. 6,6,1 contra -e stabilem gradum. TERT. ieiun. 11 p. 289,26 indiffe-

[Lackenbacher]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

renter hanc partem defendo illis offerens, in quo velint gradum -ere. adv. Prax. 8 p. 237, 25 hic mecum gradum -e. virg. vel. 11 gradum -ximus de apostoli absoluta definitione. adv. Marc. 5, 10 p. 605, 25. HIER. hom. Orig. in Ezech. 6 p. 942 stamus -xo gradu. *opp.* peccamus]. STAT. Theb. 3, 528 cursus. *trop.*: EPIST. pontif. 330 Migne 20, 658ᴮ *ut* -xi sint pedes vestri adversus arietem fraudulentiae). VAL. FL. 8, 195 -xas . . . rupes stare (SIL. 11, 474 -xit revolubile saxum). STAT. Theb. 3, 264 Venus ante ipsos nulla formidine gressum -it equos. 8, 756 lumina . . . adhuc dubitantia -i (*cf.* SCHOL. *ad l.* quia his, quibus recens mors est, oculi videntur errare). ARNOB. nat. 1, 29 ne -xa pigritiae stupore torpescerent elementa vitalia. SCHOL. Pers. 3, 80 *capite* cum obliquitate -xo. PETR. CHRYS. serm. 79 p. 424ᴬ ora -unt, aperiunt oculos. GREG. M. moral. 8, 26 in illa *tela* . . . laborantis manus -itur. 11, 68 cum sol . . . indesinenter cursum suum peragat et numquam se in stabilitate -at.

II *translate*: A *i. q. affigere, adicere*: SIL. 7, 112 titulis . . . -ere nostris . . . viri nomen. STAT. silv. 5, 5, 81 gemitum . . . implicuit -xitque mihi. Ach. 1, 380 murmura auribus. IVV. 14, 2 nitidis maculam haesuram -entia rebus. IVVENC. 2, 648 cui nostra fidem sermonis gratia -et. ARATOR act. 2, 430 corda saluti -ere Paulus amans.

B *i. q. ponere, statuere, fundare, definire* (*saepissime spectat ad mentem, animum: i. q. in mente, animo ponere, constituere*): 1 *generatim*: CIC. Mur. 62 -xum et statutum est. Tusc. 1, 88 hoc . . . probe stabilito et -xo illud excutiendum est. carm. frg. 3 (de consul.) 54 haec -xa gravi fato ac fundata (SEN. epist. 35, 4) videri. 62 -xi ac signati temporis (MANIL. 1, 631 tempora). HOR. carm. 3, 15, 2 nequitiae modum (ARNOB. nat. 1, 10 rebus luxuriantibus. TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 331, 20 *opp.* diffundere). SEN. dial. 6, 21, 5 -xus est cuique terminus (9, 10, 6 incrementis. epist. 101, 7 OPTAT. 2, 1 p. 33, 24. AVG. epist. 92, 5 insipientiae. PETR. CHRYS. serm. 43 p. 321ᴬ disciplinae). 9, 15, 6 penitus hoc se malum -xit. LVCAN. 2, 9 causas. SIL. 17, 358 quis est -xa dies (STAT. Theb. 3, 243 manet haec . . . -xa dies bello. TERT. resurr. 22 p. 54, 25 cum . . . tempora -xa sint [COD. Theod. 4, 14, 13 DRAC. laud. dei 1, 293]). STAT. Theb. 11, 169 decretum est -xumque. IVV. 5, 12 primo -e loco, quod *eqs.* CARM. epigr. 1552ᴬ, 20 (*saec. II in.*) immortales scit habere pecunia mores, aeterno quotiens stabilis bene -itur usu. TERT. ieiun. 10 p. 287, 27 statum. resurr. 16 p. 46, 21 in vascula et in instrumenta sententiam -ere (CYPR. epist. 43, 3. GREG. M. moral. 11, 61 de mortalitate). adv. Marc. 5, 19 p. 642, 27 temporum compendium. pudic. 1 p. 222, 7 eundem limitem liminis moechis . . . -imus (AVG. civ. 12, 19 p. 542, 19 D. scientiae. 21, 4 p. 493, 1). scorp. 1 p. 146, 1 quem non vel in scrupulum -ant, si non in exitium, vel in bilem, si non in mortem? CYPR. epist. 55, 2 consilium et consensum tuum firmiter . . . -isses. ARNOB. nat. 1, 12 quod in rebus inveneris antiquis constitutionibus -xum. 3, 24 quod si exploratum, si -xum est. 6, 26 a quibus *legibus* esset formido certissima et iam -xa constitutaque damnatio. 7, 10 definitum et -xum est habetque immobiles causas. EPIST. imp. de Asia (Bruns fontes⁷ p. 270) I 15 ad -xum semel canonem (AVG. civ. 18, 41 p. 317, 21 D. in quibus *auctoribus* . . . sacrarum litterarum -itur et terminatur canon). AMM. 19, 12, 2 erat obstinatum -xumque eius propositum. AVSON. 191, 23 audita . . . vel lecta semel ceu -xa teneres. COD. Theod. 10, 10, 27, 2 (*a. 415*) metas. AVG. doctr. christ. 1, 17, 16 ut . . . graviter -xa interdicta reditus nostri pro nobis crucifixus evelleret. civ. 12, 17 p. 538, 30 D. in *dei* aeternitate atque in ipso verbo eius . . . praedestinatione -xum erat, quod suo tempore futurum erat. PROSP. carm. de ingrat. 19 quae (*mors*) . . . comes esset -xa creatis. RVFIN. Basil. reg. 60 si . . . -xam habeat sollicitudinem deo placendi. CLAVD. 8, 504 quam -xa manet reverentia patrum? BOETH. arithm. 2, 13 bini *numeri* per latera -xi sunt. COD. Iust. 3, 33, 15, 2 *usus fructus* ab initio -xus est. GREG. M. in euang. 3, 1 *synagoga* sese ad custodiam litterae foris -xit. *adde de lege sim., fere i. q. dare, promulgare* (*cf. supra p. 711, 75. 76*): CIC. Phil. 1, 23 *leges* prolatas esse et -xas (2, 98. Att. 14, 12, 1 Antonius . . . -xit legem a dictatore comitiis latam. VARIVS carm. frg. 1, 2 -xit leges pretio atque refixit [= VERG. Aen. 6, 622]. APVL. mund. 22. PS. APVL. Ascl. 40 -xa immutabili lege currendi. COD. Theod. 10, 20, 11 [*a. 384*] aeternam -ximus legem, ne *eqs.*). AMM. 21, 1, 8 -xa fatali lege decreta. AVG. mus. 5, 7, 13 -enda regula est (vera relig. 54, 105 bon. viduit. 1, 2 c. Iul. 6, 7, 18 epist. 140, 23 VINCENT. LER. 28, 40 POMER. 2, 22, 2). *a* -xum est *pendet enuntiatum: infin.*: SIL. 3, 114 relinqui. *acc. c. inf.*: SEN. benef. 4, 16, 2 -xum illud est . . . honestum ob nullam aliam causam . . . coli. SIL. 4, 797 si velle nefas superos -xumque sedetque. TERT. resurr. 53 p. 109, 23 cum constet -xumque sit. adv. Marc. 4, 27 p. 513, 9 saepe iam -ximus (*Lat.*, finx- *codd.*). ARNOB. nat. 7, 27 demonstratum et -xum est. LVCIF. moriend. 1 p. 284, 21 -xum manifestumque habere te volumus. HIER. c. Lucif. 2 -xum inter nos habemus. AVG. civ. 21, 23 p. 528, 25 D. cur . . . teneatur -xum et immobile. DRAC. laud. dei 1, 623 ne sit -xum reditus non esse sepultis. quod: PS. PRIMAS. in Hebr. p. 709ᴮ certum -xumque habetur, quod *eqs.*

accedunt: dat. (hic illic abl. esse potest): homini: SEN. dial. 9, 1, 3 ne consuetudo . . . hoc vitium mihi altius (epist. 84, 8) -at. VAL. FL. 8, 405 haec ubi -xa viris. STAT. Theb. 6, 160 -xum matri immotumque manebat . . . nefas. PLIN. epist. 7, 33, 6 si -xum tibi istud ac deliberatum *est*. ARNOB. nat. 1, 27 quod . . . humanum pollicentibus sensum una pariter definitione -amus. *seq. inf.*: SIL. 2, 364 quis procul a Tyria dominos depellere Byrsa . . . -xum est. TAC. ann. 1, 47 immotum adversus eos sermones -xumque Tiberio fuit non omittere caput rerum. *menti sim.*: VAL. FL. 1, 549 nulla magis sententia menti -xa meae. STAT. Theb. 6, 394 nil -xum cordi *est* (silv. 1, 2, 58). BOETH. cons. 4, 2, 31 minime . . . recordor, quoniam id memoriae -xum teneo. *ablat.*: LVCIL. 431 firmiter hoc pariterque tuo sit pectore -xum (IVV. 11, 28 -endum et memori tractandum pectore. SIDON. epist. 5, 10, 4 -xum est radicatumque pectoribus. INSCR. christ. Rossi II 118, 101. *c. inf.*: VAL. FL. 5, 288 stat pectore -xum Aeetae sociare manus). LEP. Cic. epist. 10, 34ᵃ, 3 quae perpetuo animo meo -xa manebunt (VERG. Aen. 3, 250 [= 10, 104] accipite . . . animis atque haec mea -ite dicta. 4, 15 si mihi non animo -xum immotumque sederet ne *eqs.* LIV. 21, 44, 9 si hoc bene -xum omnibus destinatumque animo est. TAC. Agr. 45. SVLP. SEV. dial. 1, 22, 3 male animo -xa sententia. *adde*: STAT. silv. 3, 5, 56 numquam corde recedit nata tuo -xamque animi penetralibus imis nocte dieque tenes. *c. inf.*: SVLP. SEV. dial. 1, 9, 5 quod nisi mihi fuisset -xum animo . . . eremum adire). SEN. Herc. O. 451 *amor* penitus sedet -xus medullis (*cf.* epist. 94, 6 -xam . . . medullis famem detrahe). PS. QVINT. decl. 6, 17 libertas . . . sensibus -xa et ingenita. AVG. civ. 9, 4 p. 374, 2 D. -xam tenere mente sententiam (c. Gaud. 1, 20, 22). *praepositiones*: apud: CYPR. epist. 56, 3 ut de eo -atur apud nos . . . firma sententia. in *c. abl.*: ENN. ann. 336 *cura* in pectore -xa (CARM. epigr. 987, 6 [*ante 31 p. Chr.*] ni dolor in toto pectore -xsus eat. PERS. 5, 27 mihi te sinuoso in pectore -xi). CIC. Catil. 4, 23 *memoria* erit in vestris -xa mentibus (AVG. gen. ad litt. 1, 9 p. 13, 14). Balb. 65 illud . . . -xum in animis vestris tenetote (de orat. 2, 355 omnes -xas esse in animo sententias. PORPH. Hor. epist. 2, 2, 114 VVLG. Esth. 11, 12 EVGRAPH. Ter. Andr. 296). PLIN. epist. 8, 6, 15 quasi vellent in oculis omnium -i Pallas insolentiam suam, patientiam Caesar, humilitatem senatus. TERT. anim. 21 p. 334, 16 ut trinitatem suam in singulis proprietatibus -ant. AVG. c. Petil. 3, 49, 59 est certa spes hominum, cum in illo -itur, qui fallere non potest (CASSIOD. in psalm. 69 praef. spem -xam habere in domino. GREG. M. moral. 10, 15 in bono opere -xae spei. *cf.* 7, 46 spes interius -itur). RVFIN. epist. Clement. 9 si caritatem . . . in vestro corde -atis (GREG. M. moral. 11, 15). AVG. civ. 14, 20 p. 43, 30 D. si in hominum memoria insignior eius impudentia -retur (epist. 173, 1). intra: IVV. 9, 94 tacitus nostras intra te -e querellas. per: VAL. FL. 7, 463 carmina nunc totos volvit *Medea* -itque per artus Aesonidae. sub *c. abl.*: SIL. 7, 554 hoc . . . aeterno -xum sub pectore serva (STAT. Ach. 2, 163). AVSON. 417, 32 memori . . . -xa sub aevo . . . solacia.

2 *speciatim: oculos, mentem, fere i. q. derigere, intendere*: STAT. silv. 3, 4, 97 tu modo -e aciem. DARES 27 *Achilles* Polyxenam contemplatur, -it animum.

accedunt: dat. (*cf. l. 50*): SIL. 13, 822 oculos terrae . . . -xos. *abl.* (*hic illic dat. esse potest*): VERG. Aen. 1, 482 diva solo -xos oculos . . . tenebat (6, 469 PETRON. 132, 11. *cf. Theocrit. 2, 112* ἐπὶ χθονὸς ὄμματα πήξας). HOR. epod. 5, 39 -xae cibo . . . pupulae. OV. epist. 20, 242 lumina -xa tenens . . . humo (met. 13, 456 suo vidit -entem lumina vultu [EPICED. Drusi 92]. 13, 541 terra [*cf.* PERS. 3, 80 -entes lumine terram. SCHOL. *ad l.* id est luminibus in terram immobiliter -xis]. VAL. FL. 7, 104 solo). *adde*: ARNOB. nat. 1, 60 ubi se -ere inertissimae posset contemplationis obtutus. *praepositiones*: in *c. abl.*: *oculos sim.*: CIC. Arat. frg. 9, 6 (*de stella*) obtutum in cauda maioris *Vrsae* -ere. VERG. Aen. 11, 507 oculos horrenda in virgine -xus (OV. met. 4, 196 virgine -is in una . . . oculos. SIL. 4, 263 in corpore. AVG. c. Petil. 2, 90, 199 in zizaniis). VERG. Aen. 12, 70 -it . . . in virgine vultus (OV. met. 10, 601. fast. 4, 317 in imagine. AVSON. 354, 10). OV. epist. 6, 26 in opposita lumina -xus humo (met. 7, 87 in vultu . . . lumina -xa tenet. trist. 4, 2, 29 in humo). AMBR. exc. Sat. 1, 14 *in fratre* totam oculorum aciem -ere. AVG. in psalm. 134, 6 contuitum cordis sui diu -it in eo. *mentem sim.*: CIC. epist. 2, 6, 3 ego omnia mea studia, omnem operam, curam, industriam, cogitationem, mentem denique omnem in Milonis consulatu -xi et locavi (GREG. M. moral. 1, 35 in vitae consilio). GREG. M. moral. 8, 26 electi . . . nequaquam in hoc . . . itinere cordis intentionem -unt (15, 68 p. 1116ᴰ). 15, 68 p. 1116ᴮ in dilectione praetereuntis saeculi cor -ere (*ibid.* p. 1116ᴰ). *ibid.* p. 1116ᶜ in hoc mundo . . . animum non -isse. in *c. acc.*: OV. epist. 19, 206 -xis in tua membra genis. LIV. 9, 7, 3 -xos . . . in terram oculos (SEN. epist. 11, 7 TAC. hist. 4, 72 AVIEN. Arat. 425 [*de Tauro sidere*]. BENED. reg. 7. SIL. 10, 395 in tellurem. STAT. Ach. 2, 26 in carbasa. GREG. M. moral. 2, 36 in tenebras. in Ezech. 1, 4, 1 in solem). PANEG. 11 (3), 23, 5 in humum visus . . . -bamus. PRVD. cath. 12, 54 -xis in altum vultibus. *adde*: PAVL. NOL. carm. 7, 5 corde toto -xus in legem dei. per: STAT. Theb. 2, 173 -xos . . . oculos per mutua paulum ora tenent. ad: PASS. Thom. p. 136, 4 *hominem* ad caelos oculos -xos habentem.

C *i. q. transfigere, percutere*: *verbis sim., fere i. q. violare, perstringere*: CIC. orat. 89 *orator* adversarios -et. nat. deor. 1, 93 Zeno . . . eos . . ., qui tum erant, . . . -bat maledictis. *adde*: TERT. pudic. 14 p. 248, 1

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

illos singulari stilo -it. *affectibus: dolore, pavore, admiratione sim., fere i. q. obstupefacere*: VERG. Aen. 7, 291 stetit acri -xa dolore. AETNA 593 *peregrinantes* Graiae -xos tenuere tabellae (-xas timuere tabellas *trad.*) signave. VAL. FL. 3, 74 Minyas anceps -xit pavor. STAT. Theb. 10, 471 qui tremor illicita (? elicita ς) caeli de lampade tactis, hic -xit iuvenem. 12, 372 ambo *metu* deficiunt -xique silent (*cf.* TAC. ann. 6, 50 Caesar in silentium -xus). Ach. 1, 158 -it gelidus Nereida pallor. APVL. met. 3, 10 -xus in lapide steti gelidus. CLAVD. 20, 286 -xa metu . . . orgia. *oculis*: STAT. silv. 5, 1, 140 nullamne notabit illa domum, torvo quam non haec lumine -at (Ach. 1, 585 nimio quod lumine sese -at). TERT. pall. 4 *homines* acie -ere.

D *i. q. figendo firmare, stabilire: res incorporeas*: CIC. carm. frg. 3 (de consul.) 35 haec (*omnia quae Lydius ediderat haruspex*) -xa tuus glomerans determinat annus. Att. 1, 16, 6 rei publicae statum illum, quem tu meo consilio, ego divino confirmatum putabam, qui bonorum omnium coniunctione . . . -xus et fundatus videbatur. TERT. apol. 39 fiduciam. adv. Val. 11 Pleromati muniendo iamque -endo. VAL. CEM. hom. 8, 1 res cum propriis viribus -xa constiterit. *accedit* in *c. abl.*: GENNAD. dogm. 61 virtutes... quae in divino amore -xae praestiterunt. AVG. civ. 10, 29 p. 450, 19 D. *anima contemplatione* in deo -itur. *adde de genere dicendi*: SEN. epist. 100, 1 effundi verba, non -i. *homines*: GREG. M. in Ezech. 1; 2, 20 a mutabilitate nostra liberati -imur in aeternitate.

E *i. q. figendo componere*: AMPEL. 39, 1 *Tatius* pacem cum Romulo -xit. ANTH. 21, 272 examina -ere causis. CARM. poet. min. V 118, 92 -xum foedus. LVCIF. non conv. 15 p. 32, 12 quod non tecum . . . aeternae fuerint -xae amicitiae. *fort. huc spectat*: INSCR. christ. Rossi II 171, 28, 10 propositum -xit.

***iuncturae** selectae participii perf. pass.: cum verbis intransitivis*: -um haerere: PROP. 1, 3, 19 OV. epist. 6, 26 Ib. 532 SEN. Ag. 571 benef. 6, 31, 5. manere: LEP. Cic. epist. 10, 34^a, 3 LVCR. 3, 549 VERG. Aen. 2, 650 *al.* sedere: VERG. Aen. 4, 15 SEN. Herc. O. 451 SIL. 4, 797. stare: VERG. Aen. 7, 291 VAL. FL. 4, 505. 5, 288 APVL. met. 3, 10 *al.* *cum verbis transitivis*: habere: VITR. 9, 8, 12. 10, 8, 1. 4. 10, 15, 3 *al.* servare: MORET. 20 VAL. FL. 7, 104 SIL. 7, 554. tenere: CIC. carm. frg. 3 (de consul.) 54 VERG. Aen. 1, 482. 6, 469. 12, 773 AETNA 494 OV. epist. 20, 242 met. 7, 87 EPICED. Drusi 92 LVCAN. 4, 619 PETRON. 132, 11 SIL. 4, 386 STAT. Theb. 2, 173 *al.*

syn. et iuxta posita: ad I: affigere (VITR. 10, 10, 3), constituere, contignare (VITR. 1, 5, 4), continere, iaculari, illidere, imponere (LEX par. fac. Put. [Corp. X 1781] 2, 1. 5), offendere *et* occidere (TERT. scorp. 1 p. 145, 10), premere, suspendere (AVG. quaest. hept. 4, 41), tenere, transverberare. *ad II*: confirmare, constituere, decernere, definire, deliberare, demonstrare, destinare, explorare, fundare, implicare, locare, munire, obstinare, proferre, radicare, signare, stabilire, statuere, terminare.

opp.: ad I: effundere, erumpere, refigere, revellere (COD. Iust. 5, 37, 22, 3). *ad II*: detrahere, diffundere, evellere, excutere, refigere, variare.

part. perf. pass. pro adi. ⌘**fīxus**, -a, -um. *compar.: l. 52 et p. 720, 48. 76. 77.* *de notione*: SCHOL. Stat. Theb. 9, 290 certior id est -ior. GLOSS. immobilis sive stabilis. πηκτός. -um stabilitum. firmum. πεπηγὸς ἐπὶ ξύλου ἢ ἄλλης ὕλης. [*it.* fixo. *M.-L.*]

I *de rebus*: A *corporeis*: 1 *i. q. immobilis: de sideribus (cf. p. 711, 41—43) aliisque rebus meteoris, necnon de ipso mundo*: CIC. Arat. 236 *sidera* semper certo volvuntur in orbe -a (*cf. Arat. phaen. 461 ἀπλανέων τά τε κύκλα.* VAL. FL. 6, 442. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 486, 7 *opp.* vagis. *ibid.* p. 487, 11 MART. CAP. 8, 851). LVCR. 5, 1205 super stellis... micantibus aethera -um. OV. met. 2, 204 stellis (SEN. nat. 7, 24, 3 ceteras *stellas* stare, -um et immobilem populum. PS. CENS. frg. 3, 1 [= SCHOL. Germ. Sang p. 221, 3] stellarum aliae cum caelo feruntur ideoque, quod non excedunt suos locos, -ae nominantur. MART. CAP. 6, 608). MANIL. 2, 36 astra aethera per summum voluerunt -a revolvi. SEN. nat. 1, 14, 1 *ignes* nonnumquam -i et haerentes, nonnumquam volubiles. 6, 1, 4 si quod unum immobile est in illo (*mundo*) -umque. PS. APVL. Ascl. 30 nihil stabile, nihil -um, nihil immobile... nec caelestium nec terrenorum. ARNOB. nat. 2, 58 cur non -us atque immobilis maneat *mundus*. PALLAD. 14, 22 -a est tellus. HYG. astr. 1 praef. p. 21, 8 utrum sol cum mundo -us verteretur. *de aliis rebus*: LVCAN. 4, 619 immotum... caput -a cum fronte tenetur. VAL. FL. 4, 708 *montes* imperio -os Iovis aeternumque revinctos. AMM. 14, 4, 3 errant . . . sine sedibus -is aut legibus (31, 2, 10 IORD. Get. 115). CLAVD. carm. min. 9, 18 non haec acies (*sc. hystricis*) ritu . . . echini -a manet.

2 *i. q. solidus, firmus*: SEN. nat. 4, 5, 3 -am et duram nivem. IVV. 3, 304 -a catenatae siluit compago tabernae. CLAVD. 24, 352 ebur. PALLAD. 4, 13, 2 ungularum solida et -a rotunditas. DRAC. Romul. 9, 155 oscula -a dabit.

B *incorporeis*: 1 *i. q. immutabilis, stabilis, certus*: CIC. Cluent. 126 *censorum iudicium* non ita -um esse deberet, ut convelli non liceret. 132 censorias subscriptiones... -as et in perpetuum ratas (ac. 2, 27 *quin decretum* stabile, -um, ratum esse debeat, quod movere nulla ratio queat. 2, 141 verum illud certum, comprehensum, perceptum, ratum, firmum, -um fuisse vis. SEN. benef. 4, 38, 1 epist. 77, 12 ARNOB. nat. 1, 28). CIC. Tusc. 1, 17 certa ut sint et -a (PS. QVINT. decl. 10, 13 ARNOB. nat. 7, 10 MAR. VICTORIN. defin. p. 19, 23). Tusc. 5, 40 stabili et -o et permanente bono (PS. APVL. Ascl. 31 quamvis sit aeternitas stabilis, immobilis atque -a. LACT. inst. 4, 24, 19. AMM. 21, 1, 12 *somnia*. SERV. Aen. 10, 152 felicitatem. EVSTATH. Bas. hex. 1, 2 sermo. COD. Iust. 1, 52, 1). Rab. Post. 25 illud maneat et -um sit, quod neque moveri neque mutari potest. Att. 8, 14, 2 labare meum consilium illud, quod satis iam -um videbatur. epist. 14, 4, 1 si haec mala -a sunt. Phil. 1, 17 an si cui quid ille promisit, id erit -um, quod idem facere non potuit? SEN. contr. 1, 2, 14 -a esse themata et tuta. SEN. dial. 6, 6, 2 si sors immota et in aeternum -a nulla miseria mutatur (APVL. Plat. 1, 10 perennitatis -a et immota natura est [IVV. 13, 240 -a et mutari nescia. TERT. adv. Hermog. 12 p. 139, 1 naturam certam et -am]). nat. 2, 34, 1 quicquid ab hoc (*fulmine*) portenditur, -um est nec alterius ostenti significatione mutatur. epist 72, 5 maximum . . . illud bonum est -um. LVCAN. 5, 105 *numen* -a canens mutandaque nulli mortales optare vetat. VAL. FL. 1, 533 vetera haec . . . et condita pergunt ordine cuncta suo *et* . . . -a manent. SIL. 9, 475 nec speret -as Parcarum vertere leges (APVL. mund. 35 lex civitatis semel promulgata, perpetuis observationum rationibus -a, ipsa quidem immutabilis. PS. APVL. Ascl. 31 CLAVD. 22, 436. AVG. civ. 21, 8 p. 505, 4 D. quid tam ratis legibus -isque firmatum? COD. Theod. 6, 4, 18 [*a. 365*] *syn.* inviolabilem. *cf. p. 719, 72 et* CYPR. GALL. gen. 1463 manet et -o servatur formula iure). STAT. Theb. 3, 646 quid -os arceo casus (= DRAC. Romul. 8, 131). TERT. spect. 21 p. 21, 27 omnia . . . penes veritatem dei -a sunt (RVFIN. apol. Orig. praef. p. 544^B quod non omnia, quae moverat vel discusserat, probabilia vel -a haberi deberent). TER. MAVR. 418 dipthongos Latini quattuor -as habent; quattuor eo separavi, quinta quod sit rarior. ARNOB. nat. 2, 75 rationibus (AVG. civ. 21, 5 p. 497, 18 D. RVFIN. patr. 1, 6 manebit immobile propositum et mens -a [GREG. M. moral. 1, 6]. GREG. M. moral. 35, 48 p. 779^D tanto -ior animus in suo intellectu permaneat). ARNOB. nat. 2, 52 quodsi verum et -um est (3, 35 vera, -a et certa sententia). 4, 5 nihil habent perpetuum, nihil -um (EVGRAPH. Ter. Andr. 716). 6, 7 ut immobilis . . . atque -a . . . perpetuitas staret. 5, 34 in quo rei . . . sit -a atque immota sententia (AMM. 15, 8, 3 PS. RVFIN. in Os. 4, 1 AVG. c. Petil. 3, 22, 26 c. Cresc. 2, 19, 24 civ. 9, 4 p. 374, 16 D. 15, 25 p. 114, 3. gest. Pelag. 6, 18 utrum . . . ex aliquo dogmate ista sint dicta an vero non -a placitaque sententia. anim. 3, 11, 16 EPIST. pontif. 322 Migne 20, 592^C). COD. Theod. 12, 1, 139 (*a. 394*) quod... -um volumus intemeratumque servari. AMM. 14, 7, 2 constantia (PALLAD. hist. mon. II 14 p. 369^C). HIER. epist. 54, 11, 1 numerum. CLAVD. 1, 12 *fortuna* non novit mutare vices, sed -us in omnes cognatos procedit honos. AVG. serm. 141, 1 veritatem -am, stabilem, indeclinabilem. PRAEDEST. 1, 14 -is et integris assertionibus. PS. RVFIN. in Os. 10, 1—3 ut -a (*i. inevitabili*) clade depereant. ARATOR act. 1, 676 gaudia. *pro substantivo*: GREG. M. epist. 9, 27 eum loquendum -ius (*i. accuratius*) aliquid iudicatis. *technice in arte grammatica*: VARRO ling. 9, 16 cum sint ⟨in⟩ consuetudine contra ratione⟨m⟩ alia verba ita, ut ea facile tolli possint, alia ut videantur esse -a (MACR. exc. gramm. V 653, 34 haec *verba* . . . ulterius non inflectuntur, sed . . . permanent -a). PROB. nom. gramm. IV 211, 3 omnia nomina aut -a sunt aut mobilia. -a sunt, quae in suo statu permanent (DON. gramm. IV 376, 6 sunt . . . *nomina* alia nec in totum -a nec in totum mobilia. DIOM. gramm. I 328, 25 POMP. gramm. V 163, 34. 164, 5 PRISC. gramm. II 139, 1. 263, 10. 16 EVTYCH. gramm. V 457, 14. 25 *opp.* accidentibus. 458, 1 BEDA gramm. VII 244, 35 GRAMM. suppl. 36, 4. 95, 21. 101, 25. 124, 23. 238, 25. 28. 239, 8. *cf.* DON. gramm. IV 376, 2 sunt . . . genera nominum -a, sunt mobilia. -a sunt, quae in alterum genus flecti non possunt [CLEDON. gramm. V 41, 2. 7 CONSENT. gramm. V 346, 14. 20]). PRISC. gramm. II 89, 23 cum sit a positivo . . . -o. 262, 16 univoca. 461, 12 in illis metris, in quibus singula loca -os habent pedes, id est singulos. EVTYCH. gramm. V 456, 17 vocabulis. SERV. Aen. 3, 251 *Phoebus* est Apollinis -um antonomasivum, quod alii dari non potest; nam sunt et alia communia. SCHOL. Pers. 2, 11 'seria', quando est -um, significat ollam, quando autem mobile *eqs.*

2 *i. q. solidus, firmus*: AMM. 16, 12, 49 miles instar turrium -a firmitate (22, 1, 3) consistens. BOETH. mus. 1, 11 quod regula quaedam sit huius modi inspectio -a firmaque.

II *de animantibus, i. q. fidelis*: OV. am. 3, 11, 17 quando ego non -us lateri patienter adhaesi? VVLG. Sirach 6, 11 amicus si permanserit -us (EVG. TOLET. carm. 1, 7 da fidum socium, da -um semper amicum). RVFIN. Orig. in gen. 8, 7 fide -us. VINCENT. LER. 20, 25 in fide -us, stabilis, permanens. *ibid.* tenax et fidelis et -us catholicae fidei . . . amator. ENNOD. carm. 2, 113, 1 -ior (*i. obtemperantior*) annoso sonipes moderamine. ARATOR act. 1, 322 tu (*Iudaea*) -ior haeres. INSCR. christ. Rossi I 1047 (*a. 534*) te carum suboles, te -um sensit amicus.

syn. et iuxta posita: ad I: certus, durus, firmus, haerens, immobilis, immotus, indeclinabilis, integer, inviolabilis, permanens, placitus, ratus, revinctus, solidus, stabilis. *ad II*: fidelis, fidus, permanens, stabilis, tenax.

opp.: accidens, communis, mobilis, vagus, volubilis.

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adv. **fīxē.** *compar.: l. 5. 8. 10.*
1 *i. q. immobiliter*: Avg. epist. 92, 6 ubi ... tenacius habitat et -ius *animus.* 2 *i. q. immutabiliter, constanter*: Avg. ord. 2, 2, 7 deum...-e immobiliterque intuenti. Cassian. conl. 8, 4, 2 potest utraque *sententia* ... vel -e vel medie suscipi. Evgen. p. 777^{C} ut -ius teneatis catholicam fidem. Cassiod. art. 7 p. 353 Mai quod si modo -e atque inviolabiliter credimus (in psalm. 2 praef. *syn.* veraciter). Dionys. Exig. epist. de pasch. 1 p. 486^{B} debet ... regula -ius inhaerere. 3 *i. q. firmiter, valide*: Schol. Pers. 5, 28 te in intimo pectore ... -e diligo. Rvfin. Orig. in cant. 3 p. 178^{D} -ius impressis odoratibus. Cassiod. var. 2, 16, 3 divina iudicia -e sustinet.
compos.: af-, circum-, con-, de-, in-, of-, per-, prae-, re-, suf-, super-, transfigere. *adde*: clavi-, crucifigere.
deriv.: fibula, fixula, fixio, fixura, 2. fixus. *Lackenbacher.*

figulāris, -e *a* figulus. *quod figuli vel a figulo est*: Plavt. Epid. 371 vorsutior es quam rota -is. Cels. 1, 3, 30 creta -is (5, 1 Colvm. 6, 17, 6. 8, 2, 3 12, 46, 5. 12, 46, 7. 12, 47, 1. 12, 52, 15 Plin. nat. 31, 47 Garg. Mart. pom. 1, 1 Pelag. 280 Veg. mulom. 4, 21, 6 Oribas. syn. 7, 51 *cf. Blümner, Technologie II 36 sq.*). Colvm. 7, 5, 3 -is (singularis *trad.*) triti.

figulārius κεραμεύς Gloss. III 366, 76.

figulātio, -ōnis *f. a* figulare *actio fingendi*: Tert. anim. 25 non in utero concipi animam nec cum carnis -e compingi. resurr. 5 p. 31, 23 hominis.

faber **figulātor** κεραμεύς Gloss. III 371, 10.

figulātus, -a, -um *a* Figulus. Qvint. inst. 8, 3, 32 nec a verbis modo, sed ab nominibus quoque derivata sunt quaedam ut a Cicerone 'sullaturit', ab Asinio 'fimbriatum' et '-um'.

figulīnus *v.* figlinus.

figulo, -āvī, -ātum, -āre [*a* figulus. *Th.*]. *fingere, creare*: Tert. adv. Val. 24 p. 201, 9 -at ... hominem demiurgus. castit. 5 cum hominem -asset. carn. 9 corpus nostrum ... de limo -atum.
deriv.: figulatio, -ator.

***figulus,** -ī *m.* [*cf. c.* fingere. *Th.*]. Cod. Iust. 10, 66 (64), 1 -i qui graece κεραμεῖς dicuntur. Greg. M. in euang. 23, 1 fingere...componere dicimus, unde et compositores luti -os vocamus (Gramm. suppl. 292, 14). Gloss. κεραμεύς, ληκυθοποιός, κεραμοποιός; testarius; fictor. *de forma vulgari* figel *v.* Ps. Prob. gramm. IV 130, 11 quaeritur qua de causa 'hic -us' et non 'hic figel' dicatur. Prob. app. gramm. IV 197, 28 '-us', non 'figel'. *cf.* Corp. X 423 Successo filio karissimo Dexter figel fecit. *forma* figlus: Corp. XI 6709, 13 (*vas*). XII 5697, 6. *de -is v. Blümner, Technol. II p. 6. p. 33, 4; Marquardt-Mau, Privatl. p. 664.* [*loc. corr.*: Plin. nat. 18, 210 -o *trad. pro* singulos.]
Naev. com. 50 *titulus comoediae*: Varro rust. 3, 15, 2 doliis ... quae -i faciunt. ling. 5, 154 intumus circus 'ad Murciae' vocatur, ut Procilius aiebat, ab urceis, quod is locus esset inter -os. Aetna 516 -os huic (*opinioni de lapidis genere*) esse fidem. Vitr. 9, 1, 15 rota, qua -i utuntur (Sen. epist. 90, 31 rotam -i, cuius circuitu vasa formantur. *ibid.* apud Homerum invenitur -i rota. Cael. Avr. chron. 1, 4, 66). Fest. p. 344 salinum cum sale in mensa ponere -is religioni habetur, quod quondam *eqs.* (*seq. narratio de figulo casu concremato*). Phaedr. app. 4, 1 Prometheus saeculi -us novi. Colvm. 3, 11, 9 creta, qua utuntur -i quamque nonnulli argillam vocant (Pallad. 3, 18, 4 creta -i. Theod. Prisc. eup. faen. 44 lutum -orum). Colvm. 11, 1, 9 tam docendus est futurus vilicus quam futurus -us aut faber. Plin. nat. 35, 151 fingere ex argilla similitudines (*hominum imagines*) Butades Sicyonius -us primus invenit. 35, 159 quae rota fiunt, propter quae Numa rex septimum collegium -orum instituit. Mart. 4, 46, 14 et crasso -i polita caelo septenaria synthesis (*vasorum*) Sagunti, Hispanae luteum rotae toreuma. 14, 176 (persona German⟨ic⟩a): sum -i lusus russi persona Batavi. Ivv. 4, 135 argillam atque rotam citius properate, sed ex hoc tempore iam, Caesar, -i tua castra sequentur. 10, 171 a -is munitam...urbem (*Babylona*). Svet. vita Verg. p. 1 Br. patre, quem quidam opificem -um...tradiderunt (Phoc. carm. de Verg. 30. 34). Iavol. dig. 23, 7, 25 -orum opera ... ad opus rusticum utebatur. ... non videri -os (-as *trad.*) in instrumento fundi esse. Apvl. apol. 45 orbis a -o circumactus. *ibid.* multo plus ad caducos consternendos -us valet quam magus. Tert. resurr. 7 -o licet argillam temperato ignis afflatu in materiam robustiorem recorporare. *apud* Eccl. *varie tractantur loci bibliorum hi*: Vvlg. I par. 4, 23 hi sunt -i, habitantes in plantationibus et in saepibus, apud regem in operibus eius. psalm. 2, 9 tamquam vas -i confringes eos (*cf.* Is. 30, 14 *l. 81 et* Ier. 19, 11 apoc. 2, 27). sap. 15, 7 -us mollem terram premens laboriose fingit ad usus nostros unumquodque vas ... horum autem vasorum quis sit usus, iudex est -us. Sirach 27, 6 vasa -i probat fornax, et homines iustos tentatio tribulationis. 33, 13 quasi lutum -i in manu ipsius, plasmare illud et disponere (Rom. 9, 21 *cf.* Hil. in Matth. 32, 6). 38, 32 -us sedens ad opus suum, convertens pedibus suis rotam (*describitur fusius*). Is. 29, 16 perversa est haec vestra cogitatio, quasi si lutum contra -um cogitet et dicat opus factori suo: non fecisti me (Tert. resurr. 7 p. 35 adv. Marc. 2, 2 p. 336 *cf.* Lact. inst. 7, 3, 2). 30, 14 comminuetur sicut conteritur lagoena -i. 45, 9 numquid dicet lutum -o suo: quid facis? Ier. 18, 3 descendi in domum -i, et ecce, ipse faciebat opus super rotam. 18, 6 ait dominus: ecce, sicut lutum in manu -i, sic vos in manu mea. 19, 1 lagunculam -i testeam. 19, 11. thren. 4, 2 vasa testea, opus manuum -i. Dan. 2, 41 testae -i. Matth. 27, 7 emerant...agrum -i in sepulturam peregrinorum (Ivvenc. 4, 641 Hier. epist. 57, 7, 2). 27, 10. *inde passim* -us *est pro deo creatore* (lutum *et* vasculum *pro* homine): Tert. pall. 3. Ps. Orig. tract. 14 p. 159, 24 divi -i. p. 160, 7 dominus, quem -um dicit. Ambr. apol. Dav. I 4, 5, 20. Hier. epist. 54, 9, 5 commentarioli in psalm. 2 p. 8, 12. Rvfin. Orig. in Rom. 7, 17 hoc est enim homo apud deum quod apud -um lutum. Avg. serm. ed. Mai 82, 1 -us caelestis. Alc. Avit. carm. 3, 363 *et passim. nota*: Tert. apol. 47 positum extra mundum Stoici *deum putant*, qui -i modo extrinsecus torqueat molem hanc. *addo hos locos aut ethnicorum aut non spiritaliter expressos*: Tert adv. Hermog. 19 p. 147 fecit -us pelvim vel urnam. Porph. Hor. ars 21. Firm. math. 8, 27, 11 si ... in extrema linea Sagittarii ... fuerit ⟨inventus⟩ horoscopus, -i nascentur. Ivst. 22, 1, 2 Agathocles ... patre -o natus (*cf.* Amm. 14, 11, 30 fortuna fecit Agathoclem ex -o regem. Avson. 8, 6 p. 311 P.). Pallad. 9, 8, 6 vas -i siccum neque coctum. Comment. Lucan. 1, 639 Nigidius Figulus ideo hoc nomen accepit quod reversus e Graecia dixit se didicisse orbem ad celeritatem rotae -i torqueri (Avg. civ. 5, 3). Cod. Theod. 13, 1, 10 (*a. 374*) qui manu victum rimantur aut tolerant, -os videlicet aut fabros. Marcell. chron. II p. 84, 34 quidam Emetzenae -us civitatis. Val. Cem. hom. 19, 4 cupas -i. Sidon. epist. 5, 14, 2 -o ... atque hortuloni (*pro plebe*). Alc. Avit. epist. 87 p. 97, 13 artificem -um (*cf. p. 721, 64*). Vitae patr. 3, 15 erat ... idem frater arte -us. Greg. Tvr. Mart. 1, 23 ut putaris eum fuisse ceu -um (*circum quem fragmenta iacent*). Pallad. hist. mon. 1, 22 p. 303^{A} officinis -orum (τὰ κεράμια). Act. Archel. 24, 2 -us ex luto fingens vasa. 48, 8 -i opus et ars. *in titulis sepulcralibus nominantur*: Corp. X 423 Dexter figel (*v. p. 721, 40*). 3288 -i (*nomen periit*). XII 4478 C. Optatus ⟨fi⟩gulus. *nota* XII 5697, 6 (*in manubrio caccabi argentei scariphatum*) Martini figli. *de collegio -orum* (*v. p. 721, 57*): Corp. XIII 8729 Vestae sacrum Iul. Victo(rinus) mag(ister) fig(ulorum) pro se. *in amphoris, doliis, vasculis, tegulis nomen -i plerumque hoc vocabulo non addito significatur formulis: ille* f(ecit) *vel illius* m(anu) *vel* figl(inis) *vel* for(nace) (*v. etiam s. v.* figlina *p. 708, 46 sqq.*), *raro in hunc modum*: Corp. III 6487 (*tegula*) Fabius -us. X 8043, 83 Suriaci -i. 8055, 51 (*vas Pompeianum*) M. Ser. -i. 8056, 354 A. Titi figul. XI 6700, 688 (*vas Arretinum* = XIII 10009, 257. XV 5649) A. Titi figul(i) Arret(ini). XI 6705, 8 C. Lampat. fig. 6709, 13 (*vas*) A. Arrenius figlus. XII 5686, 878 (*patella*) Titi figu. XIII 10009, 11 L. Ag. fig. 10009, 21 Pomponius ⟨f⟩igul. fecit. XV 5755 (*vas Arret.*) A. Vibi -i. *in his sunt, de quibus dubites, an* fig(u)linis *sit interpretandum; certe* Corp. XIII 10010, 337 Bollus fic. *videtur esse* fecit (*cf. praef. p. 121*). [*falsi sunt tituli Orelli 4190* -i ab imbr. = Corp. V 172* *et Orelli 4191* -us sigillator. = Corp. VI 3484*.]
proverbium: Tert. nat. 1, 20 -us -o, faber fabro invidet (*ex Hesiodo op. 25* καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ τέκτονι τέκτων).
cf. Onomast. *Vollmer.*

***figūra,** -ae *f.* [*cf. c.* fingere. *Th.*]. *de origine*: Varro ling. 6, 78 fictor cum dicit 'fingo', -am imponit. Gell. 13, 30 (29), 2 dicta ... a fingendo -a (Non. p. 52, 22 Gloss. V 649, 20 Gramm. suppl. 242, 13 *v. p. 734, 20* Isid. diff. 1, 528 *v. l. 60*). *de orthographia*: fic-: Tab. devot. Minturn. (Corp. X 8249) 6 Inscr. Bull. Dalm. 1903 p. 107. feg-: Inscr. christ. Leblant 540 A. *de notione: definitiones*: Ps. Cens. frg. 7, 1 -a est, quae aliquo fine aut aliquibus finibus continetur. Avg. quant. anim. 7, 11 -am ... voco, cum aliquod spatium linea lineisve concluditur. Clavd. Mam. anim. p. 89, 10 -a ... dicitur, cum paribus imparibusve lineis capitibus sese contingentibus locus ambitur. Evclid. p. 377, 16 -a est, quod sub aliquo vel aliquibus terminis continetur (Cassiod. art. 6 p. 1214^{B}). Isid. diff. 1, 528 inter similitudinem et -am: ... -a est, cum impressione formae alicuius imago exprimitur, veluti si in cera ex anulo effigiem sumat aut si figulus in argillam manum vultumque aliquem imprimat et fingendo -am faciat. *differentiae*: Non. p. 435, 18 formam integritatem speciei voluit esse *Cicero* (*off. 1, 126*), -am formam nostram. Ps. Ascon. Verr. p. 238, 1 St. status est circa gestum situmque membrorum, -a circa ornatum et habitum vestis, insignium et armorum. Ps. Avg. categ. 12 p. 1433 -ae inanimalibus, formae animalibus tribuuntur; -as enim tunc designamus, cum vel trigonum ... vel sphaeram dicimus, formas *eqs.* Diff. gramm. VII 530, 5 -a artis est opus, forma naturae bonum (Isid. diff. 1, 239 Diff. ed. Beck p. 57, 19). *notandum est etiam* formae -am *legi apud* Cic. nat. deor. 1, 90 non ab hominibus formae -am venisse ad deos. Lvcr. 4, 69 forma⟨i⟩ servare -am. *cf. Pohlenz ad* Cic. Tusc. 1, 37. Isid. diff. 1, 528 inter similitudinem et -am. *v. supra l. 60.* *interpretationes*: Hier. epist. 29, 6, 1 scito teraphim ab Aquila μορφώματα interpretari, quas nos -as sive figurationes possumus dicere (29, 6, 4 quaest. hebr. in gen. p. 50, 16. in Os. 3, 4—5 p. 32 id est -ae et simulacra. *cf.* Gloss. teraphim). Gloss. forma, persona, σχῆμα, χαρακτήρ, ἰδέα, τύπος; -ae ἐκτυπώματος. V 361, 45 -a a conformatione (confirm- *trad.*). III 510, 14 εἰκών (aygona *trad.*). *legitur inde a* Ter. (Eun. 317), *non habent*: Lvcil. Hirt. Bell. Afr. Alex. Hisp. Tib. Val. Max. Phaedr. Cvrt. Ascon. Val. Fl. *al.* [*loci dubii vel corrupti*: Aetna 108 simili ... terra -a (*Ald.*, future *codd.*, futura est *Vollmer, qui collato versu 103 interpretatur* simili acervo)
[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in tenuis laxata vias. VITR. 6, 1, 12 ad gentium -as (*secl. Krohn*). 9, 8, 8 ex XII caelestium signorum ... -a (figurata *codd., secl. Krohn*). PLIN. nat. 35, 131 ut eminerent e tabulis picturae (*'fort.* -ae' *Mayh.*). AMM. 24, 4, 15 velut testudine infigurabilium (in -am mobilium *Petsch.*) fornicum operiebantur. FRG. Bob. gramm. VII 543, 37 omnia parent, in omnibus -a tumet (*verba obscura; videntur esse glossa, quae quidem quo pertineat non patet*).]

I *proprie i. q.* ***forma certis lineis,*** *quae sub aspectum oculorum cadunt,* ***circumscripta*****:** **A** *corporis hominum* (*item deorum; animantium in universum; rerum, quae humana specie praeditae inducuntur*): TER. Eun. 317 novā -ā oris (CIC. de orat. 1, 114 conformatio quaedam et -a totius oris et corporis. *cf.* GELL. 13, 25, 22 *p. 724, 81*). ACC. trag. 254 formae, -ae nitiditatem. VARRO ling. 10, 4 easdem -as membrorum habent (CIC. Tusc. 1, 56 omnem membrorum et totius corporis -am. 4, 31 apta. nat. deor. 2, 85 quae ... animantis -a conformatioque membrorum. 2, 153 *syn.* situs. APVL. Plat. 1, 15. AMM. 21, 16, 19 *syn.* situs. *cf.* 25, 4, 22. 31, 14, 7 bene compactā. AVG. epist. 120, 10 sine ullis liniamentis -isque membrorum). frg. Gell. 3, 10, 7 *semen genitale* fit ... ad capiendam (*cf. p. 725, 65*) -am idoneum. CIC. S. Rosc. 63 esse aliquem humana specie et -a (nat. deor. 1, 47 *syn.* species. 1, 87. 89. 96 RVT. LVP. 2, 6. Ov. met. 11, 175 humanam ... retinere -am. TERT. nat. 1, 12. VLP. dig. 50, 16, 135 non humanae -ae, sed alterius, magis animalis quam hominis, partum). Q. Rosc. 20 coniecturam affert hominibus tacita corporis -a (de orat. 1, 114 *v. supra l. 11.* leg. 1, 26 habilem et aptam ingenio humano. fin. 2, 41. 3, 62 -ā membrisque corporum. 5, 35 partes totaque -a et forma et statura. Tusc. 1, 19 natura et -a. 1, 41 vacans animo. 1, 56 *v. supra l. 14.* 1, 80 nat. deor. 1, 95 mentem ... -a membrisque corporis vacuam. TAC. Agr. 46 *v. p. 726, 65.* FIRM. math. 1, 7, 21 tota ab illo -a corporis recedebat. AVG. civ. 22, 24 p. 613, 32 D. species ... ac -a et statura totius corporis ita modificata. gen. ad litt. imperf. 16 p. 501, 4 ad intuendum caelum ... -a corporis humani erecta est. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 21 p. 64, 6 dicitur ... species et -a corporis. PALLAD. hist. mon. I 6 p. 276C εἶδος. *cf. infra l. 74*). Verr. 3, 87 Himera in muliebrem -am habitumque formata (*cf. p. 725, 77.* Tim. 45 eum secundus ortus in -am muliebrem transferet [*cf. p. 725, 4*]. *cf.* FILASTR. 29, 7 in -a feminea apparens). Verr. 3, 89 eum ... -a et liniamenta hospitae delectabant. or. frg. A XIV 21 liniamentis hominis nomen et -is positum, non naturis putas. de orat. 3, 179 ad hominum vel etiam ceterarum animantium formam et -am (fin. 5, 10 ortus, victus, -as. nat. deor. 2, 121. *cf.* TERT. adv. Marc. 2, 10 p. 348, 26 in secunda animalium -ae formatione). rep. 2, 48 tyrannus -ā est hominis (4, 1 converti [*cf. p. 725, 14*] in aliquam -am bestiae ... in hominis -a esse. nat. deor. 1, 47. 48 *bis.* 89. 94 eandem hominis esse et deorum -am. 1, 98. 2, 45 -is hominum constitutis. div. 2, 138 off. 3, 32. 82. Ov. met. 1, 88 tellus induit ignotas hominum ... -as. PLIN. nat. 8, 215. APVL. met. 1, 1 -as fortunasque hominum in alias imagines conversas. TERT. patient. 3 p. 4, 19 in hominis -a ... latere. FILASTR. 138, 3 in -a angeli et in -a hominis. VINDIC. med. 14 -am hominis infans accipit [15 gyn. p. 450g *al.*]. VITAE patr. 3, 61 daemonem venientem in -a hominis. *cf.* CIC. nat. deor. 2, 133 omnis ... humanae naturae -a atque perfectio. *cf. p. 728, 63*). rep. 6, 26 ea -a, quae digito demonstrari potest. Tusc. 1, 37 faucium, laterum, pulmonum vi et -a. 1, 52 membra nostra aut staturam -amve. 5, 94 forma, aetate, -a *voluptates* metiendas. nat. deor. 1, 2 de -is deorum. *cf.* 1, 28 -am divinam. 1, 48 deus eā -ā ... est, quae pulcherrimast omnium. 1, 98 simillimis formis dispares mores et moribus ⟨paribus⟩ -a dissimilis. 2, 107 in primis aspicienda est -a capitis *signi Serpentis.* off. 1, 126 *natura* formam nostram reliquamque -am (*v.* NON. p. 435, 18 *p. 722, 64*), in qua esset species honesta, eam posuit in promptu. Brut. 313 qui habitus et quae -a non procul *abest* ... a vitae periculo. part. 35 naturae ... valetudinis -ae virium aetatis. CATVLL. 63, 62 quod ... genus -aest ego non quod obierim? 64, 220 lumina ... gnati cara saturata -a (*inde* CARM. epigr. 480, 5). LVCR. 4, 1212 quos utriusque -ae (*patris et matris*) esse vides. 4, 1219 *referre* proavorum ... -as (Ov. met. 1, 436 antiquas). 4, 1223 Venus varia producit sorte -as. NEP. Eum. 11, 5 fuit ... -ā venustā. VERG. Aen. 6, 449 *Caeneus* in veterem fato revoluta -am. CIRIS 56 illam ... alia perhibent mutatam membra -a. MORET. 32 tota patriam testante -a. HOR. carm. 1, 2, 41 mutatā iuvenem -ā ... imitaris (PANEG. in Mess. 63 *Circe* apta ... herbis ... veteres mutare -as. 206 mutatā -ā seu me finget equum *eqs.* Ov. Ib. 425 varias ... -as. CALP. ecl. 4, 142 APVL. met. 11, 6. *cf.* Ov. met. 7, 722 Aurora ... immutat ... meam -am. ITALA Luc. 9, 29 (Afr. ed. Soden) facta est -a vultus eius commutata [εἶδος, VVLG. species]. *cf. supra l. 34*). PRIAP. 36, 3 trahit (*cf. p. 725, 64*) -am virginis ... Bacchus. PROP. 2, 18b, 25 ut natura dedit, sic omnis recta -a est. 2, 25, 43 quandam Argivā ... -ā. 3, 24, 5 mixtam te varia laudavi saepe -a. 4, 2, 21 opportuna mea (*i. Vortumni, cf. p. 724, 13*) est cunctis natura -is. Ov. ars 1, 759 pectoribus mores tot sunt, quot in orbe -ae (*cf.* rem. 425). rem. 269 vertere ... homines in mille -as. met. 2, 698 versa ... -a (4, 46. 10, 234 Pont. 3, 1, 123 fast. 1, 369. *cf.* PETRON. 102, 14 color *atramenti* -am *pervertit*). 4, 409 qua perdiderunt veterem ratione -am (13, 671 *cf. p. 724, 71*). 5, 211 simulacra ... diversa -is. 5, 326 se mentitis ... celasse -is (11, 253). 8, 615 dant adimuntque (*cf. p. 724, 71*) -am *di.* 8, 730 in plures ... transire -as. *cf. p. 725, 17.* 11, 241 variatis ... -is. 11, 634 artificem simulatoremque -ae Morphea. 11, 653 sumpta ... -a *Ceycis* (12, 556 -as sumere, quas vellet, rursusque reponere sumptas. SEN. Med. 636 sumere innumeras solitum -as). 14, 652 per multas ... -as. 15, 172 animam ... in varias ... migrare -as. Pont. 3, 4, 25 gentes formatae mille -is (*item de gentium typis*: MANIL. 4, 711 in varias ... -as dispositum genus est hominum. 4, 805 nomina *gentium* innumeris vix amplectenda -is. VITR. 6, 1, 12 naturae gentium disparibus ... corporum -is qualitatibusque nascuntur. PLIN. nat. 1, 7, 2 gentium mirabiles -ae. AMM. 15, 11, 18 -as et mores hominum designabo [31, 2, 3 in hominum ... -a licet insuavi. *cf. p. 723, 43*]. PROB. Verg. georg. 3, 25 *gentium devictarum* habitum et -am aulaeis intexunt). fast. 1, 133 causam ... -ae. 6, 409 *Vortumni* conveniens diversis ... -is nomen. LIV. 29, 17, 11 hominis *nihil* est ... praeter -am et speciem. MANIL. 1, 458 tu modo corporeis similes ne quaere -as (AVG. civ. 18, 18 p. 278, 34 D. INSCR. christ. Rossi II p. 139, 29 v. 4 passus corpoream mundo vestire -am). VITR. 9 praef. 16 -as eorum (*virorum sapientium*) posteris ... esse notas. *ibid.* -am eius (*sc. Accii poetae*) videntur secum habere praesentem. VELL. 1, 11, 4 expressa similitudine (*cf. p. 725, 44*) -arum. LVCAN. 3, 415 volgatis sacrata -is numina. 6, 660 iam vera reddetur vita -a. PERS. 6, 73 mihi trama -ae sit reliqua? PLIN. nat. 5, 46 satyris praeter -am nihil moris humani. 7, 56 tam concordi -a reperiri. 35, 4 imaginum ... pictura, qua maxime similes in aevum propagabantur -ae. 35, 11 *Atticus* non passus intercidere -as *virorum illustrium.* SIL. 2, 646 geminae ... notā decepta -ae. 13, 13 Carthago, ... turritā celsa -ā. STAT. Theb. 10, 366 tergeminis variare -is numen (*de Diana dea.* CLAVD. rapt. Pros. 1, 15 ternis). silv. 2, 7, 125 haec te non ... falsi numinis induit -ā. 3, 4, 28 subitā ... decepta -ā. Ach. 1, 744 dubiā facies suspecta -ā. MART. 9, 74, 2 *illius* infantis parva -a manet. IVV. 6, 341 pictura ... alterius sexus imitata (*cf. infra l. 84*) -as. PLIN. paneg. 55, 11 formam principis -amque non aurum melius ... quam favor hominum exprimat teneatque. MIN. FEL. 18, 1 eadem -a omnibus *hominibus,* sed quaedam unicuique liniamenta deflexa. BARNAB. 6, 11 fecit nos aliam -am (τύπος). 6, 12 videns bonam -am nostram (πλάσμα). 6, 13 secundam -am ... fecit (πλάσις). ITALA Matth. 28, 3 (cod. e) erat ... -a eius velut coruscatio (εἰδέα, VVLG. aspectus). Ioh. 5, 37 (Afr. ed. Soden) -am eius *numquam* vidistis (εἶδος, VVLG. species). Phil. 2, 6 (Cypr. testim. 2, 13 *al.* Hil. in Matth. 16, 11) in -a dei constitutus (μορφή, VVLG. forma). COMM. apol. 336 fuerit quasi servi -a. 337 nec erat praeclarae -ae. 638 in tali -a. PORPH. Hor. carm. 2, 19, 3—4 *aurium.* FIRM. math. 1, 5, 2 -as hominibus et colores stellarum cursus ... largitur. VVLG. IV reg. 1, 7 cuius -ae et habitus est vir ille? sap. 18, 1 vocem audiebant, sed -am non videbant. Dan. 4, 33 -a mea reversa est ad me. CLAVD. 5, 491 *loquaces* per varias ... -as egit. AVG. civ. 8, 6 p. 330, 24 D. nulla est ... pulchritudo corporalis sive in statu, sicut est -a, sive in motu ..., de qua non animus iudicet. 13, 18 p. 581, 6 D. congruentiam -ae membrorumque. 18, 17 p. 277, 10 in -am propriam restitutum. 22, 19 p. 598, 10 si quid in illa -ā priore indecenter extabat. epist. 162, 5 tali -a ... per loca moveri. PHYSIOGN. 91 timidus ... est ... omni ... -a remissiore. ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele 36 W 16 vocem matris audio, non -am. MAR. VICTOR aleth. 1, 141 quaeque sui generis sortita (*cf. infra l. 75*) -as. DRAC. laud. dei 1, 60 despiciunt proprii generis servare (*cf. p. 725, 26*) -as. 2, 80 fit ... deus ... sub carne -a passibilis. PASS. Theclae C 3 p. 9, 17 videbatur ... sicut -am angeli habens. C d 21 p. 55, 25 Iesum stantem in -a Pauli. PASS. Petr. Paul. long. 14 per multas -as diaboli ministerio bachabatur. TAB. devot. Minturn. (Corp. X 8249) 6 vobis co(m)me(n)do i(l)lius mem(b)ra colore(m) ficura(m) caput *eqs.*

nota oppos. caput: PLIN. nat. 35, 4 surdo -arum discrimine statuarum capita permutantur (*i. ceterorum membrorum similitudine non affectata*). *de cultu et vestitu* (*cf.* Ps. ASCON. Verr. p. 238, 1 St. *v. 722, 66*): SCHOL. Cic. Bob. p. 89, 20 St. impudico ... habitu erubescendi decōris quaedam -a describitur. p. 89, 33 illiberalem -am probro dedit. HIER. epist. 44, 3 hic typus virginum, haec -a sit matronarum.

per emphasim: **1** *i. q. pulchra* -a, *formositas*: PROP. 1, 2, 7 non ulla tuae est medicina -ae. 2, 24b, 41 non paucos ista periisse -a. 2, 30, 35 Oeagri quaedam *Musa* compressa -ā. 3, 19, 21 Minoā venumdata, Scylla, -ā. 3, 20, 1. Ov. am. 1, 10, 14 mentis vitio laesa -a tuast (ars 3, 207 praesidium laesae petitote -ae [puellae *R*]). ars 2, 143 fallaci timide confide -ae (met. 10, 69). met. 1, 547 qua nimium placui, mutando perde -am (*cf. p. 723, 82*). 2, 474 adimam (*cf. p. 723, 84*) tibi ... -am, qua tibi ... places. 14, 770 in ... -a capta dei nymphe est. GERM. 536 *tauri* decepta -ā Europe. MANIL. 5, 556 *Andromeda ad saxum alligata* ipsa suae custos est ipsa (sola *al.*, casta *Immisch*) -ae. CLAVD. carm. min. 11, 3 Veneris sortita (*cf. supra l. 52*) -am. CARM. epigr. 969, 7 laudata -a. **2** *i. q. certa* -a: LVCAN. 8, 710 nulla ... manente -a (*de corpore Pompei undis iactato*). 9, 792 tendit ... cutem pereunte -a ... tumor. TERT. adv. Marc. 4, 21 p. 491, 3 non pecus dictus *Christus* post -am (*i. e. postquam certam -am infans in utero matris accepit*). **3** *i. q. conformatio non nativa, sed arte facta* (*cf. p. 730, 1 sqq.*): GELL. 13, 25, 22 verba ... Ciceronis ... -am simulationemque oris ... everberaverunt.

B *corporis bestiarum*: VARRO ling. 5, 100 erat -ā ut camelus. rust. 3, 16, 15 ut *alvis* -am imitentur (*cf. supra l. 31*) *apium.* CIC. carm. frg.

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

18,2 (div. 1,106) *aquila* mirandā visa -ā. rep. 4,1 bestiae *v. p. 723,43.* nat. deor. 1,77 aquilam ... ullam anteferre ... -am suae. 1, 97 ad -am quae *belua* vastior? Tim. 45 in suis moribus simillimas -as pecudum et ferarum transferetur (*cf. p. 723, 36*). CAES. Gall. 6, 26 bos cervi -ā. 6,27 *alcium* est consimilis capris -a. 6,28 *uri* sunt ... -ā tauri. *ibid. cornuum* -a et species multum a nostrarum boum cornibus differt. VERG. Aen. 12, 862 alitis in parvae subitam collecta -am. PROP. 2, 33, 13 agrestem detraxit ab ore -am Iuppiter *Ioni*. Ov. met. 14, 286 suis caruisse -ā. 15,374 tineae ... mutant cum papilione -am (PLIN. nat. 10,25 tempore anni -am mutans *coccyx*. CLAVD. carm. min. 27, 54 *de ave phoenice. cf. et p. 723, 68*). MANIL. 5,674 strages *thynnorum* ... permiscet ... suas alterna in damna -as. FEST. p. 333 avis genus turpis -ae. MELA 2, 26 ex -a canis, in quam conversa *Hecuba* traditur (AMPEL. 2, 20 Pan se in caprae -am convertit. *cf. p. 723, 43*). PLIN. nat. 1, 9, 36 digestio piscium in -as corporis. 8, 120 lacerti. 10, 188 animal lacertae -a. 11, 120 in alias -as transitus (*cf.* PORPH. Hor. carm. 2, 20 pr. se in cygni -am transiturum. *cf. p. 724, 1*). 32, 32 propter ... -ae proprietatem (*de fibris*). AMPEL. 2, 2 sensum humanum -ā tauri *continere*. TERT. bapt. 8 columbae -ā (FILASTR. 42, 2 *syn.* similitudo. MAXIMIN. c. Ambr. 134 *paracletus* in -a columbae ... apparuit).

C *rerum; inseruntur ei loci, quibus in universum de animantibus inanimis dicitur* (-as *litterarum*, -as *geometricas v. in fine huius capituli p. 726, 67. 80*): PACVV. trag. 271 barbaricam pestem ... novā -ā factam. RHET. Her. 3,19, 31 solitudo conservat integras simulacrorum -as (*cf.* LVCR. 4,69 *et p. 724, 53*. 4, 298 rectam si fronte -am servet *persona cretea*. 4, 556 *vox* servat ... formaturam servatque -am *labrorum et verborum*). VARRO ling. 5, 105 *panem* -ā faciebant ... panus (*i. panni*); posteaquam ei -as facere instituerunt alias *eqs.* 5, 118 *truleum* simile ... -ā. 5, 119 longius a -a matulae discessit. *ibid.* cum Latino nomine Graeca -ā barbatus (*vas*). 5,121 *capularum* -as in vasis sacris ligneas ac fictiles antiquas etiam nunc videmus. 8, 31 vasa ... -ā bella. 8, 32 lectos ... paris magnitudine ac -a (9, 47). *ibid.* rebus disparibus -is. 9, 21 aliquas -as supellectilis novas conquirant. 9,40 ad similitudinem -ae. 9,93 similitudines non sumimus tantum a -a. *al.* CIC. Arat. 166 has *stellas* ... non potuit nobis nota clarare -a. Verr. 2, 57 *signorum* magnitudinem, -am, statum. de orat. 2, 357 ut res ... aspectus iudicio remotas conformatio quaedam et imago et -a ... notaret. orat. 9 ut ... in formis et -is est aliquid perfectum. ac. 2,118 unum esse omnia ... et id esse deum ... conglobatā -ā. nat. deor. 1, 35 *carere* omni et sensu et -a. 1, 54 ex quo efficiuntur eae rerum formae et -ae, quas *eqs.* 1,76 nulla in alia -a domicilium mentis esse *potest*. 1, 78 *syn.* species. 2, 104 ex notarum -arum similitudine (CELS. 5, 28, 10. 7, 7, 12 *cf. p. 724, 20*). 2, 117 *syn.* forma. 2, 145 colorum ... et -arum ... venustatem atque ordinem *eqs.* Tim. 18 totam -am mundi levitate *deus* circumdedit. 19 *caeli.* div. 2,137 a certis -is vult fluere imagines *Democritus* (LVCR. 2, 817. 5, 582 *luna* certam speciem certamque -am praebet. *cf. infra l. 83.* 5,732). LVCR. 1, 359 praestare ... pondere res rebus nilo maiore -a (5, 577). 1, 685 ordo, positura, -ae (*διαθιγή, τροπή, ῥυσμός Democriti; cf. Munro ad l.*) *quorundam corporum* (2, 1021). 1, 950 qua constet compta -ā *natura rerum*. 2, 102 *densiora* indupedita suis perplexis ipsa -is. 2, 335 multigenis quam sint variata -is *exordia rerum*. 2, 341 omnia ... simili ... affecta -a (2, 524 perfecta. 5, 1260 formata). 2, 348 inter se differre -is (2, 514 finitis). 2, 380 dissimili inter se ... -a (2, 409 perfecta. 2, 671 perfecta. 2, 722 constare). 2, 480 finita variare -arum ratione (4, 655). 2, 484 inter se multum variare -ae non possunt (4, 648 *semina* variante -a). 2, 491 variare -as (2, 494). 2, 588 varias ... -as (5, 443 *cf. p. 729, 78*). 2, 779 quiddam ... unā ... -ā. 2, 814 quali ... apta -a *sint*. 3, 317 -arum ... nomina. 4, 230 manibus tractata -a ... cognoscitur esse eadem, quae cernitur. 4, 656 foraminibus debent differre -ae. 4, 738 ex horum facta -is. 5, 241 mortalibus esse -is. CAES. Gall. 4, 25 navium. Ov. met. 3, 399 lapidis traxisse (*cf. p. 723, 75*) -am. 15, 253 ex aliis alias reparat natura -as. 15, 308 lympha -as datque capitque (*cf. p. 723, 19*) novas. carm. frg. 2, 1 tali ... simulacra -a fast. 1, 113 confusae quondam nota parva -ae. 3, 381 simili caelata -a *ancilia*. 5, 561 diversae tela -ae. MANIL. 1, 207 teretes ... -as stellarum. 1, 254 per varias ... -as. 1, 450 similes ... -as astrorum referunt (2, 25 varias). 1, 491 rerum mutare -as (PETRON. 102,12 chartae ... mutant -am. PLIN. nat. 1,16, 35. AVG. civ. 21, 8 p. 504, 20 D. colorem, magnitudinem, -am, cursum). 2, 174 duo sint duplāne -ā. 2, 660 duplici ... conexa -ā. 2, 856 sub qualicumque -a. 4, 208 qui primus numeros rebus ... imposuit certumque modum propriasque -as (PLIN. epist. 7, 27, 1). 4, 438 *non* fingenda datur, tantum monstranda -a. VITR. 1, 2, 4 ad universae -ae speciem ratae partis responsus (3, 1, 4). 2 pr. 2 Athon ... formavi (*cf. p. 723, 35*) in statuae virilis -am. 3, 2, 1 -arum aedium aspectus. 3, 5, 4 -ae compositionis aedium. 4, 8, 6 aliud genus -ae nominisque *aedium*. 4, 8, 7 *aedium* dispares ... -ae. 6, 3,1 *generum cavaediorum* -ae. 7, 5, 2 aedificiorum -as ... imitari (PLIN. nat. 35, 56 *pictorem* -as omnes imitari ausum). 10, 7, 1 fistulas furcillae -ā. PAVL. FEST. p. 98 nummi a -a caelaturae dicti. *ibid.* crustulum cymbi -ā. GERM. 275 nullam praebere (*cf. supra l. 48*) -am. 446 *signorum*. CELS. 1 prooem. 24 *intestinorum* positum, colorem, -am, magnitudinem, ordinem *eqs.* 5, 26, 5 in vulneris genere -aque (PLIN. nat. 1, 34, 10 statuarum). 6, 4, 2 *alopecia* sub qualibet -a dilatatur. 7, 7, 9 cutis incidenda est lunatā -ā. 7, 7, 11 similis -a acino fit. 7, 7, 14 amissa naturali -a. 7, 26, 2 calculi. 8, 1, 27 teretem -am repraesentat *os calcis. al.* SEN. nat. 1, 2, 7 omnem -am fugiens aqua disturbat. 1, 3, 8 solis colorem sine -a exprimunt. 1, 4, 1 speculi. 7, 1, 5 insolitae -ae ignis (*i. cometes*). COLVM. 4, 21, 2 pergulae ... -am obtinet *vitis*. 4, 25, 1 est ... sic disposita vinitoriae falcis -a. 12, 4, 5 propter inaequalitatem -ae. 12, 15, 5 *alii ficos* comprimunt in -am stellarum flosculorumque. SCRIB. LARG. 157 emplastri. LVCAN. 9, 303 primam mundo natura -am cum daret. PETRON. 39, 5 caelus ... in totidem se -as convertit. PLIN. nat. 1, 37, 75 gemmarum. 2, 47 -am ... umbrae similem *esse* metae ac turbini inverso. 2, 152 varietates colorum -arumque. 2, 161 pineae, nucis. 2, 163 coactam in verticem aquarum ... -am *esse*. 2, 164 oceanus ... quanam alia -a cohaereret. 2, 165 ut sint plana maria et qua videntur -ā. 2, 179 pilae. 3, 43 Amazonicae -ā desinens parmae *Italia*. 10, 92 nidi (30, 33). 13, 49 differunt *palmae fructus* -ā rotunditatis aut proceritatis. 15, 35 reliqui arborum fructus vix specie -āve ... enumerari queunt. 15, 58 turbinatior piris -a. 15, 93 planae -ā *castaneae Tarentinae*. 16, 21 aliis *glandibus* ovata, aliis rotunda, aliis acutior -a. 18, 125 siliquae ... ad -am seminis latae. 25, 137 ad nucis abellanae -am fimbriata. 33, 129 id evenit -ā materiae *speculorum. ibid.* qualitate excipientis -ae. 37, 110 oculi -ā. 37, 147 ad lenticulae -am. 37, 118 grandinum. 37, 196 -a oblonga maxime probatur. PLIN. epist. 5, 6, 36 deinde plures -ae pluraque nomina (*silvarum in hippodromo*). 8, 20, 5 sua cuique *insulae* -a ac (vel *codd.*) modus. SVET. frg. p. 268 pileum ... metae -ā. APVL. Plat. 1, 5 materiam ... -arum capacem. mund. 6 alter *sinus* imparibus ... sinuatur -is. TERT. nat. 2,8 p. 110, 5 suggestūs modialis -a. adv. Hermog. 26 p. 154, 22 materiae ... -am deformavit. adv. Marc. 5, 20 p. 647, 27 '-a inventus homo (*cf. infra l. 33*), non substantia' ... quasi non et -a et similitudo et effigies substantiae quoque accedant. ITALA Phil. 2, 7 (Mar. Victorin. adv. Arrium 1, 21) *Iesus* -a inventus sicuti homo (*σχήματι*, VVLG. habitu). IREN. 1, 5, 3 ignorasse *demiurgum* -as eorum, quae faciebat (*ἰδέας*). DIOM. gramm. I 421, 19 *elementi* -a littera vocatur. PALLAD. 4, 9, 9 cucumeris. 14, 153 in modicam tornat siliqua tendente -am. AMBR. hex. 1, 8, 30 cum augustae huius decorem -ae mundus indueret. AMM. 15, 4, 1 loci -am ... designabo. 16, 2, 13 in bicornem -am acie divisa. 17, 4, 7 in -am metae ... consurgens. 22, 8, 43 qui *ambitus* arcūs -am determinat ultimam. 25, 4, 11 acies -ā multiformi composita. 27, 2, 8 in agminis quadrati -am producto exercitu. VVLG. I Cor. 7, 31 praeterit ... -a huius mundi (*σχῆμα*; *cf. de loco* GENNAD. dogm. 70 -am ... mundi, id est imaginem, non substantiam transituram. AVG. civ. 20, 14 p. 439, 24 D. -a ..., non natura. *inde* PRIMAS. in apoc. p. 920[A]). CLAVD. carm. min. 39, 3 nulla -ae gratia. AVG. gen. ad litt. 5, 23 p. 167, 25 verti ... in foliorum viriditatem ac -am. civ. 8, 6 p. 330, 1 mundi corpus, -as, qualitates *eqs.* 10, 8 p. 414, 18 manibus ... in -am crucis extentis. 12, 26 p. 552, 14 eadem vi divina ... accepit speciem rutunditas oculi ... et cetera -ae naturales *eqs.* epist. 118, 31 ut eam *rem* forma modificent *atomi*, -ā determinent. 146, 3 sine ullis -arum liniamentis. SEDVL. op. pasch. 1, 2 p. 180, 75 natura ... in adversas species ac -as ... pertransit. MART. CAP. 4, 370 earum qualitatum, secundum quas formas -asque intellegimus. 6, 588 *telluris* -am magnitudinem ... explicare. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 8 p. 20, 13 propriis impressis formam eius -amque monstraveris. 2, 6 p. 94, 15 si statuam dicas, constat statua ex aere ... et -a illa, quam ei suus fictor imposuit et est ... -a ..., id est forma, qua aes ipsum formatum est (sec. 4, 11 p. 267, 6). 2, 12 p. 108, 24 genus speciei ita est ut materies, differentia vero ut -a. mus. 1, 1 p. 179, 9 venientibus ad visum -is. CORIPP. Ioh. 4, 390 omnis ... inversis pereat natura -is? PASS. Paul. 6 devastabit huius mundi -am per ignem (7 resolvendam). *nota* animi (animae) -a (*tropice*): CIC. Tusc. 1, 20 animi -am et quasi corpus (1, 61). 1, 37 *animi* formam aliquam -amque quaerebant. nat. deor. 1, 23 animi natura intelligentis in quam -am cadere posset. TAC. Agr. 46 formam ... ac -am animi magis quam corporis *complecti*. APVL. mund. 31 animae qualitatem ac -am oculis *non* occurrere.

de forma litterarum (cf. supra l. 35) et numerorum: VARRO ling. 5, 117 habent -am litterae V. Ov. ars 3, 493 ducere consuescat multas manus una -as. CELS. 8, 4, 9 *plaga* litterae X -am accipit. PLIN. nat. 2, 7. 21, 65 Graecarum litterarum -ā AI *legitur* inscriptum. VEL. gramm. VII 53, 19 antiquam litterae -am. TER. MAVR. 121. 140. 645 *mutare* situm -ae. PAVL. dig. 44, 7, 38 non -a litterarum, sed oratione ... obligamur. DON. gramm. IV 368, 15 accidunt uni cuique litterae tria: nomen, -a, potestas (AVDAX gramm. VII 325, 8 GRAMM. suppl. 160, 23). HIER. prol. gal. *init.* Samaritani ... pentateuchum ... totidem litteris scriptitant, -is tantum et apicibus discrepantes. AMM. 22, 8, 6 Φ litterae. PRISC. gramm. II 9, 1 -ae accidunt, quas videmus in singulis litteris. GRAMM. suppl. 225, 19. CARM. de alphab. 66, 22 fragilem deporto -am. 66, 26 spreta -a mihi est. *al.*

t. t. artis geometricae, cf. GELL. 1, 20, 1 -arum, quae *σχήματα* geometrae appellant. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 11 p. 31, 20 earum, quae in geometria sunt, -arum. *nonnullis locis per metonymiam de descriptionibus vel etiam de rebus solidis, cf.* APVL. mund. 28 sphaeram ... et alias -as per proclive iacere. CIC. Tusc. 5, 65 sphaerae

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-a et cylindri. Tim. 14 trium vel numerorum vel -arum (ὄγκων)... quod medium sit. nat. deor. 2, 47 quid ... pulchrius ea -a, quae omnes alias -as complexa continet *eqs.*? 2, 48 in alia -a... ut sit aliā -ā mundus. LVCR. 2, 778 ex aliis formis variisque -is efficitur ... *quadratum.* 2, 784 -ae dissimiles. 4, 503 causas utriusque -ae (*i. quadrati et rotundi*). NVX 81 fit ... de creta, qualem caeleste -am sidus (*Deltoton*) ... gerit. VITR. 9, 7, 7 -arum descriptionemque earum effectus. FEST. p. 363 templi *auguris.* LVCAN. 5, 713 grues ... effingunt varias ... -as. PLIN. nat. 2, 5 *orbis* -a ... vergit in sese *eqs.* 2, 47 *metae* -a semper mucrone *deficit.* 2, 93 triquetram (2, 209 nunc triquetram -am edentes, nunc rotundam. 3, 121 triquetram -am ... facere [*de Pado*]. 5, 48 *Nilus* triquetram terrae -am efficiat. 6, 80) -am quadratamve paribus angulis *edere* (GELL. 1, 20, 4 κύβος .. est -a ex omni latere quadrata. AMM. 23, 6, 28 regiones ... ad speciem quadratae -ae formatas). 2, 160 -am absoluti orbis efficiat (15, 51. AMM. 31, 7, 5 ad orbis rotundi -am multitudine digesta plaustrorum). 13, 118 granum quadriangulā -ā. 37, 76 poliuntur omnes *berulli* sexangulā -ā. GELL. 18, 14, 1 -ae ... numerorum. APVL. Plat. 1, 7 pyramidem -am ignis in se habere. *ibid.* tesserarum. 1, 11 globum terrae ... aequalem loco ac -a. CHALC. comm. 312 *linea, superficies, corpus* proprias -as habent. *ibid.* -a ... species qualitatis est. AVSON. 350, 7 -as geometricas (BOETH. arithm. 2, 4 p. 86, 12 de his numeris ..., qui circa -as geometricas ... versantur). AMM. 20, 3, 11 *luna* -am monstrat amficyrti. 22, 15, 29 *pyramis* 24, 8, 7 in orbiculatam -am metatis castris (31, 2, 18). 31, 15, 5 vallum dimensum tereti -a plaustrorum. FAV. EVL. p. 2, 19 et corpora -am ex numeris trahunt et -ae lineis pari ratione formantur. 4, 28 tribus lineis -a prima componitur. *al.* AVG. civ. 11, 29 p. 503, 15 D. veritas -arum. 16, 9 p. 138, 13 -a conglobata et rutunda mundus esse credatur. 18, 23 p. 287, 2 ut ex lato in altum -a *numeri* consurgat. 20, 7 p. 421, 6 centum, quae iam -a quadrata, sed plana est (BOETH. arithm. 2, 46 p. 149, 23). BOETH. in Porph. comm. sec. 3, 2 p. 199, 19 triangulum ... -ae speciem *solemus dicere.* arithm. 1, 31 p. 65, 6 secundum numeri superpartientis -am. 2, 6 p. 91, 6 in plana ... descriptione -arum. 2, 15 p. 99, 3 novem laterum -a. 2, 16 p. 99, 18 sexangulorum -a. 2, 21 p. 105, 3 omnium ... ratarum in numeris -arum ... primordia. 2, 22 p. 106, 9 quantoscunque angulos habuerit -a.

D -ae *in motibus*: **1** *corporis, fere i. q. positio*: PRIAP. 63, 17 quae tot -is, quot Philaenis enarrat, non (*sic codd. corrupti*) inventis pruriosa discedit. *cf.* OV. ars 2, 679 Venerem iungunt per mille -as (rem. 407 Venerem ... iunge -ā, qua *eqs. cf.* ars 3, 772 non omnes *feminas* una -a decet. trist. 2, 523 Veneris ... -as *exprimit tabella.* MART. 12, 43, 5 Veneris novae -ae). **2** *rerum*: PETRON. 34, 9 catenatio mobilis *larvae argenteae* aliquot -as exprimeret. PLIN. epist. 6, 16, 10 omnis illius mali (*eruptionis Vesuvii*) motus, omnis -as ... dictaret enotaretque. 6, 20, 9 nubes ... in longas flammarum -as dehiscebat. GELL. 19, 1, 3 turbines ... et -ae quaedam nubium metuendae ... depressurae navem videbantur. FIRM. math. 1, 1, 4 alii et -as his pro arbitrio tribuunt. 2, 8, 2 stellarum. 4, 16, 2 (*locus corruptus et obscurus*) Lunae. AMM. 19, 2, 5 eademque -a digressi, qua venerant (*de duobus exercitibus*). PASS. Petr. 14 haec est -a, qua me pendentem oculi carnales conspiciunt. scema est enim primi hominis.

locutiones *quaedam potiores ad I*: *accus. pro obi.*: -am (-as) facere *sim.*: cogere *in aliquid*: PLIN. nat. 2, 163. constituere: CIC. nat. deor. 2, 45. dare *alicui*: OV. met. 8, 615. *aliter* 15, 308 LVCAN. 9, 303. edere: PLIN. nat. 2, 93. 209. exprimere: OV. trist. 2, 523 SEN. nat. 1, 3, 8 PETRON. 34, 9 PLIN. paneg. 55, 11. facere: VARRO ling. 5, 105. NVX 81 -a fit. PLIN. nat. 3, 121 BARNAB. 6, 11. 13 ISID. diff. 1, 528. efficere: CIC. nat. deor. 1, 54 PLIN. nat. 2, 160. 5, 48. fingere: MANIL. 4, 438. effingere: LVCAN. 5, 713. imponere: VARRO ling. 6, 78 MANIL. 4, 208 BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 6 p. 94, 15. largiri: FIRM. math. 1, 5, 2. producere: LVCR. 4, 1223. reparare: OV. met. 15, 253. reponere: OV. met. 15, 556. -am (-as) *aliquam* habere, capere *sim.*: capere: VARRO frg. Gell. 3, 10, 7 OV. met. 15, 308. accipere: CELS. 8, 4, 9 VINDIC. med. 14 *al.* gerere: NVX 81. habere: VARRO ling. 5, 117. 10, 4 PLIN. epist. 7, 27, 1 *al.* induere: OV. met. 1, 88. praebere: LVCR. 5, 582 GERM. 275. referre: LVCR. 4, 1219 OV. met. 1, 436 MANIL. 1, 450. repraesentare: CELS. 8, 1, 27. servare: LVCR. 4, 69 *al.* DRAC. laud. dei 1, 60. conservare: RHET. Her. 3, 19, 31 *al. cf. p. 725, 25.* sortiri: CLAVD. carm. min. 11, 3 MAR. VICTOR aleth. 1, 141. sumere: OV. met. 11, 653 *al. cf. p. 724, 2.* tenere: PLIN. paneg. 55, 11. obtinere: COLVM. 4, 21, 2. retinere: OV. met. 11, 175. trahere: PRIAP. 36, 3 OV. met. 3, 399. imitari *sim.*: VARRO rust. 3, 16, 15 VITR. 7, 5, 2 SEN. nat. 1, 11, 1 PLIN. nat. 35, 55 IVV. 6, 341. mentiri: OV. met. 5, 326. -am demonstrare *sim.*: complecti: TAC. Agr. 46. describere: SCHOL. Cic. Bob. p. 89, 20 St. designare: AMM. 15, 4, 1. 15, 11, 18. determinare: AMM. 22, 8, 43. explicare: MART. CAP. 6, 588. monstrare: MANIL. 4, 438 AMM. 20, 3, 11 BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 8 p. 20, 13. demonstrare: CIC. rep. 6, 26. -am mutare *sim.*: modificare: AVG. civ. 22, 24 p. 613, 32 D. mutare: HOR. carm. 1, 2, 41 *al.* OV. met. 15, 374 *al.* commutare: ITALA Luc. 9, 29 (cod. e). immutare: OV. met. 7, 722. variare: LVCR. 2, 491. 494 OV. met. 11, 241. vertere: OV. met. 2, 698 *al. v. p. 723, 80.* convertere: APVL. met. 1, 1. pervertere: PETRON. 102, 14. detrahere *sim.*: adimere: OV. met. 2, 474. 8, 615. detrahere: PROP. 2, 33, 13. perdere *sim.*: amittere: CELS. 7, 7, 14. perdere: OV. met. 1, 547. 4, 409. 13, 671. confundere *sim.*: confundere: OV. fast. 1, 113. disturbare: SEN. nat. 1, 2, 7. permiscere: MANIL. 5, 674.

accedit in *c. acc.*: in *aliquam* -am convertere (converti), transire *sim.*: colligi: VERG. Aen. 12, 862. comprimere: COLVM. 12, 15, 5. formare (-ri): CIC. Verr. 3, 87 VITR. 2 pr. 2. migrare: OV. met. 15, 172. restitui: AVG. civ. 18, 17. revolvi: VERG. Aen. 6, 449. transferre: CIC. Tim. 45 *bis.* SVLP. SEV. Mart. 21, 1. transire: OV. met. 8, 730 PORPH. Hor. carm. 2, 20 pr. *cf.* transitus: PLIN. nat. 11, 120. pertransire: SEDVL. op. pasch. 1, 2 p. 180, 75. vertere: OV. rem. 269 MELA 2, 26. converti: CIC. rep. 4, 1. PETRON. 39, 5 se convertere. *cum variis verbis*: AMM. 22, 15, 29. 27, 2, 8. 31, 2, 18.

synon. et iuxta pos. ad I: forma: ACC. trag. 254 CIC. de orat. 3, 179 orat. 9. fin. 5, 35 partes corporis, forma, statura. Tusc. 1, 37. 5, 94 *add.* aetas. nat. deor. 1, 54. 2, 117. off. 1, 126 forma reliquaque -a. LVCR. 2, 778 TAC. Agr. 46 PLIN. paneg. 55, 11 MART. CAP. 4, 370. *opponuntur* forma *et* -a: AVG. epist. 118, 31. magnitudo: VARRO ling. 8, 32. CIC. Verr. 2, 57 *add.* status. *cum aliis iuxtapos.*: CELS. 1 pr. 24 *p. 725, 84.* AVG. civ. 21, 8 *p. 725, 71* MART. CAP. 6, 588 *p. 726, 53.* materia (-ies): VARRO ling. 9, 47 *add.* altitudo. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 12 p. 108, 24. species: CIC. S. Rosc. 63 nat. deor. 1, 47. 78 LVCR. 5, 582 CAES. Gall. 6, 28 PLIN. nat. 15, 35 AVG. civ. 22, 24 p. 613, 32 D. *add.* statura. SEDVL. op. pasch. 1, 2 p. 180, 75. habitus: CIC. Verr. 3, 87 Brut. 313 PROB. Verg. georg. 3, 25. liniamenta: CIC. Verr. 3, 89 or. frg. A XIV 21 AVG. epist. 120, 10. *opponuntur* liniamenta *et* -a: MIN. FEL. 18, 1. conformatio: CIC. de orat. 1, 114. 2, 357 (*add.* imago). nat. deor. 2, 85. imago: GENNAD. dogm. 70. vires, aetas: CIC. part. 35. membra: CIC. fin. 3, 62. Tusc. 1, 52 *add.* statura. nat. deor. 1, 95 AVG. civ. 13, 18 p. 278, 34 D. TAB. devot. Minturn. (Corp. X 8249) 6 *cum aliis iuxtapos. p. 724, 58.* vis: CIC. Tusc. 1, 37. sensus: CIC. nat. deor. 1, 35. perfectio: CIC. nat. deor. 2, 133. situs: CIC. nat. deor. 2, 153 AMM. 21, 16, 19. formatura: LVCR. 4, 556. qualita(te)s: VITR. 6, 1, 12 APVL. mund. 31. AVG. civ. 8, 6 p. 330, 1 D. *add.* corpus. modus: MANIL. 4, 208. genus: CELS. 5, 26, 5 PLIN. nat. 1, 34, 10. simulatio: GELL. 13, 25, 22. ordinatio: APVL. mund. 22. similitudo: TERT. adv. Marc. 5, 20 p. 647, 27 *add.* effigies. FILASTR. 42, 2. mores: AMM. 15, 11, 18. typus: HIER. epist. 44, 3.

oppos. (*cf. supra l. 18*): caput: PLIN. nat. 35, 4. color: BOETH. Porph. isag. p. 28, 20. natura: AVG. civ. 20, 14 p. 439, 24 D. substantia: TERT. adv. Marc. 5, 20 p. 647, 27 GENNAD. dogm. 70.

II ***metonymice***, *spectat ad ipsum corpus in formam quandam redactum*: **A** *i. q.* ***imago, effigies, simulacrum***: **1** *generaliter*: CIC. nat. deor. 1, 71 si in cereis fingeretur aut fictilibus -is. 3, 63 eos ... qui di appellantur, rerum naturas esse, non -as deorum. div. 1, 23 credo aliquam non dissimilem -am *extitisse capitis Panisci*, sed certe non talem, ut eam factam a Scopa diceres. CATVLL. 64, 50 vestis priscis hominum variata -is (PROP. 2, 6, 33 non istis olim variabant tecta -is). 64, 265 talibus ... vestis decorata -is. LVCR. 4, 42 rerum effigias tenuisque -as mittier ab rebus (4, 158. *cf.* QVINT. inst. 10, 2, 15 illas Epicuri -as, quas e summis corporibus dicit effluere. SEN. nat. 1, 5, 1 corporum nostrorum -as a nostris corporibus emissas). 4, 109 ut similes reddantur cuique -ae. 4, 341 flexa -a docet speculi convertier ad nos. SALL. Iug. 4, 6 non ceram illam neque -am tantam vim in se habere. RVT. LVP. 2, 7 pictor coloribus -as describit. AETNA 469 incertae facies hominumque -ae. PRIAP. 4, 4 si pictas opus edat ad -as. OV. epist. 10, 134 maesta -a. 14, 97 fonte ... spectas ... tuam ... -am. met. 15, 169 novis ... signatur cerą -is. fast. 6, 278 globus, immensi parva -a poli. Pont. 2, 8, 64 vestra (*i. Caesarum*) -a. MANIL. 5, 261 veris depinget prata -is. 5, 506 (*de artifice auri*) mille -is vertere opus. VITR. 1, 2, 2 operis futuri (*syn.* imago). 6, 2, 2 signorum. 7, 5, 2 candelabra aedicularum sustinentia -as. FEST. p. 129 ficta quaedam ex farina in hominum -as (APVL. mund. 27 in ligneolis hominum -is). PLIN. nat. 33, 157 attritis caelaturis sic, ne -a discerni possit. SIL. 14, 577 Libyae puppis signata -am. STAT. Theb. 1, 543 tenet haec (*patera*) operum caelata -as. 2, 277 infaustas percussum adamanta -as. 3, 224 arma ... terrificis monstrorum animata -is (6, 269 series ... parentum, ... miris in vultum animata -is. silv. 5, 1, 2 ebur impressis aurumve animare -is). 6, 535 aurum ... -is terribile. silv. 1, 3, 48 auri memorare -as. 1, 3, 56 humus superat ... novis asarota -is. 2, 2, 63 veteres ceraeque aerisque -as. MART. 1, 53, 2 pagina ... certa domini signata -a (*cf.* CORP. X 1598 ⟨fig⟩uram dominae aur(atam)). 14, 222, 1 mille ... dulces operum manus ... -as extruet (*de pistore dulciario*). TAC. ann. 11, 14 per -as animalium Aegyptii sensus mentis effingebant. PLIN. epist. 5, 6, 37 levior *cena* navicularum et avium -is innatans circumit. SVET. Tib. 43, 2 tabellis ... lascivissimarum picturarum et -arum. FRONTO p. 238, 13 N. delphino residens homo, parva -a. APVL. met. 11, 22 -is cuiuscemodi animalium ... verba suggerentes. ITALA Ioh. 20, 25 (cod. e) nisi videro in manibus eius -am clavorum (τὸν τύπον τῶν ἥλων, VVLG. fixuram. RVFIN. apol. Orig. 5 p. 587 *vulgo* fixurae). IVST. 15, 4, 5 -a anchorae *in naevo.* FILASTR. 27, 1 homines et feminas et -as eorum colebant (*cf.* VVLG. IV reg. 23, 24 -as idolorum. act. 7, 43 -as, quas fecistis, adorare [τοὺς τύπους]). AMM. 22, 14, 7 est Apis bos diversis

[*Vetter*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

genitalium notarum -is expressus. VVLG. lev. 19, 28 neque -as aliquas aut stigmata facietis. sap. 14, 17 e longinquo -a eorum allata (*graece aliter*). Ezech. 43, 11 -am domus. Hebr. 1, 3 *Christus est* -a substantiae *patris* (χαρακτήρ; *cf. ad l.* CEREAL 1 PS. PRIMAS. in Hebr. 1 p. 688ᴮ, *inde* ISID. diff. 2, 16 Splendor sive Figura *cognomina Christi* [*cf. ibid.* 20]). CLAVD. 5, 342 insculpi propriis aurum fatale -is. 8, 592 variis spirat Nereia baca (*i. margarita*) -is (*in veste*). 22, 175 auratis celebrant ... ora -is. 26, 418 *legio* ferro ... notatas perlegit exanimes Picto moriente -as. rapt. Pros. 2, 43 *telae* in tantum veri duxere -as. 2, 131 flebilibus maerens Hyacinthe -is. carm. min. app. 10, 2 similis ... -a texitur. SIDON. epist. 2, 10, 4 v. 13 marmor ... sub versicoloribus -is vernans ... crusta. SYMPH. 24 una tamen facies, plures habitura (habet unca *Baehrens*) -as (*anulus cum gemma*). CARM. de alphab. 36 ne atra -a (*sc. verbum* 'ater') tuos ... offuscet ocellos. SCHOL. Hor. Vind. ars 357 Byzantium habentem -am ... Philippi. CARM. epigr. 682, 9 (*Romae, a. 403*) quo legenti ... redeat sub corde -a. 1368, 5 (*Ticini, a. 521; monum. Ennodii*) reddedit hos (*propinquos*) caelo vivacibus ille -is. BOETH. Porph. isag. p. 37, 14 statua ex materia est aeris, ex forma autem -a. *nota de puellis forma insignibus*: PROP. 1, 4, 9 si levibus (*sc. prae illis clarissimis aetatis heroicae feminis*) fuerit collata -is *Cynthia*. *de infante formae lepidae*: INSCR. Bull. dalm. 1903 p. 207 (*Salonis*) *illi* inconparabili ⟨f⟩icure. *tropice*: LAVS Pis. 95 exornata -is advolat excusso velox sententia torno. TERT. pudic. 8 quibusdam ad praesens concolorantibus -is *in parabola velut in vestibus purpuratis*. MART. CAP. 5, 426 peplo *Rhetoricae* ..., quod omnium -arum lumine variatum cunctorum schemata praeferebat.

2 *speciatim*: **a** *de imaginibus per somnum oblatis, de phantasmatis sim.*: LVCR. 4, 34 -as contuimur miras. STAT. Theb. 9, 570 tristibus ... somnum turbata -is. PLIN. epist. 7, 27, 3 eadem -a in litore occurrisse narratur *Curtio Rufo*. AVSON. 325, 99 nocturnis ... -is. CLAVD. rapt. Pros. 3, 124 somnia ... variis infausta -is. AVG. civ. 10, 27 p. 445, 12 D. daemones deorum speciem -asque fingentes. 18, 5 p. 263, 1 -is fictis. CORIPP. Ioh. 2, 454 insomnia ... varias ostendunt nocte -as. **b** *de mortuorum umbris*: VERG. Aen. 10, 640 morte obita qualis famast volitare -as (*cf.* GLOSS. imago sine pectore). LVCAN. 7, 774. PRVD. c. Symm. 1, 96 murmure ... magico tenues excire -as. CLAVD. 3, 128 simulacra ... pallida defunctasque vident migrare -as (catervas *V, Birt*). ZACCH. 1, 30 p. 1099ᶜ mortuorum. CARM. epigr. 430, 8 (*Careis*) vita functus iungar tis (*i. tuis*) umbra -is. **c** *de imaginibus zodiaci aliorumque siderum*: MANIL. 1, 499 *cur* certam ... -am quisque dies reddit mundo certamque relinquit. 2, 383 alternis paret natura -is. 2, 454. 3, 169 ne falsa variet genitura -a. 3, 669. 676 in tropicis ... -is. 5, 390. **d** *in philosophia*: *Platonis* ἰδέαι: SEN. epist. 65, 7 *deus* plenus his -is est, quas Plato ideas appellat. *Democriti* εἴδωλα: IREN. 2, 14, 3 Democritus ... ait multas et varias ab universitate -as expressas descendisse in hunc mundum *eqs.* *imagines rerum sensibus perceptae*: RHET. min. p. 592, 29 *pars animae sensualis* est ... forma capax omnium -arum. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 29, 1 sensus ... atque imaginatio quaedam primae -ae sunt, supra quas ... superveniens intellegentia nitatur (*tropus ex arte pingendi sumptus*). **e** *de litteris sim.* (*cf. p. 728, 74. 79*): LVCAN. 3, 221 Phoenices ... ausi ... rudibus vocem signare -is. NEMES. auc. 15 (*de grue*) qui te volucres docuit, Palamede, -as. AMM. 18, 6, 17 notarum -is membranam scriptam. AVSON. 35, 7 truncatis convulsa iacent elementa -is. PS. RVFIN. in psalm. 44, 2 scriba per calamum imprimit -as. PRISC. fig. num. gramm. III 406, 1 de -is numerorum. 406, 4 *numeri* apud Latinos non plus XIII -is *notantur*. ISID. alleg. 212 quibus -is nomen Iesus scribitur. CORP. III 6082 (*Ephesi*) si quis ⟨t⟩emptav⟨e⟩ri⟨t⟩ ... ⟨l⟩i⟨tt⟩eram i⟨n⟩cid⟨e⟩re aut alias a⟨liq⟩ua⟨m⟩ -a(m) fecerit.

B *fere i. q.* **corpus**: **1** *generaliter*: LABER. mim. 26 -a humana inimico ardore ignescitur (MANIL. 4, 701 humana est signis discripta -a). LYGD. 4, 89 Scylla ... virgineam canibus succincta -am. SOL. praef. 7 ab ipsa ... -arum arce (*i. capite*) *pictores* auspicium faciant incohandi. HIER. psalt. sec. Hebr. 49, 15 -a eorum conteretur in inferno (*in versu corrupto*). CARM. epigr. 441, 4 quae tibi ... rapuit iuvenile(m) -am. *de corporibus monstrorum*: DIRAE 56 monstra repentinis terrentia saepe -is. OV. met. 8, 169 geminam tauri iuvenisque -am clausit *labyrintho*. SEN. suas. 1, 1, 2 novae ac terribiles -ae. APVL. met. 3, 23 quae possunt rursus in facies hominum tales -as reformare. *adde i. q. os, facies*: SEDVL. carm. pasch. 5, 102 haec sputa per dominum nostram lavere -am.

2 *speciatim*: LVCR. (CLAVD. *v. infra l. 80*) *Leucippi, Democriti, Epicuri atomos* -as *vel* primas -as *appellat*: LVCR. 2, 385 caelestem ... ignem ... magis e parvis constare -is (3, 190 aqua ... volubilibus parvisque creata -is. 3, 246 *quarta natura* parvis perfecta -is). 2, 678 varias cohibere -as (2, 682 variis constare -is. *cf. p. 725, 59*). 2, 685 primis differre -is (6, 776). 2, 817 non certis certa -is est natura coloris. 6, 770 in terra cuiusque modi rerum esse -as. CLAVD. 3, 17 magnum ... novas per inane -as fortuna ... regi.

synon. ad II: cera: SALL. Iug. 4, 6. effigia: LVCR. 4, 42. facies: AETNA 469. pictura: SVET. Tib. 43, 2. simulacrum: CLAVD. 3, 128. stigma: VVLG. lev. 19, 28.

III *translate*: **A** *i. q.* **habitus, σχῆμα**: **1** *generatim*: RHET. Her. 3, 11, 19 dividitur ... pronuntiatio in vocis -am et in corporis motum. -a vocis est ea, quae suum quendam possidet habitum ratione et industria comparatum (3, 15, 25). CIC. inv. 1, 41 ex vi et ex numero et ex -a negotii (*cf. ad h. l.* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 28 p. 227, 18 -a est, quae in toto negotio consideratur, i. e. per omnia illa septem elementa *eqs.*). de orat. 2, 98 Curio ... suam quandam expressit quasi formam -amque dicendi (3, 34. orat. 2 optima species et quasi -a dicendi). opt. gen. 14 converti *orationes* ... sententiis isdem et earum formis tamquam (atque *Hedicke*) -is (23). OV. epist. 10, 81 pereundi mille -ae. MANIL. 1, 24 soluta suis immittit verba -is. 4, 586 (*tropice?*) summa est rerum referenda -a (-is *al.*). 5, 291 haec fuerat quondam divis concessa -a (*sc. lacunaria*). VITR. 7, 3, 4 coronarum ... sunt -ae ⟨aliae purae,⟩ aliae caelatae. SEN. epist. 113, 7 idem animus in varias -as convertitur. STAT. Theb. 5, 206 scelerum de mille -is. QVINT. inst. 8, 5, 5 per omnes ... -as tractari potest sententia. *ibid.* mutatione -ae. 8, 6, 71 exquisitam ... -am huius rei (*i. e. hyperboles per gradus crescentis*) deprehendisse apud *illum* ... videor. 9, 1, 19 qua -a quidque dicatur. SVET. rhet. 25 dicta praeclare per omnes -as ... aliter atque aliter exponere. GAIVS inst. 2, 191 iuris (*inde* INST. Iust. 2, 20, 1). dig 39, 6, 31 pr. capiendi. CHAR. gramm. I 289, 8 ⟨ut alia recte⟩ per -am et qualitatem ... ⟨incedunt⟩. MART. CAP. 5, 470 ductus ... est agendi per totam causam tenor sub aliqua -a servatus. 9, 964 alienatio vocis in -am alteram soni. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 13, 6 de syllogismorum -is. COD. Iust. 2, 58 (59), 2, 11 (*a. 534*) ne ... quod pro compendio litium introductum est, in adversariam -am transformetur. 5, 11, 7, 2 (*a. 530*) debito in sua -a remanente. 5, 13, 1, 7 in hac parte rudem -am ex stipulatu damus actioni. NOVELL. Iust. 20, 7 antiquam servamus -am (σχῆμα). 25, 3 ille ... neque leges neque cinguli erubuit -am (τὸ τῆς ἀρχῆς σχῆμα). 51, 1 ad reliquam bonae -ae vitam (εὐσχημοσύνην τοῦ βίου. *cf.* IVLIAN. epit. novell. 4, 14 in aliam vitae -am transire). IVLIAN. epit. novell. 22, 82 maneat *Palatinorum schola* in eadem potestate et ordine et -a. 120, 525 in aliam -am transferri.

syn. et iuxtapos. ad III A 1: forma: CIC. de orat. 2, 98. species: CIC. orat. 2. qualitas: CHAR. gramm. I 289, 8.

2 *speciatim apud artis grammaticae et oratoriae scriptores*: **a** *t. t. grammaticorum de formis casuum, personarum, generum sim.*: **α** *de formis singulorum vocabulorum*: VARRO ling. 8, 39 eadem -a. 8, 71 est ... hoc vocabulum -ā ut Vatinius. 9, 37 verbi (9, 42). 9, 38 quid habeat in -a simile. 9, 52 *alia nomina* v habent -as. 9, 55 ex singulis vocibus ternas -as vocabulorum fieri ut albus alba album. 10, 11 materiae -a, quae ex declinatione fit. 10, 25 -a verbi qualis sit refert, quod in -a vocis alias commutatio fit *ibi*, alias *ibi* (10, 36. 51 quattuor -ae vocis). 10, 27 in quis -is. *ibid.* -ā muliebria ... nomina (*velut* Perpenna). 10, 32 ab respondendi specie eaedem -ae fiunt. 10, 33 cuiusmodi efficiat -as. 10, 53 obliquas -as declinare. 10, 58 si ... rectus casus ... -ā corruptā erit. *ibid.* -as eas, quae non erunt ambiguae, sive singulares sive multitudinis. 10, 77 in -ae transitu. *ibid.* ex aliqua -a in -am transit. *al.* CAES. anal. frg. Gell. 19, 8, 8 'quadrigas' in unam nominis -am redigere non *possumus*. QVINT. inst. 1, 1, 13 cum *sermoni puerorum Graecae* -ae assidua consuetudine haeserunt (1, 5, 64 qui Graecam -am sequi malet. CHAR. gramm. I 89, 25 ROMAN. Char. gramm. I 132, 29). 1, 4, 29 tertiae ... personae -a. 1, 6, 25 similes positiones in longe diversas -as per aliquos casus exeunt. 9, 1, 11 variandas -as esse. 9, 1, 12 omnis sermo habet -am, ... eādem -ā dicitur 'cursitare' qua 'lectitare', id est eadem ratione declinatur. GELL. 3, 12 tit. avidum bibendi a P. Nigidio ... nova et prope absurda vocabuli -a 'bibosum' dictum (11, 15 tit.). 7, 5, 4 *illud* per augendi -am dictum. 11, 15, 2. 6. 7 eiusdem -ae verbo. 11, 15, 8 ratio et origo ... huiuscemodi -ae. 12, 10, 5. 17, 2, 9 'copiantur' ... ex eadem ... -a est, qua 'lignantur'. 19, 7, 2 -as habitusque verborum nove aut insigniter dictorum. 19, 8, 5 '*arma*', '*moenia*' -ā multitudinis perpetuā *censentur*. CHAR. gramm. I 154, 16 quaedam nomina per omnes -as variantur. 157, 2 diversis -is in collationem veniunt ... malus peior pessimus. 165, 23. 167, 5 activa passivorum -ā enuntiata, ut 'testificatur'. 175, 11 in tertia persona ... -a haec observatur ... 'amavere' pro amaverunt ... quam -am alii duplicem existimant, de qua *eqs.* 182, 5 diversis ... -is *adverbia trahuntur ex his quae o terminantur*. 184, 23 -a quorundam vocabulorum. 185, 13 'fors' variarum -arum adverbia facit. 249, 16 defectiva dicuntur, quoniam -ā immutantur (*velut* fero tuli. EXPLAN. in Don. gramm. IV 557, 7). 255, 25 -a saepius dicendi (*i. frequentativorum*). 256, 11 capesso capio -ā saepius capiendi. DIOM. gramm. I 344, 23 in -am incohativam collata verba. 345, 24 iterantur, quae decorem ac sermonis -am subire possunt. HIER. epist. 57, 5, 7 dissimilitudines casuum, varietates -arum. 57, 6, 1 dum ... casibus et -is servit oratio. MACR. exc. gramm. V 599, 7 isdem paene observationibus -is constructionibus uterque sermo (*i. Graecus et Latinus*) distinguitur. MART. CAP. 3, 227 *grammatica* verborum modos, tempora, -as [schemata] requirebat. CONSENT. gramm. V 372, 13 per declinationum -as. 373, 12 duas -as exhibere, passivam et activam. 379, 20 *personarum varietates* -is verborum distinguuntur. 384, 23 dissimiles -as ... in declinationibus *sumere*. PRISC. gramm. III 119, 14 translationes verborum fiebant in casuales -as. CASSIOD. gramm. VII 159, 6 in -a deminutivorum.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

GLOSS. Plac. V 6, 37 *et* 48, 31 assarium nummum assis Latini quasi -a[m] denarii (denarium 48, 31) dicunt. *β de locutionibus*: QVINT. inst. 8, 2, 15 compluribus insertis aliā -ā quinto demum versu redit *Vergilius georg. 3, 83*. MAECIAN. distrib. 46 sestertius . . . quasi semis tertius, G r a e c ā -ā, ἕβδομον ἡμιτάλαντον (GELL. 15, 14, 4 PORPH. Hor. carm. 2, 6, 15—16. DIOM. gramm. I 312, 20 'dives sum huius rei' . . . Graecā -ā profertur. 318, 12. SERV. Aen. 1, 41 p. 29, 20 '*Aiax Oili*'. SERV. auct. Aen. 2, 407 μανεὶς τὰς φρένας. *saepe*. POMP. gramm. V 213, 19 'da mihi bibere'). GELL. 15, 14 tit. -am o r a t i o n i s n o v a m ex orationibus Graecis mutuatus est (15, 29 tit.). 15, 29, 1 duae istae in loquendo -ae (*sc.* '*mihi nomen est Iulius*' *et* '*m. n. est Iulio*') notae satis usitataeque sunt. 15, 29, 2 tertiam (*sc.* 'sum Tarquinio nomine') -am novam . . . repperi *ibi*. PORPH. Hor. carm. 1, 9, 5 frequens est in hac -a ('*super*' *c. abl.*) Horatius. CHAR. gramm. I 292, 23 sunt . . . -ae, quae . . . ab antiquis . . . diverse *proferebantur ac nunc in usu est* (*velut* '*utor hac re, hanc rem*'. DIOM. gramm. I 311, 11). DIOM. gramm. I 318, 2 interpretatur talis -a per dativum. MACR. exc. gramm. V 631, 13 pares fere in utroque (*Graeco et Latino sermone*) componendi -ae. SERV. auct. georg. 1, 24 quidam 'adeo' abundare putant antiquā -ā. *speciatim de iuncturis verborum vel adiectivorum cum obiectis suis*: CHAR. gramm. I 292, 30 participia -am verborum suorum sectantur (DIOM. gramm. I 311, 31). 293, 2 appellationes, quae cum -a dicuntur (DIOM. gramm. I 312, 2 IDIOM. cas. gramm. IV 566, 17). IDIOM. cas. gramm. IV 568, 1 verborum. 572, 17 -a sermonis . . . ita componitur. *syn. et iuxtapos. ad III A 2a*: habitus: GELL. 19, 7, 2. casus: HIER. epist. 57, 6, 1. observationes, constructiones: MACR. exc. gramm. V 599, 7.

b *t. t. rhetorum, unde controversiae figuratae dicuntur* (*cf.* QVINT. inst. 9, 2, 65—95 huic [*i. emphasi*] vel confinis vel eadem est ea *figura*, qua nunc utimur plurimum. iam enim ad id genus . . . veniendum est, in quo per quandam suspicionem, quod non dicimus, accipi volumus. . . . quod . . . iam fere solum schema a nostris vocatur *eqs.* PS. IVL. RVF. rhet. schem. dian. 1 p. 59, 3 cum omnes . . . quae orationem sensu figurant, generaliter -ae . . . dicantur, haec tamen proprie -a . . . dicitur, quae in scholis vulgo usurpatur ⟨nomine⟩ controversiae figuratae). SEN. contr. 1, 1, 15 *ille* suā -ā dixit omnia. 1, 2, 16 *ille* -ā[m] divisit controversiam. 1, 2, 20 *ille* hac -a narravit (*cf.* 2, 3, 18 *ille* hac -a d e c l a m a v i t [*bis.* 2, 6 (14), 6 *al.*]. 2, 4, 9 *ille* bellā -ā egit. 4 praef. 7 eandem rem . . . aliis totiens -is, aliis tractationibus *dicere poterat*. 7, 1 [16], 23 hac illum -a defendit [10, 4, 18 egregiā]). 2, 1, 23 in -am contulit declamationem (*cf.* 2, 5, 17 in aliquas -as declamationem describere). 2, 4, 11 questus est p e r (et *codd.*) hanc -am (7, 1 [16], 20 non . . . palam *dicere*, sed per suspiciones et -as. 9, 3 [26], 14 ultima per testamenti -am tractavit. QVINT. inst. 2, 13, 5 ad iudicem omni sermone directo an aliquando averso per aliquam -am dicendum sit. SVET. rhet. 30 *ille* adversario . . . ius iurandum quasi per -am sic *obtulit*). 7 praef. 6 illum . . . fugavit a foro . . . unius -ae crudelis eventus. *ibid.* induxit eiusmodi -am, qua *eqs.* 9, 2 (25), 24 nec tam incredibiles umquam -as concipiebat (concup- *A B*), ut *eqs.* 10, 5, 8 -a declinata (*opp.* oratio recta). SEN. benef. 2, 11, 3 *non* ea -a, qua quidam reiciunt, quae magis ad se volunt attrahere. QVINT. inst. 4, 2, 83 quod (*i. ut aliquid non suo loco narretur*) fieri plurimis -is licet. 9, 2, 69 aperta -a perdit hoc ipsum, quod -a est. 9, 2, 72 *ne optimae quidem* debent esse frequentes. nam densitate ipsa -ae aperiuntur *eqs.* (*inde* IVL. VICT. rhet. 21 p. 434, 30). 9, 2, 81 non asperas -as, sed palam contrarias causae plerique f e c e r u n t (9, 2, 82 in filium). 9, 2, 88. 93 quomodo responderi contra -as oporteret (*inde* IVL. VICT. rhet. 22 p. 435, 25). et quidam semper . . . aperiendas putaverunt, . . . utique cum quaestio in eo consistit, quod -ae petunt. 9, 2, 94 si fuerint crebriores -ae, quam ut dissimulari possint. decl. 333 p. 311, 8 gulosos -arum. SVET. Vesp. 13 causidicorum -as . . . lenissime tulit. *u s u l a t i u s p a t e n t e*: SEN. benef. 5, 6, 6 *Socrates*, cuius per -as (*i.* εἰρωνικῶς) sermo procederet. SVET. Dom. 10, 1 propter quasdam in historia -as. TERT. nat. 2, 4 p. 102, 8 casus *Thaletis* per -am ⟨philosopho⟩s notat. adv. Marc. 4, 34 p. 536, 4 dominus . . . illicitorum matrimoniorum et adulterii -as iaculatus est in Herodem. SERV. Verg. ecl. pr. p. 2, 20 aliquibus locis miscet -as, quas perite plerumque etiam ex Theocriti versibus facit, quos ab illo dictos constat esse simpliciter. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 22 Ambrosium . . . qualibus -is laceret, qualibus obtrectationibus secet. PRVD. perist. 2, 315 per tot -as ludimur. PAVL. NOL. carm. 11, 12 te laedere vultu . . . et incauta timui violare -a. SCHOL. Hor. epod. 8, 18 propter obscenam -am. epist. 1, 13, 6 'sarcina' -a *in Vinnium Asinam*. COMMENT. Lucan. 9, 563 sub -a Labienus exigit, ut *eqs.* SCHOL. Cic. Gron. p. 349, 15 St. -am fecit *Cicero* in Hortensium, quod *eqs.* p. 288, 11 vult latenter -is ostendere, quia *eqs.* p. 296, 4 sensit orator et, ne -a sit, . . . modo occurrit. *syn. et iuxtapos. ad III A 2b*: tractationes: SEN. contr. 4 praef. 7. suspiciones: SEN. contr. 7, 1 (16), 20. obtrectationes: RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 22.

c *alterum genus ornamentorum elocutionis, quod Graeci* **σχῆμα** *appellant. Cicero* σχήματα *non* -as *dicit, sed* sententiarum orationisque formas (*Brut. 69*) *vel* lumina, quae Graeci quasi aliquos gestus orationis σχήματα appellant (*orat. 83*) *vel* ea quae dicuntur orationis quasi formae et lumina (*orat. 181*). *male enim Volkmann, Rhetorik*[2] *(1885) p. 459 aliique huc referunt* CIC. opt. gen. 14 (*v. p. 730, 9*), *quo loco -a de qualicumque sententiarum forma accipienda est. cetc-rum cf.* POMP. gramm. V 292, 25 *Plinius* sic appellat -as, v i r t u t e s. *definitiones*: QVINT. inst. 9, 1, 4 -a, sicut nomine ipso patet, conformatio (πλάσις; *cf. Rhet. Graec. III 59 Sp.*) quaedam orationis remota a communi et primum se offerente ratione *eqs.* (*inde* CASSIOD. in psalm. 2, 1). 9, 1, 10 -*a* duobus modis dicitur: uno qualiscumque forma sententiae . . ., altero, quo proprie schema dicitur, in sensu vel sermone aliqua a vulgari et simplici specie cum ratione mutatio (PS. IVL. RVF. schem. dian. 1 p. 59, 1 *sqq.*). 9, 1, 14 -a sit arte aliqua novata forma dicendi. *cf.* 9, 1, 23 qui totidem -as putant quot affectus, repudiandi *sunt* . . ., quia -a, quam non communiter, sed proprie nominamus, non sit simplex rei cuiuscumque enuntiatio *eqs.* (*cf.* 9, 2, 104 praeter haec Celsus excludere, asseverare *eqs.* -as putat). SACERD. gramm. VI 451, 25 metaplasmus vel -a est dictio aliter composita quam debet metri vel decoris causa. huius species sunt plurimae, sed maxime necessariae hae *eqs.* PS. IVL. RVF. schem. dian. 1 p. 59, 3 *v. supra l. 9*. BEDA rhet. p. 607, 5 solet aliquotiens in scripturis ordo verborum causa decoris . . . figuratus inveniri, quod grammatici graece schema vocant, nos habitum vel formam vel -am recte nominamus. *differentiae*: QVINT. inst. 1, 5, 5 saepe a -is *vitia barbarismi et soloecismi* separare difficile est. SACERD. gramm. VI 451, 1 haec si a nobis dicantur, vitia sunt, si a poetis vel oratoribus, schemata, id est -ae, nuncupantur. SERV. gramm. IV 447, 5 quaesitum est apud Plinium Secundum, quid interesset inter -as et vitia *eqs.* Aen. 5, 120 inter soloecismum et schema . . . -a est, quae fit contextu sermonis ratione vitiosa. ergo metaplasmus et -a media sunt et discernuntur peritia et imperitia. POMP. gramm. V 292, 13 *sqq.* *quid intersit inter -am et tropum*: QVINT. inst. 9, 1, 1 *sqq. unde notanda sunt*: 9, 1, 2 nec desunt, qui tropis -arum nomen imponant. 9, 1, 7 et propriis verbis et ordine collocatis -a fieri potest. 9, 1, 8 haec . . ., sive tropi sive -ae dicuntur, idem efficient. 9, 1, 9 coire frequenter in eadem sententia et τρόπον et -am. POMP. gramm. V 296, 4 inter tropum et metaplasmum et -am hoc interest: metaplasmi dicuntur qui fiunt causa necessitatis, -ae fiunt causa ornatus, tropi fiunt causa utriusque rei. *inter -am et metaplasmum* (*cf. supra l. 33*): SACERD. gramm. VI 451, 21 inter -am et metaplasmum hoc est, quod -a virtus est veniens ex soloecismo *eqs.* *divisiones* (QVINT. inst. 9, 1, 15 genus -*ae* u n u m quidam putaverunt . . .; hi . . . omnes -as in verbis esse dixerunt, illi . . . omnes in sensibus): -ae *dividuntur in duo genera, in -as verborum et sententiarum*: QVINT. inst. 1, 8, 16 schemata utraque, id est -as quaeque λέξεως quaeque διανοίας vocantur. 2, 5, 9 -a v e r b o r u m (8, 6, 67. 9, 1, 3 *al.*). 2, 13, 11 gratiam et delectationem afferunt -ae quaeque in sensibus quaeque in verbis sunt (9, 1, 18 -as . . . versari . . . in sensu et in verbis. 9, 3, 89 ut in verbis esset haec -a). 6, 3, 70 -as . . . mentis, quae σχήματα διανοίας dicuntur (MART. CAP. 5, 561). *cf.* 9, 1, 19 quae ad mentem pertinent. 9, 1, 3 s e n t e n t i a e (9, 1, 16. 9, 2, 1 sententiarum *al.* PS. IVL. RVF. schem. dian. 1 p. 59, 1 MART. CAP. 5, 526). 9, 3, 88 quaedam verborum -ae paulum -is sententiarum declinantur. FRONTO p. 181, 2 N. duplex . . . est genus -arum; aut enim verb⟨or⟩um -ae sunt aut sententiarum. in -is verborum est tropos metaphora *eqs.* AQVILA rhet. pr. p. 23, 5 -arum . . . aliae sunt sententiarum (p. 23, 8 *sqq.*) . . . aliae e l o c u t i o n i s (17 p. 27, 9 *sqq.* PORPH. Hor. carm. 1, 29, 16 *al.* PS. IVL. RVF. schem. lex. 1 p. 48, 1 σχῆμα λέξεως, id est -a elocutionis. MART. CAP. 5, 526 elocutionum). 20 p. 28, 31 differt . . . -a elocutionis a -a sententiae hoc, quod sententiae -a immutato verborum ordine vel translato manet nihilo minus, elocutionis autem, si detraxeris vel immutaveris verba vel ordinem eorum non servaveris, manere non poterit (*inde* MART. CAP. 5, 530). CHAR. gramm. I 279, 23 -ae verborum et sensuum. MAR. VICTORIN. gramm. VI 228, 3 verborum . . ., sententiarum. -arum *verborum divisiones*: QVINT. inst. 9, 3, 66 tertium . . . genus -arum. IVL. VICT. rhet. 20 p. 433, 30 si vel d i c t i o n u m vel verborum -is compositiones convenustemus. PS. IVL. RVF. schem. lex. 27 p. 54, 30 non tam sententiarum perpetuarum . . . -ae quam singulorum paene verborum . . . carent appellationibus propriis. MART. CAP. 5, 531 sunt . . . -ae elocutionis aliae ad ornandam tantum et quasi pingendam orationem commodatae. *aliae divisiones*: QVINT. inst. 9, 1, 18 Cornelius . . . Celsus adicit verbis et sententiis -as c o l o r u m. 9, 1, 23 *v. supra l. 10*. MAR. VICTORIN. rhet. 2, 15 p. 271, 22 'ornamenta elocutionis'. id est -ae, quae sunt aut σχήματα διανοίας aut σχήματα λέξεως aut σχήματα λόγου, ut quidam volunt (FORTVN. rhet. 3, 10 p. 126, 24). SERV. gramm. IV 448, 3 grammaticalis (SIDON. epist. 7, 9, 1).

ANNAEVS CORNVTVS tit. Gell. 9, 10, 5 de -is sententiarum. SEN. epist. 108, 35 non ut verba prisca aut ficta captemus et translationes improbas -asque d i c e n d i (QVINT. inst. 8, 2, 19 emutatis in perversum dicendi -is). PERS. 1, 186 doctas posuisse -as. QVINT. inst. 1, 5, 5 de -is orationis (9, 2, 17 *al.* PLIN. epist. 1, 2, 2). 2, 7, 4 abundabunt . . . -is iam non quaesitis, sed sponte . . . se offerentibus. 4, 1, 64 dare per hanc -am (ἀποστροφήν) sententiae vires. 4, 2, 22 plurimis erit -is v a r i a n d a expositio (5, 14, 31 *al.*). 4, 2, 117 -ae non illae poeticae et contra rationem loquendi . . . receptae . . ., sed *eqs.* 7, 1, 40 sententias, verba, -as, colores. 8 pr. 25 a corruptissimo quoque poetarum -as seu translationes mutuamur. 9, 1, 13 orationem ἀσχημάτιστον, id est carentem -is. 9, 2, 12 est ali-

[*Vetter*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

qua etiam in respondendo -a, cum *eqs.* 9, 2, 26 augendis affectibus accommodatae -ae. 9, 2, 32 hoc modo mollior fit -a. 9, 2, 37 mixtura -arum (9, 3, 40. *cf.* 41 ex permixtis -is). 9, 2, 44 totius huius -ae vires. 9, 2, 52 haec evidentior -a est, cum *eqs.* 9, 3, 4 sunt quaedam -ae ita receptae, ut paene hoc ipsum nomen effugerint (9, 3, 64 adeo ... vulgaria, ut sibi artem -arum asserere non possint. SERV. gramm. IV 446, 25 quae elocutio sic hodie crebra est, ut -a putetur). 9, 3, 6 fiunt ... et circa genus -ae. 9, 3, 8 est -a et in numero (PS. IVL. RVF. schem. lex. 34 p. 56, 21 -a per numeros. SCHOL. Hor. epod. 16, 35 et est -a per numeros). 9, 3, 22 'dixti' ... -a in verbo. 9, 3, 71 -ā iucundum (12, 10, 60). 9, 3, 85 assumptā illā -ā, quae *eqs.* 9, 4, 58 -is mutare casus atque numeros. 9, 4, 117 -a laboranti compositioni variata ... succurrit. 10, 1, 28 licentia -arum (HIER. adv. Rufin. 2, 9). 10, 1, 31 liberioribus -is narrandi taedium evitat. 10, 1, 96 *Horatius* varius -is et verbis. 10, 2, 1 varietas -arum. 10, 5, 3 *-is* maxime ornatur oratio (ISID. orig. 2, 21, 1). 11, 1, 2 verba -is ... numerisque elaborata. 12, 5, 1 verborum -arumque facili copia (PLIN. epist. 7, 9, 2). 12, 9, 6 -arum elegantia. 12, 10, 23 *Demosthenes* non -is gaudet? *al.* PLIN. epist. 1, 20, 10 in optima quaque *oratione* mille -as extemporales invenimus. 3, 13, 3 ordo ... et transitus et -ae. SVET. gramm. 10 antiqua ... verba et -as ... colligere. GELL. 1, 16 tit. verba istaec Quadrigari ... *non* de poetarum -a dicta sunt. 1, 16, 7 per -arum concinnitatem admissum. 13, 25, 31 tropica quadam -a mutationem vocabuli *facere.* FRONTO p. 40, 8 N. nulla -a obscura aut insolenti *usus es.* p. 98, 8 quam -am *παράλειψιν* appellant (p. 99, 18 *al.*). p. 107, 21 -as ..., quas Graeci *σχήματα* vocant, illum historiae, hunc orationi congruentes adhibuisse. p. 108, 2 Tullium ... commotissima et familiari oratoribus -a usum. p. 151, 7 -am iniceres. TERT. nat. 1, 3 insulsior. PORPH. Hor. carm. 1, 12, 11 'blandum ducere' suā -ā dixit. 1, 14, 7—9 *illud* mirā -ā dicitur pro *eqs.* 1, 21, 12 per -am haec elocutio intellegenda. 1, 24, 17 solitā sibi -ā dixit (SERV. Aen. 2, 629). 2, 1, 1 antiqua. 2, 6, 22 eleganti -ā. 2, 13, 38 audax. 3, 4, 5 pronuntiandum interrogativā -ā (epod. 16, 15/16 sat. 1, 10, 53). 4, 2, 50 n o t a -a est (sat. 2, 2, 48 transeundi ad aliam rem. SERV. Aen. 1, 22. 425. 561 *saepe*). sat. 1, 1, 5 frequens apud Vergilium (*cf.* SERV. Aen. 1, 6 p. 12, 9 usitata apud Vergilium [4, 573]. 1, 61 p. 33, 14 celebrata. 1, 104 p. 51, 3 creberrima). epist. 1, 16, 15 -a p e r metonymiam (DON. Ter. Eun. 266 per modos. SERV. Aen. 4, 569 per *αὔξησιν.* 4, 598 vetus -a per ellipsin. PS. IVL. RVF. schem. lex. 28 p. 54, 34 per casum genetivum. 33 p. 56, 15 per personas. 35 p. 56, 29 per praepositionem 'ad'. 37 p. 57, 18 per verborum qualitatem. 38 p. 57, 24 per modos temporum. 40 p. 57, 30 per pleonasmon. 43 p. 58, 18 per pronomina. 44 p. 58, 20 per eclogam nominum. *al.*). epist. 1, 17, 50 subtili[s] -ā. AMM. 29, 2, 8 -arum commentis splendida loca attemptare. DON. Ter. Ad. 224 *ἀρχαϊσμὸς* -a. 241 -a *μακρολογία.* 382 *τμῆσις* -a. 410 haec -a o r a t o r i a (SERV. Aen. 8, 483) *δεινότης* dicitur. Hec. 17 honesta (SERV. Aen. 4, 401). Phorm. 90 -a *παρέλκον passim.* CHAR. gramm. I 63, 4 quibusdam placet 'frugi' et 'nihili' -ā proferri nec in declinationem flecti. DIOM. gramm. I 443, 6 schemata, quae latine -ae vocantur (POMP. gramm. V 300, 2). 456, 2 soloecismus -a appellatur. 462, 33 sarcasmos est ... irrisio per -am enuntiata. FORTVN. rhet. 3, 10 p. 127, 5 opera -arum quot sunt? SERV. Aen. 1, 9 est -a hypallage. 1, 61 est -a, ut una res in duas dividatur. 1, 65 p. 37, 25 -a parenthesis. 1, 75 notanda (SCHOL. Stat. Theb. 3, 2). 1, 361. 440 *opp.* planum. 2, 132 infinitus modus pro indicativo. et est -a propria historiographorum. 2, 427 optima -a est a feminino genere in neutrum transire. 3, 501 p. 429, 20 -a ... p u l c h r a est, si *eqs.* (PRISC. gramm. III 227, 7 'fortis bellare'). 5, 447 -a a similitudine. *passim.* gramm. IV 416, 15 Cicero antiptosin fecit -am. HIER. adv. Rufin. 2, 9 in Capri commentariis huiusmodi -am reperit. epist. 65, 11, 1 et est -a, quae apud rhetores repetitio nominatur. RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 75[A] diversos esse eloquii tropos et varias dicendi species ... in eis aliquam -am, quae parabola appelletur et aliam *eqs.* MACR. sat. 6, 6, 1 -as ... quas traxit de vetustate. PS. IVL. RVF. schem. lex. 23 p. 53, 31 *διαίρεσις* est, -a sermonis cum fit rerum distributione. 32 p. 56, 9 Graeca. CARM. de fig. tit. de -is vel schematibus. POMP. gramm. V 278, 14 nisi forte volueris ... -am facere. 290, 22 modo hoc vitium converterunt ad -as. 309, 1 hyperbaton est -a *eqs.* PRISC. gramm. II 370, 6 quaedam ... dici non debent, ... nisi -a vel auctoritas intercedat: -a, ut si dicam 'bonus animus uxoris mihi nuptus est' (572, 14). III 143, 23 per -am conversionis. 186, 13 in ... -a *ἀλλοιότητος.* 192, 10 per genera ... variare -as. 201, 12 per diversas -as variare ... in constructione accidentia. 235, 3 apud omnes auctores huiuscemodi -a (*hyperbaton*) latissime pateat. 309, 21 -ā *uti. saepe.* ALC. AVIT. carm. 6, 382 seu ... historias texat seu forte -as. CASSIOD. in psalm. 30, 27 *schema synathroesmos* inter violentissimas -as accipitur. CORIPP. Ioh. 4, 56 hortatur ... viros variis ad bella -is. Iust. 2, 154 nec vacuis verbis nec inanibus ista -is ore feres prolata meo. BEDA gramm. VII 260, 8 de -is vel modis locutionum, quae a Graecis schemata vel tropi dicuntur. SCHOL. Hor. sat. 1, 5, 79 est -a detractio. 2, 3, 68 est -a productio. COMMENT. Lucan. 1, 2. 128 SCHOL. Stat. Theb. 1, 125 *al.* *syn. et iuxtapos. ad III A 2 c:* translatio: SEN. epist. 108, 35 QVINT. inst. 8 pr. 25. schema: CARM. de fig. tit. *complura iuxtapos.:* QVINT. inst. 7, 1, 40 PLIN epist. 1, 20, 10. *opp.:* planum: SERV. Aen. 1, 440.

d *t. t. rhetorum, de tribus generibus orationis, quos Graeci* ***characteras*** *vocant:* RHET. Her. 4, 8, 11 tria genera *orationis,* quae genera nos -as appellamus *eqs.* in gravi consumetur oratio -ae (-a *pars codd.*) ⟨genere⟩, si *eqs.* in hoc genere -ae erit hoc exemplum (4, 10, 14. 15 genera -arum). 4, 9, 13 in mediocri -a versabitur oratio, si *eqs.* 4, 10, 15 gravi -ae, quae laudanda est, propinqua est ea, quae fugienda (*sc.* sufflata). 4, 11, 16 attenuata -a. *ibid.* -am in dicendo commutare oportet. CIC. de orat. 3, 199 tribus -is (*i. e.* oratio plena tenuis mediocris). 3, 212 -am orationis ... ad id, quod agemus, accommodatam. EMPOR. rhet. p. 561, 7 tres -ae: vasta humilis temperata, quas Graeci characteres vocant Asianum, Atticum, Rhodium. MAX. VICTORIN. gramm. VI 228, 2 tres primae -ae dicendi: magna temperata subtilis.

e *plerique grammatici in vocabulis duas* -as *distinguunt,* simplicem *et* compositam, *quibus tertiam adiecit Priscianus* decompositam. *definire conantur, quid sit* -a: GRAMM. suppl. 85, 14 -a est forma rei vel nominis denuntiati. item alia definitio: -a est habitus vocum, per quas corpora aut res significantur, utrum sua natura an per artem enuntiantur. -ae nominum quot sunt? duae *eqs.* 242, 13 *cum glossa marg. cod. Bern.* de -a. -a dicitur a fingendo id est a componendo *eqs.* est -a rerum forma vel -a dicitur res artificialis, quae aut ex una parte constat et simplex dicitur, aut ex pluribus et composita vocatur. duae sunt -ae secundum Donatum, secundum vero Priscianum (*infra l. 44*) tres *eqs.* SACERD. gramm. VI 432, 3 -a in verbis aut simplex est ... aut composita (*item de verborum -is:* MAR. VICTORIN. gramm. VI 198, 20 DON. gramm. IV 384, 3 CHAR. gramm. I 167, 23 DIOM. gramm. I 334, 11 *sqq.* 335, 8 *sqq.* MACR. exc. gramm. V 599, 12 PS. ASPER gramm. suppl. 51, 7 GRAMM. suppl. 154, 13). 435, 29 'amo' verbum ... -ae s i m p l i c i s (PHOC. gramm. V 434, 21 PS. PRISC. gramm. III 526, 11). DON. gramm. IV 364, 34 *sqq.* *de duabus coniunctionum* -is (389, 9 CHAR. gramm. I 224, 25. 225, 13 AVG. gramm. V 520, 34 PS. ASPER gramm. suppl. 57, 25). 377, 3 *de duabus* -is *nominum* (DOSITH. gramm. VII 391, 8 CHAR. gramm. I 153, 21 CONSENT. gramm. V 349, 21 PS. ASPER gramm. suppl. 40, 19 GRAMM. suppl. 146, 2). 380, 18 *pronominum* (CHAR. gramm. I 157, 30). 387, 1 *adverbiorum* (CHAR. gramm. I 181, 10 DIOM. gramm. I 408, 8 AVG. gramm. V 517, 36. 519, 26). 388, 9 *participiorum* (PS. ASPER gramm. suppl. 56, 14 GRAMM. suppl. 156, 24). 391, 21 accidere praepositioni et -am et ordinem. DIOM. gramm. I 378, 21 -a ... quasdam coniugationes immutat. 398, 21 'pertaesum' c o m p o s i t ā -ā dixerunt (PROB. nom. gramm. IV 210, 2 PHOC. gramm. V 424, 15. 434, 5 *al.*). SERV. gramm. IV 450, 2 ex compositione -ae. MACR. exc. gramm. V 631, 13 componendi -ae. 631, 21 utrumque (*i. Graecum et Latinum*) *verbum* comitatur persona, numeri, -a *eqs.* PRISC. gramm. II 177, 9 de -is *nominis.* -a ... dictionis in quantitate comprehenditur. vel enim simplex est ... vel composita ... vel decomposita (*item de tribus* -is *verborum:* 434, 20; *participiorum:* 568, 15; *adverbiorum:* III 80, 22). 589, 10 -a pronominum duplex est; aut enim simplicia sunt ... aut composita. GRAMM. suppl. 146, 6 hae -ae modis IV fiunt. *al.*

f *t. t. rei metricae et musicae:* MAR. VICTORIN. gramm. VI 70, 14 *dactylicum hexametrum* recipit ... pedales -as tres; has Graeci dicunt *ποδικὰ σχήματα.* TER. MAVR. 1561 versus similes non sinit hic dari -as. 2499 quae sit -a versus *Saturnii.* 2509 disparis -ae versus. DIOM. gramm. I 475, 6 accidunt ... unicuique pedi arsis thesisque, numerus syllabarum, ... -a, metrum (DON. gramm. IV 369, 18). 496, 11 de -is versus heroici. versus heroicus recipit -as XXII. 498, 15 incisiones ... -is formantur tribus: simplici, composita, coniuncta. 499, 7 aequiformes sunt *pedes*, qui non composita, sed simplici -a ostentantur. SERG. gramm. IV 480, 18 -a ... accidit pedi. MART. CAP. 9, 969 in gestu *numerus* -is determinatis schematisque completur. 9, 992 alter *chorius* diiambi -am respicit ..., alius ... -am quandam speciemque trochaei habere videtur. 9, 995 melos materies est, quae sine propria -a censetur.

g *t. t. rhetorum,* -ae thematum *vel* controversiarum: FORTVN. rhet. 2, 13 p. 109, 2 in -is thematum id est materiarum, quae Graeci *σχήματα* appellant (latine honesta, anceps, admirabilis, humilis, obscura). SVLP. VICT. rhet. 9 p. 317, 32 -a ... causae. aut ... est simplex causa aut coniuncta aut concertativa. RHET. min. p. 586, 37 -ae controversiarum sunt IIII (AVG. rhet. 17 p. 147, 18). BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 12 p. 34, 19 genera causarum. Graeci in rhetorica genera esse non putant, sed *σχήματα* vocant, id est -as.

B *fere i. q.* ***species, εἶδος:*** MANIL. 3, 94 rerum. 3, 624 operum rerumque. 5, 284 unum genus in multas variare (variasque *trad.*) -as. SCRIB. LARG. 199 medicamentorum malorum non nocet nominum aut -arum notitia. *bis.* PLIN. nat. 2, 189 alitum innumeras (*Mayh.*; in multas *codd.*) -as igni volucres *provenire.* GAIVS dig. 44, 7, 1 pr. causarum. VLP. dig. 37, 11, 1 pr. omnem materiae -am. SVLP. SEV. Mart. 21, 1 se ... in diversas -as spiritalis nequitiae transtulisset *diabolus.* THEOD. PRISC. log. 30 variae sunt huius passionis -ae. *nota syn.:* CASSIOD. art. 3 p. 1176[B] per species ac membra -asque facienda divisio.

C *apud Eccl. i. q.* ***exemplum, typus, allegoria*** (*cf.* IVNIL. 2, 16 quid est typus? quarum nos -am dicimus sive formam ... quid est ... typus sive -a? praesentium aut praeteritarum aut futurarum rerum ignoratarum per opera ... manifestatio): TERT. bapt. 4 ad

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

baptismi -am (AVG. c. Cresc. 1, 31, 36 futuri). 5 semper carnalia in -am spiritalium antecedunt. 6 -a praecessit (LEO M. serm. 69, 2 *opp.* effectūs). 9 quae -a manifestior? 12 navicula illa -am ecclesiae praeferebat. 19 ad (aut *cod.*) -am interpretabitur. 20 dominus ... de -a Israelis exprobrationem in ipsum retorsit (scorp. 1 ecclesia exuritur de -a rubeti). idol. 5 -ae . . . dispositioni alicui arcanae praestruebantur. *ibid.* -am designare dominicae crucis ... alia -ae istius expositio (*cf.* RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 196ᶜ formae huius vel -ae explanatio. ALC. AVIT. hom. 17 p. 125, 35 dissolutor aenigmatum, expositor -arum). adv. Iud. 14 *med.* adv. Marc. 3, 7 p. 388, 12 adventus ... plurimum (plurimus *adv. Iud.*) -is obscuratus ... canebatur (*cf.* adv. Marc. 4, 25 p. 503, 24 argumenta per allegorias et -as vel aenigmatum nebulas obumbrata. LACT. inst. 2, 10, 12 poetas . . . -is involvere et obscurare, quae dicant. AVG. c. mend. 12, 26 quod . . . -is propheticis velabatur. MACR. somn. 1, 3, 10 tegit -is et velat ambagibus. *adde* MACR. somn. 1, 2, 18 mysteria -arum cuniculis operiuntur. AVG. un. eccl. 5, 9 p. 240, 7 -arum velaminibus involuta. ISID. alleg. 124 obcaecatam -ae caligine legem). orat. 7 debitum . . . in scripturis delicti -a est. spect. 16 *mappa* est diaboli ab alto praecipitati -a. fug. 11 Christo confirmante -as suas (*cf.* adv. Marc. 4, 40 p. 559, 9 -am sanguinis sui salutaris implere [AVG. civ. 15, 27 p. 119, 3 D. veritate facti. ALC. AVIT. hom. 1, 2 p. 104, 14 praeteritas]. BARNAB. 7, 3 ut . . . -am . . . consummaret [τύπος]. RVFIN. hist. 10, 3, 2 *videtur* compleri -a illa prophetica, quae ... praedicta est [πρόρρησις]. LEO M. serm. 17, 1 peractis -is *eqs. v. p. 736, 50.* 59, 7 -a in veritatem *vertitur*). TERT. coron. 14 in -am delictorum (resurr. 26 p. 62, 12 adv. Val. 27 p. 203, 19. adv. Marc. 2, 20 p. 362, 12 sepiae isti, quorum ⟨in⟩ -a⟨m⟩ illud quoque pisculentum de cibis lex recusavit. 4, 36 p. 547, 6 HIER. epist. 22, 21, 3). anim. 43 Adam de Christo -am dabat (RVFIN. Orig. in exod. 3, 3 AVG. civ. 17, 4 p. 202, 27 D.). monog. 5 secundum Adam et Evae -am (AVG. gen. ad litt. 1, 1 p. 3, 11 secundum -arum . . . intellectum. 1, 17 p. 25, 6 secundum aenigmata -arum [futurarum *trad.*]). 6 aliud sunt -ae, aliud formae. resurr. 19 p. 51, 3 obtentu -arum et aenigmatum. 20 p. 53, 5 *syn.* imagines, aenigmata. 30 p. 68, 10 de ossibus -a *componitur*. 33 p. 73, 9 occasionem subministrans -arum. adv. Val. 1 p. 177, 18 sacrilegium obscurat patrocinio coactae -ae naturae ... nomen allegorica dispositis praetendens. 3 p. 179, 15 amat -a spiritus sancti (*i. columba*) orientem, Christi -am. adv. Marc. 2, 21 p. 364, 14 -as . . . expandere (*cf.* 5, 7 p. 596, 2 cui rei -am extranei sacramenti interpretatur? AVG. epist. 102, 30 si -a est, hanc dignaberis pandere. PETR. CHRYS. serm. 29 p. 284ᴬ. ARATOR act. 2, 33 omnia secretam reserant documenta -am). 3, 16 p. 403, 7 *Iesus Nave* etiam nominis dominici inauguratus est -ā. 4, 13 p. 458, 12 *Christus* affectavit carissimo discipulorum de -is suis peculiariter nomen communicare. 4, 22 p. 495, 14 in -a duarum olearum. 4, 35 p. 543, 6 quem . . . in montis -a portenderat. 4, 40 p. 559, 25 'hoc est corpus meum' dicendo, id est -a corporis mei. -a autem non fuisset, nisi veritatis esset corpus. ceterum vacua res, quod est phantasma, -am capere non posset. p. 560, 19 sanguinis veterem -am in vino recognoscas. 5, 1 p. 570, 8 -arum sacramenta. 5, 6 p. 588, 7 *sapientia* latuerit ... sub -is, allegori[c]is et aenigmatibus. 5, 18 p. 641, 13 -am ⟨sacra⟩menti ab eo praeministratam, cuius *eqs.* (*cf.* AVG. pecc. mer. 2, 35, 57 illi . . . -am novi populi praemiserunt. quaest. hept. 1, 162 -a magnae rei futurae praesignabatur). 5, 19 p. 646, 5 *opp.* veritas (pudic. 20. GAVDENT. serm. 2 p. 855ᴬ -a erat, non proprietas passionis. -a . . . non est veritas, sed imitatio veritatis. FAVSTIN. trin. 2, 6 p. 55ᴮ *bis* AMBR. myst. 3, 13 RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 106ᴬ *cf. p. 736, 22*). CARM. de Iona 55 domini formando -am (*cf.* PRVD. cath. 12, 184 facta priscorum ducum Christi -am finxerint. AVG. civ. 17, 8 p. 225, 13 D. in eo -am deliniat futurorum. *ibid.* p. 225, 19 -a ... adumbrata *est* [*opp.* veritas repraesentata]. CASSIAN. conl. 5, 12, 4 huius ... rei -a ... pulchre satis ... exprimitur [GREG. M. moral. praef. 15]. 5, 20 huius passionis -a proprie satis aquilae similitudine designatur). ITALA I Cor. 10, 6 (Tert. coron. 9 Cypr. testim. 69, 15 Aug. c. Faust. 4, 2 *al.*) haec ... omnia -ae nostrae fuerunt (τύποι, VVLG. in -a facta sunt nostri). BARNAB. 7, 10 videtis -am eius, qui passurus erat, Iesu (τύπος). 10, 2 Moyses in -a locutus est illis (ἐν πνεύματι. RVFIN. hist. 3, 39, 12 in -is [μυστικῶς]. *cf.* PELAG. in II Cor. 3 p. 779ᴮ in -a dicta sunt [*syn.* allegorice]). 12, 2 fac -am crucis (12, 5. *cf. p. 736, 11*). 12, 6 ut -am Iesu ostenderet (τύπος. EVAGR. alterc. 30, 9). 13, 5 vidit ... Iacob in spiritu -am populi, qui ... futurus erat. LACT. inst. 1, 11, 36 -is versicoloribus venustatem ... carminibus *addere*. 7, 14, 12 exigua magnorum -as et praemonstrationes esse. FILASTR. 8, 2 ex illius (*Samson*) -a usurpantes. 107, 9 carnalem praesentiam per -am ante celebrantes. 148, 9 in -a Abrahae ⟨appareret⟩ circumcisio. EPIST. pontif. Migne 20, 350ᶜ frg. 1 *Iericho* -a est saecularium voluptatum. PRISCILL. tract. 1, 7 bestiarum. 8, 118 in -a gesta (*cf.* AMBR. myst. 3, 13 miraculum ... in -a factum est). TYCON. 4 p. 33, 29 in -a terrae Iudae ... promittit innovari mundum. 5 p. 64, 12 in *Christi* -a (-am *R*) factus est Ioseph dominus Aegypti. 7 p. 79, 11 Danihel . . . confudit regem Babylonis in -a (-am *V*), qui ... regem ... ad confessionem unius dei . . . prostravit. AMBR. Abr. 1, 2, 5 per -am locorum . . . expressum. 1, 4, 28 illa . . . in -am facta et secundum allegoriam dicta. apol. Dav. I 4, 15 in -a fuisse textum huius historiae. PAVL. MED. bened. 3, 4 quae -a ... arridet dominicae dormitioni. HIER. in Is. 14, 30 p. 183 totum per -as loquitur. in Ier. 3, 6 p. 42, 25 loquitur . . . sub -a duarum sororum, quia *eqs.* (epist. 21, 13, 5 sub mulieris captivae -a describitur. *al.* AVG. civ. 20, 21 p. 459, 29 D. sub -a ciborum . . . peccatores significans). epist. 36, 16, 1 quid in -a significaret. 52, 10, 2 haec omnia praecesserunt in -a (*cf.* OPTAT. 5, 1 p. 119, 7 circumcisio ... in -a praemissa). VVLG. num. 12, 8 non per aenigmata et -as. I Cor. 10, 6 *v. p. 735, 64.* 10, 11 haec . . . omnia in -a contingebant illis (*cf.* AVG. de mend. 15, 26 cum apostolus *illa* dicat, quae facta invenies, . . . *quae* affirmare praesumas ad -am aliquam non esse redigenda?). FAVSTIN. trin. 2, 8 p. 56ᶜ *in dilectione Abrahae* -a signata est. OPTAT. 4, 8 p. 114, 7 unde si -am facias *eqs.* HILARIAN. curs. temp. p. 171, 3 populus . . . Iudaicus in omnibus -am nostram portat (*cf.* p. 173, 2 *sabbati aeterni* imaginem et -am tenet sabbatus . . . temporalis [GREG. M. in Ezech. 1, 6, 3 ISID. alleg. 10]. AVG. civ. 16, 31 p. 175, 19 D. Sarra . . . supernae Hierusalem . . . -am gerit [c. Pelag. 4, 5, 11 epist. 196, 24 *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 3, 1. LEO M. serm. 15, 2 rerum futurarum. VEREC. in cant. 9, 2. *cf.* 9, 1 typum]. civ. 17, 10 p. 229, 9 Christi -am *reges* prophetica unctione gestabant [pecc. mer. 2, 13, 19. 2, 21, 35. c. Pelag. 3, 4, 8 *syn.* prophetia. ISID. alleg. 3]). RVFIN. Orig. in gen. 1, 11 per allegoriae -am. 8, 10 *syn.* parabola. Adamant. 5, 5 in *visionibus* -ae et formae futurorum signarentur; cum autem venit veritas (*cf. p. 735, 54*), -ae cessarunt (τύποι. AVG. serm. ed. Mai 101, 1. SACR. Leon. p. 326 significationum. *cf.* LEO M. serm. 26, 2 signis cessantibus -arum). *ibid.* si ... Christus adhuc in umbra et -a venit (AVG. civ. 17, 6 p. 218, 8 D). AVG. c. Parm. 2, 10, 20 in -a praepositorum vel animarum. bapt. 3, 19, 25 in -a praevaricatricis plebis. spir. et litt. 14, 23 quae *sacramenta* habuerunt promissivas -as. quaest. hept. 4, 28 visiones sive somniorum sive quarumque in extasi -arum. 7, 49 p. 493, 21 'creverunt' significat in -a praevaluerunt. c. mend. 10, 24 parabolae ac -ae significandarum quarumque rerum (civ. 15, 27 p. 117, 9 D.). civ. 10, 26 p. 442, 26 D. per . . . significantem -am (*opp.* ipsa res). 15, 20 p. 100, 21 caelesti civitati ... terrena Hierusalem -am propheticam (*cf. p. 735, 24*) praebuit (16, 42 p. 192, 27). 15, 27 p. 116, 26 solas esse verborum -as. 18, 11 p. 269, 14 cum *Moyses* Christum . . . prophetasset per -as observationum carnalium. 18, 30 p. 296, 19 Michaeas ... Christum in -a ponens magni ... montis. 20, 28 p. 477, 26 terrena rerum caelestium -as esse. in psalm. 39, 12 sacrificium verum ... in -is praenuntiabatur. in psalm. 103 serm. 1, 1 psalmus ... -is rerum mysteriisque contexitur. 108, 1 *ecclesiae Petrus* in -a *gestavit* personam. 113 serm. 1, 1 ut id . . . -is rerum atque verborum praecurrentibus nuntiaretur. serm. ed. Mai 93, 3 multiplicibus -arum symbolis ... praesignata. 120, 6 a -a ad speciem, a parabola ad spiritalem intellectum. 148, 2 *syn.* typus. CASSIAN. conl. 5, 18, 1 quae -a in nobis quoque rectissime stare deprehenditur. EVAGR. alterc. p. 30, 7 Christi pendentis in ligno. p. 31, 11 arbor ficus ... veteris hominis -a intellegitur. p. 35, 6 Raab meretrix, quae [in] -a ecclesiae est. PROSP. in psalm. 113, 1—3 Aegyptus ... in -a totius saeculi ponitur. SEDVL. carm. pasch. 5, 388 vanas . . . exercere -as. hymn. 1, 17 hostia ... tacitis signata -is. 1, 87 pellitur ... Christo veniente -a (*cf.* LEO M. serm. 17, 1 peractis -is, quas abstulit [68, 3] ipsa praesentia veritatis). op. pasch. 5, 33 p. 299, 15 quisquis ... vanas nebulas et -as ... instruit. PETR. CHRYS. serm. 59 p. 363ᶜ *unctio* per reges . . . olim cucurrerat in -am. 90 p. 455ᶜ *Zacharias* portans in pectore conceptionis -am. 146 p. 592ᴰ non verbum, non nomina . . . in euangelio divinis vacua sunt -is. EVCHER. praef. form. formulas intellegentiae spiritalis ... proponamus currentes per singulorum nominum -as. LEO M. serm. 60, 1 sub velamine (*cf. p. 735, 15*) -arum. SACR. Leon. p. 422 aenigmata -arum (*opp.* experimenta rerum). PS. ORIG. tract. 12 p. 129, 20 videamus hospitam nostram, cuius -am induxerit. SALON. in prov. p. 986ᶜ sub typis ac -is legalibus. POMER. 3, 33, 2 sine ullis -is fallentibus. ALC. AVIT. carm. 1, 170 tanti sacrare -am ... vincli. 4, 343 haec euangelicis sunt inclamata -is. 5, 17 maior . . . -is. 5, 254 tu cognosce tuam ... -am (*i. eucharistiam*). 5, 458 sublimis praediceret ante -a. VEREC. in cant. 9, 6 -am . . . haereseos proferentes *Philistaei*. IVNIL. 1, 10 veteris *testamenti* intentio est novum -is praenuntiationibusque monstrare. CASSIOD. in psalm. 50 praef. p. 358ᴮ de hac ... -a David et Bersabeae sanctus Augustinus ... disputavit. ARATOR act. 1, 510 ergo -a foret, firma (*i. vera*) est. 2, 361 illa -a, qua sine nulla vetus (*i. testamenti veteris*) subsistit littera. CORIPP. Anast. 15 arboris et fontis . . . iustas videor posuisse -as. ISID. alleg. 111 Christi demonstrat -am.

nota: i. q. significatio allegorica: TERT. coron. 14 praeter -am. scorp. 12 cui potius -am vocis suae *Christus* declarasset quam . . . Petro *eqs.* LACT. inst. 4, 26, 3 habuerunt -am et significantiam magnam. GAVDENT. serm. 9 p. 904ᴬ nuptiae istae quamvis ... haberent -am, quam diximus. RVFIN. Orig. in exod. 4, 8 moralis -a. Adamant. 1, 23 vis . . . videre magnificentiorem verbi (*sc.* noscere) -am? PROSP. in psalm. 103, 3 hoc secundum litteram bene intellegitur . . .; secundum vero -am *eqs.* SEDVL. carm. pasch. 5, 348 ista -am res habet egregiam. PETR. CHRYS. serm. 29 p. 284ᴬ dicti sui dominus aperit ... -am. ALC. AVIT. epist. 6 p. 33, 16 quaestio . . . tota . . . ad interiorem -am spiritali consideratione referenda est. *plane i. q. exemplum*: COMM. instr. 1, 33, 3 domini -am sumite (*i. fere i. q. exemplum sequimini*) vestri. PRVD. psych. praef. 50 haec ad -am praenotata est linea, qua *eqs.*

[Vetter]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

locutiones quaedam potiores ad III C: acc. pendet a verbis: confirmare *sim.* (implere, complere, consummare, peragere, in veritatem vertere) *v. p. 735, 20 sqq.* designare *sim.*: adumbrare: AVG. civ. 17, 8 p. 225, 19 D. componere: TERT. resurr. 30 p. 68, 10. dare: TERT. anim. 43 *al. cf. p. 735, 29.* deliniare: AVG. civ. 17, 8 p. 225, 13 D. demonstrare: ISID. alleg. 111. designare: TERT. idol. 5 CASSIAN. conl. 5, 12, 20. exercere: SEDVL. carm. pasch. 5, 388. exprimere: CASSIAN. conl. 5, 12, 4 *al. cf. p. 735, 61.* facere: BARNAB. 12, 2 OPTAT. 4, 8 p. 114, 7. fingere: PRVD. cath. 12, 184. formare: CARM. de Iona 55. inducere: PS. ORIG. tract. 12 p. 129, 20. instruere: SEDVL. op. pasch. 5, 33 p. 299, 15. ostendere: BARNAB. 12, 6 *al. cf. p. 735, 69.* ponere: CORIPP. Anast. 15. proferre: VEREC. in cant. 9, 6. sacrare: ALC. AVIT. carm. 1, 170. signare: FAVSTIN. trin. 2, 8 p. 56^C^ RVFIN. Adamant. 5, 8. expandere *sim.* (interpretari, pandere, reserare) *v. p. 735, 39 sqq. adde*: aperire: PETR. CHRYS. serm. 29 p. 284^A^. declarare: TERT. scorp. 12. praeferre *sim.*: gerere: AVG. civ. 16, 31 p. 175, 19 D. *al cf. p. 736, 15.* gestare: AVG. civ. 17, 10 p. 229, 9 *al. cf. p. 736, 18.* portare: HILARIAN. curs. temp. p. 171, 3 PETR. CHRYS. serm. 90 p. 455^C^. praebere: AVG. civ. 15, 20 p. 100, 22 D. *al. cf. p. 736, 33.* praeferre: TERT. bapt. 12. tenere: HILARIAN. curs. temp. p. 173, 2 *al. cf. p. 736, 13.* praestruere *sim.*: praeministrare: TERT. adv. Val. 5, 18 p. 641, 13. praemittere: AVG. pecc. mer. 2, 35, 57. praesignare: AVG. quaest. hept. 1, 162. praestruere: TERT. idol. 5. praetendere: ALC. AVIT. hom. 1, 2 p. 104, 14.

iuncturae praepositionales: in -a contingere: VVLG. I Cor. 10, 11. facere: VVLG. I Cor. 10, 6 haec ... in -a facta sunt nostri (ITALA [Priscill. tract. 8, 118] gesta. *cf.* ITALA [Cypr. epist. 69, 15] -ae nostrae fuerunt). gestare: AVG. in psalm. 39, 12. loqui: BARNAB. 10, 2 *al. v. p. 735, 66* (*cf.* per -as loqui: HIER. in Is. 14, 30 p. 183. RVFIN. Orig. princ. 4, 3, 14 p. 346, 13 aiebat per -am visionis. sub -a loqui: HIER. in Ier. 3, 6 p. 42, 25. in -a dicta: PELAG. in II Cor. 3 p. 779^B^). ponere: AVG. civ. 18, 30 p. 296, 19 PROSP. in psalm. 113, 1—3. praecedere: HIER. epist. 52, 10, 2. praemittere: OPTAT. 5, 1 p. 119, 7. praenuntiare: AVG. in psalm. 39, 12. promittere: TYCON. 4 p. 33, 29. significare: HIER. epist. 36, 16, 1 AVG. quaest. hept. 7, 49 p. 493, 21 (*cf.* sub -a significare: AVG. civ. 20, 21 p. 459, 29). venire: RVFIN. Adamant. 5, 5. per -am (*cf. supra l. 29*): expressum: AMBR. Abr. 1, 4, 28. prophetare: AVG. civ. 18, 11 p. 269, 14 D. sub -a (*cf. supra l. 31. 36*): describere: HIER. epist. 21, 13, 5.

syn. et iuxtapos.: aenigma: TERT. resurr. 19 p. 51, 3 VVLG. num. 12, 8 ALC. AVIT. hom. 17 p. 125, 35 *al.* allegoria: TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 503, 24 *al.* ambages: MACR. somn. 1, 3, 10. forma: RVFIN. Orig. in cant. 4 p. 196^C^ Adamant. 5, 5 IVNIL. 2, 16. *idem opponitur* TERT. monog. 6. imago: TERT. resurr. 20 p. 53, 5. mysterium: AVG. in psalm. 103 serm. 1, 1. nebula: TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 503, 24 aenigmatum. SEDVL. op. pasch. 5, 33 p. 299, 15. parabola: RVFIN. Orig. in gen. 8, 10 AVG. c. mend. 10, 24 serm. ed. Mai 120, 6. praemonstratio: LACT. inst. 7, 14, 12. praenuntiatio: IVNIL. 1, 10. prophetia: AVG. pecc. mer. 3, 4, 8 c. Pelag. 3, 4, 8. significantia: LACT. inst. 4, 26, 3. somnium: AVG. quaest. hept. 4, 28. typus: AVG. serm. ed. Mai 148, 2 SALON. in prov. p. 986^C^. umbra: RVFIN. Adamant. 5, 5 AVG. civ. 17, 6 p. 218, 8 D.

opp.: effectus: LEO M. serm. 69, 2. forma *v. supra l. 43.* spiritalis intellectus: AVG. serm. ed. Mai 120, 6. littera: PROSP. in psalm. 103, 3. carnalis praesentia: FILASTR. 107, 9. praesentia veritatis: LEO M. serm. 17, 1. 68, 3. proprietas: GAVDENT. serm. 2 p. 855. res: AVG. civ. 10, 26 p. 442, 26 D. neque per ... -am neque per ipsam rem. SACR. Leon. p. 422. species: AVG. serm. ed. Mai 120, 6. veritas: TERT. adv. Marc. 4, 40. 5, 19 *al. v. p. 735, 54.* RVFIN. Adamant. 5, 5 AVG. civ. 15, 27 p. 119, 3 D. facti. LEO M. serm. 59, 7.

D *per emphasin (ita ut -ae aut tacite aut expressis verbis veritas vel vis opponatur): i. q. sola species, species falsa, praetextus* (*cf. p. 724, 65*): PROC. dig. 28, 5, 70 non solum -am, sed vim quoque condicionis (MAECIAN. dig. 35, 2, 30, 7) continere. IAVOL. dig. 50, 16, 116 Labeo videtur verborum -am sequi, Proculus mentem. COMM. instr. 1, 17, 5 vates inanes se sub -a fatigant. PALLAD. 14 pr. 2 segnities -am benignitatis imitatur. FILASTR. 61, 4 sub -a confessionis Christianae ... animas ... captivare. PS. RVFIN. in psalm. 34, 21 sub adulationis -a. CONC. Chalc. Leo M. epist. 98, 3 p. 955^A^ lupum pastorali pelle nudantes, qua prius quoque -a tantummodo convincebatur obtectus (σχήματι περικείμενος; *at* p. 961^A^ *in altera versione*: habitu indutus). IVLIAN. epit. novell. 6, 28 sive palam sive clam sive sub aliqua -a uxorem duxerit.

E *singularia*: **1** *i. q. facies*: VVLG. II reg. 14, 20 (*trop.*) ut verterem -am sermonis huius. COD. Iust. 6, 33, 3 pr. (*a. 531*) quod *testamentum* prima -a sine omni vituperatione appareat (*cf. p. 55, 13 sqq.* prima facie).

2 -ā *sive* in -a *i. q. modo*: PS. AVG. categ. 18 opponitur ... aliud alteri primo aut -ā eius categoriae, quae *eqs.*, secundo aut contrariorum modo *eqs.* COD. Iust. 7, 6, 1, 10 (*a. 531*) quasi in iudicii -a.

3 *i. q. nota*: BOETH. arithm. 1, 32 p. 66, 14 natura ... aliquo signo optimae -ae impressa. COD. Iust. 8, 53, 35, 2 mediocris -ae servos.

annominationes: formae -ae (*asynd. bimembre*): ACC. trag. 254. forma *et* -a: CIC. de orat. 2, 198 *al. saepe.* -a factus: PACVV. trag. 271. -as fortunasque hominum: APVL. met. 1, 1. *figura etymol.*: PANEG. in Mess. 206 -a ... finget. AVG. civ. 10, 27 p. 445, 12 D. 18, 5 p. 263, 1 PRVD. cath. 12, 184. MART. CAP. 3, 222 cur ergo non fateris ni figminis -a nil posse comparari?

derivata: figuralis, figurare. *Vetter.*

figūrālis, -e *a* figura, *sed prius inde ductum videtur adverbium* figuraliter. *i. q. figuram habens, figuratus. vox propria sermonis Christiani.* [*loc. corr.*: ARNOB. nat. 2, 58 p. 94, 17 *v. p. 742, 32.*]

1 *i. q. figuram habens corporalem*: CASSIAN. inst. 8, 3 liniamenta membrorum *dei*, quae tanquam de homine -i (figurato *H*) et composito describuntur. **2** *i. q. allegoricus, symbolicus*: **a** *res, homines, actio*: RVFIN. Orig. in gen. 3, 5 p. 179^C^ circumcisionem aurium ... allegoricam dicitis et -em. CASSIAN. inst. 3, 3, 9 holocausta ... -bus hostiis ... oblata (AVELL. p. 366, 29 -bus signis atque sacrificiis. *cf. infra l. 20*). SACR. Leon. p. 468 legis observantia -is. OP. imperf. in Matth. 47 p. 899 *ficulnea* arbor videbatur, non autem erat nisi -is, sed erat synagoga realis. VEREC. in cant. 1, 14 -is Aegyptus quae fuerat servitus idolorum. ORIG. in Matth. 16, 3 veniente vero principe sacerdotum -is (συμβολικός) sacerdos cessavit et veris sacrificiis ... -ia sacrificia sunt destructa. **b** *dictio, interpretatio sim.*: GAVDENT. serm. 8 p. 894^B^ ut ad ... rationem ... -em redeam. RVFIN. Orig. in lev. 1, 4 p. 410^C^ sacramentum baptismi sub -i praedicatione denuntians (in num. 13, 2 p. 669^A^ quod et Ieremias -i ... sermone designat. GLOSS. V 416, 15 allegoria -is dictio). hist. 2, 17, 11 allegoricae ac -is intellegentiae normam (τῆς ἐν τοῖς ἀλληγορουμένοις ἰδέας. *cf.* GREG. M. moral. 2, 46 sacram historiam sub -i intellectu discutimus). 2, 18, 1 explanatio -is (ἀλληγορία).

syn.: allegoricus *supra l. 13. 24.* *opp.*: realis *l. 17.* verus *l. 18.* *deriv.*: figuralitas.

adv. ^×^**figūrāliter**. GLOSS. typice -r. ἐσχηματισμένως. *legitur saepe apud* ECCL. *inde a* TERT.

i. q. figurate, per figuram: **1** *allegorice, symbolice, prophetice sim.*: TERT. uxor. 1, 2 licet -r in synagoga ecclesia intercesserit (*A*, figuratum in synagogam et ecclesiam cesserit *rell.*). HIER. hom. Orig. in Ier. 9 p. 822 omnes homines -r (τροπικῶς) capaces esse vini (RVSTIC. c. aceph. p. 1241^B^ -r ... ecclesia sponsa est *al.*). CASSIOD. var. 1, 10, 6 res ... quae ... tot arcana naturae -r contineret. *dicere, intellegere, significare sim.*: IREN. 4, 20, 6 quod ... per prophetas -r manifestabatur. 5, 8, 3 praedixit ... -r omnia haec lex. HIER. hom. Orig. in Ier. 3 p. 775 -r dicit ... animam ... Babylonem esse (in Is. 35, 1 p. 447 de solitudine -r dicitur. RVFIN. Orig. in num. 13, 2 p. 668^B^ loquuntur *sim. passim*). hom. Orig. in Is. 8, 1 p. 1140 *diabolus* -r princeps Assyriorum dicitur (RVFIN. symb. 9 p. 349^B^ Mariam -r portam domini nominans. CASSIAN. conl. 6, 10, 1 qui -r ... ἀμφοτεροδέξιοι ... nuncupantur [*syn. postea* intellectualiter]. *sim. al.*). in Agg. 1, 14 p. 753 -r nos docemur (ORIG. in I reg. 8 ut -r doceat *scripturae sermo*). in Nah. 1, 4 p. 539 in Ninive mundus -r intellegitur (in Is. 47, 1 p. 549 *al.*). vir. ill. 8 sub nomine Babylonis -r Romam significans (RVFIN. Orig. princ. 2, 10, 6 quod animarum ... vitia ... per haec -r indicentur [Orig. in Rom. 2, 13 p. 903^A^ ISID. orig. 1, 37, 26 *allegoria* sub res alias aliud -r indicat. *al.*]. ISID. alleg. 130 euangelistae Iesum ... -r exprimunt). GAVDENT. serm. 9 p. 901^C^ matrem domini -r accipe (AVG. gen. ad litt. 1, 1 p. 3, 14 *al.* ORIG. in Matth. 48 p. 1070^D^ verbum domini -r non receperunt). RVFIN. Orig. princ. 1, 3, 1 ea quae a sanctis gesta ad Christum -r referuntur. PS. AMBR. serm. 62, 3 p. 731^A^ lapidis vocabulo Christum -r designari (*cf.* EVCHER. instr. 2 p. 152, 3 Arihel ... Hierusalem -r significans. GREG. M. in euang. 40, 2 p. 1302^C^ Lazarus ... gentilem populum -r exprimit). AVG. gen. ad litt. 10, 25 p. 329, 24 qualis *deus* -r ... demonstratus est. *agitur res -r i. ita, ut allegorice significet rem futuram*: PACIAN. sim. carn. p. 130, 5 cuncta -r gesta significabantur (AVELL. p. 361, 9 quod tunc ... r gestum et in ecclesiasticis significavit gregibus hoc futurum. CASSIOD. in psalm. 50 praef.). RVFIN. hist. 1, 4, 8 *cetera* -r magis et mystice observanda (ἐν συμβόλοις τελεῖσθαι. *cf.* SIDON. epist. 8, 14, 7 quidquid ... -r immolabatur in corporibus, quod totum id ... offeratis in moribus. CASSIOD. in psalm. 88, 39 immolatio ... pecudum et observantia sabbatorum, quae prius -r agebantur, veniente veritate summota sunt). CASSIAN. conl. 5, 18, 2 quod -r illi perpessi sunt. AVELL. p. 613, 4 *gaudio* David ... -r exsultabat. CANON. Migne 56, 626^A^ ut -r ... pariter reges exsisterent et pariter sacerdotes. CASSIOD. in psalm. 143 div. quasi spiritualis belli, quod Golias -r gessit, est secuta perfectio.

2 *i. q. ficte, non vere* (*cf.* figura *III E p. 737, 61*): FVLG. aet. mund. 13 p. 174, 12 licet semel saepiusque -r resurrexerit.

3 *i. q. oblique, tectis verbis*: TERT. test. anim. 2 p. 136, 16 oblique et -r exprobrans ... malum hominem. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 79 p. 62, 1 qui subtiliter et -r momorderint (ἢ διαρρήδην ἢ ἐν αἰνίγματι).

4 *i. q. leviter, universe*: BOETH. top. Arist. 1, 1 p. 911^B^ -r ... complecti (*fere i. q. adumbrare*) *species syllogismorum. ibid.* aliquantulum -r de his ... pertransire (*opp.* exactam rationem assignare).

syn. et coni. (*ad 1*): in figuris: RVFIN. Orig. in num. 13, 2 p. 668^B^. intellectualiter: *l. 45.* mystice: RVFIN. hist. 1, 4, 8 (*l. 63*). spiritaliter: RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 2.

opp.: moraliter: GREG. M. moral. 7, 11. simpliciter: TERT. uxor 1, 2 OPTAT. 4, 8.

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fĭgūrālitās, -ātis *f. a* figuralis. *i. q. allegoria, dictio figurata*: FVLG. Virg. cont. p. 90, 1 sub -em (*al.* -e) historiae plenum hominis monstravimus statum.

figūrātīcius, -a, -um *a* figuratus. *i. q. figurativus*: PS. PRIMAS. in Hebr. 10 p. 749ᴮ quatenus a -is (-titiis *edd.*) transirent ad veritatem.

figūrātim *v. p. 746, 50.*

***figūrātio,** -ōnis *f. a* figurare. *i. q. fictio, formatio, plasmatio. significat et actionem figurandi et figuram effectam (fere i. q. figura). legitur apud* VITR. PLIN. nat. QVINT. decl. *et recentiores.*

I *rerum corporalium*: **A** *generatim*: **1** *de actione figurandi*: VITR. 8 praef. 1 *elementorum* inter se cohaerentia⟨m⟩ naturali -e ... efficere qualitates. LACT. inst. 7, 14, 13 -o terreni hominis (*syn.* fictio. *cf.* HIL. trin. 11, 49 p. 433ᴬ NICET. spir. 7 p. 25, 25). HIL. in psalm. 91, 3 animarum origines et corporum -es. CLAVD. MAM. anim. 1, 18 p. 66, 7 ut *anima* moveat corpus in -e (-em *G*) formabilium. **2** *de figura effecta, i. q. figura, forma, species*: VITR. 3, 1, 4 uti proportionibus membra ad summam -em eius (*corporis*) respondeant (*syn.* universa figurae species. *cf.* PLIN. nat. 11, 217 ut quaeque poscit -o. TERT. adv. Hermog. 33 p. 163, 6 ex terra *habet censum* herba ... et pecudes et -o hominis ipsius. AVG. mor. eccl. 1, 10, 17 qui dei substantiam humani corporis -e describat. CASSIAN. conl. 10, 5, 2 divinitatis substantiam liniamentis nostris et humana -e compositam *esse*). VITR. 3, 3, 6 sic ... *eustylos* habebit ... -is aspectum venustum. APVL. Plat. 1, 5 *materiam* rudem et -is qualitate viduam. AGENN. grom. p. 20, 12 Th. linearum illam -em (*i. litteras. cf.* IREN. 1, 16, 2 ex ipsa -e litterae [σχήματος]. MAR. VICTORIN. gramm. VI 194, 10 *littera est* -o quaedam, qua *eqs.*). IREN. 2, 7, 6 ipsa composita et in circumscriptione et in -e ... esse et non iam spiritalia *eqs.* (*ibid.* qui sunt sine -e et incomprehensibiles). ARNOB. nat. 4, 5 quae laeva appellamus et dextera, ... nostri⟨s⟩ sumunt ab lateribus -es. 6, 11 numinum. MAR. VICTORIN. gramm. VI 18, 15 *cognatae consonantes* simili -e oris dicuntur.

B *speciatim*: **1** *de siderum figuris*: VITR. 9, 1, 3 quae eorum (*signorum*) species ... exprimit depictam ab natura -em. 9, 5, 4 eorum *siderum* -es ... non sunt notae. FIRM. math. 6, 31, 35 *signa quaedam* lepram ... inhonesta -e decernunt. HYG. astr. 1 praef. p. 19, 12 sphaerae. 3, 31 p. 94, 26 *Eridani* -em hiemalis circulus dividit ab eo loco, quo *eqs.* *de lunae figuris*: FIRM. math. 4, 6, 3 in omni orbis sui -e. 4, 16, 5 qualibet luminis sui -e. **2** *de nummis i. q. expressio, imago expressa*: COD. Theod. 9, 38, 7 (*a. 384*) monetae ... adulterata -o. CASSIOD. hist. 1, 9 p. 893ᶜ in -bus ... solidorum et in imaginibus hoc signum ... inscribi ... et figurari. ANON. de mach. bell. 3 tam aereae quam aureae -is. **3** *de deorum simulacris*: HIER. epist. 29, 6, 1 teraphim ab Aquila μορφώματα interpretari, quas nos figuras sive -es possumus dicere (29, 6, 2 *vertit per* cenotaphia [VVLG. I reg. 19, 13 statua. 19, 16 simulacrum]. 6, 3 manifestationes). CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 12 non ... ullam -em (ἐκτύπωμα) ... in *tabernaculo* constituit neque facere posteris delegavit. *huc pertinere videtur* AVG. civ. 10, 11 p. 420, 33 D. -bus atque figmentis ... fabricari ... ab hominibus potestates. **4** *i. q. imago* (φάσμα) *dei, idearum*: APVL. Plat. 1, 1 cum quidem Apollinis -o Perictionae se miscuisset (*cf. Olymp. vit. Plat. 1* φάσμα Ἀπολλωνιακόν. HIER. adv. Iovin. 1, 42 phantasma). *idearum*: MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 1 p. 1019ᶜ ad -es intelligentiarum inscriptas ex aeterno in animo nostro. *apud* ECCL. *de Christo et spiritu dei imaginibus*: IREN. 4, 7, 4 ministrat ... *deo* sua progenies et -o sua, id est filius et spiritus. CASSIOD. hist. 1, 14 p. 910ᴰ principalis causae expressa -o (*sc. Christus; syn.* imago).

II *rerum incorporalium*: HIER. hom. Orig. in Is. 1, 1 p. 902ᴬ qui habent -em pietatis, virtutem autem eius negantes.

1 *t. t. gramm. i. q. derivatio, declinatio, deductio verborum*: GELL. 17, 2, 16 'diurnare' ... ex ea -e (figura *pars codd.*) est, qua dicimus 'perennare'. CHAR. gramm. I 182, 26 in adverbii -e. DIOM. gramm. I 343, 24 eiusmodi verborum -o parum admittit ex se perfectum. MACR. sat. 5, 17, 20 Aeneis, cuius nominis -o (significatio *P*; -o *Cantabr.*) a regula latinitatis aliena est. *i. q. forma derivata; casus sim.*: NON. p. 95, 26 'cinefactum' ... -o est ut 'tepefactum'. EXC. Bob. gramm. I 562, 17 *impersonalia* non ... proprias -es singulis personis accommodant. MART. CAP. 3, 296 *nomina*, quae ex productione nominativi casus corripiuntur in reliquis -bus. PRISC. gramm. II 439, 8 participiorum ... diversae -es. III 145, 4 ex *genetivo* reliquae -es tam numerorum quam casuum redduntur. *adde de forma metrorum*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 49, 5 schemata id est -es pedum pentasyllaborum. 143, 17 metrorum. **2** *t. t. rhet.*: QVINT. decl. 380 p. 425, 13 ultima supplicii -o, sub eiusmodi titulo. 385 p. 431, 23 ultima -o, quemadmodum leno damnum aestimaturus sit. *i. q. figura,* σχῆμα: PROC. dig. 50, 16, 124 simili -e verbum potest esse subdisiunctivum. FRONTO p. 98, 2 N. quisquam illorum his -bus uteretur, quae Graeci schemata vocant. p. 151, 21 *sententiae* -bus moderatis temperantur. p. 152, 9 diversis (divisis *man. 1*) et variis -bus. PRISC. gramm. III 38, 4 etiam aliis rebus ad eandem -em ... localia possunt adiungi. 186, 14. *est nomen certae figurae*: PS. IVL. RVF. schem. dian. 13 ἠθοποιία ... latine dicitur -o vel expressio. **3** *i. q. imaginatio, commentum*: PS. QVINT. decl. 6, 4 p. 114, 21 o vanae -es et pectora hominum alto errore confusa! 6, 15 si quisquam -e quadam in hac malorum condicione iudicem ponat. 12, 27 spei -e tardius. RVRIC. epist. 2, 9 p. 384, 8 *dilectio* viva vultus vestri -e nutritur. **4** *i. q. allegoria, dictio vel significatio allegorica, praefiguratio*: LACT. inst. 1, 11, 24 ut *poeta* ea, quae vere gesta sunt, in alias species obliquis -bus ... traducat (1, 11, 30). FIRM. err. 4, 1 *aërem* imaginata -e venerantur. HIL. myst. p. 9, 9 in his futurorum -o scrutanda est. AVG. de mend. 5, 8 p. 423, 27 tota vetus illa scriptura propheticis -bus parturivit. c. Faust. 6, 9 p. 301, 5 tunc agebatur sub praecepto -o, nunc legitur in testimonio revelatio. civ. 17, 14 p. 235, 26 D. David ... qui ... deo suo ... mystica rei magnae -e servierit. AVELL. p. 403, 8 sanctorum quisque processit, in huius sacramenti -e censetus est. CASSIOD. in psalm. 50 praef. p. 358ᴬ *David patres* honorandum -e sacratissima censuerunt. 82, 14 p. 599ᶜ ventus aliqua -e praenotatur.

syn. et coni.: assimilatio: IREN. 1, 15, 3. circumscriptio: IREN. 2, 7, 6. creatio: NICET. spir. 7 p. 25, 25. figmentum: AVG. civ. 10, 11 p. 420, 33 D. forma: APVL. Plat. 1, 6. formatio: IREN. 2, 7, 7. imago: IREN. 1, 14, 1 CASSIOD. hist. 1, 14 p. 910ᴰ. origo: HIL. in psalm. 91, 3. plasmatio: RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 38 p. 576ᴬ.

oppos.: factura RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 38 p. 576ᴬ. revelatio AVG. c. Faust. 6, 9 p. 301, 5. virtus HIER. hom. Orig. in Is. 1, 1 p. 902ᴬ.

figūrātīvus, -a, -um [*a* figurare, figuratus. *Th.*].

i. q. figuratus, typicus, allegoricus: SERM. Dominic. 2, 3 Migne 13, 646ᴰ non ... -i, sed veri agni carnes. CASSIOD. in psalm. 143, 6 illud David -um fuit proelium imaginem portans istius veritatis impletae. hist. 9, 38 p. 1153ᶜ subtilia et -a legis Mosaicae quieverunt. Didym. in I Ioh. 2, 7 p. 1782ᴮ *mandata* -a ... et quae sunt futurorum umbrae. PS. PRIMAS. in Hebr. p. 745ᶜ sacrificiis typicis et aspersionibus -is, quae vera praefigurabant. p. 749ᴮ -a sacrificia.

adv. **figūrātīvē.** [*loc. corr.*: DON. Ter. Ad. 552 -e *pars codd.; v. Wessneri edit.*] *i. q. figurate, per figuram (cf. p. 745, 75)*: DON. Ter. Eun. 189 'fac illi adducantur': eunuchus et ancilla. [-e illi (*om. codd. meliores*)] sed praevalet genus masculinum. *i. q. allegorice*: MYTHOGR. 1, 127 tit. Pan. -e.

figūrātor, -ōris *m. a* figurare. [*ex coniectura Bücheleri legitur* VARRO Men. 68 Volcanum aecum (neccum *codd.*) novae lagoenae ollarum -r (figura ter *vel* figuratur *codd.*) precatur (-antur *codd.*).]
is, qui figurat, fictor. ARNOB. nat. 6, 10 *luna* vobis ducibus et -bus (*sc. simulacrorum*) femina est. CARM. adv. Marc. 1, 39 *Christus* ipse -r, renovator corporis ipse. PS. AMBR. de anima p. 228, 3 *deus* compactor corporis et liniator omnis carnis et -r animam nobis dedit. *inde deriv.*

figūrātrīx, -īcis *f.* PHYSIOGN. 2 -em (transfiguratricem *pars codd.*) corporis animam esse.

1. figūrātus, -a, -um *v. p. 744, 62.*

2. figūrātus, -ūs *m. a* figurare. *i. q. figuratio*: DIOM. gramm. I 446, 14 paronomasia est ... cum praecedenti nomini aut verbum aut nomen adnectitur ex eodem -u.

***figūro,** -āvī, -ātum, -āre [*a* figura. *Th.*]. GLOSS. σχηματίζω. bene -atus εὐχαράκτηρος. *legitur inde a* CIC. (*5ᶦᵉˢ in libris philosophicis*) *et* LVCR. (2, 413. 4, 550), *apud* VARRONEM (rust. 2, 7, 5) HOR. (epist. 2, 1, 126) OV. MANIL. VITR. PAVL. FEST. SEN. rhet. CELS. SEN. phil. CVRT. COLVM. SCRIB. LARG. PETRON. PLIN. nat. QVINT. inst. TAC. (Germ. 9) PLIN. epist.; *frequentant recentiores.*

i. q. figuram dare; pass. et refl. -atum esse, -ari, se -are (*p. 741, 18*) *i. q. figuram habere*: **I** *proprie*: *i. q. formare, fingere, plasmare, in figuram redigere. obiectum est vel materies vel figura effecta*: **A** *res corporeas*: **1** *generaliter*: *corpus, membra sim. hominum, animalium (nonnulla pertinere possunt etiam ad 2a)*: CIC. fin. 5, 34 ita -atum *esse* corpus, ut excellat aliis (Tusc. 1, 21. *cf.* VITR. 3, 1, 1 hominis bene -ati [DARES 12 *Castor et Pollux* fuerunt ... facie pura, bene -ati]. 4, 1, 8 virgines ... gracilioribus membris -atae). nat. deor. 2, 159 *terga boum* non esse ... ad onus accipiendum -ata (*cf.* VARRO rust. 2, 7, 5 cruribus rectis, aequalibus, introversus potius -atis [*sic Keil;* -ata *trad.*]. SORAN. praef. 10 p. 7, 17 quali positione -ata est matrix? [*syn.* formata est]). OV. fast. 6, 142 naenia ... in volucres Marsa -at anus (*i. transfigurat; cf.* PLIN. nat. 17, 221 omnes *vermiculi* ... in cerasten -antur. 36, 161 medullae ... in lapidis naturam -antur. LACT. inst. 4, 8, 9 *deus* alios ... spiritus suos in angelos -vit [epit. 37, 3 *angelos* de suis spiritibus. BARNAB. 6, 11 ut spiritu -ret nos]. HIL. c. Aux. 5 Arii spiritus ex angelo diaboli in lucis angelum -atus [VVLG. II Cor. 11, 14 transfigurat se]). PLIN. nat. 8, 126 *ursae informem carnem* (*sc. pullos*) lambendo paulatim -ant (10, 177). ITALA gen. 2, 7 (Lact. inst. 2, 10, 3 [epit. 22, 2]. Zeno 1, 12, 2 p. 340ᴬ) *deus* hominem -vit ex (de LACT. epit.) limo terrae (ἔπλασεν, VVLG. formavit. *cf.* TERT. bapt. 3 hominis -andi opus. PS. PHOEBAD. fid. 8 p. 46ᴬ limus cum in hominem -atur). exod. 21, 22 (Ps. Ambr. de anima p. 227, 21) *si mulier* necdum proiecerit -atum. 21, 23 (*ibid.* l. 23) si proiecerit iam -atum (ἐξεικονισμένον, VVLG. *aliter. cf. vol. V p. 371, 7*). VVLG. sap. 7, 1 in ventre matris -atus sum (ἐγλύφην) caro (TERT. apol. 21 dei radius [*i. spiritus*] ... in utero *virginis* caro -atus nascitur. CENS. 6, 2 p. 10, 17 una totum infantem -ari). TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 519, 23 *deus* materiam ipsius corporis -vit potiorem tunica. IREN. 1, 8, 2 Christus ... *Achamoth* -vit (ἐμόρ-
[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

φωσε). Greg. Tvr. Thom. p. 121, 4 qui (*Christus*) se plerumque humana specie -ret. *nota metaphoram*: Hor. epist. 2, 1, 126 os tenerum pueri balbumque poeta -at (*cf.* 128 pectus ... format).
alia varia: Vitr. 5, 11, 4 stadium ita -atum, ut *eqs.* Fest. p. 355 pilleum lanatum, forma metali -atum. Cels. 8, 10, 2 p. 348, 1 D. ut *bracchium fractum*...sic -andum sit. Sen. nat. 1, 2, 7 ut ille *aer*, qui manet, possit -ari (*syn.* in aliquam speciem fingi, formari). Colvm. 4, 21, 1 ut *vinea* -etur *in putatione* (4, 29, 9 *rasura calami* -etur ... in speciem cunei). 7, 8, 7 *caseus* vel manu -atur vel buxeis formis exprimitur (*aliter* Plin. nat. 16, 181 *v. infra l. 45*). 9, 15, 5 vas... simile ...ollae -atur. 9, 15, 7 -andi ceras fingendique. Scrib. Larg. 46 spongeae particulam... ad amplitudinem et patorem narium -atam. Petron. 33, 6 ova ... ex farina ... -ata. 97, 6 unius... hominis vestigium ad corporis mei mensuram -vi *in lectulo*. 102, 15 barbam peregrina ratione -are. Sol. 5, 2 Sicilia ... diffusis prominentibus triquetra specie -atur (7, 15 *Peloponnesus* ut platani folium recessibus et prominentiis [*al.* per recessus et prominentias] -ata. Clavd. 15, 507 humanae specie plantae se magna -at insula *Sardinia*. *cf.* Amm. 21, 10, 3 summitates Haemi et Rhodopes ... tamquam natura ... praenoscente, ita -atae consulte). Pallad. 1, 24, 1 nidi *columbarum* -entur interius. 1, 34, 4 luto inter formas clauso parietes -atos. 7, 2, 3 a tergo ... vehiculi duo... temones -antur velut amites basternarum. 12, 7, 22 ulvā -atis ... sportis. Amm. 25, 2, 6 *lumen* in stellae speciem -atum decurrit. 26, 8, 9 quod machinae genus contra murales pugnas -atur hac specie. 29, 5, 41 aciem in rotundo habitu -atam opponit. Avg. ord. 2, 10, 32 p. 1010 cum aliquid videmus congruentibus sibi partibus -atum, ... dicimus rationabiliter apparere. Fvlg. aet. mund. 14 p. 179, 8 *flamma* vestibus crucis caracteriaca signacula -vit. Ps. Apvl. herb. 122, 1 *ex medicamento quodam* -bis trochiscos. Hist. Apoll. rec. A 32 p. 65, 17 ubi -atum fuerat sepulchrum a Dionysiade.

2 *speciatim*: **a** *de deo, natura, atomis sim. rerum, mundi sim. creatoribus* (*saepe fere* i. *q. gignere, pass. gigni, nasci, v. l. 37 sqq.*): Cic. nat. deor. 1, 110 *atoma* formare, -are, colorare, animare non possent. Tim. 17 *deus mundum quasi animantem* ea forma -vit (Manil. 2, 66 cum spiritus unus...corpus...animale [*sc. mundum*] -et). Vitr. 1, 4, 5 mixtionibus *principiorum* naturali temperatura -antur omnium animalium...qualitates (*pass. sic saepe fere i. q. oriri, nasci cf.* Colvm. 6, 37, 2 ut ... semina ipsa principiis agilioribus -entur. 9, 5, 5 sine *aqua* neque favi neque mella nec pulli denique -ari queunt. 9, 11, 5 ex qua [*sorde*]...rex *apium* -etur. 9, 15, 2 *seminibus* apes -antur. Plin. nat. 9, 159 mox pedes *gyrinorum* -antur cauda findente se. Amm. 20, 11, 26 quae species [*sc. arcus caelestis*] unde ita[que] ⟨f⟩igurari est solita). Sen. epist. 90, 29 vim omnium seminum singula proprie -antem. Colvm. 3, 10, 11 *genitor universi* vitium genera -vit (*syn.* progenuit). Plin. nat. 16, 181 *umori ficorum* ad caseos -andos coaguli vis. 25, 97 *radix quaedam* a conceptu admota vulvis ... mares -at. Itala prov. 24, 12 (Lucif. Athan. 1, 28 p. 115, 2) qui -vit spiritum omnibus illis (ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν, Vvlg. *aliter*). Lact. inst. 2, 8, 64 perfecto iam mundo et universis animalibus -atis. 4, 4, 10 is... necesse est hominem -verit, qui ante hominem caelum terramque perfecit. 7, 5, 7 (*ex Epicuro translatum*) *ad deum* colendum ... -atus est *homo*. 7, 14, 13 sanctus populus doctrina et praeceptis dei ad iustitiam -atur (*syn.* fingo. *cf.* ira 14, 4 religionis ac iustitiae causa esse hominem -atum). Hil. in Matth. 10, 23 qui *homines* primi a deo -ati sunt. 19, 2 *deus* et hominem -verit et mulierem fecerit. Avg. agon. 22, 24 p. 125, 16 *deo* non erat difficile. .corpus columbae sine aliorum columborum ministerio -are (*syn.* fabricare).

b *de rebus arte sculptoris vel pictoris factis*: *statuam sim.*: Vitr. 2, 8, 15 *statuam* ita -vit Rhodiorum civitati stigmata imponentem (Sen. epist. 58, 21 *exemplar* intuens opifex statuam -vit. 65, 5 aes ... in habitum statuae -are. Tac. Germ. 9 signum ... in modum liburnae -atum. Ivl. Val. 1, 30 simulacrum ... ex ea materia -atum. Lact. inst. 1, 17, 8 *Iunonis* simulacrum in habitu nubentis -atum. Zeno 1, 15, 2 p. 363[B] figmenta in quaslibet formas, vultus, sexus, aetates auri argentique detrimento matris limae moderato dente -ata). Vitr. 7 praef. 11 ut, quae in directis planisque frontibus sint -ata, alia abscedentia, alia prominentia esse videantur (*in pictura*). Vvlg. sap. 13, 13 *artifex* per scientiam suae artis -et *lignum* (ἐτύπωσεν). Is. 40, 19 aurifex auro -vit *sculptile*. Lact. inst. 1, 11, 19 navis ... tutelam habuit in aquila -atam (*cf.* epit. 11, 3 *navis* tutelam habuit tauri specie -atam). *aliquem (deum, hominem), aliquid, i. effigiem facere sculptam vel pictam personae, rei*: Min. Fel. 23, 12 deus ... tunditur malleis et incudibus -atur. Tert. nat. 1, 10 easdem statuis *mortuorum* inducitis formas, ut cuique ars aut negotium aut aetas fuit: senex de Saturno . . . -atur. Arnob. nat. 6, 10 p. 221, 18 *deus* quem esse vos facitis -atisque nasicam (*syn.* effingo). 6, 18 p. 230, 24 *deum* ad reliquos habitus -ati *ab. artifice* corporis ⟨sui⟩ similitudinem commodare. Lact. inst. 1, 20, 3 *in Lupa* -anda (epit. 15, 2 *Lupa* in ferae specie -ata est). 5, 8, 2 iustitiam...in aliquo simulacro -atam. Ps. Apvl. Ascl. 23 species ... deorum ... membris omnibus totoque corpore -antur. *ibid.* ut ... humanitas deos suos ex sui vultus similitudine -ret. Macr. sat. 1, 9, 7 *Ianus* cum clavi ac virga -atur. 1, 17, 47 *Apollo* velut arcus quidam -atur alba et argentea specie.

c *nummos -are i. q. excudere, signare; aes in nummos*: Cod. Theod. 9, 22, 1 (*a. 317*) -atum solidum adultera imitatione (12, 7, 1 [*a. 325*] solidos . . . nostris vultibus -atos. Epiphan. de mensur. 39 rex, cuius solidus erat in hoc bis aureo -atus). 9, 21, 7 (*a. 369*) quidquid ex auro hominum privatorum in monetis publicis repperis -atum. Hier. chron. a. Abr. 1747 (= Prosp. chron. I p. 399, 244) argenteus nummus primum in urbe -atus (ἀργυροῦν ἐκόπη νόμισμα. *cf.* Lampr. Alex. 25, 9 Alexandri habitu nummos plurimos -vit. Marcell. chron. II p. 95, 10 a. 498, 3 nummis ... suo nomine -atis). Anon. de mach. bell. 1 p. 6 aeris... copiam in simulacris propriis... -bant (*syn.* signare. *cf. ibid.* terram ... certis ... expressionibus -atam. *ibid.* sequentior ... aetas ... aes validum ipso pondere pretiosius -vit). *in metaphora*: Rvfin. Orig. in psalm. 36 hom. 3, 11 haereticorum sermo non est probata pecunia nec dominicam integre in se habet figuram, sed adulteram, quae ut ita dicam extra monetam ita -ata est, quia extra ecclesiam composita est.

d *in scribendo litteras, notas sim., res litteris sim.*: Diom. gramm. I 434, 3 circumflexi nota de acuto et gravi -atur (Serg. gramm. IV 480, 18 spondeum -are his notis — — *eqs.* Cassiod. [*ex Cornuto*] gramm. VII 148, 5 littera *digamma* in Ϝ litterae speciem -ata). Clavd. Mam. anim. 1, 18 p. 66, 4 ad id exprimendum sive -andum agitur motus membri. 1, 25 p. 91, 7 circulum. *adde* Itala II Cor. 3, 7 (Aug. spir. et litt. 14, 24) ministratio mortis in litteris -ata lapideis (ἐντετυπωμένη, Vvlg. deformata).

e *in astronomia*: Vitr. 9, 3, 3 *sidera* sunt ... meridiana septentrionalique parte mundi stellis disposita -ataque (9, 5, 4 quae -ata conformataque sunt siderum ... simulacra. Hyg. astr. 4, 11 p. 109, 13 si qua sunt signa ab aequinoctiali circulo ad notium polum -ata). 9, 4, 5 caudae *Vrsarum* . . . contra dispositae -antur (Hyg. astr. 3, 8 p. 84, 14 Cepheus ... manibus utrisque proiectis -atus. 3, 13 p. 87, 15 qua manus sinistra . . . signi -atur. 3, 16 Delphinus non longe ab Aquilae signo -atus. Schol. Germ. Bas. p. 67, 14 Virgo -atur stellis *tot. sim. passim*). ? Arnob. nat. 2, 58 p. 94, 17 per omne mundi corpus frustilla haec ignea (*sc. stellas*) ... figura⟨ri. cur a⟩lia *eqs.* *coniungitur pass.* -ari *cum infinitivo*: Hyg. astr. 2, 38 p. 75, 23 *Centaurum* ad Aram cum hostia venire . . . -atum *esse*. 3, 13 p. 87, 19 Ophiuchus . . . tenere -atur. *cum partic.* 3, 12 p. 86, 21 *Heniochus* ut lora tenens -atur. 4, 3 p. 102, 18 Aquila . . . contingens -ata est. *al.* *nota*: -are *animantia vel res stellis, de dis animantia vel res inter sidera constituentibus*: Hyg. astr. 2, 1 p. 31, 13 *Iovem* effigiem ursae stellis -atam constituisse (2, 13 p. 49, 11 ossa *caprae Iuppiter* anima donavit et stellis -atam [-ata *MR*] memoriae commendavit. *al.* 2, 14 p. 50, 13 Cererem . . . ita Carnabonta sideribus -asse, manibus tenentem draconem). 2, 4 p. 36, 21 inter sidera (2, 20 p. 61, 16 *al.*). Schol. Germ. Bas. p. 97, 15 caelo. *adde* Hyg. astr. 2, 19 p. 59, 21 *sidus Deltoton* Siciliam -atam *esse* (Schol. Germ. Bas. p. 81, 9 Aegypti esse effigiem stellis -atam). *singulariter*: Manil. 4, 485 cum *Centaurus* ter dena -at (*i. triginta sui sideris partes referat.* -ant *al.*).

B *res incorporeas*: **1** *generaliter*: Lvcr. 2, 413 musaea mele, per chordas organici quae mobilibus (nob- *trad.*) digitis expergefacta -ant. 4, 550 voces ... formatura ... labrorum pro parte -at (Pavl. dig. 44, 7, 38 vocibus lingua -atis). Ov. am. 3, 14, 24 in ... modos Venerem mille -et amor. Manil. 3, 672 dum Libra atque Aries autumnum verque -ant. Vitr. 7, 5, 1 e quibus... corporibus -ata similitudine sumuntur exempla *in pictura* (Vvlg. sap. 14, 19 ut *artifex* similitudinem in melius -ret). Sen. epist. 66, 7 *virtus* in alias atque alias qualitates convertitur ad rerum, quas actura est, habitum -ata. Lampr. Heliog. 5, 5 vultum ... eodem, quo Venus pingitur, schemate -bat corpore toto expolitus. Avg. ord. 2, 14, 40 p. 1013 nisi certa dimensione temporum et acuminis gravitatisque moderata varietate soni -rentur.

2 *speciatim*: **a** *t. t. gramm.*: *verbum ex verbo ducere, derivare; verbum in varias formas deducere, flectere*: Scavr. Char. gramm. I 202, 29 adverbium '*impariter*'. . . -vit *Horatius*. Pavl. Fest. p. 28 'advelitatio'...-ata ab hastis velitaribus. p. 61 'comoedice' -atum a comoedo. Gaivs inst. 3, 93 quamvis dicatur *verborum obligatio 'dari spondes? spondeo'* a graeca voce -ata esse (dig. 50, 16, 233, 2 'telum' ⟨a *inserit* Inst. Iust. 4, 18, 5⟩ graeca voce -atum ἀπὸ τοῦ τηλοῦ). Porph. Hor. carm. 1, 31, 18. 4, 4, 38 ⟨de⟩ flumine nomen hoc (*Metaurum*) -vit. Firm. err. 17, 2 *nantes* ex hoc, quod libenter faciebant, substantiam nominis (*Neptuni*; *cf.* 6, 32, 4 *p. 743, 41*) -antes. Don. Ter. Phorm. 190 'convasissem' -atum est a colligendis vasis. Char. gramm. I 157, 5 *adiectiva*, quae nullo quidem gradu comparationis -antur. 183, 10 'es' terminata nomina videntur ex se duobus modis adverbia -are. Diom. gramm. I 398, 9 ex his ... verbis quaedam ... veteres tempora -bant. Avg. gramm. V 518, 8 'haec' quattuor modis -antur, per locum (*hac*), ad locum (*huc*) *eqs.* Consent. gramm. V 351, 5 *nominativus casus* unus proprie et consilio quodam -atus videtur, ceteri ab eo inclinari intelleguntur. Evtych. gramm. V 462, 12 *verba quaedam* a nominibus -antur in verba. Idiom. cas. gramm. IV 566, 8 quae in fine -antur, id est quae in fine verbum adiectum habent (*ut 'pertaesum est'*).

b *t. t. rhet.*: **α** *verba, sententias, orationem, metra, i. coniungere, componere quodammodo*: Qvint. inst. 4, 1, 67 si *oratio* esset aliter -ata. Tert. pudic. 14 p. 246, 29 *epistolam* per singulas causas in ques-

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dam quasi mancipes earum -atam (SCHOL. Hor. sat. 2, 6, 43 potest et in Maecenatem -atum esse. epist. 1, 7, 79 de ipso). MAR. VICTORIN. gramm. VI 143, 21 ex trimetro iambico archilochio . . . *decasyllabus* -atus est ab Alcaeo. CHAR. gramm. I 279, 26 ordo verborum aliter quam debuit -atus metri aut decoris causa. DIOM. gramm. I 395, 21 -atur . . . eiusmodi sermo hoc pacto. 468, 16 nulla non pars orationis in aliquam rhythmi aut metri speciem potest -ari (*cf. p. 744, 74*). FORTVN. rhet. 2, 23 p. 115, 31 *locus* ad aliquid, quod -atur casibus quattuor. GENNAD. vir. ill. 61 levioris ponderis sententias (-am, -a *al.*) -vit. β *orationem, sententiam, verba figuris (sententiae vel verborum) ornare: absolute i. q. figuris uti*: SEN. contr. 7 pr. 3 -bat egregie. PLIN. epist. 3, 13, 3 -are varie nisi eruditis negatum est. CARM. de fig. 174 fit mutatio (ἀλλοίωσις) . . . tempora quando et casus numerosque -ando variamus. SCHOL. Cic. Bob. p. 167, 12 St. multa quae facetius dici possent cum aliqua -andi subtilitate. *cum obiecto*: QVINT. inst. 9, 1, 9 tam . . . translatis verbis quam propriis -atur oratio (FRONTO p. 98, 5 N. PS. IVL. RVF. schem. dian. praef. p. 59 cum omnes . . . quae orationem sensu -ant, . . . figurae dicantur). 10, 1, 12 plurima . . . mutatione -amus: scio 'non ignoro' *eqs.* FRONTO p. 152, 11 N. nisi ornentur et -entur, *quae nova et inopinata audientibus sunt.* PANEG. 10(4), 30, 3 facultas . . . sermonis pro ⟨modo⟩ rerum -andi. PORPH. Hor. carm. 1, 27, 4 ita . . . -ata elocutio est, ut apud Vergilium. 2, 9, 17 'desine querellarum' graeca elocutione -atum est (FRG. Bob. gramm. VII 543, 37 *v. p. 723, 6*). 3, 30, 11 elocutio per genetivum -ata (epod. 11, 18. DON. Ter. Hec. prol. 1, 1 nominativo casu. Phorm. 187). AQVILA rhet. praef. p. 22, 11 -andarum sententiarum (*cf.* rhet. 16. 42) et elocutionum (MACR. sat. 6, 6, 2 modo verba modo sensus -ando). IVL. SEV. rhet. 8 p. 359, 7 ut haec (*argumenta*) disponant, -ent, augeant, ut his affectus intermisceant. *nota i. q. oblique, simulate proferre* (*v.* figura *p. 737, 62 et* figuratus *p. 745, 10*): IVL. VICT. rhet. 21 p. 435, 7 tertium genus est *figurae*, quod etsi palam liceat dicere, elegantius tamen -atur. 22 p. 435, 32 quod adversarii obliquis sententiis -are (QVINT. inst. 9, 2, 94 significare) velint.

II *translate*: A *imaginatione i. q. imaginari, opinari*: SEN. contr. 7, 2, 6 qui in crepidine viderat Marium, in sella -vit. SEN. dial. 4, 35, 5 talem nobis iram -emus. CVRT. 7, 1, 36 utinam . . . non inanes . . . species anxio animo -ret! COLVM. 6, 27, 4 *ut equae* -antes (-ando *S*) sibi ipsae Venerem . . . vento concipiant. PS. QVINT. decl. 12, 7 -a tibi exesos vultus. FIRM. math. 4, 19, 36 ex omnibus stellarum illum (*dominum geniturae*) temperationibus -are (4, 21, 12 a te mores hominum -ant⟨ur⟩ [*syn.* explico]. 6, 32, 4 ex natura . . . signi patris substantiam -bis). AVG. quant. anim. 12, 21 p. 1047 si *latitudinem* quasi iacentem animo -veris. VEN. FORT. vita Marcell. 2, 6 quidquid animus -vit. *pendet interrogatio obliqua*: PS. QVINT. decl. 9, 6 -are . . . potestis, qui tunc animus mihi . . . fuerit. 13, 6. *nota: i. q. commentari*: LACT. inst. 1, 20, 11 Pavorem Palloremque Tullus Hostilius -vit et coluit (MIN. FEL. 25, 8 = CYPR. idol. 4 invenit et coluit).

B *rem* -are *re, in re, in rem sim., i. per similitudinem, allegoriam, parabolam describere, allegorizare sim.* (*usus est Christianorum proprius*): TERT. nat. 2, 13 p. 124, 3 modo in pretia luxuriae eum (*Iovem*) -ando . . ., modo in similitudines actuum ipsas, in aquilam *eqs.* (adv. Marc. 1, 13 p. 307, 19 -ans Iovem in substantiam fervidam). praescr. 31 *parabola* proprie . . . doctrinarum distinctionem -at. adv. Iud. 10 cuius retro corpus in pane (-em *al.*) prophetes -vit (nuntiavit *al.* adv. Marc. 3, 19 p. 408, 21 in panem . . . -vit). resurr. 30 p. 68, 9 recidivatus Iudaici status de recorporatione . . . ossuum -atur. scorp. 11 p. 170, 23 *Christus* in parabola seminis . . . arefacti in persecutionum -at ardorem (*absolute profertur etiam* AVG. c. mend. 13, 27 p. 508, 6 *a Christo* verbis interrogantis est -atum. *edd. delent* in. *an* in persecutionem?). adv. Marc. 4, 31 terrenas promissiones . . . in spiritalia -ari a creatore. 4, 40 p. 561, 7 vinum in sanguine (-em *Kroym.*) -vit. IREN. 1, 18, 1 *Moyses* quaternationem *dei, principii, caeli, terrae* . . . -vit (διετύπωσε). NOVATIAN. trin. 7 p. 898^{A} haec (*sc. dei definitiones*) -antur potius quam ita sunt. LACT. inst. 1, 11, 2 eleganter id quidem a poeta -atum, sed tamen non multum distat a vero. 1, 11, 26 cur *dei* . . . sic -antur? 1, 11, 36 quomodo aut quare quidque -etur (*al.* fingatur. *syn.* transfero). 5, 5, 7 poetae dictum . . . accipi oportet . . . more poetico -atum. HEGES. 5, 9, 2 cocco . . igneum caelum -atur (αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ . . . τὸ πῦρ). HIER. epist. 64, 18, 8 id . . . sub aliis nominibus et in cherubin quattuor animalibus -atum *esse*. adv. Rufin. 1, 28 quando dico 'tropicam *intellegentiam*', doceo verum non esse, quod dicitur, sed allegoriae nubilo -atum. PELAG. in Gal. 4 p. 817^{B} 'quae sunt per allegoriam dicta' hoc est alia ex aliis -ata. AVG. c. Parm. 7, 12 p. 33, 13 istas . . . voces quas in Philadelphia -vi (*Philadelphiam loquentem fecerat. cf.* nat. et grat. 54, 64 p. 281, 19 quorum in se voces -bat apostolus). gen. ad litt. 8, 4 p. 236, 11 illud (*ovis in pascha immolatio*) non tantum dicendo -batur *a Christo*, sed etiam faciendo. civ. 16, 38 p. 187, 7 D. -atum est hic aliquid, quod ad magnum pertineat sacramentum. 17, 14 p. 236, 13 *David psalmos* aliquos praenotasse etiam nominibus aliorum aliquid . . . -antibus. 20, 16 p. 444, 9 *Christus hoc saeculum* maris nomine -vit (GREG. M. moral. 1, 23 p. 537^{B} bovis nomine stultorum vecordia -atur. p. 537^{C} appellatione). CASSIAN. conl. 5, 21, 1 huius vitii naturam . . . sub hoc problematis -ans colore eleganter expressit. EVSTATH. Bas. hex. 3, 2 p. 891^{C} quod . . . in specie quadam scriptura -vit (σχηματίζει). *al. passim.* *pendet acc. c. inf.*: AVG. c. Petil. 2, 37, 87 p. 72, 4 quae illum venturum -bant (*i. allegorice praenuntiabant; opp.* quae illum iam venisse testantur. *sic PQ*; illo venturo -bantur *O*).

C *i. q. rei speciem repraesentare, prae se ferre, esse pro re*: 1 *oculis rei speciem ostendere*: MANIL. 1, 845 in orbes hirta -antes tremulo sub lumine menta. 4, 723 Aethiopes . . . tenebris . . . -ant perfusas hominum gentes. 5, 421 *delphinus* sinibus . . . fluctum -at. SEN. contr. 10, 5, 1 *senex* ad -andum Promethea satis tristis est. PETRON. 89 v. 6 robora, minacem quae -bant (-rent *edd.*) equum. GELL. 2, 21, 9 ex *septem stellis* quasi iuncti triones -antur (HYG. astr. 2, 19 p. 59, 21 *sidere quodam* Siciliam -atam *esse*). *adde* CLAVD. carm. min. 17, 21 consanguineos eadem cum forma -et. 29, 26 ferrea Martis forma nitet, Venerem magnetica gemma -at (*cf.* CARM. poet. min. V 116, 3 *Pallada* rota nulla -at).

2 *rei speciem menti (per symbolum, allegoriam) ostendere, saepe i. q. significare. usus est Christianorum proprius* (*pass.* -ari, -atum esse *re*, in, e, de *re*, in, per *rem* [*rei: infra l. 32*; pro *re: infra l. 26*]. *usus passivi nonnulla exempla etiam ad II B pertinere possunt*): TERT. anim. 18 ut quinque stultae *virgines* sensus corporales -verint. resurr. 13 p. 42, 1 universitas resurrectionem -at. castit. 6 typi, futuri alicuius sacramenta, . . . quos nuptiae tuae -ent (*i. quibus respondeant. cf.* VEREC. in cant. 9, 8 Iahel . . . synagogae typum poterit -are. *inde pass. i. q. typum esse* TERT. idol. 24 nullum animal [*in arca*] in idololatren -atum est. AVG. epist. 93, 6 p. 450, 11 quod istae duae mulieres . . . et duo filii earum . . . pro spiritalibus et corporalibus -entur). adv. Marc. 3, 18 p. 406, 8 sacramentum istud -ari in praedicatione (*cf.* HIER. in Ier. 4, 2, 5 p. 224, 8 ut manus artificis, dum nesciret, errore suo parabolam -ret. AMBR. hex. 5, 7, 17 *in mari* Christi -antur mysteria. AVG. civ. 16, 39 p. 188, 15 D. ut *Iacob* mysterium -ret. serm. ed. Mai 94, 3 *dies* in quibus quaedam significatio -atur). AMBR. Noe 15, 50 corpus humanum, cui arca . . . -atur. AVG. civ. 11, 2 p. 462, 28 D. deus cum homine non per aliquam creaturam loquitur corporalem . . . neque per eius modi spiritalem, quae corporum similitudinibus -atur. EVSTATH. Bas. hex. 2, 7 p. 887^{C} voluntatis *divinae* . . . momentum . . . speciatim -are praeceptum (ἐν εἴδει προστάγματος σχηματίζεσθαι). *inde passim apud Christianos de hominibus vel rebus, quibus typos temporum sequentium repraesentari arbitrantur, i. q. designare, praefigurare, praesignare, typum esse*: TERT. adv. Iud. 10 Ioseph . . . Christum -vit (-atus *pars codd. eadem verba* adv. Marc. 3, 18 p. 406, 15 [*ubi* -atus *codd.*, -at⟨ur⟩us *Engelbrecht; praeferam* ⟨in⟩ Christum -atus; *cf. l. 24 sq.*]. *cf.* 2, 26 p. 372, 14 Christum . . . in persona Moysi -atum. 3, 7 p. 387, 26 *hirci* utrumque ordinem Christi -ant). bapt. 8 ecclesia arcā -ata (anim. 43 ut de iniuria . . . lateris *Christi* . . . -retur ecclesia. AVG. civ. 18, 44 p. 324, 13 D. per illam civitatem . . . ecclesia gentium prophetice -ata). resurr. 32 p. 71, 9 bestia[s] feros . . . homines . . . -vit. HIL. in Matth. 10, 4 *apostoli* in Adam in imaginem et similitudinem dei erant -ati. PRVD. psych. 67 *Iudith* tempora nostra -at. AVG. c. mend. 15, 33 p. 514, 10 mercedem, quae . . . aeternum aliquid . . . prophetica significatione -ret. civ. 10, 20 p. 433, 26 D. cum hoc unum *sacrificium* per multa -retur, tanquam verbis multis res una diceretur (*syn.* signa erant sacrificia prisca). 13, 21 p. 585, 23 duo testamenta in eis -ata *esse*. 15, 18 p. 96, 25 ex . . . illis hominibus . . . mors Christi . . . -atur. 16, 2 p. 122, 23 omnes qui Christiano vocabulo gloriantur et perdite vivunt, non absurde possunt videri medio Noe filio -ati. *al. passim.*

syn. et coni.: adumbro: AVG. civ. 17, 6 p. 218, 9 D. allegorizo: HIER. hom. Orig. in Ier. 2 p. 760. conformo: VITR. 9, 5, 4. dispono: VITR. 9, 3, 3. 9, 4, 5. fingo: COLVM. 9, 15, 7. formo: CIC. nat. deor. 1, 110. orno: FRONTO p. 152, 11 N. praenuntio: AVG. un. eccl. 5, 10 p. 242, 8. progigno: COLVM. 3, 10, 11.

part. perf. pass. ***figūrātus**, -a, -um *pro adi.* *compar. p. 745, 6. 7 bis.*

i. q. figuram aliquam habens, figura (figuris) ornatus: 1 *de rebus corporalibus*: CELS. 2, 3, 5 venter . . . reddit mollia, -a (2, 8, 9). PS. AVG. quaest. test. 23, 2 p. 50, 3 anima -a dicitur in corpore (*opp.* incorporea et simplex). p. 50, 4 aqua, cum sit sine effigie, missa tamen in vas -a videtur. PHYSIOGN. 47 p. 65, 12 *aures* quae videantur -ae atque formatae (*cf. Rosii adnot.*). *in metaphora*: AVG. c. mend. 10, 24 p. 500, 19 *locutiones actionesque propheticae* -is velut amictibus obteguntur.

2 *t. t. rhet. et gramm., de verbis, sententiis, oratione sim. prolatis per figuram (figuras) sententiae vel verborum* (*strictiore sensu; cf.* figuro *I B 2 c.* QVINT. inst. 9, 1, 12 intellectu priore et communi [*cf.* figuro *I B 2 b*] nihil non -um est in *oratione*): SEN. contr. 10 pr. 10 dum nihil non schemate dicere cupit, oratio eius non -a erat, sed prava (QVINT. inst. 9, 1, 13 *orationem* ἐσχηματισμένην id est -am [*opp.* ἀσχημάτιστον id est carentem figuris]. POMP. gramm. V 301, 36 quando dicimus 'arma fuit', non est simplex oratio, sed -a). QVINT. inst. 8, 1, 1 in coniunctis *verbis intuendum est*, ut *sint* . . . -a (*cf.* SIDON. epist. 8, 11, 3 vocabula). 8, 3, 59 quod male -um *est*, id ἀσχημάτιστον (ἀσχήματον *A*) . . . vocant. 9, 2, 7 -um (*opp.* simplex) *est rogare*, quotiens *eqs.* 9, 2, 28 quid . . . minus -um quam vera libertas? PLIN. epist. 4, 20, 2 opus . . . -um. PORPH. Hor. carm. 1, 6, 3 -a (*opp.* simplex) elocutio

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(epod. 16,35. 17,25 sat. 1,5,54. POMP. gramm. V 278,7 [*cf. p. 743,22*]. locutio: DON. Ter. Andr. 55 Ad. 807 *al.*). DON. Ter. Eun. 483 'quidam' ... et -um et aptum sententiae est. Ad. 978 elegantia. DIOM. gramm. I 417,6 *'et' coniunctio* simpliciter elata, sed -a (*i. pro* etiam). SERV. ecl. 2,43 'orat abducere'... -um est (*sim. passim*). Aen. 4,106 absolutior quidem est haec lectio, sed verior et -ior illa est (auct. Aen. 2,130 est...-ius, si legatur *eqs.* 4,529). PRISC. gramm. III 201,20 diversi ... numeri hoc modo -i reperiuntur ut ...'pars ... secant'. SERV. auct. georg. 1,148 declinatio. Aen. 3,648 ordo (*cf. p. 743,4*).

speciatim: i. q. obliquus, fictus, simulatus (*cf. infra l. 61*): QVINT. inst. 9,1,14 -ae controversiae (*ἀγῶνες ἐσχηματισμένοι Ps. Dion. Hal. rhet. 8,1. cf. p. 743,30, vol. IV p. 783,74 sqq. de re v.* QVINT. inst. 9,2,65 *sqq.* IVL. VICT. rhet. 21 p. 434 tit. de -is [*sc. controversiis*]. 22 p. 435,20 IVL. RVF. schem. dian. p. 59,5 *sqq. cf.* HIER. epist. 81,1,3 c. Ioh. 2 p. 336[B]). FORTVN. rhet. 1,5 p. 84,27 *ductus* -us (*ibid.* p. 85,2 -us *ductus* qui est? cum palam dicere pudor impedit [= MART. CAP. 5,470]. 1,6. 7. *cf.* 1,7 p. 86,14 hos omnes ductus plerique ... vocant -os). NON. p. 151,29 perplexabile, -um, quod aliud audiatur, aliud sentiatur. SERV. Aen. 5,687 -is agit coloribus; nec enim re vera hoc agit, ut pereat. HIER. adv. Rufin. 1,30 p. 421[A] quem ... -a laude perstrinxerim (2,34 p. 455[C] ne forte queraris -a te laude percussum). MACR. sat. 7,3,2 scomma... paene dixerim morsum -um (7,3,6 contumeliam ... celatam), quia saepe fraude vel urbanitate tegitur, ut aliud sonet, aliud intellegas (*cf. Plut. quaest. conv. 2,4 p. 631[E] ὀνειδισμὸς... ἐστὶ τῆς ἁμαρτίας παρεσχηματισμένος τὸ σκῶμμα*). SPART. Sept. Sev. 14,13 damnabantur... cur pleraque -a (figurate *exc. Pal.*) dixissent. VAL. CEM. hom. 6,3 p. 710[C] otiosa verba sunt -a convicia, stulta fatigatione composita. SIDON. epist. 4,1,2 si quid historicus verum, satiricus -um ... condiderunt. SCHOL. Cic. Gron. p. 295,31 St. -am esse istam orationem. p. 314,22 noluit servare comparationem, quia scit -a (-am *vel* -um *conicitur*) esse (*sc. omnia, illa?*). *t. t. gramm. i. q. translativus*: PROB. inst. gramm. IV 116,1 -orum nominum. 116,3. 156,23 verba -a vel translativa, ut ...'est'... et significat 'edit'. *in re metrica*: CLEDON. gramm. V 30,15 *accidit unicuique pedi* figura, quia simplices pedes componuntur et -i duplices fiunt (*locus satis obscurus*).

3 *i. q. symbolicus, allegoricus, typicus, propheticus sim.*: GLOSS. III 488,15 (507,56) allegoria -a dictio. 523,15 typicum -um. **a** *res (homines), actio*: TERT. adv. Iud. 9 p. 724 ense sermonis dei ... -o. *ibid.* agnosce et spolia -a, cuius et arma allegorica didicisti. resurr. 31 p. 69,14 videretur ... deus -am desperationem -a promissione consolatus. 52 p. 108,16 -a ... exempla animalium (adv. Marc. 2,22 p. 365,5 Cherubin et Seraphin ... *erant* in arcae -um exemplum). AVG. gen. ad litt. 8,1 p. 229,22 -arum rerum (*opp.* gestarum). 8,4 p. 236,2 earum ⟨rerum⟩ expressa narratio, quarum erat -a praecessio. civ. 11,15 p. 482,19 D. Esaias sub -a persona principis ... diabolum notans. c. mend. 10,24 p. 500,12 actio. 12,26 p. 504,22 non solum dicta, verum etiam facta...-a (17,35 p. 518,21 *al.*). **b** *dictio, interpretatio, sensus*: TERT. orat. 4 ex interpretatione -a carnis et spiritus nos sumus caelum et terra. resurr. 19 p. 51,12 solemnissimam eloquii prophetici formam, allegorici et -i plerumque (26 p. 62,4 GREG. M. moral. 16,66. *cf.* RVFIN. Orig. in num. 13,2 p. 668[B] aenigma dicitur sermo -us. AVG. gen. ad litt. 8,4 locutio *sim. al. passim*). 21 p. 54,1 -ae significantiae (*cf.* AVG. civ. 13,21 p. 585,25 D. -a significatione. *al. passim*). 30 p. 67,24 -am esse, non veram ... praedicationem (*cf.* AVG. epist. 140,41 p. 190,1 praedictio. de mend. 15,26 p. 446,24 praenuntiationem). adv. Marc. 2,19 p. 361,1 legis spiritalis ... et propheticae et in omnibus paene argumentis -ae (4,9 p. 440,26. 5,14 p. 622,13). AVG. spir. et litt. 8,14 praecepta (15,27).

4 *i. q. fictus, falsus, simulatus* (*cf. supra l. 10*): COD. Iust. 4,35,23,1 per -am donationem. 8,48,6 venditiones in liberas personas -as.

syn. et coni.: allegoricus: TERT. resurr. 19 *al.* mysticus: LEO M. serm. 59,5 p. 340[A]. propheticus: TERT. resurr. 19 *al.* spiritalis: TERT. resurr. 33 *al.* tropologicus: SIDON. epist. 9,3,5.

oppos.: incorporeus: PS. AVG. quaest. test. 23,2 p. 50,3. manifestus: AVG. quaest. hept. 3,64 *al.* perfectus: AVG. serm. ed. Mai 158,1. secundum naturam: SERV. Aen. 7,161. simplex: QVINT. inst. 9,2,7 *al.* PS. AVG. quaest. test. 23,2 p. 50,3. verus: TERT. resurr. 30 SIDON. epist. 4,1,2.

adv. ⌘**figūrātē**. *compar. v. p. 746,1. 17.* GLOSS. typice -e, formaliter. *legitur inde a* TERT. *apud* ECCL. GRAMM. RHET. [*loc. dub.: v. l. 26 et p. 746,13.*]

i. q. per figuram: **1** *per figuram sententiae vel dictionis*: PORPH. Hor. sat. 1,6,25 -e per dativum casum dixit (*opp.* simplicius erat). epist. 1,20,28 -e pro eo, quod est *eqs.* (2,1,112). DON. Ter. Ad. 190 'quo coepisti' -e, rectum enim erat 'unde coepisti'. Eun. 558 facete et -e dictum est. 629 -e et nove 'inter vias'. gramm. IV 377,33 alia *nomina* accusativum trahunt, sed -e (DIOM. gramm. I 314,12 CONSENT. gramm. V 353,6. 8). 391,6 'super' et 'subter'... -e ablativo iungi. AQVILA rhet. pr. p. 23,3 quae sunt -e enuntiata apud magnos oratores. SERV. ecl. pr. p. 2,24 *Iuvenalis* Vergilii versum de hasta -e ad speculum transtulit. 5,1 -e ait (Aen. 1,18 dixit. 7,445 communis sermo habet 'ardeo illa re', sed -ius 'ardeo in illam rem' dicimus. *sim. passim*). PRISC. gramm. II 147,21 -e... esse apposita *nomina*. 171,6 -e hoc esse prolatum. 195,23 *nomina quaedam* neutro generi adiuncta, sed -e per ἀλλοιότητα. 315,7 'hoc custos' raro nisi -e (*sc. dictum*) invenias. *sim. passim apud* PRISC.

speciatim: i. q. oblique, tectis verbis: PORPH. Hor. carm. 1,6,13 -e ... negat se posse res bellicas scribere. epod. 17,1 in hac ecloga -e cum Canidia agit. epist. 2,2,41 hic figura⟨te⟩ saevitiam Caesaris ... videtur ostendere. DON. Ter. Ad. 251 -e inducta promissio praemiorum. Eun. 805 non obsequenter, sed -e dicitur. 850 hoc totum -e dicit ... et subtiliter. IVL. RVF. rhet. 27 p. 45,15 ἐπιτροπή. haec fit, cum -e concedimus, quod velit quis faciat. PS. IVL. RVF. schem. dian. pr. p. 59,7 dicitur (dicuntur *trad.*) in eum figura⟨t⟩e, qui *eqs.* (SCHOL. Cic. Gron. p. 322,9 St. omnia in Lucullum -e dicuntur). PS. ASCON. Verr. p. 216,23 St. -e singulis additam laudem. MACR. sat. 7,3,6 scomma *est*, quod -e obiectum exprobratumque est (*opp.* aperte). SIDON. epist. 5,8,2 -ius ... pupugisse. SCHOL. Hor. epod. 17,46. epist. 1,17,46 qui petunt -e (*syn.* oblique). VITA Iuv. p. 277 L. quasi tempora -e notasset.

2 *i. q. allegorice, symbolice: dicere, intellegere, significare sim.*: TERT. resurr. 52 p. 108,26 si non -e, satis vane mulorum ... carnes ... apposuit humanis. adv. Marc. 3,5 alia species est, qua pleraque -e portenduntur per aenigmata et allegorias et parabolas, aliter intellegenda quam scripta sunt (4,24 *al. cf.* 4,1 praedicabat [4,20 *al.*]. COMM. apol. 273 Hieremias ... crucem -e demonstrat [271 prophetat] *sim. passim*). 3,14 -e ... et domino eiusmodi loquente et apostolo scribente (*cf.* HIER. hom. Orig. in Ier. 1 p. 748 *ea* -e dicta *esse*). AMBR. Abr. 2,6,26 -e ... animam ... terram appellavit. AVG. civ. 17,3 p. 200,18 D. quae ad utramque pertinere intelleguntur, ad ancillam proprie, ad liberam -e (17,5 p. 213,16). de mend. 5,7 p. 421,9 ubi quidquid gestum est, -e accipi potest, quamvis revera contigerit (in psalm. 82,8 Assur ... pro ipso diabolo -e intellegi solet. *sim. passim*). ISID. orig. 8,11,8 poetae... confingunt -e.

agitur res -e, i. ita ut allegorice significet aliam rem (praesertim rem futuram): TERT. idol. 5 omnia ... -e populo accidisse. resurr. 20 virgo concepit in utero non -e (*syn.* oblique, *opp.* manifeste). AVG. civ. 17,7 p. 221,2 D. populi... Israel personam -e gerebat homo iste. de mend. 5,7 p. 421,10 quidquid ... -e fit aut dicitur (*ibid.* l. 12. c. mend. 12,26 p. 504,22 *figurata facta* -e gesta sunt. spir. et litt. 16,28 *celebratio Paschae* -e occisione ovis per Moysen fieri praecepta est).

syn. et coni.: allegorice: TERT. adv. Marc. 4,20 *al.* ambigue: AVG. un. eccl. 18,47 p. 294,6. mystice: AVG. bon. coniug. 2,2 p. 188,18. oblique: TERT. resurr. 20 SCHOL. Hor. epist. 1,17,46. obscure: AVG. un. ecl. 5,8 p. 239,9. parabolice: SIDON. epist. 5,17,11. subtiliter: DON. Ter. Eun. 850. 851.

oppos.: aperte: DON. Ter. Eun. 851 *al.* manifeste: TERT. resurr. 20 *al.* proprie: AVG. civ. 17,3 p. 200,18 D. *al.* revera: AVG. de mend. 5,7 p. 421,9. secundum litteram: PROSP. in psalm. 103,4.

adv. **figūrātim**. *i. q. figurate, figuraliter*: IREN. 4,10,1 *Moyses* diem passionis *Christianae* ... -m praenuntiavit. CASSIOD. in psalm. 97,8 *de hominibus* -m dixit 'commoveatur mare'. ISID. in gen. praef. 2 quae in *historia sacra* -m dicta vel facta sunt et sunt plena mysticis sacramentis.

compos.: (affiguro?), configuro, defiguro, praefiguro, refiguro, transfiguro. *a* figuratus: infiguratus.

deriv.: figuratio. figurator. 2. figuratus. *cf.* infigurabilis. *Bauer.*

fil- *in vocibus graecis v.* phil- *et* phyl-.

?**filaicus**. GLOSS. III 602,8 emphraxin -us (inflatio *Büch.*, oppilatio *Bauer*). 601,16 -us quae catarticum accipit et non solvit.

fīlāmentum, -ī *n.* [*a* filum. *Th.*]. *i. q. filum*: PAVL. FEST. p. 81 infulas ... sacerdotum -a vocabant. p. 113 infulae sunt -a lanea, quibus sacerdotes et hostiae templaque velantur.

fīlātim [*a* filum. *Th.*]. *i. q. per fila*: LVCR. 2,831 purpura poeniceusque color clarissimus multo, -m cum distractum est, disperditur (dispergitur *Lachm.*) omnis.

fīlātūra, -ae *f. a* filare. *i. q. actio filandi*: SCHOL. Ter. p. 80,27 lana ac tela: lanificio et -a. [*it.* filatura, *francog.* filure, *hisp.* hiladura. *M.-L.*]

†**filax** ψόφος GLOSS. II 527,26. **filectum** *v.* filictum.

filētius *videtur idem esse quod gr.* φιλητέος: CORP. VI 10185 *gladiator aliquis* bonus amoratus -us usque at fotsa (*i. fossam*). *Jahn.*

filex *v.* filix.

⌘**fīlia**, -ae *f.* *de originatione, radice et formis romanicis v.* filius *p. 751,78. 753,42.* *merus lapidarii error*: CORP. XIII 6726 filia. *de forma* fia *v.* filius *p. 752,20.* *ad declinationem*: *nom. vulgariter* filie INSCR. Rossi Roma sott. III 126 p. 29,49. *gen.* filiaē *quattuor syllabis* PLAVT. Aul. 295 (filia in *trad.*). 372 *et* 540 (*bis* filiae *trad.*). 797. filiae: PLAVT. Asin. 595 Aul. 74 Epid. 405 TER. Andr. 322 Phorm. 244 *et passim.* filies: CORP. VI 10159. filiaes: VI 29602. *dat.* filea: CORP. I²60. fileai: CORP. I²561. filiae: PLAVT. Aul. 218. 269. 275. 794 Epid. 405 Persa 148 Stich. 560 Trin. 1100 Truc. 802 TER. Andr. 571 Hec. 629 Ad. 301 LVCIL. 849 *et passim.* *vulgariter*: filiai: CORP. V 2006. filiai ... quai: INSCR. christ. Rossi I p. 410 (*a.* 393). φιλιαι: INSCR. [*Vollmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Bull. di arch. crist. 1886 p. 142, 225 INSCR. nuovo bull. di arch. christ. 1903 p. 233. φελιε: INSCR. christ. Rossi I p. 11 (*a. 269*). file: CORP. XIII 5843. filibe: XI 2995 (*christ.*). *acc. volgariter* filia: CORP. XIV 900. *voc.*: PLAVT. Men. 822 ⟨mea⟩ filia. 844. Rud. 742 o -a mea. 1173 -a mea. PAVLVS ap. Cic. div. 1, 103 mea -a. HOR. carm. 1, 16, 1 PROP. 4, 11, 67 OV. epist. 15, 292 met. 1, 481. 10, 467 fast. 4, 456. 483. SEN. dial. 6, 22, 6 carissima -a. 6, 26, 2 MART. 4, 9, 1 QVINT. decl. 299 p. 181, 23 *et al.* *nom. plur.*: filiae: PLAVT. Epid. 36 Poen. 84. 1103. 1116. 1136. 1166. 1256. 1261 Stich. 96. 359 Trin. 157. 1100 *et passim.* filiáe: CORP. V 41. *volgariter acc. pro nom.* filias: CORP. II 38. III 3551 (10307?). 13374. VI 17959. VIII 3783. *de dat. abl. plur. haec ap.* GRAMM.: CHAR. gramm. I 129, 13 (*ex Romano*) 'filiabus' in testamentis ob discrimen sexus ait Plinius dici consuesse. 54, 10 libertabus filiabusque, quod iurisperiti instituerunt, ambiguitatis secernendae scilicet gratia. *his simillima vide* 148, 25. DIOM. gramm. I 304, 24. PRISC. gramm. II 293, 5 (*laudat* CATONEM ENN. PLAVT. Stich.). PROB. inst. gramm. IV 84, 34 SERV. gramm. IV 434, 8 EXPLAN. in Don. gramm. IV 545, 17 CLEDON. gramm. V 11, 14. 46, 4. POMP. gramm. V 173, 28. 189, 4 CONSENT. gramm. V 354, 4 PHOC. gramm. V 427, 7 PS. PALAEM. gramm. V 533, 17 FRG. Bob. gramm. V 556, 38 SACERD. gramm. VI 427, 7 CAPER gramm. VII 109, 16. filiis *fem. legitur*: ENN. scaen. 122 PLAVT. Poen. 1128 Stich. 567 BELL. Alex. 33, 2 *v. l. 31.* LIV. 38, 57, 2 ex duabus -is. FRONTIN. strat. 4, 3, 5. HYG. fab. 190 p. 121, 23 duabus -is. AVG. civ. 15, 23 p. 109, 22 D. -is (-bus *A*) Cain. *non certa lectio* HIER. epist. 52, 2, 1. CORP. III 682. V 1583. 4682. XIII 1898 fills. *nota*: CORP. VI 8644 cum duabus filis Fortunata et Felice (*hoc viro?*). *cf. infra l. 60.* filiabus *inde a* CATONE orig. frg. 94 dotes -bus suis non dant *aut addito aut supplendo masculino*: CAES. civ. 3, 108, 4 in testamento Ptolomaei patris heredes erant scripti ex duobus filiis maior et ex duabus -bus (*sic solus cod. Leid. saec. XII, om. codd. antiquiores*) ea quae aetate antecedebat. BELL. Alex. 33, 2 maiorique ex duabus -is (-bus *solus cod. Vind. saec. XIII*) Cleopatrae (*praecedit* pueris). VLP. dig. 26, 2, 5 -bus suis vel filiis (INST. Iust. 1, 14, 5. COD. Iust. 5, 9, 7 filiis vel -bus. 6, 20, 19, 1. 5, 27, 2 [*a. 405*] naturalibus -is seu -bus. 5, 27, 7, 1 [*a. 519*]. 6, 56, 4, 1. 2. 3). dig. 38, 17, 2, 28. SCAEV. dig. 33, 7, 20, 1 filiis et -bus (HIER. epist. 22, 21, 2 COD. Iust. 5, 9, 6, 5 [*a. 472*]. 6, 28, 4, 8 [*a. 531*]). ITALA exod. 3, 22 (Lugd.) deut. 23, 17 (*item* VVLG.) SERV. Aen. 6, 14 p. 6, 13 auct. 10, 497. ITIN. Alex. 14. FILASTR. 24, 2 filiis -busve. MYTHOGR. 1, 43. 2, 122 AVG. civ. 15, 16 p. 91, 25 D. INST. Iust. 2, 13, 5. COD. Iust. 5, 9, 6, 6 filiis -busque (*a. 472*). 5, 17, 8, 7 filio seu filiis, -a seu -bus extantibus (*bis; a. 449*). 9, 8, 5, 5 (*a. 397*). CORP. III 5955 filis -bus (VI 10558 fIIls fIliabus meis. IX 1451 et sibi filiis -bus et nepotibus. X 3119). VI 21020 filils -busque (IX 335). X 5849 uxoribusque ⟨filiis fra⟩tribus et -bus sororibusque. PAPYR. Oxyrh. VIII 1114, 9 (*a. 237*) -bus me⟨i⟩s Aureliabus. *non addito nec supplendo masculino*: LIV. 24, 26, 2 cum duabus -bus virginibus. HYG. fab. 44 p. 71, 2. 166 p. 20, 9 AMPEL. 15, 2 FRONTO p. 38, 4 N. VLP. dig. 30, 17 pr. 40, 12, 3, 2 PAVL. dig. 30, 15, 1 IVL. VAL. 1, 44 p. 55, 4. 22. 2, 29 p. 99, 21 MYTHOGR. 1, 204. 2, 78 TERT. nat. 2, 10 cult. fem. 2, 6 ITALA (Lugd.) gen. 28, 1. 2. 6 exod. 2, 1 FIRM. math. 4, 19, 19 SERV. ecl. 8, 29 p. 97, 16. AVR. VICT. vir. ill. 20, 1 ex duabus -bus. AMBR. Iob 4, 1, 3 HIER. epist. 22, 8, 5 VVLG. gen. 24, 3. 37. 28, 2. 6. 31, 41. 36, 2 iud. 14, 1. 2. 3. 21, 1. 14. 18 *et passim in* VVLG. AVG. civ. 3, 5 p. 101, 23 D. 3, 13 p. 111, 16. 15, 23 p. 109, 21 INST. Iust. 2, 13 pr. 3, 1, 15 COD. Iust. 1, 4, 12 (*a. 428*). 1, 5, 19, 3 (*a. 529*). 6, 28, 4, 7 (*a. 531*). CORP. II 3960. 6298. III 2120. 3355. 5947. 14293¹. VI 8859. 10518. 13073 coniugi suae ... item et -bus suabus. 34110. VIII 1181. 8676 -bus ⟨et⟩ generis. 9462. X 4289. XI 1780. 3811. *nota*: CORP. III 2684 -bus suis Stercoriae an. VIII, Iovino an. IIII, Lucio an. IIII, *ubi fraterculi sorori maiori adduntur.*

adnoto substantivum (g)nata *legi inde ab* LIV. ANDR. scaen. 11 NAEV. scaen. 125 ENN. ann. 11, *apud* PLAVT. *31ies*, *apud* TER. *19ies*, *apud* VERG. *16ies*, *apud* OV. *55ies*, *cum* filia *legatur his formis*

	PLAVT.	TER.	VERG.	HOR.	PROP.	OV.
nom. filia	20	8	4	3	2	49
voc. -a	4	—	—	1	1	3
gen. -ai	4	—	—	—	—	—
gen. -ae	3	2	—	1	—	—
dat. -ae	8	3	—	—	—	—
-am	64	27	—	1	—	—
-ā	9	2	—	—	—	—
-ae	11	—	—	—	—	—
-is	2	—	—	—	—	—
-as	14	—	1 (catal. 12, 5)	—	—	—
	139	42	5	6	3	52

de alio synonymo cf. PORPH. Hor. p. 109, 26 Danai puellas: pro eo quod est Danai -as.

I *in nomenclatione* (*v. s. v.* filius *p. 753, 43*): *pater additur pleno mulieris nomini inde ab antiquissimis: ut* CORP. I² 75 Anicia P. f. 76 Maio(r) Anicia C. f. 89 N. Atilia P. f. 2025 Sentia A. f. Thannia. 1605 Clodia Diamer. f. *aut* I² 16 ⟨P⟩aulla Cornelia Cn. f. Hispalli (*uxor*). 171 Geminia C. f. Cn. Vatroni uxor. 271 Samiaria M. f. Minor Q(uinti) (*uxor*) *et passim, post etiam ordine liberiore ut* XIV 2795 Domitiae Augustae Cn. Domiti Corbulonis fil(iae). XIV 3313 Aconia Numeriana Tuschi -a. *nota* Ⅎ *inversam*: CORP. I² 1752 Obellia L. Ⅎ. XIII 11004. *perscripta vox*: CORP. II 38 L. -a. 4554 Corneliae L. fíliae Secundinae. III 6617 Flavia Domitia Iusti f(i)lia. IV 4034 Quartila Fuficia Tu⟨.⟩riti co(ponis?) -a. 4389. V 5072 (*v. l. 23*). XI 5188. XII 2665. 4097. XIII 5843 Rufulae Rufi file. XIV 3313 (*v. l. 6*). *tribus litteris* FIL: CORP. VI 32414 (*a. 247*) Flaviae L. fil. Publiciae. VIII 11632 *al.* f(ilia) *omittitur apud barbaros ut* CIL. III 14368³⁴ (*Bedaio*) Annilio Litugenae. *nota* Spuri f. (*v. s. v.* filius *p. 754, 6*): CORP. I² 1263 Caecilia Spuri ⟨f.⟩. 1408 Basilia Sp. f. Posilla. 1684 Maxsuma Sadria S. f. V 381. 3505. 4049. VI 15706. 17780. IV 1136. X 3079. XI 1037 *al.* *similia in libris*: CIC. rep. 2, 46 Lucretiae, Tricipitini f., Collatini uxori. div. 1, 4. LIV. 10, 23, 4 Verginiam A. f. TAC. ann. 1, 12 Vipsania M. Agrippae f. *et passim.* *nota poetica*: HOR. sat. 2, 5, 65 -a Nasicae. SVLPICIA Tib. 3, 16, 4 Servi -a Sulpicia (*superbe dictum*). MART. 4, 9, 1 Sotae -a clinici, Labulla. 6, 69, 2 Bassi -a. 11, 2, 2 aratoris -a Fabricia (-ii *codd.*). *matris nomen additur*: CORP. I² 1837 Posilla Senenia Quart(ae) f. 2076 Annia Sex. f. Cassia nata. V 5072 Kaninia Quarti -a Teda matre. XIV 3607 Vibia Marsi f. Laelia nata Pulchri (*coniunx*). LAVD. Matidiae (Corp. XIV 3579) 32 ... Augustae filiam. IVV. 14, 26 Largae -a. *nomina mythica*: LIV. ANDR. carm. 15 sancta puer, Saturni -a, regina. 16 nympham Atlantis -am Calypsonem. 25 diva Monetas -a. PLAVT. Amph. 99 Alcumena ..., Electri -a. Epid. 604 Circam Solis -am. VARRO ling. 5, 144 a Latini -a ... Lavinia (*cf.* ELOG. Corp. I² p. 189 n. 2 Lavinia Latini -a). CIC. Tusc. 1, 28 Ino Cadmi -a. PROP. 1, 2, 18 Eueni ... -a. PRIAP. 68, 25 Alcinoi ... -a. *et passim.* *graeca*: PLAVT. Aul. 476 Euclionis -am (603. 683). Epid. 635 Telestidem te, Periphan⟨a⟩i -am. Trin. 1183 TER. Haut. 1065 *passim.* *nota*: CIRIS 220 Ogygii Phoenicis -a Carme. *at graece*: VERG. Aen. 6, 36 Deiphobe Glauci (*sc. filia; v.* SERV. Aen. 1, 41).

II *in sermone liberiore* (GLOSS. θυγάτηρ): *exempla antiquissima*: LIV. ANDR. (*v. supra l. 26*). NAEV. carm. frg. 1 novem Iovis concordes -ae sorores. ENN. scaen. 122 ⟨a⟩ -is ... Nerei. 227 tua reconcilietur uxor, mea necetur -a? 277 ad Peliae -as. CAECIL. com. 113 -a redeat. *addo selecta*: HOR. carm. 1, 16, 1 o matre pulchra -a pulchrior! (*cf.* OV. met. 4, 210 *sq.*). 3, 27, 35 o relictum -ae nomen pietasque! PROP. 4, 11, 67 -a, tu specimen censurae nata paternae!

de matre: PLAVT. Asin. 544 audientem dicto, mater, produxisti -am. 595 acerbum funus -ae faciet. PLAVT. Cist. 163 peperit -am (569. 617 Epid. 542 CIC. Flacc. 72 *al.*). PLIN. epist. 4, 21, 1 -am enixa (SVET. Cal. 8, 3). PLAVT. Cist. 568 eam suam esse -am (762 Epid. 590 *al.*). Epid. 585 equidem hac invita tamen ero matris -a. PLAVT. Epid. 561 -am, quam ex te suscepi. SEN. dial. 6, 16, 6 habes ex illo duas -as. PLAVT. Cist. 533 carebo -a. CORP. IX 5629 (= CARM. epigr. 153) mater fecit -ae, quae nunquam laesit matre⟨m⟩. *nota praegnanter dictum*: SEN. contr. 9, 6, 1 -ae quoque noverca.

de patre: PLAVT. Aul. 23 huic -a una est (Poen. 84 *al.*). Poen. 1136 an huius sunt illae -ae? (1171 Cas. 1013 *al.* *nota*: MART. 11, 4, 1 summi -a tota patris *Minervae Iovis sine matre*). VVLG. gen. 20, 12 -a patris mei et non -a matris meae. PLAVT. Aul. 781 -am ex te tu habes (VERG. catal. 12, 5 duas habere -as Atilium. *al.*). TER. Phorm. 942 ex qua -am suscepit (Phorm. 1006 QVINT. decl. 381 p. 425, 18 *al.*). SEN. contr. 9, 6 tit. ex ea -am sustulit (PLIN. epist. 8, 23, 7 *al.*). SVET. Nero 35, 3 ex hac -am tulit (Otho 1, 3 *al.*). TAC. ann. 3, 23 qui -am ex ea genuerat. VVLG. gen. 5, 4 genuitque filios et -as (*sic passim in* VVLG.). PLAVT. Epid. 368 pater suam -am esse retur (698 Poen. 1116 *al.*). PLAVT. Cist. 605 ex priore muliere nata ... meo ero est -a (Epid. 172 prognatam. IVV. 9, 83 quod tibi filiolus vel -a nascitur ex me. TAC. ann. 15, 23 *al.*). PLAVT. Persa 341 utrum tu pro ancilla me habes an pro -a? TER. Haut. 667 nunc ita tempus est, mihi ut cupiam -am. VVLG. gen. 6, 1 cum ... homines ... -as procreassent. LIV. 38, 57, 7 de communi -a (QVINT. inst. 3, 11, 6 TAC. ann. 16, 34 AMM. 28, 4, 9 INSCR. crist. Rossi Roma sott. III tab. 22, 10 *al.*). CORP. I² 1215, 11 sibei esse talem ereptam -am.

fratris filia *sim.*: OV. Ib. 544 ut cui Pyrrha sui -a fratris erat. LIV. 1, 3, 11 fratris filiae Reae Silviae (42, 34, 3 SEN. apocol. 13 GAIVS inst. 1, 62 *al.*). LIV. 24, 8, 11 sororis meae -am (PAVL. FEST. p. 14 VELL. 2, 100, 4 GAIVS inst. 1, 62 CORP. VI 32414 [*a. 247*] *al.*). SVET. Claud. 26, 2 consobrini sui -am. AVSON. 187, 5 p. 46 -a nam fuit haec amitae.

nota poetice vel liberius dicta: EPICED. Drusi 303 tu (*Antonia*) -a ('*Nichte*') Caesaris. QVINT. inst. 8, 4, 22 *Priamus Helenam* -am appellans *pro nuru. cf.* SVET. Claud. 39, 2 ducturus contra fas Agrippinam uxorem, non cessavit omni oratione '-am et alumnam et in gremio suo natam et educatam' praedicare. VVLG. Ruth 1, 11 -ae meae (*loq. socrus ad nurus; item* 1, 12. 13. 2, 1 -a mea *et al.*). *cf.* AVG. quaest. hept. 1, 149.

de numero: PLAVT. Poen. 84 duae ... -ae (Stich. 539. CIC. parad. 44 duas ..., plures. *al.*). CIC. Cato 37 quinque (VAL. MAX. 8, 13, 5). fin.

[*Vollmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

5, 82 tris (VAL. MAX. 7, 1, 1 PHAEDR. 4, 5, 3 *al.*). TER. Phorm. 645 -am . . . unicam (CIC. Verr. 2, 104 rep. 3, 17 LIV. 3, 45, 9 *al.* CORP. II 129). VVLG. iud. 11, 34 unigenita.

de aetate et corpore: PLAVT. Aul. 172 -am virginem (*cf.* Trin. 110 suamque -am esse adultam virginem. TER. Ad. 466 NEP. Att. 19, 4 LIV. 1, 11, 6 *al.* VAL. MAX. 1, 5, 4 adultae aetatis virgini). Truc. 821 -am meam quis integram stupraverit. PLAVT. Poen. 1156 maiorem (1278 Stich. 66 CIC. Brut. 101 *al.*). CAES. civ. 3, 112, 9 minor (BELL. Alex. 4, 1 LIV. 6, 34, 5 *al.*). TER. Haut. 602 reliquit -am adulescentulam. CIC. Cluent. 11 reliquit... grandem... et nubilem -am. Quinct. 98 -ae nubili (OV. rem. 571 SEN. contr. exc. 6, 6, 6. VAL. MAX. 6, 1, 4 nubilis iam aetatis -ae. *et al.*). Tusc. 5, 58 adultae. div. 1, 36 adulescentem. NEP. Them. 8, 4 -am ... parvolam (AMM. 18, 10, 1. 26, 7, 10 *al.*). TIB. 1, 10, 24 parva (EPIST. Sapph. 70 OV. fast. 2, 652 *al.*). MART. 7, 10, 14 poscit iam dotem -a grandis. GAIVS inst. 1, 32^A ⟨annicula⟩.

de condicione civili (*definitiones v. s. v.* filius *p. 756, 30*): PLAVT. Aul. 74 erilis -ae (275 Cist. 550. 749 *al.* TER. Ad. 301 mihi eraeque -aeque erili). Poen. 1344 hasce aio liberas ingenuasque esse -as ambas meas. SEN. dial. 11, 14, 3 -a familiae (PAVL. dig. 2, 14, 21, 3 -a familias. 47, 10, 18, 2 nupta -a familiae. GAIVS inst. 3, 104. 114 *al.* *nota* GAIVS dig. 15, 27 pr. -arum familias). SCAEV. dig. 32, 41, 11 naturalis -ae (PAVL. dig. 40, 5, 40 pr. COD. Iust. 5, 27, 2 *al.* CORP. II 1213. VI 7788. 18837. 21458. 35523. VIII 3909. 3910. XIV 381). PLIN. epist. 8, 23, 8 -am pupillam. GAIVS inst. 3, 40 adoptivus filius -ave (CORP. III 1182 fil(iae) *illius* et adoptiv(ae) *alterius*. GAIVS inst. 1, 59 eam quae mihi per adoptionem -ae aut neptis loco esse coeperit). *verba*: PLAVT. Aul. 172 eius cupio -am virginem mihi desponderi (205. 255 mihi despondes -am? 271. 782 Cist. 600 Poen. 1166. 1278 CIC. Cluent. 179 *al.* *cf.* VARRO ling. 6, 70. 71. PLAVT. Trin. 1183 haec tibi pactast Callicli ⟨huius⟩ -a. TAC. ann. 1, 55 -am . . . alii pactam. 2, 43. TER. Haut. 714 non [*mihi*] committet -am). SEN. benef. 4, 35, 1 promisi tibi in matrimonium -am. PLAVT. Aul. 219 -am tuam mi uxorem posco. PLAVT. Aul. 228 si -am locassim meam tibi (TER. Phorm. 645. CIC. inv. 1, 91 collocasset. Vatin. 28 *et passim*). Aul. 384 quam minimo sumptu -am ut nuptum darem (NEP. Paus. 2, 3 *al.*). Cist. 499 tibi uxorem -am dedero meam (Trin. 1162). Rud. 1213 daturum meam illi -am uxorem. TER. Andr. 148 *et sim. passim. nota*: 830 ut homini adulescentulo . . . -am ut darem in seditionem atque in incertas nuptias. SEN. contr. exc. 7, 6 tit. ille manumisso -am iunxit (collocavit SEN.). PLAVT. Aul. 258 ne quid dotis mea ad te afferret -a. 269 meae me -ae daturum dotem? (Stich. 560 Trin. 157. 1100. CATO orig. frg. 94 dotes -bus suis non dant. *al.*). Aul. 289 cuius ducit -am? (479 pauperiorum -as ut indotatas ducant uxores domum. 613 CIC. Sest. 6. 7 *al.*). PLAVT. Aul. 295 hic non poterat de suo senex obsonari -ai nuptiis? (372. 540. 797 *al.*). TER. Andr. 534 hodie -am meam nubere tuo gnato. Hec. 538 nuptam . . . -am. LVCIL. 849 repudium . . . -ae remisit. CIC. Cluent. 14 cupiditate matris expulsam ex matrimonio -am. LIV. 4, 4, 7 vestras -as sororesque enubere... e patribus. 26, 34, 3 -as, quae enupsissent, priusquam. PLIN. epist. 8, 18, 4 emancipatam -am (MOD. dig. 27, 1, 15, 16 *al.*). GAIVS inst. 1, 175 sibi remancipatam -am. LAVD. Murdiae (Corp. VI 10230) 4 omnes filios aeque fecit heredes, partitione -ae data. SEN. contr. 2, 2, 4 pater dum nimis amat -am abdicat (QVINT. decl. 259 p. 35, 18 *al.*). VARRO frg. Gell. 18, 12, 9 duas -as regum (SEN. dial. 5, 39, 4 regis -am. PLIN. nat. 7, 132 VAL. FL. 1, 61 *al.*). CIC. Phil. 3, 17 ex libertini -a. NEP. Att. 12, 1 equitis R. -am. SEN. contr. 1, 3, 4 tot principum -ae. LEX Iul. Pap. (dig. 23, 2, 44 pr.) senatoris -a. SEN. contr. 1, 6 tit. archipiratae -a. VAL. MAX. 9, 1 ext. 2 -as dominorum. QVINT. decl. 252 tit. pauperis et divitis -ae (*sic saepe*). SVET. Vit. 6 consularis viri -am. CORP. II 1174 consularis ⟨f(ilia)⟩.

educare *sim.*: PLAVT. Cist. 172 eaque educavit eam sibi pro -a. Epid. 561 -am . . . eductam perdidi. TER. Phorm. 943 eam clam edūcat. Eun. 116 mater . . . coepit studiose omnia docere, educere ita ut⟨i⟩ si esset -a. QVINT. decl. 270 p. 107, 4 alteram -am eduxi.

translate de aetate minoribus non progenitis: OV. met. 10, 467 forsitan aetatis quoque nomine '-a' dixit, dixit et illa 'pater'. Pont. 4, 8, 11 nam tibi quae coniunx, eadem mihi -a paene. ITALA Is. 32, 9 (Tert. adv. Marc. 4, 19) -ae in spe, audite (-ae confidentes VVLG.). ITIN. [Silv.] 20, 9 dic, -a, quodvis (*loq. episcopus*). *item* 20, 12 *al.* VVLG. Ruth 3, 10 psalm. 44, 11 *al.* Matth. 9, 22 *sim. al.* HIER. epist. 6, 2, 1. 22, 26, 1 *al.* 54, 6, 1 in Christo -a. EPIST. pontif. 382 (Coelestin.) Migne 50, 565^A ne quis sacerdos cum -a spiritali fornicatus fuerit (*cf.* 383 p. 565^D).

sententiae: PLAVT. Stich. 96 numquam ... nimis curare possunt suom parentem -ae. LYGD. 4, 51 tantum cara tibi, quantum nec -a matri quantum nec cupido bella puella viro. OV. ars 1, 285 Myrrha patrem, sed non qua -a debet, amavit. SEN. contr. 9, 5, 15 in paternis tabulis -ae (-o *trad.*) locus aut suus debetur aut nullus. SEN. benef. 1, 3, 9 tamquam matri post -as soleat nomen imponi. SEN. dial. 11, 2, 4 omni obsequio et pietate, quanta vel in -a conspici potest. PETRON. 67, 10 plane si -am haberem, auriculas illi praeciderem. LAVD. Matidiae (Corp. XIV 3579) 9 verendo ut -a. APVL. met. 6, 4 nurus, quam -ae semper dilexi loco. VVLG. Ezech. 16, 44 sicut mater, ita et -a eius.

Christiana: TERT. orat. 22 angeli propter -as hominum desciverunt a deo (adv. Marc. 5, 18 p. 642, 21). VVLG. gen. 6, 2 videntes filii dei -as hominum (6, 4 *et passim*). 24, 3 de -bus Chananaeorum (24, 37 *et sim. passim*). 28, 6 de -bus Chanaan (28, 8 *et sim. saepe*). II reg. 1, 24 -ae Israel (*saepe*). IV reg. 19, 21 -a Sion . . . -a Ierusalem (*et haec crebra*). OPTAT. 5, 4 p. 128, 6 deus lavat filios et -as ecclesiae. TERT. cult. fem. 2, 6 absit a sapientiae -bus stultitia tanta. DIONYS. EXIG. inv. cap. Ioh. p. 421^B nefanda diaboli -a (*Herodias*). PASS. Paul. 14 vale, Plautilla, aeternae salutis -a! HIER. epist. 54, 3, 3 anima, quae dei -a nuncupatur. AVG. gen. ad litt. 7, 23 p. 222, 13 angeli aut angelorum -am dicere esse animam (*cf.* 10, 2 p. 298, 4. 10, 3 p. 298, 12). *nota*: AVG. civ. 16, 40 p. 190, 14 D. scriptura consuevit, quae unam quoque -am Ioseph -as nuncupavit. EVCHER. form. 5 p. 32, 1 -a: anima fidelis vel ecclesia.

non de hominibus: HOR. carm. 1, 14, 12 Pontica pinus, silvae -a nobilis. MART. 14, 90 nec silvae -a Maurae (*sed* acer). SYMPH. 286, 54 (*navis*) formosae -a silvae. VAL. MAX. 3, 2 ext. 5 mirificas -as Leuctram et Mantineam relinquo (*verba morientis Epaminondae*). MART. 13, 35 -a Picenae venio Lucanica porcae. 13, 103 Antipolitani ... sum -a thynni (*loquitur muria*). AVSON. 11, 3 p. 323 P. (*echo*) aeris et linguae sum -a. 393, 74 p. 248 Cadmi nigellas -as (*litteras v. s. v.* filiola *p. 751, 54*). AVG. civ. 3, 14 p. 113, 15 D. -a civitas cum civitate matre pugnavit. *ibid.* ab urbe -a. 5, 25 (*Constantinopolim*) ipsius Romae -am (*sim.* quaest. hept. 7, 9 *ad* iud. 1, 27). *de bestiis*: OV. met. 10, 326 fit equo sua -a coniux. ITALA Is. 43, 20 (Tert. adv. Marc. 3, 5) bestiae agri, sirenes et -ae passerum (θυγατέρες στρουθῶν, VVLG. struthiones. -ae struthionum HIER. in Is. 43, 20 p. 520). *cf. Onomast.*

fīliālis, -e *a* filius. *i. q. fili proprius, filium decens*: PS. AVG. serm. 64, 4 -i . . . amore (*in deum*). PS. RVFIN. in psalm. 33, 1 ad -em timorem.

fīliālitās, -ātis *f. a* filialis. *significat 'substantia filialis' 'ein Sohneswesen'*: CANDID. gen. div. 8 *Christus dei* opus, non generatio neque -s, neque filius, neque unigenitus. 9 ab istius modi motione (*spiritus*) -s quaedam repente erumpit.

fīliaster, -stra *m. f.* [*a* filius, -a. *Th.*]. *de forma* filiatr- *v. l. 48. 56.* [*val.* fiastru, *francog. vet.* filastre, *hisp.* hijastro; *fem. val.* fiastră, *hisp.* hijastra. *M.-L.*]. *i. q. privignus (-a) v.* GLOSS. II 580, 21 privignus. IV 442, 28 privignus, qui ante natus est. *contaminatae* II 329, 41 θυγατριδῆς neptis -r. III 254, 14 ἡ θυγατριδῆ neptis -r. *v. Ruggiero, Diz. epigr. III p. 88 sq.* PS. QVINT. decl. exc. Mon. 2 p. 359, 5 (Leh.) noverca, quae nunquam -um diligit naturaliter, sed odit. SCHOL. Hor. carm. 3, 24, 17 (II p. 384 K. *codd. saec. X et XI*) apud nos quidem odiunt novercae filios alienos, apud illos vero eos ita nutriunt et diligunt ut filios, non -os. CORP. III 9500 (*cf.* add. p. 2139). V 2998 sibi et . . . uxori et Saufeio Nigrino -o posterisque suorum. VI 3447. 6713. 7527. 8533. 9041 Naevio Telesphoro filio et Naevio Successo -o. 9475 -o bene merenti. 11791. 14047. 15993. 17423. 32880. 34064. VIII 2848 filiatrum (*errore lapicidae*). IX 4653. X 590. 5454 (= XIV 712). 7526. XIII 2073 *pater* -o et *mater* unico filio. *fem.*: EPIST. canon. (Migne 56, 891) 4 qui incestas nuptias contrahunt, id est matrinam, cognatam vel socrum aut -am . . . in coniugio sibi sociant. EVANG. de nativ. Mar. (Tischendorf[1] p. 104) Cleophas cedit fratri suo Ioseph in uxorem Mariam matrem Christi, quae -a sua fuit. CORP. VI 5600 -ae b(ene) m(erenti). 13101. 13317. 13441. 14050 (= X 2201). 15585. 16934. XIII 1829 pateratus (*i.* patraster *i. q. vitricus*) fIliast⟨rae⟩ suae. XIV 3744. INSCR. Muratori 1958, 6 (*Romae, christ.*) patrater filiatrae (*sic trad.*).

[fīliater, -tra] *v.* filiaster, -stra *l. 48 et 56.*

***fīliātio,** -ōnis *f. a* filius. *de relatione inter deum patrem et Christum*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 24 p. 1057^C. 1, 31 p. 1064^B. MAR. MERC. Nest. serm. 2 *et saepius.* AVELL. p. 274, 5. 9. 16. 276, 2. 3. 4. 9 *bis.* 277, 6. 7. 8. 9. 12. 705, 16 CASSIOD. hist. 1, 14 p. 907^D. 910^A. 910^B PS. PRIMAS. in Hebr. p. 732^A. 689^B. *Vollmer.*

filica, -ae *f. v.* filix *p. 759, 39.*

filicātus, -a, -um [*a* filix. *Th.*]. *de etymologia*: PAVL. FEST. p. 86 -a (fel- *pars codd.*) patera dicta, quod ad filicis (*al.* felicis) herbae speciem sit caelata. CAPER gramm. VII 106, 1 felicem, non filicem dicere debemus. unde et felicata (*sic M*; feliciata *B C*) opera priores dixerunt caelata. *de scriptura*: fel- *scripsisse videtur* FEST., *ut probat ordo litterarum apud* PAVL. FEST. (*l. 66*); *item* CAPER (*l. 68*). *in codicum varia memoria fere ubique idem vel traditum est vel latet.*

i. q. figuris filicum speciem praebentibus ornatus (*v. l. 66 et 67; cf. Mau, Privatl. p. 696*): CIC. Att. 6, 1, 13 in -is (felicitatis *trad.*) lancibus et splendidissimis canistris holusculis nos soles pascere; quid te in vasis fictilibus appositurum putem? parad. 11 quid? a Numa Pompilio minusne gratas dis immortalibus capudines ac fictiles urnulas fuisse quam -as (*sic* $A^2 B^2 V^1 F^1$; felicatas $A^1 V^2$; felicitas B^1; delicatas F^2) aliorum (Saliorum *Baiter; v. Thes. gloss. s.* capedo) pateras arbitramur?

?**filicicula,** -ae *v. p. 751, 15.*

filicīna, -ae *f.* (*de -ī- non constat*): PS. APVL. herb. 83 herba radiolum, quam alii -am vocant. GLOSS. III 542, 29 radiolum id est felcina. 574, 67 radiolus id est -a.

filico, -ōnis *m.* [*a* filix. *Th.*]. PAVL. FEST. p. 86 -es mali et

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nullius usus, a filice dicti (felicones *et* felice *codd. plurimi.* FEST. *sic scripsisse videtur, v. p. 750, 71*).

filicteron (felicteron). *est vox gr.* θηλυπτερίς, *transformata in similitudinem vocis, quae est filix (felix); de ct pro* πτ *cf. etiam* DIOSC. 4, 182 briocteris = *gr.* δρυοπτερίς. DIOSC. 4, 180 de -on. -on aut nimfon aut epion dicunt (*hic et in indice libri* fel- *scriptum*). *cf.* filix *p. 759, 55.*

filictum, -ī *n.* [*a* filix. *Th.*]. *scriptura* fel- COLVM. 2, 2, 8 *SA.* filectum *codd.* PALLADII (*l. 11sq.*). [*raetor.* felet, *hisp.* helecho. *M.-L.*] *i. q. locus filicibus vestitus*: COLVM. 2, 2, 8 *locus incultus* -is aliisve frutectis impeditus. PALLAD. 8 tit. 1. 8, 1 tit. de exstirpandis vepribus et -is. 9 tit. 3. 9, 3 tit. de ... exstirpandis carectis atque -is. 9, 3.

filicula, -ae *f.* [*a* filix *deminutive. Th.*]. fel- *scriptum in codd.*: CATO agr. 158, 1. COLVM. 6, 27, 11 *pars codd.* felicla GLOSS. III 542, 9. filcicula *vel* felcicula GLOSS., filiciculae MARCELL. med. 25, 37 (*L*, filicula *P*). 28, 13 *bis* (*PL*). *cf. gr.*: DIOSC. 4, 131 *RV* φιλίκλα. 4, 135. 187 φιλίκλαμ. 4, 186 φιλίκουλα. *de nomine*: PLIN. nat. 26, 58 polypodi, quam nostri -am vocant. MARCELL. med. 25, 37 herbae pteridis, id est -ae, quae ratis gallice dicitur. GLOSS. adiantus id est -a vel polopodia, qui in arbore nascit. pulitricon id est adiantus id est felce, quae in arbore est. III 542, 9 polypodion id est -a: folia habet simile quomodo †corbuspede. 563, 43 filicroram pollipodia. *cf.* filix *p. 759, 61.* DIOSC. 4, 135 *RV* ἀδίαντον ἕτερον ... Ῥωμαῖοι καπιλλάρεμ, οἱ δὲ πίννουλαμ, οἱ δὲ φιλίκλαμ. 4, 186 πολυπόδιον ... Ῥωμαῖοι φιλίκουλα λουκιτάλις. 4, 187 δρυοπτερίς ... Ῥωμαῖοι φιλίκλαμ. 4, 131 κατανάγκη ... Ῥωμαῖοι ἕρβα φιλίκλα. [*catal.* farigola. *M.-L.*] *describitur* -a, *quae est* πολυπόδιον, PLIN. nat. 26, 58. *in usu est medicinae*: CATO agr. 158, 1 -ae pullum. CELS. 2, 12, 1. COLVM. 6, 27, 11 -a. MARCELL. med. 25, 37 -ae ... radices. 28, 13. *Bauer.*

***fīlietās,** -ātis *f. a* filius, *cf.* υἱότης. *de relatione inter deum patrem et filium* (GLOSS. -s ad habendos filios. *male versa*): MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 27 p. 1060ᴰ. 1, 51 p. 1079 (*opp.* paternitas). gen. div. verb. 30 generationis sive -is. HIER. Didym. spir. 31 p. 130ᴮ *spiritus sanctus* habens filii proprietatem secundum quod deus est, non tamen -em (*male editur* filieitatem), ut filius eius sit. MAR. MERC. eph. synod. p. 191 (*bis*) *et alibi.* CASSIOD. hist. 1, 14 p. 909ᶜ.

fīliola, -ae *f. a* filia *deminutive.* [*it.* figliuola, *francog.* filleule, *hisp.* hijuela. *M.-L.*] *i. q. filia hypocoristice*: PLAVT. Cist. 571 quae educaret eam pro -a sua. 665 nostram -am. Rud. 39 huic -a virgo periit parvola. 106 -am ego unam habui. CIC. Mur. 23 mihi videris istam scientiam iuris tamquam -am osculari tuam. div. 1, 103 -am suam ... osculans (VAL. MAX. 1, 5, 3). Att. 1, 18, 1 cum uxore et -a et mellito Cicerone. 5, 19, 2. 6, 1, 22. 7, 2, 4 -a tua te delectari laetor. 14, 4, 6 mea carissima -a. IVV. 6, 241 utile porro -am turpi vetulae producere turpem. SVET. Tib. 53, 1 nurum ... manu apprehendit graecoque versu 'si non dominaris' inquit, 'filiola (*fuerit* θυγάτριον), iniuriam te accipere existimas?' AVR. Fronto p. 91, 12 N. AMM. 18, 5, 4 qui divitias solas ut -as iucundissimas amplectuntur. MAX. epist. p. 3 -as meas ... intra id monasterii ovile constituas. ENNOD. opusc. 5, 22 p. 399, 11 parvulam -am. CAES. AREL. testam. 61 domnae -ae. CORP. X 4030 (*in cippo*) -a vivit. CARM. epigr. 1070, 1 (= CORP. II 3501) filiola⟨m⟩ amisit pater. 1076 eripuit matri ... crudelis cassus -am e manibus. *nota: pro filio effeminato*: CIC. Att. 1, 14, 5 duce -a Curionis. *translate*: AVSON. 396, 52 (p. 252 P.) Cadmi -is atricoloribus (*litteris v. s.* filia *p. 750, 21*).

fīliolus, -ī *m. a* filius *deminutive.* [*it.* figliuolo, *francog.* filleul, *hisp.* hijuelo. *M.-L.*] *de accentu volgari cf.* COMM. *l. 69.* GLOSS. υἱάφιον ὑποκοριστικῶς. PLAVT. Capt. 876 qui tibi surripuit quadrimum puerum -um tuom. Truc. 640 -um peperit *mulier.* 805 supposivit. :: cui? :: sibi. :: pro -on? :: pro -o. CIC. Att. 1, 2, 1 -o me auctum scito salva Terentia. VAL. MAX. 8, 8 ext. 1 Socrates ... cum parvolis -is ludens. IVV. 6, 390 quid faceret plus aegrotante viro, medicis quid tristibus erga -um? 9, 83 quod tibi -us vel filia nascitur ex me. AVR. Fronto p. 101, 19 N. vidi -os meos. CORP. V 1113 ⟨filio⟩lo infelicissimo. 1808 -o suavissimo. *apud Christianos, praecipue vocative, de minoribus docendis*: ITALA Matth. 9, 2 (Afr.) bono animo esto, -e (τέκνον, VVLG. fili). I Tim. 1, 18 (Tert. praescr. 25) -e Timothee (VVLG. fili). COMM. instr. 2, 26, 6 reddite vos Christo similes, filióli magistro. VVLG. Marc. 10, 24 -i, quam difficile est. Ioh. 13, 33 -i, adhuc modicum vobiscum sum. Gal. 4, 19 -i mei, quos iterum parturio. I Ioh. 2, 1 (*iam apud* TERT. pudic. 19). 2, 12. 18. 28. 3, 7. 18. 4, 4. 5, 21 HIER. in Gal. 6, 10 p. 529 vir. ill. 16 p. 18, 9 Rich. RVFIN. Greg. Naz. orat. index p. 252, 11 Eng. PETR. CHRYS. serm. 61 p. 369ᴬ PALLAD. hist. mon. I 2, 6 PASS. Petr. Paul. long. 63. *Vollmer.*

? **filiosemen** malabracio (μαλάβαθρον, *v. Thes. Gloss. em. s.* folium?) GLOSS. III 568, 51.

? **filistrus** (filtrus? *Götz*) fimbria GLOSS. V 295, 4. *Jchm.*

***fīlius,** fīlī *post* fīliī *m.* [*i. q. falisc.* file (*fem.* filea), *umbr.* fel...; *cf. esse videtur cum umbr.* (sif) feliu, filiu '(sues) lactentes', *lett.* dīle, dēle 'vitellus lactens', *lituan.* pirmdelys 'primus genitus' *et cum* fellare, *ita ut primo lactentem significaverit* (*cf. W. Schulze, Zs. f. vergl. Sprachforsch. 27, 425*), *nisi conectere mavis cum messap.* biliva, bilia 'filia'. *Th.*]. *vera scriptio* fil- *cum sescenties tradatur in Plauti et Terenti codd. et in titulis, etiam in antiquissimis ut* CORP. I² 555 (*speculum Praenest.*) Tasei filios. I² 9 *elog. Scip.* filios Barbati. I² 37 fi(lios) *bis.* I² 60 filea. I² 561 fileai. I² 1216 filius. I² 1328. 1529, 14. 1744. 1751. 1760. 1771. 2215. LEX repetund. (Corp. I² 583) *ter* filius; CORP. XI 1420, 7 (*a. 4*); *passim in* MON. Ancyr. CORP. I² p. 189 filia — *male scriptum est* feil-: CORP. I² 1799 (*nom. plur.*) feilei. I² 623 = III 582 (*a. 44 a. Chr.*) *gen.* feili. I² 1215 v. 1 feilia (*at* v. 11 filiam), *item* 1253. IX 5629 (= CARM. epigr. 153). *porro* XI 4805 fei⟨l⟩ieis. XII 2600 (*post a. 27 a. Chr.*) feil(io). 2665 feilio *et* feilia. 5095 feilius; *semel etiam in* PLAVTI *Ambrosiano scriptum est* feilias Poen. 1239. [*vix recte* RHET. Her. 1, 12, 20 *Marxius scripsit* feilius]. *nota etiam* ī *in longam*: MON. Ancyr. 6, 10 CORP. X 3734. XIV 3608, 19 *et passim in* CORP., *etiam* I *cum apice.* — *scriptio* fel- *sequioris est aevi*: INSCR. Jahreshefte d. österr. arch. Inst. 11 (1908) p. 80 feliae. INSCR. christ. Rossi I p. 11 (*a. 269*) φελεις *i.* felie. CORP. III 15035. XIV 1011. *item male scriptum*: fill-: CORP. III 14092. XII 2246. XIII 6114. 6125 INSCR. christ. Brit. 13. FÍLIO CORP. X 6100 *in titulo ubi male ponuntur apices, item* XII 4097 filiá. *cf.* VIRG. gramm. epist. 1 p. 113, 15 multi dicunt 'fillius' pro eo quod sit 'filius' sicut Maceronto graecus discipulus. *nota etiam in carmine inerti* CORP. III 4487 fīlio. *inepte* GRAMM. suppl. 213, 2 'fidius' pro 'filius'. *de formis Etruscis(?)* fius, fia *v. Lattes, Archiv 13, 377 sq.* **de formis** *praemittendum gen. plur.* filiorum *non legi ante* CIC. (*primum* S. Rosc. 64, *praeterea* 7ⁱᵉˢ), *poetis autem in versibus dactylicis componendis formas creticas* filio, filium, filii, filiis, filios *non idoneas aut molestissimas fuisse ideoque factum esse ut vocabulum* filius *omnino ex epicorum sermone fere pelleretur. cum enim apud* PLAVT. *legatur* filius 66ⁱᵉˢ, *apud* TER. 17ⁱᵉˢ; fili: PLAVT. *quater*, TER. *bis*; filio: PLAVT. 66ⁱᵉˢ, TER. 12ⁱᵉˢ; filium: PLAVT. 82ⁱᵉˢ, TER. 41ⁱᵉˢ; filii: PLAVT. 6ⁱᵉˢ, TER. *quater*; filiis: PLAVT. *ter*, TER. *bis*; filios: PLAVT. 7ⁱᵉˢ, *in dactylicis versibus legitur* filius: CATVLL. 78, 2 VARRO Men. 226, 2 VERG. 15ⁱᵉˢ, HOR. 10ⁱᵉˢ, TIB. *semel*, LYGD. *semel*, PROP. *bis*, OV. 19ⁱᵉˢ, MANIL. *bis*, PERS. *semel*, PETRON. *semel*, VAL. FL. *semel*, HOMER. *semel*, STAT. *semel*, MART. *bis*, IVV. 11ⁱᵉˢ; *gen.* fili: EPICED. Drusi *semel*; *voc.* fili: POMPIL. epigr. 1, 2, *omnino deest vocabulum apud* LVCR. GRATT. SEN. trag. LVCAN. CALP. SIL. *in versibus iambicis vel logaoedicis extat* filius *apud* CATVLL. *semel*, VARRO Men. *semel*, PVBLIL. *semel*, VERG. priap. *semel*, HOR. carm. *quater*, PHAEDR. *semel*, MART. *ter*; *gen.* fili: CATVLL. *semel*; filio: PRIAP. *semel*, PHAEDR. *semel*; filium: ENN. scaen. *semel*, HOR. carm. *semel*, PHAEDR. 5ⁱᵉˢ, MART. *ter*; *voc.* fili: CATVLL. *bis*; *nom.* filii: VARRO Men. 271, 2; filios: PACVV. trag. *semel*, MART. *ter.* *addo quod* COMM., *securus ille quantitatis, exhibet* filius 8ⁱᵉˢ, filio *ter*, filium 7ⁱᵉˢ; *voc.* fili *ter*; *plur.* fili *quater*, filiorum *semel*, filiis *semel*, filios 7ⁱᵉˢ. *substituerunt poetae voci* filius *varia* (*de nomenclatione v. p. 754, 40; de vocativo* gnate *p. 753, 8*): (g)natus *inde ab* ENNIO (scaen. 82), creatus (ENN. ann. 627 *al. v. vol. IV p. 1160, 8*), cretus (*inde a* VERG.; *v. vol. IV p. 1184, 34*), puer (ENN. scaen. 44 *al.*), sanguis (ENN. ann. 113 *al.*), genus, progenies, stirps, propago, partus, pignus, proles, suboles. *al.* *de terminationibus*: **nom. sing.** *in* -os *praeter titulos antiquissimos legitur etiam* CORP. VIII 132 filios *iuxta* filius. 21792 (*a. 458*). filius *primum* LEX repetund. (Corp. I² 583) 2. 3. 17. filis: CORP. IX 2124 (*legit Dressel*). **gen. sing.** filī *metro constat* PLAVT. Capt. 98 Epid. 289. 388. 704 TER. Phorm. 244 Haut. 908 CATVLL. 39, 4 EPICED. Drusi 6 VEN. FORT. carm. 9, 7, 73 *et legitur in titulis his*: CORP. II 1460. 2774. 3265. 3453. 3570. 3728 filI. 5026. III 582 (*a. 44 a. Chr.*) feili suei. IV 3884 *bis* fIII. 6931. VII 191. IX 23. 2229. 2875. 3314 (*a. 271*). 5167. X 1804. XI 1420 (*a. 4 p. Chr.*). 4582. XI 5749, 17 (*a. 261*). XII 118. 120. XIV 353. *formam* filii *in schemate declinationis dat* GRAMM. suppl. 104, 29, *item puer pinxit in pariete Pompeiano* IV 1852ᵃ filius filii; *tituli pauci habent* CORP. XI 6225 (*ineunte saec. I*) filiI, *item* II 46. *ausus est praeterea auctor argumenti Epidici Plautini in* v. 3. *restituendum igitur etiam apud prosarios bonae aetatis utique* fili. **dat.** filiu *in titulo barbaro* CORP. VIII 3899 filiu nostru Iovinu. **abl.** filiod *habes in titulo* CORP. I² 42 = XIV 4270. *de* **vocativo** *ambigunt grammatici*: **plene** PRISC. gramm. II 305, 5 in '-us' desinentia ... in '-e' faciunt vocativum ... excipitur unum, quod tam in '-e' quam in '-i' facit vocativum, quamvis sit appellativum, 'o filie' et 'o fili'. Livius Andronicus in Odisia: 'pater noster, Saturni filie' (frg. 2), Catullus autem (37, 17) 'tu praeter omnes une de capillatis *cuniculosae Celtiberiae fili'. Terentianus de syllabis (283): 'haec prius, [tu] Bassine fili, et tu, gener Novate mi'. *eadem* (*exemplis omissis*) III 448, 1. GRAMM. suppl. 104, 29 'o filius' et 'o fili' vel 'filie', 99, 31 'o filius' vel 'o fili', *cum ceteri grammatici solum* 'o fili' *admittant*: SERV. gramm. IV 409, 16 EXPLAN. in Don. gramm. IV 497, 5 FRG. Bob. gramm. V 556, 15. *nom.* filius *pro vocativo solet agnosci* HOR. sat. 1, 6, 38 tune, Syri Damae aut Dionysi filius, audes *et* carm. 1, 2, 43 almae filius Maiae, *utrubique malo attributum causale statuere.* *exempla formae* fili *in carminibus praeter a Prisciano allata non vidi nisi* POMPIL. epigr. 1, 2 CATVLL. 33, 2 *et* 33, 8 COMM. instr. 21, 1 apol. 379. 449, *in titulis solum* CORP. XII 4938, *apud prosarios inde a* CATONE: Marce fili (frg. 1. 6, 14) *haud pauca, ut* CIC. off. 1, 1 te, Marce fili (1, 15. 78. 2, 1. 3, 1. 121, *at* 1, 3 mi Cicero). LIV. 23, 9, 2 te, fili. 24, 44, 10 SEN. contr. 1, 4, 10. 11. 1, 7, 10. 2 praef. 3 Mela, fili carissime. 2, 6, 13 contr. exc. 3, 4. 8 contr. 9, 4, 2 *bis.* 9, 4, 3. 5 *bis.* 9, 4, 16 VAL. MAX. 2, 2, 4. 7, 2 ext. 10 QVINT. decl. 315 p. 242, 27. 335 p. 320, 11. 321, 7. 349 p. 374, 8 FRONTO p. 191 N. p. 192 *[Vollmer]*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

have mi domine, fili carissime. APVL. Plat. 2, 1 Faustine fili. met. 4, 12. 6, 22 tu, domine fili (*Iupp. ad Cupidinem*). 9, 27 *al. nusquam ante* FRONTONEM p. 194, 3 N. *et* AVG. *legi* mi fili (mea filia *v. p. 747, 4 sqq.*). *crebrum in* VVLG. *est* -i mi: gen. 22, 8. 27, 1. 8. 13. 20 (-i mi David *ex. gr.* I reg. 24, 17 *al.*) *et passim, praecipue in* prov., *at* -i *nudum apud* Sirach; *nota* II reg. 18, 33 -i mi Absalom, Absalom -i mi, *ubi bis* -us meus *habet* Hier. epist. 39, 4, 1, AVG. civ. 2, 1 p. 54, 5 D. mi -i Marcelline. *in comoedia antiqua semper* (g)nate mi: PLAVT. Asin. 830. 882 Aul. 694 Capt. 1006 *bis*. 1021 Merc. 367 Trin. 282. 353. 1180 TER. Hec. 456. 577. Haut. 1060. mi (g)nate: PLAVT. Asin. 829 TER. Hec. 605 Haut. 1028 Nov. com. 3. 17. o mi gnate: TER. Hec. 352. (g)nate: ENN. scaen. 291 PLAVT. Pseud. 243 *ter*. TER. Haut. 843. 1065 PACVV. trag. 67. 282. 400 CATVLL. 64, 215. 216 CIC. carm. frg. 33, 23. 28 VERG. georg. 4, 396 *et saepe*; Ov. *alii*. o (g)nate VERG. Aen. 6, 868. ***nom. plur.*** filii: NAEV. carm. frg. 20, 3 PLAVT. Bacch. 1204 Capt. 7 Men. 18. 1118 Mil. 717. 1081 TER. Phorm. 819 Ad. 46. 807. 867 VARRO Men. 271, 2 ARGVM. Plaut. Men. 1, *nullum praeterea in versibus exemplum. in titulis vetus forma* feilieis: CORP. I^{2} 1536 M. C. Staidieis M. feilieis. I^{2} 2105. filis: IX 1705 (*post imp. Claud.*). 2617. 3816. 3978. filiei: CORP. I^{2} 1612. 1751. X 1153. filii: CORP. VII 409. IX 2437. XIII 6806 INSCR. christ. Rossi I p. 564 (*a. 406*). filei: CORP. I^{2} 1760. feilei: I^{2} 1799. fili *vel* filI: II 408. 659. 670. 904. 2805. 3085. 3166. 4982. 5072. 5433. III 5961. VI 9661. VIII 341. 2185. 3889. IX 217. 290. 994. 1327. 1442. 1506. 1511. 1705. 2485. X 5939. XII 1816. 3466. 3635. XIII 4167 *alibi*. COMM. instr. 2, 17, 8 apol. 674. 732. 735. *volgariter* filios *pro nom.*: CORP. VIII †21540 cui -os et nepotes obitum fecerunt. ***dat. abl.*** *plur.*: filiis: NAEV. com. 111 PLAVT. Bacch. 1206. 1210 Capt. 367 TER. Haut. 991 Phorm. 71 COM. inc. 50 COMM. instr. 2, 16, 7, *nullum praeterea in versibus exemplum nisi* fIlieis: CARM. epigr. 154 (= CORP. XI 6413). *in titulis*: filiei⟨s⟩: CORP. III 6573 (= INSCR. Baiu. 401). filiis: CORP. II 748. 3297. 6253, 2. X 6503 INSCR. christ. Rossi I p. 385 (*a. 390*). fileIs: CORP. IX 5185. fileis: CORP. X 6258 INSCR. Comptes rendus de l'acad. des inscr. 1906 p. 22. filis *vel* filIs: CORP. II 1569. 2538. 3877. 6253, 1. III 6147. 10347. V 2982, 6. 4762. 4886. VI 16483 ACT. Arv. a. 80, 10 CORP. VII 100. 266. VIII 319. 2762. 3036 *et saepius*; IX 1938. X 563. 3011 *bis*. 3335, 8 (*dipl. a. 247*). 3734 (*saec. I*). 5609. 7621. XI 3276. 5548. 6146, 15. 6168, 10. 6929. XII 388. 911. 2734. 3699. XIII 3545. 7678. 8268. XIV 645. 2547 INSCR. Röm.-Germ. Korr.-Bl. 1912 p. 77 Class. Rev. 1904 p. 73. *volgariter*: filibus: CORP. III 7535. 15159. VI 13176 filibus suibus. 18107. VIII 9101. 21533 (*a. 434*). IX 2082^{c}. XIV 849. [*val.* fiñ, *it.* figlio, *francog.* fils, *hisp.* hijo 'filius', *val.* fie, *it.* figlia, *francog.* fille, *hisp.* hija 'filia'. *M.-L.*]

I ***in nomenclatione:*** *patris nomen additur* (*cf.* LEX repetund. [Corp. I^{2} 583] 14. 17 quos legerit, eos patrem tribum cognomenque indicet. LEX Iul. munic. [Corp. I^{2} 593] 146. PLIN. nat. 22, 38 cui et quorum -o) *inde ab antiquissimis monumentis*: CORP. I^{2} 18 P. Corn⟨elios⟩ L. f. *vel* I^{2} 20 ⟨M. Aim⟩ilio(s) M. f. *vel addito cognomine* I^{2} 6 ⟨L. Corneli⟩o(s) Cn. f. Scipio: *hoc ordine* (*sc. postposito* -us, *quia primitus deerat: cf. Mommsen, Röm. Forsch. 1 p. 6 et v. infra l. 64 sqq.*) *et per notam* F. *milies in titulis et codd. antiquis; perscriptum* FILIVS *ter in elogiis Augustei aevi* CORP. I^{2} 1 p. 189 *ut* Romulus Martis -us, *praeterea* II 3606 (*sed testimonium non fidum est*). VII 191 Sacri, Brusci -i. X 1564 (*schedae*) M. Nemoni M. -i Tugurinus et Sabinus Felix. XIV 2522 L. Sextilio L. f. Proculo -o Satyri. 3607 P. Plautius Pulcher, triumphalis (*sc.* Plautii) -us. II 3688. III 7654. 8203. XII 2277. 2473°. 5804. *cf.* X 1564 M. fili(us); *tribus litteris* FIL *crebro, ut* V 875 (*a. 105*) C. Minicio C. fil. Vel. Italo *vel* XI 5395 (*saec. II*) C. Alfio C. fil. Ser. Clementi *vel* XIII 5708 II 3 Sex. Iul. Sex. Iuli Aquilini fil. XIV 1801 (*ex. gr.* V 829 *in nomine graeco*); *duabus litteris* FI: CORP. I^{2} 37 M. Mindios L fi. P. Condetios Va. fi. *et in faliscis* XI 3159 Tito Acarcelinio Ma. fi. 3162, 1 Voltio Folcozeo Zextoi fi. *una littera* F *est etiam pro duali vel plurali*: SENT. Minuc. (Corp. I^{2} 584) 1 Q. M. Minucieis Q. f. Rufeis, *item* CORP. I^{2} 664. 1527. 1531. 1814. 2323 *al. de usu antiquiore et Graecorum et Oscorum, quo genetivo patris non additur* f(ilius), *v. Bücheler, Rh. Mus. 39 (1884) p. 410 sq.; Mommsen, Staatsr. III p. 207: exemplum unum antiquissimum* CORP. I^{2} 400 (= X 4719) V. Autrodiu(s) C. *et* S. Racectiu(s) S(puri) (*falso huc rettulerunt* I^{2} 2131). *praeterea* IV 595 Q. Spedius Q. X 4014 Anthus Suetti. 8323 Germanus Nepotis. *saepe in provinciis, v. indices Corp. II p. 1200. III p. 2598. 2681. XII p. 962. non desunt exempla ordinis mutati; velut* XIV 1568 M. Salinator Sabinus M. f. 1801 C. Voltidi Aemiliani C. fil. 2973. 3473 *vel* XIV 2105 A. Castricius Myrio Talenti f. 2522 L. Sextilio L. f. Proculo -o (Sextilii) Satyri. 3607 P. Plautius Pulcher (Plautii) triumphalis -us. *vel ex provinciis* II 680 L. Coiutius Camali f. 750 Popillio Flavo Campani f. (*plura exempla v. ind. p. 1200*) *vel pleno patris nomine* II 1177 ... Caecilio C. Caecili Silvani -o Virgiliano. 2446 Quartus L. Tusci Valentini f. 4200 *al.* 934 M. Palphurius Lamiinus M. Palphuri Iasi f. 4201. *hic illic* -us *et* filia *nominibus additur, ut distinguantur homines cognomines*: CORP. I^{2} 216 *et* 217 L. Oppi(us) L. f. Flacus patr *et* L. Oppi(us) L. f. Flacus -us. 1744$^{a.b}$ L. Scribonius L. f. Lib(o) pater, L. Scribonius L. f. Libo f. *vel* fil. 1924 C. Turpidi(us) P. f. Hor., ⟨C. Tu⟩rpidius C. f. Severus f. IX 1042 Cn. Mucio C. f. Ste., C. Mucio Cn. f. f(ilio) Ste. Rufo, Cn. Mucio Cn. f. f(ilio) Ste. Basso (*in his nota ordinem*), Perenniae Maximae uxori M. Mucius C. f. Ste. frater fecit. II 1129 L. Raio L. f. Serg. Plebeilo f. ... ex testamento Plebei patris. 1356. 3269. IX 1697 *et alibi in serie nominum eiusdem gentis. non additis aliis nominibus, ex. gr.* V 2852 ... ulcio L. f. fi⟨l⟩io. IX 2135 M. Munatius M. f. -us. 4288. 6394. XI 2303 C. Cavius L. f. -us. *al. cf. etiam* X 1453 M. M. Remmios Rufos patr(em) et fil(ium). *crebra est formula* Sp. f. (*perscriptum hic illic, ut* V 6118 Spurii fil⟨i⟩. IX 2996), *qua denotantur qui patre legitimo carent* (*cf.* GAIVS inst. 1, 64): *ut* CORP. I^{2} 1888 M. Vergilius Sp. f. Rufus. XIV 1808 Q. Volusi Sp. f. Lem. Anthi ... Q. Volusius Q. l(ib). Anthus pater fecit. V 3804 (*protome mulieris*) P. Valerius Spuri f. Montanus vivus fecit matri et patri Ilarioni. X 1138 C. Mamercio Sp. f. Ianuario ... P. Paccius Ianuarius -o naturali et ... mater ... -o. V 2523 T. Aretio Proculo spurio Modestae lib(ertae) f(ilio). *v. Mommsen, Corp. V ind. p. 1213 et ind. X p. 1187. XIV p. 599 multa exempla; etiam* III 11562—64. *de tribubus eorum v. Mommsen, Staatsr. III p. 443; Ruggiero, Diz. epigr. III p. 89 et 87. matris nomen* (*cf. Bücheler, Rhein. Mus. 31 [1876] p. 344; 39 [1884] p. 413*) *non additur nisi* (*apud Tuscos cf.* CORP. I^{2} 2023 C. Proeni(us) Titiae nat(us) *et*) *in servis*: CORP. IX 2398 Iucundus, Piladis ser(v)us, Quartas -us, *vel humilibus*: II 3688 Sergius Ingenus Sergiai Caesulai -us. III 4733 Cupitianus Cupitines f. Cupitine et Asellioni parentibus. *more Gallico*: INSCR. Raetiae 260^{A} Gemellus Gemelle -us. CORP. XII 1626 Iuliani Verinae fil. 2726 Marcellino Marcellae -o. 2873 Iullini Mariae -i. *nota in devotione* XI 1823 qui est fi⟨liu⟩s Sallusties Veneries. *raro parentum nomina coniunguntur*: CORP. II 866 Eligius Flavius Flavini et Flaccillae f. III 6816 C. Novio C. Novi Prisci cos. et Flavoniae Menodorae fil. 7564 Ti. Claudio Tertullo Claudi Tertulli et Laberiae Chrysaidis -o. 8203 Sex. Caelidius S. C. Lupi et Mataurae Cominiae fili⟨us⟩. XII 2277 Q. Iuventio Victoris et Paulinulae -o Cassiano bimo. 2473° (*saec. I*) L. Pompeio Campano Campani et Sentiae -o. 5804 L. Annio Tullo c(larissimo) p(uero) L. ⟨Anni⟩ Tere⟨tina⟩ Longi c. v. et Vibiae Se⟨...⟩ c. f. -o. *alia est formula apud Tuscos antiquior ut* CORP. I^{2} 2016 (*bilinguis* = XI 2299) C. Caesius C. f. Varia nat(us) *vel* I^{2} 2019 (= XI 2385) C. Petronius C. f. haruspex Crispinia natus (*item* I^{2} 2021. XI 2260. 2472 *al. nota* 2485 L. Venetii Vel. f. Arria n.). I^{2} 2030 L. Veisinnius L. f. p(ater) Titia gnatus *sim. nota* CIC. p. red. in sen. 37 Scipiones, Metellarum (-orum *trad.*) -ii. Brut. 212 istius Liciniae -um. Att. 5, 21, 14 Postumiae -o. 12. 24, 2 P. Crassus Venuleiae -us. epist. 9, 21, 3 de hoc amico meo, Rubriae -o *et alia. ad poeticas nominum circumscriptiones excerpsi haec*: CORP. I^{2} 7 Cornelius Lucius Scipio Barbatus Gnaivod patre prognatus. I^{2} 9 Luciom Scipione -os Barbati. I^{2} 10 te in gremiu, Scipio recipit, terra, Publi, prognatum Publio, Corneli. ENN. ann. 303 orator Cornelius ... Cethegus Marcus ... Marci -us. POMPIL. epigr. 1, 2 te ..., -i Potoni. CATVLL. 33, 2 Vibenni pater et cinaede -i. VERG. catal. 9, 36 Tarquinii ... -us atque pater. HOR. sat. 1, 6, 38 tune, Syri, Damae aut Dionysi -us. ars 327 dicat -us Albini. *nomina graeca latine formata*: PLAVT. Asin. 344 -um Stratonis ... Demaenetum. 522 Argyrippum -um Demaeneti. *et passim, etiam in Punicis* Poen. 997 Hannonem ... Carthaginiensis Muthumbalis -um. 1072. *exempla nominum mythicorum sunt*: LIV. ANDR. Od. frg. 2 Saturni -e. 23 -us Latonas. NAEV. carm. frg. 20 Runcus atque Porporeus -ii Terras. PLAVT. Amph. 30 qui Iovis sum -us. LVCIL. 1313 Neptuni -us (*Polyphemus, at* VARRO Men. 226 *Busiris*). VERG. Aen. 1, 325 Veneris . . . -us (*Aeneas*). 9, 199 Mantus et Tusci -us amnis. *et passim similia. ex oratione prosaria*: CRASSVS ap. Cic. de orat. 2, 223 ego et M. -us. CIC. Cluent. 141 ego et Brutus -us. VARRO rust. 1, 2, 22 Sasernarum patris et -i. CIC. Phil. 11, 31 regem Deiotarum patrem et regem Deiotarum -um. Sull. 19 Marcellis, patri et -o. Arch. 6 cum Q. Catulo et patre et -o. *ibid.* Metello illi Numidico et eius Pio -o. Brut. 99 duo C. Fannii C. M. -ii. epist. 13, 8, 1 L. Sestius ... -us P. Sesti. 13, 40 L. et C. Aurelios L. -os. 14, 14, 2 Quintus pater et -us (16, 3 tit. 16, 6, 7). *talia passim.*

II ***in sermone liberiore*** (GLOSS. υἱός, τέκνον, nati, liberi): *exempla antiquissima aliquot*: LEX XII tab. (Cic. leg. 4, 2) si pater -um ter venum duvit, -us a patre liber esto. FORMVLA ap. Gell. 5, 19, 9 potestatis ... uti patri endo -o est. LIV. ANDR. carm. frg. 2. 23 ENN. ann. 305 scaen. 420 NAEV. com. 96. PLAVT. Aul. 16 -us ..., pater. 21 -um pariter moratum ut pater avosque huius fuit. Bacch. 1175 -um concastigato. 1210 ut apud lenones rivales -iis fierent patres. Capt. 316 quam tu -um tuom, tam pater me meus desiderat. Cas. 51 pater -usque. 289 uxor -usque. Pseud. 422 iam illi fe⟨tet⟩ -us. Trin. 1075 -um atque filiam. *et milia. non certa doctrina*: DIFF. Suet. p. 277 '-ii' omnis condicionis intelleguntur tam servi quam ingenui, 'liberi' autem non dicuntur nisi qui ab ingenuis nascuntur. *nota*: BRVT. Cic. ad Brut. 1, 13, 1 sororis meae liberos obliviscaris esse Lepidi -os.

A ***ad matrem***, *quae lactavit, et res naturales non multa referunt vestigia* (*Bücheler, Rhein. Mus. 39 [1884] p. 412*): PLAVT. Amph. 1136 (*loq. Iupp.*) concubitu gravidam feci -o. Curc. 221 (*per iocum*) geminos in ventre habere videor -os. Asin. 931 (*mater loquitur*) bellum -um. Cas. 314 era ... tu -usque tuos. Poen. 1144 matrem hic salutat suam, haec autem hunc -um. TER. Haut. 1025 mater ... dictus -us tuos vestra voluntate. Ad. 974 tuo nepoti huius -o hodie prima mammam dedit haec. CIC. inv. 1, 18 non ... abs te -o matrem necari oportuit. 1, 31 (*inter probabilia*) si mater est, diligit -um. SEN.

[*Vollmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

contr. 1, 4, 9 utrimque -i nomen audio; pater...mater. PHAEDR. app. 3, 3 una in cunis parvom habebat -um. CVRT. 5, 2, 22 scio apud vos (*Persas*) -o in conspectu matris nefas esse considere. VVLG. gen. 21, 7 quod Sara lactaret -um (I reg. 1, 23). Ruth 1, 11 num ultra habeo -os in utero meo. II reg. 16, 11 -us meus qui egressus est de utero meo. *similia passim. nota*: VVLG. IV reg. 19, 3 venerunt -ii usque ad partum, et vires non habet parturiens. Iob 19, 17 -os uteri mei. HOR. sat. 1, 3, 46 -us...abortivos. *verba de matre*: PLAVT. Amph. 480 illa pariet -os geminos duos. 718 istam tibi parituram -um (720. 1070. 1088 Truc. 522 TER. Haut. 1022 VVLG. gen. 3, 16 *et passim*). CIC. Tusc. 1, 102 idcirco genueram (*mater de filio*). QVINT. inst. 6 pr. 4 duos enixa -os (SVET. Tib. 4, 3). APVL. met. 5, 29 te meliorem -um alium genituram (VVLG. gen. 30, 20 *et passim*). VVLG. gen. 30, 10 qua ... edente -um. VARRO rust. 2, 10, 9 *virginibus* vagari liceret et -os habere. LIV. 2, 40, 8 nisi -um haberem (*praecedit* nisi peperissem). 40, 4, 2 filiae singulos -os parvos habentes. SEN. contr. 9, 6, 20 si proprios habuisset -os noverca. QVINT. inst. 7, 6, 3 quae -um habebat, prostare coepit. CORP. III 872 Aelia ... creavi⟨t fili⟩os VII. *nota griphum*: CARM. epigr. 42 mater ferebat -um similem sui. OV. am. 1, 13, 33 erat tibi (*o mater*) -us ater. CIC. inv. 2, 144 -um suom, quem ex tyranno habebat. Cluent. 22 *Dinaea* -os habuit M. et N. Aurios et Cn. Magium. SAB. Gell. 7, 7, 8 in illius locum Romulus Accae sese -um dedit. *verba de patre*: PACVV. trag. 403 -os sibi procreasse eundem per Calypsonem autumant. CIC. rep. 2, 34 cum de matre familias ... duo -os procreavisset (VAL. MAX. 7, 7, 3 procreato -o. GAIVS inst. 1, 29 *et passim*). LIV. 1, 34, 2 uxore ducta duos -os genuit (VAL. MAX. 5, 6, 6 *et alibi*). FEST. p. 269 quod ex Rhome suscepisset -os. SEN. contr. 1, 8, 14 negabat patri abscidendam spem -i in perpetuom. 2, 1, 3 dives sustulit unum -um. 2, 4 tit. ex illa (*meretrice*) sustulit -um (*et alibi*). VAL. MAX. 8, 13 ext. 1 ut post sextum et octogesimum annum -um generaret (PLIN. nat. 7, 61). SEN. benef. 3, 35, 1 pater dedit -o vitam (3, 35, 5 *et al.*). SVET. Otho 1, 3 ex Albia Terentia ... duos -os tulit (Dom. 3, 1 *al.*). *ille* est *illius* filius: PLAVT. Amph. 30 qui Iovis sum -us. Poen. 1072 ut tu sis Iahonis -us. CIC. Verr. 4, 162 si est tuos natura -us, consuetudine discipulus. Phil. 13, 13 est eius patris -us, qui. CVRT. 10, 6, 11 esse a Barsine regis -um. *et passim*. PLAVT. Cas. 35 senex..., ei est -us. TER. Haut. 181. 217. VERG. Aen. 7, 50 -us huic ... proles que virilis nulla fuit. HOR. sat. 1, 3, 46 si cui -us est. *sim. passim*. TER. Haut. 93 -um ... habeo. CIC. S. Rosc. 42 cum duos -os haberet. *et passim* (*nota* MART. 1, 84, 1 uxorem habendam non putat Quirinalis, cum velit habere -os). PLAVT. Truc. 865 tibi esse ... -um ex sponsa tua. VARRO rust. 1, 17, 5 conservas e quibus habeant -os. 2, 5, 5 -os Neptuni a Menalippa. CIC. Caecin. 11 quem habebat e Caesennia -um. Cluent. 27 cum haberet ex Novia ... -um (*sic passim*). LIV. 45, 15, 1 eos, quibus -us ... ex se natus esset. QVINT. decl. 300 p. 182, 15 apud communem -um iudicem ream adulterii fecit maritus uxorem (319 p. 252, 10 TAC. ann. 1, 40 *et alibi, ut* SCAEV. dig. 35, 2, 25 pr. *etiam in titulis ut* CORP. III 6147. 10347. 10505). *de generatione passive dicta*: PLAVT. Capt. 7 seni huic fuerunt -ii nati duo (Men. 18 *et passim*). TER. Hec. 832 Philumenam compressam esse ab eo et -um inde hunc natum. Ad. 46 uxorem duxit, nati -ii duo (867 *et passim*). VARRO Men. 543 si ... mihi -us unus pluresve ... gignantur. CIC. inv. 2, 122 si mihi -us genitur unus pluresve. Q. Rosc. 30 ex improbo patre probum -um nasci. de orat. 1, 183 ex utraque -us natus esset. NEP. Iph. 3, 4 -um reliquit ex Thraessa natum. CVRT. 10, 7, 8 -o ex Roxane futuro.

fratris -us *sim.*: PLAVT. Poen. 125 sui fratris -um. 952 mei fratris -um. 1257 hic est cognatus vester, huiusce fratris -us. 1325 TER. Phorm. 253. AFRAN. com. 162 *et passim*. CIC. Rab. perd 8 sororis -um (Flacc. 89 Phil. 2, 14 Sest. 111 *passim; nota* TAC. Germ. 20; GLOSS. ἀδελφιδοῦς). Mur. 76 cum esset Tubero eiusdem Africani sororis -us. FEST. p. 230 propius sobrino mihi est -us et consobrinae meae -us (-a *trad.*); *cf.* p. 297. SVET. Nero 35, 5 Tuscum nutricis -um. GAIVS inst. 1, 156 patrui -us. 1, 156 materterae -us non est mihi agnatus, sed cognatus. -us *nude dicitur pro genero*: SVLP. SEV. chron. 1, 35, 8 epist. 3, 3. *pro privigno*: CORP. X 3013 patraster -o ben. mer.

B *epitheta de numero*: PLAVT. Amph. 480 -os geminos duos (1070. 1088 Men. 18). Capt. 7 -ii ... duo (Men. 1118 TER. Ad. 46 *passim*). Curc. 221 geminos ... -os (Men. 1120 Mil. 717). Mil. 717 trigemini. Bacch. 407 -um uni⟨ce⟩ unicum. Cas. 264 ille unicust mihi -us. TER. Haut. 93 -um unicum ... habeo. CIC. inv. 2, 122 unus pluresve *v. l. 53*. Cael. 79 hoc unico -o (S. Rosc. 41 Phil. 9, 12 Att. 10, 9, 2 *passim*). PROP. 2, 18ᵇ, 34 et tibi sim -us unus ego. VAL. MAX. 9, 1, 9 -um ..., quem ... solum ... habebat. VVLG. gen. 22, 12 unigenito -o tuo (*Isaac*; 22, 16 *et passim*). LIV. 40, 4, 2 filiae singulos -os parvos habentes. CIC. Brut. 81 cuius IV -ii consulares fuerunt. SEN. dial. 5, 16, 4 Pythio quinque -orum patri. LIV. 42, 34, 4 sex -ii nobis, duae filiae sunt. LIV. 23, 30, 15 -ii tres, L. M. Q. PLAVT. Men. 1118 vos tum patri -ii quot eratis? TERT. anim. 6 Graeca quaedam quinionem enixa -orum. *per iocum*: PLAVT. Bacch. 973 Priamus hic multo illi praestat: non quinquaginta modo, quadringentos -os habet (*sc. nummos*).

epitheta de aetate: PLAVT. Capt. 952 meo minore ... -o (TER. Eun. 209 LIV. 39, 35, 2 *et alibi, etiam in titulis ut* CIL XIV 2523). *nota* HIER. epist. 21, 8, 1 iunior (21, 13, 1 minor) *al.* PLAVT. Men. 1119 uter eratis, tun an ille, maior? :: aeque ambo pares. TER. Ad. 462 maior -us tuos Aeschinus. CIC. rep. 2, 46 maior eius -us. CAES. civ. 3, 108, 3 ex duobus -is maior (LIV. 29, 29, 7 VAL. MAX. 5, 10 ext. 2 *al.* VVLG. Luc. 15, 25 senior *et* 15, 13 adulescentior). NEP. Dat. 7, 1 maximo natu -us (LIV. 45, 6, 9). SCIP. min. or. frg. Macr. sat. 3, 14, 6 -um non minorem annis XII. VVLG. II par. 22, 1 minimum. RHET. Her. 4, 39, 51 -ii parvi. CIC. Phil. 1, 31 tuos parvos -us (*passim*). Catil. 4, 3 parvolus -us. Verr. 5, 61 -os pueros. Att. 6, 6, 4 -us puer (*et passim*). LIV. 29, 29, 7 puero admodum. CIC. Verr. 6, 125 ex complexu matris ereptus innocens -us. Cluent. 27 infantem -um. Catil. 4, 13 impuberem. HOR. serm. 2, 8, 59 immaturus. OV. fast. 4, 512 tener. LIV. 21, 46, 7 tum primum pubescentis -i. 45, 15, 1 -us quinquenni maior. VAL. MAX. 2, 1, 7 cum -o pubere (9, 1, 9 PLIN. nat. 35, 28 *al.*). 9, 3 ext. 2 quattuor ... puerilis aetatis -os. CVRT. 3, 11, 24 -um nondum sextum annum aetatis egressum. GAIVS inst. 1, 29 -us anniculus (1, 32 *et passim*). PLAVT. Merc. 1021 adulescentem -um. TER. Haut. 93 adulescentulum (CIC. Phil. 8, 14). Phorm. 1041 -us homo adulescens. CIC. p. red. in sen. 37 adulescentes -ii; *passim* (-us ... non puer, sed adulescens Verr. 3, 161). CVRT. 9, 1, 28 cum duobus adultis -iis. LIV. 7, 4, 4 -um iuvenem (23, 8, 2 *et alibi*). CIC. Verr. 4, 23 praetextato praetoris -o (3, 80. 6, 137 Mur. 11 *passim*). VVLG. gen. 27, 32 ego sum -us tuus primogenitus Esau (35, 23 primogenitus Ruben. *et passim*).

epitheta ad corpus spectantia: PLAVT. Sitell. frg. 2 ea mihi insignitos pueros pariat postea aut varum aut valgum aut compernem aut paetum aut brocchum -um. *cf.* HOR. sat. 1, 3, 44 strabonem ... paetum ... pullum varum ... scaurum.

C ***de condicione civili:*** *definitiones*: GAIVS inst. 1, 99 qui in potestate parentum sunt, sive primum gradum liberorum optineant, qualis est -us et filia, sive inferiorem, qualis est nepos neptis, pronepos, proneptis. 1, 127 mortuo patre ... omni modo -ii filiaeve sui iuris efficiuntur. FORMVLA Gell. 5, 19, 9 uti L. Valerius L. Titio tam iure legeque -us siet quam si ex eo patre matreque familias eius natus esset.

epitheta ad condicionem civilem spectantia: erilis -us: PLAVT. Bacch. 233. 351. 366. 931 Cas. 1014 Epid. 28 *et passim*. familiaris -us: PLAVT. Asin. 267. 309. Capt. 273 nec mihi secus erat quam si essem familiaris -us. COM. pall. inc. 97 VARRO Men. 8 *passim*. CIC. Cael. 36 -um familias. SALL. Catil. 43, 2 -ii familiarum. FEST. p. 289 -o familiae (SEN. contr. 1, 1, 14 *et passim, imprimis in* DIG. -us familias. *definitio*: VLP. dig. 1, 6, 4 -i familiarum et filiae, quae sunt in aliena potestate: nam qui ex me et uxore mea nascitur, in mea potestate est. MOD. dig. 1, 7, 1, 1 -os familiarum non solum natura verum et adoptiones faciunt. *quo in* ICTORUM *usu est etiam nude* -us *ut* VLP. dig. 2, 14, 7, 18. 2, 14, 17, 7 *et passim*. GLOSS. ὑπεξούσιος; ὑποπάτριος; -us sub patre degens). PLAVT. Bacch. 238 noster filius. Trin. 602 nostrum erilem -um (Truc. 297 TER. Eun. 962). PLAVT. Poen. 75 emit hospitalem is -um ... senex. SEN. contr. exc. 6, 3 -um legitimum (QVINT. inst. 3, 6, 96 *et passim, praecipue apud* ICTOS, *ut* SCAEV. dig. 36, 3, 18 pr.). CIC. Brut. 195 -o non nato. SCIP. min. or. frg. Gell. 5, 19, 16 -um adoptivom (SVET. Tib. 52, 1 *et passim, praecipue apud* ICTOS, *ut* GAIVS inst. 2, 136. 3, 40. *adde titulos ut* CORP. III 1181. XIII 3632). LIV. 40, 9, 2 unum Demetrium -um te habere, me subditum et paelice genitum appellant. SALL. hist. frg. 2, 71 falsum -um arguituri. GAIVS inst. 1, 77 is iustus patris -us est (1, 99 *et passim*). SVET. Tib. 52, 1 naturalem (55 GAIVS inst. 2, 136 SCAEV. dig. 32, 41, 2. 36, 1, 80, 2 PAVL. dig. 35, 2, 63 pr. *et passim in* INSCR. *ut* CORP. V 3417. 4762. VI 18658. 34048ᵃ. IX 888. 1887 fil. et... fil. natur. X 1138. XII 731. 3479. 5194. XIV 1565. *definitionem v. ap.* AVG. c. Iul. 3, 20, 40). CIC. inv. 2, 62 -i pupilli (Verr. 1, 131 *al.*). CIC. Caecin. 53 mortuo postumo -o (GAIVS inst. 2, 131). PAVL. dig. 35, 2, 63 pr. qui -um alienum possidet. PAVL. dig. 1, 7, 34 pr. nec enim moribus nostris convenit -um temporalem habere. APVL. met. 4, 26 adulescens...quem -um publicum omnis sibi civitas cooptavit.

verba: PLAVT. Men. 61 adoptat illum puerum ... sibi -um. Poen. 76 eum ... adoptat sibi pro -o. 119. 1059 is me sibi adoptavit -um. TER. Ad. 114 tuom -um dedisti adoptandum mihi. *et saepius v. vol. I p. 810, 36* (*spiritaliter* COMM. apol. 735). CORP. XII 122 -us adoptatus. CIC. dom. 36 haec simulata adoptio -i. Tusc. 1, 31 adoptationes -orum. TAC. ann. 15, 19 orbi fictis adoptionibus adsciscerent -os (PLIN. paneg. 7, 4). PLIN. epist. 4, 15, 9 quem more maiorum in -i locum assumas. paneg. 7, 5 -um assumi (8 *et passim*). CIC. Rab. Post. 45 tune es C. Curti -us, C. Rabiri iudicio et voluntate -us, natura (Verr. 4, 162 *cf. etiam p. 758, 60*) sororis? Phil. 2, 71 cuius tu imperatoris ... fueras ... testamento ... -us. dom. 35 factus es eius -us contra fas. 37 ut ille -us instituatur. QVINT. decl. 358 p. 390, 8 quem in locum -i sustulerat (372 p. 409, 7 sustulit, pro -o educavit). 372 p. 410, 14 -ii loco habui. RHET. Her. 1, 12, 20 cum -um heredem faceret (*passim*). VAL. MAX. 5, 9, 2 -um heredem reliquit. CIC. Cluent. 135 se exheredasse -um (*passim*) de orat. 1, 175 testamento exheres -us. QVINT. decl. 306 p. 205, 1 ⟨si⟩ nollet -um mater agnoscere (SVET. Claud. 15, 2 *et al.*). CIC. inv. 2, 52 in -um ... quam habebam potestatem, ea sum usus (*similia*

[*Vollmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

saepe). LIV. 7,16,9 emancipando -um (GAIVS inst. 2,141 ex emancipato . . . -o. 2, 245 *et passim*). 45,40, 7 -iis . . . duobus datis in adoptionem (SEN. contr. 2, 1, 20 *et alibi*). SEN. contr. 2,1,1 petit a paupere unicum -um in adoptionem. SEN. contr. 1, 1, 13 an abdicatus non desinat -us esse. 1,1,14 non posse -um ob id abdicari. *et alibi.* GAIVS inst. 1,132 mancipat pater -um alicui. 1,134 -*us* patri remancipatur.

D *filium perdere vel recuperare*: PLAVT. Capt. 759 perdidi unum -um (CIC. epist. 4, 6, 1 M. Cato . . . -um perdidit. SEN. contr. 2, 1, 7 aliquem tres -os perdere. *et passim*). TER. Haut. 480 abs te amittas -um. CIC. Verr. 6,120 patres . . . amissis -is irati. Tusc. 3,70 duobus amissis -is. epist. 4, 6, 1 Q. Maximus . . . -um . . . amisit. *et passim.* SEN. contr. 2,1,9 ne auferam patri -um, -is patrem. CIC. Cluent. 45 orbata -o *mater* (200). off. 1, 32 Theseus Hippolyto -o non esset orbatus (CVRT. 6, 9, 27 *et al.*). SEN. contr. 2, 1, 20 -o carere unico. contr. exc. 4, 6 eo crudelius -o caret. CIC. Verr. 2,7 e complexu parentum abreptos -os. Cluent. 28 sibi . . . -um . . . ereptum (SEN. contr. 9,6,18 -um mihi eripuit. *et alibi*). VAL. MAX. 5, 10 ext. 1 -is spoliatus. QVINT. decl. 277 p. 131, 14 auferre -um . . . patri (291 p. 162, 2 *et alibi*). 338 p. 333, 22 expellere -um. TER. Andr. 570 amico -um restitueris (Haut. 492 CIC. Cluent. 22 *passim*). CIC. Cluent. 22 recuperandi -i spes. TER. Haut. 756 ut abeat ab se -us. CIC. inv. 1, 109 cum diducaris . . . ut a parente -o, a fratre familiari. S. Rosc. 45 alterum a se non dimittebat. ARGVM. Plaut. Merc. 2, 1 mercatum asotum -um extrudit pater. SEN. contr. 10, 4, 15 qui exponant -os (*et passim*). CIC. prov. 18 utinam -ii ne degenerassent a gravitate patria.

E *educare sim.*: CIC. Cluent. 27 cum . . . alter . . . eius -us . . . Teani . . . apud matrem educaretur. Brut. 211 -os non tam in gremio educatos quam in sermone matris (*Corneliae*). NEP. Dion 4, 3 -um . . . sic educari. Att. 1, 2 omnibus doctrinis . . . -um erudivit (SEN. epist. 88,20 liberalibus studiis). LIV. 42,19,4 regem educendum (*sic cod. Vind.*) -um Romam misisse. SEN. contr. 2, 1, 31 dubitanti an -um tolleret. 2, 6, 5 emendare -um (*et alibi*). contr. exc. 5,3 quidam duos -os pancratiastas instituit. VAL. MAX. 7, 7, 5 ex octo -is, quos in adulescentiam perduxerat.

F *pluralis* -ii *de masculis*: PLAVT. Amph. 480. 1070. 1088 Bacch. 974. 1168. 1204. 1206. 1210 Capt. 367 *et passim. cf.* LAVD. Murdiae (Corp. VI 10230) 3 omnes -os aeque fecit heredes, partitione filiae data. PLAVT. Amph. 1070 geminos -os pueros. VARRO ling. 9, 55 -um et filiam . . . apte discerni marem et feminam. PAPIN. dig. 33, 7, 12, 43 -is maribus (SAB. Gell. 7, 7, 8. INST. Iust. 4, 8, 7 in -is familias masculis et feminis). TERT. nat. 2,12 -os virili sexu. castit. 13 *al.* *de mixtis masculis et feminis* (*cf.* QVINT. inst. 9, 3, 63 medium . . . iungit . . . diversos sexus, ut cum marem feminamque '-os' dicimus. *non recte*: DIFF. Suet. p. 277 '-i' masculino genere ponuntur, 'liberi' in utroque sexu. *in iure*: PAVL. dig. 50, 16, 84 -ii appellatione omnes liberos intellegimus. *v. Funck, Archiv VII 91sqq.*): PLAVT. Epid. 212 -os suos quisque visunt. VARRO rust. 2, 10, 9 -os habere. RHET. Her. 4, 39, 51 -ii parvi. CIC. Verr. 6, 117 *parentes* prohibentur adire ad -os. 6, 120. epist. 9, 22, 3 patres rogant -os. BELL. Hisp. 18, 4 uxorem et -os in oppido reliquerat. SEN. benef. 3, 29, 1 clem. 1, 13, 5. PAVL. FEST. p. 125 quae sine -is est. p. 133 orba est quae patrem aut -os . . . amisit. PETRON. 110,7 quam cito *mulieres* etiam -orum obliviscerentur. SVET. Cal. 38, 1 CALP. decl. 12, 9. SCAEV. dig. 36, 1, 79 heredibus institutis -is utriusque sexus. MIN. FEL. 30, 2. 3. 31, 4 TERT. nat. 1, 16. VVLG. gen. 3, 16 in dolore paries -os. *et passim. ex titulis adnoto ex. gr.* CORP. II 5072 Iulian⟨us et⟩ Rufina -i. III 12478 reliquerunt heredes bonos -os superstantis VII, sex quidem -os et unam filiam. 15159. VI 9257. 9661. IX 668. 1511. X 226. 380. 3011. XII 5194. XIII 4167. 6772. 6806. 7678. XIV 3457. *nota*: RVRIC. epist. 2, 3 p. 374, 14 -orum coniunctione (*i. -i mei cum filia tua*).

G filii *generaliter pro posteris* (*cf.* CIC. Tusc. 1, 81 nepotes et -ii. 1, 85 multi -ii filiae, nepotes neptes. VERG. Aen. 6, 864 -us anne aliquis magna de stirpe nepotum. *et sim.* CALL. dig. 50, 16, 220 Papirius . . . ait praedio cum vilico . . . et -is legato nepotes quoque ex -is contineri, nisi voluntas testatoris aliter habeat: '-ii' enim appellatione saepe et nepotes accipi multifariam placere. . . . natura nos quoque docet parentes pios . . . -orum appellatione omnes qui ex nobis descendunt continere: nec enim dulciore nomine possumus nepotes nostros quam -ii appellare. *cf. et* IVLIAN. dig. 50, 16, 201. AVG. loc. hept. 1, 107 p. 523 -um . . . dici et avi et proavi et ultra maioris alicuius eum qui ex illo propagatur, usitatissimae locutionis est): CIC. p. red. in sen. 37 Scipiones, Metellarum (-orum *trad.*) -ii. Mur. 69 infimorum hominum -os. TERT. idol. 12 -is et posteritati providendum. VVLG. Ios. 14,9 erit possessio tua et -orum tuorum in aeternum. IV reg. 10, 30 -ii tui usque ad quartam generationem (15,12 *al.*). filii Adam, filii Israel *similia passim in* VVLG. *et ap.* ECCL. *nota*: VVLG. gen. 45, 10 -ii -orum tuorum (*item* Tob. 9, 11. 14, 15 *al.*).

H *de aetate minoribus monendis vel docendis* (*cf.* CIC. epist. 10, 5, 3 *te* sic moneo ut -um. CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 3 Cratippo me scito non ut discipulum, sed ut -um esse coniunctissimum. ASCON. Mil. p. 38, 22 St. quid sit . . ., ut enarrandum sit, vestra aetas, -ii, facit. PLIN. nat. 34, 66 -os et discipulos reliquit *Lysippus*): FRONTO p. 191 N. -i (*ad discipulum*). p. 192. 194 mi -i. APVL. met. 2, 20 -us meus iste Lucius. COMM. instr. 2, 21, 1 VVLG. Ios. 7, 19 ait Iosue ad Achan (*filium Zare*): -i mi. I reg. 3, 6 -i mi (*Heli ad Samuelem*). II par. 29, 11 -ii mei, nolite neglegere. psalm. 33, 12 venite, -ii, audite me (*de plurali plura apud Finck, Archiv VII p. 93*). *et saepius; nota* IV reg. 8, 9 -us tuus Benadad rex Syriae misit me. 16, 7 servus tuus et -us tuus ego sum. Marc. 2, 5 -i. *sic saepe apud Christianos, ut* HIER. in Is. 5 pr. -um nostrum . . . diaconum.

J *generaliter vel proverbialiter dicta*: NAEV. com. 111 regum -ii (*cf.* PETRON. 57, 4 eques Romanus es? ego regis -us. AVR. Fronto p. 33 N. VVLG. iud. 8,18 unus ex eis quasi -us regis). RHET. Her. 4, 54, 67 salsamentari -o. CIC. Phil. 13, 23 cariorem populo Romano -um scurrae quam C. Caesarem. Verr. 2, 151 Gracchi . . . aut Saturnini aut alicuius hominis eiusmodi . . . -um. HOR. sat. 1, 6, 38 tune, Syri, Damae aut Dionysi -us (*i. libertinus*)? LIV. 9, 46, 10 libertinorum -is (SVET. Claud. 24, 1 *et al.*). VELL. 2, 28, 4 senatorum -i. VAL. MAX. 1, 1, 1 decem principum -i. TERT. spect. 30 fabri aut quaestuariae -us. SVET. Cal. 22, 1 et 'castrorum -us' . . . vocabatur. PLAVT. Epid. 673 ille . . . Volcani iratist -us: quaqua tangit, omne amburit. VARRO Men. 239 Metamelos Inconstantiae -us. HOR. sat. 2, 6, 49 'Fortunae -us' omnes *me appellant* (*cf.* PHAEDR. 4, 12, 5 veniente Pluto, qui Fortunae est -us. *proverbialiter* PETRON. 43, 7 plane Fortunae -us, in manu illius plumbum aurum fiebat). IVV. 13, 141 tu gallinae -us albae, nos viles pulli nati infelicibus ovis. CATVLL. 37, 18 Celtiberiae -i, Egnati. CIC. Att. 1, 13, 4 huic terrae -o nescio cui committere epistulam tantis de rebus non audeo. epist. 7, 9, 3 Cn. Cornelius . . . summo genere natus, terrae -us. PERS. 6, 59 terrae est iam -us (*cf.* 6, 57 progenies terrae). PETRON. 43, 5 nescio cui terrae -o (*incertum* FRONTO p. 37 N. terrae, ut dicitur, immo cellae -os). MIN. FEL. 21, 7 ignobiles et ignotos terrae -os nominamus (LACT. inst. 1, 11, 55). TERT. nat. 2, 12 volgo generis incertos terrae -os iactitamus. apol. 10, 10 SYMM. epist. 1, 3, 3 SERV. georg. 1, 9 *cf. et* SCHOL. Iuv. 4, 98. *aliter* VVLG. Ezech. 30, 5 -ii terrae foederis. INSCR. Wünsch defix. tab. Att. praef. p. XXVII (Audollent tab. devot. 140) 17 vince peroccide -um mares (*i.* maris) *i. hominem durum; cf. Wünsch ad l.* VVLG. I reg. 20, 31 -us mortis (υἱὸς θανάτου) est *i. morietur* (I reg. 26, 16 II reg. 12, 5 *al.*). Matth. 23, 15 -um gehennae (FACVND. defens. 12, 5 p. 850[B] Traiano, -o gehennae. *v. etiam p. 759, 6*). VVLG. II reg. 2, 7 estote -ii fortitudinis (*i. fortes*). 3, 34 -is iniquitatis (7, 10 I par. 17, 9 psalm. 88, 23 *al.*). Iob 41, 25 -os superbiae. prov. 10, 5 -us confusionis. *et similia passim in* VVLG. *et* ECCL.; *nota* Luc. 16, 8 -ii huius saeculi prudentiores -is lucis . . . sunt. Rom. 9, 8 -ii carnis *et* -ii promissionis.

non de hominibus: VARRO Men. 271 venti . . . phrenetici septentrionum -ii. ling. 9, 43 parentes *et* -ii *de verbis.*

K *sententiae et proverbialia*: PLAVT. Amph. 992 ut -um bonum patri esse oportet, itidem ego sum patri. Asin. 836 nolo ego metui, amari mavolo, mi gnate, me abs te. :: pol ego utrumque facio ut aequom est -o. Poen. 444. TER. Haut. 991 matres omnes -is in peccato adiutrices, auxilio in paterna iniuria solent esse. Ad. 74 hoc patrium est, potius consuefacere -um sua sponte recte facere quam alieno metu. 707 hoc est patrem esse aut hoc est -um esse? VARRO Men. 238 lex Maenia est in pietate, ne -ii patribus luci claro suggillent oculos. CIC. p. red. in sen. 37 *frater* in me pietate -us inventus est (p. red. ad Quir. 8). Verr. 3, 48 proximum, paene alterum -um. p. red. in sen. 35 in -i loco fuisset. dom. 36 ut is . . . -i tibi loco (PLANC. Cic. epist. 10, 24, 5 SEN. dial. 6, 1, 5 *et al.*) per aetatem esse potuerit. epist. 9, 20, 3 patriam eluxi . . . gravius . . . quam ulla mater unicum filium. ad Q. fr. 1, 3, 3 ego . . . suavitate fratrem prope aequabam, obsequio -um, consilio parentem. ad Brut. 1, 12, 2 quam sit acerbum, parentum scelera -orum poenis lui. PVBLIL. P 1 probus libertus sine natura est -us. NEP. Alc. 2, 2 se pernoctasse cum Socrate neque aliter ab eo surrexisse ac -us a parente debuerit. Dion 2, 1 neque eum secus diligeret ac -um. LIV. 1, 50, 9 nullam breviorem esse cognitionem quam inter patrem et -um. SEN. clem. 1, 14, 1 numquid aliquis sanus -um a prima offensa exheredat? dial. 6, 12, 3 aliquem . . . numerum tantum nomenque -i expleturum. CVRT. 5, 2, 18 eum . . . -i . . . pietate prosequebatur. QVINT. decl. 279 p. 139, 25 caritate -i neglecta. PLIN. epist. 2, 20, 6 qui sibi per salutem -i peierasset. APVL. apol. 14 scio . . . -orum cariores esse qui similes videntur. TERT. nat. 2, 12 omnem patrem -is antiquiorem. VVLG. II reg. 1, 26 sicut mater unicum amat -um suum, ita ego te diligebam.

L ***Christiana***: TERT. idol. 18 *Christus* -us hominis. VVLG. Matth. 9, 6. 10, 23 *et passim. cf.* HIER. epist. 21, 2, 5 ut -us dei hominis -us nasceretur. dei -us: TERT. idol. 18 bapt. 13 VVLG. Matth. 4, 3. 6. 8, 29 tibi, Iesu, -i dei. proprium suum -um primogenitum et unigenitum: TERT. scorp. 7. patris et -ii et spiritus sancti: TERT. orat. 25 bapt. 6. 13 *et passim, etiam nude* -us *pro Christo*: VVLG. Matth. 11, 27 *al.* -us David: VVLG. Matth. 9, 27. 12, 23. 15, 22 *al.* -ii dei (*Iudaei*): VVLG. gen. 6, 2. 4 deut. 14, 1 Esth. 16, 16 *et al.* -ii dei (*Christiani*): TERT. pudic. 2. VVLG. Matth. 5, 45 ut sitis -ii patris vestri, qui in caelis est. *passim etiam de angelis.* Iudaei . . . apostatae -ii pronuntiantur: TERT. pudic. 8 p. 234, 24. -ii Adam (*homines*): VVLG. gen. 11, 5. -ii Abraham (*Iudaei*): TERT. pudic. 10. -us ancillae (*Ismael*): VVLG. gen. 21, 10. 13. -ii Heth (*i. propago*): VVLG. gen. 23, 10 *et saepius; similiter multa, creberrimum* -ii Israel: VVLG. gen.

[*Vollmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

36,31. 46,8 exod. 1,1 *et sescenties; etiam* Is. 11,14 -os orientis. -ii hominum *i. q. homines* (*opp.* deus): VVLG. I reg. 26,19 (II reg. 7,14 III reg. 8,39 *et passim; sing.* -us hominis: Iudith 8,15 Iob 16,22 *et al.*) -ii diaboli: VVLG. III reg. 21,13 (*syn.* viri diabolici). act. 13,10. *i. q. pagani*: COMM. instr. 2,16,7. PS. AMBR. laps. virg. 9,39 -o serpentis. *v. etiam p. 758,37.* -ii transmigrationis: VVLG. I Esdr. 6,20 (*cf.* 6,19). 8,35 *et al.* -ii institorum *i. q. institores*: VVLG. Iob 28,8. *nota*: VVLG. Mich. 1,16 -os deliciarum tuarum (τὰ τέκνα τὰ τρυφερά). Zach. 4,14 -ii olei (τέκνα τῆς πιότητος: *sensus est* '*oleo illiti*'). Marc. 2,19 -ii nuptiarum (οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος). AMBR. incarn. 4,23 ecclesiae -us (Abr. 2,9,62 AVG. serm. 26,1 *et passim.* 120,1 -ii matris ecclesiae). *nota*: EPIST. pontif. Thiel Gelas. 1,10 *imperator* -us est, non praesul ecclesiae. GREG. M. moral. 3,512 verae fidei -os praedicando generare neglegimus. *i. q. adolescens*: VVLG. II reg. 5,4 -us triginta annorum erat David cum regnare coepisset (iud. 2,8 *cf.* AVG. loc. in hept. 7,3 p. 620,22).

M ***de bestiis***: COLVM. 6,37,4 eiusmodi admissarius nepotibus quam -is utilior est (IVV. 13,141 *v. p. 758, 22*). ITALA Matth. 23,37 (PS. CYPR. Iud. incred. 1) sicut gallina colligit -os suos (τὰ τέκνα, VVLG. pullos suos) sub ascellas suas. SCHOL. Iuv. 6,270 *tigridis.* 10,231 *hirundinis.* VVLG. psalm. 28,1 afferte domino -os arietum. 28,6 -us unicornium. prov. 30,17 -ii aquilae. eccl. 38,26 -is taurorum. Zach. 9,9 super pullum -um asinae (πῶλον νέον). *inde* Matth. 21,5. AVG. serm. 188,3 *leaenae et tigridis* (*syn.* catulos). ANTHIM. 45 tecones (*pisces*) dicuntur esse -ii esocum. ISID. orig. 12,1. 21. 12,7. 26.
cf. Onomast. *Vollmer.*

ᵡfilix, -icis *f.* [*orig. inc. Th.*]. *de etymologia*: CAPER gramm. VII 106,2 felicem non filicem dicere debemus... unde et felix (*sic* $C^1 M$, filix *B, C corr.*), quam ita credo dictam, quod sit minus felix arurae (arvis *M*). ISID. orig. 17,9,105 -x a singularitate folii dicta. *de prosodia: paenultimam brevem testatur* PRISC. gramm. II 165,12. *de scriptura et formis*: fel- *passim scriptum in codd.* (*cf. l. 28. 79 et* filicatus, filico), *ut* VERG. georg. 2,189 *M* (fil- *rell. et* PRISC. gramm. II 165,12). 3,297 *codd.* (*praeter* γβc) *et* NON. p. 389,18 (*pars codd.*). PAVL. FEST. p. 86 *bis codd. plurimi.* *nom. sing.* filex (*nusquam* felex) *scriptum* HOR. sat. 1,3,37 (*pars codd.*). VITR. 7,1,2 COLVM. 11,2,62 *A* PLIN. nat. 18,45 F^2 GLOSS. III 301,9 NOT. Tir. 104,95. *ceteris locis semper* -ix *invenitur; testantur* PRISC. gramm. II 165,12 PHOC. gramm. V 421,7. *formae primae declinationis*: feclae (*gen. sing.*) PELAGON. 252. 338 *sqq.* filicas (*acc. plur.*) ORIBAS. syn. 3,14. (GLOSS. *v. l. 42 sq. cf. Thomas, Mél. Havet 1909 p. 510. [hinc francog. dial.* feuze. *M.-L.]* *formae vulgares vel corruptae in* GLOSS.: filices. filice. filcis. filce. III 627,62 felce. ficile (PALLAD. 6,3,1 *G*). fegla. facla. III 574,3 filices *correctum ex* ficlices. filetis. DIOSC. 4,184 W. φίλις. φίλικεμ. *de notione*: *est nomen herbae*: PRISC. gramm. II 167,5 -x ἄγρωστις. DIOSC. 4,184 W. πτέρις ... 'Ρωμαῖοι φίλις ῥανάρια. GLOSS. ἄγρωστις βλάκνα (*i.* βλῆχνον). πτέρις. feran (*anglosax., rectius* fearn). *alia interpretamenta partim ad vocem graecam* πτέρις *redeuntia, partim obscura v. Thes. gloss. emend. s. v.* *legitur inde a* VERG. [*loc. dub. et corr.*: VEG. mulom. 2,48,4 radicem -is (*ubi* PELAGON. 202 fici. VEG. mulom. 3, 28,17 *om. codd., ubi* CHIRON 894 fici). 2,47,3 -is radicem *A* (*rell.* salicis *cf.* silex VITR. 7,1,2 *S.* silicem PLIN. nat. 36,187 *h.* silices PALLAD. 6,11,1 *p.* silerem AVG. c. Faust. 22,70 p. 667,2 *b in marg.* GLOSS. III 548,52 silce)]. [*vul.* ferece, *it.* felce, *prov.* feuze. *M.-L.*]

de generibus -um: PLIN. nat. 27,78 -is duo genera nec florem habent nec semen. pterim vocant Graeci, alii blachnon, cuius ex una radice complures exeunt -es ... hanc marem existimant. alterum genus thelypterim Graeci vocant, alii nymphaeam pterim (*v.* filicteron). 27,80 fecere medici huius quoque herbae discrimen; optima Macedonica est, secunda Cassiopica (*v. p. 760, 18*). GLOSS. III 574,27 -x arborea polipodia (*v. p. 760, 22 et* filicula).

in agricultura: odio est agricolis: VERG. georg. 2,189 *qui locus* -em curvis invisam pascit aratris (*cf.* AMBR. in psalm. 118 serm. 13,26,2 AVG. c. Faust. 22,70 p. 667,2). HOR. sat. 1,3,37 neglectis urenda -x innascitur agris. COLVM. 2,2,13 -is *pernicies est* frequens exstirpatio, quae vel aratro fieri potest... celerius etiam, si eodem tempore stercores et lupino vel faba conseras. namque constat -em sationibus et stercoratione facilius interimi. 11,2,62 -x ... aut carex, ubicunque nascitur, Augusto mense recte exstirpatur, melius tamen circa Idus Iulias ante Caniculae exortum (*cf.* PALLAD. 8,1). PLIN. nat. 18,45 -x biennio moritur, si frondem agere non patiaris .... aiunt et circa solstitium avolsas non renasci nec harundine sectas aut exaratas vomeri harundine imposita. similiter et harundinem exarari -e vomeri imposita praecipiunt (*cf. p. 760, 13. 16*). PALLAD. 2,10,1 ubi ager immundus est, ut ... radicibus -is ... spatia liberentur. 2,10,3. 6,3,1. 3 BOETH. cons. 3 carm. 1,3. *comburitur propter superstitionem*: MACR. sat. 3,20,3 arbores, quae inferum deorum avertentiumque sunt, eas infelices nominant: al⟨a⟩ternum, ... -em *cqs.* (*cf.* RVRIC. epist. 1,17 p. 369,30 infelicium felicum proceritas). *radix estur a suibus* (*cf.* PLIN. nat. 27,79): HIER. adv. Iovin. 2,7 p. 294ᶜ sues ... qui ... radicibus -um ... ali solent. *pro stramento est in stabulis*: VERG. georg. 3,297 multa duram stipula -umque maniplis sternere subter humum. COLVM. 7,3,8 ut semper quam aridissimis -bus vel culmis stabula constrata sint (*cf.* PLIN. nat. 27,80 folia *-is* cimicem necant, serpentem non recipiunt; ideo substerni utile est in locis suspectis). *alio in usu est*: COLVM. 2,14,6 licet -em sine iniuria vicini, etiam cum officio decidere et permiscere cum purgamentis cohortis (*ut pro stercore sit. cf.* PLIN. nat. 17,54 ubi non sit pecus, culmo ipso vel etiam -e stercorare arbitrantur). 12,15,1 crates pastorales culmo vel carice vel -e textae.

in aedificatione: substernitur in pavimentis faciendis: VITR. 7,1,2 coaxationibus factis, si erit, -x, si non, palea substernatur, uti materies ab calcis vitiis defendatur. PLIN. nat. 36,187 *pavimenta* -e aut palea substerni melius esse. PALLAD. 1,9,3 stratis super (*sc. tabulatis*) paleis vel -e. 6,11,1.

in medicina: medicamentum est (*cf.* PLIN. nat. 27,79. 80): CELS. 5,26,35 eadem ... offensa *quae in arundine* etiam in -e est (*quod utraque aspera est*). sed usu cognitum est utramque adversus alteram medicamentum esse, si contrita ac superimposita est (PLIN. nat. 24,85 harundinis radix contrita imposita -is stirpem corpore extrahit, item harundinem -is radix. *cf. p. 759, 73*). SCRIB. LARG. 136 biles purgat et -is radix. 140 -is Macedonicae (*v. p. 759, 60*) aridae contusae et cribratae p. X VIII. 244. SER. SAMM. 511 PELAGON. 194. 201. 252. 338 *sqq.* VEG. mulom. 2,48,3. 4 (? 2,47,3. 3,28,17 *v. p. 759, 50*). MARCELL. med. 26,98 (28,1. 30,5. 34,38). 28,71 -em in qualibet arbore innatam (*de -e arborea v. p. 759, 61*). PS. APVL. herb. 76. ORIBAS. syn. 9,5 eup. 2 P 13. *laedit corpus* (*v. l. 13*): ORIBAS. syn. 3,14. 7,17.

metaphorice: *de re invisa, quae deleri solet*: PERS. 4,41 non ... ista -x (*sc. pili corporis, qui evelluntur*) ullo mansuescit aratro. *de homine nequam*: PETRON. 45,9 Hermogenis -em (*i. nequam filiam. cf.* filico).

deriv.: filicatus. filicina. filico. filictum. filicula. *Bauer.*

fīlo, -āvī (-ātum), -āre [*a* filum. *Th.*]. *de notione*: SCHOL. Ter. p. 117,15 'subtemen nebat' i. e. fila deducebat, -bat. *cf.* GLOSS. *s. v.* neo *et Loewe, Prodr. p. 409.* GLOSS. IV 343,33 f⟨i⟩laverant necerant (*i. nev-*). [*it.* filare, *francog.* filer, *hisp.* hilar. *M.-L.*]
i. q. in fila deducere: *proprie*: PS. ARNOB. confl. 2,22 *lana* netur aut -atur aut torquetur. VEN. FORT. vita Germ. 16,50 puella quaedam -ans. vita Radeg. 30,72 glomus, quem sancta -verat. *translate: i. q. longa linea eicere*: VEN. FORT. Mart. 3,112 sanguine concreto stillans, velut ubere caprae, turgida plaga necem vomuit de vulnere -ans. *cf.* SVLP. SEV. dial. 2,2,6 (*de eadem re*) ut solet ex uberibus caprarum ... pastorum manu pressis longa linea copiosi lactis effluere.
comp.: exfilare. *Lackenbacher.*

filobotomus *v.* phlebotomus.

filoflores *nomen herbae apud* DIOSC. 3,115 (= *gr.* φιλοφαρές *sive* φυλλοφερές DIOSC. 3,105 W.).

†**filonico** *corrupt. tit. fab.* NOVIVS Atell. (fullonicum *conicitur*).

lucerna **filoninberin** GLOSS. II 523,7 (φελόνιν, βίρριν = *birrus? Götz*).

filtortus (-um?), -ī *m.* (*n.?*). *vox dubiae originis et significationis, cf. H. Geffcken, Lex Salica (1898) p. 184.* LEX Sal. 47 de -is (feltortis *codd. 1 g. 2*, filtorto *3*). capit. 2,1 ille qui eas (*res in alode patris inventas*) intertiavit suo -o (*sic 1 g*, feltroctum *1 a*).

filtrum (-us?), -ī *n.* (*m.?*). GLOSS. V 584,5 centones -a. *cf. supra p. 751, 77 et p. 456, 56* felte. *Jchm.*

ᵡfīlum, -ī *n.* [*orig. inc. sunt qui cf. esse censeant c. lituan.* ginsla, gysla '*vena*' *aut c.* fibra. *Th. cf. p. 763, 66*]. *de etymologia*: VARRO ling. 5,113 -um quod minimum est hilum; id enim minimum est in vestimento. ISID. orig. 19,29,5 -a dicta vel quia ex pilis animalium sunt vel quia lanificium -is tenuibus constat pilorum, id est quasi -orum. *de genere*: DVB. NOM. gramm. V 578,26 -um generis neutri, pluraliter -a. *de formis*: PHOC. gramm. V 426,29 hoc -um: hi -i 'traxerunt in arte magica vertigine -i' (= LVCAN. 6,460) et haec -a dicuntur. -us: ARNOB. nat. 1,59 p. 41,5 non item *dicitis* fil[i]us (*ed. princ.*, pileus *Pithoeus*) et fil[i]um (*ed. princ.*, pileum *Pithoeus*). VEREC. in cant. 5,5 GLOSS. II 538,13. 550,26. -i: *v. p. 762, 16* VEREC. in cant. 5,5. i *longa*: CARM. epigr. 98,5. 436,8. 1114,4. *de notione*: NON. p. 313,12 -um dicitur deducta res quaeque ad tenuitatem. AVG. loc. hept. 1,48 p. 515,20 quod Graecus habet σπαρτίον, quod latine -um intellegitur. GLOSS. μίτος. τολύπη. τροία. μήρινθος. κάνναβις. νῆμα. ἔναμμα. NOT. Tir. 97,60 -um. *legitur inde ab* ENN. *et* VARRONE. [*loc. corr. et dub.*: OV. epist. 12,3 fata *G*, facta *P*, -a *vulg.* SEN. dial. 1,5,9 fato *A*, -o *Koch.* PLIN. nat. 16,86 folio, -o *Tolet.* TERT. idol. 3 an argento an -o (*margo ed. Gang.*, figulo *AB*) formetur idolum. *ceterum saepissime confunditur in codd. cum formis vocis* filius.] [*val.* fir, *it.* filo, *francog.* fil, *hisp.* hilo. *M.-L.*]

A ***proprie***: **1** *-um, quod ad varios usus adhibetur*: **a** *ad pendendum*: ENN. ann. 152 hac noctu -o pendebit Etruria tota (*proverbialiter, item*: OV. Pont. 4,3,35 omnia sunt hominum tenui pendentia -o. VAL. MAX. 6,4,1 tenui -o suspensa rei publicae salus. AMM. 14,5,4 a cuius salute velut -o pendere statum orbis terrarum. CORIPP. Ioh. 3,338 cur, Lachesis, hominum tenui pendentia -o fata tenes? *cf. Otto, Sprichw. p. 136*). LVCIL. 535 vix uno -o hosce (*i. testes*) haerere putares. PLIN. nat. 20,215 radicem *porcillacae* -o suspensam. PALLAD. 8,6,2 velamina... -o inserta suspendunt. SIDON. epist. 2,13,7 -o equinae saetae ligatus *mucro Damoclis.* CARM. de pond. 144 *ad*

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

librae lances suspendendas. VEN. FORT. vita Radeg. 30, 72. *de hamo:* CLAVD. carm. min. 49, 21 pendula -a.

b *ad nendum texendumque:* *α de Parcis (v. p. 760, 80):* CATVLL. 64, 312 dextera *Parcarum* ... leviter deducens (*v. vol. V p. 279, 69 sqq.*) -a supinis formabat digitis. 64, 317 *lanea morsa* in lēvi (*v. l. 33 et p. 762, 19*) fuerant extantia -o. VERG. Aen. 10, 814 extrema ... Lauso Parcae -a (lina *P*) legunt. OV. met. 2, 654 triplices ... deae tua -a resolvent. Pont. 1, 8, 64 nerunt fatales fortia -a deae (CLAVD. 20, 461 -a tibi neverunt ultima [*v. l. 21. 22. cf. 25. 26*] Parcae. CARM. epigr. 436, 8 Parcae ... nevere super vobis vitalia fila. *v. l. 41. p. 762, 8*). OV. fast. 6, 757 *Clotho dolet* -a teneri (EPICED. Drusi 444 stant rata non ulla -a tenenda manu; reneri *et* renenda *Salmasius, sed v. et l. 28*). CARM. epigr. 1011, 5 (*ante a. 63*) huic precor in ⟨longum extendan⟩t sua -a so⟨rores⟩. SEN. apocol. 4, 1, 9 mutatur vilis pretioso lana metallo, aurea formoso descendunt saecula -o (*cf.* CALP. ecl. 4, 140 date perpetuo caelestia -a metallo). SEN. Herc. f. 182 *Parcae non* sua retro -a revolvunt. LVCAN. 6, 703 repetita ... -a sorores tracturae (MART. 6, 3, 5 *Iulia velut Lachesis* tibi niveo trahet aurea pollice -a). LVCAN. 9, 838. frg. 1, 3 multa ... delatis (dil- *Bährens*) haeserunt saecula -is. SIL. 1, 282 rupto ... -o (CARM. epigr. 1523, 4 [*saec. II*]. ANTH. 478, 2. CORIPP. Ioh. 2, 83 ni fata dedissent ... ultima [*v. supra l. 9*] rumpere -a. CARM. epigr. 1114, 4 *v. l. 28. 31*). SIL. 3, 96 ducant cui -a sorores (4, 28 ducentes ... ultima [*v. supra l. 9*] -a ... senes. *v. l. 37 sq.*). STAT. silv. 1, 4, 64 tendatis iam -a, *coli*! 1, 4, 123 nectite ... candentia -a, sorores! 5, 1, 157 tenduntur dura sororum licia et exacti superest pars ultima -i. CARM. epigr. 587, 1 ultima clauserunt Parcarum stamina -o Principii ... diem. 627, 7. *c. gen.: dearum:* STAT. Theb. 1, 632 mors -a sororum ense metit (MART. 11, 36, 4 rupta sororum -a). silv. 3, 1, 171 Parcarum -a tenebo (*v. l. 11.* CORP. VI 21521 [*aet. Flav.*] CLAVD. 3, 157). CARM. epigr. 492, 5 (*saec. III*) dearum. *hominum:* STAT. Theb. 6, 380 *huius Amphiarai* extrema iam -a colu. CARM. epigr. 494, 2 cuius ... ruperunt -a sorores. *β in ipsa nendi texendique actione:* VARRO ling. 5, 114 volvendo -o. ELEG. in Maecen. 1, 74 (*de Hercule*) lenisti morsu levia (*v. supra l. 5*) -a parum. OV. epist. 9, 77 crassa ... robusto deducis pollice -a (met. 4, 36 SEN. Phaedr. 324 HIER. epist. 130, 15). OV. met. 4, 54 lana sua -a sequente. 4, 396. 6, 577 purpureas ... notas -is intexuit albis. 14, 265 -a sequentia ducunt (*v. l. 22 sq.* SEN. epist. 90, 20 HIER. epist. 128, 1 CLAVD. 8, 586. 10, 18 DRAC. laud. dei 1, 323). PAVL. FEST. p. 83 extra vestimentum -o contextum. p. 90 -um quo textrices diurnum opus distinguunt. CLAVD. 20, 374 pollice -a turbant. 22, 333 tincta ... murice -a contulimus pensis et ... nevimus (*v. l. 8. p. 762, 8*) auro. *γ in veste, linteis sim.:* OV. met. 6, 68 lentum -is immittitur aurum (*cf.* APVL. met. 4, 8 vestis ... intextae -is aureis [*v. l. 18. p. 763, 11. 17.* CAPITOL. Pert. 8, 2 ANTH. 390, 1]. VOPISC. Aurelian. 45, 5 absit, ut auro -a pensentur. 46, 1 aurum per varios brattearum, -orum et liquationum usus perire. HIER. epist. 22, 16, 2 attenuata in -um metalla. 64, 15, 3 auri laminae ... mira tenuitate tunduntur, ex quibus secta -a torquentur. VVLG. exod. 39, 3 incidit ... bracteas aureas et extenuavit in -a. CLAVD. 1, 182 -a ... concreto cogit squalere metallo. PAVL. PETRIC. Mart. 3, 94 miscetur ... ostro mollitum in -a metallum). MANIL. 4, 131 nunc tenuare levi -o, nunc ducere telas. PLIN. nat. 19, 9 *in Retovinis linteis* nervositas -o aequalior paene quam araneis. 19, 12 *in thorace Amasis* CCCLXV -is singula -a constare. 19, 18 *linum* in -o politur. SIL. 3, 375 *Saetabis superba* Pelusiaco -um componere lino. IVV. 7, 134 Tyrio stlattaria purpura -o. FRONTO p. 22 N. *vestem* colore muliebri, -o tenui (*cf. p. 762, 4. 27*) aut serico. OPTAT. 3, 9 p. 94, 6 *sartor* -a compungit. VEN. FORT. vita Germ. 59, 158 vita Pat. 3, 11. GLOSS. III 270, 15 vestis polimita ... panno tenuium -orum constat, qui multitudinem -orum continet bene textorum, a πολύς multus et μίτος -um, sicut linitensilis (*fort.* levidensis. *cf.* CIC. epist. 9, 12, 2 *p. 764, 8* ISID. orig. 19, 22, 19 *p. 763, 12*) pannus, qui habet pauca -a, de quo Cicero in epistulis (*cf. l. 60*). *c. gen.:* PLIN. nat. 28, 80 bitumen in Iudaea nascens sola hac vi superari -o vestis contactae (*edd. vett.*, vesticontecte *codd.*, *an* vestis infectae? *Mayhoff*) docuimus (*spectat ad* 7, 65 *bitumen* ad omnem contactum adhaerens praeterquam -o ⟨vestis⟩, quam [quem *codd.*] tale virus infecerit). PS. CYPR. pudic. 12 staminum. VVLG. gen. 14, 23 a -o (σπαρτίου) subtegminis. iud. 16, 12 telarum.

c *ad retia, funiculos similesque res conficiendas:* GRATT. 25 tenui nascentem iungere -o limbum. PLIN. nat. 19, 11 singula earum *plagarum* stamina centeno quinquageno -o constare. HIER. tract. in psalm. I p. 242, 21 (*trop.*) si unum peccatum fecero, non tam funiculus est, quam quasi unum -um est; si autem -um unum est, cito rumpitur ... si autem plura peccata fuerint, ... de pluribus peccatis quasi de pluribus -is funiculus fit. VVLG. iud. 16, 9 -um de stuppae tortum putamine (στρέμμα στυππίου).

d *ad consuendum: labra vulnerum:* GRATT. 358 *labra* tenui ... includere -o. CELS. 7, 16, 4 in duas acus -a coicienda *sunt.* 7, 16, 5. 7, 22, 4 *membrana* -o comprehensa. 7, 25, 3 (*in infibulatione*) cutis acu -um ducente transsuitur eiusque -i capita inter se deligantur. *ibid.* exempto -o fibula additur. *vestes:* PS. VEN. FORT. vita Leob. 20, 66 *tunicam* de novo -o resarciens *eqs.* ISID. reg. monach. 20, 1 -a diversa pro consuendis vestibus fraternis habebit.

e *ad collum circumligandum:* CATVLL. 64, 377 hesterno collum ... circumdare -o. HIER. vita Pauli 17 uno -o villarum insuunt praedia. *cf.* TERT. cult. fem. 9 uno lino decies sestertium inseritur.

f *ad errantem ducendum (de Ariadnes -o):* CATVLL. 64, 113 regens tenui vestigia -o (VERG. Aen. 6, 30 caeca regens -o vestigia. *nota:* HIER. in Zach. lib. 2 praef. Christi caeca regimus -o vestigia). OV. epist. 4, 59 *Theseus* ducentia -a secutus. 10, 72. 103. 104 met. 8, 173 fast. 3, 462. SEN. Phaedr. 650 longa curva -a collegit via. 662 tibi -a potius nostra nevisset (*v. p. 761, 8*) soror. STAT. Theb. 12, 676 silv. 2, 6, 26 CORIPP. Ioh. 4, 609.

g *ad movendum:* APVL. mund. 27 quando *in ligneolis hominum figuris* -um membri, quod agitari volent, traxerint (*Arist. π. κόσμ. 398ᵇ, 15 διὰ μιᾶς ὀργάνου σχαστηρίας*).

h *in arte magica:* CIRIS 372 ter ... novena ligans triplici diversa colore -a (PETRON. 131, 4 licium ... varii coloris -is. NEMES. ecl. 4, 68 versicoloria -a). LVCAN. 6, 460 quos non concordia mixti alligat ulla tori blandaeque potentia formae, traxerunt torti magica vertigine -i (*cf.* COMMENT. *ad l.* -a ... dixit magicae vertiginis rhombum, qui sono quodam deos concitat). AMM. 29, 1, 31 pensilem anulum ..., sartum ex Carphathio -o perquam levi (*v. p. 761, 5*). *nota medicorum usum:* MARCELL. med. 29, 45 -um (filium *cod.*) praecantabis. *ibid.* -um (filium *cod.*) mundita recondes. 29, 52 de novem coloribus ... facies ... singula -a. *ibid.* ipsa -a in se counata torquebis.

i *in clysterio:* PAVL. FEST. p. 78 eudiaeon lineum -um (filium *MJ*; eud. ⟨foramen tenue ut⟩ lineum -um *Mercklin*) quod medici extremo in clysterio relinquunt, per quod κλυσμός emittitur.

2 *quod araneae aliaeque bestiolae pariunt:* *de araneis:* LVCR. 3, 383 neque aranei tenuia -a obvia sentimus (HIER. in Os. 8, 5 *sq.* p. 84 PS. RVFIN. in Os. 8, 7 CLAVD. MAM. anim. p. 88, 13). OV. am. 1, 14, 7 pede ... deducit aranea -um (PLIN. nat. 11, 83. 30, 129). SEN. epist. 121, 22 PLIN. nat. 10, 206. 11, 80 MIN. FEL. 24, 1 HIER. tract. in psalm. I p. 109, 16. AVG. epist. 162, 7 *aranea* -um textrinae suae corpore velut integro parit. *de aliis bestiolis:* OV. met. 15, 372 solent canis frondes intexere -is agrestes tineae (LACT. Phoen. 107 -o ad saxa tenentur *tineae*). SEN. Phaedr. 389 -a *bombycum* ramis ultimi Seres legunt (PLIN. nat. 6, 54 Seres ... perfusam aqua depectentes frondium canitiem, unde geminus feminis nostris labos, redordiendi -a rursusque texendi. 11, 78. COMMENT. Lucan. 10, 142 bombyces aput Seres nascuntur, qui resolvuntur in -a. *adde:* AMM. 23, 6, 68 cum *Seres* ad coemenda -a ... fluvium transierint). PLIN. nat. 11, 65 *papilio* -a ... araneosa ... alarum maxime e lanugine obtexit.

3 *pars herbarum, radicum, fructuum:* MORET. 89 exiguo coriandra trementia -o. OV. fast. 1, 342 croci (5, 318). PLIN. nat. 13, 33. 16, 128. 17, 87 radicum -is (*Mayhoff*, eius *codd.* IVVENC. 2, 746). 25, 3 herbarum. 25, 53 *veratri.* MART. 8, 33, 13 lenta minus gracili crescunt colocasia -o (13, 57, 2 [*poeta de colocasia loquitur*] improba cum morsu -a manuque trahes). 11, 52, 6 porris -a resecta suis (13, 18, 1 -a Tarentini graviter redolentia porri edisti. IVV. 14, 133). CAEL. AVR. chron. 4, 3, 71 quod Graeci appellant, inter corticem quercus inhaerens, pertetam nervorum -a teneriora.

4 *lyrae: i. q. fides:* OV. met. 10, 89 -a sonantia movit (STAT. Ach. 2, 157 -a sonantia plectro cum quaterem. BVC. Eins. 1, 23 loquentia [ENNOD. carm. 2, 90, 2]. SIL. 11, 434 resonantia pollice -a. CASSIOD. var. 2, 40, 14 canentia). OV. fast. 5, 106 septena ... -a dedisse lyrae. SEN. Ag. 360 tibi -a m o v e n t docta puellae carmine molli (*v. l. 50. 61 sq. 63* STAT. Ach. 1, 187 AVIEN. Arat. 624 PAVL. NOL. carm. 27, 73). STAT. Theb. 10, 310 digitos inter sua -a trementes (SCHOL. *ad l.* ut morientis digiti citharae -a pulsarent). silv. 5, 1, 27 SIDON. epist. 9, 13, 5 v. 75. ENNOD. carm. 1, 2, 3 dulcia temporibus famulantur -a secundis. 1, 8, 36 quicquid Apollineo loquebamur pectine, cessi oblitus linguae, quam mihi -a dabant. VEN. FORT. carm. 7, 1, 2. *c. gen.; lyrae, citharae sim.:* OV. am. 1, 8, 60 tractat inauratae consona -a lyrae (ars 2, 494 movit inauratae pollice -a lyrae. met. 5, 118 VAL. FL. 1, 409 STAT. Ach. 1, 573 MART. 12, 94, 5 movi. LACT. Phoen. 50 CLAVD. rapt. Pros. 2 praef. 14). PS. CENS. frg. 12, 4 nervorum. AMBR. obit. Theod. 10 -a chordarum citharae ... fides dicantur (PS. LEO M. humil. 23 CASSIOD. in psalm. praef. 4 p. 15ᴮ).

5 *variarum rerum: cerei:* MAECEN. frg. Sen. epist. 114, 5 tenuisve cerei -a. IVV. 3, 287 candelae ... dispenso et tempero -um. PRVD. cath. 5, 15 -a favis scirpea floreis presso melle prius collita fingimus. *mellis:* PLIN. nat. 11, 89 *thymosum mel* tactu praetenuia -a mittit. *chartarum:* PLIN. nat. 37, 103 *lychnides* chartarum -a (filia *B¹*, folia *d h*) ad se rapere.

6 *t. t. medic.:* *cf.* VEG. mulom. 2, 82, 4 si coxam eiecerit vel emoverit, quod a mulomedicis dicitur -um laesisse. GREG. TVR. glor. conf. 57 laxatis digitorum -is (VEN. FORT. vita Albin. 10, 27 vita Pat. 13, 39). VEN. FORT. virt. Hil. 5, 15 nervorum -a contracta. *i. q. vena sanguinis:* PAVL. PETRIC. visit. nepot. 26 *ut non* posset sollers tactus deprendere venas subtracto pulsu -o languente latentes. *cf.* Mart. 2, 522 -a ... venarum rupto pereuntia pulsu.

B ***metonymice*:** **1** *i. q. vitta:* VARRO ling. 5, 84 flamines quod in Latio capite velato erant semper ac caput cinctum habebant -o, f⟨i⟩lamines dicti (PAVL. FEST. p. 87 flamen Dialis dictus, quod -o [filio *MP*] assidue veletur; indeque appellatur flamen, quasi filamen. SERV. Aen. 8, 664 [= ISID. orig 7, 12, 18 *sq.*] flamines in capite habe-

[*Lackenbacher*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bant pilleum; ... quod cum per aestus ferre non possent, -o tantum capita religare coeperunt; ... unde a -o, quo utebantur, flamines dicti sunt, quasi filamines. verum festis diebus -o deposito pillea necesse erat accipere. auct. Aen. 10, 270 GRAMM. suppl. 113, 13. *cf.* DIONYS. ant. 2, 64, 2 PLVT. Num. 7). TIB. 1, 5, 15 velatus -o ... vota novem Triviae ... dedi (LIV. 1, 32, 6 capite velato -o. PAVL. FEST. p. 23 *v. etiam p. 762, 82*). **2** *fere i. q. textura, vestis*: OV. ars 3, 267 pleno velamina -o. 3, 445 toga ... -o tenuissima. met. 6, 34 incepta ... -a relinquit (fast. 2, 755 remisit). LVCAN. 10, 141 candida Sidonio perlucens pectora -o, quod Nilotis acus compressum pectine Serum solvit (ADNOT. *ad l.* stolam dicit). SIL. 15, 698 sacras vestes atque aurea -a reddidit exanimo. ISID. orig. 19, 22, 19 levidensis *vestis dicitur*, quod raro -o sit leviterque densata. **3** *i. q. limbus* (*cf.* GLOSS. II 363, 41 -um λῶμα): IVVENC. 3, 130 vestis ... attingere -a extrema exoptant. SEDVL. carm. pasch. 3, 122 nititur aversi vel -um tangere Christi. **4** *fere i. q. tapetum(?)*: VEN. FORT. carm. 3, 18, 10 stravissent plantis aurea -a tuis.

C ***tropice*:** ENN. ann. 253 deducunt habiles gladios -o gracilento. HOR. epist. 2, 1, 225 tenui deducta poemata -o (PROP. 4, 1, 72 quo ruis imprudens ... dicere fata, Properti? non sunt a dextro condita -a colo (AVSON. Mos. 396 mollia subtili nebunt mihi carmina -o Pierides. MACR. sat. 5, 2, 8 quod totum Homericis -is texuit *Vergilius*. *de oratione*: AVSON. 419, 61 cum ea, quae ad grates agendas pertinebant, summatim et tenuiore -o, sicut dicitur, deducta libaverim). TERT. pudic. 10 p. 240, 3 age tu funambule pudicitiae et castitatis ..., qui tenuissimum -um (filium *cod.*) disciplina⟨e⟩ eiusmodi veri avia pendente vestigio ingrederis. VEREC. in cant. 5, 5 omnes actus nostri -a sunt quaedam; haec -a dum in unum collegerimus, teximus telam *eqs.* CASSIOD. in psalm. praef. 10 p. 17[A] ante fores psalmorum tamquam sacrata vela pendent, per quae ... rarescentibus quibusdam -is facile eorum penetralia contueris. *in comparatione i. q. res tenuissima*: COLVM. 10, 375 asparagi corruda simillima -o. PLIN. nat. 21, 30 foliorum exilitate usque in -a attenuata. SERV. Aen. 1, 367 *Dido* corium in -a (filia *P*) propemodum sectum tetendit.

D ***translate*:** **1** *i. q. linea*: MANIL. 1, 562 -a ... dispositis vicibus comitantia caelum, per quae dirigitur signorum flammeus ordo. 1, 581 quattuor ... gradibus sua -a reducit *circulus* ab aestu. 1, 600 -a trahunt *circuli* alti cursum comitantia caeli (1, 666). 1, 662. 674. 685. 851 arida cum gracili tenuatur semita -o. PLIN. nat. 17, 74 differuntur *cypressi* ... dodrantali -o.

2 *i. q. ordo*: MACR. sat. 7, 4, 2 ut ... ceteris ex -o consultationis eius interrogandi constitueretur exemplum. BOETH. herm. sec. 2, 3 quendam quodammodo ordinem -umque et dispositione disciplinarum gradus ediderunt (in Porph. comm. pr. 1, 22 p. 66, 18. 1, 23 p. 70, 11 in Porph. comm. sec. 3, 4 p. 208, 11 in Porph. dial. 1 p. 38[C]). in Porph. comm. pr. 1, 5 p. 14, 24 recte ... et -o lineae quodam hic ... liber primus legentibus studiorum praegustator ... occurrit. 2, 12 p. 107, 5 constitutivas illas *differentiarum formas* diximus, quae sub eodem -o positae *eqs.* in Porph. comm. sec. 1, 1 p. 136, 1 ut via et -o quodam procedat oratio (in top. Cic. 1 p. 271, 42 ut sine ullo errore ad argumentorum inventionem via quadam et recto -o atque artificio veniretur).

3 *fere i. q. sors, fatum* (*cf. p. 761, 3 et* HIER. in Is. 23, 9 p. 229 non fatorum, ut stulti putant, sic -a deducta sunt): OV. trist. 5, 10, 46 *Lachesis* tam grave sidus habenti -a dedit vitae non breviora meae. EPIST. Sapph. 82 data sunt vitae -a severa meae. SIL. 7, 479 currit ... immobile -um. CARM. epigr. 633, 2 -o et sorte crudeli. *c. gen.*: HOR. carm. 2, 3, 16 dum ... sororum -a trium patiuntur atra (*cf.* PORPH. *ad l.* OV. am. 1, 3, 17 quos dederunt annos mihi -a sororum. SIL. 17, 361 nil -a sororum adversus porco. CARM. epigr. 1248, 5 quod si mutari potuissent -a sororum. *adde*: PS. ALEX. c. Dind. coll. p. 174, 20 urgemus morantia -a Parcarum). STAT. silv. 1, 4, 7 damnosa ... -a senectae exuit. MART. 10, 5, 10 cum supremae -a venerint horae. CARM. epigr. 98, 5 trino annórum fílo.

4 *i. q. f i g u r a, forma, habitus, qualitas* [‘fīlum, -ī *n. i. q. figura’ quidam peculiarem vocem arbitrantur a* fingere *ductam, cf. Joh. Schmidt, Die Pluralbildungen der idg. Neutra 144. Th.*]: **a** *rei corporeae*: LVCR. 2, 341 debent ... non omnibus omnia *exordia rerum* prorsum esse pari -o similique affecta figura. 4, 88 formarum vestigia certa, quae volgo volitant subtili praedita -o. 5, 571 forma ... solis debet ⟨f⟩ilumque videri. 5, 581 prius omnia, quae longe semota tuemur aera per multum, specie confusa videntur quam mi⟨nui⟩ -um. 5, 589 mutare videtur ... -um. **b** *hominis*: PLAVT. Merc. 755 satis scitum -um (filium *P*) mulieris. LVCIL. 816 -um non malum (*affert* NON. p. 313, 16 -um: oris liniamentum). VARRO ling. 10, 4 eo ... similiores sunt *homines*, qui facie quoque paene eadem, habitu corporis, -o (GELL. 1, 9, 2 de totius corporis -o atque habitu. APVL. Socr. 11 p. 144 *daemones* -a corporum possident rara. AMM. 14, 11, 28 *erat* forma conspicuus bona, decente -o corporis). PETRON. 46, 3 ingeniosus est et bono -o (*sc. morum*). GELL. 14, 4, 2 forma atque -o (filio *pars codd.*) virginali. APVL. met. 4, 23 virginem -o (filio *codd.*) liberalem. IVL. VAL. 1, 7 p. 12, 16 *Alexander* facie diversus, sed suo modo et -o (filio *vel* filii *codd.*) pulcherrimus. 2, 26 p. 93, 18 -o (filio *P*) oris ...

admirabilis. ARNOB. nat. 3, 13 *deos* -o et atterminatis (*P*, etiam att. *ed. pr.*, etiam terminatis *Reifferscheid*) humano. 6, 13 p. 225, 4 artifices ... certabant -um (filium *P*) capitis ... in simulacra traducere. **c** *orationis, carminis sim.* (*v. p. 763, 19 sqq.*): CIC. de orat. 2, 93 *oratores* retinebant illum Pericli sucum, sed erant paulo uberiore -o. 3, 103 *silva rerum est* formanda -o ipso et genere orationis (Lael. 25 aliud quoddam -um orationis tuae). orat. 124 argumentandi tenuè -um. epist. 9, 12, 2 munusculum ... levidense (levi dense *H*, leve dense *D*, levi densae *M*, *fort.* levidensi *cl. p. 761, 60*) crasso -o (*i. oratiunculam pro Deiotaro*). COLVM. 10, 227 gracili connectere carmina -o. GELL. 3, 3, 3 -o atque facetia sermonis. 16, 19, 1 vocum ... -o tereti et candido fabulam scripsit Herodotus (*cf.* NEMES. ecl. 2, 11 quod non tam tenui -o de voce sonaret). 20, 5, 10 brevitatis elegantissimae -um tenuissimum. AVSON. 336, 67 trinum dicendi genus est: sublime, modestum et tenui -o (HIER. epist. 49, 2, 4 ut ita dicam, tenue dicendi -um [filium *pars codd.*]). SYMM. epist. 1, 1, 2 elaboratam soloci -o (filio solacii *F*) ... cantilenam. MACR. sat. 5, 13, 11 inspecto ... utriusque (*Homeri Vergiliique*) -o. 6, 3, 9 ille ... stilus Enniani saeculi auribus solus placebat et diu laboravit aetas secuta, ut magis huic molliori -o acquiesceretur.

deriv.: filare. filamentum, filatura. filatim.

comp.: ?bifilum. trifilis.

fīlus, -ī *v.* filum *p. 760, 62.* *Lackenbacher.*

[?**fimacium,** -ī *n. v.* famactum *Jchm.*]

*****fimbria,** -ae *f.* [*orig. inc. Th.*]. *de etymologia*: VARRO ling. 5, 79 fiber ab extrema ora fluminis dextra et sinistra maxime quod solet videri et antiqui februm dicebant extremum, a quo in sagis -⟨i⟩ae et in iecore extremum fibra, fiber dictus. PAVL. FEST. p. 90 fiber genus bestiae quadripes ... quo nomine extremae orae fluminis appellantur. unde et fibras iocinerum et -as vestimentorum dicimus. *de formis*: BEDA gramm. VII 272, 15 -a genere feminino et -um dicitur neutro. GLOSS. Plac. V 69, 18 -um. generis neutri: item feminini -a (23, 17). GLOSS. II 72, 10 -a κροσσοί. CARM. epigr. 1405, 12 -a parentum altera flamma cremas (*cf. Büch. adn.*). *de significatione*: NON. p. 109, 21 -ae sunt omnis extremitas. AVG. serm. ed. Mai 103, 2 quoniam -a vestimenti et minima pars est et novissima. *v. l. 64.* PS. RVFIN. in psalm. 44, 14 -ae ad ornamentum ponuntur in vestimentis. *v. l. 65.* CASSIOD. in psalm. 44, 15 -ae sunt finitima vestium, quae in stamine colligatae tanquam capillorum segetes dependent; per quas hominum vita significatur extrema. EVCHER. instr. 2 p. 149, 10 -as catenulas. ISID. orig. 19, 24, 20 -ae vocatae sunt orae vestimentorum, hoc est fines. HIER. in Ezech. 3, 8, 3 p. 83 pro cincinno Septuaginta transtulerunt κράσπεδον, id est -am: quorum alterum in capillis, alterum in vestibus accipi solet. AVG. loc. hept. 2, 122 p. 562, 23 et pones super rationale iudicii -as catenata. et hic Latini nonnulli soloecismum caventes -as catenatas interpretati sunt. Graecus autem habet τοὺς κρωσσοὺς τὰ ἀλυσιδωτά. *cf. infra l. 72.* GLOSS. V 295, 4 filistrus (filtrus *Götz*) -a. *legitur apud* CIC. (Pis. 25) VARRONEM (ling. 5, 79) PAVL. FEST. (p. 90) CELS. (2, 6, 6) PETRON. (32, 2) PLIN. nat. (7, 171. 11, 220. 37, 37) APVL. (met. 11, 3) *et frequentius apud posteriores, singularis inde a* TERT. (virg. vel. 17) IREN. (1, 3, 3 *al.*) *et saepius, maxime apud* ECCL. [*val.* fringhia, *francog.* frange. *M.-L.*]

GLOSS. κράσπεδον. -ae extremitates.

I *i. q. c a p i l l a m e n t u m*: **A** *de c a p i l l i s h o m i n u m, i. q. c i r r u s, crines crispi, cincinnus*: CIC. Pis. 25 erant illi ... madentes cincinnorum -ae. PS. AMBR. act. Seb. 21, 78 qui in lenocinio sui moliendo capitis -as committit. **B** *de p i l i s b e s t i a r u m*: AVG. serm. ed. Mai 188, 3 num vides leaenam vel tigrim post catulos suos ... sequi ... usque ad tactam -am filiorum suorum. **C** *de h e r b i s*: SER. SAMM. 803 nimios reserati vulneris amnes feniculi cinis astringit vel -a porri. *nota de f i b r i s venarum*: PLIN. nat. 11, 220 venaĕ in praetenues postremo -as (fibras *det. codd.*) supter totam cutem dispersae.

II *de v e s t i m e n t o r u m extremitatibus* (GLOSS. θύσανος, κροσσός, κροσσὸς ἱματίων): *i. q. l i m b u s, cirrus, margo sive incisus sive sine incisuris* (*cf.* VARRO ling. 5, 79 *v. supra l. 26.* PAVL. FEST. p. 90 *v. l. 28.* PS. RVFIN. in psalm. 44, 14 *v. supra l. 37.* CASSIOD. in psalm. 44, 15 *v. supra l. 38.* ISID. orig. 19, 24, 20 *v. supra l. 41*). PETRON. 32, 2 circa cervices laticlaviam immiserat mappam -is hinc atque illinc pendentibus. APVL. met. 11, 3 palla ... ad ultimas oras nodulis -arum decoriter confluctuabat. ITALA exod. 28, 22 (Aug. quaest. hept. 2, 116) facies super rationale -as complectentes (κρωσσοὺς συμπεπλεγμένους, VVLG. catenas cohaerentes). COMM. apol. 283 facere licet unam -am. TREB. trig. tyr. 30, 14 gemmis dependentibus per ultimam -am. HIL. in Matth. 14, 19 ut ex veste tota -ae, ita ex domino nostro ... sancti spiritus virtus exiit (*cf. p. 765, 32*). HIER. epist. 52, 13, 2 nolo te dilatare -as. tract. in psalm. I p. 248, 26 longum est dicere ... de -is. c. Ioh. 11 pedes deosculans, -as vellens *turba*. VVLG. num. 15, 38 ut faciant tibi -as per angulos palliorum. deut. 22, 12 funiculos in -is facies per quattuor angulos pallii tui. psalm. 44, 14 omnis gloria eius filiae regis ab intus, in -is a u r e i s (AVG. civ. 17, 16 p. 239, 9 D. epist. 36, 22 in psalm. 44, 29 c. Faust. 16, 11). Matth. 23, 5 magnificant -as (κράσπεδα. ISID. eccl. off. 2, 16, 7. *cf.* SVLP. SEV. dial. 1, 21, 3 dilatat continuo -as suas). AMM. 14, 6, 9 ut longiores -ae tunicaeque per-

[Simbeck]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

spicue luceant. RVFIN. hist. 7, 18, 2 si ... aereae -ae summitatem contigerit *herba*. SVLP. SEV. Mart. 8, 4 -ae vestimento eius detractae. dial. 1, 25, 2 obsessos ... -arum virtute curabat. PAVL. NOL. epist. app. 2, 13 p. 445, 26 per extremitates vestimentorum -as habeant. CYPR. GALL. num. 433 -a conserto cunctis hyacinthina nodo nectitur. VEN. FORT. Mart. 2, 13 -a quin etiam quod nobilis attigit umquam sparsit abundantem modica de veste salutem. ORIG. in Matth. 18, 10 ex phylacteriis et -is ... manifestum est, qui sunt qui diligunt ab hominibus vocari Rabbi. 18, 11 -am aliquam facientes in aliqua parte vestimentorum. *bis.* *accedit gen. vestimenti, vestis sim.*: PLIN. nat. 37, 37 quia vestium -as rapiat *sucinum*. IREN. 1, 3, 3 cum tetigisset -am vestimenti eius (*ibid.* tetradis, quae per -am manifestata est. 2, 20, 1 *bis.* 2, 23, 1 HIL. in Matth. 9, 7 cum ... usque in vestium -as operatio divina procederet [*cf. ibid.* ut etiam in -is eius humanae salutis operatio contineretur]. 14, 19 oblati -as vestimentorum contingere optabant. AMBR. paenit. 1, 7, 31 VVLG. Matth. 9, 20. 14, 36 Marc. 6, 56 Luc. 8, 44 AVG. doctr. christ. 2, 3, 4. GREG. M. dial. 2, 4 quod eundem monachum ... quidam niger puerulus per vestimenti -am foras traheret. epist. 11, 56ᵃ p. 339, 15 mulier, quae fluxum patiebatur sanguinis, vestimenti eius -am tetigit. ORIG. in Matth. 13, 3 tangunt -am vestimenti eius et sanantur. ISID. ort. et obit. 135 *al.*). RVFIN. hist. 7, 18, 2 usque ad stolae illius aerei indumenti -am (μέχρι τοῦ κρασπέδου). SVLP. SEV. dial. 1, 20, 2 cilicii sui -is corpora obsessa curabat. *per breviloquentiam quandam additur gen. hominis vel pronomen possess.*: AMBR. patr. 9, 38 cuius inopia ditat, sanat -a. VVLG. Zach. 8, 23 apprehendent -am (κρασπέδου) viri Iudaei. VIGIL. TRID. ad Simplic. 3 quatenus possim ... -am aut sacerdotum aut martyrum ... peccator attingere. FVLG. Virg. cont. p. 86 si vel extremas tuas praestringere contingerit -as. AVG. quaest. hept. 7, 49 p. 499, 24 CASSIAN. conl. 13, 15, 4 VEREC. in cant. 4, 14. GREG. TVR. Franc. 7, 22 quod ego eum velem a sancti antestitis -is separari. *mystice*: HIL. in Matth. 9, 6 spiritus sancti de Christi corpore modo -ae exeuntis (*cf. p. 764, 76*). AMBR. virginit. 16, 100 -am eius (*Christi*) attinge. *ibid.* si pari devotione divini sermonis extremam saltem -am comprehendas. *huc addiderim locutionem tropologicam et mysticam de apostolo Paulo, qui* -a vestimenti domini *appellatur*: AVG. in psalm. 44, 22 audi Paulum illum minimum, -am de vestimento, quod tetigit mulier in fluxu sanguinis (serm. ed. Mai 25, 3 quaeramus quid sit -a vestimenti *domini* ... vestimentum domini intelleguntur apostoli adhaerentes ei ... ergo Paulus apostolus ... est -a vestimenti domini, quia ipse erat novissimus apostolorum).

latiore sensu i. q. filum, floccus, licium sim.: CELS. 2, 6, 6 si manibus quis ... in veste floccos legit -asve deducit (*in morbo letali*). PLIN. nat. 7, 171 -arum curam (*i. signum letale*). TERT. virg. vel. 17 -am aut villum aut quodlibet filum cerebro superponunt. ORIBAS. syn. 5, 5 p. 49 aqua ... mollem spungiam sive lanam aut latum pannum fimbris (febris *La*) sunt imponenda, ut lapsi fluoris excipiantur. *adde i. q. ligamen, tropice*: AMBR. Abr. 1, 3, 10 amputavit -am (*v. l.* fibram) discordiae, ne contagium serperet.

deriv.: fimbriatus. *cf. Onomast.*

fimbriātus, -a, -um [*a* fimbria. *Th.*]. QVINT. inst. 8, 3, 32 nec a verbis modo, sed a nominibus quoque derivata sunt quaedam, ut ... ab Asinio -um et figulatum.

i. q. fimbrias, cirros habens, cirratus: **1** *de fronte hominis*: TITIN. com. 112 quasi hermaphroditus -um frontem gestas. ITIN. Alex. 6 fuit fronte plerumque nuda, quamvis pinguius -a. **2** *de vestimentis sim.*: SVET. Iul. 45, 3 usum enim Iulium ferunt lato clavo ad manus -o (*cf. Ihmii adn. et Marquardt, Privatleben der Römer p. 545 adn.*). SCHOL. Iuv. 2, 124 -ae sive vittatae vestes. ISID. orig. 19, 24, 14 lacerna pallium -um. PAVL. FEST. p. 288 rica est vestimentum quadratum, -um. **3** *de herbis, i. q. foliorum, radicum sim. fibras habens*: PLIN. nat. 17, 67 *stolones* avelluntur partemque aliquam e matris quoque corpore auferunt secum -o corpore. 18, 53 milio comae granum complexae -o capillo curvantur. 21, 92 -is foliis. 25, 48 radice -a ceparum modo. 25, 138 radice ad nucis abellanae figuram -a. 27, 105 radix ... multis capillamentis -a. *nota de flagro*: APVL. met. 8, 28 quod *flagrum* semiviris illis proprium gestamen est, contortis taenis lanosi velleris prolixe -um.

fimbrium, -iī *n. v. p. 764, 31 sqq.* *Simbeck.*

fimētum, -ī *n.* [*a* fimum. *Th.*]. *i. q. sterquilinium*: PLIN. nat. 1, 24, 171 herba de -is (24, 171 herba quae gignitur super -a ruris). 10, 153 quaedam *ova* ... sponte natura⟨e⟩ gignunt, ut in Aegypti -is. 17, 57 -a sub diu concavo loco et qui umorem colligat ... fieri iubent *eqs.* *Bauer.*

(?)charitin **fimirium** (fimarium *cod. alter*) GLOSS. III 172, 59. *Ichm.*

²fimum (-us), -ī *n.* (*m.*) [*orig. inc., nisi cf. est c.* foetere. *Th.*]. *de etymologia*: ISID. orig. 17, 2, 3 dictus -us, quod fiat †mus (*sic T*; quod f. m. *om. DK.* ⟨i⟩mus *an* ⟨hu⟩mus?). *scribitur* fem-: CHIRON 698 p. 219, 18 MISC. Tir. p. 50, 14 GLOSS. III 456, 21. 558, 8. 622, 28. *ad hanc scripturam pertinere videntur corruptelae codicum his locis*: PLIN. nat. 2, 236 -o (faeno, fano, feno, foeno *trad.*). 28, 243 -i (feminum *vel* femininum *trad.*). CHIRON 698 p. 219, 19 -i (fenici *trad.*). VEG. mulom. 2, 121, 3 fenum *P.* MISC. Tir. p. 58, 3 -um (feminum *trad.*). *de genere et de formis: formam* -us *masculinam, semper singularem praescribunt grammatici*: CHAR. gramm. I 32, 1 masculina semper singularia ... hic -us (DIOM. gramm. I 327, 18 EXC. Bob. gramm. I 548, 4 PHOC. gramm. V 427, 25 IDIOM. gen. gramm. IV 578, 70 GRAMM. suppl. 84, 29 BEDA gramm. VII 273, 16). *pluralis nusquam invenitur. forma* -um *neutrius generis solemnis est ante Christianorum tempora. forma* -us *masc. generis legitur*: PLIN. med. 3, 5 *gd.* 3, 30 *d.* PALLAD. 4, 10, 20 SERV. georg. 1, 1 (*cf.* ISID. orig. 17, 2, 3). VVLG. III reg. 14, 10 HESYCH. in lev. 4, 11 p. 825ᴮ. GLOSS. II 353, 28 hic -us (*cf.* PLIN. nat. 28, 177. 235. 30, 77 -us *pars codd.*). -us *nom. et acc. neutr. generis*: PLIN. med. 3, 23 SER. SAMM. 350. 599. 714. 954. *genus fem. traditur*: APVL. met. 7, 28 liquida -o strictim egesta (*sed* 4, 3 -o fistulatim excusso). *cf.* PLIN. nat. 18, 145 -o addita (*pars codd.*). 19, 121 -o ingesta (*pars codd.*). *de notione: est stercus hominum vel animalium*: GLOSS. stercus quod a ventre purgatur. stercus animalium. stercus boum. stercore bubulum. -o boum stercore (CHAR. gramm. I 32, 1 stercus. ISID. orig. 17, 2, 3 idem *quod stercus* et -us est, qui per agros iacitur [*cf.* SERV. georg. 1, 1]). κόπρος. βόλιτον ἤτοι βόλβιτον (PAVL. FEST. p. 32 ex -o quod Graeci appellant βόλβιτον. IDIOM. gen. gramm. IV 578, 70). ὄνθος (EXC. Bob. gramm. I 548, 4). χέσμα (GLOSS. IV 76, 17 -um pecuniae *errore scriptum*; pecuniae *ad verba antecedentia pertinet*). *discerni videntur* -um *et* stercus COLVM. 4, 8, 3 (*opponuntur* -um *et* columbinum stercus). CHIRON 698 ab stercore equalis (*i. equilis*), quod -um vocatur. *cf. infra l. 43.* *de usu: legitur inde a* CATONE *et* LVCIL. (1018). *habent singulis locis* VARRO (stercus *12ies*) LIV. PHAEDR. (stercus *ter*) TAC., *binis* SEN. phil. (stercus *ter*) APVL., *trinis* CATO (stercus *25ies*) VERG., *passim scriptores rei rusticae inde a* COLVM. (stercus *non rarius*) *et rei medicae inde a* PLIN. nat. (*qui* stercus *rarius usurpat*); *deest apud* CELS. SCRIB. LARG.; *legitur in* VVLG. *septem locis* (*quibus* ITALA *fere* stercus), *25ies* stercus. [*loc. dub.*: CORP. IV 6769 fimu.] [*francog. vet.* fiens. *M.-L.*]

1 *generaliter*: LVCIL. 1018 hic in stercore humi fabulisque, -o atque sucerdis. VERG. Aen. 5, 333 pronus in ipso concidit immundoque -o sacroque cruore. 5, 358 udo turpia membra -o (*cf. Homer. Il. 23. 775 sqq.*). SEN. nat. 3, 26, 7 circa Messenem et Mylas -o (-um *trad.*) quiddam simile ... mare profert (*cf.* PLIN. nat. 2, 220). COLVM. 6, 6, 4 *bovi* manu per anum inserta -um extrahere (6, 30, 10 eximere). PLIN. nat. 8, 40 *bonasum* reddente⟨m⟩ in *fuga* -um, interdum et trium iugerum longitudine (*cf.* SOL. 40, 10). 31, 55 Arethusam ... -um redolere per Olympia. PAVL. sent. 5, 4, 13 (= dig. 47, 11, 1, 1) si quis -o corrupto aliquem perfuderit. VVLG. exod. 29, 14 vituli et corium et -um combures (*sim.* lev. 4, 11. 8, 17. 16, 27 num. 19, 5. ITALA [Lugd.] *ubique* stercus). III reg. 14, 10 sicut mundari solet -us usque ad purum Ezech. 4, 15 dedi tibi -um boum pro stercoribus humanis. COD. Theod. 7, 1, 13 (*a. 391*) ut nullus ... immundo -o sordidatis fluentis commune poculum polluat. PS. AVR. VICT. epit. 8, 4 caeno -oque et ceteris turpioribus dictu purgamentis (*cf.* SVET. Vit. 17, 2 stercore et caeno).

2 *usus speciales*: **a** *in agricultura*: CATO agr. 28, 2 arbores ... oblinito ... -o summas (46, 2 *passim. cf.* SEN. epist. 86, 17 *caput arboris* -o tinctum [PALLAD. 2, 15, 16 *al.*]. COLVM. 11, 3, 23 *brassica* liquido -o ... illita. *al.* 11, 3, 25 radix -o liniri debet. *al.*). 40, 2 argillam vel cretam coaddito, harenae paululum et -um bubulum, haec una bene condepsito. VARRO rust. 16, 16 vitiles *alvos* -o bubulo oblinunt intus et extra, ne asperitate absterreantur. VERG. georg. 2, 347 quaecunque premes virgulta per agros, sparge -o pingui. COLVM. 2, 5, 2 disiectum ... -um inarari et obrui convenit, ne solis halitu vires amittat. 2, 10, 15 *lens* -o arido (9, 15, 5 *al. cf.* PALLAD. 3, 4 cum -i ariditate) permisceri debet et ... spargi (*cf.* PLIN. nat. 17, 61 *bacas lauri* -o [fumo *codd.*] ad satu⟨m⟩ praeparatas. 17, 63 *serendas amygdalas* -o ... diluto maceratas. PALLAD. 2, 14, 4 semina ... -o allinunt). 2, 14, 4 *asinus* bene confectum atque idoneum protinus arvo -um reddit. 2, 17, 2 loca ... -o iuvanda sunt (*cf.* 3, 11, 4 solum ... -o ... stercorari. 10, 82 armenti ... -o saturet ieiunia terrae. PALLAD. 12, 7, 20 *locus* -o satiatus). 4, 22, 3 *mergus* -o satiatur (PALLAD. 12, 3. *cf.* COLVM. 5, 9, 13 -o pabulandae sunt oleae). 9, 14, 1 fumus immittatur *in alveos purgandos* factus incenso bubulo -o. 9, 14, 2. 14. 9, 15, 5. PLIN. nat. 17, 48 *marga* -i desiderat quantulumcunque. 17, 247 cupressus et aquas aspernatur et -um (19, 83 odit. *al. opp.* 19, 69 *cucurbites* amant rigua ac -um. *al.* 19, 110 cum *porrum* -o ... gaudeat. *al.* PALLAD. 2, 14, 5 *nasturcium* -um non desiderat). 18, 134 *lupinum* adeo non eget -o, ut optimi vicem repraesentet. *nota: generatim de laetamine usurpat* HIER. in Ioel. 1 p. 172 ut *stipula et fenus* non solum esui, sed et -o inutilia sint. **b** *in medicina*: PLIN. nat. 8, 152 *contra rabiem canum* gallinaceo ... -o immixto canum cibis. 22, 104 *laser* alopecias ... replet cum vino ... ac murium -o et aceto. 22, 123 *farina quaedam* ad duritias cum -o columbarum. 22, 125 aerina *farina* strumas et panos concoquit cum -o columbino et lini semine decocta in vino. 28, 91 -i (fumi *V*) *camelini* cinere crispari capillum cum oleo. 28, 227 -um asinini pulli, quod primum edidit a partu, datum ... e vino medetur. *ibid.* eadem et ex equino pullo (*cf.* 28, 239. 253) ... vis est. *sic passim apud* PLIN. (*praesertim libris* 28, 29, 30) *et alios medicinae scriptores.* **c** *varii usus*: LIV. 38, 18, 4 *Axylon terram qui incolunt*, -o bubulo pro lignis utuntur. COLVM. 7, 5, 8 vas *medicamentum quoddam continens* in sterquilinio defoditur ac toto anno -i vapore concoctum mox promitur. PLIN. nat. 16, 222 *materias* [*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-o illitas siccari, ut afflatus non noceant. TAC. Germ. 16 *specus subterraneos* multo insuper -o onerant.

3 *tropologice*: TERT. pudic. 6 p. 230, 11 *caro* nova emergit iam non ex seminis limo, non ex concupiscentiae -o (fumo *trad.*), sed ex aqua pura et spiritu mundo. HESYCH. in lev. 4, 11 p. 825[B] *peccata generis humani* -us domini verisimiliter dicuntur.

deriv.: fimetum.

fimus, -ī *m. v. p. 766, 6 sqq.* **fimus** *n. v. p. 766, 10.*

***fīnālis**, -e *adi. a* finis. GLOSS. -is ἐμπροθέσμως (-ος?). -es ἐμπροθέσμους. *est latinitatis recentioris.* [*loc. dubiae interpretationis*: DOSITH. gramm. VII 428, 4 larvali habitu. imaginaria forma. -i habitu (ferali *sive* funerali *Stangl*).]

1 *i. q. finem faciens, in fine situs, terminalis, extremus*: **a** *de fine loci alicuius*: CHALC. comm. 66 circulus -is ... horizon Graeco nomine, limitans mundum (71 MACR. somn. 2, 5, 9. *omisso subst.* circulus CHALC. comm. 66. 67). AVG. lib. arb. 2, 8, 22 p. 1252 *quodvis corpusculum habet* alias *partes* -es, aliam mediam. MART. CAP. 6, 611 -e promunturium (*i. in fine orbis situm. cf.* CASSIOD. var. 2, 5, 2 -bus locis). BOETH. mus. 4, 12 p. 335, 2 -is *chorda tetrachordi* (*syn.* ultima, extrema, *opp.* princeps). *speciatim*: *t. t.* GROM., *i. q. finem agrorum faciens*: SIC. FLACC. grom. p. 103, 14 Th. terminos -es (GROM. p. 365, 18 L. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 49, 1). p. 107, 14 si arbores -es observabuntur (*al. passim.*, GROM. p. 270, 5 L. arbores -es vel terminales). p. 112, 1 *fossas* -es esse (p. 112, 3 utrum *fossae* propriae an -es sint. p. 112, 25 fossas ... -es observari. *al. cf.* LIB. col. I p. 217, 10 L. rivi. *al.*). p. 113, 6 macerias (p. 113, 9 *syn.* 9 quae fines praestant). LIB. col. I p. 241, 2 arcas. *al.* p. 243, 16 signa. *al.* p. 249, 31 lapidum (INST. Iust. 4, 17, 6 *al. cf.* GROM. p. 357, 6 petra). **b** *de fine temporis vel actionis*: PS. AMBR. paenit. 10 p. 984[B] exitus -is (*i. finis vitae. cf.* SEDVL. op. pasch. 3, 24 p. 251, 4 -is luminis [*i. diei supremi*] metam). AVG. civ. 17, 8 p. 223, 14 D. -is illa mutatio (*i. in fine mundi. cf.* ALC. AVIT. carm. 2, 369 -e malum). ALC. AVIT. carm. 3, 116 -em promit sententia *dei iudicantis* legem (*i. quae finit causam*). **c** *t. t.* GRAMM., *i. q. finiens partem aliquam sermonis, orationis*: *i. q. finiens sententiam*: DIOM. gramm. I 437, 16 *distinctio* (θέσις) summo loco ponitur, cum sensum terminat, et vocatur -is a nobis, a Graecis τελεία. *i. q. finiens metrum, colon sim.*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 36, 28 syllabam (37, 20. 63, 2 SERV. gramm. IV 457, 5 *al.*). 74, 11 *portiunculas* (*i. cola, commata versus heroi*) -es seu novissimales (τελικά; *opp.* initiales, communes). *i. q. finiens verbum*: SERV. gramm. IV 449 (*titulus*) Servii Honorati de -bus (*sc. syllabis. idem titulus* FIN. METR. gramm. VI 229 de -bus [metrorum *additum in codd.*]. FRG. Bob. gramm. VI 625 de -bus syllabis). Aen. 11, 659 *accentus* in -em (*sc. syllabam*) transfertur. *al.* (*syn.* ultima, *opp.* principalis [PRISC. gramm. II 464, 4], praepositiva, postpositiva [*ibid.* III 112, 3]). EVTYCH. gramm. V 448, 4 ex -i terminatione. 614, 18 -e ἄλφα in ε mutant (PRISC. gramm. II 458, 25 i -i conversa in e). *i. q. finiens syllabam*: MACR. exc. gramm. V 616, 38 *litterae v* nec -i esse ... nec incipere ... fas erat. *speciatim*: *syllaba* -is, *i. quae terminationis est, non stirpis*: MACR. exc. gramm. V 606, 2. 633, 16. 639, 31. **d** *t. t. philos.*: *spectat ad illum perfectionis gradum, quem 'finem' vocant philosophi, i. q. summus, extremus* (*cf.* CIC. fin. 3, 55 *bona* ad illud ultimum pertinentia; sic enim appello, quae τελικά dicuntur; nam hoc ipsum instituamus, ut placuit, pluribus verbis dicere, quod uno non poterimus, ut res intellegatur). *subest interdum per ambiguitatem etiam significatio rei, quae in fine mundi ultimo donatur, v. l. 30*: AVG. civ. 8, 8 p. 332, 22 D. -i ... bono ... quo cuncta ... referrent atque id quo referendum esset, non ultra quaererent (*ibid.* p. 332, 27 -e *bonum*, ... id est propter se ipsum appetendum. 19, 1 p. 350, 24). 19, 4 p. 359, 18 illa -i beatitudine (p. 362, 23. 19, 10 p. 370, 19 beatitudo -is, ipse perfectionis finis, qui consumentem non habet finem). 19, 11 p. 371, 14 *pacem* (19, 27 p. 403, 31).

2 *latiore sensu de rebus, quae aliquo modo ad finem quendam pertinent*: **a** *t. t. gromaticorum et* ICTORUM: *i. q. pertinens ad finem agrorum*: APVL. met. 6, 29 in causa -i de proprietate soli, immo viae herciscundae (COD. Theod. 2, 26, 2 quoniam *causa* non -is, sed proprietatis est. *cf.* PAPIN. dig. 10, 1, 11 in -bus quaestionibus [ἐν ταῖς περὶ ὅρων ζητήσεσιν. CALL. dig. 47, 21, 3, 2 SYMM. epist. 4, 71, 1 COD. Theod. 2, 26, 2]. COD. Theod. 2, 26, 4 -is iurgii. 2, 26, 5. BOETH. in Cic. top. 4 p. 1117[A] -ia litigia. CASSIOD. var. 3, 52, 1 contentio. COD. Iust. 8, 44, 10 lis). APVL. Plat. 2, 7 duabus ... de causis utilitatem hominum iustitia regit ... quarum ... secunda -is est. GROM. p. 325, 11 L. expositio litterarum -ium (p. 364, 2. *cf.* p. 364, 3 -es titulos). p. 332, 12 per ipsam viam sine dubio -is causa dirigatur (p. 363, 11. 364, 5. 365, 8. 26). *adde*: SIDON. epist. 6, 6, 1 bonitas conditoris habitationem potius hominum quam caritatem -bus claudit angustiis (*i. quas fines terrarum praebent*). **b** *t. t. rhet. et gramm.*: *i. q. pertinens ad finem versus, verbi*: DIOM. gramm. I 496, 9 -is necessitas (*i. quae est in fine versus*). PRISC. gramm. II 402, 15 -es ... accentus (*i. in ultima syllaba positos*). *i. q. pertinens ad finem* (τέλος) *artis rhetoricae*: PRISC. rhet. 6, 16 p. 555, 11 amoveas misericordiam per capitula, quae -ia dicuntur id est utili, iusto, honesto (τελικὰ κεφάλαια. *cf.* p. 556, 4. 11, 33 p. 559, 30). *i. q. pertinens ad eum statum, qui finis vocatur, finitivus*: DON. Ter. Eun. 960 causa -is.

3 *i. q. finitus, finem habens, finibus circumscriptus*: SIDON. epist. 7, 14, 3 corpulentiam per spatia quamvis porrecta -em. 8, 14, 1 laus ... stringi spatiis non est contenta -bus. CLAVD. MAM. anim. 2, 4 p. 112, 22 habet certum magnitudinis modum, quidquid -e est. p. 113, 1. 115, 8.

adv. **fīnāliter**. FVLG. RVSP. ad Tras. 2, 5 p. 250[B] ut vita eo, quod finis dicitur, quandoque putetur -r abolenda (*i. morte finienda*).

deriv.: finalitas.

***fīnālitās**, -ātis *f. a* finalis. *i. q. qualitas syllabae finalis sive ipsa syllaba finalis, extremitas, terminatio* (GRAMM. suppl. 3, 10 -s ... ipsa ultima terminatio intellegitur). *frequentant* GRAMM.

SERV. Aen. 1, 116 '*ibi*' *et* '*ubi*' ratione -is plerumque producuntur in versu (3, 91. 464 georg. 2, 70). MACR. exc. gramm. V 643, 39 praeteritum perfectum et futurum sub diversa -e (FRG. Bob. gramm. V 557, 1 *al.*). 644, 22 participia et nomina ... quae ... -em solitam verborum ... amiserint. EVTYCH. gramm. V 447, 13 alter *libellus* indicio -is speciales exsequitur regulas (*est liber* de -bus p. 467, 17). 452, 25 *verba quaedam* -em non in 'iculum', sed in 'ulum' converterunt. *al.* *Bauer.*

***findo**, fidī, fissum, -ere [*i. q. ind.* bhinádmi '*findo*', *cf. c. got.* beitan '*mordere*', *fortasse c. gr.* φείδεσθαι. *Th.*]. *formae*: fend-: ACT. Arv. a. 224, 5 *v. infra l. 76.* SYMPH. 189 *v. p. 769, 18. ind. praes.* findeat: CHIRON 664 *v. p. 769, 14. perf.* fidi *testatur* PRISC. gramm. II 459, 23. 467, 5. 517, 13 findo ... fidi facit, licet quidam fissi putaverunt. 519, 19. *legitur tribus tantum locis*: CELS. 8, 4, 6 AMM. 18, 8, 12 NOT. Tir. 74, 85. GLOSS. -it διασχίζει. *legitur inde a* PLAVTO *v. p. 769, 19. confunditur passim in codd.* -o *cum* scindo, fundo, fissus *cum* fessus. [*loci dubii et corr.*: GERM. 254 findere *codd. deteriores pro* tangere. PANEG. in Mess. 173 *v. vol. IV p. 213, 24.* MART. CAP. 9, 930 chromaticum modulandi genus per ipsam funditur (finditur *codd.*).] [*it.* fendere, *francog.* fendre, *hisp.* hender. *M.-L.*]

i. q. caedendo, scindendo dividere, dissecare, disicere, penetrare: **I** *proprie*: **A** *generaliter*: **1** *terram, lapides sim.*: AFRAN. com. 106 silices cum -at gelus. CIC. Arat. 118 nequeunt radices -ere terras (SEN. nat. 2, 6, 5 scopulos ... rupesque radices ... -unt. MART. 10, 2, 9 marmora Messalae ... -it caprificus). VERG. Aen. 10, 294 -ite rostris *navium* ... terram (*sc. in appellendo*). HOR. carm. 1, 1, 11 -ere sarculo agros. TIB. 1, 2, 45 *saga* cantu -it ... solum (*cf.* OV. am. 1, 8, 18 *lena* carmine -it humum. *cf. p. 769, 7*). OV. ars 2, 671 aut mare remigiis aut vomere -ite terras (epist. 12, 94 CLAVD. 3, 382). fast. 4, 824 -itur igne focus. LYGD. 3, 12 arva ... -ant ... boves. SEN. nat. 6, 25, 2 Ossam ... -ssam ... in duas partes. COLVM. 10, 84 -sso (fesso *m*) ... novali. arb. 12, 1 *lutulenta terra* durescit et -itur. STAT. Theb. 11, 255 iuvencus ... nunc pede ... humum, nunc cornibus aera -ens. PLIN. nat. 36, 160 specularis ... -itur in quamlibeat tenues crustas. PALLAD. 1, 17, 2 ne *pavimentum umore* rimis in aliqua parte -atur. 17, 7, 20 locus debebit ... aratris resolvi hinc inde -entibus (DRAC. laud. dei 1, 626). AVIEN. orb. terr. 690 *mare Aegaeum* gemina de parte sali velut ordine -sso (viso *codd.*) saxa mari profert circumflua (-sso *ita interpretandum esse videtur, ut continuus terrae ordo uno loco, sc. inter Abydum et Sestum, scindatur*). ITALA Is. 48, 21 (Cypr. epist. 63, 8 testim. 1, 12) -etur petra *a deo* et fluet aqua (σχισθήσεται, VVLG. scidit petram). DRAC. Orest. 474 -atur humus telluris hiatus (*v. Vollmer p. 432. cf. infra p. 770, 8*). *de sole, sideribus, aestu* (*cf. l. 69 et de gelu supra l. 34*): VERG. georg. 2, 353 -it (scindit *P*) canis aestifer arva. HOR. sat. 2, 5, 39 canicula ... statuas. TIB. 1, 7, 21 Sirius agros. OV. am. 2, 16, 3 sol ... tellurem. met. 2, 211 tellus -ssa ... agit rimas (*Phaethontem Solis currum regentem*). 3, 152 *Phoebus* -it ... vaporibus arva. NVX 118 -itur Icario ... cane terra. COLVM. arb. 3, 6 per aestatem -itur ager. **2** *lignum sim.* (GLOSS. σχίζω ξύλον): ACC. carm. frg. 4 fraxinus -ssa (fixa *pars codd.*) ferox infensa infinditur ossis. VERG. Aen. 9, 413 hasta ... -sso transit praecordia ligno (*sc. hastae. secus interpretatur* SERV.). PROP. 4, 7, 25 -ssa ... arundine (*i. fistula*). OV. met. 10, 512 arbor ... -ssa cortice vivum reddit onus (NVX 67). PAVL. FEST. p. 50 *cunei* materiam intrant -entes. VAL. MAX. 9, 12, 9 quercum ... cuneis ... -ssam. CELS. 7, 5, 2[C] -ssis scriptoriis calamis. 8, 10, 1[K] ferulae ... -ssae (fixae *Marx*. PALLAD. 6, 7, 1). MELA 3, 62 harundinum -ssa internodia (SOL. 52, 48). COLVM. 11, 2, 42 ne *olearis talea* sole -atur (PLIN. nat. 17, 83 ne *arbores* ... solibus -rentur. *cf.* 17, 191 frigore ... plagas *vitium* ... -i. *cf. supra l. 55*). arb. 7, 1 *in propagatione* vitis -itur in duas vel tres partes. PLIN. nat. 16, 176 harundo -ssa (30, 89). 16, 177 *salix arbor* -itur (16, 185. 186 alia *genera arborum* frangi celeriora quam -i. 16, 225). 16, 189 robur ... sese -at. 16, 222 materiae -untur aliquae sponte. 17, 253 -ssa radice (*cf.* 22, 48. 25, 53. 29, 108 PALLAD. 3, 25, 15. 11, 12, 7). 21, 110 *albuci* -endos ... scapos. ACT. Arv. a. 224, 5 arbor(um) ... ferr(o) fendendar(um) (*traditur* pendendar(um)) adolendar(um) ... causa. PALLAD. 3, 28, 1 sarmentum *vitis theriacae* in ima parte -atur (3, 29, 1). 6, 17 rosas ... servabis, si in canna viridi stante -ssa (*Geoponica 11, 18, 12* κάλαμον χλωρὸν πεφυτευμένον σχίσαντες) recludas. 12, 10 trunco vitis -sso lapidem asserunt. *singulariter*: PS. QVINT. decl. 13, 12 se ... in patulum capita *florum* fuderunt et velut -ssa in orbem. *speciatim in insitione* (*cf.* VERG. georg. 2, 79 *v. p. 770, 4*): OV. medic. 6 -ssa ... adoptivas accipit arbor opes. met. 14, 630 -sso ... cortice

[*Leonhardi †*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lignum inserit. COLVM. 4, 26, 1 *passim.* arb. 7, 5. 8, 2 vitem ..., quam insiturus es, resecato et plagam levato atque ita -ito. unum *genus insitionis*, quod resecta et -ssa arbore recipit insertos surculos. PLIN. nat. 17, 102. 109. 110. 115 *vitem* praesectam -i ... per medullam. 17, 162. 212. 238. PALLAD. 3, 17, 3 *passim.* 14, 42 aliud sumunt robora -ssa caput. 3 *animantia, animantium corpora, corporum partes*: OV. medic. 39 nec mediae Marsis -untur cantibus angues. *cf. p. 768, 38.* met. 4, 587 lingua ... in partes est -ssa duas. CELS. 5, 26, 23 G solet ... -i cutis (5, 28, 17 C). 5, 28, 14 B *ulcus.* 5, 28, 17 B *impetigo.* 6, 6, 9 C *oculus.* 6, 9, 6 baca hederae ... dentem -it. 7, 12, 6 labra ... -untur. 7, 26, 3 C *calculus* -endus est. 8, 2, 1 os. *al.* SEN. Phaedr. 1224 pinus ... caelo remissum -at in geminas trabes. Tro. 538 *vitulus* nondum cornibus -ens cutem. PLIN. nat. 9, 159 pedes figurantur cauda -ente se in posteriores. CHIRON 664 sanguis ... evaporat per ungulas et -eat eas. AMM. 18, 8, 12 *caput* in aequas partes ictus gladii fiderat. CLAVD. rapt. Pros. 2, 158 -unt membra rotae. MACR. sat. 7, 15, 17 potus quasi -sso meatu suo (*i. arteria aspera*) reiectatur foras incolumi stomacho. SYMPH. 189 -ere (fendere *cod. Salmas.*) *capillum* ... nulli possunt. DRAC. Orest. 214 -e secure caput cervicem colla cerebrum. *tropice*: PLAVT. Bacch. 251 cor meum et cerebrum ... -itur. VARRO Men. 521 esurigo -bat costas. PERS. 3, 9 turgescit vitrea bilis, -or, ut Arcadiae pecuaria rudere credas (SCHOL. rumpor ita clamoribus ut credas asinos clamare). COMM. apol. 700 nec enim te -es, ut possis ire per ambas *vias.* MARCELL. med. 1, 40 dolore medium caput -i videbitur (1, 98). ISID. orig. 10, 101 fessus, quasi -ssus nec iam integer salute. *singulariter*: VVLG. deut. 14, 6 animal, quod in duas partes -it ungulam (14, 7 HIER. in Matth. 15, 11 p. 112 GREG. M. moral. 1, 22. *tropice de eis, qui sanctam scripturam duplici modo, aliquando ad litteram, aliquando ad spiritalem allegoriam interpretantur*: GREG. M. in Ezech. 1, 3, 4 [*ad* 1, 7 'planta ... vituli'] quid ergo aliud praedicatores sancti in suo opere nisi in pede ungulam -unt?). **4** *aquam*: PROP. 3, 4, 2 freta ... -ere classe maris (OV. epist. 15, 32 fretum). 3, 9, 35 mare ... -o carina (OV. ars 2, 671 *v. p. 768, 40.* SIDON. carm. 7, 371). OV. epist. 17, 146 *aquas* corpore (fast. 3, 586 trist. 3, 10, 48. *cf.* QVINT. inst. 11, 3, 21 -itur ... spiritus obiectu aliquo, sicut lapillo tenues aquae). 18, 208 *v. p. 770, 5.* met. 15, 510 cumulus ... aquarum ... visus ... summo ... cacumine -i. trist. 1, 4, 3 -imus aequor. MANIL. 4, 515 Laniger ... pontum, *cum* ... Phrixum ... ad ... Colchida tergore vexit. CVRT. 9, 4, 14 -i ... undas *nave* (SIL. 6, 523). SIL. 14, 380 alnus caerula ... -it spumantia sulco. SIDON. carm. 7, 24 *Neptunus* Dorida -ere curru solitus. HIER. epist. 60, 19, 2 DRAC. Orest. 41 *v. p. 770, 6.* **5** *aëra sim.*: LIV. 22, 1, 11 caelum -i velut magno hiatu visum. *cf. p. 770, 8.* OV. met. 4, 667 *Perseus* talaribus aëra -it. trist. 1, 8, 3 terra feret stellas, caelum -etur aratro. SEN. nat. 2, 28, 2 mons non -it nubem, sed digerit. 2, 28, 3 ventus ... circa arborem -itur. PLIN. nat. 2, 112 *fulgetris* -i nubem. 10, 63 anseres ... -entes aëra. STAT. Theb. 11, 255 *v. p. 768, 44.* silv. 3, 1, 156 nubila disco -ere (5, 3, 53). QVINT. inst. 11, 3, 21 *v. supra l. 35.* **6** *alias res easque maxime duras*: LVCR. 1, 533 quicquam nec frangi nec -i (fundi *codd.*) in bina secando. HOR. epist. 1, 17, 49 dividuo -etur munere quadra. OV. met. 4, 65 -ssus erat tenui rima ... paries (*cf.* SEN. nat. 6, 30, 5 terrae motus ... totos parietes et totas ... -it domos). PLIN. nat. 13, 30 folia ... ad funes -untur (16, 89). 17, 259 si *fructus* -antur in arbore (PALLAD. 4, 10, 2 poma). 30, 54 catillo ligneo ante -sso. FIRM. err. 24, 2 veli fastigia summa -untur (*moriente Christo*. VVLG. Matth. 27, 51 velum templi scissum est. ἐσχίσθη). PELAGON. 52 malum terrestre ... -is in multas partes. CAPITOL. Maximin. 30, 2 lanceola sic -ssa est fulmine, ut tota etiam per ferrum -retur. AMM. 16, 12, 46 loricae gladiis -bantur. MACR. sat. 7, 13, 23 salsitas -ere et aperire solet meatus. SERV. Aen. 2, 649 tria sunt fulminum **genera**: est quod afflat, quod incendit, quod -it. CLAVD. MAM. anim. p. 90, 16 altitudo non solum -i (*cf.* p. 90, 11 scindi) ac secari, verum et a latere caedi potest.

B *speciatim in descriptione terrarum, regionum, caeli plagarum*: CIC. leg. 2, 6 *insulā* quasi rostro -itur Fibrenus et divisus aequaliter in duas partes latera haec alluit (*cf.* PLIN. nat. 6, 120 Euphratem ... diximus -i. CLAVD. 5, 471 turris Cocytia -it aequora). SALL. hist. frg. 4, 23 Italia ... -itur in duo promunturia (MELA 2, 58 in duo cornua. 2, 91 pelagus ... in duos sinus). VERG. Aen. 6, 540 partes ... se via -it in ambas. HOR. epod. 13, 14 *tellurem* -unt Scamandri flumina. MELA 1, 96 mare ... dividens angusto Hellesponti freto litus obvium -it. SEN. Herc. f. 336 (*versus susp.*) bina -ens Isthmos ... freta. AVIEN. orb. terr. 1072 labens agmine amoeno caespitis irrigui Bostrenus iugera -it. GERM. 485 *Cancrum* -it devexior orbis (*Arat. 494* τέμνει). MANIL. 1, 712 candidus ... limes ... caeruleum -ens ingenti lumine mundum (*Arat. 474 sq.* κεκασμένον εὐρέι κύκλῳ οὐρανόν). AVIEN. orb. terr. 38 *Oceanus* orbem telluris limite -it (*cf.* DRAC. laud. dei 3, 320 limite ... posito niveas mensura pruinas -ret). MART. CAP. 8, 825 signifer ... aequinoctialem ... secat ... nec ad pares angulos aut -it aut -itur. CARM. poet. min. V 68, 20 *sphaeram* gemini -unt aequa sub sorte coluri. 68, 73 *circulo antarctico* -itur et puppis *sidus.*

II ***translate:*** *tempus*: HOR. carm. 4, 11, 16 qui dies (*Idus*) ... -it Aprilem. SERV. Aen. 6, 37 -ssus dies. *v. p. 770, 25.* *versum*: TER. MAVR. 1571 genus -itur ... Ionicorum. 2781 si quis ... -at prima *verba* commatis instar, ex uno choriambico ... versus stare videbitur.

PRVD. psych. 760 -ssa (fixa, fusa, scissa *sim. codd.*) voluntas. *adde de hominibus, i. q. in factiones dividere*: RVFIN. hist. 10, 26 *Arriani* in tres ... sectas partesque -untur.

i. q. findendo aliquid efficere: VERG. georg. 2, 79 -itur in solidum *truncorum* cuneis via (OV. epist. 18, 208 vias nando. *cf.* DRAC. Orest. 41 iter). VAL. FL. 1, 479 -ssa (fessa *Vat.*) ... vulnera. HIER. epist. 60, 19, 2 -ente sulcos carina per singulos fluctus (*cf.* CLAVD. 3, 382 vomere). DRAC. Romul. 10, 462 telluris hiatus -itur (*cf.* Orest. 474 *v. p. 768, 54.* LIV. 22, 1, 11 *v. p. 769, 42*).

reflexive se findere: *v. p. 768, 74. 769, 13. 23. 68.* *accedit* in *c. acc.*: in partes: *v. p. 768, 42. 71. 769, 8. 15. 56. 68.* *alia*: *cf. p. 768, 45. 82. 769, 12. 13. 49. 67 sq. 770, 2. 4.*

part. perf. pass. pro adi. ***fissus**, -a, -um. *proprie*: LVCR. 4, 680 -a ferarum ungula (SVET. Iul. 61 CHIRON 664 DRAC. satisf. 46 *cf. p. 769, 26*). MANIL. 1, 846 lampadas ... -as *ignis* ramosos fundit in ignes. SCRIB. LARG. 4 aluminis -i. *passim.* COLVM. 1, 5, 10 quidquid *molis* ... apposueris, -um erit rimosumque. 4, 24, 6 cortex ... aridus -usque. PERS. 6, 70 coquatur ... -a fumosum sinciput aure (PLIN. nat. 8, 225. SERV. Aen. 6, 39 *bidentes* ne habeant ... linguam nigram, ne aurem -am). EVSTATH. Bas. hex. 8, 7 p. 954^{B} pedes ... habent -os ut corvus. AVG. c. epist. fund. 23 *Manichaei* cogitant ... *deum* tribus quadris infinitum atque condensum, ex una vero -um ... deride ... mecum ... eos, qui tam deformem turpemque fissuram vel scissuram dei ... imaginantur. DONATIO Tiburt. a. 471 p. CXLVII^{a} 42 vela linea plumata ... -a. *translate*: SERV. Aen. 6, 37 est in iure -us dies, id est non totus religiosus (*cf. Wissowa, Rel. u. Kult. d. Römer^{2} p. 435, 439*). *ntr. subst.* **fissum**, -ī. *i. q. fissura.* PLAVT. Aul. 454 implevisti fusti -orum caput (*cf.* fissilis *p. 827, 81*). PS. VARRO sent. 91 canale -um est auris. CIC. nat. deor. 3, 14 quis invenit -um iecoris? (div. 1, 16 -um in extis. 1, 18. 2, 16. 28. 32 -um familiare et vitale haruspices tractant. 2, 34 *bis*). CELS. 5, 20, 5 ani -a. AVSON. 128, 6 -i rima qua patet (*sc. in inguine muliebri*). PALLAD. 4, 10, 24 *taleae* leviter ab infima parte divisae lapidem mergemus in -o.

oppos.: frangere: PLIN. nat. 16, 186 (*p. 768, 73*). *cf.* LVCR. 1, 533 (*p. 769, 49*). digerere: SEN. nat. 2, 28, 2 (*p. 769, 45*).

deriv. et compos.: fissiculo, fissilis, fissio, fissipes, fissura. bi-, tri-, quadri-, quinqui-, centi-, multifidus. con-, dif-, ef-, infindo.

fīne, fīnī *praep. v. sub* finis. *Leonhardi †.*

fingibilis, -e [*a* fingere. *Th.*]. *i. q. falsus, specie non re vera existens*: CAEL. AVR. chron. 1, 4, 104 prae oculis scintillarum -is visus.

***fingo**, fīnxī, fictum, -ere [*i. q. hibern.* dingid '*premit*', *cf. c. got.* deigan '*depsere, fingere*', *ind.* dēhmi '*inlino*' (fictus *i. q. ind.* digdhăh), *armen.* dizanem '*cumulo, coacervo*' *et cum* figura, figmentum, figulus, *osc.* feíhúss '*muros (?)*', *gr.* τεῖχος, τοῖχος. *Th.*]. *de flexione trita dicit* CHAR. gramm. I 245, 11 VEL. gramm. VII 59, 16. *perf.* finxi *inde a* TER. Haut. 898; fixi CORP. I^{2} 2371 (*p. 771, 76*). *part.* fictus (*cf.* VEL. gramm. VII 78, 15) *inde ab* ENN. scaen. 394; finctus *trad. vix recte* TER. Eun. 104 FEST. p. 348, *scriptum extat* EPIST. Paul. et Cor. 2, 7 (rec. A) 7 FRG. Mur. 65 ITALA sap. 7, 1 (cod. Tolet.). 10, 1 (cod. Tolet. et Amiat.). IREN. 2, 14, 2 (fictum *var.*). COMM. instr. 1, 18, 16 SERM. Arrian. frg. I 17 p. 624^{A} PRISCILL. tract. 1, 25 ACT. Petr. 32 HIST. Apoll. rec. A 37 NOT. Tir. 66, 25 GLOSS. III 437, 57. IV 76, 19. 27. 32. 53. 238, 47. 519, 1. V 200, 25. fincte COMM. inst. 1, 19, 4. *cf.* CAPER gramm. VII 93, 14 '-urum' et 'picturum' dicendum, non 'pinciturum' vel 'pincturum'. 106, 5 '-ctum' rationis est, 'fixum' vetustatis. ut 'pingo pictum' sic 'fingo fictum' facit participialiter. *de sensu multa cum exemplis non semper aptis*: NON. p. 308 sq. -ere est lingere (*seq.* VERG. Aen. 8, 634) ... componere ... parare ... effigiare vel formare et facere ... simulare mendacium. GLOSS. πλάσσω, πλάττω. -xit fecit. formavit. plasmavit. composuit. *hic illic in codicibus permutatum cum formis verbi quod est* figere: *nota* fingere (figere *var. lectio*) gressum GREG. TVR. Mart. 3, 16 Franc. 10, 14. [*it.* fingere, *francog.* feindre. *M.-L.*]

I *i. q.* ***formare, plasmare*** (*cf.* VARRO ling. 6, 78 fictor quom dicit 'fingo' figuram imponit, quom dicit 'informo' formam) *c. acc. materiae vel formae effectae* (*dupl. acc.* OV. *l. 83* PANEG. in Mess. *p. 772, 76*, *c. in p. 771, 1. 18*): **A** ***generaliter*** (*partim tropice*): PLAVT. Amph. 317 hic homo me interpolabit (*cf.* NON. *p. 771, 19*) meumque os -et denuo. Capt. 304 fortuna humana -it artatque ut lubet. Trin. 363 nam sapiens quidem pol ipsus -it fortunam sibi (COM. pall. inc. 75 *cf.* NEP. Att. 11, 6). CATO agr. 76, 3 placentam -ito (76, 77). 76, 82 spaeritam sic -ito. VARRO rust. 3, 24 favos est quem -unt *apes* ... e cera (CIC. off. 1, 157. VERG. georg. 4, 57 mella tenacia -unt. 4, 179 daedala -ere tecta. SEN. epist. 121, 22 domicilia. COLVM. 9, 15, 7 figurandi ceras -endique. PLIN. nat. 11, 14. 76 nidos -unt *vespae.* 11, 75 nidos luto -unt *bombyces.* 11, 99 favos ... medicato melle -unt *blattae.* 21, 78 venena portantes ore -entesque *apes.* EVSTATH. Bas. hex. 8, 4 p. 949^{C} -unt ... favos). CIC. frg. Non. p. 62, 10 elixum panem ex farre et aqua frigida -bant. nat. deor. 2, 149 lingua ... vocem immoderate profusam -it et terminat. Brut. 259 peripateticorum institutis commodius -retur oratio. 274 nihil tam flexibile, nihil quod magis ipsius arbitrio -retur. VERG. georg. 2, 407 *agricola* persequitur vitem -itque putando (SERV. componit. *item* NON. p. 308). OV. met. 11, 118 aurea -ens omnia *Midas.* 14, 359 effigiem, nullo cum corpore, falsi -xit apri *Circe.* 14, 685 for-

[*Vollmer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mas apte -etur in omnes *Vertumnus*. 15, 381 lambendo mater *ursa* in artus -it *catulum* (*cf.* GELL. 17, 10, 3 ut illa bestia fetum ... lambendo ... conformaret et -ret. *et cf. p. 772, 44. 49*). fast. 3, 670 -bat tremula rustica liba manu. GRATT. 121 omnia tela modi melius -xere salubres. MANIL. 1, 134 flammae ... in caelo vibrantia lumina -unt. 1, 841 *cometes* quadratamve trabem -it teretemve columnam. FEST. p. 348 liba ... in modum rotae fi[n]cta. SEN. Oed. 882 fata si liceat mihi -ere arbitrio meo. Phaedr. 1265 dum membra nato genitor adnumerat suo (*corpori direpto*) corpusque -it. epist. 90, 23 panem (IVV. 5, 70 molli siligine ... -ctus *panis* [factus P^2 *et classis altera*]). COLVM. 9, 6, 2 *alvos* ex fimo. SCRIB. LARG. 21 -ere collyria (22. 27 MARCELL. med. 8, 6 *al.*). 85 pastilli -untur (90. 113). 87 -untur pilulae (138). QVINT. inst. 2, 19, 3 (*trop.*) natura materia doctrinae est: haec -it, illa -itur. 10, 1, 82 ut ipsae sermonem *Xenophontis* -isse Gratiae videantur. 11, 3, 79 vitium in superciliis, si ... contra id quod dicimus -untur. SVET. Aug. 4, 2 (*in ioco*) hanc (*farinam*) -xit manibus collybo decoloratis ... mensarius. TERT. adv. Marc. 4, 40 p. 560, 4 panem corpus sibi -xit *Christus*. FIRM. math. 8, 10, 6 qui buxeas arbores tondens in beluas -at. 8, 15, 4 vultum semper ex morum integritate -entes. NON. p. 34 interpolare est ... novam formam e vetere -ere. p. 37 pictura, quae priusquam coloribus corporatur, umbra -itur. DON. Ter. Ad. 563 manu -ere (*i. formam indicare*), quam parvulum (*sc. gestaverit puerum*). HIL. in Matth. 24, 6 ornatus altarii ... futurorum speciem de decore -bat. AVSON. 129, 4 p. 429 P. -ret affectum matris ut ambiguum *pictor*. AMM. 23, 5, 1 *fluvii* velut spatium insulare -entes. VVLG. III reg. 7, 15 -xit (ἐχώνευσε) duas columnas aereas. psalm. 93, 20 qui -is (ὁ πλάσσων) laborem in praecepto (*i. qui ipse praecipiendo perficis*). PRVD. cath. 12, 184 cum facta priscorum ducum Christi figuram -erint (*i. quasi ante formaverint*). AVG. anim. 3, 4, 4 numquid .. homines -imus cum utres inflamus? PHYSIOGN. 115 p. 134, 15 qui ... narem digitis suis derigunt atque -unt. EVG. TOLET. carm. praef. 5 nasutas -ere sannas. BOETH. arithm. 2, 4 p. 87, 1 quinarii ... notam -ant de .v.

syn.: informo *p. 770, 65*, conformo *l. 3*, figuro *p. 770, 74*.

B ***speciatim:*** 1 *de arte sculptoris* (*cf.* CASSIOD. in psalm. 32, 15 -ere ... dicimus ceroplastas, qui formulas quasdam ad operationis suae vota componunt. *seq. in c. acc.* HOR. *l. 51*): PLAVT. Asin. 174 neque -ctum (*om. codd., habet Non.*) usquam est neque pictum neque scriptum in poematis. VARRO Men. 372 collum procerum -ctum levi marmore. CIC. Verr. 5, 30 alterum -ere ... e cera ..., alterum esse pictorem. Pis. 59 hic homullus, ex argilla et luto -ctus Epicurus. de orat. 1, 73 qui aliquid -unt. 2, 70 quaesiturum esse ... Polycletum .. quom Herculem -bat, quemadmodum pellem aut hydram -ret. 3, 26 -endi ars, in qua praestantes fuerunt Myro, Polycletus. 3, 177 mollissimam ceram ad nostrum arbitrium formamus et -imus. Brut. 257 quom pauci pingere egregie possint aut -ere. nat. deor. 1, 71 si in ceris -retur aut fictilibus figuris. 2, 145 in pictis -is caelatisque formis. 2, 150 ad pingendum, ad -endum, ad scalpendum ... apta manus est. epist. 5, 12, 7 Alexander ... ab Apelle potissimum pingi et a Lysippo -i volebat (VAL. MAX. 8, 11 ext. 2 *al.*). *ibid.* neque pictam neque ⟨fic⟩tam imaginem. VERG. Aen. 8, 726 Mulciber Afros ... -erat. HOR. epist. 2, 1, 264 neque -cto in peius voltu proponi cereus ... opto. OV. Pont. 3, 4, 106 -ctaque res vero more putetur agi. VITR. 7, 5, 5 cum Apaturius ... eleganti manu -isset scaenam in minusculo theatro. PAVL. FEST. p. 104 iuvenalia -bantur Dianae simulacra. p. 123 quod *Minerva* -atur pingaturque minitans armis. SEN. epist. 31, 11 auro vel argento. PLIN. nat. praef. 26 ping⟨end⟩i -endique conditoribus. 34, 46 scientia -endi caelandique (35, 1). 35, 9. 156 Pasiteles ... nihil unquam fecit ante quam -xit (*sc. exemplar e gypso*). STAT. silv. 4, 6, 46. 5, 1, 1 -ere (*an* pingere?) ceras. MART. 3, 19, 2 -ctae ... ferae. 8, 24, 5 qui -it sacros auro vel marmore vultus, non facit ille deos. 14, 210. QVINT. inst. 3, 9, 9 nec pingere quisquam aut -ere coepit a pedibus. 5, 12, 21. 12, 10, 6. TAC. Agr. 46 marmore aut aere. SVET. Nero 52. FRONTO p. 74 N. imagines ... pictae ... et crassa ... Minerva -ctae scalptaeve. p. 113 APVL. apol. 15. TERT. idol. 4 qui -unt et exsculpunt. IVST. 36, 2, 4 ceris ... -endis oblectatur. PS. AVR. VICT. epit. 45, 6 -ere cera seu limo simulacra. AVSON. 64, 3 p. 338 P. -ere ... similem vivae. Mos. 301 p. 132 casus ... -ere in auro ... Icarios. MEROB. carm. 2, 5 -ctasque metallis ... feras. *translate de materia*: CLAVD. 1, 99 electro Tiberis, pueri formantur in auro; -unt aera lupam (ENNOD. carm. 2, 10, 6).

syn.: compono *l. 36*, formo *l. 44*, caelo *l. 46. 57*, scalpo *l. 47. 64*, exsculpo *l. 64*.

2 *de arte figlina* (*v. sub* figulus *p. 721, 35*): VARRO Men. 526 ut hirundines virgultis obliti⟨s⟩ luto tegulas -bant. CIC. nat. deor. 1, 71 (*v. supra l. 45*). CORP. I^2 2375 (= XI 6709, 28) C. Rufius s. -xit. 2371 (= XI 6709, 3) Antiocus fixi (*sic*) te (*cf.* INSCR. Dessau 8673 [*a. 224*] Celer -et bipedas *tegulas* V XXXI). TIB. 2, 3, 48 -ctaque Cumana lubrica terra rota. PROP. 3, 5, 7 o prima infelix -enti terra Prometheo! (*trop.*). OV. met. 1, 83 *terram* -xit in effigiem ... deorum *Prometheus*. trist. 2, 489 humum, de qua -antur pocula. PHAEDR. 4, 15, 6 Prometheus, auctor volgi fictilis, ... cum separatim ... -isset *pudenda*. app. 4, 9. PERS. 3, 24 udum et molle lutum es, nunc nunc properandus et acri -endus sine fine rota. PETRON. 135 v. 5 pocula, quae facili vilis rota -erat actu. PLIN. nat. 35, 151 -ere ex argilla similitudines Butades ... figulus primus invenit. 35, 152. 170 lateres ... -untur optime vere ... priusquam -antur, macerari oportet. MART. 8, 6, 2 -cta Saguntino cymbia ... luto. 9, 45, 8 *de Prometheo* (10, 39, 4). IVV. 14, 35 quibus ... meliore luto -xit praecordia Titan. TAC. Germ. 5 vasa ... quae humo -untur. APVL. apol. 14 quod luto -ctum vel aere infusum vel lapide incussum vel cera inustum vel pigmento illitum ... est. LAMPR. Comm. 1, 8 ut calices -ret. VVLG. sap. 15, 7 figulus mollem terram premens laboriose -it (πλάσσει) ad usus nostros unumquodque vas et de eodem luto -it (ἀνεπλάσατο) ... munda ... et ... contraria. 15, 8 deum -it (πλάσσει) de eodem luto ille *figulus*. 15, 9. 13 qui ex terrae materia fragilia vasa et sculptilia -it (δημιουργῶν). 15, 16 -xit (ἔπλασεν). 15, 16 nemo ... sibi similem humo poterit deum -ere (πλάσαι). 15, 17 mortuum -it (ἐργάζεται) manibus iniquis. Is. 54, 17 omne vas, quod -ctum est (σκευαστόν) contra te. Rom. 9, 20 numquid dicit figmentum ei, qui se -xit (τῷ πλάσαντι): quid me fecisti sic? PS. RVFIN. in Am. 7, 1 quidam, qui in morem figuli locustarum -ret, id est formaret, examina. CLAVD. 8, 232 mortalia -i (*de Prometheo*). AVG. civ. 5, 3 hoc figmentum fragilius est quam vasa, quae illa rotatione -untur.

syn.: formo *l. 16*.

3 *de ornatu hominum (mulierum), praecipue de crinibus*: PLAVT. Poen. 221 ambae (*et mulier et navis*) nunquam concessamus lavari aut fricari aut tergeri aut ornari, poliri expoliri, pingi -i. Stich. 745 ita est ingenium muliebre: bene cum lauta est, tersa ornata -cta est, infecta (*i. non sat ornata*) est tamen. Truc. 287 ego istos -ctos compositos crispos cincinnos tuos ... evellam. VERG. Aen. 4, 148 Apollo ... molli ... fluentem fronde premit crinem -ens (SERV. componens) atque implicat auro. TIB. 1, 2, 42 manibus canas -ere velle comas. PROP. 3, 10, 14 nitidas presso pollice -e comas (OV. medic. 29. ars 1, 306 positas. MANIL. 5, 149. SEN. Phaedr. 372 *opp.* solvi. STAT. Theb. 5, 228 quas -erat [fix- *P*] auro ipsa comas). OV. rem. 341 cum se non -erit ulli *femina*. met. 4, 319 -xit voltum. PHAEDR. 2, 2, 8 qui se putaret -i (pingi *trad.*) cura mulierum, calvos repente factus est. PETRON. 117, 6 serviliter -cti (*an pertinet ad exempla allata p. 779, 84?*) dominum consalutamus. STAT. Theb. 6, 743 ipse deus posuitque manus et bracchia -xit (materiae suadebat amor) *Apollo Alcidamae bello puero* (*pulcriora reddidit*). MART. 6, 57, 1 -ctos unguento ... capillos. TERT. pall. 4 comam struere, cutem -ere (καταπλάσσειν). cult. fem. 2, 5 faciem -ctam gestare. ANTH. 26, 5 oleo corpus -o. 458, 9 -ere se semper non est confidere amori. CLAVD. 10, 100 caesariem tunc forte Venus ... -bat.

4 *i. q. blandiendo tangere, palpare*: AFRAN. com. 414 accedo ad te, ut tibi cervicem -am linteo (id est extergam *vix recte* ISID. orig. 12, 6, 60. *cf. ibid.* spongia a '-ere' id est nitidare et extergere dicta). VERG. Aen. 8, 634 *lupam* mulcere alternos *pueros* et corpora -ere (ling- M^1) lingua (NON. p. 308 -ere est lingere. SERV. id est tergere Cicero in Sestiana [77] 'spongiis sanguis effingebatur id est tergebatur. -ere tamen et formare aliquid et ad integram faciem arte producere significat; *inde corrupta* GLOSS. V 200, 27). OV. fast. 2, 418 *lupa* -it lingua corpora bina sua *geminorum*. 5, 409 saepe manus aegras *Chironis* manibus -bat amicis *Achilles*. CLAVD. 3, 96 mollia lambentes -erunt membra *Rufini* cerastae. *cf. et p. 771, 1sqq.*

5 *de natura vel creatore* (*cum acc. duplici inde a* CATVLLO *l. 71.* SALL. *l. 72; seq.* in *c. acc.* SEN. *l. 82 aliter* HIL. *p. 773, 14, ubi et* ad): VARRO ling. 9, 101 si quis reprehendat naturam, quod non uniusmodi -erit animalis omnis. CIC. de orat. 1, 115 ut non nati, sed ab aliquo deo -cti (electi *M*) videantur. 1, 127 ea quae nobis non possumus -ere, facies voltus sonus. 2, 123 (*trop.*) quom ego hunc oratorem, quem nunc -o, ... crearo, aluero, confirmaro. fin. 5, 59 natura ... corpus hominis sic et genuit et formavit, ut alia in primo ortu perficeret, alia progrediente aetate -ret. ac. 1, 6 materia ..., quam -it et format effectio. 2, 87 esse aliquam vim, ... quae -erit vel, ut tuo verbo utar, 'fabricata sit' hominem. Tusc. 1, 66 (*ex Consolatione*) nihil ... est in animis ... quod ex terra natum atque -ctum esse videatur. nat. deor. 1, 25 Thales ... dixit ... deum *esse* ... eam mentem, quae ex aqua cuncta -ret. 1, 67 in individuis corpusculis tam praeclara opera nulla moderante natura, nulla ratione -entibus. 2, 128 semen ... -it animal. 3, 92. div. 2, 89 utcumque temperatus sit aer, ita pueros orientes animari atque formari, ex eoque ingenia, mores, animum, corpus, actionem vitae, casus cuiusque eventusque -i. Tim. 11 in -endo mundo. LVCR. 1, 709 umorem quicunque putarunt -ere res ipsum per se. CATVLL. 55, 23 non custos si -ar ille Cretum. SALL. Catil. 1, 1 pecora, quae natura prona atque ventri oboedientia -xit. NEP. Alc. 2, 1 si ipse -ere (*quasi 'creare'*) vellet *bona*. Ages. 8, 1 naturam ... maleficam nactus est in corpore (*suo*) -endo. HOR. sat. 1, 4, 18 inopis me quodque pusilli -erunt animi *di*. PANEG. in Mess. 207 mutata figura seu me -et equom. MANIL. 1, 143 discordia concors ... opus generabile -it. 4, 438 nec -enda (signanda *trad.*) datur, tantum monstranda figura. 5, 61 Orion *in certa constellatione* sollertes animos, velocia corpora -et atque agilem officio mentem (5, 220. 344. 536). PHAEDR. app. 2, 1 arbitrio si natura -isset meo genus mortale. SEN. Herc. O. 186 me ... Sipylum flebile saxum -ite, superi. nat. 1, 2, 6 aer ... in aliquam faciem -i potest. COLVM. 6, 36, 1 si alter (*equus*) alteri (*equae*) non est idoneus, labat etiam quod ex duobus -itur (*pullus*). 6, 36, 3. 6, 37, 7. PLIN. nat. 11, 47 ipsae *apes*

[Vollmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-unt *fetus* (*opp.* nasci). 22, 17 ipsius -entis *naturae herbas*. SIL. 15, 85 deus ... sublimia -erit ora *hominum*. GELL. 12, 1, 9 dum -itur, dum animatur *homo*. 12, 1, 13 sanguis ... omne corpus hominis -xit (*cf.* 12, 1, 14). MIN. FEL. 34, 9 hominem a deo ut primum potuisse -i ita posse denuo reformari. ITALA gen. 1, 27 (Tert. anim. 26 *al.*) et -xit (ἐποίησεν, VVLG. creavit) deus hominem. 2, 7 (Aug. gen. ad litt. 3, 22 *al.*) et -xit (ἔπλασεν, VVLG. formavit) deus hominem de limo terrae. 2, 19. Is. 43, 7. 44, 21. Ier. 1, 5 (Tert. anim. 26) priusquam te in utero -rem (πλάσαι, VVLG. formarem). *inde* TERT. anim. 26 *et* 37. SER. SAMM. 55 dicuntur fetus nigrantia lumina -i (*nota acc. dupl.*). PANEG. 12 (2), 6, 3 animus ... pro habitu suo it habitaculum *sibi*. LACT. inst. 1, 5, 9 ipsam materiam -ctam esse ab aliquo. FIRM. math. 1, 10, 7 ad -endos ... colores hominum. HIL. in Matth. 14, 2 corporum nostrorum materiem in diversa membrorum ministeria et ad omnia aeternae vitae opera -entis. VVLG. psalm. 32, 15 *deus* qui -xit (ὁ πλάσας) singillatim corda eorum. 93, 9 qui -xit (ὁ πλάσας) oculum, non considerat? sap. 15, 11 ignoravit qui se -xit (τὸν πλάσαντα). Zach. 12, 1 -ens (πλάσσων) spiritum hominis in eo. CLAVD. 26, 585. AVG. grat. 8, 20 -imur ergo id est formamur et creamur in operibus bonis. GLOSS. III 437, 57 πρωτόπλαστον primo finctum. *mala distinctio apud* PROSP. in psalm. 118, 73 non incongrue ita discernitur, ut 'fecerunt' ad animam, '-erunt' vero ad corpus pertineat.

syn.: perficio *p. 772, 60*, formo *p. 772, 59. 61. 68. 773, 7. 9. 19*, fabricor *p. 772, 62*, creo *l. 19*. *opp. pass.*: nascor *p. 772, 55*.

6 *animum vel mores hominis* (*etiam animalis, ut equi, canis*) (*reflexive* CIC. *l. 47. 49* VERG. *l. 55* OV. *l. 62* GRATT. *l. 64* SIL. *l. 71* APVL. *l. 76*; *seq.* ad CIC. *l. 35. 41. 46* HOR. *l. 61* SEN. *l. 68*, in *c. acc.* GRATT. *l. 64* SEN. *l. 69*; *c. acc. dupl.*: VERG. *l. 52. 55* HOR. *l. 58* OV. *l. 62*): TER. Haut. 898 tuom ... Syrus idem mire -xit filium, ut ne paululum quidem subolat esse amicam hanc Cliniae. VARRO frg. Non. p. 308 magnum est, ut Ariston scribit, in primordio pueruli quemadmodum incipiat -i ad id, quo si evadat *eqs.* CIC. Sull. 69 neque enim potest quisquam nostrum subito -i neque cuiusquam repente vita mutari aut natura converti (*cf.* 79 *vitam* subito flecti -ique non posse). Mur. 60 -xit ... te ipsa natura ad honestatem, gravitatem ... ad omnis denique virtutes magnum hominem et excelsum. Cael. 22 in voluntate testium ..., quae facillime -i, nullo negotio flecti ac detorqueri potest. Scaur. 15 testis ... impelli, deterreri, -i, flecti potest (*aliter* testis -ctus *v. p. 779, 80*). de orat. 2, 219 natura ... -it homines. 2, 262 non potui mihi ... formam ipse -ere, ingenium potui. 3, 58 ut puerorum mentes ad humanitatem -rentur. fin. 2, 77 quodsi voltum tibi, si incessum -res, quo gravior viderere, non esses tui similis: verba tu -as et ea dicas, quae non sentias? leg. 3, 40 actor ... moderatur et -it non modo mentem ac voluntates, sed paene voltus eorum, apud quos agit. Brut. 142 nulla res magis penetrat in animos eosque -it format flectit. orat. 24 ad eorum (*qui audiunt*) arbitrium et nutum totos se -unt et accommodant. Tusc. 3, 31 mentis, a qua is (*voltus*) -itur. Att. 6, 3, 4 formam ... mihi totius rei publicae ... velim mittas ..., ex qua me -ere possim et praemeditari, quo animo accedam ad Vrbem. CAES. Anticat. frg. Prisc. gramm. II 227, 2 quem aliusmodi atque omnes natura -xit. VERG. Aen. 2, 79 nec si miserum Fortuna Sinonem -xit (SERV. composuit formavit), vanum etiam mendacemque improba -et. 6, 80 *Apollo* fatigat os rabidum *Sibyllae*, fera corda domans, -itque premendo (*quasi equom*; *cf. l. 58 et 60*; SERV. componit). 8, 365 te quoque dignum -e deo. HOR. carm. 3, 6, 22 motus doceri gaudet Ionicos matura virgo et -itur artibus. 4, 3, 12 aquae ... et ... nemorum comae -ent Aeolio carmine nobilem. epist. 1, 2, 64 -it equom tenera docilem cervice magister ire viam qua monstret eques (VARIVS carm. frg. 3, 3 moderator habenae ... insultare docet campis -itque morando *equom*). ars 367 voce paterna -eris ad rectum. OV. Pont. 1, 7, 21 quis se Caesaribus notus non -it amicum? GRATT. 105 illum (*Dercylon*) primis nemorum dea -xit in annis (arvis *trad.*). 254 hic et semiferam thoum de sanguine prolem -xit (*canes*). 512 -etque meas se iussus in artes *equus*. 517 tota levi Nasam⟨onia virga⟩ -it equos. MANIL. 4, 138 dubia in trepido praecordia pectore -et (signum *vel* figum *trad.*). VAL. MAX. 5, 4 ext. 5 solida virtus nascitur magis quam -itur. SEN. dial. 11, 18, 8 tuis assuescat sermonibus, ad tuum -atur arbitrium. epist. 25, 2 tenera -untur. 92, 29 non est adhuc bonus, sed in bonum -itur. 114, 3. VAL. FL. 5, 533 -it placidis fera pectora dictis. SIL. 1, 441 orando -ere mentes. 6, 538 dignum te sanguine tanto -ere ne cessa. 7, 385 his praeformat dictis -itque monendo. STAT. silv. 5, 3, 191 iuvenilia -ere corda. MART. 6, 64, 17 tenues -erunt pectus Athenae *tibi*. QVINT. inst. 3, 4, 15 concitandis componendisve affectibus animos audientium -ere. 6, 3, 89 -endis aut nostris aut alienis persuasionibus. PS. QVINT. decl. 9, 16 num animum mihi ipse -xi? APVL. Plat. 1, 2 dithyrambis se utilem -xit. MIN. FEL. 26, 12 affectus -ere. FIRM. math. 6, 22, 5 ad -endos mores hominum (*de sidere*).

syn.: flecto *l. 35. 38. 39*, formo *l. 46*, moderor *l. 44*, me accommodo *l. 47*, compono *l. 52. 55*, praeformo *l. 72*. *opp. pass.*: nascor *l. 67*.

7 *libros, versus, carmina sim.*: LVCIL. 631 -ctis versibus. LVCR. 5, 3 -ere laudes *creatoris*. VERG. catal. 9, 59 quae tecum -erunt carmina divi. HOR. carm. 4, 2, 32 operosa parvos carmina -o. epist. 2, 1, 227 carmina ... nos -ere. ars 331 carmina -i posse. 382 qui nescit versus tamen audet -ere. PROP. 3, 20, 5 tu -is inania verba (*orando*)? 4, 1, 135 at tu -e elegos. PAVL. FEST. p. 3 in deos singulos versus -cti. SEN. contr. 10, 4, 25 ad -endas similes sententias. suas. 6, 14 inepte -cta *declamatio*. SEN. epist. 87, 38 hanc interrogationem nostri non agnoscunt, peripatetici et -unt illam et solvunt. LVCAN. 6, 578 carmen ... novos -bat in usus *maga*. MART. 7, 69, 9 carmina. 12, 94, 9 epigrammata. QVINT. inst. 6, 3, 97 -cti notis versibus similes, quae παρῳδία dicitur. SVET. Tib. 59, 2 quae *carmina* quasi ... non tam ex animi sententia quam bile et stomacho -rentur. Tit. 3, 2 in -endis poematibus. CARM. epigr. 97, 3 vorti fabulas et ... -xi novas. PHOC. carm. de Verg. 34. FILASTR. 129, 8 versibus quod voluere dicere conati sunt -ere. AVSON. 393, 82 p. 248.

8 *vocabula*: CIC. leg. 2, 28 -enda nomina. fin. 4, 7 nova verba -unt, deserunt usitata (5, 89 arbitratu suo). VARRO ling. 5, 7 quemadmodum quodque poeta -erit verbum, confinxerit, declinarit. 5, 9 poetarum ... verba ut sint -cta. *ibid. bis.* 5, 69 -cta ab iuvando et luce 'Iuno Lucina'. 5, 96. 120. 127. 178. 6, 54. 7, 44. 80. 106. 8, 33 ut quisque duo verba in quattuor formis -erit similiter. 8, 34. 35 *bis.* 8, 40 vocem, quae ex syllabis est -cta. 8, 58. 9, 34 quod ea (*verba*) homines ad suam quisque voluntatem -at. 9, 83. 10, 35 is, qui -xit poeta aliquod vocabulum. 10, 56 frg. Non. p. 44, 2. frg. Gell. 12, 10, 4 quod alterum ('aedituus') sit recenti novitate -ctum, alterum ('aeditumus') antiqua origine incorruptum. VERG. Aen. 3, 18 Aeneadasque meo nomen de nomine -o. HOR. ars 50 -ere ... non exaudita Cethegis *verba*. 52 nova -ctaque nuper *verba*. FEST. p. 214 'perediam' et 'bibesiam' Plautus -xit sua consuetudine. p. 302 vocabulum ... ex graeco -ctum. p. 343 -cto vocabulo. PAVL. FEST. p. 345 silere ... -cto verbo a 's' littera. SEN. epist. 118, 35 non ut verba prisca aut -cta captemus. 114, 10 modo antiqua verba ... revocat ... modo -it et ignota ac deflectit. QVINT. inst. 1, 5, 3 *verba* singula sunt ... aut usitata aut -cta. 1, 5, 10. 32. 71. 72. 1, 6, 28. 8, 3, 24 verba propria, -cta, translata. 8, 3, 30 -ere ... Graecis magis concessum est. 8, 3, 35 Celso, qui ab oratore verba -i vetat. 8, 3, 37. 8, 6, 32. 9, 1, 5. 22. 9, 3, 54. 11, 1, 6. 49. FRONTO p. 50 N. ὀνοματοποιεῖν, verba nova -ere. p. 162 verbum ... non -ctum a te ..., sed usurpatum concinnius. DIOM. gramm. I 322, 18 quaedam -cta a sonis vel a vocibus, quae Graeci πεποιημένα dicunt, ut stridor. *al.* GELL. 1, 18, 1 *vocabulum* primitus Latine -ctum. 1, 21, 5. 4, 15, 1 verborum ... -endi et novandi studium. 2, 22, 7. 15, 25, 1 non absurde. 16, 7 tit. verba ... licentius petulantiusque -xit. 16, 7, 1 TER. MAVR. 447. PORPH. Hor. carm. 4, 14, 4 -ctum verbum est. sat. 1, 6, 128 verbum -xit. FIRM. err. 17, 3 Apollinis nomen ex humanis -erunt. SERV. Aen. 3, 384 nove verbum -ctum. BOETH. arithm. 1, 28 p. 58, 17 -ere nomina. 1, 29 p. 61, 11 herm. sec. 2, 7 p. 137, 5.

C ***praegnanter***: **1** *arte, artificiose formare, componere* (*opp. nasci sim.*): GRATT. 136 multo sunt -cta labore cetera ... hastilia (*opp.* natura progenita). MANIL. 5, 153 -cti ... ad mollia gressus. SEN. epist. 50, 6 curvatas trabes calor explicat et aliter natae in id -untur, quod usus noster exigit. PLIN. nat. 8, 125 -ctas cera nuces. 29, 24 luxuria[e] fi⟨n⟩xit rebus sescentis (externis *trad.*) *theriacen compositionem*, cum tot remedia dederit natura, quae singula sufficerent. 35, 30 ex omnibus *coloribus* alii nascuntur, alii fiunt. nascuntur Sinopis, rubra ..., ceteri -untur. *inde materias, species adulterare*: PLIN. nat. 23, 52 vini genera, quae -i docuimus ... ipsis rebus, ex quibus -untur. VLP. dig. 48, 10, 8 quicunque nummos aureos partim raserint, partim tinxerint vel -erint.

2 *gestu falsum formare, simulare* (*pass. refl.* SEN. *l. 71*. *refl.* QVINT. *l. 78*. *absolute* TAC. *l. 81 al.* *c. inf. nudo* PELAG. *p. 775, 8*. *cum* pro DON. *p. 775, 5*. GLOSS. simulat. simulat vel seducit. *cognata multa sub II B: sed ibi composui quae verbis, non gestu simulantur*): CIC. Cluent. 72 eius -ctos simulatosque voltus. off. 2, 43 (*v. p. 779, 36*). CAES. Gall. 1, 39, 4 hi neque voltum -ere neque interdum lacrimas tenere poterant. LYGD. 6, 34 difficile est tristi -ere mente iocum. OV. epist. 16, 15 si non est -cto tristis mihi voltus in ore. ars 2, 556 ne fugiat -cto fassus ab ore pudor (STAT. Theb. 6, 292 *al.*). am. 1, 8, 73 capitis modo -e dolorem. MANIL. 5, 94 dum fulmina -it *Salmoneus* (VAL. FL. 1, 662). SEN. dial. 9, 15, 6 flere, quia aliquis filium efferat, et frontem suam -ere. 11, 17, 1 compositum -ctumque voltum. nat. 1 praef. 6 effugisti vitia animi, non est tibi frons -cta nec in alienam voluntatem sermo compositus. 7, 30, 1 si in omne argumentum modestiae -imur. epist. 99, 20 *lacrimae* nec cessant nec fluunt unquam tam turpiter quam -untur. LVCAN. 5, 392 -it sollemnia Campus. 6, 565 oscula -ens truncavit ... caput. 6, 737 alio procedere voltu -cta soles, Hecate. PETRON. 113, 7 blanditiae, quascunque mulier libidinosa -bat. 128, 4 postquam omnes vultus temptavit, quos solet inter amantes risus -ere. VAL. FL. 3, 507 blandos quaerentem -ere vultus. MART. 7, 39, 4 *et* 9 podagram. QVINT. inst. 9, 2, 5 ea plerumque recta sunt, nec se -unt, sed confitentur. 11, 3, 75 quae, ut actus poposcerit, -entur. 11, 3, 83 cum *agentes* se in habitum adulationis, admirationis, metus -unt. decl. 268 p. 95, 12 -ctam frontem. IVV. 13, 77 quae sit -cti constantia vultus. TAC. Germ. 22 -ere nesciunt. VLP. dig. 27, 10, 6 furorem vel dementiam -unt quo magis onera civilia detractent. 29, 4, 1, 4 si -it ignorantiam. APVL. met. 11, 8 qui pallio baculoque ... et hircino barbitio philosophum -ret. 11, 9 quae

[Vollmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pectines ... ferentes gestu bracchiorum ... ornatum atque oppexum crinium ... -rent. COMM. instr. 1, 17, 7 furias -ere. SOL. 7, 31 *perdices* gressus -unt tardiores. PANEG. 12 (2), 37, 2 -it ... timor gaudium. CAPITOL. Aur. 14, 5 fugam. SPART. Carac. 5, 2 quamvis aliquando -ret et benignum, cum esset natura truculentus. DON. Ter. Eun. 878 pro servo se -ret. AMM. 22, 14, 4 orabat lacrimas -ens et gemitum. PS. ASCON. div. in Caec. p. 190, 17 St. ne inimicum -as, ut praevaricare possis. PELAG. in I Thess. 2 p. 864^{B} manducare -it *nutrix imitans parvulum.* in Rom. 12 p. 702^{A} -ere ... servorum est (*syn.* simulare). CLAVD. 10, 322 affectant alii quidquid -ique laborant, hoc donat natura tibi, *o Stilico.* CARM. c. pag. 10 -ret ut cycnum *Iuppiter.* PHYSIOGN. 125, 4 εἴρωνας ... quorum os tamdiu -ctum atque simulatum est. CAEL. AVR. chron. 1, 4, 44 oculorum ... contortio ... strabos -it aegrotantes. ALC. AVIT. carm. 4, 276 blandum licet ille trisulcis -erit ... linguis. DRAC. Rom. 10, 511 insontem -ens *se.* ARATOR act. 1, 101 oscula -ens pacis *ut Iudas.* GREG. M. in Ezech. 1, 1, 6 *Iacob* haedinis pellibus indutus paterno palpatui corpus fraternum -xit. PALLAD. hist. mon. I 5 p. 226^{D} (ἐσχηματίσατο; *syn.* simulo). *item* II 8. I 21 (*syn.* simulo, ὑποκρινομένη).

syn.: simulo *p. 774, 61. 775, 18,* compono *p. 774, 68.*

3 *de arte histrionis sim.*: MIN. FEL. 37, 12 enervis histrio amorem dum -it infligit. TERT. spect. 23 omne quod -itur. EPITAPH. Vitalis anth. 683, 15 -bam vultus, habitus ac verba loquentum, ut plures uno crederes ore loqui. AVSON. 76, 1 p. 313 hinnitus -is equorum. 76, 4 Arcadicum -ere ... pecus (*syn.* balatu assimulas). 76, 7 omnia cum simules ita vere ut -cta negentur. AVG. civ. 6, 7 p. 259, 27. 6, 10 p. 269, 14. 17. 6, 10 p. 270, 3. *simpliciter i. q. imitari*: PS. RVFIN. in Am. 1, 9 vindicta, quae formam criminis tui et -at et superet. CAEL. AVR. chron. 5, 3, 55 urina ... ita subalbida, ut colaturae liquidae colorem -at. 5, 10, 106 prominentia partium hydropem -ens.

II *animo*: A *excogitare, invenire, imaginari tacite vel loquendo* (*absolute vel c. acc.; c. acc. c. inf. inde a* CIC. *c. acc. duplici item a* CIC. *seq.* quod ZACCH. 2, 16 p. 1137^{C}. *seq.* ut: SCHOL. Cic. Bob. p. 87, 8 St. *coni. nudus* PS. PHOEBAD. fid. 3 p. 38^{A} ZACCH. 1, 30): PLAVT. Capt. 208 fugam -itis (LVCIL. 795 fuga -itur. *de quo* NON. p. 308 -ere: parare). Curc. 594 neque pol dici nec -i potest peior quam haec est *mulier* (CIC. Mil. 5 quid nobis ... magis sollicitum ... dici aut -i potest. fin. 1, 41 SALL. Iug. 44, 5). TER. Andr. 334 facite -ite invenite efficite, qui detur tibi. [836 facta; *pars codd.* ficta.] ACC. trag. 247 neque sat -i neque dici potest pro magnitate. AFRAN. com. 169 tu ... cogita, tu -e fabricare uti libet. SCAEN. inc. 246 -e advenam esse. VARRO ling. 6, 44 quom -untur in mente, quae non sunt. CIC. S. Rosc. 26 homines antiqui, qui ex sua natura ceteros -rent (*i. cogitarent ceteros sui similes esse*). Q. Rosc. 50 Roscium et Clovium ... improbos temporis causa esse -o. Verr. 4, 23 -ite vobis si potestis aliquem, qui. Catil. 2, 7 quid enim mali aut sceleris -i aut cogitari potest, quod non ille conceperit. dom. 76 quid te aut fieri aut -i dementius potest. Scaur. 16 argumentum ... non -itur ab oratore, sed sumitur. Mil. 79 -ite animis (liberae enim sunt nostrae cogitationes et quae volunt sic intuentur, ut ea cernamus quae non videmus) -ite igitur cogitatione imaginem huius condicionis meae. de orat. 1, 71 eum quem -o. 1, 118 -endus est nobis oratione nostra ... orator (orat. 7). 2, 182 -i, si nulla sunt. 2, 240 salsa ac tamen a te ipso -cta ⟨tota⟩ oratio. 2, 241. 359 *verborum* -endae sunt nobis imagines. rep. 2, 18. 19. Brut. 42 de. 149 vereor ne -i videantur haec, ... res se tamen sic habet. orat. 89 nec ⟨ex⟩ tempore -cta, sed domo allata. fin. 1, 19 pueriliter. *ibid.* ad libidinem. *ibid.* cuius causa. 2, 21. 23. 57 -e non solum callidum eum (*cf.* 2, 53). 3, 54 si hoc -amus esse quasi finem et ultimum. 4, 27 liceat ... -ere aliquid ... quo verum facilius reperiamus (4, 38 licet ... -ere aliquid docendi causa). 4, 28 ut -imus. ac. 2, 51 cum sibi -it aliquid et cogitatione depingit. 2, 98. 114 mores. 2, 117 -e aliquem nunc fieri sapientem, non esse. Tusc. 5, 68. Cato 41 animo. nat. deor. 1, 37 Cleanthes ... quasi delirans ... -it formam quandam et speciem deorum. 1, 56 nec sibi -ere ullam molestiam neque alteri quaerere. 1, 78 div. 1, 30. 107 Romuli auguratus ... nec -ctus ad opiniones imperitorum, sed a certis acceptus et posteris traditus. 2, 28. top. 45 -e (*acc. c. inf.*). Lael. 51 qui utilitatum causa -unt amicitias. off. 1, 26 quem sibi ipse opinionis errore -erat principatum. 3, 56. 78. Att. 8, 12, 4 aliquid in posterum prospicias -asque, quem me esse deceat. 9, 5, 1 age, -e me ... haec ferentem. 9, 15, 2 nihil -i potest mali, quo non urgear. 14, 7, 2. epist. 3, 8, 6 si qui me astutiorem -it (3, 10, 8). 3, 11, 2 quom ea esse in me -o. 3, 12, 2 eum te esse -e, qui sum ego. 6, 6, 4 ni vererer, ne ex eventis -ere viderer. LVCR. 1, 917. 2, 58 futura (3, 90. 6, 38). 3, 557. 883 illum se -it. 5, 713 (*acc. c. inf.*). 5, 908 (*acc. c. inf.*). 6, 677 de genere omni maxima quae vidit quisque, haec ingentia -it. CAES. Gall. 6, 37, 8 novas sibi ex loco religiones. civ. 2, 29, 1 opiniones. VERG. ecl. 8, 108 credimus? an qui amant ipsi sibi somnia -unt? Aen. 4, 338 neque ego hanc abscondere furto speravi (ne -e) fugam. 7, 438 ne tantos mihi -e metus (LIV. 38, 28, 8 metum). 8, 42 ne vana putes haec -ere somnum (GLOSS. IV 442, 29 struere vel formare). 11, 364 ego, invisum quem tu tibi -is ..., en supplex venio. TIB. 1, 5, 19 at mihi felicem vitam, si salva fuisset, -bam demens. 1, 5, 35 haec mihi -bam. 1, 8, 65 dum mihi venturam -o. 2, 6, 51 mens mihi perdita -it, quis ... meam teneat. PROP. 3, 18, 17 tecum -e triumphos. OV. am. 3, 7, 64 quos ego non -xi disposuique modos *amandi.* epist. 1, 13 in te -bam ... Troas ituros. 2, 22. 4, 176 lacrimas -e videre meas. 7, 65 -e, age, te ... turbine deprendi. 10, 63. rem. 769 rivalem noli tibi -ere quemquam. met. 2, 74 -e datos currus. 6, 197 -ite demi ... posse. 6, 492 qualia volt -it quae nondum vidit. 8, 114 -e manere *patriam.* 9, 506. 11, 628 somnia ... Alcyonen adeant simulacraque naufraga -ant. 14, 213. 323 -ctaque probes ab imagine veram. trist. 1, 2, 57. 3, 7, 40. 4, 2, 67 mihi -endo tantum longeque remotis auribus hic fructus percipiendus erit. 5, 6, 25. Pont. 1, 5, 77 *bis.* 1, 9, 8 extinctum vivere -it amor. 4, 9, 44 EPICED. Drusi 29. LIV. 6, 17, 3 -rent mentitum ante *eum esse.* 8, 6, 3 nam et vera esse et apte ad repraesentandam iram deum -cta possunt. 21, 30, 7 -rent *Alpes* altiores Pyrenaei iugis. 38, 49, 3 qualem aut sibi -ant aut vobis videri velint hostem fuisse. 39, 37, 10 interfecti aliqui sunt, -e, a nobis. *et passim. — excerpsi propter opposita synonyma additamenta al.*: SEN. suas. 4, 3 ista pro ingenio -untur, non ex fide scientiae. epist. 13, 12 animus sibi falsas imagines -it. MART. 9, 35, 2 plurima dum -is, sed quasi vera refers. QVINT. inst. 4, 2, 34 non minus laborandum est, ut iudex quae vere dicimus quam quae -imus credat. 6, 2, 30 εὐφαντασίωτον, qui sibi res voces actus secundum verum optime -et. 6, 3, 4 illa ab oratore non -cta, sed passim esse iactata. 8 pr. 23 illa quae curam fatentur et -cta atque composita videri etiam volunt. 9, 3, 22 alios pro aliis -imus. 12, 1, 21 M. Tullius quaerit adhuc, eum (*vere eloquentem*) et tantum imaginatur ac -it. QVINT. decl. 247 p. 11, 9 -amus *seq. acc. c. inf.* (p. 11, 15. 248 p. 16, 21 *et saepe. etiam* -ite, -e. *atque ita* -e *passim, etiam in* DIG. *ut* VLP. dig. 4, 6, 23, 4, -amus MARCELL. dig. 20, 1, 27). TAC. dial. 16 Demosthenes, quem vos veterem et antiquum -itis. PLIN. epist. 6, 26, 2 generum, quo melior -i ne voto quidem potuit. paneg. 4, 4 -enti formantique mihi principem. FRONTO p. 15 N. -o haec et comminiscor. p. 234 in huius facie illum amissum contemplor, exemplum oris imaginor, sonum vocis eundem animo -o. GAIVS inst. 4, 34 -cto se herede agit (4, 34. 35 *bis*). 4, 36 *aliquis* -itur rem usucepisse. 4, 37 civitas Romana peregrino -itur. VLP. dig. 27, 5, 1, 1 sive scit non esse, -et tamen esse *tutorem.* PAPIN. dig. 37, 7, 5, 1 ut ... bonorum possessio unde liberi -atur pro contra tabulas esse petita. GELL. 12, 14, 7 hoc ... non illepide quidem -ctum, nimis tamen esse videtur commenticium. CARM. epigr. 1166, 4 dulces -ere nequitias *de puellula.* APVL. apol. 54 -e quidvis, [r]eminiscere, excogita (102). TERT. scorp. 4 ne quem alium deum dicam, ne vel dicendo (non minus lingua quam manu) deum -am. SPART. Hadr. 26, 5 etiam inferos -xit *Hadrianus* (*per iocum in horto Tiburtino inscriptione affixa*). SORT. Sangall. 16, 1 quicquid -es, eveniet, quia sic natus es. VVLG. III reg. 12, 33 quintadecima die mensis octavi, quem -erat (ἣ ἐπλάσατο) de corde suo (*i. invenerat, statuerat*). Ier. 18, 11 ego -o (πλάσσω) contra vos malum. Luc. 24, 28 ipse se -xit (προσεποιήσατο) longius ire.

syn.: paro *p. 775, 35,* invenio *p. 775, 38,* fabricor *p. 775, 40,* cogito *p. 775, 40. 46,* excogito *l. 38,* struo *p. 775, 80,* formo *p. 775, 80. 776, 29,* compono *l. 22,* imaginor *l. 24,* comminiscor *l. 30,* eminiscor *l. 38.* *opp.*: accipio *p. 775, 65.*

B *sensu malo, fallendi causa* (*absolute vel cum acc.; cum acc. c. inf. inde a* LVCIL. *c. acc. duplici* CIC. Verr. 5, 45. 6, 113 *al. reflexive* VERG. Aen. 11, 406 *al.* *seq.* quod CAPITOL. Alb. 12, 8. 14, 4 Pert. 4, 7 SPART. Did. 8, 7 AVG. quaest. hept. 5, 34 DRAC. Orest. 355 *al.* *infin. nudus* FILASTR. *p. 777, 75.* AMM. *p. 777, 76.* CLAVD. *p. 777, 79.* DRAC. laud. dei 3, 480). *nota* AVG. civ. 13, 24 p. 593, 16 D. illud magis obtinuit consuetudo, ut hi dicantur -ere, qui aliquid mendacio simulante componunt (*distinguit inter* formavit *et* finxit): PLAVT. Asin. 250 argento comparando -ere fallaciam (252. TER. Andr. 220 et -unt quandam inter se nunc fallaciam. Haut. 533 aliquid repperiret, -ret fallacias). Bacch. 693 compara, fabricare, -e quod lubet, conglutina, ut senem ... fallas. TER. Haut. 545 ad senem aliquam fabricam -it. 887 voltus quoque hominum -it scelus. :: gnatus quod se assimulat laetum, id dicis? Eun. 138 -it causas (*cf.* TIB. *p. 777, 28*), ne det, sedulo. 200 -isse falsi quicquam. LVCIL. 1174 -ere praeterea afferri quod quisque volebat. CIC. inv. 2, 36 subita ex criminatione, quae confingi quamvis false possit, non ex ante acta vita, quae neque ad tempus -i neque ullo modo mutari possit, facere iudicium. Quinct. 56 quid ... si ista causa abs te tota per summam fraudem et malitiam -cta est? (Planc. 72 Mil. 52). S. Rosc. 54 vere nihil potes dicere: -e aliquid saltem commode. 116 maleficium. 127 ut malum civem Roscium fuisse -ret (*syn.* ementiretur). Q. Rosc. 8. 34 quod probare non potest, -ere conatur. Verr. 1, 15 crimina ... in istum -ere (4, 141 Font. 37 Flacc. 96 Cael. 55. 56 Planc. 30 ut verba etiam -as, non solum crimina. Deiot. 17 epist. 12, 23, 2. PVBLIL. N 53 non facile de innocente crimen -itur. PROP. 1, 12, 1. 3, 11, 3. 3, 23, 14 OV. epist. 12, 177 met. 7, 824. 13, 67 *et passim*). Verr. 2, 138. 156. 3, 179 nihil -am (4, 164). 4, 175 nihil -ctum, nihil ad tempus accommodatum. 5, 36 -itur improba defensio. 5, 45 hoc ipsum ..., quo tu te superiorem -is. 6, 113 sese ideo leviorem suom casum -ere quod. 6, 147 num mentiri me, num -ere aliquid? 6, 164. Caecin. 14 -cto officio simulataque sedulitate. Font. 3 ut ex acceptis et datis *tabulis* quicquid -atur aut surripiatur aut non constet appareat. 27. 37 turpitudo ... si non vera, at [de]ficta cum aliqua ratione ac suspicione. 40 -endum (*syn.* ementiendum). Cluent. 160. leg. agr. 2, 37 corrumpendarum tabularum publicarum -endorumque senatus consul-

[Vollmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

torum. Mur. 20 licentiam -endi. Flacc. 51 totum ... convertet atque alia -et. 56 quid hoc impudentius dici aut -i potest? 73. dom. 22 sive ille misit sive tu -isti *litteras*. Sest. 66 cogitari, optari, -i. Cael. 19. 58 veneni quae ratio -itur? 63 -itis *seq. acc. c. inf.* 69 quod si est factum, certe a Caelio quidem non est factum; sin autem est -ctum, non illud quidem modestum, sed tamen est non infacetum mendacium. Balb. 41 non a me -i orationem. Pis. 76 vestrae criminationes ... nefarie -ctae. frg. 16 Cl. simulata ista, -cta, fucata sunt omnia. Scaur. 7. 19 -et fuisse causam. Planc. 57. 72 me quae de Plancio dicerem, ementiri et temporis causa -ere. Rab. Post. 36 quid novi. Mil. 66 omnia false atque invidiose (ins- *trad.*) -cta comperta sunt. 76 -i haec putatis, quae patent, quae nota sunt omnibus, quae tenentur? Phil. 7, 2 -unt responsa Antoni. 14, 14. or. frg. A VI 4 nisi -res, sic ageres? de orat. 2, 9. leg. 1, 40 causam. Brut. 278. Tusc. 1, 36. 1, 113 deorum ... iudicia. 3, 41 ne quis me putet -ere. 3, 46 num -o, num mentior? cupio refelli. div. 2, 138. Lael. 98 -ctus ad ipsorum voluntatem (*v. l. 21*) sermo. Att. 1, 18, 1 nihil -am, nihil dissimulem. 8, 2, 12 qui volent -ere. CAEL. Cic. epist. 8, 10, 2 -isse bellum. BRVT. Cic. epist. 11, 20, 1 dictum. LENT. Cic. epist. 12, 15, 3 ut ... omnia, quae improbi -bant, magis vera existimarent. CIC. ad Q. fr. 3, 5 (6), 1. frg. epist. 2 ad Corn. Nep. 2. CAES. Gall. 4, 5, 3 ad voluntatem (*v. l. 16*) eorum -cta. civ. 2, 29, 4. 3, 101, 7. SALL. Catil. 47, 1 alia. Iug. 14, 20 -ere me verba (SEN. Phaedr. 496 *al.*) et fugam simulare. VERG. Aen. 11, 406 cum se pavidum contra mea iurgia -it. HOR. sat. 1, 4, 84 -ere qui non visa potest, commissa tacere qui nequit, hic niger est. epist. 1, 9, 8 mea ne -isse minora putarer, dissimulator opis propriae. 1, 15, 30 quaelibet in quemvis opprobria -ere saevus. TIB. 1, 6, 11 -ere tunc didicit causas, ut sola cubaret (*cf.* TER. *p. 776, 63.* OV. am. 2, 2, 31 verae ut lateant causae, -untur inanes. met. 2, 745). PROP. 2, 6, 7 falsos -is ibi saepe propinquos. 2, 21, 1 quantum de me Panthi tibi pagina xit. 2, 24b, 47 quae multis simulatum -it amorem. OV. am. 2, 8, 23 ovos ... timores. 2, 19, 13 -xit culpam (*suam*). 3, 10, 19 nec -unt mnia Cretes. epist. 14, 63 -e (*acc. c. inf., item* 15, 351). 20, 63 elige quid -as. ars 1, 432 elapsusque cava -itur aure lapis. 1, 616 saepe quod incipiens -erat esse fuit *amator*. 2, 579 -it iter Lemnum. 2, 631 -unt quidam quae vera negarent. 3, 472 -at an ex animo ... roget. 3, 604 -e metus. 3, 718 dulcia mendaci gaudia -e sono. 3, 801 cum -es, ne sis manifesta. rem. 222 moras (LIV. 7, 39, 4 alias ex aliis -endo moras). 504 qui poterit sanum (*se*) -ere, sanus erit. 639 -ctum ... 'have'. met. 5, 246. 7, 741 male -ctus adulter. 13, 59 quem ... prodere rem Danaam -xit -ctumque probavit. trist. 3, 11, 73. Pont. 4, 3, 20 seu non -bas. 4, 9, 113. LIV. 24, 5, 13 -enti (*syn.* mentitus). 26, 38, 9 id crimen afferri, quod, quia testem habere non possit, liberius -enti sit (30, 32, 8 liberum -enti). 28, 25, 2 credidisse potius temere quam -isse. 30, 19, 11 tanta res est, ut aut impudenter -cta sit aut neglegenter praetermissa. 42, 2, 1 cum alii abesse eum, alii aegrum esse, falso utrumque, -rent. *et passim.* *nota*: VAL. MAX. 4, 7, 4 gentis ad -endum paratae ... mendacia. SEN. Phaedr. 1194 falsa memoravi et nefas ... mentita -xi. benef. 4, 17, 3 bonos ... se ac liberales -unt, quia praestare *se* non possunt. epist. 16, 2 non sunt -cta nec colorata. 75, 1 epistulas ..., quae nihil habent accersitum nec -ctum. CVRT. 8, 3, 6 si audire vis non -ctas tuorum militum voces, verum necessitate ultima expressas. PLIN. nat. 27, 85 magna vanitate ad ostentationem rei -ctum arbitror. SIL. 8, 178 ne falsa putes haec -ere somnum. QVINT. inst. 12, 1, 38 ut in pueris aegrotantibus utilitatis eorum gratia multa -imus (*praec.* mendacium). 12, 8, 5 quid dicendum, quid dissimulandum, quid declinandum, mutandum, -endum etiam sit. decl. 254 p. 42, 8 ut nihil -erit, nihil ... mentitus sit. 330 p. 299, 9 tu ... mentitus es patri et amorem meretricis -isti. 351 p. 380, 15 audacia ... omnia -endi atque dissimulandi. Ps. QVINT. decl. 7, 3 si compono, si -o, urar. 7, 7 -ere proclamationes, simulare gemitus. IVV. 6, 272 -cta paelice plorat *uxor*. TAC. hist. 1, 51 plurima ad -endum credendumque materies (2, 8 ann. 5, 10). 2, 54, 5 *syn.* atrox mendacium. Agr. 40 sive verum istud sive ex ingenio principis -ctum ac compositum est (hist. 3, 78). PLIN. epist. 6, 20, 15 -ctis mentitisque terroribus. SVET. Claud. 38, 3 stultitiam neminem -ere. ARGVM. Plaut. Mil. 2, 11. VLP. dig. 29, 2, 30, 5 quae se praegnatem -it. 29, 4, 1, 9 -ens sibi aliquem titulum ab intestato possessionis. MARCELL. dig. 42, 1, 10 cum se pro patre familias -ret (VLP. dig. 47, 2, 52, 5 qui se patrem familias -xit). GELL. 13, 24, 2 umbras ... verborum inanes. 15, 9, 11 finitionem -ctam. APVL. met. 5, 19 mendacium. FRG. Mur. 65 *epistulae* Pauli nomine finctae (*sic*). LAMPR. Alex. 35, 6 ille omnia vel -endo sic vendiderat, ut. 66, 2 qui nihil venderent, nihil mentirentur, nihil -rent. SORT. Sangall. 6, 1 -et tibi promittendo, nam non donabit (*item intrans.* 4, 10. 6, 5. 9, 4 *al.*). FILASTR. 135, 5 -unt ... non posse sentire. AMM. 30, 4, 12 si ... matrem tuam -xeris occidisse (*item cum inf. nudo* 21, 2, 4). VVLG. Sirach 19, 24 -it se non videre quod ignoratum est (*male versum*; ὅπου οὐκ ἐπεγνώσθη, προφθάσει σε). II Macc. 6, 24 non ... aetati nostrae dignum est -ere (ὑποκριθῆναι). CLAVD. 20, 306 ignorare tamen -it regnique ruinas dissimulat. 28, 301 parcere -it. SACR. Leon. p. 350 ut nec -amus aliis nec aliorum fictionibus illudamur (*item cum dat.* PETR. CHRYS. serm. 8 p. 210A deo -it). CAEL. AVR. chron. 4, 5, 82 si palma fuerint partes pulsatae, ut tympani resonum -unt (4, 5, 83). 5, 7, 81 somnus venereus ... inanibus visis concubitum -it. SIDON. epist. 2, 1, 2 abiecte -it.

syn fabricor *p. 776, 60*, mentior *p. 776, 79. 777, 16. 42. 58. 59. 65*, ementior *p. 776, 70. 83. 777, 10*, simulo *p. 776, 80. 777, 8*, fuco *p. 777, 8*, coloro *p. 777, 50*, accerso *p. 777, 51*, compono *p. 777, 60. 65*, vendo *p. 777, 73*. *opp.*: ex animo *facio p. 777, 36*, credo *p. 777, 44. 63*.

C *de inventis poeticis mythicis rhetoricis* (*seq. acc. c. inf. inde a* CIC. *quaestio secundaria l. 18. absolute passim*); *definitionem v.* QVINT. inst. 5, 10, 96 *l. 46*. ISID. diff. 1, 2, 21 'falsum' ad oratores pertinet ..., '-ctum' vero ad poetas, ubi quae facta non sunt, facta dicuntur. falsum est ergo, quod verum non est, -ctum quod tantum verisimile est (*sim.* GLOSS. V 200, 15). CIC. har. resp. 57 hominem -ctis conquisitisque vitiis deformatum. 59 quam tam immanem Charybdim poetae -endo exprimere potuerunt. Scaur. 4 Graeculi ... multa -unt. de orat. 1, 224 *Plato* novam quandam -xit in libris civitatem (rep. 2, 3. 4, 5 Tusc. 2, 27 *al.* *nota* LIV. 26, 22, 14 sapientium civitas, quam docti -unt magis quam norunt). Brut. 292. fin. 4, 43 (*acc. dupl., item* Tusc. 1, 20. 3, 63 Nioba -itur lapidea. 5, 115 *bis*. nat. deor. 1, 123. 2, 73). 5, 49 quae *Homerus* de Sirenum cantibus -erit (Tusc. 1, 65). 5, 53 veteres ... philosophi in beatorum insulis -unt qualis futura sit vita sapientium. Tusc. 1, 37 ea fieri apud inferos (*item cum acc. c. inf.* 3, 63 nat. deor. 2, 66 div. 1, 23). nat. deor. 1, 118. 2, 7. 64 ex se ... natos comesse -itur solitus *Saturnus*. 3, 47 cogitatione. 3, 62. 92 div. 1, 33. 42. 94. 105 ad opinionem imperitorum esse -ctas religiones. *ibid.* religionis simulacra. 2, 48. 49. 58. 113 nec Apollinis opertis credendum existimo, quorum partim -cta aperte, partim effutita temere nunquam probata sunt. 2, 116 num minus ille (*Herodotus*) potuit de Croeso quam de Pyrrho -ere Ennius? Lael. 18 ea quae sunt in usu vitaque communi, non ea quae -untur aut optantur spectare debemus. LVCR. 1, 104 multa tibi iam -ere possunt *vates* somnia. 1, 371. 842 cetera consimili -it ratione putatque. 1, 847. 1083. 2, 175 (*seq. acc. c. inf.*). 2, 244 ne -ere motus obliquos videamur et id res vera refutet. 4, 581 (*acc. c. inf.*). CIRIS 64 alias alii -xere puellas, quae ... Scyllae dicantur Homero. HOR. ars 8 librum ... cuius velut aegri somnia vanae -entur species. 119 aut famam sequere aut sibi convenientia -e. 240 ex noto -ctum carmen. 338 -cta voluptatis causa. LYGD. 4, 68 non est in vanum fabula -cta iocum. PROP. 3, 1, 23 omnia post obitum -it maiora vetustas. OV. Pont. 3, 9, 47 materiam, quam quis sibi -erit ipse, arbitrio variat ... poeta suo. fast. 6, 3 erunt qui me -isse loquantur. PAVL. FEST. p. 28 Argus ... fuisse -itur oculis plenus. p. 52 quadratum eum (*Mercurium*) -unt. p. 56 qui clavim manu tenere -batur. p. 67. 207. 212. PHAEDR. 1 prol. 7 -ctis iocari nos ... fabulis. 2 epil. 13 arte -ctas ... fabulas. 3 prol. 37 -ctis ... iocis. 4, 17, 2 Aesopus -xit consolandi gratia. 4, 21, 5. 5, 8, 7 -xere antiqui talem effigiem Temporis. *et passim.* *nota* QVINT. inst. 1, 10, 33 non inerudite ad declamandum -cta materia. 2, 4, 2 argumentum, quod falsum, sed vero simile comoediae -unt. 2, 4, 41 -ctas ad imitationem fori consiliorumque materias (2, 10, 4 *al. sim.*). 5, 10, 96 -ere hoc loco est [hoc est] proponere aliquid quod, si verum sit, aut solvat quaestionem aut adiuvet, deinde id, de quo quaeritur, facere illi simile. 6, 1, 43 in quibus omnia libere -imus et impune. 6, 3, 41 omnia venustissime. 6, 3, 70 ridiculum est ... omne, quod aperte -itur. 8, 2, 20 qui suos artus lacerasse -itur in scholis (8, 5, 22 *al.*). 8, 3, 60 monstrum, quale Horatius ... -it. 10, 1, 28 -endo non falsa modo, sed etiam quaedam incredibilia. 11, 1, 39 aliter ... P. Clodius, aliter Appius Caecus ... -itur. 11, 1, 55 quo plures in schola -untur affectus. 12, 1, 27. 12, 10, 40 remotum a veritate, -ctumque ipsorum gratia verborum. QVINT. decl. 314 p. 235, 17 ut nomina mentita sint, ut aliquid fabulae (*subi.*) -ant. 342 p. 350, 25 scaena rem -ctam esse testatur. Ps. QVINT. decl. 9, 8 quicquid historiae tradiderunt, carmina -erunt, fabulae adiecerunt. TERT. nat. 2, 12 p. 119, 4 potest incorporaliter -i quodvis ... vacat -endi locus, ubi veritas est. PORPH. Hor. serm. 1, 1, 101 haec -it sibi dicentem eum. AVSON. 118, 3 p. 420 sed non, Maro quam mihi -xit, erat meus (*loq. Dido*). 118, 14.

syn.: conquiro *l. 11*, effutio temere *l. 25*, propono *l. 47*, mentior *l. 56*. *opp.*: novi *l. 15*.

part. pass. pro adi. **fictus**, -a, -um (*neutr. quasi subst. inde a* CIC. *p. 779, 34*). GLOSS. πεπλασμένος. πλαστός. formatus. compositus. perfectus: I *sensu non malo i. q. imaginatus, inventus* (*saepe a poetis, rhetoribus sim.*), *etiam arte fabricatus* (*v.* GRATT. *p. 779, 10.* MANIL. *p. 779, 11*): LVCIL. 480 multi homines portenta in Homeri versibus -a monstra putant. RHET. Her. 1, 8, 13 argumentum est -a res, quae tamen fieri potuit (CIC. inv. 1, 27). 1, 9, 16 (*opp.* vera res). 2, 30, 47 -a ... et dedita opera comparata oratio videbitur esse artifici signandi, ingeni venditandi, memoriae ostendendae causa. 3, 22, 37 quas res veras facile meminerimus, easdem -ctas et diligenter notatas meminisse non difficile est. CIC. inv. 2, 118 -am *legem*. de orat. 2, 169 narrationes. 2, 189 dolor. 2, 194 luctus. 2, 193 quid potest esse tam -um quam versus, quam scaena, quam fabulae? 3, 205 personarum -a inductio. rep. 2, 22 falsum est ... id totum, neque solum -um, sed etiam imperite absurdeque -um: ea sunt enim demum non ferenda in mendacio, quae non solum -a esse, sed ne fieri quidem potuisse cernimus. leg. 1, 4 multa quaeruntur in Mario -ane an vera sint. 1, 47. part. 55 personae. fin. 1, 65 -ae veterum fabulae (5, 51. 64 *opp.* historiae. rep. 2, 19. off. 3, 39 *syn.* commenticiam. PROP. 3, 5, 45 *passim*). nat. deor. 2, 70 ad commenticios et -os deos. Lael. 24 plaudebant in

[Vollmer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

re -a (*opp.* vera). 97 rebus -is et adumbratis. top. 45 exempla. off. 2, 43 -a omnia celeriter tamquam flosculi decidunt (*opp.* vera gloria). VERG. georg. 2, 45 carmine. HOR. sat. 2, 8, 83 Vibidius ... ridetur -is rerum Balatrone secundo. OV. epist. 20, 24 -a dat mihi signa nota. rem. 755 *in theatro* -i saltantur amantes. 8, 614 -a refers. 9, 26 -um esse Iovem. 12, 57 mensura ... -i crescit. 13, 733 si non omnia vates -a (vana *N*) reliquerunt. 13, 935 res similis -ae (sed quid mihi -ere prodest?). 14, 759. trist. 1, 5, 79. 2, 355 magnaque pars mendax operum est et -a meorum. Ib. 93 nomen. Pont. 4, 5, 14 verba (fast. 2, 258). LIV. 34, 2, 3 fabulam et -am rem. GRATT. 379 -a ... auxilia (*i. artificiosa*). MANIL. 4, 264 flumina -a (*i. arte facta*). QVINT. inst. 2, 1, 9 verae -aeque controversiae. 2, 4, 36 vero -oque certamine. 6, 1, 25 prosopopoeiae id est -ae alienarum personarum orationes. 11, 3, 61 cum sint alii veri affectus, alii -i et imitati. SVET. rhet. 25 controversias ... aut -as aut iudiciales. *translate*: AVSON. 330, 2 p. 117 Bissula, nec ceris nec fuco imitabilis ullo, naturale decus -ae non commodat arti.

syn.: falsus *p. 778, 78*, commenticius *p. 778, 83. 84*, mendax *l. 8*, imitatus *l. 14*. *opp.*: verus *passim*.

II *i. q. falsus, fallax, simulatus, adulteratus* (GLOSS. -um: fucatum vel coloratum. falsum. -o: simulato): ENN. scaen. 394 qui sui quaestus causa -as suscitant sententias. TER. Eun. 104 quae vera audivi taceo ..., sin falsum aut vanum aut finctum (fic- ς), continuo ... plenus rimarum sum. LVCIL. 487 ⟨s⟩omnia -a vera putant. 489 omnia -a. RHET. Her. 2, 8, 12 -am fabulam (*opp.* verum rumorem) *p. 778, 82*. CIC. S. Rosc. 128 -o crimine (Lig. 30 Deiot. 8. 30 Ov. Ib. 618 *v. p. 776, 72*). Verr. 4, 182 vetera exempla pro -is fabulis (Mil. 8. 42 *v. l. 25*) haberi. Cluent. 137 querimoniis. 185 quaestionem. Mur. 28 rebus. Flacc. 38 totius testimonii -am audaciam. 93 *testis* praesentis -am vocem et simulatum dolorem. dom. 28 sermonibus. 139 religionibus (epist. 1, 4, 2). Sest. 67 terroribus. 133 cottidie aliquid de ⟨me⟩ -i (aliquid defecti *trad.*) afferebat. Cael. 63 o magnam vim veritatis, quae ... contra -as omnium insidias facile se per se ipsa defendat! Marcell. 9 non modo in gestis rebus, sed etiam in -is. nat. deor. 1, 3 simulationis. 2, 5 opiniones (*syn.* vanas). part. 44 -um aut falsum. off. 2, 43 -o non modo sermone, sed etiam voltu (*v. p. 774, 62. 68*). Lael. 26 in amicitia nihil -um est, nihil simulatum, quidquid est, id est verum et voluntarium (65). Att. 15, 17 -o timore. epist. 9, 16, 2 non facile diiudicatur amor verus et -us (LVCR. 4, 1192). CATVLL. 62, 36 questu. SALL. Catil. 3, 2 ea veluti -a pro falsis ducit. 22, 3. Iug. 11, 1 regem -a locutum. VERG. Aen. 2, 107 -o pectore fatur *Sinon*. 4, 188 Fama ... tam -i pravique tenax quam nuntia veri. TIB. 1, 8, 74 cupidum -a detinuisse mora. OV. am. 2, 11, 53 omnia pro veris credam; sint -a licebit. epist. 2, 37 avos. 11, 69 sacra. 12, 12 linguae gratia -a tuae. 15, 243 -o sub nomine (FEST. p. 363 PLIN. nat. 25, 87 *al.*). 16, 121 utque sit hoc verum, certe pars altera -a est. ars 1, 597 ebrietas ut vera nocet, sic -a iuvabit. 3, 601 -i custodia servi. 3, 677 dolor ... de paelice -us. met. 1, 771 si -a loquor. 6, 565 dat gemitus -os. 7, 308 -a gravitate. 9, 55 -a ... voce. 9, 707 neque erat -i nisi conscia nutrix. 9, 767 languore. 9, 769 consumpserat omnem materiam -i (tecti *M*[1], effecti *N*[1]). 13, 9 tutius est ... -is contendere verbis quam pugnare manu. 13, 37 furore. trist. 1, 8, 20 dolore. fast. 6, 508 sonis. LIV. 40, 12, 7 nocturno hoc -o et composito argumento. GRATT. 318 luxuriae -as ... artes. VELL. 2, 118, 1 simulantes -as litium series. VAL. MAX. 7, 4, 2 -is et compositis blanditiis. SEN. Phaedr. 915 maiestas viri. clem. 1, 1, 6 -a cito in naturam suam recidunt. dial. 9, 17, 1 vita ... -a, ostentationi parata. epist. 80, 6 hilaritas -a est. LVCAN. 3, 102 non -as laeto voces simulare tumultu. 9, 206 olim vera fides ... libertatis obit ... nunc et -a perit. PLIN. nat. 11, 61 odores. 20, 203 opium. 37, 98 -is *gemmis* (*praec.* adulterantur). SIL. 2, 183 Ithacus vero -a pro morte loquacem affecit leto. 6, 554 vera ac -a simul spargebat Fama per urbem. 7, 136 -osque timores assimulat. STAT. Ach. 1, 141 sic -a *dixit* parens. *et passim*. *nota*: PLIN. epist. 9, 33, 1 incidi in materiam veram, sed simillimam -ae. CYPR. GALL. iud. 115 -os ... cultus (*paganos*). ITALA Marc. 12, 15 (cod. k) -a pronuntiatio (ὑπόκρισις, VVLG. versutia). IREN. 2, 14, 2 superficium. FIRM. math. 8, 7, 2 ut *Pliades* ... appositis alienis crinibus -am et compositam pulchritudinem mentiantur. PELAG. in I Tim. 1 p. 875[C] fides ... -a est, quae solo ore promittitur et actu negatur. VVLG. prov. 29, 5 qui blandis -isque sermonibus loquitur amico suo (ὃς παρασκευάζεται ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἑαυτοῦ φίλον δίκτυον). II Cor. 6, 6 in caritate non -a (ἀνυποκρίτῳ. *cf.* GLOSS. II 231, 15). I Tim. 1, 5 fide non -a (ἀνυποκρίτου. *item* II Tim. 1, 5). II Petr. 2, 3 in avaritia -is (πλαστοῖς) verbis de vobis negotiabuntur. PS. PRIMAS. in I Cor. p. 554[B] osculo *Iudae*. SACR. Leon. p. 364 ut a -is sincera discernas.

nota neutr. pro adv.: STAT. Theb. 6, 876 -umque in colla minatus crura subit. 12, 688 -umque ac triste renidens. CLAVD. 18, 259 -umque inflatus anhelat.

transfertur ad homines (GLOSS. mendax, callidus. -i: pravi, falsi, simulatores): CIC. Verr. 5, 100 -i testes in eum dantur. Caecin. 71 -us testis subornari solet (*v. p. 773, 39*). div. 2, 27 testibus ... qui aut casu veri aut malitia falsi -ique esse possunt. HOR. sat. 1, 3, 62 pro bene sano ac non incauto -um astutumque vocamus. PETRON. 3, 3 -i (*del. Bücheler, vix recte*) adulatores (117, 6 *v. p. 772, 33*). IVV. 2, 34 -os ... Scauros (SCHOL. quia severitatem Scaurorum simulant). PLIN. epist. 8, 18, 3 *senem mortuum* alii -um ingratum immemorem loquuntur. ITALA lev. 26, 21 (cod. Ashburnham.) si postea ad me veneritis -i (πλάγιοι, VVLG. ex adverso). HERM. vulg. sim. 8, 6 -i ... erant *homines* (ὑποκριταί, hypocritae Pal.). Pal. sim. 9, 1 vide, ne -us sis. 9, 19, 2 -i (ὑποκριταί), doctores nequitiae. CAPITOL. Alb. 12, 10 -um illum et ad omnia mendaciorum genera paratum. Aur. 29, 6 dederunt ei vitio, quod et -us (ei victus *trad.*) fuisset nec tam simplex quam videretur. SPART. Pesc. 5, 1 fuit ... Niger vita -us, moribus turpis. ARNOB. nat. 2, 48 -os dissimulatores mendaces. DON. Ter. Andr. 175 -us assimulator et callidus. AVG. c. Parm. 2, 10, 20 p. 68, 13 -os ..., quos fugit spiritus sanctus disciplinae. bapt. 1, 12, 18 si ad ipsum baptismum -us accessit. OP. imperf. in Matth. 42 p. 867 inimicus manifestus melior est quam amicus -us. CORIPP. Ioh. 3, 412 Ifuraces -os. FACVND. defens. 2, 5 p. 575[B] haereticorum non -us aut trepidus impugnator. ASSVMPT. Moys. 7, 4 *homines* -i in omnibus suis. *nota*: CHIRON 982 p. 293, 14 poste⟨a⟩ fiunt oculi eius grande⟨s⟩ et totus -us est *equus*, quia incipit alienus (*i. insanus*) fieri.

syn.: falsus *p. 779, 23. 35 al.*, vanus *p. 779, 23. 35*, simulatus *p 779, 30. 37*, pravus *p. 779, 42*, compositus *p. 779, 53. 55. 67*, adulteratus *p. 779, 60*, mendax *supra l. 10*. *opp.*: verus *passim*, gestus *p. 779, 34*, sincerus *p. 779, 75*, simplex *supra l. 8*, manifestus *supra l. 14*.

ntr. pro subst. **fictum,** -ī: FEST. p. 360 -a farinacea *i. q. liba*. VVLG. sap. 1, 5 spiritus ... sanctus disciplinae effugiet -um (παιδείας ... δόλον, *ubi vix statuendum* fictus, -us *m.*). RVFIN. Adamant. 2, 22 Graecorum ... -a et tragoediae. MART. CAP. 2, 220 omne -um dimovent *libelli*. 3, 221 amicta (*sic Bern. 56*[b], amica *cett.*) -is commenta.

adv. **fictē** (fincte *v. l. 35 et 43*). CIC. dom. 77 *maiores nostri* non -e ... populares ... fuerunt. epist. 3, 12, 4 -e reconciliatae gratiae. ad Q. fr. 1, 1, 13 aures ... in quas -e et simulate quaestus causa insusurretur. PS. VARRO sent. 12 -e referas gratiam invite danti. ITALA lev. 19, 17 (PS. Aug. spec. 15 p. 373, 9) non loqueris cum fratre tuo ... -e, sed ex corde loqueris (*additamentum quod deest in graeco et* VVLG.). COMM. instr. 1, 19, 4 ex arte qui fincte loquitur quod illi videtur. AVR. VICT. epit. 2, 6 principatum ... -e abnuere. AMM. 29, 2, 9 itineri ad mendacium -e constructo. PELAG. in Rom. 16 p. 715[D] non -e vel subdole. AVG. c. Parm. 2, 10, 20 hoc in oratione -e, non veraciter dicunt. PS. AVG. serm. 297, 3. EPIST. pontif. 388 (Migne 50, 556[A]) sacrificaverunt mihi -e. SCHOL. Ter. p. 122, 20. 123, 28 GREG. M. in euang. 10, 3 moral. 22, 23. in Ezech. 2, 2, 6 *Iudae* -e salutanti. ISID. sent. 2, 30, 13 veraciter et non -e laudetur. PASS. Theclae B c 1 p. 2, 15 -e blandiebantur Paulo quasi diligerent eum. 11 (30, 10). 11 (31, 1 *ubi* fincte *pars codd.*). 11 (31, 7). GLOSS. IV 342, 38 *et* V 600, 17 -e habet: cavillat. IV 315, 9 -e (*vel* fate) habet: cauillat. V 445, 8 cavillat: -e cavit vel calumniatur. *Vollmer.*

fīnicio (φοινίκιον? *Götz*) id est celfide(?) GLOSS. III 582, 55.

fīnicopter *v.* phoenicopterus.

fīniculum *v.* faeniculum. *Jchm.*

***fīnio,** -īvī (-iī), -ītum, -īre [*a* finis. *Th.*]. *de scriptura*: CORP. I[2] 1325 (= VI 6049 = CARM. epigr. 1851) feinivit. *de formis*: *stirpis perfecti (sing. persona prima omnino non legitur)*: *pleniores metro probantur hae*: -vit: PANEG. in Mess. 143 OV. met. 7, 591 SIL. 5, 579 VEN. FORT. vita Mart. 3, 262. -verat: ANTH. 653, 77. *traduntur praeterea* -vit: CIC. leg. 2, 66 LIV. 1, 18, 8. 36, 28, 1 CORP. I[2] 1325 (= VI 6049 feinivit). SEN. contr. 7, 7, 19. 10 praef. 7 VELL. 2, 3, 2 SEN. dial. 6, 14, 2. 10, 20, 3. 11, 10, 9. 11, 16, 2 PLIN. nat. 8, 157 QVINT. decl. 270 p. 106, 26 TAC. ann. 4, 35. 5, 8. 6, 50. 14, 37. 15, 43 IVST. 9, 3, 11. 10, 3, 7. 18, 6, 7. 24, 8, 11 CORP. III 14588 *passim*. -vimus: CASSIOD. hist. 5, 42. -visset: TAC. ann. 1, 9. -visse: RVFIN. hist. 5, 16, 13 (*codd. POF, at cod. N* finisse). *breviores metro stabiliuntur hae*: finisti: SIL. 16, 149 AVSON. 207, 15 p. 65, 3 P. finieram: OV. am. 1, 13, 47 MART. 8, 3, 9. finierat: OV. met. 1, 566. 2, 103. 5, 662. 6, 272. 10, 79. 13, 123. 14, 441 fast. 1, 227. 5, 53. 375. 6, 65 LVCAN. 3, 356. 10, 193 PETRON. 122 vers. 122 STAT. Theb. 1, 283. 5, 753. 7, 90 silv. 1, 2, 103 (emiserat *trad.*) CLAVD. 15, 379 ALC. AVIT. carm. 5, 260 DRAC. Romul. 10, 81. 379. finierant: OV. fast. 3, 232 CALP. ecl. 2, 98 SIDON. carm. 2, 522. finissem: TIB. 2, 6, 19. finisset: CIC. carm. frg. 40, 4 MANIL. 5, 1. finisse: CARM. epigr. 1385 (*a. 565*). *traduntur praeterea*: finisti: CIC. epist. 15, 9, 2 QVINT. decl. 309 p. 218, 3 TERT. adv. Hermog. 43 p. 173, 7. -iit: VITR. 5, 4, 4 FRONTIN. strat. 2, 7, 6 SVET. Aug. 101, 3 LIV. perioch. 124 EXC. barb. chron. I p. 310, 28 Fr. finit: LIV. perioch. 34. 97 (*teste Roßbach*). -ierunt: VARRO ling. 5, 34 rust. 1, 2, 13 LIV. 3, 13, 8 SEN. dial. 11, 16, 1 epist. 89, 5. 118, 9 *bis* TAC. Germ. 6 IVST. 2, 5, 7 *al.* -iere: PLIN. nat. 2, 188. -ieram: PETRON. 70, 1. 139, 4 APVL. met. 2, 23. -ierat: TAC. dial. 14. 42 ann. 2, 83 APVL. met. 5, 27 IVST. 36, 2, 14 AMM. 14, 10, 16. -ierim: TAC. ann. 2, 71. -ieris: PLIN. epist. 7, 7, 2. -ierit: VAL. MAX. 3, 2, 24 SEN. benef. 7, 3, 1 PAVL. dig. 4, 8, 19, 1 APVL. apol. 84 VVLG. Ruth 3, 3 CAEL. AVR. acut. 2, 10, 64. -ierint: ITALA apoc. 11, 7 (Primas., *item* VVLG.). PORPH. Hor. epist. 2, 1, 21 AVG. civ. 21, 14 p. 517, 28 D. finissem: AVG. civ. 4, 2 p. 148, 10 D. finisset: LIV. 28, 38, 10. 34, 62, 10 SEN. epist. 98, 15 (finis est *trad.*). SVET. Aug. 65, 2 HERM. Pal. vis. 1, 4, 1 AMM. 24, 4, 20 HIER. epist. 54, 6, 3 VVLG. Ios. 6, 8. finissent: VITR. 7 praef. 2.

[Bacherler.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

finisse: SEN. epist. 66, 43 CVRT. 8, 4, 17 PLIN. epist. 3, 7, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 142, 23 St. *imperf. in* -iebam *legitur inde a* LIV. 1, 17, 6 LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 28, *nusquam forma in* -ibam.

de notione: AVG. psalm. 56, 2 -itum quidquid dicimus, a fine dicimus. sed aliter dicimus '-itus est panis', aliter ...'-ita est tunica': -itus est panis, qui manducabatur, -ita est tunica, quae texebatur. panis ergo -itus est, ut consumeretur (*cf. p. 783, 44*), tunica -ita est, ut perficeretur. PS. PRIMAS. in Rom. p. 476^{B} aliud est: '-itus est panis', aliud: '-ita est tela', illud ut non sit, istud ut perfectum sit. DIFF. ed. Beck p. 85 tacere voluntatis est, silere imperii, -ire dimittere, vel quod tacet homo, silet locus, -itur utrumque. GLOSS. ὁρίζω ἐπὶ τόπου ἤτοι χώρας. τελειῶ. -it ὁρίζει. dies -itus προθεσμία. -ita dies ἐμπρόθεσμος ἡμέρα. -itus confectus, -ita, expuncta -itum ὡρισμένον. τέλειον. GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^{A} φινίτουρ διαλύεται. *de usu: verbum legitur inde a* CIC. *per totam latinitatem.* [*it.* finire, *francog.* finir. *M.-L.*] *corrupta vel dubia*: VARRO ling. 7, 8 templum tescumquem festo (m. f. [*i.* m(eum) f(initum)] esto *Bergk*). CHAR. gramm. I 179, 26 quaedam participia sunt inceptiva, ut calescens..., a quibus neutra (*i. neque activa neque passiva cf. p. 167, 11*) nascuntur -ita non (*sic Keil*, feminina *trad.*) habentia. *sensus obscurus*: CET. FAV. 19 p. 297, 11 R^{2} -ita pavimenta (*an i. q.* saeptilia?).

I **transitive**: A *i. q. finem facere, imponere, finibus circumscribere, claudere, ad finem (perfectionem) perducere* (*passive: finem habere*): 1 *spectat ad locum*: a *proprie*: CIC. Arat. frg. 18, 1 sub pedibus profertur ... -ita Booti (*v. vol. II p. 2128, 35*) ... Virgo. nat. deor. 2, 139 *ossa habent* commissuras ... ad artus -endos (fing- *Heindorf*) accommodatas. div. 2, 92 orbes, qui caelum ... dividunt et aspectum nostrum definiunt, qui a Graecis ὁρίζοντες nominantur, a nobis -entes ... nominari possunt (SEN. nat. 5, 17, 3 hunc circulum Graeci horizonta vocant, nostri finitorem ..., alii -entem. 5, 17, 4 horizon sive circulus -ens). VARRO ling. 7, 8 templum locus augurii ... causa quibusdam conceptis verbis -itus. LVCR. 1, 986 *spatium* si inclusum certis consisteret oris -itumque foret. 1, 1001 mare terras terminat omnes, omne quidem ... nil est, quod -iat extra. CAES. Gall. 4, 16, 4 populi Romani imperium Rhenum -ire. OV. fast. 2, 659 *Termine*, populos urbesque et regna ... -is. MELA 1, 104 Paphlagoniam -it Armene. 3, 61 *India* ab Indo -ita (DIMENS. provinc. 1. *cf.* 16. 17 *ubi verbum omittitur*). PLIN. nat. 5, 61 montes -unt Thebaidem. *omisso obiecto*: PLIN. nat. 4, 42 ita -it Hister a septentrione, ab ortu Pontus (*sc. populos Thraciae*). AGENN. grom. p. 33, 6 Th. viae -unt (*sc. agrum*). *nota*: LIV. 1, 18, 8 regiones ... determinavit *sacerdos*, ... signum contra, quoad ... conspectum oculi ferebant, animo -vit. VITR. 6, 7, 1 atriis Graeci ... non utuntur ..., sed ... statim ianuae interiores -untur.

accedit abl.: CIC. nat. deor. 2, 149 in ore sita lingua est -ita dentibus. VARRO ling. 5, 143 postmoerium ... †eiusque ⟨cippis⟩ (*add. Herzog*, in cippis *Fay*; eoque *Jordan*, eo usque *Mommsen*) auspicia urbana -untur. 7, 9 conspicione, qua oculorum conspectum -iat *augur*. rust. 3, 14, 1 aquā -endae *cochleae*. PANEG. in Mess. 143 regna ... Tamyris -vit Araxe. OV. fast. 2, 222 riparum clausas margine -it aquas. LIV. 34, 62, 10 *terminis* agrum (FRONTIN. grom. p. 2, 9 Th. *ager* -itur ... fluminibus, fossis). 36, 17, 15 *oceanus* orbem terrarum amplexu -it. VITR. 5, 12, 5 locus ... saeptione -itus fuerit. 10, 3, 7 partes phalangarum ... clavis sunt -itae. VELL. 2, 126, 3 quidquid meridiano ... -itur. SEN. epist. 92, 32 ut sua orientis ... terminis -iat (fiat *AB*). PLIN. nat. 4, 1 tertius Europae sinus Acrocerauniis incipit montibus, -itur Hellesponto. HYG. astr. 3, 5 *Engonasin* utrisque pedibus et dextro genu arcticum circulum -it. PS. BOETH. geom. p. 394, 20 plana ... summitas, quae aequaliter rectis lineis undique versum -itur. *accedunt praepositiones*: in *c. abl.*: CIC. Arat. 142 *stella Pistrix* -ita in partibus Austri (MANIL. 1, 350 HYG. astr. 4, 11). FRONTIN. aq. 22 arcus ... -untur in campo Martio (*opp.* initium habent. CHIRON 141 BOETH. arithm. 1, 9 p. 20, 27). *huc addantur*: VITR. 5, 6, 1 ibi -iatur scaenae frons. MELA 1, 20 ubi -itur *Africa*. PANEG. 7 (6), 9, 5 ubi terra -itur. in *c. acc.*: AMM. 27, 4, 7 per dextrum ... latus scopuli tenduntur Rhodopes, unde eo⟨um⟩ iubar exsurgit, -itur (finitur⟨i⟩ *Petschenig*) in fretum. e regione: CELS. 4, 1, 8 *orbes tenuioris intestini* in dexteriorem partem conversi et e regione dexterioris coxae -iti. post: FRONTIN. aq. 20 -untur arcus ... post hortos Pallantianos (22). supra: FRONTIN. aq. 19 *rivus* -itur (initur *codd., em. Rubenius*) supra portam Capenam. intra: IVST. 1, 1, 3 intra suam cuique patriam regna -bantur. ad: HYG. astr. 4, 11 sidera ... quae sunt ad notium polum -ita. BOETH. mus. 1, 20 p. 208, 5 incohat a paramese, progreditur per triten ... et -itur ad neten. ab (*fere i. q. separare*): BELL. Alex. 35, 3 *iugum*, quo Cappadocia -itur ab Armenia.

b *metaphorice fere i. q. continere, temperare*: CIC. fin. 1, 62 -itas habet cupiditates *sapiens* (2, 27 an potest -iri cupiditas? tollenda est atque extrahenda radicitus. 2, 64 cupiditates non Epicuri divisione -bat, sed sua satietate. SEN. dial. 9, 10, 6 *cupiditates* -itae non in immensum ... producent *animum*). VARRO rust. 1, 2, 13 qui de agricultura scripserunt, ... latius vagatos quam oportuerit. ... eo melius fecisse quosdam, qui minore pomerio -ierunt. LVCR. 1, 76 -ita potestas ... cuique quanam sit ratione atque alte terminus haerens (1, 595. 5, 89. 6, 65. OV. met. 8, 880 numero. LIV. 9, 34, 9. *cf.* 1, 17, 6 quinque dierum spatio -batur imperium). LIV. 34, 6, 10 si ... lex ... lata esset, ut -ret libidinem muliebrem, verendum foret, ne abrogata incitaret. SEN. dial. 11, 16, 1 *maiores* non prohibuerunt luctus, sed -ierunt (*cf. sub 2 a*). epist. 29, 12 aut vincas mala aut -ias. TAC. Germ. 19 numerum liberorum -ire.

2 *spectat ad tempus, i. q. finem imponere, ad finem perducere; sensu latiore i. q. abolere* (*v. exempli c. l. 35 sqq.*); *accedunt abl. vel praepos.*: a -ire *res*: *contentionem, causam sim.*: CIC. de orat. 3, 220 in contentionibus aut incipiendis aut -endis (*cf.* AVG. epist. 36, 22 contentio generans lites, non -ens quaestiones). VARRO ling. 6, 61 *iudex* dicendo -it (*sc. litem*). VAL. MAX. 7, 2, 4 iudicium pronuntiatione (TRYPH. dig. 15, 1, 57 pr.). QVINT. decl. 379 p. 423, 27 verborum contentiones armis. PLIN. epist. 6, 2, 5 qui dicunt, egisse malunt quam agere et qui audiunt, -ire quam iudicare. 7, 7, 2 litem per iudicem. 7, 33, 5 *cognitionem* (VLP. dig. 40, 9, 12). SCAEV. dig. 2, 15, 14 controversia ... certa lege -ita est (FRONTIN. grom. p. 9, 14 Th. iure ordinario). PAPIN. dig. 5, 2, 8 pr. querellam. PAVL. dig. 50, 16, 230 *syn.* terminare, componere. NOVELL. Iust. 112 epil. *causae* vel iudiciali sententia vel amicali contentione ... -itae (*gr.* πέρας δεξαμένων). *magistratum, imperium sim.* (*v. etiam p. 781, 81 sqq.*): CIC. Att. 8, 3, 3 consuli -enti provincias ... Kalendarum Mart. die. OV. Pont. 4, 9, 59 imperium (VAL. MAX. 4, 4, 1 CVRT. 4, 14, 10 *opp.* constituere). LIV. 3, 49, 7 spe per senatum -endae potestatis eius. VELL. 2, 33, 3 *honores* (*opp.* inire). PAPIN. dig. 50, 1, 15, 1 *magistratum*. IVST. 11, 15, 2 regnum (AVG. civ. 18, 15 p. 274, 26 D.). *luctum, mala sim.*: CIC. carm. frg. 28, 3 luctum lacrimis -ire diurnis (LIV. 34, 6, 15 -iri luctum XXX diebus. SEN. dial. 6, 14, 2 cito. *cf. sub 1 b*). TIB. 2, 6, 19 mala -issem leto (OV. trist. 3, 3, 56 morte. AVG. civ. 12, 21 p. 544, 14 D. per ... religionem ... expiata atque -ita). SEN. dial. 5, 15, 3 miserias (AVG. civ. 8, 16 p. 346, 10 D. 22, 12 p. 590, 8). 11, 16, 2 tristitiam ... mors -vit. 12, 4, 3 si non -ire lacrimas, at certe reservare debemus. VVLG. Iudith 6, 16 -ito ... fletu. AVG. civ. 14, 10 p. 26, 8 D. purgato -itoque peccato. *labores, dolores sim.*: CIC. carm. frg. 40, 3 labores morte -isset (HOR. sat. 1, 1, 93 laborem. SIL. 4, 748 -it mulcetve laborem. AVG. civ. 20, 13 p. 437, 31 D. doloribus ac laboribus superatis atque -itis). VERG. Aen. 12, 880 dolores (OV. Pont. 1, 6, 41 gladio ... dolorem). HOR. epist. 2, 2, 146 tibi ... sitim -ret copia lymphae (CELS. 5, 26, 25). OV. met. 11, 371 famem (SEN. epist. 110, 19). CELS. 2, 1, 4 morbi ... promptius -untur (2, 8, 11 aegre. 3, 1, 2 cito). 3, 11, 2 *febre* bene -ita. 3, 22, 9 tussicula ... remediis -enda. PLIN. nat. 24, 155 *oenobreches* strangurias -it, alvum sistit. QVINT. decl. 384 p. 429, 16 -batur pestilentia. *bellum sim.*: CAES. civ. 3, 51, 3 bellum eo die potuisse -iri (-ire *v. l.* VERG. Aen. 11, 116 manu. OV. met. 15, 747 triumphis. LIV. 28, 40, 1 *opp.* gerere [AVG. civ. 2, 22 p. 84, 7 D.]. 30, 6, 9 suscipere ... bella et -ire. 34, 1, 1 bellorum ... -itorum aut imminentium. 42, 62, 6 CVRT. 9, 4, 17. AMM. 21, 7, 1 *opp.* mollire. AVG. civ. 5, 22 p. 233, 32 D. citius ... tardius. 5, 22 p. 234, 32 *syn.* conficere. *al.*). OV. met. 13, 506 eventu ... gravi -ita est ... clades. 14, 246 -ito Marte. LIV. 26, 6, 13 *proelium* utcumque initum -itumque est (42, 57, 9 incertā victoriā. *cf.* AMM. 31, 8, 1 casibus proeliorum ... luctuose -itis). VAL. MAX. 2, 2, 9 seditionis -endae gratia. CVRT. 9, 2, 11 -ito ... periculo. STAT. Theb. 7, 90 -ierat pugnas honor. FLOR. epit. 1, 11, 14 expeditione -ita (VEG. mil. 3, 9). *iram, amorem sim.*: HOR. carm. 1, 19, 4 -itis ... amoribus (OV. rem. 657 odio ... -it amorem. *cf.* epist. 15, 162 flammas ... meas). OV. Pont. 1, 10, 43 minuat, non -iat iram (PETRON. 99, 4 osculo). LIV. 40, 46, 15 odium (41, 24, 18 FLOR. epit. 42, 7). FVLG. Virg. cont. p. 106, 18 furor ... animi cito -itur. *tempus sim.*: VARRO rust. 1, 27, 1 *tempus* unum annale, quod sol circuitu suo -it, alterum menstruum, quod luna circumiens comprendit. OV. fast. 3, 884 tempora mensis ... -it Luna. met. 10, 79 annum -ierat Titan (FEST. p. 150 IVV. 1, 117. ITALA apoc. 20, 3 [Aug. civ. 20, 7 p. 423, 8 D.] donec -iantur mille anni [τελεσθῇ, VVLG. consummentur]). LIV. 24, 18, 9 -itum stipendiorum tempus erat. MANIL. 3, 229 -it luces Cancer. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 21 ea quae sua tempor⟨a⟩ compleverint a⟨c⟩ -ieri⟨n⟩t. COMM. instr. 2, 32, 4 septimana (AMM. 26, 2, 2 nocte). PAVL. dig. 2, 12, 8 dies a media nocte incipit et sequentis noctis media parte -itur (SCHOL. Cic. Bob. p. 120, 10 St.). VVLG. Ier. 8, 20 transiit messis, -ita est aestas. APRING. in apoc. 20, 2 eternitas nullo fine claudenda est nec annorum numero -enda. *vitam sim.*: OV. met. 3, 251 -ita per ... vulnera vita (trist. 3, 7, 49 ense. LIV. 25, 6, 16. VELL. 2, 3, 2 immatura morte [PLIN. nat. 6, 66 voluntaria. TAC. ann. 2, 71 pessima]. VAL. MAX. 6, 8, 3 *opp.* retinere. 6, 9 ext. 2 suspendio [PETRON. 94, 8 *al.*]. SEN. Phaedr. 259 laqueo. dial. 11, 10, 9 veneno. epist. 70, 9 abstinentia [TAC. ann. 4, 35]. QVINT. decl. 270 p. 106, 26 sua manu vitam -vit [*sic Ritter*, puniunt *vel* punivit *codd.*, finierit *Schulting*]. AVG. civ. 22, 22 p. 606, 11 D. ex illo vulnere). OV. met. 7, 591 animam -vit. 15, 400 aevum. VAL. MAX. 2, 6, 7 spiritus (TAC. ann. 14, 51). LVCAN. 5, 282 morbis -ire senectam. TAC. ann. 6, 48 -ita pueritia. VVLG. Iob 10, 20 paucitas dierum meorum -ietur brevi. *sermonem, librum sim.*: OV. met. 1, 548 vix prece -ita. fast. 5, 53 -ierat voces Polyhymnia. trist. 5, 13, 33 accipe, quo ... -itur epistula verbo. LIV. 36, 28, 1 orationem. SEN. contr. 7, 7 (22), 19 declamationem. VELL. 2, 131, 1 voto -iendum volumen. VAL. MAX. 5, 1 ext. 6 locum, qui inter manus est, -iam. CVRT. 8, 5, 21 -ito sermone (AVG. civ. 20, 21 p. 460, 3 D.). PETRON. 139, 4 querellam. STAT. Theb. 1, 283 convicia. IVV. 1, 6 in tergo (*sc. libri*) necdum -itus Orestes. PLIN. epist.

[*Bacherler*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

7,6,4 -ita postulatione. DIOM. gramm. I 437,15 *punctum est* nota -iti sensus. APVL. flor. 16 p. 66 *poetam*, qui in theatro fictum argumentum -ret, iam domi veram fabulam consummasse. PORPH. Hor. epod. 14,8 *librum* ad umbilicum adducere: pro -ire et consummare. AVSON. 340, 2 ut, quod per adagionem coepimus, proverbio -iamus. 420, 1 quaque Iliadem ... incipit, quaque -it *Homerus*. HIER. epist. 53, 8, 3 *sermo Iob* prosa incipit, versu labitur, pedestri sermone -itur. 65, 8, 1 -ito prohemio. SVBSCR. Ter. cod. Bemb. Terenti Andria -ita. *apud* GRAMM. *de syllabis vel litteris extremis*: PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm. I 120,9 'a' -ita nomina (GELL. 4,16,3 dativus i littera -itus. *passim*). QVINT. inst. 1, 5, 25 *grammatici* verbum interim acuto sono -iant (*syn.* concludere). DIOM. gramm. I 367, 30 in hunc -untur modum. 407, 1 *adverbia* quae in 'am' -untur. 426, 2 *x littera* aliquando -ens ut vertex. CHAR. gramm. I 52, 17 per 'bus' syllabam -untur. *quasi technice de verborum ad numerum conclusione*: CIC. orat. 164 nec solum componentur (-antur *A*) verba ratione, sed etiam -ientur (-iantur *A*). 170 ipsi infracta et amputata loquuntur et eos vituperant, qui apta et -ita pronuntiant. 224 dichorio -itur. de orat. 3, 191 sententiae verbis -iantur. *varia*: HOR. sat. 2, 4, 23 prandia moris -iet (*cf.* MART. 13, 36, 2 incohat atque eadem -it oliva dapes). epist. 2,2,104 -itis studiis. PROP. 4,7,1 letum non omnia -it. OV. met. 1,735 poenas. 15, 345 *terra* has -ire potest, illas aperire cavernas. trist. 3, 2, 17 via -ita est. LIV. 29, 24, 11 militiam (VELL. 2, 111, 3 VAL. MAX. 9,3,7). 40,8,9 privatas multorum simultates -itas (40,46,7. 11. 41,22,7 VAL. MAX. 4,2,2). 42,5,11 discordias. VAL. MAX. 1,8 ext. 17 societatem ... Concordiae sinu genitam, nutritam et -itam. SEN. nat. 3, 7 ordiri meliora, vetera -iri. CVRT. 9, 5, 27 -ito ... metu. COLVM. 4,28,2 colendarum vinearum cura -itur vindemia. PLIN. epist. 2,17,17 diversissimos ventos ... frangit et -it *villa Plinii*. GAIVS dig. 7,1,3,3 quibus ... modis usus fructus et constitit et -itur. VLP. dig. 17,1,12,6 -ita voluntate. 20, 6, 6 pr. tempore -itum pignus. 23, 1, 6 sponsalia. 23, 4, 2 morte mariti -ito matrimonio (*syn.* dissolvere). ITALA apoc. 10, 7 (Primas.) -ietur sacramentum dei (ἐτελέσθη, VVLG. consummabitur). 11, 7 (*ibid.*) martyrium. 15,8 (*ibid.*) septem plagae. TERT. adv. Val. 20 p. 198, 18 caelorum septemplicem scaenam ... -it. 32 p. 208, 16 ignis in nihilum -ietur. scorp. 10 p. 169, 4 persecutio in confessione -itur. resurr. 35 p. 77, 4 caro ... -iatur (AVG. in psalm. 26, 2, 4). ARNOB. nat. 2, 48 p. 86, 3 plenum et integrum et in ... integritatis perfectione -itum. AMM. 22,6,3 negotia -urus (*sic Gel.*, futurus *trad.*). AVG. civ. 15,14 p. 86, 22 D. *mensem* luna coepta et -ita concludit (*cf.* RVT. NAM. 124 lunam -iri cernis, ut incipiat). 15, 20 p. 100, 17 Lamech, in cuius filiis -itur illa contextio. CASSIAN. inst. 3, 3 tit. sollemnitas tertiae ... trinis ... psalmis ... -iatur. CASSIOD. in psalm. praef. 3 p. 15^{A} dicimus -itum cibum, qui ... comestione consumptus est. ... -itam pecuniam, quae docetur expensa. ISID. alleg. 234 -itum vinum. **b** -ire *homines, i. q. occidere* (*pass. i. q. mori*): CIC. carm. frg. 47, 3 sic fuit utilius -iri ipsique tibique (VAL. MAX. 3, 2 ext. 6 *Theramenes* suo iudicio -itus. 9, 12 ext. 4 atrocius ... Euripides -itus. SEN. epist. 74, 26 citra senectutem -itus est. MART. 8, 77, 7 IVST. 27, 3, 12. AVG. civ. 13, 23 p. 588, 18 D. POMER. 1,1,1 non solum devictis, sed etiam -itis hostibus. CORP. III 9621). SEN. contr. 10 praef. 7 non -vit tantum se ipse, sed etiam sepelivit. SEN. epist. 24, 24 cum ratio suadet -ire se[d]. dial. 1, 6, 6 *mors* vos ... -it. 6, 3, 3 aetati tuae, quod non praecipitet te quamprimum et -iat, infestissima eris. MART. 5, 6, 4 sic te ... -iat senectus. PLIN. epist. 1,12,2 qui morbo -untur. TERT. scorp. 10 p. 168,24 *Christianus* bestiis -endus. APVL. met. 6, 26 *anum* pedis tui calce ... -ire poteris (*asine*). MIN. FEL. 37, 3 dei miles ... nec morte -itur (HIER. chron. a. Abr. 823 AVG. civ. 19, 28 p. 404, 17 D. SALV. gub. 7,4 morte atque occisione). IVST. 24, 8, 11 Brennus ... pugione se -vit. ITALA exod. 32,12 (Monac.) ad perimendos eos in montibus et -endos eos a terra (ἐξαναλῶσαι, VVLG. deleret). 33,3 (Monac.) -iam vos (ἐξαναλώσω, VVLG. disperdam). 33, 5 -iam vos (VVLG. delebo). HIER. chron. a. Abr. 461 *principes* mors -vit. GREG. TVR. Franc. 5,25 unus de amicis ... eum ... -vit. *hic addantur*: TAC. hist. 1,16 -ita Iuliorum ... domo. VVLG. Sirach 14,19 sic generatio ... alia -itur et alia nascitur. *nota i. q. liberare aliquem aliqua re*: CORP. I² 1325 (= VI 6049 CARM. epigr. 1851) quem numquam nisi mors feinivit labore.

B *i. q. definire*: **1** *constituere, signare*: CIC. epist. 15,9,2 id quod tu mihi senatus consulto et lege -isti (OV. fast. 5, 65 LIV. 9, 33, 4. 9, 34, 21 GAIVS inst. 1, 140. 3, 18). de orat. 3, 109 orationem in horum alterutro genere versari: aut de -ita controversia (definitae -ae *Pearce*) certis temporibus ac reis ... aut infinite de universo genere quaerentis (*cf.* part. 61 alterum *quaestionum genus* -itum temporibus et personis causam appello *eqs.*). carm. frg. 41, 3 mors ... est -ita omnibus (*cf.* fat. 30 dies moriendi). nat. deor. 2, 153 ab hominum genere -itus est dies mensis annus. VARRO ling. 5, 34 multa antiqui duodenario numero -ierunt. rust. 1, 22, 2 instrumenti ... discrimina ac multitudo agri magnitudine -itur. CATVLL. 64, 31 -ito tempore (*cf.* LIV. 39, 17, 2 diem certam se -uros [PLIN. nat. 2, 188]). CAES. Gall. 6, 18, 2 spatia temporis ... numero ... noctium -unt. 6, 25, 1 silvae ... latitudo novem dierum iter expedito patet; non ... aliter -iri potest (*cf.* VITR. 3, 4, 4 crassitudines ... graduum). LIV. 3, 13, 8 quot *vades* darentur, permissum tribunis est. decem -ierunt. 32, 7, 3 numerus -itus ab senatu est (43, 12, 5 certus -itus numerus. CVRT. 4, 16, 26 [inire *coni. Modius*]). GRATT. 497 equos -ire notis. VITR. 5, 12, 5 *locus* -itus erit. VAL. MAX. 5, 3, 2^{a} abesse ... XIV milia aeris: tanti ... poena -ita est. COLVM. arb. 5, 6 arbusto nihil eiusmodi potest ante -iri. TERT. adv. Hermog. 43 p. 173, 7 -isti ... duas sententias (*fere i. q. dicere*). AMM. 25, 7, 7 deliberatur ..., quid -iri deberet. HYG. astr. 1, 1 *sphaera* aequalis apparens, unde reliqui circuli -untur (1, 4). PS. BOETH. geom. p. 373, 27 mensura ... est quidquid pondere, capacitate ... -itur. *accedunt praep.*: **ad**: CIC. leg. 2, 20 ad eam rem rationem (ratione *Turnebus*) cursus annuos sacerdotes -unto. VITR. 6, 6, 1 chortes magnitudinesque earum ad pecorum numerum atque quot iuga boum opus fuerit ibi versari, ita -iantur. **de**: LIV. 40, 44, 10 de pecunia -itur, ne maior ... consumeretur. **ex**: VITR. 5, 1, 5 porticus quam (*latum*) medium spatium futurum est, ex tertia -iatur. QVINT. inst. 3, 5, 7 *quaestiones* -itae sunt ex complexu rerum (*cf.* 3, 5, 18 in personarum complexu). *pendet enuntiatum: finale*: LIV. 31, 48, 8 *senatum* -ire ..., ne *eqs.* 43, 12, 5 -itum, ut duas legiones scriberet. LIV. 40, 44, 10 *v. l. 11.* *quaestio obliqua*: LIV. 45, 15, 4 non ubi censeatur, -ire, sed censu excludere. CELS. 2, 14, 9 neque audiendi sunt, qui numero -unt, quotiens aliquis perfricandus sit.

2 *i. q. depingere, describere, explicare*: VITR. 2, 1, 8 -ire ... terminationibus eius (*architecturae*) species (*cf.* 8, 3, 24 Ismuc cuius agrorum regiones incredibili -itae sunt terminatione [*i. regionum differentia terminatione definitur*]). 7 praef. 2 scire ... quasque Socrates ... aliique philosophi hominibus agendae vitae terminationes -issent. 10, 11, 2 quae ipse faciundo certa cognovi, quaeque ex parte accepi a praeceptoribus -ita, exponam. GELL. 12, 4 tit. quibus *versibus* depingitur -iturque ingenium (*cf.* 12, 4, 1 descriptum definitumque est a Q. Ennio [*seq. quaestio obliqua*]). ARNOB. nat. 3, 40 p. 138, 22 nihil concinens dicitur, nihil una pronuntiatione -itur. AVG. civ. 20, 16 p. 443, 3 D. -ito autem iudicio, quo praenuntiavit iudicandos malos, restat, ut etiam de bonis dicat. *t. t. philos. et rhet.*: SEN. clem. 2, 4, 3 ita -ire, ut sit crudelitas inclinatio animi ad asperiora (dial. 7, 4, 2 epist. 118, 8. 9 *in his locis absolute*). epist. 75, 11 breviter (QVINT. inst. 2, 1, 7 optime. 7, 3, 21 recte. GELL. 16, 8, 6 expeditissime). 89, 5 sapientiam quidam ita -ierunt. QVINT. inst. 2, 15, 1 *rhetorice* -itur ... varie. 2, 15, 37 nihil isdem verbis, quae prior aliquis occupasset, -*ire*. 3, 5, 17 causam -it Apollodorus ... ita (6, 3, 104 *urbanitatem*. 7, 3, 8 equum. decl. 247 p. 11, 3 uxorem). 5, 10, 55 -imus aut vi ... aut ἐτυμολογίᾳ. 12, 2, 19 multa ... brevibus ... comprehensionibus. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 64 vera significatione *passionem*. BOETH. in Porph. comm. 4, 9 p. 262, 15 substantiales differentias ... tali descriptionis ratione. *pendet quaestio obliqua*: QVINT. inst. 7, 4, 25 quid sit dementia ..., -itur. decl. 270 p. 102, 16 -iamus ..., quid sit causa mortis.

II *intransitive*: **A** *de hominibus, i. q. desinere*: **1** *spectat ad finem scribendi vel dicendi*: CIC. de orat. 3,183 philosopho ordiri placet a superiore paeane, posteriore -ire. OV. met. 1,566 -ierat Paean (2, 103 fast. 1, 227 SEN. contr. 7, 7 [22], 19 SEN. benef. 1, 10, 1 LVCAN. 3, 356 PETRON. 122 vers. 122 STAT. Theb. 5, 753 silv. 1, 2, 103 MART. 8,3,9 *al.*). QVINT. inst. 8, 6, 50 multi *oratores* ... cum initium a tempestate sumpserunt, incendio aut ruina -unt (*praecedit syn.* desinas). AVG. civ. 4,2 p. 148,10 D. si haec ... colligere voluissem, quando -issem? CASSIOD. in psalm. 101 div. p. 706^{C} incohavit ... a lacrimis, -vit in gaudio *pauper ille*. **2** *spectat ad finem variarum actionum*: PETRON. 92,9 puto illum pridie incipere, postero die -ire (*sc. futuentem*). *cum part.*: HERM. Pal. vis. 1,4,1 cum ... -isset legens. *pendet inf.*: ALC. AVIT. carm. 5,260 -ierat rector leges et foedera festi paschalis mandare viris. **3** *spectat ad finem vitae* (*i. q. perire, mori*): TAC. ann. 2,83 quo in loco -ierat *Germanicus*. 6,50 sic Tiberius -vit. EXC. barb. chron. I p. 234, 20 Fr. iudices ... -ierunt (ἐπαύσαντο). p. 127, 296 reges, qui in Israhel ... -ierunt (ἐπαύσαντο). *huc addatur*: TERT. adv. Hermog. 7 p. 133, 24 quae nascuntur aut -unt (fiunt *Kroymann, cf. ibid. infra* „quia nata et facta sunt") et idcirco aeterna non sunt.

B *de rebus, i. q. finem habere*: *spectat ad locum*: FRONTIN. grom. p. 2,14 Th. *ager* per ea loca, quibus -it, terminos accipere coepit. HYG. grom. p. 151,14 ab Aegypti fine usque ad oceanum, qua -it circulus aequinoctialis (*sc. sol umbras in sinistrum emittit*). FAV. EVL. p. 13,28 (*de quadrato numero novenario*) initium habet in tribus et medium obtinent tres idemque -unt. *adde*: SVBSCR. Stat. Theb. cod. Put. *post* 4,850 -it (*i. q. explicit*. SVBSCR. Hil. hymn. *post* 2,72 Priscill. tract. cod. Wirc. *post* tract. 3, 74 Alc. Avit. hom. papyr. Paris. f. 15^{v} [p. 133, 14] *al.*). Hil. myst. cod. Arret. *post* myst. 27 (p. 28, 13) -it tractatus mysteriorum S. Hilari. *spectat ad tempus*: CYPR. pasch. 2 *mensis* unde incipiat et ubi -iat. AMM. 24, 4, 20 cum anceps pugna diei -isset occasu. VEN. FORT. Mart. 3, 262 caenula -vit. *fere i. q. perire*: TERT. adv. Hermog. 34 p. 163, 15 ⟨caelum primum et terra prima abierunt et locus non est inventus illis⟩, scilicet quod -it et locum (et finit(i)o cum *vel* et finit locum *codd.*, *em. Kroymann*) amittit. EXC. barb. chron. I p. 310, 28 Fr. Lydiorum regnum incipiens ab Ardio ... -iit in olympiada quinquagesima octava. ALC. AVIT. carm. 3, 65 flamma ... numquam -iat. *fere i. q. deficere*: SCHOL. Pers. 3, 76 maena ... sic locupleti oblata est, [ut] prius quam -ret, quod in cellario primum habuerat.

syn.: *ad I A*: componere (PAVL. dig. 50, 16, 230), concludere

[*Bacherler*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(QVINT. inst. 1, 5, 25), conficere (AVG. civ. 5, 22 p. 234, 22 D.), consummare (APVL. flor. p. 66 *al.*), perducere (AVG. civ. 20, 21 p. 460, 3 D.), perimere (ITALA exod. 32, 12 [Monac.]), terminare (LVCR. 1, 1001 PAVL. dig. 50, 16, 230 AVG. civ. 5, 26 p. 240, 7 D. *et passim apud* GRAMM.), transire (VVLG. Ier. 8, 20). *ad IB*: depingere (GELL. 12, 4 tit.), dicere (ARNOB. nat. 3, 40 p. 138, 22). *ad II*: abire perire praeterire (TERT. adv. Hermog. 34 p. 163, 12 *sq.*), desinere (QVINT. inst. 8, 6, 50). *opp.*: *ad I et II*: incohare (MART. 13, 36, 2 *al.*), incipere, ordiri. *ad IA*: amputare (CIC. orat. 170), consistere (GAIVS dig. 7, 1, 3, 3), constituere (CVRT. 4, 14, 10 GAIVS dig. 7, 1, 3, 3), exoriri (AVG. civ. 5, 26 p. 240, 7 D.), generare (AVG. epist. 36, 22), gignere (VAL. MAX. 1, 8 ext. 17), inire (LIV. 26, 6, 13 VELL. 2, 33, 3), oriri. *ad II*: initium habere (FAV. EVL. p. 13, 28), initium sumere (QVINT. inst. 8, 6, 50), nasci (*p. 784, 61*).

compos.: circum-, con-, de-, praefinio.

deriv.: finitio, finitor.

part. perf. pass. pro adi. **×fīnītus**, -a, -um. *superl. v. p. 786, 25.* NOT. Tir. 34, 62. GLOSS. *v. p. 781, 12 sq. distinguitur a* finitivus: DIFF. ed. Beck p. 57, 20 -um est, quod iam finem accepit; finitivum, quod potest finiri, tamquam 'coactum' vel 'coactivum'. [*dub.*: APVL. Plat. 2, 15 -is *trad.*, infinitis *Wowerius.*]

I *i. q. finibus circumscriptus, circumcisus (plerumque translate; proprie de loco v. l. 62 sqq.)*: *de tempore*: CIC. fin. 1, 63 *Epicurus dixit* neque maiorem voluptatem ex infinito tempore aetatis percipi posse, quam ex hoc percipiatur, quod videamus esse -um. 2, 88 *Epicurus* negat infinito tempore aetatis voluptatem fieri maiorem quam -o atque modico (LVCR. 1, 563 *opp.* infinitum tempus. CHALC. comm. 148 tempore -o, ... cuius determinatio *eqs.*). LVCR. 5, 315 silices ... nec validas aevi vires perferre patique -i (*opp.* infinitum tempus). ARNOB. nat. 2, 63 p. 98, 25 scire ... infinita an -a sint saecula, ex quo *eqs.* *de natura rerum*: CIC. div. 2, 103 quod -um est, inquit *Epicurus*, habet extremum. VARRO ling. 5, 11 Pythagoras ... ait omnium rerum initia esse bina, ut -um et infinitum. LVCR. 2, 480 primordia rerum -a variare figurarum ratione (2, 519. *cf.* 514 -is [infinitis *codd.*] ... figuris. 2, 560 -a [infinita *codd.*] ... primordia). 2, 528 necesse est, quae similes sint, esse infinitas aut summam materiai -am constare. SEN. nat. 6, 32, 8 omnia esse -a (BOETH. arithm. 2, 32 p. 126, 8 omnia ... vel infinita esse vel -a. 2, 32 p. 126, 10 omnia ... ex his duobus consistere aut ex -a scilicet aut ex infinita *substantia*). AVG. civ. 12, 18 p. 539, 13 D. deus ... rerum quas facit omnium -arum omnes -as apud se rationes habet. CLAVD. MAM. anim. 2, 4 p. 112, 23 mundi molis (moles *edd.*) ..., quoniam ex -is est compacta corporibus, ... finalis est. *de numeris sim.* (*cf. p. 786, 4*): VARRO ling. 9, 64 multitudinis vocabula sunt unum infinitum ut 'musae', alterum -um ut 'duae tres'. 10, 83 quod in numeris -is multitudinis natura singularis non est, dicitur hi duo (SERV. Aen. 2, 501 'centum' ... -us est numerus pro infinito [georg. 4, 382 CASSIOD. in psalm. 90, 7 *cf. p. 786, 30*]. AVG. civ. 12, 19 p. 541, 30 D. *numeri* singuli quique -i sunt et omnes infiniti. 12, 21 p. 547, 25 -us numerus ... animarum. *cf.* BOETH. mus. 2, 3 p. 228, 22 numerus quantum ad minorem modum -us est, infinitus autem incipit esse cum crescit. cum igitur haec ita sint infinita, tamen quasi de rebus -is philosophia pertractat, inque rebus infinitis repperit aliquid terminatum). BOETH. arithm. 1, 1 p. 9, 16 magnitudo ... a -a incohans quantitate modum in divisione non recipit (1, 1 p. 9, 24 delegit ... de infinitae multitudinis pluralitate -ae terminum quantitatis. mus. 1, 6 p. 193, 11 *quantitas* quae discreta est in minimo ... -a est, sed in infinitum ... procedit. namque in ea minima unitas eademque -a est, in infinitum vero modus pluralitatis augetur, ut numerus, qui, cum a -a incipit unitate, crescendi non habet finem. 2, 3 p. 228, 9 multitudo ... a -a incohans quantitate crescens in infinita progreditur. 2, 3 p. 228, 14 magnitudo -am ... suae mensurae recipit quantitatem, sed in infinita decrescit). *de loco*: LVCR. 1, 956 spatium ... pervideamus utrum -um funditus omne constet an immensum pateat (1, 968 [986 *cf. p. 781, 32*]). PLIN. nat. 1, 2, 1 mundus (SIL. 3, 3 COMM. instr. 2, 39, 8). AVG. civ. 12, 13 p. 530, 5 D. (*mare, gutta*) unum perexiguum est, alterum magnum, sed utrumque -um. *de variis rebus*: QVINT. inst. 9, 4, 50 rhythmis libera spatia, metris -a sunt. CHALC. comm. 148 cum omnia, quae fiunt, infinita sint, ... fatum ipsum tamen -um est ac determinatum. AVG. civ. 11, 10 p. 477, 3 D. una sapientia est, in qua sunt infiniti quidam eique -i thensauri rerum intellegibilium. divers. quaest. 15 quod se comprehendit, -um est sibi.

II *i. q. accurate definitus, constitutus, certus, specialis*: **A** *generatim*: CIC. nat. deor. 2, 90 motus eius (*mundi*) -os et aequabiles omniaque ratis ordinibus moderata *esse*. LIV. 9, 34, 15 non die ... citius, quam necesse est, magistratu abieris, modo ne excedas -um tempus (PLIN. nat. 2, 141 -o die. COD. Theod. 16, 2, 19 [*a. 370*] intra -os annos. *cf. sub* finio *p. 783, 78 sqq.*). VITR. 7, 5, 1 rerum, e quarum -is certisque corporibus ... sumuntur exempla. 7, 5, 3 pinguntur ... monstra potius quam ex rebus -is imagines certae. SEN. nat. 2, 47 aut perpetua esse fulmina aut -a aut prorogativa. *ibid.* -a ad diem utique respondent (2, 48, 1 fulmen -um est, aeque enim ad diem respondens). epist. 94, 16 sapientiae praecepta -a esse debent et certa. CELS. dig. 8, 6, 6, 1ᵃ certus ac -us viae locus. **B** *speciatim*: *t. t. rhet.*: QVINT. inst. 3, 5, 4 quaestiones esse aut infinitas aut -as (3, 5, 8. 18. 3, 6, 81 *cf. p. 783, 73*). 8 pr. 8 quaestiones alias infinitas, alias -as, quae personis, temporibus, locis continerentur. MART. CAP. 5, 441 *quaestio* -a est, cum nascitur de certo facto demonstratque personam. *adde*: QVINT. inst. 9, 4, 129 historia non tam -os numeros quam orbem quendam contextumque desiderat. *t. t. gramm.*: VARRO ling. 8, 45 primum genus *appellandi* est infinitum, secundum ut infinitum, tertium ut effinitum (ut -um *Aug.*), quartum -um. 8, 80 *nomina* (*cf.* PRISC. gramm. III 20, 16 loco propriorum -orum). 9, 31 verba (MAR. VICTOR. gramm. VI 197, 24 -um verbum aut infinitum. *cf.* CHAR. gramm. I 164, 16 qualitas verborum ⟨aut⟩ -a est aut infinita. *persaepe apud* GRAMM.). 10, 20 (19) in articulis duae partes, -ae et infinitae (10, 30 *cf.* PRISC. gramm. II 548, 10 -um ... articulum dicebant ... Stoici, quod nunc pronomen vocamus -um [ὡρισμένα *Apoll. de pron. p. 5, 14*]). PLIN. dub. serm. frg. Gramm. suppl. p. 135, 6 -a pronomina (DIOM. gramm. I 329, 5 -a, infinita, minus quam -a. *al.* 329, 25 possessiva -a. *al. notabiles, quod accedit* ad, *sunt hi loci*: DON. gramm. IV 380, 3 *pronomina* alia ad aliquid -a, alia ad aliquid infinita. PRISC. gramm. III 206, 13 possessiva pronomina, quamvis quantum ad personas possidentium -a sint *eqs.*). DON. Ter. Eun. 391 'agere' plus sonat infinitus modus quam -us. DIOM. gramm. I 500, 21 *metrum* -ae an infinitae ⟨qualitatis⟩. -a est, quae statuto pedum convenientium modo, numero etiam syllabarum definito ... decurrit ...; infinita ..., quae metrum servat et numerum syllabarum non servat (501, 10). PRISC. gramm. II 371, 3 vocativus ad aliquam -am fit et praesentem personam. III 157, 22 cum sint -issimae verborum *personae*.

neutr. pro subst. **fīnītum**, -ī. *i. q. finibus conscriptum*: VARRO ling. 9, 85 -um et infinitum habeat dissimilitudinem. PLIN. nat. 2, 2 *mundus* totus in toto, immo vero ipse totum, infinitus ac -o similis, omnium rerum certus ac similis incerto. SCHOL. Hor. carm. 3, 11, 17 'centum' -um pro infinito. CASSIOD. in psalm. 89, 4 'mille' ... -um pro infinito posuit (*cf. p. 785, 45*). *id quod iam finitum, perductum est*: COD. Iust. 2, 4, 25 (*a. 294*) instaurari -a debent. *id quod constitutum est*: COD. Iust. 3, 37, 4 pr. (*a. 294*) stare -is convenit.

adv. **fīnītē**. *i. q. modice*: CIC. fin. 2, 27 avarus erit, sed -e. *i. q. definite*: GELL. 14, 7, 9 referri oportere aut infinite de republica aut de singulis -e.

syn.: certus (SEN. epist. 94, 16 CELS. dig. 8, 6, 6, 1ᵃ), determinatus (CHALC. comm. 148), modicus (CIC. fin. 2, 88), respondens (SEN. nat. 2, 48, 1), terminatus (BOETH. mus. 2, 3 p. 228, 21).

opp.: infinitus, immensus (LVCR. 1, 956), liber (QVINT. inst. 9, 4, 50).

deriv.: infinitus. *Bacherler.*

? **fīnirūris** (-e). AGENN. grom. p. 23, 1 Th. ager est -is ... *sententia manca.* *Jchm.*

×fīnis, -is *m.* (*f. v. p. 787, 6*). [*dubiae originis. sunt qui conferant c.* figere (*v. Bücheler, Commentat. philol. in hon. Mommseni 235*), *alii c.* perfinare (*Z. f. vergl. Sprachforsch. 31, 84*). *Th.*]. *de etymologia*: ISID. orig. 15, 14, 1 (= GROM. p. 366, 12 L.) -es dicti (-ae GROM.) eo, quod agri funiculis sunt divisi. *de scriptura stirpis*: i *longa*: LEX Iul. munic. (Corp. I² 593) 152 DECRET. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 10 MON. Ancyr. 5, 23 ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 21. 27 CORP. VI 31537. IX 5570. XII 531 a. h. i. 6038, 13. XIV 3602. ei: CORP. X 1698. *notatur*: f(inis) *vel* f(ines): CORP. III 7587. 12329 13729. VIII 10567. XII 531 f. fin(ium): LEX Vrson. (Corp. I² 594) 3, 4. fin(is) *vel* fin(es): CORP. XI 5291. XII 531 b. d. e. *scriptura graeca*: *p. 789, 79*. *de terminationibus*: *nom. sing.* -es: CORP. III 2883 (*ante Vespas., periit*). ITALA num. 34, 6 (Aug. loc. hept. 4, 123 p. 600, 15) hoc erit vobis -es maris (τοῦτο ἔσται ὑμῖν τὰ ὅρια τῆς θαλάσσης. VVLG. *aliter. hic et ceteris* ITALAE *locis dubitari potest, utrum -es sit sing. an plur. coniunctus cum sing. verbi secundum verba graeca* [AVG. *ad l.* non dixit 'hi erunt vobis'. *cf. Baehrens, Philol. suppl. 12 p. 490*]. *cf.* ITALA Ios. 18, 19 [Lugd.] hi sunt -es). num. 34, 7 (Aug. loc. hept. 4, 124 p. 600, 17) hoc erit vobis -es ad aquilonem (ἔσται ... τὰ ὅρια, VVLG. termini). Ios. 18, 15 (Lugd.) transibit -es (διελεύσεται ὅρια, VVLG. terminus; *sed* 14 -is). 18, 18 descendet -es (*deest* LXX, VVLG. *sed* 16 -is, τὰ ὅρια). I Cor. 10, 11 (Aug. c. Faust. 6, 5 p. 291, 5 *al.*) in quos -es saeculorum obvenit (*sic pars codd. hic et* 6, 9 p. 300, 15. 8, 2 p. 306, 11. 10, 2 p. 311, 13. 13, 10 p. 390, 5; -is *al.*, *cf.* c. Adim. 15 p. 155, 26. serm. ed. Mai 14, 2 p. 27. τὰ τέλη τῶν αἰώνων, VVLG. -es saeculorum devenerunt). [AVSON. Mos. 462. 365, 9 (*unus cod. man. 1 saec. X*).] AVG. serm. ed. Mai 20, 1 p. 42 -es (*sic cod. man. 1*) ... huius saeculi ... longe est. SACR. Leon. p. 294 (= p. 300. 313) ut, quos iustificabat fides, glorificaret et -es (*sic trad.* p. 313, -is p. 294. 300; *confirmatur illud annominatione*). [SEDVL. carm. pasch. 3, 105 -es edax *pars codd.*]. PS. SORAN. quaest. med. 367, 19 GLOSS. III 26, 44. *abl. sing.* (*cf. p. 798, 44*): -e *praescripsit* VARRO, *ut docet* ROMAN. Char. gramm. I 122, 28; *praeterea* PROB. inst. gramm. IV 97, 9 FRG. Bob. gramm. V 560, 27. -e *metro probatur inde a* LVCR. 1, 964. 979 CATVLL. 64, 217 VERG. georg. 4, 116 *passim* (sine -e *v. p. 798, 3*). -ī *perraro legitur; metro probatur*: LVCR. 1, 978 (*p. 791, 12*). TER. MAVR. 1093. 2114 CARM. de fig. 100; *praeterea hic illic legitur in codd.*: FLOR. epit. 3, 4, 1 *N*¹. GELL. 13, 21, 9 (*cf. p. 787, 65*). APVL. Socr. 3 p. 123 *B*¹. *dub.*: CORP. XIV 3602 finé(?). *nom. plur.*: -eis: SENT. Minuc. (Corp. I² 584) 3. 6. -is: SENT. Minuc. (Corp. I² 584) 13. *acc. plur.*: -eis: SENT. Minuc. (Corp. I²
[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

584) 3. 28 LEX Anton. de Term. (Corp. I² 589) 13. 33. 36 LEX Tarent. (Ephem. epigr. IX p. 1) 28. 41. -is: CORP. I² 633. 634. 636 LEX agr. (Corp. I² 585) 79 LEX Vrson. (Corp. I² 594) 98, 34 DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 10 CORP. III 12407. -es: LEX Vrson. (Corp. I² 594) 72, 31. 35. 73, 2. 103, 10 MON. Ancyr. 5, 11. 23 (-és). 46 (-és). LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181) 2. 10. 51 *al.* *de genere* (*cf. quae exposui in Glottae vol. X*): *de grammaticorum doctrina: notionis discrimen inter masc. et fem. falso statuitur*: SERV. auct. Aen. 2, 554 *-is*, ut 'dies', si tempus longum significat, generis feminini est. *masc. praescribunt*: CAPER gramm VII 101, 19 SERV. Aen. 2, 554. *idem docent, sed quae praebent scriptores* (*imprimis* VERG.) *exempla generis fem., afferunt*: NON. p. 205, 5. COMINIAN. Char. gramm. I 266, 33 *soloecismus fit* per genera nominum, ⟨ut⟩ 'haec -is Priami' (*Verg. Aen. 2, 554*) pro 'hic -is'. EXC. Bob. gramm. I 555, 25 PROB. nom. gramm. IV 209, 31 EXPLAN. in Don. gramm. IV 539, 2. *soni rationem habuisse Vergilium* PROB. *docuit*: GELL. 13, 21, 12 in illo ... Vergili versu (*Aen. 2, 554*) 'haec -is Priami fatorum', si mutes 'haec' et 'hic -is' dicas, durum atque absonum erit respuentque aures, quod mutaveris (*sed cf.* VERG. Aen 10, 116 hic -is). sicut illud contra eiusdem Vergili insuavius facias, si mutes (*Aen. 1, 241*) 'quem das -em ...'. nam si ita dicas 'quam das -em', iniucundum nescio quo pacto et laxiorem vocis sonum feceris. *cf.* PROB. inst. gramm. IV 124, 16 quaeritur, qua de causa Vergilius 'haec -is Priami' feminino genere pronuntiarit. ... sed hoc in metris competenter tractavimus (-bimus *edd.*), scilicet quoniam propter metrum hoc fecisse Vergilium declaravimus (-bimus *edd.*). *communis generis esse docent*: DON. gramm. IV 375, 33 DIOM. gramm. I 327, 12 CLEDON. gramm. V 40, 3 POMP. gramm. V 163, 26 CONSENT. gramm. V 345, 26 PRISC. gramm. II 141, 17. 160, 10. III 361, 1 GRAMM. suppl. 40, 12. 83, 12. 117, 29. 192, 19. 237, 25. GLOSS. II 542, 32 hic et haec -is. *inter feminina enumeratur* GLOSS. II 545, 41. *de usu scriptorum*: *masc. legitur inde a* PLAVT. Trin. 2 CAECIL. com. 100 CATONE orig. 71 *per totam latinitatem.* *fem. legitur his locis* (*pluralem numerum addito 'pl.' notavi. de iuncturis* ea, qua, hac fine *v. p. 799, 23*): ACC. trag. 577 (*p. 791, 39; masc. p. 791, 37. 67*). CAEL. hist. 38 (*p. 791, 42*). SISENNA hist. 59 prope mediam ad -em ripae pervenerant (*i. usque ad mediam ripam, mediae ripae fine; cf. l. 64. p. 797, 25*). LVCR. 1, 107. 551 561. 577. 584. 953. 976. 2, 513. 1050. 3, 1021. 5, 383. 826. 1213. 1433 (*masc. dub.* 1, 555 [*v. p. 798, 54*]. 2, 1116, *ubi corrigitur* ad extremam crescendi ... -em. 3, 1078 certe equidem -is *corrigitur sic*: certa quidem). CIC. leg. 2, 55 quae -is funestae familiae ... fiat. epist. 12, 1, 1 -em nullam facio ... cogitandi (*masc. passim*). ATTICVS *apud* CIC. Att. 9, 10, 4 POLLIO Cic. epist. 10, 32, 4 CATVLL. 64, 217. VARRO Men. 294 *et* ling. 9, 36 quam ad -em (*p. 797, 51. 58*). ling. 5, 13 *pl.* (*p. 795, 22*). frg. Non. p. 205, 19 ita huius belli horribilis -is facta. VERG. Aen. 2, 554. 3, 145. 5, 328. 384. 12, 793 HOR. epod. 17, 36 carm. 2, 18, 30 (*sed v. p. 792, 5*). PROP. 1, 16, 21 OV. am. 2, 12, 13 met. 13, 755 LIV. 4, 2, 4. 4, 59, 1 *pl.* (? ad devastandas -es *M*; devastandos *rell.*). 9, 26, 9. 22, 57, 5. 37, 26, 11. 37, 55, 5 *pl.* (? quae regni Antiochi -es fuissent *B*; quae intra r. A. -es f. *codd. recc.*). DECRET. decur. Pis. de C. Caesare (Corp. XI 1421) 10 *pl.* ultra -is extremas. MANIL. 1, 825 (? *v. p. 798, 56*). 2, 884 summae *sedi* comes addita -is (summae comes addita -i [*i. summae sedi*] *edd. nonnulli*). VITR. 3, 1, 2 ab ea -e (*antec.* ad -em medium superciliorum). SEN. Herc. f. 703 (? *v. p. 790, 35*). epist. 26, 4 (? in -em suam *p corr.*; suum *rell. et edd.* *malim* sui). 39, 5 (? *v. p. 793, 78*). COLVM. 3, 21, 11 (? *v. p. 798, 58*). PLIN. nat. 6, 1 sine ulla (-o E^2F^2) -e. 14, 10. 30, 82. 33, 3. 98 SIL. 15, 68. STAT. Theb. 2, 41 *pl.* (? longas ... -es B^3b; longos *rell.*). Ach. 1, 291 (? expleta ... -e pudoris *Q*; expleto *rell.*). SENT. Helvidi Prisci (Corp. IX 2827) 32 ⟨d⟩erectam esse -em. QVINT. 9, 4, 33 (? ex ultima -e prioris *verbi* ac prima sequentis syllaba *trad.*; -e *del. Regius*). SIC. FLACC. grom. p. 101, 6 Th. *pl.* (? *loc. corrupt.*). HYG. grom. p. 142, 18 Th. *pl.* (*alibi apud* HYG. grom. *semper masc.*). HYG. astr. 1, 8 p. 27, 22. 28, 16 (*p. 789, 57; masc. p. 790, 74*). fab. 82 p. 82, 18 Tantalus ... dicitur ... in aqua media -e corporis (*i. medii corporis fine; cf. l. 36. p. 797, 15*) stare. CORP. XIV 472 usque in diem -is suae. GELL. 13, 21, 9 his verbis ... et hac -i hominem dimisit (*cf. iuncturam* hac fini *p. 799, 23*). APVL. met. 4, 5 Plat. 1, 5. mund. 19 *pl.* TER. MAVR. 2083 PS. CATO dist. 1, 22 PS. CYPR. pasch. 15 p. 263, 18. COMM. instr. 2, 4, 3 (= apol. 934) in ultima -e. apol. 398 -e sub ipsa (829 ipso). IVL. VAL. 27 p. 135, 7. ITIN. Alex. 46 ha[e]c sub -e. AVSON. Mos. 462. 349, 20. 365, 9 AMM. 22, 8, 42. CLAVD. carm. min. 53, 80 femorum qua -e ... conectitur ilibus anguis (-e *vel* parte *trad. dictio orta est ex iunctura male intellecta* 'qua fine' *v. p. 799, 23*). MART. CAP. 7, 765 *pl.* eas -es, quae (qui *trad.*, qua *B corr.*), minim⟨a⟩e sunt. 7, 766 *pl.* minim⟨a⟩e ... -es sunt. *ibid.* minimas (*sic* Bβ) -es (*at* 7, 765 duos -es *et* -es minimi). DRAC. Orest. 269 -e cruenta (-o *A*). ASSVMPT. Moys. 10, 4 *pl.* HIST. Apoll. 35 rec. A p. 72 facta ... -e (facto *rec. B*). VITA Vedasti ed. Krusch, Script. rer. Merov. III p. 406, 25 quam (B^1, quem *rell.*) ... -em. CHRON. min. ed. Frick p. 288, 5 h⟨a⟩ec -is. GROM. p. 311, 13 L. 21. 324, 29. 335, 20. *plur.*: 313, 5. 316, 18. 327, 24. 328, 31. 329, 14. 334, 22. 26. 335, 1. 20. 347, 11. 363, 25. 28. 366, 12 (*v. p. 786, 48*). *de notione*: GLOSS. terminus (*cf.* VARRO ling. 5, 21 -es agrorum termini). ὅρος (*cf.* SERV. Aen. 11, 598). τέλος. μεθόριον. ὁροθέσιον. πέρας. -is limitum ὅρος ἐπὶ χώρας. -em τέλος ὅ ἐστι πέρας. -e calce (*cf.* calx *vol. III p. 199, 17 sq.*). -es ὅροι. ὅρια. HIL. in psalm. 64, 11 -is ... est non res ipsa, sed rei extimum; extimum vero est, in quo res ipsa deficiet. PHILARG. Verg. ecl. 1, 3 rec. II -es id est litora (SCHOL. Prud. cath. 7, 128 -e litore). SCHOL. Verg. Veron. Aen. 1, 1 '*oris*' significantur -es. *cf. etiam p. 794, 22 sqq.* *distinguuntur*: meta, terminus, -is: DIFF. Suet. p. 312, 20 -is tollit labores, -is est officii, muneris, potestatis, et terrae -is dicitur. terminus *et* -is: DIFF. Suet. p. 307, 3 terminus est loci, -is rei. et terminus dictus ab eo, quod *eqs.*; -is potest esse etiam ultra terminum. p. 319, 28 (= DIFF. gramm. suppl. 276, 20 ISID. diff. app. 6 DIFF. ed. Beck p. 86, 7) inter terminum et -em hoc interest, quod terminus non nisi manu ponitur, -is vel sermonis vel voluntatis (voluptatis ISID. DIFF. ed. Beck) vel cuiuscumque rei intellegi potest. -es *et* affines: DIFF. ed. Beck p. 57, 22 -es ultimas partes cuiuslibet rei (*desunt cetera*). *legitur inde ab* ENNIO *et* PLAVTO *per totam latinitatem.* [*loc. dub. et corrupt.*: ENN. frg. var. 36 Mytilenaest pecten charadrusque apud Ambraciae -is (*cf. Vahlen. exitus versus corruptus est*). VARRO ling. 5, 66 Di[e]spater ... infimus ..., ubi omnia oriuntur vel (vi *trad.*) aboriuntur; quorum quod -is ortum, Orcus (ortus *trad.*) dictus (ortuum *intellegunt edd.*; *malim* -is et ortus *vel* finit ortum). 6, 81 *a cernendo* -es (*an* -is?) capilli discripti (descr- *trad.*), quod -is videtur (*i. cernitur*), discrimen.] [*it.* fine, *francog.* fin. *M.-L.*]

i. q. ***extremitas, pars vel linea extrema rei:***

I ***proprie:*** **A** ***spectat ad locum*** (*i. q.* ὅρος): **1** *terrae, civitatis, territorii, municipii sim.* (*significat et lineam ipsam, quae dirimit territoria, et* [*imprimis plur.*] *partem extremam territorii, quae adiacet huic lineae. usurpatur et sing. et plur.; nota plur.* IVV. 8, 265 imperii -es Tiberinum virgo natavit [*i. transnatavit*]): CORP. I² 5 apurfinem Esalico (*i.* apud -em Esalicum [*de* apud *praep. cf.* TAC. ann. 16, 15 apud -em Ligurum *et l. 16*]. Esalico *adi. esse videtur, cf.* CATO orig. 71 *fluvius* -em Rheginum atque Taurinum dispertit. LVCIL. 112 Setinum accessimus -em [*sine causa Marx* Setinum *gen. plur. esse dicit*]. LIV. 7, 19, 9 castra ... ad -em Tusculanum habentem [9, 6, 10. *sim. passim. de* ad *praep. v. infra l. 60*]. PLIN. nat. 5, 38 -is Cyrenaicus Catabathmos appellatur, oppidum et vallis. *al.*). SISENNA hist. 51 intra -es Aesculapiorum pervenire (CAES. Gall. 2, 4, 2 Teutonos Cimbrosque intra -es suos ingredi). RHET. Her. 4, 9, 13 si cum finitumis de -bus bellum gererent (MELA 1, 38). CIC. Verr. 5, 77 omnes Segestae matronas ... *Dianam* usque ad agri -es prosecutas esse (Deiot. 42. CAES. Gall. 5, 54, 2 Senones ... Cavarinum ... usque ad [in *al.*] -es insecuti). prov. 29 -ium imperi propagatio (rep. 3, 24 laus in summorum imperatorum incisa monimentis '-es imperi propagavit'. Phil. 13, 14 -es imperi propagabis. NEP. Ham. 2, 5 *al.*). Pis. 37 obtinuisti provinciam consularem -bus eis, quos lex cupiditatis tuae, non quos lex generi tui pepigerat (57 ut ... Macedonia tibi ... quibus tu velles -bus traderetur. LIV. 24, 44, 4 Claudio *prorogata est* Sicilia -bus eis, quibus regnum Hieronis fuisset. 30, 37, 2. 38, 39, 14 *cf. p. 797, 16*). 38 ut ... imperatoribus idem -es provinciae fuerint, qui gladiorum atque pilorum. Phil. 6, 5 *Rubico* -is est Galliae (LIV. 1, 3, 5 ut Etruscis Latinisque fluvius Albula ... -is esset. 21, 2, 7 ut -is utriusque imperii esset amnis Hiberus. CVRT. 7, 7, 3 *Tanais* Asiam et Europam -is interfluit. *cf.* LIV. 38, 48, 4 -em imperii ... Taurum montem statuistis. *sim. al. passim. de oppidis*: MELA 1, 79. 2, 84 PLIN. nat. 3, 6. 8. 17 *al., cf. nom. propr.* Fines *PW. VI 2322 sqq.*). off. 1, 33 Q. Fabium Labeonem ... arbitrum Nolanis et Neapolitanis de -bus a senatu datum (VAL. MAX. 7, 3, 4 Labeo arbiter ... -ium constituendorum inter Nolanos et Neapolitanos datus. *cf.* LIV. 3, 71, 1 turpe ... de -bus iudicium. 39, 47, 2 de controversia -ium [FEST. p. 285]. 45, 13, 11 senatus, qui de -bus cognoscerent statuerentque, quinqueviros misit). CAES. Gall. 5, 26, 2 cum ad -es regni sui Sabino ... praesto fuissent (LIV. 38, 15, 10 nulla legatio ad -em praesto fuerat. *cf.* CAES. Gall. 6, 44, 3 duas legiones ad -es Treverorum ... collocavit [*opp. ibidem* in Senonum -bus *v. p. 789, 9*]. *sic passim* ad -es; *cf. supra l. 33 et nom. propr.* ad Fines *PW. VI l. c.; at* CIC. epist. 15, 1, 2 in -bus Lycaoniae et Cappadociae). 6, 35, 6 primos (*i. proximos; cf.* CIC. Deiot. 42 [*opp.* ultimos]. LIV. 31, 19, 5 *Vermina* ad primos -es regni legatis obviam progressus) Eburonum -es adeunt (LIV. 42, 6, 2 de arcendis aditu -ium regibus. CVRT. 5, 2, 16 rex Persidis -em aditurus. 8, 13, 2 in primo suorum -ium aditu). SALL. Iug. 79, 4 quo in loco inter se obvii fuissent, is communis utriusque populi -is haberetur. HOR. sat. 2, 1, 35 Venusinus arat -em sub utrumque (*et Lucaniae et Apuliae*) colonus (*cf.* LIV. 2, 49, 9 vagantur per utrumque -em [*sc. et Romanorum et Etruscorum*]). LIV. 27, 8, 17 insulam ... divisam quondam Romani Punicique imperii -bus. 34, 62, 9 Carthaginienses iure -ium (39, 27, 10) causam tutabantur. VITR. 7, 6 inter Magnesiae et Ephesi -es sunt loca, unde *eqs.* *nota*: -es *i. q.* ὅμορος χώρα: CVRT. 4, 8, 13 Mytilenaeis ... magnam regionem -ium adiecit. EPIT. Alex. 61 alias quoque -ium regiones eius regno attribuit. *fort. huc referend.*: CVRT. 6, 6, 20 ei litterae afferuntur a -bus (*sic A*; finitimis *J*) satraparum. *v. etiam p. 789, 46.* *quasi res personata*: LIV. 1, 32, 6 (*formula antiqua*) legatus ubi ad -es eorum venit ... 'audi, Iuppiter' inquit 'audite -es' — cuiuscumque gentis sunt, nominat — 'audiat fas.' CORP. XIII 7713 ⟨ge⟩ni⟨o⟩ l⟨oc⟩i e⟨t fi⟩ni⟨b⟩us et I(ovi) O(ptimo) M(aximo). 7732.

[*Bauer*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

plur. -es *id quod* -bus *includitur, territorium, regio sim.* (*opponuntur saepe* -es [*i. agri*] *et* urbs *vel coniunguntur, ut totum territorium significetur; v. infra l. 19*): PLAVT. Amph. 215 uti ... de suis -bus exercitus deducerent (LIV. 9, 12, 2 deducere exercitum -bus Lucanis. 32, 27, 1). CAECIL. com. 100 duc me ad patrios -es (LVCR. 6, 909 VERG. ecl. 1, 67 Aen. 1, 620 *al. cf.* ecl. 1, 3 nos patriae -es et dulcia linquimus arva. OV. met. 10, 341. *nota* -es *i. patria*: QVINT. decl. 305 p. 195, 23 quanto difficilius -bus careant, qui exilium non meruerunt). CIC. inv. 2, 69 ut ii, qui vicissent, tropaeum aliquod i n -bus statuerent (Verr. 3, 86 *Himeraei* se Thermis collocarant in isdem agri -bus. 4, 108 Centuripini ... in omnium fere -bus possessiones habent. PLANC. Cic. epist. 10, 15, 3 in Isara, flumine maximo, quod in -bus est Allobrogum. LVCR. 6, 909 Magnetum ... patriis in -bus ortus. 6, 1117 in Achaeis -bus. CAES. Gall. 6, 44, 3 [*opp.* ad -es. *v. p. 788, 60*]. LIV. 42, 23, 4 in suis -bus [*opp.* extra -es]. *al. passim.* *deest* in: LVCR. 6, 1141 Aegypti -bus ortus. VERG. georg. 1, 493 -bus illis. LIV. 27, 43, 6 quo *tempore* ... provinciae suae quisque -bus ... bellum gereret. 28, 4, 5 extremis -bus Carthaginiensium [LVCAN. 9, 624]. PLIN. nat. 3, 53 -bus Arretinorum. *al. cf. l. 84. p. 790, 73*). leg. agr. 2, 49 in sociorum urbibus ac -bus (Catil. 2, 26 coloni omnes municipesque vestri ... facile urbes suas -esque defendent. *al.* CAES. Gall. 2, 28, 3 suis ... -bus atque oppidis uti [BELL. Afr. 25, 5 relictis suis -bus oppidisque. *al.*]. *opponuntur* urbs *et* -es: LIV. 1, 33, 9 nec urbs tantum hoc rege crevit, sed etiam ager -esque [*cf.* 21, 20, 6 homines agro -busque Italiae pelli]). Catil. 3, 26 quorum *civium* alter -es vestri imperi non terrae, sed caeli regionibus terminaret (Mil. 98 qua -es imperi populi Romani sunt. SALL. Iug. 12, 1 -es ... imperi singulis constitui). PLANC. Cic. epist. 10, 23, 7 (*subscriptio epistulae*) ex -bus Allobrogum (BRVT. Cic. epist. 11, 11, 2 ⟨e⟩ -bus Statiellensium). LVCR. 1, 721 mare dividit ... Italiae terrarum oras a -bus *Siciliae* (CAES. Gall. 1, 8, 1 *mons Iura* -es Sequanorum ab Helvetiis dividit [5, 11, 8]). CATVLL. 64, 3 Phasidos ad fluctus et -es Aeeteos (66, 12 vastatum -es iverat Assyrios. VERG. Aen. 3, 440 Italos [5, 82. 7, 334]. 6, 345 Ausonios. *sim. al. passim. cf. etiam supra l. 4. 14*). CAES. Gall. 1, 2, 5 angustos se -es habere ...; qui in longitudinem milia passuum *tot*, in latitudinem *tot* patebant. 1, 10, 5 in -es Vocontiorum ... pervenit; inde in Allobrogum -es, ab Allobrogibus in Segusiavos exercitum duxit (*sim. passim; omisso* in: VERG. Aen. 3, 440. 6, 345). 1, 11, 1 per ... -es Sequanorum suas copias traduxerat (*sim. passim*). 2, 4, 6 *Suessiones* -es ($B^2\beta$; *om.* α) latissimos feracissimosque agros possidere. 2, 15, 3 *Ambiorum* -es Nervii attingebant (6, 25, 3. 7, 7, 5 contingunt). 5, 3, 4 *silva Arduenna* per medios (VELL. 2, 105, 3 in mediis -bus *Germaniae*. 2, 118, 1) -es Treverorum a flumine Rheno ad initium Remorum pertinet. HIRT. Gall. 8, 25, 1 cum in omnes partes -ium Ambiorigis ... legiones ... dimisisset. LIV. 3, 71, 7 agrum ... -ium Coriolanorum fuisse (28, 8, 6 *al.*). 5, 36, 3 si Gallis ... Clusini partem -ium (*an i. q.* τῆς ὁμόρου? *v. p. 788, 76*) concedant (31, 11, 8). 26, 25, 16 *Aetolos* regredi ... in intimos ... -es (34, 48, 1 in intima -ium). MANIL. 5, 540 totis ... -bus omnis incubuit pontus. SEN. benef. 7, 4, 3 -es Atheniensium aut Campanorum vocamus, quos deinde inter se vicini privata terminatione distinguunt, et totus ager ⟨illius⟩ aut illius (ullius *trad.*) reipublicae est, pars deinde suo domino quaeque censetur. *metonymice de hominibus* -es *incolentibus*: VERG. Aen. 1, 339 Punica regna vides, Tyrios et Agenoris urbem; sed -es Libyci, genus intractabile bello. PROP. 4, 10, 10 Acron ... tuis (*Romae*) ... -bus horror erat (FLOR. epit. 2, 15, 4 frequens ... Masinissa[e] -es territabat). *cf. p. 790, 43.*

sing. -is *i.* -es, *regio* (*nota genus fem.*): HYG. astr. 1, 8 p. 27, 22 quae -is est ab aestivo circulo ad hiemalem, ea terra a Graecis διακεκαυμένη vocatur. p. 28, 16 ab arctico circulo frigus, ab aestivo fervor exortus ... efficit mediam -em temperatam, quae habitari possit.

2 *fundi, agri, possessionis privatae, plur. saepe i. q. fundus, ager, praedium* (*plerumque de* -bus *fundi rustici, cf.* CIC. top. 43 -es magis agrorum videntur esse quam urbis). *observatur terminis, arboribus, viis, rivis sim. cf. Leonhard, PW. VI 2325 sqq.*

TER. Haut. 499 vicini nostri ... ambigunt de -bus (*cf.* CIC. de orat. 1, 250 de -bus ... controversia est [top. 43 CAES. Gall. 6, 13, 5]. FRONTIN. grom. p. 4, 8 Th. *controversia* de -e [p. 4, 18. 5, 3 *sqq.*]. HYG. grom. p. 89, 1 Th. AGENN. grom. p. 27, 1 Th. *al. passim.* SEN. dial. 10, 3, 1 si ... contentio est de modo -ium). CIC. Tull. 14 *vicinus* agri -es armis proferre mallet quam iure defendere. 17 nequedum -es auctor demonstraverat (*ibid.* -es Acerronio demonstravit. *v. vol. V p. 504, 41*). Caecin. 22 ingrediens intra -em eius loci. 74 iura -ium, possessionum, aquarum itinerumque. Mur. 22 ille exercitatus est in propagandis -bus (*pertinet ad 1*), tu in regendis (top. 23 si in urbe -es non regantur [BOETH. in Cic. top. 2 p. 1080ᴬ regi -es dicuntur, quotiens unusquisque ager propriis -bus terminatur]. 43 -bus regendis adigere arbitrum. VLP. frg. Vat. 19, 16 per formulam -ium regundorum. DIG. 10, 1 *cf.* GROM. p. 276, 1 *sqq.* L. ISID. orig. 5, 25, 11 *al. passim.* GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357 A φινίουμ ῥεγουνδόρουμ). VARRO rust. capit. p. 3, 19 G. de -bus tuendis (1, 15 sine saeptis -es praedi satione [sationis notis *trad.*] arborum tutiores fiunt, ne familiae rixent cum vicinis ac limites ex litibus iudicem quaerant. *ibid.* haec ... videnda agricolae: ... de -bus tuendis. *cf.* HOR. epod. 2, 22 Silvane, tutor -ium). LVCR. 2, 1171 antiquum genus ut ... perfacile angustis tolerarit -bus (*i. in* -bus *v. p. 789, 15*) aevum. CAES. Gall. 6, 22, 2 neque quisquam agri modum certum aut -es habet proprios. 6, 22, 3 ne latos -es parare studeant potentiores ⟨at⟩que humiliores possessionibus expellant (SEN. dial. 3, 21, 2 *avarus* sub singulis vilicis latiores habet -es quam quos consules sortiebantur). BELL. Afr. 56, 4 *Marii* beneficio agris -busque donati. COLVM. 1, 8, 20 -es oculis perlustrare et omnes partes agri revisere. FRONTIN. grom. p. 10, 15 Th. *arborum*, quae in -e sunt sive intra. AGENN. grom. p. 31, 24 Th. *arbores* -ium causa agricolae relinquunt. CORP. III p. 944 (*formula emptionis*) domus partem dimidiam ... cum suis saepibus, saepimentis, -bus, aditibus ... h(abere) ... l(iceat). (*cf.* X 114, 13. 444, 11. 2338.)

3 *loci sacrati, templi sim.*: CIC. Mil. 85 *Iovis* ille lacus, nemora -esque ... maculaverat. VARRO ling. 5, 49 lucus ... Facutalis et Larum Querquetulanum sacellum et lucus Mefitis ..., quorum angusti -es. LIV. 1, 10, 5 designavit templo Iovis -es. 1, 55, 4 *Terminum* non evocatum sacratis sibi -bus. GROM. p. 302, 20 L. -es templares.
adde: -is *auspicii, quem effantur augures*: VARRO ling. 6, 53 *a fando* effata dicuntur, qui augures -em auspiciorum caelestum extra urbem agri⟨s⟩ sunt effati. *ibid.* ab auguribus effantur, qui in his *templis* -es sint. 6, 54. 7, 9 in hoc templo faciundo arbores constitui -es. LIV. 1, 18, 9 (*formula auguralis*) uti tu signa nobis certa adclarassis inter eos -es, quos feci. PAVL. FEST. p. 356. GELL. 13, 14, 1 locus ... qui facit -em urbani auspicii.

4 *mundi, orbis terrarum: mundi universi*: LVCR. 1, 953 summai quaedam sit -is *corporum* nec⟨ne⟩ sit. 1, 964 *summa corporum* non habet extremum, caret ergo -e modoque (2, 92 spatium sine -e modoque est). 1, 976 omne ... exemptā ... -e patere (1, 1007 -bus exemptis). 1, 979. 982. 2, 339 ut neque -is ... neque summa sit ulla *copiae atomorum*. 2, 1050. MANIL. 1, 536 publica naturae domus his contenta tenetur -bus. *orbis terrarum,* τῆς οἰκουμένης: VERG. catal. 9, 54 Oceani -bus ulterius (Aen. 4, 480 Oceani -em iuxta solemque cadentem. STAT. silv. 4, 2, 53). HOR. carm. 1, 34, 11 Atlanteus -is (*i. terminus mundi, ubi est Atlas.* ὅροι, τέρμονες Ἀτλαντικοί *Eurip. Herc. 234 Hippol. 3*). ALBINOV. carm. frg. 2 notis extorres -bus orbis. 20 rerum ... cognoscere -em (SEN. Herc. f. 703 rerum ... maestus -is et mundi ultima [*versum delent edd.; sed cf.* LVCAN. 6, 649]. *cf.* SEN. suas. 1, 1 deficientis in suo -e naturae pigra moles). LIV. 28, 39, 14 qua *est* terrarum ultimus -is (ultimas finit *P*) Oceanus (38, 60, 5 qui ... imperium propagaverit in ultimos terrarum -es. 45, 9, 6. VITR. 9, 5, 4 ad ... proximas ... ultimis -bus terrae terminationes. CVRT. 9, 1, 3 -em terrarum, mare. 9, 2, 26 perdomito -e terrarum. 9, 4, 19 quominus terrarum spatia emensi ad -em simul mundi laborumque perveniant). SIL. 1, 141 hominum -em Gadis Calpenque. *apud* ECCL. -es terrae *i. universi homines* (*cf. p. 789, 56*): VVLG. I reg. 2, 10 dominus iudicabit -es terrae. Tob. 13, 13 omnes -es terrae adorabunt te. *al.*

5 *variarum rerum, i. q. terminatio, ora, margo; plur. saepe i. q. locus, quem res explet corpore suo*: LVCR. 1, 670 quodcumque suis mutatum -bus exit. PROP. 3, 5, 37 cur ... suos -es altum non exeat aequor (SEN. nat. 3, 30, 2). OV. am. 3, 6, 20 tu ... amnis ... labere -e tuo (*cf. p. 797, 14*). met. 2, 131 est ... limes *in caelo* zonarum ... trium contentus -e. MANIL. 1, 212 *formae globi* neque principium est usquam nec -is in ipsa. 2, 918 qua summa acclivia (decl- *trad.*) -em inveniunt, qua principium declivia sumunt. VITR. 5, 7, 1 ea regione designatur -is proscaenii. 10, 3, 7 *lora* extra -em centri promoventur. *ibid.* ⟨ab⟩ examine progreditur ad -es ponderationum. COLVM. 9, 11, 4 in ipso -e cerarum. PLIN. epist. 5, 6, 9 *vinearum* a -e imoque quasi margine arbusta nascuntur. BALB. grom. p. 98, 15 L. lineae ... -es (-is *P*) signa *sunt*. 99, 13 summitatis -es (-is *PV*) lineae sunt.
speciatim: partium corporis, membrorum sim.: OV. met. 14, 503 ora ... -em ... in acumine ponunt (*Acmoni in avem transfigurato*). CELS. 7, 4, 1ᴮ ubi ad -es fistulae ventum est (7, 7, 4ᶜ anguli). 7, 7, 15ᴱ *ne* inter se cutis antiqui -es committerentur (*syn.* oris). 8, 3, 4 in ipso -e vitiosi ossis. PLIN. nat. 11, 212 carnis. AVIEN. Arat. 416 -e manus (καρπὸν κατὰ χειρός). CAEL. AVR. chron. 4, 6, 87 iuxta sessionis -em, quam Graeci ἕδραν appellant. *nota*: PRVD. ham. 867 errat, quisque animas (*sc. animarum visus*) nostrorum -e oculorum aestimat (*i.* -e *qui visum nostrum coercet, fere i. q. horizonte*). *in astronomia: plur.* -es *siderum, intra quos versantur, vel ea pars caeli, quam possident* (ὅρια, *cf.* FIRM. math. 2, 6, 1): MANIL. 1, 33 per inane suis parentia -bus astra (1, 541 quantis ... ferantur -bus astra. 1, 615 *circulus* Lanigeri ... notat -es [3, 435 *al.*]. 1, 648 alterius -es si vis cognoscere gyri [1, 688 aestivos ... -es *i.* -es *circuli aestivi*]. GERM. frg. 4, 58 Nemeaei -bus astri [*i. in* -bus. *v. p. 789, 15*]. *passim*). *sing. fere i. q. circulus*: HYG. astr. 1, 8 p. 27, 11 regio quae inter arcticum et aestivum -em collocata est (p. 27, 20 ab aestivo circulo ad arcticum -em. *sic passim*). *fere i. q. polus*: HYG. astr. 4, 11 p. 108, 29 boreum -em (*opp.* polum notium). *de* -e *stadii vel alterius spatii, quo certantes tendunt; i. q. meta* (*dubium est an huc pertineat* ENN. ann. 480 hortatore bono prius quam iam -bus termo): RHET. Her. 4, 47, 60 ut efferatur *cursor* ultra -em (*cf.* HOR. carm. 1, 8, 12 saepe disco, saepe trans -em iaculo ... expedito, *ubi* SCHOL. ultra designati ... spatii -em). VERG. Aen. 5, 225 iam ... ipso superest in -e Cloanthus (SERV. auct. *ad l.* prope terminum certaminis). 5, 328 iam ... fere spatio extremo fessique sub ipsam -em adventabant. SIL. 16, 513 metae ... -is (16, 558). STAT.

[Baer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Theb. 6, 351 -em iacet inter utrumque (*syn.* 6, 351 metarum) ... *tantum* spatium. 6, 615 -em iuxta. *alio sensu* -es *i. q. carceres*: VERG. Aen. 5, 139 -bus omnes ... prosiluere suis. *de -e viae, itineris*: HOR. sat. 1, 5, 104 Brundisium longae -is chartaeque viaeque est (LIV. 21, 36, 3 ibi cum velut ad -em viae equites constitissent). VERG. Aen. 9, 97 ubi *naves* ... -em portusque tenebunt Ausonios. PANEG. in Mess. 78 -is ... erroris ... Phaeacia tellus. OV. trist. 5, 8, 25 ad -em solis (*ubi sol finit cursum*) ab ortu (Pont. 3, 1, 127. *aliter p. 792, 77*). LIV. 21, 30, 11 itineris -em ... campum *fore*. GERM. 225 *Aries* ad -em non tardius Vrsā pervenit (*cf.* 228 metas). *in metaphora*: SEN. dial. 10, 9, 5 hoc iter vitae ... occupatis non apparet nisi in -e. *de -e spatii, quod telum percurrit*: LVCR. 1, 978 (*inter alias huius verbi notiones, v. p. 790, 27*) quominus *telum iactum*, quo missum est, veniat -ique (*sc. in -e spatii, quod percurrit*) locet se. STAT. Theb. 6, 940 *sagitta* versum ... a -e tenorem pertulit. 8, 682 *hastam* iamiam in -e viae percussam obliquat.

B ***spectat ad tempus*** (*i. q.* τέλος, τελευτή); -is *actionis, condicionis, status i. exitus, ultimus terminus vel ultima pars* (*raro plur. legitur de plurium rerum* -e: AVG. civ. 1, 35 p. 51, 28 D. COD. Iust. 3, 1, 17 ut ... altercationibus -es imponantur. *al. cf. p. 792, 22. 34. 60*): **1** *generaliter*: PLAVT. Asin. 605 sermoni iam -em face tuo (TER. Andr. 821 orandi. CIC. inv. 1, 33 omnibus absolutis -em dicendi fecit [S. Rosc. 14 *passim*]. *absol.* -is *i. -is loquendi*: PLAVT. Epid. 39 tu ipse, ubi lubet, -em face [CIC. Lig. 38 -em iam faciam. *al.*]. CIC. Mil. 105 sed -is sit). Merc. 652 quis modus tibi exilio tandem eveniet, qui -is fugae (CIC. Att. 9, 10, 4 peregrinationis). Poen. 231 numquam lavando et fricando scimus facere -em (faceren niam *B*, facere *CD*, facer en iam *Turn.*). Trin. 2 sequor, sed -em (*sc. sequendi*) fore quem dicam nescio. :: adest. TER. Andr. 151 tute ipse his rebus -em praescripsti. Haut. 34 -em maledictis facit. Phorm. 22 *sq.* de illo iam -em faciam dicundi mihi, peccandi cum ipse de se -em non facit. Ad. 997 in istac -em *amandi* (luxuriandi EVGRAPH.) faciat (DON. hoc est aut 'ne aliam amet' aut 'ne alteram comparet, ne post istam luxuriet cura alterius'. GLOSS. V 534, 22 amare desinat. *cf.* CIC. de orat. 2, 224 in *libro tertio* -em scribendi fecit. *aliter* CIC. Verr. 6, 183 in hoc reo -em accusandi facere). ACC. trag. 37 hanc mihi supremam lucem et serviti -em dari. 293 qui ... nullum meis dat -em miseriis (CIC. Tusc. 1, 9 esset ... miseriae -is in morte. 3, 13. SEN. epist. 17, 11 miseriarum [ἀπαλλαγὴ τῶν κακῶν]). 577 neque ulla interea -is curarum (-as *trad.*) datur (*cf.* CIC. Caecin. 74 sollicitudinis [*infra l. 46*]. LVCR. 1, 107 aerumnarum. 3, 943 laboris [CAES. Gall. 7, 85, 3 laborum. civ. 1, 68, 3. 3, 6, 1. VERG. georg. 4, 116]. *sim. al. passim*). CAEL. hist. 38 aliquam huic bello -em facere (CIC. Phil. 8, 18 ne triumphus quidem -em facit belli. VARRO frg. Non. p. 205, 19 *al. passim*). CIC. Verr. 2, 109 -em edicto praetoris afferunt Kalendae Ianuariae. Caecin. 74 fundus a patre relinqui potest, at usucapio fundi, hoc est -is sollicitudinis ac periculi litium (*cf.* part. 126 *defensori* confugiendum est ad aequitatis locos: ... ad -em aliquem periculi *reo imminentis*. SEN. contr 7, 3, 7), non a patre relinquitur. Cluent. 7 quod in hoc uno (*sc. aequo iudicio*) ... falsae infamiae -is aliqui atque exitus reperiatur (LIV. 25, 6, 19 *non* ignominiae -em ... petimus). Att. 3, 7, 2 reliqua tempora *oppetendae mortis* sunt non tam ad medicinam quam ad -em doloris (epist. 6, 4, 4 PROP. 1, 16, 21). har. resp. 46 sit discordiarum -is aliquando. Phil. 5, 20 nulla res ei -em caedendi nisi defatigatio ... attulisset. LVCR. 1, 551 si nullam -em natura parasset frangendis rebus (1, 561. 577. 746. 844). 1, 584 generatim reddita -is crescendi[s] rebus constat vitamque tenendi (PLIN. nat. 14, 10). PROP. 2, 15, 29 qui -em ... quaerit amoris (*syn.* modum. OV. rem. 143. *cf.* am. 2, 19, 52 mihi concessā *amicā* -is amoris erit. 3, 1, 15 amandi. epist. 17, 196 mors ... -is amoris erit. 18, 104 fit ... novus nostri -is amoris amor. *al. passim. aliter infra p. 794, 4*). TAC. ann. 3, 27 duodecim tabulae, -is aequi iuris. *nota: appellatur -is id, in quo -is fit actionis* (*cf. etiam p. 793, 12*): HOR. carm. 4, 11, 32 *Phylli*, meorum -is amorum. PROP. 1, 12, 20 Cynthia prima fuit, Cynthia -is erit. *vel id quod -em facit actionis*: LIV. 21, 56, 7 -is insequendi hostis Poenis flumen Trebia fuit. SEN. Phaedr. 843 -is *malorum* Alcides fuit. *sim. al. passim.*

-is vitae sim.: ACC. trag. 451 cum suae (suum *trad.*) vitae -em ... fore Meleagro, ubi *eqs.* CIC. Verr. 6, 77 idem ... dies et victoribus imperi et victis vitae -em fecit (SEN. Phaedr. 670 -em hic dolori faciet aut vitae dies. *cf.* SALL. Iug. 5, 5 imperi vitaeque eius -is idem fuit. CVRT. 5, 8, 13 idem ... erit regni mei, qui spiritus -is). Phil. 6, 2 etiamsi ille dies vitae -em mihi allaturus esset. Tusc. 1, 100 vitae miserae mors -is esse videtur. *al. passim.* LVCR. 3, 943 non potius vitae -em facis atque laboris (*i. mortem tibi consciscis.* LIV. 3, 58, 9. SEN. epist. 58, 32 -em *vitae* ... manu facere. 70, 5 faciat -em *vitae* an accipiat. *alibi fere est i. q. 'mori'*: LVCR. 3, 1093, *syn.* 1094 occīdit. SALL. or. Cottae 9 NEP. Timol. 1, 6 *al.*). SALL. Iug. 10, 3 mihi natura -em vitae facit. OV. Ib. 312 quem -em vitae Sardanapallus habet (VELL. 2, 14, 3 *al.*). TAC. ann. 2, 42 -em vitae sponte an fato implevit. RVFIN. hist. 5, 16, 13 quod -em vitae ... acceperint (*v. supra l. 75*). 5, 16, 14 -em vitae exitu pessimo terminasse. *cf.* CIC. rep. 6, 27 (= Tusc. 1, 53) vivendi (παῦλαν ... ζωῆς. Cato 72 vivendi est -is optimus, cum *eqs.* OV. trist. 3, 3, 30 *al.*). Tusc. 2, 10 fore aliquando -em huius lucis. VERG. Aen. 10, 581 aevi. CVRT. 5, 8, 13 spiritus. *absolute*: -is *i. q. -is vitae, mors*: CIC. Mil. 101 mortem naturae -em (*i. quem natura vitae affert*) esse, non poenam. SALL. or. Lep. 15 unum omnibus -em natura ... statuit. VERG. Aen. 2, 554 haec -is Priami (*v. p. 367, 40*). HOR. carm. 1, 11, 2 quem mihi, quem tibi -em di dederint. 2, 18, 30 Orci -e (sede SERV. Aen. 6, 152) destinata (*locus dubiae interpretationis*). epist. 2, 1, 12 invidiam *Herae* supremo -e *Herculis* domari. OV. am. 2, 6, 14 stetit ad -em ... fides. SEN. nat. 6, 32, 8 mei -em. SEDVL. carm. pasch. 3, 105 -is edax. *al.* *alio sensu*: -is *sc. vitae i. ultima pars vitae, senectus*: SEN. nat. 3 pr. 2 animus ... ad contemplationem sui saltem in ipso -e respiciat. dial. 10, 9, 5 (*p. 791, 11*). *cf.* CATVLL. 64, 217 gnate ... reddite in extrema nuper mihi -e senectae. *prorsus aliter p. 793, 61 et 795, 2.*

2 *speciatim*: **a** *controversiae* (*v. vol. IV p. 786, 71. 74 sqq.*), *litis sim., fere i. q. diiudicatio; t. t. praecipue* ICTORUM: CIC. Verr. 2, 5 ut -is aliquando iudiciariae controversiae constitueretur (VLP. dig. 4, 8, 13, 2 -em ... se ... controversiis impositurum. PAVL. dig. 4, 8, 32, 16 -em controversiae ⟨e⟩um [*an* controversiarum?] imponere. MOD. dig. 42, 1, 1 res iudicata ... -em controversiarum pronuntiatione iudicis accipit). MARCELL. dig. 5, 1, 30 ubi est semel acceptum iudicium, ibi et -em accipere debet. TERT. resurr. 62 disceptationi -em dominica pronuntiatio imponit. VLP. dig. 2, 8, 7, 2 donec lis -em accipiat (5, 2, 27, 3. PAVL. sent. 5, 5ª tit. de ... -bus litium. dig. 49, 14, 3, 9). **b** *incepti, voti, spei, fere i. q. exitus, eventus impetratus* (*aliter II B*): LVCR. 5, 391 incepti ... contingere -em. HOR. epist. 1, 2, 56 certum voto (*dat*) pete -em (OV. am. 2, 12, 13 ad hanc voti -em ... vēni. MANIL. 4, 4 nullo votorum -e beati). LIV. 5, 4, 10 non ante abscedimus, quam spei nostrae -em captis Veis imposuerimus. 10, 32, 5 non venit ad -em tam audax inceptum (SEN. suas. 2, 3 ad -em non pervenisse, quae ad invidiam perducta sunt. AVG. civ. 11, 33 p. 509, 26 D.). MORET. 38 implevit opus iustum versatile -em. GRATT. 12 tetigit ... industria -em. 246 plena suo rediit victoria -e (*cf.* IVST. 12, 8, 16 velut in -em victoriae castra solito magnificentiora fieri iussit. 29, 3, 5 contentos hoc -e victoriae). 429 gratos agitando prendere -es. VAL. MAX. 7, 3 pr. propositi. AMM. 15, 5, 26 huius rei -is arduus videbatur. *de consummatione libidinis*: IVV. 7, 241 oculos ... in -e trementes. **c** (*apud* ECCL.) *facti alicuius, i. q. fructus*: VVLG. Iob 7, 2 mercennarius praestolatur -em operis (τὸν μισθὸν αὐτοῦ). prov. 22, 4 -is modestiae timor domini, divitiae et gloria et vita. II Macc. 5, 7 -em (τέλος) ... insidiarum suarum confusionem accepit. Rom. 6, 21 -is (τέλος) *peccatorum* mors est (*syn.* fructus, καρπός). I Petr. 1, 9 fidei vestrae. HIER. in Mich. 2, 7 p. 1225ᴰ omnis poenarum -is bonorum exordium est. RVFIN. Orig. in num. 24, 1 p. 755ᴰ disciplinae ... -is et fructus. **d** *vaticinationis, mandati, promissi, i. q. impletio,* πλήρωσις: ARNOB. nat. 2, 34 p. 75, 23 si ... Plato ... posset ... eam (*viam fugiendae mortis*) praestare atque ad -em pollicitationis (-es *edd.*) adducere. IVVENC. 1, 92 -em ... affore verbis (τελείωσις *Luc. 1, 45*). 1, 102 *deus* -em ... imponere dictis dignatur ... suis. VVLG. Luc. 22, 37 ea quae sunt de me (*sc. dicta*), -em habent (τέλος ἔχει. *syn.* impleri, τελεσθῆναι). Rom. 10, 4 -is (τέλος) ... legis *est* Christus (*cf.* Matth. 5, 17). I Tim. 1, 5 -is ... praecepti est caritas. HIER. epist. 98, 8, 3 verbum opere, comminationem -e consummans et dictorum potentiam expletione rerum probans. COD. Iust. 6, 43, 3, 4 ut ultima elogia defunctorum legitimum -em sortiantur. **e** *rei alicuius, i. q. exitium, abolitio, interitus* (-is *hominis, i. q. mors, v. supra l. 1*): LVCR. 5, 1213 ecquae sit -is *mundi*, quoad moenia mundi ... possint ferre laborem (MANIL. 1, 903 *natura mundo* -em ... minata est. CYPR. Fort. praef. 1 in -e atque in consummatione mundi. *cf.* ITALA Matth. 13, 39 [Aug. civ. 20, 9 p. 428, 3 D.] messis est -is saeculi [συντέλεια, VVLG. consummatio]. TERT. adv. Prax. 4 p. 232, 11 de ultimo -e. resurr. 17 p. 48, 25. 27 p. 64, 25 in -bus saeculi. VVLG. I Cor. 10, 11 -es saeculorum [τὰ τέλη τῶν αἰώνων. aevorum ITALA Tert. adv. Prax. 16 p. 257, 6; *cf. p. 786, 66*]. HIER. epist. 55, 3, 5 cum ... omnium rerum -is advenerit. -is *absol. i. -is mundi*: ITALA Matth. 24, 14 [Cypr. Fort. 11 p. 335, 23] veniet -is (τὸ τέλος, VVLG. consummatio). VVLG. I Cor. 15, 24 -is *erit*, cum *eqs. sic passim*). CIC. Marcell. 11 ut tropaeis et monumentis tuis allatura -em sit aetas (*syn.* conficio et consumo). SALL. Iug. 2, 3 corporis et fortunae bonorum ut initium sic -is est. LIV. 2, 9, 3 adesse -em regnis (45, 9, 2 hic -is belli ... fuit idemque -is ... regni). 2, 15, 3 ut qui libertati erit in illa urbe -is, idem urbi sit. 3, 44, 1 ut ... -is ... idem decemviris (*i. potestati decemvirali*), qui regibus ... esset. 5, 1, 1 ut victis -em adesse appareret. VELL. 1, 12, 6 hunc -em habuit Carthago. SEN. nat. 3, 27, 2 ubi *natura* in -em sui properat. **f** *temporis (diei, mensis, anni) i. q. ultima pars* (*aliter p. 793, 61*): CIC. Phil. 13, 22 (*verba Antoni*) intra -em anni vertentis (TAC. ann. 2, 41 -e anni. 3, 30 *al.; sed non legitur in* hist. VVLG. deut. 11, 12 a principio anni usque ad -em eius [usque in consummationem ITALA Lugd.]). OV. met. 15, 619 ad -em lucis ab ortu. fast. 1, 710 haec erit a mensis -e secunda dies (CARM. poet. min. V 58, 8, 12. 14 de -e secundam [58, 8, 7 septimā -e *i. a* -e. *cf. p. 793, 39*]. *cf.* PLIN. nat. 21, 111 ab idibus Maiis usque in -em Octobris mensis). 5, 602 -em tempora veris habent (IVV. 14, 190 post -em autumni). LIV. 30, 1, 10 Scipioni non temporis, sed rei gerendae -e, donec in Africa debellatum foret, prorogatum imperium est. QVINT. decl. 248 p. 19, 2 peracto iam quinquennio aut in -e certe quinquennii (PAPIN. dig. 45,

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 124 ante -em biennii. COD. Theod. 4, 13, 1 [*a. 321*] ut non minus quam triennii -e locatio concludatur). VVLG. Ezech. 29, 13 post -em quadraginta annorum (Dan. 4, 26 post -em mensium duodecim. *al.*). AVG. civ. 3, 15 p. 116, 25 D. solis defectio non nisi lunae -e (*i. novissima luna*) contingit (15, 12 p. 81, 5 adiecit *Plinius* ... Aegyptios ... lunae -e limitasse annum [PLIN. nat. 7, 155 lunae senio]. CHRON. Gall. chron. I p. 639, 294). 15, 24 p. 113, 4 cum circa -em quingentorum annorum esset Noe, id est quadringentos octoginta vitae annos ageret.

g *libri, epistulae, orationis sim.* (*cf. p. 791, 21*): CIC. off. 3, 115 sit iam huius loci -is. VARRO ling. 7, 110 huic libro faciam -em (9, 115. NEP. Hann. 13, 4 libri. *al.* COLVM. 8, 17, 16 haec ... pastio -em praesenti disputationi faciat). HOR. sat. 1, 5, 104 Brundisium longae -is chartaeque viaeque est (*v. p. 791, 62*). OV. epist. 19, 242 *ut epistula* clausa ... consueto sit tibi (sibi *Heins.*) -e (SEN. epist. 4, 10 ut -em epistulae imponam). fast. 1, 724 cum ... suo -em menso libellus habet (trist. 2, 550 volumen). PLIN. nat. pr. 20 orsi a -e Aufidi Bassi (PLIN. epist. 3, 5, 6. *cf.* AVR. VICT. Caes. tit. a -e Titi Livi. HIER. epist. 57, 9, 3 in Malachiae -e). 27, 143 in -e *herbarum* (*i. descriptionis herbarum. cf.* AVG. civ. 15, 14 p. 86, 5 D. in -e diluvii ita legitur. *ludit in ambiguitate*: LIV. 31, 1, 1 me quoque iuvat, velut ipse in parte laboris ac periculi fuerim, ad -em belli Punici pervenisse). STAT. silv. 1, 3, 34 quid primum mediumve canam, quo -e quiescam? QVINT. inst. 4, 2, 50 reficietur ... iudex *in audiendo* priorum -e et se velut ad novum rursus initium praeparabit. 4, 2, 132 narrationis (4, 3, 5 *al.*). **h** *partis alicuius orationis: sententiae, enuntiati sim.*: CIC. orat. 187 quoad *circumitus* perveniat ad -em et insistat (QVINT. inst. 9, 4, 55 rhythmi ... ad -em usque decurrunt). QVINT. inst. 8, 2, 14 nec traiectio⟨ne ultra⟩ modum †hyperbato -is *sermonis* differatur (8, 5, 13). 9, 3, 77 *ὁμοιοτέλευτον*, similem duarum sententiarum ... -em (9, 3, 78. 79 DIOM. gramm. I 447, 17). 9, 4, 61 sensus omnis habet suum -em (11, 3, 110).

versus: QVINT. inst. 9, 4, 75 'quo me vertam nescio' qui trimetri -is est. *ibid.* peius cludit *sententiam* -is hexametri. 9, 4, 102 -em versus damnamus in -e orationis. *sim. al. passim.* *verbi* (*i. q. ultima syllaba, littera, terminatio sim.*): QVINT. inst. 9, 4, 36 si omnia verba suo -e cludantur (*i. nusquam synaloephe fiat*). 9, 4, 98 *medius spondeus pentametri* alterius verbi -e, alterius initio constat (12, 10, 31 *sim. al. passim*). DIOM. gramm. I 406, 4 adverbia varios habent -es. SERV. gramm. IV 409, 1 *genetivus singularis* quinque -bus terminatur. 427, 1 usque ad tres syllabas a -e ascendit accentus. *ibid.* tertia a -e syllaba (*sic passim. cf. p. 792, 79*).

II ***translate et tropice*:** **A** -is *rerum incorporalium, i. q. extremus gradus, usque ad quem res profertur, quem quasi -em statuit usus, natura, ratio sim.*: **1** *generaliter*: TER. Hec. 96 -em statuisse orationi militem (CIC. Verr. 4, 177 audaciae. LIV. 26, 1, 10 huic generi militum senatus eundem quem Cannensibus -em statuerat militiae). CIC. Verr. 4, 220 si vos semel in iudicando -em aequitatis et legis transieritis, scitote vos nullum ceteris in aestimando -em impietatis et avaritiae reliquisse (epist. 5, 12, 3 qui semel verecundiae -es transierit [OV. epist. 16, 67 pudoris]. LVCR. 3, 60 transcendere -es iuris). Mur. 65 videntur vestri praeceptores ... -es officiorum paulo longius, quam natura vellet, protulisse (Sull. 64 si ... longius, quam -is cotidiani officii postulat, L. Caecilium pietas ... propulisset). Sull. 11 nondum ad propositum mihi -em honoris perveneram (Planc. 60 honorum populi -is est consulatus). har. resp. 4 illud scelus tam importunum, audaciam tam immanem ... non posse arceri oti -bus. fin. 1, 44 *sapiens* naturae -bus contentus (HOR. sat. 1, 1, 50 intra naturae -es viventi. *cf.* CIC. off. 1, 92 qui ... sese ... suarum rerum -bus continerent. HOR. sat. 1, 1, 106 est modus in rebus, sunt certi denique -es, quos ultra citraque nequit consistere rectum). LVCR. 5, 1432 quae sit habendi -is (*i. iustus modus. cf.* CVLEX 84).

de temporis terminis: CIC. Tusc. 1, 32 isdem ... ut -bus (*i. eodem initio et eodem exitu*) nomen suum, quibus vita, terminaretur (Cato 82 si isdem -bus gloriam meam, quibus vitam, essem terminaturus. LVCR. 3, 592 -es dum vitae vertitur intra *anima*. SEN. benef. 5, 6, 3 hominem vitae ac mortis peritum, utriusque -es tenentem). VARRO rust. 2, 1, 18 *conceptus et partus* praegnationis primi et extremi -es. VAL. FL. 7, 361 *flos non* longi languescit -bus aevi (STAT. Theb. 6, 141 his in -bus aevi [*sc. in pueritia*]. silv. 5, 1, 260 expletis humani -bus aevi). STAT. silv. 4, 2, 59 patriae bis terque exire senectae ... -es. GELL. 3, 2, 14 de dierum temporibus et -bus (*cf.* 3, 2 tit. terminis).

2 *speciatim*: **a** *voluntatis (affectuum, industriae, consili sim.) iustus modus*: LVCIL. 1331 virtus *est* quaerendae -em rei scire modumque. CIC. Verr. 5, 14 difficile est -em facere pretio nisi libidini feceris (Tusc. 5, 20 *numquam* -em inveniet libido. LIV. 42, 23, 7). fin. 1, 45 inanium ... cupiditatum nec modus ullus nec -is inveniri potest (2, 21 -es cupiditatum [*vertit Epicuri* τὸ πέρας τῶν ἐπιθυμιῶν]. PORPH. Hor. sat. 1, 2, 111. *cf.* LVCR. 6, 25 *Epicurus* -em statuit cuppedinis atque timoris. SEN. epist. 39, 5 *naturalis modus cupiditatum* habet suum [suam *b*] -em, inania et ex libidine orta sine termino sunt). Tusc. 2, 3 qui ... quem ... sperandi sibi, eundem bene dicendi -em (*v. p. 795, 80*) proponerent. Lael. 56 constituendi ... sunt, qui sint in amicitia -es et quasi termini diligendi (59. 61). off. 1, 52 vulgaris liberalitas referenda est ad illum Enni -em 'nihilominus ipsi lucet' (*cf.* SEN. benef. 1, 15, 2 benignitatis -es introrsus referre et illi minus laxum limitem aperire). 1, 102 ei *appetitus* ... -em et modum transeunt. epist. 4, 9, 3 qui -is istius consili? (6, 22, 2 cum consili tui ... eum tibi -em statueris, quem ipsa fortuna terminum nostrarum contentionum esse voluisset). OV. ars 1, 282 legitimum -em flamma virilis habet (*sed -i amoris [v. p. 791, 57] modum amoris opponit* OV. Sen. contr. 2, 2, 10 facilius in amore -em impetres quam modum). SEN. benef. 7, 7, 5 multi ... -es (*sensu proprio*) aliis abstulerunt, sibi nemo constituit. IVV. 6, 444 imponit -em sapiens et rebus honestis (*opp.* nimis cupit).

b *t. t. philos.: bonorum (et malorum), rerum expetendarum sim. (aliarum rerum v. infra l. 71), i. q. summus gradus, qui cogitari potest, summa perfectio,* τέλος (*syn.* extremum; perfectio [CIC. fin. 4, 37]; summa; summum; terminatio [CIC. fin. 5, 27]; ultimum; *cf.* CIC. fin. 3, 26). -is *nude positum est semper* -is *bonorum (cf. Madvig. Cic. fin. p. LXI*[1]*).* *saepe attingit notionem sub II B illustratam, ut sit* -is *id, quod petendum est potissimum in vita; cf.* CIC. fin. 4, 19, *ubi* artium -is *comparatur cum -e bonorum, et p. 795, 63.*

ludunt in ambiguitate verbi CIC. leg. 1, 55 *sq.* APVL. apol. 15 AVG. civ. 18, 54 p. 345, 24 D. 19, 10 p. 370, 19. 20. *titulus est libri Ciceronis, qui vocatur* de -bus (*cf.* CIC. Att. 13, 12, 3 illam περὶ τελῶν σύνταξιν. 13, 19, 4). VARRONEM *de -bus bonorum et malorum egisse testatur* AVG. civ. 19, 1 p. 346 *sq.* D. *definitiones*: CIC. leg. 1, 52 ad -em bonorum, quo referuntur et cuius apiscendi causa sunt facienda omnia. fin. 1, 29 extremum et ultimum bonorum, quod omnium philosophorum sententia tale debet esse, ut ad id omnia referri oporteat, ipsum autem nusquam (1, 42. 2, 5 *et passim*). SEN. epist. 95, 45 proponamus oportet -em summi boni, ad quem nitamur, ad quem omne factum nostrum dictumque respiciat. AVG. civ. 19, 1 p. 346, 20 *sqq.* D. illud ... est -is boni nostri, propter quod appetenda sunt cetera, ipsum autem propter se ipsum; et illud -is mali, propter quod vitanda sunt cetera, ipsum autem propter se ipsum. -em boni ergo nunc dicimus, non quo consumatur, ut non sit, sed quo perficiatur, ut plenum sit; et -em mali, non quo esse desinat, sed quo usque nocendo perducat. HIL. trin. 11, 28 p. 418^{A} -is non defectio est, sed consummata perfectio. p. 418^{C} -is ... est indemutandae constitutionis mansura perfectio. CASSIOD. in psalm. praef. 3 p. 14^{D} -em duobus dicimus modis; primus est iste communis atque moralis, quando res aliqua ad extremum deducta pervenerit nec ulterius potest prodire, quae motus sui terminum probatur accipere. ... secundus dicitur -is perfectus atque perpetuus ... qui tunc nobis protendi magis ac dilatari incipit, quando ad eum mens devota pervenerit (*syn.* plenitudo). in psalm. 4 praef. -is modo non significat alicuius rei consumptionem, sed perfectionem spiritualium rerum.

CIC. fin. 1, 11 his libris quaeritur, qui[s] sit -is, quid extremum, quid ultimum, quo sint omnia bene vivendi recteque faciendi consilia referenda, quid sequatur natura ut summum ex rebus expetendis, quid fugiat ut extremum malorum (AVG. civ. 8, 10 p. 336, 4 D. de ... bonorum ... -bus appetendis malorumque vitandis). 1, 55 nullus in ipsis error est -bus bonorum et malorum. 2, 6 -em rerum expetendarum voluptatem esse. 2, 9 augendae voluptatis -is (*cf.* 4, 47 -em beate vivendi. VAL. MAX. 7, 1, 2 verum ... beatae vitae -em. QVINT. decl. 268 p. 94, 13 ad -em vitae beatae perveniri posse) est doloris omnis amotio. 2, 56 si *Epicurus* suum -em bonorum sequi volet (ac. 2, 139). 3, 48 crescere bonorum -em non putamus (*Stoici*). 3, 54 si hoc fingamus esse quasi -em et ultimum, ita iacere talum, ut rectus assistat (*sic inf. sequitur etiam* 5, 24 -is bonorum existit secundum naturam vivere. *al. cf. l. 59.* ut: 5, 25 *al.*). 4, 15 is ... -is bonorum ... a Xenocrate ... constitutus est (4, 25 constituere ... -em illum summi boni atque ultimi. 4, 27 *ille animus* -em ... sibi constitueret secundum naturam vivere. *al.*). 4, 42 naturam omnem appetendarum rerum ita late patere, ut a principiis permanaret ad -es (-em *NV*). 5, 15 cognitis ... rerum (*sc. expetendarum et vitandarum*) -bus, cum intellegitur, quid sit et bonorum extremum et malorum. 5, 26 omnium rerum, quae natura vigeant, similem esse -em, non eundem. 5, 40 *non vitis, si animata erit*, eundem -em habebit, quem cultor eius habebat, sed volet *eqs.* ac. 2, 131 voluptatem ... et honestatem -es (-em *edd. nonnulli, sed v. Plasberg in adn.*) esse. SEN. epist. 71, 4. 76, 10 si omnis res, cum bonum suum perfecerit, ... ad -em naturae suae pervenit, homini autem suum bonum ratio est, si hanc perfecit, ... -em naturae suae tetigit (124, 23).

transfertur ad alias res: VAL. MAX. 6, 3, 5 hoc aliquis in -e severitatis et saevitiae ponendum dixerit. PERS. 1, 48 recti -emque extremumque (SCHOL. veritatem) esse *tuam laudem*. GELL. 2, 6, 10 -is ... extremae malitiae (*opp.* absoluta virtus. *cf.* TERT. adv. Marc. 1, 22 p. 319, 29 malignitatis).

c *in computatione quantitatis*: -is *rei i. q. certa quantitas, certus numerus*: LVCR. 2, 513 rebus (*sc. rerum figuris*) reddita certa -is utrimque tenet summam (*syn.* 2, 520 mucro). VARRO ling. 5, 34 *actūs* -is minimus constitutus in latitudinem pedes quattuor ..., in longitudinem pedes *tot.* 9, 4 *dicam* de copulis multitudinis ac -is, utrum omnium verborum dicatur esse analogia an †usus (alicuius *propos. Götz*) an maioris partis. HOR. epist. 2, 1, 38 excludat iurgia -is (*sc. annorum, qui tibi ponendus est*). LIV. 4, 54, 6 quaesturam ... non honoris ipsius -e aestimabant (*cf. p. 790, 66 et* AVG. civ. 5, 20

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 231, 8 D. *quidam virtutes* voluptatis -e metiuntur. *v. p. 798, 49*). SEN. suas. 4, 1 non eodem vitae -e, aetate magna extra omnem fatorum necessitatem caput sit, quod gentibus futura praecipiat (SEN. epist. 93, 8 quaeris quod sit amplissimum vitae spatium? . . . qui ad *sapientiam* pervenit, attigit non longissimum -em, sed maximum. STAT. silv. 1, 3, 110 -em Nestoreae . . . egrediare senectae [*cf.* 4, 2, 59 *p. 793, 69*]. GAIVS dig. 7, 1, 56 -is [*sc. centum anni*] -is vitae longaevi hominis est [33, 2, 8 qui -is vitae longissimus est]. IVST. 17, 1, 12 vitae . . . -em non annorum spatio, sed imperii terminis metiebantur). PLIN. nat. 37, 195 cum -is nominum non sit. VVLG. Is. 2, 7 non est -is thesaurorum eius.

d -is *verbi, i. terminus, quo vis verbi quasi circumscribitur, quo separatur ab aliis notionibus*: CIC. de orat. 1, 214 Crassus . . . visus est oratoris facultatem non illius artis terminis, sed ingenii sui -bus immensis paene describere (1, 264 exiguis quibusdam -bus totum oratoris munus circumdedisti). fin. 4, 39 *Stoici* transsiliunt omnia et duo nobis opera pro uno relinquunt . . . potius quam uno -e utrumque concluderent. ac. 2, 92 rerum natura nullam nobis dedit cognitionem -ium, ut ulla in re statuere possimus quatenus (*sc. vis verbi valeat*). Phil. 13, 1 eum . . . ex numero hominum eiciendum, ex -bus humanae naturae exterminandum puto (*ut non iam homo appelletur*). VARRO ling. 5, 13 qua (*i. qua fini, quatenus*) cognatio eius erit verbi (*sc.* '*locus*'), quae radices egerit extra -es suas. HOR. carm. 1, 18, 10 fas atque nefas exiguo -e libidinum discernunt. SEN. clem. 2, 3, 1 quid sit clementia qualisque sit et quos -es habeat. benef. 5, 1, 1 hi . . . sunt huius officii -es. epist. 88, 25. *inde t. t. rhet. et philos., i. q. definitio,* ὅρος, ὁρισμός (*inde a* QVINT.; *de* QVINT. inst. 2, 15 *v. l. 65*): QVINT. inst. 2, 17, 41 ille . . . -is . . . artem constare ex *eqs.* (*cf. p. 796, 5; seq. inf. l. 36*). 4, 4, 3 ubi res defendi non potest et de -e (*sic A*, iure *BP et* IVL. VICT. rhet. 13 p. 417, 2) quaeritur (*sequitur* quaerere an id, quod obicitur, sacrilegium sit). 5, 10, 54 ducuntur . . . argumenta ex finitione (*gr.* ὁρισμός) seu -e (*gr.* ὅρος); nam utroque modo traditur. 7, 3, 20 duos ponere . . . -es (*syn.* finitio). 7, 3, 25 in approbando refellendoque -e (*cf.* decl. 342 p. 349, 7 -is partis adversariae sic repelletur, *ubi* p. 349, 6 *syn.* finitio). PAVL. dig. 50, 16, 223 pr. (= sent. 2, 12, 6[a]) latae culpae -is est non intellegere *eqs.* PS. APVL. herm. p. 270 (*syn.* p. 271 definitio). FORTVN. rhet. 2, 6 p. 105, 31 *locus relationis* a -e. 2, 8 p. 106, 21 *locus iniectionis qualitatum* a . . . -e incidenti (ὅρῳ ἐμπίπτοντι. *cf.* SVLP. VICT. rhet. 45 p. 341, 12). 2, 9 p. 107, 17. -is *i. q. status finitivus, constitutio definitiva* (*cf.* RHET. min. p. 590, 10 *Graeci* -em ὅρον . . . appellant): SERV. Aen. 4, 333 controversia . . . habet -em; nam purgat obiectam fugam nomine profectionis. 7, 367. auct. Aen. 4, 339 est quasi status -is latens, quid sint legitimae nuptiae. FORTVN. rhet. 1, 11 p. 89, 30 *syn.* finitivus status, definitio. AVG. rhet. 9 p. 142, 26 MAR. VICTORIN. rhet. 1, 8 p. 179, 21. SVLP. VICT. rhet. 39 tit. de -e (*nota* p. 336, 32 loci huius status [*sc* -is]: -is, contraria definitio *eqs. cf.* IVL. VICT. rhet. 4, 3 p. 389, 12 *sqq.*). MART. CAP. 5, 444. 452 IVL. SEV. rhet. 12 p. 361, 13. 15 p. 363, 1 tit. de -e. *al. passim.*

B -is *artis, i. id quo ars tendit, quod petit: hic usus proprius est rhetorum, qui ita vertunt gr.* τέλος; *hic illic transfertur ad alias res: definit*: QVINT. inst. 2, 15, 38 quem -em vel quid summum et ultimum habeat rhetorice, quod τέλος dicitur, ad quod omnis ars tendit (2, 17, 22); nam si est ipsa *rhetorice* bene dicendi scientia, -is eius et summum est bene dicere. *distinguit* -em *ab* officio CIC. inv. 1, 6 inter officium et -em hoc interest, quod in officio, quid fieri, in -e, quid confici conveniat, consideratur. ut medici officium dicimus esse curare ad sanandum apposite, -em sanare curatione, item oratoris quid officium et quid -em esse dicamus, intellegimus, cum id, quod facere debet, officium esse dicimus, illud, cuius causa facere debet, -em appellamus (*cf.* AVG. c. Iul. 4, 3, 21 p. 749. *at coniunguntur* CIC. inv. 1, 9 QVINT. inst. 2, 21, 3; *syn. sunt* 2, 15, 5 *et* 6). *distinguitur inter* -em *et* opus: RHET. min. 588, 29. *opponuntur* -is *et* eventus: QVINT. inst. 2, 17, 23 (*at cf. l. 72. 79*). *saepe hic usus contingit alias notiones vel cum eis confunditur, v. p. 794, 15 et* AVG. rhet. 2 p. 138, 3 *sqq. apud* QVINT. inst. 2, 15 (*v. p. 796, 5*), *ubi agitur de* -e (*gr.* τέλος) *rhetoricae, confundi videtur cum* -e *i. definitione* (*gr.* ὅρος).

RHET. Her. 3, 2, 3 omnem orationem eorum, qui sententiam dicent, -em sibi conveniet utilitatis proponere. 3, 4, 8 in huiusmodi causis -is est utilitas. CIC. inv. 1, 6 -is *facultatis oratoriae est* persuadere dictione. 1, 9. 2, 11. 12 ceteri utilitatis modo -em in suadendo . . . exponi oportere arbitrati sunt. 2, 13 quorum . . . generum -es et exitus diversi sunt. 2, 51 in illis *argumentationibus* . . . -is est, u t *eqs.* (de orat. 2, 145 huius loci . . . hic est -is . . ., ut *eqs.* CELS. 3, 27, 4[A]. QVINT. inst. 12, 9, 6. *sequitur inf. l. 54. 57. p. 796, 8. cf. p. 794, 55*). inv. 2, 155. 156 quaedam *argumentationes* separatius ad -em, quo (part. 83 ad quem) referri omnem orationem oportet, adiungentur. de orat. 1, 188. part. 9 omnem collocationem ad -em accommodo quaestionis (11). fin. 4, 19 cum omnium artium -is is esset, quem natura maxime quaereret. ac. 2, 26 quaestio . . . est appetitio cognitionis quaestionisque -is inventio (*opp.* initium, *syn.* exitus). Tusc. 2, 3 bene dicendi (*v. p. 793, 80*). top. 97 ut *narrationes* ad suos -es spectent. off. 1, 138 *domus* -is est usus, ad quem accommodanda est aedificandi descriptio. epist. frg. VIII 6 suasoris . . . -is est utilitas eius, cui quisque suadet. VARRO rust. capit. p. 3, 5 G. agriculturae quod sit initium et quis -is (1, 5, 1. *opp.* 1, 4, 1 principia. *syn. ibid.* meta). CELS. 1, 2, 7 exercitationis . . . -is esse debet sudor aut certe lassitudo (SEN. epist. 83, 3). SEN. dial. 7, 20, 5 edendi mihi erit bibendique -is desideria naturae restinguere (epist. 85, 23). epist. 119, 4. QVINT. inst. 2, 15, 3 est . . . frequentissimus -is rhetoricen esse vim persuadendi (*v. p. 795, 65. de acc. c. inf cf. p. 795, 28*). 2, 15, 4 -em artis temere comprehendit (2, 17, 22 *sqq.* 2, 18, 1 *sqq. et al.*). 2, 17, 41 ad -em utilem vitae (πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ). HIER. epist. 54, 9, 5 *comici* -is est humanos mores nosse atque perscribere. AVG. civ. 15, 17 p. 94, 31 D. *terrena civitas* hic (*sc. in mundo*) habet eum, quem intendit et appetit, -em. *nota*: AVG. c. mend. 7, 18 p. 489, 6 qua causa, quo -e, qua intentione quid fiat (p. 489, 8 nullo bonae causae obtentu, nullo quasi bono -e, nulla velut bona intentione. *cf. p. 799, 55. his locis est fere i. q. consilium, cuius usus perrara sunt exempla. prava coniectura a nonnullis legitur* TAC. ann. 14, 64 quae ad ⟨eum⟩ -em memoravimus, ut *eqs.*, *ut significet* '*eo consilio*'. *cf. p. 797, 52*).

iuncturae et locutiones selectae:

-is (*significatione sub I B illustrata*) *subiectum est verbis*: abest: OV. met. 9, 633. adest: PLAVT. Trin. 3. *rei alicui*: OV. ars 2, 733 LIV. 2, 9, 3 *al.* *homini* adest -is *alicuius rei*: SALL. Iug. 9, 4 OV. trist. 3, 3, 30. astat: LVCR. 3, 1078. est: *absol.*: PLAVT. Trin. 2 CIC. Mil. 105 *al.* (CIC. Att. 4, 5, 2 -is [*sc. sit*]). *rei alicuius*: CIC. har. resp. 46. Tusc. 1, 9 *al. passim* (*gen. gerundii vel gerundivi* CIC. Att. 2, 20, 3 LIV. 3, 36, 1 *al.*). *rei alicui*: LVCR. 1, 746 (secandis corporibus. *cf.* 1, 844). OV. met. 4, 389 dictis. LIV. 1, 50, 8 *al.* *homini* est -is *rei alicuius* (*gerund.*): CIC. Att. 9, 4, 1 OV. Pont. 3, 7, 10 LIV. 2, 11, 10 *al.* *nota: seq. inf.*: LIV. 25, 11, 10 oppugnare (*P*, -andi ς). AVSON. Mos. 349. evenit: PLAVT. Merc. 652. stat: OCTAVIA 514. venit: *rei alicui*: LIV. 2, 45, 10 SIL. 17, 47.

obiectum est verbis: **1** *ad I A et II A* (*pauca etiam ad I B pertinent*): augere (-es): MON. Ancyr. 5, 10 (ἐπηύξησα) *al.* constituere: CIC. Quinct. 35 VARRO ling. 5, 34. 7, 9 *al.* declarare: AGENN. grom. p. 34, 15 Th. *al.* defendere (-es): CIC. Tull. 14 *al.* demere: dempto -e *i. sine -e*: OV. epist. 1, 50 trist. 3, 11, 2 SEN. Phaedr. 553. demonstrare: *v. vol. V p. 504, 41.* depopulari (-es): CAES. Gall. 6, 42, 3 *al.* derigere: *sensu proprio: v. vol. V p. 1234, 75. adde* CORP. IX 2827 (*v. p. 787, 59*). *sensu translato: vol. V p. 1239, 60.* designare: LIV. 1, 10, 5 VITR. 5, 7, 1. ducere: LEX Mamil. (grom. p. 264, 14). eximere: exempto (-a) -e *i. sine -e*: LVCR. 1, 976. 1007 (*plur.*) OV. am. 1, 9, 10. extendere (-es): MANIL. 3, 3. facere: HYG. grom. p. 92, 5 Th. *al.* incolere (-es): CIC. ad Q. fr. 1, 1, 25 HOR. sat. 1, 6, 2. observare: LIV. 42, 24, 8 SIC. FLACC. grom. p. 103, 8 Th. *al.* occupare (-es): CAES. Gall. 4, 8, 2 *al.* ordinare: SIC. FLACC. grom. p. 115, 6 Th. praeferre: SVEIVS carm. frg. 1, 6. praescribere: TER. Andr. 151 CIC. ad Q. fr. 1, 1, 11. praestare (*i. facere*): SIC. FLACC. grom. p. 103, 4 Th. *al.* proferre: CIC. Tull. 14 *al.* promovere: SEN. dial. 11, 10, 6. propagare: CIC. Mur. 22. *v. p. 788, 41.* protollere: LVCR. 5, 309. referre: *v. p. 793, 84.* regere: CIC. Mur. 22 *al.* (*v. p. 789, 73*) leg. 1, 55 (*v. p. 794, 18*). servare: HYG. grom. p. 89, 6 Th. *al.* statuere: CORP. I[2] 633. 634. 636 LEX Mamil. (grom. p. 264, 12). *al.* *in metaphora*: *rei alicui*: TER. Hec. 96 CIC. Verr. 4, 177 VARRO Men. 252 *al.* *rei alicuius*: CIC. epist. 6, 22, 2 LVCR. 6, 25 VARRO ling. 6, 71 *al.* *homini* statuere -em *alicuius rei*: PANEG. in Mess. 203 LIV. 26, 1, 10. suprascandere: LIV. 1, 32, 8. terminare: CIC. off. 1, 33 *al.* transcendere: LVCR. 3, 60 *al.* transire: CIC. Verr. 4, 220 *al.* tueri: CAES. Gall. 4, 8, 2. 7, 65, 3 CIC. Deiot. 22 VARRO rust. capit. p. 3, 19 G. (*v. p. 789, 79*). VERG. Aen. 1, 564 *al.* *nota* CIC. fin. 4, 49 si qui Carneadeum -em *bonorum* tueri volunt. tutari: SALL. Iug. 110, 6 *al.* vastare (-es): CATVLL. 66, 12 CAES. Gall. 5, 22, 3 *al.* usurpare: AGENN. grom. p. 30, 16 Th.

ad I B (*semper fere sing.* -em): accipere: SEN. epist. 10, 5 *al.*; *rei alicuius*: MOD. dig. 42, 1, 1 AVG. civ. 18, 21 p. 283, 6 D. addere: MANIL. 5, 328 *al.* afferre: *rei alicui*: CIC. Verr. 2, 109 *al.* *rei alicuius*: CIC. Marcell. 1 *al.* *homini rei alicuius*: CIC. Phil. 5, 20 *al.* capere: VERG. Aen. 10, 106 LIV. 5, 51, 6 *al.* dirimere: BELL. Hisp. 25, 5 *v. vol. V p. 1260, 22.* dare: *rei alicui*: ACC. trag. 293 VERG. Aen. 1, 199 SIL. 13, 361 (*gerund.*). *rei alicuius*: ACC. trag. 577 VERG. Aen. 1, 241. 6, 76 (loquendi). LIV. 10, 47, 6. *homini* -em dare *alicuius rei*: ACC. trag. 37 LVCR. 5, 383 VERG. Aen. 10, 581. facere (*est vel i. q.* '*desino*' *vel i. q.* '-em *statuo*', '*facio, ut desinatur*'. *luditur in ambiguitate* PVBLIL. P 11 perdendi -em nemo nisi egestas facit): *absol.* PLAVT. Epid. 39 *al.* *rei alicui*: PLAVT. Asin. 605 TER. Haut. 34 CAEL. hist. 38 CIC. Verr. 5, 87 *passim* (*dat. gerundii*: PLAVT. Poen. 231 LIV. 1, 44, 2 *ex coniectura.* QVINT. inst. 9, 3, 99 exquirendis nominibus). *rei alicuius*: ACC. trag. 171 (*ex coniectura*). CIC. Tusc. 5, 1 *al.* (*gerundii*: TER. Andr. 821 Phorm. 23 CIC. inv. 1, 33 *passim*). *homini* (*rei l. 79*) -em facere *alicuius rei*: TER. Phorm. 22 -em faciam dicundi mihi (SEN. contr. exc. 4, 1 SEN. Tro. 786 epist. 87, 11). CIC. Tull. 6 nox tibi -em dicendi fecit. epist. 7, 3, 5 reliquis omnibus, . . . mihi ipsi -em fecisse belli. Att. 4, 2, 4 *non* ei -is est factus *orationis*. VARRO rust. 1, 2, 11 *ovum sublatum* curriculi -em facit quadrigis. SALL. epist. Mithr. 17 pergentibus -em Oceanus fecit. *al.* in *aliquo, aliqua re*: TER. Ad. 997 *al.* (*v. p. 791, 31*). *aliqua re*: OV. met. 6, 102. *omittitur verbum* '*faciendi*': CIC. fin. 2, 17 -em . . . interrogandi (*sc. fac*). 4, 1 -em ille (*sc. dicendi fecit*). nat. deor. 3, 94. ferre: *rei alicui*: VERG. Aen. 3, 145 *al.* *rei*

[Bauer]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

alicuius: VERG. Aen. 7, 118. habere (i. vel 'affero' vel 'accipio'): absol. CIC. Tusc. 4, 79 PVBLIL. N 2. SALL. epist. Mithr. 12 Cretenses ...non -em (sc. impugnandi) nisi excidio habituri. OV. ars 3, 809 al. rei alicuius: CIC. rep. 6, 27 (= Tusc. 1, 53). Cato 78 OV. Ib. 312 LIV. 22, 34, 7 al. (gerund. LVCR. 5, 826). imponere: rei alicui: VERG. Aen. 2, 619 LIV. 4, 24, 7 passim. rei alicuius: VAL. MAX. 1, 8, 2 QVINT. decl. 329 p. 293, 17. parare: LVCR. 1, 551. ponere: absol. SEN. benef. 5, 18, 1. rei alicuius: OV. trist. 4, 8, 5 LVCAN. 5, 314 al. rei alicui: LVCAN. 10, 42. dub.: SEN. Ag. 609 vitae. reddere: rei alicuius (gerund.): LVCR. 1, 561. 584. rei alicui: LVCR. 2, 513 (accedit gerundivum 1, 577).

abl. -e, -bus i. q. intra -em, -es, usque ad -em, -es. usus ortus est ex praep. fine (v. p. 798, 43), praesertim ex iuncturis male intellectis ea fine, qua fine. -e: OV. am. 3, 6, 20 (v. p. 790, 49). epist. 4, 76 -e coli modico forma virilis amat. al. (HYG. fab. 82 p. 82, 18 media -e corporis. v. p. 787, 63). -bus: CIC. Pis. 37 (v. p. 788, 43. locis et illic et hic allatis saepe etiam ablativus qualitatis, quem vocant, intellegi potest). ad Q. fr. 1, 1, 11 eos...dumtaxat -bus his praestabis, quos ante praescripsi. LIV. 29, 13, 5 ut maritimam oram, quibus -bus senatus censuisset, tutaretur. 32, 34, 4 quibus -bus Graecia sit (MANIL. 2, 699 his -bus esse dodecatemorium). MANIL. 1, 541 quantis ... ferantur -bus astra. al. de APVL. flor. 15 p. 51 v. p. 798, 65.

✱ad finem (v. etiam locutiones Christianas infra l. 63) i. q. fine praep.: **1** cum genetivo substantivi, i. q. rei alicuius fine (v. p. 798, 43), usque ad rem aliquam: **a** de loco: SISENNA hist. 59 mediam ad -em ripae (v. p. 787, 35. VITR. 3, 1, 2 ad -em medium supercilio-rum. cf. HYG. fab. 82 l. 15). LIV. 36, 18, 4 ab dextro cornu ... ad ipsum munimentorum -em ... elephantos ... posuit. SIL. 3, 654 ad -em caeli medio tenduntur ab orbe...campi (dubitari potest sitne intellegendum 'usque ad caelum' an 'ad extremum caelum', similiter aliis locis multis). **b** de tempore: VELL. 2, 17, 1 vir qui neque ad -em victoriae (i. usque ad partam victoriam) satis laudari neque post victoriam abunde vituperari potest. **c** translate: PAPIN. dig. 22, 2, 4, 1 quod...deductum est, ad -em centesimae non ultra duplum debetur (24, 3, 42, 1 sumptus ad -em superflui servari. 24, 3, 42, 2 ad -em ... debitae quantitatis compensationem opponere [cf. VLP. dig. 50, 13, 1, 12 usque ad probabilem quantitatem]. 49, 17, 17, 1 ad -em peculii ... legata praestare. cf. fine p. 799, 10). 38, 12, 2 cum heres legitimus ad -em quinti gradus extitit. TERT. idol. 17 p. 50, 17 patriarchae regibus idololatris usque ad -em idololatriae (i. usque eo, ut ipsa idololatria non fieret) apparuerunt.

2 cum pronominibus: ad eum -em, quem ad -em, i. ea fine, qua fine (v. p. 799, 23), eatenus, quatenus (GLOSS. IV 383, 29 quem ad -em quatenus): **a** de loco: CAES. Gall. 2, 19, 5 quem ad -em porrecta [ac] loca aperta pertinebant. LIV. 38, 20, 4 placide acclives ad quendam -em colles. **b** de tempore: CIC. Verr. 1, 16 mansit in condicione atque pacto usque ad eum -em, dum eqs. (6, 75 quem ad -em piratam vivum tenuisti? dum eqs. nat. deor. 2, 129. NEP. Epam. 2, 5 exercebatur . . . ad eum -em, quoad . . . posset. DON. Ter. Andr. praef. p. 37, 19). Catil. 1, 1 quem ad -em sese...iactabit audacia? (syn. quo usque, quamdiu. Cael. 11 epist. 9, 26, 1. VARRO Men. 294 quam ad -em? SIL. 15, 36 quem tandem ad -em? TAC. ann. 14, 52. 64 dona ...decreta que⟨m⟩ ad -em memorabimus? [cf. p. 796, 14]. APVL. met. 8, 23. VVLG. Iob 18, 2 usque ad quem -em? CLAVD. 28, 407 carm. min. 41, 1). CAES. civ. 2, 32, 11 quem ad -em adhuc res processit. HYG. astr. 3, 40 quae . . . pertinent, ad hunc -em nobis erunt dicta. **c** translate: CIC. de orat. 1, 154 oratione aliqua lecta ad eum -em, quem memoria possem comprehendere. VARRO ling. 9, 36 cur similitudo et sit in oratione et debeat observari et quam ad -em quoque. PAPIN. dig. 34, 4, 25 praestari...actiones ad eum -em . . ., quo praedium fuerat comparatum (v. l. 33). AVG. civ. 4, 31 p. 185, 28 D. ad eum -em illa scribere ac perscrutari, ut eqs.

locutiones Christianae: (usque) ad -em, in -em, in -e. i. q. gr. εἰς τὸ τέλος sim.; significat 'usque ad -em actionis cuiusdam vel vitae (cf. p. 792, 7. 27) vel mundi'; inde fere i. q. 'omnino, prorsus', vel 'in aeternum, sine -e' (syn. usque ad consummationem [VVLG. I Esdr. 9, 14]). ITALA Ios. 3, 16 (Lugd.) quoad usque ad -em (omnino VVLG.) deficeret. 10, 20 usque in -em (usque ad internecionem VVLG.). Ier. 18, 7 (Rufin. Orig. in num. 16, 4 p. 694ᶜ) in -em loquar (explicat RVFIN. per 'ex definito loquar'. LXX πέρας; recte VVLG. repente; cf. 18, 9 subito et HIER. in Ier. 4, 18, 7 p. 233, 12. 18 R.). Matth. 24, 13 (Cypr. Fort. 11 p. 335, 20) usque ad (VVLG. in) -em. VVLG. deut. 31, 30 ad -em usque. Iob 20, 7 quasi sterquilinium in -e (לָנֶצַח, quod alibi vertitur in aeternum, in perpetuum) perdetur. 34, 36 probetur Iob usque ad -em. psalm. 9, 7 inimici defecerunt frameae in -em. 9, 19 non in -em oblivio erit pauperis (in aeternum HIER. psalt. sec. Hebr.). ibid. patientia pauperum non peribit in -em (in perpetuum HIER. psalt. sec. Hebr.). 12, 1 usquequo, domine, oblivisceris me in -em (εἰς τέλος. penitus HIER. psalt. sec. Hebr.). 37, 7 curvatus sum usque in -em (ἕως τέλους. nimis HIER. psalt. sec. Hebr.). Matth. 10, 22 qui ...perseveraverit usque in -em (cf. HIL. trin. 11, 28 p. 418ᴮ) et passim.

nota: in -em suprascriptio est psalmorum (velut psalm. 4) frequens in ITALA et VVLG. est hebr. לַמְנַצֵּחַ, i. ei qui praecinit (victori vel pro victoria HIER. psalt. sec. Hebr.; τῷ νικοποιῷ vel ἐπινίκιος Aquila, Theodotion, Symmachus. εἰς τὸ τέλος LXX, quasi esset לָנֶצַח). varie interpretari student ECCL.

✱sine fine, sine ullo fine (cf. Wölfflin, Arch. 1, 364): GLOSS. sine fine: ἄνευ τέλους. ἀτελεύτητος. ἀορίστως. SCHOL. Pers. 3, 24 J. sine intervallo, incessanter. legitur inde a LVCR. 2, 92. LAVREA epigr. 9 passim, imprimis apud poetas (frequentat OV.); in prosa oratione inde a LIV. 9, 26, 9 VITR. 10, 2, 11. coniunguntur sine -e et sine modo: LVCR. 2, 92 SEN. contr. exc. 5, 5 al. adhibentur eodem sensu: exempto -e, dempto -e (v. p. 796, 33. 38); nulla cum -e: OV. met. 13, 755; -e nullo: OV. Pont. 1, 1, 74 SEN. Herc. f. 166 al. [loc. dub.: CATVLL. 61, 158 domus tibi sine -e erit (sic Avantius; sine servit trad.; sine serviat edd. plurimi).]

1 proprie: **a** de loco: LVCR. 2, 92 v. p. 790, 26. VERG. Aen. 1, 279 imperium sine -e (et de loco et de tempore). AETNA 139 chaos ac sine -e ruina est. **b** de tempore: LAVREA epigr. 9 Cicero totum legitur sine -e per orbem. VERG. Aen. 2, 771 tectis urbis sine -e furenti. HOR. sat. 2, 7, 107 epulae sine -e petitae. PRIAP. 26, 4 vicinae sine -e prurientes (MART. 5, 78, 27). OV. am. 2, 10, 11 meos sine -e dolores (Pont. 1, 10, 23). epist. 3, 15 lacrimas sine -e dedi. **2** translate: LIV. 9, 26, 9 sine -e ulla quaestionis suae ius esse. OV. met. 7, 306 pretium ... sine -e. Ib. 207 sine -e beatum. TAC. hist. 4, 8 sine -e dominationem.

synonyma et coniuncta: calx: AVSON. 349, 20 (v. p. 788, 1). consummatio: v. vol. IV p. 597, 24 sqq. 598, 2 sqq. defectio: HIL. trin. 11, 28 p. 418ᴮ al. effectus: QVINT. decl. 348 p. 370, 26. eventus: LVCAN. 5, 68. excidium: SIL. 1, 12. exitus: CIC. inv. 2, 13 Cluent. 7 HIRT. Gall. 8 pr. 2 VERG. Aen. 2, 554 al. extremum: LVCR. 1, 964 al. fructus: v. p. 792, 39. 42. interitus: TERT. resurr. 35 p. 76, 23. lex: IVV. 2, 6, 635. limes: TERT. virg. vel. 17. margo: PLIN. epist. 5, 6, 9. meta: SIL. 10, 208. 13, 260 al. modus (cf. Schmalz, Sprachgebr. des Asinius Pollio² p. 49): PLAVT. Merc. 652 Poen. 231 LVCIL. 1331 CIC. Verr. 3, 118 passim. summa: LVCR. 2, 339 al. terminus: CIC. Quinct. 35 LVCR. 3, 1021 CORP. I² 633. 634. 636 al.

opposita: dilatio: LIV. 9, 45, 1. gradus: SEN. Herc. f. 208 Thy. 746 dial. 11, 11, 4. initium: VARRO rust. capit. p. 3, 5 G. passim. medicina: CIC. Att. 3, 7, 2. moderatio: CIC. Att. 10, 4, 1. modus: v. p. 794, 6. origo: LVCR. 5, 12, 13 al. ortus: LVCAN. 10, 302 (v. p. 788, 17). principium: LIV. 30, 40, 6 al. remedium: LIV. 10, 47, 6 CELS. 4, 11, 3 SEN. dial. 6, 20, 1.

compos.: affinis. arcifinius. confinis. confinius. definis(?). infinis(?). interfinium. quadrifinius. trifinius. cf. perfino.

deriv.: finalis. finio. finitimus.

abl. pro praep. **fīnī** vel **fīne** (cf. Wölfflin, Archiv 1 [1884] 424. 580). de forma (cf. p. 786, 75): -i legitur in codd. apud PLAVT. CATONEM VARRONEM al., in INSCR. v. p. 799, 41. -e legitur inde a LVCR. (4, 627), saepe metro probatur. de notione: FEST. p. 258 quatenus significat qua -e, ut hactenus hac -e (cf. PAVL. FEST. p. 367). SERV. auct. georg. 3, 53 Modestus tenus pro -e accipit ut Sallustius (v. l. 78). hic illic dubitari potest, utrum praepositionis an nominis vis praevaleat (cf. ex. gr. loca, quae attuli p. 792, 82. 793, 1. 794, 83. 797, 12). certe in iuncturis sub C allatis scriptores multi -e pro subst. gen. fem. habuerunt. cf. etiam p. 787, 36. 64. 66. de usu: legitur inde a PLAVTO (Men. 859) per totam latinitatem, sed raro. videtur sermonis vulgaris potius fuisse quam archaici. [loc. dub.: LVCR. 1, 555 †summum aetatis pervadere -e (sic B G, -em B corr., C; -is A); cf. p. 787, 38. an summa? (cf. p. 787, 36. 64). MANIL. 1, 825 cometis in breve vivit opus coeptique (coeptaque codd.; corr. Breiter) incendia -e (-em g) subsistunt (i. manent intra fines incipiendi; cf. p. 799, 20). COLVM. 3, 21, 11 ultimis ordinibus in ea vineti -e, qua (-e vineti, quae al.) subiacet septentrionibus, . . . cacumina ficorum . . . depangere (cf. p. 790, 56). malim in ultimis ordinibus vineti ea fine, qua subiacet vinetum septentrionibus eqs. (cf. arb. 26, 4 ea...-e, qua adraseris surculos [sic S], ubi fines A R, quas duo recc.). HYG. astr. 3, 16 occidit Delphinus... a capite ⟨caudae, suppleri⟩ -e (sic D², finem D¹, om. rell., a capitis fine edd., cf. de Olore 4, 12 p. 110, 25 a capite . . . ad caudam et p. 799, 8). APVL. flor. 15 p. 51 coma . . . cervicem scapularum -i obumbrat (trad. finibus, quod vix pro praepositione esse potest, nisi propter pluralem scapularum dictum esse putes).]

I i. q. **tenus**, usque ad: significat et 'usque ad rem aliquam' et 'usque ad finem rei', 'intra fines rei'. pendent substantiva casu abl. vel gen. (subst. antecedit PLAVT. Men. 859 al.; sequitur LVCR. 4, 627 al.), praeterea accedunt adverbia pronominalia: **A** cum abl.: PLAVT. Men. 859 senem osse -i dedolabo . . . viscera. CATO agr. 28, 2 arbores operito terra radicibus -i.

B cum gen.: **1** de loco: CATO agr. 113, 2 amphoras nolito implere nimium, ansarum infimarum -i. LVCR. 4, 627 voluptas est e suco -e palati. BELL. Afr. 85, 1 per mare umbilici -e ingressi terram petebant. SALL. hist. frg. 3, 52 -e inguinum ingrediuntur mare (APVL. met. 2, 16 inguinum -e lacinia remota. EPIT. Alex. 90 pars superior inguinum -e puerilis). OV. met. 10, 536 per silvas...vagatur e genu (inde venus N¹) vestem ... succincta (HYG. astr. 3, 12 Heniochus ... circulo aestivo genuum -e, praeterea ab umero sinistro usque ad zonam dividitur ab orbe lacteo. 3, 13. 4, 12 p. 110, 12 a pedibus genuum -e). Pont. 1, 4, 28 qui vix Thessaliae -e (i. usque ad finem, intra

[Bauer]

fines Thessaliae) timendus erat. hal. 102 cercyros ... scopulorum -e (*i. intra scopulorum fines. cf.* PLIN. nat. 32,152 cercyrum in scopulis viventem) moratus. IVST. 13, 4, 21 (= OROS. hist. 3,23,12) Parapameson -e Caucasi montis Oxyartes accepit (*cf. eodem sensu* 27,2,6 intra -em Tauri montis). 30, 4, 6 Asiam Orientis (-i *al.*) -e (-em *al.*) perdomitam (*cf.* POMP. TROG. prol. 30 pacata ... Asia Bactris tenus). HYG. astr. 1, 8 p. 27, 27 regiones *quaedam* ... -e arctici circuli ... non habitantur. 4, 12 p. 110, 27. 28 exoritur ... Hydra -e Crateris et Canis totus et navis Argo -e totius veli (*de* fab. 82 p. 82, 18 *v. p. 787, 63*).

2 *translate*: PAPIN. dig. 16,2,19 dabitur ei compensatio peculii -i (peculio tenus TRYPH. dig. 24, 3, 53 *al.*), quod servus publicus habebit (*cf.* 20, 1, 1, 3 ut ... fructus ... compensarentur -i legitimae usurae [*opp.* 22, 1, 9 pr. supra modum legitimae usurae]. 35, 2, 15, 4 quod filio debetur, ... -i quadrantis ... compensabitur. 36, 2, 26 pr. fructibus -i relictae pecuniae non perceptis. 37, 7, 5 pr. cum ... filia patris voluntatem -i virilis partis retineat [*cf.* TRYPH. dig. 37, 6, 7 usque ad partem virilem]. frg. Vat. 294,2 quod vir uxori dedit, ... -i decimarum auferri non oportere. *aliis locis* PAPIN. *adhibet* ad -em *eodem sensu; cf. p. 797, 33. 60 et Leipold, Sprache d. Juristen Papinianus p. 37*). COD. Iust. 4, 65, 27 si conventio placiti -e stetit (*i. si stipulatio facta non est. cf. p. 798, 56 et* COD. Iust. 3, 36, 15 si placitum ... usque ad pactum stetit).

C *accedunt adverbi pronominalia* eā(dem), hāc, quā: ea -i *i. eatenus (v. p. 798, 46), ad eum finem (v. p. 797, 42), eo usque. usus invenitur inde a* CATONE. *quatenus recte intellectus sit a scriptoribus temporum sequentium, dubito; cf. p. 787, 66. infra l. 42. 45. praeter alios male intellexerunt* CLAVD. carm. min. 53,80 *v. p. 787, 71 et* AVG. civ. 5, 14 p. 219, 29 D. demonstrans, quo -e (*i. qua -e, quatenus, quem ad finem*) innotescere deberent. 19, 3 p. 354, 13 virtus ... omnibus ... simul ... utitur eo -e, ut omnibus delectetur atque perfruatur. epist. 231,5 p. 508,2 quae *laudes* me quo -e delectent. MART. CAP. 9,888 quis modus erit? quonam ... -e *eqs.* PROSP. carm. de ingrat. 208 quo -e ... persistitis? **1** *de loco*: CATO agr. 21,3 cupa qua -i in modiolos erit. 149,1 qua vendas -i (-is *trad.*) *pabulum*, dicito. 154 *labrum* ad summum, qua -i culleum capiet, pertundito. VARRO frg. Non. p. 55,19 qua -i sit (*vid. significare 'intra quos fines porrigatur'*) antica et postica. COLVM. 5, 11, 5 ea ... -e qua adraseris surculos ... inserito (arb. 26, 4. *cf. ex. gr.* 8,2 surculos ... demittito eatenus, qua adrasi sunt). APVL. met. 2, 10 qua -e summum cacumen capillus ascendit, ... savium impressi. HYG. astr. 4,12 p. 111, 15 ad id *provenit* corpus *Centauri*, qua -e pedes eius sunt priores. **2** *de tempore*: CARM. epigr. 186,4 vitam ... ger(e)re, qua -i fata volebant. **3** *translate*: HEMINA hist. 35 (Non. p. 205, 16. 514, 16) qua -i (-em Non. p. 205; quare -i Non. p. 514) omnes res atque omnes artes humanitus †quae aguntur (NON. p. 205 *substantivum genere feminino prolatum putat*). TIRO Gell. 6, 3, 29 eo consilio atque ea -i (*certe Tiro pro subst. gen. fem. habuit*) facere velle aliquid, uti numquam id facias, quod velis. FRONTO p. 135 N. ea ... -e heres patri fuit, ut creditoribus paternis aegre satisfaceret. GELL. 1, 3, 16 quatenus quaque -i (quoque -e β) dari amicitiae venia debeat (*syn.* 1, 3, 9 μέχρι πόσου, quemnam usque ad modum. quatenus CIC. Lael. 61). 1, 3, 30 hac ... -i ames, tamquam *eqs.* (*seq.* hac itidem tenus oderis). 3, 16, 20 *tempus partionis non* semper eadem esse -i ..., sed alias ocius fieri, alias serius. 4, 1, 6 qua -i (quo fani *trad.*) id vocabulum dicatur (*i. intra quos fines. cf. p. 795, 22*).

II *i. q. causā, gratiā. coniungitur cum gen.; usus ortus est ex significatione recenti nominis 'finis', quam illustravi p. 796, 10*: AVG. de mend. 21, 42 p. 464, 5 nec ipsa veritas -e placendi hominibus enuntianda est. quaest. Simpl. 2, 3, 3 p. 144 non docendi magis quam decipiendi -e. civ. 5, 13 p. 218, 12 D. *studia* sectanda sunt -e veri boni, non ventositate laudis humanae. epist. 231, 4 p. 507, 9 si bona ... -e laudis humanae facerem.

fīnītē *adv. v. p. 786, 34.* *Bauer.*

***fīnitimus**, -a, -um [*a* finis, *cf.* aeditumus. *Th.*]. *de etymologia*: CIC. top. 36 *in 'postliminio'* 'liminium' illud productionem esse verbi (*sc. q. e.* 'post') vult *Servius*, ut in finitumo, legitumo, aeditumo non plus inesse 'tumum' quam in meditullio 'tullium'. GELL. 12,10,1 aeditimus verbum Latinum est et ea forma dictum, qua -us et legitimus.
de forma: saepe in codd. -umus, *ut* RHET. Her. 4,9,13. 4, 10, 15 CIC. epist. 15, 4, 4 top. 36 CAES. (*v. lex. Meuselii s. v.*) SALL. Iug. 18, 12. 75, 5 Catil. 6, 4. LIV. 1, 21, 2 (*MP*). 4, 3, 4. 4, 12, 5 *al.* -imus *ex. gr.* MON. Ancyr. 5, 10 CORP. XII 75. *de notione*: GLOSS. proximus vicinus. proximus. ὅμορος, πλησιόχωρος. -um fine coniunctum. -i, vicini confines. accolae vicini proximi. vicini, confinis ⟨regionis?⟩ unius. affines, vicini, conlimitantes. -a termina πέρατα, τέρματα.
de usu: legitur inde a RHET. Her. *per totam latinitatem. compar. et superl. desunt. pro superl.* -us *maxime: p. 801, 5. cf. Onomast.*

I *proprie* (*saepe accedit dat.*): **A** *i. q. confinis, vicinus, propinquus*: **1** *de rebus*: **a** *de oppido, regione sim.*: CIC. Verr. 6, 66 ex ... oppidis ... -is ... convenirent (leg. agr. 2, 96 Flacc. 74. BELL. Afr. 74,1 *oppidum* quod -um fuit Zetae. PLIN. nat. 5,23 PLIN. epist. 4, 11, 16 *al.*). Manil. 5 *regnum Ariobarzanis* -um est vestris vectigalibus. div. 1, 2 Pisidarum gens et his -a Pamphylia. 2, 89 stellae in his -isque partibus sint (CAES. Gall. 5, 1, 5 -am partem provinciae). Phil. 3, 15 Aricinum ... propinquitate paene -um ... municipium (CAES. civ. 1, 18, 4 -is municipiis. *al.*). 11, 34 in propinquis -isque provinciis (PLANC. Cic. epist. 10, 8, 3. CAES. Gall. 3, 2, 5 loca -ae provinciae. civ. 3, 73, 3 BELL. Alex. 34, 1 BELL. Afr. 8, 1 PLIN. nat. 14, 81. 120). CAEL. Cic. epist. 8, 5, 1 provinciae tuae -arumque regionum (CIC. nat. deor. 2, 96 CAES. Gall. 4, 21, 4 *al.* NEP. Dat. 4, 2 Eum. 8, 1 *al.*). CAES. Gall. 6, 12, 4 partem -i agri (VERG. Aen. 11, 206 LIV. 28, 22, 3 *al.*). 7, 7, 4 quae loca hostibus erant -a (OV. epist. 7, 120 rem. 626 AMM. 23, 5, 3). 7, 77, 16 respicite -am Galliam (*opp.* longinquae nationes). VERG. Aen. 7, 549 urbes (AETNA 613 LIV. 5, 40, 6 *al.*). HOR. carm. 3, 24, 38 mundi ... Boreae -um latus. OV. met. 14, 333 colunt Scythicae stagnum ... Dianae -osque lacus. Pont. 2, 9, 4 me tibi -i parte iacere soli. LIV. 7, 42, 8 Norbam et Setiam, -as colonias Romanas. 29, 5, 6 una castra ... intra fines, altera in -a terra Etruria (*cf.* HEGES. 4, 27 l. 32 terram -am sibi esse cognoscant *navigantes*). 45, 28, 3 Isthmus duo maria ⟨ab⟩ occasu et ortu solis -a ... dirimens. PLIN. nat. 10,77 -o Insubrum tractu (18, 215). 36,12 insulis. 36, 190 pars Syriae ... -a Iudaeae (37, 121). APVL. met. 8, 15 villas. COD. Theod. 5, 14, 30 (*a. 386*) possessiones ... neque -as neque in iisdem locis ... constitutas. BACHIAR. repar. laps. 14 incende hordeum tibi -um. **b** *de gente, populo sim.*: CIC. prov. 5 gentibus (LVCR. 6, 643 LIV. 2, 53, 3 *al.* MON. Ancyr. 5, 9 *al.*, *ex. gr.* CVRT. 7, 7, 3 Scytharum gens ... Sarmatarum ... non -a, sed pars est). CAES. Gall. 1, 18, 6 neque solum domi, sed etiam apud -as civitates (3, 7, 3 *al.* HIRT. Gall. 8, 3, 3 *al.* BELL. Alex. 66, 3 LIV. 1, 9, 1 *al.* SEN. contr. 10, 1, 8. TAC. Germ. 13 *opp.* sua gens. *al.*). SALL. Catil. 6, 4 reges populique -i (LIV. 1, 8, 6. 29, 1, 25 Ausetanos, ... vicinam gentem, ... et alios -os sibi atque illis populos. *passim*). STAT. Theb. 3, 386 -as adhibere manus. PANEG. 8 (5), 3, 2 nationes. AMM. 15, 8, 21 plebs universa cum -a vicinitate (*aliter l. 47*).
c *de rebus variis*: CIC. nat. deor. 2, 101 mari -us aer. Phil. 8, 3 tumultum Gallicum, quod erat Italiae -us. VARRO rust. 1, 16, 6 iuglandes magnae et crebrae -ae fundi oram faciunt sterilem. VERG. Aen. 8, 569 -o Mezentius ... huic capiti insultans (SERV. '-o' aut 'in -o', aut '-o capiti' [id est vicino *add.* SERV. auct.]). PROP. 4, 3, 59 in -o gemuit stans noctua tigno. OV. fast. 1, 429 herba (IVV. 12, 12). SIL. 13, 542 -a (*porta*) huic (*sc. portae*) ... patet. APVL. mund. 3 cum -is aetheris ... ardoribus. *al.* Plat. 1, 15 lienem ... iocineri -um. ARNOB. nat. 1, 57 vicinis et -is *sc. rebus* (*opp.* spatiorum longinquitate distantibus). *nota*: LIV. 22, 12, 10 certaminum ex tuto coeptorum -oque receptu (*Luchs*, -orum receptum quae *P*). *i. q. ad vicinos pertinens* (*cf. infra l. 66*): CIC. Planc. 70 *Opimius* praetor -o, consul domestico bello rempublicam liberarat (CAES. civ. 2, 38, 1 BELL. Alex. 42, 2 LIV. 4, 2, 12 *al.*, *ex. gr.* 42, 11, 17 *opp.* Romana bella. VAL. MAX. 3, 1 ext. 1. IVST. 1, 1, 7 *opp.* longinqua. *al. cf.* OV. trist. 4, 10, 111 -is ... circumsoner armis. 5, 2, 69 Marte *v. p. 801, 22*). VAL. MAX. 7, 4, 1 -is ... tropaeis ac triumphis.
tropice (*cf. II*): CIC. Brut. 156 artium studiorumque quasi -a vicinitas (*aliter l. 28*).

2 *de hominibus*: CIC. Planc. 22 sumus ... -i Atinatibus. Deiot. 15 reges, quorum multi erant -i (epist. 15, 4, 4 *Cappadociae* reges ... habet -os. LIV. 42, 50, 6 PLIN. nat. 7, 11. *cf. l. 25 et* BELL. Alex. 65, 4 dynastas provinciae -os). epist. 15,4,10 *incolis Pindenissi* erant -i pari scelere et audacia Tebarani. CAES. Gall. 1, 5, 4 Latobrigis -is (suis *add. AQ, cf. p. 801, 44*). 1, 10, 2 ut homines bellicosos ... locis patentibus ... -os haberent. 1, 28, 4 ne ... Germani ... -i Galliae provinciae Allobrogibusque essent. 2, 2, 3 *Galli* -i Belgis erant. 5, 38, 1. 6, 2, 1 -os Germanos (7, 90, 5 a -is Bellovacis. HOR. epod. 16, 3 Marsi. OV. Pont. 1, 2, 78 -o ... Getae. LIV. 1, 8, 3 Etruscis. 8, 16, 2 *al.* PLIN. nat. 3, 135 Ceutrones. *al.*). 7, 64, 4 Haeduis ..., qui sunt -i [ei] provinciae. civ. 3, 31, 3 -is hostibus Parthis ... relictis (OV. Pont. 2, 7, 68. 3, 1, 8). OV. met. 6, 412 -i proceres coeunt. LIV. 4, 11, 2 apud -os socios hostesque. 10, 46, 7 sociis ... colonisque -is. 31, 2, 4. 33, 33, 6 -is aut propinquae vicinitatis hominibus aut terris continentibus iunctis. STAT. Theb. 11, 281 ubi ... Hypseus -usque Dryas? AVSON. 385, 22 Romanos -osque duces. AMM. 20, 10, 2 possessoribus -is. AVG. civ. 3, 10 p. 108, 2 D. homines. *huc addatur*: CARM. epigr. 624, 3 anno pene finito tecum me -a(m) vidi. *i. q. ad vicinos pertinens* (*cf. supra l. 39*): LIV. 37, 9, 7 legationes -as ab Elaeunte et Dardano ... audivit.

B *i. q. ad finem, terminum pertinens, finitivus*: FRONTIN. grom. p. 9, 8 Th. -a ... linea aut mensuralis est ... aut terminorum ordine servatur. AGENN. grom. p. 28, 8 Th. -ae similitudinis mon⟨u⟩mentum (29, 11). p. 29, 4 demonstratio -is argumentis ... fundata (29, 8). p. 34, 10 arbores. LIB. col. II p. 252, 13 L. *ager finitur* -is signis (*cf. syn.* finalis. p. 255, 7). p. 254, 16 per alia -a documenta. p. 261, 12 -is muris, viis. PS. BOETH. grom. p. 398, 15 *ager* extra clusus, quia ultra limites -os cluditur.

II *translate*: **A** *i. q. propinquus, similis, cognatus* (*saepe accedit dat.*): **1** *de rebus*: RHET. Her. 2, 16, 24 omnes hae tres partes purgationis inter se -ae sunt. 3, 13, 23 sermo est oratio remissa et -a cotidianae locutioni (*cf.* CIC. de orat. 3, 203 rogatio atque huic -a quasi percontatio. orat. 66 huic generi historia -a est. top. 38 locus ... -us notationi. 87. GELL. 1, 4, 8 verbum ei verbo ... -um). 4, 10, 15 in -a et propinqua vitia (4, 32, 43 rebus. CIC. inv. 2, 165 vitanda sunt non ea modo, quae his contraria sunt, ... verum etiam illa,

[Bacherler]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quae propinqua videntur et -a esse, absunt autem longissime. AVG. c. Iul. 4, 3, 20 *opp.* contrarius. *cf.* CIC. orat. 113 vicinam eius et -am dialecticorum scientiam). 4, 33, 45 facile est intellectu -a verba rerum dissimilium ratione abusionis esse traducta. CIC. Sull. 71 eius nomen -um maxime est huius . . . crimini. inv. 2, 165 unicuique virtuti -um vitium. *ibid.* pertinacia . . . perseverantiae -a est (*syn.* propinquus). de orat. 2, 185 *iudices* ad eos motus deducantur, si qui -i sunt [et de propinquis ac *M*, et propinqui his ac *J pars, secl. Kayser*] talibus animi permotionibus. 2, 272 est huic -um dissimulationi, cum *eqs.* 3,168. orat. 182 id *genus* -um est numero . . ., compositio autem ab utroque differt. ac. 2, 68 -a sunt falsa veris *eqs.* rep. 1, 44 malum. *ibid.* Massiliensium . . . administrationi civitatis -us est . . . triginta ⟨virorum⟩ consensus et factio. 65. Tusc. 2,35 *labor et dolor* sunt -a omnino, sed tamen differt aliquid. 3,23 metus non est morbi admodum similis, quamquam aegritudini est -us (4, 64). off. 2,8 haec nostra -a vestris. 2, 66. APVL. Plat. 2, 21 ignaviam . . . imbecillitati esse -am. BOETH. in top. Cic. 2 p. 294, 22 coniuncta . . . sunt, quae unicuique rei -am naturam tenent. 2 *de hominibus*: CIC. de orat. 1,70 est . . . -us oratori poeta. COD. Theod. 8, 11, 1 (*a. 364*) quos his gradus honore et . . . honestate functionis convenit esse -os. B *i. q. propinquus, imminens*: 1 *de rebus*: CIC. de orat. 3, 100 omnibus in rebus voluptatibus maximis fastidium -um est. OV. trist. 5, 2, 69 -a cinctus premor . . . morte (-o . . . Marte *v. l.*). CLAVD. 5, 56 iam non -o Martis terrore movetur. ARATOR act. 2, 1208 Publii . . . parentem -a de clade levat. PASS. Petr. 11 in -a absolutione existens. 2 *de hominibus*: HEGES 5, 37, 2 excidio -us (*i. cui excidium imminet*).

syn.: finalis (*v. p. 800, 74*), propinquus (*supra l. 6. 8. p. 800, 1. 83*), similis (CIC. Tusc. 3, 23), vicinus (*l. 2. p. 800, 26. 37*).

opp.: contrarius (*v. l. 2*), distans (ARNOB. nat. 1, 57), domesticus (CIC. Planc. 70), longinquus (CAES. Gall. 7, 77, 16 IVST. 1, 1, 7). *ad* -um esse: abesse (CIC. inv. 2, 165), differre (CIC. Tusc. 2, 35).

masc. pl. pro subst. ×**fīnitimī**, -ōrum. GLOSS. *v. p. 799, 72 sqq.*

i. q. vicini: RHET. Her. 4, 9, 13 si cum -is de finibus bellum gererent. VARRO ling. 6, 18 Ficuleates ac Fidenates et -i alii contra nos coniurarunt. CIC. Sull. 58 rep. 2, 15 de orat. 1, 37 epist. 15, 4, 4 LVCR. 4, 581. 5, 1020 CAES. Gall. 1, 2, 4. 2, 17, 4. 2, 28, 3. 2, 31, 5. 2, 32, 2. 3, 8, 3 *al.* SALL. Iug. 18, 12. 75, 5 VERG. Aen. 5, 106. 6, 378. OV. met. 8, 117 *opp.* civis (SEN. dial. 5, 2, 3 AMM. 28, 6, 18). fast. 1, 30. 1, 552 -is hospitibusque. LIV. 1, 9, 1. 7. 14. 1, 15, 1 *al., ex. gr.* 4, 3, 4 -is externisque. 37, 53, 25 nullos accolas nec -os habere quam vos malo. VELL. 2, 108, 2 *al.* VAL. MAX. 3, 4, 2 *opp.* sui. SEN. epist. 59, 12 CVRT. 3, 2, 12 *al.* [*dub.* 6, 6, 20, *ubi codd. opt.* finibus]. AMM. 22, 7, 10 per -os longeque distantes. 28, 5, 9 -is universis. *al. passim.* *acced.* suus: CIC Manil. 9 se Bosporanis -is suis bellum inferre simularet. CAES. Gall. 2, 4, 6. 2, 16, 2. 5, 27, 2 COLVM. 1, 3, 7 (*antea* vicinos, conterminus). AMM. 18, 2, 13. *acced. genet. loci*: IVST. 44, 3, 9 Chalybes fluvii huius (*Chalybem dicit*) -i appellati.

neutr. pl. pro subst. **fīnitima**, -ōrum. GLOSS. *v. p. 799, 74.*

1 *i. q. vicinae regiones* (*saepe cum gen. part., dat. v. l. 57*): LIV. 9, 37, 1 conciverat . . . non Etruriae modo populos, sed Vmbriae -a. 24, 29, 4 -a provinciae Romanae . . . vastare coepit. PLIN. nat. 6, 20 tenuere . . . -a . . . Cares. 37, 23 *crystallus* vilissima circa Alabanda et Orthosiam -isque (-isque montibus *codd. recc.*; *cf. Mayh. ad l.*). APVL. mund. 6 hinc patent -a Rubri maris. AVR. VICT. Caes. 33, 3 Asiae -a occuparent. AMM. 18, 8, 13 confluente ex -is virile et muliebre secus. 23, 6, 4 post -a cuncta . . . subacta (23, 6, 52). 27, 12, 17 ut . . . Sauromaces Armeniis -a retineret et Lazis. VEN. FORT. carm. 3, 4, 1 prope -a pelagi. 2 *i. q. finis, margo*: CASSIOD. in psalm. 44, 15 fimbriae sunt -a vestium.

neutr. sing. pro subst. **fīnitimum**, -ī. GLOSS. *v. p. 799, 72.* *i. q. vicina regio*: DICT. 4, 2 *Penthesilea* cum magna Amazonum manu reliquisque ex -o populis supervenit. HEGES. 5, 10, 1 in -o tumuli, quo sepultus iacebat . . . Iohannes. SERV. Aen. 8, 569 *v. p. 800, 32.*

×**fīnītio**, -ōnis *f. a* finire. *de notione*: SERV. georg. 2, 398 'exhausti' . . . exhaustionis, -is. *de usu: vox a poetis aliena legitur inde a* VITR.

I *proprie*: A *spectat ad locum*: 1 *i. q. actio finiendi i. definiendi*: VITR. 8, 1, 1 *capita fontium* sic erunt experienda, uti procumbatur in dentes . . . et in terra mento collocato et fulto prospiciantur eae regiones; sic enim non errabit excelsius quam oporteat visus, cum erit immotum mentum, sed libratam altitudinem in regionibus certa -e designabit. *inde i. q. pars definiendo constituta*: HYG. astr. 1, 6 p. 24, 7 *sqq.* in triginta partes unumquodque hemisphaerium dividitur. . . . deinde . . . sex partibus ex utraque -e sumptis circulus ducitur. p. 26, 10 si non in triginta partes . . . hemisphaerium dividatur, sed in alias quotlibet -es. 2 *i. q. circuitus*: VITR. 2, 8, 13 conspicitur . . . forum et portus moeniumque tota -o. 3 *i. q. locus definitus*: VITR. 10, 9, 1 cum finitum locum habeat in se rota ab eoque incipiat progrediens in solo viae facere versationem, perveniendo ad eam -em . . . certum modum spatii habeat peractum. 4 *i. q. finis, terminus*: *de finibus agrorum*: FRONTIN. grom. p. 15, 10 Th. agrorum extremitas flexuosa et inaequali[s] clauditur -e. AGENN. grom. p. 28, 27 Th. genus -is (HYG. grom. p. 91, 1. 3. 94, 12). p. 29, 6 aspectum . . . -is. HYG. grom. p. 91, 2 Th. sunt . . . arbores . . . loco -is. p. 94, 9 consuetudines -um. *de fine, parte extrema aliarum rerum*: HYG. astr. 1, 5 occasus *est* . . . erepta *species* ab oculis visa in -e mundi (*verba* in -e mundi *vulgo in initio cap. 6 posita huc referenda esse monuit Bursian*). 3, 20 p. 90, 3 inter huius (*Aurigae*) -em corporis et Arietis caudam stellae sunt septem. CHIRON 733 ibi venae -es habent. *de fine libri, enuntiati sim.*: VITR. 3 praef. 4 ita -em primo volumine (volumini *Schneider*) constitui. 10 praef. 4 in hoc *volumine*, quod -em summam corporis habet constitutam. DIOM. gramm. I 466, 15 comma est iuncturae -o (*cf.* GRAMM. VI 273, 2 distinctio est temporis et sensus -o). *adde de extrema syllaba*: PROB. nom. gramm. IV 209, 1 dativo . . . et ablativo non sonat latina -o. B *spectat ad tempus*: VITR. 9, 8, 10 *bulla* menstruis -bus imagines efficit horarum et dierum. *adde i. q. finis vitae, mors*: VVLG. Sirach 40, 2 dies -is (ἡμέρα τελευτῆς). CORP. IX 984, 9 usque in diem -is sues (*i. suae*). *fort. huc referend.* CORP. VI 26338, *v. l. 49.*

II *translate*: A *i. q. perfectio*: VITR. 2, 1, 8 quibus rationibus enutritae et progressae sint gradatim ad hanc -em *origines aedificiorum.* B *i. q. definitio*: 1 *generatim*: a *in arte musica, i. q. locus definitus, circumscriptus*: VITR. 5, 4, 1 *harmonicen* si volumus explicare, necesse est etiam graecis verbis uti. . . . itaque . . . quam apertissime ex Aristoxeni scripturis interpretabor et eius diagramma subscribam -esque sonituum designabo. 5, 4, 2 continuata vox neque in -bus (*ἐπ' αὐτῶν τῶν περάτων Aristox. harm. 8 p. 12, 6 Marq.*) consistit neque in loco ullo, efficitque terminationes non apparentes. *ibid.* cum flectitur immutatione, vox statuit se in alicuius sonitus -e (*ἐπὶ μιᾶς τάσεως ibid. 8 p. 12, 9*), deinde in alterius, et id ultro citro crebre faciendo ⟨non⟩ constans apparet sensibus. *ibid.* modulationis . . intervallis ea (*vox*) cum versatur, et unde initium fecit et ubi desiit, apparet in sonorum patentibus -bus (*τὰς . . . τάσεις . . . φανεράς ibid. 10 p. 14, 12*). 5, 4, 8 *concentus* a numero nomina ceperunt, quod, cum vox constiterit in una sonorum -e ab eaque se flectens mutaverit et pervenerit in quartam terminationem, appellatur diatessaron, in quintam diapente. 5, 4, 9 non . . . inter duo intervalla, cum chordarum sonitus aut vocis cantus factus fuerit, nec inter tria aut sex (*sic Wilmanns*, in tertia aut sexta *trad.*) aut septem (septima *v. l.*) possunt consonantiae fieri, sed . . . diatessaron et diapente et ex ordine ad disdiapason convenientiae ex natura vocis congruentes habent -es. b *i. q. praeceptum, iussum, regula*: VITR. 5, 12, 7 de magnitudinibus *navaliorum* . . . -o nulla debet esse. FEST. p. 294 supellectilis recto casu et senis ratione dicebantur, quae nunc contraria videntur esse -i portionis (-is proportioni *Müller. seq. syn.* praeceptum). PLIN. dub. serm. frg. Char. gramm I 141, 17 nec -em ullam in monosyllabis . . . grammatici temptant. PROB Gell. 13, 21 (20), 1 non -es praerancidas neque fetutinas grammaticas spectaveris. GELL. 15, 9, 11 quo rescinderet -em fictam (ROMAN. Char. gramm. I 137, 17 contra -em. 142, 9 -o . . . eiusmodi [*praeced. syn.* regula]). TERT. pudic. 12 p. 242, 28 neque idololatriae . . . pax . . . redditur. de qua -e sua apostolos excidisse . . . non licet credere. LIB. col. II p. 261, 14 ea lege et -e. CORP. VI 26338 hos ab animo potuit disiungere nemo nisi -o fati (*v. l. 15*). *adde fere i. q. iudicium*: GREG. M. epist. 9, 68 nec haec amplius sine -e causa remaneat. c *i. q. significatio*: DIOM. gramm. I 403, 24 adverbio . . . sunt discrimina generalia tria, forma, modus, -o (*cf.* COMINIAN. Char. gramm. I 181, 2 significatio, figura, comparatio). 403, 26 forma continet aut simplicem aut compositam; modus continet quantitatem, ut plus minus; -o continet summam. *i. q. status finitus*: CLEDON. gramm. V 50, 8 *pronomina* finita sunt secundum -em personae, ut ait Plinius (*cf.* 50, 5 certas personas). 2 *speciatim*: a *t. t. philos., rhet.*: VITR. 3 praef. 4 rationes . . . architecturae partitione distribui -busque terminavi. SEN. contr. 7, 5 (20), 11 haec -o (definitio *v. l.*) . . . ridicula est. SEN. clem. 2, 3, 1 -o . . . rem comprehendat (QVINT. decl. 247 p. 10, 10 haec . . . comprehendenda sunt -bus). 2, 3, 2 illa -o contradictiones inveniet. 2, 4, 2 extra -em nostram cadit. dial. 3, 3, 3 Aristotelis -o . . . a nostra abest. 7, 4, 1 -o summi boni. epist. 121, 10 -em . . . obscuram (*cf.* QVINT. inst. 7, 3, 20 an ambigua an contraria an communis. 7, 3, 24 falsam. 7, 3, 26 inanis. 7, 3, 35 certa. 7, 8, 1 infirma est. 12, 1, 44 sit . . . vera -o, oratorem esse virum bonum dicendi peritum. decl. 247 p. 10, 20 plenam. PHOEBAD. c. Arrian. 16 p. 25^{C} profana et sacrilega). epist. 121, 11 ab animalibus constitutionis -em intellegi dicerem, non ipsam constitutionem (*cf.* QVINT. decl. 247 p. 11, 7 in -e uxoris [*ibid.* uxor est, quae *eqs.*]). QVINT. inst. 5, 10, 54 ducuntur . . . argumenta ex -e (*i. gr.* ὁρισμός) seu fine (*i. gr.* ὅρος); nam utroque modo traditur. 5, 10, 61 diligentem -is comprehensionem. 7, 3, 19 et nostra confirmanda est et adversae partis destruenda -o (*cf.* decl. 247 p. 10, 21 *sq.* nec tam in subvertenda ea [*i. finitione adversae partis*] morari debemus quam in confirmanda nostra. sit ergo, ut non infirmandae -is genus sit: at convincenda nimis plena. 342 p. 349, 6 repellenda est . . . -o partis adversae [*syn.* finis]). 7, 3, 23. uterque -em alterius impugnat. 7, 10, 1 est . . . quaedam inter hos status (*-em et syllogismum*) cognatio. nam et in -e, quae sit voluntas nominis, quaeritur ⟨e⟩t in syllogismo, qui secundus a -e status est, qui⟨a⟩ spectatur, quid voluerit scriptor. 9, 3, 91 sive hoc nomine (*sc. figurae*) significatur comprehensa breviter sententia seu -o. 12, 2, 13 *dialectica pars* utilis et -bus et comprehensionibus. LACT. ira 17, 13

[*Bacherler*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quae ratio esset irae, apparet ex -bus eorum *philosophorum*.
b *t. t. rhet., i. q. status finiticus, gr.* ὅρος (*cf.* QVINT. inst. 3, 6, 5 'an fecerit? ... quid fecerit?' quia ex his apparet illud coniectura, hoc -e quaerendum..., erit quaestio coniecturalis vel finitivi status): QVINT. inst. 3, 6, 33 ab Archedemo qualitas exclusa est, ... ab his repudiata -o. 3, 6, 47 στάσιν ... ὑπαλλακτικήν, ea -o est. 3, 6, 53 proprietatem, id est ἰδιότητα, quo verbo -o ostenditur. 3, 6, 66 tres rationales status: coniecturam, qualitatem, -em (*cf.* 3, 6, 37. 38. 46. 50. 51. 82. 86. 89. 103. 3, 8, 4. 5). 5, 10, 36 -is... quaestiones (6, 4, 4). 5, 13, 19 aut ... coniectura excutiuntur, an vera sint, aut -e, an propria, aut qualitate, an inhonesta. 7, 3, 1 sequitur coniecturam -o. 7, 3, 2 interim a qualitate ad -em descenditur. ... -o igitur ⟨est⟩ rei propositae propria et dilucida et breviter comprehensa verbis enuntiatio. 7, 3, 8 -em esse de eodem et de altero (*gr.* περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ θατέρου). 7, 3, 28 sit causae nostrae conveniens -o. ... huc pertinebunt probationes, quas Cicero (*top. 88*) dicit proprias esse -is (*sic Badius*, -es *codd.*). 9, 2, 105 idem valeant, quae videntur esse diversa, ut non is demum sit veneficus, qui vitam abstulit data potione, sed etiam, qui mentem, quod est in parte -is. 12, 2, 15 in tanta causarum ... varietate, cum alia coniectura quaerantur, alia -bus concludantur *eqs.* decl. 292 p. 162, 23 circa ius illud est, ut -e tractetur. *inter* 'virtutes orationis' *enumeratur* -o: QVINT. inst. 9, 2, 2.

syn.: ad II: finis (*v. p. 802, 78*), lex (LIB. col. II p. 261, 14), praeceptum (FEST. p. 294), regula (ROMAN. Char. gramm. I 137, 17). *Bacherler.*

˟fīnītīvus, -a, -um [*a* finitus, finire. *Th.*]. *distinguuntur* finitus *et* -us: DIFF. ed. Beck p. 57, 20 finitum est, quod iam finem accepit; -um, quod potest finiri, tamquam 'coactum' vel 'coactivum'. *est sermonis pedestris inde a* PALAEM. gramm. *et* QVINT.

i. q. finiens vel finitus, finalis, definitivus: **1** *generaliter: i. q. in fine rei positus, terminans rem*: MAR. VICTORIN. gramm. VI 7, 17 -ae litterae (MART. CAP. 3, 240 *littera f* nullum ... claudit -a sermonem). NOVELL. Iust. 10 praef. 1 nihil ... petentibus factum est -um, donec *eqs.* (*i. nullus finis factus est.* οὐδὲ ... γέγονε πέρας). 134, 3, 1 usque ad -um (*i. definitivum*)...iudicium (μέχρι τελείας κρίσεως). **2** *speciatim*: **a** *t. t. rhet.*: status -us *i. constitutio definitiva,* στάσις ὁριστική: QVINT. inst. 3, 6, 5 erit quaestio...-i status (3, 6, 31. 103. 12, 2, 19 FORTVN. rhet. 1, 13 p. 91, 5 IVL. SEV. rhet. 15 p. 363, 2 SERV. auct. Aen. 10, 68 *al.* CASSIOD. art. 3 p. 1197^B constitutio). 3, 6, 37 de nomine, id est -am (*sc. quaestionem*. 7, 3, 36 hic ... videri potest -a *quaestio*. SVLP. VICT. rhet. 39 p. 337, 8 -a quaestio est, an *eqs.* IVL. VICT. rhet. 3, 3 p. 377, 30 *al.*). SVLP. VICT. rhet. 38 p. 335, 29 circumscriptionum actiones...-as esse (*i. ad statum definitivum pertinere*). EVGRAPH. Ter. Hec. 85 p. 264, 20 argumenta.
b *t. t. gramm.*: modus (CHAR. gramm. I 169, 7 *al.* DIOM. gramm. I 338, 16 *al.; sing. saepe pro subst.*: CHAR. gramm. I 171, 16 *al., cf. l. 49*), qualitas (PROB. frg. 85 Aist. CHAR. gramm. I 169, 7 *al.*), tempus (CHAR. gramm. I 173, 21 *al.*) *sim., i. q. indicativus, pronuntiativus, definitivus,* ὁριστικὴ ἔγκλισις (*cf.* GLOSS. ὁριστικός indicativus -us). -a *interdum pro subst.* (*ex. gr.* CHAR. gramm. I 171, 21 *al., cf. l. 51. 52*): PALAEM. Char. gramm. I 226, 12 'cum' iungitur modo -is, modo subiunctivis, velut 'cum ... dicebam', item ceteris -is temporibus. 226, 22 futuro ... -orum. *al.* 227, 24 species (DOSITH. gramm. VII 418, 14). CHAR. gramm. I 169, 12 verbum (170, 32 *al.*). 172, 32 futuro -o DIOM. gramm. I 349, 34 ex secunda persona -a (350, 10). 388, 20 sermo. coniunctiones: PALAEM. Char. gramm. I 226, 4 dum, postquam *eqs.* adverbia: CHAR. gramm. I 187, 32 temporis -a adverbia: hodie, cras *eqs.* (*opp.* infinitiva velut olim, aliquando *sim.*). pronomina, *i. finita*: CHAR. gramm. I 268, 22 cum -a pronomina pro qualitatis significatione ponuntur, ut 'hunc ...' pro 'talem'. DIOM. gramm. I 329, 32 declinationes pronominum -ae sive absolutae. 454, 6 si -um *pronomen* pro infinito ponamus, id est, si dicamus de absente 'hic fecit'. *species verbi, opp.* incohativa: DIOM. gramm. I 343, 29 verbi species ... -a, ..., ut perfectum admittat (*cf. antea* incohativa perfecto tempore definire). *dubium an huc pertineat*: 353, 9 'amor' verbum absolutum -um. -a *sc. ars, pars grammaticae*: DIOM. gramm. I 426, 17 horistice est -a, quae praecepta demonstrat. *nota i. q. compendiarius, abbreviatus*: EXPLAN. in Don. gramm. IV 505, 8 *quae modo concessivo proferuntur, velut 'viceris'*, et -a dicuntur; ista enim omnia compendium nobis praestant.

syn.: absolutus (*supra l. 61*). *oppos.*: incohativus (*l. 64*), infinitus (*l. 61*), infinitivus (*l. 57*), subiunctivus (*l. 51*). *Bauer.*

fīnītor, -ōris *m. a* finio. *de notione*: NON. p. 11, 22 -es dicebantur, quos nunc agrimensores dicimus: dicti quod finis dividerent. GLOSS. -es (enitores *cod.*) agri mensores.

I *subst.*: **A** *munus publicum, i. q. agrimensor*: PLAVT. Poen. 49 (*trop. in ioco*) *argumenti* regiones limites confinia determinabo: ei rei ego -r factus sum. CIC. leg. agr. 2, 32 -es (*sic A. Augustinus*, ianitores *codd.*) ex equestri loco ducentos ... constituit *Ti. Gracchus*. 2, 34 quaestori permittant, -em mittant, ratum sit quod -r uni illi (ulli *pars codd.*), a quo missus erit, renuntiaverit. 2, 45 cum illa delecta -um iuventute. 2, 53 ponite ante oculos vobis Rullum in Ponto inter nostra atque hostium castra hasta posita cum suis formosis -bus auctionantem. **B** *is qui rei alicui finem, modum imponit*: PERS. 6, 80 iuventus, Chrysippe, tui -r acervi. STAT. Theb. 8, 91 *Iuppiter* o cunctis -r maxime rerum, at mihi ... et sator. **C** *in arte rhet., i. q. definitor* (*qui causam definit*): IVL. VICT. rhet. 3, 3 p. 377, 34 semper sive in simplici sive duplici (*sc. quaestione finitiva*) -r eo, quod est, nititur: infirmat (infirmatur *trad., em. Christ*) diffors (*sc. oratio, qua accusatoris definitio refutatur*) eo, quod deest.

II *quasi adi., t. t. astr.*: SEN. nat. 5, 17, 3 hunc circulum Graeci horizonta vocant, nostri -em, alii finientem (*cf.* MART. CAP. 8, 826 *unus e circulis* horizon vel -r perhibetur). LVCAN. 9, 496 nec sidera tota ostendit Libycae -r circulus orae (CENS. 17, 4 MART. CAP. 8, 836). MART. CAP. 8, 818 ex parallelis (*circulis*) primus est is, qui ... contingens confinia -is numquam mersus assurgit, qui septentrionalis circulus perhibetur (*cf.* 8, 822 circuli ... horizontis). 8, 826 *Galaxeas* confinio septentrionalis circuli natus in -em (*sc. circulum*) antarcticae regionis acclinans paene totum videtur permeare caelum.

opp.: sator (STAT. Theb. 8, 91). *Bacherler.*

fīnitumus *v.* finitimus *p. 799, 65. 67 sqq.*

fīnītus *v.* finio. *cf. Onomast.* **fīnix** *v.* phoenix.

finticis (fictilis GLOSS. III 612, 1) consolda GLOSS. III 590, 56. 612, 1. 624, 21, *ubi* φιντικίς *Bücheler coll.* DIOSC. 2, 58. *herbae nomen.*

*?***fintinnio,** -īre. SVET. frg. p. 253 R. hirundinum [fintinnire vel] minurrire (*verba inclusa nituntur solo testimonio Hugutionis*).

fīo *v.* facio. **firctum** *v.* fertum. [*Vollmer.*

fircus *v.* hircus.

firmāmen, -inis *n.* [*a* firmare, *cf. c.* firmamentum. *Th.*]. *i. q. firmamentum*: OV. met. 10, 491 crura loquentis terra supervenit, ruptosque obliqua per ungues porrigitur radix, longi -a trunci. SEN. Herc. f. 1251 unicum lapsae domus -n ... temet, *o Hercule*, reserva.
dub.: DESCENS. Christi rec. A 7 Iesus ... firma ima carcerum confregit, *ubi Loefstedt, Comm. z. Peregr. Aeth. p. 265, 1 coni.* firmamina.

˟firmāmentum, -ī *n.* [*a* firmare. *Th.*]. *pro masc. habet* ITALA psalm. 104, 16 (Veron.) omnem -um. *de notione*: PAVL. FEST. p. 99 herma a Graecis ponitur pro -o. HIER. nom. hebr. p. 49, 1 samech -um, quidam erectionem vel adiutorium sive fulturam putant (p. 160, 9). GLOSS. tuitio, munimen. solidamentum. στερέωμα. βεβαίωμα. στήριγμα. *de usu: legitur inde ab* AFRAN. com. 241; *deest apud* LVCR. CATVLL. VARRONEM SALL. NEP. VERG. HOR. TIB. PROP. VITR. PLIN. nat. PLIN. epist.; *frequentant* RHET. (*inde a* RHET. Her. *et* CIC.) *et* ECCL.

I *i. q. munimentum*: **A** *sensu strictiore*: **1** *pertinet ad structuras aedificiorum*: CAES. civ. 2, 15, 2 traversaria tigna iniciuntur, quae -o esse possint. LIV. 33, 5, 5 vallo ... Graeci usi sunt, sed usum nec ad commoditatem ferendi nec ad ipsius munitionis -um aptaverunt. SEN. benef. 3, 29, 5 innituntur fundamentis suis templa ...; tamen, quae in -um totius operis iacta sunt, latent. nat. 3, 27, 6 frustra titubantium fultura temptatur: omne enim -um in lubrico (-ca *Gercke, sed cf.* CIC. orat. 98) figitur et lutosa humo. 6, 9, 3 cum exustae trabes sunt aut corrupta, quae superioribus -um dabant, tunc ... fastigia concidunt. LEX met. Vipasc. (Corp. II 5181) 6 pilas aut fulturas -i causa relictas. HIER. in Is. 26, 1 p. 344 pro eo quod nos vertimus, 'antemurale' (VVLG. ponetur ... murus et antemurale) Symmachus '-um' interpretatus est: ut ipsi muri munitionibus cincti sint et vallo fossaque et aliis muris, quos in aedificatione castrorum solent 'loriculas' dicere. LEX Sal. 12 add. 1 (*H*) domus si pro -o iberus (*signif. incert.*) habuisse putatur. *i. q. munitio*: ITALA Mich. 5, 11 (Weing.) auferam omnia -a tua (ὀχυρώματα, VVLG. munitiones). AVG. in Iob p. 519, 15 'sit mihi civitas sepulcrum, super cuius muros saliebam': societatem illam Babyloniae ..., de cuius tamquam -o et munimine superbiebat. **2** *pertinet ad structuras corporum*: SEN. dial. 4, 1, 2 in corpore nostro ossa nervique et articuli, -a totius. epist. 102, 25 ossa nervique, -a fluidorum et labentium (AVG. epist. 140, 36 quid sunt ossa nisi corporis -a?). GELL. 13, 23, 9 *Graeci* vincula et -a membrorum νεῦρα dicunt.

B *sensu latiore et translate*: **1** *generatim*: **a** *de hominibus* (*gentibus sim.*): AFRAN. com. 241 uxorem quaerit, -um familiae. CIC. Manil. 10 *partis* Sertorianae et Hispaniensis, quae multo plus -i ac roboris habebat. LIV. 29, 2, 10 legionem ex subsidiis in primam aciem -um ducit. 36, 18, 2 Macedonum robur ... velut -um circa ... munitiones constituit. VAL. MAX. 6, 1 pr. feminarum praecipuum -um, pudicitia. 7, 6, 1 mancipia velut praecipuum -um exercitui ... adiecit. SEN. contr. 2, 7 (15), 9 adversus omnes illecebras ... muliebribus ingeniis est veluti solum -um in nullam incidisse fabulam. VVLG. II reg. 22, 19 factus est dominus -um meum (psalm. 17, 3. 70, 3 PSALT. Rom. 30, 4). psalm. 24, 14 -um est dominus timentibus eum. Sirach 49, 17 -um gentis, rector fratrum. MAX. TAVR. hom. 69 ad ecclesiae solacium atque ... credentium -um. *adde i. q. amuletum*: DAMIG. lapid. 18 *lapis odontolycius* pro -o infantibus tutamen firmum praebet. **b** *de rebus*: CIC. Cluent. 5 parum -i et parum virium veritas habet. Mur. 58 -um (fundamentum *cod. Paris., prob. Clark*) ac robur totius accusationis (*cf.* SEN. dial. 3, 20, 7 *magnitudinis* -um roburque bonitas est). Planc. 23 ornamentum civitatis, -um rei publicae publicanorum ordine continetur (rep. 2, 17 Att. 1, 18, 3). Phil. 3, 13 *Gallia* -um imperii (SEN. dial. 6, 20, 4 Cn. Pompeium, decus ... -umque imperii). Tusc. 4, 7 -um ... disciplinae. Lael. 65 -um ... stabilitatis constantiaeque est eius ... fides. SEN. epist. 31, 3 unum bonum est, quod beatae vitae causa et -um
[*Bacherler*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est, sibi fidere. TAC. hist. 5, 8 honor sacerdotii -um potentiae assumebatur. TERT. anim. 38 p. 366,11 animae . . . habenti sua -a et propriae condicionis alimenta. CYPR. domin. orat. 1 -a corroborandae fidei (PRISCILL. tract. 3,69 MAX. TAVR. hom. 80). MAR. VICTORIN. in Ephes. 3,16/7 p. 1269^A firmitas et -um et totus animae ad aeternitatem status 'in veritate' est. AMM. 21,5,3 virtutis vestrae...-o confisus (VVLG. Sirach 34, 19 oculi domini . . . -um virtutis, tegimen ardoris). 22, 16, 22 Solon Romano . . . iuri maximum addidit -um. SCHOL. Cic. Bob. p. 169, 5 St. -um salutis. VVLG. I Tim. 3, 15 ecclesia . . . columna et -um veritatis (AMBR. Iac. 2, 7, 34 *al. cf.* RVFIN. hist. 5, 1, 17 columna et -um ecclesiae). psalm. 104,16 omne -um (στήριγμα) panis contrivit. AVG. pat. 17, 14 cupiditas mundi habet . . . -um ex vinculo consuetudinis. gen. c. Manich. 1, 23, 28 omnia tamquam in -o in regni stabilitate fundata. in psalm. 109, 17 domini iuramentum promissionis est -um (civ. 17, 10 p. 228, 24 D. post . . . promissionis validissima -a. *cf.* DON. Ter. Andr. 200 lege et omine: id est -um per humana et divina). in psalm. 120, 8 pro adiutorio consolationis non ad -um felicitatis. PROSP. in psalm. 103,2 *sanctae scripturae* auctoritatem quasi -um in ecclesia sua posuit *Christus*. 103,12 -a quaedam praeceptorum. CASSIOD. in psalm. 1,6 *homo* quia sua levitate ad -um mandatorum se tenere non potuit, . . . pulvis dicitur. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 1 p. 349^A vinculum quoddam atque -um eorum, quae facta sunt, divina . . . potentia est. *i. q. fundamentum*: GELL. 17, 8, 2 cenae eius (*Tauri philosophi*) fundus et -um omne erat aula (= *olla*) una.

2 *speciatim, in argumentatione*: **a** *i. q. vis probationis*: RHET. Her. 2,7,11 *ostendamus* indignum facinus esse sine testibus coniecturam et suspicionem -i satis habere. CIC. inv. 1, 34 confirmatio est, per quam argumentando nostrae causae fidem et auctoritatem et -um adiungit oratio. Flacc. 92 si ullum -um in illo teste posuisses. IREN. 2, 12, 8 ipso -o ipsorum dissipato. SCHOL. Cic. Bob. p. 105, 24 St. -um adicit huic argumentationi. **b** *i. q. probatio, argumentatio*: MAR. VICTORIN. rhet. 1, 24 p. 213,40 fides est argumentum, quo crimen probamus . . ., auctoritas est argumentum verius atque honestius . . ., -um est creberrima argumentatio. IVL. VICT. rhet. 11 p. 412, 3 partes . . . ita probabiles . . ., ut nullum praeterea -um desiderent. SVLP. VICT. rhet. 37 p. 335, 2 fortasse poterit esse -um etiam ex verbis ipsius legis. HIL. in psalm. 118 heta 16 timorem in postremo, tamquam -um eorum, quae superius sunt dicta, nominari. FILASTR. 127, 3 utrumque si bona interpretatione profertur, rectae fidei -um ostenditur. 143, 1 *LXXII interpretes* . . . ecclesiae catholicae -a certissima tradiderunt. AVG. c. Faust. 8, 2 argute . . . videtur . . . divinarum scripturarum -a compungere talium fabularum sordidus sartor. *t. t. artis rhet., i. q. continens* (*sc. ea orationis pars, quae argumentationem accusatoris* [RHET. Her. CIC. part. 103], *defensoris* [CIC. QVINT.] *continet, gr.* συνέχον): RHET. Her. 1, 16, 26 inventa ratione -um quaerendum est, id est quod continet accusationem, quod affertur contra rationem defensionis; . . . id constituetur hoc modo: cum usus fuerit Orestes ratione hoc pacto: 'iure occidi, illa enim patrem meum occiderat', utetur accusator -o hoc modo: 'at non abs te occidi neque . . . poenas pendere oportuit'. ex ratione defensionis et ex -o accusationis (*cf. p. 804, 78*) iudicii quaestio nascatur oportet. 1, 17, 27 *in coniecturali constitutione* nec ratio, qua re fecerit, quaeritur, fecisse enim negatur: nec -um exquiritur, quoniam non subest ratio. CIC. inv. 1, 18 erit videndum, quae quaestio, quae ratio, quae iudicatio, quod -um causae sit (*cf.* 1, 19 necesse erit quaestiones, rationes, iudicationes, -a reperiri). 1,19 -um est firmissima argumentatio defensoris et appositissima ad iudicationem (*cf.* MAR. VICTORIN. rhet. 1,14 p. 194,4 *sq.*). part. 103 rationem appellemus eam, quae affertur a reo ad recusandum depellendi criminis causa, quae nisi esset, quid defenderet non haberet; -um autem, quod contra ad labefactandam rationem refertur, sine quo accusatio stare non posset. 104 ex rationis . . . et ex -i conflictione et quasi concursu quaestio quaedam exoritur, quam disceptationem voco. *ibid.* rationum et -orum contentio adducit in angustum disceptationem. top. 95 quibus . . . hoc qua de re agitur continetur, ea continentia vocentur, quasi -a defensionis, quibus sublatis defensio nulla sit (*cf.* QVINT. inst. 3, 11, 18 *sq.* Cicero . . . in rhetoricis [*inv. 1, 19*] . . . Hermagoran est secutus. in topicis [*95*] . . . quibus id [*sc.* κρινόμενον] contineatur, continentia, quasi -a defensionis *vocat.* at in partitionibus oratoriis [*103*] -um, quod opponitur defensioni, quia continens, quod primum sit, ab accusatore dicatur, ratio a reo, ex rationis et -i quaestione disceptatio sit iudicationum). QVINT. inst. 3, 11, 1 intuendum . . . Hermagorae videtur, quid sit quaestio, ratio, iudicatio, vel ut alii vocant, -um. 3, 11, 9 συνέχον . . ., quod . . . continens alii, -um alii putant.

II *apud* ECCL. *de caelo* (*gr.* στερέωμα): VVLG. gen. 1, 6 fiat -um in medio aquarum et dividat aquas ab aquis. 1, 7 fecit deus -um divisitque aquas, quae erant sub -o, ab his, quae erant super -um. 1, 8 vocavit . . . deus -um caelum (AVG. civ. 12, 20 p. 543, 14 D. *cf.* MAR. VICTORIN. in Ephes. 4, 10 p. 1274^B -um . . ., quod appellatur caelum. HIL. in psalm. 135,9 *caelum* totum -um nuncupans. PS. HIL. libell. 5. RVFIN. Clement. 9, 3 interiectu -i huius, quod caelum appellatur. Orig. in psalm. 36 hom. 2, 4 caelum istud quod intuemur proprie -um dicitur. Orig. in num. 26,5 caelum istud visibile non ab initio caelum dictum est, sed prius -um. AVG. gen. ad litt. imperf. p. 479,17 -um . . . quod caelum postea vocavit deus [*cf.* p. 479, 27. 481, 25]). gen. 1, 14 fiant luminaria in -o caeli (1,15. 17. 20 Sirach 43, 9 Dan. 3,56 *et passim apud* ECCL.; *nota pluralem* ASSVMPT. Moys. 12, 9 omnia ⟨caeli *add. Charles*⟩ -a). III reg. 8,49 in caelo, in -o solii tui. Dan. 12,3 fulgebunt quasi splendor -i. TERT. bapt. 3 p. 203, 6 ut -um caeleste (AVG. civ. 10, 27 p. 444, 2 D.) suspenderet in medietate, distinctis aquis fecit deus. AMBR. hex. 2, 4, 16 a firmitate -um nuncupatum est vel quod divina virtute firmatum est; . . . -um dicitur, quod non sit invalidum nec remissum (*cf.* AVG. gen. ad litt. 2, 10 p. 48, 12 -um . . . non propter stationem, sed propter firmitatem aut propter intransgressibilem terminum superiorum et inferiorum aquarum vocatum. EVSTATH. Bas. hex. 3,4 p. 894^B scriptura consuevit illud corpus, quod est validum nimis et solidum, vocare -um. ISID. nat. 13, 1 circulum inferioris caeli . . . solidavit nuncupans eum -um propter sustentationem superiorum aquarum). HIER. in Gal. 6,15 p. 532 in sole et luna, -o et stellis. in Eph. lib. 3 praef. p. 634 qui iustus est, nisi fuerit eruditus, tam procul sit a sapiente iusto, quam est stellarum fulgor a lumine -i. AVG. gen. ad litt. 2, 1 p. 32, 17 an ipse aer vocetur -um, merito quaeri potest. 2, 4 p. 37, 12 cum . . probasset et hunc aerem (*ubi aves volant*) caelum dici, nulla alia causa etiam -um appellatum voluit existimari, nisi quia *dividit vapores aquarum et aquas in terris fluitantes.* 3, 1 p. 63, 10 *aer* caeli nomen acceperit; sed nescio, utrum etiam -um possit vocari. 5,5 p. 146, 20 -um, unde corporeus incipit mundus. gen. ad litt. imperf. 9 p. 481, 18 non . . . omne -um caelum est (*antecedit* VVLG. gen. 1, 8 vocavitque deus -um caelum). COMPVT. cod. Col. prol. 4 p. 231 sequenti diae (*i. die*) fecisset -um caelum *deus.* CLAVD. MAM. anim. 2,12 p. 145, 12 visibile -um . . . caelo invisibili cedere. *trop.*: VVLG. psalm. 150, 1 laudate eum in -o virtutis eius. PROSP. sent. 120 sicut stellas caeli non extinguit nox, sic montes fidelium adhaerentes -o sanctae scripturae non obscurat mundana iniquitas. VEREC. in cant. 9, 34 possumus . . . stellarum nomine sanctos agnoscere, qui in -o ecclesiae positi carnalibus scientiae lumen infundant. FACVND. defens. 12, 2 p. 835^D *Leo* velut aeterna lege praefixus in quodam suae dignitatis et fidei -o, sic luce veritatis irradiat.

III *i. q. auctoritas, firmitas*: FILASTR. 119, 1 prioris legis -a decernit. 129, 9 saeculares homines . . . pagana mendacia potius quam . . . Christianae legis antiqua et vera arcana desiderant colere ac sequi -a. HEGES 1, 46, 1 nuncupetur rex Archelaus ita tamen ut . . . ei (*Caesari*) arbitrium et -um omnium dispositionum suarum reservaret. COD. Theod. 4, 4, 5 (*a. 416*) nemo scriptis auferat robur et non scriptis . . . ingerat -um.

syn.: *ad I A*: munimen (AVG. in Iob p. 519,15). *ad I B*: adiutorium (AVG. in psalm. 120,8), firmitas (*p. 805, 5*), fundus (GELL. 17, 8, 2), robur (*p. 804, 65. 78 sqq. cf. 77 vires*). *ad II*: caelum. *ad III*: robur. *opp.*: *ad I B*: ratio (*p. 805, 46 sqq.*). *ad III*: mendacium.

firmātio, -ōnis *f.* [*a* firmare. *Th.*] [*corrupt. et dub.*: PLIN. nat. 17, 258 similis fimi ratio (-o *trad.*). THEOD. MOPS. in I Tim. 3, 1 p. 97, 12 *amen* affirmatione (ad -em *coni. Swete*, affirmative *Stangl*) dictum et ob maiorem positum firmitatem.] *i. q. confirmatio* (*v. vol. IV p. 218, 22 sq.*): MART. CAP. 5, 474 cum . . . obieceris 'occidisti' ut doceas, argumentatione -e uteris, maxime cum negatur. *i. q. duritia, soliditas*: EVSTATH. Bas. hex. 3, 4 p. 894^B spissitudinis . . . duritiem, quia spiritus . . . efficit sonum tonitrualem, -em tonationis (*gr.* στερέωσιν) appellat. *i. q. probatio* (*cf.* firmo *p. 812, 12. 17 sq.*): NOVELL. Iust. 113, 3 ante ipsam personarum -em (*gr.* βεβαίωσις. *ibid.* circa ipsam personarum -em).

firmātor, -ōris *m. a* firmare. GLOSS. demorator: retentor, ligator, -r. *is qui firmat*: TAC. ann. 2, 46 missus . . . Drusus . . . paci -r (DICT. 5, 10 -es pactae pacis ad Troiam eunt decem lecti duces). PLIN. epist. 10,29,1 ut te *Traianum* conditorem disciplinae militaris -emque consulerem. CORP. III 12351 C. Messio . . . reparatori disciplinae militaris, fundatori sacr. urbis, -i spe⟨ratrici⟩s fo⟨rtunae(?)⟩.

fem. **firmātrīx**, -īcis. LAVRENT. eleem. p. 115^D dextera mea . . . salvatrix animae meae, -x cordis, munimen corporis.

firmē *v.* firmus. **firmis**, -e *v. p. 812, 77 sqq.*

***firmitās**, -ātis *f. a* firmus. *plur.*: VITR. 2, 6, 1. GLOSS. robor. βεβαιότης. ἐνσθένεια. *legitur inde a* PLAVTO (*bis*) *et* CIC. *apud prosae orationis scriptores.* [*francog. vet.* ferté. *M.-L.*]

I *i. q. robur, vigor*: **A** *de animantibus* (*i. q. gravitas, constantia*): **1** *spectat ad animum* (*cf. p. 807, 47 sqq.*): PLAVT. Most. 122 (*in comparatione hominum et aedium*) *parentes* fundamentum substruont liberorum; extollunt, parant sedulo in -em. CIC. ac. 2, 53 quaerimus gravitatis, constantiae, -is, sapientiae iudicium, utimur exemplis somniantium, furiosorum, ebriosorum. 2, 66 quid loquar de -e sapientis? fin. 5, 12 plus in virtute teneamus, quam ille tenuit, -is et roboris. Phil. 1, 33 novi -em tuam. SEN. dial. 12, 17, 1 illorum imitari -em in perferendis doloribus. epist. 18,3 argumentum -is suae capit, si ad blanda . . . nec it nec abducitur. VVLG. II Petr. 3, 17 ne insipientium errore traducti excidatis a propria -e (στηριγμοῦ). AVG. civ. 14, 9 p. 21, 2 D. *cives civitatis dei* sicuti se infirmitas eorum -sque habuerit, metuunt temptari, cupiunt temptari. agon. 11, 12 humana creatura . . . in pristinam -em revocabatur (*opp.* infirmitates). *adde in dicendo*: BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 11 iudicium

[*Bacherler*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

suum, quod tanta -e ac magnitudine direxit in exturbando Antonio *Cicero*. *trop.* (*cf. 2*): TAC. dial. 23 sanitatem non -e (*sic Acidalius*; infirmitatem *et* infirmitates *trad.*), sed ieiunio consequuntur *oratores quidam*. 2 *spectat ad corpus* (*cf. infra l. 30 sqq.*): CIC. fin. 5, 42 cum ... paulum -is accessit, ... animo utuntur parvuli. Lael. 46 ut quisque minimum -is haberet minimumque virium, ita *eqs.* Tusc. 2, 56 se intendat ad -em. PLANC. Cic. epist. 10, 24, 3 exercitus numero amplissimus, -e exiguus. PLIN. nat. 11, 283 remedium corpulentiae quam -i utilius. PLIN. paneg. 15, 1 terras teneris adhuc annis viri -e lustrasti. SOL. 27, 18 -s *leonum* in capite praecipua. LACT. opif. 3, 11 pecudum -em. 3, 12 *prudentes nolunt* mutorum -em sine ratione (*ibid.* irrationabilem -em). 4, 17 infirmitas... habet in se mortis condicionem, -s vero ubi fuerit, nec senectus locum potest habere nec mors. *adde* (*spectat ad potentiam*): CIC. epist. 11, 12, 1 si aliquid -is nactus sit Antonius.

B *de rebus corporeis*: 1 *spectat ad aedificia sim.*: PLAVT. Most. 819 specta postes... quanta -e facti. CAES. civ. 2, 11, 1 ictum -s materiae sustinet. VITR. 1, 5, 3 muri frontes ... aeternam habeant -em (*cf.* PANEG. 5 [8], 6, 4 murorum ... -s [HIL. in psalm. 144, 13 AMM. 14, 8, 13. PAVL. MED. bened. 2, 3 ac stabilitas]. AMM. 21, 13, 2 moenium). 2, 6, 1 *pulvis cum calce et caemento mixtus* aedificiis ... praestat -es. 2, 8, 10 parietes *latere structi* ad hoc tempus egregiam praestant -em (CASSIOD. var. 7, 17, 1 parietum -s roboratur). PETRON. 97, 8 servus ... claustrorum -em (infirmitatem *trad.*) laxavit. PLIN. nat. 36, 105 obnixa -s *cloacarum* resistit. TAC. hist. 2, 34 *ancorae* pontis -em continerent. PANEG. 7 (6), 13, 3 molium fundamenta ... fidam et stabilem -em habitura (SOL. 52, 43 fundamento extraordinariae -is). AMM. 24. 4, 10 propugnaculorum -e. VVLG. II Macc. 10, 34 loci -e confisi (ἐρυμνότητι). MACR. sat. 3, 6, 8 continuam saxi, id est insulae (*Deli*), -em. 2 *de corpore (cf. p. 808, 27 sq.), membris*: CIC. Tusc. 4, 30 sunt ... in corpore praecipua, pulchritudo, vires, valetudo, -s, velocitas, sunt item in animo. 5, 40 qui ... poterit aut corporis -e aut fortunae stabilitate confidere? (Phil. 2, 63 gladiatoria [SEN. suas. 6, 3 QVINT. inst. 8, 4, 16. 9, 4, 23]. NEP. Alc. 11, 3 Epam. 3, 1. VITR. 4, 1, 6 proportionem et -em et venustatem. SEN. dial. 5, 5, 1 QVINT. inst. 11, 3, 19 PLIN. paneg. 4, 7. SOL. 27, 41 incredibili. LACT. opif. 3, 17. *ibid.* magnitudo virium). SEN. contr. 1 praef. 2 nervorum -em fatigaverit. VAL. MAX. 1, 7, 4 recuperata membrorum -e. 8, 7, 1 -em lateris ... quassatam (8, 7 ext. 1. QVINT. inst. 11, 3, 16 lateris pectorisve). SEN. epist. 92, 19 *dentium* sanitas -sque (PLIN. nat. 18, 114. 23, 77). dial. 5, 36, 1 sensus perducendi sunt ad -em. QVINT. inst. 10, 7, 26 vocis -em (GELL. 2, 3, 4 -s et vigor vocis. *cf.* MART. CAP. 5, 541 bonitas vocis constat ex claritate, -e, suavitate). 12, 15. 1 memoriae. SOL. 32, 24 cutis. PALLAD. 4, 13, 4 ungularum. *fere i. q. sanitas*: HIER. epist. 54, 9, 10 si... stomachi -s patitur..., aquam in potum sume. 3 *in universum*: VITR. 1, 4, 3 calor ... excoquet e rebus -em.

C *de rebus incorporeis*: CIC. Sest. 95 ut eum ... tanta ... -e animi se in rempublicam fuisse paeniteat (Att. 12. 38, 3. 12, 40, 3 constantia et -s [*v. vol. IV p. 506, 60 sqq.*]. fin. 1, 40 Tusc. 5, 74 VAL. MAX. 4, 1, 13 SEN. dial. 2, 13, 1. CVRT. 7, 9, 1 *opp.* corporis vigor. *al. cf.* SEN. dial. 2, 3, 4 certissima -s habeatur, quae omnes incursus respuit. 11, 5, 5 animum ... exploratae ... -is. PS. QVINT. decl. 15, 4 animum ... accusatoria -e robustum. APVL. Plat. 1, 18 -s mentis ... corporis viribus non sit inferior. RVFIN. hist. mon. 19 p. 442[B] cordis). Tusc. 4, 31 in animo opinionum iudiciorumque aequabilitas et constantia cum -e quadam et stabilitate virtutem subsequens... pulchritudo vocatur. Lael. 19 *amicitia cum propinquis* non satis habet -is. VAL. MAX. 1, 7 ext. 3 *poetae Simonidis* admonitionem consilii -e roborarunt *dii*. SEN. epist. 74, 15 virium ... maior ... et aequabilior -s. SVET. Vesp. 7, 1 de -e imperii (*cf.* PANEG. 6 [7], 10, 2 *respublica* non caruit pristina -e. AVG. civ. 10, 32 p. 455, 3 D. regnum non temporali fastigio nutabundum, sed aeternitatis -e securum). AVR. Fronto p. 85, 14 N. accedit ... mihi -s ad deligendum (*i. diligendum*). DIOM. gramm. I 469, 18 quotiens una pars orationis anapaestum et trochaeum receperit, ... nescio quomodo in utriusque confinio retentus spiritus ac restitutus affert quandam compositioni -em (*antecedit* mollem et quasi lubricam structuram. *cf. in argumentatione, i. q. vis probationis*: SCHOL. Cic. Bob. p. 114, 6 St. *orator* noluit id [*exemplum de Oreste*] in primo constituere nec in postremo, sed in medio, ut utrimque -em de exemplis verioribus mutuetur: cui ... quamvis ... levi ... -em pariat orator. *ibid.* 14 scriptorum peritia det exemplo quamvis minus idoneo -em. THEOD. MOPS. in I Tim. 3, 1 *verbum* ob maiorem positum -em). CYPR. epist. 60, 2 laudem virtutis et roboris -em. 67, 9 integram et sinceram fidei vestrae -em servetis (ARNOB. nat. 5, 15 p. 187, 22). ARNOB. nat. 1, 17 p. 13, 20 in ... virtutis -e (*cf.* AVG. civ. 2, 2 p. 55, 8 D. pudicitiae). HIL. trin. 7, 4 *veritas* -em naturae suae requirat. AMM. 21, 14, 3 ferunt ... theologi, in lucem editis hominibus cunctis, salva -e fatali, huiusmodi quaedam velut actus rectura numina sociari. RVFIN. hist. mon. 1 p. 403[D] quanta in humilitate -s et in elatione ruina quam maxima. Orig. princ. 2, 6, 5 propositi. AVG. civ. 16, 32 p. 176, 5 D. *animus* solidatur -e gratiae. 20, 12 p. 435, 28 *caeli* -e illi (*impii*) cruciabuntur ardentissimo zelo (*cf.* epist. 150, 7 caelesti -e persistens). SACR. Leon. p. 367 credendi ... -em. SIDON. epist. 4, 25, 3 rigorem -emque sententiae sanioris.

II *i. q. soliditas, stabilitas, diuturnitas*: A *de rebus incorporeis*: CIC. fin. 3, 50 virtus stabilitatem, -em, constantiam totius vitae complectatur (nat. deor. 1, 99 oris ... habitus ad vitae -em nihil pertinet). PLIN. nat. 20, 43 -em valetudinis custodiri. PS. APVL. Ascl. 31 stabilitas... beneficio -is merito obtinet principatum. 32 stabilitatem... habendo immobilem -em. ARNOB. nat. 7, 49 p. 283, 11 res ... foris domique perfectae ineluctabili -e gentis nomen maiestatemque fundarunt. AMM. 17, 1, 3 *barbari* misere legatos cum verbis compositis, quae denuntiarent concordem foederum -em. FVLG. myth. 3, 5 Cibebe ... quasi cidos bebeon id est gloriae -s (*cf.* GLOSS. II 256, 51 βεβαιότης, certitas, -as). AVG. civ. 5, 20 p. 232, 6 D. *non gloriae humanae* servit soliditas quaedam -sque virtutum (*cf. p. 807, 75*). LEO M. epist. 112, 1 fides ... securae pacis perpetem obtineat -em. CAPREOL. epist. 1, 2 p. 847[A] ea quae nunc pro catholica fide definita sunt, perpetuam -em obtinere valent (*gr.* βεβαίωσιν. *syn.* stabilitas). B *de rebus corporeis*: *de plantis, arboribus*: COLVM. 3, 14, 3 et calorem et frigus ceterasque tempestates propter -em facilius sustineat *viviradix* (*cf.* PLIN. nat. 14, 40 tanta est contra frigora aestus tempestatesque -s *uvae ambrosiae*. 17, 10 frigora plurimum arborum -i conferunt). 4, 20, 1 id non solum ad speciem plurimum refert, sed ad ubertatem et -em (-em et libertatem *trad.*) perpetuitatemque *arboris*. PLIN. nat. 14, 17 *uvis* addit duratricem illam -em austeritas picis infusa pediculo. 16, 230 *arboribus* his maior ad -em causa tempestivae caesurae. 29, 46 -s putaminum tanta..., ut nec vi nec pondere frangantur. PS. RVFIN. in Am. 4, 11 torris magis semiustus... quam in virenti consistens -e. *de vino*: PLIN. nat. 14, 21 principatus datur Amineis (*vitibus*) -em propter senioque proficientem vini eius utique vitam. *de corpore*: AVG. civ. 8, 14 p. 342, 33 D. quid ... Apuleius, quod in daemonibus laudaret, invenit praeter subtilitatem et -em corporum? 8, 15 p. 343, 14 *bestiae* nos ... et valentia virium et annosissima -e corporum vincunt. C *de animantibus*: CYPR. ad Donat. 13 an ... putas ... illos ... inter ... opes largas stabili -e securos. HIL. in psalm. 134, 3 non vagi neque erratici, sed stantium -e stabiliti. AMM. 16, 12, 49 miles instar turrium fixa -e consistens (22, 1, 3). *adde i. q. securitas*: ITALA I Thess. 5, 3 (Cypr. testim. 3, 89 p. 175, 8) cum dixerint 'pax et -s' (securitas *v. l.*; ἀσφάλεια, VVLG. securitas), tunc illis ... adveniet interitus.

III *i. q. veritas, auctoritas*: A *generatim*: ITALA Luc. 1, 4 (cod. e) ut agnoscas, de quibus edoctus sis sermonibus, -em (ἀσφάλειαν, VVLG. veritatem). TYCON. 3 p. 22, 10 promissionum -em ... nesciunt. AMM. 26, 2, 10 *milites* -em factorum retinentes et fidem (*cf.* AVG. serm. ed. Mai 7, 2 prius in fundamento posita rerum gestarum -e significantiam debemus inquirere). 27, 12, 1 *rex Persidis* calcata fide sub Ioviano pactorum iniectabat Armeniae manum, ut eam velut placitorum abolita -e dicioni iungeret suae. AVG. serm. ed. Mai 161, 1 omnis tollitur dubietas, asseritur veritas, imponitur nobis omnis fidei -s. ZACCH. 2, 17 p. 1139[B] ut ... eluceret *error sectarum*, necessaria -s doctrinae sequentis accessit. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 64 *medicorum varie passionem quandam describentium* cuiquam ascribere -em. B *speciatim in iure*: VLP. dig. 24, 1, 13, 1 plenissimam habeat -em *donatio* (EPIST. pontif. 347 Migne 20, 681[A] [*a. 418*] verba canonum, quae in pleniorem -em huic commonitorio inserimus. LEX Visig. Eur. 286 venditio per scripturam facta plenam ⟨habeat⟩ -em). PAVL. sent. 5, 7, 1 *per stipulationes* -s obligationum constringitur. FRG. Vat. 113 fretus coniunctionis -e. 273 donationes ... nullam -em habere (ENNOD. opusc. 2, 76 p. 311, 7 haberet synodus -em. LEX Burg. lib. const. 43, 2 testamentum nullam habere ... -em. *cf.* Rom. 45, 1 testamenta ... capiunt -em). EPIST. pontif. 294 Migne 20, 505[A] (*a. 405*) satius ... fuerit ea, quae contra canones acta sunt, condemnari quam ullam -em obtinere. ENNOD epist. 8, 1, 8 p. 201, 5 plenarii mihi documenti dirigite -em. CASSIOD. var. 3, 35 nostri beneficii possides -em. 4, 37, 3 finitum iure negotium in sua manere -e (COD. Iust. 1, 5, 5, 3. LEX Burg. lib. const. 87 permanere). 8, 25, 3 possessionis quietem et cunctis saeculis securam conferimus -em. COD. Iust. 1, 2, 12, 1 pragmaticas sanctiones ... robore suo et -e vacuantes. 1, 2, 12, 2 liberalitati ... huic ... perpetuam tribuimus -em. 1, 27, 1, 43 (9) his *ordinatis*... -em sui status in perpetuo habituris. 4, 46, 3 perpetuam emptionis accipiat -em. 7, 43, 3 -em sententia... non habebit. 7, 43, 7 ea, quae statuuntur adversus absentes non per contumaciam, ... iudicatae rei -em non obtinere. 10, 21, 1 comparatoribus data -e perpetua possidendi. LEX Burg. praef. 14 ut definitio ... perpetuae pactionis teneat -em. Rom. 3, 1 -is robor accipiat. 35, 2 venditionem ... ius -is accipere, si ... documenti professio -em praecariae possessionis obtineat. PAPYR. Marini 88 A 8 (*a. 572*) quae ad -em chartulae donationis pertinebant, rite adimpleta sunt. *nota fere i. q. ius*: COD. Iust. 11, 66 (65), 1 possessiones ... nullo a nobis iure retrahi, sed propria -e possessas etiam ad posteros suos dominii perpetui durabilitate dimitti.

syn.: *ad I et II*: constantia, firmamentum (MAR. VICTORIN. in Eph. 3, 16 p. 1269[A]), perpetuitas (*v. l. 21*), robur (CIC. fin. 5, 12), soliditas (AVG. civ. 5, 20 p. 232, 6 D.), stabilitas, vigor. *ad III*: fides (AMM. 26, 2, 10. 27, 12, 1), robur (COD. Iust. 1, 2, 12, 1), veritas (AVG. serm. ed. Mai 161, 1).

opp.: *ad I*: infirmitas. *ad III*: dubietas (AVG. serm. ed. Mai 161, 1).

[Bacherler]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae